Manoscritti
Conventi
B
VII
1166

Manoscritti
Conventi
B
7
1166

1166 B 7

Liber Varii
orum operum
&
auctorum
tom. VII.

Manoscritti.
Conventi.
B
7
1166

Car...li
n. 1...

[illegible]

consummationis et non erunt.
Et scient quia ds dnabitr iacob
et finium terre.
Conuertentur ad uesperam et famem
patientur ut canes. et circuibunt
ciuitatem. Ipsi dispergentur
ad manducandum. si uero non
fuerint saturati et murmurabunt.
Ego aut cantabo fortitudinem
tuam. et exaltabo mane misericordiam
tuam. Quia factus es suscep
tor mis et refugium meum. in
die tribulationis mee.
Adiutor mis tibi psallam. quia
ds susceptor mis es. ds mis misericordia
mea. LVIIII. In finem pro his
qui commutabuntur in titulum
scriptionis ipsi dauid. In doc
trinam cum succendit mesopota

[illegible]

V[t quid gloriaris] ...
iniquitatem magis quam loqui
equitatem. Dilexisti omnia
uerba precipitationis. lingua
dolosa. Propterea ds destru
et te in finem. euellet te
et emigrabit te de tabernacu
lo. et radicem tuam de terra
uiuentium. Videbunt iu
sti et timebunt et super eum
ridebunt et dicent. Ecce
homo qui non posuit dm ad
iutorem suum. Sed sperauit
in multitudine diuitiarum
suarum. et preualuit in uanitate
sua. Ego aut sicut oliua
fructifera in domo di. speraui
in misericordia di in eternum et in seculum
seculi. Confitebor tibi in seculum
quia fecisti. et expectabo no-

[illegible]

men tuum qui bonum in con
spectu scorum. Lu
In finem pro amalech. intellec
tus david.

DIXIT INSIPI
ENS IN CORDE
suo. non est deus.
Corrupti sunt et
abominabiles facti sunt in
iniquitatibus. non est qui faciat
bonum. Deus de celo prospexit
super filios hominum. ut videat
si est intellegens aut requirens
deum. Omnes declinaverunt
simul inutiles facti sunt. non
est qui faciat bonum. non est
usque ad unum. Nonne scient
omnes qui operantur iniquitatem. qui
devorant plebem meam ut ci

civitatem. Ecce loquentur
in ore suo. et gladius in labiis
eorum quoniam quis audivit.
Et tu domine deridebis eos. ad ni
chilum deduces omnes gentes.
Fortitudinem meam ad te cu
stodiam. quia deus susceptor
meus. deus meus misericordia eius preveniet
me. Deus ostendit michi
super inimicos meos. ne occidas
eos. nequando obliviscantur populi
mei. Disperge illos in virtute
tua. et depone eos protector
meus domine. Delictum oris eorum
sermonem labiorum ipsorum.
et comprehendantur in superbi
a sua. Et de execratione
et mendatio annuntiabun
tur in consumatione. in ira

Et eos quidem quoniam noluerunt de risione dignos ostendes. scilicet omnes de gentibus credentes deduces ad nichilum. in eo uidelicet quod peccatores erant. nichil eos esse facies. cum enim impios constituunt. iam non erunt.

Tu quidem credentes homo deduces ad nichilum. ego custodiam forti tudinem meam. mea uidelicet seruabunt patientiam et constantiam in tribulationibus referendo illam ad te. unitati imputabunt et ascribent omnem suam fortitudinem. quia tu es deus id est creator. et susceptor meus id est moyses. qui illos sursum capies et ad immortalitatem perduces. non utitur suas auditores. et cum ipse sit deus meus. misericordia eius auxilium uidelicet gratie eius preueniet me id est moyses. nullus enim eorum precedentibus meritis.

Dicet aliquis. tu quidem o christe dixisti quod deus in futuro deridebit incredulos. sed quare eorum uindicta differtur. et statim perdunt. Responsio. Deus ostendit michi. ac si dicat. Ideo non statim perdunt. quia deus pater inspirauit michi. in dico facto super inimicos meos. quod inspirauit. ut sic pulsi orarem. pater ne occidas eos. id est non de etiam penitus deleas eos. sed serua. nequando populi qui me crediti sunt obliuiscantur mei id est beneficiorum que uicti cessi. ac si dicat. Adhuc semper seruentur ut beneficia mea ad memoriam credentibus reuocent. cum dixerunt me a sensimoribus illusum. et crucifixum. ut ideo seruent. nequando populi id est eorum reliquie que circa finem mundi erunt conuertende. obliuiscantur mei id est mine credentes nonpossint. cum nullus eorum reliquus fuit.

Ideo propter delictum oris eorum. ut perfecte ita fieri. nam ipsi annuntiabuntur id est predicabunt. et sanabunt. et emendabuntur de execratione id est de his quod mea ubique secunda ... et de mendacio quod me dicunt filium non fuisse. et purum hominem credidere. me non resurrexisse dixere. et sanabunt. quod ponentur in consumatione id est in perfectione uirtutum. et quod

non proposuerunt dm̄ an con
spectum suū. Ecce enim
ds̄ adiuuat me. dn̄s susceptor
anime mee. Auerte mala
inimicis meis. in ueritate tua
disp̄de illos. Voluntarie
sacrificabo tibi. et confite
bor nomini tuo dn̄e quoniā
bonum ē. Q m ex omni tribu
latione eripuisti me. et sr̄
inimicos meos despexit ocu
lus meus. L IIII. In finem
in carminibus. intellectus
dauid.

Exaudi deus
orom meā et ne dispexeris
dep̄catio em meā. intende

Idō aut̄ p̄cor ut me exaudias. qm̄ petendi auxi
lii — mi chi incumbit necessitas. contrista
tus sum enim in exercitatione mea. exercebam
me siquidem p̄ salute iudeoꝝ. s; quia exercitatio mā
non p̄fecit. eoq; ipsi conuti noluerunt. idō contristatus sū
deeoꝝ p̄ditione. et etiam sum conturbatus a uoce inimi
ci. dicentis michi demonium h̄s. et filius es fabri. et sa
maritanus. Sum etiam conturbatus a tribulatione pec
catoris. uidet̄ p̄p̄t flagra uerba. tribulationes quas
in iudaicus p̄p̄ls ingerebat. quidē peccator. eo quod
plenus eēt uniuersa plenitudine uitioꝝ.

contingeret illi. Ad nichilū
deuenient tamquam aqua
decurrens. intendit arcum
suum donec infirmentur.
Sicut cera que fluit auferen
tur. sup̄cecidit ignis et nō
uiderunt solem. Priusquā
intelligerent spine ure ram
num. sicut uiuentes sicut
in ira absorbet eos.
Laetabitur iustus cum uiderit uin
dictam. manus suas laua
bit in sanguine peccatoris.
Et dicet homo si utiq; est fruc
tus iusto. utiq; ē ds̄ iudicans
eos in terra. L VIII. In finem
ne disp̄das dd̄ in titulo inscp

E rip̄se iustus hō. ad totius rationa lis. dicet. i. aps̄ep sum reputabit. utiq; ē ds̄ iudicans eos in tra. q̄ ē di cē. iustus est ds̄ nb̄ quod ultra positū. et rems uoluptatib; dedito. ad huc p̄mitt sordescere: cū sint in sordib;. qd̄ p̄bat a contrio. Si utiq; ē fructū iusto. Ac si dicat. Sic rectum est. ut iustus iustificet adhuc. p̄ trato rectum ē. ut qui est in sordibus sordescat adhuc.

... ei decta uiuentium. Aliter
P otest & h aliē intelligi. ds̄ bona contrione
conteret. & bona confractione confringet.
dentes in molas eoꝝ. i. aptas & occultas
contradictiones eoꝝ. ut qui p̄us in malo con
spirauant. dein in bono consentiant. & hoc
fieri possit. deuenient ad nichilum. quia
peccata ab eis poenitus auferent̄. h aut̄ idō
ei ētinget quia ds̄ intendit arcum suū. co
minabit̄ scīt eis iudicium suū. in q̄ acrīt
punient̄ n̄ conūtant̄. & h eis faciet donec in
firment̄. i. in peccatis poenitus debilitant̄.
& in iustitia confirmentur.

E t non tantū h eis faciet. s; etiam deueni
ē ad nichilum dignitatem uidet regni
& sacerdotii poenitū amittent. & hoc
tanq aqua decurrens. sicut eni torrens
hyemalib; pluuiis spumans in estate defic
& non apparet. ita eoꝝ fastus & sup̄bia ab eis
transibit. h aut̄ eis continget. q̄a ds̄ intendit
arcū suū. exercebit in eos uidet duplicem
uindictā suā. dapnationē scīt eternam. & ro
manoꝝ uindictā. Arcus eni parcu qui duo
h̄t cornua. dupplex intelligit̄ ultio. & tam
diu in eos exercebit uindictam suā. donec
a statu sup̄bie in quo sunt deiciant̄.

N on expresse determinat romanoꝝ uindic
tā. Ipsi auferent̄ p̄ diuisas scīt natio es
disp̄gitur. ad similitudinē cere. q̄ a tac
tu ignis liq̄ facta disp̄git̄. & artificis police
seqt̄. sic et ipsi a romanoꝝ libitum. p̄ diu
sas tras ducent̄. h aut̄ idō eis continget. q̄a
nō uider̄ solem. in est scīt solem iustitie cog
scē noluert̄. Idō aut̄ me non cognouert̄.
quia ignis p̄ue concupiscentie. cecidit ad
sup̄andum eos.

D ico q̄ ignis cecidit sup̄ eos. & ille ignis absor
bet & p̄ absorbebit. i. deglutiet eos. & adomni
modam dapnationē deducet eos. et mito q̄a
et sic uiuentē. i. n̄ue uiuentē. q̄ si in tiū mor
tui. ille n̄ue uiui. q̄ in honeste uiuendo ui
tas p̄petuā nō acqrit. Vt sic uiuentē. q̄ si
scienter peccantes. & q̄ in talē est. nō solū in
futo dapnabunt̄. s; et h̄ er sic in ira. suf
ferret scīt romanoꝝ uindictā. q̄ uis dicen
da uē ira. ad cōpatione future ire. Ostendit aū
q̄ nō ille ignis eos debeat deglutire. Ac si dicat.

I psi q̄ h̄ & uī fitō punient̄. s; iustū letabit̄. cū uiderit ipi
oꝝ uindictā. nō q̄ de eoꝝ p̄ditioē exultat. s; quia de
sui libatione neccis conformaret̄ gaudebit. & considan
do uindictā inpioꝝ. lauabit manus suā. emundabit uidet. et
corriget opa sua. siquid in eis rep̄hensibile senserit. & h faciet in
sanguine peccatoꝝ. i. in c̄sidatione uindicte quā peccatore
subibit. q̄a sanguis p̄ peccato ponit̄. & de peccato uindicta seqt̄.
recte uindicta p̄ sanguinem intelligitur.
igne deglutiendos. q̄a se se intelligat puniendos. qui q̄s q̄ peccatis in modātē dedit. n̄ p̄ eccq̄ uat puniendū. h continuū
ad suppliciū. Ramnū aū idō p̄ poena posuit. q̄ in p̄ ramnum peccati delectio expr... uī pena acqrit̄. Aliter. Si ypalage. i.
casuum mutationē facē uolumꝰ. ita dicemꝰ. Priusquā ramnus intelligat... peccati delectatio cognoscat pun
gentes penas quam estis passuri

g'n̄i dapnationis etne uos oīundi inuoluet p̄ us quā
spine ure intelligat ranu. i. p̄ q̄a uos peccatoꝝ
spini obsiti intelligati. penā que uob p̄ peccati
delectatioē inminent. Ramnū q̄ppe q̄dam est
herba. p̄mū suauis atq; tractabit. s; p̄t modū effi
cit aspa spinaꝝ icremti. Ramnū q̄ significat̄ pec
cati delectatio. q̄ p̄ us q̄de mulcet. s; tande cū
punit̄ pungit. Idō aut̄ dic eos p̄ us eē dapnationis

[illegible]

men tuum quibonum incon
spectu scorum tuorum. LI
In finem pamalech. intellec
tus david.

Dixit insipi
ens incorde
suo. non est deus.
Corrupti sunt et
abominabiles facti sunt in
iniquitatib; . non est qui faciat
bonum. Ds decelo prospex
super filios hominum. ut videat
si est intellegens aut requirens
dm. Omnes declinaverunt
simul inutiles facti sunt. non
est qui faciat bonum. non est
usq; adunum. Nonne scient
omnes quioperant iniquitatem. qui
devorant plebem meam ut ci

Et quare boni non operant. ido certe quia inme non credunt. [illegible]

Deus ut orationem meam exaudias. et iustum est quia sponte mea. non coacte. sed voluntarie. offeram me tibi sacrificium [illegible]

[illegible]

civitatem. Ecce loquentur
inore suo. et gladius inlabi
eorum quoniam quis audivit
Et tu dne deridebis eos. adni
chilum deduces omnes gentes.
Fortitudinem meam ad te cu
stodiam. quia ds susceptor
meus. ds meus mia eius preveniet
me. Ds ostendit michi
super inimicos meos. ne occidas
eos. nequando obliviscantur popli
mei. Disperge illos invirtute
tua. et depone eos protector
meus dne. Delictum oris eorum
sermonem labiorum ipsorum.
et comprehendantur in superbi
a sua. Et de execratione
et mendatio annuntiabun
tur in consumatione. in ira

[illegible]

Et eos quidem quoniam noluunt de risione dignos ostendes. s; omnes de gentibus credentes deduces adnichilum. ineo uidelicet quod peccatores erant. nichil eos esse facies. cum enim impios constituit. ia non erunt.

Tu quidem credentes hmo deduces adnichilum. ego custodiam fortitudinem meam. mei uidelicet servabunt patientiam et constantiam in tribulationibus referendo illam adte. [illegible]

Dicet aliquis. tu quidem expe dixisti. quod ds infuturo deridebit incredulos. sed quare eorum uindicta differtur. [illegible]

[illegible]

orisme(i). Q(uoniam) alieni insurre
xerunt adversum me. et fortes
quesierunt animam meam. et
non proposuerunt deum ante con
spectum suum. E(cce) ecce enim
deus adiuvat me. dominus susceptor
anime mee. A(verte) mala
inimicis meis. in veritate tua
disperde illos. V(oluntarie)
sacrificabo tibi. et confitebor
nomini tuo domine quoniam
bonum est. Q(uoniam) ex omni tribu
latione eripuisti me. et super
inimicos meos despexit ocu
lus meus. LIIII. In finem
in carminibus. intellectus david.
Exaudi deus
orationem meam et ne despexeris
deprecationem meam. intende

Ido autem precor ut me exaudias. quia in petendi auxi lii — michi incumbit necessitas. contristatus sum enim in exercitatione mea. exercebam me siquidem pro salute iudeorum. sed quia exercitatio mea non profecit. eo quod ipsi converti noluerunt. ideo contristatus sum de eorum perditione. et etiam sum conturbatus a voce inimici. dicentis michi demonium habes. et filius es fabri. et samaritanus. Sum etiam conturbatus a tribulatione peccatoris. videlicet propter flagra et verbera. et tribulationes quas iudaicus populus ingerebat. quidam peccator. eo quod plenus esset universa plenitudine vitiorum.

ent. D(eus) conteret dentes eorum
in ore ipsorum. molas leonum
confringet dominus. A(d nichilum)
devenient tamquam aqua
decurrens. intendit arcum
suum donec infirmentur.
Sicut cera que fluit auferen
tur. supercecidit ignis et non
viderunt solem. P(riusquam)
intelligerent spine vestre ram
num. sicut viventes sicut
in ira absorbet eos.
Letabitur iustus cum viderit vin
dictam. manus suas lava
bit in sanguine peccatoris.
Et dicet homo si utique est fruc
tus iusto. utique est deus iudicans
eos in terra. LVIII. In finem
ne disperdas david in tituli inscriptione.

Ipsi quidem hoc a(d)versus futuro punientur. sed iustus letabitur. cum viderit ipsorum vindictam. non quod de eorum perditione exultat. sed quia de sui liberatione necessario conformaretur gaudebit. et considerando vindictam impiorum. lavabit manus suas. emundabit videlicet. et corrigat opera sua. siquid in eis reprehensibile senserit. et hoc faciet in sanguine peccatorum. id est in consideratione vindicte quam peccatores subibunt. quia sanguis pro peccato ponitur. et de peccato vindicta sequitur. recte vindicta per sanguinem intelligitur.

ore ipsorum. in ipsa videlicet prolatione ipsorum. hec quando me temptare volentes. utrum cesari censum dari liceret interrogaverunt. cum michi ... respondere ... intituli ... reddent. et que cesaris. cesari exhibent. Mo las leonum confringent dominus. Ille videlicet qui dominus est. et potius inefficaces reddet occultas et fortiores detectione eorum in quo de morte mea occulte tractabant dicentes. Ecce totus mundus post eum abiit. Mittamus lignum in panem eius. et eradamus eum de terra viventium. Et.

Potest et hoc aliter intelligi. deus bona contritione conteret. et bona confractione confringet. dentes et molas eorum. id est aptas et occultas contradictiones eorum. ut qui prius in malo conspiraverant. dein in bono consentiant. et hoc fieri possit. devenient ad nichilum. quia peccata ab eis poenitus auferentur. Hoc autem ideo eis contingit quia deus intendit arcum suum. eo minabitur scilicet eis iudicium suum. in quo acriter punientur nisi convertantur. et hoc eis faciet donec infirmentur. id est in peccatis poenitus debilitentur. et iniustitia confirmentur.

Et non tantum hoc eis faciet. sed etiam devenient ad nichilum dignitatem videlicet regni et sacerdotii poenitus amittent. et hoc tamquam aqua decurrens. sicut enim torrens hyemalibus pluviis spumans in estate deficit et non apparet. ita eorum fastus et superbia ab eis transibit. Hoc autem eis contingit. quia deus intendit arcum suum. exercebit in eos videlicet duplicem vindictam suam. dampnationem scilicet eternam. et romanorum vindictam. Arcus enim parcus quidem duo habet cornua. dupplex intelligitur ultio. et tamdiu in eos exercebit vindictam suam. donec a statu superbie in quo sunt deiciantur.

Non expresse determinat romanorum vindictam. Ipsi auferentur per diversas scilicet nationes dispergentur. ad similitudinem cere. que ad actum ignis liquefacta dispergitur. et artificis pollicem sequitur. sic et ipsi ad romanorum libitum. per diversas terras ducentur. Hoc autem ideo eis contingit. quia non viderunt solem. nescierunt solem iustitie cognoscere noluerunt. Ideo autem me non cognoverunt. quia ignis prave concupiscentie. cecidit ad superandum eos.

Dico quod ignis cecidit super eos. et ille ignis absorbebit. et absorbebit. et deglutiet eos. et ad omnimodam dampnationem deducet eos. et mirito quia sunt sic viventes. id est nunc viventes. quasi in tantum mortui. ille enim nunc vivit. qui in honeste vivendo vitam perpetuam non acquirit. Vel sic viventes. qui scienter peccantes. et qui in tale est. non solum in futuro dampnabuntur. sed etiam hic et sic in ira. sufferret scilicet romanorum vindictam. quasi diceret davidem. ad comparationem future ire. Ostendit autem quomodo ille ignis eos debeat deglutire. Acsi dicat. igni dampnationis eterne vos omnino involvet prius quam spine vestre intelligant ramnum. id est prius quam vos peccatorum spinis obsiti intelligatis. penam que vobis pro peccati delectatione imminent. Ramnus quippe quedam est herba. primum suavis atque tractabilis. sed postmodum efficitur aspera spinarum incrementis. Per ramnum quoque significatur peccati delectatio. que prius quidem mulcet. sed tandem cum punit pungit. Ideo autem dicit eos prius esse dampnationis immodatione deductos. nisi se cognoverint puniendum. et convertantur ... peccati delectatio ex ... in pena acquirit. Et. Si ypalage. id est ... peccati delectatio cognoscat pun

igne deglutiendos. quasi se intelligant puniendos. quisquis peccatis immodatione deductus ... ad supplicium. Ramnum autem ideo pro poena posuit. quia in primum peccati delectatio ... casuum mutationem facere volumus. ita dicemus. Priusquam ramnus intelliga... gentes penas quam estis passuri.

Eripe me iustus homo. ... rationa... bis. ... sunt reputabit. utique est deus iudicans eos in terra ...

... aliene insur... averte mala ... in futuro ... in modo disperde ... quod mali sunt ... non do eos incogni... ... tua. ... ... plex. Et. Quam ... michi ... ... dando ... dampna illos in ... iudicio tuo.

... tribulatione. ... passione. ... ... retentati. ... libas. ideo ... mea videlicet. super inimicos meos de... ... dignos ...

... intellectus david. ... psalmi non ... tribuitur david. ... in finem. id est ... patre sibi ... ... in psalmo ... ... in tribula... ... non conturbe... ... ipsas alacri... ... pillas ad eterna ...

psalmo est. ... passus. ... ... in tribulationibus ... ad o peta ... sicut ipse passi ... a patre ... ad patrem ...

... mea. Acsi di... tribulationibus posi... salutem meo ... ego in tribulatione ... dicens. ... quam facio ... succumbam. ... ne despexeris ... dicat. ... nontibi ... tibi offero ... ad dextram ... ... sit... ... vitandis.

quod prefiguratum est in superscriptione tituli. tituli dico facti. quando saul id est iudaicus populus qui christi mortem appetebat. misit ad domum eius id est direxit milites ad custodiendum sepulchrum eius. ut interficerent eum. non quia iam mortuum possent occidere sed ut eum in morte detinerent ne resurgeret.

Loquitur autem in hoc psalmo christus. his materia ipsam passionem suam. ostendit etiam per passionem suam gentiles conuertendos. iudeos uero excecandos. ipsos iudeos tandem circa mundi uesperam conuersionis gratiam assequuturos. eos uero in infidelitate persisterint sine misericordia puniendos. Intendit autem per hec omnia ad passionum nos hortari tolerantiam. ammonet etiam ut incredulorum deuitantes perfidiam. conuersorum uero in nobis fidem conformantes. nos a regno dei non subtrahamus. immo illi subici et coniungi studeamus. Quod uero hi tres psalmi contigui. eundem habent titulum. non uacat a misterio.

Regalem enim titulum. tribus linguis constat fuisse notatum. hebraica uidelicet. greca. et latina. significante spiritu sancto. totum mundum per passionem christi fidei christiane esse subdendum. Orat autem christus in hoc psalmo patrem. ut se eripiat ab inimicis suam pretendendo angustiam. et eorum iniustitiam. et suam in omnibus equitatem. ita dicens:

O pater qui es deus meus. tum quia me in diuinitate genuisti. tum quia me in humanitate creasti. eripe me de potestate mortis. me resuscitando. et hoc de inimicis meis. id est qui a me sine causa inimicantur. et sepulchrum meum custodiunt ne resurgam. et libera me a conformitate illorum. qui cum impetu et sine ratione contra me surgunt. et in contradicunt. Et eripe me dando michi constantiam. ne in passione deficiam. et hoc fac de operantibus iniquitatem. id est ideo quia innocentiam meam perdere uolunt. quod est iniquum. et salua me cooperando michi in omnibus. de uiris sanguinum. id est de his qui seipsos in morte precipitant. et alienum sanguinem sitiunt. Eripe et libera et salua. pro eodem accipiuntur. sed diuerse cause apponuntur. Quasi dicat. Eripe me de morte. ne in morte detinear. tum quia sunt inimici non ex causa. sed ex inuidia. tum quia insurgunt in me ueritati contradicentes. tum quia operantur iniquitatem manus suas. ad scelera armantes. tum quia sunt uiri sanguinum. meum sanguinem sitientes.

Et necesse est ut me eripias. quia ecce id est in manifesto est. ipsi ceperunt animam meam in morte. quantum ad reputationem. et illi qui sibi uidentur fortes. michi autem uiles. irrationabiliter inuenerunt contra me.

Et qualis feci operatur exurge michi in occursum. Responde scilicet mitis meis. libera me de morte sicut mereor. ut exurge in occursum id est facme tibi equalem. ponendo me ad dexteram tuam. et uide id est facuidi quod suscitare me rear. et quod tibi equatus existam. et tu domine. tu qui es dominus id est omnipotens. deus uirtutum. et es deus uirtutum celestium. deus israel. et deus illorum qui te in tis desidio contemplantur.

Dicit pater. iudicis quod te a morte eripiam. domino quod gentes saluabuntur. que sunt per mortem tuam saluande. Ad hoc respondit. uolo quidem ut me de morte per resurrectionem eripias tamen in

tione quando misit Saul et custo
diuit domum eius ut interfice
ret eum.

Eripe me de inimicis meis deus meus. et ab insurgentibus in me libera me.

Eripe me de operantibus iniquitatem. et de uiris sanguinum salua me.

Quia ecce ceperunt animam meam. irruerunt in me fortes.

Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine. sine iniquitate cucurri et direxi.

Exurge in occursum meum et uide. et tu domine deus uirtutum deus israel.

Intende ad uisitandas omnes gentes. non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

Conuertentur ad uesperam et famem patientur ut canes. et circuibunt

intende. et uidelicet in tuum ostende. ad uisitandas gentes. per mortem meam. ac si dicat. passionem in morte pro genus humani salute meam. ac si dicat. passionem in morte pro genus humani salute meam. attamen precor ut me resurgere facias. et fac et potes. quia te percipiam. et es deus uirtutum celestium. et non magis uirtute conses dominus omnipotens. et es deus israel. illorum scilicet qui deuotione et opere. et uide confido. et dico quod omnes gentes uisites. sed quia omnes non sunt conuertendi. et adeo. non miserearis omnibus. qui sine respectu conuersionis et poenitentie iniquitatem operantur. quos non dico uoto optantis sed affectu predicentis.

Tu quidem operatur in tuum sis esto ad uisitandas gentes. et de ipsis conuertendi erunt. conuertentur ad uesperam id est post natiuitatem

bum panis. Deum non inuocauerunt. illic trepidauerunt timore. ubi non fuit timor.

Quoniam deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent. confusi sunt quoniam deus spreuit eos.

Quis dabit ex syon salutare israel. cum conuerterit deus captiuitatem plebis sue. exultabit iacob. et letabitur israel.

LIII. In finem in carminibus intellectus dauid cum uenissent zipphei et dixissent ad saul. nonne dauid absconditus est apud nos.

Deus in nomine tuo saluum me fac. et in uirtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam. auribus percipe uerba

... passibilitatem ... iacob. minores illi ... tant contra uitia ... qui contemplationi ... bellum intestinum ... beatitudine illa let...

In finem in carmin... uenissent ziphei ... absconditus est a... qui ex uerbis h... dauid id est christo ca... ta in finem id est in con... a patre sibi iniunct... in carminibus in uicu... tia. Ostendit enim ... passionem subisse. ... nes per eius nomine ... rendas. et inuitet persu... grauent ad tempus ... operabuntur etiam. ... ad illud negotium ... uenerunt. et dixer... ditus est apud nos. ... pit historia. dau... ad ziphaeos contrib... contulit. ut apud ... autem in fide ad saulem ... se latitem nuntia... de eo christus. carnem ... tos uenit. cum in te ... apparuit. ad hoc ut ... tum sibi diuinitatis ... eos saluaret. At ipsi ... uerunt de eo sauli. ... dono tradidunt princip... tes in ipso tant. et iudei ... ex quo regnum et ac... gem propheticas accep... pe descendant. Sa... ziphei quod sauli dau... iudi christum morti con... dorum persequutione ... pheos id est ipsos iudeos ... et. quia non debem... et dum eum debuisse ... erunt in eum crede... autem ostende a latere ... patre. ut se a persequ... fecto nos instruens. ... letantes. et domine pat... stantiam tribuat. ... cis. nec succumba... tudinem perducam ... pater qui secundum hum... fac me saluum. ... cumbam. ne in mun... te detinear. et face ... nomine tuo dilata... hic enim patior. ut n... et sublimet. et augeas

Et hoc michi concedas. ex toto audi orationem meam quam tibi facio. ut ne inimicis conformer. et in passionibus non succumbam. et ex toto me exauditionis effectu. te percepisse ostende. uerba que ita sunt cordis. ut sint etiam oris. et ita oris. ut sint cordis. que tibi pro mea suscitatione effundo.

Et oportet ut me exaudias. quoniam illi qui debuerunt esse filii et propinqui. facti alieni et extranei. in me id est contra me surrexerunt. in maledictis atque conuitiis. et hi fecerunt aduersum me. predicationi scilicet et doctrine mee contradicentes. et illi qui sibi fortes uidentur

prestare potentiam ad imitandum. sed saluandum. et ad pe... quod deum non proposuerunt... latinem cognoscere... tus esset an conspectu... per miraculorum potentiam... enim coram illis ciuide... potentiam quibus m... se poterant

S. camaldulensis eremi

xi · Sacre Eremi Camaldulis · J · C

Incipit prologus in breviloquio fratris Bonaventure ordinis minorum

Flecto · genua mea · ad patrem domini nostri ihesu christi · ex quo omnis
paternitas · in celo · et in terra nominatur · ut det vobis · secundum divitias
glorie sue · virtute corroborari · per spiritum eius · in interiorem hominem · habitare
christum per fidem in cordibus vestris · In caritate radicati · et fundati · ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis · que sit latitudo · longitudo · sublimitas ·
et profundum · Scire etiam supereminentem scientie caritatem christi · ut impleamini · in omnem plenitudinem
dei · amen · Magnus doctor gentium · et predicator veritatis · divino repletus spiritu ·
tanquam vas electum · et sanctificatum · in hoc verbo aperit sacre scripture · que theologia dicitur ·
ortum · progressum · et statum · insinuans · ortum · sacre scripture attendi · secundum influentiam
beatissime trinitatis · progressum · autem secundum exigentiam humane capacitatis · Statum vero
sive fructum · secundum superabundantiam · superplenissime felicitatis · Ortus namque non est
per humanam investigationem · sed per divinam revelationem · que fluit a patre luminum ·
ex quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur · a quo per filium eius ihesum christum manat
in nos · spiritus sanctus · et per spiritum sanctum · dividentem · et distribuentem · singulis sicut vult dona ·
datur fides · et per fidem habitat christus in cordibus nostris · Hec est notitia ihesu christi · ex qua ori-
ginaliter manat firmitas · et intelligentia · totius sacre scripture · unde impossibile est · quod aliquis
ingrediatur in ipsam agnoscendam · nisi prius habeat fidem christi sibi infusam · tanquam totius scripture lucer-
nam et ianuam · et etiam fundamentum · Est enim ipsa fides omnium supernaturalium illuminationum quamdiu
peregrinamur a domino · et fundamentum stabiliens · et lucerna dirigens · et ianua
introducens · secundum cuius etiam mensuram · necesse est nobis mensurari · sapientiam divinitus datam · ne quis
sapiat plus quam oportet sapere · sed sapere ad sobrietatem · unicuique sicut deus divisit
mensuram fidei · Mediante igitur hac fide datur nobis notitia sacre scripture · secundum influ-
entiam trinitatis beatissime · unde quod excepisse insinuat beatus apostolus in ista parte auctoritatis
premissa inducere · Progressus autem scripture sacre · non est coartatus ad leges ratiocinationum · dif-
finitionum · et divisionum · iuxta morem aliarum scientiarum · et non est coartatus ad partem univer-
sitatis · sed cum secundum lumen supernaturale procedat ad dandam homini viatori notitiam rerum
sufficientem · secundum quod expedit ad salutem · partim per plana verba · partim per mistica · describit totius
universi continentiam · quasi in quadam summa · in qua attenditur latitudo · describit decursum · in quo attenditur
longitudo · describit excellentiam · finaliter salvandorum · in quo attenditur sublimitas · describit etiam mi-
seriam damnandorum · in quo attenditur profunditas · non solum ipsius universi · verum etiam divini
iudicii · Et sic describit totum universum · quantum expedit de ipso habere notitiam · ad salutem
secundum ipsius latitudinem · longitudinem · altitudinem · et profunditatem · habens etiam et ipsa in suo processu
hec quattuor · sed quomodo possit determinabitur · quia sic excogelat conditionem capacitatis humane
que magna et multa nata est · magnifice · et multipliciter capere tanquam speculum quoddam no-
bilissimum · in quo nata est describi non solum naturalium rerum · verum etiam supernaturalium rerum universitas
mundanarum · ut sic processus scripture sacre attendatur · secundum exigentiam capacitatis humane
Status vero · sive fructus scripture · non est quicumque · sed plenitudo eterne felicitatis · Nam hec est scrip-
tura · in qua sunt verba vite eterne · que ideo scripta est · non solum · ut credamus · verum etiam · ut vitam
possideamus eternam · in qua videbimus · amabimus · et universaliter nostra desideria
implebuntur · Quibus impletis · vere tunc sciemus · supereminentem scientie caritatem · et sic impleti erimus
in omnem plenitudinem dei · ad quam conatur nos perducere scriptura divina · iuxta predictam sententiam
apostoli veritatem · Hoc igitur fine · hac intentione · sacra scriptura perscrutanda est · et docenda ·
et etiam audienda · ut ad istum finem perveniamus · recto progressu · per viam recti itineris scrip-
turarum · Inchoandum est autem ab exordio · hoc est · ut cum mera fide · ad patrem luminum
accedamus · flectendo genua cordis nostri · ut per filium suum · et spiritum sanctum · det nobis veram notitiam
ihesu christi · et cum notitia amorem eius · ut sic in fide solidati · et in caritate radicati · possimus
ipsius scripture sacre · noscere latitudinem · altitudinem · longitudinem · et profunditatem · et per hanc pervenire ad ple-
nissimam notitiam · et excellentissimum amorem · beatissime trinitatis · ubi est status · et complementum
omnis vite · et boni

De latitudine scripturarum

Huius sacre scripture · fine concepto · et intento · et principio · credito simul et innotato
videndum est progressus · quod ad ipsius latitudinem · longitudinem · sublimitatem · et profunditatem · secundum viam apostoli documenti
consistit · a ipsius latitudo · in multitudine suarum partium · longitudo · vero · in descriptione temporum et
etatum · sublimitas · in descriptione · hierarchiarum · gradatim ordinatarum · profunditas · in

De continentia veteris et novi testamenti

multiplicitate misticorum sensuum · et intelligentiarum · Sic igitur volumus latitudinem
sacre scripture speculari · primo sciendum occurrit nobis scripturam secundam in duo testamenta
scilicet in vetus · et in novum · vetus autem occurrit in multiplicitate librorum · habet enim libros lega-
les · hystoriales · sapientiales · et propheticales · ita quod primi sunt · v · secundi · x · ter-
tii · v · et quarti · vi · ac per hoc in universo · xxvi · Novum testamentum similiter habet libros
his correspondentes · secundum quadruplicem formam · Nam legalibus · respondent libri evangeliorum · hystorialibus ·
actus apostolorum · sapientialibus · epistole apostolorum · et maxime pauli · propheticalibus · respondet liber apocalipsis ·
ut sic mira sit conformitas · inter vetus · et novum · non solum in continentia se-
cundum veritatem · et in conformitate partium · in eisdem figuram · et significationem · videre est ro-
tam · faciem · et rotam in medio rote · quia vetus est in novo · et econverso · Et in libris
legalibus · et evangeliorum · est facies leonis · propter excellentiam · auctoritatis · in hystorialibus · fa-
cies bovis · propter exempla virtutis · in sapientialibus · facies hominis · propter prudentiam sagacitatis ·
in propheticalibus · facies aquile · propter intelligentie perspicacitatem · Recte autem sacra scriptura
dividitur · in novum · et vetus · testamentum · et non in theoricam · et practicam · sicut philosophia · cum scriptura
sacra fundetur proprie secundum cognitionem fidei · que est virtus · et fundamentum morum · iustitie
et totius recte vite · non potest sequestrari in ea notitia rerum · sive credendorum · a notitia
morum · Secus est autem de philosophia · que non tantum de veritate morum · verum etiam de
alio nuda speculatione considerando · Cum igitur sacra scriptura est notitia movens
ad bonum · et revocans a malo · et hoc est per timorem · et amorem · ideo dividitur
in duo testamenta · quorum brevis differentia est timor et amor · Et quia quadrupliciter potest quis mo-
veri ad bonum · et revocari a malo · scilicet per precepta potentissime maiestatis ·
vel per documenta sapientissime veritatis · vel per exempla · et beneficia · innocentissime
bonitatis · vel ex omnibus in unum collectis · ideo tam in novo · quam in vetere · secundum quod
fuerunt tradita libri · continentes sacram scripturam · secundum continentiam quadruplicem · premissa ·
Nam libri legales movent per precepta maiestatis omnipotentissime · hysto-
riales per exempla · bonitatis innocentissime · sapientiales · per documenta veritatis
prudentissime · propheticales movent · ex omnium predictorum aggregatione · sicut mani-
feste apparet in eis · ut ipsi sunt quasi rememorationes totius legalis sapientie · et doc-
trine · Est igitur sacra scriptura · similis latissimo flumini · quod ex concursu multarum aquarum
aggregatur · magis ac magis · secundum quod longius decurrit · Nam cum primo in sacra scriptura
essent libri legales · supervenit postea aqua sapientie hystorialis · tertio supervenit sapientia
sapientissimi salomonis · post hoc doctrina prophetarum sanctorum · et tandem doctrina evangelica
revelata est · per os christi · prolata · per evangelistas conscripta · per sanctos apostolos divulgata ·
additis etiam documentis · que spiritus sanctus · veniens super eos docuit nos per eos ·
ut sic in omnem veritatem · per spiritum sanctum · edocti · omnis veritatis salutaris doctrina
ex christo traderetur · et sacra scriptura consummata · veritatis notitia dilataretur ·

De longitudine scripturarum

Habet etiam scriptura sacra longitudinem · que consistit
in longitudine temporum · et etatum · a principio scilicet mundi usque ad diem iudicii · De-
scribitur enim per tria tempora mundum decurrere · scilicet per tempus legis nature · legis scripture
et legis gratie · Et in his tribus temporibus · vii · etates distinguit · quarum prima est ab
adam usque ad noe · Secunda a noe usque ad abraham · Tertia ab habraam usque
ad david · Quarta a david · usque ad transmigrationem in babilonem · Quinta · a transmigratione
usque ad christum · Sexta · a christo · usque ad finem mundi · Septima · decurrit cum sexta · quae incip-
it a quiete christi in sepulcro · usque ad finem universalem · quando incipiet octava resurrectionis ·
Et sic scriptura est longissima · quia in tractatu incipit a initio mundi · et temporis exordio
a principio genesis · et pervenit usque ad finem mundi · et temporis · scilicet in fine apocalipsis ·
Recte autem universum tempus · quod decurrit · secundum triplicem legem · scilicet inditam · in-
datam · extra · infusam · sic decurrit per vii · etates · et consummatur in fine
· vi · ut sic mundi decursus · respondeat exordio · et maioris mundi decursus ·
respondeat cursui vite minoris mundi · scilicet hominis · propter quod factus est · Nam
prima etas mundi in qua facta est ipsius mundi fortio · casus demonum · et confirmatio
angelorum · respondet prime diei · in qua facta est lux · et distincta a tenebris · Secunda · in qua
per archam · a diluvium salvati sunt boni · et deleti mali · respondet secunde diei ·
in qua per firmamentum facta est distinctio aquarum ab aquis · Tertia in qua vocatus est

ab Abraham et inchoata est synagoga, quae fructificare et germinare debebat
prolem ad dei cultum. Respondet diei tertiae, in qua apparuit terra et protulit herbas
virentes. Quarta, in qua viguit regnum et sacerdotium, quia David ampliavit cultum
divinum. Respondet diei quartae, in qua facta est fortitudo luminarium et stellarum. Quinta, in qua
transmigrationis in populos multos vexati sunt et tribulati. Respondet diei quinto, in qua facta
est fortitudo piscium ex aquis et avium. Sexta aetas, in qua natus est Christus in hominis effi-
gie, quae est vera imago Dei. Respondet sexto diei, in qua formatus est homo primus. Septima
quae est quies animarum in hominis fine. Respondet septimo diei, in qua requievit Deus ab omni
opere quod patrarat. Et sic distinguuntur hae septem aetates per singula facta quae
fuerunt in earum exordiis, in quibus respondent diebus formationis mundi. Vocatur
autem prima aetas infantia, quia sicut infantia tota oblivione deletur, sic illa prima
aetas per diluvium est consumpta. Secunda pueritia, quia sicut in pueritia loqui in-
cipimus, sic in ista aetate facta est distinctio linguarum. Tertia dicitur adolescentia,
quia sicut vis generativa incipit in actum suum prodire, sic tunc vocatus est Abraham
et data est circumcisio et facta est promissio de semine. Quarta dicitur iuventus, quia sicut
in iuventute floret hominis aetas, sic in ista aetate sub regibus floruit
synagoga. Quinta senectus, quia sicut in senectute vires minuuntur et decidit
plenitudo, sic in transmigratione factum est de iudaeorum sacerdotio. Sexta dicitur se-
nium, quia sicut illa est quae copulatur cum morte, hominis tamen magis luce sapientiae
... Septima aetas cum die iudicii terminatur. Sic ergo totus iste mundus or-
dinatissimo decursu a scriptura describitur procedere a principio usque ad finem ad modum
cuiusdam pulcherrimi carminis ordinati, ubi potest quis speculari secundum decursum
temporis varietatem, multiplicitatem et aequitatem, ordinem, rectitudinem et pulchritudinem
multorum divinorum iudiciorum procedentium a sapientia Dei, quae mundum gubernat.
Unde sicut nullus potest videre pulchritudinem carminis, nisi aspectus eius feratur super
totum versum, sic nullus videt pulchritudinem ordinis et regiminis universi, nisi
eam totam speculetur. Et quia nullus homo tam longaevus est, quod totam videre possit oculo
carnis, nec per se potest praevidere futura, providit nobis Spiritus sanctus librum scripturae sacrae, cuius longitudo
commetitur se decursui regiminis universi. De sublimitate scripturae

Habet nihilominus sacra scriptura in suo processu sublimitatem, quae consistit in
descriptione ierarchiarum gradatim ordinatarum, quae sunt ecclesiastica, angelica et divina,
seu subcaelestis, caelestis et supercaelestis, ita quod per ea quae describuntur patet quam
aliquantulum occulte, tamen magis occulte. Et descriptione ecclesiasticae hierarchiae est alta,
et descriptione angelicae altior, et descriptione divinae altissima, ita ut possi-
mus dicere cum propheta: Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, et non potero ad eam.
Et haec quidem satis recte. Nam cum res habeant esse in materia, et esse in anima per notitiam
acquisitam, et esse in anima per gratiam, et esse in arte divi-
na aeterna, philosophia quidem agit de rebus ut sunt in natura seu in anima secundum notitiam natura-
liter insitam vel etiam acquisitam; sed theologia, tanquam scientia supra fidem fundata et per spiritum sanctum
revelata, agit et de his quae spectant ad gratiam et gloriam et etiam ad aeternam
sapientiam. Unde ipsa substernens sibi philosophicam cognitionem, et assumens de naturis
rerum quantum sibi opus est ad fabricandum speculum, per quod fiat repraesentatio divinorum, quasi
scalam erigit, quae in sui infimo tangit terram, sed in sui cacumine tangit caelum.
Et hoc totum per illum unum hierarcham Iesum Christum, qui non tantum ratione humanae naturae assumptae
est hierarcha in ecclesiastica hierarchia, verum etiam in angelica, et media persona in illa supercaele-
sti hierarchia beatissimae trinitatis, ita quod per ipsum a summo capite Deo de-
scendit unctionis gratia non solum in barbam, verum etiam in oram vestimenti, quia non
tantum in caelesti Ierusalem, verum etiam in ecclesia militante. Et est pulchritudo magna
in machina mundana, sed longe maior in ecclesia pulchritudine sanctorum charismatum
adornata, maxima autem in caelesti Ierusalem, supprema vero in illa trinitate summa
et beatissima. Ideo ipsa scriptura non tantum altissimam habet materiam, per quam delectat
et in altum levat intelligentiam intuentis, verum etiam ipsa est venustissima et miro
quodam modo intellectum nostrum delectat, et sic magis ac magis delectando
assuefacit ad divinorum speculorum intuitus et anagogias. De profunditate scripturae

Habet postremo ipsa scriptura profunditatem, quae consistit in multiplicitate mi-
sticarum intelligentiarum. Nam praeter litteralem sensum habet in diversis locis exponi
tripliciter, scilicet allegorice, moraliter et anagogice. Est autem allegoria, quando per unum factum
indicatur aliud factum, secundum quod credendum est. Tropologia seu moralitas, quando per id
quod factum est datur intelligi quod faciendum est. Anagogia, quasi sursum ductio, est
quando datur intelligi illud quod desiderandum est, scilicet aeterna felicitas beatorum. Recte
autem hic triplex sensus debuit esse in scriptura praeter intelligentiam litteralem, quia sic competit ipsi scripturae
subiecto, ipsi auditori seu discipulo, ipsi origini, ipsi etiam fini. Subiecto quidem
competit, quia ipsa est doctrina, quae est de Deo, de Christo, de operibus reparationis et de credi-
bilibus. Subiectum enim ipsius quantum ad substantiam Deus, quantum ad virtutem Christus, quantum ad reparationem reparati-
onis opus, quantum ad haec omnia ipsum credibile. Deus autem est trinus et unus, unus in natura, trinus in personis. Ideo
scriptura, quae est de ipso, in unitate litterae trinformitatem habet intelligentiae. Christus etiam, licet sit
unum Verbum, omnia tamen per ipsum facta dicuntur et in ipso relucent. Ita quod est sapientia multiformis
et una. Opera reparationis, cum sint multa, tamen ad Christum oblationem principalem habent
aspectum. Credibile vero credibile diversimode relucet secundum diversum statum
credentium. Subiecto ergo competit conformitate ad praedicta sacrae scripturae in una littera multiformis
parit intelligentias. Competit et hic auditori, quia nullus est dignus eius auditor nisi
humilis, mundus, fidelis, studiosus. Idcirco sub cortice litterae apte occultantur mysti-
ca et profunda intelligentia ad comprimendam superbiam, ut ipsi profunditate et humilitate
litterae latentes et sibi comprimantur, et immundi repellantur, et fraudulenti decli-
nentur, et negligentes excitentur ad intelligentiam mysteriorum. Et quia auditor doc-
trinae huius non est unius generis, sed cuiuslibet, omnes enim salvandos oportet aliquid de hac doctrina
scire, ideo ipsa multiformem habet intelligentiam, ut sic omnem intellectum capiat, omni intellectui
condescendat, omnem intellectum supercedat, et multiplicitate radiositatis suae
illuminet pariter et accendat. Competit etiam principio, a quo est, quia est a Deo per Christum et Spiritum sanctum
loquentem per ora prophetarum et aliorum qui hanc doctrinam conscripserunt. Cum autem Deus non
tantum loquatur per verba verum etiam per facta, quia ipsius dicere facere est, et eius facere tanquam
dicere, et effectus omnes in sua causa; ideo in scriptura divinitus tradita non tantum debet
significare verba verum etiam facta. Christus etiam doctor, licet esset humilis in carne, altus erat
in divinitate, ideo decebat ipsum et eius doctrinam habere et humilitatem in sermone
cum profunditate sententiae, ut sicut Christus fuit pannicullis involutus, ita sapientia Dei
in scriptura figuris quibusdam humilibus involveretur. Spiritus etiam sanctus diversimode
illustrabat et revelatores faciebat in cordibus prophetarum ipsius, et nullius latere
poterat intellectus, et nullus erat, omnes docens virtutes. Ideo competebat eius doctrinae
ut in uno sermone multiplices laterent intelligentiae. Competit nihilominus ipsi fi-
ni, quia scriptura data est, ut per eam dirigatur homo in cognoscendis et agendis, ut
tandem perveniat ad optanda. Et quia omnes creaturae ad hoc factae sunt, ut famulentur homini
tendenti ad supernam patriam, ideo scriptura assumit ipsas creaturarum species diversas, ut
sic per illas doceat nos sapientiam dirigentem nos ad aeterna. Et quia homo non di-
rigitur in aeterna, nisi cognitam agnoscat veritatem credendorum et operatum faciat bonum operandorum
et affectuam suspiret ad bonum videndum, amandum et perfruendum. Hinc est quod scriptura
sacra data per spiritum sanctum assumit librum creaturae referendo in finem secundum triplicem modum
intelligentiae, ut sic per tropologiam hominem notitiam agendorum moraliter, per allegoriam
credendorum veraciter, per anagogiam desiderandorum delectabiliter, ut sic purgati
per virtuosam operationem, illuminati per radiosam fidem et perfecti per ardentissimam
caritatem tandem perveniamus ad bravium felicitatis aeternae.

In tanta igitur multiformitate sapientiae, quae continetur in ipsa sacra scriptura, latitudine,
longitudine, altitudine et profunditate, unus est communis modus procedendi authentice,
videlicet in quo continentur modus narrativus, praeceptorius, prohibitivus, exhortativus,
praedicativus, comminativus, promissivus, deprecativus et laudativus, et omnes hi modi
sub uno modo authentico reponuntur. Et hoc quidem satis recte. Quia enim haec
doctrina est, ut boni fiamus et salvemur, et hoc non fit per nudam considerationem,
sed potius per inclinationem voluntatis, ideo scriptura divina eo modo debuit tradi, quo magis
possit inclinare. Et quia magis movetur affectus per exempla quam per argumenta, magis

ad permissiones quam ad inclinationes magis per devotiones quam per diffinitiones, ideo scriptura ista non debuit habere modum diffinitivum, collativum et divisivum ad probandum passiones aliquas de subiecto ad modum aliarum scientiarum; sed oportuit quod haberet modos proprios secundum varias inclinationes animorum diversimode animos inclinantes, ut si quis non movetur ad precepta et prohibita, moveatur saltem per exempla narrata; si quis non per hec moveatur, per monitiones sagaces, per promissiones veraces, per comminationes terribiles, ut sic saltem excitetur ad devotionem et laudem dei, in qua percipiat gratiam, per quam dirigatur circa opera virtuosa. Cum igitur modi narrativi non possent fieri per viam certitudinis rationis, quia particularia gesta probari non possunt, ideo ne scriptura ista tanquam dubia vacillaret ac per hoc minus moveret, loco certitudinis rationis providit deus huic scripture certitudinem auctoritatis, que adeo magna est, ut omnem perspicacitatem humani ingenii superexcellat. Et quia non est certa auctoritas eius qui potest fallere vel falli, nullus autem est qui falli non possit et fallere nesciat nisi deus et spiritus sanctus, hinc est quod ad hoc ut scriptura sacra modo sibi debito esset perfecte autentica, non per humanam investigationem est tradita, sed per revelationem divinam. Ideo nichil in ea est contempnendum tanquam inutile, nichil in ea respuendum tanquam falsum, nichil respuendum tanquam iniquum, pro eo quod spiritus sanctus eius auctor perfectissimus nichil potest dicere falsum, nichil superfluum, nichil diminutum. Et propterea celum et terra transibunt, verba autem sacre scripture non preteribunt quin impleantur. Unde modus procedendi.

Quemadmodum autem scriptura hec specialem habet modum procedendi, sic iuxta suum procedendi modum specialem suo modo debet intelligi et exponi. Cum enim multiplicem sub una littera tegat intelligentiam, qui exponit debet abscondita in lucem producere et illa educta per aliam manifestare scripturam magis patentem. Sic si exponerem illud psalmi: Apprehende arma et scutum, et vellem explicare quid sit arma divina, dicam quod bona voluntas; et quod ita sit probandum est per scripturam apertiorem; nam et scribitur alibi: Scuto bone voluntatis tue coronasti nos; et scuto circumdabit te veritas eius. Ad quod non potest quis de facili pertingere nisi per assuefactionem lectionis textum et litteram biblie commendet memorie; alioquin in expositione scripturarum nunquam poterit esse potens. Unde sicut qui dedignatur prima elementa discere, ex quibus dictio integratur, nunquam potest nosse dictionum significationem nec rectam legem constructionis, sic qui litteram sacre scripture spernit, ad spirituales intelligentias nunquam assurget. Attendat etiam expositor quod non ubique requirenda est allegoria, nec omnia sunt mystice exponenda. Propter quod notandum est quod scriptura tres habet partes. Una est in qua secundum litteram agitur de creationibus, et per illas significantur reparationis nostre misteria, sic apparet in descriptione formationis mundi. Alia est in qua agitur de actibus et processibus israelitici populi, et per illos significantur reparationis generis humani. Tertia est in qua nudis verbis exprimitur quod pertinet ad nostram salutem quantum ad fidem vel mores; in qua est inquirendum non sensus misticus preter verba nuda, preter enigmaticis et obscuris. Et propterea scriptura in huiusmodi locis variis non est uniformiter exponenda. Debet autem expositor dirigi in expositione sacre scripture secundum tres regulas quas tradit pater de verbo Augustinus in libro de doctrina christiana. Quarum prior hec est, ut quia in sacra scriptura preter verborum significationem significant res creationis sive singulares actus humane conversationis, ideo res significate per verba prima significatio, deinde nostre reparationis misteria; ubi vero prima significatio exprimit nude fidem sive caritatem, ibi nulla est allegoria querenda. Secunda regula hec est: ubi verba scripture significant res creationis aut conversationis populi israelitici, ibi queratur ex alio scripture loco quid quelibet res significet, et deinde significationem suam eliciat per verba nude significantia fidei veritatem vel morum honestatem. Ut puta si dicatur: Oves pariunt gemellos fetus, ostendat quod oves significant in homines et gemellos fetus geminam caritatem. Tertia regula ista est: cum aliqua scriptura habet aliquem intellectum litteralem et spiritualem, debet discutere expositor utrum illa dictio conveniat historico an spirituali significato. Et si utrumque competit, tunc litteraliter et spiritualiter debet affirmari; si vero alterum tantum, tunc solum debet intelligi spiritualiter, sicut est sabbatum legis esse perpetuum, sacerdotium eternum, possessionem terre eternam, pactum circumcisionis eternum, que omnia ad spiritualem significatum referenda sunt. Ad hoc autem quod per sacram scripturam silvam quis secure incedendo et exponendo incedat, opus est ut prius noverit ipsius scripture faciem veritatis per verba explicatam, videlicet ut attendat quomodo scriptura scribit mutuum progressum et conservationem duplicis corporis, quod ex opposito se respicientium, bonorum scilicet qui se hic humiliant ut exaltentur sempiternaliter in futuro, et malorum qui se hic exaltant ut eternaliter deprimantur. Unde ipsa agit de toto universo quantum ad summum et ymum, primum et ultimum, et quantum ad decursum intermedium divinum sub forma cuiusdam crucis intelligibilis, in qua describitur et quodam modo videtur lumine mentis tota machina universi; ad quod quidem intelligendam oportet nosse tria principia, dominum scilicet, ipsorum creationem, lapsum, redemptionem per sanguinem, reformationem per gratiam, curationem per sacramenta, et tandem retributionem per penam et gloriam sempiternam. Et quia hec doctrina tam in scriptis sanctorum quam et doctorum sic diffuse tradita est, ut ab accedentibus ad scripturam sacram audiendam non possit per longa tempora videri nec audiri, propter quod et theologi frequenter ipsam exhorrent tanquam incertam et inordinatam, et tanquam quandam silvam opacam, rogatus a sociis ut de paupercula scientiola mea aliquid breve in summa dicerem eorum de veritate theologie, eorum quidem precibus devictus assensi breviloquium quoddam facere, in quo summatim non omnia sed aliqua magis opportuna ad tenendum breviter tangerentur, addens simul cum hiis rationem aliquam ad intelligentiam, sed que occurrebat pro tempore. Causa vero theologie est sermo de deo et de primo principio, ut potentem quia ipsa tanquam scientia et doctrina altissima omnia resolvit in deum tanquam in primum et summum, ideo in assignatione rationum in omnibus que in hoc opusculo vel tractatu continentur conatus sum rationem sumere a primo principio, ut sic ostenderem veritatem sacre scripture esse a deo, de deo, secundum deum et propter deum, ut merito appareat ista scientia una esse et ordinata, ac theologia non immerito nuncupata. Hic igitur imperfectum, obscurum, superfluum vel minus rectum inveniatur, venia occupationi et brevitati temporis et paupercule scientie concedatur. Siquid vero rectum, soli deo honor et gloria referatur. Ut autem sequentia clarius elucescant, titulos particulares capitulorum premittere ad faciliorem memoriam et lucidiorem continuum dicendorum, que septem partitionibus et lxxii capitulis distinguuntur.

Incipiunt capitula super breviloquio

Prima pars de trinitate dei habet capitula viiii. Capitulum primum est de illis vii de quibus est theologia in summa. Capitulum ii. quid tenendum est de trinitate personarum et unitate essentie. Capitulum iii. de istius fidei intelligentia sana.
Capitulum iiii. de istius fidei expressione catholica.
Capitulum v. de unitate nature divine in multiformitate apparitionum.
Capitulum vi. de veritate divine nature in multiplicitate appropriatorum.
Capitulum vii. de dei omnipotentia.
Capitulum viii. de dei sapientia, predestinatione et prescientia.
Capitulum viiii. de voluntate dei et providentia.
Secunda pars de creatura mundi habet capitula xii.
Capitulum primum est de productione mundi totalis.
Capitulum ii. de natura corporali quantum ad fieri.
Capitulum iii. de natura corporali quantum ad esse.
Capitulum iiii. de natura corporali quantum ad influere et operari.
Capitulum v. de modo describendi predicta in sacra scriptura.
Capitulum vi. de productione superiorum spirituum.
Capitulum vii. de apostasia demonum.
Capitulum viii. de confirmatione beatorum angelorum.
Capitulum ix. de productione hominis quantum ad spiritum.
Capitulum x. de productione hominis quantum ad corpus.
Capitulum xi. de productione eius quantum ad totum coniunctum.
Capitulum xii. de completione et ordine totius mundi consummati.
Tertia pars de corruptela peccati habet capitula xi.

Primum est de origine mali in toto.
ii. de primorum parentum temptatione
iii. de primorum parentum transgressione.
iiii. de primorum peccati punitione.
v. de originalis peccati corruptione.
vi. de originalis peccati transfusione.
vii. de originalis peccati curatione
viii. de origine peccatorum actualium; in
ix. de origine et distinctione capitalium
x. de origine et qualitate peccatorum venialium
xi. de origine peccatorum finalium, quae sunt peccata in Spiritum Sanctum.
Quarta pars de incarnatione Verbi habet capitula x.
Primum est de ratione ubi quare debuit vel decuit incarnari
ii. de incarnatione quantum ad unionem naturarum
iii. de unione quantum ad modum
iiii. de incarnatione quantum ad plenitudinem temporum
v. de plenitudine gratiae Christi quantum ad charismata infusa
vi. de plenitudine sapientiae in intellectu
vii. de perfectione meriti in effectu
viii. de passione Christi quantum ad statum patientis
ix. de passione Christi quantum ad modum patiendi
x. de passione Christi quantum ad effectum passionis
Quinta pars de gratia Spiritus Sancti habet capitula x.
Primum est de gratia in quantum est donum divinitus datum
ii. est de gratia in quantum educit liberum arbitrium ex peccato.
iii. est de gratia in quantum illuminat ad bonum meritorium
iiii. de ramificatione gratiae in habitus virtutum.
v. de ramificatione gratiae in habitus donorum
vi. de ramificatione gratiae in habitus beatitudinum et per consequens fructuum et sensuum
vii. de exercitio respectu credendorum.
viii. de exercitio gratiae respectu diligendorum
ix. de exercitio gratiae respectu agendorum praeceptorum et consiliorum
x. de exercitio gratiae respectu petendorum et orandorum
Sexta pars de medicina sacramentali habet capitula xiii.
Primum est de sacramentorum origine
ii. de sacramentorum variatione
iii. de sacramentorum numero et distinctione
iiii. de sacramentorum institutione
v. de sacramentorum dispensatione
vi. de sacramentorum iteratione
vii. de constitutione et integritate baptismi
viii. de integritate confirmationis
ix. de integritate eucharistiae
x. de integritate paenitentiae
xi. de integritate unctionis extremae
xii. de integritate ordinis.
xiii. de integritate matrimonii.
Septima pars de statu finalis iudicii habet capitula vii.
Primum est de iudicio in toto.
ii. de antecedentibus ad iudicium, cuiusmodi est poena purgatorii
iii. de antecedentibus ad iudicium, cuiusmodi sunt suffragia ecclesiastica.
iiii. de concomitantibus, sicut est conflagratio ignium.
v. de concomitantibus, sicut est resurrectio corporum
vi. de consequentibus, sicut de poena infernali. vii. et ultimum de gloria paradisi. Explicit.

Primum capitulum est de illis vii de quibus est Theologia in summa. 1.

In principio intelligendum est quod sacra doctrina, videlicet theologia, quae principaliter agit de primo principio, scilicet de Deo trino et uno, de vii agit in universo, scilicet de trinitate Dei, de creatura mundi, de corruptela peccati, de incarnatione Verbi, de gratia Spiritus Sancti, de medicina sacramentali, et de statu finalis iudicii. Ratio autem huius veritatis haec est, quia cum sacra scriptura sive theologia sit scientia dans sufficientem notitiam de primo principio secundum statum viae, secundum quod est necessarium ad salutem; et Deus non tantum sit verum principium et exemplar effectivum in creatione, sed etiam refectivum in redemptione, et perfectivum in retributione, ideo non tantum agit de Deo creatore, sed etiam de creatione et creatura. Et quia creatura non stetit, sed suo casu indiguit reparari, ideo agit de corruptela et medico et sanitate et medicina, et tandem de curatione perfecta, quae est in gloria, in praemiis electis in poena. Et ideo ipsa sola est scientia perfecta, quia incipit a primo, quod est primum principium, et pervenit ad ultimum, quod est praemium aeternum; incipit a summo, quod est Deus altissimus, creator omnium, et pervenit ad infimum, quod est infernale supplicium. Ipsa etiam est sola sapientia perfecta, quae incipit a causa summa, ut est principium causatorum, ubi terminatur cognitio philosophica, et transit per eam, ut est remedium peccatorum, et reducit in eam, ut est praemium meritorum et finis desideriorum. Et in hac cognitione est sapor perfectus, vita et salus animarum; et ideo ad eam addiscendam inflammari debet desiderium omnium christianorum. Ex his patet quod licet theologia sit de tot et de tam variis, est tamen scientia una, cuius subiectum, ut a quo omnia, Deus, ut per quod omnia, Christus, ut ad quod omnia, opus reparationis, ut circa quod omnia, unicum caritatis vinculum, quo caelestia et terrestria connectuntur, ut de quo omnia in libris canonicis, credibile ut credibile, ut de quo omnia in libris expositorum, credibile ut intelligibile; sed agit de utilitate credendi, quia quod credimus debemus auctoritati, quod intelligimus rationi.

Incipit liber de trinitate Dei. Quid tenendum est de trinitate personarum et unitate essentie. ii.

Primo igitur de trinitate Dei tria sunt consideranda, scilicet qualiter unitas substantiae et naturae simul stet cum pluralitate personarum, secundo qualiter est pluralitas appropriationum, tertio qualiter cum pluralitate appropriatorum. De pluralitate personarum in unitate naturae hoc dictat recta fides esse tenendum, scilicet quod in unitate naturae sunt tres personae: Pater, Filius et Spiritus Sanctus, quarum prima a nulla est, secunda a sola prima per generationem, tertia est a prima et secunda per processionem sive spirationem. Ita quod trinitas personarum non excludit ab essentia divina summam unitatem, simplicitatem et immensitatem, aeternitatem, immutabilitatem, necessitatem et primitatem, quin potius includit summam fecunditatem, caritatem, liberalitatem, aequalitatem, germanitatem, conformitatem et inseparabilitatem. Quae omnia sana fides intelligit esse in beatissima trinitate. Ratio autem huius veritatis haec est, quia cum fides sit principium cultus Dei et fundamentum eius, quae secundum pietatem est doctrinae, dictat de Deo sentiendum esse altissime et piissime. Non autem sentiret altissime, si non crederet quod Deus se posset summe communicare; non sentiret piissime, quod posset et nollet. Ideoque ut altissime et piissime sentiat, dicit Deum se summe communicare aeternaliter habendo dilectum et condilectum, ac per hoc Deum unum et trinum. Huic autem fidei, in quantum dictat de Deo piissime sentiendum, attestatur tota sacra scriptura, quae dicitur doctrina secundum pietatem, quia Deum fatetur hic plene quod summe diligit Verbum sibi coaequale, quod ab aeterno genuit, in quo cuncta disposuit, per quod cuncta produxit et gubernat, per quod etiam carne sumpta per summam benignitatem hominem redemit, pretiosissimo eius sanguine redemptumque cibavit, per quod etiam in fine mundi summam iustitiam in praecedendo ab omni iustitia libravit, ut per hoc qui electi sunt filii summi Patris, in quo erit omnis pietatis consummatio et Dei admiratio. Et quantum ad hoc quod dictat de Deo sentiendum altissime, non tantum attestatur sacra scriptura verum etiam omnis creatura, iuxta quod dicit Augustinus xv libro de trinitate capitulo iiii et sequentibus. Decorem librorum divinorum auctoritas esse praedicat Deum, sed omnis quae nos circumstat creatura, ad quam nos etiam pertinemus, universitas ipsa rerum natura proclamat habere se praestantissimum conditorem, qui nobis mentem rationemque dedit, quod viventia non viventibus, sentientia non sentientibus, intelligentia non intelligentibus, immortalia mortalibus, impotentibus potentia, iniustis iusta, speciosa deformibus, bona malis, incorruptibilia corruptibilibus, immutabilia mutabilibus, invisibilia visibilibus, incorporalia corporalibus, beata miseris praeferenda iudicemus. Ac per hoc quoniam rebus

catis catoe; sn dubitatoe ppoim . optz v cum . 7 sume vi
ue . 7 cuncta sentire . atq; itellige . et mori . et corrumpi . mutariq;
n pse . n coi ee . s; spon . oipotentissim intelligissim . spetosissim . op
tim . beatissimq; fatem . In his . xij . icludunt altissie nobilita
tes diuinj ee . p v ipe ostedr . h . xij . reducut ad tria . s . eternitate
sap . 7 beatitud . et hec tria ad vnu . s . ad sap . i q icludut mes
gnaos . vbu; ples . 7 amor nectes vtruq; . i qb; fides dictat . brissi
sima esse eternitate . Et qm sapia suma poit trinitate . poit 7 nicho
os p hitas nobilissimas edictoes . v necce e pdcas nobilitates di
uic ee . simil stare . cu; btissima trinitate . De isti fidi intelligentia sana

Ad isti at fidej . intellia; sana . doc; doctria sac . q i diuinis . st duc . iij.
emanatoes . tres ypostases . iiij . relatoes . v . notoes . 7 cu his
tres tm ppetates psoales . C Ro a ad itellia pdcor . h e . q cu;
p . 7 sum pn . h ipo q p . sit simplicissim . h ipo q sum . sit psessi
io psessie se coicat . q psessim . et idiuisioe oimoda fuat quia
simplicissim . et io salua unitate ne . st i moi emanadj psec . ostj
a . psce emanadj . st duo tm . s . p mod ne . 7 vol . pri e gnato . ij .
spirato . siu pcessio . et io hij st i . Et q duab; emanatoib; substanti
ficas . necce e emanare duas ypostases . necce e 7 poere . yposta
si; po pducete . ab alio n emanate . ne sit ifinitu; abire . io st i
tres ypostases . Et q el; emanatoi . rei dup hitudo relata . io . iiij .
st i relatoes . s . patnitas . filiato . pcessio . 7 spirato . Et q p has
hitudies inotescut . nb . die ypostases . 7 pt hec 7 ypostasis illa
i q pa io pncipiadj inotescit . q n pduc . q h e nobilitas ispa .
io . v . st . notoes . s . iiij . relatoes pdce . cu inascibilitate . Et q ql;
pra . una ht ppetate . p q pri . inotescat . io tm tres st ppetates
psoles . q i his noib; exprimut ppe . 7 pri . s . pat . 7 fi . 7 s . s . C Cu
e ppu sit pris . ee inascibile . siu igenitu; ee pri . n de pri . ee pri .
inascibilitas notificat ip; p mod negatois . l; ex esequti . p mod
poitois . q inascibilitas i pre . poit fontale plenitudine . prici . no
de pri . p mod poitois . cu negatoe . ee pre p mod poitois . 7 hitudis
ppe . oplete . 7 dctiate . C Silr cum fili sit ymago vbu; . 7 fili ygo
noiat illa p v silitudie expssa . vbu v silitudie expssiua . fili v
silitud ypostatica . Filius ymago noiat v silitude eforme . vbu
v silitudie; itellectuale . fili v silitudie nale . p hc mod . cu ppu;
sit . s . s . ee donu . ee nexu . seu caritate aboru . ee 7 spin . s . don
noiat eu . v datu volutariu . karitas . siu nex v donu volutariu;
et ppuu . s . s . v datu; volutariu . s . 7 ypostatic . hic e . q p h ta
noia . q st . pat . 7 . fi . et . s . s . tu pra ppetates psoles isinuant . h g
teneda . s . ad fidi trinitatis itellia; sana . De isti fidi expssioe

Ad isti i fidej expssioe catholica . e tenedu; s; doctor catholica . iiij.
sacre doctrina . q i diuis . st duo moi pdicandj . s . p mod sbe
7 relatois . et tres moi suppoendj . s . ee . psoe . 7 notois . iiij moj
sigificadj sba; . s . nocio . ee . sbe . ypostasis 7 p . v . moj dicedj
. s . qs . q . q . qd . 7 qo . et tres moi differedj . s . s; differete mod
exstedj . s; differete mod se hndj . et s; differete modu; itellig .
C Ro at pdcor h e . q cu; p . pri . sit psessim simil 7 simplicissi
o q pscois st de ipo dnr . ppe 7 vere . q at ipscois . cu n dnr
cu si dnr . s; assumptoj huane ne . dnr . vl translate . Cu g x .
st pdicamta . s . sba . qtitas . relatio . qlitas . actio . passio . v .
qn . sit . 7 he . v . vltia ppe spectat . ad corlia . seu mutabilia
io n attribuit do . n tm trasupto ne . et figurato . Alia vo . v . pce
detia . do attribuit . s; id . q cplectoe dnt . ita tam . q dia siplict
n impedunt . C Oia g hec pdicamta st ad i . q e ipm . de quo

pdicat . 7 ita p opatoe ad sbiectu de q st oia dnr trasiue
i sba . relatoe tm excepta . q cu dup ht opatoe . vt ad sbiu
i q . 7 ad trmin ad q . p in trasit ne faciat cpoitoe forma
n; . v faciat distictoe; Et hic est . q sba otinet vnitate . Relo .
multiplicat dei trinitate . et io manet ibi tm duo moi pdica
dj differentes . de qb; tal dat regla . q q dnr s; sba; d oib;
dnr . 7 sigillati . et simil . et singlr . Q vo s; relatoe cu n de
oib; dnr . cu si de plib; plr . v relatj distinctj siles . eqles . p
reloe; itrinseca . Et qm ples posst ee . relatoes i vna p . sic sut
ples p . i vna na . io distinctio i notitioe . n isert . diuisificato;
p . nec distictio p . plificatoe ne . Et ppea . n qdq cuenit ee co
uenit notoi vl p . n ec . Et hic e . q i . st tres moi supponendj
de qb; tal esueuit dari regla . Supposita ee . n suppoit notio .
n p . et supposita notoe . n suppoit p . n ee . 7 supposita p . nec
suppoit ee . n noto . sic ee . p; . Et qm ita distinctio e . i supposit
sbe . manete ee . una . io necce e . multipx i sigau sba; . sba;
. s . v coicabile . et icoicabile . v coicabile p mod abstractois
pri ee . et p mod cctois . pri sbe . v icoicabile vo . vl v di
stiguibile . p mod ypostasis . vl v distictiua pri p . vl ali . s .
v distictiua . qlitteq; . et sic ypostasis vl notabili . 7 psce . 7 sic
p . Ex . hor . iiij . st i creatura . huanitas . ho . as ho . petr . P ee .
y . sba; . iiij . ypostasi; . iiij . p . d . Et q i p . q disting . n solu e
esiderare cu; q distig . s; illd . quo disting . 7 h e ppetas siue
noto . io . necce e . q i diuinis sit . v . moi . dicedj parit 7 qredi
C qs vo e p . q vo e ypostasis . q d suppoitu sbe i distincte . q .
vo e notois . q vo e sbe . q . siu q . vo ee . 7 qm os hij moi i
unitate ee indicat . q qdq e i do . est ipe ds . vn 7 sol . ido
n ponit i dria; neq; s; ee . n; s; ee . et ppea st i tm tres moi
differendj . s . s; modos eendj . siu emanadj . sic differt p a p s;
modos sehndj . sic differt p . 7 ee . q una p . ad altia; refert .
et io distig . ee n . ad altia; n refert . io n distig . s; modos n
itellig . sic differt vna ppetas sba . vl ab altia . v bonitas 7 sap .
pa diffa . e maior . et summa q possit reperi i diuinis . et e . ij
suppoitis . i . q unu n dr d alto . Scda diffa e minor . q e
i attributis . l; e vnu possit ee de alto . v p de ee . aliq tam
dr de vno . qd n de alto . v p distig 7 refert . ee vo . n . Tcia
vo diffa e . minima . q e i conotatis . l; e unu de alto dicat .
ad inuice . et ide psit dici de vtrsq; . n tam ide conotat vt
biq; . nec pide dat itelli . vtiq; . Ex po mo differendj out
pluralitas pra . Ex scdo pluralitas pdicatoi sbalui . 7 relataru
Ex tcio . pluralitas ppetatu; eelui . 7 notoni . siu ab eterno . siu ex
tpr . siu ppe . siu trasupte . siu coit . siu appate dcor ee maife
sta st . huius itellectus satis clarit . et qd seteedu . 7 qlr loqdo
sit de summa trinitate p diuiar . De vnitate ne die . i . v .

De pluralitate appatonu . h doc; ee tened . multiformitate apparitonu

Doctria sac . q cu ds sit . i circuscptibil . iuisibil . icomutabil
nicho tm spalit hitat . i viris scis . apparuit patriarchis . et
pphis . descend de cel . misit 7 filiu; . 7 . s . s . ad salt huai ge
nis . Et l; i deo sit . i diuisa na . vt 7 opato trinitatis . missio
tm . vl appatio vni p . n e missio . vl appito . alti . l; 7 sit i
summa eqlitas . soli tam pris e mitte . 7 n mitti . s . s . e tm
mitti . v diciu p . n forte dicat mitte hoie assumptu . fily
a e mitte . 7 mitti . sic ex sciptuis appar; C Ro a . ad itellia;
pdcor . h e . q l; p pri . sit iuisiu; . i circuscptibile . sit icorpeu .

et inuisibile . sit eternum et incommutabile . p(er)s(on)a tamen e(st) rerum spiritualium
et corporalium . et naturalium . et gratuitarum . ac p(er) h(oc) rerum mutabilium . visi(bi)lium
et conseptarum . p(ro)p(ter) q(uo)d (licet) ipse sit immutabilis . i(n)se(n)sibil(is) . i(n)co(n)scept(us) . seipsum
reddit(ur) manifestum . et notum . reddit a(u)t(em) se manifestum . et notum ge-
neralit(er) p(er) uniuersitatem suorum effectuum . ab ipso emanatium . in quib(us) d(icitu)r
esse p(er) ess(enti)am . p(otenti)am . et p(rese)ntiam . q(uae) se extend(it) ad o(mn)ia creata . Reddit(ur) et se spiritualit(er)
notum . p(er) alios effect(us) . q(uos) in ipsum spiritualit(er) ducunt . unde q(uo)q(ue) d(icitu)r habitare . ap-
parere . descendere . mitti . et mittere . Habitare namq(ue) d(icitu)r effectum spiritual(em)
cum acceptatione . sicut e(st) effectus gratie . gratum faciens . q(uae) e(st) d(e)iformis . et
i(n) deum reducens . et deum nos habere facit . et habitu an(imae) . ac p(er) h(oc) et habitare
i(n) n(o)b(is) . Et q(uia) effect(us) gratie co(mmun)is e(st) omnib(us) p(er)sonis . ideo una p(er)s(on)a n(on) habitat si(ne)
alia . i(m)mo tota simul trinitas . Apparere u(er)o d(icitu)r effectum sensibilem
cum expressa signatione . sicut sanctus spiritus apparuit in columba . Et q(uonia)m sicut p(er)s(on)e
diuine distincte s(un)t . sic distincte signari possunt . et signis corporib(us)
ideo q(ua)lib(et) p(er)s(on)a p(er) se apparere . et apparitio o(mn)ib(us) p(otes)t co(m)petere . sunt i(n)simul
sunt aul(em) p(er) se . unde sp(iritu)s s(anctus) d(icitu)r i(n) linguis igneis . et in columba appa-
ruisse . h(oc) n(on) e(st) p(ro)p(ter) nouum vinculum . l(icet) effectum spiritualem . s(ed) p(ro)p(ter) unionem
q(uae) e(st) i(n)t(er) signum et sig(nificatum) . i(n) spiritualit(er) . et in(tern)e et origine deputatum . Descende-
re a(u)t(em) d(icitu)r utr(um)q(ue) p(re)dictorum effectuum . cum i(n)choatione . d(eu)s enim beatissimis
angel(is) semp(er) e(st) p(rese)ns in cel(o) . q(uia) i(n) eis semp(er) habitat . et apparet . peccatorib(us)
a(u)t(em) i(n) t(er)ris e(st) modo u(e)l absens . et q(uonia)m ad gratiam . et q(uonia)m ad notitiam . et ideo
cum incip(it) apparere . u(e)l habitare de p(rese)nte cel(o) . et q(uasi) absentem n(o)b(is) fit
p(rese)ntem i(n) t(er)ris . et ideo (licet) i(n) se n(on) mutetur . d(icitu)r tamen descendere n(o)b(is) . Contra u(er)o
d(icitu)r effectus p(re)dictos . cum eterna p(ro)ductione . tunc e(nim) d(eu)s p(ro)mittit filium q(uonia)m fa-
ciendo eum n(o)b(is) p(rese)ntem p(er) notitiam . u(e)l gratiam . insinuat q(uo)d ab ipso p(ro)ced(it) . Et
q(uia) pat(er) a nullo p(ro)cedit . ideo nu(m)q(uam) d(icitu)r mitti . q(uia) u(er)o filius et p(ro)ducit
et p(ro)ducit(ur) . ideo et mittit . et mittit(ur) . Cu(m) u(er)o sp(iritu)s s(anctu)s eternalit(er) p(ro)ducatur
q(uonia)m p(ro)ducit n(on) ex t(em)p(o)re . ideo ipsi e(st) p(ro)p(ri)e mitti . mittere u(er)o n(on) co(m)petit . s(ed) n(on)
i(n)t(er) creat(ur)a . Ex q(uo) apparet q(uo)d hec s(un)t in(com)p(er)fecte . et exponende . sp(iritu)s s(anctu)s mittit
se . sp(iritu)s s(anctu)s mittit filium . fili(us) mittit seipsum . n(isi) i(n)telligatur i(n) q(uan)tu(m) e(st) de
virgine nat(us) . Pat(er) a(u)t(em) q(uonia)m n(on) mitti . et mittere . n(on) co(m)petit o(mn)ib(us) . q(uia) (licet) dicat
effectum i(n) creat(ur)a . d(icitu)r tamen i(n)trinsecam relationem . s(ecundu)m q(uam) mittere d(icitu)r auct(oritat)es . mitti
s(ecundu)m auct(oritat)em . unde p(ro)ductionis eterne . i(n)ti(m)e importante . De unitate dei . VI.
Tertio vero de pluralitate appropriationum . h(oc) dic(itur); Nota i(n) multipl(ici)b(us) appropriationib(us)
Hec tenend(a) q(uo)d (licet) o(mn)ia essentialia omnib(us) p(er)sonis eq(ua)lit(er) i(n)differenter co(n)ue-
niant . tamen pat(er) d(icitu)r appropriari unitas . filio ueritas . spiritui s(an)c(t)o bonitas .
et iuxta hanc s(un)t tria appropriata ylarij . et(er)nitas i(n) patre . sp(eci)es i(n) ymag(ine) .
vs(us) i(n) munere . et iuxta hanc s(un)t tria . s(cilicet) patre ut p(ri)ncipiandi . s(cilicet)
filio ut exemplandi . s(cilicet) sp(irit)ui s(ancto) ut finiendi . Et iuxta hanc s(un)t . s(cilicet) q(uonia)m
o(mn)ip(otenti)a patri . o(mn)iscientia filio . voluntas . seu beniuolentia spiritui s(an)c(t)o . h(oc)
a(u)t(em) d(icitu)r appropriari . n(on) q(uia) fiat p(ro)p(ri)a . cum semp(er) sit co(mmun)ia . s(ed) q(uia) ducit ad i(n)-
telligentiam . et noti(ti)am . p(ro)p(ri)orum vid(elicet) tri(um) p(er)s(onarum) . Unitas a(u)t(em) et ideo p(er)sonarum h(ab)e(tu)r
q(uia) eum p(ri)mum p(ri)n(cipium) e(st) nobilissimum . et p(er)fectissimum . ideo co(n)ditiones entis
nobilissime . et generalissime i(n) eo reperiuntur i(n) summo . hec a(u)t(em) s(un)t unum
verum bonum . q(uae) n(on) co(n)trahit ens . s(ed) supponita . s(cilicet) s(ecundu)m r(ati)o(n)e(m) . Na(m) unum nominat ens
u(e)l indiuisibile . et hoc h(ab)et p(er) i(n)diuisione(m) sui i(n) se . verum s(ecundu)m q(uo)d cog(no)scibile
et h(oc) h(ab)et p(er) i(n)diuisionem sui a p(ro)p(ri)a sp(eci)e . bonum s(ecundu)m q(uo)d co(mmun)icabile . et h(oc) h(ab)et p(er)
i(n)diuisionem sui a p(ro)p(ri)a operatione . Et q(uia) hec t(ri)plex i(n)diuisio se h(ab)et s(ecundu)m ord(inem)
q(uonia)m ad ratione(m) i(n)telligendi . i(n) q(uantu)m verum p(re)supponit unum . et bonum p(re)supponit
unum . et verum . hinc e(st) q(uo)d hec attribuu(n)t(ur) p(er)sonis . p(ri)ncipii i(n) summo . q(uia)
p(er)fecta et generalia . et apparent trib(us) p(er)sonis . q(uia) ordinata . et ideo
summe unum patri . q(uia) e(st) origo p(ri)ma . summe verum filio . q(uia) e(st) a patre
u(e)l v(er)bum . summe bonum spiritui s(an)c(t)o . q(uia) e(st) ab utroq(ue) u(e)l amor et donum . Et q(uia)
summe unum est summe p(ri)m(um) . q(uia) caret o(mn)i i(n)ceptione . Et summe verum
e(st) summe eq(ua)le . et placitum . et summe bonum e(st) summe utile . et p(er)fectum .
Hinc oritur s(e)c(un)da appropriatio ylarij . q(uia) e(st) eternitas i(n) patre . q(uia) n(on) h(ab)et initium
s(ed) e(st) o(mn)i(u)m p(ri)n(cipium) . sp(eci)es i(n) ymag(ine) . i(d est) i(n) v(er)bo . q(uia) est summe placitum . vs(us) i(n) mu-
nere . i(d est) i(n) sp(irit)u s(ancto) . q(uia) e(st) summe p(er)fectum . et co(mmun)icatiuum . q(uia) p(ro) alia v(er)ba sic i(n)simu-
lat aug(ustinus) . i(n) patre unitas . i(n) filio equalitas . i(n) sp(irit)u s(ancto) unitatis equalitatisq(ue)
concordia . Rursus q(uia) summe unum et p(ri)mum tenet r(ati)o(n)e(m) principiandi . et
originandi . summe placitum et speciosum . r(ati)o(n)e(m) exprimendi . et exemplandi . su-
me p(er)fectum . et bonum . r(ati)o(n)e(m) finiendi . q(uia) bonum . et finis idem . Hinc oritur tria
ap(pro)priandi efficientiam patri . exemplaritatem filio . finalitatem spiritui s(an)c(t)o .
Rursus q(uia) a p(ri)mo p(ri)ncipio fluit esse posse . a p(ri)mo et summo exemplari esse scire . ad
summum finem tendit esse velle . ideo necesse est p(ri)m(um) esse o(mn)ipotentissimum
o(mn)isapientissimum . et beniuolentissimum . unitas a(u)t(em) p(ri)ma . et summa redies
s(ecundu)m seipsam reduct(i)one p(er)fecta . e(st) o(mn)ipotentissima . sic et veritas o(mn)isapientis-
sima . et bonitas beniuolentissima . et h(oc) apparet q(uia) ordo i(n)sinuat . vo(lun)tas
e(nim) dat p(re)intelligere cognitionem . et vo(lun)tas et cog(nitio) p(re)supponit p(otenti)am . et v(ir)tutem . q(uia) posse
scire . e(st) ad posse . Ex hiis apparet q(uo)d sit appropriata . et q(ui)b(us) . et q(ua) de causa . Hec u(er)o
tria . s(cilicet) p(otenti)a . sapientia . et vo(lun)tas s(un)t illa potissime . i(n) q(ui)b(us) i(n) s(cri)pt(ur)is laudatur tri-
nitas summa . et ideo de hiis . ad dicend(um) e(st) breuit(er) et summatim . De o(mn)ip(oten)tia
De o(mn)ip(oten)tia dei . h(oc) s(ecundu)m doctrinam sacram teneda s(un)t . (Ter)tia dei . VII.
Quod e(st) o(mn)ip(oten)s . ita tamen q(uo)d ei n(on) attribuu(n)t(ur) act(us) culpabiles . u(e)l pote(n)tie
et male velle . nec act(us) penales . u(e)l metuere . et dolere . n(ec) act(us) co(n)tingen-
tium males . u(e)l dormire et ablare . n(ec) forte transsumpte . n(ec) act(us) i(n)cohe(ren)tes .
u(e)l p(er) se facere . maiore(m) se . u(e)l alium deum sibi eq(ua)le(m) . u(e)l i(n)finitum actu ad
et co(n)silia . q(uia) ut d(icit) ansel(mus) . q(uo)d lib(et) minimum i(n)cohe(re)ns ap(ud) deum e(st) i(m)possibile . (licet) d(icitu)r
h(oc) n(on) possit . e(st) tamen o(mn)ip(oten)s . p(ro)p(ri)e . et vere . et p(er)fecte . Iusticia a(u)t(em) et ideo p(re)dictorum
h(ab)e(tu)r . q(uia) p(ri)mum p(ri)n(cipium) e(st) o(mn)ip(oten)s . p(otenti)a q(uae) e(st) p(otenti)a simp(licite)r . et ideo distributio ad illa
e(st) distribuit p(er) hus q(uo)d posse est posse simp(licite)r . h(oc) a(u)t(em) s(un)t q(uae) co(n)cludunt
a p(otenti)a co(m)pleta . et ordinata . p(otenti)a a(u)t(em) co(m)pletam dico . q(uia) n(on) pot(est) deficere . nec
p(ro)p(ter) succumbere . nec indigere . p(otenti)a a(u)t(em) i(n) p(re)dicando deficit . i(n) patiendo suc-
cumbit . i(n) co(n)ting(enti)b(us) actionib(us) i(n)digentia i(n)cludit . Diuina a(u)t(em) p(otenti)a . q(uae) e(st) p(otenti)a
summa et p(er)fectissima . ideo nec est de nichilo . n(ec) s(u)b aliq(uo) . nec eget alio aliq(uo) .
ac p(er) h(oc) n(on) e(st) culpabilia . nec penalia . nec malia pot(est) . et h(oc) q(uia) o(mn)ip(oten)s est
p(otenti)a co(m)pleta . Potentia a(u)t(em) ordinata co(n)tinge(n)t t(ri)plic(ite)r dici . u(e)l s(ecundu)m actum . u(e)l s(ecundu)m
aptitudinem . ex parte sol(ius) virtutis i(n) creante . q(uo)d e(st) possibile p(otenti)a . p(ri)mo modo d(icitu)r
e(st) n(on) tantum possibile . s(ed) et actuale . q(uo)d s(ecun)do modo . et n(on) p(otenti)a est possibile simp(lici)-
lit(er) n(on) actuale . q(uo)d t(er)tio modo . et n(on) p(otenti)a . u(e)l s(ecun)do . e(st) possibile d(e)o . s(ed) i(m)possibile
creature . q(uo)d a(u)t(em) nullo modo p(re)dictorum modorum e(st) possibile . sic illud q(uo)d directe
repugnat ordini . s(ed) r(ati)o(n)es et causas p(ri)mordiales . et eternas . simp(lici)t(er) est
i(m)possibile . sicut q(uo)d d(eu)s faciat aliq(ui)d actu i(n)finitum . q(uo)d filius faciat aliq(ui)d esse
et nullo modo esse . q(uo)d faciat illud q(uo)d fuit n(on) fuisse . et cetera talia . q(ua)e p(re)se-
e(st) co(n)tra ordinem . et co(m)plementu(m) dic(untu)r p(otenti)a . Ex hiis p(atet) p(ri)ma . q(ua)re e(st) diuina p(otenti)a . p(atet) et q(uonia)m
diuina debet simp(licite)r possibilia . et q(uo)d simp(licite)r impo(ssibi)lia . et q(uo)d aliquor(um) i(m)possibilitas
si tal(is) stet cum vera o(mn)ip(oten)tia . De di(uin)a sap(ienti)a . p(re)destinatione . et p(re)sci(enti)a .
De sap(ienti)a v(er)o dei . hec teneda sunt . s(cilicet) q(uia) ipsa diuina sapientia . limpidissime
cog(no)scit o(mn)ia bona . et mala . p(re)terita . p(rese)ntia . et futura . actualia . et
possibilia . ac p(er) hoc i(n)co(m)p(re)hensibilia n(o)b(is) . et i(n)finita . i(n) tantu(m) q(uo)d ipsa i(n) se nullo
modo diuersificatur . (licet) diuersa no(m)i(n)a sortiatur . Scilicet q(uo)d a(u)t(em) est cog(ni)ta o(mn)i(u)m possi-
bilium . d(icitu)r sci(enti)a . et cog(nitio) . i(n) q(uan)tu(m) cog(ni)ta omnium q(uae) i(n) uniuerso fiunt . d(icitu)r
visio . i(n) q(uantu)m a(u)t(em) o(mn)ium q(uae) bene fiunt . d(icitu)r app(ro)batio . i(n) q(uantu)m cog(ni)ta eorum q(uae) futura
s(un)t . d(icitu)r p(re)scientia . siue p(ro)uisio . i(n) q(uantu)m eorum q(uae) ab ipso fienda s(un)t . d(icitu)r dispositio
i(n) q(uantu)m eorum q(uae) p(re)mianda s(un)t . d(icitu)r p(re)destinatio . i(n) q(uantu)m eorum q(uae) dampnanda s(un)t
d(icitu)r reprobatio . Et q(uia) ipsa n(on) tantum e(st) cog(ni)ta . s(ed) et r(ati)o cog(no)scendi . ideo i(n) q(uantu)m e(st)
r(ati)o cog(no)scendi o(mn)ia cognita . d(icitu)r lux . i(n) q(uantu)m r(ati)o cog(no)scendi visa et app(ro)bata
d(icitu)r speculum . i(n) q(uantu)m p(re)uisa et disposita . d(icitu)r exemplar . i(n) q(uantu)m p(re)destinata . et rep(robata)

bata dicitur liber vite. Est igitur liber vite lux verorum vel redeuntium exemplar vel
exeuntium speculum vel entium. lux vero verum omnium. Quod exemplar autem spectat ydea
verbum ars et ratio. ydea secundum actum providendi verbum secundum actum proferendi
ars secundum actum prosequendi ratio secundum actum perficiendi quia super addit intentionem
finis. Quia vero hoc omne unum sunt in deo ideo unum frequenter accipitur pro alio. Et
licet divina sapientia ratione diversitatis scitorum et cognitorum diversa sortiatur
vocabula non tamen diversificatur sed ratione intrinseca cognoscit enim omnia contingentia
infallibiliter mutabilia immutabiliter futura presentialiter temporalia eternaliter
dependentia independenter creata increate alia a se in se et per se. Et cum
infallibiliter contingentia cognoscat simul stat libertas et variabilitas voluntatis
et predestinatione et prescientia intelligentia autem et ratio predestinatorum hoc est per primum principium. hoc
ideo quia primum et summum est habet cognitionem simplicissimam et perfectissimam quia vero
perfectissima ideo cognoscit omnia simul distinctissime sub omnibus conditionibus quas res
habent vel possunt habere et propterea futura scit esse futura et presentia presentia
et bona scit approbanda et mala reprobanda et hinc est quod diversa sorti-
tur vocabula. sed quod dictum est quia simul stat perfectio sapientie cum summa sim-
plicitate hinc est quod omnia a se cognoscit in se et per se. ex quo sequitur quod crea-
ta cognoscit increate ex quo sequitur quod dependentia independenter ex quo ulterius
ulterius quod temporalia eternaliter ex quo ulterius quod futura cognoscit presentialiter ex quo ulterius ulterius
quod mutabilia immutabiliter et quod ulterius ulterius quod contingentia infallibiliter
et in contingentia manentia contingentia sic dicitur sapientie presciens infallibilia tamen
in contingentibus quod subiacent necessitati quod libertati voluntatis huius. vel quod vult
hinc verum intelligere quomodo simul stet libertas voluntatis create cum infallibilitate
predestinationis eterne resolvendo ad hoc ultimo procedat per illos gra-
dus. videlicet ad primum quia primum principium perfectissime cognoscit omnia presentis quod est ver-
tissimum ex quo est predicta infallibilia concluduntur. Sic enim quod dicitur cognitionis
certitudo simul stat cum contingentia rerum cognitarum quia simul est simplex et per-
fectissima divina sapientia. sic unitas simul stat cum multiformitate rationum
et ydearum et ex eadem causa quia est perfectissima est ideo distinctissime cognoscit
universa et singula et illa omnia distinctissime et perfectissime represen-
tat et ideo singularum dicitur habere rationes et ydeas tanquam rerum similitudines
perfectissime expressivas. Quia vero simplicissima est ideo omnis illa similitudo
sunt unum in ipsa. Unde sicut deus una virtute omnia producit ex tempore sed omnino
cum rerum integritate sic una virtute omnia exprimit sempiternaliter.
Et sic una est in deo altissimo opere operato actio sed tamen dicuntur tamen
plures rerum productiones ratione pluralitatis productorum sic una est veritas. unde
intelligitur actu in deo. dicuntur tamen plures similitudines ydee et rationes ratione
pluralitatis productorum sic una est veritas unde intelligitur actu in deo dicuntur
tamen plures similitudines ydee et rationes ratione pluralitatis ydeatorum vel
existentium vel futurorum vel possibilium. hee autem rationes et ydee licet
sit una veritas et lux et essentia non tamen dicitur esse una ratio vel ydea.
ratio enim vel ydea dicitur vel ad alterum sed ratione intelligendi nominat enim similitudinem cog-
nitam quoniam realiter teneatur se ex parte dei licet secundum rationem intelligendi dicere videatur ad
ex parte ydeati. Sic autem hoc simile in creatis requiritur dicendum est quod hoc est illius
creaturis proprium quia sicut deum est simul est simplex et infinitum et perfectissimum
quod pro intellectu est consequitur innotescit. Causa enim exemplaris est simplicissimum et perfec-
tissimum. ideo actus purus quia vero infinitum et immensum ideo exemplar omne gene-
et hic est quod unum existens per esse similitudo expressiva multorum. De voluntate

De voluntate autem dei hoc tenenda sunt. et providentia dei. viiii.

quia ipsa sic est recta ut nullo modo possit obliquari sic est efficax ut
nullo modo possit impediri. sic est una vel tamen habet multiformem
significationem. Significatur enim divina voluntas que est voluntas beneplaciti per voluntatem signi. sed
vel divinas signorum quinque scilicet precepto prohibito consilium impletio et permissio
sed quia disponit a voluntate beneplaciti quicquid in universo fuerit. Est enim
voluntas dei ipsa et summi omnium causa omnium sperarum ac motorum vel est sit visibiles
aut intelligibiles in ista causa amplissima quodduplex universa rerum principium quod non de
illa ipsius aula summi imperatoris aut iubeatur aut permittatur. Sum
ineffabile iuxta premiorum atque penarum retributionem et gratiarum. Et quia ista
voluntas ratione regulata dicitur providentia hic est quod omnia que in universo fiunt a-
guntur et reguntur divina providentia. quod proinde est irreprehensibilis quod non precipit prohi-
bet et consulit non iuste non agit non bene non permittit inter. Sed
illa autem et ratio predestinatorum hoc est per primum principium est sit summe nobile et voluntas
habet et nobilissimo modo habet. Cum igitur voluntas de se dicat in summo quod in agen-
tibus apposito attenditur regula rectitudinis et efficacia operationis
necesse est quod voluntas in deo sit rectissima et efficacissima. ideo rectissima
quia idem est in deo voluntas et veritas ideo efficacissima quia idem est in deo potestas
voluntas et virtus suum posse. Et quia non potest voluntas divina carere virtute ideo non tamen
est recta verum etiam regula rectitudinis quia voluntas nullo modo potest carere virtu-
te ideo non tamen est efficax verum etiam fons et origo totius efficacie
in universo sine illa possit efficere non contra illam possit fieri non etiam sit aliquid
valeat impediri. Et quia rectissima est nullus potest esse rectus non conformet
eius. Nullus potest eius conformari non voluntas illa innotescat sibi. Oportuit igitur voluntatem
divinam vel regulam rectitudinis notificari nobis. Rectitudo autem quod dicitur est necessitas
et hoc in faciendo bonum necesse et in declinando malum quod dictum est perfectionis in-
erogando vel debitum. et secundum hoc innotescat nobis per tria signa scilicet
preceptionem prohibitionem et consilium quod quidem signa divinum beneplacitum
acceptare tanquam iustum quod sit secundum divinum preceptum quod declinat secundum
divinam prohibitionem et adimplet secundum divinum consilium. Signa autem hec infallibi-
lia sunt dicitur voluntas vel est regula rectitudinis. Rursus quia efficacissima
est nullo modo potest aliis ad efficiendum non ipsa operante et coefficiente nullus
deficere vel peccare non ipso iuste deserente. et secundum hec duo est
sunt signa scilicet impletio quod est signum voluntatis vel efficacitatis et permissio quod est signum
voluntatis iuste deserentis. Iuste autem deserit quia iustum est vel sic amittit res
quas condidit vel non instigat leges quas indidit et sic cohoperetur rebus
quas creat vel eas agere proprios motus sinat. Et ideo si liberum arbitrium ad
utrumque vertibile de lege necesse diminuat in malum cadere hoc non permit-
tit non inter. Rursus si per gratiam preveniat et sustentet. nullam iniuri-
am facit ideo non agit iniuste non omnino iuste sed exigentia meritorum quia merita
ad hoc non sufficiunt sed gratis et misericorditer et quam iuste quam est
ex condecentia bonitatis sue. Cum igitur dampnat et reprobat opera-
tur secundum iustitiam quando vero predestinat secundum gratiam et misericordiam que non excluditur
iustitiam. Quia igitur omnes secundum quod de massa perditionis erant debebant damp-
nari ideo plures reprobat quam eligit ut ostendat quod salvatio est secundum gratiam
specialem sed dampnatio secundum iustitiam communem. Nullus igitur potest conqueri de divina voluntate quia
omnia agit rectissime. immo in omnibus debemus gratias agere et hono-
rificare regimen providentie sine. Siquis autem querat quare magis unum
peccatorum vivificet quam alterum largitur hoc oportet silentium imponere huius
loquacitati et exclamare cum apostolo Ro. xi. O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei
etc. — per totum ipsi gloria in secula seculorum amen.

Explicit liber de trinitate dei. Incipit liber de creatura mundi. I.

His summatim prelibatis de trinitate dei. dicenda sunt. De productione mundi
aliqua de creatura mundi. Circa quam hoc tenenda sunt in summa videlicet totali.
quod universitas machine mundialis producta est in esse ex tempore et
de nichilo a primo principio solo et summo. cuius potentia licet sit immensa dispo-
suit tamen omnia in certo pondere numero et mensura. Hoc generaliter intelligendum est
circa rerum productionem ex quibus veritas colligitur et error repudiatur per
hoc enim quod dicitur ex tempore excluditur error ponentium mundum eternum. per hoc
quod dicitur ex nichilo excluditur error ponentium materialitatem eternam.

materiale principium. Per hoc quod dicitur ab uno principio, excluditur error Manichaeorum ponentium pluralitatem principiorum; per hoc quod dicitur solo et summo, excluditur error ponentium Deum produxisse creaturas inferiores ministerio intelligentiarum. Per hoc quod additur in certo numero, pondere et mensura, ostenditur quod creatura est effectus Trinitatis creantis sub triplici genere causalitatis, scilicet efficientis, a qua est in creatura unitas, modus et mensura; exemplaris, a qua est in creatura veritas, species et numerus; finalis, a qua est bonitas, ordo et pondus. Quae quidem reperiuntur in omnibus creaturis tanquam vestigium Creatoris, sive corporalibus, sive spiritualibus, sive ex utrisque compositis.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia ad hoc quod sit ordo perfectus et status in rebus, necesse est quod omnia reducantur ad unum principium, quod sit primum, ut det ceteris statum, et perfectissimum, ut det ceteris complementum. Quoniam igitur primum principium, in quo est status, non potest esse nisi unum solum, si mundum producit, cum non possit ipsum producere de seipso, necesse est quod producat ex nihilo. Et quia productio de nihilo ponit esse post non esse ex parte producti, et immensitatem in virtute producentis ex parte principii, cum hoc sit solius Dei, necesse est quod creatura mundi sit producta ex tempore ab ipsa immensa virtute agente per se et immediate. Rursus, quoniam principium perfectissimum, a quo manant perfectiones universorum, necesse est agere a se et secundum se et propter se, quia nullo in agendo indiget extra se, necesse est quod habeat respectu cuiuslibet creaturae triplicis rationem causae, scilicet efficientis, exemplaris et finalis; necesse est et omnem creaturam secundum hanc triplicem habitudinem comparari ad primam causam. Omnis enim creatura constituitur in esse ab efficiente, conformatur ad exemplar et ordinatur ad finem; ac per hoc est una, vera, bona; modificata, speciosa, ordinata; mensurata, discreta et ponderata. Est enim pondus ordinata inclinatio. Et haec quidem generaliter dicta sunt de omni creatura, sive corporea, sive incorporea, sive ex utrisque composita, sicut est natura humana. Creatura vero corporea consideranda est nobis quantum ad fieri, quantum ad esse et quantum ad operari.

De natura corporali quantum ad fieri. ii.

De natura autem corporea quantum ad fieri hoc tenenda sunt, quod sex diebus sit in esse producta, ita quod in principio ante omnem diem creavit Deus caelum et terram. Prima vero die formata est lux. Secunda firmamentum est in medio aquarum. Tertia separatae sunt aquae a terra et congregatae in locum unum. Quarta caelum ornatum est luminaribus. Quinta aer et aqua volatilibus et piscibus. Sexta terra animalibus et hominibus. Septima requievit Deus, non a labore nec ab opere, cum usque nunc operetur, sed a novarum specierum conditione, quas non fecerat vel in simili, sicut illa quae non propagantur, vel in seminali ratione, sicut illa quae aliis modis traducuntur in esse.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia res manat a primo principio et perfectissimo, tale autem est optimissimum, sapientissimum et benivolentissimum, ideo oportuit quod sic produceret, ut in rerum productione reluceret triplex nobilitas praedicta et excellentia. Et ideo triformis fuit operatio divina ad mundanam machinam producendam, scilicet creatio, quae appropriate respondet omnipotentiae; distinctio, quae sapientiae; et ornatus, quae respondet bonitati largissimae. Et quoniam creatio est de nihilo, ideo fuit in principio ante omnem diem, tanquam omnium rerum et temporum fundamentum. Rursus, quia distinctio corporum mundi attenditur secundum triplicem modum, ideo facta fuit per triduum. Est enim distinctio naturae luminosae a perspicua et opaca, et haec facta est in prima die in divisione lucis a tenebris; et est distinctio naturae perspicuae a perspicua, et haec facta est in secunda die in divisione aquarum ab aquis; et est distinctio naturae perspicuae ab opaca, et haec facta est in tertia die in divisione aquarum a terris. In his autem implicite datur intelligi distinctio caelestium et elementarium, sicut post declarabitur. Sic igitur distinctio fieri debuit per triduum. Et quia ornatus correspondet distinctioni, ideo tribus diebus debuit similiter consummari. Est enim ornatus naturae luminosae, et haec facta est quarta die in formatione stellarum et solis et lunae; et est ornatus naturae perspicuae, et hic in quinta die, in qua ex aquis facti sunt pisces et aves ad ornatum aeris et aquae; et est ornatus naturae opacae, scilicet terrae, et hic sexta die, in qua factae sunt bestiae et reptilia; factum est et ad consummationem omnium natura humana. Et quamvis haec omnia simul Deus potuit facere in instanti, maluit tamen per successionem temporum, tum propter distinctam et claram repraesentationem potestatis, sapientiae et bonitatis, tum propter congruentem correspondentiam dierum sive temporum et operum, tum quia sicut in principio mundi conditionis fieri debebant seminaria operum fiendorum, sic fieret et praefiguratio temporum futurorum. Unde in illis septem diebus quasi seminaliter praecessit distinctio omnium temporum, quae explicantur per decursum septem aetatum. Et hinc est quod sex diebus operum additur septimus quietis, qui dies non describitur habere vesperam, non quia non habuit noctem subsequentem dies illa, sed ad praefigurandam animarum quietem, quae nunquam habebit finem. Si autem diceret aliquis quod omnia simul essent facta, et omnes hi dies referuntur ad considerationem angelicam, veritas primi modi dicendi magis est secundum scripturae conditionem et auctoritatibus sanctorum, et qui praecesserunt et qui secuti sunt beatum Augustinum.

De natura corporali quantum ad esse. iii.

De natura corporea quantum ad esse hoc tenendum est, quod corporalis mundi machina tota consistit in natura caelesti et elementari, ita quod caelestis distincta est in tres caelos principales, scilicet empyreum, crystallinum et firmamentum. Infra firmamentum autem, quod est caelum stellatum, continentur septem orbes septem planetarum, qui sunt Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Natura vero elementaris in quatuor sphaeras distinguitur, scilicet ignis, aeris, aquae et terrae. Et sic procedendo a summo caeli cardine usque ad centrum terrae, decem occurrunt orbes caelestes et quatuor sphaerae elementares, ex quibus integratur et constituitur tota machina mundi sensibilis distincte, perfecte et ordinate.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum natura corporalis ad perfectionem sui et expressionem multiformis sapientiae primi principii requirat multiformitatem formarum, sicut apparet in mineralibus, plantis et animalibus, necesse fuit ponere aliqua corpora simplicia, quae multiformiter possent misceri ad introductionem formarum multiformium; et talis est natura subiecta contrarietati, et haec est elementaris. Necesse etiam fuit esse naturam per quam haec contraria in mixto conciliarentur; et talis est natura elongata a contrarietate, quae communis est natura lucis et corporis supercaelestis. Et quoniam mixtio fieri non potest nisi per contraria agentia et patientia, ideo necesse fuit contrarietatem duplicem fieri in elementis, scilicet quantum ad qualitates activas, quae sunt calidum et frigidum, et quantum ad passivas, quae sunt humidum et siccum. Et quia quodlibet elementum agit et patitur, ideo quodlibet habet duas qualitates, unam activam, alteram passivam, ita tamen quod una principaliter et propria; ac per hoc necesse est tantum quatuor esse elementa, secundum quatuor qualitates praedictas quadrupliciter combinatas. Natura autem caelestis aut est uniformis et immobilis, et haec est empyreum, quod est lux pura; aut est mobilis et multiformis, et sic firmamentum; aut mobilis et uniformis, et sic caelum medium inter empyreum et stellatum, quod est caelum crystallinum. Quartum membrum, scilicet quod sit multiforme et immobile, non potest stare, quia multiformitas disponit ad motus varietatem, non ad uniformem quietem. Sunt ergo tres caeli, quorum primum per totum est luminosum, scilicet empyreum; secundum per totum perspicuum, scilicet crystallinum; tertium ex utroque coniunctum, scilicet firmamentum. Cum igitur tres sint caeli incorruptibiles et quatuor elementa variabilia, ut fiat debita connexio, concordia et convenientia, disposuit Deus septem orbes planetarum, qui sua varietate motuum et incorruptibilitate formarum quasi quodam vinculo essent coniuncta inferiorum elementarium orbium et superiorum caelestium ad perfectionem et decorem universi; quod secundum numerales proportiones ordinatum dicitur et congruum denario caelestium orbium et quaternario elementorum, reddentibus ipsum proportionaliter tam plenum quam perfectum et ordinatum in suo modo respectu primi principii.

De natura corporali quantum ad influere et operari. iiii.

De natura autem corporea quantum ad operari hoc tenendum est, scilicet quod caelestia influunt in terrestria et elementaria, quantum ad distinctivam significationem temporum, scilicet dierum, mensium et annorum, sicut dicit scriptura, quod sint in signa et tempora et dies et annos. Influunt etiam quantum ad effectivam productionem rerum generabilium et corruptibilium, scilicet mineralium, vegetabilium, sensibilium

et corporis humanorum. Sic tamen sunt in signa temporum et regimen operum, ut non sint causa signorum futurorum contingentium, nec influant super liberum arbitrium, prout constellationum quidam dixerunt aliqui philosophi et fatum. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum in corporibus caelestibus propter proximitatem ad primum principium sit lux, motus, calor et virtus: lux ratione suae formae et speciei, motus virtus inferioris influentis, calor virtus inferioris naturae susceptivae; virtute vero omnibus modis praedictis. Cum igitur ita sit, caelestia corpora plurimum et motum firmamenti mensis secundum lucem lunae, et motum in circulo obliquo annum secundum motum solis in eodem circulo, tempora vero secundum varium planetarum motuum distantiam et concursum, ascensum et descensum, retrogradationem et statum, ex quibus oritur diversitas in temporibus; per virtutem autem et calorem influunt ad productionem corporum quae ex elementis generantur, excitando, promovendo, conciliando. Ita quod secundum conciliationem contrariorum ab aequalitate remotam influunt in mineralia; secundum conciliationem minus ab aequalitate, secundum longinquam, in vegetabilia; secundum vero conciliationem aequalitati approximatam in sensibilia; secundum vero conciliationem aequalem in corpora humana quae disposita sunt ad nobilissimam formam, quae est anima rationalis, ad quam ordinatur et terminatur appetitus omnis naturae sensibilis et corporalis, ut per eam quae est forma ens, vivens et intelligens, quasi ad modum circuli intelligibilis reducatur ad suum principium, in quo perficiatur et beatificetur. Et quoniam in illud tendit per liberum arbitrium, ideo quantum ad arbitrii libertatem praecellit omnem virtutem corporalem, ac per hoc cuncta nata sunt sibi servire, nihil autem dominari sibi debet nisi solus Deus, non fatum seu vis positionis siderum, et propterea indubitanter verum est quod summus finis omnium rerum quae sunt, et omnia corporalia facta sunt ad humanum obsequium, ut ex illis omnibus accendatur homo ad amandum et laudandum factorem universorum, cuius providentia cuncta disponuntur.

Sic igitur sensibilis corporalium machina est tanquam quaedam domus a summo opifice homini fabricata, donec ad domum veniat non manufactam in caelis, ut sicut anima ratione corporis et status meriti nunc est in terris, sic aliquando corpus ratione animae et praemii sit in caelis. V. In describendo praedicta in sacra scriptura.

Ex iam dictis colligitur quod sicut Deus res ordinate condidit quantum ad tempus, et ordinate disposuit quantum ad situm, sic et ordinate gubernat quantum ad influentiam, et scriptura ordinate narrat quantum ad doctrinae sufficientiam; licet non ita explicite describat distinctionem orbium nec caelestium nec elementorum, parum aut nihil dicat de motibus et virtutibus corporum superiorum et de mixtionibus elementorum et elementatorum; et quod plus est, non explicite narrat de conditione superiorum spirituum, maxime cum describit istud universum in esse productum. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum primum principium reddat se nobis cognoscibile et per scripturam et per creaturam, per librum creaturae se manifestat ut principium effectivum, per librum scripturae ut principium reparativum. Et quia principium reparativum non potest cognosci nisi cognoscatur et effectivum, ideo scriptura sacra, licet principaliter agat de operibus reparationis, agere nihilominus debet de opere conditionis, in quantum inducit in cognitionem primi principii efficientis et reficientis. Et ideo ipsa est cognitio sublimis et salutaris: sublimis, quia de primo principio effectivo, quod est Deus creator; salutaris, quia de principio reparativo, quod est Christus salvator et mediator. Rursus quia sublimis est, ut pote quia agit de primo principio et ente summo, ideo non descendit ad describendum speciales creaturarum naturas, motus, virtutes et differentias, sed stat in generalitate quadam, in qua insinuat specialia, scilicet describendo conditionem mundi quantum ad dispositionem et influentiam, quo ad naturam luminosam, opacam et perviam in generalitate quadam. Et quoniam primum principium de quo agit habet in se ordinem naturae in consistendo, ordinem sapientiae in disponendo, ordinem bonitatis in influendo, ita quod ordo naturae habet simultatem et aequalitatem, ordo sapientiae considerat prioritatem et posteritatem, ordo influentiae superioritatem et inferioritatem; et ideo ad insinuandum ordinem naturae determinat scriptura universaliter quod totum opus mundi decedat quod in principio, ante tempus diversum, fuit illa triplex natura de non esse in esse producta, cum dicitur: In principio creavit Deus caelum et terram, et spiritus Dei ferebatur super aquas; ut nomine caeli natura luminosa, nomine terrae opaca, nomine aquae pervia, sive perspicua, sive contrarietati subiecta sive super contrarietatem elevata. Ubi etiam insinuatur trinitas aeterna, scilicet Pater in nomine creantis, Filius in nomine principii, Spiritus Sanctus in nomine spiritus Dei. Et sic est intelligendum quod dicitur: Qui vivit in aeternum creavit omnia simul, non quia creavit in chaos omnimodae confusionis, sed quia fieri potest, cum produxit has naturas, tres, summam in summo et mediam in medio et infimam in infimo, nec in esse omnimodae distinctionis, cum caelum esset perfectum et terra incomposita, natura media quasi medium tenens non deveniret ad perfectam distinctionem producta. Ad insinuandum autem ordinem sapientiae in disponendo determinat quod hae tres naturae non simul fuerunt distinctae et ornatae, sed iuxta tres naturas causae congeritam per triduum distincta et per triduum aliud ornata, ut sic Deus in principio triplicem naturam simul creavit in primordio temporis, sic successione temporis, scilicet tribus diebus, tres faceret distinctiones naturae triplicis causae, et rursus in alio triduo tres ornatus triplicis naturae distinctae. Ad insinuandum vero ordinem bonitatis in influendo determinat quod haec triplex natura collocata est in mundo secundum sub et supra iuxta dignitatem suam et influentiam. Et quia luminosum plurimum habet de specie, ideo sibi debetur excellentia; quia opacum minimum de specie, ideo sibi debetur esse infimum; quia vero pervia medium tenet, ideo medium sortita est situm. Et quoniam natura pervia et perspicua est communis naturae caelesti et elementari, et rursus luminosa utrique convenit, ideo recte firmamentum dicitur firmamentum in medio aquarum, non quia aquae supra caelos sint fluxibiles, frigidae, graves et corruptibiles, sed quia subtiles et incorruptibiles et perviae et super omnem contrarietatem sublimatae, ac per hoc caelestis naturae, et in caelestibus collocandae ratione nobilitatis suae, collocantur etiam ratione virtutis et influentiae. Quia cum omnis actio corporalis in rebus inferioribus regulam, originem et vigorem sumit a natura caelesti, cum duae sint qualitates activae, calidum et frigidum, et aliquod sit caelum per se influens in calidum, sicut caelum sidereum ratione suae luminositatis, congruum fuit ut aliquod influeret super frigidum, et sic crystallinum. Et sicut caelum sidereum licet influat ad calorem, non tamen est formaliter calidum, sic et caelum quod dicitur aqueum seu crystallinum non est formaliter frigidum. Unde quod sancti dicunt quod aquae ibi constitutae sunt ad temperandum calorem superiorum corporum, et similia, non secundum formalem praedicationem, sed secundum efficientiam et influentiam sunt intelligenda. Competit igitur conditio creaturae secundum ordinem praedictum et ordinem creantis sapientiae dici scripturae, quae est scientia sublimis. Rursus quia est scientia salutaris, ideo non determinat de opere conditionis nisi propter opus reparationis. Et quoniam angeli sic conditi sunt, ut labentes nullatenus reparentur, sicut apparebit in sequentibus, ideo tacet secundum litteram explicationem angelorum lapsus et conditionem, quia non debebat subsequi reparatio. Quia vero sublimitatem scripturae non decebat praeterire reticendo de conditione sublimissimae creaturae, ideo sic scriptura sacra rerum describit conditionem mundi, quod necessario scientia sublimis et salutaris, ut tamen secundum spiritualem intelligentiam tota conditio litteraliter descripta spiritualiter referatur ad describendum primarium angelicae et creaturae. Ideo secundum spiritualem intellectum describuntur in illis tribus naturis primo productis natura angelica nomine caeli, et creatura nomine terrae, et gratia per quam irrigatur utraque nomine aquae. Rursus per septenarium dierum intelligitur septiformis creaturae status secundum decursum septem aetatum, pariter et per septenarium intelligitur septiformis angelorum conversio a creatura ad Deum. Et quia ex praedictis apparet sufficientia scripturae et veritas in diversis opinionibus sanctorum Augustini et aliorum, quae sibi non consequuntur contradictoriae cum vere sint, si recte intelligantur. De productione superiorum spirituum VI.

De natura spirituali et incorporea, cuiusmodi est angelica, de qua considerandum est: quantum ad conditionem singulorum spirituum, quantum ad ruinam demonum, et quantum ad confirmationem bonorum angelorum. Secundum est ergo quod angelus a primordio sue conditionis quatuor sortitus est attributa, scilicet simplicitatem essentie, personalem discretionem per vim insitam cognitionis intelligentie et voluntatis libertatem arbitrii ad intelligendum bona et respuendum mala. Habet autem quatuor attributa principalia quatuor alia comitantia, scilicet virtuositas in operando, officiositas in ministrando, perspicacitas in cognoscendo, immutabilitas post electionem sive in malo sive in bono. Circa quod ad intelligentiam predictorum hoc est quia licet ipso quod primum principium omnia de nichilo produxit, ideo non tantum prope nichil sed etiam prope se, non tantum substantiam a se longinquam, scilicet naturam corpoream, producere debuit, verum etiam propinquam. Et hec est substantia intellectualis et incorporea, que hoc ipso quod Deo simillima est simplicitatem habet nature et discretionem personalem, ut Deo assimiletur ex parte substantie sive communis sive individue. Habet etiam in mente ymaginem Trinitatis, scilicet memoriam, intelligentiam et voluntatem. Habet etiam libertatem voluntatis, ut assimiletur Deo ex parte potentie sive naturalis sive electiue. Et sic potentia naturalis insignita sit dei ymagine, electiua vero arbitrii libertate. Neque enim perveniret nutione ad premium gloriosum quod facit quemque beatum, nisi haberet liberum voluntatis arbitrium. Hoc autem esse non potest nisi in substantia rationali, que comittatur memoria, intelligentia et voluntas. Unde cum ita sit quod sit rationalis nature substantia individua, necesse est quod sit substantia spiritualis et incorporea ac per hoc simplex, carens dimensione quantitatis. Talis autem substantia hoc ipso quod simplex est virtuosa est in operando. Hoc ipso quod virtuosa et pluraliter discreta, competit ei distinctio officii in ministrando. Hoc ipso quod simplex et virtuosa competit ei perspicacitas in discernendo. Hoc ipso quod simplex et perspicax habens intelligentiam deiformem, ideo post electionem stabilitatem habet in electo sive in bono sive in malo. Et hec conditiones ipsam generalem conditionem singulorum spirituum generaliter comitantur.

De apostasia demonum. VII.

De apostasia demonum hoc tenendum est quod Deus angelos omnes fecit bonos, medios tamen inter se summum bonum et bonum commutabile quod est creatura, ita quod si converteret ad amandum bonum incommutabile quod est Deus ascenderet ad statum gratie et glorie; si vero ad bonum commutabile quod est infra, hoc ipso rueret in malum culpe et pene, quia non est dedecus peccati sine decore iustitie. Primus ergo Lucifer inter angelos presumens de bono privato privatum appetiit excellentiam volens aliis preferri, et ideo cecidit cum ceteris consentientibus. Sed cadens quidem factus est impenitens et obstinatus et excecatus et exclusus a dei contemplatione, et deordinatus in operatione toto intentus cacumine ad hominem subvertendum per temptationes multiplices.

Circa autem ad intelligentiam predictorum hoc est quia cum sit principium sit summe bonum nichil facit quod non sit bonum, quia ab eo non procedit nisi bonum, quod tamen sit ab ipso hoc ipso minus est eo, et ideo non potest esse summum. Fuit ergo angelus a Deo conditus bonus quidem sed non summum, presumendo tamen si affectum tenderet in summum. Et quia per liberum arbitrium voluntas poterat tendere in bonum summum vel converti ad bonum privatum, Lucifer sumens plenitudinis et altitudinis considerationem excitatus est ad se diligendum et suum privatum bonum presumpsit de altitudine habita et ambiuit excellentiam. Propria non tamen obtenta ac plus presumendo constituit se sibi summum bonum in se ipso quiescendo. Cum autem ipse non summum esset principium nec summum bonum, necesse fuit quod inordinato ascensu descensu rueret pariter cum ceteris sibi consentientibus. Et quia non est dedecus peccati sine decore iustitie, ideo statim cum cecidit in peccatum cum ceteris ad

// presumens in se ipso gloriando et ambiendo constituit se sibi

habitantibus sibi perdidit locum summum, scilicet empyreum, descendens ad ymum, scilicet caliginosum aerem vel infernum. Ita quod lapsus fuit in culpam per liberum arbitrium, lapsus vero in penam per divinum iudicium. Et quoniam immutabilitatem habebat post electionem, ideo statim obstinatus est in malo et plus excecatus est autem et deordinatus est in operatione et infirmatus est in virtute. Ideo voluntas eius impia aversa a Deo conversa est ad hominis odium et invidiam, et perspicacitas rationis a vero lumine excecata conversa est ad deceptionem per divinationes et cautelas, et officiositas in ministrando a vero ministerio amota conversa est ad temptamenta, et virtuositas inminuta et coartata, quantum permittitur, convertitur ad mirabilia facienda per transmutationes repentinas quas facit circa corporum creaturam. Et quia hec omnia deordinata sunt per voluntatem depravatam per superbiam, ideo omnia hec convertit ad fomentum sue superbie, quatenus ab omnibus colatur et honoretur ad modum dei. Hinc est quod omne quod male agit quod iusto Deus iudicio permittit ad vindictam maleficorum, laudem vero bonorum, sicut apparebit per finale iudicium.

De confirmatione angelorum bonorum. VIII.

De confirmatione vero angelorum hoc tenendum est quod sicut angeli a Deo aversi statim sunt obstinati per penam, sic ad Deum conversi statim a Deo fuerunt confirmati per gratiam et gloriam, in voluntate perfecte illuminati, in ratione secundum cognitionem matutinam et vespertinam; perfecte formati in virtute sive motiva sive operativa; perfecte ordinati in operatione, sive contemplativa sive ministrativa. Et hoc secundum triplicem ierarchiam: supremam, mediam et infimam. Ad supremam quidem spectant throni, cherubin et seraphin; ad mediam dominationes, virtutes et potestates; ad infimam principatus, archangeli, angeli. Ex quibus plurimi sunt in ministerium missi et ad custodiam hominum deputati, quibus ministrant purgando, illuminando et perficiendo, secundum imperium voluntatis dei.

Circa quod ad intelligentiam predictorum hoc est quia cum angeli propter expressam similitudinem et propinquitatem ad primum et summum principium intellectum haberent deiformem et immutabilitatem post consensum ex libero arbitrio, divina superveniente gratia ad summum bonum conversi et totaliter in Deum tendentes per gloriam fuerunt confirmati pariter et perfecti. Ideo quantum ad voluntatem fuerunt stabiles et felices, quantum ad rationem perspicaces, ita ut non tantum cognoscerent res in proprio genere, sed etiam in arte ac plus; non tamen cognitionem vespertinam haberent sed etiam matutinam vel etiam diurnam propter illius lucis plenitudinem et omnimodam puritatem, respectu cuius omnis creata cognitio tenebra dici potest. Quantum ad virtuositatem perfecte fortificati sive in imperando sive in exequendo vel assumpto corpore vel etiam non assumpto. Quantum ad operationem vero perfectissime ordinati, ut scilicet non possit deordinari nec ascendendo ad contemplationem dei nec descendendo ad ministrandum homini, quia cum semper faciem ad faciem contempletur, quocumque mittuntur intra Deum currunt. Agunt enim et agitur secundum ordinem ierarchie in eis iniciatum per naturam et consummatum per gloriam, que stabiliendo liberi arbitrii vertibilitatem illustravit perspicacitatem, ordinavit officiositatem et roboravit virtutem, secundum quatuor attributa superius nominata. Perspicacitas quidem rationis in contemplando aut principaliter respicit ad maiestatem venerandam, aut ad veritatem intelligendam, aut ad bonitatem desiderandam. Et secundum hec sunt tres ordines in ierarchia prima, scilicet throni ad quos reverentia, cherubin ad quos sapientia, et seraphin ad quos benivolentia spectat. Ad perfectionem quidem virtuositatis spectat virtus imperativa, virtus executiva, virtus expeditiva: prima ad dominationes, secunda ad virtutes, tertia ad potestates, quarum est arcere potestates contrarias. Ad perfectionem officiositatis spectat regere et relevare. Primum est principatuum, secundum archangelorum, tertium angelorum, quia custodiunt ne stantes cadant et cadentes adiuvant ut resurgant. Et sic patet quod h

ordo sit in angelis secundum plures minus gradatim a superioribus descendendo usque ad ultima. Ordo autem omnium dicitur ab eo qui excellentius accepit in munere.

Post naturam vero corpoream

De productione hominis quantum ad spiritum. IX.

et incorpoream dicenda sunt aliqua de natura ex utrisque composita, primo ex parte animae, secundo ex parte corporis, tertio ex parte totius hominis. De anima igitur rationali hoc in summa tenendum est secundum sacram doctrinam, quod ipsa est forma ens, vivens, intelligens et libertate utens. Forma quidem ens, non a se ipsa nec de divina natura, sed a Deo de nihilo per creationem in esse deducta. Forma autem vivens non ex natura intrinseca et se ipsa, non vita mortali, sed vita perpetua. Forma vero intelligens non tantum creaturam, sed etiam creatricem essentiam, ad cuius imaginem facta est, per memoriam, intelligentiam et voluntatem. Forma libertate utens, quia semper est libera a coactione; a miseria et coactione libera fuit in statu innocentiae, licet non in statu naturae lapsae. Haec autem libertas a coactione non est aliud quam facultas voluntatis et rationis, quae sunt potentiae animae principales. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum primum principium sit beatissimum et benivolentissimum, ideo sua summa benignitate beatitudinis suae communicat creaturae non tantum spirituali et propinquae, sed etiam corporali et longinquae, corporali tamen et longinquae mediante propinqua, quia lex divinitatis haec est ut infima per media reducantur ad summa. Et ideo non tantum spiritum angelicum et separatum fecit beatificabilem, sed etiam spiritum coniunctum, scilicet humanum. Est igitur anima rationalis forma beatificabilis. Et quia ad beatitudinis praemium pervenire non est gloriosum nisi promeritum, nec mereri contingit nisi in eo quod voluntarie et libere fit, ideo oportuit animae rationali dari libertatem arbitrii per remotionem omnis coactionis, quia haec est de natura voluntatis ut nullatenus possit cogi, licet per culpam misera efficiatur et serva peccati. Rursus quia forma beatificabilis est capax Dei per memoriam, intelligentiam et voluntatem, et hoc est esse ad imaginem Trinitatis per unitatem in essentia et trinitatem in potentiis, ideo animam necesse fuit esse intelligentem Deum et omnia, ac per hoc Dei imagine insignitam. Et quia nihil beatum potest beatitudinem amittere, nihil potest esse beatificabile nisi esset incorruptibile et immortale. Necesse igitur fuit animam rationalem immortali vita de sui natura esse viventem. Postremo quia omne quod ab aliquo beatificabile est et immortale, est mutabile secundum bene esse et incorruptibile secundum esse, ideo anima nec a se est nec de divina natura, quia mutabilis, nec producta de aliquo, nec per naturam generata, quia est immortalis et incorruptibilis, et ideo haec forma non potest per generationem in esse induci, quia esset naturaliter generabilis et naturaliter corruptibilis. Ex his apparet qualiter finis beatitudinis necessitatem imponit productioni, conditioni ipsius animae ad beatitudinem ordinatae. Quoniam anima est beatificabilis et immortalis, ideo cum unitur mortali corpori, potest ab eo separari, ac per hoc non tantum forma est, verum etiam hoc aliquid; et ideo non tantum unitur ut perfectio, verum etiam ut motor, et sic perficit per essentiam quod movet pariter per potentiam. Et quoniam ipsa non tantum dat esse, verum etiam vivere et sentire et intelligere, ideo potentiam habet vegetativam, sensitivam et intellectivam; ita quod per potentiam vegetativam generat, nutrit et augmentat: generat ut quod, nutrit ut quale, augmentat ut quantum. Per sensitivam apprehendit sensibilia, retinet apprehensa, componit et dividit retenta; apprehendit per sensus exteriores quinque, pertinentes secundum correspondentiam ad quinque mundi corpora principalia; retinet per memoriam; componit et dividit per phantasiam, quae est prima virtus collativa. Per intellectivam autem discernit verum, refugit malum et appetit bonum: verum quidem discernit per rationabilem, malum repellit per irascibilem, bonum appetit per concupiscibilem. Rursus quia discretio veri est cognitio, fuga et appetitus est affectio, ideo tota anima dividitur in cognitivam et affectivam. Amplius quoniam cognitio veri est duplex, vel veri ut veri, vel veri ut boni, et hoc vel aeterni quod est supra animam, vel temporalis quod est infra, hinc est quod potentia cognitiva ut potentia intellectiva et ideo dividitur scilicet quod intellectus in speculativum et practicum, et in superiorem portionem et inferiorem, quae potius nominant diversa officia quam diversas potentias. Postremo quoniam appetitus duplex est: aut ad aliquid fertur secundum naturalem instinctum, vel secundum deliberationem et arbitrium, hinc est quod potentia affectiva dividitur in voluntatem naturalem et voluntatem electivam, quae proprie voluntas dicitur. Et quoniam talis electio indifferens est ad utramque partem, ideo est liberum arbitrium; et quia hoc in diffinitione consequitur ex deliberatione praeambula et voluntate adiuncta, hinc est quod liberum arbitrium est facultas rationis et voluntatis; et sic dicit Augustinus omnes potentias rationales complectitur arbitrium. Cum de libero arbitrio loquimur, non de parte animae loquimur, sed certe de tota; et ex consensu est illarum potentiarum rationis se supra se ipsam redeuntis et voluntatis concomitantis. Consequitur integritas libertatis, quae est principium meriti vel demeriti secundum electionem boni vel mali.

De corpore vero humano

De productione hominis quantum ad corpus. X.

in statu primae conditionis haec sunt tenenda secundum doctrinam fidei orthodoxae: quod corpus hominis primum sic conditum fuit et de limo terrae formatum, ut tamen esset animae subiectum et suo modo proportionabile; in quantum ad complexionem aequale, quantum ad organizationem pulcherrimum et multiforme, et quantum ad rectitudinem staturae sublime. Subditum autem ut esset obtemperans sine rebellione, esset et propagans et propagabile sine libidine, esset vegetabile sine defectione et immutabile ad omnimodam corruptionem non inducentem mortem. Et secundum hoc datus est sibi locus paradisi terrestris in habitatione tranquilla, formata est mulier de latere viri in consortium et adiutorium ad propagationem immaculatam, datum est lignum vitae ad vegetationem continuam et tandem ad immutationem perfectam et immortalitatem perpetuam. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum primum principium sit in producendo potentissimum, sapientissimum et optimum, et in omnibus effectibus suis hoc aliquo modo manifestet, potissime debet hoc manifestare in ultimo effectu et nobilissimo. Huiusmodi est homo, quia inter cunctas creaturas productus est ultimo, ut in illo appareret et reluceret potissime divinorum operum consummatio. Ut ergo in homine manifestaretur Dei potentia, ideo fecit eum ex naturis maxime distantibus coniunctis in unam personam et naturam; huiusmodi sunt corpus et anima, quarum unum est substantia corporea, altera vero, scilicet anima, est substantia spiritualis et incorporea, quae in genere substantiae maxime distant. Ut ergo manifestetur Dei sapientia, fecit tale corpus quod proportionem suo modo haberet ad animam. Quoniam igitur corpus unitur animae ut perficienti et moventi et ad beatitudinem sursum tendenti, ideo ut conformaretur animae vivificanti, habuit complexionem aequalem non a pondere vel mole, sed ab aequalitate naturali iustitiae, quae disponit ad nobilissimum modum vitae. Ut conformaretur moventi per multiformitatem potentiarum, habuit multiformitatem organorum cum summa venustate et artificiositate et ductibilitate, sicut patet in facie et in manu, quae est organum organorum. Ut conformaretur animae sursum tendenti ad caelum, habuit rectitudinem staturae et caput sursum erectum, ut sic corporalis rectitudo mentali rectitudini attestaretur. Postremo ut in homine manifestaretur Dei bonitas et benivolentia, ideo fecit hominem absque omni culpa et absque omni poena et miseria. Cum enim primum principium simul sit optimum et iustissimum, quia optimum non debuit facere hominem nisi bonum ac per hoc innocentem et rectum; quia iustissimum, poenam non debuit infligere ei qui nullum habebat omnino peccatum. Ac per hoc tale corpus constituit illi animae rationali quod sibi esset obtemperans, ut nulla esset in eo pugna rebellionis, nulla pruritus libidinis, nulla diminutio vigoris, nulla corruptio mortis, ita quod esset animae conforme. Ut sicut anima erat innocens et tamen poterat cadere in culpam, sic corpus esset impassibile et tamen posset cadere in poenam; et ideo poterat non mori et poterat mori, poterat habere sufficientiam et poterat habere indigentiam, poterat obtemperare et poterat habere rebellionem et pugnam. Et propterea in statu illo

corpus erat tale, ut ab eo fieret seminalis decisio ad propagationem prolis parvuli sexus mulieris pareret; et in principiatis fieret humoris nutrimentalis consumptio per actionem caloris, fieret tamen nihilominus restauratio per alimentum lignorum paradisi, restauratione per lignum vitae seu praeservatione humidi radicalis, quod hanc virtutem habuit, ob quam virtutem lignum non solum fuit in alimentum, verum in sacramentum. Incorruptio igitur et immortalitas corporis Adae proveniebat velut ab anima sic continente et influente, a corporis bona et aequali complexione sic disponente et suscipiente, a ligno vero vitae sic a vegetante et animante, a regimine vero divinae providentiae sic interius conservante et exterius protegente.

De productione hominis quantum ad totum compositum. XI.

De toto autem homine in paradiso posito haec tenenda sunt, scilicet quod datus est ei duplex sensus, scilicet interior et exterior, mentis et carnis; datus est ei duplex motus, scilicet imperativus in voluntate, executivus in corpore; datum est ei duplex bonum, unum visibile, alterum invisibile; datum est ei duplex praeceptum, scilicet naturae et disciplinae: praeceptum naturae crescite et multiplicamini; praeceptum disciplinae de ligno scientiae boni et mali ne comederes. Insuper quod datum est sibi quadruplex adiutorium, scilicet scientiae, conscientiae, synderesis et gratiae, ex quibus habuit sufficienter unde posset in bono stare et proficere et a malo cavere et declinare.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia primum principium fecit mundum istum sensibilem ad declarandum se ipsum, videlicet ad hoc quod per illum tamquam per speculum et vestigium reduceretur homo in Deum artificem amandum et laudandum. Et secundum hoc duplex est liber, unus scilicet scriptus intus, qui est aeterna Dei ars et sapientia; alius scriptus foris, videlicet mundus sensibilis. Cum igitur esset una creatura quae sensum haberet interiorem ad cognitionem libri interioris, scilicet angelus, et alia quae totum sensum haberet foris, ut quodlibet ~~animal~~ animal brutum, ad perfectionem universitatis fieri debuit creatura quae hoc duplici sensu esset praedita ad cognitionem libri scripti intus et foris, scilicet sapientiae et sui operis. Et quia in Christo simul concurrit sapientia et eius opus in una persona, ideo dicitur liber scriptus intus et foris, scilicet sapientiae ad reparationem mundi. Et quia cuilibet sensui respondet motus, ideo datus est duplex homini motus, unus secundum instinctum rationis in mente, alius secundum instinctum sensualitatis in carne; primus est imperans, secundus est obtemperans secundum rectum ordinem; quando autem fit e converso, tunc rectitudo et regimen animae praecipitatur de statu suo. Et quia cuilibet motui et sensui respondet appetitus ad aliquod bonum, ideo praeparatum est homini duplex bonum, unum visibile, alterum invisibile, unum temporale, aliud aeternum, unum carnis, alterum spiritus. Et huius boni Deus unum dedit, alterum promisit, ut unum gratis possideret, alterum per meritum quaereret. Et quia frustra datur bonum nisi custodiatur, frustra promittitur nisi adipiscendo perveniatur, ideo duplex est datum homini praeceptum, unum naturae ad custodiendum bonum datum, alterum disciplinae ad promerendum bonum promissum, quod nullo modo melius poterant mereri quam per meritum obedientiae. Obedientia autem meritoria est quando praeceptum ex se solo obligat, non ex aliqua alia causa, et tale dicitur praeceptum disciplinae, quia per ipsum discitur quanta sit virtus obedientiae, quae suo merito ducit ad caelum, suo vero contrario praecipitat in infernum.

Quod igitur datum est in mandatum homini non propter indigentiam aliquam quam Deus haberet de humano obsequio, sed ad dandam viam merendi coronam per meritum et virtutem obedientiae; et quoniam homo conditus est ex nihilo, sic forte nec per gratiam confirmatus, poterat cadere; benignissimus Deus quadruplex ei contulit adiutorium, duplex naturae et duplex gratiae. Duplex est quod indidit rectitudinem ipsi naturae: unam ad recte iudicandum, et haec est rectitudo conscientiae; aliam ad recte volendum, et haec est synderesis, cuius est remurmurare contra malum et stimulare ad bonum. Duplex est superaddita perfectio gratiae: una gratiae gratis datae, quae fuit scientia illuminans intellectum ad cognoscendum se ipsum, Deum suum et mundum istum qui factus fuerat propter ipsum; alia gratiae gratum facientis, quae fuit caritas habilitans affectum ad Deum diligendum super omnia et proximum sicut se ipsum.

Et sic ante lapsum homo perfecte habuit naturalia, sicut vestita nihilominus gratia divina; ex quo manifeste colligitur quod si cecidit, hoc non fuit nisi ex culpa sua, quia obedire contempsit.

De completione et ordine totius mundi constituti. XII.

Ex praedictis colligi potest quod creatura mundi est quasi quidam liber in quo relucet, repraesentatur et legitur Trinitas fabricatrix secundum triplicem gradum expressionis, scilicet per modum vestigii, imaginis et similitudinis; ita quod ratio vestigii reperitur in omnibus, ratio vero imaginis in solis intellectualibus seu spiritibus rationalibus, ratio similitudinis in solis deiformibus; ex quibus quasi per quosdam scalares gradus intellectus humanus natus est gradatim ascendere in summum principium.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum omnes creaturae respectum habeant et dependentiam ad creatorem suum, tripliciter ad ipsum comparari possunt: aut sicut ad principium creativum, aut sicut ad obiectum motivum, aut sicut ad donum inhabitativum. Primo modo comparantur ad ipsum omnes effectus; secundo omnes intellectuales; tertio omnes spiritus iusti et Deo accepti. Omnis enim effectus quantumcumque parum habens de esse habet Deum sicut principium; omnis intellectus quantumcumque parum habens de luce natus est percipere et amore capere Deum; omnis spiritus iustus et sanctus habet donum Spiritus Sancti infusum. Et quia creatura habere non potest Deum sicut principium, quin conformetur ei secundum unitatem, veritatem et bonitatem; nec Deum sicut obiectum, quin eum capiat per memoriam, intelligentiam et voluntatem; nec Deum ~~sicut Deum~~ sicut donum infusum, quin configuretur ei per fidem, spem et caritatem, seu per tres dotes; et prima conformitas est longinqua, secunda propinqua, tertia proxima; hinc est quod prima dicitur vestigium Trinitatis, secunda imago, tertia similitudo. Est igitur spiritus rationalis medius inter primum et ultimum, ita quod primum habet infra se, medium interius, et tertium supra; et ideo in statu innocentiae, cum imago non erat vitiata sed deiformis effecta per gratiam, sufficiebat liber creaturae in quo se ipsum exerceret ad contuendum lumen divinae sapientiae; ut sic sapiens esset, cum universas res videret in se, videret in proprio genere, videret in arte; secundum quod tripliciter res habent esse, scilicet in materia vel natura propria, vel in intelligentia creata, et in arte aeterna; secundum quae tria dicit Scriptura: Dixit Deus fiat, fecit, et factum est. Et propterea triplicem visionem, triplicem oculum accepit homo, sicut dicit Hugo, scilicet carnis, rationis et contemplationis; quorum quidem oculus contemplationis actum suum perfectum non habet nisi per gloriam, quam amittit per culpam, et recuperat autem per gratiam et fidem et Scripturarum intelligentiam, quibus mens humana purgatur, illuminatur et perficitur ad caelestia contemplanda; ad quae lapsus homo pervenire non potest, nisi prius defectus et tenebras proprias recognoscat; quod non facit, nisi consideret et attendat ruinam humanae naturae.

Explicit liber de creatura mundi ii. Incipit liber iii de corruptela peccati. De origine mali. Capitulum I.

Praedeterminatis aliquibus breviter de Trinitate Dei et creatura mundi, restat aliqua tangere breviter de corruptela peccati. De quo in summa tenendum est quod peccatum non est essentia aliqua, sed defectus et corruptela, qua scilicet corrumpitur modus, species et ordo in voluntate creata; ac per hoc corruptio peccati est ipsi bono contraria. Nec tamen habet esse nisi in bono, nec ortum trahit nisi a bono, quod quidem est liberum voluntatis arbitrium, et ipsum non est summe malum, cum possit velle bonum, nec summe bonum, cum possit declinare in malum.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia primum principium, cum sit ens a se ipso, non ab alio, necesse est quod sit ens propter se ipsum, ac per hoc summe bonum, nullius prorsus habens defectum. Non est igitur aliquid nec esse potest quod sit principium et summe malum, quia principium primum dicit summum complementum et summum malum dicit summum defectum per maximum. Cum igitur primum principium ut summe ens et completum non deficiat in essendo nec in operando, nec summe malum est, nec aliquod malum est. [Non ergo aliquod malum principiare potest.] Quia tamen opus eius est bonum, de non esse in esse deducere potest et sine adminiculo alicuius naturae; quod et fecit, cum creaturam fecit, cui dedit esse, vivere et intelligere et velle. Quae quidem, quia a summo bono fuit, secundum habitudinem triplicem esse oportuit quod haberet in sua substantia et virtute modum, speciem et ordinem. Creata igitur fuit agere opera sua a Deo et secundum Deum et propter Deum, et hoc secundum modum, speciem et ordinem sibi institutum; sed quia de nihilo fuit, et defectiva potuit deficere, agendo propter Deum, ut ad faciendum propter se, non propter Deum.

ac per hoc nec a deo nec substantiam, et hoc est peccatum quod est modi speciei et ordinis corruptivum. quod quia defectus est, non habet efficientem causam, sed deficientem, videlicet defectum voluntatis creatae. Creatura non corrumpitur et non nisi boni, et omnis corruptio est in re corruptibili. ideo non est nisi in bono, ac per hoc et voluntatem liberam corrumpit in sui modum speciei et ordinis deficiendo a vero bono. praeterea etiam quia hujusmodi et est a voluntate sicut a proprio origine, et est in voluntate sicut in proprio subiecto subito, quod quia fit voluntas quae sua defectibilitate, mutabilitate et vertibilitate spreto bono deficiente et commutatur bono commutabili, habere sit. Ex quibus colligitur quod peccatum non est appetitio malarum rerum, sed desertio meliorum, et ideo appetitus voluntatis est modi speciei et ordinis corruptivus, ac per hoc adeo voluntarium quod si non est voluntarium, iam non est peccatum. Unde autem praedictis manifeste convincitur impietas manicheorum ponentium summe malum omnium malorum principium. apparet autem quae sit mali origo et quae sit mali subiectum.

De primorum parentum temptatione ij

Ad intelligentiam autem quae fuit corruptela peccati introductiva in mundum, considerandus est lapsus primorum parentum traducentium peccatum originale et ortum seu radicem peccati actualis. Circa lapsum igitur primorum parentis haec tria nobis consideranda occurrunt, scilicet temptatio diabolica praemissa, et peccati inflicta. haec autem de temptatione tenenda sunt, quod cum deus hominem condidisset in felicitate paradisi duplicis sexus, virilis scilicet et muliebris, diabolus invidens homini assumpta specie serpentina aggressus est mulierem primo interrogando, auctoritatem praecepti dei nec credentis etc. secundo asserendo neque moriemini, tertio promittendo eritis sicut dii scientes bonum et malum. volens istam temptationem dirigere mulierem in timorem et illam postmodum perua sexum virilem, quod fecit deo permittente. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est, quia sicut primum principium est potentissimum in producendo, sic et rectissimum in gubernando, et ideo sic res quas condidit administrat, ut agere proprios motus sinat. Quia igitur homo sic factus erat ut per victoriam pugnae perveniret ad praemium gloriae cernendae, licet deus sciret hominem temptationi succumbere, debuit tamen permittere hominem temptari ab eo quem sciret posse et velle. Quia igitur diabolus quae prius erat sciens et rectus per superbiam cadendo factus est versutus et invidus, ideo per invidiam temptare volebat et per astutiam sciebat, ideo temptavit tam quam potuit et deo permisit. Et quia ergo in temptando speciem serpentinam assumpsit, hoc fuit dispensationis divinae, ut non solum deprehenderetur ejus versutia per verba, verum etiam in illa effigie versutia diaboli in temptando innotesceret per speciem cunctis filiis Adae. Rursus quia temptavit de praecepto dissimile, hoc similiter fuit dispensationis divinae, ut sine virtute, sine viribus, eiusque in motu eleceret mutuo obedientiae suae destituendo. Rursus autem incepit a muliere, hoc fuit versutiae suae, quia facilius est decipere minus forte. Versutia hostis et infirmiorem parte aggreditur civitatem. Similiter modus quo temptationem processit magis fuit versutiae, quia expetendo et pellendo et alliciendo. Experientiam enim sumpsit in interrogatione, impulit in asseveratione, allexit in promissione. Primo enim interrogans de mandato eam in vocem ducet indubium, secundo dubitationem habita, ne forte moriamini, asseverans in vitabile ducet in contemptum. tertio promisit in concupiscibile ducit in appetitum. et sic his tribus modis libertatem arbitrii traheret in consensum, quae est facultas rationis et voluntatis, complectens videlicet tres potentias vires, rationale, irascibile, concupiscibile. Primo ergo diabolus allexit per pomum appetibile, secundo per scientiam quae est appetibilis intellectui per excellentiam, tertio modo dei, quae est appetibilis irascibili per suavitatem ligni quae appetibilis concupiscibili. Et sic temptavit omne quo erat in muliere temptabile, per omne illud quod poterat temptationem inducere, quae est complexa appetibilis mundi, scilicet concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae, scilicet quae tria omnis genus temptationis attenditur, scilicet a mundo, scilicet a carne scilicet a diabolo.

De primorum parentum transgressione iij

De culpa vero primorum parentum haec tenenda sunt, quod mulier assentiens temptationi diabolicae appetiit scientiam et excellentiam admodum dei, appetivit nichilominus experiri suavitatem ligni vetiti, et inde cadit in transgressionem praecepti, non habens complacentia offerendo fructum ligni vetiti in ducem viro, qui nolens delicias suas contristare mulierem non corrumpit, sed potius consensum praebuit male suadenti, et oblatum pomum gustando effectus est transgressor divini mandati. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est, quia cum a primo principio vir sit dotatus esset homo duplici sensu, scilicet appetitu et duplici libero, et duplici bono, videlicet superiori, haec libertate arbitrii hoc posset ad utrumque. Quoniam igitur mulier audita suggestione serpentis exteriori, non recurrit ad libri interiorem quae legibilis se praebuit recto iudicio rationis, sed solummodo suum circa exteriorem librum tenuit, et circa exteriorem bonum negotiata est. Et quia seipsum ei non accessit ad verum et stabile appetitum ei conti, appetitum ad bonum commutabile, appetit ergo quod diabolus promisit, et ideo consensit ut faceret quod suggessit, appetendo ergo excellentem scientiam circa et in superbiam, et circa superbiam haec ipso illecta est ad gulam, ac per hoc fructo prostrata est per inobedientiam. Prius fuit in mente scilicet in sensualitate totum temptante. Et sic temptatio ab inferiori incipiens pervenit usque ad summum, quia ab auditu per appetitum venit ad consensum. sic et deordinatio a summo incipiens pervenit usque ad imum, et fuit unum praeter consuetum quod in humana natura omnis peccati initium est et origo malorum. Sic mulier illecta illexit virum qui, sicut ad librum exteriorem conversus et a bono commutabili nimis appetendo mulieris consortium et suae societatis solatium, nec mulierem voluit corripere nec propriis deliciis contristare, quae debuisset eam corripere et non corripuit. Ideo imputatur ei peccatum mulieris. Quia vero noluit suas delicias contristare a se repellendo mulierem, et per superbiam nimium diligendo, ac per hoc recedens a divina amicitia cadit in gulam et inobedientiam. fuit ergo transgressio praecepti utrique communis, licet et alia et alia causa quia non vir sed mulier seducta fuit. Utrique tamen scilicet mulieri et viro fuit deordinatio a summo usque ad imum, quia primo in mente subsumitur sensualitate, et postremo in opere, ideo est utriusque. prius fuit per inobedientiam ut illexit per gulam, quia utrique circa circa scientiam et superbiam nihil quod appetendo et abiciendo quod non accepit, vir nimis amando et appetendo quod iam habebat, unde mulier manducando comedit et socium et virum suum, quod tamen arbitratus est ad magnum. Ideo cum iam vivit comitem quidem unum et gratia fuit rigorem divinae severitatis. Et sic utrique diu se erexit super se, et cedit immobiliter infra se astutum in non cedere et gratiae statutum culpae et iustitiae.

De primorum parentum punitione iiij

De poena autem haec tenenda est, quod vir et mulier statim post culpam senserunt peccatum rebellionis et concupiscentiae in carne, et ideo ad cooperiendum verecunda fecerunt sibi perizomata. Post autem divino iudicio vir incurrit poenam laboris et angustiae, poenam mortis et resolutionis in cinerem. Sic dicitur scriptum: maledicta terra etc. Mulieri autem duplicata est poena, quia inflicta est proventus multiplicari eius nati in conceptu, poena dolorum in partu, poena subiectionis ad virum in convictu. ac per hoc sed quod apparet satis graviter punitur fuit illud peccatum scilicet esus ligni vetiti licet autem facilius permittatur. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est, quia cum primum principium sit prudentissimum in gubernando et rectissimum in praesidendo, nichil prorsus impunitum dimittit inordinatum. Et quia culpa recte ordinat in poenam, ideo statum deordinati peccati subsecutum est deordinatio iudicii ut quod in ordinatum fuit cadendo a bono nec cadit statim ab ordine iustitiae.

h' est duplex ordo · sicut extra oplectit' · v q ab uno cecidit
i alteru dissiliu relabat · Cum igitur vtrq; parens sciendo i me
te · et gustando i carne · i obediens fuit suo sriori · ideo diuino iu
dicio factu est · v sibi fieret i obediens suu; iferi' · z maxie q̄ q̄
ad ptes illas s; qs e oiuctio vtrq; sexe · q sc mbr · ofuietia vi
tuti gnatie · Et q h iceant eis · n extra · s; ex ppa culpa · io eru
bescebat · et cohopiebat ¶ Rurs' q spiritu summo dlectabli
ofuiut i carne delectari · io iusto dei iudicio · iflicte e ei labor
et defcs famis et sitis ¶ Postremo q pp bonu carnis separari
deg · abs inius · io iusto dei iudicio · aia iuita separat a carne p
morte · z iñanatoe · ac p hoc sic ds dedit homini · s; ordine ne
cor · sbiectu aie ppagabile · sm libidie · vegetable · sm defectoe
imutable · iuisibile · sm mortalitate · iueniete · sic hoie pari
te · s; ordiatoe iustic · sbtrahet e pdca iflīget opposita · v culpa
n reaneret ipunita · et iordiata · q nequaq pati debet diuina
prudentia · Et qm a muliere pecc sumpsit exordiu; · io pena ipi · genera
t · q e sibies fuit inite · io icurrit sbiectoe · q uid' rappeti
it lignu · ad vescend suaue · icurrit dolore · postremo q frig ingu
obedie icurit vicli; mltiplas · cuipne · z ppd' · Et sic p; q̄to ordie
diuie prudentie iflicte sc multiplices pene viro · et duplicate
i muliere · v sic decet pctu · n eet sine decore iusticie · De origi-
nalis
Post lapsum vero primi parentis. pcti corruptoe · v.
p dicenda sc aq · de traductoe · origial' pcti · circa qd osidrand
est p'o mod' corruptois · s'o mod' traductois · t'cio mod' cura
tois · mod' aut · q genus huan · p ori' pcc corrump' · h' est
qa qlibz p ocubitu geniat · nascit · na filius ire · q priuat
rectitudie origial' iustic · pp cui absetia icurrimus q adaiam
qdic' pena · s · i firmitate · igratia · malitia · z ocup' · q sc pp
ori' pcc iflicta · qs sane penas spuales ocitat i corpe mul
tiplex pealitas · multiplex defect' · multiplex labor · multiplex morbi
z multiplex dolor · ad has penas sbseqt pena mortis · z ic
neratois · pena carentie visiois dei · z amissiois glie celestis
n solu i adultis · ver etia i puul' n baptigatis · q qdē puuli
pena mitissia · pre ceteris puniut · q solu pena; dapni hnt ·
s; n sens' ¶ Rō aut ad itellia pdcou · hec e · q cu pm' · o agat
a se · z s; se · z pp se · necce est ee optim · ac pl' pussim · et
iustissim · et in q vniuse vie eius mia et uitas · sm iuditiu;
¶ Si aut ds a pri' · i tantis miseris odidiss; homine · n pietas
eet · n iusti · q s · tanta miseria op' sui; opprimet · nulla pcede
te culpa · Silr · si tantis miseriis replet nos · vl' repleri pmi
ttet sn culpa · nec pie n iuste gubnar; nos diia puide · Ig
iustissim e p' p' · et i pducēdo · z i puidedo rectissimu · et
clementissim ee · necce est q tali gn huan fecerit · v a p'
nulla eet i eo culpa · nec miseria · necce e ei v talit' amm
sterit · v n pmittat i nb ee misera · n pp aliq culpa pcedente.
¶ Cum ig · rectu est · q a nra origie multiplex ohuiu miseria pe
ne · certu e q os nati nascim filij ire · ac pl' puati rectitudie
origial' iustic · q vocam' culpa ori' · Et q ois culpa d' recessu
a bo i omutabli · et accessu ad bo' omutable · z recede a bo
i omutabli · e recede a summa vtute · veritate · et bonitate · ac
cede aut ad bonu omutable · e pl' debito i illo tendere p amo
re · hic e q pdcs ori' · iusti · icurrit ifirmitate · igra · malitia
z ocup' · ¶ Rurs' q deserens bonu; i omutabile · ipe boni omutabile
efficit' idign' vtroq; · hic e q inde carentie origi' iustic · pdr aia
qete tpale i corpe · p mltiplice · corruptoes; · z morte · z tande se
pat a visione lucis etne · amittendo felicitate glie · tm i aia
q i corpe · ¶ Postremo · q carentia h' iustic · i nascetib; · n e p mo
tu vo' · pprie · nec pactuale delectatoes; · hic e q orig' p hac
vita · n debet pena sens' i gehenna · p eo q n s ondig' · s;
a puit dia iusta · q sup oniuttat mia sr hndas · h' credo
e sesisse btm aug' · l; vba ipi' exteri' pp detestatoes erroris
pelagiaor · q aliqle felicitate eis ocedebat · a sutie videat.
Modus aut traductois h' est. De origi' pcti trasfusioe · vi
q · l; aia n sit extraduce · ori' · tam culpa · ab aia ade trasit
ad aias postior · mediate carne · p ocup' geniata · i · q sic
ab aia peccate · ifecta fuit caro ade · et p ea effca ad libidie
sic p libidie seiata · et secu; trahes ifectoe vitiosa; ificit
et vitiat aia · q qde ifecto i aia · n tm e pena · ver etia culpa
et sic p' corrup nra; · z nra corupta corrup p' · salua i omib;
dia iustic · cu nullomo p' iputari ifecto aie · l; ea creando · ifudat
et ifundendo vniat · e carne ifecta · ¶ Rō aut · ad itellia pdcor
h' e · q cu p' p' · hoie fecit ad sua ymagie · pp sui ipi' expssi
one · sic odid' eu ex pte corpis · v os hoies ppagaret · a p'o hoe
taq vno radicali p' · sic ex pte aie · v pp expssa silitudie
tn i eedo · et durado · q itelligedo · et amando · imedi' · ema
naret · os sps rnales · ab ipo deo · taq a p'o p' · z imediato · Et
qm sps tanq excellentior · mag accedit ad p' p' · sic odidit
ds homine · v sps cor peet · et cor sbeet · spui cato · q diu
ille sbeet spui creato · et eo si spe · n obediu; · do · l'to iudito
dei cor sui iapet rebellare sibi · qd i fin e · ar; adam pec
cau · ¶ Sic g si adam stetiss; corp' suu; obedies spui eet ·
et tale ad posteros · transmitteret · z ds aia illi ifunderet · ita q
vniuta corpi i mortli · et sibi obedieti · het orde iustic · z i muni
tate ois pene · sic ex q ada peccauit · z caro facta e rebell' spui ·
o; q tale ad posteros trasmittat · z q ds aia; ifudat · s; i
stitutoe pmaria · aia vero cu unit' carni · rebelli · icurrit dfc; nal'
ordis · iustic · quo debebat oib; iferiorib; impare · Et q aia ca
rni vniuta est · o; q ipa trahat · vl' trahat ab ipa · z q ipa;
n p' trahe tanq rebelle · necce e · v ab ipa trahat · z icurrit
morbu ocup' · Ex qb; duob; tanq ex omissioe · et ouissioe · dr
integri · s; aug · z anselm · ori' pcc' ¶ Cum ergo ordinatissimo
est q nra huana i odet · et q odita i ppagaret · z q peccans
i puniret · sic pdcm est p' · i q i creatoe fuit ordo sapie ·
i ppagatoe · ordo nre · i punitoe ordo iustic · p; g · q n e · o
dia; iustic · si ad posteros trasmittit culpa ¶ Rursus q culpa
origial' i aia transfundi n ps; · n pena rebellionis i carne
pcedet · et pca n eet · n culpa pcessiss; · n culpa pcessit a vo'
ordiata · s; i ordiata · ac p hoc · n a vo' dia · s; a vo' hua
p; g · q origi' · culpe trasfusio est a pcco primi hois · n a do ·
n a aia odita · s; a uito pcto · et sic ver e · q d' ag ·
q pcc ori' · n trasmitt ad postos · ppagatoe · s; libido.
Postremo mod' curatois De origial' pcti curatoe · vij.
p origi' · h' e · q sic curat culpa · q tm remanz tpal' pena ·
sic p; i puul' baptizatis · sic curat q ad reatu; pene etne · q
reman; q ad actu · et motu ocup' · sic curat i pete · q nicho
ab eo q curat est p bap · trasmitt i ple origi' · pcc · sic
tollit' ori' pcti macla · q remanz sequela · e q o; pugre q
diu uiuim' i hac vita · q i nullo prs' extig' ocup' · p gra

ōce q dico ꝓp virgīe ī q̄ īceptōe filij dei ecīcta fuit p gr̄a
sīgīarē. Cirē āt ad tīcīā; p̄dcōr. h ē. q sic īfectio orī
uat ī oīs a p̄is cato a quo fit ꝓpagato corpīs. 7 h a pāte
īfectiōn. s. carnis. sic curato fi h ē a p̄is. ī cato. aq̄ fit īfu
sio aīe. et h a pāte sīōn. s. mētis. Cuj g ēx pte mētis distic
tō ē ī hoīb; ī q s; illā n ꝓpagat vn̄ ab alto. s; īmediate
ecīt a dō. gr̄a curatā. mēt nīc īfusa. respic̄ virg̃; īq̄t
teē vōe ꝑ sīgīaris. et īcluducē. n ī q̄ teē vōe ꝑducti. s;
vt. nīc. Crag ōrī. ē morb; īfitiens p. partē. et nā; p. ī
vo. nā; ī carne. io sic curat macla orī. ī mēte. q rēan; in
fīo. ꝯ seq̄la ī carne. et q hō gnāt. n s; q anīat in mēte. s;
s; q corrūp ī cārne. n s; q spūal. s; s; q carnal. hic ē. q. q
uis sit baptīgat. sit ab orī. mūdat īse. trāsmittit tn̄ orī.
īple. Crursꝰ q reat pene eīne. respic̄ deformitate mētis
7 p. mot ā respic̄ īclinatōe carnis. 7 nīc. io trāsit orī.
q̄ ad reatū. et remanē q̄ ad actū. Cpostrēo q tp̄al afflictō
ꝯdōe respic̄. ex pte carnis. cū; caro reāneat sp sb̄ita ē dā
īfectōi. remanē ō; sp sb̄iecta pēalitati. et io sic pēalitas
a cārne. et corrūp. n aufert p gr̄a. sic seq̄la illa. siu ꝯcup. 7
lāguo mēbroꝝ. simul ꝑ sta̅re. cū gr̄a curatā. 7 io q̄uis par
latīue mīnuat. q tn̄ radx n tollit. nīq oīo aufert. ī viatōe
n ī virgīe p gr̄a sīgīarē. Cnā ē virgo ꝯcep cuj. q erat expta oīs
culpe. io data fuit sibi gr̄a q̄ ecīcta fuit ī ea radicat oīs ꝯcu
pīa. ad ꝯcipiēd dei filiū; ab; oī pcā labe a corruptela. viij.

Postq̄ dcm̄ est de traductōe orīgīal. De origine pcc̄oꝝ actualium
Pdicēda sc̄ aliq̄ de origīe pcc̄i actual. ō ortu g pcc̄i actual
h tenēda sc̄ ī sūma. q actuale pc̄. origīe trah. alibi vo.
vn̄ ē q; p suggestiōē. delectatōe ꝯsesum. et opatōe. s; ī. Jac.
j. vn̄ qsq; temptat a ꝯcup sua. 7c. Si āt suggestio. 7 de
lectatō. sistat cit ꝯsesum. pc̄. ē veiale. Si uō ꝯseqt ꝯsesꝰ
et op. ī hīs q̄ dīa lege ꝓhita sc̄. pc̄ ē mortale ꝯsūatū. q
si medio mō sit. v ꝯsesꝰ sit sine ope. aū q ī op. vult pce
cede. s; n p. tc volūtas reputat ꝓ fco. nec mīꝰ culpabile
ē. q̄ si ipo fco dep̄hēdet. aū q n vult ī op pcede. s; vult
īterī voluptan ī delectatōe. et tc mādūcat mulier. l; n
vir. Et l; n sit pc̄ plene ꝯsūatū. ē tm̄ īt mortalia ꝯputād
q mliere mādūcāte. tot hō dāpnai mer. q maxīe itlligi
ht ī pcc̄is carnalib;. Cirē āt ad tīcīā; p̄dcōr. h ē. q ē pc̄.
dicat recessiū vos a pō p̄ij. ī q̄t vos nata ē agi. ī. duci. ab
ipo. 7 s; ipm. 7 ꝓp ipm. ōe pcc̄m ē īordiātō mētis. siu volūta
tis. circa q̄ nata sc̄ ēē vt. et uitiū. pcc̄m g actuale ē actu
al īordiatō vos. īordiātō āt ista. aū ē tanta q ordīe itē. ēēt
mīat. 7 h m̄ dr̄ mortale pcc̄m. q natiū ē auferre vitā sepā
do ipā a dō p q̄ uiuificat aīa iusta. aūt tam modica ē. q orīe
illū n pimit. s; ī aliq̄ ꝑtbat. et tc dr̄ veiale pcc̄m. q ō ipo
cato ꝓ sūm veia; adipisci. pco q ꝓp ipm̄ n tollit gr̄a. n īcitt.
inimiciā dīā. Ordo āt iusti. ē. v boni īcōmutale. ꝑferat.
bō ꝯmutabili. v boni īhoēstū; ꝑferat vtili. v vos dei. ꝑferat.
vos ꝓpe. v iuditiū; vōis recte ꝑsit sensualitati. Et q lex di
uīstiū; ordīē ꝑcip. et aliū; vetat. ī. oppositū. gn̄ bonū; omi
ꝑferat ētno. et bonū vtale ꝑferat hōesto. et vos nīa ꝑferat di
uīne. et sesual appetit ꝑferat rōi recte. tc ꝯmitt mortale
pc̄. de q̄ dr̄ ambr. q ē ꝑuaricatō legis diē. et celestiū; ī ob
ꝑceptoꝝ. vl mādātoꝝ. h ā. ꝯmit. siu omittat illō. q lex

ꝑcip. siu fiat ī q ꝓhib. ex q̄ orit duplex gn̄ pcc̄i. s. de
lictū; et pc̄. Cū; vō boni ꝯmutabile plus debito dilig.
s; n ꝑferat īcōmutali. 7 vtilitas n ꝑferat hōestati. 7 volū
tas mea pl debito amat. ita tm̄ q n ꝑferat diē. et
caro ꝯcupiscat. Nec tm̄ ꝑferat iudicio vōis recte. tc h
ē mortale. s; veiale. q l; hoc sit ꝑt legē. n tm̄ direc
te ē ꝯ legē. Sesual āt appetit. n ꝑferat rōi recte. n qn
rō ei ꝯsentit. et io pcc̄m mortale. n ꝯmittit. citra ꝯsesum
si tm̄ sensualitas īordiate moueat. cū illa īordinatio
ad malū; īclinet. l; rō n consentiat. pc̄ ē aliq. q ā q̄ m
led ītē ordinē. Et q ī statu īnocētie n mouebat sesualitas
n s; rōis motū;. io stante hoīe. n potuit ī esse veiale.
pc̄. 7 h ē āt q rōi repugt sesualitas velim. nolim. io nec
ēēe hoīm. ꝯmitte aliq̄ veiale pc̄. ꝓ p̄mos mot. q 7 si pa
ticulaiē possit. 7 sīgīārit declinarī. ōs tm̄ nullo mō ꝑsent
caui. q sic sp̄ita. q sc̄ q pene pcc̄i. 7 io mito dr̄ veia pc̄
q h ipo digna sc̄ veia. vez q io hīs ꝯsētire n ꝯpell
si p sesum delectatōis ꝯsētiat ī op. tc ē plenꝰ ꝯsensꝰ. ac ph
pc̄ ꝯsumatū; q puenit vs; ad vez. ī. vs; ad suprēmā rōis
pte. ex q̄ pēdet pleīdo ꝯsensꝰ. Cnā uō. n solū; ꝯsesꝰ ī op.
vez q ī delectatōe ꝯsensꝰ ē. ī q̄ īferior portio seqt sesualitatē.
io si ī delectatōe sesuale. rō sesualitati succūbat. 7 mlie
ꝑpeti obedit. ac p hoc fit sbūsio ordinis recti. 7 tc sbūsio
itē ꝓp h ꝯmittit pcc̄m mortale. l; mīꝰ graue. q̄ō n so
lū imputat mlieri. s; ēt viro. a q̄ mulier debuit ꝯpesa.
et cohiberi. ne obtēperarī; ꝑpenti. Et sic patet. q ī ꝑfectōe
oīs pcc̄i actual. sit aliq̄l īmitatō primi pcc̄i. s; explana
tōe doctoris ꝑcipui. s. aug. xi. de trini. dei. De origine

Consequt descendendum ē et distinctōe capitalium ix.
ad ortum pcc̄oꝝ ī spali. ī tq qdam sc̄ capitalia. 7 qdā
penalia. qdā finalia. siu īremissiblia. q̄ ī. ꝑa. media.
et postrema. Circa ortum capitalium pcc̄oꝝ. h ī sūma tenē
dē ē. q pcc̄oꝝ actualiū; vnū; ē initiū; duplex radix. tp̄x
fomitum septiforme capd. siu capitale peccatū;. vnū ē
initiū. s. sb̄ia. uīē. q scriptū; ē. initiū; omīs pcc̄i sb̄ia
duplex radix. s. timor male humilians. 7 amor male ac
cedens. tplex fomitum. s; tria q̄ sc̄ ī mundo. s. ꝯcup cā
mis. ꝯcup oclo. 7 sb̄ia vite. septiforme āt capd.
s. sb̄ia. īnidia. ira. accidia. auaritia. gula. luxē. ī tq.
v. pcedētia sc̄ pcc̄a spūalia. duo vō vltima sc̄ carnalia
Cirē āt. ad tīcīam p̄dcōr hoc ē. q cum pcc̄m mortale
sit actual recessꝰ a pimo pricio. recessꝰ āt a pō p̄ij. nō
pot ēē. n p ꝯtēptum ipiꝰ. vl ī sērio. vl ī suo ꝑcepto.
ꝯtēpt āt pricipij pimi sit sb̄ia. Necēē ē ig. q omis
mortal culpa seu offensa. initiū; sumat a sb̄ia. Cnā
vero nullꝰ ꝯtempn. p. p̄ij. vl eiꝰ ꝑceptū; p se. n p hoc
q ā d ā ab ipo. vl uult acqrere. vl tim; pdere. hic ē
q necēē est. oē pc̄ actuale. origīne trahere. a dupl ra
dice. s. timoris. et amoris. q̄ radices sc̄ maloꝝ. l; n
eque pime. Nā omis timor. ortū; ht ab amore. nllꝰ
ē tim; a d pdē. n q illō amat hīe. Et io timor pca
fouēi ht. p q̄ fouet amor. amor āt īordiatum. ī r
ꝯmutabil boni. et qm̄ illō ē tp̄x. ī el. s. excellētia. ex
terī pcc̄a. īferiꝰ carnis lasciuia. hinc ē. q necēē ē.

q̄ tā sit peccōꝝ actualiū radicalia fomita. q̄ sūt pītta sūt. ad q̄ dū aīa īordinate fert'. oīa pccā actualia oriunt'. Et qꝛ h' fit p septiformē mod'. io .vii. sūt pccā capitalia. ex qb; gnat' vniuersitas vitioꝝ. voltas ē mīa. aīi deordīat. qꝛ appetit qd n̄ ē appetēd'. aīi qꝛ refugit qd nō ē fugiēd'. Si qꝛ appetit qd n̄ ē appetēd'. v' pote bonū v' n̄c. seu immutabile. seu appēs bō. aīi ē īteri'. et sic est supbia excellētia. q̄ amat supbia. aīi exteri'. et sic ē suffi'a. q̄ amat auaritia. aīi īferi'. et sic aīi delectal'. qꝛ ad ɔsuatōē īdiuidui. et sic alimētū qd ē delectabil'e. s; gustum. et appetit a gula. aīi qꝛ ad cōsuatōē spēi. et sic coit' q̄ ē delectabil'. s; tactū. et appetit a luxa. Si at voltas deordīat. qꝛ refugit qd n̄ ē refugiēd'. hoc p̄t ee' tp'r. s; tp'a mod' refugiēdi. aīi ē refug' s; p'usum īstinctū irāl'. et sic est īuidia. aīi s; īstīctū irascibil'. et sic ē ira. aīi s; īstīctū ɔcupiscibil'. et sic accidia. vn̄ qꝛ iiii. sūt pncipalia appetibilia. et tres vires. s; q̄ꝝ īstinctū ē ōis fuga. io tm̄. vii. sūt pccā capitalia. Rursꝰ. qꝛ sensꝰ appetibil'. ē cū delectatōē. sensꝰ at fugiēde rei cū dolore. hīc ē. q̄ quaꝝ hn̄t ɔiunctā letitiā. tria vō alia. hn̄t adiunctā tristitia;. et pēā. Oīa tamē dn̄r capitalia. qꝛ deordiatōēs sūt pncipales et mlt'aꝝ aliaꝝ deordiatōn̄ p'n. suo m̄ īfluētia. vn̄ licet qdā ex hīs p'n fugā respitiāt. hn̄t tamē ī ipā delectabilia sua. Nā īuidia vult priuatū bonū possidē sn̄ sotio. et ita ītegl'r vna sn̄ ɔsortio. ⁊ ita ipa stabilit' accidia sn̄ laboē aliq̄. et ita īfatigabili'r. Et qꝛ hoc n̄ de facili optinet'. io magnū exitum sequ; trahit vitioꝝ. ad hec q̄ appetit̄ exc̄qda. vl' ad ea q̄ respitiūt declināda. respectu q̄ꝝ dn̄r pc̄c. capitalia. q̄si capita. ex qb; alia manant.

x.
De orige ⁊ glīa peccōꝝ venialium.

De peccatis at venialib;. hoc tenēd' ē. q. l; maliū culpe. et maliū pene sit diuse maloꝝ diffē. qdā tamē sic sūt pccā. q̄ ⁊ sūt pene pccī. Spālr namq; iste pc̄c ⁊ pene pccī dn̄r illa q̄ hn̄t adiunctū dolorē. ⁊ mestitiam. sic̄ īuidia. ⁊ accidia. ⁊ ɔsilia. aīi spālr dn̄r illa q̄ hn̄t adiuncta. et me'ā deprauatōē nāe. vl' ignominiā. sic̄ sūt illa q̄ ad q̄ dr̄ peccoꝝ. ī reprobus sensum tradi. Generalr at pccā q̄ sūt īt p'ma apostasiā. et ultimā penā gehēne. ⁊ pc̄t dāpnari possit. ⁊ pene pccī. iux̄. q. d'. gg'. Cūmna ēnimūb; vn̄ dicaīn l; at idē dicat' pc̄c. et pena pccī. tenēd' tamē est. q. omnis pena ī q̄ pena iusta est. ⁊ a deo. nulla vō culpa iusta nec a deo. s; tm̄. a libero voltas arbitrio. pena uero q̄ mere pena ē. a deo est īflicta. q̄ vero ē culpa. seu īclinās ad culpam est ɔtracta. vl' acta. Rō at ad ītelliā; p'dcoꝝ. h' est. qꝛ cū malū dicat recessum a p'o p'n. p h' q̄ nocet bō. n̄ nocet aut. n̄ adimēdo aliq̄ de bono. bonū at ɔsi sit. ī m̄. spē. et ordine. nullū ē malū. qd n̄ sit corruptiū mōi spēi. ⁊ ordinis. ordo at duplex ē. ordo nāe. ⁊ ordo iustic̄. Ordo nāe. ē ī bō nāl. ordo iustitie. ī bono moral. Et qꝛ bō nāle. ī oī nā ē. bonū morale ī volūtē. io ordo nāe ī oī nā ē. Ordo vō iust'. ī electā voltē. hē ɔsistē. Et qꝛ voltas est īstrm̄ seip; mouēs. nā vō minime. hīc est q̄ ordo iustitie. ē ordo. n̄ tm̄ fcs. s; ⁊ factiuus. ordo vero nāe. ē ordo fact'. Rursū q̄ malū priuat p ordinē iustitie. ⁊ ordīe nāe. hīc est. q̄ d'r ē malū. s. culpe. ⁊ pene. Rursus qꝛ ordo iustitie ē voluntar'. hīc est q̄ malū culpe. ē affectō voltaria. malū

ā pene affcō ī uoltaria. Postremo qꝛ ordo iustitie. voltē. ē ordo fctiuus. ideo malū culpe. qd est ei' priuatō. ē malū qd faciu'. ⁊ malū pene. ē malū qd patim'. ⁊ qꝛ passio nō ē. n̄ nālr̄ p̄cedat actio. Nec actō ad q̄. n̄ sequit' aliq̄ passio. hīc ē q̄ nulla ē pena. sn̄ aliq̄ p̄cedēte mito culpe. nulla ē ⁊ culpa. qn̄ cō mittet' aliq̄ pēa. Et qm̄ qd facim' ē a nob. qd patim' pōt ee a nob. et ab aliis. v' pote a cā sup'ori. vl' īferiori. io l; oīs culpa sit a nob. n̄ tamē oīs pēa a nob. īmo q̄dā; a nob acta. q̄dā īflicta q̄dā ɔtcta. Et qꝛ eum q̄ fac̄ qd n̄ d;. iustū ē pati qd n̄ d;. io oīs pena ī q̄ pena iusta est. et a dīa puido. qꝛ ordinata ad culpam et ipi' culpe ordiatā. qꝛ vō passio illa. p̄t esse. p ademptōē boni nāl'. vl' boni moral'. cū nālr̄. hīc ē q̄ q̄dam pc̄. ē nāe pēa. q̄dā vō. ē pena. et culpa. qꝛ bonū morale. qd ē iustū. n̄ admitt'. n̄ p iustitiā. q̄ ē culpa. pc̄ q̄ pēa est a deo. ⁊ s; id qd est. ⁊ s; q. pc̄ ē a deo ī q̄. n̄ īstituēte. s; iudicante. s; a uero cū sit culpa. s; id qd ē. a deo n̄ est. s; solū q̄ ad ordīe. ipā vō. vl' est acta. si seq̄ ad actuale. vl' ē ɔtcta. si seq̄ ad oriḡle. Si g̃ pp̄e accipiat' malū. s; q̄ ē. priuatō boni nāl'. ⁊ affectō ī uoluntaria. ⁊ malū qd pati tēt'. sic n̄ ɔcidit cū malo culpe ī idē. l; sit an̄ eidē. Si at large. v' dicat' malū; qd patim' siū a nob. siue ab aliis. siū ī nā. siū ī voltē. sic ɔcidit ī idē. s; n̄ ad idē. vl' s; id. qꝛ qd ē culpa est. dr̄ pena p̄cedētis. vl' culpa rōe actōis. pēa dr̄ ee passionis. Et sic p;. quō p̄dc̄to. q̄lr ⁊ q̄r. ad siml' dicat'. pc̄ ⁊ pēa pccī.

De origie peccōꝝ finaliū. q̄ s pc̄c ī sp̄m s. xi.

De peccatis at finalib;. siū īremissiblib;. ē nōi sūt pccā ī s. s. hec tenēda sūt. q. l; omne pec̄c. gen̄alr sit ɔ deum. trinū et unū. approp'ate. tamē dr̄ pc̄ ee aliqd ī patrē. aliq' ī filiū. aliqd ī s. s. l; at pc̄c ī spm̄ scm̄. s. īremissibile. d'r ī h' sclo. ⁊ ī futō. n̄ qꝛ ī h' sclo n̄ possit dimitti. s; qꝛ raro dimittit'. aīi vix ī h' sclo. q̄ ad culpā. modicē at. ⁊ q̄ nich' fiet sibi remissio q̄ ad penā ī futuro. h' ⁊ pccā. vi. sūt diffinīe. s. īuidia fr̄atne gr̄e. īpugnatio vitatis agnite. desperatō. p̄sumptō. obstinatō mētis ⁊ īpnia final'. Rō at ad ītelliam p̄dcoꝝ hec ē. qꝛ cū pc̄ dicat recess' a p'o p'n. ⁊ uno. ee pc̄ ymagie t'nitatis d'format. et ipā aīā fedat. q̄ ad tp'a. pō. s. irascīle. irāle. ⁊ ɔcupiscibilē. et a libo arbitō p̄cedit. q. gerit ī se. īsigne t'nitatis. p'nis rōe facultatis. filii qꝛ rōnis. sps. s. qꝛ voltas. l; at h' tria ɔcurrūt simul ad oē culpā. ql; tamē hāꝝ p'nū defcm̄. p̄t ee rō deordinādi alias. defect' at. ēca facultatē; ē ī pō. ēca rōē ē ignorantia. ēca volūtatē est malitia. ⁊ hīc est. q. ē qdā sūt pccā. ex ī pō. qdā ex ignorātia. qdā; ex malitia. ⁊ p'o. attribuat' patri. sapiā filio. voluntas. spūi scō. q. qdā; dn̄r ee ī patrē; qdā ī filiū;. qdam ī spm̄. s. Et qm̄ nich' mai' est ī voltē. q̄ ipa voltas ⁊ voltas ipā ē origo pccī. nullū; pcm̄ est a deo voltariū. ⁊ nāe. sic̄ ē illd qd puenit ex corruptōē ɔcitē ī voltē. Cū; ē dupr̄ dicat' īvolūtariū. s. p violētiā. ⁊ p ignorātiā. p'mū; p'dctm̄ pō. s; p'dctm̄ sc̄e. qm̄ voltas sola. corruptōē sua. l; p̄sit resiste. ⁊ sciat h' malū ee ad elig'. tē dr̄ peccare. ex cta malitia. ⁊ tale pc̄c nāe p̄ced't ex implicitate volūtatis libi ar'. ⁊ ducere īpugnt grām. sp̄c. s. Et qꝛ nāe. p̄ced't ex libertate. ar'. io n̄ hē colorē excusatoīs. ⁊ ppa modicū;. ⁊ q̄ nich'. d;. ei q̄ punit' d' culpa relaxari. Ira uero ducere īpugnt grām. sps. s. p q̄ fit remissio. pccī. io dr̄ īremissibile. n̄ qꝛ nullomō possit remitti. s; qꝛ q̄ ē de se. ducere. est īpugna tm̄ medicamīti ⁊ remedii. p

xi. de origie pccōꝝ finaliū q̄ s pc̄ ī sp̄m s.

quod sibi habet remissio peccati. Et quoniam peccati remissio fit a Deo per gratiam Spiritus sancti in ecclesiae unitate, ideo dicitur hoc peccati accipiunt, sed quia directe impugnat illa tria. Aut enim impugnat ipsam gratiam spiritualem in se, aut in comparatione ad Deum a quo datur, aut in comparatione ad ecclesiam in qua suscipitur. Si in comparatione ad unitatem ecclesiae, sic, quia unitas ecclesiae consistit in fide et caritate, sive in agnitione et veritate, sic est duplex peccatum, scilicet invidentia fraternae gratiae et impugnatio veritatis agnitae. Si in comparatione ad Deum dantem, aut universae viae eius, quae ad iustificationem maxime sunt misericordia et veritas, sic est duplex peccatum: unum quod impugnat misericordiam, et hoc est desperatio; aliud quod impugnat iustitiam, et hoc est impoenitentiae praesumptio. Si vero impugnat ipsam gratiam spiritualem in se, sic est duplex, quia gratia spiritualis facit resilire a commissis et praecavere a committendis; oppositum est obstinatio mentis quantum ad primum, et secundum est impoenitentia finalis. Sed quia finalis impoenitentia dicitur propositum non poenitendi, sic est etiam species peccati in speciali, scilicet sexta; at quae finalis impoenitentia dicitur continuatio peccati usque in finem, sic est sequela omnium mortalium quae in hac vita non remittuntur, et maxime omnium specierum peccati in Spiritum sanctum. Et sicut omne peccatum initium sumit a superbia et consummationem suum finem habet in finali impoenitentia, in qua qui perveniunt coniiciuntur et in gehennam, a qua nullus peccans mortaliter potest liberari, nisi dum vivit poeniteat adiuvante et instruente gratia mediatoris Christi, cui est cum omnibus honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Explicit liber iii de corruptela peccati. Incipit liber iiii. De incarnatione verbi quare — **Quare decuit vel debuit incarnari**

Postquam aliqua praedicta sunt de trinitate Dei, de creatura mundi, **.i.** et de corruptela peccati, restat nunc aliqua breviter dicere de incarnatione Verbi, per quod quidem Verbum incarnatum facta est salus et reparatio generis humani; non quia Deus aliter genus humanum non potuit liberare, sed quia nullus modus erat ita congruus et conveniens ipsi reparatori et reparabili et reparationi. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est, quia cum primum effectivum rerum non potuit nec decuit esse nisi Deum, et non minus sit res conditas reparare quam in esse producere, sicut non minus est bene esse quam simpliciter esse, decentissimum fuit rerum primum reparativum esse Deum summum, ut sicut omnia creaverat per Verbum increatum, sic omnia curaret per Verbum incarnatum. Quoniam igitur Deus omnia fecit potenter, sapienter et optime seu benevolenter, decuit ut sic repararet quod potentiam, sapientiam et benevolentiam ostenderet. Quid est enim potentius quam coniungere extrema summe distantia in unam personam? Quid sapientius et congruentius quam quod ad perfectionem totius universi fiat coniunctio primi et ultimi, Verbi scilicet Dei, quod est omnium principium, et humanae naturae, quae fuit ultima omnium creaturarum? Quid benevolentius quam quod dominus propter servi salutem accipiat formam servi? Immo hoc tantae benignitatis est, ut nihil clementius, nihil benignius, nihil amicabilius cogitari possit. Convenientissimus igitur erat hic modus Deo reparatori propter commendandam divinam potentiam, sapientiam et benevolentiam. Rursus quia homo cadens in culpam averterat se et recesserat a primo principio potentissimo, sapientissimo et benignissimo, ideo corruerat in infirmitatem, ignorantiam et malignitatem, ac per hoc de spiritualibus effectus carnalis, animalis et sensualis, ideo ineptus ad divinam virtutem imitandam, ad lucem cognoscendam, ad bonitatem diligendam. Ad hoc igitur quod homo ab isto statu repararetur, congruentissimum fuit ut ei condescenderet primum principium, reddendo se illi noscibile, amabile et imitabile. Et quia homo carnalis, animalis et sensualis non noverat nec amabat nec sequebatur nisi sibi proportionalia et consimilia, ideo ad eripiendum hominem de hoc statu Verbum caro factum est, ut ab homine qui caro erat et cognosci posset et amari, ac per hoc et homo Deum cognoscens et amans et imitans remediaretur a morbo peccati. Postremo quia homo peccando reparari non poterat nisi recuperaret mentis innocentiam, Dei amicitiam, suamque excellentiam, qua soli Deo subiacebat, et hoc non poterant fieri nisi per Deum in forma servi, ideo congruum fuit Verbum incarnari. Excellentiam namque recuperare non poterant nisi reparator esset Deus, quia si mera creatura, tunc homo esset subiectus merae creaturae, et sic non recuperaret statum excellentiae. Amicitiam Dei recuperare non poterant nisi per mediatorem convenientem, qui manum posset ponere in utrumque, et utrique partium conformis, et utriusque amicus esset; et ideo sicut similis Deo per divinitatem, sic similis homini per humanitatem. Innocentiam recuperare non poterant nisi dimissa culpa, quam dimitti non decebat divinam iustitiam nisi per satisfactionem condignam. Et quia satisfacere non poterat nisi Deus pro toto humano genere, nec debebat nisi homo qui peccaverat, ideo congruentissimum fuit humanum genus reparari per Deum hominem natum de genere Adae. Quoniam igitur excellentia recuperari non poterat nisi per reparatorem excellentissimum, nec amicitia reformari poterat nisi per mediatorem amicabilissimum, nec innocentia reacquiri poterat nisi per satisfactorem sufficientissimum; excellentissimus autem reparator non est nisi sit Deus, amicabilissimus mediator non est nisi sit homo, sufficientissimus satisfactor non est nisi pariter sit Deus et homo; congruentissimum fuit nostrae reparationi incarnationem Verbi, ut sicut genus humanum in esse exierat per Verbum increatum, et in culpam ceciderat deserendo Verbum inspiratum, sic a culpa resurgeret per Verbum incarnatum.

Ut incarnatio quae est ad unionem naturarum. .ii.

Circa Verbum incarnatum tria nobis consideranda occurrunt: naturarum unio, plenitudo charismatum, et perpessio passionum pro redemptione generis humani. Circa naturarum unionem haec tria consideranda sunt ad intelligentiam incarnationis mysterium, scilicet opus, modus et tempus. De opere autem hoc tenenda sunt secundum fidem christianam, quod incarnatio est opus totius trinitatis, per quod fit assumptio carnis a deitate et unio deitatis cum carne; ita quod assumptio non tantum est carnis sensibilis, sed etiam spiritus rationalis, secundum potentias vegetandi, sentiendi et intelligendi; ita etiam quod unio sit in unitate non naturae sed personae, non humanae sed divinae, non assumptae sed assumentis, non personae cuiuslibet, sed personae solius Verbi, in qua tanta fit unio, ut quicquid dicitur de Filio Dei dicatur de Filio hominis, et e converso, his tamen exceptis in quibus exprimitur unio vel clauditur negatio. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia incarnationis opus non solum est a primo principio in quantum est effectivum in producendo rerum, verum etiam in quantum est reparativum remediando, satisfaciendo et reconciliando. Quoniam igitur incarnatio in quantum dicit aliquem effectum a primo principio procedit, quod omnia facit indivise summe virtute et substantia virtute et operatione unita est et indivisa omnimode in tribus personis; hinc est quod necesse est incarnationis operationem a tota trinitate manare. Quia vero est a primo principio in quantum est reparativum remediando, et totum genus humanum lapsum fuerat et vitiatum non solum ratione animae verum etiam carnis; hinc est quod necesse fuit quod totum assumeret ut totum curaret. Et quoniam nobis magis nota est passibilitas carnis et magis a Deo distat, ut expressior fiat innovatio et maior exprimatur humiliatio et profundior explicetur dignatio, hinc est quod opus illud non creatio sed incarnatio nominatur. Rursus quia est a primo principio in quantum reparativum est satisfaciendo, et satisfactio non fit nisi sit ab eo qui debet et potest, et non debet nisi homo, et non potest nisi Deus, oportuit quod in satisfactore simul esset concursus utriusque naturae, scilicet divinae et humanae. Et quia impossibile est quod divina natura concurrat cum alia sicut pars ad constitutionem totius, nec quod ipsa transeat in aliam naturam, nec alia natura transeat in ipsam propter simplicitatem et immutabilitatem ipsius perfectissimam, hinc est quod deitas et humanitas non uniuntur in unitate naturae, nec accidentis; uniuntur igitur in unitate hypostasis. Et quoniam divina natura in nullo supposito potest subsistere praeter quam in propria hypostasi, ideo unio illa non potest esse nisi in hypostasi seu persona non hominis sed Dei; ac per hoc per illam unionem primum principium in unam suam

ypostasim fecit se ipsum suppositum humane nature. Et ita tamen est in Christo pluralitas naturarum, quod singularitas persone assumentis. Postremo quia est a primo principio ut est reparativum, reconciliativum, et reconcilians est mediator; mediator autem ipse convenit Dei Filio, ideo et incarnatio mediatoris. Unde cum esset medium inter homines et Deum ad reducendum hominem ad divinam cognitionem, ad divinam conformitatem et ad summam filiationem, nullum quidem magis decet esse medium quam persona que producitur et producit, que est media trium personarum; nullumque magis decet reducere ad divinam cognitionem quam Verbum quo se Pater declarat, quod est unibile carni sicut et voci; nullumque Verbum magis reducere decet ad conformitatem quam eum qui est ymago Patris; nullumque magis ad filiationem adoptivam quam Filium naturalem. Ac per hoc nullum magis decet fieri filium hominis quam ipsum Filium Dei. Cum igitur idem omnino est filius hominis et Dei in incarnatione, et quicumque uni eorum conveniunt conveniunt et eidem in se, hinc est quod ex ea fit communicatio ydiomatum, nisi sit vocabulum in quo aliquid rei ignorantia includatur; sicut sunt illa in quibus importatur unionis vinculum ad alterum, sicut unire, incarnari, assumere et assumi; vel negatio que est oppositum alteri competit, sicut incipere esse, creari et consimilia in quibus instantia fiunt quam regulam predictam propter causam predictam.

De unione quantum ad modum. iii

De modo incarnationis hoc tenendum est, quod angelo nuntiante, virgine consentiente, incarnationis misterium perficiendum in ipsa virgine credidit, appetiit et consensit Spiritus Sanctus in eam supervenit ad sanctificandum et fecundandum et virtute virgo concepit Dei Filium, quem peperit virgo, et post partum virgo permansit. Concepit autem non solum carnem, verum etiam carnem animatam et Verbo unitam, nulli peccato obnoxiam, sed omni sanctitate immaculatam. Inde est quod dicitur mater Dei et est virgo mater. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est: quia incarnatio est opus manans a primo principio in quantum est reparativum modo congruentissimo et convenientissimo et completissimo, decet enim eius sapientiam opera congruere, largitatem conferre et virtutem opera perficere. Quia igitur est a primo principio reparante modo congruentissimo, et congruus modus est quod medicina ex opposito veniat morbo et reparatio lapsui et remedium nocumento; cum genus humanum lapsum fuit per dyaboli suggestionem et per consensum mulieris decepte et per generationem concupiscentialem transfundentem originale in proles, oportuit quod econtrario hic esset angelus bonus suadens bonum et virgo credens et consentiens in bonum suasum, et caritas Spiritus Sancti sanctificans et fecundans ad conceptum immaculatum, ut sic contraria contrariis curarentur. Ac per hoc sicut mulier per dyabolum decepta et per virum concupiscentialiter cognita et corrupta transfudit in omnes culpam, morbum et mortem, sic per angelum erudita et per Spiritum Sanctum sanctificata et fecundata absque omni corruptione tam mentis quam corporis prolem generaret, que omnibus ad ipsum venientibus daret gratiam, sanitatem et vitam. Rursus quia incarnatio est a primo principio reparante in completissimo, nam per Verbum incarnatum reparatur lapsus bonorum angelorum, ut potentia celestium et terrestrium; et hominum lapsus reparatur, sed utrumque sexum, ut medicamentum sit commune omnibus: decentissimum fuit quod ad incarnationis misterium fieret concursus angeli, mulieris et viri: angeli ut denuntiatoris, mulieris ut concipientis, viri ut conceptum palliantis. Sic angelus Gabriel esset nuntius Patris eterni, virgo immaculata esset templum Spiritus Sancti, proles concepta esset ipsum Verbum ac in omni reparatione omnium fieret communis concursus trium de tribus partibus, scilicet divina, angelica et humana. Ad insinuandum non solum trinitatem Dei, verum etiam generalitatem beneficii et liberalitatem reparatoris summi. Et quoniam liberalitas Spiritui Sancto appropriatur et sanctificatio virginis in qua picta fuit Verbi conceptio, hinc est quod licet opus illud sit a tota trinitate, per appropriationem tamen dicitur virgo concepisse de Spiritu Sancto. Postremo quoniam

est a primo principio reparante modo completissimo, hinc est quod in conceptione completa debita fuit impletio fuit in conceptu, fuit et in virtute concipiente. Quia enim completo debita debuit esse impletio, hinc est quod ab instanti conceptionis non tantum fuit seminis decisio verum etiam consolidatio, configuratio, vivificatio, parata deificatio per divinitatem unitam. Ut sic virgo Dei Filium vere conciperet per unionem carnis ad divinitatem mediante spiritu rationali; per quem tanquam per medium congruentie caro ydonea erat ad unionem. Quia completio debita debuit esse in conceptu, cum ex quatuor modis tres modi producendi precessissent primo non de viro nec de muliere sicut Adam, secundus de viro sine muliere sicut Eva, tertius de muliere et viro sicut in omnibus concupiscentialiter generatis, decuit ad complementum universi quartum modum induci, quod esset de muliere sine viro, secundum vices operationis summi. Quia vero completio debuit esse in virtute concipiente, hinc est quod in conceptione filii Dei simul concurrit virtus innata, virtus infusa et virtus increata. Virtus innata nature comparavit, virtus infusa segregando purificavit, virtus increata subito perfecit, quia non poterant a virtute creata nisi successive fieri. Et sic virgo vera mater fuit completissimo modo ipsum Dei Filium concipiendo absque viro fecunditate Spiritus Sancti. Quia enim in mente virginis amor Spiritus Sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius virtus Spiritus Sancti mirabilia faciebat, gratia spiritus preveniente, comitante et elevante naturam, ut conceptus ille mirabiliter gigneretur.

De incarnatione quantum ad plenitudinem temporum. iiii

De tempore vero incarnationis hoc tenendum est, quod licet Deus a principio potuisset incarnari, noluit tamen nisi in fine seculorum, precedente lege nature et lege figure post patriarchas et prophetas quibus et per quos fuit incarnatio repromissa; propter quos incarnari dignatus est tanquam in fine temporum et plenitudine, unde quod dicit Apostolus: ubi venit plenitudo temporis misit etc. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est: quia incarnatio est opus primum principii reparantis, unde quod decet et convenit secundum libertatem arbitrii, secundum sublimitatem remedii et secundum integritatem universi, nam sapientissimus artifex in agendo omnia hec attendit. Quia igitur libertas arbitrii hoc requirit ut ad nichilum trahatur invita, sic debuit Deus genus humanum reparare ut salvum fieret quod vellet querere salvatorem; quod vero nollet salvatorem non per consequens salvum fieret. Nullus autem querit medicum nisi recognoscat morbum; nullus autem querit doctorem nisi recognoscat se ignorantem; nullus autem querit adiutorem nisi recognoscat se impotentem. Quia igitur homo in primo lapsu adhuc superbiebat de scientia et virtute, ideo premisit Deus tempus legis nature in quo convinceret de ignorantia; et post cognita ignorantia, sed manente superbia de virtute dicebat: non deest qui faciat sed deest qui iubeat; addidit legem preceptis moralibus erudientem et cerimonialibus aggravantem, ut habita scientia et cognita impotentia confugeret homo ad divinam misericordiam et gratiam postulandam, que data est nobis in adventu Christi, ideo post legem nature et scripture subsequi debuit incarnatio. Verum Rursus quia sublimitas remedii requirit ut credatur fide firmissima et ametur caritate ardentissima, tanquam misterium secretissimum et salubrimum, ideo congruentissimum fuit ut ante Christi adventum preveniret multa testimonia prophetarum explicata in verbis, que in figuris implicita, ut multis et firmis testimoniis quod erat secretum fieret certum et indubitabile ad credendum, preveniret multiplicata promissa et ardentissima desideria, ut promissum beneficium expectaretur, expectatum differretur, dilatum amplius desideraretur, et diu desideratum ferventi amaretur et gratiosius susciperetur et solliciti servaretur. Postremo quoniam integritas et perfectio universi requirit ut universalis sit ordinata quantum ad loca et tempora, et hoc opus incarnationis erat perfectissimum inter omnia opera divina, et processus debet esse ab imperfecto ad perfectum et econtra, hinc est quod opus illud debuit fieri in fine temporum ut sicut primus homo qui erat totius mundi sensibilis ornamentum ultimo fuerat conditus.

scilicet sexta die, ad totius mundi completionem, sic secundus homo totius mundi reparationem complevit, in quo primum principium iungitur cum ultimo, scilicet Deus cum limo, fieret in fine temporum, hoc est in sexta aetate, quae aetas apta est ad exercitium sapientiae et ad transitum a statu laboris ad quietem, quod omnino competit perfectioni sextae aetatis decursus mundi per incarnationem Filii Dei. Quoniam igitur ad adventum Christi fuit in tempore legis et gratiae, et in exhibitione eius repromissae in tempore aetatis sextae, et hoc ordinat plenitudinem: quia lex gratiae implet legem scriptae, et solutio promissi implet promissionem, et sexta aetas ratione perfectionis senarii sonat in plenitudinem. Hinc est quod in adventu Filii Dei dicitur esse plenitudo temporum, non propter hoc quod in eius adventu tempus finiatur, sed quia temporalia mysteria impleantur. Sic autem Christus non debuit venire in principio temporis, quia eius adventus nimis fuisset festinus, sic nec differre usque in finem ultimum, quia tunc nimium esset tardus. Decebat enim salvatorem inter tempus morbi et tempus iudicii in medio introducere tempus remedii. Decebat mediatorem quasi in medio suorum procedere, quasi sequestrum. Decebat auctorem perfectum tunc se ostendere, cum esset opportunitas credendi ad bravium, et hoc est in fine temporum, et inter timorem et approximationem ad finale iudicium, ut per timorem iudicii stimulati, et per spem praemii attracti, et per perfectionem animati, vigorose et perfecte sequeremur ducem de virtute in virtutem usque quo perveniamus ad bravium felicitatis aeternae.

De plenitudine gratiae Christi quantum ad karismata in effectu. V.

Postquam intimatum nobis Verbum incarnatum quantum ad unionem naturarum, considerandum est quantum ad plenitudinem charismatum spiritualium. Circa quod primo consideranda est plenitudo gratiae in affectu, deinde plenitudo sapientiae in intellectu, et postremo plenitudo meriti in opere et effectu. De plenitudine ergo gratiae in affectu hoc tenendum est, quod in Christo a sui conceptione fuit plenitudo omnis gratiae, quantum ad gratiam singularis personae, et quantum ad gratiam capitis, et quantum ad gratiam unionis; scilicet quod per gratiam singularis personae habuit omnis culpae immunitatem, et quantum ad actum et quantum ad posse, quia nec peccavit nec potuit peccare; habens per gratiam unionis dignitatem non tantum felicitate gloriae, verum etiam adorationem latriae, quae est cultus reverentiae soli Deo debitae. Per gratiam vero capitis influit motum et sensum in universos qui ad eum accedunt vel per fidem rectam vel per fidei sacramenta, sive adventum eius praecesserint, sive fuerint subsecuti; nam et qui praeibant et qui sequebantur clamabant: Osanna filio David. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia reparatio est opus primi principii secundum quod ab ipso manat secundum liberalitatem et ad ipsum reformat secundum conformitatem. Ideo oportet quod fiat per gratiam et deiformitatem: gratia enim et manat adeo liberaliter, et reddit hominem deiformem. Quoniam igitur reparativum principium per gratiam reparat, et omnis res est plenius et perfectius in suo fonte et origine quam alibi, necesse est quod in principio nostro reparativo, scilicet Christo Domino, fuerit omnis gratiae plenitudo. Et quoniam reparativum principium in reparando non tantum tenet rationem principii, verum etiam medii et extremi: extremi quidem in satisfaciendo, medii in reconciliando, et principii in influendo; ideo necesse est quod in Christo fuerit plenitudo gratiae ratione extremi satisfacientis, medii reconciliantis, et principii sic influentis. Quoniam igitur extremum ad satisfaciendum idoneum necesse est esse Deo placens, ac per hoc ab omni peccato prorsus immune, et hoc non potest esse nisi per donum divinae gratiae in aliquo homine: necesse fuit ponere in Christo gratiam ipsum sanctificantem et confirmantem, quae vocatur gratia singularis personae. Rursus quoniam medium ad reconciliandum conveniens non est nisi habeat in se utramque naturam, superiorem scilicet et inferiorem, adorabilem et adorantem, et hoc fieri nullo modo potest nisi per summe dignativam et gratuitam unionem; ideo necesse est in medio ponere gratiam superexcedentem omnem gratiam et omnimodam reverentiam venerandam, quae vocatur gratia unionis, ratione cuius Christus homo est summe benedictus Deus, et ideo cultu latriae venerandus. Postremo quia principium ad influendum efficax non est nisi habeat in se plenitudinem fontalem et originalem, quae non tantum est plenitudo sufficientiae, sed etiam superabundantiae: ideo necesse est Verbum incarnatum esse gratiae et veritatis, scilicet quod de plenitudine eius accipere valeat universitas iustorum. Sic universa membra a capite recipiunt influentiam motus et sensus; et propter hoc vocatur gratia capitis, pro eo quod sicut caput habens sensuum plenitudinem ceteris membris est conforme, ceteris praesidet, ceteris praestat beneficium influentiae quae ipsi capiti connectuntur: sic Christus habens in se superabundantiam gratiae, nobis consimilis in natura, praecellit sanctos et iustos ceteros, qui ad ipsum accedunt praestat beneficium gratiae et Spiritus, per quem fit sensus et motus in spiritualibus. Et quoniam ad ipsum accedere est per fidem vel fidei sacramenta, et fides Christi est eadem in praeteritis, praesentibus et futuris: ideo gratia influendi in Christo respicit omnium tam praeteritorum quam praesentium et futurorum, et in ipso renatorum qui per fidem copulantur, et per gratiam influentem fiunt membra Christi, et templa Spiritus sancti, ac per hoc filii Dei patris, connexi ad invicem per indivisibile vinculum caritatis, quod sicut distantia locorum non dividitur, sic nec diuturnitate temporum separatur, ac per hoc omnes iusti usquequaque fuerunt unum efficiunt corpus Christi mysticum, sensum et motum suscipientes ab uno capite influente, scilicet fontale, radicale et originale plenitudine omnis gratiae in Christo habitantis, sicut in fonte.

De plenitudine sapientiae in intellectu. VI.

De plenitudine autem sapientiae hoc tenendum est, quod in Verbo incarnato, Christo scilicet Domino, fuit omnis sapientiae plenitudo, non solum quantum ad cognita veritatis, sed quantum ad cognoscendi modos et differentias. In Christo namque fuit cognitio sempiternalis ex parte divinitatis, cognitio sensibilis ex parte sensualitatis, et cognitio spiritualis ex parte mentis et spiritus. Et haec fuit triplex quaedam, scilicet per naturam, quaedam per gratiam, quaedam per gloriam; unde sapientiam habuit et ut Deus, et ut homo, et ut comprehensor, et ut viator, et ut illuminatus per gratiam, et ut recte formatus per naturam; et ita in universo fuerunt in Christo quinque modi cognoscendi. Cognitio enim secundum divinam naturam, et haec cognoscit omnia actualia et possibilia, finita et infinita, cognitione actuali et comprehensiva. Cognitio per gloriam, et haec cognoscit omnia actualia et finita cognitione actuali et comprehensiva, infinita vero cognitione habituali excessiva. Cognitio per gratiam, et haec cognoscit omnia spectantia ad humani generis redemptionem. Cognitio secundum naturam integram, cuiusmodi fuit in Adam, et haec cognoscit omnia quae spectant ad universi constitutionem. Quinta secundum sensibilem experientiam, et haec cognoscit omnia quae veniunt ad sensuum organa, secundum quod includitur quod didicit ex his quae passus est obedientiam. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia sicut reparativi principii est reparare nos per liberalissimam gratiam, sic etiam per providentissimam sapientiam. Quod enim secundum ordinem sapientiae conditum fuit, non potest absque luce et ordine sapientiae reparari. Et ideo sicut Christus immunis esse debuit ab omni culpa, sic elongatus ab omni ignorantia, ac per hoc totaliter repletus sit omni sapientiae luce et circumfulgentia. Quia propter cognitionem perfectam habuit secundum utramque naturam et potentiam cognoscitivam, secundum omnem rerum existentiam. Quia igitur res habent esse in aeterna arte, in humana mente, in proprio genere, necesse fuit Christum habere hanc triformem rerum cognitionem. Quia vero res dupliciter potest cognosci in arte, vel ab ipso artifice, vel ab alio contemplante artem; similiter dupliciter habet esse et cognosci in mente, nam per acquisitionem, quae Christo non competit propter imperfectionem, vel secundum habitum innatum, vel secundum habitum infusum: hinc est quod necessarium fuit ad perfectam sapientiae plenitudinem, ut modos praedictos reperiri in Christo Deo et homine, ut in arte aeterna cognosceret res et per naturam deitatis et per gloriam comprehensoris, in mente sua per habitum naturalem et innatum, sicut cognoverunt Adam et angeli, et per habitum gratuitum infusum, sicut sancti Dei per Spiritum sanctum illuminati; in proprio vero genere cognosceret via sensus, memoriae et experientiae, quae in nobis facit rem incognitam cognosci, in Christo vero rem notam secundum unum modum facit cognosci secundum alium. Quoniam enim divina substantia, virtus et operatio est immensa, hinc est quod secundum primum modum, qui est per naturam deitatis, infinita actualiter comprehendit, quia est interminabiliter modis summe infinitis, cuius infinitas est infinita. Quia vero creaturae quantumcumque sublimatae finita est substantia, virtus et operatio, ita tamen quod mens humana non quiescit nisi in bono infinito, nec tamen illud comprehendit, quia infinitum.

n cphed a finito accep ppe cphesioe. hic e q q ad s; mod
cog sicdi. aia x pglia cphesois capit q tuq; pot cape. na fi
nita. pbon ifinitu beatificata. cu e sine unita. ac ph ad
finita se extedit actualit cphedendo ad ifita vo hitualit. vl
cpcedendo. n e p aia eq vbo. n i sca. n i aliq alio. Tcius q
g max respic op reparatois. hic e q s tcium mod cog sicdi p
g pfectissia cogu e o q spectat ad reparatoe nra. loge excellenti
et melis q as pphar vl angelor. Exempli q na hois. bu isti
tuta. nata erat oib; cratis psce. et ipas nosse. tamq eas q obe
bat i fuure. sic patuit i primu hois codoe. hic e q q adm
mod cog sicdi. cogu o q spectat ad mudana machia cstruend.
loge excellenti q ada. Postremo q scis n e pceptivus ver n
ad dni pfuitua. hic e q s cogtoe sestiua n simul cog sicbat o
s; m h. m illa. iux q optum erat. ad reparatoe. huan gnis
facda.

De pfectoe meriti i effcu. VII.

De plenitud at mu x. hoc e tenedu. q i x d fuit. omis
mu pfcio. et plen. Pmo q ad eu q mebat. q n tm erat ho. ve
et ds. Scdo q ad tps i quo mebat. q ab instati cceptois. vsq;
ad hoa mortis. Tcio q ad id qd mebat. q pfcissm. hitu;
ca. et pfcissimu actuu vt. i caritando. i agendo. i patiendo. Quarto
q ad eum cui mebat. q n tm s. ver et nb imo omib; iustis.
Quito q ad id q mebat nb. q n tm glia ver et gra et venia. n tm
gla sps. s; et stola carnis. et apto ianue celestis. Sexto q ad
id qd mebat s. q l; n venet glificatoe mtis q ia hebat.
mebat tn corpis glificatoe. et accelatoe ivrnis. et clarifica
toe sui nois et dignitate iudiciarie pot. Septio q ad mod q
mebat. cu e tpe dicat ais merei. vl de idebito face dbitu
vl de debito mag debitum. vl de debito. vno m face dbitu
alio m. oib; his modis meruit nb. tcio tm m. meruit sibi
faciete h gra. s. s. pq x. simul erat bts. et i statu merendi.
i q sic ei mitu. oia mita n hut fudam. Ro at ad istiaz
pfcoe h est. q cu; i pm reparatuo. x. s. d uno necio fuit
plen. g. et sapie. q s nb orngo recte. et sce viuendi. nece
e q i x fuit plem. ois mti. s; oe mod pleitudis. Cu a cu
i x fuit plen. gre vnionis. p q a erat ds ab istanti cceptoi.
hns glam cphesoris. et motum. h ar. hic e q necio fuit
i ipo pfcio mti. q ad excellentissima dignitate mtis. et q ad
celerima cpotunitate tpis. Rursus q fuit i eo plen. gre sigla
tis p. pq hut simissima ca. et os vt. pfcas. q ad hitus
et extia. nece fuit. q i eo eet plen. mti. q ad id. pq cotig.
mereri. e moi e radix ca. et act multipl. nobilitatis. Amplius
q fuit i eo plen. g. capitis. pq plenissima hut ifluetia. i
mbra sua. hic est q pleitude hut mti. n tm i x. sui. ver et i
mi. qb; sic oia spualia q hem ifluut ioe diuinitatis. sic me
ruit ioe assumpte huaitatis. siu sit boa stat psetis. siu et
ne felicitatis. Postremo q tantor karismatu; pleitudo nec
cessario pcebat i ipo summa. et pfca felicitate. s; sm pte sine.
l; dispesate ppr nos eet i statu vie. hic e q pfcoe hut mti
q ad id. q meruit sibi. q n glia. et beatitude ae cetam
q nalit i ipo ee mitu anulat. s; solu illa e qb stat vie sta
n poterat. sic stolaz cor. cum clarificatoe sue excellentissie dig
tatis. hic e q pfcoe hut miti. q ad mod merendi. Cu a
e i ipo ab istanti cceptois fuit pfcissima plen. statim o mriut
q potuit meri. i sui. ac plxe. vno mo de debito face po
tuit debitu; vl de idebito debitu face n potuit s. q nllo m
potuit i sctitate pfice. cum a pn eet scissim. fec tn h nb. q mi
to ipi itificam. pgra. pficiam. pitus. et petna gla coronam. ac p
h i mito e radicata fe omia mita nra. siu satisfactoria pene. siu
mitoria vite etne. q n ab offensa sumi boi dig sum absolui.
n i trinitate etni premii qd ds e. dig sum lucrari. n pmitu hois
dei. cui dice psum. et delc. o opa mea i nb opat es dne

De passione qtu ad statum patietis. VIII.

Post q ecn vbum icarnatu; csiderata e vnio nae. csidnita e
unctio plen. carismatu. de m csideranda e tolleratia passionu
eca q csideiad e stat patietis. mod pati. et cat passiois. Et de
statu at patietis h tenenda sit. q x. n tm huana na; assumpsit
s; et defect. certa na; assumpsit e pnalitates corpales. v fam siti
et lassitudie. assumpsit. et spuales. v tristi. gemitu; et timore.
nec tam os corales assupsit. sic s defect egtudinu mltiformiu.
n os spuales sic s igntia. et rebelliocs carnis ad spm. n qlit;
q sic necitatib; patiendi suscep. v n pati ps; iuite. n s; vo. di
uinitatis. n s; vo. rois. l; passio fuit. cq voluntate sensualitatis
et carnis. sic exprimit oro saluatois. q d. n sic ego volo. s; sic
tu vis. Ro at ad itelliam pdcor hec est. q cum repatin. pm
i recocliando. necio hut. mediatois offim. id nece e q hat. c
uenietia cum vtroq; extremor. n solum q e ad na;. ver et ad
ee. q s c na. Cu g ds e iust et beat. i mor. et impassil. ho
vo lapsus e. pccor et mis. passil. et motal. nece fuit media
tore dei et homu. vt homine poss; reduce ad deum e ds co
muicare. i iti. et bti. Cu; hoie vero ipassil. et morta. v sic hit
motalitate trasente. et btitude pmanete. hoie de psenti miseria re
duce ad vita bta. sic ei. angel malus. hndo imotalitate e mi
sria. et iuti. fuit mediator faciens cade i culpa. et miseria. psuggestione
sua. Cu g x. mediator. debuit hie inocetia. et btitudine
fruitois. cu motalitate. et passibilitate. hic e q simul debuit
ee viator. et cphesor. De oi statu ad ise hut. s; q di assup
sisse de statu inocetie pna imunitate. de statu ne lapse motali
tate. de statu glie. btitu. fruitois pfce. Rursus qm pnalita
tes vitose. sic s illa mis. ppr pcc ori. isticta. s. ignoratia. ifimi
tas. malitia. et cocup. stare n psit. cu; pfcissima inocetia. hic
e q has n assume debuit. nec assumpsit. Cu a vo pene q s
cxatate vt. pfce. et testificate huanitatis ue n simulate
potissie ille s. q respitiut na; i toi. sic fames. et sitis. i absetia
alimeti. tristi. et timor i psetia nocumeti. hic e q illas assume
debuit. et assumpsit. Postremo q nlls inocens. d; iuit pena
aliq sustine. q h e c ordine dic itr. nlls e mortal. vult mori
et pati. s; appetitu ne. q nalit refug morte. Hic e q x. h de
buit h moi pnalitates. sic tn. v nich poss; pati iuite. s; roe
n solu ppr btitude et deitate oipotete sibi unita. pq poterat
repelle oia. s; et ppr pfcissia inocetia. q s; ordine nal iustic n pmi
tit pati iuite. sic et patet. v tam h eet c nale iclinatoe. et appe
titu ne. q e i sesualitate et carne. Et hic e q x ois. s; roe
vo carnis exprimebat. q passioe refugiebat cu dicebat. Transe
at a me calix iste. vo tam rois. vo pris csentiebat. et appetitu
carnis ppoebat cu dicebat. n mea vo. s; tua fiat. et sic una
vo n erat alti cra. q s; vo dia. qd iustu erat volut. s;
vo rois iti csensit. s; vo. carnis pena recusaui. s; tn iti. no
acceau. et sic una q; vo. q sui; erat cpalat. et qd ad se ptic

bat sequebatur, voluntas divina, intentio, voluntas rationis obediret voluntati carnis nostrae; ac
per hoc non erat in Christo colluctatio et pugna, sed pacata ordinatio et tran-
quillitas ordinata. **De passione Christi quantum ad modum patiendi. VIIII.**

De modo autem patiendi hoc tenendum est, quod passus est passione generalissima,
passione acerbissima, passione ignominiosissima, passione interemptoria,
sed vivificativa. Passione, inquam, generalissima quantum ad naturam humanam non solum
secundum omnes corporis principalia, verum etiam secundum omnes animae potentias, licet nihil pati posset
secundum divinam naturam. Passus est etiam passione acerbissima, quia non solum dolendo vel patiens
punitiva, sed condolendo vel compatiens pro delictis nostris. Passus est etiam passione
ignominiosissima, et pro patibulo crucis, quod erat supplicium pessimorum,
et pro consortium iniquorum latronum videlicet, cum quibus fuit deputatus. Passus est etiam
a passione interemptoria per separationem animae a corpore, salva tamen unione
utriusque cum divinitate. Anathema enim est qui dicit Dei filium naturam quam semel assumpsit
sit aliquando reliquisse. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum
reparator principium sic ordinate produxit, sic et ordinate reparare debet
genus humanum. Sic igitur reparare debet ut salva sit libertas arbitrii,
salvus nihilominus honor Dei, salvus et ordo regiminis universi. Quia igitur
reparare debuit salva libertate arbitrii, reparavit dando exemplum efficacissimum.
Exemplum autem efficacissimum est quod invitat ad culmen virtutum. Nihil autem ita in-
format hominem ad virtutes quam exemplum tolerandi mortem pro iustitia et obedientia divina,
mortem inquam non quamcumque, sed poenalissimam. Nihil magis incitat quam tanta beni-
gnitas, quod pro nobis posuit altissimus Dei filius absque meritis nostris, immo
cum multis nostris demeritis, animam suam; quae tanto maior ostenditur, quanto
pro nobis graviora et abiectiora pati voluit Deus. Quia enim proprio filio non
pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia
nobis donavit? Quo invitamur primum ad amandum et amatum imitandum.
Rursus quia reparare debuit salvo honore Dei, ideo reparavit offe-
rendo obsequium satisfactorium. Est autem satisfacere honorem Deo debitum
rependere. Honor autem Deo subtractus per superbiam et inobedientiam respectu rei ad
quam homo astringebatur nullomodo melius restituitur quam per obedientiam et humiliationem ad
eam rem ad quam nullatenus tenebatur. Cum igitur Christus Iesus in quantum Deus aequalis erat Patri
in forma Dei, in quantum vero homo innocens nullatenus erat debitor mortis, cum
semetipsum exinanivit et factus est obediens usque ad mortem. Et solvit
Deo quae non rapuit per obsequium satisfactionis perfectae, et obtulit sacrificium
suavitatis summae per perfectam Dei placationem. Postremo quia reparare
debuit salvo ordine regiminis universi, ideo per remedium con-
venientissimum. Convenientissimum autem remedium est ut contraria contrariis curentur.
Quia igitur homo volens esse sapiens ut Deus peccavit in ligno vetito vo-
lens delectari, scilicet quod inclinatum est ad libidinem, erexit in praesumptionem;
ac per hoc totum genus humanum infectum est et perdidit immortalitatem
et incurrit debitam mortem. Hinc est quod ad hoc ut homo repararetur convenien-
ti remedio, Deus factus homo voluit humiliari et in ligno pati et
contra universalem infectionem pati passionem generalissimam, contra libidinem
passionem acerbissimam, contra praesumptionem passionem ignominiosissimam, contra
mortem debitam et inflictam pati mortem non meritam, sed voluntariam. Quia
igitur generalitas corruptionis in nobis infecerat non solum corpus et animam, sed
et omnes corporis partes et omnes animae potentias, hinc est quod Christus passus est in omni corporis parte
et in omni potentia animae, et in superiori parte rationis, quae summe in Deo delectabatur
per visionem sui ad superiora, et summe patiebatur in natura et per compassionem
ad inferiora, quia Christus erat viator et comprehensor simul. Rursus quia libido
vehemens in nobis infecerat et animam et carnem, et quoad carnalia et quoad peccata
spiritualia, hinc est quod Christus et acerbissima passione passus est in carne et a-
marissima compassione in anima. Et quia in carne erat maxima aequalitas com-
plexionis et perfecta vivacitas sensuum, in anima vero summa caritas

ad Deum et summa pietas ad proximum, hinc est quod utique dolor fu-
it acerbissimus. Amplius quia tumor superbiae aliquando consurgit ex praesumptione
..., ex ostentatione et aliena laude, ideo ad remediandum contra
superbiam Christus passus est utroque genere ignominiae, et in se patiente et in ignomi-
niam quam habuit in passione. Postremo quia haec omnia non attingebant divinam
naturam impassibilem, sed solum humanam, hinc est quod in morte sic factum est di-
visio animae a corpore, ut tamen salva esset unitas personae, et violenta carnis
quam animae a divinitate. Et quia unio animae cum corpore facit hominem et facit
vivum, hinc est quod Christus non fuit homo in illo triduo, licet anima et caro unita
esset Verbo; quia in humana natura mors non potuit mortem inducere in persona
quae semper fuit viva. Sed mortua est mors in vita, et per Christi mortem absor-
pta est mors in victoria, et praeceps mortis devicta. Ac per hoc homo a morte
et ab omni morte Christus tanquam per remedium efficacissimum liberatur.

De passione Christi quantum ad effectum passionis. X.

De effectu autem passionis et fructu haec indubitanter tenenda sunt,
quod anima Christi post passionem descendit ad infernum, scilicet ad limbum, ad li-
berationem non omnium, sed eorum qui in terra in ... decesserunt per fidem vivam vel fidei
sacramenta. Post haec tertia die resurrexit a mortuis, resumendo corpus quod prius vi-
vificaverat, sed non tale quale fuerat prius, quia prius fuerat passibile et
mortale, post autem resurrectionem impassibile et immortale, vivens in semper-
ternum. Deinde post XL dies ascendit ad caelos, ubi super omnes caelos
exaltatus sedet ad dexteram Patris, quod dicitur intelligi non quantum ad situm
quod non competit Deo Patri, sed quantum ad excellentiam bonorum, quia residet in potioribus
bonis Patris. Postremo impletis X diebus misit in apostolos promissum
Spiritum Sanctum, per quem est ecclesia genita, aggregata et ordinata secundum diversas distri-
butiones officiorum et gratiarum. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est,
quia sicut Christus in quantum Verbum increatum perfectissime omnia formavit, sic in quantum in-
carnatum perfectissime omnia reformare debuit. Decet enim perfectissimum
principium opus non dimittere imperfectum; adhuc autem quia erat perfectissimum, oportuit quod esset
sufficientissimum. Quia igitur sufficientissimum, ideo se extendit ad caelestia et ter-
restria et infernalia. Quia igitur per Christum sunt infernalia recuperata, terrestria re-
mediata, caelestia redintegrata, in quo principaliter hoc fecit per victimam sui, ...
... per gloriam, ideo per passionem anima descendit ad inferos ad liberandum
in inferno detentos; deinde resurrexit a mortuis ad vivificandum in se
mortuos; ascendit ad caelos reducendo captivitatem ad redintegrationem
caelestem; misit Spiritum Sanctum ad aedificandum ecclesiam terrestrem, quae omnia necessario
esse et exigunt ad sufficientiam reparationis humanae. Rursus quia remedium
fuit efficacissimum, ideo in eis quos Christus adductum possessionem quod in eis consequitur,
qui tamen ad ipsum Christum accederent et accessissent, et ei membra fierent et sunt. Tales
autem sunt qui adhaerent ei per fidem, spem et caritatem. Ideo remedium per efficaciam hinc
debuit prius in eos qui in ipsum crediderunt, credendo speraverunt et sperando
amaverunt. Ac per hoc statim debuit ad inferos descendere ad ipsorum
liberationem; unde aperta est ianua caeli per Christi passionem, quae satisfaciendo
amovit romphaeam, mittendo suam divinam, eripuit de inferno omnia
membra sua. Debuit etiam efficaciam hanc perpetuam in eos quos Christus adductum
secum, ut attrahendo ad fidem, spem, caritatem tandem ad gloriam produ-
ceret caelestem. Ut igitur aedificaret ad fidem, qua credimus Christum verum
hominem et verum Deum, quem credimus eum voluisse nos redimere
per mortem et ad vitam nos reducere per se perfectionem, ideo voluit
resurgere ad vitam immortalem, interiecto tamen spatio temporis debito,
scilicet XXXVI horarum, in quo ostenditur quod vere mortuus fuit. Non magis
accelerare debuit, ne si citius resurrexisset crederetur quod non vere
mortuus fuisset, sed simulasset se mortuum; nec amplius differre,
ne si semper iaceret in morte crederetur impotens. Et quia illos

11

post ad vitam revocaret, ideo resurrexit tertia die. Amplius, ut erigeret ad spem, ad celestem ascendit gloriam quam speramus. Sed quia spes non oritur nisi ex fide immortalitatis future, ideo non statim ascendit, sed spatio xl. dierum interiecto, in quo per multa signa et argumenta vera astrueret resurrectionem, per quam animos solidaret in fide et sublevaret ad sperandam gloriam celestem. Postremo, ut inflammaret ad caritatem, misit Spiritum sanctum in die Pentecostes. Et quia nullus hoc igne impletur nisi qui querit, petit et pulsat cum instantia et importuno spei desiderio, ideo non statim post ascensionem misit, sed x. dierum spatio interiecto, in quo discipuli ieiunantes, orantes et gementes disposuerunt se ad sancti Spiritus susceptionem. Ac per hoc sic debitam servavit horarum in patiendo, sic in resurgendo, sic in ascendendo in celum, sic in mittendo Spiritum sanctum, et propter fundatorem tantarum virtutum preclararum et propter multa misteria que in his temporibus implicantur. Et quoniam Spiritus sanctus, qui caritas est et pacis, habetur omnium origo charismatum, ideo cum descendit Spiritus sanctus effusa est plenitudo charismatum ad corpus Christi mistice consummandum. Et quia diversa membra debet esse in corpore perfecto et diversorum membrorum diversa officia et exercitia et diversorum officiorum diversa charismata, hinc est quod unicuique datur per Spiritum sermo sapientie, alii sermo scientie, alii fides, alii gratia sanitatum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum; que omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult, secundum suam liberalissimam providentiam et providentissimam largitatem.

Explicit liber iiii. Incipit liber v. de gratia Spiritus sancti.

De gratia in quantum est donum divinitus datum. i.

Post incarnationem Verbi, quod est origo et fons omnis doni gratuiti, dicenda sunt aliqua de gratia Spiritus sancti, que quidem nobis consideranda occurrit primo in quantum est donum divinitus datum; secundo in comparatione ad liberum arbitrium; tertio in comparatione ad habitus virtutum; quarto in comparatione ad exercitia meritorum. De gratia igitur in quantum est donum divinitus datum hoc tenendum est, quod ipsa est donum quod a Deo immediate datur et infunditur. Et est cum ipsa et in ipsa datur Spiritus sanctus, qui est donum increatum, optimum et perfectum, quod descendit a Patre luminum per Verbum incarnatum, secundum quod Iohannes in Apocalypsi fluvium splendidum ad modum cristalli vidit procedentem de sede Dei et Agni. Ipsa nichilominus est donum per quod anima efficitur sponsa Christi, filia Patris eterni et templum Spiritus sancti; quod nullo modo fit nisi ex dignativa condescensione et condescensiva dignatione maiestatis eterne per donum gratie sue. Ipsa est denique donum quod animam purgat, illuminat et perficit, vivificat, reformat et stabilit, elevat, assimilat et Deo iungit, ac per hoc acceptabilem facit; propter quod donum istud gratia gratum faciens recte debuit appellari. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est: quia cum primum principium productivum pro sua summa benivolentia fecerit spiritum rationalem capacem beatitudinis eterne, et reparativum principium capacitatem illam per peccatum infirmatam reparavit ad salutem, et beatitudo eterna consistit in habendo summum bonum, et hoc est Deus, et bonum excellens improportionabiliter omnem humani obsequii dignitatem: nullus omnino ad illud summum bonum dignus est pervenire, cum sit omnino supra omnes limites nature, nisi Deo condescendente sibi elevetur ipse supra se. Deus autem non condescendit per suam essentiam incommutabilem, sed per influentiam ab ipso manantem; nec spiritus elevatur supra se per situm localem, sed per habitum deiformem. Necesse est igitur spiritum rationalem, ut dignus fiat eterna beatitudine, quod particeps fiat influentie deiformis, que est a Deo et secundum Deum et propter Deum; ideo reddit ymaginem nostre mentis conformem Trinitati beatissime, non tantum secundum ordinem originis, verum etiam secundum rectitudinem electionis et secundum quietudinem fruitionis. Et quoniam qui hoc habet immediate conformatur ei, ideo donum illud immediate datur a Deo tamquam a principio influxivo. Ut sicut immediate emanat a Deo Dei ymago, sic immediate emanat ab ipso Dei similitudo, que est dicta ymaginis perfectio deiformis, et ideo dicitur ymago recreationis. Rursus, quoniam qui fruitur Deo, Deum habet, ideo cum gratia, que sua deiformitate disponit ad Dei fruitionem, datur donum increatum, quod est Spiritus sanctus, quod qui habet, habet et Deum. Et quoniam nullus Deum habet quin ab eo specialius habeatur, nullus habet et habetur a Deo quin ipsum precipue et incomparabiliter diligat et diligatur ab ipso, sicut sponsa a sponso; nullus sic diligitur quin ad eternam hereditatem pro filio adoptetur: hinc est quod gratia gratum faciens facit animam templum Dei, sponsam Christi et filiam Patris eterni. Et quia hoc non potest esse nisi ex summa dignatione et condescensione Dei, ideo illud non potest esse per aliquem habitum naturalem insitum, sed solum per donum divinitus gratis infusum. Quod expresse apparet si quis ponderet quid est esse templum Dei, Dei filium, Deo iunctum indissolubiliter et quasi matrimonialiter per amoris et gratie vinculum copulatum. Postremo, quia mens non efficitur conformis Trinitati beatissime secundum rectitudinem electionis nisi per vigorem virtutis, splendorem veritatis et fervorem caritatis; et vigore virtutis anima purgatur, stabilitur et elevatur; splendore veritatis anima illuminatur, reformatur et Deo assimilatur; fervore caritatis perficitur, vivificatur et Deo unitur; et ex his omnibus homo Deo placens et acceptus constat: hinc est quod illa influentia deiformis dicitur habere omnes decem actus predictos, ita tamen quod denominatur ab ultimo sicut a completissimo. Dicitur enim gratia gratum faciens, quia habentem facit Deo gratum, cum non solum gratis detur a Deo, verum et sit secundum Deum et propter Deum, cum ad hoc sit opus manans a Deo, ut per ipsam revertatur in Deum, in quo ad modum circuli intelligibilis consistit omnium rationabilium spirituum complementum.

De gratia in quantum educit liberum arbitrium contra peccatum. ii.

Secundo Spiritus sancti gratia nobis consideranda occurrit in comparatione ad liberum arbitrium, et hoc secundum duplicem modum: primo in quantum ipsa est adiutorium ad meritum, secundo in quantum est remedium contra peccatum. De gratia igitur in quantum est adiutorium ad meritum hoc tenenda sunt, quod cum gratia dicatur generaliter et specialiter et proprie: generaliter dicatur adiutorium divinum creature liberaliter et gratis impensum et indifferenter ad quemque actum, et sine hoc gratie adiutorio non possumus ad effectum nec durare in esse. Specialiter dicitur gratia adiutorium divinitus datum, ut quis preparet se ad suscipiendum Spiritus sancti donum, quo perveniat ad meritum statum; et hec dicitur gratia gratis data, et sine hac nullus facit sufficienter quod in se est, ut se preparet ad salutem. Proprie vero dicitur gratia adiutorium datum divinitus ad merendum, quod quidem est donum gratie gratum facientis, sine quo nullus potest mereri nec in bono proficere nec ad eternam pervenire salutem. Ipsa est tamquam radix merendi, que merita antecedit; propter quod deinde est quod prevenit voluntatem ut velit, subsequitur ne frustra velit. Verum ipsa nullus potest mereri ut condignum, sed ipsa meretur augeri in via, ut aucta mereatur perfici in patria et gloria sempiterna ab ipso Deo, cuius est gratia infundere, augere et perficere, secundum cooperationem voluntatis nostre et secundum propositum seu beneplacitum predestinationis eterne. Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est: quia cum primum principium sua optima virtute et benignissima largitate creaturam omnem de nichilo ad esse produxerit, ac per hoc creatura de se habeat non esse, sed totum esse habeat aliunde, sic facta fuit ut ipsa pro sua defectibilitate semper suo principio indigeret, et semper principium pro sua benignitate influere non cessaret. Cum igitur spiritus rationalis hoc ipso quod de nichilo sit in se defectivus, hoc ipso quod natura limitata et egena sit in se receptivus, amans proprium bonum, hoc ipso quod totus a Deo sit Deo totaliter obnoxius; et quia defectivus est, de se tendit in non esse; quia receptivus, per se non assurgit ad rectitudinem perfecte iustitie. Quia Deo totaliter obnoxius, et Deus bonis eius non indiget, nichil potest facere de se propria virtute per quod Deum sibi constituat debitorem, et maxime in meritis vite eterne, que Deus est, nisi per divinam condescensionem. Hinc est quod ad hoc quod salvetur in esse, cum sit defectivus, indiget semper adiutorio divine potentie manutenentis et influentis, per quod manuteneatur in esse; quod quamvis sit universale in creaturis omnibus, tamen nominatur nomine gratie, quia non ex debito procedit, sed ex liberalitate bonitatis divine. Hinc est quod ad hoc quod se preparet ad donum superne gratie, cum sit recu-

nus indiget dono alterius gratiae gratis datae, maxime post ruinam lapsus, per quam habilis efficiatur ad bona moralia quae sunt bona ex genere, quae nullo modo possunt dici bona, nisi procedant ex intentione recta voluntatis, quae non propter nos, sed propter summum bonum fiat; ad quod non assurgit spiritus noster incurvus, nisi perficiatur a Deo per aliquam gratiam gratis datam. Hinc medio est quod ad hoc quod faciat opera meritoria vitae aeternae, cum totaliter sit Deo obnoxius et debitor sui totius, indiget dono gratiae gratum facientis, per quam sibi Deus condescendat per acceptationem suam ymaginationem, et vere quia operationem excipiam manantem ex ea; cum nobilior sit effectu, nullus potest se facere meliorem. Hoc facere opus Deo placens, nisi prius placeat ipse, ut Deus prius ipsum respiciat quam ad munera eius. Et ideo omnis radix merendi fundatur in gratia gratum faciente, quae est facere hominem Deo dignum; propter quod nullus eam potest mereri merito condigni, sed solum merito congrui. Ipsa autem habita meretur sui ipsius augmentum in statu viae per bonum eius usum merito digni. Gratia cuius solus Deus sit ipsius gratiae fontale principium influendi, ipse solus sit principium augendi per modum infundentis gratiam, per modum meriti et dignitatis; et liberum arbitrium per modum cooperantis et merentis, pro eo quod liberum arbitrium cooperatur gratiae, quae est gratiae suum facere. Et ideo non tantum liberum arbitrium per gratiam meretur gratiae augmentum in statu viae merito digni, sed et complementum, propter sublimitatem doni, scilicet cooperantis in merito; tum propter veritatem Dei promittentis; tum propter utilitatem liberi arbitrii consentientis et finaliter perseverantis; tum propter difficultatem status merentis; tum propter dignitatem nostri capitis intercedentis, quod videlicet glorificatum cum membris; tum propter liberalitatem Dei retribuentis, et qui non dedignatur parva reddere; tum propter obsequium fidelis sibi obtemperantis; tum propter nobilitatem operis, quod ex caritate procedit, quod tantum ponderat in conspectu iudicis quantum amor ex quo procedit, qui deum incomparabiliter praeponit ceteris creaturis; et ideo non sufficienter et competenter potest nisi in Deo et summo bono remunerari. Ex quibus omnibus tamquam ex septem radicibus gloriam aeternam merito non tantum congrui, sed condigni mereri facit gratia septiformis.

De gratia in quantum illuminat ad bonum meritorium. III.

De gratia vero in quantum est remedium contra peccatum haec tenenda sunt, quod liberum arbitrium, licet sit sibi dono potentissimum, per se tamen potest in peccatum corruere, sed nullatenus potest resurgere sine adiutorio gratiae divinae, quae dicitur gratia gratum faciens; et illa, quamvis gratia licet sit sufficiens remedium contra peccatum, non tamen infunditur adulto, nisi adsit liberi arbitrii consensus. Ex quo colligitur quod ad iustificationem impii quattuor concurrunt, scilicet infusio gratiae, expulsio culpae, contritio et motus liberi arbitrii. Expellitur enim culpa a Dei dono, non a libero arbitrio, non tamen sine libero arbitrio. Gratia gratis data liberum arbitrium revocatur a malo et excitatur ad bonum, et liberum arbitrium est consentire vel dissentire, et consentientis est gratiam suscipere, et suscipientis cooperari eidem, ut tandem perveniat ad salutem. ¶ Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum primum principium hoc ipso quod primum et potentissimum sit causa tamen omnium quae fiunt in universo, praeter quam peccatorum, quae sunt transgressiones legis divinae et caelestium oboedientia mandatorum, non habet sibi rebelle in universo suum et offensivum nisi peccatum, quod contemnendo Dei praeceptum et avertendo nos a bono incommutabili, offendit Deum, deformat liberum arbitrium, perimit donum gratuitum et obligat ad supplicium aeternum. Cum igitur deformatio imaginis et peremptio gratiae sit quasi adnichilatio in esse moris et virtutis gratuitae, cum offensa Dei sit tanta ponderantia quanta est ipse, cum reatus poenae aeternae reatum trahat infinitum, impossibile est quod homo resurgat a culpa, nisi recreetur in vita gratuita, nisi remittatur offensa et poena relaxetur aeterna. Solus igitur qui fuit principium creationis est et principium recreationis, Verbum scilicet Patris aeternum, quod est Christus mediator Dei et hominum. Et quia omnia de nichilo creavit, ideo creavit se ipso solo. Sed quia in remedio, quia vero recreat deformatum per vitium culpae, reformando per habitum gratiae et iustitiae obligatum ad poenam, absolvendo per satisfactionem condignam. Hinc est quod nos reparat sustinendo pro nobis poenam in natura assumpta, et infundendo gratiam reformativam, quae quoniam nos continuat suae origini, facit nos membra Christi; ac per hoc animam peccatricem, quae fuerat inimica Dei, prostibulum diaboli et serva peccati, facit Christi sponsam, templum Spiritus sancti et filiam Patris aeterni. Quod totum fit per gratuitam et condescensivam infusionem doni gratuiti. ¶ Rursus quoniam Deus sic reformat quod leges naturae et libertatis non infirmat, ideo sic hanc tribuit libero arbitrio, ut tamen ipsum non cogat, sed liberum maneat eius consensus. Et ideo ad hoc quod culpa expellatur, non solum necesse est quod gratia reducatur, verum etiam quod liberum arbitrium in adultis dico, quia in parvulis sufficit fides ecclesiae et meritum Christi et excusat impotentia sui; necesse est etiam quod informet se expulsioni culpae per detestationem omnium peccatorum, quod vocamus contritionem. Necesse est etiam quod conformet se introductioni gratiae per complacentiam et acceptationem doni divini, quod vocamus motum liberi arbitrii; et sic necesse est ista quattuor concurrere ad iustificationem impii. ¶ Postremo quia dispositio ad formam completivam debet ei esse conformis, ad hoc quod liberum arbitrium se disponat ad gratiam gratum facientem indiget amminiculo gratiae gratis datae. Et quia gratiae est liberum arbitrium non cogere, sed praevenire, et similiter utrumque in actum producere, hinc est quod in iustificatione concurrit actus liberi arbitrii et gratiae connexione quidem et ordinate, ita quod gratiae gratis datae est excitare liberum arbitrium; est et huiusmodi excitationi consentire vel dissentire; et consentientis est ad gratiam gratum facientem se praeparare, quia hoc est facere quod est in se; et sic disposito gratia gratum faciens habet infundi, cui liberum arbitrium postea cooperari si vult, et te meretur, vel contrariari proprie, et te demeret. Si igitur cooperetur ei usque in finem, perveniet mereri ad aeternam salutem. Verum est igitur quod dicit Augustinus, quod qui creavit te sine te, non iustificabit te sine te. Verum est quod non est volentis neque currentis, sed Dei miserentis. Verum est etiam quod nullus potest superbire de meritis, quia cum Deus in nobis post sua dona coronat. Rursus verum est in Deo munere gratiae largitur, ut discat homo non esse ingratus, nec in se, quasi non acceperit, sed in Domino gloriari. Verum est etiam quod liberum arbitrium per se legem implere non potest, nec gratia in se efficax; inexcusabilis est tamen si non facit, quia gratia gratis data semper est praesto ad commotionem et amminiculo facere quod in se est, quo facto habeat gratiam gratum facientem, qua obtenta divinam impleat legem et faciat Dei voluntatem, qua facta tandem ad beatitudinem perveniat sempiternam per opera meritoria, quae totaliter sunt a gratia; quia sicut dicit Augustinus, gratia ad liberum arbitrium comparatur sicut sessor ad equum, quae quidem sessor liberum arbitrium dirigit, deducit et perducit ad portum felicitatis aeternae. Ex quo debeant nos in operibus perfectae virtutis, sed donum ipsius gratiae septiformis.

De ramificatione gratiae in habitus virtutum. IIII.

Tertio restat agere de gratia in comparatione ad habitus virtutum, circa quam consideranda sunt tria. Primum est qualiter gratia ramificatur in habitus virtutum; secundo qualiter ramificatur in habitus donorum; tertio qualiter ramificatur in habitus beatitudinum. ¶ De ramificatione igitur gratiae in habitus virtutum haec tenenda sunt, quod cum una sit gratia gratificans animam, septem sunt virtutes gratuitae, quibus regitur vita humana: tres quidem theologicae, scilicet fides, spes et caritas, et quattuor cardinales, scilicet prudentia, temperantia, fortitudo et iustitia; e quibus iustitia uno modo est virtus communis et generalis, alio modo specialis. Et proprie hae septem virtutes, licet sint distinctae secundum proprias excellentias habentes, sunt tamen connexae et aequales ad invicem in eodem; licet sint gratuitae per gratiam informatae, possunt tamen fieri informes per culpam, sola caritate.

accepta, et iterum in forma propria adducente, quae est habituum virtualium origo, finis et forma. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia sicut principium productivum secundum summam perfectionem in dando vitam naturae non tantum dat vivere quoad actum primum, verum etiam quoad secundum, qui est operari; sic necesse est, quod principium reparativum vitam tribuat spiritui in esse gratuito, et quoad esse, et quoad operari. Et quoniam una virtus, sed una vita, plures tamen sunt operationes vitales ad illius vitae perfectam manifestationem; et actus diversificentur pro obiecta, et diversitas actuum requirat distinctionem habituum: hinc est, quod licet sit gratia vivificans, ramificatur tamen necessario in varios habitus, per quos operationes varias exerceat. Et quoniam quaedam sunt opera praeambula moralia, sicut credere; quaedam media, sicut intelligere credita; et quaedam postrema, sicut videre intellecta: primis anima rectificatur, in secundis expeditur, in tertiis perficitur; ideo gratia gratum faciens ramificatur in habitus virtutum, quibus anima rectificatur, in habitus donorum, quibus anima expeditur, in habitus beatitudinum, quibus anima perficitur.

Rursus, quoniam rectitudinem animae perfecte requirit, quod ipsa rectificetur secundum duplicem faciem, scilicet superiorem et inferiorem, — prima finis, secunda eorum quae sunt ad finem — ideo necesse est animam, in quantum ad superiorem faciem, in qua consistit imago Trinitatis aeternae, rectificari per tres theologicas virtutes, ut sicut imago creationis consistit in trinitate potentiarum cum unitate essentiae, sic imago recreationis in trinitate habituum cum unitate gratiae, per quos anima fertur recte in summam Trinitatem secundum tria appropriata tribus personis, videlicet quod fides in summe verum credendo et assentiendo; spes in summe arduum innitendo et exspectando; caritas in summe bonum desiderando et diligendo. Necesse est etiam, quantum ad inferiorem faciem, rectificari per quatuor cardinales: nam prudentia rectificat rationalem, fortitudo irascibilem, temperantia concupiscibilem, iustitia vero rectificat omnes has vires in comparatione ad alterum. Et quia alterum illud potest esse proximus, potest esse idem homo comparatus ad se ipsum vel ad alterum, potest etiam esse ipse Deus: hinc est, quod iustitia dicitur continere omnes virtutes. Dicitur autem non tantum virtus cardinalis, verum etiam generalis, comprehendens totam animae rectitudinem. Unde et ipsa dicitur rectitudo voluntatis, unde ipsa non tantum comprehendit virtutes ordinatas ad proximum, sicut est aequitas et liberalitas, verum etiam ad se ipsum, sicut est poenitentia et innocentia, verum etiam ad Deum, sicut est latria, pietas et obedientia.

Postremo, quoniam omnis rectitudo virtutum, secundum esse gratuitum, manat a caritate tanquam ab origine et radice, et secundum esse meritorium comparatur ad caritatem sicut ad originem, formam et finem: hinc est, quod certae virtutes, quantum ad habitus, sunt connexae, et quantum ad actus meritorios sunt aequales. Hinc est etiam, quod ceteri actus virtutum possunt esse informes caritate accepta, quae est virtutum vita. Cum enim habitus sint gratuiti, et caritas in quibus consistit vita virtutum, tunc sunt informes. Cum autem sit infundens gratia, tunc formantur et decorantur, et Deo acceptabiles fiunt; sicut et colores absque luce sunt latentes, superveniente autem luce fiunt lucidi et pulcri et aspectui complacentes. Unde quemadmodum ex luce et coloribus fit unum in ratione motivi, et una lux sufficit ad multos colores illuminandos: sic ex gratia et habitibus informibus, cum formantur, fit unum, scilicet in ratione meritorii et gratuiti; et una nihilominus gratia sufficit ad informationem et gratificationem habituum gratuitorum.

De ramificatione gratiae in habitus donorum. V.

De ramificatione autem gratiae in habitus donorum haec tenenda sunt, quod licet plena sit donatio gratiae gratis datae, et generaliter omnes habitus dicantur dona Dei, non absurde dici possit; specialiter tamen et appropriate septem sunt septem sancta dona, quae enumerat et nominat Isaias loquens de flore, qui processit de radice Iesse, id est de Christo Domino, quod requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis, et replebit eum spiritus timoris Domini. In hac autem enumeratione descendendo proceditur a summo, et combinando, ut simul ostendatur donorum distinctio, connexio, origo et ordo. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia cum principium reparativum pro summa liberalitate non tantum ut det gratiam ad rectificandum contra obliquitatem vitiorum per habitus virtutum, verum etiam ad expediendum contra impedimenta sensualitatis per habitus donorum, ideo purificandum dicitur per dona gratuita. Sed quoniam necesse est ad expeditionis sufficientiam — quoniam igitur anima indiget septiformi expeditione, hinc est, quod ex septiformi causa necesse est Spiritus sancti dona esse septiformia. Indiget namque expeditione contra vitiorum obliquitates, quoad vires naturales, et quoad superadditas virtutes, in patiendo, agendo et contemplando, et utroque modo. Primo igitur propter vitiorum obliquitates expeditissime rebellandas septem sunt Spiritus sancti dona: ut potentior timor contra superbiam, pietas contra invidiam, scientia contra iram, quae est quaedam insania, fortitudo contra acediam, quae mentem reddit ad bonum invalidam, consilium contra avaritiam, intellectus contra gulam, et sapientia contra luxuriam. Secundo propter expediendas vires naturales septem dona debent esse: nam irascibilis indiget expeditione ad bona tam in prosperis quam in adversis: in prosperis expeditur per timorem, in adversis per fortitudinem. Concupiscibilis indiget expeditione quantum ad affectionem proximi, et hoc fit per pietatem, et quantum ad affectum Dei, et hoc fit per gustum sapientiae. Rationalis vero indiget in virtute speculativa, electiva et executiva: per donum intellectus expeditur ad verum speculandum, per donum consilii ad verum eligendum, per donum scientiae ad electum exequendum; per donum autem scientiae intellectus consistit in medio naturalis puritatis et praesciae. Tertio propter expedienda septem virtutum officia septem debent esse Spiritus sancti dona. Nam timor expedit ad temperantiam, timor enim carnes configit; pietas ad iustitiam; scientia ad prudentiam; fortitudo ad fortitudinem seu patientiam; consilium ad spem; intellectus ad fidem; sapientia ad caritatem. Unde sicut caritas est radix et mater et consummatio omnium virtutum, sic sapientia donorum, id est ut vere dicatur sapiens: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Quarto propter expeditionem in patiendo conformiter ad Christum septem sunt habitus donorum. Christum autem ad patiendum movit prima humana necessitas et virtutis strenuitas. Nam quaedam nos movent vel cogitata per intellectum, vel amata per sapientiam, vel reverenter habita per timorem; movet etiam necessitas, ad quod consequendum necessaria est scientia, ad quod impetrandum superaddita pietas; movet etiam virtutis strenuitas vel prudentia in eligendo per consilium, vel vigorosa in perficiendo per fortitudinem; et sic dona debent esse septem. Quinto propter expeditionem in agendo septem dantur dona a Spiritu sancto. Nam ad actionem expeditam necesse est hominem expediri ad declinandum a malo, quod fit per timorem. Necesse est etiam expediri ad perficiendum in bono vel necessitatis vel supererogationis. Circa primum expeditur per scientiam et pietatem, ita quod unum est dirigens, alterum exequens. Circa secundum per consilium dirigens, et per fortitudinem exequentem. Necesse est etiam hominem quiescere in optimo, et hoc quantum ad intellectum veri et quantum ad effectum boni: primum fit per donum intellectus, secundum per donum sapientiae, in quo est quies. Sexto ad expeditionem in contemplando dona Spiritus sancti sunt in septenario numero. Nam ad vitam hierarchicam contemplandam necesse est animam purgari, illuminari et perfici. Purgari autem oportet a concupiscentia, a malitia, ab ignorantia, ab infirmitate seu impotentia: primum facit timor, secundum pietas, tertium scientia, quartum fortitudo. Illuminari autem indiget in operibus reparationis et primariae conditionis: primum dat consilium, secundum intellectus. Perfici autem habet per accessum ad summum bonum, quod consistit in uno, et hoc per donum sapientiae, et secundum arcanum contemplationis consummatur, quod in excessu (?) ... Septimo ad expeditionem in actione et contemplatione septem debent esse dona. Nam contemplativa propter conversionem ad Trinitatem tria dicit haec dona expedientia: quantum ad reverentiam maiestatis timorem, quantum ad intelligentiam veritatis intellectum, quantum ad saporem suavitatis gustum boni sapientiae. Activa vero, quae versatur in agendis et sustinendis, dicit haec quatuor, scilicet pietatem ad agendum, et fortitudinem ad sustinendum, et directiva harum duarum. Unde quia ad expeditionem necessaria est directio, ideo fit donorum combinatio, et prima sunt dona ad intellectum spectantia, quia lux co-

gtois vehemt ccped · ad dirigedos peds nos i via recta ·
De ramificatoe gre i hit beatitudin · 7 p ons fctuu 7 sesuu

De ramificatoe a gre · i hit beatitudis h trda st · q · vij · s vi
btitudies qs saluator enuat · i smoe d monte · s · paupertas
sps · mititas luct · esuries iti · mia · mudicia cordis · 7 pax · adhac
btitu · ipsu pfcoe · et plen · xij · fruct sps · et · v · sesus spuales osequunt · q n dnt nouos hit · s; stat delectaton · et vsus spualiu
specla ton · qb replet et solat · sps itoz viroz · Tdo at ad itllia
pdcoz h e · Ca aut ph requat sit pfectissi · 7 pfectissie reparatu ·
et reformatu p don gratui; · io g don ab ipo manans libalit
7 habud ramificari d; · vs; ad hit pfcoe; · q aut fuiy approximet
fto vocablo nuncupat ex noie btitudin · Ad sufficitia · nus 7 or
do collig ex integtate pfcoms · ex mois pfcon · et ex dispoib ·
ad pfcoe · Cp · g ad itegtate pfcoms req ncio pfect recessus
amalo · pfcs · pcessus i bo · 7 pfcs stat · i optio · Qm at malum
aut pced ex timoe sibie · aut ex iracore malitie · aut ex lagore
ocup · io ad pfcoe elogadu · ab hoc tpa · gne mali · tres st nccie
btis · s · paupertas sps · elogans amalo tumois · mititas · elon
gans amalo iracois · et luct · elogans amalo libidis · et lagois
ocupiscetis · Ca uo pfect pcessus i bo atted · s; dua imitatoe ·
et vniuse vie d · mia et vitas · hic est q d · e btis · s; has duas
vias · s · esuries · siu gelus iustie · et affect mie · Qm at stat in
optio e · vl plumptoa cogtoe vl ptranqlla affectoe · hic est
q st due vltime beatitudies · s · mundicia cordis · ad dm vi
dedu · et pax mitis · ad pfce fruedu · Scdo q simoi pfconis at
tedat · delet ee · vij · hit beatitudin · Na e pfcio · religiois · pla
tois · et i tne scitatis · ad pfcoe at religiois · ncio reqr abdica
boi puati · acceptato boni fratry · et appetito boi ety · pus fuit ·
p paupertate sps · s'm priuitate affect · teruz · pamaritudine
luct · ad pfcoe vero platoms · duo requirit ncio · s · gelus iti ·
et affect mie · oia e · et vitas · custodiut rege · s; hec duo dis
poi d; regim · platoms i eccia militate · Ad pfcoe vero i tne sa
tatis · ncio reqr puritas ocie · et tranqllitas toci aie · p pace
di · oe huan sesu; exupate · Ccio · s; attedat · dispoes pabule
vij · delet ee btitu · Timo e fac recede amalo · et amali occoe
Et qr radix omnu maloz e cupiditas · io timor disponit
ad sps paupertate · i q simt mg · hulitas e paupertate · v sic
eloget · vir pfect · a fote ois clipe · s · a sirbia · et cupiditate · Et
hic e q paupertas sps · e fundamit · toci evag pfconis vn p d; h
fudamt · s'tne · q uult ad culm pfconis venire · s; · i · d · xix · Si
vis pfect ee · vade · 7 ve · 7c · Ecce pfca paupertas · q n sibi ,pas re
tinet · et seqre me · ecce hulitas · q fac · vt ho abnegando · se
ipm tollat cruce s · et seqt x · q est toci pfconis · pricipalissimu;
fundamt · Dispoit g tior · ad spe paupertate · Pietas at ad miti
tate · Na q pie aliq affic · nec illu irritat · nec ab illo irritat ·
Scia dispoit · ad luctu · q p scia cogscim nos astatu btitu · re
legatos · i hac valle mifie et lacrimaz · fortit · ad esuri iti · Qa e
fortis e ta audie se tet cu iusti · v malit aruta · q a iti sepau
Cosiliu dispoit ad mia · nich e tam mag osulit i sciptura · q face
mia · q sr o repitat holocausta · Itlls ad mudicia cord · Na spe
clato vitatis · mudat cor ntry · ab omib; fatasijs · Sap ad pa
ce · Na sap ing nos · sumo vo 7 bo · i q e finis · 7 tranqllitas
toci mi racil · appetit · De pace · adepta · ncio seq · st hndas · de
lectato spual · q i duodenaio fructuu otinet · ad insinuada;

st hndas delectatoni · Est enim duodenari nus hndis · in
quo isinuat spualiu carismatu; exuberatia · qb; fruit et
delectat aia sca · Et te est ho ad otemplatoe ydoe · et ad ample
et aplex sposi · et sponse · q fi · hnt · s; sesus spuales · qb; v · x
sponsi suma plentudo · sb roe splendoris · audit suma amonia
sb roe vbi · gustat sua dlecdo · sb roe sap · ophedetis vtriq;
vbu · s · 7 splendore · Odorat suma flagratia sb roe vbi i spiraty
i corde · astrig suma suauitas · sb roe vbi icarnati it nos ha
bitatis corpalit · et redletis se nb palpable · obsclable · et
amplexable · pardetissima cartite · q mte n · p extasi · 7 raptu tn
sive fac ex h modo ad pre · Ex dcis g manifeste collig · q hit
vtut · ad exercitiu pri disponut actiue · hit donoz · ad don
otemplate · btitudin at ad pfcoe vtriusq; · fruct vo q st caritas
gau · pax · patia · loganitas · bonitas · benignitas · fides · masuetudo · mo
destia · otinia · castitas · Gal · v · delectatoes dr osegtes opa pfca ·
Sesus vo spuales pceptoes mitales · circa vitate otepladam · Et qd
otepladu · i pphis fuit · p reuelatoes · q ad visioe tpa · corpales
ymaginaria · et itellectuale · Salus vero iustis reperit psupe
clce · q i sap asensu · et puet · ad ymaginatoe · et de ymaginatoe
ad roe · de roe ad itlln · de itellectu · ad itllia · de itllia vo
i sap · seu noticia excessiua · q h i via i sap · s; osumat in
glia sempitna · Et i hiis gdib; consistit scala iacob · c cu
cumn attig celuz · et tra saloms · i q residet rex · sapietissims ·
et ve pacific · et amoros · v spos · spetosissimi · et desiderabilis
tot · i q desiderant angli psp'ce · et ad q suspirat scaz deside
riu aiaz · sic ceruus desiderat · ad fontes aqz · Ro qre desi
derio feruetissio · ad mod ignis · ssr ni · n solu effic agilis
ad ascesum · Vez q qda ignatia docta · i sceipm capit i cali
gine · et excessum vt n solu; e sposa dicat · cre i cedore;
vg · et · v · q cu ppha psallat · Et nox illuiato mea · i d · vy · q
nocturna · et delitosa illuminatoe · neo nouit · n q pbat · neo
q pbat · n p gram diuit data · Nemmy dat · n ei q se exercet ·
ad illa · ideo deiceps osideranda st excercia mitoz · V exercito g · i · cedeo 7 · vii ·
Quarto g i restat osiderare gra · q ad exercitia mitoz · Et circa
h osideranda st iiij · s · de exercitatoe g i credendis · cui
mod st articuli fidei · Scdo i diligedis · c'mod st illa · q
spectant ad ordine; diligedi · Tcio i exeqndis · c'mod sut
pcepta legis diue · iiij · i postlandis · c'mod st petitoes orois
dnice · De articlis fidei · hec tenenda st · q · l; p fide astrigam
crede plra · q st i roe · et gnalit oia · q otinet · et asseriut · i sacre
sctture canone · spalit tam et ppe · artic fidi dnr illy · q · q
i ste sibolij ap · Qa uno mo · s · xij · s'i heat r · ad eos · q syb
ediderat · alio mo · xiiij · s'i osideretn · q radicalit credenda st
tanq · fudamta omnu credodoz · Tdo a · ad itllia pdcoz
h e · qr e p pry · i se ipo sit sume vez et bo · i ope vo suo ·
sit sume et iti · et misicors · et sume vero delcat · sua as
sectio · sume bo feruens dilectio · sume ito uniusal stito ·
sue misicordi · fiducial iucato · et g sit ordinatu mitis
nre · ad pmi pncipy clicuru debita · hic e q ipo dig · 7
regulat ad debita · et mitoria exercia · i credendis · amandis ·
et exeqdis · et postlandis · s; q reqrit sua vitas · bos iti · 7
mia · i tnt · bta · Qui igr vitati e credend · 7 maiori
vitati mag credend · et sume veritati · p oseqs sue credend ·
7 vitas primi pncipij i isinitu; maior est oi vitate ·

creata. et luminosior quam lumen intellectus nostri. Hinc est quod ad hoc quod intellectus
noster recte sit ordinatus in credendis. necesse est quod plus credat sue veritati
quam sibi. et quod se redigat in obsequium Christi. ac plus quam non solum credat quod
sit supra. verum etiam quod sit supra et contra suum experimentum. quod si recusat.
non exhibet summe veritati debitam reverentiam. dum iudicium intellectus proprie pre-
fert dictamini lucis eterne. quod esse non potest absque tumore superbie et
elationis in protervitate. Rursus quia veritas credendorum est veritas invisa nec
apparens. sed magis occulta et ad credendum difficilia. ideo ad hoc quod fir-
miter credatur. necessaria est illustratio veritatis animam elevans. et necessaria est te-
stificatio auctoritatis animam firmans. Primum fit per fidem infusam. secundum per
scripturam autenticam. quarum utraque est a veritate summa. per filium Christum
qui est splendor et verbum. et per spiritum sanctum qui veritatem docet. et non credere
facit. Hinc est quod auctoritates scripture fulciunt fidem. et fides assentit auctoritati.
Et quia auctoritas principaliter residet in sacra scriptura. quam spiritus sanctus edidit tota
ad dirigendam fidem catholicam. hinc est quod vera fides a scriptura non discordat
sed ei assentit assensione non ficta. Postremo quia veritas ad quam creden-
dam arctamur per fidem. et de qua sacra scriptura agit principaliter. non est veritas qualiscumque
sed veritas divina. vel ut est in natura propria. vel in natura assumpta. Nam in hu-
iusmodi veritatis cognitione consistit primum pabulum et initium vite. Hinc est
quod articuli fidei qui sunt fidei fundamenta aut spectant ad deitatem aut
ad humanitatem. Et quoniam deitas habet considerari in tribus personis. scilicet patre in-
genito. filio genito. et spiritu sancto procedente. et quod sortitur opere. scilicet creatore
in esse nature. recreatore in esse gratie. resuscitatore in reparatione vite. et
glorificatore in collatione glorie. hinc est quod articuli spectantes ad divinitatem
sunt vii. Similiter quia Christi humanitas habet considerari. vel concepta de spiritu sancto.
vel nata de virgine. vel patiens in cruce. vel descendens ad infernum.
vel resurgens a morte. vel ascendens in celum. vel veniens ad iudicium
finale. hinc est quod vii sunt articuli humanitatis. et sic in universo
sunt xiiii. ad modum vii stellarum. et vii candelabrorum in medio
quorum filius hominis ambulat. Quamvis autem unus est Christus in divina natura
et humana. et una tamen est veritas summa que est ad credendum. una
prima et summa. et sola. que non mutatur per tempus. hinc est quod de omnibus
predictis articulis. una est tamen fides. eadem non mutata. tamen in
presentibus quam preteritis quam futuris. licet magis declarata sit. et explicata
in eis qui sequuntur quam in eis qui precesserunt eius adventum. sicut novum
testamentum est clarius quam vetus. in quibus predicti articuli continentur. Et quia spiritus sanctus hos
articulos fidei in scripturarum profunditate contentos in unum compegit
per xii apostolos tamquam per testes firmissimos. hinc est quod predicti
articuli in unum symbolum apostolorum fuerunt collecti. Et ideo secundum
apostolos componentes xii articuli dici possunt. quia quilibet apostolorum in edificio
nostre fidei posuit articulum unum. quasi lapidem unum vivum. Unde
spiritus sanctus recte prefigurat in xii viris qui xii lapides de alveo ior-
danis extraxerunt ad altare domini construendum. Veritate gratie re-

De diligendis autem hec tenenda sunt. spectu diligendorum. VIII.
Quod licet omne creatum sit bona valde. quatuor tamen precipue sunt ex caritate
diligenda. scilicet deus eternus. quod nos sumus. proximus noster. et corpus proprium. In quorum
dilectione servandus est ordo. et modus. ut deus diligatur super omnia. et propter se.
et propter se. Secundo quod nos sumus sub deo. et propter deum. Tertio proximus noster sicut
et nos. Quarto corpus nostrum infra nos. et infra proximum. tamquam bonum mi-
nus. Ad hoc autem exequendum datur unus caritatis habitus. et duplex
mandatum. in quo pendet universitas legis et prophetarum. non solum
quantum ad vetus testamentum verum etiam quantum ad novum. Ratio autem ad intelligentiam
predictorum hec est. quia primum principium hoc ipso quod primum est summum. et hoc ipso quod summum
est summe bonum. et hoc ipso quod summe est bonum est summe beatum. sive beatificativum.

Et ipso quod summe beatum sive beatificativum. ipso est summe fruendum. et hoc
ipso quod eo est summe fruendum. summum est ei inherendum per amorem. et
quiescendum tamquam in fine. Quoniam autem amor rectus et ordinatus qui caritas ap-
pellatur principaliter fertur in id bonum quo fruitur. et in quo quiescat. et ipsum est ideo dili-
gendum. hinc est quod in primo precipue diligendum tamquam beatificativum. et quod per consequens quod positum
ydonea sunt beatificari. Quia autem nobis habitudine nature est proximus proximum.
Natura est et proxime corpus nostrum. tamquam beatificabile est spiritui. hinc est quod quattuor sunt
ex caritate diligenda. scilicet deus. et proximus. spiritus noster. et corpus nostrum. Rursus quia
deus est supra nos tamquam bonum supremum. spiritus noster in se nos tamquam bonum intimum. pro-
ximus iuxta nos tamquam bonum cognitum. corpus nostrum infra nos tamquam bonum subiectum. hinc est quod
licet deus servandus ordo in diligendo. ut primo deus diligatur. et super omnia. et propter seipsum. secundo spiritus
noster sub deo. et super omne bonum caducum. tertio proximus noster iuxta nos. ad consimile bonum. quarto
corpus nostrum infra nos. sicut bonum infimum. et in quolibet gradu omnium debitum corpus proximi
quia utrumque tenet rationem inferioris boni respectu nostri. Postremo quia amor est
pondus mentis et origo omnis affectionis mentalis que de facili reflectitur
in se. et difficulter tenditur in proximum. et difficilius elevatur in deum. hinc est
quod licet unus sit dilectionis habitus tamen datur mandatum. unum quod dirigit in deum. aliud
quod dirigit in proximum. Et quia omnia precepta vel ad deum referuntur vel ad proximum
tamquam in finem. et in id quod est ad finem. hinc est quod in his duobus mandatis
clauditur collatio mandatorum et comprehensio scripturarum. et caritas ipsa est radix.
forma. et finis virtutum. iungens omnia cum ultimo fine. et ligans omnia con-
iuncti simul. et ordinate. ideo ipsa est pondus ordinate inclinationis. et
vinculum colligationis perfecte. ordinis quidem secundum rationem diligendorum quantum
ad affectum partem et effectum. unitatis vero in habitu. quod ad unum
finem et unum principium dilectum quod est ideo diligendum. Inter omnia alia quod
per amoris vinculum nata sunt colligari in unum corpus. quod ad caput. et corpus.
quod universitatem continet salvatorem. Que unitas nunc inchoatur in via.
sed consummatur in eterna gloria. unde quod deus orat. ut sint unum. sicut et nos
unum sumus. Qua unitate consummata per vinculum caritatis. Erit deus omnia in
omnibus. eritque omnia per amorem omnia. omnino ordinata. et ordinate
conexa. et conexione indissolubili alligata. Veritate gratie re- IX.

De preceptis autem legis dicendum est. spectu agendorum preceptorum et consiliorum.
quod in lege mosayca sunt precepta iudicialia. figuralia. et mo-
ralia. ut puta x precepta decalogi in duabus tabulis conscripta digi-
to dei. Lex evangelica iudicialia temperat auferendo. figuralia e-
vacuat adimplendo. moralia consummat adiciendo. adiciuntur autem
documenta instructiva. promissa exercitativa et consilia perfectiva.
Que tria sunt. consilium paupertatis. consilium obedientie. et consilium castitatis
ad que implenda Christus dominus noster invitat eum qui vult esse perfectus. Ratio autem
ad intelligentiam predictorum hec est. quia primum principium sicut est summe bonum in seipso. sic
est sufficiens in opere suo. et in universi regimine disponendo.
Quia autem summe iustus est. declarare iustitiam non tantum in se. verum etiam in alterius
iustitiam. et consistit in formando se regulis iuris. Hinc est quod dicit
iustitia est regulas iustitie hominum imprimere. et exprimere. non tantum dictando
per modum veritatis erudientis. sed etiam precipiendo et obligando
per modum voluntatis imperantis. Et quia gratia facit voluntatem nostram. dicit voluntatis
conformem. ipsius est disponere nos ad obtemperandum. et secundum
illas regulas iustitie. sed dictamini legis divinitus date. Rursus
quoniam divinis imperiis duplex obtemperare contingit. videlicet ex timore
pene. vel ex amore iustitie. et primum est imperfectorum. secundum perfectorum.
ideo deus duplicem homini contulit legem. unam timoris. et alteram amoris.
unam in servitute generantem. alteram in adoptionem filiorum dei transferentem.
ut per hoc quod timentibus et imperfectis competit ut terreat prudentia et
manu ducat per figuras. et dirigat nichilominus per precepta. hinc est

q lex mosayca · q ē lex timoris · cotinet iudicialia · figuralia
et moralia · pfectis aūt et amantib; convenit apta instructio ·
documentor · larga pmissio · pmior · et alta pfcō csilior
hinc est · q lex evangłica · cotinet ista tria · Et io dr̄ lex mosayca
differre · ab evangła · qa illa figē · hec vitatis · Illa lex pene · hec
grē · illa litteral · hec spual · illa occidēs · ista uiuificās · illa timo
ris · ista amoris · illa suitutis · ista libtatis · illa honēis · ista
felicitatis · ¶ Postremo · q regle spectātes · ad iustīe · necc̄ie · cotinēt
i diuinis pceptis · et iustīe ē ius suum; vnicuiq; reddē · necce ē q
pcepta moralia · qdā sint q ordināt nos ad deū · qdā ad pxi
mū s; duplex caritatis pceptum · qd s. s. voluit insinuare p inscriptiōe
duar tablar · et io digito dei · scripte · dicūt · Et qr d̄s ē trinꝰ
pat fi · ⁊ s. s. cui copetit sūma maiestatis adoranda · vitatis
pfitēda · et caritatis acceptanda · s; realē · naturalē · ⁊ ocupisabile
pactu; cordis · oris · et opis · io triplex ē mandatu; pme tabule
cpres tib; pmissis · adoroīs subiectē · Iuratoīs vindice · et sab
batizatoīs sacte · Qa vō pxi · ē ỷgo trinitatis · et q in q pft
ỷgie pris · debet pietas · I q ỷgine filii debet vacitas · In qt
ỷgie spc sci · debet benignitas · hinc ē q vij sunt mandata · q ad sc̄am
tablā spectāt · Nā penes pietatem sunt ij · vnū q pietatem mandat · s. de
pre honorando · alter q ipietatem vetat · s; nō de occidendo · penes
vacitate · q semper consistit i vbo · accipitur de falso testiō · nō ferendo ·
penes benignitate · cui oppoīt · cupiditas · et cupiscentia · q vtraq; pt
ēe i ope · vel corde · accipiunt iiij · s. nō mechaberis · ⁊ nō cupisces
vxore ⁊c · nō furtū facies · et nō cupisces rē alienā · Et hinc hec
ordinata · s; maioral · minora nocumēta · p q i fringit pximi iudiciū ·
Et sic regle spectātes ad cmonitiōe · debēt cotinē i · x · pceptis
Qm aūt iusticia pveit ad pfcōe · dū pfce se elōgat a malo · ⁊
q ad culpā · et q ad cāz · et oē malū orit · et tps iudicee · s.
cupiscentia carnis · et cup oculor · et supbie vite · hinc ē q tāta sunt
csilia evangłica · pfcē nos elōgātia · a tpi iudicee pdcā · q io sunt
csilia · qr vt pfcē faciat recedē a malo · nō solū; sepat ab illici
tis · vex ⁊ alicitis · et cōcessis · q psunt ēē occō mali · ac pb nō
solū iustīe · cotinēt sufficiente · vex ⁊ hundante · s; q copetit pfec
tōi evangłice legis · ⁊ excitatōi grē pfectivas · De exercitio grē · x ·

De petitionib; aūt orōis dnice · h tenēd ē · spectu petendor ⁊ orandor
q licz d̄s sit libalissimꝰ · et pmptior ad dandū · q nos ad accip ·
vult tn oīno anb · vt occōe hāt largit · dona grē · s. s. vult aūt orari ·
nō solū ore mentali · q ē ascēsꝰ intellēs in deum · vex ⁊ vocali · q ē pe
titō decētiū a do · nō solu; p nos ipos · vex ⁊ p alios tanq p coadiu
tores nb diuinit datos · vt q nimꝰ sumꝰ digni p nos impetrare · impe
trē valeā p alios · Et qa qd oare · s; q oz nescimꝰ · nec vagaremꝰ i
cq · formā nb tribuit in orōe q cposuit · in q sb septenario petitionū
vniuersitas cphēdit petendor · ¶ Ro aūt · ad intelliā pdcōr h ē ·
qr p pn · sic ē sūme vex et bonū in seipo · sic misericors ⁊ iustū · in ope
suo · et q misericordissimū ē · io libalissime · cdescēd huāe misie
prfusiōe grē sue · Qa vō ē h simul iustꝰ ē · io dona pfcām nō dat
nisi desiderāti · nō dat gra nō rogāti · nō impedit mīa · nō cogiscēti ·
vt salua sit libtas arbitri · et nō vilescat nobilitas doni · ⁊ i reg p
seuet cultꝰ honis diuini · Qm g oratis ē diuinū affectiōe sb sidiū;
ppiū allegare defectū · ⁊ grās agē pp beneficiū grātis datū; hic ē
q orō disponit ad susceptiōe; dior karismatū; ⁊ d̄s oīno vult
ad h vt mūnā largiatur · ¶ Rursꝰ q; qr ad h vt desideriū effica
cit sfu tedat · ad impetrād dona dīa · necce ē · q affectꝰ nr sit

feruida · et cogitatio · in vnū collecta · et expectatio nr̄a sit certa et
firma · et qr cor nr̄m est frigē tepidum · frigē dispsum fre
qr et pauidū pp pcti remorsu; · nō audēs p seipm cparē · an
diuinū cspectu; · hic ē q d̄s noluit tm nos orare · mentalr vbū
q vocalit · ad nr̄m affectꝰ excitatōe · recollcōe cogitatōn p se
sū vbor · voluit ēt nos orare p alios · et sc̄os pnb · ad dādam
fiduciā pauidis · vt q nō audet · vel nō posse impetrare p se · p yde
os impetratōes obtineat · ac p hec in orātib; humilitas cfuet
in sc̄is intercedētib; dignitas declaret · in orantib; ē nobis · caritas ⁊
veritas ostēdat · q q inferiora sunt ad supiore fiducialit recur
rāt · et supiora inferiorib; · libalit cdescēdant · ¶ Postmō qr d̄s
iustꝰ et miscors exaudire nō debz · nō in his q spectāt ad suū
honorē · et ad nr̄m salutē · hinc ē q spectāt ad pmiū patrie · et
uiatice vie · et pmo sunt tria · sequentia iiij · hic ē q petitiōes orōis
dnice · q docēt qd vtilit petē debeamꝰ · sunt · vij · q ē spectāt ad
diuinū honorē · et pmiū patrie · sunt tria · s. intelligia veritatis · reuerā
maiestatis · et cōcordia volūtatis · Seu palia vba · vel ē visio
summi veri · qd nō vr · nō audiuit · pfcis · et sc̄is · et h petit
cū dr · Sanctificetur nomē tuū · i · tu nōīs noticia pfcis · sc̄is · ⁊ mundis
docēt vel est intētiō · summi · ardui · q reges fac · et pq re
gnū hēt · et h petit cū dr · Adueniat regnū tuū · vel ē fruitiō summi
boni · q nō datur nisi his q voluntatē suas · hinc dic vs csform ;
Et h petit cum dr · fiat voluntas tua · ¶ Que aūt spectāt ad trāsitū
vie · aut i portat collcōe; boni cseruātis · aut amotōe mali
nocētis · Collatō aūt boni cseruātis petit i pane cottidiano
seu supsbali · in q petit · qd necce ē · ad cseruatōe vite ⁊ psētis
suū s; spm · suū s; cor · amotio aūt mali nocētis · petit in trib;
petitionib; vltimis · qr oē malū · aut tenet rōe pteriti · aut fu
turi · aut psentis · vel aliter · aut tenet rōe mali culpe · aut pugne
aut pene · ¶ Pmo petit amoue · in dimissiōe debitor · ¶ Sc̄o · i merii
temptatōn · ¶ iij · ⁊ vlt · i liberatōe · ab oppssiōe malor · Et sic
vij · sunt i vniuso · petitiōes · in qbꝰ vniuersaliter petit · qd petēd ē ·
Et h qd sacre · vt septenariꝰ petitiōn · respōdeat septenario kari
smatū; dior · et donor grē septifor · pp qd notādꝰ · q septifor
septenariū pponit nb sac scriptā · csiderād · s. vitior capitaliū
sacrōr · virtutū · donor · beatitudinū · petitiōn · et dotiū glo
rie · trium spualiū · et iiij · corporaliū · vt appebit inferiꝰ · Septenariū
vitior tanq pmo a quo debemꝰ recedē · Septenariū sacror
p q debemꝰ accedē · Septenariū dotiū vltimū · q debemꝰ appetē ·
Septenariū petitiōn penultimū · q debemꝰ petē · Septē aūt virtutū do
nor · et beatitudinū tenēt medium · p q debemꝰ transire · vt
sic septies in die laudātes · nōs d̄s ⁊ orātes · impetremꝰ g septi
formē virtutē donor ⁊ beatitudinū · q vicamꝰ septiformē pugnā
vitior capitaliū · et veniam · ad septiformē coronā dotiū glo
rie · ad mutuātē nichō septifor medicina sacror diuinit · ad
reparatōe huāi gnīs statutor · Explic lib · v · Incip · vj ·

Postq actum ē de trinitate · De sacror origine · i ·
dei · de creatā mundi · de corruptela pcti · de incarnatōe vbi
de grā · s. s. ⁊ sc · vij · agendꝰ est · de medicina sacrāli · circa q co
siderāda sunt · vij · agend est eni · de sacror origine · variatōe
distictōe · institutōe · dispensatōe · iteratōe · ⁊ vniusq; integritate
¶ De origie g sacror · hec tenend est · q sacrā sunt sig sensibilia
diuinit instituta · tanq medicamēta · in qb; sb tegumīto rex sensibilium
dia vt secrti opant · s q ipa ex similitudie repsentat · Ex in

·x· ⁊ csilior

institutione significant, ex sanctificatione conferunt aliquam spiritualem gratiam, per quam anima curatur ab infirmitatibus vitiorum, et ad hoc principaliter ordinantur tanquam ad finem ultimum, valent tamen ad humiliationem, eruditionem et exercitationem, sicut ad finem qui est sub fine.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: Quia principium reparativum, quod est Christus, est Verbum scilicet incarnatum, quod sapientissime disponit omnia, quia clemens est, clementissime curat, quia Deus incarnatum; ergo debuit reparare et sanare genus humanum aegrotum secundum quod competit ipsi aegrotanti, aegritudini, et occasioni aegritudinis, et ipsi aegritudinis curatori. Ipse enim medicus est Verbum incarnatum, Deus scilicet invisibilis in natura visibili. Homo aegrotans est non tantum caro, sed spiritus in carne mortali. Morbus autem est originalis culpa, quae per ignorantiam inficit mentem, et per concupiscentiam inficit carnem. Origo autem huius culpae licet principaliter fuerit ex consensu rationis, occasionem tamen sumpsit a sensibus carnis. Quoniam ergo medicina competens esse debet omnibus praedictis, oportebat quod non tantum esset spiritualis, verum etiam aliquid haberet de sensibilibus signis, ut sicut haec sensibilia fuerunt animae occasio labendi, ita essent occasio resurgendi. Cum ergo signa sensibilia, quantum est de se, non habeant ordinationem efficacem ad gratiam, licet habeant longinquam repraesentationem de sui natura, hinc est quod oportuit ut ab auctore gratiae instituerentur ad significandum et benedicerentur ad sanctificandum, ut sic essent ex naturali similitudine repraesentativa, et ex adiuncta institutione significativa, et ex superaddita benedictione sanctificativa et ad gratiam praeparativa, per quam sanetur et curetur anima nostra.

Rursus, quia genus curatum non datur elatis, incredulis et fastidiosis, ideo oportuit haec signa sensibilia dari, quae non solum sanctificarentur et gratiam conferrent ac plus sanarent, verum etiam significatione erudirent, et susceptione humiliarent, et diversificatione exercitarent, ut sic per exercitationem excludatur acedia a concupiscibili, per eruditionem excludatur ignorantia a rationali, per humiliationem excludatur superbia ab irascibili: tota anima curabilis fiat a gratia Spiritus sancti, qui reformat nos secundum has tres potentias ad imaginem Trinitatis et Christi.

Postremo, quia per haec signa sensibilia divinitus instituta gratia Spiritus sancti suscipitur et in eis ab accedentibus invenitur, hinc est quod haec sacramenta dicuntur gratiae vasa et causae, non quia gratia in eis substantialiter contineatur nec causaliter efficiatur, cum in sola anima habeat collocari et a solo Deo habeat infundi; sed quia in illis et per illa gratiam curationis a summo medico Christo ex divino decreto oportet hauriri, licet Deus non alligaverit suam potentiam sacramentis. Ex his apparet non solum quae sit sacramentorum origo, verum etiam quis usus et quis fructus. Causa originalis eorum est Christus Deus; usus autem est actus exercitationis, eruditionis et humiliationis; fructus vero est hominum cura et salus. Patet etiam quae sit causa efficiens, quia divina institutio; quae materialis, quia signa sensibilia repraesentativa; quae formalis, quia gratuita sanctificatio; quae finalis, quia bonum medicinale curationis; et quia denominatio fit a forma et fine, hinc est quod dicuntur sacramenta, quasi medicamenta sanctificativa, quibus anima a foeditate vitiorum reducitur ad sanctificationem perfectam. Et ideo licet sint corporalia et sensibilia, sunt tamen veneranda tanquam sancta, quia sacra signa mystica ad sacra praeparantia charismata a sanctissimo Deo data, sacra institutione et benedictione divina consecrata, ad cultum sanctissimi Dei in sacra ecclesia constituta, scilicet ut mundo dicta debeant sacramenta.

De sacramentorum variatione. ii.

De variatione autem sacramentorum hoc tenendum est, quod sacramenta ab initio ad curationem hominis instituta sunt, et semper cum morbo hominis concurrerunt, et usque in finem seculi perdurabunt; sed alia fuerunt in lege naturae, alia sub lege scripta, alia sub gratia. Et in his omnibus illa quae posteriora sunt, figuratione sunt evidentiora et effectu gratiae digniora. In lege enim naturae fuerunt oblationes, sacrificia et decimationes; in lege autem scripta introducta est circumcisio, superaddita est expiatio, et superaddita oblationum et decimationum et sacrificiorum multiformis distinctio. In lege autem nova statuta sunt sacramenta numero pauciora, utilitate potiora, virtute efficaciora, et permanentia digniora, in quibus est impletio simul et evacuatio omnium sacramentorum priorum.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: Quia Verbum incarnatum, quod est reparationis nostrae principium et fons et origo sacramentorum, cum sit clementissimum et sapientissimum, eo quod clementissimum est, non permisit quod esset morbus peccati sine remedio sacramenti. Eo vero quod sapientissimum est, ideo iuxta dictamen suae immutabilis sapientiae rectissime ordinatissime gubernantis, diversa adhibuit medicamenta et varia secundum mutationem variarum temporum diversorum. Quoniam ergo ab initio procedente tempore et adventu salvatoris magis ac magis appropinquante, semper magis ac magis effectus salutis crevit et cognitio veritatis, congruum fuit et ipsa signa salutis per successionem temporum alia post alia variari, ut effectus gratiae dic in salute cresceret, similiterque et ipsa significatio in ipsis signis visibilibus evidentior appareret. Et ideo primo per oblationes, postea per circumcisiones, adultum per baptismale ablutionis expiatorium et vivificationis sacramentum forma instituta est, quia eiusdem ministrationis forma et similitudo in oblatione occulte innuitur, in circumcisione vero evidentius exprimitur, per baptismum autem manifeste declaratur. Hinc est quod illa primitus sacramenta sicut virgo fuerunt, sicut veritatis umbra; medii temporis sicut figura seu imago; postremi scilicet gratiae sicut corpus, quia in se veritatem et gratiam et curationem continent quam repraesentant, et praesentialiter conferunt quod promittunt.

Rursus, quia plenitudo veritatis et gratiae quae in lege gratiae exhibetur ratione sui excellentiae et multiformitatis in opere et virtute, primum signo exprimi non poterat ut decebat, hinc est quod in omni tempore et lege plura fuerunt sacramenta data ad illam veritatem et gratiam exprimendam. Sed praecipue tempore legis, figurae cum esset figurae, multa signa et varia praecesserunt, quae sua varietate Christi gratiam multiformiter exprimerent, et excellentiam commendarent, et multipliciter commendando nutrirent parvulos, exercerent perfectos, et duros onerando frangerent et ad iugum gratiae quodammodo emollirent. Postremo quia veritate surgente cessat umbra, et figura perventionis sortitur finem intentum, quo habito cessare debet cum usus et actus, hinc est quod quasi sufficienter veteri sacramenta et signa impleta sunt per Christum et sublata, quia signa erant prognostica futurorum, et quae praenuntiativa de longinquo. Et nova magis instituta, tanquam divino facta praesentis gratiae et rememorativa quodammodo dominicae passionis, quae fons et origo est gratiae curativae, sive in his quae praecesserunt Christi adventum, sive in his quae praecesserunt tanquam pretium promissum, sive in his quae sequuntur tanquam pretium persolutum. Et quia non debet gratia promissioni pretii in ratione persolutionis, et uberior debet persoluto pretio quam promisso, hinc est quod passio Christi immediate sanctificat sacramenta novae legis, et plenior gratia in eis redundat, propter quod illa praeparant et perducunt ad haec, sicut via ad terminum, sicut signum ad signatum, sicut figura ad veritatem, et sicut imperfectum reducitur et praeparat ad perfectum.

De sacramentorum numero et distinctione. iii.

De distinctione autem et numero sacramentorum novae legis hoc tenendum est, quod ipsa sunt septiformia, secundum convenientiam ad gratiam septiformem, quae per septem tempora nos reducit ad principium quietis et caelestis civitatis, sicut ad eam restitutionis universalis. Horum vero sacramentorum ianua est baptismus, secundum confirmatio, tertium eucharistia, quartum poenitentia, quintum extrema unctio, sextum ordo, septimum matrimonium, quod licet ultimo collocetur propter morbum concupiscentiae, ipsum tamen fuit ante originem, in statu innocentiae in paradiso, et ante peccatum.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est: quia principium nostrae reparationis, scilicet Christus Deus, Verbum incarnatum, cum sit Dei virtus et sapientia et misericordia, sicut potens, sicut sapiens, sicut clemens, sic debuit instituere sacramenta in lege gratiae ut nihil prorsus deesset curationi nostrae in quantum competit statui praesentis vitae. Ad perfectam autem curationem aegritudinis concurrunt haec tria, scilicet expulsio aegritudinis, introductio sanitatis, et conservatio introductae salutis.

Et primo quidem ad perfectam curationem perfecta et universalis requiritur expulsio morbi, et morbus est septiformis: tres culpabiles, scilicet culpa originalis, mortalis et venialis; et quatuor poenales, scilicet ignorantia, malitia, infirmitas et concupiscentia. Et non sanat oculum quod sanat calcaneum, sicut dicit Hieronymus; hinc est quod oportuit adhiberi contra hoc septenarium medicamentorum, ad hunc septiformem morbum plenius expellendum: scilicet contra originalem baptismus, contra mortalem poenitentia, contra venialem extrema unctio, contra ignorantiam ordinem, contra malitiam eucharistia, contra infirmitatem confirmatio, contra concupiscentiam matrimonium, quod eam temperat et excusat.

Rursus, quia perfecta curatio esse non potest sine restitutione integrae sanitatis, et sanitas animae in integro consistit in usu septem virtutum, trium scilicet theologicarum et quatuor cardinalium, hinc est quod ad harum usum sanum restituendum institui oportuit septiformia sacramenta. Ita baptismus fa

sanado disponit ad fide. ofirmato ad spe. euca ad car. pnia
ad iti. vnctio extrema ad pseu. q e fortitudis oplemtu. 7 sua. ordo
ad pdetia. oio. ad tepam osuada. q max. pseq. ifirmitas carnis.
s; honestas remediat nuptiar. Postremo q psta curato. et n p. sp
osuatoe salutis reducte. et h sal' iducta osuari no pot. i osticu
certamis. n i atie ccc. q e tribul'. v. ca a. oi. et h q fit plenitudo g.
amatu. hic est q nece e esse. vij. sacra. Na. vt h acies sit pfecte
et oti omunita. e ostr exptilz corruptibilib; idiget sacris. munie
tilz. releuatilz. et renouatilz. ouniertib; pugntes. releuatilz ca
detes. et renouatilz morietes. Sac. a. muniens. au mun igdie
tes. et sic e baps. au stantes. 7 sic e ofirmato. au exeutes. 7 sic e extrema
vctio. Sac. vo. releuas. au releuat. a cau veniali. et sic e. euc. au
a mor li. et sic e pnia. Sac. a. renouas. au renouat i ce spuali.
et sic e ordo. e e amistrae sac. au i ce nali. et sic e m. Ad q
renouat mltimod i ce nc. qd est omu fudamt. io. p. fuit. an o
iductu. l; p morbu ocup. anetu. et q minime saficat qans sigtoe
f sac. mag. i e medici. spualia collaret. et locu sortiat. extremu
vij q baps. e igdietu. ofirmato pugtu. euc. vires resumtiu. pnia
resgetu. extrema unctio. exeuntiu. ordo. i troductu. nouos milites
p; exhns suffia. et ordo mediamitor sac. 7 amor spualium.

De sacror institutoe. iiij.

De istitutoe a sacror h
Tenend e q vij. sacra legis g. x. istituit. taq nouy testi. me
diato. 7 paipuus leglato. i q vocau ad pmissa etna. ded pcepta
dirigetia. et istituit sacra. sigficatia. Istituit vo ea i vb. 7 elem
tis. ad eud sigtois. 7 effica. sacficois. i q simp hnt sigficatu
vitatis. s; n sp effica. curatois. n pp defem a pte sui. s; a pte
susap. Istituit a sacra pdca duisimod. qda. s. exeis ofirmando
applado. 7 ofumado. v mm. 7 pnia. qda a ifimuado. 7 initiado
vt ofirmatoe. 7 vctoe extrema. qda uo initiado. ofumado. 7 i se
m ipo susap. v sac. bap. euc. 7 ordinis. h e ta. 7 plene statuit.
7 e pmi. susep. Ro. a. ad illia pdcor h e. q pn reptim n.
e xpc. crucifix. vbum. s. icarnatu. qd q vbum e. pri coeqle
et osbale. e vbu; sume vtutis. sume veritatis. et sue bots
ac plx. et sume auctoritatis. et io ipi est ppe nouu testa.
iducere. ipi est q lege dare itegra. et sufficiete. s; exig. sue
vitatis. et boitatis ei. Roe g sume bonitatis pmissa pposuit
beficiat. Roe sue vitatis pcepta ded dirigete. Roe vo sume v
tutis sac. statuit admiclat. v sic psaa. vt repact adimple
pcepta dirigete. et p pcepta directia pueiret. ad pmissa eterna
fact. h vbo etno x. s. d. i lege euag. i q e via vitas et uita.
Rursus q reptim pnl. n solu e vbum. i q e vbu. s; e i q i
carnatu. q h ipo q icarnatu; omib; se offert ad noti. vitatis
et oib; digne accedetib; se exhibet ad gra curatois. hic e. q
taq plen gre 7 vitatis. ad maioe euide sigtadi sacra. istitui
i elis simil. et vb. v du ela ocul. et vba aurib; se offerret. q i
duo sesus maxie cogsatu. euidet darent sigtois expsse. Dum 7
vba sanctificaret ela. v pleior fiet effic. curatois huane. Et q
nlli dat repugta. et impugti. forte gre iteri i corde. io s isti
tuta st. v sigficaret semp 7 uniusali. n a sanctificet. n accedetes
dig. et sm oi fictoe. Postremo qm et si vbu icarnatu sit fons
g sacral. aq tam gra sacral' fuit an icarnatoe. aliq n n. p.
sca. s. missioe. qda at medio mo se hns. hic est q oportuit sac.
istitui duisimode. Na an icarnatoe. necia fuit et opuncto pe
nitetial. 7 gnato mal. io hec duo sac. n de nouo istituit

s; ia a se istituta. et nali dictu qda mo impssa osuau. 7 o
firmau i lege euag. du pnia pdicau. 7 nuptiis iterfuit. 7 le
ge ouiugij approbau. s; q colligit ex duisis euag. locis. an vo
spe. s. missione. n fuit plena sca. s. doatio. ad ofirmato; et
nois x. pu. ofessioe. n vectio mitis plenau. ad euolato; io h
duo sacra. s. ofirmatoe. et extrema vctoe. xpc. x solu initiau. et
isinuau. ofirmatoe sigtoe. manu impoendo paruul. 7 pdicando
discipulis bapti. spu sco. vctoe vo discipulos ad curand mitedo
q ifirmos vngebant oleo. sic d. i oracho. oredio a tpe. 7 fuit
regnato. 7 occe ordiato. et spual' alatio. io xpc. hec tria sacra
s. bap. euc. et ordie. oplete. et clare. istituit. p. bap. susap.
dein forma dado. et ceris publicado. ordie vo dando. p po
ligandi et solued pcta huany gns. et po. ofica. sacrm al
taris. Euc. vo. oparido se gno frumti 7 ofica. 7 dado imi
nete passioe. sac. cor. 7 sagus sui. et io hec tria sacra. p x
dilicte 7 apte. et itegre debuer istitui. et in lege veti. ml'
tip figati. taq sbalia sacra noui testi. 7 pa leg latois vbi.
s. icarnati

De sacror dispesatoe. v.

De dispensatoe at sacror. hec tened e. q po. dispesatois
o sacror. regl'ari spectat. ad solu gn humanu. i oib at
sacris dispesandis. necia e e dispesatoe itetio. i aliqb 7
e itetoe. necio req. ordo sacedotal. simil et potifical. poti
fical' i q e necc est dispensatoi. ofirmatois. et ordinis.
Sacedotal' vo dispensatoi euc. pnie. 7 unctois extre. Bap
at. et mm. l; ad sacdotes spectet pst tam pt ordine sac
dotale dispesari de facto. maxe i articlo necitatis. hus aut
exsistentib;. sac. dispesari possut. a bonis. et mal'. a fidelib;
et ifidelib;. i ccc. 7 ccc. s; i e. s; vitate. et vtilitate. ce. vo
ad vtilitate. n l; s; vitate. Ro. ad illam pdcor. h est
Q a reptim pr. n. vbu. s. icarnat. q i q. ds. et ho sac. isti
tuit. ad sal't homin. Ordiau sic et ogruu fuit. v hominib
dispesaret. pmistiu homin. pp suada ofortate dispesatois
ad saluatoe x. et ad ipm hoie; saluado. Cu g x saluato hu
mani gn saluau. s; q exigebat eqtas iuris. dign ordinis
et securitas salutis. Opat e e sal't nra. m recto. ordinato. et
certo. hic e q s; hor tum exig. sac. omisit hoib; dispesada.
p. ig. q i titudo iuris exigit. v opera hominis. s; q ho. n si
ant pcipitat. et opera hois. v minist x. aliq mo referunt
ad x. et opa hois. v minist saluti. aliq mo refert ad salt
vl' i generaly. vl' i spaly. et dispesato sacror e op hominis vt
voal. et v minist x. 7 v misti salutis. hic e q nece e q
fiat ex itetoe. et ex itetoe. q qs itendit fac. qd xpc isti
tuit. ad huana salut. vl' salte fac. qd fac eccla. i q claud
i gnali itento pdca. Q a ipa sic sac. a xpo accep. sic ad fide
lui salt dispensat. Rursus q ordo dignitatis exig. v maio
ra maiorib; et minora minorib; et media mediocrib; co
mittat. 7 qda st sac. q pa respitut ad excellat vtis. 7 dig
tis. v sacrm ofirmtonis ordinis. qda q respitut i dig nec
cessitatis. v bap. 7 mm. q unu gnat. 7 alteu regnat ad
exigen debita. qda at media. v euc. 7 pnia. et vncto ex
trea. hic e q p tanq suppma. n pst dispensari. n ab epis
et potificib; q est de iure coi. alia uo tanq i fima posse
a qb;cq; ordinib; et psonis iferiorib; dispesari. maxie in
articlo nect. qd dico p bap. media uo a sol' sacdotib; q it

epos · et iferiores p̄s sc̄ q̄ī i medio ostituti. Postrō q̄ꝛ secu
ritas salutis exigit · vt nos sic fiat · vt i dubiū ñ cadat · ⁊ nll̄s
ē q certꝰ sit de boītate · et credibilitate dispēsatoris · et ide ipe ñ
ē cert̄ de se · an amore · vl' odio dignꝰ sit · id si sac̄ta · dispēsari
p̄sset ab oībꝰ solū · nullꝰ eēt cert̄ · de susceptōe sac̄ti · ⁊ sic opteret sp̄
ritū · et malicia vniꝰ · pīudicaret salutī alteriꝰ · ⁊ ita ñ eēt sta
bilitas i gradibꝰ · Jam eccl'e · q̄ maxīe ōsistit i sac̄tis dispēsandis.
Et iō ōgruū fuit · vt sacroꝝ dispēsatō · ōmitteret hoī · ñ rōe scītatis
q̄ variat · s; volūtate · s; rōe auct̄s q̄ pmanet · q̄ ē de se · ac p̄b
optiut · q se extēderet ad bōs · et malos · ad eos q sc̄ i ī · ⁊ q sc̄
ex eccl'a · vez q̄ꝛ ex vitate fidei · et carītas q̄ fac nos filios eccl'e
et mēbꝰ · nullꝰ p̄t saluari · iō si sacra · ex recipiat · ñ ad salt̄ re
cipiūt · ꝙuis sit · va sacra · s; vtilia posset fi · si q̄s redeat ad
scā m̄re eccl'as · vnicā ē spōsā · cuiꝰ filios tm̄ xp̄s dig̃s reputat
etna hereditate · vn aug · ꝯ donatistas. Eccl'a padiso ōpata idi
cat nb̄ p̄sse q̄de bap̄ eiꝰ · homines ē foās accipe · s; salt̄ beatitu
dinis ē ex eande accipe · vl' tene · Ita et flumia de fōte padisi · sic
sc̄ptura testat̄ · ē foās largit̄ emanauert̄ · Noīati q̄ppe ōmemo
rant̄ · et p q̄s trāsfluunt · et q ex padiso ōstituta sit omib̄
notu ē · Nec tn̄ i mesopotamia · vl' egipto · q̄ illa flumia p
ueniūt · ē felicitas vite · q̄ i padiso ōmemorat̄ · ita fit · v̄ au
padisi aq̄ · sit ex padisum · btitudo tn̄ · ñ ñ i padisū · Sic ḡ bap̄
pōt esse ex eccl'am · munꝰ aut̄ · bte vite · ñ ñ i eccl'a repit̄ · q̄ sup pe
tra ē fundata · q̄ ē ligādi · et soluēdi · claues accep · h̄ ē v
na q̄ tet et p̄sid; ōe spōsi sui · ⁊ dn̄i p̄st · p q̄ ōiugale potatē
ē de aalt̄ p̄ric filios fac · pōt · q si ñ s̄bi at · i pte hereditatis
vocabunt̄ · si aūt s̄biat ex remanebit̄ · oīg̃ ḡ q̄de · p eccl'e hoc
atq; vnitate pugnā · si ñ tribuamꝰ heretias q̄s apd eos ē
agsam · s; eos arguentes doceamꝰ · qd ex vnitate h̄nt · nec
valet ad salt̄ · ñ ad eande venerit vnitate. D̄ sac̄toꝝ · itatōe
De itatōe sacroꝝ · hoc tenēd ē · q · l; · oē sit omib; sac̄tis. vi.
ñ itāri sc̄ eande p̄rā · et matiā · ex eade cā · ne fiat ōtu
melia sac̄to · sp̄alit̄ tam tria sc̄ sac̄ta · q̄ ñ sc̄ aliq̄te itāda
· s · bap̄ · ōfir · ⁊ ordo · J hiis namq; trib; imp̄munt̄ caract̄ · sp̄
ritualis · q ñ delet · Jt̄ quos caract̄ bapt̄ · retinet fūdamt̄ · ñ
aliꝰ p̄sset i p̄ma · ñ ille p̄mit · ipingit̄ · vn si q̄s ordinat̄ ñ bap̄
tizatus · ñ p̄tr̄ efficit̄ · s; ē tot̄ de nouo fac · q̄ꝛ ñ tll't iteratū · qd ō
stat ñ fuisse fcm̄. Rō aūt ad tllia p̄dcōꝝ · h̄ ē · q̄ꝛ p̄rīꝰ ñ
repat̄ · ꝰ bū · s · i carnat̄ · l; rōe sūme vt̄s · ⁊ sap̄ · et boītatis
sue · ñ agat i efficiat̄ · ñ i epte · ñ i fructuose · potissie
tn̄ ob suāe ꝯ; i nobilissis suis opeib; · ē moi illa sc̄ · p q re
pat̄ gen hūan̄ · Cm̄ ḡ · sac̄ · sc̄ · de gn̄e hi opm dicoꝝ · hic ē
q ōtumelia · q̄tūmo fit eis · q̄n sc̄ eande matiā ⁊ p̄rā · et
ex eade cā iterat̄ · q̄ꝛ i h̄ oñ · q p̄ꝰ dispensata fuit i efficatia
i epta et i fructuosa · ꝯ id q̄ exigebat ipiꝰ repati p̄rīꝰ · vt̄ · sap̄
et boītas sua · q̄ sp assistit ad opēd ill' · et p illa sacra.
Cāusꝰ · q̄m i ē h̄ sacrā · repat̄ · i q̄b; est generalit̄ efficat̄ dic
vt̄s · ad repatōz hūanī gen̄s · q̄da; sc̄ q̄ sūt introducta sup pr̄ū
morboꝝ · q̄da; ē ñ solū ad h̄ · s; ad statuēd · dis̄tinēdū; · et ordi
nad̄ i eccl'a ierachicos grad · et morbi p̄st variari · ⁊ repelli · et
introducia itm · grad aūt eccl'e debet ee firmi · solidi · ⁊ ōtinui ·
hic ē q sacrā · q respiciūt morbos itabiles · h̄nt effect̄ tn̄
sanitates · ac p̄lex · ⁊ i tabiles · rōe noue cāe · Sacrā vō illa q̄
respiciūt grad' hierarchie et stat̄ fidei · deriuatos · necce ē · q p̄t ef

fc̄s remediātes · alios effcs tribuāt pmanētes · ad grad'ui
et statuū eccl'e · distinctōe firmā · et stables; Et q̄ h̄ ñ p̄ fi · p dcā
mālia · vl' p dcā ḡuita ḡtū facietia · Necce ē · q fiat p aliq̄
sig · s · s̄be i corupti · s · aie i corruptibili · a p̄is · i corrupti · s; ōformitate
ad i corrup̄tie · i delebile · et ḡtis · i p̄ssa · q caractēs appllat̄. Et
q̄m nūq̄ delet̄ · iō ñ itāri p̄st · ñ illa sacra · i q̄b; caractēs i p̄munt̄.
Postrō q̄ꝛ i ē ē stat̄ fidi · s; q̄ h̄ fi distictō · i pp rāō · vidl;
i atie eccl'e · par · s · stat̄ fidei ḡeite · robrate · ⁊ mltip̄ te · s; p̄ ꝑ
distictō fidiū · ab i cdulꝰ · p s; ꝑ distīō · fortiū ab i firmis · ⁊
debilib; · P teraū ꝑ distic · clicoꝝ a laicis · hic ē · q illa sacra
q̄ respiciūt sp̄ecies fidi statū p̄dc; · caractēs i p̄munt̄ · p q̄s i dele
biliter i p̄ssos distiguat sp̄ · ac p̄b nūq̄ iterari posse. Qm̄ ḡ
bap̄s respic statū; fidei ḡeite · i qua pp dei distiḡr ab i cre
dulꝰ · isrl'ite ab egyptiis. Et ōfir · respic statū; fidei roboā
te · i q̄ distiḡr pp fortis ab i firmis · sic pugiles ab hiis q ad
pugdū ñ sc̄ ydonei. Ordo respic statū fidei mltiplicate · i q̄ di
stiḡr cleri a laycis · sic leuite ab aliis t'bub; · hic ē · q i hiis
trib; sac̄tis caractēs i p̄mūt. Q'a vō distic · pp · aū pp · ē p̄ · et
radical' · hic est · q caract' bap̄ · ē fūdamt̄ oīū alioꝝ caracteꝝ
et iō illo s̄btracto ñ potit sc̄ hedificiū · ac p̄b · o; d nouo fi.
Gr'a s̄bstinat ille aliꝰ i mp̄mi p̄st · ñ vq̄ vltiꝰ itādi sūt.
Nec sac̄ta · ea p̄dcā · q̄ hos i p̄mūt · ex cā āq̄ itāt̄ · ⁊ ḡuis d'fo
rmitatib; · deb; i poni p̄cā · pp diuī sacri ōtumeliā · l; alia · uij.
ex cāis diuisis · possit sine sua ōtuelia itāri. D' ōstitutōe
⁊ itegrate bapi
Jam nūc · vij · loco · restat videre d' itegrate
ēl; sac̄ti · q̄ cū sit i nūo septifor · p̄ dicēd ē · de itegrate vij.
bap̄ · q ē ianua aliōꝝ sacroꝝ · D' itegrate ḡ sac̄ bap̄ · h̄ tened
ē · q ad h̄ · q aīs baptiget̄ · vere · et plene · req̄ expssio forme
vocal' · ad ōstitute · q̄ ē h̄ · Ego te baptizo i noīe pris · ⁊ fi
lij · et sp̄c scī · am · abs; obmisione vocabli · et sine i p̄poītōe
vocabli · abs; p̄postatōe ordis s̄dā · et sn̄ ōmutatōe nois p̄
noīati · Req̄ · et i msio · vl' ablutō p elemētū aq̄ i toto corpe
vl' saltē i digori pte · s · q expssio · et i msio fiat ab uno et
eode · et i eode tpe · quib; ōcurrentib; si nō sit fictō i bapti
zato · dat ei grā regnatōis · rectificans · ⁊ p̄ificās ab oī culpa. Ad
v' efficatiꝰ fiat · cathecismꝰ et exorcismꝰ · taq̄ p̄patoꝝ p̄mit
tunt̄ · ta i puul' q̄ i adultis · ita tm̄ · q i adultis req̄ fides
p̄pa · i paruul' aūt suffic aliena. Rō aūt · ad tllia p̄dcōꝝ
h̄ est · q̄ꝛ cū p̄rī · ñ repat̄ vbū; · s · i carnatū; · taq̄ p̄fectissimū
et suffitietissimꝰ p̄rīꝰ · h̄at repare gen hūan̄ · p medicīta sac̄toꝝ
s q ñ sit i eis sc̄ fluū; ñ i ordinat̄ · ñ ē diminutū · i dispo
nē debuit sac̄tꝰ bap̄ · et alia itegriet̄ · s; q exigebat sua vir
tus sal' · ⁊ ē m̄r morb'. Qm̄ ergo virt̄ nōs repans · ē vt̄ tri
nitꝰ · q̄ scā mat̄ eccl'a cred̄r i aiō · ōfitet̄ i vbo · p̄fitet̄ i signo
s̄b trib; · p̄z distictōe · et p̄petate · ordine · et origine nāl; · Est ⁊
vt̄ passionis · x̄ · q mortuus et sepltꝰ fuit · et die tcia resurx̄
hic est q ad hoꝝ expssione i sacro · qd p̄ꝰ oīū sacroꝝ ē · et i q
p̄ · et p̄rīa · h̄ virt̄ opat̄ · debuit fi expssio trinitatis distic
ta · p̄pa · et ordinata noīatōe · q̄ ē de for · oñ · l; i tpe p̄mitie
eccl'e · potuit fi · i noīe x̄ · i quo itll's claud̄r trinitatis · debuit
ē fi · expssio vbi bapti · ē trina i msione · ad expssiōe mortis
x̄ · et sepltue · ⁊ Resurrectōis · p triduū fcē · q̄ ē de ōgitate · Et
q̄ꝛ simul' opat̄ vtraq; virt̄ · et i uno saluatore xp̄o · vt̄q; hoꝝ
d; fi · ab uno et eode simul' · et i eode; tpe pp s̄uādā vnitate.

in sacramento et sigillata veritate in salvatore nostro et mediatore christo.
Et virtus qua salus non reperiebatur inchoari per regenerationem seu renovationem
in esse gratie conferretis spirituale esse abstergendo immunditiam effugando
tenebras et refrigerando concupiscentiam que in universali labefactione omnes homines
descendentes sequaliter ab adam. hic est quod sacramentum primum quod est regenerationis
debuit fieri in elemento quod haberet conformitatem et naturalem representationem ad
tres predictos effectus prefatam gratie inchoationis nostre salutis. Cum ergo aqua sua
puritate mundat sua perspicuitate luminis est delativa sua frigiditate
refrigerat et maxime quia communis est omnibus inter cetera liquida. hic est quod sa
cramentum regenerationis nostre perfici debuit in elemento aque indifferenter quia omnis
aqua omni aque est eadem specie et similiter ne aliquis propter defectum eius periclitetur salutis
periculum in eternum. Postremo quia morbus contra quem primum est baptismus est originalis peccatum
quod animam privat vita gratie et omnium virtutum rectitudine habilitate et
prima quodammodo reddit ad omne genus eclipse et educit aliunde et parvulum
facit concupiscentialem et adultum actu concupiscentem redigit in servitutem et in dyabolum et
in virtutem et in potestatem principis tenebrarum. hic est quod ad hoc quod primus sacramentum
per hoc sufficiens adhibeat remedium agit in eo donum gratie rectifi
cantem in septiformi virtute et reparatorem virtutis habilitatem gratie purifi
cantem ab omni culpa contra pravitatem ad omnem deordinationem vitiosam.
Et quoniam originale peccatum contrahit alium et parvulum facit concupiscentialem et adul
tum concupiscentem. Necessaria est adulto fides propria et propria et parvulo sufficit
aliena que scilicet est in universali ecclesia. Qua vero baptismus dicitur eruere de servitute
dyaboli et de potestate principis tenebrarum tam parvulos quam adultos. hic
est quod utrique exorcizari debet ad expulsionem potestatis contrarie. utrique et
cathecizari adulti ut expulsa caligine erroris informetur ad fidem.
parvuli vero ut sciant patrini que eos debeant edocere. Ne per huiusmodi de
fectum impediatur baptismus sacramentum quod nunc habet suum finem. De integritate confirmationis vii.

De sacramento confirmationis hoc tenendum est quod ad ipsius integritatem requiritur forma
vocalis que secundum morem magis communem est. Consigno te signo crucis et confirmo
te crismate salutis in nomine patris et filii et spiritus sancti. Requiritur crisma
quod conficitur ex oleo et balsamo de quo cum prima manus episcopi sig
nis frontem imprimit sub predicta forma verborum confirmationis. suscipit sacramentum
per quod confirmatur homo ut pugil ad nomen christi audacter et publice confitendum.
Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est quia quod primum non reparatur verbum scilicet
incarnatum sic eternaliter acceptum est in corde patris et temporaliter in carne
sensibiliter apparuit homini sic neminem reparat nisi ipsum et corde concipi
at credendo et creditum exterius deprimat confitendo confessione debi
ta modo est confessio veridica veritate plena que non tantum est veritas
speculativa verum etiam practica. Hec autem est in qua non tantum est adequatio intellectus
formis rei verum etiam in qua tota homo confirmatur secundum intelligentiam et sed com
placentiam voluntatis et sed adheret virtutis ut sic ex toto corde tota anima
et tota mente sic ex corde puro et conscientia bona et fide non ficta. et
talis est confessio integra placida et intrepida ut sit integra ratione eius de quo est
placida ratione eius coram quo est intrepida ratione eius a quo fit. habet illa confessio.
Quoniam igitur ad hoc homo pusillanimis non est ydoneus nisi per manum superne gratie
confortetur. ideo ad hoc sacramentum confirmationis fuit divinitus institutum tanquam immediate
sequens baptismum. Quia vero finis imponit necessitatem his que sunt ad finem
ideo integritas dicitur huius sacramenti sed exigentia confessionis predicte et suarum con
ditionum trium videlicet predictarum. Primo igitur quoniam confessio debet esse integra
et integritas confessionis non est nisi quis confiteatur christum verum hominem
pro hominibus crucifixum eundemque verum dei filium incarnatum patri et spiritui
sancto per omnia coequalem. Inde est quod in forma vocali non tantum fit expressio ac
tus confirmandi verum etiam ipsius signi crucis et nominis beatissime
trinitatis. Amplius quia confessio debet esse placita ratione eius coram quo fit

et fit haberi coram deo et hominibus et deo non potest placere nisi assit lumine
intelligentie et nitor conscientie nec proximo nisi assit odor bone fame et vi
te honeste. ideo ad horum designationem in elemento exteriori commiscetur oleum
olivarum quod est nitidum et balsamum quod est odoriferum ut per hoc signi
ficetur quod confessio ad quam hoc sacramentum ordinat et disponit coniunctum
debet habere nitorem conscientie et intelligentie cum suavi odore tam vite quam fa
me ne aliqua contrarietas sit inter linguam et conscientiam vel inter linguam
et famam propter quod talis confessio non acceptetur ab homine nec approbetur a deo. Postremo quia talis
confessio debet esse intrepida ut nec pudore nec pavore dimittat
quis dicere veritatem in tempore persecutionis etiam ignominiosam mortem in
cruce confiteri publice formidet vel erubescat. Precipue horrens in consilio
inde pena et ignominia passionis. et hic pudor et timor po
tissime apparet in facie et maxime in fronte ideo ad omnem verecundiam et
formidinem propellendam et manu potestativa imponitur quod confirmat et crux
fronti imprimitur ut non erubescat eam publice confiteri nec formidet pro confessione
nominis christi si opus fuerit quantacumque pena vel ignominia sustinere tanquam verus
pugil verus ad pluri et tanquam miles strenuus ferens in fronte re
gis sui signum et crucis eius triumphale vexillum est quod pater sit ho
stium cuneos penetrare secure. Et per hoc est quod crucis gloriam libere predicavit
si eius pena et ignominia formidetur. unde quod dicebat sanctus andreas
Ego si crucis ignominia expavescerem. crucis gloriam non predicarem.

De sacramento eucharistie hoc tenendum est. De integritate eucharistie. ix.
quod in hoc sacramento verum corpus et verum sanguis christi non tantum significantur
sed etiam veraciter continentur sub duplici scilicet specie panis et vini tanquam sub
uno non duplici sacramento. hoc autem est per consecrationem sacerdotalem que fit in
platione vocalis forme a domino institute super panem scilicet hoc est corpus meum. super
vinum vero hic est calix sanguinis mei et cetera quibus verbis cum intentione conficiendi
a sacerdote prolatis transubstantiatur utrumque elementum scilicet panem in corpus et
sanguinem in christi remanentibus speciebus sensibilibus sub quarum utraque continetur
totaliter non circumscriptibiliter sed sacramentaliter totus christus. in quibus etiam proponitur nobis
ut cibus quod qui digne recipit non solum sacramentaliter verum etiam per fidem et ca
ritatem spiritualiter manducando corpori christi mistico magis incorporatur et in se ipso
reficitur et purgatur. Qui vero indigne accedit iudicium sibi manducat et bibit
non diiudicans scissum corpus christi. Ratio autem ad intelligentiam predictorum
hec est. Quia primum reparativum verbum scilicet incarnatum et sufficientissimum
est in virtute et sapientissimum in sensu ideo sic nobis contulit sacramenta
sicut exigit sapientia et sufficientia sua. Et quia sufficientissimum est
ideo in largiendo medicamenta morborum et carismata gratiarum non tantum
instituit sacramenta quibus nos esse gratie generamur ut baptismus et genitos
augmentamur et roboraremur ut confirmationis verum etiam quibus genitos
et augmentatos nutriret ut sacramentum eucharistie propter quod hec tria sacramenta
omnibus tantum que accedunt ad fidem. Cum ergo nutrimentum non est quod ad
esse gratuitum attendatur in uno quoque fidelium per conservationem devotionis
in dei dilectionis ad proximum et dilectionis intra se ipsum et devotio ad
deum exercet per sacrificium oblationis dilectio ad proximum per unionem
sacramenti communionis et dilectio intra se ipsum per viatici refectionem. hic est
quod primum nostrum reparativum istud sacramentum eucharistie dedit in sacrificium oblationis
et sacramentum communionis et viaticum refectionis. Quia vero primum nostrum re
parativum non tantum est sufficientissimum verum etiam sapientissimum et omnia agit
ordinate ideo sic dedit et disposuit nobis in sacrificio sacramentum et viati
cum sed quod competit tempori gratie revelate statui vie et capa
citati nostre. Primo igitur quoniam tempore gratie revelate requiritur ut ibi
non offeratur oblatio quelibet sed pura placita et plenaria et
nulla alia est talis nisi illa que fuit in cruce oblata scilicet christi corpus.

et sanguis. Hic est quod necesse est quod in hoc sacramento non tantum figuraliter, verum
etiam veraciter corpus Christi tamquam oblationis huius tempore debitam contineatur. Si
militer quia corpus Christi signum conveniens sacramenti communionis et dilectionis, ideo tamen sit
communionis et dilectionis significans, verum etiam ad illam inflammans, ut effi
ciat quod significat. Et quia maxime nos inflammat ad dilectionem mutuam
et maxime unit membra est unitas capitis a quo per viam amoris
diffusivam unitatis et transformationis manat in nos dilectio mutua.
Hic est quod in hoc sacramento continetur verum Christi corpus et caro immaculata, ut se
nobis diffundens et nos in invicem uniens et in se transformans, [?]
caritatem per quam se nobis dedit, se pro nobis obtulit et se nobis reddidit, et ubi cre
scit usque in fine mundi. ¶ Postremo quia modus refectionis competens statui gratie
est refectio spiritualis communis et salutaris. Refectio autem spiritus est verbum vite
ac per hoc refectio spiritus spiritus in carne est verbum incarnatum sive caro
verbi, quod alibi est communis et salutaris, quia licet sit una omnibus tamen salvat
per ipsam. ¶ Quia igitur non est dare aliud cibum spiritualem communem et salutiferum nisi ipsum
verum corpus Christi, hinc est quod necesse est ipsum in hoc sacramento esse veraciter contentum,
exigente hoc perfectione sacrificii placativi, sacramenti unitivi et viatici re
fectivi, quod debet esse in tempore novi testamenti et gratie revelate et veritatis Christi.
¶ Rursus quia statui vie non competit Christum aperte videre propter velamen enigmatis et
propter meritum fidei, non convenit Christum carnaliter dentibus attrectare et propter horrorem
crudelitatis et immortalitatis ipsius corporis, ideo necesse fuit corpus et sanguinem
Christi tegi velatum sacratissimis simbolis et similitudinibus congruis et expressis.
Et quia non magis est idoneum ad refectionem quam alimentum panis et potus vini, nec
est magis idoneum ad significationem veritatis corporis Christi veri et mistici quam panis factus
de mundissimis granis et vinum expressum de purissimis acinis in unum collectis,
ideo sub hiis speciebus magis quam sub aliis debuit sacramentum istud exhiberi. Et
quia Christus sub illis speciebus debebat esse non secundum mutationem factam in ipso, sed potius
in eis, ideo ad [?] duplicem ubi predicatur in quo insinuatur existere Christus sub illis
speciebus, sit conversio substantie utriusque in corpus et in sanguinem remanentibus solis ac
cidentibus, tamquam signis ipsius corporis continentibus et etiam expressivis. ¶ Quia vero
beatum et gloriosum non potest dividi, nec in partes scindi, nec separari ab anima, nec a
deitate sua, ideo sub utraque specie est unus Christus et totus et indivisus, scilicet corpus,
anima et deitas. Ac per hoc ubique est unum et simplicissimum sacramentum continens totum
Christum. ¶ Et quia qualibet pars speciei signat Christi corpus, hinc est quod totum sic est in tota specie quod
in qualibet eius parte, sive sit integra sive divisa, ac per hoc non est in ea circumscriptum
vel occupans locum vel habens situm vel perceptibile per aliquem sensum corporeum
et humanum, sed omnem latens sensum ut fides habeat locum et meritum.
Propter quod etiam ne deprehendatur, accidentia illa habent omnem operationem quam ante habe
bant, prius licet sit panis substantia quamdiu continent in se Christi corpus. ¶ Unde quod est
quamdiu durant in suis proprietatibus illibate et sic idonee ad cibandum.
Postremo quia capacitas nostra non adequatur efficacie suscipiendi, non est accipiendum sed
in spiritu, nec in ventrem sed in mentem, et mens Christum non attingit nisi per cognitionem et
amorem, per fidem et caritatem, in qua fides illuminat ad recognitionem et
caritas inflammat ad devotionem, ideo debet quis digne accedat atque
spiritualiter comedat ut sic per recordationem fidei masticet, per devotionem
amoris suscipiat, per quod non in se transformet Christum sed ipse potius in
cibat in eius misticum corpus. Propter quod manifeste colligitur quod qui tepide
et indevote et inconsiderate accedunt iudicium sibi manducant et
bibunt, quia tanto sacramento iniuriam faciunt. Et ideo consilium est hiis qui se sen
tiunt minus mundos mente vel carne vel etiam indevotos ut dif
ferant quousque ad usum [?] agant per animi mundi devotionem et circumspectionem
accedant. Propter quod etiam hoc sacramentum preceptum est celebrari cum sollicitudine
precipua tam quoad locum, quam et quoad tempus, et quoad verba et orationes et quoad
ad vestimenta et celebrationem missarum, ut tam ipsi sacerdotes conficien

tes quam et percipientes suscipiant gratie donum per quod purgentur, illu
minentur, perficiantur, vivificentur et in ipsum Christum per excellentissimum amo
rem ardentissime transferantur. De integritate penitentie. x.

De sacramento penitentie hoc tenendum est quod ipsa est secunda tabula post naufragium
data quam naufragantes per mortale peccatum recurrere possunt, quod divine in statu
presentis vite quicumque et quotienscumque divina clementia voluit implorare.
Ipsius autem partes integrales sunt contritio in corde, confessio in verbo, et satisfactio in facto. Ex quibus
tota penitentia integratur, cum peccator omne mortale culpam perpetratum de facto deserit, ver
bo accusat et animo detestatur, proponens nequaquam iterare peccatum. Hiis autem debito modo
concurrentibus, cum absolutione facta ab eo in quo est ordo clavium et iurisdictio absolvitur
homo a peccato, reunitur ecclesie et reconciliatur Christo mediante clave sacerdotali, pro
cum autem iudicio non tamen habet fieri absolutio, verum etiam excommunicatio et relaxatio quia propter hoc habet
fieri ab episcopo tamquam ab ecclesie sponso. ¶ Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est. Quia
principium reparativum verbum scilicet incarnatum eo ipso quod verbum fons est veritatis et sapientie,
eo ipso quod incarnatum est fons pietatis et indulgentie, ideo debuit reparare genus humanum
per medicamenta sacramentorum et precipue contra precipuum morbum qui scilicet est peccatum mortale,
unde quod decet pontificem pium, prudentem medicum et iudicem equum, ut sic
in curatione non appareat ubi incarnati summa clementia, prudentia et iustitia. ¶ Quia ergo
igitur quod in curatione nostra a morbis culpe per penitentiam apparere debuit ipsius Christi pontificis
piissimi summa clementia, et summa pontificis clementia sic excellit omnia humana peccata
qualiacumque et quantacumque sint et quotienscumque fuerint perpetrata, hinc est quod penitentes
suscipere ad veniam est ipsi pontificis clementissimi, non semel nec bis,
sed quotienscumque supplex imploraverit clementiam dei. ¶ Et quia divina clementia te vere
et suppliciter implorantem quantumcumque sicut penitentie lamentis, et ad hoc prius homo committere se quam
diu est in statu presentis vite quia vertibilis est in bonum et in malum, hinc est
quod quotienscumque et quecumque et quantacumque peccator peccaverit, ad penitentie sacramentum potest
habere refugium per quod sibi fiat remissio peccatorum. ¶ Rursus quia in curatione
non debet manifestari ipsius Christi medici peritissimi summa prudentia et pruden
tia media est in adhibendo remedia contraria per quod non tantum morbus auferatur
verum etiam precaveatur, cum enim peccet homo in deum delectatione, consensu et perpetratione,
scilicet corde, ore et opere, hinc est quod prudentissimus medicus instituit ut contra
deordinationem peccatoris sed tempore iam sit afflictiva in temporali et operativa quod
sit per delectationis complacentiam occultam esset reformatio penitentis, sed
tempore vi pro dolorosa penitentia conceptam in corde, pro perpetratione expressa
in ore per confessionem consummatam in opere per satisfactionem. ¶ Et quia omnia peccata morta
lia a summo deo avertunt et unum gratie opponunt et unam pulchritudinem hominis
integritudine privant, hinc est quod ad hoc quod penitentie sacramentum sit sufficiens ex suis
partibus integrum, necesse est quod penitentia habeat de omnibus peccatis et quoad partes
per displicentiam de perpetratis, et quoad presentis percessationem de perpetrandis,
et quoad futurum per propositum nequaquam recidivandi vel in idem vel in aliquod peccatum,
ut sic totaliter recedendo a culpa per penitentiam divinam gratiam suscipiat, per quam
optineat veniam omnium peccatorum. ¶ Postremo quia in curatione nostra manifestari
debet ipsius iudicis Christi recta iustitia, et ipsius in presenti tempore non est iudicare ante
finale iudicium, ideo ad particularia iudicia ante finem iudices debuit
constituere. Et iudices isti inter deum offensum et hominem offendentem sunt qui
medii vicarii Christi et propositi pro domino, quia illi sunt primi patres et familiares
eius officium quod sunt ei in ministerio connexi scilicet sacerdotes, ideo omnibus in sacerdotali
ordine constitutis et solis datur potestas duplex clavis, scilicet clavis scientie ad di
scernendum et clavis que est ligandi et solvendi potestatis ad iudicandum et
absolutionis beneficium impendendum. ¶ Clavium propter confusionem vitandam non glo
et eius est plane in ecclesia militante cum ipsa hierarchia ecclesiastica debeat esse, sed potestate
iudiciaria ordinata, ideo hec potestas ligandi et solvendi concessa est
primo et summo sacerdoti cui collata est tamquam summo capiti potestas uni
versalis et deinde secundum particulares ecclesias dividitur in partes ita quod potestas in episcopos

Deinde in presbyteros descendit a capite uno, id est, ut quisque sacerdos habeat ordinem
et claves; ad eos tamen usus clavium non se extendit, quod sibi ordinare se liberius, nisi
sibi ab eo qui habet iurisdictionem ordinariam committatur. Non vero illa iurisdictio plenius sit
in capite summo et deinde in episcopo et postremo in sacerdote curato, propter quod aliquibus horum
committitur alterius. Sufficientius quod ab infimo, magis a medio, et maxime a supremo.
Et quia in pontifice summo et in episcopis est iurisdictio non tantum ad iudicandum in foro conscientiae
in occulto, verum etiam in aperto, tamquam in illis quibus commissum est ecclesiae regimen et custodia sicut
sponso committit sponsa, hinc est quod gladium habent praelati, et quasi plenariam potestatem ad universalis
defensionem ecclesiae, et potestatem largiendi de thesauris meritorum ecclesiae, quos habent repositos
et commendatos tam a capite quam a membris, et hoc in relaxatione; ut sic tamquam veri Dei
iudices ligandi et solvendi integram possideant potestatem, per quam impoenitentes feriant
et compescant rebelles, et modo absolvant et reconcilient Deo et sanctae matri ecclesiae vere
existentes poenitentes. De integritate unctionis extremae. XI.

De sacramento unctionis extremae hoc in summa tenendum est, quod ipsum est sacramentum exeuntium ex
hac vita, praeparans et disponens ad sanitatem perfectam, valens etiam ad delendum venialia
et ad recuperandam sanitatem corporalem, si infirmo expediat. Ad huius sacramenti integritatem requiritur
oleum simplex sed consecratum, vocalis expressio orationis, inunctio infirmi in septem locis determinatis,
scilicet in oculis, auribus, naribus, labiis, manibus, pedibus et lumbis; et esse debet istud
sacramentum dari nisi adultis et postulantibus in imminente periculo mortis, et hoc per manum ministerium
sacerdotis. Ex quo colligitur quod inter haec sacramenta et conferentiae est diversa septiformis, scilicet
in efficacia, in forma, susceptione, dante, loco et tempore. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est:
Quia cum principium reparativum verbum scilicet incarnatum nos repararet, in quantum mediator Dei et hominum
homo Christus Iesus, et quia Iesus habet salvare, in quantum autem Christus unctus habet unctionis gratiam in alios
derivare, hinc est quod ipse est in omnibus suis sacramentis virtutem tribuens salutarem. Cum quia alia
ad hoc quod perfecte sanet indiget tempore gratiae sanitatis, scilicet ad sanctitatem actionis, ad sanctitatem
contemplationis, et ad felicitatem comprehensionis, et propter hoc est intrantium in ecclesiam, sicut pro
dictum in eadem, quorum est alios erudire, et tertia est exeuntium de eadem per mortem, hinc
est quod non solum unctionem sacramentalem instituit Deus in confirmatione, verum etiam mediam in ordine pon-
tificali, et extremam in imminente periculo mortis. Quoniam igitur finis imponit necessitatem his
quae sunt ad finem, hinc est quod secundum exigentiam huius finis debet hoc sacramentum operari, debet et integrari,
suscipi et dispensari. Quia igitur quod huius sacramenti operatio debet regulari a fine, et finis
est quod introductum est ad salutem felicitatis perpetuae facilius et expeditius consequendum, et
hoc fit per devotionem spiritum levantem, per exonerationem a culpis venialibus et aliis se-
quelis, quae devotum deprimunt, hinc est quod sacramentum istud efficaciam habet et ad devotionem exci-
tandam et ad venialia dimittenda et a poenarum sequelarum facilius abolendas; et quia pro talibus
infirmis expeditur ad salutem vivere ad suorum cumulum meritorum, hinc est quod sacramentum istud quandoque
etiam vigorando animo et exhortando a malo, fugat et allevat a morbo. Et
hoc est quod dicit beatus Iacobus: Oratio fidei salvabit infirmum et si in peccatis fuerit, dimittentur ei.
Rursus quia huius sacramenti institutio debet esse secundum exigentiam finis, et haec est acquisitio spiritualis sa-
lutis per remissionem culparum, et haec salus respicit sanitatem et munditiam conscien-
tiae interioris, secundum quod indicat ille unguentum caelestis, hinc est quod in hoc sacramento debet esse oleum
simplex et consecratum, quod sanitatem et nitorem designat in interiori conscientia. Quia vero supra
illam salutem mortalis homo non habet potestatem, hinc est quod ordo et forma vocalis expressio per
verbum deprecativum ad impetrandum gratiae donum. Et quia anima infirmitates spirituales contrahit
in corpore secundum quattuor virtutes ipsius corporis regitivas, scilicet sensitivam, interpretativam, generativam
et progressivam, hinc est quod in omnibus his virtutibus desuetis sunt unguenda. Cum igitur virtus
sit in membris defunctis, virtus sensibus, scilicet oculis visus, aures auditus, nares olfactus,
manus tactus, et os gustus, et in aliis virtutis scilicet interpretativae, et pedes deserviunt
progressivae, et lumbi generativae, hinc est quod inunctio debet fieri in septem locis praedictis, ut sic
disponatur homo per hoc sacramentum ad plenitudinem sanitatis per deletionem omnis venialis peccati. Postre-
mo quia istius sacramenti susceptio a fine dependet, et finis est velocior transitus ad
caelum per depositionem omnis venialis et conversionis mentis ad Deum, ideo non debet dari nisi
adultis, qui venialiter peccant, nec aliquibus nisi petentibus, quia devotionem suscipientis exigit,
nec nisi in periculo mortis constitutis, et quasi in transitu ad alium statum. Et quia hoc

est sacramentum periclitantium, et tamen habet materiam sacramentalem oleum consecratum,
hinc est quod propter periculum eundo committitur sacerdotibus, et propter con-
secrationem olei non est nisi consecratis manibus conferendum. Ex variatione
igitur finis in confirmatione et unctione extrema oritur diversitas in efficacia,
in materia et in forma, in loco et in tempore, in susceptione et in dispensatione. In
efficacia, quia in sacramento disponit ad virilem agoniam, hoc ad celerem
advolationem. In materia, quia in illo permixto balsamo, hoc vero in oleo
puro. In forma, quia illud in indicativo, hoc vero in deprecativo. In loco,
quia in fronte, hoc vero in multiplici parte. In tempore, quia in sanitate, hoc
in aegritudine. In susceptione, quia in non solum adultis, verum in parvulis,
hoc vero tamen adultis. In dante, quia illud ab episcopis, hoc autem a sacerdoti-
bus quibuscumque. Et haec omnis diversitas a fine procedit, quia sicut clauditur
diversitas in finibus, propter quod diversitatem inducunt in hiis quae ad fines
illos habent finaliter ordinari. De integritate ordinis. XII.

De sacramento ordinis haec in summa tenenda sunt, quod ordo est signaculum
quoddam, quo spiritualis potestas traditur ordinato. Licet autem ordo sit unum
de septem sacramentis, septiformis tamen est ordinis gradus: primus est in ostia-
riis, secundus est in lectoribus, tertius in exorcistis, quartus in acolythis, quintus in
subdiaconis, sextus in diaconibus, septimus in presbyteris. Hiis autem quasi praemodo
cuiusdam praeparatorii supponitur clericalis tonsura, et super psalmistatum
praemodo autem complementi superponitur episcopatus, patriarchatus et in papatu,
a quibus manant ordines, et dispensari debent sub debitis signis
tamen extra tempus vel modum qui in auditu sollemniter debita modo observata,
quae ad tempus, locum, officium et personam. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est:
Quia principium reparativum verbum scilicet incarnatum, quia ut Deus et homo sacramenta mediatoria
ad salutem hominum instituit, ordinate, discrete et potenter, secundum exigentiam
suae bonitatis, sapientiae et virtutis, hinc est quod ipsa medicamenta sacramentorum commisit
hominibus dispensanda, non quibuscumque, sed eo modo quo exigebat ordo, discretio
et potestas. Oportuit igitur aliquos fieri ad hoc officium, excellenter distinguendos et
segregatos, quibus ordinatio iure potestatis huius committeretur. Et quia huius di-
scretio non debuit fieri nisi per signum sacramentale, cum omnia sint sacramentalia, hinc est quod debu-
it esse aliquod sacramentum, quod esset sacrum signum ordinativum, distinctivum
et potentiale ad sacramenta cetera dispensanda, ipsi distinctio, potestatio et
ordinatio; et ideo ordo diffinitur signaculum quoddam, in quo spiritualis potestas traditur
ordinato, in quo similiter in eius notificatione clauditur tria praedicta, ex
quibus colligi potest in summa quae ad integritatem ordinis exiguntur. Quia igitur
quod ordo est signaculum distinctivum et sequestrativum ab omni populo, ut quasi divino
cultui sit totaliter mancipatus, ideo ordines praecedit distinctio
quaedam in tonsura et corona, per quam intellectus resecato temporalium appeti-
tuum et mentis elevatio ad aeterna, ut totus ostendatur clericus deputatus
esse ad divinum cultum, et ideo dicitur in susceptione coronae: Dominus pars
hereditatis meae. Et quia talis debet esse instructus in divinis laudibus,
quae maxime consistunt in psalmis, ideo psalmistatus tamquam pabulum
ceteros ordines antecedit, quod tamen largo modo vel stricto inter or-
dines numeratur. Secundo vero, quia ordo est signaculum ordinativum et
in se ipso est ordinatum, et ordo consistit in gradium dispositate et
distinctione completa, secundum quod exigit septiformis gratia, ad cuius dispen-
sationem sacramentorum ordines specialiter ordinantur, et propter hoc hinc est quod septem
sunt ordines graduati ordinati, videlicet ad sacerdotium, in quo status
est ordinum, quia ipsi est conficere sacramentum corporis Christi, in quo est plenitudo
omnium gratiarum. Alii vero sex sunt qui subministrant, et quia gradatim quasi
per quos ad gradus ascenditur salutis, qui etiam sex sunt propter numeri perfectionem.
Cum senarius est primus numerus perfectus et propter hoc sic exigitur perfectio et
sufficientia officii ministrandi. Ista vero aliqui ministrare qui aut

motiorum aliqs appropinquo et aliqs de primo ut dicit in ministerio ordinatio. Et quia quolibet horum ministeriorum generatur secundum actum purgandi et illuminandi hinc est quod vij sunt ordines ministrales et vij omnium perfectissimus in quo altaris conficitur sacramentum quod consumatur in ordine uno tamquam in fine ultimo et completo. ¶ Postremo quia ordo est singulum potestatis non tamen respectu aliorum sacramentorum dispensandorum verum etiam respectu sui et potestatis sic potestate est potestas excellentior ideo non tamen sibi competit potestas simplex cuiusmodi est in ordine simplici verum etiam eminentia potestatis cuiusmodi est in his qui sunt ordines ordinarie dispensare. Et quia excellentia quantomagis descendit tantomagis dilatatur et quantomagis ascendit tantomagis unitur hinc est quod plures sunt episcopi pauciores archiepiscopi paucissimi patriarche et unus pater patrum qui papa merito appellatur tamquam unus primus et summus pater spiritualis omnium patrum immo omnium fidelium et ierarcha precipuus sponsus unicus caput indivisum pontifex summus christi vicarius fons origo et regula cunctorum principatuum ecclesiasticorum a quo tamquam a summo derivatur ordinata potestas usque ad infima ecclesie membra secundum quod exigit precellens dignitas in ecclesia ierarchia. Et quia hec dignitas potentie manet in ordine ideo hoc sacramentum non debet dispensari nisi cum magna discretione et sollempnitate ac per hoc nec aquolibet nec a quolibet nec in quolibet loco nec quolibet tempore sed personis litteratis honestis et actis in regularitatibus alienis ieiuno stomacho loco sacro tempore misse et temporibus ab ecclesia iure statutis debet hic ordines dispensari et hoc ab episcopis quibus propter sui eminentiam reservatur dispensatio ordinum confirmatio per impositionem manuum consecratio monialium et abbatum et dedicatio ecclesiarum que propter sui celebritatem non debet dispensari nisi ab his qui habent preeminentiam potestatis. De integritate matrimonii xiii.

De sacramento matrimonii hoc in summa tenendum est quod matrimonium est legitima coniunctio maris et femine individuam vite consuetudinem retinens. hec autem coniunctio non solum fuit post peccatum verum etiam ante sed ante fuit institutum sacramentum coniugii in officium. Nunc autem non solum in officium verum etiam in remedium contra libidinis morbum prius significabat coniunctionem dei et anime et nunc preter hoc significat coniunctionem christi et ecclesie et duarum naturarum in unitate persone. Introducitur autem hec coniunctio in esse per liberum consensum animorum expressum utriusque persone exterius expressum in aliquo signo sensibili. consumatur autem habet in copula carnali. Ita quod per verba de futuro dicitur matrimonium initiatum per verba de presenti ratificatum sed per carnalem copulam consumatum. hic autem sacramentum tria sunt bona scilicet fides proles et sacramentum et xij impedimenta que impediunt contrahendum et dirimunt iam contractum que in his versibus continentur. Error conditio votum cognatio crimen. Cultus disparitas vis ordo ligamen honestas. Si sis affinis si forte coire nequibis. Hec socianda vetant conubia iuncta retractant. ¶ Ratio autem intelligentiam predictorum hec est quia principium reparans verbum scilicet incarnatum eo ipso quod verbum dei fons est sapientie in excelsis eo ipso quod incarnatum est clementie fons in terris. et ideo eo ipso quod verbum est humani generis formativum per suam sapientiam eo ipso quod incarnatum est ipsius reformativum per suam clementiam. Et quia humanum genus reparat per clementiam quia prius reparabile fecit per sapientiam quod per summo ordine exigebat quod genus humanum faceret potens stare et potens labi potens etiam reparari sic in precedentibus ostensum fuit. Cum igitur verbum dei hominem fecit in sua sapientia sic et ergo fuit potens stare cadere et resurgere. hinc est quod genus humanum eo ipso propagandum ordinatum quod exipso modo propagandi habet quod manifestum tenet ipsum ad standum habet etiam quod manducet ad remedium sic etiam in propagatione illa est adeo post peccatum scilicet libido que traducit morbum. Et quia status hominis erat ex coniunctione ipsius anime ad deum per amorem in castissimo singulari et individuo verum veniebat ex coniunctione divine nature et humane in unitate ypostasis et per unitatem igitur gratia divina est introducta vel singularis et individua. hinc est quod deus instituit ab initio ut propagatio fieret per coniunctionem maris et femine individuam et singularem que significaret ante peccatum coniunctionem dei et anime seu dei et ierarchie celestis. ¶ Post peccatum vero coniunctionem christi et humane nature seu christi et ecclesie. et ideo utrobique est sacramentum scilicet ante et post sed alio et alio modo quantum ad significationem et usum. Cum igitur esset sacramentum ante quam serviret morbo libido que servit propter peccatum post habet per ipsum excusari quod ipsum valeat viciare quia non morbus medicamentum corrumpit sed medicamentum habet curare morbum. Ex quo manifeste apparet quod sit matrimonium et qualiter sit divinitus introductum in esse. ¶ Rursus quia quelibet predictarum spiritualium unionum in sacramento matrimonii significatarum est unio unius sicut agentis et influentis et alterius sicut patientis et suscipientis et hec faciente amoris vinculo quod ex mera voluntate procedit. hinc est quod matrimonium debet esse coniunctio duarum personarum differentium secundum rationem agentis et patientis scilicet virilis sexus et muliebris et hoc ex mero consensu voluntatis. Et quia voluntas exterius non apparet nisi per signa ipsa exprimantur. hinc est quod necesse est quod consensus mutuus exterius exprimatur. Quia vero consensus per verba de futuro non est verus consensus et presens sed ipsius promissio consensus vero animorum commixtione non facit plenam unionem quia non dum sunt una caro. hinc est quod per verba de futuro dicitur esse initiatum matrimonium de presenti consumatur sed in carnali copula consumatum quia tunc sunt una caro et unum corpus fuerunt ac perhoc plene significat unionem que est inter nos et christum. Tunc enim plene traducitur corpus unius in corpus alterius scilicet sui corporis potestatem ad reddendam plenam et ideo ipsius matrimonii sunt tria bona scilicet sacramentum propter vinculum insolubile. fides propter debiti solutionem proles non sic effectus consequens ad utrumque. ¶ Postremo vero quia debet coniunctio matrimonialis debet esse ex libero consensu procedens ad copulationem propter distantiam in unam matrimonii legem hinc est quod xij moris impedimentum. hinc est quod xij sunt impedimenta matrimonii. Quod patet sic coniugiale namque consensus requirit libertatem in consentiendo ydoneitatem ad coniunctionem. Sed libertatem in consensu tollitur per duo scilicet istas primas involuntarii scilicet per errorem et violentiam et sic sunt duo impedimenta scilicet error et violentia. libertas autem in consentiente tollitur per hoc quod quis est alligatus alteri et hoc vel deo vel homini. Si deo hoc est per votum expressum vel per id quod habet votum annexum primum est in voto sed in ordine. Si autem homini hoc duplex aut per ligamen existens aut per precedens per religionem quod quis ligatus est uxori sed est in crimine quando mechus vel mecha machinatur est in mortem coniugis vel ipso vivente fidem de contrahendo dedit. Et sic sunt quatuor impedimenta scilicet votum ordo ligamen et crimen. ydoneitas autem ad unionem est distantia propter quatuor que tollitur per nimiam propinquitatem vel per nimiam elongationem. Nimia autem propinquitas aut est per generationem sive per adsimilem generationem vel est cognatio legalis et spiritualis aut venit per commixtionem seminum aut per contractum sponsalium et sic sunt tria impedimenta scilicet cognatio affinitas et publice iustitie honestas. Nimia autem distantia aut attenditur ad ea que sunt nature ut cum non possit commisceri carnaliter aut quantum ad ea que sunt fortune quod non sunt in una potestate ut patet cum unus servus est et alter liber aut quantum ad ea que sunt religionis christiane ut cum quis est baptizatus alter vero minime. Et sic tria impedimenta scilicet impotentia coeundi error conditionis et disparitas religionis ac per hoc sunt in universo xij impedimenta que spiritu sancto dictante introducta sunt in ecclesiam christi cuius et si ordinatio sacramentorum sit commissa potissime coniugii sacramentum commissum est maxime propter varietates que circa hoc sacramentum accidere possunt. et propter vicium annexum quod est materie inferioris communiter huiusmodi et ideo ipsius ecclesie est gradus cognationum limitare sicut pro tempore expedire videtur et personas legitimas vel illegitimas iudicare et divortia facere. sed numquam dicitur nec per matrimonium quod legitime intro

ducere et annullare. quia quod deus coniunxit. homo non potest. quantumcumque sit magnae potestatis separare. cum ipsi dei iudicio iudicandi remaneant universi.

Explicit liber vi. Incipit liber vii. de statu finalis iudicii.

De iuditio .I.

Postquam aliqua dicta sunt breviter

De trinitate dei. de creatura mundi. de corruptela peccati. de incarnatione verbi. de gratia spiritus sancti. de medicina sacramentali. Restat nunc septimo et ultimo aliqua breviter tangere de statu finalis iudicii. de quo in summa tenendum est. quod sine dubio iudicium universorum futurum est. in quo deus pater per dominum iesum christum iudicabit vivos et mortuos. beatos et malos. reddendo unicuique secundum exigentiam meritorum. In hoc etiam iudicio fiet librorum apertio. scilicet conscientiarum. quibus merita et demerita universorum sibi ipsis et ceteris innotescant. facientes hoc virtute illius libri vitae. ubi secundum incarnatum. quia in forma deitatis non videbitur nisi a bonis. in forma vero humanitatis. in qua sententiam promulgabit. videbitur tam a bonis quam a malis. et blandus iustis. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est. Quia cum primum principium hoc ipso quod primum sit a seipso. secundum seipsum. et propter seipsum; hoc ipso ipsum est formaliter efficiens. et finis universa producens. regens. et perficiens. id est. unde sicut producit secundum altitudinem suae virtutis. sic etiam regit secundum rectitudinem veritatis. et consummat secundum plenitudinem bonitatis. Quoniam igitur altitudo suae virtutis requirebat ut non tantum esset producens creaturam ad vestigium. verum etiam ad imaginem. non solum creaturam irrationalem. verum etiam rationalem. non solum creaturam quae movetur secundum impetum naturae. verum etiam secundum libertatem voluntatis. et creatura quae est ad ymaginem. quia dei capax est. est beatificabilis. creatura rationalis est disciplinalis. creatura habens libertatem voluntatis secundum legem iustitiae est ordinabilis et dotabilis. hinc est quod rectitudo veritatis legem homini imponere debuit. in qua et ad obtinendum iuvaretur; et ad legem erudiretur et ad iustitiam obligaretur. sic tamen quod libertatem voluntatis non cogeret. quin pro suo libitu voluntas iustitiam relinquere possit. et sequi. cum sic res quas condidit amministret. ut eas agere proprios motus sinat. Et quia plenitudo bonitatis in consummando operatur secundum quod exigit altitudo virtutis. et rectitudo veritatis. hinc est quod consummationem beatitudinis non dat a beatitudine summa. nisi his qui fuerint iustitiae et rectitudine veritatis imposita. quam susceperint disciplinam. et amaverint illam summam felicitatem. et appetierint plus quam bona transitoria. Et quoniam quod bonum hic agitur quod autem oppositum pro suarum varietate voluntatum. quae interim occultantur et in statu viae secundum suum arbitrium currunt. hinc est quod ad manifestationem altitudinis virtutis. rectitudinis veritatis. et plenitudinis bonitatis. necesse est universale iudicium sequi. in quo fiant integre retributiones praemiorum. aperte declarationes meritorum. et irrevocabiles lationes sententiarum. ut in integris retributionibus supereffluentia summae bonitatis. appareat plenitudo. in apertis declarationibus meritorum veritatis. appareat rectitudo. et irrevocabilibus lationibus sententiarum. suae virtutis. et potestatis appareat altitudo. Primo igitur quia ista retributio respicit culpam. cui debetur pena. vel iustitiam. cui debetur gloria. et universi filii ade habent hanc vel illam. hinc est quod necesse est iudicio retributionis omnes iudicari. ut iusti glorificentur. et impii condempnentur. Rursus quia aperta declaratio meritorum requirit quod similiter appareat quod est agendum. et quod actum. vel omissum est a libertate voluntatis humanae. secundum convenientiam conscientiae. hinc est quod et libri conscientiarum aperientur. ut appareant merita. et liber vitae. ut appareat ipsa iustitia. secundum quam approbanda vel reprobanda sunt merita illa. Et quoniam ille liber vitae est liber in quo scripta sunt omnia similiter. convenientissime et in conscientiis scribuntur veraciter. ideo et concursu apertionis horum librorum fiet aperta declaratio omnium meritorum. id est quod occulta cordis eorum. et sibi et ceteris innotescant. Unde ut vult augustinus liber ille est vis quaedam fiet. ut ad memoriam eorum cuncta mirabiliter revocentur. ut lucide appareat equitas divinorum iudiciorum in aptissimo lumine veritatis. Postremo quia irrevocabilis latio sententiarum debet fieri ab eo qui possit audiri et videri. et a quo non possit appellari. et videri ab universis. non potest summa lux quam tenebrosi oculi videre non possunt per eo quod facie ad faciem videri non potest secundum divinitatem [illegible] et iocunditate cordis necesse est quod iudex appareat in effigie creata. Creatura vero pura creata autem non habet summam a qua appellari non possit. hinc est quod necesse est quod iudex noster. et deus sit. ut iudicet pauc. summa. et homo sit ut videatur. et disceptet cum peccatoribus in effigie humana. Et quia una vox disceptationis fiet eis probabiles. et assecuntur innocentes. hinc est quod una eius effigies. sanctos iustificabit et econtrario impios detrudet.

De antecedentibus ad iudicium. et maxime de pena purgatoria. .II.

Deinde in speciali circa statum finalis iudicii consideranda sunt quaedam sunt praeambula. quaedam sunt concomitantia. quaedam sunt consequentia. Praeambula autem sunt duo. scilicet pena purgatoria. et suffragia ecclesiastica. De primo igitur de penis purgatorii hoc tenendum est. quod ignis purgatorius est ignis corporalis. quo tamen spiritus iustorum. qui in hac vita non impleverunt penitentiam et satisfactionem condignam affliguntur. secundum plus et minus. secundum quod plus de cremabili secum ex hac vita deferunt. affliguntur autem minus graviter. quam in inferno. et gravius. quam in hoc mundo. non tamen ita graviter. quin sperent et sciant se in inferno non esse. sed forte penarum magnitudine hoc aliquotiens non advertunt. Haec autem purgatoria ab igne materiali inflicta purgat spiritus a reatibus et scoriis. et a reliquiis peccatorum quibus sufficienter expurgatis. immediate evolant. et introducuntur in gloriam paradisi. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est. Quia autem primum principium hoc ipso quod primum sit optimum et perfectissimum. et hoc ipso quod optimum sit sic amativum boni et summe detestativum mali. sic sua bonitas non patitur quod bonum remaneat irremuneratum. sic et pati non debet quod malum remaneat impunitum. Quoniam igitur multi decedunt qui in hac vita penitentiam non totaliter impleverunt. et meritum vitae eternae in eis non potest remanere irremuneratum. et vitium culpae non potest remanere impunitum. nec patitur ordinis universi plenitudo. Necesse est quod finaliter praemientur. Necesse etiam quod hinc deinde prius puniantur secundum suarum culparum exigentiam. et reatum. et quia culpa commissa fuit offensiva maiestatis divinae. et deturpativa creaturae. et deformativa ymaginis divinae menti nostrae impressae. maxime si fuit culpa mortalis. et venialis quae disponit ad hanc. et de offensa requiritur punitio. de deturpatione vero requirenda est satisfactio. et de deformatione requirenda est expurgatio. hinc est quod pena illa est interim punitiva. digne satisfactoria. et sufficienter expurgativa. Primo igitur quoniam pena illa debet esse iuste punitiva. et sic quod contempto bono eterno et summo. se subiecit infimo. iterum deinde inferioribus subiciatur. ut ab eis suscipiat penam. et quia eorum ordinem pervertit culpa. et rationem quae [illegible] et deum contempsit. et seipsum vilem fecit. hinc est quod ordo divinae iustitiae exigit. ut spiritus ab igne materiali habeat puniri. ut sicut origine naturae anima unitur corpori. ut influat vitam. sic uniatur igni materiali secundum ordinem iustitiae. ut punibile puniendi a quo suscipiat penam. Et quia veritas quod sunt in gratia non sunt digni pena transitoria. et tanto maiori digni sunt pena. quanto maiora commiserunt. et minorem egerunt penitentiam. hinc est quod ab igne materiali puniuntur temporaliter. quidam vero diutius. quidam vero brevius. secundum quod reatus exigit offensarum. Necesse est etiam [illegible] quod tum vivat dolor quod habeat amor. Tanto est difficilius quod purgatur quanto medullis cordis eius intimius amor inhaesit mundanorum. Amplius quoniam pena illa debet esse satisfactoria. et satisfactio respicit libertatem voluntatis. et statum viae perfectae est. in non sit status merendi. et pene ille minime tenebit ratione voluntatis. Necesse est quod illud quod deficit ex parte libertatis in voluntate. subsistente suppleatur in acerbitate ex parte penae. Quia vero ignis habet quod purgat quod quae vult perdere non potest. hinc est quod nec aliquid penitus absorbet. et nunc in desperatione tendere. nec ex inferni ire potest. nec voluit aliquatenus prosilire.

ac per hoc licet gravius puniatur, longe tamen minus quam in inferno. ac statum
illum indubitanter sciunt animae quae sunt eorum qui in inferno irremissibiliter crucian-
tur. Postremo quia poena illa debet esse expurgatoria, et purgatio illa
est spiritus, necesse est quod ignis ille spiritualem habeat virtutem, dum corporalis sit natura, vel ut
magis credo ipsa virtute quae est instrumentum divinitatis. Adiuncta cum poena extrinseca ipsius
animae iam possessis punita et reatum omnem alleviatam perfecte purga-
tione sufficienti, ut iam nulla remaneat dissimilitudo ad Deum. Et quia tales sunt
dispositi in summo ad deiformitatem gloriae suscipiendae in se, cum ianua sit
aperta et purgatio consummata, necesse est illos statim evolare in quibus est caritas igitur
sursum levans et nihil retardans ex parte impuritatis animae vel reatus. Hec
est decor divinae misericordiae seu iustitiae, ut apostolus differant gloriam cum inveniant recepta-
culum idoneum, et magis sit poena in dilatione primorum, nec amplius puniri
debeant sive iam purgati. De antecedentibus ad iudicium, et primo de suffragiis ecclesiae.

De suffragiis ecclesiae hoc tenendum est quod suffragia ecclesiae prosunt mortuis iij
suffragia dico quae ecclesia pro mortuis facit, sicut sacrificium, ieiunium, elemosyna et aliae
orationes, et poenae voluntarie assumptae pro eorum culpis, celi expiandis. Prosunt autem
mortuis, non quibuscumque, sed mediocriter bonis, ut potest illis qui sunt in purgatorio, non
valde malis sicut illis qui sunt in inferno, nec valde bonis huius, scilicet qui sunt in caelo,
quia possunt eos eorum merita et orationes suffragantur ecclesiae militanti, cum nobis
nulla beneficia impertiunt beati. Prosunt autem secundum maiorem et minorem, vel pro diversitate
meritorum in mortuis, vel pro caritate vivorum, quae magis sollicitat pro aliquibus quam
pro aliis; et hoc vel ad poenarum mitigationem vel celeriorem liberationem, secundum quod
summae providentiae dispensatio eis melius videt expedire. Ratio autem ad intelligentiam
praedictorum haec est: quia primum principium cum sit optimum ac per hoc summae severitatis contra ma-
lum, denique pietatis summae suavitatis erga bonum, et ideo cum rigore severitatis
iustitiae, ita in quibus est reatus culpae debeat post hanc vitam in purgatorio tormentari,
debet cum rigore suavitatis misericordiae relaxari et hic augeri et minui; maxime
quia in misericordia fuit constitutum et sic operibus et meritis non prosunt amplius se iuvari,
disponere quod debuit regimen divinae providentiae suffragia eis offerre absque his
quae prosunt, salva tamen rectitudine iustitiae, a qua nunquam recedit, nec per dulcedinem misericordiae dis-
secare, nec aequitatem separare. Cum igitur iustitia exigat conservationem honoris divini
regiminis universi et qualitatem meriti humani, ideo summi et supremi prin-
cipii providentia sic disposuit haec suffragia valere defunctis secundum dulcedinem
misericordiae et rectitudinem iustitiae, servantis divini honoris regimen universi et
humani meriti qualitatem. Primo igitur in his suffragiis servari debet iustitia quae
divini honoris est conservativa, et honor divinus exigit opera satisfactoria
et poenalia in persolutionem pro culpis. Hinc est quod per illa opera habent suffragia
fructum, per quae potissime fit satisfactio et honor recompensatur Deo. Cum igitur
hae sint tres partes satisfactionis, scilicet ieiunium, oratio et eleemosyna, et altaris sacrificium, in quo
maxime redditur honor debitus Deo propter placentiam illius qui in altaris sacrificio
offertur. Hinc est quod suffragia ecclesiae consistunt in his operibus satisfactoriis, et maxime
in missis cantandis, secundum quod beatus Gregorius in IV libro Dialogorum insinuat aliquos
propter missarum beneficia de poenis magis celeriter liberatos. Ac per hoc pompa
exequiarum et accuratio funeris et huiusmodi non debent inter ecclesiae suffragia computari
proprie, quia et beatus Augustinus dicit de cura pro mortuis agenda: curatio funeris,
conditio sepulturae, pompa exequiarum magis sunt solatia vivorum quam subsidia
mortuorum. Amplius quia debet in suavi iustitia conservari ordinis et
regiminis universi, et hic exigit ut in communicatione influentiae salvetur ordo
et symbolum inter ea a quibus et in quae influentia illa manat, ac per hoc
inferius non debeat influere in id quod est supra, nec in id quod est penitus incommodum,
dissimilatum et elongatum. Hinc est quod suffragia ecclesiae non possunt valere his
qui sunt in inferno, quia sunt a corpore ecclesiae mystico penitus separati; unde nulla
spiritualis influentia ad eos pervenit nec eis prodest, sicut nec influentia ca-
pitis prodest membris a corpore amputatis. Hinc etiam est quod non prosunt beatis, quia

sunt omnino superiores secundum statum, et iam in termino existentes non possunt ad al-
tiora conscendere, sed magis e converso ipsi prosunt nobis et eorum orationes. Iam et
licet merentur in caelo, ideo disposuit ordo divinus ut sanctis orationes of-
ferant, ut ipsi suffragentur nobis merito devotionis ad divina beneficia impetranda, et e con-
verso prosunt quidem eis ecclesiae suffragia, sed magis nobis prosunt sua. Restat igitur quod solum istis
prosint qui sunt in poenis purgatorii. Nam ipsi ratione poenae et impossibilitatis
merendi se sunt inferiores viventibus, ratione vero iustitiae certis membris ecclesiae coniuncti
in viventibus mutua caritate, sed prosunt per symbolum. Postremo quia in his servari
iustitia quae postulat exigentiam meritorum, hinc est quod suffragia illa quae communiter fiunt pro de-
functis, licet omnibus bonis valeant pro modulo suo, his tamen amplius
valent qui magis meruerunt ut sibi valerent dum erant in statu viae. Illa vero quae
specialiter fiunt pro aliquibus, quia intentio facientis est in ea, et secundum divinam providentiam et ecclesiae in-
stituta absque dubio non est cassa. Et ideo plus valent illis pro quibus deputata
fuerint, licet et aliis aliquo modo conferant. Nec tamen prosunt in aliis sibi ducere sic
illis principaliter pro quibus fiunt, pro eo quod licet sint spiritualia, tamen divina iustitia pro ma-
iori culpa maiorem exigit emendam, et pro pluribus culpis plures emendas.
Ut exemplum de luce quae aequaliter illuminat adunatam multitudinem sedentium non placet,
quia haec suffragia potius assimilationem habent pretii redemptoris quam huius influentiis
descensivis. Certum autem cuius dignitatem valeat ille infinitudinali diffusione
habet etiam et in creatis poenis et suffragiis pondus attendere et numerum et
mensuram. De concomitantibus, scilicet de conflagratione ignis. IIII

De cetero dicendum est de concomitantibus ad iudicium, quod scilicet conflagratio mundanorum
ignium et iam omnium corporum. De conflagratione igitur hoc tenendum est quod ignis procedet faciem
iudicis, qui terrae faciem curret, in qua figura huius mundi mundanorum ignium
conflagratione peribit, sicut tamen est aquarum inundatione diluvii. Dicitur autem transire
figura huius mundi, non quantum ad destructionem totalem huius mundi sensibilis, sed quia per actionem illius
ignis omnia elementa inflammata consumentur, vegetabilia et animalia purgabuntur et
innovabuntur elementa, maxime aer et terra, purgabuntur et ita adveniet requies quibus
facta cessabit et motus caeli, ut sic completo numero electorum fiat innovatio et
praemiatio caelestium et mundanorum. Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est,
quia principium universale rerum cum sit sapientissimum et in omnibus quae agit attendat ordinem
sapientissime potentissime, a terminis debet attendere quod spectat ad conformitatem, ut sic non
descendit prius a medio in medium a postremo, scilicet in terminis congruentissime ordina-
tus appareat illius principii sapientia ordinans et bonitas et altitudo. Cum igitur
Deus secundum ordinatissimam sapientiam fecit istum mundum sensibilem et maiorem, fecit propter
mundum minorem, videlicet hominem, qui inter Deum et res alias inferiores
in medio collocatus est. Hinc est quod ut ordo sic invenitur congruit, et habitator cum habita-
tore habeat armoniam, homine bene instituto debuit mundus iste in bono et quieto
statu institui; homine labente iste mundus debuit deteriorari; homine perturbato
debuit perturbari; homine expurgato debuit expurgari; homine innovato debuit
innovari; homine consummato debuit consummari. Primo quidem mundus iste perturba-
ri debuit homine perturbato, sicut stetit cum stante et congruo modo cecidit cum labente. Et
in futuro iudicio propter severitatem iudicis ostendendam necesse est omnia corda terreri,
et peccatorum maxime, quia universorum dominum contempserunt, ut sic omnis creatura divinum
accipiat zelum et conformetur auctori et conformetur habitatori. Necesse est totius
orbis cardines horribilissime commoveri. Et quia non intensius, velocius et subtilius
in agendo et commovendo in alia elementa quam ignis, ex omni parte concretus, hinc est quod
necesse est quod ipsius iudicis faciem ignis praecedat, non ex una parte tantum, sed
ex omni parte mundi, ut sic in concursu ignis elementalis et caelestis, ignis purgatorii
et infernalis, ut per infernalem reprobi adurantur, per purgatorium iusti pur-
gentur, et per caelestem haec terrae nascentia consumantur, per elementa subtilientur et
ad innovationis faciem ordine disponantur, et sunt cum hic certa complebit non
solum homines et daemones, verum etiam angeli videntur terreantur. Rursus
quia mundus iste purgari debet cum homine expurgando et hominem in statu fi-

nal' tpris idiget pgari a scoria auaritie et malitie sic i p(ri)n(ci)p(io) tpr a fece luxurie idiguit et pgari et velocit(er) et i(n)tme et pfec(t)e. hic e q sic p(ri)m(us) mund(us) delet(us) est et q(uo)da(m)m(od)o pgat(us) p elementu(m) aq(ue) q(uo)d e frigid(um) (contra) ardore(m) et fece(m) luxurie sic final(is) mund(us) pig(a)b(itur) et p(ro)p(ter) refrigatione(m) ca(ri)t(at)is (contra) frig(us) malitie et auaritie q regnab(it) i fine q(ua)si i ip(s)a senectute mu(n)di. Que q(uia) maxie s(un)t adherentie nece(ss)e e q(uod) pg(a)ns sit actionis motiue violente et accelerante q(uo)d n(on) co(n)tig(it) reperire i alio el(emen)to q(uam) i igne. Et sic fc(tu)m est i aq(ue) i(n)undatione diluuiu(m) sic p actione(m) ig(ni)s h(uius) mu(n)di sensibil(is) facies exuret(ur). Ap(osto)li q(uia) m(un)d(us) iste inouari d(ebet) cum homine inouato n(on) inouari p aliq(ua)m inoua(m) for(mam) n(isi) p(er)dat vetusta(m) et q(uo)da(m)m(od)o dispo(sitio)ne(m) dispo(sitio)ne noua sit i(n)ducta. hic e q(uo)d ig(ni)s maxime h(ab)et v(irtu)tem expl(u)siua(m) forme extranee h(ab)et e(ni)m n(atu)ra(m) s(u)btilissima(m) et celesti n(atur)e cog(na)ta(m) p(ro)p(te)r q(uo)d debet fi(eri) pgatio simul et inouatio. Ita q(uod) cu(m) gemina(m) h(ab)eat efficac(iam) q(uantum) ad a(liu)d iudicis aduentu(m) p(re)ced(i)t q(uantum) ad al(iu)d h(oc) seq(uitur). Et cu(m) inouatio sit ad nouitate(m) q(ua)m Ap(osto)l(us) redd(i)t ad vetustate(m) ac p h(oc) ad nouitate(m) i(n)corruptibile(m) q(uie)tare n(on) e i ip(s)o alic(uius) cal(i)t(a)te. hic est q(uod) l(ice)t i illa pgatione ig(ni)s ad ag(enda)t p n(atu)r(a)le v(ir)t(ut)e(m) v(t) i(n)flam(m)are pgare rarefacere et s(u)btiliare nece(ss)e e q(uod) e(x) illa v(ir)tute n(atura)li sit v(irtu)s op(er)ans s(upra) n(atur)a(m) e(t) i(n) ip(s)o fi(e)t (con)flag(ra)tio o(mn)is mutuu(m) et e(st) etia(m) v(ir)tute fiet m(un)d(us) (com)plem(en)tu(m). Postre(m)o q(uonia)m mund(us) iste d(ebet) (con)su(m)ari ho(m)i(n)e (con)sumato et t(un)c e ho(mo) (con)su(m)at(us) q(ua)n(do) e(ri)t i gl(or)ia (com)plet(us) n(umeru)s electoru(m) ad q(uo)d q(ui)de(m) statu(m) o(r)d(inatur) sic(ut) ad fine(m) ultimu(m) et (com)pletu(m). nece(ss)e e f(a)c(t)a (com)pletione illi(us) nu(mer)i t(er)minari et q(ui)etari mot(um) n(atur)e celestis. nece(ss)e e et t(er)minari istas mutatio(n)es eleme(n)tares. nece(ss)e e et p (con)seq(ue)ns t(er)minari g(e)n(er)atio(n)es q(ue) s(un)t i a(n)i(m)alib(us) et plantis. Cu(m) ista o(mn)ia o(r)dine(n)t(ur) ad for(mam) nobilissima(m) q(ue) q(ui)de(m) e a(n)i(m)a r(ati)o(na)l(is) (com)posito statu i a(n)i(m)ab(us) nece(ss)e e t(er)minu(m) et (com)plem(en)tu(m) po(n)i ceteris p(re)cede(n)tib(us). Et i(de)o co(r)p(or)a celestia h(ab)ita q(ui)ete et lu(m)i(ni)s plenitudi(n)e d(icu)n(tur) remu(n)erari. El(emen)ta u(er)o q(uia) ap(ti)t(udi)nem n(on) h(ab)ent u(i)m se m(u)ltiplicandi p t(ra)ns(mu)tatio(n)e(m) mutua(m) d(icu)n(tur) i(n)nouari n(on) q(uantum) ad s(u)b(stanti)a(m) s(ed) q(uantum) ad actione(m) et passio(n)e(m) mutua(m) et h(oc) q(uantum) ad q(ua)litates actuales ve(getati)ua u(er)o et se(n)sitiua q(uia) n(on) h(ab)e(n)t p(o)t(enti)a(m) ad vita(m) p(er)petua(m) et duratio(n)e(m) se(m)pit(er)na(m) q(ue) (com)petit statu(i) illi(us) nobilitatis nece(ss)e e i p(ro)p(r)ia n(atur)a (con)su(m)i ita t(ame)n q(uod) saluat(ur) i p(ri)n(ci)piis et q(uo)da(m)m(od)o i h(omi)ne s(cilicet) i illi(s) q(ui) similitudi(n)e(m) h(ab)e(n)t cu(m) o(mn)i g(e)n(er)e c(re)at(ur)e et i(de)o i ip(s)i(us) i(n)nouatio(n)e et gl(or)ificatio(n)e i(n)nouari p(os)s(un)t dici et q(uo)da(m)m(od)o p(re)miari.

De conditionibus sive de resurrectione corporum. V

De resurrectione corporum hoc tenendum est, quod omnia corpora resurgent in generali resurrectione. Et illa in eis erit distantia quantum ad ordinem temporis, sed magis quantum ad ordinem dignitatis. Nam mali resurgent cum suis penalitatibus et deformitatibus universis et defectibus quos habuerunt in statu viae. In bonis autem natura sua labes et vitia detrahet, et omnis resurget integro corpore et plena aetate et debita mensura membrorum, ut sic sancti omnes occurrant in virum perfectum et in mensuram aetatis plenitudinis Christi. Surgent autem tam in bonis quam in malis corpora eadem numero quae prius et eisdem partibus constituta, salva totali veritate naturae, non solum quantum ad membra principalia et humiditatem radicalem, verum etiam salvis capillis et ceteris membris quae faciunt ad decentiam corporis. In quamcumque igitur auras vel similia in pulvis humani corporis cedat, ad eam animam redibit quae ipsum primitus vivificavit et rexit animam.

Ratio autem ad intelligentiam praedictorum haec est. Quia primum principium eo ipso quod primum, summum est nobilissimum et sufficientissimum, ac per hoc principium est naturae, gratiae et praemiorum principium, et potentissimum, clementissimum et iustissimum; licet secundum quandam appropriationem sit potentissimum in constitutione naturae, et clementissimum in collatione gratiae, et iustissimum in retributione praemiorum; tamen singula sunt in singulis, quia sua potentia, clementia, iustitia numquam possunt ab invicem separari; et ideo in opere retributionis necesse est quod ipsa fiat sicut exigit rectitudo iustitiae, reformatio gratiae et completio naturae. Quoniam ergo iustitia necessario requirit quod homo qui meruit vel demeruit non in anima solum, sed nec in corpore solum, sed in anima simul et corpore praemietur vel puniatur in utroque; reformatio gratiae hoc requirit, ut totum corpus assimiletur capiti, et corpus mortuum fuit necesse resurgere et unitum esse inseparabiliter divinitati; completio naturae requirit ut homo constet simul ex corpore et anima tamquam ex forma et materia, quae mutuum habent appetitum et inclinationem mutuam. Necesse est ergo, natura esse futurum exigente, hoc constitutionem naturae, infusionem gratiae et retributionem iustitiae, secundum quas tota universitas habet regi. Et ideo ex his omnibus tribus clamat hominem resuscitandum, ut omnis extollatur excusatio illorum qui contra hanc veritatem fidei obsurdescunt, ut mirum quod contra tales universus pugnet orbis terrarum.

Postremo quoniam ratio dictat esse secundum exigentiam ordinationis divinae iustitiae, et divina iustitia reddit unicuique quod suum est pro loco et tempore, et omnis anima corpori simul et ad punctum temporis unita vel habet in eo culpam vel gratiam, necesse est quod omnes resurgant; et quia distincte debet esse status retributionis a statu viae, et ratio spectat ad statum retributionis ut non consummetur ordo universi, et ut fides habeat meritum quod credit quod non videt, et ut etiam et clarius appareat aequitas divinae iustitiae, et ut simul fiat consummatio et retributio finalis in angelis et hominibus, requirit haec divina iustitia ut omnes resurgant simul, quod est de communi lege, quod dico propter Christum et eius beatissimam Matrem. Quia vero mali debent poenam et miseriam, et boni gloriam, ideo etsi simul resurgant in tempore, valde dissimiles erunt in conditione; et iam quia malorum resurrectio non est ad vitam, sed ad supplicium, necesse est quod ipsi cum infirmitatibus et deformitatibus debitis suscitentur.

Rursus, quia ratio dictat esse secundum exigentiam consummationis gloriae, et perfectio gloriae nos facit conformes Christo capiti nostro, in quo nullus fuit defectus membrorum, sed perfecta aetas et statura debita et effigies formosa; optimum est quod boni suscitentur in optimis conditionibus, ac per hoc necesse est quod in eis et vitia detrahantur et natura sufficiat optima, ita est ut, si aliquid membrorum deerit, suppleatur; si aliquid superfluitatis inerit, auferatur; si aliquid membrorum deordinatum, corrigatur. Si parvulus erit, ad quantitatem aetatis est quam habebat in iuventute, licet non mole, divina virtute reducatur. Si decrepitus, ad eandem aetatem reducatur. Si gigas sive nanus, ad mensuram congruam limitetur, ut sic omnes integri et perfecti occurrant in virum perfectum etc.

Postremo quia ratio dictat esse secundum exigentiam perfectionis naturae, et natura spiritus rationalis exigit quod vivificet corpus proprium, quia proprius actus in propria materia habet fieri, necesse est quod idem corpus numero resurgat, alioquin non esset resurrectio vera. Requirit enim natura animae rationalis et immortalis, quae sic habet esse perpetuum, quod corpori habenti esse perpetuo influat vitam, ac per hoc corpus quod anima vivificat ex ipsa vivificatione ordinationem habet ad incorruptionem perpetuam. Sed tamen quia illud in quo consistit natura totius corporis, sicut sunt membra principalia et humiditas radicalis et anima, secundum speciem habet ordinationem necessariam; alia vero, scilicet caro secundum materiam, et partes quae sunt de bene esse hominis habent ordinationem de congruo; et ideo quaedam partes sunt ordinatae ad resurrectionem secundum ordinem necessitatis, aliae autem erunt secundum ordinem congruitatis. Quem quidem ordinem quia Deus imposuit naturae, natura non potuit perficere, quia non per motum suum suscitatur, et ipsa divina providentia non frustra debuit facere; necesse est quod ipsius virtute reparetur corpus idem numero et immortale et ex omnibus partibus constitutum et salva tota veritate naturae. Cum autem hoc non habeat in potestate natura, sed solum in appetitu, quia non idem corpus numero destructum reparare potest, cum non possit in totam rei substantiam, nec immortale possit efficere, cum esse principaliter generale sit corruptibile, nec dispersa colligere; necesse est quod resurrectio non seminalibus naturalibus causis, sed primordialibus attribuatur, ut fiat secundum esse mirabile et supernale et divinum imperium voluntatis.

De consequentibus sive de poena infernali. VI

Consequentia ad iudicium sunt duo, scilicet poena infernalis et gloria caelestis. De poena igitur infernali hoc tenendum est, quod poena infernalis est in loco corporali deorsum, in quo aeternaliter affliguntur omnes reprobi tam homines quam spiritus mali, affligentur eodem igne materiali, quod ce(...)

malum et affliget spiritus et in corpora. nec tamen omnes illa consuetudine affliget. alios plus alios minus secundum exigentiam meritorum. Unde in affectu igitur coniuncta erit afflictio secundum omnes sensus. coniuncta erit pena damni et carentia visionis dei. ita quod in hiis penis erit varietas. et cum varietate acerbitas. et in acerbitate interminabilitas. ut ad reproborum supplicium tormentorum summa ascendat in secula seculorum. ¶ Ratio autem ad interminabilitatem penarum hec est. Quia primum principium pro eo quod primum quod habet in summo habet. ideo necesse est ipsum esse rectissimum. Cum ergo retributio agat secundum rectitudinem, sic non se facere non potest. non se negare non summam iusticiam impugnare. Necessario sua rectitudine exigente. omnis qui peccat punitur secundum quantitatem culpe. In hiis maxime quos lege mortis contemptores per impenitentiam perseverantes in iniquitate. Quoniam iniquitatis infinitum est. et contemnit culpa non solum quod ad radicem verum etiam quod ad eius aggravantes circumstantias est. quia iudex iustus penas debitas absolute exigat usque ad ultimum quadrantem. ut sic non remaneat dedecus peccati sine decore iusticie. et sic manifestat potentiam in creando. et sapientiam in gubernando. et clementiam in reparando. sic manifestet suam iusticiam in puniendo. ¶ Quoniam divina iusticia peccatorem debet punire secundum exigentiam culpe. et culpa mortalis ad quam succedit finalis impenitentia ipsa habet rationem deordinationis perpetue. deordinationis libidinose. et deordinationis multimode. Necesse est quod ipsa puniatur penarum eternitate acerbitate et multiformitate. ¶ Primo igitur deordinationis perpetue pena debet esse perpetua. quia peccator quod quantum in se est committit. et ideo quod numquam penituit perpetuo in animo durat. et aucta perpetua scilicet deo sequatur. et adversus peccator quod in peccato vellet perpetuo delectari. licet delectatio illa transitoria sit momentanea. quia tamen deordinatio tenet rationem perpetuitatis. pena deordinationis reos debet habere carentiam finis. ut sic in suo perpetuo finem non apposuit homo a peccato recedendo. sic deus in suo perpetuo non desistat a puniendo. et sic quod infinitum peccavit. sic penam habeat infinitam. Et quia infinitam penam intensione portare non potest. habeat saltem duratione. Et sic voluntas eius post mortem semper malo adheret. semper susceptione punitionis. sic deus semper affligat. semper immutatione sine requiete hoc perpetuitate deordinationis corporis dampnatis. ¶ Rursus quoniam deordinationis libidinose pena debet esse afflictiva. quia delectatio punitur per contrarium. gratia et spiritus rationalis in peccando committit se ad bonum proprium et nunc in appetitu delectationis libidinose amando. et contra hoc contemptum divinum imperium. hinc est quod ad hoc quod illa delectatio improba perfecte puniatur in quantum similiter est delectatio cum contemptu. Necesse est quod per punitionem illius contemptus et delectationis peccator sive sit homo sive sit spiritus. preparetur in loco infimo. et maxime a statu glorie longinquo. hoc est in profundissimo inferni. Necesse est etiam quod in corporali punitione inferiori natura ac plus non anima spiritualis patitur. scilicet a corporali et infima. hoc est ab affectibus corporum mundanorum vel infectibus designatis et igne sulphureo cremantur. Et quia spiritus quamvis prius sit potentior corpore. et non corpus habet influentiam in ipsum movendi dignitate nature. per culpam peccati se subiciat creature vilitati et nobilitati pene. hinc est quod secundum ordinem iusticie deus ordinavit. ut tam peccator spiritus quam homo igitur corporeo alligetur. non ut in illo influat vitam sed ut divino decreto suscipiat penam. ¶ Cum enim tam quod oritur per timorem divinum immissum. et quod sentit per vim naturalem sensus sit inseparabiliter alligatus. necesse est quod acriter torqueatur. Et quia ignis ille non agit nisi per dispositionem potentie et voluntatis maculate. ex improbitate libidinis procedentis. et hec non est equalis in omnibus. hinc est quod ab eodem alii cremantur plus alii minus. sicut sub eodem igne aliter urit palea et aliter comburitur lignum. Quamvis autem illa potentia distinctio et variatur. secundum quod ignis actio moderatur in eodem est uniformis. et numquam esse non desinat. non mutatur. hinc est quod divino imperio ordinate ignis ille sic agit

quod semper urit. et non consumit. semper affligit. et non interimit. Quia non agit ad sui fortis multiplicationem. sed ad pacis anime in corpore perturbationem. sive ipsius spiritus in se ipso. unde non fit nova acceptio. sed accepte pacis continuatio. ut sic in eadem pena nec acerbitas eternitatem. nec eternitas tollat acerbitatem. ¶ Postremo quoniam deordinationi multimode debet esse pena multimoda. et in omni peccato mortali actuali est deordinata conversio a summa luce et bonitate. et inordinata conversio ad bonum commutabile. et deordinatio voluntatis contra dictamen rationis recte. hinc est quod omnes actualiter peccantes. quod est de apostolo punientur pena duplici. scilicet propter aversionem carentia visionis dei. propter conversionem pena incendii materialis. propter pugnam voluntatis et rationis pena vermis. unde sic ex hac multiplici penarum afflictione varie et acerbe eternaliter cruciatur.

VII. et ultimum. De gloria paradisi

De gloria celesti. hec tenendum est quod in ipsa est premium substantiale et accidentale. Premium autem substantiale consistit in visione fruitione et tentione summi boni sive dei. quod bonum videbitur facie ad faciem. hoc est nude et sine velamine. quod fruitur avide et delectabiliter. quod etiam tenebitur sempiternaliter. ut sic impleatur illud Bernardi quod deus futurus est omnibus plenitudo lucis. voluntati multitudo pacis. et memorie continuatio eternitatis. Premium vero substantiale consistit in gloria corporis. quod sancta stola dicitur. quam resumpturi perfecti anima beata tendit in summum celum. Et hec stola consistit in quadruplici dote corporis scilicet in dote claritatis. subtilitatis. agilitatis. et impassibilitatis. Que erit secundum plus et minus. secundum maioritatem et minoritatem premii habite caritatis. Premium autem accidentale consistit in quodam decore speciali superadiecto quod quidem aureola nuncupatur. et secundum doctorum sententiam debetur tribus generibus operum. scilicet martirio predicationi et continentie virginali. Et in omnibus predictis secundum gradus et distinctio secundum exigentiam meritorum. ¶ Ratio autem ad intelligentiam predictorum hec est. Quia primum principium hoc ipso quod primum habet summam unitatem veritatem et bonitatem et hoc ipso est potentie in deo summa clementia potentia sapientia et iusticia. Quoniam autem invisibilia dei manifestari decet per opera. ideo deus mundum istum sensibilem principians sic produxit. sic gubernat. sic reparat. sic remunerat. et consumat. quod in productione manifestat summam potentiam. in gubernatione sapientiam. in reparatione clementiam. et in retributione iusticiam consumatam. ut ergo manifestet potentiam ad summi ipsius laudem gloriam et honorem. omnia produxit de nichilo faciens ad ipsum non scilicet naturam corporalem. et ad ipsum se scilicet substantiam spiritualem. et simul hanc iungens in uno homine in unitate nature et persone scilicet rationalem animam naturam corporalem. ut manifestaret sapientiam ipse quidem prudentissime gubernat et ordinat. Iam ipse supremum hominis regit per se ipsum mentem scilicet quam illustrat. et infimum scilicet corpus per liberum arbitrium voluntatis. ut sic corpus et contra. quod ad regimen subiaceat spiritui spiritus vero deo. ut manifestaret clementiam lapsum hominis reparavit assumendo hominis naturam susceptam pro salute. et tandem perferendo penam. ut in sua summa misericordie faceret esse conformes. ad relevationem miserie non solum in dignitate nature condite verum etiam in defectibus nature infirmitate constitute. ut tandem manifestet iusticiam retribuet unicuique secundum exigentiam meritorum. non solum malis penam verum etiam iustis gloriam sempiternam. Sic enim exigit retributio equa. et reparatio gratuita. et gubernatio ordinata. et productio virtuosa. Iam hora omnium consumatio est in fine. ¶ Primo ergo quod omnium iustorum premiatio debet fieri secundum quod exigit retributio iusta. et reparatio et productio virtuosa. et productio virtuosa dei fecit rationalem spiritum ipse deo capabilem scilicet secundum quod condita ymago beatissime trinitatis. cum in iustis totus hominis spiritus secundum integritatem ymaginis destinatur. hinc est quod nullo minus deo spiritus rationalis premium nec impleri nisi eius capacitas terminari. Ideo in premium datur ei deiformitas glorie. per quam deo efficitur conformis. et ut videat ipsum clare. et vere diligat. puriter memoria reticeat in eternum. ut sic anima tota vivat. tota dotetur in tribus anime viribus. tota deo configuretur et tota illucet. et tota in illo

requiescat in ipso, sic in omni bono inveniens pacem, lucem et sufficientiam sempiternam; propter quod in statu omnium bonorum aggregatione perfecto constituta et eterna vivens vita dicatur beata et gloriosa. Rursus, quia retributio illa haberi debet non solum secundum quod exigit retributio iusta, et productio virtuosa, verum etiam gubernatio ordinata, et Deus in productione corpus anime alligavit naturaliter et mutuo appetitu invicem copulavit, ad gubernationem vero subiecit; et in statu miserie spiritus condescendit et intendit corpori gubernando propter exercitium in merendo: nec naturalis appetitus patitur quod anima sit vere beata et plene, nisi restituatur ei corpus, ad quod resumendum habet inclinationem naturaliter insertam; nec regiminis ordo sustinet ut restituatur corpus spiritui beato nisi per omnia illi conforme et subiectum, quantum possibile est corpus spiritui conformari. Quoniam ergo spiritus est in visione lucis eterne clarificatus, ideo debet in eius corpore claritas lucis per maxima resultare. Quia vero dilectione illius summi spiritus est summe spiritualis effectus, ideo in corpore habere debet summe subtilitatem et spiritualitatem. Quia vero tentione eterni fruitionis est omnino impassibilis, ideo in corpore eius debet esse impassibilitas omnimoda tantum quantum esse. Quia vero ex his omnibus spiritus promptissimus est ad tendendum in Deum, ideo in corpore glorioso debet summa agilitas reperiri. Quoniam igitur per has quattuor proprietates fit corpus spiritui totaliter conforme et subiectum, hinc est quod in his quattuor perficitur dotatio corporis, per quam concorditate habet sequi spiritum, et locari in regione celesti, que est regio beatorum, in istis est proprietatibus omnibus celestibus similatur; propter quod quasi quadratum dicitur corpus celeste animatum, et sic dotes corporum quadruplicata, et corpus in se reddit conforme habitationi celesti et spiritui beato, propter quod a summo capite Deo usque in omnium vestimenti, scilicet corporis plenitudo dulcedinis et beatitudinis ebrietas et redundat, et quantum est possibile derivatur. Postremo quia illa premiatio debet fieri secundum quod exigit retributio iusta et productio virtuosa et gubernatio ordinata, et in reparatione gloriosa et in diversis et in multis diversa sunt consummata gradibus, non solum quantum ad interiora dona virtutum, verum quantum ad exercitia exteriora, non solum quantum ad habitum virtutum, verum quantum ad statum, non solum quantum ad perfectionem caritatis in mente, verum etiam quantum ad perfectionis decorem et plenitudinem in opere corporali. Hinc est quod aliquibus non solum stola anime est tribuenda cum dotibus et stola corporis cum suis quattuor, verum etiam excellentia quedam decoris et gaudii debetur propter excellentiam perfectionis et decoris habiti in opere virtuoso. Cum igitur triplex est genus operis precellentis perfectum et plenarium et spiritualis formositate formosum, scilicet triplex vis anime, scilicet rationalis predicatio veritatis perducens ad salutem, scilicet concupiscibilis perfecta declinatio corruptionis per integritatem perpetuam continentie virginalis, scilicet irascibilis perpessio mortis ad honorem Christi: hinc est quod his tribus generibus victorum, scilicet predicatoribus, virginibus et martyribus debetur illa excellentia premii accidentalis que aureola nominatur. Quod ad decorem facit non solum anime verum et corporis, quia non redditur vere tamen, sed opere extrinseco subsistentis sibi vincitur et premium capitalis quod consistit in septiformi dote, tripliciter anime et quater corporis, in qua clauditur consummatio integritatis et plenitudo omnium bonorum spectantium ad glorie complementum. Qualia autem et quanta sit illa, in multis verbis, sed Anselmus ponit in fine Proslogii: Excita nunc, anima mea, et erige totum intellectum tuum et cogita quantum potes. Si enim singula bona delectabilia sunt, cogita intente quam delectabile sit illud bonum quod continet iucunditatem omnium bonorum, et non qualem in creatis rebus experti sumus, sed tanto differentem quanto differt creator a creatura. Si enim bona est vita creata, quam bona est vita creatrix? Si iocunda est salus facta, quam iocunda est salus que facit omnem salutem? Si amabilis est sapientia in cognitione rerum conditarum, quam amabilis est sapientia que omnia condidit ex nichilo? Denique si multe et magne delectationes sunt in rebus delectabilibus, qualis et quanta delectatio est in ipso qui ipsa delectabilia fecit.

Qui hoc bono fruetur, quid illi erit, et quid illi non erit! Certe quicquid volet habebit, et quod nolet non erit. Ibi quippe erunt bona corporis et anime, qualia nec oculus vidit nec auris audivit nec cor hominis cogitavit. Cur ergo per multa vagaris, homuncio, querendo bona anime tue et corporis tui? Ama unum bonum in quo sunt omnia bona, et sufficit. Desidera simplex bonum quod est omne bonum, et satis est. Quid enim amas, caro mea? Quid desideras, anima mea? Ibi est quicquid amatis, quicquid desideratis. Si delectat pulchritudo: fulgebunt iusti sicut sol. Si velocitas aut fortitudo aut libertas corporis, cui nichil obsistere possit: erunt similes angelis Dei, quia seminatur corpus animale, surget corpus spirituale, potestate utique non natura. Si longa et salubris vita: est sana eternitas et eterna sanitas, quia iusti in perpetuum vivent, et salus iustorum a Domino. Si satietas: satiabuntur cum apparuerit gloria Dei. Si ebrietas: inebriabuntur ab ubertate domus Dei. Si melodia: ibi angelorum chori concinunt sine fine laudantes Dominum. Si quelibet non immunda voluptas: torrente voluptatis sue potabit eos. Si sapientia: ipsa Dei sapientia ostendet seipsam eis. Si amicicia: diligent Deum plus quam seipsos, et invicem tamquam seipsos, et Deus illos plus quam illi seipsos, quia illi illum et se et invicem per illum, et ille se et illos per seipsum. Si concordia: omnibus illis erit una voluntas, quia nulla erit illis nisi Dei voluntas. Si potestas: omnipotentes suae voluntatis erunt ut Deus sue. Nam sicut Deus poterit quod volet per seipsum, ita poterunt illi quod volent per illum, quia sicut illi non aliud volent quam quod ille, ita ille volet quicquid illi volent, et quod ille volet non poterit non esse. Si honor et divitie: Deus servos suos et fideles supra multa constituet, immo filii Dei et dii vocabuntur, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. Si vera securitas: certe ita certi erunt nullatenus ista vel potius illud bonum sibi defuturum, sicut certi erunt se non sua sponte illud amissuros, nec dilectorem Deum illud dilectoribus suis invitis ablaturum, nec aliquid Deo potentius invitos Deum et illos separaturum. Gaudium vero quale aut quantum est, ubi tale ac tantum bonum est? Cor humanum, cor indigens, cor expertum erumpnas, immo obrutum erumpnis, quantum gauderes si his omnibus habundares? Interroga intima tua, si capere possent gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe si quis alius, quem omnino sicut teipsum diligeres, eandem beatitudinem haberet, duplicaretur gaudium tuum, quia non minus gauderes pro eo quam pro teipso. Si vero duo vel tres vel multo plures eandem haberent, tantundem pro singulis quantum pro teipso gauderes, si singulos sicut teipsum amares. Ergo in illa perfecta caritate innumerabilium angelorum et hominum beatorum, ubi nullus minus aliud quam seipsum diliget, non aliter gaudebit pro singulis aliis quam pro seipso. Si ergo cor hominis de tanto suo bono vix capiet suum gaudium, quomodo capax erit tot et tantorum gaudiorum? Et utique quia quantum quisque diligit aliquem, tanto de bono illius gaudet, sic in illa perfecta felicitate unusquisque plus amabit sine comparatione Deum quam se et omnes alios secum, sic et gaudebit plus absque estimatione de felicitate Dei quam de sua et omnium aliorum secum. Sed si Deum sic diligent toto corde, tota mente, tota anima, ut tamen totum cor, tota mens, tota anima non sufficiat dignitati dilectionis; profecto sic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima, ut totum cor, tota mens, tota anima non sufficiat plenitudini gaudii. Quid ergo dicam animam cognitu? quantum gaudebunt quantum amabunt; quantum cognoscent te, quantum amabunt te. Certe nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit in hac vita quantum cognoscent et amabunt in illa vita.

Oro, Deus, cognoscam te, amem te, ut gaudeam de te. Et si non possum ad plenum in hac vita, vel proficiam in dies usque dum veniat illud ad plenum. Proficiat hic in me notitia tui, et ibi fiat plena; crescat amor tuus, et ibi sit plenus, ut hic gaudium meum sit in spe magnum, et ibi sit in re plenum. Domine, per filium tuum iubes, immo consulis petere et

accipiã · ut gaudiũ meũ sit plenũ Peto dñe · q̄ p admirabilē consilia
riũ nr̄m consul' · Accipiam q̄d pmittis · p veritatē tuam · gaudi
um meũ plenũ sit · Meditetur interim inde mens mea · loquatur inde lingua mea ·
Amet illud cor meũ · sermocinetur os meũ · esuriat illud anima mea · siti
at caro mea · desideret tota substantia mea · donec intrem in gaudium dñi
mei · Qui ē trinus et unus deus benedictus in secula seculorum · amen ·

Explicit breviloquiũ fratris Bonaventure

Incipit liber sancti Augustini episcopi de vera penitentia.

Quam sit appetenda gratia penitentie omnis auctoritas clamat, omnis beatorum vita ostendere conatur. Languores enim sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget et conservat, claudos erigit, aridos irrigat, cecos restituit in visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem munit et roborat, omnia sanat, omnia restringit, omnia letificat, temperat successus, constringit impetus, moderatur excessibus. Ignorantem se per hanc se agnoscit. Quisque se per hanc se invenit. Hec est que homines ad angelos ducit, et catenam reddidit catori. Ista ovem perditam monstravit querenti, et decimam dragmam obtulit querenti. Hec dissipatorem filium ad patrem reducit, cum ululatu a latronibus custodit, cum donum resuscitat. In hac omne bonum innititur. Per hanc bonum conservatur. Fugat tenebras, inducit lucem, extorquet omnia impugnans consumens. Hec o prudens virago in te sustuli, quia hoc bonum tantum dilexisti. Vix enim diligitur quod omnino ignoratur. Sed hoc bonum in tua fortis esse potes ad omnia bona. Itaque voluntatem tuam que sic hoc bonum cognovit, libenter adimplere et suavem laborem sumere in hac re, ut rogasti, desideranter suscepi, sperans Dei adiutorio id me invenire. Scio enim intentionem tuam numquam frustrandam, sed in omnibus que desiderat ditandam. Ista enim esse dives pauperem te pro Christo reddidisti, et iam dives eris sancta conversatione. Unde felix es, si ego auxilium ad veras tuas divitias adhibere potero. Tue itaque tuendo dilectioni quedam de penitentia sententia, auctore primo et illustratore Sancto Spiritu. Nec modo tamen hoc temporis impugnantium errores, sed contra ipsos impugnantis per copiam rationum conamur et addere dulcedinem suavitatis, ut integritate tue mentis, que donante Deo repulit falsitates, sic fugatis ratiocinando letetur.

Si fides fundamentum est bonorum per quam noscitur quod bonum sit appetendum, est penitentia que constat in fide fundata. Non enim potest arbor bona fructus malos facere. Penitentia itaque que ex fide non procedit utilis non est. Oportet autem credere veniam penitentie a salvatore concedi. Si enim omnis penitentia peccoribus sterilis esset, neque quisquam ad penitentiam revocaret, exterminatores quoque predicaverunt Deum mitis et mansuetus, et eius precursor dicens: Facite fructus dignos penitentie; ostendens penitentiam non sterilem, sed dignum fructificare. Qui enim dixit malo mitius quam sacrificium, non expectabat mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat. Quis autem converti potest ut vivat, nisi qui erat in regione longinqua in iniquitatibus se meminerit? Acceptum enim deliciis et in delictis animarum suarum genitum, cuius de prophetis testis? Fuerit homine fine cordis... Hic idem a domino laudatur presumens de domino dicere: propitius esto peccatis meis, multum est enim. Non quia multum erant, sed quia dedicit id multum reputabat. Sic qui tamen tamen satis erant, et fastidiosus. Non enim laborat ex honore peccato, et non vere nimium. Quomodo quis multum videret, si adolescens in illo delectaret? Quomodo rogaret perdere, non dolet habere? Si enim non dolet habere gaudere omisisse. Beatum quia doluit de peccatis suis, cui quia gaudebat peccasse, cui quia gemebat, et stratum suum lacrimis rigabat, et cinerem tamquam panem manducabat. Sic autem gaudet non magnum, sed parvum peccatum suum dicet. Fallunt itaque qui obicientes penitentiam apostoli et cum videntes dicit Deum cum peccavimus ut gratia abundaret, dicebat quantominus per penitentiam sperate de venia, et si maxima sit iniquitas, ubi habundavit delictum, habundavit et gratia. Illis peccatis potuit remanere ante penitentiam. Predicat enim converti, sed non se converteret antequam ei proposuit placet. Qui itaque convertit, nescio doleat habere quod gaudeat perdere. Penitentia itaque acquiritur indulgentia, sine qua nemo perveniet ad veniam. Sic enim absque ea salvaret animam, non diceret peccasti, quiesce. Cum enim quiescit, non quia malum est, si peccaret. Quomodo diligi et non odio haberi potest quod retentum dampnat, et fugatum salvat? Qui gaudet nec quiescit, dolere oportet, quia non prius quievit. Sicque salvat quia dolet, sic liberat quia penitet. Ex dolore enim decet esse peccatum quod fatiat tristem. Quisque dicat: adeo doleo peccasse, quod tamen tam grave est quod non velim quod me te iudicare. Cum enim quod supplicium in me possim excogitare quod tantum possit sufficere. Nichil mihi grave si me a peccato possit liberare. Religet igitur penitentie veniam voluntatibus invenire. Fit autem qui credit usque in baptismo penitentiam perficere. Naaman quoque Syrus erat, Naaman qui paganus perdidit lepram, sed postea peccantibus cassat perseverare. Gaudent enim singularitate arrogantes, ex hoc quod non habent iactantes se mundos, ut potentes qui quidem post baptismum commiserint, unde veniam dolere possit. Hii sinistre intelligentes verbum et sanctorum auctoritatem sumentes et sequentes preter mandatum, mandatum exponunt quod confortat veritatem legem

est in apostolo quod intelligere nolunt: Impossibile est eos qui semel illuminati sunt et gustaverunt donum celeste, et participes facti sunt Spiritus Sancti, et gustaverunt bonum verbum Dei, virtutesque seculi futuri, iterum renovari per penitentiam, rursum crucifigentes filium Dei et ostentum habentes. Sed si sic verba non cognoscas videretur apostolus non ita esse destructorem sui laboris atque sui gaudii. Quos enim prepositus convertit, non qui post baptismum ceciderunt et in peccato perseverabant. Gentiles enim visitabat Corinthios, presentia verbis et miraculis confutans, quomodo scriberet infidelibus ipsi eidem multipliciter delinquentibus. Hic lapidabant, vigilias cedebant, et eis scriberet ut se corrigerent. Cur autem scriberet correcturis fidelibus si de eorum desperaret salute? Quomodo scriberet qui sciret omnino conversionem non proficere, si non possent renovari per penitentiam? Predicaret eam. Postea Corinthum et excommunicatum, et post baptismum peccantem et fornicatorem gentium superantem, quomodo recepit penitentem, si sic contra suum predicaret preceptum? Sed de baptismo hoc intellexit. Dixit enim eos renovari per penitentiam impossibile esse, ut rursus crucifigant filium Dei et ostentum habeant, id est ut iterum baptizentur. Qui enim baptizantur mortem crucis et sepulturam Domini representant immersione sua. In signum enim crucis quisque in aqua submergitur et sumus consepulti cum illo. Non itaque qui prolapsi sunt post iteratum baptisma consequi potuerunt veniam. Sic enim semel crucifixus est, sic baptisma iterandum non est. Vita enim morte sua omnes redemit, ut amplius mori non oporteat. Quod videns ecclesia intellexit non iterandum baptisma. Per fructum itaque penitentie baptizatis adhibetur spes venie. Ista filius erat qui recessit in longinquam regionem, susceptus a patre post confitentem penitentiam. Dixit enim: iam non sum dignus vocari filius tuus. Nonne est ista a te didici, ista a patre recepi? Hic suscepit pater familias cum stola et anulo induit. Stolam donavit ei quia in eo integritatem caritatis restituit, atque anulum in manu posuit quia eum ex fide fecit operari et per Spiritum Sanctum dona eum signavit. Et qui calciamenta pedum reddidit, quia eum eius predicatorem ditavit. In est convivio occisus est vitulus saginatus, quia in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Illi festum est alibi per hec ostendens que sacramenta dominici corporis per penitentiam et confessionem reddi prioribus baptizatis. Si enim aliter esset Petrus post Domini captivitatem non persuasisset Symoni in emptione Spiritus Sancti habitu ut penitentiam sumeret in cuius peccatum ditavit in maledictione. Ille quoque qui incidit in latrones abiens, descendebat non in Egyptum, ad Ebuseos, non ad ydumeos sanguineos et plurimos aspersos, sed ad Iericho. Qui incidit in latrones non habitavit cum eis. Et licet incidit quod per latro non erat, non est relictus a Samaritano, sed adduxit et curam refecit. Quod non fuisset si solis non baptizatis spem venie reliquisset. Animam vocatus est Lazarus, et postea amotum fetidus resuscitatus est, et quatriduanus ostendens quemque peccet homo, et postquam fuerit de anime, vivere potuit Christo. Et valido Dei clamore et multorum fletu foras a patre vocabitur. Prius tollet lapis Deus ab ipso, quia cordis duritiam proiciet, et animo quod tollit intercessores et predicatores labore fit. Filiam Abrahe quam alligaverat Sathanas solvit Deus reclamantibus iudeis, licet erat filia et ligata, et in sabbato. Quod hoc est quod reclamant non esse peccatorum remissionem baptizatis per penitentiam dantes. Peccatum in patre et filium remitti, in spiritum sanctum vero omnino non ignosci. Putantes peccare in patrem et filium esse infidelium et habere remissionem per baptismum. Isti peccant absque spiritu qui non acceperunt. Illi autem in spiritum sanctum qui acceperunt per baptismum, quibus dona non veniet, et dyaboli venena eligit. Istos intelligentes nec hic nec in futuro veniam consequi posse. Et ubi intellexisset magis est erroris quam fidei sancte. Si enim per solum baptismum quod iterandum non est fit peccatorum remissio, cur addet Deus neque in futuro? Constat autem quod in futuro remitti non est operato baptismo. In futuro autem nemo baptizabitur et ab apostolo ululabitur. Sicque falsa est inceptio que remissionem concedit soli baptismo. Non itaque soli infideles peccant in patrem et filium, sed quecumque peccata committunt. Et soli peccant in spiritum qui impenitentes exstiterunt usque in mortem. Spiritus enim sanctus caritas est divinitatis, amor est genitoris et geniti veritatis, qui suam gratiam nobis tribuit, sumpsit arram. Quisque igitur peccat et gratiam suam recuperare non amat et numquam curat ab eo diligi qui totus est amor et caritas. Ad quem redit unde sumpsit arram, in spiritum peccat, et usque post mortem sic nec vivens consequitur veniam. Sicque nullus peccat in spiritum qui fugit ad optimum. Sic Iohannis? lectoris scriere? ubi hic legitur et ubi causam cogitavit, et si aliter intelligat sinistre temptantibus non concedat. Dicebant enim iudei: in beelzebub eicit demonia, opus Spiritus Sancti attribuentes dyabolo potestati. Quod igitur sit peccatum quod quomodo sit ferenda? Sed blasfemie consecutive remissione. Et blasfemare spiritum sanctum vel inde peritus ducunt vos ad mortem. Unde postea dicit: non potest arbor mala fructus bonos facere. Qui dicat: convenit vite vere de spiritu talia dicere, arbor bona non facere

fruct' malos. Consiliu[m] e continuu[m]. et i arbore[m] insite. n ia[m] po
situs d[e] spu sco talia sentire. Obiiciunt a[utem]. de[m] sci iohis. E pecm
n ad morte[m] p quo oret qs. Est a[utem] ad morte[m]. p quo n oret qs. Q[uia]
p pccis an[te] bapm e orad'. palus n. fallunt q sic itellige[n]t. Contr'
e ee sibi ipi. qui pnia[m] amonuit eccle pgamu. Sz sic qda pcca
venialia. q orone dnica cotidie solvunt e di. Dimitte nb d n s.
s n d d ns. Et h ut ide ait. n s ad morte[m]. Alia u q s ad morte[m]
n sic. s p fruct' pnie solvunt. Q[uia] petru lacrimate[m] suscep. remissi
one n negavit baptizatis. Ia e audierat. t dabo claves reg celor.
Q[uia] li dnm negavit. camicos e exco[m]icavit p pnia[m]. camaros fletus
venia[m] recuperavit. Egru se ee do d respitiens ad tibia sibi vincta
Q[uia] tibia sic p bap sacra. do unti s. iqb e se egru amemoravit
n ab oib pcca negat. q cotidie destruit p pnia[m]. Adhuc istat p
fidi. qui sapuit pl q oporteat. n sobrii. s excedentes mensa. Dnt
e et si semel peccantib post bap valeat pnia. n th sepe peccatib
pderit itrata. alioqn remissio ad pcc ee[t] itatio. Dnt e q si sp pec
care siredire sp posset. Dnt duni itatione mali si sp pniterib sb
venit et q ei place pcc. qb sp psto e gra. Errat at. imo ostat mil'
tu pcc ei displice. q sp psto e ea destruc. Ni e ea amare. n ita sep
destruet s osuaret. atq v sua nimia fovet. Sp destruit pcca q iue
nit. ne soluat qd cavit. ne corupat qd amavit. Sumit occone
ypocrite isti ex scis d. Que e bis illuiavit. q lepsu bis mdavit.
q mortuu bis suscitavit. No lazaru q dilex. n filiu vidue. q m
sic mri reddidit. No filiu dissipatore legi bis suscepisse. No fi
lia abune bis ademonio libasse. I nulla pl iteravit scm doces vt
avit n sepe adio si veni d multis vade campli noli peccare.
ne q e dni negat. pmitte[n]s pcca n amplius venia. Q[uia] at m'ltos cecos
q i claviso tpe illiavit. et m'ltos debiles confortavit. ostede[n]t idulsis
illis eide sepe pcca dimitti. vt q p sanavit lepsu. alio tpe illu
minet cecu. Io e tot sanavit claudos. cecos candos. ne desper se
pe peccor. Io n scb aliq n semel sanatu. v qsq timeat iungi
pcco. Videm adhuc cotidie i ecca sepe febricitantes. sepe laguidos
sepe passionib captos. sepe libari. v appareat toties op misericis q
ties confessionis pniterit. Q[uia] nio e cor qd vile e. et abiisso dissimili
sepe sanaret. et aia digore redepta. n toties libari. Medicu
se vocat. q n sanis s male hntib oportuni. Sz ql' h medic
q malu itatum nesciret curare. Medicor e e. centies ifirmu
centies curare. q centis minor e. si alius possibilia igiaret. Ne
mo e s q pniusit. Nolo morte[m] peccoris s u ouitat vivat. Q[uia]
e peccore excluditur. et q oib pmisit idulgentia. alius pmissiorib
declat. Q[uia] me confessio fuit coram hoib. om qtcq[ue] cestites pecu
ecq ordis. et si fuit sacerdos. confitebor et e ea. Naq q iuoca
uit nom d. i. sim q notat do. i. q iuocavit eum ad suendu q
n odicere d. ut forsitan sepe fec. Omis. i. qcq sit ille peccor. sal
uus erit. Omne e aia. iste pmissor saturavit bois. q sedentes i
tenebris q ubra mortis. nullu excipie[n]s aia. hec magis itellexit
discipls ille. q corintheos p eplas duas voluit corrige. et n ipe
testat ter i luctis eos corrixe. Opotebat enim ut qties eos uidebat
cade. toties iuvaret surge. Memor e erat illi q dixit. Q[uia] re
misitis pcc remitti. Secus at c p meos pres et i oi tpe eccia di
sp usq i septuagies septies qd e sp pcca remitte q potuit.
isti ab eccia auferre conat. Oportz enim eccia sic ee q ostitet se
peccare. Negat e vitate seducens ee. q se absq pcc audet iactare
I multis e offendim os. Nec infans vni diei absq pcco sit tam
ee p'. Quapropt elimnand e ab eccia. q u'q pniterib negat in
dulgentia. No e sequit qd ap sistit. q d. Nichil mi osci' sum. s n i h
iustificat sum. Septies e iustis pcca sole[n]t oriri. n se ofirmabat
absq pcco q se cognovit idissolubili vinclo caritatis coniunctu xo.
Nisi enim sciret i eos sepe venire adveria. qm dubitare se peccare
q se sciebat spm di hre. ceterioc nudissima q sunt. Cu do

pedes pet lavassz et eccia h ide docuissz. n qm cotidiana e
offensio. oz ut cotidiana sit remissio. Cu docuissz orantes dice
Dimitte nb d n s. c n d d ns. n ipe misericors psciarz. q nos
ab hac petitoe n vult desice. Nullus itaq tm u'q posset pec
care. q' pniteris velit desp'are. Q[uia] d e a e desp'are q dm s opa
rare. Nam q d d n psumit venia. n atendit pl' pec suo di posse
clementia. Si e sentiret dm mag bonu q se malu. qd i se ite
n iueniret ad mag bo expectaret. et q diffidit q summi boi boi
tate maiore sua neqtia no sentit. Ille e sol' diffidit q tm pec
care pt. q tum ds bon' e. Cumq sit null' q h possit. qd tamz
d se psumat d meliore. Magna e c ois neqtia mund e q di mia
ipe e possz spare. et culpa n se sentire. qd n iuenit i se sumet
i di pietate. ad h q diffidit. et sua neqtia di benigtati opat
fine impoit divine vtuti. dans fine ifinito copsioe. divinita
ti auferens do cui n' deest. qd cogitari n pt. No itaq q si sac
dos peccavit desp'are possit. licet sepe sit qs orab' p eo. Tota nq
eccia. atq alii sacerdos et oiu sacerdot ordo orab' p eo. et ipe xpc. q
p nob offert se do. Sz hec osiderand est sacerdoti. ne facile cadat
cui i h gravior notat pcca. Dicat ap se. In plebe ieiuna ubi di
peccavit. oportebit me ferre ptr ponderis. No audebo i pene ublia
illi impone[re] et n digito ea move[re]. Sz ego si peccavio q tanta. No
sic facile evada. me oportebit flere misera. No e sic e statutu
d me. sic d subiecta plebe. Sic sacerdos otineat peccare. s magis
timeat desp'are. Sunt alii nimium desperatori. a do psumit. c de do
osidere. q q dam sibi licentia peccandi acqrit. et sm pnia expectat
venia. q e ede qm xpiani uocant. adulat sibi qd sepe reperit.
Ois qcq iuocavit n d salvus erit. Putat e se n d iuocare.
q m xpc posse ede. et sacra eccie sume. No vertes m'ltos ee vo
catos. s paucos electos. Putat e os electos paucos ee i m'lti ge
tiu q iudeor. vn et si ois salvet edentes. paucor tam e elco
i tanta m'ltitudine. Sz sic attendit decepres hos eu eccia iudicab'
licz osidant i xe redeptione. Dnt e qd pdeet xpm venisse. si
mali tm sic an adventu suu adhuc puet. An e q fiet ds ho ma
li tm dapnabat. et si adhuc ide essz. eu venisse. qd pdeet. Nesc
iq. na ois bonus an adventum dni saluus fact' e puentu.
Neo e i fernu egredi posset. n xpo puenie[n]te i eu et h' meru
isset. Neq facultas bn opandi et dya ocedendi tanta hoib ieet
n xpc tanta pati et resurge[re] dignatus. hii neq aplos. m ubla
dni attendunt. q fornicatorib c criminosis hoib tam m'ltip'
et toties pecca pmittunt. Adhuc adlit iniqtas pdi osilis
licz dna desperantes e di iudicium mina. hii codepnat sti. In
iustum dm blasfemantes q redde mala malis igunt. c pec
cor exaltat. Sz miro cur n cedant pp dicenti. Spes n ofud'.
qui n veret pena q ite criminosis pmittit. Sic e v minat
verax n e. cur ofidit q sperantib. ver dicat. Sz q ver' est
i pmittendo ver est i miando. Sz n e spare bon p mal'
expectare. imo temerari' est q pecm n abhorret. s c peccat
ad pnia recurr. ofidat i do. q timeat. spet pui q timeat
iustum. c i mundiciar nimie. Certu itaq pnia efficax e
et fructifera. nec e reliqns sm venia. mortuos resuscitans
d m et varietate ei dissentim' aliq. Pnia e c baptizatis
et baptizandis necia e. s baptizatis d maiorib c minorib
pccis pnitendum e. Pfide e ecce sola remittit pcc q ocxit
ho i origine. v sic a pre peccate dapnatoe accep. ita p
matris fide consequit remissioe. Sz q p se peccavit p dolore ppu
p fide ecce idulgentia acqsuit. H p bapm ita hoie reddit' mud'
et novu. v nich remaneat q do displiceat. Sm pnia nulli
psunt bapi. qui peccavit spontaneus. Sicq at baptizaret m
t'. et i falsitate ofessi' e pniteat saluus erit. saluus erit ad
iuvante fide et caritate toti' mris ecce p totu orbe diffuse.

obli sunt cathecuminim ab ecca constituti · v dum bap expectant · unum uire
puniteat doceant · Hec restituit hoie in libtate arbitrii primi parentis
adhuc in abundantia virtutum constituti · Est pnia assidue · peccatibus necia
in multis enim offendim omnes quia cotidie remittunt · sic semp plorunt · Istam p
faciam ecce · et omnes sp fugant · v ve audiat · Tota pulcra es · et macula
non est in te · non dico qui fiat · sed mane non pt · Tanta e vtute penitencie · et mutata
tis ecce · non quero extraneum accidit · durare non psit · sed e speciosi sic pedes
evangelizantium pacem · evangelizantium bona · lauati sunt enim · in remissionis signum ex
autem est plures q subtrahuntur in via · Hec pena · et sisit parua pdi miraz ·
fuit mag in peccatoris negligentia · Nullum est peccatum adeo paruum · quod non crescat
neglectum · Non est considerandum quod fecit · sed quem offenderit · q bonus e · q bni
gnus · q pius · q propitius · qui illum sua dulcissima pietate eduxit ex nichilo · q
eum absque merito perduxit ad bap · et edificauit · et nutriuit v filium · ad eius
comodum · eduxit celum et terram · ad quod q reis sunt ex nichilo · Cui seruit deus tamquam
filio · cui misit angelos in auxilium · propter quem fortem et callidum debilitauit eius
hostem antiquum · propter quem tam multipliciter pati sustinuit v mereretur filium
Cum ergo dignatus habere consortium · Quod deus in maiestate · regit et gubernat omnia propter eum
posita · Tale pre offendere quod ei vero aliquid committere · ac tot vitentibus ac se non igni
tibus q e credere · vm quis se cognoscit · sic sp peccant · ita sp plorant · v tota uita
sua q e tempta sunt tam · ploret tota uita sua · Ita autem sunt e ad eius vlult mod
ag · Ipa e bona q pse bona sit · ad ghi e excedit · Quecq de apfcoe · quod de
sic e ab hoie · Quecq autem nimi e · plorando deledy e · Quecq aliqua mo ag · non
indulsia in tercoe · quecq aliqua mo opam · non tm puissimo dei amore · non e
libui a fugilitatis opatoe · Quecq tamen ser esse · u hois e dilexit et q ei
fugilitatem odio non horruit · sed s reseruauit et simi esse umq non propter acquirendum
vere esse q deo e · tollerauit · adhuc opio dio dolendum perduli · Et q se cognoscit
quod e diligat h solum quod spectat ad illum q est · Sicq e sapiens cogitat q
eqtissime fugilitaty abiprai quando inherat · q fed sit et eptis in eane · comu
tabil · et infirme · h solum se diligz · quia tale esse ad dom ducz · Quecq 7 boi fa
ciny · si to melius facere psem · anb e · q inculmne boi non sum · siq boi vom
in · et mim aliqs ut opam · n oio anim opatoe e alien · Ista assidua et
continua q necia assidua lauet confessione · assidua restauret iubila
tione · Surgam puissimi ad puissima pfccie · ne istis quy paua um
multiplicatis · q quadam scabie patiam corrumpi et collidi · Ne pinguedinem
caritatis imminuta · siniam matie affligi · et tortam in munde conscie macu
ly · Sp redaam inmelius sp in puritate bapi tendentes et ea summope conseruantes
v cum de hac vita exibimus adeum q mundissimus e mundi perueniam · et
sine mora absconsus recipiam · doleam esse exules a patria · doleam uiuere in
corruptibili uita · h dolor mag ex desiderio q uidea sit · vii dixit apm
pnia e e quedam dolentis videam · puniens in se quod dolet commisisse · Quod at
dolz q detinet in mortali corpore · desiderat quod amat · plorans q tardat · Ois
pnia e de male · vsa libtate · Iste uo dolor mag est in necitate · Nullum
autem pccm e necium · Ipm at pccm originis obli est malum quia fuit in adam sponta
neum · Illius e uoluptas · usce libertatum primit in nb · non q necium · sed q fu
it spontaneum · Nichil e anb quod commisissem · Nichil anb exig ne q fe
cissem · Reliqt in filius op prime · voluptatis · Regrit de ya filios in siu
tute · q parens eius libtate · Iste dolor scs est · non ex conscia peccatoe · sed ex
opatte car · non punies mali · sed augmitans boni · non impatiens hit · sed ex de
siderio suscept · Hoc desiderio erat andreas q in cce positus ad requrebat · Tpe
e v omnes tre cor meum · volebat e plebs eum de cce depone · ipse cep dum ro
gare · Ne me pmittas d e descende vuum · sed tpe est v omndis tre cor meum
Tandiu e · ia portauj · tandiu sum commendatum vigilauj · laboraui · q velle iam ipm
obedientia libare · Ista commissio indumento expoliam · Recordor quantum in portando onerosum
in fouendo infirmum · i cohendo letum · i domando sibum laborauj · Dns deus q
ties a prauitate contemplationis me retrahe tendebat · quoties adulcissime quiete
sue somno me excitare contendebat · quantum et quoties dolorem ingerebat · Q ergo tam
diu pro benignissime pugnauj restitj · et tua ope superaui · et uici · a te iusto et
remuneratore pio posco · ne mi id vltra commendes · sed depositum reddo · Commenda alij
quem illo vltra non impedias · et resurrectum suet · et tradat · vt et tpm quem minitu
suj laboris recipiat · Sie comenda · v me amplius vigilare non oporteat · et libe

ad te forte in desitientis gaudij tendere auxiliante non iam vetat · non impediat ·
Hic dolebat non esse iam cum deo · non penitebat commendatum rexisse dno · Sic itaque
non omnis dolor e pnia · Est quia alia pena q odio eripuit vitium · non succedit pnia
Non e ois q dixit dne d · intrabit in reg celorum · quia agenda e pnia v deleant
crimina · Sz quia pnia ois non e bona · dicam aliqd q separat vera a falsa · simile autem
tiferam · Hic e qs peccasse penitet · propter pfsitia supplicia · displicent latens pecca
q opatur penam · desit uidea · redit ad crimina · Ista e pnia · nec ex fide pec
cates · non est contra · munita · Steril manz et sim mia · h non purgat consciam · non lauat
crimina · Jn hac nulla fit spes uenie · nulla expectans indulgentie · Huic concordat
q confitentur pt iniuti · non amore boi · sed ut fugiant dampnum et incomodum seculi · Se
uiunt in mundo q amant · Sperant sua gloria q anhelant · Receperunt mercede q exsp
tant · Sicq tali pnia securus exsistit · et aduersa de istis intelleit decept et mus
eternaliter pib · Vel igitur est pnia sit spontanea dum q res q amisisse doleat
ad illum anxitas · pt q non e uita · Sz plures qs penitz peccasse · sed non oio res
uates sunt quia in qbus delecterent · non attenditis dum · simil et mutum et surdum
et ademonio lubasse · ph docz nos · nq non de oibus sanam · Si e uellz pt excepte
reseruam · huty · vij demonia pfice potuit ser expulsis · Expulit at · vij · ut
g crimina simil eicienda doceret · legione at ab alio eicies nec e reliqt deoibus
q libatum possidz · omnes si pccm sit commille · opote de oib penite · Laudat e e
deus qui eiecto demonio locutus e mutus · siq aliqu sanauit q non oio libauit · To
tum e hoie sanauit in sabbo · quia et cor ab infirmitate et aiam abom contagione
iudicans penitere · opote simil dolere de oi crimine orta in aia et in cor · Scio e dnz
inimicum oi criminoso · quomodo g q eum resuat de alio recipet veniam · Sin amore
dei consequeretur idolg · sin q necdo umq inueit g · hostis e dei e dum offendit pse
uiat · Quedam e impietas infidelitatis e · ab illo q iustus et iustitia e · dimidiam
sperare veniam · Ia e sin pnia inueniz g · Pnia e vera ad lapis penitate confitente
conatur ducere · Recte e penitens quecq sordis p purificatoe habent oz v abluat
saltem lacunis mitis · Sz satis est durus e mitis dolore · oculi carnis nequit dela
care · Sz sciat el pabla · se durz q deflet dampna tpris · vl morte amici · et do
lore pccm · non ondit in lacunis · Non itaque e vt qs excuset se non habere forte lacunas
q umq lacunis ondit dolorem tpalium · Quecq g penitz oio peniteat et dolorem
lacunis ondat · reprehensitz uita sua deo p sacerdote · perueniat iudici dei p con
fessione · Precep e do mundandis · v onderet ora sacerdotibus · doces corporali pfsitia
confitenda pccm · Non penitum · non p scriptum manifestanda dicit e · Ora monstrate vos
non uni poibus · Non aliam statuatis nuntium q puob offerat uulneri amorose sta
tutum · Sz q puos fecistis puos erubescatis · Erubescentia e ipa pte ht remis
sionis · Ex mia e · h precep deo v nemo penitens in occulto · in h e q psciip dic
sacerdoti et erubescentia vicit timorem offensi · fit venia criminis · Fit e veniale p
confessione quod criminale erat in opoe · Et si non statim pgatur · fit tam veniale quod co
misat mortale · Multu e satisfactionis obtulit q erubescentia denans · non cor q commisit
intio dei denegauit · Ds e quinsicors et iustus e · sic conseruat mia in iusticia · ita
contritionem in mia · Op e e mie peccati pcc dimitte · Sz oz v it misceat inte · Opz
e non n solum q · sed i q doleat considere · si dign e non dico iusticia · sed mia · Justus e sola
dep · sed dign e mia · q spiuali labore petit grm · Labor uit e mens patiendo
erubescentia et quoniam uerecundia mag e pena · q erubescens pro fit dign mia · v p3 q
quanto plibus confiteb in spe uenie tpitudis criminis tanto facilius consequitur g remissionis ·
Ips e sacerdotes plus iam pse pfice plus confitentibus parcere · Quilibet e remittere reinit ds
lazarum e de monumento iam suscitatum obtulit discipulis soluendum · p h ostendens
potestatem soluendi concessam sacerdoti · de e · q quecq soluis sunt etiam erit solutum et in cel ·
h e · e ro ds et ores celestis militie ordines · et oes sci in mia gla · laudant vbi et
confirmant qs ligatis et solutis · Nichil qs putatis ligare et soluere · sed iqs exerce
tis op iti · cum mie · alia at opamini in pecces non cognosco · Quecq q confiteri uult pccm
v iueniat g · querat sacerdotem scientem ligare et soluere · ne e negliges circa se ex
titit · negligant ab illo q eum misericorditer monz et petz · ne ambo in foueam cadant
q stulte euitare noluit · Tanta itaque uis confessionis e · v si deest sacerdos confiteatur pro
xime e conuig · q penitens non p vecclam coram sacerdote q desiderauit non tempore non loco of
fert · et si ille e confiteb potestatem soluendi non habuit · fit tamen dign ex desiderio sac
dotis q ei confitetur tpit criminis · Mundati e sunt leprosi dum ibant ondere ora sacerdotibus
anteq ad eos peruenirent · v p3 dum ad eos respicere · dum ex necessitate plibuit ad sa
cerdotes peruenire · Sepe q eos querit · sed sanj et leti dum querit · anteq perueniat monuit

Et misericordia est utique que mestis nouit parcere. et si non tacito sic soluetur a sacerdote. Quia igitur omnino
confitetur sacerdoti meliori quam potest confiteatur. Si peccatum occultum est sufficiat referre in notitiam sa-
cerdotis ut grata sit oblatio muneris. Nam in ruine filie pauci interfuerunt qui viderent. Nondum erat
sepulta. nondum extra portam cum turbis delata. nondum extra domum in notitiam portata. Intus resuscitauit quam intus
inuenit relictis solis petro et Johanne et Jacobo et patre et matre puelle. in quibus in figura continentur sacer-
dotes ecclesie. Quos autem extra inuenit atque dum efferretur extra quomodo suscitatur. Flebat enim turba pro filio
vidue. Fleuit martha et maria supplicans pro fratre. Flebat et turba que mariam fuerat secuta la-
crimantis marie ammonita. In quo docemur peccantibus non proprium sed ecclesie sufficere meritum. Sic
itaque mortuus iaceat. sicque se mortuum ostendat. peccatum mortem in predicando. peccatum fratris
peccatum ostendendo. et in turba plorans amissum condoleat quod dolens mortuus. Istis lacrimis mo-
nebatur dominus. reddens matri viuentem filium. Hunc nimis perseuerauit se mortuum pro fratre peccatum non declarau-
it. tanto plus oratione adhibere vel lacrimas exerat. et non solum marthe sed et marie. Tamen se affligat. totus se
dolentem et se mortuum sentire ostendat. vel agentes et contemplantes plorando oret ueniam quibus fletum
innuit ecclesia. Qui enim multos offendit peccando multos oportet placare satisfaciendo. vel ecclesia post offen-
sam per culpam in conuersione flectetur in misericordiam orans pro ipso. quam de fructu doleat unde deus flectatur ad
ueniam quam post adhibuit misericordia. Laboret itaque penitens in ecclesie esse et a decore unitate tendere.
Nisi enim unitas ecclesie succurrerit non quod deest peccatori sua operatione compleat. Dominus autem muni-
ci non eripietur anima mortui. Credendum est enim et pietas fidei expostulat credere quod omnes ele(ctos) to-
tius ecclesie orationes et opera in terra omnia succurrant recognoscenti mortem suam ad conuersionem. Ideoque nec
penitentem dignum esse puto qui non sustineat unitas ecclesie. Ideoque non petat sacerdotes per aliquam culpam ab unitate
ecclesie diuisos. Judas enim qui penitens iuit ad phariseos relictis apostolis non inuenit auxilium nisi
augmentum desperationis. Dixerunt enim Quid ad nos? Tu uideris. Si peccasti tibi sit. non tibi succe-
rimus. nec peccatum tuum in caritate suscepimus. nec compatiendo penitentiam nec qualiter deponas onus docemus.
Quid enim nobis et tibi. qui opera sequimur iustitie. Istis autem fratris illis ad illos conuertat pro se corrum-
pit feliciter. que cananea in [illegible] misericordiam matre obtulerant. Interrogat et petit pro se effundere
lacrimas. Nam fugissent omnes et martha que uitam lazaro impetrauit. Nam turba plorante que unicum
filium acquisierat vidue. Iuit ad diuisos et diuisus perit. Hanc unitatem omnium bonorum
operantem sensit quod dominus vinea sua pacifica in terra quam habet propheta. Nam est in terra vniuersalis populos
continere se cognoscet. se vineam non presumet. Beatus est et expunito cognoscetur. vel potest quamlibet
proprium salutem laborauit. scit absque ecclesie auxilio stare non posse. Non est enim proprium sed est suc-
currit bonis. sunt in celo. sunt in terra constitutum. Hec autem tes peccatorem. non recuperet prescientis
pietate. Quomodo umquam dignus potuit penitens. Quomodo deum beniuolum potuit inuenire. qui eius
sanctissimam sponsam et matrem. filiam et sororem. non dubitauit offendere. et eius auxilio contempnere.
Ex fide penitentiat credat hanc esse medicinam. omnes fratres sue penitentie participes habet. numquam suf-
ficiat quod faciat. semper doleat. semper de deo cum quo peccauit erubescat. vel dolorem vita fini-
at. Nam si apostolus et petrus per baptismum remissa contemptus plorat. nobis sunt fundamentum apostolorum. potius quod post
ploracione restat. Quod non semper dolere in uita. vel est dolor finitur deficit et penitentia. Si autem penitentia
finitur. quid relinquitur de uenia. Tandem ut gaudeat et speret de gratia quamdiu sustentat a penitentia. Dicit
enim deus. vade et amplius noli peccare. Non dicit ne pecces. sed nec uoluntas peccandi in te oriatur. Quod
quomodo finalis non dolor in penitentia continens custodiat. Sic semper doleat et dolere gaudeat et
de dolori penitentia si contingit semper doleat. et non sit satis quod doleat. et ex fide doleat. et non
semper doluisse doleat. Consideret qualitatem criminis in loco in tempore in perseuerantia. in uarietate persone et
qualiter hec fecit temptatione et in ipsi uitii multiplici executione. Oportet enim penitentem fornicantem
secundum excellentiam sui status aut officii. et secundum modum meretricis. et in modo operis sui. et qualiter turpitudinem
suam peregit. Si in loco sacro. aut cui debuit excellentiam fidei. vel sicut domini dominorum et aliorum mul-
torum. Si in tempore orationi constituto. aut in festiuitates sanctorum et tempora ieiunii. Consideret quam
perseuerauit et defleat quod perseueranter peccauit. et quanta uictus fuerat in pugnatione. Sunt qui non solum
non uincuntur. sed ultro se peccato offerunt. Nec expectant temptationem. sed preueniunt uoluptatem. Et
pertractet secum quam multiplici actione uitii delectabiliter peccauit. Omnis ista uarietas confitenda est
et deflenda. ut cum cognouerit quod peccatum est multum. cito inueniat deum propitium. In cognoscendo augmentum
peccati inueniat se. cuius fuit etatis. cuius sapientie et ordinis. et statum omnium alterius non peccantis. Immoretur
in singulis istis. et sentiat modum criminis. purgans lacrimis omnem qualitatem uitii. defleat uirtutem
qua intrim caruit. Dolendum est enim et dolore purgandum. non solum quia peccauit. sed quia se uirtute priua-
uit. Nam licet speret se consecuturum ueniam. dolere tamen potest. quia non promeruit unde remuneranti confi-
dat. Aspiciet et doleat quam effigiem de preteritis penam. nisi non in expectat gloriam est.
esse tempore quamdiu uiuens fuit est debuit decertasse ad consequendum premium. Defleat quamdiu ob
fedes in mundo. factus est omnium reus. Igitur et exterius quam plenus uirtutibus deum non omnino timuit.
Quamlibet enim quisque peccator sit elapsabilior. quanto est deo acceptior. Ideo enim adam plus peccauit quia omni bono
abundauit. et tamen alio modo offendens in uno reus est omnium. quia omnis uirtus patitur detrimentum
ab uno uitio. Nam sicut cadit in auaritiam. largitatem deserit. et in castitatem minoratur amore

est peccatum uel uiolauerit castitatem. uel saltem minus amauerit. Hic est tanta perditio ad homines ca-
stitas in te. vel nollet castitatem perdere tamen saltem minori gaudio. minori affectione tueretur castitatem. vel in-
de in procedendo dapnum peccare. sicque et in aliis quod et sine expellatur. tamen perceptione uniuersi ui-
tii. vel satis uel parum minuitur. vel intentione deterioratur. vnde omnis uirtus et eque crimin-
e est deflenda. et de omnibus indulgentia est petenda. Attendit etiam quam oportet et attendendo defleat animam
patitur quam fornicatorum dei expuit. vel exceptam in malo confirmauit. et qui ex eorum exitu mali
in operatione sui criminis est magis perfusus. si alius fuisset causa corruptionis. Gemat itaque
aliorum uitam in sua corruptam. vel corruptam conseruatam. et omnimodo passus quod deduxisset ex deo
Doleat de eo fine quod bonis peccando intulit. et doleat quod eis non adhibuit. et non solum cogi-
tet quid et qualiter fecit. sed quid in te deum vel diximus peccando offendit. Timeat illam uita-
tis sententiam. Non potestis duobus dominis seruire. Timeat igitur ne de bonis que fecit dum uno
peccato perseuerauit. exterius mali perderit. vel qui suum diis perdidit. dei que obtulit ami-
sit uictus. Penitentiam tamen est credere vel recepta dei gratia que in eo destruit mala. promota et re-
muneretur bona. ut et destruat quod suum non inuenit. amet et diligat bonum quod et ipsa-
te plantauit. In omnibus dolens animam scilicet derelinquit. aut saltem illa quam sine admixtione
mali non sunt administrata. non incantata. et multitudinem. et alia que utentibus sunt nociua.
vel amisit tres sermonum potatum non huius uite ex obitus licentia. Ponat se omnino in potestate
iudicis in iudicio sacerdotis. Nichil sibi reseruans sui. ut omnia eo iubente paratus sit
facere pro recuperanda uite morte. et hoc in consortio. Quia uitam recuperat infinitam ut
deus. Cum gaudio est faciendum in morte futurum. quod faceret pro differenda morte mori-
turus. Semper respiceret dominum. et se de uenia quod omnibus modis et sine tedio dubius rogaret po-
stea. abstineat a multis licitis. quod in libertate arbitrii commisit illicita. Semper
offerat deo mentem et cordis contritionem. Deinde et quod post de possessione. Tunc quod offert secure
offerat. Respexit enim deus ad abel et munera. Sed prius dicit ad abel quam munera. Cu-
mens enim mente quam cognouit humilem et puram. remunerauit eius largitatis munera. Ad
caym uero non respexit. nec ad eius munera. Vere est enim quam uiderat quem non cognouit
eius munera non recepit. Judicio itaque cordis considerata est elemosina tribuentis. Nec
iam considerandum est quantum. sed qua mente. qua affectione dat quod potest. Vidua enim que duobus
habundauit minutis larga plus omnibus posuit. Qui igitur peccata sua redimere uult.
temporalium oblatione caueat prius offerat mentem. Cautus sit ne verecundia ductus diuidat
apud se confessionem. vel diuisa diuersis uelit sacerdotibus manifestare. Quidam enim uni
celant que alii manifestanda conseruant. quod est se laudare. et ad ypocrisim tendere.
et semper uenia carere. quam per frusta totam putat inuenire. Caueat preterea quem iam de-
lectat penitentia. non prius ad dominum corpus accedat quam confortet bona conscientia. Sed in hac separa-
tione tremendum iudicium cogitet. ubi maiori et terribilius impenitentes separabuntur. Ge-
mat quod nondum audet sumere quem multum desiderat cibum salutarem. Isti sunt digni fructus
penitentie. animam captiuam eliquantes et libertate fruantes. Cohibeat se preterea a lu-
dis a spectaculis seculi qui perfectionem uult consequi gratie remissionis. Nam dina si se cohi-
buisset ab extraneo raptore corrupta non esset. Tanto itaque magis caueat et co-
hibeat se animam que sepe uel semel rapta est et corrupta. Teneat iam docta experimento
quod ignorauit virgo. Eligat quam imitetur. Non sequatur quam aliis suis dapnat. Hoc est
iudicat qui penitencie fructus non habet a se non elongat. Laudat enim et amat quod di-
gne fructificare non ignorat. Querat fructus dignos et sine dignis penitentie. Sunt enim fructus
digni fructus iniquitatum qui non sufficiunt penitentibus. Penitentiam enim grauiores expostulat. vel sic pa-
ceret ecclesia. vel pacata dolore et gemitibus. mortuus impetret uitam. Accusat culpam suam
esse. non uelit se excusare ne augeat crimen ut adam cui non sufficiebat peccasse. sed
amplificauit crimen culpando uxorem. et culpam transferens in auctorem. Isto peccatur multotiens
in te et sed neglectum ignorat. Non itaque peccatores dicamus non alium potius cum me consti-
tuit fuisse. quia deus fecit me pauperem. Nec mirum si deditus fornicationi. quia talis erat sue
nature et fragilitatis. Fragilitas est non uoluntas cogit me committere crimina. Fiunt
qui sic fallitur. Nam est talis est. ut possit quisque resistere malo. Est se subiciat ex arbitrio
Sunt autem qui deffendunt culpam in dei prudentia. reputantes dei ordinatione commictam
quod relictum est uoluntati et arbitrii libertati. Scitur est deus qui facturus esset qui peccaret. sed non or-
dinauit peccatum. qui nullum reliquit impunitum. Ordinauit penam amantibus culpam. Igitur
est operis est iniurie. non ignorare. vel habent. unde doleant qui gaudent non amant. Non ordi-
nauit peccare qui peccatum noluit creare. sed permisit libertati qui peccatorem donauit liberta-
ti. Si enim non possit peccare. unde obtineret quod totus est iustitia cum remunerare. Ideo non
sanctificat animalia in uitam quia nulla potest committere crimina. angeli quoque qui persisterent
si liberi non fuissent unde coronarentur. Potuerunt enim peccare quorum filios occideret. sed enim mi-
sericordit cuncta cauit. Isti tamen in misericordia que iterum est custodire oportuit. Sed de quo

culpam non sentit, sed vere boni propositum habere non inspirante gratia. Sicut est sine capsu facere. Si itaque ipse me non conservat, quomodo quiescere me non possum quod habeo culpam. Sic est sine eo posse vitare eum me sentire culpabilem. Scio hoc: omnia quecumque voluit fecit in celo et terra. Quod itaque culpe in me est, si non vult salvare, [illegible]; licet enim sic consequi possim sine mea; illam quam repellere potes libere tenere gratiam, quam retinendo potes tamen placeat devitare culpam. Hic enim qui semel accepit benefacere, non quomodo omnino est nunc derelinquam benefaciens, qui prius est inspirando cogitans ex necessitate iuste mente necesse post posse relinquere. Non enim est sine esse relinquere non relinquere. Ideo est culpa mea est quia fugavi gratiam quam presens habere poteram. Semper in vita recedentem retinuit aliquando in potentia defluit. Cui tamen sine non quod. Si omnia quecumque voluit fecit, creator est qui quod voluit non plus causa quod voluit. Vult tamen in uno et bonum et in nullo malum. Sed sic vult ut homo qui non vult peccare non desit esse homo. Si ita vult hominem non peccare ut cum velit bonum statuere, non enim habet quod remuneraretur, non enim fulgore sue claritatis infunderet, non quod collaudaret statueret, non in quo ymaginis sue similitudine sua inveniretur, non illius quod tot est in tantum fiunt sic aliquid sinerent ut non posset peccare, non haberet premia in humana libertate. Vult tamen bonos salvos utique esse, et ut ipse remaneat deus consistere homo. Si enim sineret hominem sine libertate, non iniustus faceret quod deus est. Si auferretur libertatem, humana dignitas non remaneret. Voluit itaque non peccare hominem sed et humanam naturam non amittere. Sic itaque qui pius est quia nostram vult salutem, et non est impotens quia vult salvo utrique iure. Iustus est enim et unicuique tribuit omnino. Pius est gratia qui non deficit non prius explicare. Consolatur enim quod suum est inspirat, quia est qui recipiat et explicata reddit per penitentiam. Et ut non peccat caritate, quam pietate sua cavit liberam, et ex libertate ditatam in auxilio retinende gratie, quam semper precedit omne caritatis fecit ut libere caritate fruerentur. Ad hanc protegendam, ad hanc non expellendam addit angelos et homines super beatos. Addit etiam postea omnes in eterna vita collocatos. Addidit etiam in carne vivos et totam sanctam ecclesiam omnibus in suo bono succurrere. Et quod maximum est, filium suum misit in auxilium, quia tanta pro nobis pati decuit, et inpellatorem omnium constituit. Quid dilexit ut inspiratorem sue pietatis, per quem nisi causa nequit salvaretur, non expellamus, non fugiamus, non fastidiamus, sed omnibus adiuvantibus firmiter et cum gratia acte teneamus. Sic culpa mea est non caritate in auxilio tributa, non auctoris nisi inite sed pie voluntatis et in omni vero sua operis.

Qui itaque in confessione se accusavit, aut salute esse istam culpam suam non offenderit, per penitentiam consequitur veniam. Hec est vera penitentia que sic est fructifera quod nobis concedat quod tot est vera venia. Illud itaque expetet qui non potest peccare, arbitrii est quam libertate ut dolere possit commissa non necessitate. Qui prius itaque a peccatis reliquit quod ipse reliquit ea non libere sed qui necessitate comprehendat. Licet enim latro veniam meruisset in fine de omni crimine, non tamen dedit baptizatis peccandi consuetudinem auctoritatem. Tunc enim baptizatus est qui tunc primum in cruce christum confessus est. Penitentia est in extremo hyatu vite advenit, sanat et liberat in ablutione baptismi, itaque non purgatorium sentiunt qui in fine baptizantur, sed ipsi ditati bonis sancte matris ecclesie recepti sunt multiplici bono in vero beatitudinis. Illi autem quod est potuerunt nunquam converti voluerunt, consistentes in tam peccare nequeunt, non sic facile acquirunt quod volunt. Oportet enim in penitentia fructificare ut vitam mortis impetret. Sepe est sine caritate necesse salvum esse. Non itaque in solo timore vivit homo. Que gratia servo penitentia, cum non solum timere dominum iudicem sed iustum diligere. Non tamen timeat penam sed anxietur pro gloria. Debet enim dolere dolore de crimine et de omni eius predicta varietate. Quod quamvis ita sit, licet de eius salute Augustinus potuit dubitare. Credo quod ille quod quecumque homini ingenuit, et conversus fuit, vita vivat. Dico vivus non tamen conversum vivere. Conversum quod puto quia dolet de crimine, conversum quia dolet de omni eius quod exposuimus varietate. Veritatem apostoli quia vult dimittere peccata, convertere in toto corde et omnino vertere. Quia non peccans tamen timet sed ad bonum dominum festinat tendere. Conversio si contigit aliquem etiam in fine, desperandum non est de eius remissione. Sed quoniam vix vel raro est tam iusta conversio, timendum est de penitente sero. Quem enim morbus urget et pena terret, ad veram vix veniet satisfactionem, maxime cum filii quos illicite dilexit sint presentes, uxor et mundus ad se vocet. Multos solet serotina penitentia decipere. Sed quoniam deus semper potens est, semper et in morte iuvare valet quibus placet. Cum itaque opus sit non hominis sed dei fructifera penitentia, inspirare eam potest quandocumque vult. Eam sua misericordia remunerare et quem vult dampnare per ex iustitia. Sed quoniam multa sunt que impediunt et languentem retrahunt, periculosissimum est et interitui vicinum ad mortem protrahere penitentie remedium. Sed magnum est cum deus tunc inspirat. Sicut est vere penitentia quod expectat dei clementiam, maiorem sentiens dei bonitatem sua nequitia. Sed si etiam sic conversus vita vivat et non moriatur, non promittimus quod evadat omnem penam. Nam prius purgandus est igne purgationis qui in aliud seculum distulit fructum conversionis. Si autem ignis et si eternus non sit, miro tamen modo est gravis. Excellit enim omnem penam quam unquam passus est in hac vita. Nunquam in carne tanta inventa est pena, licet mirabilia martyres passi sint tormenta, et multi nequiter nunquam quanta sepe sustinuerint supplicia. Studeat igitur quisque sic delicta corrigere ut post mortem non oporteat penam tollerare. Quedam enim peccata sunt que mortalia, in penitentia sunt venialia, non tamen statim in sanata. Sepe enim est quomodo moreretur nisi medicaretur, non statim sanatur, languet vivitur quod prius erat moriturus. Qui autem impenitentes moriuntur omnino moriuntur et eternaliter cruciantur. Qui enim impenitentes finiunt, si semper viverent semper peccarent. Et dicunt miseriis quod operatur sine penitentia. Obliti enim sunt fine. Tunc quia nunquam virtute ditatur, semper plenus iniquitate, semper sine caritate, tunc que sine fine. Omnia ista mala devitat penitentia quia dolorem semper expetit in pena. Continet enim dolendum est de peccato quod delatum ipsum dictoris velle. Penitere enim est penam tenere, ut semper puniat in se ulciscendo quod commisit peccando. Pena enim proprie dicitur lesio que punit et vindicat quod quisque committit. Ille penam tenet qui semper vindicat quod commisisse dolet. Penitentia itaque est vindicta semper puniens in se quod dolet commisisse. Superbis itaque mentis requirat indulgentiam qui dolet de culpa, non erubescat confiteri peccata peccatori. Si enim sacerdos peccatum non haberet, erubescere posset quod peccata sua ei manifestaret. Sacerdos itaque cui omnis offert peccator animam quam statuit omnis languor in nullo eorum sit iudicandus, quod in alio iudicare est promptus. Iudicans enim alium qui est iudicandus condempnat seipsum. Cognoscat igitur se et purget alios quod videt sibi offerre se. Caveat ut a se proiciat quicquid in alio dampnosum reprehendit. Attendat quod qui sine peccato est primus in eam lapidem mittat. Ideo enim liberavit peccatricem quia non erat qui iuste proiceret lapidem. Quomodo lapidaret qui se lapidandum cognosceret. Nullus enim erat sine peccato, in quo intelligitur omnes fuisse crimine reos. Nam venialia semper remittebantur per cerimonias. Si quid igitur peccatum in eis erat criminale erat. Deteriores itaque in hoc sunt sacerdotes, se prius non edificantes, illis quorum observabat insidias. In hoc itaque patentissimum est crimen sacerdotum et ultra modum detestabile, quod non prius se iudicant et alios alligant. Debebant enim timere crimen quod timuerunt, et detestabile esse senserunt. Hinc quod adeo erant ceci, quod summam sapientiam sperabant capere suis insidiis, quod illis patuit quia tunc quisque vitavit. Vitet sacerdos qui in hoc peior illis iudeis extitit. Caveat spiritualis iudex, sicut non commisit crimen nequitie, ita non careat munere scientie. Oportet ut sciat cognoscere quecumque debet iudicare. Iudiciaria enim potestas hoc expostulat ut quod debet iudicare discernat. Diligens igitur inquisitor, subtilis investigator, sapienter et quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignorat vel verecundia velit occultare. Cognito itaque crimine, varietates eius non dubitet investigare et locum et tempus et cetera que supradiximus in exponenda eorum qualitate. Quibus cognitis assit benivolus paratus erigere et secum onus portare. Habeat dulcedinem in affectione, pietatem in alterius crimine, discretionem in varietate. Adiuvet confitentem orando, elemosinas faciendo et cetera bona pro eo faciendo. Semper enim iuvet leniendo, consolando, spem promittendo, et cum opus fuerit increpando. Doceat loquendo, instruat operando. Sit particeps laboris qui particeps fieri vult gaudii. Doceat perseverantiam. Caveat ne corruat, ne iuste perdat potestatem iudiciariam. Licet enim penitentia ei possit acquirere gratiam, non tamen mox restituit in potestate prima. Licet enim petrus post lapsum restitutus fuit et sepe lapsis sacerdotibus reddita sit dignitatis potestas, non est tamen necesse ut omnibus concedatur quasi ex auctoritate. Invenitur auctoritas que concedit et quasi imperat. Invenitur alia que minime concedit sed vetat. Que scripta non pugnant sed concordant, si tempus et locus et modus persone pacem adhibeant. Cum enim tot sunt qui labuntur ut pristinam dignitatem ex auctoritate defendant et quasi usum peccandi sibi faciant, recidenda est spes ista. Sin vero locus est ubi ista non concitant, restitui posse qui peccant. Itaque pontifex iustus atque discretus non cogitur suos sacerdotes semper abicere nec mox restituere, nisi statutum fiat a romano pontifice. Ex supradictis itaque patet quod penitentia omnibus utilis est, nec spem auferens nec temeritatem concedens, sed digne et vere suscepta, promittit non solum indulgentiam sed etiam premia. Hec scribimus tibi studiosa veritatis et amatrix certitudinis, de vera penitentia, veram a falsa separantes. Quam det nobis experimento cognoscere, et eius usque in finem dulcedinem sentire, qui tibi illustrator sit luminis, propagativa confluit bonitatis, et in ipso stabilitatis in odorem suavitatis. Amen.

Explicit liber de penitentia Sancti Augustini Episcopi.

Incipiunt Cap^a. i.

De omissionibus vel negligentiis que committuntur in missa [accidunt]
De decimis ii
De iure aque molendinorum iii
De fure qui res quas invenit furando iiii
De Restitutione pluribus facienda .v.
De hiis qui obligant se pro usurario in fine vi
vii De testatoribus infirmitatis vii De agro locato viii
De simulatione contractuum impatiencium x
Si debeat fieri restitutio usurario xi
De restitutione iudicum notariorum et medicorum xii
Utrum sacerdos possit revelare confessionem xiii
De confessione proditorum xiiii
De socidis animalium vel vecta equi xv
De animalibus intercedis ad animi et eorum lucro xvi
De accedia pro lucro et dampnum xvii
De rebus inventis que venduntur xviii
De inimicitiis vicatorum xviiii
De adiuvantibus malefactores ad dampnum xx
De illis qui volunt recipere ab eo dampnum xxi
De simulationibus contractuum xxii
De notariis et testibus usurariorum qui faciunt tabellionem xxiii
De notariis et potestatibus talibus qui formant ad xxiiii
Item de multis restitutionibus
De rapinis tempore guerre datis xxv
De custodibus qui sunt fraudulenti xxvi
De custodibus vinee et noctis non ad custodiendum xxvii
De tectoribus xxviii
De officialibus comitis xxviiii
xxx De emptoribus redditus comitis tempore guerre pecunia
De malo divortio xxxi [luc]
De muliere supponente se alienum partum xxxii
De aleatoribus xxxiii
De illo qui destruxit statum pupillorum xxxiiii
De pecunia incerta quibus sit reddenda xxxv
xxxvi Utrum incerta pertineat ad dispensationem episcopi
De correctione episcopi predicti xxxvii
De restitutione incertorum xxxviii
De adiuvantibus ad cap. po. xxxviiii
xxxx De accipientibus pecuniam pro se et dicunt se velle
De rebus que tenentur potius xxxxi [dat po.]
De albinatoribus et eorum ponentibus xlii
De ordinatibus vel diminuentibus per iura status xliii
De emptione religiosorum xliiii
xlv De consiliariis civitatum audientibus supplicationes
xlvi De notariis celantibus testamentum [ad dos]
xlvii De debentibus restituere usuras et male ablata
De uxoribus usurariorum xlviii
De termino restitutionis reddendo vel non xlviiii
De satisfactione exactorum et tectorum l
li De speciariis vendentibus species et medicinas. pulvis
De militibus alios invadentibus lii
De simulationibus rerum in pignore liii
liiii De recipientibus vinum ab illo qui scienter dicitur
De usurario constituente ultimum debitoris lv
De uxoribus et familie clericis viventibus lvi
De consiliariis lvii
De intrante religionem si debeat primo satisfacere lviii
De fraudantibus testamentum lviiii
De dote filii usurarii et dei uxore lx
De iudeo et saraceno ad officium recipiendis lxi
De maleficio absolvendo et maleficio lxii
De bonis pressuris et cetera lxiii
De lucro brevium illicito lxiiii
De pecunia sibi concesse restituenda lxv
De sortibus non utendis lxvi
De re restituenda certa lxvii
Si potest mutari testamentum defuncti lxviii
De iudicibus facientibus causas iniustas lxviiii
De testibus falsis iudicibus et advocatis lxx
De illo qui cum igne incendiavit lxxi
De custodientibus res furtivas lxxii
De illis qui accipiunt usuras pallias lxxiii
De pecunia lucrata ad emendam si per lucrare lxxiiii
De restitutione facienda iudicis et cetera lxxv
A quibus debeat capi heretici et defendentibus lxxvi
De rebus emptis per dolum vel per violentiam lxxvii
De emptoribus res alienas cum defendentibus lxxviii
De quota restitutione lxxviiii
De revelatione confessionis lxxx
De sigillo confessionis lxxxi
De locutione cum sacerdote post confessionem lxxxii
De illo qui scienter peccat et confitetur gaudiando lxxxiii
Quod pugilli bellatores non debent tam per se et cetera lxxxiiii
Utrum suspendendo et decapitato possit dari eucharistia lxxxv
De restitutione lucri facienda cum alterius per lxxxvi
De quota restitutione comitis lxxxvii
De emptoribus ad novellum lxxxviii
De filiatione spirituali lxxxviiii
De gradibus affinitatis lxxxx
De re empta ex usuris et cetera lxxxxi
De vendentibus vinum comitis ultra quam ad omnes dictum lxxxxii
De vendente rem alienam ultra quam sit debitum fuerit et cetera lxxxxiii
Utrum possit recipere usuras debiti ab usurario petere lxxxxiiii
De intrante monasterium qui usuras [ad sancti] lxxxxv
De vendentibus equos viciatos et res non eque ma. lxxxxvi
De illis qui dolo rem pro fraude puelli pro emunt lxxxxvii
De uxore cessaria cum cum se ut vis lxxxxviii
Utrum tempore licito sunt acquisita possit retinere lxxxxviiii
De illo qui iudicio post pecuniam et posuit confitetur in C
Si dicit confiteri post sacerdotem re per ipsi et cetera C.i
De sententia laicorum per ecclesiam quando ipsi debent C.ii
De muliere recipiente cum per gratiam perdere C.iii
De usurario accipiente cum sorte et cetera [tuarum] C.iiii
Utrum quis possit debitum heretici licite possidere C.v
Quibus casibus possit quis sine pena recipere debitum ad C.vi
De mulieribus portantibus ornamenta [usu] C.vii
Qualiter contracta ad solvendum impotentes reddit C.viii
De remissione facta et quando fieri debeat C.viiii
De illo qui fuit plus quam abusu cum dominus et cetera C.x
De gabellis utrum sit licite [dic] C.xi
De illis qui diminuunt missas ad poderem C.xii
De tutore pupilli qui debitum ipsi sine iuris fecit C.xiii
De tutore faciente usuras pro pupillo C.xiiii
Utrum pupillus possit usura a tutore iam ligatum C.xv
De tutore exigente usuras pro pupillo [retinere] C.xvi
De tutore ad eorum coacto pro tutela pupilli C.xvii
De emente agrum alterius in quo invenit thesaurum C.xviii
De quota facienda usuras pro pre et cetera C.xix
De emente possessionem ab usurario C.xx
Utrum emens granum furtive ablatum huiusmodi emit restituere teneatur C.xxi
Qualiter heredes usurarii restituere teneantur C.xxii
Quomodo meretrix et histrio possit facere elemosinas de pretio lucri eorum sed aleator alee non C.xxiii
Quomodo res expense pro rebus ablatis recuperandis possit peti C.xxiiii
Qualiter usurarii huius usuras contractas debeat absolvi C.xxv
De usurario dimittente libros cum pro filia maritanda C.xxvi
De restitutione usurarii pluribus facienda C.xxvii
De filio usurarii qualiter pro patre restituat cum usuris quantum excedat hereditas C.xxviii
Si restitui debeat illud quod lucratum quis fuit de usuris [et sua aquirenda] C.xxviiii
Si restituere quis debeat illud quod possit liius expendere in eo de usuris in victu et aliis C.xxx
De quota alienum partum faciente heredem facere cum liberis careret et fires quos habet C.xxxi
De quota per decapitato rogante in alii decapitetur qui decapitari debebat C.xxxii
De falsificante grossum C.xxxiii
De simplici recipiente hereditatem alienam C.xxxiiii [in ter]
Utrum fructus domus sibi pacto empte possit quis licite tenere vel computare C.xxxv
Utrum fuit irregularis quando sacerdos qui sibi in confessione vel fures inferret C.xxxvi
De forma qualiter ante quam penitens usurarius absolvatur C.xxxvii
De adulterio et simplici fornicatione C.xxxviii

Incipiunt Casus fratris Clari ordinis minorum. De omissionibus et neglig[entiis] que committuntur in missa
i.

Videndum est de omissionibus vel negligentiis que committuntur circa missam: solet contingere quod in hiis sit agendum vel notandum est quod si aqua mixta non fuit vino cum offertur dummodo non ex industria sed ex ignorantia vel simplicitate accidat. Et postea semper apponi ante consecrationem peccat non. Et si vinum non miscetur quin aqua misceatur si ante verba consecrationis scilicet hic est calix et cetera celebrans hoc perpenderit debet in fundere vinum si solum vinum obmissum fuit vel utrumque si utrumque obmissum fuit et ita procedere in consecratione. Si vero post verba consecrationis et quod est verum fuit ad sumptionem hoc perpenderit quamvis aliquos magnos dubium est utrum confecto in una specie possit fieri sine confectione in alia specie sed plures non dubitent quin hoc fiat et possit fieri ponat hostiam illam in sequestro altaris cum magna reverentia et in fine misse sumat ministro vel ab alio ad hoc parato pro viaticum confessione sacerdos ministret et vinum panem cum aqua. Si aqua in calice non fuit et recipiat ab illo loco canonis hanc igitur oblationem. Ergo si praegustavit consolvit ieiunium. Resumit hostiam illam usque in custodiam et tunc sumat ministro vel ab infirmo post percepta ab ipso communione. Si de naso sanguis fluxit vel nauseam quis passus fuit afferat vas ministro et recipiat ne contaminet sacra et de naso vel abluto ore sub silentio iterum postea incipiat ubi dimisit. Si vero tanta fuit egritudo quod ullo modo valeat consumare missam induat alius sacerdos et incipiat ubi dimisit si est. Quod si fieret non est ubi dimisit est principium ad verba sacri tunc restare et pertinere: post oblatam suscipiat statim imitationem missamque de vino et recipiat ad hanc igitur oblationem sic premissum. Si musca vel aranea in calicem ceciderit ante verba consecrationis vinum in sanguinem permutetur et superficiam extinctam vinum et aquam ministret. Si vero post verba consecrationis sumat sanguis a sacerdote et aranea vel musca ter abluatur in aqua calicem et tunc ablutio sumatur post confectionem ab ipso sacerdote vel ministro. Aranea vero vel musca in piscina comburatur et pulvis cum reliquiis ponatur. Similiter si statim post sumptionem passus fuit nauseam quamvis non invenire sed iuncte tunc ieiunat ab ille quo cibum ante tamen per sacrum recusavit in reconservatione sit sicut aqua per eucharistiam invenerit ad illa cum magna reverentia sumatur et vomitum comburatur et pulvis cum reliquiis ponatur. Si vero de sanguine stillaverit super lintheum vel vestimentum abluatur aqua ter et ubi super calicem consumatur et pars illa vestimenti recindatur et comburatur et cetera reliquiis reponatur. Si autem ante consecrationem effusa fuit pars mutet pallam sub silentio et sic celebrando officium prosequatur. Si vero super lapidem vel lignum de sanguine ceciderit post lignum labium omnino abradatur consumatur cum reliquiis reponatur. Si totum effusum fuit inunctatis lineaminibus misterium de vino et recipiat offertorium ad hanc igitur oblationem premissa tamen confessione. Si vero post consecrationem effusa fuit pars sanguinis ut nichil celebrans officium prosequatur nichil tamen itaque in vase remansit quod valde difficile est potest hostiam sine precia comministre de vino parate vinum et aquam et recipiat ad hanc igitur confessione premissa et sumat postea hostiam ministro vel ab aliquo ad hoc parato in fine misse. Si sanguis in calice congelet tandiu debeat exalare donec dissolvatur vel palma circumteneat apponere ad solvendum [et inglaciet].

De decimis. ii.

Utrum gl. ad solutionem aliarum decimarum teneatur sive in usu
consuetudine solvendi. Resp. solo decimam predialium sicut parochialis
vini est, ex parte iuris autem consuetudo quod potius corruptela est
non preiudicat non prescriptione quantacumque temporis longissimi dummodo
sit in solvendo. Decime vero personales solvende sunt secundum consuetudinem
locorum. Resp. hic diversitatis est, quia decime prediales sunt de iure divino secundum precepta
in lege de quibus vo. in i parte. h. c. de decimis Innocentius quantum ad est. Ille decime
ex debito sunt solvende quod debetur et iure divino, aliud loci consuetudo approbata
(pro)ut refertur ad prediales, non ad personales, in quibus tamen non solvunt personales, in Anglia
solvunt eas. Et tenuit se sentire Ray(mundus). Secundum quod concordat istud asserere.
Quia autem seculares predia non habent tenentur decimas personales sicut prediales solvunt, ut puta
venetus vel qui moriens decimat bona sua. Sed numquid possit convenire a parochiali
sacerdote tamquam de subtractis decimis quod de solvendis pertinuit quantum quod sit partis
decime. Resp. quod sic. Et quia ita convenit et est in voluntate sacerdotis, quandocumque parva
sit quantitas absolutus est. Sed unde quia hic predicavit non sacerdotem uno uiue
te et cum consentit successores vero suos obligare non potest, est non habet ipsum ipsi.
Quidam fluvius terminos parrochie eadem in quo non sunt. iii. [in parte]
Quis fuerit molendina non constat quod extimus maxime consequenter sunt. Quia sicut cursus
fluvius communitas est potest in facere molendina et prope hominibus sunt quamvis vadunt
non ad molendina sua eam molendi. Resp. quod sic. hi fecerunt communes antiquitus ius
in terra sua conducta est quod ad terram circa fuit eclesia peritate. Et per multas
decimas habent suam possessionem communes. Quia est suo vetustate iure necessitate ledi et quibus
hic leclat de iure in his sub imputatione communi. Antiqui constituit molendinorum in aqua
non puniat iure domino retinere. immo dicit non esse grave quod permisit edificare in
modo. Simili de his communes ad. fecerunt. Inquantum loco unius abbatie fiebat ex tempore
forum cum die particulares pannorum. Et de hic abbatia multum fructum consequebatur. Co
mes predictus statuit forum in terra sua quod die sabbati precepit hominibus suis quod iu
rent ad forum suum quod fecerunt. Magnum consecutum est lucrum et abbatia dampnum. Deducta
est quod ad antiquam de fuerit possessione datum est, per eos sanna filii idem quod possit. Sed
alii possessionibus neque si possessiones comitatus dedissent abbatie seu episcopatu
ius in fluvio vel in foro compromisissent se in perpetuum non facturos molendina
in fluvio vel aquam forum in terra. Quia autem communes succubuissent tenentur utique.
Fur intrat in domum meam ut furetur presente suo admittit pallium. iiii
suum. Numquid teneor restituere. Resp. quod non, de licito iste puniatur iure sicut quia
volebat in dampnum alterius. Et licet est non debeam retinere possum dare pauperibus sive
sanare sive sumi non. Et de pecunia furtive accepta quod non est restituenda, dari non de
mittenda accipienti sicut est danda illi cui est iam non dampnata est. Aliud dicunt
quod restitutio rei sue simpliciter facienda est furi. v
Teneor restituere x per annos non presentibus omnibus integre solvere. Resp. equitatis vero
quod solvam unicuique pro rata sicut magis consenciat unicuique ut quod dampnificatur po
illi satisfaciat prius. Resp. est quod hunc prius bona sua obligata sunt. Sed debitor
prius contrahit debitum mutuum cum his constat quod bona sunt non semel obligata
sunt alii obligare nequit. Et unusquisque bene debet respicere cum quo vel quomodo pe(cuniam) [mutuat]
Quidam sponte obligavit se pro alto ad restituendum. vi
Usurarum cedes bona illius possunt sufficere ad restituendum sed venerit prima quae non suf
ficiunt. Numquid tenet de suo proprio solvere. Resp. autem prius obligavit se distric
te vel potest si habet tamen de bonis defuncti et tantum non tenetur non pro tanto quantum iure
de bonis eius. Autem obligavit se indistincte. Tenetur tenetur de proprio supplere. Resp.
est quia illaqueavit se verbis oris sui. Sed si hic habuit intentionem sed non expressit
numquam excusat. Resp. quod non quoniam standum est magis obligationi expresse quam intentioni oc
culte. Et quia non expressit. Sed si putet non obstanti sua debere edicere iure sui [casu]
Utrum liceat iurare in simultates verbis lesis per sylvestres. vii
Corone decano est iuramenti quod hic priuata carnis libri. Resp. quod non licet. Et ideo est quia
ibi dominos operatur immisceret se ut facias incantationem aut incantatum ponere
spe et fide ibi verbis quod nullum habent vim a deo institutam sunt. viii.
Utrum agricola pauper teneatur ieiunare dicendo. Resp. si aliam habet unde possit se et
familiam suam regere labore minus ieiunando. Sed non potest aliter vivere non laboret
et laborare non potest quia non habet ad comedendum sicut quod sufficiat sine periculo tali
necessitate excusetur a ieiunio.
viiii.

Si diebus dominicis et festis possunt homines excolere predia pupillorum et decime sic mo
ris est alicubi. Resp. quod sic quia non est opus servile quod pietatis fuerit compassus
non accipit pretium temporale. Idem dicas de operibus necessitatis sic tempore frugum et vin
demie. Idem de operibus artis ut potest recolligere petias de tinctoriis die dominico
quia dissiparet si non fieret et in similia. x.
Quaeritur utrum liceat alicui fideli simulare se esse credentem et adorare paratum
et facere consolamentum plures ut possit facere capi hereticos. Resp. quod sic. Illa sic
dicit Aug(ustinus) assumenda est aliqua utilis simulatio, sicut Iehu qui simulavit se cultorem esse Ba
al ut extinxit ydolatriam et intravit in templum Baal et fecit proferri vestes cul
tibus Baal et cetera. Sed in proposito dicendum est. Sed numquid talis simulator potest eque aca
tholicus peccatum recipere. Resp. quod sic. Resp. est quia committit se discrimini mortis unde
bene licet sibi ex hac consequi temporale emolumentum maxime si principaliter intendat zelum
fidei et exterminationem hostium et consequenter intendat lucrum temporale. Si vero tamen
faceret istud cupiditate lucrandi quamquam in hac intentione faciet multo bonum facere et
re licitam deinceps gratiam. xi.
Furatus sum vel debeo usurario pecuniam ex litteris sive furtis et sum quod dubitet eas
ad usuram numquid absolutus sum furtum illi a quibus scio eum extorsisse usuras et fa
cio illam scire se non teneri talibus in quantitate tanta. Resp. nullus debet se ingerere
ad predicandam causam alterius quamquam sit utile vel dico quod admonet non spectat. Resp. est quod possit
me convenire contemnere in foro contentiosi secularii et sic bis solvere ex litteris. Sanus quidem
tare pericula secularis fori vadat ad episcopum quod possit usurarium cogere et sua licet restituere
predictam summam illis a quibus usurarius usuras noscitur extorsisse. Et si usurarius convenit
te coram iudice seculari excommunicabitur et ne si se intimitur quia facere neget contra
hanc de foro suo mandando illi ut restituat pecuniam usurariam. Sed proposito quod est reddi
deri contra timeam seculare forum numquid teneor iterum usurario restituere. Resp. quod non. Quia
quis eo tuto gessit vel velit causam sicut quod qui sunt sua vel habitatione usurarius
de illa quantitate est absolutus consensu clipa quia non fecit de pe(cunia) dum de restitutione cura
tur est tamen absolutus a vinculo debiti restitutionis. xii
Utrum iudices ex ignorantia quod preter iustitias sinnas et dampnificant innoce
ntes et notarii qui nesciunt istam artem proprio quod inde potest tamen sua teneatur ad
tu de dampno quod ex eorum ignorantia sequitur. Resp. quod sic. Resp. est quia unusquisque tenetur se suffi
cientem noticiam artis quam profitetur maxime si sit periculosa. Idem dicas de medicis
Nullus innocens accusatur de homicidio, ducitur ad mortem. xiii [… ad corp.]
Sacerdos qui habuit in confessione homicidam mortuum, quo vero sacerdos sive
possit revelare confessionem defuncti ut liberet istum innocentem. Resp. quod non. Potest tamen
dicere et iurare quod iste est innocens. Idem quod ipse vere scit professum homicidam.
Sed potest exprimere in specie nullo modo potest. Resp. est propter reverentiam sacramenti et pericula sigilli confessionis occa
sione retrahendi homines ab confessione propter infamiam defuncti possunt esse periculosa heredibus
vero homicide quam forsitan videas expetet heredes vel amici hominis oc
cisi a defuncto quod sacerdos revelaret, non sunt facienda mala ut veniant bona.
Quibus prelatus potest cogere subditum suum sive secularis sive religiosus. xiiii
Quod sibi confiteatur. Resp. est quia ex officio suo debet cognoscere vultus pecorum suo
rum et ebrietatibus subditus non tenetur prius renunciare prelato quod constat ei quod nesciret
sibi sufficienter consulere. Non est sollicitudinis ad malum. Non si vacat
et probabiliter timet de revelatione confessionis vel sive religiosus est quod removet
eum de loco ad locum. Et quod notabiliter redderet eum suspectum penes suo dicens
non isti non illi adhibere sollicitam diligentiam ergo istum quia non est bonus sic et
cum his. Ista reducit ad casum revelationis in predicto tamen potest tamen petenda est licentia
a prelato ut possit subditus alteri confiteri quia licet sine quod sine consensu, ut tamen iuris sece(ssit) [consuetudine alt.]
De soccidis sive societatibus animalium sic nota quod. xv.
Quicquid est capitale salvum in capitale spe est in usura. Potest tamen aliquis pro bove
suo recipere certam quantitatem bladi sic ducatur equus et simonia culpa cum
la custodia hominis laborantis vel equitatis. Tenetur licite potest recipere emendam si
ad utrumque moriatur morte naturali non potest petere de emendam, quia et sic et in domo
sua propria mortuum extitisse. Unde sive hoc sit est usura in vecta expressa. Sic in soccida be
stiarum. Sed si hoc in voto in petere capitale non moriatur culpa sua sicut volo
ponere in isto salvo capitali ut ipse melius custodiat numquid possim hoc facere.
Resp. quod non, quia directe esset usurarius et hoc de omni illa conditione occulta igitur possit
ab illo in ore eventu totum capitale exigere quod esset usura. xvi.
Emo unum bovem et unum vitulum et do illi ut usque ad annum laboret

s͂ c͂ boue ꝯtinetur in l. i. sine an̄ni vendat vtꝗ ꝗ͂ accipio tm̄
capitale p' ꝗ emi vtꝗ ꝗ aial ꝺ eo qꝺ ueꝺ' pl' medietas luc̄
ē mā ꝯ medietas isti. R° ꝗ capitale n̄ saluat̄ ī morte alui
v̄ deꝛē n̄ ī cāu negli. dico ꝗ licit̄ est cas' alioqn nō. Sꝫ si
ī capite anni vēditis aialib; mi̅ ꝗ emi iste tenat̄ in sup
plē capitale n̄ ꝗ ē vsa. R° ꝗ s͂ ꝗꝛ sp̄ saluat̄ capitale. xvii
Sed ego psui dare pecu'a ꝯ aialia ad media pte luc̄ ꝯ dap̄
vl' ad tcia. vl' hi. R° ꝗ n̄ ꝗꝛ sp̄ mediatilla ul' tcia ps sal
ua ē ī coē euētu. et io ī ē vsa ꝗꝺ ml'ti male adiuit ītali cāu dicit)
Utrū tabnari possit uedē vini liphatu; xviii (cōcede licē.
vl' mixtū vnacie ꝯ hi' car mixtu; cū alio viō ul. R° ꝺ hus
ꝯ osilib; ꝗ si pu' est ī auitate vl' tu. et emētes h' sciūt ꝯ tn̄
emūt s̄ ipuꝛ ꝗꝛ n̄ ꝯ putat̄ ꝯ decipi ꝗ etā scia emt̄ re ꝗ scit eē
corupta. Si at̄ h' nesciāt ꝗꝛ emens ēdit emē vinū puꝛ aū
vinū v̄nacie seu alti' loci ꝯ uēdēs ved' aq̄ pmo. aū unū uin̄ p
alio. v̄ pote vile pcāo. illicitum ē ꝯ furtum. xix
Utrū mcatōes quiut se esse soci' ēto tpr. psit d coi ꝯsensu se
pari. aū tn̄ uniūtū. R° ꝗ sic. sic ꝯ dsponsalib; Ego uniuy
dare filia mā filio t ꝯ tu recipe. psit ubi d cōi ꝯsensu resilire ꝯ
alt' alteṁ absolue ꝗꝛ l; unicꝗ; renūtiare iuri qꝺ p se nosit itduc̄
Utrū iudices ꝯ notarij vl' alij pcatoēs ꝗ malefactoꝛes ꝗ cōdēpnāt xx
di ceēt acōi libant ꝯ adiuuāt. v n̄ cōdēpnet. sim̄ ꝗꝛ n̄ pcedit īcā. sim̄
ꝗꝛ dpuat testes. sim̄ alijs mōis ꝗ n̄ puciat̄ ad sniā vt' tales tenat̄
cōi ꝗ ꝯstraudare vīr. R° ꝗ ī hi' ī lata sit snia. ꝗꝛ ē ius acqsitū
cōi. s; ante h' ius uagū. īmo ꝯ p' sniā restat dāpnato bn̄ficiū
appllōis vsꝗ; ad decēdu. ex tc̄ ꝗ tale fraudulēt liberat ꝺ manu
cōis tenet ad rest' cōi. s; an̄ n̄ tenet. Eq at̄ ptalib; accip'. n̄ p ab
accipiētib; licite retinū. s; dan̄ paupib;. Alias s̄ retinē nequit. ꝗa
ī re accipiūt cōi n̄ tenet ꝗꝛ n̄d s̄ erat ius acqsitū. dātib; vō nō
dbet ꝗꝛ tpit dedeꝛ. s; det ē paupi i. ei' nutus. xxi.
Utrū dnatioꝛ iuis ꝗs hoies recipe dbēt a cōi psit eminabalius
p bō foro. R° ꝗ sic ꝗꝛ tales den̄ sit ī dubio vtrū rehāt ꝯ
ꝗꝛ emētes ꝗn; laborat ꝯ expedit peis rebꝯ sidis. It sic emūt res
sic ꝯ psit emi iuniter. Si dicas ꝗ vili pt̄o emīt. R° si facit
ved' ille ius suū; n̄ coact' ī ceuet' s; sciēs ꝯ spotanē. n̄ h'
ius repetēdi ꝯ si uēdat cit̄ medietatē iusti pt̄ij. vl' ille emat
ꝗꝛ lex illa h' loc ꝺ igrantib; aū receptis. Alij dicūt ꝗ illa lex l;
ꝯ hitib; ī iuicē se decipe loc h' ī iure ciuili ꝯ tenetoso n̄ ī foro di
uiuni si fraudaiūny cōi. C. l. suffitiat in ꝗ ꝺ den̄. sic ēptis xxii
p paruo pt̄o. psim recpēsādo sat face cōi. R° ꝗ sic. ꝗꝛ coē tebat̄
ī tota ꝗtitate ill' aꝗb; emi ius illoꝛ dnatioꝛ ꝯ ē absoluendē
Utrū notarij ꝗ testes istioꝛ vsuarioꝛ ꝗ xxiii. (ad ea ꝗ illo iure
faciēt istiū ꝯ sitiunt ꝗ ī sit tenat̄ ad rest'. R° ꝗ pccat mortalit
s; n̄ tn̄r ad rest'. ꝗꝛ nec ꝯ fraudāt ut sit auctoēs vsurar. De hospita
tib; vsurarios dicas sili. s; lucrū tale ꝗꝛ turpe ē paupib; dētū
ī poned' ē tam̄ tabelioi. v' totū h' lucru; det paupib;. Sile ē
ꝺ fatiētib; taxillos. et ꝺ luc' ludētium ad taxillos. n̄ malitiō
se et falso decipit ludētes. vl' filios familias ꝗꝛ tc̄ ill' ꝺ; si restito
Questio sicoē ciuitatis pcep aꝗb; cōitatib; cōitat̄ vt xxiiii (tal'
in par ad suūi cōis ēcū nū; hoī ꝯ ās notari' vl' pō. aū quis
pōit ad istos soluēdos ꝯ intēdos ad oē. furtū p pecūia subtrahat
ꝺ uota. aū sebit peuitib; ē tn̄ n̄ uiūt. R° ꝗ si cōitas. aū ulla
cōitat' mittit illu; ētū nū; p' ꝯ expēsis ppris. aū pcapite vl' pca
pita sic tn̄g vnū ꝗꝗ ꝺ ulla. ꝗ eꝗ ꝯ stfraudat ꝺ nūo tenet ad rest'
cōi ville. Si nūo villa mitt' simp'e ciuitati. E hoies ꝯ ās ꝺ illis
ꝯ fraudat xx. vl' hi. iste tenet ciuitati. ꝗꝛ ciuit' ꝺ ap̄ficat ī tanto
nūo. Et pec'ū in acceptā; tenet restitue ciuitati. Et ꝺ accipiē
tib; vsras p pupill' vl' ꝺ fatiētib; aū accipiētib; vsras ī sinca
vl' alibi palius. R° ꝗ accipiētes tenet ī totū ē ipsi rapiat̄ res
alienas ꝯ n̄ hi p ꝗb; accipiūt satisfatiāt ipi tn̄r. h' ide itelliga'

si sit filij familias ꝯ fatiūt p pre ꝯ frib; ipis diuisis. ille ꝗ fec
poīb' tenet ī solid'. sm̄ uniū ciuilia suffic' si restit'at. qꝺ ei euenit
ī pte. s; ꝗꝗ; coꝛ soluete alt' libat'. Nā si ē sineꝛ unā re sūi
in retinea. sūi alti tribuā ē sun̄ sun̄. et teoꝛ ꝺ dap̄. ita ꝺ vsris
itellud' ē. pueri uō quatoꝛ solū recollig'o. vsras ꝯ sēptoēs reꝛ. n̄
tn̄r redde. ꝗꝛ n̄ sit auctoēs. s; lucrū coꝛ tpe ē ꝯ dād' ē paupib;.
Et ās tenet alij ꝺ C. l. ꝯ uult exire pntiā. ꝺ s̄ ꝗd dimitte
sr'a' m'. ꝗꝛ ego soluā pte vti' ꝺ bito p'nl'. absoluat̄. R° si
boā sid h' ag. ꝯ pntēs sit sufficiēs ad soluēd. p'n'l absolut̄.
ꝯ ꝗ se obligauit tenet. Si tn̄ tpe pcedēte astaret ubi ꝗ pntēs n̄
soluūt. ꝺ; ipe soluē. sic si ego intēꝛ; p ꝗꝗ; fidel; nutium
C. l. cdicoi mo ꝯ n̄ daret s̄ ostat ꝗ ego teoꝛ. Et ās restitu
it oēs vsras ꝗs fec ī sntia. ꝗs iuenit scptas. ꝯ n̄ recordat̄ aliꝗs
n̄ ꝺ plib;. cdit tam̄ ꝗ suerit illuc plr ꝯ ag'sciet ā ꝗs p'a ꝺ illis
aꝗb; extoꝛsit. Sꝫ ꝗtitatē ꝗ accp ab eis. sī n̄ iuet nllom' scit.
ꝗꝛ vtrū tal' tenat̄ ure ī sinca pli. R° ꝗ s. ꝗꝛ tenet face ꝗꝗ pt
v̄ sciat p'as lesas. et sinciat. et nesciat ꝗtitatē. agat ē eis boā
fide ꝯ suffic' s̄. Et notarij quiut ꝺ ꝗl; istro accipe ētā ꝗti
tate. vti' possit sūi pntio religiosis vl' paupib; ad dimitte
ꝺ ꝗti'te iuiūta. R° ꝗ s. ꝗꝛ alias inimitū eēt n̄ caritate. n̄ obli
garet. Et hēo ab ipatore. aliꝗ castru ī feudū. ꝗsiuii utrū;
possi p aliꝗ pecie ꝗt'te renūtiare illi utilitati ꝯ iurij ꝯ absolue
illos ꝗ m̄ tebāt. R° ꝗ sic. ꝗꝛ l; in vede vsufructu ꝯ utilita
tē illā. n̄ fit pudoi' ī patoi. ꝗꝛ ꝗuis illi hoies absoluat' a debito
ꝗ m̄ tebāt. n̄ absoluūt' p p h' augo ipius. īmo remaneꝛ libē
sub dnio impij. Et de magnatib; den̄ p bolgioe. R° ꝗ pec
cat mort'r ꝯ tn̄r ad rest'. illi' luc' paupib;. ꝗꝛ sit falsarij moē
te ꝯ dap̄ficat re pu'ca. subtrahēdo bōs den̄ ꝗ dāt ad pod' cū
mis bois ꝯ osumido arg' ī ig'e. De laborantib; ꝯ colātib' sciēt
h' di. R° ꝗ peccat mort'r. n̄ tam̄ tn̄r ad rest'. n̄ ꝺ luc' illicito
qꝺ ex tali exercitio oseꝗt. ꝯ d; dāri paupib;. Et vedētib; puiui
sinos ī iuidimis. R° ꝗ si emūt tali pt̄o ꝗ possit pl' vl' mi;
valē n̄ ē pc'ū. s; inamonū ꝗdā. et excusat iōe dubij. h' ide
itelligas ꝺ emi ēptoē aurij et arg'. Sꝫ si sciat marchā argētj
valē xx. l' rome. et ipē ued' xx. furtū ē. S; nō modicā
te lucrant'. tollerāii p'. Et ꝺ lucro hito tunici ꝺ flis milia
restib;. R° l; det eos sanicceis nicho' falsarij sit morte ꝯ
tale lucrū oīo ē illicitu; vn̄ n̄ psit tenē. s; dād' ē paupib;.
Utrū ī pacib; vl' pacificatoē ciuitatū ꝯ terraꝛ possit relaxa xxv
re dāpna data ad iuicē. ē multi sit pupilli et absētes ꝗ
n̄ ꝯ sitiat. et forte aliꝗ dōnt ꝯ pueri. R° ꝗ tn̄ ē bō' pacis
ꝗ illi ꝗ hnt re pu'ca gerē possit cū ꝯ sensu maioris ptis. sbi'e
toꝛ s̄ alios licite paci subde. et si fiat relaxatō tenet. ꝗual;
Nā h'mo possit ꝯ p bō rei pu'ce ī ponē sibimet talias ꝯ hi'
ꝗs uocāt gabellas. De bonis vō clicoꝛ ꝯ religiosoꝛ. n̄ psūt
laici hi relaxatoēs face ꝗꝛ n̄ sit coꝛ foro subiectoi. Posit tn̄ h'
face plati spales tn̄r ad iuicē ꝺ ꝯ sensu ꝯ līꝗ vl' ꝗuei ētia
clicoꝛ et religiosoꝛ ꝗ dāpna recept' ī guerra. Et hāc rela
xatoē itelligas ꝺ dāpnis datis ꝯ reb; ꝯ sūptis. Nā res vt
pote ārma et eꝗs. et pannos ꝯ hi. ꝗ eꝗ; hnt ꝯ sciūt n̄ esse
suas. tenē n̄ possit. et si n̄ psit iuenire pp'os dnos reꝛ illaꝛ dbēt
dāri paupib; illi' tre. xxvi.
Questio dī si ꝺ pecu' ꝗ accipiūt custodes ꝗ sit sic ducetū ab illis
ꝗs ꝯ iuiunt' p'pu' ē reb; phitis a cōi trāsire pmittūt.
R° aut ducetū ē licit'. aū illicitū. Si ducetū ē illicitū vt
pote ꝗꝛ tre cēsitates sit ī piclō famis ꝯ alia cōia p's cōicāe eis
victualia ꝯ necitatē; coꝛ subleuare. sim̄ mari' s̄ ꝺ tinto ꝯ ipi
phib; eis res mitti. tc̄ nll's custos vie tenet suare ducetū ꝗ si
iuuiūt suāe ꝗꝛ h' sunt ꝗ cā'tcr' v' d; psensu reꝛ ad accipe. s; si
accip' retinē neꝗ. īmo d; dāri paupib; illi' tre famelice ꝯ idi

getis · d q fuer illi q pec ipa prebr offerenis dder · Si uo direcu e licitu v pote q̄ simult vna ciuitas vl huc hre carista · n uult q res sin distrct alio portet ad uededu · Et sic ob h accip d; dari paupib illi tre vn uictualia asportat · Na eis obet · q eis maxi noc7 rex aspo tato · q ex h res q remanet cari vedunt · vn ipiu dimiuto eis ma xie noc7 · Si uo coe statuat q portates res d directu licitu pdat eas · 7 medietas sit coi · 7 medietas sit capietu · bn p h fi licite · xxvii ·

De custodib; q nacciat illos qs iueniut euntes p tra p statutu; sonu capane q cocepnatoi ect ad solu cor vbu · Ro · pnun fe fi ti tun · ad reslt · coi · q nd cocepnauat coe offedetes · Si carstos ad d h luet dad e paupib; sed dicas d custodib uinear 7 agror tpr segetu · Saluo q si uto7 fi 7sil 7 dap illatu vinets 7 agris qs cx uina · 7 acceptio salario custodire obelat tet d dap · 7 d; solue d s ppo · S; si ad accip7 a dapnificate illd d; dari paupib; · Na coi s n e · n illi q dat · n illi q passus e dap · q ad h · s · ad sat faticed ei q dapnificat e tet d ppo · co q fac ifei dap · du osuit d offim suu 7 uido7 · xxviii

De tigetib; cedata taq vey · p gra · Ro · fures st 7 tur d dap q uede vna ie palea · et uile pcam · l; cedata sit i pl e · sie de gna · Et d tigetib; cedata sua i pa aq doctoris gnic alior 7 pca i alia aq tigt cedata illor qr e gna · Ro tur d dap · tu q fuat aq alior · tu q melioratoe aq applicat s · 7 qtu meliorat cedi tas · tu d terioat alior · v itin eis satisfatiat · xxix

De ciui · ipoit ac offal v pot7 iscptis nu; hoi e l; uille 7 cast viane ai gite · ac · ad h u sciat tpi necci · ai utilitatis cois qt hoies ama potates et ad fuitia aptis sit iql; tra · Iste offal pasat e coi ac ville · i q st · ccc · hoies · et accepto pto · n assig coi ciuitatis n · cc · hoies · Ro · Si eq libra fuat reipu · ciuitatis 7 coitatis · te offal tet pecu accepta i utilitate cois ciuitatis 7 coitat i expede 7 resute · Si uo coitacese maiora sbeat oia expesa q aues te ista pecu accepta d; dari paupib; illi tre a q fuit accepta · v sit i aq allemam cor · Si uo ciuitas idebite 7 i ste guat tras coi tat i tallus 7 futus · l; eis vexatoe r redime · n pcat si h puiat s; q ob h pecu recip possidere n p · xxx ·

De huis q eciit reditit cois tpe guere pmaxi foro · q roe picli n iueniut eptores · pcassit pax 7 luct i ocupito · Ro · roe duby 7 picli excusat · n tur ad resti · coi · s; dbi in facie clas piguores ·

De malitiose et falso peuitib; diuortia · Ro · fatiat · xxxi ·

qd pse reuelado cpo 7 p q pse pdee qbeq; pse sin picl p r de beat · ipoat q; talib; pnia valde dura · vl mitat ad pnitetiari p · 7 hi · s; q d h diuortus maiora dapna q picla euuserit · xxxii

De puco supposito · Ro si h dca st amltas 7 ad h n e reptu osile oportuni · vn p q fee mlie qd potuit · vl iducedo vir v pmat puer i studio · ad h v fiat clic · vl religios · vl puella v fiat quid. au sin suffitiut dotes mlieris · n p sin picl sue p q h hereditas tusceat ad herede genen · dico q i tali cau mlie e i n soluedo · q tur 7 doleat 7 coitat se do · xxxiii

De oicatoe q d fiacia scbr t las litas dies micos q pl val7 uin vale · et cet · et malitiose fac has litas pueire · ad man illor qs od · v n emat · et dap ficet · Ro · occonali · dap ficat alios n directe · vn si fuit icaute cedul 7 emtes vl vedetes pdiderit iput7 s · v tal falsari qq pe7 mor · n tet tam d dapno xxxiiii

De cuidualatois vl fiib; q uede pupillas viuis 7 fatuit eas dtiors qdois · v lucret in · e ps7 eas meli tede nuptui · Ro · Si sb h de qtitate dotis dbite puelle · tet s · au accip auro 7 faci fi ofessioe mlieri d minori q sit dos dbita 7 va q puella; d uire qtq; pel dif · tm puelle d dap dato · vl hedib; ei · Si uo dat dote itegru · s; tdt ca uiro dtiois qdois 7 d tiorat statu puelle · dicas q i tali cau qcq m accipiut · n pse retine · q tpit lucret q e iactura puie auferut eis 7 dt paupib; · S; q · si vi iste puelle dissipal boa uxois · ita q ista ducis7 ad iopia giudes ·

Ro q i h cau data cet puelle pdee pecu i metu to 7 questitu · s q sic pau pcla ps; sustetari · Ro e · q pec accepta fuit i puidi 7 dap puelle 7 ido i hoc cau s restituenda est · xxxv ·

Ite d pecu ieta · reddeda i alia puitia · vt ps distbui paupib ista · Ro q d h mlt d ougi vgoe d fasciano 7 mult achnepr nicu nien · q fuit pte valde i vte; uixe · Et quener i h · q e os paupos sit vnu tibi i coi r · vl cac · n abhac vniuistate seqstret p loco diffa · suffic si d q b eq; paupib maxie q st mag paupos r · 7 utilioe ca 7 az sata · vl 7 cedauer q loc e d ogetiaq dar 7 eqtate restitui · fi n e dnaci ·

Et ru ieta pticat ad dispesatoe; epi ta · Ro q d h mlt 7 mult e d ar chie q i h coit accordar q nll; uel expssim h d · n i detis · n ali · n q epc e pcato paup; Istd n atat q p pcaut eos d suo ppo vl d alicu alus mois · Et q sacedotes ipiti st pmaioi pce · 7 epi reputar suffi scie ieco iolen q hi restitutoes freqti mitut ad ipos · v si ofessio pre e 7 sciat suffitiet osule dixer q n erat necci remitte adeo · 7 h fuit opi nio · Et frogaur si epc ps excoi sacedotes q se imitut d xxxvii · Finis Ray mundi

tetis · au sel acs q n dfer s ieta p ip; expe · Ro q credut eos no pse d uire · q h dispesa taliu ietor · n sptabut ad eos dcliatoe ac · vl ac uris expsllis d qsda ogetia solu · pcart std n ht loca spe · quia mlti sel acs dubitar7 dare epo · tunites ne forte s retinet au osa gneis dacet · Joq; qeq; male ablata ieta fuc restitui · oio tutu e vt dans pecu sciat qualit expedat xxxviii

Etru sel ares q tur redde hi ieta dleat au pst eadie paupib sic volt · Ro q tal pecu alior e 7 n istor · oio auferenda e eis posso · 7 ex ppa doi st ea · Et ne de ofessore suspitoe ht · notifice7 eis qli expedat · 7 sisit viri spiales d qb pst uicit ofite · p eos puni aliq p qtitas ill paupib qb ofessor dandi iudicauit · S; q ipi p suo velle 7 abito distbuat au dispes7 · nullomo faciendi e · xxxix ·

De illis q acceput pec ab accatis p d emie vl i acaentis an q do depnatois sna pfeut q eos 7 p · ad pces istor mediator ab soluut eos ac fatiut g · Ro · Si tales acceput pecu · 7 absolui faciut nocetes q delent uiiro cocepnari · nllomo pse ea retine · s; dada e pau pib; · q p malo titlo accept · Si uo absolui faciut inocetes · q for te n potait se iuuar · et hebat aduisarios potetes et diu stetiss7 i ca ce · 7 h uiss7 vexatoe · 7 pl a expedisss7 · dic q q istis licebat vexatoe r redime · et illis d adiutorio taliu potat comodu reportar · Na tales q adiuis ipetrat h g · obligat eis ad sui · v l; eis p h comod reportar

Sed q d ill qont se uelle dare · po · l · c · p libatoe xl · Et n sit offal coi istu · et iste dat s · ced s q po d leat hre mediator vo impetrt ex g libatoe ei 7 tet s pecu illa · vl pte · Ro · Oes oppssi itedt libatione sua pis · 7 p ea dat pec · vn q iste libauit eu; pcib si 7 g · p m oseq emolumetu tpale · q no p mitatia acqsiuit · d; s ofessor d toto vl d pte · ipone · v paupib; fatiat elas piguores · q i fuit manoa iniqtatis · h tu itelligas · si n libauit inocete · q v s de; e · tc sibi d; totu auferri 7 paupib; distbui · roe iusti suffragy · xli

De ill q qu icatat res cois vl alti p vedete · et couenit ocel te ad iuice · v n se ipodiat ad iuice s; uinet · v psit hre meli for 7 s lucari · Ro q istd e d pru villiciniqtatis · vn si cois ofuet tre e · q res uiu cois vl alior icatede det illi q finali offert eta pec qtita 7 n e i ali q pl offerat se datur · iste ap q firmat icat · licite p re cipe · 7 n lucari · S; p pastutia q da · 7 hi pru · sel ares 7 cautelas lu cratoi · ip d h ed e talib; d hi luc · 7 e paupib; erogadu; xlii

De impetib; libru cois 7 cqs silr · Ro · q si do tre · vl cce aliq pcep aliqb; v impoat i suma eta pec q titate · v pote · e · lb · 7 hi · tuc q sciet alleuiat aq vl ads q uis 7 ualore vex fuar · q tu istu ulistd alleuiat · i tu alios guat · vn tet d dap i tanta qtitate paupib tre illi i qta alleuiau istu ul istos · Na agguati pl debito ista coe d facili au nq possi iueniri · Si uo libra vl eq iponit ad fide 7 vo iponetur; · et iste guat inimic · et alleuiat amic · dux cet de q p tato ad resti · tenet · S; si ad p hac occoe accep · totu s aufe

25

red' est et paupib' erogatu' et p h ipocte sit s' de pignores.
peccat tam mortalit. xliii

De statutarius q dimitt statuta sua q ineuit i statutis pcedetis anni. et tn sciet ofirmat ea et approbat. ac eo ñ corrigit c pot. cuius teat. ñ e dubium q tn valet. ac si dedit leges illas unqs. ex q appbat eas et tet d oib; dapnis q illo anno vl' q diu durant sta tuta et ad correptione vl' post alior ñ pueniit i ferte qbcq; psois. p q vo ad luma pueniit alior ex te ñ tnr. fo dicas d notariis qscbt illa stat. te et d osiliarius illi anni vl' tpris q ed dit ea legi et appbat. It si i ill' statutis sit ordiate pene malefitor mutiladi. vl' occidendi trasgressores illor stat. si i illo anno vl' tpr durante ostituto. aliq mu tilati fuit vl' occisi irreglares st statuari pdci et sceptores ipor et osiliarii applantes. Sz nuo vigete illo stat. et inq ad alior examen ueri ete otigat nullos mutilari vl' occidi i nunes st dce p. Si dca i t lliga qn statuta vniusalit et sui sedor st i post. istor et p in c. ac si d nuo faceret ea et sigli ozammat. ac appbat q l; statute alias n diceret. Aly dnt q hi statuari sut legu editores nulla irreglaritate icrt. q nll; occide i spali. ñ fuer i tertio et lex cor st i istum vl' aliq spale p' s; in gnali dnt qeqz fecit h ul' illo moriat vl' mutilet. vn iustinian' ñ fuiss; obl h tn irreglaris. vn si de aliq i gnali i troganre vtr d; mori et e indices; s sic hoicida pea capet et occidet ñ ee irr'. Sz si d aliq i spali i trogaver iste e hoicida d; mori et ego dice; sic et occidet irr' ee. qr fero st hac spale p' snia. Et h snia ntior est. xliiii

Quidam religiosi statuerit q qeqz ex eis vadit ad monasteria mulier sine plati sui lic' spali snia excois i cnrrat. Qr da exiuit d illo ordie et post exitum iuit ad mon sine lic. Qr vtru sit excoi. c sit separ ab eis. Ro. Cius sit apostata. nichilo' obligat' e ordini et debet ad alia ob' legittime tnseat. alr iq pceptis ostitutis ordis e d iure tet et sin. te d sco. vn tal' pculdu' excoi e. Crim e apostasie ipo ab ordinis statutis et pceptis ñ exuit. aliqn d i malo comod' reportaret

xlv De ill' osiliarius ciuitatis q audiuit iniq pponi i dni et ecc. libertate vtr' sufficiat eis ñ ositire. vl' ñ ee d nuo ositictu. an teat voce pu' ordice. Ro. q d bo et eq et psecution pte. tnr pu ordice mari sic malu qd possit mltos lede et graunt. Sz at pusillanimi e et ñ uult votu sui pu. pate ne i curat suspitoe i fidelitatis et hi si ñ e d nuo ositictu. et aq mala statuut p pualetia alti' maiois ptis. ñ dico istu tent d tap. dato p illo osiliu. q l; pecc ñ resistendo illi malo an ñ impediedo ñ tam tet ad rest' illor dapnor. q ex ill' mal' otigt. q pec obmissionis e. xlvi

De notariis celantib; testa d functor. et legata paupib; et alus p' v pote obita. et restitutoes ptc vl' pab; heredu d functor. Ro. q peccat mor'. et dicunt si ñ nuiit pate. tn q ñ duxere pssos. s; occasionat'. pdc isti qb; legatu e uiuus. et ñ dico eos teri ad rest' s; si q ppt hac celatione recepit illicitu e. et d; paupib; restitu. Sz ita heredes d functor sp st obligati dece satfaciat d hac re. Sz re. i xlvii

De ill' q debet restitue vsas et male ablata. et ppont fmit redde s; ñ posset stati. q nollet c sua familia ege vl' mendicare. et tn iapuit ire posse satface. Qr vtr' tales psit absolui et oicari. Ro. an sciunt ps etas qb; tnr. an no. Si sciunt tutu e q slet d oucietia cor ad ipor tinuit et vo. Si nuo tales nesciunt dap sz data. et reuelar psz ee picl'o sa ill' q volt restitue. te ñ e reuelad ill'. si psumnd e q ofessor gerit vtilit ea ill or. et ofitens itedat et pmittat satface. qcito potit q loc hat tuti h ito d bo et ec et te ofitens p absolui et oicari. q e iuia saltis Si uo nesciat oio p qb; e restit fati. te i po. libe e plati vl' discry ofessoris date et statue tmini ofitery sic nec. et ofitic ei ac vo restit' di videit pmpta e. et i tmi tal' p absolui et oicari. xlviii

De vxorib' vsarior. Ro. q eu; eos statuta sit ad nimis oia supportada. d; h mlier abstine pcit a superfluo vestitu et uictu. It d; ppris manib; laborare vl' i domo fuare ei stare otiosa sic d nia ita q ee pacitate vict' et uestitu et ex labore manuu et fuito domi' e debito lucr' totis sue cni

mare psit et comece se licite tn oseq obe q i p' s' expedt. Si alit viut. ñ e i statu saltis it e absoluenda. ñ oicada. vn ñ p' pl' expede i se. ñ q' dos sua ul' legittie lucret. nim. indeit supportare. Si di cas uir ei' dat dote sua ad usra. Ro. ñ nocet vxori. q ñ dedit s dote ad hr usum. vn posito q' vir de dote illa emiss; una tri d q in' paper. nichilo' tet sustetare uxore. xlviiii

Utru st q recip pmissione alie ppu' i strm d restituedis vsuris et male ablatis ad nos sua posse sine peco et piclo aie relaxare ubi tale pmissioe et distuere vl' recdle istrm obligatois seu cassare. Ro. Si ille q se obligauit e opos mtis. et petat h istac. et sal' ei de beat ee i manu sua. it ex suo offo teat sale aie istr' e suo scadalo peare. ñ iste obl h sit absolut' an c lo d bitor. p' tr sine pec istrm ill' obligois cassare. Cotrariu teas siccet obligat' plato suo. l.

Utru teat qs solue pte paupib; d icrtis. c ñ hat tm i bois q i rsit solutis d bitis cntor p. Ro. q dum h t ad i bonis. po satfaciedo e. ccrs psonis. et si sr fuit d ssa. te dec paupib; p icrtis. Ro e. q r'. no succedit i paupib;. ñ p q ñ iuenit ete p vn qi succed' p ssituto e veror heredu q ñ iueniut. pica paupib; teor vna roe soluere. s; ceus p' teor dup' roe. i foro di et foro hois. q psuz ouenir. Et q vo tu simp' eq obligat et q ad din sic uotu solle'. Et tam simp' uo tu ipedit min ohe. s; ñ dirimit iaz oretu. Et h e. q i po e inclin simp'. i scdo duplex. una et i ppoito li.

De spetiariis vedetib; cu marias spes pulinarius. et osilib; q vedit una; re nimi bona pre melioi. Ro. furtu e. et tnr ad rest' emti. pcato. qtu res empta peior est lii

De uiste uulnatib; alios. vtr' teat solue expensas curatois epor. et q teat ad it ee luc. qd i tu i fuiss; acceptu. si fuisset sanu. marie paupes q d labore s' uiuit e famulus st. Ro. q sup tnr ad utruq. alit si iniusta exca uulnerass; liii

Aliqs mcator e i tru paganor. frraudatt s res sue. oz si uult uis hec d pagano q recipiat iurame. s; more gtis ei' s. p ydola qr utru xian' possit licite tale iura' recipe. Ro. hac qoe fec q dicebat publiol' bto aug. q. r. q licite potuit hi iura' recipe ñ puenatoe ydoli. s; puire recipiado et osuet' gtis illi'. Sic et s' la tacei recepiut iura' secu i xianor. ñ tn edt legi x' ñ fatiut i veniam

Utru pecce recipie' iura' illi' q scio fuiut liiii Sz ei s; puire s' d ieratur. Ro. Si uidet c q recip iura' et h sciat d; alti q iure q ñ hat osca. Si uo e ali' q ppuira' i red' recupare re sua si di mittat illu diecare ñ recipiat pp h re sua q ille negat. vn no d; recipe tale iura'. qd sibi e inutile. et alti nocuiu. et si recip pecc.

De vsario q d struit istrm d bitor'. an q recipiat pec' vl' q ac cepto solo capitali. post i po d bitoris. simult s dare vl' fo re. nec ne. Et si dat recip. si ñ dat sustiuz. qr vtru sit vsa. qd recip. Ro. q vsa e. Ro e. q r usari' fuit i spe. d illo pcepto d o. mutuu date. n' ñ sparantes. et ñ spass; ñ mutuass; v' q nis bn fatiat destrue istrm. ul' tn hedo ad se. capitale tnm. tn p spez pcedetie vsari' e dicend'. ñ p' tene qd accip. Et psunt q i fraude h agat. et i velam malitie sue. pp qd p; qr si q ñ daret s ad ulte capitale. et pea peteret pec' mutuo ab eo ullo mo mutu aret s ult vsu p; ex hoc q i mut' po luc' ph' i tedebat lv

De vxorib; dantib; el'as d bois uiror. vl' d labore ppo. Ro q ees et osuetas el'as p' face. et d dicente viro. q h eet c ca. et pietate fidi xiane. Pigues no el'as si fatiat et uir suus h sciat vl' videt et ñ odicat ei dico q vr' osititur et c mlie ñ pcat. Sz si sibi apte et plies i terdicet illas pigues el'as. ee tc ñ licet vxori s; lvi

De osiliariis q se falso fatiut sacdotes lvii. fuit ofitere et p' mdatia mlta acqrt. Ro. auenit q sb illu pcta pec' gtua. et te qr tpe lucru e. q eo acqrt psite neqnt. s; totu; d; e paup' aut st d ob' hospital' pos qrt. et te dns dom'. n' d; isti dimitte. ad usum an diui. pt cois usuz alior ostitu. s; totu d; ei auferre

7 usui paupm applicare · 7 si ali· fac̄ d° p̄cat · 7 ille tēt illicite lviii

Utrū si filiꝰ famil'. religiōe īgdiēs pōsit accipe d̄ boīs patrīs absq; sua lic̄a · puestib; libris · aū uictu · R° q· p̄z tēt cū īdue· ī oī statu dico · q pūdūnto pᷓ accipe qpleto · Si uō d̄ bēt ure boī · ad h̄itū recip. usq; ad illū loc̄ ꝑ d̄ boīs p̄ntis nc̄īas expēsas sumē · Et tē q3 suppōt se po'. alti'' n p aplī'' pvictu portare · Si dicas ī q· p̄z tēt cū ale· gce do q· ver e ḡdiu fuit ꝫ · et e sb po'. ei' plibꝫ nō ī ꝑ accipe ·

Cū tū p̄z teat' p̄te h̄editatis filio ītrāti relig · 7 p̄cē ñ dādo · R° q tēt dare · R° e · q3 filiꝰ vl' filia ītrādo relig · ī īcurrit vitiū īgtitudinis ī aliq ad ꝑꝑ qd h3 una d̄ beat p̄z exhedare hc filiū · īmo aggd' ādūn fēm ꝑꝑ qd d̄ bēt aliꝭ frib; ī patītōis hedītate ꝑpoi · Ex°. ad d°. bi ī ūdā · 7 aug · non· pᷓ pete p̄te ill'' et hedes tn̄ s dare lix

Quidam fatiēs test'. dimitt' filie ccc · l· si nubt nubē · 7 ī ē · si nult relig · īttrare · R° · Simuliē ītt relig · q pōsit hēdes d̄ fuē tū ī iudi° queire · totā3 sūmā quīc7 d̄ iure · q3 cōditō potioz · d̄ buit spuale · Si vō religio illa ñ poss3 pete portoē illā · aū negliget · seu nesciat · dico q hēdes tn̄ puelle · et religiōi totā sūmā · ccc · l · R° e · q3 meli° et ptiōsi° nubit xᵒ · q̄ uiro · et ecō cōdoīs appōite a p̄te canali ñ d3 pudicāc sposo eti no nubēti · v' testās fac̄ ō ca 7 pie · Quidam decedēs hit usas restitue · reliq̄ restituedas hēdib; · hit lx q vna filia · e tpr nub3 ōhedi reliq̄ · pro dote l · ccc · p̄te d̄ fuctō hēds restit° male ablata · diminuit · l · l · d̄ dote puelle · q3 dnt q tātū ps ipā ī ḡtig · R° q· d̄ dote puelle n' pōsit diminuē · 7 si diminuit restitue tn̄ · R° e · q3 pōd' trāst cū hēditate · v' illi q succedit obligat' ad d̄ bita psoluēda · puella uō ista ñ e heres · s; hit hac ḡtitate ex legāc p̄nā · īdq; ñ obligat' ad onā hēditaf' p̄ine · q3 p̄z dotat cā d̄ ere ꝑpō 7 ñ d̄ alieō · Sz si boā hēdib; relicta ñ sufficiēt ad solutōe d̄ bitoz 7 usur · aū q nuptiu tēdet · R° te diminut'. e dos · v' p̄tēs mlt' pōsit p hac via facē boā odoē filiaz

Utrū posse retinē ī amissa saraceni · vl' lxi (q̄ fuant testā alio offō iudū · q vell3 uitē vitū iur · R° · q neut' istoz excōi sb iaceī · et pōst; opugn et quīti ad duotōe; ex h̄i exēcito salutar̄ · Dicoq pōst reap · S; ne mlt' fidelui ēūltētium ī ecc' a trahāt ex pōsitia tā ab hoīabilui p'' qs exhitu cogscer7 et hozīt · dicēdū ēēt ī pū° q ī · q3 tales p' ad diuina offā ī admitte · lxii

Utrum hoīē maleficiatū posse p maleficiū absoluē · vl' facē absolui abs; p̄cē · e nll3 maleficiu° sit ppet · R° · q si absolues ī dicat vl' fatiat ad d̄ ui cl̄ui dio · vl' fidi ī pote · q3 ñ e ī īuocādo d̄ monī 7 hī · ī pōit fide ī istis · s; īcredit tīmiū istū ab h̄ uicio sol uē dicas q · l3 · 7 ñ peccat mortalit' lxiii

De breuib; · R° · si ñ scribūt ī noia d̄ monī · vl' caracteres sui sige igtē · si sit ī · p̄z nr · 7 syb° aū ev'. 7 hi ūba · 7 nulla īstitutōe pcedit · pōst tollerari · tām tuti e q ñ fiat · ñ e syb° 7 orōe dca · sic d' aug · v' tollat' omīs suspicō frāudis dyac' · lxiiii

Si d̄ luc° breuui ōcōe recepto · R° · Si boā sīt · 7 q scribūt · tū q3 paz laborāt scribēs 7 ī' expedit · tū q3 boā spūālia ḡtis accepta ḡtis sīt ōfeñda · ī e tādā fautorib; vl' tutatorib; vl' ōcō puod ōsile dap°'. supliceī · dicoq n' d3 recipe · Et si recip ñ d3 retinē s; tūg tpe lucrū paupib; erogād' e · lxv

Utrū teat' qs restitue pec° e ī ee suo · R° q ñ · Ista ube e fruit pecu° potuiss7 e cū pde · sic lucrū · It pecu° pōse ñ fructificat ī mltiplicat · aliē si abstulit s dom vl' agrū · aut uinea · Tē teoz restitue hī e fructib; s; qs e pcepi vl' pcipe potuisse ī fuisse neglig̃ lxvi ·

Utrū liceat uti sortib; · R° · ī negociis tpalib; ad suspi tōe et scādalū remouēd' · v' pote · ī electōe ōsiliāioz 7 diuisiōe hēditati 7 hī · sclarib; pmittit · S; ī reb; spualib; sic ī electōe pla toz 7 hī oīo illicitū e · et tal' electō pmitt' nulla est lxvii

Utrum volenti bono corde 7 fimo restitue male ablata suffi tiat offerre restitutōe leso abs; p̄stali obl'oē pecu° · R° q3 les° d3 ee ī possōe rei sue · tūg dō ei° oīo 7 rig · v' pecu° p̄sntialit'

offerat' · Sec e si debitor petet tmiū solois · Si uō ille e satfaciēdꝫ est · videt' ex pātētib; · sigs q iste pmit' e volūtari ī soluēdo 7 uult s p̄te vl' totū dimitte · sustineri pōt lxviii

Quidam moriēs reliq ī testo q emat' modi'' gn ad op' tal' eē Q isto d̄ fucto · sacedos cum hit sufficiēt bladū · vell3 poti olei q3 mag īdig7 · aū uīn · q3 si p h fi de ōsilīu hēdū ōmutā · 7 fidi cōmissāīoz 7 sacdotis · R° · Quis iste ñ posse h facē · s; o3 q īt ueiat auc'. epi · siū maioīs plati · q e spūaliū dispēsator v' īeouent' lxix (suspi fraudi

De iudicib; q saciēt fauēt cās tūstāt 7 ī sbornāt testes 7c̄. R° tn̄ ad rest' expēsar 7 om̄ dapnoz q ꝑꝑ eoz patēnnū ps altā īcūt · It tn̄ ad rest' ñ solū eis · s; ui ris · q3 q īse e d3 ponē p̄te oppssam ī statū ung' p̄mū · lxx

Sed qo d̄ testib° falsis pōs dapficat' īnocetes · R° · testes ñ sīt ita p̄ncipales sic iudices 7 aduocati · vn sedāō 7 accol' dap ficiāt illos s qs testificat · ideo duz eēt dīc · q teat' d̄ dap pdōs · forte e si fuiss7 diliget' exāiata eoz fl'itas putius7

Quid d̄ illo q ondit vl' dat ignē volētib; obure dom · s; ñ lxxi ī hītāb; ignē ad cōburēd. et de igne isto obuit' dom · R° ñ tēt ad dap° · l3 alias peccet grauit' · R° e · q3 quis doceat vl' d3 ig° ī pp h directe obuit' dom · q3 ad ī s e ī pō · istoz obure vl' ī obure · vn ōcō e obustiōis · 7 ī cal' uō's · Sile e d̄ magro latij q doc7 alios artē fuandi vl' falsādi monetā 7 hī · Item e ista no cog · ī e cā fuc'. s; q3 dā ōcō 7 iclinatiuū īducēs lxxii

Quidam furat' aliq̄ et dat m ī custodiā · et ego sciēt recipio Q custodioq; isti nūq teoz d̄ furto · R° q sic · q3 iste e uni' mot' ī credi cū fure · ñ eēt receptores furū ī fieret furta lxxiii

Utrū filiꝰ familiās q accep vsās p p̄te · aū tutor q accep p pu pillo · aū quis vn' q accep pālto possit accipe et asportare pec' ad q titate vse · q accep p eo et restitue abs3 vo' pnis · vl' pu pilli alti'' · R° q sic · R° e · q3 tal' ñ cmitt' furtū · q3 pecu° ñ e illi'' · īmo accep cā ab īuisto d̄ tētore · v' soluat 7 restituat vēīs dnīs · et ī h ag' vtilit' cā sua · et illi'' q d̄ tinebat īuste · hc ī

Utrū pecu° data alic̄ ad monīo pōsit liate lxxiiii foro di possitoei · R° · nō · R° e · q3 uiteant nūq facīut d̄ nioēs hī · ī hoīb; q hīt e eis fcā pacta · v' d' aug · et q eis vri° exhibet · 7 hī · Et posito q daret' hoī ḡtcūq; īnocēti · tam mala ītētōe 7 malofic dāt · q3 sp ītēdit decipe · Tal' pecu° oīo tēda ñ e · s; paupib; erogāda Id dicas d̄ pecu° īuēta p nigmāticā 7 artē magicā · aū d̄ luc qs ī is ōseq psuasione 7 pauitōe d̄ mois lxxv

Utrum rē quā furor iudo vl' saraceo possim liate retinē · R° ī iudo teor restitue · q3 d pmissiōe eccē fuitutī sbiac7 ī medio xanoz · vn nec ī reb; ī ī psoīs ledēdi sīt · ñ facēt āia fidi p̄n cipes uō et reges · sb q3 d̄ nio sīt · 7 ī tūs · posst eis auferre tpalia sic suis · Saracenus uō q pacifice ūicat' e tanus · teoz sile d̄ furto q3 ī qdā treugā ub' e sīt vl' stant · S; sarracenus q b; ēēm bellū īdic · et exhānt eos · sic d̄ tētores tiaz ꝑꝑ tam liate p' aufri

Utrū teat' q l3 cape hērē · si cogñsēat aū defēde lxxvi tenēs · q3 īnocētē sīuo; ipm oppim · et utrū quod7 elic v' bāī 7 ī d̄ fen dit ipm sit excōi' · R° · vna e hāz tm̄ solo · aū iste e puata p' aū pu° · Si e puata et siglaris p'. ī tēt ita q pecc7 mor'. si pdca ñ fatiat · S; si p' sīn suo pic'lo pdca facē · bū fac si fac saluo q q l3 sciens hērētic · quis ñ teat' cape · tēt tam īdicare plato · vl' iudiq · aū īqsitori · R° e · q3 lat° e · et p' exhāīta 7 īstitiēs ḡ ge dnīc · Si uō est p' pu° · q hit offīn 7 possit ac de beat pdca facē ex offō · dico q tēt si p' et p̄cat mor'l' · si ñ cap' hēric · aū ñ libat īnocētē · ī tam e excōi' · Siuid7 elicū v' bāī 7 ñ aduuat · l3 Ray · fuit oppiōis ḡtie · dum eēt h dīc · q ex omissione auxilij ñ collati iste excōe teīat ·

Cum si quāw ad v' beīdum clicū · pntēo · 7 p' cū mitto q nō v' bet ipm · ille tam vadit et v' berat · s; unq qd sum excōicat'.

Ro. Si revocato mādati pveniat ad notitiā nō sum excoīc. qa nō ꝯ vo
mā s; alti°. i. ꝯ sua. eliciam vbat. ꝯ pc alti° ꝯ nō ei imputatur.

lxxvii Utrum si dolo vl metu aut blanditiis induco aliq ad vendēdū m
rē suā vl dād ad possim licite psidē. ꝯ tal' vēdito vl dōato di
ci possit iust° titul°. Ro. Si ē rē illa emi p pcō ꝯpetenti q lō invia
luit. licite possū psidē. faciaq; pniā ꝯ dolo vl metu illato. Rō ē
qr vol°s coacta vol° est. Si vō emi minus debito. qr metu min° ille ac
cep tenor ad suppleūtū usq; ad iustū pciū. Si vō metu vl dolo ab
stuli. s. ꝯ ꝯ sunt met° q possunt cadē i ꝯstātē uir. rapīa ē ꝯ tenor
s i toto. nō i tuett h; pacto s; vis poti° dol° ē malitia blandis fōib°
adornata. aug. dol° est. c a ag. et ar simulat lxxviii

Iste pu°. isto ꝯ ꝯfeciēt bōamā emit ipā ame hac dcā tamē. nō fec
m ꝯ cāctā qr ꝯfito ꝯ ipo. Erō si vult nō reddē bōamā. s; pciū eq va
lēs. Ro. tal' vēdito qr ficta fuit. et ex alia cā fcā. null' om sunt volūtaīa
vō°. vēditoris vn nō sump° volunt. nec coact° ꝯsilit s; sp fuit īvolūtaī°.
io solo īta ptr nō fac vēditoē licitā vn nō ē i it° titl's pp pdcā cā. lxxix

Utrū p° tēemalē pscptoē. si sciā pcto reum nō fuisse. mā s; alti°. possi
licite tenē eam roē pscptonis pdcē. Ro. i foro ciuili nō posse cogi
ad redd°. qr hēo iuris auxilium qd īductū ē ad puiēdā negl°. psci
sor. i foro vo poli ꝯpmādō ut dr. quēq; hād ꝯscia q rē aliēā psidā
ꝯ cessat bōa fides statī tenor reddē. nō uq alicq ē ꝯscia rei aliene sal
uab°. Si dicis m qr nō ē aliēā qr lex de pscptoē fec eā m°. Ro q
h; sunt roē bōe fidei qr mala fides nō pscpsit. vn stati ē ꝯstat ē hūc
rē eē alti° ex tē cessat titl's bōe fidei ꝯ licite psidē nō potē. qr scis fuisse alti°.

Utrū pē alti° occltū qd scio ego sol° audi ꝯ pcā lxxx
recepi i ꝯfessioē. ꝯ sciebā p alia viā possim vl debeā reuelarē pla
to mō. nō pol°s sungē. Ro. Si petat i foro iudiciali. nullom tenor
qr ē plaie. nō possē i cēz espania pcā tallionis vl aliā auie taxatā
s; si petat i puiato. Ro sm magrm Wm altissiod. q ꝯfessio secs
suggillat noti°. vn voluit q nō tenēar dicē plato. S; si noti° subseq
ꝯfessiōis sigillum nō claudt°. nō impedit q possit et debeat reuelarē
i occlto. tn cā correptōis frāne. Aly sc q dnt ꝯi. qr ē scit alia uia
siū sciā an ꝯfess. siū sciui postea. ē sit aliē nē debeo reuelare. maxe
si platū uidā petē h; nō aio malignādi. aut uituparādi frē. s; vtilit
corrig°. ꝯ tē nō siū pditor frīs ēnimus s; pius poti° correptō. pla
tō vi°. tristia sequs vo magr uni ꝯsoā. nō tēt hodie. sūa. magi°. b.

Scio ad i sigillo ꝯfessionis et pnulla altā viā. inuento lxxxi
vl ob°. qr. qro utrū possi uiuē vl dcē. nō scio ꝯ h. Ro q psū
et dico sic rē. rō ē. qr qd i puro sigillo ꝯfessiōis scio. nō scio
vt hō. s; ut ds. nō m sic hoi s; sic do dcē. Alia rō ē qr si i tērogās
videt me dubitare ꝯ rē. ꝯ ppedet. statim hret uiā suspicādi de
h cimi. ꝯ i eē aliq m frm ēnimus reuelatō ꝯ uiolator sigilli. lxxxii

Cōfiteor vni pcē sacedoti. pcessu tps loq sec ꝯ illo pco ꝯfs°.
qro vtrū pistai locutōe possit dia sare. pt m. sacdos p aliā viā
Ro q nō. qm una ē via. et roē pē me loqr ē eo ꝯ pcē nō. vn si
sacdos qcq; mō coact° reuelarē. pē m ē fess° sum ē ꝯ illa locuti
oē. pditor iuda eēt. qr ꝯ una uia facēt duas vias lxxxiii

Ego sol° scio. et uideo vnū frē peccarē. induco eū ad pniā ꝯfess.
ꝯfitet guādiao q pr eū absoluē ꝯ absolut° ē et correpte. i sauti
secto pecp m custos pol°s et excōicat. nō dicā s. siscaā pt ꝯfess aliq
frē peccarē ꝯ reg°. qro si teor ei dcē. Ro. Quidā nō putat bñ i dip
et ide ꝯfess° sit legitime atq; correpte. Dicer aliq q nō tenor reuela
re ipum. Aly dnt ꝯ bñ q si plat° ē biuiol° ꝯ i tēdat nō vitupaē frātē
s; corrigē si nō ē correpte. ad cautelā frīs ꝯ custodiā. q vo ouis ē cōmiss°
ante fuē. qcq; sit correpte. debeo ꝯ tenor i secto frē reuelarē plato pe
tēn pp cās tāctās. siē ergo correctōe ol°. vl excōis lxxxiiii

Quare pugili bellatori nō dz dari absō. pniē. nē euch°. Ro qr i talis
q ps ē ꝯmitte° i ti°. discrimen q freqt videm succubē. Jt omittit
se facēt ꝯ spōte discrimi mortis. It ht aiu siadi i roē euētu ꝯ ē morte

Utrum suspēdēdo et decapitādo ꝯfesso ꝯ ꝯtrito psit dari euch°a lxxxv
Ro. Si istāt petit nō est ei negāda. l; nō sit ꝯsuetudo lxxxvi

Haleo i deposito aliqua. lib. c. lucror cū eis. qro vtr tenear ꝯ icarē
lucr° illi q deposuit. Ro q sic. Rō ē. qr dponēs hēt pcū dnm
vn qr ē lucror ē re aliēā. cuī dnm nō ē penes me. s; ē penes
aliū dico q tenor s dare ꝯ luc°. Jd° dico si deposit° equus i mā cu
stodia. et ē lucror ꝯ uectura ei°. Sit ꝯ aliis aīalibz. ita laborādo

Querit vtrū ꝯ ill' q subtrahit gabellā aut collectā cōi ꝯ ꝯicoāt lxxxvii
Rō. Si hī sc licita. et cōit posita p utilitate rei pu°. dico q tenē
ad resti° cōi. Si vō i illicita nō tenē nō cōi nō paupibz. sicē dicā ꝯ passag°.

Querit ꝯ emitibz ad nouellū. Ro dē. illa. s. naugāti sutis ꝯ iuuāt lxxxviii
Q uā no visibi. dubitet q res ille sit ualitē pl° vl min°. tpr messis.
tē l; maxe puicta s. Si vō emat tali pcō q vix au uq min valz
dicas q qcq lucrat° h mō. tpe lucrū ē. dbz qr dari paupibz. ꝯ nō illi
a q accep. qm l; sūna ꝯ hentibz liceat se iuicē decipe. qd itelligi
q nō puiūt° i iudiciali foro. s; ꝯ foro di nō sic ē. qr g° i hac eptoē
nō sunt dubiū s; ētitudo ꝯ valore rer tpr solōis fiede. illicitū ꝯ tpe
luc° ē. Jō cedit paupibz. qr uō nō sunt i mutuū. et io nō vsa. io
vedēti. nō restituēd ē. It qr uoluntaīe ꝯtcit lxxxviiii

De filiatoē spuali teas i sūna. q illū filiū vl filiā p q illa co
gnatō spir° ꝯcta ē. null° pr filior coplarē s. siū sunt geniti ante
ꝯp°nitatē. siū p. qr sc ei ōs fily spuales. Ego baptiçaui bta filiā
p. istā null° fili mis pr hc vx. siū ille fili° eēt nat an ꝯpnitā siū

De gnib° affinitatis hās h pueg°. gnāli. q ex q tinsit lxxxx post
tabula pte linee tinsūsal' ꝯtru gdu. pa q ē i qnto gdu illi li
nee. pr māli ꝯiugi. cēq; p alti° linee tinsūsal' siū sit pa i li
nea illa scda. siū tcia. siū. nij. Rō ē. qr exq tinsit ꝯtrū gdu nō
attiet nij alti. nō sc affines. v° pz i h ex°. Petr° fres. Johs. Andreas
Nicola°. Maria. Caterina. Barths. Martin°. Margarita. Mathis pot
accipe. i nūū qcq; vult alti° linee. tā p°. q sm. ꝯ alios. qr n° at
tinet s ex q sc ex nij gdu. S; nullus alior nij. qsit s ꝯiugaīta
pr ꝯiugi aliē alti° linee. ꝯ ꝯpndetibz s. ex tinsūso. nō trāsierit
nij. gdu. vn sp debz eē q ex una pte sit qnt gd°. et tē nō refert. si
nij. gdu s i alia pte attineat. qnt° vni linee. nō attiet. p° vl so
vl. t°. ꝯ multomi°. nij. alti linee. vn ōs parētela i q nō ē qntus
grad° ex aliq pte illicita ē. ꝯ nō ē min. nō dispēset apapa.

Grad° ē ꝯsagnitatis isti sc. Primo gdu sitori linea ꝯtiet pr
ꝯ mr. Inferi°. fili filia. qbz q; nulle aliē pe iugē. Scdo. g.
ꝯtiet sitori linea. Auus. auia. Inferiori. nepos neptis. In trāns
uso. frāt. soror. q psone duplicat. Auus ē ꝯ auia. tā ex pre
q ex mre accipiūt. Et p°. sequitibz quoq; gradibz sili. p sūba eau
q i q; gdu subsistē. ipō ordine duplicat. Iste p° i scdo. g. ido
duplices appellat qr duo aui. ꝯ pn ē. ꝯ matn°. It duo gnā
nepotū sc. siū ex filio siū ex filia pcāti. Frat ꝯ soror ex trāsu
so sc vcīut. i. aū frāt pris. aut frāt mrīs. q aut patru° au auūcul's notāt. Aui et ipi h ordiē duplicat. Tercio. g. vcīut. Sup
Proauus. proauia. Inf. pnepos. pneptis. Ex obliq°. frīs sororisq;
fili° vl filia. Patruus. amita. i. pris fr. ꝯ soror. Auūcul's. ma
tera. i. mrīs frāt. ꝯ soror. Quarto. g. vcīut. s. abauus ab
auiā. Inf. abnepos. abneptis. Ex obliq°. frīs ꝯ sororis nepos
ꝯ neptis. Frāt patruel'. soror patruel'. i. patrui fili° vl filia. Co
sobry°. ꝯsobriā. i. auūculi ꝯ matertē. fili° vl filia. Amitin°. amitina
i. amite fili°. vl filia. It ꝯsobrini q ex duabz sororibz nascūt°
Qbz accēdit. patruus magn°. amita mag°. i. aui patrui fr ꝯ soror
Auūcul's magn°. matera mag°. i. auie tam patne q matne
fr ꝯ soror. Et nō. q i cognatoē. alia sup° miat°. alia īfra. alia
ex trāsūso. q ꝯ ex latē dr. Sitior cognatio ē puētum. Inferior libor.
Ex trāsūso. frm. sororūque. eor qq; ue ex ill' pgnāt°. et ꝯuēiet pa
trui. amitē. auūculi. matertē. Et sitior quē ꝯ iferior cognatō a p°. .g. incip. At ea q ex trāsūso miant. a scdo. Pp°. g. ē sup° pat

mu. Infra fil. filia. Scdo g. auus. aua. Jt nepos neptis. Ex trāsūso. fr. soror. Tcio g. pauus. paua. Jnfra pnepos p neptis. Ex trāsūso. frīs sororisue. fili. filia. Et ouerte patruus amita. auūcls matterā. patruū ē fr pris q̄ gta napie vocat. auūcls ē mris fr. q ap̄ eos ppe ... appllat. amita ē pris soror. mr̄tera ē mris soror. Qrto g. abauus abauia. Jt abnepos abneptis. Ex trāsūso. fris 7 sororis nepos. neptis. fr patruel. soror patruel. i. patrui fili vl filia. Consobrin 9sobrina. i. q. que ex frib; aut sororib pgnāt. 7 qdā st q̄ tc osobrinos eos ppe putāt dici q ex duab sororib; pgnāt. qi osororinos. Eos uo q ex duob; pgnāt frib; ppe fres patrueles vocāt. Siat ex duob frib; filie nascātur. sorores patrueles appellāt. At eos q ex fre 7 sorore pgnāt amitinos ppe dici. Amitine fili. osobrini te appellāt. si fuit tua amita. Jt amite tue fili. osobrini te appllāt tu illos amitinos.

lxxxi

Te uidente accipio a qdam d usis. l. C. d qb; emo ate. vinū domi. Qro utrū tu tenearis ad rest. illar. C. lbr. qs accepisti p domo tua. C scias me accepisse d usis. et uideris 7 scias illū aq extorsi. Ro. n tenis. Ro ē q ergo q abstuli illā pec ñ teneor tibi d uiio. si valore illi vn si abstuli aureā pec sufficit si restituo i tm valore pecu argentea. p. accipi illas. C. l. ñ me reddisti ipotente ad satisfatiend qr dedisti m p ea rē equalente. s. domū. aut hi. aliud ē d dono. Si usari dat m d usis. C. l. ostat q teneor eas restitue ill saltē aqb; extorsi. qr accipio rē furtiuā. et sim rē pēsatoe fatio illū ipotente ad satisfaciend. Silr si usari dat m domū aut agr. teneor sic si daret pec. exq ipotēs reddit ad satisfaciēd. vl restituendum

lxxxii

Qe aliqd retinet ē cellarā et emit totū vinū statuens p. q uendat 7 dñat peciu ille queda pcoī auget pcīū. s. dcātū. d; uende hi uni. iij. s. stat. uend. iiij. Qro cui d; restitui pcīū abusio sr acceptū. coī ciuitati an coi emtiū. i. paupib;. Ro. restitue d ē coī ciuitatis. qr ipius ē dnī rei uende vedite. et iste quedā ht limitatū mādatū. vn n s p tene. n alus paupib; dare. s; solū coī. a quo ht peciū sui labors. 7 ē offal est. et ē ē lucrum et dāpnū uini qd uēdit.

lxxxiii

Sed oppo. Tqui. d sensali cui do libru vl veste m. ad uēdendū. p. x. l. ipe vēdit. xii. reddidit q; m. x. l. et sr fluū tet g. et tm d; q tet red de. Ro. n ē sile ai po. qr pmi uēdēs vinū coīs. ē mer nūti. 7 ht limitatū mādatū. ad n uēdēd pl ultimū. n s; q coē statuit. 7 h urat vēditor uo vestisul libri ht limitatū mādatū ad nō vēdēdū min l. x. vn ht rē qi puēdita. vn iste implet i toto itētoē dñi. qr dat p ab ipō statuto 7 posito. s; n ht mādatū q n accipiat pl si p ht v n ē.

Jllus usari ē potēs ad redded usas. dat m. C. l. lxxxiiii sile Qro utrū possim tene. Ro. q sic. n det i tanta qtitate q ipotens effitiatur. Si ipotēs ē ad satisfaciend. nllomō possum recipe. Ro ē. qr si ē ipotēs. iā n ht de suo. s; totū ē alienū. vn n p alienū dare. n ē recipe. s; po qn dedit m domū vnā erat potens. pea effect ē ipotēs 7 incept amē domū datā n restituat debitorib;. Qro utrū teār s domū redde. Ro q n. qr qn dedit m. erat uer dn domu et sim hac erat potēs ad satisfaciend. si postea effect ē impotēs. n est culpa mīa. s; ē iputr. Jd dicas de dotib; et distingue si pipēs te erat potētes i soluēdo ne q dotauer eas.

lxxxv Qvidam i trat aiou. q tet ad rest usar et dimittit me fideicomissariū. ad restituēd. ht fr q ipeduit me. et occupauit pte. hereditatis illi. Jlle iā ē pfessus. Ego uado ad abbē petens vt mi ex igssu illi acq uastū acqsitū sr bonis n det m vt possim fres suos coge ad rest. Ro. abbs 7 tet 7 d;. tn p osciā monaci sui. tm p implēdo ei qd statuit. 7 q tebat aiū igssum. tm p bonū ex aliorē.

lxxxvi

Consuetudo uēdētiū equos i tuscia ē. q vēdēdo dut igne. ē uēdo t hē equū p malo. p pessimo. p ubroso. p sebinoso. 7 hi. d; qro. Jste scit vitium vnū ul i firmitate eq. q si uēdet dicet iste ñ emet. ipi dare sibi medietate pcij. qd petit. qro utrū uēdēs excuset ex tali coi dsceptoe eq an teat specificare d ubitē illā q nouit. Ro. qdā dut q si emēs n petit i spē d aq i firmitate s; tet illa tali dsceptoe malitie eq uēdēs ñ peccat. vn si iste sd te erat sibi imput. Si uo petat i spē et ille ñ exprimat. tr uēdēs tet. qr sciēt celauit eq mali. q sciebat. Alij dut et meli. q illa coīs malitiar dscep i fraude uēdētiū iducta est. vt uelet vitia eqr. s; si uēdēs ht noticiā tal malitie q si distincte specificar7 ē est q iste n emet. nec daret medietatē. dico q tet. qr vēdit sciēt rē corruptā. 7 ouficat. primū. 7 malitiose tace7 talē odcoē. q expssa n uēdet equū. Jd dicas d mercatorib; q sciet vedt pannū et res ita malas q si diceret emptorib illd uitiū nullomō emerent. vn sufficit nec excusat eos v bum 9suetum qd dut ocls pasat te. vide bn qd vlta fraudulēta s. ē ipa rē. ē istis sciat pessiā 7 corruptā corruptoē valde nociua emti. q si sciret nullomō emeret.

lxxxvii

Qvid de capsorib; vl alus qui lapidē pciosum portatū s ab aliq sip. p q ēdit eē vitrū et par valē. vl q portat aur et ēdit eē metallū vl arg qd ēdit stagn. 7 hi. 7 tales q ong sct emūt pcia vilissio pcio. i lingo tur. ad rest. Ro. q deceptores et raptores st. dicit bon mali 7 cauile vn sciet deceput pxim. qd ipis 9fid. et q ēdit uēdē vitrū. ul metallū vl stagnū 7 hi. Si uo as qn emit ēdit eē uitru vl metallu; et pea pcessu tpris iuent eē aur 7 hi. Roe boe fidei ñ tet ad rest. pui tm eet puide i alicq illi quedat.

lxxxviii

Qverit d uxore usari. ē dote st d usis et boā uiri d st de usis. Ro laboret manib; ppis et de labore viuat. Si nescit laborare. fiuat i t domi q p. q unat victum 7 uestitū artum. vl q sic p ē dolore et sp ē ppo restitui. si uenerit ad statū possibilitatis. Jt retrahat vir ab usuris q p et prestet. q p eccoē uict et uestit sui. nullo m fatiat usas. qr parata ē oē i opiā sustinē. Jt moeat frequentissie ad rest. alioq Jt si ht osang. q oia boa n st usis petat ab eis victū. Jt si pat mulieris huit aliq i eta vl uir. vadat ad epm loci 7 taq paupi n hnti fatiat ea assign p uictu suo. Jsta st reni uiuētis. Si uo uir ei pmortuus fuit. accipiat dotē. et restituat si p scare. ē tus p alioqn recurrat ad epm. q d ipis potit ea taq paupi puidē. ita q possit srēte viuē. et ultra hac ptē si ad remanē potit alus paupib; erogare. Si at ipa pmorit viro. recet uir et filios si ht prestans ei dotē suā fuisse d usis. et obtestatas. q eam restituat. qr nullo m pst licite possidē. et ita si i uita 7 i morte fac qd p n ē dubiū q sit i statu salutis. ē videat i statu ipossibilitatis restituēdi 9stituta. q i pssiblitas excusatoē ht. sic p; d muliere q supposit ē alienū partum.

lxxxix

Jtrum q accomodat tapallos et tablarū et candellas. 7 q locat domū mēta b; ac 7 usarius et alus ipib; p. possit sibi retine lucr qd de hi 9sect. Ro. l; gnit peccet. tm roe 9ect locatois q i oi gne trāsit dnīu ad locantē. qr locat alti rē suā. posst sibi ex locatoē sua acqsita retine et de eis elās face. s; imponēde st pinguiores ele. qr talia st de māmona iniqtatis. De hac ma. re. J.

C.

Qverit si iudi aliq peccantē. 7 postea 9fitet m. vtrū claudat m os v reuelare n teār plato nō pcipiēti. De hoc hēt. s. Ro q iste st simpr duc me. vn teor plato dice occulte. Oppiō magri G. altissid. q dut 9 tū. hodie ñ tet. Jt si postq m 9fessus fuit. scio idē pcōe p alia uia vtrū teār et possim reuelare. Ro sili q due vie st. vn n claudit m os. v i sinon dixi. S; pone q p 9fess. hi. audito ab alio vl ab alus eū fecisse illd pctm. et scio q dut verū. plat petit pol vtrū sciam vl audierī illū fre 9misisse tale pc. vtrū teār. re plato. Ro. cuz ml ta dicāt apli b; q nesciunt n p suspitoē. et n 9stat m q isti sciant pec hi ētitudialit. s; forte suspicant vl ab alus audier. dbeo sic re plato. d pcō isti n ētitudialit scio. s; audiui alios loqntes. de qb; igi qlr sciut qd dicebant. n p audita d; as 9depnari. qr forte 9ppinabant falsa. et hi.

C. i.

Qverit si confitēs possit dare licētiā sacdoti vl alus p sua utilitate reuelādi pec s. Ro q sic. qr n ē i finctō sigilli. v ē 9fitentis vel ē ei spal utilitas. Jt qro utrū sacdos possit pete a 9fitente lic reue landi pctm sui plato suo p utilitate sua ul ordinis. Ro v s. q sic. Jt qr vtrū sacdos d lic 9fitentis possit loq alti pc cū q 9fitēs peccauit 7 9fessus est se peccasse. v iducat eam ad pniā. vl ob aliā utilitatē

Ro. q. s. Est qr. duo q male fecerit ad inuice fuerit m conf[ess]i et sci
ut me scire pec[cat]a ipor[um]. vn[de] istor[um] d[icit] m[ihi] ecia ide gen[us] pec[cati] plesuices q[uo]c[um]q[ue]
gu[m] co[n]fes[sus] es als fuerit et n[on] dix[is]ti vl oblivio[n]e vl ex certa scia. q[uo]nt[um] ut ego
q v[er]iq[ue] audiui posssi silere sibi reuelare et dic q q[uo]d ee bn confess[us]. ob hac
c[aus]a hac ca. et iducere ad plen[ie] confitendu[m] s[in]e fractione sigilli. absq[ue] lic[enti]a illi[us] q[uo]
plene confess[us] e. et si huic p[ossu]m dic[er]e. tu fecisti tale q talium. volo q meli[us] confi
tearis. Ro. q. licite p[otest] e n[on] sit ibi fractio sigilli. q[uia] pec[cat]a istor[um] q[uo]d e scio al
ri n[on] co[m]municat et utilitas m[e] conseq[uitu]r vt pat[et]. C.II

Quida fr[ater] sacerd[os] rp[ondi]t occl[us]i qd ee[t] s[ecundu]m regula confiti mist[eri]o vl custodi. q
uult confiti mist[eri]o q e i domo p[ossi]t s[ed] exceptare custode an laborare q
vadat ad temp[us]. qr vtr[um] iste sit i statu salutis. et p[ossi]t co[mmun]icare c alius fr[atri]b[us]
i t[em]p[or]ib[us] statutis s[in]e pec[cat]o mor[ta]li. Ro. cu pec[cat]a co[n]fessionis sit affirmatu[m] et
obligat pro loco et t[em]p[o]re. si fr[ater] iste h[abe]t legitima ca[usa] differendi. et sit co[n]t[ritu]s d p[e]c[cat]o
s[uo]. e co[n]tritione deleat cl[pa]. dico q p[otest] exceptare custode. et i[n]teri recipe cor
p[us] x[risti]. e co[n]tritione et fimo p[ro]posito confite[n]do potit confite[n]di illi q legitime p[ossi]t eu

Quida m[u]l[ie]r h[abe]t dotes suas. fr[ater] suus carnal[is] C.III absolue
petit ab ea v[t] soluat q[uo]d a debito suo. et dat mulieri annuati lb x.
qr. vtr[um] possit recipe. Ro. q[ua]n[do] alic[ui]s qui p[ro]p[ter] simplicitate nesciu[n]t distin
gue forma co[n]tractuu[m]. Si m[u]l[ie]r fr[atr]i suo q n[on] e mercator mutuat illa pec[unia]
n[on] p[otest] p[ro] ea accipe vlt[ra] sorte. Si deposuit s[ib]i. qr depositum g[ra]t[is] d[ebe]t su
scipi. n[on] obligat depositariu[m] ad dand[um] pl[us]. s[ed] ad n[on] restituend[um] m[ihi]. Cosu
le d[ic]e g[o] mulieri v[t] i[n]stet repetit pec[unia]m sua a fr[atr]e. et offerat s[e] q[uo]d acc
cep[it] ab eo p[ro] illa pec[unia] vlt[ra] sorte. si fr[ater] restituit s[ed] d[ebe]t ea ad iustu[m] lucr[um]
alic[ui] mercatori. Si n[on] ullo[mo]do restitue[re] uult. ex t[un]c m[u]l[ie]r licite p[otest] recipe
vice et n[on] ic[ti]e. q[uo]d d[e] ipsa pec[unia] lucraret[ur] legittime. ex q[ua] vlt[ra] suum uelle fr[atr]is su[i]

Quida vsari[us] co[m]pleto t[er]mi[n]o mutui debitore C.IIII dicet ei s[ic]
volente s[ib]i solue accip[it] t[antu]m sorte sua. et n[on] pl[us]. et stati destruit
istr[umentu]m p[ri]us de mutuo. et d[icit] debitori. had capitale m[eu]m. et am[plius] n[on] p[ossu]m t[er] pl[us]
repetere. qr destruxi cirographu[m] suu[m] m[ihi] aliq[ui]d vlt[ra] sorte dare. recipiam
si n[on] vis. vade i pace. qr si i[n] h[oc] cau vsari[us] p[otest] licite retine[re] q[uo]d s[ib]i datu[m] fuit
vlt[ra] sorte. Ro. q. q[uo]tie[n]s q[uo]d h[abe]t i[n]tentione corrupta i p[ri]s mutui. et i fine so
lutionis. tu qr posuit debitore i pos[ses]s[io]ne rei sue. et n[on] resuat s[ib]i aliq[uo]d ius
vlt[ra] sorte. licite p[otest] recipe et tene[re]. et das b[e]n[e]fac[tum]. n[on] te[ne]t[ur] vsari[us] ad
rest[itutione]m. d[e] o[mni]b[us] d[ebi]t[is] tali m[od]o vlt[ra] sorte h[ab]itis s[ed] d[e]b[e]t p[e]n[i]te[re] d[e] i[n]tentione co[r]rupta

Habeo bona uni[us] q[ue] scio ee heretic[um]. vt pote qr uidi eu adorari C.V
et aducere hereticos. qr vtr[um] licite p[ossu]m retine[re] et s[i] n[on] restitue[re]. Ro.
ut ille heretic[us] e publicat[us] p[er] s[ente]n[t]ia[m] aut n[on]. Si e publicat[us] p[er] s[ente]n[t]ia[m] epi vl
i[n]q[ui]sitoris. t[un]c e d[e] bonis illi[us] s[e]c[un]d[u]m fu[er]it sine late p[ro]nu[n]tiate. Si n[on] e publi
cat[us] e sit heretic[us] ipo iure bona sua publicata s[un]t fisco i[d est] epo vl i[n]q[ui]sitori
et illa q teneor dare p[re]fato heretico. debeo assignare fisco vl i[n]q[ui]sitori
vl d[e] alic[uius] eor[um] lic[enti]a retine[re]. et si ea m[ihi] libe[re] concedit. b[e]n[e] p[ossu]m h[abe]re. S[ed] si
co[n]cedat ep[iscop]us vl i[n]q[ui]sitor q ea retinea[m] donec uidat d[e] co[n]u[er]sione ei[us] ad fide
ecc[lesi]e. et uelit co[n]u[er]so restitue[re]. t[un]c facia[m] q[uo]d q[ui]d m[ihi] p[re]cipiet ab eis. Sed uo as
capit heretic[u]s et i h[oc] cau et i h[oc] cau co[n]stitutiones p[a]p[a]les et imp[er]iales co[n]tra he
reticos edite co[n]cedu[n]t capie[n]tib[us] p[ro]p[ter] q bona q[ue] eis i[n]ueniu[n]t libe[re] auferunt
co[m]p[re]sidat n[on] u[m]q[uam] t[ene]n[tu]r ad rest[itutionem]. et si tales ad fide co[n]u[er]tat[ur]. C.VI

Querit[ur] i q[ui]b[us] casib[us] liceat alic[ui] s[in]e pec[cat]o mortali recipe pec[unia]m ad usura. Ro.
p[ri]mi cas[us] e p[er]suasione ne v[t] pote si n[on] p[ot]est familiam alit[er] uiue[re].
Sc[cun]d[u]s e si suu[m] grauat[ur] o[mn]e debitor[um]. n[on] hab[e]t pec[unia]m ad soluend[um] p[ro]pinab[us]. et co
gor co[n]t[r]ahe[re] p[e]nuria ad solu[ti]o[n]e[m] creditor[um]. v[t] pote qr pec[uni]a m[e]a e alij i[n]dicate
vl illi q[ui]b[us] mutuaui n[on] restituunt m[ihi]. Ter[ti]us est p[ro] s[er]uatione co[n]gr[u]i status m[ei] et ca[us]a
me v[t] pote si su[m] mercato[r] et h[abe]o tanta[m] familia[m] q n[on] sufficeret m[ihi] ad mercand[um]
ita q[uo]d solue[re] illi m[ea] pec[unia] manutene[re] arte m[e]a. et decente[m] statu[m] m[eu]m p[ossu]m t[ene]re
recipe. S[ed] si e[go] cecidi a statu m[e]o ex cl[o]pa m[e]a v[t] pote qr lusi vl co[n]sumpsi i
meretricib[us] et ystrionib[us]. i h[oc] cau d[e]t[er]minaut cancellari[us] parisien[sis] q n[on] p[ossu]m
recipe ad usura p[ro] recup[er]atione p[ri]stini stat[us]. qr ip[s]e cl[o]pa m[e]a p[er]didi. v[er]bi gr[ati]a si
eru[m] miles et tenebar p[ro]p[ter] tres equos suffic[er]e m[ihi] accipe ad usura v[t] p[ossu]m tene[re] un[um]
Si au[tem] cl[o]pa m[e]a n[on] cecidi ab illo statu p[ro] decet[er]. v[t] pote qr p[er]didi i mari
vl ign[i]s co[m]bussit b[o]n[a] m[e]a. aut i illiciata guerra p[er]d[id]i possesione m[ea]m. et pat[r]e p[er]didi
t[un]c l[ice]t m[ihi] recipe ad usuras v[t] p[ossu]m recup[er]are p[ri]stinu[m] statu[m] m[eu]m decente[m]. S[ed] p[ro] s[er]ua

tione aut recuperatione status excellentis et q[ui] co[n]tentione m[ihi] n[on] co[n]decat ad usura n[on] p[ossu]m
abs[que] pec[cat]o mor[ta]li recipe. Ro. e. qr n[on] me t[un]c neccessitas co[n]stringit n[on] stat[us] co[n]uenientia
s[ed] m[e]a cupiditas. qr n[on] p[ossu]m luc[rum] e de[re] m[ihi]. q[uo]d s[ed] uolo et appeto. aut q[ui]a
mouit me vanitas. v[el] alius p[ro]fectus. vl voluptas. v[t] lati[us] pascar et i[n]duar.
Nos q[ui] clicis muni lz ad usuras recipe q[ua]m secularib[us] et religiosis ad h[oc] mini
l[ice]t q[ui] clicis. Ro. e p[ro]fecto stat[us]. C.VII

De mulierib[us] portantib[us] fresia et ple[n]e i[n]duunta et coronas et capillos ali
enos dicas q h[oc] d[e] se n[on] s[un]t pec[cat]a mortalia maxie q[ua]n[do] fi[un]t d[e] mandato vi[ri].
s[ed] si gl[ori]at[ur] tamen i[n] istis et po[r]tant. n[on] ut placeat viris. s[ed] ut alliciat alios
ad pecand[um]. et iduc[er]et uiros suos ad usuras et luc[rum] i[n]debita v[t] p[ossi]t eis dare
p[re]dc[t]a. Illa p[ossi]t ee. et s[un]t pec[cat]a mor[ta]lia. vn[de] n[on] d[ebe]t eis negari p[e]n[itenti]a vl absolo
p[ro]p[ter] gestatione h[uius] uanitatu[m] simp[liciter]. si velit p[e]n[i]te[re] d[e] peccatis co[n]seq[uen]tib[us] ist[orum] vesti[torum]

Habeo restitue[re] certa et i[n]certa. n[on] su[m] potens o[mn]ia solue[re]. n[on] q[ui]d debeo C.VIII chi
p[ar]te d[e] certis solue[re] p[ro]rata. et p[ar]te dare paup[er]ib[us] p[ro] i[n]certis. qr vtr[um] q paupes
n[on] debeat suo iure fraudari. Ro. q. o[mn]i[n]o certa p[ri]us satisfac[i]en[da] s[un]t. q[ui]b[us] solutis sol
uat i[n]certa de residuo. S[ed] si sum i[m]potens ad vtq[ue]. s[e]c[un]d[u]m p[ro]ced[i]t et p[ro]portio[na]l[ite]r solo
creditor[um] paup[er]ib[us] e nullu[m] ius acquirit i[n]male ablatis. n[on] q[ua]n[do] certis creditorib[us] to
tali e solutu[m] vl n[on] apparet. vn[de] hic e sic d[ic]it ma. q creditores i[n]certis et
vltis vo[l]ib[us] legatariis p[re]fer[un]t[ur]. qr p[ri]us soluend[a] s[un]t o[mn]ia debita defuncti an[tequam] q solu[un]t[ur]
ea q legant[ur] p[ro] a[n]i[m]a s[ua]. si dubitat[ur] v[er]isili[ter] q bona defuncti n[on] sufficiant ad debita.
et legata solueda. n[on] e p[ro]p[ri]e legare alienu[m] es. S[ed] si co[n]stat d[e] sufficie[n]cia bon[orum]
t[un]c p[ossu]nt p[ri]us solui legata. p[ro]p[ter] celeri[ta]s o[mn]iu[m] suffragi[orum] impedid[a] d[e] defuncto a paupib[us]
q[ui]b[us] legau[er]it. Ordia q legat[ur] i[n]tellig[itu]r aiure legata. ere alieno deducto.

Quidam depnificauit mon[asterium] Cist[ercien]se i lx lb. potest ea et restituit abbi C.IX
qr vtr[um] abbas possit isti remitte[re] p[ar]te vl totu[m]. Ro. q p[otest] d[e] co[n]sensu sui cap[itu]li
maxie si ille e ho[mo] q alias p[ossi]t p[ro]dee mon[asterio]. vl si e paup[er] et i[n]digeat ille q
restituit. pot[est] naq[ue] facere ela[rgitionem] d[e] bonis mon[asterii]. ita et i h[oc] cau et silib[us]. C.X

Quida ilat ad co[m]burendu[m] vna domi nocte. vocauer[unt] me. n[on] dicens quo
iret. e secut[us] su[m] eos. q[ui] fuer[unt] p[ro]pe locu[m]. accep[er]u[n]t igne. et me p[re]sente
co[m]bussere dom[um]. e n[on] assensi n[on] p[ro]hibui. qr vtr[um] tenear ad d[amnum]. Ro. Si e fu
isse tal[is] p[er]so[n]a q potuisse p[ro]hibe[re] eis co[m]bustione[m]. et t[ame]n n[on] p[ro]hibui. co[n]stat qr
e teneor. qr m[eu]s cas[us] e[st] credi cum fure e n[on] obstare cu[m] p[ossi]t. Si uo n[on] ee[m]
tal[is] p[er]so[n]a. s[ed] minor aut eq[ua]l[is] c[um] b[on]a fide ueni n[on] posui[t] ig[itur] n[on] teneor. C.XI

Querit[ur] vtr[um] gabelle sit licite. Ro. p[ro]pt[er] vtilitate. posse[n]t ciuitates
et cast[r]a i[n]uenire mod[um] istu[m] aggrandi pec[unia]m d[e] reb[us] q portant[ur] ad ciuitates
et cast[r]a. d[u]m m[od]o i[n] se h[oc] faciat et tugiat eos. Nam peg[r]inis et exteris n[on]
p[ossu]nt lege i[m]pone[re] vl coll[e]ctas. abs[que] sp[eci]ali co[n]cessione sup[er]ior[um]. Q[uo]d a d[ic]it
q p[ossu]nt de alienis h[oc] face[re]. qr n[on] cogu[n]t[ur] venire. ac res suas ad ciuitates
et cast[r]a portare. et ita n[on] solue[re]. vn[de] qr sponte veniu[n]t. scie[n]t et sponte sol
ue[re] vi[dentu]r. et sic dec[ipi] legi sci[ent]e. S[ed] h[ec] opi[ni]o nimis e laga. Nam aurel[ianus]
n[on] p[ossu]nt p[ro]hibe[re] transeu[n]tes p[er] strata[m]. qr sic fra[n]get[ur] h[uman]a socialitas et co[mmerci]o hoi[um]
ad i[n]uice. vn[de] n[on] p[ossu]nt d[e] iure p[ro]hibe[re] q forenses et uiatores et pegrini n[on] i[n]tra[n]t
t[er]ras suas. aut transitu[m] p[er] eas faciat. n[on] ee[n]t ipsor[um] capitales hostes. aut
forbanniti sup[er]ior[um]. p[ro]pt[er]ea talib[us] exactoib[us] q[ua]s cupiditas ad i[n]uenit nullo
m[od]o fauo[r] dand[us] e. maxie cu[m] societate et caritate h[uman]a impediat.

Item q[uod] d[ic]t[u]m o[mn]is p[re]tium pan[is] vl uini d[e]t c[er]ta q[ua]ntitas c[er]ti et p[ro]p[ter] h[oc] d[i]tes C.XII
diminuunt m[en]suras aut p[o]ndera. p[ro]p[ter] q[uo]d d[e]bet illicitu[m] e et furtu[m] et maxi[m]e sit siat

Vsurus pupill[i] h[abe]t ap[u]d se m lb tuto[r] C.XIII Text[u]s seu forcelib[us]
pupilli teneat eas x ann[is] fec[it] i[n] vtilitate p[ro]p[ri]a i[d est] d[e] ipsis lucr[ari] e ad
vtilitate[m] pupilli. qr si tutor teneat ad i[n]t[er]e[ss]e. Ro. q sic. qr s[ed] uim tutor
tenet pupilli ca[usa] et nego[tiu]m vtili[ter] age[re]. vn[de] si n[on] fec[it] pupill[us] suo t[em]p[o]r[e] p[otest] licite pe
te[re]. et age[re] ad i[n]t[er]e[ss]e. p[er] dicas et si tuto[r] i[d est] p[ro]p[ter] se d[e] illa pec[unia] fuit lucr[atus]. s[ed] t[ame]n co[n]seruauit

Sed pone q tutor accep[it] vsuras p[ro] pupillo q[ui] C.XIIII C[ontr]a cedicit ea mot[us]
e t[em]p[or]e etatis legitime et i[n]ois redde[re] d[e] bonis pupilli. tuto[r] dic[it] ei q[uo]d m[odo] lucr[um]
es p[er] vsuras t[ame]n. qr vtr[um] pupill[us] licite p[ossi]t dic[er]e tutori h[ec] v[er]ba. Tu h[ab]uisti pecu[nia]
m[e]a. lucr[um] peto licitu[m]. et i[n]t[er]e[ss]e. Illa q m[ihi] offers p[er] vsuris n[on] recipio. tu q sine
m[e]a vo[lun]t[at]e recepisti restituas ea si places. C.XV.

Querit[ur] vtr[um] pupill[us] licite p[ossi]t p[re]fatu[m] lucr[um] retine[re] e p[re]stabatione memorata
an teneat[ur] restitue[re]. Ro. Si pupill[us] recep[it] pec[unia]m c p[re]stabatione p[re]dc[t]a n[on] tene[tu]r ad
rest[itutionem]. n[on] q[ua]ntitas vsuraria excederet lucr[um] moderatu[m] vl i[n]t[er]e[ss]e. t[un]c e s[i]c s[upe]rfluu[m] n[on] p[ossu]nt tene[re].

s; restitueret tutori · tenetur s; ipse tutor · Si uero dicat tutor i ee vsas et pupill'
recip n pstitas vl' dicens · te pupill' tenet vsas illas redde et ps age q tutore
ad tercie · suu lucru licitu · Sicut tutor restituit pec sua pupillo · n dicens
q tea sit vse · et pupill' sip recip bona fide · pcea pcessu tpris · tutor dicat
pupillo ibi fuisse · vsas · pupill' n d; ei cede · n tenet ad rest · qr n pats r
pupilli uero · iste tutor vsas exit · vn sibi imputet tutor pdes · qr n de
buit cu dapno suo pdee alti · C.xvi

Sed qd · Si tutor exerg vsas p pupillo qs lucratu de tutor i illis pris
pupilli ofuct · et reddit hac pec vsaria sic ex tota pupillo q hoy ad
rest · tenet · Ro · Si pupill' n restituit tutor tenet restitue · pcea · pupill' te tutori.
Sed qd faciet tutor q cog acon · tutela pupilli tuit recipe · q · C.xvii
Simla ht d vsis · Ro · dicat h com epo ciuitatis et pos · pstitas q adbi
toribz n exig n capitale · et d vsis n se itimitt · et d h fatiat pu istis;
Sed qd · si timet pde pec pupilli · aut n ps lucrari · Ro · emat in fru · et
fruct pcepos pont i uoc pupilli annuati · sic tpra curret · C.xviii
Quidam uidit thesaur i agro mo · statim venit ad me et emit agru n
indicans d thesauro · et emit qtu valebat an q inueniss i thesaur · qr ve
psit licite possidere · Ro · q n · Ro e · qr dolose · emit · vn tenet d dolo ·
Sed si mag valoris re furtiua scie emit p minimo pcio et tacuit excoe · q
expilla d rei si dedisset p tanto pcio · vn dolos e et decepto pcia · alias si
emisset simpli nesciens · licite ht ure bone fidei · C.xviiii

Unus filius famil' · fec vsas p pre et ebz frib · Sed pcea emancipat et diuidit
c frib · vult satisface · qr vtru illi suffitiat restitue p pte hereditati
eu otigete · an teat ad totu q fec · Ro · q tenet ad totu sic totu fec · vn
n suffic s restitue p rata · n aly fres cpi restituat · alias ipse tenet ad
totu si ht · et aly fres cpi · tebunt p modu isti · d h xe · j · s · cau · 9.
Eo possdes ab uno vsario qlita possde huit vl emit d vsis · C.xx
et qd ht e d vsis · Ro · qr ille re aliena et i isto titulo possed et emit
et in vede potuit · n eo psu tene · Et teor restitue ill' a qb' extorsi · qr ma
le emit n impute · re e furtiua · null' sciet p ite emie aut sienit psde
eo ab uno ps vi · sr gm · pcessu tpris sciui q furtiu e illo cuia d
qr · vtr teat restitue illi d · Ro · Sires aliq · pu · emit et i loco pu
ab aliq e ee edo re et emo bona fide · d · Gofred · q sires osupta e · no
teor ad rest · qr pu et bona fide · emi et osupsi · Si uo res exta teor restitu
ere illi c fuit · vn d reb; estatib; statim c bona fide d sic et aduenit oscia
rei aliene teor restitue · Ut id Gofred · q si bona fide emi aliq re et dum
te bona fide vedidi alti tanq m · et scia pcea fuisse · alti · n teor restitue illi
c fuit · Sed si d rei iuenit ea ap illu c e vedidi · ps tanq sua repete · et acca
pe · et ille c e vedideri ht acto e ame · fuit Clar · dix dni · qncuq;
ha oscia q hueri re aliena · sui fit osupta sui adh esset teor re
stitue vo dno · ps opio gotfredi e s; iuri ciuilis · ad fauore rei pu
sa vi mag theologica et oscie osona · C.xxi

Post mis fec vsurins d fuet reliqr m · et duob fib ius bona c diuidim
hereditate qr · vtr qlz heredu teat i totu an p pte hereditatis ip otige
te · Ro · Si uni e heres · vn tenet i totu · si ples st · uniqsq; tenet p pte hereditaris
ptine ip otig · et n ad pl' · n q ad eu puenit · Si uo pr ms fuit e equu
vl' domu · et hi · et illa res puen i diuisioe hereditatis c aliis reb' ad aliq filiorz
furis vl' vsaij · te ille i c pte res furtiua cessit tenet tota restitue vo dno
et ps age q fres d supplemto valoris rej · C.xxii

Querit qr meretx d meretcio · et ystro d ystronatu · et ille · q fac biua d luc
eor · et hi ps psit face elas · Sed aleator d ludo alee · n ps elas face ·
Ro · i meretce c oex locatois · l; tpis zilliat · locat c cor suu alti v sigt
illi dat · n ps repete ab ipa · oliate psid; · Silr q dat ystroi et locat ip · u lau
det eu et dicat bona d ipo · Silr q dat illi q fac biua et diuinatoi et locat eos
ad i off · v das n ht ius repetedi · et recipies ps d tali luc illicito elas fa
ce · qa ius dni rei tip trislatu e · i luc ud alee qr i e qda spes rapi n tns
fert dniu i luente · n e i locato s; ablato · sla l; ludes volutate ludat
c alio tn pdes iuite pdt · et dolz qn pdt · et ludes sp i ted re alti s apli
care · vn n ps face elas d luc alee · sic n d rapia · imo tn restitue totu
salte paupib; · n i ceib; d temiatis v pote si sciet decep illu c q lusit au si

sit fili famil' · an moac · sui suus q n sit ps sui iuris · aut sit dnies illy
dnt q c ludes n hnt luc iudicitio tit'lo · et sic spes rapi n excusat pedem
qr q i vsua e exig · tenet restitue illj c luc e · si ps iueiri · aliogn paupib sic
i certu · Dr · et q si e luc sui i alea t et tum · psum nb ad nunce face respcta
toe · hi oppinois e sr Clar · n ludere par ca recatois · C.xxiii

Uadoo pura aduocatoe m · aly hoies vni cast aufer in istin lbr · cc ·
qq uor eoi cast illi · et p hndo res mas expedo i iudiciis; et hi · l · xc ·
Ro · Secce psu accipe · et res ablatas in · et expesas os qs feci p reb' mis
rehndis · Sed c duob' msib; laboraui p hndis reb; mis · nq psc accipe
illo qd luc fuisse · d ate ma i apoteca ma · Ro · q s · qr cedit i ius
i tcee · si hado eta arte · d q coti determiatu osequr lucru · Sed nq psu
accipe · h qd luc fuisse i mcatoe p q iba sic luc e d ead soti ms q eat
mee et ysunt expoliat · Ro q n · vn d dap in dato psu recipe · s; d luc
captado n possu · tu qr dubiu erat · vt fuisse luc · et fote amisisse · tu
qr d re q nq hui · n d beo satfcoe recipe · Ye d h v s · 39 · C.xxiiii

Quidam ht vsas etas et i etas veit ad ofr · qr vt psi et d bea eu
absolue si stati n restituit · Ro · De vsis et male ablatis i cetis p
sibi dari dilato moderata · s; discretoe ofessoris et iucci · ofitentis · Sed eta
vsas etas distigue · an illi qb; extorsit st psites et psit adire an n ·
Si psites st · d; huc iungi q restituat · an ster d luc cor · Si st abse
tes et poit face qd i se e q n potit eos adire · ps absolui · sp tn dicat sac
dos q h absolo n val; n restituat qn potit · alias e sicut absoloue
garet · psit s dari d spatois ma · et plabedi ad i fita mala · et aly audi
etes ret hent a duotoe ofessiois · Sld · tn · q si pura picl'osa · s · alias
q p vsas ht d alieo v pote psutu et rapia q st scelera sr qb' et pet resti ·
coru iudice sclari et timet ps ofiteri picl; et i fama · n d; a talib; peti di
lato p picl; · s; pcat qcito potit satface bo fide · et s ps absolui sp e pcta ·
Quida huit o · d vsis reliq p filia maritada · l · c · reliq · C.xxvi · pdu
Q bona dimis duob' filiis st · qs heds istituit · Ro · Si huiss; toti d bono
q dimis filie p dote · ista n restitue tnr · qr hereditas tusit c one s ·
poito q heds n restituat · ista n tenet · Si uo e totu d vsis tenet ou
lue · qr d alieo n potuit ca pr dotare · vn et d iure ciuili ceditores hnt
actoe q bo filie si hereditas n sufficeret ad cedita psolueda ad q o bo d fue
Tenetur restitue vsas plib; s; n psu oib' i teg satifa · C.xxvii · obligat
ee · qr vtr possim oib; itegre satface · qr vtru possi alios elige p
qtitate q heo qs ceda in ee mag biuolos · Ro · d rigoe iuris ciuilis
teor pmus ceditorib; qb; bona ma pio obligata st · d eqtate qr oib' ab
stuli · oib' p rata d beo restitue · Sed pono q ha duos fres qb; sic et m
i cabit restituto · et diuisi sumi · qro ut i h cau sic p pte ma teo psi
aliqs d oib; ceditorib; in biuolos ad satfaciedu elige · q e illo qo
d beo p pte ma · Et si sim absolut c adh fr m reaneat · q psit ali
satface residuis ceditorib; · Ro · qcq sic d stcto iure e · tn biugo
vr sua · q qbcq ceditorib; pui mi satfacia · sat fe; sit · c fres mi si sit
q psit aliis satface · v n sbr ho illis qb; fr mi reaneat obligati · Sed uti
liore facio ca ma pueiedo frs mos i restitutioe · Et fote me illi accele
ratois qr nolui ee i mora · licite · vedicaui in hac vtilitate · v c biugo oib;
ceditorib; expedire nego m · Sed si sol' sui i testi n ht loc h electo · s; d
beo restitue v dez e · vl' pmus ceditorib; d rigore iuris vl' oib' p rata d
Post mis fuit vsari · accep · m · l · d vsis · i morte dimis · C · eqtate · C.xxviii
i bois solum · l · cccc · heo alia pduisas vias licite acqsitas pret
hereditate pma · qr vt suffitiat in restitue qd hui d bois pris mi · an
d aliis acqsitis teneo resti · os vsas ei · Ro · Jus ciuile d · q si fili' d fucto
pre fac iuetariu d bois pmus · n psit ceditores pris ab eo exige i iude
n iux qtitate i iuetario ophesa · Sed si n fac iuetariu d bona q ht ta
pma q alr acqsita · obligata st · ad pris d bita psolueda · et p · poib;
i iudeo queri · Sm ius diuin · n vi mlt e refere · si fiat iuetariu ul n
fiat · suffic si p pre mo restituat qcq hui d bois st hereditaris q ad me
puenit · n alias spalit me obligasse ad oia psolueda · C.xxviiii
Item pr ms d buit restitue · m · l · dimisit in i morte s · C · l · et p ps
e istis d bona mcatoe lucr sum · l · dc · qr vtr capitale et lucr teneat

editorib' pris ui. Ro. q. magr. G. altisiod. dic in tio lr. summe sz oe qd d usura indice. pcedit usura e. vi volunt q. ppe usuaria. q. qd e ea acqsitu e restituat illi e fuit pec. sz qz h sua nimis vr seua vl' dura d ho die q. oductis modeatis expesis rogo saluo h tdusta maiore vl' minore. Invetis teoi solue pncipale suma editori reliq vo paupib' erogare. C. xx

It e pi ng ht qd psidro usis vse hsuffitiut amale ablata robita psolueda morti e. e su hes ei expedr ime lo qui station vi hez unde ivenuo et lb. cc. qr ut d illa qntitate q expedi chui teri editorib' sa tisface. Ro. si pmis n erat isoluedo quim putabat isludio ostat q gr irrodit tn editorib. sleti. rd alieo in putor' nisi e nesciela iputabam me uuie d bois licitis pris ui. tee hoe ftoi h teor aorest d bois osuptis q n erat. qz psesso hoe ftoi n tet d bois osuptis h solu deusifcib. qn huit pleri rei notis. Sz si sciebat pie ui hre tot d usis. h ius diui. pplea osuia q heba i uedo reb aliemis d ho sat face. Sz qcq sit dinem vl de lib' vl' psessioib' exstatib' d usis pmi epns ostat q treg' restitue teo. Ii qd sad d legib' vl' d alia facltate didici e usis aliei nut' absiterat nq p' lucr' qd oseq d facltate illa teo restitue. au paupib dare. Ro. q n si sufficit expesas qs feci i studio editorib' restitue. sz su male fidi psesso r de e supi alias no. s. siedeba vuie d bn aqsitus prism. C. xxi

Habeo uxore sterile. exz canales in odiosos. misestes nolo eos pmorte m succede in bois mis. ordio sacer e uxore mia q. d vo mia fignt se gruta supposit. s patu alieni q psilio teo. et d loa mia s reliq. qr vtr pece au fendo heditate in' filib mis. et dado hinc suppoito. Ro. sz uni cuila sitres isti pq dfuet fuit psz pbare legite patu suppoitu. pelda recuparet heditate frua. alias h pse. sz ui us duuii dicas. q. l. iste excdiomos fuit et h fcauit. tq qz l. vuieq qcq gnficate s hede. istitue re loa s reliq re. h sit spil p' sie metre aysto. qz tali cau h tet istitui. appiq d fuet. h pbato recupat heditate. et dico q potuit istu suppoi istitue hede boz s' v iste p' lucte possite. h filib dfuetis aq dabit falcidia. qz h ht h locu.

Qvida falsificat grocu pcedo ifemnellas. pcedo grocu i sale. C. xxii Qq podevisitate huiditate acquit vl' acceptat. fugedo synopite pp silt' coloris qntate podeis alius mois. ved' hz grocu alius ofaut esse. Ita aludiose erat imo petc. qr vr tenat aorest. z qb. Ro. pp solitate ecroicat e app. l. mltis epis absolo sit ocessa. C. alio saee ued' ee fallsit cata d q mlti dapuit. sie d deu flis. h tet restitue sciet emitib qz epi tte toe emer. vn totu tale lucr' cede dbet vsib paupm. C. xxiii

Qvida decapitad' rogat uuu vt ipetret s. q n decapitet' ytalice. i. cu manaia. sz theo. i. e esse. uno ietu. qr si h ipetre e ureglari. Ro. q. negato q post. histe rogat diet rogarj ac ipetret. q ille h decapi taret ytalice zulr h pcedet nlla ureglaritate iciit. Sz qz affirmato in cludit pp ostupr morte. l. valet inod' mortis ostat q ireg' iciit. sz dicas d illo q saee vedit lig emti ea ad obauud aliq. sz de dicas d illo q vedit vl' dat gla' saee hoi q vad' ad iustiued. sz sic. sz dicas d illo quilnat aq l. n letalit. qd aliox mulnib mort'. C. xxiiii

Qvieq recep aliq heditate sipli tet ad oia illi' heditatis. resta n suf fic. cht a loa tet' q d ill' bois satface. si uo recipiat heditate e tueta rio. h tet h pparo q inveta. nunc. vn mag cautela e zutulitas face inetariu. sz si aliq adit vl' imisant se bois heditatis. h p' illa hedita respue. aliqn pot. De hoc. Itc. s. C. xxv

Ego ate vna domu h paco. v qu volui e pecd pro restitua vl' reddi re ueda. qr vt fruct medio tpi peptos psi licte tene. ao dera oputare isorte. Ro. si emi ppio opreri. licit e oct. rpsu fit absq pc' recipe. si vo emi loge pmuori pro q dom' valebat illicit e oct. rpsuit fact' i fraude. ppqd h psu recipe fit. sz oz oputan i sorte. maxi si su usur.

C. xxvi

In yspania. sex gnia sclares isiluert iqua saddote v ociderj eu. q excepto gla. apdiat muo diccbat ill' ne uenirt ad ips. qz ose det se. et male libet ledet eos. vl' occidet. Illi uo d brille pu ucho repu tates isiluer teuy. Ipe uo imobil pmanes et se dfedes. v. tefec ex eis et ali' vecessit uulniat' ad morte. tpi d finde pp iiij. sacdos uent ad curia p dispesatoe. qoe peca sollepnit' disputata. ddniauit istin

n ee ureglare. qz aio ofensiois solu iruetes ille. pruedo repulit et ocia dedit rei liete. et aio ordiato. aliq dut q ose q mo iectia hoe ureglaritate iciurro. qz irci uitate. hoicida su qceq liete feci. C. xxvii

Hec e forma q suat dz. an q public' vsurari' absoluat vl' recipiat ad ecclastica sepltura. i pmis est nece si sciat qntitate usurar ex toruc q mamfeslet et noia pu et loco. a qlb extorte se. vl' re stitui debet vse. Et si psures sz p' qb obet restitui vl' eox painoes au aly q possit eis acqre. pauret saddos q satfaciat eis an q absol uat. et itligat psures esse illi qs i loco vn comode vocari possit sui pclo ostentis. Et illi sep vocandi et expectandi sr. n satfaciat eis. h dubiu sit i mora vl' expectatoe. Et si dubiu e. zpp ifirmitate dubitat' d uita ifirmi recipiat ydona p' cautio pill' psonis qb vsar' redd' fz dz. eiy ded cau n expectet. Et dicit' ydonea p' cautio fideiussoria vl' pignoratitia. Et debent tales ee fideiussores q sit isoluedo sufficietes. z possit d facili oueiri. Si uo sit pigra h sit tres ul palatia vl' icompetetia qlitati vl' qntitati rei. h sit pigra q oueiat restitutoi vl' sat fcoi. et n sit difficile p' cautoe hri qd restitui dbet. Et si forte dicat vsari' pu. se n posse hre tales fide iussores vl' pign. vl' n hre aqs fideiussores vl' i loug vn possit re stitutoi fi. n edat ei n hoc uiret. ad sca di e'. et uiret h dice pu ra vitate d bng q petunt ab eo. Et deo uiruito pstito iqrat ab eo si pot dare sufficia cautoe pign vl' fideiusson. Et sidicit q hre h possit. iuciat ab eo de bonis sr. tm. qd m possit plene satface d mobilib sui imobilib. et scribat oia boa ill' et debitores eq et pnaut libri sui codices roui et istru. et cedat uuu radues adusos debitores suos. et det tenuta et possessioe omiu bor z libros z istru. Et sup boor distantia. tenuta vl' posso dari h possit. te ostituat pea tore ad capiu possessioe et tenuta tradeda. Et sigifigat q aliqs pu vsari' daunt vl' alienaut. aut nun cesset i fimare vsar. h teneat alienatio. et tal' vsari' nullomo recipiat ad ecclasticaz sepltura. h caueat v sup sepeli e. Et siqs publice vsurari' uirauit se n hre in bonis. aut q h possit hre fideiussores vl' pignus. et fama pu cla met i siu. te purget se. testificatoe bonor uiror d otrura zalie h edat eide. Et siqntitas vsar manifesta sit exprimat' i hi cauti oe. Et si manifesta n sit. ille q recip cautione. dz moderari fidelit et legalit' vsq ad ii sile qntitate. Et an q moderet iueiat dilige' vitate nun abusurario q ab aliis fidedigs. ita q ipe recipies cauti one h teat dsuo ad restitutoe ei qd pl' ee visile credeet.

It euret sacdos. vl' qui hi' recipi z cautione. q istru qd fit d tali pmissione v' cautoe hat apd se. et oio ordinet q satisfiat not d pro istu. ita q nec pmittat s sacdot restitue istru. sui aliquo alio pro. C. sz vsurari' public' dz. mitti ad epm. et dz. iurare uia data ecce. et face s' m ostuetudine terre. C. xxviii

Nota q simplex adulteriu e. qno aliqs adulterat e e p' soluta duplex e est. si vtreq plone sr ligate. et te mai peccatu est et maior pnia e iungeda. vl' septenus. vl' maior vl' z mino alr' scdm q discretoi videbit sacdotis. De simplici adulterio h iuitu est pnia iungenda. aliqno minor scdm discretoi vidt' sacdotis. Isto q fornicato ppue e. qn solut' cum soluta peccat. Et d hoc pecco cu sit min' adulterio. minor est pnia iugeda. h e metrix sufficiat pnia qnquniis. si e aliq p' q h sit publica. sufficie q agat pnia trib annis. Expliciunt Casus.

De festiuitatib celebrandis.

Festa celebrante sr. Nat dni. s. Stephi. Jo. Innoc. Silui. fest. Oct. dni. Epha. Purifica. Pasca cu tota ebda. Rogatoes. Pe. cu duob sequtib. h i sfuat ala boe maniuh. Ascesio. Pnte. e duob dieb sequtib fest. iiij. app. Laur. Ioe. q. oi. sci. ioz. s. oatum. et ille fest. qs sigli epi i sa epatib e ppollauderit. Dedicatio. sci michael. Et dedi catio cuilib oratorij.

Incipit liber de deo et angelis

Quoniam ut testatur beatus Iohannes deus est alpha et o, principium et finis, id est ab ipso omnium rerum principium, in hoc opusculo initium digne arbitror esse inchoandum. Causa de beatus Bernardus: Quid est deus? Omnipotens benivolentia, virtus, lumen eternum, incommutabilis ratio, summa beatitudo, creans mentes ad se participandum, vivificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, iustificans ad promerendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, promovens ad bonitatem, dirigens ad equitatem, roborans ad virtutem, formans ad benivolentiam, componens ad sapientiam, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Amat ut karitas, novit ut veritas, sedet ut equitas, dominatur ut maiestas, regit ut principium, tuetur ut salus, operatur ut virtus, revelat ut lux, assistit ut pietas. Hec usque Bernardus. Et sic dicit beatus G. Cum sit spiritus in circumscriptione sue spiritualitatis cuncta transcendit, transcendendo continet, continendo subvenit. Ambit omnis creature sua eternitate, excedit sublimitate potentie sue, prescientia omnia comprehendit, a fine usque ad finem sua fortitudine attingit, et omnia ab ipso creata suaviter disponit. Et sic dicit beatus Augustinus: deus est superior omnibus, nec elatus, interior omnibus, nec inclusus, subter omnia nec depressus, extra omnia nec exclusus. Sine quantitate magnus, sine qualitate decorus. Cuius altitudinem angeli non penetrant, cuius potentiam angeli deprecantur, formidant et ipsum omnis creatura expectant. Et quamvis dicat Dyonisius quod deus omni habitu, motu, fantasia, opinione et intellectu sit creature remotus, sed nos divinis solemus nuncupari nominibus. Et ideo Ysidorus .x. nomina ponit quibus apud Hebreos maiestas divina nuncupari consuevit. De .x. nominibus divinis Ysy.

Primum est oyros, id est fortis, quia fortis est adeo quod perpetua nulla infirmitate opprimitur. Secundum nomen est timor, eo quod a colentibus eum semper sit timendus. Tertium est Sabaoth, quia exercitus celi ei subiacent. Quartum est excelsus, eo quod super celos sit gloria eius. Quintum est heyel, id est qui est. Deus enim solus eternus est, qui non esse novit fuisse et futurum esse non novit. Sextum est Adonay, quod generaliter dicitur dominus, eo quod omnis creatura ei subiacet dominationi. Septimum est Ya, id est spiritus almus, quia spiritus est deus. Octavum est Tetragrammaton, quod quatuor litteris apud Hebreos scribitur, et dicitur ineffabile, eo quod eius significatio intellectu humano vel latine comprehendi non potest. Nonum est Saddai, id est omnipotens. Dicitur enim omnipotens a faciendo quod vult et non faciendo quod non vult, quod si acciderit neque omnipotens esset. Decimum est Eloym, id est deus, et est nomen trinitatis, pertinens ad patrem et filium et spiritum sanctum. Et est trinitas appellata, ut dicit Ysidorus, eo quod fiat totum ex quibusdam tribus, quasi triunitas. Nam quasi tria sunt, unum sunt, et quasi singula in se manent et omnia in omnibus. Pater enim et filius et spiritus sanctus et trinitas et unitas idem est, unum in natura, tria in personis: unum propter maiestatis unitatem, tria propter personarum proprietatem. Nam alius pater, alius filius, alius spiritus sanctus; sed ita alius quod non aliud, quia pariter simplex et incommutabile bonum et coeternum. Huc usque Ysidorus.

Sunt et quedam nomina de deo dicta que potius sonant privationem quam positionem, quia sicut dicit Augustinus: magis est scire de deo quid non sit quam quid sit apprehendere finaliter quid sit. Dicitur enim immortalis, nam ipse solus caret mortalitate. Incommutabilis, quia apud ipsum non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Incorruptibilis, quia corrumpi, dissolvi et dividi non potest. Eternus, quia caret principio et fine, vel dicitur eternus quasi ethereus, id est habitans deus, quia celum est sedes eius. Invisibilis, quia numquam in substantia sua visus est nisi per speculum subiecte creature. Impassibilis, eo quod nullis passionibus afficiatur vel perturbationibus quibus humana fragilitas sepius fatigatur. Immensus, quia cuncta concludit et tamen eius potentia a nullo coartatur. Et ideo videtur concludere ipse solus bonus et immortalis qui inhabitat lucem inaccessibilem. Ecce beatus dicit in scola. Hec quod de deo dicta sunt ad totam vero trinitatem quia divina et coeterna ac inseparabilis substantie unitate, vel non ad personale ipsarum proprietatem.

De nominibus que filio appropriantur

Sunt autem et quedam alia nomina per quedam filio communi usu transsumpta in scripturis divinis nec patri nec filio nec spiritui sancto que et sine proprie dicta appropriata reperiuntur. De quibus et beato Ysidoro pauca ad presens huic operi inseremus. Mediator enim dei et hominum Christus Ihesus. Christus a crismate est appellatus, eo quod oleo est lectus per principibus in pluralitate. Ihesus hebraice, Sother grece, salvator latine, eo quod cunctis gentibus salvator mundi a patre missus est. Unde Christus, nomen messias, maiestatis significans regiam dignitatem. Ihesus vero nomen est salutis, suprema reperta dei pietate. Dicitur et Hemanuel, id est nobiscum deus, eo quod deus per virginem natus hominibus in carne apparuit et viam salutis mortalibus ostendit. Dicitur et nec verbum nec caro. Verbum quia genitus sine matre in eternitate, caro autem dicitur quia genitus est sine patre in temporis mutabilitate. Unigenitus et vocatur secundum divinitatis excellentiam, eo quod sine fratribus primogenitus secundum susceptionem hominis, in qua per adoptionem gratie fratres habere dignatus est, inter quos esset primogenitus. Dicitur et principium, eo quod ab ipso omnia, et quia cum nos finis. Et dicitur eo quod natus est in fine temporum, vel ideo dicitur finis, quia ad ipsum referimus quecumque agimus, et est ad illum pervenimus, quo ulterius quid inquiramus non habemus. Dicitur et deus quoniam adsuevit creatura. Dicitur os dei, quia verbum ipsius est. Verbum autem ideo vocatur, quia verbo patris proprie notificatur. Veritas dicitur, quia non fallit sed tribuit quod promittit. Vita dicitur, quia creavit omnem animam viventem et creature vitam corporalem et spiritualem tribuit. Via est, quia per ipsum nemo ad patrem pervenit. Ymago dicitur propter parem similitudinem patris. Figura susceptionis forma servi, operum virtute, quia filius patris et ymago est atque imitatio magisterii in se distinguit. Manus dicitur propter effectum operis toti creature, quia omnia per ipsum facta sunt. Brachium dicitur, quia per ipsum omnia continet. Virtus pro eo quod omnem potestatem patris in semetipso habet et omnem celi et terre creaturam gubernet, sustineat atque regat. Sapientia pro eo quod ipse revelat secreta misteria scientie et archana sapientie. Splendor appellatur propter quod manifestat. Lumen quia illuminat. Lux, quia ad veritatem contemplandam oculos mentis reserat. Sol quia illuminat. Oriens quia luminis fons et omnium rerum illustrator, vel quia faciet oriri ad vitam eternam. Fons nuncupatur quia rerum origo est, vel quia reficit sitientes. Mediator constituitur, quia inter deum et hominem constitutus est medius, ut hominem ad deum perduceret. Paraclitus, id est advocatus, quia pro nobis apud patrem intercedit. Sponsus ideo vocatur, quia per clarum renovanda ecclesia venit, et per ablucionem cum nobis .... Sponsus quia descendit de celo et adhesit ecclesie ut essent duo in carne una. Angelus dicitur propter annuntiationem sue ac paterne voluntatis. Propheta quia futura revelavit. Sacerdos quia pro nobis hostiam obtulit. Pastor quia gregem sibi creditum usque in finem custodivit. Magister quia doctrinam salutis nos docuit. Nazareus, id est sanctus, quia peccatum non fecit. De aliis figuris in inferioribus rebus nominum speciem ad se trahit Christus, ut facilius intelligatur ab hominibus omnibus. Panis enim dicitur quia nos reficit. Vitis quia sanguine suo nos redemit. Flos quia odore suo speciem confortat et ad expectationem futuram ad beatitudinem eternam nos provocat. Ostium dicitur, quia per ipsum ingredimur ad deum. Mons quia fortis est et inexpugnabilis. Ecce munimentum petre, quia firmitas est credentium. Lapis angularis, quia pacem facit inter angelos et homines. Agnus enim dicitur pro innocentia, et ovis pro patientia. Aries propter principatum. Hedus propter carnis similitudinem peccati. Vitulus pro eo quod pro nobis est immolatus. Leo, quia in regno et fortitudine sublimatur. Serpens, quia immortalitatis vetustate deposita in se ipso se renovavit. Aquila quia post resurrectionem ad astra remeavit. Nec mirum si his vilibus rebus figuretur, qui usque ad passionis contumeliam descendisse non

scit. h e i approp̃at. n ex ne sue p̄mãsioe. s; ex nr̃a
susceptioe. huc usq; ysi. li. vii. c. ii. Vnoib q̃ appat.
Sic p̃r et fili. diuisis p varios effect i ceatis Spũ s̃co ysi.
siucupat noib;. sic et sps a p̃re p̃cedes p filiũ. 7 i eccta
nte. siplici. ne. p̃ri et filio coeq̃l. et coetn exsistes. di
uisis noib;. i scptis diuis. p diuisos effcs ncupat. De
q. i li. sap. dr. Sps itlligetie. 7 sps iõui catar sci
catoe. alt i karismatu et donor distbutoe. vnic
i acõr unioe. Subtil i cogtõn et affcõn. i q n 7 opatõn
discussioe. modest. moderãs et ordiãs fca siglor. Ce
sine fallatia. q; nec fallit. nec fallit. Icoiqnat. sine
macla. q; nulla corruptoe. vl ifectoe pollut. vl q a i
cor. coiqnato. i. sedito p̄ccis. n comorat. Suauis i pcepti
i suauior i pmissis. Suauissim i pmns. amãs boni actu
sine iuidia. nl vetat bn̄face. imo oe boni pmou7 sine
desidia. huan. diliges huanã sotietate. Benign i tr̃a hñs
bnigtate. Stabil. q; lapso dat v'tute. et uacilate efficit
stabile. Secur. q; timites tutos effic. 7 secos. Oe hñs ut
i vltia oui bor pfcoe. Oia pspities. vniusalu 7 p̃ticla
riu cogtoe. Capies os sps itlibiles oui motuu spal ne
iuestigatoe. q; sps scrutat o 7 pfũda di. v dr apo. q do
siu ifectoe. Alii 7 effcs s attribuit. Hic e dr. G. Ipe
e semitar diliges obsuator. actõn. et cogtõn ifallibil's
poderator. vestigior pedu iugis osidrator. Itetõn rectus
ecaiato. Bor et malor verax testificato. huc usq; G. iodr.
Ipe 7 tstis e osolator. Ipe sapie. et scie e ispirato. Septi
formis q; ncupat. p doa q d ei pleitu. p̃ticlati os vt
dig sr oseq puiet. Ipe e sps sapie 7 itllect. sps osilii 7 fo
titudis. sps scie. et pietatis. sps timoris d. Ipe 7 e grar
munific donato. q; doa grar distbuit siglis pu uult. Ipe
pacis. et unitatis e amato. vn karitas ncupat. q; nalit
p̃re 7 filiu aqb; pced. quug. Et se unu ee ondt. h usq; ysi.
i li. vii. c. iii. Dr 7 digit di. ut ei opatoria vt. e p̃re
7 fi. sigat. q u venaq plaps donor sps sci pleitu. q. qdã
sigelo siu digito sigimr. Dr 7 columba. p siplicitatis 7
inocetie declaratoe. Dr 7 igs p numer cotoe. siu sui di
minutoe. Dr 7 aq p pitiore ablutoe. Dr 7 uncto p ipi ioc
ditate 7 exltatoe. Dr 7 nubes. q; estuates ips refrigat
Ros. q; mte hua fecdat. Manna. q; sua dulced mte affi
cit. Mel. q; amaritudie mtis euacuat. Pluuia. q; lacrimis
mte irigat. fons q; boa spualia effluc n cessat. Fluui. q;
ciuitate di letificat. Vet. q; v uult occlte spirat. Odor
q; mte v'tutis fraglãtia ofortat. Color. q; anim huan
vtut varietate decorat. Calor. q; affcm ad amore iflamat
huor. q; duritia futuitis malitie relaxat. huc usq; ysi.

Deum nemo Q̃r ds e icophe l. scd Johe damasceñ.
uidit uq. vnigeit di fili. q e i sinu p̃ris. ipe enarrauit
Inesfabil g e ds. et icophe l. Nullus e cogsat p̃re n filiu
n; filiu n p̃r. Sz et sps s. ita nouit ea q sc. v sps hois
nouit ea q s i ipo. Post p̃ria vo et beatã naz. nullus
nouit vq dm. n cui ipe reuelauit. n hoie soli. s; neq;
sr mudanar v'tutum. ipor iq cherubin. et seraphyn
Nõ derelig tam nos ds. i oimoda igñantia sui. Oib; e
cogito existedi dm. ab ipo nalit isita est. Opot. g eum
q d uult dre. vl audire. mafeste scire. q n; o sut
i esfablia. n; oia effabilia q s theologice icarnatõis vl
dispesatonis. n; o sr cogscibilia. Aliu at e cogsabile
et a esfabile. qadmodu at e loq. et a cogsce. multa g
eor q d do obtuse itellugut. n iteg dig ps. s; earu
q sr s; nos cogniu i hiis q sup nos dre. sic d do dns
somnu. et ira. 7 negli. et manus et pedes. et silia. Qm
g e q de ds. siu p̃n. siu fine. etn. et sempitern i ceat
imutal. ialtabil. ver. simplex. icopoit. icorpore. iuisil.
ipalpal. icecepti. ifinit. icophel. icogscl. bon. iu. ops.
oiu catar oditor. otines. otines. oiu puiso. po
testatiuus. iudex. et cogscim. et ofitem. Et qm un e
ds. s. una sba. et qm i trib; ypostasib;. et cogscit. 7 e.
p̃re dico 7 filio. et spu s̃co. Qm p̃r et fili. 7 sps s. s; o
unu sr. pr i n gniatoe. et gniatoe. 7 p̄cessioe. Et qm vni
geit fili. 7 vbu di 7 ds. p uiscera mie sue. p salt n
bn placito p̃ris. et cohopatoe sps sci. siu seie ocept i co
rupte. ex sca di gnitce. 7 sp ug. ea. geit e. p sps sci. 7 ho
pfcs ex ipa fact e. Et qm ipe ds pfcs e simul. 7 ho pfcs
ex duab; natis. ditate. 7 huanitate. et i duab; natis
itlectuis. et volutaris. opatiuis. et arbitro libis. 7 sip
pfe hntib;. s; unicq; ear decete timu. et roe. huanitati
et ditati i qo. vna uo opoite ypostasi. Et qm esuriuit
7 sitiuit. et laborauit. 7 ccifix e. 7 mortis. et seplc experietia
suscep. et resurrex tria die. et ad celos redit. vn adnos
ueit. 7 ueiet rurs p̄ea. et diuia scpta e testis. 7 ois scor
cet. Q.d aut e di sba. vl qlit ds ex dogeit. vl p̄cedit. vl
qlit seipm exinaniuit unigeit fili. qlit et ds ho fcs e.
ex ugialib; seminib;. vl saguinib; alio pt naz ordine
plasmat. vl qlit siccis pedib; sr aqs ambulauit. 7 ig
ram et dre n psum. Nõ po. g e q de pt ea q diuie
adiuinis eloqis. vetis. et noui testi enarata sr. 7 ma
nifstata dre d do. vl uniusalit itellige Vs ca tr̃i. s; Dam.
Credẽdu est g i unu dm sine p̃ncip. icatu. ingeitu.
n pieclitabile. imortale. etn. ifinitu. icecsptu i dt
minatu. ifita potete. sipl. icopoitu. ifluxibile. ipassi
bile. ituitabile. ialtabile. iuisibile. fonte bonitatis. 7 iti lum
itellctuale. iaccessibile. vtus. nlli msure cognita. sola s
vo ppa vote mesurata. Oia q cq; uult pt. oiu catar visi
bliu 7 iuisibliu factoe. oiu otetiuã. et obsuatiuã. oiu pui
suã. oiu dnate. et p̃ncipate. et regnte i fisito 7 imortali reg
nullu ctu hnte. o iplete. et a nllo otetã. Ipa uo mag a
outenete vniusa 7 phabete otinete ptinmate. vniusis
sbsitatis emmete. 7 sr o existete. et ois sbe sup̃pua. et
sr ea q sr existete. sr diuia. sr boa. sr plea. os p̃ncipat 7
ordies determinate. et sr oe p̃ncipatu. et ordie collocata.
sr sbiar. 7 uita. 7 roe. 7 itlligetia. pse luce. pse bonitate
pse uita. pse sbia. q n ab aliq ee hnte. aliq eor q cq;
sr. Ipa at fonte existete. ee tie hiis q sr. hiis q uiuit
vite. hiis q p̃ticipat roe rois oib;. oiu bor ca. o scie
te. an gniatoe eor. unã sbia. unã ditate. unã v'tute.
vnã volutate. vna; opatoe. vnu p̄n. unã po. vna;
dnatoe;. unu reg. i trib; pfcis ypostasib; cogta 7 ado
rata;. vna ado oroe editar. 7 cultam ab oi roali cata
icofuse. unitar. et idistat diuisar. q icopiabile e. Credim
i p̃re. 7 fi. 7 s. s. i q et baptigami. Ita dns aplis bapti
re
mtãdauit. baptigãtes eos i qes i noie p̃ris. 7 fi. 7 s. s.
I unu p̃re oiu p̃n. 7 cã. n ex aliq gnitu anetyon. i.

non causa habente. non tantum autem et ingenitum solum existentem. omnium que
factum est. unius vero solius patris natura unigeniti filii eius domini vero
et dei salvatoris nostri ihesu christi. et premandatorem spiritus sancti. Et
in unum filium dei unigenitum dominum nostrum ihesum christum. ex patre genitum
ante omnia secula. lumen ex lumine. deum verum ex deo vero. genitum non factum
consubstantialem patri per quem omnia facta sunt. Ante omnia secula dicentes ostendimus quoniam
sine tempore et sine principio eius est generatio. Non enim ex non ente ad esse
deductus est filius dei qui est splendor glorie et caracter paterne
ypostaseos et viva sapientia et virtus et verbum in ypostasi id est
subsistens et substantialis et perfecta et vivens ymago invisibilis dei
sed semper erat cum patre et in ipso eterne et sine principio ex ipso genitus. Non
enim fuit umquam pater quando non fuit filius sed simul pater simul filius
ex ipso genitus. pater enim sine filio nequaquam vocabitur. Si autem esset
non habens filium non esset pater. Et si postea habuit filium postea factus est
pater non existens ante hoc pater. et ita versus est ex non esse patre in fieri
patrem. quod omni blasphemia difficilius est. Impossibile est enim deum dicere de-
solatum a naturali generatione. Generatio autem est ex se ipso id est
ex propria substantia similem secundum substantiam generare. In filii quidem generatione impium
dicere tempus mediare vel posterius patre filii existentiam genitam esse.
ex ipso est id est ex patris natura. dicimus filii generationem et sine principio
dabimus filium coexistentem patri ex ipso genitum versionem patris ypo-
staseos inducemus. Quando non enim erat pater quod est pater postea factus est pater
Creatio est et si postea factus est est sed non ex dei substantia. ex non ente vero ad esse
voluntate et virtute eius deducta. et non tamquam versio dei nature.
Nam generatio quidem est ex substantia generantis producere quod generatur secundum substantiam
Creatio vero et factura est extrinsecus. et non ex substantia creantis et facien-
tis fieri quod creatur et fit dissimile omnino. Igitur in deo qui solus est
impassibilis et inalterabilis et immutabilis et huiusmodi semper se habet generare
et creare est impassibile. Natura enim ens impassibilis et influxibilis
utpote simplex et non composita. non apta nata est sustinere passionem vel flu-
xum. neque in generando neque in creando. neque alia cooperatione indiget. Sed
generatio quidem est sine principio et eterna opus nature existens et ex substantia
eius producens. ut versionem qui generat non sustineat. ut non deus prius
et non posterior sit deus. et adiectionem suscipiat. Creatio vero et
dei voluntatis opus existens. non coeterna est deo. quia non aptum natum est
ex non ente ad esse deductum. Coeternum esse ei quod sine principio est et sempi-
terno. Igitur non similiter facit deus et homo. homo enim nihil quidem ex non ente ad esse de-
ducit. sed quod facit ex iacente materia facit non volens solum sed precogi-
tans et intellectu reformans quod fiet. Deinde et manibus operans et
laborem sustinens et fatigationem multotiens autem et non dirigentem et conve-
nientem sicut vult. eo quod adinveniat. deus autem volens solum ex non
ente ad esse deduxit universa. Ita neque similiter deus generat et homo. deus enim
sine tempore quidem ens et sine principio et impassibilis et non fluxibilis et
incorporeus et solus et infinitus. impassibiliter et sine tempore et sine principio et non flu-
xibiliter generat et sine coitu. Et neque principium habet incomprehensibilis eius genera-
tio neque finem. et sine principio quidem propter immutabilitatem non fluxibilitatem
vero propter impassibilitatem et incorporeum sine coitu vero propter incorporeum. Rursus
quia unus solus est deus non indigens alio. infinite vero et incessabiliter
et quia sine principio est et sine tempore et sine fine et quia semper habet
similiter. quod sine principio est et infinitum est. quod autem gratia infinitum est
non omnino sine principio ut angeli. Generat igitur qui semper est deus suum verbum perfe-
ctum sine principio et sine fine ut non in tempore generet deus qui sine
tempore superiorem et naturam existentiam habet. homo autem manifestum est quod contrarie
generat sub generatione existens et corruptione et fluxu et mul-
titudine et corpus circumdatus et masculus et femina in natura huiusmodi
indigens est et masculus femine auxilio. De loco dei

Locus est corporalis finis eius quod continet secundum id quod continet quod continetur
ut puta aer continet corpus. corpus autem continetur. Non universus autem con-
tinens aer locus est eius quod continetur corporis sed finis eius quod continet
aeris. et tangens id quod continetur corpus. Omnino autem quod est quia est quod
continet non est in eo quod continet. Est autem intelligibilis locus ubi intelligitur et
est intelligibilis incorporea natura ubi immoratur et operatur et non corporaliter
continetur sed intelligibiliter. Non enim habet figuram ut corporaliter comprehendatur
Igitur quidem deus immaterialis existens et incircumscriptibilis in loco non est. Ipse
enim sui ipsius locus est omnia implens et super omnia existens et ipse continens
omnia. Dicitur autem in loco esse et dicitur locus dei ubi manifesta eius operatio est.
Similiter et locus in quo manifesta est nobis eius operatio sive per carnem sive
sine corpore. sancta est locus dei dicitur. Sciendum est autem quoniam deus impartibilis est
totus totaliter ubique ens. et non pars in parte corporaliter divisus sed totus
in omnibus et totus super omne. Angelus autem corporaliter quidem in loco non continetur
ut typum accipiat et formetur. Veruntamen dicitur esse in loco quia
adest intelligibiliter et circumscribitur ubi et operatur. Non enim potest simul idem in
diversis locis operari. Solius enim dei est ubique et simul idem operari. Nam
angelus quidem velocitate nature et potentie cito permutatus operatur
in diversis locis. Deus autem ubique ens et super omnia ubique et simul idem
differenter operatur una et simplici operatione. Anima vero colligata est
corpori. tota toti et non pars parti. et non continetur ab ipso sed con-
tinet ipsum. sicut ignis ferrum et in ipso existens proprias operationes
operatur. Circumscriptibile quidem est quod in loco vel tempore vel comprehensione
comprehenditur. Incircumscriptibile vero quod nullo horum continetur. Igitur in-
circumscriptibilis quidem solus deus est. sine principio sine fine ens et omnia continens
et nulla comprehensione continetur. Solus enim deus est incircumscriptibilis et inter-
minabilis et a nullo cognitus. Ipse vero solus sui ipsius est contemplator.
Ipse angelorum est factor et conditor ex non ente. De angelis
ad esse eos deducens. secundum propriam ymaginem creans eos. et naturam in-
corpoream velut quendam spiritum vel ignem immaterialem ut ait divinus David.
Qui facit angelos suos spiritus etc. levitatem et ignitionem et calorem et
incisionem et acutionem eorum circa divinum desiderium et mini-
sterium describens. et ad superiorem allationem eorum et ab omni materiali
cogitatione. vel intelligentia libertatem. Angelus igitur est substantia intelle-
ctualis semper mobilis arbitrio libera incorporea deo ministrans
secundum gratiam non natura immortalitatem suscipiens. Cuius substantie speciem
et terminum solus qui est creator novit. Incorporeus autem et immaterialis dicitur quantum
ad nos. Omne enim comparatum ad deum qui solus est incomparabilis et grossum et materiale
invenietur. Solus enim essentialiter immaterialis et incorporeus deus est. Est igitur natura
rationalis et intellectualis et arbitrio libera vertibilis secundum voluntatem id est voluntarie
vertibilis est. Omne enim quod creabile est et vertibile. Solum est quod increabile
est et invertibile. Et omne rationale est arbitrio liberum. Igitur ut rationalis
et intellectualis quidem arbitrio libera est. ut creabilis vero vertibilis est habens
facultatem et manendi et proficiendi in bono et ad malum vertendi.
Insusceptibilis penitentie quoniam incorporeus. homo enim propter corporis infirmi-
tatem penitentiam sortitus est. Immortalis est angelus non natura sed gratia. Omne enim quod
incipit et finitur secundum naturam. Solus autem deus semper ens magis autem et super
semper. non sub tempore est sed super tempus est qui temporum est factor. Lumina secunda intelle-
ctualia ex primo et sine principio lumine illuminationem habentia non lin-
gua et auditu indigentia sed et sine sermone et voce prolato
tradentia sibi invicem et consilia et intelligentias. Per verbum igitur dei
creati sunt omnes angeli et a spiritu sancto perficiuntur per sanctificationem
proportione dignitatis et ordinis illuminationem et gratiam participantes.
Circumscriptibiles. cum enim sunt in celo non sunt in terra. et cum ad terram
a deo mittuntur non remanent in celo. Non coartantur vel conti-
nentur a parietibus. vel ianuis vel claustris et sigillis

ĩdẽminabiles sũt · Jndẽminabiles aũt dico · n ẽ sȝ q sũt appa
rẽt dignis · qb; eos ds apparẽ uult · sȝ ĩ inuestigatõe pst
sic quidẽ vidẽ · Jndẽminatũ ẽ ẽ · nã · et principalit so
lũ qd ĩcreatũ ẽ · i · ds · Ce ẽ creatũ ab eo q creauit · i · dẽ
dẽminatur · Cet sbiã sãctificatõem a spũ sco hñtes p diam
g' ppletes · ñ nuptiis idigẽtes · q ñ sũt mortales · Jnte
vo existẽtes ĩ intellectualib; locis sũt · ñ corpalr ẽẽ septi · No
ẽ corpalr sȝ nãz figurãt · nec tres hñt dimensiones · Sȝ quia
intellectualit assũt et opãtur vbicũq; missi fuerĩt · et q ñ pñt
sȝ ĩ eodẽ tp̃e · hic et illic operari esse · vl' operari · Sũt egles sm
sbiã · sũt differẽtes abinuicẽ nescim' · Sol' aũt ds q fecit
eos nouit · q et qd sĩt · Differũt aũt abinuicẽ illuiatõe · et sta
tõe · sũt sȝ illuiatõe statõe hñtes · sũt sȝ statõe illuiatõe
pticipãtes · et se inuicẽ illuĩates · p eminentiã ordĩs vl' nẽ
nauit · ẽ aũt q q eminẽt ĩferiorib; tradẽ illuiatõe · et cognitõe
fortes sũt angli · et parati ad dĩ volũtes explẽtõe · et usq; ofestim
ĩueniũt · vbicũq; diuini' iussit nut' · velocitate nẽ · et custodi
ẽtes ptes tẽe · et gentib; · et locis psidẽtes · sic a cõditõe
ordĩati sũt · Et ea q sm nos dispensãtes · et auxiliãtes
nob · Odo aũt q sm diaz uõ · et iussionẽ sic nos emittes · sp
q ẽ coram dño existẽtes · difficile · mobiles sũt ad malũ · sȝ ñ
imobiles · sũt aũt et imobiles ad malum · non nã · sȝ grã · Et
solr boni dei assessione · ludẽtes dñi · sm qd possibile ẽ eis · et
hc abũ hñtes sp sic nos existentes · vĩ ĩcorpei · et ab omi
passiõe corporea exuti · ñ tñ ipassibiles · sol' ẽ ds ipassibil' ẽ
Transfigũt aũt ad qdcũq; dnator voluit et iussit ds · et ita
hoib; sic apparẽt · et diã eis reuelãt misteria · J celo musicãt
et unũ opus hñt · ymnis laudare dñm · et ministrare diẽ
ei volũt · Sic aũt scissim' · et sanctissim' · et theologissimus aũt
dyo' ariopagita · Ois theologia · i · diã scripta · celestes sbas
nc · ẽẽ dixit · has diuin' h sãc ministr · ĩ tres dẽmiat trinos
ornat · Cet p' qdẽ ẽẽ aut eũ q ẽ coram dñi ẽ sp · et pxie · et im
mediate · vnitũ esse · traditũ ẽ · eũ q sex alas hñtiũ
seraphyn · et multos oclos hñtiũ cherubin · et sessionũ tronoꝝ
Scd; vo eũ q dnatiũ · vtutum · et potestũ · Et tũ uõ cũ ulti
mũ · eũ · q principatiũ · et archãgloꝝ · et ãngloꝝ · Qr dãz
g' audit · q añ oia qd creatõe geniti sũt angli · vt theolog' dic
Gb · pm̃ qdẽ excogitaũt ds ãglicas virtutes et celestes · et
excogitã ei' op' fuit · Aly uõ · qm p'q genitur ẽ celũ pm̃
qm aũt · añ hois plasmatõe os ofitet · Ego aũt theologo
Grẽgio · ofẽtio · Dicebat ẽ pm̃ intellectualẽ · sbiã creati · et ita
sẽsibilẽ · et tẽ et utroqz · s · hoiẽ · Qrcũq; uõ audit ãglos ẽẽ
cõditores ẽcũq; sbie · hij sũt os pris sui dyã · Creata ẽ existes
ñ sũt cõditores · oĩu aũt fctor · et pnsor · et cõtẽtor ds ẽ · q sol'
ĩcreat' · q ẽ pre · et filio · et spũ · s · ymnis laudatur · et glificat · Opo
tet aũt scire qm qd ẽ hoib; mors · h ãglis ẽ cas' · P' casũ
ẽ ñ ẽ eis pnia · quãdmod nec hoib; post mortem ·

Ex his ãglicis uirtutib; · q pierũt tcesl ordi · i · ei' q erã
tia ordis · et cui tẽre custodia a deo cõmissa erat · non nã ĩ
alis fact' · sȝ bon' existens · et ĩ bõ genit' · et neqq ĩ se
ipo · a cõditõe sentiuz malitie huĩs · ñ ferẽs illuiatõe · et
honore · q ipi cõditor largit' fuerat · libi arbitri sui electõe
vs' ẽ · et eo q sȝ nãz · ĩ id qd pt nãz · Et eleuat' ẽ aduers'
eũ · q fecit ipm · dñi · rebellare ipi nolẽs · et pm' desistes a
bõ · et ĩ maluz duẽit · Sicht ẽ aũt ẽ maluz · non boni puatio
sic et tenebre luĩs puatõ sũt · Lumẽ ẽ intelligibile · sili · et
mal' · vl' discessio · Bon ẽ lumẽ · Jgit' creat' a cõditõe · et
bon' fcs · et ẽ vidit ds oia qcũq; fecãt · et erãt valde bõa
libi arbitri vo tenebre fact' est · Simil' aũt cũ eo cauul
sa · et ofecuta ẽ eũ · et cocidit multitudo ĩfinita eoꝝ · q sub ipo
ordiãti erãt ãgloꝝ · Et de g' mirũ nẽ ẽ angel' existẽtes ·
mali fci sũt · electõe voluntarie ex bõ ad malũ declĩãtes ·
No hñt g' potestes · nec vtute · aduers' aliq · ñ a deo dispẽsate
cõcedat · Sic ĩ job · Et ĩ porcis · vt ĩ eu' scpt ẽ · Pmissiõe g'
dĩ sca · et fortit' hñt · et trãsmutãt · et transfigurãt ĩ qcũq;
volũt figurã · sm ymagiatõe · Et futa qdẽ · nec ãgli · nec de
mones nouẽr · Tam pdicũt ãgli qd · do eis reuelãte · et
pdicẽ uolẽte · vñ qcũq; dixit fuit · Pdicãt aũt et dmões · qñ;
qd ea q lõge fuit · videtes qm vo cõnitiẽtes · vñ et mlte
mẽtiũt · qb; ñ q ẽde · et simil' toties uã dixit · quo dixim'
Nouẽr aũt scp · ois g' malitia · et imũde passiões exipis
excogitate sũt · et imitte qdẽ se boni ocessi sũt · Violẽtiã aũt
alic̃ fnce ñ pualr · Jnb' ẽ ẽ suscipe · vl' n suscipe eoꝝ
ĩmissionẽ · Jcẽco dyal' · et dmoib; ei' · pat' ẽ · ignis ĩextiguibr ·
q cõmitato eẽna ẽ · et his q secũt eos · Oz aũt scire · qm qd
hoib; ẽ mors · h ẽ cas' ãglis · p' casũ ẽ ñ ẽ eis pnia · quãd
mod vo nec post mortẽ hoib; · D'tp'a. gerarchia ignẽ
Sic dr beat' Dyo' · tp'x ẽ gerarchia · Pa · sc celestis · q ofistit
ĩ tribus diuinis psonis · Scda ẽ celestis · q oplet ĩ scis ãglis
Tcia ẽ sbcelestis · q ĩ religiosis pficit · plaťs · Est aũt Gera
chia · ut dr Dyo' · reꝝ sacraꝝ et ordinabiliũ ordinata potestas
ĩ sbditis obtinẽs retinẽs principatũ · Cũ aũt sȝ modulũ nre
capacitatis · aliq sm effect' · et ppetates diaꝝ p'ncipaliũ ĩ mediũ
pducim · ad mediã gerarchiã · q ĩ scis ofistit ãglis · mani
appõam' · Est g' gerarchia celestis tp'x · s · sirior · q gce dr
epyphia · et dscribi' sic a dyo · Epyphia ẽ ĩ calescẽtis af
fectõis ĩcendio · altõis intellect' fastigio · inditi libri
refultato distributa · Nam hec Gerarchia · tres hz ordiẽs
· s · Seraphyn · q amoris ĩcẽdio pcẽtis feruẽt · Cherubyn
q cogitõis pulsio gaudẽt · Tronos · q iustitie pdicato alios
pinnẽt · Media Gerarchia dr ypephia · sȝ Dyo · tres otiẽs
ordies · s · principat' · Potestates · et Dnatões · Tcia Gerãchia
dr ypophia · et hec otiet sȝ Dyo · vtutes · archãglos · et ãglos
Attẽdẽdũ ẽ aũt · q ĩ oĩ Gerarchia · exigũt ordo · Scia · et actõ · vñ
dyo · Gerarchia ẽ ordo diuin' · scia · et actu deiforme · qtũ possibile
ẽ simulans · et ad inditas ei diuinit' illuiatões pportionalr ĩ dĩ
silic ascẽdẽs · Ecce tria poñt ĩ diffinitõe Gerarchie · s · ordiẽ · sciã
et actõe · hoꝝ triũ si aliqd defuit · ñ erit Gerarchia · Jdõ dr
Gerachia · ordo diuin' · i · potestas ordiata · et sm deũ disposita
vñ ĩ ordie notat officiũ · J scia · discretõ · J actõe ministeriũ
Sm ordĩe psũptõ ẽ actõ · sm actõe · negligẽtia ẽ ordo sm sciã ·
et actio ẽ reprehẽsibil' · et ordo inutil' · Et iõ tria ĩ ordie · q ĩ scia · et ac
tõe · gerachia oformitatẽ dĩ imitat · et sm mod et mẽsurã
sue illuiatõis · ĩ ordie suo pficit · et recte discẽnẽdo · et bene
operãdo · ad dĩ imitatõe · qtũ possibile ẽ · ascẽdit · Jte Gerãchia
laudatores suos · i · ad laudẽ dĩ · ĩ gerãchica dispositõe
ordiatos facit · agalmata · i · diuini lumĩs receptacula · et spe
cula clarissima · i · pficit eos dignos lumẽ diuinũ recipe · et ad
mod specli lucẽ ex lume · Spalit aũt qsdã ita mũdos effic ·
vt lumẽ diuino · pmo · et ĩmediate illuĩet · Vñ q ipis pri
mis · ordine · et dignitate sũt ĩferiores · diuini lumis radium
sȝ ipoꝝ ordiatã a deo capacitatẽ ordiate trãsfundit · Et iõ

Secundi ordinis Gerarchia, propria habent dona secundum que valent operari, et ordines proprios diuinitus assignatos, secundumque debeant operationes suas moderari. Et non est fas ut quis de Gerarchia aliquid operari presumat, nisi quod ad ordinationem et officium suum spectare comprobatur. Item sicut aliter subsistere potest, nisi secundum leges diuinas que concedant ordines sacratos et misteria sua sequendo. Item omnis perfectio gerarchica in hiis consistit, ut qui illuminat illuminetur, et qui purgat purgetur, et qui perficit perficiatur. Unde talis ordo ut qui primo purgatur postea illuminetur, deinde perficiatur, nec est procedere purgationem nisi sequeretur illuminatio, et non esset illuminatio perfecta nisi sequeretur consummatio. Item superiores ordines gerarchiarum immediate a deo recipiunt purgationem ut sint mundi, et illuminationem ut sint clari, et perfectionem ut sint sancti. Et iterum ab illis secundum ordinem diuine dispositionis inferiores purgantur, illuminantur, perficiuntur. Et intelligitur hic purgatio a corruptione mali, sed potius a corruptione boni. Unde sic dicit Dyonisius: angelicos spiritus ad similitudinem illius qui omni caret contagione et offuscatione, lucentes veritate, perfectos bonitate. Partitur igitur celestem gerarchiam in tres subdivisiones speciales, et unamquamque trium per tres ordines distinguit, ut sic novem ordinum numerus compleatur. Et iterum unamquamque gerarchiam priores, medios et ultimos habere ordines. Et primos quidem illuminare, ultimos vero illuminari, medios autem et illuminari a primis, ultimos vero illuminare. De singulis autem gerarchiis et ipsarum ordinibus aliquid dicere cupientes, a prima tamquam ab excellentissima sermonem ordiamur. In qua siquidem sunt excellentiores in participatione gratie, quanto sublimiores etiam sunt in participatione nature. Illius autem gerarchie proprias habent denominationes in quibus designatur non quod acceperint singulariter, sed quod quisque possideat ibi vel gratiam. Seraphyn vocantur qui precellunt in feruore dilectionis. Cherubyn qui preminent in cognitione, et sic de aliis. Excellentissimi autem sunt secundum Gregorium prime Gerarchie. Licet ad exteriora nunciada non exeant, in hiis tamen inferiorum angelorum participant, in eo quod inferioribus ordinibus illuminationem quam a deo accipiunt transcendendo manifestant. Hinc idem videtur contradicere Dyonisio qui non omnes ad exteriora mittuntur. Et tamen propter eiusdem proprietatis participationem nunc superiores inferiorum, nunc inferiores superiorum nomina sortiuntur. Quando inferiores superiorum proprietates ex officii qualitate susceperunt, nomina quoque illorum assumunt. Quidam tamen expositores omnes celestes ordines superiores et inferiores ad exteriora quandoque mitti autumant. Illos tamen proprie qui ex officio habent specialiter angelos et archangelos nominari putant. Et secundum horum sententiam superiores quando proprietates eorum susceperunt, et eorundem nomina significationem accipiunt. Sed hic controversiam determinare non est presentis negotii. Hoc autem certum est secundum verba Dyonisii, quod theophanie, id est diuine illuminationes, ad ordines prime gerarchie primo deferuntur, et ab ipsis ad medios, et a mediis ad infimos gradatim deriuantur. Et ideo superiores ordines perfectiue virtutis, lucide et purgatiue vocantur, quia ut sepe dictum est inferiores ab ipsis perficiuntur, illuminantur et purgantur. Propterea hii ordines gerarchie prime sunt ceteris excellentiores, et in luminis participatione primi luminis propinquiores. Veruntamen quamuis ordines illius gerarchie in singularum gratia ceteris sint maiores, in unitate tamen dispositionis quodammodo sunt pares, et ex eo equales existunt quod omnes primum lumen, scilicet deum, immediate respiciunt. Primum, id est Seraphyn, in dilectione. Secundum, id est cherubyn, in cognitione. Tercium, id est Tronum, in iudicii discretione. Et ideo nullus alius ordo hiis tribus deiformior, nec ad illuminationis sue perfectionis susceptibilior inuenitur. De ordine

Ad sublimiorem gradum, scilicet seraphyn, est incipiendum. **Seraphyn**

Est autem Seraphyn multitudo celestium spirituum, quasi ardentes vel incendentes interpretatur, eo quod istius ordinis spiritus est pre aliis in dilectione ardentior, et alios ad incendium diuine dilectionis promouent. Et ideo secundum ysidorum Seraphyn, id est ardentes, dicuntur, eo quod alios in diuino amore feruentes facere non dubitatur. Et sic idem dicit: Inter seraphyn et deum nulli angeli medii assistunt, et ideo facies dei in throno sedentis et pedes teguntur, quia ceteri angeli diuinam maiestatem neque perfectius istis apprehendere possunt. Et ideo tanto maiori claritate absque dubio illustrantur, quanto ardentiori motu diuini amoris inflammantur. Est autem officium seraphyn, ut tamquam Beda adiuuare et promouere, reuelata facie, quantum creature possibile est, deum pro amore intueri, et pro donum sapientie diuine suauitatis amplexibus mentes pias adiuuare, ut gustent et videant quam suauis est deus. Officium vero et proprietates angelorum ordinis seraphyn specialiter conuenire exprimit verbis beati Dyonisii dicentis sic: Pulchre primam celestium gerarchiam ab excellentissimis essentiis sanctificari, ordinem hiis omnibus altiorem circa deum immediate collocatum. Et post: operationes theophanie et perfectiones in ipsam tamquam deo proximam principaliter deferuntur. Et sequitur: Est autem Seraphyn mobile semper circa diuina et incessabile, et calidum et acutum, et superferuidum, intente vel inflexibilis semper motionis, vel suppositorum reductiuum, et actiue exemplatiuum, tamquam recalificans illa et resuscitans in similem caliditatem, et igni cedit, et holocaustice purgatiuum, et incuellatum et inextinguibile, habensque sic luciforme et illuminatiuam proprietatem, tenebrose obscurificatorum persecutiue et manifestatiue etc. Hec verba beati Dyonisii diuinissima sunt, et omnium mortalium sensum significationis mistico vel arbitror transcendere. Veruntamen quia karitas nos compellit, ut paulum mentem [?] reli[?]quentes excellentissimum amorem angelorum ordinis seraphyn quem perfidissimus sermonibus tamquam Dyonisius quamlibet balbutiendo insinuemus. Videtur igitur in predictis verbis innuere Dyonisius quod cognominatio seraphyn proprietatis et officii discretionem et variam gratie participationem manifestat. Nam appellatio ipsius nominis seraphyn docet mobile. Hoc forsan dicitur propter naturam ignei amoris qui mouet angelos in deum, qui stabilis manens dat cuncta moueri. Hic est motus ultime quietis, et causatiuus, augmentatiuus et complectiuus. Dicitur et incessabile, quia amor angelicus occasum nescit. Huius solius karitas nunquam excidit. Dicitur et calidum, eo quod admodum caloris ad sensum diuine dulcedinis viuificat motus diuini amoris. Et ideo subiungit acutum, quia beneficium diuini amoris penetrat ad comprehensionem conditionis. Unde quod dicitur acutum quoddam insinuat amoris vehementiam mentis, inimicitatis et penetratis usque ad ipsum amatum. Amor est ideo dicitur acutus, quia ad interiora cubiculi penetrat et sponsi archana subtiliter inuestigat. Dicitur tamen superferuidus, quia quamuis vis amoris siue karitatis penetret usque ad interiora diuine maiestatis, veruntamen quod exeunt affectum neque intellectu sufficit comprehendere. Sed quemadmodum in illo quod vehementia caloris undique iactatur et mouetur, et nunc infra se et nunc intra se tollitur et diffunditur, sic affectus angelicus usque deum querit, nec circa ea que de ipso et omnibus que angelica possidet. Aliquid dei   Semper angeli sunt deum videntes, et ex ipso aspectu semper magis ac magis videre cupientes, et ideo sine causa semper esse feruentes dicuntur. Dicitur etiam quod inflexibilis sunt motionis, quia dilectionis proprietate sunt in amantes, quamuis mobiles sint ut incessanter appetant, stabiles tamen et inflexibiles sunt, nec ab amato aliquatenus recedunt. Vel ideo angelorum amor multo mobilis et incessabilis, et hoc intente et intime, et inflexibilis dicitur, quia per desiderium in deum tendens mobilis est semper, ut nunquam in se sistat, et intentus ut in illum pergat, sed intimus ut ad exteriora non effluat. Ideo autem inflexibilis, ut ad alium preter ipsum et extra ipsum non diuertat. Item dicitur suppositorum reductiuum. Hoc ponitur quia amor angelicus semper ad superiora se extendit, et tamen ab amore inferiorum ordinum nullatenus receditur. Et ideo affectus angelicus subordinatus seraphyn.

ex q

ad diuie illuiatois pticipatoe ordines iferiores reduce
itedit. Io g d seraphyn dece reductiuu. actiuu. 7 exepla
tiu. Reductiu eo q eos qsi igne karitatis seraph accedu
ad dm qutit. Actiu. eo q accepta kaitate pfic ad diuie
siplicitatis vnitate qutit. q seraph n solu iferiores icedit
s 7 forma ordinate diligedi aliis tribuit. Io d Dyo.
q n seraph dce exeplificatiu. q aglos iferior ordinu
iformat. qlit pamore pfcm i dm redeat. et s sriora ice
dat. ppt h 7 d cor amor recalificas. et resuscitas isile
calditate. q s. ad h ageli sriois ordinis suo m laborat
v iferiores. et si no equalit tam differet. s uni eq capa
citate ardeat 7 feruescat. Nec du recalefacte et resuscitatie
iferiores et sbditos tanq mortuos et extictos. s h d q
pipos sbiecti ordines ad maiore et ampliore amoris affe;
qtinue excitat. et io i pdcis vbis seq igneu; celit 7 holocau
ste pgatiu. q ille igs siu amor. celit ysy. anglos accedit
v alios aglos accedat. illuiat. v illuiet. pgat. v pgent.
Igs e celestis siraut ardet. et accedit. s n vallat n; q siut
et si qsiut. n tam ad lesione. s ad pgatoe. et io d holocau
ste pgatiu. q n ex toto illuminat. Chpe 7 ex toto pgat
n solu; a corruptoe mali. ver 7 ab imptoe boni. q illa e
pfca et vniusal pgato. v nulla me corrupto. n aliq pfec
to dee qplut. et io d bn holocaustum qd totu; icedit.
totu emat. Seraph 7 a Dyo. v itlletiua 7 mltifida vo
cat. qltiua i qtu multiplr mouet appetedo. 7 mltiua
i eo q pgit scrutado. qltifida i eo q iueit penetrando. P
mltas e uias et mot. ad unu bonu pgit. et una uyrtute
cicta simul apphedit. Angli 7 isti ordinis. timore reue
tie hnt s mudare impassibilit et pure. timet e 7 no
affitiunt. qtremiscit. et n qcutiunt. pauet sci sin lesioe
sue qetis. veret tam eca iuestigatoe icophesibil maiestatis
transire msura sue possibilitatis. Imitat e dm et msura
tes se. sue possibilitati. v n pt msura; 7 idee aliq age psu
mat. Collocat at ordo seraphyn imediate iux dm. et ido
pmo opetantes theophenie i ipm seraphyn. tanq sibi pre
pfecti. et pncipali deferut. Nec du seraphyn. q soli it
alios ardeat. s cum aliis et paliis excellet. Os e di amoe
ardet. s n equalit. Has ordinis seraphyn ppetates hnt
nriaiuri. v mirabiles diuini amoris opatioes qs pt
lumini i pnotatis anglis opat ostedem. et i m diligedi
ipos aglicos sps imitates. qt pole est i pis qformem. hre
ut recolligetes q cuna hor aglor sit mobil. 7 ad opad
huil. mouet sup seipos i dm. p piu amoris dsideriu. mo
uet 7 ad seipos perpietia siu p sesium. Mouet 7 iseipis.
passiu sup seipos. qd appetit qrt pamore. Iseipis amoi
sentut sapore. sb seipis recollugt sbiectos 7 reduct ad di
uini amoris dulcore. n ung tepescat a dilectoe. neq; flec
tut. n auitut ab i qusibili ad dm itetoe. Et ut hnt qclu
dam i hoc pncipaliores ceteris exsistut. q sua pgatoe illuia
toe et pfcoe sin diminutoe pmo et imediate ad pcipiut
sin elatoe participada aliis tribuit. sin qmutablitate. ico
rupta possidet et custodiut. Et hec d ordie seraphyn ad
psens dca sufficiant. De ordine Cherubyn.
Scds ordo d cherubyn. qd itp. scie plenitudo. Sc e
sblimiora agmina angelor. pt seraph. p eo q via
ni pme vitati sr pont. dono diuine scie a plioi pfectis
sr plei. vn cherubyn pleitudo scie iterpat. et io mito
cherubyn p seraphyn ordinat. q post donu kaitatis
aq denoiat seraphyn excellentissimu e donu scie. sin cog
to pme uitatis aq dnoiat cherubyn. Na i anglis h ordis
pmo 7 ppu relucet radi diuini luis. qtu ad participatoe;
excellentie die cogtois. vn ppetates effect et uirtutes inuit
bts Dyo. Ca. vij. dics. q cognmato cherubyn dce eos
cogsabile. et diuidu. et altissime datonis lumin ac
ceptiuu. et qteplatiu. i pma opatoe. Vtute die pletudis
et sapietifice traditoe qte. Inhis vb bts Dyo. Scdi odis
excellentia dmostrat. Na i eo q cherubyn cogsmiat aglo
illi ordinis cogscil. i. cogtio. siu scia q hnt sige. Diuidi
7 vocant. i quo di visio q i eis est itellig. q maiestate
catoris sui clare qteplat. Dr 7 q sr altissime datonis
lumin acceptiui. I q inuit q ordo cherubyn sigla et
cellentia die illuiatois replet. Jt agli illi ordinis dnr
die pletudinis i pma opatoe. uirtute qteplati. q luie
date sap diuia pleitudine qteplat. et qd i eis. 7 p eos
pma opat ut. i. ds sbtilissime ituet. Dnr 7 sapieti
fica editoe repleri. i q maifeste ostedr. q p sapietifica
catoris traditoe. aliis pl. aliis minus. doni gre distribu
it. Jt st amicati. q lum sapie. qd copiose a do eis isu
dit. et pmodu pipos ad seqntes ordines illuiados co
piosissime deriuat. Offm g h ordis e pmoue ordies
homines ad cogtoe diaz. sin q res diuine vnt. psimas
atie. Et io pceris dnr luce q pleitudine q suscepit a
liis iferioribus; comeando transfunde dnr. Ad h dic bts Dyo
q istor anglor agmina. pure qteplatois. siplicis 7
imediati fulgoris sr suscepta. illuiata. et diuino alim
to doesticui. atq; uiuifica vnitate die refectois repleta
mltta qde coioe di. et cohopatoe dig refecta. Imediatu
fulgore puru uocat illuiatoe. p q puenit ad puru qtepla
toe. v uitas diuina n i ymagie. vl figura n; aliq me
diante cata. s; p semp. et i sempa. vn diuin alimtu
spale iocuditate. et sic refectoe sigt. q pfca di cogtio
i mte illuiata gnat. Ecc. xi. Dulce lum et delectabile
est oclis vide sole. No pdest sola illuiato qtu ad cog
toe. n comitet alimtu; siu refecto p dilectoe;. Ro. xiij.
pletudo legis est Karitas. Et bn dic Dyo istos aglos
uiuifica vnitate die refectois esse repletos. Na uni
tas refectois. ad uiuitate refert dilectois. q i uno do
mens toal delectat. luc. x. Porro unu e nccm. s7 ai
audis unu. noli qtepnere. q i h unico ferculo satietas
vl multa. vl mag e. Satiabor cu appa. gla t.
Mlta qde i h mudo sr. s; h oia cor hois satiare n posst.
Ecc. v. Nd satiat ocul visu. n auris auditu. et e. q
si aliq tpalia e aduenant q diligis ad l n dicis suffic.
Si apponat uniusa. adhuc iuenies te egete. et n du;
satis hnte. ap dm unu e bonu. una refecto. v d Dyo
vna est. domestica e. uiuifica e. vna. i. siglais d. q
e aliena dilectoe et dulcedine. e xenea n pcipit. Doe
stica uocat. q amicis. et familiarib; tm ppat. Cat. v.
Bibite amici. et iebamini kmi. Uum. uiuifica d
q unu effic. qb; se funda. et paticipada qcedit.
Ad hac refectoem q coplet i amore. duc cogto Ithi a
cogtois pletudo qsistit i anglis isti ordinis. q pdia

illuiatoe q imediate a pre lumin recipuit et sin speclo
et enig. lipide oteplat oteplato sume dlectat. De ordie
tronorum

Tercius ordo est tronorum. hic ordo a tronis dos e tronorum
a trono iudicij eo q in eis deus sedeat et iudicia sua disce
nat ac cuncta sbiecta pposs dispoat. vn ut dic eqtatis
suo igo in sceptis copat pp psicacitate cognitois qua ds
sigla diiudicans ppos uniusa discutit et pp vtutis
ipetuositate c nich resiste potit. Illi g angeli i qb pce
reluce reci diuini iudicij troni nucupat. et io a beato
Dyo sedes altissime opacte atq quiete quuncte et
ab omi sbiectoe igmuniosa libe deifere et diuinis sit ad
uet suscepte. et ab oi extremitate remote. angli q dnr
troni nucupat. alti imo altissimi n inito dnr ppt
eorum dignitate. q sin medio altissimo deo quugit c iusti
regla eorum eqtas msurat. Dnr q opacti h e apte et quieti
et quucti quo ad quiectura et quietia diuinorum iudi
torum. Couenies e et aptum v ex clpa pena ex iti glia
ex qlitate opis qlitate retributois osequi. Bn quenit
et apte cohet pena culpe et glia iustie q sigla culpe iu
get et pena iustie n quenret adiuice n; coaptata sede
hiet i dm. Copacto g sedium vitas est iudiciorum. Se q
ab oi igmuniosa sbiectoe libi q qnto pfecti psidet do
sbiti st tanto veri ppin et i ipo sr omia iferiora sbli
mai meruer. Sic et nos quto h pl potati di et vos sbiia
mi tanto pl exaltati pmem. j. pe. v. humiliamini sb po
teti manu di. Dnr q et diseri q dm s psidete fert et ipi
posteris pduisa iudicia i ceatius sbiectis ondut. j q nb ex
reliquuit v dm i cordib nris pamore itie feram et pcepe
boe uite vtutis dic vos alius ondam v j. pe. iij. Sac
cate dnm ihm i cordib etc. Ad Col. Sanctificate et por
tate dm i corde et cor uo. Se q diuini sr aduet se
mudane et malit susceptiui. q noticia occulte diuinita
tis sin studio et fatigatoe perpunt et suscepta sup
mudane h e i passibilit sin sui diminutoe et detrito
ad alios iferiores tnsfudut i quo et nos diforme sps
sanali istruut v ab oi nali ac trena occupatoe intes
nras euacuem et ad susceptoe gre dsr uacientis corda
nra coaptemus q n hitat sps scs i corpe sbdito pctis
Sap. j. ab oi q extremitate dnr remoti q imediate
ei q sin fine e et pus et pmus e st quuncti. j do e c sit
ifinite pot fine vl extremitate n e repire. qto g isti
agli st etnitati di uicinores tanto ab oi extremitate
st remotiores. Dnr g vtute s se pure et imalr acci
puit et tande sua uirtute ad iferiores tnsfudit. Obedi
ent se do sbiciut et ut n coactoe sz dilectoe in istiu
di ipleat desiderium suu coaptat et adiugit v sit sic
eorum mistiu op felicitatis q necitatis v dic Gb.

De media Gerarchia

Media at Gerarchia q dr
ypphia otiet tres ordines. Pricipat potes et dnatoes.
Est ypphia dia illuiato sui particeps. it scalari reuelen
isigens vsum dnantum edoces. arcensq diui. Sui pticeps
it scalari reu isigni dr pp pricipat qui pcetis possid
bon reuetie. vn mistui eorum e doce hoies exibe reu his
qb exhibeda e. qb da mag qb da min. sin diuisos gd
platois. sic dr apo. ad Ro. xiij. Cui hoiem hore etc. v su
dnandum edoces. hoc ptin ad domiatoes q docet nos qli

obeam sbditis dnari. qd diuin n a est q doce uos di.
Ad apostasie crim dilab qtiens pesse dlectat. Arces
diui ptin ad potestates q refrenat demones ne
nos impediat i exhibedo reu vl dnado sbditis vl
i alus opib bonis. Dr ypphia ab yp qd e it et pha
nes qd e appitio qd i angel h Gerarchie medie
ns apparet silitudo di. Medij at ordines sic dispoi
tioe ita offo. it visiblia et iuisibilia fen vir et que
iferiorib ad iferiora diffeda st sz dignitate et offin
suu amuistrac phibet. Sz nod. q ista medie gerachie
dispoito alio mo ordinat sz Gb alio mo sm Dyo alio
mo sz ysi. Sedm Gb v dcm est p st Pricipat. ij Do
miatoes. iij potes. Sed ysi p st Dnatoes. ij vtutes
iij Pricipat. Sed Dyo. p st Dnatoes. ij vtutes. iij
Potates. Sz q ordinato sit melio vl pbabilior n e pse
tis negotij diffinire. s q ad h opusclm ptin ordiatoe
Dyonisij psequtes ad ordiatoe dnatom icipiamus.
Dnatoes sm Dyo potatib

De Ordine Dnatom

Dominatoes sm Dyo potatib
et uirtutib pst q p eo q cetis anglorum agminib
dnant dnatoes noiat. h ordis offm est sz G. i bello
spuali istruc quali oporteat offm platonis exerce
Suggert q platis qli dbeat dnari sbditis i h tm v
di uolutate anuitiet. et eis silitudie di iprimat et diu
p itn oio. horum q anglorum e sz Dyo misticu tiore. sui
deposito i deu moui et absq reflexione ad comodu tpa
le ei icessant famulari. Dnatoes pme st i scda
Gerachia v dic Dyo q singlari excellentia iuisibil
anutiatoe iuisil solo impio di silitu formant. Dna
toes pricipat excellentiori potate transcedt v i ipos
quoq sbiectos hat q alus ad ex misti ipeme me
ruer. It ex di ordinatoe ab oi oppssione st libei
v ad sumu eleuet et nlli i summi sbitant vn do
ita sbst q nulli iferiori sbitunt. Sic p excellentia
vniusale st omi sbiectoe eleuat ita i oppssioe sbi
torum p nulla tyrannide iclnat. vn Dyo. Sz dissili
tudine tyranidis oniu exeet seruitute at hnt i
potte et eiu seruitate libtatem i benignitate. Et dnu
a dnatoib et potas exeet libtas iferiorib n tollit
sz pusta libtate. ear pos n inmonit imo de se oformantes
diuina vtute qtu pot est optime et spetose
imitat nq ad aliq transitoria et vana se quitunt sz
semp bon sumu q Dyo. bonu uniusalit vocat pre
oculis aspiciut. vn diformitatis et dic silitudis qtu
s possibile e participes existunt

De ordine vtutu.

Quintus ordo sm Dyo e vtut p que signa et vtutes
et miracla i mudo fiut vn quito vt dr sm ysi.
Participat at sm Dyo a dnatoib pgatoe illuiatoe
et pfectoe. pcepta a dnatoib impiu exequedo i potatib
educt. Virtutes q hnt uirilitatem ad opatoes forte et
i quuutabile sm diforme eis idita vtute. It i h deo
st similes et oformes q ado agenda i quuutabile
vtute vl uirilitate accipiunt. Et io horum scorum spuu
ppetate vtute sine opatoe. huis vb pstrig Dyo. di
ces ipa scam vtutu cognunato forte q da et i quuutable
docet uirilitate sz iditam eis diformitate ad nllam
susceptoe diarum illustratom iuecillite i firmatam sz po

32

tem immutatione divi reducta non relinquunt suam imbecillitatem difformem motum, sed fiunt ferace. Docet istis centralem et potentificam virtutem et ipsius ymaginis virtutem similem, id est conformiter ad ipsam divinam virtutem et ad suos, id est subsequentes ordines, difformiter procedere et cetera. Ac si diceret beatus Dyonisius: In hoc quod isti angeli virtutes denominantur, difformes deiforme demonstrantur. Virilis namque virtus et fortis est ad agendum, vel non fugatur in difficultate alicuius operis, et immutabilis est ad perseverandum, vel non languescit vel infirmatur spatio eternitatis. Et ideo difformes, id est deo consimiles sunt, quia ad omnia agenda robusti et immutabiles existunt. Ad hoc quod fortes sunt et virtuosi non solum in executione operis verum quod fortissimi sunt in susceptione illuminationum, id est in perceptione donorum. Nam horum angelorum virtus et si infirmetur ad divinam virtutem comparata, non tamen infirmatur ad eandem quod conforta infirmatur conditione qua virtus non habet equalem creatorem, sed tamen non infirmatur corruptione quia tamen participat quod creature debitum est fortitudine secundum suam naturam sufficienter, et congerit propterea utilitatem habent fortem et immutabilem. Hii angeli quantum ad executionem faciendorum et non infirmatam ad perceptionem munerum suorum donorum. Habent quod virilitatem difformem motum non relinquentem, quia ipse virtutes celestes incessabiliter movent vel sursum deum imitentur appetendo aut deorsum ab ipso non recedendo. Habent quod difformem motum fiunt se ferentem suum extollentem in superessentialem et potentificam virtutem, quia angeli istius ordinis propria virtute in deum movent. Unum eorum virilitas in superessentialem virtutes creatoris sustollitur et tamen creaturas dicuntur virtutis ymago, suum difformis similitudo efficiuntur. Item difformem virtutem quam isti angeli a deo conversi receperunt, per quam conformitate inferioribus ordinibus transfundunt, acceperunt quod per donum, sed tribuunt per exemplum. Horum angelorum officium est secundum Dyonisium docere prelatos ut faciles et perseverent quod ad officium prelatoris attinet exequi, et ipsius omnis sustineant patienter. Secundum Gregorium vero horum officium est in hiis quam virtutem habent docere quali ymago et similitudo dei in se plenarie debeat reformare et reformatam virtuose ac inviolabiliter observare. Unde istorum angelorum officium videtur facere miracula perfectis accedit vel reducit ad primum statum in quo scilicet deus fecit hominem ad similitudinem suam, plurimorum miracula demonstret. Item quia virtutes deum sine cessatione conspiciunt et in ipsa contemplatione sua contremiscunt. Sed iste timor non est eis penalis, est non sit timoris sed potius admirationis. Hucusque Gregorius in secunda parte operis.

De ordine potestatum

Sextus ordo est potestas, cum secundum Ysidorum virtutes adverse subiecte sunt, et tamen potestatum nomine angeli nuncupantur, quia maligni spiritus eorum potestate coerciti desistunt, ne tantum mundo noceant quantum cupiunt. Hucusque Ysidorus libro vii capitulo v. Horum angelorum secundum Gregorium est officium illos qui in spiritualibus certamine desudant confortare et corroborare, et ne regnum spirituale amittant et a dei similitudine recedant, et de similitudine dyaboli aliquo substituere permittant offendere, ac fortiter dimicare. Huic concordat Dyonisius dicens: Potestatum ministerium esse cavere ne nil adversi possit nocere et cetera. Item Gregorius: Potestates in suo ordine potentius perceperunt, ut eorum ditioni virtutes adverse subiecte sint, quarum potestate refrenantur ne hominum corda tantum temptare valeant quantum vellent. Item secundum Dyonisium: Ipse sancte potestates equipotentem cum dominationibus et virtutibus susceperunt potestatem, quia infusa supermundane et intellectualis potestatis ordinatione, vel in ea que inferiora sunt non potestativa virtute aliquod percipientes, sed potenter ad potentificam causalem potentiam quantum fas est ordinate inferiores reducunt, vel per has deiformes potestates media celestium agminum disposito purgentur illuminentur et perficiantur. Et est sensus verborum Dyonisii quod ipsi angeli qui potestates nuncupantur equipotentem, id est equalem potestatem, cum dominationibus et virtutibus habent, et quod eandem divinam potestatem in suo gradu et ordine humiliter susceperunt et sine confusione custodiant. Preterea innuit quod angelorum ordinata potestas non tyrannidis contra inferiores percipitur nec violenta fortitudine in inferiores attemptat, sed potius difformiter, id est ad divinam similitudinem angelos inferiores revocat, et quantum possibile est dicte potestatis conformitate non cessat. Et ideo ad potentificam et causalem potestatem, id est ad deum, qui omnia potest et causa est omnium, supermundane et intellectualiter reducunt, ut cum illis uniformiter illuminentur purgentur et perficiantur. Sicut enim angeli qui potestates dicuntur mediantibus superioribus ad dei similitudinem convertuntur, ita mediantibus ipsis qui inferiores sunt ad deiformitatem revocantur, ut sic omnes superiores medii et inferiores ordines universaliter purgationum illuminationum et perfectionum quantum fas est participes efficiantur.

De iii. et ultima Gerarchia

Tertia Gerarchia que dicitur yperphania tres continet ordines secundum Dyonisium, scilicet principatus archangelos et angelos. Et secundum hoc sic describitur: Inferior Gerarchia celestis sive yperphania est divinum participium non legibus occurrentium secreta revelans per capacitatem discreta. Non legibus occurrentium hoc pertinet ad virtutes que ministerium habent faciendi miracula. Secreta revelans hoc pertinet ad archangelos et angelos. Per capacitatem discreta, pertinet ad differentiam archangelorum et angelorum, quoniam maiores vel archangeli maiora, minores vel angeli minora revelant. Per archangelos revelantur prophetis maiora secreta, ut visio Ezechielis. Hugo [illegible]. Per angelos minora, ut illud de Christi conceptu et [illegible]. Et dicitur yperphania ab yper quod est sub et phanos quod est apparitio, quoniam inferiori nostri et nunc quod in aliis apparet dei similitudo in ordinibus huius gerarchie.

De ordine principatuum

Septimus ordo secundum Dyonisium dicitur principatus, scilicet qui angelorum agminibus presunt, quia per eo quod subditos angelos administrant divinum et complendum disponunt, principatus nuncupantur. Sic dicit Ysidorus libro vii capitulo v. Vel secundum Gregorium principatus perfectis possidet bonum reverentie. Unde ministerium eorum est docere homines exhibere reverentiam unicuique iuxta gradum suum prius ordinatum. Cum ... ordinum angelorum officium est promovere ut non propter utilitatem suam temporalem vel eternam, sed propter solum dei amorem et honorem iusticiam faciant ac dei nutriant voluntatem. Unde secundum eundem Gregorium angeli perfecti ordinis deum amant solo motu reverentie filialis et dona eius non ... Sed Dyonisius attribuit dispositionem secundum Dyonisium ad principatus pertinet universalis ducatus et universale regimen ad dei similitudinem. Principatus vero dicitur Dyonisius appellat quod in ipsis bonorum angelorum spiritibus prelati sunt, quibus divina agenda que imperant subiectis ad explenda principatus principatum habent deiformam. Et sicut deus est unus et summus princeps omnium, ita ipsi duces sunt et principes subditorum angelorum et horum ... Illum autem ducatum habent ex ordine sacro, quia quod duces sunt aliorum et excelsi habent, quia ad hoc ex officio sunt deputati, et excelsi quia principalibus virtutibus ceteris sunt excellentiores. Ex virtute autem suscepta habent ut universaliter convertant ad principale principium, scilicet deum, alios inferiores prius possibile est eos conformiter reducere habent ad principales primas suas virtutes, ultimo ad deum convertendo, et aliorum virtutes ad deum dominum et hec eius gerarchie procedendo, quod tamen reducere habent quantum procedere habent. Ideo quod principatus nuncupantur quod in eorum prelatione primum principium principatus manifestatur, quod ipsum principando imitantur.

De ordine archangelorum

Octavus ordo archangelorum qui summi nuntii interpretantur. Quare est parva vel minima angeli qui vero summa nuntiant archangeli nuncupantur. Archangeli dicti sunt eo quod principatum teneant inter angelos. Archos enim princeps interpretatur latine. Horum angelorum quidam specialibus nominibus nuncupantur, ut Gabrihel, id est fortitudo dei, quia fortitudinem divinam manifestat. Michael, id est quis ut deus, ut ipso opere nomen eius intelligatur, quia nemo valet quod deus potest facere. Raphael, id est medicina dei nuntiatur quando aliquorum

uulnã sanat̃ nustlo aliau angli illi ordinis v p; i tho
bia · vriel · i · igñs di nuttit̃ · qñ aliqd signũ paglm · i re
sbiecta ond̃ᵉ · sic legim̃ ignẽ apparuisse i rubo · h usq; ysi ·
vij · lc · c · v · hoz aglo2 ẽ offin̄ s; gg · d illis q ptict ad p
motõe fidi · v de nat · filij di · et ei ututib; · et fcis ei · hoies
expedire · sm beatu dyo · archaglo2 ẽ offin̄ pphias reuelac̃
v gabel · q nutti fuit icarnatõis · q2 ad eunde ptiet hoies
doce v̇tutes ẽ · archagli 9 sm · gg · remou dmões ab hoib;
et expellut eos dñates · s; potes excludt demoẽs dominates
ne diuu s usurpet v duet · et sic p; diffa sm · gg · i te ordie
archaglo2 · et potatu · archagli aglis sepoti · v digitate sit
sũiores · s; pfectores diformiores · et mag ad eiutate · et
imutablitate stabiles · archagli te pricipat et potes st gedy
vtio2q; pperitate coicantes · j h at archagli pticipat ẽ pote
statib; i eade vt q ouitut ad pricipale pria sui · et q te eis
pol ẽ · adpim refert · ista · et unificat · i · unitate eite pnci
pij collig · anglos docendo · sm ducat mis les et ordiatos
qb; illos sbiectos duce hnt · et seqtes · ordo aglic imedio
qstitut s; dispoitoe gerarchie a siiorib; · 7 i feriorib; diãs
illuiatoẽs a pricipib; suiorib; suscipies · et aglis iferiorib;
eas anntias · sm co2 capacitate · et peos de nb anntiat ·
q agli dispotois gerachie st coplectiuj · et i dispositioe
celesti vltimj · 7 hoib; mag ppiq · vñ i eis oplet 7 timat
os ordines aglo2 · sui celestiu; aio2 · De ordie anglo2

Nou ordo · et ultim ẽ anglo2 · agel at gce · malaoth d
ebraice · · latie vo nuti itp · eo q vo · dni pplis anntiet ·
angls at n ẽ offij · n nẽ · semp eni spis st · s; ẽ mittunt
ageli uocat · qb; picto2 licetia pennas fac · v co2 ẽsiu;
veloce sigficet · sic ur fablas · vetj pennas hr dnr · et ps
q ablas st pennas veto2 · 7c · huc usq; · ysi · angli n pati
capit egli illuiatoẽ siio2 ordiuu · sed ẽ pticipat cu ipis
s; ex ipis · angli qui pmo loco gra peprunt · et illa pmody
ad alio2 noticia deferet primj ntij · alij at postiores sut
et ultimj · angli hoies ad diuina cogitoẽ adducet · et u ite ·
viuat istruut · angli · et sino heat alios aglos sb se qs
ordiet · tam ordies hoiu; ordinat · et disponit · 7 scificat
ab ill · suisu extedunt p dilectoẽ di · i se ĩ ipis firmant ·
p custodia sui · sb se pgdunt p dilectioẽ; primj · De ofo

Damascen · angls ẽ sba itllctual aglo2 7 diuisis tpo2 ppe
sp mobil arbitio · liba · icorpea · do mistus · s; gra · n na tatib
imortalitate susapiens · Sed; gg · angls · sui aglica na ·
sm ue hntur formata fuit · i pma sui catoẽ · s; iformis i
opatoẽ ad hoc qd hnt · qui p amore do firmit adhesit ·

Ci simplic ẽen · 7 pspicacitate · itlligetie · · et libj arbitrij
hulitate · alias catuas nalit pcellit · vñ boi catj sut · 7
itj · i · incetes · pfcti ọdtõe nẽ odite · · i ouisis anglis ad
dni · cep luce · q i specl̃o · di sapia · vñ illmatj st · Q to
aglis na sbtilio2 · tanto i eisde silitudo dej ẽ expssio · agli
mutables st ad boni · et malu na · s; imutables gra · cuire
ẽ opo do na; spuu boã · s; pmutabile odtõ · v q pmanere ·
vellet mereret · et q i odiõe psifter 7 · tato i eis ia dig
qto ex arbitio staret · et eo maioris ap dm miti fieret ·
quo mutablitatis sue · motu · volũtatis studio fixissent ·
huc us; · gg · omni diuinj itllct diuidut i tra · v dt · dyo ·
· s · eentia vt · opatoẽ · eẽtia q sbsistit · v̇tute qualet ·
opatoẽ q efficit · nec itllig hec diuisio i anglo s; ptes ·

iteqles · cu sit simp · s; sm pos · effcs · 7 opatoẽs · angli di
firmissia hnt sili · q gũs i hoib; iuciat · tam i aglis
excelletio2 ẽ d · angli nalit st oia corlia qstitutj · i me
diate · do st quctj · vñ copiosi · et mltiplicit · ab illo gs
aurit · et uicini 9 teplado respitut · · celi q agli i me
diate · plẽitud uite · i · dm aspitut · i ipis nq defic · i mo
et sumo oẽ uita peprut · angli pmo · et mltip · ac sp
i mediate · · et pfcẽ · et sm i remissione · · ad sumu bonu;
p i flexibile amore · · gra catue pol ẽ · · pricipales illui
natoẽs · ordinate peprunt · v s; diffia ordis · ẽ diffa p
ceptois · vñ se diuine vo · oio coaptat · nec paliq dñi
deruu nuqtatis · i aliq abeo discordat · angli sps st os
hntes itellectuale vita · et eo ipo q st · uita st · 7 eo2
spal sbe · i eo q st · ipim uiue hnt · angli dic gre pticipes
effci · gra occulte · eis i spirata · ad alios manifestado trãs
fudut · q2 ill pmo claritas diuina · lucet · et pea alios illuiat
pmo ẽ · i illos lum diuini se i fudit · et pea ad illuiados
nos descedt · · i te suiores sui sbia st platj · et i fioes sui
vito st sbditj · vñ oms felices st · et i uno bo · ij tam eqles
os · vñ 7 lex · p · ad i anglos · dni paglos ad hoies pcessisse
phibet · vñ ondr · q pma · et suiora · pa et iferiora · ad dej
cogitoẽ reducut · qd n tm est · i te aglos · 7 hoies · i mo i te ang les
7 aglos · suiores uo lum diuinitatis copiosi aurut · et
ad eos q sect p se illuiados trasfudt · i ipis 7 ordib; · hec
lex suat · i glie di pceptoẽ · v alij sit primj · alij scdi · alij vl
timj · Et ut hij qui i ordine st pares · n sit i glie · pceptoẽ
eqles · vñ dyo · vl ipis ordinib; anglo2 suiores sps o; ee
doctores · et manuductoẽs mino2 · v eos adducat ad dia
adductoẽ · illuiatoẽ · 7 coicatoẽ · i adductoẽ pouisione · in
illuiatoẽ · pcogitoẽ · i coicatoẽ · p participatoẽ; · gg · alij
qdẽ oteplat · et do sp assistut · alij uo ad exteriora oteplada
exeunt · Q eq; ad exteriora exeunt · ab i terio2 oteplatoẽ n
recedt · q2 illu sp aspitut · q pses ẽ ill qeq; vadit · i te oẽ
v̇tutẽ gra et pperitatẽ · i ferio2 suiores participat · s; n eos ·
q2 i feriores suio2 ordinu illuiatoẽs · et ututes eqlit n hnt ·
vocat at dyo illuiatoẽ; · cogitoẽ uitatis · v̇tute lum bonitatis
et pfcõe opis · excelletissimj sps · aglica potes participat · i eo
q l; ad exteriora nũtianda n exeunt · tam i feriorib; noib;
diuina illuiatoẽ · q dñi accipiut transfudedo · et qñ anntia
do · manifestat · na aglica · v dt · gg · et sic oteplatoẽ auc
tois i statu suo imutabili · pmanet · eo tam qcata ẽ · in
semipa · 7 uicissitudie mutablitatis hr · vox aglo2 · i ·
i laude odtoris · anntiatõ ẽ i tame · oteplatois · · angli · s;
ysi · diforme hnt itllctu · sic ẽ qs · videt o fatie da sine ·
collatoẽ · ita et agli · visio ẽ angli sbito fit · q2 nec uidet
p mediu · n appheñdt p sesu · i · p · i statj catonis · aglica
na · i celo empireo ẽ collocata · 7 sm distictoẽ maioris vl
minoris gre · p diuisos ordines · eq moderaie di · aucta odiata
ẽ disposita · sic dt · beda · i te ordies aglo2 i te se aliq mune
gre simulat · sic i nalui dato2 pceptoẽ i ueniut siles · ex
celletia ordinu assigt · sm excelletia dono2 · · i eode 7
ordine · alij aliis ẽdunt ee digiores · sic dt · dyo · s; differen
te eẽtie sbtilitatẽ · et sm differente sapie pspicuitatẽ · 7
differetẽ arbitj libtatẽ · recipiut angli ordis diusitatẽ ·
Q2 na mag sbtiles · et sapia aplius pspicaces catj st · ma
iorib; gre munib; gre st pditj · et digitate excelletiores i

ꝯstituti ut dicit aug. Et diam inspiratione perceperunt. Unde aures habere dicuntur. Discretionem virtutum habent et omnia refugitiva mali. Unde olfactum habere dicuntur. Uniformem intelligentiam a deo sibi datam ad mensuram
cum aliis dividunt et quod communicando cum eis aliis participant. Unde
dentes habere dicuntur. Potestatem habent activam immobilem. Unde humeros et brachia habere dicuntur. Deiformem vitam habent et ideo cor habere
dicuntur eo quod ab illo gratiam vitalem quam a deo ad predestinatos se
diffundit. Gratiam illam distributam inviolabiliter custodiunt et ideo
pectora firma habere dicuntur. Fortes sunt in operando et ideo dorsa habere
describuntur. Velociter moventur ad exteriora sine sui dispersione. Unde
pedes et pennas habere dicuntur. Hic ideo ipsa pennarum levitas significat
nil terrenum aut ponderosum esse in eis. Sed totum ascendens in excel
sum et sine gravedine. Puri sunt et absoluti ab omni corpulen
tia et appetitione eorum que extra sunt. Unde ab omni commixtione corporea
liberi divinam simplicitatem propriisque imitantur. Unde nudos et discal
ciatos illos scriptura describit. Et in hoc puritatem et simplicitatem
eorum ostendit. Luce invisibili et intellectuali sunt amicti. Unde vestitis
igneis vestibus describuntur. Habitu virtutum similiter constringuntur et colli
guntur ne defluant sive ab unitate cordis recedant et ideo
zonas habere dicuntur. Ista inferiora regunt et omnia recta per dominum
diffiniunt et ideo cum virga depinguntur. Efficacem et penetrativam
habent virtutem malos coercendo et ideo tela vel secures alii habere
dicuntur. Prudentiam priorum et sinorum inferiora inclinatius convertit
et reducit et spirituale edificium in eis edificat et construit
cuius operationis signum est instrumenta mensurandi et edificandi que viri
habent. Ad opera agenda subito et absque mora transvehuntur
et ideo propter eorum velocitatem venti vocantur. Splendorem habent purum
atque pretium et luciforme. Unde aurum et electrum et aes vocantur
quia illa sapientia que in eis est lucet et electa per cognitionem et ignea
per dilectionem. Quia in gloria sunt stabiles et confirmati et diversis
virtutibus ditati lapidibus pretiosis comparantur. Quia ad contemplandum
deum aspirant quod prius per cognitionem inherebat amentem tergit
cum concupiscentibus animis desiderata claritas manifestatur.
Et ideo significantur per leonem qui vestigia delet cum cauda. Dicit
dyonisius. Iuniores boum aptant ad recipiendum germina virtutum et ideo
significantur per bovem quia terram sulcis renovat et sic ad receptionem
fructuum eam coaptat. Ea immediate recte et inflexibiliter
deum qui habitat lucem inaccessibilem intuitibus oculis contemplantur
et ideo aquile vocantur. Legem obedientie constituunt et deum sessorem
habere merentur. Unde et equis comparantur quorum albi significant ad mundam
dei cognitionem. Quorum nigri quod ad occultam divine maiesta
tis incomprehensibilitatem. Niger color tenebrosus est et visum rep
pellit. Quorum et rubei propter fervorem boni voluntatis. Quorum et
varii propter coniunctionem extremorum est perfectiva virtutis. Que per
fectiva virtutis est quod sociat per karitatem prima secundis. Secunda
primis invisibiliter ac pariter connectens vel similiter adiudicem primum
tum amorem et prudentiam coniungunt. Vocantur et flumina igitur
quia effusiones divine gratie recipiunt et copiosam ac indeficientem
affluentiam vivifica fecunditate transfundunt. Cursus quibus
in quibus multi coplata pariter volvuntur in carpentis vel in curribus dei
decem milibus et est in quo significatur coniuncta eorum societas
eo quod accedit consensu uno eleventur ad divina. Dicit quoque. Rote
quia sicut tota sui circulus in semetipsum revolvitur et cum unum
et idem centrum movet sic spirituales rote quia in semetipsis
revolvuntur. Unde in deum quod circa centrum suum contemplando mo
ventur et ideo semper mobili motu moventur quia desiderium eorum est

in contemplacione. Curribus et rotis igneis comparantur quia ad subiectos de
scendunt eos illuminando. Sed iterum redeunt eos per contemplationem ad suum
ortum reducendo. Possent quoque hec et multa alia de angelorum esse virtu
te et operatione declarantia. Nec non et de ordinum distinctione et eorum
de mutua conformitate que plurima in infinito induci. Sed hec pau
ca de angelis generaliter et particulariter dicta. Et de verbis beati Dyonisii
et Gregorii vel Damasceni vel aliorum sanctorum breviter excerpta tamen propter
materie sublimitatem tamen et propter vitandam prolixitatem ad plenius dicta
sufficiant. Veritatem quosdam effectus spirituales quos angeli singuli singulis
regnis populis et personis ad custodiam deputati ad memoriam reducere
non piget. Et hoc sicut quod divina scriptura in pluribus locis evidenter atte
statur. Hec est facilior parvulis utilior arbitrantes maioribus
maiora et intellectu difficiliora reservamus. Singularis quidem an
gelus nobis singulis ad custodiam deputatus nos excitat ne som
no pigritie dormitemus. Ut in actibus xii. Iactat ut in bonis perficiamus.
iii Re. xix. Arcet demones ne ab ipsis ledamur. Tho. viii.
Instruit in ambiguis ut certificemur. Dan. viii. Adducit ne in via
deviemus. Tho. v. Exo. xxiii. Tristes consolatur. Luc. xxii. In
nostra commissione consolatur. Luc. xii. Nobis peccantibus compatiuntur.
Ys. xxxiii. Iud. ii. Velociter nobis succurrit ne cadamus. Ys.
xxxvii. Adiuvat contra hostes ne succumbamus. Gen. xxxii.
Luctantur nobiscum ut exercitemur. Osee. xii. Peccata ad memoriam re
ducunt ut erubescamus. Iosue. ii. Voluntatem dei nuntiat
ne erremus. Luc. ii. Impedimenta aufert ut liberius fruamur.
Exo. xxiii. Frequenter visitant ne peccemus. Ys. lx. Temptationem
mitigant ne vincamur. Tho. xi. Orando nobis gratiam merentur.
Iob. xxxiii. Semper deo assistunt. Dan. vii. Deum et homines semper
diligunt. ii Mach. ultimo. Deum in speculo eternitatis contemplantur.
Math. xviii. Sine intermissione deum laudant. Ys. vi. Co
mites peregrinum in gloria confirmant. ii Re. xxiii. Fortis est
cui non resistit. Apoc. xix. Carnem et ossa non habent. Luc. penultimo.
Non apparet in incertitate et cito evanescit completa voluntate dei.
Iud. xiii. Evanuit etc. De malo angelo

Sicut boni angeli dantur ad custodiam hominibus et conservationem
sic mali angeli singulis dantur ad exercitium et probationem. Horum
malorum spirituum quorum secundum veritatem propter invidiam causam sunt princeps et caput
est lucifer qui sic est dictus eo quod forma pre ceteris angelis
fuit ornatus. Unde Gregorius. Primus angelus et deo ornatus et opere eterni
quia dum cunctis angelorum agminibus prelatus fuit et eorum comparatione pre
clarior fuit. Contra deum superbiens lucem et claritatem amisit
ac formam tenebrosam et obscuram ac deformem acquisivit.
Tortuens omnes consentientes sibi attraxit. Primum hominem temptavit et illum
devicit. Sed a Christo id est Christo devictus fuit et in inferno religatus
plenitudinem potestatis amisit. Quam permittente deo ad tempus in
novissimis diebus recuperabit. Agitur destinatus obstinatus permansit
ita ut nichil boni bona voluntate velit. Agitur destitutus spontanea
voluntate bonum refugit malum autem eligit. Liberum est habet arbitrium sed
depressum et ad malum incessanter inclinatum. Cupiens excellere
voluit capere divinitatem et amisit felicitatem. Non est solum
deo per se dissimilis immo et per elationem contrariam deo habitus. Unde quia
maxime ab altitudine dei elongatur maxime deorsum fluxit.
Unde Dyonisius. In deorsum fluens est dominus. Huc usque Gregorius. Aug. et Ysy.
Et sic dicit Iohannes. Precipitata audacia plus audet quam possit
quia maior est eius arrogantia quam eius fortitudo. Ex superbia vult
pugnare contra deum licet sciat ex hoc nocumentum suum. Immo ut dicit
Iohannes. Potius vult esse quam non esse ut pugnet contra deum quamvis melius ei

ee q fcs n fuiss. Tanta e labes pcti ei q humilitate
nc uult nc pt sbire. v dr. Gg. Ppa potte delectat. d lcede
bte uite n gustauit. s; vole do eam cape amisit. Co
timo fact cecidt. n abeo qd ... accep. s; accepiss. si
sbici uoluiss. Ca grm dsunt. ab illa desti excecat p
mansit. cito sbie. d celo empireo deiect. i hc caligio
sum aere detrus sunt. De lucifero

Ali angeli volutati luciferi ostientes. sbito couer
et i hoc aere caligioso. q i carce. vsq ad iudiciu pmae
bt. Ceciderut eni d luce i tenebras. d scia i ignatia. d di
lectoe i odiu. i iudicia. d felicitate i miria. Huc us; Beda.
Demones demonib; pst. s; maiore scia. et sm miore
alus sbsit. abi. Ab illo uito maxime tepta aq dnota
e. v sz luxurie. d luxa. ce. Beda. Cu ab aliq uiro sco ui
cunt i teptatoe. temptadi alios. aufert ab eis pottas. vt
dr. Orig. Quauis i malo sit obstinati. tn uiuaq sesu
n st puati. Nam sic dr. ysy. tpl acumine viget demoes
Na qda sciunt sbtilitate nae. qda expiea tpm. edoci
tna uiuacitate. qda scor spuu reuelatione. Demoes
scia et uirtute sua. seminales rez uirtutes nb occultas
et eas p cogruas. et teptatas elemtor. quimxtioes spagt.
i ita ad pductoe diuisar spez sbito accelerant icemtu
Na qd potest est na face p successione. hoc potes e face
dyas p oper nae accelleratione. vn sbito sipentes ex
hi arte demonu pducut. Huc usq aug. i Ench. Et
Orig. sr Exo. Multa possut p nae sbtilitate. q n posse
p bor anglor phitione. multipr uisos pscerunt. Na
sic dic. G. sr Job. xl. Omes antiq hostis machiatoes ad
fideli suo dr. que oppmdo rap. q i sidiando cemolat.
q comminado fret. que suadendo blandr. q desperado frag
que pmittedo decip. volet pce. et n sbee. cocie affec
tat sr bos diuar. ys. xiiij. Tortores st bor ps iiussioes
p aglos ma. ppt pcta homin dimittit sr eos diuar
Job xxiiij. Sibi usurpat cultum di. v i ydol colant ps. Os
dij ge d. Exe xxxiiij. Ubi demones genat monstra. v dic
strab. Gn. vj. Incorrigibiles et obstinati st malo. Job xl.
Trasfigurat se i angelu lucis. ij. Cor. x. dr q sp relīqd
post se vestigiu q n exit ab opposito. Job. xlj. Tempestates
mouet i mari v transeuntes submigat. Dan. iiij. Fruct
tre impediut et qt eis pmittit corrupt. Apoc. vij.
Saluti homin sp iuidet. et i sidiat. Sap. j. Omeq pgit
sp dyas portat pce suii. Negligetias iustor diliget attedt
et accat. Apoc. xij. fini hois isidiat semp. Gn. iij. In
quisione hoiu otristat. quocq; se uitat sp peccat. Alias
vo satane opatoes. et occultas ipi machiatoes. siq scire
desiderat expositoe beati Gg. sr. xl. i xlj. Job. diligent
plegat. v ipe. nuc beemoth. nc leuiatan. nc piscem
nc boue dyas uocat. et sbuarijs figis ipi malitia pa
tee i simuat. Explic lib de deo. et angelis

Adiuuante xpo Incip lib d aia. Et p. d aia
na aliqs ppetates de sba pure i corpea. s. vegeta
ua. et aglica na. et h qtu ad pstes spectat
opusculum i rstruxim. nuc uo eide x i ue
niete auxil ad catura corpea stilu quite
pponim. a digssima catur. s. ab hoie. q
na; et ppetate sap. tam spium q corpor

scoe d ppetatib; eide. ordiri capientes. Cu g ho sz ysi.
sit aial diforme. masuetu na. sz lege iuis discipline
susceptle. dicta huis ymagine i ps cognoscendi. et simul
i ps diligedi. ad h v hois ppetates rudib; i paruis
manifesti i notescat. a partib; eide. ex qb; ostat esse
ppoit. e i choadum. Cp. e aia digor. s. aia. sz q. e sbi
celesti. s. anglica cordat. qr sm illa; sup na; corpis
ho eleuat. Na sic dr. ysi. abusiue est ab humo dcs
e ex sotietate n tm corpis s; aie sit ceret. Et io grece
antropos appllat. i. sursum erect. eo q ab humo ad
cteplatoe sui artificis sps regimie sbleuet. Et h tng
Ouidi dics. pnaq; ospectat aialia cetera tra. Os hoi sbli
me dedit. celumq; vide. Iussit et erectos ad sydera
tolle uult. Ho itaq; ad celum erect. solu dm quat. i n
tanq pec. vetri obediens. mite sua i terenis figit. Cu g
dupplex sit ho. sm ysi. s. itior. et extior. ab itiore hoie
s. ab aia icipiam. ostededo qd sit aia sm re. i diffini
toe. et qd dicat sm ethymolo. siu sm nois icepc. Cis.
qd sin pote et uirtute. Cu. qd sit sm effcm i opatoe. Cuij.
sm sui psibil opatoe. i. q sit ei ppetas qn cu corpe
qd pfic cuiug. et que vl qual. qn ab eode sepat. Ut
at sciatis qd sit aia. sm diffinitoe. attedendu e. q aia
rōal d qua h e smo. a qb; da scis diffinit v sp. a qb
da u aia. a qb; da v spe et aia. i qt at hc na; sp dif
finit ab aug. i li. de motu cordis. aia e sba i corpea
itellectual illuiatoi. a p. vltimo rellatoe pceptiua.
Ex q diffinitoe pma et pcipua aie ppetates cognoscim.
q. s. sps huan. q e aia. i t os catas i mediate. post
aglos illuiationis dice sit receptiuus. Ite iqt d aia
tn diffinit dupplr. qr dupplr opat. et unit cor. s. v
moto mobili. sui ut nauta naui. Et sz h diffinit a
Remigio sic. aia est sba i corpea reges cor. ex q diffi
nitoe. alia ppetas sps eliciat. s. q qda necitate amois
et gubnationis ad regim cor. s unit. nalr iclinat. Et
h i p; q aia i corpe regendo n p diuisione vl p loci
spatiu. s; ei uirtute corp undiq; mouet. Et ad h poit
Calcidi exm d aranea. q i medio sue tele resides. sent
qtuluq; motum. iter sui exti i tela factu. sic i aia
i puncto siu i centro cordis residens. sm sui discessione
totu cor sibi sbditu reg. et sesificat. et taq rector ciuita
tis. os mot corpis dirig. et gubnat. Ite pu opat cor
s unito. i qtu forma ipi est. et pfecto cor. sic diffit
aplus i li. d aia. Aia e endelechia. i. act primus sui
pfecto corpis fisici. organici pota uita hntis. Ex hac
diffitoe alia iter aie ppetas colligit. q quis cor sit
unibil. n tam e oi. s; soli organico cor. et fisico. i. nali
ad susceptoe aie rōal pfce disposito. aliqte unit. Ite
iqt e sp et aia. qd dr oscrib. Ps. nl p opatoe ad catas
gnalr. sic ab aug. aia e oiu silitudo. et ex hac iter
alia resultat ppetatis repsitato. qr aia ex sui na ad
suscipiedas oiu rez corlu i spialiu. sesibiliu i itelli
gibliu silitudes e apta. Na ut dr aug. i li. d aia i spu
aia ad silitu toti sapie fca. i se oiu rez gerit silitu
qr silis e tre p sesum. aq. p ymagiatoe. aeri p ro
et firmamto p itellectu. celo celor. p itelligetia. Ex his
oib; appar i quo rez oiu sit silitudo. Ite h. m. dscrib

aīa ī operatōe ad dm̄ . s; q ē pri⁹ sic . aīa ē difforme spe
cl'm uite . et sumit h' diffinitō . Gn̄ . ii . p q 7 vii ꝓpetas
aīe tang . s . q n̄ ex t duce . vl' semīali rōe ꝓpagat . s; ad unun
ficatione corꝑ . p diā īspiratōe ē ād īfundit et īfūdēdo
ē at Ite vii . dscrib' ī relatōe ad dm̄ velut ad finē . 7 sic
diffīita ē a seneca . aīa est sp̄s ītellectual' ad btitu ī se 7 ī
corpe ordinat⁹ . Et ex hac vis . relucet ipi aīe ꝓpetas . qa
n̄ solū sepata ī se beatificat . sic angl's . imo et ī cor glifi
cato ipi⁹ beatitudo ampliat . Patet g' ipi⁹ aīe m'ltiplices
ꝓpetates . p iā nu̅atas et varias dscptionū assignatōes
Sē uo qd sit aīa sm̄ rē ɔsidrādū ē . Sr̄ h' ē varias viri
phi sn̄ias ptulisse . Plato ē d̄r . aīa eent' ēē mouētē .
Xeno uo d̄ . aīa ēē . vnū se mouētē . Ar . Endelechia;
Pictagoras armoniā . Paphmonius idē . Sedecpides
v . sessiū excitū . siu ɔsonū . ypocras sp̄m tenuē . p oē cor
dispsū . Radi physic⁹ . lucē . siu scītillā vellans eēn aīa
vocat . Dimocrit⁹ sp̄m īstū attomis . vn̄ ꝑ facultatē
mot ēē corp⁹ illi puui esse assīt . Pmentdes d̄ eā ex
tra et igne ēē . Epycur⁹ d̄ aīa spē qdā ex aere 7 igne
fcā ēē . Ipar . aīa; igneū vigore esse d̄ . vn̄ qdā d̄ aīa
lib; loqs sic ait Igneus est illis vigō et celestis origo .
Cū g' tot d eēn aīe . ī t sapiētes fueiant diuisitates . hoc
sm̄ attestatōes scōꝝ d eēn aīe . sēture suffic . q aīa est
qdā et spāl' . et rōal' sba ad uiuificādū 7 pficiēdū corp⁹
huani ad do ex nichilo . sine p iacēti mā cāta . v ex pdictis
diffinitōib; p; ītuēti . vn̄ qr sba ē . iō oppositoꝝ ē suscep
tiua . v p; ī sciā et igrātia . ī vtē et malitia . q suscip̄ sine
sbe sue trāsmutatōe . It qr ī corpea ē . sēsui n̄ ē sbiectā .
n; sm̄ dimsionē extēsiua . Quātitatē ē ht aīa . v d̄ ag .
n̄ dimsiuā . siu mālē . s; potētiuā et ūtualē . Ite simplex
ē ī nā . et iō nec augmti nec dīnuti ē susceptā . qr n̄ ī
cor maiori maio nec ī cor minori minoꝝ repit . sic d̄
aug . S; q̄uis sit simpx et īuāiabil' ī sua nā . mlt tn̄ ē
ī po . ɔltido at po ī aīa n̄ ponit maioritatē vl' minoi
tatē ī nā aīe . s; m'tiplicitatē effectuū . vn̄ n̄ ē minoꝝ
ī una po . q ī duab; vl' tb; . n maioꝝ ī trib; q ī una . v pa
tebit ī seqntib; . Pat 7 g ex iā dcis . q sit aīe ꝓpetas s; rē
et diffitōe . Auctor⁹ tam̄ uideī p idē . p ipi aīe denoiatōe
aīa ū d̄ ysi . agētib; n̄ accep . eo q sm̄ coꝝ oppiōe . vet s
qr p aerē ore viuē uidem . S; hoc aptissime falsu; ē . qr
m'lto pri⁹ aīa corpi īfundit . q aer ore capiat . qr ī geītēis
vtō uiuit ī monito . qn̄ īfūdēdo ad ē at . Aīa g' dcā est
eo q uiuit . et cor uiuificat . ac pfic . sp̄s aut d̄ . vl' qa
nā; sp̄alē ht ī se . vl' p eo q īspirat ī cor . Ite aīa d̄ idē
qd 7 aīus . s; ī hec differt . qr aīa uite ē . aīm⁹ ɔsilii . vn̄
dnt phici . 7 sin aīa vitā manē . et sin mte aīa durare .
vn̄ 7 amētes sin aīa dnr . n̄ qr n̄ uiuūt . s; qr rōe siu ɔsilio
n̄ utūt . Ite aīa mens d̄ . vl' eo q tāq cap mtis emin 7 . vl'
qr memin . vn̄ et hō sm̄ mtē ymago di d̄ . H at noia
aīe sē adiūcta . si n̄ res pl'es sit . s; una . Nā m'ltis noib'
vocat aīa . siu sp̄s huanus . s; sm̄ diuisos respect⁹ . aīa ē d̄
ī qtū aīat . siu cor viuificat . Mens ī qtū recolt . aīus dū
uult . Rō dū rectū iudicat . Sp̄s dū spirat . Sēs⁹ dū ād
sētit . vn̄ et plus aīe ꝓpetatib; . sciā q aīe ē qūtas . asē
su n̄ accip . huc us; ysi . li⁹ xi . c . s . Ht at aīa pl'es ptes .
n̄ māles . s; potētiales . Sic ē cor . si diuidet ī mb . sic in

ptes ītegles . s aīa diuid ī suas po⁹ . q eā m'ltiplicat .
n̄ sm̄ mā; ē sit simpx . s; sm̄ effcs diuisos . et opatōes . ht
itaq; aīa multipticā opa tionē . sm̄ q oꝝ diuīsa rerum
et po⁹ assignari diui v sionē . Copat ē ad cor . opat
ad finē suu; . opat ad actū suū . Sedm opatōe ad cor . v . ht
po⁹ . qꝝ p⁹ ē . sensualitas . q ē qdā vis aīe . q mouet 7
tēdit ī corpe . sens⁹ atq; appetit⁹ reꝝ ad cor ptinētium
Hac po mouet aīa ad appetēdū ea q delectabilia st cor .
et refug nociua . Scda est . sens⁹ cois aīe . q cogscit res corle
psētes . Tcia est . ymagiatō . q ē vis q aīa ītuet res corles
absentes . Qrta est rō . q est uis aīe . q īt boni 7 malu; . veꝝ
et flm discenit . v⁹ ē ītll's . q ē vis qdā q aīa ɔphedt res
n̄ māles . s; ītelligibles v dm̄ . aīa . et āglm . Tres pme po
st ī aīa . s . sensualitas . sēs⁹ . et ymagiatō . ī qt aīa ē cor uni
bil' . 7 ɔgit aīa cor . et aptat ei . v īfluat vitā 7 sēsu ītiōe
et extiore ad ipi cor pfcōe . Et l; sit po aīe et ī brutis
et ī hoib; coēs . Due uo alie po . s . rō et ītll's ɔsideratē ī
aīa . pu est sepabil' a cor . et remaet a cor sepata . sic āgli .
Et h' sm̄ duplicē aspectū . Respic ē īferiora . 7 d̄r rō . re
spic suꝑiora . et sic ītll's nūcupat . Iqt opat ad finē suū tp .
ht po⁹ . s . rōale . q tēdit ī veꝝ . Et ɔcupiscibilē . q tēdit ī
arduū siu eēn . Et irascibilē . qua respuit malum .
I rōabli est cogitō veri . I cōcupi ē appetit⁹ et dsider boi
I irasci ē fuga ɔtrii mali . Sē tam̄ ɔtīt duos ēē fines aīe
tm̄ . s . boni et malu; . Et s; hos ɔtīuatō . hoꝝ . i . boi 7 veri
n̄ ē finis . s; dispōitō . et iō pdicas diuidit po⁹ . s . po cogitā;
siu apphesiuā . et ī po⁹ opatiuā vl' motiuā . vl' p ītll'ctū et
affcm . qd idē est . Et s; h' vis motiua siu affcs sbdiuid p
ɔcupile et irascile . De vi g' apphesiua . s . ɔcupili 7 irasci .
oēs affcs nascunt . q st . iiii . s . gaudiū . et sp̄es . et d ɔcu
piscibli oriūt . Nā d eo q amam⁹ et ɔcupiscim⁹ iā gaudem⁹
et gaudēdo spam⁹ . Ite de irasci dolor et met⁹ nascunt
qm̄ d eo qd timem⁹ iā dolem⁹ . et dolēdo timem⁹ . huj
siqōe . iiii . affcs . oīu vtutum et uitoꝝ st qdā pria 7 qi
qdā cois mā . s; de hiis alias ē tractād⁹ . Post q 7 aīa ɔsid
rari ī opatōe ad actū suū . q qdē tpx ē . s . vegetare . 7 sē
tire . et rōciari . siu ītellige . Et s; h' tpx po aīe . distigūt
. s . vegetal' . sēsil' . et rōal' . īmo sm̄ tria sbīta . sba diuisa
tpx p dīq igne . Aīa . s . vegetal' . q ē ī plantis . siu ī radi
cib; . Sēsil' . q ē ī brutis aīalib; . Rōal' . q ē ī hoib; . v⁹ vege
tabl'e po siu aīa opat . ar . ī āglo . qa h' po . tres ī ptes
. s . vis gnātā . nutrītā . et augmētatā . vn̄ h' po ē . p . sic tā
gul⁹ pma ē geometca figa . Po at vegetale opat q dī ā
glo . qr q diāgl's linea ducta ab angulo ad āgulū duos
fac āgulos . Sic 7 aīa vegetal' duplicē tāgl' ; ht po . v eq;
ē aīa sēsil' et vegetal' reppit . s; h' ɔuītē . aīa; rōale opat
ē cl'o . rōe sue pfcōis . et capacitatis . Oīu ē ysopimetaꝝ
i . eqles ambit⁹ hntium maxim⁹ ē cel's . Qr uis ē pfecti
araata sit et impfcā . s . q̄t ad sciās et vtutes . v d̄ ī li⁹ .
d aīa . Pfcissiā tam̄ ē oīu reꝝ capacissiā . īsta cel's . q̄tū
ad po . nales . Aīa g' vegetal' . po . ht gnātā . ad ɔsuatōē
neccīā spei . Po nutritiuā ad ɔsuatōe īdiuidui . augm
tatiuā uo neccīā ad pfcōē sbiq . Huc at vegetabli de
suuit . iiii . s . vt appetitā . q assumt neccīā nutrimēto . di
gestiua . q sepat ɔueniēs ab īɔueniēti alimēto . Retētiua q
transmittit ad singlas ptes ī aialib; . et ad siglos ramos

in plantis et arboribus, quod quotiens fuit in nutrimento et converget eis ut restauret deperditum. Expulsiva, que expellit quod est inconveniens, nec et nocivum in nutrimento. Ex predictis colligitur quod anima secundum quod vegetabilis in plantis et in animalibus de similibus similia producit, que in esse conservat ac nutrit, et que sunt necessaria ad nutrimentum appetit, ac inconveniens in alimento separat et dividit. Ista enim ad singulas partes corporis que ei conveniunt transmittit et coniungit. Unde per generativam speciem multiplicat et ad esse producit. Per nutritivam in duratione in esse custoditur. Sed per augmentativam ad esse completum producit. Sunt autem et alie virtutes potentie vegetabilis amministrantes, scilicet immutativa, informativa, assimilativa, a carne per formalem aspera et lenis. Que si quis differentias scire desiderat, ad librum Iohannicii recurrat, ubi hec plenius determinata reperiuntur. Hec de anima vegetabili dicta sufficiant.

De anima sensibili

De anima autem sensibili et de eius divisionibus pauca ad presens dicenda occurrunt. Anima ut sensibilis in subtilissimis cerebri ventriculis sedem habet et regionem. Unde a principio cerebri per nervos et arterias per singulas partes animalis se diffundens motum et sensum voluntarium gignit et operatur. Duplicem ergo habet anima potentiam, scilicet apprehensivam et motivam. Apprehensiva vero dividitur in sensum particularem sive exteriorem et in sensum communem sive interiorem. Sensus particularis continetur in quinque, scilicet visu, auditu, gustu, odoratu et tactu. Quidam autem nervus qui dicitur opticus, qui descendit ad oculos sive pupillas, ramificatur in duas partes. Quidam alius ad aures, et quidam ad nares, quidam ad linguam et palatum. Quidam alius ramificatur ad organum tactus et in toto corpore se diffundit. Per ista organa a cerebro per totum corpus descendentia spiritus sensibilis usque diffunditur, et sic corpus virtute ipsius anime sensibilis sensificatur et mobile efficitur. Sensus communis sive interior in tres partes dividitur secundum tres partes cerebri. In cerebro enim sunt tres cellule, scilicet anterior, in qua operatur virtus ymaginativa, que secundum Iohannicium est ordinata eo quod apprehensa discernit, sensualiter ordinat et componit, et dicitur secundum eundem Iohannicium virtus fantastica predicta. Est et media, in qua ratio sensibilis sive extimativa virtus consistit. Tertia autem cellula est posterior, in qua vis memorativa, que iam apprehensa per ymaginationem vel rationem custodit. Sensitiva ergo virtus que ab anima sensibili procedit est que de odoribus sive saporibus et de aliis sensuum obiectis particulariter iudicant. Virtus vero ymaginativa dicitur que formas prius a particularibus sensibus receptas quasi absentes apprehendimus. Fantasia sive fantastica virtus est que formas novas inconsuetas similiter componit, quas homo per ipsos presensus particulares in toto vel in parte apprehendimus, sicut patet qui montes aureos cogitamus vel quod possibile aliorum motuum de monte Parnaso somniamus. Vis autem extimativa sive ratio sensibilis est illa secundum quam in premeditatis periculis vel delectabilibus assequendis prudentes sumus et sagaces. Et hec potentia sive sagacitatis viget in brutis, ut patet in canibus, vulpibus, lupis et avibus vitantibus laqueos, apibus et formicis. Memorativa vero virtus est vis conservativa sive recondita, que species rerum sensibilium ne in oblivionem deveniant reponimus et reservamus. Vis autem sensibilis motiva dividitur in naturalem, vitalem et animalem virtutem. Virtus autem naturalis est motiva humorum in corpore animalis per venas, et hec situm habet in epate, eo quod in primis operatur. Unde oriuntur et vene. Virtus quoque vitalis motiva est spirituum particularis in toto corpore animalis, et ideo situm habet in corde. Unde oriuntur arterie. Tanti enim est caloris cor quod nisi refrigeraret aere contracto per aspirationem et emisso per respirationem, in tempore suffocaretur et sic animal moreretur. Idcirco per vitalem arteriam et pulmonem attrahit aerem et inde per arterias alias transmittit ad totum corpus temperandum, et postea expellit. Ista est eadem vis motiva, est ad vocem formandam eo quod formatur vox illiterata, ut vox avium et animalium. Virtus autem animalis est motiva secundum locum. Movet enim universaliter omnia membra corporis. Per hanc enim movet lacertos, musculos et nervos, quibus motis moventur cetera membra motu voluntario. Secunda vero est que est motiva pedum ad ambulandum. Dicitur vis gressibilis eo quod secundum eam movetur animalia motu progressivo. Hec de divisione anime sensibilis sive potentiarum sensitive ad presens dicta sufficiant.

De anima rationali

Anima autem rationalis sive vis intellectiva idem est quod intellectus. Unde et dividitur secundum duos ipsius principales actus in intellectum speculativum et practicum. Intellectus enim speculativus exercetur in contemplatione, intellectus vero practicus in operatione. Et secundum hanc rationem dividitur vita contemplativa et vita activa. Anima ergo igitur est rationalis sive intellectiva, propterea est et incorruptibilis ac inmortalis. Et secundum hoc eius principalis actus, scilicet intelligere, nullatenus dependet a corpore. Et perfecte vivit et intelligit a corpore separata. Immo ut intellectiva, quanto plus se corpori inmiscet, tanto intelliget obtusius et tardius; quanto autem magis se extrahit, tanto clarius et facilius apprehendit. Dico autem hoc in visione per fantasticam ymaginationem sive per sollicitudines sive per amorem temporalium et carnis delectationem. Ideo dicitur quod homo sicut in medio est creaturarum, ut esset inferior angelo, superior vero iumento, ita habet aliquid quod necesse est convenire cum summo et aliquid quod cum infimo. Immortalitatem spiritus habet cum angelo, mortalitatem vero corporis cum iumento. Anima ergo quasi medium est inter deum et creaturas, que per rationem ad deum convertitur, illuminatur, melioratur et perficitur, ut dicit Augustinus. Sed vero per affectionem ad creaturas convertitur, obscuratur, corrumpitur et deterioratur. Quamvis autem anima in se considerata inmortalis sit et propterea impassibilis, tamen est in corpore sibi unito quodammodo passibilis, quod cum corpore habet colligationem, et quod passibilis quod habet inconvenientias sive instabilis compassionis. Unde Augustinus in libro de anima et spiritu dicit quod in corporibus viventes per dilectionem rerum visibilium corporalibus afficiuntur ymaginibus; a corporibus exeuntes in eisdem ymaginibus tormenta patiuntur. Propterea est corporalibus passionibus in terra posite, quia a corruptione corporalium affectionum hic mundate non fuerint, quam corpulentiam de corporis delectatione hic contraxerint. Ex quo patet quod quamvis anima in sui natura sit purissima, impuritatem tamen quandam contrahit a corpore corrupto, secundum diversas corporis influxiones varias passiones recipit ac immutationes. Exuta vero a corpore quasdam sordes ex colligatione corporis sibi adherentes secum defert, ad quarum ablutionem necesse habet ut expurgetur, sicut gemma de luto noviter elevata indiget ut emundetur. Ex predictis ergo patet que sunt anime proprietates simpliciter(?) diffinitione et denominatione et quantum ad potentiarum eius multiplicem divisionem, sive non quantum ad ipsius cum corpore coniunctionem sive separationem. Unde ex predictis breviter recollige quod anima corpus vivificat et perficit. Ideo semel creata in corpore vel extra corpus semper vivit. Inter bonum et malum iudicat et discernit secundum diversas potentias. Res presentes et absentes diversimode apprehendit. Nam res materiales per suas ymaginationes, res vero immateriales per suam presentiam in semetipsam cognoscit. Se ipsam autem per reflexionem sui ipsius cognoscit, quia se novit, ut dicit philosophus. Per quasdam potentias naturales contra malum insurgit, per quasdam vero iustitiam et virtutem diligit et requirit. Illuminationes et impressiones diversas ad recipiendum unde que apta nata est huiusmodi impressionem recipere, ideo mutabile(?) comparatur. Ad ymaginem dei creata est quantum ad cognitionem veri et appetitum boni naturaliter incorporea, sive universum corpus appetit, et a suis actionibus in corpore sibi unito non cessat. Ipsa enim est in corpore movet, non localiter sed virtualiter, quia non dicitur esse in loco per diminutionem, sed per diffinitionem tantum et operationem, quia virtus spiritualis libera in uno spatio esse diffinitur quod similiter et semel in alio spatio non extendit. Ibi enim esse dicitur ubi patitur vel operatur, et ideo non est in loco per esse separate.

sunt omnino sine loci diffinitione. sed potius per virtutem et operationem virtutes: est. Unde Aug. anima quamvis in carne claudatur. ita non in loco esse vel localis dici posse videatur. verumtamen non sic totum cui[?] sed locum prius medium et finem assignent. Ibi enim esse vel esse dicitur ubi patitur vel operatur. locus tamen proprie anime deus est. ad quem movetur in quo quiescit. non per distensionem vel potius mundum consortium et insatiabilem affectionem. Anima vero [?] ab anima vegetabilis appetitur esse. sensibilis bene esse affectat. Rationalis autem optime esse desiderat. et ideo numquam quiescit quousque optimo coniungatur. Propter hoc vi amoris in deum movetur tamquam ad centrum in ipso summe delectetur. Has proprietates anime quantum ad huius opusculi spectat [?]. difficiles questiones et subtiles de omni anime discussiones sapientibus viris reservantes.

De virtutibus anime et primo de virtute naturali

Postquam diximus de proprietatibus anime in se et in corpore sibi unito considerate. restat dicere de virtutibus eiusdem quibus potens est suas operationes exercere. Et dicitur virtus prout hic sumitur posse anime celitus attributa ad suas in corpore peragendas actiones. Nam hec virtus anime non sola est. cor vivificat et arterias constringit et dilatat. ac menti et intellectui dat sensum quoque et motum voluntarium omni rei sensibili [?]. Hec itaque virtus ut dicitur [?] pluralitatem sunt. est triplex. scilicet naturalis que est in epate. vitalis sive spiritualis que est in corde. Et animalis que in capite sive in cerebro sedem habere perhibetur. Actio igitur virtutis naturalis animalibus et plantis communis est. Est enim que generat nutrit et augmentat. Unde hec virtus anime que naturaliter operatur in corpore triplex esse perhibetur. scilicet generativa nutritiva et pascitiva. Est generativa sive spermatis in substantia membrorum eiusdem animalis actione nature facta in utero. Et hec virtus incipit operari a principio generationis usque ad perfectionem infantis. Hec quoque virtus generativa duabus aliis virtutibus. scilicet immutativa et informativa adiuvatur. Est autem immutativa virtus que substantiam ipsius seminis transmutat et convertit in substantiam singulorum membrorum animalis. Hec virtus immutativa mediantibus quattuor primis qualitatibus operatur. que sic membrorum diversitatem efficiat. Nam si cum calido operatur et humido sola efficitur caro. Si cum calido et sicco cordis substantia perficitur. sicut frigido et humido substantia cerebri formatur. Si cum frigido et sicco ossea substantia et dura configuratur. Hec quoque eadem virtus per dictarum harum qualitatum complexionem in certis membris proportionaliter operatur. Alia vero virtus que informativa dicitur actioni generative est necessaria. que format et distinguit formam secundum suam speciem singulis membris competentem. unde et ea perforat et cavat asperat lenit et consolidat. Sed hee due virtutes tamdiu operantur quousque fetus forma compleatur. que xxx diebus sive xxxv in masculo. xl. in femina perficitur. Virtutis naturalis species secunda est nutritiva. que generative adiutrix est et ministra. que fetum in longitudine latitudine et profunditate augmentat et extenuat que totum perficitur. est enim [?] que xxxv annis concludit complet. Pascitiva quoque virtus nutritivam adiuvat et ei ministrat. que cibum sibi nutrimentum in membris solidat et assimilat. et quod dissolutum est ac deperditum ac vi caloris vel huius aeris seu cuiuscumque passione aeris reparat et restaurat. Et ideo natura mirabilis pascitivam nutritive adiutricem fecit. et utrumque ministro generative virtutis subiecit. Huic vero virtuti pascitive quattuor particulares virtutes obsequuntur. scilicet appetitiva que convenientia membris attrahit. scilicet cibum [?] temperamentum flegmatis. et sic de aliis. Item digestiva que convenientia ab inconvenientibus in nutrimento separat et dividit ne videlicet pura et impura commixtio in corporibus nec fiat. Item virtus contentiva que scilicet purum nutrimentum custodit et quamdiu actione nature exactum est singulis membris assimilat et coniungat. Expulsiva que superflua membris [?] et [?] eis assimilando necessario expellit. Et sicut virtus appetitiva est calido et sicco et digestiva est calido et humido. contentiva vero est frigido et sicco. Sic quoque virtus expulsiva est frigido et humido in superfluitatum expulsione operatur. Hec virtus sed eius sui partes sepe leditur et in suis actionibus impeditur. Sicut patet in his appetitum quoniam ex toto aufertur. sicut videmus in fastidiosis. Quoniam innovatur sicut in famosis eructationibus et acetosis. quoniam est sine egritudine sic patet in bolismum patientibus. Quoniam etiam impeditur virtus naturalis per malam membrorum dispositionem. sicut in tractatu de morbis et eorum causis dicetur.

De virtute spirituali

Quia diximus de virtute naturali. expedit ordo ut de spirituali virtute aliquid dicamus. Virtus igitur spiritualis est illa que vivificat. et fundamentum est eorum a quibus vita procedit ad membra vivificanda. Huius virtutis actioni operatur vis vero vite motiva. que cor et arterias dilatat et constringit. Et dicitur huius dilatatio motus a corde medio in omnes extremitates. Sicut econtrario constrictio ab extremitatibus ad medium. sicut contingit in [?] in follibus fabrorum. Virtus igitur cor dilatando aerem mediante pulmone ad cor attrahit. et a corde ad arterias et per arterias ad totum corpus transmittit. Et iste aeris tractus per virtutem cor dilatantem et per virtutem constringentem ac superfluitatem fumosam a corde et arteriis expellentem flatus sive anhelitus dicitur. qui motu voluntario fit et a pectore movetur. Motus autem pectoris vivus fit et lactis. Anhelitus autem sive flatus est necessarius ut calor naturalis per eum temperetur et spiritus vitalis nutriatur. et spiritus animalis generetur. Custodia autem caloris naturalis est attractus frigidi aeris ad sui temperamentum receptionis. Unde et nutrimentum est vitalis spiritus et eius temperamento animalis generatur. Spiritus igitur anhelitus est necessarius. Unde et maximum est corporis iuvamentum. vita enim custoditur que sine spiritu non permanet. Neque spiritus potest permanere sine moderato naturali calore. nec caloris naturalis est moderatio sine anhelitus temperie. Magis igitur ad vitam anhelitus est necessarius. quam ab illo potest animal esse sine cibo vel potu vivere aliquamdiu. sed sine attractu aeris nullatenus durare. Ergo patet quod per interceptionem anhelitus causa mortis succeditur. Corrumpitur ipse anhelitus totaliter pluribus de causis. ex quo calor naturalis necessario extinguitur. Prima causa est ex cerebri corruptione. ex quo motus voluntarius procedens ad pectus corrumpitur. unde et anhelitus qui fit per motum dilatationis vel eum aufertur. Et sic per consequens calore naturali extincto virtus spiritualis perit et dissolvitur. Item ex cordis lesione. Cor enim lesum vel corruptum sive per innaturalem calorem ut in pacientis febribus. sive per nimiam infrigiditatem. sive per nimiam inanitionem sicut accidit flebotomatis et inpotionatis. sive per repletionem sicut quandoque in pinguissimis hominibus. et ebriosis solet accidere ex venarum que et circa cerebrum nimia repletione. Huius in quamtumvis sive aliis cor corruptum virtus aufert spiritualem que de pulmone attrahitur aerem. et sic anhelitus interrumpitur. Item ex epatis infectione. Corruptum enim epatis generationem aufert sanguinis. quo calor naturalis nutritur. unde et anhelitus per consequens corrumpitur. Item ex venarum epatis oppilatione. si oppiletur ne ad eas transire possit spiritus ex anhelitu generatus necesse est ut infrigidetur. et sic sanguis in eis non generatur. unde et causa mortis comitatur. Item ex pulmonis perforatione ut patet in ptisicis in quibus aer attractus evanescit. et sic ad temperamentum caloris naturalis non sufficit. Item ex venarum et arteriarum incisione. unde in totum sit aeris cordi denegatur. et toto sanguine exeunte calor naturalis extinguitur. sicut lucerna cum oleum subtrahitur. Item ex vacuitatum corporis repletione ut patet in submersis. in quibus impletis vacuitatibus anhelitus opilatur unde et moriuntur. Item ex narium et oris percusione ut patet in suffocatis. sicut est videre in lucerna vase cooperta. que subito extinguitur. si aer exterior ad eam ingredi non permittatur. Item ex aeris corruptione. sicut quandoque fetor de cadaveribus mortuorum

vel puteorum lutosorum aer admisceat propter horrorem odoris nimis clauditur et constringitur vel propter ipsius aeris attenuati corruptionem, vel spiritualis infectione continuali corrumpitur. Item vitiatur anhelitus ex humorum putrefactione, ut patet in leprosis. Item ex spiritualium corruptione, sicut ex morsu alicuius venenosi reptilis, cum venenum cor perforat et calorem naturalem vincit, et ita anhelitus intercluditur. Item ex nimia aeris calidi rarefactione, quod contingit in balneo calidissimo nimis morantibus, vel in sole ferventissimo estuantibus. Item ex nimia aeris compressione sive infrigidatione, quod contingit frigida loca ambulantibus, vel sub nive quiescentibus. Nam in talibus, lacertis et nervis per frigorem contractis, vis attractiva aeris impeditur. Huiusmodi itaque et multis aliis modis actio virtutis spiritualis impeditur. Patet enim in anhelitu quam magnum hominis supplementum esse complectatur. Ex virtute etiam spirituali procedit una que est fervor cordis, secundum quam calor naturalis subito prorumpit, cum anima illatas iniurias vindicare desiderat. Item procedit expugnatio qua calore naturali movente quasi sibi parere superare laborat. Item indignatio qua quasi calore exagitante aliud se redigit subicere. Hee virtutes secundum philosophos a principalitate cordis nascentes, et in irrationabilibus sub rationis cohibitione, irrationabilibus vero sine discretione occurrunt. Et hec de virtute spirituali sufficiant.

De virtute animali

Virtus autem animalis habitationem et fundamentum habet in superiore parte hominis, scilicet cerebro. Et hec triplex est, scilicet ordinativa, sensitiva et motiva. Ordinativa autem per se solum complet cerebrum. Nam in prima parte cerebri, sive in anteriori, fantasiam ordinat; in media extimativam sive rationem; in posteriori parte cerebri ordinat et perficit memorativam sive memorativam actionem. Harum virtutum quelibet propriam habet actionem. Nam virtus ymaginationis quod format ymaginatio transmittit ad intellectum rationis. Ratio quod ab ymaginatione recipit, et tanquam iudex diiudicat et diffinit, et ad operandum transmittit. Memoria vero ea que fuerint intellectu posita informat et recipit et docet ad actum illa educat firmiter et reddit. Secunda virtus est sensitiva, que sic habet formari. Nam spiritus animalis ab anterioribus ventriculis cerebri mediantibus quibusdam nervis qui sunt mollissimi procedunt, ex quibus sensus formatur. Unde quidam diriguntur cum spiritu animali ad oculos ut informetur visus, quidam ad nares ut informetur odoratus, et sic de aliis. Sensus igitur visus subtilior est omnibus aliis, quia igneus. Post visum subtilior est auditus, qui est sensus aereus, quia percussione aeris formatur. Deinde odoratus, cum eius natura sit fumea. Deinde gustus, cum eius natura sit aquea. Postremo tactus grossior est omnibus, quia natura sua est terrea, ut patet in duris, mollibus, asperis, lenibus, calidis et frigidis necessaria. Horum sensuum singuli sic sua explent officia ut se mutent et appetant in naturam rerum quas sentiunt, quas cum mens sentit intellectui representat.

De sensibus anime. Et primo de visu.

Sensus igitur visus cum sit igneus subtilissimus est, unde et remotissima subito comprehendit. Sensus autem visus in oculis sic formatur. In oculis quippe est quidam humor clarissimus et lucentissimus qui cristalloides a physicis nuncupatur, eo quod more cristalli ad suscipiendas varias colorum formas subito coaptatur. Visus est sensus colorum formarum competentium exteriorum discretivus. Unde ad visum perficiendum hec sunt necessaria, scilicet causa efficiens, instrumentum conveniens, exterior res colorata, sive aer deferens, anime intentio et motus mediocris. Causa efficiens est virtus animalis. Instrumentum conveniens est humor cristallinus in utroque oculo collocatus, clarus et rotundus. Clarus ut oculus sua claritate spiritus et aerem irradiaret. Rotundus ut sit impassibilis, quia forma rotunda in lateribus clausa angulos non habet, in quibus contineantur superfluitates prestitam lesionem, ut dicit philosophus. Exterior res corporalis sunt aer sine quo mediante visus non potuit perfici. Ut etiam visus perfecto fiat in quibusdam animalibus aeris claritas exigitur, in quibusdam obscuritas, in quibusdam mediocritas: in multis obscuritas, in vespertilionibus et quibusdam volatilibus mediocritas. Attentio anime sunt necessaria, dum anima attenta est circa aliquid alio sensu investigandum; hoc forte a predictis oculis non videtur. Si enim res videnda non esset, vel si manus apponeret oculis, vel si aer non mediaret inter rem videntem, aut si instrumentum abesset, aut anima ad alia attenderet, visus non fieret. Continuatio autem ex predictis sunt necessaria, scilicet motus mediocris. Si enim esset motus continuus ex multo impetu confunderet vel dispergeret visus, ex motu continuo in remo apparente fracto propter velocitatem videri; vel quando pueri movent aliquod corpus oblongum propter velocitatem apparet rotundum. De visu autem qualiter fiat varie apud veteres fuerunt oppiniones. Quidam enim dicunt quod ad hoc ut fiat visus necesse est ut ab oculo videntis exeat ad rem visam. Et hii videntur dicere quod videmus per extramittentes, et secundum hos ab organo sive instrumento visus, scilicet ab oculis, ut species visibiles duo radii ad rem visam diriguntur, qui in termino concernunt assimilitudine obiecti sive rei vise immutantur. Inde radii per quandam reflexionem species rei vise secum deferentes actione visus in organo formant. Et sic ex radiorum visibilium emissione et eorundem reflexione visus generatur. Alii vero dicunt quod res visa a dorso se ad videntem transmittitur, que suam similitudinem in oculo imprimit et quasi agglutinare contingit. Unde hanc impressionem speciei visibilis in humore cristalloide retinens similitudinem rei apprehense anime representat. Et sic secundum oppinionem istorum non per extramittentes sed per intus recipientes actu virtutis visive completur. Et has oppiniones tangit philosophus quod dicit oculus videre sub angulo; angulus est duarum linearum ad unum contactus; quia secundum primam habet, vel secundo radii ab oculis emissi linealiter in termino rei vise se contingunt, vel ex lineis invisibilibus a re obiecta in medio cristallini humoris acuitiem coniungunt. Sed que opinio inter has verior sit discussionis maioris relinquatur. Dicunt tamen alii qui tenent ex parte ad eundem ad alterum, scilicet ab oculo ad obiectum vel econverso. Unde dicunt spiritum visibilem oculum et aerem corpora esse clarissima, que irradiatione quadam mutua sese invicem irradiando immutantur. Aer igitur ut potest corpus subtile et ad immutandum habile, tum ex claritate, tum ex irradiatione mutua immutatur, formam quandam ex re obiecta apprehendit, et immediate se coniungens cum oculo formam que in ipso resultat in organo visus propter irradiationem immediatam mutuam imprimit et relinquit. Et sic secundum hos visus mediante aere perficitur. Et huic simile videtur, scilicet quod aer qui est iuxta rem videndam ab eius proprietatibus immutatur a primo, et sic deinceps donec veniat ad aerem oculos precedentem ac speciei invisibiliter immutatur. Quia forsitan species visibiles usque ad extremas partes oculorum veniens aeri ut dictum est immutato adiungitur et quasi unum cum uno efficitur, et ideo omnem formam et proprietatem sensibilem que ex varietate colorum sua subtilitate sibi incorporavit in ipso oculo variarum formarum suscepto applicat et coniungit. Aer enim ex varietate formarum obiectarum facile immutatur. Sic videmus quod ex obiectione panni rubei ad solis radium aerem vicinum rubeum ut ex opposito appareat rubea. Unde non est mirum si oculus sic immediate coniunctum eadem qualitate immutatur. Et hanc opinionem videtur approbare Constantinus in Pantegni libro iii capitulo xi. Singulas oppiniones amplecti minime quantum ad proprietatum tractatum spectat. Hoc solum scire sufficiat quod sensus visus non accipitur ut dicit Ysidorus. Est enim claritate sublimior, et ideo in comparatione ceterorum sensuum situ est superior. Et in effectu potentior, quia cum alii sensus propinqua, hic sua vi remotissima apprehendit. Item hic sensus cum igne qui omnibus inclinans corporibus subtilior est maxime convenit, et ideo perfectis actionibus sensuum visibus humanis magis construit. Unde propter suam nobilitatem natura summa et precipua nobilissima organa duo sibi deputavit. Duo quidem ut uno deficiente habito altero defectum suppleat. Unde secundum dispositionem oculorum meliorem virtus visiva actum exercet fortiorem. Unde dicit Aristoteles quod visus bonus est et acutus ex humore temperato in quantitate, et ideo dicit quod visus senum non est acutus cum eorum cutis sit rugosa

et ideo subtilius ingeniata est natura in quibusdam animalibus et volucribus. Unde autem oculorum per vetustatem contracta, quoniam nec in subiectu oculorum vetustate disponuntur, visus spiritus visibilis in eis fortior operatur. Et ex quo patet quod ad perfectionem visus exigitur bonitas organi et perfecta dispositio medii et proportio obiecti. Nam secundum istorum trium variatas passiones vario modo sensus visus in suo leditur effectu et impeditur, sicut inferius dicetur, quando de oculis et eorum proprietatibus suis accidentibus tractabitur.

Virtus audibilis in organis aurium suum

De sensu et virtute auditus.

sortitur effectum. Est autem auditus sensus proprie sonorum perceptivus. Ad quorum perfectionem multa sunt necessaria, scilicet causa efficiens, instrumentum sive organum conveniens, exterioris cohoperatio et anime circa auditum percipiendum attentio. Causa efficiens est virtus animalis audibilis. Instrumentum vero eius est quoddam os petrosum auribus suppositum, quod quidem est concavum et siccum, tortuosum et durum. Concavum siquidem est organum auditus, ut in sua concavitate spiritum et aerem contineat. Tortuosum, ne subito insoluta et vehementi allisione natura spiritum audibilem ledat, et ita tortuositate istius auditus sonus temperatius recipitur, et sic operatio eius perfectius completur. Durum siquidem est et siccum, ut sic in eo melius allisio, et sic sonus fiet vehementior, sicut patet in tympanis, quod melius resonant in borealibus constitutionibus quam in australibus, ut dicit Constantinus. Exterioris cohoperatio fuit necessaria, ut aer scilicet repercutiatur et repercussus subintret foramina aurium et allidat os petrosum, quod primum est auditus instrumentum. Anime attentio est necessaria, quia anima circa diversa sollicitata minus viget ad perfectionem actionis virtutis audibilis, sicut videmus in pluribus a multis undique circumdatis, quod fere nihil audiunt. Et hoc fit quia anima ad singula non potest suam habere actionem, et ideo quasi nihil percipit auditu. Fit autem auditus hoc modo. Duo nervi a parte anteriori cerebri exeuntes in ossibus petrosis aurium infiguntur, per quos spiritus animalis ad ossa predicta defertur, ad que exterior aer formam alicuius soni referens immediate contingit. Unde aer ossa illa allidit, spiritus in eis existens secundum proprietatem aeris allidentis immutatur. Spiritus vero sic immutatus recurrens ad fantasticam cellulam suam immutatione anime representat, et sic auditus perficitur. Patet ergo quod auditus mediante aere eo quod per aerem repercussum sepe hic gnari. Ideo est quod natura posuit sensum in medio rotunditatis capitis, ut dicit Constantinus, quia auditus circulariter et non directe formam aeris concipit quam passus apprehendit. Hic est sensus sicut et ceteri in mediis delectatur, scilicet in armonica proportione et in musicis instrumentis. In extremis vero corrumpitur et contristatur. Unde dicuntur aliqui in terra incolas terre orientalis auditu penitus esse privatos propter horrendum fragorem et strepitum quem idem fluvius de saxo montium corruens in eorum auribus incutere consuevit. Hic et sensus sicut et ceteri multis subiacet passionibus, quia quandoque totaliter aufertur, et tunc surditas vocatur. Quandoque minoratur, et tunc gravitas auditus vocatur. Quandoque est sine suo egreditur. Causa autem passionis huius quandoque est ex parte cerebri sive ipsius nervi, qui est via auditus, et hoc quia vel oppilatur vel aliquo morbo officiali aggravatur. Item ex parte ipsarum aurium, que quandoque a diversis humoribus corrumpuntur, quandoque putrefactionibus in earum concavitatibus coadunatis, quandoque lapides vel alia que aeris transitum ad spiritum audibilem impediunt, vitiantur. Quandoque ex titillatione et corruptione verminum subintrantium vermium audibiles molestantur. Quandoque ab aere corrupto calido vel frigido instrumentum auditus destituitur. Ex quibus omnibus actiones virtutis audibilis leduntur vel penitus auferuntur, sicut inferius de istis sensibus dicetur.

Odoratus est sensus proprie odorum perceptivus.

De virtute et sensu odoratus.

Ad quorum perfectionem exigitur spiritus animalis tamquam causa efficiens. Exigitur etiam instrumentum conveniens, scilicet narium perfecta dispositio, in quibus sunt due carunculae ad modum mamillarum dependentes, que tamquam propria instrumenta odoratus spiritum animalem sunt recipientes. Nares enim non sunt proprie proprium instrumentum odoratus, quod propter cartilaginositatem sunt insensibiles. Eis enim abscisis homo non depravatur odoratu. Sicut et nos per fetida loca transeuntes, si spiritum suum flatum suspenderimus, aere fetidum quamvis nares subintret non sentimus. Et hoc quia ille carunculae sunt opilate et quasi quodam voluntario motu abstricte. Sunt autem hec carunculae concave et spongiose. Concave, ut in sua concavitate fumositatem aeris odoriferi suscipiant resolutam. Spongiose, ut in eis vigeat virtus attractiva. Unde necessaria est exteriorum cohoperatio, ut scilicet aer secundum fumositatem aeris odoriferi resoluta immutetur et ipsis carunculis incorporetur. Unde sic habet fieri odoratus: spiritus animalis per quosdam nervos qui dicuntur odorabiles ad predictas carunculas transmittitur. Fumus autem eorum odoriferis resolutus aeri admiscetur, quem cerebrum vertex per illas duas carunculas quasi attrahit et in suam naturam mutat et convertit. Et sic per illam immutationem spiritus animalis fit odoris discretio perficiatur. Odoratus autem ad fumosam spectat naturam, sicut naribus per eadem fit habet. Odor autem medius aer est quasi aerea sive fumosa substantia per calorem actionem resoluta. Hic autem aere tamquam sensus necessarius attrahitur cerebrum, sicut eo anhelitu et hoc aeris attractu anhelitum mitigat. Hic et sensus in suo effectu sepe impeditur. Quandoque propter malam cerebri complexionem. Quandoque propter corruptorum humorum in nimis odorabilibus nimis repletionem, ut patet in patientibus catarrum. Quandoque propter pravam istorum obstructionem dispositionem, quando scilicet nimis delectatur vel nimis constringitur. Quandoque ex carnis superexcrescentis oppilatione, ut patet in polipposis. Quandoque propter apostematis sive cuiusque humoris corrupti infectionem. Et huiusmodi et multis aliis modis contingit sensum odoratus vel ex toto auferri vel impediri. Hic sensus propter suam subtilitatem quam bene disponit virtutem animalem confortat, et a fumosa superfluitate per sua emunctoria evacuat, et econverso. Quandoque odoratus aliqua fumositate corrupta inficitur, virtus animalis aggravatur, et in suis actionibus non modice debilitatur.

De gustu.

Gustus est sensus proprie humorum perceptivus, ad quorum perfectionem exigitur spiritus animalis, sicut et in aliis. Instrumentum illius sensus proprie est lingua, que est concava, porosa, humida et insipida. Concava, ut in sua concavitate humiditatem aeris gustabilis resolutam susciperet. Porosa, ut quod esset grossum et subtile de re gustanda subintraret. Et ut virtus attractiva plus in ea vigeret. Et humida est, ut cohoperet ad acceptorum dissolutionem, ut si res aliqua sicca gustui apponeretur eius humiditate mitigaretur. Insipida, ut cuiuslibet rei saporem cito perciperet, vel ut saporibus consimilibus sapores immutari valeret. Si enim aliquem determinatum et diffinitum haberet saporem, sapor cuiuslibet rei sapori lingue similis videretur. Fit autem gustus hoc modo. Duo nervi in medio infiguntur, qui postmodum in multos ramos in extremitatibus lateralibus lingue dispertiuntur, et per eos spiritus animalis ad linguam defertur. Et res gustanda subintrans linguam vel poros nervorum spiritum animalem in certum immutant secundum eius proprietates, et per modum anime representat. Gustus quidem tactu grossior dicitur, quo odoratus fuit subtilior, quia eo convenit quod odoratus natura est fumosa, gustus sensibilitas humecta est et aquosa, ut dicit Constantinus. Hic sensus animalis est utilis ad ipsius individui conservationem. Gustu enim corrupto vel penitus ablato, vis nutritiva deficit, et sic animal paulatim perit. Gustus autem corrumpitur vel quando sua instrumenta leduntur, vel quando corrupti humores in ipsis dominantur. Et hoc fit quando sunt in saporata, vel quando saporata est propria qualitate non apprehenditur. Et hoc accidit quando singularis humor in lingua dominatur. Ubi quando sanguis predominatur, colera rubea omnia sentit amara, in salsum flegma sentit salsa, et sic de aliis, ut patet in febricitantibus, in quibus hec accidentia inficit humores gustum corrumpunt. Quandoque ledit gustus pravitatem rei quam gustat, ut patet in nimis amaris, que horrore gustus aspernatur. Delectatur autem gustus plurimum in dulcibus, quia dulcedo que fundatur super calidum et humidum similis est omnibus membris, et ideo cum dulci nutriuntur vel superius vel converte, sic in libro de sensu et sensato dicitur.

De tactu.

Tactus est sensus tangibilium specierum susceptivus. Virtute enim tactus anima apprehendit calidum, frigidum, et siccum, grave et leve, molle et durum, vel secundum Avicennam. Tactus est virtus ordinata in nervis totius corporis ad apprehendendum illud quod tangitur. Hic autem sensus fit in omnibus partibus corporis, precipue tamen in volis manuum et plantis pedum fieri perhibetur, quas natura temperatas hac ratione composuit, ut calida et frigida facilius perciperent. Sunt autem hee partes concave et nervose et

temperate. Econtrario vero in suis extremitatibus tangenda melius percipiantur, nam in nocivo (?) vero iungeat sensibilitas, quia omne nocivum sensibile temperate, ut aqua re intemperata, facilius immutetur. Sensatum ergo sensus tactus dicitur proprie compositio (?) prima qualitatum et eorum consequentia, ut asperum, lene, durum, molle. In horum extremitatibus sensus tactus leditur, ut patet in nimis calido et nimis frigido. In mediis autem delectatur, ut patet in tepido. Medium in sensu sic tangenda tangit (?), sed (?) tamen exigitur, scilicet cum efficies (?) et hec est ductio spiritus animalis ad istud tactus. Secundum est instrumentum quiescens et hoc est duplex: nervi de cerebello egredientes singulis membris sensum tactus offerentes. Secundum instrumentum est caro. Caro est ut dicit Aristoteles medium vel organum, quia sicut species colorati per aerem defertur ad pupillam oculi, sic species calidi vel alterius tangibilis per carnem mediam inuo tangibili ipso mittitur et primo ad nervum transfertur. Tertium est contactio compositio (?) que necessaria est, ut res tangenda rei tangenti appropinquet. Et est appreciatio spiritus animalis in extremitates immutetur et immutatam proprietatem rei tacte anime representat. Et sic fit tactus sensus in sua actione completus. Et sic dicit Constantinus omnes alii sensus preter tactum membrum habent sue actionis determinatum. Solus autem tactus est in membris totius corporis, exceptis unguibus et pilis, que quidem sensum non habuerunt, quia nervis carent. Hic autem sensus scilicet tactus ceteris sensibus magis est terrestris et grossus, et ideo aspera et dura et alias terre passiones apprehendit. Item est alius sensus scilicet visus, olfactus et auditus sint habent alio mediante, gustus vero nullo mediante, quia res gustanda nullo medio lingue coniungitur. Solus tactus hic habet medium, ut putatur, quod alii mediante, nullo alio mediante aliquando, ut baculo percipitur. Et sic dicit Aristoteles hii duo sensus, scilicet tactus et gustus, communiores sunt et communiter sunt de esse animalis, et ideo perfectius et expressius de sensibus iudicant sensatis. Unde generalior sensus est tactus ceteris, et adesse corporis utilior, quia ceteri sensus sine tactu esse non possunt, sed tactus bene est possibile esse sine illis. Unde est membrum nullum habet unum vel sensum et motum habet voluntarium, sicut in anatomia constatum (?) reperitur. Leditur autem sensus iste sicut et fortiores vel quando totus aufertur unus sensus et voluntarius motus amittitur, et hoc contingit in manibus et pedibus et contractorum sive paraliticorum. Item quando minoratur, sicut quando membrum aliquod obdormire dicitur, scilicet quando propter aliquam oppilationem vel membri constrictionem spiritus sensibilis libere pervenire non potest. Leditur etiam animalia cerebri opilatione, ut patet in epilenticis. Sepe enim patitur ab extrinseca aeris immutatione sive aque et caloris corporis (?) tensione. Sepe est ex discontinuatione partium membro dolor generatur. Non quando membrum mortificatur, sensu tangibili omnino privatur. Dolor enim est sensus rei nocive. Tactus autem plus sensibus patitur, quanto profundius in nimis sensibilibus aggravatur. Unde est sensatum, ut dicit philosophus, immutationem facit in organo sui sensus. Unde cum dolor ipsius tactus videatur esse sensatum, non immutato in ipso sensu tangibili non modicam facit immutationem. Propter plures immutationes faciunt sensata tactus quam aliorum sensuum, et hoc forsan quia tactus spissior et grossior est ceteris sensibus, et ideo fortius retinet impressionem quiescentis et moventis. Vel forsitan quia tactus est sensus universalis, vel etiam quia magis attingit esse rei et magis est retinens sua impressione aliis sensibus. Unde ad corruptionem vel destructionem tactus sequitur destructio animalis totius, quod patet, quia alii sensus per excellentiam suorum sensatorum subiectum animalis non corrumpunt. Et hoc forsan est propter passionem qualitatis rei tangibilis que magis adheret subiecto animalis. Unde videmus quod nimis frigidum vel nimis opacum corrumpit visum propter sui substantiam constrictionem vel disgregationem facta in oculo visus, veruntamen propter hoc corrumpitur virtutis visibilis, alie passiones animalis non destruuntur. Secus est autem in sensu tactus, quia destructo omnes alii sensus annichilantur. Ex predictis patet ergo quod unumquodque sensui et sensatum equalitate et proportione convenit esse adimpletum. Unde est proportionalis mixtura sinphonia est et equalitas et tempera, ut dicit in libro De anima. Ex quo patet generaliter quod sensus corrumpit assensatum (?) extremis tangit assensus, quia si ... corrumpit sensum, ut dicit philosophus. In suis autem mediis perficitur et delectatur. Item est unicuique sensui alius singularis et proprius habent sensatum, scilicet quod sic cadit in uno sensu quod non in alio, sicut color in visu, sapor in gustu, et

sed de aliis solus tactus est quantum in omnibus organis aliorum sensuum suas imprimit passiones, nichilominus tamen alii sensus percellentes (?) in aliquo communi sensato conveniunt, sicut patet in motu et quiete et numero et magnitudine, et hoc quod nec visu et tactu nec gustu et auditu communiter percipitur. Est tamen regulare quod omne sensatum proprium preter et prius in apparatum sensuum immutat, et ideo forsan dicit philosophus quod in propriis sensatis non contingit sensum errare. Sepe est sensus propter obiectorum vel quia est parvum huiusmodi defectum. Contingit tamen sensum errare quoniam vel propter nimiam distantiam, ut patet in visu, quod quanto magis iudicat parvum et baculum integrum in aqua fractum, quoniam et propter aliqua accidentia contingit sensum errare, quia sicut dicit Aristoteles hii ut sepe faciunt fantasiam mentiri. Comune ergo est et generale quod omnes sensus exteriores a sensu interiori velud a centro, tamquam linee quedam particulares exeunt, et licet varias eorum passiones, sensum sensibilia percipiunt et singulorum sensatorum similitudines ad sensum communem reducunt, quo mediante de singulorum proprietatibus et differentiis que eorum actioni congruit, iudicant et discernunt, et hec de proprietatibus virtutis et sensuum ad presens dicta sufficiant.

De spiritibus

Sicud est quod natura in omnibus providentia ad regimen corporis humani non solum virtutes spirituales, verum etiam et quosdam spiritus datorum virtutum motivam quemquam (?) necessario procreavit, quorum motu et actione totius corporis humani moderaretur et in suis actionibus perficeretur. Dicitur autem spiritus hic sunt quedam substantia subtilis et aerea virtutes corporis excitans ad suas peragendas actiones, vel prout dicitur in libro De differentia spiritus et anime, spiritus est quoddam corpus subtile vi caloris naturalis generatum in humano corpore, per venas corporis vivificans et per arterias pulsatiles anhelitum, vitam atque pulsum adhuc ministrans, sensum et motum voluntarium operans. Hic spiritus sic philosophos sic habet generari: dum per calorem agentem in sanguinis fortis fit in epate ebullitio, quedam resolvitur que in venis epatis subtiliatur et depuratur in quandam spiritualem, id est subtilem et aeream naturam convertitur, que spiritus naturalis dicitur, eo quod naturali sua puritate sanguinem subtiliat et levitate ipsum ad membra singula impellit et agitat. Unde convertitur naturale regimen hic spiritus et augmentat actionesque custodit et multiplicat, ut dicit Constantinus. Hic idem spiritus procedens quosdam ad cor mittitur, ubi pro collisione et constrictione parvuli cordis adhuc esse magis depuratur, et in subtiliorem naturam convertitur, et tunc spiritus vitalis vocatur eo quod a corde per arterias ad totius membra corporis se diffundens spiritualem vitam augmentat et regit, actionesque tradit. Nam quedam arteria a sinistro cordis ventriculo exiens in suo ortu statim in duos ramos dividitur, quorum alter tenditur ad inferiora in plures divisus ramos, quo mediante spiritus vitalis ad omnia membra vivificanda defertur. Reliquus autem ramus tenditur ad superiora. Primo tamen dividitur in tres ramos, quorum dexter ad dexterum brachium, sinister ad sinistrum se diffundit, et ita vitam et pulsum facit. Medius vero directe ad caput se extendit ubi et sinores partes vivificans plurimum ibidem spiritum vitalem effundit. Deinde ad ventriculos cerebri attractus penetrans amplius digeritur et subtiliatur et in eterna (?) spiritus animalis qui eterius (?) subtilior est transmittitur. Iste ergo spiritus animalis in ventriculo anteriori cerebri generatus per partem spargitur ad organa sentiendi, ut sensus compleatur, propter aliam in eiusdem ventriculi commotione ut sensus communis et ymaginatio perficiatur. Unde tamen sit ad medium ventriculum ad perficiendum intellectum, qui fortius penetrat ad puppim sive cellam memorialem impressiones in ventriculis precedentibus receptas, secundum differentes, ut in thesauro mentis reponat. A puppi vero per nucham, id est spine dorsi medullam, penetrat ad omnes nervos motivos, ut sic motus voluntarius facilius exerceatur. Unde unus et idem spiritus propter diversa officia in diversis membris varia sortitur vocabula. Nec est hic spiritus anima cum sit incorporea, sed potius anime rationalis instrumentum, quia est sit quedam vapor calidus subtilis et aereus principium tamquam pristinum medium anima in regendo et perficiendo corpus suas peragit actiones. Unde spiritibus lesis sive quecumque occasione in suo effectu impeditis, ipsa actio anime per consequens impeditur, sicut in frenetici et demoniacis videre consuevimus. Unde confortatis huiusmodi spiritibus natura in suis actibus fortis efficitur, et ipsis debilitatis deficit et minoratur. Hec de natura spiritus naturalis et animalis sufficiant, quantum ad presentem pertinet tractatum.

De pulsibus et eorum generibus

Cum pulsus spiritus vitalis sit effectus, restat ut de pulsibus et eorum qualitatibus aliqua dicamus. Est itaque pulsus secundum diastolen et sistolen, id est secundum dilatationem et co-

ſtructure cordis · 7 artiarum motus · Cui est vis aceti · ad eã cõferentiã in caloris
seu ſpũs vitalis i pulsu mouetur · te dilatatur · qñ ex abextimitatib' aceti
mouetur · te ostrig' · Cordis enim dilatatio ad acrẽ frigidũ attrahedũ
7 ostrictio ad acrẽ fumosũ expellendũ · cã ẽ pulsus · Modo h' at necẽ ẽ pulsus v'
dispositio vt' spũal' itelligat' · 7 spũ uital' cognoscat' · Pulsus itaq; pulsus a
corde icip' · et p arterias ad extimitates corporis · se diffũd' · vñ ostitẽtiã
cordis et action' eius · euidet' o' · Et ẽ p motus arteriar' h' motus · cognosci
ñ i oibz · s; i brachialib; solet a medicis iuestigari · qm i qbzda ñ
p'cipit' dicenti · ppt ear' a cordis cet' elogatione · In qbzda ppt carnis tegentis
acel'tatẽ · In qbzda ppt possum ostitẽ · 7 io antiq sapientes arterias
brachij · ad discernedum pulsu elegerunt · Et h' signũ sunt utiliꝰ · facili' 7
pl'eꝰ vtilꝰ · q2 brachiales artie · cordi mag approximant · facili' q2
carnose sr' eluitates illas ñ occupant · Pl'eꝰ q2 i medico ñ egroto
verecudiã pratt · Decẽs quippe ẽ et verecũdũ · occl'ta mb' · pcẽ mlier' disco
hoprire · Inueni' at pulsus p digitor' appoitõe · ſr locũ pl' satilẽ · 7 fit ostu
eum ẽ medioc' pulsione · alit' tñ i fortj · 7 alit' i debili · q2 7 carnose
fortꝰ · i carne · nudato remissi' · i · p'ssioe leuiori · fi o3 · Modo h' scĩ ẽ
sic d' ostã · q diuisificat gnã pulsuũ · 7 h' diuisitas ad · x · reduc'
Primꝰ g' pulsus atted' · sm qtitate dimisionis · 7 h' d' t'px · magnuz
qñ p logũ · latũ · 7 p fũdũ · artie se diffũd' · et h' pueit pl'sꝰ magn'
aptꝰ et grossꝰ ex forti' spc q dilatat' ipõ pulsꝰ · et ex nimio calore
q idiget ifrigidatõe · 7 ex mollitie mbri obedietis dilatatõi · Vr'
7 paruus · occult' 7 ostrict' · qñ ad cẽtrũ red' · et h' fit ex defcũ vt' · 7 pa'
uitate caloris · Vr' 7 mediꝰ ext' · 7 tepat' · qñ n' cet' n' extimita
tib; vicinꝰ ẽ · h' ẽ medioctas ex paruo · et magꝰ pced' · Sc' osidiat
s; tpe · motuũ · et sic d' velox · tardꝰ et mediꝰ · velox d' q puo tpis
itualo · 7 h' otig ex fortj calore · et vt' · tardꝰ · q magn' spatiũ tpris
otim' · ad sui oplent · 7 h' ẽ ex vt' ostoẽ · 7 caloris mutatoẽ · ex
tiꝰ it hos duos ẽ hũdꝰ · Tercius · osideiat s; tenore vt's · s; h' ẽ fortis
vl' debil' vl' mediꝰ · fõtis qñ q' q'da vt' digitũ a se · vi' repellẽ
et h' acat ex forti' vt's · 7 mollitie orgañ · ad mouedũ facil' · debil'
qñ digitũ debilr' pcutit · 7 h' ex inbecillitate · vtutis · 7 rob' orgañ
otig · medꝰ at · ab utroq; tepat' · Quartus · atted' · sm ostitẽtiã orgañ
et tc d' dur' · moll' · 7 mediꝰ · Dur' d' · qñ digitis tagetib; ẽ aspi
tate · vl' duritia resiste vi' · et h' pueit ex uascl'or' suor' siccita
te · moll' · q digitj cum mlta suauitate setiut · ita v' uideat ab
eis penetri · et h' pueit ex hũidit' · mediꝰ it hos duos ẽ tepat' · Qu's
iudicat' s; plenũ · vacuũ · et mediũ · plen' ẽ · q q'da hũtoi' · redũdãe
vr' · et h' pueit ex pleitudie sang's · 7 spũs · vacuus · q2 apparz · i flat'
s; ẽ tãq qi vacuus digitis pforat' · Mediꝰ ab hꝯ ẽ tepat' · Sextus · iu
dicat pulsꝰ · s; q'litates arteriar' · et diuid' i calidũ · frigidũ · 7 mediũ
Calidꝰ est · ẽ digitor' extimitates · sentiunt caloré · 7 h' pueit ex nĩa
it' hita · s · sang' · 7 spũ · frigidꝰ eo ẽ itelligedꝰ · mediꝰ ab hꝯ duob' te
pat' · Septim' · ex tpe qetis · et sic iter' d' pulsꝰ rar' · et mediꝰ · Spissꝰ ẽ q's
dilatatõe digitor' extimitas · sepe pcut' · 7 subito reced' · et h' ex fõtit' ca
loris · 7 dõsitate vt's · otig · Fõtiꝰ ẽ caloris mag' expet' refrigatõis · Re
tis vo vt's ẽ ñ semel valeat · bis · vl' ter · i apetẽdo labent · Rar' eo ẽ
7 ecõta cã pueit · s · ex taditi' caloris · 7 fort' vt's · Mediꝰ i oplexioe tpat'
hiij · vij · pulsus sessu i notad's · 7 ad disceñed' faciliores · alij vo t's pulsꝰ · q2
pauci diuid' i pod' laudab'le · 7 ñ laudab' · Octauꝯ · s; ocodiã 7 ẽ ñ eq'le · Nonꝯ · s;
nũz · p'siois diuid' i odiãtũ · 7 ñ ődiãtũ · q vix a pitissis medicis uel
dpliedi · 7 io tñ pp difficl'tã · tũ 7 pp pticlariũ pulsuũ · q sbipis otiet'
mltiplic's · ad plnis dipis s'sedum · sic tñ osideat scie · ad ol' pulsuũ · 7
aduij ptacl'ã pategrĩ · c · iij · recitat · 7 iueiet · i ẽ opuscl'o capolo · ma
cellio · satieno · vmiclosõ · sõmiclate · 7 serrate · 7 estuate ac trũte diffusi
disputat' · variat at nã pulsꝰ · p diuisa · p' · p diffaz mars 7 feie · Nã i masclis

q fõtoris ẽ nẽ · 7 calidioris fõtor ẽ pulsꝰ q i feis i qb; ẽ velotor · 7 h' ẽ q2
nã sepe itẽto supplẽ nit' i feis · q p magn' pulsũ semel opat' i masclis
It' p oplexioẽ · q si fuit calida · fac pulsũ forte · mag' · 7 velocẽ · Si frigi
da · pauũ · 7 tardũ · Si hũida · pulsũ redd' mollẽ · Si sicca · dur' · It' pp frigã · q2
i macilletis gnal'r ẽ pulsꝰ fõtor 7 maio' q i crassis · It' pp etatẽ · q2 pueri ve
lotorẽ hnt pulsũ ad natiũ calorẽ refrige' · q i eis hñt velocitatẽ ẽ
fac puitas vt's · q ad attrahed' frig' aerẽ semel ñ suffic' · Iuuenes pp calo
re i eis hũtatẽ pulsũ hñt velocẽ 7 fõtẽ · senes vo ẽtrio pauũ 7 tadũ · debilẽ
7 rar' · 7 h' ppt'ea · q2 eor' oplectio appiq't frigi' · vñ ñ ẽ necce mlt' aerẽ
frigi' attrahi · cã refrigatõis · Alie at etates · hꝯ affines s; eũ ẽ mag'
ert viciãtes · pulsũ st' hñtes siliorẽ · It' pp tpus varietatẽ · ver ẽ pp'
tẽpantiã · calidi 7 frigidi · pulsũ fac fõtẽ · sil'r · 7 autupnꝰ · oẽ ẽ tẽpantiã
vt's exod' 7 augmitat · Estas uo q cali'd ẽ pulsũ debilẽ redd' 7 puũ q2 ma
le oplexõis vt' d facilj dsfic' · 7 nã pulsꝰ dilatati ñ suffic' · vñ magis eſſitiat'
hyems uo · q2 frigida ẽ pulsũ fac tadũ 7 d fectiũ · Taditas at h' pue'
ex h' · q ñ o3 mlt' refrigari · pulsꝰ tñ i hyeme q i estate · q2 calo' nãl' ad
iteriora refug' cor' · calo' vo estual' vt's dissoluit · It' pp regiois mo
tẽ · q2 i calida regioẽ hitantes · sic i ethyopia · pulsũ hñt velocẽ sic esti
ui · hitantes vo frigida · sic sclauj · pulsũ hñt silẽ hyemali · hitantes at tẽ
patas regioẽs v' pote sb' ita linea codiaci omorãtes · pulsũ hñt ox
dioc'ẽ · vnali 7 autupnali equatẽ · q vo regioẽs it' has poitas hi
tãt · pulsũ hñt mutatũ · s; q eis ppiores vl' remotiores ẽe vint · et
qd d regioib; dcm' de aerẽ sili' itelligit' q2 aẽ calid' estiuũ fac pulsꝰ
frigidꝰ yemalẽ tẽpatũ · vnalẽ · 7 autupnalẽ · It' pp ipgtõẽ · pgnites
ẽ i pulsu st' mutabiles · q2 a pꝰ · vs; ad vj · mses · pulsũ hñt fortẽ
spissũ 7 velocẽ · 7 q2 calo' fet' ear' calorẽ aug' 7 nãlẽ · vires uo mlier's
vsq; ad h' tps st' medioc's · et fet' ad h' puus · v' pauũ nutrit' abst'
hñt a bear' cibo · et io pulsꝰ ẽ tẽpat' · In vj uo mse fet' maiorit' · 7 io
nutrit' mar' req't' · v' 7 nã gñat · 7 pꝰ pulsꝰ dbil' redd' · 7 tadꝰ · It' pp
somnij · 7 uigiliar' altatõẽ · q2 pulsꝰ i inito somnj pauꝰ ẽ 7 tadꝰ · s; o'uale
scẽte somno pl' fit fõtis 7 magij · q2 tc calo' nãl' ofõtat' · vertñ si som'
plõget · pulsꝰ uesc' 7 oblutat · Post · sic a sono subito excitet' · nã discut'
7 pulsꝰ velox atq; spiss' i odiãt' · 7 i itũd' effic' · cũ vo quesc' excitat' pulsꝰ
i p'orẽ statũ reut' · It' pp exitia · q si fuit tẽpata pulsũ fatiut fõtẽ 7
mag' velocẽ 7 spissũ · q2 calo' nãl' · p h' augmitat · Si vo excitia tẽpa
rãtiã exiett fit pulsꝰ eoꝰ pauus 7 dur' · tadꝰ atq; rar' · q2 i nimis excitati
tib' se vt' dfic' · 7 sic calo' dissoluit 7 minoat · ex ẽ puitate pulsꝰ dur'
atq; tadꝰ effic' · It' i balneatib' se · pulsꝰ variat · nã i calida aq tẽpate mo
rãtes · pulsũ hñt mag' fõtẽ atq; spissũ · 7 h' pp caloris nãl' ofõtatõẽ · 7 ppt hũ
sr' eluitatũ osuptõe · quoniam i moãt · i pulsu dblitat' · reaet tñ velocitas sic
p' · 7 spissitudo · Sil'r q i aq frĩ tpa' moãt pulsũ hñt fõtẽ 7 velocẽ · 7 h' otig
pp caloris coadunatõẽ · 7 pp fort' vt's · puenietẽ ex tẽpatoẽ exterioris ifrigidatõis
Si q uo nimis i aq frĩ · i moet · minoat pulsꝰ · q2 calo' nãl' nimis dblitat'
7 h' sepi' · i macilletis p'o q i crassis · h' acit q2 frigitas · ad itiora penetrãs calorẽ
frigidꝰ nãlẽ 7 i vt' minuit · q2 ex frigi' · ostrigẽte · dur' pulsꝰ atq; dbil' effic'
It' ex qtitate 7 q'litate · cibi 7 pot' i mutat' · q2 si qtitas fuit mlta · pulsꝰ i inito f'
i odiãt · q2 cib' i digest' vt's agguat · 7 p ons pulsũ dblitat · Cu uo cib' fuit
digestꝰ · 7 p mbꝰ dispsꝰ vt' ofõtat · 7 excitat' vt' · pulsꝰ dilatat' augmitat'
i puoat · cibo ex dũs cais effic' pulsꝰ · Sil'r ex potu modẽato · vl' imodẽato
pulsꝰ remit' · vl' augmit' · pcẽ s; q'litã · ipĩ pot' · q2 si fuit frigidissiz dur'
fac potũ · si vo tepidꝰ mollẽ · Pot uo vini oge digestꝰ pulsũ fac fõtẽ · mag'
7 velocẽ · vertñ cibo aliqtulũ miorẽ · Cib' uo mag' quam uini cor' ẽ uicho
tñ vini acto cam pulsũ ẽ velotor · 7 i sag' mutabilio · alij 7 pot' · si s' calidj pulsũ
velocẽ fatiut 7 spissũ · si at fri' · pauũ 7 tadũ · Hꝯ 7 alijs mois f'unt pulsꝰ
Sila ex ob' reb; nãl; agrãtib' 7 spz uitalẽ dissoluetib; spc hũãn mutat' v p;
i accidẽtib' aie · Gaudiũ pulsũ fac velocẽ fõtẽ 7 spissũ · Leti medioc' fac · Tior
pulsũ uelocẽ i odiãtũ · 7 trũtẽ fac · Sil'r dolo' pulsũ pessi' redd' · nẽ fõmicl'osũ nẽ
vmicl'osũ pulsũ redd' · Et ũ b' dici' q' i ifimitat' nãz agg'tũ · diuisꝰ tot icor' hꝯ
pulsꝰ repiut' diuisi
tatis

Incipit liber Augustini de spiritu et anima.
Quid sit anima et que patria eius.

Quoniam dictum est mihi ut meipsum cognoscam, sustinere non possum ut me habeam incognitum. Magna namque negligentia nescire quid illud sit quo celestia tam perspicue cogitamus, que naturalia tam subtiliter indagando investigamus, et de ipso quoque creatore nostro tam subtilia scire consideramus. Nec enim res peregrina et non longe querenda animus scilicet quo ista sapimus, scilicet spiritus et mens. Adest et tenetur, loquitur et tamen nescitur. Naturam enim illius tam ingenitam rerum secreta scire et seipsum cognoscere non potest. Paucis siquidem licet ipso animo animum cernere, id est ut ipse se animus videat. Quod inveniunt aperte querentibus.

Fieri namque non potest quod divina providentia vivendi facultas desit religiosis animis seipsos et dominum suum pie et caste ac diligenter querentibus. Redeo reddam me mihi, immo domino meo est materie mee de deo, et videbo quid sit anima et que patria eius. Quomodo animus oblitus est sui et quomodo per reditum ad cogitationes dei et sui.

Animus est substantia quedam rationis particeps regendo corpori accommodata. Animus suo sapientia illustratus est et suum principium respiciens et seipsum cognoscens et quam sit indecorum ut extra se querat quod in se possit invenire intelligit. Corporis vero passionibus consopitus et per sensibiles formas extra seipsum abductus oblitus est quod fuit et quia nihil aliud fuisse se meminit, nihil preter quod videtur esse se esse credit. Solo sensu carnis filius atque locorum visitat et viris suis vigilando sive dormiendo movetur. Redit.
Cum vero ab hac distinctione per puram intelligentiam ascendens in unum se colligit, rationalis dicitur. Ratio siquidem est animi aspectus quo per seipsum verum intuetur. Ratiocinatio est animi inquisitio. Que illa operatur ad videndum, ista ad inquirendum. Animus invisibilis est, nec invisibilia aliter cernere valet, visibilia per corpus videt, invisibilia per se. Et ideo se videt quia invisibilis se esse videt. Videt tamen in corpore per corpus, sicut sensus in ista mittit et plurimum videt. Animus cum donatione in corpore habitator videt se per se per seipsum sensibus. Videt non quasi auxilium corporalium oculorum, immo vero ab omnibus corporis sensibus tamquam impedientibus et perstrepentibus abstrahit se ad se ut videat se in se, et ut noverit se apud se. Et cum vult deum cognoscere elevat se supra se. Non enim est ad talem deum qualis est animus, non tamen videtur, non animo ipse, non ita videtur ut animus per se cognitum quod vitans est et sine defectu liber. Non talis est animus, sed deficit et proficit, nunc cognoscit, nunc obliviscitur, nisi vult, nisi non vult. Diffusis cogitationibus atque consiliis huc atque illuc vagatur. Considerando spiritum dei videt abscondita atque transmarina visu abit et penetrat aspectu abdita scrutatur et immo magnitudo suos protrahit orbis fines et immo secreta cerne. Descendit ad inferna, ascendit in ... visitat in celo, adheret Christo, coniungitur deo. Ipse siquidem est ei patria et habitatio ad quem similitudinem factus est. Qualiter redeundum est ad deum.

Quisquis ergo redire se tale deo vult, reddat ipse, consistet ipse. Cum in ipse consistit, et videat unde consistet homo et eque pretium sit factus ad ymaginem dei. De divisione anime in tres vires quarum una dividitur in quinque appellationes et due in multas affectiones que sunt materia vitiorum et virtutum et quomodo hec concurrunt in anima in ordine angelorum.

Ex duabus substantiis constat homo, anima scilicet et carne. Anima cum ratione, caro cum sensibus suis, que tamen sensus non movet sine anime societate. Anima vero rationale suum tenet sine carne. De tribus potentiis anime.

Et siquidem rationalis, concupiscibilis, irascibilis. Per rationabilitatem habilis est illuminari ad ea que supra se, infra se, et iuxta se. Cognoscat deum siquidem supra se, et se ipsam, angelos iuxta se, et quecumque celi ambitu continentur infra se. Per concupiscibilitatem et irascibilitatem habilis est affecta ad appetendum vel fugiendum, amando vel odiendo. Et in duo dividitur omnis sensus anime, oritur et de aliis omnis affectus. De quadruplici affectu.

Affectus vero quadripertitus esse dignoscitur, dum de eo quod amamus in gaudemus vel gaudere speramus, et de eo quod odimus iam dolemus vel dolere metuimus. Et ob hoc de concupiscibilitate gaudium et spes, de irascibilitate dolor et metus oritur. Quattuor que universi affectiones anime origo sunt virtutum que quandoque perficit et omnium materia. Affectus siquidem anime opinionem imponit. Et quamvis et habitus virtus bene compositus composita est et instituta atque ordinata, tam affectus ad id quod debet et ut debet perficere potest aliqua iustitia facile deficit. Unde gradus protexit. Modeste

modeste ~~fortiter~~ et iuste amando et odiendo instituunt in virtute ergo scilicet per temperantiam fortitudinem atque iustitiam. Hec que originales sunt atque cardines omnium virtutum. Hec homo est affectuose et virtuose in anima instituitur produxit mundum quod sui perfectionem in amore dei et proximi. Per concupiscentiam spiritualium et visionum existit consideratum et visionum sensus. Verum non est in anima tota quod ipsa est, et est sit cum corpore de ea vero non sit non unius vero tenet potentia existentia et varie nuncupatur. Dicitur namque sensus, ymaginatio, ratio, intellectus, intelligentia et hec in anima nihil aliud sunt quam ipsa. Sunt alie et alie proprietates sed se per varia existentia sed una essentia rationalis et una anima. Proprietates quidem diverse, sed esse una. Hinc existentia nisi sed esse non unum sunt in anima et quod ipsa. Et sic mundus iste visibilis quamquam pertita quadam distinctione est ordinatur, terra scilicet, aqua, aer, ether sive firmamentum, ipso quoque supremo celo quod empireum vocatur. Sic anima in mundo suo corporis peregrinans quinque progressus sunt ad sapientiam, sensus scilicet, ymaginationem, rationem, intellectum, intelligentiam. Quinque et progressionibus rationabilitas excitatur ad sapientiam et in affectibus ad voluntatem quinque sunt progressionibus. Et secundum per potentias anime sensum et affectum quibus diversis quibusdam pedibus quisque spiritum nostrum spiritum ablectat usque ad cherubyn et seraphyn, id est usque ad plenitudinem scientie et virtutem caritatis. Habeat per exercitium anima vero quinque has facultates habeant et has progressiones nominibus et ordinibus angelorum comparare pelectis lectoribus reliquo facile siquidem est ei si faciat aperte. Quomodo hec quinque comparantur ordinibus angelorum.

Sensus siquidem primum initium anime est angelis qui ut vocantur ymaginatio archangelis. Ordinum vero virtutibus, ordinum suis potestatibus. Ratio principatibus. Amore proximi dominationibus. Intellectum thronis. Intelligentia cherubyn. Amore dei seraphyn. Timor namque de suppliciis et dolor de peccatis faciunt contemptum mundi et sui. Unde et virtutibus faciunt miracula, et et potestatibus expellat demonia. Spes de premissis et gaudium de premiis faciunt amorem dei et proximi. Quid sit anima et quomodo est similitudo omnium et capax omnium sic deus capax est ab omnibus.

Anima ad similitudinem totius sapientie facta omnium in se similitudinem gerit unde et a philosophis diffinita est omnium similitudo. Ut in se siquidem universa quibus deus apprehendit sive investigat, et omnibus similis existat, est sit una similis est terre per sensum, aque per ymaginationem, aeri per rationem, firmamento per intellectum, celo celorum per intelligentiam. Similis lapidibus per esse, arboribus per vitam, animalibus per sensum et ymaginationem, hominibus per rationem, angelis per intelligentiam, deo per intelligentiam. Et sic deus capabilis est omnibus et participabilis est deus omnibus, que naturaliter suo munere vel usu ex munere participat ab omnibus ad esse quasi sit et tamen illam ad ymaginem speciem qua ab aliis differt et secundum utrumque ad gaudium usum quo perfruitur. Tria in homine consistentia invenit qui quedam vestigia summe essentie ymagines et munus id est trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Trinitas quippe est in patre, species in ymagine vel in munere. Probat omnis unus divinitatis est ex munere. Tota namque modo quidem potest esse vis spiritus sancti, id est vis potestatis patris et filii. Communis et ipso munere est omnis usus gratie cum patre et filio. Ipse regit et erudit et consolatur et perducit esse ad eterna que ipse sine macula et ruga tradit regnum deo et patri, sicut a patre per filium et spiritum sanctum, id est vis potentie in spiritu divina ad nos descendit. Pater siquidem filium suum redemptorem qui redimeret suos. Consistit spiritus sanctus quasi adoptaret suos in filios. Filium dedit in pretium redemptionis, spiritum sanctum in pignus adoptionis. Se denique totum servat hereditatem adoptatis. Nec igitur de omni pietate difficilat quamvis nimio est eius miseria quam magna misericordia. Et quisquis ad eum toto corde clamavit exaudiet illum qui misericors est. Tandem siquidem virtus eius pectori vera domini quam ipsi peccatori accipere. Sic et festinat absolvere reum attonitum conscientie sue, qui plus cruciet ipsum compassionis quam ipsum miserum compassio sui. Capax est anima omnium que per rationabilitatem ad cogitationem et per concupiscibilitatem ad dilectionem universitatis capax invenitur. Sic est in anima et sed id quod anima naturaliter sensus cognoscens deum et diiudicans in deo et naturalis affectus que suo ordine et gradu diligat deum. Verum tamen facultates et qui istum cogitandi habet esse naturam cognitionem veritatis et ordinem dilectionis neque sunt ex gratia. Sicut siquidem mens rationalis sic ymago ita susceptibilis cogitationem et amorem vasa namque quod capit sapientiam scientiam vel admittit gratia repletum ne vacua sit.

Ad summum operum invenit. Quid sit anima et quomodo ipsa sit ex deo et in corpore sit posita.

Anima est substantia rationalis intellectualis a deo facta spiritualis non est dei natura sed potius

illa · investigat

sed anima capax est. Capax et particeps

cognoscendi et diligendi

timor

catā ex nichilo fcā .i. boni maliq; ē ɔutil. 7 id aliqñ ē mortl'.
iḡr ī dei mutat. et aud' dī cui' participatoē bt̄a ft̄ aliqñ
p'. et aliqñ ī mortl'. qm̄ sēsu. q̄ ei p' hāc uitā. vl' bn̄ vl' male
fit ante ē n̄ p'. n̄ pactis aīā cārnē gestis niūt. v' ī cārnē ī cludet
v' q'ā uolueit. s; ut iō p' ēē sūi forte pecci, aīe fuit libata. Dei
ē nutu aīa veīt ad coz. v' si s; ei' pceptum āgē vell7. meede ac
cipiat vite etne. et sotietatis āglo'z. si aūt ɔtēpnet pceās iusti
ssimas 7 amantissiās lucret. sūi doloris ɔtinui sūi igs etern.

A nīa id dcā ē. q' ad ui deo aīat coz. hēc vmīt **Ūdissīa aīe 7 spt.**
erit. sps ipā est aīā p' spali nā. vl' pco q' spuz 7 ī coz. applat ē.
sps. et aīa 7 sps. id ē fit ī hoīe. q̄uis aūt notet aīa. 7 aūt spc. sps
naq; ad sbā dr. aīa uō ad uiuificatoē. Ead ē ē eē. s; p petas
diuisa. Illa uit' et ide spē ē igr̄ ē uōē pdita sbā roal'. aīa uō ī q'
ē vita cor'. ɔq̄ dez ē q' pditeri aīā s'. saluā fā eā. 1. q's p p dim hic
vitā q' nē cor' viuificatoē ex aīa tpalr mor' ɔstat. lib'et̄ despexit
ī futō eadē cor' n̄ solū aīe vitā etnā recipiet. 7 īmor'le. Huā qd aīā
q' ī cor' hē ēē. 7 ēē cor' aīā putt 7 spē vocū p'. n̄ duc aīe sensual
7 roal'. alta q' hō uiuat. 7 altā q' v' q'dā putāt sapiat. s; vna
eadē q' aīa ī seīpā uiuit p ītell'm. et cor' vitā pbz p sēsū. huan
naq; cor' n̄ nasci n̄ viuē sn̄ aīā roal; p'. vegetat tn̄ 7 mouet
7 crescit. 7 huā formā ī utō recip. p'q' roalē aīaz recipiat. Sic 7
v'gulta 7 herbas sn̄ aīā mouī. et incrēntū hr̄ uidem'. Dup' q'dē
ē vita aīe. vna qua viuit ī se. alia q' uiuit ī dō. Duo siq'd sūt
ī hoīe sensus. vn' ītiō. 7 un' extior. 7 utq; boni sui hē. ī q' refic.
Sens' ītio refic' ī ɔtēplatoē dītatis. sens' extio ī ɔtēplatoē huanita
tis. Pptea ē dō fcs ē hō. ut totū hoīē ī se beatificar7. 7 tota ɔuīsa
tō hoīs eēt ad ip̄m. et tota dilc̄tō eēt ī illo. cū a sēsu cārnis vidēt
p cārnē. et a sēsu mtis. ptēplatus ɔtēploē. h̄ eēt totū boni hoīs
v' sui īgdet' sui egdet'. pascua ī foē s'. īueniret. pascua fōis ī cā
ne saluatoris. pascua int' ī diuinitate c'atoris. hoc boni mag' se
cutū ē mali. quā pdito bō qd̄ int' erāt. egssa ē aīa ad boā aliena
q' fōis erāt. et pactū fcē ē delectatoib; sēs; reqeseēs int' illas. n̄ at
tēdēs absētiā boni sui īt'ioris. eo q' suās ɔsoloēs ēnet ī bōis alieīs
Illa ē extio sēsu' cārnal'. bō suo utit'. ītior sēsu' mtis. q' obdormit
Nō ē cogsc' boā īt'ioris sēs'. q' ī ocēditate. boz' extioz capit'. Illa;
q' ī cārne uiuit. ī cārne sentit. et dolores cārnis fugit. iḡr p'. vulna
at aīe pt' ignat. n̄ medicinā qrit ī eis. Cū aūt mōtu fuit sēs' aīe
q' viuit ī cārne. tē viuificari īcipiet sēs' ille. q' sētiet. semipā. et
tē sciet dolores suos. et sētire īcipiet uulnia s'. q' tāto grui. q'to ipi
a mag' ē. obest malū. qd̄ mag' ē ītimū. 7 mag' pdē bonū q' mag' ē īti

S pē m'ltas mo'is **Q7 aīa pegssum adextioā amīt' ītioq; boā**
dī. Dr naq; spē dō 7 aer iste. et flat' aeis q' acorde recip'. 7 in
p totū cor' emiss' mortaluī vitā flatu necio ɔtiēt. Iste aūt sp's
uite aīa dici n̄ p'. q' aeris variet̄a dissoluit'. Dr spē aīa. siue
hoīs siue pecois. Dr sps mens roal'. v' ē q'dā scītilla. tāq oculi' aīe
ē mēs. ad q' ptiet cogtō. et ymago dī. ocl's aīe ē mēs. ab oī labe
cor' pura. mtis aspect' ē rō. ītell's. visio. t'a h' necīa s't v' sanos
oc'los hāt. v' aspitiat. v' uideat. Sanos oc'los hē. ē a mortaluī cu
piditatib; ē pgata. atq; remota. Aspiē ē ī dī ɔtēploē oc'los ɔtē
platōis fig. videt cū ī illa ɔtēploē ɔspiē q̄ta sit gaudia. q̄ta leti
q̄ta serenitas. q̄ta iocūditas. Sanitas fac' illā sēcurā. aspect' rcā.
visio beatā. Cū ē ab oī fece fuit liba. maculq; diluta. tē se
deiq; ī semipā libētissiē tēt. et n' s' metuit. cui nulla sua c'lpa
q' eq̄ arguit'. Et tē ī geti q'dā et ī cdibili fiducia pgit ī dm̄. 1. ī
ipā; uitatis ɔtēploē. aspectū siqdē rectū seqt' visio dī. q' ē finis
aspc'. Sic aīa sanat'. sanata īducit'. īducta refuit'. Spē 7 ē

q'dā uis aīe. mte īfeior. v' corlui rez silitu' exprimūt'. n̄ iste
spē cor' ē. s; cor' silis. Ite ē spū viui'. n̄ sē corlia. s; corb; silia
faties q'dē hoīs et uib' forīsec' nota est. et ī mente hē ymā s'.
ī corle q'dē. s; cor' silē. q'andiu q'. h' uiuabit plēnido. q' uib' fōis
psto ē. et ī mente mra hē ymā sua ī corle q'dē. s; cor' silez
ad q' recrim' cū clausis ocul' eā cogitam'. Qd ē ad cor' sēsu
ad cor' ī loco. h' ē ad aī ātiē sili'dō. cor' ī mente. et qd ē ī retio
vo' ad cor' visus visioēq; copl'toā. h' ē eadē ītētō votis ad
copulā ymagi' cor'. q' ē ī mente. et visioē cogtōis. Ille spē ē
fact' ad ym̄. et sili'dō dī. 1. q' ē cogtō vitatis. et amo' vitutis.
ymago siqdē ē ī cogtōe. sili'dō ī dilectoē. Ymago q' roal' ē.
sili'dō. q' spual'. heret siqdē vitati. nulla ī tpoita sbā. roal'
n̄ m q' roaciam. ītelligim'. et sapim' dm̄ sc̄t. spm̄. hunc aūt spm̄
apo'. mtē vocat ubi ait. Renouamini spū mtis vre. 1. mte. n̄. n.
ē aū spē mtis q' mens. sic corp' cāl's n̄ ē aū q' caro; **vn̄ dr**

M ens dr' a mene. mene aūt **mens 7 q'mo assil'et' lune**
grece latie luā dr. et sic luā ē s'c' 7 d'fic. et varia vicissitu' ɔmutat'
ī id tn̄ qd fuit pfcā q'dā nouitate se restituit. sic mēs nūc
cap' sūmus sit. nūc decid' ī ī fima. nūc se se referēs. s; falsa
redāgūt. s; ad corlia regēda ɔflectit'. n' etnis rōib; ī spiti
edis. vl' ɔsulendis adher7. Rō siqdē mtis aspē. q' boni ma
liq; discenit. v' ē' elig. dē q' dilig. q'res vniuersoz capax. 7
oīu rez silitu' ī sig'ta. oīā ēē dr. nal' q'dā po'. et nal' dig'ta
te. recto ī uisi'les rez cās. p ītelligētiā ɔphēd'. et visibles actu
aliū fōr' p sēsuū passioēs collig. et siū p sēs' ad sēsibilia exe
at. siū p ītellig' ad ī uisi'lia ascēdat. rez sili'es ad seipā trahit.
psitia cogscit. absētia ītellig. ig'ta īqrit. ī q' ī in ī uētis
v'sat. Rōale et ītell'ctuale n̄ m. q' roaciam. ītelligim'. 7 sapiz
ante dicam' q' ita fcā ad ymagi' dī. v' nulla ī tpoita nā. abq'a
vitate fort'. Mens ē ex eo dcā ē q' emineat ī aīa. p'lato'
siq'd uis aīe ē. a q' pcedit ītellig'. p ītellia; v'ez ipāz vitate;
ītellig'. p sap' dilig'. Sap' naq; ē amo' boi. sīu sapo' boi. a sa
pore siqd dr. cētis uisio ē ītellig'. gust' sap'. illa ɔtēplat'
illa dlectat'. Cū ab ī feriorib; ad suōra ascēdē volum'. p'
occurrit nob' sēs'. dein ymā. pcā rō. ītell's. ītellia. 7 ī sūmo ē
sap'. Summa naq; hoīs ē pietas. 1. cult' dī. Sēs' aīe est ea
uis. q' rē coseaz cor' pap' fō' psētes. ymā ē ea uis aīe. q' rez
cor'. cor' pap' fō' s; absētes. Sēs' naq; fō' ī mā pap' ymā
ēē mā. et ea uis q' ext' fō'ta sēs' dr. eadē vsq; ad ītimū ī n'
ducta ymā uocat'. ymagi naq; ɔ sēsu orit'. et h' ei diuisitates
ipi'q; variatoēs. m'lta vidz aīa canalib; oclis. m'lta q' fantastica
ymagiatoē ɔcip. et v'q; q' disted'. mouet'. erg'. 7 flu ctuatē vi'
n̄ a se egdiēs. s; ī seipā tāq ī mag' pētes spatō. puagat'. n̄ erat
ad illa. s; ī tatib; sīl. illa repsētat. hē siq'd ī se. q. q'tā latitudiē; lōgi.
et alti'. Naz pca — dī 7 oēs fōles ɔplectit'. p meditatoē vni
uisa q' apr' mūdi vs; ad finē dō p p salt mū opat' ē. meditat'.
p ɔtēploē. et q' sursūz sūt. celestia ɔtēplat'. Rō ea uis aīe ē q'
ī t'rez cor' nās. fō'. differēs. ppa. 7 accidēn. pap' o' ī cor'. s; n̄
ēē cor'. n̄ iōe sbsistēn. abstrah' ē a cor'. q' fūdāt ī corib;. n̄ ac
toē. s; ɔsideratoē. Illa nēpe ipī cor'. h' q' ēē cor' cor' ē. nullū unq; cor'
ē. Itell'ct' eā vis aīe ē. q' ī uisi'lia pap'. sicut āglos. dmoēs aīās et
oēs sp; c'atū. ītellia ea vis aīe ē. q' īmediate suppoit' dō. cēnit siq'd
ip; sūmū vez. et vē ī omutal'e. sic aīa sēsu pap' cor'. ymagiatoē
cor' sili'es. roē cor' nās. ītellectu. spm̄ c'atū. ītellia spm̄ ī c'atū. Qd
ē sēs' pap'. ymā repsētat. cogitat' fō'. igeniū īuestigat. rato
iudicat. mens suat. ītellia ɔphēd'. et ad meditatoē sui ɔtēploe

adtinet. Ingenium ea vis anime est sive intentio qua se extendit anima et exercet ad
incognitorum cognitionem. ars. i. via topicorum. Bonum ingenium est posse bene eligere
verum et fugere falsum. quia quidam bene nati sunt et faciles possunt. Illa quam animat et
quod addiscit hic quod profert. facile discernit propositum. Ingenium exquirit ignota
mens recedit iudicata et offert ad hec iudicandum. Sic fit ascensus
ab inferioribus ad superiora. et yma a summis dependent. Intellectus namque quedam
ymago est. et similitudo intelligentie. Ratio intellectus. rationis intellectus fantasticus. spiritus est et
supremum corporis. corpus igitur quedam similitudo ... et igni aer. aeri aqua. aqua
terra. Sensus informat ymaginationem. ymaginatio rationem. et facit scientiam sive prudentiam. Rursum
ratio accedens divina presentia. informat eam. et facit intelligentiam. et sapientiam. Est itaque
in ratione quoddam ad superna et celestia intendens. et id dicitur sapientia. Et est quoddam
ad transitoria et caduca respiciens. et id vocatur prudentia. Hec duo exercere
sunt quibus ratio consistit. Et dividitur se ratio in duo. sursum. et deorsum. Sursum
in sapientia. deorsum in prudentia. quasi in virum et mulierem. vir superior, et regat. mulier
inferior, et regatur. Unde dicitur. melior est iniquitas viri quam mulier benefaciens.
melior siquidem est quod per celeste desiderium accenditur. carni subtrahendo
necessaria. eam affligit. quam quod per carnalem affectum resolutus potius quod commoda sunt ei
satisfacere contendit. Quid iuvat in operationibus suis sensus. ymaginatio. ratio. intellectus. intelligentia
et quomodo se habent per modum lucis et ignis ad aspectum mentis et ad affectionem et divisio horum

Sensus iuvat exterius. quia oculus carnis quamvis ex natura habeat facultatem videndi tamen
nunquam tamen per se consequitur visionem. et aures auditum. nisi beneficio exterioris lucis
et soni. ymaginatio iuvat interius. quia ex sensibilibus concipit. Ratio iuvat interius.
quia et spiritus rationalis ex dono creatoris habilis ad cognoscendum verum et diligendum
bonum. nisi radio interioris lucis fuit perfusus et calore succensus. nunquam consequitur
per se sapientie cognitionem. seu caritatis affectum. Intellectus. et intelligentia iuvat superius. quia deus
ignis et lux est. Lux quidem splendorem emittens ex se. quo irradiat in se. illuminat
intellectum et intelligentiam ad cognitionem veritatis. Ignis vero calorem de se emittens
sed non admittens inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicut solem non
videt oculus. nisi in lumine solis. sic verum ac divinum lumen non potest intelligentia videre
nisi in ipsius lumine. unde propheta. In lumine tuo videbimus lumen. Cum est mortale hoc in
ducitur immortalitatem. et corruptibile. hoc induit incorruptionem. tunc mente puri
et corpore spirituales effecti. secundum modulum nostrum perfectius illuminatione contemplationis scie
mus. et per corporis incorruptibilis levitatem. Quomodo sciemus in patria

Volabimus mente per contemplationem. volabimus corpore per incorruptionem. discernemus
mente. discernemus corpore. cum sensus noster corporeus vertetur in rationem. ratio in intellectum
intellectus in intelligentiam. intelligentia mutabitur in deum. Sensus visibilia percipiunt. y
maginatio continet visibilium ymagines et similitudines. ad rationem pertinet
visibilium rationes. et diffinitiones. et invisibilium investigationes. ad in
tellectum. Ad intelligentiam spectant spiritualium et divinorum comprehensiones. et contem
plationes. Sensus vero et ymaginatio non ascendendo. sed intra manentes eam
aliquando deducere possunt. et quasi allegare quoddam contradictione ad quod non possunt pervenire
sicut quedam proportione intellectum. et intelligentiam. ratio iuvare potest. sed ad statum
eorum non valent ascendere. quoniam metas suas et proprios fines habent quos tamen
excedere non possunt. Sensus et ymaginatio communes ceteris animalibus. communia homines. videt siquidem
visibilia. et visorum recordatur. In quibusdam etiam sensibus nos superant. quoniam
usus fuit in brutis animalibus. quibus nichil datum erat in intellectu. ad
aplicandum in sensu. et sic tanto maior necessitas inducitur homini excellentioris
rationis. quanto maiorem defectum patitur sensualitatis. Ratio autem incipit ubi
ad occurrit. quia nobis cum animalibus non sit communis. Quedam igitur sunt infra rationem
quedam iuxta rationem. quedam super rationem. Infra rationem sunt. que sensu percipimus. sicut dura
et mollia. candida et nigra. calida et frigida. Iuxta rationem sunt et propria ad
rationem. que ratione percipimus. sicut commoda. et incommoda. iusta. et iniusta. Ratio
siquidem est quidam animi motus. visum mentis acuens. verumque a falsis distinguens.
Supra rationem sunt. que nec sensu docentur nec ratione persuadentur. sed aut divina revelatione
comprehenduntur. aut scripturarum auctoritate creduntur. sicut deum in trina substantia unum et
tribus personis substantialiter unum. Deus siquidem est vera unitas. ita quod nulla

singularis. et ideo motibus rationis non subiacet. quia id non est nisi de quo agitur.

Anima est spiritus intellectualis. Quid sit anima et cur una sortitur diversa vocabula.
rationalis. semper vivens. semper in motu. bone maleque voluntatis capax. una sit.
Secundum benignitatem creatoris. atque sui operis affectum. variis nuncupatur
nominibus. Dicitur namque anima dum vegetat. spiritus dum contemplatur. sensus dum
sentit. animus dum sapit. Dum intelligit mens. dum discernit ratio. dum re
cordatur memoria. dum vult voluntas. Ista tamen non differunt in substantia. quemad
modum in nominibus. quoniam ista omnia. una anima est. proprietates quidem di
verse. sed essentia una. Spiritus tamen et anima possunt esse differentia. quia omnis anima
spiritus. sed non omnis spiritus anima. Anime duplices actiones sunt. relinquat
ad carnem. Sed manet et sic. cum sit simplex et invisibilis. videtur tamen posse
secundum potentias suas se extendere. et ostendere. Per concupiscibilitatem namque appetit.
per irascibilitatem contempnit. per rationabilitatem vero utrumque discernit. tota
anime esse in hiis potentiis consistit. Non per partes dividitur. cum sit simplex
et individua. Et si aliquas partes habere dicitur. ratione potius similitudinis. quam
veritate compositionis intelligendum est. Simplex substantia est anima. non minus est
ideo in substantia. quam anima. sed una eademque substantia. Secundum diversas potentias diver
sa sortitur vocabula. Has potentias habet anima quas corpori miscetur. Naturales si
quidem sunt ei. non quasi aliud sit quam ipsa. Tota namque anime substantia in hiis tribus plena
et perfecta consistit. i. in rationabilitate. concupiscibilitate. et irascibilitate. et quasi quadam
sua trinitate; et tota hec trinitas quedam anime unitas. et ipsa anima velud deus
est omnia sua. et anima quedam sua habet siquidem naturalia. et ipsa omnia est. Anima est
sue vires. et sue potentie sed non sue virtutes. Potentie namque eius et vi
res idem sunt quod ipsa. habet accidentalia. et ipsa non est sue vires. et
sue virtutes non est. non enim est sua prudentia. sua temperantia. sua fortitudo. sua
iustitia. Potentie autem possunt dici vires. et vires potentie. Quomodo anima colligatur
Quibusdam affectibus. et quadam anime et unione est corporis. et unitate persone
amicitia anima corpori iungitur. secundum quam amicitiam. nemo carnem suam
odio habuit. Societatem namque illius. scilicet eius societate perfruitur. et ...
tamen contentione diligit illud. amat carcerem suum. et ideo libera esse
non potest. doloribus eius vehementer afficitur. et formidat interitum quem mori
non potest. timet defectum eius propriam deficere non potest. Colorum speculatione pa
scitur. sonoribus delectatur, auditibus. suavissimis recreatur, odoribus.
Larga epulatione reficitur. et licet hiis rebus ipsa utilitate non utatur. quasi
tamen merore affligitur si subtrahuntur. Hinc namque nunquam subrepunt
vitia contraria rationi. dum anima dilecto corpori indulgentius indulgens
remittendo locum noscat prebere peccato. Presensu quoque progreditur anima
ad corpus movendum. et vivificandum. Sicut etiam somnia sunt in visione
corporis. quibus secundum naturalem contemperantiam. fluit. et defluit omne quod idem corpus
vegetat et regit. Sunt et utique quedam similia corporis. i. ad supremum
et spiritus ad infimum. quibus sine naturali confusione. personali tamen unione. facile coniun
gi possunt. Similia est gaudent similibus. Itaque anima. que vere spiritus est. et caro que
vere corpus est. in suis extremitatibus facile uniuntur convenienter. i. in
fantastico anime. quod corpus non est. sed simile corpori. et sensualitate carnis
que fere corpus est. et quasi fere spiritus est. quia sine anima fieri non potest. Hic est supremum anime
i. intelligentia. summum mens. ymaginatio. et similis sunt generis superioris. i. divini. unum
et eius susceptiva esse potuit. et ad unionem plene quando ipse vo
luit. absque diminutione. ad plenam unionem eius eternitatis suscipere potuit.
et illud minus est. est quasi in sensu et in memoria pecudis. quedam est immu
tatio vel unitio rationabilitatis. et in appetitu voluntatis. et in hiis quasi re
fugit replicationis. Spiritus namque corporeus. quotiens vere corporeus et sensu
naturalis fit multa discernit. et in concupiscentia. et natura vasorum replebat. Hec
siquidem vita corporea. constituta gradus interiorum. quibus ad yma sume vite
perficitur. Primus et est gradus corporee vite est vivificatio. Secundus est presensus. ig
diens ymaginationem. Tertius per ymaginationem acceptorum memoria. Quartus secundum sensuum pas
siones. quedam sine discretione prudentia. in qua quodque quodam rationis ymago

est. et nulla vis est. In his omnibus corporea vita spiritualem vitam imitatur.
Cor. ideo quod sentit. Cerebrum. ideo quod sensum accipit. Cor. ideo quod ceptum retinet. Cor. ideo quod sive in ymaginationis sive in sensibus. sed quoniam omnis sensus suum ad appetendum sive ad fugiendum se in se flectit. Convenientissima autem media sunt carnis et anime sensualitas carnis que maxime ignis est. et fantasticus spiritus qui igneus vigor dicitur. unum quoniam duabus locis aut. Igneus enim ille vigor et celestis origo. Unum societas carnis et anime. spiritus vite et limus terre. Sic enim scriptum est. Fecit deus hominem de limo terre. et inspiravit in faciem eius spiraculum vite. id est dans ei sensum et intellectum. ut per sensum lutum sibi associatum vivificaret et per intellectum regeret. et ut per intellectum ingrederetur et contemplaretur divinam sapientiam. et per sensum egrederetur foras et contemplaretur opera sapientie. Intellectum illustravit. sensum foris decoravit. ut in utroque refectionem inveniret. intus ad felicitatem. foris ad iocunditatem. Sed quia bona exteriora diu stare non possunt. missus est homo ab exterioribus ad interiora redire. et ab interioribus ad superiora ascendere. Tante siquidem dignitatis est humana conditio. ut nullum bonum preter summum ei sufficere possit. Per hec fuit miraculo quod tam diversa et divisa ab invicem potuerunt coniungi. Nec minus mirabile fuit quod limo nostro seipsum coniunxit. ut sic invicem unirentur deus et limus. tanta sublimitas et tanta vilitas. Nichil enim deo sublimius et nichil vilius limo. Mirabilis fuit coniunctio prima. mirabilior fuit et secunda. Nec minus mirabilis erit et tertia cum homo et angeli et deus unus erunt spiritus. Eodem namque bono bonus est homo quo bonus est angelus eodemque deo uterque est beatus. In tantum ambo corpori eadem que vocantur eodemque spiritu sancto capiuntur. Si enim tam distare natura carnis et anime ad una confederatione atque amicitia deus coniungere potuit. neque erit ei impossibile rationalem spiritum quisque ad consortium trium colligat humiliatus est. eodem corpore glorificato ut sit equalis quod fuit factum ad consortium beatorum spirituum qui in sua puritate persisterunt exaltare. atque ad sue glorie participationem sublimare. Nobis siquidem sola caritas nulla necessitas illum cogit altissimum ut sue beatitudinis participes faceret. Si ergo tantum gaudium et tanta letitia est in vita ista temporali. que constat ex presentia spiritus in corpore corruptibili. quale et quantum gaudium est in vita eterna que constat ex presentia divinitatis in spiritu rationali. Subditur ergo corpori anima. ut anima deo. et unus spiritus est cum eo. ita tamen sibi humiliatur permansit. et gratia sui conditoris per glorificationem exaltatur et augetur. Ex carne et anima constat homo. et utrumque bonum suum habet. in quo gaudet et exultat. Bonum anime est deus et affluentia dulcedinis sue. Bonum carnis mundus est et abundantia iocunditatis sue. Sed mundus est exterior. deus vero interior. Nichil est deo interius. nichil eo presentius. Interior est omni re. quia in ipso sunt omnia. Exterior est omni re. quia ipse est super omnia. Abhinc a mundo ad deum revertentes. et qui ab ymo sursum ascendentes. per nosmetipsos transire debemus. Ascendere enim ad deum est intrare ad semetipsum. et non solum ad se intrare. sed ineffabili quodammodo in intimis seipsum transire. Qui enim interius intrans et intrinsecus penetrans seipsum transcendit. ille veraciter ad deum ascendit. Ab his ergo mundi distractionibus cor nostrum colligamus. et ad interna gaudia revocemus. et si cor nostrum semper tenere non possumus. saltem ab illicitis cogitationibus restringamus. ut aliquando in die contemplationis lumine figere valeamus. Hec est requies cordis nostri. cum in dei amore per desiderium figitur. Hec est vita cordis. cum deum suum contemplatur. et ipsa sui contemplatione et sua reficitur. Et dulce est illi semper ad considerandum. quod ad amandum et laudandum semper est suave. Nichil est ad beatam vitam presentius. ut quasi velut clausis carnalibus sensibus extra carnem mundumque affectum copiam intra semper conticescere. alienum affectum a mortalium cupiditatibus. sibi soli et deo loqui.

Quod anima movet et amministrat corpus per ignem et aerem et ideo non movetur corpus post ascensum anime.

Cum anima sit incorporea per subtiliorem naturam corporis sui. id est per ignem et aerem. que in ipso quodammodo precellentia sunt corpora. et ideo subtiliora corpora amministrat. Ista siquidem prius accepit motus anime vivificantis. eo quod in corpore nostro sunt propinquiora quam humor et terra. ut ad corporis ministerium totam molem amministret. Illis enim his duobus vel in corpore sensus vel in anima spontaneus motus. Ignis et aer quia levia sunt movent terram et aquam que gravia sunt. Propter quod corpus post anime abscessum non movetur. quia ignis et aer quorum presentia in corpore terreno et humido tenetur ut omnibus sibi contemperatis. per eorum anime abscessum ad superna evadunt ac sese expediunt. Corporis autem compositio sic fit. Corpus constat ex ossibus. nervis. ossa. consilia ex humoribus. humores ex cibis. Cibi ex elementis. et nil horum est anima. sed instrumentis tanquam in organis agit. et prius corpori consulit et huic vite. in quo factus est homo in animam vivam. Que cum temperata et coadunata fuerint congruunt vivificationi. et nunquam recedit anima. Sin discrepantia et confusa fuerint in vita recedit anima. secum trahens sensum. scilicet ymaginationem. rationem. intellectum. et intelligentiam. concupiscibilitatem et irascibilitatem. et ex his secundum merita ad delectationem suam vel ad dolorem. Corpus autem quod prius integrum tanquam contemperatum et disciplinatum ut melos musicum in se continebat. et tactu resonare. nunc sine fructu exergiosum et inutile iacet. Anima vero recedentibus ad regiones suas elementis corporibus. nichil habens in quo vires suas exerceat. requiescat ab his tamen motibus quibus corpus per locum et tempus movebat. ipsa propter illocabilis mota. Corpus et si organum perit. sed non melos. quod organum movebat. Anima enim interdum et corpore posita propter movetur. vel reminiscendo quod oblita fuerat. vel discendo quod ignorabat. vel volendo quod volebat. Per locum iam non movebitur. quoniam per loca spatia non distenditur. Deus autem corpore neque est ut sit. neque tempore ut alibi sit. et causam ut alicui. neque forte ut ad vel. neque aliquo genere subiectus in quo subsistat vel aliquo consistat.

Quod anima est vita presentia et quod nunquam est futura que angelorum fruitur sive preceptis dei quod caritas per quod complacuit creatori.

Habet anima quandam propriam naturam omnibus his mundanis molibus elementis excellentiorem. que vivat ut non possit aliquo fantasia ymaginum corporalium quas per sensus carnis percipimus cogitari. sed mente intelligi. vitaque sentiri. Intelligi per se tamen non potest. Hec est enim corporis. vis deus non vita sive sensibilis que est in animalibus. sed vita in vita presentia. Sed minor quam angelorum future. sed ex precepto sui creatoris hic vivit. Preceptum eius est ut in dilectione maneamus. Manere in dilectione. Per dilectionem namque talem se caritas complacuit ut eam ipse habet et in ipso manet cum delectatus gaudens et exultans per dilectionem creatori suo et sic invicem caritas complacita est. solumque est dilectionis vinculum quod ligat utrosque indiscrete. Per amorem dei omnes ei adhereamus. per amorem proximi omnes ad invicem unum simus. ut bonum omnium fiat singulorum. Et quod quisque in se non habet. in alio possidat. Caritas est via dei ad homines et via hominum ad deum. Per caritatem namque venit deus ad homines et factus est homo. Per caritatem homines diligunt deum. eligunt deum. ad deum perveniunt. Hec familiaris est deo caritas ut ipse habitare nolit ubi caritas non est. Si ergo caritatem habemus. deum habemus. quia deus caritas est. Miser homo quantum debes diligere deum tuum qui me fecit cum non eram. redemit cum perieram. Non eram et de nichilo me fecit. non lapidem. non arborem. non avem. non aliquid de animalibus. sed hominem voluit me esse. Dedit michi vivere. sentire. discernere. Perieram. ad mortalem descendit. mortalitatem suscepit. passionem sustinuit. mortem vicit. et sic me restauravit. Perieram et abieram. quem in peccatis meis eum vendiderat. venit ille post me ut redimeret me. et tantum dilexit me. ut sanguinem suum pretium appenderet pro me. talique pacto reduxit me de exilio. et redemit de servitio. Nomine enim suo vocavit me. ut memoriale sui esset semper apud me. unxit me oleo letitie quo ipse erat unctus. ut ab uncto esset unctus. et a christo diceretur christianus. Hic gratia eius et misericordia semper prevenit me. De multis namque periculis sepe liberavit me. liberator meus. Cum errabam reduxit me. Cum peccabam corripuit me. Cum contristabar consolatus est me. Cum desperabam confortabat me. Cum cecidi erexit me. Cum steti tenuit me. Cum ivi duxit. cum veni suscepit. Hec et multa alia fecit michi deus meus. de quibus erit michi dulce semper loqui. semper cogitare. semper gratias agere. ut pro omnibus beneficiis suis possim eum laudare et amare. Cum enim caritas sit presidens. custos eorum agens et tamen singulis que omnibus providens. ita totum

singulos implens. unumquemque presens.

affici

et sua

ad custodiam nostram nudo occupatum. sic omnium oblitus sit. et in solo intendere velit. Semper se presentem exhibet. semper se paratum offert. si me paratum invenerit. Quocumque me verto non deserit. nisi ego eum prior deseram. Ubique fueto non recedet a me. quoniam ubique est. Quocumque ierit invenio eum. Cui quod possum esse quicquid facio presens assistit. ut potest perpetuus inspector omnium cogitationum. intentionum et actionum mearum. Cum enim hoc diligenter considero. timore pariter et rubore confundor. quod illum michi ubique presentem. et omnia occulta videntem intueor. Multa enim sunt intus de quibus coram oculis eius erubesco. et per que valde ei displicere timeo. Nec pluribus omnibus que illi repedam. hec. nec tamen non diligam. non enim melius nec decentius quam predilectorem repedi potest. quod predilectore datum est. Hic potest me dixisse videor. sin non forte potest in litatem nec et huius quod mecum sentit. quod ego sentio. Quod anima est vita corporis et ex corpore mors est anime et quomodo altrinsecus tenseat in nisi certis.

Anima presentia sua corpus vivificat. et sic colligatum est ei. ut cum velit se inde segregare non possit. ideo retinere est iussione creatoris audicitur. Juncta sigillo anime consistit vita corporis. et de morte corporis discedit mors anime. Hinc est anima vitam suam facit carnem vivere. et de forma ne sue iungat animando. sic caro per corruptelam sue mortem. anima sic cupiditatibus illicitis alligavit. occidit et cum altera ne videat alterius transit utraque in tuctatis nostre. id est anima carnis in spiritualem. anima virtutibus si presset. anima anima carnalem vicere eius efficitur. Anima tamen de morte nichil habet potest. nisi preventa ei fuit separatum. Itaque caro ad vitam retinere potest. nisi ab anima fuit inrogatum. et alia talis nature transire potest. nisi vivis anima infecta anima virtutibus deserta fuerit. Hoc insignita est anima quod artibus docetur eruditus ut divina sapiat et humana teneret atque sic cetera animalia docentem excellat ut potest substantia rationis id est spiritualis.

Quod anima est immortalis. unde ipsa est dei filii. et tamen aliquando mortalis. Immortalis est anima ne a sui creatoris filie discipline videatur. Solo enim potuit esse ymago et filii dei. si mortis termino clauderetur. Secundum quendam modum vite quem nullomodo amittere potest immortalis est. Secundum vero quendam mutabilitatem quod potest vel melior vel deterior fieri. mortalis est. et sic mortalis est enim beate vive potest. scilicet in mortem amittere non possit. Respectu vero dei corporea est. Illic enim incorporeum nostram credendum est. potest solum deum preter et filium et spiritum sanctum quod ex eo incorpore et invisibilis dicitur. quod infinitum et circumscriptus est. Unde per omnibus mortis sufficies scriptum et idipsum et ubique sit in seipso invisibilis et incorporeus esse dignoscitur. Omnis vero rationalis creatura est corporea. angeli et omnes virtutes corporee. si scilicet non carne subsistunt. Ex eo intellectuales naturas corporeas esse dicimus. quod loco circumscribuntur. sic anima humana que carne clauditur. Que ideo esse in loco et localis dicitur potest. quia cum tota loco est in alio non est. localis vero. quia cum alicubi est tota alibi presens non esse. Non tamen habet corporalem dimensionem. ut corporale est circumscriptum. quoniam corporalis quantitas expers est. Sed quia per presentiam et operationem sui opposite in loco concluditur localis et ipsa dicitur. Veruntamen non sic corpus est in loco assignatur principium et medium et finis. Respectu incorporee nature quod sumere in commutabilis ubique est. corporea est anima. quoniam tale quid non est ipsa. Nec tamen per longum spatium transfunditur vel movetur. ut maiore sui parte maiorem occupet locum. et minorem breviore. minorque sit in parte quam in toto. Per omnes siquidem corporis particulas tota simul adest. nec maior in maioribus. nec in minoribus minor. Sed alicubi intensius alicubi remissius. sed in omnibus tota est. Sicut enim deus ubique est totus in toto mundo. et in tota creatura sua. sic anima ubique est in toto corpore suo tamquam in mundo suo. intensius tamen in corde. quemadmodum deus dicitur principaliter esse in celo.

Quod anima est incorporea quia tota ubique in corpore et tota agit in omnibus sensibus et

In sensibilibus corpore est anima. in omnibus viribus suis. et quoniam tota agit ipsa est sine

Sic enim visibile esse corpore esse. palpabilis esse. et partes habere. nec simul aliud tota in uno loco esse posse. Similiter est corpore. anima simul tangi potest totum enim quoniam simul totum tangere potest anima vero in quibus eque sensibus motibus vel actibus tota simul adest. tota videt et tota visorum meminit. tota audit et tota sono

renuntiatur. tota odorat et tota odores recolit. tota pliguam et palatum sentit et discernit. tota tangit dura et mollia. tota simul approbat vel improbat. Calida vel frigida summo digito tota discernit. tota est visus. tota est auditus. tota meminit. et est tota meminit. tota est memoria. et est vult. tota est voluntas. est tota cogitat. tota est cogitatio. est tota diligit. tota est dilectio. Potest namque ex parte cogitare et ex parte diligere

Quod anima variis affectionibus excercetur ad virtutes et que sint proprietates singularum

Habet anima affectiones quibus exercetur ad virtutes. virtutum cardinalium

Dolor namque de peccatis. et timor de suppliciis. Desiderium de premiis et gaudium de premiis quodammodo exercitata sunt virtutes. Hec virtutes quibus instruitur et amatur christiana vita. Prudentia namque scit quid debeat facere. Temperantia habet contra presentia. fortitudo contra adversa. Justitia quod scit quod eque debeat reddere. Prudentia est scire quid possit. fortitudo facere quod possit. temperantia presumere quod non possit. Justitia non velle plus quam possit. Prudentia est in eligendis. temperantia in utendis. fortitudo in tolerandis. Justitia in distribuendis. Prudentia est nichil preter eundum appetere. et nichil preter iustum velle vel facere. Temperantia est nichil preter tempora tamen et quecumque agimus vel cogitamus ad deum omnino dirigere. Fortitudo est terrenas cupiditates non solum reprimere. sed et penitus oblivisci. Justitia est omne animi cogitationes ad solum deum erigere. cumque tamquam nichil alium sit solamentis anime intueri. Hec anima sacramentales virtutes quibus initiatur id est fidem. spem. sacramentum baptismi. confirmationis. unctionis. quibus deo consecratur. Hec virtutes quibus perficitur et quibus deo coniungitur. ut est humilitas. puritas. et caritas. humilitas deo subicit eam. puritas iungit. et caritas unit. Hec quod anima vires quibus corpori coniungitur. Quarum prima est naturalis. secunda vitalis. tertia animalis. Et sicut ether et universus et vertices et peccata omnia tenet. omnia implet. omnia sustinet. omnia superexcellit. omnia complectitur. sic anima huius tribus viribus per totum corpus diffundit. non localis distinctione sive distensione. sed vitali intentione. Naturalis vero operatur in epate sanguinem et alios quosque humores quos per venas ad omnia corporis membra transmittit. ut inde augeatur et nutriatur. Vis ista quod faria est. Quod inde namque in appetitivam. retentivam. et distributivam. Appetitiva quod necessaria sunt corpori. appetit. retentiva. supra retinet. donec ex illis vera digestio fiat. expulsiva nociva et superflua expellit. distributiva bonorum aborum humores omnibus membris distribuit prout cuique expedit.

Vis vitalis

Vis vitalis est in corde. quod ad temperandum fervorem cordis aerem attrahendo atque reddendo vitam et salutem toti corpori tribuit. aere namque puro sanguinem purificat. et per totum corpus impellit per venas. que arterie vocantur. quarum motu temperantia vel distemperantia corporis phisici considerant.

Vis animalis

Vis animalis est in cerebro. et inde ugentem facit. id est sensus corporis. unde et quoque vocem edere. membra movere. Tres namque ventriculi sunt. unus anterior a quo omnis sensus. et alter posterior a quo omnis motus. tertius inter utrumque medius id est rationalis sensus corporis. sic sunt que est in corpore subtilissimus et obliquus ille anime et visionis que cetera. Lux primum per oculos ipsum diffidit emmittens in radius oculorum ad visibilia intuenda. Deinde mixta quodammodo primo cum aere puro celestis. est aere caliginoso atque nebuloso celestis. est corpulentiore humore carnis. est terra consimilitudine carnis sensus. est ipso sensu oculorum perficit. ut ipsa excellat. Iste sensus quia in sola facie plantatus. ideo sepe arbitri quoniam in facie insufflavit deus homini spiraculum vite est factus est in animam viventem. Anterior quoque pars. exterior nutriens sponte. quia iste ducit illa sequitur. ab illa motus. sic consilium precedit actionem. Iste vires tam anime quam corporis dici posse. quia ab anima in corpore fiunt. nec sine utroque fieri posse.

Vis fantastica

In prima parte cerebri vis animalis vocatur fantastica. id est ymaginaria. quia in ea corporalium rerum similitudines et ymagines continentur. unde et fantasia dicitur. In media parte cerebri vocatur rationalis. quia examinat ibi et diiudicat ea que per ymaginationes representantur. In ultima parte vocatur

Sic corpora cit

rationalis

et imo tum
·n·

expulsiva

pulsatiles

memorialis · que in continuo [?] mentium voce indicata · **quod anima patitur**

Aliud est itaque in nobis quod corporum sentimus **a fantasiis et agitur in sompnis**
quod · v · corporis sensibus facimus · et quae nec corpora nec corporum similitudines conspicimus · sed illas res quae non habent ymagines sui similes · sicut est deus · et ipsa mens rationalis vel intellectualis vel animus · sicut et virtutes · prudentia · iusticia · caritas · castitas · pietas · et queque alie sunt · quas intelligendo vel cogitando enumeramus · discernimus · diffinimus · Porro anima non est corporea · quamvis non omnis similitudo corporis corpus est · Dormientis est · et in sompnis tibi silia corporea apparebunt · nec id corpus tuum · sed anima tua · nec vero corpus sed similitudo corporis tui · Iacebit enim corpus tuum et ambulabit ipsa · Tacebit lingua corporis tui · loquetur ipsa · Clausi erunt oculi tui · videbit illa · et ita erit tota et integra in similitudine carnis tue · In hac similitudine que per loca cognita vel incognita discurrit · consistit leta vel tristia · anima autem mortui · sicut dormientis · in ipsa similitudine corporis sui sentit siue mala siue bona · non sunt tamen corporalia · sed corporibus similia · quibus anime corporibus exute assistunt siue bone siue male · cum et ipse corporibus similes sibimet appareant · sunt tamen vera leticia et vera tristicia facta de substantia spirituali · Certum nempe est · quoniam spiritualis natura in nobis esse ubi corporalium rerum similitudines · aut formantur aut formate ingeruntur · siue cum presentia aliqua corporis sensu tangimus · et continuo eorum similitudo in spiritu formatur · et in memoria reconditur · siue cum absentia nota · vel que non novimus cogitamus · ubi ita formetur quoniam spiritualis intellectus · Innumerabilia quae pro arbitrio vel opinatione fingimus · que vel non sunt · vel esse nescimus · Innumerabiles quoque et alie forme rerum in animo nostro versantur · vel cum animo facimus · vel faciamus siue modo aliquo spiritu rapiente tollitur anima in huiusmodi videndo siue bona siue mala assumuntur · Summa quoque intentione cogitationis · vel aliquo vi morbi ut freneticis per febrem accidere solet · siue commixtione cum alio spiritu · siue boni siue mali · ita corporalium rerum ymagines in spiritu exprimuntur · tamquam corporis · ipsi corporis sensibus presententur · ut absentia tamquam presentia adesse videantur · et quod non sunt tamquam presentialiter assint · Dormientibus quoque vera vel nichil vel aliquid significantia · Unde sepe ymagines rerum corporalium · tanta expressione illis presentantur in sompnis · tamquam ipsa corpora presententur vigilantibus · ubi et tunc si omnes dormientium et veram commixtionem vigilantium non discernat · sed continuo eius caro moveatur contra propositum sui · vel contra licitos mores concubere videatur · et quod naturaliter collectum est · per genitales vias emittat · Hunc modum casti vigilantes cohibent · et refrenant · Dormientes ideo non possunt · quia in ipso non habent ymagines corporalium expressione · quas caro naturaliter movetur et sequitur quod per motum sequi solet · et quod sine peccato a vigilantibus fieri non potest · Sic etiam in spiritu corporalium rerum ymagines apparent et multa pro arbitrio fingit · vel preter arbitrium demonstrat · Ipsa namque anima quia per corpus non permittit alia corporalia sentire · vel ad corporalia vim sue intentionis dirigere corpore sopito spiritu [?] similitudines · aut ipsa agit sicut et ymagines corporum cogitando ex seipsa versare assolet · aut oblatas intuetur · et ad eas videndas aliquo spiritu assumuntur · **Quid sit anima et unde fit cum non fit · et quod nec corpus amiserit et · Et quid spiritus visione et quomodo angeli imprimunt in nas [?] · et de revelatione in sompnis ·**

Anima est substantia spiritualis · simplex · et indissolubilis · in corpore passibilis · atque mutabilis · Carens pondere · figura · et colore · Non est concedenda pars sed creatura dei · Nec quod de substantia dei · vel de aliquo elementorum materia · sed ex nichilo est creata · Si enim ex semetipso deus eam fecisset · neque quod [?] volutatem aut mutari vel missa esset · Sicut autem ex celis facta sunt corpora · est sic in corpore · id est · igitur hominis originem · initium habet · finem non habet · et est sic spiritualis natura · nichil habet mixtum concretumque terreni · nichil humidum · aereum · vel igneum · nullum habet colorem · nullo loco continetur · nullis membris circumscribitur · nullo spatio finitur · sed ita est · cogitanda · et intelligenda · sicut sapientia · iusticia · et cetere virtutes · ab omnipotente create · Illa anima invisibilis est · et invisibiliter in corpore manet · et de corpore invisibiliter egreditur · Per corpus corpora videt · sicut celum et terram · et que in eis conspicua sunt · Oculis mentis spiritum · et corporum similitudines intuetur · Deum [?] enim corpus non est · et tamen animo est · in a recte · spiritus dicitur · Secundo quod animae electa et spirituali imprimitur in anima · ubi mare corporum expressas quasdam rerum similitudines in spiritu videat · Sed et intellecta ea · que nec corpora · nec corporum formas habent conspicit · sicut est iusticia · sapientia · velud ipsa mens · et omnis anime affectio bona · Ista tria genera visionum manifesta sunt · Primum corporale · quo per corporis sensus corpora sentiuntur · Secundum spirituale · quo corporum similitudines spiritu non mente cernuntur · Tertium intellectuale · quo ille res · que nec corpora · nec corporum formas habent conspiciuntur · Intellectuali visione nunquam fallitur anima · In corporali vero fallitur cum in ipsis corporibus fieri putat · quod fit in corporis sensibus · Sic navigantibus mare videtur terra moveri que stat · et intuentibus celum sydera stare que moventur · et divaricatis radiis oculorum · res una duas formas habere videtur · et unus homo duo capita · et in aqua remus videtur fractus · et multa huiusmodi · In visione spirituali anima fallitur · et illuditur · quoniam ea que videt · aliquando vera · aliquando falsa · aliquando perturbata · aliquando tranquilla sunt · Ipsa autem vera · aliquando futuris omnino similia · vel aperte dicta · aliquando obscuris significationibus · et figuratis locutionibus prenuntiata · In extasi vero · quando ab omnibus corporis sensibus alienatur et avertitur anima · amplius quam in sompno · sed minus quam in morte fallitur · sed ipsa mente divinitus adiuta · vel aliquo visa exponente · sicut in apocalypsi Iohanni exponebatur magna revelatione · Cum enim bono spiritu assumitur anima falli non potest · quia sancti angeli miris modis visa sua facilitate · quadam hac in potenti unitione · vel coniunctione nostra esse faciunt · et suam visionem quodam ineffabili modo in spiritu nostro formant · Ipsi siquidem hiis corporalibus indicandis · vel ministrandis presunt · et eorum significativas similitudines ita discernunt · et tanta potestate quodammodo tractant · ut eas possint hominum spiritibus revelando miscere · Sic enim quod angelus domini apparuit in sompnis Ioseph dicens · Noli timere accipere mariam coniugem tuam · Et iterum · Tolle puerum et matrem eius · et fuge in egyptum · Deus autem per prophetam dicit · Effundam de spiritu meo super omnem carnem · et iuvenes vestri visiones videbunt · et senes sompnia sompniabunt · Sunt alia visa usitata · et humana · que et ex ipso spiritu nostro existunt · vel ex corpore spiritui nostro · quodammodo suggeruntur · sicut sunt affecti a carne · vel animo · Non enim solum vigilantes homines · curas suas cogitando versant in similitudinibus corporum · verum et dormientes hi sompniant · quibus indigent · Illa et negotia sua gerunt ex animi cupiditate · et epulis poculisque inhiant · inhiat · si forte esurientes sitientesque vigilantibus · et quadam occulto instinctu ingestas esse cogitationes quas divinaret novimus · sicut cayphas pontifex prophetavit · cum eius intentio vellet prophetandi non haberet · Multa videt anima · et eadem est una visionum siue in vigilantibus · siue in dormientibus · siue in egrotantibus · quoniam non ex alio genere sunt que videt · quam ex nostra spiritus · in quo sunt similitudines corporum · Obturatas namque habent vias sentiendi · ut non videant · que vigilantes videt · Visa siquidem freneticorum similia sunt visis sompniantium · visa et sompniantium similia cogitationibus vigilantium · Dormientibus quippe in cerebro consopitur via sentiendi · que intentionem ad oculos ducit · Ideoque ipsa intentio in aliud aversa cernit visa sompniorum · tamquam species corporales assint · ut in dormiens vigilare videtur · Ego autem multo amplius admiror · et vehementius stupeo · quanta celeritate in se anima facilitateque fabricet ymagines corporum · et que per corporis oculos videt · ut freneticorum · vel sompniantium · vel in extasi visiones · quaeque tamen illa nostra visorum est · et procul dubio corpus non est · nec enim corpus visa illas ymagines in spiritu faciunt · nec eadem vim habent · ut aliquid spirituale formet · sed ipse spiritus in seipso celeritate mirabili · ut potente spirituali intellectuali et rationali · **De v generibus sompniorum secundum macrobium**

Omnium que sibi videntur dormientes videre · v genera sunt · videlicet oraculum · visio · sompnium · fantasma · Oraculum est · cum in sompnis apparens aliqua gravis persona siue sacerdos · vel etiam deus eventura quod aperte · vel non eventura faciendum vel vitandum denuntiat · Visio est cum id quis videt quod eodem

nisi quod appareat evenire. Somnium figuris est tectum, et sine interpretatione intelligi non potest. Somnium est cum quis quod vigilans fatigaverat agens, se dormientibus, sicut est cibus vel potus, vel aliqua studia vel ars vel infirmitas. Sunt namque studia quae quis exercuit somniat, et sollicitarum artium simulacra et ipsa animi apparent. Iuxta etiam diversitates infirmitatum diversa accidunt somnia. Et secundum mores et humorum varietates: isti nigra, illi alba. Fantasma est cum quis vix dormire quis cepit et adhuc vigilare se existimat, aspicere aliquem spiritum vel aliquas personas, se graviter opprimentes. Quod quidem nil aliud est nisi quaedam fumositas a stomacho vel a corde ad cerebrum ascendens, et ita vim animalem vehementer comprimens.

Dicitur et humana opinio quod quadam **Quod homines vertuntur in bestiales figuras** arte mulierum et potestate demonum homines converti possunt in lupos et iumenta, et quaeque sunt necessaria portare possunt, et peracta opera iterum ad se redire. Nec fieri in eis mentem bestialem, sed rationalem humanamque servari. Hoc sic intelligendum est, quod demones naturas non creant nec mutant, sed ad tale facere possunt ut videatur esse quod non est. Nulla enim arte vel potentia animus nec corpus in membra et lineamenta bestialia converti valet potest. Sed fantasticum quod hominis cogitando sive somniando per rerum innumerabilium genera variatur, et cum corpus non sit, corporum formas mira celeritate capit, sopitis autem oppressisque corporeis hominis sensibus ad aliorum sensum figurata corporea duci potest. Ita tamen quod corpora ipsa hominum alicubi iaceant viventia quidem, sed multo gravius atque expressius quam somno suis sensibus obseratis. Fantasticum autem illud veluti corporatum in alicuius animalis vel ymagine aliorum sensibus appareat, taleque sibi videatur homo quale sibi videri posset et in somnis portare onera; quae si vera sunt corpora portantur a demonibus ut illudant hominibus, partim vera [?] partim falsa iumentorum cernentibus.

Quod bonus spiritus atque malus assistunt animae hominis et implent assistentes non ingredientes, quia sola trinitas vere ingreditur hominis

Humanum spiritum alius bonus angelus, alius malus assistit, **mentem et implet**. Nec facile discerni potest a quo spiritu afflatur, nisi quia bonus instruit et malus fallit. Fallit autem saepe in manifestis bonis, ut cum sibi creditum fuerit, ad sua seducat. Sic plerumque humanum spiritum rapit, ut quaedam occulta mixta [?] qui idem spiritus esse videatur, et spiritus patientis et spiritus vexantis, ut in demoniacis videmus. Mentem tamen hominis, id est mentem, nulla creatura secundum substantiam implere potest, nisi sola trinitas. Implere autem dicitur sathanas mentem alicuius et principale cordis, non ingrediens quidem in eum et in sensum eius, sed fraude et iniquitate atque omni malitia illum alliciens atque seducens affectu malicie, trahit per cogitationes et incentiva viciorum quibus ipse plenus est. Nec potestate fallax, neque fraudulentiae deceptor animarum. Non enim est particeps naturae seu substantiae, ut quidam putant, aliquis non implet dyabolus cui efficitur, sed per fraudulentiam deceptionis atque malitiae [?] habitare dicitur, quod taliter implet. Solius est trinitatis virtute implere et ingredi essentiam quam creavit.

Quod demones praenuntiant futura et deludunt falsis apparitionibus.

Demones et daemonia sensus et celeritate motus aereorum corporum tenuitate [?] corporis sensum facile praecedunt, et quaedam cognita praenuntiant quae homines mirantur propter tarditatem corporis terreni. Accessit autem demonibus per tam longum tempus quo eorum vita protenditur rerum longe maior experientia quam hominibus potest evenire propter brevitatem vite. Ideo quaedam futura praedicunt et quaedam mira faciunt quibus homines alliciunt et seducunt. Unde quaedam mulierculae post sathan conversae, demonum illusionibus et phantasiis seductae, credunt se et profitentur nocturnis horis cum diana dea paganorum vel cum herodiade et innumera multitudine mulierum equitare, eorumque iussionibus obtemperare. Ipse namque satanas qui transfigurat se in angelum lucis, cum mentem cuiusque mulierculae ceperit et hanc sibi per infidelitatem subiugaverit, illico transfigurat se in diversarum personarum species et similitudines, et mentem quam captivam tenet in somnis deludens, modo leta, modo tristia, modo cognitas, modo incognitas personas ostendens, per devia quaeque deducit. Et cum solus spiritus hoc patiatur, infidel[is]

non in anima sed in corpore opinatur evenire. Ideo nimis stultus et hebes est qui haec quae in spiritu fiunt etiam in corpore accidere arbitratur, cum Ezechiel et alii prophetae, Johannes evangelista et alii apostoli in spiritu et non in corpore visiones viderunt.

Quod apparent mortui vivis et vigilantibus, et quomodo possint scire quae aguntur apud nos, et quae

Cum homines vivi suis mortuis hominibus dormientibus, **mortui autem vivis** sive vigilantibus apparent, et non ipsis rebus, ut sunt vivi [margin: vivorum], sed in quibusdam similitudinibus, illud angelicis operationibus fieri credimus per dispensationem providentis dei, bonis vel malis, secundum inscrutabilem altitudinem iudiciorum suorum, sive hinc instruantur mentes, sive fallantur, sive consolentur, sive terreantur, sicut unicuique vel praebenda est misericordia vel irroganda iustitia ab eo cuius misericordiam et iudicium non in vanum cantat ecclesia. Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum ubi non vident neque audiunt quae aguntur aut quae eveniunt in ista vita hominibus. Ita vero cura est eis de vivis quamquam quid agant omnino nesciant, quemadmodum nobis cura est de mortuis, quamvis quid agant utique nesciamus. Nesciunt quidem mortui quid hic agatur. Sed cum hic agitur, postea possunt audire ab eis qui hinc moriendo ad eos pergunt. Non quidem omnia, sed quae sinuntur indicare, et eos oportet audire. Scire etiam possunt ab angelis qui hic praesto sunt et animas morientium ad illos deferunt. Spiritu quoque deo revelante cognoscere possunt quae hic aguntur, quae necessarium est eis audire [margin: noscere]. Quidam etiam ex mortuis ad vivos mitti possunt, non per propriam naturam, sed per divinam potentiam. Verum tamen illa fiant per eorum praesentiam, an per angelos suscipientes eorum personas affirmare non audeo. Deus est opifex qui est usque praesens, per angelica ministeria usque quaque diffusa, per hominibus ista praebet solatia quibus in hac vite miseria iudicat esse praebenda.

Quod exercitium virtutum animae impeditur a corpore, et quae exercitia retinet .v. sensus, et quomodo, et ubi ponuntur

Potentiae animae atque virtutes longa exercitatione atque successu temporum crescunt, ipsa vero anima nec crescit nec decrescit, sed aut in parvulitate membrorum aut humorum crassitudine et corruptione impedita vires suas exercere non potest. Anima dum carne exuta est, vivit, videt, audit, et omnes sensus atque ingenia vivacitate [margin: ut vivacit] vel potentia puritate subtilius exercet et appetit. Et sicut deus usque est in se simplex, sic anima quodammodo usque est in se simpla ac plus in deo [?] ut fuit priusquam mundus fieret, vel quam forent simul mundus esse continet. Sicut sepe dictum est anima est in corpore. Potest tamen habere similitudines corporum, non corporalem sed corpori similem, et corporalium membrorum cum de corpore egreditur. Sic etiam ad spiritualia premittis fertur, aut ad loca penalia similia corporibus, qualia saepe demonstrata sunt his qui rapti sunt a corporis sensibus et mortuis similes iacuerunt, cum et ipsi in se ipsis gererent quandam similitudinem corporis sui, per quam possent ad alia ferri, et talia similibus sensibus experiri. Animae siquidem quae in corporibus viventes per dilectionem rerum visibilium corporalibus ymaginibus assistunt, a corporibus exutae eisdem ymaginibus tormenta patiuntur. Propterea cum corporalibus passionibus [margin: ...] in terris possunt, quia a corruptione corporalium affectionum hic mundatae non fuerunt, quia corpulentiam de corporis dilectione traxerunt. Quaedam autem animae in eisdem locis in quibus culpam commiserunt puniuntur. Quaedam vero abditis receptaculis usque ad ultimam resurrectionem continentur, sicut unaquaeque digna est requie vel miseria.

Persuasio de assurgendo in domini premeditatione mortis, et pro diffinitione hominis

Multa de anima dixi, sed nondum dixi quid facta est, vel quid de corpore egreditur. Hoc nondum dicere possum, quia initium nescio nec finem scio. Nescio enim unde venio aut quo vado. Sed scio plane quod mortales sumus, et quod velimus nolumus omnes moriemur. Nichil est morte certius, et nichil hora mortis incertius. Illam nescimus quando aut quomodo aut ubi moriemur, quoniam usque mors nos expectat. Ideo debemus semper esse parati, ut quando corpus revertetur ad terram, ut sic scriptum est, spiritus redeat ad deum qui dedit illum. Illud siquidem nos maxime movere debet, quod a veteribus sapientibus homo diffinitus est, et dicitur: Homo est animal rationale mortale. Hoc genere posito quod animal dictum est, praedictas differentias videmus, quibus erat admonendus homo, et quo sibi esset redeundum et unde fugiendum. Sic enim progressus animae usque ad mortalia lapsus est, sic regressus eius debet esse usque ad rationem, quod impugnantibus resistere valeat, ut sub natura sua vivat et ordinem appetat. Sub illo ad

regi debet, et super quod regere debet. Uno illo quod rationale dicitur separatur
a bestiis, alio quod mortale, adiungitur. Illud non tenuit bestia, et
istud non amittet divina non capiet. Ideo ut homo se intelligat se cogitat
magis opus habet consuetudine recedendi a sensibus ut animum ad se colligat
et in seipso retineat. Huiusmodi siquidem sensibus impedit anima ne possit
cernere semetipsam et creatorem suum, quem sola et super eam sinistris oculis
intueri debet. Anima namque rationalis inter eas res quae sunt a deo condite superat omnia
et ideo deo proxima est quando pura est. Quantum ei in caritate cohaeserit tantum ab eo
illo lumine intelligibili perfusa, quodammodo et illustrata non per corporales oculos
sed per summum principale, id est per intelligentiam, cernit id quod est perfectissima pulcritudo
et beatissima visio, qua cum fruitur sit beata. Removeat igitur a consideratione
tue sua nocumenta omnia, quae per corporales sensus extrinsecus capiuntur. Que namque
corporalia corporumque similitudines. Sensus quoque et imaginationes in mente sunt
et recordando reviviscere advertiore hominis partium. Quamquam illis qui
minutis anima exteriora percipiat, mens igitur est nichil sibi praesentius est quod
in eo ipsa simulata sed vera praesentia videt se in se. Nichil est tam novit mens
quam id quod sibi praesto est. Nec quicquam menti praesto est quam ipsa sibi. Ista cognoscit
se vivere, se meminisse, se intelligere, velle, cogitare, scire, iudicare.
Hoc novit in se, nec imaginatur quasi extra se illa quae aliquo sensu corporis
tetigit, sicut corporalia quaeque tanguntur, et quorum cogitationibus nil sibi attingat
ut tale aliquid esse putetur quicquid ei de se remanet. Hoc solum ipsa est. Nichil
est tam intime quam ipsa mens. Nec quicquam sic intime cognoscitur quemadmodum mens.
Cum est quaerit mens quid sit mens, profecto novit quod seipsam quaerit,
et novit quod ipsa sit mens quae seipsam quaerit. Nam et de se quaerit quaerit se
ipsam. Cum igitur quaerentem se novit, se utique novit, et omne quod novit
novit. Novit et ita novit se totam, ut totam se quaerit, et quia to-
tam se quaerit, tota sibi praesto est. Nichil est sibi seipsa praesentius esse potest.
Quod vero de se quaerit, quod antea fuit vel quod futura sit vel qualis sit non quaerit,
id est quam similis vel quam dissimilis deo, quam humilis et quam devota, quam pura et quam sancta.
Sed quia tristis est corporalibus, quae cum amore cogitat et in quibus amore assue-
facta est, non valet sine imaginibus eorum intueri seipsam. Ista tanto gluti-
no amoris ei cohaeserunt, hoc quia foris sunt corporalia, ut cum habitat praesto
sunt imagines eorum cogitantium. Quapropter secernere eas a se non potest, ut sola
inspiciatur. Redeat igitur ad se et sedeat in se, non sic absentem quaerat se, sed
velut praesentem se curet cernere et discernere et intuitione vocetur, quae per alia
vagabatur, statuat in seipsam et cogitet ut seipsam cognoscat et diligat
et ita videbitur quod numquam se non amaverit, numquam nescierit, sed alia secum eis
amando confundit. Ita sine magno labore ab eis seipsam non separat, quibus
cum amore cohaesit. Quapropter fantasmaticis corporalium imaginum deformatur
eisdemque alte impressis et a corpore soluta non exeunt. Studeat igitur in
hac vita ab huiusmodi foculis naturalibus mundari, quoniam eius est hic quietem
nichil corporeum secum trahit, et a corporalibus passionibus liberius exsistat.
Vivificatione et sensificatione anima descendit ad corpus. Presentia namque
sua illud vivificat, colligit in unum atque in unum tenet, diffluere
atque contabescere non sinit, congruentiam eius modumque conservat, non tantum in
pulcritudine, sed et in crescendo atque gignendo. Intendit se et anima in tactu
et eo calida et frigida, aspera et lenia, dura et mollia, gravia
et levia sentit atque discernit. Deinde innumerabiles differentias saporum
odorum sonorum formarum gustando, olfaciendo, audiendo, videndo
diiudicat, atque in his omnibus ea quae secundum naturam sui corporis appetit et
fugit contraria. Removeat se ab his sensibus certo intervallo temporum et
corporum motus qui per quasdam ferias reparans rerum imaginationes quas per eas
auxit secum catervatim multipliciter versat.

Quod anima intelligit

Cum vero vult intelligere vel divina vel deum vel seipsam suasque
considerare virtutes, abstrahit se ab omnibus sensibus corporis quibus non ad-
iuvatur, non ad formas corporeas coloresque sentiendos et spiritu atque intra
se conspiciendo intelligibilia atque contemplatione ad deum ascendit. Humani
siquidem corporis ex viribus elementis compositum est. Hic carne et ossibus terra
maxime apparet, propter terrenam soliditatem, aqua in humoribus. Aer
continetur in pulmone. Ideo spiritus in motu est, quia ventilabrum est
cordis, ne nimio calore cor consumatur et dissolvatur. Sedes
ignis est in corde, et ideo inferius est latum et sursum acutum, quoniam formam
ignis retinet. Quedam vis ignea aere temperata a corde ad cerebrum
ascendit tamquam in caelum corporis nostri, ibique purificata et colata
per oculos, aures, nares ceteraque instrumenta sensuum foras progreditur et
ex tactu exteriorum formata, quinque sensus facit corporis: visum videlicet, et auditum,
gustum, odoratum et tactum. Qui tangendi sensus ab anteriori parte cerebri
ad posteriorem transiens et inde per cervicem et medullam spine descendens
per totum corpus diffunditur. Porro ne igitur ipsa quae exterius formata sensus dicitur eadem
forma per propria similitudinem instrumentorum per quae egreditur, et in quibus formatur, natura operante, in-
terius ad cellam fantasticam usque retrahitur et reducitur atque yma-
ginatio efficitur. Postea ymaginatio ab anteriori parte capitis ad medullam
transiens ipsi anime rationali substantie contingit et excitat discretionem in tantum pu-
rificata et subtilis effecta ut ipsi spiritui inmediate coniungatur. Vera
etenim corporis retinens et proprietatem. Que quoniam ymaginatio fantastica
cella non transcenditur in rationalibus autem purior fit et usque ad rationa-
lem et incorpoream anime substantiam contingendam defertur et progreditur. Est itaque
ymaginatio similitudo corporis per sensus corporeos et corporis contactu concepta extrin-
secus atque per eosdem sensus interius ad partem puriorem corporis spiritus re-
ducta atque impressa in summo suo corporalis spiritus, et in imo rationalis, corporales
informans et rationale coniungens spiritum corporis non noto autem aere
vel per ignem, quam sua subtilitate videri non potest, et corpus interius vegetando
vivificat. Quedam autem vegetat tantum et non sensificat sicut arbores
herbas et universa germinantia. Quedam sensificat et vegetat
sicut bruta animalia in quibus quamvis sensum habent, ymaginationem non habent.
Cum namque maior sit sensificatio quam vegetatio, tamen constat profecto
hanc vi subtiliorem esse, et ut magis subtile est et magis spiritale est, magis
incorporee nature appropinquat cum ymaginatio formatur quae est sensum
presentiat. Nichil enim incorporee et spiritali nature magis tamen esse potest
quam id quod post sensum vis ymaginationis excipit. Quod quoniam in tantum
sublime est ut quicquid super idem est non sit aliud quam purior.

Explicit liber beati Augustini de spiritu et anima

De Exitu animarum

Multa quaeri possent, si tamen omnia quaeri debent quae quaeri possent. Querunt
homines de exitu animarum a corporibus, qualiter exeant, et quomodo exe-
untes progrediantur, vel cum pervenerint, quid progredientes inveniant, vel quid
percipiant. Sed haec omnia magis timenda sunt quam quaerenda, ideo quippe
abscondita sunt, ne quaerant aut mereant, sed timeant. Quis est securus
esse potest in incertum pergens. Hoc autem solum certum esse non debet, quia bonam vitam
mala mors sequi non potest. Mala est mors non est, nisi ea sola quam mala
secuta est. Qui igitur bene mori vult, bene vivat, quoniam ea quae post mortem veniunt
circa ea disponit, et sicut ea recepturus quando ante mortem in vita precedent
unde ad mortem mittitur est, post mortem primum. Mors media est
inter quam dies desinit et incipit dies hominis finem accipit. In die suo homo sic reliquit
ut quod vult operetur. In die vero dei tamquam in potestate sua non est homo, sed in illius
potestate ad quem venit ut remuneretur. Propterea ad hominem pertinet ut id so-
lum quod sibi commissum est bene disponere studeat. Illud vero quod non
commissum sed promissum sibi est illius arbitrio, a quo illud impleri oportet,
relinquat. Multi quaerunt de exitu animarum, quomodo a corporibus egrediantur anime
suis, id est hoc modo ut ecclesie et localiter foras egrediantur ut extra esse inci-
piant quae inclusae sunt. Hoc solum illud egredi sit, quod se animus vivifica

tione cordis retrahit. et qui se ad se colligentes a vegetatione corporis cessat. vel in semetipsis subsistat. ubi gratia. Quando flatus iste corporeus spiritus egreditur a corde. et in aerem exhalat. atque localiter extra cor esse. quod prius exhalat atque localiter infra cor continebatur. Quando vero cortex arescere incipit in arbore. exit humor ab illo. et contrahitur ad interiora. non foras egreditur. ut extra sit. sed intus remanet in eo quod interius est. sive in ligno. sive in medulla. ut in cortice ipso non sit. Tamen omnino extra a cortice. ut in cortice iam non sit. non exit quasi ad exteriora effusus. sed extra quasi ad interiora collectus. Et si forte humor rursum ab interiori suo prodeat. ut se iterum effundat in corticem. rursus revirescit cortex. quia humor in ipso est vita eius. Sic quoque de anima quando extra a corde vivere hic solummodo exire dicitur quod se retrahit ad se a vivificatione cordis. et tamen in ipso iam in corde non est. quod cor vivificare cessat. Non hic est vis quod iam quodammodo extra omne cor est. quod in semetipsa sola subsistens. ad cor vivificandum effusa non est. Quando vero in corde non est. non est in loco. quia locus non est. nisi in corde. Quando autem extra cor est. et extra locum est. in se ipsa. et cor non est locus. et equaliter distat ab omni corde. quia in se ipsa. et omne cor nullum cor est. Sicut vero in se ipsam. et omne cor nullum est cor. constat profecto quod in se ipsa. et omne cor. nullus est locus. quia locus non est. ubi cor non est. Quando ergo extra omne cor est. quod ad locum equaliter. prope est omni cordi. quia sicut extra cor posita. uni cordi propior. et alteri remotior esset. in se ipsa profecto et cor spatium esset. Si spatium esset. locus esset. Si locus esset. cor esset. Si autem in se ipsa et omne cor. cor esset. extra omne cor. cor esset. quod fieri non potest. Itaque dicitur quod anima non per corpus a corde recedit. non per corpus ad cor accedit. Et ideo non loco movetur ut recedat a corde. quod est in loco. vel loco movetur ut accedat ad cor quod est in loco. Sed omne est locum. et id quod in nullo loco. nullus est locus. Preterea itaque dampnum putat. quod spiritus creatus tempore quod movetur. quia mutabilis est. sed loco non movetur quia nec loco movetur recedens a corde. quod est in loco. nec loco movetur accedens ad cor quod est in loco. Nam et loco movetur quando recedit a loco. non tamen loco movetur quando accedit ad locum. Etiam quando in corpore posita anima cor localiter movetur. ipsa tamen localiter non movetur. Sic est ideo localiter moveri existimatur. quia in corde est quod localiter movetur. quod non similiter sapientia localiter moveri dicatur. quia in corde est quod localiter movetur. Nam sicut quia pars anima ipsa in corde de est sapientia. et anima ipsa per cordis localem motum localiter moveri dicitur. quia non et per ipsam localiter mota. sapientia que in anima est. localiter moveri dicatur. Sicut vero hic ideo probat ut sapientia localiter moveri dicatur. que sit in anima. qualiter anima localiter movetur quamvis in corpore sit quod localiter moveri dicitur. Huiusmodi considerationem probat spiritus localiter non moveri. quamvis in corde sit quod localiter movetur. Temporaliter tamen moveri quia vicissitudinem subiacens de alio in aliud mutatur. Sed nos in occultis nimis curiosos esse non oportet. ne forte plus presumamus quam possumus. Et sicut vita spiritus de novo quem fecit eum. Nos autem nec scimus quomodo venit. nec comprehendimus quomodo recedit. Quando flatus iste corporeus exhalatur corporaliter et localiter ingreditur. Quando autem spiratur corporaliter et localiter egreditur. Sed alia est vita spiritus. alia corporis. Quando post hominem data est anima inspiravit deus. id est facta est spiritus vite. Et quod dicitur postea quomodo inspiravit deus animam cordi vivificandam. sive quod extra creatam ad vivificandum immisit. sive quod id fecit ut posuit. et ab initio creatam in vivificatione perdere iussit. non alia fuit inspiratio quam ipsa vivificatio. Si ergo nescit quomodo inspirat. quomodo sciri potest qualiter expirat. Deus inspirat. homo expirat. Deus immittit. homo remittit. Quia vita mittitur est accedit. eadem remittitur est recedit. Hoc unum scimus. quod recedente anima. cor moritur. et ipsa separatio anime mors cordis est. Hoc nobis sufficit scire. quod recedit. quomodo recedat ex abundantia est perscrutari. Multis tamen exemplis didicimus in exitu animarum. angelorum malorum sive bonorum presentiam adesse. que illas premittis vel ad tormenta pertrahat. vel ad requiem deducant. Sed et ipsas animas adhuc in corde positas. ante exitum multa alia de hiis que futura sunt scire eas sive ex responso conscientie interiori. sive per revelationes exterius factas presensisse. cognovimus. Raptas quoque aliquas. et iterum ad cor reductas visiones quasdam. et revelationes sibi factas narrasse. sive de tormentis impiorum sive de gaudiis iustorum et

hominibus omnibus. nichil non vel corporale vel corporibus simile recitasse. flumina flammas. pontes. naves. domos. nemora. prata. flores. homines nigros. candidos. et cetera. que illa in hiis narrando videntur que habent soliti. et vel ad gaudium animarum. vel tamen ad supplicium. Se solutas corporibus manibus et hi. pedibus deligari. collo suspendi. vel flagellari. precipitari. et alia huiusmodi. que non corporalia nec quamvis omnino non possunt. Omnia sunt illic visibilia. et corporaliter esse. etiam nunc preter alia que absurda nascuntur. ipsas utique animas que a corporibus separatas. corporeas esse. et ad similitudinem corporis membris compactas. atque distinctas confitemur. Non autem mirum debet videri si animabus a corporibus egressis. sic quedam corporibus similia. ad demonstrationem spiritualium presentantur. quod non in talibus. et per talia. ab animabus corpore exuti viderentur. nullo modo ab eisdem ad cor reversis. in corde viventibus. et corporalia tantum scientibus. dicerentur. Quomodo enim est illa aliter ibi a corporibus exute videre possent. non tamen hic nobis aliter narrare possent. Et manent semper occulta illa. nisi esset quod de illis nobis credentibus. dicerentur. non exeuntibus et videntibus. sed ista monstrarentur. Utrum autem anime que hic amplius non reversure exeunt. sed hoc modo illa videant. aut sentiant. omnino dubium est. non quia probabilius videtur. quod ille que in corporibus viventes. per delectationem rerum visibilium. corporalibus ymaginibus assuescunt a corporibus exeuntes in eisdem illic ymaginibus tormenta patiantur. Neque enim omnino corporale passibilitatem exeunt. quando corporalium ymaginationibus delectationis prave usu impressis. obvolute et involute exeunt. Que vero hic ymaginantes mundantes. ab eiusmodi delectationibus et cogitationum phantasiis. mundare se. ac spoliare studuerunt. illic parimodum postquam a corporibus egresse fuerint. penas in eis. et tormenta non sentiunt. quod in eo quodammodo impassibiles existunt. quod nulla pena dignum se efferunt. Quidam putant animas corporalibus penis cruciari non posse. nisi per corpora. et in corporibus manentes. Quapropter a corporibus exutas animas. nullas alias penas sustinere credunt. nisi eas solum. quas interius conscientia accusatrix irrogat. Sed veritas auctoritatis sacre eloquii. et catholice veritatis testimonium probat. corporali quoque materiali igne animas quoque nunc ante susceptionem corporum cruciari. Sicut est de demonibus quibus preparatus est corporalis ignis dicitur. quid mirum sicut a corporibus exute corporali igne crucientur. Sed quomodo incorporee anime sine corporibus carentes corporalibus pati possent. Forte dicimus. Nescimus quomodo hic fieri possit. Numquid ideo verum non est. quia nos nescimus quomodo est. Tamen quid mirum est si anime extra corpora patiuntur. Si ledunt dum cedunt induite. cur non ledant si cedant exute. Sed affligi posse quia etiam ipsas et illud ac assistunt medium est illud per quod assistunt. non ne probabile omnino est multo magis eas affligi debere. quando illi a quo assistunt immediate coniungunt. Tamen hoc utique quidem non est ut quod credere iubemur. vita semper ratione discutere conemur. Sed et iam sacra magistra fidei nostre. hec nobis dicit. Quod amplius quam suscipiamus non querimus.

Scio quod anima dum est in corpore. est in pluribus locis circumscriptibilibus. id est in manibus. pedibus et cetera. sed extra corpus non. Illa autem ubi statim ut exit de corpore. hec beatitudine quod fruitur deo. quod est utique. et sine questione immediate volat ad empireum. ita quod non transit per media loca. Sic posset aliquis cogitare vel loqui de hiis loco et statu de empireo. ita quod non de mediis

Incipit liber divisionum Boetii

Quam magnos studiosis afferat fructus scientia dividendi, quamque apud Peripateticam disciplinam semper hec fuerit in honore notitia, docet et Andronicus diligentissimus senis de divisione libro edito, et hic idem a Plotino gravissimo philosopho comprobatur, et in Platonis libro qui Sophistes intitulatur a Porphyrio repetitur, et ab eodem per hanc divisionis introductionem laudata in Categorias utilitas. Nam necessariam fore generis, speciei, differentie, proprii accidentisque peritiam, tum propter alia multa, tum propter utilitatem que est maxima partiendi. Quare quoniam maximus usus est facilisque doctrina, ergo quoque id sicut plerique alia Romanis auribus tradens in introductorii ... itaque in eadem re et quoad et competenter subtilique tractatione et moderata brevitate perscripsi, ut et competentis decisionis ordinis et in perfectione sine intrinsecis legentium ingeniis. Nec fructuosa loquacitate harum rerum receptores rudes insolentesque novi auditus intentes habere est equum. Nec ullus livor id quod et arduum nam est et igitur minus animadvertere et magnopere et legentium utilitate digestum aliquis morsibus obtrectatoris obfuscet. Persequatur potius aliena studiis nec ingenii scendo nec comprobando quod serena bonis artibus stringat, dum quicquid novum est in pleraque obstinatione repudiat. Nos enim non videat plurimum ad laborem artium de ... valere sapientes, hominum namque sit desperato displicendi. Sed hec actenus. Nunc divisionis ipsius non dividendum est et secundum unumquodque divisionis vocabulum unicuique propositi proprietates partesque tractande sunt.

De multiplicitate divisionis

Divisio namque multis modis dicitur. Est enim divisio generis in species. Est rursus divisio, cum totum in proprias distribuit partes. Est alia, cum vox multa significans in significationes proprias recipit sectionem. Preter has autem est alia divisio que secundum accidens fieri dicitur. Hec autem triplex modus est: vel cum subiectum in accidentia separamus, alius cum accidens in subiecta dividimus, tertius cum accidens in accidentia secamus. Hec itaque fiunt si utraque eidem subiecto inesse videantur. Sed harum omnium exempla subdenda sunt, quatenus totius huius divisionis eluceat. Genus dividimus in species, cum dicimus animalium alia sunt rationabilia, alia irrationabilia; rationabilium alia mortalia, alia immortalia; vel cum dicimus colorum alia quidem sunt alba, alia nigra, alia media. Oportet autem omnem generis in species divisionem aut in duas fieri partes aut in plures. Sed nec infinite species esse possunt generis nec minus duabus. Hoc autem cur eveniat posterius demonstrandum est. Totum vero in partes dividitur quotiens in ea ex quibus est compositum unumquodque resolvimus, ut cum dico domus aliud est tectum, aliud parietes, aliud fundamentum. Et hominis coniunctio animi et corporis. Cuiusque hominis dicimus partes esse Catonem, Virgilium et Ciceronem et singulares qui particulares sunt, cum tamen totus hominis coniungit atque componunt. Neque enim homo genus. Nec singuli homines species, sed partes, quibus totus homo coniungitur. Vocis autem in significationes proprias divisio fit quotiens una vox multa significans aperitur et eius pluralitas significationum ostenditur, velut cum dico canis, quod est nomen et huic quadrupedi latrabilique consignat et celesti, quod adiutoris pedem morbidum nuncat. Est quoque alius marinus canis, qui immoderata corporis magnitudine et squamis ceruleus appellatur. Sed huius divisionis modus duplex est: aut enim nomen vel unum multa significet, aut oratio iam in ambiguis nominibus composita et non quod multa significet, ut id quod est positum. Oratio vero multa designat, ut est aio te Eacida Romanos vincere posse. Et nominis quidem per significationes proprias divisio equivocationis partitio nuncupatur. Orationis vero in significationes proprias distributio ambiguitatis dictio est, quod Greci amphibologiam dicunt. Itaque ut nomen multa significans equivocum, oratio vero multa designans amphibologia atque ambigua predicatur. Forma autem que secundum accidens dividuntur: subiectum in accidentia divisum est, ut cum dicimus omnium hominum alii sunt nigri, alii candidi, alii medii coloris. Hic enim accidens sunt hominibus, non hominum species. Et homo huius subiectum, non horum genus est. Accidens vero in subiecta sectio evenit, ut est omnium que expetuntur alia in anima, alia in corpore sita sunt. Anima namque atque corpus id quod expetitur accidens, non genus est. Et bonum quod in anima et corpore situm est non sunt species huius sed subiecta. Accidentium vero in accidentia divisio est, ut omnium candidorum alia sunt dura ut margarita, alia liquida ut lac. Liquor namque et albedo atque duritia hec sunt accidentia. Sed album in durum et liquidum separatum est. Cum igitur divisio accidentis in accidentia separamus. Sed hec divisio vicissim semper in alterutrum permutatur. Possumus enim dicere eorum que dura sunt alia sunt nigra, alia alba. Et rursus eorum que sunt liquida alia sunt alba, alia nigra. Sed hoc rursus convertentes dividimus: eorum que sunt nigra alia sunt dura, alia liquida; et eorum que sunt alba alia sunt liquida, alia vero dura. Differt autem hec divisio omnibus que superius sunt. Nam neque significationes partium presumuntur in voces, et vox in significationes proprias discernatur; nec partes in totum dividuntur, quamvis totum separetur in partes; nec species secantur in genera, licet genus in species dividatur. Cum de ceteris vero fit declaratum est, hec divisio ita fit, si utraque eidem contingent inesse subiecto, si attentius perspiciatur, liquet. Nam est divisio eorum que dura sunt alia esse alba, alia nigra, ut est lapis atque hebenus; marmor est hebeno utraque inesse et duritiem et nigredinem. Cetera studiosus lector inveniet. Quibus autem summa operatio virtutis inquiritur, huius prius intellectum est quid sit horum omnium similitudo proprietas, quibusque inter se singulatim differentiis segregentur. Omnis enim vocis et generis totiusque divisio secundum se divisio nuncupatur. Reliqua vero tres in accidentium distributione ponuntur. Generis autem divisionis huiusmodi differentia est. Differt enim generis divisio a vocis divisione, quod vox quidem semper in proprias significationes separatur. Genus non in significationes, sed in quedam a se quodammodo procreata se iungit. Et genus semper speciei proprie totum est et universalius in natura. Equivocatio autem universalior que significatio dicitur tantum voce, non que tota est in natura. Illo quoque a vocis distributione disiungitur, quod nichil habent commune preter solum nomen quod sunt sub voce. Que vero sub genere collocantur et nomen et diffinitionem susceperunt. Amplius quoque non eadem apud omnes vocis est distributio. Quod enim apud nos dicitur canis est et multe significationes in lingua Romana sit, simpliciter fortasse predicatur in barbara. Et ea que apud nos uno nomine predicantur illi pluribus fortasse signent nominibus. Generis vero apud omnes eadem divisio distributioque manet. Unde fit vocis quod divisio ad positionem consuetudinemque pertineat. Generis ad naturam. Nam quod apud omnes idem est naturale est. Consuetudinis vero est quod apud alios permutatur. Et hec quidem sunt differentie generis distributionis et vocis. Generis quoque sectio a totius distributione seiungitur, quod totius divisio secundum quantitatem fit. Partes enim totam substantiam coniungentes actu aut ratione animi et cogitatione separantur. Generis vero distributio qualitate perficitur. Nam cum hominem sub animali locamus, vero est qualitate divisum facimus. Quale namque animal est homo requirenti, quam quadam qualitate formatur, vel quale sit animal homo interroganti aut rationale respondetur aut mortale. Amplius genus omne naturaliter prius est propriis speciebus. Totum autem partibus propriis posterius est. Partes enim sunt que totum iungunt, sed compositum sui perfectione alias tamen aliquando ratione quoque tempus antecedit. Unde fit ut genus in posteriora, totum vero in priora resolvamus. Hic quoque illud videtur, si genus interimatur, de speciebus statim reperire: si species interempta sit, non perpetuum genus in natura consistere quod evenit in toto. Nam si pars totius perit totum non est, cum pars una sit interempta. Sin totum pereat, partes permanent distribute, ut si de integra domo quis abstulerit tectum, totum quod ante fuit interemptum est. Sed pereunte toto parietes et fundamenta constabunt. Amplius quoque genus speciebus materia est. Nam sicut de era accepta forma transit in statuam, ita genus accepta differentia transit in speciem. Totius vero partium multitudo materia est. Forma vero earundem partium compositio. Nam sicut species ex genere constat et differentiis, ita totum constat ex partibus et compositione. Unde fit ut totum ab unaquaque parte sua, partium ipsa compositione differat. Species vero a genere differentie quiddam. Amplius quoque species vero idem est quod genus est, ut homo idem est quod animal, quod ut idem est quod habet. Partes vero non semper idem quod totum. Neque enim idem est manus quod homo, nec idem est paries quod domus. Et in his quidem que dissimiles partes habent hoc clarum est. Sed non eodem modo in his que similes partes habent, ut in eius virgula aut partes que sunt continue et eius sunt eius. Unde idem esse partes quod totum est, sed falso. Fortasse enim idem sunt partes huiusmodi substantia, non tamen quantitate. Restat

at uocis et toti distributois diffinas dic. Differ at qm totu q̃dē
constat ex ptib. uox uo n̄ constat ex hiis q̄ sigat. Et f̄t toti q̄d diuit
ipres. uocis at f̄t n̄ i ptes. s; i eas res. q̄s ip̄a uox sigt. v̄ fit v̄
ablata pte. tot̄ perit. ablata un̄a re q̄ uox sigat mlta d̄sig̃ns
uox illa pmaeat. Ne g̃ qm se diuisiois dic̄ dcē st̄ gñis distribu
pficet. pm̄ q̄d gen' sit diffiniend' ē. Gen' ē q̄d d̄ plib; diffe
tib; spē i eo q̄ q̄ sit p̄z. Spēs uo q̄ sb gnē collocant'. Diffia
ē q̄ a° ab alio distare pponim'. Et ē q̄d gen'. q̄d i itroganti
q̄d qq; res sit queñt rndēs. Diffia q̄ ad q̄l' pticatoē; i tusse
pfect'. Nā cu q̄s itrogat. q̄d ē hō. recte aial. Qual' ē hō. que
mt̄ roal' pfect.

De Diuisione generis.

Diuidit at gen'. alias i spēs. alias i diffias. si spēs q̄b' gen'
o; diuidi noib; caret. v̄ cu dico. aialiu. alia st̄ roalia. a°
irroalia. Roale. et iroale. st̄ diffie. s; qm spēi h' ē aial roale
n' unu n̄ ē. iccō p se diffia; ponim. eaq; siloi gñi coplam'. Ois
ē diffia. ig. ppu veies. sp; fac. vn f̄t. u ma q̄dē gen' sit. for diffa.
Cu at ppis noib;. spēs n̄ caret. n̄ i diffias gñi. fit i ea diui. v̄ ē
v̄ ex plib; tmīs diffo. colligat. S; ē os spēs suis noib; appllar̄et
ex duob; solu tmīs fiet ois diffinito. vt ē dico q̄d ē hō. q̄m
necē eēt dic̄. aial roale. mor'le. Si aial roale eēt noie ppo n̄cu
patu. q̄ ē reliq. q; diffia. i. morl'. uictu. diffitoē hois vltima
roē. et itegr̄ aclusioē pficet. Nē at ad diffoēs itegs spēr. diui
necia ē. Et forte i eod diuisiois diffinitoisq; ro v̄set. Nā diui
sioib' iūctis. una opont diffo. S; qm alia st̄ equoca. a° uniuoca.
ip̄a i gener susapim' sectoēs. q̄ uo st̄ equoca. ihis diui sola si
gcatois ē. videdu p°. q̄d sit uniuoc. q̄ uo equoc. ne ē ista fefel
lerit equoc' n'. qi i spē sita. sigcatas voces resoluam'. vn f̄t. v̄
n's ad diuisioē. necia sit diffo. Q d ē equoc. q̄ uni'. diffoē. colligi n'.

Sunt at diffe alie p se. a° uo p accns. et har. Differus.
alie sīntes stati. a° reliqtes. Reliqtes st̄ h'moi. dormire. vl' se
dē. vl' uigilare. Cosequtes uo. v̄ capilli ē spi. si n̄ amissi sit. Et glau
ci ocli. si n̄ sit q̄dā extrisec' debilitate tbati. S; hee. ad gñis dioē
sumtoe. n̄ st̄. Neq; ē ad diffitoē st̄ comoda. Oē ē qcq̄d ad dioē
gñis aptu est. idē ad diffoē; i tuisse oggamu'. Illa uo q p se st̄ sola
ad diuisioē gñis apta st̄. h at iformat pficiuq; vnu'q; sbar
v̄ hois roalitas. et mortalitas. S; has q̄admod pbac psū. vtr'
ex eo sit gnē stati reliquntu. an psequtui. an i sba pmanetui. h'
n' m uidedu ē. Neq; ē suffic q̄s i diuisioē suam. n̄ illd q; sit cog
tu q̄admod easdē ip̄as q̄ sumite et retiedē st̄. i tusse cogscaz. vide
ē g°. p°. vtr' apposita diffia. oi psit. ā sp tē sbo. Q supa. vl' actuul'
roē seiugit. ex eo q gnē q̄stati reliquunt. v̄ sedē q̄dē freqti sepat
et actu ipo a sbo diuid'. Q vo roē sola a sbo diuidut. ea st̄ pmaē
tiu diffiar. v̄ glaucus eē oclis. a sbo roē did. v̄ cu dico est aial
q̄dē luib; glauc st̄ q̄lib; hō. q̄d si id n̄ eēt. h'moi n' cu res a q̄
eē hoie phibet. Talui rurs' ē. q̄d roē sepai n̄ poss. Q si sepatu
sit. spēs itiat. v̄ ē dns i eē hoi. vt sol' nitare psit. vl' geometā
disce. Q d sib' possibilitas ab hoie seiugat. hō ip̄e n̄ pmaet. s;
h n̄ stati ea st̄. q̄ sbe ist. Nam n' iccō hō ē. q; h face p°. s; q;
roal' ē. atq; mor'l. Hee g° diffe. ppq̄s spēs sīst. ipē et i diffoē.
spēi. ut hois. a gñis ei dioē. q̄d otiet spē. v̄ i p hoie collocant'.
Et uniusali' dicedu ē. qcq; diffie h'moi s̄. u nus pt eas spēs.
eē n̄ psit. s; p eas solas fit. hee. ul' i dioē gñis. vl' i spēi diffoē.
sumtoe s̄. Qm uo q̄dā st̄ q̄ differ'. q̄ q̄ se. i dioib; poi n̄ d b;
v̄ i aiali roali. et bipes. Nll's ē d. aialui. alia st̄ roalia. a° duos
pedes hntia. iccō q; roal'e ā bipes differut. n̄lla a se oppoitoē
disiugut. Constat qcq; a se aliq oppoitoē differ. eas solas diffias.
sb gnē ponas. gen' ip; posse disiugē. Est at oppoitoes. uis'.

au n̄ dria v̄ bon malo. au ut hit' ā puato n̄ uis' ā ceccitas
q̄ q̄ sit ā q̄dā res i q̄b; discne diffucltas sit. vtr' i dhis an
i puatoē. vl' hitu ea opo'teat collocai v̄ st̄ mot. q̄es. sanitas.
egritudo. vigilato. somn'. lux. teneb'e. s; h. al'. Ne at d relig
oppoitoib; dicedu est. Cōtia oppoito ē q̄ sm affir'toē ā negati
oē ē. v̄ ē socces viuit. soc. n̄ uiuit. Uis. s; relatoē. v̄ p̄z. fili'
d. filius. Cu m q̄s g° har' uis' oppoitoñ. dio gñis sit i tusia
roē monstrat' ē. nam ē ē ā oppoitoes eē uis' ā spēs ā gña p
oppoita sepai. Ne g° dicedu ē. sm q̄ oppoitoē. har' uis'. vl'
q̄admod' spēs a gnē disiungi queiat. Et p°. q̄ sit q̄dois
oppo. voco at q̄dois oppoitoē. q̄ affir'. ā ne ppoit. Hac g°
ne. p se nulla spē fac. Nā ē dico. hō. vl' equus. vl' ad h'mō
spēs st̄. qcq at q̄s i noie ptulerit. spē n̄ dclat. Nō ē ē hoie
n̄ ē spēs. Ois ē spēs ē cstituit. Neo uo qcq ppoit ab eo q̄d
ē eē disiug. v̄ cu dico hō. q̄ sit q̄dā. locut sum. Cu uo n̄ hō
sba hois fine dstitue. Sic g° p se caret dio gñis i spēs nenc.
Necē ē at sepe spē nenc oponē. ē ea q̄ sip'a noie spē vo
bam' assigñe nllo vocablo n̄cupat'. v̄ ē dico i pariu nuor
alij s̄ pmi. v̄ t s. v. ul' vij. alij n̄ pmi. v̄. ix. Et rurs' figar
alie s̄ recti lineę. a° n̄ i ti lineę. Et color alij s̄ albi. alij nig°.
alij n' albi. n' nig°. Ergo qm n' uni spēb; poitu. n̄ ē eas nenc.
pferre. necē ē. h g° cogi i ducu necitas. n̄ una. Eodē q; q̄tiens
negatoē faciam' sectoē p°. au affimato. au simp' dicedu ē n'.
v̄ ē nuor. alij st̄ pmi. alij n̄ pmi. Nā si p' negato tardior
fiet rei q̄ ppoim' itell's. Nā ē pmi dicis eē aqs uuos pos. eq̄le
sit pmi. ex'. vl' diffoē. aum. q̄les n̄ sit pmi. mox audito itellig.
Si m uo ēno fecis. au neut'. subito. au tardi' vtq; cogsce. Pro
vo q̄ gñis aptissima nā. repta ē. d; p°. ad itelligibliora de
ducē. Ampli' q; p° affir'. postio uo. nega. Nō at p°. est
i dicē q; o; pmit' odinai. Necē ē q; sp finita i fitis ē poni
v̄ eq̄le. i eq̄l. vtute vitiis ētu i ceto. stable. i stabl. fiumq;
mutabl. S; o° q̄ au diffita pte orois. au affimatoē pfert'.
pl' fita s̄. q̄ au n' ē pticla neg°. au tota ne. Q ē fito poti
q̄ ifito ē fatieda dio. S; sic q̄dā p h pat' ancietas. au obscu
rioa s̄ fortasse. q̄ ip̄e d sideiat. n̄ adme cogtoē facile pollicere;.
Nā ē rudib; h toti' artis. s; i butis. cultiore loco pene ptmis
legēda. et discēda pponim'. Q uo h' opis. i. dy'a. ordo sit. ē
d ord' phipatetice discip' m ducēd' eēt diliget' expositu. H
q; dca st̄ de oppo'ne. q̄ affir'. negaq; cstituut. Illa uo q̄ s; hitu
puatoēq; f̄t. ip̄a q; sitiori expoitoi vidbat' ē csilis. Negat ē
q̄dāmō puā hitu. s; diff't. q̄ sp q̄dē p° ē. negā. puā. uo n̄ sp
s; tc qm hitu hre pol'e est. Nos uo h ia pdi'ta. docuei'. Q foi q̄dā
itell' ē puā. Nō ē tm puat. s; ā ēā seipā qq; puatu dispō. Nā ē
ocl'; cecitas solu puat lūe. s; ip̄a q; s; se puatu luce dispō't. Cec
ē d' ad puatoē q̄dāmō dispoit' ā affect'. h q; ar'l's testat' i
phy'as. v̄ f̄t v̄ puatois diffa. ad gñi dioē freqt' vtam. S; h
q; eodē m' sic i zeloē fatiedu ē. p° ē poed' ē hit' q̄ ē affitoi
csilis. post. puā q̄ negai. aliqties tam puatoēs q̄dā. hit uo
cablo pfer't. v̄ o b'. cec'. uiduus. aliqties ē paticla puatois
v̄ ē dns fitu. et i fitu. eq̄le. ā i eq̄le. S; Ithus equu ā fitu
i dioē pma. poēta st̄. puatoēs sa. ac d oppo'ne. q̄d h puatoi
ā hit'. dca sufficiat. Cōtrior uo oppo. dubitat fortasse. an
s; puatoē ā hitu ē videat'. v̄ albu et nigru. an albu q̄d pua
nig° s̄. nigr' uo albi. S; h al' ne at ita tctad' ē. tanq̄ si sit. a°
oppois. g°. sic ē i pdi'as. albi pō q; ar'le. dispoitu. Ihus at gñi
mlta dio ē. fere ē cuctas diffias i cōia ducim'. Et q; qm cōtria s̄
alia m'e caretia. a° mediata. ita q; dio fatieda ē. v̄ color. a° st̄

alba · a mg · a neut · fiet aut ois diffo · oiq; dio duob' tmis · h v
ß i a de; e idigetia q sepe enit i noie phibet · Q° at in vtq; du
ob' tmis fieret eit maif · h m · Cu e dicis a lui a st roal · a iroal ·
aial roale ad hois diffoe rectis · s; q aial roal' n n unu e pa
m ej h · a · lra; · R us · a · litte · q · e aial roale · a st mor · a · imor
voletes g diffoe hois redde dicem · ho · e · a · litta mor · sla si diffo
hois e aial roale morle · aial no roale · p · a · lra · sigat · ide set · a ·
morle · taq si dicet · aial roale morle · a · e n de; e · aial roale sigta
bat · s g · a · litta · q mor · duob; tmis fca diffo e · Q; sirepuet
i oib' q; noia duob' tmis sp tota diffo ostituet · Dio noib' poi
tis q sp i duos tmios secat maif e · sic gui et diffie · e de ipo
n ipoat · v e dus figar q st elate · a st eqlate · a duo latia
hntes · eq · a tote iegles · Tria g ista dio si sic pferet fiet dup ·
Figar q elate st · a st eqles · a iegles · Jeqlui · a st duo lata
tm eq hntes · a ta iequa · i · o · Et e dus rex oui · a s boa · a ma
la · a idiffetia · q ii mala · s · s · ii boa · sita dicet · gemia dio puei
17 Rex oui · a st diffia · a idiffia · Diffetui · alia boa · a mala
ita g dio ois gemia secaret · si spebz q diffetis vocabla n deent
Quarta no oppoitoe diuz · q e s; ad · v pi filii dus sui · Dup medi
sinile · sl · hec g nlla hnt sbale diffiu; · q a se discepet · imo po
hnt hmoi cogtoe q adse · inuce refferut · ac sine · se ee n psit · Ne
g e gnis · i relas ptes faieda dio · s; tota hmoi secto a gne sepa
da est · Neq; hois spes e sui · a dus · au nui me · au dupplu · Cu
g nll sit diffie oppon · affirmatois · q nenis · si n nece e · sp tam
relois reiciēda dio est · Puatois · q hit · q olor · sumeda · cum
aut oietas i diffetis ponēda e · ii n q pua · Jecco q qda ce hnu
vt oui oppone · vt est fitu et ifitum · Quaq e sit pua ifitu
tam dy ymagiae · fort · e qda v de; e for · Dig vo iqsitum e
vtr i spes · an i dras fite · gna diuidat · Diffo naq; diois e gnis
i spes pias distbu · Q; g s; na; diois · et s; diffoe; spias · ul pu
spes · sp si gnis disgatoe · s; h i tedu si neq · ppea q s redditoms
roe · ealtis e spebz n st n · atq; io · qui qda st pma gna · qda ultia
qda media · P° qd · v sba · vltim · v aial · aie · n cor · Corp naq; aial
gen e · sba cor · S; n; si sba · qeq · iuein p · q · gnis loco valeat col
locari · n; sb aialj · ho naq; spes h g e · Q; atiqo videb' spey dio
si i digetia nou n sit · Q; si hus n abudam · P° gna · vl; adultia
qt i dras sepaie · h at fit · h m · v p g · i suas dras disgge · h
i postiozis · q posti rus · i suas · s; no postiozis · Neq; e heede st
diffie cor · q aial · Sic e dicat sbe · a e corpale · a i cor · i te dioe
fecit · Naq; hec diffie · pple sbe s · Sic ilo sic dicat · sbaz · a s aiata
a i aiata · h n i te sbe diffius disggau · Cor namq; diffie s h sbe ·
i · figus · h pm · Q; maif e · s; dras · n s; postiozis gnis poz gnu
dioe e fatieda · Quoties at g · au i diffius · au i spes solutt p
dioe; fca · mox diffoes · au ee sbdeda s · S; sic diffitoib; n abu
dat · satis e ex sbice · v e dus copm · a st aiata · v hoies · a i aia
ta · v lapides · Q; at dioe · q; sic tmios · n; dimunuta e · n; su
flua · n; e i ples spes · q sbeod gne st apponi o; · i paucores · v i se
rpa dio · sic tmin cultat · Couttit e tmin s · vt e mrus hit optum
Rus mrus hit optum · ut e · s · q dio · De g ad eit eoz q s spes
Rus qb; spez pui gnis e · Fit at eite gnis mltiplex dio · n oui
cor · et qeq; alie st magtudis · Sic e eclin i semicelos · et i eos qs
gci vocat comeas · nos dioes psum dice distbuu · q tet gonu
alias ductas pagulu · i diamet · i tagulu · alias i palellogmata
alia i tetgona sepam · itaq; g · v e dus · Nuoz · aly st pares aly
i pares · Et rus · aly s pm · aly h pm · Et tagulor alia st eqlata
a dyo sola lata eq hntia · a totis ieqlia latib; · Et rus tagulor
a st rta agula · a acutos hntia tes agulos · a obtusu · Sic g gnis

vni s in dio · Illd at scire putile e q g vna qdmmo
mltar spez sili e · q eaz e oui; sbale · mit · q eetia · atq;
io collectin plia; spez g e · Disiucte vo vni' gnis e spes · q
qm diffius i format · v de; e · iccco sb uno gne · mu duab; spe
ee n psit · Ois e dra i discepatui plilitati osit · S; dioe ·
p pla dra s · gnis i spes · hac g i sistetib; via · pmior p dioe
gnis ad spe; diffoe facltas apit · Q; e n solu qs ad diffoe su
mam adisce · s; ipi q; diffois arce · diligetissia cogtoe oplecy
et illd qd anlla p sit diffo demostiay · et qadmod p dmo
stroe valeat iuein · q qeq; dea sbtili i postreis analeticis
ab arle · tractata s pmitta · sola tm exeqr regla diffiniedi
Reru e alie st sriores · alie i feriores · alie medie · sriores qd
nulla diffo oplectit · iccco q eaz sriora gna iuein negat · poro
at i sioes · v st i dra · ipa q; specificas dras caret · Q° eca ipa
q; a diffoe seclusa s · Medie g q hnt gna · et d alis · vl gnib'
vl' spebz · vl i dis · pnt sb diffoe cade p s · Data g hmoi spe q
et gen hat · et d postioi pdicet · po ei summo gnis · q illi gnis
dras dido · et adiugo dra gnj · ac n dra uido · nu illa dra
uicta e gne eql' possit ee · e illa spe q ee sc beda diffoe su
scepi · Q; si mnor fuit spes · illa rurs diffia; q dudu e gne
posuerim · qi gen poim · eaq; i alias dras sepamy · Et rurs
has duas dras sriori gnj ofigum · et si equit spe · diffo spe;
ee dr · Si v mni fuit · fa; dra rusu i alias dras sepam · qs os
quiugm e gne · q rusu specla mi si os diffie e gne illj eqles
sit spei · q diffiuit · Et postreo toti diffius diffetis distbuuny
vsq; du os uicte gnj spe eqlj diffoe · oslat · h at rey claiore
fatiet ex noti h m · S ub ppoitu q diffiuire velmy n · voca
blm g nois · d plib; noib; p et est qdamo spes sb se otmes
i dia · Diffit g n sic · Summo ei g · q e vox · q dido · vocum
alie st sigficate · alie mime · vox n sigficata n ad n · q e
n sigat · Summo gnj dra q est sigtata · et iugo e gne · i · e vo
ce · q fatio vox sigficata · Te respitio vtr gen h q dra s; noi
sit eqlia · s; n du eqlia · P° e q vox sigficata ee · et n n ee · Sut
e qda uoces q dolces osigint · alie q aie passioes nalit · q noia
h st · v i telectoes · Rurs ipa uoce sigtatay i a distias diuido
vocu sigtatar · alie s; poitoe · alie nalit · Et uox que sigtis
nalit · n ad n · vox sigtas pone hou noi ogit · Q° dra has
duas diffias · sigtatay · et s; poitoe iugo · e uoce · i · cu gne
et dico · Nom est uox sigtata · sm placitum · s; rus n equat
ad n · St naq; et vba et voces sigtite · sm poitoe · h g · soli
nois diffo e · Distribuo g diffia; q est sm poitoe · et dico ·
sm poitoe vocum sigtatar · alie st cu tpr · a sin tpr · Et dra qd
cu tpr noi n iug · Jecco qd vboz e osigare tpra · nou e mine ·
Restat g v ogruat illa dra q e sin tpr · Iugo g has tes diffias
noi et dico · Nom g e uox sigtata · sm placitu · sin tpr · S; rus
n n plea odicto diffois occerit · Pot e q sigtata ee · s; poitoe q
sin tpr ee · et n n ee unu · s; noia iuncta q e oro · v socles cu
platoe · et e discaplis · s; qq i pfcta s h oro · tn e dris diuideda
et dicem · vocu sm poitoe sigtatar · sin tpr · alie st · q; pars
e n ee sige · h ptiny ad n · Nois e n ee sige · fit g diffito
s · Nom e uox sigtata · s; placitu · sin tpr · e nulla pars sigtata
e sepata · videsne g q i ta diffito ostituta s · Na qd dicj vocez
a cetis sonis n diffeij · q sigtity nom · h a sigficatis vocib;
separuj · q sm placit · q sin tpr · a nalit sigtatib; vocib; q a vb
ppetas nois distributa e · q ei ptes n ee sigtare ppostj ab
oroe disiunxi · cui ptes ad ee sigtat sepate · v n fit n qeq; n
fuit · illa diffoe claudat · et veq; h diffitois relo aptabit

Pt' ee n̄ dubitē. Illd q̄z dicēdū ē q g. i diuisiōe totū ē i diffōe
pās. et sic diffō ē. oīd est. Q°cca vltima dr̄a q ē sm tpr̄ alius
ut q ptes q̄dā totū cōiūgāt. sic ē diō q totū soluat in
ptes. et silis diō gn̄is toti' diōi. diffō uō toti' ōpōitōi. Itaq̄z
i diōe gn̄is al' totū ē hōis. Ipse ē ōplet̄ hōie. I diffōe uō
pās ē. Ipse nāq̄z g' cū alus dn̄is uīctū ōpōit. v ē dico aīal
alia rōalia alia irrōalia. Et rurs' rōaliū. alia sēt mortalia alia sūt
imortalia. aīal rōale tot' ē. Rurs' rōale mortal' aīa et h' uita hōs.
Si uō i diffōe dicā. hō ē aīal rōale mortale. vita h' hōie iū
gr̄. Q°cca p9 ipīs' et g' repit' s' g' g'. i diōe totū ē spēs pās.
Eodē q̄z m̄ dr̄e totū ptes ille i q̄s ille diuidit. I diffōe uō
et g' ō dr̄e ptes sēt. Diffinita uō spēs totū ē, h' actē. Ille d'ea
diōe dicem' q ē toti' i ptes. Hc ē enīt sa diuī. p' gn̄is diōe.
Qd ē dn̄is totū mlt' signant'. Tot nāq̄z ē qd ōtinuū v cor'
vl' linea vl' ād hī. Dn̄is nāq̄z tot qd i ōtinuū ē. v totū
ggē vl' totū pp' vl' totū exercitu. Dn̄is totū qd uniu'sale ē
v hōie vl' equū. Hy ē totum i suaz pitū i hōm vl' eq̄z
vn' ōptl's vnū q̄q̄z hōie di'. Dr̄ q̄z totū qd ex ūtutib; cō
stat. v aīe alia pō ē sapiēdi. alia uegetādi. alia sciēdi. Tot g'
moīs ē g' dicat' totū fatiēda toti' diui' ē. P'. qd ē si ōtinuū
fuit i eas ptes ex qb; ipm totū ōstare pspic'. Aliter ē diui'
n' f'. hōis ē cōi i ptes suas diuidēs ita. i cap. man'. totū
ee. pedes. et sic' alio mō. sm pp'as ptes fit i ta diō. Q°z at
mlt' ē ōpōitō mlt' ē diō. v aīal qd ē separat' i ptes eas
q sibi siles hnt pites. i carnes et i ossa. Rurs' i eas q i siles
n hnt ptes. i man' et pedes. Eodē q̄z mō et naues ō dom' lib'
q̄z i u'sus. atq̄z hos i pedes. hos q i sillabas. i litt'as solum. Itaq̄z
fit ū litte ō sille et noīa et u'sus. ptes q̄dā toti' lib' ee uideāt'.
Alio tam̄ m' accepte. n ptes toti. s; pites pitiū sēt. Q°z at̄ nō
spectāt q actu diuidat'. s; q aīo et rōe. v uinū aq̄ mixtū di
uidim' i uina aq̄ mixta h' actu. Diuidim' q i uinū ō aq̄ h'
rōe. h' ē ia mixta separi n possit. fiat at̄ toti' diui' q i mār
atq̄z forma. alit' ē ōstat statua ex ptib; i aliter ex mā atq̄z forma
i. ex ere. et spē. Silr at̄ illa totā diuidēda sēt q i toti' sēt. Eodē
q̄z m' et ea q sēt vniu'salia v hōm. aly i europa. aly i asya
aly i affrica. ¶ Eī q̄z toti' qd ex ūtutib; ōstat. h m' fatiēda ē
diō. Aīe alia ps i vgultis. alia i aīalib;. Et rurs' ei' q ē i aīa
lib; alia rōal' alia sensibil' ē. Et rurs' h' alus sb' dsptōib; discpat'.
s; n ē aīa hor' g'. s; totū. ptes ē aīe sēt. aīe i hec. s; n v i gtītā
te. s; v i aliq' po'. et ūt'. Ex his ē potētus sba aīal' ūgit'
vn' fit. v q̄dā simile hēt h'moi diō. et gn̄is. et toti' diōi.
Nam q q̄z ei' ps fuit aīe p̄dicatō ei' sēt. ad gn̄is diōe p'tēt.
Cui' v'q̄z fuit spēs. ipm mox sēt g'. Q°z at n oīs aīa oīb' ptib'
ūg' s; alia ab alus. h' [illegible] ad nā; toti' refert' nccē ē ¶ Re
stat g' ū de vocis i signiftiās diōe tractem'. Fit at̄ uocis dio
tb' moīs. Diuid' ē i signiftōes v equoca vl' abigua. ples ē sigē
vnū n'. v canis. ples nāl' una oīd. v cū dico g'cos uicisse
tianos. alio at̄ m' s; mod'. h' ē n pl'a sigē. s; multis moīs v
ē dn̄is i finitū. vnā rē qdē sigē. ē tam̄ [illegible] n possit. s; h'
dn̄s. aū s; msura. aū sm m'ltitu'. aū sm spēs. Sm msura
v ē i fitū ee mūdū. cōagitu' ē dn̄is i fitū. Sm multitu' vē
i fitū ee corpū diōe. I finita nā; diuisionū m'ltitu' sigē
Rursu s; spēm. v i fitas dn̄s figās. I finite nā; spēs figaz.
Dn̄s ō ad i fitum. s; tpe. v i fitū dn̄s mūdū. ē tam̄ s;
tpe i uenī n possit. Eodē q̄z mō i fitū dn̄s dm̄ ē sine uite
tam̄ s; tpe i uenī n possit. Sigē h' uox n pl'a sigē s; se s;
m'ltis moīs. Ex siglis pi. unū tm̄ ipā sigē. Alr' mod' ē sm

diriatōe. Oriens em̄ sm diriatōe dr̄. vox illa fac' i tellectū
dubitatōe. v est hō. h' ē uox. m'lta sigē. Illa ē diffōe cō
clusa audiētis i tell'a m'ltis imptat' fluctib;. ex q̄b; q̄z tūs'
ducat'. Qd ē q̄sq̄z audito i telligat. v id qd dicēs loq. nlla
diriatōe ōclud. Aliū ē qd diffiat dicē. Oīs hō amblat.
aū ē ee q̄dā hō ablat. et hē n n' sita ōtig dsigt. i tellect' au
dietis. q rōabli i telligat n hēt. Sēt ō alie dmostratōes.
v si q̄s dicat. danī q̄ dare debeat. nlls i tellig. n i tells ō ēta
rō driatōis adlat. vl' si q̄s dicat ad me veī q uetat. vl' q
uetat n driatōe n nascat'. Est at̄ ee qd abiguū dubitabile
n tam̄ ōe dubil'e abiguū. Hē ē q dāt dubitabilia qd sēt n
tam̄ abigua. Ambiguū ē utq̄z audito rōali scipm i tellexisse
abitē. v ē q̄s dicat. audio g'cos vicisse tianos. vn' p' i telli
gē. q g'ci tianos vicer'. ali' q tiani g'cos. et vtq̄z h' dicēti
ipī' sōib; rōal'r i tellig. Cū at̄ dico dam qd dare debeat.
nll' ex ipis sōib; rōali audito i tellig. Qd e'ē ē n dico ille
pot' suspicab'r q āq i rōe. id qd ame pbatū ē. psp'icacit' in
dat. Tot g' moīs ē vocis diui' fiat. aut p signiftiās. aū
p mod' sigtōn. aū p ōrnatōe. T' hus q sm signiftia di
uidunt' n solū diuidēd' sēt sigtōes. s; ia diuīsas rōs ee q
sigēt. diffōe mōstrād' ē. Aristotiles h' i topicis diligēt' p'cep
v i q dn̄' boā. alia sēt boā. v ea q bonū retiēt qlitate. al' q ā
qd ulla qlitate dur'. s; q boā rē fatiūt. id eo boā ee dn̄.
Q°z at̄ marie ex hac vi pe arestotiles, at ō sophisticas i potiū
tates. Si ē ulla sbā q sigē voc' dsigtata ee n d'r. Sm uō una
res q sigē voc' dr̄ s'p'x. Q°z si ples. m'lt' ō m'lta sigtās. Di
uidenda g' h' sēt. ne i āq' sillogismo capiam'. Sm uō aph
bola ē oīd. i. abigua euēit v aliq's ties v'tq̄z mō pōita. sit q
sigtāt'. v id qd sēt duci potuit v g'ci vicēt tianos. ō tiani
g'cos sitar'. Sēt uō alia q i pōlia. s. v ē dico hōie ōedē pāe
sigtāt qdē q hō panē ōedat. rurs' q panis hōie. s; h' i pōle
ē. Ergo q̄ties ad ōtētōe diuidēda pōlia ō i pōlia. s. Q°ties
ad ūitate. sola pōlia diuidēda. i pōlia. reliqēda sēt. Qm ples
i spēs. pl'a sigtiū uoc' dicēdū ē. q alie i ptiels m'ltipli
catis. sigtōe hnt. alr' i tota ōrōe. Et eoz q i ptiela hnt. pāi
ipā equoca. tota uō ipā oīd. s; equocatōe m'lt'. ipā uō q i
ōrōe totā sigtōis m'ltiplicitate retiēt. v sēt dem ē abigua
nūcupat'. Diuidāt' aūt sigtōes equocoz vl' ōrōnū. s; equoc' dif
finitōem. v cū dico hō uiuit. i tell'r. et ver'. et pict'. diuidit'
at̄ h m'. aīal rōale mortale. uiuit. qd ver' ē. aīal' mortal' rōal'
assilatō uiuit. qd sim ē. Diuid' q lib; adiūtōe. q tam̄ ō vl'
gn̄is. vl' cas' alic' articul' v ē dico canna rōanoz sagūe sor
duit. et calamū dmōstrauy. ō fluuiū. s; diuidim' sic a'ticlō
qdē. v dicam' h' canna rōanoz saguē sordūt. vl' gn̄e v can
na rōanoz saguine ples' fuit. vl' cau. ul' nūō. I illo ē siglaris
nūs tm̄ est. i illo pl'is. ō alus qdē eodē m'. Sēt at̄ alia s; accē
tū. a'. s; orthog'phiā. Sm accētū v pone ō pone. s; orthog'phiā
v q̄ror. ō q̄ror. abiq̄sitione et q̄rela. Et h' rurs' diuidit'. vl' s;
actōe et passionē. q q̄ror abiq̄sitōe passiuū ē. q̄ror at̄ a q̄rela
agētis est. ambiguaz uō ōrōn fatiēda ē diō. aū p adiectōe
aū p diminutōe. aū p diōe. aū p aliq transmutatōe. v ē dr̄
audio tianos vicisse g'cos. ita dic p diminutōe ita audio
g'cos uicisse. p additōe. ita audio tianos uinq' g'cos at̄ uicisse.
p diōe v g'ci uicer' tiani uicti. p transmutatōes. audio q g'ci
vicer' tianos. h' ē aū ambiguitas q̄ m' eo. solui'. Ita tam̄
ita diuidēda est. oīs vocis sigō. tāq̄ gn̄is sigō. I gn̄e ē oēs
spēs ei nūāt' i ambiguitate uo tūtē sustituit q̄tē ad eum

sermonis posse esse utiles quam alterius negotii oratio. At de vocis quod significatione sufficiet quae dicta est. Est autem et de generis totius divisione propositum atque expeditum. Quare de omni sibi se participatione diligentissime pertractatum est. Nunc autem de his divisionibus dicemus quae per accidens fiunt. Harum autem communiter praeceptum est ut quaecumque ipsorum dividuntur in opposita disgregentur, ut si subiectum in accidentia dividamus non dicamus: Corporum alia sunt alba, alia dulcia, quae opposita non sunt, sed corporum alia sunt alba, alia nigra, alia neutra. Eodem quoque modo in aliis secundum accidens divisionibus dividendum est, atque illud maxime perspiciendum est ne quod relinquatur, ne quod ultra dicatur aut minus, sicut fit in generis divisione. Non enim omnino reliquum aliquod accidens ex eadem partitione quod sub illo non sit quod in divisione dicatur, neque vero addi aliquid quod sub eo esse non possit. Posterior quidem peripatetica secta per accidens diffinitis divisionum ~~ab ea quae secundum accidens~~ diligentissima ratione perspexit, et per se divisionem ab ea quae secundum accidens in partes sit, se disiunxit atque distribuit. Antiquiores autem indifferenter et accidenti per genus et accidentibus pro speciebus aut differentiis utebantur. Unde pro portione utilitas visa est et communes harum divisionum perdocere et has propriis diffinitionibus disgregare. Et de divisione quidem omni quantum introductionis brevitas patiebatur diligenter expressimus. Explicit liber divisionum Boetii.

Item Boetius

Natura est cuiuslibet substantiae specificata proprietas. Prius vero ... nec in individua substantia. Natura est non quod oppido invenit sed quod quodam innata vis insunt. Natura tribus modis dici potest, cum de omnibus rebus naturam dici placet. Natura est earum rerum quae cum sint quoquo modo intellectu capi possunt. Haec diffinitio accidentia et substantias comprehendit, id additum est quia deus et materia perfecto intellectu [illegible] non possunt, sed ceterarum rerum privatione. Cum sit id adiunctum est quia et ipsum nichil aliquid significat, sed non naturam. Non enim quod sit aliquid sed potius non esse significat. Si vero solis naturam substantiis sic diffinit: Natura est vel quod facere vel pati possit. Pati et facere ut omnia corporea et corporum anima. Haec enim in corpore et a corpore et facit et patitur. Facere tantum ut deus et cetera divina. Habet autem substantiae quoque est reddita diffinitio. Sed autem sunt quaedam quae dicuntur tantum corporeas substantias naturas habere sicut Aristoteles et ceteri multimode philosophiae sectatores eius naturam, ad corporales res attributas sic diffinit: Natura est motus principium per se et non per accidens, quia esse corporis habet motum proprium per se et non per accidens, quia lectus non deorsum fertur licet sit in terra quod tamen per accidens. Est ergo lignum naturale, lectus artificialis. Cum autem rerum proprietatem demonstrare cupimus sic dicimus: Natura est unamquamque rem informans specifica differentia. Quae est alia significatio naturae secundum quam dicimus aurum et argentum diversa naturae, id est proprietate. Sed hac ultima duas in nostris constituimus. Natura ingenium, mores. Naturale est pertinens ad diversas causas naturae quamvis sagitet.

Substantia ergo usya dicitur. Dicitur autem substantia quia substitit. Illa vero quae in substistentiis atque subiecto sunt substantiae non sunt quia non substitit sed mutantur, sicut color vel forma. Accidentia autem sunt ix, ex ix accidentibus, ita sunt usya, id est quantitas, qualitas, situs. Haec enim sine usya esse non possunt. Ceterum usya non sunt loca, tempora, habitus, situs et cetera usya sunt relatio, facere, pati. Substantia est id quod non ab alio sed per seipsum quae propria virtute substitit. Substistentia ipsum est quod ut possit esse non indiget accidentibus. Substantia vero est id quod ab aliis accidentibus substratum quodammodo ut valeat esse subministrat. Substat illud enim quod substratum est accidentibus. Itaque genera et species substistunt tantum, non enim accidentia generis speciebus contingunt. Individua vero non tantum substistunt verum et substant. Nam non ipsa indiget accidentibus ut sint. Informata enim sunt iam propriis et specificis differentiis et accidentibus ut esse possint. Subministrant enim, id est subiecta sunt, quia genera et species non habent quae eis accidentia contingunt. Individuum est quod solum non praedicatur ut Plato. Individuum dicitur quod ex proprietatibus consistit quarum collectio non eadem est in alio, ut Plato hoc albus Sophroni sit filius sit eius solus. Est substantia individuus. Substistentia in specialibus. Essentia in generalibus.

Macrobius

Corpus vero mathematicum dicitur alium dicitur solidum quod trina divisione distenditur solum, id est longitudine, latitudine, profunditate, id est altitudine, verbis brevibus. Aliud mathematicum quod geometricae proponitur et cogitatione tantum substantia est, non sensu, ut punctum quod individuum esse dicitur, et linea, id est corpus unius divisionis, id est tantum prolongi, atque superficies quae duabus divisionibus extenditur, longo latoque sed alto caret. Haec superficies si duplicetur ut addatur profunditas solidum corpus efficitur quod viij angulis continetur quod videmus in tessera quae cybos dicitur. His geometricis rationibus applicantur numeri et monas punctum putatur, quia sicut punctum corpus non est sed ex se facit corpora, ita monas numerus non est sed origo numerorum. Primus ergo numerus in duobus est, quia similis est lineae de puncto sub gemina punctorum terminatione producere. Hic numerus geminatus efficit iiij ad similitudinem mathematici corporis quod sub iiij punctis longo latoque distenditur. Quaternarius quoque geminatus viij efficit, qui numerus solidum corpus imitatur quod bis bina bis. Eodem modo fit ex impari et fin. Alius. Corpus est quod maioribus et minoribus suis partibus maiora et minora spatia locorum obtinentibus constat. Corpus est quod per v sensus corporis capitur vel sentitur. Corporeum quod constat corpore ut animal. Corporatum quod sine corpore esse non est, tamen in corpore ut color. Alius. Habitus dicitur multis modis, vel habitus animi, sicut est aequitas, disciplina perceptio, usu firmata, vel corporis sanitas quando alius alio succulentiorem et validiorem quam magis habet aliquis sol vel dicitur habitus corporis quibus membris commodatur extrinsecus ut vestitum, calciatum, armatum. Quae omnia abhinc verbo dicuntur. Itaque accidentia ita non possunt esse non habitum, verumtamen hic interest quia quod est habitus commutat nos et ambo non mutant, ut sapientia. Quaedam quae mutantur et mutant ut cibus. Tertium genus est quod mutant ambo ut vestis postquam reposita est induit, non tamen mutat nisi babitus. Quod apparet ex quod cum induitur homo non est mutatus in hominem. Sed ipse homo immortalitate et gloria melius quam vestis sit mutatus.

Ysidorus

Scriptura divina iiij modis exponitur, id est ystorice, allegorice, tropologice, anagogice. Ystoria est narratio rei gestae ut ipsius fecerit quod est et [illegible]. Allegoria est spiritualis intelligentia et aliud dicitur et aliud significatur, vel quod fit, adhuc exemplo intelligitur sicut in evangelio de divite et paupere. Dives significat populum iudaeorum, pauper populum gentilem. Et virga Aaron quae significavit beatam virginem. Tropologia est conversio, id est qui convertimus sermonem ad moralitatem. Anagogia est excelsa intelligentia, id est quomodo tractat de donis supernae patriae vel beatitudine.

Regulae Tichonii

Regulae Tichonii sunt vij de intelligendis scripturis divinis. Prima est de domino et eius corpore, id est Christo et ecclesia. Ipsius secunda de domini corpore bipertito quod melius dicitur permixto atque simulato. Per quam locum intelligitur et ille suis commemorat in evangelio e deo et venit dividet eum partemque eius ponet cum ypocritis. Tertia est de promissis et lege quae aliomodo dici potest de spiritu et littera. Quarta est de specie et genere volens intelligi speciem partem, genus autem totum. Cuius ea pars est quae narrat speciem quod ait propheta: Auferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneum. Cor quippe carneum vero ait apostolus: tabulis cordis carnalibus. A corde lapideo voluit vitam sentientem discerni et putans sentientem significavit intelligentem. Sicut ait apostolus: non ex operibus sed secundum suum propositum et gratiam quae data est nobis in Christo Iesu ante saecula aeterna. Manifestata dicit gratiam quae nec erat quibus daretur adhuc, quomodo in positione divina ac praedestinatione iam facta erat quod suo tempore futurum erat. Quinta est de temporibus quae re duobus modis intelligitur, aut tropo aut synodoche, sed tropus est legitimis numeris. Synodoce autem aut a parte totum aut a toto partem facit intelligi. Synodoce est sicut dixit evangelista: post dies sex. Alius autem post viij. Tropus autem sicut ait in psalmo: Septies in die laudem dixi tibi, quod sic est tamquam si dixisset: Semper laus eius in ore meo. Sexta regula est recapitulationis in qua sic dicitur quomodo per ordinem ut ad priora quae praemissa fuerunt latentem narratio revocet. Sic in Genesi: Iste sunt generationes caeli et terrae. Septima est de dyabolo et eius corpore, in qua breviter intelligitur illud propheticum: Quomodo cecidisti de celo Lucifer qui mane oriebaris.

Explicit

Incip expositio misse. et eorum que circa missam sunt.

De vestimentis et ornamentis epi. i
De vestimentorum colore ii
De hiis que sunt antecedentia circa missam iii
Qualiter celebratio misse agatur iiii
De institutoribus misse v
De hora celebrandi missam vi
De loco celebrandi missam vii
Quot misse possint celebrari in die viii
De altari consecrando ix
De antiphona ad introitum x
De kyrie xi
De Gloria in excelsis xii
De missis votivis sive sancta trinitas xiii
De dominus vobiscum xiiii
De orationibus dicendis et numero earum xv
De ordine orandi xvi
De Epistola xvii
De Gradali xviii
De alleluia xix
De Evangelio xx
De Credo xxi
De offerenda xxii
De preparatione panis et vini xxiii
De patena et occultatione eius xxiiii
De Calicis mixtione xxv
De prefationibus et earum varietatibus xxvi
Qualiter portat ad prefationes xxvii
De Canone xxviii
De Communicantes xxix
De forma consecrationis corporis christi xxx
De forma consecrationis sanguinis christi xxxi
De vii ordinibus de corpore christi xxxii
De pater noster xxxiii
De postcommunione xxxiiii

Qualiter debeat esse episcopus et quibus ornamentis ipse eis uti debeat respondere.

Eps sit:

Pudicus	Pudicitiam	Affectu	Sandalia	Ocrea
Non percussor	Patientiam	Conflictu	Amictum	Armilla
Ornatus	Innocentiam	Cogitatu	Albam	Linea
Irreprehensibilis	Continentiam	Gestu	Zonam	Balteus
Prudens	Prudentiam	Intellectu	Stolam	
Modestus	Perfectiam	Progressu	Crucem	Fibula
Non neophitus	Constantiam	Aggressu	Manipulum	Stadium
Sobrius	Abstinentiam	Gustu	Tunicam	Tunica
Hospitalis	Munificentiam	Defectu	Dalmaticam	Dalmatica
Bene preponens	Diligentiam	Fletu	Cyrotecas	Cyrotecas
Non litigiosus	Discretionem	Affatu	Anulum	Anulus
Non cupidus	Longanimitatem	Consolatu	Pluviale	Clavus
Filios habens bene subditos	Iustitiam	Zelu	Baculum	Sceptrum
Doctor	Prudentiam	Prouectu	Mitram	Diadema
Non elatus	Karitatem	Delatu	Casulam	Purpura
Bonum habens testimonium	Circumspectionem	Prospectu	Pallium	Aurifrixa

Per (Eps sit) significatur: … in Per … In Signifi… | In ultima secunda ornamenta spiritualia

De vestimentis et ornamentis episcopalibus. Et primo de sandaliis.

Sandalia que pedes tegunt pudicitiam affectus significant. Hic ornat pedes et tegit ne inquinentur. Unde dicat cum sponsa in Cant. v. Lavi pedes meos quomodo inquinabo illos. Cui dicitur Cant. vii. Quam pulcri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Hec calciamenta subtus habent soleam integram ne pedes predicatoris polluantur terrenis. Desuper convenienter sunt aperta ut ad celestia cognoscenda releventur. Hec dicuntur crepides. Exo. xxv. Crurepedes fecit moyses fratri suo aaron. Calige autem significationem prestant accipere a caligis. Habent prestare que duplicem cautelam significant. scilicet quia tegere debent crura propter verecundiam. Et ne defectus similium suorum incaute appareant in scandalum infirmorum. ¶ Per Sandalia que preste figurant christi sacramentalia pedum. De amictu.

Amictus patientia significat. Hec vestimentum. xxviii. Exo. Superhumerale dicitur quia patientia supponere debet humeros ad portandum et portando diligere persecutores. viii. G. patientia vero est in animas que portans. De quo dicit virgo de Sap. vi. Superhumerale patientiam laborum significat propterea quod ad portanda omnia humeris supponit. hec et dicitur Ephot. Dicit et Aug. faciale est contectam veste habere in celato capite in certo velut si oculos dimittere. sed verum humile patientia ostendit iniurie. ¶ Per amictum figuratur velamen quo velatus fuit christus cum illuderetur Luc. xxii. Viri qui tenebant eum illudebant ei et cedentes eum velaverunt faciem eius.

Alba innocentiam in cogitatu vel mundicia significat. De alba. Unde in apoc. iii. Suadeo tibi emere aurum ignitum et probatum ut locuplex fias. et vestimentis albis induaris. In albedine enim innocentia designatur. et hoc est quod dicitur virgo. vestis candida munditiam significat propterea quod munus non teste opinatum feminalium lineorum in sacro officio assumunt in signum munditie et innocentie ne sordescat. Et dicuntur hec feminalia eo quod instar eius femina protegunt. Sed et subucula feminale dicitur et bracce. unde in Exo. xxx. facies feminalia aaron et filiis eius linea ut operiat carnem turpitudinis eorum a renibus usque ad femora. ¶ Per albam figuratur vestis alba in qua illusit herodes christum. sicut dicitur Luc. xxiii. Illusit herodes ihesum et indutum veste alba remisit eum ad pylatum. De zona.

Zona vel cingulus vel balteus continentiam in gestu significat. que albam colligit et constringit ne effluat. Et hoc est quod dicitur Exo. xxix. vestes aaron stringes balteo ne laxe fluant. unde quod leuit. viii. vestiuit moyses aaron pontificem subucula linea accingens eum balteo quia casta debet esse opera virtutis valeat mundiciam custodire. ¶ Per zonam preste figurantur funes cum quibus ligatus fuit christus ut adimpleret … ius. Et est per zona funiculus. De stola.

Stola prudentiam in intellectu significat. hec et logion dicitur rationale et orarium. Dicitur logion eo quod iugis debeat esse et indeficiens prudentia stola huiusmodi deferentis. Dicitur et rationale quia in eadem debent esse cognitio et doctrina veritatis. unde dicitur leuit. viii. Induit moyses aaron rationale in quo erant doctrina et veritas. Dicitur et orarium eo quod ea frequentius quam alio ornamento in orando. et in quibusdam benedicendis vel consecrandis sacerdos et episcopus utatur. Debet enim utrumque humerum tangere sacerdotis ne contra facies et contra brachium extra subiaceat. Diaconus autem portare debet eum in sinistro humero tamen. ¶ Per stolam figurantur funes quibus ligatus fuit in collo christus quando ligatum duxerunt eum ad annam et cayphan pontificem iudeorum. De cruce.

Crux pectoralis prudentiam in progressu significat. Hec figurata fuit per laminam auream in fronte pontificis pendentem. de qua legitur leuit. viii. Posuit moyses in fronte aaron laminam auream consecratam in sanctificatione. Sed quia prudentia hec debet omnibus publicari ideo portatur in pectore. ¶ Per crucem pectoralem per crux ligata figuratur quam christus suis humeris portavit.

Manipulus constantiam in affectu vel robur significat in sinistra manu tentus. unde cum ipso pulsare vanaglorie abiectis et lippitudinem iactantie abstergamus. ¶ Per manipulum per funis figuratur quo ligata fuerunt christi brachia quando victus tradi ut fuit pylato. De tunica.

Tunica absinthea vl' iacincti[n]a q[uae] i[n] g[u]stu sig[nifica]t · q[uod] sig[nifica]ta est
p[er] tunicam iacinctinam · leuit' · viij · dix[it] d[omi]n[u]s moysi · i[n]du
es aaron tunica iacinctina ¶ Tunica [autem] p[otes]t figurari
vestis · i[n] qua flagellat' fuit xp[istu]s an[te]q[uam] i[n]dueret [pur]pura.
Dalmatica munificentiam ip[s]ius ostendit. De dalmatica.
sig[nifica]t · vn[de] hugo d[e] s[an]c[t]o vic[tore] · d[icit] Dalmatica [pro]p[ter] sui latitudi[nem]
sig[nifica]t curam proximi · q[uae] se ad eu[m] p[ro] dilectio[n]e extendit ¶ P[er]
Dalmaticam [autem] p[otes]t figurari vestis [pur]purea · q[ua]m milites i[n]
duerunt xp[istu]m ad illudendum. De Cyrotecis.
Cirotece que man[us] tegu[n]t · diligentiam [con]s[er]uationis
oper[um] sig[nifica]t · v[n]de ad · vj · nesciat sinistra tua · q[ui]d fa
ciat dextera tua · hee cyrotece · quibusdam bull[is] teguntur
exterius · q[ui]b[us] sacra stigmata x[ris]ti manuum [re]p[re]sentantur.
ad que pontifex sep[er] respice[re] d[ebe]t · tamq[uam] ad [con]s[er]uatiua
manuum o[mn]i[u]m actionu[m] · vn[de] B[ernardus] · Deuot[us] miles sua n[on] sent[it]
uulnera · cum b[ea]ti ducis · uulnera intuetur ¶ P[er] cyrote
cas p[otes]t figurari plage manuum x[ris]ti · q[uae] bulle sac[re] cla
ui fuerunt. De anulo
Anulus designat discretio[n]em · q[ui]a sic diligentia d[e]b[et] esse
in ope[re] · sic est discretio requirenda in locutione
¶ P[er] anulum [autem] p[otes]t figurari lutum · q[uo] liniuit xp[istu]s oc[u]los
ceci nati · [et] t[u]nc e[st] ostend[itur] q[uod] diuinitas desponsat lutum n[ostre] humanitatis.
Pluuiale · vl' cappa · longanimitate[m]. De pluuiali
vl' bon[um] [pro]portum sig[nifica]t · et d[icitu]r pluuiale · eo q[uod] aq[ua]m rea
piat pluente asp[er]sione pontificis · cu[m] eccl[esi]a[m] [con]secrant
¶ P[er] pluuiale p[otes]t figurari vestis coccinea · q[ua]m i[n]du
erunt milites xp[istu]m ad illudend[um] · vn[de] d[icitu]r · Clamide coc
cinea · circ[um]ded[er]unt eu[m]. De Baculo
Baculus disciplinam iusticie sig[nifica]t · vn[de] Eco · ij · Calciamenta
hebitis i[n] pedib[us] · tenentes baculos i[n] manib[us] · H[ic] bac[u]l[u]s
portand[us] e[st] manu pontificis. v[t] sciat errantes attra
here · i[n]firmos sustentare · p[er]uersos corrigere ¶ P[er] ba
culu[m] [autem] p[otes]t figurari arundo · i[n] dextera · vn[de] m[a]t[theus] · Dederunt
arundine[m] i[n] dextera ei[us]. De mitra.
Mitra p[ro]ude[n]tiam sig[nifica]t · Et q[ui]a h[abe]t duo cornua · unu[m] an[te]
et unu[m] retro · sig[nifica]t q[uod] pontifex i[n] o[mn]i respice[re] d[ebe]t [et] p[ri]us
¶ P[er] mitram p[otes]t figurari corona spinea · xp[ist]i i[m]posita capiti
Casula karitate[m] sig[nifica]t · q[ue] humeros De Casula
teg[it] · et premit brachia ante et retro · p[er] q[uo]d dat[ur] i[n]
telligi · q[uod] inimic[os] · et amic[os] [pro]p[ter] d[omi]n[u]m et i[n] d[e]o diligi d[ebe]t.
¶ P[er] Casulam p[otes]t figurari · i[n]consutilis tunica xp[ist]i.
Pallium · vl' palleum quo humeri De pallio.
circu[m]cingunt[ur] archiep[iscop]i i[n] fixum · acubi an[te] [et] retro
duab[us] dependentib[us] lineis · circu[m]spectio[n]e pontifical[is] offi[cii].
plenitudinis principatum sig[nifica]t ¶ P[er] pallium p[otes]t figurari
caro xp[ist]i · vl' ip[s]i[us] flagella · et acus in pallio · claui
i[n] x[risti] corpore · vl' lancea in ip[s]i[us] latere. De vestimentis eccl[esi]as[ticis].
In fest[is] · o[mn]ib[us] ap[osto]lor[um] · et mar[tyrum] · vestium [con]i[n]por[um] colore
rubeo · q[ui]a ap[osto]li · et m[arty]res testes s[un]t · et signum p[re]fer[unt] d[omi]nice
passionis ¶ In fest[is] · Conf[essorum] · Croceis · aureis · Ceruleis
vl' citrinis vtim[ur] · ut ostendat[ur] q[uod] fuer[unt] famosi i[n] ope[re] · et
fructuosi i[n] u[er]bo ¶ In fest[is] · o[mn]ib[us] b[ea]te v[ir]g[inis] · angelor[um] · [et] v[ir]g[inum]
alb[is] vtim[ur] uestib[us] · i[n] q[ui]b[us] candor munditie designat[ur]
¶ In p[ri]ma · missa · nat[iuitatis] · d[omi]ni ¶ In Circu[m]cisio[n]e · et Ramis palmar[um]
[et] p[ar]asc[eue] · vtim[ur] rubeis vestimentis ¶ In sc[un]da u[er]o missa eiusde[m]
nat[iuitatis] · et Sabbato s[an]c[t]o vtim[ur] uiridib[us]. ¶ In iij · a[utem] missa · In
Epiph[ani]a · et Resurr[ectione] · albis ¶ In ascensione · Celestibus
aerieis · vl' q[uasi] saphyrinis ¶ In [pente]c[oste] u[er]o utim[ur] rubeis
sig[nifica]ntes aduentum sp[iritu]s s[an]c[t]i i[n] ap[osto]los. Et est sciendum q[uod] ve
stimenta sacerdotalia et alia q[ui]b[us] i[n] eccl[esi]a ministrat[ur] d[e]b[e]nt
esse b[e]n[e]dicta · et n[on] debet eis sacerdotes uti p[re]t[er]q[uam] i[n] eccl[esi]as[ticis]
et diuinis officiis · Cum u[er]o p[re] vetustate [con]su[m]pta fuerint ·
i[n]cendio d[e]b[e]nt · et cineres i[n] baptisterio i[n]ferantur. Q[uomodo] agitur
Celebratio misse · i[n] memoria Q[ua]re misse celebratio
dominice passionis agitur · sic ip[s]e p[rae]cep[it] ap[osto]lis
tradens eis cor[pus] · et sang[uinem] suum dicens · h[oc] faci
te i[n] m[eam] com[memorationem] · hac missa · beat[us] petr[us] ap[ostolu]s · p[ri]m
o in antiochie d[icitu]r celebrasse · i[n] qua tm [tres]
orac[i]o[n]es · i[n] initio fidei dicebantur · Sapientes ab eo loco v[bi] d[icitu]r
hac [igitur] obl[ati]o[n]e · Ceteri aut[em] p[ost]ea a s[an]c[t]is p[at]rib[us] · diuisis t[em]p[o]rib[us]
diuisa addita s[un]t · Missa [autem] d[i]c[t]a est · q[uasi] transmissa · vl'
q[uasi] transmissio · eo q[uod] p[o]p[u]l[us] fidel[is] · p[er] ministerium sacerdotis ·
q[ui] mediatoris uice fung[itur] i[n]t[er] d[eu]m et ho[m]i[n]es · p[re]ces · et
vota · et obl[ati]o[n]es d[e]o transmittat · Ip[s]a [enim] hostia sacra
missa uocat[ur] p[otes]t q[ui]a transmissa e[st] · p[ri]mo · s[cilicet] · a p[at]re n[obis] · ut
n[obis]c[um] esset · p[ost]ea a n[obis] p[at]ri · u[t] ap[ud] p[at]rem p[ro] n[obis] i[n]tercedat. P[ri]mo
a p[at]re n[obis] p[er] i[n]carnatio[n]e[m] · p[ost]ea p[at]ri a n[obis] p[er] passione[m] · [et] i[n]
sacra[mento]. p[ri]mo · a p[at]re n[obis] p[er] s[an]c[t]ificatio[n]e[m] q[ua] n[obis]c[um] esse i[n]cip[it] · p[ost]ea p[at]ri
a n[obis] p[er] obl[ati]o[n]e[m] · qua p[ro] n[obis] i[n]tercedit. vl' missa d[i]c[t]a est sic q[ui]da[m]
putant ab emittendo · q[ui]a t[em]p[o]r[e] quo sacerdos i[n]cip[it] [con]secrare
cor[pus] d[omi]ni · Cathecumini foras emittunt[ur] · Vnde e[st] eu[angelium] · diac[onus]
clamat · Si q[ui]s cathecumin[us] ad e[st] · exeat foras. Cathecumini
e[nim] sac[ri]s misteriis i[n]t[er]esse n[on] debent · q[ui]a n[on]dum baptizatis · et
ce[te]ris [con]mittunt[ur]. Sic de q[ui]b[us]dam · q[ui] cathecuminor[um]
et n[on]d[um] renator[um] typum gerebat · scriptum e[st] · Ip[s]e a[utem]
a[utem] i[hesu]s · n[on] credebat se illis ¶ Et no[tandum] q[uod] ad missa[m] ce Q[uo]r[um] vj · ante
lebrandam · sex s[un]t p[re]cipue attendenda ¶ P[ri]mo e[st] o[mn]is dilectio se communicat
respectu ei[us] d[i]gn[i]tatis · v[t] · s[cilicet] · sciat · q[ui]d · et q[ui]s recipe[re] d[e]beat.
Q[ui]d · s[cilicet] · ver[um] d[omi]n[u]m · q[ui] fec[it] celum [et] t[er]ram · Et ver[um] ho[m]i[n]e[m]
q[ue]m pep[er]it i[n]tacta · Q[ui]s · q[ui]a ho[mo] · n[on] bestia p[ro]p[ter] peccatum · v[e]l be
stialitate[m] p[e]cc[at]i · p[e]ccatis a se repellat sacerdos ¶ Ij · est
m[u]n[i]tis deuotio · r[ati]o[n]e ei[us] s[an]c[t]itatis · Debet e[nim] [con]siderare · q[uod] q[ui]
recept[us] e[st] · s[an]c[t]us s[an]c[t]or[um] est · et o[mn]is s[an]c[t]itatis origo. Et
i[de]o i[n]q[uan]t[um] p[otes]t · s[an]c[t]e · et deuote accedat · ad ip[su]m · a se expel
les o[mn]e[m] amaritudine[m] et aciditate[m] placinar[um] [con]punctio[n]e
Et o[mn]e[m] vitiosa[m] amaritudine[m] · p[er] deuotionis d[u]lcedine[m]
¶ Iij · est · a[utem] reu[erenti]a · r[ati]o[n]e sue magestatis · v[t] ad ta[m] excelle[n]
te[m] vereat[ur] accede[re] ta[m] uilissima c[re]atura · Si e[nim] an[te] i[m]pera
tore[m] n[on] e[ss]et dign[us] stare ho[mo] i[n]fect[us] putredine · q[uo]modo
an[te] d[omi]n[u]m ueni[re] stare · i[m]mo ip[su]m recipe[re] s[u]b sacro altaris
i[n]dign[us] erit m[iser] ho[mo] · q[ui] iusti[cie] s[un]t · sic p[ri]mu[m] instruat[ur]
Et si iusti s[un]t tales q[ua]lia s[un]t p[e]cc[at]a · Co[n]sidet [autem] q[uod] maior
est dign[a]t[i]o d[e]i · q[uam] i[n]dignitas n[ost]ra · s[u]a benignitas · q[uam] n[ost]ra
miseria ¶ Iiij · e[st] amor · et desideriu[m] cordis · r[ati]o[n]e sue bonitatis.
Q[uan]to e[nim] i[n]tensi[us] desiderat · tanto p[ro]cul dubio ac[cordi]o[n]e p[ro]ximo
fortius stringit · c[ommun]e het[ur] · vn[de] multu[m] caue[n]d[u]m d[e]b[et] ho[mo] · ne cu[m]
tedio aut cordis torpore · ad istud sacru[m] accedat
i[n] quo [con]tinet[ur] su[m]ma bonitas · et iocunditas i[n]finita ·
vn[de] mir[um] v[idetu]r · q[uo]m[od]o i[n] illa receptio[n]e · ho[mo] n[on] liq[ue]scit amo
ris caloze · et q[uo]m[od]o suauitatis dulcore n[on] absorbet[ur]
Co[n]sidet i[n] d[omi]ni sui passione · simult ad amore[m] acce[n]
di · et illi[us] nobilissimu[m] cor[pus] · et sanguis cibatio[n]e · simult
ad desideriu[m] p[ro]uocari · et ta[n]de[m] refici p[ro]uocat ¶ V[m]e
r[ati]o[n]e sue clementie p[ro]se · et p[ro] aliis affectuosa [et] humil' te

pcatio · vn abipo secure p petē q dix · Petite · 7 ac
cipietis · Et ad h maxīe cedo istd sacrm esse isti
tutū · vt et postulet venia · et gra impetret · i oblōe illi
excellētissimi holocausti · ¶ Vs e totus hois uigil di
ligētia ac uigilātia · i suę unīse nobilitatis · sui nobilissi
uniuersitatis · Si e e dilig mag qs sunt aliar pricipi
sclar · e qto maior diligētia ac uigilātia dz sacdos
ds do suo ministrare · et oi diligētia ptractare · istd dignissi
sacrm · Ibi ac sin aliu nq face debet · dz te ee i teto
toti plato sufficiens · et districta · ui n sit i dimmutū
aliq n osusum · Debz nichoi ocetato esse putida · hōe
sta · v sic cū summa diligētia o opet sacerdos · Adhec
osulo cuilz sacerdoti · v pcetis hoibz se omi tpr abstis
oibz q aliq mō cor suū hitaculū summi regis pollue
psit vl par vl multum · tam occasionabilit q calit
elogi qtū p · Et te pce · cū ad celebrandā missā uadit
a cunctis se abstrahat qtū p · et se totū recolligat i
seipso · v n sensus · n cogitao ad a ad diffundat · Quaz
osciā discutiat diligēt · et qd fuit vl ise iuenit sor
didum · nitat abstge hndoa lacrimar · Vadat nichō
ad ofessore suū · et ext euomat o venenata · Et ime
diate pacta pnīa · si tūc face p iter se recolligat
et ad diuina eleu mēte suā · Diuina osidet magnificen
et ad ppā miseriā se ugat · v sic uidat q magn e ds
7 q paruus imo quasi nullus · et q nl e suus · Iuret qtū
p i dm · et i seipso qtū p ad nichm redigat · Et e altar
fuit · et diuinū effect · v q nl ad uide vl sentire vale
at n dm · 7 pt dm · o reputet taq nl · Te cogitet q ad
minal fuit ergā nos dilectō di nri · q p sic nlh te · 7
tā uile voluit s unire nāz · et uilissimus vilia · 7 ac
rima sustine i sic assumpta nā · Te riumiet illā mag
nificētiaz kitatis · et i illo i estimabili ardore amoris
qt potit i flamet · Et cum igt fuit kitate e ta dilectu
apiat viscera kitatis · v sic p se vilificato afflicto 7
letalit uulnato oputat i tense · Oia illa uulnia i se tras
formet · ac supemet eet totalit uulnat · et 7 mag ei
uulna suo aīo imprimat · Ne qt dolore sustinuit in
illo uulne · ne i illo meditet · ne qta fuer ista oppro
bria · ne qta illa extimi dilig · Et c sic i ista meditatione
e xc fuit crucifix · q h max i isto eng sacro · te cogitet
q illa tā nobile carne i crucis ara imolata pnb in
cibū digt e exhibe nb i digs · Et sanguine effusum
i potum · Te ei dilectoem ergā nos osidet · 7 etiā
magnificentiaz illi sacri · h itelligo qtū p · qr nux potit
aliq scītillaz inuestigare tam dilectōis q dignitatis
isti sacri · Et cum bn istd rumīnauit sacrm · et ia
qdaz dl'ced celesti imbut hūlit et reuēt istd sacr
icipiat ptractare · et amoe et desiderio c oi diligen
plegt · Psitiat at deuote sin q ds s uoluit ministrare
Cu at accipe dz cor x aliquātulū aīo cogitet i cord
suo si placz · Ad istd tam noble sacrm recipi · Quille
cum n sufficet in ad ppatoe odigna · qtomagis
e mis i dignus sum · q cotidie pecco · i corrigl pseuo
7 i ppat accedo · Qr dne me fecisti · v hac i iuriā
t facere · q te ponā dne ds ms i latrinā aie me · et
v e cloaca mag fetida q peccatrix aia mea · Saltē p
hac miseriā aiaz mea aliqlit opūctionis fluuius

decurrisset · ut ibi n fuisset tanta sames oggata
dne qd e h · Nuqd pone i te debeo · Sz i isti
maior est mīa tua q miseria mea · et iō q tua benig
tate ofidēs te psumo sumē · v sic i firm accedam
ad te medicum · et tua libere medicina · Et q to plus
i firm fuero · mag te i digeo · et mag cedet ad hōre
tuū cū suo liberat · Accedam g ad dm nr osident
tn reuerent · 7 sec fruar deliciis beator · Aggdiar spō
sa sponsum · secq uolo dcetō omorari · pcipim ami
uolo aliū admitte · v cū solo sola valeam icedi · Sit
o at q ualet i missa · sic aiterere potu et uidicare
e dilectio sui · et osideratio magnificētie · isti sacri ·
Sit o 7 q mult ualet · e fixa meditao · et opassio pas
sionis · Sz qd dixerim q h dicat vl istd · an q reci
piat sacrm · dice dz corde · n ore · qa n exped ui cedo
multa loq · vl pauca · n illa q st i Canone scripta · Cum
at sacrm expleuit · dicat i corde suo · p tā nobile
cibum · nolo aliū dgustare affectu · id e nolo affi
ci · n eca diuū dm m · et si i refectoe nulla spuale
huit · recogitet signū ee i firmitatis · et mortis · Igs
e posuit i sinu et calore aliq n recep · Et iō tal recog
scat miseriā suā · et mutet i melius uitā s · Si aut
refect fuit grās agat · et dicat i cord suo · mirācla
i me altissimus opat · ad dtestatoē miserie mē · et ad
ouicedum suis beneficiis iniqtate mē mag · q me
moriā fac sentire · et i me uilissimo celestia dgustar
Si sic m fac altissimus m · q m faciet si i melius mutauero
vitā mā · Iō oi cura uolo me corrige · qtū possum · 7 soli
dō mō dcetō adhere · Et sic d sic faciat · et dse nq psu
mat · qr psumptoē dō minus dtestat · De institoribus
missę ·
Nlob fuit dm sz carne cui
primo edita e · Ier ecci · et Basili cesar · epc · c
claritas p totum orbē refulsit i scriptis · addider nb
misse · celebratoē · i ordine celebrandi missā · Cele
stin pp istituit · v ex psalmis dd · an sacrificiū · ant
caneret · qd itroitū dicim · Collectas dicti opo
suert · pp · Gelasi · et Gregori · Dns vobiscum ab antiq
vsu assumptū e · Booz e messores suos salutans · hac
salutatoe vs est · Et pphā i paralip · asa rege · et q cū
eo erant salutauit dicēs · Dns vbcū · Primis tpribz ab
Ep a Pauli epistla incipiebat · post quaz Eu seqbat sicut
Hym anglic q ad offm misse · i solepnis diebz recitat
ab anglis pmū dcantat e · cū ea q adiecta st · a beato
ylario pictauensi epō adiecta cedunt · a q auct est
et sic nūc canit osumat · q ymni Symac pp osti
tuit ad missā ee dcantandū diebz Dcis · et i fest · oium
Respō ytali tradider · qd opatoe sigt · 7c · Credo
i unū dm · C · l · pres · i Cōstant · oal · q heresim mace
donii eidē urb epi · q sps · s · creatura asseruit oposuer
Sixt pp istituit · v an osecratoē p ym · Scs · scs scs
cātaret · q trina repetito · trinitatis est ofessio · Pe
lagi pp istituit · v ppp oraret i missa · Te g i pmis
hac obsecratoē · et osecratoē · Scs Gelasi pp · ex ma
iori pte oposuit · Beās · Gg · pp · addidit dieslz nros
i tua pace dispoe · Et oroe dnicā cecuit sr cor x recitari
Qm pdie q patet · vsqz ad nemen m faciatis · apli
i vsu habuer · Et in his vb corpis x sacrm celebra

ueret. Alii alexandrum hoc addidisse ferunt. Leo papa instituit in actione dicere. Sanctum sacrificium immaculatam hostiam. Felix papa constituit super memorias martyrum missas celebrari. Gregorius papa constituit in canone dicere. Quorum solemnitates hodie in conspectu tue maiestatis celebrantur domine deus noster toto orbe terrarum. Item quorum nos consortium. Sergius papa constituit ut agnus dei in fractione dominici corporis cantaretur. Innocentius papa constituit ut pacem daret. Gloria et honor patri et filio et spiritui sancto in secula seculorum amen. CCC.xviii. episcopi in nicena synodo composuerunt contra heresim arrii qui filium patre et spiritum sanctum utroque minorem asserebat. Hec ymni peccata. Jeronimus damaso pape de greco in latinum transtulit. et addidit. Sicut erat in principio. et nunc et semper. Pater noster ipse christus tradidit discipulis suis. qui specialiter oratio dominica uocatur. Symbolum fidei. i. Credo in deum. xii. apostoli ediderunt totidem seretis contexuerunt. Credo in unum apostolorum fidei sacrum constat. Quicumque uult. Beatus athanasius episcopus composuit. Et multi alii sancti patres alia atque alia in celebratione diuini officii ad decorem ecclesie et eruditionem fidelium ac deuotionem addiderunt. Alexander papa quintus ab beato petro constituit ut sal et aqua benedicerentur ad aspergendum populum et habitacula eorum. Zosimus papa constituit cereum magis in sabbato sancto pasche benedici. quem diaconus accepta benedictione a sacerdote benedicit. hic cereus christum designat in cera humanitatem in igne diuinitatem.

De hora celebrandi missam

Hora autem qua sunt missarum solemnia celebranda. Thelesphorus papa demonstrat dicens. Celebrari possunt missarum solemnia in nocte natalis domini. quia eadem nocte ab angelis pastoribus est annuntiatus. Et tunc. Gloria in excelsis decantari debet per eos annuntiatum. Item augustinus. Temporibus omnibus a prima usque ad nonam missa potest celebrari etc. Et in alia. In hora nona uel usque ad eandem horam. In sabbato uero sancto circa noctis initium temporibus autem aliis ante diem celebrare non licet. generali consuetudine obstante contra quam uenire nullatenus licet. unde dicit augustinus. Catholica ecclesia per orbem diffusa tribus modis probat conscriptum. Quicquid in ea tenetur aut est auctoritas scripturarum. aut traditio uniuersalis aut certe propria et particularis institutio. Item idem. Sicut prauaricatores legum diuinarum. ita contemptores consuetudinum ecclesiasticarum coercendi sunt. Ante matutinum autem celebrare. quidam peccatum mortale iudicauerunt esse. quod simpliciter uerum esse scriptum non inuenitur. aliis. unde in sua districtione determinare non occurrit nisi diuina perfecta auctoritas.

De loco celebrandi missam.

Non in aliis quam in sacratis locis dei. i. tabernaculis. sicut dicit felix papa. missas cantare aut sacrificare licet. nisi summa coegit necessitas. quia satius est missam non cantare aut non audire quam in his locis ubi fieri non oportet. nisi pro summa necessitate contingat. unde scriptum est. Vide ne offeras holocausta tua in omni loco quem uideris. sed in quocumque loco quem elegerit dominus deus tuus. In domibus sunt tamen non consecratis ab episcopis suis presbiteris oblationes celebrari nullatenus licet. Item clemens papa. In aliis locis sacrificare aut missas celebrare non licet. nisi in his quibus episcopus iusserit uel permiserit. aut in loco ab episcopo uel canonice in regulariter ordinato. Debita autem loca sunt ideo dicuntur. quia ut dicitur ex concilio aureliano. ubi paganus sepultus est. non licet consecrare. uel celebrare missas. sed iacturus foras debet ipsius corpus. et locum mundari. Item ex concilio agrippin. In ecclesia in qua mortuorum corpora infidelium sepeliuntur. sacrificare non licet. sed si apta uidetur ad consecrandum non euulsis corporibus et rasis parietibus uel tignis eius log edificet. Sed si hec consecrata prius fuit. missam in ea celebrare licet. ubi sancti in requiete sint testes corporis christi consecrantur in ea. Sciant autem quilibet modo ecclesie fuerint incense et combuste in campellis cum tabula consecrata missam iterum celebrari permittimus. Item innocentius uobis potius si ecclesia destituta fuerit sub diuo siue in tectoriis. ita tamen si tabula altaris consecrata ceteraque sacra ministeria. i. utensilia. uestes. et huiusmodi adfuerint presbiteri in assueuerint missarum solemnia celebrari conceduntur. In nauibus uero uel locis consimilibus periculosis non est celebrandum propter periculum sacri. uel contra sacerdotis consecrantis idem. Altaria autem que passim per agros et uillas tamquam memorie martyrum constituuntur. in quibus nulle reliquie aut corpora martyrum condite probantur ab episcopis qui eisdem locis presunt si fieri potest euertantur.

Debet enim altare esse lapideum in quo condita sint sanctorum corpora. uel eorum reliquie. Et debet non solum uictime c[?]minatis. sed et episcopali benedictione consecrari. Et quia genesis. xxviii. dicitur. quod iacob erexit lapidem in titulum. super quem effudit oleum docens quod lapideum debet esse altare. et alias ungi non debet. Et debet edificari ad orientem. quia orare ad orientem congruentius figuris. auctoritatibus. approbatisque consuetudinibus edocemur. Congruum namque nobis est. quia luc. i. dicitur. Per uiscera misericordie dei nostri. in quibus uisitauit nos oriens ex alto. Ille in quem oriens dicitur quod dicitur zach. vi. Ecce uir oriens nomen eius. et subter eum orietur et edificabit templum domini. et cetera. Figuratum autem habemus. quod in eodem habetur. iiii. capitulo. In die illa stabunt pedes domini super montem oliuarum qui est contra ierusalem ad orientem. Auctoritatem autem. Sap. xvi. Notum sit omnibus quia oportet preuenire solem ad benedictionem tuam. et ad orientem lucis adorare. Approbata consuetudine unde dicit augustinus. In libro ex dictis basilii. Quarum consuetudine roborata approbauit usus quibus par ritus ut ab apostolis traditur. Et idem utrique pietatis debetur affectus. quod orientem uersus nos orare litterarum forma docuit. sed quia tacita et mystica traditione a patribus ecclesie more ac reuerentiori diligentia sunt in ministeriis obseruata. Et non contra altare est ornandum antequam sacerdos ingrediatur ad diuina misteria celebranda. Et debet esse in eodem ad minus. v. tobalie. ad imitationem christi. in cuius ueste miserunt milites sortes. Vnde autem fuit tunica de qua dicitur. et tunicam esse dederunt ei. uel si melius placet. hoc sunt lintheamina que uidit iohannes in sepulcro et non introiuit. io. xx. Corporale autem significat per sindonem mundam quam emit et nichodemus in qua inuoluit corpus ihesu. marc. xv. Corporale uero sicut uiuus quod stat super sepulcrum significat sudarium quod fuit super caput ihesu. quod uidit petrus non cum aliis lintheaminibus positum. sed separatim inuolutum in uno loco.

Quot misse possint celebrari in die.

Sacerdos autem in die natalis domini tres missas si uoluerit potest celebrare. Et in aliis diebus necessitate magis duas. unam de die. et alteram pro defunctis uel infirmis etc. Nec debet purificare post perceptionem corporis et sanguinis christi. nisi in ultima missa. quia si purificaret impediret sequens missam. Caueat autem. ne causa adulationis. uel pretii duas in die celebret. quia tunc peccaret mortaliter. Et similiter caueat ne in peccato mortali ad tam sacrum accedat. quia tunc christum iterum crucifigeret. quantum in se esset. Et ne contra hostiam non consecratam populo ostendat. uel adoret. quia tunc una cum populo ydolatraret. quod dampnabilius et grauius esset. quam si in peccato mortali celebraret. Qui non uero celebrat sperrium debet esse. Nam sicut dicit augustinus.

n pp calumniatio e vniuise ecce. q cor x sp ieiuni
accip. cu i cena ostet discip n accepisse ieiunos
qm et h placuit spui sco. v i hore tanti sacij. p i
os xany. dnic cor q esca alii itraret. Neqz e xps di
scipulis te pcepit. q dinceps h ordie sumet. De coti
diana aut celebratoe d aug. Cotidie eucharistie
coione accipe. nec laudo nec uitupo. Nam faciat un
qsqz. qd scdm fidem. i. gsciam suaz credit. De altari icesado.

Cum g ad altare pcesserit. deicqz oronibz gsuetudi
naris. 7 v. 7 gfessione fca. osculado altare dicat
or. Oram te d 7c. q dca oratur pse et pp. Thuri
bulum vas ronis. d manu minist accipiat. v dicat cu
ppha. Dirigat oro mea sic icensum i. g. t. Et no. q t
thurificam i missa. s. i itroitu. ad Ev. et sr oblata
ps. p sapientibz. et dr oro gtra. ps. mane oro mea
pueniet te Cij. p gradientibz. et dr madiana. gt
tarsum demon. ps. Nō timeb a demonio midiao
Cuj. p admissis admissiu cene h sacrifitij d qb ora
m dicetes Oui ee adstatum et e. et dr vesptina
ps. Eleuato manuum mear sacrifitiu vesptinum. vl si
meli placet. p. thurificatio sige tpe legis ne Cij.
scptem. ns tpe gre. vl pot figare tna thurificato in
missa. s. p pcto auferendo. ns. p gra acqreda Cuj.
p gla obtineda. Et no. q ta sr ithuribulo. s. vas
ignis et thus. q bn notauit q dixit. Sic ta q sigs
thus. vas. signab. et ignes. vas ho. th psalmus
igs qz spc alm. De aut. ad introitum

Incesato altar. ps. oui. dr. a. ad itroitum. aut at ex
gco itp vox recepta i latinum. duobz altnati psalle
tibz ordine gmutato. sui ab uno ad unum. qd gen
psalledi gra iuenisse dr. q id ad itroitu dr. qr p
hac itroitu ad offin misse. sic p itroitum ostij. ad iti
ora domus. Dein imponit. Gla pri. q vba ad duisa
psalmor q pri i differet canebant. beat Jo. pp dama
so petete gposuit. h cum neqq id sufficeret. pdicto
ap. iter suggente addidr adh. Sic erat. et e. De kyr.

Cantato solennit itroitu. dr. kyr. qd sonat dne
misere. kyrie grce. latine dne. Eleyson. dne mise
Et dr kyr. t. xpel. t. Iter kyr. t. prima tria patri
offerutes. scda tria filio. tcia tria spui sco. Pri 7 spui
sco. sb eode vocabulo. qr eide ne sr simp. filio at sb alio
vocabulo. sic do et hoi. eide et alti ne. Nam sic i tnitate
tres ps i una na gfitem. ita tres nas i xe. i una ps cog
tas pdicam. xpel. e. i. xpe. q es unct oleo inuisibij.
s. pleitu duuinitatis mise. Nam kirsma dr unctio
Bis e. e pcep. kyr. nouies a clero i ecca decantar

Pstq decm est. kyr. i quo e diuina mia iuo De Gla i ex
cata. seq Gla i ex. do 7 i t. pax. ho. bo. uo. celsis.
q ym v le luc. ij. Et alla. apoc. xviij. i no. tr. sr ab
anglis decantari. qs. i hyc. et dinceps p. ix. ebdas i t
mittim. I aduetu at. lz alla dicam n tam dnis Gla
i ex. Cm lz siget p tpe aduent tpe legis. q pres exp
tabat x i carnatidu. i quo ndum h pax erat i tris hoibz
bone uol. tam h tpe. v pactum celebrat anb gdaz
patribz pagedum. De missis uotiuis Spc. s. 7 S. m.

In missis uo votiuis spc sa. et sce m. Romana
ecclia n utit. Gla i ex. n tam phibet uti. v d Innoc. iij.
ap nos i diebz pfestis. e missar solenia i hore beate
vg celebrant. nz ym aglic. nz symb. dcatat. lz in
missa ppa ppho dcantet. vt i e gmem. et solenitat
diffa ostendat. vn i ecclia lau. regulari dimitt q di
cat i laudibz matut. Si at quat. cur Gla i ex. 7 all.
n dicat i fest. Innocetum. Socr at eor sic. Reo. qa
i morte ipor ndum apta erat Janua dscedentibz ad
iferos. p oct at i tellig resurcto eor. q translati sr
ad uitam et gla p x resurrcte. C. Cena dnij. ym ille
rde refectonis aglor i cena tradite. maxime uo
rde sacri gsecrandi kirsmatis. e unctoe docij. fide
i symbolo traditam pfitentes. edo i unum dm sole
mt dcatam. De Dns vobiscum

Congsces sacdos q dns excelsus pace redidit hoibz
gfidet d. Do ubc. salutans pp et orans. v ds s
cum eis. sic dignat e dre p ppha. Ihitabo i illis.
Et qd saluator pmisit discipulis ss. et omibz fidelibz
Ecce ego ubcu sum. h mod salutatonis n huano
arbitrio gpoit est. s; diuine scp auc. plat sumpt.
q sigli 7 pli. freqnt poit est. Sigli. sic ait angelus
ad beata maria. Do tecum. Et ad Gedeone. Do tec
uiror fortissime. Pli. sic i li Ruth. Booz salutado
messoribz ss dxe. Dns ubc 7c. Sz gpetentr dr do ubc
q tecum. v ph det itelligi. q sacdos sol celebrare n dz
n ples ei assistant. vl salte unus q te tet loc ecce. Sz
queniet est ut sint plures. v cu plibz dr. Do ubcu
et orate pme fres. ipi reat salutatoi. Tam hodiena
gsuet i oleuit. v unus suffitiat. n ples comode
hri possint. Et te unus tet locum ecce. v dcm e. q e
una columba. Cat. vj. vl uie i d. m. xviij. v sr ggati
duo ul tres i noie mo i sum i me. eor. Eccia g ta sa
lubri salutatoe accepta. ret. Et e spu tuo. i. e aia tua
sit ops ds. v dig eum pma salute gcores. Epc at salu
tans pp dr. Pax uob. Et h ppe sigat. qr ype est x pontifico
vicari. qui post resurrcte pace annutias. sic salutaui aps.
Et 7 ex diuinis auctoritatibz sumpta e. Nā Joseph sa
lutans fres suos. dr pax ub. Et angls dix Danielj. pax t.
7c. mito g. et aplor successores. i. ecce psules. hac sa
lutatoe utunt. domum di salutantes. v opot os filios
pacis ee. v salutato pacis sr eos reqescat. et salutatis
possit ee fruct. Dm dr. oremus. i uitas secu pp v oret
sile. Quappt aclum debet ee pps. vsqz quo sacdos i a
piat dicere. Poia scla sclorum De oronib dicedis 7 numo
eaz

Seq. oro. q dca est collecta ad collectione. eo q ex auc
diuinar scrip. sic collecte sr. q i ecca legunt. Sic illa
de tribz pueris. vl q ex multis simonibz una colligat
oro. Sdos at i omibz collectis respont Pdnm n. i x. voe
qd dat apre. itelligat nos accipe ab eo. e hereditas sua.
P ipm g hostiam laudis et oronis offerim. qr p mor
te ipi reccaliati sum do. angel. et hoibz. Deo q p srb
et iuidia offenderam. Anglis quor restauratione
i pedieram. hoibz. qui p uarios rit uiuetes seipos
ad iuice despitiebant. Dic uo sacdos. Q tec ui. 7 re.
amorem pp. v edat filiu di uiue. et regnare. sine ini
tio. et sine fine. et sine termino. Et una potestate hr
eqlit e pre. et spu. s. atqz unaz sbam. Debz enim
Oroes sic timinari. Pdnm dicas patre e psbr oras.

Cum loqueris nato · qui unus scire meruisti · Principio
natum memoratus pater · pe[r]inde · Si circa finem · Qui tecum
dicere debes · Commemorans flamen · eidem dic per finem ·
Expelles sathan dicens in fine per ignem · Et est sciendum
quod sicut dicit Innocentius papa · Septenarius numerus non debet excedi · ad quem
forte in oratione dominica · vii · petitionibus oratio concluditur
et animae necessaria complectitur · Quia vero numerus impar deo gaudet
tamquam colligatae unitatis figura · summopere cavendum est ut observetur
ut impares in missa dicantur orationes · Plerumque vero sacerdos abscedere
ab altari id est missam dimittere post quam primam collectam vel postquam
orationes dixit · non prius missam perficiat · non importabili passione
coactus fuit · Et tunc si tanta fuit passio sive infirmitas · quod
nullo modo valeat consummare misterium · induat alius sacerdos
et incipiat ubi dimisit si certum est · quod si certum non est ubi dimisit cum
periculum esset verba tanti sacri iterare · et permittere · postea ob
lata sine propitiatione ministrare denuo · et reincipiat · ad
hanc oblationem · unde sic hic dicit Zacharias papa · Cum episcopus vel sacerdos
ingressus fuit ad missarum solemnia celebranda · si passio aliqua
intervenerit · nullo modo audeat dictam orationem recedere · ubi ab aliquo episcopo
seu presbytero suppleatur · sed quantum potest suppleat usque ad finem
Preterea orationes multipharie nominantur · Dicuntur enim collecte ut
dictum est supra · Petitiones · preces · Obsecrationes · Commendationes
Orationes · Postulationes · unde Augustinus in Enchiridion · Cum sacrificia
altaris sive quarumcumque helemosinarum pro baptizatis omnibus offeruntur ·
pro valde bonis sunt gratiarum actiones · pro mediocriter bonis expi
ationes dicuntur · Hoc idem dicit Innocentius iii · de celebratione missarum ·
pro non valde malis propitiationes sunt · pro valde malis etsi nulla
sunt adiumenta mortuorum · vivorum tamen consolationes sunt · quibus autem
prosunt · ad hoc prosunt · ut sit plena remissio · aut certe ut tolerabilior
sit ipsa damnatio · Est enim obsecratio adiuratio per filium
vel aliquid sanctorum ad deum directa · pro aliquo impetrando · Orationes
vero sunt que premittuntur · Et in hiis rogamus adiutorium · Postulationes sunt
quas secretellas dicimus · Et in hoc postulamus adiutorium · Gratiarum
actiones sunt · quas orationes appellamus · et sic regnum adepti
unde tres sunt partes misse principales · scilicet prima ordinis · que du
rat usque ad epistolam · secunda mediumque celebrationis · et durat usque
ad orationes · finis gratiarum actionis et durat usque in finem
Si autem melius placet · prima sunt obsecrationes · secunde orationes
tertie postulationes · scilicet cum dicimus Pater noster · vel petitiones sufficien
tes continentes · numerus · hic est ultime sunt gratiarum actiones ·

De ordine orandi ·

Ordo autem orandi hic est
Primo preferendi sunt et premittendi in orationibus prelati spirituale
postea reges temporales · Deinde omnes alii · Nam cum adventum
christi reges preferebantur in unctione sacerdotibus episcopis · ubi autem venit
christus unctus oleo letitie principis sui regis unctio translata
est a capite in brachio vel humero · principatum significando · sic
dicitur · Et factus est principatus super humerum eius · Caput autem pon
tificis est sinapi consecratur · propter quod non est · ubi in oratione preferuntur
principi · ut sic ostendatur quanta sit differentia · inter auctoritatem pontificis
et potestatem principis · finita oratione · cum accelerantibus respondetur
ad consentiendum et consumandum quod oratum sunt per sacerdotem
amen vero confirmatio est orationis apostoli · Et nota quod in respondentes
tes omnes esse aliquos litteratos · vel aliquem aliquos · Et hic est contra
illos simplices sacerdotes qui cum mulierculis et laicis presu
munt celebrare · contra illud apostoli · i · Cor. xiiii · Quomodo dicet
amen super tuam benedictionem qui quod dicas nescis · Quibusdam autem
temporibus · Septembris · Decembris · et xl · Dyaconus sacerdotem

dicturo oremus · et post oremus dicit flectamus genua in signum humili
ationis · Quibusdam autem temporibus post Penthecosten · alleluia dicitur · et flec
tamus genua pretermittitur · propter solemnitatem sancti spiritus · Cele
brantur vero supra officia quatuor temporum · quarta feria post festum sancte crucis
feria quarta post festum sancte lucie · feria quarta post dominicam in xl · feria quarta
post Penthecosten · Nam sicut quatuor climatibus mundus distinguitur
et quatuor evangeliorum doctrina regitur · Et quatuor humoribus corpus
componitur · atque quatuor temporibus anni volvitur · id est vere · estate
autumpno · et hyeme · Sic quatuor temporum ieiunus elementa
nostri corporis propitiamus · mundi cardines · sicque evangelii tuba cum
diu deo servire · parabolisque agnum primitias nostri temporis
et dierum nostrorum omnium deo dedicantes · Dicit autem Dyaconus
flectamus genua coram sacerdote · per quod significatur · quod sacerdos
humilem se reddere debet · et suo exemplo ad humilitatem alios
invitare · Et alias quandoque in prophetiis premittimus epistole · silen
dum flectamus genua · Preterea cum hic sit signum contriti
et in execratione contritionis cordis et actus afflictorum ex
maceratione per infirmitatis demonstratione · pietatem provocan
tium · unde Gregorius papa · Germania in firmata sunt a Iesu · et est leti
tie et exultationis tempus · a genuflexione vacare debemus
ubi in solemnitatibus · et dominicis diebus · ne forte de glori
catione sanctorum videamur ex tristitia dubitatione procedere · vel in
dicto Gregorius · Dominica resurrectionem per genuflexionem negare vide
amur · Hic tamen non est intelligendum de privata oratione · Subsequens
super impetrande nunc per redemptorem cuius premium est misericordie ·
spiritus et parate · consideret dyaconus · qui monuerunt genua flectere
clamat · levate · in signum obtinende venie · levate capita
manus · corda · et genua erigite · ad laudandum confitendum
et regratiandum domino ·

De epistola

Oratione finita legitur lectio · vel epistola · que ut precursora
evangelii premittitur · sic precursor Iohannes precessit dominum sal
vatorem · Et est ad imitationem apostolorum qui ante dominum ibant
sic narrat evangelium · quod mittebat ante faciem binos et binos.
Dicitur autem epistola ab epi quod est super · et stola id est missio · inde epistola
id est supermissa · vel super erogata eo quod veteri testamento · et evangelio missa
sit · Et nota quod in principio misse liber reponi debet in cornu dextro
altaris · et ab eodem cornu epistola legitur · per quod significatur quod iudei
qui priorem intelligunt · prius revelata sit invocatio dei · Legitur
enim potius epistole pauli in ecclesia quam aliorum · eo quod difficiliores
et utiliores sint aliis · Et plus magis sciret · Et quia post dictum
quod ipse deus est magister gentium · et nos sumus ecclesie de gentibus
maxime congregati · quare frequentius doctoris nostri epistolas recitamus.
De veteri autem testamento · magis frequentamus lectiones salomonis · quia
ipse habuit scientiam ad deum · Dicitur ergo · quod primus temporibus ab epistola
pauli incipiebatur missa · postquam legebatur evangelium sic nunc
Om ut dictum est · Epistola precursoris designat

De graduali.

Officium · quod predicabat penitentiam · Mathei · iii · penitentiam agite
Graduale post epistolam sequitur · Graduale · quod penitentiam significat · per quod gradum
de virtute facimus · scilicet de virtute contritionis · in virtutem confes
sionis · devotionis · et operationis · ubi tandem videamus deum
deorum in syon · quod significat palla · quod graduale precedit · ubi quod
seminant in lacrimis per graduale designatis · in exultatione me
tant · designata palla · hoc graduale · ad gradiendo dictum · designa
bat animalia · in Ezechiele · i · ubi erat impetus spiritus · illuc gra
diebantur · Tempore Paschali · pro graduali · cantatur alleluia · et sic
dicitur duplex alleluia · unum loco gradualis · unde primo · Gaudete electi
qui in celestia fuistis · aliud cum tertium sequitur · ut Martyri gaudete

at d pmisso · et doleat d commisso · et h i sabbo pa
schali · v uxe ap · j · ad cor · vij · Qui gaudent sint
tanq n gaudentes · et uxe aug · doleat · 7 gaudeat
de dolore · De alla

Post Grad · v dcm est seq alla · insinuans q p pnia
et fletu · gaudium sum et gla adepti · ps Eu
tes ibat et flebat · et c · venientes at venient i exl · 7c ·
h e e uox exultatonis 7 salutis · i tabnaclis iusto
h e id · qr a lxx · viij · Ebdoib · vsq ad pascha i
mittun alla · qm tpi quo sum pp excess nros · i
pnie tistia · q tale tpe sigt · i captiuitate babiloica
positi · cantilena leti n catam · imo suspendim · vn
i stit catat ps · Circudeder gemit mortis · et e Cst
alia voe tacem alla a lxx · qr i lxx a nab teneuer
israelite egiptu · v afflicti a phone suelebat i luto 7
latere · gemebundi · qz exit ps intitulat alla · Jn exi
tu isr de egipto · v dr montes exultauer v arietes ·
h e leti cantilena · diuisimode a diusis scis exponit ·
Na alla · s Rem · i tp · laudate dm | E e all · oro · Nam
Scdm Jer ——— Cantate ad do · | allelu · i · laudate
Scdm Gg ——— Pr · fili · 7 spc · s · | Ja · i · dni · in all ·
Scdz aug ——— Saluum me fac d · | i · laudate deu
Jt aug · al · saluu · le · me · lu · fac · Ja · domine
Jt Jer · alle · i · cata · lu · i · laude · Ja · i · ad deum
Jt Gg · alle · pr · lu · fili · Ja · Spc scs ·
Jt ambr · alle · i · lux · lu · i · uita · Ja · i · salus ·
vl alit · al · i · altissim · le · leuat · i cce · lu · i · lugebat
ap · Ja · i · iam surrexit · Sz p q · cum os tales vo
ces eqpollentes alla dicant i xl · fz pdcas expoes ·
qr alla qd idem sonat · n psit dici · Ratio est · q cum
diuisimode sca exponit · vr q adhuc aliq occulta in
bilato i eo lateat · que p homine h explicari n psit
q si explicata eet · tot expositoes · et tam diuse n eet ·
vn loco ei dicim laus t dne · rex etne glie · n speci
ficans q · vl quale laude · Cantieu isto leti · iuefi
et no · te · het · i veti · Thob · xiij · p os uicos ier · ca
tab alla · i nouo at te · apoc · xix · Audiui uoce tu
bar · inltar · i celo dicentium · alla · Sz qd bis all · ca
tat · i tepoito vsu dat itelligi · q i iecta leticia sci ge
minaz glificationis stolaz accipient · corpis · s · 7 aie ·
Nec icgruum est · q alla breue i platione · s · uis duntarat
sillaz · longo neumate voluerut i catu · qm gaudium
qd repsentat maius est q explicari possit smone · vn apo
j · Cor · ij · Nec ocul uidit · 7c · Et b · q lingua dic · vl qs
itellect cape suffic · illa srne ciuitatis quanta sit gau
dia · Sonat at fz aliaz i tp · alla · ex ebreo i latin in
dcm est laudate dnm · qr allelu dr laudate · ia n dic
vn ex duob nois vocai dnis ap Ebr · alla · Cd ueo
i pascate ecca dupplicat alla · sigt · q i Resurrtce na
aie et corpis nri · i xe q resurrex a mortuis dupplex re
fectoe fruemur · Stat laudis di seqntia dsigt ppm
qd uix nb nri e laudis pstitet · qm qtcq ipm lau
dem · maior sufficientes sum · Ecc · xlij · Bndicendo
dnm exaltate illum qtcq potestis · maior e e oi
laude · 7c · fz qd impotentie nre suppleb pbor oiu
largitorem · De Euuaglio

Post alla et seqntia seq Eu · qd i similis cornu re

catat · p qd dat itelligi · illd qd dr ar · ix · Ni ueni uo
care iustos s pctores ad pnia · vl q audiois q erat
dextra transtulit se ad gtes · v dr act · xiij · vob opo
tebat prim loq vbum di · s qm repulistis illd 7
idignos vos iudicastis uite etne · ecce quertim ad gtes ·
Dyac e pcedes ad legend eu · pmittit duo lumaria
et p lumaria thuribulu cu icenso · signs q q pdica
re debet Eu · dupplici lumine splende debz · s · operis
et fois · post q duo fumigans thuribulu odore seq
ncio bone fame · luc · xij · lucne ardentes i maib
vris · vl duo lumaria pcedentia · lege dmonstrant
et pphia · q duo Eu pcesser · Qm eu duo pcepta
cotinz · i qb tota lex pedz et pphe · ps lucna pedib
nris vbu tuu q ad lege · et lum semitis nris q ad
pphia · Cd at locutur eminetore abone ascendit
sigt · q uita dbz alios excelle · q vitas doctna pcellit
ys · xl · Sr monte excelsum ascende tu q euaglizas
syon · Deinu fac s cruce i fronte · annutiatur vba
vite · v ondat se illi discipl ee · q cce p toti mudi
sustinuit · Dein i pectore · v ois imunda 7 uana co
gitato abei corde repellat · apto g libro · et astante
pplo reuerent · dr · Dyac · vl sacdos secdario salutado pplu
Dns vbc · q te corda uira amudanu cogitatoib dns
emudet · et ad suscipienda vba salutifera apire dignet ·
Sto e salutatoe ppls i fronte cruce s facies · et cum
e spu tuo · Dein dr · Seqntia s · Evag · s · tale · vl initiu
sci evag · Dr e Eu · vl de gco i latinu sonat bonu
nutiu · qr nra redemptoe annutiat et salt · Et h e
q dr · luc · ij · Ecce euaglizo vb gaudiu mag · Et io
exhilarat ppls · dicet Gla t d · q talia nb pmiussis
fs annutias ad salute · Dns dcis accipies thuribl
de manu minist · thurificat librum · qi dicat · xpi bon
odor sum do · i hus q peut · et i hus q salui fiunt
quo fco · legat Eu · reuerent · p e osumatoe ad osau
ladu libru offert sacdoti · v ondat p euaglizata
pace omnib credentib · ee datam · Jo · xiiij · Pace mea do
vb · pa · re · vb · plecto e euag · i stato ppls se muniat
sig crucis · v qd ex diuinis eloqis pcep · amitib e con
euacuari n ualeat · vtute sig ciuli sce crucis · De Cdo
Cum alta uoce sacdos dicit · Credo i unu dm · v ospe
dtam nte fidi pfitet · vn aug · i Ench · Ecce tradituj e
t simbolu · qd breuit audit · au legit · q symbolum
Dr e a sin qd est co · et bole snia · eo q sunt scoz
prim d articlis fidi ste i eo coadunate · sic i alio sy
bolo sunt ap · xij · Et otiet · xij articlos sz nu ap
qz qlz posuit snia suaz i symbolo ee annectenda
De Sybolo i Concil · Niceno edito · a lviij · prib
sb Constantino · et Siluro papa

Credim unu dm pre opte · oiu uisibiliu · n n 7 iui
sibilium fctore · et unu dnm nrm ihm x · filiu dj
natu ex pre · vnigenitum dni ex do · lum ex lumine ·
dm uerz ex do uo · natum n catu · ho vsyon e pre
p q o fca st · celestia · et terrestria · Qui pp nos hoies
et pp salte nram descendit · et icarnat e · et ho fact e ·
et pass est · et resurrex tcia die · ascedit i celum
uetur iii iudicare uiuos et mortuos · Et i spm
scm et e · De symb · Costant · xcl · C · l · prim ·

V Symb. ap.

Credim' i unu dm pre opte. fcore celi et tre. uisi
biliu oiu. et inuisibiliu. Et i unu dnm ihm xp
di unigenitu. natu ex pre. an o scla. dm vez d do uo
natu n fcore 9sbale pri. p q oia fca st. q ppnos hoies
et salt nram dscedit et icarnat e d spu sco ex maria uig.
et humanat' e. et crucifix e pnb sb potio pylato
et sepult est. Resrex tcia die. ascedit i celos sedet
ad dextra pris. Iteru ventur' cum glia iudicare uiuos
et mortuos. Cui' reg n erit finis. Et i spm scm dnm
et uiuificate. ex pre pcedete. q cu pre et filio adorat'
et 9glificat'. qui locut' est p pphas. I una catholica
et apca ecctam. 9fitem unu baptisma i remissione pccoz.
expectam' resurrectoe. vita futuri scli. am.

Credo i dm pre. o. c. c. et t.	Credo i unu dm pre
Et i ihm xpm. f. e. u. d. n.	Et i unu dnm ihm x
Qui 9cept e d spu s. n. ex v.	Qui ppnos hoies. et p
pass' sb potio pylato. c. m. 7 se.	Crucifix' q pnb sb po.
Descedit ad iferna.	Et resurrex tcia die
Tcia die resurrex amortuis.	Ascedit i celu. sedet
Ascedit ad ce. se. ad dx. p. in ve.	Iteru ventur' e cu glia
Credo i spm scm. sca ecc. cath.	Et i sp scm dnm
Scoz 9ionē.	Et una sca catholica
Remissione pccorum.	Cofiteor unu bapt
Carnis resurrectoe.	Et expecto resurrectoe
vita etna am.	Et uita vetu scli. am.

Nota q simbolum dr. q similitudine. et collectoe
importat. vn quj collectoib nom sybolj impoit.
p. a collectoe multoz homin i una fide. Cij. a collectoe
pdicatu fide. q os ap collecti. hac regla ediderut. et
uniqsq qd suu e apposuit. Cuj. q ex diuisis locis
sacre scp colligunt ea q cdeda st. Cuij. q oia bnfica
a deo nb collata i colligut. Primi articuli assigt
pri. qm ipe e pri' sine pri. cu sz aug. i li. d spu 7a.
vnitas appropiat. filio aut assignat sex seqntes. q
vi etate venit liberare pplm suu. Et vi. feria oblat
i cce. oia ad se traxit. Qnq alij spui sco attribuunt
q quart' nus i arithmetica spe dr. eo q a q nuo
icap multiplicat' i eode nuo tminat. v qnqes. v. fa
tiut xxv. qnqes xxv. fatiut. C. xxv. qd bn spui sco
9uenit. q sic ppm. vl bonitate ei'. do siue icipim
sic ppm. v. nb data talenta regete. et gratificate.
v. alia sr lucrari oportet.

i. ar. Est e pm' articul'. Credo i dm. Et no. q n e idem
cdere do. et cde i dm. Credit' do. qui cdit vra ce q a deo
dnr. Et h m' psum' dre q ds cdat petr et paulo. Cde
i do e. cdedo dilige. et cdedo i eum ire. et ei' mbris
icorpi. Et ia deis p. q ille q est i pcto mortali. mitit cd'
cdo i dm. si icredit illd dre i p' ppa. Suo ip' ee. n
Creatore celi. et t. Et h q heretico. q dmt visibilia
ee a pncipe tebraz. visibilia uo a do.

ij. ar. Et i ihm x. 7 c. Et e sens. cdendo. i. fide tedo. i ihm
xpm fide habeo d ipo. q ipe sit saluator. It cdo q ipe sit
fili' di. Ih q dr fili' di i finuat q ipe sit ds. Sic e fi
li' hois e ho. n alt' spei. sic fili' di. ds e. Seq unic
dnm nrm. xpe e do nr e. dupl' roe. s. uire cationis
iij. ar. et uire redeptois. Qui 9cept e d. s. s. i. id est
spc sca opatoe. q spc scs sepauit a bta v'g. qd purissi

erat i eo. et formauit in cor x. et i istati aia ifudit
vt tam cito eet ver' ds. et ver' ho. et fuit stati uiv
i ipa 9ceptoe. n sic i alijs accit. q sex dieb sz phi
sicos st q i lac. seqntib. ix. 9utit i sanguine. Duo
dec. solidat. Reliqs. xviij. format' vsq ad pfecta
liniamenta mbroz. xps g q i 9ceptoe culpa cauit
m'i sue dapnu uirginitatis n itulit. n ei doloris ca fil'
iiij. ar. Pass' sb po. py. ppt qd ho attende d q ita proco
sit pass'. et qs eet. et q pass' fuit. V. ar. Descedit ad i
ferna. Et h sz aia. vt extraheret suos qui i limbo erat
vj. ar Tcia die. resurrex amo. Siat sua ututc amortuis
resurrex. visibile e q ipe ia uiues possit mor. suscitare
vij. ar. Ascedit ad celos. Si xps ascend' i celos ascendet
pca is cui adherebat. I eode e hospito mbra recipi
et. i q cap receptum e. xpc s q ds s 9regt equalis
sz q ho sedet a dextris pris. q est in potiorib bois ei'
xpe i et suis. v tang. Glo. sr i. Sede a dextris meis
a dextris pris locum eleg. q i dextra st delectatioes ei
vsq i fine. Jn uetur' iudicare vi. 7 mo. i. bos 7 malos
vl illos qui i aduetu suo uiuj repiet. qui i momento
moriet. et pea resurget viij. ar Credo i spm s. Cdo
i. fide tendo. s. qui fide ht q spc scs magne bonitatis
sit. Sca ecca ca. Crede dbem' q spc ipe sit scs. et
q ecca sca sit a deo ix. ar. Scoz 9ione. I 9ioe g scoz
itelligam' sacra. 9ionis corporis mistici. qd e ecca
9ione scce sotietatis ex qua accit v q l hit. q e d ecca
vere pte ht i omib bonis q fiut i ecca. x. ar Remissice
pccoz. Adhuc cde debem' q pcca dimittut i ecca. p
baptism. et pnia. et alia sacra. n solum semel remit
pcca sps. s. hoi. sz qtiescq ve qs pniteat xi. ar Carnis
resr. ad remunatoe aie xij. ar vita etna am. q ds e
Jo. xvij. He e uita etna. vt cognoscat te dm ver. 7 c.
am. i. fiat. 9firmato est pdcoz. Scdm pdcm mod
xij. st articuli fidei. et hoc qtu ad ipos q articlos di
stinxerut. et c.

Sut tam alij qui distigt qtum ad ipa cdibilia sy
bolum. i. xiiij. articulos. quoz suffitie ra sic sumit.
q vij. ptinet ad diuitate. 7 vij. ad huanitate. Illoz
q ptinet ad diuitate. Cj. q ptiet ad na diuina
i. Cdo i dm. Cij. q ad p' pris. s. pre opte. Ciij. q
ad p' filij. i. Et i ihm x. fi. ei'. Ciiij. ptiet ad p' spc. s.
Cdo i spm. s. Cv. ptinet ad 9ocoe. ne die. s. catore
celi 7 tre. Cvj. q ptiet ad donum grie. s. sca ecclia
ca. s. co. r. p. Cvij. q ptiet ad pfcoe glie. s. Carnis
r. ne. u. e. am. Illoz etia qui ptiet ad huanitate
Cj. ptinet ad 9ceptoe i. Qui 9cept' est d spu sco. Cij.
ad natiuitate. s. Nat' ex maria uirg. Ciij. ad passioe
s. pass' sb potio pylato. cru. mo. 7 se. Ciiij. ad dscesu
ad iferos. s. descendit ad iferos. Cv. ad r ne. s. tcia
die. resurrex amortuis. Cvj. ad ascesione. s. Ascendit
ad ce. s. ad dx. p. Cvij. ad aduetum ad iudic'. Jn
ventur'. iu. m. 7 mo. V Offer.

Dicto Credo. qui i fest' aploz tinnio. et i alijs solep.
papuis a bcca ordinatis dcatari 9sueuit. vtit se
sacdos ad p' et d'. Do vbu. v sic bis ipcat fiat
q ds e eis eet. s. in oroes. ad ditandu eos spu sap
et ani ev' spu itellect'. hic tcio e eis sit donans

.i. si recedit ana
uim cum sit
ne calid. racet
fugid. ofia i p.

Preteria p. q.
d vino aliq tula
a ecclia ofia p
si d aceto o is
o p.

49

spm̄ ꝯsilij · tanq̄ mag̃ ꝯsilij angl's · Dic̄ ē Jnoc̄ · Jo p̄nū
tit sac̄dos Dn̄s vob̄c · q̄r ñ vob̄c sit d̄s · ad salt mīa ora
re ñ p̄sum͂ · R · pp̄ · Et c̄ spū tuo · Dein d̄r sac̄dos Ore
mus · tang̃ pp̄ · et mōes · v̄ ī fide recta p̄seuet · resistens
ī fide fortit̄ tēptatori · Seq̄ · Offer · q̄ iō h̄ n̄r accepit
eo q̄ tc̄ pp̄ sua muña offerat · Suscip̄ itez sac̄dos
oblatū · vt ip̄e q̄ ē īt d̄m · et p̄pm̄ pp̄ mediato · p̄ces eoz
et uota offerat d̄o · Et nō · q̄ v̄ d̄r Jnoc̄ · t̄a h̄ ꝯueniēt
ordināt · Credo · offertoriū · et obl'o · vt fides sit ī cor
de · laus ī ore · fruct' ī op̄atōe · fides ī symbolo · laus
ī offertorio · fruct' ī sac̄fitō · De p̄paratōe panis et uini

Cum diac̄ · expandit corp̄ale lineū sup altare · qd̄ ēē
d̄z lineū ñ tinctū · vl' sericum · sic cor dñicū ī linea
sydone munda sepultū fuit · Altare · enī sup q̄d expā
dit corp̄ale · sig̃atum est p̄ cenaclm̄ grande stratum
v̄ paut̄ pasca · v̄ x̄ps cum discipl'is s' edat · v̄ p̄' sac̄a pa
nis et uinj · apponeda ī sac̄fi° · natine amphorā mixt̄ vl'
lagenā · i · ampullā aq̄ portās · c̄ · xiiij · Diac̄ · ē · et
sb'd · q̄ ministrat pane · et uinū sig̃nt p̄ duos discip̄s
q̄ pasca parauert · v̄ ide h̄et · Serie ē negotij sic accipe ·
Sac̄dos x̄pm̄ sig̃ficās · cui' offō fung̃ · p̄mittit diacon̄
et s̄bdiacon̄ · sig̃ficatos p̄ duos discip̄os · pare altare · p̄
cenaclm̄ d̄sig̃tum · qb; occurrit acolit' · lagenā · i ·
ampullā aq̄ portans · Par p̄dc̄a calice uino pane;
supponētes patene · ad imitatōe melchisedech sac̄dot'
Jo at hec due sp̄es p̄posuit · q̄m ī h̄ sac̄o sig̃t · 7 qd̄ in
carnatōnis est · et h̄ p̄ sp̄e panis · Et qd̄ ē passionis p̄ sp̄e
uinj · vn̄ p̄fectissimū omniū sac̄oz ē · De q̄ · d̄r aug̃ ·
Cor x̄pi sac̄m sac̄oz est · Nam ut d̄r ī glo · sup p̄ · j · cor ·
xi · h̄ facite · et c̄ · Tot' x̄pc · l; s̄b sp̄e panis · et s̄b sp̄e
uini existens · s̄b utraq̄; se dedit · v̄ ostēdet tota huā
nam · i · aīa et corp' assumpsisse · v̄ utraq̄; redimet
Nam panis ad corp' · uinū uō refert ad aīaz · q̄r eo
sāg's gn̄at · ī quo ut d̄r aphysicas ē sedes aīe · Et
nō · q̄ m̄a h̄ sac̄i est panis triticē' ñ fermētat' · q̄r de
alio gn̄e frumētj ñ posset ꝯfici · tam̄ si eēt fermētat' pa
triticē' b̄n ꝯficeret · quis h̄ fi ñ d̄beat · eo q̄ tc̄ pauert
discip' azima · q̄n x̄pc h̄ sac̄m īstituit · Vinuz ē d̄z ēē
vue · et ñ alti' gn̄is · et ñ d̄z ēē d̄ agresta · q̄r nd̄uz puenit
ad maturitatē · vl' ad statum digestionis · pp̄ qd̄ d̄ ip̄is
ꝯfici ñ p̄t · Sic at̄ q̄r vinuz d̄ musto · ꝯfici p̄sit · Ro q̄ · s̄ ·
D̄ aceto at̄ si fieret · euaporato vl' exalato partiū ig̃s
radical' · et fluxibil' · q̄r tc̄ ñ eēt uinū · nec ī s̄ba · ñ in
nā · Ista ī iure ciuilj d̄r · q̄ siqs uēdidett cupā pau
io · irrita ē vēditio · Si at̄ acetuz p̄ uino · rata ē uē
ditō · Rō est · q̄r eadē ē vsya · Est at̄ vsya s̄ba ꝯposita
ex m̄a · et forma · vn̄ dic̄ ysidor' · Acetum ē uin̄ acutū
hic 7 d̄r Jnnoc̄ · lic7 diligentj studio uinū optimuz
sit q̄rend' · v̄ ī sac̄fitiuz offerat · uituz tam̄ uinj · nō
maculat munditias sac̄j · quo c̄ca siū vinuz nouuz
qd̄ d̄r mustuz · siū uin̄ acidum qd̄ d̄r acetum ī sa
c̄fitiū offerat · sac̄m ꝯficit · vn̄ ex ꝯcil' · Carthag̃ ·
d̄r · v̄ ī sac̄o corp̄is et sang' · x̄ · nl' amph' offerat
q̄ qd̄ ip̄e d̄o' tradidit · hec est panis et uin̄ · aq̄ mixtū
nec ampli' ī sac̄fitiis offerat · q̄ d̄ uuis · et frumtis
Pot tam̄ cā īstitutōis hi · mult' assignāi · p̄a · ē · ex
pte vs' sac̄i · q̄r hec duo comus ī vsum cibj · et pot'

.i. si recedet aīa uinj ē uin̄ sit n̄c calid' · 7 acetū frigid' · ꝯficia ñ p̄t.

H̄ notāl p̄t · q̄ d̄ vino aliq̃tulū aceto so ꝯfia p̄t s; d̄ aceto oīo ñ p̄ot.

veniūt · vn̄ d̄r ysaac ī dietis · Panis triticj ē p̄cipuus
cibz · ad humanī corp̄is nutrimētū · et ei' ꝯplexionj siī
silis · Et ē ut idē d̄r sanatiu · et p̄gatiui · D' assilatōe
uinj · d̄r idē · vin̄ ē alimētum · et medicamētuz · Jt
Cat · j · Botr' cyp̄ · dilect' m̄s m̄ · vn̄ ꝯueniēt' p̄ h̄ in
cibum et potum sp̄uale manu ducim' · Cij · ex effcū
sac̄j · q̄r ut d̄r ī glo · j · Cor · xj · Panis p̄ ceteris cibis
sustentat · et uinū; letificat · cor h̄ois · Et sīl' istd̄
sac̄m mag̃ letificat et sustentat · mētes karitate in
ebriatas q̄ alia sac̄a · Ciij · ex actu celebratōis · q̄r m̄dōi
tractat q̄ alia q̄ ī cibum et potum veniūt · Ciiij · ex
sig̃ficatōe dup'ici · rej · h' sac̄j · q̄r panis ex multis g̃nī
ꝯficit · Et uinū ex mlt'is acinis ꝯfluit · qd̄ ꝯpetit
ad sig̃tā d' cor · x̄ · vez et misticuz · Cv' · ex rep̄seta
ne ei' q̄ p̄cessit · q̄r ī area grana ꝯculcant · et panis
ī fornace d̄q̄t · et uinū; ī torcl'ari exp̄mit q̄ oīa
ꝯpetunt ad rep̄setādū passione x̄pi · De oblōe hostie ·

Accipiens g̃ sac̄dos patenā c̄ pane
sup̄posito offert dn̄o dicēs · Suscipe s̄ce p̄r · o · e · d̄ ·
J qb; uīb duo fac̄ · q̄r p̄° p̄mittit petitōe · Cij · finez
itētū petitōnis · ī · ut m · et ill' · 7c̄ · J p̄a · pte · p̄°
d̄sig̃t petitum · d̄in p̄ qb; petit · ī · p̄ inuiabilib;
et ē · v̄ post petitum q̄ petit · Cij · captat b̄niuo
lētiam · et hec ex duob; · ꝯmdatōe oblatj · qd̄ petit
suscipi · ī · hāc īmaculataz hostiā · Et humliatōe sui
ī · q̄ ē īdign' famls t' · Dic̄ g̃ suscipe · i · sursum
accipe · s̄ce pat̄ qui es ī cel' · H̄ ē · p̄a · ps ī q̄ petitōe
p̄mitt' · Dein̄ captat b̄niuolētiaz · et · p̄° cōmdando
oblatū · cum d̄r · Hāc īmaculatā hostiā · s̄ · q̄ noua
lex t' ꝯtinens aīās offerri p̄cep · Jmacl'ata enī · d̄z ēē
q̄ p̄ r̄genitōis macul' offert · et pot dicj īmaculata
ex pte offerentis ecc̄e · q̄ tota pl'c̄ est · et macula ñ
ē ī ea · Cat · iiij · cui' uice gerit sac̄dos · leuit · xxj ·
Sc̄i erūt sac̄dotes d̄o suo · et ñ polluent n̄n ei' · V̄n s̄bdit
Quā ē īdign' fa · t' · Q̄m̄ō g̃ offert si īdign' · ñ ē ē
sp̄ciosa laus ī ore p̄ctōris · Ecc' · xv · J'r · d̄r · G · Cū is
qui displic7 · ad īterpellādū mitt' · irati aīus ad deti
ora puocat' · hg enī p̄r itelligi · q̄ ī terpellante · ñ ꝯ illū
p̄ quo īterpellat · vn̄ aug̃ · d̄r · Sac̄a cum obsit īdig̃e
sumētib; · p̄sit tam̄ p̄ eos digne · sumētib; · si ꝯsentiētes
mali' sac̄dotis · q̄r tc̄ fatientes · et ꝯsentiētes · pari pena
puniendi s̄t · Jt Jo' ad luciferianū · Sic x̄' ē q̄ bapti
zat · ita ip̄e ē q̄ sac̄ficat corp' x̄' · vn̄ oro te · v̄ cui sac̄
ficandi ei licētiam t̄buas · c' baptisma approbas
aut reples ei' bap' · quē ñ putas esse sac̄dotē · Nz
ē si p̄t · vt qui in bap° s̄cs · sit ī altari p̄ctor · Ergo
vr' · s̄m allegata · q̄ sac̄rdos q̄ntūq; et q̄tcūq; sit mal'
ñ min' q̄ bonus sac̄ficet · dum mō sit ī fide catho' · Cū
Jndign' uō īdig̃tate fidej · s̄ · h̄etic' · qui caret ītentōe
ñ sac̄ficat · S; qd̄ d̄ symōiac' · sac̄ifi° · dicam̄ sicut ē b̄tus
aug̃ · dicit · Sic eunuch' fuit · qui joseph ꝯparuit ·
ita qui g̃ra sp̄c · s̄ · mercat · uiuu semē ñ h̄t · sicus gēi
talib; · sic quoq; ignis sac̄fitij · qui p̄ lxx · annos cap
tiuitatis babi° · s̄b aqua ueicat extinct' ē · a thyo
cho iasonj vendente sac̄dotium · qui sig̃auit ig̃e
sp̄c · s̄c ñ luce ī symo' sac̄is · Ergo vr' · q̄ symoiac'
l; sit sac̄dos · et intēdat sac̄ficare · et h̄at ceteras

ꝯdcoēs ptinētes ad ſacrm̄ · poſtq̄ eſt ſymōꝰ ñ ſcifi
cat · Ad h̄ · xv · Grām · q̄ ī hıis ſilitudınıb; btꝰ aug
notare voluit · q̄ ſacrā ſymoīacoꝝ · i · uēdita · ul'
empta · q̄ ītēdıt facere · qd facit ecā · forma ſuatā
ſic ceteroꝝ hereticoꝝ · l; ſint uera q̄tuꝫ ad forꝫ · iama
tam̄ et falſa ſt · q̄tē ad effcm̄ · cum nō poſſint ī cordib;
homīn ī eis participātium gigne vl' ꝯcernē celeſtē
grām · eoꝝ malitia obuiante · Congꝰ dr̄ · hec ī
ma · ho · lıcꝫ īdignꝰ offerat dicens · Quā ē · idi · ſta · 7c̄ ·
Sic captare ītēdebat beniuolētiā a ꝯmēdatōē oblati
et humiliatōē offerentis · vn̄ dr̄ · Offero t̄ dō deo ui
uo · et uō · v' · iiij · poſt ꝯdoēs eꝰ cui offert · ꝯ iiij · q̄ ſt
ī ydol' · pp̄ q̄s ñ eis offerēdum ē · Cꝰ ē · ſtultitas · quia
ſtultū homın̄ ꝯputata ē · eoꝝ mīa · ps · Oīa ſbiecıſti
ſb pedib; eꝰ · C ij · eſt īeptitudo · q̄r ñ uiuit · n; ſētiūt
ps · Os hnt · et ñ lo · C iij · eſt īgbilitas · nē · q̄r ligna
et lapides 7c̄ · ps · Symulac gētiū · ar · 7 auꝝ · iiij
eſt deceptoria falſitas · i · Cor · viij · ydolum nl' 7c̄ ·
Offero igt · p īnuīābilib; offenſionib; · et ē · v ordıt
p q̄b; petit · et offert · Et p° · p ſe · et h̄ ꝯ duo ꝯmiſ
ſa ibi p oib; peccī 7c̄ · ꝯ omiſſa ibi et neglige · cōmiſſa
at dr̄ ī dm̄ · i · p inuīābilib; peccī · i · p̄mū · i · Et offē
ſionib; · Iux̄ ī° · Ebr · vij · Neccītatē hnt cotidie ſacdo
tes · pꝰ p ſuis delictis hoſtias offerre · ſo palus · Et h̄
ē qd ſeq̄ ī orōe p omıb; circūſtantib; · Ebr · ix · Pōtifex
ñ ſine ſaguine īgdiebat ſcā ſcōꝝ · q̄ offert p ſe · 7 p pp̄
igrantia · et · p° · p p̄ſentib; · v' tcīm ē · dein p abſentib;
Et · p° · p uiuis · poſtea p defunctis · v' hēs ī littā · vn̄ ex
ocil' · Cabl'n · viſum ē nb · vt in omib' miſſaꝝ ſolemni
tatib; · ſic nulla dies excip' · quia ñ puuetib; · et p q̄b;
lıb; neccītatib; dum depcem · ita nulla excipi dʒ · q̄n p
aīab; fidelium · pces dn̄o ī miſſaꝝ ſolemnitatib; offē
rant · Vt in et ill' · Vltima pars · ī qua poit' finıs · vl'
ī tēto petitōnis · ſ · v ſibi · et ill' pſitiat ad ſalt · ī uita
et̄nā · Hic ambr · ī ep̄la · ad Ebr · i · xpo ſemel oblatū
ē hoſtia · ad ſalute ſempitnā potens **Vr patena ꝯcceſſa ne ei?**

O Eūn abſcōdit patenaꝫ · quae dcā eſt a patendo · 7 ſigt
patulā uitatis ꝯfeſſione · De q̄ dicebat petꝰ · Jo · xviij ·
Si oportuit me mori tec · et ē · q̄ patenā · i · ꝯfeſſiōē ab
ſcōdit · cū; analle · hoſtiarie · Et · ñ noui homīe · Pꝰ h̄
miſcet aq̄ uino ī calice · accepta ampulla · ī q̄ ſigt ·
q̄ pp'ls xpo adunat · Et h̄ ē qd dr̄ · Iulianꝰ pp̄ · Cū aq̄
uino ī calice miſcet · xpo pp̄s adunat · et cdētiū plebs
ei ī q̄ crēdidt copl'at · et iungit · Calix eni dnīc · iuxta
canonū p̄ceptum · uino · et aq̄ p̄mixt' dʒ offerri · q̄a
uidemꝰ ī aqua pp̄lm ītelligi · ī uino uō oſtēdı ſag xpi ·
It Cypranꝰ · ī calice dnī offerri ſola aqua ñ hʒ · ſicut
nec uinū ſolum pōt · vn̄ ſacdos dic hac orōe · roga
do p̄bitā ſi · adunatione · vl' ꝯ unitate · Dē q̄ hiīa
ne ſbē · et ē · Infuſa aqua ī uinū · accip dyac · calicē
de manu ſbdiaconi · qui eo īferior eſt · ſic dyac · ſac
dote · a q̄ accep patenaꝫ cum hoſtia · Deīn offert
calicē ſr altare dicēs · Offerimꝰ t̄ dnē calicē 7c̄
iux̄ · ps · Calicē · ſa · acci · et ē · i · Hic eſt ſyph' argē
teꝰ · poit' cum tritico ī ſacco beniamin minoris
C Et nō · q̄m ut uult Innōc · dʒ poni ī latē hoſtie · ī
dextrā pte dicēs · Calix pō ad dextraꝫ latꝰ oblate · qi
ſanguinē dnī ſuſcepturꝰ · qui de latē xpi ēdit' pfluxiſ
ſe · vn̄ dr̄ · Jo · xix · vnꝰ militū lancea latꝰ eiꝰ apuit
et ꝯtinuo exiuit ſāguis · et aqua · vn̄ dr̄ · ambr ·
oſtēdēs q̄r ex latē dicēs · q̄r ūn culpa · īn grā · cl'pa
p ſeīā · gr̄ p xp̄ · It de · De latē xpi flux ſangs 7 aq̄ ·
aq̄ ut mundaret · ſangs ut redimet **Q calicis mā ·**

Qual' aut eſſe debeat mā calicis · docemꝰ a ſcīs · un̄ dr̄
ī Tybur · ꝯ° · q̄ ſcī p̄rēs vtebant' calicib; ligis · D'in
Cephirinꝰ · xvi · pp̄ · patenis uitreis utebat' · Dinde
Vrbanꝰ · pp̄ · xviij · oīa uaſa argētea fecit · vn̄ p q̄d dr̄
ligꝰ p̄rēs prim vitrea Cephirinꝰ hebat · Poſt hec vr
banꝰ argētea uaſa ferebat · It ex ꝯcil' · Remēſi dr̄ · Ca
lix dr̄ cum patena · ſi nō de auro · oīo de argēto fiat · Si
q̄s aut tā paup eſt · q̄ de argēto hre ñ poſſit · ſalteꝫ
vl' ſtagneū calicē hēat · De ere aut vl' auricalco · ñ
fiat calix · q̄r ob uini uirtutē · erugīnē parit · vomitūq;
puocat · Nullꝰ aut ex ligō · plūbeo · vl' uitreo calice
pſuat cātare miſſaꝫ · Jo · phibet lignū · et plūbum ·
q̄a piloſum · et poroſū ē lignū · plūbū; q̄a poroſū
fedatū · erugīnoſum · et ꝯputans ē · Hic calix dʒ ee bn̄
dcs · et c̄riſmate unct' · cum patena · iux̄ ī° · Inoc · iij ·
Cum calix bn̄dicit' · ungit' · ñ ſolū ex mādato legis
dīe · veꝝ ēt ex° bti ſiluri · q̄ ē altare ꝯſecrabat · illd
c̄riſmate pūgebat · Oblato gr̄ calice · et coopto corp'
plicato · et ſr poita hoſtia altarī ſr corph · thurificat
ſr utrūq; · ſigficans illd qd fec nichodemꝰ · ē Joſeph
ab armathia · i · ē dyacō q̄ ſigt · Jo · xix · v' dr̄ · venit
aut nichodemꝰ ferens aloes · q̄ı lb · c · acceperūt gr̄ cor
ihu · et ligauerūt eum lineis · et aromatib; · ſic mos ē iu
deis ſepeliri · Tria uō circūductio q̄ cum thurib'lo fit circa
oblatā · ſigt · q̄ maria magd · maria Iacobi · et ſalome ·
emerūt aromata · v' uenientes ungerent ihm · Pꝰ q̄ aut thu
rificet · īcliāt ſe ſacdos · ſigns xpm q̄ īcliauit celos et
deſcēdit · P'ca dr̄ · In ſpū humilitatis · et ē · Inceſanſ uō addt
Dirigatur dne orō mea · et ē · q̄ı diat · Sic īcēſū acceptū
et gratū eſt ī ꝯſpectu pp̄ · ita fiat orōmā ī q̄ ē · Duid
faciat crucē ſr utrūq; dicēs · veni ſcificator · et ē · q̄ıpe
ē q̄ ſcificat · vn̄ dr̄ · G · Necēe eſt · vt munda ſit ma
nꝰ · q̄ diluere ſordes curat · ne tacta deteriꝰ īquinet ·
ſi ſordida ſeq̄ns lutum tet · Poſt h̄ ſacdos lauat ſ
manꝰ · v' mīdꝰ ad ꝯſecratōē accedat · dicēs ē ps · laua
bo īt ino · ma · mās · et ē · lotis gr̄ manib; itez īclinās
ſe an̄ altare · dr̄ · Suſcipe ſcā trinitas · ī q̄ ēa ītēdit
oblatum ſuſcipi · veniādoꝝ memoriā · ibi obmemora
et · ē · Et ī fine utriq; ibi · ut uiuis pficiat · et ē · ī · p°
ondit' īttum · Sij · vē oblati · ī · iiij · fine · Dic gr̄ ſu
ſcipe · v ſ · hac oblōē · q̄ ſ fuit īmaculata hoſtia · q̄
t' offerimꝰ ego · ſ · et pp'ls · Ebr · ix · Pontifex offert p
ſe · et p pp̄ igrantia obmemorꝰ paſſionis C ſcda
pars eſt ī qua ꝯmemoratōē fac venādoꝝ · Et p°
xpi v capitis · C ij · ſcōꝝ · qui mēbra ſt xpi · ibi · Et ī hore
et ē · v xpi venerāda recolit · tria ꝯmīat · p q̄ reſtitu
ti ſumꝰ ſaluti · ſ · paſſione · p q̄ mortificati cum ſumꝰ ·
i · Pe · iij · xp̄c ſemel p peccis mortuus ē · Reſurectōē
p q̄ uiuimꝰ grē · Eph · ij · Cū eēmꝰ mortui pccō · viui
ficauit nos xpo · i · Cor · xv · xp̄c reſurrex a mortuis
p̄mitie dor · Aſcenſione p q̄ aſcēdimꝰ ad glā · Jo ·

xiiij · vado parare · vob' locū · h tria signt̄ ꝯsecratoē
h' sacri · Nam passionē insinuat · i · Qui pridie ꝙ ·
ꝗ p nob' effundet̄ · Refectoē · cū particula hostie
tenēs sr̄ calicē dic̄ · pax dn̄i · ascensionē ē sacerdos
ipm̄ sumit · vn̄ d͛ · aug · No uadit ī secessum · s; ra
pit̄ ī excelsum · Et h' ē qd̄ prīꝰ rogabat sacerdos idē ·
Jube hec pferri · et c̄ · Et ī hōre et c̄ · h' recolit ve
neranda mīrū xp̄i · i · scōꝝ · Et · pᵒ · ꝯpalit̄ · is · ge
neralit̄ · ī · Et oīū scōꝝ · et c̄ · v' illis ꝑtitat · et c̄ ·
Tercia pars est · ī qua ondr̄ · quo fine orat oblatoē
suscipi · ob memoriam ꝑdcōꝝ oblatam · Et ē duplex
finis · honor scōꝝ · et nr̄ ꝑfectꝰ ī nob' ad salutē · Pꝗ
impetrando petit eos orare ꝑ nob' ī cel' · qꝛ memo
faciīꝰ ī t͛ris · Deīn iūit se ad ppl'm dicens · Orate
p me fr̄es · v' meū; parit̄ et urm̄ sacrificiū sit ac
ceptum dᵒ · Aelmars gᵒ se ppl's · orare dz ita · Sit
doᵒ ī ore · et corde tuo · et suscipiat sacrificiū accep
tum ď ore tuo · et de manib; tuis · p nr̄a · et oīū sa
lute · huīs dcīs · d͛ sacerdos collectā · i · secretellā sup
oblatā · ꝗ finita · Exaltat vocē dicēs · P oīa scl'a · se ·
v' ppᵒ audiens possit ꝯfirmare orata · vn̄ statī · R͛ ·
am · P'ea salutat eos dicēs · Dn̄s uob'c̄ · qui dignet̄ uos
custodire · et aptos reddē ꝯuiuio suo · ppl's · R͛ · Et
c̄ spū tuo · Deīn qm̄ procedendum ē ad celeste misteriū
ꝯsecrandū · p mitt͛ pphoē · Et nō ꝗ pphoēs dr̄ eo
ꝗ ploqm̄ ad captandā beniuolētiā · ad ꝯcitandā
attētoē dī · ꝗ rogamꝰ p bn̄ficiis impetrādis · ptōs
corpis et sanguinis xᵉ ihu · Et sr̄ numō · ix · v' dic̄
pelagiꝰ ī cathalago recipiende · vrbanꝰ aūt addidͭ
pphoem · Et te ī ueneratoē beate marie · pphō aūt
cōīs purisa ē ab eccā · et sic sr̄ ī numiso · xi · ꝗ sect͛ · s ·

De nat̄ — Quia p īcarnati ūbi misterium;
De epha — Quia cū unigēt̄ tuus ī sbā nr̄e cā ·
De xl'ᵃ — Qui corpali ieiunio vitia cōprimis ·
De Resr̄ — Te quidē d͛ oī tpr s; ī hac potissīē die ·
De Ascēs — Qui post resurrectoēm suā · oīb; di · ſſ
De pent — Qui ascēdēs sr̄ oēs celos · sedensq;
De tnit — Qui c̄ unigenito filio tuo · ꝯ spū scō ·
De c̄ce — Qui salutē humanā gn̄is · ī lig᷒ c̄cis
De aps — Te dn̄e supplicit̄ exorare · v' gregē
De s' aī — Et te ī ꝯmemoratoē bt̄e aī sp uirgis
Cōis — Nos t' sēp et ubiq; gr̄as agere ·

Volens g' sacerdos ad pphonē pcede · qm̄ sup nā est
negotium; qd̄ p pp̄s aggdit̄ p munit eum erigē in
tellectum ad dn̄i dicēs · Sursum corda · q · d · qm̄ ub
n̄ terrena · s; celestia pponunt̄ · sursum corda erigite ·
vt sacrificiū; qd̄ dō offerendum m̄i obtulistis · digne
offerre valea; · R͛ · ppl's · hem' ad dn̄m · q · d · Corda
nr̄a n̄ ī pcipis hem' erecta ad dn̄m · v' suscipe dignt
votū nr̄m · Ex tūc eīn ul' a͛ deb; ꝗ dn̄m cogitare
Grās agamꝰ · simul ego et uos dn̄o deo nr̄o ī sbaudit̄
de oīb; nob' ab illo prestitis · R͛ · ppl's · et ꝯfirmat di
cēs · Dignū et iustū ē · q · d · Justa et digna nrō ē ·
dō grās referre · qꝛ ab ipō o͛ boā suscepimꝰ · huīc exor
tatoē ꝗ seqt̄ · salatiꝰ ꝯposuisse d͛ · Vere dignū qꝛ boni
et iustū; qa bn̄ficꝰ · equū qꝛ dō · salutare · qꝛ dō sit
equū · i · rectum · salutare · i · salute · plenum · qm̄

ad nr̄am corpis et aīe ptiēt salt̄ · si illum digne lau
demꝰ · Post ꝯfessionē pp' intimisso pp̄ cui loqbat̄ · cō
uītit se sacerdos ad dn̄i prēm · et tanq̄ ad p̄sentē;
īcipit loq dicēs · Nos tibi sēp et ubiq; grās agere ·
et h' n̄ ad horā · s; sēp · i · oīm tpr̄e · et ī ꝓsꝑis · et ·
ī adu͛sis · vbiq; · i · ī om̄ī loco · Dn̄e · qꝛ dn̄atoꝝ ē oīū ·
et sb' eī dn̄atoē · oīa sr̄ · Scē · tu ꝗ scs̄ es · et pꝗ
oīa scā sr̄ · qꝛ oīa boā et scā cāsti · Pat̄ gᶜe ·
lat̄ · dr̄ senior · Genitor qꝛ ipē genuit filiū · sine ulla
coīnquatoē · seu corruptoē · pr̄ · latīe · a patrando dr̄ ·
h' ē apparando · qd̄ ē ꝑficiēdo · vl' ab adiuuando ·
qꝛ ipē fec̄ oīa · ꝗ fca sūt · et uoluit nos filios suos
fi' adoptiuos · ꝑsctificatoē ꝗ ille sctificauit nos · Ops
qꝛ oīa pt̄ · Jō omp̄s solꝰ dr̄ · qꝛ n̄ ē impoꝉ · apd̄ dn̄m
omē ūbū · Et dr̄ ompc̄ faciēdo qd̄ uult · et n̄ faciͩ
qd̄ n̄ uult · et qꝛ oīa pt̄ ꝗ illum decēt · Etn̄ n̄ pꝫ qꝛ
vitalis ē · mori n̄ pt̄ · qꝛ īmortal' ē · īmo uita ē · mu
tari n̄ pt̄ qꝛ īmutabil' est · Etne dē · qꝛ nec initium
huit · nec finium; hebꝫ · qꝛ nec cep̄ · nec desinꝫ ēē ·
s; sēp erit · Ds ad diligendum dr̄ · qꝛ oīa diligit
et gubnat ꝗ ēauit · Ds etiā ab unitate dr̄ · qꝛ di
uīꝰ ē · et oīa scit · et oīa diuidit p ū uult · P xp̄z dn̄m nr̄m ·
xp̄c · g' · lat̄ · dr̄ unctꝰ · hic xp̄c · an oīa initia ī enna
rabilit̄ genitꝰ est · d spū · s · et natꝰ ē de aī vg̃ · Na
ī veti testō · sacerdotes · et reges ungebat̄ · et idō xᵉ
dicebant̄ · qꝛ uncti erant unctōe tpali · Jste xp̄c pꝗ pꝫ
grās agimꝰ etnalit̄ xp̄c ē · Et ē pr̄e etnꝰ dōs ē · Et p ipꝫ
redempti sumꝰ · Et ipē dō nr̄ ē · qꝛ dn̄at nob' · Jt qꝛ xp̄c ē
mediatͦ pot · i · thym · ii · Mediator dī et homini · hō
xp̄c ihc · Quia dn̄s est pollicet̄ p nob' pt̄ et regiā · Jo ·
xvi · Ego rogo p his quos dedisti m̄ qꝛ tui sr̄ · Quia nr̄ ·
aduocatͦ fidelit̄ debet · i · Jo · ii · Aduocatum hēm' apd̄
prēm · ihm xp̄m iustum · Jo · xvi · Ego rogabo prē de
vob' · Pꝗ maiestatē tuā; lau agl'i · p ip'm ē dn̄m nr̄ ·
pꝗ nos grās agim' prī · maiestatem prīs laudat̄ agl'i
qꝛ xp̄c simul ē pr̄e creauit anglos · Angelꝰ ē g' · lat̄
nunti ītp̄ · angelꝰ nom̄ ē offitii · n̄ nature · qꝛ n̄alit̄
sp̄c sr̄ · J spib; eni celestib; · fin maiorē gradu; ipoꝝ ·
maior ueis explicat̄ · vn̄ dr̄ laudat̄ angli · ꝗ minores s̄ ·
i · ī feriores ordinis · ps · laudate eum oēs agl'i eiꝰ ·
Adorant dn̄atões · Nec enīe · ix · Exēat̄ celi te adorat̄ ·
Tremūt potates · Job · xxvi · Columne celi ꝯtremisct̄
et pauēt aduētum eiꝰ · Jntellige ñ metu timoris · ē bta͛
fruant̄ · s; amoris · et reūt metu · vl' maioris ē famlat͛
ꝯtremisce ꝗ adorare · et adorare ꝗ laudare · vt ēgo
nullaz ēē grad' diffā; īsinuet apd̄ dn̄m · ꝗtum ī eo est
ondr̄ nimꝰ fruiti minorib; attribui · Nā et utūtes
celoꝝ ē ad iudicandū venit mouebūt̄ · S; oēs lau
dum munia · maiores et minores ꝯcelebrat̄ · vn̄
Jt dr̄ · Socia exl' · ꝯ · Et nō · ꝗ cum · ix · sīt ordīes
agelorꝝ ītpᵃ · gerarchia · h' ponunt̄ tm̄ de sex or
dinib; · sbtracto medio ordine · de ꝗb; gerarchia ·
qd̄ dic̄ ī hoc notare · eo ꝗ ꝗb; t͛nitas impfca est
respectu sūme t͛nitatis · vt aūt pateat · ꝗ sbtrahīt
littam ꝑsequi · Pꝗ iqt maiestatē tua; lau agli
Tres sr̄ gerarchie · sin dyoᵒ · Sꝑior · media · ī fior ·
J sꝑiori sr̄ seraphym · Cherubin · Troni · J media

sunt dominationes · principatus · et potestates · De hiis medii
· scilicet principatus. Inferiori virtutes · archangeli · angeli · De
hiis mediis · scilicet archangeli · Quod tamen medii deminuuntur · de quibus
Ierarchia repleretur quod dicitur · Ezechiel · xvii · aquila grandis ma
gnarum alarum · et cetera venit ad libanum · et tulit medullam
cedri · et transportavit eam in terram chanaan · aquila lucifer · li
banus celum empireum · cedrus · cetus angelorum · cuius cedri
medullam tulit · subtrahens · et decipiens sequaces eius. quos
sic transportavit in terram chanaan · id est suspirantium in penis · vel com
mutatorum gentem · id est demonum · quorum locus pater est dyabolus · et angeli eius. Math.
xxv. Dicit ergo · laudant angeli · adorant dominationes · tremunt potestates.
Celi · per quos thronos intelligimus · ps. · lxvi. Celum mihi sedes est.
celorumque virtutes · ac beata seraphyn · socia exultatione
concelebrant · Et est sciendum quod cherubyn · quod plenitudo scientie interpretatur
· sunt plurata fuerunt · iuxta proprietatem lingue ebree · ut hec sunt ·
et plus numero tamen · Sicut autem per n · dicatur · sic in psalmis · et
ymnis · et in prefatione gratiarum actionis · post graeca declinatione · in
plurali genere mutatur · velud cum dicimus · lucida sydera ·
speciosa nemora · et cetera. De seraphyn quod est summus ordo spirituum
angelorum · et vere beata · quod ex singulari proprietate · creatori suo
incorporali ardet amore · unde ardentes vel incendentes interpretatur.
eodem modo dicitur · Cum quibus et nostras voces · voces hominum sunt
oris laudes · cum cordis pio affectu · vel solummodo cordis vel
mentis affectus · voces angelorum sunt admiratio et desiderium
creatoris. voces enim apud sacratissimas aures dei non faciunt
verba nostra · sed desideria. Et quia superna civitas · ex angelis et hominibus
constat · nimirum sancta ecclesia · quod illa societas est in celo dicitur · ut admitti
iubeas deprecamur · id est voces nostras · iungere vocibus predictorum
ordinum · tuis laudibus continue insistentium · Supplici confes
sione · id est humili · laudes cum eis dicentes · Sanctus · sanctus · sanctus ·
dominus deus sabbaoth · Iste sunt voces angelorum · laudantium
in celis · hunc ymnum glorie dei · et ysaias se audisse testatur
et Iohannes in apocalypsi · Quem ymnum videlicet dicitur virgo · Sixtus papa instituit · ut eum
consecutione post prefationem cantaret · Dicitur ergo ter · Sanctus · et semel
dominus · ut trinitate personarum · in unitate essentie ostendat · Sabbaoth
autem unum ex decem nominibus est dei · apud ebreos · et interpretatur exercituum
sive exercituum militiarum · Dominus autem sabbaoth · dominus omnipotens · qui
omnis exercitus · et virtutes · militieque angelorum illi sunt
angelicos autem spiritus · recte militiam dicimus · quia certare eos
contra potestates aereas non dubitamus · quam tamen certamina non
labore · sed imperio peraguntur · quia quod agere contra inmundos spiritus appetunt
ex adiutorio cuncta regentis possunt. Pleni sunt celi · et terra
gloria tua · id est eius gloria · id est divinitate · celi · et terre gubernator
glorificatur · et honoratur nomen sanctum eius · quia omnia implet · sicut ipse
dicit · per Ieremiam · xxiii · Celum et terram ego impleo. Osanna in ex
celsis · Hec dictio ebrea est · et sonat in latino salvifica · vel
obsecro sana. Nam composita est · ex osi · quod est salva · et anna
quod est interiectio obsecrantis. In hec ergo modum regratiatur con
fitendo · regratiatur et benedicendo · unde subinfert · Benedictus qui
venit in nomine domini · scilicet propter redemptionem nostram. vel venit expectatur
in sacris conficiendo · ad spiritualem redemptionem nostram · Quod est sub
iungitur osanna · id est salus · sive salvificans in excelsis apte
docet adventum domini in carne · non solum humani generis in
terra · sed angelorum in celis esse salutem · quia dum nos redempti
ad superna ducimur · eorum numerus qui cadente satana erat mi
noratus impletur. Huc usque prefatio et exhortatio · hic ob
secratio sequitur. ~

Post has laudes · et gratiarum actiones · pro tanta gratia redemptio
nis · que in illo divino misterio agitur · et commendatur · secreto toti
ecclesie silentio · in quo cessante omni strepitu verborum · sola ad
deum dirigatur oratio · et devotio cordium · sociatis sursum omnium
votis · et desideriis · incipit sacerdos orationem effundere · qua ipsum
misterium dominici corporis · et sanguinis consecratur. Sic enim oportet
ut in illa hora · tam sacre · et divine actionis · tota pro deo
gratiis a terrenis cogitationibus mente separata · et ecclesia cum sa
cerdote · et sacerdos cum ecclesia spirituali desiderio intret in sanctum
dei eternum · et supernum · quoniam spiritus deus est · et eos qui adorant
eum · in spiritu et veritate oportet adorare · sic eundem prefatum deprecemur.

Te igitur clementissime pater · Et nunc De Canone ·
quod sequitur canon dicitur · eo quod regularis forma traditur con
secrandi preciosum corporis · et sanguinis christi · Dicitur et sec
reta · quoniam ut de secretella dicimus · hec secreta est · et sub silentio
recitanda · unde dicitur magister Hugo · Secreta vocatur · quia secrete
dicitur · ne vilescat · Olim enim alta voce dicebatur · sed legitur
quia pastores dum illa usu cotidiano decantarent in
agro · divinitus percussi sunt · unde consuetudo mutata fuit
tatur. Dicitur et testamentum · eo quod hic tradit forma testamenti
quod dominus Ihesus discipulis in cena confecit · Hebr. ix. Novi testamenti
mediator est et cetera. Math. xxvi. Hic est sanguis novi te
stamenti · Hebr. x. Initiavit nobis in sanguine suo viam no
vam · i. Cor. xi. Hic calix novi testamenti est in meo sanguine.
Dic ergo. Te igitur clementissime pater. Hic ostenditur a quo petit
expiationem · quia a patre · et bene dixit clementissime · quia cle
mens dicitur · quasi clamans · et clementissime · quasi clarissime
mitte · sive abundantissime · quia ipse clarissimus est mite
et misericordissimus corde · Non ideo eum dicimus clementem
et misericordem · quasi mitibus corporis · vel corde · animi mente
oportet sit unus homo · sed ideo clementem · et misericordem clamamus
ut illam clementiam et misericordiam sunt nos ab ipso sentiamus · et
intelligamus · qua salvari debeamus. Per Ihesum christum filium tuum
hic ostendit per quem petit · Ro. i. Per eum per quem habemus gratiam.
Ihesus enim grece · latine salvator · sive salutaris dicitur · Salva
tor eo quod salvet populum suum a peccatis eorum · Ideo salus a peccatis
quia potestatem habet dimittendi peccata · Filium tuum dominum nostrum · fi
lium suum unigenitum · quia ipse est unigenitus et sola persona · Nos
autem filii adoptivi sumus · proprium quoniam genitus est a patre pre
deus per eternitatem. Et ideo per eum patrem postulare debemus
humiliter dicentes · Supplices rogamus ac petimus · Ostenditur
enim hic modus petendi · in tribus · scilicet in humiliando · blandiendo
postulando declarando. Proponit enim humilitatem · quia deus
humilia respicit · ideo dicitur supplices · id est humiles · Precatur suberg
orationem blandam · cum dicitur rogamus · Ego · scilicet · cum circumstantibus ·
deinde annectit postulationem in ac petimus · Uti accepta
habeas · id est ut accipias · et non ea spernas · sicut oblationem cayn · sed
sicut sacrificium abel admittas · Et benedicas · quasi diceret.
sacerdotum est invocare · et offerre · sed dei est benedicere
et suscipere · Hec dona · hec munera · hec sancta sacrificia illibata
Dona sunt · que voluntarie donantur · munera · que pro aliquo pie
tatis obsequio offerimus deo · ut peccata nostra dimittat · Sac
rificia sunt quia iam cum orationibus consecrantur · Illibata · id est invi
olata non contaminata. sacrificia que in ministerio dominica corporis sunt
offeruntur · vel illibata dicuntur · id est non pregustata · sed integra · et
adhuc manentia · Libare est sub uno sensu dicitur fundere · In lege
enim triagnia celebrantur sacrificiorum · quorum quedam offerebantur ad

obsequiu. quoad ad cultum. quoad adveniunt. volens ergo
ostendere in hac sola oblatione sufficere que in illis continebatur. Igitur
hic figabat describit ea a tempore. sui comode obsequi. unde dicitur
dona cultus munia. et remedii sacrificia illibata. vel quia
in sacio transit. elementum. vel mia cori. benedictio contulit.
vel dic ergo. Sacrum est elementum et institutione significans
sile. et representans. ex benedictione sanctificans. ex sanctificatione
quoad spirituale gratiam tribuens. Dicitur est sacrificium. quasi sacrum
fitum. Deinde sequitur. In primis que tibi offerimus. pro ecclesia tua
sancta catholica. Ecclesia grece latine convocatio dicitur. Catholica. universalis
quia de iudeis. et gentibus aggregata est. Et quia universi qui
in domo ecclesie. in una debent esse aggregatione. Quam pacificare
custodire. adunare. et regere digneris. Pacificare per
filium tuum qui dicit. Jo. xvi. In mundo pressuram. in me pacem
habebitis. et quia pacifice vivat. custodire. id est custo
diat pacifica. adunare. id est ut uniat divulsa. per
hereticos. et scismaticos. toto orbe terrarum. quum fides ei
annuntiatur in universo mundo. ps. In omnem terram. exivit sonus eorum.
vel pacificare per dona. custodire premunia. adunare
per sancta sacrificia. quo ad spes. Illibata. id est incorrupta
una cum famulo tuo papa nostro. ille. hic spiritualiter nominat
prelatos. pro quibus est offerendum. vel rogandum. Et primo. Ecclesia
est. scilicet papam. qui caput est ecclesie. et dicitur admirabilis. vel co
ronatus. vel quod melius est patrem patrum. id est episcoporum. pro quo pre eo spiritualiter
est orandum. unde pelagius papa dicit. ab universi orbis communione
separati sunt. qui qualibet die in sacra missarum solemnia
vel ministeria qualibet dissensione. apostolici pontificis me
moriam non frequentant. Deinde orandum est pro episcopo in cuius diocesi est.
unde et sequitur. Et antistite nostro. Quod autem orandum sit pro
prelato spirituali. ostendit Paulus. i. The. ultimo. Vos quos vocavit
vos. faciet fratres orate pro nobis. Et omnibus orthodoxis
Secunda particula est in qua ostendit generaliter esse orandum pro omnibus
aliis prelatis. Et hoc est quod sequitur. in aucte. thy. Pro omnibus qui in
sublimitate positi sunt. Et hii appellantur orthodoxi. id est recte
gloriosi. ut alios rectificare possint. Orthos grece latine
rectum. Doxa. gloria dicitur. Catholice. atque apostolice fidei
cultoribus. Idem est quod catholice. et apostolice fidei cultores.
catholice. id est universalis. quia universa usque fuit ecclesia. eidemque
apostolice. que in toto mundo doctrina apostolorum fundavit. Addit
per christum dominum nostrum. quia aliter nec oratio ecclesie. nec oblatio deo offerri
potest. nisi per unum mediatorem dei et hominum. quod ipse in evangelio commendat
dicens. Quecumque petieritis in nomine meo hoc faciam. Memento domine
et cetera. Determinata parte in qua offerebat pro prelatis. hic incipit
pars secunda. in qua dicitur se offerre pro subditis. unde hic occulte nominat
recitant carorum viventium pro quibus offert. Et primo nominat circumstantes
pro spiritualiter. Et iis. generaliter psallentibus orant preces offerentibus
pro quibus. tertio. Et iii. ostendit intentione offerentium in pro se. suisque omnibus.
Memento igitur et cetera. hic nominat spiritualiter caros suos. unde dicitur. In quo
Quorum oblationem offers. eorum nomina occulte insinua. Et omnium
circumstantium. hic generaliter pro omnibus circumstantibus rogat dicens.
omnium circumstantium. ut datur intelligi quia illi qui presentes sunt debent
perseverare usque in fine misse. unde ex concilio agath. dicitur. ante
benedictionem sacerdotis populus a missa egredi non presumat. omnium
igitur quorum tibi fides cognita est. Duo sunt necessaria offerentibus
ad impetrandum. fides recta. Ebr. xi. sine fide impossibile est
placere deo. Et devotio sancta. sine qua fit insipidum quod offertur.
Que duo est in corde sunt. ambo in aliis cognosci non possunt.

est soli deo sit. Ebr. iiii. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Pro
quibus tibi offerimus. ambr. oratione petit presbiter. precibus. et peccatis
Alex. papa. Ipsi sacerdotes et populo repellat. et peccata propterea
medere. qui suis precibus ea delent. atque consumunt. vel
qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis. In quibus verbis considerandum est
quod tota ecclesia deo offerat sacrificium tibi laudis. quia deo omni militante
ecclesia astantium dicitur. qui tibi offerunt. quod est. complet proprie
ministerio sacerdotum. hoc generaliter agitur fide et devotione
cunctorum. Sacrificium dicitur laudis. quia in laude dei offertur.
Non est nostra illi damus. sed sua illi reddimus. Pro se suisque
omnibus. hic ostendit intentionem offerentium. quorum intentio est
offerre pro se et pro caris suis. Et hoc est quod dicitur pro se et cetera. ut
ea obtineat. Remissionem culpe. acceptionem gratie. que salus est
anime. Et conservationem vite. Remissionem culpe est dicitur pro redemptione
animarum suarum. Eph. i. Gratificavit nos deus in dilecto fi
lio suo. in quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius. remissi
onem peccatorum. pro spe salutis. scilicet anime. ps. Salus autem iustorum
a domino. pro spe incolumitatis corporis. Tob. viii. Orabat
thobias cum uxore sua. ut sanitas daret eis. Et in eodem
Ingressa ancilla in cubiculum. reperit eos sanos. et incolumes
Est est incolumitas sanitatis integritas. unde ab illo est
utraque sanitas. scilicet anime et corporis. de quo in ps. cantatur. Domini est
salus et cetera. Tibique reddunt vota sua. eterno deo. vivo et vero.
Reddunt vota. id est sacrificia. vota fidei. et pie devotionis
eterno deo. qui semper fuit et erit. vivo. et vero. ad differentiam
illorum que immolaverunt demoniis. et non deo. diis quos ignorabant
Sequitur. Communicantes. id est participantes fidei illorum. quia eandem
fidem habemus quam illi habuerunt. et memoriam venerantes.
id est in pietate. et humilitate vestigia eorum sequentes. In
primis gloriose virginis marie genitricis dei et domini nostri ihesu christi.
In hac commemoratione. primo ponit beatam virginem que apostolorum magi
stra. et martirum martira prima fuit. cuius animam gladius
passionis filii pertransivit. Et iis. ponit apostolos qui ritum
offerendi nobis tradiderunt. et non interfuerunt alii apostoli. nisi hii
qui interfuerunt. excepto paulo tamquam prerogativa doctrine.
Et iii. martires. qui seipsos deo obtulerunt. et testes fuerunt passionis
christi. quia martires testes interpretantur. Confessores autem non ponit. quia
de eis antiquitus non solemnizabat ecclesia. vel quia non sunt passi.
sicut christus. cuius passionis memoriale est hoc sacramentum. unde bene dicitur
sed et beatorum apostolorum ac martirum tuorum talium. Et omnium
sanctorum et cetera. quorum meritis precibusque concedas. ut in omnibus protec
tionis tue. muniamur auxilio. per christum dominum nostrum. In prima parte
ponit sanctos qui presentes fuerunt. scilicet ut dicitur beate marie. petri. et pauli. et cetera.
Et in secunda qui absentes. scilicet lini. cleti. et cetera. Et iii. parte quorum nomina
a nobis ignorantur quamvis deo cognita sint. ut ibi. Et omnium sanctorum et cetera.
Nota quod rubricant hoc additum. Communicantes infra canonem.
et non in fine actionis. ut quidam corrupte scribunt. Dicitur autem infra
canonem. eo quod sepius quibusdam festivitatibus. sex communicantes
excepto communi ascribuntur.
Nativitatis — patefacta mira assumpta natura quam beate marie virginis et cetera. Communicantes et cetera.
Apparitionis — adductione gentilium adorandum. Communicantes et cetera.
Passionis — In cena qua dominus noster ihesus christus traditus est
Resurrectionis — Diem sacratissimam celebrantes resurrectionis domini nostri ihesu christi secundum carnem
Ascensionis — Qua natura assumpta nostra collocavit quam dominus noster ihesus christus.
Pentecostes — Spiritu sancto inflammante corda discipulorum quo spiritus sanctus.
Sequitur. Hanc igitur oblationem servitutis nostre. Nota quod hec particula
in qua petit oblationem suam approbari. intitulatur infra canonem.

Hec cocatates . eo q ter i anno ext septa . i can . muta
toe accipiat . s . i cena d . Resurr . 7 pnt . et sic i numero
st . iii . Cois . passionis . Resurrtois . et pnt . Hac g ob
latoe suitutis nre . q dignu est v suus suiat dno .
Sz et cucte familie tue . Et i istis vb unitas eccle
ostedit . qn i illa oblone cois sunt exhibet ta a sacdo
tib q a cuncta familia domi di . Qs dne v placat
accipias . s . placat . inutis . et pcib scor . accipias ap
probado . v sit placabile sacfitiu . Diesq nros i tua pa
ce disponas . hic tpx fruct notat approbatois hostie
oblois . qua placat rogat accipe . s . tranqllitas uite
psetis . liberato a pena . assumpto i gla . De s d . diesq
nros . et c . vn septuz e . da pace d i dieb nris . D . ii .
e sbd . Atq ab etna dapnatoe . et c . ps . libasti aiaz
mz ex iferno iferiori . D . iii . i electoz tuoz iubeas
grege nrari . v sim cu eis unu ouile . sb te uno pa
store q es i cel . No q pdca obsecratoe 9posuit Ge
lasi pp . usq ad diesq nros . Beat at Gg pp adiudit
diesq nros et c . usq p x dnm n . Qua oblae tu ds
i oib qs . Pars illa e i qua petit obloe admitti . v n
exret . n psebat . ii vacillet . n cacellet . n intet . No
excaret quo ad op opatu v legalia nc . Gal . iii . Q eq
ex opib legis st . sb maledco s . et ita xps redemit
nos d maledco legis . v i gtib bndicto fiet i x ihu
Jo dic bndcam . qd d oib eph . In oi bndcoe i cele
stib . aug . No ois panis . s accipies bndcoe . fit cor x .
Et e bndcoe dabit legis lator . ps . No pscribat . vt
de iniqs . ps . Deleant d libro uiuetu . et c . Jo dic
asscpta . luc . x . Gaudete q noia ura scpta s i cel .
No uacillet . sic hii q alienati st a xpo . et aquisatoe
isr . fci st hospites testoz pmissionis spe n hntes
Ratam . i . ratificatam cyrographo sui testi . 9firmati i
sanguine suo i cruce . Jt bndcam . p q benedicam .
asscripta . p q i celo asscribam . Ratam . p q x uisce
rib cesseam . Ratoabile . p q a bestiali sensu exuam
acceptabileq face digneris . ut nbmpis displiceam
vt nb cor . et sangs fiat . di . si . 7c . vbi ondit ad q obloe
sua panis et uini . s . v fiat corp . et sangs x . Et no . q
h dicedo sacdos quinqs signu ccis sr oblata fac . tres
pmo sr utruq . et duas sr sigliu singli faties . vn
d . inoc . pp . Quiq cruces qs fac sacdos sr oblata . v .
ps i vedittoe x couenietes sigt . s . uedictonis . vedit sac
dotu enitu . Scribaz . et phariseoz . Crucis e sigillum
nre redeptois . e signu . Et io baptizad . sigt e ccis sig
clo . i fronte . i pectore . i oclis . i narib . i aurib . i ore
v poti corpis sensus . h sigtlo muniat . Et v ab eo
tpr . apostata dya . i uase suo pstino . i tereptois sue
cogitoes sig ia s diceps illd sciat ee alienum .

V'sor' 9fectois

Qui pridie q pateret . h ondit forma 9fectois . Et
pcedit i pte ista phe modu . q p ondit mod pan
bil . et fcm 9secratis . Cii vba x p q 9secrat . i . h e
cor m . 7c . quod e q recitat Evag . dics . Q pridie
usq discip s . dices iclusiue . q oia vba evang . s .
v d . vgo . Et no . q pdca uba dni i can . qui i die
cene alit recitat . q aliis dieb . et tc eade die illd
spale d i can . h m . Qui pridie q pateret . pnu
oiuq salte . h e hodie . accep pane . et c . Qui pdie

. i . q xps pcedenti die . hoc e cene . q pateret . q se
qti die pass est . Dic em vgo . q ap . hoc . q pridie
usq i nra mem . fa . i usu habuer . Et huis vb cor d
sacrm celebrauer . Greg . at d . q apli mos fuit . ad
orde duica solum oblonis hostia 9secrare . pp qd p
pce istitut eam dici . Qui pridie q pateret accep
iqt evag pane . an q 9secret panis . v at vba xpi
accessat . q st cor m . fit corp . In scas ac uenabiles
man suas . i scas . q scs . leuit . xix . Ego scs su . ac
venables . ura ss . vn d vgo . Ipe seipm manib ge
stabat . et discip ss . sine corruptoe sui ededu distr
buit . Et tam ipe q dedit . et q dabat . qui porta
bat . et portabat . ide erat . vn qda uisificas ait .
Se tet i manib . se cibat ille cib . Et eleuatis oclis
i celum ad te dm pa su o . Jo . xvii . Eleuatis ihc
o . i celu . dix . Pat venit hora clarifica filium tuu . vn
Innoc . iii . d . si i . Jo . xi . Ihc eleuatis sursu oclis .
dix . Pat gras t ago . qm audisti me . Si tc i celum
oclos leuauit ad patre . c ad cor excitae aia lazari
reuocabit . pbabili ee vr . q tc oculos leuauit ad pre
i celum . c pane et uinu . i cor et sanguine ppu 9mu
tauit . Tibiq gras agens . Jo . xi . Pat gras t ago .
q semp audis me . Benedixit . Innoc . iii . h crux
sigt . 9uersione panis i carne xpi . vn ambr . d offus .
ante bndcoe alia spes norat . p benedcoe corp sigt .
Ac freg . distribued . s . singlis . vn Jo . Sigli accipi
unt xpm dnm . et i singlis portionib tot est . n
p singlos minuit . s itegru se pbet i singlis .
Deditq di ss . dics . huc usq recitat mod q te
nuit ihc i 9secratoe sui cor . Nc at forma vboz t d
p q 9secrat oblo i corp . et sanguie ei . Ipe eqbem
xpe . p obtulit seipm . i prunes intib nris memoria
sui bnfitii . et pignoris qd reliqo . Accipite iqt . n
tm gustu cor . q 9uitas papit . vn aug . vt qd pas
dete et uetie . ede . et manducaslli . No e cib e vers
s mtis . Et manducate . Aug . Crede i ihz x e ma
ducare pane uiuu . Jt doe . Norit fideles . qmo ma
ducet x carne . vn qsq accip pte sua . n qn manducaz
ptes d illo facim i sacto . tn sic fit . vn ipa gin ptes
vocat . p ptes manducat . et man i teg tot man
ducat xps . uiuit manducat . q surrexe occis . Ex hoc
Qm h cocatao cont oblata est a fidlib . io cont pati
apau d b7 . Et h e qd d madu . exh os . H est e cor m .
H e forma vboz 9secratium . h st vba qb sacfi 9secr
H e smo d q d ambr . Sermo x est q opat . et potes
e mutare . et 9uite gna nc . Geii nc et istituta mutat
e ad vba pdca de pane fit cor x . No q eeri essetia
augeat vl ee panis ad nich redigat . et ee d sinat
q fuit . s i cap ee qd n fuit . i for at pdca 9fitiendi
cor x adiit . Enim in usu ecce mane . q abeato
pet sumpsit initiu

No q uiri	Ordo			Psona
nectia st	Intetio	In		actoe
ad sacrm	Q' litas			matia
euchaistie	forma			vbis

Wimund e 9 Beregnariu distingut modum
quadruplice mutatois

Commutatio ab

Ente in non ens ut est per corrup.
Non ente in ens ut est per generatione
Ente ad ens quod non de novo est sed iam erat
ut de herba et silice fit vitrum
Ente quod est ad ens quod est
ut in sacro altaris. Et hec dicitur conversio. Hec non habet similem in natura sed quedam
contraria est alterationi

unde dicitur ugo. Comisio
ipa in sui unione sed
sui transitione e de pa
est. Cum neque eque een
in augmentum accedit
ut id ad quod accedit maius
fiat sed transitione ut id
ad quod accedit cum illo
ad quod accedit unum fiat

no

nec sic panem in corpus christi consecratur dominus ut de pane corpus christi
esse incipiat. vel quasi novum corpus substito fiem de mutata een.
sed in ipsum corpus verum mutatam een. Nec ipsam substantiam panis
et vini in nichilum redactam quia desinit esse quod fuit sed mu
tatam potius quia cepit esse ad quod non fuit. Et ipsum quod cepit esse
ex eo esse non accepit quia panis aufertur.

Hic autem potest notari

Conversio tpx

Materialis — Naturalis quando ovum convertitur in pullum.
Artificialis quando ex silice et feno fit vitrum
Formalis — Cum manente substantia mutantur forme accidentales
ut ex farina et aqua fit panis.
Substantialis — Cum manentibus formis accidentalibus mutatur
substantia ut hic. Potens est ergo ut dicit ambrosius sermo christi mutare
instituta nature quia in conversione nil remanet ibi de substantia panis
nec tamen cedit sed mutatur in illo et fit de illo ordinaliter corpus
christi nec tamen materialiter. Et hoc secundum naturam quando forme panis accidentales
remanent transeunte substantia ut fides habeat meritum cum humana ratio
experimentum non porrigit.

Cum ergo dicitur de pane fit corpus christi
materialiter ut cultellus de ferro
substantialiter ut homo de homine
originaliter ut filius de patre
ordinaliter. Et hoc duplex per privatione
ut candela de nichilo per positione ut de
mane fit meridies.
localiter ut arcus de ambia.
hec non dicitur de pane fit corpus christi.

Conversio quinque sunt

Ut autem pateat potentia
huius sermonis supra naturam dicitur
ambrosius. Rogavit he
liseus quando amisat feru
iiii re vi. Misit he
liseus lignum in aquam et
ferrum natavit. Exo.
xvi. Misit moyses
lignum in aquam et amari
tudinem suam aqua depo

no

suit quasi sitim valuit humana benedictio ut naturam muta
ret quod dicemus de ipsa consecratione divina ut ipsa verba do
operatur. Quod si tantum valuit sermo helye ut ignem de celo depo
neret non valebit sermo christi ut species mutet elementorum
Sermo ergo christi qui potuit ex nichilo facere quod non erat non potest ea
que sunt in id mutare quod non est. Dicit ambrosius sed illo verbo
hic agitur caro mea est pro mundi vita. Et in mirabilius loquitur
non alia plane quam quam nata est de maria virgine et passa in cruce
et resurrexit de sepulcro. Panem istum quem sumimus in misterio
alium utique intelligo panem quam manna sive sancta forte est in utero
virginis et igne passionis decoctus in ara crucis. Panis
angelorum factus est cibus hominum de quo dicitur hoc est corpus meum
Illud plane illud vere quod susceptum de virgine quod passum
et sepultum est quodque resurrexit et in celum ascendit. Et sedet
ad dexteram dei patris. Et quod venturum est iudicare vivos et mortuos
unde dicitur augustinus. Accipimus ergo et manducamus ut dicitur non
utique carnem et ossa dentibus laceranda quia Ro. xii.
Resurgens a mortuis iam non moritur mors illi ultra non
dominabitur. Item idem. Non hoc corpus quod videtis manducaturi
estis et illum sanguinem bibituri quem effusuri sunt
iudei. quem me crucifigent. Ipsum quidem et non ipsum ipsum

invisibiliter non ipsum visibiliter. Quod vero in specie panis dedit et
consecratur cottidie fit ne horrore invenit accipienti
vel quod contemplanti. Vere est dicitur in omni paschali figura panis
et vini habet faciente domino qui non hemisses in usu carnem cru
dam comedere et bibere sanguinem. Item in nec. iii. Dicitur est sacrum
altaris misterium fidei quando ad ibi creditur quod cernitur et ad
ernitur quod creditur. Continet species panis et vini et creditur veritas
carnis et sanguinis christi ac virtus unitatis et caritatis
Distinguendum est autem inter tria que sunt in sacro discreta videlicet
formam visibilem christi corporis unitatem et spiritualem virtutem forma
est panis et vini veritas carnis et sanguinis virtus unitatis
et karitatis. Primum est sacrum et non res. Tertium est sacrum
et res. Tertium est res et non sacrum. Primum est sacrum ge
mine rei. Secundum sacrum unius et alterius rei existentis. Tertium
est res gemini sacri. Credimus ergo quod forma verborum sicut in ca
none reperitur a christo apostoli et ab ipsis accepit successores
eorum. Primo notandum est quod cum sacerdos incepit dicere accepit
panem in sanctas ac venerabiles manus suas debet accipere hostiam. Cum autem
dixit benedixit debet signare hostiam tenendo eam dimisse
sinistra manu. Cum vero dixit hoc est enim corpus meum tenens
dicitis et non ante elevet hostiam ut ostendat eam populo adoran
dam quia ante completionem verborum illorum non fit transitio in corpus christi. — Verba consecrationis sanguinis christi.

Sed quia non edentibus carnem christi solum sed et bibentibus
eius sanguinem vita promittitur. Io. vi. Qui manducat carnem meam
et bibit meum sanguinem. Io. post cibum corporis potum anime preparavit. Simili
modo postquam cenatum est et cetera. Usque hic est calix et cetera sunt
verba evangelistarum. Dicitur est simili modo ut similiter acciperemus id est plane
et devotissime. Et bene dicitur ut dictum est de corpore et non elevet
sursum non prius relevet dixit. hic est calix. usque ad vini et in me
moriam nostram et cetera. Forma autem consecrationis vini in sanguine
hec est. Hic est calix sanguinis mei. novi et eterni testamenti. misterium fidei qui pro
vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et nota quod verba ista partim
ex verbis sacerdotis sepe colligi quamvis non inveniatur alicubi simul scripta
Quod est dicitur hic est calix habetur luce xxii. Et in Cor. xi. Quod autem
dicitur novi testamenti ex tribus evangelistis habetur scilicet ex matheo marco et
matheo xiiii luce xxii. Quod autem dicitur eterni et verum misterium fidei
ex traditione dominica habetur quam ad nos per apostolos devenit. Quod autem sequitur
ad frequentationem sacramenti id est hec quotiescumque feceritis in mei memoriam fa
cietis. Dicitur est hic est calix sanguinis mei. unde dicitur ambrosius. ante verba christi calix
est vino et aqua plenus. ubi autem verba christi operata fuerint in sanguinem
convertitur qui redemit plebem. Novi et eterni testamenti. Dicitur novi
id est ultimi. eterni id est non finiendi testamenti id est statuti vel confirma
tionis que obitu testatoris confirmatur quasi dicat. vetus testamentum
promittebat temporalia. novum autem quod est christi sanguine consecratur
promittit eterna. Et ideo testamentum illud fuit vetus et transitorium
hoc novum et eternum. Misterium fidei quod continet in se secretam
dispensationem reconditam quia credere debemus quod in sanguine christi consistit
unde dicitur gregorius. Qui pro vobis et pro multis effundetur. Ioel. iii. Ef
fundent sanguinem innocentem in terra sua. Io. in epistola ad Eph.
Hec est sanguis qui a militis effusus est lancea. hec est quod dicitur Io.
xix. unus militum lancea latus eius aperuit. et continuo exivit
sanguis et aqua. Sanguis ut redimeret aqua ut mundaret. In re
missionem peccatorum. unde dicitur ambrosius. Quotienscumque bibis huius ca
licis remissionem accipis peccatorum et inebriaris spiritu. Hec quotiens
cumque feceritis in mei memoriam facietis. Hec ideo voluit fieri salutis auctor
ut in frequentatione misterii exerceret salutis affectus et per hunc
dignam sumptionem animis mundaremur peccatis. Est enim

sciēdū · q sb̄ utraq; spē sumit̄ tot' xp̄s · v' dr̄ magr̄
i sn̄is · l; sb̄ utraq; spē sumat̄ tot' xp̄s · n̄ tam̄ fit cō
uisio panis n̄ i carnē · et uini · n̄ i sagͤ · Nec tam̄ duo
sacrā sr̄ · s; unū tm̄ · Jō post cor̄ · calicē dedit · v' q pa
uat̄ · ipē potaret · Et q sb̄ utraq; spē · tot' sumit̄ xp̄s
n̄ sr̄ audiēdi illi · q cū coicāt · sb̄ deuotōis spē · petūt
sāguinē s' dm̄ · tū q' vinū male sētire · s · q sb̄ utraq;
spē · n̄ sit tot' xp̄s · c' i q'l; spē · et paticl'a sit tot' · tū
q' leuit̄ possēt aliq's stillas effūdē sr̄ trā · pedib;
oculcādas · Si aūt obiciat̄ illd̄ augi · n̄ recte coicāt
cū sīn sāgͤ · R' · vez ē · q' tal' cū n̄ ē sīn sāguie ·
Si uō dicat̄ obeūd' seq formā · quā xp̄s tradidit
dis · p' cor̄ · dn̄i sāguinē · R' · Nō dedit formā mini
strādi · s; poti' ɔsecrādi · dicēs h' facite · n̄ distribuite
i meā · ɔ. Qrit̄ aūt · qr̄ mag dicat̄ h' ē calix · et ē
i for̄ tdita ab ecclā · q' i forma luc · xxij · q dicē · h' ē ca
lix · no · te · i mō sāgͤ · R' io ē · q' tal' forma tdita
fuit a dn̄o · s · q' utū · qd̄ pz · q' tal' tdita fuit ab tō
petro · q fuit cū dn̄o · qn̄ formā tradidit · Et ab ap̄s paulo
q accep' p reuelatōe; a dn̄o · j · Cor̄ · xj · Ego accepi a dn̄o
qd̄ et tdidi vob' · Et nō · q si uinū aliq' negligͣ i t
ueniēte · vl' aq' n̄ fuit pōita i calicē · possit̄ pōi · vsq;
ad hic ē calix et c' · Et si de sangͤ ad stillauit sr̄ li
teū · abluat̄ sr̄ calicē trib; uicib; aqͣ · q' amisit̄ suat̄
et liteū resecdat̄ · et combuat̄ · et cū reliqs repoat̄
Et h' ɔ fiat de aliq' sordido · si cadet i calicē · p' ulba
pdc̄a · Et si tot' sangs effus' fuit · ministrab' dn̄o
panē uin̄ et aq̄ · et tēa ɔfessiōē i apiet · ad hāt g
obl'oē · et i fine misse · pōr hostia sumet amisit̄ ~~et~~
hoc idē fiat · si n̄ posuit aquā ul' uinū i calicē · et
h' i fine misse · pcedēt · Si aūt qs post sūptoē cor̄
x' pass' fuit vomitū · i q' iuēta fuit pāticl'a hostie ·
sumat̄ ē mag reuēētia · et uomit' ɔburat̄ · et puluis cū
reliqs recdāt · C Sē aūt · vij · spalit̄ cdēda d' corpe
xp̄i · C p' est · q panis et uini qd̄ sc̄ificat̄ i altari · in
cor̄ · et sāguinē xp̄i mutet̄ · q' · j · hec ē cor̄ meū · ɔ h'
pbat̄ p scripturā · et nāz · p scripͣ ut dc̄m est · p nāz · q'
sic ille panis qui cotidͤ comedit̄ · et uinū · i carnē ɔ sagͤ
mutat · v' dnt̄ phisiq' · i stomag illd̄ ·
C ij · Coēdēdo n̄ minuit̄ · et h' pbat̄ p ex' candele · q dicit
lum i finitis sīn diminutōē sui · v' dr̄ ad · Nec ab' uets sumit.
C iij · p loca tpa trāsit · n̄ dīpat · et h' pbat̄ p radiū sol'
trāseuntis p loca tpa · sīn sui feditate · ita cor̄ x' p p'fo
res sīn aliq' feditate · vn̄ dr̄ magr̄ · vgo · Si uideas
aliq' fi' i h' sagͦ · q' mn̄' dig' ēē uideant̄ · noli horrē
sola spēs q vi · h' hr̄ · t mōstrat spē · s' fuat uitatē
vi' corrodi · et manz i corupt' · vi' affici · vl' maclari
et pseuat' i uiolat · Itaq; si qn̄ hec fi' uidas · noli ti
mere ipi · s; solliat' esto tibi · ipē ledi n̄ pt' · tu nocē
potes · qui male cdē potes.
C iiij · Comedēdo · ore clauso eg'dr̄ · Et h' pbat̄ a sili
q' d' corpe vgīs exiuit clauso utō · et clauso seplcͦ ·
et ostio discipl'oz · multo mag clauso ore ē; pot
exire · vn̄ cor̄ x' n̄ descēdit i uēt · s; qn̄ ē i gutture ·
cor̄ exit d' ore · et ascēdit i celū · et gn̄ descēdit i aīa ·
si iuste sumat̄ · si uō i iuste · uī dī · et h' ē qd̄ dic̄
sacdos · Jube h' pferri p man' sc̄a agli tui · i sb' al · t' c'
v' dr̄ · vgo · Qn̄ i manib; sacm̄ ei' tēs · corpalit̄ tēc
est · qn̄ ore suscipis · copalit̄ tēc est · qn̄ māducas
qn̄ gustas · corpalit̄ tēc ē · Postq aūt sēs' corl' i peipi
defic̄ · dīceps corl' psētia qrēda n̄ ē · s; spual' retiēda
q' xp̄s d' ore ad cor̄ trāsit · vn̄ n̄ uadit i secessū · s; mr̄
i excelsū · Cib; iste · n̄ cor̄ · s; aīe est · venit ē ad te
v' cōedat · n̄ ut ɔsumet · venit u' gustet · n̄ u' i corpet ·
C v · bonus ē cib; uite pdōrib; mortis · Et h' pbat̄ p
sc̄ptuāras · miracl'a · et nāz · p scrip' ; sic ipē dr̄ · Ego sū
panis uiuus · et c' · Et ap' · ad Ebr · xj · q filiū dī ɔcl'
cauit · et sāguinē testi pollutū duxit · dtioā meb'
supplitia · Et alibi dr̄ · Qui i dig' māducat · et bibit
iudi' s' māducat · et bibit · p nāz · sic d' i firmo · cui
cib' optum' ē ɔtri' · quis sano sit salubris · p mira
cl'a · qa dum qdā heretic' dspitiēdo cor̄ xp̄i · dicēt
cdaz psbrō · q canis comedet ipm̄ · stati canis ipm̄
heretic i tfecit ·
C vj · frangēdo n̄ frāg · et hoc pbat̄ p speculū · i quo
apparet facies hōis i teg · ɔ si frāgat i mltas ptes
vn̄ dr̄ vgo · Noli putare qn̄ ptes uides i sacō altaris
q' diuisū sit · vl' sepatum a se · aū ueli p manib' discerp
tum corp' x' · Ipē i teg' manet · et in se n̄ diuidit̄ n' par
tit̄ · vi' pars una · et qn̄ pars ēē vi' · et totū ibi ē · Et
pars alta ēē vi' · et qn̄ alta vi' · et idē ē · et totuz ē · Et
si tcia pars vi' sil' idē ipm̄ est · et totū · nec min' in
pte · q' i toto · Fuit aūt tres ptes d' hostia · q' pma
sit pill' q sr̄ i celo i gr̄az actōe · ij · pill' qui sr̄ in
pgatorio i liberatōe · iij · pillis qui sr̄ i h' mūdo
iustificatione
C vij · q i uno codēq; momēto v'q; ē · vn̄ dr̄ vgo · Si
factor omp' cogitat · n̄ erit impossibile qcqd erit
q' qui loc̄ fec̄ cor̄ fec̄ · et loc̄ i corpe · et cor̄ i loco · et q
fecit ut cor̄ uni; i loco ēēt · fec̄ sic̄ voluit · et si nolu
iss; alit̄ facē potuiss; · et qn̄ uult alit̄ fac̄ · et ē sic̄ ipē
uult sp̄ · Dic̄ ē gb' · vn̄ ubiq; ē panis cor̄ x' · vn̄ u'q;
ē calix sāguis ei' · n̄ mlta cor̄ · n' mlti calices · ɔ c' · Et ē
si locū cēdi attēdim' · i loco duo sr̄ · spē et cor̄ · Spē dup
i carat' q cū sit u'q; attigēs a fine · vsq; ad fine fortit' · ɔ
dispōit suauit̄ omīa · Sap' · viij · Cetā sr̄ i uno loco · spē
ita q n̄ ɔmēsurat vl' cēsēb' loco · s; suū v'q; retin; loc̄ ·
Cor̄ · hr̄ esse · i loco · s; differēt̄ · q' cor̄ glificatum n̄ repl;
locū · cor̄ aūt corrupͣ · replet · dimēsiue loc̄ · hēs g' esse
vbiq; q' spē i carati ē · s · dī cātoris · hēs ēē i uno lo
co · q' eui l; pure cāte ē · Cor̄ g' x' ɔ sāgs · et pte cōlitatis
hr̄ ēē i loco · et pte diuītatis cui unitū est hr̄ ēē i plib;
simul · et seml' · plitas g' diuītati · localitas vō huītati
attribuit · vn̄ dic̄ aug · Cor̄ x' i uno loco i cel' est · vītas
aūt ei' u'q; · C Quale aūt dedit discipl'is sr̄ · morl'e · vl'
i morl'e · vi' q morl'e · q' tale dedit · q'le huit · R' o · I mor lo
dedit · vn̄ aug · xp̄c seml' mortuus est · it' p iustis · et
scām' · et ētum hem' · et spe i mobili retinem' · q' re
surgēs amortuus iā n̄ morit' · ad id qd̄ dr̄ · huit morle
et dedit q'le huit · ɔdic̄ magr̄ i iiij · sn̄iaz · xj · discip'is
cor̄ tale dedit q'le huit · i · morl'e · et passil'e · R' o · vno
m' · dedit passil'e · et morl'e · alio mō impassil'e · Na
vna ē passio · i sepatōe aīe a carne · et sic dedit passil'e
et morl'e · alia ē i diuisiōe pātiū i t' se · et sic dedit

No · De obmissionib;

· n ·

inpassibile. vel pro eo quod dicit dedit corpus suum passibile. sed sub specie panis et vini dedit inpassibile. Et sic potest intelligi illud quod dicit ugo. Dic est sic. Tunc in se ipso subsistens. qui non dicit immortale. ne videatur dicere contra sacri dignitatem. nec immortale. ne estimet esse contra eius virtutem quia fuit mortale ante eius resurrectionem. Si non aliud oportet dicere. probavit se ipsum inpassibile et immortale. Ro. Ipse mortalis dedit immortale. Unde dicit ugo. quod non necessitate. sed voluntate mortalis fuit id quod voluit recepit mortalitatem. et quando voluit deposuit eam. Dic est aug. christus quando voluit mori. et quando voluit resurgere potuit. Item ecce christus corpus suum discipulis suis tradidit immortale. quamvis et si quale habuit eis tradidit. non tamen qualiter habuit quia essentialiter habuit et dimisit. et dedit sacramentaliter. et in se subsistens. Unde ecce in libro sententiarum presbyteri. Celestis panis. qui vere christi caro est. suo modo vocatur corpus christi. cum re vera sit sacramentum illius corporis. quod fuit visibile. et palpabile. Dedit ergo quale. sed non qualiter sicut dat deus potestatem aliquam absoluendi aliquid. dat quale habet. sed non qualiter. quia eam habet ut episcopus. cum talis auctoritas non est dignitatis et aure committit. ¶ Notandum autem quod queritur quid sit faciendum sacerdoti cum non recordatur se dixisse illa verba propter que fit transsubstantiatio panis in carnem christi. scilicet. accipite et manducate. et cetera. Similiter illa verba propter que fit transsubstantiatio vini in sanguinem. scilicet. hic est calix et cetera. in quibus consistit tota vis eucharistie consistit. Ro. Unus autem omnem orationem qui vagatur mente quando debet orare. aliquid aliud cogitando. quando dicit orationem et quando est securus. tunc non recordatur. nec scit se dixisse totam orationem male. et pure orasse. nisi est except a bono. et dubito orationis. propter quod in tantum tenetur dicere omnes illas partes quas non recordatur se dixisse. quamvis peccare mortaliter videatur. quando orando deum non invocat toto corde. Et ideo cavendum est summopere sacerdoti. saltem cum assistit altari ut retineat sensum cordis sui. ne transeat ad cogitandum de altari. quando de missa. quia mens divisa non impetrat. quia deus mentem non habitat in scissuris.

Unde et memores domine nos tui servi. quasi dicat. precipis domine ut hec in tui memoriam faciamus. Unde memores sumus passionis eiusdem christi filii tui. Sed et plebs tua sancta. id est sanctificata eius christi filii tui. domini dei nostri. id est unita filio tuo per corpus et sanguinem christi. Tam beate passionis. id est passionis per quam beatificati sumus. que etiam damnationi obviavit. Nec non et ab inferis resurrectionis. per quam infernus spoliatus est. et vita nostra reparata. Sed et in celos gloriose ascensionis. per quam ascendendi nobis patefactum est iter. Offerimus preclare maiestati tue de tuis donis spiritualibus ac datis temporalibus. vel dona referantur ad benedictionem sanctificantem. data ad materiam panis et vini. vel ut dicit Innocentius. de tuis donis. id est frugibus segetum quantum ad panem. qui est consecratus in carnem. ac datis de fructibus arborum quantum ad vinum quod est consecratum in sanguinem. de quibus tibi offerimus hostiam puram. ab originali peccato. hostiam sanctam. ab actuali. hostiam immaculatam. a criminali. vel puram a peccato cogitationis. sanctam locutionis. immaculatam operationis. Panem vite eterne. id est dantem nobis vitam eternam. Sicut dicitur Jo. vi. Siquis manducaverit ex hoc pane. vivet in eternum. Secundum quod exponit aug. christus est panis vivus. de quo qui manducat vivit in eternum. Et calicem salutis perpetue. quantum ad salutem anime. Et nota quod hic facit sacerdos v. cruces propter v. plagas domini. duas in manibus. duas in pedibus. et unam in latere. Supra que propitio ac sereno vultu respicere digneris. propitio. parcendo peccata. sereno. largiendo gratiam. Et accepta habere sicut accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti abel. id est ita tibi placeant. sicut tibi placuerunt munera abel. qui obtulit primitias pecorum. Et sacrificium patriarche nostri abrahe. qui tibi obtulit probatus. Et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus melchisedech. qui obtulit et debito pacifico. Unde Gen. xiiii. Melchisedech revertente abraam a cede regum protulit panem et vinum et benedixit ei. Iste melchisedech dicitur fuisse sem filius noe. Sanctum sacrificium. et immaculatam hostiam. Commendatur enim abel in lege. in evangelio. et in epistolis apostolorum. et dicitur puer. non etate. sed puritate et simplicitate. Commendatur abraham propter oblationem unigeniti sui ysaac. Commendatur autem melch. ab apostolo. qui dicit de eo. assimilatus posita filio dei. manens sacerdos in eternum. Quod vero subiungit. Sanctum sacrificium immaculatam hostiam. ad complendum petitionem subiunctum est. quia in antiquis sacrificiis. ymago veri sacrificii erat. Dicitur enim sacrificium quasi sacrum factum.

Supplices te rogamus omnipotens deus. Hic inclinat se sacerdos ante altare signans auricularium consilium iude. Deinde elevans se osculatur altare. per quod osculum representat osculum proditoris. vel supplices te rogamus. hoc est submissis et supplicantibus nobis et obvertis inclinatis. Iube hec perferri per manus sancti angeli tui in sublime altare tuum in conspectu divine maiestatis tue. Hec verba tam profunda sunt quod humanus sufficiat qui digne aliquid loqui. est magis veneranda sit quam discutienda. ut quod deferenda ea illuc disposcit. non ut intelligat quod ista fiat ut ait sanctus aug. in eius sacerdotio. Unde dicit G. Quis enim fidelium dubium habere possit. in ipsa immolationis hora. ad sacerdotis vocem celos aperiri. et in illo ihesu christi misterio. angelorum choros adesse. summis yma sociari. terrena celestibus iungi. unumque ex invisibilibus et visibilibus fieri. uno eodemque tempore ac momento. et in celo rapitur ministerio angelorum consociandum corpori christi. et ante oculos sacerdotis in altari videtur. Hic leo papa dicit. Circa hoc corpus aquile sunt. id est angeli. qui alis circumvolant spiritualibus. Hii sunt angeli ascendentes et descendentes in visione iacob. Gen. xxviii. Hii descendunt ad obsequium christi corporis in altari. Beatus quoque aug. de eodem sublimi altari. in conspectu divine maiestatis tue. sic ait. Est quoddam altare dei. ad quod accedit iustus. Ille solus accedit. qui ad istud securus accedit. Illuc invenit vitam suam. qui hic discernit causam suam. Est enim sublime altare dei non corporale. sed spirituale. hoc est invisibile et angelica creatura. Et sublime altare dei extitit. ex quo accepit sacrificium laudis et hostiam iubilationis. ad cuius unitatem iungitur. nunc per fidem in futuro per dicte contemplationis speciem. omnis multitudo omnium electorum. ut omnes sint ex hac participatione. Unde dicit ambr. Tu qui accipis eius carnem et sanguinem. divini eius participans alimento. Per hac participatione altaris. pacificati sumus deo. angelis et celestibus. et sanctis ibidem residentibus. ¶ Et nota quod hic sacerdos eriges se deosculatur altare. significans quod iudas post alatentem consilio quo prodiderat dominum. dato osculi signo. erexit se ad osculandum christum. Luc. xxii. Iuda osculo tradis filium hominis. Sacrosanctum. quia sacrum verbum. sanctam carnem. propria potestate de virgine sumpsit. Filii tui. qui sacerdos est et hostia. Corpus et sanguinem. qui de latere eius fluxit. Sumpserimus. scilicet ex hac altaris participatione. accipiamus fructum benedictionis et gratie. Et hoc est quod sequitur. Omni benedictione celesti et gratia repleamur. hoc est ut evacuatis maledictione quam propter vetitum homines etiam sub maledicto. per corpus novi hominis refectione benedictionibus repleamur. Unde dicit aug. Accedat ad eucharistiam securus. et intrepidus. confidens de divina miseratione. satisfaciens in lacrimis et orationibus. qui de certo non habet voluntatem peccandi. Sunt enim hic

due cruces quia sicut dicit Innocentius significant vincula quibus ligatum est corpus
et flagella quibus emittebat sanguinem.

Memento domine famulorum famularumque tuarum etc. Hic nominat speciales de quibus
sibi constat per signa fidelia cum fide de hoc seculo exivisse.
Unde dicit Qui nos precesserunt cum signo fidei id est quibus communicavimus iuxta
quod sicut dicit Leo papa. Quibus vivis non communicavimus nec mortuis
communicare debemus id est qui excommunicati decesserunt vel in peccato mortali sine
aliquo signo contritionis mortui sunt. Orat etiam primo pro defunctis
ut et eos sacre oblationis intercessione communicat. Constituit ne cedes
quia sanguis ille pretiosus qui pro multis effusus est in remissionem peccatorum non solum
ad salutem vivencium sed et ad salvationem valeat defunctorum.
Et dormiunt in somno pacis. quo ad corpus et quo ad
animam in spe quia in purgatorio sunt. Unde dicitur In pace factus est locus eius
quo ad primum. et habitatio eius in Syon quo ad secundum. Ipsis domine
et omnibus in Christo quiescentibus id est in fide Christi. locum refrigerii lucis et pacis
ut indulgeas deprecamur. Hic est vel et indulgentia tua. cuius proprium est misereri
semper et parcere tribuas vel provideas. Indulgeas id est
locum refrigerii et cetera. Tria petit defunctis igitur. Tenebro-
sitatem ex parte corporis in sepulcris. afflictionem ex parte anime que in purga-
torio. inquietudinem mentis ex desiderio. Contra que petit locum
lucis corpori resuscitando de sepulcro. locum refrigerii anime
patienti. locum pacis desideranti. vel locum refrigerii corpori.
locum pacis anime locum lucis utrique.

Nobis quoque peccatoribus. Postquam tractavit de defunctis pro quibus
rogabat cum dicens Memento et cetera. Revertitur sacerdos ad hos et
quibus locum optat id est de sanctis qui de hoc seculo migraverunt ad
vitam dicens etiam nobis quoque peccatoribus. quasi diceret non solum domine hiis
pro quibus te rogamus sed et nobis peccatoribus de multitudine miserationum
tuarum sperantibus. sperantibus etc quia misericors es et misericordia
plena est terra. partem aliquam et societatem donare di-
gneris cum sanctis apostolis tuis ac martiribus. partem aliquam ideo
dicit quia qui partem habebit gaudebit de toto. Deinde no-
minat sanctos cum quibus partem habere desiderat. Et primo apostolum Io-
hannem [illegible] ibi Johanne. Cum [illegible] Thoma ibi Stephano
Paulo. Hic Johannes solus de hiis qui interfuerunt quando hic sub
cruce matrem domini a Christo recommendatam recepit. Hic autem
ponit Mathiam. qui inter alios non notabatur quia inter eos
non fuit tempore passionis. Quare non fuit prius electus apostolus
ideo post consecrationem ponit. Similis ratio est et de Barnaba. De
aliis sanctis martiribus eadem ratio est que supra. Intra quorum nos consortium.
Hic petit consors eorum fieri. quorum petebat partem. ha-
bundat cum consors a participe. quia particeps dicitur partem acci-
piens. sive parvam sive magnam. consors dicitur qui iure heredi-
tario sortem accepit. Et ideo quia vita non est suffragatur ut
iungatur eorum consortio suis meritis ideo adiungit Non estimator
meriti sed venie quesumus largitor admitte. quasi diceret Ut quia sanctis so-
ciari per meritum non possumus saltem per indulgentiam coniun-
gamur. In principio huius orationis percutit pectus suum dicens
Nobis quoque peccatoribus. Et hoc ideo ut per hoc se ostendat et cordis
puritatem excitet. et cogitationes vanas et desideria
prava a corde pellat. Allegorice autem significat ut dicit
Innocentius quod rupto silentio pectus percutit. representans confes-
sionem latronis in cruce dicentis. Nos quidem digna factis recipi-
mus etc. Pectoris percussio significat quod centurio et qui cum eo erant
visis que fiebant timuerunt dicentes. Vere filius dei erat. Tur-
ba et que simul aderat ad spectaculum percutiebat pec-
tora sua et revertebantur. Per Christum dominum nostrum. Per quem hec omnia domine

semper bona creas. id est per quem Christum creas sanctificanda sanctificas scilicet
vivificanda vivificas scilicet benedicenda benedicis nobis
prestanda. Et prestas nobis sumenda in remissionem peccatorum et
augmentum gratie spiritualis. De hiis omnibus simul dicit Augustinus.
Spiritus sanctus in tota ecclesia invisibiliter ea misteria et operando
sanctificat et sanctificando vivificat. et vivificando benedicit.
Dicit Per ipsum per quem hec omnia domine semper bona creas. Et cum
ipso sanctificas et in ipso vivificas. Est enim deo patri opus
quod hec benedicis in unitate spiritus sancti. quo procedit ea
prestas nobis. Omnis honor et gloria. Ro. xi. Quoniam ex ipso et in ipso
et per ipsum sunt omnia. Cui [illegible] trinitas [illegible]. Ipsi
honor et gloria in secula seculorum. Hic ut dicit Innocentius quinquies signat.
ter supra calicem. et bis ante calicem scilicet cum hostia sacri
corporis. Tres cruces significant tres cruciatus quos Christus sustinuit
scilicet compassionis passionis et compassionis. Due sequentes
que fiunt ad pedem calicis vel ante calicem. cum apta est nobis
divisio illa ars et iunctio. Postquam in tris reges ubi
dat abinvicem vel ostenditur in sanguine lateris et aqua. quia
peccatum lotum est per aquam et pretium solutum est per sanguinem. Unde ab[illegible].
De latere Christi fluxerunt sanguis et aqua. aqua ut mundaret sanguis
ut redimeret. Dicit etiam Innocentius quod due cruces designant duo sacramenta
que de latere Christi fluxerunt scilicet aqua regenerationis et sanguis redemptionis.
Per omnia secula seculorum. Hic sacerdos qui hucusque siluit vocem
exaltat dicens. Per omnia et cetera. Innuens consummata esse sacrificia
mortem Christi significantia. Unde dicit Innocentius. Et ex eius persona fit quod ex-
clamavit in cruce voce magna dicens. Pater in manus tuas commendo spiritum meum
quibus populus assensum prebens respondet amen id est fiat. Hucusque
sacerdos petitionem suam specialem seu peculiarem obtulit deo
et nunc proponere intendit generalem ut tertia pars orationis tradit
scilicet postulationes. Sequitur Oremus. I Petri iii. Omnes una-
nimes in oratione estote. Preceptis salutaribus moniti et divina institutione formati
audemus dicere. id est auditis monitionibus que salutem nobis
operantur. et informati divina institutione et Christi potentia qui
corpus suum pro nobis dedit ad mortem et ipsum nobis in cibum
salutarem tribuit. Adeamus cum fiducia thronum gratie ut misericordiam
consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno. Item Paulus
ad Hebreos x. Accedamus in gaudio cum plenitudine fidei quia
quecumque in oratione petetis credite quia accipietis et fiet vobis. Hoc
est quod dicit audemus dicere. Pater noster et cetera. Hec pars est tertia quam
tertia ratio ordinum tradidit. quam dicit postulationes. et in qua generalis
ponitur oratio. et dicitur generalis quia generaliter salutaria anime et corporis
in ea petuntur. Commendanda est autem hec oratio ratione auctoris intentionis
[illegible] et forme. auctor autem huius orationis fuit ipse Christus. Matthei vi. Sic autem
orabitis. Pater noster et cetera. Tradidit autem hanc formam nova orandi [illegible].

- i. ut novitas orationis congrueret novitati legis. Jo. xiii. mandatum novum.
- ii. ut quasi dissimile oraret a cultoribus ydolorum.
- iii. ut brevitas facilius impetret. Ro. ix. verbum abbreviatum.
- iiii. ut novum magis placeat. vetera transierunt etc. Apoc.
- v. ut compendium petendorum notificaretur.
- vi. ut specialem formam et ab omnibus aliis discretam traderet.
- vii. ut [illegible] sciret prius via petendi a domino.
- viii. ut nemo de eius ignorantia excusaretur.
- ix. ut melius memorie commendaretur.
- x. ut frequentius iteraretur.
- xi. ut dicentem non tedeat.
- xii. ut deus cito se expedientem exaudiat.
- xiii. ut sua parvitate [illegible] et libentius vel facilius deus admittat.

Cõtinet aũt .vii. petitões ĩ qb' ŏbõ pfitis uite ⁊ fute ɔtinet.
⁊ ĩ qb' .vii. petim'. Pª. petim' bõ glie ẽ dñs. Pr nr ⁊c.
Scificet n' t'. Nom pris pet' scificari ĩ nb. qd fᵗ qñ filios nos
effic. Jo .j. Ded' eis ptãs fi. di. ⁊c. Pr nr. ta notat. Cs. kãitas
ẽ dr. pr. ñ dñs. s; d' pr. v ɔfidam' v filij. Cs. humilitas. ẽ dr
nr. Raban' monet nobil' et diues ñ sbire. ñ ẽ pñt dic
pr nr. ñ fres sit. Cuj. fiducia. ẽ dr. q es ĩ cel'. v hoies fi
ducia ĩpetndi hñt. q pr q ĩ cel' ẽ. sole; suũ oriri fac. sr bos
et malos. Cflo. q dr pr nr. ñ mi. mlti. vre. pª ẽ pacis
obsuato. Gñ. xiii. Ne q̃so sit iurgiũ ĩt me ⁊ te. ⁊ pastores m'.
⁊ pastores t'. fr̃s ẽ sum'. Iª ẽ srbie ɔhortato. Mal. ij. Nuqd
ñ uni' pr oĩm nrm. qre g' dspic uniqsq3 frẽ suũ. Cuj. ẽ mu
tui auxilij suffiª. Pv. ig. fr q adiuuat a fre ⁊c. Cuij. ẽ mu
tui honis exhibito. Ro .xii. honore ĩuice p. Qui es ĩ cel'. mlt
expõ. Jº. mi q es ĩ cel'. i. ĩ delitiis patre. q. diami ej. Or regs
ĩ delitiis patre. pietatis oclo respice pegrios. Cs. q es ĩ cel'
.i. ĩ secreto maiestatis t'. q. ita te abscõdis hoib;. v anxie in
daris. Cuj. m. Q' es ĩ cel'. i. ĩ oĩu boi4 hitaci. q. diami. v
pueri mrib;. dam. q' tes mani adacta. uij. m. q es ĩ cel'. i.
ĩ aglis. et scis. q celi enar. ps. Celi enarrant. glã di.
Scdo bõ pseuãtie. ẽ dñs. Adueniat re. t'. et h dupr expõ.
J. m. dreg' g'. s; qd dr. Reg' di ĩt vos ẽ. et tc ẽ sens. adueniat
re. t'. i. eta. vl' aĩa. ĩ q p gtã regs. veiat ad h. v ĩ fine pse
ũado pueiat. Cs. m. v ĩtelligat dreg glie. d' q. Ap' xcv.
Pcipite reg' qd vb ⁊c. et tc ẽ sens. adueniat re. t'. i. etna
glã. q pseũantib; dat. Ctio petim' bõ glẽ. ẽ dñs. fiat
vol' t'a. v. Glo. dr. vol'. di sp f'. s; oram' v libtas nri arbitrij
sotiet' p glã sue vol'. Sic ĩ ce. ⁊ ĩ tra. h expoit urban' qdr
J. sic ĩ celo. i. ĩ aglis. ita ⁊ ĩ tra. i. ĩ hoib;. Cs. sic ĩ celo. i.
ĩ iustis. ita et ĩ tra. i. ĩ pecca. m. sic ĩ ce. i. ĩ x°. ita ⁊ ĩ tra.
i. ĩ ecca. mij. Sic ĩ ce. i. ĩ mte. ita ⁊ ĩ tra. i. ĩ carne.
Quarto. bõñ tpale. ad sustetatoẽ ẽ dñs. Panẽ nr3. co.
petit h. s; Glo. et panis corl'. et spual'. nrm id dr. ũ scã
m' q' cois est. nec ad s appet. et ñ idigetib; petetib; tri
buam'. q' q eo4 ẽ. Danb hodie. et pet h tam pitis. q p
pteritis. hodie. xᵉ. p pane. solũ ẽ sit orõe fac. et p pane
cotidiano. v ñ solliciti sim' d cstio. v ñ grauemij sollicij
ẽe ẽ dr hodie. Quito petim' malũ culpe amoueri. vñ
Et dimitte nb de. nra. i. pecc. pp q sum' debitores elpe.
Sic et nos di. d. n. h ẽ ɔdito. et debens. vñ dr ĩ Glo.
Pecca aliij repetẽ ɔced'. s; debita pecc04 nq petetij ueia3
rte negat. Ecce q cautoe astrigim'. ĩ q et nos ĩuice ad ueia
flectit. et pecctib; ĩ se. veiã pmitt. et nb pnos alis. q.
v. Si offers muu t' ⁊c. Et no. q h oro aqb; ẽq; pr dig
J. ab oĩs. et aĩal'. et q abeuscẽte ĩ odio frno. S; d h disti
guedi ẽ. q' aũ ẽ p' gnal'. et sic dr orõe ĩ p' eccẽ. aũ ñ. Et tc
aũ ht odiũ mort'. ĩ ɔsciã actuali. ẽ ppoito ñ dimitẽdi. ⁊ vo'.
et sic illij dicẽdo ɔseq fructũ. aũ ẽ ppoito ⁊ vol'. dimitẽdi
s; ĩ ɔplete. et s' ɔseq fructu. q' ad hoc disponit' magis.
Sexto petim' malũ teptatois amoueri. vñ di. Et ne nos. ĩ.
ĩ tep. aũs. h ñ orat. v ñ teptem. s; u ñ ĩferam' ĩ tepne. taq
si q spiã. ẽ nece ẽ ig' euitari. ñ oret. v ig' ñ ɔtigat. s; u ñ
exurat. Joseph teptat' ẽ illecebª adultij. s; ñ illat' ĩ tepne.
Et ne nos. ĩ. ĩ tep. i. ne nos deseres ĩ tepne. vici sinas. ⁊ ñ
sinas teptari. sine qua null' pbat' ẽ. v' dr aug. Jam s ẽ dya
teptã. ñ ille q teptat' ei loc' d'. Septio petim' malũ pene
amouedri. vñ dr. S; libanos amalo. J hac petitoẽ eccã

pet' libari amalo pene pñtis. ñ tam libatoẽ pfute. Jl ẽ petit
v statĩ fiat pfce. h libato. vl' libanos amalo. i. elpe. ⁊ pene
vl' ptõ. pñti. et futõ. Amẽ. h ẽ ɔclusio q sigaclu dar orõ.
qd ẽ d ipã orõe. S; q' qr ĩ hac orõe dr amẽ a sacdote.
et ĩ ceteris alius app'. Dicẽdu3 ẽ q amẽ aliij ond' optatis
affcm. aliij ɔfirmatis ond' ɔclusione. Et isto s° m' sumi
h. v' aũs. amẽ sigt ĩ oib; huis petitoib; ĩdubitant' a do
tribui qd pet'. Et id q' sacdotis ẽ vota pp referre do.
et uoce di pp' queit ej. v affirm3 qd petitũ ẽ a d' ee ɔo
cessũ. J alius aũt orõib; amẽ affcm optantis o'. et pp h ret
app'. a q optat' qd petit'. Di ⁊ amẽ. adubialit' et sonat
sp. uir. t'. abdie. Et erit dño regnũ amẽ. i. ĩ etij. Sonat ⁊
fideli' uir. i°. ys. lxv. Q' bndcs ẽ sr tra3. bndicet' ĩ do amẽ.
Glo. amẽ. i. fidelr. et uacat. S; libanos a ma. amẽ. Et h ẽ
qd seqt' dr sacdos. Libanos qs dñe ab o. ma. p. p. ⁊ fu.
h' accip' sacdos patenã de manu uiri. q cohopta ⁊ occlta
fuit vs; ad orõe. dnicã. p q sigatt' ɔfessio virtutis. q occlta
fuit pet'. x' m issio eũ negãte. hac patefcã uitate sigata p
patea d osculat' sacdos. et muniẽs se cũ ea sig' ẽcis dr.
Da ppiti pacẽ. et ad h ĩuocat suffragiũ sco4 dig. Et ĩ eadẽ
bta ⁊ ⁊c. Pº h accip' hostiã ẽ patena. et de patea s; vsum
Roãe ecce. dextẽ manu accipiẽs hostia. frãg eã sr calice.
Et fac ij t' ptes. vnã cũ dr. P d'. n. i x°. fi. t'. q simlr manu
poit sr patenã. ij. sr eadẽ silr repoit. ñ ẽ ulla uis ĩ corãdu
ũãdo vl' ɔbmĩãdo. easdẽ pticulas. Cuj'. ẽ add'. Q' tec ui.
⁊ re. ĩ u. s. s. ds. Cũ tra q tet sr calicẽ eleuat ambab' manib
eũd' dicẽs. P oĩa. et ẽ. De huis trib; ptib; dr. Sergi pp. Tri
forme ẽ cor d'. Pars oblate ĩ calice3 missa. cor ẽ qd ia sr ẽ
demõst. Pars comesta. cor ẽ ad h' ablãs sr tram. Pars ĩ
altari us; ĩ fine misse remanẽs. cor ĩ sepl'c. h mod' tet sol'
pp. q' dyac et sbd. secũ d eadẽ hostia cõiat'. Sigt tam. q'
vs; ĩ fine scli. corpa sco4 ĩ sepl'c er'. vl' aliẽ. Pars ẽ psas
pars ẽ psaĩcantis. Tcia pars q; seqns pedimetis di ee.
Post h ẽ alia ptcla. q sacdos tenuit sr calicẽ. sr eũd' fac
t's cces. h ẽ ta sigª dicẽs. ✠. Pax dñi ✠. sit sp. vobis ✠ cũ.
Et spet'. Et ẽ spũ t'. Et no q hee tres cruces fuit v ondat'
qd tc3 ẽ. oĩa ee pacifica p eum. q ĩ cel' ⁊ q ĩ tra. sic ĩ ps dr.
Et fcs ẽ ĩ pace loc' ei'. ⁊c. Et no. q ĩ agenda mortuo4. ñ d. ĩ
agn' di. dona nb. pacẽ. nec psepis. ⁊ psepõs. ñ ɔmitt. ⁊ ɔsitet'
hutes ad h' po's. eũdã di do adiuuãte. q cõmiseri. Et ecl'i
ɔfitẽtes agnũ ppitiu; et se pecc0res. p se petit. dona nb.
Q'a uõ amotini pit ɔfessio. p qb; nos orare o; dñs dõa
eis reqẽ. nec pax dat'. qm p hoc ond' pp ɔfessisse huis q
agũt ĩ missa. Q' ɔses' ñ reqrit a sepl'tis. Quita feriã ce
ne. l; agn' dicat'. pax tam ñ dat'. q' ad h' iuues. agn'
pacis osclo tradebãt. Cvs. uõ fria. et sabbo sco. agn'
ñ di. ñ osculu3 pacis dat'. qm agn' q p nb occis' ẽ. sal't
ĩ mẽ tre opãdo. ĩ corde tre demoabat'. et pax mũ recessit
pacis osclo tradita pditoris. Dein poit ptcla illã ĩ calicẽ
dicẽs. Fiat h ɔmixtio. i. simil' mixtio spe4 panis et uini. ẽ x'
cor ñ sit sin sãgine. Et ɔsecrato. i. ɔsecrato4 sacral' sac
adunato. qm l; sb utq; spẽ sumat' tot' x'. ñ tñ fit ɔmixtio sup
ple sacral' panis. ñ ĩ carnẽ. et uinij. ñ ĩ sãguinẽ. Seq ⁊ ɔsecto
i. simil' sacrato effectẽ. v ẽ sac' sco cor ẽ vinij sacm. ⁊ ẽ.
Dein dr agn' di. q° iõ. t' cãtat'. vl' repet'. qm tno suo ope.
spali. xpc uer' di agn' opat' ẽ salt. s. dimitẽdo pc'. dãdo
grã. largiẽdo glã. vl' pgãdo uulnia nalia. redicẽdo amissa.

gratuita indulgendo abundicata eterna. Post hec sacerdos dicit orationem: Domine Ihesu Christe qui dixisti apostolis tuis pacem relinquo vobis etc. Que dicta dat pacis osculum ministro dicens pax tecum. Sed primo osculatur altare, quo datur intelligi quod pacem a deo impetrant per se et per Christum. Vnde dicitur in nocte: Sacerdos prebet osculum pacis ministro qui reliquis ecclesiasticis porrigit. Ille osculatur et planetam vel casulam extendit, vel per pacis osculum caritatem ostendat. Minister non pace recepta dat pacem aliis, vel ostendat quod cum omnibus debemus pacem habere. Ro. xii. Quantum in vobis est cum omnibus pacem habentes. Et alibi: Salutate vos invicem in osculo sancto. Vnde dicitur in nocte: Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ideo pacis osculum per universos fideles diffunditur in ecclesia. Deinde episcopus vel sacerdos communicat et ministros. Postea dicens duas orationes, scilicet Domine Ihesu Christe, et Perceptio corporis vel alias orationes consuetas. Postea accipit sacerdos hostiam de patena dextera manu dicens: Panem celestem accipiam. Deinde dicit: Domine non sum dignus etc. Postea communicat, non in ix. in quibus decies sumit corpus Christi, quod dicitur semper sumere qui celebrat quod si non fecit, tamquam reus dominici corporis ex concilio Toletano gratia communionis anno uno repulsum se noverit. Decretum quod ut dicit Gelasius semper totum sacerdos corpus Christi recipere, quia divisio unius eiusdemque misterii sine grandi sacrilegio pervenire non potest. Post perceptionem corporis Christi accipit calicem et dicit: Quid retribuam etc. Deinde sequitur: Sanguis domini nostri Ihesu Christi custodiat animam meam in vitam eternam. Post hec sacerdos purificat et abluit suos digitos, quia lotio significat lotionem discipulorum post cenam, vel pedes lavat affectus significantes, sicut hec manus opera precedentes. Deinde replicat communionem et dicit has duas orationes. Prima est: Quod ore sumpsimus domine. Secunda: Corpus tuum domine quod accepi. Postea portatur liber ad dextrum cornu altaris significans quod in fine per introitum gentium Iudei convertentur ad salutem. Deinde cantatur antiphona vel postcommunio que letitiam de perceptis muneribus representat, vel de terminatis ferbus? et prioribus. Postea sequitur oratio ultima de actoribus gratiarum. Ideo est quia super tanto beneficio regratiandum est largitori. Et precedit per hunc modum quia primo regratiatur sacerdos, inde populus generaliter, id est Deo gratias. In parte in qua sacerdos regratiatur primo imperat dicendo per quod ipse est prius et post ipse et ipsius se dignus invenit regratiari, vel premittitur Dominus vobiscum. Hoc idem versus post istam impetrationem, quasi dicat Dominus ipse scilicet spiritus sanctus dono pietatis sue vos repleat ut digni inveniamini regratiando creatore omnium largitore. Et respondetur: Et cum spiritu. Deinde sequitur oratio que gratiarum actio dicitur, et non una de multis una eligamus illa inducat. Prima quesumus omnipotens deus ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus. Qua dicta dicitur sacerdos Dominus vobiscum. Hic impetrato premittitur regratiatori populi, sicut sacerdos premisit sue regratiatori dicens Dominus vobiscum, id est spiritus sanctus deus qui dono sui timoris vos imbuat ut reverentiam sciatis eum, quotiens vobis prestitit beneficia, sit vobiscum. Et respondetur: Et cum spiritu tuo. Vos spiritus sanctus Et non quod hoc donum, scilicet timoris, ultimo ponitur. Prima Ecclesiastici: Vltimo fine loquor etc. Deinde sequitur regratiatio universalis. Et primo tamquam pedagogus sacerdos regratiatur, inde alios invitat ad regratiandum dicens: Benedicamus domino. Vnde Apocalypsis v. Dignus est agnus qui occisus est accipere benedictionem. Deinde populus subiungit suas gratiarum actiones. Respondetur: Deo gratias. Vel Ite missa est, dicit sacerdos primo, id est Ite ad propria quia missa est oratio vestra vel oblatio ad dominum, vel quia sancta caro eius missa est in celum. Postea respondetur Deo gratias. Vnde apostolus ad Thessalonicenses v. In omnibus gratias agite. Et non quod in diebus profestis dicitur Benedicamus domino, quia quando afflictioni vacamus significatur letitia non cantamus. Sed festis diebus dicitur Ite missa est, quando semper dicitur cum Te deum laudamus et Gloria in excelsis cantatur, vel significetur ordinarie quod dicitur Luce ii. Angelus dominus stetit iuxta pastores dicens Annuntio vobis gaudium magnum etc. Invenietis infantem pannis involutum et positum in presepio. Panni corporalia, presepium altare figurant. Licet adolescentia ita ut ubique sit. Post hec pontifex dat benedictionem populo. Et hec ultima benedictio ut dicitur in nocte illam significat quam Christus ascensurus in celum dedit. Dicitur Luce ultimo: Eduxit eos in Bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis. Debet enim hoc usque populus perseverare in ecclesia quia sicut dicitur in canone apostolorum qui non perseverant in oratione usquedum missa peragatur, nec sancta communione percipiat. Huius peractis intendens se ad altare prius dicit hanc orationem: Placeat, et ceteris consuetis. Explicit tractatus de missa.

Incipit liber sacerdotum et quidam dicat

Ad matutinum dampnatur tempore Christus [hora]
Quo matutinum cantatur tempore psalmum
Omnis resurgens primam canit ordo fidelis
Tercia cum canitur tunc est et tertia passus
Sexta sub tenebris mundi climata fecit
Reddidit et nona divinum spiritum hora
Vespere clauditur Christus sacer in monumento sepulchro
Christo bis sena custodia ponitur hora

Incipit liber.

Scribere proposui quo mistica sacra priorum
Missa representet quove minister agat.
Primitus in missis protodie repetitur
Est oblata semel hostia vera deo.
Involucrum legis Christus patefecit ovesque
Significativa via removit ovis.
Presbyter hanc offert et in hac celebrare figuram
Reque figurarum testificatur agi.
Sic et est templi sic et ecclesie expimam aram
Ut sacer commemoret illius huius agat.
Ergo quod in missa vel agatur vel memoretur
Que quibus assimiles sub brevitate canam.
Turba prophetarum veterum nuntiatur Christum. [Vers. offerenda]
Gavisum fert per venisse eius
Hunc desiderius hec laudibus hec prece nil
Prosperum excelsum expetiit.
Hec tamen commemorat siliquis sub odie ponit
Introitus misse quem chorus ante canit.
Ante processerunt suspiria post ea laudes
In preces in quo quoque notatur habes
Exprimit officium suspiria gloria laudes
Kyrieleyson et replicata preces.

[De] adventu sacerdotis

Interea veniens in sacra veste sacerdos
Altaris dextram dona datura adit
Illius adventus quibus ovis viduata revixit
Te tuus hemanuel tempora plena notat.
Secta sicque precedit ab ede ministris
Ortu secreto venit ad ymna deus.
Vestibus ille tegitur sacris texit carne veri
Tota carens macula tota sacrata deo.
Ille stat ad dextram quia quando fuit auctore maneus
Excecata deos gentes qui dextra fuit.
Et ratio quare pars altaris dextra misse
Principium finemque tenet mediumque sinistra.
Dextra iudeos gentiles leva figurant, illos
Cepit ab hiis transtulit ad hos rediet ad
Illam fides et erit sub uno fine fideles.

[De] angelico ympno

Anglicus post hec sacerdos prius incipit ympnum
Inceptum complet vociferando chorus.
Incipiens memoratque salvatoris in ortu
Gaudia pastores angelus edocuit
Gaudia post hec superi cecinere recessus
Gloria quam complet vociferando chorus.
Hec oratione alios hortatur vir orat [Vers. orationes]
Discipulos iussit Christus et egit idem.
Illa tamen in mente doces orare ipse
Orandi formam fratribus instituit. [Vers. epistola]
Lectio que sequitur doctrina signat eorum
Qui sunt premissi septuaginta duo.
Vox morientis dum responsoria cantatur [Vers. responsorium]
Edocet et assensum se tribuisse chorus.
Alleluia sequens memorat quam gloria [Vers. alleluia]
Qua nunc pia laus omnis sit comitata fide.
Inde sinistrorsum dum sacerdos verba legit [Vers. evangelium]
Plebs baculos ponit stat retegitque caput [quare leguntur]
Neve serviens cicatum semper hostis.
Frontibus imprimitur instituta fori tecis.
Reiciente fide iuda gratiam Christi.
Transit ad gentes tunc eruit ad hec
Transit hec quoties evangelium recitatur
Cantibus occurrit exprimiturque loco.
Ad levamque leguntur quia quod tristitum abeuntis
Et velut ad levam gentes ydolatre fuerunt.
Ut sis attentus patiens erecte in hoste.
Et capud et baculus constat ipse docet. (nis)
Quare preterea capud retegentes attente audire mo
Ne lesus ledas vigaremota docet.
Stans recte discis quoniam pugnare solemus
Quod te pugna gravius sub hoste vigilimaneat.

[Vers.] Credo quare post evangelium cantatur.

Succinit ecce chorus fidei compendia metrum.
Assensum verbo se tribuisse doces.
Hic et est monstrat quantum profecerit in quo
Crediderit quod sit quove data fides.
Ordo bonus quoniam quo rex vocat atque ma
Rex miles suus discipulusque sequitur
Quamque nota pastor novum populusque facit.
Hac se signa testificatur ovis.
Queque probat opifex et significare et capit
Huius opus huius preces huius suamque
Sic confessa fide pia plebs omne movet.
Ut sic in hac stabilis et sic aptet opus.
Affectum spondet chorus offertoria cantans
Tamquam sidicat crebro fatebor agam
Hic est quod post hec offert sacrata minister.
Dona dehinc populus quod sibi lege licet
Ordo decens evangelium precedere cunis.
Ponere fide pandat dona dum dat.
Audis ut credas et credis ut hostia fias
Talis in capimus esse sumique dei
Post ea donis quam plebs devotior offert
Dona domini viduam commemorare licet
Cum Salomon templum Salomon altare sacrat
Oblata populus victima multa fuit.
Exemplo vidua tuo plebis ussa fideliter
Altari se dat sua munia tunc eunti.
Non sine mistio sint te vel prius addantur.
Vel unum fert cum sic addis aquam
Utque data est perfigurantie figure.
Traditus docuit sacrificatione usus habet
Utque sub typico ritu forique fuit
Melchisedech dicitur sacrificasse fert.

Vtrique discipulis cenantibus ipse redemptor
Tradidit in corpus utraque uisa suum.
Visus et ipse placat qui sic mactatur in ymnis.
Vt sit in excelsis inuiolata caro.
Admixtum laticem uino miranris adesse
Grande sacramentum est nec ratione uacat.
Vnde fluens homo presens eam nupta leo
Est christo christi sanguine uinctus homo
Diuidit unitos uel aqua uel uina ministris.
Et capitis ambas separat ipse suas.
Preterea nil fons sine sanguine ni sit fonte
Sanguis utrique simul saluat utrique sacres.
Cum rimaret pendentis uiscera christi
Lancea manauit sanguis unda simul
Sic utrumque simul fluxit simul offert utrumque
Vnum de cruces si imitaris opus.

His ita premissis secreto presbiter orat.
Secretas memorans ascil animasque preces.
Quas egit christus cum iam te iuda remoto.
Abscessit modicum terque precatur ait.
Hus ueluti precibus labiorum uictima quedam.
Est oblata typum legis et ipse ferens.
Pro se pro populo principibusque sacerdos
Supplex domino mistica dona dedit.
Nam sua nam pro populo nam pontifici male facta
Portarent aries et caper atque uitulus
Pontificum uitulus populi mala protulit yrcus.
Ipsi excelsum dux gregis ipse luit
Hec tria saluator triplici prece commemorauit
Iam tunc pro nobis omnibus unus agens.
Iam ter humi strato contrito cordis et ille
Sanguineus sudor crux fuit ante crucem.
Iam te anxietas finem spondentibus ubris.
Et ueri ritu gratio una fuit

His actis populum sublimi uoce salutat
Presbiter et sursum corda leuare iubet.
In patri grates per christum spargendas.
Asserit et post hec dona sacrata sacret.
A prece discipulos in petendo crucem.
Primum iussit eos uigilare statimque precari
Post dormire iubet agnus et arma tulit
Nunc dum dicit eis uigilate salutat.
Quippe salus anime sit uigilemus ad eum.
Dum iubet orari sursum cor habere suadet
Orarique signo sola sancta iubet
Dum uocat ad regem tandem monet esse gratias
Meritis est requie gratificatum eius.
Nam grates agere est domino nec reddere grates.
Quod facit auditis mens manus osque uacans.
Vt talis fiat quisque sub iudice christo.
Sacrificat sibi quo iussit et ipse tremunt.
Cum superum cantu quis ore constat adesse.
Admittens preces postulat ille preces.
Postulat ut sua uox concordet laydi corum
Quos altare sacris pagina multa docet
Si uobis hominis que nectar usque supernum.
Euitasse liquet uis adhibere fidem.

Tempore quo sacris assistit presbiter aris.
Mactatusque patri filius ipse manens.
Ethera patet celestis adest chorus ymnaque sunt
Iungitur fuit auctor et auctor idem (mistis)
Celitibus hus dum mens dum nox dum uita
Concordant grates indubitanter agit.
Hic bene cum populus terque sanctus quoque secuntur.
Antea quam sacret mistica dona canit.
Credimus has laudes assumptas pro ysaia.
In quibus innuit trinus et unus apex.
Ter ponit sanctus unum notat esse sed unum
Acclamat dominus atque deus sabbaoth (offert)
Hus tribus huic uni sacrifex litat angelis
Associat cor plebs uenerit idem.
Et quia preparat in sacro munere quedam
Per sacro dum munere glorificat (tat
Laudibus hus eum uenerunt quibus ethere resul)
Quas duo de seraphyn nocte dieque canunt
Has per preceptis qui grates rite repensant.
Ne quem frustra preparendo petat.

Ceterum explicari quod representet in ipso.
Officio misse quoue ministrum agat.
Ex quibus hoc totum quod in ede precepit iubet
Offerri coram commemorare licet
Quod est fit in ecclesia tantummodo presit.
Moribus aut factis uincta deo grata est.
Offerimus uitulos ligna mactamus et yrcum
Soluimus in ecclesia thure ouium que uirum
Dum canimus uel dum legimus que prouaremus
Quod populum que nos ad meliora uocet
Tunc etiam uitulus tibi sacrificatur et yrcus.
Cum faustum calcas luxuriamque premis.
Agnus abinnocuus a simplicibusque columba
Turtur ab hus qui flent prima summa paul
In clibano coctos panes altaribus offers.
Si robur mitis nulla flagella mouent.
Conspersos oleo sumus pietas moderetur.
Inque reos in fine qui liceat careat.
Non fermentatos si mens tibi purior assit.
Excoquit et carnis flucta sincerus amor.
Offers et simulam si quis diuisit ero
Colligis inque fide. uigis ideque facis.
Hoc catheticans tollis in baptismate nigri.
Nimis informans aspera ferre quoque.
Sic eadem moresque docet christumque figurat
Sic geminos uisus certa legis habet.

Quod uero misse sit est ita sacrum recedet
Legis ut exhibeat sub cruce sacrificans
Quippe recederet quando lex pro futurum.
Iura sacrorum sancta uidebat agi.
Hec aperire labor quia metro nominibusque
Ignarus metrum materiaque premor
Paucitam lector rem tantam pando uisu
Non spernamus uisibus esse sic est
Non tamen expectes uel singula uerba uel actus.
Quoslibet aggrediar clarificare tibi.
Ad summa rerum curret stilus et quibus umbra

Legis opusque crucis exprimat ara canam.
Et semel et solus sanctorum sancta patebant.
Pontifici precibus plebe uacante foris.
Angulus hus uelo distabat ab ede priori
Aduentu superum colloque sacer
Inde thuribulo simul et thimiamatis ara.
Et testamenti federe clarus erat.
Clarus insigni tabula quam summe precium et arce
Quam super obumbrabit prius uterque cherub
Summus eo presul semel accedebat in anno.
Pro se pro populo mistica dona ferens.
Scilicet illius yrci uituli que cruorem.
Quos preces aaron immolat ante fores.
Carbonesque simul quos deli erectiore
Sumitos ara pagina sacra docet.
Hos in thuribulo ponit tamque sacerdos.
Thus emat ut fumus uber obumbret eam.
Aspergit tabulam post hec aspergit et aram.
Exteriusque sacrum sanguine pacifico.
Hinc redit ad populum uestes lauat attamen idem.
Non in sub sero. uespere mundus erat.
Hic locus hic sacrifex ea munia significata fuere.
Signa recesserunt significata manent.
Exprimit ecce prior edes alta celum
Antistes christum sanguis amara crucis.
Carbones summa uirtutum christe tuarum
Thuribulum carnem thura emanata preces.
Summa tabella precis celestes ara cohortes.
Veste notat homo uespere mors hominis.
Hic distincta est rerum uelamina pandunt
Hus ea sed ueluti semiuetera uides
Ex hus non aliter fit res et pura qui.
Et foribus spectes interiora domus.
Interiora sacri te christe docente patebunt.
Cui nunc patet interiora poli
Quas igitur partes perstringere metro casdem.
Sic habet series canonis appositum.
Sic leuius disces quod opus quo ultra ministerium.
Quid rememoratur legis agatur ut esses.

Introibat presul uitulorum sanguine sacer. Te igitur usque ad primus
Intrauit proprio christe et ipse polum
Intrat agens sacrifex in sanguine sponsa adamum.
Effusi semper sanguinis ipse memor.
Nam quotiens fusum uerbo esse nunc recitat
Sanctos plene toties in sacrum sancta gerit.
Quippe uelut quedam cruor meminisse continet.
Cuius nos memores crux iterata facit.
Mentio mortis adest uerique phenubes eas.
Imprimit uerta manus mistica signa eas.
Sic aaron christumque sequens altare frequentat
Presbiter hic haustum sanguis ipse gerit.
Cum primo signo uisu ucella salutis.

Ter sic appositas prorogat ille dapes.
Hinc quam mortis mittisque piisque recordans.
Appellat tempus munus idem sacrificet. escas
Dona uocat primum mox munia nuncupat.
Postmodum sacrificans nomine censet eas.

Dona vocat quia d̄s has donauit v̄ in
Sustētaret lege modoq̧ caro.
Munā post quia d̄s his dat et ūn
Muniat auctorē cui dedit auctō eas.
Nam q̄ sacificiū cēsēt noīe mōstrat
Qua ratōe pri⁹ munā dicat eas.
Scilic; iecto q̄ sacificat et apte
Munierit auctorē q̄ data reddit ei.
Sic eadēq̧ dona vocat ē sacificant.
Munā sē qui muneiūt unde dm̄.
Hīs q̄q; noīb; plac̄e satis hostia tp̄r.
Innuit scipto la recitata modo.
Hec et ē totum qd̄ spōdebat̄ illis.
Copletū memorāt sb̄ speciēq; gerūt.
Nam qd̄ spauit p⁹ ī ūuoce sacerdos.
In capito ppl̄s ītutuloq; duces. Celebrant
Crux dedit esca sapit totū canit esca
Noīb⁹ trinis. hec tria sacra notans.

Ingdies scōz scā leuitic⁹ orat.
Pse pq̧ suo pncipe gēte domo.
Nā cauce xp̄c rogat et se glificaū
Et custodiū q̄s dedit ip̄e d̄s.
Icel' q̄ sp̄ p plebe sac̄dos.
P suo d̄o. pgge pastor agit.
Nc ī hoc sacrifex aaron xp̄mq; secut.
P tota prim̄ supplicat ecca.
Hic q̄ p pōtificis regisq; salute
Preliqs ista sic oportz agēs.

Coicantes vsq; ad hac ḡ oblatōem

Ege videbat̄ sumptos altarīs abig̃
Carbones uiuos ī sac̄ scā geri
Lege videbat̄ aaron festiuus eistē
Thuribl'o pōtis th⁹ adole d̄o.
Thuribulū carnis tūq̄ carbōe refetū
Ptutū cumulo xp̄c ad astra tulit.
Has ex igne d̄o q̄ mitis flūm ēnūt.
Quo carnis lapse lubrica sūpsit hō.
Nūq̄ carbones ī sac̄ scā sac̄dos.
Noīa scōz ōmemorando gerit.
Hos et ē viuis carbonib; assilans.
Quiz splēdet getu uiris amoē calet.
Denīq; si seqt qd̄ lex iubet vl' figāt
Dū licat hc̄ igne uite finist hc̄.
Ingdiens q̄ eū scōz scā sacerdos.
Pectore gestabat noīa septa patrum
Scil; īsinuās exepla fideiq; poz
Hīs īnitāda qb; mistica patet.
Nec satis esse deo ub' manisse boz
Si nō exhibeas morib; ip̄e bōs
Sic sacrifex ītegq; calēs exēq; coruscā
Carbones carbo fact⁹ et ip̄e gerit.
Sic bene ōtexit multoz noīa patrū
Sic mitis multos exp̄mit ip̄e p̄rēs

Hac ḡ vsq; Supplices te rogam⁹

Hic nebula fumi tegit leuitic⁹ orās.
Vt nulli pateat dū thymiama c̄mat
Hac spēc pnb hac sedulitate sc̄at
Xp̄s ut ītuitū trāseat āgelicum
Nesciat q̄ntū supte psētia carnis
Possit ap patrē qd sīn uoce p̄ces.
Hīs sc̄lb; cedit qcq̄d leuitic⁹ offert
Et q̄cūq; ūn tp̄e siue gradu
Hīs scib; p̄re dedisce iudicis uiā.
Et flecti ōstat et manūnisse p̄ris.

Taq̄ sb̄ nebula supplex sac̄ dōa sitcāt
Xp̄i q̄sq̄s agit xp̄s et ip̄e uices.
Hec et eū uirt⁹ h effitiētia ibi
Et crucis ē ut mēns liguaq; cedat ei.
Nesciat hō latet supos q̄ puehat escas.
Gnā ūboz misteriūq; crucis
Incap̄ hīs scib⁹ supplex īstare sac̄dos
Que salua spē muni⁹ utrūq; nouāt.
Iap̄ et toto ōterit⁹ corde cremansq;
Thuribulo mitis lucida thura sc̄ū.
Orat ut accipiat placat⁹ dōa suaq;
Ordinet ī pace tp̄a nr̄a d̄s.
Orat ū eripiat nos ōmassa pditōis
Int⁹ q̄ electos nos numiare velit.
Orat ut vl' h' roe bn̄dicat q̄s dedit escas
Orat v̄ asseptas atq; ratas faciat.
Orat ū h altaris op⁹ roe gerat.
Sitq; qd̄ acceptet qd̄ plet ip̄e d̄s.
Dū rogat v̄ dn̄s q̄ ōdidit h bn̄dicat.
Vt nouet ī meli⁹ pmoueatq; rogat.
Dū rogat asscribi q̄ eā sibi prog̃ escā
Vt dicat ppriā sc̄ificando rogat.
Dū rogat esse ratā ne frust̄a spet illa
Sz sit qd̄ psit sic rata uota rogat.
Dū rogat hac roe geri q̄ munia recte
Offert ū recte diuidat ip̄e rogat.
Hui⁹ mag̃ dapis bn̄dictō grā maioz
Vberioz fruct⁹ ppetuusq; uigor.
Hoc sane totū v̄bis ōfert̄ illis.
Que sb̄dit sac̄fex ū sua h̄ dōi.
Quippe recensur⁹ q̄ ptulit ille vl' egit.
Dū cenans ide cena beata fuit
Pmittit dicēs q̄ pridie q̄ pateret̄

Accepit panem

Panis in hoc ūbo sz ad h̄ cōis abara
Sumit q̄ suptū tollit vtq; manu.
Psb; hic roe cū pueit ac bn̄dicat
Imp̄mit elato mistica sig̃ ceis.
Nec pri ī mīsā dimittit q̄ tria xp̄e
Vba repsentās expeat ista sup.

Accipite et manducate

Hinc leuat et calicē sigt nāū repōit
Quā sr̄ auctoris vba refecat ita.

Accipite et bibite

Si qua fides prib; q̄ sui ita btā plenat
Esca fit h aie q̄ m̄ carnis erat
Hīs v̄bis utraq; nouas acqr̄e vires
Maioresq; suis scripta pbata docent.
Sb̄ cruce sb̄ ūbo natā nouat adam̄
Panis honorificat carnis cruorē calix
Psb; iecto ē v̄ba uerit ad illa.
I qb; altari grā tanta datur.
Tollit utrūq; notans qd̄ fit oib⁹ escas
Alti⁹ et quodā mai⁹ vtrūq; gerit.
Queq; pares aie carnis fomita pariter
Sc̄ ia sacratis īferiora cibis.
Et qm̄ q̄ties libauit ista sac̄dos
Xp̄s ē memore sēp esse sui
Hoc sacro nos ōmemorare fatem̄.
Qd̄ morte tulerit oī c̄ator hō.
Qd̄ surgēs celos ascēderit h̄ ita sane
Qualē sacrificē uult cib; ille notat.
Scilic; ut carni moriat̄ uite resurgat.
Ter quis gradib; tēpla sūna petat
Sic memores passi surgētis adast̄ ineā.
Sic et nos parit̄ plebs tua mag̃ d̄s.
Dona que nb̄ dn̄o data nā q̄ ī escā
Donat nos ip̄i sacrificando dam⁹
De donis pprius datis ē munā pūa
Munera sacra sz īmacl'ata dam⁹.
Pura dam⁹ qui ū hīs admixta uetusta.
Nos ad saluandos ū ope legis eget.
Scā dam⁹ q̄sq̄s sacratas diuidicat escas.
Psic̄ et libans sc̄ificat eis. celat
Immacl'ata dōa dam⁹ q̄z q̄ fuit ūna
Scil; ip̄e d̄s hostia nr̄a fuit.
Et ip̄e d̄s dedit nb̄ rē q̄ ip̄e uiuit
Hostia quoq; dedit nr̄a fit q̄ dat idē.
Psb; īsistens implorat v̄ illa serēn⁹
Respitiat clemēs approbz illa d̄s. abel
Nec min⁹ hec placeat q̄ q̄ pue obtulit
Quā q̄ habraā ōrex sacrifexq; salē
Hīs trib; īnuit̄ varioz fōr sacroz
Que ratō q̄ lex q̄ sacra cena dedit
Lex nāl' lex tradita lex renouata
Placauere dm̄ munē q̄q; suo.
Sz tam̄ īparit q̄z speq; fideq; suppme
Dr ī reliqs v̄a fuisse sal⁹
Hec s; suffitiēs nec eget psc̄ā fiuris.
Nec d̄ p̄titis nū uiuet hc̄

A a Supplices te rogam⁹ vsq; oīe p̄ceptis

Aspergi tabulā lex p̄cipiebat q̄ ara
Extiq; sacrū sāguine pacifico.
Fili⁹ asst̄ toties aspgē patrē.
Aspso q̄tiens sanguine placat eū
Aspgit superos quia semp eoz
Aspsum repat restituitq; ggē.
Aspgit sp̄ hoīes q̄z sp̄ et ip̄os.
Aspsos renouat ōsiliatq; pri.
Hos astans aris aspgit q̄ ip̄e sac̄dos.
Cū memoz aspsi sanguis unit eos.
Vnit eos placando deum supplēdo ruinā
Spūū vitā restituēdo regis.
Vita d̄s moriens h totū p̄stitit ōbi
Hec peū mortis initio p̄uit adh̄.

Tunc per eum sacrifex aspergit sanguine patrem
Cum semel aspersi munere placat eum.
Tunc idem cetus aspergit celicolarum
Cum semel aspersi munere supplet eos.
Tunc aspergit et hos quos abluit unda salutis
Cum semel aspersi munere purgat eos.
Presbiter hic satagens supra se supplice forma
In sublime geri mistica dona rogat.
Addit et electus ut participando mense
Et quotquot eas sumunt perstet et ut alat.
Neve sepultorum pia munitio preteat.
Ut bonum defunctis et se poscat idem.
Poscat idem sibi dum sanctos rogat associari
Quos et nominibus nominat ipse suis.
Angelus is cuius manibus sacer ille ministri
In sublime geri munus utrumque rogat
Angelus est et eis vel quos revelata vetustas
Desursum missos dicit adesse sacris.
Ara superna dei conspectus eo sacro ferre
Est etiam mitis sacrum placere deo.
Angelicas ferre manus est plaudere mundo.
Affectu superos misteriisque sacris.
Que tam secreto plausu prelata ferunt.
In sublime placet pacificando deum.
¶ Ergo prius sacrifex aspergit sanguine patres
Et semel aspersi munere placat eum.
Cum munus veniam refrigeriumque sepultis
Impetrat et pacem quam petit ipse sibi
Et superos et mortales aspergere fertur
Namque nos purgat munere supplet eos.
Porro cum sacrifex sublime nominat aram
Quo supplex orat dona sacranda geri.
Commemorat ligno velaminis interiori.
Que semel intrabat pontificalis apex.
Dum sacra perficit sursum tunc inuit yrtum.
Quem lex desertum vasta subire iubet.
Quippe duos foribus templi lex applicat yrcos.
Unum desertum destinat, alter obit.
Christus diversis respectibus yrcus uterque.
Nam tulit in ligno vivit in arce poli
Vivit et hic humilis deserto regitur illo.
Quo propriis humeris ipse reverterit ovem. (cos)
Sic meminit legis meminitque eciam ipse sacerdos
In sublime vehi munus utrumque petens.
Fronte dum memorat sanctos humerale recessit
Quo bis sena patrum nomina scripta gerit.
Pectoris est logion scapulas humerale tegebat
Presulis intrantis interiora sacri.
Sic in utroque gerens gemmis insculpta priorum
Nomina venerandi sexto typusque fuit.
Nos et semper longion est nomina patrum.
Circa principium canonis exprimimus
Nos geminus humerale ... est nomina patrum
Hac in parte sacri canonis inserimus.
Tunc est logion tunc fert humerale ministri.
Cum mores patrum est labor ipse placet
Ecce subinfertur quod tribuere conditor orbis

Per Christum semper hec bona cuncta creans.
Sanctificans et vivificans idem benedicens
Glorificans perimens conditionis opus.
Nam quia sic homini verbum deus heret ut una
Sic persona creans atque creatus homo.
Quicquid per verbum deus ordinat aut operatur
Per Christum fieri dicitur illud idem
Ergo per Christum rerum nata novatur.
Cunctisque alibus fit spirituale bonum
Per Christum quoque sanctificat deus unus utrumque
Vivificat pariter et benedicit idem.
Sanctificat quando dat hec quisque gratia rebus.
Ut bene percipiens sanctificetur eis.
Vivificat quando dat hec vegetando rebus.
Ut vitiis moriens vivificetur deo.
Hic idem benedicit eas quia provenit in.
Ut benedicat quis bonum sumit eas.
Est honor est etiam per Christum gloria patri.
Per quem cuncta pater glorificanda facit.
Est quoque est Christo quia glorificat et ipse
Cum quo cuncta pater glorificanda facit.
Est simul in Christo quia deus unus utrumque
Et quia in hoc uno est in utroque simul.

Pater noster qui es in celis

Ad templum regrediens vestesque lavare supremum.
Pontificem legis mistica iussa volunt.
Ipse tamen mundus eadem sic iussa canebant.
Non nisi cum sol iam occubuisset erat.
Ecce Christus nisi abeundo reliquit
Subveniens ad eam compatiendo redit
Has et est vestes in unius abluit undis.
Fons quam perpetuo ministrat animam lavat
Fons tamen illa lavans docet similibus orbi
Sol veluti in mundo atque lavando est.
Huius est imbres dum sic agit iste labores.
Herebit macule quodque lavet erit.
Unde ad templum tamquam remeare sacerdos.
Post presbiter rursus multiplicando preces.
Iam vultus fores est cum voce mutat et oras
Ammonet ut pariter oret et ipse chorus.
Ammonet orandi formam sublime retectam
Quam statuit Christus edocuitque suos.
¶ Talibus officiis intuetuque sacrorum
Et simul intinctu sanctificantis aque.
Ipse lavans templum sua vestimenta lavare
Fert et apta deo reddere vota patri.
Est tamen in mundo donec sol occidat idem.
Nam dum vivit habet quod lavet omnis homo.
Sic remeans sacrifex ubi dignius perpendens
Fiat et adunitam sumat utrumque simul.
Iam qui est presbiter septem sub dona precatur.
Que voluit Christus instituitque peti.
¶ Illorum tria prima quoque sunt sine manebunt
Sed reliquos fine spondet amara dies.
Semper est sanctum nomen patris idque beatum
Quod metuat quod amet quod veneratur erit.
¶ Semper et ipse bonus regnum patris in perfecto
Scandala cuncta procul quia resistat erit.
¶ Semper ut in celo sic in tellure voluntas

Fiat et in neutro quod repleatur erit
Fiet et pariter in utroque paterna voluntas
Cum quod amat quod vult angelus hic et homo.
¶ Preterea sic quoniam cessere priorum
Celum terra caro spiritus accipit.
Consumatur in hiis pariter divina voluntas.
Cum caro subicitur spiritui atque favet.
Hec tria nunc iusto variis eventibus assunt.
Post mundi finem nescia finis erunt.
Quatuor esse sinet nam pasca nullus egebit
Cuiuve remittatur debita nullus erit.
Temptamen nec poterit nulla mala deinceps.
Ex quibus electos liberat auctor erunt.
Nam cibum vite panem puto cotidianum.
Sumit sacrum quo viget interius homo.
Tunc neque doctrina verbis ea dape interius egebit
Qui sciet omne bonum cum deus ipse cibus
Et quia peccati meminit presente gravatur
Veterum metuit presbiter ipse malum
Ut precor scelerum deus illum liberet utique
Pax data tranquillum tempora nostra rogat.
Officium esse cum perturbato fervet.
Pax in spe fructus semina iacta fovet.
Hic sequitur panis confractio tradita nobis
A domino quondam legis et ipsa gerens.
Legis precepto munus simulago iubetur
Non nisi frustatim sacrificanda deo. (cor)
Sic sacrum panem cenans fregisse redemptor
Dicitur et fractum distribuisse suis.
Nos quoque presbiter semper legemque sequentes
Apte partimur dona dicata deo.
Nam tres esse sunt partes una laborat
In tutis parte iam fovet alta quies.
Parte quam restat clementior excoquit ignis
Excocteque patrum transit ad requiem.
Divisas mitis divisa sorte locorum.
Tres istas partes hostia fracta notat.
Pars intincta mero prunus aptat
Sanguinis et carnis expiat ipsa caro. (act)
Pro bonis defunctis quorum purgatior unus.
Hoc intuitu non eget alter eget.
Offerri reliquos ideo docet obtinet usus
Non tamen idem fructus utrisque datur.
Nam dum pro iusto sacer assistit aris
Pro iusto grates ipse minister agit.
Dum pro salvandis tunc penam temperat ultor
Tunc et plenam quies accelerat eis.
Hiis epulis epulas illius sumimus agni
Quem lex precinuit, crux tulit, ara sapit.
Non crudus nec coctus aquis sed ab ignibus ustus.
Hic decet agnum edi plebibus et tribubus
Crudo purus homo ille coctoque limphis
Scisma notatur idem scidit emanuel
Usta caro prunis assatur et ossibus heret
Celitus afflicta est sic caro nostra deo.
Nec sine lactucis debet agrestibus uti
Quisquis agit supplex sanctificantis opus.
Lactuce agrestes humilis compunctio cordis
Qua commissa pie flendo gemendo lavat.

Plebs hec i misterio sūptur abipo
Tā s q ps munā tna petit.
It eos sigdē pim rogat eniarj.
Q's i carne pudo tubie cām agi.
Hic i corde petit idē glificari.
Quo sua mbra capd glificata sh.
Postmo qz spūi caro lesa resistit
Cedit et i felix spē 7 ipā caro.
Iploāt pacē q fiat vtq; qd alt.
Cocordesq; velit atq; seqt idē.
Nā n re bn opposita nec itificat.
Nē n i eternū glificat homo (etas
Hoc itellectu distiguit pscauetu.
Qd cler triplici voce pcat ita (elas
Itea plebs vnanimis his oōicat
Vn chor redit cātica gta do.
Ad x reditura fidē iudā notat
Cū pr ad dextrā ced et expl op (mutat
hus sac fex vs pplinq; chorq; sa
Et rogat v supplices ex sac sac in
Sbdit ite qz vita ē deuoto missa (uet
Sedib ethereis āglicas manib;
Tollunt emedio forus ingētib os
Et ethun q nos victa pacta vocat.
hij nq sp alij plectunt ad horaz
Pugatisq; dat trāsit ad reqē
hac ill altāe sac vl emis expēs
vita ul obseqis ept anime emit.
Pstos valdē malos nil vota suaz
Nil ipesa pcii. nil holocausta iuuāt
Nā n iust egr7 n pessim istamet.
I medio vera an sac missa paruit.
Ipā tñ viuos anite calle vagatē
vt redeat salte. sero uiuāe sol7
vn fit v qstiēs sacs accedun aris
Partielis cedat hostia fracta tb;
Offerim t x duas. s; pp eostē.
Oblate pārt. n operant idē.
Nā pars pscis pās ē psaficādi.
Illa refert gtēs. supplicat ista do
hostia p uictis. laus ē psaficādis
Intio pvdigs. causā agit alti
fit alb; h
Intio siplici
fit alb; hic
Ales ad astra uolās. rex si ast sedēs.
Neue putes illi tumulūue cecue dec
Ille calix tumulū dnota ara cruce
vtq; fides assit tioq; recedit 7 horo
fit ab ipē caro pās ymago man7.

Melchisedech d pane uinoq; litauit.
xpc idē statuēs pactū uet euacuaui.
It vtq; dui fuit alt sacificantoj.
Rit obtinuit vim qleceq; priorj.
Agn ē legis canales diluit act.
Agnū pfiguras q nos lauat hostia scs
hoc semel oblato ē su pe; ille peregit
Q dq; fuit sig psens effect abegit

Q's loc aurore pg sol veit ad ortū
Q's loc ē uotis treat cū nauta potū
lex aurō fuit. bos 7 cap vota fuē
Crux sol crux port hec ē ea ptūe (solis
Crux claudit teplū ex lege enigmata
Sb ece cessat ephoth 7 dofie uctō legis.
yrc ouis passē. ueruece 7 adeps int loz
Nil pronāt. d hostia finis eoz (are
Parcat ebus oui. cānes cāo. abstulit
Et pecudū pecudes p x sacificare.
Motuus ē semel. l; ult n moriat
Idē cotidie sinī uulnē sacificat.
Pās i altari d ē i cce. nil dubitet.
hoc ibo uite fi uita ipā fatet.
Que vegetet mtē. n xpc iana sāiat
In x carnē pāis sba transit
hac mich i carnē canale michue. cētū
Spē hac tag audi 7 accip admonumtū
Ordo sac boā tēdito pia uictiā panis.
Vn pel horroz discedat et vs tans
Decētū felix noua ut 7 vtile sacrū
Q fes sags lig est vitale lauacrū
Nā q pcātes medicīa sep egen
hac ppcis medicīā sp hent.
h dat ad uitā. s; si reus hē reans.
Q pās ad dextrā sic 7 mactat tans.
Ecce uides i lege typos 7 fig pisse.
Ad ppū cap tua sacra redisse.
Ade pec q ouenies abolet
A victia nq hō. s; h un placet
Angl's an fruge. an vacca s; hostia tal.
Natā dispar preto mino ect tanis.
h eadē q displicaut natā placē
Debuit atq; q pacificaret hoi
Ergo fuit qrēd hō an pē idipm.
Qd par ē hois qddā foret un placet
vnit carni d et nata creatrix (depe
Que redemit recip fit 7 ipā redempta re
Par hoi qz uer hō. s; digoz ortu.
Dissilis culpa ditate. potētoz idē. (cay
Que qz n genuit exlapsu nata volup.
Iust plapsis ag occisisq; porrit.
hostia suffities q celos eiue repleuit
Qua furoz offesi cead q gra creuit
Antidotū felix q uulnera coeret.
Angl's exltat. hō gaudet tartara merz

De Sollemnitate. nat.

In natale sac sac solemnia misse
Q d signet cui cur 7 celebret habes.
Nocte pōr sb luce seqs i luce supprma
Sb noe. sb dauid. sb xpo sac fuere.
Nox aurora dies vbra figura ds.
Tres ptes fcē. dx corpe signat
Prima sua cāne scosq; fa sepltos.
Tercia uiuētes. h ē i sāguie tīcta.

Explic. lib sac. (De misti) ieiunia

Pro nb oblata cāo pii cādida x tois
bos ē ruffa cruce. passa cōre rubes.

xpi pstos act uacce notat etas.
Integ nā xpc psic oē bonū
vacca iugo macl aq; car 7 qz x aboī.
Pec lib uixit 7 absq; nota (illā
Ext cast foās eleacar i molat
I molat actorē sic synagoga suū.
Illa negat x peccātis ex pte maloz
Ex el'etoz pte bug manens.
hic ext portā patit. s; porta salu (cis
Nob illi passio fca fuit
Intiges digitū sac fex i sāguie 9t
Claust tab nacli sparge nouit eū.
fit pax p digitū. dunsio ogit illj
Discretos seus g notare pot (das
Sāguie sic tig digitū cū sac recor
vulnā discēte. q sq; fidl agit
Claust tabnacli respgit sāgui vd
Cū d morte ecis pstoā mūi docet.
Septenis vicib; digitū d sag tig.
Psice x plura ceceq; sequēs. (ies
post carnē ē pelle fimu ē sāg toz
Oblatā sac fex tedit ig bouē. (tē
vl caro vl pellis. x canis notat 7 ac.
humanis oclis q patuere. foris.
Sāguie sigt vt i tīna forēses.
viuificās act canis eosq; fouēs.
Exprimit fimo sitis esuries labo algo
Hoc dolo 7 qcq ē sac passa caro.
Sigl'a das igni. ē cod ul ore fatis.
flamie fcā sac q d egit hō (sacdo
nus cedrū flāms. ysopū coccūq;
Trad vtutū st ea forma trū.
Nā qqs recolit x morte eas 7 ig.
Muuā vtutū db7 hr tur. (vit
vna fids. alia spes ē amo vltiā
has ysop cedr. cocc vq; notat (tat
pectoris humoes ysopi decocto mū.
Nosq; fids mūdat. mūdaq; cūcta fac.
Alta petit. cedr putscē nescia celi
Prima spes spod7 q fun firmam7.
Que rub7 i cocco gemin tīcta coloī.
Est fratn amo. et ditatis honoz.

Q; hoī q pecc adā cucifix ē x.

Qua peccaut adā ihc ē cucifix i hoā
Qui sup ligni cmiā mūi tulit.
Dū cucifig eu gēs dura pii ihc oiut.
Pace pz nescit ipa plebs ppagat.
Excepta tunica ptes d vestib; ei.
Quatuo effitiut q mala tartamoui7.
Contextā tunicā p totū dsi illj.
Scīdē n potat s; data sōte fuit
h fuit i plet scs pueri cythariste
Sermo mā veste sote dedere s.
ligua qdē pg titulū scpsisse pilat.
Dē ebrea grca latia fuit.
Iudoz rex nazareni ihc iste.
Est titul ptes ordie vte ret. lat
Mutari titulū rogat hostis atq; py

Qd scpsi scpsi sōtit istamanet
Palma cypss cedr oliua fuisse fert.
Illic s; ecis ē sola figa thau.
Qd x reg firmū man 7 7 fūi motu
Nō mutata fi dicto scpta notat.
Blasfēabat eū pleb vah qd stis ēē.
Tepli pq; dices t's facis ēē nouū
Sebe clamabāt alius dabat iste salē
Se saluāe neq. n boni ēē s.
De ēce descēdat ēdem ej patienj
hoz clamoes pcit aure d. (lar
Ecce satan cnes fractū s tob age
vt se dispoāt dēce xpc hō. (villā
Sup brachiolū ēē serce satā sbt
Sigat i x carne notae nota (Vu

Quatuo i tucō ptonsi flua x (Eua
Qd dga uido uij. ne rote (quar
Que iuga que rote refēat frena
Q's un q uitul q leo q sit auis
vtq; lex auis fieri dicto xpc.
Est auriga iugū st t uissa ds.
Sōs duisa rota reth te rota p. fa.
festāt. cāte tria. uij. uolat.
Mathm sigt vi. bos lucā. leo marc.
Ales discap. q sine labe fuit.
Matho spes huā dat qz septo
Iudicat 7 tit lo. q d s egit hō.
Lucā dsigt bos victā q spālē
Mariā supsit dēce xpc tua.
Marc dclat leo qd scpsit apte
Qta resurrex in tua xpc caro.
Discap sigt spes aqlā pudic.
Q fi astra uolās celica vba scit.
Euācā redol7 math pagiā lig.
Ingeo relq t's statuere loq.
Pagiā mathi lac. luceq; lima sāg.
Marcq septmie. mella iohis op.
Cosule scpta h fere enem ille.
h agēte ē. aure ille stil.
Ille uel tīra sap. iste sap qi mūta.
h qi flos redol7 h v ancata ug7.
xpo nascēte doc7 h. ali mōrete.
Ille q exig. iste q alta petit.
Ad x pst simul h pcia refer.
Adq nūi pcor penna uolāe q at.
xpc hō. x. uitul x ē leo. xpc.
Est auis i x cūcta notāe potes.
Est hō dū uiuit bos cū morit leoq;
Cane resg auis qū sīna petit.
Ptict ad itos ead dscpto mōes.
Q tuo h uist qlib ēē pot (tas
Est roē uigēs hō. bos cānalia mac
Est leo pua domās. ē aui alta seqs
feis rel hō uirtutis bos dnat
Rex leo. rex aqla. uij. ista notāt.

Explicit Deo gra
ti as . . . .

De domo spirituali.

D
omus nra . dom9 oronis vocab9 . Circa hedificacionem
et descriptionem domus spiritualis . in q mens hois delectab9 . et qe
scet . vij principaliter requirunt . iuxta illud Prov. ix domus
mea . in q deus gloriosus colitur et adorat . Prima p9 . debet esse fun
data . Secundo debet esse in altum elevata . Tercio debet esse bn coho
perta . Quarto debet esse variis sculpturis depicta . Quinto debet esse illuminata . Sexto debet esse
ornata . Septimo debet esse bn custodita . Circa fundamentum firmum et inconcussum . sciendum quod
domus ista fundata est per sanctam humilitatem . q tamq fundamentum in profundo iacet . et si
cut totum edificium stabilit . Cuius excellentia multis figuris et metaphoris
designatur . Prima in terra designatur sub metaphora rei corporalis . alia sub metaphora rei ar
tificialis . alia sub metaphora rei spiritualis . Circa primum sciendum est quod humilitas similatur
valli . terre . et radici . Circa vallis quod assimilatur . quia est fertilis . Nam valles humida
bent frumento . unde habetur in ps . 1 . humiles humidabunt bonis opibus . Valles namque flu
unt rivi aque in grandem . Iuxta illud ps . Qui emittit fontes in convallibus . per aquam propter quod dicitur aquam al
ta siccantur . yma replentur . Circa secundum assimilatur terre . Terra est . quia in infimo collocatur .
immobilis stabilitur . Nam cetera elementa continue moventur . terra autem in centro stat . post
fundasti terram super stabilitatem suam . non inclinabitur in seculum seculi . Et ideo cetera elementa fundantur super
eam . Sic humilitas in infimo posita . et super eam edificium spirituale construitur . unde Aug9 . Bona
fundamenta humilitatis in quo edificium debet spiritualiter constructum . crescat in templum sanctum in domino .
Circa tertium assimilatur radici . ipsa enim est radix cetrarum virtutum . Greg9 . Origo virtutis humilitas
et inde virtus vacat pullulat . q radice propria . i . humilitate producatur . unde arbor
quanto profundius mittit radices . tanto altius extendit ramos . Sic homo quanto plus
humiliat . tanto plus in altum erigitur . Iuxta illud Luc . xiiij . qui se humiliat exaltabitur .
Et econverso . qui se exaltat humiliabitur . Unde legitur in vitis patrum . de quodam heremita
q pollens virtutibus multis . cepit superbire in corde suo . Ad quem dyabolus in specie mulieris appa
rens dixit . quod aberrans in nocte esset dum venit ad eum in spelunca cum recipere dignetur .
q recept9 ab eodem illa nocte diversis blanditiis . adolevit ut nubis eius sigillatim
tangeret . Et cum inclinasset se ut eam semel amplecteret . ipse evanuit . deridens eum .
Et tunc multitudo demonum clamavit . O monache . qui te usque ad stellas extollebas
quomodo demersus es in infernum . Disce . quia qui se exaltat humiliabitur . Tunc ille desperans
et fugiens pre confusione aspectum ad monachorum . reversus est ad seculum . taliter se omni
impudicicie . ne qs cum salutaribus monitis de precipitio revocaret . Circa secundum ad ver
ndo . quod excellentia humilitatis designatur sub similitudine rei artificialis videlicet . sub simili
turris . vasis . fontis . et altaris . sub similitudine quod turris . quia ipsa est turris David . que edi
ficata est cum propugnaculis . sic habetur in Cant . Turris namque quanto fundamentum habet profundius
tanto edificium potest esse altius . Sic congregatio de humilitate . quia quantomagis profundatur tanto
magis spirituale edificium elevatur . Hec est enim scala iacob . cuius cacumen tangebat celum .
Circa sub similitudine vasis . Nam vas eiectum non continet aquam . sed inclinatum . Sic homo debet se
inclinare per humilitatem . ut recipiat gratie plenitudinem . quia iuxta sententiam Ja . Deus humilibus
dat gratiam . Et ideo hic est . Sicut natura non patitur vacuum . quin repleat . sic nec gratia humilitatem .
quin illi se infundat . Circa tertium sub similitudine fontis . aqua fontis quantum descendit tantum ascendit
sic et homo quantum descendit per humilitatem . tantum ascendit . tantum exaltabitur . unde dominus in Eu . aqua
quam ego dabo ei . fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam . unde Job . Qui erigit humiles
in sublimi . Item aqua fontis . quamdiu quiescit in fonte est clara . sed cum per evaporationem elevatur
in altum . condensatur in nubes . efficitur obscura . Sic homo in humilitate degens . totus clare
scit . et lucescit . sic patet de beato martino . cum cado . quem cinis semper obtexit . ita re
splenduit . quod quidam in vinis dicitur . et extincta pretereunt . Sed cum elevatur in altum nigrescit
sicut ad litteram patet de regibus et ducibus et tyrannis . quorum corpora corrupta . et fetent . iuxta
illud . de cadaveribus eorum ascendet fetor . Circa sub similitudine altaris . unde precepit dominus in Exo .
q altare debet esse non solidum . sed inane . et vacuum altare quod vacuum . est cor
humiliatum . vacuum enim est receptivum . et ideo deus voluit quod altare esset vacuum . ut
capere possit ignem et ligna . Et cor humanum debet esse vacuum . ut capiat ignem divinum . i .
caritatem . et ligna scilicet virtutum . et victimam scilicet exercitiorum . Vere cor humiliatum de altare
dei . in quo cotidianum dei in fit sacrificium laudis . quia cor contritum et humiliatum deus non despiciet .
Circa . vero ad tertium . sciendum . quod humilitas designatur sub similitudine rei spiritualis . scilicet efficacie . astucie
redolentie . decentie . et victorie . Nam humilitas habet mirabilem efficaciam . Nam disponit
ad sapientiam . impetrat ad gratiam . et conformat . ad consequendam ad sapientiam . quod disponit . iuxta illud
Prov . ubi est humilitas ibi et sapientia . Et ideo propter humilitatem revelata sunt apostolis . secreta celestia
Iuxta illud Mat . abscondisti hec a sapientibus et prudentibus . et revelasti ea parvulis . humilitas enim
fac sapientie receptaculum . iuxta quod . Dicitur rex virginum . scripsit alexandro . dicens . Deus prestolo
in lingua tua sapientiam . sed non habes ubi recipias . propter quod dicit Tholomeus . Inter sapientes sapi
entior est qui humilior existit . unde legitur in vitis patrum . quod quidam frater . ieiunavit . lxx . ebdomadibus
petens a deo ut revelaret ei questionem sacre scripture . Et cum non fuisset ei revelatum . exivit
ad quendam fratrem . ut requireret ab eo . Et in itinere obviavit illi angelus dicens . lxx . ebdomade quas
ieiunasti . non te fecerunt propinquiorem deo . nunc vero quia humiliatus es ita ut ad fratrem pergeres . missus
sum tibi indicare solutionem . Et docens eum angelus solutionem discessit ab eo . Circa impetrat ad gratiam
quia humilibus dat gratiam . hoc expresse habetur in regum . quod propter sanctam humilitatem . tanta habundantia gratie recep
quod in eos redundavit . propter quod ipsa dicit in Cant . Respexit humilitatem ancille sue . Et ideo . Certis propter
gratie privatur . quare . autem totam se infundit gratie plenitudo . Et habemus in celis . in quibus quanto profundius
tanto fertilius . Sic patet in terra . Nam in igne non per diluvium . In aere quoque vivunt
aves . in aqua pisces . Sed in terra homines . bestie . arbores . herbe . et flores . et ideo producit
quod homini vitam requirit adiunctum et adornatum . Nam ex visceribus terre producitur aurum .
et argentum . lapides preciosi . Exterius vero producit frumentum . vinum . oleum . et alia hiis que faciunt
adiunctum . Et ideo hoc est quia terra est in centro . et congregant in ea omnes virtutes . que profluunt ex ce
lo . Sic humilitas . facit animam profundam ad recipiendum divinam gratiam . Circa conformat . ad consequendam . nam
salvator noster sic dicitur Aug . non dicit . Discite a me mundum fabricare . aut mortuos susci
tare . sed quia mitis sum et humilis corde . Ideo si voles nobis humilitatem commendare . iuxta illud hu
iles habere vos . iuxta illud . Respexit humilitatem . ancille sue . Circa domus humilem . quia presepe . Item ve
ste humilem . quia pannis involutus est . Ideo B . dicit . in collatione . prudentie est . ut vir se exi
naniunt divina maiestas inflectit . ut vermis . et intumescat . Circa sexto . legitur de quodam quo
cabatur . B . quia cum cernit se videt exercitum immense magnitudinis . attendens quod totum exercitum
ille infra centum annos . in pulverem redigendum esset . dixit . Regem tanti exercitus . et tam fortis me
vocant homines . ego vero me regem fateor esse pulveris . Circa secundo designatur sub similitudine . Carta
scientie astucie . Nam astutus luctator se ad terram premit . et tunc comparet divinam . Sic humilis
cum deo se subicit . quem cum vicit . unde habetur in Thob . et in iij . li . Re . de achab . et in mul
tis aliis locis . quos deus humiles exaltavit in psalmo . sic dicitur de saule . Non ne gratia
cum parvulus esses in oculis tuis . caput in tribubus israel factus es . Circa secundo sub similitudine decentie .
videmus enim ad sensum . quod prata que humilia sunt . decorantur liliis violis herbis . et plantis vi
rentibus . propter quod dicitur in Cant . Flores apparuerunt in terra nostra . Sed montana frigent iucunditate
sterilia . et infructuosa sunt . Sic et humilitas decorat . unde qui humiles fuerunt in mundo fulgent ut
sydera in celo . propter quod dicit in Job . ponis humiles in sublimi . sublimitas enim lucida sunt . Et quia
quod plenius est delectabilius aspicitur . et videtur . ideo dicitur quod rex celestis humilia respicit in
celo et in terra . Circa certo sub similitudine redolentie . humilitas enim mirabilem emittit odorem
Iuxta illud Cant . Dum esset rex in accubitu suo . nardus mea dedit odorem suum . Tale est quanto sunt in terra calidi
ores . tanto maiorem odorem emittunt . Sed terra inferior est calidior quam montes . quia flatu venti
altissima . humilis autem terra . humilis homo est . quod redolentes operes facit . Circa quinto sub similitudine vic
torie . humilitas enim dyabolum vicit . unde tot iaculis nos percutit . quibus temptationibus affligit . Et nos
de eius iaculis securi sunt efficimus humilitate . Circa legitur de sancto . in beato machario . est dixit demonum
humilitatem talem solam me vicit . unde interrogat quendam senex . quid in quietudine admonebit te .
quia abiciamus amarum . quod in paupertate . humilitas . paciencia . humilitas . autem . ideo vincit . quia deus in ea
pugnat . humilis enim quanto profundior . tanto humilior . et quanto humilior . tanto robustior .
Sic patet in ramo arboris . qui ex fructu multum inclinatur . et quantomagis inclinatur tanto ma
gis deo subicitur . et ideo fortior efficitur . et sic patet de fundamento .
Postquam instituimus fundamentum . conveniens erigendum esse elevatum edificium in altum . altitudo
enim parietum . ut dicitur . a . est longanimitas spei . Spes enim erigit animum in summum adonium . unde dif
finitur sic . quod est exspectatio future beatitudinis ex meritis et gratia proveniens . et ideo illa beati
tudinis debet longanimiter exspectare . et attente desiderare et confidenter petere . Ad hoc enim ele
vamur . et inducimur ex multis . videlicet Ex magnificentia . Ex amicicia . Ex benivolentia .
Ex quietitia . Et exigentia . Ex magnificentia quidem . quia magnifica est magnifica dare
propter quod dicit Petrus in canonica sua . vocavit nos et cetera . Non enim decet magnum regem parva dona
donare . quia conveniunt decet nos recipere . decet tamen eum dare . Circa legitur de alexandro . cum
quidam ioculator ab eo peteret denarium . et ille dedisset ei unam civitatem . et ille tanto
non diceret se dignum . respondit rex . Si tu non es dignus recipere propter tuam parvitatem . ego tamen dignus
fundare propter meam excellentiam . unde Jac . in canonica sua dicit . qui dat affluenter et non improperat .
habet deus excellentius velle et posse nobis dandi . iuxta illud . Subest ei posse cum voluerit . Sed
animum est de magnificentius dandi . unde legitur de alexandro . quod cum diceret quidam philosophus peten
tiam . quod multis . uni . dare nobis immortalitatem . quia hanc semper optamus . quia in omnibus
aliis divites sumus . Cui respondit rex . Cum ego mortalis sim . immortalitatem dare non possum .
Et ipsi dixit . Cur ergo pro me discedendo tot mala committis . Sed rex celestis

pro dare nobis quia solus ipse habet immortalitatem et non est in potestate. apostolus omnes vos. ¶ Item inducimur
esse caritativi. quia ipse nobis est amicus. iuxta illud Iam non dicam vos servos sed amicos. Vos estis
amicorum sunt omnia communia. et ideo caritativus communicat nobis bona celestia. Quicquid pater dixit socii sunt
amicorum omnia esse. Sed si aliquis dicit. licet sim amicus. sed quia parvi sumus abiecti. petere non audeo.
audiat quod dicit scriptura. Nolite timere pusillus grex. quia complacuit patri vestro dare vobis regnum.

¶ Inducimur esse benivolentes. quod est similitudine diffusiva. Scriptura est benivolentie. recipimus adoptionem
totius gratie. iuxta illud apostoli. Vos accepistis spiritum adoptionis filiorum recipimus. filius est habet ius in hereditate patris.
quia sic dicit apostolus. si filii et heredes. heredes quidem dei. coheredes autem Christi. De hac autem filiatione habemus
sufficiens testimonium. quia ipse spiritus. scilicet testimonium reddit spiritui nostro. quod filii dei sumus. De hac est apostolus fideliter
sumus summi regis notarii scripsit. Pueri istis diebus. consistit spiritus sancti in quo clamamus abba
pater. Hereditatem gratie hereditam festinare debemus. iuxta illud apostoli. Sic currite ut comprehendatis.

¶ Item inducimur ex quiete consequenda. unde dicitur in Levitico. quia quietem facta est operatus ex deo. dei per decem
teste. etiam primum. Et hoc figere. hoc facere. Et sufficit. ¶ hoc quidem figere. quia decem
habet rotunditatem. quod est figura capacitatis et perfectionis. in quo est capacitas. figere quod primum sonat
et capit. quia non oculus vidit nec auris audivit etc. Sed in quo est perfectio. figere quod nunc decem
quia perfectum est. et non decem. de huius quod obicitur inter ¶ hoc facere. habet est domus ymagine re-
gis depictam. per quod figitur quod in patria celesti in omnibus deus apparet. iuxta illud. Beatus. Obtinuit vi-
sionem videre deum in se. et videre deum in se. ¶ Item hoc sufficit. Decimo est ultimum de quiete.
quia sed quod dicitur sapientia. de nummismate misericordiam. unde dicitur esse fidelissorum huiusce necessitatis
et scriptura dicitur. quia pater obedivit omnia. Et sic primum igitur etiam sufficit. habet. eo quod quietat
et reficit appetitum. Praeterea non plus ultra plus desiderare quod habet. unde Augustinus. Cum thesauro est ex-
ortum me. nunquam erit in labore et dolore. sed multa erit in voluptate. ¶ Ultimo inducimur
ex gratia. Non est oportunum digne recipere bona celestia. tamen convicta gratia. efficitur digne.
Exemplum de anulo. quod licet de se parum valeat. tamen si ponatur in eo una parvula gemma pre-
datur pro eo magna pecunia. et sic significatur in forti opera humana. efficiuntur multe efficacia. quia sunt
digne recipere bona eterna. Et ideo ex consideratione harum conditionum. elevamur in altum ad
petendum domum divinam. Ecclesia habet edificium in elevatum in altum. quia habet constructio parietum.

¶ Constructis parietibus. construendum est tectum. Tectum domus spiritualis est caritatis. quia sic
dicitur sacra scriptura. universa delicta operit caritas. habet est caritas. se admodum tecti. Nam tectum
debet esse bene coniunctum. Bene firmatum. Bene ordinatum. et in eo clausum. Et est ista caritas opera-
tionis caritas. facit tectum bene coniunctum. quia est virtus unitiva. coniungens amantem cum amato.
et non solum coniungit. sed et unit. in quod amatum sunt fortius amatis. et quia unumquodque operatur
secundum suam formam, quecumque amans agit vel participat per amatum totum est eius delectatur. quia sunt
fortem convinces. ¶ Item debet esse firmatum. ideo asseres coniunguntur clavis ne auertis
agitetur. Sic facit caritas. cum perpetuitas est .... sunt dyonisius. Acuti autem est intima amica
tis penetrativa. et quod penetratum est. non de facili commovetur. quia nulla est quod plus vincit
caritas. Iuxta illud. Canticorum. aque multe non potuerunt extinguere caritatem. et ideo assimilatur morti. quia
fortis est ut mors dilectio. Mors est ex uno facit duo. quia dividit animam a carne. Caritas
vero ex duobus facit unum quia transformat amantem in amatum. etiam non solum est fortis ut
mors sed fortior. quia mors non habet victoriam non super speram actionum et passionum.
Sed amore victi. milites. reges. imperatores. quos sibi totus mundus sua potestate subiugat.
et amore subiugavit se. Item vincit aves et bestie. aves pisces et plantae.
Sed super globum lunae non potest operari. in victoria habere. Ecclesia sic dicit sapientia. in non est malum
corruptionis. Caritas. autem omnia vincit. non solum creatura. sed et creatorem. iuxta illud. mortem vita
deus. et vincit amor quod solus auctoritas potest. Et ideo dicitur in Canticorum. vulnerasti cor meum so-
ror mea sponsa. vulnus est caritatis. Ecce Christus significatur quod est amantem dicitur. Nisi deus est ille in illo
victus quod solus deus ligari potest. iuxta quod dicitur. Ergo deus sanctus vicit. Caritas quem magis vincit. et quod
deus ligari potuit. Sic igitur non domus fortis fuisset. multo magis non homines probabili. Non victo
deus descendit. usque ad inferos. Sed et nullum vicit. cum ad columpnam tenuisset
vel tenere potuisset. Sic caritas vincit. non fuisset. nullus preterea ferrum cum in terra tenuisset
non caritas assumpsisset. sic lapis potuit adoptivum monumentum. non potuit. cum detinere ¶ Item debet esse
ordinatum. sed caritas est causa ordinis. unde est non est amor non est ordo. iuxta illud. in nullo est ordo sed
sempiternus horror inhabitat. Sic videmus in civitatibus. regnis et villis. Ecclesia in quibus non est amor
non est ordo. In celo vero. ubi est perfectus amor est perfectus ordo. sic patet in stellis. Sal.
et angelis. ¶ Item debet esse deauratum. iuxta quod dicitur scriptura. quod non erat in templo quod non auro
tegeretur. aurum istud est caritas. sic dicitur in apocalypsi. Suadeo tibi emere aurum ignitum. id est solo dei
hoc tectum solidum facit. et totam domum siccam. prosa et iocunda. unde Bernardus. Caritas est locus se-
curitatis et gaudii. de est. deus caritas est. quod proximus et quia manet in caritate. in deo manet. Et
quod securius et deus in eo. et quod iocundius. ¶ Item tectum totum domum reddit sanam.
Caritas est calor. quod omnes malos humores purgat et digerit. et mali humores sunt delectationes.

actiones. propter quod dicitur in Levitico. Dimissa sunt ei peccata multa. ¶ Item hoc tectum totam domum
reddit luminosam. quia splendet in igne. Ignis est. iuxta illud. Ignem veni mittere etc.

¶ Item domus constructa debet esse quiete ornata. Domus spiritualis in qua anima habitat debet esse
variis picturis ornata. et ideo debet in depingi ymago salvatoris. ymago virginis
gloriose. ymago collegii apostolorum. ymagines martirum. confessorum et virginum. patriarcharum et prophetarum.
primo quod debet ornari domus spiritualis. ymagine salvatoris. id est crucifixi. quod excitabit in nobis multa
benivolentia. propter quod dicitur. Bernardus. Super omnia reddit te amabilem mihi. bone Ihesu. calix passionis
quem bibisti. opus redemptionis nostre. Hoc omnino amorem nostrum facile vendicat sibi totum. Hoc
est quod mihi devotionem. et blandius allicit. et iustius exigit. et arctius stringit et afficit
vehementius. multum enim propterea laboravit in ea salvator. Non in tota mundi fabrica salvator
tantum laboravit. In dictis namque sustinuit. contradictiones. In factis observationes. In tormentis illu-
siones. et in morte exprobationes. Et ideo ipse salvator alloquitur animam in Canticorum dicens. Pone me
ut signaculum super cor tuum. Sic est ponatur sanctus ille ignis. quod est dividere intentum est. non ita
semper in corde eius. viventis ardens. Quod bonum sigillum est in. quod sic afficit et confortat.
vel omnia in anima plus supportare de facili cor hoc sigillo depictum. iuxta illud. Bernardus. Si
passio Christi ad memoriam revocetur. nihil est quod non eque animo tollere. Ipse est enim tam dure
lacerata. Corona spinea. Sputa. et flagella patienter sustinuit. Et nos miseri uno solo
fatigamur. uno verbo dicimus. Et hoc quod sigillum bene habuit Petrus in corde suo depictum.
quia sic dicitur in itinerario Clementis. tantum passionem salvatoris flevit. quod fluxus la-
crimarum totas genas combussit. Hoc sigillo mundus redemptus. infernus expoliatur. Celum
aperitur. de hostibus triumphatur. iuxta illud evangelii. confidite quia ego vici mundum. Ecce
de quo videtur iacere in templo apostolis. ¶ Item amantium vel decorat. sicut habet in Ezechiele quod ligno
misso in aquas amaras in dulcedinem versae sunt. ¶ Item depingi debet ymago virginis. Et sic
procuramus ad magistrum. sed bene est cum filio insignitum quod probabilis se obtulit in templum. li-
beraliter nobis dedisset filium suum thesaurum. per quod sic exposuit filium. et non solum filium. sed
suum cor scissum. unde Augustinus. Cupiebat cum filio elevatis manibus in cruce celebrare
sacrificium vespertinum et redemptionis huius consummare misterium. ¶ Item in hac pictura si diligenter ca-
speculari volumus. invenimus quecumque ad regnum huius necessarium est. Nam militibus est pugna
dedit. in hoc quod contrivit caput draconis venenati et omnimodam suggestionem eius. tam de
carnis illecebris. quam de mitis superbia deduxit ad nichilum. ¶ Iudicibus dedit formam
pugnandi. Ipsa enim est advocata que tamquam nuncius regis etiam negotium huius ne sit
ut pretermitti. ¶ Item mercatoribus formam negotiandi obtulit. Ipsa enim sapiens ne-
gotiatrix fuit. eo quod mirabile commercium fecit. dedit enim homine. et deum recepit. ¶ Item
agricole formam seminandi. Seminavit namque in terra granum frumenti. quod quidem multiplicatum
totum mundum sua ubertate replevit. ¶ Item viris contemplativis formam contemplandi. Nam sic
dicitur in libro de infantia salvatoris. tam perfecte loquebatur in divinis laudibus. sic va-
cabat ut omnes stupore et admiratione perciperent. quia non in infantula putabatur. sed ut
magna quidam XXX erat annorum. hanc iracundam nullus vidit. non maledicere ullus
audivit. Omnis autem sermo eius ita gratia plenus erat. ut diceret quod deus erat in lingua
eius. Semper in oratione et perscrutatione legis die manebat. sine intermissione deum
benedicebat. Et ne forte a consideratione dei averteretur. si quis salutaret deo gratias
respondebat. ¶ Item viris activis formam operandi. Dicitur enim quod quidquid lucrabatur in tres partes
dividebat. unam dabat pauperibus. aliam sacerdotibus templi. tertiam sibi et filio
reservabat. Et ideo dicitur quam sanctus Diligentia si hospitalitas. non caritas est. nec spiritus
sanctitatis. nec virtutis regule. quod ex ea non resplendeat. ¶ Item debet depingi ymago
angelica. quod est aliis depingitur. Et in hoc excitamur ad desiderandum celestem patriam. unde
in psalmo dicitur. quis dabit mihi pennas sicut columbe. Penne iste sunt intellectus. et affectus. unde angeli
quod est oculis clari et magis et lucidis consueverunt depingi antiquitus. Nam per pennam intellectus
anima volat ad contemplandum divinitatem. per pennam affectus volat ad summum bonum. Et sic
invenit summam sollicitudinem. Sed heu hodie ligatur semper malus homines talis sunt. quia
intellectus ligatur per fraudulentias. propter quod clamabat propheta. Unusquisque a proximo suo se custodiat.
Et ipsis deplorans ait. Corruit veritas in plateis. psalmus. Diminute sunt veritates a filiis hominum.
Et alibi. contribus. sortis humilibus unum paneque. tunc affectus ligatur per cupiditatem. quod est quasi vi-
scus. per quem anima visitatur. ne per plateas vertitur. discurrere valeat. ¶ Item debet depingi ymago
apostolorum. per quam incitamur ad obediendum quia ad unius visionis vocem. secuti sunt redemptorem. Sed
hodie clamat et predicator aures oppilat. iuxta illud. psalmus. Sicut aspidis surde et obturantis.
Clamat Christus. clamat dyabolus. omnes qui secuntur dyabolum et Christum dimittitur. Sic ipse per
prophetam conqueritur dicens. Dereliquerunt me fontem aque vive. et foderunt sibi cisternas que continere non valent
aquas. Econtrario tobias. multa est habes. videmus in finibus creaturis quam universali obedi-
unt suo creatori. psalmus. Preceptum posuit et non preteribit. Et baruch. Stelle vocate dixerunt

assum9 p̄s ī uim p⁹ q̄ n̄ tīns. n3. Et ī c. Ed ē h̄ q. veti ꝯmac
obedut ei. vn̄ ꝯ bēs auib. slō mediocs pudor est. ipio di ifusi
elado pat. et hoīes n̄ obedire. qb3 sunt ē abipo actōe cbutus
¶ It ex̄. b. Refert. G. ī dyal. q. cum placid⁹ puer, p̄ vas suū esset
dimiss⁹. cum vellet aq̄ haurire. itellige s b. bti. B. icella ꝯsistēs dix
mauro. cire q3 puer ille ī lac̄ cecid. et io logi eū unda trah. maur⁹
at cursus se c̄re s̄r tm̄. cucurrit sr aqs. et educ̄ p capillos ꝯ extrax
q p̄ceruisi⁹ ad se dix. q pp ob eat sem. ¶ It i vitis pat̄ ē audax
sem dēcet nc̄iā uite. pcep discip⁹ v iret ī uicū adm̄ q nec. ꝯsue
uat ei dēfre. Et ille b3 timet ire pp scandalū. tm̄ dix se uelle ire pp bō
ob. Cui senex. vade ꝯfide ī d⁹. q3 d⁹ ꝓteget te ab oī tēp. Cū at sr
venisset ad ostiū muni⁹ seni. apto ostio. iuenit filiā muni⁹ solam
q āplexata eū cep allic̄e ad ꝯmitū cāmis. Et ē vigēt eū cogitatōes
clamait ad dnm dicēs. Dn̄e p orōēs ei q misit me. salua me ex hac
hora. Et stati iuenit se ad fluui uix ayon. et reuis⁹ ē ad pr̄ē sm̄ mac̄la.
¶ It qda abbas pcep disci⁹ s. v iret ad qd̄a p q b̄ta necius. Et ille ait. qd
loc ad q̄ mittis me. hitat leena. Et abbas dix. Si uenit s̄r te liga eā
et duc eā te c. Iuit ē discipls. et iuenit eam iuente s̄r eū. q uolēs
eā tene aufug. Discip⁹ vo seq̄lat eā dicēs. abbas m̄s pcep m̄ v alli
gatā ducā te ad eum. et stati bestia sibsist. et tenēs eā dux ad eum.
qd ē vidisset abbas dix. Sic ism̄ es ita isusi le. bestiā adduxisti. Solue
et dimitte eā. v pgat ad loc suū. ¶ Oī d⁹ hāt pciālo ꝯtm̄. nō ī vxōe
loth. q ꝯsa ē ī statuā sal' ī morte. ¶ It ꝯsilr sunt ē dā s̄r ī iusiōe
e uid. mīs ōdines pōtos ī celo. q̄a p m̄ erat hoī ī firmatū rg̃. do agē
tiū. is. erat hospitatiū. ui. erat ī heīno ꝯmoratū. et hoi. n̄ uidetu.
e uui. obedietiū. Erat at h̄ ōdo s̄r ioz ill' eb3 ꝯ maiōe glā pcetis hebat. Et
ē q̄ret senex q̄r hēet. R. ē ei. qui os aly hnt āq rege. adīplēdo ꝓpā vo.
queri ī bois opib3. h̄ at os vo. ī s relīqs toc pēd ꝯ avo. pris ub̄etis mi
to q nulla ht h̄ rege sūma ht glā. Ex̄ d saluatoē. Ex d moacho q sebes
littiū. o. vocat abal... media dimi ī ipsa. qredies iuenit ꝯpleta daūo.
¶ It dbz d pigi ṽgiēs ... pp q̄s ... aduuctō. pq acquim9 hōrifice
laudis. aureolā plctū. Et glā m̄titū. P. acquim⁹ hōrifice laudis
iux q d b̄to antonio le. q ē qd̄ā nocte. a dēmoib3 eēt lacat sbito gda
radi⁹ lucis demōēs effugiut. statiq3 sanat. x pliute telligēs dix. v eās
bōe ī. v erat. q̄r apis n̄ affuisti. v cuares uulnā mā. Et vox ad eū ait
antōi h̄ eiā. s3 expectabā uidē ctum. nc ait q3 uili dimicasti ī toto orbe
te facia magificū. ¶ Io acq̄rim9 aureolā plctū. q3 n̄ cōab. n̄ q le. ctauit
Et sap. ī oreth. d. q olipiōib3 n̄ coronāt opti. et fōtissi. s3 agōigātes vic
tores. iii. acq̄rim9 glā multi. v oli uictorib3 scutarēt capite liga
bāt. et sic ī regs nuuēs ē educebāt. v oib⁹ mōstrēt qntū sustinuissēt.
¶ It dbz d pigi ymag. ꝯtēs. pq̄s excitam9 ad duotōis iriguū. ad dilcōis
studiū. et ad ꝯortificatōis stuū. P. qde excitam9 ad duotōis iriguum
h̄ huēr sci ꝯ s. sic p3 d aug. q flebat vbrie. et d alis. Et h̄ ē q pet. āsa
tiā arete dedisti m̄. Da m̄. et irriguā. et dedt iriguū sui ꝯ ifi. Et ai qd
nd. q iriguū lacta dbe hr mlti. vot. P. iducim9 ex ꝯsideratōe dī
offese. ¶ Ex. d q̄dā nobli⁹ rege. q fuit iga. ꝯ memō maloz s. ꝯ duuny
uiditū. sp t̄stis erat. ꝯ ē solles. ē pricipib3 st celeb lat. Cū itrogat s̄r h̄
afīe s. vo ei cā s. t̄sti oītē. Et m̄s pcoes s s ampōtas ei. qd s3 ꝯsuet illi
pīe. c tūsi sig̃ mōtis erat. Et ē s̄r regis ad regē eēt adduct. ꝯ modic af
flict. Regsui vex q̄r n̄ gaudet. Cuy ē s̄r vet. qmō ī statu tali psū gaude.
dix ei vex. Ostēde si tu tm̄ tiebas q sciebas regē s̄r e e e. ꝯ nullo sciebas te ev
offēdisse. s3 tm̄ āq sig̃ regie offēse audieras. m̄to time ꝯ t̄stis eē dbeo
q tot et tātis elpā me eē ap d maiesta. sctō ¶ ci. ex ꝯsideratōe gehēne
G. s̄r Job. s̄r d pūsio ī s̄m. ꝯpuctōe puocat. Et io ipe vo. poti toto tp̄e
vite s. eē h̄ ī s̄m. q d mac vb ad m̄. stare ī pgatōio. qto pei eet ī ī s̄no.
h̄ dicas ardes. ¶ Cū dā migūs redut. et dix se uidisse et audiuisse ī nuā
voces. ve m̄. ve m̄. ve m̄. q3 n̄ flem. ¶ Cū. ex ꝯsiduūt. aliene mīsie. Fle
ē fletib3. Job. flebā q̄dā s̄r eo. ꝯ ā mā ꝯpassa ē paupi. ¶ Cu3. pabsētia
spōsi. eo q ā vir psā di dlce exptās. dsīt abse. spōsi. q3 n̄ s̄nt dlcedo
ei. ag. d ci. di. qto iq ē q sciōz ꝯ dsidrius scis pleioz. tāto ī ei oratōe
flet vbi⁹. ¶ v. p dilctoē pr̄ie. ps. s̄r fluīa ba. il. se. ꝯ s. dū re. c. syon.
¶ vi. īducim9 ad dilctōe studiū. q3 ꝯ s. fuer uiri studiosi. Sic p3 d āg. abē.
cēs. ꝯ aliis. pco studiosi ī sēp fac. sla studi sēp. ꝯ fac ꝯtepnē tpalia. Fasti
dire cāua. appetē celestia. ¶ P. qd fac ꝯtepnē tpalia. Cū a sciā ꝓfosiō ē ancti
opib. ꝯ m̄ ē qd ei valeat ꝯpā. ¶ Ex. d dyogene. q studebat ī lig⁹ ꝯ cauo. et
studēdo tot m̄y ꝯtepsi. et scyphū solū q̄ hēbat ad bibēd uidēs puez mai
bile piecit. ¶ Ex. d platōe q ē remeaet ad studi. pod aum piec ī mac di
cēs. auelle ē pdē aurz q̄ pace. q3 spemt ī sollic. ¶ Cii. fac fastidire cānalia
iux. d. ieio. ama sciāz scp. et cāmis dsidiā n̄ amab. Et pbat ī oreth. s3
opīoē platōis. q noble n̄ p s uiq ab igbili b3 passiōib3. Et pp h̄ ois mal
q̄danī ē igniuis. iii. fac dsideriē cele. q3 n̄ amatū n̄ cogtū s3 āg. Sz
ad cogtōē celesti puem psludi sēp. Et io apō. hōtat thym. ad studiū
dicēs. Attede t ꝯdoctrie. h̄ ē facies ꝯ teip3 saluū facies. et eos q te audiūt.
q3 s3 jo. Sca rusticitas solū s p̄de. ¶ It db3 d pigi ṽgiēs ṽgin. pq̄s ex
citam9 ad mdi. ipe ē s colube residētes s̄r riuos aq. h̄ qde valde dilig̃da
ē. pp m̄ita. P. pp regis amiciā. iux. d. q dilig cōdis m̄di. h̄eb āa rege
J q ꝯsist maxā iocūditas. ¶ Cii. pp leti cōdis. Bti mūdo cōde. q̄ ipi d. m̄. J q
ꝯsist maxā felicitas. ¶ Cii. pp ꝯtiā suīs. q3 n̄ iqnatū itrab ī illā. Et
vidim9 q res qto mūdioz. tato ꝓpīqo. v pl ē m̄d igs q̄ aer. Et aer q̄ aq
et aq q̄ tra. Et agli q̄ celi. Et bta vgo q̄ ag. et io m̄c filt collocata. hec
ē m̄d dilecez n̄ solū ūgiēs x. s3 ꝯ vgiēs. s3 ꝯ vgiēs sch. Et io d. ꝓ.
q nichanō victis thebis ac sbūsis. vni captiue vgīs amore sauc ē.
ē ꝯiugiū expetēs et voluntarios āplex. qd s. captiua optare dbuit.
sēsit pudicis m̄tib3 pl eē ṽgitatē q̄ tpale reg. ifecitq3 ꝓpā manu fles
et lugēs amatoz tenuit. ¶ Narrāt ꝯ septōes ꝯtic thebeaz vgiue. q hō
stis macedo corrupat. dissilare paulisp dolorē. et violatorē ṽgitatis
s uiglasse pea dormietē. seq3 ifecisse. ū n̄ voluit post pdita castita
vive. n̄ ante mori. q̄ sui ultx extitit. Et si oib3 ē m̄di diligēda. pca ē mi
mst's ēcōc āplectēda. q3 s̄r lumīa. s specla. s vasa vinaīa. Sz qd lumīa
iux. d. It q̄s lucētis. sic lumīa ī m̄do. lumīare ē pmacla ī ped. Sic p3 ī
luna q̄ ē ī medio. ū ē umbra n̄ lucz. It q3 s̄r specla. eo q sclares ad eos
m̄tū aspiciūt. et io dbz eē spcl3 m̄dū v ī eo possit se laici speclāi. ¶ It s
vasa uināīa. ī qb3 ds vin spūt. pp ꝓpiat. Et io dbz eē mūda. ne q ī eis
ꝓpiat fiat abhōialia. pp qd dr ī Osee viii. fcs ē isr ī natōib3 q uas ī
¶ It db3 d pigi ṽgiēs ꝓphaz. pq̄s puocam9 ad pudic. ꝓphe oli appllā (Reg. iii.)
bāt videtes. Et nos dbe uitē ꝯsiderare. q̄ s̄r ī i s̄no. q s ī m̄do. Et q̄ s̄r
ī celo. J i s̄no s hōr s. eēt. ī m̄do s abhoīa. dsēs. Et ī celo s dlcia. Eēt
J ī s̄no s mirabl'es ētiat. pp peāz ꝯtitatē. ꝯ mltipliēāt. Diuitnī. vniūsitā
et iutile. ppt peāz ꝯtitatē. minoz ē pea ī s̄m. excedt oē pea m̄di.
vn̄ ē q̄ret ansa hēmita. ē se nimis affligēt. R. tot labo vite n̄ ē ꝯpar
ad unū diē tormetoz q̄ pctōib ī futo sclo reseruāt. vn̄ qda scolaris dapnat
apparēs magistro s. psū. excussit una guttā sudoris sui s̄r manū s. ꝯ ī eā fo
raui. q foram s̄p apparuit. ¶ It pp mlti. q3 igs sui sui. ꝯ s̄r pcellaz pa. ca. e.
et Job. Transibt ab aq nimi ad calore nimiū. s. pea. ꝯ et clipe ꝯ io d. ad ea (Iob xxiv)
s. ꝯ exestuatis gehēne. ꝯ h̄ pp fetōre libidis. v dr ī ys. Flat d. sic torēs
sulfuris succedēs ea. addit at ab aq nimiū. ꝯ h̄ pp cupidi. ... absit ī eis
cē. Erit ī i s̄no frig ī tabile. igs ī estia. vimis ī mor. fetoz ītolla. tēb
palpb. flagella cedētiū. hōrida uisio dmon. cōfusio pc. Et dspi oīū bōz.
Ex. d fulco iocl'atore. pea epō tholosāo. ¶ It pp peaz vniūsitate. vniūse ē
ptes hōis dāpnati. p die uiditū eēt ī ig. Cū ē ās n̄ ps. suffic ig ī nima
pte digiti puniā hoza. q erit doloz. qn̄ tot ho eēt ī igne eternali. ag. ī ls.
d ci. di. s q eēt hōi pei ī mōte q̄ v eēt mōs sm̄ mōte. ¶ It pp peaz ī utilitā
psēs ē pea. ē bruis. leuis. ꝯ fructuosa. S3 futa eēt lōga. ꝯuis. ꝯ ī fructuosa.
q3 si ās flet ī i s̄no. et hret tot lacmas q̄t gutte s̄r ī mari. n̄ sufficiet ad ab
lutōē macle vni p mor. Pl vo ūtu. hret h̄ una lacma. q̄ ī oī q ps ti. Et
io cū itrogaret abb arseio s̄mo a frib3. R. ploem9 fr̄s. an q̄ eam9 ad loc. v
lacrie nr̄e cōsumit. ꝯ pea ē ī fructuosa. v ē qnas vsari sepe mōtē eēt. v vsas
redderet. Rt. Sufitiā. adhs satis ē dtpz. et sbito mpt ē. ꝯ te redisse sbito
clamauit. Opuia v es. doctō puia agē n̄ valeo. uisto di uid. q3 ē potim no
lui. ꝯ s dicēs motu ē. ¶ Sedo ī m̄do dbem9 vide ꝯsidine ablioi. dsēs. s. cari.

vita. Casti. Et timidit. Vita uiř. ꝑ ps. Diminute ſi uita a fi. h. cu tn ſap. dicat q ſaň e ꝑordiaē vi. v lamitablia clabat ys dies. Cōuit uitas ipl̄ateis

Iq dat itelligi. q n huit dſelcē. ſ; poti ipugtoē. Et. d eb ſotiis. Iſte dſes caritatis iuc ꝑ. q̄ hn̄dant iniqta. e e tpē. e ſt hoies ſeipos amātes. ꝑ q d ſe. vniqſq; apri ſe ſe ētodiat. q i fre ſ. n hat. fid. q ois. fr. ſup ſup. ꝛ ois. a. f. Iſte e dſes castis. q ſ; Jo. qq e i mdo. au e cau carnis. au ocl. oclo. au e ſb̄ uite. h ſ ēs lacte. qs Ioab iſixe icod abſalon. i. oya. icod pectoris. adh e oya mlt ſtudy. vn iuitis pm dicebat qda ſenex. Ea fuit qda fili ſacdotis ydolor. et e qda die vidēt pr̄e ſuu i teplo ydol ſacrificātē. vid ꝛſathanā cu mlt ei aſtātē. q e ſigli de moēs adorassi ꝛtuler ſtānegtie. vn uniait. ꝑ. xxx. dies hoies uni puītie. plios occidi. Ali dix. pl q. xxx. naues ſbuiſſe i mari. Ali dix. ꝑ. x. dies. ſe it fuiſſe ēca nuptias. et ſpōſu. et ſpōſā occidiſſe. et mltā ſāguis effusiōe icataſſe. h audito. ſathana os flagellari iuſſit. tād in ait. ꝑ. xxx. ann. i cataſſe qdā monāc i hemo ad pcād ꝛ uix illa nocte ꝯpult eu fornicari. Tc ſges ſatan. ꝛ de oſcl'as eu. i pō. ei corona q̄ hēbat dicēs eu qd mani fecisse. Iſte e dſes timidi. Sic e vitosis e nimis time. ſ uitosu; e. timida n time. Sic n time morte. uidi ꝛpcas. e ipē leo fortiſſim beſtiar mlta timeāt. Sic d Isid. Tiet e via pu. q ſigē morte. q pu. e. q os ērē pcā. Iſte tiet ſtputu rotar. q ſigē omi natoēs dic ſnie. Iſte tiet igz. h e mdi oſuato. vl pene iſern.

Iſte tcio dbē ꝯſiderare i celo dl'cad. cat. q catāt ſci. cātic nouu. an ſede di et ag. hy cat fuit i celo. ꝑ nupti. ꝑ dli. ꝑ uicto. ꝑ honifice. Tꝑo. ꝑ nuptias. uiř ꝑ. apoc. Gaudam et ecl'te. et dn gl'a do. q uenerūt nuptie ag. Eq dl'catā eit cat ille. v n ceſſat uigit choi āglor dicēs. ſcs. ſ. ſ. i e eit gr̄a acto. ꝛ vox laudis. io cātat ecca i ci. d. i clare. Eo ꝑ dl'c. v. d. B. Cui celeſtis tot ꝯtiet qd dl'catat. ꝯapi eit ꝛꝑpetuu gau. qd n dcata. ſ; dcatoē ꝑ ſp. ſic d. B. q e poſſedeis nēo tollit ate. Cui ꝯpata ois aliu iocūditas meror e. ois ſuauitas dolor e. oē dulce amar e. oē dec fedu. Oē qcq; e qd dl'catā pſit. moleſtu e. i bonitas i iſfinitu excedat. oē boni. eata.

Cui. ꝑ uicto. q ꝯſueuer victoes. n mod ecl'tare. uiř ꝑ. ys. Ecltabit victo capta pda. Sz ſca cātabit q uidi reg uicer. Iuř ꝑ. Sca pfide vi. re. Cui. ꝑ honifi. mlt e honatur e i cel eos dē. q eos hōnari i tris. qcuior e reu qui bet plurib ꝛpanniclis vl oſſib; ſcor q ꝯhibeat maxis pricipib; mdi.

Iſte dbr depigi ygies paſtāchar. pqs puocam ad fide. ad hoſpitalitatē et pace. ꝑo. qd ad fide ſic p; d abraā q cēdid do. ꝛ re. e. ei. ad iti. v. ꝑa. via cēdedi. fides d. fids e illuiat itell'm. Purificat affcē. muit aui. Pqd e illuiat ad uided x. taq ſtimuu duce. taq fortiſſi adiutore. taq liberaliſſi remuniatoē. Eꝑs illuiāt ad uided x taq duce ſtimuu. iuř ꝑ. Teſte ꝑ dedi eu; duce. ꝑ. getib. ipē e duc nos pſeitas ꝯqtatis. qs e igſſi ꝛc. Et io h e q gſſ ſcor e acce ad ccfentias q ſp mag ac mag dilatāt. Sz gſſ pcē e a ccūſentia ad ccti q ſp mag ac mag ad ātat. doce pces i lauit rec dat. q ſ; ys. ꝯggabut. ꝯ. uni. ſa. i. lac. iſ. p fide x. ꝯgſcuy taq forti adiuto. ſic uid eu. lri. Ste. e dix. Ecce uido ce. ap. ꝛi. ſtātē. taq. ſ. patu ad ad iuuad. ꝑ qd d ap. ad Cor. fidl's ds q n patiet vos teptari ſ. id qd poteſtis. Ioſue. Cōfortar ꝛeſto robuſt. ꝛnoli time. q tec e ds. fids e poit do. n ſolum uiř hoi. ſ; ꝛ iſ ho. Pfide ds ihitat cordib nrs. uin ipē pugnt i ho uic. pal. ſlo e uia pug. ſ; d. Iſte. n. purificat affcō. uiř ꝑ. act. fide pificās corda eor.

Iſte. u. vnit aui. quia e ſcutu taglac. et fids fac tub noti. ſume tui. ꝑ qd d ap. Joib ſumites ſcutu fidi. i q poſſitis. ꝛc. Secdo puocam ad hoſpit. xpi e hoſpita. fuer. v recepere ag. hoſpi. d h e ſi ꝯuiato i ſermo uiď. Iuř ꝑ. hoſpes fui. ꝛ n. re me. Aly e ſolu x i mib ſſ recip. ſ; ꝛ i ꝑp recip. Sic p; dnl'tis. Et no. q hoſpites dbē recipi. ꝛ tuitādi ſ e iſtātia. vn dicebat qda vi religio. Iſtis aducietes dbē adoim. e ētu ſ aduētu eor. aduētu d n i x. hri abraā recep ts uiros. q ocet obuiā eis d hoſpi. Iſte ſ puocado ad ꝯmeded e mag leti. v le. i dyal. q abbs Caſſian veit ad qda ſene. q dd ei maducare vſq; ad ſatie. e ſſ ſotius. ꝛhortabat eu u pl' ꝯedet. q e dicet ſe ee ſatiatu. Rn. e e diuſis ſrib; hodie ſiruciētib ſepties maduam. ꝛ ad hē eſurio. tu uo ſemel māducās es ſatiat. Et dix iciu ee ſtug. ꝑ hoſpites. q i hoſpite ſuſcip x. Cui. puocam ad pace. q pacifici valde fuer. vn dicebat vn eor. Ne q ſlo uigi ſit i e me. ꝛ te. ſiy e ſum. Illuiata d; ee dom ſpu. ꝯucieē pq fuit dpicta q coloēs ymagi pluiy vni. v i domo lampides accedūt. lapas e ta

i ſe ꝯti. viti. Oleu. ꝛig. viti ſigē ſcita. q hē. iti ꝛreſpled ꝯcti ſic viti. v d. ſic luceat lux v. Oleu ſigē mīe pietā. oleu e ſi natat aliis liquib. ꝛ mīa alii opib;. v ap. Exerce teip ad pietā. pietā qdē dbē hi ēga. ꝑ ꝑmultip dſet; ſic alibi vidē potes. Igs ſigē cari. ādore. q d; cor hois iſlāmare. Sic e cor n ht vita n ꝑpons ſcita. ſic calore nah. ſ n aia. ſn cari. ādore. ꝑ qd de; e ill. Eras eit vb ſal. e i. ca. ſol. Calo e ſol e calo cari. q ꝯfēt uitā ꝛſai. v vgo i le. d an. d. Sao a m. q amo e uita. Oſſata d; ee. q i ea dbr catāi die laud q ſ oroēs duote. qd p reu ꝯolig ſ catāte. ꝑpē ꝯce. ꝑ ſuffra. ꝑ luc. ꝑ miacla. Ppe ꝯce e. le. d Jacobo alphei q ꝑ ꝑ ſ ſcitate ſi d voca. Et aſſidui. e orand ꝯuat i genib; ſſ durutie camelor. Et d bto Bartho d. q. cēties i die. ꝛcēties i nocte. an dn genuaflecebat. Et d bto marti. q ei moriēs i incetu abororeſp; n rela. Et d pau. ꝑ hemi. le. q mortu qn orabat. v huit ſig ortus ore. ꝛmaib i celu ēctis. e iuenit ſ; cadaue ei apodiatu arbori abto adoio. q deo ait. p; q aſſidue. ꝯ orat ꝛ dn mius q n deſinit orare mortu. h e act hora acceptar. facil. Et dl'ca. hora. qd. q mlti act ſ. q hoi reputaret ad dde. ſic fode. arare. ꝛ hi. Sz orare ced i hore. Q a ſic d Iſid. q uult e do ee. frequē or. ꝛlegat. ſla cora ipi e do loq. Iſte e act accep. Q a ſic d e ſo. Sola oroē. q ſpu. tbuit. a offert do d ſſ viſcib. Iſte e facil. ſla cui ta ſit medici. q tp. mobu. ſ. ieiu. Oro. ꝛ ela. ieiu q ocu carnis. Ela n ocu. oclor. Et oro. q ſcib vite. Duo. ꝑ. hnt diffictā. ſla mlti n pſi ie iunare ꝑ capitis i ſirmi. n ela dare ꝑ paupta. ab oroe at ull's pt ſe excuſare. q ſi n pt face oroē vocalē. pt face mitalē. Q a oro e pi affcē mitis i dn duct. Iſte qd affcē dſidri e. ꝛſi ꝯtinuu e dſideriu. ꝯtinua e oro. Iſte e act vald dl'catar. n ꝯtig v qda duote orātes. iubilat ꝛſuſpirat. Iubil e gau. qd n taceri. n ecprimi pt. Iſte orad e ꝑ ſuffra. ſla poroē ſoluit ſuppli. Vlet. d lic d'uicit bella. Et priat pſidia. Soluit ſuppli. ꝛ e d bto. Gō. q e qdā die ꝯ pala Traianj iꝑatois tranſir. ꝛ recordat clemtie ei. amaiſſi fle cep. ꝛ ta diu an altare bti pet orau. donec obdormiu. ꝛ s dormiē; voc dix. traiani ſab ei ꝑ ceis i ſnali lūatu. ſ; decto caue. ne p aq i fidl d ſucto orare pſuſtē.

Iſte dlet dlicta qb ſca i pgato dtiet. ꝑ qd d. i li. mach. ſca ꝛſalubs. e co. p. d. eo. Iſte duicet bella v i Iudith. memoes eſtote moyſi. ſui di. q ama lech. n ſerro pugnado. ſ; pcib; dicet. Glo. pl ual; un ſcs orādo. q inu prades pugnado. Oro ſca celu peneſt. quo i tris hoſte n uicat. Iſte priat pſidia. ſla poroē clamam ad dn. e i nect ſum. Et max ꝯ ta ꝑ q ꝯſueuer ho clamare. q ſt. ig. aq. ꝛhoſtes. h tā coti nos ꝯpellit. u ad dn clame. p. igi. q uix e dies i q dom ꝯcu. n. n ſuccedat. Et io nece h; clamare. ad aq dic g. ꝛ ad aq lacmar ꝯcure. q lacre lauāt dlicta. q pudo e ꝯfiti. Sz i ig. qui; ex una pte ꝯtig. qui; vires ſuit. v e as vanaglat d h q pē ſ. dplorat. Eo dbē clare. ꝑ fluct malar cogitā. qb coti ſumgum. et io d; orare ꝛ dic. Ne ſalua nos pum. u. dbē clare ꝑ hoſtes. q coti iſidiat. ꝛduſcit an pota caſt n. q ſ ſel n. pqs frequē hoſtes igduit. ꝛ bō q i eti iuenit diripuit. ꝑ h diuina pota dicebat ps. auite. ocl'o. m.

Iſte ꝑ luc. ſla poroē i ſtud ſca acced. biuo. Pted vita. Et agr pria. Stud qd ſca. q ab. d. q ꝯdidicer ad ee i x. e mutes ꝛhui. cod. pl didicer orado ꝛ med. q ſtude. ꝛ leg. Et h io e. q oro aſſcēſ i tell's i dn. Sic Dan. ſ do e o clare reluc; v a uides dn. o uid. Ec he dſpe. q quid; ſpe. vid; o q reluc; i ſpe.

Iſte acced biuo. v orāte elia cecid ig. frequē e i hoiat duote. affcs igte. ꝛ do i lacmis reſoluit. Sic uid; q lig uirid ex una pte i ſlāmatu. ex alia emitit huoē. Iſte pted vita. uiř ꝑ. ys. audiui or. e ecce adicia ſi dies t. ann. xv. n dicas ee. Iſte acq pria. qui; pl luce ho i una hōa orādo qua valeat vna cui. q modi. oroe luce ho. Re. ee. ſic lat i cce biue oroē ſaties huit vi. ee. Et vna retil pl acq d celo vna hōa orā. q. o. āna acquit logo tpē. v i re. v. o qcq; petieitis i oroe cde. ſi; ub. ꝛ Io. petite ꝛaccip. Iſte orad e ꝑ muncla. ꝯmu. qd ꝑ por. fuit. i aere. i ig. i morte. Iacere qde ſic p;. d b. ſco. q e rogaret d. B. fre ſ. vn reliqi ꝛ ea qda nocte v ddis e co ꝯfi ꝛ macgelaret. rogau dn duo ꝛ ꝑ plura. ꝯa. n po. Cui b. b. ait. Pacat tops ds ſoro. q e ꝯ fe. ꝛs dic. Rog. te v acqelaſ. oi ꝛ no. roga. dn m. ꝛ eta au. me. in recad ſi potis. Iſte ig ſic p; d eb puis miſſi i ca. ig. q igs n attig. n ꝯtita. ſ; ſtabat i me. for. lau. d. Iſte i morte v p; d alex. q e vetiſſ admid. caſpio. iug. v ꝑ motes ꝯauget. ꝛ ſei e. ꝛ ſes e loc i mea. Vltio d; e dom ſpu. clauſa ꝛ e todita. v d. q Iatoes tpli iacebāt pcautu tepli. v apuri tp dbi. oſtia tpli. v no. q dbr apui. ad dias laud pdicatoes ꝛ ꝯfeſſioes. Roge

Incip' op' scale · editū a frē J. lobira · ōd' · pdi'.

F

uniculus triplex · difficile rūpitur · funiculus iste q̄ a tria fila · dō · adeclu· ē · fides · spes · et caritas · de qb· ē pr̄tialit' pot' Cde fide · p° uiij · q̄rela occurrit · videlicet ei' indigē̄a · ei' efficacia · ei' pmanēcia · et ei' sufficiētia. Cin digē̄a · q° o · q̄ ē adiuvij · f° ē ichoato mij spual'. Cij · ē illuiato v'tis itellis · uij · ē pfecto nāl' · uij · ē directo affect' roal'. Cp° · q̄ē ē ichoato mij spūl' · nā pfide · aīa xana fac' q̄d · mm · ē dō · uxē · t osee · Spōsabo te m̄ ī fide · Et iij ē · q̄ q̄n lō · p · ofitet' fidē · dr̄ ei · edi' i dom · et c · Nā sic dr̄ i ev' · Q' crediderit et bap° f · saluus erit · vij · scd° · ē nll' op' bon · ee acceptum deo sī fide · uxe · i° · ad eb' · Sin fid' i po' · ē placē dō · Jpa ē fides ē ueld anul' ārgētē · poit' idigito spōse · v' a bus fidē nosca' ee spōsa xī · Cij · ē illuiato v'tutis itellis · Nā itell's n̄ p' attigē q̄ f · f · naz n' pfidē · pp h d' ap' · fides ē sba rez sp'aā · ag · n' apparētu · Ad eb · Q' d ē fides · cdē q̄ n vim · Et io dyo' · Jllud fide auellē a cordib; fidelii · ne uidat q̄ du cāt · v'' dr̄c q̄dā senex ī vitis pm · q̄ī opuit' ocli a v' · tc caut adoxlēdij · aliogn n̄ ablāt ī crauītu mole · Sic dyā si opuit oclos mitis ī oe pr' hiulat hoīē · uxē q̄ hēt · Judic · xvj · Sā son · ecutis oclis · ad molā ccuit · pp q° d' · ix · xi · j h fcīā vbē fcō' · v cruā ōu uiz oclos dextos · c' rcto ccuit q° dxt's oclis ecutis · opuret' simist' scuto · et iutiles fierz ad pug' · Cuij ē · pfacto dsiderij nāl' · Nā sic d' sap · ī pn · pē phy · oēs hoies nās scire dsit · Sz hō n̄ p' pstudi puēire ad scīā · hoz q̄ fides dcz · Jpā dcz q̄ uni' ē dō · q̄ ē remuniator bōz et puito maloz et q̄ ē alia uita i q̄ ulla ē pēa · n̄ idigē̄a · qb' satis alliciam ad bō et uitam mala · pp h dr̄ talia · Just' a ex fid uiui · D' hiis ē nll's phy' · añ aduetu x̄ ē toto co natu potuit cō scire · q̄t p' p' aduēt' x̄ · vnauetula · Et io d' · Reple ē tra scīa dī · et h' fig ē q̄ itell's nr̄ ē ita obtenebr'ē · q̄ ea q̄ sīt maifestā ī nā n̄ p' ispicē · sic is noctua ad lucē sol' · v' hēt · j · ij · oeth · Et fig' ē · q̄ nll's phs potuit potuit pfcē īuenire · et iuestigare nāz uni' minime cāte · vn lē · q̄ q̄dā phs fuit · xxx · aīn · ī solit' · ū cogsceret nāz apis · Cuij · ē · directo affcs roī' · affcs ē hois n̄ rcd' ī bō n̄ cogitū · bō at diuīn cogsc' pfidē · q̄ pfic' itell' · et drig affc; et respic ip; dō · h ex' hē' ī aqla · Re' · ē · q̄ uā aqle ē · q̄ dig pullos s's ul' so lē · et illos q̄ ireuītatis oclis respituit rotā sol' mitt' ī ppos · alios uo q respicē nequīt abiē sic adultos · et sz hē mod illi st' filij dī to · q p fidē ip; ī sua clari' · respituīt · alij uō q respicē ī n' pst ab ipō abiciūt · et sic p; ei idigē̄a · s · fidi · C So q̄re ē · d ei efficacia · hē ē efficacia fides · Jlluīadi · l tnp d' · l iustificādi · l et adoptādi · Cp° q° hē efficacia · illuīādi · Nā ē ut ē · restituit vis' cānis · uxē ī evāg · Q' d vis ū fatia; t' d' · ū uidā · h ex' hē' d' dyo · ariopagita · q̄ ē disputa r et ē pau · pruisit eē' puiā corā eis · et statī ait dyō paulo · Sedi xis huic ceco ī n' dī tui uide · et uidit · ē cdā stati · Sz ne uti' vb' magicis · ē pfecta ī fo' vboz · Jncēs ē · Jn ī x' nati d' vg · cerfixa mortuij · q resurex · et ascēd' ī celu · vid · Rē · pau · ad h ū ois suspito tollat · volo ū ipē ead vba pfeas ī eado fo' · vboz · Tūc dyō ceco v' uidet et stati uid' · et ofell' ē dyō se cdē · C Jt hē efficacia thū phādi q a ē scutū tagliare q̄ ē cedat nos vitas dī · pp q° d' ap' ad eph' · J oib; sumites scutū fidi · vnitas scuti sigat vitatē dic etie · tres anguli scuti sigāt tni' p' · vl' alit' · vij āgul' ē fidē d' pers etni' · ali' d' bois etni' · uij · ē fides x' mediatoris nri · C fides d' · huis q̄ s ī pug spūl' · ex una pte patib' ifer' · ficuz fuit · Sic fides ē cā strenue pugnādi et uīcēdi · h cato ex' · d' militib' alexadō voles ē p̄nceps militie eos aiāre ad bellū · videt exercitū mag' q̄ui dix · Cocdami · q̄ h serō cenabim' ī ifno · et f' aiāti ne illuc irēt pugnāt' et uicer' · Et io d' · B' · Q' d ē q̄ n' optam' et p medios hostes vl' enses · si opōteat declinare tātā misiā et ad tātā celeste glā

n' q̄ mors ē fides uī · h ē uicto · q̄ uic' md' fides n' · h ē q̄ uic' diui tias · d' l' · et honori' · uxē ī · ap · ad eb' · fid · moyses gn̄dis fcs ē · ne gaui' · se eē fi' · fi' · phois · Ecce otep' hōris · mag eligēs affligi ē pp dī · q̄ ī pa' pcī hr̄ iocūditatē · Ecce otep' dliciaz · onoes' diui' · exīas thesauro egyp' ī ppu' x' · Ecce otep' diuitiaz · C Jt hē efficacia trāsfe redi · uxē ī · ev' · si habuitis fidē sic gn̄ synapis · dicetis huic mōti trāsi hic et trāsib' · Nā sic dō · uī · ī po' · ē cdēij · h' ex' hē' · ī ale' · d' q̄ lē q̄ē velli; admōtes caspios · et petiuisse fi' · cap' · x · ē uiū lit' exadīedi ab eo · ipē cogita cā reclusiōis eoz · q̄ s · apete recessisse a dō ist' · uitulos aureos imolado · h' · q̄ arti icludet' eos · Cuq; āgustias uias eoz ob strue' velle · uides laboe; huā n̄ sufficē · orauit dm ist' · v' op' i oplet' Et accesser' ad se iuicē prupta mōtis · et fcs ē loc' īmeabil' · Et uari Josē · Nā q̄ fcūr' ē p fidelib' · si toij fcē p ifideli · C Jt hē efficacia adoptādi · Q' hoīē fi' dī effic' · ad gal · iij · Oēs filij dī estis p fidē · et io ded' eis pot' · filios dī fi' · huis q · ē · ī n' · ē · ag · d' fid ad petrū · Sin fid nll's p' ad fi' dī nu; puenire · et s p; fidi efficacia · Cuij · q° · d ei pmanēcia · ē tā q° nō ē · q fides uī; admorte necīa ē · Nā ī pata n̄ ē fides · s; ē visio clā · ī medi ata · q̄ q° visio differt a fid · sic uide hoīē ī fatie · vl' uide fatie hō' · ī speclō · p° q̄ ē visio clā q̄l' erit uisio patrie · q̄ īmediate vidbim' eū sicuti ē · Sz visio fidi ē enigmā · uxē ī · ap' · vidim' nc · p spec' ī enig' · p fidē ē ablam' · et n̄ p spē · at v' uenit aspect' fatiei · n̄ erit nāa cog' fidi · q̄ videm' ī patā · Cuij q̄ ē ij ē d' fidi suffi' · Cōtiet ei · xij · ar' · los q̄ · xij · gd' · ex qb; spāl' scala cōpōtat · p q̄ ad dm ascēd' · h ē scala q̄ vid' iacob · uxē · i° · vid' iacob scalā · c' cacum tāgebat celū · hāc sca lā illi pcipui artifices ostruxer' · Nā · B' · petr' · posuit · f gd' dicēs · Cdo ī uni dm pr̄ē · o · ē · c · et t · Cij · gd · po' · Johs ev' · dics · Et ī ihm x' · fi' · ei · u · d · n · Cuij · po' · B' · Jac' · geb' · dics · Q' cōcept' ē d · s · s · n · ex ō · vig' · Cuij · po' · B' · Adreas dics · pass' sb' pō · py · ē · m · et se · C v · po' · B' · thoās dics · de scēd' ad if · C vi · po' · B' · Barth · dics · Tcia die resurex' amo · C vij · po' · B' · phyl · dics · ascēd' ad celos · sed' ad dext' pris ōpōis · C viij · po' · B' · mathe' dics · Jn' uetur' ē iudicare viuos et mor' · C ix · po' · B' · Jacob' alphei dics · Credo ī sp; sc; · C x · po' · B' · symō dics · scā eccā cath · scoz cōioē · C xi · po' · B' · thad' dics · pccoz remissiōē · C xij · po' · B' · mathyas dics · Carnis resur' · vitā etnaz · am · Rogeri'.

C fides q̄ē necīa ē · et ea idigem' · q̄ ī oi gn̄e rez · q n' hē · p° · n̄ p' hr̄ is' · Sic q̄ n̄ hēt ignē · n̄ hēt calorē · Q' n' hē florē · n̄ hē odorez et q n̄ hē cor n̄ pot' hrē mai · Et si nō hē fudamē · n' p' hrē parie tes · Et sic p' est maifie necīa · q̄ sī ea n' spes · n' caritas hrē · q̄ sīt v'tutes necīe ad salt.

Magr' volum' ate sig' uidē · J tota scie h' ev' · uij · pn · dscebit · Et s ē malt' · pmutatis · ī · magr' · volu' ate sig' uide · C ij · ē brifie · digtat' · i · viij minuite fig' ī uido · ē gnātē ista · Cuij · ē iusti · eqtatis · ubi Cū ī md' spē exierit ablu' · C uij · ē bniuolē · caritatis · ī · Adolf · colo q̄te · verit mī ei et fig · ppt malitiā h' mdi q̄ mlta ē · d' be' ad x̄ tede re uxē ī · eō · tblātes q nos h' pmuit · q° d' nos ure ōpelle · Circa scala; p q d' be' ad dm ascēdē · pm' gd' q̄ ē necī' ē; xano · ē ille bij pet' dicētis · Credo ī unū · Circa q̄ gdum · uij · osiderare d' be' · s · uni' ecīt' · v'' d' · Cdo ī unū · C ij · pspicacitatē itelligē' · v'' d' · dm · uij · ppetate itellig' · vn' d' pre · uij · sblimitatē oīpo' · v'' d' · opte · C p° g' · d' be' cdē · unitatē ecī' · Dz ē ē · f · q̄ scīt · n' gubnatois · uis pōito at huāz rez · meli' fit p uniū · q̄ p mltos · Nā multī' psidetū īduc' sepe ī sediti' dicessiōē · pp h' cor hois ad h ut bn' gubnet' et re gat' · vna aīa ei ī fūd' · et ppter ecorpis · ad h q̄ bn' ist' actib; cdicet' · p vnū cor reglat' · et fanilia meli' reg' p unū q̄ p mltos · Et nauis meli' p unū gubnatorē · q̄ p mltos · h at maif' appz · ī ciuitatib' et regis et mdo · Silr' ē uidem' ī ecc' · regim' · q̄ toij ecce · uni' sum' potifex pō · et sz hē mod · vn at ds q ē toti' uniusal' cāture gubnato' et re tor · et pp h' d' · Sap · ī xij · oxeth · q̄ uni' ē md' · uij et p̄nceps mdi · q° d' ap' affirmās ait · Siq̄ē sīt dij mlti · et dnī mlti · nob' at n̄ ē n' unū d' s; sic uellz drē · q ī diuinis sīt tres p' · et q̄l; ē d' · g' erit plēs dij · Dicēd'

e q ts p. s. un9 ds e h ts dy. sic fitz assit xana. e ex i isti si.
iueim9. Vide e q i flore. s ta. s. stia. Redole. Et pl'cudo s decetia
ista s ta cum flos. Et i igne iueiut ta. s. sbaigo. Caliditas. e lu
aditas. que tn ta. st un9 igs e ta ts igs. Et s ts p s un9 ts. ppq d
scp. audisti. ds ds ti un9 e. Sz pmo fac s ples ds. qd s pz. Ds e e
vltimi fis ad q o ordiat. finis at e maxi dilig. et pl9 bnis q st ad fie.
Sic sanitas pl9 dilig q medicia. q ad sanita ordiat. Et cor mag dilig q ve
stim. qd ordiat ad cor. fomi tonat. Et cator dz mag diligi q catura.
Q ig ho n cauendo de offesa di iclia ad cata. ia a fine s ostituit e alm
dm fac. Sic ap exeplificat d gulosis dics. qr ds uet e. e glia i ofusi
e h sub e i oi pe mor. iq ho aiut abultio fie. qd ht roe iomi. bo e
ouiti ad cat. q ht roe boi omi. Sedo dbe osiderare pspicacitate
itelli. Ds e sic d. Dan. d. atheaste qd e uide. Ds e e oiu oteplator
n solu e oteplato rex extior. sz e cogita. Ipe e uid e sz oe diffi tpris
qr qt ad di n e pteito. uz futito. sz o nuda e apta q i psiitiali iruet.
Sz cad ex e d babaro q fuiat fuit uitl. Et d mlie q teptabat vir. Tertio
dbe osidine e cde pptetate biuiole. V d pre. Idiuis e e pr aq ois
pmitas nt i celo e i tra. e io h e. qr ds e suma bo. bo at d roe sui est
coicatiu. e sum bo e sume coicat. Sz i catis n p ds summo m coicare
qr cate n ps tota diuita e boita s recipe. Sic pz i mltas ex. Sol e coi
cat clarita s oib stell. Sz nulla p tota clarita recipe. n os siml. Et ciat
sui uasel; n ps tot uin recipe. Ido de discip. n p scia doctois tota recipe. Et
sz hc mod cate n ps recipe tota diuita e bot. di pecipe. Et io fuit oueient
q i ipa na eet aliq p. q totu ee e tota dia bot. recipet. Et h p recipies
p mod ne fuit fili. Et p tbues e pr e sic Idiuis e pr. unx r. Ipe iuo
cabit me pr ms. Quarto dbe osiderare sblimita po. e cde. V d opte. Ipe
e ops e. qr o p opu. e vq. qd n otig d aliq cat. qr po el; cat. dtiat. ad
aliq loc. Sic po. regi fini. n se extedit ad reg ypsi. Eod m depis. Et p sui
nu potificias. n se extedit ad pp pagnor. unx i. ap. D huiq fois st n
e un iudicare. Sz p di n limitat ad aliq loc. n ad aq effez. sz o ecaut.
e o a abt. v e i toto uniuso. e vqz opat. sic a i toto cor. e i qlz pte ei9.
Ie dr ops. qr o p sui aduitorio e amminiclo alti agetis. vl coopantis
qd n otig d alus. Na a n p uide sui oclo. n ablare sin ped. n fab p opa
sin mat. e sic d alus. Sz ds o p. Iux i. Q s audiuit sp; d. aui q osiliari9
ei fuit. Et io dyc aglis vgi. n eit ipo ap dno o. vbu. Et si ds e opc qr n
sbtfug po ei pt pe. qr pcare n e posse sz dfice e cade. Ille e q cad. n p se bn
tene. qd otig ex dfcu pedu. pes at aie e amor. Sic e cor fert ped. ita aia
p amore. Sz e a dflect ad iftiora et cad ad ipa dr h pcare. Et sp3 q pe
n e n cas9 amois e vo. Ds at e imo. e io pcare n p. pp q d i ev. Qis ex
vob arguet me d pe.

Feria v.

Manifestis i voce mo et vltiania i vb manifit ve. di. uni eius. Justo
ev. ag. d qda disputatoe saluat. hita e uidis. Jd q de disputa
do. un9 obic eis. Et s e effes libtatis. i. Cognosceti s vitate. e vitas
libabit vos. n e. stat fuitu. i. ex fac pe fuus e pc. Cuj e. af
fect9 puita. i. Qritis me iteficee. ho. Cuj e dfect9 hoctas. ibi
vos ex pre dy. e. Jlo solu ncu e xano cde unu dm catore celi e tre
e oiu. sz e nece e cde. q ds sit pr. et x sit uer9 fili di. unx r. h e
fili9 mi di. v ista arti. sui istuz gduy po. bts Io. ev. dilect di
discip9. dics et i ihz x. filuz ei. u. d n. Jd q de arti. uns. o. Et s
e bnfi saluatois eo q d Ihm. is e magriu erudtois Ih q d e.
un e puilui dilcois Ih q d fi. ei9. Cuj e dnu platois Ih q d
vnic do n. Ca e g bnfitiu saluatois pp q d Ihm. q i tp saluator
Iux r agli ad ioseph. vocab n ei ihm. ipe e saluu fatiet. pp. s. ap. e.
Sz poss as dice. Si ipe e saluator muni. vr. q mlty dapnat. et
pauca saluat. Et d e q h otig. qr malu otig pp oifaria. bonu
at ex una ca pfca. Sic pz i mlus ex. Sic e d malo sic d plie e sao
plcudo e otig ex pportoe et hitudine oiu mbr. ad h e v faties
hois sit plc. req vt o mbra sit plc. et by ad iuice disposita. et
in dbito colorata. Sz ad h q sit tpis. suffic dfect alic9 ptis
Q a deformitas el; ptis faciei. reddit fatie tpe. Et sic mltis

mois cat dformitas e tpi9 i fatie. Sile e d sao. Sanitas e osist
i omisuratoe oiu huor. vn ad h q ho sit by san9. req. q os huo
res cor. sit bn ad iuice omisuraty. et o mb sit by disposita.
Sz i ifimit. suffic si habuda huoris uni9 vl' ifimitas el; ptis
cor. Na i q cq3 pte cor. ho ifirmat ifim9 e. et dr ifirm9. Sile e
d pc. ad h e q ho sit bon9 et uituos9. req q hat os vt. Sz excess9
h9 opatois fac hoie pccore. v puta furtu. vl' hoica e s d alus
Et sic mltis et dulsis mois oth pc. Et io ples st q dapnat q q
saluat. It h otig ex loco. videm9 e. q q hitat i loco v e ae cor.
et i fect9. d facil corupt e. et moriut. sic q stat i aq balneat e s
d alus. V i ps. Eu sco ses ect e c. Et ali sep d. q tetigit pice coi
qnab abea. loc iste e md. i q os ifmat. eo q nullo p i eo uiue
q y i pc iauut. Iux i. Io. Si dyim9. qr pc n he9. ipi. n. se. e c. Et
io si uolum9 pc euatoe. et ifimit. dbem9 ad loc vn pcessim redire
Sic e fatuit ptissimi medici. q i firmos q i fimtate guat re
mitt ad loc vn uener. et v naty st. Qa loc e pria gnatois. et
e locato onal. et ofuatiuus ipi9. loc at aiar n7a e ds q ab
ipo pcesser. V nos videm9 q ea q ado st ppiqora. st i corup. e sana
Sic o cor. celestia. q nlla altatoe pmut. Ea no q ado distant
sic el a illa i ftiora. et cor mixta. et alta hi mlt vaiat. e corpt.
Et io nos q sum9 i mudo. e pegnam9 ado. mltis pc afficim9 e
maclam9. Iz remaeat possiblitas ad salt. si volum9 medicia re
cipe. e huores prauos pgre. qd fit p pnia. i q ofet g. p q
aia reuitit ad loc suu et sanat. Jlli q mag ado distat. maioi
i fimitate guat. sic dapnaty i ifeuo. i qb; n remaet aliq possibilitas
ad salt. n pgau pst p aliq medicia qr n pst recipe g. et io oi
studio laborare dbem9. v ad loc mz redam9 qr ad h i e dsiderium
dsideri el; cate. vidim e. q aialia reuitut ad stabl. Et uolucs
ad nidu. Et leuia tedit sru v statiq cadela acced vapo ascedit
i altu. n p res qete hre. donec peruiat ad loc nale. Et io nlls e
i hac uita e eq3 sit po vl' dignitatis. vl' hois vl' gle. q psce
i suo aio qetet. Et io h e. qr st ex ppu loc. Sz e aia puenit
ad dm. tc qeta erit. Iux r. p. J pace i id ip do. e re. Et ds. fe
cisti nos d ad te. e sic pz p. Seq sedz. s. magriu erudi
tois. i. i xcp. xpc e i tcp uet. vncto at doce nos d oib. sic d Jo.
i Can. Docet at nos o. q st ad oma vtilitate sui salt nccia. Qa
q qlz i fimitate doce medicia salubre. Sic at i nob e s i fimitates
spuales. s. clpa orgial. mor. et veial. Et qb; i fimitatib; re
liquunt. nb. un9. mali huores. s. dbilitas. mali. e concupi. Et igit
Cot clpa qd orgiale. ordiauit bapti. Cot mortale. pnia. Cot
veiale extrema uctione. Cot malitia euch. Cot cocupi. mim.
Cot igita. ordine sacru. et sic pz sm. Seq. un9. s. puiluz di
lectois. i. filiuz ei9. Sic e i tinitate e pr. ita e et fili9. Sic testi
sacre scp. pbat. Na xpo bapti. vox pris d celo sto. h e. fi. me.
di. i q m bn. o. Et i ps. Ds dyc ad me. fi. m. es tu. e. h g. te.
Et io h e qr i do st pfcoes oiu rer. n dz ado do dee qd ad pfcoe
ptieat. Sz sap. d. i. un. ethi. q unu qdq3 pfcz e. qn p tale
pduce qle ipm e. Sz ipe ds dat i tute gnandi oib; alus reb;
n e g queies q agnatoe sit stil. unx r. Ego q gnatoe alus e
buo stil' reanebo. Et sic ad pfcoe dia req v sit gnato e poes
sio. Sic e uidem9 ex i fisiblib; catis sic i pomo aq pced sapo.
Et a pomo. et a sapore pcedit odor. Et i sole i q ta iueiut
s. na. refulgetia. e caliditas. Na ab ipo sole pcedit spledor
Et a sole. et spledore pcedit calor. Et i aia v e mem9. itellia
et vol9. i tellia q e pcedit a mem. Et ab utq3 pcedit vo. Et cu
iste pfcoes deruet a pfcoe dia. oz q i ueiat i eo. vidl; q a
pre pcedat ut fili9. et ab utq3 v s pc. s. Et sic pz q i do e fili9
Et sic pz un. Seq. un. s. donu platois. s. unicaz dm ni
ipe e ue redeptois st gen9 humanu dnu acqsiuit. pp q mlt
e ver9 dns. n xpc. ad vere e dnm ptim q possit sbditos ab i

pugnantib; defensore et tutori. Sz nullus e i hac uita q suos subditos
ab uno huiore veritate possit ad ofende. Cui ex. legim d quoda
milite q suo regi erat valde dilect et car. hic cu grauit i
firmaret. visitat fuit a rege. Cui rex dix. Confortami. q peta
tis a me quicquid uultis. Cui miles dix. Peto corpis sanitatem.
Rn rex. h n e i mea pote. Cui miles dix. Pmitto vob q do celi q
si me liberauit cultius militabo. Et stati e ab ifirmitate sanat.
hoc qnq iuenit i ystoria alexadri. q cu uenisset ad genosofistas. q
dixit alexadre eis q peterent quicquid uellet. petiert a rege imorta
litate. Q rn. Qd n hao n possum vob dare. et d h dat vos
poscite q uultis. qq; petita dabo. Qd e no hao y qo iure dare
n c regi. cur es tu si morte pibis. huc. illuc currens cu mala
tanta facis. Sic g p; q solus de. vl de ihc xc e q solus pot oferre
immortalitatis bnficiu. Jux i qd ipe d. Ego uita eterna do eis.

Erat pasca dies festus iudeoz. Jh ev.

Erat h numeri. ag d uij. Et p e obsuata legis. i. ascedit
ihc ie. Cuj e cessati fontis. i. Erat at ie pba pi. Cuj ex
fica vocis. i. tolle gbatu t. Cuj e. sutcetia pleb. i. y l; t
tolle gbatum. vl ali p dundi h ev. vidl; v p. pmittat asce
sio. ibi. ascedit ihc ier. Cuj sbiug aspect pietatis. i. h e m
dil; ihc Cuj. add effect potatis. i. tolle gbatum Cuj. sbifect p
fect sitatis. i. vad t apli y. p. et c. Q i ocept e d spu s.
nat ex m vg. et c. no solum est natiu cde filiu; di. s; q d cde
ei icarnatoe. p g. s. nb visibil apparuit. Na ubu di. du erat i
corde pris. n cogscebat y apte tn. S; idut carne huia. te mai
festat e nb. Jux i Baruch p h i tris vis e. ppea d. Jo. i ca.
sua. Qd fuit ab initio. qd uidim. et audiuim. et man nre co
trectauer d vbo uite. h ex. p; i reb; sensibilib; d vbo mo qd a
nb pfert. l; e ubu platum anb cogscat pauditu;. ty n uidet
y tag. S; cu scrib i carta te vidt q tag. Sic q vbu; di. q visi
b
q tagil. fcm e i carne mra fuit q sptum. pp qd dr i Esa
Sume t librum grade. et scribe i eo stilo filij hois. S; q eca
he arti. aq ciauer. Sic Origenes q dix q xpc ad h nat e ut
saluar t mud; hoies. Jsr dix dmones ce saluados i fie mdj
S; q h e g sac; scp q d. Jte maledci i igne etn q pat dya. t a
glis ei. ppt h ad remoued he errore. sa pres addidr i alio
symbolo i synodo nicena dites. q pp nos hoies. t pp nra salt desce
dit d cel. et n pp salt dmon. Et io certa totu istu arti. uij. nb
necia ad salt ponit. Et p e. ob. humilitatis. pp nra salt. desce
dit d cel. Cuj e. mudi puritatis. i. Et icanat est d spu sco
Cuj. e. excellentia dignitatis. i. nat ex m vg. Cuj e biuuolecia
karitatis i. et ho fcs e. Jta e nij pponit nb i arti isto ad
credend. p g est ob. humilitatis. q descedit d cel. Sz ibi
vo noluit he imitari. q uolut potius ppa ututte. et illi esse
imitatores q dix. J celu gscedam sr ast. Et io tales piclo
sissime ruut. et accidit eis sic vaporib; eleuatis i altu. t igti
q p ea dsumi cadut. et vnt sic stelle scitillates iacere. q loc
vltius n iuenit. vn d talib; oug. qd dr pphta vidi ipm sr cecid
et e. Debem g humiliari ex. q pp h d celo descedit. et se humilia
uit. v nos sequam vestigia ei. vn aug. i li. d dor. xc. xpc pho
q assupsit. gessit. doctria mo fuit. Res e valde monstruo
sa ee. si cap descedet i feri. et pedes ascederet sr. Jpe e est
cap nr. sic dr apo. Jsr humilitas e res multu fructuosa. S;
e aspicim i terra. q a do cata e. tra vr ee vilior cata. q ty
q i i fimo e locata. sr o alia ela e fructuosa. Na ab ea
nb mim st quicquid ad uictu huanu neccu ee dignoscit. Sic
frumtu. vin. oleu. Et adh q i inferiori pte tre humiliat q
mag i i fimo collocat. io fructuosius reddit. Q a dvet ire
procede fotes. et duise aq. dlces. sulfuree. et mlte alie q vl;
ad duisas hoium i firmitates. Et arg. aur. lapides ptosi. q vl;
ad hoi opuletia et onatu. Et s; he modu; ho qsi e. volut hu
miliare. efficiet fructuos. et bois spualib; ditab. s. g. q vtutib
pp qd d. i ep. Ja. humilib ds dat gra;. Q a humilitas fac cor con
cauu. t sic receptuu g. Sz sbuo fac cor i flatu. et uanitate plen.
S; qd plen e uno liquore. n e receptuu alti. Q g uult recipe
diuin don. d; p humilitatem descede i imu. Sic e apparet i sensibilib
ex. Si q s uell; aurire aq d puteo. o; q vas dimget. q si sr tea
net. nuq implet. vas isto. e cor huanu. qd d; descede ad ima
p humilitate. v possit recipe dia vtute. Et sic p; p. Seq ij. s. mu
dicia puritatis. i. q ocept e d s. s. Q h. e i diuisa sit opa tri
q salvatoris ocepto spui sco tn attribuit. Qd e. q intento diuit
opatoe. sic q firmat. v det clam vocat pi. et q dat cla; pp uana
glam vocat van. Sz sap. i Ethi. poit tale ex. Q osuit d s boa
pp aq mulie; hitia. et ocup a opleda. y d pdig. s; luxios. S; q
mechat e vetula opuletam pp pecu acqreda. y vocat luxios s;
auar. Et q xpc hac i retoe carne assupsit. v nb miris sbueiret.
q miros fac pplos pcu. et mia spui sco attribuit. io pce d d spu s.
ocept. tam ibi fuit po pris. q stati cor e forait. et diuitati quinct.
i illo momto. e vgo dix. Ecce acilla d. fi. m. s; v. e. Et h y p po
alie cate. q oi cata i sua opoe tps reqrit. sic firmamtu reqrit
die v moueat ab oriete i occidete. Et lua reqrit mse. et sol ani.
Et ho i determinato tpr forit i utero mris. S; i oceptoe d opata e po
pris. pp qd i i stanti ocepto fcta fuit. Jux i. Je. Nouu fec dus sr tr.
Je opata fuit sap filij. q cor sui optime disposuit. q nb d dcet
odiari. Et io spetos forr pfilus hoim fuit. Je opata e g spc sa. q
oceptoe illa imune ab oi pc redd. Qd y otig d aq puro hoie. l;
e aliq nascant sin pc. q sacificat i utero mris. v p; d vgi. q qbda al.
ty os ipe ocepit. q s; seiale roe ab ada descedit. xps at y solu nat
s; q ocept sin pc fuit. Et io d aug. ec sin pc soli di e. et sic p; ij.
uij. e. excellentia dignitatis. i. nat d m vg. Rõ at q d vg nasci
voluit e. q tplex e stat huc ne. s. oiugal. vidual. et ugial.
pm qd stat e bon. ij. e melior. s; uj e pcipuus et optim.
Q cq at e optim do e attribued. io queies fuit. ut d vg nasceret.
vn sic d ea nat fuit q vgitate i nullo minoraui. sic p pate i insensib
ex. xpc e pcessit d uirgi. sic spledo d stella q i nullo diminuit stel
la. Et sic odor d rosa. Rosa e pcedr d spina. et odo pfud ab ea.
Spina qde fuit huana na. Rosa fuit ugo m. q imunis fuit ab oi
pc puctra. Sz ab ista rosa pcessit odor nr. i. salvator. Je sic bal
samu aroala. Balsamu e qd d foritate cicatri opit. et adonat
est saluator nr. q d firmitates pc dsluit. et doctia aiab nris
restituit. et sic p; iij. Seq. uij. s. biuuolecia Karitatis. i. t ho
fcs e. Nullu e tu magnu don p ho a do recipe. sic fuit i. q
fili di ho fact e. h e e illd bnfi et donu. qd i nb karitate
accedit. t ad amore caritatis idue. h e e ipi saluatois icpna.
v nos ad sui amore i flammaret. q sin ea. y p su; puenire ad sua
felicitate. Qd p; tali ex. vidim e i h mudo q cor q st i feri sr gnia
q frigida. Sz i qd e gne. y p sr ascede. y sbaliet et alleuiet
et i qd e frigidu i flammet. et s; he mod cordanim q sr gnuia
q frigida. dbet sbtiliari. et calefi. p igne amoris. amor at i nb
accedit i incarnatione bnfi salvatoris. Na le. e e. q dona iducit
ad amore. et sbtiliati et calefacti potim ascede ad patria celeste
sic e uidim. Similr aq frigida poat i olla. ipa aq gelat q sursu
n ascedit. S; si suppoat igs sub olla fac ea feruere. et euaporare.
et vapores sr ascede. Et sic si cordib nris frigidis suppoat igs
caritatis ea feruere fac. Sz nos uidim q i qd feruet sr seip asce
dit. et p he mod accesi et i flammati ascedim d hac ualle mise
ad locum celestis patrie. Rog.

Assumpsit ihc petru. etc. Jh ev. d q ag d transfiguratoe d. d uj
pri ag. Et p e. oguetia societatis i. assumpsit i. pe.
etc. Cuj e refulgentia claritatis. i. Et transfigurat e an eos Cuj

iiii. ar.

presentia maiestatis . i . ad oculos cologite . m . Cuius . prudentia bonitatis. id est discedentibus illis de monte . post illud necuit dicit . Christus passus sub pontio pylato eciam mori etiam . Istud autem potest beatus andreas quando dicit nobis necessaria est ad salutem. Nam sicut oportuit eundem incarnatorem filii dei ita necessarium est eundem mortem et passionem. Quare sic dicit . b . nisi nobis nasci profuit . nisi redimi profuisset. Sed possunt aliquis querere . que necessitas fuit ut filius dei pateretur tam magna. Et dicendum quod hec necessitas est quia per mortem suam habemus remedium contra mala que propter peccatum omnium sunt in terram . Peccatum quoque quantum ad peccantes iiii mala nobis infert. Nam peccatum tollit locum . pervertit statum . corrumpit affectum et contrahit reatum. Primo dico peccatum tollit locum . Omnis enim creatura habet locum secundum exigentiam forme sue debitum. Et quanto creatura est nobilior tanto locus eius debet altior. Et hoc patet in omnibus creaturis . Differunt enim species creaturarum adinvicem . ita quod due equales inveniri non possunt. Sicut patet in numeris . quia una species aliam excedit . Sicut septenarium octonarius . et sic secundum quod species numeri multiplicantur . ita in altum ascendit . propter quod talis ordo invenitur in angelis . Quia archangeli sunt supra angelos. Et supra archangelos sunt principatus . et supra principatus sunt potestates . et sic de aliis . Hoc etiam patet in corporalibus quia supra terram est aqua que est nobilior terra . Et supra aquam est aer . qui est nobilior . Et supra aerem est ignis . Et supra ignem est celum stellatum . et celum cristallinum . Et supra hoc est celum empyreum . quod quidem est nobilissimum et in summo locatum . Hoc etiam patet in elementis. Nam supra elementa sunt metalla . et supra metalla sunt herbe . Et supra hujus sunt animalia . Super alia sunt homines . Et sic secundum gradum nature . homo est superior in tota natura et in omnibus creaturis . Ipse in medio constitutus verum est appositum. Sicut patet in genesi ubi dicitur . ut presit piscibus maris . et volatilibus celi et bestiis terre . Sed hunc gradum et locum nobilitatis . amittit homo per peccatum . unde in psalmo homo cum in honore esset non intellexit etc. Et ratio huius amissionis est quia peccatum vilificat animam . et ponit in ea temporalium effigiem . propter quod dicit augustinus . quod peccator non est dignus pane quem vescitur. Ratio autem huius potest esse . quia omnis creatura quecumque sit vilis gerit aliquam similitudinem salvatoris vel creatoris admodum in esse . Peccator autem est recessus ab esse . et hoc est facit efficit non . propter quod potius habet dissimilitudinem quam similitudinem . ut augustinus dicit . quia invenit se esse longe a deo in regione dissimilitudinis . Sed per passionem Christi peccatum deletur unde in apocalipsi qui dilexit nos et lavit etc. Namque Christus in passione sua fecit balneum de sanguine suo quo peccatores lavantur . Sed deleto peccato restituitur locus. Et hoc quidem habemus in se sibilibus . videmus enim quod vapores qui subtiliantur sunt in alto . qui non ingrossantur sunt in imo . Et ideo ante Christi passionem omnes descendebant ad limbum . quia non erat destructum peccatum . nec scilicet post passionem Christi per quam peccata sunt destructa et deleta . unde in psalmo uno vero sacrificio quecumque elapsa fuerint deleverit . Sancti patres educti sunt de limbo . et perducti ad celum . et sic patet primum.

Secundo peccatum pervertit statum . Quare cum est ad operandum intendit aliquem finem alias non operaretur . nec perveniret ad finem. Et quecumque movetur tendit terminum . ad quem debeat pervenire . et in ipso quiescere terminum autem in quo natura rationalis quiescit est solus deus . Nam appetitus rationalis in nullo bono creato potest habere quietem . nisi veniat ad deum . unde in augustinus . fecisti nos domine. Et quia homo locum sue quietis diligit . et id quod diligit libenter diligit respicere. unde psalmus . Ad te levavi oculos meos . id est oculos tuos . et ideo natura fecit hominem rectum . et oculos posuit in alto . ad respiciendum sue quietis terminum . unde in psalmo . Os homini sublime dedit celumque videre. Sed peccatum pervertit istum statum . Cuius ratio est quia peccatum est grave . unde in psalmo iniquitates mee supergresse sunt caput meum . propter quod dicit apostolus . deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum . Immo non solum est grave sed etiam tam grave . quod celum non potuit ipsum sustinere . Sicut patet de primo angelo peccante quando statim post peccatum fuit in infernum demersus . postea autem hoc ideo assignatur . Illud enim est gravius quod descendit velocius . Peccatum autem velocissime descendit quia non in tempore sed statim . unde in Job . Ducunt in bonis dies suos . et in puncto ad inferna descendunt . Sed patet quod obiciendum . multi sunt peccatores in mortalibus constituti . quod tamen ad infernum non descendunt. Dicendum est quod homo quamdiu est in statu vie presentis . habet possibilitatem resurgendi . quia secundum augustinum . de necessitate dispensandum est dum est in via . quia subvenit ei pietas salvatoris . Sed si in morte decedit cum peccato mortali . statim in puncto demergitur in infernum . Hoc autem statum sic pervisum propter passionem per mortem suam dirigit Christus . propter quod ipse dicit . Si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum . Quare ergo vult sursum trahi de peccatore ea affigi . sicut legitur de beato ignatio . et de apostolo quod dixit . Christo affixus sum cruci . Et sic patet secundum . Cuius . peccatum corrumpit affectum . Est enim peccatum . sicut humor frigidus et reumaticus . quod tollit appetitum . sic peccatoribus non sapit spiritus sapientie . quia si dulcedinem spiritualem gustarent . omnia mundana contempnerent . unde in augustinus . Gustato spiritu desipit omnis caro . Sed Christus per suam mortem et per modum mortis nostrum affectum accendit . unde in B . Super omnia te mihi amabilem reddit bone Ihesu . calix passionis quem bibisti . opus nostre redemptionis . et iterum modus

passionis . Nam si respiciamus eius pedes uno clavo fuerunt affixi ad demonstrandum quod Christus suum amorem cum nostro coniunxit . Item si attendamus latus suum apertum . ex eo profluxit sanguis quod fuit nota dilectionis cordis . Item si aspiciamus brachia que sunt in cruce extensa . significant quod Christus est paratus recipere peccatores . Item si aspiciamus caput non est sursum erectum . sed inferius depressum . ad significandum quod vult nos exaudire . et ideo prebet suum auditum . unde quod percelui propheta . Inclina domine aurem tuam . et exaudi me . Et sic patet iiii . Cuius . peccatum contrahit reatum . hoc est exigit iram dei vel quecumque peccant puniantur . Pena autem pensatur ex culpa . Culpa autem pensatur de ex parte eius in quem peccatur. Quare magis peccat qui offendit principem quam qui offendit rusticum . Cum ergo peccator per peccatum mortale offendat infinitum bonum . scilicet deum . et preceptum contempnit . pena debita pro peccato mortali est infinita . Sed Christus per passionem suam penam nobis abstulit . et ipse in corpore suo sustinuit . unde in petro . Peccata nostra . id est penam peccati ipse pertulit in corpore suo super lignum . Nam passio Christi fuit tante virtutis quod sufficeret ad expiandum peccata infiniti mundi . et peccata totius mundi . propter hanc virtutem passionis Christi . operatur omne sacramentum . et propter hoc baptismus abolet peccatum originale . et inde est quod sacerdos peccata dimittit . Ex abundantia huius virtutis datur indulgencie . et omnia alia necessaria et utilia ad salutem.

Dominica ii. xl.

Rogamus et obsecramus vos in domino Ihesu ut et vos abundetis . Apostolus paulus in tota serie huius epistole de iiii . principaliter agit . Cuius primum est complacentia mentis . id est Quomodo vos deo placeatis . Cuius secundum est mundicia cordis . ibi . Et unusquisque vestrum sciat suum vas possidere in sanctificatione et honore . Cuius iii . est diligentia fraternitatis . id est et nemo circumveniat fratrem suum in aliquo negotio . Cuius iiii . est obsequia voluntatis . ibi . Non enim vocavit vos deus in immundiciam . sed in sanctificationem . Circa primum . quare . per quod possimus deo magis placere. Videndum est quod facit nos deo magis placere . quod nos deo magis assimilat . Omnis enim creatura habet aliquam similitudinem creatoris . propter quod in divina scriptura dicitur agnus propter mansuetudinem . unde in Ecce agnus dei . Dicitur leo propter fortitudinem . unde in . Vicit leo de tribu iuda . Dicitur ignis propter ardorem unde in . Deus ignis consumens est . Dicitur sol . propter splendorem . unde in . Vobis timentibus deum orietur sol iustitie . Dicitur angelus propter spiritualitatem . unde in . Vocabitur nomen eius magni consilii angelus . Dicitur homo propter ... unde in . homo quidam fecit cenam magnam . Dicitur petra propter suam firmitatem . unde in . Petra autem erat Christus . Et sic nulla creatura assimilitudinem creatoris excluditur . Sed quod magis deo assimilat est caritas . Quare deus caritas est . et propter hanc similitudinem se diligunt deus et caritas . quod numquam ab invicem separantur . unde quecumque caritatem habent comitem et cetera . unde in apostolo . Caritas dei etc. Sed non contingit de aliis virtutibus et donis . Quare homo potest habere fidem et spem . et prophetiam . et scientiam . et alia spiritualia dona et non habebit deum . Sicut peccatores qui sunt in peccato mortali . Et ideo caritas est quod magis deo placere facit . Vnde dicitur de caritate . contingit quod contingit de sponsa . Nam quando homo diligit aliquam puellam . si certum nobis haberet plene cum faciem fedam . non esset ei placita . quia sola facies est quod magis placere facit . Plenitudo autem faciei anime est caritas . eo quod facit eam albam et rubeam . unde in . Dilectus meus candidus et rubicundus . Et hanc rationem assignat apostolus dicens quod certam non valent sine caritate . nec eloquentia nec prophetia . nec scientia . nec fidei efficacia . nec elemosina . nec in tribulationibus constantia . Sicut potest patere in illa epistola . Si linguis hominum loquar. Quare vult ergo deo placere deo caritatem habet . propter quod dicit deus . Ego diligentes me diligo . et sic patet primum . Cuius secundum est mundicia cordis . id est ut unusquisque etc. Ratio autem huius est . quia cor principium est purificata sicut patet in multis exemplis . Deus est principium omnium creaturarum . et quia deus est perfectus . ideo omnis creatura in suo genere est perfecta . unde in . Dei perfecta sunt opera . Item virgo beata est principium nostre salutis . et ideo habuit omnimodam puritatem . et ab ea puritas in omnes descendit . Item sol est principium totius claritatis . et si sol non esset obscurus omnia essent obscura . Item ignis est principium omnium caliditatum totius caliditatis . unde si ignis esset frigidus . omnia essent frigida . Item primus homo adam fuit principium totius humane nature . et quia ipse fuit maculatus a peccato ideo omnes homines per Christum a peccato ab eo descenderunt . unde in apostolo . omnes namque sumus filii ire . Item arbor est principium fructuum . et ideo mala arbor fructus malos facit sicut dicitur in evangelio . Item voluntas est principium omnium voluntatum humanarum operationum . Igitur si voluntas bona est et opera erunt bona . et econverso . Nullum enim est peccatum nisi voluntarium secundum augustinum . unde omne peccatum adeo est voluntarium etc. Cum ergo anima sit principium quarumdam et cogitationum . et motuum et delectationum . et omnium que ab homine fiunt . dicitur in omni mundo . Servari vel dicitur sepius omni custodia serva cor tuum . quoniam ab ipso vita procedit . Quare si esset immunda anima . omnia que ab homine fierent . immunda essent . et propter hoc dicit apostolus . ut sciat unusquisque suum vas possidere . id est animam suam . et cor suum in sanctificatione et honore . Magnus enim honor esset alicui si in domo sua summus pontifex habitaret . sed si ipse dominus aliquis fecerit cor

rupet · ipm summu pontifice expellet · qr nollz i domo secu habitare
et sic domu suu hoie amittet · et sic hz modo · aia e domus di · ex e
habitatore magnu hore ht · s; ppe ipm domu expellit · qr ds dedignat
e peccore habitare · Iux e · n habitabit i cor · subdito peccis · Cuius · e · dili
gentia fris · i · ideo fre ceuciat · Sic e d · sap · i ethi · ho nalr anal
ciuile · et io ad osuatoe ciuilitatis req · v unqsq; fidelite alti cuiuiuat
qr si iuice se fraudaret · n pz ciuil sotietas osuari · e ciuitas periret.
Sz h e o re · Qa nos videm · q hoies mir pl diligt bo coitatis
qm ppu · Et h sign mai e · q hoies p defesione ciuitatis piclo se
exponit · Sz illi q pl dilig bonu ppu q bon coe · n s boi ciues s; po
coitatis pditores · et destructores · qr ex tali puata dilcoe gnat
diuisioes et ptes q ciuitat destruunt · Iux e · De reg i scip di · d · Et
pp h nos videm q alia iiacta nali istictu ducta · qda spali dilige
bo coe ostedut · sic spetes absodet cap · et totu cor piclo exponit · qr
i capite cois vita toti cor osuat · Cuius · e · ocia vitatis · i · illo e uo
cau nos ds · i imu · Nos at videm q oi gne opm siu imai · siu itra
opan q ad op assumit · dicata opa statuit · et unqsq; op ad qd uo
cat e opat · sic pz discendo po offa · v i edificatoe dom · aq dolat
lig · e lapides · alq pat calce · et sic d alus · Et sile appar i cor anal
i q d mbra n hnt eude actu · et unuqdq; suu pfic op · ad qd ordiatu
e · Sic pedes ablat · mani laborat · et sic d alus · Cu g ds nos uoca
uit ad h offm · s · ad omudi · ea e oi diligetia suare debem · qr sic ap
dic · hec e volutas di sactica nra

De eode

Egressus ihc a finib; ill · et e · Tota vsio · istu evag · i · m · pn quiet
Et p affes mte · i · cuise · mi fi dd · Cuij e excessu malr · i · filia
mea · ma · ad ve · Cuij e pcess sapr · et n rn ei vbu Cuij e fructu
pseuan · i mlie mag e fi · e · fiat t · sic uis · v d · e so · qt ualz ista
ta opois · qd ap n potuer · ipa pfec Circa pm nod · e · q filia ista
aia e · dmo uo ac vetat pce e · mat est sca ecca · q omido petit
mia adsbuen · me mfie · Et h pz · q ostt adnas · Q ad fortuna
Q ad noti · Et q ad amicu · Q ad nas qr multe ipugt · Na i
hoie e pug cogitatoni q ptbat aia · Et e pug elor q corupt sbor
Et pug huor q iduc morbu · Et e pug it carne et sp; q iduc
ad pcm · et ipugt q exti a toto unuiso · qr ois eata ipugt peccore
qr ipe i obedies e pceptis di · et eatori sui Et pp h d · Job · q ho
peccor repellr multis mfis · Po at bor e q ois eata fuat mfia;
s; ado data · ho at ista mfia tsg d · Ca e qr oi eata sb ho ostitu
gubnat et reg · et dirig ana · Na at ordiate ag qr ad unu tedit
vn videm q arbor · sp fac eosde fruct · Et igs sp calefac Et yrudi
sp eode mo nidificat · Sz ho gubnat et reg arde · et vo · q hnt se
ad oppoita · s · ad bo · et ad malu · e io ho mfia tsg d · Et ex h uidm
ad ocl · Eq e q ad fonte dnc · bib q · nece ht · n ipediat · e qteq; te
net · n pl bibet · ho at q d cibo et potu recip ad suffia · n e otet · s;
tota die se iggitat · et iebriat · Et qr sic tsg d mfia · iccd imlta mi
sia · Ad h ondedu valz qd adrian fcm eda pho · Cu e e silis eet ho
Qu rndt · qr eet silis aetuo nim · Rose matut · Et pomo nouo · Na sic ae
ui nimis · amodico calore dissoluit · s ho amodico calore febis de
sicit · Et sic Rosa i mane an sol ortu plen ht colore · et pmod ip coloe
ht madu · sic ho i iuuetute ht plen colore · s; i senectu ht palore
Et sic pomu nouu · exti vr plen · iti a vme eoed · e corod · s ho i v
psnti exti appet plc · e fortis · s; iti vmis · i · calo nal · sp eu osuit.
Co sbiace mfie q ad fortuna · bn e eet mis q sp crede · e nuq satiaret
appetitu · et sp bibet · e n p; siti extigue · Sic ho mis e · qr d bois fortu
n ptm acqre q psit ei appetitu reple · Imo qto pl acqr · tato pl ap.
et i hus bois e · oti vaietas · Et pp h d Boe · quie felice toties · h.
Ex hem d alex · Le e · q tuba alex fuit d auro · Eca q phy · queuer
Et un dix · h hei thesauros faciebat d auro · hodie aur thesaur fac
d eo · Ali dix · n sufficiebat ei hei tot mud · hodie sufficiut ei tres
vlne · Ali dix · h hei ipabat oi pp · ho ali impat ei Ali dix · h hei
pbebat tra · s; ho pmit ab ea · Et sic ho tot vaietatib fortue sbic

mltas mfis pmit Cuij · e · mis · q ad noti · qr qtecq; i h vita pficim · ad
modica noti vitatis venim · imo poti · n ve itelligim · Et io h e · qr sic d
sap · i · p · phy · vnuqqz arbitm scire e cas cogscam · Sic quult scie na;
fum · o; q sciat na; igs Et quult scire na; pom · o; q sciat na; arbor
Et s · d uino Et quult scire na; eplaust · o; p cogsce e cas · Cu; ds ca ou
e i h vita n psum eu cogsce · iux e · n uidebt me ho e uiuz · p ons n sae
psu alta pfce · e s ieanem i tebs igra · iux e · os iuoluim tebs Ce ex
hem i bello d barlaa · e iosaphat · le · e i · q sagitari qda · auicla parua
it phylo · capies · e vell; ea occide vox data e ei e dix · Qd t pdeit oho si
me occideis · n e dme vet t iple valeb · Sz si me dimite velles · ta doeu
t dare · q si diligeti osuaes · mag vtulita osequeis · Ille vo ad ei loqla stu
pefes · pmis · q ea dimitet · si h s mada pfen · Et illa dix · Nuq re q app
hedi n p · apphede stutas · V re pdita e irecupa · nq doleag · vbu icdible
nq edas · h ta custodi · et bn t erit Ille at v pmisat ei · ea dimis · Phyl.
g pacere volas · dix ei · ve t ho · q malu osili hiusti · e q mag thesaur
pdidisti ho · E e i uet mo magta · q magtud s oim strutois excedit
Qd ille audies valde e ostat · q ea dimisat · et ea apphede conat.
e phy · Nuc cogsu te fatuu ee · Na ex hus q t dixi nlla; utilt hiusti ·
qr d me · pdita e irecupab · doles · e me teptasti cape · e negas mi it pagre
et imis visceib; magta ta gnde ee edidisti · e e tota ad magtd ou no
valea ptige Cuij · sbiace mfie q ad amicu · amici e i oi statu e nece.
e sic d sap · i pn · gethy · null bn dispoit eligeret uiue oib necis hntis
ad uita sin amica · Sz null e q i hac uita ver psit hre amic · pp qd d · Je ·
vnqsq; a pxi s se custodiat · et i oi fre s n hat fidu · h cadit ex d q da n
arabs · q i morte vocau filiu suu · qres ab eo vtr hret aliq amic · q rndt
se mltos hre amicos · Rndt pr · m fili accipe vitulu · et occiso eo · pones i sacco
vno · et d nocte osurges · vads ad amic t eadore e dices ad eu · amice suc
re m amico t · et recipe hc hoie q occidi i domo t · q renues ad os pges
sile · Rndt · Te pr fili · had vnu mediu amic · tolle saccu e fer ad eu · e
ex pte m roga eu · q sed · ille accep eu · et abscod · h; iuite · Et s p; p · s ·
mfia hois Cuij vided e · d malr d mons · qr · s · ds · eata; sua ta nobile
· i · aia hua · sic ad moib; vexari pmitt · et diced e · q otig · q d rde ·
Cp · e · dispoito eate Cuij · gdito eate Cuij · e ielato aie Cuij · e d libato
resistetie Cp · qd e · dispo · eate · qr s; dispoit · diuisas · hoies diuisimod
opiat · vn q bn dispoit i mite s · et i actib ss · bn ad eod · e gubnat
e ees C ex po abto · G · i dyal · v d q qda famla di · i cenoy · vgin d lges
qda die otu igssa · lactuca aspities ocupi · eaq; sig eas bndre obli
eude momod · Sz arepta a dyab · ptin eecid · Cuq; vexaret · pri equo
initiatn e · Qu mox ortu igss · dya clamare cep · e q feci · sedeba s lactu
veit illa · et momod me · Iubete at viro di ptin exiuit · n ea ulti otige
valuit Cuij · e gdito ne · ql; e eata · ht aliq na; p q opat · Sic ql; arti
fex · ht aliq arte q exeet · Ds at fac · sic boni ds ciuitatis q dimit vnu
q q; artifice opari · s; ppa arte · Ita ds pmitt opari ql; eata · s; ppa na;
Sic tra gmnae · arboes fructificare · aialia gnare · et sic d alus · Cu g
d mões sit i malr obstiati · e osimat · q pse nitut malu opari · Et p p poi
tale ex · Sic eet ds plc pam e alb · eet d lcta ad uided · Sz si s ponet
ds colo nig e d formis · n eet visu d lcta · Et s; hc mod · d moes i suj na
hnet plena na; · s; ppe · tuq p colore s iductu; · na fuit d epata · e de
forta · et io s i malr obstiati · pp qd nitut sp mala opari · e ds i rdu pmi
tit · h; i mltis p dia puid restrigat Cuij · e · iclato aie aia e media e
it boni agl; e malu; · Boni suggit ea q s salutis · Et mal igit ea q s
dapnois · Ho at e libe arbitru hat · p ecq; uoluit assetire · Sz si a
demoe vicat ei sbiugat · Iux e · aq qs sinit e · illi e suus · Io dmon
s tales accip po · Cuij · d bilita resiste · Ita e acit d hoie exulete
i pe · sic d hoie isimo · Q to e ho mag isimat · tato pl debilitat · pc at
e isimitas a · e io ho qto mag pecat · tato d bilior effic · Qa pc qd ppm
n di · mox su · Gg · vn dut doctores · q n p ho i pc mor · diu qa
stc · qn i a cadat · Qa pc d bilitat a · et sic aia d bilitata · mi p resiste
tepta inimia Descedit ad iferos e e · hc arti suu g du · p q d
leu ad dm ascede · posuit thoas · xpo e mort · diuitas fuit ouicta

co͠r i sepl͛c · ꝛ ta͠ i i͠fno · Igit͛ adu͠ edificato͠e · et adisti o͛scens͛
manifestati͠ · o͛be͠ p̄la o͛ i͠fno q͛re · s; q͛ ad p͠sinte p͠dica͠ · iiij · q͛ reda ocē
re · Est p° o͛ ipi͠ i͠fni astro͠e Cij · o͛ ipi͠ locato͠e Ciij · o͛ ipi͠ pnito͠e
iiij · o͛ ipi͠ qtato͠e Cp° · o͛ ipi͠ astro͠e · Circa q͛d scie͠ · ē q͛ ꝯtra mlt͛ o͛ ꝯcoib͛
hoi͠ fide͠ o͛ i͠fno ēē · vñ hoies secu͛ faciat p̄ce · iux͛ i͛ q͛ he͠ · sap · j ·
ꝯsio ē agit͛ reuis͛ ab i͠fis · Et io dicen͛ ē · q͛ s; tradito͠e sac͛ scp͛ · ꝛ rationē
fide͠ · i͠fn͛ ē · Q͛ p͛ ronib; ꝛ auct͛ · sac͛ scp͛ · ꝛ testimoniis plur͛ pbari
Cp° ē o͛ · s · Jdo ē ē iu͛a ꝛ mia · sic ē iu͛a si͠ mia ēēt crudl͛ · Jta mia
si͠ iu͛a · ēēt fatuitas · Q͛ vt͛q; absurdu͠ ē dr͛e o͛ deo · Jg͛ sic deus p͛mia
remunerat bōs i vita eterna · ita retbuit p͛nal͛ pena eterna · S; pena eterna
ñ ē i p͛sinti uita · g͛ o; q͛ sit ali͛ ali͛ loc͛ · i q͛ p͛niat͛ mali eternalit͛ · Et hc
dr͛ i͠fn͛ · h ē q͛d d͛ d͛ i ev͛ · ibi͠ bn͛ i supplic͛ eternu͠ · Jt͛ ōs hoies de
hac uita decedentes · aut decedt͛ si͠ culpa mor͛ et veniali et origiali · ꝛ
ē p͛fca sat͛fco͠ · ꝛ sic stati euolat ad celu͠ · aut ē culpa veniali ꝛ g͛ · et s͛
vadt͛ ad p͛gato͛ · v͛ venalia p͛gat͛ · aut decedt͛ ē g͛ra et obligo͠e p͛c͛ ñē ·
Et sic fuer͛ sci p͛res q͛ descederut ad limbu͠ · q͛ ñdu͠ erat p͛c͛ ñē p͛gatu;
q͛d fuit i passio͠e ꝯ o͛letu͠ · Aut decedt͛ si͠ g͛a et ē orig͛ p͛c͛ · sic pueri q
moriunt͛ si͠ bap͛ · q͛ ñ hnt͛ p͛c͛ actuale · q͛ ñ hnt͛ libu͠ arbi͛ · ñ hnt͛ g͛ra
q͛ ñ sit p bap͛ creati · s; hnt͛ tm͛ orig͛le · q͛d ꝯtrax͛ p carnale generato͠e · ꝛ isti
vadt͛ ad libu͠ pueror͛ · Alij uo s͛t q decedt͛ si͠ g͛a et ē culpa mor͛ · Et
tales vadt͛ ad loc͛ inferiore͠ · Et hc͛ loc͛ sac͛ scp͛a uocat i͠fn͛ · iux͛ i͛ ev͛
ꝯditi ē di · ꝛ c · ē · i · i͠f Cp° · q͛cq; iueit͛ unu; q͛d i se ꝯtieat duo ꝯa
opposita · o; q͛ simul illor͛ iueiat͛ p se · q͛ iueiat͛ et reliquu͠ · s; i mudo isto
sensi͛ · v͛ hitam͛ p͛sntialit͛ · iueit͛ abudatia et i digētia · t͛sti͛ · ꝛ leti · Sati
etas · et fames · Sanitas · ꝛ i͠firmitas · Claritas · et obscuritas · S; s; dt͛; scdo
Celu͠ v͛ ē uita bta · ē loc͛ · v͛ ē abudatia si͠ penuria · ꝛ sic d͛ aliis · Q͛a s; B͛ ·
Ciuitas celestis · totu͠ ꝯtiet q͛d o͛lectat · Ergo o; aliu͠ loc͛ ēē · v͛ o͛ ꝯtrariis
iueiat͛ · s · idigētia abs; habu͛a͛ · ꝛ sic d͛ aliis · Et h͛ loc͛ talib; miseriis re
plet͛ d͛ i͠fern͛ · Jt͛ i ig͛e s͛ due q͛litates · Splēdo͛ · ꝛ calor · S; i celo
ē splēdor si͠ calore g͛ o; q͛ sit ali͛ loc͛ · v͛ sit calor si͠ splēdore · Jt͛
si i t͛ra · ē unu͠ oppositor͛ · ꝛ reliquu͠ · S; iueit͛ bonu͠ si͠ ād͛ malo · et
amor si͠ timore seruili · g͛ o; iueiri loc͛ aliu͠ · v͛ sit malu͠ culpe · si͠
ād͛ bo g͛e · et v͛ sit timo͛ si͠ ād͛ amore · et h͛ loc͛ ē i͠fn͛ · Et sic p͛z isti
ronib; q͛ i͠fern͛ ē · C pat; ꝛ auctori͛ · vñ d͛ i abdia · ij · Dilatauit q͛
i͠fn͛ aia͠ sua͠ · Et lo͛ o͛ dya͛ · Et p; i ev͛ · luce · et i multis aliis locis sac͛
scp͛e · Cōsted͛ ꝛ multis testimoniis scor͛ · d͛ ē · b͛ ag͛ · Q͛ lazar͛ discubēs
ad mēsa ē x͛ · multa narrauit d͛ locis penalib; · Jt͛ i ep͛a · q͛ misit pilat͛
ad tyberiu͠ cesare͠ d͛ passio͠e · d͛ q͛ duo filij symeonis q͛ surrexer͛ t͛pe pas
sionis x͛ · narrauer͛ multa o͛ i͠fno · et quo x͛ · suos īn eduxit͛ · Cjt͛ h; p;
o͛ traiano q͛ b͛ · G · sc͛ p̄cib͛ suscitauit · Choc ꝛ p; testimoniis phor͛
Dic ē ysaac · q͛ hoies ñ coletes iusti͛a · et obscenis actib; dediti · i cely
det͛ sb o͛rbe͛ triste ꝛ tenebrosu; · et erit i t͛rriti͛ sepitna · Cjt͛ · Sene͛
i q͛dam tragedia sua d͛ · q͛ q͛da uidet͛ nerone͛ balneate͠ se · ap i͠fos ·
et misit͛ aur͛ feruēs i fundētes · ꝛ ē uidet͛ chor͛ aduocator͛ ad se ve͠
tu͠ dixit · huc uenite venale gen͛ hominu͠ · O aduocati mi accedite
ꝛ i h; vase balneami mec͛ · ad lf ē s͛t ē loc͛ i eo q͛ reseruamus · ꝛ s͛ p;
q͛ i͠fn͛ ē · C Scdo o͛bem͛ vide͛ · v͛ sit · Et d͛ · q͛ d͛ hoc s͛t p̄les opio͠es
s͛a ysid͛ d͛ · q͛ i͠fn͛ ē i medio s͛ficie t͛re · Et ro moues ip; ē · q͛ sol
et luna i die iudicij stabt͛ i h͛nacl͛o s͛ · Sol i puncto orientis · Et lu͠a in
puncto occidentis · Et io illa s͛ficies maneb͛t totalit͛ tenebrosa · q͛d ꝯpet͛
ꝯdicoib͛ dapna͛ · q erit͛ i teb͛s sempit͛nis Calij uo dicut͛ alit͛ · ꝛ co͛ tet͛
q͛ i͠fern͛ ē circa cētru͠ t͛re · vij · Glo · s͛ illo v͛bo jone · ꝓiecisti me i cord͛
maris · Q͛ sic cor͛ ē i me͛ aial͛ · i i͠fn͛ ē i me͛ · t͛re · Et io h͛ p͛ ēē · q͛
sic dap͛ti · s͛t gradu remotissimi · q͛ lōge a p͛tonib; sal͛ · ita loc͛ dap͛tor͛ ē
remotissim͛ a celo · s; n͛ a celo tm͛ distat · sic mediu͠ t͛re · s͛a p͛c͛ ii d͛;
ē · i t͛ o͛ ē grauissim͛ · oē aut graue tedit͛ deorsum · ꝛ q͛tomag͛ ē graue · ta
tomag͛ deorsu͠ tedt͛ ꝛ sic o; q͛ ib͛ sit i͠feri͛ cēt͛ · q͛d ē mediu͠ t͛re · q͛ sit
g͛ui͛ p͛c͛ · o; q͛ p͛tōres ē mortali p͛c͛o decedētes descedat ad cētru; Cjt͛
ꝯditio loci · d; r͛oe ꝯditoi locati · q͛ unu͠ q͛dq; i ꝓpo loco locat͛ · v͛ p; i cor
p͛e huāo · v͛ oculi locant͛ sursu; i loco alto · eo q͛ d͛b͛ totu͠ cor͛ dirigē

Et pedes i i͠fimo · q͛ d͛b͛ totu͠ cor͛ portare · Et co͛ i me͠ · q͛ d; oib;
mēbr͛ vita͠ i͠flue͛ · Et s; hc͛ mediu͠ āgli q͛ s͛t luiosi p͛g͛ · s͛t i loco sumo
et luioso · Et dap͛ti q͛ s͛t obscuri p͛ p͛ct͛a · d͛b͛ ēē i loco teb͛oso · s; null͛ te
neb͛os͛ loc͛ i mudo ē · ñ mediu͠ t͛re · sic p; aduisu; · q͛ celu͠ ē luiosu͠ · ꝛ
ig͛s · et aer ꝛ aq͛ recipiut͛ clari͛ · et t͛ra i s͛ficie illustrat͛ · ꝛ sic null͛ loc͛
ñ cētru͠ t͛re remaīt tebros͛ · v͛ vocāt͛ teb͛e exteriores · iux͛ i͛ · ligatis m · ꝛ p ·
Ciij · q͛ o͛ ipi͠ p͛nito͠e · Et ē d͛ · q͛ pena i͠fni · ē varia · mlt͛ · Et diuisa · S;
q͛ ñ p͛sīt ea d͛sc͛be͛ tota͠ · dicam͛ aliq͛ ei͛ p͛ticlas · Jn͛ ē i p͛s ig͛ sulfu͠
ꝛ s͛r p͛cellar; p͛s ca͠ cor͛ · Cu͠ ē pena o͛beat i͠fe͠ culpe · s; tria q͛ s͛t i pc͛o
s͛ illa tria s͛t i i͠fno · Jp͛e ē ardor cōcup͛ · feto͛ culpe · Et i ordiato͛ a͠i · ar
dori r͛ · ig͛s · q͛ q͛de͠ sua acbitate i͠ꝯpabilit͛ igne͠ istu; excedt͛ · Et io h͛ ē
q͛ uite ig͛s ag͛ p͛utu͠ ñē · Jlle uo vtute diē po͛ · Jux͛ i͛ p͛s · flat͛ d͛ suc
cendet ea · s · gehenna · s; po͛ di i i͠finitu͠ excedt͛ po͛ ñē · Et io ille ig͛s
q͛ i i͠finitu͠ excedt͛ · h͛ ex͛ hc͛ · Q͛ q͛da scolaris apparuit magistro s͛ p͛isio͛ · ꝛ
excussit vna͠ gutta͠ sudoris sui s͛r manu͠ ei͛ · et ita ea͠ p͛forauit · q͛ s͛p
foram͛ apparuit · Jt͛ sebastian͛ ē ei angl͛s ad aure͠ loqret͛ dix͛ q͛ iste
ig͛s · s͛ se hebat ad illu; · sic ig͛s parietis ad uer͛ · Cjt͛ fetori · pt͛ sulfu͠
Et i ordiatori a͠i · p͛ sp͛s p͛celle · Ciiij · videt͛ ē · o͛ ipi͠ ꝯtraco͠e · Et d͛ · est
q͛ ille ig͛s ē eternu͛ · Et io h͛ est · q͛ sic d͛ · G · ad mag͛ iusti͛ iudicantis
ptinet͛ · v͛ q͛ noluit care͛ o͛licto · ñ debeat care͛ tormto · S; si q͛s dicet
q͛ q͛cq; peccat ꝓpon͛ o͛ p͛c͛ p͛nite͛ · et o͛ p͛c͛ resurge͛ · Et d͛ · q͛ q͛cq; peccat
ponit se i tali statu a q͛ p͛se resurge͛ ñ p͛ · Jux͛ i͛ Sp͛c vadēs ꝛ ñ rediēs
ho͛ ē p se cado͛ · s; ñ p se resurg͛ · Sic ho bn͛ p͛ se p͛ice͛ i puteu͠ · s; ñ p͛ p͛se
o͛ p͛fundo exire · Et s͛ q͛cq; mor͛ peccat · voluit s͛p i p͛c͛ remane͛ · ꝓp q͛
re · d͛ q͛da quaerebat fulco māsilienſis · Cu͠ ē ēēt excellēs · ꝛ mdi uanitat
dedit͛ · dix͛ cogitans o͛ i͠fern͛ eternit͛ · i cord͛ suo · Si poneris i loco deliroso
ita q͛ nu͠q͛ posses recede͛ · t ēēt i tollera͠ · q͛tomag͛ i tali pena · Et sic
dimissis oib; fc͛s ē monach͛ · Et p͛ea ep͛s tholosan͛ · feria · iij ·
Sup cathedra͠ moysi · ꝛ c · Dns i ev͛ hodierno · dat nb͛ salutifer͛ docu
mtu͠ · q͛d q͛d i iiij · p͛ricipalit͛ ꝯtiet · Cp° q͛d scdp͛ obs͛uatia͠ vitatis
ibi · o͛ q͛cq; dixit vb͛ · s · ꝛ c͛a · Cij · p͛hibet ꝯtuti͛ vanitatis · i · s; at ꝯpa
eor͛ · nolite · face͛ · Ciij · ponit · i͛ · scitatis · i · vos at nolite vocari rabi
iiij · Jnfert · s͛ma s͛uitatis · i · Q͛ at se humiliauit exaltabit͛
Descendit ad inferos ꝛ c · Circa ꝯsideratio͠e i͠fni · ad h͛ ꝯside͛ ocr͛ iiij ·
s · diu͛sa h͛itatois · ꝯsonantia nois · Efficacia fortitudis · Et ꝯtine͛ mul
titudis · Cp° ē diu͛sa h͛itatois · hic ē i͠fn͛ · iiij · h͛itato͠es · p͛a uo͛ · ꝛ
ꝓp͛e d͛ i͠fern͛ · v͛ est h͛ita͛ dapnator͛ · et ē i pena sepi͛ · ꝛ eterna ·
Cij · h͛itato͛ d͛ p͛gatoriu͠ · ad q͛ d͛sced͛t aie · q͛ d͛b͛ amacla venial͛ pc͛i
p͛gari · vl͛ sat͛fco͠e comple͛ · q͛ pena p͛gatorij ē i supplemtu͠ sat͛fcois q͛
ñ fueit plene i corp͛e sat͛fcu͠ · vl͛ ꝯsumatu · Et ē i pena sufi͛ · ꝛ q͛l
Ciij · h͛itato͛ ē q͛ uocat͛ limb; pu͛or͛ · ad q͛ d͛scedt͛ aie · q͛ si͠ bap͛ de
hac uita decedt͛ · Ciiij · h͛ita͠ · vocat͛ limb; p͛r͛m · v͛ fuer͛ sci p͛res q͛ de
cesser͛ vs; ad x͛ passione͠ · Differ͛ at iste due h͛itationes · q͛ i libo
puor͛ ē pena dapni eterna · q͛ i eternu͠ carebt͛ visio͠e dia͠ · S; i limbo
p͛rm ē pena dap͛ t͛pal͛ · q͛ p͛rib; in limbo existētib; aderat spes vite
bte · i q͛b; ꝛ lum͛ fidei et g͛e refulgebat · q͛d ñ ad͛e pueris · et s͛a p͛res
i q͛b; mīn͛ o͛ roe culpe fuit · suppmu͠ et min͛ teneb͛osu; loc͛ h͛uerit͛
Et ad h͛c loc͛ x͛p͛s descēdit · Et dr͛ h͛ loc͛ i fernal͛ · q͛ s; situ͠ · q͛ ꝯtimu͠
ē ē i͠feno · Sic p; quo diuisis h͛itatoib; distig͛ · q͛ una dom͛ d͛ ·
Cij · o͛bem͛ ꝯsideraire · i͠fernu͠ · q͛t͛ ad ꝯsonatia͠ nois · s͛a sic d͛ · B͛ · p͛e ·
i ij · Can · Jnfern͛ thartar͛ noiat͛ · Jux͛ i͛ · i tartar͛ tradidt͛ cruciados
Dr͛ at tartar͛ · q͛ i͠trat͛ · Et io h͛ ē · q͛ loca opposita oppositis ꝯuenib;
dispont͛ · Sic p; i p͛te s͛rior͛ · et i͠ferior͛ orb͛ · s͛a p͛s s͛rio͛ ē luiosa
s; p͛s i͠ferior ē obscura · Et s; hc͛ mod͛ se hnt͛ loc͛ felicitas · et gl͛e · Et
loc͛ p͛alitatis · et misie · Loc͛ gl͛e ē loc͛ quietis ꝛ tranquill͛ · Jux͛ · Sed
h͛ ppl͛s m͛s i p͛lct͛e pacis · Sic et loc͛ i͠ferior ē tempestuos͛ · et i͠trat͛
et accit͛ ex pena͠ diuisi͛ · sic dns ꝯpaer ē i͠trat͛ · q͛ ē i pluuia
et g͛ndo · et nix mixta · Et s · q͛ i i͠fno s͛t diuise pene · s͛ iuice͛
succedētes · ꝛ s͛ dap͛tor͛ clamo͠es · Loc͛ ille d͛ tartar͛ · v͛ clamo͠e
at dap͛t · i uenit͛ tale t͛c͛ · Q͛ dam ñ uales portare pena; ordis i

q̄ erat. disposuit iacob ſ'eare dicēs q' n̄ erat ali' īſrī'. Et apparuit ē
mē ſua dicēs. vis experiri q̄d dicas. Q° ſrii. volo. ſubito factus ē ſonus hor
ri'. adeo. q' viſum ē ei q' celū ſcīderet. Et cum ex horrore dficeret m̄r
ꝯfortans eū dixit. vis ad exp'um d' gaudiis pradisi. Et ille. volo. Et
ecce cāt' adeo dulcis. q' oē muſicoꝝ dulcedinē ſuabat. Et ſ' ꝯfortat
i ordīe p'mansit. Jt' iſrī'. d' aīus. q' ſiū ve. i. ſiū tepā. ſl'a oīs pena
ē ī i excellu. ſl'a ī ſūmū frig'. Et ſūmus calor. Q'a t'nſibūt ab aq̄ niuiū
ad calorē nimiū. Job. Jt' frig' erit ī ſſedoꝝ dētiū. ſic d' ī Ev'. Et d' hī
p' nāl' rō aſſign. Cū ē mot' orb' hāt calefacē. q̄to aliq̄ mag' diſtat
ab orbe mag' ē frigid'. Et q' ſp'a igīs ē īmediate ſb orbe. iō igīs ē cali
diſſim'. Et q' aer mag' diſtat q̄ igīs. iō calor ī eo remitt'. Et q' aq̄
adh' pl' diſtat q̄ aer. iō ī ea g'nāt'. Et q' t'ra maxīe diſtat. iō maxī
frig' i tedit'. ꝯ maxīe ī medio. q̄ a celo ē lōgio'. Et ſic p' q' ſūmū frig'
ē ī iſf'no. Jt' ē ibi ſūm' calor. q' ex nulla pte ꝯ exalare p'. ſic ī ſūmo
n̄ ē hīt ſpiraculū. n̄ feneſtrā. ꝑ q̄d d' ꝑpha. poēs eos v' clibanū igīs
Jt' d' acuon. q' ab. a. q̄d ē ſine. et cyron q̄d ē grā. ꝑp carētiā oīū
boꝝ. ſl'a adeo n̄ ſpāt recipe mīa. n̄ a celo p'ſt hr̄e aq̄ lūis claritatē
n̄ amīdo p'ſt eis pdeē aq̄ ſuffragia. Et iō d'. B. Q'd erit ē ſe uiderit
miſſa illa ꝯditō. oī ꝯſolatoē p'uata. Cui' dbē vide' efficacia' forti'. Q'a
igīs ille ē ſit cōpe'. ag' ī ſpīn. q̄d vr' ēē n̄ d'd' nē. q' ſꝫ q' d' ſap. q̄d
n̄ tāg'. n̄ ag'. Sꝫ igīs corpe' n̄ p' tangē aīā ſepatā a cor'. Et iō R. q'
ille igīs ē tante v'tuis. et effica'. q' p' aīā ſepatā a corpe. ꝯ ſpīn alligāe
ſl'a ſic d' ag'. 31. d' ex'. dī. ſl'o ē n̄ ē ꝯ nā ſpīn cor' alligāi ad vīuificand'
ipꝫ. ꝯ vidam' aīā cor' nālit' alligāi. d'moēs ē p'g'natiā. p'o ſ'ſioꝝ de
moni alligat' aqb' ymagib' vū multomag' p'ſt ſpc alligāi dīa v'tu'
igni cor'. v' accipiat ab eo penā ſic ag' d'. Sꝫ ē q̄d ē maioris v't'. n̄ p'
ſua v'tute ligare. id q̄d ē maioris v't'. jdē ē q' nullū cor' p' ligare
ſpīn. n̄ aq̄ v'tute ſ'ſioꝝ uiuet'. ꝑp h' dr'. q' igīs corpe' ag' ī aīā ſepatā
n̄ v'tute ꝑpa. ſ. altando et ī cinerādo. ſꝫ ī qr̄e ē iſtrūm dīe iſt' iudicati'.
E° ex' hr̄t' de baculo regis. Q' ē mittit' ad aq̄ nobilē cātād'. n̄ cātat ip'
ſ v't'. ꝑpa. ſꝫ ag' ī ſtutū regis. Et ſic ꝯtig' ꝯ d' q'b' iſtro q̄d ag' v'tu' p'ncip'
agētis. Sꝫ calor nāl' ꝯutit cibū ī carnē. n̄ ꝑpa v'tute aīe digētis ypo
nis. q' d' ꝯtin' mltitudis. quō potit' recipe īnuābles. Et iō h' ē. q'
ē rotūde figē. q̄ ē capaciſſiā oīū figaꝝ. ꝑp q̄d d' ys. vall' pfunda et
dilatata. Jt' ex pte dap' q' colligabūt' ad īuicē. Et d' h' hūt' mlta te
ſta' ī ſcp' dīa. ſl'a d' d' ī Ev'. ligatiſ maīb' ꝯ pe. m. Jt' ys. Cōg'gabūt'
ꝯg'gatoē vni' faſcis ī lac'. Et d' ī Ev'. Colligite p'ci. ꝯ alligate. fa. ad. ꝯ
ſl'o'. ē. q' notāt' d' faſciclos. q' ex diuſis g'nib' pctoꝝ fiet diuſi faſci'.
Sic ē d' d'ſcis. q' vſurg' unuſq'q' ī ſ ord'. ſ. ap' ī ſ̄ome ap'. ꝯ ſ d' alus
ita oēs ptōꝝes q' erāt īſimul vnognē pc'. erūt ī uno faſce oſſcti. ſl'a de
oīb' vſurus fiet un' faſcicul'. et ſic d' alus fi'a. iiii'

Ecce aſcēdim' Jerl'm. et filius hoīs trā'. J tota ſerie h' ev'. iiii' pponūt'
Prī' eſt prudēcia passiōis. ī. fili. ho. trā'. Cui' ē pheīa. passiōis. ī. dic
v'bū duo filii mei. Tr' ē ꝯſtātia passionis. ī. poteſtis bibe'. ca. iiii'
ē prud'a ſaluatoris. Jhc' ā uō'. eos. Deſced' ad īferos. p' q' ūſū
ē de ꝯdcōib' īferni. et ad q' pre' x' deſced'. ſl'e ꝯ ſ̄diū ē. q' x' ad īfna
dſced'. R. ē. q' h' q̄dr'. rō aſſigt'. Prīa ē amicā nāl'. Tr' ē iſt' g'nāl'
Cui' ē victoriā t'hūphal'. Cui' ē. ī. exeplaris. Prīa rō ē amicā nāl'.
Lex ē amica' requirt'. q' amic' dbeat uiſitare amic' ī t'bla'ne. v' ſap. j. ix.
Ethi. q'rit ut' hō dbeat uocare amic'. qn̄ ē ī ſtatu pſp'i'. vl' aduſitati'.
Et. R. q' mag' vocād' ē amic' ad pſp'i'. et iō h' ē. q' ē amic' ſit alt' ipe
hō. dꝫ dilig' amic' ſi' ſeipm. Et iō qn̄ amic' ī pſp'i' vocat'. pſpitatis
gaū augmētat'. q' hō d' pſp'i'. q̄ h' ē gaud'. q' uidꝫ amic' ſuū ſ' cō
gaudē'. J aduſitate at'. n̄ dꝫ amic' uocare. n̄ aduſitas ſi' excellat. ꝯ
p'ſit ſiū mag' anguſtia amici. ei' adiutorio releuāi. Et d' at' ē de
eūtib' ad amicos. mag' at' hō dꝫ ire ad amic' tpr' aduſioī' q̄ tpr'
pſp'i'. ſl'am tpr' pſpitatis dꝫ ire remiſſe. ne ī cīut aq̄ īfamiā
male opīoīs. vid' q' vadat ꝑp aq̄ utilitatē. J aduſioē dꝫ ire pmp'
q' ē aduſitas ſit q̄da pōd'. ē amic' uidet amic' ſ' ꝯpatiētē pōd' leui'
portat. Sic p' tali ex' q̄d ꝯ pō ap'l'. pōd' ſi ab uno portat' p'tius
mult' grauat'. ſi uō a duob' portat' facili'. Tr'tia rō ē q' hō ī aduſi'
exiſtēs. vidꝫ amic' ſ' ꝯpatiētē. Sꝫ ē hō cogitat ſe hr̄e amic' ē valde gaudi
oſ'. Cū ā grā. et ē'a. oppāt' maīt'. eſt. q' pſītia amici ī ēa dimīui
it'. Cū g' x' fuit amic' uer'. q' d' fidl' ē. ꝯ abſꝫ mag'. et amic' fidl' ē
pt'ō fortis. ſic d' ſcp'. Cōuc'tes fuit ꝯ legi amici' ꝯſonū. v' ipe amicos
ſuos d'tētos ī iſf'no p'ſ'ſt' uiſitaret. et h' ē q̄d petebat ꝑpha. Jlluiare hīs
q' ī teb's ꝯ e'. ſl'a pſītia ſue diuinitatis expell't teb's obſcuritatis. ꝯ h' ē q'
ipi ſcī petebāt. ſic d' ſcp'. oſtēd' nb' d' luc' miſatoī' t'. Tr' rō ē iu
ſtitia g'nāl'. juſti' ē cōit' reqr'. q' qn̄ d's p'āq' ī maleficio d'tinet'. q' cū
ſoluit' p'ciū. acarce' abſoluit'. Sꝫ ſcā pres d'tinebāt' ī carce'. ꝑp c' huā
nē. Sꝫ ī x' paſſiō' fuit ſolutū p'ciū pillo pc'. q̄d q̄dē p'ciū n̄ fuit aug'
vl' aurū. ſꝫ paſſio ſaluatoris. et iō reqrebat' v' ſic ipe p'ciū ſoluit. q̄d nulli'
ali' potuit ſolue'. ſ' pſcipm eos educet. et h' ē q̄d d' ꝑpha. tu q'ꝫ in
ſā. tuo. edu. uic. de. in quo n̄ eāt aq̄. ipe ē portas eras ꝯ uectes
ferreos ꝯfreg'. q'b' āt'q pres d'tinebāt' capti. Sꝫ h' q' vti' aliq's dap'.
eduxit. Et. R. q' nō. q' ulli q' ſt' ī iferno illo īfioꝛi ſt' ꝯfirmati ī odio. q'
odiūt dm̄. et odiūt ſeipos. Dm̄ q̄dē odiūt. ſic d' ī apoc'. q' mādu. li'
ſ' ſ pdolore. et blaſfēāt n̄ dei celi p' doloꝛib' ꝯ uulnib'. Odiūt at' maxīe
id diſplicet. q̄d ſic p'. ſi g'rat' q̄ uirtute d's diligat. maīf'. ē. q' tō pl' di
lig' ca'. ſꝫ odiū oppō' cā'. g' ſi ad cā' mag' affic' odiū pl' abhoiat' ꝯ ſ d' alii
q' cog'to vno hioꝝ cogſcet'. et reliquū. v' ſi hō max' tiet morte. max'
dilig' uitā. q' ſic mors oppō' uite. ſ' amor oppō' tiori. ſ. ſuli. ſꝫ n̄ ē q' ue'
nī ītū v' munici dī a d' recipiat bn̄fi'. Et iō R. q' nulli' d' ī f'no īfioꝛi
fuit extract'. Jt' hiūt odiūt ad ſeipos. et ē odiū tū ītēſū. q' fili' odit pre'
et eo'. Le'. ī vitis prm. q' q̄dā uſurari' duos filios hiūt. quoꝝ alt' remāſit
ī ſclo. ē pre. alio religioē ītrāte. Sꝫ p' modic' tpr' mortu' ē pr'. ē ſucceſſit
fili'. et n̄ p' mult' tp'is mortu' ē fili'. Audiēs at' h' ille. q' ī religioē erat
rogaui' dn̄m ut aliq' ſcire p'ſ'ꝫ d' ꝯdcōib' pris ꝯ f'ris. et rapt' ad īfn'. uīde
eos uidebat. et dū dilig'et' iſpicet'. ꝯ ſ dicebat' d' uno puteo īflāmati
et litigātes ꝯ ſ ad īuicē maledicētes. pr' dicebat filio. maledc'' ſis fili
q' ꝑp te vſari' ſum. et hāc penā ī ciuī. Fili' at' eo' dicebat pri. fili' maledc''
ſis tu pat' mi. q' tu uſur' n̄ exegiſſes. ego ī ſte n̄ poſſediſſe. ꝯ ſic hāc penā
n̄ hr̄e. Jt' nulli' extract' fuit d' pg'ato. q' ē illi q' ſt' ī pg'ato hāt actuale
pctm̄. dbet ppenā ſiſile' pg'ari. et ſic pg'ati d' pg'ato exire. ſl'ec ꝯ d' limbo
puloꝝ aq̄ extx'. q' ulli ē n̄ hiūt bap'. n̄ ſ' cō p fidē ꝯuiti. ꝯ ſic n̄ poſſe
bn̄fi' diuini pāticipare. Relīq' g' q' ſolū limbū prm expoliauit. ꝑp q'. dr'
ī Oſee. Ero mors tua o mors. mors' tuus ero īferne. q' ī ferni' amorſit. Jlle
ē q' mord' pane. n̄ tot' abſorbet. ſꝫ aliq' pticl'ā abſcīd'. Sic x'. n̄ oēs liberau'
ſꝫ tm̄ ſcōs pres q' erāt ī limbo. Cui' ē victoria t'hūphal'. Tr' ē pfcte d's
t'hunphat. n̄ aliq'. n̄ ſolum ꝯ uīcit ī capo. ſꝫ qn̄ aufert ei ſedē
reg' ſui. et domū ſuā. Sꝫ xp'c vicit dyā' ī deſ'to uit' d'. te relīq' eū
dya'. vicat eū ī cūce patiblo uit' ī. ſl'e uidet' ē nūd'. nc' pn. m. h.
ei. fo. Et iō v' pfcte d' ipō trihumphāet. voluit eū uicē' ī iſf'no ſic
ī ipi' reg'. Et iō dſced' x' ad īfni. et ligau' dya'. et abſtul't ei p'dam
juxt' ī. ad Col'. Expolians p'ncipat' ꝯ po'tes t'nſduxit ꝯfidet'. Et iō nullis
excuſāi p' q' ꝯfiit inimico. ē uinc' ſit excuſat'. ꝯ ī po' oblitae.
q' ſꝫ 6. dbil' ē hoſtis. q' n̄ uincit n̄ uolutē. Cui' rō ē. ī. exeplaris
Deſced' g' x'. pbedo nb' ex'. v' nos frēq't' deſcedam' ꝯſiderando penas
etnas. h' ex'. videm' ī reb' cauilib'. videm' ē. q' hoies h' moi caui' ſibi
a maleficiis. ꝑp penā t'pale q̄ timēt īcure. mlto at' mag' dbr' cauē ſ ꝑp
penā īfni. h' ē pene ꝯſideratō retrh't ape'. Juxt' ī. memorare nouiſſia
t'a. ꝯ ī etn' n̄ pcab'. Duplx at' motu appiquam' ad dm̄. ntrētu. ꝯ ī pl'ſu
ſic d' ſap'. ī. ſ. ph'y''. v' ſt' ui'. ſpēs mot' violētiī. Tiahim' ad dm̄ ꝯ
ſiderādo etnā felicitatē. aglo'ꝝ iocūditatē. Scōꝝ ſotietatē. Et oīū
boꝝ fertilitatē. Lōīa ī celeſti patria ſt' abūdāt'. Jt' iui' ad dm̄ īpulſi
ſic lapis tēdit ad ſig'. ē apitiētē īpellit'. Cōſideratō at' pen'ꝝ īfna
liu' īpell't nos ire ad dm̄. q' ē ille pene ſit horrī'. h' eas nālit' fug'.
ꝯ q̄tomag' ab eis fugim'. tātomag' ad dm̄ appiquam'. h' ex'. h'ꝫ d' q̄dā
ſcolāi q' valde deliciat' erat. et ī tm̄ timebat religionē. q' n̄ ſ'oes. nec
ad d'eo audire volebat. timēs ne cor ei' flectēt' ad religioē intrand'.

Tcia a die qda frē ꝯfratres ei⁹ visitaūt eū · ipse ē statī monuit eū q
n̄ loqrent ei d deo · Ille libent audit · n̄ d lic uita · p plures alias locutōes · cū
fr̄ lectū ei⁹ vidisset pōposū et delicatū · dixit illi cū eēt in recessu · karme da
te m̄ licentiā dicendi unū v̄bū d deo · q̄ obtinuisset · ait · Rogo uos · q cū hac
nocte estis in isto uro lecto · cogitetis q̄ lazari fit in inferno · q noluit lazare pauperi
Ille lazarum · Cui ille · Q̄s lazarus · uel lazari uestis · Sbi te sustinet tunica
et vestium t eam · Et sic egresso · ille posito in lecto · tamē de lecto illo sollicite co
gitauit · q n̄ potuit dormire · nisi gessisset · dixit ordine fratrum predicatorum intrauit · h Bo.

Homo quidā erat diues et induebat. Dñi i h ev̄ festas **fria · v ·**

De diuite epl̄oe · nisi pn · admirati edificatoē · post Cp̄ · ē excess⁹ ꝯdelitas
i h̄o qdā · ē cdelitas ostēd eā lazarū videre C ij · successus uarietatis i. fēz
ē v moret vidit · nisi ē · cruciat penalitatis · i · miste lazarū in sinu ap̄
Cuij ē affect⁹ carnalitatis · i · Rogo g te ut mittas la. Descēdit ad inferos
postq̄ dēz ē d inferno dd ē d purgā · Circa qd nisi pn qrant · Et pn. de qualitate
loci C ij · de vehementia supplitij Cuij · de ꝯplacentia ai · Cuij · deffitientia
bn̄fitij · Cp̄ · qd de existentia loci · vidēl; utr sit aliq locus · i quo aie p separatione
purget · et dd · ē · q sic aīa ē hēt ꝯuenientiā c corpe · uni sic cor p infirmita
tam · infirmatī et morit · aliq cura n ualet vl alie medici vl medicine
Et p infirmatī aliq infirmi · q d facili curat · sic aīa p decidē curata cū
peccō mortali · vl ueniali · pe quē mortale ē infirmitas ad mortē · q n sustin
gus · n aliq cura p curat · q n ē · n ē re · pp qd qdā fāt mulier
ē sanaret aḋ d latio · et audiret Remitati · q in f nlla eet uo · Dixit
n̄ ē ibi bonū pigri pone · a q n p hō recipe · It p decedē c pē ueniali
sz pcatū ueniale p pgari · s n inferno · q in n pgat · n q i celo q in nullo
affligit · Ergo relinq q sit aliq locus i q ueniale purget · et hic uocat purgato
N q · d · ap · Saluab at sic q per ignē · P illi q decedit c ueniali hnt duo
· s · grām di · et pē veniale · s; tal n p descendē ad infernū · q hēt gr̄am · n p
ascendē ad celū · q hēt culpā · q ad ascēdendū prit ipedimētū · o; g q
tal aīa alī recipiat · Et ille loc⁹ s̄i scds dr purgato · P in dia h
reqrit · v cl pa ordinet p pēā · v q peccauit puniat · Et ille q de pē
ueniali ē ꝯfess⁹ et ꝯtcē · sz satisfcōe obitum n pfec in mdo · req q eā
pfitiat i pgato · et h suppoit sēp dīa · et fides asserit xana · Et hat
fre i revelatoēs diuisis · Sic pz de pgato · Sca pars · C ij · q · de vehe
mitia supplitij · vtr · s · pēā pgatorij oē pēā excedat tpalē · et dd ē
q s · sz q d ag · nich ē i mdo tā penosum qd cogitari vl audiri pt
qd pēā pgatorij n excedat · Et io h ē · q i pga · ē dupl pēā · s · dāpni
et sens⁹ · Dāpni qdē q ipedu̅t amisioē dīa · q n ē osiderat⁹ · v q̄to
ad o ē mag osiderat · tāto puari eo ē mag tribulē · pp q d qdā · q mag
vellz eē i i fno et uidē dm̄ · q i celo · et eī uisione puari · It ē pēā
sens⁹ · q ide ign⁹ q ē i pga · ē i inferno · v d · G · q sic eode igne · aurū ru
tilat et palea fumat · ita eode ign̄e · et impi cruciat · et i t pgat · Sz
i h ē diffia · s · i effitu · q ign⁹ inferni tm cruciat · s; n pgat · Sz ign pga
torij et cruciat et pgat · Sz h dia n ē ex pte ign⁹ · s; ē ex pte eoz q st
i igne · Nam illi q st i inferno · n hnt aptitudine v pget · Illi u q st
i pga · st ita dispoiti · q posst igne pgari · h ex appar; i sensib · Nā
dr poat i eode igne · aurū · et lapide · lapis qdē calefit · et nig scit
sz n pgat · aurū u pgat · et albesci · P cum oīs dolor sensibil · sit ab
aīa · q cor mortuū n sentit · et aīa sit sba spūal et simplex · q n ē
i pga · n p pati fm parte · s; fm se tota · s; pena qto ē unuisa
lior tanto ē maior · mag ē affligerēt hō · si totū cor ei⁹ cruciaret · q
si una ps tot · P sile ē d pēā q patit aīa separata i pgā · q d pē q pat
i mdo · Sic d hoie i hernia · q amato · aīa ē exuta ē sic hō i hernia
Et sic pz quō pēā pgatorij excedit oē pēā h mdi · h cadit ex illi⁹
q eleg duob; dieb; stare i pga · Cuij · ag · d ꝯplacentia ai · vtrū
s · illa pēā pgatorij volūtarie sustineat · Et dd · q i illa pēā duo osiderāt
p · ē · q ē afflictissima · et sic displicet vol · sic pz i cor medicina · q igit
ē amara n placet · s; igit est sana acceptat · et pēā ptm̄ solut
P · p pati · q h i pcissione vulnis · passio ē mbri putridi · igt ē
dolorosa dr esse i uolūtaria · Sz igit ē ꝯfuatā sanitatis toti corpis ·
volūtarie ē accepta · Et pp hāc volūtatē medic rogat et remunat

Et io dr eē volūtas mixta · Sic exēplificat fap · i ethy · d piectre
mitiū i mare · Nā ipā piecto igt est mitiū pdito · mult displicet
volūtati · Sz igt ē salutis occo · volūtas acceptat · Cuij · q · d effica bnfitij
q hēt hō ex pgatorij poitoē · et osideratoē · Et dd · q mag ex hec
ꝯseqm̄ vtilitatē · Nam qdā a pcc · desistit amore vtutis · et ex iudi
saluatoris · Et ex osideratoē pmij celestis · Qdā uo solū peccare desi
stit timore supplitij · iux i · Oderūt peccare boni amore vtutis · Oderūt
peccare mali timore pene · Sic pz i ꝯsiml ꝯsuet · legis ē lator fac
poni patibla i pub · i qb; hoies cruciet · v ex eoz aspectu hoies amale
fitijs retrahat · Et sic ꝯsilr ex osideratoē pene pgatorij · Dic ē
qdā aglic mag i ethō · q uidt qdā hoie qui fuat i pgato bij pat
eij · Qui ex horrore eoz q uidit ibi · n erat i mdo h qd eū pz leti
ficare · s; sp fletis i cedebat · et q mortuus i t hoies appareāt

Homo erat pr familias · et ē · i h ev · de loq parabolas **fria · vj**
i quo qd ev · nisi poddie describūt · Et · p · ē · exhibi bnfitij
ibi platau · uineā · C ij · ē pretinto malefitij · i · agricole at · app.
Cuij ē i qsitō osilij · i · qd fatiet de agcol' ill · nisi · excento iuditij · i
io auferet auob regnū di. Tertia die resurrexit amotus
hec gradu; sui artic · pos · b · Barth · Nam sic necu; ē nob q xp̄s
mortuus fuit · i · q amotus resurrexit · Sz qred ē q x resurrectoē
sūā vs; ad gnale resurrectoē n distulit · Et dd · q h fcm fuit · q drua
roē Cp · pp ex bonitatis C ij · pp firmamt vitatis Cuij · pp stbi
scitatis · nisi · pp obiectu; felicitatis Cp · dico q noluit differre
sz tcia die surrex · pp ex bonitatis · Sic ē ipse tcia die resurrexit
amotus · ita et nos tcia die a pccis resrgam⁹ · Nā qcq; ē i pcc mor
mortu iudiat · pp qd d ap · Surge q dormis et exsurge amotus ·
Tres qdē dies st · Cōtritō · Cōfessō · Et satisfcō · Prima qd dies ē ꝯtritō · Sz
dicē aliq · Nō possum ꝯteri · n possum de pccis flere · Et dd · q flet fre
qnt pcedit ex cor ꝯplexioē · Inuenim at q qda ex nali ꝯplexione
st pni ad vitia et qda ad uirtutes · Sic colerici ad iram · q pp mo
tū colere d facili irascūt · Ira ē appetit vīdce · Sanguinei at st
pni ad letiā · pp abūdātiā sanguis · Flegmatici ad accidiā · Melā
colici ad luxam · pp vehementiā mot melācolie accense · c ipetū n d
facili p hō ferre · Nam tnn accensa vehementia ardet · Et dd · q i des
poitoe nali · n ꝯsistit mitū · n; dmitū; · i f laus · n vitupiū · n i
q ex ea volūtas i clinat · Et sic eeli ꝯtritō ꝯsistit i volūte · Q eq; n uult
bn de pccis sit ꝯterij · dz dolore hre i vol · v n sic placuīt ei peccare
sic ei displiceat · q peccauit · Ex dolore at dz clamare sz ex chana
dies · filia mia · et c · Et q n possum a pcco resurgē eripe me t
d · et erue me · Ex clamore at excitab calor spūal i corde · sin q hō
n valet resrgē · Sic ē uidem i reb; nalib · q mortificat p frig · sic
spine · arbores · et scia tre · q d ē calefiut resrgē i capiut · sic uidem
q spina pducē rosas · arbor flores · et scia tre · i capiut gmiare · Sic
et aīa si uult a pcco mort resurgē · dz calorē spualē i se excitare
et iste calor sic excitat pruocabit fletū fructuosū · Sic ē uidm q
q posit lignū viride ex una pte i ign · ille calor tang ipm · ex alia
pte fac eū spumare · Sic et calor spūal · ē i cepit tangē aīa pccoris
fac eā lamētablr lacmari · h ex he i magd · C ij · dies · ē ꝯfessō ·
Nā sic ꝯting i medicinā cor · q dat medicina v expellat mali hūo
res · ita p ꝯfcōe · q ē amara et dura · dz hō expellē malos hūores
pcc · ita n nll⁹ mal⁹ humor pc remaneat i aīa pccis · q pp sit
ipā aīa ifice · Et io ꝯfessio dz eē nuda et integ · nuda qd v pc
nullo velaie v bor cohopiat · q lt ti qd st sites ill q resituit pan
nos ueteres · q ruptiās ꝯsuit · et sr carduy duct · q pil eleuaty
cohopuit · Talu; ꝯfessio · n ē nuda s; poti⁹ coopta · It dz eē integ
adhoc v sacdos possit debitum rem adhibē · Nā a rem requit
accidia · et a aua · Nā accidioso iūgi dz v pficiscat · limina
scōz visitando · h at n pbet auaro · et sic d aliis · Et io qcq; vult
pfcē ꝯfitī · dz d integli pe pferre · Cuij dies ē satisfcō · Circa qd
ē sacd · q p q l; culpa mortali · dbet hō sustinē pēā etnā · Sz ē qs

peitet vīte ɔtrōis. et dī lībtate. pēā etna mutat ī tpale. et
vīte clauiū. ad uilla tpali remitt. Reliquū at pene dī pūites
soluē. aut gē. ī h mdo aut ī pgā. Sz pēā pgatorij ē minus
amara. melius est g q ī hac uita soluat. q̄ q ī pgā puiat. Sz
q hoies sclares pēā pgatorij ñ attedūt. neglīgūt soluē ī hac
vita. Istis at ɔtig qd leg dē q̄dā ceco. q veies ad q̄dā horrīle
pcipitiū. qd transire ñ potat. ñ p q̄dā ponte valde strictum
pungebat puer ductorē suū audact' trāsire. Sz ē puē ullo
mō trāsiret. ceē ponēs puerū sr collū suū audact' trāsiuit si
gnata ī via pōtis a pueō. Et ipe iō q ñ uidebat pic. ñ timebat.
Ita q ñ cogitāt illas penas pgatorij ñ timēt. et sic pz. pīo. ñ. ē.
firmamētū vītatis. Scdo ē restirpatiō. ñ fuiss' ēditū q fuisset
mōtuus. Ipē simultam distulisset. discipl' ñ remāsissent ī fid. q ei
ex timore reliqrūt. et sic nulla fuiss' vtilitas ī passiōe xi. ē tñ
tota nrā salus ex x mōte ɔpēdat. q sz ap. mortuū ē ppē nrā
Et s. d. ñ nb nasci pfuit ñ redimi pfuiss'. et iō tcia die resur
rexit. q h ɔtig ppetatib; dic pō. Sap. ⁊ Justic. Nā sap dī dictat
q v ñ ē culpa. ñ dz ēē pē. Sz ixe ñ fuit culpa pē orig. g ī eo ñ de
buit ēē corrup ī carnatōis. Ipē iustitia dī h obsuat. v v ē mitū. ī
sit ɔ pmiū. s; ixe fuit mitū sūme hūilitatis. q usqz ad mōte
se hūiliauit. et iō ɔueniēs fuit. v ei daret pmiū resrtōis. uīx ī
euglio. q se hūiliat exal. Ipē pō dī clamat. uīx ī. Dedit uoci sue
uocē vītis. filij at sentiēs uītute istī uocis. statī resurgē. et iō assilat
leoni. Dr̄ ē q leo qū nascit trib; dieb; manet q̄i mortuus. Sz tcia die
pr eius mittit sr eū rugitū. et statī appet viuus. Ipē tcia die.
resurgē. roe pfctōis. Nā dī pfcā sūt opa. Ipē oīa at ɔbuit ēē ei rō pfcē
pfctio at ɔsistit ī trib;. et iō phs. ī pñ. celi et mūdi logs dē trinario dr
phe at nūm adhibuim nosmetipos magnificare dm celi creatōe;
īuenēte ppetatib; coz q sūt creata. Vz at pfctio uniūsi ɔsistat ī tinario
pz p iductōē ī oib;. Cuius iō q resurr. ē signū scitatis. ñ ē ɔuenī
ex fuit v coz ī duī. ɔuictū a uīnib; corrumpet. pp qd d sepī.
ñ dab' scm tuū vide corruptionē. Cuius iō obīn felicitatis. q sca ⁊ agu.
ī celo ñ solū; gaudēt ī ɔteplatiōe. diuitatis. s; ī iuncē huāitatis. vn̄ dr
quadā glosa. sr illo vbo. ī q ɔsiderūt agli pspicē. Tanta ē pub est
passio. gla pclario. vt anglice ī celo iuitutes. ē sit etna felicitas. pfcē.
ñ solū ei diuinitatē. s; ei huanitatis claritatē. sp respicē gaudeat.
et h ē qd d ppha. īgdiet. ī. ad ɔteplatōē diuinitatis. et egdiet
sal; a visione humanitatis. Saltato

Omo q̄dā hūit duos filios. Ī fō. euū. q legit pcautū anni istd
pci ptinet ad ɔsolōē et fiduciā pcī. Ī ei qre scie. ē. pñ. ɔsebt.
Cet. pīo. ē. puaica pctis. ī. ñ p multos dies Cius. ē. ɔuisio salutaris
ī. Ipē at ī se reius dix. Cuius. ē. mīsatō creatoris. ī. ē at vidiss;
eū pr ei. Cuius. ē. exultatō roīs. ī. epulari ⁊ gaudē.
Ascēdit ad celos. scdm ad dictā dī pris optis. hc arti. siu gradu
pōit. b. philipp. Sic ē nb necīū ē ad salt cdē passiōē rirehrōne ita
necīū ē cdē x ascēsiōne. Scdm at ē. q ī isto articlo q̄. ɔtiet. Cpīo. ē.
magnīdo vītutis. q ascēdit. Cius. ē. plēitudo cauitatis. q ad celos
Cius. ē. pleitudo qetis. q sedet. Cius. ē. altitudo. dignitatis. q ad dextā dī.
dē q̄l; at istoz ē pdicād. Dic at ascēdit. Sz q. ē. xpē fuit ver hō
q mūdū dimisit et ad celos ascēdit. et discip. suos ɔsolatos reliq
Et dd. q h fec. q̄dā roē. Et pīo. q accessit ad suū pnm. Cius. q redi
ret ad suū ɔccodiū. Cius. q ondit suū diuiū Cius. q attīhit ad
suū ɔsortiū. Cpīo. q accessit. ad suū pnm. ī. ad prē. adq hēt ītum
amorē. Ī nullo at alio iueit eql amor. ī prē. filiū. ñ ī dō. Ī huai
at pr mag dilig filios. et bñfitiēs q̄ bñfitiatū. Et iō h ē. q sic
d sap. ī Ethi. Si pr respic filiū tot q ē ī filio pr aīa ē apre. q
apre hēt ēē. nutrimētū. et documētū. et q hō nālit dilig pl' seip
q̄ aliū. et boni suū relucet ī filio. et ñ filius appet ī prē. iō pat
plus dilig filiū q̄ bō ppiū. Et h rō est. q hō nālit ɔsiderat hēre filios
q ñ p ɔsuari ī se q̄tum qd suat ī filio. ⁊ h ē qd hēt ī ecco. xxx.

adsitus ē pr illius. et q̄i ñ ē mortuus. sile ē relīq s post se. Ipē
bñfitiās plus dilig bñfitiatū. q̄ ecōū. eo q bñfitiās hēt ī bñfitiā
to suū bñfitiū. s; bñfitiatū. nichil hēt ī bñfitiāte. Et iō alij bn̄
fitiāt ɔsiderūt bñfitiāti mortē. ne opōteat eū facē recōpēsa
tōē. Ipē q vītuosius ē dare q̄ accipē. Dat at ē amorē. et recip ē cu
borē. Iō at at eql amor pris ad filiū. et ecō. Et iō h ē. q q res
hēt plus dē amorē. plus hēt dē borē. Sic uidem. q hō q̄ hēt dē calorē nā
h. tm hēt dē forti. corp. et q̄to calor diminuit. cor oblitat. amo
at q̄dā calor ē. g q̄ hēt pr dē amorē. tm hēt filius. et s pr ⁊ filius pōa
ī eqles. et q amicicia ɔsistit ī eqlitate. iō sūt ī amicicia pfcā. s; lex amici
ciē. reqrit ɔuictū. et ɔuisatōē. et iō filius sp uult ēē ē prē. ⁊ prē
ē filio. pp qd dr filius ī euglio. vado ad eū q me misit. et s pz pīo. Cius iō
eius. q redit ad suū ɔccodiū. Nāle ē ē. v unūqqz ɔuitat ad locū vn
trhit origīnē. sic pz ī multis exēplis. Pomū ē trahit origīnē ex humore. ⁊
ē corrup redit ad humorē. tanq ad suū origīnē. Et aialia origīnē trhit
a tra. et ē corrupitur reuitur ī trā. Et corp huanū origīnē trahit ab elīs.
et ē corrup reuitit ī elīa. Et nubes origīnē trhit ab aq. et ē resoluitur
ī aq reuitur. Et seīa ē pitur sb tra corrupē. et p modicū pullulat
ī herbā. et herba ī spicā. q ɔtiet ipā seīa. et s reuitur ad suā origīnē.
Et sol eodē nō ī tēp mouet ab oriētē q̄ fuit creat. ⁊ qescet. qn nus elec
toz erit ɔpletus. q tc reuitet ad suā origīnē. Sola at aīa pctoris. huc
ordiē trāsgd. q ad origīnē suā ñ reuitit. ē trahit origīnē a dō p
creatōē. ⁊ pctā ñ reuitit ad suā origīnē. s. ad dm. s; poti ad dyabolū.
Et iō q discordat ab oī creatura tdo ab oī creatura īpugnet. Xpē at uolēs
hūc ordinē q̄ ī creatis istituit obsuare. iō ad suā origīnē redit. et
ad celos ascēdit. sr ōs. Cius iō est. q ondit suū diuiū. Sic ē dr
b. ī sōe dē ascēsione. xpē platōē suū diuī se pfecisse ondit. ē ī celū
ascēdit. vtit hijs vbis. Cum ihc se dūm uniusoz q sūt ī tra ī mari
et ī īferno pbasset. ñ restabat. ñ ut aeris et celoz se dūm esse
pbaret. Nā tra eū dm cognouit. qn ad uocē vītis eius ē clamorē va
de mag. lacare vei formis motuum reddidit. Cognouit at mare. q
solidū se pbuit sb pedib; eius. Cognouit īferi. ē ipē portas ferreas ⁊
vectes ferreos ɔfreg. et sathanā ligauit. sicqz ī ore piscis ē ipō pisca
staterē īuenire pdix. Pcul dubio et mare. et oīa q sūt ī eo dm fatē. Cuius
mortuos. suscitauit. leprosos mūdauit. cecos illuīauit. demōes effugauit. ⁊ ī
firmos sanauit. et eadē mau q fecerat. q defecerat refitiebat. Vn ad pfi
tiendā nrē fidi ītegratē restabat v uidētib; discipulis p mediū aeris dē
celū ascēdisset. ex tc pbabit. q dūs uniusoz es. et iā pfecto obediuit. v ī
nōie ihū oē genu flectat. Et h ē qd lē. deo. q eleuatis manib. fcā ī ce.
Cius iō ē. q trhit ɔsortiū. x ē ascēdit. v nos filij ascēdam. Sz q qd
sit melius. an ascēdē. vl' descēdē. Et dd. q qeqz uult ascēdē prius oz eū
descēdē. Nā illi q prius ascēdūt ī pñ ruūt. Sz prelati et tyranni. Ipa
tores ⁊ reges. pp qd dr sepīa. vidi ipiū sr exal. Et sbdit. Et trāsiui ⁊ ec
ce ñ erat. Vnde sic dr sepīa. Perijt memō eoz ē sonitu. Paupes a sa
q prius descēdūt. ita ascēdūt ī altum. q nō eoz ñ delet. q mem iusti ē
laudib;. Cuius eadē exē. dē nabuch. Sic g nos oz prius descēdē. sic ipā nā
nos docet. q q̄ descēdit ī imū tm ascēdit ī altū. Oīa tre nascētia
prius mittūt radices deorsū. et pea ascēdē sursū. v pz dē arborib; ⁊ de
alijs silib;. Sic g ad exē. istoz deberem ī ferri descēdē. et humorē grē
recipē. v possim ascēdē ad altitudinē patrie. Dnica. iij. ī xla.

Imitatores dī estote sic filij kmi. Ī textu ap ē. v nos q sum ī
h mdo. pueniam ad dm. Sz q multa īpediūt. ps sūt nos ab h itinē
retrahē. Ipē ī tota dnica. sēie ep. iij. poit. p q īpedimēta retheta
remouētur. Cet. pīo. ē. vestigiū eqtatis. ī. Imitatores dī estote
Cius ē auxiliū firmitatis. ī. et ambulate ī dilectōē. Cius ē. magnū
bonitatis. ī. fornicatio. aut īmūditia. aut au. Cius. ē. ɔsiliū eqtatis
ī. nemo uos seducat ī anib; vbis. Cpīo. g ē vestigiū eqtatis. psz ās
dicē. libet ad dm accedē. s; dm igro. Et iō ap dr. Imitatores dī
estote. Ipē ē optie nouit viā. et iō adeo ē dux nr ɔstitutus. Iuxa
ī. ys. Teste ppls dedi eum ducē ac pceptorē gētib;. Et moyses

[margin: n̄ creatura ... ad suā orig.]

i̇ Cat̄ · vix fuisti in mīa ꝑꝓ q̄ re · In oi ē ope · hō i hac uita · ductore
et directore indiget · Nam pedes n̄ pst̄ ambulare iter rectum · n̄ dirigat̄
a uisu · Et visus n̄ tendit ad colorati · n̄ dirigat̄ a luce · Cuius ꝑauīs
error i ꝑn̄s · magn̄ ē i fine · sic p̄ʒ q̄ error fudamīti redūdat i ꝑcipitium
edificij · Cū ḡ aīa rōnal' q̄ est p̄n̄ huanoꝝ actuū hāt respectū ad duo
ō facili errat n̄ hāt ductore · et directore · Nam itell'c̄s ē veri ul' falsi
Et aīus respcu timoris · ul' amoris · Et appetit⁹ respic̄ boni ⁊ malum
Et i h̄ differt aīa aīa · q̄ñ aīa n̄ respic̄ n̄ unum · Sic pip n̄ h̄ȝ n̄ calefa
c̄e · et gīue h̄ȝ torsum tēde · et s̄ ō aliis · Aīa aūt cū respiciat duo
p̄t i ope · suo freq̄t errare · Et iō aīus d̄ʒ i mitari ultū duc̄e · q̄ ducat
ꝑuiā amoris et n̄ tioris · Et itell'c̄s d̄ʒ ⁊ eū imitari · q̄ p̄cedit ꝑuiā
vitatis · et n̄ ꝑuiā falitatis · Ipē ē ē vitas · Iux̄ i° · Ego sū via uita
et uita · It appetit⁹ d̄ʒ eū imitari · q̄ pcedet i boni et n̄ i malū · Ipē
ē pnāʒ sūa ē boni · Iux̄ i° · Nemo bon⁹ n̄ sol⁹ ds · et ppterea d̄ aplŝ.
Imitatores di estote · Sʒ dicet ās · volo ipm imitari · sʒ sū fragil'
et ōbil' · et n̄ sum potēs v̄ eū seq̄ · Et iō sbiug̃ · aūc⁹ fimitatis
i · Et amblāte i dilectōe · Dilectō ē mirabile h̄ȝ ūtute · Nā ipā
īt inimicos fac̄ c̄cordiā · Sic p̄ʒ · q̄ tot⁹ iste mund⁹ fusi · et ex n̄
inimicis c̄nūs c̄silīt · et p amore nale c̄stitut⁹ ē · ⁊ ppetuū sbsistit
It h̄ȝ v̄tute ad sustētand⁹ mag̃ · Nā celū sic⁹ vt̄ amoris suste
tat · et c̄ti · sū i c̄tplatōe mouet · Et h̄ fac̄ ūt⁹ amoris sic dic
dyō⁹ · amore · sūi diuiu · sūi huanū · sūi nale · vnitiaʒ c̄ptā c̄nuctiuʒ
dic̄s c̄ē · vt̄ mouēte sūiora · ad i feioꝝ ꝓuisione · Nā si sūiora
n̄ mouēt · iferiora n̄ pducēt · n̄ posset sbsiste · Nā sic d̄ sap.
i ꝑn̄s · ph̄y⁹ · mot⁹ celi · ē uita c̄oā · et nāa oib̄ʒ ēxstētib̄ʒ · Et h̄ c̄c pōit
Rabimoyses dicēs · q̄ sic cor ē i me⁹ aīal' · ē mot⁹ si ad horā c̄gescēt vita
aīal' dficēt · s̄ mot⁹ celi ē i mūdo · Nā ea q̄ s̄ i mūdo gn̄at · et saluat̄ p
motū · Sʒ p̄n⁹ mot⁹ ē cā oīū alioꝝ · et sic remoto p⁹ remouēt̄ ō fa
It h̄ȝ v̄tute ad thriuphād⁹ · sic p̄ʒ i passiōe x̄ · v̄ sūrialitas sūi cao
fugiebat mōtē · Iux̄ i° · pat̄ si possi̇le ē · trāseat a me · c · i · Sʒ amō
i ducebat ad mortē · vn̄ addebat · Nō sic ē uolo · sʒ sic tu · V̄n ūt
amoris fec̄ eum pati · Et iō cātat̄ d̄ eo · mort̄ vita d̄s · ⁊ ūicat
amore · c̄sol⁹ aīcta p⁹ · It h̄ȝ v̄tute ad volād⁹ · vn̄ q̄ēc̄qʒ hō sit
grauis · si tāgat̄ amore statī volet uolare · Iux̄ i° · aug̃ · quo
ardebā ds m̄s · quo ardebā · ad te volare cupiēs d̄ tr̄eis · h̄ ēx̄ ·
hēm⁹ i auib̄ʒ · q̄ v̄tute pēnaꝝ uolāt i altum · sʒ si depilēt̄ volare
nequt · Pēnne q̄ leues s̄t sig̃t cā · q̄ si aīc̄ i figāt̄ · i aeru eleuāri
et ad celū c̄scēde potit · ꝑp q̄d dicebat ꝓpha · Q̄s dab̄ m̄ pennas
sic co · et vo · ⁊ re · It h̄ȝ ūtute abstẽgēdi oē d̄formitatē · q̄d n̄
c̄tig̃ ō aliis reb̄ʒ · Nā si pann⁹ alb⁹ āq̄ t̄pitu⁹ ō fedēt · n̄ ō facili
maclā abstg̃ · et si ās uulnēt̄ uulnē pēcoꝝ · sicāttas sbuēiat
c̄ē d̄fortatē · cicatēs et macle coabscodit · q̄ cā⁹ · opit · m̄l · pec ·
It cāttas · ō paupe fac̄ diuitē · h̄ ēx̄ · videm⁹ i reb̄ʒ n̄alib̄ʒ · q̄ calor
sol' · ō lig⁹ trahit fruct⁹ · De rubo trah̄t flores · De uite trah̄t vin
D t̄ra trah̄t erbas · q̄ ē sūt molles fac̄ t̄rā sicca eas penetrāe · Sic
i calor amoris tāg̃ cor pctoris · fac̄ ipm pullulāe diūsas ūtutes
et diuitias spūales · ꝑp q̄d d̄ · Jo · apc̄ · suadō t̄ eme aūꝝ igītum ·
v̄ locuplex fias · Et sic p̄ʒ q̄ cāttas · fortificāt aīā · ita q̄ hō p̄t seq x̄ · Sʒ
p̄sʒ ās dic̄e · uelēt seq̄ et seq ꝑsum · sʒ n̄ audō · q̄ ꝑp pctā mīa n̄ sū
digni⁹ · Et iō ap⁹ ad iūg̃ · magr̄ʒ boitatis dicēs · fornicā · aū imūdiā ·
et c̄ · Imūdiā · q̄dē pct̄ · imped̄t ab i gssu reg̃ · q̄ n̄ iq̄natū īt̄ i illā
vn̄ nos uidem⁹ ad sēsum · q̄ i q̄lʒ re · feditates d̄scēdt̄ d̄ōsum · sic
i nau ad sētinā · i dolio feces vadūt ad fūdū · i mūdo isto sēsibili
d̄scēdt̄ ad ymū · i · ad t̄rā · q̄ d̄r a sap · q̄ ē fex eloꝝ · et feditates
t̄re · et alioꝝ eloꝝ d̄scēdt̄ ad i fernū · vl' ad cētrum · q̄ ē loc⁹ d̄ap
ꝑlē ac et uīnosā vadēt fsū · Et iō nāa i ꝑpis corb̄ʒ sic celestib̄ʒ hē ōdi
nauit · q̄ sic⁹ posuit cor⁹ ꝑuioā et ꝑl'corā · Sic celū ēpyreū · ⁊ p̄
ipʒ aq̄ū · Et p⁹ ipm celū stellatum · sb oib⁹ aūt locaū lūā · q̄ i se c̄tin⁊
maclā · q̄ n̄ fuit dig̃ · v̄ i sūioꝝ loco ponēt · Et iō ap⁹ · vt sim⁹ dig̃
illuc ascēdē · docet nos oē maculā ⁊ imūdiā abstg̃e · q̄ oīs fornica

tō · aū imund⁹ · aū ydol' sūiens · n̄ h̄ȝ hēditā · i reg̃ x̄ ⁊ di · h̄ ad ēx̄
c̄c⁹ · ō illo q̄ iuitat̄ fuit ad nuptias regis et i via m̄l't̄ sitiens
volebat bibē ō c̄oā aq̄ fetida · Tc dixer̄ ei socij · m̄s ex̄pta paꝝ
et bibes optīa uina i c̄uiuio regis · Ille aūt n̄ acqescēs i pleuit
se illa aq̄ fetida · q̄ ē ueīsq ad c̄uiuiū · ita fetebat q̄ expl'sꝰ ē
Et sim h̄ȝ mod⁹ fatuit pctōres q̄ uocati s̄t ad c̄uiuiū regis etni
Sʒ ipi dum s̄t i uia · i · i hac p̄sn̄ti uita · iplēt se aq̄ fetida · i · pcc̄ ·
ꝑp q̄d a regis c̄uiuio repellūt · Iux̄ i° · ligatis ma · ⁊ pe · C It pꝰʒ
ās dic̄e · seq uolo · et possim · et ap⁹ c̄aue i tēdo · sʒ timeo i sidias
inimicoꝝ · Et iō ap⁹ sbiug̃ · c̄silīū ūitatis dicēs · Nemo uos seducat
i anib̄ʒ vb̄ · Nolī ē vt̄ totū studiuʒ hoīū tēde · v̄ un⁹ aliū a bō ab
ducat · ⁊ n̄ i ducat ad boni · Iux̄ i° · q̄d l̄c · i i° sap̄ · v̄ dr̄ · Dixer̄ n̄
ē refrigiū i fine hoīs · et n̄ ē q̄ agt̄ sit · reūs⁹ ab i fis · Et p̄ea sbdit Ȋ
veite ḡ et fruam⁹ boīs · et utam⁹ c̄ata tāq̄ i iuuētute nr̄a ⁊ m̄lta q̄
ponūt · i · h̄ aūt dixer̄ ⁊ eīauer̄ · C⁹ ēx̄ h̄ȝ q̄ hoīes m̄lta bō i pe
dūt · Nā ē q̄dā scolaris d̄ēuis̄ ieiunare · i vi · fīa i pane ⁊ aq̄ ⁊
socij dolēt · cogitauer̄ eū retrahē ex c̄dō · vn̄ q̄d dix̄ ei · q̄d h̄ēris
d̄ · q̄ estis pallidiō solito · et illo eg̃sso · alr̄ ig̃ss⁹ camiā sibi · dix̄
ei · ⁊ iū · sibi · ⁊ s̄ retrxer̄ a bō ꝓposito · q̄d m̄ltocies fit ho⁹ ·

Erat ihc eiciēs demoniū · ⁊ illō erat mutū V̄ Ead d̄ca
Circa miracl'ʒ saluatoris q̄d ho⁹ recitat̄ i eu̇ · hodiēno m̄
p⁹ d̄scibūt · Et p⁹ · ē · malī · tēptatoīs · i · q̄ erat mutū · 2°
ē blasfēia d̄tctoīs · i · I beelzebub · p̄n · d · ē · d · C 3° ē sap̄ sal
uatoīs · i · aūt ūt uid̄t cogitatōes eoꝝ C iui · ē · veni⁹ · mlieīs · i · Ex
tolles uo · q̄ · m̄ · Dic ḡ erat ihc · ē · d · C eirca q̄d c̄siderare d̄be
s · tēptatoīs effc̄ · tēptatoīs pcessum · et tēptatoīs aspectum ·
p⁹ tēpta⁹ effcm · ꝑp q̄d d̄ eu̇ · q̄ erat eiciēs d̄mō · mutū · Dyā ē ·
bn̄ ꝑmit̄ hoiē ire ad idulg̃ · et iō n̄ ligat pedes · n̄ ⁊ ligat man⁹
v̄ n̄ ꝑmittat dare elā · n̄ obturat aures q̄ ꝑmittit audire pē
catores · Sʒ ligat lig̃uā et redd̄ hoiē mutuʒ · ne p c̄fessiōe c̄dis
morbuʒ pssit mafestare · v̄ recipiat rem⁹ salutis · Nā p⁹ eua
cuat̄ d̄ uasē locordis c̄s fetōes pc̄ · et humoēs c̄rupti · et iō totu
studiuʒ boīs ē · v̄ hoīes retrhat a c̄fessiōe pē · V̄ n̄ t̄ · Bedi · i hystor̄
aglo · q̄ q̄dā miles sēm̄ius i amis · sʒ i morb̄ʒ c̄rupt⁹ ē i sīmat
c̄ēt · ⁊ iducēt̄ a rege · eū uisitāre v̄ c̄fitēt̄ · Rīt ad h⁹ h̄ō satis d̄
t̄p̄ · iā h̄ imputacēt timiditati · p̄ c̄saete i sīmitate ē itū iduaēt
Rit · Iā nimis ē tarde q̄ iā dāp⁹ sū · Et sbiūx̄ · Nr̄ ueuer̄ duo iu
uenes ē uno lib⁰ scpto littris aureis · et legētes · n̄ boī d̄me i uenit
n̄ q̄ semel' i cepi vnū p̄it ur · ⁊ tn̄ i° n̄ c̄pleui · Tc sbito ueuer̄ d̄mōes
ē li⁹ · v̄ erāt ō pē mā · Et isti m̄ i cept me occidē · eo q̄ tot⁹ sū eoꝝ C iū c̄o
siderare d̄bē tēp⁹ · pcessū · Circa q̄d n̄ō · ē · q̄ sol⁹ d̄s h̄ȝ pō · sr̄ hoīs w̄ ·
angli boī s̄t hoīs itell'ʒ · q̄ pst̄ eū p aplicatōē sui luīs illuīare · Dmōes
vō h̄nt pō · sr̄ ymaginatōēʒ hoīs · q̄ pst̄ i mutare · Pot ē opāri d̄mon
q̄ ymagitāoī hoīs · aliq̄ forme ymagiatē repsn̄tēt · p̄t ē face q̄ ap
petit⁹ sēsitiuus c̄ncitet ad aliq̄ passiōe · eo q̄ nāa corꝑl' · spūali nālr̄ obed̄t
ad motū localē · sic p̄t mouē cor · et icitare ad irā · p̄t icedē sāguīe
ad c̄cup̄ia · sic l'c · d̄ btō · B · ē dyā apparuit i figā c̄dā auis nig̃ · q̄ vo
cat̄ merula · volitans aū faciē ei · ita q̄ manū appheḋ p̄t · Sʒ fō
sig̃ eās d̄sp̄ait · Sʒ relīq̄ i eo · tātū c̄ams libidinē · q̄ cogitabat h̄ē
d̄relīq̄re · sʒ diuīt adiut · nudū it spīas ⁊ vepss se p̄icē · ⁊ tm̄ se i re
uoluit · q̄ p dolorē cutis · sanau⁹ vuln⁹ mītis C It tēptat exti⁹ ā q̄ ꝓpīa do
desideriuʒ ē mouet ad d̄siderato · sic cib̄ʒ oīs⁹ excitat d̄sidri ad c̄me
dēd⁹ · et sʒ h̄ȝ mod⁹ dyā⁹ i citat ad pccād⁹ · osfēndo ad apeti⁹ · sēsum ·
et suadēdo rōi sui appeti⁹ · Sic p̄ʒ i pcessu pē p̄oꝝ parētū · q̄ mlier
vidit pomū exti⁹ ꝑlc⁹ · s̄ n̄ c̄sideraūt pē uenenī · et sic fac̄ dyā⁹ · q̄
sb delctatōe rei abscōd̄t amarit⁹ pē · Et sic assillat c̄dā aīali pāuo
q̄d vocat̄ ydrus · q̄d i codū c̄ocodrilli i uoluit se i erba pascue ei⁹
et veiēs c̄ocodrill⁹ c̄ erba trāsglut̄ euʒ · et sic tosticat̄ morit̄ · Sic
dyā occultat pctm i delctatōe · sim q̄ dic̄ · Bt̄ aug̃ · i lib⁰ c̄oīj ·
C iu · c̄siderare d̄be⁹ · ipi⁹ tēptatoīs aspectū · Circa q̄d scd̄ ē · q̄ dyā

est factum spirituale. Non habet aliquam figuram corporalem. Sed sic temptare intendit ad diversa vitia inducere. Et diversa corpora ex isto aere format. et diversas formas assumit. Nam si intendit inducere ad ydolatriam assumit figuram placitam. quia sicut dicit apostolus transfigurat se aliquando in angelum lucis. Sicut exemplum habemus in beato Martino cui dyabolus sepius apparuit asserens quod ipse esset Christus. Aliquando intendit inducere ad luxuriam et tunc assumit figuram pulcerrime mulieris sicut patet in legenda beati Andree ubi legitur quod dyabolus apparuit in figura pulcerrime mulieris episcopo qui beatum Andream venerari solebat. Legitur autem in vitis patrum de quodam heremita qui pollens multis virtutibus cepit a demone temptari. Qui sub specie mulieris ad speluncam venit dicens quod a bestiis esset devoranda. Hic suscepit eam. Que suscepta diversis blandiciis induxit eum ad hoc quod membra eius sigillatim tangeret. et cum se relaxaret ut eam fede amplecteretur ipsa evanuit. Videns eum et multitudo demonum clamavit. O monache qui te usque ad sydera exaltabas quomodo demersus es in infernum. Disce quod qui se exaltat humiliabitur. Tunc ille desperans et fugiens professionem aspectum omnium religiosorum reversus est ad seculum tradens se omni impudicitie. Si quando autem vult inducere ad timorem vel ad desperationem apparet sub forma horribili. Unde Johannes dicit in apocalypsi. Ecce vidi bestiam ascendentem de mari habentem capita vij et cornua x. Et erat bestia similis pardo et pedes eius sicut pedes ursi. Et os eius sicut os leonis. Ad hoc enim facit visio cuiusdam fratris qui cum iaceret visis demonibus clamare et horrore concussus convulsatione avertere oculos a pariete. Quibus fratribus clamantibus interrogantes quid haberet. ipse vero reversus dixit se vidisse dyabolum. et interrogatus a fratribus de figura eius dixit quod non possum describere. sed tamen dico quod sponte ex una parte figuram eius et ex alia furno succenso quia magis eligerem fornacem intrare quam eum videre. Et quidam senex ut patet in vitis patrum dixit. Credo quod si quis videret demones in ea forma in qua visuri sunt cum dampnati erunt non posset vivere. Exemplum Gregorius de quodam qui cum in infirmitate positus videret demones cepit clamare inducias usque mane. et vertens se huc et illuc pre timore ne eos videret pre horrore mortuus est. Et ideo dicitur in Job. vadent et venient super eum horribiles. Sed qui vult inducere ad avaritiam assumit aliam formam sicut legitur in vitis patrum quod apparuit cuidam seni ante cellam suam in forma equi valde bene ornati. et ad sellam eius erat ligata quedam mantica plena preciosissimis vestimentis et divitiis. Tunc iste senex timens ne a bestiis occideretur intromisit eum in claustrum suum. tunc incepit videre res que erant super equum. et inveniens vestes induit eas. et quia erat sine ense cinxit. cirotecas et calcaria. et ascendit equum. et cepit equitare. et cepit ipsum certe induere secularibus indumentis. et quasi miles armatus. Ipse autem cepit dulciter incedere. et celeriter. et sic paulatim et pedetentim a cella est elongatus. Tunc ille videns se a cella elongatum et habere multam pecuniam et bene indutum. temptatus est ire ad civitatem. et venit et hospitatus est apud quendam habentem pulcram filiam quam in uxorem accepit. et iacuit cum ea. Tunc demon in specie hominis venit et dixit hospiti illum esse monachum. et clericalem tonsuram sub infula habere. quod ex aspectu reperto. et de pecunia illius allectus. eadem nocte cum socio occidit eum. sed de pecunia nichil inveniens nec equum in stabulo. intellexit quod deceptio demonis fuerat. Et sic miser ille qui incaute fuit male finivit. Qui ergo stat videat autem ne cadat. Et sic patet primum. Sequitur ij. scilicet blasfemie detractoris id est beelzebub principis demonum. Circa quod notandum quod ydola habuerunt originem a belo. Nam sicut dicitur in ystoria scolastica super Genesim. mortuo belo filius eius ninus in solatium doloris patris ymaginem ipsius sibi fecit. cui tantam exhibuit reverentiam ut quibuslibet reis qui ad eam confugissent parceret. propter hoc homines illi ymagini divinos honores ceperunt impendere. Hoc exemplo ceteri cum suis mortuis ymagines dedicaverunt. Et sic ab ydolo beli cetera ydola ortum habuerunt. Hic est deus dictus est bel ab assiriis. sic alie nationes secundum ydiomata lingue sue dicebant alie bel. alie baal. alie baalim. alie beelfegor. alie beelzebub quem iudei derisione dicebant principem demoniorum. In cuius virtute dicebant Christum eicere demonia. et sic deum blasfemabant. Est autem blasfemia maximum peccatum quod patet ostendi triplici ratione. Et primo propter universitatis iniuriam. Secundo propter utilitatis carentiam. Et iij propter maiestatis excellentiam. Primo quod enormitas propter iniuriam universitatis. quia omnis creatura benedicit et laudat creatorem sicut patet in illo cantico. Benedicite omnia opera. In quo inducuntur et creature spirituales et creature celestes. Et creature elementales a summis usque ad infima ad benedicendum deum. Blasfemus autem solus discrepat ab omnibus creaturis qui blasfemando frangit et rumpit. a deo punitur. quod in hoc mundo Sicut exemplum habemus a beato Gregorio de puero v annorum qui male instante deum blasfemabat quem dyabolus in sinu patris suffocavit. Legitur etiam de quodam milite qui occasione ludi portos dei iuravit. immediate propriis oculis a capite exivit quod in alearium cecidit. Secundo apparet enormitas propter utilitatis carentiam. Nam in omni peccato videtur esse aliqua delectatio per quod homo trahitur ad peccandum. Nam in superbia videtur esse quedam excellentia in avaritia possessio in luxuria delectationis corporis. In peccato autem blasfemie nulla est delectatio vel utilitas per quam homo ad blasfemandum alliciatur. Unde sciendum est quod peccatum tanto magis aggravatur quanto minus habet impulsivum. Et tanto plus alleviatur quanto plus homo ad peccandum impugnatur. Et potest exemplum poni de sene et iuvene qui si ambo in peccato carnis labantur. magis peccat senex quam iuvenis eo quod minus habet impulsivum. Sic est ad modicum tempus. Qui in peccato lapsi sunt quod fecissent si assuevissent. Tercio consideratur ipsius enormitas propter maiestatis excellentiam. Unde sciendum est quod deus offenditur in natura propria. in natura assumpta. in natura velata. Et in creatura coniuncta. Et secundum istum gradum attenditur enormitas peccati. Nam quidam directe offendunt in natura propria quantum in se est. et tales sunt blasfemi. ydolatre. et infideles. Secundo offendunt in natura assumpta hoc est in humanitate. quam Christus sumpsit. Et isti sunt Christi crucifixores. iij offendunt in natura velata hoc est in corpore Christi. quod velatur sub figura panis et vini. Et ideo quicumque cum peccato mortali corpus Christi indigne assumit peccato mortali tenetur. iiij offendunt in natura coniuncta sicut in apostolis et fidelibus Christi. et quanto est homo deo magis coniunctus tanto potestas ipsius maior peccato tenetur. Et sic patet quod blasfemie peccatum tenet primum locum.

Missus est angelus Gabriel a deo et cetera. In tota serie. In annuntiatione sancte marie. Huius evangelii in quo continentur primordia nostre redemptionis tria debemus. Primo est legatio gabrielis missi et cetera. Secundo est conceptio mulieris Ecce concipies in utero. Tercio acceptatio virginalis ibi Ecce ancilla domini fiat. Circa legationem angeli primo videndum est ipsius salutationem dicens. Ave maria gratia plena dominus tecum. Circa quam salutationem iiij consideranda occurrunt. Et primo est excellentia nominis quia dicitur maria. Secundo est abundantia plenitudinis id est gratia plena. Tercio est continua magnitudinis id est dominus tecum. Quarto revera altitudinis id est benedicta tu in mulieribus. Primo ergo est excellentia nominis. Interpretatur enim stella maris et convenienter. Nam per mare intelliguntur peccatores quos peccatorum magnitudo involvit. Et ideo ipsa est stella maris que peccatorum corda illuminat ad salutem. Dicitur autem peccatorum mare quia sicut mare fervet et numquam quiescit. sic corda peccatorum numquam quiescunt. unde dicitur Job. Cor impii quasi mare fervens quod quiescere non potest. Et huius signum est quia peccatores numquam possunt esse solitarii. sed stant in multitudine. quia penam quam habent in anima sustinere non possunt. Ergo est de sanctis viris ut ad seculum apparent. Ipsa autem virgine peccatores quiescunt. Item stella magna est in existentia et parva in apparentia. Quod bene competit virgini quia cum electa esset in matrem dei. et regina celi et domina mundi. ipsa se appellavit ancillam. Unde fuit in existentia magna. et in apparentia parva vel ipsa in sua opinione parva propter hoc ipsa dicit in cantico. Respexit humilitatem ancille sue. Secundo est habundantia plenitudinis id est gratia plena. Vere est fuit gratia plena quia in se omnium bonorum plenitudinem habuit propter quod dicitur. Invenisti enim gratiam apud deum. Ambo cum voluit honorum quod totius honoris plenitudine posuit in ea. Et de hoc potest ratio assignari. Nos enim videmus quod cetera deus confert plenitudinem illi statui convenientem. Nam ecclesia autem summum statum tenet summus pontifex. et ideo habet in se omnem potestatem quam omnia inferiora scilicet episcoporum et aliorum inferiorum continetur in eo ministratum plenitudo redundat. Et similiter quod apparet in creatione respectu potentiarum anime. Nam videmus in animalibus quod natura dedit capiti summum statum in corpore. et ideo in capite posuit omnium sensuum plenitudinem. Secundum huiusmodi modum invenimus in beata virgine. que inter omnes creaturas puras ad summum statum in gradu exaltata est. Quod sic patet. Creature enim totius universi sunt in quibusdam gradibus constitute. ita quod inferiores sunt creature elementares et elementa et super elementa sunt planete. Et super planetas sunt stelle fixe. Et super stellas fixas est celum empyreum. Et super celum empyreum sunt sancti in diversis gradibus constituti. Et distinguamus secundum quod etiam in ecclesia distinguitur. Et quidam sunt virgines. Et super eos sunt sancti confessores. Et super confessores martires. Et super martires sunt evangeliste. Et super hos sunt apostoli. Et post patriarche. Et super hos sunt prophete. Et primo sunt sancti angeli. Et super omnes angelorum ordines est beata virgo exaltata. et ad dexteram filii collocata iuxta illud quod habetur in ps. postquam enim tronum vivis et sedet ad dexteram eius. et hoc est quod dicit ps. Astitit regina a dextris tuis. id est vere dicit. Quia ergo ultimum statum inter omnes creaturas obtinebat congruentissimum fuit quod omnis gratie plenitudinem contineret. propterea ipsa dicit de se in ecclesiastico. In me omnis gratia vite et veritatis. Sicut est paraductum transit omnis aqua que fluit a fonte. sic gratia que a primo fonte descendit per virginem mariam transit. et ideo dicitur in ecclesiastico. Descendit ad nos paraductum illa vena celestis et non solum fontis exhibuit copiam. sed et stillicidia gratie cordibus nostris infudit. Qui vult ergo gratiam invenire debet recurrere ad virginis plenitudinem. iuxta illud apostoli. Adeamus

e fidus ad tronum dei vel sequi gratiam et misericordiam inveniam in tempore oportuno. Set possit
dicere aliquis. vereor ad tantam dominam accedere. cum sit quasi regina. Cui dicit bernardus. Quid trepidas humana fragi
litas ad eam accedere. tota suavis est. omnibus offerens lac et mel. Et iterum in proverbiis
in bernardo. Securum accessum habes ad deum o homo. ubi mater pro te. et sic patet finis.
Cuius est magnitudinis. id est nobilitatis. Et vere nobilis fuit ista. Ista hodie in toto orbe ingentialiter
celebratum fuit. propter nobile connubium inter divinam naturam et humanam. Et ideo propter connubium
nobilitate completae sunt perfectiones. completae sunt societates. mutate sunt naturae. et re
laxate sunt sententie. Primo quod complete sunt perfectiones. perfectio est in tribus consistit. secundum non invenie
batur aliqua res quae tres naturas in se contineret. Angeli habent unam naturam spiritualem et simplicem.
Celi habent unam naturam corporalem. homo vero habet duas naturas scilicet corporalem et spiritualem id est carnem
et animam. venit filius dei et in utero virginis perfectionem complevit. eo quod tres naturas in una persona
habuit. videlicet corporalem. spiritualem. et divinam. id est carnem. animam. et divinitatem. Non tamen proprie
dicitur esse in christo due naturae. quia caro et anima acceperunt in christo. priusquam sunt divinitati per unam
naturam. Cuius complete sunt societates. Conveniebant enim due naturae corporales. sicut patet in
toto universo quod ex corporalibus est constitutum. Et sicut patet in omni mixto quod est ex elementis com
positum. Item conveniunt natura corporalis et spiritualis. sicut patet in homine ubi est societas carnis et anime.
Restabat autem ad societatem perfectionem. ubi creatura spiritualis est spiritualiter coniungeretur. quod hodie
est in die fuit in virgine utero adimpletum. quia anima racionalis fuit per deitatem coniuncta. Cuius
complete sunt naturae. nisi esset imperfecta; primo in natura producta. non erat adhuc in productione occurrit.
scilicet susceptiva. spiritualis. auctor. et universale. Sic patet in productione frumenti adhuc
requirebatur terra. scilicet susceptiva ipsum semen ubi seminata in ipso semine existens. Et vult
solum in eius virtute agit et frustra. Similiter in productione hominis requiritur virtus hominis generantis
et virtus mulieris concipientis. et virtus altitudinis ipsius. Set hoc in christo conceptione mutata
tamen fuit. quia non tria. sed duo sufficientia fuerunt. scilicet virtus spiritus sancti. et virtus virginis concipientis.
Cuius relaxate fuerunt sententie quae ad primam virginem. Illa propter peccatum parentum. mulieris
quo homo conspiciens induxit. sunt sunt divinitus promulgata. in dolore paries filios tuos.
virgo nulla enim multi ab hac absolvit. quia conceptum filium portat est gravatur. et pariat cum
dolore. Set hic fuit in virgine relaxatum. quia filium sine aliqua gravamine portavit. et peperit
sine dolore. Cuius est revera altitudinis. id est Benedicta tu in mulieribus. Consuetudo apud homines est
quod aliquis benedicatur propter operis excellentiam. unde benedictus miles vocatur et triumphi. donato vocatur
bue. Et ista vocatur fortissimi. Set beata virgo sic strenuissima pugnatrix capud
draconis contrivit. unde illud. quod deus dixit genesis. Ipsa conteret caput tuum propter quod dicit bernardus. Cuius
servata est hec victoria in manu. ipsa perdidit caput venenatum contrivit. quoniam omnimodam sug
gestionem. tam de carnis illecebris quam de mentis superbia reduxit ad nichilum. Item fuit
sapiens negotiatrix. quae est deo prestitit mutuum; commutationem fecit. quia dedit humanitatem
et assumpsit divinitatem. proprie cantatur de ea. O mirum dulce commercium sit tam celestis
gnomini. quae salutis reis veniam indulget. Item ipsa fuit terra fertilis. quae fructum benedictum
produxit. unde illud. terra nostra dabit fructum suum. Et sic patet primum. quae erant de divisione prima membri.

Resspiciens ihesus in discipulos suos. dixit symoni petro et cetera. feria quarta.

Quamvis in te et alia appetibilia in hac vita. appetitur celebritas huius festi. quod
de facili probari. et demonstrari potest per paulum quia mirum ordinatum. unum revelat de alio
Iohannes de ordine et forma sine conceptionis. in hoc evangelium tenore declaratur. quod est sicut ipse
per ordinem describitur. Et primo est amonitio societatis. id est Si peccaverit in te frater tuus.
Cuius est collatio potestatis. id est amen dico vobis quaecumque ligaveritis super terram et cetera. Cuius est promissio lar
gitatis. id est iterum dico vobis quod si duo ex vobis consenserint et cetera. Cuius est declaratio virtutis
id est non dico tibi usque septies. sed usque septuagies septies. Cum ascendit ad celos. posita de
est de efficacia virtutis. dicendum est de condicionibus superne civitatis quae in celo est. Cuius consequentia
est quia illa civitas multum est desiderabilis et appetibilis. propriis ius vocatus. Et primo est dispositio
civitatis. Cuius visitatio maiestatis. unde est dilectio caritatis. unde est perfruitio
bonitatis. Cum prima dico est dispositio civitatis. Ista civitas celestis optime est disposita
et quantum ad situm; quantum ad fundamentum; quantum ad ornatum; et quantum ad ingressum. Cuius
autem ad situm. quia constituta est in alto. et ideo nulla est in eo infectio. nec sanitatis corruptio.
unde psalmus Fundamenta eius in montibus sanctis. Sic est in montibus; est aer sanus et purus. quia maxime
est sanitatis conservativus. id est in civitate celesti est summa puritas. quia sine ulla
infirmitate est in perpetua sanitas. Et hoc est quod dicit scriptura. de habitatoribus illius civitatis
Absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum. Cuius item bene est disposita quantum ad fundamentum. quia sicut
dicitur in apocalipsi. fundamenta eius xii. lapides preciosi. quia taliter dispositi. Ista sic Iohannes.
idem dicit. Illa civitas quadrata est. et hoc est racione sue firmitatis. quia corpus quadratum
undique paret stabiliter. id est Sicut dicit Iacobus. in quo non est transmutatio. nec vicissitudinis
obumbratio. Sic igitur est civitas sit quadrata. quodlibet latus est constructum

ex vivis lapidibus preciosis. Cuius item est bene disposita quantum ad ornatum. Ista namque
eius sunt ex auro purissimo. platee eius de cristallo ex lapide lucidissimo
sic vitrum. Item luminaria civitatis est claritas dei. quia illa civitas non eget
sole neque luna. quia claritas dei illuminat eam. et lucerna est agnus. Et hoc est
divina in illam claritatem. et claritatem solarem. quia claritas solaris offendit
visum. unde illud. Ecclesiastici. triplici sol exurens montes. Et iterum dicitur. Et radius suus
excecat oculos. Set claritas civitatis eterne confortat visum. unde illud apocalipsis.
Et claritas eius similis lapidi precioso iaspidi. Item id est non est successio dierum et
noctis. sed semper est in dies. unde dicitur in apocalipsi. et non est ibi nox. Et sicut quantum ut
sit in fonte. Sibi unde Iohannes. Et ostendit mihi angelus flumen aque vive splendide
sic cristallum procedentem a sede dei. et agni. in medio platee eius. Nec non dicit
in arbores ad amenitatem ipsius. quia ex utraque parte fluminis lignum vite. afferens
xii. fructus. per singulos menses. et folia eius ad sanitatem gentium. Cuius item bene est dis
posita quantum ad ingressum. quia habet portas xii. et plerumque magnitudinis ordina
tas. ab oriente porte tres. ut sicut in adolescentia vel in iuventute illa intrare
iuventute ab oriente portas illas apertas. Cuius ad meridiem portas tres. quia
dies est in regione calida. et significat statum iuventutis. unde si quis voluit in iuven
tute ad patriam celestem intrare inveniet portas ad meridiem paratas. Cuius
ab occidente tres. Occidens est significat decrepitatem. in quo calor occumbit. per quod
datur intelligi quod si quis in decrepita etate existens voluerit patriam illam intrare
sibi habitare perfectione trinitatis. inveniet portas tres ab occidente apertas. et per
has quaestiones dicit. Per quod glosa dicit sic dicte. Set sciendum est quod sic dicit in apocalipsi.
nichil coinquinatum intrabit in illam. Et sic patet primum. Cuius est visio maiestatis
quia in deo videbimus facie ad faciem. Et in hac visione summum bonum consistit. quia
totum nostrum desiderium perficit. Quod vere ostenditur. Dicit enim sapiens in ethicorum. quod si de
struit opinio. quam multi propter fatuitatem. Extimatio est enim hominis ut non potest bene ista
invenire. quia unusquisque iudicat dicere. secundum propriam dispositionem. Sic de sapore aliter
iudicant febricitantes. aliter sani. Set sanctus qui habent rectam dispositionem et extima
tionem. visionem divinam summum delectabile extimabant. unde Moyses cum esset a deo
constitutus princeps tante multitudinis. non erat contentus nisi faciem divinam videret. propter
quod rogabat dicens. Domine ostende mihi faciem tuam. Et deus ad eum. Ego ostendam tibi
omne bonum. Quia in divina visione omne bonum consistit. propter quod dicit augustinus. quia visio est tota
merces. hoc est desiderat anima sancta. sicut dicitur in Ecclesiastico. Vos omnium nomine mihi. et respi
ce nos. et ostende nobis lumen miserationum tuarum. hoc est desiderabat Phylippus dicens.
Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Ad hoc suspirabat sanctus augustinus dicens. Cum perve
niam ad te fontem vite. lumen etiam delectabilissimum. ipse. tu eris nobis ipsa si
mul sitisque satietas. Set longe adherit a satietate fastidium. a siti
necessitas quia videntes satiabuntur. et satiati sitient. Iuxta illud. qui edunt me adhuc
esurient. et qui bibunt me. adhuc sitient Et sic patet finis. Cuius est dilectio caritatis.
Secundum sicut dicit augustinus. Nichil amatur nisi cognitum. Set quia in hac vita parum de deo cog
noscimus. parum eum diligimus. Set in illa celesti patria perfecte cognoscemus. quia videbimus
eum sicuti est. sicut dicit Iohannes in canonica. Et ideo perfecte amabimus. Parum enim bonum cognitum
non potest multum amari. Quia autem bonum in hoc mundo non amatur. contingit per admixtionem alicuius
alterius rei. Sicut si amatur actus virtutis aliquibus tamen. sicut ieiunare. castitatem
servare. munera tribuere. Et in actibus bellicis fortiter obviare propter difficultatem.
et laborem actus. quia virtus est circa arduum et difficile. Set deus sine aliqua difficul
tate immo cum omni suavitate diligitur. quia amore dei nichil suavius. Proprietas est
amoris est transformare amantem in amatum. ita quod amatum efficit formam a
mantis. sed unaquaeque res agit secundum suam formam. sicut patet in rebus artificialibus et
naturalibus. unde videmus ad sensum in amore luxurioso. quod quicquid amans facit
propter amatam. sine periculo corporis. sine dispendio rei temporalis. totum est ei delectabile.
quia est sue forme convenientes. hoc etiam patet in amore sanctorum. sicut manifestum de laurentio. et vincentio
et aliis martiribus quae in tormentis et aliis suppliciis videbant quia hoc faciebant propter
amorem dilecti. Set si hoc facit scintilla amoris quod faciet ardor fornacis
Ista in hac vita modicam scintillam habemus amoris divini. Set in patria sancti sunt
quasi in fornace divini amoris. et ideo amore succensi. propter quod sunt totaliter in
deum transformati. unde in ipsis sanctis non videbis nisi deum. Sic in carbonibus accensis non videtur
nisi ignis. et in corporibus luminosis non videtur nisi lumen. propter quod dicit bernardus. O beata visio videre
deum in se et videre deum in sanctis. et sic patet tertium. Cuius est perfruitio bonitatis
Non enim est perfecta res praegustata. nisi per applicationem. sicut gustus nesciat quid sit sapor

n ei applicet. S; q2 i hac uita peregrinam a deo. n sum9 ei mucti et co
platu psce. io bonitate ei9 sgustare n possum9. S; sci i patria sc eisde
flectibili cotemplati. et i eum tnsfomati. ideo bonitate diuina sgustant. et nich
ali desiderant. Et ro h est. q2 n desiderant n bonu. Ratio boni. q2 bo e qd
o a appetit. S; bo patrie celestis e bo paru. qd s p3. I i fnu e malu pec.
sin aliq bo g e. I mdo at e bo mixtu. q2 mediu; at sp ht dua extre
mor. sic p3 i mlitas corpis. sna pec est qdda bo. s; ht malu mixtu
s. mitis sollicitue. It accide e qdda bo s; ht malu amixtu. q2 ht ita
cin gruedine. It delectan e qdda bo. sic p3 i ludis. s; ht amixtioe;
s. cor9 labore. Et sic e d oi tpali. Itm pax e maxi bon. s; to amis
fuit malu. Sna q dui huer guerra e cathagine. sp bn fuer i se. s; hita
ea. i mediate huer diuisioe i se. It facre bo. e bo. et tam facre
pp vana gla; e pec. Relig g. q bon patrie celestis. e nullu hat extra
nll; ht amixtiois aliqm. et id solu e bonu qd sanat aia et repl; ap
petitu. unde i ps. Replebim i bonis domus t e.

Accesser sc be et plin ab iericis. ad illi; dicit; qr discaptum tuis g. m. s.
I h ev ag. pr d iij I Et p. est. scribam iterroga. i. Cr dusa. t. tus.
i. e. aduisarior cofutato. i. et vos qr tuis. ma. di C iij. e clar
eruditio. i. que catus at ad se tb. dne. audite et itelligite iij. e. vi
tatis dclato. i. n qd itt p os. cor. ho. s; q. e. d. cor.

Sedet ad dextam di p̄ris op9. Q e h. qr saluator nr. dicat sedere
e bi steph dicat eu uidisse stare. unde i d. Ecce uido ce. ap. et i stare.
D e ad h q bt steph erat tc i pug i fid x defededa. et uid ih; stare
qsi patu auxiliari. ppe e ii bellatoribus assist. S; phylipp d h sed ad
dextra di roe sin. Et h roe tp I Et p. pp ipsiois carentia C ij pp exa
minatois sniam C iij. pp figuratois seqna C p. pp inpsitois care a.
Sedere e signu qete. Q es at opp motu. Dis at mot e pp alig
i digentia. io e ho mouet ad alig loc. q2 oseq ad i loco q i diget.
Sic quad roa pp i dulg a. vad ad balneu ad expgada imuditiam
vadit ad studiu ad disceda scia. et s d omib; alus. S; i celesti patria
nulla e i dige a. et io dr sede. Nam i oe huan desideriu i plet. et oi
appetit pficit. vidm e q diuisi hoies diuisa appetut. Sic sapietes
sciam. Sic milites et nobiles honifice. Sic mcatores pec habu
dantiam. Sic iuuenes delectatois letias. Sic mlies pl etudis decetias.
Oia at desiderant sui ee pmanentia. Oui at istor ect i celesti patria
appetit oplet. et pfcis. Nam pmu desiderant et appetut scia vitatis q2
appetit vitatis oib; nalie e i se. unde i d Oes hoies nas sca. S;
mellio e tante capacitatis q p o capere. unde i d qd dr d aia. iij.
Intell s e q o fi. S; i hac uita n p pficia n; repleri totalit. q2 e carne
obumbrat. Q; ho scire desidet nalit. p3 p signu; maxim. Q a hoies soll
citat d nouis rumoribs iterrogare. et eos libet audire I celesti a cui
ilte appetit totalit pficiet. pp qd d. o. Q d e q n nesciat. q sciete o
sciuit. Et itu o. Q it di claritate hnt. n fons ag qd ignorent.
Et p pate p ex ilia. Sic eni dne sca et e vitas eate pcede adeo.
sic artificiata ab artifice. ma. e q artificiatu pduc ab artifice. sm
silic forc. q e i aia artificis. Q aia g videt aia; artificis videret
os for. ad qu sili y artifi. pduct et cognoscet ipa arti. Et sic e os
eate heat ee silitudis i creatore. qcq; videt ee eatoris cognoscet et
eatas. id p3 in specto. Ds e e speculu sin macla. sic dr i. li. sap.
S; sic i speclo mali. sc fige et ymagies respitietiu speclm. sic
i do sc fige oui ver eatar. pp qd d Jo. qd fcm e i ipso vita erat.
S; qcq; respic speclm videt figas et dispoitoes eor q respitiut eu
ita aia q d m uidt. oia i do cog scit. C Sc. pfic appetit appetit q ad
honorificentia. milites e. et nobiles. et alij sniores appetut honam.
I patria at oseqt sca pfcm hore. q2 sc osiliarij secretarij. et aia di. vij
videm q illi q fuer d vilissio statu mudi. q2 fuer do ouncti et sbiti
i magno hnt hore. unde i d. ps. Nimis. ho. sc. amici t. ds. vn tot
mud ht sco; i mag venatione. sic p3 d aplis btis. Petro. et andrea.
et d alis ap l. q fuer piscatores i h mdo. q maxe honorat. q2 e do re
gnat i celo. Et sic uidem q maior hor exhibet piscatorib; q i patori;.

Na victo i patori pnt e sonitu. S; victoria sctor dp e i laudib;.
It mcatores desiderant hnda a; S; eor appetit n replet i h mdo
repleb at i celo. i quo oiu bor suffia e. i q; sci illo pfruut q i se
ophedit oiu bor hnda ar. pp qd dr i. li. sap. vener n o bo parit
c illa. q2 a q oseq celeste patria simul e ea acqrit oiu bor affluen ar.
q2 sic dr. i ps. Gla et diuitie i domo ei. Et ro h e. q2 os diuitie
q sc i hac uita fluut a celesti patria. qd s p3. Q e q wult ad acqre
o; duo hre. s. pn ze ages. et istrume. sic q wult oseq sanitate. o;
q hat medic. et medicina. q e suu istz. Et ad h v sit cultell. o;
q sit fab. et matellu qd e suu istz. Et s d alis. Et s; hc modu
os ille diuitie corles. q sc i auro et ag o. et lapidib ptosis. vino
oleo. fru o. et alis silib;. o a sc a do. tq a principali agete. Et a celo
tq a vt istrali. q2 celum n vt stellar o a ista pduc. Et s p3. q i
celo e fons et vena isti hnda e. I mdo at e qda modica gutta.
vn ita se hnt diuitie celestes. ad istas tpales. sic se ht aq fo
tis i dfitites ad modica aq uasis. Et io hoies i hac uita n ps diui
tis satiari. q2 sc q da modice gutte. I celo at os sci satiat. et reple
q2 n ponut os suu ad uas. s; ad vena viua fontis. et io bibt et satia
ant. pp qd dr i ps. I ebriabut ab ubitate dom t e. v n aug. Q e q;
ille sim habra i e neb di mes. q2 ia n poit man ad os m. s;
poit os suu ad fonte tuu. et bib pauiditate s q wult C Sc
mlies appetut pletu dce ar. S; i celesti patria pfca pletud oseqt.
Na sic cor a. q sc i pntia sol. luce sol replet. et alta fiut. Et q toma
gis d luce recipiut et retinet. tato mag alba appar. sic p3 i luna b celi.
Ita i celesti patria. Q sc i pntia saluatoris replebunt ipi luce Et s
erit clari et splediori Et ad h sigand dr i apoc. amb labit mec i albi.
Et n solu hebit candore i corpe. s; hebit splendore i facie. Q a fulge
bt i ri sic sol. i reg pris eor. Et ad h mostrand facies dni i trasfigurane
appa ie. lucida sic sol. et vesti a ei alba sic nix. S; s; ap. ipe reno
uab cor nra ad sili e. cor. claritatis s e. C Sc o a appetut pmanetia
sui ee. Ec e it o a e appeti ze. e signu e. q oia q hoies faciut vnu
ordiam ad ee osuatoe. Sic aia ad ofessione. Diusa vesti ta. s; diuisi
tate frigoris et coloris It somp et vigilia ad osuatoe ee. S; i hac
vita ee osuari n p. Q a corrup asenitute. Senit cat atpe. tpe cat
a motu. Sic uidm q mot fima a. ab oriete i occidete fac die. Cui9
luc fac mse. Cui9 sol fac ann. It hore dies distigt. s; ascesu et d
scesum sol. S; i celesti patria n e mot. q2 m lta eleuat i altu s fima
mtu; Et si n e mot. n e tpe. Et si n e tpe. n e senect. et si n e senit
n e defcs. et io sci i patria qt ad ee pfcm. stupictia regi oseqt. et ab oi
nocu o. securi er. s; i d. apoc. xxj. n erit. n. s. a. et e. Et ali d scp pri
putab do morte i simpitn. C Sedo pp exaiatois sniam. e e osuetudo
q iudices. et plati. i examiadis snis et pfendis sed et. S; o fca ma
q i hac uita opam diliget i celesti curia exaiat. v hem illa pusilla
aduocata vg. o q assist etm iudicis maiestatis. p nb i tcededo. et
ipetendo veia; d pccis. v n le. i li o. dumirictis btte vg. Q qda mltoz
pec or sarcina grauat o. i visione fuit inpte ad iudi. Et ecce satan affuit
dnaq; dne. Sicli ppi i hac a hens e tota diu nij exercet. sr q et heo
publice istez. Cui do. v e istim. Et ille. Istim heo qd pp o ore dicta
dirrasti e. qcq; hora cedurus morte moriamr. Cui g sit d illor pg e
nat. q cibu uetitu comeder. unc pn istz. i iudic o d; mori. Dixe at
do illi. pmitt e e pte loq. At ille mltor pec osci obmutuit. Dixe
g demon. aia ei mea e. q pscripta. q2 ea; ia annis xx. possedi. Et n
do i oib obediuit. Addid q; iter dya. mea e. q2 q si aq bona fec. ei ti
mala icoparabilr vinct bona. xpc at sic it et misicors iudx. noluit q ev
cito sniam pferre. S; viij. dier spatiu ocessit eide. vt viij die cora
eo paret. et ad o a q se opposita pret. Cuq; a facie d tecus abiret quada
ei obuiauit. et ca tate t se iterrogauit. Cui e o a retulisse. p o de. ait ille. Sile
tieas. q2 d. p. te iuuabo. Cu at qret q eet. ait vitas e m n. Pcedesq; ob
uiu huit et sm. Q pmis eu iuuare d so efficacie. Et iterrogat q n vo
caret. Justi a tq vocor. Releuat g. pmissionibs pdcor viij die ad iudi

maiste e

65

di veit. i. quando astans deo iustus post obitum suum. ad quod uterque pdeet temporis ante morte
dupplici nouum. cor. s. gehenne. Et illud istis: quod parte demon allegans de mo
te cor loquitur non gehenne. quod est patet. quia omnes in illa includuntur non tamen omnes gehenne igitur cor
despiciat. Et uides demon qui in principio succumbet. probare uoluit per fin. Sic ista
assunt. et ei huius ubi restituit. Licet hec possederis multis annis semper tamen consideravit
et rememorant. quia tantum eorum dominus fuerat. propter quod non practice predicasti. Cum vero non
haberet adiutorem ... afferunt statum. et bona ipsius ac mala ponderent.
Vitas istius assistentes in adventu peccatis ... iudicem resi
dere ... et ea in adventu erat in ... Et ille fecisset. Ita quod subito in adu
ventu ei ueit. et se illam partem quod bona paucissima ostendebat mali sua posuit. atque in ista
aggrauauit. Cum autem ... ad aliam partem ... conaretur ... preualuit
... libauit. Ille ergo ad se rediens ex hiis que uiderit uitam in melius
commutauit ... patet ... Hec est sedes ... propter fatigationis sequitur. Illa quies sequitur
ad laborem. videmus enim quod post laborem ... requiescit. sic omnia in sensibilibus ... vidimus
enim quod sagitta post motum quiescit in signo. Item nauis quiescit in portu. Item ... semper ...
sed aliquando quiescit ... Et similiter agonizantes post pugnam pausant. Cum Christus a primo die natiuitatis
usque ad diem mortis fuit publice in toto labore ... Pauper sum ego et in laboribus a iuventute
sequitur iustum fuit quod post tantum laborem sederet ad quietem. propterea dicitur sedere ad dextram
patris. propter quod dicitur in evangelio. Et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis assumptus est in celum et sedet
ad dexteram dei. Et sic patet tertium. **feria . v^a .**
Surgens ihesus de synagoga. introiuit in domum symonis et cetera. Istud evangelium continet plurima
miracula que saluator noster fecit. ad quorum narrationem ... Primum est intercessio
pietatis. Et rogauerunt eum pro ea. Secundum est restitutio sanitatis. Cum autem sol occi
disset omnes qui habebant infirmos. Tertium est propulsio nequitiae. Exibant demonia a multis
clamantia et dicentia quia tu es filius dei. Et sequitur ... quia tempus non sinebat eos loqui ... Et ideo est
... ne dum ... audirent ... predicante sequitur errorem ... magis ... falsis
miscet. ut sub ... veritatis ... fraudis operatur. Quartum est deuotio seruitatis ... ibi
detinebant eum. Sedet ad dexteram dei patris. O ... quanto magis agnoscit
tanto magis considerat. et ideo de condicionibus celestis patrie ad amplius est ... Dicen
dum est ergo quod christus dicitur sedere ad dexteram dei. i. in equalitate dei quantum ad diuinitatem et in
potioribus bonis dei quantum ad humanitatem. Et sic ipse sedet ad dexteram patris. ita
faciet nos secum consedere in celestibus. Et hic ... ... videlicet propter constantiam quietis
uel firmitatis. Secundum propter nostre felicitatis. Tertium propter ... eternitatis. Et propter amicitiam
honestatis. Primum propter constantiam quietis. Ille est qui sedet dicitur quiescere ... sed non ... per que
... non sit firmum ... nos videmus in ... ... quiescit ... aliquod
firmum quiescit. Sic patet in igne edificium ... quiescit sicut centrum. et murus
sicut fundamentum. et ... sicut truncus. et celum sicut polos. Et ... sicut terra. quia immo
... Et peccatores sicut ... quia si non ... et ... sustine
... stati peccatores ... in precipitium ruerent. Ecce exemplum ... in ... domi
... Dicitur enim quod quidam miles nullam ... et honore ... ...
exhibebat. cui clericus summum honorem exhibebat. et se totum ei ... ...
... Cum autem miles et clericus simul equitarent per viam. accidit sic deo dispo
nente ... ... in via. Clericus autem deuote clamauit
... in ... ... dei. et statim equus ... ... illesus. Cum ... ille
esset stolidissimus miles dixit. Non indigeo ... ... adiutorio egeo.
et statim miles in precipitium ruit. et fracto collo et ... lingua cecidit mor
tuus. Secundum ... quod homo firmatur et quiescit in deo. Cum autem in hac uita non sit perfecta quies
quia tota est laboriosa. eo quod homo nascitur ad laborem. sicut auis ad volandum. In celo
autem est uita quieta et ab omni penalitate remota. Ideo sancti in ea quiescentes sedere dicuntur.
propter quod dicitur in apocalypsi. ... est ... dicit spiritus ... a ... Et dominus promittit fidelibus suis
dicens. Vos qui secuti estis me. sedebitis super sedes. xii. et cetera. Et sic patet primum. Secundo dicitur se
dere ad dexteram patris. propter nostre felicitatis. Sed hic autem ... non potest homo felix esse nec beatus. quia
secundum augustinum. Beatus est qui habet quidquid uult. et nichil mali uult. Sed nullus est qui habeat quicquid
uult. quia appetitus hominis temporalibus non repletur. propter quod dicitur sepius. aspexi terram et homi
... et ecce erat vacua. Item qui uult bona temporalia magis malum uult non quia
temporalia mala sint in se. quia omnis creatura dei bona. sed hic dicitur propter malum usum ipsorum. Unde
qui uult plenitudinem diuitiarum. quodam modo magis malum uult quia propter plenitudinem frequenter
cadit homo in libidinem. sicut patet de ... ... Item qui uult potestatem quodam modo malum uult
nam propter potestatem eleuatur homo in superbiam. Et qui uult pecuniam magis malum uult quia quanto magis habet
de pecunia magis esse ... ... talibus accidit sic sicut ... ... est ... in ... quod ...

tale. Quod si est peior. an prodigus. an auarus. Et dicitur quia ille est peior qui est insa
nabilior. sicut patet de infirmitate. Illa enim est maior infirmitas que sanari non potest. Prodi
galitas autem duobus modis sanatur. uel propter defectum pecunie quia non habet quod expendat
uel propter defectum etatis. quia illi qui sunt prodigi in iuventute efficiuntur auari in senectute.
Et ideo hic est quia cum senectus sit quedam defectus nature. et natura sit prouida retinendo
temporalia ... suo defectui et necessitati prouidat. Et similiter accidit in proposito. quod est
quia aliquis homo fuit largus in paupertate. sed est ditatus et multiplicatur in peccatis. efficitur
auarus. quia timet redire ad pristinam indigentiam. Tertium ... beatitudo continet in se quandam firmitatis
stabilitatem. Ille enim quotatur magis infortunatus non potest dici beatus. est beatitudo status
omnium bonorum aggregatione perfectus. sicut dicit boecius. Cum autem ista contingant homini in hoc mundo
isto. non potest dici in hac vita beatus. propterea quod assimilatur cani ... ... quandam uenis
que ... ... sol ... coloribus variat. Et ideo in scriptura sancta dicitur homo flos. Iuxta illud
Job. qui quasi flos et cetera. Ad ostendendam huius varietatem ... exemplum ... nobilis
iuvenis existentis in religione. quem cum uellet pater de religione extrahere. et eum
ubi multis ad recessum induceret. Respondit iuuenis. Faciam pater quod uis. si de terra tua
uis unam pessimam consuetudinem remouere. Et pater ad impleri liberum faciam. Dic fili quod
est ista consuetudo. Et dixit iuuenis. Quia in terra tua moriuntur ita iuuenes sicut senes.
Hoc audiens pater confusus recessit. et iuuenis in religione permansit. Exemplum dicitur est quod
quidam rex. xerses nomine. quod cum haberet maximam multitudinem multitudini congregatam. consi
derans quod quando tota multitudo in ... ... deberet redigi in puluerem suspirans dixit.
Vos uocatis me regem potentem et magnum. sed ego fateor me esse pulueris
regem. Tertio propter nostram eternitatis. In scriptura enim dextera potentia intelligitur eterna
per similitudinem. temporalia. Eterna autem a temporalibus differt. quia temporalia que habent principium et
finem. quia producuntur in esse et corrumpuntur. Sic patet per singula discurrendo. Eterna
autem et principio et fine caret. Item temporalia consistunt in successione. sicut homo audit
unam lectionem et unam predicationem successiue. Successiue discit et successiue
perficit in sanctitate. Eterna autem in quandam simulitatem consistit. Unde uno intuitu sancti discent
in patria. Legitur enim illum librum beatum quod semel legisse est ... est. Item temporalia
non dantur ad eternam possessionem. sed potius ad quendam usum. Unde dicitur est quod habet ... concedit
et aufert. quia sicut homo nudus in mundum ingreditur. ita nudus egreditur. Iuxta illud Job. Nudus
egressus sum de et cetera. Unde accidit exemplum de saladino rege. Qui cum esset in extremis la
borans. fecit poni sudarium quod deberet inuolui in sepulcro. in quadam asta et pro
... ... Hoc est quod portat soldanus de omnibus bonis suis. Unde dicitur quod quidam rex
francie dum esset in morte dicebat. Ecce quot pluries domos et plures palatia ha
bui. sed nescio ubi anima hac nocte debeat hospitari. Sed bona eterna perfecte
possidentur. propter quod dicit boecius. quod eternitas est interminabilis vite tota simul et perfecta
possessio. Quartum propter amicitiam honestatis. Illa vita est perfecta est quedam amicitia
utilis. que non plus durat nisi quantum utilitas durat. Et hec quidem est vituperabilis.
Unde dicit ... Non sunt fideles in amicitia quos munus non ... copulat. amicus quem
munus copulat. eo soluto dissoluitur. Alia autem est amicitia delectabilis quando
homo diligit propter pulcritudinem decorem. et hec quidem cito dissoluitur. quia postquam est delec
tabilis propter decorem. amisso decore efficitur abhominabilis ad uidendum. Contingit autem
aliquando quod unus diligit alium propter utilitatem. et diligitur ab illo propter pulcritudinem. et de
tali amicitia fuerunt accusationes uel murmurationes. quia unus de alio diffiditur
et conqueritur dicens. quod non recipit ab eo tantam delectationem quantam credebat. Et ille
obicit quod non recipit ab eo tantam utilitatem sicut promisit. Hec autem contingit quia non
possunt occulta cordis ad inuicem cognoscere. et ideo quod sunt in tali amicitia habent magnam
cordis molestiam. quia unus non uidet quod est in mente alterius. Iuxta illud Job. Non
... ei ... ... unusquisque mente ab alterius oculis ... non excludit
corpulentiam ... abscondet. Illa sicut ... quod est in vitro apparet per vitrum
ita ... quod est in mente unius erit alterius ... et ideo sancti in celo quod spiritualiter amicitia
copulantur. dicuntur quiescere et sedere. eo quod nulla inquietudine molestentur.
feria . vi.
Ihesus autem fatigatus ex itinere et cetera. In tota sic
hoc evangelium de ... ... ad quod ... aliam reducitur. Primum est fatigatio
saluatoris. i. ihesus autem fatigatus ex itinere. Secundum est institutio mulieris. i. mulier
si scires donum dei. Tertium est reuelatio saluatoris. i. quicumque est uiuos. Quartum est
conuersio populi. i. multi autem ex ... ... crediderunt in eum
Inde uenturus est iudicare uiuos et mortuos. Hic articulum ... ... beatus
matheus. Ista sicut christus ... nubibus ascendit de mundo ad celum. ita cum nu
bibus descendet de celo in mundum. quando scilicet ueniet ad iudicandum. Et hic est quod ...

dnt sic i actib' het. Quemadmodum vidistis eum. Et apoc. Ecce ve
nit i nubib' celi et videbit eu ois ocls et q eu pupugerunt. Consideret
aut i isto arti. tria s. altitudo iudicis i h q d'r. Jn uetur e. Ecce
titudo iudicis i h qd d'r. Judicare. Et multitudo ppli i h q add'. vivos
et mortuos. Est g p' alti. iudicis. qd quide e terribile malis. et delecta
bile bonis. Et h p' ostedi qd dr. ve. p' p pot' petatis. Cu. p ap
pare' huanitatis. iii. p excellentia dignitatis. iiii. p assistentiam
vniuersitatis. Cp'. p pot'. petatis. q veniet e sapia. po. Et uni
mag. Erit qd iudex eterni' et potens. Cu' po se extedit ad oe tps.
et loc. Et i h differt po eterni iudicis a po. Regis mundi. Na ois
po mudana e tpal. tc a duud. i pteru. psens. et futur. Et has diffa
tpis ofidians quida phs. sic narrat petr' anfus. contepnebat eterna
regis po. i e cuia hitabat. Cum e eu rege diceret. q' eu n timeret
Rnt. q po e modica e. q illa q preterit ia n e ulla. et q futa e
valde i certa e. Jlla vo q psens e i puncto transitu e. Sz po. di po e eterna.
Eterni aut e. e nulla ps recedit n' aliq ps accedit. q e totum simul. q in
cludit i se oe tps. Jte po eate e immitata ad aliq loc. sic po regis
Francie. i regno Francie. tn ulti' se extedit. po aut di oe loc eaut. q abit
p qd null' pt subterfuge a facie iudicis. Et io d'r. ps. Si ascedero i ce
lu. illic es. vn n ad celu. n ad ifnu. n ad maris abyssum pt ho fu
ge. qn eu manus die po apphendat. Ch cadit exe' dillo q i mari te
pestate concuss' vouit bto michaeli si euaderet q offerret ei vitul'. Et
q n obsuauit dia manus eu apphedit. et i pfundo maris submisit. Ch
xpc iudex he sap'. q o nuda et apta st oclis ei'. vn p sua sap' reue
labit abscondita tenebrar sic d'r apo. et manifestabit. occlta cordiu. h a p'
ondi simili exe. manif'. e aut el; q cato e potetior q na cata. Sz si
ds diuisa scia mixta. v puta grani. ordu. faba. miliu. piciat i
tra cslat q o scia corrupunt. tn uic ne scia discernt. et q l; pullu
lat i sua herba. Multo g mag credendu e. q pe' omnia q st i cordib;
hoi' occlta o sap' sue intuitu conteplat. Ch cadit exe' mlieris q temptabat
viru religiosu ad peccatu. q dixit ei. ad foras dicens ei. h. pann te. q pt'
sto eet quocies. v ocli oiu nos ituerent. at ille dixit. Multo mag est
iconueniens v h fatiam' an oclos di q o ituet. Ch te vero. e una mag
n q i d' sit passione. Sz ne effect'. Est e un. appetit' vidicte
et ipe ifert peccatorib; vidicta p culpa. D hac ua d'r pphia. Cz p' p ti
more tre uia t' vindicare. Jo peccatores sic eu uiuti viderent. dicent motib'
ca. si n. colllib' o nos a facie ire d'. Et p plus timentes d'r ipsa pphia
Qs n timeb't te. o rex regu. Ch ro. e tuned. p apparet' huanitatis.
Slo e appebit i for' diuinitatis. q e diuinitas sit mater' dilecti'. ad uidedu
n pst sin gau apteriib' i mici. Sz peccatores q i pecco mori' tenebunt
se ipse. priuati g' dia. et uisione dia. slo e st dig. q biles ad
uidedu claritate maiestatis die. q clpa pe mor'. occlos cordis hnt
i fectos. sic uidem' ad sensum q hij q hnt oclos lippidos. n pst respice
solaris luminis claritate. n uirtute medicinal colirij abstergat i firmitas
excdiciale coliriu e pnie medicamentu. q ho d; sordes pecco' absterge
maclas mtis sue lauare. iux' osilui Jerep'pphe. laua amalicia cor tuu
iere'. v salua fias. Vero g iudex i for' humanitatis. q i ea for' i q iu
dicat' fuit iudicabit. v ab oib; vidat'. apparebit e i for' cor' glori. sua
ti s acutib; passionis. Et h e q d' i luc. Tc videbut filiu ho' venientem
Ctio est amabil' iustis. p excellentia dignitatis. Nam i celesti cuia di
benitu fuit q debet hoies iudicare. Si e iudicar p' mult' exegierit
iusti' Ga iust' d'o iniri di. Si iudicar. sic. s' mlt' exegieret mia. Ga
benign' et misericors e. Et io datu fuit iuditiu filio. q e i media trinitate
p'. Et io he iusti et mia. Et sic repabit iustitia mia. Et mia iusti. Et h e
qd d' i ps. ds iudex iustus pa. Et iter. Ds iuditiu tuu regi da.
et iu. t' fi re. Jt i ev. Pat oe iudic dedit fi'. Cuiu. est tandem ppe
assiste' vniuersitatis. hebit e sec militu' amator et catuu oiu
sibi assistentiu. armabit e creatura ad ultione inimicor. et o bit cu
pugnabit p eo o i sensatos. valde e horredu terribile est i aduetu illi'
iudicis appare. tior qd horribil'. p multitudo mortuor resurgentiu

q si un' mortuus n resurgeret. magnu tiore icuteret. qd erit g t
qn oes mortui q a pn mundi fuer' vsq ad die iuditij simul resurget.
Ch valde horribile erit vide oes ordines anglor. q o sceedet c iudice
pati e eo q peccatores ferre sentias vl' videa. Quor' uu portabit cruce
dice sig crucis. alt' spinea corona. alt' clauos qb lig affix' fuit alt' la
cea q lat ei apti fuit ?psosatu In o aut erit portab' ort'. vide iudi
ce i nubib' veiete. ad e aspctu colup' celi omtrsait v' d' i luc. Na
virtutes celor mouebunt.

Sabbato

Erexe ihc i mote oliueti et iteru dilu' venit i teplu i tota sic h ev'.
ev'. ag d uij. Et p' e diligentia viuitatis q adh venit v doceret p
qd d'r. et sedes docebat eos. Cu' e cotinuatio puritatis i adducet ei
mlie i adulterio dephensa Et sic sbz. q h fecer' v accusarent eu Cu'
e sentia equitatis i q sin pc e viru p' illa la. intat Cuiij. e. idl'
gentia pietatis. i. mlie dico te. q. vade i pace. Ch veturu iu
dicare. ui. q mo. p' q tertij e. d po iudicis. d. e d ctitudie iuditij
Certa qd iud'. e. q absq vlla dubitatioe uentu e. ede iudi futuru
sic p' ondi qd d'r. ioe sic alibi de cuij est

Dnica. iiij

Lla aut q sursu e ier' libera e. q. e. e. Consuetudo hoi' e. q se uolet
ad aliq trasferre pntia. q diligent i qrit odicoes pntie Sz illi sauit
narrare q i fuer' Cu g' debeam nos ad patria celeste transire. ad q su
pordinati. ad apo q ad illa pria rapt fuit. iiij odicoes illi ciuita
tis nob describit. Cp' e. sit puritatis e di. Jlla a q sursu e. Cij. e. quiet
vnitatis. e di. ier'. Cuij. e. stat' libertatis e di. libra Cuiij. e. affect
caritatis. e di. q e mr nra. Cp' g' i sit puritatis. vn di. sursu e.
S g' illi ciuitatis sit e alt'. Et q e alt' e pur'. Et q e pur' e san'.
v' uidem' ad sensuz q ciuitates q st i alto ostructe p aeris puritate s mlt'
sane. Et io h' est. q sanitas i qda tepamito osistit. Na sic d'r sap. i a
phys'. sanitas e comisuratio huor' oiu ex qb; cor' oplexionat'. et io i lo
co tperato mani sanitas osuat'. q sile osuat' suo sili. Corpit' aut p
distepan abi o loci. p distepa' loci. Sic si fuit i excess' caloris vl' fri
goris. Nece e e q sm qlitates aeris cor' qlitas imutet'. vn si fuit
calor nimis intes' cito nale humidu exsiccat'. q o sic vita. Sic p ta
li exe. Videm' q lucerna cito extig'. si oleu i fusum cito p igis magnitudie
osuat'. Et io i qbda regionib; calidissimis hoies vlt' xxx. ann' viue
n posse' ethiopes. Cz si vo fuit excess' frigoris nale humid' d'faci
ogelat'. et calor nal' extig'. Et io qda aialia qda nali i dustria tpr fri
gido ad loca calida se transfert. Rursum tpr calido loca frigida repete
tes. v ex dia dispoi' loci tpis tepie oseqt'. Ch te ppt i tepatia abi
Cib' e i se cor'. e aia mia exire. et io quato pl' amisceret. tato pl' obli
tat' i pcessu etatis. Sic ponit exe. qda phs d aq uino amixta. q to e
pl' amiscet. tato pl' redd' aq'sum. Et sic uidem' i pcessu uite huane
q fuit et obliterat' humidu radicale p admixtioe humor nutri
tal'. Et sic tota oplexio q hnt ho i iuuentu mutat' i senectu. Et sic
ho na paulati defic. q n i ueit' alt' ars i h mdo q possit uita p petuo
sustetare. Sz i patria celesti e ab; q otiet oe dulcedine q' ad delecta'.
Cosueuer' aut homines diuisis cibarijs vti. p diuisos sapores. Sz ab' ille
celestis ht i se oe delectamitu. q ois saporis suauitate. Jte ht oe virtute
osuatiua. q n solum comedentes. s; et pgustantes i uita ppetua osuat'. P
gustat' aut i uita psenti p fide. dilectioe. et opatione. ppt qd d'r d'o. i ev'. q
edit i me. q. si mor' i. vi. Cuij g' tal' sit illa ciuitas. debe' anelare ad
ipa. toto affectu. ad h e iduce nos oes creata q sursu ascedit. Sic calores
et uapores. Et arbores. flores. et erbe. Deorsum vo tm frigida descedit.
Gravia q tpia. Co o pe mor' diligit. Nam co peccoris e frigid'. q p
clpa mortale e calor spus extict'. Et io peccatores deorsu cadit. Debem' g
face. sic faciut hoies q frigescit. q ad igne accedit. Jg' accedam' et i fla
mem' igne diui amoris. v ois pcci frigi' repellat' et sic potium ascede
sursu. p qd d'r scp. ua calefes sui uidi ignem. Jtg' uia tedit deorsu. g'ue
aut e pctm. q pcis agrauat'. iux' d'. Juiqtates me supgsse st. c. iij. Sz
nos isto pond' si pice volum'. si uolum' sursum ascedere. iux' d'. ap. De
ponentes oe pod' et circustans nos pc. depoit aut pod' pc p planctu doloris

Ite tpia dsce(n)de dbsu(m). valde e(st) tpis et deformis a pcate. et io si vult ascede(re) ad plenitudine(m) die maiestatis d(e)z exigue illa tepiditate. hec at fit placitas (con)fessionis. vnde d(icitu)r Je. Lava amalicia cor tuum. q(uia) sic ab(lu)it d(icitu)r lacrime lavant p(ecca)t(u)m. q(uo)d pudor est (con)fiteri. Tercio h(oc) li(cet) i(n) q(uo)dam p(ro)phe(ta). q(uia) (con)sideravit miseria(m) vite p(re)ntis. et a(nim)a e(ss)e i(n) mor(ti)bus. ide(m) fecit seipsum v(e)l p(ro)p(ter) accede(re) ad dulcedi(n)e(m) p(at)rie celestis. h(ec) a(n)i(m)e gruit seruit. t(ame)n e(st) n(ob)is utile. v(e)l sic ip(s)e ide(m) fecit cor canis & vos i(n)c(i)piatis cor p(ec)c(ato)r(is). q(uo)d cor e(st) (con)gelatu(m) p(ec)c(at)o. d(e) q(uo) d(icitu)r ap(ostolus). vet(us) ho(mo) n(oste)r si m(u)l. cru(cifixus). e(st). v(e)l d(est)ruat(ur) cor p(ec)c(at)i. Et sic p(ate)t p(rimu)m. ¶ Sc(dm) e(st) q(uia) (con)venit unitatis. i(d est) ier(usalem). q(ue) i(n)t(er)p(retatur) visio pacis. v(bi) nulla e(st) discordia. p(ro)pt(er) q(uo)d d(icitu)r p(salmo). Sede(bi)t p(o)p(u)l(u)s m(eu)s. i(n) pul(chritudi)ne pacis. Et io h(oc) e(st). Quia discordia i(n) t(er)ra p(ro)ced(i)t ex dispo(siti)o(n)e (con)t(ra)ria. sic(ut) vidim(us) i(n) reb(us) el(eme)ntalib(us). q(ue) p(ro)pt(er) (con)t(ra)rias q(ua)litates pugnant ad i(n)vice(m). et unu(m) (con)sumit (et) de(s)t(ru)it al(teru)m. Sic(ut) vidim(us) ad sensu(m). q(uia) calidu(m) expell(it) frigid(um). frigidu(m) calidu(m). s(e)z q(uia) p(ate)t vnu(m) alt(eru)m p(er)dna(r)i. Et ex tali discordia o(mn)is i(n) i(n)ferioribus p(ro)ced(it) corrup(tio). I(n) celo a(utem) n(on) e(st) tal(is) (con)t(ra)rietas. s(e)z o(mn)is pacis (con)cordia. vnde d(icitu)r p(salmo). Declinabo s(upe)r ea(m) fluviu(m) pacis. Notat(ur) d(icitu)r fluviu(m) pac(is). q(uia) sic(ut) fluvi(us) h(abe)t abu(n)da(nti)a(m) aq(ua)r(um) hu(m)o(r)is. s(ic) illa civitas h(abe)t abu(n)da(nti)a(m) pacis. Et io h(oc) e(st). q(uia) x(ristu)s q(ui) e(st) pax. vnde i(bi)d(em). Ip(s)e e(st) pax n(ost)ra. q(ui) fec(it) v(tr)aq(ue) unu(m). n(on) vult h(ab)itare n(isi) i(n) celo pacis. vnde d(icitu)r. F(ac)t(u)s e(st) i(n) pace loc(us) ei(us). ¶ Ite(m) h(ic) p(ro)ced(it) ex i(n)vidia. q(uia) e(st) v(n)us alt(er)i h(omin)i i(n)vid(et). et studet alt(eru)m sb(tr)ah(er)e q(uo)d suu(m) e(st). io i(n) t(er)ra hoi(n)es discordia(m) g(e)n(er)ant. p(ro)pt(er)ea d(icitu)r Sen(eca). Tranquill(e) ho(m)i(n)es i(n) t(er)ra i(n) t(er)ra (con)versatio(n)e(m) gere(re)nt. si a na(tur)a re(rum) duo v(er)ba tollere(n)t. s(cilicet) meu(m) et tuu(m). I(n) celo a(utem) nulla i(n)vidia e(st). q(uia) bo(n)a celest(i)a o(mn)ib(us) s(un)t co(mmun)ia. et o(mn)es h(ab)e(n)t illor(um) bo(no)r(um) s(upe)r abu(n)da(nti)a(m). p(ro)pt(er) q(uo)d d(icitu)r p(salmo). Q(uonia)m e(st) reges opule(n)ta. et h(oc) sig(nificat) e(st). q(uia) (quam)vis i(n) t(er)ra s(unt) divisi(on)es ho(m)i(n)u(m) app(ro)p(ri)ata s(e)z celestia sic(ut) a(ute)m celi. o(mn)ib(us) s(un)t co(mmun)ia. q(uia) nullus ho(mo) e(st) eq(ui)z (con)ditio(n)is v(e)l dignitatis p(ro)p(ter) q(uo)d ad d(e)o celestib(us) approp(ri)are. et q(uia) i(n) celo o(mn)ia s(un)t co(mmun)ia et q(ui)lib(et) h(abe)t bo(no)r(um) illor(um) abu(n)da(nti)a(m). nulla i(b)i potit e(ss)e i(n)vidia. Et io ab illa p(at)ria e(st) repulsa o(mn)is discordia. ¶ T(er)ci(um) e(st) stat(us) l(i)b(er)tatis. i(d est) l(i)b(er)a e(st). Lib(er) e(n)i(m) e(st) q(ui) ca(usa) sui e(st). s(er)vus e(st) q(ui) e(st) ca(usa) alt(er)i(us). Stat(us) a(utem) s(upe)rne civitatis e(st) l(i)b(er)tate fi(r)mat(us). S(e)z stat(us) mu(n)d(i) h(uius) e(st) s(er)vituti s(u)b(iec)t(us). Et io h(oc) e(st). q(uia) q(ui) fac(it) p(ec)c(atu)m s(er)vus e(st) p(ec)c(at)i. S(e)z tot(us) mu(n)d(us) i(n) maligno posit(us) e(st). et ip(s)e. vnde i(bi)d(em). q(uia) q(ui)cq(ui)d e(st) i(n) mu(n)do e(st) (con)cup(iscenti)a carnis. aut (con)cup(iscenti)a oc(u)lor(um) (et) sup(er)bia vite. et io tot(us) mu(n)d(us) e(st) s(er)vitute opp(re)ss(us). sic(ut) p(ate)z ex(em)plo i(n) p(ro)p(ri)ore duor(um) d(omi)nor(um). Et io sic(ut) sunt s(er)vi s(u)b duob(us) d(omi)nis (con)stitut(i). p(ro)pt(er) tyra(n)nide(m) d(omi)ni illi(us). studi(u)nt i(n)ficere ip(su)m d(omi)n(u)m. v(e)l a s(er)vitute l(i)b(er)ati remaneat lib(er)i. Sic (et) p(ro)p(ri)ores deb(em)us ad i(n)vice(m) facere. v(e)l (et) ip(su)m d(omi)n(u)m. i(d est) p(ec)c(atu)m i(n)ficere p(er)fecte. Et h(oc) fit p(er) i(n)tegra(m) (et) p(er)fecta(m) (con)fessio(n)e(m). ¶ Q(ua)rtu(m) e(st) aff(ec)t(u)s ca(ritati)s. v(n)de d(icitu)r. q(uia) e(st) m(ate)r n(ost)ra. p(er) q(uo)d dat(ur) i(n)tellig(er)e q(uia) cives illi(us) celestis civ(itati)s. f(er)ve(n)tissi(mu)m ad nos h(abe)nt amore(m). (et) io notat(ur) dic(ens) mat(er). (et) n(on) p(ate)r. q(uia) sic(ut) d(icitu)r p(h)ilos(ophus) i(n) ethycis. m(ate)r fe(r)ve(n)ti(us) dilig(it) filios q(uam) p(ate)r. (et) io e(st). q(uia) i(d) q(uo)d c(um) labore acq(ui)rit(ur). mag(is) dilig(itur). S(e)z m(ate)r pl(us) laborat i(n) filio q(uam) p(ate)r. s(cilicet) portando (et) g(e)n(er)a(n)do. (et) (con)pt(er)a(n)do (et) a(l)e(n)do. Et q(uia) illa civitas ce(lesti)s m(u)l(tu)m soll(icitu)d(ine) (et) c(ur)a nos g(e)n(er)uit (et) gessit. q(uia) p(ri)nceps illi(us) civ(itati)s. p(ro) n(ob)is de celo desce(n)d(i)t. (et) labores (et) c(ru)ciat(us) diversos sustin(ui)t. (et) a(n)gelos suos ad n(ost)ra(m) custodia(m) misit. (et) i(n) (con)spectu divi(ne) maiestatis. orones p(ro) n(ob)is fundu(n)t. Et ideo (con)venie(n)t(er) dic(itu)r mat(er). Lectio .iiii.

Post h(ec) abiit ih(esu)s t(ra)ns mare g(alile)a(e). D(omi)n(u)s ih(esu)s sic(ut) pi(us) d(omi)n(u)s et magist(er). ad h(oc) q(uo)d ho(m)i(n)es ad vita(m) sp(irit)uale(m) i(n)duceret. multa b(e)n(e)fi(ci)a hu(m)a(n)o g(e)n(er)i (con)tulit. et miracula diversa o(per)at(us) e(st). q(ue) b(eatus) Jo(hannes). i(n) h(oc) ev(angelio) v(er)bu(m) pl(ur)ia miracul(orum) refert. ad c(uius) explanatione(m) n(ost)ra. p(er) ordine(m) desc(ri)bu(n)tur. Et p(rim)o e(st) (con)sequentia p(o)p(u)laris. i(d est) seq(ue)bat(ur) eu(m) m(u)ltitudo. magna. ¶ S(e)c(un)d(u)m e(st) p(ro)fectio magist(er)ial(is). i(n) v(er)bo e(st) emi(n)ent(iu)s (con)verses. v(e)l i(n) (con)ducere(n)t h(ominem). ¶ T(er)ti(u)m e(st) efficacia v(ir)tual(is). i(d est) Et accep(it) ih(esu)s panes. n(ost)ri noti(ci)a fidel(is). i(n) illu(m) a(utem) ho(m)i(n)es c(u)m vidiss(en)t sig(num). ¶ P(ri)m(u)m g(ra)d(u)m e(st) (con)seq(ue)ntia p(o)p(u)laris. S(e)z q(ua)re(n)d(u)m e(st) q(ua)re p(o)p(u)l(u)s t(a)m avide seq(ue)bat(ur) e(u)m. Et d(icen)d(u)m q(uia) h(oc) erat q(ua)dru(plici) r(ati)o(n)e. ¶ P(ri)m(o) p(ro)pt(er) assimilatio(n)is vestigi(um). ¶ S(e)c(un)d(o) p(ro)pt(er) directio(n)is auxili(um). ¶ T(er)ti(o) p(ro)pt(er) largitio(n)is do(n)ativu(m). ¶ Q(ua)rt(o) p(ro)pt(er) op(er)atio(n)is p(ro)digi(um). ¶ P(ri)m(o) p(ro)pt(er) assimilatio(n)is vestigiu(m). Simile e(n)i(m) vadit ad suu(m) simile. Et io h(oc) est. q(uia) simile sibi (con)s(er)vat(ur). et (con)t(ra)rio corrump(itu)r. sic(ut) aq(ua) corrump(itu)r vi(n)o. s(e)z (con)s(er)vat aq(ua). vi(n)u(m) si aq(ua) aq(ue) appo(n)at(ur) mag(is) (con)s(er)vat(ur). Sic(ut) aq(ua) meli(us) (con)s(er)vat(ur) i(n) fonte q(uam) i(n) vase. Et io redemptor n(oste)r v(e)l o(mn)es ho(m)i(n)es ex eq(ui)z (con)ditio(n)is (con)stituit ad se att(ra)heret. e(st) paup(er)ib(us) paup(er) fuit. vnde i(bi)d(em). Paup(er) sum e(go). Ite(m) fuit dives. v(e)l att(ra)heret divites. vnde d(icitu)r. I(n) dext(er)a ei(us) divitie et gl(or)ia. S(e)z p(ossi)b(i)l(e) a(utem) dic(er)e. q(uo)m(od)o duo (con)t(ra)ria p(o)s(s)it e(ss)e i(n) eode(m) simile. Et d(icen)d(um). q(uia) h(ec) duo (con)t(ra)ria. n(on) p(o)s(s)it e(ss)e simul. i(n) ead(em) parte s(u)bi(ecti). t(ame)n p(o)s(s)it simul e(ss)e i(n) p(ar)tib(us) diversis. Sic(ut) ethyops e(st) alb(us) de(n)te. (et) nig(er) i(n) facie. Et sic d(omi)n(u)s ih(esu)s fuit paup(er) s(e)c(un)d(u)m hu(m)a(n)it(ate)m. et dives s(e)c(un)d(u)m divi(ni)t(ate)m. p(ro)pt(er) q(uo)d d(icitu)r p(salmo). Simul i(n) unu(m) dives et paup(er). Ite(m) fuit pl(ur)es. v(e)l att(ra)heret p(ec)c(at)ores.

vnde d(icitu)r p(salmo). Speciosus forma p(re) filiis ho(minum). Et b(ea)t(us) aug(ustinus) dic(it). q(uia) pulc(hrior) sol (et) luna mira(bilis). Ite(m) fuit t(em)p(er)is. v(e)l att(ra)heret t(em)p(er)es. q(uia) i(n) passio(n)e tot(us) d(e)for(matus) (et) d(e)t(u)rpat(us) fu(i)t. vnde i(bi)d(em). p(salmo). Vidim(us) eu(m) (et) n(on) erat ei aspect(us). Ite(m) fuit sapie(n)s. v(e)l att(ra)heret sapie(n)tes. Ip(s)e e(n)i(m) e(st) sic(ut) d(icitu)r apo(stolus). d(e)i sapie(n)tia dei p(at)ris. na(m) i(n) eo s(un)t o(mn)es thesauri sap(ientie) (et) scie(n)tie dei absco(n)diti. Ite(m) fuit fortis v(e)l att(ra)heret fortes. q(uia) o(mn)ia potuit v(er)bo vi(r)tutis s(ue). Ite(m) fuit nobilis v(e)l att(ra)heret nobiles. vnde i(bi)d(em). nobil(is) i(n) portis vi(r) ei(us). Ite(m) fuit rex v(e)l att(ra)heret reges. q(uia) ip(s)e e(st) rex regu(m) (et) d(omi)n(u)s d(omi)nor(um). Et io p(ro)pt(er) h(a)nc assimilatio(n)e(m) eu(m) ho(m)i(n)es seq(ue)bat(ur). (et) h(oc) (con)p(re)he(n)dit(ur) i(n) v(er)bo b(ea)ti aug(ustini) dic(en)tis. O fili (et) ars p(at)ris plena o(mn)ib(us) o(mn)i viv(e)ntiu(m). v(n)de sic artificiata h(abe)nt filii. redemptio(n)is. ¶ S(e)c(un)d(o) p(ro)pt(er) directio(n)is auxili(um). Vidim(us) e(n)i(m) i(n) o(mn)i g(e)n(er)e re(rum). q(uia) e(st) aliq(ui)d directivu(m) q(uo)d o(mn)ia alia dirigit. sic(ut) p(ate)z i(n) motu. Na(m) s(e)c(un)d(u)m ph(ilosoph)y(am). i(n) p(re)dicame(n)tis. Sex s(un)t sp(eci)es v(e)l g(e)n(er)a mot(us). s(cilicet) g(e)n(er)atio. Corrup(tio). alt(er)atio. augm(en)tu(m). diminu(tio). (et) loci mutatio. Et o(mn)es isti mot(us) (con)sequu(n)t(ur) motu(m) celi. i(d est) q(uia) eo existe(n)te. ip(s)i exist(unt). et eo cessante cessab(u)nt. Ite(m) i(n) ho(m)i(n)e s(un)t m(u)lte po(tentie). s(cilicet) g(e)n(er)ativa. visiva. (et) s(ensiti)ua. (et) alias. Et o(mn)es h(abe)nt unu(m) direct(i)vu(m). s(cilicet) vo(lunta)te(m). S(e)z vo(luntas) e(st) bo(n)a. (et) act(us) istor(um) s(un)t bo(n)i (et) ec(onverso). Sic(ut) p(ate)z i(n) civi(tatibus) (et) reg(nis). Na(m) ho(m)i(n)es vni(us) civitatis. h(abe)nt unu(m) directivu(m). q(uia) i(n) suis actib(us) civilib(us) i(n)mutat(ur). Et ho(m)i(n)es vni(us) reg(ni). vnu(m) rege(m) q(ui) e(st) directivus reg(ni). h(oc) (et) p(ate)z i(n) a(n)i(m)alib(us). p(ate)z i(n) apib(us). p(ate)z i(n) gruib(us). q(ue) vnu(m) h(abe)nt rectore(m) q(ue)m seq(uu)nt(ur). Cu(m) g(ra)tia nos debeam(us) ad celeste(m) p(at)ria(m) accede(re) (et) nesci(m)us p(er) q(ua)m via(m) debeam(us) i(n)cede(re). p(ate)r celestis fil(iu)m suu(m) n(ob)is i(n) rege(m) (et) ductore(m) (con)cessit. vnde d(icitu)r p(salmo). Teste(m) p(o)p(u)lis d(e)di eu(m). duce(m) ac p(re)ceptore(m) ge(n)tib(us). Et p(ro)pt(er) h(oc) d(icitu)r ap(ostolus). Imitatores dei estote. ¶ T(er)ti(o). seq(ue)bat(ur) eu(m) p(ro)pt(er) largitio(n)is do(n)ativu(m). Co(n)stitueret milites seq(ui) rege(m). q(ui) mag(is) stipe(n)dia (con)sp(e)d(i)t. Salvator n(oste)r tale stipe(n)diu(m) t(ri)buit q(uo)d e(st) q(uo)d pl(us) (con)sp(e)dit et t(ri)buit pl(us) (con)cessit (et) h(abe)ndat. Q(uo)d s(e)c(un)d(u)m p(ate)z. Sic(ut) e(st) i(n) tag(n)a re(rum). ¶ Q(uo)d d(icitu)r e(st) i(n) co(m)municatio(n)e (et) distributio(n)e n(on) minuit(ur). n(on) cessat. Sic(ut) lux solaris. No(n) e(n)i(m) q(uia) co(mmun)ic(a)t radios suos emittit dimi(n)uit(ur) i(n) sua luce. n(on) cessat. ¶ Q(uo)d d(icitu)r s(un)t q(ue) q(ua)nto mag(is) co(mmun)icant. ta(n)to mag(is) diminu(u)nt(ur). Sic(ut) o(mn)ia t(em)p(or)alia. v(e)l pecu(ni)a (et) h(uius)m(odi). q(uia) q(ua)nto mag(is) ho(mo) dat d(e) pecu(n)i(a) (et) distribuit. ta(n)to s(ib)i min(us) remanet. Et s(imi)l(ite)r e(st) d(e) o(mn)ib(us) aliis reb(us) t(em)p(or)alib(us). ¶ Q(uo)d d(icitu)r s(un)t q(ue) i(n) co(mmun)icatio(n)e (con)cessa (et) augme(n)ta(n)t(ur). Sic(ut) p(ate)z d(e) scie(n)tia (et) ig(n)e. Na(m) si scie(n)tia reticeat(ur) (et) n(on) co(mmun)icet(ur) sep(ius) diminuit(ur). Si a(utem) co(mmun)icet(ur) m(u)ltiplicat(ur). Q(uia) scie(n)tia e(st) nobil(is) p(os)sessio. (et) q(ue) distributa suscep(tores) i(n)ve(n)it. (et) (con)ti(n)eat(ur) relab(itur). Sil(iter) d(e) ig(n)e. q(uia) q(ua)nto pl(us) (com)bustibilib(us) appo(nitur). ta(n)to mag(is) m(u)ltiplicat(ur). S(e)z si n(on) co(mmun)icat(ur) extig(uitur). Et talia s(un)t o(mn)ia sp(irit)ualia bo(n)a. q(ue) d(e)us s(uis) i(m)mitatorib(us) t(ri)buit. ¶ S(e)z forte a(liqui)s dicet. v(bi) su(n)t ea. q(ue) d(e)us distribuat h(ec) stipe(n)diu(m). Ad h(oc) d(icen)d(u)m e(st). Q(uia) a d(e)o r(e)dd(it) n(ob)is pign(us). vnde d(icitu)r ap(ostolus). Dedit n(ob)is pign(us) sp(irit)us. S(e)z q(ui) h(abe)t bon(um) pign(us). certu(m) e(st) q(uia) h(ab)eb(it) p(ro)missu(m). Et io q(ui)cq(ui)d i(n) morte potit h(oc) pign(us) ost(en)de(re). absq(ue) ullo dubio p(ro)missu(m) stipe(n)di(u)m accipiet. Si a(utem) pign(us) p(er)det. et p(ro)missu(m) stipe(n)diu(m) s(ib)i t(ra)het. P(er)dit a(utem) solu(m)mo(do) p(ro)pt(er) p(ec)c(atu)m. q(uia) sp(irit)us s(an)c(tu)s d(e)lig(i)t e(ss)e p(e)c(cat)o h(ab)e(r)e (con)sortiu(m). vnde d(icitu)r. i(n) l(ibro) sap(ientie). Q(uia) n(on) h(ab)itabit i(n) cor(pore). s(u)bd(it)o p(ec)c(at)is. ¶ Q(ua)rt(o) seq(ue)bat(ur) eu(m) p(ro)pt(er) op(er)atio(n)is p(ro)digi(um). Et h(oc) e(st) q(uo)d d(icitu)r h(ic). q(uia) seq(ue)bat(ur) eu(m) m(u)ltitudo mag(na). q(uia) vi(dere)nt sig(na) q(ue) fi(ebant). ¶ Vide a(utem) p(ro)digiu(m) s(iv)e miracul(u)m. op(er)atio divina. q(uia) fac(u)lt(ate)m. n(atur)e excede(n)t. vn(de) diffinit(ur) s(ic). Miracul(u)m e(st) op(us) arduu(m). (et) i(n)solitu(m). s(upra) sp(e)m (et) facultate(m) ammira(n)tiu(m) existe(n)s. p(ro)pt(er) q(uo)d. q(uo)d a d(omi)n(o) mira q(ue) n(on) s(un)t miracula. Et h(oc) v(ide)t(ur) illi a(liqui)s n(on) (con)p(re)he(n)d(i)t. Sic(ut) mira v(i)r(tu)s ig(n)is q(uia) magnes t(ra)h(it) fe(rrum). v(e)l q(uia) a(liqui)s p(ar)vus piscis tene(a)t nave(m). Et q(uia) q(ui)da(m) piscis recent(er) arte stu(pe)faciat manu(m). Et sic eclipsatio sol(is) (et) lune vn(de) mira. nesci(en)tib(us) ca(us)is. Q(uo)d a(utem) h(oc) n(on) d(icu)nt(ur) miracula. q(uia) q(ui)cq(ui)d v(ide)t(ur) eq(uali)z (con)t(ra)r(ium) fit. n(on) p(ro)p(ter) (h)oc dig(num) miracul(um). Et si sit mira alic(ui). n(on) (con)p(re)he(n)dit v(ir)t(ute)m ei(us). Q(uo)d a(utem) fit v(ir)t(ute) di(vi)na. e(st) miracul(u)m. (et) io i(n) (con)p(re)he(n)sibil(e) e(st). Et io illa q(ue) fuit tali v(ir)tute. p(re)t(er) ordi(n)e(m) (con)suetu(m) i(n) reb(us). s(im)pli(citer) miracula d(icu)nt(ur). ¶ Tho(rum) a(utem) miraculor(um) t(re)s s(un)t g(ra)d(us). (et) ordines. ¶ Na(m) p(ri)mu(m) g(ra)du(m) (et) supp(re)mu(m) tene(n)t ista i(n) q(ui)b(us) d(e)o fit a(li)q(ui)d. q(uod) na(tur)a n(umqua)m face(re) p(otes)t. Sic(ut) q(uod) v(ir)go ex(is)te(n)s v(ir)go pariat. Na(m) sic duo corp(or)a s(un)t simul i(n) eod(em) loco. Et h(oc) fuit i(n) b(ea)ta virg(ine). q(ue) pep(er)it p(ro)le(m) si(n)e virginitatis p(er)dic(ion)e. Et q(uod) sol retrocedat aut stet sic(ut) f(ac)tu(m) fuit t(em)p(o)r(e) Josue. Et q(uod) divisu(m) mare t(ra)nsea(n)t(ur) ut p(ro)bet(ur) sic(ut) f(ac)tu(m) fuit t(em)p(o)r(e) moysi. ¶ S(e)c(un)d(u)m g(ra)d(u)m tene(n)t i(n) miraculis. ista i(n) q(ui)b(us) d(e)us aliq(ui)d fac(it). q(uo)d na(tur)a face(re) p(otes)t. s(ed) p(er) ordine(m) n(on). Na(m) e(st) h(oc) face(re) p(otes)t. q(uod) a(liqu)od a(n)i(m)al g(e)n(er)et(ur) et vivat. et vadat. (et) ambulet. S(e)z n(on) p(otes)t face(re) q(uod) a(n)i(m)al p(o)st morte(m) vivat. v(e)l cec(us) videat. S(e)z d(eu)s i(s)tud miraculose op(er)at(ur). q(uia) suscitat mortuos. et illu(m)i(n)at cecos. et erigit claudos. ¶ T(er)ci(us) g(ra)d(us) miraculor(um) e(st)

e ds fac qd csuetu e fi. opatoe nre. tn absq3 pncipiis nre opa
tib3. Sic e qs a fels curet vt dia. q erat ann. pnz. Et h q pz
i miraclo psnti. s. i multiplicacione panu3. vidim e qvt ne multipli
cat frumtu ex q panes cstitut. et tn n e mirac. cstiplica
q illa mirac opat. Et pp multiplicatois mod. Et pp multiplica
augmtu. Et pp multiplicatois tpe. Ci. pp multiplicatois modu3
nra e multiplicato ag successiue. ds at opat subito et i istati. Cij. pp
multiplicatois augmtu. q sic d sap. i li. d aia. Oiu na cstatium
io e magtudis et augmti. vn na p augmtare vsq3 ad dtimata
qtita. Sic ex una msura. x. msuras. pduc. Ds at n limitat. s3
aliq qtitate. s3 q placuit p res multiplicare et ad augm pdu
sic pz. q ex. v. panib3 satiaut. v. milia hoi. pt ea q supauer frug
Ciij qt ad multiplicatois tpe. q sic di i Ecc. Oia tpe hnt. no e psi
res cate. oi tpe opari. Ds e n dtiat ad tps. s3 quicq3 uult p res
ices pduce. et multiplicare. sic pz i multis ex. Na tn n oi tpe gmiat.
Et aialia n oi tpe gnat. Ds at p o oi tpe face etia gmiare. et aia
gnare. Et s pz p. Seq. s. sap magral. i. vn emem panes. v ma
ducet hi. s3 qr qr. poti a phylippo q ab aliis. ad qd dd e s3 criso
q alia qd fuit ad plac. et istruec. q phylipp mag idigebat doc
tria sic pz. qn qsiuit oside nb pre. vl alit p dica. q phylipp erat
cca illa patia oriud et tbi erat not. Et io d ipis mag sollicit erat
Et io e c dy e qipe. p. diu d eb sollicitau. Consuetu e e q hoie
sucs amicos. et spalit cpatriotas spaly qda diligat affectoe. Et io
h e. Qa loc e pns gnatois | e rem csuatois | Et e me dilcois
Et e vltimi qetatois. Ci dico q e pns gnatois qadmod et pat.
Oia e q gnant i aq gnant. Sic uidem q ho idiget dtimatu loc
ad gnatoe sic uetre mris. Et duisa s3 duisitate nre. duisis idige
locis. sic i aq loco esse lo uin. et i aliq frumt. pp qd d a sapie
q loc vr hre qda mirab vt. Ciij loc e mediu csuatois. v res
i loco ppo csuat. et ex loc ppu corrupt. Sic aq i fote csuat. ex e
corrup. Et pisces i aq csuat. et ex aq moriut et corrupt. Et aialia i tra
csuat. et i aq suffocant. pp qd d sap. q loc e csuatiuus locati. v
videm q ram excisens i trucho sic i ppo loco viresat. s3 si aufeiat
a trucho. aresat. Ciij loc e mediu dilcois. sic pz q ea q i eod loco gn
nat. mag ad iuice se dilig. Sic duo fr uteri. Et sic hoies vni
famlie. Et uni ciui. vl reg. mag q duor regn et ciuitatu. Ciiij loc e
vltimi qetatois. Nulla e res qetat. done veiat ad loc ppu. Sic pz i
motu grauiu et leuiu. Et nauis n qesat done puciat ad portu. Et he
dificato n qesat done cpleat edifi. Et pegri n qesc done puciat
ad ppu domicilui. Et sic pp ista dup petate. q loc d hre phylipp
q erat ex eode loco oriund e tb mag sollicitabat d eis. Et sic pz 2.

Prope erat pasca. dies fest iudeor. i h ev. fria. ij.

P istrum ex. x. q ut nos dcea hre cca ea q ptiet ad cultu diuin
na fili di. celo die reu. acces. et impios d domo pena eiecit. ad h
at delarad i hie h ev. q. pns dicebunt. Et p. e emlato legis
i. Qa eiec d teplo. oues et bo. Cij. e pfigato mortis. i. solute
teplu h. Ciij. e illustrato mitas. i. recordati st di. Ciiij. e cuisio pleb
cu a cet ihe. i die festo. multi credid i eu.

C irca iudicium e iudicare. vi. et mo. Dem e fri q gnale iudi e futu
csequnt dd e. qd est valde timed et horred qd. roe. Cet p.
pp cstatia loci. Cij. pp meri pe. Ciij. pp appare sig. Ciiij. pp
po. d. Cv. pp cstati loci. Qa id gnale iudi fiet i valle jo
saphath. sic pz roe. et auc. / Roe qde q id qd e coe. dz ee i loco
coi. Cois at loc e mediu. qd eqlit distat ab extreis. Et h pz mul
tis ex. Et i duinis. et i nalib3. et i politicis. i duinis qde. q ds q coi e
ds oiu. di ee. i loco coi. i. i me. unde i. qd dix jo. bap. medi at
vrm stetit. q uos. ne. Et io x nasces i me posit fuit. s. duor aialui
J. p salte mu cacifix fuit i me. duor latron. Je uidicat mud stab
i me duor pplor. Ciiij pz h i natis. na sol q e coe luiare. respectu
oiu e posit i me planetar. et cor qd e foutale pns. e locatu i me
aial. Et tra q toti mdi ctru3 e. e locata i me mdi. Ciij h pz i ciuilib
na po. q toti ciui. p e d3 hitare. i me ciui. na sic d tulli. dd pna
pis d3 ee i me qi cor. Et dom csulu3 unde. qi vires ministrates cordi.
Et dom ciuiu qetor studetiu ad uit post. et i extimitate milites ad de
fendey. Et artifices ad fui. vtsq3. Cu g gnale iudi sit coe. respectu
noy et mor. et i q3 pte mdi existetiu. d3 ee i loco coi. i. i me. loc at
medi e jer. unde i. ps. Opat e salt i me tre. s3 unde ier. e vall josa
phat. et io i illa valle iudi fit. unde i qd het i Joel. Cogregabo og gtes
i valle josaphat. et i sedebo ut iudice og gtes. vn ds sedeb i aere et aglis
et assessorib3 ss. et impprab peccorib3 bnfia eis collata. vn dicet. Ecce na
zareth v acep fui. Ecce bethlee v nat fui. et vilib3 pannis i nolut. et
i psepio reclinat. Ecce vall josaphat v mr mea sepulta fuit. d q carne supsi
et q multa agustia pme sustit. Ecce ier i q fui flagellat. d q morte iu
dicat fui eiect. Ecce loc caluarie v fui crucifix. Ecce loc v erat sepla
v fui seplt. h mons oliueti u ad celu ascedi. h n solu ad mem redu
cet. s3 ad oclin videbut. Sic le d autipre i ystor. q e accaret d i fid
litate cora cesare aiodis. ond multi uulnera q pp rodos accepat dics
n op ee cde vb. e cicatces se tacete clamar. Cij. pp meri pe. eo
q o pecca q ue st occlta vl et oblita te ppalabunt. et ad mem reducet.
et cora toto mudo maifestabut. T e eni apiet lib. i qb3 scelera pec sc
bet. unde i. judi sed. et lib apti st. i. csciee. q oib3 reuelabunt. et testi
n pcores phibebt. unde r. Ro. j. testi reddete ill cscia ipor et cogita
accusatu eu et defedetiu3 i die qn iudicab ds occlta cordiu. h q pz tale
ex. videm e q si ad e i vit posito i loco tebroso. n i eo vr. s3 si solari
radio illustret vitru. qequ e i totu maifestat. si g radi sol e tate
vt. q maifestat ea q st i occlto multo mag radi die maiestatis. mai
festab ea q st i corde huo. ve g i iudi e timd. v o pe sic apparebt
pp qd d criso. q te n e excusatois loc. n dfesionis tpe. n fugi fa
cultas. n latedi possiblitas. n cpaxedi secitas. Ciij. pp appareciia sig
q d veiete ad iudi. ois creata cmoueb. pp q d. i luc. Eru sig i sole
et lua. et stelle. Ro at istor sig e. q ds e i toto mudo. sic aia e i toto
corpe. s3 nos uidem ad sensu. q aia cuipie aliq tristic. pallescit cor i facie
Qa at corp ad cupi. q dolet. Et s3 he modu q ds cupit uindicaz
redde peccorib3. tot md cmoueb. Alui ex posit Cris. dices q sic mort
pre famil. tota familia obscurat. et nigris idutr. ita cdepnab ho. q e
toti mdi p famil. tot md ei cpatiet. s3 nulla creata erit ei i adiutoriu
qn dice vo. cformabut. et ei ipio obseqt. mirabil erit te cdito peris
qn uideb d i ferno dmoes veietes. aglos d celo discedetes q eos e d li
pug tos. unde i. d celo dimicatu e q illos. Et itm. stelle maetes in
ordie et cursu suo aduis sysara. pug. i. angli aduis peccores. Ciij uideb
q coi csturbata. et q se cmota. vn i tra erit tremor et comotoes. unde i
agitatoe agitab. tra cmotoe cmouet tra. Ciiij i mari erit fluct et tepe
stas. q aq maris elevab i altu. sic d. jo fi os mdres. Ciiij i aere erit
corruscatoes et fulmia et tonitrua. unde i. ps. fulgu di coru. et di. e.
Et itm i ecc. accellera mitti coruscat. iudiciu tuu. Et i li. sapie.
Emissioes fulgur ibut i directu. et qi ad certa loca. et extermiabunt
maly ab arcu nibiu bn curuato. s. fulga emittete. Et n e credendu
q ista fulga tagat bos. q ad loc certu. i. i loco v erit maly isilient.
Ciij luiaria celi erit obscura. q sol et lua obsurabut. Et io d pphi
q ambulabt peccores ut ceci. q d peccauer. Et s pz q nullu hebut
refugiu3. Et io di i luc. arescetib3 hoib3. p ti. Ciiij. e timd pp po
enu. Ois e po cate. ceq3 sit digtatis vl vt. n se extedet. n ad cor.
vn aia trasmutare n pst. pp qd d do i ev. Nolite time. eos. q cor. oc.
q apli n hnt q faciat. s3 poti timete eu q pq occiderit cor. ht po.
mitte i gehena. Cu rei. posit tale ex. Qda rex cmidauit viridariu3
suu. cda ceco. et alt cotracto. Cotcti respitietes poma talia delecta
rogauit ceco. v eu erigeret ad arbores v colliget fruct. qd ille faciens
vtq3 comedebat fruct. Qo cpto rex vtruq3 cdepnauit. ceciu q illu ere
xit. cotractu q fruct collegat. Et s tot ho cdepnat pp pec. aia
q cor erig. et cor q fruct collig. et comedit.

Fr. iij

Iam die festo mediante ascendit ihc in templum et docebat. Hoc ev. in ht.
ysto. Sed poti contiet quedam que. in tex et uidos. Et lz multa gtineat i
tam ad iiij principalia reducit. Et pº e ammato pplaris i ammabat
at uidi diet quid lz littas non. Cij. e eruditio saluatoris. i in ne
moyses dedit ub legem. Ciij. e pbato magistl. i. si circisionem accip
ho i sabbo ut n soluat etc. Ciiij. e oditio sblimis. i. et me scitis. et
pe unz scitis. Qm uetur est ad hec de iudicio dd e. ghe repbis
et pecoribz e timido. Et hec pp iiij. roes. Cpº. pp ardore flame. Cpt
clamore tube. pp fetore clpe. Cet pp rigore pene. Cpº pp ardore
flame. Nam sic rex qs poesiur iminicos pnit in comediatos. ita dds ve
tur ad iudic. igne an ospectu suu pnit. pp qd dr i ps. Igs i g. et
exardesc. Pe ulti ela i igs ardore tabescet. Ho qde igs mdy pgab
ita q nulla imunde. i coribz remanebit. vn dr q tira erit clara sic vitr.
Et aq sic cstall. Et aer sic celu. Et igs sic ast celi. Et lua sic sol.
Et sol septepli sic lux vij. dier. Et cor scoz erit lucida sic sol. iux
p. fulgebt iti sic sol. Ro at h pgatois e. qz mdo aliq mo pp hoie
fcs est. io oz qz qn ho glificab. q et alia cor mdi i statu meliore
mutet. ut sit loc quietior. et aspect dlectablior. Et sic qcq i mudu
e sepab amudo. et poet i infern ad mai tormtu pecorib. Sic ui
dem q tota imudi naus ad sentina descedt. Et aur et arg et om metalla
liqfiet. et i infern descedet. vij. sen. i quda tgedia d nerone dr. Qz
vidr nerone balneate se i infis. et mists sr eu aur et arg. Et cu
vidiss eu aduocatorr dix. Veite huc veale gen hoiu gbalneamj
mee i h vase. qz adh loc e q vob resuam. Et ille igs bos et malos
q uiui repiet occidt. cor eor tane resolued. Sz qz agt u ultm die
mlte duisimode agt i diuisos q ad sensu pene. aali e pactoe igs
etiabut. boi uo i qbz nl pgad iuenet oid nullu dolorem igs sntiet
Sicu et pueri sntiet camiii igs. sic het i dan. 3. Et h dia vt fiz
v sin doloris cruciatu resolutioe corpm patiat. Boi uo i qbz pgad
ad iuenet sentiet cruciatu doloris i illo igne pl et mins pnitor diuisita.
Iste at igs gnab dz loc tre. ex ggatoe celestiu radior. sic oggat
i specto gbuete. Te at loco specloz erit nubes geaue. ad qs fiet
reuibato radior. Et sic i iudic pp ardore isti igs vald tribil vid b.
Cso pp clamore tube. Nam sic dr ap. Ipe ds i iussu et uoce archagl.
et i tuba di descedz d celo. h qd uox sic sic erid. Sedz petrus. comut apiz
mort resge faciz et ad inditu veire copell. h vox vald tribil
e. cuiq. e e. q vt di i ifinitu exceed vt caste. Sz nos uidim q
uirt vni vapors e tanti uigois. q sonu ei os timz. Sic p i toi tris
Qz n e d. n vapor qda sicc. et i nube aqsa exciet. h que e tate uale
tie. q edifi fing. tres scidt. occidt hoies. et eindicat arbores. Qd
g e faciz pecores e audiet uoce illi tortiu mag. q aiutute dia pcedt
ve te nulla erit effugiu n supplic. h cad ex. d illo rege q i cru
suo sedes vidt duos paupes atcis vestib i dutos. et stati de
cru suo pcidit et adorat eos. Qe e fr ei repheciss. misit rex
d sero pcone suu ad ostiu frs. qd erat sig capital snie. qd fr
audies salsis vestib d mane c uxore et filiis c lacris et fletu ueit
ad rege. Qz rex respities. dixe redarguit eu dices. O stulte stu
tuisti pcone frs tui. q i nullo offedisse te sciuisti. q t dleo ti
me pcone d mi regis eiz q toties me sitio offedisse. e tuba
sp i aurib mis isonat. Ciij. e horri pp fetore culpe. qz d caduib
pcor ascedt fetor. Qae ds et angli et sci n poter sustine. Io loge
sepabunt ab eis. pp qd dr. h. O aia mia qre meror. qua tristr. qm dap
sepabit a gsortio iustor. aiusioe di. et trahet ad gsortu dmonu.
Te erit noue societates. iustis dlectabiles. Et pccoib horribiles.
Na iusti assumit ad societates anglor. pccores at ibit i gsortiu de
mon. Et io h e. qz nos uidim i istis ciuitab. q ois societas attedit
sz aliq forma. Sic iudices hnt societate ad inuice. Et merctores
ad inuice. et sic d singlis artib. ex qb ciuitas gstituit. Sz in hebt so
cietate c anglis. pp silie forme. s. gre angle. Nap at c dmonib
pp silic clpe. Ciij. erit horri pp rigore pene. qz tanta e illa

pena q excedt oe pena. Qd sic pot ondi. Vidim eni q i hac uita
maxia penar est mors. sic p z p philm. 3. ethi. v dr q mors e finis
oi. Qz eqd timet timet pp morte. Sic ho timz tepestates maris
pp morte. et inimicitias capitales. Et infimitates cor. et qcq a e
qd timore icutit. n timet n pp pic mortis. Sz pena dapnator
e tanta q hoies dsiderabt mori et n poter. Coburet e igne eterno
et cruciabuntur. et mori dsiderabt et n moriet. iux. i. apoc. In dieb ill
qrt hoies morte et n iueiet ea. et dsiderabt mori et fugiet mors
ab eis. Et ro h e dup. vna qde qz i oi motu oz ee ad pis. q amo
to dsic mot. Sic uidim q man mouet a vt bruch. Et vt cordis
a vt aie. Et io amota aia a corpe et sepata dsic ois mot i cord. Vel h
et man. Vidim etia i arbore q pomu e a vt floris. Et flos a vt rami.
Et vt rami a vt stipitis. Et vt stipitis a vt radicis. Et io pcisa. vl
dsiccata radice. dsic ois vt i stipite. ramo. et flore. Sz mors cat ex
corrup. huor. et corrup. huor e ex pug elor. et pug elor e ex actoe
et passione qlitatu. et acto et passio qlitatu e a motu celi. et io qdiu
durat mot celi erit gnato et corrup i ifeiorib et mors et uita. Ro at
h e. qz i oi gne. p e ca oiu sedor. Cu g celu sit p altas pmotu
suu locale. et oa alia agetia fia agut i vt ipi. et qi ab eo mota. oz q
cessate motu n sit ages. q cor possit paltatoe aq tnsmutare a sua
nali pprietate. et io p re. cessante motu celi. nulla qlitas e suffiti
ens v cor altare. et tnsmutare psit a sua nali qlitate. Sz altato oz
ducat ad corruptoe. et io sin poter altari. n poter corrupi. Sda ro
e. ex pte die iti. v. s. ppet iuictos. ppet puiat. Et ro h e. qz ii e
ppetua culpa. e ppetua pena. Sz i dapnatis e ppetua clpa. qz clpa n pt ex
piari n pgari. Sz te n erit tpe gre. s tpe iti. et io remanete clpa sep
e pena. Et io dr ds i ev. Ibi hii i supp et. a q supp. nos dfe et rediat
q e bndes i scla. am.

Preteriens ihc. vidt hoie cecu a nati. In tota sic h ev. pbr cca
ustu ceciu illuiatu. nis gsidirare. Et p e recep remedij. i. fec
lutu ex puto et liniuit oclos mos. Cij. e reagito bnfitij. i. ille at di
celat. qz e sui. Ciij. e exhibito pconij. i. ille a dix. qz pha e. iiij
e ipugto aduisarij. i. qz h e mini le. qz nesatis un sit.

Isti uetin e iudicare. ad h e dicudi possum. nis gsidirare. vij
pecorib e vald orid. Et. p e timnato tpris. Cij e redditio rois.
Ciij. e testifica gnal. Ciiij e i clusio pecdis. Cp. e timnato tpris
Na sic dr i ecc. O a tpe hnt. vn sic arbores hnt tpe dtinatu ad
fructificad. t hoies ad opad. Sz qz ho ordiat ad altissim fine. ad q p
uenia puenire n p. io idig gra q aia i for. et ad opad adiuuat. qz sic
dr ds i ev. Sine me n potestis face. i. sin gra mea. vn aia sin gra
e sic tra sin pluuia. iux i p. aia mea sic tra sin aq t. vn tra q sicca e
n fecdet pag. fruct pduce n p. Et sin hc mod. n aia p ad opar
sin gra cauois. Sz gre tpe pted usq ad gnale iudc. Te at tpe
timab gre. et icapit tpe iusti. iux i p. cu accep tpe e iti. iudica
bo. Justitia at dni i dflecibli pium pccores. Cij le i vitis patr
q e qda fr petet a sene simone. Vtr plorem fuat an q eam ad
loc illum v lacrie cor gsumet sin utilitate. Cij. e reddito rois iux
i ap. ad. Ro. Os astabim an tribunal x. v referat unsqsq ppa corpis
pu gessit. Reddet e ho roe d comissis. d omissis. et d oblitis. D comis
sis qd. iux i o. f. Redde roe uili t. qz ampli n po. ui. pp q dr asel
m. O ligum aridu. et i utile. etnis ignib dign. qo rndbis i illa
die e exiget vs ad ulti oculi oe tpe uiued. t impensum qli sit
expensum. Nam illa redditio n fiz d uno articlo. vl d paucis. Sz qsi
d i mirabilib. q comisit. Cij. cadt ex. eda comitis pictauesis. q e
expt fuiss os stat houi dix q melior omnib erit uita mercator. i
nudimis. qb tindut d qcq uole. n ecc soluto q i fine petit de
omnib et d modicis. q n fiat so. adplenu dtinet. ita erit i iudic
qz d qlz passu uie. reddz ho strictissima roe. iux i o. Job. tu gssus
mos dinuasti. Ese d vbo minio ocioso. et q d omi cogitatu. pp qd
dr g. Sic ds vias vni cuiqz gsiderat vt nec minutissie cogitatoe

q a p(ri)nos vsu inluer(e) · i iudicio i discussione remaneat · Jt(em) exige(re)
no(n) d(e) omissis · iux(ta) i(llu)d q(uod) d(icitu)r i ev(angelio) · fine neq(ue) · no(n)ne opo(r)tuit te dare
pecu(niam) m(e)a(m) adnu(m)ula(riis) · et ego ueniens cu(m) usuris utiq(ue) exegisse(m) eam · R(ati)o a(utem) h(uius) e(st).
Q(uia) a d(e)o (con)ced(untur) ho(min)i n(atur)ales v(irtu)t(e)s · vt p(er) eas o(per)aret(ur) b(ene) i op(er)e · S(ed) tales v(ir)tutes
frustra da(n)t(ur) · q(ua)n(do) omittit op(er)a(ri) p(er) eas · vn(de) h(omo) cad(i)t ex(emplum) · d(e) q(uo)da(m) paup(er)e
q(ui) d(ixit) q(uod) q(ui)eret et colligeret erbas (et) radices medicinales · (et) q(ui)eret ab eo v(bi)
e(ss)et · (et) cur illa q(ui)eret · R(espo)n(di)t ad p(er)p(etuu)m · d(e) t(er)ra s(an)ctor(um) i q(u)a o(mn)es fo(n)tes s(un)t fetidi (et)
corrupti · Ad q(uo)d a(lte)r · Q(ui)da(m) rex valde nobil(is) dedit m(ichi) filia(m) sua(m) i custodia
s(u)b pena mortis · et ego p(er) neglig(enti)a(m) ea(m) obmisi · vn(de) ip(s)a i(n)g(re)ssa i t(er)ra(m) ista(m)
corrupta · f(ac)ta e(st) leprosa · (et) id(e)o ut euitare(m) pena(m) mortis q(ue)ro medicinalia
v(n)de sanari p(os)sit · H(oc) a(utem) loq(ue)bat(ur) d(e) a(n)i(m)a sua · Q(ue) filia d(ici)t(ur) e(ss)e · q(ue) ho(m)i e(st) (com)missa
i custod(i)a · S(ed) h(om)o p(ro)p(ter) sua(m) neg(lig)e(nti)a(m) custodire obmittit · et id(e)o i c(ul)pa(m) ruit

T(er)cio reddet ro(ati)o(n)e(m) d(e) oblitis · q(ui)a t(un)c o(mn)ia ad me(m)o(ria)m reducent(ur) · iux(ta) i(llu)d · Ecce o(mn)ia
adducet d(eu)s i iudi(ci)o · t(un)c e(ni)m d(eu)s reuelabit absco(n)dita tenebrar(um) · (et) manifestab(i)t
(con)cilia cordiu(m) · Q(ua)rtu(m) e(st) testificatio g(e)n(er)al(is) · q(ui)a o(mn)es c(re)ature testi(moniu)m p(er)hibeb(un)t
(contra) pecc(at)ore(m) · sic celu(m) s(upe)ri(us) (et) t(er)ra i(n)feri(us) · iux(ta) i(llu)d · Reuocab(i)t celu(m) d(e)su(r)su(m)
(et) t(er)ra(m) disc(er)ne(re) p(o)p(u)l(u)m s(uu)m · Et (con)scia i(n)t(us) · iux(ta) i(llu)d · testimo(niu)m reddente ill(is) (con)scia s(u)a
et d(e)mones exte(ri)us · Lvii le(gi)t(ur) · Q(uo)d c(u)m q(ui)da(m) religiosus p(re)dicass(et) i q(u)ada(m) t(er)ra · (et)
q(ui)da(m) demoniac(us) i t(er)ra (con)sistens · audiss(et) eu(m) (com)minda(n)i · dix(it) · Jste n(on) dix(it)
respo(n)su(m) eor(um) q(uo)d e(go) dicere(m) si li(ce)ret q(uo)d me audir(et) · Co(n)g(re)gata g(ent)e m(u)lt(itudin)e
ad audie(n)du(m) eu(m) · et q(ua)da(m) c(ur)iositate · cep(it) dice(re) d(e) suo ca(pi)te (et) p(ri)mi pa
rentis · Et d(e) xp(ist)o · (et) d(e) b(ea)n(e)ficiis ei(us) · Et d(e) fr(atr)ib(us) p(re)dicatorib(us) (et) minorib(us)
missis · et d(e) aliis · Et s(u)biu(n)xit · Et e(go) id(e)o h(oc) dico · vt h(ab)ea(n)t v(ere) u(er)os
efficaci(us) valea(n)t accusare · q(ui)a istis ce(n)tis ig(itur) · Et ut sciatis me e(ss)e d(e)ya(bolum)
q(uo)d h(ec) dico · ecce egredior · et exiit do(mum) c(um) tanto impetu · q(uo)d mag(nam) p(ar)te(m)
dom(us) ruy(n)ae fec(it) · T(er)cio filii accabu(n)t p(ar)e(n)tes sic leg(itur) · q(uo)d c(um) fili(us) q(ui)da(m) duceret(ur)
ad suspendiu(m) p(ro)p(ter) mala q(ue) fecerat · n(on) correpti a p(at)re · petiit v(t) loq(ue)ret(ur) c(um)
p(at)re · (et) osc(u)laret(ur) eum · (et) peteret ab eo i(n)dulg(enti)am offensar(um) · q(ua)s c(ontr)a eu(m) fecerat
Cu(m) a(utem) p(at)r(e)m app(ro)pi(n)q(ua)ss(et) · vole(n)s osc(u)lare eum · ille p(re)scisit s(ibi) nasu(m) dic(en)s
se id(e)o h(oc) fecisse · q(ui)a p(at)r(e)m eu(m) n(on) correxerat d(e) h(ui)us p(ro) q(ui)b(us) suspe(n)d(e)b(a)tur.

Q(ua)rtu(m) e(st) i(n)clusio p(ec)c(at)oris · T(un)c e(ni)m p(ec)c(at)or ligab(itur) · et i i(n)feriori carcere i(n)cludet(ur)
iux(ta) i(llu)d · ligatis manib(us) (et) pe(dibus) · T(un)c e(ni)m claudet(ur) carcer ille i(n)fernal(is)
ita q(uod) ult(er)i(us) null(us) egredi poterit · T(un)c p(ec)c(at)ores o(mn)i solatio p(ri)uabu(n)t(ur) · q(ui)a
luce(m) uide(re) n(on) poteru(n)t · Q(uo)d i(n) c(uius) figu(r)a dicebat ille s(an)c(tu)s tobias · Quale m(ichi) gau(dium)
e(st) · q(ui) i t(ene)bris se(deo) · T(un)c auferet(ur) i(m)pi(us) · ne uideat gl(ori)a(m) d(e)i · (Con)t(r)a usq(ue) ad iudiciu(m)
et boni uide(n)t malos (et) mali bo(n)os · vn(de) g(regorius) · J(n)fideles i ymo posit(i) an(te) die(m) iu
dicii fideles p(ro) se i rege attende(n)t · q(uo)r(um) gaudia (con)templari n(on) posse(n)t · Boni
a(utem) s(em)p(er) malos vid(e)b(un)t · vn(de) i(bi)d(em) · N(on) d(e) loco · s(ed) t(ra)ctatu vel inu(s)ione maiestas
ad uide(n)d(um) s(u)p(p)l(icium) i(m)pior(um) excitat(ur) · quos uide(n)tes n(on) dolore afficient(ur) · s(ed) leti(ci)a
satiabu(n)t(ur) · agentes gr(aci)as d(e) sua liberatio(n)e visa i(m)pior(um) calamitate · (et) c(etera) · Ro(gamus)

Ibat ih(esu)s i ciuitate(m) q(ue) uocat(ur) naym
Circa resuscitatio(n)e(m) isti(us) adolesce(n)tis · isti(us) ev(angeli)i q(ua)tuor (con)notant(ur) · Et p(ri)m(u)m e(st)
saluatoris occ(ursu)s · s(ecundu)m e(st) appropi(n)q(uat)io p(or)te ciuit(atis) · t(er)ciu(m) e(st) p(re)cordial(is) affect(us) i ma
ter · q(ua)rtu(m) e(st) i(m)p(er)ial(is) effect(us) · i · adolesce(n)s t(ibi) dico surge · Q(uo)d e(st) p(ro)p(ter) ea
fit · i · Jlli a(utem) ho(m)i(n)es e(ss)e sig(na) iudiss(e) · T(er)ciu(m) u(er)o ven(i)t(ur) e(st) iudicare · Joh(annes)
ad n(ost)ra(m) edificatio(n)e(m) · et correctio(n)e(m) d(e)bem(us) g(e)n(er)ale(m) iudi(cium) (con)siderare · q(ua)ntu(m) ad q(ua)tuor
P(rimu)m e(st) q(ua)ntu(m) ad modu(m) · S(ecundu)m ad t(em)p(u)s · T(er)ciu(m) ad p(rocessu)m · Q(ua)rtu(m) ad fructu(m) · Q(ua)ntu(m) ad
modu(m) scie(ndu)m e(st) · q(uod) plur(ibus) (et) (con)tinuat(ur) tot(um) i(llu)d iudi(cium) · Et q(ua)ntu(m) ad discussio(n)e(m) · Et
q(ua)ntu(m) ad accusatio(n)e(m) malor(um) · et (com)mendatio(n)e(m) bo(n)or(um) · Et q(ua)ntu(m) ad s(e)n(tenti)a(m) v(e)l q(uod) m(en)talit(er)
p(ro)ferret(ur) · Et id(e)o h(oc) e(st) · q(ui)a uocalit(er) f(ac)ta singulor(um) narrarent(ur) · i(n)extimabilis
mag(nitu)do t(em)p(or)is ad h(oc) exigeret(ur) · Sic aug(ustinus) d(icit) · xx · de ciuit(ate) d(e)i · Q(ui)a si
lib(er) ex e(ss)e scrip(tur)a q(uo) iudicabu(n)t(ur) · vt h(ab)et(ur) apo(calipsis) · xx · carnalit(er) cogitaret(ur)
q(ui)s ei(us) magnitu(dinem) aut longitu(dinem) valeat extimare · aut q(ua)nto t(em)p(or)e legi poterit
lib(er) · i q(uo) scripta s(un)t uniu(er)sor(um) f(ac)ta · q(ui) uixisse(n)t uite · Non a(utem) tant(us) t(em)p(or)e req
rere(tur) ad narrandu(m) oce(m) singulor(um) f(ac)ta · q(ua)nt(um) ad lege(n)d(um) si e(ss)e(n)t i lib(ro) malis
scripta · Et id(e)o p(ro)bab(i)l(i)t(er) e(st) · q(uod) d(e) illa q(ue) d(icitu)r i mat(heo) · esuriui (et) c(etera) · d(e) o(pe)ri(bus) m(isericordi)a(e)
(et) c(etera) alia n(on) vocalit(er) · s(ed) m(en)talit(er) p(ro)ferent(ur) · p(ro)p(ter) q(uo)d d(icit) aug(ustinus) · i l(ib)ro d(e) ciu(itate) d(e)i · xx ·
q(uo)d lib(er) uite uis q(uo)da(m) i(n)tellig(enti)a e(st) di(uin)a · q(ue) fit · v(t) unicuiq(ue) op(er)a sua bo(n)a u(e)l mala
i mem(oria)m reuocent(ur) · (et) mentis i(n)tuitu · mira celeritate cern(ere)nt(ur) · v(t) accuset · v(e)l
excuset sci(enti)a (con)scia(m) · atq(ue) ita i simul · et o(mn)es (et) singuli iudicent(ur) · Q(ua)ntu(m) u(er)o ad t(em)p(u)s

sci(endum) · q(uod) i(llu)d t(em)p(u)s nulli n(on) soli d(e)o e(st) cognitum · R(ati)o h(uius) e(st) · q(ui)a sic op(or)tet q(uo)d o(mn)i a q(ui)b(us)
nulla c(re)atura ei coop(er)at(ur) · s(ed) soli cog(no)scat · q(uo)da(m) q(ui)a nulla p(ur)a c(re)atura cog(no)scit(ur) · h(ec) a(utem)
nulla mag(is) e(ss)e debeb(i)t · q(ua)m illa q(ue) soli d(iui)ne s(er)uiat(ur) p(otest)ati · et h(oc) e(st) fi(ni)s e(st) mu(n)di · Jt(em)
erit dies iudicii · n(on) e(st) p(er) aliq(ua)m ca(usa)m c(re)ata(m) mu(n)d(us) fi(n)iet(ur) · s(ed) p(er) sola(m) ca(usam) di(ui)na(m) · Sic
mu(n)d(us) i(m)mediate i cep(it) e(ss)e a d(e)o · vn(de) dece(n)s (con)ditio(n)is fi(ni)s mu(n)di soli d(e)o reseruat(ur)
Et hac r(ati)o(n)e assig(na)t d(e)us i act(ibus) · N(on) e(st) u(est)r(u)m nosse t(em)p(or)a vel mome(n)ta · q(ue) p(ate)r
po(suit) i s(ua) p(otes)t(at)e · Et h(oc) e(st) q(uod) h(ab)et(ur) · i ma(theo) · xxi · v(bi) d(icitu)r · d(e) illa die et hora nemo scit · n(ec)
a(n)g(e)li i celo · n(ec) fili(us) · n(isi) p(ate)r · D(icitu)r a(utem) fili(us) nescire · i(d est) q(uo)d nos scire n(on) fac(it) · Et
id(e)o assi(mi)lat(ur) dies illa fulguri · sic h(ab)et(ur) · luc(e) · xvii · Et aug(ustinus) · i l(ib)ro d(e) fi(ne)
mu(n)di po(ni)t ex(emplum) · pat(er)famil(ias) vade(n)s ad remota · nulli fuor(um) dix(it) q(ua)n(do) re
dir(et) · Et mota q(ue)stio(n)e d(e) reu(er)sione d(omi)ni i(nter) eos · vn(us) dix(it) · cito ueniet · ali(us) dix(it)
tarde ve(n)ie(t) · Terci(us) dix(it) · Nescio · Dix(it) aug(ustinus) · q(uod) t(er)ci(us) meli(us) dix(it) · T(er)cio (con)siderare
d(e)bem(us) q(ua)ntu(m) ad p(ro)c(essu)m. Circa q(uo)d no(tandu)m e(st) · q(uod) i p(ro)c(essu) e(st) m(u)ltip(le)x distinctio · Q(ui)a q(u)ida(m)
n(on) iudicabu(n)t(ur) · s(ed) da(m)pnabu(n)t(ur) · Sic i(n)fideles · q(ui)a sic d(icitu)r i ev(angelio) · Jo(hannis) · d(icitu)r · q(ui) n(on)
cred(i)t ia(m) iudicat(us) e(st) · Et id(e)o h(oc) e(st) · q(ui)a i i(n)fidelib(us) n(on) e(st) fidei fu(n)dam(entum) · quo s(u)b
lato o(mn)ia op(er)a seq(ue)ntia p(er)fecta rectit(udin)e c(ar)ent(ur) (et) totu(m) c(ad)it · vn(de) n(on) e(st) i eis aliq(ua) p(er)mix
tio meritor(um) bo(n)or(um) cu(m) malor(um) · q(ue) discussio(n)e(m) req(ui)rat · Et id(e)o tales i(n)fideles (con)
dep(n)abu(n)t(ur) vt hostes · q(ui) (con)sueuer(un)t v(t) ho(m)i(n)es abs(que) meritor(um) audi(enti)a extermi
nari · Q(ui)da(m) u(er)o iudicabu(n)t(ur) · et (con)dep(n)abu(n)t(ur) · i(n) q(ui)b(us) · s(cilicet) · mane(n)t fidei
fu(n)dam(entum) · S(ed) i mortalib(us) discesseru(n)t · vn(de) q(ui)a fuer(un)t salte(m) n(ost)ro ciues ciuita(ti)s
d(e)i · iudicabu(n)t(ur) v(t) ciues · q(ui)a m(er)ita eor(um) discucient(ur) · iux(ta) i(llu)d · Esuriui · (et)
n(on) de(distis) m(ichi) m(anduc)a(re) · Et (con)dep(nabuntur) · Q(ui)da(m) u(er)o s(un)t · q(ui) s(upe)r fidei fu(n)dam(entum) edificant
lign(u)m · fenu(m) · (et) stipula(m) · i(d est) p(e)cc(at)a ue(n)ial(ia) · q(ui)a · s(cilicet) · adh(uc) amant s(e)c(u)laria · et t(er)renis
negotiis i(m)plicant(ur) · ita tam(en) q(uod) n(ichi)l xp(ist)o p(re)po(nu)nt · s(ed) studi(um) p(ar)u(m) e(st) eis expi
are · vn(de) h(abe)nt (com)mixtio(n)e(m) bo(n)or(um) cu(m) malis · et id(e)o m(er)ita disting(ue)nt(ur) · (et) q(ui)a
ad h(ec) iudicabu(n)t(ur) et tam(en) saluabu(n)t(ur) · Q(ui)da(m) u(er)o s(un)t q(ui) s(upe)r fu(n)dam(entum) fidei
edificant · auru(m) · arg(entum) · lapides p(re)ciosos · diui(n)is totalit(er) i(n)sistentes · q(ui)a
nulla(m) (com)mixtio(n)e(m) notabile(m) mali m(er)iti h(abe)nt · Et id(e)o i eis n(on) e(st) discussio
m(er)itor(um) · sic s(un)t illi q(ui) reb(us) mu(n)di p(er)fect(e) abiectis sollicite cogita(n)t
solu(m)mo(do) q(ue) s(un)t d(e)i · Et tales saluabu(n)t(ur) · (et) n(on) iudicabu(n)t(ur) · Et isti er(unt) iudicii
assessores · d(e) q(ui)b(us) d(icitu)r · Vos q(ui) secuti e(st)is me · se(debitis) s(upe)r se(des) · xii · (et) c(etera) · Q(ua)rto
d(e)bem(us) (con)siderare q(ua)ntu(m) ad fructu(m) · Q(ui)a meditatio iudicii g(e)n(er)al(is) retrah(i)t a p(ec)ca(to)
Q(ui)a q(ui)a ho(m)i(n)es d(e) iudi(ci)o n(on) cogitant · d(e) facili (et) d(e)lectabilit(er) p(ec)ca(n)t · iux(ta) i(llu)d · p(ro)p(te)r
ignorate s(un)t me illi(us) i o(mn)i t(em)p(o)re · Et s(u)bdi(tur) · auferu(n)t(ur) iudi(ci)a tua a facie eius
Sapie(n)tes a(utem) s(em)p(er) p(re) h(abe)nt an(te) oc(u)los · p(ro)p(ter) q(uo)d d(icit) g(regorius) · i om(elia) · Die illum
fr(atr)es k(arissi)mi an(te) oc(u)los v(est)ros po(n)ite · (et) q(ui)cq(ui)d vob(is) m(odo) graue vi(detur) · i e(ius) (com)
p(ar)atio(n)e alleuiab(itur) · Ad h(oc) val(et) ex(emplum) · q(uo)d po(nit) petr(us) aufons(us) · D(icitu)r e(nim) · q(uod) q(ui)da(m)
h(er)emita · ne iudiciu(m) obliuioni traderet · sepe i(llu)d i corde rumi(n)a(n)s di
cebat · Q(ua)n(do) a(nim)a m(e)a · scias q(uo)d op(or)teat · du(m) po(te)st est i manu tua ante
q(uam) mouearis d(e) loco t(uo) · an(te) q(ua)m ueniat ad locu(m) · v(bi) e(st) iusticia · (et) ad por
ta(m) iudicii · i quo leges o(mn)ia q(ue) fecisti bo(n)a et mala · i rotulo (con)scie(ntie)
v(bi) angli a dextris · et a sinistris rotulu(m) tuu(m) d(e)nudabu(n)t · v(bi) o(mn)es fr(atr)es
et amici tui te d(e)serent · et redeptio(n)e(m) nulla(m) i(n)uenies · Et h(ec) recolens
fremebat et flebat · p(ro)p(ter) q(uo)d d(icit) i(eronimu)s · Q(uo)ties die(m) iudicii recolo.
toto corp(or)e (con)tremisco · H(ec) ex(empla) h(ab)e(n)t(ur) i u(ita)s patr(um) · Videm(us) e(nim) q(uod) patib(u)la
i patulo po(s)ita · multos tim(er)e faciu(n)t · p(ro)p(ter) q(uo)d d(icitu)r i p(salmo) · Audiuimus tui
timuim(us). Rog(amus). Fer(i)a · v ·

Erat q(ui)da(m) langue(n)s lazar(us) · J(n) h(oc) ev(angelio) narrat(ur) i(llu)d p(re)cipuu(m) miracl(u)m · q(uo)d
d(eu)s fec(it) · q(ui)a lazar(um) suscitauit · Circa e(xpo)sitio(n)e(m) explanatio(n)e(m) v(er)bi · p(re)ordi(n)e ponu(n)t(ur)
Et p(rim)o · e(st) (con)stantia i(n)firmi · i(d est) · erat q(ui)da(m) langue(n)s · S(ecundu)m e(st) beniuole(n)tia
a(m)i(ci) · i(d est) Diligebat a(utem) ih(esu)s m(ariam) · (et) martha(m) · (et) lazar(um) · T(er)ciu(m) e(st) · (con)fide(n)tia p(ro)xi(mi)
i · S(ed) (et) n(un)c scio q(ui)a q(ue)cu(m)q(ue) po(sceris) a d(e)o · da(bi)t t(ibi) d(eu)s · Q(ua)rtu(m) e(st) euide(n)tia miracli · i(d est) · la
zare veni foras · Credo i sp(iritu)m s(an)c(tu)m · h(un)c gradu(m) s(u)u(m) arti(culum) po(suit) b(ea)t(u)s
Jacob(us) alphei · vn(de) sic est · necessariu(m) ad salu(tem) crede(re) i p(at)re(m) (et) filiu(m) · i(ta) est
necessariu(m) crede(re) i sp(iritu)m s(an)c(tu)m · q(ui)a ip(s)e p(er)so(n)a eq(ua)lis e(st) p(at)ri (et) filio · D(e) sp(irit)u a(utem)
s(an)c(t)o · m(u)lt(a) s(un)t (con)side(ran)da · s(cilicet) · excell(enti)a no(m)i(n)is · Exc(e)lle(n)tia altitudi(ni)s · Ext(ens)io mag(ni)
tudi(ni)s · Et redunda(n)tia plenitudinis · S(ed) q(ua)ntu(m) ad p(re)se(n)te(m) p(re)dicatio(n)e(m) · d(icen)d(u)m e(st)
tam(en) de excell(enti)a no(m)i(n)is · Q(uo)n(ia)m sic p(rim)a p(er)so(n)a i t(ri)nitate · vocat(ur) p(ate)r · (et) s(ecund)a fili(us)
ita t(er)cia uocat(ur) sp(iritu)s s(an)c(tu)s · S(ed) n(otandum) e(st) · q(uod) h(ec) p(er)so(n)a t(er)cia i t(ri)nitate d(icitu)r sp(iritu)s s(an)c(tu)s · (et)
d(icitu)r rect(e) · P(rim)o d(icitu)r sp(iritu)s · Circa q(uo)d no(tandum) · q(uod) h(oc) n(omen) sp(iritu)s po(s)itu(m) e(st) ad sig(ni)ficand(um)

subtilitate aliquis nec. Et ideo aer dicitur spiritus propter subtilitatem. Et propter hoc attrac-
tio aeris et expulsio dicitur spiratio et suspiratio. Et venti propter subtilitatem
dicuntur spiritus. Et subtilissimi vapores per quos diffunduntur virtutes anime in partes
corporis dicuntur spiritus. Et propterea anima et angeli propter nimiam subtilitatem dicuntur spiritus. Et secundum
hunc modum quia natura divina est subtilissima et simplicissima deus dicitur spiritus. Iuxta illud Io.
Spiritus est deus. Nominatur autem tercia persona in trinitate spiritus, quia per donationem ipsius homines a corporalibus
removentur et spirituales efficiuntur. Unde contemptores temporalium spirituales
dicuntur. Et quia tercia persona spiritus sanctus subtiliter ingreditur, ita quod eius ingressus non percipitur ideo vocatur
spiritus. Iuxta illud Io. Spiritus ubi vult spirat, et vocem. ¶ Item secundo dicitur spiritus sanctus,
sanctus idem est quod purus et firmus et elevatus. Purus dicitur eo quod purificat, quod satis
patet. Spiritus sanctus dicitur ignis. Unde in specie ignis super discipulos descendit. Illud autem quod ignis
facit in aqua spiritus facit in anima. Sed ignis facit fervere et spumare aquam. Spuma autem
est resolutio vaporum grossorum. Unde aqua spumata et calefacta purificatur et
subtiliatur. Et similiter anima quam a spiritu sancto tangitur accenditur et purificatur. Et ideo vapo-
res terrestres id est affectiones terrenorum et temporalium ab ea exeunt. Et sic homo
spiritualis et mundus efficitur. ¶ Item ignis calefacit et infrigidat. Aquam calefacit propter suum
calorem. Infrigidat autem per poros apertos, et propter hoc dicitur sapientes quod aqua calefacta
citius congelatur quam frigida. Et ratio huius est quia frigida habet poros clausos, ca-
lefacta autem habet poros apertos, et ideo patet ingressui. Et sic frigus ingreditur et aqua
congelatur. Et secundum hunc modum si homo ardet vel accensus est aliquo calore concupiscentie
et infrigidari desiderat, debet se disponere ut spiritus sanctus in eum ingrediatur, qui animam
calefaciat et poros aperiat, et divinus ros ingredietur et anima infrigi-
dabitur et concupiscentias expellet et remanebit anima infrigidata quantum ad amorem
mundanum et calefacta quantum ad amorem divinum. Sic patet ex Ieremia et magdalena et paulo.
¶ Item tercio dicitur firmus. Et quia in hoc mundo nihil est firmum, nihil est vere sanctum, quia locatum
quod est in loco mobili fluit cum loco, sicut nauta fluit cum navi. Sed sic ad
sensum videmus omnia que sunt in mundo sunt in motu, et ideo qui mundo innititur cum mundo labitur.
Sed spiritus est firmus. Iuxta illud verbo domini celi firmati sunt, et spiritu oris eius omnis virtus eorum.
Et ideo qui spiritum sanctum habent firmiter stabiliuntur, et ideo tales sancti dicuntur. Hoc accidit
¶ Exemplo de beata Lucia. Que a tanto pondere a spiritu sancto firmata est quod de loco moveri
non potuit. ¶ Secundo hoc patet de beata virgine et de aliis apostolis qui post adventum spiritus sancti
ita firmati sunt quod peccare mortaliter potuerunt, unde in hoc mundo ti-
muerunt. Unde dicitur de potantibus hunc mundum nunc crimine plenum spiritus sunt. Non eos sancti
spiritus fortitudo solidavit. ¶ Item est elevatus. Dicitur enim sanctus id est sine terra, quia qui
spiritum sanctum receperunt a terrenis elevantur. Per terram enim intelligitur peccator. Et ideo hoc est
quia terra est elementum siccum. Sic autem terra spargetur et in pulverem resolvetur,
nisi ab humido contineatur. Sic deus per suam providentiam in creatura terre posuit aquam ut
humiditate aque terra humectaretur. Et secundum hunc modum anima peccatrix tota est
sicca et arefacta. Iuxta illud anima mea sicut terra sine aqua tibi. Et ideo tota resolvetur
et in precipitium labetur nisi contineatur ab aqua, id est a divina gratia. ¶ Item dicitur rectus. Iuxta illud
spiritum rectum innova in visceribus meis. Rectum autem sicut dicit Plato super recto superposito
undique tangitur, et tangit. Curvum autem non tangitur a recto nisi in puncto. Et secundum hunc
modum viri sancti et iusti qui habent spiritum rectum a spiritu sancto totaliter tanguntur propter
quod dicit apostolus. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis.
Illud enim quod diffunditur totum spargitur. Peccatores autem qui habent spiritum curvum, iuxta illud
Incurvat se usque in finem, non tanguntur nisi in puncto, in quo spiritus sanctus eos sustentat
et ad penitentiam expectat. Sed si in fine non convertuntur, tangit eos in puncto et ad inferna
descendunt. Rogatio. Sabbato.

Ego sum lux mundi. In tota serie huius evangelii tria nobis denotantur. ¶ Et primo est pro-
minentia dignitatis, id est Ego sum lux mundi. ¶ Secundo est iudicii equitatis, id est Et si ego iu-
dico quos, sed iudicium meum verum est. ¶ Tercio est testimonii firmitatis, id est In lege
vestra scriptum est. ¶ Quarto est in proprium utilitatis id est Ubi est pater tuus.
Credo in spiritum sanctum. Postquam deum de excellentia nominis, de eius excellentia magnitudinis
veri in spiritu sit post quam. Circa quod notandum, quod omnes diversitates gentium posuerunt
deum esse, quia sicut dicit Damascenus cognitio existendi deum omnibus naturaliter insertum est,
sed diversificantur in positione dei. ¶ Quidam enim crediderunt ignem esse deum, sicut caldei
qui ignem adorabant. ¶ Quidam aerem, ut attenienses. ¶ Quidam aquam stellarum.
¶ Quidam minuam aquam. ¶ Quidam solem quem febum dicebant. ¶ Quidam lunam quam appella-
bant dyanam. ¶ Iudei vero unum verum deum celi colebant. Christiani deum colunt
unum verum deum in natura trinum in personis. Et ideo spiritum sanctum affirmant contra illos de quibus

dicitur in actibus apostolorum, nec si spiritus sanctus audivimus. Et ideo sciendum est quod secundum fidem catholicam
spiritus sanctus est tercia in trinitate persona, procedens a patre et filio, coequalis. Hic autem per omnia quod dicitur
esse. ¶ Et primo est largitoris influxus. ¶ Secundo perfectionis status. ¶ Tercio operationis mo-
dus. ¶ Quarto unionis nexus. ¶ Primo est largitoris influxus. Illa enim res est a se ipsa
sed que est ab alio est. Et in quolibet genere rerum cum non sit abire in infinitum oportet deveni-
re ad unum primum a quo omnia illius generis procedunt. Sic patet in rebus exemplis. Exemplum habemus de
aqua, vase, vas a fonte, fons a vena, vena autem a mari. Et mare est principium omnium
aquarum. Et sic patet in igne hominum, quorum unus est ab alio accensus usque ad primum a quo omnes
alii descenderunt, sicut fuit Adam. Et secundum hunc modum oportet quod sicut in donis, cum multa sunt dona
concessa sunt hominibus, et oportet quod omnia procedant a primo dono. ¶ Primum autem donum est amor, quia
amor est primus largitoris et liberalitatis. Amor autem est ipse spiritus sanctus. Et ideo hoc est
quia sicut in divinis est filius qui a patre procedit per modum nature, ita spiritus sanctus est qui procedit
per modum voluntatis et amoris. Unde ex modo sue processionis habet quod sit amor, sub esse
iure omnia a voluntate conferuntur. Et ideo quidam philosophi amorem totius nature principium posuerunt. ¶ Secun-
do est perfectionis status. Sic enim dicit quidam sapiens. In deo sunt perfectiones omnium generum. Unde si
in creatura esset aliqua perfectio quam non inveniret in creatore, tunc creator respectu illius creature
deficeret. Sed nos invenimus tria in anima scilicet memoriam, notitiam et amorem. Et in igne
invenimus tria, scilicet ipsum ignem et ipsius ignis lucem et ignis calorem. Et in sole inveni-
mus tria, scilicet solem et solis splendorem et ardorem. Oportet ergo ad illam perfectionem quod
ista tria inveniantur, scilicet pater et filius qui ab eo procedat, et spiritus sanctus tamquam calor
qui ab utroque spiretur. Et propter hoc dicit in Io. Cum autem paraclitus quem a patre procedit. Et
item. Cum venerit paraclitus quem mittam vobis in nomine meo, ille vos docebit. Iterum quem
filius paraclitum a patre mittit, quia ab utroque spiratur. ¶ Tercio ideo est operationis modus,
querendum est quod multi ad opera, oportet quod habeant tria potentiam ad operis exequendum et sapientiam ad di-
gerendum et amorem ad perficiendum opus. Amor enim est qui facit perficere opera. Cum ergo dei
perfecta sint opera oportet quod in deo sit amor. Sic patet per ordinem in divinis operibus.
Deus enim habet creare, recreare et custodire. In creatione autem videmus quod ista
tria inveniuntur, scilicet potentia per quam totum mundum produxit. Et sapientia per quam ipsum disposuit
et ordinavit. Et amor quem eum ad producendum induxit. Iuxta illud Dionysius. Amor non dimisit
unum sine germine esse. Sed quia creaturam humanam quam deus plenarie caute perfecit ma-
culavit et fedavit, non potuit ad statum pristinum reduci et a macula abstergi
nisi per eandem manum, que eam in esse produxit. Hoc autem est filius dei, qui est et manus et cetera
per quam pater omnia operatur. Et ideo pater celestis misit filium in mundum et filius se obtulit
ad veniendum. Iuxta illud Ecce ego venio. Sed amor divinus induxit patrem ad mittendum
iuxta illud. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. Hic autem amor est spiritus sanctus, qui
est incarnatorem et unionem perfecit. Iuxta illud. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est.
¶ Item altera operatio dei est custodire. Custodire enim est res postquam in esse producitur oportet quod in debito
loco constituatur. Locus autem noster est illa civitas celestis. Iuxta illud apostoli. Non
habemus hic civitatem manentem, sed futuram inquirimus. Ad civitatem autem celestem nisi per futurum
autem hic nisi subtiliemur, quia graves et corpulenti sumus. Subtiliari non possumus nisi
calefiamus. Calefieri non possumus nisi ad calorem accedamus. Hic autem calor est
spiritus sanctus, qui est ignis quem deus venit mittere in terris. Hic est corda frigida accendit
et sursum ascendere facit. Sic patet in rebus corporalibus, que cum ab igne calore accen-
duntur sursum tendunt. Hic igitur accensus fuit Paulus, propter quod dicebat. Que retro
sunt obliviscens ad anteriora me extendo. Hic est quod petebat propheta. Emitte
spiritum tuum et creabuntur. Hic est quod fecit Christus, quia spiritum sanctum in apostolos misit, et eos a
terra avulsit et sursum erexit. Et quia isto spiritu accensi fuerunt ideo volare dicuntur.
Iuxta illud. Qui sunt isti qui ut nubes volant. ¶ Item pater celestis postquam filios adop-
tivos in loco proprio constituit, eis eternam hereditatem distribuit. Sed mani-
festum est quod collatio tam sublimis et magne hereditatis procedit nisi ex amore
et per medium quod in deo est amor. Hic est spiritus sanctus, propter quod dicitur. G. In omelia. Ipse
spiritus sanctus amor est. ¶ Quarto ideo est unionis nexus. Quando enim inveniuntur due
res, non est inter eas perfecta societas et iocunditas, nisi per amorem uniantur. Sicut
patet in anima et corpore. Non enim esset perfecta societas inter animam et corpus, nisi per amorem
naturalem unirentur. Et est inter eas tantus amor quod nulla re sine ea volunt dis-
solvi. Iuxta illud apostoli. Nolumus expoliari sed supervestiri. ¶ Item non esset perfecta unio
inter virum et uxorem, nisi per amorem vigerent. Et ideo communis consuetudo est quod quando
hec coniugia contrahuntur, cum multa iocunditate et multo ludo fiunt, ut sic
coniuges in tanta iocunditate coniuncti amore mutuo copulentur. Cum
ergo in divinis sit pater et filius, ad hoc quod sit perfecta iocunditas et societas inter eos

dz i eis iuenit amor diui9. hc at e spc scs q e amor pris i filiu
et filij i pre. et h e qd quida dix. monas. monade genuit. et
i se ipm reflex ardorem. Rog. Vca d passione

X ps assistens pontifex. futuror bonor. Saluator nr multu est
ab nob amand et dilig. et maxi pp ij. q ap nb isinuat i vb
pmissis. Et p e doctrina uitatis. i. xps. Cui9 est assiste
pietatis. i. assistes. Cuij e excellecia digitatis. i. pontifex. Cuij
e affluecia bonitatis. i. futuror bonor. Cp g e doctrina vitatis. i. xps.
xps q i tp vet. Sz sic di i can. Jo. vetor doctor d oib. Ipe e
e ver doctor. q n solu doc nos ea p q ordiam ad fine. sz do
cet ipz fine. Alij uo doctores. et mudi sapietes. n osidiauert
ppe ipm vltim fine. sic phy. q tractauer d caris et reznatis
medici uo d medicis. Juris pit d politicis. Et io sruciesis ipe
xps pns docuit ipz fie. h e dm qe finis. ad q o ordiat. v sic
e pny. ita vltim finis. unx i. E sit alpha et o. Sz q nb erat
igt. ipe xps e nb manifestaut. unx i. pz nrasse. n t hoib. Co
sideran at finis e mlt vtil. Sic pz i i firmo. q ex osideratoe
sanitatis et tioe mortis abstinet anocuis. et utit purgatius
et vescit cibariis sanis. Sic ho i hac vita ostitut. ex osidiane
vltimi fis. h e gaudiu sem et dei. Et ex tiore ifernal supplitij
dz abstine. a nocuis. i. a pctis. et uti pgatiuis. i. pnie lamtis
et lacmis. q lacrie pgant pcta. q pudor e osfitij. sic d ambr.
et dz vesci sanis cibariis. i. sollicite. se exitare i opib; uirtoris. unx
i ap. du tpe hem9. opem bo ad os. Operato at q ad os se extedt
e opa ca. i q pns mitu ostit. Ie sic ds e fis aie. i mors e fis
cor. Et sic osideratio di ordiat vitam. i osideratio mortis libit acl
pa. unx i. memorare nouissia tua. et i. e. n. pe. Cosueuer hoies
pete pp iordinatu appetitu diuitiaru. dlitiar. et honor. Sz oside
ra mortis retrahit abstris. nl e pfitiut diuitie. vl dlitie vel
hores i morte. Na diuitie n liberat a morte. n dlitie a vme
n hores afetore. vn d. B. Qd fetidi9 humano cadauie. Qd e
horribili9 hoie mortuo. cui erat i uita gratissim9 aplexus. fit i morte
horribil aspect9. Et io ad exitada i nb osideratoe mortis. meli9
e ire ad dom luct9. q ad dom couiuij. Et pp h petr9 maducator
fec hos vs9 i tuba sua scrbi. petr eram. q pet teg dcesq; coestor
Nc comedor. viuus docui. n cesso doce. mortuus vt dicat q me
vidt i cenatu. Qd sum tibe fuit. eim q; qd h e. Ch cad ex
d Johe elemosiario. patriarcha alexan. q iussit s sepulcrum fi. et
noluit pfici. ordias q sp i solepnib. e ect i hore potificali veir et
as dices. Dne seplc t i pfcu e. iube d pfici. q nescis q hoa
fu veiat. vn odiauit. q p. die. coronatois ipatoris ostatinopolia.
e ect igla. qda loconi9 apparet q. varietatu marmoreor lapide
dices. v eliget d q vellet s seplc fi. et h fec i pa gla. v mortis
n eet i memor. Cs sed; e assiste pietatis. i. assistes. Ipe e assi
stit uultui dio. v ipetr tib taq bon9 aduocat remissione pc.
pp qd d. Jo. i can. aduocatu; hem9 ap pre i x9 ist. q e ppitiat
p pctis nris. et io stigmata uulner i suo cor reservaut. v ea dio
ospctu pnb fratrib psentaret. Ch ex le. i ystr. d atripie qda i spatio
pitauesse ob mlt uulnra q p romanos receperat dix. n op eet vb ede
e a cane cel se tacete clare. Ad h ualz qd d. B. Oho secur ac
cessu; hes ad dm. Cuij. e. excellecia. digitatis vn d pontifex. q
ipe nb optie iuia pueit. ad x. d. q qe uia e stricta i pnis. sz
dilatat i fine. unx i. Duca te p semitas equitatis. qs c i gssi9 tu
eris. n artabut gssi9 tui. Et i h differt via iustor. a via ipior
q itor i pns e strcta. sz uia impior i pns e lata. Et io h e. q
iti mouet acct. Cetru at h mdi e tra. vn icepuit moui atin
et asced ad aere et transeut pcelu; et pueiut ad padisu. v e
loc spatos9 et lat. unx i. Osi q mag e dom t. et iges locus
possois t. magn9 et n h fine. Sz uia impior e ac e feretia
ad cetru. Sz nos videm9 q c feretia e valde lata et spatosa

Cetru a e strictum. vn ipi pcores reliquut celu. et tedc vs i fn.
i q mlt artat. q ad iuice ppt multitudie colligat. unx t. ys.
Colligabut colligatoe vnu9 fascis i lac. Cuij. e abudatia
bonitatis. i. futuror bonor. Ipe e x. amici et dilectis sis. dab mags
pbedas. i q pontifex n bonor tpaliu. sz futuror bonor. Et io h est
q ista bona tpalia. sut corrupta. et trasitoria. Illa uo st i corrupta
et ppe. H io p assigri. q nos vidm9 q ea q st d ppiqoa. st
ppe. et i corrupta. sic celi. et celor astra. q appetate nal ull ate
altant. Illa uo i feriora q mag ad dista. ot corrupunt. Cs te
ista bona tpalia. n satiat n repl appetitu. vn q pl9 d eis acqrit
mi9 d eis ht. Et io h e. Q a q t pl9 d eis hnt tn d suo cord
auferut. q sz sniam di v e thesaur tuus. i e et cor tuu. Qa sic
d. Bz aug. aia mag e u amat. q u aiat. vn aia diuitis mag
e e sius diuitis q sit e i corc. pp qd d i osee. Effrny q colu
ba seducta n hnt cor. Effrny i tp. frugifer. i. diues. et d no
hec cor. q cor posuit i diuitiis sis. et io ipz amit. vn otig de
hoie sic d puteo. Q a alus aq pb et ipe alia repl uasa. et ipe
euacuat. Et sili diues mltiplicado diuitias. repl scnu et eua
cuat aiu. Bona vo futa totu; appetitu; hois replet et satiat.
vn d appetitu hois accit. sic d oclo cor. Ocls e respitio colores
n satiat. n replet. Sz si uitit se ad sole. pp abudatia sol i re
plet. q n p respice. Ita appetit huan respities ad tra. n p sa
tiar. sz uites se ad dm totalit replet. unx i. Jebriabut abub
tate dom9 t. Cs te ista tpalia reliquut hoie paupe. et cu uo re
fitiut. unx d Boe. Desuctuq; leues n coitat opes. Ch cad ex
e da usurarij. q e ifirmaret. fec portari an se vasa aurea et agetea
q q; ptiosa. et dix. aia mea. h t et alia pauij. noli ame recede. e
at h repetes n sentiret aliq alleuiatoe. q aia velit reame uut dix.
Et q n uis audire pces meas. vado. Recomdo te. x mulib; d mob
Et s motu e. et diuitias dimittes. n sec potauit. Rog. Vca d pass.

Q uis ex uob arguet me d pcto. Scom mat ecca.
Q icap hodie tractare d passioe saluatoris. vn i scie h eu. dnical
n q ronatoes nobiles xpi9 saluatoris. nij. blasfem. et iurias iferut
iudi. Cp. qoe ronatio e siglaris sem. i. Q s ex uob ague me d pce.
Et q hac obiciut. hac blasfemia. Ne dicim q samaritan es tu. et d. hes.
Csa. ratio no e gnal po. i. ng foe m fuauit. n iudb mote iet.
Et q hac obiciut alia uiuriam. i. Ne ue sem q d mo hes. q aba
mortu e. Cuij. ratio est solemnis magnifica. i. abaz pr vr exltauit.
v uidet die mm. uid et ga. e Et q hac subiugut alia blasfemia. i.
Q uinqga annos nod hes. et abrahā uidisti. Cuij. no ratio e eternal
ecci. i. an q abraha fiet e sum. Et q hac iferut alia iuriam. q tuler
lapides iudi. ui iacet i eu; C Dic g qs ex vb. ar. m d pc. ad uitaz
edificatione. i hac pdicatoe. tria qreda occurrit. Et p e excellecia saluat
q nullo potuit argui d pc. pp qd qrit. vtr saluator nr pcare po
tuit. Et uidt q s. q ipe fuit ho. et io huit liber arbitriu. Et sic
vr q libe potuit peccare. Cotrariu e. q ipe nq peccauit. n pc omni
sit. nec omittere pot. Et h om tpa. tre. Et p e vniuisal cogito
Cij. e. i flexibil directio. nij. e final onuctio. Cp a. qd e uniuersalis
cogito. n e i h mdo e vere puru. sz o st omixta. vn tra q calcam9
n e pura. sz e ompoita. n aq q bibim9. n aer q suspiram9. Et s
o pp tale omixtioe hnt diuisas odicoes. vn res sz una odcoe
vr ee eligi. q sm alia e destab. vo at hois n fert ad eligi
n proe oidlctum apphitat. Intlls at n p pla simul apphedere.
Sic n cor. sz una pte n p diuisis figris figari. Et io h e. q c a
sit simpl. e spual sba. ad qd se ouitit. totali se ouitit. e sig e
q eq; as meditat ad ite se n pap. sicia as loqr. Et i apphedendo
vna; odcoe rei. et alia n osidrando iad i pc. Sic q pz d medico q
volns curare ifirm. hnte diuisas ifirmitates ex diuisis cais. cautas
appon. rem eca una. n osidrado alia. n tn allenat ifirm ex vna
pte. q gruat ex alia. Cs e actit d istis tpalib; sic d hoie q o

Saluator nr peccare n pot.

inimicos post insidias quas inimic' ei n attedes voles cu inimi
co pugne cad' i bello. Et s pecca attedes p qd delectatois est
qd cocti appar; cu' qd e amaritudis qd i ce lat; i pe eius c'
a mo ieiutu o' simul itllig et cogitat. et io os dedes eligibles
q utales uid; uye d' o em nuda q a i o e. Et io pe ieo cade
n potuit. pp qd d' dam. Po ihc ipeccabil e. Ro at fa est
i desleabil directo. Q' oi e gne rer e aliq regla et mensura
ad q d' reglat et dirigat. et io o; regla ee rectas. q alias o'
ee obliq. Et dd ihc e reglamia q dbe inmitari et s ei i ratitudie
dirigi. et io o; q nulla obliqto p aliq pe possit i eo ee. Et io
d' b' petr' q pc n fec. n i e d i o e. Tcia io est final' quie
to. Cu e as puet ad ultimu fine. o; q finali illi fin i hereat.
finis at boz e ipe ds. finis malor e ipe ifern. Et io sci q st i ce
lo n ps peare. n dmei. n dapnari. Qui at st i ifno n pst ad boi
opari vl mei. Qui at sunt i uia et boi pst peare q mali psut
a pe resge q mei. xpc at absoluti ceptois i uto ugi. fuit ultio
fini quiet. q aia ei q caro fuer diuintati uniti. v' d' dama. Di
dinitas regebat a q cor. Et io eu nq potuit peccare. Et s p; q xpc
nq peccuic po'. Tco dbe vide d i indi' peccoris. Cca qd no est
qt moris pc cmittat. Et dd e q tp' e pc s ori'le veil'le Et mor'le mor'
vo tb; moris. st veil mois q' i iffintis. Ori'le at tm ongiat i illis
q s; copuleta sbam et sciale roe' dsceedt ab ada. h e p comixtioes
mais q seie. vn si as miraclose exame hina forret. n gher ori'le
pe. eo q ille n fuit ab ada s; copuleta sbia; q s; setale roe. Et si
as quet qmo pue q vsim tolbi arbitu n ht pe ole n p'. dd e q
puer paticipat na; corrupta et pe ori'li isecta et io i eu pe ori'le
trisducat. Sic p; tali ex'. Si q cmittet furtu sol' ipe i cret pe. s;
si as ex dco furto velh pticipare ex h ipo pe icret. Et sile appaet i fo
te. Sic as fons hret aq lutuosa q imuda. et as e uase mdo et
puro aq illa curret. vas illd h; cet mu'd n' fo' imdi ghet. Et s; hc
mod dd e h. Qa pue na; hna paticipat ab ada q fuit fos q pn
totu nre et fuit i eo na maclata q corrupta. io ori'le cpa itduc
i os hoies q ab eo seialit ongiat. Et h e qd d' ap'. q p unu hoie
pc i os pratsit. et i q eu vnos i os ptnsit iq os peccauer. Seqt
d' pc mortali. Cca qd no q pecm mor'le e act iordinat q dm.
Et io dd e q pc mor'le a tp' pena ont. Qda e pc d' omti
i pre. Qda i filiu. et qda i spm sco. Pecm at i pre d' ee i q
e q attributu pris. Pri at attribuit po. Cotriu po e ifirmitas.
Et io illi dni peare i pre q peat ex i firmitate. Qda dco dni
peare i filiu. Qa peccat q attributu filij. qd e sap. Cotrium
at sap' e igna. vn illi dni peccare i filiu. q peat ex ignorantia
Igna dico illi rei q ho tet' sare. Sic pdicator peccat si pdi
cat errores. Et iudex peat si pfert snia fla; q ql; offal. Si ex
igna ad iordinate a d opat'. Qa ex h ipo q offim recipiut te
net' sare ea p q dbito m offim exeqt. pp qd d' p pphai cmiat
talib; negligetib; dices. Qa sca repulisti repella; te ne sac
doto fungaris m. Tllud peccat q sp; s. q peccat q attributu;
spi. qd e boitas. Cu at boitati e malitia. vn illi dni pecca
re i sp; sc; q peccat ex certa malitia. Diffa a hor; pe accipi ex
hus q Phs i v' ethy d' q pe tb; mois cmitti'. vl ex ignorã.
vl ex passioe. vl ex electoe. Ex igna qd qn ignat' ad eor q sca
a pe i pediuissz. S' igna e i. ca pcti. Et h d' pc i filiu. Ex passi
one peccat' qn impetu passiois rois iudi' obumbr'. et h pe e
peare ex i firmitate. Ex electoe at peccare e qn ho dlibas pe adhet
n q' aliq teptatoe vict. s; q ht appetitu; corruptu plac' s' e pc.
et h e ex mali' peare q e peare i sp; s; . qd qde pc d' dspatu
q i iremissi'le. n qde ex pte medici curatis s. dei q i misitate sue
mie gl; istatu saluare p'. s; e defect' ex pte morbi q q ise
e omes via curatois exclud'. eo q oppoit gre p q fit remissio
oiu pccor. Tt uided e d pcco veiali. Cca qd notad e q pecm

veiale q' infinitis mois ont'. Et io h e. q ho i pto statu
cauis fuit rect. vn qdu aia fuit do sbita. fuit cor sbitu
aie. ita q i oib; virib; cor'. q aie fuit i cti' pfca. ita q nllus
mot' potuit ee i cor. n i virib; aie. n s; impiu rois. v' sca
iordiatoe aie p i ob' ad dm. sbsecuta e iordiato i oib' virib'
sensitiuis. Et ex tali iordiatoe pecm vel'le cat'. eo q iordinate
videmus. audim'. loqm'. et gustam'. et sic d' alus. Et sic sine pc
veiali n psum' uiue. uye i' b' i jo. Si dixerim' q pc n he'. rc.
Et io dnt doctores q ho p' ql; pc vel'le vitare i sigla. s; n p'
d' simul i gnali. q dum vnu uitat' a' icerit'. Et dat ex d nam.
hnte mlta foramia. stauta at p' ql; foram obstrue. s; n o si
ml'. Et sic pat' i mo' qb' pc ongiat'. Tt. vided e d cesta viatoris
i d fortuna. q viatorib; accit. Cca qd osideradu e p' q o fortia.
Et dd e q fortuna e ca paccides i agete. ppo to pp fine i minor
pte. et io fortia n e n i hntib; itllm. et n i reb; iaiatis. n i
aialib;. n i furiosis et amtib;. n i pueris. Qno at fit simoi pte
videdu e. Tres e st gd' rer. Qda e st cenet' q sp. sic o' t sol.
Qda no st freqnt. sic q ho nascat oclat'. et c v digitis i mau
Qda no st raro. fortuna a n e i hus q st sb pogdu. n sb sedo.
s; i hus q st raro. Et io fortua e qn ad accit pt i tetoe agetis
s; itllm q pp aliq fine. Sic p; i hus ex'. Aliq uad' ad fori v emat
vestimtu. s; pt itetoe iueit dbitore aq accit pecu q ei redde te
nebat'. h at n sp cotig. qn ad fori vad' n freqt v pecu accipiat
s; raro. Jt q fac fouea ad platadu plata q iueit thesaur. iueto
h d' fortuna.

Miser pncipes q phy' muniss q c. Pcita die iudi itulerat sal
uatori iniurias. et voluer eu lapidare. ho moliunt insidias q vo
le eu cphede. vn i secte h ev'. q potoie d scebt'. Cet p' e im
dita pvitatis. i. vt apphedent ihm. Ci e bniuo scitatis
i. adh' modic tpe ubec su. Cui e igitu vitatis. i. q h itur e
Credo i spm scm. Post q dcm e d ccitia xpi sps sa. nc dd e
d ipi' cun'. ipe e e fons toti vitatis. uye e. Cu; at veit ille
sps vitatis docebit vos oe vitate. Et io scid' e. q ipe scs doc;
nos. vnu trnariu. vnu qrnariu. vnu qnqnariu. vnu septe
nariu. q vnu denariu. Ista e reqrt' ad omn saluatoe. Trnariu
req' ad omn pfcoe. Cu; e ho sit ordinat' ad fine ecedete oe
nre facltã n p' p pura nralia ad illu fine puenire. et io i
digt v'tutu pfcoe. hec qde s. fides. spes. Karitas. Fides
e necia ad uidedu. Ipa e illuiat itllm. Spes a necia e ad q
dieda q ipa e q ted' i ardui. Cas at necia e ad pueiedu q
ipa e q aplectit' dilectu; uye i' teniu eu et n dimitta. Et s'
iste trnari' vtutu nb ad pfcoe neci e. Jt doc; nos vnu qt
nariu s. pda iusti for' q tpa'. h reqrt' ad omn cfirmatoe;
ne auitus et passionib; obruam. Ista p tepa' refrenam q
cfirmam ad refrenadu dlctatoes carnales. P forti' duicim
tep'. P iti' cfirmam et dirigim v unicq; restituam qd suu
e. et ne aliq dfraudem. uye i' ap'. Neo i nego ccuciat fre s.
P pda' vo dirigim v i oib' recte agam'. q prud' e rta vo agi
bilu v het' i. 6. ethy. Jt docet nos vnu; qnqnariu q
req' ad omn iflamatoe et dilectoe. bnfi' e collata mlt' mouet
affcm ad diligedu. Q; i t oia bnfia q nb saluator cntul' pcipu
fuit bnfi' passiois. Et io csidando illa dira uulnia q p nb m
passioe ptult. mult' affcm nrm atte d'. Ista si csidrem' may
pforate fuer' v' oi signu mag' largitois d' e ipi' d hoie
largo q hebat may pforatas. Et ipe saluator may pforatas
huit. eo q o' boa celestia nb distribuit. Jt si csidrem' lat' apti
vn sanguis effluxit. maxie nos ad suu amore accedit. uye i' b'.
Si o' te m redd' amabile bo ihu. calix passiois q bibisti op'
nre redeptois. Jt si csidem' pedes q n diuisi s; cuicti cfixi s
he; signu clemtissimi amoris ipi' qo isepabli' nb cungit'

.ii. q̄ oia i septe naio ɔtinent ista

p pedes sig̃ᵉ. affc̃oes. p qͦ dat̃ telligi. q xp̄c ĩ passiõe affc̃ũ n̄ attc̃ᵉ.
¶ Jt̃e dant nb̃ unũ septenariũ q̃ reg̃ adunũ curatõe ɔ morbũ spũlᵉ.
.s. Bap̃s. Confirᵒ. Euchãᵃ. pnia. Sac ordo. ɔiõ. ⁊ extma unctõ. Jsta
ẽ .vij. s̃t vasa medicinᵃ. iqb̃ ɔ. diuĩ g̃. Ergo ad sanatõa nũ ɔstar
ĩtimata peulpã. sũt data ista ĩ nũo septenãio. q̃ ẽ nũs. q̃
h̃ ẽ nũs vniusitatis. vñ uidmᵘ q. oᵉ uniu̇salia ĩ septenãio ɔtĩet.
sic p̃z discẽdo p singlã. Jsta ĩ ifeno s̃t. vij. pene. pñ. ies .s. Tenebe
palpab̃les. Demões hõrĩ. ies. Jgs ẽtnãs. frig̃ᵒ molestas. Putᵒ dic vi
sionis. vmis ĩteriõis corrosionis. ⁊ sp̃s iẽnc ɔmotõis. ut̃ ĩ sñz
pcellau pãs calicis eoꝝ. ¶ Jt̃e ĩ padiso s̃t. vij. ordines s̃coꝝ qb̃z
illa celestis pat̃a adornat̃. .s. ap̃. mr̃es. ɔf̃. v̇g̃. Patriarche ⁊ pp̃he
Et sp̃c celestes. ¶ Jt̃e s̃t. vij. celi. qb̃z iste mdᵒ sẽsibĩ reglat̃. .s. ae
reũ. Ethereũ. Olimpũ. Jgneũ. Stellatũ. Cristallinũ. Et Epyreuz.
¶ Jt̃e s̃t. vij. planete. qbᵒ mdᵒ iste sẽsibĩ. altat̃. ⁊ mouet̃. .s. Luna. Mercu
riᵘ. Venᵘ. Sol. Mars. Juppit̃. ⁊ Saturnᵘ. ¶ Jt̃e s̃t. vij. dies qb̃ totũ tp̃c
voluit̃. ¶ Jt̃e. vij. s̃t etates. qbᵒ totᵒ mundᵒ ptẽdᵒ. pᵃ ab adã vsq̃
ad noe. Scd̃a a noe vsq̃ ad abrahã. iii.ᵃ ab abrahã vsq̃ ad moysẽ.
¶ iiijᵃ. a moyse. vsq̃ ad dd̃. ¶ vᵃ. a dauid. vsq̃ ad transmigrãtõe babilõis.
¶ vjᵃ a transmigrãtõe babil̃is vsq̃ ad xp̃m. ¶ vij. a xp̃o. vsq̃ ad fine mũdi. ¶ Jt̃e
vij. s̃t etates qb̃ tota vita hoĩs finit̃. pᵃ dr̃. ĩfãtia. ⁊ h̃t. vij
ann. ¶ Scd̃a ẽ pueritia ⁊ h̃ h̃t viii. viij. 1. vsq̃ ad xiiij. ann. ¶ iiiᵃ
ẽ adolescẽᵃ. ⁊ h̃ h̃t duo vij. id ẽ. vsq̃ ad xxviij. ¶ iiij. ẽ. Juuent̃
⁊ h̃ h̃t ta. vij. 1. vsq̃ ad ann. xlix. ¶ vᵃ etas dr̃ Senectᵘ ⁊ durat
vsq̃ ad lxx ann. vjᵃ. etas dr̃ senium. et h̃ durat vsq̃ ad lxxx ann.
¶ vijᵃ. etas dr̃ decrepitᵃ. et h̃ ẽ finis. ¶ Jt̃e. vij. s̃t vitia qb̃z aĩa ma
clãt. .s. vanaglã. Gula. Luxᵃ. Jra. Juidia. Auᵃ. Accĩ. ¶ Jt̃e. vij. s̃t
dona qb̃z aĩa pficit̃. .s. don̄ sapie. Jntll̃s. Consilij. fortitudĩs. Scie.
pietatis. Et sp̃c timõis dñ. ¶ Jt̃e. vij. s̃t scie libales. qb̃z aĩa illumĩat̃.
.s. Gram̃. Dyaleᵃ. Rethoᵃ. Arismetica. Geometᵃ. musiᶜᵃ. ⁊ astrologiᵃ.
¶ Jt̃e. vij. s̃t btĩtudines. qb̃z aĩa btĩficat̃. .s. Bt̃i paupes spũ. Bt̃i mi
tes. Bt̃i q lugẽt. Bt̃i q esuriunt ⁊ si. iu̇ᵃ. Bt̃i misicordes. Bt̃i mũdo
corde. ⁊ Bt̃i pacifici. ¶ Jt̃e. vij. s̃t petitões ĩ orõe dñica. qs ad dñm pᵒ
rigim̃. ¶ Pᵃ. ẽ. illa. scificetᵘ n̄ tuũ. ¶ ij. aduẽiat regnũ tm̃. ¶ iij. fiat
volũtas tuᵃ. ¶ iiij. panẽ nr̃z co. ¶ vᵃ. Dimitte nb̃ dbĩ n̄. ¶ vj. Et ne nos
iducas ĩ tẽp. ¶ vij. Sz libã nos amalo. ¶ Jt̃e dec⁊ nos unũ duo
dnãiũ. .s. duodnãiũ pceptoꝝ. Qb̃z ordiãm̃ ad dm ⁊ ad pxim
sũ. p pria tã pcepta p̃e tabule ordiãm̃ ĩ dñm. ¶ Quoꝝ pᵒ. ẽ. nõ
hebis deos alienos ¶ ij. n̄ hebis sũi assũes. n̄ dĩ tui ĩ vanũ. ¶ iij. ẽ.
memto v̇ diẽ sabbi sc̃ificẽs. Rõ aũt istoꝝ triũ pceptoꝝ ẽ. q̃ hõ tẽt̃
pricipi ɔitatis fidelitatẽ exhibẽ. Cũ aũt ds sit priceps vniusita
tis catãꝝ debem̃ ei. pᵒ. fidelitatẽ. v̇ nullã pãticipatõe ẽ inimicis
heam̃. ⁊ hõrẽ pricipat̃ n̄ dfam̃. ⁊ c̃ ad h. accip̃. pᵒ pceptũ. ẽ dñ
nõ hebis deos alienos ¶ ij. debem̃ ei reũt̃. v̇. s. n̄ iuriosum ĩeũ
ɔmittam̃ ⁊ c̃ ad h accip̃ s̃m pceptũ. .s. n̄ assumes n̄ dĩ tui
ĩ vanũ ¶ iij. debem̃ ei famulatũ ĩ recõpẽsatõe. btĩficiõꝝ q̄ ab ipo
pcepim̃. ⁊ ad h ptiẽt. iij. pceptũ. d scificatõe sabbi. ĩ memo
catõis. ¶ Ad pxim̃ aũt ordinam̃. p. vij. pcepta scd̃e table. qᵒꝝ
pᵒ. ẽ d honorificatõe parẽtũ. .s. hõra patrẽ ⁊ mr̃e. alia nõ ge
nali. q̃ ad os. v̇ nulli. s. nocumẽtũ ĩferat̃. nẽ ope. nẽ ore. Ope
qde q̃ ad p̃s ppã. et sic ẽ ijᵘ pcept̃. nõ occides. vl̃ q̃ ad psõa
ɔiũctã. ⁊ sic ẽ tciũ nõ mechabis. vl̃ q̃ ad rẽ possessã ⁊ sic ẽ iiij.
nõ furtũ facies. Jt̃e n̄ debes nocumẽtum facẽ alti ore. ⁊ sic ẽ. v.
pcept̃. nõ loqris ɔ pxim̃ fal̃ testĩ. Jt̃e nẽ corde. et h̃ dupl̃r. vl̃
q̃ ad possõe. et sic ẽ. vj. nõ ɔcupisces rẽ pxĩ tui. vl̃ q̃ ad ĩ corẽ
⁊ sic ẽ vijᵘ. ĩ. nõ ɔcupisces uxorẽ pximi tui. Fra. vj.
Ambulabat ĩ ĩ galil̃z. n̄ ẽ uo. ĩ iudã ablare. iij. pᵒ ɔsebũt
ĩ qb̃z ĩ iurie illate xp̃o. ɔtiẽt̃. ¶ Pᵒ. est excidiũ scitatis. ẽ i. et
qrebat eũ iudi ĩ fice. ¶ ij. est ɔsiliũ uãitatis. ĩ. trãsi hĩc ⁊ uad
iudã. ¶ iij. ẽ. vnsoñi iĩtatis. ĩ. tp̃c m̃ uidᵉ. ad. ¶ iiij. studium
puitatis. ĩ. dicebãt aũt ĩ die festo v̇ ẽ ille.

¶ Credo in spm̃ scm̃. postq̃ dc̃m est d ɔtiᵃ. ⁊ doctria sp̃s. dicedũ ẽ
d ipĩ redũdãᵃ. Et ei qd̃ sciᵈ est. q sp̃s scs ĩ nos aduẽiẽs d h̃nd̃aᵃ ipĩ
q̃ nb̃ spãlit̃ tbuit. ¶ Et pᵒ. ẽ vt̃ fortitũᵐˢ. ¶ ij. ẽ effcs plctũᵐˢ. iij. ẽ
flet̃ amaritudĩs. ⁊ iiij. ẽ. frc̃ᵘ plenitũᵐˢ. Et ista ɔdiãt ɔ iiij. q cãnt
ĩ pccãẽ pc̃ morᵗ. Nã p̃c morᵗᵉ. reddᵗ aĩã ĩfirmã. fac aĩã maculatã
fac aᵃ frigidã ⁊ fac aᵃ siccã. ¶ Pᵒ. qde. hõ ĩ pc̃ morᵗ ɔsistẽs. ẽ sic hõ
ɔuulsiã ĩ firmitate oppssᵘˢ. q. erigẽ se n̄ ualz. n̄ ab alio iuuet̃. Vñ pp̃ha
dr̃. Emitte manũ tᵃᵐ et eripe me. aux̃ qd̃ dĩ. ẽ ipe sp̃s scs. q ĩ aĩa
pccõris aduẽiẽs. cũ s̃siũ eĩg̃. q̃ p se erigẽ se n̄ p̃. q̃ ipe vadẽs. s. ĩ
eliãm. s. n̄ rediẽs. 1. n̄ p se surgẽs. pp qd̃ dicebat pp̃ha Redd m̃ leti
ciaᵃˢ salutaris tui. Pdidãt ẽ letiᵃᵃ cordis pp adulter̃. qd̃ ɔmisit. Et sbdᵘ. Et
spũ pn̄ciᵖᵃˡⁱ ɔfirma me. Jpe ẽ sp̃s h̃t v̇tutẽ dbiles ɔfortãdi. J ẽ sig̃ ĩ figã
igñs apparuit. Et id h̃ ẽ. q̃ hoĩes pccõres s̃t dbiles ⁊ fragiles sic la
tẽs recẽtes. Sz q̃n latẽs s̃t ĩ fornace igñs fortificãt̃. Sic pccõres q̃n
igne sp̃c sc̃i coq̃nt̃ ⁊ calefiũt. fortes ⁊ ɔstãtes efficiũt̃. Cogẽ aũ sp̃c. s.
pigne signãt̃. q̃ alia elẽa a sua pp̃a q̃litate trãsmutãt̃. Sic aq̃ l̃z s̃t
nãlit̃ frigida tñ p calorẽ effic̃ calida. Et t̃ra l̃z sit nãlit̃ sicca. tñ p aq̃
effic̃. humida. Et aer l̃z sit nãlit̃ humidᵘ tñ ĩ estate pp nimiũ calorez
effic̃ siccᵘ. ¶ Jgñs aũ. l̃z sit nãli. calidᵘ. n̄ pᵗ fiᵉ frigidᵘ. Et s̄ a sua nãlĩ
q̃litatᵉ trãsmutari n̄ pᵗ. Et id ẽ vehemẽtissie actõis. Et id nᶜ bestiale
pᵗ uuic̃ ĩ deo. p qd̃ pᵗ signãi. q. q ĩ se h̃nt spm̃ scz. nᶜ bestiale. pᵗ uuic̃
teis. 1. nllm p̃c. p qd̃ hõ bestiis similat̃. Et s̄ p̃z q sp̃c scs ĩ hoĩe ad
uẽiẽs vtᵉ fortitũᵐˢ tbuit. ¶ Scd̃z ẽ effcs pulcritudĩs. hõ ẽ ĩ pccõ morᵗⁱ.
ɔsistẽs. hoĩ mortᵘᵒ assilat̃. Sz nos vidm̃ ad sẽsum. q q̃tucq̃z hõ vi
uẽs sit pl̃c. et dl̃ctabˡ. tñ q̃n sp̃s sepat̃ a cõr effic̃ ad videdᵘ hõrĩˡ
Et sic sp̃c scs sepat̃ ab aĩa p p̃c morᵗᵉ. pdit totã suã decoriam. ut̃ ĩ d
dnigtã ẽ facies eoꝝ sr̃ carbões. ¶ Hᵒ cadᵗ exᵒ illĩ q colligebat ẽ ba
medicĩales. Et scᵈ. ẽ. q̃ ᶠ est d aĩa sic ẽ d luna. Luna ẽ p̃ĩrpõi
tõe t̃re. ĩt ipã ⁊ solẽ obscurat̃ et obtebrat̃. Sic ẽ d ã. q̃n tra
.1. morᵗⁱˢ culpa ĩ t̃poit̃ ĩt dm̃ et ipã tota remãnẽ tebrosa. ut̃ ĩᵈ. tebᵉ
erãt s̃r facie abissi. 1. pccõris. Sz sic luna q̃n a sole respic̃ totũ
illumĩat̃. ⁊ oĩs macla aspgit̃. et pl̃cudo ĩuestitũt̃. vñ pp̃ha pe
tebat dices. Cor mũdũ crea ĩ me ds. ⁊ sp̃z rctũ ĩno. ĩ uiscis m̃is. Et id ca
tat̃ d eis q h̃nt spm̃ scz. Cãdidiores niue. nitidiões lacte. rubic̃
diores h̃e. ¶ Tᵒ ẽ flet̃ amaritudĩs. p̃c ẽ ɔgelat ⁊ ɔstringit
aĩã. Sic vidm̃ q frigᵘ ɔstring̃ aq̃. ⁊ ɔũt̃ ĩ gelu. Sz pp calorẽ sr̃uẽtẽ
tẽ. ĩᵖ gelu dissoluit̃. et ĩ aq̃ ɔũtit̃. Et s̃m h̃c modᵘ pccõr h̃t cõge
latũ ⁊ frigidᵘ p frigᵘ pc̃i ɔgelantis ipm̃. Sz sp̃s scs sr̃uẽtẽs. suo
calore ipm̃ dissoluit. ⁊ ĩ aq̃ lacrimaꝝ resoluit. ⁊ fluẽ fac̃. hee s̃
lacrĩe q̃ lauãt pc̃a. vⁿ s̃t amare. Et id h̃ ẽ. q̃ ĩfirmis dant̃
res amare q s̃t medicĩales. ad expelledᵘ d cor̃ corruptões hũas.
Res uõ dulces s̄ opilatiẽ. et s̃z h̃c modᵘ lacrĩe q̃ ut̃ute sp̃c sc̃i
soluũt̃ ⁊ fluũt s̃t medicĩales. et id valẽt ad pgadᵘ p̃c. ⁊ ad sa
nadã ɔsciã. ut̃ ĩ. ambr̃. lacrĩe lauãt pc̃a q̃ pudor ẽ ɔfiti. Jpe
h̃ pp̃ha dr̃. Lauabo p singlas noc. lc̃m m̃. lac. m. st̃. m. ri. Jrrũi cc
lẽs ĩ magd. q ex multᵉ vitoꝝ tota ɔgelata erat. Sz ut̃ spũal ca
loris soluta. ab oclis ei fõtes lacrimaꝝ fluxer̃ ex qb̃z pedẽs salua
toris lauᵗ. ⁊ pccõꝝ ĩ dulgᵉᵃ meruit. ut̃ ĩ. Dimitũtᵉ ei pc̃a m̃l̃ta
pp̃c h̃ cãtat̃ d ea. flauit aust̃ q ẽ uẽt calidᵘ. ⁊ sigẽ sp̃z scz. Et
fugauᵗ aql̃oẽ q ẽ frigidissim̃ uẽt. ⁊ sigẽ p̃c. q̃n cordi mãe pñt̃ˢ.
ymb sc̃a sp̃c liq̃fec ⁊ refec̃. ¶ iiij. ẽ fruct̃ plenitudĩs. aĩa eñi
peccatr̃x ẽ sic arbor sicca. q̃ fruct̃ n̄ fac̃. sz sp̃c scs aduẽiẽs fac̃
eã fructificare. ⁊ xij. frc̃ᵘ pducẽ. h̃ ẽ ẽ lignũ uite. d q̃ dr̃ ĩ apoc̃.
faciẽs p singlos mẽses fruct̃. xij. Quoꝝ pñs ẽ caritas. ĩ q̃ spũalit̃
sp̃c scs. dat̃ sic ĩ pp̃a silitᵘᵉ. q̃ ipe sp̃c scs ẽ amor. vñ dr̃ ad Rom.
Caritas dĩ diffusa ẽ ĩ cordib̃ n̄s. Et q̃ amor vnit s̄ amatũ. oz
q̃ amatuz sit sp̄ ĩ p̃sẽtia amãtis. Et id hoĩes caritatẽ h̃ntes sp̄
volt̃ eos q̃s amat h̃re p̃sẽtes. ut̃ ĩ. q̃ maet ĩ caritᵃᵗᵉ ĩ do maet ⁊
ds ĩ eo. Jd hac aũt p̃sẽtiã et unioẽ d nccaᵃ seq̃ gaũ. ¶ Jd est
scd̃s fruct̃. Gaudiũ aũt dilatatõ cordis ẽ. Gaudiuz aũ dilatat cõ

vel totum amatum in seipsum recipiat. Unde dicitur in Cant. Exultabimus et letabimur in te. Gaudium est ad presentiam alicuius rei vel ab exterioribus perturbationibus non molestetur, quia undique delectatur in uno quiete. Et ideo sequitur: Tertius fructus scilicet pax. De qua dicit apostolus: Et pax dei que exsuperat omnem sensum. Quartus fructus est patientia, per quam mens fortiter persistit ut non tabescat persecutione malorum, propter quod dicitur Ja.: Patientia habet opus perfectum. Quintus fructus est longanimitas, per quam non perturbatur mens in dilatione bonorum. Sextus fructus est bonitas quantum ad voluntatem benefaciendi. Septimus fructus est benignitas. Dicitur enim benignus quasi bonus igneus, id est bonus amore fervente faciens ad benefaciendum proximo. Octavus est mansuetudo, que cohercet iram et iniurias, propter quod dicitur in Evangelio: Mansueti autem hereditabunt terram. Nonus est modestia, que in omnibus factis et dictis modum observat, propter quod dicit apostolus: Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Decimus est fides, ut non solum proximum per nos non decipiamus, sed nec per fraudem vel per dolum. Undecimus est continentia, et ille continens est qui concupiscentias patitur sed non ducitur. Quod quidem a solo deo est, iuxta illud Sap.: Scio quia non possum esse continens nisi deus dederit. Duodecimus est castitas. Castus enim est qui nec patitur nec ducitur, propter quod dicit apostolus ad Thym.: ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. **Feria iiii**

Facta sunt encenia in Jerusalem et yems erat. In serie huius evangelii agitur de quadam questione quam iudei habuerunt cum salvatore nostro, que questio quidem in tria consistit. Et primo est protervitatis iudeorum, ibi: Circumdederunt ergo eum iudei. Secundo veritatis testium, ibi: Opera que ego facio in nomine patris mei, ipsa perhibent testimonium de me. Tertio est malignitatis signum, ibi: Sustulerunt ergo lapides. Quarto est humilitatis exemplum, ibi: Opera non facio.

Sanctam ecclesiam catholicam. Hec sententia posuit beatus Symon apostolus dicens: Credo in sanctam ecclesiam catholicam. Circa quod quatuor debemus observare, scilicet concordiam unitatis, quia ecclesia; secundo sanctimoniam puritatis, quia sancta; tertio eminentiam dignitatis, quia catholica; quarto constantiam firmitatis, quia ecclesia fundamentum habet Christum. Primo igitur est concordia unitatis, quia ecclesia. Ecclesia enim idem est quod congregatio fidelium. Hec autem congregatio est tota una ecclesia, iuxta illud: Una est columba mea. Dicitur autem unum eo quod unum est quod est indivisum in se et divisum ab aliis. Sic ecclesia est divisa a synagoga iudeorum, a latibulis hereticorum et a sentinis paganorum. Et in se est indivisa, quia in ecclesia per caritatem omnia sunt unita. Signum autem unitatis est motus et delectatio. Illud enim dicitur unum quod habet unum motum et unicum gaudium delectationis. Sed omnes veri christiani unum habent motum, quia unum et idem est credere corde et confiteri ore. Quia una est fides in eis, iuxta illud: Unus dominus, una fides, unum baptisma. Et unicum gaudium delectationis, quia totum gaudium sanctorum et delectatio est de deo, iuxta illud quod dicit apostolus: Gaudete in domino semper. Pravi autem in pravis moribus existentes in diversis gaudent et potius in malis quam in bonis, quia letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Et ideo tales licet sint de ecclesia quantum ad numerum, propter unitatis signum non tamen sunt quantum ad meritum. Et sic tota congregatio fidelium est sicut unum corpus ex diversis membris compositum, cuius caput est Christus, scilicet quia Christus est qui unificat. Sed sicut in uno corpore sunt multa membra et non omnia habent unum actum, sed quodlibet habet determinatum officium, sicut oculus habet videre, auris audire etc., et unum membrum alteri servit de suo officio. Sic oculus servit manui respiciendo immundicias et manus servit oculis extergendo sordes. Et si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. Et si unum membrum offendit aliud, sicut manus aliquando offendit aliam manum, tamen non rescindit immediate ab alia sed custodit. Sic in ecclesia diversi homines habent diversa officia et unusquisque debet alteri de suo servire officio. Sic officium militis est defendere et pugnare pro bono communi. Officium autem mercatoris divitis est pauperi subvenire, unde dicitur: Si quis viderit fratrem necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo etc. Sed si non est caritas in eo, iam non est de ecclesia. Item si aliquis ab alio offenditur, non debet statim vindictam expetere sed potius indulgere, sicut unum membrum alteri parcit et vindictam non facit. Aliter autem christianus non orat vere dicens: Dimitte nobis debita nostra. Et sic patet quod ecclesia, quia ecclesia, est unum corpus et una anima, iuxta illud Act.: Multitudinis credentium erat anima una et cor unum in deo. Secundum est sanctimonia puritatis, unde dicitur sancta. Hoc dicitur ad differentiam ecclesie malignantium, que non est sancta sed polluta et immunda. Sed ecclesia catholica est sancta et pura, quod quidem sanctitas attenditur ad filios ecclesie matris, qui quando efficiuntur lavantur et inunguntur, et fideles ecclesie catholice loti sunt in virtute illius aque que exivit de latere salvatoris, et virtute baptismi et alia sacramenta que habent. Item fideles ecclesie inunguntur unctione spirituali ut sanctificentur, alias non esset verus christianus, quia christus interpretatur unctus, quia christiani dicuntur a Christo, Christus dicitur unctus gratia, christiani spirituali unctione unguntur. Hec autem unctio est gratia spiritus sancti, iuxta illud apostoli ad Cor.: Qui signavit nos et unxit nos spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostre. Sed sic dicitur spiritus sanctus quia est pignus et potest quod per seipsum sit heres. Verum est quod deus verax est in promissis, ideo non se subtrahit sed perficiet quod promisit, iuxta illud: Quot quot promissiones sunt in illo est. Ita est accidit de homine sicut de aere: in die est semper claritas nisi fluctuat nebula. Et anima hominis semper est in presentia spiritus sancti nisi eam culpa expellat. Dedignatur autem spiritus sanctus in malorum pectore habitare, iuxta illud apostoli: Que est conventio lucis ad tenebras. Et ideo conveniens est quod ecclesia sit sancta, quia eam deus inhabitat, propter quod dicitur in psalmo: Domum tuam domine decet sanctitudo. Propter quod diligenter est cavendum ne per talem sanctificationem anima nostra que templum dei est propter immunditiam polluatur, unde apostolus: Nescitis quia templum dei estis. Si quis templum dei violaverit, disperdet illum deus. Tertium est excellentia dignitatis, unde dicitur catholica, id est universalis. Est quidem universalis quantum ad locum et quantum ad sexum et quantum ad tempus. Quantum ad locum, quia per totum mundum dilatatur. Antiquitus enim deus tantum in Iudea erat notus, iuxta illud: Notus in Iudea deus. Nunc autem per totum mundum predicatur, iuxta illud: In omnem terram exivit sonus eorum. Et apostolus ad Ro.: Fides vestra annuntiatur in universo mundo. Item est universalis quantum ad sexum sive conditiones hominum, quia nullus abicitur, non dominus, non servus, non masculus, non femina. Nulla enim in istis est differentia, unde dicit apostolus ad Ephe.: In Christo Jhesu non est masculus neque femina. Item dicitur universalis quantum ad tempus, quia incepit ab Abel et durabit usque ad finem mundi, iuxta illud: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Sed post consummationem seculi remanebit in celo. Sic nunc habet tres partes, quarum una est in celo, alia in mundo, tertia in purgatorio. Et iste tres partes significant tres partes eucharistie, quarum una comeditur, per quam significantur illi qui sunt vivi in hoc mundo, qui atteruntur in hoc mundo diversis penalitatibus. Secunda vero in plena parte beatitudinis. Et hii significantur per partem in calice missam, quia illi inebriantur ab ubertate domus dei. Tertia sunt in purgatorio, et hii significantur per partem que usque in finem reservatur. Quartum est constantia firmitatis. Ecclesia enim habet firmissimum fundamentum, quod quidem est ipse Christus, iuxta illud apostoli: Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est. Unde cum quereret dominus ad discipulos: Quem dicunt homines esse filium hominis? respondit Petrus: Tu es Christus filius dei vivi. Et Christus ad eum: Et ego dico tibi quia tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Et iuxta illud sunt alia fundamenta, iuxta illud Apoc., ubi dicitur quod civitas illa habebat xii fundamenta. Et erant in se septem xii apostolorum. Et ideo ecclesia est ita bene fundata quod nullo modo potest destrui vel everti. Nam persecutores, id est tyranni, sicut Nero, Dyocletianus et alii persecutores ecclesiam impugnaverunt nec eam destruere potuerunt, sed potius augmentata est, iuxta quod dicit Aug.: Inimicos auget persecutoribus ecclesie patientie angustiarum usque in totum terrarum dilatatur, et ex paupertissimis et abiectissimis, et ex paucissimis illuminatur, nobilitatur, multiplicatur; preclarissima ingenia et acutissima mirabiles peritias auctorum subiugat et ad predicandam viam pietatis salutisque convertit. Item impugnaverunt heretici perversi quos exposuerunt per diversas sectas fidei. Sed quantomagis impugnaverunt tantomagis veritas claruit, quia post apostolos ad fidei declarationem et defensionem post martyrum absolutionem surrexerunt doctores, sicut Ylarius, Augustinus, Ambrosius, Gregorius et multi alii, per quos errores sunt elisi et veritas declarata. Item demones impugnant ecclesiam per diversas temptationes. Sed quantomagis impugnant, tantomagis purificatur. Sic contingit de auro: quod quantomagis in igne ponitur tantomagis purum egreditur. Hic cadit exemplum illius servi qui quot videbat in monasterio tot demones erant circa eum. Sed ingrediens civitatem tantum unum demonem videt circa portam civitatis.

Rogabat illum quidam phariseus ut manducaret cum illo.

In serie huius evangelii habentur peccatores ex parte mulieris consolationis. Nam ad nostram instructionem hec iiii proponuntur. Et primo est conversio mulieris, ibi: Ecce mulier. Secundo est presumptio detractoris, ibi: Videns phariseus. Tertio est propositio questionis, ibi: Symon habeo tibi aliquid dicere. Quarto est conclusio rationis, ibi: Remittuntur ei peccata multa.

Sanctorum communionem. Hec sententia in scala fidei posuit Judas Thaddeus frater Jacobi Alphei et Symonis. Circa quod notandum est quod in ecclesia quam apostoli nobis tradiderunt credenda est communio bonorum in ecclesia. Nam omnes christiani fideles post mortem existentes habent participationem et communicationem bonorum que in ecclesia fiunt, per quod sunt membra ecclesie. Sicut si candela accendatur palam spaliter omnes qui cum eo sunt beneficia candele participant nisi in visu habeant impedimentum, iuxta illud psalmi: Participem me fac deus omnium timentium te et custodientium mandata tua. Hec autem communio propter tria est: primo propter consonantiam unitatis, secundo propter excellentiam nobilitatis, tertio propter benivolentiam.

caritatis. ¶ Quarto propter naturam bonitatis. ¶ Quinto propter communicationem unitatis. Primum est sciendum quod quemadmodum fidelium est una ecclesia, sed omnia que fiunt in hiis que colliguntur in unum sunt communia omnibus, sicut patet exemplo in arbore et fonte et homine. In arbore siquidem quia omnes rami colliguntur ad radicem vel ad stipitem, et ideo humor a radice abstractus omnibus ramis communicatur. Si autem ramus abscidatur non habebit illius humoris arboris participationem. Et secundum hunc modum omnes qui sunt in ecclesia omnium bonorum in ecclesia factorum communicant et participant. Nisi peccator ab ecclesia sit abscisus. Abscidatur autem homo per peccatum mortale. Propter quod non sunt participes peccatores bonorum que fiunt in ecclesia. Sed potest aliquis dicere. Ecce non sunt participes bonorum. Volo dimittere opera et missas et predicationes nolo et elemosinas nolo ulterius audire et facere. Et dicendum est quod peccator debet facere sicut quivis infirmus qui vocat medicum a quo recipit sue infirmitatis remedium. Qualiter scilicet debeat se cavere et a quibus abstinere et bonis cibariis uti. Medicus autem est quilibet sacerdos animarum administrationem habens ordinariam vel commissam. Et debet peccator de peccatis se removere et sequi eius consilium in bonis exercitandis. Quia per bonorum exercitium homo disponitur ad perfectam sanitatis remedium. Hoc enim est differentia inter bonum et malum. Quia bonum in principio est difficile. Nam difficile est ieiunare, a delectationibus corporis abstinere. Et sic de aliis. Sed licet sit ita difficile in principio, tamen efficitur facile in medio et delectabile in fine et in termino. De malo autem est totum contrarium. Nam in principio est delectabile et suave, sicut delectabile est luxuriari, usuras exercere, et sic de aliis. Sed in fine est amarum et triste. Quia sicut dicit sapiens in ethicis, pravi replentur amaritudine. Quia conscientia remordet quia offendit creatorem suum. Et ideo dicitur Ier. ii. Vide quam malum et amarum est dereliquisse dominum deum tuum.

¶ Secundum exemplum apparet in fonte qui habet plures canales et omnes sunt participes aque fontis. Sed si aliquis obturetur non participat aque fontis in eum derivate. Fons iste est sancta ecclesia. Unde Gen. ii. Fons egrediebatur de paradiso irrigans superficiem terre. Hic fons habet multam aquam, id est multorum bonorum abundantiam. Que sunt merita salvatoris que causata sunt per eius nativitatem et passionem. Et apostoli et martyres et alii quamplures ad ista bona et magnam bonorum copiam adiecerunt. Et alii qui in caritate existunt et sic adfluunt quod quidem bona derivantur ad ea ecclesie membra. Sed si aliquod esset membrum obturetur per aliquod mortale peccatum, bona ista ad ipsum effluere non possent. ¶ Tertium exemplum patet in homine. In quo patet quod bonum unius membri communicatur omnibus aliis. Nam homo in prima parte cerebri habet fontale principium omnium sensuum. A quo sensus communicatur omnibus sensibus particularibus et diffunditur per totum corpus. ¶ Item in posteriori parte cerebri habet fontale principium totius motus. Et ab ipso communicatur et diffunditur per totum corpus. ¶ Item habet stomachum tamquam digestivum omnium ciborum. Qui quando cibi digesti fuerint omnibus partibus corporis communicat. Item habet cor quod est totius spiritus et vite causa. Et ab ipso per totum corpus diffunditur et communicatur. ¶ Item habet epar quod est principium totius naturalis caloris. Et hic calor ab eo diffunditur et communicatur omnibus partibus corporis. Si autem aliquis vapor in aliquo membro opponeretur et clauderet meatus per quos spiritus vitalis et calor descendit, illud membrum paraliticum efficeretur. Quia non fieret ad ipsum vitalis influxus. Vapor iste significat mortale peccatum. Quod quando cordi autem est oppositum, non est particeps bonorum que in ecclesia fiunt, eo quod est quasi membrum mortuum. ¶ Secundo propter excellentiam nobilitatis. Videmus enim in omnibus rebus quod res illa que statum participat altiorem omnibus est communis. Sicut exemplum est rex et dux et princeps omnibus communis. Unde nullus potest eum sibi appropriare. Propter hoc dominus qui docuit discipulos in evangelio dicere Pater noster et non pater meus. Item si consideremus solem propter suam nobilitatem est communis et bonis et malis et nullus potest eum sibi appropriare. Propter quod dicitur in evangelio quod solem suum oriri facit super bonos et malos. ¶ Item in elementis est ista differentia. Quia duo superiora scilicet aer et ignis sunt nobiliora. Et duo inferiora sunt viliora. Et ideo ista inferiora ratione sue vilitatis homines sibi appropriant. Sicut diversi homines habent diversas possessiones proprias et diverse civitates appropriant sibi diversas partes maris. Sed nullus potest sibi appropriare aerem vel ignem. Quia ista sunt omnium communia. Hoc etiam patet in vulgaribus. Quia reges et principes qui in statu nobilitatis existunt omnibus subditis sunt communes et nullus sibi potest appropriare eos. Cum igitur bona que in ecclesia sunt sint virtuosa et vite eterne meritoria, consequens ipsorum est quod omnibus sint communia. ¶ Quarto propter benivolentiam caritatis. Caritas est opposita cupiditati sicut calor frigori. Sed nos videmus quod frigus ea que sunt diffusa constringit. Quemadmodum patet in aqua que ad diversas partes fluit. Sed sic frigus superveniens eam constringit et congelat et effluere non permittit. Sed calor per contrarium facit. Quia glaciem dissolvit et effluere facit. Et secundum hunc modum est de cupiditate et caritate. Nam cupiditas communia propria facit. Hoc est enim commune quod tempus (?). Cupidus enim vult usurarie vendere tempus. Quia frumentum quod in presenti daret pro x solidis, si ad modicum tempus solutio differatur, vult dare pro xv solidis. Et ideo dicit apostolus quia radix omnium malorum est cupiditas. Caritas vero econtra quia propria facit communia, quia sicut Augustinus. Caritas non querit que sua sunt. Et ideo homines qui bona sua aliis attribuunt ob reverentiam salvatoris caritativi dicuntur. Cum igitur in ecclesia fideles caritate adinvicem copulentur et coniungantur, quia ipsa est vinculum perfectionis, virtute caritatis bona communia efficiuntur. ¶ Quinto propter naturam bonitatis. Quelibet enim res habet suam naturam. Sicut homo est animal rationale et mortale. Sed si auferatur ratio non esset homo. Item bonum habet suam naturam. Quia sicut dicit Dyonisius, bonum est communicativum et diffusivum sui ipsius. Sed si auferatur a bono communicatio, auferretur ei sua natura et sic iam non esset bonum. Et ideo videmus quod omnes creature quanto plus habent de bonitate plus habent de communicabilitate. Sicut in celo non est melius luce, et ideo lux totaliter se communicat. Item in virtutibus non est melior caritate, et ideo ad alios se extendit. Patet igitur quid dicitur ratione quare bona que in ecclesia sunt communia omnibus fiunt in ecclesia existentibus, non solum uno sed etiam multo.

Collegerunt pontifices et pharisei consilium. Io. xi. In hiis verbis describuntur. ¶ Et primo est malignitatis consilium, id est collegerunt pontifices. ¶ Secundo est iniquitatis consilium, id est unus autem ex eis Cayphas etc. ¶ Tertio est veritatis presagium, id est hoc autem non dixit a semetipso. ¶ Quarto est securitatis presidium, id est iam non in palam ambulabat.

¶ Peccatorum remissionem. Istam partem que est media pars, gradus (?) posuit beatus Taddeus. Totum est illud scilicet sanctorum communionem peccatorum remissionem est unus articulus. Circa quod notandum est quod probatur quod fuit in ecclesia et per auctoritatem multis esse concessa (?) hec potestas in ydolatris (?). Sed sciendum est quod multa requiruntur ad hoc quod fiat peccatorum remissio. ¶ Et primum est dispositio arbitrii. ¶ Secundum est adhibitio remedii. ¶ Tertium est expulsio morbi. Quartum est appropinquatio termini. Primum igitur est dispositio arbitrii. Nulla enim datur perfectio nisi precedat dispositio. Sicut patet in artibus et naturalibus. In artificialibus quidem quia in nullo artificiato inducitur perfecta forma nisi prius materia disponatur. Sicut patet in edificio. Nam prius lapides et ligna disponuntur et dolantur. Et postmodum forma inducitur. Item in agricultoribus prius colunt et disponunt et postmodum plantant semina. Item artifices metalla colando et malleando et postmodum inducunt formam. Sicut patet in omnibus artificialibus. Hoc etiam patet in naturalibus. Nam prius formatur corpus pueri in utero matris, et eo disposito et formato infunditur anima in fundendo (?). Et secundum dispositionem rei est tante virtutis quod nulli rei disposite deus subtrahit suam perfectionem. Quia deus propter benivolentiam sue bonitatis voluit unicuique rei communicare perfectiones secundum sui capacitatem. Unde licet puer accipiat animam per originalem et iterum ex adulterio (?), non tamen corporis dispositio sit perfecta substantialis. Sed potius anima rationalis ei infunditur. Hec autem dispositio est consuetudo bonorum operum. Quia ex frequenti bene agere efficitur homo bonus. Unde sapiens dicit in ii. Ethicorum quod homo per consuetudinem bonorum operum inducitur ad virtutem. Si autem opus sit tepidum, oportet quod homo frequenter operetur. Sed contingit aliquando quod actio voluntatis est ita intensa quod per unam actionem homo bene disponitur. Sicut patet in Paulo qui erat indispositus et tempore persequendi subito voluntas eius fuit immutata et conversa ad dominum per aliquam exteriorem excitationem vocis. ix. Act. Saule Saule quid me persequeris. Et subdit, id est quia statim voluntas eius mutata fuit et ad deum conversa. Propter quod dixit: Domine quid me vis facere. Contingit in terra de peccatore agitato per se sicut de animali quod propter magnum onus ruit in lutum. Et quod propter flagella excutitur et ad surgendum excitatur. Ita deus in terra peccatores flagellis excitat. Sicut per amissionem filiorum et immissionem infirmitatum. Nam sicut dicit propheta, vexatio dat intellectum auditui. Licet enim peccatum mortale sit grave ac per se quasi non possit resurgere, tamen si facit quod in se est et in ipso se aliquantulum agitare, deus ei manum porrigit et surgentem erigit. Unde propheta voce hominis clamabat: Emitte manum tuam de alto et eripe me. ¶ Secundum est adhibitio remedii. Quia qui vult sanare morbum debet apponere remedium. Unde de homine in peccato mortali existente est sicut de homine gravato apostemate. Ad cuius sanationem tria occurrunt scilicet dolor scissionis, evacuatio putredinis et solutio pretii. Sic est in peccato mortali. Nam ad curationem ipsius requiritur dolor contritionis. Et ideo est quod quamdiu manet integra et solida in se retinet propriam formam. Sed quando conteritur, id est totaliter teritur, iam amittit illam formam. Sicut patet de lapide contrito. Et secundum hunc modum quando cor peccatoris remanet in se durum et integrum, retinet in eo maculam peccati. Sed si conteratur et in partes resolvatur, quod fit per dolorem contritionis, maculam peccati abicit. Unde dicitur in psalmo: Sacrificium deo spiritus contribulatus etc. Contritio cordis est evacuatio putredinis, in quo peccatum diminuitur. ¶ Secundum est evacuatio putredinis, id est si homo vult a peccato sanari debet putredinem a corde evacuare. Hoc autem fit per integram confessionem, quando homo peccata que sunt in corde per os eicit. Propter quod dicit propheta: Dixi confitebor et tu remisisti impietatem etc. ¶ Tertium est solutio pretii. Quia est quod infirmus quando a medico curatur solvat pretium medico. Et secundum hunc modum peccator tenetur satisfacere deo de peccato. Satisfactio autem ista fit per opera penalia. Propter quod dicitur Ge.

Iustum ē v̄ peccator tanto maiora ꝗ̄ ĩferunt lamita peccatorum q̄to maiora
ītulit dapna p̄ cl'pā. Et h' iō ē. q̄ satisfc̄io h̄t respectum ad p̄teritā
cl'pā. p̄ q̄ fit recōpēsatō p̄ satisfc̄oē. & ad futurā cl'pā. ad q̄ peccā p̄s
uaīn. q̄ ñ facile hō ad peccā redit. ex q̄ ira exp̄t' ē. q̄ sꝫ q̄ dr̄ in r̄'
ecc'i. pene sūt medicīales. Et aug'. d'r. Videm' ē ferocissimas bestias ex
dolore penaꝝ. amaximis d'lectatōib; abstrahi. Vn̄ si hō ñ satisfac'
ī h' mūdo. oꝫ q̄ satisfatiat ī p̄gā. Sꝫ securi' et meli' ē ī h' mūdo satisfac'e.
Est ē utili'. q̄ pene h' s'eli sūt mitiores et p̄gatorie. Sꝫ pene p̄gatoriȳ
s' p̄gatorie s; ñ mitiores. Itē securi' q̄ pene h' s'eli s' faciliores ad su
stinend'. Vn̄ ē q̄dā magr' q̄dā iuuenē d'licate nutritū. docēd' nutriē'
extrahē dic's tu d'licate nutrit' es. tantā asp'itatē sustinē ñ potis
ēit uniuers. p̄p̄ h' ītrauit. q̄ sciebā q̄ d'licate nutrit'. penā ī fini ul' p̄ur
gatoriȳ sustinē ñ posse. elegi poti' istā sustinē q̄ illā. Cui' ē. ex
pulsio cōiū. Videm' ē. q̄ q̄n alic' rei ē aliq' forī. ñ expellit. ñ p̄ for
cōiā. Sic ī firmitas p̄ sanitatē. et frig' p̄ calorē expellit'. & albedo p̄
nigredīe. Et sꝫ h' mod' cl'pa ñ expellit ñ p̄ g'am. Sꝫ si diligēt' attēdam'
nimiū ē grē v't. q̄ oē fucsitatē nē exced'. Nam peccsso nē ñ ē de
p̄uatōe ad h'itū. s; poti' ec̄. q̄ hō viuus fit mortu'. Sꝫ ñ mortuus
viuus s; naꝫ. et uides fit acc̄e. et uinū fit acetū. s; ñ q̄uertit s; naꝫ
ñ resoluat' usq; ad el'a. et sꝫ h' mod' q̄ nigrū sit p̄uatō albi ē
p̄cess' ab albo ad nigrū. et iō pann' albꝫ. b'n recip colorē nigrū;
s; pann' q̄ natr' ē nig' d'ficili ñ recip colorē albū. Sꝫ g' h' facē p̄'
& fac ī peccatore. q̄ ē aīa peccatorum sit nig'. Iux' ī'. d'nigrata ē faties eoꝝ
sup' carbōs. Gr'a adueniēs fac eā albā. Iux' ī'. Candidi facti sūt nazarei
ei'. Et ī apo'. Lauer' stolas suas ī sāg' ag'. Sic g' fac aīā albam
Sꝫ caritas fac eā rubeā. Videm' ē q̄ q̄n hō d' ī firmita fig'. color pa
lorē ī fatie o'. s; q̄n uino ī calescit. faties rubescit. Et s; h' mod'
q̄n peccator uīo caritatis potat' faties aīe ei' rubicūda efficit'. Et ca tas
amixta albedī & albedo rubedī. facit aīā spetosā. p̄p̄ q̄d dilectū
suū d'r ēe cādidu; & rubicūdū. Cui' ē appinq̄tō. timui pc̄ ē nō
accet'. ñ p'elōgatione a d'mīo. i. do. Iux' ī'. Lōge a peccatorib; sal'
Sꝫ q̄siderād' est. q̄mō q̄tigat. Vidim' ē q̄ d's unicuiq; rei redd' p̄pu
loc. s; q̄dūe suu s'tat'. Sꝫ nobiliora posuit sup'. et ig'biliora ī feri'
Cū g' pc̄ ī ē o' sit uili' ī fimū et uiliorē loc tēt. q̄d sic p̄ꝫ. Iux' ē
sūt grad' reꝝ naliū. s. ñ uiuētia. Sic lapides. metalla & h'i. Sꝫ
h' uiuētia. Sic arbusta. Dr' h' sēsibilia. sic aīalia. Et s' h' rōnalia
& itellectualia. sic hoīes. Cū g' hō suppmū loc obtīeat. q̄ s; aug'.
ē īt' mtē mūdi et d'm. n' ē mediū. Vn̄ h' g' q̄ pc̄ ascēdit mtē hoīs.
Et d's ē. q̄ ñ pōt ascēdē. ñ ē hō se ī eleuat. et uolūtatē suā ad
peccm ī curuat. Sꝫ manif' ē. q̄ q̄n hō pl' ī curuat tāto elōgat
a do. et acced' ad peccm. Si g' hō uult remissiōē pc̄ī q̄seq. d's se
ad d'm a q̄ recessit erigē. Sꝫ d'r aliq'. … pc̄ī me grauat ī tm̄ q̄ ñ
possum me erigē. Et d's est. q̄ peccator d'; niti q̄t p̄' ut cap' aliq' tu
lum sibmoueat. q̄ d's pat' est ei appinq̄re. et iūtutē ad surgēdū
tribuē. p̄p̄ q̄d d'r paul'. appinq̄re do & appinq̄b' uob. Sabbato

Pater venit hora clarifica filiū tuū. Saluator n' appropiq̄re tp̄r
passionis. īt alia v'ba q̄ p̄tulit ī isto ev'. h' v'ba mltē q̄solōnis
relīq. ī ē sic a' p̄ponit. Et p' est augmū deuotē orōis. ī. suble
uatis oc'lis ī celum. Cui' est p̄conium dig' exaltatōis. i. et nūc p̄r
clarifica me ap temp;. Cui' est offi' sue legatōis. i. p̄r manife'
nō hōi'. op' q̄sumaui q̄d d'disti m'. Cui' ē. bn̄fi' sue dil'ectōis. i. ñ p̄
mūdo rogo. Carnis resurrectōe. et uita ecna. aū. h' gradum
po'. b'. mathyas. Q' q̄tiet refectōe carnis et felicitatē aīe. ē q̄dē
felicitas q̄sistit ī q̄iūctōe aīe et corp'is. Et iō totu; ī' ī hīmo articlo
q̄phēd'. Sꝫ p̄q̄ dcm̄ ē d' carnis resurrectōe. Nūc d's est d' vita ecna.
Que ē finis toti' h'uāe affectōis. Circa q̄d m' q̄siderant' d'bem'
p̄. ipi' entitatē. ī ipi' quiditatē. ī ipi' q'litatē. & ipi' localitatē
P' q̄d q̄sidrare d'be' ipi' entitatē. s'lā q̄dā d'nt ñ ēe uita ecna. Q'
ponūt aīā perire c' corē. Sic ē eēt uito hō eēt ēītē q̄dēdīg ē brutis
talib; q̄uenit. ī'. ps. hō cum ī hōre ē. ñ ī. Sꝫ d's ē q' aīa ñ p̄pit cum

corpe. ī mō ē ī mor'. et ī corrup'. sic p̄bat oēs p̄patetici. Excepto
alexād' grco q̄ a tota secta p̄p̄ oꝝ d'gnāuit et dixit aīa cū corē perire
q̄ posuit eā armōiā corē eē. Q' d' sic p̄' ondī. hō ē q̄poit' ē ex
aīā et corē. et ē medi' ītē s'bas ītell'ectuales et bestiales. Sꝫ q̄ me
diū p̄ticipat naꝫ extremoꝝ. iō q' ad carnē similat' brutis. q̄ cor
hoīs morit' et corrump'. sic alia aīalia. Ex p̄te aūt aīe assimilat'
āglis. et iō aīa. ñ alt'at' ñ morit'. Et iō oꝫ q̄ aīa p̄ticipet vitā
ecnā. Q' d' sic oñ. Est ē q̄dā uita ē pena & d'lectatōe. s. ista. Et
ē q̄dā ē pena s'n d'lectatōe. sic uita īfernal'. g' oꝫ q̄ sit alia uita
q̄ nullā penā s'ntiat. s; h'at purā d'l'ectatōe. q̄ ē vita celestis. q̄
ē vita ecna. q̄ nulla ītrup' mor' violētia. Et h' iō ē. q̄ mors
cāt' ī hoīb;. Ex actōe cōiū. Ex amixtōe q̄nei. Et ex illatōe nocuī.
P' q̄d ex actōe cōiū. q̄ cōia ī corē hūāo s'p agt et patiunt' ad iuicē
Et ex tali actōe et passione corē alt'at' et morit'. Ib a' facit illa
cōia q̄ ex equūt' d'ia s'ua. q̄tiue ē q̄cq; hoī cōcedit' s'. mōte moīe
uiui. Et iō p'mi parētes q̄ īmortales et ī corruptibiles cati sūt. p̄p̄ iob'a cōc
s'tionis ī curreret s'ua motis … mori. & q'i aq d'ilabi s'r fim;
Itē cat' ex amixtiōe q̄nei. Ab' ē q̄fuit. ñ p̄fcē assimilat' q̄iō cō
plectio hoīs mutat'. Vn̄ hoīes ī p̄uētia s' calidi & humidi. ī senectu
te uō efficiūt' frigidi et sicci. q̄ sūt q̄litates mortificātes. & uitā
auferētes. p̄p̄ q̄d d'r phs. q̄d ātiq̄t et senescit p̄pe ītritu; ē. Itē
cat' ex illatōe nocui. h' ē ex alt'atōe aeris cōtētis. q̄ q̄d aer
freq̄t alt'at' ī suis q'litatib;. et freq̄t' īficit'. Aer aūt ī fect'. mag
nocet q̄ ab' corrupt'. Et iō v' ē aer corrupt'. hoīes sepe moriunt'
subito. Sic p̄ꝫ d' pestilē'a. q̄ fuit rome p̄p̄ flatū dracōis aerē corru
pētis. v' p̄; ī legēda bti siluē. Et sic h'et' ī li'. d' p̄p̄etatib; eloꝝ. v'
narrat phs. q̄ tp̄r phylippi regis. via erat īt' duos mōtes armenie
īt' q̄s nulli' potat trāsire. q̄n cadēt mortuus. Interogauit g' phylip
rex sapiētes. & nō sciuer' cā; illi dīē. Sꝫ speculū q̄dā; d' calibe
magnū fabricari fec' socrates. & posuit ī' q̄' duos mōtes. Q' aspiti
eis ī spec'lo vid' duos dracōes magnos. vnū ex uno mōte & aliū
ī alio mōte. et uniq̄sq; illoꝝ aperuit os suū ad sotiū. et oñelat
ex orifitus coꝝ vapor et corrūpebat illū aerē. Vn̄ aūt socrates se
dēt. et ī spec'lo aspicēt q̄sidrando dracōes trāsiebāt ītēri p̄uias
milites q̄s socrates vid' cadētes d' bellis. Et tūc sciuit q̄ca illi'
corrup'tionis. fuiāt aer corrupt' p' dracōes. Discēdēs aūt ñ statī ītia
uit regi. Q' statī iussit dracōes īt'fici. et statī saluat' ē loc'.
Et mirat' ē rex d' sap' socratis. Et sic p̄ꝫ q̄mō accidit egtudi
et pestilētie mortife' p̄p̄ aeris corruptōe. Sꝫ vita celestis ñ p̄t
corrumpi p̄ actōe cōiū. q̄ cor' hūani. et q̄cq; ī eo est. ī illa uita
erit p̄fcm. Cor' subitū erit aīe. et aīa do. Tēc erit corē nīm glifica
tū. et sic impassibilia & īmortalia. Iux' ī' ap'. seiat ī corruptiōē. surg; ī cor'
Itē vita celestis ñ mutab' ex amixtiōe cōiū. q̄ cibi celestis ē tāte
v'tutis q̄ uitā p̄petuab'. Et ñ mix' q̄ & ī mūdo isto sufficit' ab' tāte
tp̄is'. q̄ d'r q̄suare uitā p' c. āni. et ist' vocat' lig' vite. q̄d ē
ī p̄adiso. h' ē cib; vite ecne. oē d'lectamētū. et oīs sapo'is suaui.
v' d'r ī ps. Gustate et uidete q' su. ē d's. Itē vita illa ñ mutab' ex
illatōe nocui. q̄ ñ ē ibi alt'atō q'litatū. ñ corrup' vapor. Et iō
illa uita ē vita ecna. s'n aliq' mortis īterpcōe. q̄ p̄cipitab' d's
mōtē ī p̄petuū. Vn̄ d'r ap'. v' mors victoria t'. v' ē mors stimul' t'. Et
s' p̄ꝫ q̄ ē vita ecna. d' q̄ d'r d's ī Io. v' oē q̄d dedisti ei d'r eis vitā
ecnā. Scedo d'be' vide' ei' q̄ditatē. s. q̄d sit vita ecna. Ille
ē q̄ o' nouit. eā nb' ī Iohē d'scrib' dicēs. h' ē uita ecna v' uidāt
te. & c'. Sꝫ poss; a's d'rē. q̄mō cogitō ē uita ecna. Et d's ē q̄ visio
di p̄ fc̄tā cat' ī scīs cogtōe p̄spicuā. cat' feruētē caritatis bei
uolūtiā. et feruēs bniuolētia cat' ī visiōe itria q̄pfiā. Q' a bni
uolētia h̄t ui unitiuā amātē c' amato unire. Sꝫ aīa q̄ ītrē
q̄ d'o unit' ī vita p̄petuat'. Et rō h' ē. q̄ sic ille q̄ s'p q̄iūct' ē ig'
s'p calescit ab igne. ita q̄ q̄iūg' vite īdefitienti recip' īfluxu;
vite. d's a' ē uita. sic ip̄e d'r. ego sum via. uitas & uita. Et s' p̄ꝫ

gaudium est vita eterna. Tertio debemus videre eius qualitatem. Et dicendum est quod vita eterna omnibus bonis habundat, quia ideo est finis omnium desideriorum. Nam in ipsa sensus delectabitur, intellectus illuminabitur, affectus satiabitur, et motus firmabitur. Primo quod sensus delectabitur. Omnis sensus delectabitur in proprio obiecto. Visus quidem delectabitur quia regem in decore suo videbunt et faciem eius amabunt, quia plena gratiarum. Auditus delectabitur propter cantum angelorum. Unde Ysaias: Gaudium et letitia invenietur in ea, gratiarum actio et vox laudis. Item Augustinus: Amabimus, videbimus et laudabimus in fine sine fine. Odoratus delectabitur propter odorem suavissimum corporum sanctorum. Gustus delectabitur quia erit in refectione, iuxta illud: ut edatis et bibatis et cetera. Item intellectus illuminabitur, iuxta illud Ysaie: Implebit splendoribus animam tuam. Unde ad cognitionem omnium rerum perducetur, quia anime videnti deum angusta est omnis creatura. Et hec causa est quod beato Benedicto quasi sub uno radio videbatur ante se totus mundus collectus. Item affectus quietabitur. Affectus est tedio in bono, scilicet quia non invenit purum bonum, et ideo discurrit per diversa bona, nec quietari potest, eo quod bona ista sunt multis defectibus admixta. Sed in celo habebit anima purum bonum et infinitum, et totus affectus quietabitur. Item appetitus satiabitur. Nam vita eterna est infiniti satiativa, non potest quod omnia bona creata sunt quedam stille et quedam gutte fluentes a bonitate eterna. Unde sicut homo non potest ex una gutta satiari, ita nec in bonis mundanis. Sed in celo est bonorum habundantia fontalis. Unde sicut homo quiescit in fonte usque ad gulam satiaretur aqua, sic quiescit in patria, si repletur bonorum eternorum habundantia, iuxta illud: Replebimur in bonis domus tue. Item motus firmabitur. Omnis enim motus firmatur in loco proprio, proprius autem locus anime non est nisi deus, iuxta illud Augustini: Fecisti nos domine ad te, et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. Ad hoc enim in deo colliguntur sparsa. Et ideo hoc est quod in deo anima sit cum pax multorum bonorum, et bona multa non inveniantur in una re mundana, sed in diversis inveniuntur multa bona. Sic aliquae res habent pulchritudinem, alie nobilitatem, alie claritatem, et sic in diversis sparsa. In deo sunt omnia collecta. Quia in deo est plenitudo. Et sic totum quod appetere potest totum invenit in deo. Et ideo hoc est quod dicit Boetius: quod omnis pluralitas ab uno trahit originem. Sicut patet in rebus naturalibus. Quia multi digiti ab una manu, et multi rami ab uno stipite, et omnis numerus ab unitate procedit. Cum igitur in bonis creatis sit bonorum pluralitas in diversis distincta, oportet quod omnia inveniantur in uno fontali principio, in quo omnia bona colligantur. Propter quod dicitur in libro Sapientie: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Et in Thobia: Omnia simul habentes in te dimittere debuimus. Quarto videndum est ipsius localitatem, ubi scilicet sit vita eterna. Et dicendum quod est in celo empyreo, ubi refulget presentia maiestatis. Et ideo hoc est quia vita eterna et gloria pene eterne. Sed contraria sunt que maxime a se distant. Sicut album et nigrum, rubeum et croceum non tantum distant, quia sunt medii colores. Et sic hec modo, quia pena eterna et vita eterna vere sunt contraria, maxime ad invicem distant. Cum igitur pena eterna sit in loco inferiori orbis, quia creditur in centro terre esse, oportet quod vita eterna sit in loco altiori. Sed locus altissimus in toto orbe est celum empyreum. Propter quod Augustinus in libro de celo et mundo dicit quod in eo est vita melior omni vita, vivens in secula seculorum. Unde quidam secundum sententias philosophorum, anime que in hac vita pietatem et iustitiam colunt, ad sedes sydereas transferuntur. Et sic patet quod vita eterna est in celo empyreo. Rogemus.

Hoc sentite in vobis quod et in Christo Iesu. Magis consuetum est Dominica in ramis palmarum
ut bonus discipulus imitetur magistrum, et servus dominum, et miles regem. Et Christus sit noster magister et dominus et rex. Ideo apostolus in epistola hodierna hortatur nos ad imitationem Christi. Ponit autem potissime quattuor in Christo que in nobis sentire debemus. Nam Christus primo exaltavit nostram naturam, assumpsit figuram, habuit obedientiam. Et invenit excellentiam. Primo quod exaltavit nostram naturam, unde dicitur: Exinanivit semetipsum formam servi accipiens. Ideo assumpsit nostram naturam, ut homo assumeret divinam. Unde dicit Augustinus: quod filius dei factus est filius hominis, ut filius hominis fieret filius dei. Et quia filius dei sic assumpsit naturam nostram, ideo exaltavit eam super omnem creaturam. Quod sic patet. Omnis nobilitas attenditur secundum suam formam. Sicut patet in istis exemplis. Sacerdos est altior diacono, quia sublimiorem habet ordinem. Et episcopus quam sacerdos. Et papa quam episcopus. Cum igitur papa summam et plenariam habeat potestatem, sicut ministros ecclesie habet maiorem sublimitatem. Patet etiam in vasis argenteis et aureis, que sunt pretiosa et magis pretiosa. Sic igitur est de homine: cum deus dedit animam sensitivam, propter quod nobilior est quam planta, quia omne animatum est nobilius inanimato, propter quod angelo est equalis. Item ornavit eum gratiis et virtutibus, et insuper addidit pulcherrimum saphyrum, quoniam naturam humanam assumpsit ad divinitatem. Dicit per quam unionem est excellentior omnibus creaturis. Propter quod dicit apostolus: Et adorent eum omnes angeli eius, quia omnes spiritus celestes Christo homini sunt subiecti.

Hic est quod debemus sentire in nobis, ut videamus nostram naturam nobilem, quam in honore fuerimus. Peccator autem naturam humanam maculat et deturpat, eo quod peccator vilis omnibus rebus efficitur. Unde cum omnia sit adeo producta propter ipsum, sine ipso facta sunt omnia quippe omnia facta sunt, et sine ipso factum est nihil, id est peccator, quod est peccatum nihil efficitur. Secundo Christus assumpsit figuram, unde in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo. Hoc etiam sentire debemus in nobis, ut in veritate simus homines. Quidam enim apparent homines, et in veritate sunt bestie. Homo enim est animal rationale et mortale, animal autem est substantia animata sensibilis. Et sic ut aliquis sit vere homo, requiritur quod sit substantia animata, sensibilis, rationalis et mortalis. Substantia autem est res per se existens. Peccator autem non per se existit, sed omnibus motionibus agitatur. Nam sicut navis fracto gubernaculo a vento ad diversa movetur, sic peccator sine adiutorio divine gratie privatus seruitutem diabolo subicitur, quia qui facit peccatum servus est peccati. Et ab ipso in diversis peccatis inducitur. Item homo est substantia animata. Peccatum autem mortificat animam, quia sicut homo mortuus nihil potest operari, sic anima existens in peccato nihil potest meritorie exercere, quia sicut ipse dicit: Sine me nihil potestis facere. Sed peccatum separat animam a deo, qui est vita anime. Sicut anima est vita corporis, sic deus animae. Unde Augustinus in libro de vanitate: Vivit corpus de anima, et anima vivit de te deus. Item est sensibilis. Natura enim dedit homini sensum ad discernendum utile et nocivum. Peccator autem non sentit, iuxta illud: Vulneraverunt me et non dolui, traxerunt me et non sensi. Demones animam peccatoris telo peccati transfigunt, et peccator non sentit. Unde dicitur quod Joab infixit tres lanceas in corde Absalon, qui fuit pulcherrimus. Et significat animam rationalem, quam dyabolus tribus lanceis infigit, scilicet concupiscentia, avaritia et superbia. Item homo est rationalis, et ideo debet diligenter premunitare, quia sicut dyabolus peccatum est non ratione, quoniam obstruit suum dominium, sicut infirmitas sanitatem et frigus calorem. Et sic peccatum aufert intellectum et rationem, quibus ablatis non remanet in homine nisi quod bestiale et brutale est. Propter quod dicitur in Psalmo: Homo cum in honore esset, non intellexit. Propter diversa peccata diversis animalibus assimilatur. Et propterea Plato posuit transformationem non secundum rem, scilicet secundum similitudinem. Item homo est mortalis, et ideo debet diligenter mortem meditari, quia plus ab omni peccato homo sibi cavet, quia quantumcumque homo sit magnus et potens et nobilis, per mortem fit vilis et nihil. Unde legitur in gestis Alexandri, quod missus fuit sibi quidam lapis pretiosus, qui positus in statera plus ponderabat quam aliquis alius positus ex alia parte. Posito vero pulvere supra eum, minus ponderabat quam una palea. Cum autem super hoc miraretur, dixit unus: Domine, iste lapis demonstravit ubi quod estis, non est plus ponderantis quam totus mundus, quos sustinere non potest. Sed posito pulvere supra vos in morte minus eritis quam aliquid quod sit in mundo. Item Christus habuit obedientiam. Unde dicitur quod factus est obediens usque ad mortem. Hoc etiam debemus sentire in nobis, ut simus deo obedientes, quod videmus observari in omnibus creaturis, quia omnes creature observant tempus ad fructificandum et operandum a deo concessum. Sed solus homo negligit tempus, et sit pretiosius in eo omnibus aliis, et cum transit recuperari non potest. Propter quod dicit apostolus: Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes. Et Ecclesiasticus: Ecce nunc tempus acceptabile. Et est tempus nobis concessum ad penitentiam, non ad lasciviam, ad exercitium, non ad ocium, ad plangendum, non ad ludendum, iuxta illud quod dixit quidam sanctus pater plorantibus fratribus: Causam quare ad locum voluptatis affligitur cor, et nulla erit utilitas. Deus enim concessit homini tempus penitentie, et ipse abutitur eo ad peccandum. Unde solus peccator est deo inobediens, cum omnes alie creature sint obedientes. Sicut patet exemplo. Deus enim sic dicit Augustinus est in toto mundo sicut anima in corpore. Sed omnia membra corporis obediunt anime, preter partem istam in qua regnat luxuria. Et similiter omnes creature obediunt deo preter quam peccator. Unde dicitur in Iob: quod peccatores currunt adversus deum extento collo. Item Christus meruit excellentiam. Unde dicitur: Propter quod et deus exaltavit illum. Exaltavit quidem illum per passionem crucis, iuxta illud Luce: Nonne sic oportebat pati Christum et ita intrare in gloriam suam? Hoc etiam debemus sentire in nobis, ut crucifigamur cum Christo, ut possimus exaltari cum ipso. Debemus enim habere manus crucifixas, ut non perpetrent mali opera. Item pedes confixos debemus habere fixos, per pedes enim intelliguntur affectiones, quia sicut pedes portant totum corpus, ita affectus portat totam animam. Sic crucifixus fuit Paulus cum dicebat: Christo confixus sum cruci. Qui est sic cum ipso crucifigitur, in gloria exaltabitur. Propter quod ipse dominus dicit: Qui vult venire post me, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Rogemus.

Ecce rex tuus venit tibi. Christus deus noster noluit mori ubi non potuerunt eum occidere. Sed quando venit tempus in quo dignum erat mori, loco mortis appropinquavit. Sicut habetur in principio hodierni evangelii, ubi dicitur: Cum appropinquaret Iherosolimis. Et hoc est quod hic innuitur. Et post est figurale officium, id est misit duos discipulos suos. Cuius est regale preconium, id est Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Cuius obedientiale ob

sequi · i · euntes discipli fecer ꝛc̄. Cuiꝫ · ē pplare oculū · i · tibe a q̄
pcedebat ꝛ q̄ seq̄ · Ecce rex tuus · Rex iste venit ad pugnā ꝑ nob
ꝯ nr̄m adusariū · Iste qͦ adusarius · ē ꝯgeries pccōꝝ q̄ ꝯ humanū genus
horribilē ordinauerat ꝯcitū · q̄z rex ē dyab̄ · vt ī iob · Ipē ē rex sup oēs
filios sup̄bie · Regina āt ē ipā sup̄bia · sic dr̄ · b · ē · Et abusta regina ꝛ
rege nascent̄ plures filij q̄ s̄t capitanei ī exercitu pc̄ti · s · vanaglā | Gu
la | Luxa | Ira | Auā | Inuidia · et accīa | Isti qͦ principes oīū maloꝝ · hn̄t
sub se milites plures · Et q̄lz ē sī ad pugnād nl̄r conat̄ · Ia vanagle
milites s̄ · vij · | Iob̄ | Iactā | Ipocrisis | Ioci | Ptinā · | Discordia | Psūp ·
Gule milites s̄ · ī repta letīa | Scurrilitas · Iudicium | Multiloq̄ | Ebitudo
mētis | Luxa | Cecitas mētis | Icōsideratā | Icōstātia | Pcipitās · | Amor sui ·
Odium dī · | affcūs p̄sentis sclī | Dispē futi · Ire uo | Rixe | Tumor mētis
| Cōtumēa · | Cōuīa · | clamor | Idignatio | Blasfēa · hij s̄t xvj · milites ·
Iuidie uo s̄t milites | Odia | Susurratio | Detrāco | Afflictio ī ꝯbonis | Exsltā
de mal pxi · hij s̄t · v · Auāe āt | Fraus | Fallāc | Piuria | Iquetudo | vio
lētia | cōt mīaꝫ | obdurgatoēs · hij s̄ · vij · Accidie āt mals | Racō
pusillanimitas | Despaō | Torpor · | cōt p̄cepta | vaga mētis | ē cauillicata
Iste ꝯcitus pccōꝝ sic ordinat̄ vsq̄ ad passionē xi humanū genus impugnat̄
et mlt̄os reges et pphas duicit · Nam dyab̄ p̄nceps et rex maloꝝ
ordiauit q̄ sup̄bia pccōꝝ regina · cū p̄ma mlīe pugnet · q̄ duic pugnato
Nam ad vba antiq serpentis · tanta elatō mētē ei suasit · q̄ cdidit eē sic
dōs sciēs bō ꝛ mā · Iuxt̄ iᵒ · Gn̄ · Ecce hoā credentis apiēt̄ oclī ūꝫ · ꝛ eritis
sic dij · sa · bo · ꝛ mā · Ira uo pugnat ꝯ cayn · q̄ uidēs q̄ dōs respexerat
ad sacif abel ꝛ n̄ ad suū · irat̄ ꝯ frēm · occidit cū · Gula uo pugnat · ꝯ
Esau et eum duic · q̄ p̄ una scutella lētīcle p̄ogēitā sua vendidit ·
Iuidia uo pugnat ꝯ patriarchas filios iacob · et eos duic · q̄ uidētes
q̄ ioseph apr̄e plus cūctis frib̄ amaret̄ · iuidebāt ei · et ex iuidia vēdider
eū ī egyptū · Vanaglā pugnat ꝯ saul · q̄ q̄ i ꝯmuliēs cātātes
dicebāt ei mille · ꝛ dd · x · m̄ · Iuinag̃ vicit̄ ipm̄ dd̄ ī nocētē p̄seq̄bat̄ ·
Luxa uo pugnat ꝯ dd · et ab eade vict̄ ē · vidēs ē bersabee lauātē se
adulteriū cū ea cōmisit · Isīr ꝛ uiꝝ illi occidi fec̄ · Auā uo pugnat ꝯ
sacdotes et pōtifices tēpli et ab ea uicti · ordiauer̄ ī atō nūmu
larios q̄ pecūā p̄ararēt uenētib; · et ꝯ alios mcatores q̄ vedēt oues
et boues ꝛ columbas · ut nll̄ excusatōe hr̄et dō sacifio · n̄ offe do · hec
vicit q̄ princeps alioꝝ ōs hō duic · iuxt̄ iᵒ · Amnore vsꝫ ad minore
ōs auaē studēt · Accā ꝛ ꝯ maiorē ptē hoī pugnat · Et ē accā ꝯ bono
spūalī · ꝓmonitōe aliē hoī tpāl · ab ead multi hō uicti · Sic illi
q̄ dolēt de ieiunio · ꝛ ī alijs spūalib; · vidēs ā humanū gen̄ se ita
duictū ab istis p̄c · clamauer̄ ad dūm vt mitteret eis regē ꝯpetētē
iux̄ iᵒ · Ostē dr̄ q̄ misistī eos · dōs ā pphā ei auxā p̄mittebat dics · Exultē
ē dō auxā · ꝯ scāō · ꝛ dō syon tuet̄ te · ppt̄ qͦ pi p̄z afflictōē p̄p̄ suū uidē
aliū ꝯcitū bn̄ dispoitū et fortissimū ordiauit · Et poit · vij · p̄ncipes
ꝯ · vij · alios · q̄ fuer̄ sc̄i sp̄c dōa · p̄mi fuit sp̄s sap̄ | Et itll̄s | Cōsilij
Et for̄ | Scīe | Et pietatis | Et sp̄c timoris dī | hij qͦ principes
hoīes scutis fortitis ꝯ adusarios armauer̄ · Sicq̄ ꝯcitib; ordiat̄
Rex huāe mulīe ꝯ regē pc̄ti · pugnat · Et fuit pug̃ ta fortis · q̄ ab eo
pait corruer̄ · Sꝫ xpē tanq̄ rex fortissimus statī surrex̄ · Et regē pc̄ti
· i · dyab̄ religauit · et pᵒ teptatōi ei abstulit · Sic hr̄et ī apoc̄ · Iste re
gīa humāe mulīe · pugnat ꝯ sup̄biā · Et sic sup̄bia duicat p̄ a sciaꝫ
sic hoc ē deuicta et expugnata aug̃ bēā · hec ē illa · sic dr̄ · b · B ·
Q̄ ꝯ tuit cap̄ uenenatū q̄ ōmoda sb̄tōe tam dē carnis illecebā · q̄
dē mētis sup̄bia deuicat · hec ē q̄ dmōib; ē terribil et pauenda · sic ca
stroꝝ acies ordinata · hi regiē n̄ dmōes subsistine n̄ possūt · Ite sa
taꝫ huiē ne ꝯ dyab̄ ē ordō · vt p̄z dē symoē mago · q̄ ex uanag̃a · cep
volare · s̄z oroib; ap̄loꝝ corruit · Ite ꝯ scdm̄ p̄ncipē · s · ꝯ gulā · ē scutū
abstīe · vn̄ sc̄i p̄res q̄ resistē voluer̄ īsidiatori · abiectis delicatoib;
cibis · vtebāt̄ cib; · Sic p̄z dē Io · bap̄ · ꝛ dō alijs sc̄is p̄rib; · q̄ moria
bāt ī hemis · Sic p̄z dē danele q̄ ꝯtepto cibo regio legūib; utebat̄
Ite ꝯ luxa · ordinauer̄ scutū castitatis · sic p̄z ī scīs vginib; · votū cōn
tentib; · Et iō duisa tormta sustinuer̄ · Sic p̄z dē bēā agtē · Dē bēā ca

therina · ꝛ alijs multis · Narrat iō dē q̄dā uirgi · q̄ cū a q̄dam
milite violēt eēt oppssa et corrupta · dissilāta est · suū corp
toīe dormiēte occidit̄ · dūm seipām necauit · n̄ ē p̄ uolebat mori
q̄ dē suo corruptoē se uidicaret · et p̄ uidcā · corrupta noluit vi
uē · Ite ꝯ iram posuer̄ scutū mansuetudis · et iō sc̄i mr̄es cū
ē tauet̄ · ē oīā mansuetē loq̄bantur · Ite ꝯ auā posuer̄ scutū lāgita
tis · vn̄ ī p̄mitīa ecc̄a · q̄cq̄ hebāt agrū vl̄ possoēs vedebāt ꝛ p̄ciū
ad pedes ap̄loꝝ ponebāt · paupib; distribuēd · Vn̄ catō ꝯ dē diuite
impio · q̄ paupi ē elatōē dedit pane siligineū · Sꝫ ad uidē inpt̄
et ad seipm reuis fcs ē magis elarius · ī tm q̄ n̄ solū tpalia · s̄z ī
ppā p̄ pat erat vēdē · vt paupib; subueniret · Ite ꝯ iuidiā ordiā
uer̄ scutū caritatis · q̄ sic iuidia dē bō alti dolz · ita caritas gau
det · q̄ s̄z ap̄s · caritas n̄ emulat̄ · n̄ q̄rit q̄ sua s̄t · Ite ꝯ accīa posu
er̄ scutū spūālr̄ letīe · Ca sc̄i ibāt gaudētes a ꝯ · ꝯ · vn̄ sic accīa dē bois
spūalib; tristat · ī spūālr̄ letīa letat̄ · iux̄ iᵒ · Ego āt ī dō gaudebo · Dog ·
Ante sex dies pasce venit ihc̄ · Itota sic · fria · ij ·
Hec euāgliū · vj · pcē · no · ī q̄b; tota ystā dēclat · Et p̄ · ē · pietatis
obsequi · fecer̄ ei cēnā mag · ꝛ martha ministrabat · Cuiꝫ · ē cupiditatis
sufsūm · ī · ex hug · Cuiꝫ · ē malig̃tatis ostē · ī · cogitauer̄ g̃ p̄n
cipes sac · lazaꝝ occi · Cuiꝫ · ē claritatis p̄cor · ī · venit hoā vt cla
rificet̄ filius hois · Cuiꝫ · ē potātis indicī · ī · nc̄ p̄nceps hui · m · e · foā
Si exaltat̄ fuo a tra · ō · t · ad meip · Scd̄m m̄ ecīa · Dē eodē
Hi tp̄ē ag dē xī passōe · Dē q̄ qͦ passioe · q̄ · occīt · Et p̄ · ē · īdigē
plebs · Cuiꝫ · est iuideā mētis · Cuiꝫ · ē ob̄a pl̄ · Cuiꝫ · ē brauiō p̄ris ·
Est qͦ ē īdigēā plebs · pcā ē humani tm̄ erat q̄ p̄ nulla p̄uā cas
potāt expiari · Erat ē offēsa mag̃ ex eō · Tp̄ p̄p p̄z offēsaꝝ · Cuiꝫ · ꝑ g̃
ablatā · Cuiꝫ · p̄p nā corruptā · Est qͦ p̄p p̄z offēsam · p̄ āt ista dōs ē ·
q̄ hr̄ īfinitatē diē maiestatis · Cl̄pa āt attēd s̄z ꝯdōe p̄ ī q̄ p̄at
q̄ ꝯtomaior ē p̄ · tāto maiō ē cl̄pa · Sic mag offēdit ledēs dē p̄p
q̄ cardiālē · Et s̄ dē alijs · maxiā āt cl̄pa ē offēdē dm̄ q̄ ē summū
et īfinitū bōm · Sꝫ pc̄ p̄mi parētis fuit ꝯteptū ī ob̄e · g̃ pc̄ q̄dam
fuit īfinitūꝫ · Et iō ad hō vt satisfō eēt ꝯdig̃ · opōtebat illū hr̄e vtē
īfinitā · Sol̄ a dōs ē īfinitē vtēs · et iō ipē sol̄ satisface potuit · vn̄
abrō · Tm̄ fuit pc̄ nrm̄ q̄ redimi n̄ potāny · n̄ unigenit̄ filius dī mor
ret̄ p̄ nob; dēbitorib; mortis · Sꝫ pc̄ ꝯdā īfinitatē · ex q̄ ablata hr̄ · q̄
g̃ā n̄ auferēt n̄ p̄ cl̄pā · Sꝫ p g̃ā hō meret̄ g̃lā · g̃lā ā ꝯsistit ī dīa p̄sen
q̄ ꝯtiet ī se bōā īfinita · Sic uidem̄ ī nālib; · q̄ q̄ ages dat rei dē for
mā dat ei ꝯmotū ad loc̄ · Sic p̄z dē lapide q̄ q̄ hr̄ amonētē vtē om̄
eleuat̄ mag̃ et mīn · Et sm̄ hc̄ mod g̃ dīa ītrans ī nāꝫ eā s̄btili
at ꝯ alleuat · ita q̄ p̄ult ipi g̃īt · amorē q̄ hr̄ ad illā t̄rea ꝯ teñ ·
et ad ꝯsangueos · ī dīo amore resolut̄ ēt ūd solū dm̄ diligēs · ipi suū
soli ex toto affectu īhet · vt p̄z ī paū · q̄ dīa g̃ā replet̄ · sūsū tēdebat
q̄n dicebat · Dīa arbitrat̄ sum vt stēō · vt x̄ lucface · Et sic p g̃ā hō
meret̄ xī · ē p̄ticipatōē hō fit bēs · Cum g̃ xp̄s sit īfinitū bonū
et hō p pc̄ ipm̄ amittat · ītuꝫ ē · vt penā īfinitāꝫ īcurrat · hō āt
ē sit finitē vtēs · ꝯ finitatē · pēāꝫ soluē n̄ potāt · ꝯ iō nec̄iū fuit
hoī · vt h̄ret unū q̄ p eo satisfaceret q̄ hr̄et īfinitā vtē · Iste āt fuit
filius dī · Iux̄ iᵒ · holocaustūꝫ et p pc̄ n̄ postlasti · tc̄ dixi ecce venio ·
Ite huit īfinitatē p̄p nāꝫ corruptā · q̄ qͦ nā ꝯdā īfinitatē hr̄ ·
ī q̄ ī ea possē īfinita mltiplicari · Nā si mūd eēt etnus · q̄ nūq̄ dsi
eēt si p̄hi posuer̄ · ī īfinitūꝫ hoīes nascerēt ē nā corrupta · sic dr̄ ap̄s
ōs nascim̄ filij ire · Cū g̃ nulla p̄ua cāta īfinitāꝫ hr̄at efficatiā
opōtuit vt p mōtē xī nā huā repareret · Scdm̄ ē iuidētia mētis
· i · uidoꝝ q̄ ex iuidia eū occider̄ · Sꝫ q̄r vtrū uidi peccauerit xī
tradēdo · Et vr̄ q̄ nō · q̄ ꝯ solūer̄ vō suā uō dic · q̄ p̄z tradidit
filiū · g̃ uoluit eū mori · hi ꝯ uolūer̄ uidi · ꝛ ī vr̄ q̄ n̄ peccauit · Sōh
dō ē · q̄ ītētō poīt finē rei · q̄ sic ab̄z · dr̄ · ītētō tua poīt finem
opi tuo · Sꝫ s̄t q̄dā · q̄ s̄z suā nām s̄t bōa · s · Ieiunare · ꝛ silia · q̄ ex
praua ītētōe · efficiūt mala opāt hoī · g̃ iudi tradider̄ xī · ex in
uidia q̄ ad ipm̄ hebāt · ꝛ ꝯ ad impediēdā salt̄ · q̄ ex ei p̄dicatōe

sequi videbatur. et sic operatio eorum fuit negligentia. unde dicitur quod pylatus sciebat quod per invidiam tradidissent eum. Tertium est obedientia patris. Christus factus est obediens patri usque ad mortem. Sed videtur quod christus non debuit humanum genus per mortem redimere. Deus enim est ordinator nature et creature. Sed nos videmus quod natura sicut dicit sapiens in libro de animalibus non habundat in superfluis nec deficit in necessariis. unde videmus quod producit hominem cum duobus oculis. cum duabus manibus. et cum .v. digitis in manu et in pede. Si autem aliquis nascatur cum .vj. hoc est propter habundantiam materie. Cum igitur deus sit ipsa sapientia non decet ad superflue agere. eo quod secundum Bernardum una gutta sanguinis suffecisset ad omnium redemptionem. igitur videtur quod non debuit tam crudelem mortem sustinere. Tertio dicendum est quod christus non solum culpam nostram delevit. sed et magnum thesaurum in ecclesia deposuit. Nam christus erat verus deus. et ideo erat infinite bonitatis. et ideo unica gutta vel unus sudor valebat ad recuperandum humanum genus. et sufficiebat. Sed ex bonitate sua in ecclesia voluit magnum thesaurum dimittere. et suo vicario .i. beato petro et suis successoribus reliquit dispensandum. Hic est fons bonorum spiritualium. unde papa et alii prelati indulgentias faciunt. unde si aliquis esset in aliqua quantitate peccati. competenter et alius vellet pro eo aliquam quantitatem vel totam persolvere. manifestum est quod primus esset a debito absolutus. Et secundum hunc modum homines deberent exsolvere in hac vita. ne aliqua pena remaneat in purgatorio pro peccatis et delictis pro quibus in hac vita non plene satisfecerunt. Prelati autem ecclesie qui habent auctoritatem habent thesaurum. et pro aliqua devotione vel utilitate ecclesie indulgentias faciunt. et tunc de pena christi peccatoribus applicant. ut ipsi a peccatis absolvantur. Quartum est benivolentia patris. quia sic deus dilexit mundum. ut filium suum unigenitum daret. Et ideo hoc est quia omnis artifex studet opera sua deducere ad ultimum finem. Sed nos eramus opus summi artificis ordinati ad suam beatitudinem participandam. ad quam sine caritate pervenire non possumus. quia in ea est summa pax. summa tranquillitas et mutua caritas. benivolentia. Naturale enim est autem quod beneficia ad amorem excitant. et quanto maius est beneficium tanto magis ad amorem dantis excitatur. Sicut plus diligit qui recepit unum castrum quam qui recepit unam villam. Cum igitur summus deus pater nobis summum donum dederit. quia proprium filium in pretium nostre redemptionis concessit. multum nos ad suum amorem excitatur. unde super illud Bernardus. Super omnia te mihi reddit amabilem bone ihesu calix passionis quem bibisti. opus nostre redemptionis. Et ideo dicit apostolus qui proprio filio suo non pepercit. sed pro nobis tradidit illum. Romanos.

Feria .iiij.

Amen dico tibi. quia hodie mecum eris in paradiso. Sicut dicit commentator sapientis. sermones exquirendi sunt secundum materias. unde consuetudo est in consiliis. quod secundum materias propositas dantur consilia. Sed nobis diebus istis proponitur passio salvatoris. et ideo conveniens est quod de ea passione sermone debeat predicator fieri. Circa quam passionem debemus tria considerare. videlicet passionis modum. passionis fructum. et patientis donum. Primo debemus cogitare passionis modum. Nam salvator noster non solum fuit mortuus. sed quasi in altum elevatus et crucifixus. Ideo autem morte turpissima mortuus fuit. eo quod ipse satisfaciebat pro tota humana natura. que habet in se quasi infinitos homines. pro quibus omnibus satisfacere volebat. sed non erat conveniens quod ipse omnes penas quas pro quibuscumque peccatis debent assumeret in seipso. Sed illam ad quam omnes ordinantur. et que continet in se omnes penas. sicut finis continet in se ea que sunt ad finem. Sicut domus continet lapides et alia que ad domum sunt ordinata sicut sapiens dicit in .3. ethicorum. Mors autem est finis omnium tribulationum penarum. et ideo per passionem satisfacere debuit. unde super illud apostolus ad hebreos. Decebat per passionem consummari etc. Elevatus autem fuit in altum quatuor rationibus. videlicet propter meritum. propter participium. propter umbraculum. et propter signaculum. Primo propter meritum. christus enim in alto crucifixus est in ligno. Sicut figuratum in veteri testamento. cum filii israel morerentur ex morsibus serpentium ignitorum. Dixit dominus ad moysen. fac serpentem eneum et suspende in palo. et omnis qui respexerit serpentem non peribit. hic serpens in palo erectus significat christum in ligno crucis affixum. propter quod dicitur dominus in Jo. Sicut moyses exaltavit serpentem in deserto. sic exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam. Quicumque igitur passus fuerit christum crucifixum aspexerit mentis oculo non peribit. propter hoc dicit propheta Respice in faciem christi tui. Nam illa facies que erat speciosior luce est obscurata in passione. et oculi eius qui erant sole lucidiores caligaverunt in morte. Tertium propter participium. Non enim fuit mortuus in terra nec in celo. sed in aere. qui est medius inter celum et terram. medium enim participat naturam extremorum. sicut tepidum est medium inter calidum et frigidum. eo quod habet aliquid de utroque. Et secundum hunc modum christus passus fuit in medio. quia per passionem eius angeli sunt restaurati in celo. homines sunt salvati in mundo. unde super illud. Salvasti enim nos de affligentibus nos. sancti patres fuerunt extracti de limbo. unde super illud. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Tertium propter umbraculum. homines enim in longa debent in via considerare umbram contra estum caloris. Et ipse christus sua brachia tamquam ramos extendit in cruce. ut recurrentibus ad umbram ipsius omnem estum mitigaret. sub umbraculo arboris sponsa quiescit. unde super illud. sub umbra illius quem desideraveram sedi. et fructus illius dulcis gutturi meo. Hec quidem arbor designatur per palmam. unde super illud ascendam in palmam. palma enim licet habeat spinosum stipitem. et durum. tamen habet fructum dulcissimum. et secundum hunc modum crux christi fuit valde dura et spinosa quia christus in ea diversa sustinuit tormenta. tamen protulit fructum suavitatis. quia per ipsam totum genus humanum fuit redemptum. unde super illud. redemisti nos domine in sanguine. Item considerat aquam propter defectum oris. sed in cruce invenit anima sancta sufficientissimos fontes. Nam invenit unum fontem. quia de pedibus eius clavo affixis. sanguis suavissimus emanavit. Item invenit alium fontem. quia de latere eius exivit sanguis et aqua. Item circa finem invenit alium fontem. quia de manibus eius clavis confixis sanguis effluxit. Isti sunt fontes quibus anima sancta potatur. et omnis sitis eius extinguitur. propter quod dicitur in cant. haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris. Item propter defectum lassitudinis considerat baculum fortitudinis. eo quod itinerantes consueverunt virga et baculo sustentari. Baculus iste est crux christi. de quo baculo figurate dicitur in Gen. In baculo meo transivi iordanem. Tu peccator si estuas refrigerare ad umbram. Si sitis recurre ad crucem christi et haurias aquam. Si fatigaris amplectere virgam. i. crucem dominicam. Hec quidem amplectitur cum per fidem et caritatem. appende igitur te ad salvatoris pedes. et dicas tenui eum. nec dimittam. ut ab eo sursum traharis ad celum. Ipse enim dicit in Jo. Si exaltatus fuero a terra. omnia traham ad meipsum. Et quia christus magis peccatores trahit. quia non petrum. non matheum. sed totum genus humanum. Quartum propter signaculum. per peccatum enim eramus inimici dei. inimicus autem ab inimico avertit aspectum. et incedit armatus. Christus autem in signum perfecte reconciliationis et pacis non perdebat amatum. nec avertit aspectum. sed caput suum inclinavit ad osculum. et manus ad amplexum. quasi diceret. peccatores venite et ad me confugite. quia paratus sum vos benigne recipere. propter quod dicitur in cant. Expandit alas suas et assumpsit eos. atque portavit in humeris. Et sic patet quare ideo christus voluit in alto crucifigi. Secundo debemus videre ipsius passionis fructum. quod quidem fuit multiplex. Quia passione sua christus destruxit peccatum. Vicit inimicum. Expoliavit infernum. Et aperuit paradisum. Primo destruxit peccatum. quia lavit nos a peccatis nostris. Sed posset aliquis dicere. Si per mortem christi peccatum est destructum. quare tot homines dampnantur. Respondeo dicendum est quod ad sufficientiam. ut patet in illis qui recipiunt ipsius passionis efficaciam. quod patet tali exemplo patente. Si esset aliquis infirmus cui sapientissimus medicus aliquam medicinam efficacissimam pararet. diceremus quod medicina illa habet sufficientiam ad curandum illam infirmitatem. Sed si infirmus illam non acciperet. tamen non valeret. Et sic secundum hunc modum nisi homo recipiat passionis efficaciam non liberatur a culpa. Hec autem efficacia passionis percipitur peccatoribus. maxime in duobus vasis sacramentalibus. scilicet in baptismo et penitentia. Qui enim est maculatus peccato originali si balneat se in vase baptismi. purgatur. Nam baptismus operatur virtute dominice passionis. et ideo in baptismo fit trina infusio. ad significandum triduum sepulture. unde apostolus dicit. Consepulti enim sumus per baptismum in mortem. Item qui detinetur actuali morte. accedat ad vas penitentiale. in quo operatur virtute passionis. Et ideo penitentia habet tres partes. scilicet contritionem | confessionem | et satisfactionem. ad significandum tres dies. quibus christus in sepulcro quievit. Tertio debemus videre pietatis donarium. Nam in passione latroni paradisum donavit. Et ideo hoc fuit. quia perfectam habuit dispositionem. quia sicut dicit glossa. Latro videbat christum in cruce morituros. et credebat eum in eternum regnaturum. ideo dicebat. memento mei domine cum veneris in regnum tuum. Attende hic benignitatem salvatoris quia multo plus exhibet quam rogetur. Nam latro petit ut sui memoriam habeat. memento mei. Et ei paradisum promittit. amen dico tibi. quia hodie mecum eris in paradiso. Circa quod notandum. est quod multiplex est paradisus. scilicet celestis. et hunc nullus intravit ante christi ascensionem. Est paradisus terrestris. de quo adam expulsus fuit. Et hic sicut dicit Beda est locus amenissimus. fructiferis arboribus consitus. magnum fontem habens. de quo .iiij. flumina oriuntur. In parte orientali positus. et usque ad globum lunarem pertingens. hoc autem non dicitur secundum rem quod ad globum lunarem pertingat. sed propter similitudinem eo quod ibi est perfecta quies. quia non est ibi corruptio vaporum. nec flatus ventorum. nec generatio pluviarum. nec aliqua impressio. In hoc quidem paradiso non fuit latro in die passionis cum christo. quia nullus homo illuc intravit post expulsionem primorum parentum nisi enoch et elyas. qui sunt ibi usque ad diem iudicii. et tunc egredientur et tribus annis et dimidio predicabunt. unde super illud apocalypsis. Dabo duobus testibus meis. et

de paradiso terrestri

73

pphabet · m · cc · xlii · dieb; Et post abautur occidet · et p tres
dies suscitabunt Ite e paradis spual · et h osistit i dia visione
Et d h paradiso lo · x · hodie mec eris i paradiso. Qa diuinitate x
pfecte otemplabis. Rog. feria · iiii ·

Tristis e aia mea vs; ad morte · h pst esse vba x patientis 7
vgis mris · sla saluator e tristis · qr pdidit vitu · vgo e tristis qr
pdidit gemma i q hebat ce suffia · et leti · q e in passioe ablata
Ig · qr h tpe reqrit · dbem pn · d trib; qrere · s · d tristie caus · d
tristie · signis · et d tristitie remediis Cpm · qre dbe dcaus · qr · s · ipe
xpe · sic tristis i passione apparuit · Et d · q hec fuit pp uenditoe sua
pp sepatoe amara · 7 pp pdicoe humana Cp pp uenditione tristat
qr adiscip q ad aplatum elegat · et loculos commisat · illu; qsi e m
finitum otiebat thesaur · pulillio pcio vendiderunt · vn yo · O felix
iuda dapnu excessiuoe vg · magni pcio recopesare voluisti · Dicat
e iudas potat e venudari h ug · ccc · den · 7 dari paupib; · Et io iudas
suu magri et dnm vendidit · xxx · arg · qr ql valebat · x · dn · vsua
les · Et sic · xxx · argetei valebant · ccc · den · S; dubitat qlit qr
fuit tristis cum pphia dicat qr erit tibi · n; tbulet · Et sen · pbat q
i sapiete n cadit tria plib; rdib Cp · e · qr viuit fortior · a dbilior
n uicit · S; sap · e fortior q tristitia · g · 7c · Cd a io e · qn q ppu
dapnu patit · aliqd bonu amittedo · S; sap boa tpalia n repu
tat boa ppa · s; spualia aie · sic p; istis exemplis ·

C Fuit e qdam phy · hnt sacculum auro plenu · et cu i tedu cogi
taret d auro piecit cu i fluuiu dices · male cupiditates ite
pcu · ego te submga · ne a te submgar C Itex alt · e liberit eet
de icendio · oib; tpalib; obutis · dix · sfilic · pdidi · o ma mec
hao · Ite no reputabat boa tpalia · bona ppa · et io qego eum
tpalit affligebat · n eum otristabat · Sic p; i scis · q i aduersitatib;
exultabat · Sic p; d bto laur · Et dpuis i camniu igis tuissis
C T vo est · qr fortua n p ei auferre · n qd dedit · S; n dedit boa
aie · g n auferre p · Cum g xpe fuit sapietissim · qr e sapia
pris · vr q otrista n dbuat · Et d · q tristia e dup · s · pturbans
iudiciu rois · 7 h n fuit in x · Et pp hoc d · q n erit tristis n; tbu
letus Alia tristitia assupta e 7 voluntaria i rem · me redeptionis
7 h fuit i x · Et io h e · qr ipe xpe assumpsit op me redeptois
Et io ons fuit · v tale nam assumet ql opi redeptois opetet ·
S; p morte · nra redemit na; · et io ons erat v sic pccm alias
odoes passibiles assumet · s · fam · sitim · frig · calore · 7 hi · vn
ap ad ebr · debuit p o fib; assilari · ut p morte dstruet eu
q hebat mortis ipiu C Scdo fuit tristis ppe sepatoe amaru
qto e mag ad dilig · tanto sepai ab eo mag est dolorosu · S; in
passione xpi · tp x · fca fuit sepato · sla sepata e aia a carne · q que
sepato fuit valde tristabil · eo q vita xpi fuit mlt amabil · Ca
sic d sap · i ethy · virtuos · maxie e phylad · i · amator sui · Et
io h e · vtuosi vita plea e omib; bois · S; nl dilig n sibi roe boni ·
vita at pcons · n est amal · s; odibil · Et pp hoc otig qmalg pp hnda
mali se ipos iterimut · Sic p; d aethofel · 7 d pylato · 7 d nerone
et d iuda · q laqo se suspedit · sluch e i se ipis amabile iuenit · 7 io n
ad se ipos fugiunt · qr i se dlectari n posset · S; fugiut ad alior solati
Et io h e · qr hnt mens · multor malor q fecer · i pterito · 7 spenit
multa mala face i futo · 7 i psnti enormia omitit · q o se dte
stabilia · 7 odibilia · pp qd assimulat muscatis q iueniut i ynda
q sic d i ysto · trasmarina · se exti pulcre 7 mag e · ita q ex eis fi
unt cyphy · s; iti se spuites 7 vines · Id e · d fructib; q se iuxta
lac sodome · qui exteri se pulcimi · et intrisec se ignei
Sic est d peccatore q exti appar pulcri · et inti se vines 7 igi ·
Cum g xpe fuit uirtuos · imo fons oim virtutis 7 bonitatis
multum vitam suam dilex C h cadit ex d phy · q cum eet i na
ui tpe tepestatis · tot i facie pallint · 7 ribaldo eu deridenti
R · Qr ipe timebat · eo q vita sua mult util erat · S; vita Ri

baldi erat dspecta 7 inutil · sic vita canis C Ite fuit sepato ie
mre 7 ple · q qd sepato mult amara fuit · qr nq fuit mr q tm
diliget filiu · Et filius q tm diliget mre · Sic vgo dilex x · 7 x
dilex mrg · Et io h e p · qr filius plus dilig pre q diligat mre
qr i pre he for q cofirmat ee · qd i e d alia cata e amable · I
mre at he ma · Sic p; i tali ex · artifex e faciedo scanu · fac for
et fac scan ee · scanu · q dstructa n remanet · S; n fac lig · qr h
pced ana · Et sic sic d silva artificis nl i et i scan · s; tm for iduc
sic nl d sbanis itrat coialit i ple · S; tm i for cor pl · Cu g for no
bilior sit ma · eo q ee e a for · 7 forma rei sit a pre · io fili mag
dilig pre q mre · Cum g ois filius gnat hat pre 7 mre · amo ei
diuid · i pre 7 mre · xpe at s; q ho · n huit pre · io tot amore sui
vniu et dux ad mre · Cum g v e unita sit maior q diuisa · sic
maio e vt i finno q i capo · pp q ipe x · i o dilex mre · 7 qto mag
dilex · tato mag sepai ab ea otristauit · 7 eo Ip vgo si os mres
dilex filiu · i · x · qr n huit · n hre dbuit · n unic filiu · Itez eius at
amo · n potuit hri · n diuiui · qr qto i plib; diuidi tato mag mi
nuit · Ex d amatorib; qd posuit sap · q qn vnu diligt o alia
otepnit · ar · q q ples he filios · n tm dilig q illa q he vnic ·
Ig vgo bta mlt fuit tristis 7 amaricata · qn sepata fuit ab illo
q tm diligebat · Et io pphauit symeo d ea dicens · Tua ipi a · p · gla ·
C Ite · z · sepato fuit i amica · q i e o tpralia mag amada sla sic
dz · i p o ethy · Oib; necis dounia hntis sm amica · ho bn dispoit n
eliget viue · sla amici se sic genu et tybia · Sic sap d · sla m
tybia sustetat genu · et genu unit tybia · Et sic radices i arbore
sla arbor sustetat p radices · ita amici sustetat pa icos · Et sic
pcissis radicib; arbor cad · i ho sm amicis nl p eq; dignitatis s
Et io valde dlectale e hre amicos · et pua e mlt dtestale · xpe
at ex toto mdo · xii · s amicos pcipuos eleg · 7 i ap · sbliauit · S;
ab uno cor fuit tdit · et ab alus delict · Sla petr q pricipe osti
tuat i ecc cu ad vnu voce ancille negau · Adreas fug · 7 nlls ap
ei astitit · n solus Jobs · q p mod relicta sydoe nud · pfug · vn d
i ps · q q uxe me erat · dloge ste Ct fuit tristis pp pdcoe huan
qlt em tristaret maior q i negotiis pdet maiore pte mentai
sue · Et s; he mod · x uciit i he md · volns lucri 7 eme aias pec
pqb; soluit thesau i situ · 7 tn maior pars pdita dapt · sla dapna
e iudei · Saraceni · heretici · 7 pagni · Et io i tanta pdcoe aiar maxi
otristaret Et i hi sig fleuit d se ciuitate · pp dapto me mlti · ux
p · vides s · a · ele · Et sic p; d caus tri C i · pricipale e d sigs tri
Et ista se tia · Timor · Sudor · 7 Clamor · Timor qr iminete passioe cep
pauere · 7 tede · 7 ex tiore orat dics · Pr si fi p · h d fec ige fuit
ho · Scd sig fuit sudor · qr fcs i agonia plixa orabat · sic dz i luc
Et ex illo timore q sisualitas timebat · fcs e sudor ei sic gutte
sagins decurrets i tra · ppe qd d anselm · agustia cordis tui maif
otdebat ille sudor sagine · q tpr passiois d c cor cadbat C T sig
fuit clamor · qr sic dz i ev · Ihc at clamas voce mag emisit spm ·
he clamore audiui tra · 7 o timuit · Et lapides 7 scissi se · Et velu
tepli diuisu e · Pucit ad sole · 7 obscurat e · vn dyo h osidias dix
au md dstruet · au ds nec patit C Tertiu e d remediis tri
Rem · a · tri · e flet · Tanta e fuit tria mris xpl · q fleuer · flet
e trie mitigat · Sic om · tp · roe · p o · pp aptura dolois C z · pp
ogruetia disposititois · iii · pp efficatia ymagiatois C p o · pp apturā
doloris · tri e i ci oggata · mag fortificat · 7 uigorat · S; p flu
xum lacrima · tri diffund · 7 sic p ons mitigat C Ex d aug · ili
ofess · qr ex amissione aia · nulla reqe hebat · n; i fletu · ubi i d
flebat amarissime · 7 requiescebat i amaritud C z · pp ogetia dispoitoi
opato e q oueit dispoitoi hois e dlectal · Sic esurieti comede · Et
luxorioso luxuriari · 7 irato se uindicare · n at masueto 7 pio · S; flet
e opato ons i tri · existeti · dlectato e at e sit dra tri dimiuit
tri · Sic calor diminuit frig · 7 i firmitas sanitate 7 ec C z ·

propter efficaciam ymaginationis. Exemplum huius est quia homo ymaginatur quod faciat id quod convenit secundum talem statum consuetudinem in quadam delectatione. Et e contrario si aliquis increpat risus in statu in quo videtur se esse lugendus. Et hic ipso dolet tamquam non faciat id quod convenit. **Feria v.**

Ante diem festum pasche sciens Ihesus quia venit hora eius. Johannis xiii. Hic tota littera evangelii que nobis presentis occurrit. Et primo est brevior causa id est cum dilexisset suos. Causa secunda est indicium puritatis id est cepit lavare pedes discipulorum. Causa tertia est reverentia maiestatis id est Domine tu michi lavas pedes. Causa quarta doctrina humilitatis id est exemplum enim dedi vobis.

Panis quem ego dabo vobis caro mea est. Quia hodie die panem in corpus suum transmutavit, ideo de corpore est hic predicandum. Circa quod nota considerandum occurrit. Et primo est ipsius esse. Secundo est ipsius continentia. Tertio est ipsius efficacia et quarto est ipsius significatio. Primo quid est ipsius existentia. Nam substantiis speciebus apparentibus est corpus Christi virtute divina transsubstantiatum, quod omnium mirabilium videtur mirabilius. Videmus enim in rebus quasdam transmutationes sed transmutatio ista omnium statum obtinet. Nam in naturalibus fit transmutatio in corpore humano virtute naturalis caloris digerentis ipsum, ita quod in fine ultime digestionis corpori assimilatur. Item ipsum corpus humanum resolvitur in fructum multis modis precedentibus transmutationibus intermediis. Nam corpus humanum resolvitur in terram. Terra resolvitur in humorem. Humor transmutatur in plantam et planta producit fructum. Et hic fit virtute nature. Alia videtur esse mirabilior quam quod natura reparat, utputa quando cecus visui restituitur, contractus extenditur et mortuus suscitatur. Hec autem non fiunt nisi a deo vel a sanctis operantibus virtute divina. Alia transmutatio videtur esse mirabilior quam natura humana dicitur perfungi et hec quod tanta fiunt quod deus factus homine et homine deus. Licet enim anima corpori coniungatur non tamen ita coniungitur quod unum alteri nominetur. Non enim anima est corpus nec corpus est anima. Ergo prima est maior postquam coniungatur secundum ydiomata eo quod deus est homo et homo est deus. Alia adhuc maior videtur postquam panis in corpus transsubstantiatur, quod videtur omnibus mirabilissimum quod creatura transsubstantietur in creatorem. Nam coniunctione humane nature adoptata divina non est una natura transmutata, sed in est in ipsa divina divinitas et humanitas. Sed in ista autem quia iam panis transmutatur et non remanet panis. Aliud mirabile est hic quod unum et idem corpus ab omnibus comeditur et sumitur et tamen corpus non dividitur. Propter quod heretici dicunt: Si corpus Christi esset sic mons magnus iam comestum esset a sacerdotibus. Sed ipsi obtenebrati per tenebras errorum in ista blasphemia dilabuntur. Scimus enim quod creator in infinitum maior est quam creatura. Sed in creaturis hic videmus quod una candela, accensis multis candelis lumen communicat et in nullo minuitur sua flamma, multo magis per hoc fieri de corpore domini per potentiam creatoris. Tertium autem mirabile est quod in illa parva hostia totum corpus salvatoris existit et in qualibet eius singulari parte. Exemplum in naturis videmus quod secundum beatum Augustinum anima tota est in toto corpore et in qualibet parte corporis tota. Aliud mirabile est quod hostia frangitur et corpus Christi non dividitur quia talis fractio non est in corpore sed in specie panis, id est quod in qualibet parte totum est corpus Christi. Et hic exemplum videmus in speculo. Nam facies hominis tota relucet in speculo integro, et si frangatur speculum in plures partes resultabit facies in qualibet parte sine ipsius faciei divisione et sic patet primum.

Secundum est ipsius continentia. Nam quedam sunt ibi ex virtute sacramenti, quedam ex naturali concomitantia, quedam ex sola divina potentia. Ex vi sacramenti substantia panis transsubstantiatur in corpus vel in substantiam corporis Christi. Nam in pane tria considerantur scilicet substantia panis, quantitas sicut est magnitudo et spissitudo, et qualitas sicut est albedo et sapor et figura hostie, que sunt in illa hostia percepta sicut ante. Post formam autem illam prolatam substantia illa panis in substantiam corporis transsubstantiatur, ita quod non remanet substantia panis. Sed quantitas et qualitas remanent. Quia eadem magnitudo hostie et eadem rotunditas et figura et albedo et sapor sunt ibi percepta sicut prius. Quedam sunt in ex concomitantia. Nam corpus Christi non est sine anima nec sine sanguine nec sine quantitate nec sine divinitate. Quia numquam postquam divina natura humanam assumpsit eam dimisit. Et ideo omnia illa sunt in ex concomitantia. Et ideo est in mirabili et naturali societate quia tam mirabilia ad invicem sotiantur scilicet novum antiquum et eternum. Novum quod fuit anima de novo creata. Antiquum fuit caro de natura primi parentis assumpta ante peccatum. Propter quod dicitur quedam glosa super illo verbo Johannis: Qui desursum venit super omnes est. Quia Christus venit de alto huius nature hic est de statu ante peccatum. Item fuit in eternum id est divinitas. Et sic divinitas et caro et anima fuerunt ad invicem sotiata. Quedam vero sunt ibi per divinam potentiam quod non habent aliquid naturale subiectum sed per divinam virtutem subsistentiam. Quod in tota natura similiter non invenitur quia esse accidentis est inesse subiecto. Sic albedo et rotunditas scilicet in aliquo. Sed accidentia illa non sunt in corpore Christi quia non possumus dicere quod corpus Christi sit in tantum sic hostia vel sic figuratum vel tali sapore. Et ideo hic quedam sunt huiusmodi excedunt intellectum. Unde oportet quod per fidem intelligatur. Et sic patet secundum.

Tertium est efficacia. Nam virtute huius sacramenti delentur venialia. Et ideo hic est quod excitat fervorem in affectu. Delentur venialia quia veniale peccatum non opponitur caritati sed fervori caritatis; peccatum autem mortale opponitur caritati. Et sic duo sunt in caritate scilicet existentia et fervor. Sicut in aqua fervente sunt duo scilicet caliditas et fervor caliditatis. Modica autem aqua frigida si in illam ferventem proiciatur non tollit caliditatem sed impedit fervorem. Sed similiter proiciatur tollit fervorem et caliditatem. Et hoc modo peccatum veniale est sicut modica aqua quod tamen impedit caritatis fervorem. Et illa que excitant fervorem et devotionem tollunt venialia. Sicut aspersio aque benedicte, tunsio pectoris, oratio dominica, osculatio manus episcopalis. Versus: Istis est tales dantur versus. Confiteor. Tundo. Conspergor. Conteror. Oro. Signor. Edo. Dono. Per hec venialia pono. Cum igitur sumptio eucharistie excitet devotionem et fervorem delentur peccata venialia. Sicut patet tali exemplo. Si candela ducatur prope dum ardet non consumitur. Si autem ducatur per simplicem statim consumitur. Et sic est de peccato mortali et veniali. Et ideo dicitur in decretalibus Innocentii quod hoc sacramentum venialia delet et mortalia cavet.

Item virtute huius sacramenti restituuntur deperdita. Sicut enim in corpore naturali fit deperditio naturalis humiditatis per actionem caloris naturalis et exercitium laboris, et ideo oportet frequenter cibum assumere ad restaurationem deperditi ne perditio continua mortem inducat. Similiter autem et quasi innata et occupatione circa exteriora fit deperditio devotionis et fervoris. Et propter hoc salvator dimisit nobis suum corpus tamquam viaticum per quod deperdita restaurentur ne homo totaliter alienetur a deo. Et propter hoc causa dicitur frequenter corpus Christi sumere. Quia sic dicitur in Collecta: ex eius frequentatione crescat nostre devotionis affectus. Item confert gratiam. Nam in sacro altaris est Christus qui est totius gratie fontale principium. Quicumque igitur est mitis mundus et devotus recipiens corpus Christi manifestum est quod recipiat eam que sunt gratie. Quia qui ponit os suum ad fontem recipit aquam fontis. Unde legitur in vitis patrum quod sancto Basilio celebrante divina misteria hebreus quidam se sic christianus ipsis miscuit in officiis misse et cum que agebantur explorare vellet, vidit infantem in manibus presbiteri, et communicantibus omnibus venit ipse, data quasi hostia est facta caro. Item accessit ad calicem sanguine repletum et ipsius factus est particeps. Hec de utroque conservans reliquias abiit in domum suam ostendens uxori sue ad confirmationem dictorum narrans ei omnia que viderat. Credens igitur vere quod hoc terribile et admirabile est christianorum misterium. In crastinum autem venit ad Basilium postulans Christi signaculum cum tota sua familia renuntians quod factum est totum. Item hic quod cadit quod legitur in legenda beati Gregorii. Ubi legitur quod quedam matrona nobilis et devota ad communicandum sancto viro se obtulit. Cumque beatus Gregorius corpus Christi ei offerret et diceret: Corpus domini nostri Ihesu Christi custodiat te in vitam eternam, illa subrisit. Quod videns vir dei sanctus communionem sacram retraxit et postea super altare corpus Christi interrogavit eam quare risisset. Que respondit: Cognovi porticulam quam michi porrigebas ex illo pane fuisse quem manibus meis feci et tibi optuli. Et vos porticulam illam appellabatis corpus Christi. Et ideo subrisi. Tunc beatus Gregorius orationi se dedit et ab oratione surgens et corporale pallam relevans partem digiti auricularis cruentatam invenit. Et sic matronam ad fidem convertit. Iterum et carnem conversam in pane vidit.

Quartum est eius significatio. Nam corpus Christi verum significat corpus Christi misticum id est congregationem fidelium. Quia sicut corpus Christi fuit ex purissimis membris compositum, sic corpus misticum quod est ecclesia est ex purissimis fidelibus aggregatum. Si igitur vis scire utrum sis de corpore, respice ad conscientiam tuam utrum habeas puritatem. Quia si immundus es vel immunditiam alicuius mortalis in te invenies eris sicut membrum abscisum quod non recipit naturalem influentiam a corpore naturali. Et vere sic est peccator in peccato mortali existens non recipit spiritualem influentiam a corpore mistico propter puritatem primam corporis quod deviatur. Rogo.

Exemplum enim dedi vobis. Omnis artifex qui ad opus respicit ad

ex^m. qd qd vl' e iteri' i aia et sic respic edificator. vl'
e exti' i ma et sic respic artifex. vl' ali' operator. Et io
dns moysi dix oia fac s3 ex^ar. qd t i mote mostratu est
mons qui a tra eleuat e. signt xpm q sunt eleuat' a terris
ex^m. at. qd vob' i h mdo d. e qusato euitax. pp qd d aug.
i. l. d doc. xana. Qr d q xpc i hac uita opat e p hoie q assu
mere dignat est. doctria mor sunt. Cum g obeam' salutis opa
exte obem' diligr et oh op respice. pp qd ipe dic. Ex m dedi
vob. Circa qd nod e. q dns i sic h' ex. ded' nb ex beniuole
i. cum dilexisset suos. Ex mundic. i. cep lauare pedes di.
Ex humilitatis. i. si e dns et magr. lau. Dic g e dilexisset
suos. Sic dns suos discip. et aplos dilex. sic dilig nos. tanq filis
p gram adoptatos. Ergo congruu e. ut eu3 amem'. Na sic d aug.
Nulla e maior iuitat ad amore q p'uenire amando. et nimis dur'
e aius. q si n uult amore impede. nolit rependre. Sic g tale e
q obeam' x diligr. Et h p3 qdr. vex. s. pp obitu pleitudis. pp
silim rectitudis / pp mod fortitudis / Et pp statum mltitudis.
Pi°. pp obm pleitudis. Na dilectois obm e bo. et maxie bo pleu.
qd e ds. q i se otiet oe pleitu. boi^tas. Et io q dilig dm. d qlz re
fac ppa vtilitate. qr sic d ap. Diligetib3 dm o. co. i bo. v' d glo.
q pcca mor^ia. et io pulc dr i thobia. Oia simt i te uno hntes
n te dimitte dbuam. Null' e ho e i hac uita. q o hnt. imo qto
pl' hnt d istis tpalib3. tanto pl' idig. qr isatiab e cupiditatis
appetit'. Sz poam' hat o. n tam ht simt. qr tpalia successiue ha
bet. qr quato ptit gra. aduenit. Sz poam' q o simt. n t i uno.
sic p3 d dilectabilib3. q i bon mundana appetunt. q qd h hnt i uno
s3 simltas. Qa uis' dlectat i colore. audit' i armonia. et sic d alus
sensib' i veris. Et appetit' i bonis. Sz poami q hat i uno. n tn d ppe
hre. qr hre dr abhitu. hit' a e difficile mobile. s3 ista tpalia d
facili amittunt. qr diuisis modis amittunt et corrupunt. Et pp h d
aug. Qr neo securu p' e e i his q q iuit amitte p. pp h b' petr'
n pfect illuiat dix. Ecce nos re. o. et se. su. te / oia. qr q ht x' ht o.
qr ipe e fons a q fluunt o. Sedo obl' ipm diligr. pp silz reti
tudis. Obm e dilectois e vol. q est po real. Sz po reales i h dif
fert aalib3. qr nales sunt ad unu. sic po pipis ad calefaciend
et po sol ad illuiad. Sz po reales sunt ad opposita sic intell's e veri et
fli. Et medicia e sani et egri. Et vol' boi et mali. Si g vol. uult
tendre i bo. d3 i formari pbitu caritatis. qr ca^as n ag pperam. Sin ca^te
a vol' e. sic dna nuda. qr aia e tota sua familia i fund' cor. sic ta
bla rasa. Et io idig vestitu scia et virtutib3. qr ph' ad i finatu bo
ordinat. qr e caritas sit v'e. et vt s3 Tullu sit hit' i mod ne to co
sentane'. qr sic na tend ad aliqd unu determinatu. s' uol'. i forta p ca
tend i boni. obem' g dm diligr. qr e vol' sit pn. oiu actuu huanor
pict3 accidet. si uoluntas erraret. qr sic d sap. i li. d celo et mdo.
paruus eror i p° maxim' e i fine. Et io h' e. qr dfcs pncipij
redudat i o pncipiata. sic si eet dfcs erous. i. p. motu. eet
error i oib3 reb3 motis. Et si eet dfcs tenebsitatis i sole. eet
dfect' i oib3 lucidis. Et sic d igne. et d radice ad ramos. et d cord
ad corp'. Et sic sunt dfcs i firmitatis i p' parete. i os postos re
dudat. Sz si sedz ho peccasset et n pm' pe i postos n tnsisset. et
s3 hc mod rectitudis i vol' redudat i oib3 opib3 huais. Ad h g
q o opa hua. bn regl'ata et ordinata sit. d3 vol. p ca eet i forma^ta
Tercio obem' dm diligr pp mod forti^us. qr i oi ope e dtminat opois
mod'. Sz caritas fac opa suaui. qr amore d. n' e suaui. Sic d
aug. et fac opa i mobili. qr ca d. n' e stabili'. vn ap. qs nos
separabit a ca. x. It fac opa forte. qr ca d. n' e forti'. vn p'e q
st i ceatis fortissia dsigr. Na i celo n' virtuosi' luce. I elis n' forti
igne. I reb3 huais n' forti' morte. Sz ca^as assilat luci. igni et mortj.
Luci qde. qr sic lux e vehiculm oiu celestiu virtut. sic ca^as oiu spualiu
donor. Dr at lux vehic^m. qr sic d sap. i li°. d aialib3. q n tangit

n ag. et si n ag n seq olfatio. Sz celum n tang ista iferiora. et
tam alteratoes i iferiorib3 fiunt p virtutes celestes q ad tra flu
unt c luce. et s3 hc mod e ca^as. oes alie vtutes hnt. qr os vt
e ca. qutinent. pp qd apo d. qr e vinclm pfectois. Et io q ht ca^tem
ht os alias vtutes. sic p3 manifeste i hec appa. q i reb' ordi
natis ad inuice. q ht posti°. ht p°. Sic q ht sentire. ht uiue.
Et q ht uiue. ht ee. s3 n ecō. Et s3 hc mod q ht ca. ht fidem
et spe. Sz n q ht fide. ht caritate. vn d. i li°. sap. venient mi
o bona pariter cu3 illa. Ite assilat igi. Nam sic d3. i z. d aia. sin
calore. n' sensibile. Sic p3 i mbris paliticis. i qb3 calor nal' dfic
caret sensu. Et s3 hc mod. aia sin ca^te n' sentit. bn e i sensib'. Diceret
bo q n sentiret si manu ei amputaret. et qr ca. caret io tal' apu
tatio n sentit ab eo. uix. r°. vulnerauer me. et n dolui. verberauer me et
n sensi. Ite assilat morti. uix. i°. Fortis est ut mors dilectio. Na
sic mors ex uno fac duo qua diuid' hoie i aia et cor. s' dilectio
ex duob3 fac unu. vn ag. loqns d amico suo d. Sentiebam una a^iaz
ee i duob3 cor^ib3. Et i act. d. q ill' erat aia una et cor unu3. Dilectio
imo fortior q mors. qr u' mortis n se extend. n ad ea q st sb glo
bo luai. vt at dilectois extend. ad ea q st sr globu luare. et et ad
ipm dm. Na dilectio iduxit dm ad pducend catas. uix q d ap
Dyo'. Diuinus amor n dimisit eum sin gmine ee. It iduxit eu3
ad icarnand. uix. i°. Sic ds dilex mud' vt filiu suu. uni. da. It
ad patiend. uix qd caritat i csora seq^a. mortem uita dns. et uicit amor
q sol' amicta p. Et s p3 p°.
Sedo dedit nb ex mundicie eo q lauit pedes discip^orum. h qd ex imu
tari obem'. qr mudicia fac hoie btm. fac dn amic. fac dn ppicius et
fac lucidu. Pi° fac hoie btm. uix. i°. Bti mdo corde. Sunt e e
hoi dsiderabili' q bti^do. Nam os volt ee bti. Sz ph's ag dic. q e
bti^do. q ta feruet dsiderat. Na qda ponut btitu i voluptatib3. qda
i honorib3. Qda i diuitijs. Sic d sap. i p°. ethy. Sz i istis e licet
bti^do n e. Sz annunclat ad opa. Sz bti^do. v e accepta e ptēplato
rer etnar ppt se qsitar. e ppa. et fima. et pura dilectoe sic d ag.
Delecta qd dr q couenit hoi. sm q e ho. s; ho e s3 itell'z. q aio
to. bestiale effic. et brutale. Et io dlectatoes corpales st bestiales.
Sic d sap. i ethy. Et p ea ho bestial' effic. Dlectatoes btitu^dis
st pure. q st de reb3 puris. h e d deo. et reb3 sinis. q nulla hnt
i pmitatis cmixtioe. qr mch cognatu i troib' i illa. Sic d. i ca. pe.
vn oclis meis videm' qsiriora. et cele. st puriora. s3 dlectatoes cor
pales multis feditatib3 et amaritudib3 amiscunt. qr p eas a
fedit et amaricat. Et pp d sap. i ethy. q prain st. q talib3 d
lectatoib3 vtunt. petudie replet. qr feditates taliu dlectatoni
papuit. It e dlecta btitu^dis e fima. qr e d reb3 fimis et stabilib3
n hntib3 cmu. Sz dlectatoes carnales st d reb3 fluxibilib3. q coti
fluit. It e dlecta beatitu^dis e amicab. qr oes mudanas dlectatoes ex
cedt. pp qd ag. e eas gustau et dix. q suaue subito fcm e mi ca
re suauitatib3 nugar. et qs amitte metu erat. n dimitte
gaudiu erat. Excelebas e aime. et uia tu et summa suauitas eicie
bas et itrabas pcis oi uoluptate dulcior. s3 n carni et sagui oi luce
clarior. oi hore sblimio. s3 n sblimi' i se. It e mudicia fac hoie di
amic. uix. r. pv. Qi dilig cordis mudic. pp gra labior hebit aic
rege. Circa qd nod e q sic phs distiguit i ethy. triplex e amicit
spes. s. t ppt bo fundata. Est e boni utile. Et boni dlectal. Et bo
hoestum. amicitia. a di. i° triplex bo' amplect et cophend. Na i aia di
e utilitas. jocditas. et hoestas. vtilitas qd. qr ds aicis st mag tri
buit. uix. r. px. i ca. vocauit nos ppa gla et uirtute. p q maxi et pto
sa dona. nb donauit. vt p h effiacami diuine csortes. It e i aici di e
honestas. Na sic d Tulli'. hoestum e q suaui nos trahit. et sua
vt nos alliat. Sz ds sua amicia nos trahit. uix. r°. jo. Neo uenit ad
me. n p3 meus t. e. It fac hoie dn ppiquu. vn uidm' ad sensu q
res qto puriore. sunt ppinqores. et qto ipuriores tanto a do

logiores · vn videmus q° impura deorsu tedit et pura ascedit
sursu · Et ea q sit deo ppinqua n soluunt nec corrumpunt · vn in scrinis
non est transmutacio nec corruptio · Et ideo quia mundicia facit deo ppinquu · cui
est vt faciat hoiem saluu · unde in Iob · saluabit innocens · saluabit
mundicia manuum suarum · It facit hominem lucidu · vn in rebus corporib
videmus · quia lux solaris corporibus se infundit · Sic qn aer serenus et puri
statis ad psentia luminaris lumina repletur · sic patet in scrinis aqua · sic q est
sol irradiat splendore quanto · Sic et aia munda et pura tota diui
luminis irradiat et repletur · unde in ys · Replebit splendoribus aiam tuam ·
et sic patet 2° ¶ Sequitur iiij · s · est · humil · constantie · i · sic de eo aug
la · pe · ue · hic est imitari debes · quia humilitas disponit ad sapiam
pparat ad graciam · habet uictoriam ¶ p° disponit ad sapiam · unde in
pro · vbi humilitas · ibi et sapia · Et ptolo · scripsit · q inter sapientes illi sunt
sapientiores q sunt humiliores · pp quod scripsit · Vidimus Rex brag
manorum alex · sic · Ds psto est tibi sapiam largiri · si non hes ubi ea
recipias · vn cum sapia sit de pmis causis · et maxime considerat causam altissima
q ds est · phy q fuerunt scia huana inflati · et de suo ingenio confisi sunt · non po
tuerunt pfecte ad cognitoe illius cause peruenire · Et ap q fuerunt humiles et
abiecti et pro se · omnis scientie mundane ignari · ad cognitoem illius cause diuinit
sunt adducti · Considerimus est q dixit · Io · in pris · erat · v · et quod nullus phorum
nunq dicere potuit · quia hic cognitoem non habuit · Considerans et quod dixit petrus
a dno interrogatus · Tu es xpc filius dei uiui · q in mundum uenisti · Et pp hoc
dn · Confiteor tibi ds pater celi et terre · q abscondisti hec a sapientibus et pru
dentibus et reuelasti ea paruulis · ¶ It pparat ad gram · unde in ja · Ds superbis resistit · humilibus aut
dat gram · Et ideo hoc est quia tumor mentis expellit humilitatem · Sic ad littera
patet in vase feruenti · quia cum aqua pre calore feruet et intumescit · et ea est pie
humilitas aut facit cor concauu ad recipiendum gram dandi · Et hoc ex videmus
in locis concauis · sic in valles q rigant aquis · et habundat fructu · unde in p · val
les habundabunt frumento · Cacumina aut montium frequenter sunt arida et infructuosa · Et
tales sunt superborum mentes · It habet uictoriam · Est enim humilitas victori
osa pugna · quia bellum aggreditur · non contra quecumque uitium · sed contra cap vitiorum · s · contra
superbiam · Superbia aut eleuat in altum · unde dicitur · in ps · ang · est cacumen de
bat tangere celum · Et superbia inpedit spuales hoies · et celestes mentes ·
v · g · d · Superbia natoe celestis · celestes mentes inpetit · Et humilitas
se ad tram psternit · et ibi terris fundamentum fodit · et terras ad terram ruit · Et
sic humilitas contra superbiam triumphat ¶ It oriet redolentiam · unde in p · Nardus
mea dedit odorem suum · Nardus quod est erba humilis · et signt humilitatem · quia
odorem spirat suauitatis · unde in ndm · quia in terris magis calidis nascitur
erbe · magis odorifere · Et tanto quanto est pfundior · tanto est calidior · quia in terra
secant radii solares · et ex calore talia pducunt · Cacumina aut magnorum
montium stilia sunt · et pessima · vbi sunt uenti et niues · et pp hoc humilitas q est
tra infima · et calida · mirabiliter spirat odorem · Et hoc ex videmus in scis
q in hoc mundo humiles vixerunt · quorum corpora inuenerunt aliquando · multum odorifera · Sic
le · de bto dominico · Sed de corporibus pessimorum superborum · non egredit odor · sed fetor · unde
p · De cadauibus eorum ascendet fetor

In Parasceue

Nolite me vocare noemi · sed mara · i · amara · quia amaritudine repleuit
me ds · Et in quanto aug · quia non uult vocari noemi · i · plena · Rt · eo
q sum amaritudine plena · quia unus dilectus filius est hodie occisus · crucifixus · mortuus · et
morte turpissima interemptus · Nota q quod morte · tria considerare debemus · s · tpus · mod
Et cruciatum · Nota tpus quod et modo · dictum est · sic alibi dictum est in sermone ex morior
Cruciatus aut x · excessit oes cruciatus · quantum ad tria · videlicet ad acerbitatem do
loris · et quantum ad quantitatem constitutiarum · Et quantum ad diuersitatem penarum ¶ P° q
ad acerbitatem doloris · quia dolor non fuit particularis · sed uniuersalis · q quelibet pars
corporis x · habuit terminatum dolorem · et cruciatum · Nam cruciatus fuit in uisu · quia
lacrimatus est · Re · est q dominus ter lacrimatus est · s · in resuscitatoe lazari · In vi
sione ciuitatis · et passione corporis · Prime lacrime fuerunt amoris · vnde iudei assiste
tes · dixerunt · Ecce quomodo amabat eum ¶ Tercie fuerunt compassionis · unde p · vidns
the ciuitatem · fleuit super illam · compatiendo · iniquitati et destructioni eorum · q facta est sub Tito et
vespasiano ¶ Cuius · fuerunt lacrime doloris · quia est clamore magno et lacrimis anu
sit spiritum · vnde R · Eleuatus x in altum · vbi ab omnibus videretur · clamauit · vnde nullus

excusetur · lacrimatur · vbi homo compatiatur ¶ It cruciatus fuit in auditu
pp iniurias et blasphemias · quas iudei ei inferebant · Quorum aut eorum blasphemie · in
iiij · sunt · q ad nobilitatem · quia est esset filius dei · ipsi dicebant q erat filius
fabri · ¶ Cuius · q ad ueritatem · quia est ipse sit ueritas · ipsi dicebant · q erat seductor
unde p · Nam est bonus · sed seducit turbas ¶ Cuius · q ad potentiam · quia est sit ops · in est di
uine cuncta sunt posita · ipsi dicebant · q in beelzebub · pncipe demoniorum · eicit demones ·
¶ Cuius · q ad bonitatem · quia est ipse sit solus bonus · q peccatum · non fecit · non inuentus est dolus · i · o · e
ipsi dicebant · quia homo peccator est ¶ It q ad odoratum · quia in loco caluarie crucifixus est
vbi putrida corpora dampnatorum ¶ It in gustu · quia felle et aceto amaricatur · unde in p ·
dederunt in escam meam fel ¶ It in tactu · quia manus eius duris clauis pforantur
¶ It in pedibus · quia uno clauo · hoc affigunt · pp quod conquerit ipse dicens · foderunt
manus meas et pedes meos · vn de istis loquitur · B · dicens · Capud illud tremendum angelicis
spiritibus · spinarum densitate pungitur · Oculi eius lucidiores sole caligant
in morte · Et iterum · B · Omni tpe quo uixero memor ero dne · i · laborum quos
sustinuisti in pdicando · fatigatoum in discurrendo · temptationum in ieiunando · flagel
lorum et sputorum · insidiarum · blasphemiarum · clauorum et passionum ¶ Secundo cruciatus
eius excessit oes alios pp diuersitatem penarum · habuit aut · vij · penas generales
· s · famem · sitim · calorem · frigus · infirmitatem · laborem · et mortem · Hec oia sustinuit
Nam · p° · sustinuit · famem · quia per totam diem comedit ¶ It sitim · vnde amplius · quia pe
tunt · Et in cruce dixit sitio · Pri est q illi q tormentant · multum sitiunt · Et ideo
patet esse · quia ex tali anxietate calefiunt et anxiantur · et humor interior desiccatur
It sustinuit · frigus · vnde tpe frigidissimo natus fuit · et pannis vilibus et non pel
libus induitur · vnde · B · Cum frigus esset · nullam audio de pellibus · fieri mentionem
Et iterum · quia frequenter expoliatus fuit · et in cruce suspensus ¶ It calorem · vnde
dicitur q fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem · Et manifestum est q hoies
q fatigantur calefiunt · It sustinuit · laborem · quia anxiatus · vsque ad mortem · vix
quiescere potuit · quia statim eo nato fugit in egiptum · pp quod dicitur in psalmo · Pauper
sum ego et in laboribus a iuuentute mea ¶ It infirmitatem sustinuit · quia carnem infirmam
assumpsit · unde in p · Spiritus quidem promptus est · caro aut infirma · Et pp carnis infirmitatem
cepit pauere et tedere · et dicebat tristis est aia mea vsque ad mortem · It sustinuit
vltimam penam · s · mortem · sed mortem turpissimam · et non qualemcumque mortem · vnde
aplus · Factus est obediens vsque ad mortem ¶ It cruciatus eius excessit oes alios pp
quantitatem constitutiarum · quia vna fuit ex parte opinionis · alia ex parte generis ·
vna ex parte corporis · iiij ex parte mentis · Prima ex parte opinis · quia peccatum non fecit · non
inuentus est dolus · in ore eius · Sic ds ex maleficio commisso mittitur in supplicium · hic
ipse ymaginandum · non tantum affligitur · sed cum innocens est cruciatus causa doloris intendit
Et pp hoc conqueritur dicens · pp le meus q feci tibi ¶ Secunda fuit ex parte generis
quia non abnuimus · quod esset tollendus · unde in p · Simmie mea · ma · mea · su
vnicus · Sed ab amicis et ppinquis · pditus et traditus est · pp quod dicitur · B · O bone Ihesu
q dulcis est hoibus conuersatio eius · q magna dona eis largitus es · q dura et ar
dua passus es · Durum uerba · duriora verbera · durissima tormenta ¶ Tercia
fuit ex parte corporis · Nam ubi melior complexio · ibi est maior doloris perceptio ·
vnde illi q habent cor magis delicatum · plus affliguntur · q q habent cor durum · xpc
aut pre cunctis hoibus habuit corpus magis delicatum · et melius complexionatum ·
quod sic patet · Cum est aia pportionet corpori · sic pfectio pfabili · bonitati aie
debetur bonitas complexionis in corpore · sed nunquam fuit nec erit aia tam nobilis · et
excellens sicut fuit aia x · ergo oportuit · q complexio x nobilissima esset
Et nobilitati complexionis attestatur subtilitas tactus · Et in est subtilis
et mollis tactus · ibi est maior doloris sensus ¶ Quarta · est ex parte mentis · q erat alli
stelabat et crucifigi cum illo cupiebat · vnde dicitur aug · Cupiebat illa ele
uatis in cruce manibus celebrare sacrificium vespertinum · et hunc salutis confir
mare misterium · Et sic saluator videns matrem sic affligi · quia ipse cruciabatur
in corpore et ipsa cruciabatur in mente · multa compassione afficiebatur · Et pp hoc dicit
ipse · in tren · O vos oes q transitis per viam · attendite et uidete · si est do
lor · sicut dolor meus · q · d · nullus talis dolor inuenitur · nullus quidem · et recte pcti · quia
nullum peccatum commisit · Et recte inimici · quia nullus umquam offendit · Et recte sibi · quia
corpori cruciatum habuit · Et recte consortij · quia matrem dilectissimam passioni assistentem

Sabbato | Prope

Memento ut diem sabbati sanctifices
Preceptum de sanctificatoe sabbati · est · tercium preceptum · prime tabule
in quo tria precepta continentur · ordinantia hoiem ad deum · Est quod sabbatum sanctificandum

75

et mariae. hoc sabbato corpus requievit. Secundo propter creationem mundi. Tertio propter deletionem peccati. Quarto propter venerationem sepulchri. Secundo propter creationem mundi, quia sex diebus operatus est, sicut legitur Genesis .1. et in .7. requievit. unde Genesis .2. Requievit die .7. ab omni opere quod patrarat. ita quod ulterius novam creaturam non produxit quae prius non fuit producta vel in se vel in seminali ratione vel in sua similitudine. quia autem cotidie operatur, non tamen dicitur nove creare, quia earum similitudo in aliquibus priorum precessit. cotidie operatur multiplicando et gubernando opera quae in senario dierum produxit. hoc est quod in singulis diebus fecit. Dicit tamen Genesis p.

Tertio propter deletionem peccati. Nam in primis .6. diebus ea quae ad salutem humanam disponebat operatus est. Ita primo fuit honorifice et cum processione receptus. postmodum fuit venditus, accusatus, sententiatus. Et verberibus, iniuriis traditus. Et tandem crucis patibulo affixus. Et ibi fuit verum sacrificium oblatum quod prius minime fuit completum. unde Col. 2. ipsum cirographum decreti quod erat contra nos tulit et affixit cruci. Et Gregorius dicit quod unico suo sacrificio oblato quidquid culpae erat delevit. et ideo hoc peccato deleto quievit. Et ideo anima in limbo et caro in sepulchro requievit. unde Psalmus. Caro mea requiescet in spe.

Quarto propter venerationem sepulchri. Licet enim sepulchra hominum propter corruptionem corporum mortuorum fetentium sint abhominabilia, sepulchrum autem Christi fuit quasi venerabile. unde Ysaias. Et erit sepulchrum eius gloriosum, quia continet preciosissimum thesaurum. Gloriosum quidem propter tria. Primo propter excellentiam sibi. Secundo propter colligantiam unionis. et tertio propter apparitionem miraculi. Primo propter excellentiam sibi, quia ibi iacuit corpus Christi quod inter omnia corpora excellentissimum fuit, eo quod non fuit in eo culpa originalis, non corruptela carnis, non sequela generalis, non sententia transgressionis. Primo non fuit in eo culpa originalis, quia hic fuit valde mundum, eo quod ex fonte immundo et corrupto aqua munda et pura auriatur. fons ille immundus fuit natura humana, quae in primis parentibus propter peccatum tota maculata et fedata fuit. et ideo omnes homines cum immunditia originali peccati nascuntur. Sed Christus per spiritualem modum ab illo fonte processit, et ideo nullam immunditiam contraxit. Non enim per spiritualem rationem sicut alii homines, sed virtute divina processit. unde Matthaei .1. Quod in ea natum est de spiritu sancto est. Et propter hoc dicit Augustinus quod esse sine peccato solius redemptoris est. Item non fuit in eo corruptela carnis. et hoc est mirandum, scilicet esse sub tempore et non corrumpi a tempore. Sed corpus Christi sub tempore fuit, quia ut temporis se extendit ad omnia quae sunt sub motu dicto. et ideo omnia aliqua specie motus moventur. Sed corpus Christi nullam speciem motus in se habuit, quia divinitati coniunctum fuit. Dicit sic homo in fonte requiescit. Item non fuit in eo sequela generalis. videmus enim quod generale est hic quod postquam anima separata est a corpore, corpus corrumpitur et putrescit. non alicui propter pullulum conceditur. Sed corpus Christi nullam habuit corruptionem. unde Psalmus. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Et ideo hic est quod corruptio et fetoris exalatio ex peccato procedit. unde si primus homo non peccasset, non aliquid de suo corpore fetorem emisisset. immo superfluitates quae ab homine egisse fuissent absque omni feditate fuissent. Sed in Christo nullum peccatum fuit, ergo nec sequela peccati. Item non fuit in eo sententia transgressionis, quae quidem sententia est corruptio. et corpus in cinerem, unde Genesis .3. Pulvis es et in pulverem reverteris. Corpus autem Christi quia nullum habuit peccatum, ideo non fuit sententiatum.

Secundo propter colligantiam unionis, quia cum iaceret in sepulchro, divinitas unita fuit. Unde dominus qui filius dei iacuit in sepulchro, quia carnem quam assumpsit numquam dimisit. Et ideo in omnibus rebus creatis non invenitur tanta unio et amicitie colligatio sicut inter carnem et divinitatem. Inveniuntur autem multe coniunctiones et amicitie spirituales. Prima inter patrem et filium. Et inter filium et patrem. et hec est maior, quia filius est ex patre. Sed filius non est a patre alia est inter virum et uxorem. Et hec est maior quam prima, quia propter illud quod est unum dimittit, constituunt proprium virum et uxorem quod est proprium constituit unum. Et hec est ideo maxima coniunctionis, quia non uxor sine viro sufficit. Sed mulier convertit opera sua viro et vir uxori. adiuncte sibi sufficiunt. Et ideo vir debet disponere et ordinare quae sunt in familia, et ubi ea quae sunt extra. Item est maior quam sit quia filius dimittit patrem et adheret uxori. unde Genesis .2. Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue, et erunt duo in carne una. Alia est coniunctio inter animam et corpus. et hec est maior quam illa. Tales enim coniunctio maxime affectu coniungantur, tamen per separationem quae fit per mortem alter coniugum alteri matrimonialiter copulatur et sponsi coniugii obliviscitur. Sed anima licet separetur a corpore numquam tamen obliviscitur alteri coniugi, sed tamen suo corpori unitur. Alia est coniunctio inter carnem et divinitatem. et ista est maior quam precedens, quia precedens separatur per mortem. ista non in vita nec in morte potuit separari, quia sicut sancti dicunt, filius dei

unam quam assumpsit numquam particulariter reliquit. Unde divinitas coniuncta fuit anime in limbo et carni in sepulchro. Et ideo magis fidelis nobis preparatur, quia si deus carnem mortuam tamen diligit et non fastidivit, ipse animas nostras volunt (?) sedux.

Tertio propter apparitionem miraculi, quia in angeli apparuerunt quae angeli descenderunt de celo. Rog. In Resurrectione.

Expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio. Beatus paulus tamquam nobilis et industrius sinuator (?) volens per condignam et spiritualem cenam preparare ad ...? Corinthios .5. hec verba nobis proponit quae in magis convivis esse consueverunt. Et primo est puritas ex parte preparationis invitati, in Expurgate vetus fermentum. Secundo est solemnitas ex parte abbatis, ibi Et enim pascha nostrum. Tertio est cenalitas ex parte apostoli, Itaque epulemur. Quarto est simplicitas ex parte morum, id est non in fermento veteri. Dicit ergo Expurgate vetus fermentum. fermentum dicitur peccatum, quia sicut fermentum totam massam corrumpit, ita peccatum gratiam expellit. Dicitur autem vetus quadruplici ratione. Sicut enim ad sensum videmus vetustas et senectus aufert decorem, vigorem, saporem et splendorem, primo quod vetustas aufert decorem corporalem, et peccatum aufert spiritualem pulchritudinem. pulchritudo quod corporalis in vivacitate coloris et in magnitudine corporis. Primo dico quod consistit in colore. Color autem causatur a luce. lux autem procedit a sole. Sed si obumbratur sol, aufertur lux. sicut patet in eclipsi. Et si aufertur lux, aufertur color. sicut patet in obscuritate noctis, quia lux est forma colorum. Sed destructa forma destruitur et res. Sicut patet in artificialibus, quia destruitur forma domus, iam non est domus, licet remaneat materia domus, scilicet lapides et ligna. Et sic amota luce amovetur color. et propter hoc ad sensum videmus quod color non apparet nisi sub luce. Et si aufertur color destruitur vel non apparet decor. Sicut patet in paleis coloratis quae non apparent tenebrositate noctis, quia nullus rei decor videtur. Et secundum hunc modum est de colore spirituali, quia quidem decorem habet a luce spirituali, quae autem infunditur et ipsa lux vel est deus vel est a deo. Peccatum autem lucem illam spiritualem ab anima separat. unde Ysaias. Iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum vestrum. Et ex tali separatione in anima generatur macula. sicut in aere ex separatione lucis generatur tenebra. Et propter hoc dicitur Ieremie. Facies eorum denigrata est super carbones, id est peccatores. Item corporalis pulchritudo consistit in magnitudine corporis. Nam parvum potest esse formosum sed non pulchrum. Sicut dicit Philosophus in Ethicorum. Magnitudo autem corporis causatur ex virtute caloris extendentis. Nam calor extendit se in altum in iuvenibus, id est consumit calor. et ideo senes incurvantur et diminuuntur. quia in natura hominis triplex est gradus, scilicet augmentum, status et diminutio. Sed senes sunt in statu diminutionis. Et secundum hunc modum est in spirituali decore, quia quidem est a spirituali calore, quae est caritas. unde quanto homo habet de caritate, tanto habet de spirituali magnitudine, et destruere caritatis est magnitudo. Sed peccatum mortale totum calorem in spectore extinguit, et sic peccator post magnitudinem pro qua magnus apud deum reputabatur, et sic per consequens amittit spiritualem pulchritudinem. Et ideo dicitur in Trenis. Egressus est omnis decor a filia Syon. Secundo vetustas tollit vigorem. Unde ad sensum videmus quod senes in operibus sunt fragiles et cum pena possunt ad opera. Et sic peccatum mortale tollit vigorem. vigor est in spiritualibus attendit secundum quod virtus in corporalibus. Sicut patet in exercitu vel congregatione bellatorum, quae quidem vigorosus et fortis si habet strenuum principem vel regem. Sed nos videmus ad sensum quod si rex alicuius exercitus in certamine captus est, totus exercitus fugatur et dispergitur et ab inimicis capitur. Et sic est in exercitu spirituali, in homine est sicut multe virtutes, quarum princeps est ratio, et rex est Christus. Sed per peccatum mortale Christus ab anima expellitur, diligitur et habitare in corpore subdito peccatis. Et etiam princeps, id est ratio, quodammodo destruitur, id est quasi per peccatum iudicium rationis offuscatur. Et ideo est quod sicut dicitur deus peccatum est contra naturam esse. Sed in maxime est quod destruit quasi sicut frigidum calidum, infirmitas sanitatem. Sed fugato rege et principe destructo homo ab inimicis capitur et sibi subiciatur. propter quod dicitur in Trenis. Abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. Tertio vetustas tollit saporem. Unde senes propter nimiam viscositatem quam habent non discernunt saporem. unde sunt in multo desiderio. Sed quia non bene discernunt sapores, non multum delectantur in cibo. propter hoc quod non intrat in interiora membrorum et lingue. sicut albicum ponitur in eis de nutrimento. Et secundum hunc modum peccatum tollit saporem, quia lingua quando sit infunditur aliquo dulci sapore. sicut est mel, tollit discernere aliorum saporum. Et ideo tales comedunt acuta et acuta

v sapo cibi q pot psit dissolui. Et s3 hec mod pccores qhnt
a3 si tusa dlecta pe sapores spuales. n ps discne n ici dle
tari. Et io ad exigend sapore pc. d3 cede aq aia. q h s dolo
pe q recto d pe. Quo vetustas toll splendore corle q adusu
q3 senes nalit cecutiut. Sic le d ysaac. q caligaiat ocli ei.
q splendore spuale. q3 senes sepe dlunt. vn sap. i le. d menti
q re. assilat eos ruinosis edifitis. q ex qb n cado paries. n tectu
q s d alus ptib3. Sic q senes n pot visu. n auditu q menti. q ygi
tore q s ipeditus vtutib sub q dsunt intellectu p oius ipedi
intell s. Et h e qd d sap. i. p d aia. q intells corrup. q da icioi corrupta
Et accip i. intells. p intellige. q3 ipedita ygiatore. iped intellige. Et
sili pe splendore. vn ucti q pecores q eq3 fuit i sciis sclaib3 eru
diti. q ymultis i erroribs iuoluti. Sic p3 d mellisso. q anaxagora. q
democrito. q3 doctria multo erroe fuit amixta. Et io h e. q3 n relue
teis radi ve lucis. No e s d doctria scor. q oe3 vitute. q ti. sin
aq amixtioe erroris. eo fuer speclamdi i qb3 irrdiaut splendor
lucis etne. q3 sic d pe. i ca. s. spulso spiant i sci di ho. q io q luadi fu

Maria magd. q ias. Jac. q salo emer aromata | er.

Si fic h ev. q ponit nb. Et s e obsequiu femineu. i. erit aro.
e studiu spontaneu. i. Et valde mane vna sabbor. ve. ad mo. or
ta. so. Scd e. musti aglie. i. Et respi. ui. re. la. Sc e. magr
pudiu. i. Jte dicite. di. e. q pe. q3 surex. Quo resur ne dca. uii dbe
vide. p d aguntis. dcaus. vtestio. Et d osotus. q ad p dd.
e. q do qdrup. resr ne. s. plura. Et p. p visu p gustu p tactu.
Et p sig. s. pcatrices uulnu. qs i suo cor resuaut. Vbus oib
dicas sic abi de3 e. Quarta n. no est. q ca q x resurec e q d x.
Cp. est. osirto fidl intellig. Tu e psco ne. Tu. e. retbuto iusti
Et ui. e. ichoato glie Cp a e osirto fidl intellie. Na pfide3
vt passois x i nb effcim ht. v n opotuit q morte dtinet n
q ogelat. ad ostend. mgtis vt. q sufficiet i triduo manf a. fuit
Et io ogru fuit q die. e. resget. alias e. sic d ap. j Cor. 3. 31
x n resurec. i anis e fides ma. Sz sin fid iustifican n psu. q s neca
fuit. x resge Tc a ca fuit. psco ne assupte. aia e. q cor. i pte
ne hue. Ois at ps e impfta. r a toti sic d phs i. iii. phy
v n ei cor. sin aia. n a sin cor. p iee. oio. q3 nata s ht. Sic
n cor p ad exce. sin a. n a sin cor. n uide. n audire. n loq.
Sz q3 ne assupte dbebat ois psco q orig i na repiri. io ei dbe
bat. q cor aie. sp unctu ect. Sz q3 ad tps separata s. h fuit ppe
necct. me redeptois. q psca dbuer iuin reuniri. q3 sic p morte
dstruct electa. i p resurtoe reparat vita. pp q d ap ad Ro. ao tuc
pp delicta n. q resurec pp iustificat ne n. Tc a ca fuit retbu ite justi
e dia. h regr. q lex dia statuit. v exinito huiat. duat ad pre
miu felicitas. uxt d. q se huiliat exaltab. pp q di i Job. q huiliat
fuit erit igla. q q iclinauit oculos suos saluab. Ca itu q ogru
fuit. v x. ex huiitate passiois. recipet glia rinus. Et hac ca
tang ap dies. fcs obedies pri vs3 ad morte. mo a ca. pp q ds. ex.
1. q do. il. n Qa. ca. e ichoato glie. v i x q e cap nr3 glosa
ri. ichoaret q i mbris futa erat. Alte e q s ofirmat ad bn agd
e pmi s pmissu speclat i alios exeplari. ri a x e ex ne rins.
uxt i d apli. Reforbit cor nr osigratu cor claritatis s. Alia cae
v sci q st i pria. n ht gla tm d visioe diuita. s3 q d visione
huaitatis. s. ui. x. q ad cor q ad a. Na sic d qda Glo. sup
illo vbo bti pet. i q dsiderant angli pspice. tato ei q pnb pass
e gla pclarior e. v q aglice icelo uitutes n solu ei diuital. s q
iei huaitatis clai sp aspice gaudeat Tu ca iii. sa d e q x ri
buit test. a cata celi. Tc a cata roali. a cata elai. a cata celi
q3 agls d dscedi. d. ce. q adue. mu b3. n e h. Erat aspt e. sic ful
ve. ei sic nix. Apparuit at tal agl. q3 tal dsigut d uicturu
ad iudi. Qa qd eit tri. dap. q dlcta i tus Tc a cata roali. s. ab
ap. sic hec i actib3. Et ti deci eu mant si. n oi pp. s3 testib pordia.

nb q madiuauim q bibi3 e illo pg resurec amor tuis. Et ictu v magi redd
bat ap. test. re. i x d n Tc a cata elai. i. a tia. q3 tia tinuit. v. ecce
tremor fcs e magn. Nec mir. Sic e sol resolute do vapore a tia. q n p eg
di ta vehemet ipa dcut. mlto mag v illi q tia d medio pduxe. ad ostend
ei rine. tra q tmui. Juxt d. tia treu. q qeu. Tc a cata i finali. Na mlta
cor dor. surext. i teps fuer duo filii syme. s. carin. q leuti. Sic d i eva
Nichodemi. q apparuer anne. q cayphe. q joseph. ab arimathi. Et nico
demo. d tot sic nleg dns. de3 e. Cred e vo d istis. q e d surext. s. p ri ne q o
deis fc3 e. Vt e Remigi. Cred q ipe e. q io surexer. v testes eet dce ri ouns.
Qa da a duct. q motu st. q i tarie ousi. sic lazar q ceti qs dos resusci. Sz
illor deu nlla fides e adhibeda. q mal eet tormetu eor. si q surexeert
ictu motu eet q sin resurexisst. Et io cde dbe. q resgete d amortus
resurext. et ascedete eo i celu. ascedert. Reg. fria. ii.
Duo ex discipulis ei. ibat ipa die i castellu. qd i spa. sta. lx. di. aier. n e
emaus. Istis luc. narat qda appitione duob discipl. fca ipa die res onis
ad e nara ne. v. dsebut Tc a p. e. collocuto sotial. i. Et ipi loquebat
ad iuice. d hiis o ibz q acciderut Tc a e. appiqto saluatois. i. q ipe ihc
appiqns. ibat e ill Tc a est redarguto magial. i. O stulti. q tar. co. ade
Tu e. iuita cuial. i. mane nbc. q ad. Tv e cogto spual. i. Et cog
uer. e. i fra. pa. Qa do i fori pegni app. io d pegri par. dd. e. Cauq
quiet e. cu huit cor glifiantu. q sole spledor. quo i for pegni appa re.
po t. Et dd q. adh. tps. Ret. vl tps io assigri p Cp a e osonatia metis
Tca ob a cor. Tc a quietia opis. Cp a e. osd a ritis. Na sic d s. quiet
eis spe q recognoscet. n d. h ages foris i aclis cor. qd ap ipos agebat
ite i aclis mtis. Jpi naq3 cap semipos q amabat q dubitabat dse
q loqtib3 psntia exibuit. Sz d se dubitantib3 cogtois spe abscodit Tc a e
ob a cor. Na i ri one nte erit ordo i e cor q a. q3 aia hebt celr gla e huid
redudab i cor. Sic lux sol fluit i aere. pp qd di i ys. Te uidb q afflu
i. ad sesu3 flues. i q dotes aie flue i cor Tc a aia hebt psca uictoria
si carne. s q. cor erit sb ipio aie q q ad motu. q3 v aie placuit. q
q ad aspectu. q3 ondt se. i q eq3 figa voluit. q3 te reuocab acor.
ois odo q oseqm ex pecco. pp qd d Theophy. Obtecto ia spuali
cor. n obstat loci distra. qn adeet qb uolebat. n ulti ralib3 legib
cor sui regebat. s3 spualib3 q s na3. Et sbd. Quis cor ip3 qd passu
fuat resurexit. n tn apli tale erat u eet oib3 visi le. Sz tn ab his
a qb uell3 uideri Tc a io e. oti opis. Dr e pegri. q3 tp x pegnagi.
fec. Na. p. veit d celo i md. v acquet s fres Tu. d mdo i libu. v ui
sitar q pres Tu. d mdo ad celum. v diuidet edes Cp dico. q veit
i md. v acquet frs. pp qd d qda. O cestial dilco caritatis. vinc
ex pre nat noluit remanere uni. s3 dscedit v acquet s fres qb pris
regni distribuet. Et i h appar q mag x huiio. q3 n ppa dilex s3 coia.
Boni e q to cor tato meli. ac q iocdi. q3 sui osorto. v d Boe. n e
iocda posso. Et io illi st psci x imitatores q ppa fatiut coia. uxt i
dic do. Suius psts ee. vado q ued o q hes. q da pa. Qa uo coia ppoit
pp ppa. s. imitatores dya. q. p. diuisioes iueit q coriu s appauit. uxt d i Jcelu asceda
Tc a sedo veit d mdo ad libu. v uisitar q pres. Boi e fily e sbucine pa
retib3 expultetib3 i tribulatoe. et io ad eos dscedit. v educet eos ex libu
No e erat ita ex q solutu erat prtu pc. q i limbo d tinet. q3 sas pa b
tal loc n dbebat. n pp ori le pec. qd fuit i passoe x solutu. Et io d3
i q cadi. Tu q3 i sag testi tui. eduxisti uictos d lacu. i q n erat aq.
Jn hoc dat filius n paretes ex pria. Jn h e adimplet mag dsidiu
quo sci pres dsidrabat vide saluatoris aspectu. uxt d. Ond nb
faciet t. q sal. e. In hoc e implet pphia uatiani. uxt d. p visitaui
mie di nri. i qb uisitauit nos. o. ex alto Tc a iii. uit d mdo ad celu3
v diuidet edes. uxt i d. Jn domo pris mei. masiones mlte st. Si q
mi dixisse ub. q3 uado parare vb loc. Diuisitas at celestium
mansionum. attedit s3 diuisitate mitor. Reg.

Explicit opus Scale

Tractatus de perfectione caritatis editus a fratre Ildebrandino de Tusca ordinis praedicatorum.

Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habuerim, nihil sum, i. Cor. xiii. Consuetudo est enim victorum vincentes suas multis laudibus vel melodiis et cantibus vel cantant. Et sic hic modo apostolus vel homines caritatem affectuosius acquirunt, excellentiam eius commendat vel in ea ista decantat. Commendat eam quantum ad excellentiam virtutis in se diligentis hominem. Et quantum ad certitudinem perfectionis in caritate non excidit. Quantum ad perennitatem durationis in sed manet et ceteris. Et quantum ad hoc quae caritas ... Et est quod virtus maxime consistat in caritate. Et probatur quia virtus consistit in actibus virtuosis quod virtus est contra arduum et difficile. Sed caritas tollit omnem difficultatem quia sicut dicit Augustinus omnia saeva et immania levia et quasi nulla facit caritas. Item amor sive caritas in fide et spe et forti: maior sit difficultas, maior est virtutis magis quod difficultas est eadem quia in tanta parva bona tot virtutis in tuto stricto forte sit magis difficultas est propriis sperare aeterna. Et maxima difficultas sustinere mortis supplicium. Item quantum est quod dicit apostolus in epistola ad Hebraeos. Unde eloquentia in prophetia in universali scientia in fidei intelligentia in elemosyna magnificentia in fortitudinis constantia sine caritate nihil valet. Et ideo dicendum est quod virtus principaliter consistit in caritate, quod probatur quia dicitur ... vide ... sibi obviam ... et vicit. Quod probatur quod ... sibi caritas est et in ... tamquam in ... sicut nos videmus quod arbor in meliori loco plantata magis est fructifera. Sed ... est in intellectu sicut in loco proprio. Caritas vero est in affectu voluntatis ... in intellectu. Idcirco est magis commendabile ... sicut nullus potest effugere quin consistat quia tantum conducit ... totum est maior sua parte voluntas ... minime cogi potest. Unde ... eam sunt ... actiones ... nullus opus potest sine voluntate esse commendatorum ... aliquid opus potest esse meritorium. Ab ea est dependere meritum et demeritum laus et vituperium. Et ideo in omnibus in quibus non est voluntas non est meritum nec demeritum. Sicut in brutis animalibus vel in pueris et furiosis patet. Unde dicit Augustinus quod peccatum adeo est voluntarium quod si non est voluntarium non est peccatum. Et similiter est de merito, quia quanto amamus magis voluntarie facimus tanto plus meremur.

Item est dicendum obiective caritatis est bonum. Sed obiectum fidei est verum et res quanto carior tanto melior quia quod sit communis sic patet. Quia omnia quae sunt appetunt bonum sicut dicit sapiens in primo Ethicorum. Et Dionysius dicit in libro de divinis nominibus quod bonum est placabile et amabile. Sed non omne appetit verum, immo vix ... Unde unitate sunt virtutes ... homo. Et tamen haec facultas appetit bonum sicut patet. Unde figurat ab aqua fluere ... fluat sit dicitur non ... est ... vel ... et ... proprium ...

Item dicendum quia sola caritas ... est quae distinguit inter filios perditionis et regni. Nam fides et spes potest esse in filiis perditionis quia sicut apparuit per mortem caritatis autem non potest esse nisi in filiis Dei quia non patitur secum peccatum propter quod dicitur in psalmo. Cum cetere virtutes sint communes bonis et malis caritas est sola virtus propria atque sanctorum.

Item dicendum vicit. Unde est virtus a Christo passio dicitur. Sed per caritatem Christi in corde quia quamvis in caritate in ... Ioannes. Et propter hoc dicit ergo de sancto Victore in libro de ... quia ... in dilectione ... diligis ... Sed est virtus consistat in actu et numquam agat sed ... virtus est quod in caritate consistit. Hoc est videmus in naturalibus. Ista sic ... calor ... et ... augmentatur ... calor ... veniendo est ... Item patet in ... audacter ... quia non ... in corpore. Sed homo ... non dominatur propter quod ... dicitur ... potestas facere. Sed caritas vult quia quod habet ... sed est ... Et sic patet quod principaliter virtus in caritate consistit ... ad id quod obicitur quod virtus in difficultate consistit. Dicendum est quod difficultas potest duplicem considerari scilicet ex parte operis et ex parte operantis. Sed ex parte operis caritas non diminuit difficultatem. Sed ex parte operantis eam totaliter tollit et facit delectabile opus. Sic videmus per exemplum. Si essent milites duo qui inimicos christi pugnarent quorum unus diligebat christum alter non ... unum sit bellum illi est difficile qui non diligit. Item si duo laborarent in vinea alicuius ... et unus quod laborat in ... alius ... emolumentum expectaret ille prius nullus laborat ... Et sic patet quod caritas non diminuit difficultatem quae requiritur ad meritum. Caritas numquam excidit. Posita in collatione praecedentium excellentia virtutis sui efficacia ... Sed perennitas est trium sit virtutum theologicarum ad talem necessitatem scilicet fides spes et caritas duae pertransibunt ... evacuabunt. Sed caritas augmentabitur. Et ideo hoc est quia fides est de eo quod non videtur. Sed est videbitur eum sicuti est. Iam non erit fides necessaria. Eo quod erit visio manifesta unde dicit apostolus videmus nunc per speculum in aenigmate tunc autem facie ad faciem. Item spes est expectatio futurae beatitudinis. Sed quando habebimus quod expectavimus finietur tenebimus. Sed caritas est virtus qua diligimus deum quod non videmus. Sed praesentia Christi non evacuabit caritatem sed augmentabit quia sicut dicitur in Ysaia. Ignis est in Syon et caminus in Ierusalem. Et propter hoc dicit apostolus quod caritas numquam excidit. Et ideo quaeritur est virtus caritas in hac vita perfecta. Et videtur quod non quia sicut dicitur in Canticis. Pone quia intra est ... non potest sed ... caritate sumus filii dei sed non possumus peccare in peccatis caritas amittitur. Item fortior non vincitur a debiliori. Sed item caritas fortior est dilectio. Unde assimilatur morti sicut in Canticis dicitur fortis est ut mors dilectio. Immo multo fortior quam mors quia dilectio domini vincit ... mortem vita deo ... virtute amoris quam solvit caritas ... Sed Dionysius est infirmum ... non potest caritas. Unde apostolus Item quantum est quod dicit in Apocalypsi. Habeo adversum te pauca quia caritatem primam reliquisti. Ad quod dicendum est quod caritas potest amitti quadruplici ratione. Primo propter eorum voluntatis. Secundo propter oppositionem contrarietatis. Tertio propter varietatem temporis. Et propter foeditatem temporis. Primo propter contradictionem voluntatis. Voluntas est duplex habet respectum videlicet ad bonum et ad malum est sicut potentia rationalis. Si tendit ad bonum permanet caritas. Si tendit ad malum excidit. Et ideo apostolus dicit: Qui putat se stare videat ne cadat. Exemplum hic invenimus. Quasi equus cadit miles dicitur. Item si aliquis habet vas plenum aqua quamdiu vas permanet integrum aqua conservatur. Sed si vas frangatur effunditur aqua. Aqua est caritas. Et vas est voluntas. Si voluntas per peccatum frangitur et aqua id est caritas effunditur. Secundo propter oppositionem contrarietatis contrarium enim expellit contrarium unde non possunt simul esse sicut calor et frigus. Item similiter lux et tenebrae. Ita peccatum et caritas contrariantur et mutuo se expellunt non est possibile esse simul ... stratum angustum est ita ut alterum decidat. Tertio propter mutationem temporis. Dum sumus in tempore non sumus in bono confirmati. Sumus enim in medio inter sanctos et reprobos. Reprobi quidem sunt confirmati in malo id est quod non possunt bonum agere. Sancti vero sunt confirmati in bono id est quod non possunt declinare ad malum. Sed quia medium participat naturam extremorum sic et nos possumus declinare ad malum et sic ibimus ad consortium daemonum. Et etiam ad bonum et sic ibimus ad consortium beatorum. Et de ista mutatione habemus exemplum in naturalibus. Videmus quod arbores secundum varietatem temporum variantur quia in hyeme fiunt sine foliis postea in aestate vero producunt. Ita se habet caritas quae in aliqua operatur.

Quarto propter foeditatem temporis. Quia sicut dicitur in libro Sapientiae de spiritu sancto quia non habitat in corpore subdito peccatis. Ita caritas nolit habere locum immundum eo quod est a spiritu sancto. Exemplum habemus. Aer enim quamdiu est serenus totus lucis et splendore repletur. Sed cum obscuratur splendor solis tunc non recipit. Sic est de corde immundo a quo caritas fervor excluditur. Et sic patet quod caritas potest amitti. Ad id quod dicebatur quod qui natus est ex deo non peccat. Sed propter ... arbor. Sic dicimus quod ille qui videt lumen non cadit in puteum verum est quamdiu lumen videt. Sed si puteum non attendit. Ad id quod dicitur quod fortis non vincitur a debili dicendum est quod hic est similiter hunc quod dicitur quod amator vincitur ab inferiori hic est non contingit propter defectum amoris sed propter defectum amati qui male utitur amore. Et sic hic modo dicendum est de caritate.

Assumpsit illos xii discipulos suos etc. In tota sic haec dominicalis Evangelium ... prius obscurum ... Et primo est ... quantum caritas ... talem est ... Secundo est ... vitis ... ut ... Stans a in isto esset adducta. Tertio est ... laudis ... Et sequitur cum ... ad ... certe quaedam ... virtus omnis fuit Christi pati et mori. Item virtus necessaria fuit ipsum pati ... virtus necessitas ... fuit ... hunc voluntas. Quarto ad primum videtur quod non fuit omnis Christi propter huius mori vel pati. Non enim esset omnis quia si aliquis domicellus furaretur unum pomum quod propter hoc iudicaretur ad suspendium talis est hic. Et si filius militis committeret furtum quod propter hoc miles suspenderetur. Item deus statuit legem ut ... esset et plagam morte dum. Haec est lege deus patri in morte filii non pepercit eo quod una gutta sanguinis ad redemptionem humani generis suffecisset. Ipse enim non solum unam guttam sed totum sanguinem per divisas partes et plagas corporis effudit. Item deus dicit per prophetam anima quae peccaverit ipsa morietur. Sed anima Christi nullum peccatum commisit ergo Christus non debuit mori. Item Christus venit homines attrahere sed plures attraxisset si venisset cum divitiis et ... quam per modum passionis et suppliciorum. Ad hoc autem dicendum est quod licet deus habuit potentiam infinitam et potuit infinitis modis humanum genus a servitute diaboli liberare nullus tamen fuit convenientior modus quam per passionem deus genus humanum salvaret. Unde glossa super illud Et in ad insipientiam ... Sed nullus modus nostrae reparationis fuit convenientior quam ... quae ... per ... concedit ... pluralitate respicit. Et hoc patet ratione quod omnis fuit Christi mori. Primo ut in flammaret affectum

vt ordiāret dilectū. vt voluntarie aūt. Quarto dico .v. īflāmaret affectū:
ex dono collato. amor ē ex dono generat'. vnde dicit'. Et sic q' iste cui
plus donat'. v' ē ē maioris doni largitor. i. ē maioris amoris īflāma
tiuus. Sʒ lʒ ergo dona que a deo recipimus. illud ē potissimū q' p mortē suā soluit
redēptionis p'tiū. Et hoc ē qd dicit'. Ps. Quid retribuā d'no. Calicē. i. ca
licē q̄ bibisti. op' est redēptionis. Et ideo hoc ē. q' tria bona hēʒ. s. tp̄alia. corporalia
et bona nālia. Sʒ bona tp̄alia. ordināt' ad corporalia. sic' pʒ q' diuitie ordināt'
ad corpus. Et corpus ordināt' ad aīam. Sʒ ppt' hoc q' unūquodq; q' illud mag. et ideo
licet ergo illa bona potissimū ē uita. hoc qd bonus xp̄s nobis donauit. q' suā uitā
suā pro nobis posuit. et hoc maxime affectū nr̄m accendit. ppt' qd oportet i. ps. In
meditatione mea exardescet ignis. q' licet ē ē frigidus et congelatus. q' ad
memoriā dñice passionis nō accendit'. Tertio omnis fuit ad ordinādū dilectū
cl'pa ē. nō p' ordināri p pēnā. sʒ xp̄s nō satisfaciebat. pmo hoīe tm̄
sʒ p tota hūana nā. Sʒ ī hūana nā p'st ee hoies ī finitū q' b' xp̄s satisfec'
et ideo oportuit. q' illā pēnā assumeret. ad q̄ oēs alie ordināt'. ī q̄ oēs alie īte
ntiēt'. hec aūt ē mors. sic' d' sap. q' finis oīm. t. ē mors. Sic pʒ
in l'tis exemplis. flauigantes a' ītīmʒ tēpestate. nō p' mortē. Et febri
citātes et sic d' aliis. hanc xp̄s assūpsit. Et sʒ poīb' dilectis pēnā
exsoluit. vnde d' q' quā sēs. morte ēpē. villio sacr'fi. qd qd cl'
par erat doleo. Quarto ad roborādū aīm. vnde ī'. ap'. ad ebr'. Re
cogitate eū q' talē aduersus semetip'. sustinuit. a p'ctōrib; ēdicc̄e. v' nō
fatigemini aīs uris deficiētes. Bona hoīs miles ppauulrā nō sunt.
dū bellig'. ducis uulnra ītuet'. Et ideo vil' ē miles q' d' plio fugit
q' sʒ uidʒ ducē suū uulni ē triūphare. vnde ī'. d'. ī Jo. Cōfidite.
q' ego uici mūd'. pʒ g° q' ōnis fuit xp̄s p nob' mori. Ad ī' qd d'
tāt'. q' ignis fuit pmo pomo sufficit'. mortis suppli'. dd' ē q' hoc
nō fuit ppt' pom. sʒ ppt' diuin' ōtēptū. et q' ōtēpt' fuit. ī dn̄ q' ē īfi
nitū bo'. debuit solui īfitū p'tiū. Et ideo ōnis fuit. v' xp̄s moret'.
Ad i' qd d' q' nō d' dō pmi ppr'io. dd' ē. q' ad sūmā bonit'. ptī
et q' bo' pastor aīā suā ponit p ōgge s°. Et ideo ē ipē s°ē sūme bo'. quei
fuit v' ipē aīā suā p ōgge suo ponēt. Ad i' qd d'. q' sʒ dilect'
mīsā eēt et plagarū mod'. et ideo una gutta sāg'. sufficiebat. dd'
ē. q' hoc ē verū. si adoh ordīata fuiss'. Ad i'. qd d'. q' aī q̄ ōsenuit
ī'pā. mo. dd' ē. q' ho nō potuit p se ipm̄ satfacē. vn̄ oportuit q'
eēt tal' q' satfacēt. q' p'ssʒ et dēbēt. Et ideo debebat eē ds et hō. v' d'
aug. v' ds q' p'ss' et ho q' debz et debet. Ad i'. q' n̄ debebat uenire
p modo passionis. sʒ ē dilectis. dd' ē. q' xp̄s ad hoc venit. v' actiueis bois
p q' b' hoies ad d' recessāt. ad cele'. reuocaret. et ideo debuit. v' tēra
bona abiceēt. et ea ōtēps'. eē dar' Ad ii° q̄. verū huit necc'. moiē
ad qd dd'. q' respcu huīe n̄e. xp̄s huit necc'. mori. et hoc pʒ tripl' rōe.
vid' rōe die ordiātōis. [R]ōe final' ōsecutōis. [E]t rōe passil'. ōple
xiōis. [P]° dico. [R]ōe die ordiatōis. dd' ē. q' ad sē ordiata sē. et q'
ordiata sē. necē. sē. Sʒ diuin' ordiatū fuit v' ho p morte xp̄s rediiēt'
v'n nll's p' sibi effuge ordiatōe diuiā. q' si ho recedi' a vol'. place
re. ī volūtate pmittēte. īcad' ī vol'. puiēte. [S]° rōe final' cō
secutōis. posito ē hi fine. s. huīe redēpt'. nec fuit xp̄s moi. Sic
si ads vell' ī celū ire. necē eēt nauis. et qui vult ascēdē. ī ti. necē
ē hīi scala. hic vocatt' necē. ex suppōitōe finis. [T]° rōe passil'
ōplexiōis. q' xp̄s ōtēs pēales et nāʒ corrupl' assūpsit. v' d' q'aī
q' tpē finiss' motui si nō finiss' occis'. q' corē huit ōpoit' et diris
Sʒ q' vir'. necē. monēdi s'btā fuit ī xp̄o huie vol'. Et vi' q' sic
q' potētior fuit ei vol'. q' ei manu. Sʒ p tactū ei' mūdabat le
p'. et ad vol'. ei' resuscitat' ē lazar'. Sʒ vi' q' m'ltomag' p'vt
aīe. corē potuit a corrup'. fuā. [S]ʒ maior fuit v' ē ī aīa xp̄s q' ī aq
alia eāta. s. plug' vite p' amotē cor psuai. Ad hoc dd' ē. q' ei'
solū ē mutare ēsū et legē nē. q' nāʒ īstituit. Sʒ ē nē hic
q' d' vino fiat motuū. Et q' d' uino fiat acetū. Sʒ nō eō. q' a p'u
uatōe ad hitū nō fit regssio. io nō a q' corl' uit'. nō sp'ial'. aū aīe.
aū āgli. nō et aīa xp̄s. potuit mutare legē nē diuit' ōstitute.
nō p mod' ōrōis ōcessiōis. huit ē xp̄s pōtis sēs. q' nō orādo

sʒ ī pādo psītiebat sig'. alij aūt nō ī psādo sʒ orādo psitiebat. Ad i' q'
potētior fuit ei vol'. q' man'. dd' ē. q' man' erat īstr' diuitatis. vn̄
nō v' tē. ppia. sʒ īte diuā hic fiebat. Et sili' d' uoce. Ad i' qd d'. d' lig' uite.
dd' ē. q' lig' vite nō potuit p' ī īmortalitatē ōfere. sʒ ī dūcebat eē ueni
tate a cibo assūpto. Et ideo d'. q' restaurabat hūid' radicale. q' p' ī nut'
rito ōuitat'. nō p' ad pfitā sili' sp'ei adduca. eo q' v' tē. materiales sp' debilitat'
ī agēdo. Et ideo oʒ q' ī fine seq'r' dimīnu'. q̄ ad uit' sp'ei debilitat' ppām
tiōē eē neq; qd p' tāta hi restaurari q̄ta f' ōsūpto. Et hi ex' poit plīs de
vio ē sp' āmisceē aq'. q' tādē a q'siu effic'. Sʒ lig' uite hac uit'. diuit'
hebat ocella'. v' alimitū assūptū ī pfitā assil'atōē adduceēt. Reg'.
[C]um ieiunatis. no. fi'. sic' ypo'. t. tē. sic d' Feria. iiij. cinis.
[C]on sap'. dilectatō pficit opatōē. Sic pl'e'do. iuuet'. Et sic lapis p'tios'
pl'e'ficat anulū. Et sic aurificiū vestē. Jo ut m' ieiu' sit pfēʒ et deo
acceptū. dʒ ē dil'etā. eē īceptū. Ide qd dil'atat mag' vol'. opaū. Et ideo d'
ī ev'. ho'. p'n ad tāmōs ortat'. vid'. ad iocūditatē mītis. ē d'. no. fi'. sic
ypo'. 2°. ad pitā. ī tētōis. ē d'. vnge. cap' t'. et fa. Tertia sic abr'. dic'.
ītētō t'. opi t'. finē īpoit [C]ʒ. hortat' nos ad libītatē largitōis. ē d'.
Nolite thesaurizare. v' Criso'. d'. Jtaq; el'ā da. et adlitōē recipies
et ē q' ī oel' sē appoīt'. q' si nō dederis perit. iiij. hortat' ad libalitatē
cordis. t. v' est thesaur' t'. i. ē et cor t. v' d' ē sō'. Et si nr̄ por eueiat
hic ē q' diuitie peat. tb; mois sr' noiatis. s. tinea. erugīe. et fure.
nō tm̄ paruā sustiuebr' iactā ī īfiōib; ac sinorib; hic cor suus sēs
ē a celestib; cades. et īn excessor cogitare potēs. [J]hus. iiij. ē dicēd'
yso'. Sʒ q' ad p'. q' ē d'. Cū ieiunatis vir' hoies ad ieiu' tēat'.
Et vi' q' nō. Tertia cib; dat' ī alimētū. Sʒ sap'. d' q' al'. tādiu uiuit q'diu
alit'. Sʒ q' aufert cibū aufert alimētū. Et q' aufert alim' auf't uitā
et q' auf't uitā peeat mor'li'. g° vi' q' ieiu' nō sit licitū. Ad qd dd' ē.
q' ieiu' ē sēm. et bonū. et ītū. et licitū. q̄dr'. rōe. vid'. ppt' medicinā sanitat'.
ppt' ītellig' vir'. ppt' reglā honestatis. Et ppt' mīā pietatis [P]ʒ ppt' medi
cinā sanitatis. q' sic d' Galie'. Sūma medicinā ē abstinē'. v' ē q'reret' ab
eo. q' ita paruē cōederēt. R'. Ego cōedo ut uiuā. nō uiuo ut cōedā. vn̄ sic acut'
ī īfimitate corp'. s'. et ī īfimitate sp'ual'. illā medic'. p'. poit dietā. ut ōsuāt'
humores mali. et sic p oīs sanitas restauret'. Sʒ pʒ ās dīe. q' medic'
ē necē ī īfimis. Sʒ mult' nō sē īfirmi. i. ī pē mor'. sic ītā. Ad q' dd' ē
q' tp' ē medicina. pgatiua. ōfortatiua. et psuatiua. Et tal' medicina. ē ieiu'. Nā
peccātib; ē medicina pgatiua. q' sic d' aug'. Jeiuniū mītē pgat. sensum
eleuat. et libidini restrīg' ardores. Debilib; ē medicina ōfortatiua. q' sic
d'. B'. Jo'. Oīu uirtutū ieiu' ē fūdamētū. Justis ē medicina psuatiua. q' ō
cupi'. refrigat. vn̄ Jo'. Jeiu' sanat pestes cor'. Sʒ nō. ē bo' et que
ruēs ieiu'. ppt' ītell'ia; vitatē. v' d' ysid'. Tertia nimiū cibo utit' q̄to
mag' ventrē pascit. tātomag' sensū mētis obtūdit. q' sb'tēto nutrī
to. serenāt' vir' aīales. et sb'tiliat' q' ītell'ctu ōfuuiū. Et ppt' hec ho redd'
habil' ad ītell'ud. Et hic ex'. hec ī Dan'. q' nō potuit ītelligē visiōē. sʒ cō
pleto ieiu' visione cogu't. hec ex' uidm' ī reb; nālib;. olla ē sē pōita ig'
vapores emitt'. et sic ōti'. ex olla igā cāmus uapores resolui't. et sic ōīa
p'ut. et sic ītell's offuscat' et ī ped'r'. d' hac olla d'. Je'. Quid tu uides. Je'.
Ollā succēsā ē uido. [Q]uarta ppt' reglā honestatis. Dig' ē ē. v' mēbra seq't'
cap'. Sʒ xp̄s q' ē cap' n'. vnde ī'. ap'. Jp'm dedit cap'. s. hodie ipē sāu ieiu'
īchoau'. s. qn̄ ihc. xl°. d'. et xl°. noc. nō cōed'. ppt' qd ipē d'. ī Jo. Ego ē
ns' dedi ub. slō ē ē oueiēs. v' sb' ieiuno capite mēb'a pīguescāt [Q]uinta
ppt' mīā pietatis. huit ē mīa ē īminuitis. p' q' ieiunauer'. xl°. dieb;
Sʒ. ī Jona ppha. Reg'.
[C]um uenit filius hominis. ī maiestate s'. J sic hic ev'. q' p'n q'. diuiu'
[C]sali iudicio [P]° ē magnificētia regis. i. cū uenit. fi. ho. ī ma. s'. [S]°
ē assistētia plebis. i. et cē og'. an. e. oēs g'. [T]° ē sn̄ia. reg'. i. veite bn̄d'
p. dic' g. et īue. Circa qd q'ret' ē. verū uniu'sale iudi' s' futuū.
Et vi' q' nō. Tertia ē Naū pp'ha. Nō iudicab' ds bis ī idip'. Sʒ ipē q'lʒ
iudicat ī morte. g° ull' restat iudi'. Sʒ dd' ē. q' uniu'sale. iudi'
erit q̄dr'. rōe. p'. ppt' executiōē iuste. Tertia ī fūdamēto nē et eātiue
nō ē uaniū. m'ltomag' nō ī eatōe. Et ē res hē poi' ōsumatū

ad op̄a d'. q si ñ exiret i op' eet uanū. Sic i uanu; eet oculus
ñ uidet. et lucerna ñ lucificare. Cū g i do sit iustitia et ma. et pō. i
uanū eet ñ pduc i op'. hec pō di apparuit i creatōe. Ce e act pō. īfi
nite. et io nulli creature comicatur. Sap̄ uō appar. i rez ornatu et dispōe.
Sic dr i Gen. Igr pfcā sūt celi et terre. et om̄s or. e. Ornat celū empyre
āglis. firm̄ stellis. terrā arbustis et plātis. mīa a appar. i redēptōe gnis
huan. iusticie ius. cne d. q ñ sunt osupti. Restat g q m apparat i
iudiciū discretōe. q e latz iustitia. vnde hoīes absq timore ppetrant
mala. Et io dr i ps. Cū accepo tps e istitia iu. q e tps nūc e. nūc
pē adeam e fiduce. ad eū g eī. u iusta osequn. Sz tc erit tpe iudicie
xibit iusticie. vnde le. i uitis p. q dit qda senex. Quia marcet. ita tieblat
s. Qn aīa egssura e d corpe. C. is. qn accessimu e ad C. uiij. qn danda
est uniuersal sna. a q ullis potuit appellare. C. Scdo vniusale
iudicium erit pp sepatōe malice. Sic e q sūt omixta. s. mali huoes huo
res omixti sūt bonis. Et i vidario male erbe admixte sūt bonis. Et i
agro frumentū et zizania. Sic et mali et boni sūt omixti. Sz i iudic gnali
et boni a malis sepabunt. sic uidm q a medicinal ad hic e istituta u
malos huores expellat. et bos osuet. Et agricola bonas erbas fouet
et malas eradicat. Ite uidem q ppsiitas nubiū omiscet serenitati
aeris i tm q plurbz sydera appare. s nā sua sagacitate ordiauit uentū
aqlone. q et nubes expellit et claritate dimitit. et sic stelle appar
ent aqlonaris. diā e iustitia q suo flatu et impulsu bos a malis sepabit
et boni qui lati apparebt. Et io dr i Eu. lu. q sepabt eos sic pa
stor sepat agnos ab edis. i psenti e uita iuenitur omixti boni mali.
u mali p bos. et boni p malos pficiat. q ul sitat psentis vite p diā
puid. gubnat. C. uj. pp pfcōe scientie. ad pfcm ptiet artifice
u ñ dimittat d ope suo impfco. Sz nc impfcā e glā boz. et
pea dāpnatoz. q et boni et mali ñ remunerant vl puniunt ñ q
ad aīa. Erig g diā pfcio. u fiat gnale iudic i q corpibz aie uni
unt. Et boni pmiet i aīa et i corpe. Et mali puniat i a et corpe. Sz ph
ās dre q ds ñ remunerat nc scos i a et corpe. et dapnatos ñ affli
git. Et ad q r ñ exptar ad h ut sit maior gaudiū sciloz. et i i ue
scoz. q sz Boe. ñ e sm osorto socia posso. Ite mali apli tor
qbūt a diuicta pea cōr. et ipleto i peis mo dapnatoz. q qto ples
ardebt. tito ples toquebut. C. ex. d igne. i q gto pl a lig ponuit
tito mag augmetat. C. q. pp manifestatōe glē. sic e e secte ma
litia hoī. ñ recogscūt beneficia saluatoris. Sz tc i iudicio appebit
cdlaul hoīs. et tribulis mali. Et boi tc maif cogscet diā mīa.
q saluat. et impij iustitia q dāpnt. q sic dr i apōc. Et uidebit eū ois
oculs. et q eū pupugert. C. ad i' qd i sūi dr. dē e q iudicab bis
i idipz. Sz qd m ipsum e ad pfcm ducet. Et q ad glā boz et
q ad pea dāpnatoz. iuic i'. Dupplicate ei duplicia. sz opā eius
Ea sic peccauit i aīa et corpe. i oz q i utroq ppetualit affligant.
Cū venit filius hoīs. i ma. In fine psntis
Eu. ag. d iudicio gnali. ad e expssione q pn dicebunt
Tp. e sblimitas d aduentis. i. cū uenit fi. C. is. e uniusitas
pp assistētis i. Et ogrega an e. oēs gs. C. uj. e auctas iudicis etn
natis. i. Cluuum et ñ d ñ ma. C. q. e ētntas supplitij puneti
i. Ibt hyj i fu. et iri a i iu e. In hus uñ dic. e ysto. Sz qa
iudiciū ñ erit ñ pp pc. et pc ñ uitar ñ cogscat. Io uidēd e. quo pctū
cogscē. qd sit pc. Et sciend e q pctm cogscē tp. C. p. ex ope. Sc
i tētōe. Ex fine. Ex ope. qde. q sm aug i li. q fausltū. pc e
dc. vl fcm. vl ocupitū q lege diā. In dco quoe pctm e. q e locuto
iueta sit ad exp̄mida ocepcōe cordis. qn eq ās loq qd ñ ht in
corde. tc discordat a lege etna. q e regla actuu huanoz pp qd
pcep ds i dcalogo ñ puerab. i q pcepto phibet mēdaciū. Ite pc
osistit i fco. vnde d fcm. et io h' e. q e man sit istrm rois.
sic d sap. q pceptōes rois pmany explicat. qn manuale op
discordat a roe. tad i pc. opis. Sic e hō fumt vl omitt hoia
et h e discordat a lege etna q d. Nō occides. ñ furtū facies. Ite
ocupisce q regla rois e pc. q qlz dr s ee cimin. Et io i lege diā
phibet h qd d. Nō ocupisces re pxi tui. Et sic isto mo cogsce pc
ex ope. Alio mō cogsce ex fine. Et sz hc mod d aug i li. d libo
ar. q pcare nl e aliud. q neglectis rebz etnis tpalia sectari. Et i li.
lxxxiij. q. d. q ois hua puisitas est uti fruēdis et frui utēdis. Et
io h' e. q e oīs res ordinet ad debitu fine. q a fine duiat ictn
pc. Sic pz i opib nre. q hō gnans itedit ad suaz silie filiū gnare
qn uō ocept gnat e duobz capitibz. dr ee pc nre. Et sz hc mod
e hō sit ordiat ad fine ultim. i ad diliged vita etna. io na ddit
hoi oclos ut psu ispiciat q dilige d. q sic d sap. i ethycis. Illi
dilig ad. ñ p dlectatōe. Sic pz i amore car. hō e uides pulc. ad
lecta mlie. iap ex ei visiōe dilige. dilig d sidrare. dsidr app
hede. et e adept fuit. tc tanq i bō iap dlectari. Et sic hō dz psuz ocu
los erige. et cele ōteplari. q ex tali visione gnatur amor. ex amore
dsideriu ex desiderio acqredi studiu. Sz pcōes sic d ps. statuer o. s
delict. i tra. Quia trā oīo dilige. Et s a recto fine duiat. ex q icr pc.
Cuj. cogsce ex roe. Quia sic d dyo. i li. d dis. nōi. malū hois e q rois
ee. E e io regla pri huanoz actuu. et io si ās uult uidre vtrū
ās act sit vitios vl rect. dz ispice reglā rois. sic pz i artificialib
tc e lig dicerit. si e obliqū vl rectū. si ocordz regle recte. q
sic d sap. Rectū e. idex sui et oblig. Et h pz i actu ocelhois. Cū e
sit i hoie regla rois. a qcu. cams si hō sugat albū ertias s ee uer.
sz q io dicat. ñ icit pc. q si qtitate excedat. Si a ās p ocu suat
et usa ñ excedo excedat. ptiet ad gule pc. Et s pz q io recta est
usa et regla huanoz actuu q ad boitate morale; et si a tali re
gla discedat. icurrit pcm.
Cum iterasset hic tertius ornata e. Ad declaratōe littal ysto.
In h eu. q dscebunt. C. p. e ornoto ci. i. Cū itelly. C. z. est
erecto pfcatū. i. Siec emtes et ue. C. z. e restit sanitatis. ibi
accessit ad eū ceca et claudi. C. q. e idigto puitatis i pna
pes et phei idigti s. In istis uñ dicta e ysto. In pcedeti colla
tiōe e qmō pc cog ex ope. ex fie. et ex roe. q videnda e quo
cog ex puatōe q sic d aug i li. d va religioe. Pc e puatio
mōi. spei et ordis. sz q ta dr i li. sap. Costituisti o i mo po
de et msura. Ita q pōd referat ad ordie. osa ad mod. nus
ad spē. Quia nā q res cata dz ee usa p le et ordiata. Nā msr
q lz res excepts ebz. s. gra x. Caritas di. et lux celi. Na gra xpi
usa ñ ht ds e g msurā ddit oibz scīs. Sz filio nō. Sic dr
i Jo. Nō ddit spm ad msrā. Et io h e. q ipe fuit fons q psr aq
e ois gre iflux. pp qd ipe d i Jo. Qui cdt i me flua d uetr
ei fluet aq uiue. Et i Ecc. Ego Sap effudi flumia. Ite ca d
ñ ht usa i' ipi di. q e caritas et amor ñ sit ñ i boi. vt e
mai bonū i est maio amor. Sic hō mag dilig dnari aur q
ag. et s i oibz q mai bō iuenit i mag dilig. Cū g ds sic bō
i finitū qto pl dilig. tito pl diligibilior iuenit. Et io d B. opd
ca e mod sin m dilige. Ite lux celi ñ ht usa i sensibliū. q e
sensibilia. vt hnt dtiata et usata sic pz i arboribz q alo hi
spei ñ se extedt ad alia spē. vn dyo lags d radio solari q ad
sensibiliu et vegetabliu gnatōe ofert et adiuta ipa moue
et nutr et augi et pfice. Alie uō res hnt dtiatā usa i
augmto et diminutōe. sic d sap. Oiu nā ostati tmin
e io magnitudis et aug. sic pz i nā hua. q e ās tmin i aug.
sic i gigantibz. Et i diminutōe. sic i pimeis. Et s e dsiglis
q sz diusitate rez e diusitas usar. aīa a roal hic ht mē
sra. q pt cape oēs scias et vt. et ee hitac caritatis. Illd a q hic
usa dsit et minuit e pc. qd aīa ita ostrig q i ea hitare nō
pt. Et h ex hm i malib. h e pctm i aīa fac q frig aq. aq e
an q ogelet e receptiua alioz corpu. sz pq p frig ogelat
i ostrig. q nl i ea recip. ñ glacies resoluat. Sic et aīa p
pctm ostrig i tm q i ea nulla uirtus recip et ds ab ea ex

pell^r. Et s^c p3 q pctm corrup mfa. Jt q3 res e suo^m pl^c. l3 ali
appareat difformis. q2 s3 diuersitate rer e diuersitas pulcritudinis
Na i^d e pl^c i hoie qd n e pl^c i eq. Et s^m hc modu d^r Dyo.
qd e laudab^le i uno. e vitupab^le i alio. Sic uidem^9 q furia e vitupab^le
i hoie. et e laudab^le i cane. q2 ho e aial mansuetu na. Et id v.d3
q albedo e pulcritudo i lilio. et nigredo i iacincto. Et i ethyope. e q
nigredo pl^c. et i nb n. Et io v^tdm^9 q r^x pig alb^9 7 dya nig. Et s^c
a ht sua pl^c. s. claitam. q2 a n^r e a^d q splendo^r dic lucis. uir i
ps. Signu e s^r nos. lum vult tui d^e. S3 i qd corrup^r 7 tollit hac
plc^tu. n e n pc. q2 pc e. qda obstacl3 qd po it aia 7 lucez
dia. vn sic uidem^9 q qn arbor oppo^r inter solam ex opposito facit
vb^a. ita pc qd i^tpoit it lum diui 7 a^a. Et s^c aia pctois remanet
vmbsa 7 tebsa. et s^c pdi^t uitor 7 decor pulcritu^dinis. Et h oplat Je.
dics. quo obscuratu e aur. mu^t e colo^r optim. Et sic pc e corrup
spi. Jt q3 caia ordiat ad duo. vid. ad opatoe. et opato ad dlc
tatoe. Opato at hois e itellige v^tute. et amare bonitate. Jllo^d
a. qd corrup ipo^m itellige n e n pecm. vn pm^9 ho fuit mire pdit
s3 p pc fuit obtebrat^9. Et p9ns totu g^9 huanu. vn q^s e3 studiant
hoies n psit uenire ad cognicoem plenaria ueritate. l3 q3 ad ista cog
toe apponat. Et s^c exptr remanet i cognita ueritas. quadiu sum^9 i ista
ti uita. n psum^9 cognosce v^r. Et h e valde mirab^le. q2 illo^d qd valde
luc7. n psu^9 aspice. s. deu 7 alias separatas. vn Ex^9 poit a sapiete
q sic ocl^s nocticoracis n p^t uide luce sol^s. s^c nos n psu^9 respice
luce caitois. Et h ex^9 he3 i malib3. Jllo^d e qd maclat ocl3 i ped^r
visioe ocli. vn ocl^s macl^9os^9 n p^t clae uide. s^c e pc. maculat
a^a i pedit q ei itellctuale visione. vn ps. Emunute s^t vita^tes
a fi. ho. Jt opa^9 ordiat ad dlctatoe. q2 q3 ppa opa^9 ht angeam
dlctatoe. 7 v^t9 q e q fac dlcta^r opa q2 i modu ne iclinat. sic d^r
Tuli^9. Et ppt h d^r i. ij. ethy. Signu aggrauati hit oz accipe. i ope
dlctatoe. S3 i^d qd i ped^r dlctatoe e pc. q2 l3 luxurios^9 faciat aliq
opa castitatis n fac sic cast^9. q2 cast^9 opat e letic^a. 7 ille e tristicia
Et auar^9 fac ali opa libra. s. dando aliq. S3 n fac sic libal^s. eo q
n p^t ppt 7 dlcta^le fac. Et h sig^m videm^9 i i firmitate corp^9 q p^uat
a cor. mod. spe et ordine. Mod quoe q2 p i firmitate ho im
mutat^r. spe q2 totali difformitat^r. Ordine huor ex q^b^9 compo. Et
s^c p3 q pc e priuat^9 modi. spei 7 ordinis. Reg

Vltri iniuuite fg7 i uid^e. Qa aiudituu. n ueit n p pc. 7 ho so
lumo p pc iudicat^r. io uidend^r e. vtru ho psit peccare.
Et d^r e. q nulla caitura sb celo p^t peccare. sb celo. n ho. Et io
h^r e. q2 ubi n e vo^l. n e pc. et io n^r i bestiis. n i plantis. n^r
i aliis caituris p^t ee pecm. S3 q2 i hoie e libu arbi^r. io ab
eo pecco^m omitti^r. Et h p^t ondi q^d d^r. roe. p^o. roe domicilij sui
loci. q2 sic d^r sap. loc est ofuatiuus locati. vn res ex loc sui
n p^t diu ofuari. Sic e d reb3 corpalib3. s^t e d reb3 spualib3. vid3
e q si pisces extrahunt d aq. et poat^r i tra. p^o modic moriunt
q2 ex loc suu s^t. Et si ho poat^r i mari suffocat. q2 mare n est
loc ei^9 ppi^9. Et rosa qdiu e i rec^s ofuat^r. s3 p^9q d spina decept^r 7
i mau tet^r p^9 modic marcescit. q2 man^9 n e ei^9 loc ppi^9. Et h e
io. q2 g^ruia tedit dorsu. et leuia ascedit sursu. eo q vadit ad
loc ppi i q ofuat^r. Et tata e u^t^9 q q^tomag^9 appropiqt ad
loc. tanto forti^9 mouet^r. vn mot^9 nal e dbil^9 i p^9n. 7 fortis i
fine. Et s3 hc mod. q2 s^t ex loc suu n p^t ee. q^m pc labant^r
ppt qd d^r Jo. i Can. Si dixim^9 q2 pc n he3. ipi nos se. Loc a^t
aiar e d9. uir i^o aug. Fecisti nos d^ne ad te. 7 n i^tuei loc a^t me
n te d9. i q colligunt^r dispsa. Et io aie scor q s^t i loco ppo uir
i^o. Justor aie i manu di s^t. 7 n ta. i. to^9 ma. i. pc q aia tom
tat^r. Et io h^r e. q2 ho poit aia sua i loco i mdo. i. i h^9 t^re 7 ca^mis
ceno. i q pois aia tua. v^t pois amde^9 tui. Amor e applicat
amatis e amato. et io aia t^reis applicata maclat^r. uir i^o Osee.
abhoiabiles fci s^t sic ea q dilexer^t. C^o. roe ofortij. Na ppositi^o

hs iduat ad pc. q2 q tang pice. co. ab ea. Et io d^r. ps. Cu sco scs
e. Et sb^d^r. Et e puso puteris. Et aia p ofortiu qd ht ad carnez
frequet^r pc^9 iceit. h ex^9 videm^9 i mari. aq e mais i pfudo. v^t a tra
elogat^r. ht dulc^m. S3 si^r v^t amisce^r vapor t^rrestris 7 a sole obust^9
q3 ht amaritu^e. Et s^c aia ex commissioe 7 ex otu e carne q3 ht pc. pcc e
amaz e uir i^o Je. vid q malu 7 amaz e dereliqsse te deu. C^o. roe
iudici. aia e i opatois ofimio vtit^r sillog^o. Na io sillog^s hunc ppoit. ois
malu e uitand. Sfior ppoit istu. fornica^o e malu. Bestialitas ppo^t
alia. ad hac accede e dlcta^le. S3 si vo^l^mas e fortis 7 aspic q fornica^o
e malu eliget. n peccare. Si a^d s respiciat i fi^o ad h qd e dlcta^le
elig7 fornicai. et s^c i ci^a pc. q2 d agedis male iudicat. v^t i fac sic
accit d qda ebria poita ing^e. q i t^rbes dom^9 fac appare s^tpetes. s^c aio
q^m fumat 7 aspctu itll^s obu^mbt. q2 i^d qd e amaz fac appare dlce
et qd e malu fac appare bo. g^9 q^s ys loq. ve q dicitis malu bon
7 bon malu. C^a. roe oppoit. q3 e res ht duisas odicoes 7 s3 una
appetedu e. et s3 alia e fugi^ra. Sic p3 i pulcrit^e pl^etu e p^r appeti iq
e resultato diuin^9 decois. Et s3 h bn^a bo^9 respice pl^c. Et s3 hc mod
loq ppha. Vicialiti me d^e i sciem t^a. C^a. e i q affirm i catat ad dcus 7 s3
hc mod aspice pl^c e pc. q2 sic d^r i pu. fallax e g^ra 7 uana e pl^c^do
Et s^c res q sfin ob^r p duisas odicoes. duc hoie i errore. du una o
sideat et alia neglig. Sic p3 d medico q iudicat ee expedies i egro
s3 vna i firm^tas. ei^9 osideria qd tn n e s^c simp^r expedies p alia eg
tud^e. q n osideat. Et^9 hoc videm^9 i piscib3. q videtes escaz capiunt^r
ab hamo. Et sic p3 d auib3. q videtes v^tglas. n osidrat visu 7 io
tuc i v^tglis capiunt^r amisco. h 7 p3 d hijs q accipiunt venen h o^e
osiderantes pocl3. et n osiderantes venen bibe^s corp^9 a veneo. s^c peccor o
siderans re s3 dlctatoe i ad^r i pc. Et h sig^m e. q2 sic d^r sap. mali re
pellant^r pulcritudie. q2 du sentiut amaritudie penitu. du osciam eor re
mod3 pc. Et s^c p3 q q^d d^r. roe. i hoib^9 p^t ee pecm. Fria. v.

Qvi fac pc simus e peci. Hem e i pordiu collatoe. q i hoie p^t ee
pc. Vle osequit q^rend e. vtru ho dormiedo psit peccare. Et d^r e
q ho n p^t pecare dormiedo. n inceri. q2 sic d^r sap. i ^ie ethy. Dimidiu
vite b e s3 somp n differt felix a miso. Et h p3 mlti^a roe
Ca. roe deon. q2 sic d^r sap. Opatoes et passioes hois s^t omete. i a^d
q cor n p^t age sin aia. n aia sin cor. vn ho n p^t uide sin oclo. n
audire sin aure. n loq sin lingua. Et sic d aliis. et q2 una qq^3
res dilig ppia opatoe. io a^a dilig cor. sin q n^r p^t opari 7 cor dilig
a^a. Na q3 res nalir pl^9 dilig dm q a^a d a^a. et si a^a ect deo obedies
taq si^ior. nulla repugnatia i cor sentiret. Sic fuit i bta vg^e Et io
renumiato n p^t pfce fi sin cor^e i aia. q2 sic simul meret 7 demeret.
ita dbz simul punii 7 renumari. Et io aie btor n s^t pfce bte
don coibz o iugat^r. Et istd e unu nale dsidriu ipar qd cupiut
corpib3 uniri. Cu g s^t cois acto 7 passio. n p^t aia cor^e ligato p
somp ad opari qd comitti vl dimitti reputet^r. C^o. roe accepcoi
a^d e. sic d^r sap. i sid^r cor. sic tabla rasa q2 n ht scia. n v^t. S3 ha
d p sensum acquie^r. v^t sic ide d^r q caret uno sensu caret vna scia.
Et io ille q nuq huit visu n p^t hre scia d colorib3. et s^c d oib^9 aliis
sensib3. Cu g^o aia dormiedo imobil^s 7 ligata e p sensu^9 coes oms col
ligant^r. o3 os sensu^9 imobilitari et ligari. Et s^c ho dormies q ligat se
sib3. q2 n^r sentit io n^r itellig. Et sic n p^t dormi^do meri vl demeri. a^d os
e i^tt pfect^a s n^a. sic d^r ppha. i. pceles. Sens^9 io d^r ps. aute oclos
meos. ne. vi. ua. h ex^9 he3 i tex. q n respexisti bialee. n peccasti.
Et sic p3 q solu in vigilia. et n i somno otig peare. eo q sensus ex
tioes ligat^r. C^o. roe teptatois. immic e nos teptat. v^t ad pc iduat^r
s3 h fac n omouedo vo^l i^tti^o. q2 s^r vo^l nlla ht po^tas. s3 repsitado ex
ti^o ymagies rer. Na sic ille q repsitat aibu dlicatu excitat hoi^s
dsidriu ad comedend. sic dya^o ad exti^o repsitat. p e aspctu vo^l hois
omouet^r. Sic p3 i lege^da bti ade. q dya^o i spe eida forse mlieis eps
deuoto bti ade appa^r. 7 ei aiu ad acu i flamau^r. S3 hoi dor. n psi
talia psitari. Et si ymagitoi psitet^r. n hut roe pc. c sens^9 hois sit

q. roe delectois. J oi ope d nito cunitono duo pn requrut. s. n cog
sat 2 appetat. Na si ho n cogitet et n appet nll; tenit pe. Et si cogitat
ho 2 n uult face nll; ht merit. vn q pl cogitet pl offendit. lucif pm
agl's q sapientissim fuit pl peauit q pm ho. et ho q mte pdit fuit.
pl q mlie. Et s e i oib; alius q i eiusg dicedo q pl cogit pl offendit
igna e diminuit pe. Sic pz q i eode gnie pe. si duo peccet. ille q d pe
noti ht gui peat q ille q ignaut. Sic d jacob q accessit ad illa q c
delat ee Rachel. et i h i nullo peauit. Et sic i somno e ro ligat. n p
discne ver. et sic nullu i enit pe. Ce. roe electois vo e. no
mouet ad aliq elig. n pro apprehesu. v e ofic ro. ofic electo. Sz
i somno ligat ro. 2 pons vo. q ro i suis actib; dirigit vo. et v dimi
nuit voluntariu. diminuit pe. Sic pz i h ex. q si sit duo homines
q r un faciet i efitiat. et ali p ebrietate. ille q faciet i efic. duplice ma
ledictoes i ei Sz ebrietas diminuit seqs pe q d ille omit. 2 io pl
peccat q faciet i efic. q q p ebrieta. et s e i omib q i q d diminuit
voluntariu diminuit pe. Cu; g i somno vo totalr liget. nullu pe
i eir. Sic pz i pueris 2 stolidis. q i actib; is n mret n dmeret. e vo i
eis liget q e pn actuu; huanoz. 2 i somno n e pe. n vl p precedete
cogitatoe. e cogitas pcedt d epi vl pp placea i euigilatoe. q supra
euigilatoe epi q i somnus accit pp delectatoe placeat eit veiale
pe. S i tal oplacentia sit ex sbreptoe. erit morle. S i sit ex dlibato
osusu et placeat e appetitu factuz. ulra at placentia n fac epi
ee pecn. q ipi ca n e. s; ipa i se pec; e. Si a placeat v ne exhonia
to et alleuiato fiat. n credit ee pecn. Rog. fria. vj.
Vide et ampli noli peccare. Postq dez est q d sit pecn 2 q ho
pot peccare Ad e d mio pe i genali. Et sad e. q sic tres finarij
peccator i fames. Origle. morle. 2 veiale. ad q o alia reducut. Sic ij
finario e pe. Cordis. oris. 2 opis. Et huis trib; modis o pe omitit
S. iij. finario e Socii camis. Socii oclor. 2 sbiautie. Et ab hijs trib
d alia oriunt. Sz nc d pe. Ad e. vidl; d pe orili. morli. 2 veli. Et h
ta pse distigui fz nuz cor i sirmitatis. E e q dai i sirmitas que
e na pduc. sic podag. e alia i sirmitas. pp q totaruta distic. sic febris
oti 2 alia. Et e q dai alia p q na oblitat. s. febl discrasia. Et sim
he mod ista tria pecta distiguntur. Na pe orle. e i d q d na pduc. d q d
ap. ad Eph. Eram; na filij ire. Et a p q d totaruta spir osuit. Et
i e pe morle. Et e iij. p q d na oblitat. et i d e pe veli. Ista duo sic
differ. Nam pe veile. e i aia sic pucta pulicis e i cor. q modic ledt
Sz pe morle. e sic morsu spntu. q ueneo hoie i efic. vl alr p pec
pate tali ex. q pec morle oppo cari. Sz veiale oppo feruori caritati
vn sic ho q n piceret i olla feruete modic aq frigid impedt feruoe
s; n tollit caliditate. ita pe veile. ipedt feruore car. eo q effic ho
tepid. Sz n tollt caritate q opatuit se iuice i eode sbo. Sz pec
morle destruit totu; sic si ho piceret i maxi a hnda i olla d aq frig
feruore et caliditate impediret 2 extiguet. S e g o pz q lit ista tria ad
iuice distiguat. Creg d orili. q d q oe pecn. i mi abaliis distig. eo
q ht vitate. coitate. equlitate. Et differete qlitate. vitate q d
ht. q e unu i oib; s; p portoe. vn pe orle. i uno hoie e tanu nuo
2 i oib hoib unu ppoztoe. i i. ad p pis. Sz pecta morlia sic uaria.
i 2 i sbo ne e varia. sic arbo ht mlta folia. 2 tn o folia hnt una
figa. Et vidn q arbor mltos fict pduc. sic cerasus q pduc cerasa
amara 2 dlcia. q tn silic hnt ad iuice. vidns e q a vena sulfurea
mlti riuoli deruat q tn eid fetore sulfuris hnt. Et sic e i ppo
q ab uno hoie os hoies pduct. et q ille ho pecn orle omit. io i
posteris i ensmisit. Et id d ap. ad Ro. q p uu hoie pec i iuit
i md. It ht coitate q d n otig d alius. q pe morle. n e i oib q
n fuit. i. jo. bap. 2 ie. 2 talis. Et q ueiale q d nq fuit i vg m.
q sic d aug. e d pecis ag d ea. nulla volo pesis fi mtoe. Sz pe
orle e oib coe. q p canale origie ab ada descedert. excepto filio
di q p canale origie n oxit pe orle n; veiale. pp q d d ag. q ee
sin pec. solr e redeptoris q fuit sin pec oceto 2 omisso. Et si ds
ali mirac lose ex carne hua forret pe ori le. n oht. q ab adu
s; lege cocu. n descedet. e os descedat ab eo. s; lege pdca. i. s; se
miale roe os oht pe orle. c sig e mos q e stipediu pe orl. s;
q d ap. ad Ro. mors i os ptransiit i q os peccauer. vn sic os mo
rim. i pe orle oht. Sz si ds n oht redeptoe q tra e pe. n
i diget. q d e hetic 2 a fide remotu. It ht eqlitate. j alius pecis
e mag diuisitas. q hoici e mai pe q furtu. 2 adulteriu q forni.
Et i veialib e q gd penes illa tria q d ap. lig. fen. stupla. Sz
pe orle eqle e i oib; q e pe ne. q ab oib; eqlit participat. It
ht differete qlitate q reliq pe. io sit pe. q sit voluntaria. 2 si no
eet vo n eet pe. Sz pe orle. n e voluntariu vo oht eis. Sz vo
pmi originatis. It alia pe n teduct a parentib; i filios. s; pe orle
teduc. Et ro h e. q i qli; hoie sit duo. na 2 ps. Na ea q sit ps. n
teducut a parentib; i filios. s. vt 2 scie. q s p p studio acqsiui n
pecta q pp actu omisert. Ea no q ptin ad na; spei a parentib; i fili
os teducut. n aliq d eueniat i pedimt. vn oclat gnat oclatu. Et s
e pe orle sit pe ne. i filios a parentib; teduc. Cex. h teductois. s. pe
orl. i reb; sensiblib; appar. Si e uells ds aurire aq d fote. q eet
tota ebroa 2 corrupta. auriedo aq auurit corrupt. Sili e i ppoito
Cu a e tota na sit corrupta p orle. pe. q e; recip na; sili e na recip
pe. It a ex p pate. i h q os hoies q nascut ab ada deriuati s i taq
vt cor, act e hit mb cor. Nam sic hoici q d mai omit. n i pu
tat manu; ad pec. si osiderat mai fz se. diuisa ad e. Sz i putat q
i q e ad cor. vl hois q d mouet a p pis. motio hois. et sic i odi
nato q e i ullo hoie. n e vo. vo ipi hois. Sz vo pmi parentis. Et
sic i ordiato ipi ade. i q orle os fuim. reduidat i os. sic calefac
to epatis. reduidat ad fatie. videm e q ulli viri. q hnt epa cale
feri. hnt uultu croceu. pp colligatione ad unu pricipiu
Vide et ampli noli peccare. Deiu e sim d oditoe
orl pecti. ne q ad pfitte pdicatoe tu occurit q reda. s. d ipi
grus. d ipi quiditate. Et d ipi pealitate. Cir. ad p. uided
e. q sit orle pec. Cir q d sad. e. q q li artifex op suu odinat
2 dispoit. ui psit oseq fine suu. Ita ds odiauit hoie. v pos; puenir
ad ulti fine. Cu g finis huie ne. oe ne. facltate excedat. n potuit
ho ad pdem fine duenire. et io addidit ds huae ne. don iti oul
q gde iust i h osistebat q gdu aia fuit do sbta. ipi a sbiace
bant os vires cor. 2 ipm cor i a q nullus mot potat ee i cor. sin
i pio rois. vn i elis ex qbs ipm cor copoebat n finils aq pug. n i
huorib; aliq discrasia. si aia psce do finils sbta. j vib; 2 cor. q
aie. n finils mot d i pur rois. q nec ocup effrenate tedet i dle
table pt reglas rois. Et io stati amoto. p. ordic. stati sedz ordo to
talr e imutat. eo q aia fuit rebell do 2 cor a e. D hac i ob a d ap
ad Ro. vido alia lege i mbs meis. repugnate legi metis me. Illd g
q d he odie puat e pe orle. i. puato orl ite. Et ad h psu hec
tale ex. Cor e i statu inocetie. e sic eq i frenat. q duc s; vo
sessoris. Sz p q fren dpo. eq i ordiate mouet. S ds i. p. statu
i frenauit hoi cor. q n mouet. n s; regim rois. Sz p q ho peaui
ds fren dposint. 2 s effrenate. fet o ipui rois Et h e q d d ap
Caro ocupiscit adusus sp; Ceddio dlbe uide d ei qntitate. vtr
s. pe. pmi ho. fuit gui cetis pe. Ad h e d e q pe tanto e gui q to
pl ht d vo. Sz pe pmi hois p t ee gui cetis pecis q ipa vo e. p p
leuiore i pulsu pp mai nocumetu. Et pp radi ale 2 totale
pis. Cp. pp leuiore implsu. Cu; e q li; coitit pe ex dcs tepta
implsu. q to maior e tepta. tato mi e pe. Et q to mior e tepta
tato pe e mai. vn si duo hoies omitte pe car le. q r un eet ve
tan 2 alr iuueis. vetan q d q miore implsa ht pl peat q iuue
eo q iuueis q ht calore feruete. ht maiore i plsa. 2 io mi peat
Et io d sap. Cui d facet senex si adocet oca iuuenil. Et s; he modu
ada mlt peauit q modic i eitame hnit Sz si ab o ad ofessioe vei
i senex 2 iuueis. maioz eet iuueni pnia i poeda q seni. q illa

pma eet ruinei ipca . et q imedicu . pfuto pce cauedo . eo q d
facili iclitat ad ocu . Sz sci tn eet ipena Co pp mag nocu
oalu e e qd amitt bo . et q mai bo amittit . mai malu e .
Vn li multa pcca multo maiora sit q pc pma penetru ill; tn e
piclosi . Sic p3 ex his ex . Siqs e brachi ac aputar7 . et ali
co3 ei itu puget . an amputa brachij maio plaga eet q puncto
cordis . Sz ista est piclosior q3 p ea tota uit destruit . It si as apu
tar7 a c d caue . et ali ocl; punget maior uuln eet apu canis q
puncto ocli tn puncto ocli eet piclosio . q3 auferr7 visu . Sz apu ca
nis n tollet ppu actu Ct pp radiale et fotale pn . ad a e fuit to
ti huic ne radix . et os hoies i ramj . q3 ab ipa radice pcedut
Sz mior eet icsio si ho icidet ramos q si modic icidet d radice
q3 rad tot mitit ramus pnt . et io radicis icsio e piclosio . Et q
ad hc mod ad a g ui pcaut q3 totu posteritate corup Et io ap d . q3 p
vnu hoie pc itu i md . Et ad h pui hre tale ex . Sic e as fons
aq mlti riuuli pcedt aq d riuul venenact n nocet foti . q3
fos n recip a riuul . Sz si q venenact fote p ons venear7 os
riuulos . Sic e i h Ca ad a tanq fotale pn venenat i os pca
dscedt . et io pc ei grauius fuit Ce . vided e d pcalitate ipi pc
a e tp . s . q ta affliges et pgas . Et ula e ipga . Ca ta e affliges
et n pgas . et ula e i if no . Ca d a q n e affliges . n3 pgas et ula
e i libo pueroz . q qre n e pca sns . s3 dap . s . carentia visiois
die . Sz si as dict q iuiria fit pius q3 eis pca sin pcco ifert .
D e q nulla f eis iuiria . q3 ad illa visione n st habiles . n q
baptismale g recipiat . uix i d . si si qs re . fu . ex . a . q . s . s . n p
itie . re . ce . Et h ex hem Ca nulla fit iuiria uni rustico
si n elig ad ipu . n capellao . si n elig i papa . Itaq pueo . si n
admitt ad diuin aspctu . e n sit p sua nalia ad h disposit . Rog
. . . .

Vestis me . et i pc viro monem ad h d pcco ori .
Restat q red . s . d uulnib; q ex ipo pcc reliquit . Na sic ex i
firmitate cor . reliquit alq relige ifirmitatis . pt ite . s . deblitas
i opado . alteritas gust i appe . S ex pc ori qda relige reliquit
q uulna appellat . qd s pate p Ca du a fuit d sbita . n ctige
bat i ordiatu i carne . n z i uirib; aie . Na dside ordiate mouebat
i suu dlc . et ai i agssi . et itll; i itlli . et uo i appeti . Sz ex
q d a ab ipo recessit stati i ordiato oib uib istis accesst . Et sic dsi
deriu uulniau Ccu a iui uulniau discrasia . Itll; uulnau ignoa .
Et vo uulnau malia . Et ista st uij vulnia . Sz pos . s . ocu e isanale
v muro m imitit aie . Et io assilat cd a alij q vocat ydr . q muro
n isidiat cocodrillo v e sit aial venenosu iuoluit se i creta . et cocodrillus
volns cape creta dglut ydru . Et ex h ueneo osicat . Sic
ocu iuoluit se rebz tpalibz dlctabilibz . et s ho dgustas dlctabilia
dglut ocup q a veneat . Et h e plaga isanal . q3 qto mag dgu
stat mag ho famelic effic . Jo d i ipu . et z hct i ech bibes aq
suffocat . h e plaga q oe bon spu crucicat . Et e rei sig dnc daniel
sens q exarxer i ocu susanne . Ccu sbuitit co r . adod e pcedt
os sns et mot et cor act v destructo cord destruit . et s ocu e co
sbut . o osuit Ca plaga e igra q uulnat itll; uir q d i ps
lum oclor mon . et ip n e mce . Sz amisso visu amitt oe gau uir
p tho . Vn le gau m e . q i tebs sedo . et lum ce . n u . Et io h e . q3
sic d sap . vis i os sens e diligiblior . Sz si h e d visu corli multo
mag d visu spili . Et pp h dicebat ille . Os iduunt tebris . et h plaga
osecuta e ex pc Ct e passion discrasia q qd p dici ifirmitas i a
ad silic cor ifirmitatis . D a cor hois ifirmu q n deblitat i execu
ppe opatois vl q n huiores et uib hois n sdut pati regimi cor . s
ocls d i ifirm q n p clare vide . v d i le d alib . Sic ifirmitas
aie d i . q n ipedr i ppa opoe . eo q ptes ipi n sdut regimi rois
vn d sap . i le . ethy . opat itll; n3 pali . e ptes mouet i ptm
ei . qd ipe disposit . Et io clamat ap . n qd uolo bon h ago . Sz qd
odio malu h fatio . Sz i os passios q aia dblitr7 e amo cal . vn

a pp amor lagui7 . lago a e i ifirmitas a . v d tulli . Et io h e . q3
ta a ifirmat et laguesct . q n appa na recedt . Sz h fac amo q3 est fort
amate i amatu . f q amas n ag s3 for sua . s3 s3 for amati . Et io
d sposa i cat . ntiate dilecto . q3 amore lagueo . Et passio amoris e
mlr icedt . amitt rois vsu3 . q3 multi pp hyndatia amoris i isana vsi st .
amo a t . n e a q placta amoris . ali rei queietis accepte . psisu3
Et ex h amore pcedt ocu . q tedt i re amata3 . n p qeta d oee pue
niat ad ea . et e puenit dlctat . q3 dlctao . n e a . q qeta i re quiete
acepta Ca iuij . plaga e malc . q uulnat vor . Sz vr q vor nll; pccn
osutat ex ppa mali . q3 sic d dyo . i le . d dis noib; . Null; ad malu re
spitis opat . Et d e q malu n p ee s3 se itentuz . Sic usari n ite
dit ex to q do vsu dia offesa . s3 itedt multiplicae pecua . uij bn ull;
si psz abs; offesa di pecu q dlctatoe puai D pcco mor.

Vestis me . et i pc uiro . mo . Dco d pc ori . D e d mor . Et p uided
e vti pc aq pst ee mor . Et vr q n . q3 pcc d i qd morte ifert .
Sz a n p ifeij mos e sit imor . et s nullu pc e mor . It mors
puat re ppa opoe . v ho mortu n opat . Sz pccores i pcco mor eni
sbctes . multa strenue opat et psspicatr itlligt . Et s vr q nullu sit
pc mor . Ad h d e q multa st pc mortalia . et as act ht roe pc mor .
E e pc mor . qd corup uita . Qd toll effica . Dimitt uia . Et
obligat ad gehena Cp corup uita pc mor . uita e spul osistit
i calore ad silic . vite cor . vn dsis caloris e dsis uite . sic uidm i
nalib; . q3 paulati calor dfic i extimitatib; cor . q p ifrigidant
et calor ad pn vite recollig ad cor . et e ex toto dfic totalit uita
pit . h ex uidm i lucena . v q diu e huor et calor . tadiu e i lui
splcdor . et dficiete calore dficit lum . S et uita spul n e a . n calor
i . diuin amor . q qd dups ht fatie . vna q respic dm . alia q re
spic pxi . q3 ca n e a . q dilecto q dilig ds pp se et pxim pp dm
sic d e . Et io d . Jo . i ca . sua . q dilig dm diligat et fre suu . Illd
qd istu amore corupt e pc mor . Sic blasfe . piuriu . heresis . et h
q caritate corupt q hem ad dm . Et hoica . fu; testi et furtu . q qu
ae caritati q hez ad pxi . Ca p pm e q pxa p . s . hoia Cij . e . q
ipi fama . s . fsm testi Cuij e q ipi tpale sba . s . furtu . q o pcepti
dcalogi phnt . Et io o pc mortalia iudicat It pc mor tollit
vtut offa , qa ex q ho se i pccm mor pcipitat . ia n p pscipin
resge . n mediate g saluatoris . Et io d i . i ps . q ho e sps uadens
et n rediens . i . p se uades i pcc . s3 n p se resges ab ipo . h ex hem
ex h Sic as phicet se i puteu pfudissim . h i po sua e . Sz n e i po
sua . q n exeat . Et iter ho p se vadit ad morte . s3 n p se redit a
morte . It pc mor dimitt uia . cois e uia e q duc ad aliq fine3
s3 ultim finis oim e un ds . s . Na sic ipe e unu uniusale pn . ita
e finis ultim . Sz q eq; aliu fine q istu attedr . ille fis ostitut dilig
pl q ds . Sz h n pot fiij pc mor . ee . Sic p3 i gulosis q uetre colut
pro d qb d ap . ad phyl . Ca ds uet est . Et h sic p3 . Ca si poat
guloso ex una pte ds . Ex alia pte ab; dlcta . ipe dimisso do p amore
i hret cibo . et sic ut p3 duiat a fine . Et i h e diffa . it mor . et vei .
q3 vei aliqtulu recedt a maitutis . q i medio osist . Sz p pc
mor totalr a uia deuiat et elogat . et reuersiu; g dr . Et io a fine
mag ac mag elogat v ps . loge a pccoribz sal . i . saluato . q e
vltim fis d i . It q obligat ad gehenna . qd n otig . n3 d origi
n3 d ueni . Sz h vr i oms . q p modica dlctatoe abiudicet as et
ne dap . Et d e q m fa m sat s3 odicoe illi i q peccat . Sic mag
peccat q pcutit rege q militem . Et sic d siglis . Ca g offedit dm
q e i finitu bonu . m to i finita pena icrrit . pp lesione et otepta
maiestatis die . Et io ifinitati e l pe . Rit ifinitas i duratoe pene
vn pca dap . e ifinita . ifita qte i acbitate . Et h . re . dlctatoi q fuit
i actu pc . ifita e i duratoe . et h e poteptu di . q e ifinit . Ad i qd
d i q aie n p ifeij e sit imor . D e q duplex e mors . s . nc . et l pe .
q ad morte nale a i mor d i . Sz q ad morte e l pe mout . Ca sic
d ag . i li . d mcia . Sic cor uiuit ex aia . ita aia uiuit ex do . Sz

ē q̄ separat̄ a cor̄ · morit̄ cor̄ · Ita ē cū separat̄ ab aīa · morit̄ aīa · Sz nō q̄
separat̄ · nō p̄ p̄ccm̄ · q̄ p̄ p̄ccm̄ morit̄ · Sc̄do r̄ qd' dr̄ q̄ mors ꝑuat ope ꝑꝑa
dicē ē q̄ q̄cq̄ p̄ccōr ī p̄ccō mor̄li existēs opat̄ · totū reputat̄ mort̄ · Unde
Auḡ sup̄ omnia · Ita ās ī statu gr̄e existēs · aīq̄ bona opat̄ · ⁊ p̄ modicū icidit in
p̄ccm̄ · oīa bona q̄ p̄ fecē mortificat̄ · Sz q̄cqd opat̄ ī statu p̄ccī · totū reputat̄
mort̄ · ⁊ iō si ap̄ce resurgat · opa q̄ ī p̄ccō mor̄li fecit · viuificari nō p̄t · sz
q̄ an̄ p̄ccm̄ fecerat reuiuiscēt · Et sic p̄z q̄ p̄ccm̄ ꝑuat te ꝑꝑa ope · Rog.

De peccato ueniali

Queritis me · ⁊ ī p̄ccō uro mo. Ꝑq̄ dcm̄ ē · d' origi̾li · Et mor̄li ·
Dicē ē · d' ueniali · Circa qd' uid' occurrit q̄rēda · s · ipi' eē · Sufficīa · Efficīa
et īdulgēcia · Circa p̄mū · sciēd' ē · q ueniale p̄ccm̄ dr̄ tripl'r · s · ab aduē
tu · racōne · ⁊ a fortuna · ab aduentu qd' oē p̄ccm̄ mor̄le · dr̄ ueniale ꝑ ꝑniā
sic d' ab' · Racōne qd' · quando ī nā sua hēt q̄ ueniā mereat̄ · Sic qd' fit ex īfirmit̄
vl' ignorancia · Et tn̄ hēt ī se ueie cām · sic p̄z q āñs ex īfirmitate si frangat ieiun̄
nō ī cīcīat p̄ccm̄ · Et sic ex ignora ad facit qd' nō credat eē p̄ccm̄ ueniā meret̄ ·
Item ueniale dr̄ ex nā · ex suo gnē · Sic dicē ūbū ociosū · vl' ridē · vl'
hē mores iordinatos vl' īmodicos · Et sic p̄z qd' ē p̄ccm̄ uen̄le · Quātū ad
sui suffīciā · Dicē ē q̄ lz p̄ccā uenialia nō sint ī aliq̄ nūo determinata p̄st tn̄
reduci ad ternariū · Iuxta · ad lignū · fenū · stipulā · Et iō hic ē q̄ p̄ccm̄ uen̄le
ē qd' de facili purgat̄ ⁊ consumit̄ · Et iō p̄ ista tria designat̄ · q̄ de facili ab igne

no

comburunt̄ ⁊ consumunt̄ · s · lignū · fenū · stipulā · p̄ lignū qde designant̄ p̄ccā
uenialia grauiora · vl' grauiora · p̄ stipulam uō leuiora · sz q̄ stipula cito

De multiplici ternario.

cōsumit̄ · p̄ fenū uō medio mō se hntia · Et iō hic ē q̄ d' ternario cōsistē · vn̄
q̄lz creatura hēt quēdā ternariū · s · eē · vt · ⁊ opacōe · Et q̄lz opo cōsistit ī suo terna
rio · s · p̄ncipio · medio · Et fine · Et itez aīa ī sua nā · hēt suū ternariū · memo
ria · intellīa · ⁊ uol' · Et itm̄ p̄ccm̄ mor̄le · ex trib; procedit · ex s̄pete · a mulie · Et
ex mulie adam · Et purgacō existēs tribz cōsistit · s · ex bap · q̄ dat' ī n̄ p̄ris · ⁊ fi
⁊ s · s · Et p̄ccm̄ mor̄le · trib; modis cōmittit̄ · s · corde · ore · ⁊ ope · Et ex trib'
modis purgat̄ · s · cōtricōe · cōfessiōe · et satisfactiōe · Ꝑfectio aūt aīe ex trib' cōsi
stit · s · ī fide · spe · ⁊ caritate · Itē d' p̄ccm̄ mor̄li p̄ ta designāt̄ · sic d' glo · sr̄ ep̄la
ad cor̄ · s · ferrū · es · ⁊ plūbū · Et ꝑ h̄ sc̄ oīa p̄ccā uenīlia · tn̄ · et ple
nū; sic d' · sap · adhibuimꝰ nos ifirmos magnificare · unū dm̄ · Et iō re
ducit̄ d' ad ternariū · Circa s' videndū ē · d' suī efficacia · Circa qd' scīdū ē q̄ ho
p' eē siñ p̄ccm̄ mor̄li · sz siñ ueniali nō · Et h' ē iō · Q' adū ho uiuit
ueniale vitat̄ ī ter̄e · Et ꝑ h' dr̄ ī cān̄ · Io · Si dixim⁹ q̄ p̄ccm̄ nō hēz
nosipos se · ⁊ ūi ī nb' nō ē · vn̄ dicūt doctores q̄ p' q̄lz uitare ueniale
ī particlari · sz nō ī vniūsali · Ex' dnā · ut sit multa foramina · q̄uz
nauta p' q̄lz ī prīclari oppilare · sz nō oīa simul · Et iō siñ p̄ccm̄ vix dz
eē p'. Circa s' videndū ē · d' ipi' idulgēcia · Nam q̄ p̄ccm̄ ueniale mlt' icit̄
iō mlt' purgat̄ · Que qd' remē · huis vsib; q̄ · Cōfiteor · Tundo · Co
spgor · Cōteror · Oro · Signt · Edo · dono · p̄ h' uenialia pono · Dimitt
p̄ccā uenialia · p̄ gn̄ale cōfess · p̄ aq̄ bndcā · p̄ pectoris tōsiōe · p̄ cordis
cōtricōe · p̄ dnicaz oracōe · p̄ epale bndicōe · p̄ cor' x' · deuota sumptiōe
p̄ elām largitione · Rog.

Queritis me · ⁊ ī p̄ccō u̾ro mo. P̄q̄ dcm̄ ē · d' p̄ccō · ori̾li · mor̄li · ⁊ uen̄i · Dicē ē
de nocumēto qd' infert p̄ccm̄ · Ꝺ q̄ scīd ē · q̄ p̄ccm̄ mortificat · Uiuificat · vi
lificat statū · ꝑpetuat cruciatū · obscurat aspectū · P' qd' mortificat
sbm̄ · Nā cor' huān̄ ē sic cōpositū ex ūis elis q̄uis · an̄ q̄ p̄ccāret · tā
to amore cōiūgebāt · q̄ nulla poterāt acciōe dissolui · vn̄ ho nō
fuiss; mortu' · nec īfirmat' · nec ad senectutē deduct' · nec ī alto altat'
nō q̄ p̄cauit · Sz statim ē icurrit p̄ccm̄ solutuz fuit amor ūis vicl;
Et iō el'a cep̄t adiuicē pugnē · s · calid' q̄ frigid' · Et humidū q̄
siccū · ⁊ ecā · Et ex hac pugnā seq̄ corpis dissol'o · lāgor · debilitato
Et toci' corpis alterato · vn̄ ap' d' · q̄ cor' mortuū ē p̄ p̄ccm̄ · Et hac de cā
moriunt' ōs iuuenes ⁊ senes · ⁊ nemini p̄ parcit · Ex' d' filio
cuidā nobil' · q̄ cū vellz p̄r ei' d' religione extrahē · dixit p̄ri · Si p̄mittis
m' d' tīa t'ā vnā p̄ssimā cōdicōe remouē · tc̄ p̄sciciā t'a vol' · Cui p̄r gau
dēs · Respōdit · q̄ placet · Ad q̄ fili' · volo ut talē cōsuet' d' tīa amoue
as · q̄ vr̄ nē oīa · q̄ ita moriant iuuenes sic senes · Qd' audiēs p̄r
cōfus' abscessit ⁊ iuuenis ī religiōe p̄māsit · Et iō hoīes q̄ d' d' dut'
na uita cōfidēt assilāt' cuidā uetule mulieri sortilege · Sz qd' ē grāt

īfirmaret · īducebat a filia v' debēt p̄ccē t' huli' cōfiti · Circa s' · Ait · filia
debes scire q̄ ī p'a die marcij cuculū qnqes cātare audiui · p' q' scio
q̄ nō debeo vsq; ad · v · annī moī · Et dūz ī tali obstīacōe existēt sup
ueniete grauiore īfirmitate · aīa abs; cōfessiōe exalaui' · It̄ p̄ccm̄ vilificat
statū · videmꝰ q̄ q̄lz res · s; sua nobilitatē nobilē sortit' loc' · Sic p̄z
ī cor' huāo · v' oculi q̄ sūt mēbris ceteris meliores ⁊ digniores · loc' suprēmū
obtinēt · Et sic ī domo ī q̄ lapides duriss̄imi iaciūt ī fundo · ⁊ lig̃ nobilia
ponūt ī tecto · Itē p̄z ī mūdo ī q̄ terra ignobilior ī infimo collocat'
Et stelle tanq̄ ptes nobiliores collocant' ī celo · Et s' ē ho sit nobilior
ceteris cātis · ī s'rioribz nobiliorē locū obtinēt · Sz q̄ p̄ p̄ccm̄ vilificat · iō
ī iferno p'icit · ⁊ iō dr̄ ī luc' tortus ē diues · ⁊ s' · ē · ī · ī · Et iō hic ē
q̄ an̄ gn̄atō ē nobilior ei' corrup' ē uilior · Sic p̄z q̄ gn̄atō homis
ē noblior · q̄ tīnat' ad eē huā' · iō corrup' ei' ē vilior q̄ tīnat'
ad cadauī putidū · Cū q̄ cadauer oīb; cadauib; ē vili' · Et sic ē de
corrup'ne · cor'li · s' ē de corrup'ne · sp̄uali · vn̄ aug' · p̄ccor nō ē dign' pane q̄
vescit' · Itē · q̄ ho peccando facit cōtra nāz · iō cōtra nāz debet ei loc' · Nā
sic d' dyo' · p̄ccm̄ est cōtra roē · et iō loc' deputat' ei cōtra nāz · q̄ ē debēt
ei sz nāz loc' suprēm' · p'icit ī loc' īfimū · Itē p̄ccm̄ ꝑpetuat cruciatū q̄
vr̄ cōtra nāz q̄ ē pena uidat' tē culpe · mirable vr̄ q̄ delectatōi mo
mētanee q̄ ē culpa cōreat pena etna · Ad qd' dicē ē q̄ lz sit ī dō iu
dito dī · q̄ iustuz ē sic d' · G · v' q̄ n̄q̄ volunt carē p̄ccm̄ · nō debeat carē
supplicio · Et p̄z ās dicē q̄ ās cōmittes hoicid' nō ꝑpoit ꝑ se īpe eē ·
Ad qd' dicē ē q̄ ho ꝑ p̄ccm̄ mor̄le cōmitit · ī tali statu se ponit · aq̄ resurgē nō
valz · Ex' d' illo q̄ p'icit lapidē ī puteū · q̄ an̄ q̄ p'iciat hēt po' nō
p'iciedi · sz p̄q̄ p'icit iam nō p' eū ū p'icisse · nec ipm̄ lapidem
remouē p' · Itē p̄ccm̄ obscurat aspectū q̄ qd' ē simplr' malū vr̄
boū · Sic febricitanti amarū vr̄ dulce · ꝑꝑ qd' d' ys · ve q̄ dicitis bo'
malū · ⁊ malū bo' · po'n̄tes lu' ⁊ lu' te · Sic d' diuite epl'oē q̄ ī tomī
tis existēs petebat mīā ī loco ū nō ē p'mie loc' · ē potat dia tormeta
te cogit nō mitis affectus ·

Queritis me · ⁊ ī p̄ccō ū mo. In hac p̄dicatōe dicē ē d' p̄ccō ī sp̄i; s' · Circa
qd' tria q̄re debe; · Et p' d' ipō p̄ccō q̄ ad modū · q' ad nūz · Et q̄
ad reatū · Quāt' ad mod' · scīd' ē · q̄ sic d' sap ī eth · t' b' mois p̄ccm̄
cōmitt' · s · passiōe · Igra' · Et electōe · passione qd' ē ho ī aliq̄d
p̄ccm̄ ꝑcipitat' · ē sig' ē p'uitudo · q̄ ꝑpetuato p̄ccā seq' p̄uitudo · P̄ igra'
qd' ē ās p'icit lapidē ex ē iactu lapidis ās occidz · q̄ nullo mo
p'iecissz si hac sciuissz · Ex electōe qd' ē ās ex ꝑꝑia malica ⁊ ī dustria
īuit ī p̄ccm̄ · Et isto tercio mō dr̄ p̄ccm̄ ī sp̄m scm̄ · Nā q̄ p̄cat ex ī
firmitate dr̄ p̄cāre ī p̄rē · ē attribuit' po'a · Q' p̄cat ex igra' dr̄
peccare ī filiū · ē app'at sap' · Q' p̄cat ex electōe dr̄ p̄cāre ī sp̄i; s'
ē attribuit' gr̄a · Et iō hic dubitatōis ē q̄ ī omi dī ope tā regit
et si unū d' sit op' nō p'fic' · s · po' · sap'a · ⁊ bniuol' · Et h' tā attribuit'
tribz p'sonis ī diuinis · lz q̄lz istoz sit eq̄lit' ī omibz · Sic po' eq̄lit'
ē ī p̄re · ⁊ fi' · ⁊ sp̄u sc̄o · Et sic d' aliis · Sz q̄ attribuit' h' · Et dicē q̄ q̄
nos uidem' ī huāis q̄ p̄r cōsueuit eē debil' ⁊ ī firm' · et iō ad re
moued' ad hec d' eis · attribuim' ei po' · Itē q̄ fili' cōsueuit eē mīn'
sapiēs q̄ p̄r ī huānis · iō ad remoued' hoc d' dī fi' · attribuim' ei
sapīa · Itē q̄ sp̄c sonat ī q̄dā furore et cōmotōe · iō sp̄m sc̄o att
buim' gr̄a et bniuolēcia · Sz q̄ peccat p̄ malicia peccat cōtra gr̄a · ⁊ iō
dr̄ peccare ī sp̄m scm̄ · ē attribuit' gr̄a · Circa s'c'dm̄ videndū ē q̄ ad
nuī · q̄ q' nūs p' cōsiderari penes mlta · p̄q̄ ho ab electōe p̄ccm̄ retrahi
Et h' qd' st' · vi · Duo st' ex p'te dī · Duo ex p'te p̄ccī · Duo ex p'te
dōi · Ex p'te qd' dī ē mīa pietatis · Et ītr' eq̄tatis · Nā ex dīa mīa
ho retrahit a p̄ccō · Q' d'sp'at d' dī mīa · ī sp̄; sc̄; p̄cat · ⁊ ī illd' ē p̄ccm̄ ī
sp̄m scm̄ · Et h' mō peccauit cay' q̄ dixit · maior ē iniq̄tas mea q̄ ut
ueniā merear · Itē sic ē iustīa eq̄tatis · Nam ī dō ita ē mīa ī diligē
q̄ ītr' ī p̄niēdo · Et iō q̄ eq̄; effrenate peccat p̄sumes d' dīa mīa
ī sp̄; s' · p̄cat · Et iste scd's mod' uocat' p̄sumpto · It' duo alia
st' ex p'te p̄ccī · q̄ hoiē a p̄ccō retrahē p̄st · Quoz vnū ē d' fortas
et turpitudo p̄ccī · Sz ē breuitas ⁊ paruitas boī · P' dico q̄ ē d' fo

militas peccati ipsius est tempori, dicebat quidam. Sicut videmus infirmatos et homines ignoratos ad hoc diligere peccare. Et quod hii post eternalem penam que sic in peccato firmantur quod non habent propositum penitendi. Cuius est brevitas et paucitas boni quod quis in peccato querit. Secundum primum ad Romanos. Quem fructum habuistis tunc nullum in quibus nunc erubescitis. Considerans isti modici boni, soli homines a peccato removentur. Sed in quibusdam hii tollit probabilitatem, scilicet quando homo firmat suum propositum in peccato in habet. Et de hiis duobus dicitur Jeremie: Nullus est qui agat penitentiam super dies peccato suo quod fecit, et hic quantum ad primum. Omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens in prelium, et hic quantum ad secundum. Item ex parte dei sunt alia duo, scilicet cognitio veritatis et gratia fraternitatis. Hii consueverunt a peccato retrahere. Cognitio quidem veritatis de se retrahit a peccato, quia in omnibus secundum est Philosophum veritatem. Exemplum de Aristotile. Qui cum haberet magistrum suum dilectum et veniat propter amicitiam retrahebat a Platone opinionem suam in quibus minus bene dicere videbatur, sed considerans veritatem ad Platonem processit. Et ideo dicit ipse duobus existentibus amicis, scilicet Platone et veritate. Et quod hii statuunt dum peccare in spiritum sanctum. Et dicitur impugnativa agnite veritatis dum scilicet aliquis impugnat veritatem fidei in libi[dine] peccati. Aliud est gratia fraternitatis dum aliquis non solum invidet peccatoribus fratris, sed et invidet gratie dei crescentis in mundo. Et ista vocatur invidentia fraterne gratie. Circa secundum considerandum est de peccato in spiritum sanctum. Quod scilicet utrum est irremissibile. Et videtur quod sic, quia illud quod dicitur domini in Evangelio: qui dixerit verbum in spiritum sanctum non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Et Augustinus dicit in libro de sermone domini in monte quod tanta est gravitas istius peccati quod humilitatem supplicandi subire non potest. Item contrarium est quod idem Augustinus dicit in libro de ulla, de nullo desperandum est quamdiu patientia dei ad penitentiam adducit. Solutio. Dicendum est quod peccatum in spiritum sanctum dicitur irremissibile quia ad suam culpam. Sicut aliquis morbus dicitur incurabilis, scilicet secundum naturam morbi per quam tollitur id ex quo morbus potest curari, puta cum morbus tollit virtutem nature vel inducit fastidium cibi et medicine, licet et deus talem morbum possit curare, quia ei nullus morbus est incurabilis, sic dicitur Glossa super primum psalmum: Qui sanat omnes infirmitates tuas. Peccatum in spiritum sanctum dicitur irremissibile, secundum suam naturam in quantum excluditur ea per que fit remissio peccatorum, tamen per hoc non excluditur via remittendi et salvandi omnipotentie et misericordie dei, per quam tales miraculose spiritualiter sanantur. Ad primum Augustini quod de nullo desperandum est, dicendum est quod secundum nunquam est consideranda misericordia dei et consideranda conditio peccati, unde dicitur alibi filii diffidentie, ut dicit apostolus. Rogo.

Adolescentior filius abiit in regionem longinquam et dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose, postquam dictum est de peccatis in generali. Videndum est nunc de comparatione ipsorum. Videndum, utrum peccata carnalia sint maiora quam spiritualia vel econverso. Ad quod dicendum est quod gravitas peccatorum potest considerari ex pluribus, scilicet: ex obiectis / ex circumstantiis / ex causis / ex nocumentis / et ex personis. Ex obiectis quidem, quia obiecta actuum humanorum sunt fines ipsorum, et ideo quanto peccatum contingit nobiliori fini actionibus humanis, tanto peccatum est gravius. Et hoc sic patet. Res enim omnes que ordinantur sicut ad unum. Sicut vestes corporales ordinantur ad corpus, et corpus ad animam, et totus homo ordinatur ad deum. Et ideo deus est ultimus finis omnium. Et ideo peccatum quod est contra deum et contra bona hominis, sicut homicidium, est gravius peccatum quam illud quod est contra res exteriores, sicut est furtum. Et peccatum quod est contra deum immediate committitur sicut infidelitas et blasphemia, et hoc est gravius quam peccatum quod est contra hominem. Et hoc etiam videmus in infirmitate corporali. Auctor enim est quod tanto gravior est egritudo quanto totaliter humorum consummatio per constitutionem potioris principii. Sicut egritudo que procedit ex corde huius quod est principium vite vel ex aliquo quod appropinquat cordi est periculosior egritudine que est talis membri. Sicut in manu vel pede, eo quod omnia membra ordinantur ad cor sicut ad ultimum. Item patet ex circumstantiis. Quanto est corpus virtuosa vestis circumdatur diversis circumstantiis, sic etiam diversis vestitur. Et ideo peccatum quod plures circumstantias corrumpit maius et gravius iudicatur. Sicut qui accipit alienum committit simpliciter furtum et sic peccat, quia corrumpit unam circumstantiam, scilicet accipere quod non debet. Sed qui accipit de loco sacro magis peccat, quia corrumpit duas circumstantias, scilicet accipere quod non debet et unde non debet. Sed qui accipit tempore indebito quando celebrantur divina expolians ecclesiam, iste corrumpit tres circumstantias. Quia accipit quod non debet et unde non debet et quando non debet. Sed si accipit multum aggravat peccatum, quia gravius peccat si accipit x marchas quam unam. Hoc etiam patet in carnalibus peccatis. Qui aliqua accedit ad solutam corrumpit unam circumstantiam et sic de aliis. Et hoc etiam patet in egritudine corporali, quia illa est gravior que inficit plures partes. Sicut gravior egritudo est que corrumpit pedem et manum quam que corrumpit tantum manum. Et sic procedendo in singulis membris. Hoc etiam patet in tempore corporali, quia illa est tempestuosior tempestas que ex pluribus partibus consurgit. Ut videmus quod magis tempestas nasi. Si homo habet tempestatem nasi mugit, sed maior est que consurgit

ex naso, ex oculo et sic de aliis. Item consideratur gravitas peccati ex causis. Unde Tullius in paradoxis dicit: quia in principis vita multa peccant, vel clarius est quod peccant qui erudiuntur, quod in domo collocantur et quod ad omne bonum promovit causa est peccati. Propria causa ipse est ipsa nobilitas quam operatur ad peccati actum, sicut arbor ad fructum. Sicut habetur in quadam Glossa super Matheum capitulo vii. Et ideo quanto maior voluntas fuerit ad peccandum, tanto gravius peccatur. Sicut patet hic exemplo. Si tres accedunt pariter ad furandum, dicitur unus fuit intentione divitiarum alius, alius intentione emendi vestimentum, et tertius ex intentione complendi concupiscentias. Gravius peccat tertius quam secundus, quia ex peiori fine inclinatur. Et secundus gravius quam primus. Item attenditur gravitas peccati ex nocumentis. Peccatum enim dicitur eo quod nocet. Unde sicut infirmitas corporalis maior est que est in capite quam que est in pede. Et maior est illa que est in corde quam illa que est in capite. Sic est in proposito. Illa peccata graviora ceteris peccatis sunt que plus nocent, eo quod est tota vite principii, quo corrupto corrumpitur ea que a principio descendunt. Sicut corrupta radice corrumpitur ramus, et corrupto corde corrumpitur totum corpus. Et secundum de aliis. Ille qui fornicatur in publico magis peccat quam ille qui facit in abscondito. Quia non solum peccat sed et scandalizat unde Proverbiorum: peccatum suum sicut Sodoma predicaverunt. Item gravitas peccati attenditur ex personis vel in quas peccatur. Sicut iniuria illata personis religiosis et sanctis est gravior quam que illata est aliis personis, eo quod magis redundat in deum, unde Zacharie ii: quos tangit, tangit pupillam oculi mei. Unde peccatum fit gravius ex hiis que peccatur in personam magis deo coniunctam vel ratione virtutis vel ratione officii. Et peccatum quod committitur in personam publicam gravius est. Unde plus peccat qui ledendo regem quam principem, et sic de aliis, quia peccati offensa redundat in malum totius multitudinis. Et ideo dicitur in Exodo: Principem populi tui non maledices. Aliter iniuria que fit alicui famose persone est maior et gravior quam que fit ignote, eo quod redundat in scandalum et turbationem multorum. Item patet ex personis que peccant. Sicut dicitur Ysidorus in libro de summo bono: Quanto magis cognoscitur peccatum, tanto plus peccat ille talis. Et ideo hoc est, quia quanto quis est maior virtute et scientia, tanto peccatum facilius potest resistere. Propter hoc dicitur in Luce: quod servus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit multis. Et in libro Sapientie: potentes potenter tormenta patientur. Hoc etiam patet tali exemplo. Si princeps violat et corrumpit iustitiam, gravius peccat quam si hoc faceret una persona particularis, eo quod ipse constituitur iustitie custos et gubernator. Et si sacerdos castitatem corrumpit qui castitatem vovit, plus peccat quam alius secularis. Et sic patet quod ex v gravitas peccatorum consurgit. Cum igitur queritur utrum peccata spiritualia maiora sint quam carnalia, dicendum est quod peccata carnalia sicut dicit Gregorius sunt minoris culpe sed maioris infamie. Et ratio huius est quia sunt minoris culpe, quia habent impulsivam ad peccandum. Unde homo minus peccat quanto magis impellitur ad peccandum. Sicut dat exemplum apostolus de sene et iuvene, quia plus peccat senex qui minus temptatur quam iuvenis. Et de sorte mente et intemptato quia quotiens fugit occasiones. Et intemptatus se offert ad illas. Et ideo est quia cum peccata carnalia habeant maiorem impulsam quam spiritualia, quia sunt minoris culpe. Sed maioris infamie quia peccata efficiunt hominem totum brutalem. Unde Sapiens dicit in Ethicis quod delectationes carnales sunt delectationes bestiales. Propter quod dicitur in Psalmo: homo cum in honore esset non intellexit. Sed hic diversitas est inter peccata carnalia et spiritualia, quia spiritualia alia sunt venialia, alia mortalia. Sed peccata carnalia semper sunt mortalia. Possumus autem dicere quod peccata carnalia sunt maiora peccata ratione infamie, quia homo totus inficitur. Magis infamia est quod homo totaliter efficiatur brutalis. Hoc est facere peccatum carnale, eo quod aufert homini intellectum, quia dicit Sapiens in Ethicis: inpossibile est in tali actu aliquid intelligere. Exemplum de senibus qui exarserunt in concupiscentias Susanne. Item ratione incontinentie, quia nullum peccatum ita mancipat [?] hominem. Unde homo vix potest se excutere quin se necteret. Item ratione consuetudinis, quia nullus potest peccare quin peccet mortaliter. Et potest tamen homo bene aliquid invidere et superbire et tamen non peccat mortaliter. Utrum fornicatio sit peccatum.

Omnis fornicator aut immundus aut avarus etc. Valde lamentabilis res est peccatum per quod perdit regnum celorum, et hoc predicat propter quodlibet peccatum mortale. Tamen quantum ad presentem predicationem predicat pluries propter avaritiam. Et ideo videndum est utrum fornicatio sit peccatum mortale. Et dicendum est quod sic, triplici ratione, videlicet ratione principii et ratione finis et ratione legis. Ratione quidem principii, quia coniunctio maris et femine ordinata est ad propagationem nature in multiplicationem generis humani, in tantum, sed quia actus carnalis est valde deformis et turpis et abhominabilis et homo naturaliter fugit quod est turpe, ideo ut homines inclinarentur ad actionem naturalem, ideo, naturaliter est annexa tali operi delectatio. Sicut dicit Augustinus et sanctus delectatio operatur ad talem delectationem. Cum igitur fornicatio multum ordinem nature, quia fornicator non propter generationem sed propter de-

l'eratione. cum io facit contra ... et sic constat ipsum peccare mortaliter. Item ratione
finis. finis est generationis non solum est procreatio sed instructio et educatio. et ideo
requirit ut mas et femina simul commorentur. unde videmus in aliis q. quando sola femina non sufficit
curam circa filios. sed requirit animantes tempore simul commorantur. non est in eis vagus con
cubitus. sed in canibus videmus contrarium. quia sola femina sufficit ad filiorum educationem.
ideo est in eis vagus concubitus. In ciconiis autem sic dicitur quod ibi est tanta pietas circa filios
quod parentes nutritioni insistunt. et quantum tempus ponunt circa filios tantum ponunt filii circa paren
tes quando senescunt. Cum igitur sola femina in hominibus non sufficiat ad filiorum educationem
requiritur sollicitudo et cura maris. ideo est necesse ut per totam vitam mas et femina commorentur
et hoc vocatur matrimonium. In quo matrimonio et mas obligatur femine et femina obligatur viro
quod in actu fornicationis non contingit. quia potest se abicere sicut vult. Item ratione legis. quia secundum
omnes leges filii qui ex concubitu nascuntur sunt vituperabiles. sed hoc non esset. nisi concubitus
esset illicitus. et sic fornicatio est contra legem nature. Sed si aliquis obiceret quod non esset peccatum quia
deus precepit ut osee accederet ad mulierem fornicariam. et faceret filios fornicationum.
Et iterum abraham dicitur fuit ut accederet ad concubinam. constat quod non peccavit mortaliter
Et sic videtur quod fornicatio non est peccatum mortale. Ad quod dicendum est quod fornicatio est peccatum mortale. eo
quod est contra rectam rationem. Ratio autem hominis est recta. secundum quod regulatur voluntate divina. que est prima et
summa regula. Et ideo quod homo facit ex voluntate dei. eius preceptis obediendo. non est contra rectam rationem
quamvis videatur contra communem ordinem rationis. Sic non est contra naturam. quod aliqui miraculose nascantur ut
dicitur. quamvis sit contra rationem cursus nature. Et ideo sicut abraham non peccavit volens occidere filium
innocentem. licet secundum se sit contra rationem humanam. sic osee non peccavit accedens ad mulierem forni
cariam de mandato divino. quia deus qui est opifex ... non est in mundo iniusta. auferre
hanc ... non suam. ut sic accedere ad eam non sit contra decalogum. Sic homicidium furtum
est contra divinum preceptum. sed si homo accipiat rem alterius ex mandato divino. non esset furtum.
quia res illa ex divino mandato fit accipientis. quia ... non solum deus qui est omnium
dominus potest. Item in homines — auctoritatem habentes. rem quamvis fiat alteri accedere potest
aliquid ... Ad aliud quod dicitur de abraham. dicendum est quod quamvis legitur in veteri testamento. aliquos concu
binas habuisse. eas in matrimonio fuisse coniunctas. quia concubine dicuntur. quia habent aliquid de
ratione uxoris. et aliquid de ratione concubine. quia cum ad ancillas accedebant. accedebant
sed uxoris affectu. Sic quantum ad talem coniunctionem uxores dicebantur. Et quantum ad dispen
sationem familie et communicationem opum dicebantur concubine. Et hoc figuratum est in accessu abrahe
ad agar ancillam. Secundo quero utrum avaritia sit peccatum. Et dicendum quod sic. Quod probatur tripliciter ratione.
Primo quia habet miseriam ampliabilem. habet discrasiam insanabilem. Et habet rem detes
tabilem. Primo dico quod habet miseriam ampliabilem. Quia avarus nunquam impletur pecunia
Et ideo assimilatur igni qui nunquam dicit sufficit. Et hoc est contra omnium rerum naturam. Quelibet enim res
est contenta de eo quod convenit ei secundum suam capacitatem. Sicut patet in luna. Ista luna contenta
est suo lumine. licet non habeat quantum habet stella. Et stella contenta est sua luce. licet non habeat
quantum habet sol. Et sic avarus videtur facere contra naturam. eo quod nunquam satiatur nec impletur. Sed quanto
magis repletur. tanto magis vacuus efficitur. Quia avaro tantum est quod habet quantum quod
non habet. unde nec aliis communicat. nec sibi ... necessaria. Item habet discrasiam insanabilem.
Sed nos videmus quod illa infirmitas que est insanabilis. dicitur esse mortalis. Et secundum huic
modo dicitur sap. in eccli. Comparando avarum prodigo quis istorum sit peior. dicitur quod
avarus est peior. eo quod avarus non sanatur. et sic occiditur. prodigus autem sanatur. Et pau
pertate et senectute. Paupertate quoniam quando non habet quod distribuat. Senectute.
quod quia illi qui sunt prodigi in iuventute efficiuntur tenaces in senectute. Sed avaritia utique
non crescit. et adveniente senectute magis ac magis invalescit. unde cuncta omnia ad se
trahendo et nulli communicando. Tertio ratione habet detestabilem. quia cultum quem debet creatori exhibet
creature. Et ideo avarus constituit sibi alium deum. cum tamen non sit nisi unus deus. unde ... au
di israel. dominus deus tuus. unus est. propter quod apostolus dicit quod avaritia est ydolorum servitus. Et sic patet triplici
ratione quod avaritia est peccatum. per quod homo a regno dei excluditur. Rog. De radice peccatorum.
Quesieritis me. et in peccato vestro moriemini. Postquam dictum est de peccato in generali. hic dicendum est
de peccatorum radice. et quod radix dicitur esse amor sui. Ista radix est causa omnis
peccati. Sed videtur quod non. Quia id quod est causa omnis boni. non potest esse causa peccati. Sed apostolus probat in
epistola sua. Si linguis hominum loquar. quod omne bonum sit ab amore et caritate. sine qua nullum est bonum
Item ab eodem canali non potest procedere dulcis et amara aqua. Nec ab eadem ar
bore bonus et malus fructus. nec ab eodem luminari lux et tenebra. Ita non ab
amore meritum et peccatum. Ad quod dicendum est quod amor sui est causa omnis peccati. Ratione conversionis.
Ratione apparationis. Et ratione reflexionis. Primo dico ratione conversionis. Quia bonum
dicitur bonum est propositum s. incommutabile. Et etiam. Et commutabile. transitorium. Sed peccatum
nihil est aliud. nisi spreto incommutabili bono. inherere temporali commutabili bono. Sed hoc non

procedit. nisi ex aliquo inordinato appetitu alicuius temporalis boni. Sed quod aliquis appe
tat inordinate aliquod bonum temporale procedit ex hoc quod inordinate seipsum amat.
Quia amare aliquid. non est nisi velle ei bonum. Et sic manifestum est quod inordinatus
amor sui. est causa omnis peccati. Et hoc patet ratione multiplicis ex. Sicut quod amor est causa
desiderii et delectationis. propter hoc enim homo aliquam rem desiderat. quia eam amat. et si
non amaret. non desideraret. Item delectatio ex amore causatur. sed quod dicit augustinus. amor
inhians habere quod amatur est cupiditas. eo fruens est letitia. Item ab amore
procedit tristitia et gaudium. propter hoc enim aliquis contristatur de aliquo amisso quod ipse amabat.
Sicut mulier contristatur quando perdit filium. Item gaudium ex amore procedit. propter hoc enim homo
gaudet de bono alterius. quia eum diligit. Item odium ex amore procedit. quod sic
patet. amor enim consistit in quadam convenientia amantis cum amato. Odium vero in quadam
repugnantia vel dissonantia. Sed omnis in quo re considerat quod ei conveniat
et ei repugnat. ut ex hoc repugnantiam odio habet. quia est impedimentum et corruptio
eius quod amat. Item ex amore procedit superbia. Quia superbia nihil est aliud. nisi amor
proprie excellentie. Item ex amore procedit invidia. quia invidia est dolor de bono
alterius. in quantum est diminutio proprii boni. Sed propter hoc homo de bono alterius dolet quia suum
proprium bonum diligit. Item ex amore procedit accidia. quia accidia est tristitia de bono
spirituali. in quantum propter proprium impedit bonum corporale. Sed propter hoc homo de bono spirituali tristatur
ut puta quando vult ieiunare. orare. surgere ad matutinas. quia bonum corporale. ceteris
diligit. Item ex amore procedit luxuria. propter hoc luxuriat aliquis. ad delectationem corporis qua
afficitur. Item ab eo procedit ira. que est inflammatio sanguinis circa cor. cum appetitu
vindicte. propter hoc enim inflammatur et accenditur homo ad vindictam. quia honorem proprium diligit.
Et sic patet quod omnia mala. et capitalia vitia. et alie passiones anime ex amore
tanquam ex radice procedunt. Hoc etiam patet ratione apparationis. Illud autem quod est commune est
melius bono particulari. Si igitur aliquis vult appropriare. sibi quod commune est. est peccatum. Sicut
usurarius querit tempus quod est omnibus rebus commune. Cum igitur amor sit communis omnibus crea
turis. et naturalibus et spiritualibus. et terrenis et celestibus. et sit omnibus diffusivus
ideo peccatum grave est quod uni soli appropriatur. Item patet ratione reflexionis. Et est duplex amor.
s. amicitie. et concupiscentie. Ex amore amicitie procedit bonum. quia talis amor diligit
amicum propter amicum. Sed amor concupiscentie. super seipsum reflectitur. Sicut homo qui diligit
vinum. sed propter seipsum. Et iste amor est causa omnis peccati. Ad aliud quod dicitur in contrarium quod
ab amore procedit omne bonum. Et quod ab eodem canali non potest exire dulcis et a
mara aqua. dicendum est quod hoc est verum quantum ab eodem rivo. Sed ab eodem canali potest exire
aqua amara. et ab alio aqua dulcis. Sic ab amore casto et divino procedit
omne bonum. Sed ab amore carnali procedit omne malum. Rog. Feria iii. post iii dominicam
Si peccaverit in te frater tuus. Postquam dictum est de peccato. hic videndum est de modis
dimissionis peccatorum. ad cuius evidentiam. nota quod in hoc evangelio proponitur Primo est rela
xatio remanentis peccatoris. i. Si peccaverit. Secundo est excellentia apostolice prelationis
i. quecumque ligaveritis. Tertio est gratia divine largitionis. i. Si duo ex vobis consenserint.
Quarto est indulgentia future transgressionis. i. Non dico tibi usque septies. sed usque sep.
Circa primum sciendum est quod in fraterna correctione talis debet regula observari. Quia cum
peccator ex peccato commisso. duo mala incurrit. s. innocentie dampnum. Et fame
dispendium. ideo curandum est ut totaliter innocentia restituatur. et fama que
fuerat. Si autem non potest innocentia recuperari sine perditione fame. debet negligi fama
ut innocentia recuperetur. Dispendio autem fame si non potest totaliter subveniri
debet quantum potest. ut per paucos. sed peccata pluribus pandatur. Et ideo dominus ordine hec cor
rigendi statuit. ut primo frater corripiat secreto. ut sic innocentiam recuperet. et
famam non perdat. Quia si hec medicina non fuerit efficax. debet paucis ostendi
ut non tota fama perdatur. Quia si non corripitur debet eius fama negligi. et ipsum
prelato qui ecclesie hoc potuit invenire. Quia si prius correptus non profuit. debet omnino
a unitate ecclesie abscidi. ut sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Sicut vi
demus in infirmitatibus corporalibus. Quia medicus primo apponit medicinam levem. quam si non
proficit. debet efficacem medicinam apponere. Et sic paulatim procedendum est. ut quanto
minus potest fieri. ut non generet infirmum. Sed si non potest ex efficacissima medicina cu
rari. debet medicus minus malum negligere. ut occurrat maiori malo. unde debet
membrum infectum abscidi. ne totum corpus putrescat. Secundo est excellentia apostolice
prelationis. i. quecumque ligaveritis. Circa quod sciendum est quod prelati ecclesie habent potestatem
duplicem absolvendi a culpa et ligandi ad penam. Sed queritur utrum sacerdos
possit a culpa absolvere. Et dicendum est quod absolutio fit dupliciter. auctoritate. Et ministerio
tali. Auctoritate quidem absolvit deus qui gratiam infundit et culpam expellit. ministerialiter

a absoluit sacdos q ag̃ ĩ v̾tᵉ dia · h̾ ex̾ videm̃ ĩ artib₃ · ar̃tifex at
ĩp̃m fo᷑ᵃ · ĩ mã pistrini p q̃d ag̃ · Ꝫ artifex ĩp̃mᵉ p̃n̾ · c̃istu₃ dispõ
Et h̾ p₃ ĩ lũatõe dom᷒ · Ds̾ ẽ illũiãẽ dom̃ · c̃istrum̃ cãdele · c̃aptõ
ianue · Ꝫ cãdla illuiat p̃se p̃n̾ · Ꝫ q apit ianuã dispoĩtie · et
ĩtralit · C̃ᵗ · ẽ · gᵃ oie largitoĩs · ĩ · Si duo ex vob · q · s̾ · t̃ · vⁿ dᵗ · Glo.
ĩrig · Ista ẽ cã q̃r ñ exaudiut̃ oratões · q̃ ñ ɋ̃sitam̃ nb̃ p̃ s̾r tim₃
Et pont ex̾ ĩ musicis dicẽs · Nisi tuñt ɋ̃soãtia voc̃ ñ d̾lectãt au
diẽtẽ · Sic ecc̃ ñ huiũt ɋ̃sensum · ñ d̾lectat ds̾ ĩ ea · ñ aud̾ voces eo₂
Ꝫ̃ at ĩ istro musico · ẽ cõrdẽ · si fuiñt acordes · erit sonꝰ d̾lectab̾ · Ꝫ vi
ɋ̃iũ · q̃ m̃lt̾ sẽ q ɋ̃stituit s̃ adĩuicẽ · ĩ c̃mpetẽre ñ posse · Ꝫ d̾ · ẽ
q ev̾ · dᵗ · q̃oꝝ petieritis · vl̾ ɋ̃eq₃ ĩẽ · q̃s ut q · sig̃ · s̾ba · Et s̃ ĩtellud
ẽ · q · h̃o d₃ petẽ ad̃o ad s̾bale · c̃istabile · c̃eternũ₃ · q̃ h̾ ẽ q̃d ptiet
ad salt · Nedigñt̃ ẽ ds̾ · ẽ s̾ magᵗficeᵗ vile dom̃i dãe · C̃ᵗ · alexãd
q̃i dauit ciuitatẽ Rustico. Et sic ista ṗalia · ñ p̃n̾ dat · s₃ abitũt
uxᵉ ĩᵒ · Cuitẽ pᵗ reg̃ d̾i · c̃iti ei · c̃ h̾ oᵃ · ad̃i · vb̃ · Cuiꝰ ẽ · ĩ d̾lg̃ᵃ.
sicte t̃ńsgĩssionis · ĩ · vl₃ lxxvij · v̾ dᵗ · C̃ sõ · putãt q̃d pet̾ · ad ou
gñi dĩe · Ꝫ q̃d amator hoĩ · x̾ · ĩ · Ret · sb̃d̾ · Modico t̃ · vij · s₃ lxxvij.
v̾ dᵗ ag̃ · Nõ siñ cã dix̾ d̾s · lxxvij · q̃ lex · ĩ · x · p̃ceptis ɋ̃mdat̃ · lex
ẽ · p · x · p̃c p̃ñi sig̃ficat̃ p · xi · q · xi · ẽ t̃ńsgĩssio denarij · sic p̃c est
t̃ńsgĩssio legis ɋ̃tẽte · ĩ · x · p̃ceptis · Septẽ at sol₃ p toto c̃puta · q̃
vij · dieb₃ voluit totũ t̃ps · Septies g̃ · xi · sũt · lxxvij · Oĩa p̃cᵃ d̾i
mitti voluit q̃ eo septuagẽãio septiᵒ · p̃figũt · vl̾ s₃ ĩõ · lxxvij.
· i · q̃dragetis lxxxᵃ · uxib₃ · v̾ toties p̃ceñti s̃ri dimitẽt · q̃ties ille
p̃care ñ p̃s₃ · Ꝫ ñ h̾ · vr̾ ecc̃a face · q h̾etic relaxãd̾ · morti adiu
dicat · Et c̃ pᵒ̃ · latrone ɋ̃ꝯcep̃ᵃᵗ · Ad h̾ d̾d̾ · ẽ · q ĩ p̃ctis distiguẽd̾
est · p̃c ẽ · cui ẽ ĩfectiuũ altiꝰ · et redũdat ĩ p̃ic l₃ altiꝰ · cui ñ est
ĩfectiuũ · Sic ĩfectiuũ · d₃ a ɋ̃sortio alio₂ p̃cãdi · Sic ẽ h̾etis · latroᵒ
et h̾r · Et p̃ph̾ dᵗ · ĩõ · q mña · pãcẽ uiui · et m̃ltos ĩ distiam̃ adlu
c̃e · pollutᵉ p̃p · ex uno p̃ctore · Sic una oue morbida · uniuis᷒
grex · Sp̃ ẽ bonũ m̃ltoꝝ · d₃ p̃ferri bõ uniꝰ · Q̃a sic dᵗ ph̾s · Bõ
gtis ẽ d̾iui · q bõ p̃ticlaris hoĩs · Et h̾ ex̾ uid₃ · ĩ ĩ sirmᵗ · cor̃ᵘ · q
medicꝰ absciãdᵗ m̃bri sic d₃ s̾ri · p̃p bõ oĩe · **Utr̃ s̾bia s̃ p̃c morleᵉ.**

Quare discip̃ tui · trãs · t̃ · seio₂ · Transg̃ssio legis ẽ p̃c s̾bie · Et
iõ videꝰ ẽ · vtrũ s̾bia sit p̃cm̃ morleᵉ · Et vr̾ q̃ñ · Q̃ q̃d ẽ · in
remunatõẽ rep̃itᵗᵉ · ñ vr̾ ẽẽ p̃c · Ꝫ d₃ · vs̾ · Poã cũ · ĩ s̾bia selo₂
s̾r · ĩᵈ · p q̃d do assilat᷒ · ñ d₃ esse p̃cm̃ · Ꝫ h̾ ẽ · s̾bᵃ · diffinitᵉ ẽ
sic · Sbia ẽ amor p̃p̃e excelleᶜ · p q̃ dᵒ assilam᷒ · Ad q̃d d̾d̾ est
q s̾bia ẽ p̃c · et ẽ · pᵒᵐ · p̃c · et s₃ suũ · g̃ · ẽ p̃c · morleᵉ · l₃ altiꝰ ex ĩfec
tõe actꝰ possit ẽẽ veiale · Et h̾ pᵗ pateẽ plib₃ mõis · C̃ pᵒ · q̃ fluit ex
ɋ̃tõdiis boñ · et ĩ h̾ differt ab alus p̃ctis · Q̃a oẽ ãl p̃c oritᵉ ex
malo · Sic luxᵃ ex cõrup̃ ne · carnis · Et sic gula ex ɋ̃sũ fãis · Et sic
odiũ ex offensa inimici · Et sic t̃stᵃ ex amissiõe aliẽ bõi · Ꝫ
s̾bia nascatᵉ ex bõ · q̃d sic pateẽ pᵗ · Si q̃rat᷒ uñ mõs p̃ced̾ · d̾d̾ ẽ
q d̾ malo · s̃ · ex ĩfimi te · corᵘ · Et ĩfirmitas ex malo ex corruptõẽ
humãs · c̃ ĩ ex malo · q̃ ex p̃cto p̃ma parẽtis · c̃ ex malo · q̃ ex p̃cᵒ
d̾mõ · hoĩẽ seducẽtis · Ꝫ p̃c ag̃li · ex bõ p̃cessit · q̃ ex excellᵃ · c̃ p̃lc
tuᵉ · Et sic p₃ · q s̾bia sp̃ nascat᷒ ex bõ · vñ uidemꝰ q hoĩes s̾buñt
aliq ex p̃lc tᵉ · aliq ex fortᵉ · aliq ex re₂ hũdãᵃ · aliq ex noblitate
Et sic ex bõ s̾bia nascit᷒ · Sic tinea ex panno · vⁿ · ag̃ · dᵗ · q s̾bᵃ
ĩsidiat᷒ bonis opib₃ · v̾ p̃eant · Et h̾ d̾ supbia valde · lamitabl̾e ẽ ·
q̃ hõ s̾biẽs ex una nobili ɋ̃dõẽ · ĩ habil̾ efficᵉ · ad alias acq̃rẽ
das · Iuxᵉ q s̾cpsit · Didimꝰ rex bragmano₂ · alex̾ · dic̃s · Presto
ẽ t̃ d̾s largiri sciã · s₃ ñ h̾es v̾ eã repõas · Et iõ h̾ ẽ · q̃ s̾bᵃ ĩflat.
C̃ᵗ · sᵒ · ñ ɋ̃sitit ɋ̃sortiis huãs · videm᷒ ẽ · q oᵃ · s₃ q̃da ordiẽ s̃r dispoĩta
adĩuicẽ ɋ̃sõtiũ hũtia · Ꝫ s̾bia istũ ordiñẽ dissipat · q̃d sic p₃
videm̃ ẽ q̃ res · s₃ ɋ̃dõẽs rej · noblitatẽ recipiũt · c̃ locẽ altiorẽ
sortiũt᷒ · vñ q̃ ãlia cog̃tõẽ sẽsibliũ hñt · sẽ s̾r vegetabl̾ia et
erbas · c̃ plantas · Et q̃ hõ h̾t cog̃tõẽ ĩtell̾ctualẽ ɋ̃stituit s̾r oᵃ ãlia
c̃ s̾r ea d̾iuĩi h̾t · iuxᵉ ĩᵒ · ut p̃sit p̃iscib₃ maĩs · et volatib₃ celi · Et
q̃ d̾s noblĩssia h̾t cog̃tõẽ s̃r oᵃ exaltatᵉ · Et istu₃ ordiẽ ĩuenim᷒ ĩ

hũa nã · Q̃a sic dᵗ sap̃ · ĩ politica · hõ q ĩtell̾ctu uig₃ · n̄alit alis d̾ñᵃ ·
Et q d̾ficẽ ĩtell̾u · c̃ p̃ualꝫ fortiᵉ · n̄alit ẽ s̾uus · Ꝫ h̾c ordoᵉ s̾upb̾ s̾buitᵉ
vñ d₃ · ĩ Ecc̃ · vidi aᵒ malũ₃ s̾b sole · q̃i errore egrediẽs a facie · p̃ncipi
s̾tl̾tũ positũ ĩ s̾blimi · Ꝫ iõ h̾ ẽ · q̃ d̾s ĩ eo iudiᵒ · h̾ p̃mitt᷒ · q̃ q̃to
s̾rb₃ altiꝰ leuat᷒ · tãto p̃funtoi d̾iug̃ · ps̃ · vidi impiũ s̾r exaltatũ
et eleuatũ · sic ce · li · Et s̾b d̾r · Et ĩnsiliij c̃ ec · ñ · ẽ · C̃ᵗ · q̃ ñ obed̾t
p̃ceptis diuinis · q̃ sic d₃ Iob · ambl̾at · aduisu₃ d̾m erecto collo · Et
Boẽ · dᵗ · q ẽ oᵃ vitia fugiãt a d̾o · sola s̾bia se d̾o oppoĩt · Q̃a ẽ ĩ ɋ̃s₃
p̃c · s̾r duo · s̃ · auisio · c̃ ɋ̃uisio · alia p̃cᵃ · d̾ui · p re s̾p̃cᵗᵒ ad ɋ̃uisiõẽ · s̾bᵃ
uõ p̃n̾ p̃ auisione · Et iõ ĩ oĩ p̃cᵒ s̾bia ĩclud᷒ · p q̃ ad̃o auitᵗ · homo
C̃ᵗ · iij · recedit a reglis roĩs · vñ q̃sq₃ h̾t aliq bonũ · p q̃d aliq̃ excelleᵃᵈ
asseq̃ · et q̃to mag̃ ad ẽ bonũ · tãto maior ẽ excelleᵃ · iõ ẽ ãs att̃
buit s̃ mai boꝝ q̃ h̾at · ɋ̃n̄s ẽ q appetitꝰ eiꝰ vl̾t mod̃ · s̃ ɋ̃uẽiẽtẽ
ĩ p̃p̃a excelleᵃ · tẽdat · Et iõ q̃ñcq₃ h̾d recedit a reglis roĩs · siũ p̃ex
cessiũ · siũ p d̾fectũ · o₃ q p̃c ĩ eiut · Et morali · log̃do a p̃p̃a nã recedat
Et h̾ ex̾ · hẽm᷒ a sapiẽte ĩ nũis · Accipim᷒ ẽ t̃nãũ · et si unitas
aufeuit᷒ c̃ mutat ĩ p̃i t̃nari j sp̃es · et remanẽt binari᷒ · Et si t̃na
rio addat᷒ unitas resultat q̃ t̃nãũ · sil̾e ẽ ĩ p̃poito · Si ẽ hõ seq̃t
regl̾a roĩs · vẽ dicet᷒ hõ · Si at d̾ficiat a roẽ pluxᵃ · iã ñ erit d̾ eo iu
diti · sic d̾ hoĩe · Ꝫ sic d̾ bruto ãli · Si at excedat ẽ roĩs p s̾bia
tẽ d̾ eo erit iudiᵒ sic d̾ dyᵃ · q ẽ p̃n̾ s̾bie · Ex̾ h̾ez · d̾ Nabuch · sic
p₃ ĩ Dan · q̃i effec̃ ẽ bestia · Et sic p₃ q s̾bia ẽ p̃cᵒ · Ad iᵒ q d₃ ĩ c̃iũ
q s̾bia ẽ amor p̃p̃e excellᵉ · d̾d̾ · q̃ cõ₂ q h̾o appetit · iõ ẽ ordiat᷒
et ita si ãs a reglis roĩs reced̾ᵗ · ei᷒ appetitᵉ ĩordiat᷒ ẽ · Ad ĩ q d₃
poã te ĩ s̾bia p̃plo₂ · d̾d̾ · q s̾bia accip̃ · ĩ · p hũdaᵃ re₂ ṗaliũ · ex
qb₃ ɋ̃suẽuer̃ hoĩes s̾buire · Q̃a ĩ p̃ria celesti erit oĩũ bõ₂ hũdãᵃ.
Iuxᵉ ĩᵒ · Tẽ uideb̃ c̃ affluẽs · Reg̃.

De Gula

Postq̃ d₃ ẽ d̾ s̾bia q̃ fuit p̃cᵒ p̃mi t̃nsg̃ssoris · s̃ · ag̃li · s̾r d̾d̾
ẽ d̾ uitio gule · q̃d fuit p̃cm̃ p̃mi hoĩs · Et iõ q̃red̾ ẽ · uti ũ
gula sit p̃cm̃ · Et vr̾ q ñ · q̃ datũ ẽ nb̃ ad sustẽtatõẽ corpis
s̃m q̃bꝫ cõ₂ ɋ̃suãi ñ p̃ᵗ · Et sic vr̾ · q ñ sit p̃c · It ap̃ dᵗ · q oĩs ẽatã
d̾i est bõa · Et sic uti ẽatũs ad d̾bitum vsu₃ ñ vr̾ ẽẽ p̃cᵒ · Ad
q̃d d̾d̾ · ẽ · q gula p̃c ẽ · C̃ᵗ pᵒ · q̃ corrup̃ uiᵗᵗ tiua · d₃ ẽ ẽẽ p̃portio
agentis c̃ patiẽtis · vñ uidem᷒ q ĩ p̃c visꝰ · ẽ tẽdit ĩ obm̃ s̃ p̃por
tionatũ ɋ̃fortat᷒ · c̃ d̾lectat᷒ · puta q̃ñ respiẽ viride colorẽ · Ꝫ
q̃i obᵗ ei excellẽs obm̃ · tẽ ei amoia corrup̃ · q̃ excellᵃ s̃ sensatoru₃
corrup̃ᵗ sensum · v̾ puta q̃ñ respiẽ solẽ · q̃ sic d₃ ĩ Ecc̃ · Sol uidus
s̾r · excecant oclos · Idẽ ẽ d̾ auditu · Et sil̾e ĩ nutᵗᵗia · q̃ tũ d₃ ĩ ig̃ẽj
q ɋ̃uẽiẽt digerit᷒ · c̃ tẽ cõ nuttᵉ c̃ ɋ̃fortat᷒ · C̃ᵗ h̾ · p₃ ĩ igne · Q̃a
si modico ig̃ ponat᷒ modica lig̃ᵃ ɋ̃ualesc̾ᵗ · Ꝫ si mag̃ s̾rues ligno₂
p̃iciat᷒ · totũ ignẽ d̾struit et d̾fic̃ · Et h̾ ẽ ɋ̃ nã₃ q tãta cibi copia
digerat᷒ · videm᷒ ẽ q ĩẽ d̾ ãlia hũiãa mag̃ cõ₂ · hõ h̾t os p̃uiũ p q̃
deglut᷒ · q d₃ ẽẽ valde t̃pat᷒ · Cuj᷒ gula acced̾ᵗ g̃natiuã · q ĩẽ ɋ̃s ui
res ẽ mag̃ corrupta · c̃ ad acuiᵃᵘ ĩ flãmata · vñ ẽ q̃i olla feruẽns ·
iuxᵉ ĩᵒ · Iẽ · Ollã succẽsa₃ ẽ uidõ · Olla succẽsa ẽ caro nr̃a · q ẽ ig̃
luxᵉ · accẽsa · Et iõ sic olle feruẽti q̃to mag̃ lig̃ᵃ ponũt᷒ · tãto mag̃
feruꝫ · ita q̃to mag̃ cibi inferũt᷒ · tãto mag̃ caũ ĩ c̃itat᷒ · Et iõ fa
ciẽd̾ ẽ · sic hoĩ febcitãti · Si ẽ du hõ · h̾t acutã febrẽ cibũ assimiat
febᵘs mag̃ uigorat᷒ · Et iõ medicꝰ tãg p̃l̾sũiũ · Et si pl̾sꝰ ẽ ĩordiat
cib₃ p̃hibet · Si at motꝰ q̃etat᷒ · tẽ cib₃ ɋ̃ced̾ᵗ · ita d₃ ẽẽ · d̾ p̃cãdẽ
Deb₃ ẽ p̃cto₂ uitõẽ vtrũ s̾tiat · motꝰ ĩordiatos ĩ carne s̃ᵃ · Et si s̾n̾
tit · tẽ d₃ cibũ s̾btrhẽ · Si at motꝰ q̃escãt · tẽ p̃ moderãte cibu₃
assũmẽ · ag̃ · dᵗ · ĩ l̾ᵒ · ɋ̃f̃ · Alimitũ sic d₃ sũiij · v̾ f̃aĩs medicam̃s
Et iõ galien dix̾ · q̃ comedebat v̾ uiueꝫ · Ꝫ q̃da uiuũt v̾ comedũt
Et Sen̾ · Palatũ tuũ excitꝫ fames · ñ sapõẽs · C̃ᵗ · iij · ɋ̃fundit ĩtellig̃eᵃ.
q̃ sic dᵗ q̃da s̾cs · Copia cibo₂ · s̾btilitas ĩtell̾s ĩpedit᷒ · Q̃a ex ĩmodicã̃ᵃ
cibi c̃ potꝰ · p̃p fumositates p̃tlaites · cap̃ ebetat᷒ · Et h̾ ex̾ vidim᷒ ĩ
aere · videm᷒ ẽ q aer serenꝰ ex vapoĩb₃ resolutis obnubilat᷒ · Sic ẽ ĩ
aere · Cogitam᷒ ĩ corde mõ abstᵃ
abstᵃ ɋ̃fert ad sciẽ p̃ceptõẽ · iuxᵉ ĩᵒ · Ecc̃ · Cogitam᷒ ĩ corde mõ abstᵃ
h̾c ẽ c̃iuẽ mã auiuo v̾ aiũ m̃ ĩ nsfere ad sap̃ · vⁿ sic nauis q h̾t

gubnatore sopitu pictis expoite . et ho sopit pmodentis cibi
gubnaclo ronis . v dr tullius . Ante tecta vix posset nimio cibo et potu
Et ps dr . q pigui uetr tenue sensum n gignit . Cuius imped confua
tua . ad hoc e cibus sumit ut uita conservet . vn i ii . d aia dr . q ta
diu alit qdiu cibat . Sz pnimodia cibi uita destruit q sic d
desiderat et amat . vn uidem q d q desiderat i vita psistit ad uita
tag ad fine ordiat . Sic pz discurrendo p singla . Ma ho addq
uarda uita . assuit vestimtu . mutit domicilu . Et io valde
vitupable . q vita q est sic amat . p gule vitium obruat . pp q dr
lu . . attendite ne grauent corda ura . i crapla et ebrietate . v dr . Eccl .
Multi pp crapla pierut . q at abstines e adiciet uita . h ex poit sap .
i li . d gnatoe d uino . e siq misceat tate totu adsum effic .
Et s e ppo . q qto pl d cibo igit tamag huto i q uita osist
a sua na ppa alterat . Et pp h oia i loca dr ag . Ebrietas aufert me
mo . dissipat sensum . confud itellm . icitat libidie . iuolu ling
corup sang . o mbr debilitat . vita diminuit . et oe salt extinguit
Et . i cor . Innate gule vitio oe qd hoies fortit egerit pdut .
et du uetr n restrig . simul cucte virtutes obruut . Et pp h scepsit
dicim alexr dics hus vsib . Est mult ub odio repleto ue
to . No morb . cor ura pmt . Ad i qd dr i Thi q cib reg ad
osuatoe uite . et q ois cata di boa . io sin pe pse assui . dr e
ad h q h e ver si fiat sz ordine et regla ronis . Sz si regla ro
excedat pe icitr . Et h otig v . mois . q tisto vsicelo . gtiet
Pre pe . laute . nimis . ardet . studiose . Pe qd e ds hom
cedendi pueit . e d tps hat . pp qd dr . ie . ve tre . e rex pue e
et pncipes mae comedt . Cu e nimis laute . et nimis ptosa ci
baria qrit . v hc d filiis isr . i nuis . q i hemo canes desideru
uer . Et d diuite eplone . pp h dr . Ren . Palatu tuu fames ex
citat . n sapor . Cu e qs nimis auide et ardet sumit . sic esau pp
lenticula pmogenita uendidit . vn Ecc . Noli ee auid i oi eplatoe
ur te effundas sr oe esca . Cu quis e nimia studiositas pparatoi
cibos . pp qd dr ysy . Tota die epulas rumiat . q ad repleda
gula vespe dlitias parat . Rog . D inuidia .
Postq dcm e d gula . dr e d inuidia . vtru sit pc . Et vr q n .
Dic e jo . Cta pnistutoe filie sue . hat iqo sotias e qb
adiscat . qb iudat . qz laudib mordat . Et sic iuidia . n vi
ee pcm . Et dr e q ad euidetia isti pc . uis occirr qreda . vidz
d ei diffinitoe . trasgsione . Radice . Et patuitoe . Qt adpu
dr e q iuidia e tristicia de bo alteri . i q e diminuto ppri boni .
Et io hoies q st amatores glie et honis st iuce iuidi . Et qu
ue i ill boni qb hoies se amat honari . d qb dr sap . i Rethorica
sua . h qd boa st . aut sz gens . aut sz cognatioe . aut sz statum . aut
sz btitu . aut sz opioe . Et io adillos tm iudia het qb ho se
uult eqre . vl pferre . i aliq istor . Et io n e iudia ul multu
ad se distatia . puta plebei ho . n studet eqre se regi . qz rex
multu excedit eu . v hus q multu distat loco vl tpe vl statu
ho n iuidet . Et io h est . qz null cat ad ea i qb e mlt defiti
eius . Et io si ds i h eum excedat n iuid . Sz si modic deficiat vi
q ad h ptige possit . et io ad h cat . Et io pusillaies st iuidi .
qz qcqd dcm accidat . reputat se imag supari . vn dr i Job . Pa
uulu occidit iuidia . Cu uidedu e d ipi trasgssioe . vtr sit pc
mortale . Et dr q e iuidia sit tristitia d bo alti . h pot otige uno mo
vno m . qn ds dol d bo alti i q tim nocumtu vl s vl alius i
astrictis . Et tal tristicia n e iuidia . Et p ee sin pcto . sz q dr . Gg
i mor . Euenire plim sol . v n amissa cartate . inimici nos ruina letificet
Et rursu ei gla . sin iudie culpa otristet . e conuerte eo qsida bn
erigi credim . et pficiete illo plerosq oppmi iuste formidam
Alio mo p qs otristari d bo alti . n ex eo q ille ht bo . sz ex eo q ill
de . h e pe vocat zel emulatoi spualia . Sz si sic d bois tpalib
p ee aut pcto et sin pcto . Alio mo tristat qs d bo alti . eo q idign
e ille eu acept bo tpale . s q puenit idu digs et idigs . q h
e tristia . sz phm et vocat nemesis . q e qda medietas . sic sap
dr . Ma iuid q e i extreo tristat d bo . cocesso digs et idignis
Alius at q e i alio extreo n tristat . sum boa cocedat digs an idigs
Nemetic uo q osistit i me . gaud d bois cocessis digs . et dol de
bonis cocessis mal . Sz h tristicia phibet i scda scp . Jux p . Noli emu
lari i malignantibus . nz ce fa . iniqtatem . Et io h e . Ma sap . moral oside
rat ista boa tpalia . sz se pu psst mag videri n respicit ad
eterna . Sz sz doctria fidei . ista tpalia pueniut idigs ex iusto di
ordiatoe . vl ad eor correptoe . vl ad eor daptoe . Et h boa
eterna q dabunt bonis et digs . Alio mo tristat qs d bois alie
i q ipz excedit i bonis . Et h pe e iuidia . Et h sp e ptuu sic
dic sap . i z . Reth . qz dole d eo q eet gaud . Sz sui gen e pe
morle . Qd pz ex suo gio . amor . e di . eo q uita aufert . et mor
te iduc . Aug . iuidia dicit ca . p qua e uita aie . spit uit . p . jo .
i can . Nos scim . qm translati sum d morte ad uita . qm diligi
mus fres . Mat . Ergo q iuidia e pc morle . Ma ca . gaud d bo
pxi . Juidia a tristat . n excuset pp impfcoe . act . qz i gn pc
morle . st aliq act impfti . q st pcca venalia . Cu uidend e d ipi
oditoe . q e valde abhoiabil . Ma i oib alus pccis iclinat ho ad
peccadu . pp amixtioe alic dlectatois . Sic pz d luxurioso . q luxur
dlectat . Et d vsurario . Et d fure . Et d homicida . q uidicat sua iniuria
Et s d alus . Sz iuidia . nulla ht dlectatoe annexa . imo sp mo
det . torqt corrodit . Et iste unus nq mouet . sz yx . Cotriat at
do . et oib catis . Tristat e . qz ds suas bonitates ifudit . Et sic dr ag .
amari iditu boitatis est . qz qlz res agit tute sepaz sic pz dis
currendo p singla i oib catis . Et qto nobilior . tato coicabilior . vn
it catas coiales sol est tato nobilior . qto e coicablior . Jt elales
igs e digor . et io diffusiblior . Et it catas bestiales leo e nobi
lior . qz rex aliu v dr sap . q ua fec tpm aial coicatuu . Ab hac
coicablitate dignat iuidia . dividens se a do . et ab oib catis . et
sotians se dyabo . q oib iuidet . Et io mito catr iuidia psecut .
et io ad h opetit i . ubu qd dix cay . Omis g q iuenit me occi
det me . Et ad h val ex . d qda rege . Qui cocessit auaro et iuido
mun qdcq peteret . ita tam q ille q posteri peteret donu reci
pet duplicatu . Et cu neut vellz p peter . pcep rex iuido v p
peteret . q noluit petere aliq ne sotius duplicatu donu hret . Sz pe
tiit v sibi un ocls erueret . v pxio erueret ambo . Cu uidendu
e . d ipi patuitoe . Cca qd scido est . q v filie nascut ex iui
dia . s . odiu . Susurratio . Detractio . Exlto . Et afflicto . Odi
qd e ho uidet pxi suu i bois tpalib psperari . tc icip eu odire
Jt ds diminuit fama et gla alti dupli . s . i occulto et manif .
Si i occulto sic e susurra . Si i manifesto sic e dtractio . Jt q itedit
diminuere gla alti aut p . aut n . q si p . tc est exlto . i adusis
pxi . si n pot . sic e afflictio i psperis . Rog . D accidia .
Postq dcm est d iuidia . queiet dr est . d accidia . e aut qd
sciedu est . q accidia e vitiu capitale . et uitiu uitupable et dte
stabile . Et h pz mltipli . roe . Cpo roe sibi qd sic pz acci . n e a
q tristia d bo dio . et spuali . Sz tristia e osuptiua et mortificatiua
uite . p . pv . Sic tinea vestim et vmus lign . sic tristia nocet cordi . Assi
milat e accidia aq qelceti . Nam sicut e . q aq flues n corup . Sz
aq i fouea qelces . vn poeta dr . Ccipiut uitui . ni moueat
aq . Sic accidiosi et tediosi cito put sciut . Jt accidia d dio hospi
fac hospi dyaboli . uix d Job . Sb umbra dormit i secto calami . ca
lam e vacuus e . et sigt hoie vacatem et ociosu . i q dya qesc
et dormit . uix d q dr i matth . d i mudo spu . q ambulat vy . sps ne
qores se . et iuenit dom vacatem et scopis mudata et ingssi habitat i
Cpo roe exercitii . uidendu e . q catr . sz oe gnu exercitii n st accidi
ose . sz st valde opose . Et p pz . i hus . q i tra nascut . vidm
e q pta uiresct . lz mlta adusatia hat . s . yeme . itepie aeris

Cui . e q nis sumit . uix p . h fuit ini gtas . so . so . t . ora et lartians pats

In arbores virescit et floresceit. In rubis rosis adornat. Et ideo dicitur Mt. vi Ev. Considerate lilia agri quomodo crescunt. Secundo patet in talibus. Unde exemplum quod ponit Salomon in Prov. Vade ad formicam o piger. et considera vias eius et disce sapientiam. Ideo est formica semel tamen discurrit per albo acquirendo. sed plures in die. Et ideo satis erubescendum est hominibus qui semel in septimana gravantur audire divinum officium. Tercio patet in creatura celesti. Videmus enim quod sol singulis diebus ab oriente vadit in occidentem. Et quamquam laboret una die. nichilominus tamen sequenti die summo mane surgit. et tamen non expectat talem remuneratorem qualem expectat homo. Ad hoc ponit Augustinus tale exemplum dicens. Indecens est et vano sicut videt sol in lecto inveniat. Quasi dicat quod si sol haberet potestatem loquendi diceret accidioso et pigro. Habes apostoli laborium quam tu. et tamen hic mane surrexi. et tu adhuc in lecto tuo dormis. Quarto. In Vitis patrum valet ad detestationem istius vitii. quod legitur in Vitis patrum. Quod cum quidam sanctus pater vidisset ornatam quandam mulierem. flevit inquiens. Ista fecit iam opus dei. quia unius diei spatio ornatur sicut. totum mane induit se ornamentis. Et alii descendens de heremo talem videns quandam mulierem. Et flens. dixit causam interrogantibus suis flevit. Due res me movent. una de illius perditione. alia quia non habeo tale studium placendi deo. quale habet ista mulier placendi hominibus. Quinto. Istud vitium est detestabile. ratione precepti. Contrariatur enim illi precepto de observatione sabbati. Memento ut diem sabbati sanctifices. Quod quidem preceptum morale. preceptum quietis. mentis. designat in isti. mentis deo bono. quia est proprie locus anime sit ipse deus. Unde Augustinus in libro Confessionum. Fecisti nos domine ad te. et inquietum est cor nostrum. donec requiescat in te. Accidiosus non requiescit in deo. nec in bono divino. sed potius contristatur in deo. Sexto. ratione nocumenti. Accidia enim reddit hominem infructiferum. Assimilatur aquis saliabus que fuerunt aquis. quod nullum affert fructum. Et ideo dicitur in ps. In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Accidiosus enim organa divine laudis suspendit. cum ardor spiritualis per tepiditatem recedit. Septimo. ratione conveniencium. Contrariatur enim caritati. cuius effectus est gaudium de bono divino. Caritas autem est dilectio operativa fervens. quia sicut caritas est magis operativa. Et operativa delectabilis. Huius ergo contrariatur accidia. quia operari desinit. Et contristatur. Contra quod dicitur Eccl. Sume humerum tuum. et porta illam. scilicet spiritualem sapientiam. et non accidieris in vinculis eius. Rogo.

Postquam dictum est de accidia. Dicendum est de ira. De ira.

Circa quam tria occurrunt querenda. Primo. utrum ira sit turpior quam concupiscentia. vel econverso. Secundo utrum sit peccatum mortale. Tertio. de filiabus eius. Circa primum. ad primum dicendum. quod ira sit gravior et turpior quam concupiscentia. Illud est quod disponit ad gravius peccatum. vel esse gravius. Sed ira disponit ad homicidium. concupiscentia vero ad adulterium. Sed homicidium est gravius quam adulterium. ergo ira est gravior quam concupiscentia. Sed dicendum est quod concupiscentia est turpior quam ira. quia motus concupiscentie habet maiorem deordinationem. quam motus ire. Et hoc probatur. Primo. propter rationis participationem. quia motus ire participat aliquo modo. in quantum iratus tendit ad vindicandam iniuriam sibi factam. quod aliqualiter est iustum. Sed non perfecte obedit ratione. quia non intendit debitum modum vindicte. et ideo assimilatur iratus ministris qui sunt valde veloces. qui antequam audiant totum quod eis dicitur. currunt ad exequendum. Et sequitur quod peccant in execucione mandati. eo quod non perfecte audiverunt. Item assimilatur canibus. qui ad primum sonitum pulsantis ad ostium latrant antequam attendant si ille qui pulsat sit de suis familiaribus vel amicis. Et ita est de ira. que audit quedam in aliquibus. Sed propter naturalem calliditatem et velocitatem caloris commoventis accurrit antequam ipse audiat preceptum rationis. movetur ad puniendum. Sed motus concupiscentie totaliter est secundum sensum. et nullo modo secundum rationem. Secundo. propter complexionem corporis. Quanto enim aliquid magis naturale. tanto est minus peccatum. Sicut patet de ceco nato. est omnis minus est ex hoc vituperabile. Et de eo quod per ebrietatem excecatur vituperabilis omnibus efficitur. Et secundum hunc modum ira est magis naturalis quia sequitur corporis complexionem. propter velocitatem colere. que tendit ad iram. Unde magis est impromptu ille qui est secundum corporis complexionem dispositus ad irascendum quam ille qui est dispositus ad concupiscendum vel concupiscentiam. Unde in frequentius ex iracundis nascuntur iracundi. quam ex concupiscentibus concupiscentes. Unde ira est passio magis sequens naturalem complexionem. Et ideo vitium de facili propagatur a patre in filium. Quod patet per huius exemplum. positum in vii. Ethicorum. Quidam patrem per pedes traxit reprehensus. Respondit quod iste. i. pater suus. pertraxit et patrem suum. et ipse eum propter cuius patrem. contentioso filio suo insit quod quiesceret. quia traxit ad ostium dicens. quod usque ad locum illum traxit ipse patrem suum. Sed concupiscentia magis sequitur ymaginationem. et est passio magis anime quam naturalem complexionem sequens. Et sic quia ira est magis naturalis. non est ita turpis sicut concupiscentia. Tertio. propter manifestam lesionem.

Ira enim querit manifeste operari. Sed concupiscentia querit latebras et ideo est peior et turpior. Secundo dicendum quod dicitur in 3 quod ira disponit ad homicidium. Sed concupiscentia ad adulterium. et ideo videtur maius peccatum. Dicendum est ad hoc quod non est per se. sed per accidens. Sicut habetur in textu. quod apostema pectoris est minor infirmitas quam modica vulneris pedis. Sed per accidens. quod vulneris pedis est periculosius. quia si aliquis talibus adiunctas fugaverit. ex vulnere pedis impediretur capere et occidere. Secundo quereritur utrum sit peccatum mortale. Et videtur quod non. quia ira est in deo. quia ira dei ascendit super. Et iterum irascimini est furore dei in propheta suo. Sed nullum peccatum est in deo. ergo ira non videtur peccatum esse aliquid. Ad quod dicendum est. quod ira quandoque est peccatum mortale. quando potest esse quando appetit iniuste vindictam. quia contrariatur caritati. et iterum. Sic dicitur est. Infirmitas mortalis. quia tollit vitam. et ira contrariatur vite. Est autem multiplex vita. naturalis. intellectualis. civilis. et delectabilis. Primo. quod ira contrariatur vite naturali. quia homo est animal mansuetum natura. quod sic patet. Natura enim adaptat corpus secundum exigentiam anime. Unde videmus quod aliter est dispositum corpus hominis. et aliter corpus leonis. In omni est ipsius animalis figura corporis. et membrorum attestatur nature. Sicut ungues acute et fortes. ex hoc attestatur corporis rabies et ferocitas. ut patet in leonibus et canibus. Sed subtilitas unguium. et mollities carnium. et planitas dentium et oris attestatur mansuetudini. ut patet in hominibus. Et ideo ira. nature huic contrariatur. Secundo contrariatur vite contemplative. quia cecitatem facit in mente. Nam sic poeta. Ira impedit animum. ne possit cernere verum. Et Greg. in Moralium. Ire sue stimulis accensum cor palpebrat. corpus emicat. lingua se impedit. facies ignescit. exasperantur oculi. ut neque cognoscantur noti. ore quidem clamorem format. sed sensus quod loquitur ignorat. Unde dyalogus. filius est corvo. et pietas. sed quia dicitur ysydorus. est quod veles accidit precentiat ad oculos. Sed dyabolus vult hominem excecare. Prov. Sanctus qui peccata potest eum ad votum suum precipitare in precipitium. Unde in Vitis patrum. dixit quidam senex quod quando cooperuit oculi animalia tunc ceciunt ad molendinum. alioquin non ambulat in circuitu molendinum. Sic dyabolus operit oculos mentis. ut in tocius peccatum precipitet hominem. Tertio contrariatur vite civili. quia homo iracundus multum est odiosus familiaribus. propter quod dicitur in Prov. Noli esse amicus homini iracundo. Et sic impedit illud quod est magis amabile hominibus. scilicet amicicia. Quarto contrariatur vite voluptuose. quia iracundi cum tristicia vivunt. Sicut dicitur sap. in iiii. Eth. Iracundorum quidam sunt acuti. quidam amari. quidam difficiles et graves. Acuti quidem dicuntur. qui nimis cito irascuntur. et ex quolibet levi causa. Amari sunt. qui habent iram permanentem. propter elationem quam interius tenent clausam. Et quia interius tenent. et non emittunt extra. iracundie signum non possunt perficere ab aliis. nec ex seipsis. et per diuturnitatem temporis extinctam abolere. et sic deficit ira. Sicut est quod clauditur in vase. et non potest exalare. Difficiles sunt graves dicuntur. qui propter vehemens desiderium vindicte non dimittunt iram. et ideo non durant. Sed per solam punitionem quiescunt. quia sic sap. dicit in iiii Eth. Punitio quietat impetum ire. Et sic patet de ipsius ire gravitate. Rogo.

Sequitur de filiabus ire. Que sunt. Rixa. | Rumor. De filiabus ire.

Contumelia. | Clamor. | Indignatio. | Blasfemia. Quod hoc modo attingitur. Quia ira aut in corde. aut in ore. aut in opere potest. Si in corde tamen sic est indignatio. quia irascitur contra aliquem quem reputat indignum qui tale iniuriam intulit. Clamor est in quantum iratus excogitat diversas vias vindicte. et talibus cogitationibus animum suum replet. Unde dicitur Job. Numquid sapiens implebit ardore stomachum suum. Item ex ira secundum quod est in ore. oriuntur tres nepotes. Prima est clamor. per quem intelligitur inordinata locucio. Unde Mt. v. Qui dixerit fratri suo racha. Alia est secundum quam aliquis prorumpit in verba iniuriosa. vel contra deum. vel contra proximum. Si contra deum sic est blasfemia. Si contra proximum sic est contumelia. Item ex ira secundum quod est in opere nascitur una alia neptis. scilicet rixa. per quam intelliguntur omnia alia nocumenta. que inferuntur proximo ex ira. propter quod dicitur in Prov. Qui iracundus est suscitat rixas. Unde dicitur Glo. Ianua est omnium vitiorum iracundia. qua clausa intrinsecus aperta ad omnem faciem amat animus. Et est intelligendum quod est ianua vitiorum removendo prohibens impedimentum vindicte rationis. per quod homo retrahitur a malo. Et sic patet de ira. et propter hoc de omnibus vitiis capitalibus. quod quidem capitalia dicuntur. quia ab eis alia oriuntur. Sufficientia predictorum.

Quorum sufficientia sic accipitur. Quia appetitus hominis movetur in ad aliquid. movetur in ad removendum. vel repellendum. vel in ad adipiscendum. Si in ad removendum. Sic est ira. que est appetitus vindicte propter illatam iniuriam. Si in ad adipiscendum. vel hoc est in respectu boni proprii. vel in respectu boni divini. vel in respectu boni proximi. Si in respectu proprii. tunc est triplex. secundum quod est triplex bonum. scilicet honestum. utile. Et delectabile. Bonum quidem honestum est honor et gloria. Et quod in inordinate appetit. Inanis gloria.

7 Jani ſglia | Bonū utile . ē tpaliū affluē̃a . ı̄ p̄ ē boı̄ ē auā . q̄no
tale bonū īordiāte appetit' . | Bonū d'lectabile ē . vl' ī tab' . vl' ī ve
nereis actib; . Si ī tab' . ſic ē vitiū gule . Si ī veneis actib' . Sic
ē vitiū lux' . C Reſpc̄tu boı̄ diuini ē accidia q̄ ē triſticia d' bō ſpūali . ī q̄
ē īpedimētū boı̄ cor' . C Rē bō pxi ē iuidia q̄ ē triſt' d' bō pxi . ī q̄
vı̄ diminutō boı̄ ppri . Et ſic p; ſuffici' uitioꝝ capitaliū . Reg .

D' mercatoribus

Poſtq̄ dc̄ ē d' pc̄cis q̄ ad culpā . nc̄ dd' ē
d' ipis pc̄ātib; ſcdm ſuū ſtatū . Et p° d' mcatorib; .
Et ē ſcdo q̄ ī mcatorib; p' attēdı pc̄ . | Et q̄ ad rei nāz | Et q̄ ad
pp̄a bn̄uolē̃a | Et q̄ ad occultā cēſtā | Et q̄ ad mēſā ıdebitā C P°
accıt pc̄ q̄ ad rei nāz . v' puta ſi ās vēdıt auꝝ alcimıı̄ p' vō auro
ǫmitt' frāude . ⁊ illicita ē vēditō ǭıta ⁊ frāudu' . Si auꝝ ala
mıı̄ h; nāz ſpē auri . q̄d vr ex h . q̄ aliq̄ vtilitates ſt auri veı
ſ; nālē opatōe illi° q̄ n̄ ǫuenıt auro p alcimıā ſofiſticato . Sic
q h; ppetatē letificādı . ⁊ cōa q̄ſdā īfirmitates medicinali virtute
frāgit' ⁊ p' poı̄ ī ope . et diuti° ī ſua puritate pmanet . Si ā palcā
fiet auꝝ ueꝝ n̄ eēt . ⁊ illicitū eēt ıd pūō vēdē . q; n̄ pl'ibz arte
vti aliq̄b; nālib; cāis ad pducēd' nāles ⁊ vēs effc̄s . ſic d' aug' . ī
li° d' tri . d' hiis q̄ ārte dmoñ fiūt . C Sc̄ accıd' pc̄ . q̄ ad pp̄a bn̄uolē̃a
vıd' ē q̄ nālit' pars . pl° dılıg' totū q̄ ſeipam . Sic p; q hō expōıt
ſe morti . pp d'feſiōe ciuit' ſue . Iuc' ī° machab' . 4 . meli° ē nob' mori
ī bello ⁊c̄ . Et miles p d'feſiōe regis . q; ī rege ǫſiſt' bō militis
⁊ milı'ıs . Et h' ex° h; ī li° . ı̄ı . R . v' dr̄ . q cū dd' pugnet adu' phi
liſteos ⁊ fere d'fecıſſ; dd' pugnādo . abyſai ıt'poſuit ſe . ⁊ liberau' dd'
⁊ occıd' phy'ſtea . I ē iurauer' viri dd' dic̄s . Nō egdieris nbc̄ īplī
ne extīguas lucnā īſrl' . Et man' expōıt ſe p d'feſiōe capitis . q;
pl° dılıg' cap q̄ ſeipā . q; ī ē fons vite . C Cū ē q; hō ſit pars ciuitat'
q̄n ſ reflect' amore ciuitat' ⁊ cōıs ad ppū . ē ındo metualia ⁊ ānōaz
⁊ alia ad uictū nc̄cē . q ıduct ciuı̄ caritā . iſti ſt d' qb; ſcpt' ē . Erūt
hoıes ſeipōs amātes C Tc̄ accıt q̄ ad occl'tā cēſtā . C° q̄d ē ē ī
iſtis exctiorib; . n̄ ē pure bō . n̄ totalit' malū . ſ; ē mixtū . Sic uidz
q̄n ē aliq cor' ita ſanū . q̄d n̄ ſit ālıq mō īfirmū . ⁊ cōıūı̄ ī corrup'
hūoꝝ aliq̄ . n' ē ita īfirmū . q; h;at aliq̄ p'tē ſanā ⁊ cōıūı̄ cor' .
q; tc̄ ſtati d'ficeret . n̄ ālq pticl'a eēt ſana . P; ēt d' pace q̄ ē ī opti
m fuit roīs peſſıā . q̄n d'ſtx'er' cartagiē . Sic ǫcionat' ē ſcipio .
affricān' . eo q ıpā d'uıcıt . Sic ē d' reb' venalib; . v' ſıq' vēdıt
equū īfirmū . q̄ı ſit ſanū facıt ī vēditōe frāudē ǫmiſit . Et ſ'
ē ī ita vēditō . et ī oıb; talib; n̄ ſolū ās peccat . ı̄ ita vēditōe fac'
ſ; ⁊ tēt ad reſt' . Sıuō eo ignorāte ās d'fc̄s pdcoꝝ ī re vēdita fuit
n̄ fuıt tn̄ ī ita . ſ; cū eı' cognitōe puenit . dz eı ī tantū ſatfacē .
H' ītelligı dz d' vēditōe . ⁊ d' eptōe . vn̄ ſi ās pignū vēdıt auꝝ
p auricalco . eptor dz pc̄a vēditori ſatfacē . Sil' ē d' ıll' mcatorib'
q claud' feneſtras viridib; ⁊ rubeis pānis . ne p'ſıt ās d'fc̄s pa
nı q ē ī pannis . Et d' tab'nariis q miſcēt aq̄ vino ī dolio . ⁊ d' ſılıb;
n̄ d' q̄s loq' dd' . p ys . Arg' tuū v'ſū ē ī ſcoriā . vin̄ tuū mixt' ē aq̄ C Qt
accıt pc̄ q̄ ad mēſā debitā . d' ē ſap . ī q phy . q uniū q̄dq; m̄
ſcdo mīmo ſuı gn̄is . Et īō h' ē . q; mēſa dz eē cēta . Sı mēſa eēt
mag p' h; ſı dımınu ⁊ augm . ſm pceptōe . Et īō ſō mēſe ē q ſit
cēta . C° g' diminuit mēſā ī ita vēditōe facıt ⁊ frāudē ǫmittit
pp q̄d dr̄ . d' ıt . xxv . Nō h;eb' ī ſacculo diuſa pōdera . mai° ⁊ mīn'
n' eıt ī domo tua maioꝝ ⁊ mīnoꝝ modı° Et pc̄a ſt . abhoı' ē ē
d' o ıſ q̄ı fac' h' ⁊ cauſat' īıtē̃a . Et ſ; hc̄ mod' peccāt illı q madefa
ut ~~lanā~~ lanā v' graui° pōdet . Et humectāt frumēt' ⁊ ānōā ⁊ ⁊cū
⁊ h' v' maioꝝ reſultz mēſa . Et ſic d' alus . Reg .

D' militibus

Poſtq̄ dc̄z ē d' mcatorib; . dd' ē d' militib; . C ıcā q̄s . ııı . ǫſide
rare d'bē° . vıd' . ad q̄d militie īſtituit' militū | Diſpoſıtōe ıpoꝝ
ǫpatōe ıpoꝝ . Et munitōe ıpoꝝ C Cıt' ad p° . ſcd' ē . q milı° odīa
ē . ad cōıs boı̄ ǫſuatōe . et d'feſione . Cū pnte p' Ciuitas ē ī
t's ptes diuıd' . I laboratores . mcatores ⁊ milites . Nō h' ē . q;
oıā q fiūt ordiāt' ad hoıs ǫſuatōe . q; ſıc dr̄ . ī alia ſcıā . ſıu' et
nos ǫdōāı' ſūus oīıı . Sz hō ı actib; īmpugn' . ā calore nāli q ǫtı'
ag et ǫſuıt cor' . pp q̄d d' ſen . q̄ cotıd' . aliq̄ pticl'a cor' . nr̄i diminu
it . Et ǭ h' ordınat' nutrımētū . Et īō nc̄ciı ſt laboratōes q colūt ī̄ı
ex qb; hēnı' cibum et potū C Sc̄ impugn' ā frıgore ⁊ ab aliis nōcıuis .
cēſtātib; ī aere . Et ǭ h' ordinat' veſtıū . Et īō nc̄ciı ſt mcatores
q pōtāt pannos ⁊ pelles ⁊ alia nc̄cē̃a . ad ueſtim C Tc̄ īpugn' ab ad
uſariis . q pūolē̃a ⁊ īſıdıas d'ſtīt cōītate . Et īō ſ nc̄ciı milites
q ad ptectōe ciuı̄ ītēdāt . Et īō illı q fatıūt ſeditiōes ī ciuitatib;
et nutıūt ptes et fauēt gūıſſie pc̄āt . I a ē ſt ordīata ad ıuıcē
ſ . hō . fāılıa ⁊ ciuitas . hō ē ordīat' ad fāılıā . Et fāılıa ad ciuıt' .
Sz nos videm° q oēs q ſt ex una fāılıa . dılıgēt ītēdt ad ǫſuatōe
fāılie . ⁊ ptectōez . ǭ oēs volētes violē̃a īferre . Et ſi ās d' fāılıa morı'
tota dom° ptūbat' . Sı ǭ uıdem° ī corpe hūo . ı̄ q̄ oıa mēb'a ſ' ſuuıt ad
ǫſuatōe toti° cor' . v' oclı vıdēt ı° q̄d ē nc̄ciı . pedes uadūt . man' opāt'
Os recıp' . ſtōac' dıgit' . v't' mēb' att'h' . Et ſi aliq̄ mēb' patit' ǫpatıūt'
o'a mēb'a . Et ſi ex īfirmitate aliq̄ mēbr' abſcıdıt' . tc̄ totū cor' ǫcutit' . os
clamat . oclı lacrimāt' . Sic d'bet ī ciuıtate eē . q̄n ā ē ciuiū ālq accıt
ī fortūıı̄ . dz ǫpati tota ciuitas . Et ſi ās d' ciuē̃ . aufert' . vl' diminuit
ſuū pmōtē . ſuū alio ıh' . d'bz ǫpati ciues . eo q diminuıt bō toti°
p ablatōe ptis . Nec ıō d' malo alioꝝ gaudēt . Et īō ciuitates n̄ pſt
diu pſeuare ī pſpı' ſtat° . q; oē reg' . ī ſe . ı . dı . d' . Et ſ; hc̄ mod' pāt
milites . ǭ milic' ordıatōe C Sc̄ p ſcdo ǫſiderāc̄ militis diſpōıtōe
Nā ſic d' vegetı° ī li° d' arte militarı . q plaga celı ad robū n̄ ſolū
cor' . ſ; ⁊ aiāꝝ valz C Dıc̄ oēs q̄d natōes q̄ uicie ſ ſoli . nimio calore
ſiccātaſ ampli° q̄d ſape . ſ; min' h;ēt ſāguīs d'at . ac ppt'ea n̄ h;ēt
ǫſtātıā ac fiduciā pugnādı . q; metuūt vulnā . q; exiguū ſāg'
ſe h;ēt nouer' . Sz q ī ſeptētrionalı plaga a ſol' ardorib; remōtı ſt
ſ ǫſultiōes q̄d ſt . ſ; tn̄ largo ſāguīe redūdātes . ſt ad bella pmp
tıſſı . Sz illı q ſt d' plagis tēpatorib; . h;nt vtriūq; copıā . ſ . ſāg'
nıs ad vulneꝝ mortiſq; ǫtēptū . Et pdc̄ā q ⁊ modſtıā ſuat
ī caſt's . et n̄ parū p'de ī cōıl' . ǫſılı' . miles ſın pru'a ē . ſıc hō ſine m
ſu . ē tn̄ nc̄cıa pru militib; ad ordiāte aggrediēd' . ⁊ ad poēd' īſıdı
as inımicis qb; utı lz ī iuſtis bell' . v' ī ſt cētā nocıı̄ . ı ei militāıs
lz ſcıı° pōıt . ne occlta ǫcılıa ad hoſtes pueniāt . v' p; ī li° ſtrogo
mat' frōtıoꝝ . et tal' occultātō° licita ē ī bell' īuıs . ſıc d' ag' ī li°
q̄ō n̄ . Cū iuſtū bellū ſuſcıp' . vtr' apte pugnet ās . an ex īſıdıis . vl' alit'
ītē̃ ı ſt ē . Et h' pbat pauc' . d' . q pcep' Joſue . v' ponēt īſıdıas h;ıtā
torib' cı°' hay . v' h;ēt Joſue . xıııı . Poſſum° ⁊ ǫſıdeāre militie
opatōez . Sıc ē cor' hūā ǫpōıtum ex hūoıb; . reſultat egrıtudīe
ī cor' . ſıc op' v'tuoſū ǫſtat ex d'bıtıs cēſtātıs . Et ǫıt pc̄ ī ope ex
corrup'ne . eıs cēſtātie . Et īō ālıq ſt nimıs timıdı . ex eo q tim̄t q
n̄ d'bz time . Et q̄n . et q̄lıt' . Et ī alıis cēſtātus ⁊ alıi ǫıt q pp
tiōre dimıt' duce ǫcıt° . et egd' . ⁊ fug' d' atie . ⁊ p'ıc' āīā . Et
h' ǫtıg' ī bello ſpıt' . q̄n xān° dımıt' pncıpē milıc' . xcāc̄ . ı . x . q̄d
ē valde vitupāb'le . Sıc vitupāb' ē miles q uıdz duce ſuū pugnāte
⁊ uıctorıa q h;ore h;ıtē . ⁊ ıpc̄ fug' . et duce dımıt' . pp q̄d dd' d' . Cō
fidite q; ego uıcı mūd' . Ic̄ egd' d' atie xcā° . milı' . ſcdō ap'to . ⁊ mīr;
q pugnat' pp x° . Et fug' ad atie īmımcoꝝ . ı . pc̄ . Sıb q; ſuıı . tēt
q; q fac' pc̄ ſ . ē . pc̄ . C Tc̄ pıc' āīa ē qb; potāt ſe d'fēdē ǭ picl'a
d' qb; d' . Boe° . Talia ē t° ǫtuleāmı' āīa . q n̄ p's abıecıſſes īuıc
ta te firmıt' . tenēt . talib; āīıs fuıt āmat' vīcētı° . q dicebat
Suge ⁊ tota malıgnıtatis ſpū d' bachıē . ⁊ uıd' b' me dıa v't' pl°
poſſe dū torqoꝝ q̄ tu q torq̄s C Sc̄ alıq ſt audaces . q vl't' q̄ res
dictat aggdıūt' tırbılıa . et tales ān̄ picl'a ſt pualētes . ı . velocıt'
et ardēt' ad opa ciētes . Et īō h' ē . q; mouēt' īpetu paſſıōıs
Sz q̄n ſ ī picl'is d'ſcēdē . q; mot' paſſıōıs pcedētıs vīcıt' a paſ
ſıōe ītuētēte . Sz fortes p° q̄ ad picl'a uenıāt ſt q̄etı . q; n̄ agt'
ex impetu . ſ; ex d'lıbātōe roīs . Sz q̄n ſt ī ıpıs opıb' diffıcılıb;
ſt acutı . q; iudıc' roīs ex q̄ agt' . n̄ vīcī ab alıq̄ diffıcultate . Et ex
h' h;ez' ī li° . ıı° . d' dd' . de quo dr̄ . Dauı' ſedēs ī cathed'a ſapıētıſſım

principes et reges est quod teneantur legum vinculis. Contra quod dicitur vinculo legum quod est mollis sit durum, legum perforatur. Durum tamen nec molli illo quantumque nec durum. Et sic miles fortis tot in pugnam ... picta mitis et mansuetus est in pugnando non acutus. Et est sciendum quod sicut dicit Philosophus in tertio Ethicorum quinque sunt modi fortitudinis. Quidam enim sunt fortes civiliter qui operantur fortiter propter honorem vel timorem vel exprobrationis vel pene. Quidam alii sunt militantes qui fortiter operantur propter artis experientiam rei bellice. Quidam sunt qui fortiter operantur ex passione ire. Quidam sunt qui fortiter operantur propter consuetudinem victorie. Quidam alii sunt qui fortiter operantur propter ignorantiam periculorum. Sic exemplificat Philosophus in tertio Ethicorum de argeis qui erant contra cives grecie, qui putantes pugnare contra siconios inciderunt similiter in illos et lacedemones qui erant pugnantissimi, et ideo statim fugerunt. Circa secundum possunt considerari ipsius militie munitiones. Nam sicut miles armatur exterius sic animum decet armare interius. Et ideo dicendum est quod virtutes sunt necessarie, sine quibus bona militia non est, scilicet prudentia, fortitudo, temperantia et iustitia. De prudentia predicta dictum est in sermonibus. De fortitudine dictum est in tertio. Nec autem dicendum est de aliis. Est igitur necessaria temperantia que est virtus temperans et refrenans delectationes. Et ideo quare est necessaria est hoc: Quia si aliquis castrum impugnaret intentus ... impugnantes capiunt ipsum cito. Et ideo monuit ut hostes inferiores potu vincent a quibus dicitur quod vincebatur scilicet luxuria vino. Circa secundum necessaria est iustitia scilicet quod miles non debeat pugnare nisi in iusto bello, quia propter ius suum in iudicio superioris prosequi et quia privata persona non potest convocare multitudinem quod potest fieri in bellicis curis. Cum autem cura rei publice commissa sit principibus ad eos pertinet defendere rem publicam civium vel regni pertinentie subdite rei. Et sic licite defendunt eam materiali gladio contra interiores perturbatores dum malefactores puniunt secundum illud apostoli: Non sine causa gladium portat miles, minister enim dei est vindex in iram ei qui male agit. Ita quod gladio bellico ad eos pertinet rem publicam tueri ab exterioribus hostibus. Unde principibus dicitur in psalmo: Eripite pauperem et egenum de manu peccatoris. Et Augustinus dicit contra Faustum: Ordo naturalis mortalium paci accomodatus hoc poscit ut suscepti belli auctoritas atque consilium penes principes sit. Circa tertium requiritur causa iusta, ut scilicet illi qui impugnantur propter culpam impugnationem mereantur. Unde Augustinus: Iusta bella solent diffiniri que ulciscuntur iniurias insurgentes vel civitas plectenda est que punire neglexerit quod a suis improbe factum est vel reddere quod per iniuriam ablatum est. Circa quartum requiritur ut intentio bellantium sit recta qua scilicet intendatur vel ut bonum promoveatur vel ut malum vitetur. Unde Augustinus dicit: Apud veros dei cultores illa bella iusta putanda sunt que non cupiditate aut crudelitate sed pacis studio geruntur ut mali coerceantur et boni sublevent. Potest autem contingere quod si sit auctoritas et causa iusta nichilominus propter pravam intentionem bellum reddatur illicitum quia sicut dicit Augustinus in libro contra Faustum: nocendi cupiditas et ulciscendi crudelitas et implacabilis animus, feditas rebellandi, libido dominandi vel siqua sunt similia vel sunt que in bellis iure culpantur.

De iudicibus

Postquam dictum est de militibus dicendum est de iudicibus. Circa quod sciendum est quod in tribus precipue iudicibus contingit scilicet in executione iustitie, in acceptione personarum, in dilatione cause, et in prelatione sine ... Circa primum contingit in executione iustitie. Iudex enim dicitur quasi ius indicans, sed non potest nisi sciat. Quia ut habetur in primo Ethicorum unusquisque bene iudicat que cognoscit et horum est bonus iudex. Unde patet hic quod circa omnia eruditus est. Et ideo ille iudex qui exercet suum officium et non habet scientiam incurrit periculum, quia unumquodque periculum est ignorantia eorum que pertinent ad proprium officium. Unde qui vult predicare debet habere scientiam. Et medicus qui vult curare filii, alias autem qui vellet curare possit occidere. Et sic est de milite et de aliis quia ex ignorantia accidit periculum in opere. Unde Glossa super Epistolam ad Romanos: Gravissime peccas si ignoras quia dum homo non cognoscit quod facere in periculum incidit. Et ideo in quolibet opere ad hoc quod error non incidat requiritur scientia. Quia sicut dicit Vegetius in libro de arte militari: Nemo facere dubitat quod se bene didicisse confidit. Exemplum de rege Salomone qui ex sapientia protulit iudicium rectum inter duas meretrices. Circa secundum contingit ex acceptione personarum quia sicut dicit in psalmo: Acceptor personarum in iudicio non est bonus. Et ideo homines quia litigantes confugiunt ad iudicem tamquam ad iustitiam animatam quod debet mediare inter discordes. Medium autem debet esse rectum. Sicut ex ... habetur de statera que si esset curva et inclinata esset curva propter quod dominus precepit in Deuteronomio iudicibus dicens: Iuste iudicate filii hominum. Iustitia enim est quedam equalitas. Unde vulgariter dicuntur ea que adequantur iustari. Et ideo peccat iudex qui in aliqua parte declinat quod frequenter accidit et ex timore et ex amore. Quia sicut dicit quidam: amor et timor verum iudicium non discernunt. Et quia propter timorem homo declinat a iudicio rectitudinis ideo dicitur in Ecclesiastico: Noli querere fieri iudex nisi valeas [illegible]. Circa tertium deflectitur iudex per amorem accipiendi munera contra illud. Et propter hoc fuit preceptum: ne accipias munera que excecant oculos sapientum. Circa tertium contingit in dilatione cause quia quod posset expedire uno anno tenet per duos, et hoc est dampnosum valde, quia perditur quod est maxime carum. Videmus enim quod res tanto est carior quanto est minor et quanto est minor copia ipsius haberi potest tanto est pretiosior. Unde res que in magna copia habentur non multum care habentur. Sed non est in hoc mundo de quo ita parum habeatur sicut de tempore. Quia tempus quod preteriit non est tempus. Nec etiam quod futurum est. Sed presens instat. Et istud semper est in transitu. Et postquam transactum est numquam rehaberi potest quod non accidit de aliis rebus quia perdita pecunia recuperatur et sic de aliis. Etiam si sanitas perditur sepe recuperatur. Et sic multum offendit iudex in protelatione sive ... Circa quartum contingit peccare in prelatione sine ... scilicet cum malefactor absolvitur et innocens condempnatur contra quod precepit dominus Moysi: Maleficos non patieris vivere. Et ideo querendum est utrum possit esse licitum occidere hominem. Et dicendum est quod licitum potest esse quadruplici ratione. Primo propter conservationem pacis, propter salvationem communitatis, propter perditionem dignitatis et propter executionem veritatis. Circa primum propter conservationem pacis. Cum enim pax necessaria sit humane vite perturbatores pacis possunt licite condempnari. Sicut latrones et alii qui conturbant civitatem. Exemplum habetur in Iosue qui interfecit illum qui turbavit fuerat de anathemate. Unde est: Turbasti nos conturbet te dominus. Item apostolus: Utinam abscidantur qui vos conturbant. Circa secundum videmus in naturalibus: Cum enim humor in corpore excitat et pacem humorum conturbat tunc dat medicina que illum humorem consumat. Et hoc convenienter fit quia semper attendendum est ad id quod competit toti et non parti. Et ideo singularis homo sit periculosus communitati et corruptivus ipsius propter aliquod peccatum laudabiliter et salubriter occiditur ut bonum commune conservetur. Unde modicum fermentum totam massam corrumpit ad Corinthios quinto. Et sic videmus in laboratoribus qui arbores infructiferas occupantes terram incidunt. Circa tertium propter perditionem dignitatis homo enim peccando ab ordine rationis discedit et ideo decidit a dignitate humana prout scilicet homo est naturaliter liber et incidit quodam modo in servitutem bestiarum ut scilicet de ipso ordinetur secundum quod est utile aliis. Iuxta illud: Homo cum in honore esset non intellexit. Et ideo quamvis hominem in sua dignitate manentem occidere sit secundum se malum, tamen hominem maleficum et raptorem occidere est bonum sicut bestiam in via. Unde dicit Philosophus in primo Ethicorum: Peior est homo malus bestia quia decies millies plus nocet eo quod habet rationem ad cogitandum plura. Circa quartum propter executionem auctoritatis. Cum enim omnia divina providentia ordinentur in debitum finem et est bonum commune, iudices sunt ministri ad divinam providentiam exequendam iuxta quod apostolus dicit: Minister enim dei est vindex in iram ei qui male agit. Et ideo cum commissa sit eis cura communis licet eis malefactores occidere et nulli private persone. Unde Augustinus in libro de civitate dei: Qui sine aliqua publica administratione maleficum interfecerit velut homicida iudicabitur. Et tanto amplius quanto sibi potestatem a deo non concessam usurpare non timuit. Rog.

De mulieribus

Postquam dictum est de iudicibus dicendum est de mulieribus. Circa quas considerandum est quod precipue earum peccata reducuntur ad tria exceptis peccatis communibus scilicet ad formositatem aspectus, ad varietatem ornatus, ad [illegible] actus, et ad mobilitatem discursus. Circa primum considerandum est de formositate aspectus. Unde dicendum est quod ille qui pingit se unguenta et alia superponit iniuriam videtur facere creatori quia vult suam picturam emendare. Sicut esset ad summum pictor qui aliquam ymaginem pingeret et alius vilis pictor vellet hanc emendare, detestabile videretur valde. Sed plus est detestabile in proposito cum mulier vult corrigere et perficere ymaginem salvatoris. Et de tali muliere dicit Ieronimus quod fiducia erigit ad celos vultum quem conditor non agnoscet. Et Cyprianus in libro de habitu virginum dicit quod ... omnis ammonendi sunt quod opus dei et factura et plasma adulterare nullo modo audeant adhibito flavo colore vel rubeo. Et ... sibi ... et manus deo inferunt quando id quod ille formavit reformare presumunt. Et patet quod dicere quod hic facere ... quod deus illam fecit pulchram et me fecit turpem. Circa hoc dicendum est quod deus facit sicut artifex qui in opere suo non tantum considerat id quod convenit parti sed potius quod convenit toti. Ita deus unumquodque fecit secundum quod requiritur ad decentiam totius. Sicut patet exemplum in natura et arte. Videmus enim quod natura non facit omnes flores unius nature et unius qualitatis scilicet multorum. Et sic ex aggregatione multorum diversorum florum delectabilis pulchritudo consurgit. Et item in corpore humano sunt membra diversa in quibus oculi preeminent. Et tamen si totum corpus esset oculus non esset pulchrum. Et ideo multa membra constituta pulchra et minus pulchra et ex coniunctione omnium totum corpus constituitur pulchrum. Et in celo pulcherrimus est sol. Sed si omnes stelle essent sol non appareret pulchritudo solis. Et per omnes impediretur ipsa pulchritudo celi que ex compositione stellarum et luminis minoris apparet. Item videmus exemplum in arte. Licet enim color albus sit pulcrior nigro et quam rubeus et viridis non tamen facit pictor picturam ex solo albo vel ex solo rubeo et exclusis. Et postea nigrum iuxta album et sic pulcrius reddit album.

Et sic ex diuersitate colorum resultat pl'a ymagin . Et sʒ hec mod' fac' d's diuisas scias et vnā plen̄ cali ā n . Et sic ex tali diuersitate redd' mag pl'a . Et io m'lier' q' h' emendare satagit . Vn̄ ipso punier' uxr' q' ioel . qu'ms uult redigere i ollam. ¶ It' osiderand' e' de uarietate ornat' . i q' osistit m'r' . sʒ m'tip'r' ei ptes . qr i peplis . Et i uictis ¶ ii . i capill' ¶ iii . in vestit' . iiii . i caudis ¶ P's . i peplis . m'r' e' displic' alic' pncipi . q̄n vi' vexillū inimici sui i cast' s' . Et maxe si vi' i suprema pte cast' . ¶ sili m'r' d'o displicet q' uid' sig' s'rbie q' e' signū dya . i sup'ori pte cast' sui . i . i capite mulieris . Et uid' vexillū suū ee' n' rectū . i q' poti' volunt id ee' . s . h'militate pme . q' e' rei sig' illi q' baptigat' et q' osirt' vg' i frōte . et i capite ieiunij cinē aspgunt' ¶ It' i capill' . s . q' capillos alti' m'lier' portat . d' q's loq' ys . 3 . Decaluab' d's v'tice filiaʒ syo . et cēne eaʒ nudab' . q' pēa alij i h' s'clo accidit . Sic p'isi' i q'dā g'nali p cessiōe accidit . Na q'daʒ symma ecla dn̄e q' capillos appositos hebat . peplū e' cinib' corā toto p'p' abstulit . et mulie' tpis et decaluata re'as .
¶ It' i caudis q's pt'ā trahit . i q' dya' freqnt' q'esc' . vn̄ le' d' q'daʒ s'cō . q' ip'e uid' q'dā demone ridēte . et q'sinit abeo q' ridet . Q' dixit vidi sociū m' eqtante' sr' caudaʒ vni' mulieris . q' dū retrh'et caudā ce . cad' soci' m's i lutū . et io risi ¶ It' i vestit' varus . vn̄ d' G' . St' n̄nlli q'cultū p'ciosaʒ vestiū n' putat' ee' pc' . q's uid' si culpa n' eet . neq'q' s'mo di tā uulgat' exp'met . q' diues q' torq'bat' ap' iferos . p'pa et bysso idut' fuiss' . Nec e' vestit' p'ciosa excedētia p'p'ū statū q'rens . n' siu i angl'a q'rit . Et h' vi' q' uaʒ ee' . q' hō q' e' nobil' cātā gliet' i i'finus . Q' d' e' est pellis vaiia . n' coriū . q' daʒ bestiole . Et q' p'p'ia q' cetā alia s' orna' . Ad ista d' ly . B' . ia . i ca' . s' . agite nc' diuites plorate vlulate . i m . u . q . u . u . ditie v' put' . v' ne . ati . g' . Et B' . d' . clamāt nudi . clamāt famelici . et q'qre' . n' fame et frigore miserabili' laborātib' . q' offert tot mutatoria . vl' extēsa i ptic's . vl' plicā i matiicis ¶ It' osiderand' e' d' iocūditate act' . Et q' vt' i ludis possit ee' pc' . Et d's e' q' sic hō idiget qete cor' . ad refocillatōe' . s' idig' rem' . d'fatigatōe p alīq' dlectatione . i . t'missa itētōe . sic i coll' . pʒ ; le' . q' e' q'daʒ scandaliget' q' b' Jo . evā . e' sr' discip'l' . ludēte' inueisset . d' mādasse vni eoʒ q' arc' hebat . v' sagittā trah'et . q' e' plies f'het . q'siuit vtr' h' oti' facē posset . Q' r'ndit . q' si sic eū sp' tenē' . a' c' cito frāget . Et pēa s'bdid' . q' aūs hōis frangeret . si sp' i sua itēte rela . xet' . Et io nece' e' talib' i'cdu' vti . q' ad q'dā ai' qete . Et h'ec q's d' ag' . i z' ausice . volo tade' t' pattag' . Nam sapiete' d'cet . i'cd remitte' atīe' reb' agēdis itēta . Et h'sit p v'ba ludici' et facta . Et sap . q' i ethicis post v'te' eut' plie ecca ludos . q' nos psiu' d'e iocūditate . Sʒ ecca ludū t'a s' p'ncipalit' attedēda . s . de cētia . moderātia . Et q'uietia . P' decētia . s . q' lud' n' osistat i v'b' . vl' fcis t'pib' vl' nociuis p'p q's d' tulli' . i . p' d' offitis . q' iniurii g' iocādi . e' petulās i lib'ale . flagitiosi' obscenū
¶ It' 2' . attedēda est moderātia . ne s' totalit' aīe grauitas re soluat' . iux' q's d' ambr' . i . p' d' offit's . Caueam' ne dū relaxare aīm uolum' . s'bruam' oē armōia q' otēptū q'dā bo' . Et Tulli' d' q' sic pueris n' oē licētiā ludēdi dam' . sʒ eā q' ab honestate actōn n' sit aliena . sic i ipso loco aliq'd pbi igenij . lum' eluceat .
¶ It' 3' . attedēda e' oueniētia . v' . s . lud' ogruat p' tpri . et loco . sʒ quas decētias . ceteras circūstātias ordinet' . Et sʒ hac regulā v'tis p' ca ludos ee' aliq' v't' mo' . q' sap . i eth' . eutropoliā vocat . Et d' ās eutrapal' a bōa visiōe . q' a si b'n' ouertit aliq' dca vl' fca . in solatiū et refrenat' ab imodera' . ludoʒ q' p's' . e' i s' h'ndāna et d'fcs ¶ It' osiderand' e' d' mobilitate discurs' q' e' n' modic' re p'he' l' i mulierib' . Q' a sic d' G' . d'p'dai iuia d'siderīt q' auʒ pu' portat . Sic e' d' mulierib' q' mult' discurrit' . frege' honestatē pdet . Ex' d' dina . q' egrediēs v' uidet' mu . re . illi' et uides eā fili' regis . adamau' eā . et corrup' . Ex q' osecutū e' . q' iudas et leui . i ttites ci' . oēs ho's occid' . et mulies et puulos captiuos duxe' . Et s' ex discēsu freq' multa mala fiunt . Req' d' penis .

Postq' dcm̄ e' d' pctis et peccatorib' . d's e' d' penis . vtr' . s . ois pēa ifertur p alīq' pcō . Et p' vr' q' n' . Q' a nos videm' q' peccores p sperant et iusti opp'munt' Job xij . Impij uiuūt s'bliati s't . ofortatiq' diuitijs . Et abacuc d' . Q' r' respicis otēptores et taces oculcāte impio iustiore se . Et s' vr' q' n' ois pena i'fligat' p culpa . d's q' ois pēa i'flig' p culpa q' sic d' G' . Nulla noceb' aduersitas si nulla d'ñet' iniqtas . Et h' p' pate' m'l' r' roe . ¶ Ppt' dissonātiā ordiatōis ¶ Ppt' efficaciā curatōis ¶ Ppt' ogētiā satisfcois ¶ Et p' i'ti' gubnati ois . Dico q' h' opet' pp' dissonātiā ordiatōis . mai' e' . q' q'cq' otiet s'b a'q' ordie . s' qdam̄ uni . ad p'n' ordis . v' q'cq' d' aliq' ordie i'sg' seq' v' ab ipo ord' a p'ncipe odis d'pmat' . Cū a' pc' sit act' i ordiat' mai' e' q' q'cq' peccat d' aliq' ord' ag' . Et io o'ns e' v' abipo od' d'p'mat' . q' q's d'pssio pēa e' . S' triplia na s'bicit ordi rōis . ordi nali et ordi polliti' . Q' l' at hoʒ ordiu p pc' puitt' . Na q' pccat mortali' ag' q' ord' rōis . q' pc' e' q' roe . Et io tal' i'ci' pēa g'ue . s' morsu osciē . h' e' pessi' v'mis q' sp corrodit . Nō e' bn' p's' q'escē q' h'eet ag' v'm male i corde q' oti' corrodet . Et s' i pc' mor' existens h't pēa oti' . iux' p' aug' . i li' of' . Jussisti d' et sic e' v' pēa sit ei ois i ordiat' aius . Et ys . Co' ipij q' mare feruēs q's qetāi n' p' . It' q' pccat mortali' pccat q' ord' ne . q' nā e' cā ordiatōis . Sic uidm' i oib' ptib' uniui . pri' q' ordiā tissime h'et s' . v' tra taq' grauio' locat' deorsum p fūdamēto uniu's' Celū taq' tectū locat' sursū . Aliaūo d' i fi' . s' . et s'bt . sʒ maiore et minore dignitate . Et io vid' q' nā locauit vnūqq' i loco suo nali et debito . Sic platas i tra pisces i aq' . Et aues i aere . S' p pc' e' d' nale ordiatoē . Et io puniut ad oie . Et h' ca e' q' r' o' nos affligt . Sic vet' esti' frig' fames et sitis . S' si pc' n' fuiss' n' ub nocuiss' q' r' i . p' statu n' fames n' sitis n' frig' et h' fuiss' i eoʒ si hō no d'uiass' a i'titu . It' sim' s'b ord' politi' . q' r' sic d' sap . hō e' nalit' aial politicū . Et io d' uiue' i politi' . i . s'b ord' politie . Sic oēs hoies vni' ci' . Et io q' pccat q' illū ordie . Sic imp' et h' puniut a p'ncipe ci's . Cōstat at q' i oēs tales puie p pc' ifligunt' ¶ It' h' pʒ p' efficaciā curatōis q' r' pene sic d' sap . s' medicīales . medicīa aīa n' recip' . n' p'firmitate expelleda vl' p sanitate ofuāda . Cōstat at q' si ds nullā i'firmitate h'ret . n' timet i carre ulla medica vell' sufa pc . Et sic si n' eet pc' n' eet supplitiū . Et io dico q' ad sanād clpā i'flig' pēa . Et tal' pena sp' e' sic medicina recipiēti . Sic q'n hō otērit' et afflig' d' pcō . Q' aliq' uō sic q'n latro susped' . n' ut emēdet' . s'ed p' alios qui peccare desistāt . iux' i' . p'v' . pr' pestilēte flagellato . stult' sapiētior efficie' . Sic q' otīne' pene reploʒ ad h' ifligunt' s' . v' medicīales efficiāt' h'ns q' ex osid ratōe penaʒ aptas abstinet . iux' i' . ps . Dedisti metuētib' te . si . v' fu . a fa . ac ¶ It' h' pʒ p' ogētiā satisfcōis . Sic e' t'a s' pc' . q' m d'ces pc' d'r' . s . oeu . carnis . oeu . oclor' . Et s'r' b' uite . s' tria op'a penalia p satisfcōe i'niug' q' ill' ou'eat . s . Jeiu' . Ela' . Et oro . Jeiu' q'de' q' oeu' carnis q' r' ieiu' sanat pestes carnis . Cōstat a' q' ie' penale e' . Et io h' e' . q' r' g'ia q'rius curāt . Vl'ea' q' e' oeu' carnis . ipet pēa q' e' i ieiu' . Ela e' q' oeu' oclor' . q' r' ocupisce' t'paliā ista . Et io i'niug' ela q' e' penosa q' r' penosiū v' hoib' dare . Cōt' s'rbiā uite e' oro . q' l' hat d'lectatione q' adiuncte h' t' ti amaru' q' adiu'ncte . Et s' pʒ q' i ste pene p pc' i fli gūt' . It' h' p' pate p' iusti' gubnatōis . Ad i'ti' p'tiet v' q' n' i reb' i ordiatū reliq' . v' n' i reb' nālib' vidm' otige' q' oē malū s'b ord' alic' boi ocludr' . Sic corrup' aeris e' ig's gnatō . Et occisio ouis e' past' lupo . Cū g' act' huāi s'bdant' diē p'uidētie . sic et res nāles . ot' q' d' malū q'd accit i huāis actib' s'b ordine alic' boi ocludi . h' a' co ueniētissime fit . p h' q' pcta puniūt' . Et sic mai' e' q' pene i'flig' p' pc' . Ad id q'd obiat' d' Job . et abacuc . dicēd' q' eū d'a extioa ad i'tioa ordinet' . eo' a' ad aiā ordinat' . Extiora tñ et o'ntia s'c hoi boa . i q' ad b'o' rōis p'fitiunt . sʒ uō q' hōis uite impediūt homi v'tunt' a b'o i malum . Nouit aut' rex dispositor deus .
Explicit . tractatus de pctis .

Sermo sancti Bernardi.

Mirabilis passio tua domine Ihesu, que passiones omnium nostrum propulsavit, propitiata est omnibus iniquitatibus nostris, cuilibet nostrum pestilentie invenitur efficax. Quid enim tam ad mortem quod non tua morte solvatur? In hac igitur passione tres tua specialiter conveniunt intueri. Opus modum causam. Nam in opere attenditur patientia, in modo humilitas, in causa caritas commendatur. Patientia autem singularis. Videlicet cum super dorsum eius fabricaverunt peccatores et sic extenderetur in ligno ut dinumerarentur omnia ossa eius, cum fortissimum illud propugnaculum undique foraret, cum foderent manus et pedes, et sic agnus ad occisionem ductus sit, et tamquam ovis coram tondente non aperuit os suum. Placetur alicui propterea si est et humiliter sustinet. Hoc tempore tu eius ad patientiam reputatur. Non tam pergendi quam plangendi condicione cesserunt verbere, qui in funiculo hereditatis sue ab hiis quibus salvator advenerat, et de delicia morte multatus sic fuit. Modum ipsum si diligenter attendas, non minime agnosces, sed humilis corde. Nempe in humilitate iudicium eius sublatum, cum nec ad tantas blasphemias, nec ad falsissima que sibi obiciebantur crimina responderet. Vidimus igitur eum et non erat aspectus, nec speciosum forma pre filiis hominum, sed ob saltem hominis tamquam leprosum, novissimum virorum, virum dolorum, a deo percussum et humiliatum, ita ut nulla esset ei species neque decor. O novissimum et altissimum. O humilem et sublimem. O opprobrium hominum et gloria angelorum. Nemo illo sublimior, nemo illo humilior. Denique sputis illitus, opprobriis saturatus est, morte turpissima condempnatus est, cum sceleratis deputatus est. Nichilne merebitur ista humilitas que hoc habet modum? Immo quam tanta est ultra modum. Sic est patientia singularis, sic et humilitas admirabilis, utraque sine exemplo. Utraque tam magnifice causa ipsa commendat. Siquidem maior caritas est, propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos deus, ut servum redimeret, nec pater filio, nec filius sibi ipse pepercit. Vere nimiam, quia excedit mensuram, excedit modum, superat plane sine comparatione universis. Maiorem inquit caritatem nemo habet et cetera. Tu maiorem habuisti domine, ponens eam pro inimicis. Cum enim adhuc inimici essemus per mortem tuam tibi reconciliati sumus et patri. Que ergo vides alia huic vel fuisse vel esse vel fore similis caritatis? Vix enim pro iusto quis moritur. Tu pro iniustis passus es, moriens propter delicta nostra, qui venisti iustificare gratis peccatores, servos fratres facere, captivos coheredes, exules reges. Non sane aliud ad patientiam hanc humilitatemque illustrat, quam quod tradidit in mortem animam suam et peccata multorum tulit et pro transgressoribus rogavit ut non perirent. Idem.

Quid tibi vel durum vel durum esse potuit, cum recordaris tui qui ille in forma dei, in die eternitatis sue, in splendoribus sanctorum, ante luciferum genitus, in splendore et figura substantie dei venit ad carcerem tuum, infixus videlicet usque ad cubitos in limo profundi. Quid non suave tibi erit cum collegeris omnes amaritudines domini tui in mente, et rememoraveris primum quidem illarum infantilium necessitatum, deinde laborum quos pertulit in predicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum in orando, temptationum in ieiunando, lacrimarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, collaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horum similium, que in salutem nostri generis terrigenis tribus annis operatus est, et passus est in medio terre. O quam indebita miseratio, quam gratuita et probata dilectio, quam inopinata dignatio, quam stupenda dulcedo, quam invicta mansuetudo, regem glorie pro despicatissimo vermiculo, immo vermiculo crucifigi. Quis audivit umquam tale, aut quis vidit huic simile? Vix enim pro iusto quis moritur. Iste pro inimicis et pro iniustis mortuus est, eligens exulare a celis ut nos reportaret ad celos, amicus dulcis, consiliarius prudens, adiutor fortis. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit michi? Nam si conferrantur in me dies seculi et labores omnium hominum qui fuerunt, qui sunt, qui erunt, nichil esset ad comparationem illius corporis quod spectabile et stupendum est virtutibus et signis, in conceptu de spiritu sancto, in ortu de virgine, in vite innocentia, in doctrine affluentia, in coruscationibus miraculorum, in revelationibus sacramentorum. Vides ergo quia sicut exaltantur celi a terra, sic exaltata est vita illius a vita nostra. Sic nichil ad id nulla habet comparationem, ita et vita mea

nulla habet ad vitam illius proportionem, cum illa dignior, ista miserior esse non possit. Nomen me putes rem exaggerare sermonibus, quia hic deficit omnis lingua, nec sufficit animus vel ad intuendum tante dignitatis archanum. Cum igitur ei devovero quecumque sum, quecumque possum, nonne sic est sicut stella ad solem, stilla ad flumen, lapis ad turrim, pulvis ad montem? Non habeo nisi minuta duo, immo minutissima, corpus unum minutum, aliud voluntatem meam, et non dabo eam ad voluntatem ipsius, qui tantis tantillum tantis beneficiis me preveniet, qui toto se toties me comparavit? Alioquin si illam retineo, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscientia vado ad misericordiam dei nostri, et audeo propulsare illud fortissimum propugnaculum quod custoditur sic illius sanguinis non guttatim. Cognato pursa et fideles filii, quid facietis in die calamitatis de longe venientis, ad quem fugietis auxilium? Idem.

Negociamini dum venio. Verbum patris unigenitum dei sol iustitie sum, ille negociator de ultimis celorum finibus, nostre redemptionis pretium apportans. Fidelis ista negotiatio et omni acceptione dignissima, in qua rex filium tradidit, gratis efficitur negotiator. Aurum pro plumbo tribuit, pro peccatore dat se gratis. O quam indebita miseratio, quam gratuita et sic probata dilectio, quam inopinata dignatio, quam stupenda dulcedo, quam invicta mansuetudo, quam utilis negotiatio, ut filius pro servo traditur, pro capta cattor occiditur, pro mancipio dignus condempnatur. Tua sunt hec Christe opera, qui de lumine celi ad tenebras inferni, a dextera maiestatis ad sinistra humanitatis, a gloria patris ad mortem crucis descendisti, infernum illustrando, hominem redimendo, frangendo mortem et mortis auctorem. Verus es enim et non habes quod ad nos redimendos ipsa humanitas invitavit, misericordia traxit, veritas que te verum promissas compulit, puritas virginalis suscepit, salva virginitatis integritate, potentia eduxit, ob omnibus reduxit, patientia armavit. Caritas vero consummaverit manifesta, ut absit pro vili negociatores terre theman, recedant filii agar qui exquirunt prudentiam que de terra est. Elongetur a me gigantes a seculo nominati, qui ab initio fuerunt statura magna et cetera. Sed dedit eam Iacob puero suo et Israel electo suo. Abscondisti enim hec domine a sapientibus et prudentibus, gigantibus videlicet nominatis, qui magni sunt sibi videlicet in oculis suis, et revelasti ea parvulis et humilibus tuis. Libet amplector negotiationem tuam, quia negotium meum est hoc. Memoria in summa suavitate ruminat anima mea, non solum autem ruminat sed et revocat ruminationem tuam, quia et intelligit quam diligit, et memorie commendat, quam in hiis negotiatoribus prepropis esse anima mea, ut fiat navis institoris de longe portans panem suum.

Negotiabor donec venias, veniens letus occurram, et ut audiam etiam ego: Super hoc tuum sunt celi, et tua est terra. In regionibus tuis negociabor securus, te solum habens itineris ducem, in periculis protectorem, consortem in tribulatione. Regiones tue quinque sunt, quas perambulant ad negotiandum institores tui, vere te querentes electi tui, et inveniunt dilecti tui.

Prima regio est dissimilitudinis. Nobilis illa creatura in regione similitudinis fabricata, quia ad ymaginem dei facta, cum homo in honore esset non intellexit, et de similitudine ad dissimilitudinem descendit. Magna prorsus dissimilitudo, de paradiso ad infernum, de angelo ad iumentum, de deo ad dyabolum, concernenda confusio: gloria in miseria, vita in morte, pace in pugna, perpetuitate in brevitate, libertate in captivitate conversa. Valedicenda descensio: de divitiis ad paupertatem, de libertate ad servitutem, de requie ad laborem descendere. In hac dissimilitudinis regione quid negotiabimur domine deus? Aspice genus humanum ab ortu solis usque ad occasum: hos invenio medietas perambulare, alios honoribus inhyare, alios favoralis aure suavitate raptari. Sed quid de divitiis, que non nisi cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, et cum dolore amittuntur? Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea. Que est ista dementia filii adam, circuire maria, perambulare terras, rapi et esse modo in laboribus plurimis, in vigiliis multis, in ieiuniis crebris, in mortibus frequenter? Ecce temporales divitie, sed quid de honoribus? Hi miles es exculas, aut limina principis ut principatum acquiras, et ferrato vestitus amictu promptior es vulneri quam honori, morti quam vite, periculo quam premio. Nonne quid in honore sine dolore, in prelatione sine tribulatione, et in sublimi

tate sui uanitate ee qs p. Ecce quales hoies. Mdat
d' glā: glia vn t' fetide pulūs. Lunus fte vas i ostulia:
No tr. n t. s; noi dni glia cede. Illi pmitte gliā sua q glios
e i sctis suis. Illum lauda q laudant angli i excelsis. Fugo 7
ipa tanq glā q ad iudicii e n ai iflato. mag hui p sui iuidia:
Respice qs ancedis et cogita qr i omnib; iuidie scia pburisti
Os g ad usum te torus lumib; iflamat tua felicitate toz
qr tu urunt glā. audite qr pglia tua teris iuidiā. si felici
sequis corrumpis felicitate. vide g qr uane exibat ois homo.
h s memoria q fuerunt i regione dissilitudis. pudes g ne
gociator q uidet i diuitiis laborē i hoib; pea iuidia i glia. Fac
sarcinā suā ocōptū mūdi 7 fug. ¶ Scda regio ē padis' claust
lis. vere claustrum ē paradisus regio valle disciplinē munita
I q stosar' ē mitum fecunda fertilitas gliosa res hoies vni
moris hitare i domo. Bonū 7 iocūdum hitare frs i unum
vidas illum i dī laudib; exultantē hē hoib; manifestate 7c
et dic potes castra di s hec. No ē hic aliud n domi di 7 porta
celi. Quid g fidelis aia i his uidimus osiderand ē. Pambula
v'tutes cohitatū i domo dni iuitum. et fac in sarcia tuam
for' uiuedi ¶ Tcia regio ē purgatoriū expiationis. Vadā i ista
regionē. et uidebo uisionē hāc grandē. qmo pr pat' glificādos
filios i manu teptatoris reliq. Purga g m aditorin ill' tepella
to suspiriis. oronib; intēda. satisfactiam sacrificio singlari. si fo
te uidat d' 7 iudicet ut laborē cuitat i regē. Perie g fidel aia
qtq; es regionē expiationis 7 uide qd i ea fiat i uidimus istis
fac sarcina tua asseri ospatiedi ¶ Quarta regio ē regio gehe
nalis. O regio dura 7 grauis extimescēda regio fugiēda. tra
obliuionis. tra afflictionis. tra miseriaz. tra tenebraz. i qua
nullus ordo s; sempiternus horror ihitat. Loc letifer i q igs
ardens v fug rugies vmis imortalis fetor itollerabilis.
Mallei pcutietes. tenebre palpabiles. ofusio peccoz. inodato
vinculoz. horribilis dmonum facies. tot tremo atq horreo
ad memoria regionis isti' 7 oculsa st oma ossa mea. Viues
g i ifernū descede. peure uitalib; oculis tormtoz officinas
fuge scelera 7 uitia. habe odio iniqtatē et dilige lege dni
cu i tam formidolosis uidimus fac sarcia tua p'mā. ¶ Quinta
regio ē paradisus s celestis. O bta regio sinaz uirtutū i q
bta trinitas a btis facie ad faciē uidet. Vbi illa sublimia ag
mina sublium pennaz applausu Scs scs scs dns ds sabba
oth clamare n cessant. Loc uoluptatis v torrēte uolupta
tis potant iusti. Loc splendoris v iusti fulget sic splendor fir
mamti. Loc leticie. vbi leticia sempiterna s capita eoz. Loc
veritatis v apparet ds suauis uniuersis. Loc pacis. v i pace fcs
ē loc ei'. Loc admirationis v s mirabilia opa ei'. Loc sacieta
tis v satiabunt' cum apparuit glia ei'. Loc uisionis v uidebit
visio mag. O regio sublimis pennā delitia d' ualle lacrimaz
ad te. v sap' sui errore. Ro sui obscuritate splēdeb. Regio
i qua ds transsiens ministrabit electis s'. i tale se q'l ē illis
ostēdet. Illic erit ds oia i omnib; v rex uniuersitatis mirabiliter
ordinata dabit ēatori glā 7 leticiā creatē. Cur g spual' aia
oculis dsidior regiōē istā 7 uide regē glie i decore suo gliosum
stipatū legionib; angloz. scōz ornatū agminib'. deponēte
s: tos humiles exaltate. captiuātē demones. homines redimē
7 dic bti qui hitant i domo tua dne i sclā scloz laudabūt te.
Cu g iam pceperis tam stosas uidimus memoria tā pcla
ostrue sarcinaz tuā amore dī. Vidisti regiones audiuisti
uidimus. sarcinas ostruxisti 7 btr es. Negotiare g donec ueniat
dns. ds tuus v ei dic pslis. Dne v talenta tradidisti m. ecce alia v
sr luct' sui. Et audire merearis. Intra i gaudium dni tui. amen.

Sermo sci Bnadi abbis d' pugna q ē it regē Jerlm 7 Babiloie

Inter babiloē 7 ier'm nlla pax ē. s; guerra oti'. hē ima q; cum rege s. Rex ierl' xp'e. Rex
babiloīs dyā. Ir ē alter i iusti' alter i mali regere delect'. rex bab. q s p d'aub; ...
suos s. sic i iūctos seduce' v suire eos faciat iniqtati ad iniqta. i bab. thit. v dñanū d'aub' ...
ositiuit i spectato sr muros ier' thi ēnet. itiā regi captu pda i bab. duc. Rex vo ier' ...
spi timoris. milite i talib; strenuū. vad iq eipe pda ii. Ille v sp ad d ispata pat' ē veloci ho
stes psequ 7 i aurib; coz. fit ē repēte sonus tanq aduenietis spe vehementis. Tior ē sr eos itonuit ...
voce vtutis ei hostiū rob' ocmuit. qs i fuga oulsos tior ii logi psecuit' ē. s; ceptū ...
adppa. Vex uni ex adusariis tilit spc. ñeuit ē ei 7 oseq qn tior aducit. h ē ēnet sorōs subito fugientes
ab isidiis iq b; latebat oti aduolaut. A timore igit solo fcē ē isti 7 oppbiū oib; ...
amore isto. Scio ē q fco op' sit. Ibo 7 ero spc iudax i agul' semitaz 7 amic me simulabo tiōis. ...

[illegible]

lut ... sāq; ē odiā. Siq; veniss; ad portaz. vlro apta ē ei. Ad ē i gsiliu fcm ē lcci mag ioppid
Cumq; suadente gaudio vociferarent oes et acclamarent. exort' clamor extior cast'a ptrut. Et illi
Que ē ista iqut vox exultatois i aurib; nris de castris istis. Nō ita erat heri 7 nudi tius. forte ueit
eis auxiliu. et impetu faciet i nos. fugiam' g istic. ds eni pugt p eis 9 nos. Interi karitas
more impatiens ordinari exercitum apiri portas et pseq precip iniunicos apte diuitias vadū
ad portas inferi. Sicq; uno impetu vniuersus caritatis exercit' pcedit. quos babiloni n fere
tes fuguit. s; n effugiunt. Cadunt a latere timoris mille et adextris caritatis de c milia

¶ De statu boni lapidat ē piger. Boues sc' qui i ope dī strenue excrc'
Qui seminat i lacrimis s; i gaudio meret. Isti omia q s mundi arbitrant' v stercora. Piger
vo cū sarcina uideres hostes deridet dehonestat ab hostib; i toto suo. Sic boues strenui i laboib;
suis honestat' ado. Que eni malig spc pigrum videt ad spualia exercicia. i cogitatoib; suis in
gerunt terrena velud de stercorib; boum massas coaglates 7 pigrū sic dignus ē lapidibus.

Incip tractat vij vitior capitalium.

Superbia e radix omi uitior. Sicut aug testatur Initiu ois mali
superbia e. Ex hac radice vij criminalia uitia oriunt s.
Inanisgla. Ira. Inuidia. Accidia. Auaa. Gula vl castr
margia. et luxuria. Quor pa e inanisgla. Inanisglia at e iordi
nat ai mot. Et at spes q ad eam ptinet hi s. Elato. Arrogatia.
Insolentia. Ostento. Otumatia. Otempt. Psumpto. Iobedia. Ireu.
Elato e tumor ai q qs n uult pati pore vl pare. Arrogatia e ai
mot q qs mouet adiactadum se hre qd no ht. Insoletia est
ee ee visum omiu et ceris dspectis sola sua ubi ofta s soli place.
Ostento est impugnato veritatis p ofidetiam clamoris. Otumatia e
aie maioris ex otepti obuiare. Otept e e hoc qd tet neglig facie.
Psumpto e sibi spualit assarbe qd alior e. Iobe e plato n obedie.
Irreuea e dbita reu maioribz dnegare. **De Ira**

Ira est subita tempestas ai qua iordinate co hois comouet.
Et diuid i has spes s. Odium. Discordia. Rixa. Iniuria.
Otumelia. Impatiem. Proteruitate. Malitia. Nequitia. Malig
tate. Homicidium. Furore. Odium e iueterat ai timor
vn soliz dici iueterata ira. Discordia est aliqr dissesio qs p amois
viclim colligauit. Rixa e exclamatio idiscordia facta. Iniuria
e vbo vl fco cum aliq iniuste age. Otumelia e iniuria ivb. Ipa
tietia e ai motum ipetuosum n refrenare. Proteruitas e subitaneo
motu i vb illicitis prumpe. Malitia e cu aliq depnu alie moliti
face. Nequitia e qn qs audet qd nequit. Malignitas e mala uolutas
hois. Homicidiu est e finali volutate morte alicui moliri. Furor
e iueterata ai tepestas vre pscribes alicui morte. **De Inuidia.**

Inuidia e dolor ex aliq felicitate hois alti nascens aiuo v topes
Inuid at dr qui alti felicitate torqt. Et diuid i has spes s.
Detractoe. Ingtitudine. Mali iuectione. Boni compssione. Iiu
dctiam. Depuatoe. Susurratoe. Detracto e bor alior
denigto. Ingtitudo e d bnfitis grias n age. Iuecto mali e
alii impone noua clpa pe. Boni copssio e boniu altio n reuelae
vl dice si tace. Inuidetia e altio bonos successu nolle uidere.
Depuato e bonum altio puite et mala meiorare. Susu
rrato e it amicos discodiam seminare. **Seq d accidia.**

Accidia e ai torpor quo qs boa neglig ichoare et ichoata fa
stidit pfice et tedet eu vbum di. Et diuid i has spes s.
Desidiam. Pigritiam. Pusillaiitate. Negligetia. Ipui
detiam. Ineespectione. Tepiditate. Ignauiam.
Desidia vl dsiderium e ai segnities q qs boni aggdi fomi
dat. Pigritia e mitis iertia vl qi fatigato q qs bonu ichoa
tum osumae fastido. Pusillaiitas e mtis agustia q qs ti
mz mag face vl icape. Negl e ai torpor q qs min diliges
e i gcegdo qd dbz exeq. Impudetia e obtenebrato mtis qua
qs min e pud i pudedo futura. Inespecto e vitium ai
q qs min caute discenit q uitate vitor vt sigs vitz auaitia
et pdigalitate icurrat. Tepiditas est ai torpor q qs topet
i executoe illi rei i q debet fortis ee. Ignauia e ai vitium q qs
i nullo tpr adhibet dbitam discretoe. **Seqt d auaritia.**

Auaritia e pestis ai cupiditate acqrendi vl retinedi diuitias. Et
diuid i has spes s. Ambitoe. Symonia. Vsuria. Cupidatia. La
trocinia. Piuria. Furta. Rapina. Violetia. Iqetudie. Iniu
stu iudici. Obstinatoe. Dolum. Ambito e imoderat ai
appetit q qs ult q dbeat hore affectat qd q uis ad uanaglia
possit referri tam spalit refert ad auaa q n solum osidemr i cu
piditate ver e i appetitu nimio osidio hoius vl scle.
Symonia e studiosa cupiditas emedi vl vededi donu spuale vl
spuali annexu. Sy e diuid dulsis mois. Est e Sy munus
a manu. A ligua. Et ab obseqo. Munus a manu e pecu. Mun
a lingua e fauor. Mun ab obseqo e suit idebite impensa.

Ft e mun ab adulatoe vl qn qs p adulatoe sola spualia vl spualib
annexa dat. It a timore qn timore principis dat bnfi vl aq digta.
It ab amore qn solo amore carnali erca bnfi qs impedit. Item a pce
c as sol pcibz ducti vl uicti alicui dat ecclsiste bnfi. Vsura est
studiosa cupiditas recipiendi aliqd vlt sorte vt siq h pacto x s alic aco
modz u xx recipiat. Et ifinites mois vsat vsa iecco adpsiis velud
dic can. Vsa e v ampli recip q qd dat. V si s x dederis et amplius
reqsieris vl dederis frumti modiu unu et aliq s illi recipies v
xiiij q iiij c vlt. Latrocinium est otectato aliene rei pates iuito
do. Piuriu at spectat ad auaa qz ut d ag. Sicq e auar neglig iurand
Piuriu e mdatiu e iuri firmatu. Tres a st spes piurij vna s fl
putado qd sit veru vt ag i xxij q ij. hoies fl iurat vl e falle
vl e falluntur putat ho ver ee qd fl e otemere iurat. Qui scit vl pu
tat flm ee et tam pro iurat et uelo cu scele iurat. Distat aut p
iuria duo q commemorauim. Facit aliu iurare qd ver putat ee p q iurat
et tn fl e n ex aio ipe piurat no pre fl a sciet iuratore i reponit. Dic a
scit flm ee et dic uer ee et iurat tanq ver sit qd scit flm ee. Vidits
q sit ista detestadi belua et d reb huais extmiada qs eni si tal uelit. O
hoies detestat talia. Fac a putat ee flm et iurat nq uer ee et forte
ver e vlgiu v itelligas. Pluit i loco illo i qro gas hoie et d pluit ad
negotiu ei opet v dicat pluit s i rei uitate putat n pluisse et tam
pluit piur est. Ite e qtadmod vbum pcedit ex aio mala ligua facie
mala mes. Is eudet trud q tp ho peccat i piurio v dixim vl dum
sciet fl iurat vl putans ee flm qd ver e vl extimans qd veru e
ee flm. Furtum est vsurpato latens ch rei aliene iuito dno.
Mdatiu e falsa uocis sigficato e itetione fallendi. Et no q a est
mtiri et a e mdatiu loq. Et a fl dre. Alui e vitas a se. Alui vitas
e. Alui vitas ue. Alui vitas gre. Vitas a se e ca enutiatoe vsat.
Vitas e ca itetoe vsat avitate vl flitate enutiatois i abeo qenu
tiat ver vl flm dr qs ver q flm ueru ee itedit. Aliqn qs e ver
q tam e fallax qn videl verum d et ited dre flm vt sigs putet
ee latrone i nemore vn qd d s flm dre ited et io mdax e ommitt
n tam mdatiu loq. Duo ocurrut falsum et fallax et fl d et fl dre i
ted. Mdatium vo e fl a sigficato uocis e itetoe fallendi. Aliqs fl s e
tam uerax qz fl dre n ited. Vn ap se yspaia pmisit ire n tn uit
xxvij q ij bts paul fl qd dix ita fals fuit s tam uerax qz uer
dre ited. Diuid at mdatium i viij spes vt i xxii q ij p e oidi.
Rapina e violenta pdatio rei aliene. Violentia e iniuria coac
ta v sigs aliu iniuste cog vl id aufert ei. Inqetato e aliu i ite
omonie. Iniustu iuditiu e iniuste sine elato ex timore vl ex cu
piditate pecunie pmulgata. Obstinato e ptinatia i malo.
Dolus e fraudulenta decepto. **D Gula siu castrimargia**

Castrimargia e excessus hominis i his q ei st necia v i cibo et potu
et hi. Et d a castris et magis qz i talibz locis mag pdigalit viue
otig. Et h ex corruptis moribz vl dr castrimargia qi castitate me
gens qz ut ait G. vent et genitalia uicimora st. qz dum ex sati
etate vet extedit aculei libidinis excitat. vij v. Vetre sagiato
veneris suspirat ad vsum. Diuid at castrimargia i has spes s.
Gulositate. Ebrietate. Pdigalitate. Iuerecdia. Impudentiam.
Inabstinentia. Immoderantia. Inhonestate. Immodestia. Gulositas
est excessus i cibo. Ebrietas e excess in potu. Pdigalitas e
danda et n dando effunde. Iuerecdia est feda et tpia ulu pfre.
Impudetia est exterioribz signis luxuria demostrare. Inabstinentia e sta
tutum tpe ocededi vl aliqd fatiendi n expectare. Immoderantia
est bor nimis appetit. Inhonestas est lauta fercula pete et
carnis dsiderium adimple. Immodestia e corpis vsus sfluus.
Restat aute d luxuria ordine pertractato. **D luxuria**

Que est dulce malum mala dulcedo. Quies egra i labor grat
pena leuis mors uiues vita moriens malum suaue e st leta
pena iocosa parados tristis prudens stultia audax timor hec

corp' pollnit op' anichilat ãte ꝓdat' aĩa; necat. vim erip'. fa
mã lacat. decor luña orbat. Dr̃ at aliqñ q: sol; aliqñ labi. et
potu nasci. vł alit' sꝫ fluitatis. Diuidit' at i has spẽs. s.
In simplicẽ fornicationẽ. Adulteium. In icestum. In vitiũ õnã
In stuprum. Et raptum. Fornicatõ simplex. ẽ carnale cõmixtiõ
pt legitimũ coitum. Adulterium ẽ aliene vxoris violatio.
Incest' est osanguineaꝝ vł affinium abus'. Vitium sũp ꝑ 9 nã
ẽ qñ ãs ẽ lõc ad h deputatum effundit sem. Stuprum ẽ illia
ta dfloratõ vginũ. q: virgo stupr: iur. Rapt' admittit' ẽ pu
ella a domo pr̃is violnt' adducit' v corrupta i vxore hãt'.
Cõt vitium nẽ d aug. q mai' pc̃ ẽ q̃ coglĩ mĩe. Sodomite sꝫ
aduersarij di homicide. et dstructores gñis huãi. q: ds cãu hões vt
multiplicarent. isti daint opa vt op' di pereat. De pcã hac d' Moyses
Qui dormierit cũ masclo coitu femineo. vtq; opat' est nefas. 7 io morte
moriat'. Sed; leges decollat'. sꝫ canões tales dponit'. eppet' adagẽ
da pniã i mon reclududunt'. Abũdãtia h' pcĩ ẽ ex ocio. Otiũ ab' alie
ij. et sꝫ bia uite. De q̃ i leuit. Cum masculo nõ misceberis coitu fe
mineo. q: ẽ abhõiatõ. Ex utio solet corrumpi vacãtes otio. vtentes
cõuiuiis dlicatis. q' dõuet ẽ. Curiales mulieꝝ copiã n hñtes. Et
claustrales nulla deuotõe i orõe hñtes. q̃ dtestãtur carnis macẽatõe
n attẽdẽtes qd d' Jerõ. Vẽt meo estuans dfacili spumat i libidie.

De quatuor virtutib; cardinalib;

Post tractatum pñcipalium vitiõꝝ. siũ capitalium. ordĩe co
gruo tractãd' ẽ d cardinalib; vtutib; q̃ st iiij or. s. Prudentia
Justitia. Fortitudo. Tẽpantia. vt q̃ p vitia amisim' recupem' per
vtutes. Et dnr̃ Cardinales. vł q̃i initiales. vł principales. qm
ab istis cete vtutes pcedunt. q̃i a qb; initiis. vł tñq̃ ẽca cãdiales v[ ]

D' Prudentia

Primo dicẽdum est d prudẽtia [fãte]
Prudentia ẽ reꝝ vtrarũq; discretõ. cum fuga mali. 7 electione
boni. ex qb; pz q̃ prudẽtia ↄsistit i discretõe boꝝ 7 maloꝝ. i electõe
boꝝ. et aspnatione maloꝝ. Diuidit' at i has spẽs. s.
Intellectum. Rationẽ. Prudẽtiam. Circũspectionẽ. Docilitatem.
Cautionẽ. Intellect' ẽ ↄphensio gerendoꝝ. vñ p' or. gerẽda
cape. et pcã discerñe. sꝫ i' salõis. palpebre tue pcedant gss' t's.
Ratõ est ↄpphensoꝝ discretõ. Prudẽtia ẽ ai pō q̃ metum
futã. sm pñta. vł similium' aliq̃ ex tali occõe. i tale vitiũ icidisse
metiam' futuru. ne i ↄsimile vitium dcidam'. Circũspectio
ẽ cautela ↄ'oꝝ vitõꝝ. q̃ cauemus ancitiam vitium', pdigalitatẽ
dr̃ ẽcĩ. eo q. ẽcspic hac vitutes. vñ salom pluadꝛ dics. Oĩ ẽcodia
ↄsua cõ tuum. Docilitas est potẽtia erudiendi. Dr̃ at docili
tas habilitas. vñ salom. fili bibe aquã d cisterna tua. et fluenta pu
tei tui driuẽt foras. et i plateis aq̃s t'. diuide. Cautõ ẽ pru
disc̃nẽdi vitium a vtutib; spẽ pstitas. vñ g. Sepe uitia se igerẽ
7 se v'tutes esse mẽtiunt'. vt et tenacia p'sym'.

D' Justitia

Sequitur d justitia. d q̃ h ordine ẽ agẽdum. p' qsit uitt'. sꝫ o i qb;
ↄsistat. iij' q̃t sit ei spẽs. Justitia ẽ vitus iuis sum unicuiq; tri
buẽs. cõi utilitate suata. Et dr̃ Cardial'. q: ẽca eã ↄ's alie vitutes
vsant'. q̃i ẽca cardinẽ. Et diuidit' i has spẽs. s.
Religionẽ. Pietatẽ. Seuitatẽ. Innocẽtiã. In fide. In spe. 7 caritatẽ.
In vindictam. In innocẽtiam. Reuẽrẽtiam. Concordiam. Seuitatẽ. Et ob'
Religio ẽ qdam uitt' superioris nãe. Consistit aũt i hijs. s.
i diligẽdo deũ. i credẽdo quis ds. i exhibẽdo cultum dbitum do.
Et hñt tres spẽs. s. fidẽ. spẽ. et caritatẽ. Fides at est pceptio caitatis
seu uitatis reꝝ. cum assẽtione. sm cãꝝ cognitõe. io d' vitatis pcepto
q: falsaꝝ reꝝ n ẽ pceptio aliq̃. sꝫ q: alij ppt vitas et adhibet' sꝫ
ma credulitas. mediantib; naturalib; cãis. add' sine cãꝝ cogtione
q: cãꝝ cognito ad aliq̃ pbãd' n ẽ fides. sꝫ scia. fides at at ẽ opiõe
7 i'fra sciam ↄstituta. Sicq̃ ista dscriptõ gnãl' ẽ tam formate q̃
fidi informi ↄuenĩens. tam publicam q̃ catholice. Abaq' sic dscrib'.
fides ẽ sba sperandaꝝ reꝝ argumentum n apparentium. fides catho' sic
dscrib' a qb;dam. fides cathõ' lꝫ ẽ pceptõ uitatis reꝝ i inuisibilium
ad xpianã religionẽ ptinẽtium. Res iuisibiles sꝫ theologos st
q̃ n ꝓsensum. n i intellectum ↄphedunt'. sꝫ solũmõ credunt'. v ea q̃
d unitate trinitatis. et trinitate vnitatis 7 osilib; testet'. q̃ꝝ cogi
tatiões aĩe suc nãles nõ veniunt. sꝫ credunt' solũmõ. vñ g. fides
n hꝫ meritum. c' huãna rõ pbet experimentum. Spes uõ ẽ vt' q̃ spam
pmiũ uite etne. iustoꝝ meritis reddẽdum. Caritas ẽ q̃ ad deum
diligẽd' et pxim mouem'. diũ ꝓ nos. 7 pxim ꝑ nos. Et sic diuid'
i dilectõe dei. et pximi. vñ salom. Caritas ẽ fons ꝓp' ẽ nõ coicat
alien'. Et aug. fons ꝓp' caitas q̃ hñs mal' ẽẽ n p'. Cetia uõ sa
cramẽta habens mal' ẽẽ p'. Virtutes dsistient. caitas n excidet
vñ ys. vivit dñs. ẽ ignis ẽ i syon. et caminus i ier'. Igis i syo ẽ di
lectõ i militanti ecca. caminus i ier'. ẽ maior dilectõ i eccã triũphãti
hec tres ptinẽt ad religionẽ. Pietas ẽ uitt'. q̃ petentib' hõrẽ
debitum exhibem'. n solum i veriatione. veꝝ q̃ i necãoꝝ exhibitõe.
Amicitia. ẽ diuinaꝝ humanaꝝq; reꝝ. cũ beniuolẽ 7 caritate hõesta
ↄsẽsio. ꝓp qd pꝫ i malos n ẽẽ amiciã. Seuitas ẽ vt' q̃ cõi vti
litate suata. districte agim'. i supplicus redẽdis. v n reliqim' ad
d pcã debita. Vidicta ẽ vt' qua pulsam' vitia. vł iniurias ulcisca
mur. Et si alit' osideres. seuitas et vidicta n st vitutes. Cũ ẽ omis
vt'. aĩa p's hãt. si spes nãl' uitis ẽ vidca. vł seuitas poti' uiti'
hꝫ ex infirmitate v illatas ↄ' ꝓpulsat iniurias. Innocẽtia ẽ uitis
eq̃litas. hõis i iuiã nõ formidãs. Gratia ẽ uitt' qua bñfitij rõe
benefitoꝝ. grã tenem'. Reuerentia est uitt' q̃ prinis. vł a q̃ platõe
sblimib; dbitum honorificatõis cultum exhibem'. Et diuid' i reu'
et ob'. Veneratõ ẽ vt' q̃ exhibem' reu' maioib; humilitatẽ
gestu. 7 mitij vboꝝ emissione. Ob' ẽ ai dlibati uite iussionis
effect'. n ẽ iussio fiat. ẽ discretiõe animi dlibati. n teneri obedire
plato. Diuid' at i duas spẽs. vna q̃ obediim' susc̃p' hões. i q̃ n'
uite uoluntatis dꝫ i ẽẽ. q: n dbe' hões appete. alia i' suscĩ' ad
uisitatẽs. v dꝫ ẽẽ uolumus uiiã. Justi ẽ ẽ tribl'atões ↄsiderare.
vñ g. sca' ẽ summope q ob' si d suo ad huit minima ẽ. Ut
ẽ ob' i aduisis aliq̃ dsuo hr̃e. i psꝑis dsuo oĩo nichil hr̃e.
Gratia ẽ uitt'. p q̃ sup anim' i calamitate monet. Et vt' qdam
excellẽtia caritas ẽ. vł iusti dici solet. vñ i ps. Dispsit dedit
paupib;. Et justitia d'. q: dum qdam idigẽtib; ministrat. illis
sua reddim'. n nra largim'. Concordia ẽ vt' ẽ ciues 7 com
patriotas i spontanea i stitutoꝝ iuris vł correctõis i defiũite

D' Fortitudine

Fortitudo ẽ uitt' immobil'.
Etiam laboꝝ et piculoꝝ susceptõe. ad fortitudinẽ refert'. q̃cq;
i aduisis fatiunt nos ↄstantes. vł fortitudo ẽ vt' q̃ nullo
aduiso i curlu qs frangit'. n' ꝓspitatis blãdim̃to eleuat'. Et st
ista que h patent. Magnanimitas. Fiducia. Securitas. Ma
gnificẽtia. Constantia. Firmitas. Pseuẽtia. Lõganimitas.
Humilitas. Patiã. Magnanimitas ẽ vt' reꝝ difficiliũ aggssio
spontanea. Fiducia ẽ ẽta spes ai. i rẽ i choatã ad fiẽ pducẽ.
Securitas ẽ vt'. i comoditas i minẽtes. 7 rei i choate ad fiẽ [pducẽ]
Magnificẽtia ẽ vt' ai reꝝ arduaꝝ. dans ↄsumatõe.
et differt a magnimitate. q: illa ↄsistit i aggssione. h i ↄsumatõe.
Cõstantia ẽ stabilitas ai i ꝓpoitõe pseuerans. Firmitas ẽ vt' ai
et contumeliaꝝ et omis aduisitatis uupet'. Pseuẽ' ẽ vt' ai cõ
stans. bonum ꝓpoitum suans. rẽ i choatã bono fine ↄsumans.
Lõganimitas ẽ vt' ai q̃ patient' etne uite pmiũ expectamus.
Humilitas ẽ vt' ai. omnẽ renuens elatione. nil boi sibi att'
buens. ceteri 7 multum dicetium ptẽdens. Patiã q̃ maliuss
dici p'. ẽ vt' animi. q̃ se tollerabilẽ reddit. Jtẽ seq' d iiij' vtutib' cadi[nalib;]
Quatuor vtutum spẽs multoꝝ sapiẽtum simis diffiti[one]
st qb; human' anim' ↄtẽt' ad hõestatem vite possit pcedẽ.
Haꝝ prima ẽ. Prudẽtia. ij'. magnanimitas. iij'. Cotin'. iiij' justi[tia]
Singl'e g' offis hijs q̃ sbst annexe i 7 hõestum ac bn moigeat'

sꝫ Sen. et
pmo d seq.
d tẽpãtia.

vir efficitur. Quisquis ergo prudentiam sequi desideras, tunc per rationem recte vives si omnia prius extimes et perpenses, et dignitatem rebus non ex opinione multorum sed ex earum natura constituas. Nam scire debes quia sunt quedam que videntur esse bona et non sunt, et sunt que videntur et non sunt. Et que ex rebus transitoriis possides, ne mireris, nec magni extimes quod caducum est. Nec apud te que habes tanquam aliena servabis, sed pro te tanquam tua et dispones et utaris. Si prudentiam amplecteris, ubique idem eris, et prout rerum ac temporum varietas exigit, ita accommodes te tempori, nec te in aliquibus mutes, sed potius aptes, sicut manus que eadem est et cum in palmam extenditur et cum in pugnum restringitur. Prudentis proprium est consilia examinare, et non cito facili credulitate ad falsa prolabi. De dubiis non diffinias sed suspensam tene sententiam. Nichil inexpertum affirmes, quia non omne quod verisimile est statim verum est. Sic sepius quod primum incredibile videtur non continuo falsum est. Crebro siquidem faciem mendacii veritas retinet. Crebro mendacium faciem veritatis occulit, sub qua occultatur. Nam sicut aliquando faciem tristis amicus et blandam adulator ostendit, sic veri similitudine coloratur et ut fallat vel subripiat conatur. Si prudens esse cupis, in futura prospectum intende, et que possunt contingere animo tuo cuncta propone. Nichil tibi subitum sit, sed totum ante prospicias. Nam qui prudens est non dicit: Non putavi hoc fieri, quia non dubitat sed expectat, nec dubitat sed cavet. Cuiusque facti causam require. Cum initia inveneris, exitus cogitabis. Scito in quibusdam te debere perseverare, quia cepisti; quedam vero nec incipere, in quibus perseverare sit noxium. Prudens fallere non vult, falli non patitur. Opiniones tue iudicia sint. Cogitationes vagas et velut somnio similes non recipies, quibus si animum tuum oblectaveris, cum omnia disposueris tristis remanebis. Sed cogitatio tua stabilis sit et certa; sive deliberet, sive querat, sive contempletur, a vero non recedat. Sermo quoque tuus non sit inanis, sed aut suadeat aut consoletur aut precipiat. Lauda parce, vitupera parcius. Nam similiter est reprehensibilis nimia laudatio ut immoderata vituperatio. Illa siquidem adulatione, hec malignitate suspecta est. Testimonium veritati, non amicitie reddas. Cum consideratione promitte, plenius quam promiseris prestes. Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur: ordina presentia, provide futura, recordare preterita. Nam qui nichil de preterito cogitat, dampnosus et oblivionosus dicitur; qui nil de futuro premeditatur, in omnia incautus incidit. Propone tibi ante animum tuum bona futura et mala, ut illa moderari possis, ista sustinere. Non semper in actu sis, sed animo interdum requiem dato, et requies illa plena sit sapientie studiis et cogitationibus bonis. Nam prudens nunquam otio marcet. Animum habet aliquando remissum, sed nunquam solutum. Accelerat tarda, perplexa expedit, dura mollit, ardua exequitur. Scit enim qua via aggredi debeat, et cito singula distinguit et iudicat. Consilium priorum ex apertis obscura existimat, ex parvis magna, ex proximis remota, ex partibus tota. Non te moveat dicentis auctoritas, nec quis sed quid dicat intendito. Nec quam multis sed qualibus placeas cogitato. Id quere quod potes invenire; id disce quod potes scire; id opta quod optari coram bonis potest. Non altiori rei te imponas, in qua stanti tremendum est et descendendo cadendum sit. Tunc salutaria consilia advoca, cum tibi alludit huius vite prosperitas; tunc te velut in lubrico retinebis ac sistes, nec dabis tibi impetum liberos, sed quo eosdem conspicies.

Magnanimitas vero que et fortitudo dicitur, si insit animo tuo, cum magna fiducia vives, liber, intrepidus, alacer. Magnum animi humani bonum est non tremere sed constare sibi et finem intrepidum expectare. Si magnanimus fueris, nunquam iudicabis contumeliam fieri tibi. De inimico dices: Non nocuit mihi, sed animum nocendi habuit. Et si illum in potestate tua videris, vindictam reputa vindicare potuisse. Scito enim honestum et magnum vindicte genus esse ignoscere. Neminem susurrone appetas, neminem suffodias; palam aggredere. Non geres conflictum nisi indixeris. Nam fraudes et doli imbecillem decent. Eris magnanimus si pericula nec appetas ut temerarius nec formides ut trepidus vel timidus. Nam timidum non facit animum nisi reprehensibilis vite conscientia.

Continentiam si diligis, circumcide superflua et in arctum desideria tua constringe. Considera tecum quantum natura poscat, non quantum cupiditas expetat. Si continens fueris, usque eo pervenies ut teipso contentus sis. Nam qui sibi ipsi satis est, cum divitiis natus est. Impone concupiscentie frenum, omnia que sunt blandimenta ede citra cruditatem, bibe citra ebrietatem. Consuetudine te nimis convivio nec inequali vite comitate quos non imitaberis dampnare videaris. Non presentibus deliciis inhereas, non desiderabis absentes. Victus tibi ex facili sit. Nec ad voluptatem sed ad cibum accede. Palatum tuum fames excitet, non sapores. Desideria tua parva redime, quia hoc tantum curare debes ut desinant. Atque ita quasi ad exemplar divinum compositus a corpore ad spiritum quantum potes adducere. Si continentie studes, habitatio sit amenitas salubris. Nec dominum velis notum esse a domo, sed domum a domino. Non tibi ascribas quod non eris, nec maior quam es videri velis. Hoc magis observa ne paupertas tibi immunda sit, nec parsimonia sordida, neque simplicitas neglecta, nec lenitas. Et si res tibi exigue sint, non sint tamen anguste. Nec tua defleas, aliena mireris. Si continentiam diligis, turpia fugito antequam accedant, nec quemquam alium verebis plus quam te. Omnia tolerabilia crede preter turpitudinem. A verbis quoque turpibus abstineto, quia licentia eorum impudentiam nutrit. Miscebis interdum seriis ludos et iocos, sed temperatos et sine detrimento dignitatis et verecundie. Nam reprehensibilis risus si immodicus, si pueriliter effusus, si muliebriter fractus. Odibilem quoque hominem facit risus aut superbus aut clarus aut malignus aut furtivus aut alienis malis evocatus. Si ergo tempus locusque exigit, hoc quoque dignitatis sapientie gere, ut te nec gravem quisquam tamquam asperum nec contempnat tanquam vilem. Nec tibi eris scurrilis sed grata urbanitas. Tales tui sint sales sine dentibus, ioci sine vilitate, risus sine cachinno, vox sine clamore, incessus sine tumultu. Quies tibi non desidia erit, et cum ab aliis luditur, tu sancti aliquid honestique cogitabis. Si continens es, adulatores evita, sitque tibi triste laudari a turpibus, pro laudes ob turpia. Letior esto quotiens displices malis, et malorum de te extimationes malas ad veram tui laudem ascribe. Difficillimum continentie opus est assentationes adulatorum repellere, quorum sermones animum quadam voluptate resolvunt. Nullius per assentationem amicitiam merearis, nec aditum promerendi per hunc aditum pandas. Non eris audax nec arrogans. Submitte te, non proicies, gravitate servata. Admonebis libenter, reprehenderis patienter. Si merito obiurgaberis, te scias non acerba sed blanda verba fugax. Aliorum vero nec curiosus scrutator nec acerbus reprehensor, sed sine exprobratione corrector, ita ut admonitionem hilaritate prevenias. Errori facile veniam dato. Nec extollas quemquam nec deicias. Dicentium esto tacitus auditor. Requirenti facile cede. Rixas et iurgia concitationesque discedas. Si continens es, et animi tui et corporis motus observa ne indecori sint. Nec ideo illos contempnas quia latent, nam nichil differt si nemo videat cum tu ipse videas. Mobilis esto, non levis; constans, non pertinax. Alicui rei scientiam te habere nec sit ingratum nec molestum. Omnes tibi pares facies: inferiores superbiendo non contempnas, superiores recte vivendo non timeas. In reddenda officiositate neque negligens neque exactor appareas. Cunctis esto benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus equus. Severior esto iudicio quam sermone, vita quam cultu. Cultor clementie, fame bone nec tibi seminator nec aliene invidus. Rumoribus, criminibus, suspicionibus minus credulus. Insidiis firmus, in prosperis cautus et humilis. Occultator virtutum sicut alii vitiorum, vanaglorie contemptor, et bonorum quibus predictus es non acerbus exactor. Nullius imprudentiam despicias. Rari sermonis ipse, sed loquentium patiens. Severus ac serius, sed hilares non aspernans. Sapientie cupidus et docilis. Que nosti sine arrogantia postulanti impertias. Que nescis sine occultatione tibi postula impertiri.

Iustitie post hoc opus est. Quid est autem iustitia nisi nature tacita conventio in adiutorium multorum inventa? Et quid est iustitia? Non nostra constitutio, sed divina lex et vinculum societatis humane. In hac non est quod extimes quid expediat; expediet enim quicquid dictaverit. Quisquis ergo hanc sectari desideras, time prius et ama Deum, ut ameris a Deo. Amabis autem Deum si illum in hoc imitaberis ut velis omnibus prodesse, nulli nocere. Et tunc te iustum virum appellabunt omnes. Iustus autem ut sis, non solum non nocebis, sed et nocentes prohibebis. Nam nichil nocere iustitia non est, sed abstinentia alieni est. Ab his ergo incipe ut non auferas, et ut ad maiora procedas, ablata ab aliis restituas. Raptoresque ipsos, ne aliis timendi sint, castiga et cohibe. Et nulla vocis ambiguitate controversiam nectes, sed qualitatem animi speculare. Nichil tibi interest an affirmes vel iures. De religione et fide scias agi ubicumque de veritate tractatur. Nam etsi in iure iurando Deus non invocetur, cum invocatur sit testis, tamen non transeas

legem dicitur. Si aliquando contingit ut mendacium vitetur non ad falsi sed ad veri auxilium studiam. Et si contigerit te fidelitatem mendacio redimere, non mentieris sed potius excusabis. Quia ubi honesta causa est, interdum secreta prodit. Tacenda enim tacet, loquenda loquitur, atque ita apta illi pax est. Explicit tractatus iii virtutis secundum Senecam.

Sequitur de temperantia

Sequitur de temperantia. Temperantia est dominium rationis in libidinem atque alios non rectos animi impetus firma et moderata moderatio. Libidinem hic intellige cupiditatem carnalis delectationis. Item temperantia est nichil appetere penitendum, in nullo moderationis legem excedere, sub iugo rationis cupiditatem domare. Item temperantia est affectio coercens appetitum et conterens ab hiis rebus que turpiter appetuntur. Item temperantia est amor ab amore inferiorum et plenitudinis nos removens et elevans ad superiorem. Partes vero eius sunt tres, scilicet continentia, clementia et modestia. Continentia est per quam cupiditas consilii gubernatione regitur. Continentia vero sic sumpta videtur posse dividi sicut cupiditas quam ipsa refrenat dividitur, que habet duas species, scilicet inordinatum appetitum delectationum et inordinatum appetitum divitiarum. Sic continentia videtur habere duas partes: unam que refrenat appetitum divitiarum, ad quod videtur pertinere quod dicit glossa super illud Luce vi: Beati pauperes, scilicet: Ecce temperantia. Temperantia vocatur paupertatem spiritus que refrenat appetitum divitiarum. Has duas partes continentie tangit Seneca dicens: Hac mediocritatis linea continentia observabitur, ut nec voluptati deditus prodigus et luxuriosus appareas, nec avara tenacitate sordidus aut obscurus existas. Circa illam partem continentie que appetitum voluptatum obscurat.

Clementia secundum Tullium est virtus per quam animus in odium alicuius temere concitatus benignitate retinetur. Item Seneca: Clementia est temperantia animi in potestate ulciscendi, vel lenitas superioris adversus inferiorem in penis constituendis. Nullum ex omnibus clementiam magis quam regem aut principem decet. Idem: Tam omnibus ignoscere crudelitas est quam nulli. Quod autem dicitur: Clementia principem frenat, ne impatientia vel alia inordinata affectio ultionem precipitet. Tullius: Optandum est ut qui presunt rei publice legum similes sint, ad puniendum non iracundia sed equitate ducantur. Item Seneca: Si deus placabilis est et delicta potentum non statim fulminibus persequitur, quanto equius est hominem hominibus prepositum miti animo exercere imperium. Clementia sanguini alieno tamquam suo parcit, et scit homini non esse homine prodige utendum.

Modestia secundum Tullium est per quam pudor honestatis pulcram et stabilem comparat auctoritatem. Innuitur autem in hac descriptione causa efficiens modestie. Pudor est quidem timor turpitudinis vel fuga rei indecentis, declinando indecentiam actionibus efficit ordinationem exteriorem que modestie est. Modestia enim a modo dicta est tenere decorem, et est decor iste in aspectu hominum. Tullius: Vitiosum est in re seria delicatum proferre sermonem. Modestia est in decentia cavere in vultu, in risu, in motu corporis, in membrorum situ, in habitu vel cultu, in occupatione vel actu. Seneca: A cunctis turpibus abstineto. In habitu vel cultu iste modus habendus est ut vitetur agrestis et inhumana neglegentia, et vitetur mundicia non tamen nimis exquisita. Seneca: Non resplendeat toga nec sordeat.

Incipiunt capitula de vii principalibus vitiis et eorum oriundis

i. De octo principalibus vitiis et eorum oriundis. ii. De vitio superbie. iii. De remedio superbie. iiii. De vitio inanis glorie. v. De remedio inanis glorie. vi. De vitio invidie. vii. De remedio invidie. viii. De vitio ire. ix. De remedio ire. x. De vitio tristitie. xi. De remedio tristitie. xii. De vitio avaritie. xiii. De remedio avaritie. xiiii. De vitio ventris ingluviei. xv. De remedio gule. xvi. De vitio luxurie. xvii. De remedio luxurie.

Incipit liber primus de vii principalibus vitiis et eorum oriundis

A paradisi gaudiis postquam expulsum est genus humanum, octo criminalia in filios Ade originaliter derivantur vitia, que nisi per gratiam salvatoris ac baptismi renovatione minime abolenda credimus. Unde beatus Gregorius in expositione Job loquitur: Ipsa quippe temptantia que invisibiliter contra nos prelio repugnant superbie militant; alia more ducum preeunt, alia more exercitus subsequuntur. Ipsa namque vitiorum regina superbia cum devictum plane cor ceperit, mox illud vii principalibus vitiis quasi quibusdam suis ducibus devastandum tradit. Quos videlicet duces exercitus sequitur, quia ex eis proculdubio importune vitiorum multitudines oriuntur. Quod melius ostendimus si ipsos duces atque exercitum ut possumus enumerando proferimus. Radix quippe cuncti mali superbia est, de qua scriptura testante dicitur: Initium omnis peccati superbia. De hac quasi virulenta radice vii principalia vitia proferuntur, scilicet inanis gloria, invidia, ira, tristitia, avaritia, ventris ingluvies, luxuria. Nam quia his vii superbie vitiis nos captos doluit, ideo redemptor noster ad spiritale liberationis prelium spiritu septiformis gratie plenus venit. Sed habent contra nos singula hec exercitum suum. Nam de inani gloria hec oriuntur: inobedientia, iactantia, ypocrisis, contentiones, pertinacie, discordie, novitatum presumptiones. De invidia nascitur odium, susurratio, detractio, exultatio in adversis proximi, afflictio autem in prosperis. De ira proferuntur rixe, tumor mentis, contumelie, clamor, indignatio, blasphemie. De tristitia nascuntur malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor circa precepta, vagatio mentis erga illicita. De avaritia oriuntur proditio, fraus, fallacia, periuria, inquietudo, violentie et contra misericordiam obdurationes cordis. De ventris ingluvie propagantur inepta letitia, scurrilitas, immunditia, multiloquium, hebitudo sensus circa intelligentiam. De luxuria generantur cecitas mentis, inconsideratio, inconstantia, precipitatio, amor sui, odium dei, affectus presentis seculi, horror autem vel desperatio futuri. Quia ergo vii principalia vitia tantam de se vitiorum multitudinem proferunt, cum ad cor veniunt quasi subsequentis exercitus catervas trahunt. Ex quibus videlicet vii, quinque spiritalia, duoque carnalia sunt. Sed unumquodque eorum tanta sibi cognatione iungitur ut non nisi unum de altero proferatur. Prima namque superbie soboles inanis gloria est, que dum oppressam mentem corruperit, mox invidiam gignit, quia nimirum dum vani nominis potentiam appetit, ne quis hanc alius adipisci valeat tabescit. Invidia quoque iram generat, quia quanto interno livoris vulnere animus sauciatur, tanto et mansuetudinem tranquillitatis amittit. Et quia quasi dolens membrum tangitur, ideo opposite actionis manus velut gravius pressa sentitur. Ex ira quoque tristitia oritur, quia turbata mens quo se inordinate concutit, eo abducendo confundit; et cum dulcedinem tranquillitatis amiserit, nichil hanc nisi ex perturbatione subsequens meror pascit. Tristitia quoque ad avaritiam derivatur, quia dum confusum cor bonum letitie intus amiserit, unde consolari debeat foras querit, et tanto magis exteriora bona adipisci desiderat, quanto gaudium non habet ad quod intrinsecus recurrat. Post hec vero duo carnalia vitia, id est ventris ingluvies et luxuria supersunt. Sed cunctis liquet quod de ventris ingluvie luxuria nascitur, dum in ipsa distributione membrorum ventri genitalia subnixa videantur. Unde dum unum inordinate reficitur, aliud proculdubio ad contumelias excitatur. Bene autem duces exhortantes dicti sunt exercitus ululare, quia prima vitia decepte menti quasi sub quadam ratione se inserunt, sed innumera que sequuntur dum hanc ad omnem insaniam protrahunt, quasi bestiali clamore confundunt.

De vitio superbie. ii

Consideremus ergo que cetera precedat que vitia subsequuntur. Ait enim propheta … ut credibilius videatur scriptura divina consultat. Beatus vero … qualiter protulit dicens: Initium omnis peccati superbia. Non autem sic omnis peccatum quin non solum peccatum est ipsa, sed et nullum peccatum fieri potest aut potuit vel poterit sine ipsa. Siquidem non aliud omne peccatum nisi dei contemptus est, quo eius precepta calcantur. Unde quoque ipse dyabolus inventor superbie primus de celestibus corruit, quem deus fecerat sine ullo peccato. Et hec est omnium malorum causa.

Hic e q ipe malor prim ho sbi spe elatoe corupt oe possitate
sua q i illo immortabilit fuit neci corruptois ac mortalitatis
adduxe. De q d ap. Primu hoie p ittrai i mud. et p pe mors
et ita i os hoies ptrasiuit. Sbia vo fac di pcepta otepni. 7 ex
aglis dmones fec. Quap audiat sbi q trasitoria q abuit
et etna q pdit. Et i. Ois q exaltat huiliab. Et itm. Qd sbis
tra et cinis. Et i. Au ruina exaltat sps. et ds alta aloge cogsc.
De cor q capite dya. scptu e. Ipe e rex su os filios sbie.
Iam ne uidam qb iditus possit sbia oplxoi. vm paulo p seq
hit q et icess pedum sbos osbdit. Cr erecta ceruix. faties torua
trucs ocli. et smo tribil. nuda sbia clamat. huana uita di
uinaq ofudit. hoib itumesct. aliena rapuit. et scipos sbie cor
rupti morbo n capiut. Et e et occlta sbia. q pstitietes aliqtuli
captuat. qs i pfudu malor fraudulcta onatoe pcipitat. et ne
vq psit exurge uigt calcat. Iq e q in qs sbia mitis tales pru
rulta corupit. senior suor n obsuat ipata s iudicat. Usus
negligetis obiurgati. au rebellat. au murmurat. Ilr loco supioi
disceptat. pfem se melioribus affectat. Suas snas pcacit iactat
ulo suat i obsequio reit. hec st sbie 7 tumoris iditia qb ds
offed et hns mal dya past exultat.

D remedio supbie. III

Humilitas vtutu oiu mat. pmit oterit sbia. q admod scpta
testat. Ois q se exaltat huiliab. Et glia pced huilitas. Et itu
ad q respitia. n ad huile et qetu. et tremte smoes meos. v. GG
iq. Ucat g humlib. q dum se diuut. ad di filie ascedit. Et
qo huilitate sblimu. q du se i ima dprim. auctori s maet
fi firma ouug. E tn a qd i ceis dbeat caute pesai. q sepe qda
huilitatis dcapiut spe. qda uo elatois sue igna fallunt. Ideo
oz os sollicitos ee. v macle sbie. imbrib lacrimar dleat. 7 codis
otrio. et huil sit. oe fomite vitor excludat. et q ptris lesioe
itul. veie satisfacto recalet. Rapia paup inia largitatis
diluat. eisq qb iiite abstul. sic p misicordit redlat. 7 i sic
elar fruct minie negligat. aliisq bois opib vitam sua corig.
ap dm mias studiose pqrat. Sic scpt e. cmde aie t places do.
Ideo tpis nisa. i ageda pma. p uno q emine canoes n psigt.
s mag i arbitio atistitis statuit religo. q ap dm n tam val m
sura tpis q doloris. n abstia tm abor. q mortifica uitor.

De vitio Jaanis glorie. IIII

Inanis naq glia. duictum cor
qi ex roe. sol exhortai e d. Debes maiora appete. v q pos valuis
mltos excede. eo q valeas et plib pdee. Sc scpt. n sig vanitatis
d dics. Est e vanitas iflata qda. ceca dlectatoes vanas ai la
guetis affecto potiedi hores. auida siml et nescia. morbo ex
cellctie ianis afflata. caua. morbida. tbulcta. aior leuui dna.
male fundatis oib blada. repugntib fumea. capiedis seducto
ria. captis iuicta. Simlato qda uitutu. appetito dignitatu. dlcas
uisis. amia pfcis. Cum suiut tumidi. sb q iact elati. q se dopib
q s osci n st tpit iactat. q se ab oib pdicai. p nefas affectat.
q scos viros sui opatoe dptiat. Huis 7 silib dlinitos. vanitas p
mit. n cos morbu sui sctiue. aut ad medic veire pmit. Et q e
ad medic ueire. n i firmu suas ifirmitates cogsce. Tatuq eos ar
do huae laudis iflamat. v laboriosa opa q pp amuet. 7 qb fama
diffudit. sin labore suscipiat. 7 libet exceat. Ip est. qieiunare
abstine. vigilare. eccas freqtare. vl psalle. e h o sin labe n fa
tiat. q e dlcta fatuit. v ab hoib qb place n ds desiderat vidae.
v vitas ait. am dico vb. recept mcede sua.

D reme. Jaanis gle. V

Aplica snia. i me. e pfereda. q d. Qd e hes qd n accepisti. Et si
accepisti. ui q glais qi n accepis. H e morbi e medicia salutis
recordato die boitatis. p q oia boa nb collata st. q hic uidm. 7
7 ppetua ipi di caritas. i e laude o age dbe. qeq boi i h sclo opa
ur. et mag dsiderare. ad laudai. i die retributois etne. q ab hoi
mor. qlz. i hui transitorie vite. h q i anis gle uitiu v ia dyam
lacrimar fletib e abolend. cu cetor actib bor opm. Qa i cauat
q agim. nece est. v osideruto ppe ifirmitatis dpimat. n e h. m oc
el d ardutes oclos. tumor uane laudis extiguat.

D vitio Inuidie. VI

Inuidia q duictum cor. qi ex roe sol exhortai e d.
I quo illo ul illo minor es. Cta vales q illi n ualet. Slog e aut
sriores ee. au q eqles db. Ap. adus h clamat snia iudia
si qd dya. mors itrau i orbe trar. Inuid e te. q alien bon sui
fac iuitedo suppli. nulla vi ad iuited acu puocai. s tm sbie
mobo uexai. q sibi uigt igemiscit. meliore e iuid an ferri. ac
ph pseq diuin mun i hoie. e poti amai ho dbeat. psui mutisa
tate. Tantos e iuid hit iusta pena tortores. qtos iudiosi huit
laudatores. Ilich ifelici p ee iuidia. q alienis torqt i bois. vn
g bon pfic. m iuid otabesct. Juidia. siisu mordet. pect urit. m
te afflig. Qr at iuidet dya filis e. q p iuidia hoie d padisi feliate
diecit. Qtu eis bon corupat iuidia. misabli e iued. e qcq boi
fi ul dici alicis audierit. vl oio n cedit. aut res bn gestas i malu
male itptado quit. Oe malu qd d illis mdax fama iactauit stati
taq si ipi uiderit cdit. Et du leniore a corde n pituit. adqtas opu
neqtias duoluut. q a se i cap ois trtat mal. 7 p q nocent alten
ipi sibi pat exitiu. Naq ex h uito. oriut hoicidia. Ysi e cay iui
diis. accepta fris hostia. mime pucis ad extig uita.

D reme. Juidie. VII

Apls tribulit omnat dics. q od fre suu hoicida e.
Et q iuidet fre sui i teb e. et i tebs ablat. Un si huic vitio ua
let resiste cupim. ca do exhibeam. et pxi. d corto puro. 7 osca
bo. et fide n fica. et facile huic pe resistim. Bois oib abundam
scli bladimita otepim. et q difficilia st huae fragilitati vl aspa
q e dilectoe pficim. si h pcepta dilcois custodim. Attn ordie di
lcois illi pitut. n m diligedo custodiut. q au mud q otepnd e.
dilgt. aut corpa mun dilig. dilgt. au pxios. n sic scipos. au dm
pl q scipos forte n dilgt. Pxios at te diligim sic nos. sicio pp aqs
vtilitates mnis. n pp spata bnfia. vl accepta. s pp h tm q st ne mr
pticipes diligam. Quap h e pxi tota dilecto. v bonu q t ofere
vis. velis 7 pxio. Pot itaq ho. alti bon sui face du amat i alio
qd ipe n fac. Hic g pensct iuidi. caitas q te ututis e. q alici labo
ris opa. mia sin labore fac. Dicend e itaq iuidis. q du se aliuoe
mime ecodut. taq vsuti hostis neqtia dingut. Id summope e ui
gilad. v h uitiu radicit a cordib citi euellat. ac bois opib v pfcte
est. e osilio tam sacdotis emudet. et coti pillo exoret q odent eiq
offa caitatis exibeat. ac i necitatib si ualuit freqt sbuciat. e cu n
amau mun dilig exhibuit.

D vitio Ire. VIII

Ira etia duictu cor. qi ex roe sol exhortai e d. Q erga te agit
e exprimit feri n posse. h imo patiet tollerare pctm e. q 7 si n
eis e mag exaspatoe resistit. n te dncepo sin mesura cumlat.
Aps. q h pit snia. Sol n occidat sr iracudia uira. Un 7 uitas d. q
ois quiscit fri suo. re erit iudi. Et si n dimisitis vnsqsq fri suo d
cordib uris. n pr ur celestis dimitt ub dlicta ura. Nasi ira
sci fas n est. aut dice racha. au fatue. mlto mi e licitu tene alig
aio. v iodiu idignato oseruat. Est e ira mitis furor. q si i corde
ifigit. oe eximit prudetia ab eo facti. nec uiditu recte dilectois
iqre. n honeste otepltois vtute. n osilii potit hre matitate. Et
oia p pcipitui q odam face videt. ex q nascit hoici. Dicend qppe
e impatietib. q du frenati sps neglgt. pmlta 7 q n appetit m
qtatu abrupta rapiut. Qa uidl mte impellt furorq n t ualt dsi
diui. 7 agit omota velut nescies. ua pca doleat scies. Ph q ipati
vitiu pleq mite arrogatie elpa tinsig. q du dspici i mudo qsq
n patit. boa siq occulta st. ondre conat. ac sic pi patia vsq ad arro
gatiam ducitur.

D remedio Ire. VIIII

Patia naq furore omneq ire vitiu. e recodatoe mndator di
psitare noscit. e ututu oiu mat caitas. adomecii reuocat. q
i patie vitium mime orit. n ututu mat caitas aprietur.

Scriptum quippe est: Caritas patiens est. Igitur cum minime est patiens, caritas in eo non est. Per hoc quoque ire vitium ipsa nutrix virtutum doctrina dissipatur. Unde scriptum est: Doctrina viri per patientiam noscitur. Tanto ergo quisque minus ostenditur doctus, quanto minus convincitur patiens. Scriptum enim est: Melior est vir patiens viro forti, et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Unde veritas electis suis dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Custodem ergo conditionis nostre patientiam esse monstravit, qui in ipsa nos possidere nosmetipsos docuit. Unde et alibi dicit: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos. Virtus itaque est coram hominibus adversarios tolerare, sed virtus coram Deo diligere. Et Paulus apostolus possidere patientiam monuit, cum discipulos hoc precepto monendo instituit: Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Quasi enim frustra indignatio clamor et blasphemia ab exterioribus tollitur, si in interioribus vitiorum mater malitia dominatur. Admonendi sunt ergo patientes, ut cor post victoriam muniant, ne hostis callidus eo in deceptione primo (?) maiori exultatione gaudeat, quia illa dudum contra ingrata colla vitiorum calcat. Quisquis ergo huius vitio ire diu tabefactus deponit (?) omnem (?) vel humili corde satisfaciat, cum vivit exstiterit, ne coram Deo reus iudicetur, quia nullus non delet facinora, si firmum a cordibus nostris perit non imputetur dilecta (?).

De vitio Tristitie. X

Tristitia quoque dilectum cor, quem ex ratione solet exhortari cum dicit: Quo homines (?) vim gaudeas, cum tanta mala corporis portas? Procede cum quo merore, quos inducti sunt qui in tanto contra amaritudinis felle vertuntur. Apostolus adversus hoc dicit sententia: Quis nos separabit a caritate Christi? an angustia? etc. Sunt quippe duo genera tristitie: unum salutiferum, alterum vero pestiferum. Tristitia salutaris est quando animus ex delictorum recordatione contristatur, vel confessione et penitentia agere querunt, et conversi se toto corde desiderunt. Alia genere huiusmodi est tristitia, que mortem operatur anime, nichilque in bonis operis desiderio valet perficere. Contristat animum et sepe mittit in desperationem ac futurorum spem abstulit bonorum. Cui quidem huius patientis vitium vite penitus nulla est dilectatio.

De remedio tristitie. XI.

Superatur namque hoc nefas spiritali letitia et spe futurorum et consolatione scripturarum vel fraterno in spiritali iocunditate colloquio vel ad mentem reduci quam parva sunt que videntur. Sicut scriptum est: Que videntur temporalia sunt. Ut Ecclesiastes dicit: Cuncta subiacent vanitati, et omnia pergunt ad unum locum, quia de terra facta sunt et in terram pariter revertentur. Que autem non videntur eterna sunt. Hec vero et huiusmodi consilia loquentes, vel sibi ad Deum que vitiis omnibus repudium dant, et omne genus tristitie amputatur. Ab his ergo tristibus malis ascendendum est ad illa sublimia quibus perficitur in mentes in spe perveniende beatitudinis assurgere, abdicatisque terrenis celestia concupiscant, ubi Deum videbunt in secula seculorum. Sed quisque hoc vitio carere desiderat, omnibus frequenter insistat, mortem anime corporis ante oculos ponat et quod omnis caro fenum est recognoscat. Omnia et bonitatem Dei erga omnes sperantes in se cum magna consideratione aut per se meditando aut ab aliis audiendo ex toto animo considerando non negligat. Pauperibus et peregrinis, viduis ac pupillis nec non infirmis et hospitibus siquid valet misericorditer tribuat, et ceterorum bonorum operibus non desistat.

De vitio avaritie. XII.

Avaritia quoque dilectum animum qui ex ratione solet exhortari cum dicit: Valde summa culpa est quod quandam habenda concupiscis, que non in multiplicando appetis, sed egere pertimescis? Et quod male alius retinet, ipse melius expendis. Apostolica namque hec clamat sententia: quoniam neque avari neque rapaces regnum Dei possidebunt. Unde et Salomon dicit: Avarus non implebitur pecunia, et qui amat divitias fructum non capiet ex eis. Et iterum: Divitie conservate in malum domini sui pereunt in afflictione pessima. Et paulo post dicit: Avaro autem nichil est scelestius, nichilque iniquius quam amare pecuniam. Et item: Cum enim morietur homo, hereditabit serpentes et bestias et vermes. Veritas Dominus ait: Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum celorum. Et iterum: Ve vobis divitibus qui habetis consolationem vestram. Et aliter: Non potestis Deo servire et mamone. Unde apostolus discipulo de divitibus dicit: Divitibus huius seculi precipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum. Est namque avaritia nimia divitiarum acquirendi, habendi vel tenendi cupiditas. Unde Gregorius dicit: Avaritia est non solum pecunie est sed et altitudinis. Hec pestis insatiabilis est, sicut morbus ydropica, que bibendo non sitim extinguit sed potando succrescit. Sic avarus stomachus habet tanto plus desiderat. Et dum modus non est in habendo, modus illi non est in desiderando. Ex qua oriuntur invidie, furta, latrocinia, homicidia et reliqua.

De remedio avaritie. XIII

Domino (?) audiant cuncti quod faceret ut vitam possideret eternam, respondit: Si vis perfectus esse, vade et vende omnia que habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in celo. Et alibi: Sive divites esse cupitis, veras divitias amate. Discant ergo divites quod divitias quas conspiciunt tenere nequeunt per se. Et ideo misericorditer tribuant. Unde sibi sufficiunt habere conspiciunt, quia hilarem datorem diligit Deus. Ammonendi sunt etiam qui iam sua misericorditer tribuunt, ut sollicite custodire studeant, ne cum commissa peccata helemosinis redimunt, adhuc redimenda committant, ne venalem Dei iustitiam estiment si cum curant pro peccatis nummos tribuere, arbitrentur se posse inulte peccare. Plus namque est anima quam esca, et corpus plus quam vestimentum. Qui ergo escam atque vestimentum pauperibus largitur, sed tamen anime vel corporis iniquitate polluitur, quod minus est iustitie obtulit, et quod maius est culpe. Sua enim dedit Deo, et se diabolo. Item ammonendi sunt qui aliena rapere intendunt, audiant quod scriptum est: Ve ei qui multiplicat non sua. Profecto enim qui auget opes ambitu vitiorum pietatem neglegit, quia radix omnium malorum est cupiditas. Unde queritur: Si initium omnis peccati superbia dicitur, quare radix omnium malorum cupiditas affirmetur? Sane quia cupiditas atque superbia in tantum unum sunt malum, ut nec superbus sine cupiditate, nec sine superbia possit inveniri cupidus. Unde si quolibet peccata perpetrare non possumus, non mentem delectationi concitamus, quod cupiditatis est proprium, et divina precepta contempnimus, quod est superbie malum. Quomodo non ex cupiditate, que est radix malorum omnium, et ex superbia, que initium omnis peccati dicitur, procedit omne peccatum? Vincitur quoque hoc vitium in largitione pauperum et visitatione infirmorum et in tegumento nudorum. Ut non et si quod iniuste quis abstulit, reddendum est in quadruplum iuxta sententiam Domini. Et numquam a corde discedat timor Dei, et insuper fletu ac lacrimis cum contritione cordis purget in delinquentem animam, ne pro defectu divitiarum amittat vitam eternam. Hucusque de quinque spiritalibus vitiis ex sanctorum patrum testimoniis dictum sufficiat. Restat quoque ut de duobus carnalibus, videlicet gula atque luxuria, pertractemus.

De vitio ventris ingluviei. XIIII

Ventris quoque ingluvies deiectum cor quem ex ratione solet exhortari cum dicit: Ad esum Deus munda omnia condidit. Et qui satiari cibo respuit, quod alii quidem munera concesso non dicit. At contra videamus qualiter illi homines primi commiserunt tam grande peccatum, quod et ipsos de paradiso proiecit in hac vite penali exilium, et in eis originaliter totum dampnavit genus humanum. Prohibitum siquidem Ade fuerat quod de ligno scientie boni et mali ne comederet, sed gule vitio deceptus comederit. Nisi enim comedissent, perpetuo immortales essent. Si sub Deo suo viventes preceptum quod acceperant custodissent, nec desererent a Deo, nec Deus ipsi desereret. Et idcirco in hanc erumpnosam huius vite miseriam gule dediti atque morte traditi sunt devicti, ubi omnis homo per peccatum nascitur, per laborem vivit, per dolorem moritur. Quapropter ammonendi sunt gule dediti, ne in eo quod escarum delectationi incumbit luxurie se mucrone transfigat. Quanta sibi pessimum loquacitas, quanta mentis levitas insidietur aspiciant, ne dum ventri molliter serviunt, inimicis laqueis crudeliter astringantur. Audiant apostolum dicentem: Esca ventri et venter escis, Deus autem et hunc et hanc destruet. Et rursum: Non in comessationibus et ebrietatibus. Et iterum: Esca nos non commendat Deo. Et rursum: Quorum Deus venter est, et gloria in confusione eorum.

De remedio vitii gule. XV.

Quia primus homo hoc vitio gule cum posteritate sua cecidit, necesse est ut per abstinentiam resurgamus. Sed in ipsa abstinentia est adhuc quod solerti cura pensare debemus. Quia plerumque dum plus quam necesse est per abstinentiam caro atteritur, humilitas foris ostenditur, sed de hac ipsa humilitate graviter intus superbitur. Ideo ammonendi sunt abstinentes, ut sollicite semper aspiciant ne cum gule vitium fugiunt, acriora huius vitia ex virtute generentur. In cassum ergo per abstinentiam corpus conteritur, si inordinatis commissa motibus mens vitiis dissipatur. Qui autem non solum equalitate sed et qualitate ciborum cupiunt abstinere, nec tamen ad studeant, non ut quantum stomacho reficiendo ac fame exinanite satis esse videtur indulgeant, nec expleant suos appetitus aviditate percipiendi, sed comprimant, atque eis non satia-

cedendi fine satiat, sed voluntas que tam a cupiditate prosor abor
ta anima precepte vilium continebit quam ab non lautioribus volet car
ne luxuriose dissolui in distentione ventris illius. Crimina que abstinentes
nentes viri nec delitiosi soleant esse non audivi. De vino autem abstinentia
quid dicam unde apostolus certam fixit regulam dicens. Nolite inebriari vino
in quo est luxuria. Quod dicit luxuria; sic et intelligit. Vinum precepto nimia
non nata. Et ideo non vos uti vino sed ne debemus prohibeo. Unde et thimotheo
precepit dicens. Noli aquam bibere sed modico vino utere propter frequentes tuas
infirmitates. Ac plerique non de abstinentia fatiunt quoniam non pro ebetate
sed tamen pro corporis salute perpaucis. Unde tamen et intuendum quod et illis prestitat
que se acribus temperant similis fuat. Quod facilius tes quam possidet abi
at quam vo. Admonendi sunt abstinentes ut noverint quod tunc placentes
deo abstinentia offerunt cum ea que sibi de alimentis subtrahunt indigentibus
largiuntur. Non enim deo sed sibi quis ieiunat. Si ea que ventri ad tempus subtrahit
non inopibus tribuit sed ventri postmodum offerenda custodit. Rursum quod
admonendi sunt ut abstinentiam suam et semper sine inmunitatione custodiant
et nunquam hanc ab occultum iudicem examine virtutis credant. Ne si fortasse
magis esse iniunti credit eorum relatore sublevetur. Hinc Joel ait. Sanctificate
ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est, admictis bonis aliis dignam deo
abstinentiam carnis ostendere. Quia tunc nobis prodit quod corporalium a cibis contemptu
contemptum rigore districte abstinentie castigamus si carnalibus desideriis
absoluti sanctis virtutibus floreamus. Unde si pro delectatione et desiderium
vo... a paradisi gaudiis discessimus, oportet ut premium ac lamenta
penitentie redeamus. De vitio luxurie. xvi.

Luxuria quoque deiectum eorum qui ex tote solet exortari cum dicitur. Cur te
in voluptate. te mihi non dilatas cum quo te sequitur ignis. Acceptum tempore
in desideriis perdere non debes quam quando pertranseat nescias. Sic misceri
deus hominem in voluptate coitus nollet in ipso humani generis exordio ma
sculum et feminam non fecisset. Non enim deus ut diva testatur ante ideo masculum
et feminam creavit ut carnali fruerentur desiderio cum in delectatione ca
rnis inveniret. Sed procreandorum cum benedictione filiorum mutuo iungerentur.
Et nisi transgressio fuisset mandatorum, nulla utique sentiret de
lectatio in copula coniugatorum. Luxuria quippe est immunditia corporalis que fit
solum ex incontinentia libidinis et mollitie animi que consistit sine carnis fractione.
Ea tribus modis omne agit peccatum. Suggestione. Delectatione. Consensu.
Quod in concupiscentia carnis addicitur, mirum quod non videt michi hinc scribere cum
presumptio passio ista cum videat humiliare luxurie. Et tamen non prius
dorebell castet. Est salubre preceptum de pudicitia consuadenda scribunt
sanctis presumptione contempnunt, nulla enim lascivia cupiditas provocaret
in animo eius diu dectant dei contempsit et metus. Sed autem contempsit dei spon
dentur et scribens animus recepta cupiditate pudicitia perdit cum obtinet
met et animus deo subiecit cupiditati simul ac scribere condicit. Plerosque
est gula et abundantia vini tempore in luxuriam solvit. Alios inmunda pu
dicitie sordide cogitationes incedunt. Nonnullos de proposito castitatis
occasiones oblate diruunt. Quosdam sub impudicitie virgo ex pudite in
ventuum mittit. Sed alii quorum vita longa temporis inflammat ex tempore consona
manifestat. Quod plerosque sacerdotes sermones cum preferunt libenter cum audiunt
ac diu paulatim morbo crescente ab honestate destituuntur. Cogitatio quippe
est quam mente sic temporis inquinat ita si fuit honesta purificat. Hic est quod ille
corporis fluxus quod fit in dormientibus sine culpa, in eadem vigilantibus contingit ex
culpa. Aliud est quod in dormiente fit, aliud quod vigilans facit. Ibi naturalis
plenitudo humoris expellitur. Hic tempore continui sublicat. Sed hec occu
lis vigilantibus hec dicit fluxum quibus per feda colloquia sordidum
commoverit appetitum. De remedio luxurie. xvii.

Paulus apostolus tribulatur admonet dicens. Qui habent uxores tamquam non habentes sint.
Ut vivere quippe qui non habendo habet quam sic pellam canali consolatione utitur.
Ut tamen numquam ad prava opera a melioris intentionis rectitudine in eius
amore flectatur. Vivere quippe qui non habendo habet que transitoria cuncta esse
conspiciens, cum carnis ex necessitate tolleraret, sed eterna gaudia ex desiderio
expectat. Unde tamen dicitur. De quibus scripsistis mihi, bonum homini mulierem non tangere.

propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat. Et unaquaeque suum virum habeat.
Hec autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium. Culpa quippe esse innuit quod indul
geri perhibet. Sed quam tanto citius relaxetur quanto non per hanc illicitum quod
agatur. Sed hec quod est licitum sub moderamine non tenetur. Quod bene
Loth in semetipso exprimit. Qui ardentem Sodomam fugit. Sed tamen Segor veniens
nequaquam mox montana conscendit. Ardentem quippe Sodomam fugere est illicita
ta carnis incendia declinare. Altitudo vero est montium munditia continentium.
In monte stare est canalium non adherere. Sunt de admonendi est qui ligati
coniugis non sunt. Ut preceptis celestibus correctius famulentur. Quod eos ad cuius
mundi neque iugum copule carnalis inclinat. Admonendi sunt celibes
ne sine dampnatione misceri se feminis vacantibus putent. Cum enim Paulus
fornicationis vitium tot execrandis criminibus inseruit, est sit reatus indicavit
dicens. Neque fornicatores neque ydolis servientes neque molles neque masculorum
concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces
regnum dei possidebunt. Et rursum. Fornicatores et adulteros iudicabit deus.
Sunt de admonendi sunt per eam carnis ignantes, ut tanto sollicitius precipitem rui
nam metiantur quanto altius stant. Quibus per Iohannem dicitur. Hii sunt qui cum mulieribus non sunt
coinquinati. Hii secuntur agnum quocumque ierit. Quamquam ex cepti animum ad delectatione
carnis inclinant, oportet nomine iudicium ad mentem reducere, peracque inferni
ut nemo non obnoxium retrudunt sollicite cogitare, que non pena in iustis
sit reddenda eternis suppliciis. Unde scriptum est. Mittet eos in tenebras exteriores
ibi erit fletus et stridor dentium. Ut vermis eorum non morietur, ignis eorum non exstin
guetur. Quid emulationis ostendere potius quod faciem sub tanti iudicis
maiestate. In illa die quando nos de sensionis arte figurabimus. Quam ubi sub veritate
est pena que in hac carne contempsimus. Hec et multa huius similia cogitare, ut
enim de virtutis omnibus repudium dare et omnia blandimenta carnalia refre
nare. Sed quoniam de vii principalibus vitiis eorumque remediis pro largitore
omnium bonorum deo crescere primus fuius stilus nostre discretionis colligendo prescrip
sit. libellus finem accipiat. Ut inseqenti opere de virtutibus unde haec pauca testi
gimus donante domino plenius disputemus. Explicit liber primus. Incipit liber ii.

Superiore libro ratione vitiorum principalium vii complexi
pro viribus quas deus donare dignabitur de actuali et contemplativa vita
nec non et virtutibus vii primis ex patrum dictis colligere curavimus.
Capitula libri secundi.
Ca. De vita activa. ii. Ca. De vita contemplativa. iii. Ca. De fide. iiii. Ca. De spe. v. Ca. De caritate. vi. Ca. De virtute. vii. Ca. De prudentia. viii. Ca. De iustitia. ix. Ca. De fortitudine. x. Ca. De temperantia.

De vita activa. i.

Actualis est vita conversatio religiosa, que docet quomodo prepositi
sibi se regant viventes, et diligant. Ac non minimum de eorum que de
sua salute solliciti quod eis expedire sciunt patria cura
prudant. Et qualiter prepositoriosuo subiecti tamquam capiti membra de
seruiant ac precepta eius velut imperium dei summo amore custodiant.
Ipsa namque actualis vita pane esurienti tribuit, verbo sapientie nesci
entem edocet, errantem corrigit, ad humilitatis viam superbientem prius
revocat. Infirmantis curam gerit. Que singulis quibusque expediant gerit.
Dispensat. Et commissis qualiter subsistere valeant sollicite providet.
Que cum ei commissi fuerint, et in corpore destituunt, atque vices huius vite pena
net in eternum. De vita contemplativa. ii.

Contemplativa vita a contemplando id est videndo nomen accepit, in qua
creatorem suum cuncta intellectualis a bonis pro figurata atque ex omni
parte sanata visuri est. Sed et si diligenter considerare velimus in hiis singulis ta
bernaculo vel contentione ingemiscam contemplative vite quosdam principes fuisse presumimus.
Nemo quis dubitet quod eorum principes vite contemplative posse credere
sunt secretiores. Quia sive quidam opinione nisi sit ad vitam contemplativam
in rerum latentium futurarumque notitia. Sive vacatio ab omnibus occupationibus
mundi. Sive divinarum studium litterarum non videtur quod impediunt sanctis sacerdo
tibus preesse. Affers quoniam adiutores neque pervenire quorum cura est ab oc
cupationibus mundi aufugere et divinarum studiis litterarum inherere quam non temporum
occupationibus mundi. Otio se instituit prescripto vire. Nego verbo dei infatigabiliter vacare sapientie
otio sed instituit presbiteris suis. Nego. Verbo dei infatigabiliter vacat. Sapientes
tes veraces fuerunt. Celestia sapiunt. Terrena despiciunt. Obedientes in
struunt sanctis virtutibus quibus in dies singulos fiant deo propinquiores.

Psp Que uita p fide (et) spe . in p(rese)nti sc(ri)p(tur)a sc(ri)b(untur) (et) i(n) futuro p(er)manent c(um) d(e)o .
Fides u(er)o iustitie est fundamentum : q(uia) nulla op(er)a **De fide . iii .**
bona p(re)cedunt . et ex qua omnia p(ro)cedunt . Ip(s)a nos a(s)p(er)itatis omnib(us) p(ur)gat
int(er)ius m(en)t(e)s illuminat . d(e)o reconciliat . cunctis participib(us) uirtutis m(en)te co
sociat . spe(m) nob(is) futur(e) remuneratio(n)is i(n)spirat . auget i(n) nob(is) u(ir)t(u)tes sc(an)c(t)as . ac
nos i(n) carit(ate) p(ro)fec(ti)o(n)e (con)firmat . Ip(s)a en(im) grad(us) ascensio(n)is e(st) p(er) q(uem) gl(ori)os(us) o(mn)is t(a)m(en)
seruitutis uite dirig(itur) . ut errores humane uite (con)fugiat et ad cele-
stia secur(us) p(er)ueniat . Q(uo)d sac(er)dos nosse debet u(t) doceat (et) p(o)p(u)l(u)s c(re)de(re) u(er)a q(ue)
docent(ur) i(n)telligat . Dicente ap(osto)lo . Nisi c(re)dideritis n(on) i(n)telligetis . Vn(de) au(tem) in
telligi q(ui)a n(on) fides ex i(n)tellectu . s(ed) ex fide i(n)tell(ectus) (con)sistat . ac p(ro)p(ter) h(oc) u(bi) b(e)n(e) agat
q(ui)s i(n)tellige(re) studeat . et u(t) i(n)telligat c(re)dat . Debet doctor ecc(lesi)e p(re)dicare . Q(uo)d si p(o)p(ulus)
audiat c(re)ditur . q(ui)a si(ne) p(re)dicatore null(us) e(st) audit(us) sic sc(ri)ptu(m) e(st) . Q(uo)m(od)o au
dient si(ne) p(re)dicante . u(er)bu(m) fidei p(re)dicand(um) e(st) u(t) audie(n)s c(re)dat . c(re)de(n)s i(n)telligat (et)
i(n)tellige(n)s op(er)a bon(a) p(er)ficiant . exerceat q(ui)a n(ec) op(er)a si(ne) fide . n(ec) si(ne) op(er)ib(us) fides
sola iustificat . Et i(de)o si corde c(re)dit(ur) ad iustitia(m) . ore au(tem) (con)fessio fit ad salu(tem)
q(ui)a au(tem) n(on) c(re)didit n(on) h(ab)endo fide(m) . nec iusti(ti)a(m) cordis h(ab)e(re) potuit . n(ec) salu(tem) . E(st) aut(em)
fides u(t) ap(osto)l(u)s ait sp(er)andar(um) s(ubstanti)a reru(m) argu(mentu)m n(on) apparentiu(m) . P(er) hac e(st) testimo(niu)m
(con)secuti s(un)t senes . Fid(e) i(n)tellig(i)m(us) apta(ta) e(ss)e s(e)c(u)la u(er)bo d(e)i . ut ex i(n)uisibilib(us)
uisibilia fieret . Fid(e) plurima(m) hostia(m) abel q(ua)m cayn obtul(it) . Fide enoch t(ra)ns
lat(us) est ne uideret morte(m) . Fide abra(ham) obtul(it) ysaac cu(m) te(m)ptaret(ur) . (et) c(et)era
q(ue) s(e)q(ui)t(ur) i(bi)de(m) ait ap(osto)l(u)s . si(ne) fide impo(ssibi)le e(st) place(re) d(e)o . Et it(eru)m . Ex fide (er)g(o) iustificati
pace(m) h(abe)am(us) ad d(eu)m p(er) d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m i(esum) c(hristum) . p(er) q(uem) (et) accessum h(abe)m(us) p(er) fide(m) i(n) gr(ati)a(m) ista(m) i(n) q(ua)
sta(m)us (et) gl(ori)am(ur) i(n) spe glie filior(um) d(e)i . **De Spe . iiii .**
Spes d(icitu)r . eni(m) ad q(uo)d p(ro)mittit(ur) . e(st) n(on) uidet(ur) sp(er)at(ur) . dicente ap(osto)lo . Spe e(nim)
salui f(ac)ti sum(us) . spes au(tem) q(ue) uidet(ur) n(on) e(st) spes . Nam q(uo)d uid(et) q(ui)s . q(ui)d sp(er)at .
Si au(tem) q(uo)d n(on) uidem(us) sp(er)am(us) p(er) pati(enti)a(m) expectam(us) . Et i(de)o ambulem(us) i(n) spe .
p(er)sistentes d(e) die i(n) die(m) . et sp(irit)u f(a)c(t)a carnis mortificem(us) . Nou(it) e(nim) d(eu)s q(ui) s(un)t ei(us) .
Et q(uo)t q(uo)t sp(irit)u d(e)i agu(n)t(ur) hi filii s(un)t d(e)i . s(ed) gr(ati)a n(on) natu(r)a . Vnic(us) e(st) n(atur)a d(e)i fili(us)
p(ro)p(ter) m(isericordi)a(m) n(ost)ra(m) f(ac)t(us) e(st) ho(min)is fili(us) u(t) nos n(atur)a filii ho(min)is . filii d(e)i p(er) illu(m) g(rati)a fie
rem(us) . P(er) actuali(s) q(ui)ppe uita i(n) q(ua) p(re)s(en)te p(er)egrinat(ur) eccl(esi)a fides (et) spes s(un)t ad(i)pi
scende . eni(m) caritatis laude . u(n)de ap(osto)l(u)s ait . Nu(n)c au(tem) manet fides spes (et) cari(tas) .
maior au(tem) his est caritas . Et i(de)o maior . q(ui)a n(on) cu(m) mundo t(ra)nsit p(re)s(en)ti . s(ed)
h(i)c i(n)cipit et p(er)manet i(n) futuro . **D(e) Caritate . v .**
aug Nam porro caritas qua(m) duab(us) istis . i(d est) fide ac spe . maiore(m) dix(it) ap(osto)l(u)s .
Q(u)anto i(n) q(u)oq(ue) maior est tanto melior e(st) . i(n) q(uo) e(st) . Cu(m) e(nim) q(ue)rit(ur) utr(um) q(ui)sq(ue)
sit ho(mo) bon(us) . n(on) q(ue)rit(ur) q(ui)d c(re)dat aut sp(er)et . s(ed) q(ui)d amet . Na(m) q(ui) recte amat
p(ro)culdu(bi)o recte c(re)dit et sp(er)at . Q(u)i u(er)o n(on) amat . i(n)anit(er) c(re)dit . (et) si s(un)t u(er)a q(ue) c(re)d(i)t
ina(n)it(er) sperat . (et) si ad u(er)a(m) felicitate(m) doceant(ur) p(er)tine(re) q(ue) sp(er)at . n(isi) h(oc) c(re)dat
ac sp(er)et . q(uo)d sibi petenti donari possit u(t) amet . P(er) caritate(m) (er)g(o) b(e)n(e) o(mn)ia iusti
ficant(ur) q(ue) c(re)dunt(ur) ac sp(er)ant(ur) . q(ue) excellentiore(m) via(m) ap(osto)l(u)s nu(n)cupat . ad q(uam) n(on)
pedu(m) via . s(ed) mor(um) e(st) ascende(n)du(m) . Q(uonia)m caritas e(st) recta uo(lun)tas ab o(mn)ib(us)
t(er)renis ac p(rese)ntib(us) p(ro)rsus auersa . iuncta d(e)o i(n)separabilit(er) (et) unita igne q(uo)da(m)
sp(irit)u s(an)c(t)o nullu(m) mot(um) mutabilitatis obnoxia . Sup(er) o(mn)ia q(ue) carnalit(er) dilig(un)t(ur)
excelsa . Diui(n)e (con)te(m)platio(n)is auida . i(n) o(mn)ib(us) s(em)p(er) i(n)uicta . mors c(ri)mi(n)um . uita ui(r)
tutu(m) . Q(uonia)m fides t(em)p(or)e ad q(uod) spes currit . cu(m) p(er)fect(um) o(mn)iu(m) fuit . Si(ne) qua
null(us) d(e)o placuit . e(st) q(ua) nec potuit aliq(ui)s peccare . n(ec) potuit . H(ec) e(st) caritas u(er)a
g(er)mana . p(er)f(ec)t(a) . (et) o(mn)i(bus) uia q(ue) duc(it) p(er) se ambulantes ad patria(m) . Q(uonia)m sic si(ne)
via null(us) potuit p(er)uenire quo tendit . ita si(ne) cari(tate) . q(ue) recta e(st) uia . n(on) ambulare
posse(n)t ho(min)es . s(ed) errare . V(n)de ap(osto)l(u)s i(n)q(ui)t . Caritas patiens e(st) benig(na) e(st) . No(n) emulat(ur)
n(on) agit p(er)p(er)am . n(on) i(n)flat(ur) . n(on) e(st) ambitiosa . n(on) q(ue)rit q(ue) sua s(un)t . Et it(eru)m . O(mn)ia suf
fert . o(mn)ia sp(er)at . o(mn)ia sustin(et) . P(er) eos au(tem) i(n) q(ui)b(us) fuit o(mn)ib(us) huius b(onis) q(ui) h(abe)t i(n) p(re)
t(er)it(um) . Et q(uo)d illius p(ro)f(ect)e e(ss)e p(otes)t i(n) hac uita p(er)fecti(us) q(ua)ntis abu(n)dat cari(tas) i(n) se re
gnante uirtutib(us) . Quap(ro)p(ter) caritas h(ic) q(ui)de(m) i(n) p(rese)nti necc(essari)a e(st) . q(ui) nos sep(ar)at
ad(u)l(terio) . p(ur)ificat a pecc(at)o . reconciliat d(e)o . s(ed) i(n) futuro p(er)f(ec)t(i)o erit . e(st) p(er)f(ec)t(i)o(n)es d(e)o
aquo e(st) donata (con)iu(n)xit **De uirtute . vi**
Psp Porro an(te) q(uam) de p(ri)ncipaliu(m) u(ir)tutib(us) iiii dicat(ur) ad(uer)to . p(ri)mo i(n)dagatio(n)e(m)
uirtutis scire o(portet) . q(ui)d sit aut q(ui)d u(ir)t(us) dicat(ur) q(uo)d i(n) tanto no(min)is p(re)cell(it) hon(or)e
ut nulla q(ui)uis uideat(ur) recta . sine uirtute d(e)o fiat acceptabilia . Virt(us)
naq(ue) o(mn)is s(an)c(t)a res e(st) d(iui)na i(n)corporea p(ro)rsus atq(ue) mu(n)dissima . q(ue) m(en)tes i(n)q(ui)
nate n(on) i(n)q(ui)nat . s(ed) ip(s)a i(n)q(ui)natas emu(n)dat . Cui(us) p(ri)ncipatore(s) firmat

i(n)firma suscitant mortua . sanat i(n)firma . corrigu(n)t praua reca
hant adu(er)sa . h(ec) n(on) h(abe)t n(isi) d(eu)s . (et) is cui dederit d(eu)s . Que i(n) a(n)i(m)o h(ab)itat
s(ed) a(n)i(m)a corp(us)q(ue) s(an)ctificat . ad q(uam) null(us) acced(it) i(n)iust(us) . q(uam) null(us) amitt(it) n(isi)
p(ro)p(ri)a uo(lun)t(at)e decept(us) . D(e) q(ua) rursu(m) alias d(icitu)r . Virt(us) e(st) a(n)i(m)i h(ab)it(us) e(st) n(atur)e . d(e)c(us)q(ue) uite
r(ati)o mor(um) . pietatis cult(us) . diuinitatis ho(n)or . et(er)ne beatitudi(ni)s m(er)itu(m) .
Cui(us) p(ar)tes s(un)t u(t) dictu(m) p(ri)ncipales iiii . Pru(dentia) . Iusti(tia) . fortitu(do) . t(em)p(er)a(n)tia .
Prudentia est re(rum) diuinar(um) humanaru(m)q(ue) **D(e) prudentia . vii**
p(ro)ut ho(min)i datum e(st) sci(enti)a . P(er) q(ua)m i(n)tellig(itu)r e(st) q(uo)d caue(n)d(um) sit q(ui)d ue faciendu(m) .
Vn(de) psalmista loq(ui)t(ur) . Declina a malo et fac bonu(m) . Q(uonia)m nulla meli(us) e(st)
q(ua)m ip(s)a q(ua) d(eu)s s(e)c(un)d(u)m huma(n)e m(en)tis modulu(m) i(n)tellig(itu)r (et) tim(et)(ur) . atq(ue) ei(us) futur(um)
c(re)dit(ur) iudiciu(m) . u(bi) b(o)na ho(m)i(n)i . mali u(er)o mala p(ro) m(er)itor(um) q(u)alitate recipiu(n)t .
Pru(dentiam) (er)g(o) et sap(ientiam) pleriq(ue) i(n)dagator(es) u(er)i (con)iu(n)ctio(n)e (con)stituit . P(ro)inde q(ui) n(on) sa
piens dici recte possit . e(st) de pru(dentia) . n(ec) prude(n)s e(st) de sap(ientia) . Quap(ro)p(ter) si
n(on) a(n)i(m)o pru(dentia) ac sap(ientia) mu(tuo) accip(itur) . n(on) i(n)q(ui)sit(i)o et (com)p(re)hensio u(er)itatis q(ue) u(er)i
tate(m) prude(n)t(er) q(ue)re(re) et sapie(n)t(er) i(n)ueni(re) potuit . (et) prude(n)s . (et) sapie(n)s in
re uocat(ur) . Et q(uo)d d(e) pru(dentia) fuit disputatum . id totu(m) d(e) sap(ientia) p(ossi)t i(n)telligi .
Q(uonia)m (er)g(o) pru(dentia) p(ar)ticipatore(s) prude(n)tes effi(ci)a(n)t d(e)o suo n(on) pedib(us) . s(ed) s(an)c(t)is mo
rib(us) app(ro)pinq(ua)nt . ex ea p(ar)te qua s(un)t dono d(e)i prude(n)tes . n(on) suo p(ro)p(ri)o
posse . nec alieno p(re)t(i)o . Ex eo au(tem) q(uo)d nec du(m) ita est . eor(um) p(er)f(ec)ta pru(dentia)
sic erit i(n) illa uita . u(bi) p(er)fec(te) uiu(n)t . ubi ullus error obrip(er)e o(mn)i(n)o n(on) po
terit . (et) prude(n)tes aliq(ua)ntiens p(er)(er)is fallentib(us) acq(ui)escit . n(on) uo(lun)t(at)e (con)p(ro)uant
s(ed) huma(n)o errore . ut homi(n)es lapsi . Nec adh(uc) tota pru(dentia) ac sap(ientia) p(er)f(e)c(t)e
p(er)f(ec)ti . sic ibi erit . u(bi) nec ig(no)rare ad . n(ec) peccare ia(m) posse(n)t . Tales d(omi)n(u)s
i(n) eu(angelio) . fi(e)ri p(re)cep(it) dic(en)s . Estote prude(n)tes sic(ut) s(er)p(e)ntes . (et) si(m)p(lices) sic(ut) columbe .
q(ui)a n(on) si(m)p(lic)es . (con)ueni(re) aliq(ui)s posse(n)t . (et) p(ru)de(n)tes (con)ue(n)ire se p(er)mitt(un)t . Q(uo)
q(ui)de(m) h(ic) uirt(us) m(u)lt(i)s . a(s)tutio s(e)c(u)laris ac mu(n)dial(is) pru(dentia) distat q(ui)a illa(m) co(r)
rupit sana . h(ec) u(er)o sanat uitiata . accessione corrupta . ac sic o(mn)ib(us)
q(ui)b(us) p(ro)f(ec)t(i) p(er)ficere festinat . ueniat prude(n)s . ut ei(us) m(en)tis o(mn)iu(m) q(ue) p(er) eu(m) d(omi)no
acq(ui)runt(ur) fruct(us) accrescat . S(ed) q(uonia)m ordo disputatio(n)is (con)posc(i)t . u(t) p(ost) d(e) pru(dentia)
q(ui)a p(ri)ncipal(is) e(st) u(ir)t(us) p(ri)mo ponet(ur) i(n) loco . restat (er)g(o) q(ui)d sit iusti(ti)a ap(er)i(r)e **D(e) Iusti(ti)a .**
Iustitia e(st) a(n)i(m)i nobilitas . unicuiq(ue) rei p(ro)p(ri)a(m) tribuens **. viii .**
dig(n)itate(m) . P(er) hac diuinitatis cult(us) . et humanitatis iura . (et) iusta iudicia
et eq(ui)tas toti(us) uite (con)s(er)uat(ur) . Q(uonia)m d(icitu)r e(st) iusti(ti)a q(ua) d(eu)m dilig(it) . ei(us)q(ue) ma(n)data cu
stodire . p(er) q(uam) du(m) n(on) s(er)uam(us) capti sum(us) . du(m) p(er)diti sum(us) recapti sum(us)
et a s(er)uitute dya(boli) libera(ti) . q(ua) nob(is) o(mn)ia b(o)na q(ue) h(ab)em(us) (con)cessit . Ip(s)a q(ui)ppe i(n)t(er)
ac i(n)uiolabili d(e)i iusti(ti)a . q(ua) fuit iusti q(ui) ea(m) fuimt op(er)ati . Et qua manat
eq(ui)tas q(ue) nos fac(it) i(n) o(mn)iu(m) necessitates ho(m)i(nu)m mis(erico)rs e(ss)e dica(mur) . Nec nob(is) t(ame)n
s(ed) (et) g(e)n(er)i huma(n)o nos natos e(ss)e c(re)dam(us) . Q(ua)p(ro)p(ter) si i(n) hac uita iusti(ti)a(m) conam(ur)
imple(re) . e(st) iusti(ti)e op(us) est sua cuiq(ue) tribue(re) . d(e)o nos a q(uo) sum(us) f(ac)ti redda(mus) .
n(on) donar(e) nob(is) ea q(ui)b(us) sum(us) n(atur)alit(er) p(re)positi p(ri)uatam . Ancto uitiis r(ati)o s(er)ui
at cor a(n)i(m)o . a(n)i(m)us d(e)o . et i(m)pleta e(st) ho(min)is iustitia . totaq(ue) p(er)f(ec)t(i)o . De
iustitie ad(hu)c fonte p(ro)cedit . liberalitas . beneficientia . caritas . (et) c(et)era h(is)
q(ui)b(us) m(u)lt(is) t(em)p(o)r(ibus) uiua(n)t ho(m)i(n)es p(re)s(un)t . liberalitas e(st) q(ua) (et) i(n) eos q(ui) i(n)dige(n)t u(ir)t(us) eru
berat . P(er) q(ua)m libertate rei familiaris p(er)it amplitudo . Beneficientie m(u)l
ta s(un)t op(er)a . q(ui)b(us) nec(essar)i(is) laboratum misericordit(er) s(u)b(ue)nit . et d(e) t(ra)ns(itori)o c(on)su
re(gni) celestis hereditas (com)parat(ur) . **D(e) fortitudine . viiii**
Fortitudo est mag(na) a(n)i(m)i pati(enti)a et longanimitas et p(er)seu(er)a(n)tia . i(n) bo(n)is op(er)ib(us)
et uictoria (con)t(ra) o(mn)iu(m) uitior(um) g(e)n(er)a . Ani(m)i (er)g(o) fortit(udo) ea d(e)b(et) i(n)telligi . q(ua) n(on) solu(m)
diu(er)sis pulsata molestiis i(n)co(n)cussa p(er)maneat . s(ed) (et) nullis uoluptatu(m)
illecebris resoluta succu(m)bat . alioq(ui)n si i(m)pet(us) q(ui)de(m) malor(um) seuientiu(m) frangat
si calamitatib(us) q(ui)b(us)l(ibet) i(m)pactis obsistat . si i(n)t(er) iniurias seua . i(n)t(er) p(ro)cellas
angentiu(m) p(re)ssurar(um) . i(n)t(er) i(n)imicitias et dapna p(re)sentia . atq(ue) i(n)t(er) immedias
p(er)secutio(n)es i(n)fatigata p(er)sistat . Eos au(tem) q(ui)s ad tolerantia(m) passionu(m) fortes
d(icitu)r ca(us)a reddit . nulla delectatio carnis . nulla uoluptas male bla(n)da corrup(it) .
Q(ui)a a(n)i(m)i forti(tudo) ab illo e(st) nob(is) e(st) (et) p(ro)p(ter) ha(n)c cantam(us) . forti(tudo) m(e)a (et) lau(s) m(e)a d(eu)s (et)
f(ac)t(u)s e(st) m(ihi) i(n) salu(tem) . forti(tudo) n(ost)ra e(st) . q(ui)a ita e(st) nos (con)t(ra) o(mn)ia uitia i(n)uicta p(ro)tectio(n)e (cor)ro
borat . u(t) a(n)i(m)u(m) n(ost)r(u)m n(on) bla(n)da dissoluat . n(ec) adu(er)sa d(e)iciat . Et t(ame)n laus n(on) d(omi)n(u)s
fit . si n(on) nos d(e) mu(n)erib(us) d(e)i . s(ed) d(e) i(n) nob(is) cupiam(us) mun(er)a p(re)dicari . Et utiq(ue)
a(n)i(m)i forti(tudo) ta(m) d(e)sp(er)andi ig(na)ua d(e)b(et) excutere q(uam) iactantia(m) (con)t(er)e(re) . Et q(uia) hac for(titudine) meli(us)
e(st) . q(ue) dya(bo)l(u)s uicit (con)sq(ue) ei(us) suggestio(n)es s(er)uire (et) adulsa(n)d(i) p(ro)d(ere) n(on) fort(iter) tolera(n)t .

Temp̄atia est totꝰ uite modꝰ ne qd nimis. **De temp̄atia. x.**
hō ul' amet ul' odio hat s; om̄s uite varietates ɔsiderata temp̄et
diligētia vñ q̄dā ph̄s ait Sit p̄me tuta eē utile. ⁊ ne quoniā
temp̄atia ē. temp̄antē fac abstinentē. parcū. sobriū. moderatū.
pudicū. tacitū. seriū. verecūdū. Hec virtus i aīo habitat. libidines fre
nat. affectꝰ temp̄at. ɔsideria s̄cā multiplicat. vitiosa castigat. oīa i te
nos ɔfusa ordinat. ordiāta corrobat. cogitatōes p̄uas remouet.
isert s̄cās. igne libidinose voluptatis extīguit. oēq; i temp̄ātia n̄a ad
honestum modū redigit. In albo ipsō ul' potu. vel ɔtentꝰ sim' appositis temp̄antia
est q reuū semorib; exhibemꝰ. eq̄les gminant hoīm. umorib' g̃rā
pene dilectōis ipedimꝰ. Itaq; difficile qd ē n̄ statutū. q̄ excitat' uiij
p̄ncipalib' oīuit extēdē. verūtamē h nosse et tenē debemꝰ. q̄ iste
vtes. uij. vl' oēs q̄ ex ill' ɔsistē. dōā sr̄ dī. Et q nullꝰ eas hē aū buit
vl' habet. n̄ ē ds q ē utitur. om̄i ⁊ origo ɔtulerit. Prin̄ legis uij eē vt'.
n̄ solū ph̄y senciunt. s; ⁊ uij ɔstituit. q; q̄tnarū nūm p̄fcoī sacrū.
pene nll's ignat. Sic q̄ tot' orb. oriēte. occidēte. aqlone. ⁊ midie.
uij. ⁊ tmuāi p̄tib; iueīt. Et ipē adā q̄ ē huāi gñis p̄r. vl' gñale n̄r
qd dr̄ hō. uij. litt'is explicat. Cor q; uij. elis extructū. q̄tnarū nū
ise ɔtiet sacrū. Ipi' ē aīe. uij. eē affectōes. qb; ul' ad boā vtium ul'
ad mala. Quatuor ē flūia q̄ d paradiso fonte p̄cedē. vl' uij. ev̄gl. Et ido
vtes. iste q̄ tam ɔtin p̄fcoīs i nūo. sollicite ɔsiderare debē. q̄ta sc̄itā
ɔferūt aīo xāno. et q n̄r p̄fcoīs vg̃ sit. q i istis ūtutib; n̄ sit. Nā
si p̄ru. p̄dētē. Iustitia iustū. temp̄a temp̄antē fac. eo q prudētē ⁊ iste
⁊ fortē ac temp̄atē ag. n̄ ē qd p̄sit eē p̄fcī'. Ego sic ex elor nūo
q̄tnarū ɔpago mūdi. n̄ n̄ et cor huāa p̄sistūt. qb; isē vene. riuiq;.
ac cetā corpis vitalia. ita p̄ncipaliū mīo ūtutū. oīa q̄cq; recte uiuē
dī sr̄ istituta. necō qs dubitat esse cōnexa.

Hec sr̄ ē a sacratissimis viris vtutes exposite. qs sacdotes d q
uiuā tēt eccē. n̄ n̄ ligandi atq; soluēdi hñtes potē. itēte debē itellige
ac frequēt' p̄dicare. v ip̄s careat vitiis. et opitulāte s̄mo adiutorio
conet p uirib' q̄sq; ihere vtutib;. Satis ut opior ex h̃; gnib' cele
stium. s. fid. ⁊ spe. et car. n̄ n̄ ⁊ ūtutib' uij. qb; ad clima vtute ascēdꝰ
ē disputatū. nc iā q̄lit unū q̄dq; uiciū sacdotali p̄gand' sit vitiū
breuit est isequētis opis libello iserēdum. **Explic̄ lib ij. d vtutib'**
Ōd vō dr̄ ap̄. v nos fo... debeamꝰ exhibē fidelib; q̄do ualeb. sīs cuiuis v'
exhortādi bōs. vl' castigādi malos cura ɔmissa ē. bñ uiuēdo se imi
tand' bonis n̄ exhibeat. et malos tacēdo n̄ corrigat. Adō h ē. n̄ me fal
lat opio. s̄cē uiuēd ē sacdoti. ne dcā sua repugnātib; fc̄is euacuet.
si qd p̄dicat h̃ debē n̄ facit. aut si qd n̄ fac p̄dicare p̄sūpsit. n̄ ap̄
eos q ei' uitā nouere p̄ficiat. Ea adō h est. eccē dī p̄pōitꝰ. v n̄ solū bñ
uiuēdo alios exē sue ɔusatōis istituat. s; ⁊ fiducialit' p̄dicādo. sigl'is
an oclos p̄ca sua ɔstituat. Quo p̄eā maneat durus. q glā obedientes
ostēdat. Nullꝰ salute desp̄ando ɔtēpnat. aīas eūdaī nolētium
plāgat. Imitat ap̄. q ait. n̄ lugeā mltos exhis q an peccauer̄ et
n̄ egerīt p̄niā. Et itm̄. Quis isirmat. et ē n̄ isirmor. qs scādiligat
et ego n̄ uror. Quia ipe scios si qb'l; diuitib; ac potentib; male uiuē
tib; parcat. aut foueat. eos p̄lat simil' ⁊ p̄eat. et s̄cē dēb; uiuē ip̄
exꝰ. et docē ip̄ sue amistratōis officiū. Et q ei n̄r s̄ra uirib' suffrage
de cuiꝰ mali aīa peūtis exig'. Qm̄ q̄cq; ali' p̄it. q̄ nulla docēdi
necitas manet. sol' peccās sui sceleris dab'. Ille aūt ē dispēsato vbi
ɔmissa ē. ⁊ si s̄cē uiuat. ⁊ tm̄ p̄dite uiuētes āguē. aū erubescat. aū
metuat. cū oīb; q eo tacēte pierīt. p̄it. Et qd ei p̄derit n̄ puniri suo
q puniēdꝰ est alieno p̄cō. Ezechiel. n̄ h dō p̄ ezechielē p̄phā. sb ēdā
terrorꝰ dñtiatōe loq̄ dicēs ad eū. Et tu fili hoīs. specl'atorē dedi te do
mui isr̄. Hec h tr̄āseūt debemꝰ audire. q sacdotē specl'atorē appllat. v
sic̄ specl'atoīs ē d loco editiori p̄spicē. ⁊ plꝰ oīb; ɔtēplari. ita sacdos
dz eē p̄poītꝰ s̄blimitate celsior cūctis. ac maioīs scīe hēe grām. q̄ p̄sit
sb se uiuētes istruē. Videam iā q̄ diuinꝰ s̄mo ɔtinuat. Audies igt
ex ore mō vbū ⁊ anūtiab' eis ex me. Vt h dicat sacdos qd ex dīa l'e
ctōe didicit. qd illi ds isp̄irauit. n̄ qd p̄sūptōe huāi sēsꝰ iuenit. Ān

nūtiab' eis igr ex me. Ex me cū n̄ ex te. qa vba loq̄ris. n̄ ē q eis tang̃
d tuis isleris. Ex me igr eis annūtia. S; iā q̄ anūtiat audiam. Si me
dicēte. ad ipiū ipie morte morieris. n̄ fūis locut' ut se custodiat ipi
aīa sua. ipē ipi i iniq̄tate s̄ moriet. sang̃ uō ei' d manu tua requirā. Q̄d
potuit exp̄ssiꝰ. q̄ aptiꝰ p̄ dici. Si impio igr locut' n̄ fuis. ut se ab ipi
etate ⁊ custodiat. ⁊ ille pierit. sang̃ ei' d manu tua requirā. H ē dicē. Si eī p̄ca
sua n̄ anūtiaūis. sic eū n̄ āguis. vt ab ipietate s̄ ɔuertat. ⁊ uiuat. ⁊
te qm̄ i re passi. ⁊ ipiu q te tacēte peccau'. flāmis p̄henib' p̄dā. Quis rogo
tam saxei pectoris. qs tā ferrē erit. q̄ sn̄ia ista n̄ tīreat. Quis tā alien'
a fide qui sine isti n̄ credat.

Sed nos p̄sītib; delectati. dum i hac uita. ɔmoda n̄a ⁊ hōres iq̄rim
n̄ v meliores. s; ut ditiores. n̄ ut sanctiores. s; ut honoratiores sim'
cetis festinam'. n̄ grege dñi q nb pascēdꝰ tuēdq; ɔmissꝰ ē. s; n̄as vo lup
dñatōe. diuitias. et cetā bladimēta carnali cogitam'. Pastores dici
volum'. n̄ tam eē ɔtēdimꝰ. Offīn nr̄i vitam' laborē. appetim' dignitatē.
In mdor sp̄uū ferīa sagge dilacādo n̄ pellim'. ⁊ qd eis remāsit ipi ɔsuim'.
qm̄ peccātes diuites vl' potētes n̄ solū n̄ arguim'. s; ⁊ veneram'. ne nb
aū muna solita offēsi n̄ dirigāt. aut obseq̄a desiderata s̄bducāt. ac
sic munib; eor ⁊ obseq̄is capti. imo p̄h illis addicti. loq̄ eis d p̄cō suo
aut de futō iudicio formidam'. Et iō minacit s̄r dīa n̄ra; diuin' s̄mo
ɔtūdꝰ. s; n̄ audit. n̄r. uiꝰ p̄sitiam' admitt'. q; p̄sītis uite capti dele
ctāt. q̄ p̄eā negligētia mīa maneat i etn̄. nolūꝰ cogitare. In pastores g̃ ista dicūr.
dicit' nb mani appllōe bladim'. Hec dr̄ dō ds. ve pastorib; isr̄. q pasce
bāt semetip̄os. Nōne greges pascunt' a pastorib;. lac comedebatis ⁊ lanis
opiebamini. Quod crassū erat occidebatis. gregē aūt meū n̄ pascebatis. Quod isirm
fuit. n̄ ɔsolidastis. ⁊ qd egrotum n̄ sanastis. qd fractū n̄ alligastis. ⁊ qd
abiectum n̄ reduxistis. Quod pierat n̄ q̄sistis. s; ē austeritate ipabatis eis
et ē po. et dispsē s̄r oues mē. eo q n̄ sit pastor. et fc̄e s̄r i deuoratōe
om̄i bestiar agri. Et paulo post. Propterea pastores audite vbū dn̄i.
Hec dr̄ dō ds. Ecce ego ipē s̄r pastores requirā gregē meū d manu eor. et
cessare eos faciam. v ult' n̄ pascant gregē. n̄ pascāt ampliꝰ pastores
semetip̄os. Quis ad h n̄ itremiscat. Quis ista sin itollerabili metu fu
ture examiatōis accipiat. n̄ q aut n̄ itelligit. aū futa n̄ credit. Sed
q̄ ds obscurare voluit. tam apte posuit. ⁊ ita sui noīs auctē firmauit
vt ea facilꝰ qd dcā q; nefas ē ɔtēpnam'. q̄ n̄ itellige. vl' n̄ credere
tā apta et diuīa figam'. Quī audiuim h dr̄ dō. qs futur eē n̄ credit
qd dr̄ dō. n̄ q dō n̄ credit. Quod aūt dr̄ ve pastorib; isr̄l ut p maledcō
poī. et pastor noīe nos sigficari qs n̄ itelligat. n̄ q futur n̄ cogi
tat. Greges d pascēdos pastores fc̄i suscepim'. et nosipi pascam'. qm̄
n̄ gregum vtilitati p̄spicim'. s; qd foueat ⁊ augeat n̄as voluptates at
tēdimꝰ. Lac' et lanis ouiū i obl'oib; cotidianis. ac decimis fidelium
gaudētes accipim'. ⁊ tamen pascēdor gregum. ac reficiēdor a qb' p
uiso ordine volunt' pasci dep̄onim'. Nō sanam' sp̄ali ɔsilio pecc̄s isirmū.
n̄ sacdotali ope ɔsolidam'. aū reficim' diuīsis tribl'atoib; fractū. Nō
ad via salutis reuocam' erronē. Nō requirim' sollicitudie pastorali desp̄atōe iā
p̄ditū. Ad h tam potētes effc̄i. v nb i s̄bitos dñatōe tyrannica vendicē
mꝰ. n̄ u afflictos ā uiolētia potētū q i eos ferar more seuiūt defēdam'.
Ita est q tā a potētib' h mōi q̄ a nb qd peiꝰ ē. n̄ nulli ɔtūt fatigati
depeūt. qs se d manu n̄ra dō requirēr tribilit' ɔminat' dicēs. Requirā
oues meas d manu pastor. ⁊ cessare eos faciā v ult' n̄ pascat. Qd qd ē
a dr̄e. q̄ pastores q semetip̄os n̄ gregē meos pascūt. s̄blimitate sue dignita
tis expoliē. et i tē reprobos q; hoīe suū noluer' custodire p̄ciā. Hor ⁊
huiꝰ s̄ilū p̄timꝰ. timor ⁊ tremor venerit s̄r me ⁊ ɔtexerit me tenebr' p̄cor meor.
Et dixi. Quis dabit m̄ pennas sic̄ colūbe. ⁊ uolabo ⁊ reqescā. Et h ē totū
p̄p̄ qd i p̄ritie mē. ac futi s̄mis recordat' igemū. Et volui sarcinā ep̄o
patꝰ mī deposita elongare fugiēs ⁊ manē i solitu. et ibi expectare
deum q saluum me faceret a pusillanimitate mea. et ab i p̄a in
tollerabilium michi sollicitudinum tempestate.

Explicuint alitgarij libri

Incip̄ lib' sc̄i aug' ep̄i d' eccl'iasticis reglis
Credim' unū eē dm̄ p̄re ⁊ fi' ⁊ sp̄z scē̄ · p̄re eo q̄
hāt filiū · filiū eo q̄ hāt p̄re · sp̄z scē̄ eo q̄ sit ex p̄re
p̄cedēs · p̄ri ⁊ filio coetn̄ · pat' g' p̄ncipiū p̄ncipa
le ē d'itatis · q̄ sic nūq̄ fuit n̄ d's · ita nūq̄ fuit no
p̄r · a quo fili' ieffabilit' nat' · a quo sp̄c n̄ natus
q̄z n̄ ē fili' · n̄ ig'eit q̄z n̄ est pat' · n̄ fact' · s; ex dō p̄re d's p̄cedēs · p̄r
etn̄' · eo q̄ etn̄um hāt filium · ē etn' sit p̄r · fili' etn̄us · eo q̄ sit p̄ri coe
tn' · sp̄c scē̄ etn' · eo q̄ sit p̄ri ⁊ filio coetn' · Nō ofusa i una p̄sona t'initas
v' sabelli' d' · n; sep̄ata aut d'uisa i nā d'uinitas · v' arri' blasfēat · s;
alt' ip̄a p̄r · alt' ip̄e fili' · alt' ip̄e sp̄c · s · pat' ⁊ fili' ⁊ s · s · un' nā d's i sc̄a
t'initate · **D' uno filio q̄ unigēitus dn̄s manēte i duab; s'bstātiis**
Non p̄r carnē assumpsit · n; sp̄c · s · s; fili' tm̄ · ē venit plenitudo tēpor
v' q' erat i d'uinitate di fili' · ip̄e fiēt i hoīe hoīs fili' · ne nom̄ filii ad
alter; t'asiret · q̄ n̄ erat natiuitate fili' di · D' g' fili' · hoīs fc̄s ē fili'
nat' s; u'itatē nē ex dō di fili' · et s; u'itatē nē ex hoīe hoīs fili' · ⁊ uni
tatis g'eiti · n̄ adoptiōe · n̄ appellatiōe · s; i utq; natiuitate · filii n̄ na
scēdo hret · v' eēt ver' d's · et ver' hō · un' fili' · Nō ē duos xp̄os · n; duos
filios · sic sep̄ando nās nestori' trad' · s; dm̄ et hoīe unū filiū · q̄ ⁊ uni
g'eitū dn̄s manēte i duab; s'b'is · sic ei nē u'itas otul' · Nō tn̄ co
fusis natis · n; imixtis · sic thymotian' uolt · s; societate unitis
D's g' hominē assūpsit · hō i d'm t'nsiit · n̄ nē v'sibilitate · s; di
dig'tiōe · v' n̄ d's mutaret' i huānā s'bā assumēdo hoīe · n̄ hō i d'ia
g'lificat' i dm̄ · q̄z mutatō vl' v'sibilitas nē · et diminutiōe ⁊ ab
latiōe s'be fac' · Nat' g' di fili' ⁊ hō n̄o p̄ hoīe · i · n̄ p̄ u'ri coitū sic
ebion dic' · s; ex u'gīe carnē · ex u'gīe corp' trahēs · et n̄ d' celo sec
afferēs · sic martion ⁊ eutiches affirmāt · n; i fantasia · i · absq;
carne · sic valētian' d' · n; aufinice · i · putatiue ymagiātū cor
s; veu · n̄ tam̄ carnē ex carne ymaginarie · sic mātian' d' · s; ver' d's
ex d'uinitate · et ver' hō ex carne · un' fili' i d'uinitate v'bū p̄ris ⁊
d's i hoīe aīa et caro · aīa n̄ absq; s'nsu et rōe · v' apollināis · ut q;
caro absq; aīa · v' anomie' dic' · s; aīa cū ratiōe s' · ⁊ cor' ē sēsib' s' ·
p̄ q̄s s'ns' veros i passione ⁊ an̄ passionē carn' sue dolorē sustīl' ·
Non est sic nat' **D' filio q̄z n̄ d'itatis initiū nascēdo accep̄**
ex u'gine · v' deitas initiū nascendo susciperet q̄i an̄ q̄ ex u'gie
nascēt' d's n̄ fuit · sic artemon ⁊ berill' docuer' · s; etn̄us ⁊ an̄
secl'a d's hō ex u'gine nat' ē · n̄ amittens q̄d erat · d'ig' ē eē q̄d
Nichil creatum aut s'uiens i scā **D' scā t'initate p̄fc̄a** · In trī
t'initate credendum ē · v' uult dionisi' fons arrii · n̄ g'rē i eq'le
vt hecius · n̄' anterī' posti' ue aut min' · vt arri' · n̄' extraneu;
aut offitiale alt'i · v' macedoni' · n̄' p̄suasione · aut s'breptiōe isitum
v' maniche' · n̄' corpeū · v' mellit' ⁊ t'tullian' · n̄' corl'i effigiatū
v' antropomorfus ⁊ varian' · n̄' sibi iuisil' · vt origenes · n̄' catis
visil' · v' fortunat' · n̄' morib; vl' vo' d'uisum · v' mation · n̄' i t'i
tatis eē̄ntia ab creaturar; nā d'ductum · v' plato ⁊ t'tullian'
n̄' offō singlare · n̄ alt'i coica' · v' trigenes · n̄' ofusum · v' sauel
li' · s; totū p̄fc̄m · q̄z totu; ex uno ⁊ unū · n̄ tn̄ solitariū v' p̄sumit
siluan' ⁊ p̄ruxeas pētapolitana dāpnat' illa doctrīa **D' hōusyon**
Omousyon · q̄d i'p̄tat' un' s'be · i · coē̄ntial' i d'uinitate p̄ri
fili' · hōusyon p̄ri ⁊ filio sp̄c scē̄ coē̄ntial' · hōusyon d's ⁊ hoī
un' fili' manēs d's i hoīe suo · i g'lia p̄ris ⁊ d'siderabil' videri ab āgelis
scīs · sic p̄r ⁊ sp̄c scē̄ adorat' ab angl'is scīs · et ab oī cat'ua · n̄ hō
p̄t d'm · ul' xp̄c absq; dō · sic nestori' blasfēat · s; hō i dō ⁊ i hoīe d's ·
Erit resurr' mortuor; · s; una ⁊ si **D' r'r'ne mort' eor q̄ i tis ⁊**
mul · Nō p̄ma iustor; · sa p̄cdor; · vt fabl'a sonia **p̄ctorib; una ⁊ simi'**
tor; · s; una oīū ⁊ si i d' resurge di q̄d cad' · Caro ē nīā i u'itate sic
resg' ⁊ sic ut i u'itate cadit · ⁊ n̄ s; origenē imutatā corp' erit · i · n̄
aliū nouū cor' p̄ carnē · s; eadē caro corrupl' q̄ cad' · resg' ⁊ icor' · ta
iustor; q̄ iitor; · v' vl' penā sufferre possint p̄p' ·' vl' g'lia; etnā
p̄mitis · **D' r'r'ne mortuor; ⁊ d' aīa i tiore i corp'e manēte**

Omniū hominū erit r' · Si oīū erit i mo q̄z oīū erit · g' oēs moriūt' ⁊
mors i adam data oīū ei' filior; d'nēt' · s; maneat ⁊ paul'iu' ⁊ d'
q̄d d' eo s'palit d'r · Nō dab' scm̄ tuū vide' cor'up' ⁊ caro ei' n̄ vid' cor'
hac rōe maxia p̄rm t'ba tradēte cog'uim' · Ver; q̄z s' ⁊ alia que
catho' ⁊ eruditi uiri asser' · qui c'dt aīa i cor' manēte imutados
ad icor' ⁊ imortalit' · p̄fitis uite imutatiōe d' p̄oāt n̄ mōte · q̄l;
q̄s acq̄escat n̄' · n̄ ē h'etic' · n̄ ex otētione h'etic' fiat · Suffic' ē
i ecc' lege carn' r'r'ne c'dē futurā d' mōte · **D' uiuis ⁊ mortuis**
Quod at dn̄s i sybolo **iudicād's q̄z n̄ d'iustis ⁊ p̄ccorib; d'r**
q̄ adueītu d' uiuos ⁊ mōt' iudicados · n̄ iustos tm̄ ⁊ p̄ctōres ut
d'iaret · sic theodor' sig'ficari putat · s; uiuos eos q' i carne i ueīe
d'i s' dic' · q̄ adh' mortui c'dunt' vl' i mutādi sic alii volt' su
scitari oīa · vl' reformati an̄ mortui iudicēt' **v' p' r'r'nē ⁊ iudi'm**
Post resurrectiōe ⁊ iuditiū n̄ **n̄ c'dam' restitutionē futur;**
c'edim' restitutiōe futurā · sic origenes d'lirat · v' demones
vl' ip̄i hoīes p' tormta q̄i supplitus expiati · vl' illi i āg'licā q' can
s' redeant dig'tatē · vl' i iusti i tor; sotietati donēt' · eo q' h' dic
ouciat pietati · ne qua ex iualiuib; p̄eat catis · s; q̄l; m' saluet'
s; nos c'dim' iudici oīū ⁊ retributio i sco q̄ dix' · Ibt ip̄i i suppl'
etn̄ · iusti at' i uita etnā · v' p̄cipiat fructū op̄u s' · Et ibi ite i igne
etn̄ · q' p̄pat' ē dyal' ⁊ āglis ei' **D' p'ncip' scl'i q̄z cuncta q̄i ex nichilo cau'**
In p'ncip' c'auit d's celum ⁊ t'ra ⁊ aq' ex nichilo · Et cū adh' tebre
ip̄a; aq' occultaret · et aq' t'ra absceder' · sn' s' angl'i ⁊ oēs celestes
v'tutes · v' n̄ eet ociosa di bonitas · s; hrēt i q'b; mlt'a an' tpra boi
tatē sua oideret · et ita h' u'isil' mūd' ex hiis q̄ te c'ata s'uant fact'
est et ornatus · **D' p̄re et fi' ⁊ sp̄u sc̄o · q̄ i corpei sint ·**
Nichil i corpeū et i uisil' · c'ded' n̄ solū dm̄ · i · p̄re ⁊ fi' ⁊ · s · sc̄;
q̄ id i corpeus c'dit' · q̄z ub'q; ē · ⁊ oīa implz · atq; ostrīg' · id iuisil'
oib' catis q̄z incorpe' est **D' anglis et u'tutib; celestib; q̄ cor' sit ·**
Creata oīa corpea · angl'i ⁊ oēs celestes v'tut' corpee · l; carne
n̄ s'bsistāt · Ex eo at' corpeas esse c'dim' i tell'ctuales nās q̄ loca
lit' c'cscribāt' · sic et ē q̄ huāna aīa q̄ carne claud' ⁊ d'uiones
qui p' s'bam anglicam s' nē corpee **D' i tell'ctualib' natis q̄z imortales s'**
Immortales esse c'edim' i tell'ctuales nās · q̄z carne car' n̄ hnt
q̄d cadat · v' resurrectione egeāt post ruinā **D' aīab; hoī' q̄z**
Animas hominū n̄ esse ab initio **n̄ simul cū i tell'ctualib; natis c'ate s'** ·
i t' cetas i tell'ctuales nās · n; simul catas · v' origenes fing' · n; cu
corporib; p' coitum seminatas · sic lucifer ⁊ cirill' ⁊ aliq' latior; p̄
sumptores affirmāt · q̄i nē ōseq'ntē ⁊ fuiētē · s; dn̄s cor' tm̄ p' co
iugii copl'am seminari · di uō iudicio coagl'ari i uulua ⁊ cōpi
gi atq; formari · ac firmato iā corpe aīa; c'ari ⁊ ifundi · vt
viuat i utero hō ex aīa ōstans ⁊ corpe · v' eg'diat' uiu' ex utō
plen' huā s'ba · Creatorē uō aīe · solum catorē oīū nosse
Non duas aīas esse d'cm̄s i uno **D' aīa q̄z una ē cū hoīe**
hoīe · sic iacob; ⁊ alii eor; disputatores scb̄t · vna aīalē q̄ aiet'
corp' ⁊ imixta sit sanguī · et altā sp̄ualē q̄ rōe minist' · s; d'cm̄s vna
eē eādeq; aīa i hoīe · q̄ ⁊ cor' sua societate uiuific' ⁊ semitipā sua
rōe disponat · h̄ns i se libtatē arbitrii · v' i sua s'ba eligat cogi
tatione quā uult · **D' aīe s'ba i hoīe ·**
Solum hoīe hr̄e c'dim' aīam s'bstātiuā · q̄ exuta corpe viuit
et s'nsus suos atq; i geia uiuacit' tenet · n; ē cor' mōit' · sic arabs
assrit · aut epycurei · uanitas asseuat · n; p' modicū i t'uallum mo
rit · sic geno d' · q̄z s'baliē uiuit **D' pecudib; q̄z n̄ hn̄t aīas s'b**
Animaliū uō aīe · n̄ s' s'bstātiue · s; c ip̄a carn' **s'bstātiuas ·**
vuiacitate nascunt' ⁊ c carn' mōte finiūt' · Et id n̄ rōe re
guntur · sic plato ⁊ alexander putant · s; ⁊ p̄oīa nature i catam
to ducunt' · **D' aīa humana q̄z n̄ carne morit' ·**
Anima huā · n̄ cū carne morit' · q̄z nec cū carne vt fr' d'cimus
seminat' · s; formato i uetre corpe inmis · di iudito c'ai ⁊ i fu
di · v' uiuat hō i t' i uto ⁊ sic natiuitate p̄cedat i mūdo · Sīā

c

Hec ex deo est, sed non est dei pars. Hec est anima que ex deo quomodo facta ex artifice. Et licet precesserit per inspirationem a deo, ubi nempe arbitrii est, quod prima pagina ex deo facta a deo est, non de deo. De homine quod duabus substantiis constat.

Duabus substantiis constat homo, anima tantum et carne: anima cum ratione sua et corpore cum sensibus suis. Quos tamen sensus absque anime societate non movet corpus; anima vero sine corpore rationem suam tenet. De homine quod non sint in eo tres substantie.

Non est tertius in substantia hominis spiritus, sed ipse est anima pro spiritali natura, vel pro eo quod spiret in corpore spiritus appellatur; anima vero ex eo vocatur quod ad vivendum animet corpus. Tertium vero quod ab apostolo introducitur cum anima et corpore spiritum, gratiam spiritus sancti intelligamus, quam orat apostolus ut integra perseveret in nobis, ne nostro vitio aut minuatur aut fugetur a nobis, quia spiritus sanctus discipline effugiet fictum.

Libero arbitrio suo commissus est homo. De arbitrii libertate.

Libertati in prima conditione sola vigilantia mentis amittere in preceptis custodia perseveret, fruitur in id quod creatus fuerat permanet. Postquam vero seductione serpentis per evam cecidit, nature bonum perdidit pariter et vigorem arbitrii. Manet itaque ad querendam salutem arbitrii libertas, id est rationalis voluntas, sed tamen ad obtinendam sine bello, ammonente prius deo, qui querentem facit invenire, qui pulsantibus aperit, qui petentibus donat. Sic et initium salutis nostre deo miserante inspiratumque hec nos credimus, ita arbitrii nostri sequace esse dicimus inspirationem libere consentire. Ut autem non labamur a bono vel ne vel minimus sollicitudinis nostre est et celestis pariter adiutorii. Ut autem labamur potestatis nostre est vel ignavie. De hiis qui apud hereticos baptizantur in nomine trinitatis vel qui non in trinitate baptizati veniunt ad nos.

Baptisma unum est, sed in ecclesia catholica, cuius nos membra effecti sumus, ubi una fides est, ubi in nomine patris et filii et spiritus sancti datur. Et ideo si qui apud illos hereticos baptizati sunt qui in sancte trinitatis confessione baptizant et veniunt ad nos, recipiantur quidem ut baptizati, ne sancte trinitatis invocatio vel confessio annulletur, sed doceantur integre et instruantur quo sensu sancte trinitatis misterium in ecclesia teneatur. Et si consentiunt credere vel acquiescunt confiteri, purgati iam fidei integritate confirmentur manus impositione. Si vero parvuli sunt vel hebetes qui doctrinam non capiunt, respondeant pro illis qui eos offerunt iuxta morem baptizandi, et sic manus impositione et crismate communiti eucharistie misteriis admittantur. Illos autem qui non in sancte trinitatis invocatione apud hereticos baptizati sunt et veniunt ad nos baptizari oportet. Neque enim credendum est eos fuisse baptizatos qui in nomine patris et filii et spiritus sancti minime regulam a domino positam baptismatis perceperunt, ut sunt Paulonisthe, Prodiani, Burburite, Sipuri, Fotiniaci, qui nunc vocantur Bonosiani, Montani et Manichei, Valentini, germina generationum impietatis, vel ceteri istorum originis sui ordinis pestes, qui duo principia sibi contraria introducunt, ut Cerdo et Martion, vel contraria ut Manicheus, vel tria ut Theodorus, vel multa ut Valentianus, vel Christum hominem fuisse absque deo ut Cherintus, Ebyon, Artemon et Fotinus. Ex istis si qui ad nos venerint non requirendum ab eis utrum baptizati sint an non, sed hoc tantum si credunt in ecclesie fidem, et baptizentur ecclesiastico, id est catholico baptismate. De cotidie communicantibus et de omnibus diebus dominicis communicandum et discreta satisfactione penitentium.

Cotidie eucharistie communionem percipere nec laudo nec vitupero. Omnibus tamen diebus dominicis communicandum hortor, si tamen mens in affectu peccandi non sit. Nam habentem adhuc voluntatem peccandi gravari magis dico eucharistie perceptione quam purgari. Et ideo quamvis quisque peccato mordeatur, peccandi de cetero non habeat voluntatem, et communicaturus satisfaciat lacrimis et orationibus, et confidens de domini miseratione, qui peccata pie confessioni donare consuevit, accedat ad eucharistiam intrepidus et securus. Sed hoc de illo dico quem capitalia et mortalia crimina non gravant. Nam quem mortalia crimina post baptismum commissa premunt, hortor prius publica penitentia satisfacere, et ita sacerdotis iudicio reconciliatum communioni sociari, si vult non ad iudicium et condempnationem sui eucharistiam percipere. Sed et secreta satisfactione solvi mortalia crimina non negamus, sed mutato prius seculari habitu et confesso religionis studio per vite correctionem et iugi, immo perpetuo luctu, miserante deo veniam consequatur. Ita dumtaxat ut contraria pro his que penituit agat, et eucharistiam omnibus dominicis diebus supplex et summissus usque ad mortem percipiat.

De vera penitentia

Penitentia vera est penitenda non admittere et admissa deflere. Satisfactio penitentie est causas peccatorum excidere nec earum suggestionibus aditum indulgere. De resurrectione mortuorum qualiter credere debeamus.

In divinis repromissionibus nihil terrenum vel transitorium consequimur, sicut Meletiani sperant. Non nuptiarum copulas, sicut Cherintus et Martion delirant. Non quod ad cibum vel potum pertinet, sicut Papias et Tertullianus et Lactantius acquiescunt. Neque per mille annos post resurrectionem regnum Christi in terra futurum et sanctos cum illo in deliciis regnaturos speremus, sicut Nepos docuit, qui primam resurrectionem iustorum et secundam impiorum, et inter has duas mortuorum resurrectiones gentes ignorantes deum in angulis terrarum in carne reservandas, que post mille annos illius regni in terra iustorum, instigante diabolo, movende sunt ad pugnam contra iustos regnantes, et domino pro iustis pugnante ymbre igneo compescendas, atque ita mortuas cum ceteris in impietate mortuis ad eterna supplicia incorruptibili carne suscitandas. Quia sic sentitur valde vitandum. De dei voluntate et arbitrii voluntate.

Nullum credimus ad salutem nisi deo invitante venire. Nullum invitatum salutem suam nisi auxiliante deo operari. Nullum nisi orantem auxilium promereri. Nullum voluntate dei perire, sed permissu et electione arbitrii, ne ingenuitas potestatis semel homini attributa ad servilem cogatur venire necessitatem.

Malum vel malitiam De malitia diaboli que scientia homini utitur in malum non esse a deo creatam, sed a diabolo inventam, qui et ipse bonus a deo creatus est. Sed quia libero arbitrio et potestate rationali creatum commissus est vel cogitandi accepit facultatem, sciens utitur bono in malum, et malitia cogitando factus est inventor mali, et quod in se pertulit immisit in aliis. Nec contentus solus perire sua sit et aliis, et ut qui esset sue malitie inventor fieret et aliorum auctor. Et ex eo malum vel malitia pervenit in ceteros rationales. De nature immutabilitate non solum deum credimus.

Nullam esse naturam credimus immutabilem, non solum deum patrem et filium et spiritum sanctum, qui mutari non potest a bono, quia naturam possidet boni, et non potest aliud esse quam bonus. De angelis qui non natura possident bonum sed arbitrio.

Angeli vero qui in illa qua creati sunt beatitudine perseverant obtinuerunt scientie, non natura possident bonum ut non mutentur cum ceteris, sed arbitrio servantes bonum voluntatis bonum conditoris et fide dilectionis suo conditori, unde munito arbitrio a deo sancti angeli vocantur, quia tenuerunt arbitrio sanctitatem, non sortiti ex a bono devaluerunt.

Bone sunt nuptie, sed causa filiorum et compescende fornicationis obtentu. De continentia carnis quod non iustificat hominem.

Melior est continentia, sed non sibi sola sufficit ad beatitudinem, si pro solo amore pudicitie retineatur, sed si cum eo tali causa vacandi deo eligatur. Alioquin divortium magis coniugii videtur esse quam castitas. De virginitate quod utroque

Virginitas utroque bono excellentior est, quia et nature bono excellentior est. Vincit et pugnat contra naturam corporis integritate, pugnat et castimonie pace.

Omnium est cibum cum gratiarum actione sumere De abstinentia ciborum pro necessitate temporum quecumque deus edendum percepit. Abstinemus autem aliquibus non quasi malis sed quasi non necessariis. Non est malum gerere temperate moderamen, vero eorum usui pro necessitate et tempore proprie christianorum est. De encratitis et manicheis.

Nuptias dicere nuptias vel fornicationem comparandas aut stupro cheris non est christianum. Cibos vero credere malos vel mali causam credere papietibus, idem non est christianorum, sed proprie encratitarum et manicheorum. De Iovinianis

Equitatem dicere virginitati nuptias aut pro amore castigandi corporis abstinentibus a vino vel a carnibus nihil credere meriti accrescere, nec hoc christianum sed Iovinianum est. De Helvidii blasphemia

Integra fide credendum est beatam Mariam dei Christi matrem et virginem genuisse et post partum virginem permansisse, nec blasfemie Helvidii acquiescendum, qui dixit virginem ante partum, non virginem post partum. De celis

Elementa, id est celum et terra, non credimus abolenda, id est celo et terra, per ignem, sed in melius commutanda: figura mundi, id est ymago, non substantia transitura.

Bonum est facultates cum dispensatione De facultatum dispensatione pauperibus erogare, melius est pro intentione sequendi dominum insimul donare, et absolutum a sollicitudine terrena cum Christo egere. De hiis qui ad clericatum non accedere merentur.

Maritum duarum post baptismum matronarum clericum non ordinandum, neque eum qui unam quidem sed concubinam non matronam habuit, neque illum qui repudiatam aut meretricem vel viduam sumpsit, aut eum

q se ī tpo cpol; corpis sui mbrū īdigtōe aliq. vl' iusto ī iustoq;
timore sināt trūcauit. n; illū q usurag accepisse ouicit. aut
ī scena ī cerculo lusisse pbat. n; eu; q p(ro)p(te)r pn͞ia mortalia cri
mina dēflet. n; illū q aliq īsaniam vs ī sanuit. vl' afflictioē
dya ē teptat. n; eu; q ambitioē. ad imitatoē symonis magi pe
cuniā offert expetēdo hōrē. D' scōꝝ religs atq; basilicas

Scōꝝ cōr. cpsc'. btōꝝ mrīꝝ reliqas. ac sic' mbra sincerissime hōrāda.
et eorꝫ nōie basilicas appellatas. vl' loca dō dicata mancipata. affectu
piissimo et deuotoē fidelissima ī bndā. Siqs ō hāc snīa venit. non
xr̄ian' s; eunomian' et vigilātian' crēdit. D' itinē salutis.

Baptīgatis tantum iter ēē salutis. D' mrib; q sin bapto mriū suscepit

Catecuminū q̄uis in bonis opib; defunctū vitā hr̄e ñ cēdim'. excepto
martirio. ubi tota bapti sacrā oplēt. Baptiqat fidē suā ofitet coram sa
cerdote ī īterrogat. Sit hoc et martir coram psecutoē fac. q ꝛ ofi
tet fidē et īterogat sit. Ille p' ofessionē itig aq. ille vl' asps' sāgi.
vl' itig igē. Ille man' impoītoē pōtificis accip spm sēm. hic hītac' effic
spc sā. dum ñ ē ille q loq. s; sps pris q in ipo loq. Ille coīcat eu
charistia ī comemoātoē mortis dn̄i. hic ipo xpō omorit. Ille ofitet
se mūdi actib; renūtiatur. hic ipi renūtiat vite. Illi pcā oīa remit
tūt. huic extigūt. q' ī sacficio ñ dz aq pura. vl' uin puru offeri.

In euchā. ñ debet aq pura offerri ut quidā sobrietatis ymagine
falluntur. s; vin ē aq mixtum. q' uin fuit ī redeptōis nr̄e mistio
ē dē. Non bibā amo dē hi genimine vitis. et aq mixtum. qd p' cēnā dabat
s; ꝛ d' latē ei'. qd lancea pfossum ē. aq ē sāg' egressa. vin d' ua car
nis ei' vite ē aq expssum ond'. D' carne nr̄a bōa odita a dō ꝛ q' nr̄i

Bona ē caro nr̄a. ut pote ab dō et solo dō odita. nr̄is efficitur mala
ꝛ ñ ē mala ut uult sethian'. ꝛ offitian'. ꝛ tucian'. ñ malica. vt
docuit florian'. Nec ex malo et bō ofacta ut maichē' blasfemat
s; ꝛ ē sit a creatore bō creata arbitro aīe effic' vl' mala vl' bōa. ñ mu
tatoē sbe. s; executoē onūtii. Ipa ē ē q stabit an tribunal xi. ī q
refferat aīa ppa corpis put gessit. siu bonū siu malū. q' ī resurrectione.

In resurrectoē ex mortuis sex' for ñ mort'. sex' ñ mutabit
mutab'. s; uir mortuus resget ī for uir. et femina ī for femie. care
tes sex' tm hi vite odcōis. ñ spē nalē. ne ñ sit vā rē. si ñ id resgat
qd cecidit. q' aīe scōꝝ an passioē dn̄i p adē pvaricatoē ī ifno tenebāt

Ante passionē dn̄i. vl' resurrectionē. oēs scōꝝ aīe ī inferno sb debito pvaicati
onis adē tenebant'. donec auctē dn̄i p īdebitā ei' mortē d' sbulicōn
ditoē liberarent'. D' aīab; scōꝝ q post ascēsionē dn̄i d' corpe exeunt.

Post ascensionē dn̄i ad celos. oēs scōꝝ aīe. cum xpō sūt. et exeuntes de
corpe. ad xpm vadūt. sic sciptum ē. Iustoꝝ aīe ī manu dī sūt. expectantes
resurrectoē corpis sui. et ī ad ītegrā ꝛ pfectā beatitudinē cū ipō pant īmutēt'
Sic ꝛ peccatōꝝ aīe ī inferno sb timore pōite. expectant resurrectionē corp sui. vt
cū dya ad pēnā ouitant eternā. q' p pn͞ia dimittūt pcā ꝛsi ī extremo uite

Penitētia aboleri pcā indubitanter cēdim'. ꝛ si ī ultimo vite spū tpe
anima pniteat. et pu lamitatoē pcā pdat. q' ppositū dī q decreuit
saluare. qd placuit stat imobile. Et io q' nō' ei' ī ipō ñ mutat. sive
emdatoē. siuite tpē ocedit'. sive supplici ofessione. si ōtr uita excedit.
venia pc'. fideliter psuat' ab illo q ñ uult mortē pecōꝝ. s; ut ouitat
a pecōe pnitēdo. ꝛ saluat' misatoē dn̄i uiuat. Siqs aliter d' ītissi' dī
pietate sntit. ñ xr̄an' s; nouatian' ē. D' itinis aīe cogitatoib;

Internas aīe cogitatioēs dya' ñ uidē cti sum'. s; motib; eas corpis
ab illo et affectōnū īditis colligi expimto didicim'. Secreta at cor
dis ille sol' nouit ad q dr. Tu sol' nosti corda filioꝝ hoīū. q male

Omnes cogitatoēs male cogitatoēs ñ sp dya īstictu ītēnt
sp dya īstinctu excitāt'. s; aliqties nr̄i arbitrii motu emgt. boē
at cogitatoēs sp a dō sūt. q nullꝰ xr̄ane aīe dmon possit illabi

Demones p ītercie opatoē. ñ cēdim' sbalit illabi aīe. s; applicatoē
et oppssione vniri. Illabi at nūti illi soli tm possibile ē. q ē auit
q naa sbsistēs ī corpē. capabil' ē sue facture. D' pdigiis sāitatū q sūt

Signa ꝛ pdigia. ac sāitates. ꝛ pecōres ī noīe dn̄i facere a xpianis
ab ipō dn̄o didicim'. et ē alios hac psūptoē iuuat. s; abitoē huāe
glie nocet. q' gliant' ī dato fr̄o. i. nō imito dbito. clarꝫ posse fi xr̄an

Signis et pdigiis clarum posse fi. xr̄an. signis ꝛ pdigiis ñ sēm
ñ tm scm. si ī tepatis ꝛ aspis morib; agat. Tēpatis at ꝛ placidis
morib; ꝛ absq; signoꝝ efficatia. ꝛ scm ꝛ pfctm hoīe fi ī vite cēdim'.

Nullus scōꝝ et iustoꝝ caret pcō D' scitate qualit acqrit.

Nō tm ex hi dsimit ēē iustus. ꝛ scs. ē affectū tenēat scitatē. Non ē nr̄e hu
mane virib; s; ppositi adiumēto pdigiū acqrim' scitatē. Et io ua
cat se oēs scī pnūtiat' peccōres. q' ī ūitate hūt qd plagāt. ꝛ si ñ reple
sione ōscie. ētē mobilitate odcōis huāe. ōtra pelgianos

Nam tria sūt ut sciatis q̄maxime aduūs' eos catho' defēdit ecc'a
q sūt. vnū. gra dī. ñ sm merita nr̄a dari. qm dī dōa sūt. ꝛ dī grā ofert ꝛ
merita ī toꝝ uniūsa. alteū ē. ī q̄stacē q' nullꝰ sine q̄lib;cq; pcīs ī hi cor
rupti'. corpe. vennime uiuē. Tertiū ē. obnoxiū nasci hoiē pc' pmi
hominis. ꝛ uinclo dapnatoīs obstrictum. ñ reat' q gn͞atoē ōhit. regnā
tione soluat'. Explicit. Fides catho'. aug'. epi. ō hereses oēs.

Credim' ī unū uerū dm pr̄e. ꝛ filiū. ꝛ sps. s. visibiliū ꝛ inuisibiliū factorē. p q
creata sūt o'. ī celo ꝛ ī tra. hc unū dm. ꝛ hic una ēē diuī noīs tri. pr̄e ñ ēē fi.
s; hr̄e filiū q pr̄ ñ sit. filiū ñ ēē pr̄e. s; filiū dī ēē na. sps; q; paclitū ēē. q ñ pr̄
sit ipē. ñ filiꝰ. s; a pr̄e pcedat. ē g ingenit pr̄. genit filiꝰ. ñ genit paclitꝰ. s; a pr̄e
pcedēs. pr̄ ē cui uox hi ē audita d' cel'. hic ē filiꝰ meꝰ dilect' ī q bn oplacui hūc
audite. filiꝰ ē q ait. Ego a pr̄e exiui ꝛ a dō ueni ī hūc mūdū. paclitꝰ ipe ē d' q filiꝰ
ait. Nisi abiero ad pr̄e paclitꝰ ñ ueniet ad uos. hanc trinitatē psōis distictā sbam
vnā uirtute pō. pt illā nullā diā ēē nāz. vl' angli. vl' spc vl' uirtutis ac'.
qd dēs ēē cēdat. hūc g filiū dī natū a pr̄e an oīo pri'. scificasse ī vtō vgis.
atq; ex ea verꝫ hoīe sn̄ uiri gnātū scie suscepisse. i. dm ī xr̄o. ñ ymaginariū
corpꝰ. aut for solū ōpositū. s; solidū. atq; hūc ꝛ esurisse ꝛ sitisse. ꝛ doluisse.
et fleuisse. et d' corpis cūcta sustīsse. postremō crucifixum mortꝰ ꝛ sepultū. tertia
die resurrexisse. onūsatū p' mod' ē discip'. q sps misit dm ad celos ascēdisse
hūc filiū hoīs ñ uocari. Resurrectoē uā huāe cēdim' carnis. aīa at hoīs ñ dīa
ēē sbā. vl' dī pte. s; creaturā dīa uolūt creatā. ñ plapsā. Siqs g dixit atq; c
credidit a dō ofte. mūd hc ñ fuisse. atq; o' ei' ūstitā. anatha sit. Siqs dixit
atq; cēdidit. hoiē ihm dm pr̄e. eūd filiū. vl' paclitū. anatha sit. Siqs dixit
atq; cēdidit dm filiū. eūdē pr̄e ēē vl' paclitum. anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit
paraclitum spm. vl' pr̄e ēē. vl' filiū anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit
hoiē ihm xr̄m a filio dī assuptū ñ fuisse anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit
filiū dī dm passum. anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit. hoiē xr̄m. hoiē īpassibile
fuisse. anatha sit. Siqs dixit. atq; cēdidit. alterū dm ēē prisce legis. alterū
euāgelii. anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit. ab altō dō mūd fuisse fcm; q ab illo d' q sciptū
ē. In pn̄ fecit dēs celū ꝛ trā q sol' dēs uer' ē. anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit corpa huāa
ñ resurrectura p mortē anatha sit. Siqs dixit atq; cēdidit aīam huāā dī portoē. vl' dī ēē
sbā. anatha sit. Siqs sciptas. pt eas q's ecc'a catho' recip. vl' ī aucte hndas ēē cēdidit
vl' fuit uenerat'. anatha sit. Fides catholica faustini psbri. ō hesi arrianā

Credim' unū dm pr̄e omipotētē ꝛ unū unigeniti filiū ei' dm ꝛ dnm saluatorē nr̄m ꝛ sps. s. vnū dm
ēē ofitem'. Non sic unū dm q solitariū. ñ eūd' ut ipē sibi pr̄ sit ipē ꝛ filiꝰ. s; pr̄e verū
q genuit filiū verū. ut ē dēs d' dō. lum d' lume. vita ex uita. pfctm d' pfcō. totū a toto plenū
a pleno. ñ creatū. s; genitū. ñ ex nichilo. s; ex pr̄e vnīꝰ sbe ē pr̄e. sps; uo sēs. ñ ingenitū
nec genitū. ñ creatū. nec fcm. s; pris ꝛ filii sp ī pr̄e ꝛ fi' coeternū uenerām' vnū tm dm. q' ex
vno pr̄e tot' qd pris ē dēs nat' ē filiꝰ. ꝛ ī pr̄e totū qd ī ē totū genuit filiꝰ. pr̄ filiū
gn͞ās ñ minuit ñ amisit plenitudinē sue diuinitatis. Totū at qd dēs pr̄ ē. id ēē filiū
ab eo natū cēdime tenētes cū spū scō vnū dm piissime ofitem'. xr̄m dm ñ dī filiū p q
fcā sūt o'. q ī cel' ꝛ ī tra. visibilia ꝛ īuisibilia. p pn̄ia salt' descēdisse d' celo. q nūq d'fuit
ēē ī celo. et natū d' spū scō ex v'g. vbū caro fcm. ñ amisit qd fuat. s; cepit
ēē qd ñ erat. ñ ōmutatū. s; dm pmanētē. Etiā hoiē natū. ñ putatē s; uerē
ñ aeriū. s; corpeū. ñ fantasticē. s; carneū. ossa sāg'. sensū ꝛ aīam hūtē. Ita uerꝫ
hoiē ꝛ uerꝫ dm ītelligam'. Ita uerꝫ dm ꝛ uerꝫ hoīē fuisse nullo mō ambigim' ofi
tēd'. hūc eūdē dnm ñ r̄ xr̄m adimplesse legē ꝛ pp'. Passū sb pōto pi. crucifixū s; sepultū.
mortꝰ ꝛ sepul'. s; scp'. tertia die resurrexisse. assuptū ī cel'. sedē ad dextā pris. īuēturū iudicare
viuos ꝛ mortuos. expectam'. In morte ꝛ sāg' mūdatos. remissioē pcōꝝ osecutos. resuscitandos
ab eo ī hiis corpib; ꝛ ī eadē carne q nc sum'. sic ꝛ ipē ī eadē carne q nat' ē ꝛ passꝰ ꝛ mortꝰ
resurrexit. ꝛ aīas cū hac carne ꝛ corpa ñ ab eo vitā eternā pmiū bōi meriti. aut sntīā p pc' eternū supliciū

recepturos

Epistola ut dicitur Johannis os aurei super lapsum cuidam sui amici edita

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum
oportunius multo nunc a me quam tunc a propheta dicitur. Licet
enim non urbes multe, non gentes integre lamentande mihi sint, anima
tamen flenda est multis gentibus nobilior multisque urbibus pre-
tiosior. Nam si unus qui facit voluntatem dei melior est quam mille iniqui, igitur et tu eras
melior quam tota que multitudines videor. Propter quod neque mirer si forte plurimorum
est nunc urbium lamentationibus et amarioris profundam fletus quam tunc propheta profudit. Non enim urb-
ium direpte capte excidia defleo, non vulgi captivitatem lamentor, sed insig-
nis anime lapsum et templi in quo Christus habitabat excidium. Siquidem ornamenta quondam anime tue
novi, que nunc dira flamma consumpsit. Siquidem templum cordis tui contemplatur et tunc cum castita-
tis splendore fulgeret, parvam profecto et valde inferiorem illam propheticam lamentati-
onem putabit in qua barbaricas manus sancta sanctorum polluisse deflet et edes sacras igne
populatas hostili, vel contaminata cherubyn et archam ac propiciatorium tabulasque la-
pideas et urnam auream lamentabatur. Hec enim lamentatio quam ego defleo tanto illa durior
et amarior quanto veriora cuncta hec continentur in te quam que in illis templi parietibus erant.
Hec sanctiora multo fuit quod in te erat templum, non enim auri et argenti metallo sed virtutibus
anime et donis sancti spiritus radiabat. Habebat enim archam in se et duos cherubyn, id est fidem patris
et filii et spiritus sancti sitam, sed nunc nichil horum est. Ablata sunt cuncta hec ab anima tua, nudata
est omnibus ornamentis suis cunctisque quibus dudum conspicua fuerat muneribus spoliata re-
mansit deformis ac turpis. Periit ab ea omne munimen omnisque custodia. Non ianua ostii
tenaciter clauditur, non servatur ingressus, sed pre omnibus malignis spiritibus ad corruptelam anime festinan-
tibus nulla intus tempus cogitatio nulla cupiditas feda repellitur. Sed sive venerit for-
nicationis spiritus ingreditur, sive iactantie, sive avaritie, et si horum nequiores et impuriores ve-
nerint nemo prohibet nemo repellit. Nullus est enim custos, nullus remansit edituus.
Nam prius sicut ad celi secreta nullus humani mali indulgetur accessus, ita nec ad purissima
mentis tue penetralia penetrare poterat ulla contagio. Sed fortasse incredibilia videar loqui
apud eos pertimesco qui priora tua nesciunt. Sed hec que nunc est anime tue desolatio videtur. In-
utique est quod irremediabiliter plango et incessabiliter lugeo, dum recor-
dor usquequo te iterum repedare videam ad pristinum glorie statum. Quod et si apud homines
impossibile videatur, apud deum tamen omnia possibilia sunt. Ipse enim est qui allevat a terra inopem et de sterco-
re erigit pauperem, ut collocet eum cum principibus populi sui. Ipse est qui sterilem facit manere in do-
mo sua filiorum letantem. Noli ergo dubitare neque desperes mutari te posse in melius. Si
enim tantum potuit dyabolus ut a celsis virtutum fastigiis in profundum te deduceret malorum,
quanto magis poterit deus ad summum te bonorum verticem revocare, et non solum in id te re-
stituere quod fuisti, sed et beatiorem multo quam prius videbaris efficere. Tantum est ne concidas
animo, ne spem tibi abscidas bonorum, ut non accidat tibi quod impius solet. Non enim
peccatorum multitudo in desperationem adducere animam sed impietas. Et propterea Salomon non dixit quia omnis
qui venit in profundum malorum contempnit. Impiorum ergo est desperare salutem et contempnere in ipsum
profundum malorum venientes, non peccatorum. Impietas enim non sinit eos ad deum respicere et illuc
redire unde dilapsi sunt. Ista ergo cogitatio que spem conversionis absciditur ab impieta-
te descendit. Et sicut lapis gravissimus cervicibus anime incumbens semper eam deorsum inclinari
cogit, aspicere ad dominum non sursum, ita impietas non sinit oculos allevare. Sed vi-
rilis animi est et preclare virtutis dicere a cervicibus tuis pondus inimicum, immo dominum
se abicere dyabolum et imitare animum tuum, ut canens verba prophetica dicat ad deum: Sicut oculi
servorum in manibus dominorum suorum, et sicut oculi ancille in manibus domine sue, ita oculi nostri ad dominum deum
nostrum donec misereatur nostri. Miserere nostri domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus despecti-
one. Preclara vere in his verbis celestis philosophia doctrina est. Repleti inquit sumus despectione.
Hoc est quod docere nos voluit quia et si pro peccatorum mole multum repleti sumus despectione
atque opprobriis, adhuc tamen ad dominum deum nostrum non cessemus donec misereatur nobis.
Nec prius ab obsecratione cessemus quam impetremus peccatorum veniam. Hoc enim vere est constan-
tis anime et pertinacis, ut neque lassescat aspectum desperationis desperatione impetran-
di, sed perseveret ac persistat in obsecrationibus donec misereatur. Et ne forte arbitreris
te offensam magis quam hec apud deum, sicut non meas audivi, importunius persistas in
precibus, recordare evangelii parabolam et invenies quia perseverantes et importunos preces domini
non solum contemptui ignoscit. Ait enim: Quia et si non dabit ei pro eo quod amicus est, propter importunitatem
tamen eius surgens et dabit ei quantum opus habet. Intellige ergo karissime quia propterea dyabolus desperationem
subicit in pectore, ut spem nobis divine bonitatis abscidat, que est salutis nostre anchora
et vite nostre fundamentum et dux itineris quod ducit ad celum. Unde et apostolus dicit: Spe
enim salvi facti sumus. Spes ergo est in qua salus nostra consistit, que de terris animas velud quibus-
dam catenis celitus dependentibus innixas veluti ad summa et revocat ad sedes cele-
stes eosque quibus vehementius inheret celsioresque eos vite huius ac tenebrarum malorum
reddit. Siquidem ergo iterum hic potius resolvatur animus et salutaris spei anchoram dimittens
e manibus decidat, necesse est ut in abyssum atque in profundum malorum necesse est. Quod cum sensit
inimicus et viderit nos peccatorum nostrorum multitudines perhorrentes, temptationibus et ipius conscientie
defectui accedit et ipse et cogitationes nobis subicit desperationum plumbo omni et omni arena graviores.
Quam si receperimus, necesse est nos statim pondere ipso abruptis salutis nostre retinaculis in pro-
fundo demergi malorum. In quo et tu decidisti. Boni et mitis domini precepta et nunc spernis, et
delectat te immitis tyranni atque inimici salutis tue voluptatibus parere. Abiecisti
suave iugum Christi et duras ac ferreas pro eo imposuisti cervicibus tuis peccatorum catenas.
Abiecisti onus leve huius et mitis domini et pro eo asinariam molam collo tuo suspendisti. Sed quid
prodest ista? Iam omnem infelicem animam sine respectu aliquo sine ulla recordatione demergens.
Quousque purges eam et precipitas in interitum tuum? Et quod mulier illa que in evangelio describitur dragma
quam perdiderat invenit convocat vicinas et amicas ut congratulentur ei. Ego autem convocabo amicos
meos et notosque ac vicinos non tamen et conspicabo eos convenire non ut gaudeant sed ut lugeant mecum, non ut
congratulentur sed ut lamententur et ingeminent planctum et lamentis ad celum unanimes vocibus reddant.
Dicam ad eos: Ululate mecum o amici et plangite, profundite mecum fontes fletuum
et producite flumina lacrimarum, non quia auri pondus immensum, non argenti talenta innumera amisi de mani-
bus meis, non quia gemmarum fila preciosa perdiderim, sed quia homo omni carior, quam omni auro omnique gem-
ma preciosior amicus, qui una mecum vite huius pelagus et mare hoc magnum spatiosumque navi-
gabat, nescio quomodo lapsus usque in ipsum fertur perditionis profundum. Quod si aliquis ex amicis
consolari me voluerit et aliquando prolixe propheticis ad eos utar vocibus dicens: Sinite me
amarissime flere, nolite persistere consolari me. Non enim lugeo pecunias affectu, non planctu plango
femineo vel immoderato lacrimarum, etiam fabulis iudicat. Sed illud lugeo quod magnus ille
ac mirus apostolus Paulus lugere se dicit et scribit: Et lugeam, inquit, eos qui peccaverunt et non egerunt penitentiam. Nam
eos qui pro ac morte carorum immoderatius planctibus affligunt, multo quos non notabis.
Ut vos non corpus sed anime vulnera lamentatur, et talis anime que in ipsa et morte sunt prioris plenitudine
et admirationis decoris deterat atque extinctum in semina florem virtutum inditus aduersis spiritibus
prostratus, quos ita est delectus et abalienatum totum ut alienum est quod non moveat ad luctum, non excitet
ad lacrimas. Sicut enim pro morte corporis philosophie est alacrius temperare, ita et de anime mor-
te et talis anime consolationes recipere et insipiens et irreligiosum dico. Quomodo enim non videbis sine
intermissione lamentandus is qui dudum omnes preciosas in corporibus tamquam in lapidibus aspiciebat, qui
aurum sicut lutum videbat, qui divitias cunctas ut cenum respuebat, hic subito febribus libi-
dinis ac voluptatibus arreptus, sanitate simul atque ornatu mentis extinctis virtutibusque de-
perditis solis iam viciis et voluptatibus vivit. Hec enim non est plaga. Hec est non irrigare toto flu-
mine lacrimarum. Usquequo si potero fletibus meis resuscitare sensus eius et vitales arbitros et eo mor-
tem iam tanto elicuam lacrimas. Sicut enim hii qui corpora lamentantur et sciant et certi sint non posse fletibus suos
ad vitam defunctos revocari, tamen a lamentatione non possunt. Nos quos scimus amentes animas revocare pos-
se per vicissitudinem, quomodo non medicamentum penitentie quod magis patefacientibus portis recipi possit la-
crimis uberioribus emollimus. Cui immo dignatione nos arguendos puto, si cum lamenta-
tores corporum motusque cordis tam dure et tam vehementer hii faciunt, etiam vel dictum quod non re-
suscitabit mortuum suum. Nos non tale pariter lamentationem faciamus qui restitui in statum
suum posse per penitentiam novimus. Nam in inferno inquit quis confitebitur tibi. Scimus enim plures et nostris
temporibus et meius maiorum prolapsos a bitumine recto et precipitatos ab angustissima vie agere
et ita rursus esse repertos ut posterioribus priora transierunt atque ad palmam pervenerunt et ad co-
ronam, decus rursus et choro inscripti ecclesiarum esse sanctorum. Sed dum permanet quis in ipsa adolescentia flamma
ac fornace libidinis, hec ei impossibilia videntur et si de illa proveceret exire. Si vero cepit fieri vel parva
conversio et initium dederit repedandi, paulatim procedens et ad sinistram referens pedem, illa quidem
que vehementior erat flamma post tergum relinquebatur. In pedes vero quanto grandius cepit incede-
re tanto eius incendium dirum est tam totius sopita refrigio. Tamen est unum quod peccatorem immune
est salutis hunc caveamus. Inimica autem est conversionis et penitentie desperatio, que si insederit
in mente, quasi eque sit gravis salvationis propositum desperatione occurrere, omnis salutis aditus obstruitur
Inter eccentrica est penitentie via clauditur patet et agonis ingressus. Et quomodo iam potuit qui ex via est
et est ostium clauditur bonorum ad opus implere et ad bonum non veniat ingressum desperatione prohibente.
Propter hoc dyabolus omnibus modis molitur hii cogitationes plantare in cordibus nostris. Sed enim nostre
desperationis metus per anima ut hic effecerit nullum eius adversarios certamen ulterius retinebit
lucem impugnat et nullus obsistit. Siquidem autem istud resolvere potuerit vinculum, omni vires suas
redit ad eum, incalescet rigor anime debellabit et iterum instaurare certamina, videbit et se fuga
re eum qui fugiebat et ipsos persequentem. Quod et si forte ut se habet agonis conditio rursum la-
batur aut cadit, non erit lapsus sui pudore desperare iterum dei. Sed meminit hac esse agonis

et eternum lege. non ut numquam conteratur sed ut numquam cedat. quia non ille qui sepe ceciderit victus dicitur sed ille qui ad ultimum cessit. Nam qui disputationis cogitationibus victus est, quamdiu vel vires reparare certandi vel resistere ac repugnare paratus est fugiat non omnino redeat ad eternum. Et nolo putes quod de hiis in fine sit tamen qui in paucis aliquibus peccaverit. De illo loquor qui omnibus succubuit malis qui immanitate scelerum viam sibi exclusit regni celorum et non de infidelibus sed de fidelibus fuit exclusus qui prius placuerat deo. Post hec autem dederit vel in adulteria vel in omnes impudicitias [illegible] tempore est cui dicere non hec est dico salutem desperare debere et si adulteria huiusmodi malis obsessus pervenit senectute. Sed quid sit ideo dicti huius ausculta. Divini dei passionis est et affectus recte dicere non posse iam exiguam flammam que tot ac tantis post successa sit malis. Cum non impossibile esse nam divina contritione vitatis onerat intellige dolorem quia et si punit deus et si penas infert non hoc est ira passionis sed ineffabili clementia facit medelis non punitis affectu. Et ideo valde libenter recipit penitentes.

Penitentie est medicamentum si penitentes curam animam non facit eam ad medicamenta medicine pervenire plus quam omisit in omni. Non est videamus proprie semper vindicat deus in peccatore qui ulciscens iniuriam suam. Nichil est tale recipit in se natura divina sed ad utilitatem nostram facit omnia. Pro utilitate nostra correctiones induit et penas. Non ut se vindicet sed ut nos emendet. Quod si perstiterit quis in duritia. sicut ille qui avertit a luce oculos suos dampnum quidem luci inferre nullum: semper vero tenebris condonatur. Ita qui pro [illegible] potentes contempnere se putat verbis dei semper alienum efficitur a salute. Quod si medicus ab his qui vel frenesim patiuntur vel cerebro moti sunt patitur iniurias et nunc dolet plus nunc irascitur sed facit omnia que medendi ratio deposcit quibus etiam quod videtur ille qui patitur. Dolor autem cruciatur ipse non est iniurie videndam sed etiam languentis. Unde si parum quod egerit proficere ceperit ad salutem statim undique gaudere medicus letique et alacrius exequi reliquam curam. Nec ut sic pristine iniurie memor sed salutis in omnibus gerere prospectum. Quanto magis deus qui [illegible] in sanitate non ultionis affectu plus quam commissum movetur in nos sed cupiens visceribus nostris luctatos vitiorum [illegible] languores. Per hoc vero omnia exagitat cupidus sanitatis nostre non pene. Quod quis non ipsa pietatis sufficienter ostendat tamen ne tamen de hac sententia dubitatio ulla in[illegible]datur possimus hec et ex divinis scripturis que ita se habent edocere. Dic enim quid sceleratius fuit rege babiloniorum qui cum in initio expertus esset potentiam dei ita ut prophetam eius adoraret et iuberet ei thus et thymiama immolari. rursum tamen ad priorem adulsus dominum superbia devolutus est et eos qui ymaginem eius adorare noluerunt presentes venatores dei vinctos in fornace iussit igne ardentis. Et tamen hunc tam inmanem tam impium provocat deus ad penitentiam et donat ei [illegible] post quod ostendit ipso qui ei in fornace ignis cum pueris sociatus apparuit. Tunc dominum quem visione vidit illam que interpretatus est Daniel. Que vel sola sufficeret etiam lapidea corda mollire. Sed post que rebus admonitus est accepit et sermone prophete cohortationis accepit et compleri consilium dicentis. Propterea rex consilium meum placeat tibi et peccata tua elemosinis redime et iniquitates tuas misericordiis pauperum fortassis erit penitentia tua in delictis tuis. Quid dicis audis hunc vir sapiens et beate. Post tanto lapsus ad hoc reditus est. Crede quia et post gravissima egreditur atque abrupto pene mortis [illegible] reddere [illegible]. Et qui post desperata flamma misericordia respiciet. Ecce est vir sine memoriam rex iste babiloniorum [illegible] sibi aditum salutis excluserat pro eo quod dominum qui sic fecerat et ad fastigia regni celsa perduxit qui secreta celestia misteria revelat. Quia furorem quod sciam videns [illegible] regni toti archana referuntur qui magicas astronomicas gazarenas caldaicas prestigias propheta sui divina interpretatione confudit et ineffabile sacramentum captivum puerum sapientissima dissertatione patefecit. Ita ut non solum eum summo deo videret sed in toto orbe dominum danielis deum verum esse predicaret. Et non solum hec ipse negavit post hoc sed in tantam rursus insaniam devolutus est ut suos dei qui non adorarent ymaginem suam in fornace precipitari igne ardentis. Et tamen non ibi quod arte et remedii eius obliviscitur divina miseratio sed in ipso vidimus ignis medio ut flammas [illegible] pueros dominum colentes [illegible] non [illegible] sed mirabilibus mitigat. Poterat enim igne restringere et imbres celitus mandare. Sed hoc non facit ne plus accedat in sanitas sed permittit interim exaggerare flammas quia furentis consideravit immanitas et non in se ferens penas prohibet sed illatis potentie punitis [illegible]. Et neque videns non miror pueros puniret [illegible] et non esse flammas que videbantur punisset [illegible] penas ministris eos sed qui eos in fornace stabant. Ut ostendat quia [illegible] ignis erat quod videbat sed erat preceptum dei ignis [illegible]. Deus est quod est nescio famulatur ei aqua ut esset accepto originem. Suscepit ergo ignis ille sanctorum corpora precepto ac voluntate dei nature que vim oblitus sola in eis ea parte qua illuminat operatus est ita ut sanctum ac fidele depositum non corruptum redderet sed illustratum. Processerunt ergo de fornace ignis tamquam de aula regali mirandi omnibus et omnibus venerandi. Nullus etiam convertit oculos suos ad regem superbia et diademate refulgentem.

sed relictus est a cunctis tamquam si non esset quia omnium in se mirabiles pueri rapuerunt conspectus. Res est non stupenda ad corpora iuvenum pavitasse flammas. Non solum viscera refugisse sanctorum verum non capitis quod coma quod est omnium fragilium summa saltem vestimenti fibram perstrinxisse. Res non miratur in eis mul[illegible] mortibus vestimenta metallis capillos adamante fortiores. Sed in eo admirationis cumulus esse qui in medio flammarum positi ymnum deo canebant. Cui tamquam notum sit eos qui flammis traduntur statim ut os aperuerint absumi. Et illi quod manent apud deum gloriosi et apud homines mirabiles. Rex vero ipsis non mirabilibus movetur non visionis et confessionis sue sacramenta minatur sed in perpetuum manet incredulus non tamen punitur. Neque est vindicta in eo patientia dei sed tempore prolixiore sceleratam vitam alii corripuit. Non prima punies sed emendationem prospiciens in futuris. Denique non in perpetuum dampnatur sed parvo tempore correptus et annis paucissimis emendatur. Ad priorem rursus regni reducitur statum ita ut dampnum non patiatur ex pena lucrum autem plurimum ex emendatione acquireret. Talis vero est deus talis est erga homines pietas dei. Numquam spernit penitentiam si ei sincere et simpliciter offeratur. Etiam si ad summum quis perveniat malorum et inde tamen velit reverti ad virtutis viam suscipit libenter amplectitur facit omnia quatenus eum ad priorem revocet statum. Quodque est adhuc prestantius et eminentius et si non potuit quis explere omnem satisfactionis ordinem quantulacumque tamen et quamlibet brevi tempore gesta non respuit penitentiam. Suscipit et ipsa non patitur quamvis exigue conversionis perire mercedem. Hoc est enim in dicendo vir ysaias ut opinor indicat talia quedam dicens propter peccatum modicum contristavi eum et percussi eum et averti faciem meam ab eo et contristatus est et ambulavit tristis et sanavi eum et consolatus sum eum. Evidentius autem nobis testimonium dabit et rex ille impius qui cupiditatis quod fuit pro[illegible] uxoris nequitia que fuit sed prelati ipsius sceleris immanitate peniteret. Et autem credatur faciem suam flevit atque ita ergo se dei misericordiam provocat ut cunctis eum absolveret malis. Sic enim ait [illegible] deus ad helyam. Vidisti quomodo compunctus est achab a facie mea et quia flevit in conspectu meo non inducam mala in diebus eius. Sed et post hec iterum manasses qui omnes tyrannos immanitate scelerum superavit qui cultum dei religionis et observantiam legis evertit qui templum dei ydolis repleverat celesti cultu vacuavit. Hic ergo impietate sceleris [illegible] omni memoria [illegible] penituit. In tantum dei pro eo [illegible] est quod sicut vel illi [illegible] memoratum considerantes immensitatem scelerum suorum conversionis et penitentie reditum desperassent. omnibus utique [illegible] que eos ex emendatione provocata sit [illegible] quinimmo respicientes ad ineffabiles miserationes dei et immense bonitatis eius profundum [illegible] quod [illegible] de [illegible] vincula solveret. Suscitantes vos semper [illegible] conversi sit ad vere viam et renovantes a prioribus [illegible] conversavit bona [illegible] que [illegible] sit nobis deus sermo. Audi nunc quomodo per omnes prophetas ad conversionem invitat. Ad hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione. Quod autem dicit hodie tempus quo vivimus [illegible] et usque ad ultimum [illegible] sint ut res accidat sermo. Non enim temporis longitudo sed affectus sinceritate pensatur [illegible] non legimus [illegible] illud [illegible] non temporis longitudinem sed unius diei exiguitatem dilexisse. Sed et latro ille qui pendebat in cruce non eguit prolixitate temporis ut regni possessionem meruerit sed tamen ei spatium sufficit quod expedire potuit [illegible] possit perficere [illegible] ita ut in momento temporis totius vite sceleribus absolutus precederet ad paradisum [illegible] meruerit. Quid autem [illegible]. Non ne frequenter vidimus invadere [illegible] summe ingeniis [illegible]. Et ideo audiendus est timor [illegible] aggrediendus [illegible] velut indignatione [illegible] irascamur [illegible] decepte non libidini [illegible] atque amore [illegible] ad virtutem. Hoc est enim quod vult et poscit a nobis deus non quod tempus longum [illegible] respice [illegible] sit et [illegible] conversio. Ideo denique vidimus aliquotiens non illos cepisse postremos et hos esse multo priores. Non ergo cecidisse ita malum est sed ut post lapsum iaceas et nolle surgere. et est quod [illegible] voluptate ac resolutione [illegible] dispositionisque sordibus mali proposita virtute regere. Contra hos enim et propheta et quod in indignatione proclamat dicens Numquid qui cadit non adiciet ut resurgat [illegible] qui aversus est non convertetur. Quod si dicas quantum si [illegible] fidelium cecidit et potuit reparari. Audi ad hoc hoc ipso quod dominus cecidisse dicit [illegible] que cadet penitentem. Non est cecidisse de eo qui semper iacuit et numquam stetit. Preterea ex [illegible] si quis fuit hoc vel in parabolis vel [illegible] dicta sint. Sicut que in maiori [illegible]. Quod dei vero alium [illegible] ovis illa que est [illegible] ovibus aberrasset requisita est primo et a pastoris humeris reportata. Non ne apte et lapsum

et reparatorem fidelium omnium. Quis est enim qui pastor sit et ille lxxxxix. et nonaginta al-
teris, sed unum eiectum tamen cubilibus vtebatur. Sed errantem querere non minimo pro-
montes est et colles euagatam est longis, scilicet et difficilibus esse acta erroris
anfractibus. Nec tamen reliquit eam pastor bonus continuo temporibus istis, sed requirit et
reuocat. Reuocat autem non violenter purgiens, non verberibus cogens, sed propriis hu-
meris subuectans. Hic est optimum quoque medicorum eos quos viderit taboso lon-
ge egritudinis afflictos in nullis rigorem reperit medicine, et delicatis ac
teneris agit cum eis. Ita et nos eos quos videmus vehementer peccatis esse corruptos non
districta satis et ardua obseruantie intentione reuocant ad viam vite, sed sensim
et paulatim, ita ut in quam plurimus sustineret compluribus sublevat. ne dum eis et
ardua videatur reperti conuersio. et non tam peccatorum amore teneri, reside videatur
in temporibus quam conuersionis asperitate deterriti. Non enim hic sola parabola moderatione
nobis conuersionis verum et illa que de luxurioso filij reditu scribitur. Et ille enim filius erat
et non erat exterus. germanus ei erat quamquam a patre discessit. Filius ergo est qui ad
vltimos malorum fines dicitur peruenisse. abierat enim in regionem longinquam et longe
satis. adeo autem factus quidem diues et nobilitate oriundus suo et mercennario effectus est. Sed
tamen regressus et penitens in antiquum recepitur statum, et in priore gloria reperitur. Et quid si desperasset
et erubuisset, plus quam acciderant ei, venire ad patrem, sed permansisset in regione longinqua
et aliena. non utique priore gloria adeptus esset, sed fame perditus infelicissima morte
subisset. Vides ergo quanta sit vtilitas penitentie, quanta conuersionis spes propria. Filius
prodigus recepit prioris glorie statum, quem senior frater habebat pro patria. Et si audeo in
talibus fas est non vitium quod ex conuersione hic et apli meruit. vide enim quomodo senior frater dicit:
Ecce tot annis seruio tibi, et numquam dedisti mihi edum ut cum amicis meis epularer. Cum autem
venit filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, occidisti ei vitulum saginatum.
Quanto ergo non apli consecutus videtur quod per penitentiam rediit, et ille edum numquam accepit, hu-
ic vitulus occisus fit saginatus. Hic ergo [illegible] habitus esse penitentie, non perseueremus in malis,
non desperemus recidiuantes, sed redeamus ad patrem et appropinquemus deo. Si quam in eodem au-
salis conuersos adesse nos. Nos sumus quos [illegible] longe efficimus a deo. Ipse est
deus deus appropinquans ego sum, et non deus de longe. Et iterum per prophetam: Reuertimini ad me et reuertar
ad vos. Si ergo peccata sunt que nos separant a deo, auferamus medium istud obstacu-
lum quod est quod nos prohibet coniungi deo. Vis est ostendam hec non solum in parabolis dicta,
sed et rebus impleta. Audi hoc apud Corinthios. Erat quidam vir [illegible] hic
commiserat tale peccatum quale nec inter gentes auditum solet. Erat hic ex numero fidelium
et familiarium. Quidam dicunt eum ex sacerdotali ordine fuisse. Quid ergo? Num-
quid excidit eum Paulus de numero eorum qui spem gerunt salutis? Et in primo quidem pec-
catum sufficienter condignum arguit, prout uoles rursum ostendere quod nullum vulnus est,
nulla egritudo que non cedat et sanetur medicamentis penitentie. ubi eum tradi-
derat sathane in interitum carnis ut spiritus saluus fiat in die domini nostri Jesu Christi. Sed hu-
ber autem quod de penitentia eius agnoscet ut non periret: Sufficit ei qui eiusmodi est increpatio hec
que fit a pluribus. Et addit: Obsecro vos confirmare in illum caritatem, ne possi-
deamur a sathana. non enim ignoramus astutias eius. Galathas autem gens peccatis
que ceciderunt et acceperunt spiritum, scilicet in virtutibus per spiritum et signa et uirtutes facere, pecca que
post fidem et multa sustinuerunt pro hoc. quod omnia dederit a fide conuersis conuertit
omnibus apostolus repetit eos. vt autem sciatis quia per spiritum et signa et uirtutes fecerunt, audi
quomodo ipse apostolus dicit: Qui ergo dedit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis, ex operibus le-
gis an ex auditu fidei. Et rursum quia multa pro fide passi sunt designat
in eo ubi dicit: Tanta passi estis sine causa. Post hos ergo tantos in fide talesque profe-
ctus commiserunt peccatum quod possit eos alienos facere a Christo. De quibus ipse apostolus dicebat:
Ecce ego Paulus dico vobis quia si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Et iterum:
Qui in lege iustificamini, a gratia excidistis. Et tamen post illos fidei casus per tam
grauem lapsum reuocat eos et maternis ut ita dicam visceribus refouens dicit:
Filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. Quod ergo post mortem
non quod post fit. vt et si in vltimam quis peccatorum perueniat et conuertatur rursum in eo est per
penitentiam resurgere. Nolo enim mortem peccatoris, sed ut conuertatur et viuat. Conuerti-
mini ergo o amantissimi mihi capita et redeamus nos ad voluntatem dei complendam. Propterea nos
creauit deus et esse fecit, qui non eramus, ut eterna in nos conferret bona, et prepararet regna
celorum. Non enim nos ad hoc fecit ut gehenne nos traderet igniue traderet. Regnum
quippe celorum propter nos, gehenna propter diabolum facta est. ut hoc iam est ex Christi verbis docemur.
Ipse enim ad eos dicit his qui a dextris sunt: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod paratum
est vobis ab origine mundi. Illis autem qui a sinistris sunt dicit: Discedite a me maledicti

in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Ergo propter diabolum gehenna, igitur propter hominem regnum celorum a consti-
tutione seculi preparatum est. Timendum est ne nos impios ab ingressu bonorum presenti seculo in illas
penitentie excludamus. Hoc est enim summum in hac vita, quecumque nobis acciderint peccata
posse ablui deo per penitentiam. Cum autem abducti fuerimus de hoc seculo in illum, et si penituerit
nos valde et penitebit, sed nulla erit vtilitas penitentie. Et licet sit stridor dentium,
licet vlulatus et fletus, licet fundamus preces et innumeris obsecrationibus pelamenum, nemo audit
et nemo subueniet. Sed neque extremo quidem digito aquam quis infundet lingue mee posite in flammis,
sed audiemus ea que diues ille audiuit ab abraham: quia chaos magnum firmatum est inter
nos et vos. Et ut hinc illuc transire possint nec inde huc. Resipiscamus ergo tandem queso
te fratres et dominum deum tanquam boni serui et utiles requiramus. Si desperemus dum in hac luce vi-
uimus veniam nos posse per penitentiam promereri. In inferno tamen ut diximus penitentie medica-
menta non proderunt. In hac vero luce potes, et si in extrema etate adolescas, et si in vltima senec-
tute, in extremis curabis. Ideo denique diabolus deum monet ad quem desperationis indu-
cat. Scit enim quia si vel paruo tempore quis penitudinem gerat, quamuis sit breuis, non erit tamen
ei infructuosa conuersio. Sed sicut is qui calidam aquam frigide posuerit neque sit ita vice
dis amittit. ita et is qui prius malis gestis penitus penitudinem gerit, licet minimum dig-
deatur ad penitentiam postea penitentia tamen quamquam ille nunc penitendi fuit vel conuersionis
momentum expers non erit remunerationis bonorum. Multum enim in eo est boni operis, quamuis sit
exiguum despicere apud iustum iudicem deum. Sicut enim peccatorum tota continuatione discu-
tienda sed ut et verborum et cogitationum vniusque pro suo peccatis quomodo magis bene gestorum
et magis in iudicio representabitur et premia. Denique et si non putas esse potens ad illum rursus
summe vite culmen te posse reparari aliquid tamen ex imminutione luxurie et libidinis
enormitate si reteres, non hoc quod est infructuosum sentiens fore. Sepe enim et cuncti aqua
a tempore meliorum conuersationisque viam sumus saltem contige vestigiis. Hoc est enim in
principias difficile esse quis accessum vel iter vie. Sic namque est natura rerum vt omnis labor tan-
diu grauis putetur donec sola aliquis consuetudine persistat. Vel non ad iter veteri fuit et
operis ipsius ceptum aliquantulum profligare in tantum pauorem quem omnis ac formido de-
pellit. Successit vero operis dulcedo [illegible] electis [illegible] confert repugnantia diuino
termina [illegible] reddit nos cunctis fortiores. Et propria iam videri cepit spes salu-
tis. Precatus denique et iudicatus [illegible] hic rapuit ne forte quia sciebat quod cum te
dure ad salutem lapsum suum penitentia reformare. Ego enim et si nimia vir esse quod dico
nec illud quod inde postea dixit viuos credere potuisse penitentie, propter quod pos[illegible]
ro ut omnes diabolicas cogitationes repellas et effugias [illegible] et velociter te conuertas
ad viam salutis. Et enim si subito te ex [illegible] ad illum priorem venturi [illegible]
gere [illegible] difficile fore putares. Cum non hic [illegible]
tamen ne augescas in malis [illegible] per dies singulos peccatorum [illegible] [illegible] si non de-
sinas tamen [illegible] iam cesses cum dubitas et [illegible] reuoceris pe-
de ac sola saltem cogitatione bonorum tempore formidas. Quid est ne ipsi quem tibi
libidinis satietas vilem adulterum fastidium reddet. Quid proderit illi qui in luxu collocat
statis vite voluptatibus vel ad diem vltimum perduraret. Quid nunc sepulchrum eorum [illegible]
si est aliquod in eis vanitatis sue vestigium [illegible] vel luxus signum cognoscis.
Require vbi nunc vestes et ornamenta preciosa. Vbi spectaculorum voluptas. vbi adse-
clarum turbe et [illegible] opulentia. Risus, iocus, et immoderata atque effre-
nata leticia quo abiit quo abscessit. Vbi illa nunc et vbi ipsi. Assistens vtique in
tue diligentia accede ipsi ad singulorum sepulchra. Vide omnes solos cineres
vermium reliquias. et recordare hec esse corporum fine. [illegible] deliciis [illegible] leticie
labore et [illegible] transegere vitam. Et atque utinam [illegible]
ad omnes venire et vires. Plura videret hic [illegible] quod facile excusare possit
ne [illegible] Nec autem ad oculos meos [illegible]
[illegible] diuinum iudicium [illegible] flammis [illegible]
tens. vbi fletus et stridor dentium. vbi tenebre exteriores. vbi ille vermis qui numquam mo-
ritur et ignis qui numquam extinguitur. Recordare parabolam lazari et diuitis illius qui opulentiam
[illegible] qui purpura induebatur [illegible]
necessaria [illegible] Dic queso te quid plus habet vita ista quam somnium. Hic est [illegible]
metallum [illegible] vel talia [illegible] pena [illegible] forte vel per multum laborem [illegible]
te [illegible] relaxatus fuerit in somno et videt se inter plurimas dapes potens copi-
copiosissimis perfrui [illegible] ex delectatione somnij euenit [illegible]
et diues ille qui somnium habuit [illegible] diuitias [illegible] descendit [illegible]
[illegible] Hec recordare [illegible] gehenne ignem
[illegible] flammis libidinis et cupiditatis opponere [illegible]

qodā medica geri · v ig'. igb' restingat'. si ē restcti ñ fuit ubi qte nc exa
gitat · illos t' etnos ig's ardores 7 iextinguibiles redlet. ¶ Quāto putas tpr
pmanē t' posse plitis vite dlitias. vt ē qde reo · ñ · lª · ia t' sr ee anni usq
ad extma psr quis logissiar senitute · Sz 7 i h ipo tpr · vide qta itueire psr.
p. q nec 7 sinz ad vespa pueiat et ē · Diu q mobil sp huar rer statē
freqnt ē vita qde i logu tpr pduc · ñ tn facultates ac diutie eifidlr pmaet.
Sz sepe accit · v p' qs opibz q iuita dstitat. ¶ Certam ccedam' tuuic te
posse annos mltos 7 nullaz pmutatoe tpz pati. Et qt qso usd spā ē adet
na suppliª. Quātu h voluptas est · ad illas exectbiles 7 itollerabiles peas · Illa
i hac qde uita siu bōa · siu mala · tmīn suu nort · cuiqz uelocitr sortiūt · i fino
at selo vtqz immortalibz spatiis predut · ¶ Adde 7 illd q 7 pene ipi' loge
alia 7 diuisa cditō ē · Igs ē h' q i psñti uita ē · absumit cūcta q recip · ille uo
qs suscepit · sp c̄tiat · 7 pene sue · sp itegs fuat. pptea ē 7 iextigui dr · ñ solu
qz ipe ñ extig · sz qz ñ eos qs suscepit extigt · au pui · Hec 7 ē dr · qz 7 peccatores
iduat i corrup'. ñ ad hōre uite sz ad diutinitate supplitij pfutā ¶ Ho at pe
ne uim · et igs illi' po nulla uox expone · nlls smo potit explanāe · Nich ē
t' ē i reb corruptibilib' qd 7 feri possit · i corrup' · siu bois siu mal. Verti v dq
vm salte igs illi' et pene capiam · recordāc si qn qs febru nimio ardce suc
ced · q agustie · q c̄tiat cor atqz aie i sidat. Et ex hac tpali pea metire qta
sit suppliª · q eti igs i flāmat · q fluui' igs pēres · a illd tribunal horrificu
undis penalibz irogabt · Ibi qd agem · qd rndebim' · Nich est · ñ i ibd detru
ñ vlulat 7 flet · 7 sera pnia · cessantibz vdiqz auxiliis · 7 vndiqz iualescētibz
peis · Sz ne solati quide vsq vllu · Null' ē occlet occlis uis · ñ soli pcaz minist
7 faties vdiqz dira tortoz. Et qd ē oui terri' ne acies qd ipi' est ullu solam
au lucis · Sic tedabt ē peaz loca teb' exteriores · Et igs ille · sic nā; ñ ht ssumid
ita ñ illustādi · Sz ē igs obscur' 7 flāma tebrosa ¶ In hus at potius qs tre
mor · imo q resoluto viscez sit · duulsioqz mēbroz. Que qte · q oibz sesibz ēti
at · nlls nc smo potit explicare · Sz ē diuse et vāie peaz faties · 7 p pc'ō qti
tate · siglis qbqz mltiplicat' 7 pene ¶ Qd sidicas · Et qmo tot mal' suffi
tiz cor ad pea · Cosidera q i hac uita itelli accidit · et ex pauus mag conicito. Cō
ñ ite videm ñ nllos logissia egtu afici · ñ tn exose uite timi dāa · Et 7 sicor
mōte aliq dissoluit · sz aia ñ osuit · v' ostat q si i mortalitate 7 cor accepit · ñ aª
pea ñ cor vltª ia pmit · Illa i psñti qdā uita euenire ñ p · v pea cor 7 uehe
mes psit ee 7 ppet · Sz aliu accidit alit · qz cor singlitas vtiqz ñ patit · v uo
vtiqz corruptela caruit · pea qde accepta po dseuit · sz nullu fine i corrup qsi
ta suscepit · Nōg putem' · qz supplitoz nimietas ipa dabt fine doloz. Sz ut
dcim' pc qde peas accedet · i corrup vo aie 7 cor · ulls supplitius timi dabt.
¶ Dic g nc qto tpr luxiādo q delitiaz spatia opare vis talibz peis · Cētu placet
annos supplitis dm · adde 7 alios · C · si placz vl' libz adde 7 cōties cētu · q est ex
huis ad etnitate opelatō · Nō nc oe tpr vite h' q dlitiis fruj videm 7 idlgē
libidi · qn nectis um' sommu ad etnitatis opatoe vī · Et g āg · q u una nc
te delectaē vidat sommu · etnas sbire eligat peas · et illas pbius recipe velt
p ill' ista mutare. Nodu dscedo ad mutapatoe dlitiaz · nz amāitudine
q i eis ē nc apio · qz is h' scemoi ordi · h tpr ē · sz tunc ē forte effugē abhis
potius · Nc ē ē i eis passibilit terans dlunte · nos eos · si ddā libidis q qta
oib' vmē 7 ioccda · aspa affeirā et amara · Sivo pmā di cuate ex h' scemoi
egtud' queis · tc qd amaitudis · imo qd venei huit libido dphendes —
¶ Hue iteri poam dlitias esse 7 libidine ac voluptatē · ñ ad hāc dedecoris
au ossb' i Cedo ms ad repotās peas · qd fatiem' ad h q dlitie qde veli ulª
ptisent 7 velotit fugiunt · pene uo ppet manet · Cōd 7 si eqle tpr · 7 id spaū
dlitius potiu eet 7 pene · eet aliq ita stult' 7 ita demes v eligēt puno die de
litiaz · vnū die sbire peaz · ē soleat doloz vni' hore · 7 qbz cor' auriat i obli
uione mtē oē ptiti tpr i voluptatē tñsactum · Nc g ē po sit pāuo tpr si
cuitam adm effugē d illa ē tiarita peaz · et ptiui bois etnus qd diffeim
qd moram 7 oia largitoē ñ vtam ¶ Vdej ē i effablis 7 immēsa bonitas
7 h pud' vt laboz qd tpr 7 agonis ñ extedet · ñ logu facēt au etn · sz bue
7 v tā dica monīt q dū hore um' · h ē ō psiz h uita · si ad illā ofeum etna
pud' g boitas di · v i hac breui 7 exigua vita agones eet 7 labores · i illa uo
q etna ē · corone 7 pmia mitoz · vt labores qde cito finiret · mitoz vo pmia
sij fine durār ¶ Sed hec sic letificat eos · q p laboz patiaz coroat · ita

afflig illos 7 c̄tiat i futō · q uidi se p pāuo 7 exiguo dlitiaz tpr pdidisse
qd boa etna · mala uo q sumsse ppet · Nc g ē sic nos i istu ueiam aie
c̄tiatu · expgiscam alij · dum tpr ē · 7 ecce nc tpr acceptu · nc dies sa
lutis · Nc ē ē pnitēdi facltas · 7 tpr q fir' osequ pmitēs. ¶ Iā eni ñ hec
solu q dixim' manet nb mala · q igehenna pfeim · si negligam vitā ñ
sz ē maiū mlto huis gnr · Excludi abōis · et alienu effici ablus q ppāta
st scis · tm gnāt c̄tiatum tāi dolore · v si nlla extinsec pea torq7 · h so
la sufficeret · Oīs ē gehenne supat c̄tiat · care bonis · qb' i po huis pfruj
¶ Cosidera ē qso statu uite · illi' i q t' osiderae po ē · vt ē vē ē · ophede
nllo smo suffitit · Sz q' psū exhis q legim' · 7 p enigmata accepim · tenue
qdā oppioe d ea captam · Dr d ea qdā loco · q aufugit ab ea dolo' 7 tristi 7
gemit' · Qd hac uita beati' · v' ñ ē paupitas nec ñ egtudis · Neo ledit
i i te · ai led' neo · Neo irascit · neo iuidet · nlla cupiditas exardesc · Nlli
t' dsidii · nulla hōris plsat 7 po abitō · sz oīs vitoz labes sopita 7 pcit
extīcta ē · Pax cūcta gnāt 7 leti' · Tnqlla st ō 7 qeta · Iugis splēdo ahoc
ñ ista q nc ē · sz tanto splēdidio · tāto claior · qto splēdidio nc ē sol
lucēna · Nllā i nox · nll'e teb' · Cocsi nubiu nll9 · Nll'a frigoris nll'a ar
doris aspitas · sz tal' qdā est rez tēpies q sciet illi soli q eadig fuit. No
ē senit ibi · ñ senitutis misia · Sz oe qd corrup' ē · exulat · 7 gl'a i corrup'.
cūcta c̄cdat · Ver sr h ō ē assotiati osortis aglozz 7 archaglozz · oīuiqz ce
lestiu · sr nāqz vtutū otubniis pfruj · Vlt oe vo hāc 7 h'moi glā ē ipi
dni x' i effabl'es ad ipsi aspect' · et maiestatis ei' i ennāabili splēdore
radiāi · Ver ne h' t' sbito igesta obtutu mtis extireat · paulati te ad hec
capiēda puocabo ¶ Intue nc celum · et ī extēde · paulu cogitatoē
ē · 7 sr celu · Deīn osideri toti' ēatē tinsfōrtōē · Nō ē i ista q nc ē qlitate
psist · sz talia tinsfōrb' · splēdidiore mlto 7 plcore · qto si dici p' aurz plu
bo splēdidi' · Hr ē futā bts edor 7 pa ē d' · qz 7 ipā ēatā libab' a s...utute
corrup' · Hc ē taq corruptois ptieps multa patit' · q pati necc ē corpa
corrup' · Tē at v' ē oe q singlitatis ē et corrup' abiecerit · i effabl'i plēte
decorib' · Neqz ē vlt corrup' · cor patiet · sz i corrup' · ea ex t' nc recipi7
vñ 7 ipā ēatā i meliore hitu tinsfōrb' · Nll'a est te vsq discordia · sz
cūcta osona · cūcta qucietia · Oīū ē scoz est una ōcdia · Nlls i oia me
nulle isidie dmon · tror gehenne · pel' · Nōs nz cor · nz aie · sz i mōrta
litatis munē mec utqz solut · Sic ē pue regi' · si po paupis tugij
aledo ecdat vilibz nutmtis · sb metu 7 pedagogoz viuat 7 magroz
q etas pā discipf' ad tōris firmis repssa adulta dem etate pbabile
redlat · ac pēnis natalibz dig' · v veniūt tpr v aulā reg et scepti' pēne
dignitatis assūat · abiectis oibz ill' vilibz idumtis · repēte · i hitu regi
ac pēne po · tinsfōrtē · splēdo' ppure · ac diadeatis fulgo · 7 iā succed'
abitō · simlqz hōris auctoritas i ualescit · et effic tot' alt' exaltō · ita
et te tali qdā spē scoz imutā sij ¶ Et v' sciās qz ñ i his q dixis
sola ppa vboz ē · osferam oclos ad illu mōtē i quo tinsfōrt' ē x' · 7 i
tueam splēdore ei' illu q te i tinsfōrtōē resplēdut · et ñ sic qde iueī
eni' cūctā nb futi seli glā patefāa · Illa ē tinsfōrtō fca ē · ñ i qt boz
futoz vitas ht · sz qtu ferre ocli poterat ītuetu · Sic ē 7 Ev dic ·
qz resplēdut faties ei' sic sol · Incorruptoz at glā corpz ñ h tm sple
doris exstat qt exista corrup' luce pced · Hec talē luce qle nc mor
ocli cape psr · sz tāt' erit futē lucis splēdor · qt corpe ferre ñ psit alspt'.
ē tam illu tulerit q i mōtis tinsfōrtōē resplēdut · vñ op · qz tm reue
latū sit q ferre ocli mortaliu potūt · Nec tam tuler' ex itegº · sz ceca
der' i q i fatiē sn̄tiu · ¶ Tu ptea sic te iducēt i ouētum āg · v' oes
auratis amicti resider' sol · qz i medio aliq gemmis adornat' reful
gēt et ppā · isqz pollicet' t' q possis i illo honoratoz nuo asscbi · ñ nc
cūcta agēs et oia pmoues · qt id asseq posses · Adaperi g nc stalib
tius celos · 7 itue ibi queturn · ñ auri · nz vestium · nz gēmaz · sz iti'
mitis oggatu · splēdidi' sydeibz micātē · clari' sole fulgētē · Iue
i cetu · ñ solum ex hoibz · sz 7 ex aglis atqz archaglis · tronis 7 dna
tiōibqz 7 pricipatibz ac potatib' ouētu · ¶ De regē at q hoz medi
psid7 dre vox nlla suffitit · Effug ē oē smoē atqz oē sensum huar
mtis excedit dec' illd · illa plētudo · illa uirt' · illa glā · illa magficē.

illa maiestas. Or d g. Dic m h(om)o omu bo(rum) exptes nos imp(er)ios faciez z alicos. v ne paruu aliq suscipiam(us) labore. z exiguo tpe libidinis illecebras refutem(us). Si e coti oportet nos tormenta pferre. supra gehenaz paruo tpe tollerare pe eo ut xpm vide possim(us) i glia veiete. z scorz ei(us) nuo sotiari n erat dig pati oe qd triste e m. v tanti boni. tanteq glie pticipes habem(us). Audi qd d bts petr(us). Bonu e nos h ee. Q si ille te- mue qda fige glie ymagi uides. o subito piee exaio dulce visi ois q pspce innice. qd d as. si ipa rex fatie vi se ht vitas oteplet. Te .s. e celestis aula pado z rege celi. n ia pspecli z i enigmate. s fatie ad fatie reuelauit. et n ia pfide. s pspe otuedu. ¶ Non ulli s(un)t ptor putat s satis esse. et optabile videi. si gehena tmm caveat. Et at ml to grauiores q gehena e. dico ee etiat. remoui z abiici ab illa glia. Nec puto ita acerba esse gehene suppl. v si illa qb torqr is q acce a osp tib. e. Hi ede m. peis oib gui e. h e solu qd supat z gehena. Si e uc videtib. tren rege. e comitib. et milib s igdiete aula regia mian z mags tuis eos qs here latei ei videm. nosq uiros edim. si nullu si eos loc hre meam. Et qd scietes q ieta se h z valde ifida. q z itus se. Nec que pbell hostilib. nec q pmulib isidus. ted q pluiore. z pco ipso peie qd z ipa pse fingilia se z caduca. et nulli nu. ti e m se eia tu gnat huis q m deaderit. Et qmo n mltomag etiabim. si ap rege oiu. q n pte tre. s z uniusu ei celi terr. imo q ea pugillo otiet et celu palmo metit. q potat o vlo mitatis sue. ap q getes os tanq n z velu sputu reputat. ap he ig v ecnos hores largiri cepit. si nullu ham loc. z i nullo ap eu miltroz nuo collocem. n ne oi nb pena etia bilis erit. s sufficit nb euate gehenna z digs n fi tanti regis aspectu Q d illa aia e h suffic ifelice. Qr d miser. ¶ Ne at q dnis rege n putes q dirigis mulorz. aui cinb. aureis vectu. vl ornatu spa. aui tri bli po. diadematis affutur. eu ad iudicada venit tra. S audi quo ppha n tiatib. v tiare hoib. fas fuit. pdr ei aduet. Ait at qda ex eis. Ds ui maifest ueit ds ni. et n silebt. Igs an eu ardebt. z i circuitu ei(us) pcella valida. Et vocabt celu sursu. z tra discerne pp sui. Alii uo q z peaz spes nb idicat ysaias h e. audi quo d. Ecce dies dni vent isanab. dies fu roris z ire. v poat orbe tre desertu. z pctores pdat ex eo. Stelle e celi z orion. et ois ornat celi. lum suu n dabut. Et obscurab sol i ortu suo. z luna n dabt lum suu. Et madabo vniuso orbi mala. z impius pce eorz Et pda otumelia iniqzr. et iuria fibor. humiliabo. Et erit q relicti fuerit ptosimag q aurz igtu. et ho ptosior erit q lapis ex ophyr. Celuz e qti et. z tra moueb a fudamtis si. pp furore ire d sabbaoth. idie q fure nit furor ei(us). Et itez d. fenestre celi apiet z mouebunt fudamta tre. pclatice pctab tra stupore stupebt tra. sic ebri z ptplat. z exuti et sic pomor custo. tra cadet z n potit resurge. iualuit e si ea iniqtas Et iducet ds sr ornatum celi in excelso man suam idie illa z sr reg tre. z ogregatoe ei(us) pont itumul. z ocludet ea i locu munitu. Sz z mala chias ppha. osona huis loq dies. Ecce veit ds ope. z qs sustinebt die ad uet ei(us). aut qs suppotabt ospetu ei(us). Qm ipe igduet v igs oflatoris z sic spuma lauatiu. z sedebt oflans z pgas sic aur z aig sic arg. Et itz d. Ecce dies d ueit ardes v clibanu et exuret eos. Et erit os alienigene z os q fatiut iniqtate v stipla. z icedet eos dies illa q veit d ds ope. Et n reli qt radix. n palmes. Alii uo ille uir dsideioz ita d. Et ecce vidba. z tro ni politi s. z venulb dier sedebat. et idumetu ei(us) sic nix cadidu. Capill(us) capitis ei(us) sic lana munda. Troni ei(us) flama igs. rote ei(us) igs exures. fluui(us) igs cureblat an ipz. Iudi(cium) ostituit. z libri apti s. Et paulo p(ost). Et uidi igt i visu noctis. z ecce e nubib veiebat. z usq ad vetustu dier puecit. z in ospectu ei(us) oblat e. z ipi dat e pricipat z hor z regn. z ois ppls tribz z li gue. ipi fuui. pos ei(us). pos etna. q n trasibit. z regn ei(us) qd n corrupet. Thorruit sps ms. e daniel i ebitudine mia. z visiones capitis mi otba bant me. ¶ Cu g h ita agi cepit. pitatet sin dubio pote celi. imo po ti(us) ipm celu auferet emedio. tanq si tabnacli alic velaia colligat. s. vt reparet z tusfort imeli(us). Te g o met hebit. timorq ac tremo iplebit vniusa. Te q ipos aglos formido q ssabit. z n solu anglos. s archanglos

z thronos. et dnatoes. z pricipat. z potes. h e idicat i eo q d. Et vtes celi mouebt. Confiti e st eorz q iudicandi st. et inte h(os) positi vee. Si e ap iudices sebi. e anitas una iudicatoa e. pauet ecce. z otim set. q si ipi pieli metuat. qto mag e orbe tre vniuso ad iudicii veiet. iudicand ab eo iudice. q teste n egeat. q agumta n qrat. q oratore e ie n postulz. Sz huis oib pcl amotis. ipe et gesta. z vba z cogitanes hoi(um) duidet. atq i medio colloc. z ancta velu i tablis qbda dpicta. oclis eorz q omise ea. atq oiu q assiste vnt ondat. qmo n omoueb et i metu n erit vniusa eati. Qd z si te fluui ille igs n erret. n agli assisteit trib(i)les z faties dura tortoz. s h solu si nearet hoies ad rege. et alii que laude z hore dig hrent. alii uo dhonorati e nota z ofusioe abicent. si h solu pene hoies patent. n ne sit oe gehenne excedet etiatu. q alus iuma pspietib a rege. ipi repl sa z dcare meruiss. Iq qt pene sit q si ne plene smo n p edoce. te tam eu ad ie verit fuit maifesti(us) setiem(us). ¶ Tu uo adde ad h o q suppliitorz do lores. z n sola ofusioe. n soli dedecoris nota. s z illa poe an oclos viaz q thut hoies ad ig. et q tdut ad peas. Cogita seuos illos z horedos p(er) ministros. q pares sepiut ad suppl. Et h eo tpe q alii q bn egerit a clarissis aglis. et placidissis suppotati an regis erin soliu sblie. coronis glie z i motalib pimis muniat. Et h que ppe si diei illi z iudiciy tpis ¶ Que vo p h sbsect. q smo potit expliare. Que erit voluptas. q leti. ee e xpo. v aia ad ppa gnositate regssa. e fidu cepit ia vide dnz suu. Explicam n p ill leti magtudo. Nō e sola pbris exultat qb psfruit i psiti. s mlto mag pe o gaudz q borz suoz scit nullu fine futuz. Et qms illa gaui atq illa leti. n smo ull(us) expliare valeat. n cogita vlla ocipe. teuuit tam et velu ubra qntdā fute ymagis ituetes. e qs idicare teptabim ¶ Reg nam si vi ab hus q i psiti uita bonis seli z diuitiis pfruit. q i horib z potatib glat. qta leti extollut i hus. qta h dlecatoe et voluptate m uant. ita ut ictdu n i tris se ee arbitret. Et que e oster q ap illos. tpos n ve ee boa. n ee ppet. s somno cati euolare. Mi z si acciderit alii. ut pax ad pmaneat z exiguu h tpe psitis vite n dsat. qta feliciatas ee ed(icitur). qta leti. Igs. si h caduca z corrup. tin gaudy hoib ofert. q puta dui e future leti. aias illas. q ad celestia et ppet puenit boa. Iquib et qntitas z qlitas tu diusa. z ta imes e ab hus q i hac uita putat boss. v n ad ospetu ad h ulli(us). n ad audiend venit. n ad cogitatoez cordis ascederit ¶ Et e ne sic paruul(us) i uulua mris. ita z nos i h mdo posta suz z q i agustiis qbda. atq obscuritate e cludi. futi seli luce. libtateq no psu iuei. Cu at tpe affuit v patiuiat nos psus h md. z os qs exep i fu ti seli pferunt luce. siqs que pce. i tuieietib abozsi(us) i matur iuenit. d tebs i tebrias cuit. et d angustiis. ad aiores agustias redeut. Qs uo pfeos z regis ymagi siles genuit. offert pri sobole gnosa. i offitus a glieis. et sedib archaglicis collocada. Nolig qso te in amice ptede in illa pte. v uult aie tue z ymago regia corrupit z velu abosu qda in fine te md iste pitiat. s z eti(am) repata ite ymag prina. repa itut de z spes. v i te filios agsceris apte. ¶ Et e plcti(us) cor(us). ds eius qbda z nalib eius claus. aie at plcti. libia fee. et ulla sb necitate oclusam. v pote mlto pstatioze decore ppuiro. h g aie spes i libtate est. s sb di que nutu. i mris maib posita. Nasi q corpez decoris p(ro)p(ri)e d ure pmisiss arbito. sollicitudo nb i mmet si flua. atq i his q n p decet. oe uite nre tpe occuparem(us). ex q cl aie necio negliget. Q ppe q q ue v nlla nb potas e ofeindi ad cor decori. h tm agim(us). z h studz v spe cor oi modis excolam. dum colore fucis. vl opositoe enuu. ul ocu lor rotatu. vl varietate vestiu. diuisisq alus. z exqsitis mollitoribus ofere ad v diui decoi cor cupim(us). Sz qto mag oueiebat i nos ad celu aie decore opa. v z plctu e vita. z i po. uia e. coti ea si volum efficac plcere ¶ Tu nos e o oe tpe uite nre ofuim(us). expolietes z ador natos a alla diuisis ornatib. dna vo ei(us). tanq uile mancipiu. i cta. fe da. sordib obsita i oi inluuie. ac dedecore relinqtes. Cu utiq ob h nos ds exclusit a cor cura. z decoris ei(us) augmta nalib eius clausit. ne sr fluus studiis occupati. negligem(us) aie cultu. cui for z spes q si i vla

conuat feditate · labore tamen q interdum nimio ad summa pulcritudinis repara
q tamen decoris adhuc ut non solum animum ab hominibus sed et ab ipso deo re
ge omnium deo concupisci possit anima. Sic propheta ad eam dicit in ps. Et concupi
scet rex speciem tuam. Contingit quippe accidisse sepe vel ex hiis mulieribus
que in lupanaribus prostitute sunt si forte aliqua inuenta est decora specie corporis pulcritudinis
ab aliquo bono uiro assumpta sit ad honestatem matrimonii · quanto magis deus non contemp
nit despicit animas · que de summa generositate per dyaboli tyrannidem in istud prostibulum
vite lupanaris ac prostibulis deciderit · Inuenies autem in hiis exemplis visos et prophetas cum
ad ierusalem loquitur. Et illa est in prostibulo deducta et meretricatione nouum genus sicut de
scribit ezechiel propheta dicens · Omnibus meretricibus dantur mercedes · tu autem dabas mercedem
amatoribus tuis · Et facta est inter res prostituta preter omnes mulieres. Et iterum alibi dicit Se
disti sedens in via expectans eos sicut cornicula desolata. Ista igitur · que sic meretricata est
reuocauit rursum ad se deus · illa ex qua captiuitas que facta est · non tam propria quam per persecu
tionem facta est · Nam si eos deus pro voluntate sua punire · non utique diuino tercio
casu ad patriam solum · immo etiam ad ciuitatem dilectam · maiori gloria edificare fecisset
ac templum. Sic est in qua gloria domus huius nouissima sicut illa priore. Quod si illa que fregit
meretricata est · non excluditur deus a patria · multo magis tibi recuperabitur anima · que nec prius cor
ruit. Nec est necessario amatorum carnalium consistit in hiis sed modus in talibus · ita
est dilectione patris in amore dilecte sue · sic deus effundet in amore animarum nostrarum. Quod
quidem probatur verbi est. et ex hiis noscere quod per singulos dies genere uidemus · potius
tamen quam ex scripturis diuinis euidentem autem. Inuenies denique vel in principiis ieremie
que refert dixisse deo. vel apud reliquos prophetas · quomodo contempserunt et contempnerent a pro
phetis rursus reuertebatur ad eos · et amore eorum consternatus sectabatur eos · et auersos
asce. Et hoc est quod ipse deus in euangelio indicat cum dicit · Ierusalem Ierusalem · que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt. Quotiens volui congregare filios tuos sicut gallina congregat pullos suos
sub alas suas et noluisti. Sed et paulus ad corinthios scribens dicit. Quoniam deus erat in christo mundum reconcilians
sibi · non reputans ei delicta ipsorum et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro christo ergo lega
tione fungimur · sicut deo deprecante per nos rogamus pro christo reconciliamini deo. Hec autem ad nos
dicit putemus non solum infidelitas · sed et uite contaminatio execrabiles istas ini
micitias facit inter deum et homines · Hic est quod apostolus dicit. Quia sapientia carnis inimica est deo.
Sic igitur destruamus has inimicitias penitentie · et via nobis reconciliationis fiat iam ad deum
ut iterum efficiamur ei amabiles et concupiscibiles. Scio quod miraris valde
hermionis pulcritudinem et decorem eius · non inuenire in terris similem iudicas. Sed si uelis
o amice · multo tu eam formosior et multo pulcrior fieres. Tanto pulcrior esse animarum tuo
pulcritudo · Nichil est in illa corporis specie tam mirum mutatur et accedit, preter eam · quantum putas esse
in anima decoris · si ad esse necesse sunt exculta pulcritudinis · que amabilis omnibus, et que mi
rabilis erit. Et enim est corporei decoris substantia · non in alio quam in flegmate et sanguine
et humore · ac felle consistit · quod ex cibo succis corruptibilibus colligitur. Ex hiis enim oculorum
orbes splendescent. et hiis genarum rubor depingitur · et vultus omnis ornatur. Et non per
dies singulos viget humor succis ex fonte decoris accedentibus venis · quantum
aridior efficitur cutis · oculi cauantur · rubor omnis exultat · et omni decore discedit.
Quod si diligenter consideres que sint que intra illam cutem · que tibi formosa videtur · lateant
que sint que intra naris tegantur · que intra fauces et ventrem · non dico · non sepulcrum dealba
tum pronuntiabis esse istam corporis pulcritudinem · que foris quidem decora apparet hominibus · intus
autem plena est sordibus · et immunditiis. Tu deinde si in uestimento videas flegmata
vel sputamina · horrescis · et extremis saltem digitis contingere ea refugis · sed
et aspectum detorques. Et quomodo cellaria ipsa et horrea flegmatis diligis et concu
piscis. Sed tua pulcritudo non erit talis. Quantum est celum terra pulcrius · tantum anime tue
pulcritudo esse foris quamuis pulcrius corporibus · Sunt autem · Et licet anima corpore nudata nulli uideatur
tamen alias tibi decus ei ex uirtutibus sunt ... bonorum operum. Sic autem suffitur nobis memorare
sermone dei · quod ait · quod erit sicut angeli dei. Quod si et in corporibus tanta est differentia eorum dici
tur que sublimiora sunt · ab hiis que inferiora sunt · et extremiora · vbi igitur vel celum terra
prestanti. vel ignis aqua · vel stelle sunt lapidibus pulcriores · vel aer celi omnibus, que terra sunt floribus
quod dicemus si ipsas · vel corporeis oculis anime pulcritudinem videmus. Nunc rides o homo que adorer
decoris compleuit adducimus ex terrena substantia. Queso igitur te · non contempnamus tantam
bonitatem · nec negligamus preciosum thesaurum qui intra nos est. Magis enim est facile nobis reditum
esse possit et paruo labore reparari omnis anime decor. vel est spes futurorum corporis et animarum.
statim redit anima ad pulcritudinem suam. Hic est beatus paulus. Nam quod ipsum est montanei
et leue tribulationis nostre · super modum in sublimitate eternum pondus glorie operatur nobis non aspicientibus
que videntur · sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt · que autem non videntur eterna sunt. Quod si tribulationes
leues appellat paulus et faciles · pro eo quod non ad hec que videntur aspiciamus · quanto
magis leue erit et facile · desinere ab impudicitie prouidentibus fedis
Neque enim nunc te ad illos labores inuitamus et pericula · cum ad illas certi
dianas mortes quas apostolus preferebat · vel ad persecutores illas et verbera cum in
cla aut carceres · cum ad totius mundi theatrum · cum famem · cum nuditatem · aut
vigilias multas · cum pericula itinerum · naufragium maris · pericula latronum · pericula
ex genere · pericula ex falsis fratribus · atque illa omnia que apostolus agones desudat. Sed hec hor
ne ante posuimus · sed in hoc rogamus · vt turpissima hac seruitute derelicta ad priorem
redeas libertatem · considerans et penas que ibi sequuntur et gloriam que virtutibus est reposita.
Nam hii quidem qui non credunt futura non credunt · sed uitam suam negligunt · et nullis futuri
iudicii concipiat metum · non mirum est. Nos uero quanto et intuemur futura que presen
tia · tam infeliciter agere et tam misere credere et nullam recordationem capere futuri iudicii
sed in ultimum deuenire contemptum · extreme dementie est. Nec preterea ad hunc malo conferimus
si credentes non credentibus similes sumus. Quin immo in illis non pauci reperti sunt qui
in hac uita anime uirtutibus floruerunt. Et quibus erit excusatio. quod solatium si indie iu
dicii · illi nobis preducuntur ad exemplum. Cum preterea vidimus non nullos negotiatores
incidisse naufragium · et amisisse preciosam substantiam · non tamen post hec diceptos esse et recedisse
sed rursus aggressos eam viam · atque eadem exercitium repetisse. Et illi quidem dampnum habent · non desidia animi
sed ventorum violentia pertulerunt · Nos autem qui certi sumus de fine rerum et manifeste nouimus
quia si nolumus · non naufragium anime · non damnum potimur incurrere. Quomodo non arripimus diuino
potum exercitum et negotium · et qui neglegentie amisimus reparemus · sed iacemus resupini et
desides · et manus ociosas plicamus ad pectus. Et vt ociosas et inoperates in
preterite mitti · quod est vtique euidentis insanie · velut si quis vbi cum pugnatore de
lecto aduersario · in suum caput manus conuertat · et suum vertice cedat. Repulit nos
dyabolus et elisit. o vtique resurgere · et rursus stare et cum · Nam si semel dicere nolo
solum noles ad eum resurgere sed et te ipsum prepicipitare · hoc est prouisse aduersarium · et prius
ei fauisse. Nam et beatus dauid cecidit eodem casu · que et tu nunc. Et non hic solum · sed
et alia huius adiditur grauis · homicidium et quod est adulterio. Et quid post hec? Numquid permansit
iacens? Non nec restrexit et iterum stetit contra inimicum · et vita eum subegit · vel et primo
te multa eius preferunt postis sunt. Nam salomonem inmane illud admisisset scelus et
dignus esse multe mortibus haberetur. propter dauid tamen concessum sibi deus regnum ei integrum dicit. ait enim
scindens · scindam regnum de manibus tuis · et dabo illud seruo tuo. Verumtamen in diebus tuis
non faciam · propter dauid patrem tuum · sed de manibus filii tui accipiam illud. Sed et ezechias cum in peri
cula extrema venisset · quamuis et ipse esset iustus. tamen pro beato dauid dicitur de se deus ei auxilium lauri.
Ait enim · protegam ciuitatem hanc et saluam faciam eam propter me · et propter dauid puerum meum.
vide quanta est uirtus penitentie · vide quantum merito confessio reparauit. Quod si uoluisset ille
hec cogitare · que tu nunc animo geris · et dicere · Nichil ipso est iam in propitium sit deus · homini
est mea hore igenti · et prophetica vero gloria consultum regis et magnifice decoratum de
periculis quibus inimicis me eripuit · et quomodo potero esse post hec tanta ei beneficia dedecorem
confessionem · atque in ultimam flagitia deuolutus sum · propitium rursus preuici
deum · hec si cogitasset dicere cum prioribus perijt et nouissima perdidisset. Non est
sola corporis vulnera si negligantur inferunt mortem · sed et anime similiter. Et nos tamen stulticiam
vel corporis quidem si uulnus euenerit · adhibeamus omni medicinam. In illo vero anime uulneribus
medeamur. Et quidem in uulneribus corporis sunt multa · que sanari omnino non possunt · tamen non omni
desperamus · sed igitur si post adhibemus diligentiam et si audiamus a medicis quia hec
vulnera sanari medicina non possunt · insistimus tamen et obsecramus vel aliqua saltem
solatia nobis medici ad sustentationis exquirunt. In anime vero uulneribus vel nichil est insa
nabile neque est anime necessitate patitur nature · que aliena sit a nobis ei passio · sic ne
gligimus sic desperamus sicut non ad animi sollicitudinem reuocamus. Et vel languoris naturam de
spiratione necesse generat · nos tamen qui spei ad conferat diligentie non omittimus curam
hic vero nulla est desperationis necessitas que nulla sit sanitatis spes omissa · perit cu
rare negligimus. vides quanto maioris corporis quam anime amore constringimur. Igitur esse qui
si animam negligamus non corpus saluare potuimus. Non est anima propter corpus sed corpus propter animam facta est.
Ergo quod primum est negligitur · quod inferius est excolitur. vtrumque corrumpitur. Qui vero ordinem
seruat · et quod primum est colit · et si negligat quod secundum est · per primum salute saluabit
et secundum. Quod ita esse et deus et saluator noster docens dicebat · Nolite timere eos qui cor
pus occidunt · animam autem non possunt occidere · Sed timete magis eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam.
Putasne agimus aliquid · putasne satisfacimus tibi que nullus anime languor qui insana
ri debeat desperari · aut adhuc necesse est et alias nos adhibere voces · et pluribus hec
eadem confirmare. Mille enim si tenuerimus desperatos nos te numquam desperabimus.

Neq; e h ipi agim' iq alios repheh'dim' q'ug n sit idem e ipe d'se q
d'spet 7 e ab alio despat. Q e aliu despat h'r veia. Q' uo semip'm de
spat nulla. Q'a ille n e d'ns mitis alti' is uo sui ipoitq po'ter. benet.
¶ Nos g' n desp'am' q' sit r'redit' ad pon's mte statu et ad illas q'ds
i te nouim' aie v'tes. S; adtium' ad te ad h' 7 h' Nineuite audiebat
pphia ex definito dicete commiate. Adh' xl'a. dies 7 nineue d'struet'.
Sz tr sic q'te ais occider'. Et h' e nec satis ofident posse exorare d'm v
d'respo'sa sua ueret q' uidebat n sb' aliq' vele odice suspe'sa. S; abrupta
s'nia 7 minata. tn ad pnia ofugiunt dicetis. Q's scit si pniteb'r ds 7 de
pecab'r s'r mali'a q' locut' e v faceret nb. ¶ Qd si h'oies barbari 7
impiti. tm h'ere potuer' itellim d'ie bo'ts. n ne m'ltomag' nos or. q i d'is
litt'is eruditi sum' 7 q h' ipa ex'a peessisse n igram'. m'ltaq; alia ex sept'us
d'is silia. vl' i fmis vl' i reb; gestis didicim' otinn. No e i q ds osilia
mia sic osilia u'a. n uie me sic uie vre. S; q' distat celu a t'ra. tm distant
cogitatoes me a cogi'bus v's. 7 osi'a m'a a osilus v'. ¶ Cu' p'tea si nos famlos
n'. q' forte nos offecler'. e pniut se fint'os ee melioes recipim' 7 ad p'oe re
uocam' loc. i'rd vo 7 maiore eis p'offe'sa; ex recialiatoe fiducia dam'
n m'ltomag nb h fati 7 ds. Na s'upptea nos fecis; u puri 7 bn d'spies. 7
dubitaces d'salte r'a. Ai uo p bonitate s'. timh nos fec. v etinis ei bois
7 muniib; fruem'. atq; o q' ag' ab mito s'eli vs; ad p'sng' tpe pp'tea ag
7 pp'tea mori 7. u nos mia s' salu 7. q' vlt nb d'spadi. q' ab igedi ca s'fecit.
S; vehem't ais offedim' cu u null' v'q' b'oni. Pp'tea g' mart' veloci 7
vehemti' sat facere o; 7 pnitudie gere co'missi. 7 cito recede ab h'ug actib'
qb; offedit ds. ¶ Neq; e rectas 7 i genuias mites. ita offedit. q'ug
g'uissim iniria d'licti. v otepe sat fatiedi. peare naq; huan' pmane
at i pec' d'ya'eu. Denq; vid qmo pp pha lmag' agnat ds q' i'o. Et dicit
iq postea q' inetcata e p h'o'a. oute adme. et n es ouisa. Et p' ali. Jhug
oib' n e ouis'o i cordia t' iuda. S; adh' man' excelsa. Talis q; peag' agunt
d'licta pp'. pp pha. et emdatoe sua p'miser. ondes q' amabl'r ouisioe su
scipiat pec'ore d'. Q's dab't ita ee co cor i eis. v timeat me. 7 custodiat
madata m'a oib' dieb; vite sue. vt bn eis fiat. 7 filiis cor vs; i s'cl'. S; 7
moyses doce pp' voles. qd ds requirat ab hoib' ita d'r. Et nc isl'. qd d'o ds po
scit abs te. n u timeas d'nm d'm t'. et i cedas i oib; vus ei' 7 diligas eum
ex toto co'd t'o. et ex tota aia t'a. ¶ Ds g' q' cup' diligi anb' 7 d'o fac pp h'
7 i s unigeito s' parcit. p sal're n 7 cet'. Et qoptat v ita dica. v'seq; pac
to 7 q'n ceq; reccalie'n ei. qmo pniteres 7 ouisos ad se. n oliber suscipiet
7 amab'r v' filios. Na q' p'sp'ectu putas i'd dixit pp ph'am. Dic tu p'o' im
qtates t'as. u i'tificis. Nonne cupiens nos ad amore suu reuocare. 7 ad iti
mu ei'us affectu. Sic q' e dilig' amic. si forte m'ltas ab eo iurias p'tulit. 7
i s' sic qd ouis'o e amor ei' dilectu. si p'fer' i medui 7 expoi iurias velit
ecte e q; nulla alia ob ca s'r id cup. n ut redite g'to fiat amoris vehe
mtoi 7 validio m'ltu q' dudu. Qd si sola ofessio pecco'r. im recialiat
ois mag; tct. q'to maior erit recilia'd fiducia si ipis opib; pnie q
ommisim' diluam'. Na si h ect. v eos q' semel lapsi s'r d' via recta. red're
ad p'orre e'siam vo'tas. d'ia philct. aui ull's. aui ualde pauci i troi'r i reg'
celou. Jmo uo eos q's pepuos s'r p'ies 7 i ammatoe hem' p' lapsi' pecco'r
fuerint ee repatos. Q' e vehe'ntes fuer' i mal. ouisi ru'sus ad boa. eade;
melio' vrtut' vehe'ntia. osay s q' i m'ltis debitis tenat' obnoxii. Qd 7 d'o
i Eu'uis docuit. e symoi de mulie' q'dam dicebat. Vides i q'o symo mlie
hac. Jtrui i domu t'a. aq' pedib; m'is n dedisti. h' at lac'is s'r lauit peds m'os
7 capill's s'r d'tersit. Osclim m' n dedisti. h' at ex q' i g'ss'r sum. n cessauit osclari
pedes m'os. Oleo capu m' n unxisti. h' at vngueto unxit peds m'os. P'pt q' di
co t'. remittut' ei pecca m'lta. q'm dilex' m'lt'. Cui at pau remitt'r pau dilig'.
Et ait mlieri. Remittu't t' pe't'a. ¶ Propt'ea d'niq; et dya'o sacies q' h'ng
q' m'lta opat' s'r mala. si se ad pnia ouitit. si diu'sse tct satis 7 vehem't h'
fatur v' puta scietes qd egerit. metuit 7 tremit. ne q' forte hor' iniu'
aq' p'nitudinis capiat. Sic e cepit. iam nequit retinu. S; i mod' ig's
pnie calore succensi. auro pgato pgatores redd'r aias suas. 7 mens'
oscie sue ueli spu q'dam flate. ad portum salutis spe gub'nate p'ueniut
i tinis sui h'ntes cautela maxia. ex pt'or horrore gesto'r. atq; i h pnie
eos q' nullos u'q' i curre'it lapsos. vini' pcede. du' sactores eos redd'r expie'ntia.
Acr' e nescio q' pacto expetim' ea q' parata pelidim' q' q' n possessa deside
ram' acq're. Tn e g' sic dici vt intitu fiat. S'hois e difficultas v p'uos adit'
i g'diam' pnie. Jpo e i g'ssu stat minie mi'ng ac c'toib; i spirans 7 uole
tes adire e oi acritate d'pellit. Cu' si tio'r s'mu 7 i ane nebula ntep'at
n ille ad valeb'r vlt'. et tu occupato aditu ualidiore te reditu senties. S'rio
req; te essem inimici t'roib; g'ulabis 7 p facile e d'reliq' agonis istius
viam videb'. ¶ Ne g' iam aggt'hiam' ir' mte. reuttam' ad cuntatr;
i q' 7 osepti sum' 7 cauces d'ect. h' nb v'b ianuas. d'sp'atio q'te claud'r apu
at spes. et fiducia latu p'steb'r i g'ssum. Nec si otepnim' n solu ia d'side
culpa. s; 7 s'rbia i erim'. Na 7 d'ya' n aliu tal' fcs e. n q' po q'te p' pecco'
despatoe v's'e e. pcca uo ex d'spatoe i elatoe icadit 7 s'rbia. Sic g' 7 aia si
semel salt' sua cepit d'spare. ia n itellig' q'mo vl' i q' mala p'cipitet'. Nich'
e aui age aui dice metuit qd q' ui sit salut. Et sic sepe uitem' i h'ng q' i
sanuit e semel p'diderit sanitatis statu. n ia ult' metuit n'r erubescut
s; lic'e o'a 7 d're audi 7 face. 7 si i igne co'ruat. n decliat. 7 si i p'cipitiu
aui p'sud. n reuocat pede. ita 7 q' d'spatoe capti s'. i tollerabiles s'unt pos
malitie vias dis'cit. Pudor n'r ph'b 7 met' n'r i ped'r. p'suia n'uetant
s'tura n tret. Sola mors e q' euate n posst. ¶ Propt' qd d'pcor p' q' ve
hemti' i ebrie mali h' veneno exige q'so te. et expg'isce ab h' 7 d'ya'
hac d'pone temulentia. Qd si s'bito n potes. paulati ete 7 s'ensim recollige
a'i'os tuos. Cu' ims v nu'ur' facilior via sit oia simel abrup'e. 7 mali h' ret
nacula pa't cuicta resecare. atq; ex i teg'ro ad ex'citia orit pnie. Si at t' hec
difficile vr'. v vis. ut potes. tm sume initiu aliq' melioris uie. 7 et'ne
vite d'sideriu cape. Jtaq; q'so 7 obsec'ro 7 p illa te mita q' p'ri acquieras exoro.
ac p illa l'btate q' p'ri gerebas obtestor. si te iter' i illo e'tia v'tutu uice
osistere. et illo ru'sus patie robore solidatu. parce n amag te. p'ce ob
q' p te scadalizat'. et p' lapsu labu't'r. Parce cuictis q' p'ta despatoe d'spat.
n putat se se posse uia v'tutis i cede. si te ad ea; redisse n uideant.
¶ Respice q'so te q'te nc mero' e sco'r s'rm hat cho'r. 7 q'ta leti'a atq; exulta
i'ce dul' fiat. q'nta desidiosis adolesce'tib; d' te iactet' fabla. q'ntaq; eis ad
p'cipitia lux'e d' te e'sat aui'c'tas. Qd si uideas demo ad illa p'o'r v'tut' via. d'
h vice' i d'niu. Et nu q'te d'dec' 7 ofusio. ad illos migb't. nos uo eim i gaui
m'lto 7 leti'a. Toto e orbe victore te libidis 7 lux'e p'dicabim'. 7 thuph'i tui
corona s'cben'. Jsta e e maio' 7 va' uictoria. q' p' lapsum oqrit'. q' p' fuga
repat'. Tu uo n solu p'pi laboris et emdatois tue mita osequ'is. s; 7 mce
de p illo'r salute percipies q' ex tua ouisione capietes ex'e. ad pniaz se abiecta
d'spatoe ouitet. Nec erit p' h' a's. q' q'l; lapsu deiecet' n stati velinge cupiat
et statim se repare festiet. Ne q'so otepnas h' 7 tu g'ndia luc'e n aias n'ras
e e'stitia ad i feros mittas. S; da nb paululu respirare 7 ea' q' nos tm
ca velauit mestitie anb' nube d'pelle. Fac e nc pp'a oblinscetens ma
la tuos casus lugem'. S; si uelis ru'sum respice paululu et amore ce
lestium cape. hac nos q'te lamitatoe l'b'ab' et p'uis iam fatiges nos co
gitare d'lictis. Qd at possint hoies p pnia ad spledore p'stinu repari.
imo i'rd' 7 m'lto clariores q' dudu fuerint effici. ia q'te 7 s'ri' ex diuig
sep's docum'. Jn daq; e q' et meretes et publicani h'editate reg' celestis
accipiunt. Jn et multi nouissimi p'mi osituut'r. tn add'a t; q' aliq' que
nr'i meu' gesta s'r. quo'r tu q'; ip'e testis es.
¶ Scis adolescente illum. vrbanu filiu femias. p'mitie q' pupill'o
q'te a parentib; fuerat d'relict'. s; diuitis admodu familie. ag'ero
7 auro ac possoib; locupletissim'. Hic p'mo q'te otepta oi popa cla
toris. et iactatie. q' vl' adolesce'tia p'sumere solet. vl' hereditia minis're.
ipis q' auditorib; litte'r libabu d'relictis. ad humile vita 7 i dumita vi
lia. atq; h'itu paupe ouis'o. ad motes' ac d'sta discessit. atq; ibi p'ti'me
phylosophie exercitat'. q' i s etate sua vita mago'r 7 amirabliu viro'r
absti'e v'tutib; n solu equauit'r. s; 7 p'cessit. Post h' at sac' bap mist'iu; co
secut'. m'ltomag' ascedebat ad i cma v'tutu. letabat' os 7 laudabant
d'm q' i tantis diuitis nat'. taq; clari g'ns. 7 p'me ad h' etatis adolesce'
s'bito oi uite tpal' vanitate calcata. asced'e d'siderauit ad et'ne vite fa
stigia. Cum g' i h'is exercitis v'saret'. 7 i amiratoe eet oib; qb' co'rupre

nitatis homines, qui ei iure consanguinitatis propinqui videbantur, accedere ad eum pro visendi gratia cepere. Post hec assiduitate colloquii mali rursus eum ad ea que spreverat et contempserat revocarunt. Et abiecta omni qua assumpserat philosophia de montibus descendit ad forum. Tum per medium civitatis equo vectus et cursoribus stipatus incedere, totamque urbem quasi volitans consultans, ubi abiecta sunt frena penitus castitatis, cum in deliciis et luxu nullum preesse consortium, in ea obscenis amoribus irretiri et in omni tempore captivari cepit, ita ut nullus hominum fuerit qui non salutem suam penitus desperavit. Circumvallabant namque eum examina parasitorum. Concedebant adulatorum greges pupillum adolescentem divitem. Et quod ei reliquum videbatur spei, illud autem quia ad reprehendenda omnia promptus est et illud eius probabat cum odio vel ex intimo aspirans adhuc vitam et presumpsisset quem quod obtinere non poterat reliquisse autem studia ex quibus proficere in litterarum eruditione potuisset. Cumque hec et alia huiusmodi a singulis quibusque de eius vita dicerentur, et esset tantus hic apud nos pudor ingens, sancti viri quam quibus esset peritia in huiusmodi venatoribus capiendis, quique multo usu et experientia didicissent non esse desperandum, armati spe dei ceperunt observare eum sollicitius. Et si quando in platea occurrisset, accedere cum mansuetudine et salutare. At ille quem equo sedens de alto vix resalutare aut reddere eis ex latere incedentibus dignabatur, tantum elationis et improbitatis assumpserat. Sed illi misericordes viri, horum nichil ad iniuriam revocantes, perspiciebant illud solum quod animo intenderant, si quo pacto eruere posset agnum de dentibus luporum. Quod et factum est per patientiam. Nam cum frequenter hec facerent, alii qui ex amicitia quondam in seculum rursus adolescentes liberalitatis eorum et indulgentie erubuerunt perseverantia, et cepere post ubi eos eminus occurrentes sibi vidissent, equo protinus desilire et inclinato in terram capite tacitus que ab illis dicebantur audire, ac processu temporis maiori circa eos uti reverentia. Et ita paulatim per dei gratiam et sermonis eorum mansuetudine revocatus, cunctisque illis mortis retibus quibus innexus fuerat resolutus, rursus ad solitudinem, rursus ad montes excelsos pristine philosophie repedavit. Et iam nunc effulsit ut longe superior sit prioribus illa que in iuventute fuerat posterioribus studiis. Audiens enim et recipiens assecutus est quod fuerat lapsus sui occasio ac totius deceptionis illecebra. Illa preclara dico que non solum mandatum evangelii perfecit: omnia que habuit vendidit et indigentibus erogavit, ut thesaurum suum de terris transferret ad celum et ibi esset cor suum ubi esset thesaurus suus. Sed quia habuit adhuc in terris, vere illic est et cor eius adherens. Et ideo ut resipuit, continuo omnia que habuit expendit in pauperes, ut et semetipsum sollicitudine liberaret et in posterum sibi illecebram deceptionis abscideret, atque ita nunc ad celestem viam incedens, ad omnem virtutum perfectionem cautior ex emendatione pervenit. Sed hic quem adhuc adolescentem et cito corruit et velociter resurrexit.

Alius quidam qui per multos labores quos in solitudine pertulerat desudaverat huiusmodi, secum unum solum vite habitatorisque consortem, angelicam vitam ab adolescentia usque ad ipsam iam perduxerat senectutem. Et nescio quomodo dyaboli instinctu quasi dormitavit paululum. Et parum post ingessit in corde suo dyabolus, et prebuit atque in desiderium mulieris incidit, qui non viderat quod mulier esset ex quo ad monachorum se contulerat vitam. Primo igitur rogare illum qui secum vivebat aggreditur ut vinum sibi et carnes ad vescendum offerret. Quo cunctante comminari cepit discessurum se ipsum ad civitatem, non quia vesci carnibus delectaret, sed ut in occasione aliqua desiderium suum inveniret explendi. Sed huius collega ille miratus et verens ne forte si hec negaret maioribus eum tederet malis, que poscebat exhibuit et desiderio eius satisfecit. Sed ille ubi vidit tandem occasionem fraudis exclusam, aperte iam et impudenter revelat desiderium suum et ad civitatem se omnimodis descensurum fatetur. Ille vero ubi multa obiciens eum retinere non potuit, ad ultimum dimisit. Furtim tamen subsequens observabat quo aut quid ire vellet. Ubi autem paululum pervenit, venit ad lupanar. Ingressum et desiderium suum contagione meretricis explesse opperiens foris et considerans virum naturalem in homine legis, qui in huiusmodi delictis suscitatur statim, plenitudo commissi egressum resupinis manibus amplectitur continuo et benigne deosculans, non odio increpans pro lapsu, rogat ut expleto iam desiderio suo redeat rursus ad habitationem pristinam et adherentem solitudini. At ille tantam in eo benignitatem et clementiam videns erubuit et quasi telo vulnere eius gestorum percussus, ac semper plus quam mirescerat

notans misericordem et optimum collegam sequitur ad montem. Cumque illuc pervenisset, exoravit ut se in secretiori cellula concluso aditu obstructo pane tantum intervallis dierum atque aqua pasceret. Huiusmodi autem de eo requisissent, defunctum se esse affirmaret. Quibus impetratis semetipsum conclusit ibique permansit ieiuniis et orationibus ac lacrimis peccati diluens sordes. Tempore autem transacto non multo cum penuria imbrium vicinas regiones siccitas urgeret, omnes qui habitabant illam terram lugerent, quidam ex ipsis ammonetur in somnis abire ad virum qui erat in cellula clausus, et ipse oraret, non aliter dandas esse pluvias monet nisi illius precibus impetratas. Cumque assumptis secum nonnullis abisset, percontabatur de illo quem visio mandaverat perquirendum. Ubi vero defunctum esse audivit, falsum esse opinabatur quod viderat in somnis. Rursus ad preces dominum vertebant omnes et iterum eodem quo prius apparente sibi, eadem monetur. Tum vero instantius perquirentes eum qui prius fefellerat exorabant ut sibi ostenderet virum, confirmantes admonitum se non dormitum tante visionis auctoritate transmissos. At ille ubi percepit resolutum divinitus videret, duce eos ad hominem dei ac revulso aditu quem obstruxerat ingressi procidunt ad pedes eius atque omnem causam pandentes obsecrant ut necessitati famis omnibus subveniret. Quod primo quidem excusabat periculose esse ab huiusmodi minus assensus. Ita enim lugebat peccatum tamquam nuper admissum et ante oculos positum. Tandem tamen fatigatus assiduitate precibus intelligens dei esse voluntatem, ad supplicationem se defixis genibus committit. Et statim ingens copia consecuta est pluviarum, quibus et terra et homines recreati sunt.

Nam de illo quid dicam qui Iohannis apostoli discipulus fuerat prius, post vero ad latrocinia conversus et multo in hiis tempore conversatus, rursus ab ipsis latronum speluncis apostoli manibus apprehensus corpori ut ipse bene nosti reddidit vite longe melioris et mirabilioris possessionibus temporibus quam prioribus fuit. Novum quia frequenter hec legens admiraris historiam apostoli incredibilem benignitatem atque in te certa que erga eum ostendit ineffabilis amoris insignia, illud te precipue mirum fatebaris quod humano sanguine cruentam inveniens dexteram osculatus sit, et sic postea et sic in amplexum eius corruens ad eternam revocavit vitam eum quem iam mors eterna sorbuerat.

Sed beatus Paulus Onesimum inutilem effectum fugitivum furem non solum amplectitur et diligit in filium, verum et dominum eius exorat ut ita eum sicut se ipsum habeat. Hic autem omnia prorumpere presumit. Sic igitur ait de eo: Obsecro te de meo filio quem genui in vinculis, Onesimo, qui aliquando tibi inutilis fuit, nunc autem et mihi et tibi utilis, quem misi ad te. Tu autem illum sicut mea viscera suscipe. Quem ego volui retinere apud me ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii. Sed sine consilio tuo nichil volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Fortassis enim ideo discessit ad horam ut eternum eum reciperes, iam non ut servum sed pro servo fratrem karissimum, maxime mihi, quanto magis tibi et in carne et in domino. Si ergo habes me socium, suscipe eum sicut me.

Sed et Corinthiis scribens idem apostolus: Pluris qui peccaverunt hic, ne forte cum venero lugeam multos ex hiis qui ante peccaverunt et non egerunt penitentiam pro impudicitia et fornicatione et immunditia quam gesserunt. Et rursum: Sicut dixi, et iterum dico, quia si venero iterum non parcam. Vides quos luget apostolus et quibus non parcet: non eos qui peccaverunt, sed eos qui non penituerunt, non solum quia non penituerunt, sed quia semel et iterum per hec commoniti obedire noluerunt. Quod enim ait: predixi et iterum dico, ut presens secundo fit, et nunc absens scribo, nichil aliud nisi ammonitos eos indicat contempsisse. Unde vereor ne quando nobis accidat. Licet enim Paulus non videatur assistere qui tunc comminabatur Corinthiis, sed Christus adest qui per ipsum loquebatur, et si persistimus in duritia dicet nobis: quia non parcam, non solum in presenti sed et in futuro. Igitur preveniamus faciem eius in confessione et effundamus in conspectu eius corda nostra. Scriptum est: Peccasti, ne adicias ultra, sed et de prioribus tuis deprecare. Et iterum: Iustus accusator sui est in principio sermonis.

Non igitur expectemus inimicum accusatorem nostrum, sed nos eum preveniamus et ex ipsa confessione nostra benigniorem erga nos iudicem faciemus. Et quod quidem confitearis peccata tua et defleas tempus bene novi, sed non hoc solum volo ex te. Confessionem namque peccatorum et emendationem volo fieri futurorum. Et ita volo persuasum habeas, quia hec facies, certus sis veniam te mereri.

Omnis enim qui agit aliquid, nisi prius persuasum habeat quod ei proficit illud quod agit, nunquam propter id faciet nec operetur. Verbi gratia, qui seminare vult fruges, nisi confidat certum sit affuturos imbres, germinata terra fructus maturandos, numquam colligit messem. Sic ergo nemo in vanum laborem gestit impendere neque operam consumit in id ex quo non

sit lux consistitur. ita et qui verba seminat in confessione peccatorum. ipse expedit fletus sis et lacrimas. si non spem gerat vere penitendi. non desinet a peccatis potius. nec vicius pestem desperationis absolvi. Sed sicut colonus ille qui de colligendis frugibus desperavit. nullam curam adhibebit ut aves a segetibus depellat aut pecudes aut siquid sit quod nocere posset frugibus. ita et qui in lacrimis quidem sciat confessione non tamen aliquid se ex ea fructum consecuturum sperat. nullo odio fugat aut repellit a corde quod corrumpere possit penitentiam. ¶ Corrumpit autem penitentiam. si eisdem quos per que confitetur iterum se involvat malis. vel in quibus edificavit ea iterum destruens quo consequi non laborem. Et qui baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum quid proficit in lavacro suo. Ita et homo qui ieiunat pro peccatis suis. et iterum vadit et eadem agit. orationem eius quis exaudiet. Et iterum dicitur. Qui recedit a iustitia ad peccatum. deus preparat eum in gladium. Et sicut canis cum revertitur ad vomitum suum odibilis fit. ita et stultus cum revertitur ad peccatum suum. ¶ Non ergo hoc solum sufficit. si incusans temetipsum peccatorem te videaris exponere. sed eo affectu hoc age. ut spes tibi in deo iustificationis aliqua conferri propria. Sic est potius et ipsi anime tue confiteri incute verecundiam. ne ultra in hiis per que confitetur incidat. Nam condempnare semetipsum et peccatorem dicere commune hoc est omnium penitentium et infidelium. Denique multi de scena et viri et precipue mulieres impudice. peccatores semetipsos et scelestos appellant. sed non eo prospectu hoc dicunt quod cupiant emendare. Et ideo non est ista dicenda confessio. Non enim ex corde proferunt. nec eo affectu quo quis oderit ea que accusat. nec ultra non dicam agere hoc. sed nec audire quidem vellet. sed totus res in sermone est. confessio summis e labiis. non ex intimo cordis dolore producitur. Ita ut intelligi quod per hec ipso laudari expectet. qui quasi non fallant. Sed hoc quod semetipsos tibi vana pronuntiet. qui non ita gerunt apud homines apparent peccatorem. cum ab eo proferri quod ipse admisit. vel cum ab alio arguatur. Sed illud faciunt hi qui nimia desperatione et sensu doloris caret. non hominum iam verentur notam. sed cum fiducia quadam quasi aliena ita propria pronuntiant mala. Te autem non hoc facere volo. Neque ex desperatione ad confitendum venire. sed cum spe bona. et presumptione indulgentie desperationis radice penitus excisa.

¶ Radix autem est desperationis ignavia. Et non solum radix sed et nutrix. et mater. Nam sicut vestimentum generat tineas et nutrit. ita et ignavia non solum gignit ex se desperationem sed alit ac fovet. Ex semetipsis generata contra hoc parit et augescit. Et si alteram quis harum abscindat alteram sine dubio interitu perimit alterius. Istam namque ergo male copulatam bigam disiunge et iugum eius confringe. Iugum autem dico animi vinctum in quo velut in iugo libramine pendet huiusmodi. Unde est cogitatio animi non recte consulens. ibi atque vite impetus inceptus. ¶ Sed ne quod dicam ausculta. Sepe accidit. ut per penitentiam quis multa et magna correxit. Et hoc tam bona que per penitentiam correxerit et post commisit. Et hec est quod maxime desperationem ad inducit quod verum se destruxisse quod edificaverat et eos illos labores inaniter effudisse. Et hec est cogitatio que precipue anime pondus desperationis imponit. Sed illud intuens ex cogitatum per quod pessima et inimica vite nostre cogitatio ista pellatur. Quia illa bona que agimus et emendatio illa que per penitentiam quesita est. non fuisset et velut quoddam pondus ponderi huic quod ex peccato nobis inductum est obstitisset. nullum fuit quod in profundum nos malorum deiicere prohibebat. Sicut autem sic fortis quedam lorica iaculis que contra armatum non permisit usque ad vitalia viscera penetrare. sed nimium letalis teli minaciam frangit ex parte. ¶ Certum est enim quod qui fecerit sicut illuc plura opera bona et plura mala. in ipsis habebit ad penas refrigerium. Qui autem bonorum operum nullam malorum fecerit multam copiam offert. quo cum maneat. non opus est dicere. Erit enim sine dubio compensatio bonorum operum. malorumque velut in statera posita. utraque pars que demisit. illa sibi eorum que in momentum vergit operarium vindicabit. Si ergo malorum multitudo fuerit operarium suum pertrahet ad gehennam. Si vero maiora fuerint opera bonorum summa vi obsistente repugnabunt malis atque operatorem suum ad regionem vivorum ex ipso quasi gehenne confinio revocabunt. Verum hoc non tam ex meo sensu quam ex divinis scripturarum sermonibus affirmamus. Sic enim scriptura pronuntiat dicens. Ipse reddet unicuique secundum opera eius. ¶ Non solum in gehenna suppliciorum. sed et in regno celesti multe erunt differentie. Mansiones enim inquit multe sunt apud patrem meum. Et iterum. Alia gloria solis. et alia gloria lune. Et quod vere amplius admirandum sit. ut ostenderet quia et in minimis id consimili pensabitur minorum. Et stella in quo ab stella differt in gloria. ut per hoc ostenderet. quia etiam singulorum corum que in regno erit futura sit differentia. Hec ergo omnia scientes. non nos subtrahamus ab operibus bonis. ne desperationis obtentu desidie nos atque ignavie concedamus. Neque si ad splendorem solis ac lune pervenire non possumus. et stelle nobis quamvis inferior claritas contempnenda non est. Tantum est ut aliquantulum lucis. virtutum minimo quamvis. Tot est vel quamvis minimum. celi tamen ornatum mereamur explere. Sicut enim si lapis pretiosi esse non possumus. argenti saltem expleamus locum. Tantum ne in illa materia inveniamur que facile igne assumitur. Ne ligni. ne feni inveniamur. Aut stipula simus in locorum parte velut ultimi. tantum ne in malis primi. ¶ Et est sicut divitie huius seculi. et maxime augentur et nulla prorsus lucra non minima contempnuntur. ita et in spiritualibus divitiis. nec minimum quidem boni operis contempnendum est. aliquin valde absurdum videtur. Et iudex noster non calicis quidem aque frigide mercedem in se promisit negaturum. nos dicere. quia non magis sit quod gerimus. et negligentia non perdimus minima. Immo vero et idcirco. quia sicut parva non contempnat. et minima enim est quod paulatim et ad magna perveniat. Qui vero spernit minima sic semper deus paulatim decidit. Et ideo arbitror dominum et salvatorem nostrum in celis minimus magis statuisse mercedes. Quid est ergo tam leve. tam facile. quam visitare infirmum. Et tamen huic tam exiguo operi remunerationem magnificam posuit. Item iterum quod tam facile. quod tam gratum quam esurienti prebere cibum. sitienti potum. nudo indumentum. conclusum in carcere requirere. Et hec que tam parva sunt et tam minima. ita in magna ducunt et summa. ut ea non homini. sed sibi ipsi deus deputet ministrata. et pro hiis regnum celeste promisit. ¶ Aggredere ergo amice karissime ingredere iter eterne vite. et rursum suscipe iugum eius suave. et onus eius leve. Recupera in tempore eius virtutes et fine recte minutis simul. Non patiaris totum tibi et tanto labore quesitum spiritualium gazarum dispergere thesaurum. Prohibitum est. si ipsi stas in peccatis. et extricabis deum in actibus tuis. Sed ne prius quam census tuus fiat multa iactura. et prius quam terra tua noxiis inundationibus repleatur. exclude irruptionem. fauces contigisse prohibens inundationem vitiorum. potius et ipse pristinam reparare culturam. et ad fructus solitos redire optimi quidem tui exercere novalia.

¶ Exurge ergo exurge sicut propheta dicit. excutere pulverem tuum. Exurge de terra. et statim mihi crede. terrebitur adversarius tuus. Ille enim ita te quidem deiciat quasi ultra te non surrecturum. Sed autem videat te exurrexisse de terra. et brachia rursus extendimus protendere. ipsa tua audatia deterrebitur. Et quanto tu promptior tanto ille formidolosior fiet. Et quanto tu maiora presumes tanto ille infirmior fragiliorque reddetur. Sed et hoc quoque cogita quod maiori audientia adest deus. illi non scelerum conscientia et audatia calefactabuntur vires. Si in dictis iam non videor videre te grate dei nutum vel notitia et te quidem deliniam auxilio dei uno. adversarius non tuum pudorem ipsum et confusionem tenet. ¶ Iam mihi concipio quod omni te gratulatione atque omni favore totus ad se invitet virtutum chorus. Tu tamen non reformides. non despes. non trepides. sed perge audentior. tende alacrior. erumpe valentior. Nec ego usquam pro viribus deero. sed semper animabo sermone. semper hortabor. et presentem viva voce et absentem litteris suscitabo. Quamquam etiam sim quasi si hec libenter legis. alia ultra medicamenta non queras. Explicit epistola de lapsu

Incipit liber magni aurelii cassiodori senatoris de anima

I Quid anima requisierit. II Quid eis responsum sit. III Quare anima dicatur. IIII De diffinitione anime. V De qualitate anime. VI Si formam anima non habeat. VII vel ut ei moralibus
VIII De virtutibus eius naturalibus. IX De origine anime. X De sede anime. XI De positione corporis. XII De cognoscendis malis hominibus. XIII De cognoscendis bonis hominibus. XIIII Quid agant anime post hanc vitam. XV De futuro seculo. XVI De dicto recapitulatio. XVII Oratio.

Quid anima requisierit. I.

Cum iam suscepti operis optato fine gauderem meque xii voluminibus iactatum quietis portum excepisset. ubi etsi non laudatus certe liberius advenerim. amicorum me suave collegium in salum rursus cogitationis expulit. postulans ut aliquid quod tam in libris sacris quam in secularibus abstrusa comperi de anime substantia. vel de eius virtutibus aperirem. cui datum est tam ingentium rerum secreta reserare. Addens nimis

ceptu ee. si pecā q̄ ipsa cog̃scam̃. q̄ aiab aliena ig̃nare patiam̃. dū
ad oīa sit utile nosse qa sapim̃. Illā ē pegrina res ē d̄ sensu ppo
loq. qm̄ sibi nā̄ itr̃ogata r̄ndet. nec lōge tedit ut se iuenire pualeat
Nobilē sp̄ ē ipa q̄ q̄rim̄. ad ē tenet loq. et si fas ē. te ista nescat. P
in nota ee d̄z q̄ sibi psto ē. q te mag aī se poīt. ē subtili̇ d̄ ipa te
tat. Nā dū a sapietib; sceptū sit. ut cog̃scam̃ nosmipos. q̄admodū
sustini pt. si nos hōim̃ ig̃tos. Supium ē nosse planetar̄ celo q̄os ēs
sig̃r̄ 9stāneū lapsu. Ut ē exeis alia manētia motuq; carentia
alia uō q̄ mobili; sp̄ rotatōe ūtunt. in ullis tp̄ib; q̄quiescet. Vt
mūdam doctores cercre teptauer. armoniacis delectatōib; testia[li]
modulatōe volunt. Qr̄ tinnit atq; q̄cet adunatū effic dulciso
nū melos. Desideram̃ ⁊ 9ph̄de alti' etheris. infima telluris. nu
bigenas pluuias seu grādinis pcellas. tremore stabliū t̄rar̄. nāz
vagatū ventor̄. pfūditate ī9stantis maris. potn̄tes viretū he
bar̄. nū̄ helor̄ pō cor̄ dissonātas 9plexiōes. Et ferēdū ē ipaz
se scire n̄ posse. cui supne datū ē tāta discutē. Vō ē ad 9tetoe
q̄rim̄. sz res pfūdissiās medesitissime nosse d̄sideam̃. Disscam g̃
[C] pm̄ qr aīa dicat. [C] dein q̄l sit ei diffinito. [C] q̄ sit ei q̄litas subtil. [C] iiij.
si for̄ aq̄ hr̄ c̄decla ē. [C] v. q̄s uir̄. hat. morales. q̄s gci aeta uo
cat. ad d̄c ei ⁊glā otbutas. [C] vij. q̄ illi sit vir̄ nales. ad sbā. f. cor
9tuedā. [C] viij. d̄ origine aīe dissrat. [C] viij. ē sit poīa mbra diffu
sa. ū potī ī side c̄decla ē. [C] ix. d̄ cor̄ ipi. for̄. ⁊ 9poītoe noscam
[C] x. q̄s pp̄ietates hat aīa pror̄. p 9petentia nb sig declaret. [C] xi. q̄
noscat discetoe uisor̄. qr q̄d oclis istis uide n̄ psum. pidiata pba
blia colligam. [C] xij. ī ri ne q̄ ve sapies cedit. qd d̄ siglis si scetiat
maxi d̄sideam agsce. qr singula c̄ocla mōtaliū. ad dunc pmissa
d̄sideria 9ciet. B ub pmite do ordīe ētradito. rude v ⁊ nos facile
psum ibi ⁊ siglā d̄beas iuenire doctorig. **Qr d̄ eis rerum sit. ij.**

Q[u]i ppoītoes has. n̄ sceptis regium q̄ nup agebat. sz pfūdissimis
⁊ remotis theologis queire. q̄ n̄ tā istas aures cor̄. sz ī riori hōis
tectū atq; pssimū q̄re plat auditū. Nec io facile posse d̄ ipa dig.
qr pea ī nuā nouim̃ explicaī. Ocl's ē quīz ad syderā tedit. se uide
n̄ pualz. Et palat nr̄. ē duisa gustu setiat. ē ipe sit saporis ignr̄
Nares q̄ singlatiū c̄opu varios odores attrahit. sz q̄d oleat. ipe
n̄ sitiut. Cerebrū deiq; mrm. l. sensu mb's reliq̄ sedat. ip' tn̄ sesū
leg̃ n̄ hr̄. Dein q̄lia possim fatigat disserere q̄ iā ad labors tīmi
auida mēte ppare. Postreo tā suaues amei ipoītis iter cogitare
q̄d a cogēdo dici absoluta cog̃scetis roe 9stare. psū ē h̄ res amitis
disputata. sz pene ī explicat ut esse derelicta. Sz ē hus ac talib;
īgeia illor̄ mltis allegatōib; supare nequi. n̄ mi 9cede meum
velle d̄cuissz. vice petu. v me salte dieb; aliqt sustinet. n̄ spa
pitat q̄rerēt. q̄d plenū difficultatib; īparet. Q[ua]cca illd̄ ī ar.
p[er]plexi. q̄ q̄d vō n̄ eligebat paude. 9ster viclis cogebat absol
ue. Hec tam in tollerable visū ē. qr d̄ talire vrguebā dīe q̄ si
do fauēte veniet exprmat. et audiēte nō rō recat. 9siliū bn̄
psuadentis illuīat. Qr pp̄ aī q̄ re īgdia 9certum. o[mn]ia p[er] nouū
silic. q̄ immos obuiantes absciīde. ne semitā disputatōis me
vocablor̄ 9sonātium silua. ubiosis ymagib; videar ītexere.

A[n]ima g̃ hōis pprie d̄r. Nō q̄ pecudum. q[uia] illor̄ uita. **Qr aīa dicat. iij.**
ī sag' noscit 9stituta. h uō qm̄ ī mor' est. aīa
vere appellat. q̄ anemā. ī. sang' lōge discreta. qm̄ et p̄ morte
cor̄. pfcā ei 9stat ee sbam. sic ī sbsequtib; suo loco declarat. Aly
vo aīaz dnt appellatā. eo q̄ aiet sbam cor̄ sui atq; uiuificet. Alis
vō d̄r apotoy aīu. ī. a vēto. q̄ velocissima cogitāt ei. ad silit. vety
motu celeri puagat. Sit at ex appetitu aīe. p d̄sideri ei q̄litate c̄o
mot. q̄s at d̄r amene. ī. aluna. q̄ liet vaia vicissit 9mutet.
q̄dā se tam ī id q̄ fuit pfcā nouitate restituit. ac ē eblōib at
tenuata. q̄ plat obscura. g̃ ī vigore nalē. letē concurrente repat
Sp̄s itaq; tp̄' m d̄r. appellat ē. venict ⁊ pp̄ sp̄s. nulli idigens
ipe uō aceatis omib; ī diget. īspirans q̄d uult. ⁊ dispēsans ē put
uult. Cōplēs uniuersa. tot' ī toto. ī mobilī loco. qd̄ oēt. aiaq;
q̄ sūma sit sigliter potēs. Vocam̃ q̄ sp̄m sbā tenue. ubiq; iuisib
creatā. īmortalē. q̄ tn̄ illi vult datū ē valere. Et sp̄m d̄ms p to
tū cor̄ emissum. atq; receptum. p q̄ uita mōtaliū flatu uegēo
9tiet. n̄ alij ortū capiēs. uigi moblitate repit. atq; io sacy ē
aīu ⁊ mēte pprie aīa n̄ vocaū. Sz q̄r res ista ī aīa excellit. sedm
plic' sic dnt. n̄ paia vtiq; sp̄e distincte pō. qr hi illi n̄ ē cor
ē cetig. ī. anglis. potātib; aerius. et q̄eq; sp̄ū 9tinet. Nec iste
sp̄e veniet p' dici aīa. q̄ aeris alīnatiōe resoluit. qm ē pecorib;
res ista cois est. Restat ut seggati. atq; sigficant aīa hōis dicat
sp̄ital sba q̄ nllāte sagins effusiōe 9sunt. Ne d̄ ipi aīe sba lib
dissam. qm eam asill' nomi. necia sepatōe discum. Quapp n̄
pmus pg̃nte rer̄ diffitōe. cautissia delibatōe formem. ut 9sequētia
q̄ n̄ potuit nasci. fide gnis sui facillie videat agsci. **V diffitoe aīe**

M[a]gri sc[h]olarū literar. aut aīa ee sbam simplice. spez nale. **iiij.**
distate aīa cor̄ sui. orgamū mbror̄ ⁊ uirtute vite hnte. Aīa
at hōis ē v viciū auctor̄ 9stitit auctoritas. ad ē cāta sp̄ital pprie
sba. sui cor̄ viuificatix. Roal que ⁊ īmor. sz ī bonū maliq; 9uitibli.
Editaq; ē q̄ pa̋turiale omi. n̄ vita fute aut. permaq; g̃ta vni
etas 9tinet. Ne apiat ī ptes. qr hoīi 9suetudo ē facili̇ disce. q̄
duisa posse eandē. eluce. Ado si ul feas aīas pruden̄ nullis
igiat. qm oē q̄d 9sistit. aut ēator ē. aut ēata. Creatx g̃ nllā ēata
p' ee sba. qm ipa sbsistat. ī diget do. et dare n̄ p' alti sbsistēcia
q̄ntū ut hiet accep. Sic ē ut eam vissime a duntate 9dita ee sa
team. q̄ sola pot ēare mor̄lia. ⁊ īmor̄lia. Euidet ē leg. ī salōe. vt
reutet pulius ī tra sic erat. ⁊ sp̄s reutet ad eum q̄ dedit eū. Et
ali. Oē flatū ē feci. hac pm sp̄itale sbā pbat. ⁊ absoluta rō cō
sitet. qr dū d' cor̄lia trib; nouim̃ lineis 9tuī. log. lati. psu
dr. n̄ tale plat ī aīa repiri. Demo q̄ cor̄ sociata. quis ipi' mo
le pg̃net. oppiones rer̄ sollicita cūriositate ppedit. Celestia
pfūde cogitat. nalia subtili ī dagatōe vestigat. et d̄ ipō q̄z 9
ditōe sr̄ ardua nosse d̄siderat. Qz ⁊ si ee cor̄l' cogitatōib; sr̄
sp̄italia n̄ ēnet vtiq; n̄ videt. Cesset g̃ d̄ ei' cor̄ litate suspi.
qm ⁊ diffinitōe cor̄ a se omib; modis reddit aliena. ⁊ tales cās
exq'r ad q̄s sol' sbsimus sp̄e puēire. 9tedit. Hic ē q̄ ⁊ sep' seis
ī trishe cōmonet d' mdi isti' visualia 9tepne. qm ipa ī cor̄ ē.
v ūita ad sp̄italia tedat. qb; se silē cog̃scet ee forta. Pp̄e
vtiq; ali sba. qm null' sp̄e alt ēare suscep. v ei passiōib; aut
9doleat. aut letet. Illd at q̄dcūm sui cor̄. uiuificatx. qr mox
v data fuit ī ēstabili 9dōe dilig carcē sui ⁊ amat. pp q̄d li
ba ee n̄ p'. Dolorib; ei' veheme affic. formidat ī ritū. q̄ n̄ pot
mori. Et sic eth ad corpis sui cas' trepida. v ipa mag sustine
credas extrema q̄ n̄ p' d̄fice pnā. Salubria q̄z cārnis tpatōe
pfruit. Oclor̄ speclatōe d̄pascit. sonoris d̄lectat auditib;. sua
uissimis reedat odorib;. necia gust' epulatōe d̄lunt. Et lz hu
reb; nllātē ipa uescat. sbductis tam talib; 9miss̄io merōe 9fic.
Desiderans n̄ s nalit aciomoda. sz aduetis aīatib; pfruta. Hic
n̄ nq̄ sbripue vitia 9ia ibi. qm aīa dilecto cor̄. ī dulgēti' remtē
do. loca noscit pbe peco. Vita g̃ cor̄ suscepte aīe psitia ē. mōs
at ei' pbat abscess'. Sic die d̄ms lustrari sole. q̄ ē discessit nox
vecat. Vi g̃ cor̄ aīe psidio. Exipā pbat accipe. vn se valz cōmo
ue. Sz qm a h q̄z ad uite gen' d' q̄ loqm noscit ptine. sciēdū ē.
ē se partib; corpis ille uigō igt ī fudeit. matiaq; cārnale sp̄e vi
tal afflauit. si q̄d fortasse. uulm accepit. statim 9dolz. qr v q̄z
sbalit ē ī ita. Q[uo]d si uir ei tn̄ caloreq; vegetat. ī casū digitum
n̄ potat 9dolē. Sic n̄ sol plat q̄cq̄ siture. si ei radios secāe tep
tauis. Tota ē g̃ ī ptib; sr̄. n̄ alibi minor. alibi maior ē. sz ali
cubi ītēti'. alicubi remissi'. v tam uitali ītētiōe pōng. collig
ī unū. atq; coplat mbra sua. n̄ sinit diffluē. vl' 9tabescē. q̄ ui
tali uigore custodit. Alimti 9petētiā v q̄z disp g̃. Cognitiā n̄

eius modumque conficiens. Cui praeterea virtutes incorporeas nimis solidissimis colligatam, et sic distantes naturas in unam convenientiam fuisse perductas, ut non anima se possit segregare cum velit, non retinere cum iussionem creatoris agnoscit. Clausa illic sit invisa, cum perpetuo in sede apta redditur quando cum iubetur exire. Nam si acerius dolor vulnerum infligatur, sine auctoris imperio non amittitur, sic nec semper ipsius munere custoditur. Hinc est quod frequenter graviter vulneratos videmus evadere et nonnullos levibus occasionibus interire. Rationem vero homini inesse quis dubitet, qui divina tractat, humana sapientibus docet, egregiis disciplinis eruditur eximiis, et hic cetera animalia docetur excellit, quod est ratione decorum cuncta componit. Ratio vero dicitur animae probabile motum, qui per ea quae conceduntur atque notata sunt ad aliquod incognitum ducitur, perveniens ad veritatis arcanum. Haec connectens atque argumentans ad te comparare cupit quod intertum esse cognoscit. Ipsa est vera et pura. Contra ratio est dicenda quae ab omni imaginis falsitatis redditur aliena. Datum est ergo illi cogitationes suas quodammodo comprehendere et obsequium linguae volubili mutatione disserere. Ipsa corpore posita quam multa videt non ad se egrediens quae divisa esse conspicit. Utque quae distenduntur ratione fit distensio non patitur. Movetur ergo fluctuantibus cogitationibus et in se ipsam tamquam imaginibus crebris spatio pervagatur. Hanc non cogit ad causas sed tractatibus suis respectat quas sua cogitatione respiciat. Ut quae oculis videntur canalibus in quod fantasiae imaginibus accepit, cogitat plane sigillatim, sic et loquitur pro ordine. Unius namque perfice esse divisitate confundit, quia divinitatis est proprium multa disponere et omnia simul modulis competentibus explicare. Rationis itaque dotata largitate, beneficiis muneris divinitatis invenit litterarum formas, reperit diversarum artium utilitates disciplinasque perpulchras, civitates defensibili muro cinxit, vario genere amictu effecit meliores fructus per industriam excogitatas, transcendit abyssos allato navigio transnavigavit, vastos montes in usum viatorum perforavit. Postremo ad utilitatem navigantium lunarem dispositionem conclusit. Ornavit pulcherrima fabricarum dispositione tellurem. Quis iam de eius ratione dubitet, quam ab auctore suo illuminatam facit arte conspici, quod debeat sibi omni celebritate laudari. Convenit nunc de eius immortalitate disserere. Immortales animas auctores saecularium litterarum multiplicitate probaverunt dicentes: Sicut quod vivificatur et in semetipso vivit, anima autem quae vivificat corpus in semetipsa vivit, utique immortalis est. Dicunt quoque: Omnia immortalia sunt simplicia. Anima autem non est harmonia, id est coniunctio vel consonantia vel origo ab hymna, neque constat ex pluribus, sed simplex natura est. Anima ergo immortalis est. Iterumque proponunt: Quod ex qualitate originali non corrumpitur, immortale iugiter perseverat. Anima est quae simplex atque pura est: sine dubio immortalis est. Adiciunt quoque: Sic est naturale quod se ipsum movet immortale est. Anima vero naturaliter se ipsa movet, ergo immortalis est. Nos autem immortales esse animas facile veridicis lectionibus approbamus. Nam cum ad imaginem et similitudinem auctoris sui legamus eas effectas, quis audeat consecrata auctoris mortales dicere, vel impudenter potius assentiat eas a creatoris sui similitudine discrepare? Anima quemadmodum poterit esse imago, cui similitudo Dei, si naturae hominum mortis termino clauderetur? Ille est ineffabiliter semper vivens, ineffabiliter semper manens, perennitatem ipse custodiens, qui omnia continet atque disponit, potens est sine dubitatione immortalis immortalia facere et pro suo modulo vitae competentiam dare. Dicit Deus: Omnino sunt filii Dei, et immortalia munere dare prevalent. Cui sic per aliquam operationem respondendum esse indicavimus. Aliud pictura quae ubi est similis potest imitari quae facimus. Imago est per aliquam hanc similitudinem. Ceterum hanc non potest implere quoniam. Nam et hic immortalem debemus agnoscere, quia appetit de aeternitate cogitare. Desiderant enim post corporis mortem relinquere sui nominis famam, cuius sine fine laudari et bona conscientia plus est definitis attonita, ne a posteris macularetur relata. Hic est quod inter sublimiores constat auctores quia quaeque dignitate rationis erigitur, mortis iniuria non premitur. Adde quod utique absolute perficitur malus iugi supplicio, bonus perpetuo gaudio se datur, ut non sit fas esse aeternitatem recipi quod digne optimis divinitas pollicetur. Verum hanc immortalitatem animae non talem debemus advertere quae nullam recipiat passionem. Est enim mutabilitati obnoxia et melioribus prava, sed tamen in ipsius taedia vel quietates continuationis beneficio perseverat. Singulariter autem immortalis est Deus, singulariter iustus, singulariter potens, singulariter bonus, singulariter sanctus. Quamvis ista vel similia hominibus vel angelis inesse dicantur, nulla tamen ad eius altitudinem reverendae potestatis attingit. Omnes enim arduae virtutes in summa unitate illa plenissime atque perfectissime sunt, quae ceteris universis ipsius largitate pro suo modulo conceduntur. Nec scilicet est hoc immortalis anima quemadmodum degentes sentiat. Vivunt in se post hoc saeculi amissionem, non reflante spiritu sicut corpora, sed ex illa mobilitate quae ita illi attributa est, pura, subtilis, cita, aeterna. Videt, audit, tangit ac reliquis sensibus efficacius valet. Non iam ex partibus sicut hic intelligens, sed omnia specialiter ex toto cognoscens. Alioquin absurdum est putare minus posse liberam quam mole brutissimi corporis aggravatam. Talia enim intelligere posse non dubium est et angelos et potestates aerias vel ceteras quas sublimium atque immortalium substantia constare noscuntur. Reliquum est ut nunc obnoxiam mutabilitati curietur ordine doceamus, atque utinam esset ambiguum cum facile probaremus in quo pariter frequenter occurrimus. Quis autem dubitet nos esse gaudio sublevatos, nunc merore deiectos, nunc pietate mites, nunc indignatione terribiles? Nunc ad virtutes animos erigere, nunc iterum ad vitia declinare? Alia tenaciter assumimus, alia oblivione respuimus. Quod nunc placet postea displicet. Bonorum quoque sermonibus aedificamur, malorum collocutione destruimur, et quantum proficimus in rectis, tantum deteriores novimus esse in pessimis. Nam si neque vigorem unum propositum continet, nunc boni ex malis, nunc mali ex improbis mutabilitatis beneficio redderemur. Sed non causa varietatis hic evidenter possit agnosci, recordemur ut decet primum non esse nobis immutabilitatem contributam. Et ideo sapimus cum divina illuminatione benignissime, atque iterum desipimus cum delictis caligantibus obcaecamur. Affectio enim quae vertit creditur sapientia esse. Solius operis Dei est hoc esse quod sapere, hoc est posse quod vivere, hoc velle quod facere, et in muto quoniam universa quae vere bona sunt non ad illum veniunt, sed ab ipso procedunt. Quapropter hanc animae quam diximus originem non intelligenda est pars Dei, ut quidam dementium irreligiosa voce putaverunt, quia cunctis creaturis et in angelorum quae capitis sociali est. Neque ex aere, neque ex aqua, neque ex terra, neque ex eis quae mutua complexione coniungitur, sed simplex et propria quaedam natura et ab aliis spiritibus discreta substantia. Quam longe subtiliorem aere et lucidiorem debemus advertere. Quam istum vulgantem intuemur, illam vero conditione carnis aspicere non valemus. Hanc semper naturalis mobilitas semper exagitat ad cogitationes suas continue explicandas. Hinc est quod per quietem remissi, dum membra nobis fuerint sopita, cum omnia vel iuvente lite cogitationes abstracta in ... ad cotidianas fuerint sollemniter actiones, res varias nunc falsis nunc veris inspectionibus somniamus. Par est quod sopitis sensibus volatica imaginatione concludimur, dum frequenter et vigilantes animam contemplatione traducimus. Saepe enim et nos intentione magna intentione dirigimus, ludo nescio quo inspirantis subito cogitationibus amovemur, et ita perficit ut mihi nescio quo adversum suggerit quod dispositum non habemus. Constat ergo animam licet hic in mundo stabilem et variabilem, verum omnia bonaque rerum esse amissibilem ac receptibilem. Nec uno semper vigore substitit, sed etiam pro dispositum suum multiplici se conversione mutare. Nec de illis sumus qui dicunt recolere magis animas quae discunt usuales artes et reliquas disciplinas, et ad interrogata sint parate, vel potuit intellectu percipiente contingere, et nova sic audiat quasi mihi ex eis ante didicisset. Ista quidam diffinitio illa iam facta est. Ecce in luce nisi fallor quae fuerat clausa perpetit. Non enim quoque de proposita complexione delectum est, talis enim disciplina, ut id quod intendit ita explicet atque definiat, ut neque minus neque amplius addidisse videatur. Nunc ad substantiale eius qualitatem solliciti sensibus accedamus, quae interrogationis vicem locum tenere tertium memoravimus.

De qualitate animae. V.

Qualitatem itaque substantiae huius auctores igneam esse dixerunt, propterea quod mobilis semper ardore vegetetur et inertia corporis suo membra vivificet. Diximus quod cuncta caelestia flammeo referentur vigore constare. Non isto fumeo consumptibili et temporali, sed ex tranquillo nutritore atque immortali. Hic nec minuitur nec crescit, sed in susceptae originis dignitate iugiter perseverat. Et ideo finiri nequit, quia nulla vi corporalium quod elementorum diversitate contemptum est. Unum est atque simplex, hoc nescit divisum, et ideo semper manet quoniam in essentia sua non habet litem; sic immortalia cuncta creata dicuntur quibus specialis est concessa substantia. Nos autem lucem esse potius non inproba dicimus, propriam Dei, quae inter creaturas verum quantum illi pro modulo suo nunc fuit decent accepisse memoratur. Ipse est enim Deus omnipotens solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem, quod sive claritates vel animationes sanctas nitens intelligas. Sed imago aliquam similitudinis habet. Ceterum hanc lucem non potest habere quoniam. Illud autem quod ineffabile verum arcanum quod utique totum et invisibiliter plenius est Pater et Filius et Spiritus Sanctus est, una essentia et indiscreta maiestas, splendor sine conspectu fulgores, gloria super omne praeconium, quod ineffabiliter nimis et deo cognitum potest quidem ex aliqua parte sentire, sed idonee non valet explicare. Nam quemadmodum fas est sufficiet de illo dicere quae creaturae sensu non potest comprehendi. Quaedam licet pietate nimia modo animae nunc et in universa religione nosmetipsos alta cogitatione

al' uita

mobilitas

calore

al' sita

sileamus. Transeamus ad potestates celestium creaturarum profundeque terrarum quod sit quanta
tam magna una iussione uno momento fecit. tamen quoque mirum apostolus est
quod situm excelsis dum ad illam inspicabilem maiestatem mens humana non pene-
trat. Magna ergo res potestas hec est venerem quod investigari est in diffinite querere qualis quanta que
sit. Huius itaque rebus edocti. Iam aliquid spiritale animas habere haud impie vide-
amur adiuncte. Quam non in evangelio legimus lumen quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Divini
in cogitatione potius nescio quod tenue volubile clarum in nobis esse sentimus. quo respiciens
sine sole qui videt sine externo lumine. Nam supernum inseluabilem non esset. nec tantam
conspiciam non haberet. Tenebrosis illa non data sunt omnia ceca torpescit. Ipsi est tam
violenta lumina ut in incutiat absentia quod tamen tunc multo clariores atque [illegible]
tabiles efficiuntur et a dei gratia bonis actibus non recedit. Erat est speculata virtute
multa atque ardua quod in archano nec sit recondita inspicit et comprehendit usu ipso
certissimum est. Non inspiciamus vero formas anime habere credantur quod incorporeas esse iam

Pro hac est scire oportet diffinitionem maiorum **forma anime non habet** dicamus
forme ipius verissima comprehensione. formam vero dico quod aliquod spatium linea **VI**
sua concludit. Et sic facile datur intelligi si eam possit anime suscipere quod spiritu eam
est vigore subsistens. Nam cum omnis forma aut in substantie sit aut in corpore substantie non
in corpore corporeum non solidum atque palpabile. abhinc autem rebus animam manifeste esse excep-
tam. Residuum est ut formas anime nullatenus habere putandum sit. sed infigurate atque
incorporales in sua qualitate permaneat. Nec vero moveat quod apostolus de Christo dicit
qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo etc. Ibi enim naturam vult intelli-
gi. Ceterum in corpore est deus quo utique totum atque incomprehensibile est quod potuit habere formam. Illud
autem quod in evangelio legitur per hec lucis exemplum abrahe sinibus egentem lazarum fuisse su-
sceptum. divitem vero flammis ardentibus estuantem guttam postulasse ut eius
temperaret incendium non ideo intellectum positum ut humani generis rerum ruinosa presumptio
quod formam dare debuisset. asserere. Ceterum si ille lingua locutus est quo constat
esse corporeum. si ille digitos habuit unum cadentibus guttis incendium divitis tem-
perare potuisset. Nam et reliqua in hunc modum suscipienda sunt. quod lectione similiter conti-
netur. Par est enim quod de certa ista memorantur ad consuetudinem humani generis intendentes
dicuntur. Ipse enim auctore impassibilis immutabilis permittit uno in manente fine
legimus. docentur fregit audimus non quod talia possit deus convenire. sed ut res
aliquas ex humana consuetudine facilius compendiosique noscatur. Sic animas nos informes le-
gimus frequenter accipere. Solet iam aliquos permovere si anima non habet quantitatem dum
eas constet in corpore hominis contineri. Sed si diffinitione verissima quantitatis re-
noverimus in medium quod res singulas brevem spatio absolutum facile nobis plurata mi-
tas elucescet. Sic est arithmetica eam compendiosa veritate describit. Omnis quanti-
tas aut discontinuatis constat ut verbo hoc et montes. aut disiunctis ut
chorus populus acervus et huius similia. Sed cum anima nec continuatis nec disiunc-
tis sit quia corporea non est clarum est eam quantitatem penitus non habere. Sed utique est non formas re-
cipit. non habet nobis dicenda est aliqua quantitate. Creatori tamen essentias eorum quanti-
tates pateret posse credendum est. quod deus sub mensura numero et pondere cuncta. Et ipsi
soli sunt nota universe. quantum fecit ea. quia minima potest ipsas quoque cogitationes mentes qui
res visibiles intuetur. quod innocentis sanguinis audit clamantem. ad posteriorem quo-
modo dominus sanguinem quod fiat. Tempus est autem venire ad virtutes morales. quibus sunt ab ingente divi-
tie et gratia pretiose celi anime. quas gratia arcetas vocat. quibus si induisse eorum le-
gitimam vitam bonam conscientiam iudicare proprietate. **De virtutibus moralibus. VII**

Primum ad visum prava vel iniqua iter nimium obiectum est. Et in ve-
teres diffinire voluerunt. talis noscatur esse complexio. Iustitia est habitus animi per communi uti-
litate servata. suam cuique tribuens dignitatem. Constat confusa contenta. prudentia valuit ad
habenda. prudentia vero est rerum bonarum et malarum utrarumque scientia. Est adversus prospera
remedium. opposito fortitudo. fortitudo autem est considerata periculorum susceptio et laborum
firma perpessio. Est delectationes quoque illicitas et dilectationes secundas moderan-
tes nobis temperantia suffragatur. Temperantia quippe est adversus libidinem atque alios non
rectos impetus animi firma et moderata dominatio. Huius quoque munitionibus divini
expugnatione concessis. velut quadrifaria tenace certata in hoc mundo mortifero
salus anime custoditur. non prius autem aditus tantis quanta munitur virtutis valla. Sed hec
virtutum quadripertitam tere. Cum quoque iter ita duceremus preter compleret prima est contemplatio
quam attente mente mentis extendere adversus subtilissimas intercedas. Secunda iudicialis
quam discretione boni malique rationalis estimatione percipitur. Tertia memorialis est res
inspecte atque delibate in anime penetralibus fida commendatione reponit ut quando

in quodam receptaculo suscipiamus. Quibus frequentatione conveniunt. vestiaria
nimium est fuit plena. nec capiunt. sic thesaurum non generat ornatum sit tamen
multa concludit sciendi desiderio plus requirit. Tetigimus in tractis res. vel
partes quas amoenitati recte. Tali enim modo delectat anima. ipso noscit gau-
dere divinitas. Solet commovere aliquos subtilissimas questiones dicentes. Si divinitas
perfectas et rationales animas creat. cur aut seposito sensu vivunt infantes. aut
iuvenes inveniunt excordes. Sed quis non intelligat animas parvulorum inbecilli-
tate corporis. ut officia sensuum non iustitia posse explicare. membris vel singula
angusto vase concludas. altum vero illius mons est neque apparet. quasi enim
artissimum obstaculum constat operire. Te est unicuique rei facultas sua vero sup-
petit. et illi non sui puerilium impedimentum. Sic infantibus uncinibus obviat quoque
cum in tempore titate pueri cum essentia humorum. mature uti vitio suscepto.
anima incepta nimis habitatione comprimit. et vim suam crescente nec puerili inquiete-
tis domicilii sede expedita. Et sustinetis accidere hodieque conspicimus quos
generaliter minores vocant. ut de visu aliquid dicamus eventu. consimili morbis
accedentibus. animi ornato cerebro aut precordiorum stupore confusi. acumen so-
lite sapientie perdiderunt. Certi quoque momentanea lesione mutati sunt. Nam cum per
quod celebrem sapientes habent copiose prandio refecti. quod facile in epulam di-
lapsus obtundit. vero vero illum perdentissime dissentem. difficile vel unum eclas
quod se non movere posse conspicias. unum tamen certissime scio sapientes nimis
feliciores fieri. quod intra deum. a talibus adversitatibus redduntur alieni. Forte
sit et aliud causa. quo rationales anime per ipsos explicandos sensus ad visum ne videatur.
Ceterum anime non esset in parvulis. sed fatuis alie varia discretione tribuunt. Sed
sic in mortalitate ingiter sunt. ita rationales esse generaliter sentiunt. Parvulis est
ideo esset longa meditatione non anima. Nunc ad reliqua convertere ordo transeamus.

Virtutes anime naturales **De virtutibus naturalibus. VIII.**
quinque posteritas veteres esse voluerunt. Prima est in aliquibus parte sensibilis
que nobis tribuunt intelligentie sensus. per quam omnia incorporalia varia ymagi-
natione sentimus. facit quinque corporales vigere sensus. id est visum. auditum. odoratum
gustum. tactum. quibus dura et mollia. lenia. et aspera sentimus. Secunda impera-
tiva. quam iubet organis corporalibus motus diversos quos in plenum decreverit
hoc est transferri de loco ad locum voces edere membra curvare. hec explicari
possumus. ut in hiis simpliciter dixisse videamur. Tertia principalis cui ab omni
actu remoti in totum reponimus. et corporalibus sensibus quietis perfruimur ad fir-
mique tenemus. Hec est quam etate mature melius sapere indicant. quia sene-
ctutibus membris. et corporalibus sensibus mollitis pretiosa parte in consilium transe-
unt. dum mens amplius occupat. robustior virtute ad divinitatis effici. Sed
iterum desipunt in nimia debilitate deponunt. Quarta datum est animalibus ad
tempus suorum sequi corporum necessitates. Quarta. vitalem. id est calorem animi naturalem
quod nobis perpetuum fervore moderatum ad animus ethereas auniendo atque
reddendo vitam tribuit et salutem. Quinta delectatione. hoc est appetitum boni malique
quod sibi iocunditate animus concupiscit. Sunt iterum quadripartita sub divisione ad
sustentatione corporis explicanda potestas ista refundit. Prima est attractiva in
pietas de naturali quod sibi necessarium sentit. Secunda detentoria assumpta reten-
tione corporis vitalis decoctio perveniret. Tertia translata. quod accepta in aliud
convertit. atque transponit. Quarta expellitiva. quod ut natura fiat libera secundum nocitam
depellit. Solvimus vero datum est conditionum aliud modum in reliquum. vel vero sextum
in difficultatis cacumine complanato in offense ad reliqua gradiamus. Nunc
de origine anime quam difficultatibus plena est cautissime veniamus.

Legimus in traditione rerum. mortem de limo terre **De origine anime IX.**
corporis effectum et statim deum insufflasse factumque esse adam in animam viventem.
Insufflavit enim deus et ad exprimendam operis dignitatem. ut agnosceret ad eius
munus quod eius ore platum est. Ceterum hic significat insufflatio eius quod in natura
intulisse. Nam insufflare quasi admodum quemadmodum prius quasi nos spiritus solvit.
non buccas habet quod constat esse corporea. hic nulli secuti dixerunt mortem vero sem-
inalem coagulatum fuisse in vitale substantia. illico creatas animas corporibus dari. dissen-
tias atque perfectas. concedendi autem artifices quod dingere dicere humani ac mor-
tale corporis animam dicunt accipere. cum se in utero matris cepit commovere. Opinionem quoque
fert atque quod creator ille potentissimus. sic de corporis mundi semen causis
educeret. ita et de anime qualitate animam novam posse generare. Quartum ori

generales illos parentes quod catholica confitetur ecclesia per traducem delicti rea possit
ostendi non dono fuit baptismatis absoluta. Nam quomodo infans
qui peccatum non habet votum reus debeat ullatenus inveniri nisi aliquid de ipsa ori
gine anime culpa videatur esse transfusa. Unde pater augustinus religiosissima du
bitatione laudandus non temere dixit esse firmandum. sed ipsi esse secreto sicut et alia
multa sunt que nostra non potest nosse mediocritas. Hoc autem utique firmiter credendum est et do
minus esse care et occulta quadam ratione iustissime illis imputari quod primi hominis peccato tenentur
obnoxie. Quoniam cum ei causas consilii ignoramus quid periculosa assumere fo
tassis audaciam. Qui dicat apostolus: Quis enim cognovit sensum domini aut quis consiliarius
eius fuit. Et iterum: Ex parte scimus et ex parte prophetamus. Sed quoniam in hoc loco ratio nos
disputationis adduxit utrum animas rectas per traducem peccati generaliter esse dicemus convenit
autem videtur in medium deducere ne quis calumniosa intentione putaverit sibi causam pu
tet … Audiamus igitur originem eius secundum … spiritus virginis digne patre fuisse
prophetatam. Ait angelus: Spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur
ex te sanctum vocabitur filius dei. Quis ergo in hac maiestate nascendi aut originis parte credat
esse culpam vel prophanam aliquam causam suspicetur offensam. Absque peccato sine dubio
venit qui venit omnium peccata soluturus. Conceptus mistico spiramine natus ex virgine
non de conditione qua vel malum ade vincere advenit. Primus ille longissime quos
nos implevit ubi siccatus est unica sua mors peccatorum dum dicto non vita
redemptoris accepit. Nam primus homo postis misit exitium. Venies Christe dominus ecce
tibi contulit regna celorum. Perditum est reparat amissa statutum quod prius perdidit
minitum. Nam ecclesia … sine macula quod potuit de illo … quod … vincit
actorem deserere. Fecit origo vita sancta … Christus sine peccato est generatus nulla enim mori
labe … Suscepit verum hominem naturam non vitia. Respuit quod protoplastus
deliquit et assumpsit hominem purissimum quem creavit. Non ergo pater suscipiens sed carnem pater
sine aliqua iniuria pollutionis assumens. Quamvis que nimium … digressio
est dum suspitiones improbas amovere contendo. Sed dum ad intentum …
dicere multa non presumo. Restat ut ordine posito prosequentes de sede anime
dicere debeamus.

De sede anime. x.

Quidam sedem anime quamvis sit in corpore toto diffusa in corde esse voluerunt dicentes
quia in purissimo sanguinis … vitalis spiritus continetur vel inde cogitationes sive malas
sive bonas exire confirmant. Quod anime virtute operari posse non dubium est. Plurimi
autem in capite insidere manifestant. Si fas est enim verum tamen dicere ad similitudinem aliquam divinita
tis que licet omnia … sua repleat semper tamen in celo insidere confirmatur. Digne
equidem fuit ut … peteret que sic novatur celesti operatione sublimari et talis loco positis speciali
… vim reliqua membra debuisset competenti regimine gubernari. Nam et ipsa fi
gura capitis speram rotunditatis plenam est in quo sunt in more atque … anima dignam
faciet mansionem. Certe consilia videamus. Ignis iste mortalis semper tendit ad summum et
quod habet subtilissima natura ad superiora sine dubitatione festinat. Hec igitur alia huius
credulitatis indicia. Nam et medendi peritissimi medici testa capitis
humani gravissima percussione confracta in soliditate pristina revocare contendunt ne
… que tenerior cerebri communit cum aliquantulum forte dirige cupiunt frangit
attingit. Et statim ut tacta fuerit in tantum stupore homo … vel pessime alibi
… sentire non possit. Sed mox iterum ut se … a cerebri impressione subtraxerit
ad illam consuetudinariam redit voce sensuque recipiens quod de ipso iam agatur
agnoscit. Quod talis utique nobis non placet accidere quamvis in magistro vulnus
foveis excavet. Addit et quod a sano corpore ad hunc … non minima
signa … Nam cum fuerit aliquis nimia indignatione flammatus aut … sive
cogitationis accedit non fluctu viscerum non pectoris commotione vexatur
sed statim capitis dolore patitur ut illic videatur anima fatigationis signa
reliquisse … Ibi et sit absolute sentimus anime
… fluctus … affectus graviores … ad oculos … venit quam ab
… ignit. … que vigore anime in diversas partes multasque regi
ones … ymaginationes ad capitis … quod per diversas pa
tres … agnoscitur exquisitum. Denique oculos … agitan
tes aurium sensus obstruitur gustus cessat nares vacant lingua non habet
vocem. Et multis modis per talia signa agnoscitur anima in illo quodammodo cubiculis
occupata. Hec igitur ut putamus in edito constituta que per talis sedes appeti
torum … esse moderatrix. Boni malique videre ambigua discernens
notitia respuens. Est tamen ei gratia divinitatis infulsit. Sunt qui in ipso homine

beatitudo naturalis arbitrium liberi potens et inviolata sanitas. sed infelici transgressionis
deceptus dolo fraude perdens quod postmodum tribuitur acceperat. ad nos transmittere
non potuit quod amisit. Hinc propagatur in tenebris in humanum genus nostra defectio. Hinc ignoran
… Hinc noxie cure. Hinc peccandi consilia. Hinc obscurata cognitio tempore desi
derii … neglectus. In … lapsus … nobis est … omnia que di
vinitas fecerat esse discreta. Prima enim est nobis periculosa … discessio serenitatis ad
ventum futuras tempestates … commotione digressum … felicis ubertate tempora
recolligimus. Letitia nobis … igitur cum … propagatione premittimus. Sed quod tale ignem
potuisset anima si eius fuisset dignitas erudita. Depressa est enim ad ignorantiam quam scire
voluit contumaciter vetita. … quam sine labore nos
se potuit universa. Illo tamen sancta conversatione purgata divinitatis aurum recepit quod
insidiis decipientis illuminata videtur a creatore. Que fuscata non potest a sempiterna cognosce
re … anima … ei placet esse concessa. Sed convenit ut … templo dicamus
quem illa ymago dei non patitur vel corpus deformem vincta esse videatur. De positione

Procerum animal et effigiem … speculationis humani corporis.
erectum … ad res … intuendas. et admirabilis dispositio inge
nia nobis sacramentum declarant. Primus caput non sex ossibus compaginatum … cele
stis speciem rotunditatem … est fortitum vel … illum perfectissimum nostrum sedes
nostri cerebri in quo est organo sapientie continetur. Hic oculi quasi … testium plena
duo volumina collocantur ad … nobis combinata descendit. vel aures na
res. labia. brachia. latera. crura. tibie. pedes. Hec est mistica dua
litate compago totius corporis continetur. Et sic illa testa ad unum respicitur unum
sapiunt. ita hec ossa in unam se convenientiam operationemque coniungunt. Sed licet hec paritas
plena se distributione consociet … sibi mutuum ornatum. Sunt et singula
in medio constituta ne … parte … pudicitialiter … alteram competenti decore licet
nudaret. Nasus. os. guttur. pectus. umbilicus et genitalium virga descendens que lau
dabilia … honorum monstrant. qui in medio locata consistunt. Capiti autem nostro quod
sensus continet universos … cervix quasi columna supponitur. docens nos religionem
sanctam in una fidei consistere validissima firmitate. Lingua quoque vocis nostre …
est data plectrum ad sermonum … convenientiam temperandam ut nos articulata verba
ab animalium confusione distinguerent. Nec … videatur … duce
… digestiones … calore
… per geminia testorum … explicet. Et quia … cor
nua … fuga sicut et alia animalia corporis humani forma se … vindicavit.
Robustissimi illi thorax brachiaque concessa sunt ut illatam iniuriam manu defendet et
obiectu pectoris quasi quodam clypeo vindicaret. Genitalia vero nostra in magnum misterium
quod dubitet attributa. Unde primitus … hominis reparatio … processit. Unde morta
les nesciunt hec … generationis noscit … continu
num. … membrum si non fuisset … libidinis sorditatum. Quod … illo … esset
sine humanum genus sine culpa descendet. Hic … si peccatis pol
luentibus non redolent obscena. Hec autem corporis animatum … sensibus … ac regit
… sit … bellius … melius distinguit atque complectitur.
Primus eorum visus est qui aere illuminato colores respicit … eis competentes
agnoscit. Aspectus enim est ut veteres diffinire maluerunt vis anime spiritualis egrediens
per oculi pupillam. res non adeo longinquas attingens. sed adeo … potuit pervenire diiu
dicans illos videns ad quod destinatur … Nam si … oculi videret
et seipsos sine dubitatione conspiceret. Sicut et sanctus pater sensit augustinus. Secundus auditus
est qui concavis ac cocleatis auribus sonos accipiens aeris verberatione competentes voces
diiudicans quod sit audiendum. Tertius odoratus est quo diversos odores assumens
vim redolentium corporum quasi quadam insensibili fumo naribus suscepto competenter
aspirat … Quartus est gustus quo multarum rerum saporem palati diiudicatione
cognoscimus. Quintus est tactus qui et cunctis membris … noscitur attributus.
Elegantius nobis in manibus est que singularis date sunt ad multas cogitationes nostras
… explicandas. altera enim pilas … firmiorque memoria. Nam quod ob
… possimus istis … sine labore retinemus. Hec sunt diversa
… opifices … totius nostre operationis effectus. Nam quod pede …
aliquid faciendum … laboriosa … non … in plene. Nec in ambitu
… quod pedes nostri manique denaria digitorum quantitate firmantur
ut … nostre atque operationis sacrum celestis decalogi continet. Ne
… legem domini aut cogitare aliquid aut agere debemus …

at q se novat celesti operatione sublime.

mod' pui' sue patefec' idita. effigie nra exeunt occl'te cogitati
oes. et ex pte cogsat' ql' it' anim' voluitasq; vset. Vult' siqde nr
q a vo' nolat' speclm q da e aie sue. et qd sbalit n emit. pei hitu
euidentissie declat'. Quita possut v ei mbrs rehs dici. Cur. xxcii ob;
detib' gignuar mira ordo clanat e. Cr cuix nra vii. nodis spia
ingiti eb; pedul' collig. Coste pcuii radus pursce osesioe flectat'.
ne teneritudo illa iteraneor iportua facilie oleret iuria. Neu
q oga dispoitoe cor oe gtineat. Quo nene nutbli sagine opetet
iriget mb'a. Quemadmod ossa nos medullata corroboret. Cu vgiub'
mis coe sit migit esse e capill'. Qua decore q vtilit canes mas ve
sliat. vt u huor itn' tpit defluat. n pletudo coloris sbeluca ueru
state dispeat. Sz e mb' singla. dulsa cor pbe videant' offitia. aliuq;
nb' sblime. a' mediocre. a' sit i vltio gstitutu. i tanta gplexiois g'
guener. v o' sit necia. o' plet' acco moda. sic ap ait. Cu; eccta o studio
caitutis adunar7. No p' dic' ocl's manu. n es m necia. au iter
cap' pedib;. n desideo opa uia. Sz multo mag q vur' mb' cor' i firmioa
ce necia st. et q putam' igbliora ee cor'. his hore abudatiore eedaz.
Ds e ita tepau' cor. atq; distbuit. v mb' se mutuis adiutoriis idiget.
Sz h pp nimia plixitate. i suma dez abude suffitiat. Ill; cor' aial a le
itata multior sigtoe; fuisse sortu. debuit e gsilio sumo fi' qd uid
bat' ro ali aie guigi. O sumi opificis eata mirabil' q sic huan corpis
lniamta disposuit. vt si pcam hois n eet pccis guatib; ornata ma
gis muitib; n fuissz ecuta. Qualia e meruit te liba hre. q ne tot
bra nolat' retine dap's. ver ista caro quis duisis uitiis appetat' ml'
tisq; vulnib; laceata sbiaceat. ipa tam e. q celeste psaltiu canit at nos se
q glosos mres fac. q editore suu vsitata pmut. q ipa q; vitale
ee sci redeptoris accep. Qm to ia spual' futa edit. qn ehic mortal'
psiteta tato mune gliat. Hic e ista mag qd na. sz origi' dlicto p's
cotidiais obnoxia. ieiuniis. elis. assiduisq; oroibz. dia se suffra
gatoe gpoit. Hic e nudatis sordib; pcaz lucida pparat ute. vt
suu suscipe meat auctore. Sit ei teplu; q se n emib; gcessit hospi.
e do dia misatoe pmsu v cor sbdet aie. aia sibi totiq; salubrit
vl' salutait. ad dm respicet creatore. Pactis hus q dicéda fuert
egniu vi' dcaiar sigo iditisq; dissere. qz l; ear sba vna ee uide
at'. loge tam disparib; glitatib; seggat. ac pcam dica q admod
maloz hoi' gsuetudo moresq; declaret. qt qs itu vide n psim
qb; ea iditus excuse' approbem'.

V cogsccedis. mal' hoib; xii.

Omes g aie sin recta fide tetinne st. vt phor q catoz lege
si huan potis secunt' errore. Et quis dextres videat ee moalm
e se discip'a cultib; mutat' abstge fictiois tam cuigies n dclat.
Qual' e dcmtia e ulti si cole qd meli' e. e cede pirare posse. q s
n pualet sbuertre. Aich e eq pde. vitasse novas cupiditates.
eruuata n amasse lux'. deceptice fugisse fallatia. alienu se atreis
vitiis effecisse. qz nece' e laboret teastum. qremuniatore boz ou
sibi redlit i fesum. Seu' e pceptis obediet. si latore legis ignoet. al' gsu
Gradit' sin via. respic sin lune. cogitat sin sapore. erit ueloci esu
n repit ad qd puenire taspoit. hu posse ad psis flore sz fructu
n plant' iferre. qz gra eor n iradice vigent. sz i folior se tatu
ostetatoe iactau'. Ista et illi iteate pte st. q e si recte edt. fedis
tam scelerib; polluit'. Cum e se grauib; pcas gnectt. acatoe dis
soluit'. Et e mor' aia fit mort' tenebris st. Jap amare qd peat
Jcip odisse qd uuit'. vtutes od'. vitia sp affectat. J lamitabili ob
scuritate suscita. ioe mudissia n hr. qz iggite se pusitatis
intisit. Mox ab aniq hoste captiua. ad vitia pceps ag. et pcorpis
illecebras suit. o ei obnoxietate victoias. Est e egra. e pcc sep
acta. Ipa se gdepnas q null' accat. v mito mors vital'. ac uita mo
tal' talib; puenisse dicat. hac simisator respexit. oclmq; mtis co
peis excessib; obcecatu fuit illuiare digt. ad libatce pmitudme
chit. evadedi dcat effem. q peuitoi pmut videlut huisse osidiu;
te feliciaz cu fleuit. te celsior cu se pstrauit lacmis repat qd gau

dedo pdidat. Et q ad hoste voluptatib; imitata pueit. ad salutare
dm. psprie gtsluta festiat. Sz quis eas n sit fas hoib; iuei. tam
euidetib; iditus suas glitates apuit. v e illos psim' adire d qb' ad
n pham' audisse. mal' nubil' uult' e. i ql; gra cor li. mesti q e le
tant'. agt qd paulo post pmiteat. dtectu pcct' voluptatis f. ibido
i etsh'. redit. Oclt itdu sup q uece est gmouet. itenq; cogitates
iha st iety. vagi. fluctuates. ad o epicls. d aictori vo. suspesi. cu
ris anxij. suspitoib; iqeti. aliena dse. uidita sollicite pscutant'
qz deme' pria pdidet'. Credo uita. calamitate isenec mortis itet.
Et dum luce tpale aude capuit. tebris ppetue noctis acqr'. Re
latoes suas i explicatas sepe deliquit. Salu gra ad a' tinsfert. et
cu n agat sp eos estimes occupatos. formidolose viuit. e e nlli'
isecutoe vexat'. Pena ill' e gsca sua. et a se d' sustin. e ab aliis
grauia nlla patiant'. Cor et ipe odor acb' e. n e suauissis i alatoib'
si lutes cod ut. nece' e e ut odore dlectet' pegrio. q offedit ppzio
ve iam' ad se tintatis fideles aias. q pdicata retinet ap'. discipl'
et i glohissima vo ostantes. Beua filis' frue suae. pbat' ymagis.

V cogsccedis mal' hoib;. xiii

Scan g aiar et iusta cor vita. mag
iam vt' e. Na cane. expugnate huai gnis pgete obellat. victrices
sui st. du studete gsca. viuo cor morte delectant' isluge. ve ac ca
ru. q h' finita n fuit. Na q i hac misatoe vic'. illic sin dubio corout.
vir delq; fixe pur'. i nocuu. cs laudat. se sp accat. vt gplaceat vni
usis sibi soli displiet. Anima e mag' e. sua idlige pmitate. nec
pualet h nosce. n e ia cepit dia patesce. hu tm expeditu adsu
na uolat. qtu se honorosi' i huia miatoe castigat. Ipat cor qz
famulat' auctori. Et dum se exiguos cogsct. ad culm mag' pfci'
euadt. Ill; lede cupiut. lesi sp igsct. Ea' q ill' impedt. q eos
scelerato odio psect. Tales aie dno piate. q nocuis spib; ipant.
et illi qs nid' patit' i festos. a cata mitiore sitit. Adh' i cor' canis
iubet potatib; aeris. qz tepta' n cedt eis dia vt' dnat. Iste cu
i mortales ppe st dicede. qs nulla pmitudo discruciat. null' me
ror afflig. q sibi nequit reputare q plat' existe. Copia dtelet.
carcerib; lete st. et i e h iure secla ill' obedut. qz sp bos sect.
Cor pscutores fortores sp exigunt. audatia. qno fims lucas
ill' pi' e bor. Et i etna beatitudie recipiut. qd itpali miatoe gel
sert. Di scar aie. adl' i isto sclo gmoratas. dum loga sit hitatois
ietate distice. Tam bonis aglis vur' ee ceues. et ia e mag pe
gsortes. moyses e p maia tren it' apuit. aqr domalia siccis
pedib; trasmeauit. Et ta mag' fluct' qi lat' vtq; gsteri i spe
rupis pegra solidate riguer. Merut elyas ne pluet. obtinuit
e u se desidrat' ymb' effudet. Et un ho bts supplicatoib; egit qd
gnalitas e suspedet impetre n meruit. Istis eni qse celesti qi
satoe mudificat. vt' sena misatoe gcedit' q ho pport'. uitu hre
n p' e creat'. P mid trasentes maiestate sp affixi st. qb; tam assi al' gsu
due pmat' maglia. vt pene uire sinat ee mumela. Helyse' discip
sui oclos celeste militia n uidetes apuit. exit hostiu cecitate psst.
Sic temerit n nulli flamis icedia. vitale calore frigidis cada
um redder. Leones feroces ad sepelied' cor guene fecer. e mu
ce tmis. hoies legim' vexisse crocodillos. Liqre qnitec' i duitia
silicu. latices iuss'. manare d siccitate saxor. Illesis vestib; pnas
accepim' fuisse portatas. ambulare claudu. sole pcept stare cele
Brinu. huao vbo sca e ne dulsitas. qitita g' st recepti. v e ipis
potuiss; famlari. qd fiure mid' mutabat' auctori. Qd ia d impio
vocis dictum'. qn et vestis eor tacta. effcm sospitatis attbuit. e
ap' ub' cor'. piculu mortis exclusit. Hic habudatia mitor e p illa
videlat' sonare. qd gstat sba; n hre. Tal' aia absolute sitit' e e
ei' existetia n het'. Hylaris illi spuult' e. et qet'. macie valid' pu
lore decoue. lacmis assiduus. lec' pmuissis. barbi reue d'. nullo
cultu mdissim'. Hic puissi' mtis. d reb; eqnis recedunt hoies ple
ores. Oculi leti e honesti' blandi. Pmo ueri loc'. bor pectori pene.

trabilibus cupiens amorem dei omnibus suadere quo plenus est. Vox ipsa me chorus non debilis. victa silentio nec robusta clamore. dilatata aspiratione non frangitur. accedentibus gaudiis non movetur. moribus multisque virtutibus templum sanctum domicilium virtutum. est omnino se nequit immutare. diu semper placet studens constantie. Gratus quoque ipsius non tardos conspicit non veloces. nullus propter se ipsum videt. Nulli propter alterum parat. suasor recti. sine arrogantia voces. Cum humilitate liber. cum caritate diffunditur. ut tamen grave sit illum deserere. quo vivitur est ab ipsa quoque vita discedere. Amator salutiferi secreti vir nulla libidine sauciatur. contentione nulla succenditur. superbia non inflatur. invidia non habet suum. Nulli loquitur quod peniteat. nil audit absurdum. multa verba vitiorum sine examine vincit. quam solitudo gravis suffingat. Tunicam postremo suam quo vis more avis una sit. suavissimus impletur odoribus. fragrat pudicitie indicie pigmenta transcendit. Afficit in illis humanum cor hic ardua sua. sed diu nulla contemplatione distentus. iudices non excudat acutos. facile est adulterare quam sermone post digitum invisere. Nam tempore quoque animus noster mox gaudet totale. et non amonit intelligi quam celestis inspirationis cogitatur. Verum hoc in se validiore. non adeo munda sunt. Quis autem digne sufficiat virginum ac induam materias explicare virtutes quas sic precepta dei secundum amorem imputantur. ut eorum patientie se vigore discutiet. et admirationem contrariam victa carnis infirmitate precipiat. Locuti sumus multa de anima diximus et de corpore non. quae visa sunt. tedium ne afferemus nimis infinitas retributiones. Convertit est vir propterea se creatam cognitum ad creatorem suum pura mente festinet.

Quid agat anime post hanc vitam. xiiij

Quaeritis forsitan post hec scientiam anime nostre quid agat. quae lesque permaneat requiem. ut divisa littere colligimus. Mors est anime corporisque creature resolutio. vite hic absentia. carnis desideria vel necessitates preseque ignorans. Nam cum fuerimus hac luce in ipso creatoris conspectu simul corporis appetitiones et imbecillitates amittimus. Non enim ultra labore frangimur. non cibo reficimur. non ieiunii diuturnitate consumimur. sed in anime nostre natura vigent perseverantes vel boni malique faciemus. sed usque ad tempus iudicium. aut de pristino actu non puritate meriti aut de operis nostre probitate letamur. Certe autem recipiens securum omni plenissimum situ. quam voce dominum aut repudiat suum. aut ad regnum perennitatis admissi. hac igitur morte in ista vita pene quietum somnum imitatur. quam scilicet isti desideria huiusque deponit. Et que quis hic agit tranquillus animus sopore nimis ignorat.

De futuro seculo. xv.

Nam dum corpora secretu suo die novissimo in illa celebritate quae sunt omnia creata recepit quae erit calamitas miseris in eternum cruciari. iniquis autem deficit. Iam est propter pene tedium. ut infauste semper existere compleret. dolor sine fine. pena sine requie. afflictio sine spe. malum in commutatione. Hic est varietas vitiosa prius. ut ei tempora nullatenus immutetur. Infirmum omnium perpendendo quod diligit. et ingerit patiendo quod nolit. Erit sine dulcia vita. mors sine remediabili fine. Civitas sine letitia. patria ecclesia. amara domicilia erit eternum fletu lugentium. Et quod super omne doloris est. et illos in secreto torqueri perficit cognoscunt. quos decepti numina ediderunt. In ipso tamen supplicio peccatorum qualitate diversitas est. Nam et distans beatorum bonos quiet. et impios diversa pena constringit. Etas plane omnibus una atque perfecta futura est. Nam quemadmodum in erit minor vel non crescit. aut quia senex vel non deficit. mutabilitates iste ad interitum tendunt. unum est quoque perpetuum est. Ex hoc igitur qui vasto flumine quodam in dicti turbillos aletatoris exire. In iugi pene concedat eternitas. dum consumpto vix sibi promittat existere. quae nullo se tempore permittit requie. Sed ut de omnino sit finitum est in carnem perimorum ... cogitare. Nam et tales esse pena potest quae torquat non imminuat. Et talis semper quae sensum doloris augeat. non destituat mortalitatis inanimat. Ipsa denique anima mea quanticumque hic creaturis afficitur tamen non solviatur. ardores quoque non nulli quamvis torreantur incendio et tamen in flammas suas stabiles perseverant. Salamandra in incendio vivificatur. et igneis calore recipatur. Vermiculi quedam estuantibus nutriuntur. Sic istis dat vitam quod aliis innatum interitum. Quod si in has mortales materias talia nos exemplo corroborant quod de illa eternitate credendum est. ut mors non iuveniat quam pena consumat. Erit igitur miseris conflagratio inextricabilis eterna bonorum autem dona quis dubitet esse perpetua. Cum se cognoscet letitia perpetue. et ultima tristitia non timere. Veri gaudium quod novit esse continuum. Illic animus sua prospera non pavescet. sed exultatione

spirituum semper retinet in eternum cogitata prosperitas. Audivit est beatitudo sed in summa esse securitate. cum se intelligit iam non posse peccare. Nulla in ea quaeritur animi etate nova securitas. fixa mens non mutat non fluctuat non movetur. Et in tanta pacis stabilitate defigitur. nihil ad postea illa contemplatione vel que velo cogitare patiatur. Hic provenit semper quod libeat. quam non erit quod peniteat. Vacabimus ibi sine tamen creatoris munere concedat. Non torpore desidie resoluti. sed et ergo perfectionis intenti. Desiderium nostrum complebitur puritate mutissima. tamen quiliter erit omne quod volumus. sine cogitatione sapiemus. sine errore sentiemus. quodammodo iam non ab alio capiet. nisi quae vos ... generabit. Habebimus hanc essentiam quae delectet. habebimus hanc assiduitatem quam mens fastidire non possit. Iugiter amando creatorem. semperque ei gloria suavitate conveniendo. Non ibi molesta tedia pergravabit. Non varietas imbecilla confundit. quam talia sunt quibus affixi cum vero nullum in eis finem optare patiamini. quies operosa opera quieta. non in defecta virtus. Tunc est dicere sapientie agnitione completum. non vero vacissime intellectus. disciplinis otiosis inbuuntur. sed in elaborato nimis lumine declarantur. Ibi numerus quantus est notus efficitur. Ibi linearum dimensio absolute conspicitur. Ibi concordia musice patet. Ibi astrorum motus visuali cognitione certissimus est. Ibi nimirum tantis sermona vivendo nota est. dei sapientia contuebimur. quam maiestate singula quaeque disponit. Ibi videbimus quod in vite ante catholicis latebat certa. Ibi ecclesia hospitium in vestitu deaurato astare. ardentis sponsi et regis sui. Ibi cognoscemus quanta fuit sub sole vanitas vanitatum. Ibi vera eterni consolabit tempore noveritis. Dominum deum tamen adorabit et illi soli serviens. Cui o quam optata vidisse sunt. quicumque aliter fuit. nunquam aliter erit. et quia esse ineo non feliciter potest. Sine quo esse neo non feliciter valet. Hic dum talis agito ab anima rationali et purgata revolvitur invenit ab ea non potest quod apostolus ab ea excepta est. Optatum quidem persumus spiritalis homo quantam caritatem delectatione sagittet. Sed quis sit ille suavitatis modus sic legimus. nec mente potest intelligi nec sermonibus explicari. Felices qui habent omnia quae volunt. et nulla adversitate consumuntur. Ibi est candor animaque eterna pace composite. nequiunt in se futura consilia. Ibi erit certus quisque spirituali consensu ornetur. non eum carnali degenerent. Ibi deique celesti sobrietate fulgebunt. Non autem mundanis cogitationibus ebrietate pollueret. Domicilia plane eorum ut putamus in supernis erit. et tamen non apparuit quamvis usum necessarium non habebit. Non enim non erit preritia sicut in hoc mundo habitatio. sed sequestrati ab impiis electi. magis locorum qualitate et regione dividuntur. Civitas celestis. mansio sancta. patria totum continens quod delectet. populus sine murmure. incole quieti. homines humanarum rerum indigentes non habentes. ut nullum ardua molestia esuries. nullum morbi dura egritudo consumat. Nullus probat liberam erubescere nuditate. sicut nec quaque gravia frigora constillat. Non estus anelum corpus exurit. Nulli requie pastores appetentur somnos. ut neo cognoscat esse lassum. Omnia blanda. omnia suavia cuncta tranquilla. quam et ipse mundus noxia deponens. in tempore habebit salubria presentis seculis virtutum. Erit enim illic dies continuus. et serenitas eterna. Sol ibi quidem nulla nube fuscatur. sed omnia de auctoris gratia plus lucebunt. Ibi est beatis talis splendor. iustis est et lumen intelligentie. ut ipsum videre est sic in maiestate sua est. mereantur conspicere creatorem. Non enim vitris libris unum rationabilis commonemur. quod illa pars emundata atque meliorata dio vacans luce speculentur auctorem. quae et melius portat ymaginem. Ibi denique videbimus unum celum. et ex ea parte illud summum existimusque singulare quod te plabimus. unum utique meliores sumus. Globus iste solis. cum hic serenum fulsit. quemadmodum animum nostrum sensibus prevaluit. Lumen quoque tirem quantum nos implet gratia est videntes. Aspectu flores gratissima nos iocunditate reficiunt. terra viride. mare ceruleum. aeris puritatem. stellas micantes. certa nimis nec delectationibus intuemur. Quod si magis prevenit dulcedine est adolentis tutius nos venit res creatura quod illa maiestas tecum visa conferre credita est. nichil simile reperit.

De deo. xvi.

Tunc perfecte cognoscemus quomodo salvati sumus cum consummus. nec enim ad deo invite invenimus non nunc quae sunt vana fateamur. Hoc est eterna in commutabile divinitatis ... repletur omnia simul. Iam habeo intus sua distincta personis inseparabile trinitate. Personis omnia simul. Trinitate simplex trinitasque simplicabile. parilitas in omni potentia. equalitas in creata. unitas in una. sed excellentie singularis simul iudicat unitas sua. si

ml' parcet pietate sua · simil' cohopat ut' t' p̄o ī ophm'. brim
do mirabil' · ex q̄ beat' q̄eq; bta sīt · vivificant q̄eq; uincia f. qti
net q̄eq; sbsistit · Cuncta librās · simil' cuncta discernes · Cu io i iudica
do n̄ lab'. qm̄ i cog'scēdo n̄ fall'. Cu ŋ appareat ples bois ē · r ē nḡ
dsit abs'iūs mal' ē · Jmobil' q; v̄q; tota ē · icessal'. q; v̄o'. suas sp opat'
De toto se auct' · d toto uidet · ŋ ex aliq pte · taq̄ d mb' respiciēs . Sz
d v̄diq; ita ut sīt pfruita vt'. cog'scēs · Dī q̄ odorū · gustare · ablare
s; li pp itellig' · n̄z · bnia osuet' · fac̄e phibet · dum i ennarabli pō ma
iestatis sue · lege alit' cuncta pficit · ut' scā vniusa c̄as · atq; dispōes.
Regit maiestate ppa · et gl'a suppina · i ophmsi'. iesta'. r etna po.
celos immi'. suspēsione osolidat · Tuus si' in ame · d fig · dat foribz
ēsu · mai timni pō' · serenȳ coruscat · pi · fulminat · ima summaq; sap'
sue lege moderat' · Sub; i gubnatōe · ipi osistit o' · n̄o i suo posse dē
licta · J rasci' placto' · iudicat tnqll'o · r sin mutablitate · ei' q delig
tui · icat' excep · reꝝ hūaꝝ valde mirator · coiusis stati partes · pcates
expectādo corriges · r ē pati n' poss' oīm mag' tolleriā · sustētat · adiisū
Cutulū ē qd h d illa iestablitate fruim' · Ibi plene cog'scem' q' sbsta
sit i ospctu ei' glie · q̄ mirum ē pb mi'sri aglica mlt'. Nō famlāt'
excelsi pncipat' obsequo · Jmuables pō'tes · fidelit' et osta'r obedunt · q sp
i dig' quis excelle'a · digtatis sumitatis · Q'd ia d ei' singlāi po com
ciam' · qm̄ n' t mi ophēde · sufficim'. qd ei pare posse minime dubita
m'. Te libenti itelligam' · cui dentes resistē teptabam' · ad q̄ ma
g'fica puocati q̄bz uidebam sordib; occupati · Illo qd i momto vidē
sufficet q nos ietn pmitti' vitas i tuci · Illic ouicit' oīs pitatas qon
Illic male · ēdita uitatis ipi' fatieṡ opat' · sin fine reg' · sine necte
lux · sin vitiis cor · sin motib; vita · Et ē o' dirigat' ad etn · solū i
morieť · exitū · magi' ē huis psrm · f · mlto meli' q̄m plat' ŋ exire
Vict vota q vocat' ad pma · Te vē cog'scet' q felicit' ēati fuit · q ad tā
mag' pueniit · Oi ipphesibiles maiestates · r pietates · Illa it opas reꝝ
qbz intoi abit' opificis laude complet' · n' exggi' plat' exilē · q' sbe sp'a
les · q eatorē suū pura noscūt' lege cogitare · Reliq ē fta sīt ad itlli
getiū delectatōe · h at ad suā btitudie · q verlat' auctore · Ipe ē · ut q
stion̄ vaietate dimissa · doꝝ copiosissia desitate · iqb'ea mai plis
colligam' · v fideli calc'lo mūata · hōreis men' · opēdiosa būtate odat'.

P Rimo g' v retietis auditores pruidētissimi **Recapitulatio. xvij**
ppe dici hois aiā ethimologie · ipi' osol'oe elocuim' · seqntantes
abea uocab' q noui siliti'. audictes ofunde potuer' · Tcedo diffitōe
sue h' ē sī expoitōib; ut datu; ostat exsoluim' · Tc'. d sbali ei' qlitate
desim ē · Tui. mostrauim' q̄ · adm'od a' foꝝ hre n̄ possit · Tv. vtutes
moales relate st · q ēe vitia h' seli velut q'da arma fortit' opponunt'.
Tvj. d vtutib; aie nalib; n̄ pauca psella sīt · Tvij. de origine ei' q sīt leta
naurauim' · Tviij. sede ipi' uiditūq; d sepsim' · Tix. d co' nri pōitoe
fctatū ē · Tx. aia isidet · ē sī signis · put acessim' vi' · ostēsa ē · Txi.
lucidam mte · et plēā diuitatis · p capturē possibilitatis attigim'.
Txij. d spe futū seli · n nulla dno largiete memorata f. v q̄ i mortalē
ēdum' · p eternes distributōes hre meliō' futuram'. Clausim' vtiq; nr;
mimusel; mūo duodenario q celos sig; diuisitate decorau'. q enim
mistruali uenustate oposuit · q v'eros pncipales · terne idigetie · pru
da dispōitoe ocessit · q diei noctisq; spatia · horaꝝ oq'ua q̄titate dnu
sit · ut mto et aie delucidatōi · h supputatō adhibet' · q̄ tm̄aꝝ reꝝ
nalū dispōitoib; osociat'. Restat ne sapietissimi vri q florētis in
geio · v inorauistis' michi salubrit' tuisilita · dic nunc nosmipōs velaat'
offeram' · p q̄ lenissie illuiat' cogitantis obtut' · Jntelligam' · eū · diliga
m' illū · et te aias nras vē cog'scem' · si d illi' largitate sapiam' · Ipe ē ong'
potēs atq; pfēs ē · q eiū cheat aie nr̄e · r q̄ duxit ea fati illuiata mte · cō
spicē · J scola · siqdē ē cor i docile n̄ pōt tueri; q se ei tota mtis itegtate
sbdit · Nec igitur pt' qd q̄rit · n̄ amittē qd pia remunātoe suscepit
fit g' mag' · p'osa · dives · aia · ē se ex ppo paupe ēe cog'scat · potēs sibm
litatē salubrimā n̄ declinet · felicissia deniq; · si fu i terrae · qd i ethere
sbli angli plat' amisisse · ad te ē sēē dne · nemo se erigendo pueniť ·

sz poti' hmliat' ascēd'. Tu altissim' sis · premio reddēis supplicantē ēva
tis · Sīa t' hmilitas accepta ē · amas qd ppte n̄ q̄ris · osiderans qd nō
idiges · Jpa ē ē vita n̄ · mat' gmana caritatis · estuātis aie siglare
psidi'. etna celellat; q; sīrbie · v sic illa pdyā orago enim · itausta p te
noscit' fos ēe vtut' · Hac tu d'. xē · sic noblitare voluisti v ea n̄ solū pepi' sz r
suscipe digneris · Sbilitq̄ppe i assup' hois nā indi · q iudicat' eē mo' · Cel fla
gell' q exaltas hmiles · r hmilias reges · ptulisti i fatie odiosos ospiitos q in
satiabil'r vidē cupiūt agli · Felle potat' es · q hmā g'. sic hmisti dulce · virtu d'
n̄; sui dignēis assume · patient' coro' spiciā suscepisti · q oples orbē tnaꝝ diu
so flōe pmoꝝ · Codicōe sbilisti mōtis q vita ēētis tbuisti vniuisis · Tamq;
i sca tcaina'. hmilitas · q̄ta ē i diuitate i ophēl'. maiestas. p te ē aquā
de d'. pca · fca ē etna veges · passio remedia'. mōs fideliū uita · sal' itit
h ē ppet' dat uiuē q̄ solebat extiguē · Sō iiuria · q̄m q̄ vita oīm suscep-
mito uni pēptoꝝ amist' · Data i dedecore · mari i hōre · q̄m reg q̄ padebat
i feros · ne pduc' ad celos · vē ops · q̄ exitus' miseras fecisti potētes · Illis
regnū egetib; tuis par ē · Ille ppur · pisatoꝝ t' retib; adeg't · Cui
ille i mundanas tepestates ipellt' · h ad lit' etne securitatis adducet · Pau
p d ub' dives ex t' · Fcs es soti' mōtalitatis nrē · v nos pncipes reddēs
etni'. t'. Sbia hmilitate · aculeū leti morte · psterius · Nosti ē bō' fac'e
pmiss · ē quiteris ad adiutoriū qd pitū ē ad noced' · Poteris ēe diu
dicas lesiōes ad utilitatē oiuitē · q ea; maloꝝ iudicat' āputare · Nāz
osmo b'nfi'. Tu cog'scet' sig · si q aduise ptis ŋ mostrauet' i dicia. **Or**

T v g' dne ihu xpē · q sic pub flex es · vt hō fi' dignus · ŋ i nb' putaris **xviij**
pure qd deuisti misat' assumē · Quitū m' i dulgē t' ē · dōa qd osse
rā · custodi qd exigeres · v vel corōare qd prius · vicēdo nb' iudā p'o. q
sic decip v delect · sic delctat v pimat · hostis dulcis · amice amar' est
Hosti ē q femlit' lubric' āguis illabit' · Sqmus repetib; minutatim
coꝝ oe sollicitat · Et ne ei itelligat' aduet' · fixu ŋ hȳ ipsa uaricatioe
vestigi'. Judit pdolō · tā magis pplis ē duo ecē · Et adh' tpales pse-
qt' · q's impiō, bitu fēe ēe mor' · Se itaq · q̄m alios decip · r nullo fine
corrigimet' · q; d oīū deceptōe dapnād' ē · ēpp n̄ possit umq'. n̄ ovale
scat itit'. Dnatū i nb' · ŋ exceat · q n̄qua psitit · Sz vt' tua nos possidit
q ēauit · Doleat prisse qd fēe · dū nos ŋ uidet pure q's volut · Dne q;
i nob' ŋ ē q remuneēis · sz i te sp est qd largiaris · Eripe me ' amice r osilia
me i te · Jmpug'a qd feci · et uīdica qd fecisti · Te eīo mis si fuio tuus
via sin errore · vitas sin abiguitate · vita sin fine · Doa nocia odisse
et pfutēa diligē · J te pona psp · ŋ applicet sp adūsa · Nā michi sim
sine te sapiā · q̄ lis uō tecī possim ēe cog'scā · Jntelliga q sū · v ad r ua
lea puenire qd n̄ sum · Nā sic p'r te exisē ŋ cepim' · ita r sin te ēe
pficau ŋ valem'. Oīa vgt michō i iuma · q amaiestatis tue pietate
fuiūt seggata · Te at amāē saluāē ē · fomdāē gaudē · iuenire · eius se
amisisse pire ē · Tē deiq; nobli' ē fuire · q michi reg' q pelci' qm̄to q̄m
ex sui' filij · ex ipis uisti · ex captiuis redlim' absoluti · Cui ppē q̄ pē r sī
mue t' numini i sugat · q nois sui testi' mi'sis dat · v tna remunā
ti odoe · sutiam nb' ppitiā tm̄ · petim' · q; iubem' pl'am' · q; sapis r
sin fine ofere naiuis · q's sp comones v iogeis · Q alti' pietatis oclemtie
i ophēse psundiitas · Tu neo psit ād accipe si resisitis · in te · pab; nis pati
posse testaris · āpito q̄m audictē petim' · v ad peale uid' ŋ voceim · et
p legis latoris g'a sparm' eripi · ne possim' pmulgata ŋ stitutoe dapn̄ .
T scē rex dnūs ofidet' · dmite pcca · ezcede nb' d bita · Ois te eata opi' tui
bōitate collaudat · Nōem' t' q exuisim' · obligam' q q cotidiao munēe oie
m' · Gaudam' r hȳe q̄m; glosissie d' q t' bnfi'a ŋ irite possēm' · Tēpu hoē
ātifex ōgam co' n · v armoie mtis psit aptāi · Nec sic roboret' v sbiat
ŋ sic lāguescat v desitiat · Tu nosti q vē moderata sit · vasa r sic reple
pspis v capacitas ŋ pleat' adūsis · ducet' io · suiat caro · q̄m ate solo
pt' effici ne singlitate co'r possis offēdi · am · Veu hāc pmo modulo · ŋ
preꝝ ipāꝝ mag' e · dcā sufficiat · q̄m apli' q exqctabam' edidim' · Et al
ma lumina veracui litt'aꝝ · bunt' talia cautq; docuer' · Illi ē potuerit
d hus i offēse dic · q pnficati dunō munēe pbabli se meruer' oīu sattē
tractari ... **Explicit.**

Incip tctat fris Guilli de ordie pdica
tor sr Regla sci Bndci.
Ractat' iste q e de pfessioe monachor
tes ht ptes. C. p. for pfessiois monacho
declat. C. ii. temitas pfitetiu reprimit.
C. iii. negli ia pfessor excitat. Cp po gti
x. cap. C. p. ta explanat q i pfessioe otiet. C. ii. ag
d huis q nalr ad stabilitate. C. iii. d remissioe rdsce
su. q stabilitati aduisat. C. iiii. d reditu monachor
ad scl'. C. v. d trsitu d mon. ad mon. C. vi. d vago
et anoso discursu monachor. C. vii. d va ouisioe mor
C. viii. d ei' ipedimtis. C. viiii. oindat stat uiuetiu
sb ob. C. x. oi. qtitas clpe. i trsgissioe eor q i Re.
otiet' vl' ab albe madat. C. ii. pte tctat i q rep
mit temitas pfitetiu oi. Cp. qm pfessio s temaria
C. i. q temaria pfessio s valde piclosa. C. ii. tag de
variis caus teme pfitechi. C. iii. oi. q ml'toties vr
ce temaria pfessio. q n e. C. iii. pte q excitat ne
gli pfessor. xii. Cap. otiet. C. p. po gnal' reprhesio
male uiuetiu i mon. C. ii. ag d negli l'ctois. 7 p
logatoe diui offi. C. iii. d mal' q secuta s ex negli
l'ctois. C. iiii. d dfcu boi ex i albe. C. v. d mal' nobli
b; q bois noblib' ppont. C. vi. d negli cor tois 7
q n corig albas. C. vii. d sollic tpaliu. 7 neglectu
spialiu. C. viii. d dispsioe monachor. p pauos pont.
C. ix. d negli cca ifirmos. C. x. d negli pui decdi xue
tu. C. xi. d ml'tiplicatoe eor q bo tpalia dispesat
C. xii. d dfcu modeatois i albe. cca se. 7 cca alios. De fidli 7 stta pmissioe
Cvm displiceat deo ifidl' 7 stlta
pmissio. Ecc. v. pmissio vo stlta sit. e pmitel ca
n itellig. i stol'at cu se ca. n ipletur. h ofid. n ppo
ad pces qudai amicor mor. for pfessiois monachor
siplicib; mini lucida. qt do dedeit. Cp. pposui de
clarae. declato e smon illor. 7 itell; dat puul'.
C. i. aute sac sqr. temitate pfitetiu reprimet. C. ii.
negli ia pfessor excitare. vba e sapietu. q stli.
7 q claui i altu dfixi. Ecc. vlt. qi stimli s. diu ne
gligetes excitat. q claui i altu dfixi. diu temari
os refrenat. De forma pmissionis.
Forma pfessiois h e. Ego fr. N. pmito stabli
tate 7 ouisioe mor meor. 7 obia cora deo 7 scis
ei'. s; Reg sci Bndci i mon. tali. i psn. tal' albi
ta e supta d Regla bti. B. ca. lviii. Explanato
cois tn; q i pfessioe otiet. Et no. q cu iiii gna
monachor distiguat. p. ca. Re. s. Cenobite mi
litates sb Re. ul' albe. Anachoite. seu hemite.
Sarabaite. q doctria; et exa maior seqrenuit
ad h opib; fidle suates sclo. p tosura mtietes
do. Et girouagi. ta ponit i hac for pfessioi. q e
cenolitar. p q distigut ab aliis t b; gnib' monachor.

Stablita e distig a girouagi. Couisioe a sarabai
tis. Ob. ab hemitis. pmissio stabilitatis s; B. p
cludit uia remisso discesui. otetoso discesui. va
go. 7 anoso discursui. D' mor gusione.
Ad mor ouisioe ptiet. v sic pfites mutari loc
tosura. et hitu. ita mut 7 uiuedi mod. v. s. s; Re.
moes suos corigat. et deiceps sua ouisatoe digat.
I h q ob. s; Re. pmit. ppe vo. 7 ppo sesui renitat.
Ob. respic ipui; Re. otiet osilui. Ecc. xxvii. Vbi
venire pcedat te. 7 an oe actu osilui stable. Beni
vna seml' ad q uiuas reg pbe. ad q oe uita t;
excegt. Re. e q. qda lucina. q os debet seq. plati
pcipi. s; sldiu obedi. vn bts. B. I oib; os magi
seqt Re. n abea teme diuet aq q. Et h oclud
B. g n ab ipo albe. i. n e albs s Re. e seml' 7 ip
spotanea se pfessioe sbmis. Et sbdi. Ello v i ed
litta Re. cedat. p tpr caritati. ai ud necitatis exe
git. absit ut hois epra vo. i sbclat. sr fr; trsgssi
oes 7 n sr pmi tdltoes ostituat. q albas elig ma
dator el'to 7 vlto uitor. Stablitatis pmissio
sdo. i pmissioe recte pmit. q e v pet fimitate
sup q totu edific ve religiois ostit. iii. Ca. Re.
q. vii. Descedit pluuia. venit flua. flauer veti 7
n cecid. fudata e eni sup fir. pet. Bt. B. io fudaui
spe. s religs sup stablita stta. v n declara 7 i scl; sch.
Euiatis huis q ptiet ad monachi pfessioe sbdit
officia. u h oia diliget opet. claust s mon. 7 sta
blitas i xgatoe. I ep. ad frs d mote di. B. d. Oiu
bor hor officia cella est. 7 stabil' pseu ripa. Et
paulo p' sbd. I po e hoie fidelr fige i uno loco
aiu suu; q n pr' i aliq loco affixit cor suu. Ista
q extitudo ai mugido d loco ad loc effuge nitit.
sic e sic q fug vb co sui. se ip; fug. se ip; e est
loc mutat n aiu. eitoe vq; se iueit. n q otioe;
fac ip; moblitas. sic leoe sol' 7 egr q e efebedo xant.
Mor ouisio e. vetis hois expoliato. et noui hois
iduito. s; a. ep. Eph. iiii. Deponite vos s; pista ouisa
toe; vete hoie q corup s; desidia erois. 7 re
nouamini spu mtis vre. 7 iduite uos nouu hoi.
Q pmitt ob ptie s q di uice geat. ac si di vo
reqrat. q qi dm audiat. Luc. x. Q uos aud me
aud. 7 q vos spn me spn. Bndcs. Ob. q maiorib
pbet. do exhibet. B. Q eq vice di pcip h. qd no
seat tn etiu; displice do. ai sec oio. accipied est.
q pcipiat des. cui n i e vtr pse. an pruos suos.
siu hoies siu aglos hoib; i notescat suu; placitu
doe. I pon q prds hem. tag dm i hnis q n se apte
d dm audire dbe. Stablitate i hac scli muta
bl'itate. qt po e assilam di etni. Mor ouisioe.
otepta mdi uarie. oformi pe vitati. Ob. sbiem

pfcē di sbilimitati. Scdo ponit monemū. j. Cor. xv. frs
mī dilci stables estote et imobles. Scdo ptiet
p̄. Ro. xij. Nolite cōformari huic sclō. s; reformami i
nouitate sēs9 urj. v pbetis q̄ sit uolūtas di boā ⁊ bn pla
cēs et pfcā. Scdo ūs ptiet p̄. pe. v. Huiliamī sb
potēti manu di. v uos exalt ī tpe uisitātōis. f. vltūn
dat vite scē ordo. crcdui dat ei spē. p9 dat ei mod
seu msurā. vita scā tato ē ordiator. qto ē do sb ctor
⁊ q̄to speciosio for p filiis hoī filio. B. Q̄ formosum
te agsco ī forma dnīc ibn. ñ solū ob dīta q̄b effulg
ges miracla. s; ⁊ pp vītate et masuet ⁊ iti. Mod
seu msurā uite scē. d; ē hois etnitas. Cū gaū
d; hō fuire do ī sua etnitate. i. dū hō uiuit q̄ uult
remunrai a do ī di etnitate. luc. j. Suiam9 illi ī scita
te ⁊ iti coā; ip. o. d. ñ. Huilitas ob dm glificat
Ecc. uj. Mag pō soli di et ab huilib; hōrat. ygo
ipi ī nb reforta filio q̄ ē ymago patris cōforta dm
letificat. cōplac ē ē s do ī ea. af. uj. hr ē fili ms
dilc ī q̄ m cōplacui. ait p. d x bap. Stabilitas uo
do cōgt. stablib dam ē ds. p. luc. xxij. vos e
stis q pmāsistis mec ī tep timis. Ad stabilitate p
tiet pseuā. q s; B. sola ē siglaris filia sumi regis.
Jlla ē sola heres ē reg eini. Et nō. q. vij. f. q̄ vni
vale ad stabli. Tpo ē sap tā ei q hr rege. q̄ ei q
hr regi. Sap. vj. Rex sapies. pp stablimitu ⁊ ecc.
xlix. le d ioseph. q mag scie fuit. ⁊ s fam egti
puidit. q fuit rector frm. ⁊ stablimit pp. Et pv uj.
le d d. q stabliuit celos pdētia. seu sap stabliuit
Ecc. xj. Pricipat sesati stabil est. sps stulti ī tep
red ad horā pricipat cam. s; pricipat ei9 ñ ē sta
bil. Ecc. xlvij. Stult v luna mutat. Beñ. Nichil ē
ē n cōstat. n dm plac. Stulti qd ñ hnt cupiut
qd hnt fastidiunt. Eō ē de sapiete. Ben. Eo ē
sap. sp ide uelle atq; ide nolle. Nō p cuiq sp ide
place. ñ rectū. sap ñ uicit mali. Sap. vij. v ma
li ñ eicit sap de mon. qd ē. q. ctamis cap. Sap
ñ eleuat pspitas. ñ dicit aduisitas. Ipā ē ī die
bon ñ ī memor ē malor. Et es. Ecc. xj. v cōsolat
hoīe ī aduisitate. ⁊ repmit ī pspitate. Nō tīet
eā mala pene. adiuni ē ipi appar q ñ sit vā ma
la. s; poti9 vbre futor malor. Tio iste ñ ē y cor
q sit ī nocte igni. ps. Scuto cicdab te uitas ei. ñ t. a
timore noct. Tior noctn dr tior psē malor pealui
q̄ tīet. q ñ clāc vm. Sap attig a fine vs; ad fine
fortit. ⁊ disp o suauit. Sap. viij. Copatoe malor
futor mala psntia. ei suauia st. E. Sed pea tpale
luci putat. q p hac etnā euadē ñ formidat. Sap
ñ allicuit boa psntia. ī mo cū ī diligtoe d teptato
rib; Eo m ē ī celo. et a te qd volui sup trā. Ecc. j.
v mlta sap mlta ī digto. Eis ē cōscia mida. sicut
pūctoēs muscar. vl spinar uiuitū discīe fatī
uit. sic pūctoes uitor. aīuz ī stablē redlt. Tren. j.
pc peccau ier. pptea ī stabil fca ē. ysid. Nl'a pea
g̃uio. cōscia mala. Cōscia rei sp ī pea ē. nusq secu
ē re aio. Glo. sr dm nr; re. Nl'a h maio pea
vl trbla. q̄ d lictor cōscia. ys lvij. Cor ipij q. mae
feues. qd qesce ñ pt. Sps q nobil est. ī lecto sor
dido ñ qesc. Jō moach9 ī īgssu mon. d; face cō
fessioē gnale ex dil. lauabo p siglas noctes lect m
v ī eo ē do qesce possit. et sic stabil ee potit. Job
xj. Si iniqtate q ē ī mañ t abstuleris a te. ⁊ ñ p
māsit ī tabnaclo t iniusti. tc leuāe potis facie
t abs; macla. et eis stabil. Cuij. ē. timō picli
mon. qd picl; s; B. pbat trāseuntū uanitas. ⁊ pe
ūtuū mlti. Jn mari māsilie. d uij. nauib; vix
pit una. ī mari h mon. d uij aiab; vix saluat vna
iste tior mltos ad igssu; mon. idue. ⁊ mltos ia;
ī eductos pseuiare fac. Job. xxj. Sp q̄ tumtes
sr me fluct timuij dm. Cu; fluct tumetes dsr
emnn. te nicatoes ad nauis exoiatoe ī mae pi
tuit. q mltis laborib; ⁊ expēsis acqsier. Sic tior
ipe dapnatois. boā tpalia fac pici ⁊ a mon. īgdi.
Tior ē dmci picli. retiet mltos ī mon. ē ē. q. cla
uus cōfigēs canale affem. ne eo stimlāte moac
ad scl; regdiat. ps. Cōfige tiore t. carnes m. hr
⁊ tior d. qd dā podo cōfpito retiet. sic lapidu;
pōderositate asses ī tectis domor retinet. Ecc
xxv. Tior do se sr o a sr posuit. Ecc. xxvij. Si ñ ī
mcē d ītāt te tenuis. cito sbuitet dom t.
Tior iste resist tiori noctno q̄ noui sol; ue.
xai. ne tm ī ualescat. v moac ad mrō q toē ī
malig poit est redeat. B. Dom ad ⁊ igs ītat
a tgo. et tu mones ñ rgdi. vl tā egssus egdi. fili
vr ee pdcois tal. q ē ia; ī loco salutis. et ad loc
picli redt. Jo. xxvij. Neō pnt exhnis ij fili pdcois
tal vr amare picl; vn qd m si peat. Ecc. uj.
Q amat picl; ī illo pib. Cuij. ē spes. q ē. q. q̄dā
āchoā. fuias moachū ne vehemtia tēpestatis
a do auellat. et ad scl; regdiat. vn. hebr. vj. d ap
loqus de spe. q̄ sic āchoraz hēm aie tutā ac fima.
aug. Nol ij abrūpi ab āchora. añ q ītres pōtu;
fluctuas nauis ī āchoris. s; ñ lōge a tra pict
Coat dya dicē moachū ī diffidetiā vl dspatiōe
ītimutate vl vehemtia teptatois. vl diutuit
clausl laboris. S; diutuitati laboris oppo
ē etnitas mecedis. aug. labō te fr ⁊ vid mecede.
B. vs toll difficltate. Je. xi. Docuer ē lig gle.
vs fac magr. ⁊ cōsue ē altuana. Nal mal cor.
Sap. tij. gle pmanes ī uetatā. Diutinitas ⁊ cōti
mo fac. vt leui9 sustmeat ide cōsuetū. q dixit

nitate seq. Sen. Optia for uinedi elig e q
iocda reddi assuet. qd male fers assuesce 7 fes
vehemtie vl otinuitati teptatois. resist spes
diuini adiutorii. ps. Do ptecto uite me. aq
tpidabo Et ds e scantu pp sui. q. mir ofedes
cu. vehemtia q teptat. ocio e v facili sustineat
q adh fac v gru augeat. i. Cor. x. fidl est ds
q n patiet vos teptari s id qd potestis. s; faciet cu tepne
puetu v possitis sustine. Qd g tptas q fe; una
nimitas amator e cemunt. e agli assistit ala
te. q dux belli xps phibit. suos aiaris adiucto
dies ofidite e sum. fiducia hnda e i suffra
gio et adiutorio sum. Et no. q ds iuuat se
uos suos. s; q ipi hnt spe i eo. B. qten i boi
dni fiducie pedem posueris. caten possideb
Tren. iii. Bon e ds spantib; i eum. ps. Spate
i dno mia cecdabt. Je. xvii. Bndcs q ofidit i do
et sbot. Et erit taq lignu qd trnsplatat sr aqs 7
n timebt cu venit estas. est. s. vehemtis teptatois
Cv est radicato d q Ecc. xxiiii. Radicaui i pp. ho
pplis honficat e ille bts ppls e ds ds ei. Jlli pp
a s radicat cu expulso amore sedi itducit amo
di. et sui. et pxi. amor sedi expellit. cu diuitie
delitie. et mundi hores otepnunt. Ad otemptu
diuitiar ptiet votu paupertatis. siu abrenuntiato
pprietatis. Ad otemptu; deliciar. votu otic. ad co
tepmu honor humilitas obe. No itroduc amor
ver. n p expellat amor vanus. aug. sr ep Jo.
Si mudi amor hitat. n est quo amor di itr.
J. Jo. ii. Nolite dilige mundu. n; ea q i mudo st.
Siqs dilig md. n e ca pris i eo. Glo. vnu; cor
duos aduersarios s amores n capit. No hr ad
nach vra stabilitate. sigor ad h bt i mudo Ecc.
vi. No pmaneb i ea excods q e sin corde. cd sim
huis alibi. Sap. iiii. Adultine platatoes n da
bt radices altas. n stabile fi mamtu collocabt
Adultine platatoes s qb; lo Ja. iiii. e d Adulti
nescitis q amici h mudi inimicitia e di. q eq; g
volurit amic ee h mudi inimic di ostituet amo
di. amor sce societatis. amo ppe salutis. ol t
sol 7 uale ad stabilitate monachi. funicul tpx
difficile rupit. Ecc. iiii. amore saluatoris. q
clauo affix d b7 ee monach ca religiois. Clauo
amoris uri po affix fuit xps ecu. q clauis ferre
is. Sic ostiu; seplcri n potuit x tene. sic n cla
ui ferrei x i iuitu tenuisst i cce. s; clauo amo
ris aie tebat i. Sic amor ipi moac i caon te
ne d b7. Amor sce societatis d b7 eu retine. ps.
Ecce q bon 7q io. hitare f. i un. Pv. xviii. fr q
adiuuat a fre. qi ciuitas firma. Ecc. iiii. Melr e
duos ee simul q unu. hnt e emolumetu; socie
tatis sue. si un ceciderit ab alto fulciet. Ob. xviii
v duo ul tres ogregati fuit i n mo. i me. e. s. qto
mag v fr. el vl ples. Amor q salutis ppe d; mo
nac i caon. retine. Iste amor d b7 ee valde magn
i hoie. cu i brutis aialib; tant uidat ee. Ex amo
re salutis ee vr. q ouis edocta a na. lupu fug
et canis si i aq ceciderit. natando ad lit tedt
vl auis sagacit cauet laqum. et decliat laptois
ictu; et si ceciderit i laqu;. ad sui libatoe coat.
B. pudi h ide n posse i hoie. qd na p i volucre
Ad id monte d; amo q hem ad saitate coi. pq
oia pati sum face. aug. Cum gau d; face in
mortal futur. qd facet p defendeda morte mo
ritur. Jt ad id ictare d; amor q ds 7 agli ei
hnt ad salt ma ——— misit ds filiu suu i h
mud ad salute n;. Ob. xxviii. venit fili hois sal
uare qd pierat Et gaudiu e aglis di sr uno
pcc pe a. Luc. xv. Et os st amistratorii spc
i ministeriu missi. pp eos q hreditate capiut salutis
B. Dne qd e ho q i notuisti ei. 7c. Deiq; mittis
ei vnigenitu tuu. i mittis sp; tuu;. pmittis uul
tu; tuu;. Et n nul a dopa sollicitudis tue uacet
i celestib;. 7 illos btos sps. pp nos mittis i minist.
Cvs e occupato hoesta. B. ad fr s de monte dei.
Omi teptatoni. et cogitatoni malar. 7 inutiliu;
setia e otiu. Jbid. Suma mtis malitia e otiu.
i eis. oxdac otos. q. tot e famelic. aures esu
riut rumores. ocli aliqs nouitates. 7 sic de
ceteris mbs. vn sic fames lupu; fac exire de
nemore. sic fames otosi uniusal. q m; facit
monachu a caon. discede. Pv. xx. Desideria occi
dt pigru. noluer qcq opai man ei. Sen. Trac
tatione honar artiu; occupatoi sum. qcies ma
tatione hoar artiu; occupatoi sum. qcies ma
le hr i certia impaties sui. Occupato hoesta hr
aneca qda spuale refecoe. In custodiendis e
madatis di e retributo mlta. sic i co tasgssi
oe e afflicto multa. Opa iutitis. aiar; refitiut.
vn ad iutitutes ptiet i d ys iii. pane n; codere;
Cvii. e gra sps sci. vii. Sap. vi. le. d spu. q e sta
bil hebr. vlt. Optim est gra stabilire cor.
Sic tra si humor ofuit i puluie redig. 7 aue
to dispg. et cor cum sps a beo recessit effict
cuus. sic si gra sps. s. ofuit. monach admodu
plus fit istabil. ps. No sic ipii n sic. si taq plui
vl aufes sp; cor. d fitii 7. 7 i pluie sui reuiter.
Stabilitati tra aduersat. s. remiss descess. Cote
tos disses. vag et curios disces. d qb; aq dice
et. pv. d remisso descesu De mal q fac remissio
sic d g. q remissio e mlt oia monachi ppoito dis

ſipat ē bōa · mitt mala · do abhoīabilē redd̄t
hosti ſbdit · āglos offēdit · p̄mo fraudē fac̄
Remiſſ⁹ · q · bōa diſſipat · dum īchoata · ⁊ pene
fc̄a nō ↄſumat · et iam pfc̄a n̄ ↄſuat · pu̇ · xviij ·
Q̄ moll' eſt et diſſolut⁹ fr̄ eſt ſua opa diſſipātis ·
Moll' eſt · q malo pene cedit · n̄l dur valēs ſuſtinē
Diſſolut⁹ ē ī q̄ amor boni d̄ficit · q nullo amorē ligat⁹
eſt ad op' bō · q̄ īeo uſq; ad ↄſuatōe; pſeuet · hō re
miſſ⁹ ſi ſcepit ad ip̄m aliq̄tulū ſtatī ut ag · dim
minuēdo pcedit · tandē ad nich̄ deueīt · Ecc̄ · xxij ·
Filia fatua ī deminoratōe erit · aīa remiſſa d̄ fi
lia fatua p deſcm̄ utilitatis ſeu uirtutis · fat uō
p deſcēs diſcretōis · q̄ pcedit diminuēdo cū debet
pcede ēſcēdo · pu̇ · iiij · Iuſtor ſemita · q̄ſi lux ſplē
dēs pcedit · et ēſcit uſq; ad pfc̄m diē · Remiſſ' ſilis
ē pullis · q naſcunt albi · et poſt effitiūt nigri ·
It ſilis eſt ſtatue nabuch · cui⁹ caput ex auro
optio erat · pect⁹ aūt et brachia de arg̃to puro · vēt
et femora ex ere · tibie aūt ferree · pedum aūt q̄dā
ps ferrea · q̄da fictil' · Diminutio remiſſi · opat̄
bōr penuriā · ſic augmētū robuſti · bōr abūdan̄
pu̇ · x · Egeſtatē opata ē man⁹ remiſſa · man⁹ aūt
fortiū diuitias pat · Ecc̄ · xxi · Cogitatōes robu
ſti ſp̄ ī abūdātia · oīs aūt pig ſp̄ ī egeſtate ē · Re
miſſ⁹ dū ſemīti detrah̄t · magnū dāpnū meſſi
fac · Semia ſt utā q̄ ego boni fecimi · B' modica ſe
mītis detrctio · n̄ modic eſt meſſis d̄trimētū · ij ·
Cor · ix · Q̄ pāce ſeiāt · parce ⁊ metet · Remiſſ⁹
p̄od' minuit ad q̄d etnā gl'ā ē fore tradēda;
nouit · vn̄ ſeipm̄ decip · Cor · iiij · Id q̄d ī pſenti ē
ē momētaneū · et leue · Remiſſ⁹ vr̄ ſec̄ miſicordit
agē · ſ; ēdelit ag · de corōa ſua gemas ibt̄ht · Si
pn̄ia nr̄a ēdeli miſatōe minuit · paulati gēmis
corōa nr̄a puat̄ · Iob · vi · Q̄ tum p̄mā ītm ſr̄ eu;
mx · Remiſſ⁹ fugi̇do vbra ī ceciditt ītollēabilē miſia;
vera bōa · et ūa mala · ſt fute mte · vbre uō cor
ſt pſētis mte · Sap · vj · Tranſiet ō illa taq vb̄ra
Remiſſio mala nutt ſ; p°. pu̇ · xxiiij · Agrū hōis
pigri tranſiui ⁊ p uiā · viri ſtlti · ⁊ ecce tot repleuiāt
vrtice ⁊ c · hō remiſſ⁹ mal' īplet · q̄ abeo n̄ extirpāt
Cu; ē mala ī nb̄ gn̄tis oriāt · ſi eor extirpatō neglig
bōa ſuffocāt · et totū occupāt · B' ad fr̄s d̄ morte
di · h ē maledc̄a ade · ⁊ ītra laboris tui · ⁊ ī agro
vl' cordis · vl' cor · vt noxia · vl' inutilia · ḡtuito
paſſi pducāt · vtilia ul' necā ē labore · Itē hōis
remiſſi mala mltiplicāt · bōa negligūt · q ſi fle
rēt occupādo loc · mala ītre phibēnt · p' bōa vi
tute hnt reſiſtēdi mal' · ſ; p°. Ecc̄ · iij · Igne ārdē
tē extiguit aq ⁊ el'a reſiſt̄ pccīs · Remiſſio do
abhoīabilē redd̄t · ſ; p°. apoc · iij · vt frigid' eēs
aut calid' · ſ; q; tepid' es · ⁊ n̄ frigid' · n̄ calid' īa
piā; te euomē d' ore mō · Sic cib; recept' ī cor
huāo · alij ob deſcm̄ caloris euomit · ſic d' cor
miſtico · q̄d ē eccl'a · ē cor · xp̄s ē cap · alij ſēuoē
ēſcēte · āis expellū · vl' ī mortale pc̄c pcipitat vl'
p apoſtaſia; vl' errorē · a ↄſortō ſcōr ſepat · ſic
accīt ē dā monacho āt iq̄ · q ē eet tante pfeſſiōis
v' p āgli m dō mitet ei panē · q uſcebat · recepta
pāmula negl't · icep tepeſcē · et paulati tm̄ ēut
tepiditas · q tādē apoſtatauit · Dya⁹ · p'⁹ · teptat
flectē p' remiſſionē · et p' pſuīt frāgē · p dāpnā
delectōe; · Succidut; frāg ītēto · aūt; remiſſio ·
p uia; remiſſiois īpceptibilit' frāg aūt · Remiſſi'
ſbd · ſ; p°. pu̇ · xij · Man⁹ fortiū dn̄ab' · q aūt remiſſa
ē · tributis ſuiet · hoſtes hōis remiſſi · ſiglis di
eb; acq̄rūt ad ſe eum · ⁊ ſic īduta; ſuitutē eū;
ponūt · Caro adinuēt ſi eum mala; ↄſuet · v'
n̄ ↄtenta neccīs · p ↄſuet̄ q̄ſi debitū; petat ea
q̄ ſt ſu fluc voluptatis · Mūdū ⁊ adinuēt ſi
eu; mala; ↄſuet̄ · volēs v' maiores expēſas fa
tiat p paſcēdo oclos aliēos · q̄ p paſcēdo uētrē
p p̄ū · Dya⁹ malitie ſuggeſtor · p'rio pſuad⁊ v'
d' p'rio male ſētiat · dū n̄ malū; ei⁹ cupiat ·
p'ri⁹ pcedit ad malitiā locutōis · vt ul' d'trahat
abſenti · vl' cuitiet pſēti · tādē pucīt ad ma
litiā opis · ſuadēs v' ſtō noceat · p'rio · Sz reſi
ſtē d' eēt dya⁹ · n̄ ccdēdū · Ia · iiij · Reſiſtite dyā ·
et fugiet a uob · Eph · iiij · Nolite loc dare dyā ·
Nō ceſſit xp̄s dyā · teptati · M' · iiij · Nō ceſſit pec̄
carnali ſapienti · et paſſionē ei⁹ impedīē uo
lēti · M' · xvj · īmo dix ei · vade · poſt me ſatana ·
ſcandalū m̄ es · n̄ ſapis ea q̄ di ſt · Nō ceſſit ⁊
uido · deſcēſum d' cruce ſuadēti · M' · xxvij · Si
rex iſr̄ ē · deſcēdat d' cruce · et cdim⁹ ei · Nō ce
dūt p'ncipes h' mūdi hoſtib; ſuis · īmo ī termīos
terr ſuar · munitōes ↄſtruūt · nec paſſū pedis
ī t'ris ſuis · hoſtes vſurpare p'mitūt · Hō remiſſ⁹
ſemp ht pugnā · ⁊ nūq̄ uictoria; · n̄ pmiſſā le
titia; · apoc · ij · vīceti dabo manna abſcōdi
tū; hō remiſſ⁹ eſt ſic hō auar⁹ · q n̄ mi⁹ q̄
larg' expēdit · et tam̄ ḡmm q̄ ītēdit n̄ acquirit ·
Remiſſ⁹ qui nō man; ī feruore · ht pl⁹ ī pugnā
diutinitate · tm̄ n̄ extirpat uitia nec ht ↄſolac̄ ·
q̄ p' t'iūphū de dya⁹ dat · ſic p'q̄ ſaluator
vicit teptatorē · acceſſer̄ angli et miſtbāt
ei · M' · iiij · Remiſſio āglos offēdit · q ſic d' fuo
re ⁊ pfcū nro letant · ſic de remiſſiōe · ⁊ defcū
nro offēdūt · luc · xv · gaudiū eſt āglis di
⁊ c · Gaudēt cū pn̄ia ab aliq̄ īchoat · gaudēt cū
ī ea pſeuāt · offēdūt uō · cum boni īchoatu;

an- consumatione uita remissionis consistit. aug. Certi
es bonum agimus gaudent angeli. et testatur demones
quotiens ab eo recedimus demones letificamus. et angelos
suo gaudio defraudamus. Ber. Putas placatos habebis
angelos in iudicio. quos tanto. et tam spatio fraudasti suis
gaudiis. Remissio propositi fraudem facit. est quod iugum domini porta
mus. Cum est ab imo collum iugo subtrahit. alter iugi
onere opprimit. qui subtracto in lato displicet deo. et sanctis eius.
hebr. x. Si subtraxerit se non placebit anime. Et subdit. nos
autem non sumus subtractionis filii in perditione. Qui subtrahit se a la
bore futuri subtrahet a perceptione premii. Unusquisque enim mer
cedem propriam recipiet secundum suum laborem. Cor. iii. Spe incre
dibilis dulcoratur est grauitas laboris. aug. Labor tenetur
si cogitatur merces. Gen. xlix. ysachar asinus fortis
accubans inter terminos. uidit requiem quod esset bona. et terram quod op
tima. supposuit humerum suum ad portandum. Multum
timendus est remissionis descensus illi qui suauitate spiritu sancto ascen
siones in corde suo disposuit. quia spiritu sancto est dicenti in mente
salutem te faciam confessionum prebuit. et propositum cordis carnis
professione firmauit. Descensus talis ruina est homini deuote
i. uoto suo homini sancto. et post uota resiliant. Descen
sus iste conuenit descendentibus in infernum non ascendentibus in celum.
Dyal. quia assiliant quasi terga deorsum flectens. quasi salutari sua
sit. unitet se deorsum. cor. iiii. Descensu isto descendit
monachus a ierusalem in iericho. et incidit in latrones infernales
a quibus uulneratur. et spoliatur. uulneratur committendo mala
et ipse spoliatur dum priuatur bonis gratie. Dum monachus in
statu sublimi quod professus est stat firmus. secundum Thes. ii. Ther.
fratres state. et tenete traditiones quas didicistis. ipse
sicut mare. pacem pectoris habens in tranquillitate. et pace
eternitatis in certa expectatione. sed per remissionem descendit in
Iericho. dum pax et quies interius ab eo amittitur. et stultus
factus ut luna mutatur. De contentioso descessu

Sequitur de contentioso discessu. Est modus qui duplex contingit alii
discedentes a monasterio. in quo professionem emisit. scilicet uel ad seculum
redeundo. uel ad aliud monasterium. transeundo. Primus discessus
super quam multum sit cauendus. est non possit esse in malum.
Et sic a monasterio discedit. a deo discedit et discedendo
perit. aug. in libro soli. Deus a quo exire mori est. in quem redire
reuiuiscere est. in quo habitare uiuere. quem relinquere hoc est quo
perire. Iste discessus multum habet confusionis. Ier. xvii.
Domine omnes qui te dereliquerunt confundentur. Vere confusione di
gnus est. qui eum reliquit timore mali. est quod non mali
patitur. Ecc. viii. qui custodit preceptum non experietur quicquam
mali. quod est alteri esset malum. ei est bonum et utile.
Dignus est confusione est. qui illi bono aliquod bonum preponit. quo
habito omne bonum habetur. quo relicto nullum bonum retinetur. Exo.
xxxiii. dixit deus moysi ostendam tibi omne bonum. Omne bonum omnium
est deus omnium. Osee. viii. Proiecit israel bonum. Bonum generaliter
proiecit. qui a deo recedit. Sine deo nulli est bonum. est contra

est male. aug. Tale bonum est deus. ut nemini illum de
serenti bene sit. ys. iii. Dicite iusto quoniam bene. uel confu
sione dignus est qui eum relinquit pro quo subsistit. Deut. xxxii.
Deum qui te genuit dereliquisti. et cetera. Ecc. xxx. Ignitus se
sui derelinquit liberalitate se. Deus solem suum oriri facit super
bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos. Mt. v.
Ipse benignus est super ingratos. luc. vi. Item confusione dignus est
qui professionem deserit. i. dyal. optimum relinquit. et quia optimus est
sic est malus deus esset ut derelinquentibus se tam cito indigna
sumeret. non sic amplius deseret. causa in futuro confundentur
relinquentes dominum. quia toti mundo manifestum erit. quod ipsi sunt
qui dixerunt deo recede a nobis. Job. xxi. Cum deus recte dicet eis
uice dicens illis. recedite a me qui operamini iniquitatem. Mt. vii.
et e. xxv. Discedite a me maledicti. Discessus iste
multum prouocat dei indignationem. Nec mirum si deus maie
statis indignatur. cum uilis uermiculus eius fuit non dignatur.
Solent magni domini alii relinquere aliquos de famulis suis.
non famuli eos. deus uero nullum relinquit de fidelibus suis
nisi prius relinquitur ab eo. aug. Domine nemo te amittit. nisi qui
dimittit. Congruitudo dicitur indignationis in apostatis. alii
enim pro magnitudine miserie. quam ipsi in mundo affliguntur. Ier.
xlii. Confirmabitur indignatio mea super uos. cum ingressi fueritis egiptum.
Redire ad seculum est intrare egiptum. quod deus prohibet Gen.
xxvi. Ne descendas in egyptum. monachus rediens ad seculum
intrat egyptum. i. tenebras uel angustias. quia uel in tenebris est
ignorando periculum suum. uel si agnoscat est in angustia et dolore.
Ecc. i. Qui addit scientiam addit et dolorem. Audio post ei
quod dixit deus fles sicut mulier. Ier. quia si cognouisses et tu super
ple fles. luc. xix. Fleuit deus super lazarum mortuum ad uitam
reuocando. Io. xi. Sed monachum iniquitate mortuum si ad
seculum redeat est plorandum. Plus est eligendum monacho mori in
monasterio. quam uiuere in seculo. Sen. Maius est periculum male uiuere
dei quam cito mori. Ecc. i. Tob. iii. Non egrediar
si hic moriar. Monachi apostate sunt arbores infructu
ose. bis mortue. de quibus legitur in Ca. Iude. Quando quis mo
nachus relinquit seculum intrat claustrum. deo moritur cum
relinquit claustrum. fit eius seruitutis uite que uiuit seculo
amisit in ingressu monasterii. fructum uite quod deo uiuit in reli
gione. amisit in egressu. utrumque simul est inutilis. Pr. vi. homo apo
stata uir inutilis. Discedens a monasterio. liminis capiti eta
minis exiit. et fugit. unde iam dyal. de illo terribiliter hui plan
ctus. capus certaminis est monasterium. licet dyal alius uideat monacho
spirituale. tamen non est desperandum si in campo certaminis remanet.
uictorem est auctoris superari sepe uincentem. Ecc. xi. Confide
in deo et mane in loco tuto. Facile est in oculis dei subito
honestare pauperem. Ecc. x. Si spiritus potestatem habentis super te
ascenderit locum tuum ne dimiseris. Monachus apostata
horroris potest esse omnibus uidentibus eum. tamquam ille qui diu mo
tuus fuit. quod in sepulchro dilatauit. maxime est dyalus in
eo appareat. qui eum a monasterio extrauxit. quod eius ductu et

107

rector exiſt. Queſiuit ſaul a phytoniſſa. vt
ſuſcitaret ei ſamuel. j. R. xxviij. Et ſ. aug.
apparuit ei dya.ꝰ ī ſpē ſamuel. Sili. fac. ī ax̄ā
clns apoſtatis. ipi ſt ſimiles hītib; ī mora
d qb; leg. gⁿ. viij. q exierāt de monumētis. ita
v ncō pſ; tranſire p uia; illā. monach ad ſcl;
rediens. otēpto dī oſilio. ī oſiliū impiorꝫ abi
it. et ī currit picl;. a quo dī grā eū miſicordit
lībauit. pv. j. Deſpexiſtis oē oſiliū meū. 7c. e
q; ī itītu uīo ridebo. Spc malignꝰ a loco ſalutis
educē monachū. ad q̄ locū ſpē. ſ. eū p̄ducē. Iu
gū xᵉ ſuaue abicit. et iugo dyā ferreo et īpota
ſe ſbicit. Oſee. vij. Reuiſi ſt v eēt abſ; iugo. ipē
ſunē aureū; obᶜ. rup. ſ; ſune. pcī ſe ligauī 7c
dicit dyaᵒ ligatum. eod ſune. ī ſenalī patiblo
ſuſpēdēd. pv. vj. Iniqtates ſue capiūt impiū
et funib; pcōꝝ ſuoꝝ oſtrīgit. ¶ De tranſitu
a mon. ad mon. ¶ Nō. g. q ſi mon. bn ordinatū ē
raro oſulēdū ē monacho q ī eo fec pfeſſ. v trāſeat
ad āᵈ mon. pcē. h vōᵈᵉˢ albis ſuij. et finis ſᵐ. j. Cor.
vij. vnqſq; ī q̄ uocat ē frat. ī h pmaneat. luc. ix.
j q̄cq; domū ītrauitis. ī manete. et īn ne exeatis.
Exo. x. Nolite trāſire de domo ī domū. Sij noluit
dn̄ diſcipꝰˢ ſuos tranſire d domo ī domū. ne red
deret ſe de leuitate notabiles. vl ne offēdent
ſuos hoſpites. eis uerecūdiā faciēdo. mlt caued
ē monacho. ne trāſeundo de mon. ad mon. dleuita
te notet. et eis qui ſuſceperīt eum. et diu ſuſtē
tauer. p eū; mā offēſionis det. Si uō mon. n̄ ē
ordiatū. uł ſpes ht. q q ī pfeſſiōe pmiſſa ſt ibi
ſoluat. oſulēdū ē monacho v trāſeat ad āᵈ mon. bn
ordiatū. B. ī ep. n̄ tātū cor ſ; ēt morib; eligere
ſalubrē locū debem̄ꝰ. ſcā loca. et ſecura eligē. or.
B. ī liᵒ. de pcepto et diſpēſatōe. Siqs ī loco ī q̄ p
feſſꝰ eſt. p implbitate atq; ī religioſitate cohitā
tiū morꝝ oūſione. et obᵃᶻ ſ; Regᵃᶻ optime ſōte ne
quit. duce ſpū libtatis. tranſire ī dubitāt ſua
dō ad loc aliū. v n̄ impediat hō redde dō uota
ſua. q diſtīxer labia ſua. Et qōe cū ſcō ſcōs eis
et cū pūſo puterīs. Sane de religioſis ac bn̄ or
dinatis mon; ulls pfeſſorꝝ mō oſilio. ne artori
qōe deſiderio uite. ſim lic ſui ſermonis egrediat. fo
te uult aᵇ d cluniacēſib; ītitutis. ad mn̄ ueī
re pauptatē. eligēs p ill' numeꝝ oſuetudib;
mag regle puritatē. ſi me oſulit n̄ oſulo. ſi n̄
ſuo albi vſurpauīt ad aſſenſu. q̄ obrē pōꝰ ppe
ſcādalū ipoꝝ qs dſit. dīm q̄ relīqre ē ta pdubius
tutū n̄ ē. forſitan ē h tenē potit. illo n̄ poterīt
ī eo ſuſpectū; hāc leuitatē. qm̄ ſepe id qd fa
cē volum̄ꝰ an q̄ pbem̄ꝰ expti iā; nolum̄ꝰ. uno

ppe monito idipm̄ cupiētes. et reſpuētes tā
leuit q̄ inrōabilr. Iᵗ. B. ī epˢ. Scio n̄ nullos de
aliis oggatōib; et īſtitutōib; ad nrm̄ ordinē
puolaſſe. pulſaſſe. ītraſſe. Qui hagētes oſuis
ſcādala reliqrīt. et nb nichil attulerīt. et quū
illos ſua temaria diſceſſione. tm̄ nos ofbat
ſua mīſa oūſatōe. Et qm̄ ſupbe ſpreuāt qd
tenebāt. et temē pſūpſerīt qd n̄ valebāt. digᵒ
dn̄s exitu patefec ignauiā eoꝝ. q; īprudēter de
fuerīt. qd inpdēter arripuerīt. et ēpit redierīt
ad id qd leuit deſuerāt. ¶ Et nō. q mlt timor
eſt hōi ī mon. diſſolutū ītrare. vl ſi iā; ītrauit
ī remanē. Sic ē modic uinī bōi. ſi mlto uino
corrupto amiſceat. tacito corrūpit. ſic 7 ille. q
bon' eſt ſi ītret mon. diſſolutū; ī malꝰ efficiet.
Sapiēs. vᵈ acetū; eſt. qd eē q; uin ī fundis aceſcat
Qui ht dolui. vino corrupto ſemplenū. n̄ curat illd
vino bō īple. prꝰ ē ītedᵗ ad h v uino corupto
euacuet. q̄ ut bō īpleat. Sic vrᵉ eē ītedēd eua
cuatōi monaſtioꝝ diſſolutoꝝ. vl' ml'tos d monac
ill' ī diuiſis mon. bn̄ ordinatis collocādo. vl' īgrēſſu
illoꝝ mon. ad tp̄s diuidēdo. vl' claudēdo. v poſt
mltiᵒ. bōꝝ ſiml' poſſit īducī. Sij modic fermēt
totā; maſſā; corrūp. j. Cor. v. q̄tomag mlt fe
mītū; maſſā; corūp. Sen. j vitiū; alt alterꝫ ſht
quō ad ſalutē reuocāī poſſit. qs nā retin̄7 pplōs
impellit. j. Cor. xv. Corrumpūt bōs mores colloqa
mala. Sibi. et opa pūa. Sen. Conuictō delicatꝰ
paulatī eruat. et emollit. malignꝰ comes quis
cādidō. et ſimplicī rubiginē ſuā; affitut. Eccᵗ
xiij. Qui tetigit picē īquinab ab ea. et q cōicauīt
ſi bo. īduet ſbiā. Exiō d Ecc. vij. Diſcede ab
iniq. et dficiet mala abs te. Eccᵒ. xxxij. Cū uiro
ſcō aſſiduus eſto. q̄cq; cogūis hīe tiorē dī. Sen.
Cū ill' vſare. q te meliorē facturi ſt. et illos 7 ad
mitte qs tu melioēs potes face. Qui piculū uitoꝝ
uult fugē. n̄ dbꝫ ad peuites ofugē. ne otigat
eū; cū peuntib; pire. Gn. xviij. Dixerūt āgeli
ad loth. ſurge. ne et tu pait peās ī ſcele ciuita
tis. Nuij. xvj. Recedite a tab'naculis hoīu īpioꝝ
et nolite tangē q ad eos ptiēt. ne ī pctīs eoꝝ ī
uoluamini. j. R. xv. Diſcede ab amalech. ne
ī uolua; te cū eo. amalech figāt inimicos dī
trā; ligētes. Ipi fontī dulcedis. ppont modicas
guttas delectatōis qs ī ueniūt ī ceatūis. ſep enī
amalech. ppls ligēs ſagᵍᵃˢ. a talib; diſcedē d;
q deſideriū ppe ſalutis ht. ne fiat ſociꝰ eoꝝ pᵃ
ī cl'pa. 7 pea ipea. Qui dn̄ ſ iratū; uult placāe
n̄ d; ſe oiūgē huis q ei diſplicet. ſ; eis q ei pla
ceāt. ut ad placād ei iuuēt. vīrꝰ q ē ī oggatōe

cui do' unit e. aliꝗ est occo . vt dr oggatoi inuisca
t . et eu puniat . Josue . vij . No eiu vlt ubeꝝ
dece ꝯtetatis eu q h' sceleris re e . Multo magis
si do' unit est oggatoi occo potit ee q' iuiscat . ac
q i ea moat . Amato' ppe salutis . locuꝫ ubi ꝯ se elige
v salvato' maneat . ꝗ il sathanas sede h'eat . Sal
uato' h'itat i societate bonoꝝ . sm i° cor . xviij . vbi
duo vl tres oggati i n' mo i su ime e . Sedes sathe
e i societate maloꝝ . qui n' st salutis adiutores
s; adu'sarij impeditores . apoc . ij . Scio u' h'itas
v' sedes est sathane . Sic miltuꝫ fac q' ab pualeat
inimico adiutoriu societatis . s; i° pv . xviij . fr
q adiuuat a fre . q . ciuitas firma . sic mlt facit
adh' q' inicat ab inimico . nocumtuꝫ societatis .
Infirmꝰ q uult ad sanitate puenire . n' d; loc pestile
te elige . mlt eni impedt sanatoe loci corrupto
Jeri . Indubitant valꝫ ad ad corrupedꝰ vigoꝫ
regio . Ecc . xij . Qs medeb' i cantatoi a spete
pcusso . ꝛ oib; q appiat bestiis . sic ꝛ q comitat ui
ro inique . et obuolut e i pccis ei' . Qui uult ire
ad sci Jacobu . n' poit se i societate eoꝝ q' Romaꝫ
vadunt . nulla e societas q alig ducat . ꝗ quo
vadit . Qui uult ire i padisuꝫ . n' d; se pone i
societate q' vadit in i'fernu . pv . j . Fili mi ne
ambules cum eis pedes e eoꝝ ad malu cu't .
Noluit Jacob esau h're sociuꝫ itins sui . Gn .
xxxiij . No e secura agno . ee c lupo . Ecc . Sic
coicab' lupꝰ cum agno . aliꝗ . sic pccor c iusto . No
e uiuetis h'itare cum mortuis s; i° luc . ult .
qd qritis uiuete e mortuus . sic ille q uiui . ul
viue cupit uita gre . ꝗ d; remane e h'is q mor
tui st morte culpe . s; ad uiuetes transire
Carbo mortuꝰ si ponat c uiuus accedꝰ . sic ille
q malꝰ est . occoe societatis bone . aliꝗ bonꝰ effi
cit . pv . xiij . q cum sapientibꝫ gdr sapies erit .

De vago et curioso discursu

Seq de vago et curioso discursu
q i monacho do adeo displicꝫ . v' ei monachu dis
plice faciat . vn de monacho vage et curiose disc
rrete p' dici i° Je . xiiij . Dilexe moue pedes suos
et n' qeuit et dno n' placuit . Monachos gyroua
gos . d' . btus . B . p° ca° Re . po dtiores ee sara
baitis . ipi st dyal imitatores . i c p' d' . Job . j .
Circuiui tram . ꝛc . Ipi q' st pricipes maledconis
cayn . Gn . iiij . h'ntes cap cordis tremulu
trepidaue e u' n' erat timor . s . pstitia mala
q' n' st . u'a mala . s; qui v'b futoꝝ maloꝝ . aspita
s . claust formidantes . et fugientes . Ipi st va
gi et pfugi . et ab h'is q ei occurrit discurr dli
tus . s . diuitiis ꝛ honoribꝫ occidut . qm iordinate
ab eis talia ꝯcupiscunt sic dix cayn d' se . ois g
q iuenit me occidꝫ me . Ipi q' st sydera erratia q b'
caligo tebraꝝ ꝯsuata e i etnuꝫ . d' qbꝫ le . Ep . Jud .
ij . Sidera u' erratica aliꝗ fuit sydera cadetia . pq
e discurrdo p mund delitiis incidunt assueuer
et aspitas religionis e eis i dissuetu . redeuntes
ad claustr . claustral uite aspitate sustine no
posst . apostate fiut . D' casu stellaꝝ le . Ap . xxiij
Et stelle d' celo cadꝫ . apoc . vj . Stelle celi cecidi
st i tra . sic fic emitt grossos suos . c uento mag
mouet . Stella d' celo cadit . c monac celeste ꝯu
satoe d'ses ad scla redit . Abel egssꝰ i agru occis
e . Gn . iiij . Sic claustral i nocens e a claust i mud
egdr . morte culpe occidꝰ . Coruus ab archa egssꝰ
ad archa ꝗ e reu'sꝰ . Gn . viij . Cadauib; e illectꝰ . Sic
aliꝗ monachꝰ de cenob . egdiens . ꝛ p mud discurres
amore carnaliuꝫ d'litiaꝝ capit et retiet . Egssa
dina filia iacob curiose ut uidet mulies regiois
illiꝰ rapta est ꝛ corrupta Gn . xxxiiij . Dina re
sete i s'fum sigt claustrale mte i firm q d' claust eg
diens d' mudi ꝯcupis rapit et corrup . Semei dux
masit i'ier urb . pq uo exiit d' ier ad reqredum
suos suos occisꝰ e . iij . Re . ij . Sic monachꝰ dux ee
simpx claustral . ꝛ i claust manet . vita gre ure
pq u' a i ministratoe obtinuit occoe eꝰ pmdu
discrres . morte culpe i curit . Piscis ex aq poit mo
riri . s; qd dr ys . j . Computrescet pisces sih aq . ꝛ mo
riet i siti . Sic monac ex claustru moraꝫ facies
facile corrup . I egssu a claustro . aq i sague v'tit
vn n' e mir si pisces occidunt . Dum monach e
i claustro bn ordinato . h'e v'ba sacre scrip . q' ad
mod aq aia mudat . s; i° Jo . xv . Ja mudi estis
ppt smone que locut suꝫ vb . et i h'is aquis
ꝯsuat . Cum u' discurrit p mud . h'e v'ba scl'aria
q' ad mod saguinis i qnat . Corrupit e bos mo
res co . mala . Cor . xv . Claustrales modo fami
liares st sic aues ciuitateses . q' facile capiut .
Claustralib; decet do' ꝛ magr ee . ꝗ i miscerio
se mundo . Na illis . xl . dieb; i qbꝫ aplis se ip;
nuiu pbuit . post passioe sua aplis aliꝗ appares
mudo tn i miscere noluit . Stat e saluatoris illoꝝ
dieꝝ i qbꝫ ꝗ miscuit se mudo . v' s; h'itatabe
fuit i celo . sigt statum claustrale . q qi medꝰ
st . i't mud et celuꝫ . lꝫ e reliqrit scla . adh tn peg
st . i't mud et celuꝫ . Non suffic monacho mud
nat v' puenit ad celum . No suffic monacho mud
religsse . imo oꝫ v' eiꝰ obliuiscat s; i° . phyl . iij
Que retro st obliuiscees . ad ea q' piora st exte
des meipm . Jo expedt ei vt mud fugiat . ne
ei ad memo redeat . ps . Ecce elogaui fu . ꝛc .
Jd . Qd e ea unu nece ee . q' ꝯtept u monach
ee ceprisit . G . No lꝫ i tueri qd ꝗ lꝫ ꝯcupisci . Sen .

Vt aīum possis cōtinē. primū cor tuū fugaz siste. dimi
cōtinuata rerū plurium p̄st ītrumpēda n̄ ē quies. Qui
deponē uult desideriū omniū rerū quarū captos
flagitat. oculos et aures ab eis q̄ relig' auitat fugi
ē a monacho mūd' mlt'. P°. qr ē ī mūd'. vn̄ q eū aplē
tunt' īquināt. aug'. sr̄. Jo. Si delectat te mūd'. sp̄ius
eē ī mūd'. It aug'. O mūde īmunde. qd strepis. q
auitē conaris. tenē vis fugientē. qd facēs si ma
nēs. q̄ n̄ decipes dulcis. si amar' alim̄ta mēti
ris. Ecc'. xiij. Qui tetigit picem. ī. ab eo. Cuj. qr est
q viscat' uū illaqat hoīe. Bern'. Quisq̄ verā
agē et tutā vitā volt. ista uiscata bn̄ficia dimitt'
Capi velle vr̄. q bonis viscatis acced'. vl' ī rete
dyā sciēs. et uolens. pedē poīt. Job. xviij. Jmisit
ī rete pedē suū. et ī macl'is illi' amblat. Sap'.
xiiij. Creature ī odiū homini fēe st. et ī tēptatōē
aīē et musipl'a pedib; īsipiētiū. Mund' vall'
siluestris ē. hīns mltos puteos bitumīs. Gn̄. xiv.
Cuj. qr causis naufragādi plen' ē. aug'. amas
scl'. absorbebit te. amatores suos vorare nouit
n̄ portare. Cuj. qr latronū latibulū ē. spoliari
velle vr̄. q sciēs. et uolēs. uadit puta ī q̄s frequēt'
spoliat' ē hō descēdēs a ier'l'm ī iericho. p quē signat'
mūd'. luc. x. Monach' transitur' p desertū mūdi
ad terā uiuētiū q̄ p̄missa ē cōtēpnētib; terā
morientiū. ad ipsū dm̄ q̄ p̄ficisci d;. et ad ipe
rū ei' figē tab'naculū. sic leg' filij isr̄ fecisse
Quietē d; hrē ī desiderio. Discursus si necē sit
p bonū ob'. hrē ī patiā. Jo'. monachū se esse
n̄ loquēdo. et discurrēdo. s; tacēdo. et sedendo
q̄sq; nouit. Cu; arseni' discedet a palatō v' mo
nach' fieret. fcā est ei uox dicēs. arseni. fuge.
tace. quiesce. h' enī st radices n̄ peccādi. Esse que
tum signū ē ordiatōis īterioris. Bern'. Primū
argumētū ē cōposite mētis. existimo posse psistē
et secū morari. aug'. ī li'. conf'. Animus ordinata inque
ta st. ordinata aūt quiesc'. Hoc ē unū de mirabilio
rib; ī vita religiosis. q quiescendo ī celū; velocis
sime tend'. vita religionis. uīx ī ter celeste sabb'
hīns it'. act'. j. ad uitā quietā mouet nos apo'
v'bo et ex°. j. Thes'. iiij. Rogam' uos frs v' opa
detis vt quieti sitis. Et ij. The. iij. Scitis quō
mod' oportat īmitari nos. qm̄ nos quieti fuim'
ī t' uos. exaīe o; ī t' uos nouitios eē quietos. et
n̄ cito egrdi de claustro. Bern'. Sb'ducēd' ē p' ten'
ānis. et parz tenax recti. Ecc'. ij. lē. d' pie mor
si. q uid' eū elegantē. et abscōd'. Sapiēs. ista
sceredi hac legē nā fec. v' maiōa aīalia. visceib;
parētū diuti' cōtinēt. Sic mlt' val; adhi q monac'
mlt' p̄sitiat. si ī claustro mlt' morat' fuit an quā ra
gat

Dicto de stabilitate. dicēdū ē. **De mor conūsiōe.**
de mor conu'sione. q̄ scđo loco pō. ī p̄fessiōe mona
chor. Qūtū ad hāc partē p̄fessionis. monach'
p̄uaricator cēst'. qui ī claustro scl'arit uiuit
Nō suffic̄ monacho mutasse loc̄. cōtēptibilē as
sumpsisse hītū. deserē tōsurā altā. corōa la
tā. n̄ h̄ mor conūsio comitet'. B'. vmb'a ē religi
st ista nō vitas. It. B'. Corpis conūsio. si sola fuit
est nulla. Fo'a signoē conūsionis est ista n̄ uitas. ī
gredienti mon'. necē est spūi. ī. ad eē. ē opatoē
ipē mutet' ī uirū alterū. v' possit dicē c° Gal'. ij.
vivo ē iam n̄ ego. viuit uō ī me xp̄s. Qui p' viue
bat sclō. iā d; uiuē dō. Cāt. vij. Ego dilecto mō
et ad me conu'sio ei'. libēt d; qs cōuti ad dm̄ v' ds
cōu'tat' ad ipm̄. vt et ipē sit dī. et ds ipi'. Cāt. ij.
Dilect' m's mi. et ē. tūm' pars mā dō ī eternū. Et
nō. qa p̄fcā mor conūsione. requir' v' fiat cōusio
īti'. et exti' dup'r. q̄tū ad ītll'm. et q̄tū ad effc;
q̄tū ad ītll'm vt cogitatōes male separēt' a cord'
s; c° Ys. j. auferte malū cogitatōn̄ vrā ab o
cul' m's. Sap'. j. Puse cogitatōes sepāt nos a dō.
It q cogitabat pri'. qmō placeet mūdo. nūc cogit'
qmō placeat dō. hec est bonū studiū. qd ds
a monacho requir'. Jē. xxxv. Cōuti m̄ uni'qsq;
a uia sua pessima. bōa facite studia urā. Qūt
ad effectū. o; conūsionē fi'. v' monach' mal' q in
mundo hītādt cōpatiat'. bonis uō h' mūdi p
amorē n̄ īquet. Jac'. j. Religio mūda. et īma. ē
salte mite eis cōpatiēdo. et se īmaclatū ctodi
re ab h' sclo. It ad conu'sionē affect' ptiēt v' mona
ch' s; dm̄ diligat. tristet'. et gaudeat. B'. atte
de sollert' qd diligas. qd metuas. vn̄ gaudeas.
aut contristeris. et sb' hītu religionis aīum secla
rē. sb' pannis conu'sionis īueies cor p'uisū. Et
ibd'. Cōuitat' amor tuus. vt nchil' oīo diligas
n' dm̄. aut ēte p dm̄. Cōuitat' et ad ip; timo
tuus. qr p'uis' ē timor omīs. ad ip' eum. et n̄ p
eum. Sicq; gaudiū tuū; et t'stitia eq; ad ip;
conu'tat'. hec aūt ita fiat. v' n̄ n' scdm eū doleas
aut leteris. Exteri' o; fieri conu'sionē maxīē q̄tū
ad locutōē. Jac'. j. Siqs putat se religiosū eē
et n̄ refre ling' suā. et ē. vales ī mchs'. vl' uades
ī mchs'. Jecedunt multi ī vestimītis ouiū. s; de
trahendo mordēt. loq'la ōr q ītrinsecē st lupi ra
paces. cf. xviij. loq'la tua manif'e te fac. Co
u'sionē q̄tū ad loq'la; multū uoluit fi'. b's
B' vs°. Ecc'. re. dicēs. Scurrilitates. vl' v'ba
otiosa. et risum mouētia etnā clausura in
oīb; locis dāpnām'. et ad tale eloqū discip'
apiri os n̄ pmittim'. Eph. iiij. Oīs s'mo ma

lus · de ore uro n̄ pcedat · s; siqs ē · ad edifica
tōē fidi q̄ det g̃rā; audiētib; · Jt̄ dec₇ ī mōa
cho ɔ̄usionē fieri ecti⁹ q̄tū ad sēs⁹ cohitōe;
et motuu; corpis moderatōē · v̄ ī icessu · et
cetis morib; ei⁹ n̄l fiat q̄d cuiq̄ offēdat asp̄
tu; · s; ip̄i deceat hōestatē · Ecc̄ · xix · amict⁹ cor̄
et ris⁹ dētium · et īgss⁹ hoīs enūtiāt d̄ illo · Ecc̄
xxviij · Sepi aures tuas spinis · et noli audire
ligu̅ā neq̄ · et ori tuo facito ostia · et seras au
rib; tuis · ys · xxxiij · Qui amblat ī iustitiis · et
loq̄ ūitate · q̄ piat au̅ · et calūp̄ · et excut̄ man⁹
suas ab oī munie · Jt̄ d̄b₇ fi ɔ̄usio q̄tū ad ɔ̄suet̄
v̄ · s · fiat ɔ̄suetudo ɔ̄ ɔ̄suet̄ · vn̄ · B · ad fr̄es de
mōte di d̄ nouitd̄ loq̄s d̄ᵗ · vt ad q̄uēdā fede
fuitutis nēcitate · et car̄nis sue dn̄atē ɔ̄suet̄
se acūgat · nēcitatē s̄ faties ɔ̄ nēcitatē · ₇ cō
suet⁹ ɔ̄t ɔ̄suet⁹ · et affectu; sibi formās ɔ̄ af
fctū · dōec plēa ineat accipe d̄lectatōē · v̄ de
lectabilib; sc̄li ac carnis · s; ɔ̄silium ap̄ · saltē
tm̄ delect₇ eum carē · q̄tū delectabat eū p⁹
hr̄e · et tm̄ d̄lectet eum de mēbris corpis sui
fuire iusti⁹ ī sc̄ificatōē · q̄t d̄lectabat eū pri⁹
fuire īmūditie et iniq̄tati ad iniq̄tatē · h
ē ē pf̄cio nouit̄ īcipientis ī statu suo · mōach⁹
facē d̄b₇ i⁰ q̄d dix̄ d̄s moysi · Exo · iij · Solue
īq̄ calciamētu; de pedib; tuis · loc⁹ ē ī q̄ stas tra
sc̄a ē · Pedes q̄b; it̄ ī ī fn̄u · vl̄ padisu; · act⁹ s̄t
ītiores · vl̄ extiores · P calciamēta q̄ d̄ pellib;
aīaliū mortuor̄ fiunt · ītlligit̄ ex̄ boni sclāri
q̄r uita ē mors · vl̄ morte d̄tior · Calciamēta
g⁹ d̄ pedib; soluūt̄ · ē mōachi hoīes sclares n̄
imitāt̄ · s; viros sp̄uales · v̄ silr̄ uiuāt · sic tra
sc̄a ē · ī q̄ ip̄i stāt · ne alii cū ɔ̄usione sua au
diāt explorātōē illa dn̄i · Je · ij · Īgssi ɔ̄tamīa
stis trā; mā · Sic mōachi acetis hoīb; sepāt̄
loco · sic sepati d̄bēt eē ab eis uiuēdi m⁰ · leuit̄
xx · Sepaui uos acetis p̄plis · sepate ₇ uos mū
dū ab īmūdo · Et · e · xv · Iux̄ ɔ̄suet̄ trē ī q̄ ha
bitatis · n̄ fatietis · ₇c̄ · Jllō mult̄ plac₇ d̄o in
mōacho hr̄ē cor̄ · si d̄sit hr̄t mītr̄ · B · Magna
abusio · macia cura est · v̄ cor̄ reglārit īduat
et ɔ̄ Beg̃ s̄ vestib; aīa nuda d̄fat · Cū tanto
studio tūica et cuculla corpi pcurāt̄ v̄ cui dee̅t
mōach⁹ n̄ putet̄ · cur silr̄ sp̄ūi pietas ɔ̄hūilitas
q̄ s̄t sp̄ūalia īdumēta n̄ putdet̄ · Doluit iacob
īɔ̄solabilr̄ vidēs tunicā; filii sui · q̄ mōtuu̅ ēe
tiabat · et ait · Tunica filii mī est · fera pessiā co
medit eū · bestia duōauit Joseph · Sic ī dn̄i si
dolo⁹ cadē p̄s; · magnā mā; doloris hr̄et · vidēs
hītu; religionis ī eo q̄ morte culpe mōtuus ē

ī q̄b⁹ dā mōn · hodie n̄o iueniunt̄ uiui mōachi
s; mōachor̄ symulacr̄ · Jnuētum ē symulacr̄ ₇
pelles capr̄ loco dd̄ · ij · R̄ · xix · Symulacr̄ ē
cor̄ · sin̄ sp̄u · Symulacr̄ g⁰ est mōach⁹ · cor̄ hn̄s
ī claust⁰ · et cor̄ ī mūdo · pelles capr̄ s̄t obs̄
uātie cor̄les · vl̄ fr̄ fitiales · vidit petr⁹ sola lite
amina · hītū · s · reglārē absq; cor̄ d̄co · Par ē
mōacho tōsura alta · q̄ ī se · pmittit ēēe carna
lia uitia · q̄r extirpatō ī capillor̄ abitōe sig̃at
Ro · ij · Curēti q̄dē pdē · si legē obsues · Par
pdē mōacho · ɔ̄ sanitatē capitis capill⁹ nudāe
si ipē nube iniq̄tatis · vl̄ velāe tp̄aliū dn̄i s̄
absc̄dōt̄ · ys · lix · Jniq̄tates ur̄e diuisert īt vo⁸
et dn̄i ur̄; ₇ pcc̄ ū absc̄dōr̄ fatiē ei⁹ a uob · Tren · 3 ·
Opposuisti nubē t̄ ne transeat orō tua · mōachi
q̄ defer̄ tōsurā et hītū absq; ɔ̄usione mor̄ · in
dēt̄ ī cessāt̄ mētiri · n̄ solo ore · īmo totali corpe ·
Jp̄i uē posse d̄re t̄ · ys · xxviij · Posuim⁹ mēdati
sp̄e nr̄a · Cōfidō d̄ extior̄ religione · q̄ sig̃al̄ ē
et ī eis sig̃t fitatē · Est n̄o · q̄ mltis d̄cāīs ac
cid̄ᵗ v̄ ille q̄ mōn · īg̃dit̄ mor̄ ɔ̄usionē n̄ asse
q̄t · Q̄n; accīt — hoc — pp lōgā ɔ̄suetudīe vite
sclaris q̄ q̄ī ī nā; v̄sa est · Cōsuetudo ē ē altā
nā · Sic eni bonū ēēt uiro ē iugu; dn̄i pōta
uit ab adolescētia sua · Tren · iij · sic malū ēēt
viro si iugu; dn̄i vsq; ad senectutē assumē
distulerit · Je · xiij · Si mutare p̄t ethyops pel
lē sua; · aut pard⁹ varietates suas et uos poti
bn̄ facē ē didicistis malū · P̄v · xij · Pubui ē
adolescēs · iux̄ uia; suā · et cū senuit̄ n̄ reced₇
ab ea · Ecc̄ · j · Puisi difficile · corrigūt̄ · Puisi s̄t
q̄ a d̄o valde s̄t auisi · et ad mūdū valdē ɔ̄usi
B · Oīs mal⁹ aīus p̄q̄ īdurescat malitia ei⁹
molliri pot̄ · s; p̄q̄ īduruerit d̄spad⁹ ē · i · n̄o
multū spād⁹ · v̄gule posse dirigi si distorte
fuīt · t bes uō neq̄q̄ · Lāgor̄ pligior̄ grauat me
dicū · Ecc̄ · x · C · ij · accīt h pp lapsitatē mōastii
q̄d ās īg̃dr̄ · Sic ē spes n̄ ī foramīe lato · s; ī
arto · vetē pellē d̄poit · sic ī mōn · illo mores
sclares n̄ d̄ponit · ī quo mōachi · sc̄dm uō ī
viuē pmītūt · C · iij · accīt h pp d̄fcm doctrīe · p̄s
lex d̄ īmaclāta ɔ̄utēs aīas · lex d̄ ē v̄ ig̃s ad q̄
fit cordis liq̄fcio · v̄ p̄oni forma amota · seq̄t
noue forme īp̄ssio · Cat · v · aīa mā liq̄fca
ē · ₇c̄ · Je · xxiij · Nūq̄ n̄ ūba mā s̄t q̄̄ ig̃s ādes
D̄nt · D̄nt · J dextā ei⁹ ignea lex · p̄s · Jgtū eloq̄ū t̄
uū · pp defcm boi ex̄ · Ben · Loq̄ui it̄ p p̄cepta · bue · p ex̄ ·
et efficax · et id suffic̄ ad ɔ̄usioē mor̄ v̄ sit ad
ɔ̄usioē apta si d̄sit ex̄is for̄ · sic man⁹ moysi
q̄ erat sana · missa ī sinū · fcā ē lep̄sa · Exo · iiij ·

sic i monacho q intrat mon. v monstrata e ei for
malis ex facile fit cũũsio i malũ ỹ i bonũ Ho.
cõmixtio scłariũ ps. Commixti st gẽts. et didice
rũt opa eorum Cuius pp desertum boẽ voluntatis. Boa
vol. e qi quãmã viñ tota uita religiosa i rota
volubili obe. dob; forti. B. ad fr̃s d monte dei.
Quem eq; boa vol secũ; hr. hr quo ad bñ uiued
ei op est. i eode. Nouus hõ tãq a figło figm
tũ lege quãz mãdatorũ q manib; alieis fa
tied est et formãd e i omi patia i rota no
lubili obe. i igne pbatois sue plasmatoris
sui vol arbitio sbded. De Oba. i pfess. monachorum

Segt d oba i pfessione monachorum tcio loco po
sita. Est at oba ista sbiectio qua hõ spõtanee
i tuitu di. alti hois sbd vol. Et no. q sint tes
sb oba uiuit. mult appeted e. i illo e multũ;
vtuti addiat. t'humphũ nobilissimũ acqrit.
mitorum habũdãtia cumulat. Oba d di placito ho
mine d di placito ẽtificat. a sollicitu e simpri
exhonãt. a piclo ẽsuat. ãte castificat. hoie
sr se eleuat. Statuũ celestiũ ciuiũ assilat. p hac
acceptissimũ deo sacfiũ offet. P hac ds hoi pfce
dngt. et mltũ glificat. P oba mult uitiũ addi
cit. Cu; e sapiens dicat. h solũ uituti additiones
qd ppe vtuti detrahis. qt vtuti addicit. tm ppe
vol oio amputat. Et vald vtuosum e c d s vol
uiuendi relinqt. et aliene vol se sbicit. P oba
nobilissimũ t'humphũ uiuedi acqrit. nobilissim
gen t'humphi est uince seipm. qd fac obedi
es. Pv. xxi. vir obediens loqt uictoria. Et sr i
melior est oba q victime. d. Glo. dũ aliene
voci sbdim humilr. nosmetipos i cord supam
Pv. xvi. melior est q dnat aio suo expugtore
vrbiũ. multi vrbes et regna sibi sbiugauer
q tam ad hc t'humphũ nobile ñ puener. hic
t'humphũ ppe est hois. viat e leo vl a aial ce
ta aialia seipm at vice ñ pt. Sen. Qui seipm
vic e ḡ oia fortis est. P oba mitorum oba cumlat
Dũ e a s i ted t face ppa vol. ñ vr meri. ỹ apd
semetipm mcat. ab illo e mces expectat e fuit
cui vol implet. Non mer g ap alium ỹ qui
uult face aliena vol. qd est obedire. Aug. Opo
tebat u hõ sb dnio posit ab aliq pbibet. v eet
ei uit merendi oba. Oba sita est q nauis istito
ris. Qui i naui est et quiesces comedes et bibens
pced. mouet e motu alieo. Sir obediens q e
i religioe quiescedo comededo et bibedo mer.
aug. Cu xpo uibere. Fuis xpo fuis ñ homini.
Oba de di placito homie ẽtificat. ỹ e apte s
malũ; qd ab albe sup. sic acipiend e ac si a
do pcipet. luc. x. Qui uos audit me aud. B. Qui
vice di supp hõ. qd tam sit cium displice do.
aut sec oio ita acipiend e. q pcipet ds. Obe
i huius mudi tebs vice supplet discetonis. B.
Raua auis i tris discetio. io locu disctois i nob
suppleat vt obe. v nl pl nl mini. ỹ alit q
pat; sit satiatis. Oba a sollicit e simpri ho exo
nat. Aliq e i cumb sollicitudo. et spũali. et te
palis. p illo q est i religioe. vñ e alleuiat sit a
seipo valde rephe e. si pigtia torpt. et ỹ pfic
valde q fatuus est si onus tũ resumit. B. si
cat. Qui uri auiam semel ab commisitis qd
rursu; d vob resitimutis. Obe hoie a piclo
ẽsuat. ipa q eq uad alieo e sesu. et aliene
vol. q alienus pedib; i nitit. io ñ mac lat. ñ
ledit. i q nato e et lesio i pantis e et ỹ obedi
ẽtis. ỹ manifestũ sit malũ qd i pat. v e i ps.
I maib; potabt te ne forte offedas ad la. pe t.
Oba mite castificat a libidie ppe uol. fz i d. j. pe. j.
aias uras castificates i oba caritatis. Sic ramus
nobil arbons. arbore silue redd domesticam
sic oba mite libidiosam redd castaz. G. i mor.
Sola oba vt est q utuites sola mti isit. i sitas cu
stodit. Oba homine s se leuat. leuabit se s se
Nisi cor eet sotiatum spũ. v sesu eius et i ipio
reget no ascenderet ad hoc v renunciatione
etiã meret. Sic un simp x p oba ascedit
ad sapia. et mores maiorum aqb; regit imo
quãmo ad dm ascedit. dũ seipm quãmo exu
it. et dm i duit. Gal. ij. viuo ego iaz; ñ e. Oba
statuũ celestium ciuiũ assilat. ipa e ymago
hois celestis. Sic oba e ymago hois celestis
sic i oba e ymago hois trenj. i. Cor. xv. Sic
portauim ymagine trenj. sic portem ymag
celestis. Oba fac vt di voluntas sic fiat i tra
sic i celo. P oba acceptissimũ deo sacfitiũ offet.
B. Melior est oba q victime. qa p victimas
aliena caro. p oba vo ppa caro mactat. Obe
q q dã martiriũ e. obediens q ppũ cap sibi
amputat. et cap s cõstituit xpm vl illũ q lo
co xpi e. G. i dato dm qsq; citius placat. q to re
pssa arbitri sui vol. sup gladio pcepti se imo
lat. P oba ds hoi pfce dnat. q oba pmitt
dnio sui se cedit. et illũ qui locu; sui tet in
possessione sui ipi posit. M. xvi. Siq uult p
me ueire abneget semetipm et c. P oba ds mlt
tũ glificat. ys. lviij. Si glificaueris eum dũ ỹ
facis uias tuas. et ñ i ueñt vol tua. v loqris
smone tuũ; delectaberis. et e multũ glificat
dm vt obediens q pat est face ei bñplacitũ.

q̄ si mandaret̄ ei puile p̄ᵃᶻ. Jo mito ado glificab.
J. R. y. Quicūq; honorificauit me. glificabo eū
q̄ at̄ ɔtēpnit me erit ignbiles. Eccᵃ. x. Semē hoīu;
honorificabʳ. h̄ qd̄ timet dm̄. semē at̄ h̄ exhonorabʳ
qd̄ pt̄it mādatū; d̄. Quāta sit cl'pa ī trāsg̃ssioē
coꝝ q̄ vl' ī Reg̃. ɔtiet̄. vl' ab abbe mādāt̄. Sz fōte
q̄ret āls an oīā q̄ ɔtinet̄ ī regl'a exti͞nda sit p̄cep
ta. ita ut coꝝ transg̃ssio sit dāpnaˡ. vl' ɔ͗ ɔsilia
vl' monita. v̄ trāsg̃ssio coꝝ. vl' oīo n̄ sit cl'paˡ. vl
paꝝ cl'paˡ. vl' aliq̄ p̄cepta. vl' ɔsilia. vl' mōita. Et
sic est q̄ sit h̄. et q̄ illa. Et silis qd̄ fi' pᵗ ɔ͗ huis
q̄ a sup̄ore cotidie mādāt̄. Q; oīā sit p̄cepta p̄ uid'
ri p hoc qd̄ leg̃ ī Reg̃. bt̄i. B. Caᵒ. lviij. Si bitaᶻ
īqt delibatoē. p̄misit se ɔ͗ᵃ custodire. 7 cūcta s
ip̄ata suare. tc̄ suscipiat̄ ī ɔggatoē. Cū g̃ᵒ ille q̄
recipᵉ se oīā custodire polliceat̄. si āo coꝝ n̄ cu
stodᵗ. trāsg̃ssio ē p̄missiōis. vl' uotī. Trāsg̃ssio
vō uotī vr̄ esse dāpnaˡ. Ad id̄ fac qd̄ sbdᵗ ī eod̄
caᵒ. Suscipiēdᵘ at̄ ī oratorio corā oīb; p̄mittat
ɔ͗ stabilitate sua. 7 ɔ̄usioē; moꝝ. et obᵃᶻ corā dō
et scīs eiᵘ. v̄ si aliqn̄ ali' fecit ado se dāpnād' sciat
q̄ irridet. P. cū impletio iurām̄tī sit ī mādato
sz ī'ᵈ. leuit. xx. Sicq̄ uiroꝝ votū dn̄o vouit
aut se ɔstrixit iurām̄to. n̄ fatiet irritū v̄bū suū
sz oē qd̄ p̄misit implebᵗ. voti trāsg̃ssio ē ī p̄hi
bitoē. aut g̃ᵒ est uotī transg̃ssio. ē moāchᵘˢ trāsg̃
g̃dit̄ ado q̄ reg̃ ɔtiet̄. q̄ an p̄fessioē erāt ei in
differētia. aut n̄. si sic trāsg̃ssio illa ē dāpnaˡ. sī
n̄. ē voti trāsg̃ssio. n̄ vr̄ eē culpaˡ. Ista alia
vō offēse iueīt ibi. g̃ᵒ in transg̃ssioē taliū. vl' ē
mortal' cl'pa. vl' nulla. Si ɔcedat̄. q̄ oīā sit p̄cep
ta q̄ ī Reg̃ ɔtinēt̄. g̃ᵒ valde piclosᵘ est statᵘ re
no ligiōis. ē nullᵘ sit moāchᵘ q̄ aliꝗ aliq̄ illoꝝ n̄ sit
trāsg̃ssoʳ. Ad solōē hoꝝ nō. q̄ lz tēam maxīe
dō obedire. tn̄ n̄ oīā q̄ nb̄ īdicat̄ dī voᵉˢ sīt p̄
cepta. imo sīt aliq̄ ɔsilia. aliq̄ monita. aliqua
p̄cepta. et ita n̄ oīā q̄ moācho īdicāt̄ voᵉˢ pris
spūal' credim̄ eē p̄cepta. imo q̄dā ɔsilia. q̄daꝫ
monita. q̄dā p̄cepta. Trāsg̃ssio ɔsilij pʳ esse
sin̄ cl'pa. oīs trāsg̃ssio monitī. sin̄ cl'pa mōtalī
trāsg̃ssio p̄ceptī. si sit cū delibatoē suffitientī
sp̄ ē cl'pa morˡ. Dicēdū ē g̃ᵒ. q̄ n̄ oīā q̄ ɔtinet̄
ī Reg̃ᵃ btī. B. p̄cepta sīt. Si oīā illa eēt p̄cepta
tāꝫ n̄ eēt regᵃ. q̄ spūales ī via patriꝫ regeret̄. sz
potiᵘ eēt īfernal' multiplīa laqīs plēa. q̄ aīe
dyaˡ illaq̄aret̄. Cū sp̄s scs̄ bnignᵘ sit. imo
ip̄a bnignitas. n̄ ē c̄dēdū. q̄ btīs. B. vi spū scō
plenᵘ. glaᵒ excepto. oīā mādauit q̄ agēda a filijs s̄
ɔ͗cuit̄. ē bt̄s. G. dicat ɔ͗ eo ī lᵒ. dyal'. q̄ sc̄psit Reᵃᵐ
moāchoꝝ discretoē p̄cipuā. Q̄ excepto glaᵃ aliq̄

mādat̄. cū n̄ īplens ī morte punit̄. Nō ē pieta
tis p̄ene. sz potiᵘ crudelitatis tyrannice. p ne
glectū ul' trāsg̃ssioē cuiusq; qd̄ inuīgᵗ velle occi
dī eum ē iniugᵗ. Ad idē qd̄ obiectum ē ɔ͗ illo
v̄bo reg̃. sī bita secū delibatoē p̄misit se oīā
custodire. dicēdū est q̄ v̄bū p̄mittēdī large
sumit̄. v̄ n̄ īpōtet obligatoē votī. Et ē sēsus
si ostēdeīt se oīā velle c̄todire. Nō ē uouet
p̄fitēs q̄ custodiat oīā q̄ ī Reg̃ ɔtiet̄. vij. B.
ī lᵒ. ɔ͗ p̄cepto. et dispēsatoē. Neō ē p̄fitet̄ sp̄odꝫ
Regᵃᵐ. sz ɔ͗ firmitate. sz Reᵃᵐ. sīn q̄sq; ɔuīsatoē se di
rigē pollicet̄. J eod̄. Nemo si ita p̄fitet̄. pollice
t̄ se ī nullo transg̃ssuꝝ vlt̄. J eodē. P̄fessio sic se
ht̄. p̄mitto n̄ q̄dē regᵃᵐ. sz obᵃᵐ sz Reᵃᵐ. Illo v̄bo at̄
reg̃. si aliī aliī fecit. et ē. sic est itelligēd. Si aliꝗ
ɔuū p̄fessioī fecit. Sz n̄ dr̄ facē ɔuū; p̄fessioī. p
trāsg̃ssioē c̄cq; q̄ ī Reᵃ. ɔtiet̄. Sz si p̄missioē; de
stabilitate transg̃ssᵘ fuit apostatando. vl' p̄mis
sioē de moꝝ ɔuīsioē sc̄lārit̄ uiuēdo ī mon. vl' p
missioē ɔ͗ obᵃ. p̄ceptū sēiorīs ɔtēpᵈᵒ. Qīdm̄. dicē
dū est q̄ sic ī huis q̄ īdicāt nb̄ dī vō. sīn trās
g̃ssione. p̄ceptī pʳ esse offēsa. v̄ cū āls veialit̄
peccādo. id qd̄ ds̄ dissuadꝫ cōmitt̄ᵗ. vl' qd̄ sua
dꝫ dimit̄ vl' neglig̃. sic sin̄ uotī trāsg̃ssioē p̄ eē
cl'pa ēte h̄ q̄ moācho īdicāt̄ voᵉˢ pris spūal'. vl'
btī. B. vl' abbis. vt cū moāchᵘ mōitū abbis trās
g̃dᵗ. vl' statutū Regᵉ. qd̄ p̄babilit̄ n̄ eē p̄ceptū
ɔtiat̄. Et sic q̄ veialit̄ peccat ēca ea q̄ sīt ɔ͗ iure
n̄alī. vl' dīo. n̄ dr̄ simplr̄ ī obediēs. sic n̄ ille. q̄
veialit̄ peccat ēca ea q̄ ī Regᵃ ɔtiet̄. vl' ab abbe
mādāt̄ dʳ sipʳ trāsg̃ssoꝝ votī. Sic n̄ ille ī obediēs
reputat̄ q̄ mādatū ip̄ sīn p̄cepto sz trāsg̃dʳ. Qdō
cogn̄oscēd' q̄ transg̃ssio sit mag̃ vl' minᵘ cl'paˡ.
p̄st valē ea q̄ dr̄. B. ī lᵒ. ɔ͗ p̄cepto. 7 dispēsatoē.
Jt ē iq̄ sane. q̄ cā. q̄ affcū. q̄ ītētoē. q̄ p̄cipiētē
ī que p̄cepto malū h̄ ɔmittat̄. malū iq̄ p̄uaricā
tōis fac̄ duos hōicidas. et unū q̄dē spoliandī
cupiditate. alteꝝ nc̄citate ɔ͗fēdēdī. Nō at̄ h̄
satis euident̄ ī lepra. et leprā discēnit. q̄ sī
huic sbita ira. illū studiosa malitia. aū fōte
vetᵘ odiū. ad idē scelᵘ impuleīt. Nūq̄ silī p̄e
sādum erit iudiᵒ. q̄ si silī ɔstat eē fcīn affcū.
q̄s n̄ videat ī filiab; loth. q̄tū euacuauit. aū
attenuauit ēpis mechādī flagitij reatum
pietatis ītētōis. Jt p̄ceptores nō cuᵘ reuētoꝝ
nb̄ īminebᵗ auctᵃˢ. eiᵘ grauiᵒ formidet̄ offēsio.
ac maioris mādatī trāsg̃ssio dāpnabl'ioᵉ ēēte
t̄. Melᵘ ē obedire dō q̄ hoib;. et ī hoib; me
lᵘ ē magr̄is q̄ dn̄is. maiorib; mandatis ma
ioꝝ. minorib; minoꝝ opa 7 cura ɔ͗bet̄. Porro

maiora minoraue · mādata diceri s; q mag
min᷑ue · velle ↄstitit illu; q ꝑcep siū hoīe siū
dm̄ · Jeodē · Nō pāi culpa negligit᷑ · q̄ n̄ pāi cāā
ꝑcepit᷑ · n̄ pāi pcā puit᷑ · Et nō · q ↄtā ↄtrariās
i transgⁱssoib; minoꝝ mādatoꝝ · s · ↄtēpt᷑ · vl᷑ · ꝑ
obstiatio · Pōt aūt distīgui dupx ↄtēpt᷑ · s · ↄtēpt᷑
pͤsiōis · et ↄtēpt᷑ statuti · Cōtēpt᷑ ꝑ statuti
dupx ↄtēpt᷑ · s · mandati · et ↄtēpt᷑ remedij · Cō
tēpt᷑ pͤsiōis est īreuēcia potātis · Cōtēpt᷑
statuti est ī illo qn̄ mēte relaxata · sīn freno cūt
p campos licētie · transgⁱssioēs n̄ reputās ↄ re
me᷑ nō cogitans · De tali ↄtēptu vr̄ loq salo᷑n
pv̄ · xviij · Impi᷑ cū ī pfūd᷑ uitoꝝ venit ↄtēpn̄
B᷑ · Pātienda est nb᷑ ī duo · vl᷑ vīsa est h̄ obsuatō
reglaris ī pcepta · s · et remͣ · Pceptis īstituit uita
ↄ pccͣ · remedijs restituit᷑ · p᷑ pcā īnocētia · Sic g᷑
vtrq; ista ↄplectit᷑ nr̄a pfessio · v pfessꝰ quisq; ē in
aliq᷑ forte reglāriū mādatoꝝ deliq̄rit · si ad
remͦ eq; reglare ↄfugit · et si ↄuincat᷑ trāsgⁱssō
mandati n̄ tm̄ puaricator pacti · Sol᷑ utiq;
ↄuīcit᷑ fregisse · votum · violasse ꝓpositū · pactū;
puaicasse · q et pceptum ↄtēpsit ꝑ rem᷑ · ī eodē
v᷑biq; ꝑ culpa negleᷓct᷑ · et ↄtēpt᷑ dāpnat᷑ · Diffe
rt aūt · q; neglect᷑ q̄dā langor mētis ē · et ↄtēpt᷑
sᷓbie tumor · De ↄtēptu · et obstinatoē sili᷑ d᷑ · B᷑ ·
ī · e · lͥ · Elatō igt ↄtēpnētis et impēitētis · obsti
natō ī minimis q̄q; mandatis · culpā n̄ minimā fac᷑ ·
De vsu d᷑ ī e · lͥ · B · Nō nulla stultiloq̄a · seu ua
niloqa · et q̄q; otiōsa dcā ul᷑ fcā · vl᷑ cogitata vel
alia · ē uenialia n̄ reputat᷑ · excepto ē p ↄtēptu;
v᷑tūt ī ysu; · et ↄsuetᵉᶻ · vsꝰ transgⁱssionis eoꝝ
q ↄtiet᷑ ī Re᷑ · mult᷑ timd᷑ ē monacho · q; vr̄ eē n̄
pmissiōe ↄ ↄūsione moꝝ · Quō ē mores mu
tauit · q adh᷑ h̄t vsum s̄uū Regͤ · De temē pfite
tibꝰ
Postq̄ foᵃᶻ pfessionis monachoꝝ declarauimꝰ
ↄsequns ē v reprehensiō temē pfitētiū; īsistam᷑ ·
hac temitate reprimit salo᷑n · Eccͤ · v · dicēs · Ne
temē qd loquris · n̄ cor tuu; sit uelox · ad pferend᷑
smonē coraz dō · Qn̄ sit pfessio temāria · tc
q pfitet᷑ temē loq vr̄ · si nō pri᷑ studiose īspex
q̄ pollicet᷑ · vl᷑ si nō h̄t vdᵉᶻ implēdi ea q ī pfes
sione ↄtiet᷑ · vl᷑ si grauitatē religionis ī q̄ pfite
t᷑ n̄ tēptauit vl᷑ mores eoꝝ ē qb; toto tpr̄ ui
te sue · dlig uiuē p expiētiā n̄ nouit · Ain pfes
sione regla studiose inspitienda est · vͣᶻ · dr̄
ī Regͣ · lviij · Ca᷑ · v nouitō post duoꝝ mēsiū
ↄcculu; legat᷑ · regla hec p ordie · et dicat᷑ ei ·
Ecce lex sb᷑ qua militare vis · si potes suare
īgrede · Et si adhᶜ stetit · p᷑ · vj · mēsiu; ↄcl; rele
genda ē ei regͣ · v sciat ad qd īgrdr · et si adhuc
stat p᷑ · iiij · mēses legēda ē ei · Phibuit dō leuit᷑ ·
xxij · ne aīal cecū sibi offeret · Cecu; aīal dō
offert · q ad dō pmitt᷑ · et qd pmitat nesciat
vn̄ discēdo debemꝰ pcede᷑ opa nr̄a · s; rͦ · pv᷑ · q
Palpebre tue pcedat g᷑ssꝰ tuos · pꝰ palpebre
debēt mouei · v uidat᷑ quo eund᷑ sit q̄ pedes
moueāt᷑ ad g᷑diēd᷑ · In saᶜfitō sal discrētōis
ē ponēdum · leuit᷑ · ij · Quecq̄ saᶜfitij obtuleris
sale ↄdies · Honor regis celestis iuditiū dilig᷑
· s · iuditiu; delibatōnis · q ds delibatōe ī votis
adeo dilig᷑ · v uotu; n̄ reput᷑ · si delibato ↄfuit
ī pcessionib; ecce · lum crucij pferte · v crux p mi
cu; discrētoe assumenda eē doceat᷑ · Jt᷑ q pfitet᷑ d;
h̄re vehemēs desideriū implēdi ea q̄ ī pfessiōe
ↄtiet᷑ · vn̄ dr̄ ī Reͣ · ↄ nouitō veniēte ad ↄūsiōe
v n̄ facil᷑ ei īgssꝰ tribuat᷑ · et n̄ dura ꝑ aspera
ei pdicēt᷑ · v sic appareat an vehemēs desideriū
ad īd qd reqrit · et n̄ dilatō desideriu; eiꝰ auge
at · sca eni desideria dilatōe ēscūt · Pcepta ꝑ dib;
religionis · et grauitatē īspicē · Fatuus ē esse vr̄
qui onꝰ ē grauitatē igtat sic assuit · v īd decētō
deponē n̄ possit · Ecc᷑ · vij · Nō spōdeas s vtͤs tuā
Qs uult turi hedificaē · pꝰ ↄputat sumptꝰ qui
necāj st si hāt ad pficiēd᷑ ne pq̄ posuit fundam᷑ ·
ꝑ n̄ po · p · ōs q vi · īci · illu · di · q; h᷑ hō · ce · edi · ꝑ n̄
po · ↄsūare · luc · xiiij · Noluit dō ad ↄtinētiā et
paupertatē hoīes pcepto obligare · sciēs h n̄ ēēq;
portablia eē · S; de ↄtinᵉ dix᷑ · q pot cape capi
at · Mͣ · xix · De paupertate · idē · Si vis pfcūs eē
vad ꝑ uēdē · oīa q̄ habes · ꝑ da paupib; · Pri᷑ g᷑
tēptād᷑ ē hoī si ↄtinᵉᶻ cape ualeat · q eā; īsepa
bilit᷑ apphēdat · Dauid arma saul s nimis po
derosa deposuit · et s goliā vicit · j · R · xvij · Sic
accidē pᶜ vt ī mediocē pnīa as saluet · q ī summa
dāpnaret᷑ · Jt᷑ q pfitet᷑ deb; mores eoꝝ p expiē
tia; noscē p quoꝝ societate · societatē cetoꝝ uult
relinq̄re · ē qb; dlig toto tpr̄ uite sue · uiuē · qb;
tanta vnione uult uniri · v n̄ ꝓpriū remaneat s ·
Temē pfitēs sibimet laqum inicit · q p᷑ca
pit · pv᷑ · vj · Illaq̄at᷑ es vb᷑ oris tuj · Jt᷑ gladio
mētē suā transfig᷑ · q uix ul᷑ n̄q extrahi potit
pv᷑ · xij · est q pmittit · et qi gladio pungit᷑ ↄ
sciē · Jt᷑ amicū visstim · xpr · s · inimic s redd᷑t
s; rͦ · Ecc᷑ · xx · ē q p ↄfusiōe pmitt᷑ amico · et
lucrat᷑ est inimicē gratis · Jt᷑ altitudᶜ · aque
rūsum ascēd᷑t · pv᷑ · xi · Ruina ē hoī deuoūe sās
et de uoto suo hoīe · et post uota retrahere ·
Et nō · q multis deūis solet accidē · q as reli
gione temē pfiteat᷑ · Qn̄; accīt hoc ex cupi
ditate recipiētium · Sic eni naute alij egro

tantes ñ ex toto mortuos ŋ timēt ĩ mare ·ꝓ
iecē · ꝟ bõa eoꝝ ꝑsit hr̄e · sic aliq n̄o timēt hoīē
adhͨ mũdo uiuētes · sudario ĩuoluē · et ĩ sepleͨ
claustͥ sepelire · ꝟ aliqđ t̄p̄ale comodũ · ꝑsit mđ
accipe · Sudariũ est hr̄ͤ religiosoꝝ · cũ ĩ eo ipi ꝯ
sueuīt sepeliri · Mortuꝰ d̄bet eē mũdo · q h̄ sudari
rio ĩuoluūt · ĩ debet iã de sīdrio attrahē bõa
mũdi · s · diuitias · d̄litias · et hōres · Mortuꝰ ēт de
bet eē sibi ip̄is · Ro · xiiij · Nemo nr̄m sibi uiuit
hīc mortē seq̄ uita b̄ta · s̄ꝫ ꝑ · Ro · vj · Si mortui
sumꝰ cũ x͡ρo · c̄dimꝰ simlͬ et uiuemꝰ cũ illo Alij
accit ex s̄r̄bia recipientiũ · q uēcdãtͤ q ãs ad eos
īgrediēs ad felm̄ reuitāt · quĩ uīrͤ tali fatuitate
laborāt · q̄li laborar͞z ille q uēcdaret d̄ h̄ q ĩ
messe sua palea ĩuēnretͤ · Ĩ hūs q ĩ religiōē ad
platōē recipiūtͤ · uētͦ t̄ep̄tatoīs ĩdicat · qs graū
qs palea extitat · ad ĩpetũ hͦ uēti palea d̄isceditͭ
grañ uõ loc̄ suũ minime d̄imitit · Similiter ēcē
t̄p̄ platoīs · si oīs quĩ platͬ ueĩo approbaret
cũ d̄ mltis ad d̄o uocatis pauci sit electi · Nõ ē
miꝝ si ñ oēs q platͬ ad ꝑfessiōē admittitͤ · Qui
uult uineã bõã hr̄e · c̄ diligētia palmites ex
qb̄ꝫ platāda ē elig̃ · Siq̄s ĩ uirtute religioīs d̄i
lig̃ · platos c̄ diligēti electōē ad ꝑfessiōē recip̄
si uineã d̄ni · cũ diligēti electōē platata d̄giãu
s̄ꝫ ĩͦ · Je · ij · Ego te platau uinea electa · oē se
men ueꝝ · qmõ ꝯũsa es ĩ ꝑuũ uinea aliena ·
qmõ ŋ degñet · ĩ cuiꝰ platatōē nulla electio
hētͤ Alij uõ accit hoc ex ĩ d̄iscreta pietate · re
cipientiũ · q cãnalib̄ꝫ hoīb̄ꝫ adeo ꝯpatiũtͤ · ꝟ cũ
eis cãnales effitiãtͤ · Ipi adeo st̄ ĩ fimus misi
cord̄s · ꝟ sanis st̄ crudeles · et ĩ fideles · It̄ ꝗs
hoīes pestilētes ponit · q eos corrūpt · Pꝟ · xx · Mlͭ
ti hoīes misericord̄s uocatͤ · uiꝝ at̄ fidelē q̄s ĩueni
et · Opoꝫ ꝟ religio d̄ispumetͤ · adh̄ ut ĩ puri
tate sua fuetͤ · ubi ē d̄ispumato · nulla ē ĩpuri
tas · Multi ꝫ gliãtͤ aliq d̄ hoc q d̄ ordͤ eoꝝ nllꝰ
apostatat · Quib̄ꝫ dici pͭ q ñ est miꝝ si nllꝰ
apostatādo discedͭ d̄ illo ordine · ĩ quo aposta
sia tollēatͤ Alij accit ex recipientiũ cãnalitate
q cũ d̄i ordinatōē filios ñ hēt · d̄ira punatiōē
nepotulos s̄ aggregãt q̄s ĩ religione recipi fa
tiūt · ñ ut saluētͤ · s̄ꝫ ut ditētͤ · et ꝑ eos fortōēsͤ
effitiant · q sic cãnalitͤ ĩgrediūtͤ sic ꝑ ĩgressũ
cãnalitͤ ꝯũsãtͤ · Qđ ē natum ē ex cãne · cãr ē
Alij accit ex s̄iplicitate eoꝝ q ĩ religiōē recipi
uitͤ · ꝟ cũ parētes cãnales filios suos ĩ religiōē
ponit · ut ab eis se expediãt · potiꝰ ĩ tēdētes eoꝝ
les eoꝝ punsiōēs · q aĩaꝝ salut · hūs ad Mon ·
uel ētib̄ꝫ · c̄ s̄ꝫ Reͣs b̄ti · B · ꝑdicanda eis eēt d̄iuã

et aspa · e ꝯ ostēdūtͤ suauia · et occltātͤ aspa
Crudelitas mag̃ uͬ esse · q pãuuli ĩ nocētes
aspitatē religioīs ŋ ĩtelligētes · c̄ca religioīs
affigãtͤ · hij ĩ ĩgressu religioīs · nͬ sp̄ualē ĩ tēdē
tes · nͤ ea ĩ telligētes q ĩ Reͣ · ꝯtinētͤ · ꝑ ĩgressum
ĩ uēiunt uētͤ suo ñ d̄no ihu xp̄o ĩ adon · suētes ·
Alij accit ex ceca cupiditate eoꝝ q recipiūtͤ ·
Sic ē ĩ ēcitib̄ꝫ · uiles pͤ ŋ tamꝫ piclo se expo
nē · ꝟ possit ad acq̄rē · et ĩ tēdũ d̄iũ sitiūt lu
crũ pueniūt ad laqũ · Dũ ē uolē capē capiūtͤ
et suspēdunt · sic aliq amore diuitiaꝝ · diui
tes abbatias ĩgrediūtͤ · ĩ timēt piclosa obliga tͤ
illaqãri · ꝟ possit ditãri Alij uͬ temaria esse
ꝑfessio · q uē ñ ē · c̄ sit d̄iã ĩ spirato · ap̄ ŋ te
miē egerͤ · q ad uniũ ūbũ saluatoris õ reliqͭ ·
Nõ ē uēcũi illi qui ĩ h̄ s̄clo ꝯtiñs suaĩ · ꞇ mag̃
abstinētie sunt · plaire ĩ adon · an ũtͤ ꝯti · ꞇ ab
stinētie hãt · ē ꝓlogã experientiã s̄cli · eas se hr̄
sciat · Facilꝰ ē est abstinē · ul' ꝯtinē ĩ adon · Itē
sim temitate pͭ ãs spare · q ea sustinē ualeat
ē mltos ꝗs nouit ĩ fimioēs se · letãtͤ fere ꝯside
rut · Nõ uͬ ꝙ temitas eē · ē ille q d̄ carcē d̄ira
euasit · ĩ seq̄tes se ꝯspiē · ul' ĩ uisibiles ĩ nimicosͤ
ul' suos d̄oēsticos · ad locũ carceris eũ reducē
cupiētes · si sim minori experiētia ꝑfessione facē
et ĩ statu se ponit · uñ extrahi ñ ꝑsit · fiduciã
hr̄is q ille q d̄dͭ uõ ĩ titantoi · ꞇ ꝑfitiēdi · dabͭ ꞇ fa
cultatē ꝑmissa suãdi · et qđ ñ pot suis uirib̄ · po
tit adiutorio d̄i · et amicoꝝ eiꝰ · et ꝑ grē · augmt
ꞇ ꝯsuetiũ · būsͭ · qđ d̄ifficile ē m̄ · et molestum
ꝑcessu t̄p̄is · erit facile · et iocũdũ · Optia ē fortͣ
uiuēd̄i · uͤ ūbũ · Sen · elig̃ ē · q iocũda reddet as
suetudo · Sic arta ē uia q̄ ducē ad uitã · ꞇ iugũ xͥ
suaue · q̄ꝫ uia illa ñ ñ ãgusto ĩcipiē mũto · ꝑces
suuõ t̄p̄is · ĩ effabiles d̄elcitatoēs dat · Sic te
mitas ñ iudicatͤ · si ille q naufragatͤ firmiē
apphēdat ꝑ qđ saluetͤ · sic ñ uͬ eē temitas si ille
q scit q ĩ s̄clo diu fuit ĩ piclo · ĩ ĩ statu illo sal
suaꝫ ꝯspiē · ad statũ aliũ ĩ quo saluari ꝯfidit
et ĩ cͦ aliq̄to t̄p̄r salubritē uiuit · uoto ꝑfessiois
se astrig̃ · Nõ uͬ ꝙ eē temitas · si aliq̄s uolũta
riꝰ ligetͤ · ne sirenes usq̄ꝫ ĩ ocultũ dulces piclo
riꝰ ligetͤ · Sirenes s̄t blandimēta s̄cli · q mltos
se seqͭ · reduce satāt ad loc̄ picli · ꝑ q temi
an ꝑfessͤ · reduce satāt ad loc̄ picli · ꝑ q temi
tas ē · cũ ille q scit se ĩ s̄clo lunaticē fuisse · et
nē ĩ aq̄ · nē ĩ ignē se ꝑcipitasse · uult s̄ cauē · ꞇ
uult ligãri · ꟸ si forte morbꝰ eũ arripuit · ĩ mãi
h̄ mũdi se ꝑcipitare ñ ꝑsit · Itē q̄ temitas ē · ē
ille q scit se diu ĩ sotietate mala uixisse · q ĩ ĩ sͣ
ibat · et ĩ ĩ sͣ ñ eũ ducebat · ꞇ nē poitͤ ĩ sotietate

q̄ sic ē dr̄ i paradisum uad'. et ex bō. et salubri
exhortatōe cū illuc duc̄. si sotietatē q̄ nouit
s̄ fuisse noxiā. i ppetuū abiurat. et illi q̄ nou
sibi ee salubre. iseparabilr se sotiat. **De excitatōe**
Postq̄ temītatem pfitētium reprehensim⁹ ɔ̄n̄s **pfes**
ē. v̄ pfessor negli⁹ excitem⁹. Et p̄. oītōm q. **sor**
negli^a cor valde sit reph̄el. q salt ꝑpā negligit
i claustro. dum tingem⁹ d̄ qb̄ꝫdā reglarib: statutis. q
i multis claustr. sit neglecta. ē mag⁹ religiōis d̄ tīn
to. qb̄ꝫdā i discrētē adiectis. n̄ sine mag⁹ vitatis
religiōis impedimto. Gnal' rephēsio. male uiuē
tiū i claustro Circa. p⁹. ḡ. no⁹. q ille q i claustro. male
uiuit. mlt̄ ē reph̄e'. q̄ aut i sclo inocētiā sua
uat. aut male vixit. Si inocētia suauat valde
reph̄e' ē. q̄ male uiuit īt bōs. q bn̄ uixit īt malos
et īt inocentes inocētiā amisit. q īt nocētes eam
suau'. et i nau pit. qui i mari picl'm cauit. Et ta
les sīt sic spētes qui deponūt pellē. s; n̄ uenenū. Jt
h̄nt oclos adectos. et sinistros. et n̄ an. cauētes ad
uisa. et desiderantes pspa. de penis 7 glia n̄ curāt.
Jt liguā h̄nt furcatā. ps. Acuert liguas. s. ad
detrahend'. Jt tales sīt valde reph̄e^les. q̄ expellūt 7
ɔ̄tristat spm̄ scm̄. Eph. iiij. Nolite ɔ̄tristare sp̄ scm̄
Glo. s. a uob p mala opa fugādo. Jt Glo. n̄ i se
extīguim⁹. s; i nb. dum peccādo fugam⁹. Si vō
i sclo male vixit. et metuēs ne icidet i man⁹ di
uiuētis. qd valde timd ē. claustrū qd carc̄ est
s̄ elegit. valde fatuus est. cum dum carceris
icarc̄ offēdit. et fune pcti. quo i iferno suspēdat
q̄ i eo dia mia dirupat. iter redimit. et q diu
pcti uicla sua sacrificiū laudis sacrificare d̄buit
p laude ei ɔtu⁹ reddit. Deo' ei do⁹ loc pnie. 7 ipē
abutit eo i sclb'. Di benignitas adducat eu ad
pniā. ipē uō sibi thesaurizat irā. Nō timet
pcta ɔmittē i. ubi i sclo ppetta d̄buit corrigē
cuīc q̄q; di illud'. q ei penā etnā. ē 7 p̄mo
mor^tu. qd fecat adiudicatur eat. i penā mom
taneā ɔmutauit. Jt tal' valde reph̄e' ē. q̄ do
neglig' reddē vota illa q̄ distīxert labia sua.
Nō ē om⁹ religiōis. nolēti ē i pōita. s; p̄ d̄liberatē
lōgā. p' expīētiā annuā. ab eo spōtanee ē assūp
tu. Sic ē d'. B. i reg. bt̄i. B. Omn̄ hoi ppoīt. ipō
nīt nlli. Jpē fuit pmissor larg⁹ vl' pdig⁹. s; reddi
tor est auar⁹. Jpē ē diuisor iniq⁹. q sua dat deo.
se vō dyā⁰. Jpē nititr ē do. qd n̄ est parr piclosū
sic on. act. v. Cur igt pett⁹ anamie teptauit
sathanas cor tuū. mītiri te spui sco. n̄ es mītitus
hoib:. s; do. audiēs ananias h̄ vba cecid'. 7 ex
pirau'. Jpē dm̄ iuisit. cui n̄ soluit qd pmisit.
D' q̄ irrisiōe lo. bt̄i. B. i Rē. dicꝫ d̄ illo q pfess.

fec̄. q si alīq aliq fecit. a do se dapnād' sciat
q̄ irridet. Tales i futo mito a do dapnabūt.
vl' irridebūt. s; i⁰ ps. Qui h̄itat i cel' irridebit
eos. 7 p v̄. j. Despexistis oē ɔsiliū m̄. 7 icrepatōes
m̄as despexistis. e⁰ q; i i teritu uro irrdebo. ~~et subs~~
Jt tal' valde rephēsibil' est. q i⁰ neglig' qd aīc
tis m̄tōi amabilib; pelegit. Jlle q mūdū; p do
reliqt. si dm̄ amittit. oīa amisit. Jpē silis est
hoī negotiatori. q. b. ma. q iueta vna p̄tōsa ma
garita. vēdid' o^a q h̄nit. et emit ea. Jpē quai
īt duas sellas ad tīrā cecid'. B. loq̄ns ɔ̄tā ma
le sctimōialꝫ. dm̄ igt repellēs. et a sclo repulsa
īt duas v̄ di sellas corrueras. n̄ do itaq; uiue
bas. q̄ nolebas. n̄ sclo q̄ n̄ poteras. Frequēt de
beret h̄rē i corde suo q mūd' reliqt. 7 claustrū īt
uerit. i ubi; pet. m̄. xix. Ecce nos reliqm⁹ oīa 7 c̄
quā fatuitas ē. ē ād amic̄ illu; p q̄ pr̄e 7 mr̄e
et oēs alios amicos carnales reliq. a q oīa bōa
recip. et pl̄a erat recepturo. mimic̄ s' redlit
et punatla; o'. Q' i claustro. male uiuit. d̄b; fre
q̄t dic̄ d'. i. Thy. x. Qīa i te h̄ntes. te n̄ d̄bui
m⁹ dimittē anb. Jt valde reph̄e' ē q i claustro.
male uiui'. v̄ n̄ solu; bn̄. s; 7 meli⁹ uiuē d̄buit
Jpē uō ɔ̄. n̄ solum uiuit male. s; 7 uald' male
Tales ē sīt aut valde bōi. aū ualde mali. vl' sīt
demoēs. vl' angli. Aug. Nō iueni meliores q̄ q
i claustro. pfecer'. nec ext⁰ sum deteriores. q̄ q i claustro.
defecīt. Jō. pfessionis xane religionis mult'
nich est medium īt āglos et demoēs. aū ē
erit anglis equales. aū demōib; n̄ impares.
Multa uō s' q̄ ad magtudinē ei⁹ malitie. q in
claustro. male uiuit. facē vnī⁹. **C** p⁰. ē. loci sctitas
C ij⁰. bōr sotietas. **C** iij. bn̄ uiuēdi opōrtūitas. **C** iiij.
q. a do puisionē recip. **C** v⁰. ē. pfessio q̄ pcessit
C vj. q ea quib; idign⁹ ē facē psuit. **C** vij. q. loc
uni⁹ bōi uiri occupat. **C** viij. q. eos a quib; re
cip bn̄fi^a defraudat. **C** ix. q. peis qb; sibi silēs
puiti sīt nō tiret. **C** x. q. p dapn qd icīt apc̄
n̄ cohibet. **C** Scitas loci. n̄ parr aggrauat p̄
vn̄ di ys. xxvj. i tira scōr iniq gessit. et nō
videb' glā di. Mlt displicꝫ saluatori. ē ɔta
minat loca d̄putata saluti. de q̄ ɔtaiatiōe
tpe ɔqrit. Je. ij. Cōtamiastis ē tirā m̄. Nō
ē parua clpa. cū ille q tira ded' i sclo. p viti
ppetatis furtū ɔmitt' i loco sac⁰. Deū est
moysi. Exo. iij. Solue calciamētū d̄ pedib' tuis
loc ē i q̄ stas. tira sca ē. Q' ē i loco sac⁰. n̄ d̄b; 7
uiuē. sic hoies mortui i sclo. Mltam q̄ aggra
uat pctm̄ bōr sotietas. Q' mal⁹ est īt bonos.
est sic iudas. īt xi discip'los. et sic satan īt di

filios · de q̄ · Job · j · Cū venisset filij dei v̄ assisterēt
coram dn̄o · affuit īt eos 7 satan · Recte satan
d̄r · q̄ saluti alioꝝ aduersat̄ · vl' eos d̄fraudādo · ad
iutorio qd̄ eis face d̄buit · vl' eis d̄o gsilū icē
d̄edo · eūdo · s · ī ifernū alijs euntib; ī paradisu;
vl' eos scādalizādo · Saluator iudā dyā vocauit
q̄ īt bōs mal' fuit · Jo · vj · Nōne · xij · vos elegi · 7
vn' ex vob · dyā est · Et opōtunitas bn̄ viuēdi · q̄ h̄t
is · ī claustr' bn̄ disposito mlt̄ aggrauat pc̄c male
viuētis ī · Nō solu; ē fructuosi' · s; 7 iocūdi' ps̄r ī bn̄
viuē q̄ male · vn̄ · B · loq̄s · d̄ illo v̄bo ps · Cōsiderāt
ōs vnq̄ agētes sītuac̄ · d̄r · Nō sīt tacie · vnq̄ ag̃
q̄ n̄ ica fructuosi' · s; 7 iocūdi' d̄o fuīre potat̄ · q̄
vito · ī maior ē pc̄a q̄ h̄t religios' dū; pc̄c paiat
et ī stimulo gsciē q̄ seq̄ · et ī erubē q̄ h̄t cū d̄phē
dit · et ī pn̄a q̄ face gpellit · et ī timore · q̄ h̄t ne
d̄phēdat · q̄ sit iocūditas q̄ h̄t ē pc̄o ppetrat̄ ·
Cp · sibi bn̄ viuēt · ī tiore · iocūditatē h̄rēt · j · ē tādie
dis ē mādatis dei ē retributō mlt̄a · Sz sic d̄r · G ·
vesana mēs · pl' se asseq̄ a spa cārnalit̄ · q̄ tenē
blāda spūalit̄ gaudiꝫ · hītes manna fastidiunt
et cepas desiderat · q̄ n̄ sūt lacūns cocedūt · Cp̄ui
sio · q̄ adō recip · pc̄c mlt̄ aggrauat · pdito h̄ est ·
ē cū aq̄ vestit̄ · et pascat̄ impugt̄ · De illo p̄r dīc
d̄o · ī · luc · xxij · Ecce man' tradētis me · mec̄ ē
ī mēsa · ps · Si inimic' me' · maledixisset m̄ · su · vtiq;
Canis illū amat a q̄ pascit̄ · q̄n alios valde pseq̄
Cane g' d̄tior esse vr̄ · q̄ bn̄fi' adō recip · 7 eum
ī pugnare n̄ cessat · Et n̄ paꝝ aggrauat pc̄cm · pfessio
q̄ pcessit · Nō ē pāruā cl'pa ē · ē ille q̄ se obtulit' d̄o
pc̄a ei se aufert · et dyā se offert · et q̄ corā suis
p votū gtinēc d̄o exhibuit hostiā viuētē scā ei pla
cētē · p' gtinēc ī d̄o exhib; · hostiā morietē exec̄
bilē et fetētē · et vite āglicē · q̄ ducē pposuit
vitā pc̄ciā ppōit · B · Qd̄ decori' castitate · q̄ de
hoīe āglm fac · Ecclo · qd̄ ī mūdi' lux · q̄ āgl;
ī pc̄cū gūtit · Cōltū q̄ fac ad magīt mali ei q̄ ea ad
q̄ ī dign' ē pfuit · ī pfuit ē stare · ī gspc̄tu dei · ē d̄s
ad morte viuat̄ sit ei · qd̄ n̄ ē paꝝ piclosū · ē ipe
dicat · Nuū · x · Scificabor ī his q̄ appropiqūt
m̄ · i · scs ī eis apparebo · uidēā de mal' eoꝝ su
mdo · abac · j · Mundi s̄t ocl' tui · ne uideant
malū · et ad iniqtatē respicē n̄ potīs · De
talib; gq̄rit d̄s · ys · lxv · ppl'o q̄ ad iracūdiā
puocat me · ān faciē meā sp̄ · ps · Nō h̄itabit
iux̄ me malign' · Nō sustinet · diu dei bōitas
mal' āin se · vn̄ āglm pc̄atē · cito d̄ celo de
iecit · luc · x · vidēbā sathan · q̄ fulg' d̄ celo
cadētē · De hoīe uō q̄ pc̄auit d̄cuit q̄ faciē ei'
n̄q̄ videēt · donec d̄ pc̄o ei' · ipi satisfc̄ēz eēt vult
do' ī maclātos h̄re ministros · ps · ambulās ī uia
īmaclata · h' m̄ ministrabat · Jt · ero ī maclāt corā
eo · 7 c · Eph' · j · Eleg̃ nos d̄s · v̄ eēm' sci 7 ī ma
clāti ī gspc̄tu ei' · Tales 7 pfuīt fuīre illi cui
fuiūt āgli · ē spūcitia porq̄ · Nō attēdēs ī aug̃ ·
meli' ē spūalia pc̄t obmitti · q̄ ī pure · tcttari ·
J ecc' · ē offīis dei · n̄ frequētiā multoꝝ · s; duoti
ōe plurat aioꝝ · Jt ī miscꝫ se famlie dei · ē ipe sit
d̄ famlia dyā · qd̄ n̄ est paꝝ piclosū; · ē sepe fit
Nuū · iiij · Qui ad ministrād' accessit moriet · Jt
ē nō placeat · placare pfuīt · B · Si n̄ places
n̄ placas · s; ut fili' ire · q̄ n̄d recōciliat · recōci
liatōis offīm s' assuīt · Jt cū uitā; etnā ducāt
pfuīt offīm dīe laudōis exerc̄e · qd̄ ē offīm ce
leste uitā ducētiū · ps · Bti qui h̄itāt ī domo t̄
d̄e · ī scl'a scl'oꝝ laudabt te · Jt rectos dec; collau ·
Jt · pc̄oꝝ aūt dīc d̄s q̄re tu enarras iūsti' m̄' · 7 assūis
testā' m̄ · p os t' · Jt pfuīt sac̄ gtctare · n̄ attēdēs
qd̄ l' · d̄ oza · ij · ix · vj · q̄ ī tet̄ fecit ē ē tetigiss; ārcā
leuit · xxij · Ois hō q̄ accessit ad ea q̄ gsecrata st̄
ī q̄ ē imdi' · pib' corā d̄o · Exo · xij · Sacēdotes q̄
accedūt ad dn̄m · scificēt ne pcutiā eos · Jt adeū
mulū mali' pfuīt dn̄ic cor̄ fume · vl' celebrādo
vl' coīcādo · n̄ attēdēs i' · j · Cor · xj · Qui ēq; mā
ducauīt panē hc̄ · 7 bibit calicē d̄ idig' · iudi
ī māducat · et bibit · Ebz · x · Jrritā qs faciēs le
gē moysi · sn̄ miscatōe duob; vl' trib; testib; mo
rit · q̄to mag̃ putatis d̄tiora mereri supplicia q̄
filiū dei gculcauit · Et ad magīt 7 mali' ei' · fac
q̄ locū vni' boi viij occupat · vn̄ timid' ē · ei ne ad
p morte eiti abscidat̄ v̄ loc̄ ab eo expediat̄ · cui;
sepē fit luc · xiij · de ficulnea · succīd ea · v̄ q̄ ē tnā
occupat · Et ad magīt mali' ei' fac · q̄ illos d̄cip
a q̄b; bn̄fi' recip · q̄ st̄ ul' ī piclo īūdi · vl' pgato
rij · q̄ cū d̄o displiceat · d̄bito m̄ eis n̄ sbueīt ·
Cū; ē is q̄ displicet ad ītcedēd' mitt' vtiq; aīus
ad d̄tiora puocat̄ · v̄ d̄r · G · Et ad magīt mali'
ei' fac · q̄ pei; ill' n̄ tiret · q̄b; pc̄a ī sacs locis
gmissa punita legūt · Comissu; fuit pc̄c sbie
ī celo · p q̄ tā nobil' c̄ata ē etnalit̄ dāpnata
luc · x · videbā sathan · q̄ fulg' d̄ celo cadētē ·
Cōmissu; ē pc̄cm ī obe ī paradiso t̄rest̄ · p q̄ tot
gen' hūan exilio 7 morti adiudicatū ē · Co
missu; ē pc̄c carnal' amoris ī illa gg̃gatē ī q̄
x' pfuīt · Judas ē ī d̄ qd̄ dādu; erāt paupib
dabat uxori sue · et filijs · qd̄ pc̄cm suspēdio
punitu; est · Cōmissu; ē pc̄c ppetātis ī ggga ne ·
illa · ē petr' pfuit · qd̄ morte · sbitanea Ania
nia · et saphira punitu; ē · act · v · Et ad mag̃
mali' fac q̄ a pc̄o n̄ cohibet magīt dāpni

Judas habuit
uxorem.

qđ icurrit · ꝑ hec bona religiōis amittit · Qui
assuet̃ eē vltramūdanā · si sit raptor · vl' latro
caue7 a pc̄co · ne ꝑegrinatōis fructum amittat
Quāto ḡ ampli⁹ d'bʒ cauē q ē i religiōe · ne
bona religionis amittat · ē religio ꝓualeat pl'
ꝑegrinatōi · Cui' signū ē · q ꝑegrinatō i religiōe
pōt cōmutari · Deteriores uīr eē furib; 7 latro
nib; · q religionē intrāt · et n̄ se emēdāt · Qui ma
li⁹ est i religiōe ē mal⁹ latr̄ x̄ i ēēe blasfēās · ope
lʒ n̄ d' symone · qđ ēēe claust̄ transitur ē ad
ēētatum iferni · Tal' est valde ifelix · q i dīi ui
nario morit̄ · i eī purgatorio cōrūp̄r · i loco salutis
dāpnatōē suā ꝑpat · Qđ alij ēēt aur · ipi ē
plūbū · oñ · s · religionis · qđ ēēt sal⁹ et uita alij
ūł sacrm̄ altaris · ē mors · et dāpnatō ipi · Regl'e

Postq̄ ostēdim⁹ negligētiā illoꝝ v aliqb; mādatis
ēē d'testabilē · q i cōū · sua; negligit opari 7 p° de
salutē · cōseq̄ns ē · ut tangam⁹ d' aliqb; mādatis neg.
Re · q̄ i qb;dā cōū · sūt neglecta · Et · p° tāgam' lectoī.
d' neglī lectōis · ē lectōi ad otiositatē uitandā;
btūs · B · oī tp̄e aliq̄ ꝑte diei · dandā ēē d'cēt · sic
hēt · clvij · Reg · Relīq ūo ꝑte laboꝝ manuū de
putaut · exceptis dieb; dñicis · i qb; oēs uacēēt
lectōi · exceptis hiis q ēēt variis offīīs d'putati
Ordinauit ēē ī tp̄e lectōis · cōū · circuiret un' ul'
duo seniores · ut uideret an aliq ēēt · q lectōē ne
gligēēt · et alios a lectōib; ipediret · et siqs tal'
iueniret̄ · uolunt uñ h n̄ negligēēt · sʒ cōripet se
mel · 7 sc̄o · et si n̄ emēdaret tali correctōi subēēt
q ceti timēt · Quidā sēsu suo; rectitudi regle
ꝓpōētes · i qbʒdā cōū · neglecta lectōē · et dimisso
labore · diuini offīī adeo ꝓlōgant · q fē totū
diē i eo occupauerī · i q° mltū uīr errasse · 7 a re
gla recte d'uiasse · Cu; ē tp̄e btī · B · qñ hoīes
erāt fortiores q̄ sit n̄ · ipē idicauit ad psalmōs
sufficē psalti' i ebdō' itegrū psallē · sic hēt · xviij ·
Ca° · Re · q̄tomag' i ifirmitate h⁹ tpis · h d'bʒ suffi
cē hiis q psē cōū · Cap · ē xx° · Ca° · Regl'e · ipē uīt
ūbū ps · moneat sapiēt psallē · quiꝯ sapienter
psallit · q negligētia lectōis · sapiā; n̄ hēt · Sic ē dic
Glo · sr̄ ꝓpōiñ ūbū · nēō sapiēt fac qđ n̄ itellig
Jt i.e · ca° · ipē monet · ut mēs psallētis · voci cōcor
det · quō aū h fi' potīt · si psalles sniā uocis · q̄
pfēt n̄ itellig · Jt sm doctrinā ipi⁹ · xx° · ca · Re
q orando ē deo loq · d'bʒ loq cū eo ē reū · ē pūita
et d'uotōē · Similit' vō rreū' ē · qñ ille · q orat
ꝑ plixitatē orōis · tedio affectus · do dōsū uītt ·
ita ē d'speat dm̄ · ut sibi itedat · ipē tn̄ n̄ deo
n̄ s itēdēt · Cum q̄s orando tota die · cū deo loq
uir ē · q reū h̄ cōmisceat · Familiaritas ē sol7

parē cōteptū · q̄ i ordie plura · puritas cordis
amittit · Est ē ut frequēti⁹ simtiatica · q: ex cōsu
etuđ sn̄ cordis attrectatōē · sola labia mouē
t · Jterī uō cor mal' cogitatōib; replet̄ 7 ma
cl'at · Et p' multū · ul' orōis ꝓlixitate itellꝫ ḡ
uat · et deuotō sp̄s exaurit · ficulnea hñs fo
lia · et n̄ fruct⁹ · maledcōē saluatoris arida
ē effcā · m' · xxj · Sic q tota die · folia · ūba · s · orōis
i ore hñt · mltotiēs iueniūt auch a gmine hu
moris · ū sit ūba plīa vocal' orōis · ibi ē freqt
egestas d'uotōis · Cū idēptitas mat̄ sit fasti
dij · monachi q soli uacāt orōi · ūt freqt̄ s fasti
diosi · et accidiosi · vñ par ē do grūn obseqū
coꝝ · Jo · Melio⁹ ē uni⁹ psalmi decantū · ē cordis
puritate · ac serenitate · et spūali ylaritate q̄
psaltij modulatō · ē cōtractate cordis · atq; celbr̄a
p · Cū illa distributō diej fcā sit abtō · B · le
cō · s · et manuū labor · ad uitādā otiositatē · sic
ex Re hēt · mlt̄ vr̄ ēē ɔ̄ ei' itetōē · multā hōꝝ
i plura orōē · Que ut freqt̄ solū ē uocal' 7 labioꝝ
occupatiua · n̄ ē occupat cor sʒ labia · Aug · Qđ
pdē strepit labioꝝ · si mutū ē cor · Alii gratio⁹
est do · cū q̄s ei qnq; ūba lo · cū attētōē · 7 d'uo
tōē · q̄ si decēmilia ūboꝝ ei loqt sn̄ itellectu · Gra
tior ē do psalmō · et cāt cordis · q̄ oris · Sic ap'
psallebat · et psallē mōebat · psallā iqt spū
psallā · et mēte · i · Cor · xiiij · Eph · v · Cātātes
et psallētes i cordib; ūrs do · Jo · iiij · veri ado
ratores · adorabūt prē i spū · et ūitate · Nā 7 pr̄
tales qrit · vñ n̄ vr̄ d' veri adoratorib; eē · q
sol' labiis orat · d' qb; dr̄ · do · ys · xxix · sʒ aliā
littā; ppl's h labiis me honorat · 7c · Littā nrā
sic hēt · appropiqt ppl's iste ore suo · et labiis
suis glificat me · cor aūt eoꝝ lōge est a me · 7 ipi
fci sūt sicut columba seducta · n̄ hñs cor · Osee · v ·
Ipi n̄ uim attētōē · i · Pv · x · Oī custodia sua
cor tuū · Et eīd · xxiij · Prbe fili mi cor tuū; m
Do⁹ a monacho cor exig · et ipē loco cordis labi
ei porrig · Nō hēt d's cor ipi⁹ · iō n̄ ipē hēt cor d'i
ꝑ isipiā ipi⁹ · Cor d'i ab ipō recessit · sʒ omnia
tōē fcā; · Je · vj · Erudire iqt ier' · ne aīa mā
recedat a te · Ipē ad portā dom' sue · s · i ore
dm̄ recip · Dr̄a vō i cortēs cubiclm̄ itroduē · Je xij
ꝓpe esto ori eoꝝ · et lōge a renib; eoꝝ · Ipē est
ut arbor folia hñs · et n̄ fructū · ac si n̄ legit q fi
culneā fructū n̄ ferēte · d'o' uinee · excidi pcepit
luc · xiij · Cū ita sit opa · q̄ ad uitā cōtēplatiua
ptiēt · lectō · orō · et meditatō · lectō orōē 7 medi
tatōē · d'ung · vñ ipā deficiēte · orō redd' do
cōtēbil' · sʒ i · Pv · xxviij · Qui declināt aurē suā

ne audiat lege · odio ei execrabil' erit · credita
vo efficiet' deo abhoiabil' · sbtrahat enī musce
morientes · q̄ pdt' suauitate ūguēti · piise · s·
cogitatoēs ardo sepātes · vl' cogitatoēs suy i tellu
fructū sps impedietes · Te loqui ē deo · dū ora
m' · et ipe nbe loqt' dū legim' · ñ vr expedire nb
q sp orem' · ita ut ñ sit tps i q nb loqt' ds · ē lo
cuto i dubitāt locutoi mre pferenda e Cp · quo
ē tāta pluritate fruat' p mādatū Re · xcv · In
cuctu oio b'uiet' odio · Jt quo ab albe o tepāt
sic Re · ei pcip · v pluritate diuinum offīi tm ora
chi cruāt · y cu; tāto onē abstī reglāis uix ab
aliq obsuet Cp · ē sapies ad pm arbitret' esse
vtile i hac vita · ne qd nimis q pfcio religiois
apphēde · v nimietas ñ cauet · Negli letois
i mltis mon · mlta mala s secuta Cp · sbsecuta
est in cecitas igrātie · q i t maclas nuiāt · pp qs
adi ministio ās repellr · vn leuit · xxj · dc; ē aard
ho d sete t' pfamilias · q huit maclas · ñ offerat
pane do suo · nc accedat ad ministiu; ei · Sicec
fuit · si claud' · 7c · Osee · iiij · Qa tu sciā repuli
sti · repellā ego te · ne sacerdoto fungaris m · hor
regis celestis i mist's st · iudiciu; diletois dilig
Dilectoē vocat bts · B · nue; vtiut · clxiiij · Ca · Re ·
Pv · iiij · accept' ē regi minist' itelliges · iracdia;
ei' iutil' sustinebt · Jutile d' ñ itelligete · Negli
letois · i mltis mon · collocauit monachos i ob
scuris · sic mortuos seli · l; ita aliy sit sin luie ce
lu; tam nō · sic l; actiui ex' bonis sin luie sap
ad salt dirigāt · tam otēplati · q st suprema ps
et velut celu; i ecca di · sin luie sapie esse ñ db;
Cecitate igrantie · multa i mdia ē sbsecuta · s; i d
Osee · iiij · qa ñ ē sciā dñj i tra · id maledcm · et
mdatū · et hoicl · et furtum · et adulteriū i udauer
et sagwis sāguine tetig · Nō erat mir · si opa
tebraz fatiebāt · q i tebs igrātie · erāt · ocls ad
ulti obfuat caligne · Job · xxiiij · Adult' lucē die
sapie odit · et tebras igrātie dilig · et i hs tebs
spolia; x corrip · Nō erat mir si aq sap salutari
deficiebat · v i mūdi abūdabat · qndo i mds
cauiet · v qs eet i mdo ñ agscebat · qndo pcep
ta reglaria obsuāt · v ñ itelligt · Qndo scita
religiois tene posst · q ceci st · Difficili' ē est
tene scita q viaz lataz · et pu · Qua fatuitas
vitā otēplatā; duce volebāt · q p cecitate · ad
otēplat' impotētes erāt · ñ itelligētes q sic
ad actiua; ñ ē ydone' monach' · ita nec ad otē
platā; eet' · Sic ocl's corpis sin luie iutil est ·
ita monach' sin luie sapie die · ē iutil' · Ex dsc
sap · otig i multis mon · v ille ñ sanaret q

i sim' itrabat · vl' q i sinuitate icrebat · Sic ibi
erit sal' v mlta osilia · v het' Pv · xxiiij · sic erit
mos · v nulla osilia · Jt eadē cā otig · q puuli
q itrabāt mon · illa · ñ psitiebāt · imo p dsc
cibi spual' pibāt · Si ē petebāt pane · ñ erat
q frāget eis · vn p esurie · et siti · aīa coz in
ipis defec · Ex eadē cā otig · q illi q i mon ·
ipugnabāt · vicebāt · cum ñ heret gladiū sps · s ·
vbū di · q hostes iuisibiles · maxie supāt · hoc
gla vicit saluator tēptatore · Mt · iiij · 7 luc · iiij ·
Ipi erāt absq; gla · i fortiori pte belli · religiosi
ē admoib; fortissime ipugnāt · Ex eadē cā ose
cuta est i mon · oculcatio sacroz · Qr ē digtatē
et vt' coz · ñ agscebāt · debitā; ad ea reu' ñ ha
bebāt · sic ñ porc' reu' exhibz margaritis · Mt · vij ·
Nolite scām dare canib; · et margaritas nolite
spgē ant porcos · Ex eadē cā sbsecuta ē · sym ·
corup · tam i receptoē monachoz · q i istitutoē
platoz · Pecm ē syn · i mltis mon · ñ reputabat
q; ñ agscebat · qd tñ tm est · q opatoē ipi' ecca
eīmina p nicho reputāt' · v att Dam · pp · Jt ex
eadē cā otig · vt monachi carnales · dlitias qret ·
cu; spuales ñ hret · aīa ē rōal' · nobilissiā eātā
et ad etnas delitias eāta · sin delitiis ee ñ pt ·
Jt ex eadē cā otig · v i mon · de reb; maxis ma
xiā hret altaria · auro · 7 arg · et lapidib; ptio
sis oplebāt · Corpa scōz q du; i h sclo uiuent
auz · et argnt otēpnebāt · i vasis aureis vl' argteis
reponebāt · Parietes ta; ecciaz · q claustroz
depigebāt · monachi capis sericis i cāllis · et
i pcessionib; iduebat · Cult' uo · et ornat' i teior
q viros spuales maxi dec' · et domiē plac' ne
gligebant · Corpa parabāt splēdide · et ñ curabāt
de aīaz refectoē · Si amittebat asina querelat
si pibat aīa nō reputabat · hāc iordiatoē rep
hēdit · B · hus ub · O vanitas vanitatum · s; ñ tā uan
or · q i sanior · fulget ecce i parietib; · 7 i paupib;
eget · suos lapides iduit eccā · et suos filios nu
dos desit · de sumptib; egēoz · fuit oclis diui
tum · icuiut curiosi v delectet' · ñ iueniut miseri
vt sustētet' · Jt i claustris cora; legētib; frib' q
fac illa ridiculosa mostruositas · mitaq; dfo
mis formositas · ac formosa deformitas · Q'd
i mūde simie · Q'd feri leones · Q'd mostruo
si cētauri · Q'd semi hoies · Q'd maclose ty
grides · Q'd milites pugnātes · Q'd venatores
tubicinātes · videas sb uno corpe · capita mlta
et rursus sb uno capite cor · mlta · Deniq; tā mi
ra tota diusaz formaz apparet vbiq; varietas · v
magis libeat lege i marmorib; q i codicib · i

pl' ī mauro. q̄ ī lib°. totūq; die̅ occupare. ſigna iſta
miraťo. q̄ ī lege di meditaťo. Pro dolor ſi ñ pudz
ſeptiar. cur ñ piget expēſar. Inde. monaſterioꝝ ī
mēſe altitudiēs. īmoderate lōgitudiēs. ſupuacue
latitudiēs. ſuptuoſe deptoēs. curioſe depictoēs
dū ī ſe orātium retorqnt aſpectū. īpediunt affc̄.
Qr̄ uult q̄ mon. ee ſine ſapia. tali fatuitate laborāt
qli laborarz ille q uellet face uiuariū ſine aq. Sine
aq̄ ſapie̅ ſalutaris. monachi ī mon. ñ uiuūt. ú mon.
ñ eſt uiuariū. monachi q ī eo ſt. ú mortui ē ſ. ſt veluti
ceci. uiē foueas magās. qs ñ cauēt. qr ñ uident
velut ē magne fouee. ſt mag̃ ſpta ſt pcc̄a q ata
lib; facile cōmitūt. vt ē indigna celebratō. q̄ cōi
ſioni xp̄ē ſpat. vn ſt i° Cor. xi. Qcūq; māducauit
panē. et bi. ſā. rē. dr. Glo. abi. mortis ē penas
dab'. i. ac ſi xp̄m occideit puniet. Itē mag̃ fouea
ē ōſtauidato illoꝝ q̄ bñficia receper. q naufra
gāt ī ſclo. vl' ī igne cremāt pgatorii. Qr albas ea q ſac
po- fas q vb oñdat
Poſtq̄ neglig'as l'ctionis. que aliqb; mon. mlt'
nocuit rephedim'. ō qb; da tāgem' q̄ ab albib'
ſt neglecta. q̄ ſin reg̃ erāt faciēda. Quoꝝ p'. ē. i
qd̄ d de albe. vt oīa bōa. et ſca ſcis ampli' quā
vb' oſtdat. Et i° ñ ppat īgenuis ei q et ſuitō
quitt. ñ alia ioal' ea exaltat. Et i° ñ diſſimulet
albas pcc̄a dligtium. ſ; mox vt cepit oriri vitia
radicit' ea ū ſpualet amputz. Et i° ñ pl' geāt
albas ſollicit' de reb; tranſitoriis et terreis. q̄ de
ſalute aīaꝝ. h' uī. i. iſ. Ca°. Re. q. Et i°. Cuā;
mag' hūt albas ne acellerauis. au ſuitorib'
negligant infirmi. qr ad ipm reſpic. qcq; a di
ſcaplis deliqt'. h' hūt. xxvi. Ca°. Re. Et i° qd
leg'. lxiiii. Ca°. Re. q albas opa q̄ uniūg diſce
nat. et tēpet. Et ſca ibd'. Sic albas tēperet
ú ſit qd fortes cupiāt. et īfirmi ñ refugiant.
Primū. ſ. ea q agenda ſt. ſcis apli' q vb' oſtēde.
mult' decēs eſt albi. et mlt' vtile cōgregatōi. 7
mlt' noxiū. ſi ſec' fecit. Albas dbz ee. ex alioꝝ
ſ; i° Thē. ii. ī omib; ex' teipm pbe boꝝ opū
Ipē dbz dīce ſbditis. qd dix Gedeon. Jud'. vii. Qd
me face uideris. h' facite. Ad h' ptiet ī ubū
ſaluatoris. act'. i. ſic decz nb' īple oē iīti'. Su
piores oē iuſtit' debet īple. S; multi hodie
īple ñ curātes. oē doce nitunt'. S; qī oñ nā eſt
q mañ ligua ſit maio'. ſic mōſtruoſa res eſt
ligua magloq et man' parua. ligua magloq ē
ligua difficilia ſapiēs. man' parua. uix facilia
agēs. Qr alios ſupat ſblimitate. excede d; eos
hoēſtate. Flo dbz hominū ducatū ſuſcipe. q ne
ſcit hoies bn uiuēdo pire. B. loqs de ſaluatoe
īſtāte pēſore. veum baptizaret. ſic plane mq

ſic decz ut uincat hūilitate. q ſblimitate
ūcebat. Ecc'. iii. Quāto magn' es hūilia te
ī oib;. Vtile valde eſt cōgregatōi. ú albas q age
da ſt. ſcis poti' q vb' oñdat. Efficatioꝝ ē ē vox
opis q̄ ſmois. et ſin vbū ſapiētis. lōgū iter
p pcepta. bue et efficax p ex'. Op' doctria; dbz
iuuare. ñ īpedire. G. loquēdi auc'tas poit' ē uox
ope ñ iuuat. aud. nō obediēt audit. q ſeip;
ñ audit'. Op' vbum dbz ōfirmare. ñ ōfūde. Ecc.
xxx. Cōfirma ubū. et fidelit' age ē illo. ōi ōi tpe
īueies qd ē neccāū ē. Itē nō ōfūdat opa ē ſoē
t'. mlt'ū ōfortat monachos. bonū albis ex' au
magna ōſolo mbris ex capite. Si uiderit mona
chi albē aſpitate corpis cum ipis viriliť ſuſtire.
mult' ex hoc aīat'. Si uō uiderit eum q aſpa
ſt fugiēte. mlt' exterrent'. Strenuitas ducis
milites ñ modic ōſolat'. ipō uō fugiēte. ipi
ī fugā vtunt'. Cp. cum albs ordis aſpitate;
cu; aliis ſuſtiet. ipē ītellig q ſt pn ex ſeipo. 7
dum ſētit miſia; addiſcit miā;. et tēpat q
tēpāda ſt. vii d. Ca°. Ecc'. dr. h' uō dbuit p
oīa ſrīb; aſſilari. ú miſicors fiet. Qui perpiē
tia; miſiā ñ nouit. miſiis compati neſcit. ſ;
i° aniōs. vi. Bibētes uinū ī phyal'. et optio
uino. vl' ūguēto delibuti. ñ ōpatiebāt ſr co
tritoē Joſeph. valde verēdum eſt albi bene
docēti. ſi male agit. q ē lucēna aū ſe ōfert
q̄ īmūdic' ſuā alis oñdat. Pv'. vi. mādatum
lucēna ē. et lex lux. Itē uuly' portat ī facie. et
aliis mederi ppat. G. Quā pſūptoē aliis
mederi ppat qui ī facie uuln' pōtat. Ipē de
bello fugiēs alios ad ſtrenue pugnādū iuitat'
Ipē litteras ppe dāpnatōis portat. ſ; i° Ro. ii.
ī q° alios iudicas. teipm cōdēp'. Ex malū ab
batis mlt' nocz cōgregatōi. q ē mali ſ ea ph
ī ſua mali' ōfirmāt. ſ; i° Ecc. xii. Cōfortauit
man' impii. vt ñ reuītat' a uia ſua mala. et
viuēt. ps. ī flāmatū ē cor eoꝝ. Glo. Grauis
culpa ē pbē aliis occōe pccādi. qr ſic dr ī Gn.
Oues laban. ſ; aſpectū ōcipiebāt. Itē eiue fac
ſiplices ī religiōe. ú ſ; i°. Deut. xxvii. maledcs
q errare fac cecum ī itine ſuo. Itē fac ō i°. leuit
xix. Nō pones offēdicl'; cora; ceco. Ei potit dic
dō' ñ ſolū i° adūiſ' filiū mris t'e po ſca. rē. ſ;
ō adūiſ' ppū filiū; ponebas ſcādalū. Albas dz
ee lux. et ſal monaſtii. Si uō lux iſta obtenebrē
et ſal īfatuet'. tebre fuit ī mon. ita ut q age
da ſt ñ uidāt'. et defic cōdimitum. ú ea ñ ſapi
at q agit'. Albas eſt ī mon. ſic ſol ī mundo.
ſ; i° Phyl'. ii. Ite qs lucetis ſic lumiā ī mūdo.

Si uero sol iste conuertitur in tenebras · luna conuertitur in
sanguinem. Cogitatio enim peccati sanguine maculatur · Joel ·
ii · Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem · etc. · Apoc ·
vi · Sol factus est niger quasi saccus cilicinus · et luna to
ta facta est sicut sanguis · et stelle ceciderunt de celo · Stel
le de celo cadunt · quando monachi celestem conuersationem deser
unt · xxiiii · Sol obscurabitur · et luna non dabit lumen
suum · et stelle cadent de celo · Abbas est sicut lucerna super
candelabrum · Si uero hec lucerna extincta fuerit · fumum
reddit pestiferum · Item nunquam potest ciuitas abscondi
in monte posita · et est · Abbas tanquam pastor debet gregem
suum precedere · et dirigere · sicut dicitur saluator de bono pasto
re · Jo · x · cum emisit oues suas ante eas uadit
et oues eum sequuntur · Cum uero pastor per abrupta uitiorum
graditur · necesse est ut per precipitium grex sequatur · Filius enim
facile patrem imitatur · Jo · v · Quecumque pater facit hec et filius
similiter facit · ut non preponat ingenuus ei qui conuertitur ex seruitio
Sequitur de neglientia illius mandati Regule · ut non preponat inge
nuus ei qui conuertitur ex seruitio · in alia uero regula causa ex
stat · quia negligentia aliquibus monasteriis · multum nocuit · abbas
enim cum monachos illos preponere debeat qui sapientia et uirtute
ceteros precellant · illos preposuerunt quamquam qui de propria nobi
litate tumebant · unde peruerse abbates timendum est ali
is · ne et ipsi similiter pereant · Num · xxvi · Factum est grande
miraculum ut chore pereunte · filii eius non perirent · No
bilitatem habuerunt corpore nobiles · meliori uero parte
sunt ignobiles · Ipsi illos contempserunt · qui ex naturali genere ad
nobilitatem surrexerunt · illis uero honorem dederunt · qui de no
bilitate in ignobilitatem ceciderunt · Ipsi propter gentes honorauerunt
dignitates · et despexerunt gentes propter nobilitates
Ipsi protulerunt ignauiam continentium probitati persistentium
Ipsi propter nobilitatem illos protulerunt qui ipsi nobilitati
dedecus fecerunt · Illos uero despexerunt qui generis sui gloria
fuerunt · Ipsi illam nobilitatem contempserunt que filios dei
et coheredes facit · Illi uero nobilitati detulerunt · que est in
hiis qui turpitudini uitiorum seruiunt · qualis enim tot dominos
est seruus · quot uitiorum · ut dicit augustinus · Sapiens enim liber etiam
dicitur est qui nulli turpitudini seruit · Abbates illos honora
uerunt qui de aliena probitate tumebant · Illos uero de
spexerunt qui propria uirtute pollebant · Sapiens Neo in gloria
mea uixi · nec qui ante nos fuit · uirtus enim animus nobilis
fit · Ipsi suos dyabolus reputauerunt nobiles · filios uero
dei ignobiles · cum contrarium iudicet deus · unde in · Re · ii · Quem
cumque glorificauerit me · glorificabo eum · qui autem contemp
nunt me erunt ignobiles · De suis dyabolus dicit · Ecce · x ·
uidi suos in equis · et principes quasi suos ambulantes
super terram · Item an non seruus cui dominatur iniquitas · et maxime
cum tu forte indignus iudices hominem · est qui uicanum
dominarum · Ipsi id quod deus abhominatur · scilicet altitudinem terrenam dilexerunt
et eam sanctitati pretulerunt · Luce · xvi · Quod altum

est apud homines · abhominatio est apud deum · est terrena altitudo
sit abhominabilis · Cum monasteria terrena altitudine edificantur pla
cere deo · abhominationes egyptiorum deo suo uolunt immola
re · ruinam monasteriorum suorum uiri querere · est scriptum sit
Prouerbiorum xvii · qui altam fecit domum suam querit ruinam · Cum
minister dei · deum debeat imitari · secundum illud Jo · xii · qui
michi ministrat me sequatur · Deus uero ignobilia et contempti
bilia mundi elegit · ut non glorietur omnis caro in conspectu dei · ut legitur
i · Cor · i · Non debet abbas nobilitatem ceteris preferri sicut
sed sapientia · et sanctitate · Si enim omnis qui dicit se in christo manere
debet sicut ipse ambulauit ambulare · ideo tanto magis necesse
est ut abbas sicut christus ambulet · quanto in monasterio locum christi tenet ·
Nobilitas generis · et potestas secularis · ista possunt esse boni
et mali · Si est sapientia · et bonitas assit · uertet illa in bonum ·
Si uero assint stultitia · et malitia · uertet illa in malum ·
Non sunt sinistres ideo quare unus alii preponatur in monasterio · Dyabolus gratia
nobilitate generis · et potestate seculari · magne est potestatis
secundum illud Job · xli · Non est potestas super terram que ei ualeat
comparari · Creatione quoque ualde nobilis · et ualde ma
gne scientie · tamen hec ei nociua sunt · cum desit ei
bonitas · qua bene eis utatur · Et nota · quod temporalium bonorum
defensio · uidetur fuisse occasio · quare in monasterio · nobiles aliis
preferuntur · decepti tamen in hoc fuerunt abbates · plus enim
nocent nobiles mali · et fatui · monasteriorum bona fa
tue expendendo · quam prosint ea defendendo · plus enim gra
uant monasteria carnales eorum amici · qui faciant
inimici · Amici eorum sunt ut murilegi · qui caseos
a muribus defendunt · tamen si facultates habent plus quam
mures consumunt · Nobilitas generis est possessio
parui ualoris · ornata magis expensis · ita ut
ad eius expensas non sufficiat magis consumat uel expen
sione magis debitis contrahendis · et episcopi · obligatur
ut quod nobilitas requirit impleat · Deus ex sta
tu humili · assumere uoluit primos reges propter · ut
ipsi essent humiles · Saul assumpsit de post
asinas · Dauid de post oues · Non sunt nobiles
in monasterio · propter solam nobilitatem ceteris preponendi · No
bilitas generis si honorata fuerit · et discretio et boni
tas defuerit · humilitatem · et obedientiam a monasterio · ex
pellit · et correctioni maiorum se exponit · sicut ho
die multos abbates experientia docuit · unde et si
nobiles sint alii utiles · bona temporalia defendendo
tamen si fatui sunt et mali · magis sunt nociui · bona
spiritualia dissipando. ut non dissimulet abbas peccata delinquentium
Sequitur de neglientia illius mandati Regule · Non dis
simulet abbas peccata delinquentium · sed mox ut
ceperint oriri uitia · radicitus ea ut preualet
amputet · Circa quod nota · quod multis de causis con
tingit quod abbates culpas fratrum non corrigunt · Quandoque con
tingit hoc ex abbatis pigritia · Pro · xxiiii · Per agrum

hois pig trasum · et e · Iste ag e aliq parochia
vl' dignitas · vl' quis plato · Cat · vij · egdiam
i agrum · vn qui hc agrum suscip excolendu · d3
osiderare · qnta uit · labor · 7 prudentia sit necia
cultori · s3 qda n cogitant n fruct annuos · 7 no
cogitat qle feudu debeat in redde · h e ordo de
ficiendi i aon · Cps · e · qsi murz cu cemto valde tenaci
ai · s · siiores ex ca · vtili papuit · et iferiores ex
amore utilit obediut · Huic muro alij succedt
ma · q est mur macilles · s · sin cemto · qn siiores
e adversitate · 7 po papuint · et iferiores ex tiore
obediut · vn ma destruit e abeo q pe correcto
delinqntiu neglig · sic le · Eccl · x · i pigritiis humliab
ontignto · i · tinnorz uicta · ppiu e stulti vl' pigre
n statim sbuenire · Pigritia i plato · e valde repheh
vn ds spalit rephendit symone d dormitoe ay
xiiij · Somn pigrie i plato picl'os e · et s · 7 aliis
Ipe e sic uigil i urbe obsessa · Cat · ij · Juenes me
vigiles · qui custodiunt ciuitate · Dormito vigi
lu picl'osa e sibi · et aliis · Si e ipis dormentib
intrat hostes · p' ofeciuit i eos · dm i alios · Jo bn
dr · Thy · q erat plat · tu uo vigila · 2 · Thy · iiij ·
ps · No dormitab nz dormi7 q custod isr · Cur ra
toe reddr · B · dicz · qz n dormitat · nz dormit · q ipi
gt isr · Plat e ut janito i domo d · Janitori at
pcep ds v uigil7 · cy · xiij · dormiete janitore fu
ifernal' itrat dom d · v furet · et mactet · et pdat
Ite q pe · sic pastor e i medio lupor · lupor i q if
nalu · q st maxie impotunitatis · lupi visi
biles sol' clamorib; exterent · lup uo ifnal'
n sic · Job · No fugab eum vir sagittari
n e dies · i q lup ifnal' i oues n irruat · 7 eas
rape attepret · Jo pastor n debet dormire sop
no pigrie · imo fuge deb7 somn aboclis si si
cut le · d Jacob · Gn · xxxj · Et sic lup ifnalis
cauit · q · q · dc · sic pastor cauere deb7 · u abore
es pda eripiat · amos · iij · Qmo si eruat pasto
d ore leonis duo crura · aut extrem auricule
sic eruemini filij isr · Ite q pe tpr pestilentie
cu n e dormiendo somno pigrie · dr apoc · iij ·
epo ecce sardis · Esto uigilas · et ofirma q moi
tura erat · Sapies tm ht negotij qntu medic
i pestilentia · Ite q pe · e · sic nauis i mari pcellis
agitata · et hoib; plena · venti eni temptatois n des
inis q st i aon · et fomes seu fons corruptois
q e i uno qq; uirm icessat aq minist ocupie
actual' v oz eum q pe vigilare · et nc cca
titur · nc cca illu itende · et aq resiste nc ha
budat ei nauis impleat · 7 sb mgat fireq 7
oz v pcella i ualescete · orando ihz excit7 dies ·

dne salua nos perim · ay · viij · Et ualde ei caue
du est · ne sit sic dormies i me mari · et sic gub
nator sopit amisso clauo · pv · xxiij · hij q ps
redditi st roe i illo districto iudi n solu de
aiab; ss s; q d aiab; alior · s; i · Ebr · xiij · Obe
dite ppositis vs · et sbiacete eis · ipi e vigilat
q roe redditi d aiab; vs · Jo deb7 esse i mag
sollicit s; i · Ro · xij · q pe i sollicit · supple psit ·
Freqt deb7 Albas dre ap se · i · Job · xxxj · qd fa
tia e surrexit ad iudicand ds · et cum qsierit
qd rndebo ei · Adoh transibit gges · ad man
numatis · Je · xxiij · Te dic7 ei q psuit pnceps
pastor v e gregx qdat est t · Je · xiij · Pigritia
albatu; mlt nocuit aon · ay · xiij · Cu; dormir7
hoies uenuic si sciauit ciganiam i me tritici ·
Cu; somn pigrie albes oppssisli7 i aon mlt
tiplicata st mala · mir tam est · quo i eo q pe
locu hre somn pigrie potuit · c i psnti it tot
et tanta picla sit · et i futo emineat ei maiora
sic pz ex uariis comminatoib; qs fac ei sac septa
Cristo · miror si q otigit saluari d huis q pricipat
i tantis minis · et tanta pigria · De qb; minis
pauca poam ca breuitatis · Le · Sapie · vj · Judi
durissimi i huis q pst fiet · Je · xxv · vlulate
pastores et clamate · et aspgite vos cine op
timates ggis · qz opleti st dies uri ut i efitiami
Zach · x · Si pastores irat est furo mi · Alij n
corrig albas · qz ipe rephensibilit viuit · luc · 6 ·
qmo potes dre fri tuo · frat sine eitia festuca
d · o · t · 7c · B · Ileo fidet rephed · i quo se esse
rephensibile cogscat · siqde huanitatis e oium
i q sibi qsq; idulget alus n vehement incsg ·
Alij vo n corrig · qz p i discreta humilitate cor
rigendi auc amisit · Cot qd d aug · logs platis
Qn necitas discipline i morib; coercedis dre
vos dura vba compellit · si etia modu ipi uos
excessisse sentitis · n aub exig · v a uob sbditis
venia postletis · ne ap eos qs oz ee sbiectos du
nimiu suat humlitas · regendi frangat auc ·
apo · Ad Tytu · ij · argue cu oi impio · Alij ab
bas n corrig · qz i reb; tpalib; sollicitudie sua
et amore posuit · et d spualib; n curant · frm
culpas n agscit · n punit · Et qz mala n puni
unt · sin timore ppetrat · B · Impunitas est
iane soboles · isoletie mat · radix ipudetie
trasgssionu nutx · Albas possessione diliges
et salute frs negliges · designat e p cayn q
iep posso · Ipe d i · ubi; cayn · Nuqd custos
fris mi sui; e · Gn · iiij · ve ipe n est custos fr;
s; agror et ouiu · Cte alij albs · n corrig tiore

ſcandali · vl' alicuiꝰ tpal' incomodi · n attēdens
q̄ vitas dimittenda nō ſit ꝓpt ſcandalū · et q̄ plꝰ de
beat timē dm̄ q̄ pxi · M̄ · xv · Cū dicent xpo ſcis
q̄ pharisei audito h̄ v̄bo ſcandalicati ſ̄ · ait · Oīs
plantatō q̄ n plantauit pr̄ meꝰ celeſtis eradicabit̄ ·
ſinite eos · q̄ ceci ſ̄t · et duces cecoꝝ · Et de elya
le · Ecc̄ · xlviii · n ptimuit pricipē · et ī potē nemo vic
ī illū · nec ſupauit v̄bum aliqd̄ · Iſt̄ abbꝭ aliqn
n corrig̃ · q̄ remiſſio · q̄ falſo bonitas dr̄ h̄ īpedit
Qual' vir fuiſſe ī hely · j R̄ · ij · q̄ remiſſe argue
bat filios ſuos dicēs · Qr̄ facitis res hꝰ ſc̄ ſermoīs
q̄s ē audio · Qr̄ de ſella cecidit retrorſum · et fracti
ceruicib; mortuꝰ ē · j · R̄ · iiij · Iſt̄ aliꝗ abbꝭ n corrig
q̄ maliciā tm̄ ēscē pmiſit · q̄ n̄ p' ei puale · io
ī R̄ē · d' · v' peccā mox v' oriri cepit iudicit' āpu
tet · Sen · Pricipijs obſta · ſero medicina parat
Cū mala p longas conualuere moras · Ecc̄ · xj · Aſa
tillauna auget ig̃s · Paruuli ifernales ſuffocā
di ſ̄t · aīa q̄ euerit · ps · B̄ts q̄ tenebit · et allidet pa
uulos ſuos ad petrā · Pho · pcep paruulos iudeoꝝ
ſubmigi · Edocti ḡ ab ipſo et nos paruulos phōis de
cidamꝰ ifernalis · q̄ fas ē et ab hoſte doceri · Cap
ſpetis ifernal' conterendum ē · ſic̄ doceri · Gn̄ · iij ·
Ipā conteret cap tuū · Jo · Lube' ē antiqꝰ ſpens · et
n capite tenet ſtatim illab' · In mōte p'mogei
toꝝ filij iſr̄ · de potē · phōis liberati ſ̄t · Qd abbs n gerē at · ſo · d' reb transito rius
Seq̄ de neglīa · illiꝰ mandati Re' · n plꝰ gerit
abbas ſollicitudinē de reb; tranſitorijs · et terris
q̄ de ſalute aīaꝝ · Circa qd̄ nōd' · q̄ valde reph'e
eſt · q̄ abbꝭ aīas vilipendat · qui iuces eiꝰ gerit
q aīas ſp̄alit amat · Freq̄nt eēt ei appendende ex
pte · q̄s p eis ſaluatō dedit · ne ſ̄ viliſcēt · Fre
qnt eēt cogitād' ei · q̄ ſaluator aīā ſuā; poſuit
p eis · et ſanguine ſuo eas acqſiuit · H̄ negli
multa coni · ī q̄b; ō hoēs de · et ſ; ordinē fieri de
bueī ī tantā; īordiatōē et confuſionē īduxē · q̄ terra
ē ſurſū; · et celū; deorſum · Pedes ſ̄ ſup capud ·
faties ē ret̄ · Intiora effuſa ſ̄t ext̄ · Ds ī acclcat̄ ·
et terra dificat · Dyaꝰ honorifice recip · ds vō vl' co
tumelioſe repellit · vl' ignominioſe recip · Terra
ſurſū; ē · et celū; deorſū; · v' terrena celeſtib; ꝓpo
nūt · ē cōī · d; ēē · ſ; iꝰ · pv · xv · Celū ſurſū;
et terra deorſū · Pedes ſ̄t ſ̄ cap · v' iuri ſp̄ales diſpi
ciunt · hoīes v' o terrena ſapientes ad regiū tpa
lui · vtiles ī honore hn̄t · Pes ē ille · q̄ ſollicitudinē
et amore et mīſtio · terrā tang̃ · q̄ frequent ledit · et
maclat · q̄ l; videat ēē nccīꝰ · q̄ ſuſtinet et por
tat coꝛ · tm̄ ſi ſcandalicat ē amputandꝰ · ſ; iꝰ aſt
ix · Si pes tuus ſcandalicat te · ecc · Faties eſt
ret' · ē ī opib; q̄ vnr bōa potiꝰ ītedit vtilitas
terrā · q̄ iuces eterna · Je · vi · Fc̄i ſ̄t retrorſū et n
añ · Intiora effuſa ſunt extra · cū bona īteriora
negligunt · et exteriora diligūt · vn de auaro dr̄
Ecc̄ · x · q̄ ī vita ſua pīecit īntima ſua · Ds uō
aculeat · et terra dificat · v' defic caritas · ī regn̄
auaꝛ vl' cupiditas · Aua ē ē ſymulacroꝛ ſuit ·
v' hēt · Eph · v · Dyaꝰ · honorifice recip · et ds contu
melioſe · repellit · vl' ignominioſe ſuſcip · v' raptores
vl' vſurarij · q̄ ſ̄t mbra dya · libent et ē honore
recipiūt · et cū mag's expenſis pauūt · boni uō
paupes repulſā patiūt · vl' male pauūt · Iſt̄ ē
ds recip · vl' expellit · Mt · xxv · Quādiu feciſtis
vni de his fr̄ib; meis minimis · m̄ feciſtis · Te dicē
his qui a ſiniſtris ei' erāt · Diſcedite · ecc · Sig uō
q̄b; ꝑpendi pōt · q̄ abbas ſalt aīaꝝ parupendat
et plꝰ de reb; tranſitorijs q̄ de aīab; ſollicitudinē
gerat h̄ ſ̄t · Si ip̄a p' terrenis negotijs ītendit ·
et in ſpūalib; vicariū ponit · Si n̄ timet fr̄s
ſuos pīclo expone · v' tpalia bona conſuaret va
leat · vl' augē · vt cū fr̄es iuuenes · vl' leues
ponit ī officijs exteriorib; · vl' paucos monachos ī
paruis pōratib; · Iſt̄ ſi cū mag's expenſis mu
ros erig · et mores neglig · Si cottidianas ex
penſas frequent computat · aīaꝝ uō detrimenta
vl' pfectꝰ ignat · Si qn̄o conuenit fr̄s ad cap · de
reꝝ tpaliū; conſuatōē · vl' multiplicatōē ē trac
tatꝰ pmꝰ · de ordīs uō reformatōē · vltimꝰ · vl'
nullꝰ · Iſt̄ ſi ſollicite puidēt q̄ ſ̄t nccīa corpib;
de his vō n curat · q̄ ſ̄t nccīa aīab; · Pmū ſ · q
abbas q̄tū ad ſpūalia vicariū ponat · et relicto gge
tpalib; ītendat · valde reph'enſibile ē · et mlt' lōge
a conſilio qd̄ dedit Jethro moyſi cognato ſuo · Exo ·
xviij · dicēs · eſto tu p's · ī hiis q̄ ptinēt ad deū · ecc ·
Abbas ē · ad ītendendū tpalib; · aliū d; ſubſtitu
ere · ipē uō orōi · et doctrinē d; ītendē · Iſt̄ d; ēē
q̄ſi mediꝰ īt dm̄ · et gge ſuū · aliꝗ do d; loq p
ſubditis ſ̄ oratō · aliꝗ ſubditis p do īſtruendo
Qd̄ ſi nō ſit tutum abbi vicariū; ponē · cgge
deſē · p; p'ō ex vicaria ſynagoge · Moyſes ē
aſcenſurꝰ ad dnm · meliorē vicariū poſuit · q̄
īuenit · ſ · fr̄e ſuū aaron · et tm̄ p's q̄ ſ' vicario
recedēs fidelē reliq · elapſo modico tpr̄ redi
ēs ī fidelē īuenit · Cij · ſ · preb; tpalib; · piclis
fr̄es expone · ps ' mīꝰ ſecuras ī exteriorib; officijs
ponendo · vl' p paucos pōrat' eos diſpgendo · mlt'
tū; eſt reph'enſibile · cum ē boni paſtoris ſit · aīa;
ponē p ouib; · ſ̄ lōge vr̄ ēē a bonitate paſtoris
p tpalib; reb' eas expone lupis · Lupi ifernal' ē
oues diſpgē · ſ; iꝰ · Jo · x · Lupꝰ rap · et diſpg oues
Saluatoris vō · et boni paſtoris ē oues colligē

vij. c. xij. dr saluator. q̄ n̄ cōggregat mecū dispgit
Jo. x. alias oues h̄ao q̄ n̄ sūt ex h' ouili. ⁊ illas o3
me adducē. et fiet unū ouile. ⁊ un' pastor. Eze.
xxxiiij. visitabo oues m̄as. et libabo eas. d oīb'
locis ī qb; dispse fuāt. ī dieb; nub'. ⁊ caligis
Maledco phōn. dispso ē p̄p istr. p totā t'rā eg'
ti. ad colligēd paleas. Exo. v. et parato ē pho'
īfernal'. q̄ monachi d mon. mag's p pāuos po
rat' dispgāt. v̄ tpalia bona acqrēt vl' qsūa
ret. vn q ī claustro dbēt esse īclusi īueniūt
ī pn' plateis dispsi. s3 p. Tren. iiij. Dispsi sūt
lapides scūarij. ī capite oīū platear. Sic monac
quetuales. siū cenobite. sūt sūt sarabaite. ter
riū gen' monachor. uidi' bīi. B. biīi. ul' triū
vl' singuli. sine discip. ī pāuis poratib; hītāte
qd n̄ vr' s3 R'e. esse fc̄z. Cum ē dicat R'e. q
ī maior cōggregatoē. eligāt dcāni. q sollicitudie
gerāt sr dcānias s. Decani u'o s q p̄e dce dcāis
⁊ p̄posito mūuāto cū ill'. vt minor cōggregato dbe
at ee. xij. monachor. Qn u'o qstituit dcāi. no
dbz ee iuuenes. et leues. s; tales ī q's albs oña
sua secur' partiat. sic dr bīs. B. cu; saluator dis
psos cōggregare venit. ys. xj. valde īdiscrete fecisse
viīr. q uices el' gerebāt cōggregatos dispgēdo. Jt
cū dt. q sr senes ītell'exit. dixit. Ecce q bonū ⁊
q iocūdū ⁊c. ternarie viīr egisse. q eos q elegiīt
viue ī cōggregatoē. posuerit ī dispsione. Thome. cū
sset ī cōggregatoē apparuit saluator. sepato uero
ab ea n̄ apparuit. Jo. xx. filij iacob cōggregati p̄tris
bn̄dcoē receper'. Gn. xlix. et sr discip'los cōggra
tos. sps s. descēd'. Act. ij. Et; solitudo piclosa
est. dispso qtrāt. d facilī uicit'. Ecc. iiij. ve soli
q3 si cecid'it. n̄ h't sbleuantē. iij. R'. xxij. vidi
cūctū isrl'. dispsum ī mōtib;. q. oues n̄ hn̄tes
pastorē. Et ait dns. Nō hn̄t isti dnm. Reūtat'
g' un'qsq; ī domū suā ī pace. vna cādela cito
extig'. n̄ sic iūcte multe sotiate. Jt una uirga
cito frāg'. n̄ sic multe simul' ligate. Jt ouicula
sola facile alupo rap'. B. scribēs cūdā monialī
q volebat cōggregatoē desere. et sola hītare. ag
sco īgt filia agsco. vt ⁊ tu meē agscas. sp'etiā
vir' fraudulētis dolū. v'sipell' astutiā. si sola
ouicl'a v'brias nemoris petes. p'da uis esse lu
po. s; audi me filia. audi fidele qsiliū. noli te
separe. a gge. ne qs rapiat. et n̄ sit q eripiat
Ecc. xxxiiij. Dispse sūt oues me. eo q n̄ eēt pa
stor. et fc'e sūt ī deuoratoē oīū bestiar agri. Jn pā
uis poratib; religio adnichat'. ibi ē uiro p'pe
tatis appropīqt. uitū obe. minuit'. qtin' faci
le piclitat'. Qui sol' ē ī poratu. vl' ē uno socio.

v' frequt' ē p̄petari'. q h't p maior pte. s h't. Ob'
ipi' iuij meret'. ē null' ad iubet. et id fac qd
facē libet. Coti. q facile piclitat'. q3 oportū
nitas peccati h'et. B. Malu; qd nēo vid; ne
mo arguit. et u' n̄ timet' rephēsor. secur' acce
dit teptator. licēti' p̄petrat' iniqtas. Jn qūetu
at bōa si q's facies. nēo phibet. malu; at si fa
cē uis n̄ licet. Mox ē a plib; qpit. arguit. emē
dat'. Dya' scies. q itā n̄ p' pruale cōggregatoi. sic
viri p'e. paurat singlare certam. sic ī goliath. si
gatū ē. j. R'. xvij. Certam singlare qtle ē cētra
mē. anachoitar. seu hēmitar. n̄ ē qreq3. s3
ē illor. q ī mon. diutina expietia edocti. sin
huād qsilio ul' auxilio. solato. vl' ex'o. dō auxi
liāte. cu; dya'o pugre sufficiunt. Ne negligāt' īfirm
Sed q. de negl'. illi' mādati. cura; maxi' hat
albas. ne acellerariis. aū s'uitorib; negli
gāt' īfirmj. Jnfirmor. īfatū. hospitum. pau
peruq;. cellerari'. cū oī sollici'e curā d; gerere.
uix' mādatum regl'e. xxxi. ca. maxie u'o īfi'
mor. cū dicat. xxxvj. ca'o. R'e. q īfirmor cura
an oīa. et sr o'. adhibēda ē. vn negl'a ēca īfi
mos. valde rephēsibil' ē. ē īt miserias psītis se
cli. vl' exilij. q sūt fames sitis. frig'. calor. labo'
īfirmitas excedat. mag'. u'o misie dbet mia;
ad miseēdu; puocare. ēca īfirmos mia maxie
debet īteta esse. Jt ē religio munda. et īmacl'a
ta ap dm ⁊ pr'e. ⁊c. et pl'q' pupill' sit. q n̄ so
lu; pr'e. et mr'e. s3 oēs carnales amicos dsuit. p'.
ad religioē ptin⁊. u' de īfirmis cura mag' h'at. Jt
ē monach' oē' mundi sotietatē. p'p monastij sumitatē
reliquit. mag' ī humanitas est. si mon. ī tāta
necci. ei dsit. sicut ē ī agustis qpbat'. Pv. xvij.
Jt cū xp's derelict' sit paup. quō ille. q ī mon.
x'e uice gerit. illi q p' x'o se depauparūt ī tāta neccitate.
viscera sua claudē potit. Jt cu; hoies secl'ares
q sūt ex pata sua. ī h' sibi s'tioē ēcodiāt. v' ī īfi
mitate. s sbueniat. quō illi q de h' mundo exier'
ī h' s s'tioē n̄ s'uat. Jt qmō se ēē x' discip'ls qsi
dit. q mādatu; de frat'na dilectoē. auib; di
scip'or. a xp'o maxie īculcatum n̄ ētod'. ē ū di
ligat fr'e ī necci'. ope. et uitate. albas iuxta
signtoē nois sui. prē; se d; frīb; exhibē. qpa
tiēdo īfirmis. Jt ex ap dic d;. Qs īfirmat' ⁊
ē n̄ īfirmor ⁊c. ij. Cor. xj. De bo pr'e le'. Ecc.
xxx. p' aiab; filior suor. colligab't uulnā
sua. p ipis ē uulnā excipiet. et sr oē voce tu
babunt viscā er'. Albas n̄ solū pr'e. s; ⁊ mr'e
se d; exhibē frīb;. q ⁊ pr'e. et mr'e. reliq'r. ⁊
ei adheserūt. Cot' u'o multi albes se hn̄t ad

frēs suos · sic̄ instructo ad filios suos · Job 39.
durat̄ ad filios · q · n̄ sit filij · hoc dr̄ ꝯstruc
tioē · Ad hūc dū curā; de īfirmis · īuitam̄ exēo
filij dī · q humanū gen⁹ ī īfirmitate positū pli
visitare · voluit · et curare · et h̄ ē mag̃ expē
sis · Infirmis ꝗ̄ colligit · magnā humanitate exhi
buit · eos ē sua ṽtute curauit · lepsu; ꝗ̄ ē
īfirmitas ꝯtagiosa ē · ṅ abhorruit · imo eu;
voluit tāge · et sanare · m̄ · viij · It opa mīe vīr
excedē i⁹ · qd̄ ēca infirmos exercet · In vitis pr̄z le.
q · qdā fr̄ itrogauī qdā senē dic̄s · Duo frēs st̄
quoꝝ unꝯ ieiunat · vj · dieb; · alt̄ mult̄ laborat
ali⁹ uo fuit egrotātib; · cuiꝰ opꝰ mag̃ accep
tū ē dō · Cui r̄ndit senex · Si frat̄ ille q sex
dieb; ieiunat · et q laborat · appēdat se · pīa
res · n̄ pt̄ esse eq̄l̄ illi · q īfirmātib; ꝯsuit · Ne
gl̄a ēca īfirmos · ī multis mon̄ · vitiū ꝓpietatis
īducit · vitiū neq̄ssimū · s; viditū b̄ti · B · 7 pcē
a mon̄ · radicit̄ amputatꝰ · multi ē videntes ꝗ
fr̄ib; ī suis īfirmitatib; de cōi n̄ puidē · ṅ īt̄elli
gētes q maiꝰ eēt piclm male viuēdi · q ato
monēdi · ꝓpriū voluit hr̄e · v̄ de ꝓpo possit s̄
ī suis īfirmitatib; puidē · Multis uo īfirmis
ṅ pfuit ꝓpriū · imo eꝰ · īfirmitati occōe dedit ·
v̄ ṅ caret · vl̄ difficile · sanaret · sic accit ēdā;
ortulano · d̄ q̄ · le · ī vitis prūm · q · oīa dabat ī elāo
q̄ de labore suo acqrebat · pt̄ tenuē victum
Tādē suggestū ē ei · īspiratōe spc̄ malig̃ · v̄ col
ligēt āq pecūī · q̄ cū egrotare · aut senesceret · pss; ex
pēdē · Et fec̄ sic · Cōtig̃ aūt eum īfirmari ī pede
et expēdit qcq̄ hēbat ī medicinis · et cū n̄ pōt
Tādē unꝰ expt̄ medic̄ dix̄ eu; ṅ posse curari · ṅ p
pedis abscisiōē · Et ē q̄dā die · medic̄ eēt allā
turꝰ īstrūī sua · ad pedē abscīdēdū · nocte p̄cedēti
ortulanꝰ illū p̄nituit · d̄ nūmis collectis · eo q̄
ṅ dedeāt eos paupib; · Et stati āgl̄s dī astitit
ei dic̄s · v̄ st̄ nūmi q̄s collegisti · Et v̄ ē spes
ī q̄ ꝯfisus · Qr̄ ē pnitet · et mā; petēt · āgl̄s do
tetig̃ pedē eꝰ · et sanat̄ ē · Mane uo medic̄ ue
niēs · īuenit ortulanū ī agro sanatū · atq; opātē ·
et glīficau̇t dm̄ · Vitio ꝗ̄ ꝓpietatis · occōe dedit
q albes ꝯuētib; sufficiēt̄ puidē n̄ fecer̄ · et q
dispēsatores reꝝ tpaliū multiplicaūt · Pꝰ ē
valde repheh̄le · s · q · ꝯuētū uictia ṅ pauēt · q po
dꝰ diei et est̄ sufficiet · Ecc̄ · xxxiiij · Q aufet̄ ī su
dore panē · q · q occidit̄ pximū suū; · Cōuēt ē ut
nimitū; · cui dō īsidet · Saluator ē macet ī carē
vt ē iutar v̄b b̄ti · B · amator caritatis · ꝯtem
dato · qmo carez ꝯfet · Inhumanū ē v̄ nimio pabl̄
necciū subtrahat · cui onꝰ īpoīt · et flagellū ūge
adhibet · valde repheh̄le ē · q filius belial · q iu
gū fregerīt · vīcl̄a ruperīt · et dnm̄ pierceīt · sup
flua ministrēt · sustinētib; v̄o dnm̄ · et ei ob
seq̄ntib; · necc̄ia subtrahāt · Nō ē s; legē dī · q os
bouis t̄turātis ī frenet · qd̄ pā caued̄ ē · vbi
vituli lasciuiētes delicate nutriūt · Nō ē equa
pāticio · cum ī t̄ eos q ī vnū mon̄ · ꝯuenerūt · vnꝰ
esurit · alt̄ ebꝰ ē · alij hn̄t oīa · alij emolumēta
De ꝯgrgatōē illa · ē rectores fuer̄ ap̄ · le · act · q
q nullꝰ egēs erat ī t̄ eos · diuidebat̄ ē singl̄is
pū cuiq; opꝰ erat · Ist̄ valde repheh̄le ē · q ī mon̄
dispēsatores boꝝ tpaliū · multiplicati st̄ · ē f̄m
Re⁹ · xxj · ca · vnꝰ debeat esse cellerariꝰ · q oī ꝯg
gatōī debet eē · sic p̄z · et curā gerē d̄ oīb; · s; ī sī
onē · albis · Qd̄ albas iusserit · debet agē · qd̄ phī
buit · ṅ d; ꝓsumē · Si ꝯgrgatō fuit maior · ad
solatiu; d; ei dari · q eum adiuuet · v̄ ipē eq aīo
īpleat offm̄ s̄ cōmissū · Nō ē s; Re⁹ · v̄ multi sit
pricꝰ · q boā mon̄ · dispēset · s; unꝰ pricꝰ · q si
necc̄e ē · āq adiuuet · Ille n̄ solū ꝯuēt · s; ī īfi
moꝝ hospitum · paupiūq; curā; d; gerē · ō va
sa mon̄ · ꝯcodire · vn̄ apuītate vr̄ ꝯuiasse · q ex
caligē īfirmoꝝ · paupm̄ · hospitū · et coꝝ q̄ ad elā
ptinēt · aliqb; psonis ꝯtrariatōē dederīt · vl̄ pmiserīt
vt boā illa dispēset · ṅ s; albis īsiōē · s; s; suā vol̄tē ·
v̄ n̄ solū d̄ ill̄ offiz · s̄ inuictū ī pleat · s; s̄ puideat ·
et hndāt vl̄ pdigē alius distribuat · vl̄ auaē s̄
custodiat · ī ꝯgrgatōē ē saluatō pfuit · vnꝰ fuit
dispēsatō · s · iudas · et ille latro fuit · v̄n · dr̄ · d̄ eo
Jo · xij · q fur erat · et loculos hns · ea q mittebāt̄
portabat · In mon̄ uo · multiplicati st̄ · boꝝ tpaliū
dispēsatores · ꝯmultipl̄ · s · latrones · Sic ē iudas ea
q danda erāt paupib; x̄ · dabat vxori ꝯ filius · sic
tales ea q danda eēnt paupib; x̄ · dāt s̄ attinētib ·
Et sic siles st̄ iude ī culpa · sic freq̄t fuit ei siles
ī pena · Judas occōe hꝰ pcā · ī maiꝰ pcc̄ icidit̄ · s · iudo
vēdēt · et despāis laqo se suspēdēt · sic tales pq̄ de
fraudando paupes peccauit ī pxi · ī dig̃ celebrādo
vl̄ sīr ꝯmittēdo · pcauerit ī dnm̄ · et sīn pnia moriētē
īfernale ī currūt suspēdiū Qr̄ albas discernat opa q̄ iniūg̃ ·
Seq̃ · de negl̄ia illꝰ mādati · Re⁹ · albas opa q iniūg̃
discernat ꝯ tēpet · Ist̄ albs s · oª tēpet · v̄ sit qd̄ for
tes cupiat · et debiles ṅ refugiat · Tpān̄ ista ex
pienī reqrit̄ · Sic ē vin̄ · n̄ bn̄ tēpat · ṅ pgustatōē
v̄t ei agnoscat · sic albes q ē ꝯuētū nūq̄ iacet vl̄ cōe
dt · vl̄ diuiū offz audiuit · onꝰ qd̄ ꝯuēt̄ sufficiēt tē
pāē nesciuit · v̄n ipi n̄ exhib; se pres · vl̄ albes · s; po
exactōēs · q̄les exactores fuer̄ pharaōis · q a ꝓpl̄o dī ꝯsue
tū nūı; laterꝝ exigebāt · tn̄ paleas v̄ ꝯsuetū erat mi
nistrare nolebāt · Exo · v · sic multi albes · ꝗ vlt̄ Re⁹ frēs

oñat · et tñ eis necia ñ mĩsẽrint · Tales s̃ imitatores
balaã asine ñ pacẽtis · s; eã cedẽtis usq; ad q̃rimoniã
Cogitatores ẽ q̃ ui unitur ap eos fcã ẽ adeo stimulat
ut eã minare cõpellat · Ipi ñ acqescẽt btõ · B · docum
to · ut cogitet dissẽtiones scĩ Jacob dicẽtis · Si greges meos
plus i ambulãdo fecero laborare · moriẽtur cũcti una die ·
huic g corruptioni · s · q abbas oĩ religiois ẽ alius
ñ potat · et io ñ solũ ñ tẽpat · s; plũs aggrauat occãe
ipte ut dicusse h q̃ole · lvij · cap · Re · q mẽsa ab
batis ẽ peregrinis et hospitib; sit sp · Si ẽ sp d; ẽẽ cũ
peregrinis et hospitib; ut q nũq debeat ẽẽ c̃ fratrib; · S;
silĩ nõ pt; ãs iferre ex illo vbo d · luc · xviij · o;
sp orare · g nũq o; stude · vl lege · Ad c̃ dicẽdũ moret
do · Jo · v · dicẽs · Scrutamini scripturas · ad qd d · q sp
orat qlocis · et tpib; constitutis orõi istat · Ab
bas et sp ẽ c̃ peregrinis et hospitib; · s; ñ q mẽsa ei
sp sit c̃ eis · Mẽsa; uo abbis ẽẽ dic̃ · q̃ ẽ i spali do
mo ei · siu ipẽ sit pñs · siu absẽs fuit · Mẽsa eni
abbis ẽ i refectorio · sic et i spali ei domo · ut i refec
torio c̃ fratrib; aliñ et cũ peregrinis · et hospitib; aliñ co
medere potit · et idubitãt tẽdũ ẽ · q ñ exped ut
abbas sp ẽẽ quentũ cõedat · sic ñ expedit cap acor
ẽẽ separatũ · Et nõ · q sic abbas tẽpare d; q̃ s alior s
et q sit bõa mon · sit pauprm xe · et io ẽ tot paupes
egeãt · ñ sit bõa illa pdige expẽdẽda ut d · xxij · cã
Re · d cellã · mon · q ñ sit pdig · aui extirpato sibe
mon · s; o ñ misurate faciat · Nõ d; abbas i fastu hu
ie sclo se cõformare · s; paupẽ d; se reputare · c̃ i boi
mon · ñ hãt diuitẽs · s; dispesatore · d q distrctã rõe cũ
redde opotebit · sic sapiẽs d · paup ut diuite cepit
imitari · prit · sic mon · dpaupat · cũ abbas i fastu sclĩ
pricipes imitãt · q̃ fausto · B · reprehẽdit hũs vb · q
iq̃ ut certa tacẽã spes humilitatis ẽ · cũ tãta põpa ice
de · tãtis hõiũ stipati obseqis · q̃tẽ duob epis uni
abbis suffitiat milites · Mirõ si ñ uidi · abbe · lx · eqs
et apli i s duce cõitatu · Dicas si tales uidas trãsẽ
ũtes · ñ pres mon · s; dnõs castellor · ñ r̃tores ẽẽ ãiar
s; pricipes puitiar · Illas expensas d; abbas lubẽt
facẽ · q̃ualz ad cõseruatõez religionis · ut ille uiuẽt q̃ sit ẽẽ
dissolois · Aliu pofitũ q p modico pt; supplẽi euacuat
refectorio et ẽ magis expẽsis · et ẽ magis d triuto relig · fiẽs
pecunias dispgẽ · Pudẽt d; abbas q̃ sit pr · ne tẽt diuitib
vl cõsang · ejus · vl alus · q̃ pbẽda sit x paupib · Paris egẽtiũ
vita paupi ẽ · q cõfirmãt illũ · hõ sagũs ẽ · Ecc · xxxiiij ·
It pudẽt d; ne eã fuerit istoles mist · d q̃ dbet uiuẽ
siue · et ne egeãt dõestici · ut luxuriãt extranei · Jtellige d;
abbas õmu sãr bõr d dispesatore · ñ dissipatore · cogitãe d;
futãm cõputatõẽ · ut i dispẽsatõe hãt discetõe · It ãq bõs ommũ
sã dissipãt · q ad d reddẽdã rõe ñ cogitãt · Pv · xg · Viri ita
liuj cogitãt uidi · q ait regr dd · aradiutũt oĩa · Explic ·

Quedã expõitõ Remigij sr Regla scĩ · B · Capm · j ·

Monachor uñj · esse gñra · manif · ẽ · Primũ cenobi
tale · h ẽ mon · militãs sb rẽ · vl abbe · Cenobite
ẽ i tellĩ · coĩt uiuẽtes · hij suspserũt initũ a pmitiua
ecc̃ · imitãtes aplos · qb ut erat pp̃iũ · s; õ erat ill cõia ·
It cenobiũ uo et mon · h i ẽ · qr cenobiũ attiẽt ad
pfess · et discipla · atq; loc · Mon · solũms ad loc · ẽ nã;
cenobiũ cõpoitũ ex grco · et latino · ex cenon · i · cõe · et
vita · uñ cenobiũ · i · loc cõẽ uiuẽtiũ; C Deiñ scd;
genus ẽ anachoritar · i · hẽmitar · q p cenobiale;
vitã; dõsta petũt · et soli hitãt i abditis locis · D ẽ
ana grece · lat · seorsũ · chor ordo militũ · uñ ana
choita · i · seorsũ achoro · i · amilitia · C Tertiũ uo moñ
terrimũ gen ẽ sarabaitar · Monac sarabaita d
q ad fac · ul possidẽt siu lic suĩ sẽnoris · Nã simus
cenobite ẽ uul d ẽstio cogitare · et ul ppa hẽ · simus
anachoite cogitare d ẽstio · s; mite aciẽtis frẽis
cõtũtã hẽt · C Qrtũ uo gen ẽ monachor qd noiat
Giruagũ · q tota uita sua · p diuisas puĩtias · t
nis vl q̃tnis diebz · p diuisor cellas hospitant
Jo hospitãt trinis · aũ q̃tnis diebz · p diuisas cellas
q cõsuet ẽ monachor · cũ hospites suscipiũt · trib;
vl iiij or diebz · oẽ huãnitate eis exhibẽ · Sic uidet
ẽ · q̃ sit melius i tẽ cenobitar · et anachitar · gen · ut q
anachitar · eo q cõcessit btõ · B · monachos d mon ·
trãsire ad hẽm · imitãs i h pdicatoẽs · q d minorib
ad maiora · auditores suos ẽcare sollicitãt · Naz
et hẽmitar · i · cõtẽplator forma tẽt btõ · Jo ·
q mag ad dilig q̃ petr · et melio fuit eo · Et pe ·
figã tẽt cenobitar · i · actor · q mag dilexit dñm
Johẽ · et minus dilect ẽ · qr acta uita plẽs filios
parit do laborãdo · q̃ vita cõtẽplata i do qescẽdo ·
Nã i eo q d ad cenobitar fortissimũ g · dispoẽdũ
ad uiuãte d uciãm · itelligi pt mag generale ·

Abbas · q pẽẽ dign ẽ mon · sp meminẽ · ij ·
debet qd d · et ñ maioris sp fcis iplẽ · i eo qd
d maiois · s bauds · ẽ digtatis · vl offij · aũ pt · Nã
sic ẽ maio · i sede · et ablãre · d; ẽẽ maio i humili
siletio · ieiunio · et castitate · et sic i cẽlib; · ita et i spũ
est ẽ reddituri d rõe · et ẽ · q̃ dicẽt · ñ p una tm
aĩa · s; poibx · et ñ solũ poib; · s; et plura · Et ita ti
mẽs sp futũ discussioẽ et ẽ · q · d · pq rõe d ss
et alienis opib; redde tẽt · sp pauidus d; ẽẽ · Rõ
ciniũ ẽ d altercatõ · siu negotiũ · Rõciatõ aũ ẽ
fatiẽdi q̃ istitiẽdiue · excogitatã rõ · Et ẽ d amo
nitõib; ss emẽdatõẽ aliis sbministt · i se efficiat
amitis emẽdat · i · c̃ alios monet · et hortat ne
peccẽt · h · pp · i se faciat · et apcc se cohibeat · qr
alior sollicitudo · ẽca seipm sollicitũ redde · uiuẽ
debet · V adhibẽdis ad cõsiliũ fratrib; · iij ·

Quotiens aliqua precipua agenda sunt in monasterio, convocet abbas omnem congregationem et dicat ipse unde agitur. Hoc notandum est quod in precipuis a gendis omnis congregatio debet convocari. Et in minoribus tantum seni ores. In istis est secundum tria deberet inquiri: fides, spes, caritas. Fides scilicet rei que tegatur universa que constituuntur. Spes id est premium eternorum gaudiorum quod firmatur si preceptum ab illa re cta fuerit non recedant aut fugiant. Caritas id est talis fraterni tatis amor debet esse in illis ut quod unusquisque sapit velit et alium scire etc. Et debet inquiri de rebus convenientia et competitates considerari quia summa ideo est convenientia tunc bona est res. Et si plus prevaluerit due competi etates quam una convenientia tunc mala est res. Nam si tot fuerint competitates quot convenientie tunc discernendum sit pro pondere et ita de singulis. Quotiens est intelligere quod in maioribus precipua sunt illa que ad totam congregationem pertinent sicut est cum novitius recipitur et cum quis eicitur vel quod non prius in tedio congregationis aguntur cum tationibus con firmatur in mundo. De minoribus vero eclipsis fit, et de huiusmodi le vibus interrogatur tantum seniores. De maioribus autem et quando vult aliquid commutationem facere vel cambiare vel donare sicut sunt xx vel xxx aut plurium virorum debet totam congregationem convocare et non debet statim diffinire sed debet dicere nego et unde agitur. Et audiens consilium fratrum tractet apud se et quod utilius iudicaverit faciat. Ideo dicit tractet apud se et non dicit sperat aut confu tat aliquid. Consilium est dictum a consulendo quia prius bonum consilium cogitet et postea consiliorum prius abbas quod eligere et quid reprobare debeat. Ideo dato consilio ab omnibus sequantur eum aut unius seniorum convocare debet quando ad hoc deputatum fuerit et est illud cum aut unius diebus aut plus aut minus contractare et unusquisque consilium pro convenientias et competitates sicut diximus. Si vero potuerit de con siliis fratrum bonum consilium invenire tunc debet preca venire in capitulo et tenere concinnare consilia unde et non potuimus ex illo melius consilium reperire quam istud. Unde volo ut fiat. Et est hoc dicitur tantum nullus ad contendendum aut dicere presumat sed omnes taceant et obediant. Si autem non potuerit de illo consilius fratrum consilium aptum reperire debet suum consilium invenire. Ita tamen illud consentientibus verbi gratia. Debet dicere: De istis vestris consiliis nullum potuimus consilium reperire propterea cogitavimus istud nostrum. Quod si forte non placuerit fratribus tunc debet illorum consilium ad suum discutere et convenientiis et competitatibus et quale plus proderat vir in melius ipse teneat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus quia sepe iuniori deus revelat quod melius est. Quod dicit sepe discernit in mundo quod non prius discernit aguntur.

In primis dominum deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. Deinde proximum tamquam teipsum. Debet enim homo deum di ligere super se. Se debet diligere secundum deum id est secundum precepta dei. Proximum suum sicut se id est ut sua bona propriis concupiscit impendat. et mala illata ab ipsis compatiatur potius. Et nota quod instrumenta sunt ea cum quibus ad pagnam verbi gratia. Fabri instrumenta sunt malleus incus etc. Servi vero dei instrumenta sunt orationes ieiunia nuditates obedientia etc. quibus famulus dei operari debet ut habeat fi dem spem et caritatem etc. non ergo. Non est dei quod operum maiora

pro minora sed ideo debet operari minora ut habeat maiora scilicet debet ieiunare ut habeat caritatem non habet caritatem ut possit ieiunare etc. Debet quando orat frequenter incumbere id est frequenter se in terram iactare et adorare deum. Et sicut est in coquina vel in talia obedientia non debet ponere obedientiam committere. Mala sua preterita cum lacrimis vel gemitu cotidie in oratione deo confiteri. De ipsis malis de cetero emendare. Ideo dicit preterita quia non vult esse presentia. Preterita enim dicit scelera que animo quisque commisit. Ideo non vult ut postquam commutat. Et forte dicit aliquis: quare dicit cum lacrimis vel gemitu. Ad hoc est dicere: ad expellendam difficultatem ut si dixerit non possum plangere tamen possum gemere. Quando est ex causa nascitur compunctio aut ex recordatione preteritis ideo lacrimatur aut ex recordatione peccati aut timore gehenne aut amore celestis patrie. Nam lacrimarum quedam sunt ad urentes quedam sunt impinguantes. Omnes autem lacrime ex corde procedunt. Propter peccata desiccant cor et urit multotiens illud et cerebrum sentit in earum exitu lesionem. Et postea quedam ad hoc ordinem lacrimarum ex necessitate erit homo et preces aptitur secundum consilium instituti ad finem ordinis meliorem quod est gaudium in quo recipitur homo in anima. Hee namque lacrime que ab intellectu profluunt cor decorant pariter et impinguant et sine molestia per se ipsa emanant et aspectus hominis altiunt. Sicut dicitur: Letificant lacrime faciem viri iusti. Preceptis abbatis in omnibus obedire etc. Si est talis fuerit abbas sicut Regula docet id est omnibus absque discussione eius preceptis est obediendum. Si autem non fuerit talis sed vagus tunc debet subditus eius impuniter pro convenientias et competita tes proponere. Sicut iam diximus quia si teneat in ipso erit maius peccatum quam in obediendo non est obediendum. Si autem minus et equale est obediendum ne propter hoc detur mala aliis in obedientia et nascatur in scandalum. Et tu forte etiam dices de eo quod aptum est ad faciendum deo. Tamen mortali numquam peccare debet. De obedientia discipulorum. v.

Primus humilitatis gradus est obedientia sine mora. Gradus intellige ascensio vel descensio. Obedientia sine mora obedientia est, quia ob audientiam quia quod auditur sermone opere statim compleatur et non solum corde sed et animo voluntario et quieto quia si aliter fieret non esset vera obedientia. De taciturnitate. vi.

Faciamus quod ait propheta: Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea etc. Dixi id est statui cum animo meo id est operationes meas ut in lingua id est in loco lubrico non offendam. Posui custodiam id est ianuam que aperitur et clauditur ori meo. Obmutui non serve sed humiliter et silui a bonis quod dicitur propter mortificationem vitiorum. Scurrilitates vero etc. Scurrilitates sunt que attinent ad lasciviam otiosa que sine ratione et non nectunt cor. Verba risum moventia attinent ad sapientes et ad bona et proficua. Non quod eterna inter... in hoc capitulo esse dicere. Potius ut fratres spirituales quod predicare possent debeant alii silentium habere propter taciturnitatis gravitatem. Capitulo ut est necessaria requirit non plus quam expedit lo quitur. Cum ut verba vana et scurrilia loqui numquam debeat vel presumat. De humilitate. vii.

Clamat n(ost)ra sc(ri)p(tur)a d(iv)ina f(rat)res dic(en)s. O(mn)is q(ui) se exaltat
humiliab(itur). (et) q(ui) se hu(miliat) e(xaltabitur). T(un)c e(st) clamat q(ua)n(do) mitte(n)s
amor(em). T(un)c humiliab(itur) q(ui) se exaltau(er)it. q(ua)n(do) i(n) futuro s(e)c(u)lo
p(er)uenit. Et t(un)c q(ui) humiliau(it) se exaltab(itur). cu(m) d(iv)i(n)i visio(n)e p(er)fruet(ur).

D. p(ri)m(us) g(ra)d(us) humi(li)tas. P(ri)mu(s) humilitatis g(ra)d(us) e(st) si timore d(e)i s(em)p(er) an(te) oc(u)los su(os) p(ro)-
pone(n)s. obliuio(n)e(m) o(mn)i(n)o fugiat. Et s(em)p(er) sit memo(r) o(mn)i(u)m q(ue)
p(re)cep(it) d(eu)s. Qual(ite)r (con)te(m)p(ne)(n)tes d(eu)m i(n) geh(ennam). D(e) s(e)c(un)do.
S(e)c(un)d(u)s humilitatis g(ra)d(us) e(st) si p(ro)p(ri)a(m) q(ui)s n(on) amans vol(untat)e(m) desi-
deria sua n(on) delectet(ur) imple(re). D(e) iii.
T(er)ti(us) humilitatis g(ra)d(us) e(st) u(t) q(ui)s p(ro) d(e)i amore o(mn)i obe(dienti)a se
s(u)bdat maiori. D. iiii.
Q(ua)rt(us) humilitatis g(ra)d(us) e(st) si i(n) ip(s)a obe(dienti)a duris (et) (contra)riis
reb(us). vel (etiam) q(ui)b(us)l(ibet) irrogatis iniuriis tacita (con)sc(ient)ia patie(nti)am amplectat(ur).
d. v. Q(ui)nt(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si o(mn)es malas cogitatio(n)es cordi suo ad-
uenie(n)tes. vel mala a se absco(n)se co(m)missa. p(er) humile(m) (con)f(essionem)
abbati n(on) celauerit suo. D(e) vi. (iudicet (et) indig(num))
Sext(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si o(mn)i uilitate. vel extremitate
(con)te(n)t(us) sit mo(na)ch(us). (et) ad o(mn)ia q(ue) s(ibi) i(n)iu(n)git(ur) velut op(er)ari(us) ma(lu)s se
d. vii. Septim(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si o(mn)ib(us) se i(n)feriorem (et) uiliore(m) n(on) so-
lu(m) su(a) ling(u)a p(ro)nu(n)ciet. s(ed) i(n)timo cordis credat affectu.
d. viii. Octauus hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si n(ichi)l agat mo(na)ch(us) n(isi) q(uo)d co(mmun)is
mon(asterii) r(egul)a. vel maior(um) cohortant(ur) ex(empla). D(e) viiii.
D. x. Non(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si lingua(m) ad loq(ue)ndu(m) p(ro)hibeat mo(na)ch(us)
(et) taciturnitate(m) h(abe)ns. usq(ue) ad i(n)t(er)rogatio(n)e(m) n(on) loquat(ur).
D. x. Decim(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si n(on) sit facil(is) ac p(ro)mpt(us) i(n) risu.
q(ui)a sc(ri)pt(um) e(st). stult(us) i(n) risu exaltat voce(m) sua(m). D. xi.
Undecim(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si cu(m) loq(ui)t(ur) mo(na)ch(us) lenit(er) (et) si(ne)
risu. humilit(er) c(um) grauita(te). vel pauca v(er)ba. (et) r(ati)o(n)abil(ia) loq(ua)t(ur). D. xii.
Duodecim(us) hu(militatis) g(ra)d(us) e(st) si n(on) solu(m) corde mo(na)ch(us). s(ed) (et) ip(s)o
cor(pore). humilitate(m) uide(n)tib(us) se s(em)p(er) indicet. viii. Ca(pitulum).
D(e) officiis di(vi)nis i(n) noctib(us). Hyemis t(em)p(o)r(e). i(d est) a k(a)l(endi)s noue(m)b(ris). usq(ue) i(n) pascha. iux(ta)
(con)sideratio(n)e(m) r(ati)o(n)is. viii. h(or)a noctis surge(n)du(m) e(st). u(t) mo-
dice a(m)pli(us) de media nocte pauset(ur). (et) c(etera). Mo(do) q(ui)d noc(tis)
p(ar)tes s(un)t. vii. s(cilicet) vesp(er)u(m). Co(n)ticiniu(m). I(n)tempestu(m). Galli-
ciniu(m). Matutinu(m). Crepusc(u)l(u)m. et diluc(u)l(u)m. Vesp(er)(um) ab
apparente eo(dem) no(m)i(n)is stella q(ue) occide(n)tal(is) vocat(ur) e(st) q(ue)
sole(m) occide(n)te(m) (con)seq(ui)t(ur). et teneb(ra)s seq(ue)ntes p(re)cedit. vesp(er)tin(um)
offi(cium) e(st) i(n) noctis inicio. Co(n)ticiniu(m). q(ua)n(do) o(mn)ia (con)ticescu(n)t.
i(d est) silent. Intempestu(m) e(st) mediu(m) et i(n)actuosu(m) noctis t(em)p(us)
q(ua)n(do) agi n(ichi)l pot(est). (et) o(mn)ia sopore q(ui)eta s(un)t. Galliciniu(m) est
q(ua)n(do) galli cant(us) leuat(ur). Matutinu(m) e(st) i(n)t(er) discessu(m) teb(ra)ru(m)
(et) aurore aduentu(m). Matut(inum) a(u)t(em) offi(cium) i(n) lucis inicio. ab
stella lucifero appellatu(m) e(st). q(ue) orit(ur) i(n)choante mane.
Crepuscul(um) e(st) dubia lux. Diluc(u)l(um) d(icitu)r q(ua)n(do) i(n)cipie(n)s
p(ar)ua diei lux. et auro(r)a. q(ue) sole(m) p(re)cedit. (Contra) forte q(ueri)t(ur)
q(ui)a b(ea)t(u)s. B(enedictus). d(ici)t. viii. h(or)a surge(n)du(m). cu(m) Decemb(er). (et) Ian(uarius).
noctes h(abe)ant s(ed) q(ua)n(do)q(ue) h(or)a(s). xviii. et dies. vi. Dic(endum)
e(st) u(idelicet) d(ici)t(ur) (et) (contra)ri(us) e(st) sibi(me)t. cu(m) h(or)a noctis. viii. al(ia)
e(st) min(us) de media nocte. al(ia) (est) solum(m)o(do). Mediano(ctis)
cui(us) R(espon)deo est. q(uod) b(ea)t(u)s. B(enedictus). n(on) dixit dix(it). n(on) (est) s(ecundum) (con)t(ra)ri(us)
exist(it). q(ue) eq(ui)noctiu(m) custodiu(n)t. q(uo)d eq(ua)lit(er) h(abe)t i(n) die (et)
nocte horas. i(d est). xii. i(n) die. et. xii. i(n) nocte. Et
iux(ta) r(ati)o(n)e(m) eq(ui)noctii. dix(it) in nocte hor(a). xii. et i(n) die
ma(n)e. cu(m) d(eu)s dicat. Nonne. xii. hore s(un)t diei. Et
n(ot)a q(uod) matut(inum) s(em)p(er) luce i(n)cipie(n)te age(n)di s(un)t. Nam sic(ut) l(ege)
sc(ri)ptu(m) fuit. (con)t(ra) r(atio)n(em) e(st). Matutina e(st) laus. i(de)o luce i(n)cipi(ente)
agi debe(n)t. s(ic)ut in die. vii. laudes d(eo) p(er)soluant(ur). vid(elicet)
matut(inum). p(ri)ma. iii(a). vi(a). ix(a). vesp(er)e. et co(m)plet(orium). Et no(ta) q(uod) sp(aci)-
u(m) q(uo)d restat p(ost) vigilias. usq(ue) ad matut(inas) laude(s).
occupand(um) e(st) lectio(n)ib(us). a(u)t psalmis. Ca(pitulum). ix.
Hyemis t(em)p(or)e p(re)misso i(n) p(ri)mis. v(er)su. d(eu)s i(n) adiut(orium) m(eum) i(ntende).
i(n) s(e)c(un)do. t(er)cio dice(n)d(um) e(st). D(omi)ne labia mea ap(er)ies. x.
A pascha a(u)t(em). usq(ue) ad k(a)l(endas) noue(m)b(ris). o(mn)is v(t) s(upra) d(ic)t(u)m e(st) psal-
modie q(uan)titas teneat(ur). xi.
Estiuis u(er)o dieb(us). t(em)p(er)i(us) surgat(ur) ad uig(ilias). i(n) q(ui)b(us) vi-
giliar(um) teneat(ur) m(en)sura. xii.
In matut(ino) d(omi)nico die. i(n) p(ri)mis dicat(ur). D(eu)s mis(er)eat(ur). (et) c(etera).
Et e(st) n(ot)a(n)d(um). q(uod) si i(n) dieb(us) d(omi)nicis. (et) i(n) cotidianis p(ost) dic(itur)
all(eluia). cu(m) a(ntiphona). Iam nu(n)c(?) noct(urnus). v(el) (est) (con)u(ersatio)nu(m) Re(sponsori)a. v(er)s(us) e(st) c(um) all(eluia)
d(icitur). et r(es)p(onso)riu(m) iam e(st) all(eluia) n(on) d(icitu)r. R(esponso)ria i(de)o n(on) cantant(ur) cu(m) all(eluia)
q(ui)a alibi R(egul)a. vetat dic(en)s. R(esponso)ria nu(m)q(uam) cantant(ur) c(um) all(eluia). n(isi)
a pascha. usq(ue) pe(n)t(ecosten). B(enedic)t(us) d(eu)s d(omi)n(u)s d(eu)s Isr(ael). n(on) d(icitu)r c(um) all(eluia)
s(ed) e(st) a(ntiphona). q(ue) h(abe)t. all(eluia). Sac(er)dos e(st) q(ui) in ej(us) mo(d)i (con)tinet i(n) R(egul)a q(uo)d
d(e)linq(ue)ntiu(m) error corrig(itur). P(ri)m(us) e(st) d(e) ill(is) q(ui) p(er) neg(ligenti)a(m) (con)stituto
t(em)p(or)e ad no(n)e. n(on) pulsau(er)it sig(n)u(m). n(on) i(n) oratorio satisf(ac)i-
unt. Et q(ui) ad offi(ciu)m diuinu(m) tarde occurrit. Et q(ui) p(er)
neg(ligenti)a(m). hora refectio(n)is ad mensa(m) n(on) venit. Et sic(ut) ad
a p(ri)ore. offert(ur). et accip(er)e renuit. Et sic d(ic)tu(m) p(ro)nu(n)ciat
psalm(um). a(u)t l(ectionem). si falleit. Et q(ui) aliq(ui)d a(n)te extoll(itu)r. i(d est) e(st)
de sp(irit)ualib(us) reb(us). vn(de) ip(s)e d(icit). Sic(ut) s(un)t (con)tumax. a(u)t io-
bediens. a(u)t sup(er)b(us). et c(etera). Cui(us) e(st) d(e) reb(us) extio(n)ib(us). h(ic) e(st)
sic d(e)ampn(um) p(er) neg(ligenti)a(m) aliq(ui)d i(n)tul(er)it. mon(asterio). Cui(us) e(st) de
c(ri)minalib(us) d(e)lictis. Q(uo)d o(mn)es ullat(e)n(us) alit(er) p(ro)cedi s(un)t.
n(on) iux(ta) q(uod) R(egul)a. iube(n)t. xiii.
Diebus a(u)t(em) p(ri)uatis. matut(inas) soll(emnitates). ita agat(ur). v(t) l(ectio) xvi(?). p(salmu)s.
dicat(ur). s(i)n a(u)t(em). s(u)b(s)t(er)ue(n)do modice. sic(ut) d(ic)ta v(er)o (et)
occurrat ad l(ectionem). ps q(ui) e(st) all(eluia). dicat(ur). xiiii.
In s(an)c(t)or(um) v(er)o fest(is). u(e)l o(mn)ib(us) soll(emnitatibus). sic(ut) diximus d(omi)nico die
age(n)d(um). ita agat(ur). excepto q(uod) p(salmu)s. a(u)t a(ntiphona). v(e)l l(ectione)s. ad
ip(s)u(m) die(m) p(er)tine(n)tes dicant(ur). xv.
A s(an)c(t)o pascha. usq(ue) ad pe(n)t(ecosten). si(ne) i(n)t(er)missione dicat(ur)
all(eluia). tam i(n) p(salmi)s. q(uam) i(n) r(esponsori)is. S(ed) n(ota) uide(n)d(um) e(st) q(ua) r(ati)o(n)e d(icitu)r
a s(an)c(t)o pascha usq(ue) ad pe(n)t(ecosten) e(st) tot(us) ill(e). l. dieb(us) pasca
dicat(ur). h(ic) e(st) q(ui) d(icitu)r. ab initio pasce. usq(ue) ad fi(nem) pa-
sce. Id(e)o d(icitu)r si(ne) i(n)t(er)missio(n)e. q(ui)a i(n) o(mn)ib(us). p(salmi)s. p(re)t(er) (con)pletor(ium)
(et) o(mn)ib(us). v(ersibus). (et) r(esponsori)is. uult dic(i) e(ss)e all(eluia). In h(oc) a(u)t(em) loco vide(ndum)
e(st). q(ui)a all(eluia). al(iqu)i dimitt(un)t i(n) (septuagesima). cu(m) s(an)c(tu)s. B(enedictus). dicat e(ss)e
cane(n)d(um). usq(ue) ad cap(ut). xl(me). Id(e)o dimitt(un)t q(ui)a i(n) capite
lx(me). q(ui)a mos fuit ap(ud) antiq(uo)s. a lx(m)a i(n)cip(er)e. xl(m)a(m). h(oc) e(st)
ieiu(n)iu(m). et all(eluia) dimitte(re). s(ed) t(em)p(o)r(e) paulati(m) s(u)b(r)ep(en)te reliq(ui)t

ieiunii pri 7 all'. qr p. cu ieiunii sumet initiu di
mitt. ppt psca itaq3 osuet puualuit h res. v alr dimittet alla. 6°. n e onu nre saluti. sz alr itimatur
alla. mag q a capite xl. qz qd aplr e absciditur p qd
vomui e n p plogari. Et no. q alla tpe xl. io dimit
tit. qz alla e vox gaudii. et dies xl. st dies pnie.
vn gaudiu et luct n bene se adiuice oueunt. vn
p resr. q e dies gaudiu. vsq3 pnt sn ieiunii silice cantat.
Vt ait ppha. septies i die laude dixi t. qr septenarius xvi
sacre nuis. aub sic iplebr. si mat. p. iii. vi. ix. vespi co
pletorii qz tpe. nre suitutis offm psoluam. xvii
Ipsum de noc. vl' arat. digessim ordo psalmo. ne dse
qtib3 hois vidam. 7c. Si maio fuit oggg. e a. si uo
mino i directu psallat. maio oggg. e xx. 7 d. minor
si inni a xx. fuit ftz deseendo. vsq3 ad xii. ifra inni
ta a xii. n e oggg. sz rea. qz e i diuisis offiis deputat.
pauci i com. iracet. vertn si duo vl' tres fuit oggati
oggg di p' noiari. i h' loco i tuedi e. qz e dr si minor fuit
oggg i directu psallat. h io dr. v sua i tecto f. qt h e
psallat. e ant. sz ne gue pceprisse videt. si minor oggati
dixiss; psalle. e a. sic maiori. Vespta at ps offii. sy
naxis. iiii. ps. e a. timnet. Synaxis gce lat dr hoa
quet. i. hoa. e fris simul' oueunt. ad psoluedas dede
bitas laudz. io at dr vespm. e a. diq. siu maio seu
mino oggg. fuit. qz vespta hoa icipuit ouenire iumi
i q eq3 ope pcocupati fuit i die. xviii
In primis sp diuinis horis dicat. v. ds i adiuit. 7c.
Et no. q v dr. b'. B. si e forte h distributo displicuit
7c. n ded' pph lic mutatio offi. sz ca humilitatis dix
et si ded'. n ex toto ded'. qz n dix v tu diuinitas. lecto
ode. q ipe disposuit. v yim seu v. l3 tunn. p3 tua
itellig. distributoe ps. t pnutare occessit. Nec pph
voluit v distrib. h moi sic fiet. qn totu psalti p ebd. dicetur
Vbiq3 edim dia ee psen 7 oclos d i oi loco xix
specl'ari bos 7 ma. max tn h sn aq dubitat. cu e ad
opz diui. assistim. Et no. q bn dr psallite sapiet. q d.
ore 7 cor. qz q psallit ore 7 n cor. isipiet psallit. Et e
mlt. q qn psalm dnt. au pl. au mni. au tm cogitat
et st nulli q ps. n itelligit qn dnt. sz deuotoe et reu
ecia hnt. 7 isti coram deo excusati st. q eor cordis diuatte respicit
Si cu hoib3 potetib3 volu aq suggere h psu
mim. h e hui. 7 reu. qto mag d. do uniuisor. 7c.
No. q tadiu dbe i oroe tace pstii. doni d iuiate. cogitationes
malas 7 uanas. opime valea. siat vide nos frat i cogitat
7 ta h dlectam i oroe tace. fige e. Din au legend au orand
et io dr bue ee or. qz e ora max a cogitatoib pt bam
7 diu pua ee n pt pp fragilit. hua. h dia g fuit ispirata
nota melius e oio or. ppone. q ipa i puire 7 n duote tetate
7 io p d3 ee ppato cordis. Et d3 puitati 7 dustiete dcoes
sn babarismo 7 solleciismo pnitiae. 7 n a cogitae. qz tc puic
orat

Si maio fuit oggg. eligat d ipis frib3 boi testi. xxi
7 sce ouisatois. 7 ostituat decanii. 7c. decan pe dr
q sr. x. e ostitut. eo q a x. dcs e decan. Deb7 e eli
gi ab abbe e osilio frm timtu dm. 7 h id fiat d ppoito.
Singli p singla lecta dormiat. lcti stima. pmi ouisatois xxii
sz dispoitoe albis sui accipiat. 7c. Stema e duob
mois dnr. i. doni v lecti stmit. seu 7 loc. n un lec
sta quist. Bn dix vestiti. v expeditores eet ad offiu
vestiti e tc st. cu hnt tunica. cuculla. caligas 7 cingl;
Adolescetores fres iux se n hat lcta 7c. h dix bt. B.
pp sceli nefadissim euitad. Et no. q si as pollutt abs
q3 ecitate. i. sin tactu 7 uisu. au cogitatoe. au sin eam
p la diei pti. isbe tal' d3 cane. v. ps. qz pene
sin clpa e. Si at ppetratoe somni. ps. x. Si uo ex
cpla 7 cogitatoe. silr x. ps. qz ex necitate 7 pecco fr
ti osidanda e illa cpla. vtru mag. vl' pua. Silr 7
cogita. si longiq valde. qz tc caned e unu psalmu.
Siqs at fr. otumax. au iobediens. au srb3. au mumu xxiii
ras. 7c. Cotumax dr q otepnit face qd ei ipatu
fuit. 7 pu resistr i fatie ipati. Iobediens q n fac qd
ipat. s3 h resistr i fatie. Srb e. q sr g di uult qd e
murmurans. q p dorsu murmurat. au i corde. ipb3 dr. h
pb. i. n uult. q d null'a i epatoe emdat. Et no. q leui
oiis clpe reus e. q otosus ee dilexit. q ad collatoe vl'
misa tarde venit. vl' i choro risit. 7c. Grauioris
itaq3 clpe reus e. q temuleti fuit. q felari otubna
dilexit. q furat aliqd fuit. 7c. xxiiii
Scdm mod culpe excois. vl' discipl. d3 extedi misa.
No. q pleuib3 e sepad solumo amsa. p grauiorib3
uo. ab oratorio 7 amsa. leuis clpa e. q poti fit p ca
qlitate sps q popatoe cor. qz q pcor. mag iudi
e grauior q leuior. xxv
Is at fuit. q grauioris clpe noxa tet. suspedat a me
sa. siml. 7 ab oratorio. 7c. Et no. q tadiu fr i a con
p grui clpa tollerari pt. q diu uideit albs ei pce alios
n corrupe. na h uideit. tc puniedus e. Et e stati excoi
cato sin amonitoe aliq. e iuet fuit i aliq criminali pcco.
Siqs fr psupsit sin iussioe albis fri excoi. ql; m se xxvi
iugere. au loq cu eo. vl' madatu ei dirige. silr sorti
at excoi snia. No. q si al h igtur 7 n tet. si aut
ca exhortatois h faceet. duob; dieb; au trib3 i eade
pnia d3 ee. Si uo v fuget. tc excoicati pnia d3 facere.
i. tatis dieb; d3 ee i pnia. qtis fuit excoicat. xxvii
Om sollicite. cura; gerat albas. cca deliqtes fres 7c.
Deb7 e v sapies medic albs curare 7 otegere uulnera
sz qlitate uni cuiq3. opatie do. 7 odoleto. 7 regl'ait
amonedo. et salutaria remedia tribuedo. xxviii
Siqs fr freqt corecti p ql; clpa 7 si excoicat n emdauit. acor ei accedat correcto. 7c. Et no. q v dr
freqt ille secta amonito 7 pu. correcto. Grad e

se. vij. qb fr emdat d spalib; clpis. Et uij e gd d ca
nalib; 7 mortalib. Cviij. sr gd d spalib; clpis. Cv. amon
to secta. Cvj. corec pu. Cviij. excoica. Cviiij. Ieiunus m
mus. Cv. flagellu; Cvj. oro. vij. explsio. v at d pqb;
clpa. sub e. pleuoib. e uo d aco ei accedat corec. ipe
manifestat q sit e sbuug. v vber ynoca i eu pcedat. q si
vbib adhortatoib; 7 cuce. n se corexit. tc oiu fr a. d. 7c.

xxx.

Frat. q ppo uito egd au pie d mon. 7c. Attededy e
q uo p uito egd. s; ppo vito. ppu e n e. qui d fac
tale pc qo alius se muse7. sic e iguiori clpa. imudi. vl
sodoiti. pc. Et i leuiori clpa discodia. 7 dfecto. P ill no
isit fie recipi. ne una ouis morbida ce gge otamiet
ppu uo uti e. e tale uiti facz. v n itmiscet alij. sic
e i leuiori clpa. rus febria tacta 7c. Et i graviori. furtu;
hoici. sacle. gula. 7c. P tali uito uissit fie recipi. p
sdcis at. n. Et no. q h exclud ille. q melioatoe ouisa
egd. 7 ille q egd. q i cogsce. coz mala uita. Ilh tale
si reuiti voluit. n i ultio gdu recip. s. s; mag hore e.
Ilh vo q p tcia uice de mon. recessit. ab albe recipi
potit si ipe eos recipe voluit. Et silr ille. q n uitio
ppo eiecti. recipi potit n tam sin mag correctoe. v s
psit illu cogsce. 7 ei cede sin difficltate. quis iterato sci. b
fuit. v nq recipet. ne una ouis morbida 7c. Ille tn
q i ill vitiis casu ecad. et n huit illa i osuet. n e eici
ed. s; reglari it punied. xxx.

Omis etas vl itllx. ppas d; hr misuras. 7c. Et no.
q ieiu duob; mois dr. vno mo sbtto de cib. vl potu
7 tn eade hoa. q ceti frs maducat ede. Alio m d ieiu
maducac ea q alij coedt. tn plogare i alio. vl m ac
ces vbib; io dr. q pl obz illi act flagellai. q illij qr

Cellerari mon. eligat d ogg. sapies. xxxi. gd ait
matis morib;. sob. n mult. edax. n elat. n tbu.

xxxi.

Svbstatia mon. i feramtis vl vestib;. seu qb;l; reb
putdat albx frs. d qz uita 7 morib; secur sit. Cslo
q. sodid ptiet ad immudi. Negliget adfracta. Disap
re. 7c. vidl; si fregit d; excod. sic i uij. m d. Si uo
i mude temuit. d;. p sex grad duci. xxxij.

Prect. h uiti radicit amputado e d mon. neq pliu
ad dac. au accipe. sin uissioe albis. n; ad hr ppu 7c.
Qua valde tuned s h viti. d. b. P. e d. neq pluat
psup. e. uicia moti e sp. 7 si n moticoi. tn moti ac.
q vo vitad s d. i h. q p uiti appellat neqsimi. pg
p; neqssios ee illos moachos. q hnt. vl hr dsidit
ppu. Ieo at q d coz sbiaceat. itll. e. q si ipe i dle
tatoe e. i leuiori clpa d; ee. q pc spale e. si uo i ope
s. q accepit. vl dedeit ad. quis pruu. 7 secte. p cu
albx secte amoere. Si at p pruu e pu. i pu. corip. e
Si uo seectu. 7 mag. oio pu. agu d. 7 ducat pgd vl;
ad emdatoe. si i h fuit uitos. xxxiiii

Sic sceptu est. dundebat siglis. pu cuiq; op erat. 7c.

Fres sic iuice s; suiat. v ull s excuset a coqne offo potit. xxxv.
e excusari ca ifirmitatis. 7 giuis vtilis. Et no. q qn reficiut
ad re frs. cat missa ad viij. 7 p missa vadat os qd b; accipe
mixtu. i. ebd. coqne. lecto. hospitalarij. 7 q ifirmus fuiut
7 iuenit. uij. lb. pais ppata; 7 siglos bibes tmi. si at p
accipet. t siglo re. ect. Tp; at xl. h ag i missa. 7 vesp;
Tp; estatis. qn reficiat ad vj. catata. uij. 7 missa finita.
Iu diebz at soll. vs; ad missa; sustineat. xxxvi

Infimoz cura. an oia 7 sr o. adhibeda e. 7c. Cslo. q v d
balnear vs 7c. n e itll. q i uno loco es au uij. balneet.
s; d; ee una ppata. v un tmi balneet. 7 ita secto. ne ab
alius pp hoe. vidat. Ieo uo q d s; 7 camui es 7c. oe camui
cestioe. phibuit. v at d camui qdrupedu aboib abstineat
cestio 7c. phi. silr uolatiluj carnes. eo q i volatilib; sit
maio dulcedo 7 delectat. q i qdru. 7 q phib; miore dlcta
phibe vi maiore. Slicho e phi. piguedie camu. q; aca
nib e. Ifirmi at sc. q i lecto dcubt. debiles q sgt ab ifi
mitate. p sc q dici debiles. tussig. 7c. P h e dat itlligi
q n fuit itetoi. s. B. q sai coedere camis. vl ab ab albe dispe
sare e eis. q uult magna re. i oib; imutau xxxvij

Lic7 ipa na hua fhat ad mia. i hijs etatib. senu. uid. 7 ifat.
Cslo. q pueris au. anno. vsq; ad xj. 7 senib;. carnes 7c
qdru. poter miscrj. senect uo e vs; a lvj. ann vs; ad lxxvj.
pea e decpita etas. I decpita uo etate facied e sic i ifatia. s
senectute uo min. xxxviij.

Mensis fr; edetui. lecto dee n d;. 7c Cslo. q v d. b. B. sile
e adidoe summ. sic h. 7 v d max. noc. hois. Et tm nulla
sit eq loqui lic. Et u d e oi sileto. nllomo uult vq loqt.
v uo d soluimo sile. sin adiectoe de suppssa voce d. quulli
ta attiet ad aliq sig uocis. quis silet 7 lenit. vox atti adulta

Svfficee cdum ad refectoe coti 7c. Slo. q pais lib e. xij xxxix
vnc. Pot tn albas pp labore 7 soll. si uoluit adde. 7c.

Vnusqsq; ht donu ex do. ali sic. ali uo s 7c Slo q. xl
misa uini d; ee. vnc. xij. sic panis xli

Asco pasca. vs; ad pnt. ad vj. refutat fres 7 seo cenet.
A pnt. at tota estate. si labores agroz n hnt 7c. uij. 7 vj.
fria ieiuni 7 vs; ad nona. Slo. q excludut. es dies. letan.
7 vig. scoz. 7 dies. pcipui ad ieiunad. q e n d b; pp hospi
uolari. q fria. at. uij. 7 vj. p albx dispesare. xlij.

Omi tp; sile d b; studere moaq. 7c. Slo. q pp ta p loq. s. si
uiderit fre fugi. au ad dapn. au ad grue pc. au e po se
rogat u loqt. vl occoe hospit. vl a vocat. eu. tn sb sileto loqd;

Ad hoa; duni offij. mox u auditu fuit sig. 7c. xliij

Qvj pgui clpa. ab oratoio 7 a msa excoicat 7c. xliiij

Siqs du; pmitiat ps. Reu. au. ant. 7c. xlv.

Siqs du i laboe qius. 7c. xlvi Nvtiada hoa opis d;. 7c. xlvii

Ociositas inimica e aie. 7c. A pasca. vs; ad kls. oct. a xlviii
mac exeutes. a p. vs; ad hoa pene. uij. laboz 7c. ab hoa
at. uij. vs; ad hoa. qi vs. lectoi vac7. P vs. at. 7c. pau. i. le. s. 7c
agat. xc. tepi. medi. viij. hoa. 7 itez qd fatied e. o. vs; ad vesp. 7c

Sciendum est quod paupertas monachorum possit interdum tempore lectionis in opere
manuum occupari. et diuersa tempora exercitiis occupationibus
lectionis et meditationi uacare. et hoc intelligendum est ubi dicitur sed ad
fruges colligendas. per fruges autem intelligenda est alia necessitas
que incumbit. Quod autem dicitur pauset in lectis suis cum omni silentio. tale silentium
uult intelligi. quale in cena. et hoc in capitulo actum usque viiii. xlix
Licet omni tempore uita monachi quadragesime debeat obseruationem habere. etc. xlix.
Instituo quod nullo modo debet monachus ieiunare. uel peculiarem uitam
facere. nisi prius suggesserit abbati. et quod his diebus augendum sit ad
solitum pensum. id est mensuram. tam in orationibus peculiaribus quam in labore ab
stinentia. tamen quia frequenter sub uirtute uitium latet. talia facienda sunt de
uoluntate et consilio patris spiritualis. L.
Fratres qui omnino longe sunt in labore etc. hora competenti. id est apta.
scilicet cum signum pulsatur statim incipiat horam. et si frater est super
equum debet descendere. et in terra genua flectere si tempus est flectendi.
Si fiat in agro ibi quoque agat officium cum omni reuerentia et timore. Li.
Frater qui pro quibuslibet responsis etc. Pro quibuslibet responsis. id est pro quibuslibet
causis uel mandato uadit. Si autem locus ad quem uadit a monasterio dis
stat per xx uel xxx miliaria. aut nimietas caloris est. tunc
debet eis abbas precipere ut foris honeste comedat. hoc etiam ipsis
faciat. cum in agro laborant. et nequeunt commode in monasterio ue
nire ad comedendum. Quod autem dicitur excoquere intelligendum est de minori excoquere
uidelicet si fratres ad vi. et illi ad viiii. et si ad x. illi ad uesperam re
fectionem faciant. Non est debet sibi bibere nisi anxietate intollerabilem patiantur.
Oratorium hoc sit quod dicitur etc. Instituo quod in oratorio Lii.
post cantum non debet frater accubitum suum continuare quia oratio est
tempus consecratum. In eo uero expleto opere dei possit tamen remorari
qui orant in lacrimis. et intentione cordis. Debet enim unus
quisque antequam in oratione procumbat omnes cogitationes superfluas ab
animo suo intentione deo auxiliante repellere. ut ipsius anima sancti spiritus
igne succensa omne uitium contractionis uel orationis igne consumat.
Omnes superuenientes hospites etc. hospites Liii.
recipi debent secundum conditionem personarum. Nam aliter recipi debent aliter re
ligiosi diuites aliter pauperes etc. Domestici est fidei intelliguntur mo
nachi religiosi uel clerici ubicumque fuerint. Capitulum inclinare
debemus minoribus personis. prostrato autem omni corpore in terra re
gibus episcopis abbatibus uel ducibus. Regia est non debet monachus prosternere
salutare sed genu in terra ponere aut humiliare debet caput suum
alteri uero si maiores ipsis uidemus in terra salutare debemus. Debet
enim esse coquina fratrum. coquina abbatis et hospitum etc. et debet
abbas cum hospitibus in refectorio comedere etc.
Nullatenus liceat monacho neque a parentibus suis etc. Liiii.
In hoc capitulo tria comprehendunt munera. videlicet litteras hoc
epistole uel codices. et hec sunt minora munera. Eulogie que sunt id est
benedictiones que sunt maiora munera. ueluti est cappa uel tu
nica etc. munuscula id est ea que minimo pretio emi possunt.
sicut est acus filum etc. Talia est non debet monachus suscipere sine
licentia abbatis. nec abbas debet huiusmodi suscipiendi licentiam dare
si recte uult disponere. si aliquis frater pre ceteris magis indiguerit.
Tunc abbas debet ita discrete largiri ut ille frater non possit murmurationis
titulum accipere. Quod uero dicitur disciplinae regulari subiaceat intelligendum
est ut per sex gradus ducatur. Lv.
Uestimenta fratribus secundum locorum qualitatem etc. Scilicet. est quod debent
per debitum omnes monachi cucullam et tunicam et melotam
accipere eo quod regula iubet. pellicias autem uel gunnas concessio
est abbatum pro necessitate. Nam gunnas dicimus quas galli et bur
gundiones froccos. nostri autem cottas laneas appellant quibus
utuntur canonici pariter excepto quod capitia dissimilia sunt in eis.
Cuculla dicitur casula. et cuculla dicitur de ea quam nos cappam uocamus.
Scapulare deriuatur a scapulis. idem tamen est quod alio loco me
lotes uel pera uocatur. Melotes quod et pera uocatur est pellis
caprina a collo pendens. pertinens usque ad lumbos. Tunica
lanea debet esse et non linea. Pedules sunt quibus pedes te
guntur. Caligae autem dicuntur a talo pedum. uel quia circa talos
colligantur. Stratoria est a sternendo sunt dicta que storiatoria
in his est solum antiqui dormire consueuerunt nisi laneis strami
tis reptis. Storia quod sit fere strata in consimilitudinem matt
tei uero est storia de iuncis papiris. Lena dicitur toga duplex
siue uestis regia. Mappa dicitur quasi manipula a manu quam est
laborantis monachi sudorem absterget. Nam est in monasterio sunt omnia
facit genu hoc debet. Graphium grece latine scriptorium dicitur Tabule
a uectibus tagule uocabantur a tegendo uel contegle. Lvi
Mensa abbatis cum peregrinis etc. hospites sunt qui de eadem
regione sunt id est de prope. peregrini qui de longinquo. Mensa abbatis debet
esse in refectorio et non alibi. Seniores est in refectorio iubet
esse. quando propter hospites cogitur ieiunium frangere in eo quod dicitur quos uult
de fratribus uocare etc. datur intelligi quod uocare debet debiles et
qui necessitatem patiuntur. quia super indigentium necessitatem debet inspicere.
Artifices si sunt in monasterio et cetera. artifex generale Lvii.
nomen est uocatum eo quod artem faciat. uel scientiam aliquod fa
ciendi habeat. sicut est scriptor. sutor. pictor etc. quod si extollitur
parte debet ab ipsa arte euelli. nisi habet abbas potestatem tradendi
sed licet tamen excedi etc. Lviii
Disciplina enim non solum dicitur etc. postquam nouitius professi
onem fecit et scriptum professionis in altare posuit. flexis
genibus tercio dicat hoc uersum suscipe etc. consueta Lviiii.
Siquis forte de nobilibus offert filium suum etc. Puer non
habet dicitur quod per se professionem non potest. parentes autem solummodo pro eo mit
duntur quia petitionem pro puero facere debent. id est quam dicitur de stabilitate
sua. et conuersione morum suorum et obedientia. Nam siue fuerit puer debet dicere co
ram altari professio prominentio est talis coram deo et sanctis eius professionem uero
de stabilitate sua autem si uult puer hoc faciat non. Et uero quod si
uoluerint portionem filii offerre in monasterio possunt. Si uero noluerint sed
usufructum reseruare possunt. non tamen puero. Lx.
Siquis de ordine sacerdotum etc. Nota quod in receptione sac
erdotum et clericorum illud debet fieri quod in laicis. Sacerdotes enim possunt
intelligi episcopi et presbyteri. clerici diaconi et subdiaconi. quod super uitam mitium ab abbate
possunt in terra et aliis locis locum maiorem uel minorem tenere.
Siquis monachus peregrinus etc. Nota quod de longinquis prouinciis Lxi.
intelligitur sicut iuuenta uel fratria. iste possit recipi sine litteris
fructuosi recepti fuerint. Nam de notis uero non sine litteris.
Siquis abbas presbyterum uel diaconum etc. Lxii
Ordines suos in monasterio ita conseruet etc. Lxiii
In abbatis ordinatione illa semper etc. Lxiiii
Sed prepositi que contingunt ut per ordinem suppositi Lxv.
Ad portam monasterii ponatur senex. Lxvi
Dirigendi fratres in uiam. omnium fratrum etc. Lxvii
Si cui fratri aliqua grauia etc. Nota quod grauia attinet ad dura — Lxviii
Impossibilia quae non possunt fieri. De impossibilibus dixit suggerendum de aliis tacuit Lxix
Precauendum est ne quauis occasione etc. Lxx.
Lxxi Ut uetet in monasterio Lxxi Obedientie bonum etc. Lxxii Sicut est zelus amaritudinis
Regulam hanc descripsimus etc. Lxxiii.

Petis a me mi frater karissime quod nunquam et nunquam **Forma honeste vite s. B.**
a suo priore aliquis audivi petisse verum quia id est instat
deposcit devotio cum iuste et rationabiliter petenti aliquid negare
non valeo formulam honeste vite brevi tibi sermone compingam. Que
si in te dilectionem exardescere perceperint suavius procul dubio vitam
hebes exterius. Ut igitur ab interiori incipiens ad exteriorem hominem
sermo procedat. Circa tuam cordis puritatem te indesinenter studere
oportet, quo totius puritatis deus ibi sedem suam tanquam in celo collo
care dignetur, iuxta illud: Celum mihi sedes est, et anima iusti se
des est sapientie. Necesse est igitur quatinus circa tuas cogitationes vigilanter
intendas, ut videlicet cogitare vel meditari coram deo pertimescas
quod in presentia hominum potes dicere vel facere multo erubesceres.
Scies enim quia sicut per verba vel facta innotescimus homini-
bus, sic nimirum per cogitationes in conspectu spiritus, quia quod dicta hominibus,
hoc sunt deo cogitationes. Dominus enim novit cogitationes hominum.
Et sicut nulla est ei invisibilis creatura, sic nichil omnino cogitari
potest quod illum lateat. Vivus est enim sermo dei et efficax et pene
trabilior omni gladio ancipiti, pertingens usque ad divisionem
anime ac spiritus, compagum quoque et medullarum, et discretor cogi
tationum et intentionum cordis. Sit ergo tibi semper Christus in corde,
et nunquam ymago crucifixi ab animo recedat. Hic sit tibi cibus
et potus, dulcedo et consolatio tibi, lectio tua et meditatio tua, oratio
tua, vita tua et resurrectio tua. Semper cogita illum aut positum in prese
pe pannis involutum, aut in templo portatum a parentibus, sive videas
eum cum virtute omnis creatura subditur aut per turbas docentem,
vel solum in monte orantem, aut esurientem in deserto et esurientes
pane vite et forte sapientie qui pascit volatilia et implet
omne animal benedictione. Aut fatigatum ex itinere sedentem sic super
fontem et cum muliercula solum loquentem, et totum mundum sta
tum regentem, aut factum in agonia prolixius orantem, et omnibus
omnia sufficientem ministrantem, et ab angelo confortatum ipsum qui est
dulcedo et consolatio angelorum et hominum consolationem accipientem,
aut ad columnam sustentantem et totius mundi columnam li
gatum et flagellatum, ipsum qui est angelorum gloria sputis illitum,
palma in facie percussum, spinea corona coronatum, opprobriis
satiatum, et ad ultimum in cruce deputatum, et
pro te in cruce pendentem et morientem, atque spiritum suum in manus
patris commendantem. Sic nimirum sic erit fasciculus mirre dilectus
tuus tibi. Sic inter ubera tua commorabitur, si de omnibus anxietatibus et
amaritudinibus domini tui quasi quendam fasciculum colligas, unde amarum
poculum et dulces ut ita dixerim lacrimas tibi conficias. Quod si quando ar
dentissimo amore accensus volueris esse apud illum cogitatione, quasi cantica
levabis parumper oculos mentis ad victoriam resurgentis, ad gloriam ascen
dentis, ad maiestatem in gloria dei patris cum patre sedentis, atque re
gnantis, que sursum sunt sapiens, que sursum sunt queres, ubi Christus est in dextera
dei sedens. Nec tamen longam ibi facies moram, ne forte si diu
tius scrutator maiestatis fueris, opprimaris a gloria. Sane an
te omnia noveris esse cordis elationem, iactantiam atque arrogantiam
quasi quasdam pestes et quedam venenata animalia omnino te fugere debere. Scias
procul dubio quia immundus est coram deo omnis qui exaltat cor suum.
Itaque neminem spernas, nemini noceas, nullius detrahas,
sed in Christi nomine omnibus prelatis conferens ita tamen in inferiorem cum
scientia, atque meliorem te non solum ex intimo cordis credas affectu verum
etiam indicas profecisse, sed nec te ad esse existimes, iuxta illud apostoli:
Qui se existimat aliquid esse, cum nichil sit, ipse se seducit. Sit in
cessus tuus maturitate plenus, gravis et honestus, ut videlicet

nunquam fractis gressibus ambules aut scapulas dextrorsum et sinistrorsum
vergendo, non erecta cervice, non prominenti pectore, sed iusto et inclinato
capite, quod omnino aut levitatem redolet aut elationem ostentat aut ypo
crisim sapiunt. Sedeas igitur, sedens et stans facie semper honesto deorsum devol
ver in animo quia pulvis es et in pulverem reverteris, et cor sursum ubi est Christus
in dextera dei sedens. Nunquam furtiva curiositate, sed potius necessitate
aspicias. Est enim magne stultitie in vultu te decere quam
in facie ylaritatem pretendens. Numquam autem nimis vultum tuum indivisam
teneas. Si quando coram posito videris aliquid cachinno risu vel assolet fieri, compulsus non
sit risus tuus excussus, sed iuxta quendam sapientem. Sales tamen sint sine dente
tuus et quibus intersponens gaudium curis. Nunquam sis otiosus quin aut legas aut
ad te scriptis mediteris vel quod melius est rumines psalmos
operando nichilominus incessanter quod tibi sunt inimicum ut nunquam te dyabolus non occupa
tum inveniat. Illas non scripturas libenter legas que plus erga dominum Christum
devotionem inflammet magis quam alterent intellectum. Intellige quod dico. Dabitur tibi deus
intellectum si in sensu cogitationis tuis circumspectus dei. Et cum oraveris non impleas
aures audientium singultibus et suspiriis, sed intrante oratio dominum tuum
in cubiculo cordis tui. Procedit tibi ad compunctionem quedam sancta semota
sint, vel puras manus in celum levando, tamen in piscium voce audire pressis
Nonnunquam ad sublevatam intentionem in celum perspicias, ut ibi sit cor
tuum ubi est thesaurus tuus deus Christus, ab oratione veritatis ad lectionem vel ite
rum vel fastidium submoveat et ad orationem te provocet. Consortium vine
cum miracle illorum qui adhuc incredibiles sunt. Quantum convenienter potius de
vitae ... Nunquam alienum oculos figas. Sic ad crucem, sic accedas ad
vitam. Nunquam voluptate sed necessitate pascaris et fames non sapor
mensam id est nunquam voluptate, sed necessitate pascaris et fames tuus sapor
provocet appetitum. Singularitatem fuge et contentus esto communi. Sci
ens quia caro pascenda est et extinguenda vitia sunt. Si quid aliquid tibi su
apponitur tanquam tibi divinitus provisum accipe. Tu hoc tamen semper in animo super
apponit tanquam tibi divinitus provisum accipe ... Pone prudentie tue modum
cum voluntate vel alteri magis apponere ... Pone prudentie tue modum
ne sapiens videaris. Semper et timeas in omnibus operibus tuis, ne excedas
in sapiens tibi videaris. Semper cunctis in omnibus operibus tuis ne excedas
Hic beatus Job verebar inquit omnia opera mea, sciens quod non parceres
delinquenti. Cum ad stratum lassus veneris te honestissime iacendo
compones, non supinus iaceas, nec genua levando calcanea le
cto ponas. Quod si forte pompa lectuli te conflu
endo iungas ad tybias. Quod si forte pompa lectuli te consu
fert, recordare dilectum tuum positum fuisse lectum doloris cum ...
sed stratum eius satum in humilitate eius. Hic dicens in corde tuo: Vos mis
sum stratum eius satum in humilitate eius. Hec tecum invocato non
pendet in patibulo et tu voluptati operam dabo. Sicque invocato non
pendet in patibulo et tu voluptati operam dabo, cessabit consolator
salvatoris, et ingeminando sepe nomen salutis cessabit consolatio
Ruminante psalmos somnus te occupet, vel in somno somni
es dicens psalmos. Cum surrexeris ad vigilias lauda creatorem tuum
ex omnibus viribus tuis et ad laudem tui redemptoris exalta in forti
tudine vocem tuam. Postremo prudentissimum erga Christi amorem semper honesto
et nichil preter Christum aut propter ipsum te amare memento. Plura quam pu
tabam descripsi tibi, que ipse age neque in te adimplere me reputans
quod mihi docere cognosco. Quia perfectus tuus gaudium meum et corona in domino.

Doceo te non tuo arbitrio dimittendum, sed vivere debere in corde sub
unius patris disciplina consortioque multorum, ut ab illo discas
humilitatem, ab alio patientiam, hic te silentium, ille doceat mansue
tudinem. Non facias quod vis, comedas quod iubeberis, habitum non ...
non vis lassus ad stratum venias, ambulansque dormites, nondum
expleto somno surgere compellaris, dicas psalmum in ordine tuo,
in quo non dulcedo vocis, sed mentis affectus queritur. Servias fratribus, hospitum
pedes laves, passus iniuriam taceas, prepositum timeas, ut deum di
ligas, ut patrem, credas tibi salutare quicquid ille preceperit. Nec de maiori sua
iudices, cuius officium est obedire impleque quicquid ille, tibi est in corde. Fius ma
le facere non licebit. Nec credas laudatoribus, immo irrisoribus tuis et aure
ne libenter accommodes eis. Illi detrahas non ideo te sciens putent. Sicut non la
cereris

Diffinitio sr̃bie

Superbia est elatio **Incip̃ Sum̃a d' vitiis fr̃is Iohan̄i**
uitiosa. que ĩferiorē despitiens sīiōrib' 7 parib'
sata3 dominari. et dr̃ a sup̃. et bria. qd̄ ē īr̃a

Alia diffinitio

Vel sup̃bia est sig̃lar̃is excellētis tum̄tisq3 animi. sr̃
os cec' quā appetit'. et dr̃ a sr̃. q3 natōe celestis

Vsº sr̃bie

Deicit ĩfatuat. condemnat. deprimit. ĩflat
Crimina cuncta parit v'tutū gemma pdit.
Inquinat om̄e bonū. fac̄ os ad iurgia pronum.
Introitū claudit. paradisi. scādala tedit
Ydolatriare facit. nutrit laude maloꝝ.
Odit et impugn̄t. consumat cunta queq3.
Vastat opes. raro sanat. cernere xp̄m.
Nō sinit extollit. mentem celestia temptat
Corda. cito transit. ceu quodam glutine stringit
Cor sathane. sbicit. v'tutis tegmine sese
Palliat ypocrisim gign̄t dat cornua nutrit
Scismata. vix fugitur. ppa de morte resurgit
Opprimit innocuos iniuste. comparib3 se
Prefert. maiores gelat sp̄nitq3 minores.
Ambit p̄matum. nescat stare sup̃ se.
Se leuat et vitio. curatur simplicitate.
Cōtempnit sathane. fit filiº hospes et esca
Sese dilatat. de se sblimia fatur
Ardous impatiēs. condit'. et maledicēs
Vilis. et abiectus. apostata quisq3 sr̃b'.
Dan. v. — Quando eleuatū ē cor nabuchodonosor. et sp̄s ei' cō
firmatū ē ad sup̃biā. deposit' ē de solio suo.
ys. xiiii — Quō cecidisti de celo lucifer. q mane oriebaris. 7c' infra.
Cant. virgo. luc — Deposuit potentes. i. sup̃bos.
Ruit — psalmº — Deiecisti eos dum alleuarēt' 7 ps̄. elleuās allisisti me.
Eccl'. — Sedes ducū sr̃boꝝ destruxit d's. 7 sedē fec̄ mites p eis.
Iob xxx — Eleuasti me. 7 q̄si sr̄ ventū ponēs elisisti me valde.
Poeta — Tollunt' i altum. vt lapsu grauiore ruant 7c'.
Pv. xxix — Sr̃bum seq' humilitas. et humilē sp̄ū suscapiet glia
Luc. xiii — Omīs q se exaltat humiliabit'. et q se humiliat exaltabit'
Infatuat — Pab. xxi — Superbus. et arrogans. vocat' indoctus. q i ira opat' sr̃biā
Abac. ii — Quō vinū potantē decip̄. sic erit vir sr̃b3 7 n̄ decorab'.
Ier. — Arrogantia tua. 7 sr̃bia cordis tui decep̄ te ... ē. 7c'
Deprimit — Ier. l — Ecce ego ad te sr̃be dic' d's exercituū. venit tp̄s visitatōis
tue. et cadet et corruet. 7 n̄ erit q suscitet eum. 7c'.
ys. ii — Dies dn̄i exercituū sr̄ oēs sr̃bū 7 excelsū. 7 sr̄ oē arrogātē
et humiliabit'. ... glē exaltatōis ei'. ... altoꝝ
Deprimit — Eccl'. xx — Multi potentes oppssi sr̄ valde. et gl'iosi traditi sr̄ i manu
ys. xxx — Pedib3 conculcab' corona sr̃bie ebrioꝝ effraym. 7 erit flos decidēs
Amos. i — Calcabit d's sr̄ excelsa t're. 7 consumet' montes sbt' eū. 7c'.
Inflat — Sap. iiii — Disrumpet d's illos ĩflatos sine voce. 7 commoueb' illos a fū
Aug. — Extra plenº. ĩt' vacuus. carne crepat 7 cor īdicat ... damitis
Eccl. x — Initiū oīs pcti ē sr̃bia. q tenuit illā adimplebit' maledc̄is.
Ini pcti — Bnad'. — Initiū oīs pcti ē sr̃b'. 7 cā toci' pditōis. ptica qsq̄ es q
salutē t' opam̄ studes aduis' hāc. sr̄ cap̄ tuū cornu crucis
hr̄ memento. v' n̄ eleueris i sup̃biā. v' exalteur cor tuum
Virtuē gnali pdit — Greg — Sicut humilitas oīa vitia eneruat. oēsq3 v'tutes collig̃. et
roborat. sic sr̃bia oēs v'tutes distruit. 7 eneruat oq3 vitia
Aug. — Cū cetā vitia sig̃las dipascāt v'tutes. ... consolidat 7 coaduat
sola sr̃bia totū corp' depascat v'tutū. ... boꝝ opm
Ignat oē bō. — Paulº ad cor. i. ii. — Modicū fermēti. i. sr̃bie. totā massā corrūp̄. i. totā cong̃ries

Inquinat egregios. adiuncta sr̃bia mores. Si t' glia. si sap̃ — Poeta
formaq3 det'. Inquinat oiā sola sr̃bia si comitet'.
Int' sr̃bos sp̄ iurgia sr̄. q at' d' agt' ē consilio regūt' sap̄ — Pv. xiii
Qui se iactat. 7 dilatat. iurgia concitat. q v'o sp̄at i d'o sal — Eccl. xxvii — Fac̄ os ad iurgia pronū.
Effusio sanguinis. vl' rixa. i rota sr̃boꝝ. maledc̄o ... uab' — Eccl. xxvii
illoꝝ auditus grauis.
Nō habitabit i m̄e dom' mee. q fac̄ sr̃biam — ps. — Introitū claudit pa
Arma et gladiº i via sr̃bi. Custos at' aīe sue. lōge re — Pv. xxii
cedet ab eis. ... vt' t'. sr̄ stulticiaꝝ — Eccl. vi — Scādala tedit
Nō te extollas i cogitatōe t' velud taurus ne forte elidat' — Eccl. vi
Illusio et impperatio sr̃boꝝ 7 vindicā. sic leo i̇sidiab' illis — Eccl. xxvii
Quō vos potestis credē. q gliā ad inuicē accipitis et — Joh'. vi
gliā q a solo d'o est. n̄ qritis. — Ydolatrie fac̄
Laude hominū qrit. ideo i deum n̄ credūt — Ibidē.
Effraym pascat ventum. seq't' estum — Osee xii — Nutrit laud' maloꝝ
Sup̃bia eoꝝ qte oder' ascendit semp — ps̄. — Odit
Tetendit aduis' deū manū suā. 7 c' oīpotetē roborat' ē — Job xv.
Cucurrit aduis' deū erecto collo. 7 pigui ceruice armat' ē — ibidē. — Et i̇pugnt' deū
Cū cetā vitia fugiat a d'o. sola sr̃bia se d'o opponit — Greg.
Sup̃bi. iniq3 agebāt vsq3 q3. vl' vsq3 valde. q3 alios — ps̄ — Consumat cunta q3
peccores peccādo excedēt. vl' vsq3 q3. i. vsq3 ad pcī consumā
tōē. oīs ē pcī consumatō sr̃b'. ē. v' n̄ resp̄ g̃ul et vlti' pcāc̄ psūb'.
Obiurgatō 7 iniurie annullabt' sbā. et dom' q nimis locup̄ — Eccl. xxi — Vastat opes
ē anullab' sr̃b'. s. i. p̄ iniurias 7 contu'. sbā sr̃bi eradicab'
Synagoge sr̃boꝝ n̄ erit sanitas fructex ē pcti eradicab' ill' — Eccl. iii — Raro sanat
Sr̃b'. ē mon'. posit'. i t' nos et solē. q n̄ p̄mitt'. nos vidē solē — Io — cuce' xp̄m n̄ sin'
Tanto aliuc' lōge s. q̄to ap̄ se humiles nō sunt. ... iti' — Gg.
Nō te extollas i cogitatōe t' velud taur'. ne forte elidat' vt' t' — Eccl. vi — Extoll' mētē
Sr̃bia natōe celestis. celestes appet' mētes. 7 ad ppos ... pstili — Io — celestia tēptat cor
volās ott' appoīt gliā. et p̄uitatē hoīū irrūpe. q d' glia
et de p̄uitate angloꝝ cecidit'. v' ops̄ i̇ucēt pcipitos n̄e faciat osr̄
Glia iniq ipi. sr̄c' ē et vmis. hodie extollit' ... cres ruine — Mach. ii
et cr̃s. i. i breui n̄ iuēiet'
Vidi ipiū sr̄ exaltatū. 7c'. et transiui 7 e. n̄. e. — ps̄.
Jr' Jac. Que ē glia nr̄a. n̄ vapō 7c' — Cito transit.
Cunctis dieb' sr̄. ipi sr̃b'. 7 nūs icet' ē anoꝝ tyrāndis ei — Job xv.
Eleuati sr̄ ad modicū. 7 n̄ subsistet. 7c'. Jr' id'. Gaudi ypocrite — Eccl. viii
Ad modicū gliāi sunt. v' i ppet. a tū feriat ... ad istā puēti — x. d' sr̃bo
Jr' Job. ducūt i bōis dies suos. 7 i pūcto ad i̇f' de.
Coaglatū ē sic̄ lac cor eoꝝ. i. sr̃boꝝ. sic̄ ē lac coagl'o — ps̄. — Ceu qdā glutine string̃
et pasta. et fermēto constring'. et durescat. sic̄ fermēto
sr̃bie. lac sr̃boꝝ constring'. ne dilectō extēdat vsq3 ad
pxim̄. g̃ nec ad dn̄m. nec adinuicē. Jr' ad ipē suū. q
De Beemoth. Ipē ē rex sr̄ oēs filios sr̃bie — Job xl. — Cor sathane sbic
Gliosa res ē humilitas. q palliat se se appet' ipā sr̃b'. ne — Gg. — vt' tegmi se se p
Cornua pcc̄ou' confrīgā. i. sr̃boꝝ. q anthonoma ... vilescat — ps̄. — ypocrisi gign'
fite dur' peccores. q vnū cornu hn̄t. g̃ dilectōe d'i. et — Dat cornua n's
aliud g̃ dilectōe p̄rimi
Difficile valde ē vītare pcc'. qd̄ ex victoria nascit' — Gg. — Vix fugit ppa d' morte resurg
pcc'. vn̄ id'. Gg. piclosū valde ē q̄sl audiē de se. sup̃
id qd̄ sētit i se. q3 finitur totū. 7c'. et ē tinea. q
vestē i qua nascit' rodit. Vn̄ plis. Sic ad excitāca
glia laborat. talē se effitiat. q̄lē uult hr̄i. Petrus
Damianº. Nō plº te vedas. q̄ libra vitatis appēdat.
Gg. Plus nocet ligua adulatōis. q̄ ligua psecuto
ris. Remigiº. Sic piclosium est i t' homiēs hn̄ viuē

et n̄ bn̄ ẽūsari · ita piculosum est · It̄ hoīes bene
uiuē · et velle laudari · Gḡ · auget reatum culpe
seq̄ntis · p̄conium glie p̄cedentis · Aug̃ · Q̄ falso plurimi
nec̄ est · fuis ip̄e laudib; erubescat · Ecc̄ hem̄ d̄ galli.
q̄ fac̄ ouū ī occulto · s; p̄ea garriat · Tandē venit hō 7 ac
cip̄ ouū · Gallina est vanagloriosus · qui bonū op̄ fac̄ ī ab
scōso · nec̄ illud · Tu autē cū oraueris · 7c̄ · It̄ nesciat si
nistra · 7c̄ · s; postea garrit · querendo vanagliā · quo
ficto · hō · ī · dyabolus · q hō dr̄ ī q̄ · Inimic̄ hō h̄ fec̄ · Aug̃
Cauete d̄ ne p̄ualeat hō · It̄ ps̄ · Exsurge dn̄e · qm̄
ccul · me hō · accip ouū garrientis galline · ī · op̄ va
nagliosi viri · et repōit sibi ·

Op̄pm̄ ī nocuō tīte — Jer̄ — Confundātur sr̄bi · q; ī iuste iniq̄tatē fecer̄ ī me
Cōpans se p̄fert 7c̄ · Luc̄ xvi — Dicebat ille phariseus · Nō sum sic̄ ceti hoīes · 7c̄ · Ii synag.
Ambit p̄matū — Mt̄ xxiii · De sr̄b · phariseis et sc̄b · amāt p̄mos recubitus ī cenis · 7 p̄as ca.
Ex vitō cūat — ii · Cor · xii — Ne mag̃ reuelōn̄ extollat me · dat̄ ē m̄ 7c̄ ·
Gḡ — Qui uirtute pcutim̄ · vitio cutem̄ · ī · vitij tēptatōe
Sp̄lici · cōtēpn — Ecc̄ xiii · Sic abhoīatō ē sr̄bo hūilitas · sic et execr̄tō diuiti paup.
Satāe f̄ filius — Orig̃ — Ois elatus · filius ē elati · q ait · ponā sedē mā abaqlone · 7 · e · s · a ·
It̄ ois diuīes · aū iniq̄ · aū heres iniq
Hospes — Job · xl · Sub vmbra dormit · ī secreto calami · ī locis humētib;
7 esca — Job · xl — Ecce behemoth · qm̄ feci tecū · fenū q̄i bos comedet · fen̄ · ī · sr̄bos
Hec se dilatat — Mt̄ · xxiii · Dilatant phylacteria sua · et magnificant fimbrias suas · 7c̄
Hec se sublimia facit — Amos · vi · Dixit sr̄bi · n̄qd̄ ī fortitudine nr̄a · assumpsim̄ nobis cornua.
Aridus — Ecc̄ · x — Radices gentiū sr̄bar · arefec̄ d̄s · 7 plātauit humiles ex ip̄is · g.
Ī paties — Sapiens — Ois sr̄bus ī tollerabil̄ · hitu sufflatus · ī cessu p̄pop̄ · ceruice
recta · facies torua · truces oculi · d̄ loco sup̄ori c̄tat ·
meliorib; se p̄ferri affectat · sn̄ias suas · 7 fc̄a 7 v̄ba
iactat · et reuerētiā ī obseqo n̄ obseruat
Odibil̄ — Pv̄ · vi — Sex sūt q̄ odit dn̄s · 7c̄ · p̄m̄ ponit · oculos sublimes · ī · sr̄bs.
Ecc̄ · xxv · Tres sp̄es odiuit aīa mea · 7c̄ · pauperem sr̄bū · 7c̄ · Itas gentiū
Ecc̄ · x — Odibilis coram dō · et hoib; · ē sr̄bia · et execrabil̄ ois iniq
Ecc̄ · x — Initiū oīs p̄cti ē sr̄bia · q tenuit illā ī plebit maledc̄is.
7 maledc̄ais — Ys · xxviii · Ve corone sr̄bie · ebriis · et flori decidēti glie exultatōi ei.
Amos · vi · Detestor ego sr̄biā iacob · 7c̄ · q̄sq; fit
Vilis — Greg̃ — Q̄nto corā hoib; gliosior · tāto corā dō · 7 aglis ei vilior
Et abiect̄ — Pab · xvi · Abhoīatō dn̄i ē · ois arrogans · 7c̄ ·
Luc̄ · xv · Qd̄ hoib; altum ē · abhoīatō ē an̄ deum
Ap̄tata q̄sq; sr̄b — Ecc̄ · x — Initium sr̄bie hoīs · apostatare a dō · qm̄ ab illo q fecit
illum · recessit cor ei · ī · voluntas

Su · per · bia · ori · tur
Ex pulcritud̄e — Poeta — Fast̄ ī est pulcris · seq̄tq; sr̄bia formā ·
Ex fortitud̄e — Amos · vi · V̄ba sr̄bor · n̄qt n̄ ī fortitudine nr̄a assumpsim̄ nobis cornua
Ex melodia vocis — Q̄ntilian — Frangere vocē · dō inimicū est
Ex v̄tutib; — Ecc̄ · xl — Facultates 7 v̄tutes exaltāt cor
Ex noblitate gen̄is — Pl̄s — Nobilitatis cōe malū sr̄bia
Ex potētia — Dn̄a vgo — Deposuit potētes de sede · 7c̄
Ex sc̄ia — ī · Cor · viii — Sc̄ia ī flat · kāritas hedificat
Ex diuitiis — Act · sc̄ · vi · adelph — V̄mis diuitum sr̄bia est
Ex dig̃tatib;
Ex ab ornatu extīo · Gḡ — Qui sordido n̄ erubescit · p̄cioso n̄q̄ gliabit̄.
Cordis — Ps̄ — Coaglatū ē sic̄ lac · cor eor · ī · sr̄bor · It̄ adipē suū cōclusī.
Ceruicis — ī q Tp̄ — Nō ītur̄ occidet ceruices p̄cor · ceruces · ī · sr̄bos p̄tores.
Ē sr̄bia — Ocl̄or — ī q Ecc̄ xiii · Excellētiā ocl̄or ne dederis m̄ 7c̄ ·
Vult̄ — Poeta · Quas gerit ora minas · q̄ito p̄mit oīa fastu · It̄ ip̄e
Narium — Ps̄ · Q̄ escite ab hoīe cui sp̄c ī narib; ei · ē · q̄ excels̄ reputat̄
Oris — Pab · xiiii · Ī ore stulti v̄ga sr̄bie · p̄ · Posuer̄ ī celū os suū · os · e · lo · ē sr̄b.

— Ps̄ — Disp̄dat dn̄s uniūsa labia do · 7 li · ma — Loq̄le
xv · Job — Cucurrit aduersus deū erecto collo · 7 pingui ceruice armat — Colli
· Cass̄ · Senator loq̄ns de adolescēte iuliano apostata · ait — Humeror
n̄ ē desperād̄ d̄ eo ē ī iuuētute s̄ h̄ ceruix ī flexibil̄ · oculi
vagi · 7 discurrētes nares · minas 7 iurias spirātes ·
humeri iactātes · scemata ridēcia · ī · hoīes ad risū mouē — Digitor
Poeta — Ventilat estiuū · digitis sudantib; aurū — tia
Ys · iii · Pro eo q̄ eleuate sūt filie syō · 7 ambulauer̄ collo extēto · et — Toti corpis
nutib; ocl̄or ibāt · et plaudebāt pedib; suis · et cōposito g̃du
ī cedētes · decaluabit dn̄s v̄ticē filiar syon · et dn̄s crinē
ear nudabit — suacūb sr̄b.
Ī Ps̄ — Nō habitabit ī me dom̄ m̄ · q fac̄ sr̄biā · It̄ rectibus̄ hndat — Opm̄

De diffinitione Ire.

Diffinitō ire · Ira ē oīs tēpestas aī sbita q̄dū ī cdiatē se gerit cōlūs · ad ī saiā p̄tis
Alia diffitio · Ira ē fuō aī abitiōib · ad extiōa p̄rūpēs · ē ā · obullatō s̄ iuriā videat exagitata
Alia diffinitō · Ira ē sitis · excitat aī fusō · vlciscēdi libido fuēs — ad iplē desiderat
Diffō iracdie · Iracdia ē libido vlciscēdi ī eū q̄ fecisse vr̄ iniuria ·
Inq̄nat ī fatuat · ōdēpnat pneumatis almi — Vis ire
Hospitiū turbat · excitat iurgia · pronū ·
Ad mala queq; fac̄ · excecat mētis acumē ·
Debilitat furire facit dissoluit amoris
Vincla · ōsiliū · xp̄m d̄ corde repellit
Decurtat vitā · q̄i nil putat in errore.
Cōtēplantes neqs̄ desit g̃rē dī · nequa radix amari — Ad Ebr̄ · xii — inq̄nat
tudinis rursū germinās ī pediat · et p̄ illā ī qnēt̄ multi
Dū p̄rum mansuetudo amittit · fine · ymagis ī nob sili v̄ritatis vitiat̄ — Gḡ
Ne sis velox · ad irascēd · q; ira ī sinu stulti reqescit — Ecc̄ · vii — ī fatuat
Vir stultum ī fr̄c iracūdia · et p̄uulū occidit ī uidia — Job · v
Fatuus statim ī dicat irā suā · q aūt dissilat ī iuriā — Pab · xii
callidus est · It̄ totū sp̄m suū p̄fert stult̄ · sapiēs aūt d̄ 7 r · sp̄.
Oīs q irascit̄ fr̄i suo · reus erit iudicio — Mat̄ · v · — ōdēpnat
Dum ira animū pulsat · sc̄ō sp̄ui · suā h̄itatōē turbat — Greg̃ — pneumatis 7c̄
Nolite ōtristare sp̄m · s · ī quo signati estis · ī die redēpc̄ōis — Adeph̄ iiii
Sic carbones ad prunas · et ligna ad ignē · sic vir — Pab · xxvi — Excitat iurgia
iracundus suscitat rixas
Hō iracundus ī ccēdit litē · 7 vir p̄tor ōturbat amicos — Ecc̄ · xxviii
et ī medio pacē h̄ntiū īmittit inimicitias
Vir iracūdus p̄uocat rixas · et q ad ī dignād facil̄ est — Pab · xxx
erit ad p̄tā p̄cliuior — erit illorum — p̄nū ad iram facilis
Ira et furor · vtraq; execrabilia · et vir p̄tor ōtinēs — Ecc̄ · xxvii — q; fac̄.
Ira ē ianua omniū vitior · q̄ clausa v̄tutib; pat; · It̄ — Sr̄ leu · auc — tas
apta vō ī omne facinus armabit animus. — tacta
Caligauit ab ī dig̃tōe ocl̄s m̄s · et mēbra mea q̄i ī nichilū sr̄ re — Job xvii — Excecat mētis acumē.
Turbat̄ ē a furore ocl̄s m̄s · 7c̄ · It̄ sr̄ceciderit ignis · et n̄ viderūt solē — Ps̄ —
Ira ī pedit animū · ne possit cernē ver · ī · xp̄m · — ī · xp̄m — Cato
Q̄ ira sua n̄ tenuit ī tp̄r ire · n̄ passiōes cauis s̄ potiit alij — Juit · p̄x — Vblita
Ira furor breuis ē · aīm rege · q n̄ paret ī pat · 7c̄ · — sustiē — Orati — Sōuie fac.
Si metuis · si p̄ua cupis si ducis ira · seruiri patiere iugū — Claudian
Q̄ vehemēt emūg̃ elic̄ sang̃ · 7 q p̄uocat iras · p̄duc̄ discōdi — Pab · xxx — Dissolit · a · vi
Duo maxime ōīa ī ōsilio · festināt̄a · 7 ira · — ās — Pl̄s — Cōsiliū
Sol · ī · ire · n̄ occidat · ī · n̄ auferat a vob · sr̄ iracdiā v̄ · ī · p̄p ira — Adeph̄ — xp̄ d̄ cord repellit
Zel̄ 7 iracdia · minuet dies · ī · vita eterna ī digū faciūt — viui; — Ecc̄ xxx — Decurtat uitā.
Ira n̄ h̄t misericordiā · n̄ erūpēs furor · 7 īpetū ōcitati sp̄c ferre q — Pv̄ xxvii — Q̄i n̄ putat
Cū iracūdo n̄ facias rixā · 7c̄ audacē n̄ eas ī d̄sto — potit — Ecc̄ · viii — ira errore.
qm̄ q̄i nichil ē an̄ ipm̄ sanguis ·

De Inuidia.

Diffinitio Inuidie — Inuidia est egritudo animi ex felicitate alterius percepta naturaliter no
Alia diffinitio — Inuidia est in suum auctorem recepta· dolus al· cuius inuidet
teri tabescentis animi cruciatio — non appetebus
Alia diffinitio — Inuidia est· que feruidum reddit animum ex indignatione
Vires inuidie — Excecat mentem· de christi munere tabet
Hec primus infestat· imitatur demonis actus·
Fine caret· punit animas· bona que uincit·
Infundit virus anime· superat mala queque
Job· v· — Per diem· i· per alterius prosperitatem incurrent tenebras· i· mentis ob
Excecat mentem — scuritatem· ibi dicit Gregorius· cum mens de alterius melioratione affligit·
quasi a radio sol obscuratur·
Inuidi debent perpendere· quante sint cecitatis· qui alieno profectu de
ficiunt· aliena leticia contabescunt· quante sunt infelicitatis sunt· qui
melioratione proximi deteriores fiunt· qui que inuidie peste ca
rent desiderant· illam hereditatem diligant· quam coheredum numerus
non angustat· que omnibus est una et singulis est tota
Proprium munere tabet — Math· xx· — Nonne dicit inuido· an oculus tuus· nequam est· quia ego bonus sum
Eccl· xiiii — Nequam est oculus inuidi· et auertens faciem suam· et despiciens animam suam
Eccl· xiiii — Qui sibi inuidet· nichil est illo nequius· et hoc est redditio malicie illius·
Ro· — Inuidia proprium sui mortarium est
Oratius — Inuidus alterius rebus macrescit opimis·
Sydonius — Inuidus animo medullitus estuans· a semetipso liuoris propriis peas sepe corrigitur
Hec primus infestat — Tullius — Nunquam melius torquebis inuidos· quam uirtutem et glorie fine tormentis
Socrates — vt· in omnibus ciuitatibus inuidi· oculos et aures haberent· ut de omnibus perstib
Idem — Quanta felicium hominum gaudia· tanti inuidorum gemitus· pro tectis illis
Idem — felicitas semper subiecta est inuidie· sola autem miseria caret inuidia
Imitatur demonis actus — Sap· — Inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrarum· imitantur illum qui sunt ex
Fine caret — Cyprianus — iste zelus· finem non habet· permanens iugiter sine fine· est certa finiatur quoque
toque ille cui inuidet successu meliore profecerit tanto inuidus
incendium liuoris ignibus exardescat· hinc uultus minax·
toruus aspectus· pallor in facie· tremor in labiis· stridor
in dentibus· verba rabida· effrenata conuicia· manus ad vio
lentiam prompta· que et si iterum gladio uacet· odio tamen
furibunde mentis armata est
Punit animas — Job· v· — Virum stultum interficit iracundia· et paruulum occidit inuidia·
Bona que vincit — Prov· xiiii — Vita carnium sanitas corporis· putredo ossium· i· virtutum· est inuidia
Infundit virus — Gregorius — Inuidia mente tabescit· cuncta que inuenit bonum gesta consumit·
Gregorius — Cum per vitium antiquus hostis virus humano cordi infundit
in pectore inuidie tota uiscera sua serpens concutit· et inprimendi
peste· quasi peste mouet
Superat mala que· Orosius — Inuidia siculi non inuenerunt tyranni· maius tormentum

De Tristitia·

Diffinitio tristitie — Tristitia· est constrictio mentis ex damno temporalium in marore precipue·
Alia diffinitio — Tristitia est ex fructo rebus contrariis voto· elate· mentis deiectio.
Vires tristitie — Deicit· occidit· excecat vulnerat vincit
Deicit — Prov· xv — Cor gaudens· exhylarat faciem· in merore animi deicitur spiritus·
Eccl· xxx — Tristitiam longe expelle· a te· multos enim occidit tristitia· et non est utilitas in illa
Occidit — Eccl· xxxviii — A tristitia· festinat mors· scilicet anime· et corporis· et cooperit uirtutem· et tristitia cordis· flectit ceruicem· i· emollit fortitudinem·
ii Cor· vii — Tristitia seculi· mortem operatur·
Excecat — Juuenalis — Viscella pedum inpedimenta sunt sensus· et tristitia inpedimentum est dicentis
Vulnerat — Eccl· xv· — Omnis plaga tristitia cordis est· et cetera· Sic est nullius boni genitura le
ticia cordis est quod nichil est amarum· ita nullius est genitura tristitia
Vincit — Prov· xv· — Sic tinea uestimento· et vermis ligno· ita tristitia viri nocet cordi
Exhortatio — Eccl· xxx — Tristitiam non des anime tue· et non affligas temetipsum in consilio tuo·
Eccl· xxxviii· — In abductione permanet tristitia· et substantia inopis secundum cor eius·

Ne dederis in tristitia cor tuum· scilicet repelle eam a te· et me — Eccl· xxxviii
mento nouissimorum· et noli obliuisci·
Vis nunquam esse tristis· bene viue· reus animus nunquam securus est· — Ysidorus — Exhortatio
Animus gaudens· etatem floridam facit· spiritus tristis exsiccat ossa· — Prov· xvii
Iocunditas cordis· hec est vita hominis· et thesaurus sine defectione — Eccl· xxx
sanctitatis· et exultatio viri est longeuitas·
Tristitia vero qua quis dolet se peccasse· et deum offendisse· et vitam eternam se — Salubris
perpetuam priuasse· De hac ad Cor· ii· cap· vii· Que secundum deum tristitia
est penitentiam in salutem stabilem operatur·
Cum quis super modum dolet· de amissione temporalium· vel est dolor non — Secli — Tristitia quadruplex est·
quia peccauit· et deum offendit· et vita eterna se priuauit· scilicet quia
per peccata sua in conspectu hominum vilis et despicabilis factus est
de hac· tristitia dicit apostolus· ii ad Cor· vii· tristitia seculi mor
tem operatur·
Cum quis miserius alterius condolet· dicens enim apostolus quis infirmatur· et ego non — Ex pietate compassionis procedens
infirmor· ad Cor· ii· xi·
Cum quis dolet et contristatur· pro dilatione patrie dicens cum David· heu mihi quia inco — Ex dilectione dei procedens
latus meus· et cetera· Prima nascitur ex timore dei· Secunda· ex amore
mundi· Tertia· ex dilectione proximi· Quarta· ex dilectione dei· hac
tristitia ultima· operantur sancti· scilicet· vii ad Eph· iiii· et primi· scilicet
nolite contristare· quod id contristari dicitur· quia eos in quibus habitat
per caritatem de ruina aliorum tristari facit

De Accidia

Diffinitio accidie — Accidia est desidiosus animi torpor ab incepto faciens aliquem resilire
Diffinitio pigritie — Pigritia est tarditas corporis· metu consequentis laboris
Vires pigritie — Dampnificat cuncta bona dissipat· et mala nutrit
Dampnat et occidit· presumit· nudat inanis
Consiliatiuolum sopidum· mendicum· luxuriosum
Corripere timidum· fatuum facit· et maledicit
Turpissima est iactura· que per negligentiam fit· — Senec· — Dampnificat cuncta
Pigrorum quasi sepes spinarum· quia claudunt et sepiunt cum ne bene operetur — Prov· xv
Qui mollis est et dissolutus in opere suo· frater est sua opera dissi — Prov· xviii· bona dissipat
pantis· i· dyaboli·
Per agrum pigri hominis transiui· et per uineam viri stulti· et ecce — Prov· xxiiii· Et mala nutrit
ecce totum repleuerant urtice· et operuerant faciem eius spi
ne· et maceria lapidum· destructa erat· quod cum audisse
posui in corde meo· et exemplo didici disciplinam·
Serue male· et piger· ne sciebas· quia meto ubi non seminaui et cetera· — Math· xxv· — Dampnat
Et paulo post· scilicet Luc· xviii· Seruum inutilem proicite in tenebras exteriores ibi
erit fletus· et stridor dentium
De stercore boum· lapidabitur piger — Eccl· xxii — Occidit
In lapide luteo· lapidatus est piger — Eccl· xxii
Sapientior sibi uidetur piger· vii viris loquentibus sententias — Prov· xxvi — presumit
Auferte ab eo talentum· et date ei qui habet· x· talenta — Math· xxv et Luc· xix· nudat·
Anima effeminatorum esuriet· Et eodem xix· anima dissoluta esuriet — Prov· xix — Inanis·
Vult· et non vult piger· anima autem operantium impinguabitur — Prov· xiii
Desideria occidunt pigrum· noluerunt quicquam manus eius operari — Eod· xxi — Consiliatiuolum
Tota die concupiscit et desiderat· qui autem iustus est tribuet et non cessabit — ibidem
Pigredo inmittit soporem· et anima dissoluta esuriet — Prov· xix — sopidum
Vsquequo piger dormis· quando consurges e somno tuo· paululum dor — Eod· vi· et xxiiii·
mies· paululum dormitabis· paululum conseres manus ut
dormias· et veniet tibi quasi uiator egestas· et pauperies quasi vir
armatus· si vero impiger fueris· veniet ut fons messis tua· et e
gestas· longe fugiet a te·
Egestatem operata est manus remissa· manus autem fortium diuitias parat — Prov· x — mendicum
Piger propter frigus arare noluit· i· propter torporem autem noluit·

laborare. mendicabit in estate. i. in futuro iudicio. et non da
bitur ei. s. vita eterna. — sex.

Odiosum — Eod. xxi. — Cogitationes robusti in divitia. omnis autem piger in egestate est.

Luxuriosum — Ezech. xvi. — Hec fuit iniquitas sororis tue sodome. superbia. et habundan
tia panis. et otium.
— Ecclesiastes ij. Re. xi. — Cum diu Dauid. exercitum exirent se in militia. non ei insultans luxurie.
sed piger deses sedit in palatio laborans adulterio.
— Ouidius — Queritur egistus. quare sit factus adulter. et cetera.

Torpere — Prou. xxvi. — Sicut hostium vertitur in cardine suo. ita piger in lecto suo. Item sequitur
— Ibidem — Abscondit piger manus sub ascella. et laborat si ad os suum eas.

Timidum — Prou. xviij. — Pigrum deicit timor. anime autem effeminatorum esurient.

Fatuum facit — Prou. xxij. — Dicit piger. leo est foris in medio platearum occidendus sum.
— Eod. xxvi. — Dicit piger. leo in via. leena in itineribus.
— Prophetis — Pre malis aliis negligentes fugere scientia. contra quod salomon. in Prou. vj.
vade ad formicam o piger. et considera vias eius. et disce sapientiam.
que cum non habeat ducem. nec preceptorem. nec principem parat in estate
cibum sibi. et congregat in messe quod comedat in yeme. sic et nos
exemplo formice debemus in vita presenti. que per estatem significatur
fructus bonorum operum colligere. ut adveniente yeme. i. die iudi
cij. quando malis erit tempus preter illum fructum. quo nos refitiat
in eternum. Et ideo dicit salomon. in Prou. x. Qui congregat in messe filius sa
piens est. qui autem stertit in estate filius confusionis.

Et maledictum — Jer. xlviij. — Maledictus qui facit opus dei negligenter. contra quod apostolus. ad Hebr.
vi. Non segnes efficiamini. verum imitatores eorum qui ex fide
et patientia hereditabunt promissiones.

De auaritia

Diffinitio auaritie — Auaritia est glutie seu qualibet rerum insatiabilis et inhonesta cupido.

Vitium auaritiae — Sollicitat turbat. dampnat. grauat. inquinat inflat.
Precipitat pungit. excecat nudat tamen
Obligat. affligit. infuscat. scandala nutrit
Os mutum reddit. paradisi limina claudit
Crimina queque parit. luctum necat efficit hostem
Dissoluit mentem. virtutum munera frangit
Blande seducit. suffocat verba salutis
Fallit. fruitur. cogit. vomituque reducit
Expellit xpistum. cito transit frangit amorem
Cuique non sequitur. morienti mortis in hora
Nil valet. elongat. a xpisto passio cuius — Nil cupido prodest adquirere periculo ducat
Vitam non auget. cupidi. iniunctumque non amplat
Stultum mendicum. timidum facit atque tenacem.
Pigrum. fallacem sitibundum dum inpacem.
Viros inuidet omnis. non impetrat iram
Diuinam cumulat. perdulcis sumit amarum
Vulnera non sentit. doctrine publica spernit
Creditum non dat miseris. contempnit egenos
Mortis abhorret nomen. non tollit bona terre.
Rex emdat. euacuat opes alienas.
Nascitur et moritur nudus. moriens quoque secum.
Nil fert de proprijs opibus. viuit quoque gaudens
Demonis hospitium. potus. cibus. atque minister.
Obruus instabilis. reprobus. piger atque rebellis.
Debilis insanus. odibilis. et maledictus
Prodigus violat. sterilis. miser ipsius error.
Vanus et obscurus. durus deformis egenus.
Parcidus ignotus. et reus est omnis auarus

Sollicitat:
Dicebat ille diues. destruam horrea mea. et maiora horrea faciam et cetera. — Luc. xij.
Cuncti dies eius laboribus et erumpnis pleni sunt. nec per noctem mente requiescit. — Ecc. ij.
Saturitas diuitis non sinit eum dormire. sat — Eod. v.
Cunctis diebus vite sue comedit in tenebris. et in curis multis. et in erumpna atque — Ibidem. ij.

Turbat:
Conturbat domum suam qui sectatur auaritiam. qui autem odit munera viuet. Item — Prou. xv.
Ve qui congregat malam auaritiam domui sue ut sit in excelso nidus eius. — Abac. ij.
Cogitasti confusionem domui tue. concidisti populos tuos. et peccauit anima tua — Ibidem.

Dampnat:
Auersio paruulorum interficiet eos. et prosperitas stultorum perdet illos — Prou. i.
Rapine impiorum detrahent eos. quia noluerunt facere iudicium — Eod. xxi.
Non habebit rex auri vel argenti inmensa pondera. Glo. in infinitum mergere — Deut. xvij.
Mortuus est diues. et sepultus est in inferno. ecce quam inmedia tra — Luc. xvi.
te. omnino diuitias. et mortem eternam. sed quod deus omnino homo non sepeliet
Agite nunc diuites. plorate vlulantes in miseriis. que aduenient vobis. — Jac. v.

Grauat:
Ibi nos homines. ascendit abraham de egypto diues valde habens — Gen. xiij.
ebrietati mentis. grauius vehementer. difficiles
Dixit dampnati. lassati sumus in via iniquitatis. et ambulauimus vias — Sap. v.
Iniquitas. i. peccatum. et malitia. sedet super talentum plumbi. i. super — Zach. v.
temporalia. quia dicitur talentum. quia placet. plumbi quia grauat animam. et sedentem
in infernum demergunt.

Inquinat:
Facti sunt abhominabiles. sicut ea que dilexerunt — Osee. ix.
Qui tetigit picem coinquinabitur ab ea. Item — Ecc. xiij. Beatus diues qui inuentus est sine macula — Ecc. xxxi.
Religio munda et inmaculata et cetera. dicit glo. quia temporalia non diligit im — Jac. i.
maculatum se ab hoc seculo custodit
Denigrata est super carbones facies eorum. et non sunt agniti in plateis. — Tren. iiij.
Ve ei qui multiplicat non sua. vsquequo aggrauat contra se densum lutum — Abac. ij.

Inflat:
Extra plenus. intus vacuus. carne carpit. corde mendicat — Aug. de ci. dei.
Cum satiatus fuerit. artabitur. estuabit. et omnis dolor irruet super eum — Job xx.
Mittet dominus dominator exercituum in pinguibus eius tenuitatem — Ys. x.

Precipitat:
Qui confidit in diuitiis suis corruet. iusti autem quasi virens folium germinabunt. — Prou. xi.
Irritabit gressus virtutis eius. et precipitabit eum consilium suum — Job xviij.
Eleuati sunt ad modicum. et non subsistent. et cetera — Eod. xxiiij.
Eleuasti me. et quasi super ventum ponens elisisti me valde — Eod. xxx.
Deiecisti eos dum alleuarentur — Ps.

Pungit:
Esse sub sentibus delitias computabant — Job. xxx.
Dominus diuitias appellat spinas. vnde dicit G. pro eo spine sunt. quia cogitationum — Mt. xv. G. in omelia
suarum aculeis mentem pungunt.
Per agrum pigri hominis transiui. et cetera. vnde G. et pungentes cogitationes diuitiarum — Prou. xxiiij.

Excecat:
Abymelech rex gerarie dedit saire. mille argenteos in velamine — Gen. xx
Excecatus est contra sordibus viuendi. viuendo quasi altissime pro oculorum — Job.
lux est temporalis felicitas. sed sordibus interuenit in oculis hominum. et excecat spiritualiter visua
Transierunt omnia illa. tanquam auis. que transuolat in aere. Item — Sap. v.
Mane consurgo est et videbo. dicit Glo. non videt deus qui tenebris inheret. — Ps.

Nudat:
Nudus est infernus. i. auarus coram deo. et operatur diues in fine. quia ob — Job xxvi.
scurus. et debilis. sordidus. de peccato ad peccatum rapitur. semper inhiat ad recipiendum.
Qui sibi thesaurizat. non est in deum diues — Luc. xij.
Angelo laodicie dices. quia diues sum. et locupletatus sum. et nullius — Apoc. iij.
egeo. et nescis quia tu es miser. et miserabilis. et pauper. et nudus. et cetera.

Tamen:
Diuites dimiserunt inanes. vnde Ps. xxx. sic sompniat esuriens — Luc. primo
Auarus non implebitur pecunia. et qui amat diuitias. fructum non capiet ex eis — Ecc. v.
Hic est animam suam habet venalem. quoniam in vita sua proiecit intima sua. — Ecc. x.
Est autem quasi quanto magis est plenus. tanto magis vacuus. s. cor auari

Obligat:
Hij sunt. i. amatores mundi. obligati sunt et ceciderunt — Ps.
Immisit. s. vulnerus in rete dyabolus pedes suos. i. affectus. et in ma — Job xviij.
culis eius ambulat
Inuolute sunt semite gressuum eorum — Job vj.
Qui volunt diuites fieri. incidunt in temptationem. et laqueum dyaboli. — i. Thy. vj.

Affligit — Eccl. iiii. Unus est et secundus non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec tamen satiantur oculi eius divitiis, nec recogitat in corde suo dicens, cui laboro et fraudo animam meam bonis? In hoc vanitas est et afflictio pessima.
Eod. v. Est et alia vanitas quam vidi sub sole, divitie conservate in malum domini sui, pereunt enim in afflictione pessima.
Eod. x. Labor stultorum, id est amatorum mundi, affliget eos.
Inviscat — Glo. super Levit. Amor terrenarum rerum viscus est spiritualium pennarum.
Gen. xiiii. Vallis silvestris, id est mundus, multos habet puteos bituminis. Et dicitur mundus vallis propter deceptionem, quia in vallibus latitant latrones; silvestris propter feditatem et amaritudinem; puteos habet propter avaritiam, profunditatem bituminis propter sollicitudinem retinentem.
Scandala tendit — Job xviii. Abscondita est in terra pedica eius. Hoc est in terrenis, pedica est, scilicet diaboli.
Sen. Munera ista que fortune putantur insidie sunt.
Consumit reddit — Ys. lvii. Via multa tue laborasti, propterea non rogasti.
Sen. Quam felicitatem consecutam intra se ivenerit, auctorem qui eam tribuit non rogat.
Paradisi ianuam claudit — Mar. viii. et Luc. xviii. Filioli, quam difficile est confidentes in pecuniis intrare in regnum Dei.
Facilius est camelum per foramen acus transire etc. | a fide
Omnia que parit — I Thy. vi. Radix omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt
Eccl. x. Avaro nichil est scelestius. Quod superbis terra et cinis? Nichil est scelestius | preamantem pecuniam
Eod. xxvii. Qui dives fuit non erit inmunis a delicto.
Eod. xxvii. Propter inopiam multi deliquerunt.
Luctum nocuit — Gen. iiii. Cayn, qui interpretatur possessio, occidit Abel, qui interpretatur luctus.
B. Religio peperit divitias, que simul exorte suffocaverunt ipsam. Idem. Divitie per religionem et religio per divitias in perditionem. Idem. Religio in humilitate fundatur, paupertate nutritur et castimonie munditia decoratur.
Efficit hostem — I Jo. Odisti observantes vanitates supervacue; vanitates, id est vana temporalia; supervacue, id est ultra necessitatem.
I Jac. iiii. Amicus huius mundi inimicus Dei constituetur.
Dissolvit menti — Jer. xxxi. Revertere virgo Israel, revertere ad civitates tuas. Usquequo in deliciis dissolveris, filia vaga?
Sen. Corpus humanum opibus et libertate dissolvitur, paupertate vero et angustiis ad semetipsum recolligitur.
Virtutis munimenta fundit — Abac. i. Ipse super omnes munitiones ridebit et comportabit aggerem, id est temporalium habundantiam, et capiet eam.
Blande seducit — Prov. xxvii. Quem recte osculantur fraudulento ... ipse est tenere eum et ducere eum
Sen. Ubi omnis fortuna timenda sit, sed magis timenda est prospera, quia adversa adversa namque erudit, prospera vero blandiendo seducit.
Suffocat verba salutis — Luc. viii. Simul exorte spine suffocaverunt illud, id est semen verbi Dei.
Fallit — Mat. xv. Dominus appellat fallaces divitias, vere fallaces, quia recedunt et ... proferri non consuevit, quia mentis nostre inopiam non repellunt, quia nobis divitias manere non possunt.
Curas cogit — In Ps. Dormierunt somnum suum et nichil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis, quibus scilicet dominantur divitie. Est enim quam tamen res etc.
Sidoni. Res tuas si mediocriter colas, possides, si nimium, possideris.
Quinti. Semper autem fuit collecta pecunia anxia. Totum diligens sequitur ... quam duceret finem. Sic idem. Et in rem nimis rebus subiungere curam.
Ieronimus ... Servus avaritie sibi non dominatur abutens. Arbitror pro posse temptate curam ... Alanus. Divitias non dives habet, sed habetur ab ipsis. Non est possessor nummi, sed possidet ipsum. Nummus et in nummis animus sepelitur avari.
Vertitque reducit — Osee ix. Reversus est Effraym in Egiptum et in Assyriis pollutum comedit (colligit)
Eod. x. Effraym vitula docta diligere tritura, et ego transivi super pulcritudinem
Expellit Christum — Osee v. In gregibus suis et in armentis suis vadent ad querendum Dominum et non invenient eum; ablatus est ab eis.

Nemo potest servire Deo et mamone, id est divitiis — Mat. vi. et Luc. xv. | expellit Christum
Prope cupiditatem meam terram possedi Madiam, id est divitias; et aderit mihi ut cunctarum tecum quam dedignus sum manu possidere — Jud.
Abe iniustorum sicut fluvius siccabuntur, et sicut tonitruum magnum in pluvia personabit, alias manebit — Eccl. xl. | Cito transit
Si quis diligit mundum, non est caritas Dei in eo, quia omne quod in mundo est concupiscentia carnis, oculorum et superbia vite — I Jo. ii. | Fugat amorem
Defluentque leves, non comitantur opes. Ov. Angustum est feretrum morti — Claudi.
Dormierunt somnum suum etc., scilicet mortis, et nichil invenerunt etc. — Ps. | Quia non sequitur morientem
Nil proderunt thesauri impietatis. Item. Non liberabunt eos a morte — Pab. x.
Non proderunt divitie in die ultionis. Item. Non liberabunt eos a morte — Eod. xi.
Noli anxius esse in divitiis iniustis, non enim proderunt in die obductionis — Eccl. v.
Angustia superveniente requirent pacem etc. Argentum eorum et aurum eorum foras proicietur, et aurum eorum in sterquilinium erit — Ezech. vii.
Argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire furoris — Soph. i. | Potentia in morte nil valet
Filia, tendat me longe a te, quia nil possideo sine te potentiam — Jer. addi.
Abierunt in voluptatibus suis, id est pravitate cordis sui mali, factique sunt retrorsum et non ante — Jer. vii. | elongat a Christo
Quam confidunt in virtute sua et in multitudine divitiarum suarum gloriantur. Frater non redimet — Ps. | passio animi non capit dominum
Qui custodiunt vanitates, id est vana temporalia, frustra, id est pro nichilo, scilicet pro temporalibus minimis, nativitatis et passionis sue, id est sibi patiti et oblati derelinquunt — Iona.
Impiger extremos currit mercator ad Indos — Poeta | Ideoque periculis adducit
Per mare pauperiem fugiens per saxa per ignes.
Non in habundantia cuiusquam vita est ex hiis que possidet. Hic enim non ex preciis pendet divitis vita — Luc. xii. | Vitam haurit et capit.
Tantum valuerunt duo minuta vidue quantum Zacheo dimidium substantie sue. Vere regnum Dei tantum valet quantum habes — Aug. | Vitam non amplat
Fortuna quem nimium fovet, stultum facit — Sen.
Stulte, hac nocte repetent animam tuam a te. Que autem parasti cuius erunt? — Luc. xii. | Stultum
Labor stultorum affliget eos, id est amatorum mundi — Eccl. x.
Revelata est iniquitas Effraym et malitia Samarie, quia operati sunt mendacium | tantum multiplicat — Osee
Effraym pascit ventum et sequitur estum; tota die mendacium et vastitatem — Eod. | mendacem
Tres species odivit anima mea, et aggravor valde anime illorum: pauperem superbum, divitem mendacem et senem fatuum et insensatum — Eccl. xxv.
Virgilius. Dives divitias non congregat absque labore, non habet absque metu, nec deserit absque dolore.
Posuit Dominus signum, id est tremorem capitis in Cayn, id est in divitem, qui semper de divitiis suis timet — Gen. iiii.
Sonitus terroris semper in auribus eius, et cum pax sit, ille semper insidias suspicatur — Job xv. | timidum facit
Videt regem et estimat predonem, videt pauperem et suspicatur furem — Sen.
Posuit firmamentum eius, id est divitis, formidinem — Ps.
Formido et laqueus et fovea super te, qui habitator es terre — Jer. xxviii. | ... anima tua
Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia, et homini livido ad quid — Eccl. xiiii. | atque tenacem
Dicebat ille dives: ecce habes multa bona reposita in annos plurimos — Luc. xii. | Pigrum
Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, requievit in fecibus suis, nec transfusus est de vase in vas, et in transmigrationem non abiit, ideo gustus eius permansit in eo et odor eius non est immutatus — Jer. xlviii.
Numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa, in quibus divites eius repleti sunt iniquitate? — Mich. vi. | fallacem
Iustus comedit et replet animam suam; venter autem impiorum insaturabilis — Pab. xiii.
Infernus et perditio numquam replebuntur; sic et oculi hominum insaturabiles — Eod. xxvii. | sitibundum
Insatiabilis est oculus cupidi in parte iniquitatis, non satiabitur donec consumet inaridam animam suam — Eccl. xiiii. Poeta. Quo plus sunt

116

pote. pl' sitiunt aq.

Vnde — Po pl' satiat' cor hois auro. q̄ cor' aura .i. mensura aliq' vento. vii. Centu choros tritici. ¶ ypa pecu' esset

Aug' — Qui pecu' cup'. capi cup'. Poeta. esset amo nūmi. q̄tū

Diuitie pace — Ecc. xiii — venatio leonis. onag' i heremo. sic pascua diuitu' s' pau|ꝑes

Superbia — i. Thi. vi. — Diuitib' h' secli pcipe. n' sublie sape. Ibi d'. au. Vmi diu|tum. supbia est

Ecc. xxi — Obiurgato et iniurie annullabit sba' dom'

Eccl. xl — Facultates. et virtutes exaltant cor. et sup h' timor dñi. et

Inuidiam — P'u' xxviii — Vir q' festinat ditari. alios inuidet. ignorat q' egestas sueniat

Boet. — Felicitas sp' subiecta e' inuidie. sola ac' miseria caret inuidia

Cr. duod' ito — P' hec q' i terris nich' appetit alior' pfectib; inuide nescit

Iram — Gn. xiii — Facta e' rixa int' pastores abraa' et pastores loth. erat sba' eor' multa. et negbat hitare com'

Sen. — Quietissie viuerent hoies si duo pn' tolleret' d' me. o' tu.

Sapientia ignorat — Ap. ix. o' viii. l'. Adolesces audies a dno vade. vende o' q' hes. et da paupe|rib; abiit tristis. erat e' hns multas possess.

Tristitia — Au. i Ench. — Sine dolore n' pereunt q' cu' amore possessa st.

Job xxx. d' d'. — Concep' dolore et c'. Poeta. Plorat' lacrimis. amissa pecu' veris.

Auaritia — i. p'o. — Rapinas nolite cupiscere. n' diuitias si; rapinas dic'.

Gulam — Luc. xvi — Ho' q'da' erat diues. et induebat' purpura. et bysso. et c'.

i legenda. or. — Rerū opulentiā voluptas comes seq'.

Luxuriam — Ecc. xlvii — Collegisti q'si auricalcu' aurū. et c'. et inclinasti femora tua mulierib'.

Je. v. — Saturaui eos. s. bonis tpalib;. et mechati s'. et c'. Pa'. d' elici|ti illi

Ezech. xvi — H' fuit iniquitas sodome. habundantia panis .i. bon' tpali'.

Iustos irridet — Job xii — Deridet iusti simplicitas. lampas contepta ap' cogitatoes diuitu'.

Orans n' impetrat — Job xxvii — Nunqd d's audiet clamore illi'. c' venit sup eu' angustia

Job xii — Habundant tabnacla pdon'. et audact' puocant dm. c' ipe dedit o' i manib' eor'

Osee xii — Ad iracundia' me puocauit effraym i amaritudinib; s'.

Iram dei cumulat — Ys. lvii — Propt' iniqtate' auaritie ei' irat' su' et pcussi eu'. et c'.

Iac. v — Agite nc' diuites et c'. Et paulop'. Thesaurizastis vob' ira' i dieb; nouissimis. ibi d'. Glo. Nescis mis' cu' thesauro pecu'. thesaur' ire d'. parti cumulari

Zach. — Ira mag' ego irascor sup o's gentes opulentas

P' dl'ca fuit amara — P'u' xxvii — Aia esuries diuitias. s. amara' pdulci sumit ¶ lac sugget

Job xx — Et sb' sentib; delitias reputabat. Aug' in' sudatores maris. q'

Vulnera n' sentit — Greg. — Q' pugnatores p patria dilig'. dolore int' dolores nescit

Doctrine pabla spernit — Je. xxii — Locut' ad te i habundantia t'. dixisti n' audiam

P'u' xxvii — Aia saturata diuitiis. s. calcabit fauu' .i. d'l'cedi' verbi di.

Job xxxiii — Abhoiabil' sit ei i vita. panis. aie aut' ei'. cib' desidabil'

Judici' n' dat miseris — Amos iii — Nescier' facere rectu' d'. d'. thesaurizantes iniqtate' et rapinas i edib' s'. Ex'. d' dite. q' explabat'. co. ple'. q' n' opatiebat' lagao

Contepnit egenos — Ecc. xiii — Sic abhoiatio e' supbo humilitas. sic et execrato diuiti paup'.

Cogitatio abhorret — Ecc. xli — O mors. q' amara e' memo' t'. hoi i sto. et pace hnti. i subis s'.

N' recolit beneficia dei — Osee xi — Ego q'si nutri' effraym. portaba' eu' i brachiis. et nescier' q' curare eos

Greg. — Tu felicitate q'sita i terris inuenit. auctore q' ea' tbuit n' reqr'.

Gn. xl — Succedentib; psperis oblit' e' spont' pincnar' tpis illi' sui.

Osee xiii — Adipleti st' et saturati s'. et eleuauer' cor suū. et obliti s' mi.

Vix emendat — Ecc. xxi — Q' auru' dilig'. n' iustificab'r. et c'. Ve ill'. q' sectat' illd.

Job xxiv — Ded' eis d's. locu' pnie. et ipi abutunt' eo i sbia.

Je. viii — Apphender' mdatu' .i. diuitias. et noluer' reuti

Je. xlviii — Fertil' fuit moab ab adolescentia sua. et c' v' s' ¶ et nescauit

Osee vii — Effraym fcs e' subcinericiu'. q' n' reuisat'. comedet' alieni robu' ei'

Osee xiii — Colligata e' iniqtas effraym. absconditu' e' pcc' ei'. dolores parturientis euenient ei

---

Cui' messe famelic' comedet. et ipm capiet armat'. et bibent sitientes diuitias eius — Job v.

Diuitias q's deuorauit euomet. et de vent' ei' extrahet eas d's — Job xx

Si compauit. q'si terra' argentum. et sic lutu' pparauit ve|stimenta. pparab't q'de'. s; iust' vestiet' ei's ill'. et argentu' inno|cens diuidet — Job xxvii

Simul insipiens. et stult' pibunt. et re. a. d. s. et c' — i ps.

Bon' relinqt heredes. filios et nepotes et custod' iusto sba' pctori — Prou. xiii

Q' vi calupniat' paupe'. v' augeat diuitias suas. dab' ipe ditiori et egebit — P'u' xxii

Coaceruat opes alienis.

Q' acuat ex aio suo i iuste. aliis cogreg'at. et i bonis illi' ali' ¶ luxuriab'r — Ecc. xiiii

Perdix fouet q' n' pepit. fecit diuitias. et n' i iudic'. i medio dier' suor' derelinqt eas. — Je. xvii

Rursus detestat' sum o'e' i industria q' sb' sole studiosissime laboraui. hitur' herede p' me. q' ignoro vtru' sa|piens an stult' futur' sit. et dnabit' i laborib; meis. q'b' de|sudaui. et sollicit' fui. Et e' q'cq' ta' vanu' .i. vii cessaui. et c'. — Eccs. ii

Pecori dedit d's affluentia' et aura' sup fluua' v' addat. et cogreg't et det ei q' placuit d'o. et c' — Ide'

Nich' intulim' i h' mundu'. aut' dubiu' q' n' auferr' et c' q' possim'. hntes g' alimenta et q'b' tegam'. his contenti sim' — i. ad thy. vi

Nasce't et mo|rit' nud'

Nud' egress' sui de vtro mris mee. et nud' reuitar' illuc — Job i

Sic' egress' e' nud' de vtro mris sue. sic reuitet'. et n' auferet sec' d' labore s'. consabil' pri' i firmitas. quo venit. sic reuitet' Q'd g' pde ei. q' laborauit i ventu' cunctis dieb; vite sue — Ecc. v

Dormier' somp'n suu' s. mortis. et n' i uener' viri .i. mani' diuitiar'. i sepalit eis adherentes. sic vir adheret vxori sue. i manib' s'. Glo. q' n' posuer' i manib' sed i corde — i ps.

Oppes q's sec|u' fert d|e pps opib;

Diues c' dormierit. n' sec' affert. et apiet oclos suos. et n' i ueniet. apphendet eu' .q. aq' i opia. nocte opprimet eu' tepestas. tollet eum vent' vrens. et velut t'bo rapiet eu' de loco suo — Job xxvii

Diuitie i dignitas n' st. c' ascendetib; ascendit. s; c' descendetib' n' descendit — Aug. ci|tas

Ne timueris c' diues f. f. ho'. et c'. Q' c' i terierit n' su'. o' et c'. — i ps.

Sublimati s' confortatiq; diuitiis. semen eor' pmanet cora' eis. ppinq'r turba. et nepotu' i conspectu eor'. dom' eor' secure st. et placate. et n' est virga di sup illos. bos eor' concep'. et no' abhorruit. vacca pepit. et n' puata c' fetu suo. egrediunt' q'si greges puuli eor'. et infantes eor' exultant lusib;. tenent typanu' et cytharam. et gaudent ad sonitu' organi. ducunt i bonis di|es suos. et i pu'cto ad infer' desc'. — Job xxi

Viues q' gaudes

Habitent i tabnaclo ei'. socii illi' q' n' est — Job xxi — Amor hospi.

Sb' vb'ra dormit i secreto calami. i locis humentib'. ptegunt vbre vbra ei'. circundant eu' salices torrentis. — Job xl.

Absorbeb't fluuiu'. et n' mirab'r. et c'. Ibi d'. G. Vo magnū reputat dyab'. si eos absorbeat. q's sup'bia erig'. aura' tabe fac'. ira i flamat. malit' angustat. voluptas dilatat. dis|cordia separat. inuidia exsiccat. lux' i quinas necat ¶ tores

Vnde d's sperni tra' comedes. oib' dieb; vite t'. .i. terreor' ama — Gn. iii

Serpenti puluis panis ei'. aug'. Nō sis g' pluuis. si n' vis co|medi a serpente — Ys. lxv

ab'

Ecce behemoth. q'm feci tec'. fenu' q'si bos comedet — Job xl.

Seruietis diis alienis .i. demonib; q' n' dabit vob' requiem die ac nocte. i pspitate. et aduersitate — Je. xvi

Tradā egyptu' i man' dnor' crudeliu' — Ys. xix

atq' miss'

Mund' tot' .i. amatores mūdi. i malig' posit' e' .i. i malig' po|testate

Calix aure' babilon. Tebas totā terram. bibet ex eo gentes. et — Je. li

c'mota.

sẽ. in calice aureo vinũ delectabilit̃ potat̃. et io bibẽs
ati⁹ debat̃. sic pl̃e mũdi. puocat delectatõe. et io sinum
ati⁹ mũdũ in fatuat amatore.

[instabil̃] Greg. — mali io stabiles nõ sẽ. q: radice in tra imobile nõ fixer̃.
Ysid. de sũmo. — Stare vllo modo nequit. q: ea qb; inheret sp fugiunt.
[repb̃] Jer. vi. — Argetũ repbũ. vocate eos. q: do⁹ reiecit eos.
[pig̃] Jer. xlviij. — Fertil̃ fuit moab. ab adolescẽtia sua. et requieuit in fecib; suis. et c.
[sep̃ rebell̃] Deut̃. xxxij. — Incrassat⁹ ẽ dilect⁹. et c. Incrassa in. di. dereliq̃ deũ factore suũ. et c.
Jer. v. — Magnificati sũt. et ditati sũt. et incrassati. et impinguati. et preter sermõẽs meos pessime
Osee vij. — Erudiui eos. et confortaui brachia eorũ. et in me cogitauer̃ [sic] malitiã. [l. betes victũ et c.]
[debil̃] Jer. xlvj. — Ad aqlonẽ iuxta flumẽ eufraten victi sẽ. et ruerũt.
[insan̄] Aug̃. — Nulla maior insania ẽ q̃ quãto minus restat vie. pl⁹ viatici q̃rẽ. [v̄l ha]
[odibilis] Jac. iiij. — Amic⁹ h⁹ mũdi. inimic⁹ dei constituit̃. [l. necitate]
Ps. — Odisti obseruãtes vanitates. i. vana tẽpalia. sup̃uacue. i. vl̃e.
[et maledc̃] Luc. v. — Ve vob̃ q̃ h̃etis h⁹ consolatõẽ vr̃am.
Pv. xi. — Q̃ abscõdit̃ frumẽta. maledicet̃ in p̃plis [l. in ydo. et c.]
Abac. ij — Ve ei. q̃ multiplicat nõ sua. Amos. vj. ve vob̃ q̃ opulẽti estis
[p̄dig̃] Poeta. — Quoq; pfũda trax̃ auã lutu peiore refũdit̃
[ydolat̃] ad thy. vj. — Radix oĩm malorũ ẽ cupiditas. q̃ quidã appetẽtes errauerũt a fid.
Ys. ij. — Repleta ẽ t̃ra auro et argẽto. et c. et repleta ẽ t̃ra ei⁹ ydol̃
Osee. ij. — Vedi eis frumẽtũ. vinũ et oleũ. et argẽtũ mltiplicaui eis et aurũ
q̃ fecer̃ baal. symulacrũ. [l. symulac̃]
Eod vij. — Argẽtũ et aurũ suũ fecerũt sibi ydola. v̄t interirẽt [tre s̄ exubaũ]
Eod x. — Fil⁹. s; mltitud̃e fruct⁹ sui. mltiplicauit altaria. iuxta vbtatẽ
[steril̃] Job xv. — Cogitatõ ypocrite steril̃. igs deuorabit tab̃nacl̃a eorũ. q̃ munia
libẽt̃ accipiũt
Ecc. v. — Auar⁹ nõ implebit̃ pecũ. et q̃ amat diuitias. fruct⁹ nõ capiet ex eis.
Osee vj. — Percuss⁹ effraym. radix eorũ exsiccata ẽ. fructũ neq̃q̃ faciet
M̃ xv. et l̃. xvj. — Semẽ qd̃ cecidit̃ in spinis. hi s̄ q̃ audiũt. et a sol. et. cur̃s
et vo. c. nõ refferũt fructũ. [l. Ideo nõ miserãte se ipm̃]
[crũ] Phs. — Nich ẽ infelici⁹ insipiẽte fortunato. Aug̃. Q̃d est miseri⁹ m̃
[impi⁹] Jer. vj. et l̃. — Crudel̃ ẽ et nõ miserebit̃. et p̃ hoc intelligi d̃ auaro. [l. se peccã]
Ecc. x. — Auaro nich̃ ẽ scelesti⁹. qd̃ sibi his t̃ra et cinis. nĩ ẽ iniq̃ q̃ amã
Aug̃. — Iniq⁹ ẽ oĩs diues. q: aut miserũ fac̃. aut miserũ relĩqt.
[excors] Osee vij. — Fact⁹ ẽ effraym q̃si columba seducta nõ h̃ns cor. [l. ad laq̃os mort]
Pab. xxi. — Q̃ cõggat thesauros lĩgua mendaci. vanũ et excors ẽ. et impiget̃
M̃ vj. et l̃. xij. — Vbi ẽ thesaur⁹ tu⁹. ibi ẽ cor tuũ. Pab. Semite oĩs auari. a. p.
[vani] Jer. ij. — Ambulauer̃ post vanitatẽ. et vani f̄ci sẽ. et nõ dixer̃ v̄ ẽ dñs.
Aug̃. — Si paleã sequeris. palea es. et paleã effitieris. [l. t. sui]
[obscur̃] Ps. — Repleti s̄ q̃ obscurati s̄ t̃re. Aug̃. confluxi ad tẽpalia. et obscurãt
[dur̃] Job. xl. — Cor induabit̃ q̃si lapis. et c. et d̃r̃ auar⁹ q̃si t̃ra excecata. pigue
[defomis] Osee ix. — Facti sẽ abhoiabiles. sic ea q̃ dilexerũt [l. cupidi. et c.]
Jac. v. — Aurũ v̄rm erugiauit. i. corda v̄ra. fec̃ eruginãi
Ecc. xiij. — Bona ẽ sba. cui nõ ẽ pc̃m in cõsciã. et neqssimã paupertas in ore impij
[egen⁹] Ps. — Diuites eguer̃. Aug̃. q̃ s̄ thesaurizat. nõ ẽ in deũ diues
Jer. — Auaro tã deẽ. id qd̃ h̃t. p⁹. q̃ id qd̃ nõ h̃t. ẽdẽti tot mũd⁹
diuitiarũ. infidel̃ nec obolo indiget
[marcid⁹] Ecc. xi. — Est hõ marcid⁹ egẽs recuperatore. [l. maña sat]
Jac. i. — Exort⁹ ẽ sol cũ ardore. et arefec̃ fenũ. ita diues in itinib; s̄s
[ignot⁹ et ters. ẽ oĩs auar⁹] Luc. xvj. — Tacet̃ nõ diuitis. tañq̃ dño igti. nõ vo paupis expmit̃ tanq̃
dño bene cogniti.

[Diffinitõ Gule] Gula siue castrimargia. ẽ vorax edacitas. nauseã
[Alia diffinitõ] nti stoacho. applaudens natẽ. Gula ẽ soli cor̃. cũ illecebris
[Alia diffinitõ] Ventris ingluuies. ẽ imoderata q̃lieq; [l. et auid⁹ ciborũ appetit]
[Alia diffinitõ crapule] Crapl̃a est delitosorũ sũptuum sr̃flautate sopiti cordi⁹ [p̃ggr̃ uato]

Diffinitõ ebetatis. Ebetas est p̃ q̃ mẽti. q̃dã sui
obliuio generat̃. ex sup̃fluorũ potuum indulgẽtia
[vs lux̃] Luxuriã gign̄t. ãie munimĩa frang̃.
Ydolatriam fac̃. ad q̃q; p̃icl̃a ducit
Inquinat et dãpnat pimit secta q; pãdit
Dissoluit mẽte. suũ fac̃ esse rebelle.
Scãdala vicino tedit vastat q; cẽsum
Cogit fluxe quis viroq; ppinat.
Spũm celũ claudit̃ sepelitq; iacẽtem.
Cor grauat. et corp⁹. cũtẽ necat. educat hostẽ
Nãq̃ ledit p̃mogenitũ q̃ vedit.
Hostes letificat. indignũ corpe reddit.
Reddit in celũ. trudit q; v̄gitatẽ.
Prodit regẽ. tollit. nescit satiari
Insanũ fac̃. iras et iurgia nutrit
Garul⁹ egrot⁹. fatuus pig̃. et maledc̃s.
Blasphemus cupid⁹ ignauus inopsq; gulos⁹
Saturaui eos. et mechati sẽ. et in domo meretris luxuri — Jer. v.
abãt̃. eq̃ amatores in feias emissarii f̄ci s̄. vnusq; ad vxo
re p̄ri sui. inhiebat. nũqd̃ nõ sup̃ his visitabo d̄r̃ dñs. aut
in gẽte tali nõ vlascet̃ aĩa mea. h̃ p̃a⁹. ouẽt elicas gulosis
et luxuriosis. q̃si d̃ p̃mordio cuticfra satiat et refic̃ dñs.
Epulati estis sup̃ t̃ra. et in luxuriis enutristis corda v̄ra — Jac. v.
luxuriõsa res ẽ vinũ. et tumultuosa ebetas. q̃cũq; in his d̃lectat̃ [nõ erit sapiẽs] — Pv. xx.
Hec fuit iniq̃tas sodome. sr̄bi. et h̃bũdãtia panis — Ecc. xvj.
p pane oĩa esũ necia intelligũt
Nolite inebriari vino in quo ẽ lux⁹. i. aq̃. vl̃ in q̃ ẽ lux⁹. — Ad eph̃. v.
vt febris est in aguilla
Libidinis ignes. cibor̃ fomitis excrescũt. et dũ aliq̃ — Ysidor⁹
abstinẽtia frang̃. teptatões cecunt
Vbicũq; satietas et ebetas fuint. ibi dñat̃ libido — Id.
Vent̃ et gẽitalia sibi s̄unita sunt. et dũ vnũ in cordia — Greg.
te reficit̃. a p̄fecto ad cõtumelias excitat̃. [luxũ gign̄t.]
Nõ in satietate vẽt̃ exted̄r̃. aculei libidĩs excitãt̃ — Greg.
Vẽt̃ mero estuãs. cito spumat in libidinẽ. — Id.
Vinũ et adolescẽtia. duplex ẽ incẽdiũ voluptatis — Jer.
Ventrem distẽtũ. cibo et vino. et potatõib; irritatum — Id.
voluptas gẽitalium seq̃t̃
Nõ ethnei ignes. nõ vulgania tell⁹. tantis ardorib⁹ estu — Id.
ãt. v̄ iuueniles medulle. vino et dapib; inflamate
Indulgẽ gule noli. q̃ vetris amica ẽ. — Cato.
In fine leg̃. q̃ nabucardan p̄nceps coquorũ regis babi — Reg. iiij
lonis. destrux̃ muros ier̃.
Princeps coquorũ vẽt est. q̃ nõ maxĩa diligẽtia refrenet̃ — Greg.
ãie principat⁹. p̃ muros ierlm v̄tutes et munimĩta fidl̃
ãie. q̃ ad pacis visioẽ tedit̃ intelligũt̃. muros g̃ ierlm
p̄nceps coquorũ destrux̃. q: v̄tẽs. ãie dũ h⁹ vestig⁹ pdit
vẽt. Nabucardã in t̄pt. pphat paleas. vl̃ p̄pha alic
Vẽt ẽ pphat paleas. i. cibaria. q̃ cito cõsumũ natois
ẽ v̄ palea. Vñ ys̄. lvj. Venite sumam⁹ vinũ. et repleam
ur ebetate. et erit sic hodie. sic et cras. et mlto ampli⁹
vl̃ pphat paleas. ẽ pl⁹ q̃rit saporẽ. et delectatõẽ in
cibo. q̃ citissime trãseũt. Sẽ ẽ vẽt q̃si p̄pha alicatiois
q: p⁹ mag̃ ingurgitatõẽ; ascẽdit̃ fum⁹ in cerebr̃. inuolueñs
aĩaz. ne oclos ad deũ erigat. et os ad xp̃m aperiat
et ãie offuscat pl̃critudinẽ. i. v̄tutes. vñ Joel. ij

Omnis vult' eos redigere in ollam. Sicut est olla ad fumum
ignis coniungitur ita facies anime ad fumum exalante de
cibariis in ebrietate et crapula
Iero — Per luxum et habundantiam copiarum anime fortitudo
mollescit et eius pudicitia consumitur
Que multa frangit — Ide — Frustra simulat se quidam salua fide et pudicitia et
integritate mentis voluptatibus abuti. est enim dum sit copia
voluptatum sine voluptate perfrui
Galien — Ciborum occupatio anime sunt detrimenta et stomachum venter impletur
totum magis animam minorat
Exod. xxxii — Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. i. ydolatrie
Osee. iiii — Fornicatio et vinum et ebrietas auferunt cor. fornica
tio fornicatio est
Exod. vii — Post terre. et vini. ruminabit. et recesserit a me
Exod. xxxii — Adimpletus sunt et saturati et elevaverunt cor suum et obliti sunt mei
Deut. xxxii — Incrassatus est dilectus et recalcitravit. et dereliquit deum factorem suum
Eccl. xix — Vinum et mulieres apostatare faciunt. et sensatos et arguunt
insensatos. | fuit quidam ciborum iactantia diligere
Ydolatrie facit — Ier. v. — angificati sunt. et ditati. et exaltati sunt vere etiam in lege secundum seb. ut sic etiam
Ad phil. iii — Sunt autem flens dico inimicos crucis Christi. quorum deus venter est. et
Flo. Ignominiosum valde est tanto venter pro deo colere et relic
to deo servire cum carnis in desideriis facit. Hic est deus pro
unicuique quod magis colit vel diligit. hoc illi pro deo est
vel deus. Hic autem habent ventrem pro deo. pro templo coquinam. coquum
pro sacerdote discum latum pro altari pro thure redolentia assa
Ad ro. — Qui in carne sunt. i. in carnalibus desideriis deo placere non possunt
Prov. xxiii — Cui ve. cui patri ve. cui rixe. cui fovee. cui sine causa | non possunt |
sine causa vulnera. cui suffossio oculorum. nonne hiis qui morantur
Ad que prelia ducit — et student in vino. et in calicibus epotandis. Nota quod dicit
morantur et student
Eccl. xxxi — Vinum multum potatum irritationem et iram et ruinas
multas facit. amaritudo anime. vinum multum potatum
Ide — Ebriositatis animositas imprudentis offensio. minorans vir
tutem et faciens vulnera
Ignorat — ii. Pet. ii. — Hii velud irrationabilia pecora in corruptione sua peribunt percipie
tes mercedem suam iniustitie. voluptatem estimantes diei de
licias. coinquinationes et macule deliciis et in conviviis suis
luxuriantes
Can. i. Iud. ii. Hii sunt in epulis suis male convivantes sine timore pascentes
semetipsos. hii sunt non solum sibi maculati vel maculosi sed etiam
macule commaculantes sese in epulis suis. vel deleret hostiam
et utilitati ardentium providentes. Sed ipsi est faciunt sic vinum
nolentes igitur dicitur ad uxorem suam vocavit dominus. ut comederet secum. et bi
beret. et inebriavit eum. Convivantes. i. ultimo modo gule stu
dentes. sine timore. i. quod mala est multo contemptu facientes
pascentes semetipsos non pauperes christi. vinum non sunt ibi vero pau
peres christi. Tales sunt qui hodie lac et lanam non querunt. et non curant
de ovibus. attende quomodo multiplicat mala. quod in conviviis
accidere solet. multiplicat unumquodque plus quam dicit macule. i. ali
os secum peccantes convivantes indulgentes. sicut est dicitur aucupes non
cibus sed appetitus in crimine est. Sed sine timore. ecce sobria
Ditat — Et semetipsos pascentes non pauperes christi. ecce crudelitas.
Et dampnat — Luc. xvi. de — mortuus est dives et sepultus est in inferno.
Ad Rom. viii — Si secundum carnem. i. carnis voluptates vixeritis moriemini
i. Ad Cor. vi — Esca ventri et venter escis. deus autem et hunc et has destruet
Job. xx — Ut impleatur venter eius. et emittat in eum deus iram furoris sui
et pluat super eum bellum suum. | isti furores et in furore mo
Qui comedunt carnem suillam et ius prophanum in vasis eorum — Ys.
Sicut spine se invicem complectuntur. ita convivium pariter potantium — Naum. i.
consumetur. quasi stipula ariditate plena
Cum autem quadam die filii et filie eius comederent et biberent — Job. i.
vinum in domo fratris sui primogeniti et cetera.
Punit — Que est vita que minuitur vino. quasi. i. quasi vilis. quod deficiunt — Eccl. xxxi
dat vitam. mors. i. ebrietas
Propter crapulam multi obierunt. qui autem abstinens est adiciet vitam — Eccl. xxxvii
Noli regibus o Lamuhel noli regibus dare vinum. quia — Prov. xxxi
nullum secretum ubi regnat ebrietas. ne forte bibant et obliui
scantur iudiciorum suorum et mutent causam filiorum pauperis
Quid non ebrietas designat. operta recludit — Oratius
A pueris ebriis extorquetur veritas. | extorqueat — Ier. sr. oh. ii
Noe per ebrietatem nudavit femora. que per .c. annos per sobrietatem — Gen. ix.
Secreta que prodit — Ignis probat durum ferrum. sic vinum corda superborum arguet in ebrietate. — Eccl. xxxi
Ne intuearis vinum cum flavescit. Et paulo post. Oculi | potatum — Prov. xxiii
tui videbunt extraneas. et cor tuum loquetur perversa
Et eris sicut dormiens in medio maris. et quasi sopitus gubernator — Prov. xxiii
amisso clavo. Et dices verberaverunt me. et non dolui. traxerunt — Dissolutum mittit
me. et non sensi. quando evigilabo. et rursus vina reperiam. — Tullius
Mente recta uti non possumus multo cibo et potatione repleti — Tusculan.
Qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea eum sentiet contumacem — Prov. xxix.
i. rebellem et inobedientem quod dicit. Et ideo dicit apostolus ad Ro. xiii. carnis curam
ne feceritis in desideriis | Servum facit et rebellem — matres dici delicias
Hii velud irrationabilia pecora in corruptione sua peribunt voluptatem estimantes — ii. Pet. ii
Qui per carnem in desideriis ambulant in cetum et libidinem — Ide
patrum qui irrationabilia iumenta reputantur
Scandala vi animo tradit — Vicium ducis cupiditatem irritat conuictorum delicatos pau
latim enervat et emollit. Contra quod apostolus
Si propter cibum frater tuus contristatur iam non secundum caritatem ambulas — Ad Ro. xiiii
Noli cibo tuo perdere fratrem tuum illum. pro quo Christus mortuus est. Et paulo post
Omnia munda mundis. sed malum homini qui per offendiculum manducat — i. Cor. viii
Si esca mea scandalizat fratrem meum. non manducabo carnem in eternum | carnem
ne fratrem meum scandalizem
Vastat quo cessu — Per duo fames consistit magis fastidium. i. si ad naturam vivas — Sen.
numquam eris pauper. si ad opiniones numquam eris dives
Si prandere olus pacienter regibus uti nollet Aristippus — Oratius
Cogit servire guise — consultis peccorum vicibus captivatur. qui multo vino tenebatur — Salust
Nullus peccato potest resistere. qui se non potest gubernare. Ideo ebrosus est servus
omnium viciorum
Nullum peccatum potest vincere. qui mente captus est.
Ne intuearis vinum. cum flavescit. et cum splenduerit in vitro color eius — Prov. xxiii
ingreditur et blanditur. sed in novissimo mordebit ut coluber. et quasi regulus venena dif
Vinique pravum nat spiritum — fundet — Amaritudo anime vinum multum potatum — Eccl. xxxi
Virgo christi vinum fugiat ut venenum. — Ier. ad eust.
Necesse seminavit esse voluptatis vinum putes — Ide
Celum claudit — Non est regnum dei esca et potus. sed iusticia et pax. et gaudium in spiritu sancto — Ad Ro. xiiii
Caro et sanguis regnum dei possidere non possunt. neque corrupcio incorruptelam possidebit — i. Ad Cor. xv
Qui in carne sunt deo placere non possunt. i. in carnalibus desideriis — Ad Ro. viii
Impossibile est. ut presentibus et futuris quis fruatur bonis. et ventrem hic — Ier.
et ibi mentem impleat. ut gloriosus transeat de deliciis ad delitias
et in utroque seculo primus sit. et ut in terra et in celo appareat gloriosus
Inpossibile est enim et hic gaudere in seculo. et illic regnare cum deo
Qui in luxuriat vivens mortuus est. et qui tenebat mortuum et sepelit. — Ier. — Sepelit quod vivere
Sic est enim dormiente domino inportune possideret familia

sic roe p exapla · et ebrietate sepl̃ta 7 sopita ira et
lux · 7 certa vita · i ordīate psiluit · 7 totā dom̄ · i · ɔsciā
prou xxiij · Eris sic dormies · i me maris · 7c · v̄ s̄ · | ꝑite
Osee · iiij · Omni deliquit · viu̅ custodiendo · fornicatio · 7 vinu̅ · 7 ebrie-
tas · aufert cor · Cōtr̄ qd̄ dic̄ de.
luc · xxij · Attendite · ne grauent̄ corda v̄ · i c̄pl'a 7 ebriet̃a 7 curis h'vi̅ᵉ.
Ecc̃ · xxxi · Si coact' fuis · i edendo multu̅ · s'ge emedio · 7 euome · 7
refrigab'ᵗ te · Expone mortalit̃ · | tas āt dum̄ · ŋ sin de · ev.
Ecc̃ · v · Dulcis somn' operanti · siu̅ par · siu̅ mult̃ comedat · satiu̅
Ecc̃ · xxxi · vigilia · et scelera · 7 tortia · viro i siunito · sōpn̄ sanitatis
i hō · parco · dormi 7 vsq; mane · 7 aiā ei' c̄ ipo d'lctabit̄ ·
Ecc̃ · vi · Oīs labor hoīs · i ore ei' · 7 aiā illi' ŋ i pleb'ᵗ bonis ·
Job · xx · Nich remansit d' cibo ei' · et io n' remanebᵗ · d' bōis ei'.
s; s̃ qb; mlta remanet · s; illa resuat i poster ŋ d's d'
Ec̄ · Q' canis sbsidia trepid' resuat ab alimitis mie · aiaz ne
cat · Cōtr̄ eos q totum dat cani · 7 nil aie · d' Job · xxiiij ·
Job xxiiij · Obliuiscat' illi' mia dī · et suppont cam dices · Dulcedo
illi' v'mis · d'lcedo c̄ taliu̅ · tota c̄ · i v'mē · i · i carne · Nc̄.
Nō sit i recordatōe · dieꝝ · ɔtat̄ · q · lig' i fructuosū · Pauit
c̄ stilē · 7 q n̄ parit · i · carne · q sterill' est ab oīa operatōe ·
nec parit fructu̅ boe opatois · v'l actōnis · et vidue ŋ bn̄
fec̃ · vidua c̄ aiā · sponso suo legittimo · i · xpo viduata ·
q abiit i regiōe logīq̄ · accipe sibi regnu̅ 7 reūti ·
Ad eph · v · Nemo c̄ v'quā carne suam · odio hūit · s; nutit 7 fou 7 cā
alimitis · s · 7 i duiitis · Contra qd̄ dī
Ecc̃ · xij · Da misicordi · i · aie · et ne suscipias pccore · i · vete hoi.
Ite id. · Bn̄ fac hūili · i · aie · 7 ne dederis impio · i · cor · p'hibe
panes illi dare · ne ipis potentior te sit
Job xx · Cū saturat' fuit artabit · 7 estuabᵗ · 7 oīs dolō iru 7 s'r eu.
q qd ap' · ad ebr · xij. | vendit pōgenita sua
ad ebr · xij · Videte ne qs fornicator · au pphan' · v' esau pp vile escā
Ecc̃ · xviij · Pᵒ ocup' tuas · ne eas ɔsētiendo · s · eis · et a voluptate
tua auite · Si c̄ p̄stes aie tue ocup' · eī · dabit te i gau̅
inimicis tuis · i · demōib' · et c̄ · | uiunt
Ad eb · xiij · Habem' altare · d' q ede n̄ hnt po · q tab'naclo coi · d's
Aug · Nuq d' padiso p'mi hoies cecidissēt · si pācitatē fuare | potuisse
Aug · Eua q diu i padiso abstinuit · v'go fuit · q cito
peptū abstinētie violauit · libidis corruptio · ei · ɔsēsit
et a padiso eiecta c̄ · simul c̄ adam ·
Aug · Ppt gule breue voluptate · t're lustrant ac maria · 7 vt
ptōs' cyb' fauces nimis t'nseat · toti' vite tpr desudamꝰ
Ide · Caueas cor appetitu̅ · q maiore penā hāt i iqredo · q
abutendo voluptate · | tu parit
Osee iiij · Comedet · 7 n̄ saturabūt · d' jō · voluptas hita · fam · n̄ satita
ys lvi · Venite sumā vinu̅ · et i pleam ebrietate · 7 erit sic hodie sic 7 c̄s.
Osee vij · Ceper' pncipes furere a vino · | 7 mlto āplius
Ebrietas corpis i sana c̄ mētis
Ps · Int' mensas · ɔpocl'a facil' est ad iuuēdia puocatō ·
luc · xvi · Diues q eplabat' cotidie splēdide · i lig' spali puit c̄ · q
i ea dup' peccauāt · s' edacitate · s · et loqacitate · Et sic d'
ibi Gg · ŋ potuit ad refrigeriu̅ i ueīre guttā · q paupi
Q' a mult' p garrulitate deliqt · lau | lazaro negau̅ mica
dabit Gr c̄ ɔsue' · religiosoꝝ · s · silēti tene · 7 sacrā audie
lectōe · n̄ v'ba scurrilia
Ouid · fecundi calices · q n̄ fecere desertum
Ecc̃ xxxij · Noli audi' esse · i oī epulatōe · 7 ŋ te effundas s'r ocem
escā · i multis eīn escis · erit i fimitas · 7 āplestia · v'l aui
ditas · appropiqb'ᵗ vs; ad coleram · Propt crapl'am
mlti obier' · qui aut abstines est · adiciet vitam ·
Nescit hō p'ciu̅ suu̅ · nec i ueniet i t'ra suauit' viuētiu̅ · | Job xxviij
Luxuriosa res vinu̅ · 7 tumultuosa ebrietas · q c̄q; i hiis
delectat' · 7 c̄ v̄ s̄ ·
Veꝝ hij q; p' vino nescierunt · et p ebrietate errauer' ·
sacerdos et ppha nescier' videntē · ignorauer' iuditiu̅
oms c̄ mse · replete s' vomitu · sordiu̅q; · ita u n̄ eet vlt̄
Sap' · opam dare n̄ possum' · si mnte hū habitā cogitamꝰ · loc' | jō
Pinguis vēt' · n̄ gignit tenue sensum · | id.
Copia ciboꝝ · sbtilitas impedit' · | Grē
Luteus sens' · et terr' · ŋ capit diuīa misteria | Orig
Ve t' t'ra · cui' rex puer est · et cui' pncipes · mane comedu̅t | Ecc̃ · x ·
Beata t'ra · cui' rex nobil' c̄ · et c̄ pncipes vescunt' i tpr s'
ad reficiēd' · ŋ ad luxᵃ ·
Q' ɔsurgitis mane ad ebrietate sectandā · et potād' · vsq; | ys · v ·
ad vespas · v' vino estuetis ·
Cythara et lyra · et tympan' · 7 tybia · et vinu̅ i coniuiis v'ris · | Eod. c̄.
et op' dī n̄ respicitis · nec ad opa manuu̅ ei' ɔsideratis ·
Ve q potentes estis · ad bibed' vinu̅ · 7 ad miscēdas ebrietate · | Eod. c̄.
Ve corone sup'bie ebriis effraym · et flori decidēti · glie exltatōis | eod xxviij
Ve q potu̅ dat amico suo · mittēs fel suu̅ · 7 i ebrias ei' | Abac · ij
v' aspiciat nuditate ei' · replet' ignominia p glia · Bibe
tu quoq; · et ɔsopire · circūdabᵗ te calix dextē dnj · et vomit'
ignominie · s'r gliā t'ᵃ · | i d' · elo · aug
Siue manducatis · siu̅ bibitis · siu̅ a' faciatis · oīa i gl'a dī · | J ad cor · x. | Blassem'
Si qd manducas · et bib' · ad refectōe corpis sumis · susteta | aug
tōe q; mēbroꝝ · gras agēs ei · q t' mortali · et fragili tribuit
ista supplemitoꝝ solatia · cyb' tuus · et pot' · laudat deu̅ ·
Si vero mod' n̄c debitum i moderatōe voracitatis exce
dis · et violētia te i gurgites ɔtasc c̄q; laudes dī · tua lig'ᵃ
refecti · vita blasphēat ·
Delitie epulaꝝ varietates · auaritie fometa s'c · | jō | cupid'
Tolle epulaꝝ varietates · et libidīs lux' tolles | id
Nemo q'rit diuitias · q'r vs' · aut i vēt' · ai sb vet' · c̄. | Ide | Igne
Qui dilig' epulas · i egestate erit · q amat vinu̅ · 7 pigua | pv' xxi. | jopsq; gulos'
Operari' ebrios' · n̄ locupletab'ᵗ · et q spnit modi | n̄ ditabit | Ecc̃ · xix
ca · paulati decid' · Habet aut Gula · v · satelli
tes · Quid · Qntum · Quale · Qn̄ · 7 Quō · Quid · atte
dit' i gn'e eduli · Qntum · i qntitate sumedi · Quale
i condimento · et p'tiositate ciboꝝ · et salsamti · Qn̄ · in
tpr symendi · Quō · i studio pparandi · v'l meli' no
tant' i h · v' · Prepp'e · refert' ad hora · Laute · ad albi
qlitatem · et p'tiositate · Nimis · ad sumēdi q'titatem
Ardent' · ad appetit' moderantia · Studiose · ad ppatādi
sollicitud'e · et curam · Primo vito peccau' Jonathas
· J · R · xiiij Sedo peccauer' filij isrl' · Nu̅ · xj · Tcio
peccauer' filij isr · Nu̅ · xi · Sodomite · de qb' · loq'
Ecc̃ · xvi · h fuit iniqtas sodome · 7 c̄ · Quarto · pec
cau̅ esau · Gn̄ · xxv · Quinto peccauer' filij hely · ofnj
et phynees · J · R · ij · Notata s'r s'c.
Ve t' t'ra · c̄ rex puer c̄ · 7 c̄ · v̄ s̄ · Jn leg'ᵈ · bn̄ dc̄ · Nuq | Ecc̃ · x · | d' abstinētia
ver' t'ras' fuit · q cyboꝝ lauticiā dilex' ·
Q' x'pm desiderat · et illo pane vescit' · ŋ curat magis | jō
d' qb; p'tiosis cib' · stoīā ɔfitiat

De abstin̄

Ide̅ — Quicq̄d p̄ gulā n̄ sētit · ide̅ ē sit · q̄d panis 7 legūīa
Gē i cn̄ xxv · Comedit iacob pulmētū · d̄ glo · Simplicitas n̄ q̄r olla cāni
I. Idē thy · v · Vtentes alimētis · 7 n̄ delectamētis · 7 vesti · n̄ ornam̄ · hn̄ · g · s ·
S ev · leg · Apl̄i trāseūtes p̄ sata · vellebāt spicas · 7 confricabāt manib;
Luc · xxviij · Attendite ne grauēt corda vr̄a · crapl̄a · 7 ebrietate · 7 cūris h̄ sclī · 7c̄
Ad ebr · xiij — Optimū ē grā · stabilire cor · n̄ escis q̄ n̄ pfuer̄ ablātib; eis ·
Iero · — Venter ē vētre dole · q̄ mite · 7 grssu vacillāte · q̄ pudicitia
Idē · — Multo meli⁹ ē cotidie parū · q̄ raro satis sumere
Idē · — Pluuia illa optia ē · q̄ sūsū descēd̄ ī terras
Subit̄ āt 7 nimi⁹ · 7 preceps ī ber · arua subruit
Parc⁹ cib⁹ · et vēt semp esuriēs trīduanis ieiuniis p̄ferat̄ ·
Aug · — Sic sumēda sūt alimēta · taq̄ medicamēta
Q̄r ē de q̄b; medicīa optima · īdiscrete · 7 īordiate sumet
poti⁹ eēt cā mortis · 7 ītitit q̄ sanitatis · sic de cybo · 7 potu
Luc · — Esau ius p̄mogeniture pdid̄ · q̄r īmoderato esu delectatj
lēticlā russā appetiit
Ecc xxxvij — Noli auid⁹ esse · ī oī epulatōe · et n̄ te effundas · sup̄ oē escā ·
plis — Ad cybū · n̄ ad voluptatē accede · palatū tuū · fames excit;
Ad Rom · — Prudentiā carnis mors est · p̄ncia āt sp̄s vita n̄ sapiēs
et pax · Prudētia carnis · ē nimis accurate · q̄rere et
p̄curare · delitias carnales · Vn̄ Seq̄ · Sap̄ carnis · inimi
ca est dō · i · q̄r legi di · n̄ ē subiecta · s · scie · theologice
q̄ p̄hibet h̄ oīa · Jt q̄ ī carne sūt · i · cura carnis · 7 desid
ria faciūt · dō place n̄ posse ·

De discretione in sedendo et bibendo.

Ecc xxxi · — Sup̄ mēsā magnā sedisti · n̄ apias sup̄ illā fauce t̄ · p̄or
ad comededum · s · aū ad loq̄dum ·
J eod — Nolō dicas · si multa sūt · q̄ sup̄ illā sūt · memēto q̄ mal⁹ ē ocl̄s · neq̄
J eod — Ne extēdas manū tuā p̄or · ne īuidia cōtamīat⁹ erubescas
J eod — Noli cōmari ī conuiuio vino · ītellige · q̄ sūt p̄xi tui ex te ip̄o
J eod · — Vtere q̄i hō frugi · hiis q̄ t̄ apponūtur · 7 n̄ cū mlte ma
ducas odio hēris
J eod — Cessa prio⁹ cā discip̄e · et noli nimi⁹ esse · ne forte offēdas ·
et si ī medio mltor̄ sedisti · p̄or illis · ne extēdas manū
tuā · n̄ p̄or poscas bibe

Diffō lux̄e — Luxuria ē īordinata carnis petulātia · dl̄ce venenū ·
Fortuna lis · p̄ciosa potō · q̄ hūan̄ corp̄ deblitat 7
viril⁹ aīe robur eneruat · Luxuria ē incitis p̄stitutio

Alia diffō — Lux̄e · ē ex īmūdis descēdens desideriis · lubrica 7 effrenata
Diffō venis — Ven⁹ est illecebrosa carnis voluptas · q̄ mel h̄t ī ore
fel ī corde · aculeum ī dorso ·
Diffō libidis — Libido est res turpis · et vil⁹ · ex t̄pium viliūq; mēbror̄
opatōe p̄ueniēs · exitij plēa · ē subsitātiuū necce ē ut p̄mittēt ·
hec sic d̄r · amb̄r · pascit̄ conuiuis · nutrit̄ delitijs · vino
accēdit̄ · ebrietate flāmat̄ · s; grauiora hiis ī fomita vbior̄

Vi luxe · — Inquinat · īuiscat · irretit · federa rumpit
Dampnat · et occidit · paradisi limina claudit
Mētē succendit · v̄tutes vastat · et vrit
Eripit oē bonū · fac ad mīdatia p̄nium
Insatiabil⁹ ē · cogit fuire reiti
Oclōs fuit ad oīm · corde pdat abhorret
Lumē amat tenebras · īdig̃ corpe t̄ ·
Efficit̄ excecat · rōis lūīa peccat
Jn p̄pū corp̄ · dn̄o se subicit̄ hostes
Letificat demon̄ cyb⁹ ē · amat otia t̄ ·
Notitiā tollit · doctrine pabl̄a sp̄nit ·

Doctos īfatuos · hoies aīalib; equat
Mutit ī vetitū · nom̄ d̄prauat honestū
Ei⁹ īgdit̄ ad vxorē p̄ximi sui · n̄ erit īmūd⁹ · c̄ tetigit ea — Pv · vi
Cōputruer̄ iumēta · ī stercore suo · i · brutales hoīes · ī — Joel · j — Jnquinat
stercore luxurie sue ·
Vhy sūt q̄ cū mulierib; n̄ sūt coinquinati · v̄gines ē s̄ 7c̄ — Apoc xiiij
Irretiuit eū mltis s̄moīb; · 7c̄ · Plis · Jn pis ē voluptas — Pv · vi
cui⁹ sequis ē fastidium
Ne respitias mulierē mltiuolā · ne forte īcidas ī laq̄os — Ecc · ix — Irretit
ei⁹ · laqi ei⁹ ē nutr̄ · respect⁹ colloqa · 7c̄ · i · mētes · q̄ absūthiū ī anā
Lustraui vniūsa ī aīo mō · et īueni amariorē morte mliēr̄ — Ecc · ix
· i · amore mlieris · q̄ ē mors aīe · vn̄ ī Pv · v · Nouissia illi⁹
Amarior morte · ē mulier · Et h̄ ē p̄pū mlieris · seu lux̄e · ad līam ·
mors eīn tollit vitā cor̄ · h̄ · i · mulier · vl⁹ lux̄e · vitā aīe
· i · dm̄ · q̄ ē vā uita aīe · q̄ laq̄ ē venator · i · demon · q̄ ve
nat̄ aīas esca pl̄ctudinis miseros alliciēs · et decipiens ·
q̄ visa · īcaute allicit · allect⁹ ad dyā venatore tēt · Retia ē
demon · ī mulieres · q̄b; captiuāt hoīes · vn̄ · Pv · vj · mlie
p̄ciosā viri aīā capit · Jt sagena ē mulier · q̄ d̄ bona ama
sij sui taq̄ aq̄ suscip̄ · et emittit · et q̄to pl⁹ īflūt · tato
pl⁹ emitt̄ · s; ip̄m taq̄ pisce dyā · ī craticl̄a īf̄ny · assad
tabū electū retīet · De hac sagena · Abac · j · Totū ī ha
mo sbleuauit · tot traxit ī sagena sua · 7 cōgreguit ī rete suo 7c̄ ·
vl⁹ sagena ē lux̄e · vl⁹ merētr̄ · vn̄ Jo · Et ī serico et ī pannis
eadē libido dn̄at · n̄ regum p̄purās timet · n̄ mēdicor̄
sq̄lore sp̄nit · vn̄ alexāder · mentis aruot tinea · q̄ lux̄e
sentit p̄purā regis · Et nec medici p̄tit illa togam ·
Vīcl̄a ī man⁹ ei⁹ · funicl̄i · s · fortissimj · Jn ē dd · a solio
v̄tutū · q̄ decē milia p̄ssat deiec̄ · Salōm; q̄ h̄ pdurit
īfatuauit · Samsone · q̄ portas gaze tulerat · vnoq; ip̄e
tu · cō · strauit phylisteos alligauit · 7 ocl̄is excecaui
v̄ tūc eēt cor̄ fatuus · q̄ fuerit dō ·
hui⁹ maris sūt vnci · stultū · adimitis trahentes ad īopiā
de īpia ad furtum · d̄ furto · ad p̄uriū · 7 sic tandē
ad corpale · et gehennale patibl̄;
Qui plac̄ dō · i · placē appetit · effugiet illā · i · ex toto
effugiet · q̄ āt peccor est · capiet ab ea ·
Efficacissimū glutinū · mulier · ad capiēdas aīas · — Aug
Ubi cū viris h̄itent femine · viscatū n̄ deest dyā · 7 ex — Jd̄ — Jnuiscat
eis aucupatū ē ab initio p̄c · Jt̄ē · Qui corp̄ suū ōti
net dedicat · h̄itare cū feminis · n̄ p̄suat ī carnis d̄lcā
Ubi cū mlieib; · viri tabnacl̄i ē h̄itato · n̄ facile tollit̄ — Jd̄
P̄p b̄sabee · fec dd vita sūm suū fidelissimū occidi — ij · R̄ · xi — Fedus rūp̄
Fornicatores · et adulteros · iudicab̄r dn̄s · i · īuidit cōdēpnab̄
Qui se iūg fornicariis · erit neq̄ · putredo · 7 v̄mes · h̄e — Ecc · xix
ditab̄t illum · 7 extollet̄ ī ex̄ mai · 7 tollet̄ d̄ n̄o aīa illi⁹
Jnclinata ē ad morte dom⁹ ei⁹ · et ad īferos semite ip̄i⁹ — Pab · ij
oēs q̄ īgdiūt ad eam · n̄ reuertent̄ · n̄ app̄hēdet semitas vite — Fod · vj — Dāpnat
Nō cōcupiscat pl̄ctudinē ei⁹ · s · meretr̄ cor tuū · ne ca
piaris nutib; illi⁹ · p̄ciū ei⁹ · s · scorti · vix ē⁹ vni⁹ panis
mlier āt p̄ciosā viri aīā capit · Jbj dic̄ · G · ī volup
tate carnis cito p̄tit q̄d delectat · p̄manj āt sine fin
q̄d cruciat · Jd̄ · Momentanea ē voluptas fornicatoris ·
s; eīna ē pena fornicatoris · Vn̄ dā Sapiens · Post fem
fecisse pudet · cito p̄tit illud · Q̄d iuuat eternum q̄d cru
ciat erit · Jn ē lēticl̄a · p̄ q̄ ius p̄mogeitū vēdid̄ esau

q̄ citissime digerit.
Pr. v. diue. — Pedes ei descendunt in morte, et ad inferos gressus illius penetrant. per semitam vite non ambulat. vagi sunt gressus eius et investigabiles.
Pr. vj. — Qui adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam. turpitudinem et ignominiam congregat sibi. et opprobrium illius non delebitur. quia zelus et furor viri non parcet in die vindicte. nec acquiescet cuiusquam precibus. nec suscipiet pro redemptione dona plurima.
ij. pe. ij. — Novit dominus impios de temptatione eripere. iniquos vero in die iudicij reservare cruciandos. magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditie ambulant. etc.
Ecc. xxv. — A muliere initium factum est peccati. et per illam omnes morimur.
Jo. — Que luxuriatur vivens mortua est. et que tenebat mortuum sepelitur.
Pab. vij. — De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi. etc. et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio preparata ad capiendas animas garrula et vaga. quietis impatiens. nec valens in domo consistere pedibus suis. nunc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos insidians.
Pab. xxij. — Fovea profunda os aliene. cui iratus est dominus incidet in eam.
Eod. xxiij. — Fovea profunda est meretrix. et puteus angustus aliena. insidiatur in via quasi latro. et quos incautos viderit interficiet
j ad cor. vj. — Nolite errare. neque fornicarii. neque ydolis servientes. neque adulteri. neque molles. neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt.
Ad gal. v. — Manifesta sunt opera carnis. que sunt fornicatio. immunditia. impudicitia. luxuria. id est luxuria quedam. ydolorum servitus. etc. quoniam qui talia agunt regnum dei non possidebunt
Osee vij. — Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente. id est a dyabolo.
Ecc. ix. — Speciem mulieris aliene multi admirati reprobi facti sunt. ex hoc enim concupiscentia quasi ignis exardescit
Jo. — Flammigero igne perurit femina conscientiam pariter habitantis.
Unde quidam sapiens. urit in affectu veneris amicia. etc.
Job xxxi. — Ignis est usque ad perditionem devorans. et omnia eradicans genimina
Pab. vj. — Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant. aut ambulare super prunas ut non comburantur plante eius.
Ecc. ix. — Non des fornicariis animam tuam in ullo. ne perdas te et animam tuam et hereditatem tuam
Pr. xxix. — Qui nutrit scortum perdit substantiam. — pecie .s. boni temporalia / ṅe .s. vires corporis que lu. / nē .i. dei quod est substantia / et ve .g. que facit hominem ... / de .d. que in ps. ...
Luc. xv. — Et de filio prodigo qui consumpsit substantiam suam vivendo luxuriose. id est bona temporalia. gratuita et naturalia
Je. ix. — Omnes adulteri sunt et cetus prevaricatorum. et extenderunt linguam suam quasi arcum.
Ps. — Alienati sunt peccatores a vulva. erraverunt ab utero. locuti sunt falsa
Gr. in lu. v. — De filio prodigo qui consumpsit. etc. et cepit egere. Unde Gregorius. Nichil satis est prodige voluptati. quia voluptas semper habet famem sui.
Osee iiij. — Comedent et non saturabuntur. fornicati sunt et non cessaverunt. Unde Gregorius. voluptas insatiabilis est. que habita famem non satietatem parit
Evangelium. Qui biberit ex aqua hac sitiet iterum. Aug. luxuria presentia non delectat. presentia non satiat. futura cruciat
Jo. — Vires fornicantium deficiunt. sed desiderium inardescit
In al. glo. — Iniquitas non habet substantiam et ideo ventres devorantium vacuos derelinquit.
Pab. — Sanguisuge id est dyaboli. due sunt filie. scilicet luxuria et avaritia. que semper clamant. affer. affer. (id est vulve id est luxurie)
Pab. — Tria sunt insatiabilia. et quartum numquam dicit sufficit. infernus. vulva. terra ... adulterarum
Jo. — Amor mulierum insatiabilis est. extinctus reaccenditur. et post copiam viris inops est. Animumque virilem effeminat. et preter passionem que sustinet nichil sinit aliud cogitare
Esdre. — Multi dementes facti sunt propter suas uxores. et servi facti sunt propter illas

Illum ergo liberum non dicam. cui mulier imperat. leges imponit. — Tullius
vocat. veniendum est. eicit. recedendum est. poscit. dandum est. minatur extimescendum est. hic ergo non modo servum. sed nequissimum servum esse iudico.
Cottidie mechorum sanguis effunditur. adulteria dampnantur. et inter ipsas leges ac tribunalia flagicius libido dominatur. — Jo.
Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad dominum. quia spiritus fornicationis in medio eorum est. et dominum non cognoverunt. — Osee v.
Vendidit ille in urbem. et voce ducis et omnino non prosunt venire. — Luc. xiiij.
Fornicatio et vinum et ebrietas auferunt cor. — Osee iiij.
Semen chanaan et non iuda. species decepit te. et concupiscentia subvertit cor tuum. — Dan. xiij.
Si subito apparuit aurora. arbitrantur umbram mortis. et sic in tenebris quasi in luce ambulant — Job. de adul. xxiiij.
Omnis qui male agit. odit lucem. et non venit ad lucem. ut non arguantur opera eius — Jo. iij.
Oculus adulteri observat caliginem dicens non me videbit oculus. et operiet vultum suum — Job xxiiij.
Habemus altare de quo non habent edere potestatem qui tabernaculo deserviunt — Ebr. xiij.
Ut dominus senibus qui clauserunt oculos suos ne viderent celum — Dan. xiij.
Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est. qui autem fornicatur in corpus suum peccat. — j. cor. vj.
Corpus non fornicationi debetur. sed domino. id est servitio domini. et dominus corpori. scilicet in — j. cor. vj.
Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi. tollens membra christi faciam membra meretricis. — Ibidem
Si prestes anime tue concupiscentias eius. dabit te in gaudium inimicis tuis — Ecc. xviij.
Fomes cibus est ebrietas. luxurie. fornicatio. et universa vitia — Jo.
Qui a cibis se abstinet et prave agit. demones imitatur. quibus esca non est. et nequitia semper est — Isid.
Ut platanus gaudet rivo. etc. tam venus otia amat. unde — Ovidius
Otia si tollas. periere cupidinis artus. Et quod sequitur. etc. vs.
Spiritus fornicationis in medio eorum est. et dominum non cognoverunt — Osee v.
Verbum sapiens quodcumque audierit scius laudabit. et adiciet ad se. audivit luxuriosus. et displicebit ei. et proiciet illud post dorsum suum. — Ecc. xxi.
Non zeles mulierem sinus tui. ne ostendat super te malitiam doctrine nequam. id est infatuationem — Ecc. ix.
Vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes. et arguunt sensatos. Poeta. Et venus et vinum sublimia pectora fregit — Eod. xix.
Quid Salomone sapientius. et tamen infatuatus est amore mulierum — Jo.
Non est uxor ducenda sapienti. quia impediunt studia philosophie. non potest quisquam libris et uxori pariter inservire. — Jo.
Comparatus est iumentis insipientibus. etc. Et quod alibi dicitur. Nolite fieri sicut equus et mulus. etc. — Ps. de luxu.
Qui post carnis concupiscentias in desiderium ablatus in vetitum libidinis pruit. quasi irrationabilia iumenta reputantur. — Jo.
Computruerunt iumenta in stercore suo. id est homines bestiales in fetore luxurie sue. Unde Ovidius de arte. Que venit ex tuto minus est accepta voluptas. — Joel j.
In domo meretricis luxuriabantur. etc. vs. — Je. v.
Libidinosa mens accendi inhonesta prosequi. et quod non licet dulcius suspicatur. Poeta. Cui peccare licet. peccat minus. ipsa potestas semina nequitie languidiora facit. — Jo.
Ferreas mentes libido domat. que maiorem in vigilibus parit famam. dulcius est eis quod nescitur. unde adamante indomabilem solus sanguis ... — Jo.
Ignea fax sathane. fetens rosa. dulce venenum. semper prona rei. que prohibetur ei. — Aug. r.
Voluptates carnis nequiunt ad passiones ignominie. eo quod ignominiosum id est sine nomine dignitatis efficiuntur. nec est homo nominandus est qui luxuriosus est. sed potius brutum animal — Isidorus.
Deffetum de moribus ... si aguntur consortia non vitantur — Jo.
Mulieribus sexus frequens accessus reprehensibiles exhibet clericos — Jo.

Superbia. Septem sunt vitia mortalia scilicet. De .vij. vitiis mortalibus

Superbia. Ira. Invidia. Avaritia. Accidia. Gula. et Luxuria. que sunt tanquam .vij. fontes pleni veneno ex quibus emanant multi rivi venenosi de quibus diversi diversa habuerunt venena.

Superbia et vana gloria. In superbia autem quis peccat tripliciter. corde. ore. et opere. In corde vanagloria. in ore. iactantia. in ore. arrogantia. in opere. Et ista tria surgunt de bonis naturalibus que de gratuitis aliquando quod dictum est de divitiis. habet enim aliquis apud se vanagloriam de ingenio. studio. scientia. voce. eloquentia. et similiter de corporis fortitudine. pulcritudine. sanitate. nobilitate. de potentia. et aliis huiusmodi. quibus specialiter alios precellere videatur.

Et sic in corde gloriatur. et alios non appretiatur. immo despicit. et cetera. secundum quod gratuitum est. non deo sed sibi attribuit. et de eis tamen gloriatur in corde.

Et tunc iactantiam habet in ore. dicendo se esse talem quod sit vir ingeniosum sapientem. eloquentem. et cetera. et tunc tunc querit laudem et favorem ab hominibus.

Tertio arrogantiam habet in ore. in gestu. et incessu. quando propter predicta se gerit pro meliore et ab hominibus vult haberi pro maiore. non in hiis vult habere superiorem. immo nec parem. gravius autem vir peccat in hiis tribus. scilicet vanagloria. iactantia. arrogantia. in bonis operibus. scilicet gratuitis ut ieiunio. oratione. helemosinarum largitione. in vigiliis. predicatione. et locutione. et omnibus operibus religiosis. Id est hic ordo quod gloriatur in corde. iactat ore. et arrogat opere. Gravissime autem quando sic tripliciter peccat in hiis superfluis. et otiosis. et inanibus. scilicet diversis ludis vel aliter gloriatur de multum comedendo. bibendo. saltando. cogitando. et aliter quocumque modo ludendo. vano tempore agendo. unde quidam psalmista. Quid gloriaris in malitia et cetera. Hic enim consilia peccandi. nulla petenda tibi est.

Ira. In Ira autem contingit peccare tripliciter. in corde. ore. et opere.

In corde. in indignatione. rancore. et impatientia

In ore. per minas. et maledictiones. et opprobria. et huius similia

In opere per lites. contentiones. vulnera. homicidia. et huius similia

Invidia. Invidia autem tripliciter quia habet quasi duos rivos. in corde. scilicet gaudere de malis aliorum. et dolere de bonis.

In ore detractio que triplex est. quia scilicet bonum in malum convertit. dicens. quod hic fecit. et nullus ita iste putat in fine. sic iudas. qui in hominis alia est. que bonum minuit. aliorum bona afflig

Tertia. que malum innocentie scribit. murmuratio. oblocutio. et derogatio. minuit bonum. que tamen dicuntur species detractionis.

In opere autem sunt otia. in habitu tristitia

Avaritia. In avaritia similiter quis tripliciter peccat.

In corde per appetitum. et desiderium rerum. dignitatum. et scientiarum. et cetera. per amorem eorum. que iam possident.

In ore autem est adulatio. mendacium. multiplex. iuramentum. immo dolosus. fraudulentus. et similia.

In opere autem furtum. rapina. appetit enim aliquis habere res multas. nec tamen putat avaritiam. propter sequens precium. quia vult eas prodigaliter expendere. Et ista .iiij. vitia. maxime consistunt in committendo

Accidia. Accidia vero. quia sequitur in obmittendo maxime. in quo similiter accidit peccare tripliciter.

In corde. cum non cogitat de deo. vel de salute proximi. vel non est in dolore peccati. et etiam cum cessat a studio

In ore. quando posset creatorem laudare. pusillanimes consolari et ignaros docere. malos reprehendere. bonos confirmare. et non facit

In opere. helemosinas non dando. et ab illis aliis operibus bonis cessando. ad ecclesiam non eundo. predicationem negligendo. Ista .v. vitia dicuntur spiritualia que vero. sunt maioris culpe sed minoris infamie quam carnalia

Gula. In Gula quinque modis peccare contingit de quibus in versu.

Prepropere. laute. nimis ardenter. studiose.

Qui bibit aut comedit non sine labe manet

Prepropere. id est ante horam. Laute. exquisita cibaria. sicut venationes et similia. Nimis. id est superflue. Ardenter. id est avide. Studiose id est cybaria cum speciebus diversis parata. in hoc etiam vitio tripliciter peccatur

In corde. quia in desideriis horum

In ore. de eis loquendo

In opere. cum delectatione sumendo.

Luxuria. In Luxuria multiplicatur.

In corde. per consensum delectationis. vel quando videt mulierem ad concupiscendum et cetera.

In ore. de huiusmodi loquendo

In opere autem. et contra naturam. et secundum naturam. hoc autem peccatum et alia similiter. consideranda sunt. in pondere. numero. et mensura

In pondere. exprimit excellentiam. quod aggravat peccatum. unde apostolus. deponentes omne pondus et cetera.

In numero qui attendit in illicitis. et necessitatibus. pro posse. De mensura ut de longitudine temporis vel brevitate.

Et nota quod circa hoc peccatum. consideranda sunt hec visus. et alloquium. contactus. et osculum factum.

Explicit Summa .vij. principalium vitiorum. edita sive composita. a fratre Jordane ordinis predicatorum

Incipit prologus in summa contra patarinos edita

Surgente ad occiduum mundo et instantibus peri-
culosis temporibus quibus multi discedentes a fide confi-
gunt sibi sectam potius congregantes sibi discipulos pruri-
entes auribus. unusquisque fidelis pro diversitate sua debet
contra fidei inimicos et illos hereticos delere insurgere qui patari-
ni vocantur. qui non tantum in uno solo articulo fidei errant. sed in omnibus. dicunt enim
Christum fantasma fuisse non hominem. et sic non vere baptizatum. non vere temptatum.
non passum. non sepultum. non resurrexisse. non ascendisse credunt. De patre et trinitate
male sentiunt dicentes quod tres persone pluraliter unum essentia. non attendentes
dictum Jacobi apostoli quod non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Duos et eter-
nos duo eterna principia. duos deos constituunt. unum visibilium. alterum
invisibilium. Ecce ergo vel iam non dicam me murum pro domo dei oppositum. sed sic
muros tenere. id est auctoritates evangelicas et apostolicas ascendens. hos quos insequentibus vi-
debitis lapides vivos. contra iam dictos hereticos projiciam. Quod autem fortiores sunt me
sed quamvis illos potentioribus armis expugnent. ideo est. putavi me co-
ram servis regis presentia excusandum. si hostibus saltem pro possum
non resistam. Explicit prologus. Incipit argumentum.

Ut patarinis presentis opusculi via luceat resistendi. opportunum et
respondentium more. hic hereticorum. inde catholicorum. inducam disputationes.
De creatore visibilium quod patareni adversantur. Catholici autem dicunt Et de unitate
dei. Et patarini dicunt esse duos deos duoque principia. et cetera. ii.
De matrimonio quod catholici approbant. patarini dampnant. iii.
De patribus veteris testamenti et sepultis eorum quos catholici approbant. patarini dampnant. iiii.
De spiritibus hominum quos patarini dicunt esse demones. Catholici vero nouos a deo nouiter infundi
De humanitate Christi quam patarini fantasticam esse dicunt. Catholici veram confitentur. v. corpus.
De Johanne baptista quem catholici approbant patarini dampnant ——— vi
De baptismo aque et de baptismo puerorum quod patarini dampnant ——— vii
De cruce predicta quam ecclesia facit. patarini dampnant ——— viii
De carnis resurrectione quam ecclesia credit. patarini dampnant ——— ix.
De iuramento quod patarini penitus prohibent. ecclesia recipit. ——— x male credunt
De penis quas patarini penitus in hoc mundo fieri prohibent. sed ecclesia recipit et regibus gladium xi
De excommunicatione quam facit ecclesia. sed patarini dicunt fieri non debere. xii
De distinctione ciborum quam facit patarini. sed ecclesia non. ——— xiii
De blasfemia cuius quam facit patarini. sed ecclesia veniat ——— xiiii
De miraculis signis visibilibus quam ecclesia facit. sed patarini dicunt non esse adversa. xv
De blasfemia ecclesie et contra huius offensione. ——— xvi
Exurge deus iudica causam tuam. Catholici loquuntur in evangelio Johannis capitulo i.
Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Et infra. mundus per ipsum factus est
et sui eum non receperunt. Paulus ad ephesios capitulo x. In ... quod omnia
Paulus ad ephesios capitulo v. Ipsius factura sumus creati in Christo Ihesu. Paulus ad Hebreos
capitulo iii. Qui omnia creavit deus est. Paulus ad Romanos capitulo xxvii. O altitudo et cetera.
Et infra. Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Paulus ad Tymotheum iiii. prohibentium
nubere et abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fi-
delibus. Apocalipsis viii. Juravit per viventem in secula seculorum qui creavit celum et ea
que in eo sunt. et terram et ea que in ea sunt. et mare et que in eo sunt. Dicit apostolus capitulo i. In principio
domine tu terram fundasti. celum et cetera. Et infra. Deus qui fecit hunc mundum hic celi et terre dominus
sit deus et cetera. Hinc ergo hiis auctoritatibus patet quod solus deus est omnium creator. Respondet patarinus.

Totum hoc esse concedo. intelligere bona. sed mala et vana et transitoria
et visibilia ipse non fecit. sed mundus creatus sunt lucifer. Et ideo dicitur a Johanne sine ipso
factum est nichil. id est transitoria que nichil sunt. Quod autem dicitur omnia per ipsum facta sunt. ita in-
telligo. id est mundus animus videlicet omne. sed corpus non. et omnia alia visibilia. animi
vero creatorem. id est adversarium factum. Celum vero creavit deus. id est celatas animas
naturas. terram. id est terrenas animas credentium. mare. id est animas animas quibus
aliquid doctrine habundat. Omnia que in eis sunt. id est fidem meam totam que in predictis
animabus est. omnia hic creavit deus. Oppositio catholicorum contra ... iam dictas responsiones.

Expressime manichee quod exposuisti sui eum non receperunt. non erunt
sui ergo ergo est creator. Et alius expositionis modus hic non reperiri possit. Quod autem
omnia bona a deo. sed visibilia et transitoria a dyabolo dicitis. audite apostolum Paulum in
epistola ad Colossenses iii. verba contradicentes. et labia vestra obstruentes. ubi dicit autem. Qui est
ymago dei invisibilis. quia in ipso condita sunt universa que sunt
in celo et in terra. visibilia et invisibilia. Et ad Hebreos i. in fine. Et tu in principio
domine terram fundasti. et opera manuum tuarum sunt celi. Si vis intelligere sic expo-
sui quod per terram animas credentium. per celos animas perfectorum intelligas. audi quod sequitur.
Ipsi peribunt. ergo anime patarinorum peribunt. Petrus in epistola ii. capitulo iii. Vigiles
celi autem qui nunc sunt et terra eodem verbo reposita sunt. Si de visibilibus celi
intelligas. ergo deus creavit visibilia. Secundum animabus patarinorum. audi quod sequitur.
Igni reservati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. ergo anime patarinorum
esse igne peribunt. Paulus ad Corinthios xi. in medio. Sicut mulier de
viro. ita vir per mulierem. omnia autem ex deo. ergo ex deo est. et corpora hominum et
sequentium nativitas non ex dyabolo sic intelligimus. Sed autem per virum et per mulierem
ecclesiam intelligitis. ita mittit esse apostolos. quia ille vir. id est Christus non est per mulierem
ecclesiam. immo ecclesia per illum. et ab illo esse debet. Oppositiones patari-
norum quod duo sunt dii et quod dyabolus hunc mundum creavit et non deus. Alium vero factorem
a deo esse. Johannes evangelista Luce viii. Vos ex patre dyabolo estis. Paulus ad Ephesios
iii. in fine. Eramus natura filii ire. Paulus ad Romanos xxvi. Vasa ire apta
in interitum. Item evangelium Johannis xxii. Venit princeps huius mundi et in me non habet
quicquam. Matheus xv. Ostendit ei omnia regna mundi. dicens hec omnia tibi dabo. Epistola
Johannis i. capitulo vltimo. Mundus in maligno positus est. Sic ergo dyabolus est pater
hominum et ipsi sunt vasa eius. et est princeps mundi. ergo est deus. et creator mundi.
iiii. Bene concedo primas huius argumentationis. videlicet quod pater Responsio catholicorum.
Belial est et princeps mundi. id est mundanorum delectationum. et mundanorum
hominum. et ipsi sunt filii eius. quia eum imitantur. scilicet malum. ergo concessi dicens
ergo est creator. et deus. Instantia. Zebedeus fuit pater Johannis et Jacobi. ergo fuit
deus et creator. quod falsum est. Alia instantia. Reges gentium dominantur eorum
ergo sunt creatores. et dii eorum. quod falsum est. Quod autem dyabolus promisit Christo
omnia regna mundi. sic solutum est. Ignorabat quod regi regum et domino domina-
tium loqueretur. Oppositiones patarinorum de eodem. Dicit apostolus ii. ad Corinthios
In quibus deus huius seculi excecavit mentes infidelium. sic ergo excecator men-
tium. id est dyabolus est deus huius seculi. Responsio catholicorum.
Sic intelligo deus pater celestis excecavit. id est excecari permisit men-
tes infidelium huius seculi. Paulus ad Romanos. Deus cuius vult miseretur et quem
vult indurat. id est indurari permittit. vel potest intelligi deus huius seculi. id est deus
secularium iniquitatum. scilicet dyabolus. non deus creator. sed illector. quia ille homines
ad iniquitatem. Sic quemadmodum dicit idem apostolus in epistola ad Philippenses. quorum deus venter est.
id est quod venter allicit. Sic ergo venter deus dicitur. non quod creaverit aliquos. sed
quia sic tamen quasi allicit. sic et dyabolus deus dicitur. id est secularium iniquitatum.
deus vero dici potest. non quod creaverit aliquos. sed quia allicit. Oppositio patarinorum in evangelio Johannis
Quod factum est in ipso vita erat. ergo quod factum est in terra est vita. sed corpus
moritur. ergo non sunt facta in terra. ergo Christus non fecit corpora. Catholicus ait
Stulte non dicitur quod facta ab ipso vita erant. quia ab ipso facta est vita
et mors. ipse occidit et vivificat. deducit ad inferos et reducit.
Sed dicitur vita quod factum est in ipso. quia in ipso facta est. Nativitas. Circumcisio. Baptismus. Predi-
catio. Jeiunium. fames. Passio. Crucifixio. Resurrectio. hec omnia que facta
sunt in ipso. erat vita. quia per passionem eius vivimus. et per cetera que nomina-
ta sunt. Quod autem bene exposuimus. patet per id quod sequitur. Et vita erat lux
hominum. quod non de alia vita. nisi de ipso intellexerat
Patarini de eodem. Capitulo xlviii. Non potestis duobus dominis
servire. Epistola i. ad Corinthios xxviii. Siquidem sunt dii multi. non ergo improperetis
dicentibus duos deos. Non dicitur in evangelio duobus diis. sed duobus Responsio catholicorum.
dominis. Et revera ipse dyabolus deus est nuncupative. non vere. sic id apostolus
ad Corinthios exponit auctoritates. quod nec sunt nos indutis. vel sibi ferunt.

Na et si sit q dicat dij · sunt i celo · siue i terra · nb unus deus tm̄
ē p̄r · ex q oīa · et nos i illo · et unus dn̄s ihs xp̄s · p q oīa · et nos p ipm̄
Retoq̄m g i vos auctes evangly dicētes q dici p̄t deus · s; nō ē
immo unus solus deus p̄r · et p̄ dici deus eor q ē fuerit · sic vos · s; ñ
pen̄ catūm ē aliq · imo unus solus ē xp̄s · p q oīa · Oppo pact · d eod.
Quare i ordine bapti vn̄ dicatis · abrenūtias sathane · et i ev.
dr̄ · q eiecit dn̄s · vij · dmōia d ma · magd · ñ q dyab ē · i bapticā
dis · i oīb mal · q eos creavit · Ro · catho.
Ure dyab · i mltis ē · sic i ivb · ū tm̄ v cato · s; v fur · i uasor.
sic dr̄ · i ev · dn̄s · hāc at filiā habrahe · q alligavit sathanas ec̄
q̄ alligavit eā · v fur · s; n ipē ē p̄r · imo habita · It · pact
Vanitas vanitatū · i oīa vanitas · Ecc. Et i dici c̄tradiā · verūtn̄
universa vanitas · oīs hō vivens · Eps · ij · ad cor · vij · i fine ·
Que vm̄ tpalia s · q at ñ vm̄ etna · Cū g ista · q vm̄ · sit va
na · a dō · q ē eciā · cata ñ st · et ē sit mala · a bō deo cata ñ s.
Nich vañ · nq; malū ē i eo qd catū ē a dō · imo oia · Catho.
Nbona i eo q cata s a dō · o bōa i suij nā · s; vitio s d pvante cor̄ta.
It · pact · d eod · passio · s; Jo · Reg m̄ ñ ē d h mdo · g x · ñ ē r · h · m.
Non dic deus · q reg suū ñ eet · s; hic mdo · s; dic q nō · Catho.
Nerat ex mdo · i · amdo · q mdo illā potes · sibi ñ dedit · g vere
reg eius · ñ ē ex mdo · s; ex pre · tireon vo reg · ex mudo ē · q
a mdo · i · ab hoib; illā hnt potes · Oppoitōes catho · g pact
Hui rei g · flecto ge · m · a · i · x · ex q o · i ē · Pa · ad eph · iij · i phi.
Pau · ad tym · ij · i fine · Regi at seclor · i e · pa · ad eb · i ·
Que cstituit heredē vniusor · p q fec̄ i scla · pa · ad eb · xi · ipm
fide itelligim aptata ee scla · vbo dei · Pa · ad Ro · ix · potstatē
ht figls · ex eadē massa luti · a · vas face · i otiu · a · i honore
Judas · ē · j · i fin · Solū dnatorē · et dnm̄ ihm x · d qb; sm̄ di
xat · q erūt impij · Sic g ambo scla cata st · a dō · ñ sic dictis
vnū a dō · vnū a dyab · Et un ē figls · s · deus · q fac vasa · i hōre
i · bōs · et vasa i otiu · i · malos · et q negat solū x · dnāi ipi ē ·
Homo nat ē de peccato · g ñ d deo · cathe
Falsum ē · q de pcō nascat hō · s; i pcīs cceptt — Catho
fimus · sic margarita · ñ est de luto · s; i luto · d pcē at · ñ na
scit aliq sba · s; mors · sic dic · Jac · pcē vo ē csūatū fuerit
gnāt mortē · Pactar · Cre eē debem q lignū · qd est
i mē padisi · vulva ē mulieis · d q dc̄ ē · de ligno scie boi · i
mali noli cōede · i · noli fornicari · ē mulie · s; sp̄es · i · dyab ·
p cōedit de hoc lig · q fornicat est · ē eva · et ex illo coitu
nat ē cayn · Eva postea por̄ex · et dedit viro suo · q pca ad
ultata ē adam · nati st m · abel · i seth · videtes at filij di · i
demōes · filias hominū · q eēt plcē · ac · s · ve · ex · o · qs elegerūt
Sceleratissimi hētici · ita coiā siplicib; i ydiotis · Ro · Cath
dogmatigatis · et d lib · Gen · occasiōe lr̄ decte assūntis · s; ex
ipo Gn · falsa ee vra expoēs pbabim · Ibi ē dr̄ · q plātaūat
deus padisū volup̄tas · ab inito · i q posit hoie · q formaūat · ē · p die ·
fuāt sca padisus · s; mlie ñ fuit sca · ñ · vj · die · i p hoie · q de
costa ei · g p fuit sca padis · i p fuit i ea posit hō · q mlie
plasmaret · sig mliem · ñ ē padis · s lig i mē padisi ē vulva
ei · sic dicitis · It ibi dr̄ · q eiectus est · vir · d padiso · s; patet
q de muliere · ñ ē eiect · g mulier ñ ē padis · Qd at dicitis
dmoēs accepisse filias hoiu i vxores · male expoītis · q demōes
ñ hnt vivlia · nq; carnē · S; ita itellr · filij di · i · illi q dscedūt
d seth · q fuit bonus · i p abel a dō dat · videtes filias hominū · i ·
mlies q descederūt de cayn · q fuit ex malig · p imitatōe · i e
q seēt · Ecd; cap · d mo · qd iplat pact · Cath · log

Gevb q matrimoia cōtēpnatis · pphau paul · ij · ep · ad tym
cap · vj · i me dicēs · Sp̄e at maifeste dr̄ · q i novissim di
eb; dscedet qdā a fide · attēdētes sp̄ib erroris · i doctinis de
moior · i ypocsi logtiū mdatiū · cauteriatā hntiū suā cōsciā
phibētiū nube · et abstinere a cyb · qs deus caus · ad pcipidū · cū
gratiar actōe fidelib; · et hiis q cognovert vitatē · Vre vos estis
sp̄e erroris · i dmoes · phibētes nube · vos ē pcipitis · abstinere
a cib · sic carnib; · ovis et caseo · pp ypocisiz vrā · v a siplici
b; sctis videamini · Pactar · Nos nuū · ñ cōtēpnam ·
s; adultiū · cōatim ē i t x · i ecc · sic dr̄ apo · Dispodi vos
vni viro · vgiē castā exhibe x · h nuū · et tale nube nos
ñ cōtēpnam · s; vos q ñ dimittitis · ad eccā · i pdicatoē nq;
aliq venire · s; illo · negm qd fac hō ē mulie · qn canalit
ei miscet · adultiū est · qd nos phibem · et deus phib; dics · No adul
terabis
Cavpones dyab · miscēt aq vino · vos ē ministri · Catho · ix
satane · vra falsis miscetis · vm ē sīqe · q nuū · i t xp; i ecc
ē · s; fim ē · q i t vxoiē i vir · sit adultiū · et qūis vr; mdatis
coloretis · dicem q tpe est · ñ tm̄ cōfatu · ido pcīn est · sic nec
sr fluuī · pod · depone pcē est · q tpe est · Pactar
Dic apo · ad cor · j · cap · vij · pp fornicatōē · vnqsq; suā vx ·
hat · et una q; mulier · vir suū · Et j · h at dico · s; i dlgeā
ñ s; ipm̄ · volo at oēs hoies esse · sic meip; · Ergo fornicati ē ē vxo
re · ē dicat · q pp fornicatōe; debeat hri · et id sbdr̄ i dlgeā · q
pcīs nccīa est · i q vo · ap est · et ideo dr̄ · volo oēs hoies ee sic · meip;
Prave o expoītis · Qd ē dr̄ pp fornicatōē · Cath.
vir qq; suā hat vxore · ñ itellr · pp fornicatōē faciedā · s; pp
evitandā · Et sile ē ibi · ad Ro · ē · x · i fin · vps tradit ē pp d licta
nra · ñ faciēda · s; dstruēda · Qd at dicitis i dlgeā · ñ dan · ñ de
lictis · ver est · s; q i dlgeā accip · p vēia · s; i accip · pp remissiōe ·
q ñ dat delictis · s; minorib; bonis · cnn ē bon est · nuū · sic
It dr̄ apo · vnqsq; ppum dō hat ex dō · ali qdē sic · ali vo sic ·
E g dōn di · nuū · dōn dei · vgitas · s; vgitas ma · i excellētius
dōn dei ē · q vo nuū dōn · It i eade epla · ē · xxvi · Q mio
nug vgine suā bn̄ fac · et q ñ nug · meli fac · vtrūq; g bon
deo · et aps · plac; · s; vgitas mag plac; · Et pph dic · volo at oēs
hoies ee sic ē sui · Ptot at textū illor · Cap · ad cor · v d mio
Fecit talia dr̄ · vxori vir · debitū reddat · silr i vxor viro suo · Ne
at de spūali vxore itelligas sbdit · mlier sui cor · potes · ñ hat · s; vi ·
Silr at et vir · sui corpis potestatē ñ hat · s; mulier · q neut
alti corp suū dare pot · nec ē cōtinē · ñ sic sbdr̄ · et cōsēsu adtpe
v vacetis oioi · Impij cramichei · vos mā; datis maligndi eis
q pp aliq occasiūclā; volt dimitte vxoes · qb; dr̄ a dō · i ev · as · ē ·
xe · Q eq; dimisit vx · suā · ñ pp forn · mechat · Et ap · eca sirioā
loca · hiis q mio iūcti s · pcpio ñ ē · s; deo · vx · a viro ñ discede ·
Id · de eode · Qd at vgitas · ñ sit pceptū · plat hiis auctor · Mt · xlx
Sūt Eunuchi · q se castravit pp reg di · Q p cape capiat · Ci
dicat · xclem pcpio · s; q p ee vgo bn̄ fac · It ad cor · xxvij ·
De vgib; pcept d ñ hao · cōsiliū at do · It s · alligat es vxoi
noli qre solōe · solut es ab uxore · noli qre vx · Si at accepis
vx · ñ peccasti · et si nupsit vgo ñ peccat — cmiche
Bon est mulierē ñ tage · g · malum est tangere ·
Bon est ñ bibe vin · g malū ē · bibere — Cath
cmiche · Ver ē q · Cath · Ita malū ē qn tage mliere
vel · qn mod excedim · cmaich · Dic apo · Q hnt vx · sit
tāq ñ hntes · g ñ debem · cū ipis cōcube · Cath · Q emut
sit tāq ñ possidētes · g ñ debes d fructib; agri cōede · cmaich.

· ij ·

Q' n̄ relīqt p̄r̄e · et filios ꝑ me · n̄ ē me dign⁹ · ḡ scⁱptā
ī mīa · Cath · Q' n̄ odit aīā suā · n̄ p̄t m̄s esse discipl's
ḡ debem⁹ aīā; occidē · et mortalit̄ peccare · Jtē ḡ n̄ · relīqnda
ē vxō · et odienda aīā · vxō ē uult ad ydolatrā · vł hēsim · vł a
malefic⁹ trahē · relīqnda ē · ne ipi ↄsētiat · et aīā odienda · ē si h't
ad carnalia desideriā · ne ipi ↄsētiat · s; sicˀ aīā n̄ scpit ꝑ h' a cor
q'neo scipm ꝑ h' īficiē · sic n̄ vxō · ꝑ sola · si uult resipiscē
relīqnda ē · sic d' ad cor · xxviij · Siq̄ f' r̄ vxē h't īfidelē · 7 h' ↄsēt
hitare ē illo · n̄ dimittat illā · Et ī · Scificat ē ē vir īfidel' ꝑ mu
lierē fidelē · et scificata ē mulier īfidel' · p vir fidelē · Cath.
Quod aūt n̄ sit adultiū · sic dicitis · ad sa vota trāsire · ꝑbat · p
ap' · ad Rom · xvij · Q' sb viro ē mulier · viuēte viro · alligata
ē legi viri · Jḡ viuēte viro vocab' adultā · si fuit ē alio viro.
si aūt mortuus fuit vir ei⁹ · soluta ē a lege viri · ita v' n̄ sit ad
ultā · si fuit ē alio viro · Jt ad cor · xxvij · Mulier alligata
ē legi · q̄to t̄p'e vir ei⁹ uiuit · Qd si dormierit vir ei⁹ · libera ē
a lege viri · cui uult nubat · tm̄ ī d'o · i · xpiano q ī d'o uiuat.
Jt n̄ nubē do · q ad samaritanā dix · Quinq; ē viros h'uisti · 7 hē
q̄ hēs n̄ ē tuus vir · Q' sectū dapnau · ꝑl'dubio · v' dapnasset
si tm̄ ꝑm̄ ↄiugi · et p'ma ples · eēt ꝑmissa · Jt · vij · viros · n̄
dapnau · s; īcestuos · sic āglos di · filios dix · Malach.
Audite · Johē ḡ esō · dapnatē · n̄ · mīa · v' d' · Jeda · quem
vxē accipe · s; ↄsiliū ē ap' · s; vitatis uoē · vxē fornicā ē · si s;
ꝑmittere dn̄i · pu · 7 licet omittit fornicā ē hoēsta · Cath.
Jta exponenda ē · q' d' Johs · hoēsta fornicā · i · hoēsta dlectatio.
Jā ḡ qesate · nolite dapnare mīa · istos ypocrte · q exstimatas
hēris faties · v' vidam' ieiui ? 7 hoēsti · et sodomitiē pō eligitis
scel⁹ · masculoꝝ ↄcubitores · Et si ad h' alias aucē requiritis ī sci
ora ↄsideratē · Epā ad Eph · xv · Viri diligite · vxores vr̄as
sic xp̄e ecclīā · Jt ī eodē Cap'. Qui suā vxorē dilig · scipm dilig
neō ē vq carnē suam odio h'uit s; nutrit · 7 fouet eā · Epā ad
Thym · vij · Adolescētiores viduas deuita · Et ī · Volo aūt
iuniores nubē · filios procreare · mat's famil' esse · nullā occasioē
dare adusario · maledci gr̄a · Jā ē q'dā ↄūse ī · ret' sathanā.
Epā ad Ebr · Fide · sara steril' virtutē acceptiois semis accep · ī
ꝑt t̄p's etatis · Qd aūt ꝑgnātes n̄ dapnet sic mulsitatis.
q' irremeabilit̄ dapnat' s'moriat' · ī pāturi · vł ī partu
ꝑpham⁹ uoē · q' ī pātu ē pena · n̄ culpā · sic d' do q' e stitia
h't · ḡ si ī acceptioē mortalit̄ excessit · si isto dolore patiet' vitat
et isto ꝑ pena scelēs · h'ulit se ↄfiteat' pati citi⁹ saluat'.
Jd' auctoritatib; īferiorib; ꝑbat' · Angl's · eū · luce · d' Jo · bap.
Spū sco replebit' · ex vtō mris · s; Jt eod' · ē · iij · Repleta est
spū sco · helysabeth · q' exultau īfans ī vtō ei⁹ · Mlier · seducta
ī puaricatioē fuit · saluab' aūt · p filioꝝ generatioē · Cath · sci cōe d'
ī eu cap' · ē ꝑ pr'b; · veterꝭ testi · 7 scriptis eoꝝ · qs ꝑlat' dapnat · s;
Scīssimos veteris testi pr̄es · testes di ↄdepnatis · q' ē cū n̄ di
ligitis · ei⁹ testia reprbatis · n̄ attēdētes q̄tas ab ipo dn̄o · 7 ei⁹
ap'lis · laudes ꝑcipiat · sic īferiorib; ↄtinet · Ex · xxxiiij
Jota unū · aū un⁹ apex · n̄ p'terib' a lege · donec oīa fiant · Lu · lxv.
Multi ab oriēte 7 occidēte venient · 7 recumbēt ē abrahā · ysaac · 7 Ja
cob · ī regno celoꝝ · Ca · lxxij · Apparuer' ē eo loq̄ntes · Moyses · 7 hely
as · ca · xxiij · Diliges dn̄m dm̄ tuū · 7 p'm · ē · sic teip · ī h's duob;
tota lex pēdet · 7 ꝑphe · ḡ ī boū tm̄ pēd; · Ca · xl · Ecce ē mitto
ad vos ꝑphas · Et ī · a sāg' abel iti · Ca · lxx · Vn⁹ ueni facis
mādatum di · ꝑ t'dictioē vr̄a; suetis · Moyses ē dix · hora p'ē t'.
Jo · ḡ q' dē · ē moysi est mādatum di · a q lege accep · n̄ ad yd

sic dicit pater · Marc · xxiij · Jpē d' ī spū sco · dix d's · Et ī · Jpē
ḡ d's · d' dm̄ · et uī ē fili⁹ ei⁹ · luc · xvi · ī fi · h'nt moysē
et ꝑphas audiat illos · Luc · ī eu' · ij · fi · pasche · Jncipiēs
a moysē · et ꝑphis · īterp'tabat' ill' scripturas q' d' ipo erāt · Jo · dv.
Si crederetis moysi crederetis forsitā · et m̄ · De me ē ille scripsit · Jbid
Scrutamini scripturas · q' vos putatis ī ill' vitā eternā h'ere · 7 ille
s' q̄ testi' ꝑhibēt de me · Jac · xvi · Exē' accipite fr̄es laboris
et patiē · ꝑphas q locuti s' ī noīe d' · Petr' · i · ca · ī · De q̄
salute exq'sier' · et scrutati s' ꝑphe · q de futa ī vob gr̄a ꝑpha
uer' · scrutātes ī q'd · vł q'le t̄pe significaret · ī eis sp̄s sci xp̄i
p'nūtias eas q' ī xpo s' passioēs · 7 posteriores gl'ias · Pe · i · ca ·
ē · ī fin · Sic ē aliq'n et scē mulieres · ornabāt se · Et ī · sic sara ·
Pe · ij · ca · iij · h'etis firmiorē ꝑphiē smoē; · cui b'n facitis · at
tēdētes · q'i lucerne · lucenti ī caliginoso loco · Jn ead · ē · iiij ·
Spū sco īspirati · locuti s' sci di hoīes · Jn eadē · ē · v ·
Justū loth · oppssum · a nephādoꝝ īiuria · ac luxuriosa ↄūsati
one eripuit · aspectu ē · et auditu i' erat · h'itās ap' eos · q
aīā scā ↄciabāt · Epā ad Ro · ī · Paul⁹ s'uus i'x' · vocat' ap'o'
segregat⁹ ī eu' · di · q'd aū p'misat ꝑ ꝑphas suos · ī scriptis scīs
d filio suo · Jt eadē · ē · xvij · Lex q'dē scā · 7 mādatū scīm · 7 iustū
et boū · Jt eadē cap' · xviij · Scim⁹ q lex sp'al' ē · ego aūt carnal'.
Jn Eadē · Ca · vlt · Quecūq; scripta s' · ad n̄rā; doctrinā; scripta s'
Jn Cor' · Ca · Dico iħm xp̄; · ministrū fuisse circūcisiois · ad ↄfir
mandas p'missioēs patrū · ꝑ v'itate di · Ad Cor · ij · Ca · iij
h'ntes eūdē sp̄; fidei · sic scripc est · Credidi ꝑ q'd lo · s̄ · 7 nos
credim⁹ ꝑ q̄ loqm̄ · ḡ idē sp̄s fidei fuit ī d's · q h' scripsit q et
ī paulo · Jt eadē ca · xviij · Sic d' d's · qui īhitabo ī ill' · 7 ē ·
ḡ et d's erat ī ezech' · ē est h' scriptā · Act' ap'loꝝ · xviij ·
Q' accepistis legē · ī dispositioēs angloꝝ · ḡ moyses · ē āglis
loqbat' · n̄ cū d'ya · Ad Gal' · Lex adūs⁹ p'missa di · absit ·
Jn Eadē · ē · v · Lex ordinata p āglos · ī manu mediatoris.
Jbidē · Lex pedagog⁹ n'r fuit · ī xpo · Ad thes · ī · Ca · viij ·
Spm̄ nolite extīguē · ꝑphiā nolite sp'nere · Ad Thym · i ·
ē · v · Scim⁹ · q' bona ē lex · siq's ea legitime vtat' · Ad Ebr ·
ē · iij · Et moyses q'dē fidel' erat ī tota domo ei⁹ · tāq' famł
ī testi⁹ eoꝝ q̄ dicenda erāt · xp̄o vō · tāq̄ fili⁹ ī domo · Jt eadē · ē · iiij
Q' dā eūi audientes exacerbauer' · s; n̄ vniūsi · q ꝑfecti s' ab
egipto ꝑ moysē · Jam acqescite īpuissimi manichei · 7 p'res Cath.
veteris testi · ē scriptis eoꝝ · tam · Dn̄ica q̄ ap'ca uoce laudatos
reprobare nolite · q' spū sco īspirante locuti s' · Attēdite ī
q' ī eu' · Jo · d' abraha d' · Ca · xxxix · Habrā pat' vr̄ exul
tau · v' videret diē m̄ · vidit · et gauis⁹ ē · Nō potestis ē h'
simultis dicē · q p abrā pat' celestis ītelligat' · q' n̄ dixisti;
ill's iudeis · Habrā pat' vr̄ · q' sic īferiorib; p'tib; euāglij ↄ
tinet · ipi ex patre d'ya · erāt · n̄ ex celesti · et ipis dē; erāt
ꝑpea uos n̄ auditis · q' ex d'o n̄ estis · ḡ n̄ ītelli · ibi pab'a
pat' celestis · s; ille terren⁹ · q vidit · diē · diē d' et gauis⁹ est
ꝑpm̄ de īferno extrahēd⁹ · Jt dē ibidē · Est pat' m̄s · q gli
ficat me · ꝑp; q̄ vos dicitis · q' d's m' est · Certe ipi iudei ad
q's hec v'ba erāt d' n'llo alio dicebāt q' d's eoꝝ eēt · n̄ d
illo q legē dederat moysi · et q locut⁹ fuerat helye · habrā
ysaac · et Jacob · q d's ī flāma rubi apparuerit · ḡ ille d's
erat pat' t' · Sic ḡ n̄ fuit d'ya⁹ · sic dicitis · q apparuit pa
trib⁹ · et legē ded' · s; pat' celestis · Jt pe · ī actib; ap'o' · Oport;
īplei scripturā · q̄ p'dix' sp̄e scs · p os d'd · sic leg' · ī libro · sc.
Fiat h'itatio eoꝝ deserta · 7 ē · Certe n̄ potestis h' p dau · xp;

i[n]sptau[m]. q[ui]a ip[s]e n[on] libru[m] psalmor[um] i[n] sua p[er]s[ona] fecit. n[on] ista septa
leg[itur] aliq[ui]s dixisse. De c[ar]nali g[enere] d[avi]d . i[n]tell[igitur] n[on] est. p[er] q[ue]m sp[iritu]s s[an]c[tu]s loq[ue]
ba[tu]r. Et paulo i[n]feri[us] legit[ur] de d[avi]d. p[ro]ph[et]a g[ene]r[e] cet. ?sciret. q[ui]a
iure iurando iurasse[t]: ei d[eu]s de fructu lu[m]bor[um] ei[us] sede[re] s[upe]r sede[m]
ei[us]. p[ro]uide[n]s locut[us] e[st] d[e] resurrect[io]ne x[risti]. g[e]n[er]e i[n] uni[ve]rs[u]m d[eu]s. ?locut[us] est.

Pe. i[n] act. ap[ostolorum]. viij. Ds abraha[m] ds ysaac ds iacob. ds p[at]r[u]m
n[ost]ror[um]. g[ene]r[e] boni fuer[unt] p[at]res a[n]tiq[ui]. q[ui]a sic dicitis malor[um] d[eu]s e[st] ip[s]e luci-
fer.

Je i[n] act. ap[ostolorum] . x. Dn[e] tu q[ui] fecisti celu[m]. ?t[er]ra[m]. mare. ?o[mni]a q[ue] i[n] eis
s[un]t. q[ui] sp[irit]u s[an]c[t]o p[er] os p[at]ris n[ost]ri d[avi]d. Je c[apitulo]. viij. Vos estis filij p[ro]ph[et]ar[um]
?testi. q[uo]d disposuit d[eu]s ad p[at]res n[ost]ros. g[ene]r[e] testim[entum] q[uo]d ipi tene-
re[n]t a d[e]o. Je i[n] pa[ralipomenon]. xxv. Et nos vob[is] annu[n]tiam[us] illa[m] q[ue] ad pa
tres n[ost]ros rep[ro]missio f[a]c[t]a est. q[uonia]m ha[n]c d[eu]s adimpleu[it] filijs n[ost]ris re-
suscitans i[h]e[su]m. Co[n]siderate ad h[ec] n[ost]ri q[u]ant[u]s habrae laudes fa-
ciat iacob: i[n] ep[isto]la dice[n]s. Credid[it] habraa[m] d[e]o. et reputatu[m] e[st] illi
ad iusticiam. ?amic[us] dei appellat[us] e[st]. q[uo]d de p[at]re celesti n[on] p[otes]t i[n]telligi
q[ui]a n[on] e[st] ei[us] a[ute]m c[ar]de. s[e]d o[mni]a s[un]t ei nuda et ap[er]ta. Crede[re] e[st] e[st] d[e] n[on] appa-
re[n]tib[us]: q[ui]a fides e[st] argume[n]t[um] re[rum] n[on] appare[n]tiu[m]. Pa[ulus] ad Ro. x.
Dicim[us] q[ui]a reputata est abrae fides ad iusticia[m]. Et i[nfra]. Nec co[n]
sideraui[t] cor[pus] suu[m] ia[m] emo[r]tuu[m]. c[um] fere c[entum] e[ss]et annor[um]. n[ec] mortua[m]
uulua[m] sare. Ad Gal[athas]. viij. Sc[r]iptu[m] est q[uonia]m abraha[m] duos fi
lios h[ab]uit. vnu[m] de a[n]cilla. et vnu[m] de libera. Et i[nfra]. H[ec] e[nim] s[un]t duo te
stame[n]ta. g[ene]r[e] sic illi ex habraa[m]. ita duo testa[menta]. ex uno p[at]re. g[ene]r[e] q[ui]
e[st] d[eu]s noui testa[menti]. e[st] d[eu]s et veteris. n[on] g[ene]r[e] vet[us] testa[mentum]. ad ya[bolo] e[st] sic dicatis.
s[ed] a[ute]m a[ute]m. ?nouu[m]. Iudas. Co[m]monere a[ute]m vos volo. scie[n]tes
semel o[mni]a. q[uonia]m i[hesu]s p[o]p[u]l[u]m de t[er]ra egipti saluans. secu[n]do eos q[ui] n[on] crede[re]
p[er]didit. angelos v[er]o. q[ui] n[on] s[er]uauer[unt] suu[m] p[r]i[n]cipatu[m]. s[ed] dereliq[ue]r[unt] suu[m]
domiciliu[m]. i[n] iudi[cium] mag[ni] dei vinclis et[er]nis reseruau[it] sub caligine. Hoc
de i[hes]u naue i[n]telligi n[on] p[otes]t. q[ui]a ip[s]e p[er] anglos n[on] iudicat. g[ene]r[e] de
i[hes]u x[rist]o i[n]telligi op[or]tet. q[ui] p[ro]cul dubio e[st] iudex anglor[um]. et iste p[er]
moysen p[o]p[u]l[u]m saluau[it]. Qu[od] plur[ibus] filijs p[er] ex[em]pla[m]. Ad Cor. j. c[apitulo]. x.
Neq[ue] temptau[er]itis x[ristu]m. sic[ut] q[ui]da[m] eor[um] temptauer[unt]. ?a s[er]pentib[us] p[er]ier[unt].
Sic g[ene]r[e] x[ristu]s fuit q[ui] tempt[a]t[us] est. q[ui] i[n] moyse erat. Caracthe[rem] nitit[ur]
p[ro]bare. q[ui] da[m]pnati s[un]t p[at]res veteris testa[menti]. e[st] sc[ri]ptis suis Eu[angelium] Jo. j.

Lex p[er] moysen data e[st]. gra[tia] ?veritas. p[er] i[hesu]m x[ristu]m f[a]c[t]a est. Jd[em] i[n]fra.
Quot q[uo]t an[te] me veneru[n]t fures fuer[unt]. et latrones. Ad Ebr. x. Lex neie[m] ad p[er]fe[ctum] duxit
Qd si ministrat[i]o mortis. litt[er]is deforma[ta]. Ad Cor. ij. c[apitulo]. viij.
i[n] lapidib[us] fuit in gl[or]ia. ita ut n[on] possent i[n]tendere filij isr[ae]l
i[n] facie[m] moysi. p[ro]pt[er] gl[or]ia[m] uult[us] ei[us] q[ue] euacuat[ur]. quo n[on] mag[is] mini
st[ra]tio sp[iritu]s erit i[n] gl[or]ia. [e]c[ontr]a si ministrat[i]o da[m]pnat[i]onis i[n] gl[or]ia e[st]. ?c[etera].
Sic g[ene]r[e] lex moysi ad p[er]fectu[m] n[on] duc[it]. i[m]mo morte[m] ministrat. g[ene]r[e] mala
est. P[at]res [a]u[tem] q[ui] veneru[n]t an[te] x[ristu]m: fures fuer[unt] et mali. Caths. 12

In eu[angelio] di[cit]. q[uo]t q[uo]t an[te] me veneru[n]t n[on] q[uo]t fuer[unt]. venisse namq[ue]
i[n]tellligim[us]. q[ui]a a d[e]o missi n[on] era[n]t. et isti era[n]t pseudo p[ro]ph[et]e. de q[ui]b[us]
p[ro]ph[et]a di[cit]. ve ill[is] q[ui] p[ro]phet[a]nt ex corde suo. et di[cit]. h[ii] d[icun]t d[omin]s. ?d[omin]s n[on] mi
sit illos. Et petr[us] ep[istu]la. ij. c[apitulo]. viij. Fuer[unt] v[er]o ?pseudo p[ro]ph[et]e i[n] p[o]p[u]-
lo. sic[ut] i[n] vob[is] erunt magistri me[n]daces. Et d[omin]s i[n] eu[angelio]. Q[ui] a se[met] ip[s]o venit
gl[or]ia[m] p[ro]p[ri]a[m] q[ue]rit. q[ui] a[ute]m q[ue]rit gl[or]ia[m] ei[us] q[ui] misit illu[m]. h[ic] verax e[st]. s[ed] duces
moyses. ?helyas gl[or]iam p[ro]p[ri]a[m] n[on] q[ue]rebant. g[ene]r[e] v[er]aces erant. Lex moy-
si. ad p[er]fec[tum] n[on] duc[it]. i[m]mo sol[us] x[ristu]s. sic nec p[re]dicat[i]o pet[ri]. n[on] x[ristu]s assit.
n[on] ta[men] lex. n[e]c p[re]dicat[i]o pet[ri]. mala fuit. Qd a[ute]m minist[ra]to mortis
?da[m]pnat[i]onis di[citu]r. s[ecundu]m p[ro]p[ri]e de eu[angelio] dici p[otes]t. n[on] q[uod] ministret. i[d est] faciat morte[m].
s[ed] q[ui]a ministrat. i[d est] p[er]mittit morte[m]. ?da[m]pnat[i]o[n]e[m] n[on] crede[n]tib[us]. Caracthe[res]

Non ne dau[id]. moyses. ?helyas. ho[mi]cide fuer[unt]. Caths. Non. q[ui]a
n[on] e[st] occide[re] ho[min]e[m]. f[a]s ho[mi]cida[m] e[ss]e ho[mi]ne[m]. sic i[n]feri[us] ostendem[us]. Caracthe[res].
Qd q[uo]q[ue] pessim[us] e[st] d[eu]s ille. q[ui] moysi app[ar]uit i[n] flama rubi. ?i[n] p[er]ea in
caligine montis. Certe iste fuit d[eu]s tenebrar[um]. Q[uo]q[ue] c[on]d[ici]o[n]al[is] fuit d[e] ille
q[ui] helya[m] rapuit i[n] celu[m] i[n] ig[n]e. nolum[us] nos i[n] tale[m] d[eu]m crede[re]. q[ui]a nos
obruet. Caths. Qui q[ui]a terribil[is] apparebit ille d[eu]s v[er]b[um] i[n] die iudi
cij. c[um] venit iudicare viuos. et mortuos. et vos d[e] tanta blasfe-
mia punie[t]. Alib[i] a[ute]m est iste d[eu]s mansuet[us]. et dulcissim[us]. Iste naq[ue] e[st] d[eu]s
ap[ostolor]um. q[ui] s[upe]r ip[s]os. die pe[n]tecostes. i[n] linguis igneis apparuit. ?eos su[i]
amore i[n]flamau[it]. Cur fatui vituperatis. si i[n] ig[n]is sp[eci]e. moysi.
et helye apparuit. q[ui] i[n] eade[m] sp[eci]e. s[an]c[t]os ap[ostolo]s. i[n]flamau[it]. Stulti. co[n]-
sueta e[st] s[acr]e sc[ri]p[tur]e. Ip[s]e e[st]. sic[ut] d[icit] ap[ostolu]s. ad Ebr. i[n] p[rimo]. Ds n[oste]r ig[ni]s
co[n]sumens est. q[ui]a p[e]cc[at]a c[on]sumit. et purgat. Et de h[oc] ig[n]e s[an]c[t]issimo d[icit] d[omin]s
i[n] eu[angelio] luce. xl. Igne[m] veni mittere i[n] t[er]ra[m]. ?q[ui]d uolo. n[isi] v[t] ardeat. De
fumo [a]u[tem] s[an]c[t]issimo. et caligi[n]e q[ue] erat i[n] mo[n]te syna sic[ut] i[m]pletu[m] d[icit]
Pe. ap[ostolus]. i[n] fine. iij. c[apitulo]. act. ap[ostolorum]. v[bi] i[n]q[ui]t. Hoc est q[uo]d dc[tu]m e[st] p[er] p[ro]ph[et]a[m]
Joel. Dabo p[ro]digia i[n] celu[m] sursu[m]. ?sig[na] i[n] t[er]ra deorsu[m]. sa[n]g[uine]m. ?ignem
et vapore[m] fumi. Et Joh[anne]s bap[tist]a. Ego baptizo vos a[qua]. medi[us] a[ute]m
v[est]r[u]m stet[it]. q[ue]m vos nescitis. ip[s]e baptizab[it] vos. i[n] sp[irit]u s[an]c[t]o ?igni. Ergo
tale[m] igne[m] nolite vituperare. q[ui]a iste ig[ni]s s[an]c[t]issim[us] e[st]. q[ui]a [a]u[tem] si volu-
eritis suo amore i[n]flamab[it]. Caracthe[res] nitit[ur] i[n] h[oc] iiij. cap[itulo]. p[ro]bare
q[uo]d a[n]i[m]e n[ost]re. s[un]t sp[iritu]s. de celo eiecti. .viij.
(deputata. v[e]l laudum)

Villic[us] iniq[ui]tatis. de q[uo] eu[angelium] d[icit]. fuit dya[bolus]. c[um] o[mn]is anglor[um] cura fuit
et psalmor[um] pe[n]sio[n]es d[e]o ab a[n]gel[is] reddedas. ip[s]e colliget. s[ed] c[um] a[n]gl[u]s
p[ro]p[ter] ta[m] dura pe[n]sione gra[ua]tis ca[n]tu[m]. v[e]l filijs e[ss]e poss[e]t altissi[m]o. ?de
pe[n]sio[n]ib[us] ia[m] d[omin]is cotidie fraudabat dic[en]s. Qu[antu]m debes d[omi]no m[e]o. C[entum]
cho[ro]s t[ri]tici. Et ille. accipe. caut[i]o[n]e[m] t[ua]m i[n]q[ui]t. ?scribe. lxxx. ?similia.
Hoc a[ute]m vide[n]s altissim[us]. michaele[m] ei substituit. et ip[su]m a villicat[i]o[n]e
remou[it]. et c[um] s[ui]s o[mn]ib[us] de celo eiec[it]. Ip[s]e v[er]o dya[bolus] t[er]ra[m] aq[ui]s dis-
coop[er]uit. et duo corp[or]a homi[num] fabricau[it]. S[ed] c[um] p[er] xxx. annos
vitale[m] sp[iritu]m istis corp[or]ib[us] i[n]funde[re] n[on] p[otui]s[se]t. accessit ad maiestatem altissimi
et duos a[n]gl[o]s ab ip[s]o q[ue]s[iu]it. Aliter st[a]tim duo. q[uo]s dya[bolus] celest[e] dili-
geba[n]t. et rogauer[unt] altissim[um]. v[t] c[um] dya[bolo] ire[n]t cito reu[er]suri. Qui fr[a]u-
de d[e]s a[n]g[e]l[o]s dix[it]. Ite. s[ed] cauete ne dormiatis. q[ui]a p[er] sopore[m]
reuerti n[on] possetis. et via[m] obliuioni tradetis. S[ed] si dormieritis. p[er] sex
milia annor[um] venia[m] ad vos. ve[n]erunt g[ene]r[e] ?dormier[unt]. ?i[n] cor[por]e pedu[m] ob-
liti celestis p[at]ris i[n]clusi s[unt]. Isti s[un]t ada[m]. et eua. Isti sp[iritu]s. p[re]cor enoch.
Noe. habrae. ?o[mn]iu[m] patriarchar[um]. et p[ro]ph[et]ar[um] e[x]ce[n]tes. n[umqua]m salute[m] re-
p[er]ire potuer[unt]. s[ed] demu[m] i[n] symeone. et anna. venie[n]te x[rist]o. s[ed] p[ro]missio[n]e[m]
i[n] p[ar]adiso f[a]c[t]a[m] saluati s[unt]. v[nde] symeo[n] dix[it]. Nu[n]c dimittis s[er]uu[m] t[uu]m d[omi]ne. s[ecundu]m v[er]b[um] t[uu]m
i[n] pace. v[er]bu[m] i[n]tellige[n]s p[ro]missionis q[ue] in i[n] celo. an[te]q[ua]m descendere[n]t fe-
cit. Sic [a]u[tem] o[mne]s sp[iritu]s. q[ui] cecider[unt]. i[n] diu[er]sa cor[por]a i[n]trant. et p[er] ?mansitud[in]e[m] p[ro]mi[ssionis]
et via[m] patrimonor[um] saluant[ur]. et si i[n] uno cor[por]e h[oc] n[on] fecit. i[n]trat alia
p[ro]cor[um] nascentiu[m] cor[por]a. et saluat[ur]. n[on] a[lia] [a]u[tem] i[n] a[n]i[m]e homi[num]. q[ua]m sp[iritu]s q[ui] cecider[unt].

Ad h[oc] q[uo]d exponitis. lucifer[um] fuisse. illu[m] villicu[m]. Caths. i[m]p[ro]bat
repugn[a]t. q[uo]d i[n] fine eua[n]gelij di[cit]. laudau[it] d[omi]n[u]s villicu[m] iniq[ui]tatis
q[uonia]m [a]u[tem] dya[bolus] de iniq[ui]tate n[on] laudat[ur]: Nec h[oc] i[n] ex[em]pl[um] dedisse[t]. facite vob[is]
amicos. de mamona iniq[ui]tatis. Sic e[nim] ad malefacie[n]d[um] hortare[tur].
Sic g[ene]r[e] expositio v[est]ra nulla e[st]. Qd a[ute]m dicitis. cor[pus] ade. xxx. an[n]is exta-
t[isse]. et h[oc] q[ui]a i[n] Gen. p[ost]q[uam] leg[itur] f[a]c[tu]s e[ss]e ada[m]. Et m[u]lto post. d[icitu]r accepisse
sp[iritu]m vite. n[on] ideo p[otes]t di[ci]. q[ui]a post sit f[a]c[tu]m. s[ed] q[ui]a auctor more suo illa
s[ecundu]m [or]d[in]e[m] recapitulat. Quod collig[itur] ex eo. q[uo]d c[um] vij. dier[um] op[er]a narrasset
ab op[er]e p[ri]me diei recap[itulat] dic[en]s. Iste s[unt] g[e]n[er]ationes. celi ?t[er]re. i[n] die q[uo] creau[it]
d[eu]s. celu[m] ?t[er]ra[m]. Ad h[oc] a[ute]m q[uo]d dicitis a[n]i[m]as homi[num] e[ss]e sp[iritu]s q[ui] de celo ceciderunt.
et n[on] alias nouas. s[ed] sedes celor[um] i[m]plende s[un]t. v[e]l saltem tot ascendu[n]t
q[uo]t ceciderunt. g[ene]r[e] o[mne]s saluabu[n]tur. Er[go] g[ene]r[e] dein[de] e[st] x[ristu]s i[n] iudi[cio]. Ite maledicti
i[n] ig[ne]m et[ernu]m. Et quo[modo] seq[uitur]. Q[ui] pat[us] e[st] dya[bolo]. et anglis ei[us]. si o[mne]s illi a[n]gli
s[un]t saluandi. Ite si sp[iritu]s ab i[m]mo tra[n]sit i[n] aliu[m]. q[uo]d g[ene]r[e] faciu[n]t ieiunia
et afflictio[n]es. Cogite[n]t ia[m] m[u]lti ex q[ui]b[us] da[m]pna[n]t[ur] n[on] timet carnis desiderijs
liberi vacare. Pa[ulus] ad Ro. viiij. De iacob. ?esau d[icitu]r. cu[m] nondu[m]

eet natus non fecisset ad bonum vel malum. Sic ergo ipse eorum non pec
cavit. non ergo fuerunt de illis spiritibus qui de celo eiecti sunt. illi enim omnes
peccaverunt. Manicheus. Nonne dicit in libro viri ihesu filii syrac
ecclesiastici. Qui vivit in eternum creavit omnia simul. ergo omnes anime simul sunt
create. ergo non de novo creantur. sed spiritus celestes fuerunt. Catholicus.
Verum est quia simul omnia creavit deus. quantum ad presciam. sed cotidie adhuc
de novo creat deus animas. sicut ipse dicit in evangelio. Pater meus usque modo operatur.
et ego operor. Similiter dicit ecclesiastes. i. Quid est quod fuit. ipsum quod futurum est.
quid est quod factum est. ipsum quod fiendum. quasi dicat. et futura in mente divina facta
et preterita tamen sunt. qui vocat ea que non sunt. tamquam ea que sunt. Quintum capitulum
de humanitate christi. quod catholicus confitetur veram. Manicheus dicit fantasticam
Incipit ergo plurima. Catholicus dicit. i. Liber generationis ihesu christi filii david filii
abraham. Io. c. v. Verbum caro factum est. Epistola Io. i. c. iiii. Omnis
spiritus qui confitetur ihesum christum venisse in carne ex deo est. Epistola. Ro. ii. c. iii. Qui
non confitetur ihesum christum venisse in carne. hic est in carne seductor et antichristus.
Ad Ro. i. Qui factus est ei ex semine david secundum carnem. Ad Gal. iiii. Natum
ex muliere factum sub lege. Ad col. ii. Quia in ipso inhabitat plenitudo
divinitatis corporaliter. Ad thym. ii. Unus mediator dei et hominum homo christus ihesus.
Ad ebr. x. Manifestum est quod ex iuda ortus est dominus noster. et cetera. Luc. v.
Ihesus autem crescebat sapientia et etate apud deum et homines. Io. xv. Anima
mea ... Passio secundum luc. Domine voluntas sicut tua fiat Io. lxxxiii.
Potestatem habeo ponendi animam. et iterum sumendi eam Io. xxiiii. Solvite tem
plum hoc et cetera. hoc autem dicebat de templo corporis sui. Io. xxiii. Ihesus fatigatus ex
itinere. Luc. i. Palpate et videte. quia spiritus carnem et ossa non
habet sicut me videtis habere. His auctoritatibus planum est vere hominem mortalem fuisse
utique carnem habuisse. humanamque animam. per quam contristabatur timens mortem. quam
deponere potuit. quia si tantum spiritum divinitatis habuisset. ipsam procul dubio depo
nere non potuisset. vel sic illam contristari. tedere et pavere. potuit. quia ipsa divinitas
non est transmutabilis vel variabilis obumbratio. Quod ergo dixisset. tristis est
anima mea usque ad mortem. divinitas tristari non potest. sed humana anima
erat que contristabatur. Quod autem fatigatus esset ex itinere. Quod autem dicitis
ihesum christum non comedisse carnalem cibum. sed tamen spiritualem. contra quod ipse
dixit discipulis. Meus cibus est ut faciam voluntatem patris mei. Similiter est. quia
utrumque comedit. sicut his auctoritatibus probatur. Luc. xiiii.
Venit Iohannes non manducans neque bibens. et dicitis demonium
habet. venit filius hominis manducans et bibens. et dicitis. Ecce homo
vorax potator vini. amicus publicanorum. Ca. lx. Et factum
est discumbente eo in domo. ecce multi publicani et peccatores venientes
discumbebant cum ihesu et discipulis eius. Et i. Quare cum publicanis et pecca
toribus manducat magister vester. Act apostolorum i. Et convescens precepit eis. a ieroso
lima ne discederent. Iecd. xxvi. Nos qui manducavimus et bibimus cum illo
Luc. c. xx. Et cum manducasset coram eis. sumens reliquias
dedit eis. i. ad cor. xiiii. Similiter et calicem postquam cenavit.
Manicheus ad Cath. Si credis mariam fuisse feminam. dic
que fuit mater eius. et quis pater eius. In toto evangelio istud non legitur. quia fuit mater eius quam
evangelistis. unde non texuit genealogiam christi per matrem. sed per Ioseph. quia
Evangeliste non potuerunt reputare aqua genita sit mater. Catholicus. R.
Stulte. non est consuetudo divine scripture ut mulierum genealo
giam texat. sed virorum. Et viri in veteri testamento tamen de sua cognatione
et tribu uxores accipiebant maxime. Ita sicut Ioseph. Pater vero matris
fuit Ioachim. mater eius Anna. quia in evangelio non est scripta sunt. sed tot sunt ibi
que ad salutem sufficiunt. Non est scriptum etiam de matre phylippi. vel de patre
sed tamen credimus ipsum parentes habuisse. Planum autem quod mater non fuit angelus
quia angelus eam non peperit. sed ipsa eum. luca fuit in salutatione angeli. Filii
angeli non habent consanguineos. sed mater habuit. unde dicit ei ab angelo. Ecce
helysabeth cognata tua. Manicheus ad cath. Ad nuptias inui

tatus ihesus dixit matri. Quid mihi et tibi mulier. ergo non est ea esse habebat. ergo
non fuit mater eius. Cath. R. Verum est quia non erat. et cetera. quantum adhuc quod
ipsa petebat aquam in vinum convertere. quia hoc posset ex eius carnali
generatione non contigerat. sed ab eterna patris potentia. sed non de omnibus dixit ge
neraliter. quod mihi et tibi. quia postea eam virgo virginem commendavit. Ubi habetur so
latum. fortioris sexus. et erat subdita illis. Sic in evangelio legitur.
Manicheus ad Cath. Cui requirenti apparentibus dixit. Que est mater mea.
et qui sunt fratres mei. et extendens manum ad discipulos suos ait. Ecce
mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei. qui in celis est. hic
meus frater. soror. et mater est. Cath. Impie. cum discipulis ita
laudat. sed matrem eius non vituperat. nec matrem esse negat. Manicheus.
Dicentibus beatus venter qui te portavit. et ubera que suxisti. noluit hoc
audire dominus. sed respondit. Quinimmo beati qui audiunt verbum dei et custodiunt. Cath.
Illud quod tamen valet. quantum ad istud. quasi dicat. non solum illa que me
in ventre portavit. proinde beata est. sicut ceteri homines. que fere solam matrem
fatentur beatam. quia peperit. immo illi qui audiunt verbum dei et custodiunt
id. beati sunt. quia potes et voles sum et omnes credentes beatificare.
Manicheus. Dicit Io. evangelista c. lxxviii. Ego non sum de hoc mundo. ergo
non fuit natus de muliere. Cath. R. Ita intelligo. non sum de hoc
mundo. id est de immundis. sicut in ipse dicit de apostolis. c. liii. Nos sumus de mundo
sicut ego non sum de mundo. ergo sicut apostoli de mundo erant. quia de mulie
ribus. et non erant de mundo. id est de immundis. ita et christus. Ipse est christus
est veritas. sed veritas non fallit. nec falli potest. ergo non fuit fantasma.
Sextum capitulum. de sancto Iohanne baptista. quem manicheus dampnatum nituntur
contra quos catholicus hic induit. Luc. i. Cap.
Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Item Io. ii. Fuit
homo missus a deo. cui nomen erat Iohannes. hic venit in testimonium. Luc. lxxi.
Omnis populus audiens. peccatores et publicani. iustificaverunt deum bap
tizati baptismo Iohannis. Pharisei autem et legis periti consilium dei spreverunt in se
metipsis. non baptizati baptismo Iohannis. Luc. lx. Maior inter natos
mulierum propheta Iohanne baptista nemo fuit. Luc. vii. Venit Iohannes baptista
non manducans panem. neque bibens vinum. et cetera. et in f. Canat. v.
A diebus Iohannis baptiste regnum celorum vim patitur. et violenti
illud. Et i. Omnes prophete et lex usque ad Iohannem prophetaverunt. et
si vultis scire ipse est helyas qui venturus est in mundum. Qui habet
aures audiendi audiat. Sic ergo testimonio gabrielis et ceteris probatur
eum non solum sanctum. sed ex utero fuisse sanctificatum. et testimonio de luce
non quod lumen dixisse. Sicut vos mentimini dicentes. quod ideo Iohannes
baptista dixit. Ecce agnus dei et cetera. qui dicit ipsum capite non me. sed
stulti hec sunt verba laudantis non iniuriantis. Adulteratis etiam litteras
mathei dicentes quod sic dixit. Inter natos mulierum non fuit maior
Iohanne baptista. id est maior diabolus. sed non sic in ipsis. non sic. sed sic lucas
exposuit. maior propheta. Manicheus ait ad cath. Si bonus
fuisset Iohannes. ihesum quem laudabat secutus fuisset sicut apostoli. Cath.
Secutus est Iohannes christum spiritualiter. sicut et paulus. et multi alii. qui
corporaliter cum domino non fuerunt. Preterea est Iohannes testimonium de ihesu. et ihesus
multum protulit. Cum enim turbe crederent. ne forte ipse esset christus. con
fessus est. et non negavit. quia non sum ego christus. et dixit. Venit vir post me
cuius non sum dignus corrigiam calciamenti solvere. Et sic. Venit fortior
me post me. Si autem voluisset christus Iohannem post eum missus. et corporaliter
sed noluit ut videtur testimonium Iohannis cavillare non posset
dicentes quod Iohannes corruptus esset. Sicut liberato a legione demo
num. et volenti post dominum ire carnaliter non permisit eum. sed sic
dixit marcus c. xlviii. ait illi. Vade in domum tuam. et annuntia
illis quanta tibi dominus fecerit. Et abiit. et cepit predicare in decapoli quanta
sibi fecisset ihesus. et omnes mirabantur. plus ergo fecit homo iste predicans

i decapol. i absentia ihu. q si carnalit e eo uiuss. Et
ideo n pmisit eu d s sec ire. Sili. 7 Iohs plus fec testi
laudis pferens i absentia ihu xi. q te fecerit ap. q n lau
dis adhuc e dubit. n potat suspectus esse testis. Io.
q n nq visu digito d dicens. Ecce agn dei. ecce q tollit
pcta mdi. Gratichs. Dubitau Iohs. e ducs ex discip
ss. misit interrogare ihm. Tu es q uentur es. an aliu expectam.
Resultetib at istis. pocuupit e morte. et i dubitatoe d fuit
t. et sic dapnat est. Caths. ad gratich. Quald meli
testimis. p recessum istor discip ptulit eis ihe xpc. q p
feratis vos. dicens ad turbas d eo. Quid exstis vide i desto.
arudine vento agitata. q dicat. n. vn sidat. Ecce qui
mollib vestiunt. et c. Et i. vocat e eu plus q ppha. 7 pea
vocat eu aglm suu dicens. Ecce mitto agl m. Qa g ei agls
fuit i t... voluit ei agls ee i iferno. Tercia g dubitauit
de aduetu x ad iferna. Et ideo itrogau eum. Tu es q ve
tur es. intellige ad iferna. ipa ps. an aliu expectam. i. palm
extrahes nos de iferno. v nune hec scis patriarchis q i i
ferno st. Alio ois dubitato dapnosa e. et mortifera. scelera
tissi. et si eet h dubitato Iohis dapnosa. tam ex ev. no
betis. q i hac dubitatoe defunct fuit. imo nutiy suy ad eu
ventiy potuer. et s nutiare. Si e dictis pocuupit fuit mo
te. g male pcepiss ihu dicens. Ite renutiate iohi. q re ipsi
pcepiss. n eet i iugu ei suaue. s ipotabile. q nich po
tuiss pmortuo nutiare. Patz g q sta sit doctrina vru. q lau
datu a d edepnatis. et pceptis x ipossibilitatis vitiu adap
tatis. Possum et alit dic. q n s itrogau. s discip ls. Cu
e vita aspiore facet. q x. i vestitu. et uictu. q Iohs vin
n bibebat. pane n comedebat. xpc vo sic. It discip Iohis
ieiunabat. s discip x n. Ap videbat discip ls q Iohs eet
maior. et dubitabant d xpo. n i h testio Iohis credebant
imo videbat iohis ei ca humilitatis mitti. Ig ne i hac du
bitatoe remanerent. misit eos ad ihm. tanq bon ppha discip
testis pferret. flec seq. itrogau g dubitau. Istatia. xpc it
rogau dicens. e est hoc numisma. g dubitau. n e ver.

.vij. Septimum Cap de bapo aq q st fluui et iutile dic ee
pit. et spalit de bapo puerorum. qs i fide parentum negat
posse saluari. Qd at sit baps aq pbat. Caths. Ev io. ca
tercio. Nisi q renat fuit ex aq. et spu sco. n pot itre
i reg di. Eps io. i. ca. ampnlr. Tria st q testim dat
i tra. spc aq. 7 sangs. Act apl. xviij. Ecce aq qs phib
nos baptigari. Marc vlt. Qui crediderit et baptigat fuit
sal erit. Marc vlt. Euntes docete oes gentes baptigantes
i n e pa. 7 fi. 7 s. s. Act apl. xviij. Nuqd qs phibe p. v
n baptigent hij. Ev. io. xv. Post h venit ihc i iudeam
tra. et discip ei. 7 illic demorabat e eis. 7 baptigabat
Gratichs. Cocedo q baptigau xpc 7 discip ei i aqua.
i. i pdicatoe. et spu sco. s. n i aq corpali. Sic d Iohs
bapta. i Ev. mat. c. iij. Ego baptigo vos i aq. medi at
vrm stetit q vos nescitis. ipe vos baptigab i spu sco 7 igni
Et i actib apl. c. i. Iohs qde baptigauit aq. vos aut
baptigabimi i spu sco. n post multos hos dies. Et i Ev
Iohis. c. vij. Qui credit i me sic d scptra. flumia d vet e
ei fluet aq viue. hoc at dix d spu. q accepturi erant
credentes i eu. Ex istis collige. q pag i telli pdicato 7 spc. s.
Caths. Baptismu spc sci n negam. s. aq 7 sagnis
i bapo ee Iohis eps testat. aq baptismatis. sagine re
deptoris. q n esset effus sangs x. et n eet i sps scs. aq
tm eos baptigaret. s ista tria i st nccia. et ista tria unu bap
st. Sic paulus ad eph. d. c. xv. Ipe dilex eccam. et seipm tdi
dit p ea. v illa sactificaret. mudans ea lauac aq i vbo. i. i uo
catoe trinitatis. Si vero ide credis esse. bapm. q pdicatoe
vl spm. qr dix ad Cor. i. Cap. iij. No misit me ds bap. s
euaglicare. Et i. Ego platauy. appollo rigauit. Corneli vo
pdicat. et spu sco iflamat. Et eunuch pdicat. qr pea cent
i aq baptigati. De bap. puerorum. Caths.
De ifantib vo ammiramur dicentes q n saluat. s. credelitas
vra. di ampla mia refrenat. Ipe e sic d i ev. mathi
c. lxxi. pcep. videte ne otepnatis vnu ex hus. pu. Dico e vb
q agli e. i. c. 7 c. venit e fili hois saluare qd pierat. Gratich.
Excecati estis si putatis. q de ifatib i ds loqret. e fri di
xit. pusill istis q i me credit. ifantes e. et pueri n credit. q
sca n hnt. Sz nb datu e nosse misteriu reg di. q p puer
statutu i me discipulorum itelligim x. q puer erat humilitate
et inocetia. ppusillos q i eu credebat. itelligim discip los. q pueri
erat malitia. Caths. Noti vos estis excecati. q sola istam
spale itellig hic multis hre et itellectu vsioue respuitis. De
puero e isto d c. c. xv. Accipiens puer statuit i me eor
q e oplex eet. 7 c. Patz g h puer. aliu a xpo fuisse. q semp
ipz oplex n est. De pusillis i tcia ps loq. de discip ls. vo i fa
vn patz q alij pusilli erat. Nec pueri dici potuit malitia
sic exponitis. imo erat mag i malitia. q st be. 7 arrogat 9
tendebat. qs eor videret ee maior. Nulla g e exposito vra. s d
alijs pueris. et de alio puero statuto i me itelliged est. qs ds a
plecabat. et benedicebat. Sic n iferi d marc. c. vj. Offe
bat illi puulos. v tanget eos. discip at comiabat offeretib.
Ques cu videt ihc. idig tulit. et ait ill. Sinite puulos venire
ad me. et ne phibuitis eos. taliu e e. re. ce. am dico vb
qsq n recepit regnu di. v puul. n itrab i illd. Et ople
xans eos. et ipones manu sr illos. benedicebat eos. Pz g q
alij erat pueri. qs ds benedicebat g saluat pueri. Gratich.
Ea dno di q crediderit. 7 baptigat fuit. h saluus erit. q
vo n crediderit. odep. Sz pueri n credut. g dapnat. Caths.
Intellig ibi. q n crediderit si pt crede. odepnab. Et silis i
statia e. ibi. i eps Ja. Qui n peccat i vbo. h pfect e vir. s
mutus n peccat i vbo. g pfect est vir. Sz ibi itelli. de
huis qui i vbo pst peccare. s muto n peccare i vbo h e m
torium. q ex i po. sibi otig. Sili puero n cede. n e motifer
q adh e ipotes. Sic 7 i pauli itelli. sn fide i possibile e pla
ce do. i. si hui p. Gratichs. Qo vo saluab puer q n boi
fec. Cath. Et quo dampnab. si n mali fec. In fid vo
parentum saluat pueri. Gratich. Unqsq on suu potabit
Caths. Ver e. s n ita e de corona sic de pea. Et h ex lar
ga di clemtia. q pca vni alti import. s. fide vni. 7 m
tis. alter saluat. Gratichs. Vn hes. q fide alie. alt sal
uat. Cath. Ex ev. fides em cananee pfuit filie sue
vn des. est sibi ad. O mulie mag e fides tua. fiat t sic
vis. Et sanata e filia ei ex illa hora. Et de his q paliticu
p tectu coram d summiser d. qrum fide videns ihc ait palitico.
Ho remittunt t pcca t. Sic g istor fides i sesato palitico
pmeruit remissione peccor. sic fides parentum. pmeret bap. eo
reg celorum. Octauu Cap. de orone p defunctis q. pacc.

vilipendit. Cath. utilissima pbat

Maria. 7 martha. p lazaro exorantes impetrant. g pum est
p defunctis exorare. It apo. ad cor. j. c. xv. Si mortui
n resurgit. qd facient q baptizant p mortuis. Ergo ad e bapti.
p mortuis. s. aliis baptizans p eis n fit. n oro. vl' helemosina 7 silia. g
talia p defunctis fit. It ep. Jo. j. ca. antepnlt. Q. scit fratre suu
peccare pcc. n ad morte. petat et dab' ei vita peccati. n ad
morte. Est pcc ad morte. n pillo dico vt roget q. h d orone q
fit p mortuis intellr. Q. e i veniali. qd n e ad morte decessit. q
pro oro. Q. at i mortali decessit. pillo n l; orare. Si at pessime
maichee. d orone q fit p viuis vel intellige intelliget. Jo. illum
e pcc est adeo mortalissim. p q orare n liceat dum viuit ille
peccat. Qd e peccatum mortalis. q illor q xpm et stephanum impetie
bat. 7 ceteros mres. g sic p ill' interfectorib; x. 7 stephs exorabat.
sic 7 nos n p ia defunctis exorare debe. v quitat eos do et basan
patz g. q p ia dampnatis 7 mortuis. dixit Johes. e pcc ad morte
n p eo dico. v oret q. Phus vo. q st in pgatorio. 7 e venialib;
decessit dixit. Q. scit fre suu peccare pcc. n ad morte petat
p eo. 7c. Pact. Nescio qd sit pcc veniale. nescio qd sit pga
tor. Oe peccatum. cdo esse mortale. os peccores cdo esse eqlit puie
dos. vn est igs iudicij. os obruz equalr. Cum in hoc mundo peca
remissa n fuerit. n remittet post morte. Cath. Cinissa
et supba e tua ignorantia. et stulta credulitas. Jdeo e e pcc veniale
q pcc n ad morte. vn apo. In. ii. xcvij. c. j. sa ep. ad cor. Do
nate m hanc iniuria. Tale e dire. iniuria codonabile. qle e pcc
veniale. peccores n qda minus puniet. qda fortius. iux qualitate cmis
vn pylato dtum est. veritm q me t tradidit. mai peccm ht. Et iev.
q. c. viij. Tyro 7 sydoni. remissius erit i die iudicij. q vob. Sic
g. cdere debetis. q n oia peca paria. n pari st pena punienda. Jn futo
7 qda leuia pcc dimittent. n e in futo aliq dimittet. quo di
cit do. q pecat i spm. s. n remittet ei. In hoc selo. m; in futo. Q.
dixit. m; i futuro. si oia i hoc mundo q dimittenda st. dimitterent.
sa superfluum eet dire. m; i futo. Qd at pgatorij sit igs q distat
ab infernali gehenna. n e etna. imo extinguibilis. pz p id q dr
apo. ad Cor. j. c. xij. Siqs at sr hedificat. sr fudamtu hoc
aur. argentu. lapides pciosos. ligna. fenu. stipla. vnius cuiusq; op
manifestu erit. Dies e dni declarab. q; i igne reuelab. et
vniuscuiusq; op. igs pbab. Si cui op mansit. qd sr hedificabit
mercede accipiet. Si c op arsit. detrimtum patiet. Jpe at sal
uus erit si tm. q p igne. Bon e iste igs. q i die d. i. p mor
te. reuelat opa nra. dum e viuim. dies nr e. dies opandi
pq morim. ille e dies d. dies retributois. Jn illo igr die d. igs
pgatorij reuelat opa nra. p q igne. sic in fin cap dr. saluam
nos min pca. detrimtu tn patiem. i. tormta. Pro istis g aiab.
q i hoc igne pgatorio st. orat eccia. hoc e st q peccauer. v
Johs dr. pcc n ad morte. Pro hijs q i icel. n orat eccia. sz ipos
laudat. et p sceipis petit orare. Pro hijs q st i iferno. n orat
eccia. si scit. q; v dr i li. sapie. c. xvi. passi i digne torminta 7c.
Et i eod. Persecutore passi st. 7 p igne osumati. It i li. Pv. xi. c.
mortuo hoie ipio. n erit ultra spes. Ecc. c. xix. Q.deq
p mane t facere istante opare. q; n op. n oro. n scia erit ap
iferos q tu pperas. Maichs. Cpa. ad ro. c. vj. dr. Qua
reddet vnicuiq. sz opa sua. Et c. xlv. Jtaq; vnusqsq; vrm pse
roe reddet do. Cad cor. j. cap. iii. Jn fin. vnusqsq; ppa mercede
accipiet. sz suum laboie. Cad Gal. Cap. pult. vnusqsq; onus
suu portabit. ppha. vnuqqz. sz vias suas iudicabo dr do.
Gg. j dyal. Qual' hic qsq; exierit. tal' i iudio apparebt. pse
g labcet vnusqs. n expectet iuuam alti. q; unusqsq; p se
roe reddet do. et n unius palio. Cath. Concedo. q vnqsq;
pse roe reddet do. sic i supdcis auctoritatib; otiet. Sz qd d busa
tua vis adde. n recipio. videl; q iuuam alti n expecte. cu
viuo. et p morte. q; dcm est e cns. alt alti. ona portate 7 s
adi. le. x. Et dce e nb. Cofitemi altutru peca vra. 7 orate p
iuice. v sal. Nec e istd recipio. q vn palio redde roe n debe
at. q; dcm est pet. i p a oiu epor. pasce ags meos. q si i pasty
fuit petr et os epi. d reddet roe. m e q laic sunt. 7 i lege di
par ptr. ro qret alior. si abscodero taletu i tra. Pse g. vnqsq;
roe reddet. et qda pse. et paliis. Expauesco n ne ipi m dari
nois ro exigat. falso e eo georgi si i eos d m. n excolam
Qd at dxt. Gg. ql' hic qsq; exierit. tal' apparebit. Si mal' eri
erit mal' apparebt. sz n dxe qlr q; q; multi e mar tristi
exeunt. q ei mar leti apparebt. d qb dic psalmista. Eu
tes ibat. 7 flebat. mi se s. Sic 7 qda nimis pgati exeunt. q te
pgatissimi apparebt. Maichs. Ecc. xv. Si ceciderit ligu
ad austri. aut ad aqlone. i qcq; loco ceciderit i erit. g n pot
ho p morte. loc mutare. Cath. Uerz e. q n psit ab au
stro i aqlone reuti. sz ab ipa pte q p austru i tellir s pgatori.
et corona. et d isto. hoc trasit ad illa. J isto arbo pollit 7 ecudi
t. v ad illa corona. hedifi etiam coaptanda puciat. h ad po
lied necie e omes ire. sic plana iciuma. 7 helem. v bipen
nis et ascia. vr ppha Triasuym pigne. 7 aq. 7 edu. n. i re.
Maichs. vbi te iuenio. i te iudicabo. g sic iuet e ho in
morte. ita iudicat. g n psit pea oroes. Cath. Uerz e
g e ad iudiciu. q; iudiciu. n mutat p oroes. sz ip; iudiciu
eti executori madat. statim e i morte iudiciu e ei. ad abso
lutoe. q i mortalib; n repit. sz n statim ista sua absolois ef
fectu incipit. v i sufficientib; orib; et ceteris q pstituit ad sa
lute. Maichs. Cubi reppit i edia pagina. q te pris. q post
morte st. aie extrahat. vl q do ad iferna descederit. Cath.
Dicit. q salui eum. sz paulu. sic q p igne. Qd at dd qd i
ferna descederit. et ip; iferni expoliauit. plam p pphem
si ei uultis arde. qd i p x dix. O mors. ero mors tua mors
tuus ero iferne. Jt p act aplor. v petr dt. c. v. ppha g
cu eet. et sar; q; iure iurando iurass; illi ds 7c. puidens
locut e de resurrectoe x. q; m; derelict e i iferno m. caro ei
vidt corruptoe. Et i dixit petr. de ihu. q do suscitauit solutis
dolorib; iferni. iux q i possile erat teneri illu ab eo. It pa. ad
Ro. c. xx. Ne dixeris i corde tuo. qs descedit i abyssu. h e
x et mortuis reuocare. Et i apoc. c. j. i fin. Ego su pmus
et nouissim. et su viuus. et fui mortuus. 7 ecce su viues in
scla sclor. et habeo claues mortis. 7 ifni. Et pa. ad Col.
c. vj. Deles qd aduisu nos erat cyrografu decti. qd erat otui
nb. et ip; tulit d me. affiges i. cruci. expolias pncipat et
potestate. eduxit ofider. pala triuphas illos i semipo. Et
i ev. cu lra eor scor. q dormieuit surrexer. Jstis auctoritatib
stulti ee debetis. q xpc i ifnu scas aiab; expoliau. Nec ob
stat q ofr i iferno illa e redeptio. q; d ifeno i fiori h itelli
v scor aie n erant. sz erat i qda pte q dr sinus abrahe. v
n alia pena n afficiebat. n desiderio videndi dm.
Nonu Cap. e de Resurrectoe corpm q Pact. negat. q q cath. lx
h i duc. Luc. ca. vij. Et videbit ois caro. sa di. n Cad cor.
ij. Cap. xij. Ut 7 vita ihc manifestet. i carne nra motali.

Ad Cor. i. c. xv. Insipiens tu quod seminas non vivificatur
nisi prius moriatur. Et infra. Omnes quidem resurgemus sed non omnes immutabi
mur. Et infra. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem et mor
tale hoc induere immortalitatem. Ad Phil. c. iii. Qui refor
mabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ad Thes. c. ultimo.
Ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini servetur.
Ad Hebr. c. xv. Donec occurramus omnes in unitatem fidei et agni
tionis filii dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi.
Ad Ro. viii. Qui suscitavit ihesum christum a mortuis vivificabit
et mortalia corpora vestra. Pauperrimum manicheum multa de
suprema resurrectione auctoritates in medium possemus deducere sed quia vos ipsa
cantica[?] nunc accedimus intelligentes tamen de ratione anime que habet fi
rmam et quod dicatis animam appellari nomine corporis quia sicut apostolus corpora
terrestria et corpora celestia et docuit accedimus ratione corporum intelli
gatur celestium id est animarum. Ideo huius auctoritatis vos cavisse sufficiat ignis
de mortalibus corporibus nescio intelligi oporteat que resurgunt. Maich.
Ratione sic distinguit apostolus. Si est corpus animale est corpus spirituale. Seminatur
animale surget spirituale. Ergo corpus quod resurget erit spirituale. Ergo erit spiritus.
Depravatis impii sensum apostoli quia vultis animam esse corpus Cath.
animale et spirituale. Sed apostolus vult esse id quod patet per precedentem ubi littera
dicit est. Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur. Sic ergo
id quod moritur scilicet caro nostra postea vivificatur quia de anima hoc intelligi non
potest cum non moriatur. Et per sequentem litteram similiter patet ubi dicitur corpus mortale re
surgere. Ergo quia nunc est animale caro id est ponderosa tunc erit spiritualis admodum
spiritus agilis velox et impassibilis et incorruptibilis. Et sic christus vero et palpabilis
corpore introivit ad discipulos ianuis clausis. Sic et nos quia sic dicitur
Io. ev. similes ei erimus. vero et palpabile corpus habebimus spirituale tamen
id est impassibile et admodum spiritus agile. Ad argumentationem quod facitis
erit spirituale ergo erit spiritus. Instantia. Hoc meum corpus est animale ergo est anima.
Quia sic animale non vere est anima sed simile anime in sensibilitate ita spirituale
non vere est spiritus sed simile spiritui in agilitate Maich. Stultum re
credimus impossibile. Sed audiatis quod ibidem dicat apostolus. Caro et
sanguis regnum dei non possidebunt. Sic ergo tunc carnem non habebimus sed solam animam.
et hoc labia vestra refrenate quia sic carnales estis ita de carne
tractatis. Cath. Nos quidem carnales sumus et peccatores vos autem
non carnales nec spirituales sed quod peius est diabolici estis qui occulte luca
fer adoratis. De carne vero tractamus de qua deus et propheta tractaverunt
et apostolus sicut infra nescitis quia corpora vestra templum sunt spiritus sancti. Quod vero dicit apostolus
caro et sanguis regnum dei non possidebunt prius exponit ab eodem in contin. vel ibi
infert. Neque corruptio incorruptionem quia per hec vocabula caro et sanguis
intelligere apostolus id est corruptionem quia nunc corruptibile postea. hoc autem refert ad consum
mationem que quidam sibi quippe postea putabunt tunc nostra gloria sed ratione non
erit caro et sanguis id est opus animale in quo homo corrumpitur ratione carnis et sang
uinis. Maich. Audivi dominum dicentem nec nubent neque nubentur
sed erunt sicut angeli dei. Ergo sicut ipsi sunt sine corpore ita et nos sine corpore erimus.
Ibi dicitur sicut. sed non sic eritis quia in hoc erimus similes scilicet quia non nubemus. Cath.
Sed non erimus similes illis in omnibus. Instantia tue argumentationis. Nos erimus
similes christo. Ergo erimus altissimum sicut ipse. Non sequitur. Quia non possumus esse similes.
Item si per rationem anime aliam non intelligitis quomodo dicitis. Omnes quidem resurgemus
sed non omnes immutabimur. Item quomodo intelligitis in Iac. c. quod tamquam agitur
vel dicitur aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum in testimonium vobis erit
et manducabit carnes vestras ignis. Quam comedent in hac vita erugo
aurum carnes divitum ergo in ratione hoc erit ergo tunc carnes erunt divitum.
S x. Deum capitulum est de iuramento quod fere omnes heretici dicunt esse prohibitum. Ca
thari autem dicunt in necessitatibus licere posse iurari loquitur ergo Maich. Maich.
Mat. xxvi. Audistis quia dictum est antiquis non periurabis. Ego autem dico
vobis non iurare omnino neque per celum quia thronus
dei est neque per terram quia scabellum pedum eius est neque per ierosolimam quia civitas
est magni regis neque per caput tuum iurabis quia non potes unum capillum
facere album vel nigrum. Sit autem sermo vester est est non non. Quod autem his
abundantius est a malo est. Sic ergo qui iurant malefaciunt. Cath.
In hac auctoritate tria sunt. Prohibitiones. Consilium. et permissio. Prohibitiones
ad quas cavendas necesse tenemini. videlicet ne iuretis per creaturas. sed non prohi
bemini iurare per deum. Consilium. ad quod soli perfecti tenentur. si voluerint
ut sit sermo vester est est non non. Permissio quo imperfectis et in necessitatibus tempore perfectis
conceditur. videlicet quod his abundantius est a malo est. id est a malo non ex debito
procedit. quasi dicat vel malum incredulitatis est et tu ipsis. vel tui
vel pauperis vel patrui tui vides de puro abundantius est dicere pro certo id est
iurare. Sic sit in causis civilibus et hoc non est a malo iurantis quia iu
ramentum benefacit. Sed a malo non credentis. Item si perfectus es et aliquod verbum ad
utilitatem animarum suades. non est simplici verbo creditur iurare potes
sicut apostolus in multis locis ut dicitur testis mihi est deus. Quia procul dubio tunc
habundantius dicere quam est est non non. et tamen non est credere quam prohibitiones dicit christus
ergo non est prohibitum id est malum est habundantius dicere. Maich. Ecce iam est expo
sita quomodo hoc littera cum simon contra scribit ut dicitur quia habundare debes iustitia
vestra plus quam scribarum et phariseorum. quod apostoli autem quod apostoli pharisei fa
ciebant. Cath. Multum que ponunt modo quia pharisei sic continetur
in ev. Mt. c. xxiii. iurabant et faciebant homines iurare per
templum. per aurum templi per altare et per donum altaris et ipsi in usu habebant
iurare per celum etiam. Ihesus capitulum suum quo dominus hoc prohibet et sic docemur
in terris plus quam illi habundare et consilium et additur ut non necessitatis tempore ullorum
iurare. Maich. Et quomodo cavetis iurare per creaturas qui iuratis
per evangelium et per ossa mortuorum id est reliquias quas dicitis sanctorum. Cath.
Nec per evangelium nec per reliquias sanctorum iuramus. Sed sicut evangelium et sicut reliquias
videlicet visibilibus rebus ad deum pertinentibus excitat viscera iurantis ad timo
rem dei. Et signum vel annulum vel aspectis in facies quas iuret
per evangelium intelligere per patrem. Maich. Palliato sermone veritas
sed latere non potes. Quia hoc est tenor iuramenti vestri. Sic deus te adiuvet
et ista sancta evangelia et iste sanctorum reliquie et ista sancta crux. et sepulcrum.
et ita iuratis per res insensatas. Cath. Ita intelligere debes quod deus
adiuvet te et sic evangelium id est deus per evangelium deus adiuvet te per auctorem per sepulturam
per illum est sunt reliquie deus cum per res insensatas nos adiuvat sic per
lignum crucis. et cetera prenominata totum ergo iuramentum ad solum dominum re
fertur. Maich. Ita et qui iurabant per celum per terram. Iero. iura
mentum ad deum referebant quia iste sunt creature et mirabilia dei. Cath.
Non ita quia ipsi ad numinis in celo esse putabant et in manu sed
templo. et ideo prohibitum est ne per ipsas creaturas iuret. Pictav.
Stulti et simplices ex verbo ad numinis putant esse in ecce manufacta
et sepulcre manu facto. Cath. Quare tale credulitatem haberent non certe sip.
sed fatuus. Sed per gratiam dei nulli hunt. Maich. Audi iacobum vos refre
nantem. Ante omnia inquit fratres mei nolite iurare omnino neque per celum neque per terram
neque per aliud quodcumque iuramentum. ne in iudicium incidatis. Cath. Respondemus
dictum est. nolite. et nos nolumus nisi cogamur. neque per quecumque iuramentum id est per quelibet vili
re. sed pro re utili. cum necesse est iuramus. Sic legimus angelum et apostolos iurasse
se ut continetur in sermonibus. Apoc. c. vii. in fine. Angelus iuravit per vi
ventem in secula seculorum. Ad Ro. c. ii. Testis mihi est deus cui servio in spiritu
meo in evangelio et cetera. Item c. viiii. Veritatem dico non mentior testimonium mihi perhibente
conscientia mea in spiritu sancto. Ad Cor. ii. c. iiii. Ego autem testem deum invoco
in animam meam quod parcens vobis non veni ultra corinthum. Ad Eph. c. i. Testis
est mihi enim deus quomodo vos omnes cupiam in visceribus ihesu christi. Ad Thes. i.
c. ult. Adiuro vos per dominum ut legatur hec epistola omnibus sanctis fratribus. Ad Ebr.
c. iiii. Quibus autem iuravit non introire in requiem suam nisi illis qui increduli

fuerit. Ad corinth. c. viij. Catholice namque pareentes deo. quin necesse habeat per quem vivunt maiorem vitam possunt pro scripsit dicens etc. Et ita homines est prima lege sui vivunt. et omnis consilio. eorum finis. ad confirmationem est iuramentum.

xv. Capitulum xv. est de penis temporalibus. quas iuste se credunt inferre ecclesia. sed manicheus sic loquitur. Quia in veteri et novo testamento. quod in evangelio et epistola pauli dicitur. non occides. sic ergo nec deum hominem. sed nec bestiam. licet ad occidere. Catholicus Sicut manichei sic dicunt. paulus ad corinthios. Numquid de bubus cura est deo. Sic ergo non de bubus. non de quibuslibet aliis bestiis vetitum est non occidere. sed de hominibus tantum. vos autem contra simplicibus phylosophorum dicentes. ubi non est licitum interficere. non serpentes. quia generaliter intelligitis. non occides. id est non debes occidere. sed si generaliter intelligitis. quia quelibet occisio sit vetita ergo non vitia debent occidere. quod falsum est. Manicheus Sed ubi in hunc precepto continemus. quod homicidium sit vetitum. non alia quelibet occisio. est vos interficiatis nos vel aliquos. Et ipse dicit. qui dicit se locum petri tenere. est papa occidi. bella fieri. est dicat apostolus. non est nobis colluctatio. adversus carnem et sanguinem. id est homines. sed adversus principes et potestates etc. id est demones. Et dominus in evangelio. Ego autem dico. non resistere malo. etc. Cum nos dicitis ipse. est dicit sit a iohanne omnis qui odit fratrem suum homicida est. et omnis homicida non habet partem etc. Catholicus

Papa minime non occidit. nec per papam aliquis occidi. sed lex occidit. quos ipse permittit occidi. committit vero quod ipse. vel aliquis secularis iudicex permittere. vel leges executori mandant sapientie. manum ad occidendum porrigit. non occidit si zelo iustitiis moveatur. non cupiditate occidendi. Hoc autem ex evangelio probatur ubi dicit. Ex corde exeunt cogitationes male. furta. homicidia. adulteria etc. ergo solum illud est homicidium. quod ex corde procedit. ergo si non desiderium vindicte vel ultionis satisfaciunt. sed amore pacis in te residuos consuluit et iustitie consumunt. milites vel ministri eius. ad que pertinet aliquem occidere. non est homicida. quia non ex corde procedit illum occidere. Immo sic paulus dicit ad romanos. non sine causa gladium portat. minister est dei est vindex in iram. ei qui male agit. Pro talibus autem ad thymotheum papa orare dicit. Obsecro primum omnium fieri obsecrationes. postulationes. orationes. petitiones. gratiarum actiones. pro regibus. principibus. et omnibus qui in sublimitate sunt constituti. Et causam subdit. ut quietam. et tranquillam vitam ducere possimus. Si cautellas o heretice quod non orat vel occidit. sed vel orabit ad istam vitam non vult expo. hic. quia sine pace. et tranquillitate esse non durent. Quamvis est potestas malefactorum gladium spiritualem non curant. sed materialem gladium reprimit. Iohannes quoque baptista non dixit militibus. militiam relinquite. stipendia refutate. sed sic dixit. neminem concutiatis. contempti estote stipendiis vestris. Si cautellas heretice. neminem concutiatis. id est nullum bellum faciatis. pone tempus. quia sic docuisset eos decipere duces. si stipendia reciperent. et cum oportet bellum non facerent. sic habes contrarium. recte reddit in partem. Additum tunc militare accipiat. Et paulus. Gladio ad hoc fuerant. id est fiere. Iste recte facit ipse. qui militare iubet. non ad occidendum. sed ad ecclesiam defendendam et tranquillandam. sic paulus milites armatos impetravit. est nocte in civitate secure. contra insidias. qui devoverant se non manducaturos. nec bibituros. nisi prius eum occiderent. Dicis. non impetravit milites paulus. non ad tuendum. Credo si studio occidendi eum. te insidiatores illi in manus militum tradidisse. Dicis sciebat paulus illos esse. non veros. Responsio. Cur ergo milites impetravit. Vere autem dixisti ipse nunc locum petri tenere. quia petrus duos interfecit. Ananiam. et saphyram. de precio agri fraudatos. Dicis. quos interfecit. Responsio verbo. Dicis. Sic faciat ipse nunc. non gladio. Sed dum in quod occidat. quid differt. utrum verbo. an gladio. Manicheus Sed nec ipsos dampnatori legis obnoxios deus semper. vel permisit occidi. sic legitur de muliere in adulterio deprehensa. sed nunquam condixit ei dicens. Nec ego te condempno. vade. et amplius noli peccare. Sic omnibus debet dicere ipse nunc. non semper occidi hominem. Catholicus

Christe que sic ipse nunc. et semper fit. est [illegible] contingit. reperit. sic illam fuisse credimus. sed in corde. et minus. et penis ac quod hic idem. fit. quod ergo paulum excecando. et sic patrem familias. semper suo compellere intrare. quia sicut alii dicit. Nemo venit ad me. nisi pater qui misit me. traxerit eum. Manicheus

Christo et patri. licet cogere et vidicare. quia sibi reservavit in iudicandi dies. non videamur etc. retribuam. Catholicus Verum est quia pater solus habet esse potestatem et quecumque habet. ab eo habet. sic dicit apostolus. Omnis potestas a deo est. et ipsam videmus permittit ecclesie. sic dicit in evangelio. Cum. c. xxi. cum filiis creatibus. precipit homicidas illos. Et in evangelio luce. c. xxi. Ite et adducite illos. et interficite ante me. Per paulum etiam elymam magum excecavit deus. Unde credimus deum fecisse in urbe patrarchas. et omnes prophetas veteris testamenti. et omnes reges christianos. qui bella faciunt pro defensionem vel tranquillitatem ecclesie. a reatu homicidiorum excusatos. Quod malo autem non resistere. ad consilio pertinet. et est consilium temporale. Et est malo resistere non debere. cum sola pro iniuria leditur. est vindictam expetere non debere. Quoniam paulus malo resisteret est milites armatos a tribuno impetravit. non autem hic fecit timore mortis. vel propter proximum vindictam. sed pro salute universalis ecclesie. est se tamquam necessarissimum doctorem servabat. Quotiens ergo salus et pax ecclesie turbatur. non aliter per seculares tutatur. quia vicem pauli tenent in terris. id est ipse nunc. curam materialis gladiorum debent implorare. sic et legimus paulum armatos milites impetrasse. Et quod autem consilium est temporale. id est quod ad tempus. vel oberat. non fuit. Sicut paulus. in una maxillam percussus illi et alteram. non est temporale fuisse consilium. non se fecisset. et quod percutienti maxillam. non prebuit alteram. sed suam iustitiam allegavit dicens. Si male locutus sum. testimonium perhibe de malo. si autem bene. cur me cedis. Paulus etiam percutienti maxillam. non prebuit alteram. sed dixit. Percutiat te deus. paries dealbate. ergo non semper. ad istud consilium. necio tenemur. sed minima esse debet. pro suis allegare iustitiis. et in curia humanarum legum implorare esse. pauli qui cesarem appellavit. Manicheus Dominus in evangelio. videtur de passione tantum ad petrum. repone gladium in vaginam. Omnis qui gladium acceperit. gladio peribit. ergo occidere non debere. Catholicus Auctoritas ista est satis sufficienter responsum. Quia gladium accepit. amore vindicte. et odio proximi. Sed abraham. non solum homicidii. sed etiam parricidium perpetravit. quia voluit. et per eum non stetit. mactare filium suum ysaac. Deus autem non considerat manum. sed cor. sed hic ipsius parricidiale cor. placuit deo. ut dicitur Epistola ad hebreos. c. xvj. fide abraham obtulit ysaac filium suum et quia deo licet sibi percipienti credidit reputatum est sibi ad iustitiam. ut dicitur Iacobus. et amicus dei appellatus est. Manicheus Mos suus illi de quibus dicitur Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Catholicus Immo propter heresim. Manicheus Non reperitur in novo testamento. quod boni persequantur malos. sed mali semper bonos persequuntur. sic synagoga vitam. semper persequitur. ecclesiam nunquam. Catholicus Immo dicitur in evangelio. quod deus flagello facto de funiculis. eiecit vendentes et ementes de templo. Et ideo dicitur. Zelus domus tue comedit me. Et paulus ad corinthios. ij. c. xiij. Parati ulcisci omnem. Tobias. Et sara. que typum tenet ecclesie dixit. Ecce ancillam. id est speluncam hereticorum. Sic ergo boni christiani persequuntur malos hereticos. non ut pereant. sed ut convertantur. Manicheus Predicatores debent conviti. non cogi. quia coacta servitia. deo non placent. sic enim dicit augustinus. Credere potest homo nolens. credere vero non potest nisi volens. Catholicus Non placet deo coacta servitia. tunc cum coacta sunt. sed que prius coacta sunt. si postea fuerint spontanea. placent. Ideoque vos cogimus. ut que pauca sunt. si postea fiant spontanea. placent. Ideoque vos cogimus. ut que pauca sunt vera quia credere non potestis. nisi volentes. sed audire potestis nolentes. tacere potestis nolentes. Ideo vos primo cogimus. ut qui de dignitatem audire. coacti audiatis. Et postmodum deo dante. spontanee credatis. quia fides ex auditu. vel si non credideritis. coacte taceatis. cum lingua fuit ubi mutilata xvj.

Capitulum xvj. Capitulum de excommunicatione. quod facit ecclesia. sed potest dicit. cum fit contra ius. et nullo modo debet fieri. quod probat hiis auctoritatibus. Luce c. vij. Nolite iudicare. et non iudicabimini. nolite condempnare etc. Benedicite. et nolite maledicere. Paulus ad romanos. xij. Et maledici dicit. maledicti aie sue. Ad corinthios. i. vi. ca. Neque maledici. neque rapaces. regnum dei possidebunt. Sic ergo male faciunt sacerdotes qui iudicant. maledicunt. excommunicant et condempnant nos. cum et ipse deus et salvator nullum legatur maledixisse. Catholicus

Quo sunt genera iudicandi et maledicendi. Iustum et iniustum. Iustum
est quod fecit paulus. Io. c. v. Petrus ipse dominus. Iniustum quod ex arbitrio temerita
tis procedit. quod prohibet sic ipse dominus in ev. Io. Ca. lxv. ad iudeos. Noli
te secundum faciem iudicare. sed iustum iudicium iudicate. Et de se ipso ait in ev.
eod. Ca. xl. Ego non possum a me ipso facere quicquam. sed sicut audio iudico et
iudicium meum iustum est. hoc autem dixit ubi ad ev. Unde omnibus apostolis specialiter pe
tro ligandi et solvendi tribuit. et nos tamquam potestatem habemus iudicandi. Non solum
seclaria. sed et angelos pro infectionibus auctoritatibus pluribus. Mat. Ca. lxv.
Quecumque ligaveris super terram erit ligatum in celis etc. Io. Ca. centesimo. Acci
pite spiritum sanctum. quorum remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis re. c.
c. e. xiiij. Nunquam certe fit nascatur. Io. Ca. lxxiij. Fiat etiam non au
dierit. sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Act. apostolorum. Ca. xxij. Peccata eius tec
sit in pace. Act. apostolorum. Ca. lix. Percutiat te deus paries dealbate.
Ep. Io. Ca. iiij. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert
nolite eum recipere in domum. nec ave dixeritis. Hec est forma excommunicationis. Ad Cor.
Ca. xxij. De illo qui concubebat cum noverca. Ego quidem absens corpore
presens autem spiritu. Iam iudicavi ut presens. eum qui sic operatus est. In nomine domini
nostri ihesu christi. congregatis vobis in unum. et meo spiritu cum virtute domini nostri ihesu christi. Tradere hu
iusmodi hominem sathane in interitum carnis. ut spiritus salvus sit in die domini nostri ihesu christi. Et in
Cap. xxiiij. Si quis frater nominatur et est inter vos fornicator aut avarus etc.
cum huiusmodi nec cibum sumere. l. Et in. Nonne de hiis qui intus sunt vos iudicatis.
Et in Ca. xxv. Nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis secularia.
Et ead. ep. ult. Ca. Si quis non amat dominum nostrum ihesum christum sit anathema.
Et ad Gal. Ca. i. Sed licet nos aut angelus de celo evangelizet vobis preter
quam quod evangelizavimus anathema sit. Et ad Thym. Ca. ij. Hymeneum et
alexandrum quos tradidi sathane ut discant non blasphemare. In ead. Ca.
viij. Quorundam peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium. quosdam autem et
subsequuntur. Manifesta dicuntur ea de quibus clarum est quod a nobis sunt. et hec sunt precedentia
ad iudicium. quia sinistra sequuntur iudicium non est temerarium. ut sunt peccata
peccatorum qui fidem corrumpunt. Quorundam peccata subsequuntur ad iudicium
in illa que occulta sunt. que modo non iudicantur. sed in futuro iudicio non late
bunt. De hiis igitur stultissimum prohibetur nobis nolite iudicare. Unde apostolus
ad Ro. Ca. xliiij. Tu quis es qui iudicas alienum servum. suo domino stat
aut cadit. Et ad Cor. i. Ca. xvi. Itaque nolite ante tempus iudicare
quoadusque veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. De manifestis sicut in vita
peccata constat. ad Thym. i. Ca. viij. Peccantes coram omnibus argue ut
ceteri metum habeant. Patet ergo quod dyabolum ideo maledicere prohibemur non
quod debeamus ostendere quod ipse dyabolus maledictus est cum omnibus operibus suis. sed
ne nos in[illegible] maledicentes excusemus excusationes in peccatis
et in ipsum culpam refundamus. et ab ipso in christum sicut eva fecit. et adhuc
multi faciunt. Ipsa enim non humiliter dixit domino peccavi. sed dixit
serpens decepit me. et comedi. ac si diceret. Non ego peccavi. sed tu deus qui fe
cisti serpentem. quia nisi tu ipsum fecisses. ipse me non decepisset. nec ego peccassem.
Sic hodie dicunt multi cum de peccato aliquo accusantur. non dicunt male feci.
sed dicunt maledictus sit dyabolus qui fecit me peccare. Certe ecce primum peccatum
eve. Serpens etc. quia idem est serpens qui et dyabolus. Alii dicunt maledicta
sit fortuna. que hoc fecit accidere. et maledictum fatum. Respondeo igitur unusquisque
maledicere lingue quia omnia procedunt sic tacuerunt tacite. non ego peccavi. sed deus
qui sic fatavit me. et sic infortunavit me. et deceptorem dyabolum blas
phemavit. et sic Ieremias humiliter. quia peccasti. Parce domine quia pessime feci.
et ne intres in iudicium cum servo tuo. Omnis igitur talis blasphemia que ex furore
animi procedit sicut dixi mortalis est. Unde sicut legitur in ep. Iude. Cum michael
archangelus cum dyabolo disputans altercaretur de moysi corpore. non est ausus
iudicium inferre blasphemie. sed dixit imperet tibi deus. Ergo ex furore nullum
iudicare. nullum maledicere debemus. Sed cum peccata manifesta sunt cum discretione
tamen certe denotandi sunt. et maledicendi. et excommunicandi mali v[el]
ipsi erubescant. et emendentur. et ceteri eorum pravitatem caveant non audiant.

Cxiij. Cap. de cibis scilicet de carne. ovis. et caseo. quod qui ea tamquam maledicta
aspernatur. sed catholicus credit et si abstinet non blasphemat. Contra hereticos. xiij

Bonum est non manducare carnem. et non bibere vinum. Ideo nos non mandu
camus carnem. Et alia de causa quia omnis caro nascitur de adulterio. Catholicus.
Fateor sicut propter primam causam dimittitis carnem. ergo eadem ratione et vinum bibere
non debetis. Sed autem propter secundam rationem. ergo et pisces comedere debetis. qui similiter de
coitu nascuntur. Quod autem coitum bestiarum adulterium dicatis similiter quod dia
tis. quia sicut dicit paulus ad Ro. ubi non est lex nec prevaricatio. sed bestiis lex data
non est. ergo non prevaricantur. nec igitur adulterantur. nec aliquod peccatum committunt. Quod
autem caro et omnis cibus sine discretione comedi possit. probamus hiis auctoritatibus.
Luc. Ca. x. In eadem autem domo manete. edentes et bibentes que apud illos sunt.
Mat. Ca. xiiij. Non quod intrat in os coinquinat hominem. sed quod procedit ex ore. Ad Ro.
Ca. xlvj. Scio et confido in domino ihesu. quia nichil commune per ipsum. nisi ei qui existimat
quid commune esse. ei commune est. Et in. Non enim est regnum dei esca et potus. Ad Cor.
xxviij. Esca autem non commendat deo. Neque enim si manducaverimus habunda
bimus. neque si non manducaverimus deficiemus. In eod. cap. i. Omne quod in ma
cello venit manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius.
Si quis vocat vos infidelium. omne quod vobis apponitur etc. Ad Thym. i. c. vj.
A cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et hiis qui cog
noverunt veritatem. quia omnis creatura dei bona. et nichil reiciendum quod cum gratiarum actione
percipitur. sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Hec igitur de cibis spiritualibus intelliges. ideo
dicit sanctificatur per verbum et orationem. quia spiritualibus cibis amplius sanctificari non potest.
Ad Tytum. Ca. ij. Omnia munda mundis. coinquinatis autem et infide
libus nichil est mundum. sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia. Ita ergo ac
cipiendum est. quod dicit apostolus. Bonum est non manducare carnem propter abstinentiam.
tamen non ut non blasphemes manducantes sicut dicit apostolus ad Ro. C. xliiij.
Qui manducat non manducantem spernat. et qui non manducat manducantem
non iudicet. Item bonum est non manducare carnem. cum propter hoc frater tuus scandali
zatur. Sic dicit apostolus ad Cor. i. xxviij. Quapropter si esca scandalizat fratrem
meum non manducabo carnem in eternum. Cxiiij. Cap. de laude signi
crucis quod pravitas blasphemat. Contra hereticos. xiiij.

Cum ad ignominiam vestram et suam crucifixus sit christus. Cur igno
miniam eius adoratis. et sigillis ignominie eius frontibus vestris imprimitis.
Nunquam si suspenderetur pater alicuius vestrum. non ne furcas illas odissetis.
Sic ergo debetis abhominari crucem. Catholicus. Per signum fidei sic arma spiritualibus
arma fidei nostre confingitis. Concedimus eum qui crux fuit ignominia christi.
sed illius ignominia est magna gloria. sicut dicit apostolus Petrus. i. Ca. ix. in fine.
Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum. ut peccatis mortui iusti
ciam vivamus. cuius livore sanati sumus. Sic ergo livore illius sanati sumus. sic ergo
suum ignominia glorificati. Nos autem sicut ait apostolus. ad Gal. Ca. v[ltimo].
Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi. Unde autem dicimus ignomi
niam. quia est ad infideles et hereticos. et illos qui pereunt ignominia
et stultitia sunt crux christi. sed est ad catholicos gloria. et sapientia. et virtus dei est.
Unde apostolus ad Cor. i. Ca. iiij. Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est.
hiis qui salvi fiunt. id est nobis virtus dei est. Et in. Concludit apostolus in fine illius
Cap. Quia quod stultum est dei. sapientius est hominibus. et quod infirmum est dei
fortius est hominibus. id est crux est dei que infirma. et stulta. fatuitas apparet.
deum fortius est hominibus. quia salus est totius mundi. et victoria dyabolo quam
omnes homines fortitudine. et sapientia facere non possent. Unde dicit in eodem Ca.
Nos autem predicamus christum crucifixum. iudeis quidem scandalum gentibus autem
stultitiam. nobis autem electis dei vocatis sanctis christum dei virtutem et dei sapientiam.
Singularis autem crucis tamquam ymaginem regis nostri. caractere imperatoris
vexillum fidei armature dei frontibus nostris imprimimus sicut dicitur ad Ad.
Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Et apoc. Ca. vi. Quousque ad
usque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Et in. Ca. viij.

Et preceptum est eis ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Et in ev. de die iudicii dicitur. Mt. ca. xxiiii. Et tunc apparebit signum filii hominis in celo quia crux tunc in iudicio apparebit ad terrorem dampnatorum quia tunc videbunt in quem pupugerunt et ad humilitatem et gloriam electorum quia crucis angustiam quam semper in carne mansimus [?] fecit obediens usque ad mortem mortem autem crucis. nos ipsi gratias referentes humili animo et gloriabimur in cruce tanquam vexillo salutis nostre. Audiat omnis catholicus summam crucis blasphemiam qua sic loquitur impius patarinus.

Christus non fuit homo sed videbatur homo. Nec est mortuus sed visus mori. Credidit autem demonem in suo spiritu mutavit quem crucifigi fecit. Et ille demon dixit latroni hodie mecum eris in paradiso id est in hoc mundo quia est paradisus stultorum quia latro dampnatus est. Probamus autem per epistolam ad Gal. ca. iii. Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum id est ipse suum fecit esse maledictum scilicet demonem qui demon crucifixus est et sic signum crucis est caracter bestie de quo dicitur in apoc. c. xiii. faciet ut quicumque non adoraverint caracterem bestie occidantur. et hoc dicit fuit prophetatum quia ideo occidimur quia ymaginem bestie id est crucem non adoramus nec volumus propter hoc crucem ambire [?] sicut ibi dicitur. Cath. Audistis tantam blasphemiam crucis figmenta diabolica. Sic ergo exponite illud Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum non actu sed ab hominibus quia dicebatur non ne Samaritanus es et demonium habes et quia dicebatur in Beelzebub principe demoniorum eicit demonia. Sic factus est pro nobis maledictum maledictione pene non culpe vel illa maledictione est non[?] benedictus.

Pactar. Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum et certe in ev. dicitur dominum deum tuum adorabis et illi soli servies. Ipse non venit ut de ydolatria nos liberaret. Quare ergo ydolum id est crucem adoratis. Immo in cubiculo clauso hostio precepit deo orare patri. Cath. Nos simulacrum vel ydolum non adoramus nec crucem sed in solo deo speramus et ipsum solum adoramus in scriptis tamen aliquando reperitur quod crucem esse adorandam dicitur sed intellige id est honorandam. Pactar. Quare facis honorem ligno putrido. Cath. Quia signum est ibi regis mei. Pact. Signum dei est anima. Cath. Verum est et in corpore quia corpus nostrum ut dicit Paulus templum est spiritus sancti. Nec omnibus autem picturis que fiunt in ecclesia dicimus quod non sit faciendum adorandum sed admonemur ut visa pictura crucis compungantur fideles et crucifixum statim adorent. Solus autem deus est adorandus ut in eo omnes spem ponamus. In ecclesia vero ideo adoramus non quia ille locus nos sanctificet sed quia nos illum locum sanctificamus et multitudo fidelium facit illum locum sanctiorem. Unde Jerusalem dicitur civitas sancta sicut in ev. ostenditur. Quia multa corpora sanctorum que dominum crucifixerunt et venerunt in civitatem sanctam Jerusalem non quia ipsa sanctificaret aliquos sed et sanctam eam sanctificaverunt standum [?] et prophetam ablando [?]. Nunquid autem non legistis quod Christus omni anno cum parentibus suis ascendebat in templum orare. Certe quamvis alibi orare potuit. Nonne de illo eiecit ementes et vendentes dicens domus mea domus orationis vocabitur. Nonne Petrus et Johannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Sic ergo et nos utique oramus pacifice tamen in templo meo. In quo non saltare non comedere nec ad munus inhonestum debet facere nisi causa necessitatis. Sic dicit apostolus hominibus qui volebant comedere. ad Cor. ii. ca. xii. Nunquid domos non habetis ad manducandum aut ecclesiam dei contempnitis. Si quis esurit domi manducet. Capitulum xv. est de miraculis visibilibus que faciunt sed Pact. adversa esse dicit.

xv Cath. Quare nullus de patarinis facit aliquod miraculum. Pactarin. Faciunt. Quoniam homines ad deum convertunt et demonia id est peccata ab eo eiciunt serpentes id est venenosas cogitationes ab eo tollunt linguis loquuntur novis quia in suis credentibus inaudita proferunt et sic miracula faciunt. Pact. in apoc. cap. xvi in fine. Vidi tres spiritus immundos in modum ranarum exire de ore draconis et de ore bestie et de ore pseudoprophete. Sunt enim spiritus demoniorum facientes signa. Sic ergo qui talia signa faciunt demonium habent. Cath. Verum est quod per demonia multa signa fient tempore antichristi et fiunt hodie et forsan sunt tempore pluris [?] ammagis [?] sunt sed non tot miracula potuerunt facere sicut Moyses. Unde dixerunt digitus dei est hic. Signa

vero que fiunt in nomine Ihesu vera sunt non fantastica. Unde legitur. Si Lazarum resuscitavit ipse Lazarus per multos annos supervixit et vera illius anima vero illi corpori resociata fuit. Signa vero demoniorum fantastica sunt non vera ut phitonissa que dicitur suscitasse spiritum Samuelis non ipsum sanctum virum suscitavit sed demonium quod eius speciem assumens. Ante [?] et si aliquis videbatur resuscitari non tamen vera mortui anima corpori sociabatur sed ab aliquo demonio cadaver faciebat vegetari. De talibus ergo signis fantasticis non veris in apoc. scriptum legitur. Cath. Quare sic Christus et apostoli signa visibilia non faciunt. [?] Cath. Velamen positum est in cordibus vestris que creditis Christum et apostolos visibilia signa fecisse. Lumen [?] occidit. spiritus autem vivificat. Spiritualiter ergo debetis intelligere non quod animam Lazari ad cadaver eius Christus redire fecit sed quia ipsum mortuum id est peccatorem et quatriduanum id est fetentem in desperatione resuscitavit et ad fidem suam convertit. Sic faciet de vobis si vultis ita omnia littera que de signis Christi vel apostolorum loquitur intelligere visibilia et signa non fecerunt. Cath. Posuistis fumum [?] ante oculos vestros in celum et spiritualem intelligentiam toti divine scripture adaptantes fundamentum ystorie denegantes. Sed videte quod Christus quamvis loquebatur in parabolis et sine parabolis non loquebatur quandoque et tunc non spiritualiter sunt intelligenda ut de filio prodigo de x virginibus de thesauro abscondito in agro. Sed apostolis quod dicebat occulte exponebat. In quibus expositionibus ad litteram sufficit intelligere quia sua expositione sunt exponere non debemus in expositione parabole seminis et zizaniorum [?] post promissionem vero quam promisit apostolis. Iam non in parabolis loquar vobis dicens. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur etc. Ergo ad litteram oportet intelligere quod multi credentium signa fecerunt. Et si de ceco nato ita sicut verba loquitur intelligitis quod tunc illuminatus fuit quando conversus est ad fidem non alia illuminatione corporali quia postea inde cecus dicitur domino dicente tu credis in filium dei. Respondit. Domine quis est ut credam in eum. Si illuminatus spiritualiter quomodo lumen id est Christum non cognoscebat. Sic omnes claudite qua nescitis quod dicatis. Et si sanitates corporum non faciebat sed tantum animarum quid dicebant iudei venientibus ad ihesum. Sex dies sunt in quibus operari oportet. In his venite et curabimini quia non licet sabbato curare ut reprehendebat in lege quia sabbato tale opus id est curare corpora non licet. Immo ea die magis in synagogis suis adunati legem orant et psallunt. Nunquid ergo curam animarum fieri sabbato prohibebant sed curam corporum quam tunc faciebat. Capitulum xvi est de blasphemia ecclesie quam faciunt pact. et eius huius defensione. Paulus ad Eph. xv.

xvi Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans eam lavacro aque in verbo ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam. Hec sunt illa verba Pauli. Sed Romana ecclesia habet maculam et rugam quia sunt in ea adulteri avari ambitiosi lupi rapaces. Ergo non est illa ecclesia dei. Ergo ipsi credere non debemus. Sed nostra est ecclesia ubi sunt homines casti non mentientes non fraudantes. Cath. Adulteros avaros ambitiosos luposque rapaces in ecclesia Romana cognovimus. Et castos et helemosinarios et pauperes spiritu et aliquos sanctos et credimus et non dubitamus id esse quamvis paucos. Sicut dicit apostolus ad Thim. ii. ca. ii. In magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et alia quidem vas est in honorem alia autem in contumeliam. Non propter malos qui mixti sunt minus est ecclesia. Quod non dicit apostolus quia in hac vita ecclesia non habet maculam. Frustra enim diceret mundans eam lavacro quia procul dubio aliter non mundaret si maculam non haberet. Sed ipso parante exhibebit eam gloriosam in futuro non habentem maculam aut rugam. Impossibile est enim in hac vita sine macula vivere. Pact. Dicas michi quod sunt in ecclesia vestra boni qui non mentiantur non occidant non irascantur. Cath. Multi sunt. Sed aliqui sunt qui cavent se a tantis agniorubus [?]. Pactar. Hoc audi. Jac. vii. Qui offendit in uno vel minimo factus est omnium reus. Cath. Verum est qui peccaverit in minimo quoad verba scilicet diliges deum et proximum. Sed si aliquis irascatur vel vult quod satis est loqui vel credam offendo quem si non sum omnium reus quia non in illo minimo offendo diliges deum et proximum. Pact. Hoc audi. Mundans oportet esse manus que aliorum debet tergere sordes. Cath. Verum est. Pactar. Ergo quomodo possunt purgare sacerdotes vestri qui pollu

ti sunt. quid post benedicere quam maledicere. Cath. Non poss. Pat.
Ergo quare auditis missam eorum. Rn. baptizamini ab eis. Respon-
deam vos opto. et venire ad eos qui mundi sunt. et potestatem habent. i. nos.
Cath. Albusine dicitur causa sacerdotis. immo dei. vulgare est quod
alius sacerdos vel sanctus baptizet. immo solus christus. sic Johannes baptista de ipso
scilicet. super quem videris spiritum descendentem. hic est qui baptizat. ergo christus baptizat.
intellige spiritualiter. sed sacerdos sicut minister exterius tantum baptizat. sic in Sinodi
aurelianensis. dicitur apostolus. christus mundans eam lavacro aque in verbo. Et ad Cor. Ego
plantavi. apollo rigavit. deus autem incrementum dedit. vos autem sed mundi estis. eo
sole quod vos mundos appellatis. immundi estis. sic pharisei qui dicebant gratias
ago tibi deus et cetera. Pat. Et apostolus ad Thym. ca. v. Episcopum oportet esse
irreprehensibilem. unius uxoris virum. sobrium. prudentem. ornatum. pudicum.
hospitalem. doctorem. non violentum. non percussorem. modestum. non litigiosum.
non cupidum. sue domui bene prepositum. filios habentem subditos cum omni castitate.
Nullus inter vos talis. ergo nullus episcopus. Actor. Obiciunt me expedio. non
alicui doctorum modernorum. aug. iero. et ceterorum funditum. optime diceret.
Ego sic expono. multi episcopi inter nos sunt tales. quia sic intelligo. Ep. oportet esse.
i. adhibere quod fecerit studere. multi autem pergunt domini. adhibere studet et si numquam tem-
non assequitur. Quoniam autem in omnium cadit propter fragilitatem humanam. sic petrus in ad
in primo inbuit. Non reprehensus ad Gal. cap. ii. Quia paulus ei in faciem re-
stitit. quia reprehensibilis erat. Cum utique sic. vel gravius cadet episcopus. hoc ost-
ditur iohannes. Filioli mei. hec scribo vobis. ut non peccetis. i. ut sitis expositum
studeatis non peccare. Sed si quis peccaverit. advocatum habemus apud patrem. ihesum
christum iustum. qui dicat. ipse solus iustus. et ipse est propitiator pro peccatis nostris. Au-
disti patarine. quod iustum quis non peccantem. Ecce iste est iste. Et sic ipse
ait in ev. Nemo bonus nisi solus deus. Et alibi discipulis. Cum omnia hec feceritis. dica-
te quia servi inutiles sumus. Obstruite ergo labia vestra. ypocrite perfidi. qui
a nobis queritis. quod sit inter nos iter. et quibus quia simpliciter alias dicatis. Ego dicam te ad
talem. quod non invenit. non misit. perquam poteris intrare in regnum celorum. quia per aliquem oportet
te intrare. Stulti. solus christus est hostium. solus est per quem intratur in regnum celorum
ad quod nos perducat. qui vivit et regnat in secula seculorum. amen. Explicit.

In interrogatione lodonensis episcopi. eos qui se nuncupari faciunt boni homines
iussu labien episcopi et assessorum eius. In primo cap. si recipiebant
legem moysi. vel prophetas. vel psalmos. et vetus testamentum. Et doctores novi testamenti
Respondent coram omni multitudine. quod non recipiebant legem moysi. neque prophetas. neque psalmos.
neque vetus testamentum. neque novi testamenti doctores. nisi solummodo evangelia et epistolas pauli. et
vii canonicas epistolas. Et actus apostolorum. Et apocalipsim. Secundo. interrogavi eos de
fide sua. ut eam exponeret. qui respondent. et dixerunt quod non dicerent. neque cogebantur dicere.
Tercio interrogavi eos de baptismo parvulorum. et si salvabuntur per baptismum. dixerunt
quod non dicerent. sed de epistolis et evangeliis respondere. iiii. interrogavi eos de corpore et sanguine
domini. ubi consecrabatur. vel per quos. et qui consecrabat. et si magis vel melius consecra-
batur per bonum ministrum quam per malum. et si omnes qui indigne accipiebant sacramentum. et qui dig-
na accipiebant. et si illi qui digne sumebant salvabantur. Et dixerunt quod a bono
homine bono tam clerico quam laico consecrabatur. et nil aliud respondere. et quia dicebant
non cogi de fide sua. v. interrogavi eos. qui sentiebant de matrimonio. et si potuerunt salvari
si commiscebantur carnaliter vir et mulier. noluerunt respondere. nisi hoc solum. scilicet quia vir
et mulier iungebantur propter luxuriam et fornicationem. sic dicebat paulus. vi. interrogavi eos de peni-
tentia in fine facta ad salutem. vel si milites qui vulnerabantur mortaliter salvarentur
si penituerint in fine. vel si deberet unusquisque peccata sua sacerdotibus. vel ministris ecclesie.
vel etiam laico confiteri. de quibus dicit Jac. Confitemini alterutrum peccata vestra et cetera.
Qui respondentes dixerunt infirmis sufficere. si confiterentur cui vellent. De mili-
tibus vero dicere noluerunt. quia non dicit Jac. nisi de infirmatibus. Quesivi etiam
ab eis. si sufficiebat sola cordis contritio et oris confessio. vel si erat
necesse. ut facerent satisfactionem post datam penitentiam. ieiuniis. et afflictionibus et
elemosinis. peccata sua lugentes. si suppeteret eis facultas. Respondentes. quia et dixerunt
quod non dixit Jac. nisi hoc tantum ut confiterentur et sic salvarentur. neque volebant esse meliores

res apostolus. vel apostolus. ut ad consilio iungeretur. sic et ipsi faciunt. vii. exceptis
multa non interrogati. scilicet quod nolebant iurare omnino. per aliquid facientes. sic
Jac. dicebat in sua epistola. et ihesus in ev. Dicebant etiam quod omnes episcopos et presbiteros. paulus dicit
esse ordinandos in ecclesia. episcopos et presbiteros. et si tales non ordinabantur. quales ordi-
nari precipiebat paulus. non erant episcopi neque sacerdotes. sed lupi rapaces. et
ypocrite et seductores. amantes salutationes in foro. primas cathedras
et primos accubitus in cenis eligentes. volentes vocari rabbi et magistri. contra
preceptum christi. ferentes albas et candidas vestes. gerentes in digitis anulos
aureos atque gemmatos. quod non precepit magister eorum ihesus. Et multa alia con-
vitia proferentes. et ideo quia non erant episcopi neque presbiteri. nisi tales quales fuerunt
illi qui tradiderunt ihesum. non debebant illis obedire. quia mali erant. non boni doc-
tores. sed mercennarii. Contra ea que dicebant. inducte sunt multe auctoritates
novi testamenti. a narbonensi archiepiscopo. a nemausensi episcopo. a petro. siracensi
abbate. Et ab abbate. de fonte frigido. et magistro G. Auditis itaque utrimque
allegationibus. Et novi testamenti auctoritatibus. non enim volebant recipere nisi novum testamentum.
Talem diffinitivam sententiam contra iure et nove testamenti protulit. laudonensis
episcopus. et assessores enumeratores coram omnibus predictis. facto ab omnibus silentio.
In primo cap. dampnavi eos auctoritate novi testamenti. i. per evangelia et epistolas. actus apostolorum
et apocalipsim. et iudicavi hereticos esse. lex est recipienda etiam per evangelium. et quod legem
non recipiunt. dominus nisi i. christus non recipiet. Ipse est dicit in ev. secundum Jo. in xiii. cap.
Si crederetis moysi crederetis forsitan et mihi. Ipse est de me scripsit. quod si illius
illi non creditis. quomodo verbis meis creditis. Item secundum Mat. in xxiii. cap. Non veni solvere
legem. sed adimplere. Item secundum luc. in ultimo. c. Oportet impleri omnia. que sunt scripta in lege et
psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum. ut intelligerent scripturas. Item secundum luc. eodem
capitulo. O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. Et incipiens
a moyse. interpretabatur illis scripturas. quare autem interpretabatur illis scripturas. et quare doctrinam
dabat de lege et prophetis. nisi quia volebat ut legem et prophetas acciperent. et ut confir-
marent in fide per legem bonam et prophetas. multa enim et sepe deus ihesus inducebat de lege
et prophetis et psalmis. quod utique bonus magister non fecisset. nisi lex. et prophete. et psalmi. recipi de-
berent. Deus in inducens de divite et lazaro et cetera et hec secundum luc. in cap. xvi.
abraham fatetur in regno. et iubet ut moysen audiant et prophetas. Ostendit etiam fuis-
se legem esse bonam. quia circumcisus est. et in templo est presentatus. et hostia est pro eo oblata
secundum legem moysi. et ascendit ad diem festum. in transfiguratione quoque moyses et he-
lyas prophete apparuerunt. et phileticos testes. Item convincimus eos per epistolas
pauli. ait est paulus ad Ro. in ca. ult. Quecumque scripta sunt. ad nostram doctrinam scripta sunt.
Item ad Thym. in secunda epistola. in xv. ca. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis
est ad docendum. et erudiendum. et ad arguendum et ad corrigendum. ad iustitiam. ut perfectus sit homo
dei ad omne opus bonum instructus. Item actus apostolorum. Nichil extra dico quam que locuti sunt
prophete futura esse. et moyses. Et petrus in sua epistola. habemus firmiorem propheticum
sermonem. cui benefacitis intendentes. quasi lucerne lucenti in caliginoso loco. Item in apoc.
xiiii. ca. cantantes carmen vicinum habentes cytharas dei et cantantes canticum
moysi cantica agni. Quod et doctores sint recipiendi. testatur paulus in prima epistola
ad Cor. in cap. xii. Quosdam quidem posuit deus in ecclesia. primum apostolos. secundo prophetas
tercio doctores. Item ad Eph. ca. iiii. Et ipse dedit. quosdam quidem apostolos quosdam
autem prophetas. alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores. ad consummationem
sanctorum. Item paulus inducit etiam. legis maledictus homo qui non permansit in omnibus verbis le-
gis. et tamen ipse et ceteri apostoli multa inducunt testimonia de lege et prophetis et psalmis. quod
quidem non fecissent. si deum eorum recipiendum non esset. non predicarent sua testimonia eorum confir-
massent. Et si moysi et prophetis et davidi credendum non esset. Confessi sunt etiam isti heretici
se recipere moysen et prophetas et psalmos. et hiis testimoniis que inducuntur a christo
et ab apostolis. et non ab aliis. Dolos vero dimus. quod si istud vel scripture testamentum
presenunt. et in aliqua parte sui credatur. debet totum credi. cum in nulla parte sui mendaciam
In secundo cap. convincimus eos. et iudicamus hereticos esse. auctoritate novi
testamenti. Dampnandus est quia fidem catholicam non habet. qui eam non confitetur. cum interrogatur vel
periclitatur. unde dicitur in actibus apostolorum. in ca. xxiiii. dicitur ad ananiam de paulo
vas electionis est mihi. ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israel.

Item dominus de confitenti centurione dicit in evangelio secundum Matthaeum in capitulo viii. Amen
dico vobis non inveni tantam fidem in Israel. Et item secundum Matthaeum in capitulo xvi. Omnium
hominum magna est fides etc. secundum illud etc. Item cum fuissent apostolis nuntiatum ne lo-
querentur in nomine Ihesu, ut in Actibus apostolorum legitur in capitulo iiii. Petrus et omnes apostoli
dixerunt: Oportet deo magis obedire quam hominibus. Ecce quod Petrus dicit interrogatus a quodam
de fide Ihesu Christi. Item de his sic Petrus ad interrogatum secundum Matthaeum in capitulo xvi. Quem
dicunt homines esse filium hominis etc. Respondit Petrus et dixit: Tu es Christus filius dei vivi.
Item secundum Johannem in capitulo ix. Interrogavit enim dominus caecum illuminatum, non tamen illuminatorem,
scilicet postea: Credis in filium dei? Et quis est domine ut credam in eum? Et dominus: Ego sum. Et
ille: Credo domine. Item apostolus ad Romanos in capitulo x. Corde creditur ad iustitiam, ore autem confes-
sio fit ad salutem. Item Petrus in prima epistola. Post tradidit mandata et doctrinam fidei volens
ad magis in memoriale tradere, sic fecit dominus in fine sui testamenti et praedicationis tra-
dens corpus suum et sanguinem, ut hoc esset mandatum memoriae quod in fine sermonis tradidit,
atque dixit Simoni suo Petro tria commendavit. Primum in corde sanctificate in cordibus vestris,
parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos de ea quae in vobis est fide et spe reddere
rationem. Item isti et heretici iactant se quod non mentiuntur. Et est signum est in credendo et
in dicendo. Unde Paulus ad Galatas in capitulo ii. ostendens in facie restitit Petro quod esset
credebat. Visus est autem Paulo contra veritatem evangelii non ambulare, quod de Petro
dixit quod corde credebat. Unde ait: Cum autem venisset Petrus Antiochiam in faciem
ei restiti quia reprehensibilis erat. Veritatem est dicere confitentur tribus: in corde, ore et
opere. Unde dicitur quod in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. Sed haec intelli-
gitur de dominus: Omnis est qui confitetur me coram hominibus etc. Item Johannes in prima epistola. Oportebat primam
salvari inter eos in eos gentes. Item Johannes in eadem epistola. Omnis spiritus qui confitetur Ihesum in
carne venisse ex deo est. Et item in eadem epistola. Quisquis confessus fuerit quoniam Ihesus filius
dei est, deus in eo manet et ipse in deo. Et Paulus in prima epistola in capitulo xii. Nemo
dicit dominus Ihesus nisi in spiritu sancto. Aliud est quod loquitur corde et non ore, ut Moyses ore
autem tacebat et corde loquebatur. Unde dominus: Quid clamas ad me? Aliud est
quod corde tacebat et ore loquebatur daemon, ut in evangelio secundum Matthaeum capitulo viii. Quid
nobis et tibi Ihesu fili dei, venisti ante tempus torquere nos. Item secundum Matthaeum in capitulo v. Ecce
ideo quod scimus filius dei. Et in Actibus apostolorum: Ihesum novi et Paulum scio. Illud dya-
bolus veritatem dicebat, in quo nulla est veritas, et quod est pater mendacii, testante domino.
Vel quando dicebat in spiritu sancto, sicut spiritus sanctus non est. Ideo quod dicitur: Nemo potest dicere dominus
Ihesus etc. Et item ut quod veniret Christus dicit dominus in evangelio quod est dicendum.
Aliud est malus dicit in spiritu sancto dominus Ihesus et ideo scilicet non sit. Item Salomon: Spiritus
sanctus disciplinae effugiet fictum et non habitat in corpore subdito peccatis. Dicitur ergo bene
ille in quo concurrunt verbum et opus, sic in fide concurrit spes, caritas. Unde
est dicere quod verbum suum sono vocis annuntiat et quod in corde tenet ore fatetur
et operibus exequitur.

In sexto capitulo convincimus istos et iudicamus hereticos esse, nam contra auctoritatem
dominus est qui vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire, ut
ait Paulus in prima epistola ad Thymotheum capitulo v. Nec Christus potius esset castus,
quod ostenderet quod non esset datum plenum salutis remedium. Sed tamen maiores qui
originali peccato actualia peccata addiderunt et si infantes non salvarentur quos dominus
creavit ad imaginem et similitudinem suam qui nullum peccatum forte fecerunt, sed tantum originale
contraxerunt. Baptisma est omnibus generale et traditum tam maioribus quam minoribus,
sicut ait dominus secundum Matthaeum in capitulo ultimo discipulis suis: Ite docete omnes gentes baptizantes etc.
Et item secundum Johannem in capitulo iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc. Item dominus
ait discipulis suis secundum Matthaeum capitulo .. secundum Marcum .. secundum Lucam capitulo ..
Sinite parvulos etc. Ecce quod dicit dominus dupliciter, scilicet illi qui salvari vult
malitia et dolo parvus sit, et quod semper sicut ipse ait in evangelio secundum Matthaeum in capitulo
.. secundum Marcum .. secundum Lucam .. Nisi efficiamini sicut parvuli non intrabitis etc.
Vel eo dicit: ne apostoli eorumque successores in parvulis baptizandis unquam dubitarent,
baptismus successit in loco circumcisionis, quae praecepta erat in maioribus et infan-
tibus, et baptismus est generalis et plenius, quia masculus et femina baptizatur et
gratia in primo. Si autem quaeratur quomodo fide salvantur infantes cum ipsi non habent fidem,
sed quod non placet deo, dicimus quia fide ecclesiae salvantur sicut paralyticus est
curatus fide offerentium et per preces submittentium eum, ut in evangelio legitur
secundum Matthaeum capitulo ix, secundum Marcum capitulo ii, secundum Lucam xxvii, secundum Johannem xxviii. Et filius
reguli, ut in evangelio Johannis legitur in capitulo xxvii, secundum Lucam xxv, secundum Matthaeum xxiv. Et filia
Cananeae, ut in evangelio legitur secundum Marcum in capitulo .. secundum Matthaeum xxiv, salvata fuit
eadem hora qua regulus et Cananea crediderunt. Unus enim quasi baptismus debet
celebrari in ecclesia et per ministros eius, non naturalis vigeat. Unde dicit Paulus in epistola
prima ad Corinthios viii. Qui ydoneos vos fecit ministros novi testamenti etc.

In viii capitulo iudicamus istos hereticos esse, nam contra auctoritatem. Quod corpus domini
non conficiatur nisi per sacerdotem sive bonus sit sive malus sit. Probatio est quod dominus
salvator in cena, scilicet hoc est corpus meum etc. Hic est sanguis etc. consecrat et sic dominus
corpus. Sicut est sponsoris vel regis vel alicuius potentis nuntius non corrumpit
nec vilificat sua obiectione vel pravitate quod dicit, sic verba domini non
variantur nec vitiantur nec maculantur. Et sic sol radios transiens per loca
cava maculas non trahit vel fetorem, vel sic aqua pura et nitida transiens
ad arcolas per canales luteos ac sordidos vel limosos, sic verba
divina non sordidantur nec melius nec nitidius per bonum quam per malum proferuntur.
Unde ait Iacobus in epistola: Apud quem non est transmutatio etc. Quod autem domini corpus ce-
lebrari vel consecrari non debeat nisi in ecclesia, Paulus ait in prima epistola ad Corinthios
in capitulo .. Numquid domos non habetis ad manducandum aut ecclesiam dei con-
temnitis? Item Paulus in prima epistola ad Thymotheum in capitulo iii. Oportet te conver-
sari in domo dei quae est ecclesia dei vivi columpna et firmamentum veritatis.
Omnes fideles doctrinam suam in ecclesia accipere debent. Unde Paulus in prima epistola
ad Corinthios in capitulo .. Mulieres in ecclesia taceant, non enim permittitur eis loqui,
sed in silentio discant cum omni humilitate. Hic est panis angelorum quem manducat
homo, qui de celo descendit. Et sic manna quod pluerat de celo et virga
Aaron quae fronduerat servabatur in archa, et tabulae testamenti quae erant scriptae di-
gito dei, sic corpus domini non consecratur nec custoditur nisi in ecclesia, quae est sanctua-
rium dei. Et sic archa deferebatur in humeris a solis levitis et custodie-
batur, et soli levite ministrabant in tabernaculo domini, sic solis sacerdotibus et
eorum ministris commissa est ecclesia et cura tradita. De hac archa dicitur
in Apocalypsi in capitulo xv: Apertum est in celo templum dei et visa est archa
testamenti eius in templo eius. Solis sacerdotibus tradita est potestas ligandi atque
solvendi. Unde dominus ait Petro in evangelio secundum Matthaeum: Quodcumque ligaveris etc.
Item Paulus ad Titum in capitulo i. Huius rei gratia reliqui te Crete ut corrigas quae de-
sunt, et constituas per civitates presbyteros. Item de ordine presbyteri
ad Thymotheum in prima epistola in capitulo v. Qui bene praesunt presbyteri duplici honore habeantur.
Item in capitulo v. Adversus presbyterum accusationem noli recipere nisi sub duobus vel tribus
testibus. Item ad Philippenses in prima epistola. Omnibus qui sunt Philippis cum episcopis et diaconibus
gratia sit vobis et pax. Ecce quibus committitur verbum dei, scilicet verbum praedicationis et
correctionis. Item Paulus ad Thymotheum in secunda epistola in capitulo iv. Argue, obsecra, in-
crepa in omni patientia et doctrina. Item dominus ad discipulos: Docete eos servare omnia quaecumque
mandavi vobis. Istis ergo presbyteris, episcopis et diaconibus clerici et laici debent
obedire propter deum, sive boni sint sive mali. Unde dominus ait in evangelio secundum Matthaeum:
Super cathedram Moysi sederunt scribae et pharisei; quae dicunt vobis servate et facite, secundum vero
opera eorum nolite facere. Et Petrus in prima epistola: Servi subditi estote in omni timore dominis,
non tantum bonis et modestis sed etiam dyscolis. Item ad Hebraeos capitulo .. Obe-
dite praepositis vestris et subiacete eis; ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris
reddituri, ut cum gaudio hoc faciant et non gementes. Item ad Hebraeos capitulo xiii.
Mementote praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei, quorum intuentes exitum
conversationis imitamini fidem. Quia qui de altario serviunt de altario participant.
Item ad Corinthios in prima epistola in capitulo ix. Si nos vobis spiritualia seminavimus, non ma-
gnum est si carnalia vestra metamus. Item ad Thymotheum in secunda epistola capitulo iii.
Tu vero permane in his quae didicisti et credita sunt tibi, sciens quia ab infan-
tia sacras litteras didicisti quae te possunt instruere ad salutem.

In ix capitulo convincimus et iudicamus istos hereticos esse. Nam contra
auctoritatibus qui nolunt coniugium quo vir et mulier possit salvari, si

carnaliter misceatur. Quod quidem palam predicare solitus est, quod vir et mulier salvari non poterant, si carnaliter convenirent. Laudat enim et approbat fecunditatem pecudum et dampnat et improperat fecunditatem hominum et amat sterilitatem mulierum, sicut dicit scriptura: Beate steriles que non genuerunt, etc. Et hii qui predicant virginitatem invariabilem fore, intelligant deum et quod facta est creatura ad usum et fructum hominis, careat possessore. Virginitatem tene(?) volentes omnes esse sicut ipsi sunt. Iuxta quod Paulus ait: Volo omnes esse sicut ego sum. Et sic virginitatem virorum predicare, ut sint omnes virgines, sicut fuit Christus et virgo Maria. Et deus ipse dixit: Crescite et multiplicamini, etc. Et hoc est virorum est nuptias dampnare, quas quidem deus Ihesus suo et matris sue presentia dedicavit et aquam in vinum miraculo illustravit, sicut Johannes in evangelio legitur in cap. xix(?). Item dicitur in evangelio secundum Matheum in capitulo, etc. et in capitulo iii: Quod deus coniunxit homo non separet, et item licet viro uxorem suam dimittere nisi causa fornicationis. Item Paulus in prima epistola ad Corinthios in capitulo: Uxori vir debitum reddat, similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter et vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi. Et iterum revertimini in idipsum, id est in ipsum coitum. Item in capitulo: His autem qui matrimonio iuncti sunt, precipio non ego, sed dominus, uxorem a viro non discedere; quod si discesserit, manere innuptam aut viro suo reconciliari, et vir uxorem non dimittat. Item in capitulo: Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem, etc. Item in capitulo: Alligatus es uxori? noli querere solutionem. Si autem acceperis uxorem, non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit. Item in capitulo: Qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, et qui non iungit, melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit; quod si dormierit vir eius, liberata est a lege viri; cui vult nubat, tantum in domino. Et item in prima epistola ad Tymotheum capitulo vii: Salvabitur autem mulier per filiorum generationem. Et item in capitulo vii: Volo autem iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Si enim esset peccatum filios procreare, quare diceret deus: Crescite et multiplicamini, etc. Et quare diceret apostolus bonum esse propter instantem necessitatem? Et cur diceret: Revertimini in idipsum? Et cur diceret: Volo iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse? Nunquid deus vult, nunquid vult apostolus ut fiat peccatum? Credimus quod vir et uxor salvantur, licet carnaliter misceantur.

In vi capitulo ostendimus et iudicamus istos hereticos et abusores esse. Perso..., non(?) etc. Dominus enim, qui ministerium et potestatem ligandi atque solvendi deo(?) tradidit Petro dicens: Quodcumque, etc. Et Jacobus in epistola sua confirmat quod in verbo inducunt presbiteros ecclesie et orent super eos, ungentes eos oleo in nomine domini, etc. Et oratio fidei salvabit infirmum. Et item secundum Matheum in capitulo. Secundum Lucam capitulo: Erat enim vinum datus propheta(?) in sermone, etc. Et item secundum Matheum in capitulo. Non enim ea putant verbum istud. Preterea dicunt quod stantes deberent de evangelio recitare, etc. Cum enim tam stet(?), cum evangelium recitatur. Et si tunc stant, est legendum(?) multo fortius stare deberet, cum exponit. Non debuisset tenere locum sedentis, postquam elegit locum stantis. Contrarium enim habemus auctoritates quibus colligitur manifeste quod stare deberet quando evangelium annuntiat, ut ait Lucas in capitulo: Stetit Ihesus in quodam loco campestri. Et item secundum Johannem in capitulo: Stabat Ihesus et clamabat dicens: Si quis sitit, veniat ad me et bibat. Et item secundum Johannem in capitulo xii. Medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Et item secundum Johannem in capitulo: Venit Ihesus et stetit in medio discipulorum, et dixit eis: Pax vobis. Ipsi autem non obtinent locum iudicantis, sed respondentis. Dominus enim sedere debuit, cum aperire os in doctrina(?) datum ei est. Isti autem non iudicant, sed iudicantur. Non eis est in ecclesia ministerium predicandi. Isti autem heretici tales sunt, quales Paulus futuros prenuntiat dicens in secunda epistola ad Thessalonicenses in capitulo xii: Mali autem homines et seductores proficient in peius, errantes et in errorem mittentes. Et item in capitulo xvii: Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt homines, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Et item in prima epistola ad Tymotheum capitulo x.

Item autem manifeste dicit quod in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in ypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui noverunt veritatem; quia omnis creatura dei bona et nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur; sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Et item in prima epistola ad Tymotheum in capitulo: Quidam autem ex eis errantes conversi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, non intelligentes neque que loquuntur neque de quibus affirmant. Peccatores autem in oculis(?) qui punire debent prelati, qui corrigere coram omnibus. Unde Paulus ad Tymotheum in i epistola in capitulo: Peccantes coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant(?). Item Paulus ad prelatos habentes in promptu ulcisci omnem inobedientiam, et eos qui ... potest arguere. Et item Paulus ad Tymotheum in ii epistola capitulo: Argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. Item Paulus in prima epistola ad Corinthios in capitulo: Ego tradidi huiusmodi Satane in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die domini. Iam iudicavi ut presens eum qui sic operatus est. Et item ad Galatas in capitulo ii: Quicumque aliud vobis annuntiaverit, anathema sit.

In capitulo viii ostendo et dico quod ipsi auctoritates et sententias sacrarum scripturarum omnis homo ea cogente iuste iurare debet. Quamvis in evangelio dicatur: Sit sermo vester est est, non non. Neque iurabitis per celum neque per terram, non prohibet iurare per dominum creatorem. Gentes autem colebant creaturas et sic iurabant, licitum iurare per creaturas. Verum et hominem qui soli deo debetur creaturis exhibetur et sic ydola et creaturas velut deum adorant. Legitur enim in Apocalipsi in capitulo xiiii: Angelus levavit manum suam in celum et iuravit per viventem in secula seculorum. Et Paulus ad Hebreos in capitulo vi: Iuravit itaque per semetipsum. Homines enim per maiores sui iurant, et omnis controversie eorum finis ad confirmationem est iuramentum, in quo habundantius volens ostendere deus pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui, interposuit iusiurandum. Iuravi dominus dicens: Iuravi per memetipsum. Et item: Iuravit dominus et non penitebit eum. Apostolus frequenter iuravit per deum, sicut habetur ad Romanos in capitulo ii: Testis est mihi deus. Et ad Tymotheum in i epistola in capitulo: Testor coram deo. Si itaque iuravit deus, iuravit angelus, cur non recte iurat ut fides pieculus(?) vel illud consilium est, non preceptum, quod dicitur in evangelio et epistola Jacobi. Quia si non iuraret, non degeneraret. Et quod amplius est a malo est, id est quod infirmitate non credentis, non de infirmitate iurantis, vel secundum primam expositionem a malo est, id est a peccato vel dyabolo qui suadet iurare per creaturas.

Explicit Summa contra Manicheos qui paterini vocantur.

ccccxi [illegible] Quem ut testatur.

Pharetra militar rex virtutum.

[I]n visionis mee primordio
cum ob mentis recreacionem
auctoritates sanctorum legerem et legens va
rietates corruptiones propter exemplaria placuit
mihi ut ad ipsum fontem originalium re
currerem et ob maiorem certitudi
nem ipsorum aliqua excerperem que per modum
ut scivi ordinavi ut que ad medi
tacionem, predicacionem, disputacionem
idem essent utilia levius repperirentur.
ac sciat lector quod repperi aliquando di
versos doctores unum dixisse. aliquando e
undem doctorem idem sonuisse libris.
Distinctum opus enim ideo per IIII libros
ut dicatur liber primus de personarum vari
etate. Secundus de principalium viciorum
contrariis. Tercius de periculosis. Quar
tus de graciosis. In ultimo libro posui
quinquaginta capitula que talis mis in bi
lie est singularitas. Opus enim est ideo
pharetram appellavi. quia sicut in pharetra
iacula reponuntur quibus hostis hostem
ferit vulnerat et deicit. sic et hic varie
auctoritates fide dignorum quasi in manu opa
cionis reperimus hostem antiquum deicimus.
Sciendum quod quod enim dico idem non apponendo il
intelligendum est in priori libro antea posito fo
re. Originalia ita subscripta ipse excerpsi.

in multiplicitate

De beato Gregorio.
Moralia.
Ezechielem
Registrum. i. epistolas
Omelias.
Pastorale.
Dyalogum.
Cantica.
De beato Ambrosio
De virginitate
li. iii.
De viduitate
li. ii.
De officiis li. i.
De patriarchis.
De excessu Satyri.
De fide ii. libris
De exameron.
De fuga seculi.
De obitu Theo
dosii.
Apologiam David.
Pastorale.
Sermones.

Epistolas.
Super Lucam
Super Beati imma
culati.
De Crisostomo.
Super Matheum
Super Iohannem
De compunctione
De militia
spirituali.
De militia
christiana
De eo quod nemo
leditur nisi
a se ipso
Sermones.
Epistolam.
De Ysidoro
Ethimolo
gias.
Sinonima.

De summo bo
no.
De ortu et obi
tu antiquorum
De novo te
stamento.
De Cypriano
De xii abu
sivis.
De Augustino
De civitate
dei li. xxii.
De trinitate li.
xv.
De doctrina
christiana li.
De inta ta
nali i.
De disciplina
christiana i.
De agone christi
ano i.
De questionibus

De gratia novi testamenti
De moribus ecclesie i.
De vera religione i.
De consensu evangelistarum li. iiii.
De incarnatione li
bri i.
De essencia divini
tatis i.
De magistro i.
De ordine disci
pline i.
De opere mona
chorum i.
De singularitate
clericorum i.
De lxxxiii questionibus i.
De iii questionibus
contra paganos i.
De questionibus novi
et veteris testamen
ti i.
De v heresibus i.
De ecclesiasticis dog
matibus i.
De concordia i.
De pastoribus i.
De ovibus i.
De cathezizan
dis rudibus i.
De mirabilibus
sacre scripture i.
De moribus ma
nicheorum.
De divinatione de
monum.
De soliloquiis ii.
De meditacionibus i.
De virginitate i.
De viduitate i.
De bono coniuga
li i.
De coniugiis ad
ulterinis ii.
De quantitate
anime i.
De duabus animabus ii.
De natura boni i.
De natura et gratia i.
De correptione et
gratia i. libro
De gratia et libero ar

bitrio iii.
De spiritu et littera i.
De vita be
ata i.
De perfectione
iusticie i.
De predesti
natione divi
na i.
De fide ad
Petrum i.
Ad Orosium.
Ad Bonefaci
um i.
De penitentia i.
De pacien
cia i.
De presciencia i.
Regulam
Encheridion.
De cura pro
mortuis i.
De symbolo
iiii.
De ieiunio
sabbati i.
De utilitate
credendi i.
De laude et
unitatis i.
De unico
baptismo i.
De baptismo par
vulorum iii.
De sermone
domini in monte ii.
De sententia Ia
cobi ad Jeronimum i.
De conflictu
viciorum.
Super Genesim ad
litteram xii.
Super Genesim contra
Manicheos li. ii.
Epistolas
Sermones.
De iudicio i.
Contra mendacium i.
Contra Iulia
num iiii.

Contra Ada
mancium i.
Contra quinque
hereses i.
Contra Dona
tistas.
Contra epistolam
fundamenti.
Contra adversa
rios legis
et prophetarum ii.
De Jeronimo
Super Ysaiam.
Super xii prophetas
Epistolas.
Omelias.
De beato Bernardo.
Super Cantica.
Super Missus est.
Super Qui habitat.
Super Ecce nos.
De consideratione.
De precepto et
dispensatione.
De libero arbitrio.
De diligendo deo.
De amore dei
De xii gradibus
Epistolas.
Apologiam
Meditationes.
Sermones.
Flores.
De Anselmo.
De similitudinibus.
Meditationes.
De Cassiodoro.
De anima.
De Seneca.
Epistolas.
De copia verborum.
De clementia.
De liberalitate.
De spiritu et anima et
aliis de aliis
libris et glosis.

Capitula primi libri.
De deo i.
De Christo ii.
De eukaristia iii.
De trinitate iiii.

De beata maria v.
De angelis vi.
De homine vii.
De muliere viii.
De christianis bonis ix.
De christianis malis x.
De prelatis bonis xi.
De prelatis malis xii.
De subditis xiii.
De predicatoribus bonis xiiii.
De predicatoribus malis xv.
De usurpantibus xvi.
De negligentibus xvii.
De auditoribus xviii.
De episcopis xix.
De sacerdotibus bonis xx.
De sacerdotibus malis xxi.
De clericis xxii.
De beneficiatis xxiii.
De ambitiosis xxiiii.
De studentibus xxv.
De advocatis xxvi.
De religiosis bonis xxvii.
De religiosis malis xxviii.
De novitiis xxix.
De iuvenibus xxx.
De monachis bonis xxxi.
De monachis malis xxxii.
De incipientibus xxxiii.
De proficientibus xxxiiii.
De perfectis xxxv.
De omnibus statibus xxxvi.
De monialibus xxxvii.
De virginibus xxxviii.
De viduis xxxix.
De coniugatis xl.
De ceteris statibus xli.
De pauperibus xlii.
De divitibus xliii.
De potentibus xliiii.
De iudicibus xlv.
De nobilibus xlvi.
De militibus xlvii.
De negotiatoribus xlviii.
De feneratoribus xlix.
De demonibus l.

De deo

De beato gregorio

Gregorius in morali
bus. Deus ipse manens
intra omnia ipse extra
omnia ipse infra omnia
et superior est per po
tentiam et inferior
per sustentationem et
exterior per magnitu
dinem et interior per sub
tilitatem. Idem deus hoc est quod habet, eternitatem quippe habet
sed ipse est eternitas. lucem habet sed lux sua ipse
est. Idem omnipotens deus et si per longum mutat sententiam consili
um numquam. Omnipotens deus quicquid nobis perventurum esse
prevalet sciens dissimulat exaudire dolenci
um vocem ut augeat utilitatem ut vita
per penam proficiat et quietis tranquillitas que hic non in
venitur in aliis queratur. Idem omnia humana que
iusta que perversa sunt dei iusticie et rectitudi
ni comparata nec iusta nec perversa sunt omnino nec
sunt. Idem conditor noster intra dispensatione consi
lii et culpas respiciat et veniendi tempora ipse pen
dit. ut longiora vite tempora aliis spacia augmentis
fiant adiutorium virtutis aliis vero incremento aug
menti dampnationis. Idem in omni vero nobis occur
rit summa medicina quia et dedit homini precepta ne
peccet et tamen peccanti dedit remedia ne desperet.
Idem sic ergo omnipotens deus quam similitudine ipsi dissimilis non est

eam in veritate videt quam audit omnia et eam in veritate
creat quam videt creata. Augustinus in epistola deus ubique
plenus est et ubique totus plenus nec ubique habitans sed in
templo suo. capitur equaliter totus ab aliis plus
ab aliis minus. Idem deus totus oculus est totus manus
totus pes est. totus oculus quia omnia videt. totus ma
nus quia omnia operatur. totus pes quia ubique est. Idem non tan
tum in hoc nos adiuvat deus ut sciamus quid agendum sit
verum etiam amando agamus quod discendo iam sci
mus. Idem dicit semel, iterum dixisse videtur dum sic est
in natura sua oculis hominis non potest nec solum homo nec an
geli nec throni nec potestates nec dominationes nec
omne nomen quod nominatur. Idem de confessione penitere deus et
non doles irasceris et tranquillus es. o pater mutas
nec mutas consilium. Idem o quam excelsus es domine
et humiles corde sunt domus tua. tu enim erigis
elisos et non cadunt quorum celsitudo tu es. Idem vo
luntas et potentia dei deus ipse est. Idem super genesim contra
manicheos. Deum dicimus tante bonitatis esse
tante iusticie tante incorruptionis ut nec peccet
nec alicui noceat quod peccare noluit nec ipsi qui
peccare noluit. Idem in soliloquio estimans deo crede ei
quia totum committe quantum potes. noli velle esse proprius
et in tua potestate sed eius clementissimi et utilis
simi domini te servum esse profitere ita enim te ad se sub
levare non desinet nichilque evenire permittet
nisi quod expediat et si nescias. Idem de coniugiis ad
ulterinis absit ut quisquam catholicus dicat quod sua
det spiritus sanctus non dominus sua deo cum et ipse dividit et in
separabilia sunt opera trinitatis. Idem de civitate dei. patientia
dei ad penitentiam invitat malos sicut flagellum dei
ad patientiam erudit bonos. Ambrosius super lucam. nil
perceptum nil conceptum nil emensum nil dimensum tri
nitas habet non loco clauditur nec opinione compre
henditur non estimatione concluditur non etate
variatur. Super psalmi de summo bono. Ille qui nos ma
los tolerat non dubium est quod conversis clementer ig
noscat. Idem de deo nec secundum quantitatem nec secundum qualita
tem nec secundum situm nec secundum habitum aut motum ad dig
ne dicitur in eo tamen et quedam latitudo est carita
tis qua nos et ab errore colligit et continet in
unitate. In eo et longitudo qua nos longanimiter
malos portat donec emendatos parte futuri re
servat. In eo est celsitudo per quam omnem sensum sue
scientie immensitate excurrit, est et profundum quo
dampnandos in terminis iuste equitatis disponens
preordinat. Idem quia sicut deus in vice compellit cum
magno dolore peccatores dampnare non eis
sic dolet quia et ipse ab eis offenditur. sed quia eis
invitus cogitur propter aliquid quod omnes cupit sal
vare. Idem deus gaudet non de suo lucro sed de nostra
salute certe non de sua iniuria sed de nostra

predicate. B(ernardus) de consideratione. Deus amat ut caritas, novit ut veritas, sedet ut equitas, dominatur ut maiestas, regit ut principium, tuetur ut salus, operatur ut virtus, revelat ut lux, assistit ut pietas. Idem. Deus non partibus constat ut corpus, non affectibus distat ut anima, non formis subsistit ut omne quod factum est. Idem super Cantica. Qui habitat vigilat super nos in defensionem et pro singulari singularis clementie oculus non dormit neque dormitat qui custodit Israel. Idem. Quidem necesse est non eum dormire neque dormitare qui pugnat pro Israel. Idem in sermone. Ubi magne misericordie spes, in immissio amaritudinis, sustinentia opitulantis virtus resistendi et sanitatis affectus. Auctor de spiritu et anima. Nemo de divina pietate diffidat quia maior est eius misericordia quam miseria et confessus ad eum toto corde clamaverit exaudiet illum quamvis impius corde est. Tandiu sicut ei utile esse peccatori veniam dare quam ipsi peccatori accipere. Sic ei festinat absolvere tormenta conscientie sue quia plus patitur cum compassione miseri quam ipse miser ex compassione sui. Glossa super Ione ii. Deus non misericors patitur est ut salvet per clementiam quos salvare non potest per iustitiam.

De xpo.

H[illegible] in more nunciante angelo [illegible] et adveniente spiritu mox verbum in utero verbum caro et manente in commutabili essentia que ei est cum patre et cum spiritu sancto coeterna, assumpsit ex matre virginea mutabilem ut et impassibilis pateretur et immortalis moreretur. Ante secula temporalis posset esse in fine seculorum ut prestabile sacramentum acciperet sancte et perpetua inviolabilis. Sed in utero virginis etiam eadem virgo et ancilla domini esset mater. Idem ad [illegible]. Deus apparuit in carne ut humana vita ad moriendo exemplo pendendo accenderet, moriendo redimeret, resurgendo repararet. Idem. In altitudine sua divinitas a nobis ut potest per visibilia apprehendi non potuit, sed statuit se homini per humanitatem et est in iacentem ascendamus. Surrexit et levati sumus. Idem. Qui nos excitare fecit ex nihilo et sine sua morte revocare potuit a passione, sed ut quanta esset virtus compassionis ostenderet, sic pro nobis dignatus est quod esse nos voluit ut inferius ipso temporalem mortem susciperet quam a nobis in perpetuum fugaret. Idem. Mos medicine est ut aliquando similia similibus, aliquando contraria contrariis curet. Nam sepe calida calidis, sepe etiam calida frigidis, frigida calidis sanare consueverunt. Veniens igitur ad nos de celo medicus in tantis nos in desiderabili languoribus positos quedam nobis similia et quedam contraria apposuit. Ad homines enim homo venit sed ad peccatores iustus. Idem. Is enim qui propter nos minor angelis extitit equales nos angelis virtute sue immortalitatis fecit. Vivendo et moriendo docuit mortem non metuere, resurgendo de vita confidere, ascendendo de celestibus presumere, de divinitate gloriari. Idem super Ezechielem. Ut humanum genus a suo languore sanaret, tam magna apparuit potentia medici cum languor crevit egroti. Idem in sermone. Ad hoc unigenitus dei filius formam infirmitatis nostre suscepit, ad hoc invisibilis non solum visibilis sed et despectus apparuit, ad hoc contumeliarum ludibria, illusionum verbera, passionum tormenta toleravit, ut superbum non esse hominem doceret humilis deus. Idem. Descendendo ad inferos solos illos Christus per suam gratiam liberavit qui eum venturum esse crediderunt et precepta eius vivendo tenuerunt. Idem in omelia. Deus qui in utero virginis incarnatus in mundum sine peccato veniat nil contradictionis in semetipso tolerabat. Idem. O miser Christe viator factus est ut te sine labore faceret. Ex nihilo natus est ut prevaricatorem [illegible] deleret. Homo appellatus est ut te deum vocaret. Filius hominis deus est ut te in filium dei adoptaret. Idem. O misera. O vide dementia. Ille cum xxx denariis paciscebatur ut venderet et Christus ei sanguinem quo vendidit offerebat. Idem. Non sub tecto sed sub celo Christus immolabatur ut universus aer in excelso immolate hostie odore sancto mundetur, sed et terra sibi beneficium sentiebat dum ei defluentis sanguinis stillicidio mundata. Ambrosius de virginitate. Omnia Christus est nobis. Si vulnus curare desideras, medicus est. Si febribus estuas, fons est. Si gravaris iniquitate, iusticia est. Si auxilio indiges, virtus est. Si mortem times, vita est. Si celum desideras, via est. Si tenebras fugis, lux est. Si cibum queris, alimentum est. Gustate igitur et videte quoniam dominus suavis est. Idem super Lucam. Age illi infantie et vagientis abluunt fletus, mee lacrime illa delicta laverunt. Plus igitur domine iniuriis tuis debeo quod redemptus sum quam operibus quod creatus. Non prodesset nasci nisi redimi profuisset. Idem. Non solum fidem firmat sed et devotionem acuit quod Christus iniuria suscepta pro nobis celo terre maluit abolere voluit ut deo patri nostre precia libertatis ostenderet. Augustinus in meditationibus. Quid est Ihesus nisi salvator. Igitur propter temet ipsum esto mihi Ihesus. Noli domine, noli, domine, attendere meum ut obliviscaris bonum tuum. O bone domine, si ego admisi unde me dampnare potes, tu non amisisti unde salvare soles. Idem de vera religione. Totum peccatum contra prius non est appetimus ea que Christus contempsit aut fugimus ea que ille sustinuit. Tota itaque vita eius moribus per hominem quem suscipere dignatus est et disciplina morum fuit. Idem contra Iulianum. Caro Christi mortalitatem de mortalitate matris corporis traxit, quia mortale corpus in ventre contagium vero peccati originalis non contraxit, quia concumbentis concupiscentia non

invenit. Item Christus in carne quod in deo erat non tantum carnalis sed spiritualis natus est. natus est enim de spiritu sancto ac virgine maria. de spiritu sancto ut non esset in illo similitudo carnis peccati. Item H. v. Reles. Fusus est sanguis medici et factum est medicamentum freneticis. Item de pastoralibus. ab omnibus temptacionibus te eruet dominus si ab illo non recesserit cor tuum. venit ille pati venit ille mori. venit spuitis illini. venit spinis coronari venit obprobria sufferre. venit postremo ligno crucifigi. O iam si ille pro te. tu nil pro illo sed pro te. Item de cathe. vii. omnia bona terrena contempsit homo Christus dominus noster ut contempnenda monstraret et omnia terrena mala sustinuit que sustinenda precipiebat ut nec in illis quereretur felicitas nec in istis infelicitas timeretur. deperderetur anima. Venit filius dei querere quod perierat. sanare quod egrotabat. erigere quod iacebat. peccata dimittere peccatis quod non debebat donare quod ei debebatur ignoscere. Item de ordine discipline. Cum hominum genus totum tamen propter nos deus assumere atque agere dignatus est quanto minus vilis tanto est clemencia plenius et aquam in generosiorum superbia longe alterius remotius. Item in epistola ipsa virtus per inviolata nimis virginea viscera membra mentitis conducitur quam postea per hostem elaxata membra invenimus introducitur. Item de vir. di. multos filios dei fecit unicus filius dei. emit quia fratres sanguine suo. perlavit reparatus redemit venditus. honorificavit in iuriatus munificavit occisus. dubitas quod dabit bona sua qui non dedignatus est suscipere mala tua. Item in ser. ex palmarum que est ista palma victorie spinis coronatur qui in spinas peccatorum venit configere. ligatur qui solvit compeditos. ligno suspenditur qui erigit elisos. aceto potatur fons vite. disciplina cedit magister aliorum. dat vulneratur vita moritur. occidit ad tempus vita mors ut in perpetua vita occideret mors. — psi de su. lo. Christe sicut peccatum quod pena dignum est non admisisti ita penam peccati nostri suscepisti ut per indebitam penam suam debitam aboleret culpam nostram ut per hoc amitteret dyabolus quos reos tenebat dum unum interficeret quem nil peccati admiserat. Rab. iii. de laude crucis passio Christi celum supereminet. mundus regit. tartarum perfodit. in celis confirmat angelis redimit homines. conterit inimica stabilivit amica. Abstinencia quamvis inventa conservant sentencia. Inde timor in scientia. Inde timor ductus a pena fideles liberat. caritas salubris penitentes a peccatis mundat. concupia boni itaticum fructus generat. gaudium vite spe confidentes letificat. B. su. cō. Item

nexit et carne potentem ac patientem operatus mira. locutus salubria passus indigna evidenter ostendit quod ipse sit qui potenter sed invisibiliter cuncta condidit sapienter regit et benigne protegit. Item Frui um lius scilicet sapiens de illis virtutibus tam multa disputaverunt quos tamen apprehendere omnino nequiverunt. cum illum nesciant qui verus est nobis adeo sapiencia doctus prudenciam et iusticiam declarat, donans et sanctificatio in exemplum temperancie continenter vivens et redemptio in exemplum paciencie fortiter moriens. Item utrumque est in domino ihesu et speculum paciendi et premium paciendi utrumque fortiter provocat ac vehementer attenditur. Item an ignoras quod benignitas dei ad penitenciam te adducit. Ad hoc siquid diu suspendit summam ultionis a contempnente, ut quod exhibebat gratiam remissionis in penitente. Item Christus in carne assumpta descendit cum in culpe litatem. consiliarius in mortis suscepcione satisfecit pro anime dulcis et consiliarius prudens adiutor fortis. huic secundum me credo qui salvare me velit noverit possit. Item Ihesu mel in ore in aure melos in corde iubilus. Item ego fidenter quod ex me michi deest usurpo michi ex visceribus domini quoniam affluunt. nec desunt foramina per que effluant. foderunt manus eius et pedes latus lancea perforaverunt. et per has rimas licet michi sugere mel de petra oleum de saxo durissimo. Item ego frater ab ineunte mea conversione pro acervo meritorum que michi deesse sciebam michi fasciculum hunc colligere et inter ubera mea collocare curavi collectum ex omnibus anxietatibus et amaritudinibus domini mei. primum scilicet infantilium illarum necessitatum deinde laborum quos pertulit in predicando fatigacionum in discurrendo. vigiliarum in orando. temptacionum in ieiunando. lacrimarum in compaciendo. insidiarum in colloquendo. postremo periculorum in falsis fratribus. conviciorum sputorum colaforum subsannacionum exprobracionum clavorum. horumque similium. Item petra refugium herinaciis. et revera ubi tuta firmaque requies infirmis nisi in vulneribus salvatoris tanto illic securior quanto ille potentior ad salvandum. fremit mundus premit corpus insidiatur dyabolus non cado fundatus enim sum supra petram. Item apud dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio. propterea copiosa quia non gutta sed unda sanguinis largiter per v partes corporis emanavit. quid est debuit facere et non fecit. Illum autem totum solvit victum reduxit erroneum reconciliavit reum. Item de omnibus super mansuetudinem que vite predicatur curremus post te domine ihesu audientes quod non spernas pauperem peccatorem non horreas. Item vult benignus dominus devoti animi lectus vultum et oculos in sua custodia ut illius ex hoc animum erigat et esse sui reddat ad toleranda

fortiorem cum ubi non recederet sua dum illius umbra in tue-
bus. Item in floribus. sitio magis dum dicit quam sitis. g(ra)-
ne te plus cruciat sitis quam crux. De cruce silest
de siti clamas. Sitio quid? uestram fidem. uestram salutem
uestrum gaudium plus animarum uestrarum quam corporis mei cruciatus
me tenet. Item quid est quod tandem domine quid loquens ait consum-
matum. Fecisti mihi de corde tuo speculum ani-
me mee. Item miser exclamauit christe serui ipsum formam
serui accipiens. Filius erat et seruus est tamen quod seruus
non solum formam serui accepit ut subesset. sed etiam ma-
li serui ut uapularet et serui peccatoris ut penam sol-
ueret cum culpam non haberet. Item in passione domini ca-
pitalis consistit in tribus. opus. modus. causa. natura in ope-
re paciencia. in modo humilitas. in causa caritas com-
mendatur. Item quam dulcem domine ihesu cum hominibus conuersatus es
quam humanum multa et magna bona hominibus lar-
giri dignatus es quam forte tam indigna et aspera
pro hominibus passus es ita ut liceat sugere mel de
petra oleumque de saxo durissimo. duro ad albu-
dinem ad illa duritie ad horrenda cru-
cis supplicia. Item unde nunc opera domini que possunt pro-
digia sicut enim. flagellis cesus spinis coronatus
clauis confossus affixus patibulo obprobriis saciatus
omnium tamen dolorum immemor ait. pater ignosce eis. Item
uident deus homines omnino carnales effectos tantam
eis dulcedinem in carne exhibuit ut durissimum
cordis quisque eum toto affectu non diligeret. Item an
trepidas ad christum accedere frater tuus est et caro tua
pro operatione temperatus aliis peccatis ut misericors fieret.
Item quis cogitare sufficiat qualiter dominus preuenit
nos. uenit ad nos subuenit nobis. singularis
illa maiestas uoluit mori ut uiueremus. ser-
uire ut regnaremus. exulari ut repatriare-
mus. et uilis ad seruilissima opera inclinata est ut
constitueret nos super omnia opera sua. Anselmus libro cur
deus homo. Quatuor modis potest deus facere hominem aut
de uiro et femina sicut assidue monstrat usus aut nec
de uiro nec de femina sicut creauit adam. aut de ui-
ro sine femina sicut fecit euam. aut de femina sine uiro
quod nondum fecit ut quartum hunc etiam modum probet sue sub-
iacere potestati et hic ad ipsum opus dilatum est esse nil con-
ueniencius quam ut de femina sine uiro assumat humanitatem
utrum quam de uirgine aut de non uirgine dignius sit fi-
at non est opus disputare. sed sine omni dubitatione
asserendum est quod de uirgine deum nasci oportebat.

Gregorius in omni singulare. c. iii. de eukaristia

ad absolucionem nostram oblata cum lac-
rimis et benignitate interit sacri altaris ho-
stia suffragatur quia ut qui in se surgens a mor-
tuis iam non moritur adhuc per hanc in suo misterio
pro nobis iterum patitur. Item in dyalogo. quis fidelium ha-
bere dubium possit in ipsa immolacionis hora ad
sacerdotis uocem celos aperiri in illo ihesu christi misterio
angelorum choros adesse summis ima sociari ter-
rena celestibus iungi unum quid ex uisibilibus
atque inuisibilibus fieri. sed notandum est tamen quod agimus nos
nos ipsos deo in cordis contritione mactemus. Item [illegible]
in decembre. Item duo. Item fuit quidam de coniugatis [illegible]
sua. Item [illegible] Item [illegible] uidimus sanguinem dominicum
fugiunt quos demones conuertuntur angeli hic
sanguis effusus omnem orbem terrarum lauit. Item in cer-
ta digna et fugata muste ministrorum celebrantibus
secreta aduersus partem cum magister ac magis-
ter mittantur cum non equo animo tolerare face-
rant. Item sicut corporalibus est uentre ieiuno
aduersus humoribus occupatum amplius ledit
magis nocet nisi prestat auxilium. ita et spiri-
tualibus si aliquis repertum malignum pollutum
magis eum potest non sua natura sed accipientis uicio.
Item nos in ecclesia iterum omni tempore ieiunare possumus
quasi in actibus apostolorum diebus pentecostes et die
dominico apostolum paulum et cum eo credentes fecisse
legimus eukaristiam quibus aliis consideratione nostri
et pungente consciencia sic possimus accipere. Augustinus
de ecclesiasticis dogmatibus. cotidie eukaristie communionem
accipere nec laudo nec uitupero. omnibus tamen dominicis
diebus communicandum hortor si tamen mens in affectu pec-
candi non sit. Item de c[illegible] domini corporis et sanguinis et
sacrificium successit omnibus illis sacrificiis ueteris que
immolabantur in umbra futuri et propter pro omnibus illis sa-
crificiis et oblacionibus corpus offertur et participan-
tibus ministratur. Vide in legenda sancti malachie.
eukaristie plene sacramentum potens est peccatorum
debellare ubi uinas prestes interire et reitentes
de terra. c. iiii. de cruce

Gregorius super ezechielem. Redemptor noster ad passionem
ductus lignum quod crucis ipse portauit et hic
in sacrificio pro nobis ex humanitate est mortuus ut
tamen immortalis manet ex diuinitate. Ambro-
sius libro in macabeorum. Crux obprobrium perfido. fideli autem gratia
fideli redemptio. fideli corona est. quia pro nobis passus
est dominus. Illo nos redemit sanguine illa ad pa-
radisum rubrum uocauit. Item quid in se crux nobis
totius beatitudinis causa est. Haec nos a cecitate liberauit
erroris. haec e tenebris reddidit luci. haec debellatos
deo sociauit. haec alienatos deo coniunxit. haec pe-
regrinos ciues ostendit. Item crux spes christianorum est
resurrectio mortuorum. c. cecorum dux. c. desperatorum uita.
c. claudorum baculus. c. consolatio pauperum. Item crux ado-
lescencium pedagogus. c. sustentaculum in opum. c.
spes desperatorum. c. nauigancium gubernator.
crux periclitancium portus. crux obsessorum murus.
Item crux insensatorum sapiencia. crux libertas ser-
uorum. c. in prelatorum [illegible]. crux lex impiorum. c.

prophetarum preconizatos · c · amicitias apostolorum · c · martyrum gloriatos · c · monachorum abstinentia · c · virginum castitas · c · gaudium sacerdotum · c · ecclesie fundamentum ·

Augustinus in sermone · Crux que erat in pena manet in gloria · a locis suppliciorum facta est transitum ad frontes imperatorum · Si ergo tantum honorem dedit penis suis · quid servat fidelibus suis · Ipsa de summo bono quietis · o mens per celi [illegible] involvis legitur ostende [illegible] ut a magna tempestate [illegible] liberis ·

In [illegible] in cruce pendet omnis fructus vite quia ipsa est arbor vite que est in medio paradisi · Ipsa est longitudo et latitudo sublimitas et profundum · ipsa bonos colligit et remunerat · ipsa malos dispergit et condempnat · ipsa est mestorum consolatio · esurientium refectio peccatorum gloriatio ·

Fulbertus de laude crucis · Mors in cruce insinuatur · amore redemptorum demonstratur · sanctorum mortificatio terminatur · omnium virtutum precio premittitur ad eternam vitam · hic eterne beatitudinis spatium adeptorum et vere felicitatis acquisitio · Per te sancta angeli gaudia sua accumulata conspiciunt · in te homines viam salutis sue cognoscunt · in te [illegible] retribucionem fundis sue receperunt omnibus et cum omnibus bona omnibus iusta · perdita renovas · presentia illustras · futura premonstras · perdita requiris · quesita invenis · inventa custodis · Per tu sancta est peccatorum et remissio · pietatis exhibicio et malorum augmentatio · infirmorum remedium · laborantium [illegible] et lassorum refrigerium · sanorum incolumitas · [illegible] serenitas et fortunatorum felicitas · Per tu sancta crux cunctos egrotos medicans · tu gaudium mestos consolaris · tu sanitas mestos letificans · tu [illegible] credentium rectio · tu firmitas [illegible] · tu virtus [illegible] vite · sancta · pia · bona · [illegible] ·

Cassiodorus super psalterium · crux est [illegible] in victa tuitio · superborum abiectio · victoria christi · infernorum destructio · celestium reformatio · mors infidelium · vita iustorum · c · v · de beata maria

Gregorius in registro · Dum unigenitus dei filius ex sancta ex marie utero natus est homo · investigabili miraculo factum est et ancilla hominis [illegible] carnem · Per in moralibus de illo illo · luc · i · virtus altissimi obumbrabit tibi · quia [illegible] umbra [illegible] non aliter exprimitur nisi per lumen et corpus · virtus altissimi marie obumbravit quia in eius utero lux incorporea corpus sumpsit [illegible] videlicet obumbratione omne in se refrigerium mentis accepit · Per [illegible] non operante coitu sed spiritu superveniente conceptus est natus [illegible] et fecunda exhibuit et incorrupta sua-vit ·

Ambrosius de virginitate · Talis fuit maria ut vel eius unius vita omnium disciplina sit · [illegible] marie excepta [illegible] · Per vide maria [illegible] dit et credidit · vidit et maria magdalena quando ad hoc veniret · Per virgo erat maria non solum corpore sed et mente que nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum · corde humilis · verbis gravis · animo prudens · loquendi parcior · legendi studiosior · non in incerto divitiarum sed in prece pauperum spem ponens · intenta opere · verecunda sermone · Per quam lesit maria vultu parentes · quam dissensit a propinquis · [illegible] fastidivit humilem · quam risit debilem · quam vitavit inopem · eos solum solita est virorum invisere quos nec misericordia erubesceret nec preteriret verecundia · Per nil torvum in oculis marie · nil in verbis procax · nil in actu verecundie · non gestus fractior · non incessus lacior · non vox petulantior · ut ipsa corporis species simulacrum sit mentis figura probitatis ·

Augustinus [illegible] sermone v · [illegible] sic intransitu [illegible] marie non est corrupta virginitas · sic in ea ubi maculata [illegible] · Per nulle sordes in maria que non concipiendo libidinem nec pariendo passa est dolorem · nulle sordes in domo ad quam nullus peccatorum accessit · Solus ad eam fabricator eius dominus venit · Per eva inobediens meruit penam · maria obediendo consecuta est gratiam · illa gustando [illegible] vetitum maledictum · sed credendo angelo benedictum · Per de virginitate · beatior maria percipiendo fidem christi quam concipiendo carnem christi · Per materna propinquitas nil marie profuisset nisi felicius christum corde quam carne gestasset · Ipsa quidem virginitas eo gratior acceptiorque quia non eam christus conceptus viro violaturus conservaret ipse prius [illegible] sed prius quam conciperetur iam deo dicatam de qua nasceretur elegit · Per quod [illegible] quibus [illegible] non cognosco · quod profecto non diceret nisi deo virginem se ante vovisset · sed quia hoc israelitarum mores adhuc recusabant · desponsata est viro iusto non violenter ablaturo sed potius contra violentos custodituro quod illa iam voverat ·

Per in sermone · ita [illegible] maria [illegible] esse in christo · quia in christo [illegible] moriens et sursum [illegible] gloriose ad eternitatis gaudia assumpta benignitate christi honoratis suscepta celis atque ad eandem immutabilitatem non esse adducta post mortem putredinis videlicet immunis et pulveris ·

Bartholomeus [illegible] pena [illegible] in corde suo ut dixit dominus [illegible]

ostendit se virginitatem vovisse, cum hoc a nullo homine
nec verbo didicisset nec exemplo ad imitationem in
venta fuisset. Unde Isidorus: Sicut in comparatione dei
nemo bonus, ita in comparatione matris domini nulla in
venitur perfecta, quamvis virtutibus eximia comprobe
tur. Unde tota replente spiritu sancto gratia tota incan
duerat divini amoris, ita ut in ea non esset munda
nus qui violaret affectus, sed ardor continuus et
ebrietas perfusi amoris. Unde quicquid in Maria ge
stum est, totum puritas et simplicitas, totum
veritas et gratia fuit, totum misericordia et iustitia que de
celo prospexit. Unde Maria quia mente passa est plus
quam martyr fuit. Nimirum quia eius dilectio amplius
fortis quam mors, quia mortem Christi suam fecit. Unde de
Spiritu dei omnis virtus angelorum constat beatam
et gloriosam virginem in qua superveniente spiritu sancto et deus
totus illapsus portatur, pre mulieribus in verbo cre
dens ampliora pre ceteris virtutum privilegia
et perfecte gratiam ab angelo. Unde si in domo patris
mansiones multe sunt, eo minus splendidiorem
matri filium fecisse quam olim edificavit sibi domum,
et excidit columpnas vii. Io. ex. ter. q.
O inestimabilis laus Marie. Magis credebat Io
seph castitati eius quam utero eius, et plus gratie quam
nec conceptionem in ventre videbat et fornica
tionem suspicari non poterat. Possibilius esse crede
bat mulierem sine viro posse parere. Unde conveni
ens autem violenta nunquam Maria fuit, quia
omnis mulier que violenta est et commessatrix inve
nitur est. Non levis, non iocosa, non cantatrix, non tur
pium verborum amatrix, sicut solent plerique pu
elle que libenter talia aut loquuntur aut audiunt.
Sic enim oculos suos extulerat cum in spec
aspectum pudici decoris. Maria que intem
perate domina sui ministratrix, clara stirpe David,
virga Iesse, ortus conclusus, fons signatus,
mater domini, templum dei vivi, sacrarium spiritus sancti.
Beda: In omni quippe angelico aspectu simul et casti
tatem mirum, perfecta angelicam vitam studuit imi
tari. Unde dicebat ut sic experimento eius moris
fuit, ita per humilitatem Marie pandebat in
troitus vite. Io. damascenus libro suo: Maria in
domo domini plantata et impinguata spiritu ut
oliva fructifera omnis virtutis domicilium facta,
ab omni vite huius et carnali desiderio mente deductos
et ita virginem animam observans cum corpore ut de
cebat deum in sinu suscipere futurum. Bernardus sermo:
est sagitta electa amor, que Marie animam non
tantum confixit sed et pertransiit, ut nullam in pectore
virginali particulam vacuam amore relinqueret,
sed toto corde, tota anima, tota virtute dili
geret et esset gratia plena. Unde scribitur: in periculis,

in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita,
Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat
a corde. Et ut impetres eius orationis suffragium, non
deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens non devi
as, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans
non erras. Ipsa tenente non corruis, ipsa protegen
te non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propi
tia pervenis. Unde quemadmodum monstratum est in rubo et
igne Moysi, in virga et flore Aaron, in vellere et
rore Gedeonis, hoc a parte Salomon videtur in forti muliere et ei
pretio; a patribus prenuntiant Ysaias de stella et virgo ap
tissime declaravit de virgine et deo. Gabriel in
tandem exhibuit ipsam virginem salutando.
Unde ipsa conteret caput tuum. Genesis iii. Cum hoc sua
tanta victoria est non Marie ipsa procul dubio caput
contrivit venenatum quod omnimodam maligni sug
gestionem tam de carnis illecebra quam de mentis superbia
deduxit ad nichilum. Unde audi filia et vide et
inclina aurem tuam. Inclinavit Maria aurem suam videlicet ad obe
dientiam et cor suum ad disciplinam. Et oblita est
populum suum et domum patris sui, quia et populum auge
re per successionem nec domum patris sui relinquere
timuit hodie, sed quia honoris in se quam de
paterna domo regum tenerat, super potentiam omnia
arbitrata est quasi stercora ut Christum lucrifaceret. Unde
ipsa est nobilis illa stella ex Iacob orta, cuius ra
dius universum orbem illuminat, cuius splendor in
supernis perfulget et inferos penetrat, terras per
lustrans et calefaciens magis mentes quam corpora, fo
vet virtutes, excoquit vitia. Unde in epistola fuit
procul dubio mater domini ante sancta quam nata, et talis
omnis sancta ecclesia semper reputavit ipsam nativitatis
diem. Unde decuit reginam virginum singulari pri
vilegio sanctitatis absque omni peccato ducere vitam que
dum peccati mortis quam perdere peremptorem et mun
ditie et iustitie omnibus optineret. Unde si autem conceptum
suum sanctificari nimirum potuit quamvis non erat, sed nec
in ipso conceptu propter peccatum quod in eum restat ut post
conceptum in utero iam existens sanctificationem accepisse
credatur. Unde inter. Sileat misericordiam tuam beata virgo
si quis est qui invocatam te in necessitatibus suis sibi me
minit defuisse. Nos quidem servuli tui ceteris in
virtutibus congaudemus tibi. Sed in hac potius
nobis ipsis laudamus virginitatem, humilitatem
miramur, sed misericordia miseris sapit dulcius, misericordiam
amplectimur carius, recordamur sepius,
crebrius invocamus. Hec est enim que totius mundi repa
rationem optinuit, salutem omnium impetravit. Unde quis
misericordie tue o benedicta longitudinem, latitudinem,
sublimitatem et profundum queat investigare? Nam
longitudo eius usque in novissimum diem invocan
tibus subvenit universis. Latitudo eius replet

orbem terrarum ut sua quoque vita plena sit omnis terra; sit et sublimitas eius civitatis superne invenit restauracionem et profundum eius sedentibus in tenebris et umbra mortis optinuit redempcionem. Unde maria omnibus omnia facta est sapientibus et insipientibus copiosissima caritate debitricem se fecit omnibus misericordie sinum aperuit ut plenitudine illius accipiant universi captivus redempcionem egrotus curacionem tristis consolacionem peccator veniam iustus graciam angelus leticiam. denique tota trinitas gloriam filius persona carnis humane substanciam. Unde fuit beata virgo foris in presepio tempanis in silencio plena introgressione ita iocunde. Unde inter sola beata virgo rex ille dives et predives exinanitur et rex celorum humiliatur et immensus abbreviatur et ab angelis minoratur. verus denique deus et dei filius incarnatur. Sed quo fructu? nempe ut omnes eius paupertate locupletentur eius humilitate sublevemur eius minoracione magnificentur eius incarnacione adherentes deo incipiant unus esse spiritus cum eo. Unde maria salutatur ab angelo non solum plena sed et adhuc supervenientem virtutem iam asserit spiritum sanctum ad quod non ut adveniente iam spiritu plena sed eodem superveniente nobis quoque sit plena et effluens. Sic rectius ad advocatam provenit post natum nostra quem tanquam iudicis nostri et misericordie medie suppliciter et efficacie salutis nostre negocia pertractabit. Unde filio loquitur maria peccatorum scala maria mea maxima fiducia est hec tota racio spei mee. quod enim potest neque filius aut repellere aut sustinere repulsam. non audiri filius potest neutrum plane. Invenit ait angelus graciam. sola est gracia qua egemus. Unde non sola marie caritate commendatur humilitas sed evidencius resonat in sermone audierat quod ex te nascetur sanctum vocabitur filius dei et michi ad quod ancillam eius se esse fatetur. Anselmus de conceptu virginali. Decebat enim ut illius hominis conceptio de matre purissima fieret. ut ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi virgo illa niteret. cui deus pater unicum filium quem de corde suo equalem sibi genuit tanquam se ipsum diligebat ita dare disponebat. Unde in libro orationum sic o beatissima omnis a te despectus necesse est ut intereat. ita omnis ad te conversus et a te respectus impossibile est ut pereat. Unde o femina mirabiliter singularis et singulariter mirabilis per quam elementa renovantur inferna remediantur homines salvantur angeli redintegrantur. o femina plena et superplena gracia de cuius plenitudinis exundancia respersa sic revirescit omnis creatura o virgo benedicta per cuius benediccionem benedicitur omnis creatura non solum creatura a creatore sed et creator a creatura. Unde ait solum loquitur domina verbis tuis plenum esse mundum. inferna penetravit celos superavit per plenitudinem enim gracie tue et qui in inferno erant se letantur liberari et qui super celum sunt se gaudent restaurari. c. vi. de angelis.

Gaudeo in morte mea angeli quando an... nobis in mensa nunciantes ad tempus exuere corpora sumunt exterioribus profecto obtutibus non appareret. ut cibos cum abraham caperent nisi propter nos solidum quid ex celesti elemento gestarent. Unde dominacionis celsitudinem quinos sublevare videamur ut virtutes tamen angelice comprehendi. Unde cetera angelorum misteria dispensandis quibus quoque gentibus sunt prelata. Unde in hoc est nec nostra angelica mens neque condicione distincta quia nos loco excludimur et cecitatis ignorancia coartamur angelorum vero spiritus loco quidem circumscripti sunt. sed tamen eorum sciencia longe super nos incomparabiliter dilatatur. intus quippe exterius quasi cernendo distenti sunt. quia ipsum fontem sciencie contemplantur. Unde moralium. in hominibus esse videtur quod angelos exhibent. Augustinus de civitate dei. sancti angeli quorum societati post peregrinacionem laboriosissimam suspiramus sicut habent permanendi eternitatem ita cognoscendi facilitatem et requiescendi felicitatem. Io. cris. inter fem. est ut moreretur in die et de porta ab an. Item ab tante pene repente deficiens omittant ut portaretur ab angelis et induceretur ne sanctam ambulans laboraret portatur post tantos labores quia deserebat et portatur ab angelis. non sufficit ad portandum patriarcham unus angelus sed simul plures veniunt ut chorum leticie faciant. Unde super epistolam ad hebreos. Intellige quantus honor nobis exibit ut ad nos sicut ad amicos mittat angelos suos deus. mittit deus [illegible] sit inter angelos et homines. Ipse nos tamen nobis eos fecit quia nostre saluti student. pro nobis discurrunt nobis suo funguntur officio. Unde super desiderium bonorum est angelis immutabilitas in nostra. sed facit eos incorruptos caritas sempiterna. Unde inter angelos distancia potestatum est et per gradum dignitate misteria eorum sunt distributa. alios quia alii preeminent tanta culmine potestatis quanta virtutis. Unde ps. in e. de homine magna dignitas. B. cant. gaudent angeli in conversione et penitencia peccatorum salutem hominum sicientes lacrimas penitencium vinum eorum. Unde non ambigo quin angeli frequentent in palacio colligant quod dignantur in contubernio visitant deinde letatos in conversione et in assumpcione non agnoscent. Unde in templo sicut habetur oculos apertos quasi orando

aperta propheta revelavit. videt procul dubio quemad-
modum prevenerunt principes coniuncti psallentibus in
medio iuvencularum tympanistriarum. videt in hoc quia cura que ve studio
intelligunt cantantibus assistunt orantibus insistunt me-
ditantibus. scilicet sunt quiescentibus orationibus et pre-
dicantibus. Psalmus. Idem sunt qui habitant cum liberatis
custodibus timentium eum. nec latent nec seduci minus
ac seduci possunt qui custodiunt nos in omnibus viis
nostris fideles sunt. prudentes sunt. potentes sunt. Glo.
super xxx. cotidie angeli de terra longinqua i. de
superna patria descendentes in mundo miseros vel inter
temptationes spe celestium roborant vel finito
certamine ad palmam retributionis inducunt. Glo.
super xv. Ad hoc unicuique nostrum angelus bonus qui re-
gat moneat quique actibus nostris corrigen-
dis et miserationibus expostendit cotidie videat
prou faciem dei. De distinctione ix. ordinum. Greg.
in omelia. Hii qui minima nuntiant angeli qui vero
summa annuntiant archangeli vocantur. Hinc
est quod ad mariam virginem non quilibet angelus sed
gabriel archangelus mittitur. Virtutes vocantur
hii nimirum per quos signa et miracula frequentius
fiunt. Potestates vocantur hii qui hoc potentius in
suo ordine perceperunt ut eorum ditioni virtutes
adverse subiecte sint quorum potestate refrenantur
ne corda hominum tantum temptare prevaleant quan-
tum volunt. Sed mediis principatus prosunt hominibus
principatus quoque vocantur qui ipsis bonis angelorum
spiritibus presunt qui subiectis aliis dum queque sunt
agenda disponunt eis ad explenda omnia ministeria
principantur. Dominationes vocantur qui in potestates et
principatuum dissimilitudine alta transcendunt.
Ea vero angelorum agmina que mira potentia preeminent
pro eo quod eis cetera ad obediendum subiecta sunt. domina-
tiones vocantur. Throni quoque illa agmina sunt vo-
cata quibus ad exercendum iudicium semper deus omnipotens presi-
det. Et sublimiora illa agmina ideo cherubyn
vocata sunt quia tanto perfectiori scientia plena sunt
quanto claritatem dei vicinius contemplantur ut per
creature modum eo plene omnia sciant quo visioni con-
ditoris sui vicinius dignitatis appropinquant.
Seraphyn ardentes vel incendentes vocantur
qui quia ita coniuncta sunt ut inter hec et deum nulli a-
lii spiritus intersint tanto magis ardent quanto hunc in-
timius vident. Idem in eadem omelia. Distincte conversationes
hominum singulorum angelorum ordinibus congruunt et in eorum
sortem vel ordinem ex conversationis similitudine depu-
tantur. Nam sunt plerique qui parva capiunt sed
tamen hec eadem parva pie annuntiare fratribus non desistunt.
Isti itaque in angelorum numerum currunt. Et sunt nulli
qui divine largitatis munere refecti secretorum
celestium summa et capere prevalent et nuntiare.

Quo ergo isti nisi inter archangelorum numerum deputantur.
Et sunt alii qui mira faciunt signa valenter
operantur. Quo ergo isti nisi ad supernarum virtutum sortem
et numerum congruunt. Et sunt nonnulli qui etiam de obses-
sis corporibus malignos spiritus fugant eosque vir-
tute orationis et vi accepte potestatis eiciunt. Quo
igitur isti per meritum suum nisi inter potestates celestium
numerum sortiuntur. Et sunt nonnulli qui acceptis vir-
tutibus et electorum hominum merita transcendunt. cumque et
bonis meliores sunt electis quoque fratribus principantur.
Quo ergo isti sortem suam nisi inter principatuum numeros
acceperunt. Et sunt nonnulli qui sic in semet-
ipsis cunctis viciis omnibusque desideriis dominantur
ut ipso iure mundicie dii inter homines vocentur.
Quo ergo isti nisi inter numerum dominationum currunt. Et
sunt nonnulli qui dum semetipsis vigilanti cura
dominantur dum se sollicita intentione discuciunt
divino timori semper inherentes hoc in munere virtutis
acceperunt ut iudicare recte alios possint.
quorum profecto mentibus dum divina contemplatio presto est
in hiis velut in throno suo dominus presidens aliorum
facta examinat. et cuncta mirabiliter de sua sede
dispensat. Quid ergo isti nisi throni sui conditoris
sunt. Vel quia cherubyn plenitudo scientie dicitur
paulo dicente didicimus quia plenitudo legis est
caritas. Omnes qui dei et proximi caritate ceteris am-
plius pleni sunt. meritorum suorum sortem inter cheru-
byn numero perceperunt. Et sunt nonnulli qui superne
contemplationis amore accensi in solo conditoris sui
desiderio anhelant nulla iam in mundo re cupiunt
solo eternitatis amore pascuntur. Terrena queque
abiciunt cuncta temporalia mente transcendunt amant et ar-
dent atque in ipso suo amore requiescunt
amando ardent et alios accendunt et quos verbo
tangunt ardere protinus in dei amore faciunt. Quid
ergo istos nisi seraphyn dixerim quorum cor in ignem
conversum lucet et urit. c. vii. de homine.
Greg. in omelia. Curremus fratres karissimi ne quos
in iudicia polluat qui interna plena
et dei cives et angelis equales sumus. Vendicemus mo-
ribus dignitatem nostram. Quod in mora ad hoc in paradyso
hic positus fuit ut si se ad conditoris sui obe-
dientiam vinculo caritatis astringeret ad celestem
patriam angelorum quandoque sine carnis morte transiret.
Sic namque immortalis est conditus ut si non peccaret i-
mori non potuisset atque ex merito liberi arbitrii beatitudi-
nem illius regionis attingeret in qua vel peccare vel mo-
ri non potuisset. Quod homo ab humo appellatus
est et quid valet esse tam macula qui sponte sua ad
infirmitatem concidit sceleris decenniis. Quod non se despiciat
humana fragilitas unigeniti sanguine consideret
et in precio suo conspiciat quam magna est que tanti

ualet. Aug. de adult. coniu. Indignantur
uiri si audiant adulteros uiros pende
re similes adulteris feminis penas. cum tanto grauius
eos puniri oporteat quanto magis ad eos perti
net et uirtute uincere et exemplo regere feminas. Anima.
Ys. de summo bono. iusticiam g' dare non pot ho quam ppri
am non habet. hanc ei tamen ho reddet accepta et perditam
de utroque perdidit. Ys. de li. arb. ex quo incepit ho per
cepti esse capax ex illo incepit peccare posse.
duobus autem modis peccat anima quando fiat sapiens si non
se accomodet ad accipiendum preceptum aut
cum acceperit non obseruet. Ys. de ci. dei. Infan
cia quod ex non aritibus a fletu ordit. habeat lu
cem quod malorum ingressa sit nesciens. Aug. habet
quantum. Ys. ex. gen. contra manicheos omnium animalium
corpora siue que in aquis siue que in terra uiuunt in
clinata sunt ad terram et non sunt erecta sicut
hominis corpus quod significat animum nostrum in superna sua
.i. in eterna spiritalia erectum esse debere. glo. Ys.
cf. xuiii. magna dignitas animarum ut unaquaque
habeat ab ortu natiuitatis in custodiam sui an
gelum delegatum. Ys. ex. sit. af. In hijs sumus
ymago dei ut quod bonum ei ut et apud nos sit
bonum et quod ei malum ut et apud nos sit malum
Ys. miser. conditionis. Est autem ypsa ho iumentis insipi
entibus et similis factus est. car. peius est comparari quam
nasci. nam habere non habere ratione tolerabile est. ue
rum ratione decoratum irrationabilibus comparari uo
luntatis crimen est. Ber. in medita. tria in mente
mea inuenio per que deum recolo aspicio concupis
co. sunt autem hec tria memoria intelligencia uoluntas
Ys. de conditione. ho natus ad laborem non ad honorem
ho natus de muliere et ob hoc cum reatu breui
uiuens tempore ideo cum metu repletur multis
miseriis et ideo cum fletu et uere multis quia cor
poris et anime simul. Ys. ad ymaginem et similitudinem
dei factus ho. in ymagine arbitrii libertate uir
tute habens in similitudine. et similitudo quam per uir
tutem perdidit [?] in ymagine persistit ho. ymago siquidem
in gehenna uri poterit non exuri. Ys. constat
degimus in regione umbre mortis in infir
mitate corporis in loco temptacionis si diligenter
aduertimus conplicati sunt in conmodo miserabiliter labo
ramus. Nam et faciles sumus ad seducendum et
debiles ad operandum et fragiles ad resistendum. Boe
sic. de ignorancia humane nature. Auctor de spiritu
et anima. anima est rationalis incorporabilis inuisibilis per
rationabilitatem habilis est illuminari ad quod cognos
cendum. s. se sub se. in se iuxta se. cognoscit siquidem
deum supra se. se in se. angelum iuxta se. quicquid celi am
bitu continetur. s. se. per concupiscibilitatem habilis
est afficiat ad quod appetendum uel fugiendum amandum uel

odiendum. et non de rationabilitate omnis sensus anime oritur.
et de aliis omnis affectus. C. uiii. de mulie.

Gregorius in reg. si hora eadem qua genuit ac
cepta gracias mulier intraret ecclesiam nullo pec
cati ponderis grauatur. uoluptas enim carnis non
dolor in culpa est. In carnis enim commixtione uo
luptas est. nam in prole et lacte gemitus. Ys. menstrua
consuetudo mulieribus non aliqua culpa est. uidelicet quia na
turaliter accidit. Ys. si in menstruali consuetudine ad
sacramentum dominici corporis et sanguinis accedere mulieres
non presumant. de sua recta consideracione laudande
sunt. dum uero percipiendo ex religiose uite consue
tudine eiusdem misterii amore rapiuntur reprimen
de non sunt. Ys. in syna monte deus ad populum locuturus
abstinere a mulieribus precepit. et si illic ubi dominus per
creaturam subditam hominibus loquebatur. tanta prouisione
est mundicia corporis requisita. ut qui uerba dei per
ciperent mulieribus mixti non essent. quanto magis
mulieres que corpus domini omnipotentis accipiunt cu
stodire in se mundiciam carnis debent ne ipsa
inestimabilis misterii magnitudine grauentur. Aug.
de ciui. quia femina ade ex eius latere facta est et hic sacra
signatur est quam sancta mariti et uxoris debeat esse
coniunctio. Ys. de pacien. non dyabolus uxorem iob cum
filios abstulit tamquam nocendi causam ipse re
liquerat quia expertus esset necessariam temptationem in
eua didicerat. sed modo alterum adam quia per mulierem
capere non inuenerat. cautior fuit iob in dolore suo
quam adam in nemoribus. Ys. de x. cordis. Illa est
casta et sancta femina et uere sana que doloribus tormentorum
uirum et non dolet propter carnem. sed dolet propter caritatem
Ys. de x. do. quod dolendum est multi uiri uincuntur
a feminis. seruant femine castitatem quam uiri serua
re nolunt. Ambr. de uirgi. saltet sed ad
ultere filia que uero pudica que casta est filias suas
religionem doceat non saltacionem. Jo. ex. ser. af.
quid est mulier. nisi amicicie inimica. ineffugabilis
pena. necessarium malum. naturalis temptacio. desiderabilis
calamitas. domesticum periculum. mali natura bo
ni colore depicta. ergo si dimittere illam peccatum est
tenere autem uiro tormentum est. necesse erit aut di
mittentes adulterium faciamus aut tenentes
cotidianas pugnas et amaritudines habeamus.
Ys. sexus mulieris incautus et mollis est. Incautus
quod ex non omnia que uidet aut audit cum sapientia et
ratione considerat. mollis autem quia facile flectitur
uel de malo ad bonum uel de bono ad malum. Ys. in
ter. Quid est speciosa mulier. sepulcrum de alba
tum si fuerit solita [?] casta pudica. pulcritudo
ac esset non habens uirtutibus precipicium petentes uene
num insipientibus exoptaui. Ys. ser. Jo. nil forcius
muliere religiosa et prudente ad quod deliniendum in

ruit et in formam aliud clamantium adquiescit nolunt
Ier. in epistola. Ianua dyaboli. ira iniquitatis sectatori
omnis periculo nociuumque genus. Ideo Iac. c. iii. Sic et primitus
scriptura incendit ignem. flamma igne prorumpit. Se
minimam scintillam post hoc hominis exurit quod fundamentum
monent. Sen. in epistola. malo in consilio unientur
sese uiros. c. ix. de prelatis bonis.

Gregorius in moralibus. Ecce uiuens clamat. Si filii quod
retributionem oblitum que presidere nos post me esse
discipulos. preceptis quod tamen quo minus res terrenas
iurgando defende quod non pereptum possidere. Iterum
res pro his amittimus supplicetur tantum sequamur in hominibus
uite itinere a magno honore longius. Idem
Idem in registro. Tamen debet et nobilem prelatus benignus quam
rigidus plus misericordie esse quam districte. Et nutrimentum
de cumprimo alienus non excipietur sed recepta pertinentia
si forte existens quamquam aliquid cessit pauperibus opera
eius deus multiplicata sic possint restitutione
pensetur. Aug. de v. do. Cum tamen recepit bonum
uite seruire bonis operibus mundique contemptui
in ipsa nouitate operum suorum patitur reprehensorem
et contradictores frigidos tamen si autem perseuerant
uiriliter et eos superauit perseuerando et non deficit a bonis
operibus ipsi iam obsequuntur qui ante prohibebant.
Idem de uita tamen sed esse catholicum quod diligenter omnes ho
mines querere et diligere uti perfecte uite opera non
suarumque laudum et deus nec esse seruorum actu et opere
exhibere. Idem non solum sed a tamen qui ut malo care
at sed ut bonum exerceat. Ysid. de eth. Non se
dilectionem tamen quod nomen habet et res non habet. Unde nomen
secutum sunt opus etiam ille esse tamen qui se
tamen nomen ostendit ambulans sicut et ille ambula
uit adque nomen tenet. Ambrosius in epistola omnis
qui perrepit sapiens est qui autem sapiens et liber
omnis qui tamen liber et sapiens. Io. Ch. in epistola
unum tamen in tamen iudicet magnum solumque for
midat. Domini celestis ostensam. Ber. in epistola quod
desiderium sed si non contingat et consequi ideo paulus
dicebat. Sic currite ut comprehendatis. Ibi tu
tamen fige tamen cursus precessus quam meta uixerit po
suit suam. Xpistus enim inquit obediens usque ad mor
tem. Glo. le. iii. E. i. ne indignemini si mali in mun
do florent si uos patimini. est non est tanti digni
tatis in temporalibus exaltari. Sed potius de premio ma
li uel habuit in celo. uos illi in mundo. sed spe illius bo
ni ad quod tenditis quod uiam contingat gaudere
debetis. Glo. ecc. iiii. Mansuetudo hostem
spernit, humilitas se omnibus subicit. Decet ergo tamen
cum rerum in floribus affabilem esse et mitem sermonibus
humilem. De prelatis malis. x.

Gregorius in moralibus. multos perdere probantes sub nomine
obsessos sibi tamen nomine ipsa tranquillitatis

exercitatione paris abscondit quod tamen si leuius per
secutionis aura pulsauerit. Mox est area ue
lut paleam tollit. Idem in registro. Si uaticinetur tamen esse
per dei iudicium quod uoces hominis timet. Ier. sup. Ie. c. de
scandalo. de episcopo non flagito. Aug. de x. cor
dis. Quoniam de suis cogitatur ut id quod in fine deus premit
tit accipiet non dubium tamen est. Idem de uita xpistiana. et
ille non famulus deo sed amator et irrisor est qui
eius seruum se dicit cum sancte dissimulat. Idem non ob
sed nobis tamen quod tamen dicitur blandiamur. Sed quod
sed ad nos iudicandos credamus sed nomen nobis fru
stra non dicemus alienum. Ysid. de sum. bo. Tamen
magis dum sermo euangelii doctrinam non uiuit et presta
fide quod illo tollit ab extra temptatione facile per
dit. Ber. super cant. Interdicta et sanabilis est plaga
ecclesie et ideo in pace amaritudo eius amarissima. Sed
in quam pace et pax est. et non est pax. A paganis pax ab
hereticis sed non pacto a filiis. Uox plangentis
ecclesie in tempore isto. Filios enutriui et exaltaui ipsi
autem spreuerunt me. Spreuerunt et maculauerunt me.
Idem miser. Nunc frustra clamat xpiste de leui
tate hominis sui. sed cum iugum suum suaue
predicat quidam et ab ipsis qui tamen censentur
nomine honus dyaboli et iugum carnis atque seculi ut
delectabilius reputatur. Idem sic ipsi xpistum persequuntur
qui ab eo utique tamen dicuntur amici tui deus prope
aduersum te appropinquerunt et steterunt. Quamuis
ut ostenderunt inimicitias. sed tamen animo usque ad
maximum. c. xi. de prelatis bonis.

Gregorius in moralibus. Ipsa pastoris medicina. Non presertim
gloriam sed auctoritas querit, ab omnibus uult
adiuuari. Idem uiolenta iam atque reuerentia cum
sue esset altaris ministerium et pondus est cure pa
storalis in iunctum. Idem in prima. uicem et ligando et
soluendo obtinent qui locum tenent regiminis fide et
moribus tenent. Idem in pastorali. rector sit cogitatione
sit mundus, quatinus uel nulla immunditia polluat qui
se suscepit officium, ut in alienis quoque cordibus pol
lutionis maculas exterget. per aliam enim mundanum. Idem sit
rector actione precipuus. ut uite uiam subditis in
uiendo demonstret et grex qui pastoris uocem
mores que sequitur. Per exempla melius quam per uerba gradi
atur. le. uii. per c. xl. sed montem excelsum. glo. ibid.
Sit rector discretus in silentio utilis in uerbo. ne
aut tacenda proferat aut proferenda reticeat.
Nam sicut incauta locutio in errorem
pertrahit ita indiscretum silentium hos qui erudi
deri poterant in errore derelinquit. De primo in
ter. iiii. quod non de so. per sa. bi. tamen mult. Idem
sit rector singulis compassione proximus pre cunctis
contemplatione suspensus ut per pietatis uiscera in se
infirmitatem ceterorum transferat et per speculationis

altitudinem scientie ipsum quoque invisibilia appe-
tendo transcendat. Gen. xxviii. de ange-
lis ascendentibus et descendentibus. Ut sit
rector bene agentibus per humilitatem socius, contra
delinquentium vicia per zelum iustitie erectus,
ut et bonis in nullo se preferat et cum pravorum
culpa exigit potestatem sui prioratus ag-
noscat. Ber. ve. Contra tu eris martha. Sis
mamma dulcedinis, virga disciplinae et ta-
bule sancte legis. Unde tales sese quibus presint
exhibeant quibus subiecti occulta quoque
sua prodere non erubescant, ut cum temptationum
procellas tolerant ad pastoris mentem quasi ad matris
sinum recurrant. Unde glo. in gg. in regum
vii. d. Unde in glo. ex. xxviii. debet rector
subtili examine bona malaque discernere et quando
vel quibus quando et qualiter congruant studiose co-
gitare nil proprium querere sed sua commoda propria
quasi bona deputare. Unde in glo. ex. v. qui
ad sollicitudinem regendarum animarum se at-
tingit restat ut quibus eterna providerit
ad providenda quoque eis temporalia necessaria sub-
sidia invigilet. Unde in omni causa pensan-
de sunt et tunc ligandi atque solvendi po-
testas exercenda. Videndum que culpa aut
que sit penitentia secuta post culpam ut quos
omnipotens deus per compunctionis gratiam visitat illos
pastoris sententia absolvat. Tunc enim vera est
absolutio presidentis cum interni arbitrium
sequitur iudicis. Unde in reg. prepositorum bonitas
subiectorum salus est. Unde sic nos fi-
delibus tenere disciplinam debemus sicut bo-
ni patres carnalibus filiis solent quos et
pro culpis verberibus feriunt et tamen ipsos quos
doloribus affligunt heredes querunt.

Aug. de pastoribus. Conveniunt pastores sed qui
gloriatur in domino glorietur. Aliud est christum pascere, aliud
est in christo pascere, aliud est in christo pascere propter christum, aliud
non pascere. Unde debemus ovibus sicut boni pa-
stores. Unde habemus duo quidem, unum quod christiani su-
mus, alterum quod prepositi sumus. Illud quod christiani sumus
propter nos est, quod prepositi sumus propter vos est. In eo quod
christiani sumus attenditur utilitas nostra, in eo
quod prepositi sumus non nisi vestra. Ambrosius in pasto-
ralium professione actione potius quam nomine
demonstremus ut nomen congruat actioni, actio
respondeat nomini, ne sit nomen inane et crimen
immane, ne sit honor sublimis et vita procli-
vis, ne sit deifica professio et illicita actio,
ne sit religiosus amictus et irreligiosus pro-
fectus, ne sit gradus excelsus et deformis ex-
cessus, ne habeatur in ecclesia cathedra sublimior et

conscientia sacerdotis repperiatur humilior, ne locutionem
simulemus columbinam et mentem habeamus cani-
nam, ne professionem monstremus ovinam et fero-
citatem habeamus lupinam. Unde de off. Docet omnes
censura frugalitatis, continentie auctoritas et
maturitatis cum qui honore prestat ne sumministrentem
virum thesauri possideant sui et pecunias
servant qui plebis. Unde quomodo potes eum
iudicare consilio superiorem quem videas inferiorem
moribus? Supra me debet esse cui me committere paro.
Io. es. sir. af. vis apparere sanctitatem tuam
vita esto quietus, circa aliorum benignus. Au-
diant te homines pro via mandantem et consilia
facientem. Unde si erramus in modicam prudentiam
in ponendo tunc melius est quam [illegible] ... ratio-
nem quam [illegible] crudelitatem sustinere penitentem
pro misericordia. Talem te redde subditis ut ma-
gis ameris quam timearis. Reverentia enim ex
amore procedit, odium timor affert. Sit ergo pla-
ne preceps erit in ira nec vehemens in iu-
dicio, non in corrigendo remissior, non in preten-
dis severior, non pusillanimis in experiendo,
non sevus in tactu, non notabilis in vestitu, non
tactus ad promittendum, non tardus ad red-
dendum, non prodigus dator. Unde non vos felices
quia preestis si non prodestis. Infelices prelati
ut aut secure preesse possitis subditos tuos sicut
debetis non indignemini. Indignatio quippe
subiectionis placationis reddit indignum. Unde si rebus
rarietas preesse facit, nil in ecclesia periculosius, nil op-
tabilius est lapso utilique pastore. Nempe rara
avis est ista in alto non altum sapere sed humilibus
consentire. Nil rarius apud homines. Unde sicut boni
fideles quoque prepositi languentium sibi traditam
curam animarum non proprias cuique terminum murmur-
turarum illarum querule vocis iudicio despiciendo
et si in ipsos usque ad convicia et contumelias pro-
rumpentis medicos se et non dominos agnos
ceptos pariunt et festinant adulum frenesim aie
non vindictam sed medicinam. Unde s. i. e. de sancta
validos constantes. Unde desperet et disponat preposito
sententia obedientie subditorum ex vocis laborum
suorum non suorum desideriorum monentes eos et to-
gentes ad celsiora quia descendentes eis cum necesse
fuit ad remissiora non cadentes cum eis. Unde nil
me plus prohibeat eorum quam prima. Nec plus exi-
gat quam primi vota mea non gaudeant sine
mea voluntate. Nec minuant sui eterna necessi-
tate. Unde de. dessis plus ut providentia ut si-
les ut patres ut servos prelatis ut prosit
ut fidelis servus et prudens quem constituet dominus super
familiam suam. Ad quid? ut det illis cibum in tempore

li ẽent dispensces ñ ipes. Jd' fide agnoscetẽ sapi
entibz ⁊ insipientibz ñ dñatorẽ sz debitorẽ. sũ
mo ope ẽ ⁊ tota uigilancia ↄsiderand' quõ ⁊ q̄
ñ sapiunt sapiant ⁊ qui disciplinã ñ respiciet
Jd' sic ecce nos. pascere eplis debem⁹ ex auctoꝛ
tis. ubo pdicacõis. s. fructu oꝛõnis ⁊ pascere
ad mandatũ ẽ. ut neo s' hunc firmat bo
noꝛẽ. sz q̄ uocat' fuit a dõ tanq̃ aaron. Jd' iter.
quociens plat' x uno ex mũnis dei spũale
studiũ iẽmittit. tociẽs x eo spũali aĩaꝛ suã
ponit. Jẽ multa. J. de tẽpant. de dignitate bo
na. De zelo. de sollicitudĩe. de coꝛrepcõne.
de equitate. c. xi. de platis malis.

Gres i moꝛ uniquitz supbz rectoꝛ toci
ens ad culpã apostasie dilabit' quoci
ens pẽẽ hoĩbz delectat'. honoꝛis sui singlarit'e
letatẽ. Jd' s. i ẽ. de scĩ tulocho de cunctacõe se
pe qui i pñte sunt. Jd' ẽ eũ maioꝛes ipĩ uo
luntati deseruiunt nimirũ minoꝛibz lasci
uie frena laxant'. Jd' p poeta assupto sce
ꝯsilacõis hĩtu filioꝛ' ecoꝛiã deserit ⁊ ipã
lia q̃qz defende ẽ iurgiis ẽritat. Jd' i reg' ẽta
s' regencium uita ꝯnectunt' ⁊ plebium ut
sepe ex culpa precedencium detioꝛ uita sbdi
toꝝ fiat ⁊ sepe ex uicio plebiũ delinquẽt uita
pastoꝝ. Jd' qd' dicẽ pudet ⁊ ẽue tacẽ ẽ regẽ
di rectoꝛes ⁊ qui docendi sunt doctoꝛes nec
erubescũt indi nec metuunt ducatũ aĩaꝝ.
i pudent' assumunt quibz uia oĩs ductoꝛis
ẽ ignota ⁊ quo lipi ẽ diant' ignari sit. Jd' de
dcã abbe malo q̃ tot discipulos p suã negliaz
ad infernũ duxit. reliqs uigiñ ipoñ ñ debuit.
Aug' i epl'a oĩs q̄ male uiuit i ꝯspectu eoꝝ q̃bz
ppoit' ẽ qñt' i ipo ẽ occidit eos. Jd' de. ci. di. illo
pacis oꝛdĩe q̃ alii. aliis subiecti sc̃. sic p dest
humilitas suiẽtibz ita nocet sbia dñantibz.
Jd' i pasto. sunt pastoꝛes q̄ pastoꝝ audire no
mina uolũt. pastoꝝ officiũ iplere nolũt.
Jd' q̃ sis ita ppoit' ẽ ut i eo qd' ppoit' ẽ gaude
at. ⁊ honoꝛẽ suũ q̃rat ⁊ ꝯmoda sua sola respi
ciat. se pascit ñ oues. Jd' patꝝ ẽ mal' pastoꝛibz
q' oues languentes ⁊ infirmas ⁊ errantes ⁊
pditas ñ curant. ẽ alias foꝛtes ⁊ pingues
necant qñt' i ipis ẽ ⁊ sulle uiuut de mãdi
uiuut. qñtũ ad pastoꝛes malos attinet ꝯ
occidunt. Or' in mãs occidũt. ꝯ male uiuendo
malũ ex' pbendo. Bd' de ꝯsida. monstruosa
res ẽ g'dus summ⁹ ⁊ aĩm⁹ i fim⁹. sedes pma ⁊ u
ta ima. l'ing' magniloq̃ ⁊ man⁹ ociosa. sermo
mlt' ⁊ fruct' null' uult' ẽ uis ⁊ act' leuis.
igens auctoꝛitas ⁊ nutans istabilitas. Jd'
simia i tecto rex fatu' i solio sedẽs. Jd' i epl'a.

Si instar mei qui ouis sũ pastoꝝ me ⁊ ipe
cuius gdit' uultũ ꝯ tens deoꝛsũ ⁊ tẽra sp̃ rec
piciens ueniẽ solũ inite ieiun⁹ pabl'a q̃rẽtes
i ẽ discẽnp' ẽ. ve si uenit lup' nõ erit qui
puideat q̄ occurrat q̄ eripiat. Jd' sic ẽẽ. J mu
nios cernes sup' ac sine q̃rela ẽẽ fres ꝯsilari
sic fres ñ solũ i utili. sz insipientẽ ⁊ neq̃
Jd' ñ ẽ h' tpẽ oꝛnare sponsã. sz spoliare nõ
est custodire. sz pdẽ ñ defendẽ. sz exponẽ nõ
ẽ istruere. sz p̃ cutiẽ ñ ẽ pascẽ. ꝯ gem sz mac
tare ⁊ deuoꝛare dĩte platis dño qui deuo
rant plebem meã ut cibũ panis. Jd' quõ in
pascua diuinoꝝ educet eloqoꝝ g'ges dñicos
pastoꝝ ydiota. sz ⁊ si doct' quid fuit nõ sit
qui bon⁹ uerens ne ñ tã mutat doctrina ubi
ꝯ uita scili noceat. Jd' oẽs q̃ sua sc' q̃rẽ mini
ẽ rẽ ⁊ seruiunt antixp'o. honoꝛati i edẽ de bo
nis dñi q̄ dño honoꝛẽ ñ deserunt. J ñ is q' toti
die uides meretri uitoꝛ. ystrõne hĩt' regio
apparat'. Jd' miroꝛ audaciã plimoꝝ qs ñ ui
dem⁹ de sins uineis collige q̄ spinas ⁊ tri
bulos uineis tũ dñicis ẽ se igerere ñ uere
ri. fures sũt ⁊ latrones ñ custodes. nz cul
toꝛes i ill'. Jd' de eis dico qui aĩas regẽ sut
cepert. q' sñ mirabili gemitu dñd ñ ẽ ẽ ob
x bria sũma flagella. clauos. lancea. ẽcẽ
⁊ moꝛtẽ. h oĩa in foꝛnace auaricie ꝯflant
ẽ ad sitõẽ turpis q̃stus. Jd' aĩaꝝ nec ca
sus reputat'. nec sal' ñ sint xpẽcõ mi bes
qui cũ sunt de crucifixi patrimo ꝯ mo nimi
rũ incrassati. i pinguati dila tati ñ
ꝯ paciunt' sr' ꝯtrcõe ioseph. Jd' patꝝ ẽ mis. s.
i ẽ. de obliuione. Jd' ex dab' in de mis ppositoꝝ
qui ñ pl' i ingluet sbditoꝝ uacuandis mar
supiis q̃ uiciis extirpandis. v ẽ q̄ oꝛando
flectat iram. qui pdicet anĩũ placabilẽ
dõ. leuioꝝa loctm' grauioꝝa ẽ in⁹ manet in
dictũ. Jd' iter. utinã mĩ q̃oꝝ uident' hodie
phei foꝛte ei aliq̄ sunt ⁊ si ñ facerent sal
tẽ oꝛent ex oꝛ. utinã q̄ sñ supeu euuglĩm
poñe nolunt. ponent x supeu. utinã ⁊ cũ
g'lizarent ut manducarent. Jd' de ꝯtẽp
tu. o terribil' dẽs i p silius sr' filios hoĩm ⁊
frustra icipient miseri dicẽ montibz ca
dite sup nos ⁊ collibz opite nos. uidẽnt
uenient aũ tribunal ⁊. audient' x loꝝ q̃
rela ẽ uis accusacõ dura q̄ z ingerere scipẽ
diis nec diluere pcca q̃bz sci sunt duces
ceci mediatoꝛes fraudulenti. Jd' i ẽ. de ig
noꝛancia. qui excusare potẽt. glo. ꝯ. xcim.
qñ ipẽ est dño sinens. oues ẽ nõ ad lucrũ
sz amoꝛe x pascens mtã. J. li. iii. i ẽ. de ho

nore. de zelo. de doctrina. de correptione. de re
missione. de acceptione persone. **De subditis. xij.**

Grex eius in more cum subiectorum corda sollicita in
stigat. si summo opere agere mittitur ut
sua facta considerare sumendo negligant, et
de tacitis cogitationibus rectoris sui iudices
fiant. Gregorius. Dum salua fide res agitur, uirtutis
est meritum si quicquid prioris est toleratur. Sed tamen hu
militer suggeri si forte ualeat quod displicet
emendari. Gregorius in registro. Seruorum dei humilitas in
afflictionis tempore debet apparere, quia uos se contra
prepositos suos erigunt, per hoc ostendunt quod
sibi dei esse contempnunt. Gregorius. Qui prepositi ad hor
tationis uerba libenti animo suscepit et sinu cor
dis amplectitur, emendatorem se uitiorum fore
procul dubio profitetur. Gregorius in moralibus. Uterque sic ob
liget pastor. pastoris tamen sententia gregi timenda
est. ne is qui subest et tamen iniuste forsitan liga
tur, ipsam obligationis sue sententiam ex alia
culpa mereatur. Gregorius. Pastor uel absoluere indis
crete timeat uel ligare. is autem qui sub manu
pastoris est ligari timeat uel iniuste, nec
pastoris sui iudicium temere reprehendat.
ne et si iniuste ligatus est, ex ipsa tumide re
prehensionis superbia culpa que non erat fiat.
Ysidorus. ii. li. de disciplina. tanto apud deum.
Ysidorus de summo bono. Melior est subiecta seruitus
quam elata libertas. Gregorius in hymno. potiori gra
duum competentem reuerentiam tribue, iuxta
dignitatem ... cuique redde honorem.
ro. xiii. De obedientia generaliter tribus. Augustinus de
ciuitate dei. Boni in uictu non est ut pro his accipien
tibus necessaria ... et pacta bonorum pro bene
et malorum iniquitas puniatur. Idem de ciuitate dei. Iustus
quoque malorum dominus dominis irrogat, non est pe
na criminis sed examen uirtutis. Proinde bonus et si
seruiat liber est, malus autem et si regnet seruus
est, nec unius hominis sed quod grauius tot dominorum quot
uitiorum. Io. Crisostomus super ad ... Propter bonos sacerdotes
et malos honorare, ne propter malos et bonos
contempnatis. Bernardus super cantica. Parum est esse subiectum
deo nisi sit et omni creature propter deum. Cum alibi tam
que precellentia sui prioribus tamen que ab eo constituitur.
ego plus dico. subde paribus subde et minori
bus, sic enim decet nos implere omnem iustici
am. Glosa. Cantica ii. Si subditi ad preceptum prelatorum quod
doctores a dextere surgere rogant, non tamen pe
nam peccati illius incurrunt, sed et puniuntur pro inique
tate doctorum. Ibidem. Qui doctores, celestibus
intentos inquietare presumunt, et uirtutes quas
credebant se habere perdunt. **c. xiii. de predicatoribus bonis**

Grex eius in more a bonis predicatoribus non ea.
uitet predicatio in pendere. Sed cum predicationis uerba
accipit, et sciens predicantibus uerba ab audi
entibus conferuntur, non solum de rerum munere sed de
conferentium gaudent mercede. Idem. Ille apud deum ma
gis in amore eius est, qui ad eius amorem plu
rimos trahit. Idem. Humani generis redemptor per
diem miracula in urbibus exhibet et ad orationis
studium in nocte pernoctat, ut perfectis uidelicet predi
catoribus innuat quatinus nec actiuam uitam amo
re speculationis funditus deserant, nec contempla
tionis gaudia penitus operationis nimietate con
tempnant. Sed quieti contemplantes sorbeant quod occ
upati erga proximos loquentes refundant. Idem
in omelia super ezechielem. Ille est doctor ecclesie qui lacrimas
non risum mouet, qui corripit peccatores quam nullum
beatum nullum dicit esse felicem. Augustinus de doctrina
christiana. Dicendo mereatur persuadere quod bonum est. Ut hoc tamen
sapiens ut sit doceat ut delectet ut flectat,
orator atque agat ut intelligenter libenter obe
dienter audiat. Idem. Hec ut obedienter audiat,
quantacumque granditate dictionis maius pondus
habet uita docentis. Nam qui sapienter et eloquenter
dicit, uiuit autem nequiter, erudit quidem multos dis
cendi studiosos, quamuis anime sue sit inutilis.
Ambrosius de uirginitate. Docet prius eum qui do
cet excellere. Ysidorus de summo bono. Prius debet iustus
bonum agere, ut sequenter possit bonum docere, sicut enim
in monete metallum figura et pondus inquiritur
ita in omni doctore ecclesiastico quid sequatur quod doceat,
quomodo innuat per qualitatem genere metalli doctrina pre
gimus similitudo per formam per pondus humilitas de
signatur. Quin igitur ab hiis tribus discrepauerit, non
metallum sed terra erit. Bernardus super cantica. Est enim ecclesia se
cum difficile rumpitur ad comprehendas animas de
carcere dyaboli et trahendas post te ad celestia reg
na, sicut recte sentias. Si digne plerisque similem
te conformes. Ieronimus in epistola. Eligamus nos eos quod uerba
non magis collaudare ... Sed eos qui uita
docent quod tamen dicentur quod faciendum sit probant
faciendo, qui docent quod uitandum sit nec ...
eo quod fugiendum dixerunt deprehenduntur. Eum
elige adiutorem quem magis admireris cum uideris
quam cum audieris. prima li. iii. de doctrina de qui
tone uite et doctrine. **c. xv. de predicatoribus malis**

Grex eius in more ... concupiscentiis exterioribus
occupata, diuini amoris igne non calet, et
ideo ad celestium desiderium inflammare auditores
suos nequeunt, uerba quod frigido corde proferuntur.
Idem. Qui mandata dei in memoria retinet, sed ne
quaquam facit. hic in doctrine uerbis sermonis quibus damnetur
tenet. Idem super ezechielem. Turpe est enim ut nos neg
ligendo tacere, unius predicando conati sunt alios

leuare. Item non facile predicacio predicatoris acci
pitur. Si leuis in moribus esse uideatur. nulla enim
maturitatis ostensio si hec adiuncta non affuerit
operis fortitudo. Item in e. de occia mala. Sepe
fatua que dicit greg. nimis iniquum est si ibi qui predi
catores humilitatis fecit sic denegant uocis elacione
gloriantur cum uero predicator dicat. Quia autem absit
gloriari. Item quod per linguam predicamus per opera destrui
mus qui iniqua docemus operibus et sola uoce ea que
tur iusticiam predicemus. Ossa ieiuniis attinuntur in mente
te exigentium corporis, defectis uentribus testes et ela
cione cordis [illegible] supramus. latemus in cute et
excelsa suspicimus. doctores humiliam duces su
perbie omnia facie lupinos dentes abscondi
mus. Item in epistola. deliciatus est magister qui pleno
uentre de ieiuniis disputat. accusare aua
riciam et latro potest. sacerdotis et os cum mente concor
det. Item non rectius et simplicius fratribus se sermo putet
si nil nouit nec potuit et eloquiis lingue existimet
sanctitatem utrumque melius est duobus imperfectis rustici
tatem habere sanctam quam eloquenciam peccatricem. Item in ora
tione. Anthea. in non confusionis et ignominie est ihesum
crucifixum magistrum pauperem atque esurientem
fartis predicare corporibus et ieiuniorum doctrinam
rubentes bucca tumentique ore proferre. Si in
apostolorum loco sumus non solum sermonem eorum imitemur
sed et conuersacionem et abstinenciam. Item rigidam uiten
tes de adulacione. [illegible] de suo bo. ad memoriis culpe
tumulum [illegible] scire quod quam sit oportet et sequi
nolle quod sciat. Item qui non uiuit prout quam predi
cat ueritatem contemptibilem facit. Io. ex. lectio f. non
potest exaltari cum uita aliud sonant facta
demonstrant. Item de opere eorum docere et non facere non
solum nil lucri. Sed et dampnum plurimum confert. gl.
dis ei condempnacio est exponenti quod sermonem tuum
uitam uero suam atque operam negligenti. Aug.
in epistola. exaudi te ipsum diuersissime in manifestacione
curiositatem qui in lingua auream et cor ferreum.
Item de diuinacione demonum in hominibus. Item male bo
ne precepta uidentes predicant audias. pro utilitate cam
tari non obest. Ad hoc mo. in prodesse ad maiorem noti
ciam famamque ueritatis. cum de illa et uera [illegible] no
uerit dicunt. In expositis moribus contradicunt. Bene
in ser. bi. mque pacifici qui filii dei uocabuntur. Co
siderate diligenter non paciacos sed pacificos con
dari. Sunt enim qui dicunt et non faciunt. Sane quemad
modum non auditores legis iusti sunt sed factores. sic non
annunciatores pacis sed actores. Seneca in epistola.
Turpissimum est quod nobis obicitur. Iurba nos pro se
non opere tractare. c. xvi. de usurpantibus.

Grec in pastoris sunt non nulli qui solerti
cura spiritualia precepta perscrutantur. Sed que

intelligendo penetrant uiuendo conculcant.
repente docent que non opere sed meditacione didi
cerunt. Et que uerbis predicant moribus impugnant.
Item redemptor noster cum in celis sit conditor et ostensio
ne sue potestatis semper doctor angelorum ante tricennale
tempus magister fieri noluit hominum ut uidelicet
preceptionum salubrium timoris incuteret.
cum ipse non qui labi non posset perfecte uite gratiam
non nisi perfecta etate predicaret. Item si fit ex. cum prima
sunt. adolescentie et iuuentutis nostre tempora
nobis adhuc a predicacione cessandum est. ut uomis
lingue nostre proscindere non audeat terram cordis
alienum. Item ad huc nobis in infirmitatis confusione
premimur non debemus aliorum predicatoris. Sed cum iam in
bono opere surgimus. cum iam recti stare cepi
mus. dignum est ut ad leuandum alios cum predi
cacione mitti debeamus. Item in moribus infirma
etas est cum recte sapit ad predicandum non debet in
cantare ex uelle. Item quam multi deserunt ad exercicio
in officia pueri non debent. non pro uilitate
diuersis in ecclesia mundi contemptui solident
ipsi de suo bo. Quomodo non conuenit dicendi vero. quia
aut bene sentiendo quod uerum profert. aut nil sen
tiendo nil dicit aut prauum sentiendo loquitur tamquam
sola ostentat. aut optime senciendo non eleganter
profert quod intellexit. De sic. ex. animales ex ho
die multos homines in ecclesia cathedras uiro per paruis
tante caritatis nunc pro se nobis fluenta cele
stia manant ut ante offendere quam in iudi
uelint loqui quam audire per maiores et parui docere quod
non didicerint et aliis preesse gestientes qui se ipsos
regere nesciunt. Item publice predicare nec mo
nacho conuenit nec nouicio expedit nec non
misso licet. Item quod tunc est in prosperis et aduersis si
[illegible] quoniam in fimbriis tutus tempore cantus sermo
nes effundere est legem agens in progenito bo
uis et ouis progenito tondens minui uita
autem salute quam alterius deus te fraudas cum
sana uacilla intencione glorie in aures uentus
inflaris. Item multi puritate neglecta cum loqui
quam uidere conati sunt et aut grauiter errare
rint nescientes de quibus loquerentur. et de quibus
affirmarent aut turpem uiluerit. dum qui
alios docerent seipsos non docuissent. Item in epistola.
docere nec indocto est in temptu nec monacho in
ausu nec penitenti in affectu glo. ex. v. si
d. ci est intellectus et c. Sic prestat quod scit et non
uult docere premium suum. Sic qui nescit et uult
magister esse. c. xvii. de negligentibus predicare.

Grec in pastoris. quo reatu astringantur
aspiciant qui diuini predicantibus talentibus suis
predicacionis subtrahunt mouentibus uitalibus uite

remedia abscondit. Ysidorus in lib. de consensu pa-
mor mala. Item exo(dus) xxiii. Si quis est dominum iuga-
tur in. Gregorius in pastorali. Si ille dicitur qui ad
ferienda vicia zelo divini amoris excitatur
perfecto se dei denegat qui in quantum sufficit
increpare vitam carnalium recusat. B(ernardus)
super cant(ica). Re(vera) perfecto premium retinet si verbi tam ple-
nus virtutibus cum sit forcius et melius donis
scientie eloquencie adornatus metu forte aut
segnicie aut minus discreta humilitate verbum
bonum quod posset prodesse multis inutili immo et dap-
nabili ligas silencio certe maledictus qui
frumenta abscondis in populis. De auditoribus. xviii.

Gregorius in mor(alibus). Verba capit et verbi audiunt
eloquia non solum audiunt sed et degustant
ut eius interne sapiat quod exterius in auribus sonat
solum auribus sonat. Ysidorus. Plerumque discipuli in eis
suum bona audiunt cum ex magistri vita et ex de-
formitate. Ysidorus in capitulo de conscientia mala. Qui sermo
a preceptis. Ysidorus super ezechielem. Verbum dei audien-
tes non audiunt qui aure ad sacrum eloquium po-
nunt sed cor animi desideriis non evellunt. Ysidorus de
gloria predicatoris est profectus auditoris. Ysidorus in
omnibus cibis inutilis est sermo dei et qui accepto cibo
stomacho languente reiciunt qui audito
sermo in ventre memorie non tenent. Sed quasi
quasi alimenta non retinet huius perfecto vita dei
perit. Ysidorus pro voce necesse in scriptura. Qui mens per
spiritum non ungitur. Ysidorus super cantica. Virtus veritas au-
dit quam predicat. Qui cum audit humilitas ei
credit. Cum ac predicat ut non scribit et quantum
lacietur lactancia magis utique pedes mundat.
Ysidorus in reg(istro). Utile est sepe doctis viri allocutio. Quia
aut discat audiens quod nesciat se noverat
aut cognoscat quod est amplius id quod se nescit
se nesciebat. Augustinus de vita bona. Si nos multi-
tos et facundiores silere conabor fructum opera
in summa. Ysidorus de libro domini inductor et honesta est
tam non facere quod preceptum observare in discente vel
audire velle quod nolit in ipse. Ysidorus de doc(trina). Ita
fit ut homines non obedientes audiant quod semet
ipsum non audit et dei verbum quod eis predicatur
simul cum ipso predicatore contempnant. Ysidorus in epistola. E-
go cum amatores seculi huius intueor nescio quando
possit esse ad eorum aures amandos omnia sa-
pientia que mihi revelabat et spes habet. Saltem re-
verunt salubres monitus et quam aulem re-
putant cantilenam quia aut in adversis tan-
gunt. Magis congruit evadere. Ubi ad pre-
sens angunt quam tempore unde curent.
Ysidorus in ser(mone). Non minus reus erit qui verbum dei ne-
gligenter audierit quam ille qui negligencia sua

corpus christi iterum concide permiserit. Bis(?) benig-
ne audiendus est devote suscipiendus sollicite
conservandus quecumque ad animarum salutem pertinent. Et non
sic verbum hominum sed sicut vere est verbum dei. Sive fuit
illud consolatorium sive admonitorium sive increpa-
torium audiatur. Glo(sa) bede ad ro(manos) i. Illi soli bi-
vunt qui audiunt et mente recondunt ut opere
compleant et opere complent ut vitam eternam possideant.

Gregorius in reg(istro) episcopi. xix. De episcopis.

Cum loco mutet mentem, non se credat solam
lectionem et orationem sufficere ut remotus studeat
sedere et manu minime fructificare. Sed largam
manum habeat in necessitate patientibus concurrat
et alienam inopiam suam credat quia si hec non habet
vacuum episcopi nomen tenet. Ysidorus. Tota mente firmi-
mam se exhibere festinat in prosperis humilem
et in adversis si qui advenerint cum iusticia erec-
tum. amicum bonis contrarium pravis nullius umquam
faciem pro veritate loquentem contra mens mente operibus
veritate sive insistens et tamen in sublime in se virtute
cupiens in firmis compatiens bene volentibus
congaudens aliena dampna propria deputans de
alienis gaudiis tamquam de propriis exultans in
corrigendis viciis severus in fovendis vir-
tutibus auditorum animi demulcens cum in iudi-
cium sive ira tenens in tranquillitate aut severitatis
sententiam non deserens. Ysidorus. Valde periculosum est animarum te-
nere curam quam manum in potentiam. Ysidorus in pastorali. Cum sermo
auctoritatem perfecta auctoritate docere. presens quis dictare
solet agere vitam pastoris. Sed namque ut meta-
rí sese sollicite studeat quanta tenende recti-
tudinis necessitate constringatur. Ut eius estimatore
plebis grex noverit. Ysidorus de summo bono. Declinat locum
docendi sive vite qui nescit docere ignorat quippe
periculum vite non agit scienter. Ysidorus. Agnoscat
episcopus servum se esse plebis non dominum. Ysidorus de off. Episcopo dum
consecratur baculus datur ut eius indicio subditam ple-
bem vel regat vel corrigat vel infirmitates infir-
morum sustineat. Augustinus ad aurelium. Sciat se non esse episcopum
qui preesse desiderat non prodesse. Ysidorus de ci(vitate) di(ei). Episcopus si
velimus latine sermone intendere possumus dicere ut intel-
ligat non se esse episcopum qui preesse dilexerit non prodesse.
Ysidorus in ser(mone). Non est episcopi servare aurum et revocare a
se mendicantis manum. Ambrosius in pastorali. Quanto pre
ceteris gradus episcopalis altior est, tanto si per neg-
ligenciam dilabatur ruina gravior est. Ysidorus in oratione
super sophoniam. Qui episcopatum in quantum desiderat bo-
num opus desiderat videte quid dicit opus non dig-
nitatem. Si autem solum aspexerit dignitatem cito
corruet. B(ernardus) in epistola in omnibus est apostolus honorifi-
cabitis ministerium vestrum ministerium vestrum magis non dominium
quod honorificabitis non nos. Nam qui querit que

sua se sentit honorari non meritum. honora
bilitas enim non cultum vestium non fastu equorum non
amplis edificiis. sed moribus ornatis. studiis
spiritualibus ac bonis operibus. Ieronimus. in actibus omnibus singulis
deus non sinum querat expectat. sed tamen aut dei honorem aut
salutem proximorum aut utrumque. Ieronimus de clericis domus episcopi
decet sectitudo decet modestia decet honestas
hoc disciplina custos sacerdotis domestica aut
ceteris honestiores eos aut stabilia omnibus sunt. c.

Gregorius in registro. xx. de sacerdotibus bonis.

G officiis sacerdotalis est ut viduis ac mari
tali regimine desolatis in terris solatia debea
tis. ut unum michi modo humana conditione sufficiat.
sacerdotali tuitione possint remedia reperire. Ieronimus
redemptor noster ad sacerdotis officium non querit eam
sed animas. Ieronimus licet gignit est flamma pastoris debet
esse dominicum sacerdotem moribus [illegible] clarescere quan
timus in eo tanquam in toto sue speculo plebis com
missa religione quod sequitur et inde possit ea cor
rigat. Ieronimus est in illusione nocturna valde ne
cessaria discretio qua subtiliter pensare debeat ex
qua re menti accidit dormientis. aliquando enim ex cra
pula aliquando ex nature superfluitate vel infirmitate evenit
omnium hec illusio non est timenda quia hanc animus per
tulisse magis dolendus est quam fecisse. cum vero ultra
modum appetitus gule in sumendis alimentis rapi
atur ideo humorum receptacula gravantur. hec ex
inde animus aliquem reatum non tamen usque ad prohibitionem
percipiendi sancti misterii vel missarum sollempnia cele
brandi cum fortasse aut dies festus exigit aut
exhibere misterium pro eo quod sacerdos alius in loco deest
ipsa necessitas compellat. nam si assint alii qui im
plere misterium valeant illusio per crapulam facta
a perceptione sacri misterii prohibere non debet. sed ab immola
tione sacri misterii ut arbitror abstrahere se humiliter
debet si tamen dormientis mentem turpi ymagine non
concusserit. Ieronimus. si vero ex turpi cogitatione vigi
lantis oritur illusio dormientis patet animo suus
reatus. videt enim a qua radice inquinatio illa processe
rit quia quod cogitavit sciens hoc pertulit nesciens.
sed pensandum est ipsa cogitatio utrum suggestione an
delectatione vel quod magis est peccati consensu accidit. Augustinus
de penitentia. sacerdos est omnis. perfecte peccator antequam
statuatur omnis languor in illo moriatur sicut iudi
candus quam in alio iudicare est promptus iudicans a
lium qui est iudicandus condempnat se ipsum. Ieronimus de
singularitate clericorum contemplantium quod sic per se loco [illegible]
que sic dominis sacrificiis instituit alteris pla
cere debent qui alteris vivunt et tales esse
ut circa sinceritatis sanctitatis quia sunt sa
cra ipsa quibus exhibent officia servitutis ne
quod dominum offendant ipsi quod tractant [illegible]

per Christum incipiant impedire quod predicant. Ambrosius
super lucam. religionis insignia arma sunt sacerdotis.
Ieronimus in epistola sollicitam causam urbis consuetudine seria inter
singulare pondus dignitatis sibi vendicaret sacerdo
talis quam in se observari apostolus qui non habet discretum
dispar altitudine. Gregorius. cum mente mirete si sua
in te recognoscere. si nil mente aspiciat quo vul
se inveniat si quam in se erubescit mente quod reverenda
arbitrium ostendat. Ieronimus de officiis. sacerdotis est nichil
nocere prodesse velle omnibus posse autem solius dei est.
Ambrosius de summo bono. sacerdotis predicatio operibus confirmanda
est ut quod docet verbo instruat exemplo. glossa Ambrosius
in thimoteo v. non facile accusanda est persona tam
alti ordinis cum sit [illegible]. c. xxi. de sacerdotibus ma
lis.

G Gregorius in omelia reis similes dicimus sacerdotes
malos. non aqua baptismatis eum peccata baptizatorum
diluens illos ad regnum celeste mittit et ipsi
in [illegible] descendunt. Ieronimus in pastorali si homo apud homines
de quo minime presumit sit intercessor erubescit
quomodo mente apud deum intercessionis locum pro populo arripit
qui familiarem se eius gratie esse per vite meritum nes
cit. aut ab eo quomodo aliis veniam postulat qui
utrum sibi sit placatus ignorat. Ieronimus in registro. dicitur ut
et procul dubio a sacerdotis officio prohibemi persona
posita sub necessitate neglige studio congrega
di indecenter in [illegible] pecunias. Ieronimus. tantum sit
ne per sacerdotes mali quos cum pro se peccatis inter
cessor obiciat si sacerdos cum exorare debeat gra
viora committat. Ieronimus in contumelia sacerdotum est
de divinis cultibus admonitum quod cum ipsi debent con
gere turpe exigunt. Ambrosius [illegible] menda
cium est sacerdotem vel clericum [illegible] hunc
ordinem [illegible] Ieronimus super lucam. sit in sacerdote tam [illegible]
losum apud deum tam turpe apud homines. [illegible]
[illegible] Io. [illegible] de mag
na est confusio sacerdotum et omnium clericorum. quando laici in
veniuntur fideliores eis et meliores. quo
aut non sit [illegible] confusio esse inferiores laicis qui
in equales esse confusio est. [illegible] de summo bono. sacerdotes
[illegible] dampnantur. si eos qui ignoran
tes non erudiunt aut peccantes non arguant.
Ieronimus. multi sacerdotes metu potentis [illegible] oc
cultant [illegible] opera iustitiae predicatione
rei alicuius formidine aut potentis [illegible] tene
[illegible] sed eo prothdolor inde [illegible]
[illegible] rerum secularium in [illegible]
[illegible] confundunt. Ieronimus in epistola
vinolentos sacerdotes et apostolus dampnat et vetus
lex prohibet. qui altario serviunt vinum et sice
ram non bibant. siceram hebreo sermone omnis potio
nuncupatur que inebriare potest. Ieronimus. [illegible] si ceciderit
rogabit pro eo sacerdos. pro sacerdotis lapsu quis

rogatur est. Ieronimus in orationibus super malachiam ad sacerdotis
pertinet disciplinam interrogatum unde de le
ge qui si in ceteris diligentem in scripturis
sanctis ostenderit negligentem frustra inge
tur dignitatem cuius opera non exhibet. Bernardus
in epistola cernitur in non nullis sacerdotibus ve
stium cultus pro virtutum autem nullis aut exi
guus. Isidorus in ser. egressa est iniquitas
a senioribus iudicibus tuis domine qui videntur
regere populum tuum non est iam dicere ut populus
sic sacerdos quia nec sic populus ut sacerdos.
heu heu domine deus quia ipsi sunt in persecutione
tua primi qui videntur in ecclesia tua primatum
diligere regere principatum. Isidorus de contemptu.
In multis multiplicatur regnat fornicatio
qui puritatis auctori impuro corde
et corpore ministrantes non verentur stare in
conspectu angelum dei qui secet medios et disp
dat. sed omnino audent agni immaculati sacras
contingere carnes et intingere in sanguine sal
vatoris manus nefarias quibus paulo
ante putidorum meretricias attrectaverunt. sic
et altaria circuire sic et ecclesiam frequentare
psalmos decantare cum et eiusmodi laus
sit execrabilis et oratio fiat in peccatum. De clericis

Gregorius in omnibus clericis admonendus est ita
nos sic vivat ut exemplum vite secularibus
prebeat. Ieronimus in regula ne in quantum hij qui or
dinati sunt peccant et videri deberent qualiter or
dinentur ut per eius aspiciatur. si vita eorum
continens in annis plurimis fuit. si studi
um lectionis si ecclesie amorem habuerint. Idem
procul dubio deum offenditur si ad sacros or
dines quisque non ex merito sed ex favore quod
absit aut venalitate provehitur. Idem
qui post acceptum sacrum ordinem lapsus in
peccato carnis fuerit sacro ordine ita careat
ut ad altaris ministerium ulterius non acce
dat. Ieronimus ad Nepocianum. clericus greca sors vel
hereditas dicitur propterea quod dei sunt clerici quia de sor
te sunt domini vel quia partem domini habent. Idem in
epistola clerici vita et doctrina ornari ecclesiam. Idem ne
gociatorem clericum ex inope divitem et ex ig
nobili gloriosum quasi quandam pestem fuge. Idem pro
curatores atque dispensatores domorum
alienarum atque villarum quomodo possunt esse cleri
ci qui proprias iubentur contempnere facultates.
Idem ita age et vive in monasterio ut clericus
esse merearis. ut adolescentiam tuam nulla
sorde commacules ut ad altare christi quasi de tha
lamo virgo procedas et habeas de foris bo
num testimonium. femineque nomen tuum noverint

vultum nesciant. Ambrosius in epistola cum quis
in clero est dominus pars eius et possessio eius
noli recedere de domini possessione ut dicas domino
possessionem teneo meos suscepisti me de
utero matris mee et ille tibi qui bono suo
dicat transi et recumbe. Augustinus de singula
ritate clericorum agnus innocens in medio ipse celestis
innocencie quod est veteris contemptor se contempsit et pro
eterna ut eam sine macula ulla et ruga redderet
illi licet quia est clericus eam ad hoc sponsam
committit ut unius femine amore culpa
ri totam ecclesiam patiatur. Io. Crisostomus super Mattheum
laici delinquentes facile emendantur. clerici autem
si semel mali fuerint inemendabiles sunt. Bernardus
de contemptu ve ve in domo dei horrendum
videmus quid idolatria ministrantes. maior
si non ydolorum servitus avaricia est. si non in
quibusdam invenitur suus ventris est deus suus quod est
quicumque pro rectis tollit idem dicit deum constituunt
probatur. Idem res pauperum non pauperibus dare
sacrilegio simile esse dinoscitur sane patri
monia pauperum facultates sunt eorum et sa
crilega eis crudelitate subripitur quicquid ministri
et dispensatores non veri domini vel possessores ultra
victum accipiunt et vestitum. Idem super. dilatata
videtur ecclesia et ipse cleri sacratissimus ordo. sed
nimium multiplicatus est. proinde si multiplicasti
gentem domine non magnificasti leticiam domini
melius apparet defecisse meriti quam accre
visse milicia. [illegible] de familiaritate

Gregorius in registro de beneficiatis
ecclesiasticas res committere non debet ita nec
eam rapacitatis ardore alienas invade
re. Idem laudabile est studio et religioso conve
niens extremo sermeni deo pacem preferre expen
dis et ex rebus transitoriis mansura ca
ritatis spiritualis lucra mercari. Idem loquens de illo
verbo. Io. vi. amen dico vobis queritis me non
quia vidistis signa. sed quia ex panibus man
ducastis et saturati estis. Gregorius pro eorum
persona dicit illos michi sanctam ecclesiam detesta
tur qui per sacros ordines ad dominum pertin
gentes non meritis ordinibus virtutum [illegible]
ta. sed subsidia vite presentis ex quibus
non cogitant quomodo in vivendo mutari debeant
sed quomodo concipiendo compendia sacientur. Augustinus
in epistola si privati quod nobis sufficiat possidemus
non sunt illa nostra sed pauperum quorum procura
tionem quodammodo gerimus non proprietatem nobis usur
patione dampnabili vendicamus. Augustinus
de sub. do. ecclesie catholice si non contenti stipen
diis sunt que de altario domino iubente conces

et exercet in simonia receptiones vendit
munia libent' amplectant' vel negociator.
mag' p' videri q̄ cl'ici. Unde s'r cirill' time
ant clerici timeant ministri ecclesie qui t'r'is
eccl'iar' que possident tam imi q̄ gerere ut sepe
dns q̄ sufficere debeant nimie extenti sunt bona
quibz egenis sustentandi forent in pie sa
crilege qz s'i retinent et iusuc sue scribe
atqz luxurie victu paup'um consumere non
verent'. dupliti p'ceo iniquitate peccantes
qz et aliena diripiunt et sacrilegiis iniquis uani
tatibz et turpitudinibz abutunt'. Unde in ep'la
honores et dignitates ecclesiasticas non ignoro
debi hijs qui eas digne et s'm dnm administrari
voluint et possunt. et in ... nec tamen vel adultro
p'les in pluribz ecclesiis habere licz sub dispensa
tione q's ob magnam vel ecce necessitate vel p'
utilitate. Unde q'cq'd p'ter necessarium victu ac sim
plicem vestitu de altario retines. tuum
non est rapina est sacrilegium est. Unde credite ut
si bnn deservis de altario vivas non aut ut
de altario luxurieris ut de altario superbias.
ut inde compares frena aurea sellas depictas
calcaria deaurata varia grisiaqz pellicia
Unde de contemptu. Ve ve clerici mors in olla mors
mollis carnium mors in deliciis est si du m'
qz sec'us introitum delectacionis porta est cognoscet
eis. Si ob id maxime quia p'r peccata ostat esse q'd
comedis ac si p'ci est minus sufficere indigent'.
Sollicitus esto ut tamq' redditurus rationem dignos
nos facit gemere et inde dignos agere penitencie
fructus. Unde qm potest necessis est sentent' qui
eo modo introivit ut stipendia cleri in usus
voluptatis curiositatis et vanitatis congre
get, servet et expendat triplex genus funiculus
qui difficile rumpitur hominem miserum in p'mi
ciem trahit ut qui in parte intravit indigne im
misit. Sz absque fructu abuti' tamen aliquis
non ordinaverit de hijs qui eum sequunt' de e
vangelio querere delicias vel conatu. Sz vivere ut
ait paulus ex eo ut inde habeat contenti a
limenta corporis non gule irritamenta vel incenti
va libidinis habere et quibz tegamur non quibz
ornent' accipere. Unde de altario inquit ap'ls vi
vat non superbiat non luxurietur denique non dicet.
non con'sciam cuiusquam plane dignam in omni acceptione
sententiam ex eleccione dicitur fiat. non s'r de bonis
ecclesie ampla pallacia habeat iuvitans qua
drata rotundis nec loculos inde congreget sed in
vanitate aut superfluitate dispergat non extol
lat de facultatibz ecclesie consanguineos aut
neptes ne filias dicere. capitulum. de ambiciosis

Ignem est ... sicut hijs qui in iniquitate tem
it q'bz refugit sales et altaribz ad mo
vendo. et sic quinque ambit vel in portum se
igitur est p'celdivio repellendo. Unde ve q'd est nobis
et dolor pudet q'r sacerdotes et ducatum arripiunt
qui ex eorum dum religiose militie non uidere
ordinate ad ordines accedens est nam censum
appetit q'd ad culmina loci fastigia sponte gra
dibz p'abrupta ascensu querit. Unde in pasto
ris docet p'sumunt si p'o in tenera meditacione
discere ab ipsis g' pastorale magisterium q'
temeritate suscipit q'm ars artium est regim'
animar'. Unde osee. viii. ipsi regnaverunt et non
ex me principes extiterunt et non cognovi
g'g'. in pasto. ex se namqz et non ex arbitrio sum
mi rectoris regnant hij qui nullis fulti
virtutibz neq'q' divinitus vocati s'z sua cupi
dine accensi culmen regiminis rapiunt po
tius q'z assequunt'. Unde sacrum officium non colit
non diligit odio sz nescit qui ad culmen regi
minis anelans in occulta meditatione co
gitacionis ceterorum subiectione pascitur. laude
p'pria letat'. ad honorem cor elevat rerum
affluencium habundancia exultat. Unde nescit
laudem cum suppetit fugere qui ad hanc didicit
cum deesset anelare. Unde quod dolor pudet. s. i. e.
de p'latis qual' p'pli de sim'o. qui regimen
sacerdotum contendit appetere ante se discuciat
ac si vita honori sit congrua q'si non dic
crepat humilitas ad id quod vocatur accedat. rea
tum quippe culpa geminat si conscius cum culpa
ad sacerdotale culmen assumitur. Unde qui ad ho
gressione sceleris prendere ut alius quem
peccare posset vitare non discepit et sz prelatus
leccatorum existit quia non est debito sz presidi hono
re portare studz et tale laborem. Aug
de civ. dei. locus superior sine quo regi p'pls
non potest et si teneatur ad ministrare ut decet
tum indecenter appetitur. Unde de ... homines dicer'
tanto magis innitatur quanto magis nos
lecta vel et persona iusticia possunt sudentur
ecqz vel ad eleccione legant' inflammatur cu
piditate. Ambr. s'r lu. si dns ihesus xpus
deserunt tu aliena cur queras. si cathor
omnium seculi gloriam liberi inde paupertatis ingr
tiate contempsit cur tu faciundias quod nati
es appetas quod indebitum est. cum ea q' ad
usum est diuturna esse non possunt ad sup
plicia diuturna depositas. Cave insidias
cave fraudes. Unde ordinacio mundi a deo ope
ratur mundi ad p'dictum vero et a deo potatum ordinatio ama
lo ambicio peccatis. Unde sepe est ipsis iniciavita de

lectant quos nulla potuit movere luxuria nulla
avaricia subvertere facit ambitio eminentes. hec
enim forensem gloriam domesticum secret et ite-
dinetur alias prius serviunt. Bernardus de consideratione. O am-
bitio ambientium crux quomodo omnes torquens
omnibus places. nil acrius cruciat nil mo-
lestius inquietat nil tamen apud miseros morta-
les celebrius negociis eius. an non limina a-
postolorum plus ambitio quam devotio terit. Idem super
missus est. quotiens hominibus preesse desidero totiens deum
meum preire contendo et tunc vere non sapio que dei
sunt. Idem. Videas homines petulantes ad ho-
nores quos eciam ... pervolare morteque
a plangere sed servitute liberati dum taxat
in vocatione non vitium et dignos se estima-
re dignitate ad quam ambiendo pervene-
runt. quoque si audeo dicere ad capti sunt mi-
nus attribuere virtutis. Idem super cantica. O veritati
pecata tam vigiles respirent ad curam quam
alacres currunt ad cathedram. aliquid non
perhibe sancte preesse affectus quibus prodesse pro cu-
ras et quorum non zelas salutem subiectionem
nimis ambitiose vendicas. Idem in epistola.
Ambitio mater ypocrisis latebras amat
et tenebras lucis impaciens. ambitio in
spiritum meum in imo latet. videt tamen omne
sublime sed videri ipsa refugit. nec mirum
optato namque necesse est careat nisi ca-
veat arbitros. Idem. Curritur in clero pas-
sim ab omni etate et ordine a doctis pariter
et indoctis ad ecclesiasticas curas tamquam sine
curis que iam vivitur. sic cum ad omnes curas
pervenerunt. Idem super qui habitat. radix vicia-
tis ambitio subtile malum secretum virus
pestis occulta doli artifex mater ypocri-
sis livoris parens. viciorum origo criminis
fomes. virtutum erugo tinea sanctitatis.
excecatrix cordium. ex remediis morbos
creans generans ex medicina langorem. Idem.
omnes que sua sunt querunt non que ihesu christi ipsa
quoque ecclesiastice dignitatis officia in turpem questum
et tenebrarum negocia transiere nec in his
animarum salus sed luxus queritur divitiarum propter hoc
tondentur propter hoc frequentant ecclesias missas
celebrant psalmos decantant pro episcopatibus et ar-
chidiaconatibus hodie decertatur ut ecclesiarum
reddicus in superfluitatis et vanitatis usus
dissipentur. Idem de contemptu alius undique
circuit seductor explorator blanditur ob-
sequitur simulat et dissimulat imitatur sed suffragia
vendicione non erubescit manibus et pedibus re-
pens quo tandem se ingerere queat in patrimonium

crucifixi et bona dum que sola ex omnibus inveniuntur
exposita minimum probare perfectius est et in ple-
nilunio ut sua discretione repetatur redi-
tur. Idem. Inmissos in ordinibus ecclesiasticis certisque ad
scolarium prebendam honorem querentes propter
ad divicias seu corporis voluptatem pertenuo
quod sua sunt non que ihesu christi manifeste probatur et in
dubitanter non ea que deus est caritas. sed aliena
a deo et omnium radix malorum cupiditas introducit.
Idem. Potentes potenter tormenta pacientur
ascendat superbia tua semper. sequere regem tuum
de sublime videant oculi tui. festina multipli-
care prebendas. deinde ad archidiaconatum
evola. deinde aspira ad episcopatum nec in quo rehe-
bitur. qui sic tendit ad altiora. Idem. Miser. O ppietas
tas. o. avidio filiorum adam quicum ascende-
re difficillimum sit descendere autem facillimum. ipsi
et leviter ascendunt et descendunt difficilius parati
ad honorem ad excelsitudines ecclesiasticarum
corpus ipsis et angelicus humanas formidandas.
Idem. Curritur passim ad sacros ordines et re-
verenda quorum ipsis spiritibus angelicis ministeria
homines apprehendunt sine reverentia sine consideratione
non enim signum regni occupare celestis aut
illicitis timent ipsius gustare coronam in
quibus avaricia regnat ambitio imperat
sedet iniquitas luxuria principatur. De studentibus. xxv. c.

Gregorius in moralibus. Idcirco non numquam studiosius
tarditate intelligencie premitur ut eo prima
maiora retribucionis inveniat quo magis
in studio in ventionis elaborat. Idem. Acervo re-
mentis vel inter spirituales inimicos vel inter car-
nales concertaciones ipso aliquo in vivendi
usu veteraseimus et assumpte novitatis spem
discimus aqua tamen vetustate cotidie si stu-
dio excussi peccationis invigilet orando. legen-
do bene vivendo renovamus. Idem super ezechielem. Qui de
in sacro eloquio ea que dignitatis sunt con-
templatur ut per hoc que intelligit occupari
ad questiones querit quia non dulcedine questiones hebetudi-
nis satiari appetit. sed doctus videri iste
minime intellectus sui penas deo non extendit.
Idem. In nobis sacri eloquii vite de studii in ordo
servari ut hoc ideo cognoscamus quatinus de ini-
quitate nostra compuncti cognoscentes ma-
la que fecimus vitemus ne alia faciamus et
cum iam ex magno usu lacrimarum de peccatorum
remissione cepit esse fiducia per verba dei
que intelligimus ad vitam quoque et alios trahamus.
Idem in pastorali. valde inter humana verba cor deflu-
it. cum indubitanter constet quod exterius occu-
pacionum tumultibus impulsum a semet ipso cor-

ruat. Stude incessabiliter dum vita permittit, ut per eruditio-
nis studium resurgat. Idem in registro: Diu hiis quibus
edificatio interminatur, locum sine dubio deceptio-
nis excludimus. Hugo in oratione super matheum: Non estime-
tis te placere deo sermones vel scripturas intelli-
gis, te enim scripture placent legentium si que legi-
tur opere expleantur. Ysidorus de summo bono: Lector stre-
nuus potius ad implendum quod legit quam ad sciendum
erit promptissimus. Minus enim pena est nesci-
re quid appetas quam ea que noveris non implere. Idem in
synodo: Disce quod nescis ne doctor inutilis fue-
ris. Antea esto auditor, postea doctor.
Idem in disputatione: Tolle certamen, tolle pertinaciam
vincendi defensionem, cede esto iratis, ne te
dicas vicisse. Idem: Disputare stude non superare.
Plus dilige audire quam dicere, plus ascultare
quam loqui. Augustinus in sermone: Multos repperimus negli-
gentissimos scientie et avidissimos sapientie. Hoc
deberet scientia divina provenire non posse ad id
quod appetunt, non servando quod negligunt. Si
hi igitur concupiscens sapientiam, conserva scientiam et doctus
proficies. Illa enim est ecclesiastici. Augustinus de civitate dei: Ipsum esse
finis boni. Illa est gratia philosophandi, non finis
boni, quam obrem que nullum boni finem sectatur, nulla
philosophie secta dicenda est. Idem de trinitate: Nec pigebit
me sicubi hesito querere, nec pudebit sicubi
erro discere. Idem: Quisquis hic legit, ubi pariter certus est
pergat mecum, ubi hesitat querat mecum, ubi errorem
suum cognoscit redeat ad me, ubi meum revo-
cet me, et postea si placitum peniteat coram
domino deo nostro cum omnibus in te cum qui ea que scribo
legunt, et in omnibus scriptis meis maxime in hiis ubi
queritur unitas trinitatis patris et filii et spiritus sancti,
quia nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius
aliquid queritur, nec fructuosius aliquid invenitur. Idem de
opere monachorum: Quam est ista perversitas lectori nolle
obtemperare, dum vult ei vacare, et ut quod bo-
num est diutius legatur, ideo facere nolle quod legitur.
Bernardus super cantica: Scias quo ordine, quo studio, quo
fine queque nosse oporteat. Quo ordine, ut id prius
quod maturius ad salutem. Quo studio, ut id ar-
dentius quod vehementius ad amorem. Quo fine, ut non
inanem gloriam aut curiositatem aut aliquid simile,
tamen ad edificationem tuam vel proximi. Idem: Sunt qui
scire volunt eo fine tantum ut sciant, et turpis
curiositas est. Et sunt qui scire volunt ut sci-
antur ipsi, et turpis vanitas est. Et sunt item qui
scire volunt ut scientiam suam vendant verbi causa
pro pecunia et honoribus, et turpis questus est.
Sed sunt quoque qui scire volunt ut edificent,
et caritas est. Et item qui scire volunt ut edificentur,
et prudentia est. Idem in epistola fratris sui fratris

si te putas invenire apud mundi magistros sci-
entiam quam soli Christi discipuli mundi contemptores
dei munere assequuntur. Non enim hanc lectio docet
sed unctio, filia non littera sed spiritus, non eruditio sed exercitatio
in mandatis dei. Idem: Non recte procedit ad lumen
scientie, si iustitie germen precedat ad animam ex qua
formetur granum vite et non palea glorie. Idem in ser-
mone: Passimus motus in flammis causam in quo tamen usque ho-
die tamen videat concupiscentia plurimos repperire si
horum adventu adeat si non noverit quantum pro illorum
illius montis ascensu descenderit immo quam se-
ntiret occidit, quantum tota deserta sit et cogitatione
potentias. Seneca in epistola: Tamdiu discendum est quam-
diu nescias, quam diu vivas. C. xxvi. de advocatis.
Gregorius super Ezechielem: Iustus advocatus in iustis
causis nullo modo accipit nec verba dare pro in-
iustitia consentit. Idem Iob xxx: De qualibet ista
sapientes cum singula respiciunt ad ea cum
clamore currebant. Gregorius in moralibus: Iura valle re-
petis singula cum clamore currere est. Stoicorum
tamen occasionibus in periurio prava sepe litigare. Augustinus
de verbis domini: Usque adeo cupiditatis inolevit ma-
lum ut iam ex consuetudine vendantur leges,
corrumpantur iura, sententia ipsa venalis sit et nulla
iam causa possit esse sine causa. Bernardus de consideratione:
Cotidie perstrepunt in palacio leges sed Iustiniani
non domini. Idem: Certe lex domini immaculata conver-
tens animas. Hec autem non tam leges quam lites sunt
et cavillationes subvertentes iudicium. Idem: Miror
quemadmodum religiose aures tue audire sustineant
huiusmodi disputationes advocatorum et pugnas verborum
que magis ad subversionem quam ad inventionem proficiunt
veritatis. Corrige pravum morem et precide
linguas vaniloquas et labia dolosa claude. Idem:
Advocati sunt qui docuerunt linguam suam
loqui mendacium, diserti adversus iustitiam, eruditi
pro falsitate, sapientes sunt ut faciant malum,
loquentes ut impugnent veritatem. Idem: Sicut omnis ap-
pellatione agimini iudicii enim copia non cogitur ap-
pellare, nisi ut gravetur. Sed si gravetur, licet. Idem: Qui
non gravatus appellat, liquet quia aut gravan-
di intendit aut tempus redimere. De religiosis laborantibus. c. xxvii.
Gregorius in registro: Expedit pluribus in commodo abstra-
here tantum utiles suos dei quietos et ut
et utilitates collegii non pereant per negligentiam
servorum dei invitos ad opus dominicum laboriores ex-
ponant. Idem: Sicut iaceat ad suos religiosos dei
causa digna videre plectenda ita ab illicitis
melius sunt absolvendi quantum illis eos culpe
reatus astringit. Augustinus in regula: Non debet velle omnis
quod paucos videntur amplius non quam honorantes
sed quam tolerantes accipe ne contingat detestanda

pu̇stas ut in monasterio ubi possint fieri diuites laboriosi fiant pauperes delicati. Idem de moribus eorum. quos non illos mittit et predicet qui contemptis atque desertis mundi huius illecebris secundum uitam sanctissimam et castissimam exigenti simul etiam agunt uiuentes in orationibus in lectionibus in disputationibus nulla superbia tumidi nulla peruicacia turbulenti nulla inuidencia liuidi. sed modesti uerecundi placati concordissimam uitam et intentissimam in deum gratissimum munus ipsi offerunt a quo ista posse meruerunt.

Ysi. in li. eth. religiosus ante acto a relegendo appellatus quia retractat et tamquam relegit ea que ad cultum diuinum pertineant. Idem de summo bo. sancti uiri funditus seculo renunciantes ita huic mundo moriuntur ut soli deo uiuere delectantur. quantoque ab huius seculi conuersatione se subtrahunt tanto interne mentis acie presenciam dei et angelice societatis frequenciam contemplantur. Ber. sic te. omnis in uobis qui seruans infirmitates in tam corporum quam animorum non solum patienter supportat sed etiam si libet et si ualet iuuat obsequiis confortat alloquiis consiliis informat si hoc non potest propter disciplinam sollicitus saltem orationibus solaciari non cessat infirmos. omnis inquam qui talia operatur in nobis bonum odorem inter fratres spargit odorem. Idem optimum in moribus dictum quam in nullo penitus aut resultat prioribus aut inuideat paribus aut subiectis uel desit in cunctis uel in superbia preest prelatis obediens sociis congaudens subditis utiliter condescendens. Idem in epistola conuersare simpliciter inter fratres deo deuotus magistro subditus senioribus obediens iunioribus obtemperans angelis placens uerbo utilis humilis corde mansuetus ad omnes. Idem miser tu qui in congregatione es bonum uiuus ordinabilis socialis et humilis. ordinabilis est. socialis proximo. humilis deo. Idem tertium genus phariseorum dicitur tertium est si corpus castiget et uicia sectetur ne per modicam libertatem frangat uoluptati. si electum preueas otiosos magis quam curiositate si demque spiritualis dilectionis flagrans nisi dederis animam uanitati. Idem quam spectaculum facti sumus et angelis et hominibus sciens hominibus exemplum bonum prebeant operi sciens angelis gaudium per occulta suspiria. Idem in congregatione posite uoluntates aliorum tuis uoluntatibus anteponas ut non solum sine querela sed et cum gratia maneas inter fratres portans in omnes orans pro omnibus ut et de te quod dicitur illud est fratrum amator. Idem pax tamen dum uis ieiunantes uigilantes continentes. quia tamen de istis quod de illis multum tenet in la quam uiuunt. sed

concordes et unanimiter uiuentes in domo dei conuiuia docet si primicerum caritatis huius dolorem. huius timor est. huius liuor est. hinc uir suggerit.

Greg. in mor. ex. c. xxviii. de religiosis mal.

Gattione sectarum confundit actio religiosorum dum illi peruertendo si seruant que in preceptis audiunt et isti uiuendo ea custodiunt in quibus nequaquam legalibus mandatis astringuntur. Idem sepe non nulli aperte sanctitatis uias deserunt secularis habitum sumunt moxque ut prima limina boni uiuendi contigerint obliti quod fuerunt affligi iam per penitentiam de commissis malis nesciunt nolunt laudari de inchoata iusticia appetunt preesse ceteris melioribus contempserunt quos plerumque dum uite uotum presens perspexitas sequuntur multo plus quam prius fuerant de secularis habitu peiores fiunt. Idem sunt homines cultum religionis assumunt et bonorum uitam sub despectis uestibus magis moribus premunt. Idem sic esse sepe quosdam uidemus ad uocem predicationis que ex conuersione compunctos habitum non animum mutasse ita ut religiosam uestem sumerent. sed ante acta crimina non calcarent. Aug. i. de ira. melior est. Idem de opera monachorum quem cum ostendit corporis infirmitate humane tractandus est qui ac flagitia pretendit et conuicia non potest deo dimittendus est. Idem ultimam illi quia arare noluit manibus otio uacareat et linguis. nec enim tam multos ad imitationem inuitarent si eis non tam esset pigritia sed et multa proficiente. Idem in epistola ex quo deo fuerit tepi quod difficile sum expertus meliores quam qui in monasteriis profecerunt ita non sum expertus peiores quam qui in monasteriis ceciderunt. Ysi. de summo bo. attendere in discussione diuini iudicii arguendi sunt qui per professionem spoponderunt opere implere contempserunt. Ber. sermo in illum quia seculum deseruimus humanitatem deserentes dum per hoc cogitamus inceptam deuotio sectari studia sanctorum tamen efficimur resilientes ad uomitum. Idem in deo quo magis doleo pre ceteris seculi pompam non nullos in scola humilitatis superbiam magis addiscere ac sub alis mitis humilisque magistri grauius insolescere et impacientes fieri in claustro amplius quam fuissent in seculo. quodque magis peruersum est plerique in domo dei non patiuntur despici contempti qui in sua domo non nisi contemptibiles esse potuerunt. ut quia in delibus ubi a pluribus honores appetuntur ipsi locum habere non meruerunt. Saltem uel honorabiles uideantur. ubi ab hominibus honores contempnuntur. Idem in apo. quod facit superbia sub pannis humilitatis nichil. nunquam non habet quo se palliet humana malicia non unum inuoluta est

salvatoris in familia. Item templa iungantur se
cantius qui iuncti sunt in statutis inuicem se fo-
ueant inuicem, se defendant inuicem omnia sua por-
tent. Ait sapiens: Frater adiuvans fratrem am-
bo consolabuntur, quia si alter ceciderit, ab altero
fulcietur, et monachorum dicunt vine desolabuntur. Item quanto
debitorem et patientiorem caritas se ostendit, ut ma-
gis simile patiatur qui iuuare studeat utilitate, nullus
religionis iugum quamvis leve quamvis suave in-
detur et tolerabile est. Unum contingit ut nisi vel si sit
murmuris esse non potest, ut infinito ut penam murmu-
racionis tolerare necesse est. Propterea invenitur sicut non
est pax nisi deus, quia in pace factus est locus eius. Item
inter omnibus fere religiosis congregacionibus
sane invenire est homines pusillanimes et remissos
deficientes sub honere iuga et calcaribus indigentes,
quorum remissa leticia pusillanimis tristicia est,
quorum heres (?) et rara conpunccio, qualis cogitacio.
tepida conversacio, quasi obediencia sine devocione, sermo
sine circumspeccione, oracio sine cordis intencione, leccio
sine edificacione. Item sunt inter nos tria genera homi-
num, quia satis magna et ordinum et hominum qui hanc viam
ingressus est. Sunt enim qui bene inceperunt sed defe-
cerunt citius, et sunt qui nunquam inceperunt sed in sua
mollicie permanserunt, et sunt qui incipiant in
spiritu lenitatis, tardi ad audiendum, veloces ad
loquendum, paratissimi rursum emulare quod fecerit
sed quid fecerit minus. Item magna est confusio mag-
na valde quod ardentius seculares preciosa de-
siderant quam nos utilia, citius illi ad mortem ex-
tunt quam nos ad vitam. Item de eo qui habitum habet re-
ligionis non vitam propria magis concedere alienum
robur eius et ipse nescivit. Exteriorem quippe secula-
rem in iuventute salva sed omnia suscipere, non senci-
ens interiorem occultum qui omnia interiora corrodit.
Tingnetur tonsura vestis sic dum mutatur est
ieiuniorum regula custoditur, statutis psallatur
horis, sed cor eorum longe est a me dicit dominus. Item
de ascensu spirituali multo facilius. c. xxix. de nouiciis.

Gregorius in registro: omnibus cunctis (?)
officium honerosa est novitas. Item quisquis
divina inspiracione compunctus relictis seculi actio-
nibus ad deum conversus festinat, ita est cum caritate
suscipiendus est et blandiciis per omnia consolacionibus re-
fovendus, ut in ea quam elegit deo ad virtutem de-
lectetur, mediantibus omnibus conuersacione perficiatur (?). Item Seneca (?)
nullus qui ad bonum propositum convertitur adhuc in men-
tis teneritudine esse aspiciatur non despiciatur ut
frumentum ab herba incipit ut granum fiat.
Ysidorus de summo bono: Primordia conversorum blandiciis re-
fovenda sunt modis, ne si ab asperitate in-
cipiant, exterriti ad priores lapsus recurrant.

quia eum conuersum sui lenitate erudit quam aspe-
re per eius quam corrigere novit. Bernardus de amore
dei: Servorum noviciorum non decent ille minis-
tros (?) inter ipsos discretos et discretorum
dispensacionis facileque in diligentie suo
iudicio non tamen recusande sunt alienos. Item
amor ipsius in se ipsum rigida debet esse censura
et districta severitas, ad regentem vel consulen-
tem paterna vel fraterna caritate et pietate
lenis et obediens in omnibus humilitas. Si autem
desit et in desidia et tepido ipso cursu perse-
verancia, vel in perpetuo timeo ruinam. Item de
qualem discretum novicium prudentem incipi-
entem sapientem in tota dividi posse consistere in ag-
gravacione posse durare impossibile est. Item docendus
est novicius sic habere corpus suum sicut egrum
commendatum, cui in multum volenti inutilia ne-
ganda sunt, utilia vero et nolenti ingerenda
sic de eo agere sicut de non suo, sed alieno precio
magno empta sumus ut glorificemus deum
in corpore nostro. Item sermo qui habitat: obsecro vos
novelle plantaciones dei, vos qui nondum
exercitatos habetis sensus ad discrecionem
boni et mali, nolite sequi cordis vestri iudi-
cium, nolite habundare in sensu vestro ne vos
tamquam rudes adhuc illudat ille venator de-
cipiat. Ad senem (?) ea. Placent factorum in noviciis
quam in facie sunt neglectorum utique ut quam foris
apparet corporum cultus et vestium. Sermo ra-
rior, vultus hylarior, aspectus verecundior, in-
cessus maturior. Item inter omnia timor no-
vicius nostris est quo minimum peccata preterita per-
sint delere tamquam futura temporis et dum
ut ait scriptura expellit priorem suum quam ad-
missum est sui contemptu incitare expel-
lit, sed penitendo illud resistendo. c. xxx. de iuuenibus.

Gregorius in registro: Ecclesia sollicite ut pium ad sacros
ordines nullatenus admittantur ne in
tanto periculosius cadant, quanto eius alta
ostendere festinant. Item timor in mensa super-
bia est a memoria sed reverencia exigere et silen-
cium in parte meliori. Item in pacto iuvenes in
plurimis servitus ad monicionis ad perfectum di-
rigit. Senes vero ad meliora opera de perfeccione
blandiciis ponit. Item Ieronimus (?) de usurpantibus pre-
dicacionem. Johannes Crisostomus de compunccione: Non canicies lau-
dabiles sunt viventes culpabiles, multa quippe et in
iuventute perfecciam demonstravit et sen-
tute lapsi sunt. Canicies capitis non capil-
li candidi requiruntur. Cyprianus de xii
abusivis: Sicut in senibus sobrietas et morum perfectio re-
quiritur, ita in adolescentibus obsequium vel

subiectio et obedientia recte debetur. Ambrosius de
officiis. Pulchra virtutis adolescentium verecundia
et suavis gratia quae non solum in factis, sed etiam in ipsis
spectatur sermonibus. Idem. In senibus gravitas, in
iuvenibus alacritas. Ita in adolescentibus
verecundia velut quadam dote commendatur. Idem de
virginitate. Et cum fides est tuta, iuventus est
suspecta. Bernardus super cantica. Quid amabilius verecundo
adolescente? Quam pulchra haec et quam splendida gemma
morum in vita et vultu adolescentis.
Quam vere et minime dubia bone indolis spei bo-
ne in eis videtur. Idem de consideratione. Verbosum adolescen-
tem et studentem eloquentiae, et sapientiae sit inanis,
non aliud quam iustitiae hostem reputes. Christus filios
fratribus dicens magister. Manus vero tacto in pollens
Idem. Si in amore dei sapientes latent et dulcescunt
tunc plures regnant et prosperantur et sunt in
prosperis qui mane comedunt, et vere erit in
idipsum id est deletitia mala. Cum letare. Anselmus
de simil. In iuvene ista notantur quibus ad prosperitatem
veniunt. Quod nolunt. Haec sunt tacitur-
nitas, corporis continentia, verecundia. De mo-
nachis bonis. c. xxxi.

Gregorius in registro ad
quendam abbatem. Huius de praecepti serie
commonemus ut ne mittas in monasterio tuo de
in ceteris quam occasione pravitas attendere, et
monachos tuos sub continentes facere. Idem in omni
monachis sint sensus in actu, in locutione, in co-
gitatione, ut cum se respiciat et ea quae mundi sunt pro-
pter deserat, et corpore ostendit humanis oculis habitu,
hoc animi oculos dei moribus pretendat. Ysidorus de summo
bono. Summa monachi virtus humilitas, summum
vitium eius superbia est. Tunc autem se quisque monachum
videt, quando se minimum existimaverit, et cum opera
maiora virtutum gesserit. Idem contra de sponso
monachus non solum propter castitatem, quod uxorem non habet,
sed quia religioni dei et servicio ipsius mancipa-
tus et tamen ista est quadam deo non solo placeat.
Et qui magis eligit castitatem quam adeo cara est.
Et speciem secularis habitus. Idem in epistola. Humilitatem venera-
rum timenti atque non appetas, secularium et maxime
potentium consortia devitari. Quod est necesse ea inde te
primum contra contemptu monachum esse cepisti. Ieronimus. Monachus
non doctoris, sed plangentis habet officium.
Qui se vel mundum lugeat et domini pavidus prestolet
adventum, qui sciens imbecillitatem suam
et vas fragile quod portat timet offendere, ne im-
pingat et corruat atque frangatur. Unde et mihi
etiam maxime iuvenculam vitat aspectum et in-
tra castigatorem sui est, ut et quae tuta sunt per-
timescat. Bernardus de precepto et dispensatione. Lego in regula
huius consideratio penes abbatem sit, et hoc vel illud esse in

providentia vel arbitrio seu dispositione abbatis ut
aut per sua voluntate quod mittet. Me vero legis-
se non recolo, quinimmo magis omnis magistrum re-
gulam sequi. Nec ab ea tenere devictur a quoque
suo nec ab ipso abbate omnis magis magistrum sequi-
tur regulam, neque secundum suam voluntatem. Idem. Sed
fratrum transgressiones, non sunt per impunitatem tradicendae con-
sententur. Quia abbas eligitur mandatorum exactor,
ultor et victor. Idem in epistola. Ordo noster abiectio
est humilitas, voluntaria paupertas, obedientia,
pax, gaudium in spiritu sancto. Ordo noster est esse sub
magistro, sub abbate, sub regula, sub disciplina.
Ordo noster est studere silentio, exerceri ieiuniis, vi-
giliis, orationibus, opere manuum, et super omnia ex-
cellentiorem viam tenere quae est caritas. Porro in
omnibus his proficere de die in diem et in ipsis perse-
verare usque ad ultimum diem. Idem contra de tu-
is servis esse pusillanimes, murmurosos
temporis te per eum ipsorum te nomine esse abbatem consolan-
do, exhortando, increpando. Age opus tuum, por-
tas honus tuum et portando sanas, quos sanando
portas. Si quis vero ita sanus est ut magis iuvet
te quam iuvetur a te, huius te non patrem, sed parem
comitem, non abbatem cognoscas. Hugo de Sancto Victore in regula.
Magno opere dei sollicitudine gerere abbas et
omni sagacitate et industria currere ne aliquam
de ovibus sibi creditam perdat. Noverit enim se infirmarum
recepisse animarum curam, non super sanas tyrannidem.
Idem. Abbas si conturbes cogitationibus continuo
nec quod libera tentens potestate iniuste disponat,
ad se cogitet semper quia de omnibus iudiciis et operibus
suis redditurus est deo rationem. Idem. Oportet abbatem esse
doctum lege divina ut sciat unde proferat no-
va et vetera, castum, sobrium, misericordem. Et superexaltet
misericordiam iudicio, ut ipse id consequatur. Oderit vitia,
diligat fratres. Idem. Abbas in operibus et in pueris suis sit
providus et consideratus, sive secundum deum sive secundum seculum sit opera
quae iniungit, discernat et temperet. Cogitet dis-
cretionem sancti Iacob dicentis: Si greges meos plus in
ambulando fecero laborare, morientur cuncti
una die. c. xxxii. De monachis malis.

Gregorius in dyalogo. Monachus qui intra pos-
sessionem quaerit monachus non est. Idem in registro.
Si peculiaritas a monachis habetur, nec concor-
dia nec caritas in congregatione eadem poterit permanere.
Idem. Quod est habitus monachi nisi despectus mun-
di? Quomodo ergo mundum despiciunt qui in monasterio posi-
ti aurum quaerunt. Idem. Monachorum quidam speciem te-
nent. Intra animo secularis habitu secularia agunt.
Idem. Monachum in eremo mentis esse omnimodo ap-
paruerit quam eremum hominem in illis abbatem
habere quietem. Ysidorus in ethimologiis. Monachus greca ethimo-

logica uocatur eo quod singularis. monas enim
grece singularitas dicitur. glossa. si solitarius intelligitur
notabilem que facit inter(?) qui solus est. Ber(nardus) de
su. bo. mixti monachorum amore perpetuo non
solum eremus carius est torrentibus ignis in
uolutus. et plurimorum temporali salute suas animas
perdunt. Ber(nardus) marie per cenodoxiam sibi dixit
monachum ut quem per speciam amorem retinere non po
tuit ab humilitatis culmine sibi trahat et per
superbie timorem subditum faciat. Io. Cr(isostomus) de
compunc(tione). eos qui uidentur sustulisse crucem
suam et sequi christum prelationem spaciosam uiam
uenisse in cede non est prodigiosum uideri. Denique mo
nachi cum de monasteriis recedunt et de locis habita
tionum permutant. cum omnia requirunt si reges
sunt in loco. si humandet omnia. Ber(nardus) in c(apitulo) de perplexitate.
Dico tibi monache Ber(nardus) in epistola ex persona com
sensus est aut sic aut verbo de minimis loquitur
excepta ebria quam indifferenter omnibus pro uite(?) honore eos
potius quam monachum. Ber(nardus) in epistola. labor et latebre
et uoluntaria paupertas hec monachorum insignia.
hec uitam solent nobilitare monasticam. uideo ex
oculi omnes sublime uident. utrum pedes omnes foris cir
cueunt. utrum lingue in omnibus audiunt consilio.
utrum manus omnes diripuit patrimonium. Ber(nardus) super ec
clesiasticorum(?) est hec ut in totis fluuiis agris ortis cel
lariis ne uix reperiri possit quod concedas. pu
ta te esse monachum esse non medicum non de compleccione
iudicandum sed de professione. parce obsecro
primum quieti tue. parce deinde labori ministro
rum. parce grauamini domus. parce conscientie. consciencie di
co non tue sed alterius. Ber(nardus) in apo(logia) miror. unde inter
monachos tanta intemperantia in cibis et po
tacionibus et uestimentis et in lectisterniis equitaturis
et construendis edificiis inolescere potuit quatenus
ubi studiosius uoluptuosius atque effusius fiant.
ibi ordo melius teneri dicatur. et maior putetur
religio. Ber(nardus) ecce inter monachos parcitas pu
tatur auaricia. sobrietas austeritas. silentium
tristicia reputatur. econtra remissio discretio dicitur. ef
fusio. liberalitas. loquacitas affabilitas cachi
natio iocunditas. mollicies uestimentorum et equo
rum fastus honestas. lectorum superfluus cultus mu
ditia. Ber(nardus) de aqua potu quid dicam. cum nec ullo
quidem pacto uinum aquatum admittere. omnes in
mitur ex quo monachi sumus infirmos stoma
chos habemus et tam necessarium apostoli de uino uten
do consilium non negligimus modico tamen excepto per
misit nescio cur pretermisso. Ber(nardus) querunt ad induendum
non quod utilius. sed quod subtilius inueniunt. non quod repel
lat frigus. sed quod superbie compellat. non denique iuxta
regulam quod uilius comparari potest sed quod uestitius

immo uanum ostentari. heu me miserum qui deo
monachum ita adhuc uiuus uideo ad id de
uenisse ordinem nostrum. Ber(nardus) habitus noster quod et do
lens dico qui humilitatis solet esse insigne
a monachis nostri temporis gestatur superbie ui
iam in militis purpureis inueniuntur quo uestiri
dignentur. miles et monachus ex eodem panno par
tiuntur sibi cucullam et clamidem quivis de
seculo quantumlibet honoratus etiam si rex etiam si impera
tor ille sit non tamen nostra horrebit indumenta
si sibi suo modo preparata fuerint et aptata. Ber(nardus) de tri
ni(tate?) mili(ti)us ornari non armari appetunt milites
et quia quin dum se preparare ad pluuium et ce
teras parates pretende paupertatis insigne
debuiant quid utique aduersarium militum for
midant. in mollicie uestimentorum pannis potius
preferentes in dietum ultro se hostibus suum sangui
nem tradunt inermes. Ber(nardus) in c(apitulo) de curiositate li
bri. monachus qui in sin. Ber(nardus) li. ii. in c(apitulo) de superbia
Ber(nardus) in ser(mone). nichil turpius quam monachus per urbes
et castella discurrens non cum hec caritas cogit
quam oportet miltitudinem peccatorum. Ansel(mus) de simi
litudinibus(?) tamen pro de habitu monachi exteriore hec sunt si
non studiunt et meliorem retinere. xxxiii. c(apitulum) de in
cipientibus.

Grex in parato qui bona
me hora non estimant dum porta non
perficiunt et que fuerant cepta que(stuntur?). Ber(nardus) nec
malos bona in perpetuum ad iuuant. nec bo
nos mala in consumata condempnant. Ber(nardus) magis
et ichonatibus angusta est et perfecte iam inuen
tibus lata et dura sunt que ex usu spiritualium no
ndum(?) ponimus et tamen honus dei leue est potius hec fer
re temptemus. Ber(nardus) in mor(alibus). conuersionum initia bonis
moribus mala que permixta sunt et noua iam
per intentionem agitur et uetus ad hunc uita ex
usu retinetur. Ber(nardus) si de su(perbia) bo(norum). qui ex deteriore
iam meliorem esse cepit caueat de acceptis ex
tolli uirtutibus ne grauius per uanam gloriam cor
ruat quam prius per lapsum uiciorum iacebat.
Ber(nardus) ualet multum conuersio per aliquam salute muta
tio loci. plerumque enim dum mutatur locus muta
tur et mentis affectus. Aug(ustinus) contra gen(tes) nulla ab
stinencia fit a uoluntate carnali que non
habeat in exordio dolorem donec in meliorem
partem consuetudo flectitur. Cass(ianus) contra spiritus cal
cunt(?). mentium per fectis est carnalia uicia re
linquere et deo supplicare. Ber(nardus) in ser(mone). colere
primordia conuersionis actus insurgere temp
tacio prime consuetudinis et uix possunt extingui
iacula ignita diaboli. xxxiiii. c(apitulum) de proficientibus.

Grex in mor(alibus). omnipotens deus in meliora discernens
compnis spiritualibus prouectibus modus ponit. ut

ex hiis bonis quae apprehendere conatur et non valet, in illis se non elevet quod valet. Idem ad dominum. Quod tot gressibus mentis accedit quot bonis motibus proficit. Idem Non nulli quod aetate crescunt ab innocentia decrescunt. Electius vero cum fortis aetas corporis in usum dici liceat crescat aetas virtutis. Idem Si lateat se ab inchoatis bonis nolumus valde necesse est ut inchoari nos cotidie credamus. Idem Secundum quod alterius apud dominum virtutum dignitate proficiunt, eo subtilius indignos se esse deprehendunt. Quia dum vicini lucis fiunt quae sub eos in se ipsis latebat inveniunt. Idem Gregorius: Quanto plus proficimus in cognitione tanto nobis indignamur amplius de proprio opere. Idem Plerumque qui plus in temptatione se exigere sic quibusdam saepe contingere bonum proficientibus solet quorum mentem dum aut experimento afficit aut exemplo semper ipsam rapit statim et temptatio sequitur, ne de hiis ad quae rapta est extollatur. Idem in registro: tum proficias quantum et non studiis derogandis fratribus arrogare. Ieronimus in epistola: Oblitus posteriorum, ad priora sectatus. Nequaquam consideres quod alii mali faciunt, sed quid boni tu facere debeas, ne perditum ducaris in multitudine. Idem Crescat in te cum annis gratia, crescat cum aetate scientia et fides, eo perfectior videatur quo senior est. Augustinus de verbis apostoli: Semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod non dum es. Nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti. Si autem dixeris: sufficit, periisti. Idem Semper adde, semper ambula, semper profice. Noli in via deficere, noli retro redire, noli deviare. Remanet qui non proficit. Retro redit qui ad ea revolvitur unde iam recesserat. Deviat qui apostatat. Idem de poenitentia: Cum non in quid ex parte speramus et curramus ut pervenire iam [illegible] inde ut parentes salutare possimus. Magnus illic nos carorum numerus exspectat, parentum fratrum filiorum frequens nos et copiosa turba desiderat iam de sua immortalitate secura, ad huc de nostra salute sollicita. Idem Bernardus in libro de oratione accepta quin dixi certe: [illegible] epistola aut ascendas necesse est aut descendas; si attemptes stare ruas necesse est. Idem in eodem: [illegible] noli repente. Idem inter [illegible] mirum. Sed dominica pietas consuluit, unde humilitati gratia ordinare ut quanto plus quisque proficit, eo minus se reputat perfectione. Nam et usque ad extremum spiritualis exercitii gradum si quis tamen proficit ad eum de supernis gradus in perfectione relinquitur, ut ad hunc vitae [illegible] adeptus videatur. Idem Ubi sane in spirituali profectus exercitio erit non nunquam incipias tuo spiritu in domino ut incipias gau-

dere de bonis domini quam gratia ante mala lugeas. Idem Numquam consilium sitare et respice retro multo minus expedit. Sed currendo nobis expedit et properando, ne forte [illegible] ut gigas ad currendam viam [illegible] a nobis se elongat, sed prudentes cum in conspectu nostro semper et in eius odore [illegible] facilius curramus. Auctor de spiritu et anima: anima [illegible] li. iiii. c. de desidio. xxvi. c. de perfectis

Gregorius in moralibus: Magna est perfectio sive perfectionis cognitio. Idem Tanto quisque perfectus est quanto perfecte sentit dolores alienos. Idem Valde perfectorum est sic de ostenso opere auctoris gloriam quaerere, ut de oblata laude privatam nesciat exultationem gaudere. Idem Perfectus quisque cum se ipsum vicia vicerit statim mente et corpore vulnera passionis attingit. Idem Ille vero perfectus est qui ad perfectionem proximi impatiens non est, nam qui alienam imperfectionem ferre non valens deserit, ipse sibi testis est quod perfecte non dum proficit. Ad perfectionem mortis est mutatio. Idem Qui perfecte deo placere desiderant, sibi de se nil relinquunt. Augustinus de spiritu et littera: quantum minus videtur in ea quam perficiendi est iustitia multum in hac vita ille perfecit, quam longe sunt a perfectione iustitiae perficiendo cognovit. Idem hoc perfectorum est li. iiii. i c. de equitate. Idem Nullus perfectus li. iiii. de sufficientia. [illegible] ita ociosa verba perfectis viris in [illegible] tantum peccata quam incipientibus levia sunt perfectis viris [illegible] deputantur. Bernardus in epistola: Nemo perfectus qui perfectior esse non appetit. Idem Ubi cum defectu proficiendi studium et iugis conatus ad perfectionem perfectio reputatur, quod si studere perfectiorem esse perfectum est, nolle proficere deficere est. Idem In proposito perfectionis apparere imperfectum non est. Idem Hoc est de [illegible] quod lex dei in corde [illegible] et non in codice. Nec perfectionis gradus perfectus carere et necessario patet. Idem esse perfectus omnibus reputabitur [illegible] congruenter atque optime currere videbuntur ut et gemere perfecte et exultare modo noverit simul et priorum utilitatibus potens sit convenire placens deo [illegible] utilis suis. xxvii. c. de tribus statibus

Gregorius in moralibus: Tres sunt modi conversorum: inchoatio, medietas atque perfectio. In inchoatione autem inveniunt blandimenta dulcedinis, in medio autem tempore certamina temptationis, ad extremum vero perfectionem plenitudinis. Idem Gregorius: alia sunt virtutis exordia, aliud profectus, aliud perfectio. [illegible] Ex parte describitur esse unusquisque omnium perfectum, id est primum corrigendi a malo, secundum faciendi bonum.

tertium consequendi boni operis premium. Bernardus in epistola: Incipientium statum dici potest animalem, proficientium racionalem, perfectorum spiritualem. Idem super Cantica: Sunt hii tres animarum affectus sive profectus, ex quibus dumtaxat sane noti et manifesti, cum aut de actibus malis indulgentiam, aut de bonis agendis graciam, aut de ipsius etiam indultoris et benefactoris sentiunt presenciam, eo quod in hoc mortali corpore fragili possibile est, optinent intueri. Idem: Inveniet profecto apud dominum venie confessio quo se humiliando deiciat, et pietatem devocionis vite innovando reficiat, et iocunda contemplacio ubi excedendo quiescat. Idem in sermone: Alii vacent sancte contemplacioni, alii dediti sunt sancte administracioni, alii in amaritudine anime sue recolant annos suos tamquam vulnerati dormientes in sepulchris. Idem super Cantica: Opus est ut Maria pie et sublimiter sentiat de deo suo, Martha misericorditer et benigne de proximo, Lazarus misere et humiliter de se ipso. C. xxxvii. De monialibus.

Glosa in reg.: Iuvenculas assiduitas vehementissime prohibent. Ambrosius de virginibus: Aut plerique maturioris etatis virgines esse velandas; nunc ego animo sacerdotales cautiones esse debere ut non temere velentur. Spectes plane, spectet etatem sacerdos, sed fidei vel pudoris spectet maturitatem, verecundie examinet gravitatis caniciem, morum senectam, pudicicie annos, animos castitatis. Augustinus de bono coniugali: Non nos in virginibus predicamus quod virgines sunt, sed quod deo dicate pia continencia virgines. Nam quod non temere dixerim, felicior michi videtur nupta mulier quam virgo nuptura. Idem in libro de virginitate: Nulla carnis fecunditas sancte virginitati carnis comparari potest, nec enim ipsa quia virginitas, sed quia deo dicata est honoratur. Idem: In vita eterna quedam egregia gloria non omnibus in eternum viventibus sed quibusdam ibi tribuenda est, consequende puto est liberum esse a nuptiis, ut ad ipsi liberatori voveatur, quia non sit eius vovisse, sed vovisse ac reddidisse sit laudis. Idem: Pergite sancti pueri et puelle, mares ac femine, celibes et innupte, pergite perseveranter in finem. Laudate dominum dulcius quem cogitatis uberius; sperate felicius cui servitis instancius; amate ardencius cui placetis attencius; lumbis accincti et lucernis ardentibus expectate dominum quando veniat a nuptiis. Idem de civitate dei: Consecrate deo virginitatis nupcias contempnere aut per amorem castigandi corporis abstinencias a vino vel carnibus vel a certo victu credo non licere [illegible]. Ieronimus in epistola: Agnosce virgo statum tuum, agnosce locum, agnosce propositum, sponsa dicens. Unde nescio indignum ei cum desponsata videris admittas. Cito rescribere re-

pudium si mente indicat vel animum adulterium. Idem: Caveat ne eam vel concupiscendi occasione [illegible]. Quia sponsus tuus deus zelans est, criminosior est ei et adultera quam marito. Idem Ro.: Etiam apostolo sine dubio cum sancte optinet sponsum, ancilla talem iam statuit summam ut unius vel prime dignam iudicaret que se sanctificandum de corpus libidinosa coinquinacione violasset. Anastasius in sermone: Michi videtur tam velare et mentem viciorum portentis maculare quam cum Christi nigris vestibus induit et detraccione linguam non cohibere. Idem: In monasterio posite non ocio torpescant, non detraccionibus, non obtrectacionibus, confabulacionibus incumbant, sed aut psalmorum modulacionibus aut manuum operacionibus insistant aut sacris divinis leccionibus aurem accommodent. Idem: Minores natu eas que provecte sunt etatis obsequio sanctitatis venerentur; provecte autem annis iuniores doctrinis et exemplis ad bene vivendum informent; nobili genere nec quam ignobilibus se preferant, scientes quia personarum acceptor non est deus. Idem: Vita abbatisse velut pennatum animal alta semper per desiderium evolet, publicum resonet, luceat per exemplum. Idem: Tales abbatisse regendarum animarum curam suscipere debent que subditis iubent et exempla ducatum prebeant sancte religionis. Idem: Omnis actio abbatisse semper sit super deum, semper de deo, cogitacio in domino et contemplacio mentis, quibus non compassio sed rectitudo debet omnibus; eam cupio esse compassibilem omnibus gratam. Cesarius in termino: Religiosam quam pia non [illegible] non decet, non expedit parentum suorum multis obligacionibus implicari, quia cum [illegible] exterioribus procacia familiaritate coniungi. Idem: Pompa in indumentis quam non utilitati sed vanitati serviunt sa[illegible] atque continentie [illegible] quam in moribus diligitur; sit et in operibus suis ostenditur. Cyprianus inter: Non computari iam potest inter puellas et virgines Christi que sic vivit ut possit adamari. Bernardus in epistola: Ut quid hactenus nonna et sanctimonialis vocata es que sub [illegible] nominibus non tamen sancte conversata es? Cum velum in fronte [illegible] velum etiam et sub velo petulans oculus exhibebat impudenciam. Capud quidem gerebat velatum sed elatum; sub signo verecundie sermo resonabat inverecundus. Idem: Risus immoderatus, incessus lascivior, vestitus ornatus templare magis quam velate congererent. C. xxxviii. De virginibus.

Glosa super Ex.: Candida virtus est carnis de incorrupcione virginitatis. Idem: In more carnis virginitas nec est iussa est tamen laudata, nam si nulla inveniretur nimirum iam quiquam culpa crederetur, et tamen multa

uirtute uirginitatis pollet ut inde xpo ipē
dant obsequio q̄ accepant in pecto. Aug
de ūgi. p̄fecto hēbt magnū aliq̄ p̄t ceteros
illa cōi inmortalitate qui hūt ad iam nō car
nis i carne. Id ū q̄rit a nob amatoꝝ uir p̄lā
carnē. Sꝫ p̄ceros mores q̄bꝫ frenatis x car
nem. Id toto nob figat in corde q̄m p̄ no
bis fixus ē in cruce. totū teneat i aīo uīo
q̄cq̄d noluistis occupari cōnubio. Id uirgines
sūt x sequūt agnū q̄cq̄ ierit quo ire puta
mus hē agnū quo nēo eū sequi uł audeat
uł ualeat ū uos. quo putamꝰ eū ire in q̄s
saltꝰ x p̄ta. ū credo g̃mina sunt gaudia. ū
gaudia hꝰ sꝫli uana insanie. mendacia. nec
gaudia q̄lia i ipō regno dei ceteis cū uirgi
nibꝫ. Sꝫ a ceteꝛ oīm sorte distincta. Id gau
dia uirginū ē de xp̄o i xp̄o cū xp̄o post xp̄m p
xp̄i p̄p xp̄m gaudia p̄pria uirginū x si sunt ea
dem ū uirginū q̄uis x. nā sunt aliis alia
sꝫ nulł talia. Id seq̄mi agnū x tenendo p
seuant q̄ uouistis ardent facite. cū pote
tis ne uirginitatis bonū a uob p̄eat ē
facē nil potestis ut redeat. Id gaudeat
magis puella nobilis q̄ne nobilioꝛ secta
te q̄ sit p dōmū q̄ lorū p̄p̄riam i cel' cele
turura sublimitatē q̄m si eēt p hūani
cōnubii p̄lē mīra p̄agatura sublimē.
Id li. iiij. i. de meditacōe uirginal' tte
gritas. Et i cōgreacione uirtutū. s. cōtinencie
x castitatis si nuptias. tōē inspicite u
inlīa. Id illa ūgo. Id in quibꝫ ē quidā pla
cendi appetitꝰ aut eleganciori uestitu q̄
tante p̄fessionis necitas postulat. aut ca
pitis ligamīto notabili siu tumidis i uolmibꝫ
capilloꝛ siu tegmībꝫ ita tenuis ut retio
la subt' pōita appeant. his nō de hūilitate
sꝫ de castitate ipa uł integritate pudicitie
canda p̄ceptarꝰ. Id bonū ē ē o aīa uirgi
nal' ut sic q̄m uirgo es sic oio in corde
fuaris i corde q̄d renata es. seruans i car
ne q̄ nata es. Id ille unꝰ scē uirginis p̄
oīm scāꝝ uirginū ē decꝰ x ipē cū maria i
uirgīs x hinc. si p̄ris eiꝰ uoluntatē faciūt
Id q̄s nesciat obedientē uirginē i obedi
enti uirgini p̄ponendā. Id uirginitatis bo
nū q̄ntū magis ū undeo tanto ei ne p̄eat
timē surbiā p̄timesco. Id oꝰ i ep̄la. si p̄dit
ceteꝛ sanctaꝫ mībꝛoꝛ si i uenitur uł in
uno corrupcō. Id am ē de uirginitatis p̄o
gatiua blandiris. memento adā x euā uirgines
dereliquisse nc̄ integritatē corporis p̄fuisse
p̄centibꝫ. Id eū uinculos ar̄tuos mu

dantis ab oī corde puti x toto sinus sanctificat
corpoꝛ sic ē castitatē intelligas p̄ sit ignit
cū oīm fiducia palmā uirginitatis exp̄ta.
Id sit inte nōua grauitas honestas adim
rabilis. ceupenda uerecūdia. uirga pariū uirgi
nal' i cessꝰ x ue pudiciae hītꝰ sermo sep
modestꝰ x in suo tēpꝛ p̄fendꝰ. Id uirginal'
diffinicō ē scām eē corpe x spū. q̄r nil p̄ficit
carnē hēre uirginē si mēte q̄ns nupsit. Id
audent loqui cū oīa possit dēs suscitare nō
pt uirginē p̄t ruinā. ualꝫ q̄d' liberare de
pena sꝫ nō uult coronare corruptā. Cy
p̄anꝰ in ep̄la sixpm cōtinentia seq̄r x regno
dei ūginitas destinatꝰ. quid ē uirginibꝫ cū
ex̄eno cultu x cū ornamētis quibꝫ dū hoīꝫ i
placē gestiunt dm̄ offendunt. Videsne
bōi oē pecim p p̄nam recipit uulnera sam
tatē uirginitas q̄ su labꝫ illatenꝰ repar
Id uirgo carne nō mēte nullū p̄miū hēt in re
p̄missione. Amb deinduł attende uirgo t
ut x tu i sistas oꝛōm x uult tuꝰ assidua
pullecett obsecracōe. Sꝫ an oēm oꝛōnē p̄a
nam tuā ut nō tu uidearis tēptare dm̄
cū dep̄caris. ut id q̄ oꝛat mores tui loquunt.
fides adiuuet opa cōmendentꝰ. Id nec ipam h
bioꝛē leticiā i uirginibꝫ decet eē q̄ si ū sint
q̄d fleant. fleant scām fleant lapsꝰ peccam
tū x eā quia alioꝛ lapsꝰ fleuit suos eluebrat
fleant postremo. ut i p̄a cōtēplone ut hic flen
tes illic accipiant cōsolōnem. Id Ecodi uirgo
uias tuas ut nō delinq̄s in lingua tua. x boa
loqui p̄lurꝫ enī ē uirgini. Id in gdēt uirgo
mors p hostiū tuum. s. enim loquis si tpe. Sꝫ p̄
taceē. postremo si ū ūoꝫ loquis clause sint
g̃o foꝛes labioꝛ tuoꝛ x obseratū maneat uo
tis uestibulū. Id uirgo q̄ xp̄m requiris ū dz
uulgaris ū dz eē in foro. ū in plateis uoce
ōē uulgaris ū dz eē in foro. ū in plateis uoce
arula g̃abulusta. facil' audita. uł aspcū
Id qui non nubēt x uxores nō ducit. sic an
geli in celis sunt ut ablōnē carnis ū senci
ant seruitutē ignoꝛēt x inanes negociacōis
alleuent cōtagio. oīus rebꝫ mētē intendunt
ut tam q̄ eruta corpris inbēcillitate nūq̄ hoīs
sint sꝫ q̄ dei cogitent. Id uirginitas adolet
ciam dotet. iuuentutē ornat. senectutē
amplificat oībꝫ euo hē uitiae sue tanos
maiestatē seruitatis uelamē pudoris q̄ deuo
cōnē ū i pediat. religionē augeat. Id de
uirgi. quid est uirginal' castitas ū exps
cōtagionis integritas. Id nc̄ mirū. uirgines
sic x nob angelic militant q̄ angeloꝛ mo
ribꝫ militacōis inheꝛt eoꝛ p̄sidiū castitas

virginalis quorum vitam imitetur. Ieronimus: Rachel extor-
to osculo flevit et gemuit, non flere debuit
nisi pro primum cognovit. Ieronimus contra Iovinianum: quia virgi-
nes Christus et apostolus reverentie omni inde inveniretur. Ambrosius: clau-
dit ora virginis pudor, debilitatem excludit religio, instituat consuetudo. Nam virgi-
nem in primis gravitatis minuet pudore obnoxio,
gressu solo, vultu modesto et prima mentis conscien-
tatis audiat signa virtutis. Bernardus super Missus:
Solent virgines que vere virgines sunt semper pave-
re, numquam esse secure, et ut caveant timida et tuta pa-
veant, scientes se portare in vasis fictilibus thesaurum pre-
ciosum, et nimis arduum esse inter homines vitam
angelicam et in terris more celestium conversari. Ieronimus in dya-
logo. Severus: Basilius et Iohannes virgo que arripuit prophe-
tiam celestem conversationem angelorum representare
meruit, sponondit atque in hec carnem corpore nunc
aggressa est implere virtute nec seculares egisse
nec vaniloquia ulterius pate per mittere, maliloqui-
um et adulationis et nomina ignorare debet. Glossa super
Luc. vii. Altior profectio virtutis a loco est dicente
re in via mundi qui cum abrenuntiato conju-
gio virginitate servaverant mores ut oratio vir-
ginitatis digna ostendat abstinere ab oc-
iosa verbis, ira, rixa, detractione, prava et impu-
dica conversationibus potationibus atque hiis consimi-
libus solis orationibus, lectionibus et operibus ceteris vacent.

Glose in tes. qui. c. xxxii. de viduis.

Vidue bene vivere vivere sunt solacio
destitute tanto eis eorum ecclesia est in pen-
dencia tenetur. Ieronimus in libro de sacerdotibus bonis officii
sacerdotalis. Augustinus in epistola quinque ad omnibus modis est
hec et ad omnes qui in eum credunt et eius corpori sociati
uniuntur. Sicut docuit orare per omnia perhibetur. Tamen
diligentior cura orationis inscriptura eius vidu-
is invenitur intenta. Ieronimus de viduitate. Si non desideriis vocis
de continentia vidualem exhortationem profecto
ut nolles quia si iam vovisti exhortamur ut
perseveres. Ieronimus agite curam viri vestri et perseverante cur-
rite ut comprehendatis. Et vitae exhortationis
que Simone rapit in eius cursum virtutem et potius po-
tuit ea. Ieronimus vita sancta sancta esse viduarum gratia non ig-
norare te credo. unicuique perfectam et celestem
primo destinatum exemplum vitae eius de eius vidue
de orationibus et ieiuniis die noctuque deserviret ad
illo quod filiorum curam habet et domus non tam dignum nec
tamen peccatis obnoxium. Certum ac geminum est in epulis
et deliciis quod certe mortua sunt. Ieronimus de virgi-
nitas viduarum renovat aviditatem non amorem
perdere. Spiritus apti decoris timor veniens
tempore de superbia quia formidat magis hominibus dis-
plicere quam deo. Ieronimus in epistola vidua que marito pla-
cere desinit et vere apostolum vere vidua est nil habet neces-
se in perseverantia. Meminit pristine voluptatis scit
quod amiserit, quid delectata sit. Ambrosius de virgi-
nibus: Est modus non inferioris virtutis et a coniugio ab-
stinere quod aliquando delectavit quam coniugii delectamenta
nescire. Ieronimus: virginitas in eo facilior est quia carnis
incentiva non novit. Viduitas in eo sol-
licitior quia preteritas animo recolit voluptates.
Ieronimus de viduitate: Esto vidua temporis casta
prima vita ut possit casta esse ab adulterio nec te-
mere temptabit si vivam non temptent nam sunt
dicti bibitis cum adulterio dormiunt. Ieronimus de officiis:
quod tam decorum quam ut vidua uxor defuncto
coniugi fidem servet quod tam utilius quo regnum
celeste acquiritur. Sunt enim qui se castraverunt
propter regnum celorum. Ieronimus de fide virtutis mulier caste pie-
tatis luget quem servat pudorem non deserit fidem sed bona
defunctis officia pandunt ut vivant in
mentibus et affectibus profitentur. c. xl. de coniuga-
tis.

Glose in more est solum coniuges
in admixtione sine culpa esse cum non procre-
ationis libidine sed prolis suscipiende permiscen-
tur. Ieronimus in epistola necesse est ut coniuges crebris
orationibus deleant quod propulere corpore spem
admixtis voluptatibus fedant. Ieronimus: admo-
nendi sunt coniuges ut ea in quibus sibi alterutrum
displicent et patientes invicem doleant
et exhortantes invicem salventur. Ieronimus in regis-
tro cum Christus in corpore dormiens non loco aque ec-
clesiam intrare non debet sed non loco aquam intrare debet la-
tum et non hec dicentes culpam de permixtione esse co-
niugum sed quia ipsa licita admixtio coniugis sine
voluptate carnis esse non potest a sacri loci in-
gressu abstinendum est quia voluptas ipsa sine culpa
esse nullatenus potest. Ieronimus: si quis sua coniuge non cupi-
dine voluptatis sed solum creandorum liberorum gratia
utitur, ille profecto sive de ingressu ecclesie sive de
sumendo dominici corporis sacramento suo
est relinquendus iudicio quia a nobis prohiberi non debet
accipere qui in igne positus nescit ardere. Ieronimus
cum boni coniuges aut imitari coniuge desiderant
aut ante acte vite culpas deflere ut se ad co-
tinentiam astringant et meliorem vitam appe-
tant licet si non continentiam quam vir appetat uxor
non sequitur aut quam uxor appetit vir recusat. Divi-
di coniugium non licet quia scriptum est mulier sui corporis
potestatem non habet. i. Cor. vii. Augustinus de bono coniugali: Con-
cubitus necessarius causa generandi inculpabilis et solus ille
nuptialis. Ille autem qui ultra istam necessitatem progre-
ditur iam non rationi sed libidini obsequitur et hunc
tamen non exigere sed reddere coniugi ne fornicando
dampnabiliter peccet ad personam pertinet coniugalem

Si vero ambo tali continentie coniungunt. tem-
fuerint non plene nuptiarum. Item cum ille filio-
rum causa plantarum vel pacta nuptialia. i. vel
coniugandi necessitatem venialis sit in uxore
in meretrice damnabilis ille qui est coniux nam
execrabilior sit in meretrice sed execrabilius sit in
uxore. Item bene sunt nuptie in quibus tanto
meliores sunt coniugati quanto castiores ac
fideliores deum timent. maxime si filios
quos carnaliter desiderant spiritualiter nutriunt. Item
in epistola. magis est coniugatam non lz dici. Ratio quia
nolo de meo cuiquam non sit suave carnis
sua. Item super genesim ad litteram. Quod bonum habent nup-
tie. preterea nunquam esse potest. scilicet aut proles aut
fides. proles. sacramentum. in fide attenditur ne
preter vinculum coniugale cum altera vel cum altero
concumbatur. in prole ut amanter suscipiatur. be-
nigne nutriatur. religiose educetur. in sacra-
mento ut coniugium non separetur et dimissus aut
dimissa nec causa prolis alteri coniungatur. Item contra Iul. in
temporibus in coniugio quod quod non quod adulterium uxo-
ris est. Item sicut adulterium non potest esse sine bono
nature nec ideo bonum est. ita connubium non potest esse sine
malo concupiscentie nec ideo malum est. Item coniuges
bene utentes malo concupiscentie anteponuntur vir-
ginibus male utentibus bono continentie.
Item de bono nuptiarum. bonum semper est bonum
sed in populo dei fuit aliquando legis obsequium.
nunc autem est infirmitatis remedium. Item sicut
manente in sacramento regenerationis excom-
municatur cuiusque reus criminis nec illo sacramento caret
et si nunquam reconcilietur deo. ita manente in se
vinculo federis coniugalis si uxor dimittatur ob
causam fornicationis nec carebit illo vinculo
et si nunquam reconcilietur viro. carebit autem si mor-
tuus fuerit vir eius. Item indignantur viri. sed vi-
de hoc. Item Iero. super Eccl. abstine te amplexu
ta abstine te a pregnante. erubesce te facere
quod animalia non faciunt. Item quando dies festus est
et dies ieiunii serva ut impleas apostolicum
preceptum nolite fraudare invicem. i. Cor. vii.
Ambrosius de viduis. non prohibemus secundas nup-
tias sed non probamus sepe repetitas. Item bonum con-
iugium sed tamen a iugo servitutis et tandem iugo ut
viro potius cupit mulier placere quam deo. Item de vir-
ginibus. Iactetis licet fecundo nobilis partu quo plerique
gravantur plus laborant. numerant solatia fi-
liorum sed numerent pericula et molestias. nubit et plo-
rat. Qualia sunt vota que flentur. Item post conceptum
impedimentum fecunditas in corpore afferre quam fruc-
tum parturit et egrotat. cum dulce pignus quod
a periculo incipit et in periculo desinit post dolorem

futurum quam voluptati periculum emitur. et prius
debito possidetur. Item a coniugio illa nascuntur incen-
tiva vitiorum ut questus colorum. ora depingunt.
dum virum displicere formidant et de adulterio
vitiorum meditantur ad virginum castitatis. Item su-
per Gen. Augustinus. cuius ducitur uxor. prima est eis pre-
dicta legitur mater. et benedixit eos dicens. cres-
cite et multiplicamini. sed ea ad adiutorium. de quo
in Gen. dicitur non est bonum esse hominem solum. faciamus
ei adiutorium simile sibi. Item ... continentie
unum dicit apostolus. qui se non continent nubant. Item
Ieronimus in epistola. Non negamus viduas non negamus ma-
ritatas sanctas mulieres inveniri. sed que uxores esse
desierunt. que in ipsa necessitate coniugii imitantur
virginum castitatem. Item ubi tympana sonant
tybia clamitat. lyra garrit. cymbala concrepant
quis ibi dei timorem patitur in contumeliis gratiam. In-
grediuntur ex parte libidinum contumeliae et te-
nuitate vestium unde impudicitias oculis inge-
runt. hiis miserius uxor aut laetatur aut irascitur aut
offenditur et maritus in iurgia concitatur. Item nupta
ad speculum pingitur et in contumeliam artificis
conatur pulchrior esse quam nata est. Item in re ... Ioel
ii. Egrediatur sponsus de cubili suo. Gregorius quis ca-
stigatione vite et ieiunio atque elemosinis dicitur
se agere penitentiam qui non servat castitatem. fru-
stra hic sermone permittitur ut egrediatur de cubiculo
suo. et tamen priusquam ieiunium pudica expleat
prima glo. i. pe. iii. quotiens uxori debitum
reddo orare non possum quia si iuxta apostolum Simonem
sine intermissione orandum est nunquam ergo in coniugio
serviendum ne ab oratione cui semper instare iubemur
illa uxoria impediat. c. xii. de tribus statibus i.

Aug. lib. de bono coniugali. Sicut bonum erat quod
Martha faciebat occupata ministerio sanc-
torum sed melius quod Maria soror eius sedens
ad pedes domini et audiens verbum eius cum eum am-
be hospicio recepissent. Ita bonum Susanne in
coniugali castitate laudamus. sed tamen ei bonum vi-
duitatis Anne ac multo magis Marie virginis ante-
ponimus. Item de virg. recta ratione et sacre scripture
auctoritate nec peccatum esse nuptias invenimus
nec eas bono vel virginalis continentie vel etiam vidu-
alis equamus. Item contra Iul. vera prudentia sive coniugal-
is sive vidual. sive virginal. dicenda non est que non
vere fidei mancipatur. coniuges enim et vidue et vir-
gines possunt esse et pudice non esse si contami-
nata voluntate mechantur. Item Iero. in epistola. cum
in semine terre bone centesimum et lx et xxx fructum evan-
gelia doceat et centenarius pro virginitatis co-
rona primum gradum teneat. sexagenarius pro la-
bore viduarum in secundo sit medio. tricenarius federa

nupciarum ipsa dignitate coniuncte testatur. bigamia in q(u)arto gradu. Immo est nimium esse in terra bo-
na non oritur. sed in veprib(us) et spinetis inuenitur.
quod videri potest in sponso sponsarum. Aug(ustinus) de vidu(itate). docentem
esse plus carum castitatis esse virtutem animam coniugalem ali-
am viduitatis. etiam virginitatis. c. xlii. de

Gregorius in omelia. pauper cum res pauperibus
reprehensibilis est morte dignus despicia non dignus. si
vero reprehensionis est habere. vetari sinimus conche-
mus censor. Ieronimus cum quibus pauperes non nulla reprehen-
sibilia perpetrare conspicitis nolite despicere. nolite
desperare quia fortasse quos infirmitas temptat sin-
ceritatis. ignitate caminum paupertatis purgat.
Ieronimus quoniam ad fidei agonem venimus luctam contra
malignos spiritus sumimus. maligni enim spiritus nu-
di sunt quia nil mihi in mundo proprium possident. nudi
ergo cum nudis luctari debemus. nam si vestitus quis
cum nudo luctatur citius ad terram deicitur quia ha-
bet unde teneatur. Idem in dialogo. paupertas in multis bo-
nis esse solet custos humilitatis. Idem super ex. paupertatis
inopia minor est in loquacitate possessionis. Idem cum
dies eterna ista de qua eterno iudicio ratione ponamus
liberius ad patriam tendimus. quia quasi in via pon-
dere caremus. Idem nimia societas corporis est aliena
non querere. sed unicuique diei sufficiat. Idem de lucta
carnali. Idem contra tumulos. Idem de vidi-
tio. Aug(ustinus) de ci(vitate) dei. bonum est sublatas cum
dispensatione pauperibus erogare melius per intentio-
nem sequendi dominum simul donare et absolutum
solitudine egere cum Christo. Idem de cura pro mortuis
et idem de ci(vitate) dei. pelagius contra eas in conspectu ho-
minum exhibuit superiorem illi diviti sunt famu-
lorum sed multo clariores in conspectu domini videtote in
paupere illi minorem plurimum angelorum qui eum non
extulerunt in marmoreum tumulum. sed in abra-
hamum. Idem Cassiano. Iacobus. magne felicitatis est condi-
cio amorum quibus claritudo regni in paupertate
posita est. Peter de quod cum labore acquiritur paucorum
est. consequi quod cum fructu contemptus omnium est. fe-
licitatis ergo magna amorum quibus dictum est ut pau-
pertate faciant per eum regnum celorum. Idem non est dic
placeat paupertas tua nil est potius dicitur invenire
vir terre qui locuples sit. velutum erit. Io(hannes) cros(ostomus)
non malum aliquod existimus in opiam. et eius caput et pu-
tie et omnis paupertie nobis magister est in opia. Am(brosius)
servicium tenetur quibus egueritur ille habun-
dabit et quibus laborem tolerant. ille consolationem
habebit quia et hic recepit bona ille incedit corpora
tenui potentia. paupertas eius incedit sua resistuatur. et
cercius absumitur. Idem in epistola avaricie maior est
nudus latronis non timet in silvas. securus incedit
tantis fur rebus dormit pauper in sua clausura

non intumuerant divitiis suis opes latenti
magnimati extincti et cuiusquidem solicitudine sop-
num adiuvant. Idem Socrates ille thebanus cum
divitiis ferret cum philosophandi Athenas per-
geret magnum auri pondus abiecit. nec puta-
vit se posse et virtutes simul et divitias possidere.
Idem in epistola. volo te esse amicum pauperum. magis
autem imitatorem. ille gradus perficiendus est. hic prior
amicicia pauperum regnum amicos consequitur amor
paupertatis reges. regnum celorum demum pauperes
habent. Idem inter cetera cum tria sint genera paupertatis ne-
cessaria. voluntaria. simulatoria. recte divides
et recte offendis et electa sinceritate nec tamen pro-
ficit. voluntariam amplecteris pauper efficitur
spiritu. Idem felix paupertas voluntaria rel(i)n(quens)
non omnia et sequimur te domine Ihesu. felix plane quod tam
securos immo gloriosos faciat in illo singulari fla-
grore elementorum in illo tremendo examine invitorum
in illo tanto discrimine iudiciorum. Seneca in epistola quod
cum paupertate bene convenit dives est non quod parum ha-
bet sed qui plus cupit pauper est. Idem aude hospes contem-
nere opes. et te quoque finge deo dignum. nemo alius est deo dig-
nus quam qui opes contempsit quia persone est non
interdico. sed efficere volo ut intrepidus eas possi-
deas. Idem si vis vacare animo aut pauper sis oportet aut
pauperi similis non potest studium salutare sine cu-
ra frugalitatis esse. xliii. de divitibus

Gregorius in omelia quicumque bona et celo hetis cum
vos bona egisse recolitis valde de ipsis
pertimescite ne concessa vobis prosperitas eorum re-
muneratio sit bonorum. Idem cum pauci sint qui spiritua-
lia dona percipiunt et multi qui rebus temporalibus
habundant per hoc se divites intelligant pauperum esse
ministros quod in eius sensis pauperibus de suis divitiis
solacia ministrant. Idem plerumque mali eo magis contra deum
superbiunt quo ab eius largitate ex omnibus ditantur
et quippe vocati bonis ad meliora debuerunt do-
nis peiores fiunt. Aug(ustinus) de ci(vitate) dei. temporalibus
magis utendum est quam fruendum. ut frui mere-
amur eternis non sicut perversi qui frui nolunt nu-
mmo uti ac deo quam non nummum propter deum impendunt.
sed deum propter nummum colunt. Idem pelagius exequens re-
gem de pauperibus. Idem de verbis domini. ecce recole dives
per memoriam tuam dic rogo quid attulisti cum huc intrasti
eruvescas audi apostolum nichil inquit intulimus in
hunc mundum utique quando nati sumus. sed nec auferre
quid possumus utique quando de mundo exibimus. Nunc at-
tende nil auferes quod teneas de paupere in-
terroge quando aliquando casu veteris sepulcrum frangitur
ossa divitum non agnoscuntur. Idem inde dives lu-
xu decelia. Io(hannes) cros(ostomus). sicut non propter divites divitias ac-
cepisti ut in illa turma consumas. sed ut in eliam

expendas nunc ei q tua sunt hec q paupe
sunt e credita sunt. Et si ex laboribus iustis
ex hereditate paterna possideatis sius g supe
p i innumeras mortes suas lecturi se cupidi
ad petunie iamias pueniste uoluitari nam
in ceno existimant suos delectamentis et ut calcata
scetus eius euolue. Ambrosius de off. ista qui in
delitiis qui in luxuria maxima quibus honoribus
studia sua posuit spectatores magis se quam
plaudatores habent lucrum laboris fructum uirtu
tis non habent. Ieronimus in epitaphio. inidi omnes nascimur nu
di morimur nulla discretio inter cadauera mortuo
nisi forte quia grauius fetent diuitum corpora dis
tenta luxuria. Ieronimus in ser. In commune omnibus diuitibus atque
pauperibus terra fundata est. cur uobis ius proprium
soli diuites arrogatis. nescit ista diuitie
quod omnes pauperes generat. Ieronimus quicumque patrimonio
suo tamquam possessor non utitur qui largiri pau
peri et dispensare non nouit is. tuarum diuitiarum
est non dominus famulatorium. Ieronimus ipsum nomen considera di
uitie. dicunt gentiles nesciui plutonem quod arbitrarium
mortis. Ieronimus in omelia super abacuch iii. proficiscentia
te in diuitem et tortoria ethiopie. omnis diues aut
iniquus aut heres iniqui. Seneca in epistola uiuat te
post metu mortis illa nobis conuenire iugum po
ssit. deum metu paupertatis si uis scire quam
nil est in illa mali. scito. compara inter se pauperum et
diuitum uultus. sepius pauper et fidelius ridet.
Ieronimus hor. qui felices uocantur hylaritas fic
ta est aut grauius et supposita tristicia eo gra
uiores quia interdum non licet esse miseros sed inter erup
nas cor ipsum excedentes necesse est agere feli
cem. c. xliiii. de potentibus.

Gregorius in reg. ot. pone terrenam potentiam
celestis regni gloriam cupit acquirere
ad faciendum lucrum creatori suo debet curis la
borare ut ad ea que desiderat operationis sue gra
dibus possit ascendere. Ieronimus summum in regibus bo
num est iustitiam colere ac sic unicuique ius
suum seruare et in subiectos non sinere quod potestatis est fa
cere sed quod equum est custodire. Ieronimus tunc regnum bene
regitur cum regnandi gloria animo non diligitur.
Ieronimus restringenda subtractione potestas est nec quasi
agendo prius concessa ad tranquillitatem
mens redeat. nam commotionis tempore iudicium
perit in quod fertur. Ieronimus inmundo. dominum. Est dominum
de nomine eius sibi uult si eos quos per coditionem
tenet subditos equales sibi per naturam gloria
ui non agnoscunt. Ieronimus in mor. bene potestatem exercet
qui scit per illam sibi et culpas erigere sed cum
illa ceteris equalitate componere humana ei mens
plerumque extollitur et cum nulla potestate fulcitur.

quanto magis se in altum erigit cum se ei et po
testas adiungit. Ieronimus uitiorum cor suppleat po
tentibus solet. Augustinus de ciuitate dei. quo potestas
sublimior est eo ad peccandum maior audacia quia to
tum credit licere sibi quod placet et dum alterius iu
dicium non timent quia alios iudicant ad peccan
dum perceptores sunt. Ieronimus de homines dupliciter g. de
ambrosius. Ieronimus de iudices nulla est iniuria uel le
uiter inferenda ut ab alio grauior repellatur.
Ambrosius de off. laus domini non uincta posse et in uocessis
familie disciplina. Ieronimus in apolo preterit ad ut
solent reges septimam gentis fleuit ingemu
it quod non solent reges. vii. de sum. bo. qui recte
utitur res in potestate ita praeterire se omnibus debet ut
quanto magis honoris celsitudine claret tan
to se mentis ipsum inter humilitatis responsiones gloriam exhibeat hu
militatis ad. qui de suis meritis non tumuit
sed humiliter sese deiciens dixit. uilior fiam
etiam plus quam factus sum et ero humilis in o. m. Ieronimus qui
recte utitur res in potestate formam. dicit te fans
magis quam ubi utitur ille nulla prosperitate eri
gitur nulla aduersitate turbatur nec in aut
gratis uiribus nec ad non recedit cor eius. reg
in fastigio humili persona animo non cum delectat
iniquitas. si inflammat cupiditas sine sum
ditione alicuius ex paupere diuites facit
et quod iusta potestate a populis extorquere potest
sepe misericordi clementia donat. Ieronimus in ysno mo
dica est haec secli gloria caduca est et fragilis tempora
postea dic ubi sunt reges ubi principes. ubi imperatores
ubi locupletes rerum. ubi potentes seculi. ubi di
uites mundi. quasi ymbra transierunt uelut scop
mi euanuerunt. Ieronimus in epistola principis errorem
multos in iudicium et tantis obest quantas peruertit
ipse. Seneca in epistola. nec prouincia habere non uul
gare clementia principem decet. nam tam omnibus
ignoscere quam nulli magnum est. Ieronimus sic cum inferiore
uiuas quemadmodum tecum uiuere superiorem uelis. quotiens
eius in mente uenit quam tibi in seruum liceat ueniat
in mentem tantumdem inter dominum tuo licere. at ego
inquit nullum dominum habeo. sed ideo bona est etas
forsitan habebis. ignoras qua etate eruilam fuisse
ceperit. quam tres. quam darium. c. xlv. de iudi
cibus.

Gregorius in om. durum est
ut qui nescit tenere moderamina uite
sue iudex uite fiat aliene. Ieronimus iudicare dig
ne in e. de acceptione personarum. ii. iii. Ieronimus in mor. ma
iora enim et tanta credenda sunt cum audi
untur et tunc perimenda sunt cum ueraciter ag
noscuntur. Ieronimus tres sunt acceptiones munerum
ad quas excecaude fert mar. enim unius nam quia a
corde captata gratia cogitatione unius ab ore

ē glīa p̄ fauore. unīu amantu ē p̄mū p dicō
ne. Jd̄ boni te dulcem. ī c. de equitate Jo.
Crī. sr. ath. bonus q̄ z iusti iudicis est suas
īiurias contempnere alior̄ īiurias iudicare.
Jd̄ facile declinat ī c. de timore. ū. iii. p̄ti
Syno. omīe eī qui nimis ē metuū ē. Jd̄ ullum iudices
.ī. ū. iii. ī c. de scrupulositate ī accusacōe. Jd̄ de subo-
nacōem testor̄ ul' p̄ bor̄ ozuidicē cē. Nam deus
p ignoranciā ī p̄bris p̄ cupiditatē corrupti
q̄ dc̄ iniquitatē. Jd̄ qui recte iudicat p̄ mūi ī de
remunacōis exspectat. fraudē ī deū p̄petrat.
q̄ iusticiā q̄ gratis p̄sari debuit acceptōe pe
cunie uendit. Jd̄ iiii. modis iudiciū humanū p̄
uertit. timore cupiditate odio amore. timore
dum metu ptatis alicuius ueritatē loqui pauet
cim̄. cupiditate. dum p̄mio animus alicuius
corrumpit. odio. dū cont̄ q̄lz aduersari molim.
amore. dū amico ul' p̄pinquis p̄stare contendimus.
Aug. ī ep̄la. iniquū est ut q̄s iudicare de
alio uelit z iudicari de se nolit. Jd̄ ī p̄le fame
uidet p̄ pu p̄ōs offm sic succende iniquitati
ut oblite memineris humanitati. Jd̄ inter cū
iudicatus te p̄rm su adulatōe iudicia p̄tm
cū dilectōne. Jd̄ h̄ donatiuus. ū facile p̄ro
uno ul' paucis aduersis ī mutabiles religi
onis z unitatis uiros z magno ī genio z
ubi doctrina p̄ditos ut p̄ tractatis p̄ uiribz
atq; p̄ spectis reb; secunda sunt ē. Jd̄ sacerdos
cū ōis. g. de sacerdotibz bonis. Amb. ī apolo.
unusq; de alio iudicaturus de se ip̄o prius iu
dicet. nec minora ī aliquo errata condempnet
cui ip̄e grauiora commisit. Jd̄ sepe z ī iudicando
mag9 pecāt iudicās ē q̄ peccatū ip̄m de quo
fuit iudicatū. c. xlvi. de nobilibz

Gre' in dyalo. ū nullis solet nobilitas
gñis parere ignobilitatē mentis. ut
minus se ibi fiī do despiciant quipl' se ceteris
aliq' fuisse meminerūt. Jd̄ ī ep̄la. nulli te imag.
de gñis nobilitate p̄sonas uel obscuriores q̄ q̄z
uili loco natas te inferiores putes. necat
religio uia p̄sonas nec condicōnes hoīm sz aias
inspicit. Jd̄ sola ap̄ d̄m libertas est ū seruire
peccatis summa ē apd' eū nobilitas clarū cē uir
tutibz. Jd̄ nobilitatis tūi ad h' meīns ut
cū claritate gñis mor̄ sctitate contendas. Jd̄
ū ē q̄d s' aliq's de gñis nobilitate blandiat'
si ex meliore p̄te sit seruus. Jd̄ mundanā nobi
litatē ū sic equitas p̄ferat. h cupiditatis am
bicō. Jd̄ ī om. ille apd' d̄m pocior ē ū q̄ nobi
litas gñis nec dignitas seli sz q̄ deuocōe fidei
doc sca uita comīat. Amb' ī ser' nullum ad g
m adcōem hoīs condicōs asse ī pedimentū ut dig

nitas c̄ ac p̄ie p̄ntmū. sz fides affert sui lib. su
ūuus oīs ī x̄ unū sumus. B ī ep̄la nūme
q̄d c̄ est accepto p̄ p̄ nescio tū quo pacto
uirt' ī nobili placet an forte plus claret
sic q̄d ignobilis cū caret gl'ia ū facile ligt
uite q̄z nolet aut q̄z nō possit h'ze laude
sctū de necessitate uirtutē sz pl' illā q̄ ele
git libertas. ū induxit necessitas c. xlvii. de militibz

Gre' in reg'. summa milicie laus inter c'
bona merita ē obedientiam sc̄e rei publice
utilitatibz exhibere z q̄d s' utilitē imperat' suis
obtemperare. Jo. Cris. c' ath. monetam ē apd' d̄m
op' negociacōnis sic dignitatis sic milicie
Amb' s' ī d' lu. iii. neminē concutiatis singlis
gñibz hoīm c̄ buit scōs bap̄ta. p̄ sua cuiq; oībz
ita publicanis ne ult̄ p̄ceptū exigant. mi
litibz ne calumpnia faciant p̄dā requirant.
docens ideo stipendia constituta milicie. ne
dū sumpt' querit' p̄do grassat'. Aug. de u.
d. ū inuiit q̄ aūi milicie cingulo detinent'.
aūi ī actu sunt publico constituti cū p̄ sciam
sunt assolent a p̄ sctis suis p̄ma uoce se
excusare qui militant z ne bn̄ aliquū faciat
occupatos se mal' actibz conqueruntur. Jd̄ ū mi
litare delictū ē. sz q̄ p̄dam militare peccm
ē nec rem publicā gere criminosū ē. sz ido age
rem publicam ut rem familiarē augeas per
uidet' cē dampnabile. Jd̄ ī ep̄la h p̄mū cogita
qū armaris ad pugnā q̄z uirtus tua z
ip̄a corp̄al' donū dei ē. sic eī cogitabis de dono
dei ū facere q̄ d̄m. Jd̄ esto z bellando pacificus
ut eos quos expugnas ad pacis utilitatē
uincendo p̄ducas. bī eī pacifici ait d̄ns. q̄z
filij dei uocabunt'. Jd̄ hostem pugnantē
necessitas p̄mat ū uoluntas z sic bellanti z re
sistenti uiolentia reddit'. iam uicto ul' capto
mīa iam debet'. maxīe in quo p̄turbacō nō
timet'. Jd̄ ornet mores tuos pudicicia coniu
gal'. ornet sobrietas z frugalitas. ualde eī
turpe ē ut q̄ ū uincit hō uincat libido. ut
obruat' uino qui ū uincit ferro. Jd̄ ex h̄is
q̄ h̄es gr̄as age do tamq̄ fonti bonitatis uñ
h̄es atq; ī oībz bonis actibz tuis illi da cla
ritatem. c. xlviii. de negociatoribz.

Gre' ī om. sunt plerāq; negocia q̄ sn̄
p̄ctō exhiberi aūt aūi ul' nullatenus poss'
q̄ ad p̄ctm ī plicant ad h' uetit ē ut post
conuersionē animus nō recurrat. Jd̄ negoci
um q̄d aū conūsionē sn̄ p̄ctō extitit. h' z post
conūsionē repetere culpa nō fuit. Aug. sup
Jo. studiū auaricie sic fraudis p̄ximum solz
cē negociancium facinus. Jd̄ sc̄e p̄s quū nō

cognovit litteraturam et eiecit a basilica negociationes. nam dum acquirendi causa de dampno blasphematur pretiosus rex mittitur et pereunt. // Amb'. deindu te pone talem litteratum. cantet in cartulo tunica tenere in foro et plateis quam quam diligit anima mea nequaquam inquirere quam utique ubi invenire non possumus non est Christus cecumbator [illegible]. Christus ei pax est in foro lites. Christus iusticia est in foro iniquitas. Christus operator est in foro ocium manet. Christus caritas est in foro obtrectatio. Christus fides est in foro fraus est ac perfidia. Ysidorus de officiis. mortificetur avaricia, moriatur seu propria sensus negociationem cogitationis sese negat quia precior captare interim non simplicitatis sed iusticie est // Jacobus secunda ad. fuge foras ut nec paciaris fraude nescias. Ysidorus per malus est tam alienum esse a foro nullam enim habet cautio. Ysidorus hec mercator nunquam potest placere deo et ideo nullus christianus debet esse mercator. aut si voluerit esse proiciatur de ecclesia dei. dicente psalmista. quoniam non cognovi negociationes introibo in potencias domini. Jeronimus exemplum qui ambulant inter duos inimicos volens ambobus placere et volens se commendare sine maliloquio non potest esse nec tamen est enim ut et iste male loquatur de illo et ille male loquatur de isto. Sic qui emit et vendit sine mendacio et periurio esse non potest. Ysidorus qui comparat rem [illegible] de feneratoribus // Jo. negociator enim [illegible] tum [illegible] declinas.

c. xlix. de feneratoribus

Gregorius in registro. Nos amatoribus usurarum nulla ratione manum imponimus. Jo. Cr. s. M. quivis pater rem ut illam [illegible] in tegmen et in imitacionem [illegible] doluerit: ille est mercator qui de templo dei eicitur. unde sicut omnis mercatoris plus maledictus est usurarius. Ysidorus si quis rem comparatam vendit mercator est et maledictus. quanto magis maledictior erit qui non comparatam pecuniam sed ad datam gaudet ad usuram. Ysidorus nichil usura turpius nichil crudelius alienas enim hic negociatur miserias et lucrum alterius ad infelicitatem facit et [illegible] expedit inde velud timens ne appareat misericors et sub tectione misericordie profundiorem fodit foveam in auxiliando offendit in opem et in porrigendo manum expellens et suscipiens quod ut in portum naufragio [illegible] mittens hunc in naufragium [illegible] // Ambrosius in epistola si dabis pecuniam tuam ad usuram quod scriptum est quod is qui non dedit pecuniam suam ad usuram habitabit in tabernaculo dei non ille supplantator qui usurarum captat emolumentum. [illegible] sibi est dat pecuniam quia non recepturus sit certe forte quam dedit recepturus. Ysidorus durius quam deus pecuniam tuam non habent et ipse duplum exigas qui simplum non habent quomodo duplum solvet. [illegible] eius notetur aut iniuriatur et voluntate perit proximo. Jeronimus super [illegible] est qui nec ledit nec leditur. Jeronimus [illegible] ad est quicumque notet aut iniuriatur aut calumpniam ingerit aut usuras exigit. Jeronimus super [illegible] est. Seneca in epistola quod fenus et candelarium et usura non humane cupiditatis excogitata [illegible] nomina. O miserum si aliquis delectant.

c. l. de demonibus

Gregorius in moralibus. hostis malignus sanctos vigilantes minime superat eos dormientes sanctus vir impugnet quia tamen hic maligne agit superna dispensatione benigne permittitur ne in electorum cordibus ipse sanitate elationis primo compressus iacet. Ysidorus maligni spiritus certis quibus quia incursus singuli [illegible] sunt credendi. Ysidorus angelorum spiritus ideo irremissibiliter perierunt quia tanto robustius stare poterant quanto eos carnis admixtio non tenebat. homo vero ideo post culpam veniam meruit quia per carnale corpus [illegible] minorem esse accepit. Ysidorus angelus sua malicia cecidit. hominem vero aliena prostravit. Ysidorus [illegible] humane [illegible] malignis spiritibus dat ut quos volentes in peccati laqueo strangulant in peccati penam invitos trahant. Ysidorus ita deo subiecta omnia est ut ipse sub nullo sit. leviathan vero cuius celsitudinis culmen aspiciens ius proprie libertatis appetiit ut preesset ceteris [illegible]. Ysidorus [illegible] mundi spiritus qui de celo ethereo lapsi sunt in hoc celi terreque medio vagantur qui tanto magis corda hominum ascendere ad celestia invident quanto se a celestibus per elationis sue invidiam [illegible] vident. Ysidorus alius [illegible] alios [illegible] alios timidos alios elatis moribus existit. quos [illegible] occultis est adversarius facile expugnat [illegible] conspirationibus decipiens [illegible]. Ysidorus sathane voluntas semper iniqua est sed nunquam potestas iniusta. quia a semetipso voluntatem habet sed a deo potestatem. Ysidorus in omnibus bonis operibus in [illegible] malignos spiritus sollicite vigilemus [illegible] quos ad malum persuasores habemus [illegible] tanto hostis callidus deceptionis molimina ardencius exercet quanto [illegible] cognoscit. Ysidorus in dya. malignus spiritus cogitationum locutionem atque operum nostrorum semper insidiatur si forsan se quid inveniat unde eum ante examen eterni iudicis accusator existat. Ysidorus [illegible] aliorum [illegible] in maledictum [illegible] loquitur adhuc tempore subsequens ad penitentiam pollicetur ut dum per hoc decepta mens ducitur ab intentione penitentie suspendatur.

quam et bona nulla parte percipiat que nunc
nulla mala contrariat. Aug. de ci. dei. credendum
est esse spiritus nocendi cupidissimos a iusti
cia penitus alienos superbia tumidos. in
uidia liuidos. fallacia callidos. qui in hoc quidem
aere habitant. quia de celi superioris sublimitate
deiecti merito irregressibilis transgressionis in
hoc sibi congruo uelut carcere predampnati sunt. Idem
sicut ipsi mali homines in hominibus metra sic et de
mones non omnia que uolunt facere possunt. nisi
quantum illius ordinatione sinuntur cuius iudi
cia plene nemo comprehendit. iuste nemo repre
hendit. Idem mali angeli sua potestate pocius
delectati uelut suum bonum sibi ipsi essent aliqui
ore communi omnium beatifico bono ad propria defluxerunt
et habentes elongationis fastum pro excellentissima
eternitate uanitatis astuciam pro certissima ueritate stu
dia partium pro indiuidua caritate superbi fallaces
inuidi sunt effecti. Idem esse natura in qualibet sit non potest un
de nec ipsius dyaboli natura in quantum natura est malum est. Idem alitur
de li. iii. discutit consuetudines uentilat cuncta
scrutatur affectus. ubi causas querit nocendi ibi quem in
uenit studiosius occupari. Io. os. in ser. zelatus
dyabolus quia ipse de celo corruerat uidebat adam pa
radysi esse colonum in flatus inuidia induit serpen
tis ymaginem in corporali enim cum esset corporalibus loqui
poterat. Idem dyabolus non aliunde talis factus est nisi quia per
quid prius per peccatum desperationis uictus est. postea uero ex
desperatione in elationem incidit et superbiam. Cy
prianus in epla. lata et speciosa terra uite letalis
illic illecebre et mortifere uoluptates. illic
dyabolus blanditur ut fallat. arridet ut noceat
illicit ut occidat. Ambro. in ser. pz. dyabolus
non diligit filios suos sed odit. sic amat i.
dyabolus filios suos ut perdat sicut amat glu
to porcellum ut comedat. ysi. in ethi. pre
sciunt demones futura multa. unde solent
responsa aliqua dare. in eo enim illi cognoscunt rerum plus
quam infirmitati humane pre subtilioris sensus
acumine pro experiencia longissime uite pro
per dei iussum angelica reuelatione. Idem dyabolus
hebraice dicitur deorsum fluens quia quietus in celi cul
mine stare contempsit sed superbie pondere deor
sum corruens cecidit. grece uero dyabolus criminat
tor dicitur. Idem de sum. bo. dyabolus non est in mullorum sed in
centorum pocius inuidiosorum mente cum aliter concupiscentie fomenta
incendit et in se prauis cogitationis delectationes in
spirat. Idem et quem eripiam quam possidet dyabolus acrius se
uit quam se omnia uirtute ab eo expellendum cog
noscit. Bernardus. Si sera ledit nos iniquitas dyaboli
atque iniusticia sed multo amplius eum nostra simpli
citas et nostra torquet que humilitatem nostram non susti

net. uirtus caritate nostra mansuetudine
et obediencia cruciatur.

De temptatione. i.
De cogitatione. ii.
De delectatione. iii.
De consensu. iiii.
De peccato. v.
De superbia. vi.
De uana gloria. vii.
De inuidia. viii.
De ira. ix.
De accidia. x.
De auaricia. xi.
De gula. xii.
De luxuria. xiii.
De perplexitate. xiiii.
De [illegible]. xv.
De gratia. xvi.
De penitencia. xvii.
De contritione. xviii.
De confessione. xix.
De satisfactione. xx.
De uirtute. xxi.
De theologicis. xxii.
De fide. xxiii.
De spe. xxiiii.
De caritate. xxv.
De uirtutibus cardinalibus xxvi.
De prudencia. xxvii.
De memoria. xxviii.
De intelligencia. xxix.
De prouidencia. xxx.
De fortitudine. xxxi.
De constancia. xxxii.
De paciencia. xxxiii.
De perseuerancia. xxxiiii.
De temperancia. xxxv.
De continencia uirginitatis. xxxvi.
De castitate. xxxvii.
De continencia uidualis. xxxviii.
De continencia auditus. xxxix.
De clemencia. xl.
De modestia. xli.
De iusticia. xlii.
De obediencia bona. xliii.
De obediencia mala. xliiii. De ecia. 45
De ecclesia mala. xlv.
De oratione bona. xlvi.
De oratione mala. xlvii.
De donis gratie. De beatitudine. l.

De temptatione. i.

Grauis est in mora sui miseri
cors deus cuius uirtutibus temp
tamenta modificet nullus
perfectus est qui malignorum
spirituum insidias non corru
ens portet. Idem secreta
temptationis sine labore temp
tationis non potest temptari per
cognitionis que in se aptos fortis hostes non ha
bemus tamen tolerat fictos fratres. Idem plinius qui plus
de li. f. de prefecientibus. Aug. de uirg. quia in
ista humana miseria peior hostis est cauen
da superbia ideo minus non penitus extinguitur
in carne sectorum contenencium ista concupiscencia ut dum
pugnatur adiutus et amplius laborum suorum anim
admoneatur. ne securus inflet. Idem in nobis
ipsis sola infirmitas est pugnandi et uir
tus in certitas admonitio non superbiendi ex
inde uirtus quia hoc superbiri potest non sup
biatur in infirmitas non perficiatur. ysi. de su
bo. dyaboli serpens est lubricus. cuius si capi
ti .i. prime suggestioni non resistitur totus in
tima cordis dum non sentitur illabitur. Am
brosius. ser. lii. temptationem ne unquam timere de

bern. est enim ca(m)inetore materia turbatorum. diues
ille temptacionem non sentit in celo in petra est
apud inferos. Jo. cris. sup. mt. in primis gravis et
instabilis est in petra donec eius ligna fortia non
sustinuit eum in secundo inveniet eum in timore
quanto enim plus percussus fuerit magis refrige-
scit. Item qui murmurat de primo prelio hominis
in illo enim negotio potest requies inveniri nec pre-
cessit labor quanto magis in spiritualibus re-
bus non precesserit temptacio non potest esse probus.
Bernardus super cantica. impulsus eius sicut tamen ut ca-
dam et dominus suscepit me. queris quis ille impulsor
non est unus. impulsor diabolus. impulsor mundus. ho-
quis iste homo sit queris. ecce ego sum. Item non
necesse est ut veniant temptaciones quia et
coronabuntur nisi legitime certaverint. aut quo certabit
si desit qui impugnet. tu uero accedens ad
servitutem dei sta in timore et prepara animam
tuam. et omnes qui pie volunt vivere in christo
persecucionem pacientur. Item in ser. orat. ut
dei voluntas sicut in celestibus facta est crea-
turis fiat et in terrenis ut sicut angelus
sic et homo adherens deo unus spiritus cum eo
sit. sed heu me quot obstacula separant
quot prohibent impedimenta. obicit sese
malicia mea. languor infirmitas obicit
et concupiscencia et ignorancia nostra. Item heu me domine
deus quia undique michi bella undique tela
volant. undique pericula undique impedimenta
et nusquam itaque me nulla usque securitas est
et que mulcent et que molestant timeo et esuri-
es et refectio et compungit vigilie et labor et
requies inibrent contra me. De cogitacione. ii.

Gregorius super ezechielem. sicut sepe cogitacionem bone
cogitacionis similitudo adiungitur ita ut ipse
qui easdem cogitaciones generat animus agnoscat.
Item in moralibus tanto longius mens a rectitudine
desiat quanto in anima lacius cogitat. Item sci-
unt quidem agere possunt ne exterius labantur
in opere tamen intus nequaquam agere possunt ne
unquam labantur in cogitacione. Item ante oculos
dei vacue non transvolant cogitaciones nostre
et nulla momenta temporis per animum transeunt sine
statu retribucionis. Item in reg. illud ab omnipoten-
te deo postulandum esse ostenditur quod ex pollute
cogitacionis radice generatur. Item in past. illi
nobis est cor deo fugatus quod a nobis tociens re-
cedit quociens per pravas cogitaciones defluimus.
si de sum. bo. ferre sine perfectione maior co-
gitaciones non est ad dampnacionem non est eos sub-
eundi discrimis. sed pocius augende virtutis.
Item non est peccatum quando nolentes per imaginibus
noctium illudimur. sed tunc est peccatum si antequam
illudamur cogitacionis affectibus prevenimur. Item co-
gitacio prava delectationem. Ysidorus li. iii. c. de consuetu-
dine. Bernardus de consideracione in generacione salutis nostre que
quasi amore unico nimis tue circa salutem quem
cogitas. michi tamen dicta est ... quam dixisse de-
bilem quecumque se cogitacioni offerunt quod non
sit nisi ad tuam quoque salutem pertineat respuendum
est. De delectatione. iii.

Gregorius in moralibus esse sine delectatione anima numquam potest.
nam aut infimis delectatur aut summis.
Item deum apprehendere non valet qui adhuc in de-
lectacione peccati iacet. Item in quinque sensibus rec-
tor. Ysidorus li. i. de prelatis malis. Item mentem necesse
cogitacio in mala inclinat cum pulsat. sed cum
hanc quasi per delectationem divulgat. Item cum culpa
animum temptat necesse est ut brevitatem sue de-
lectacionis aspiciat. ne ad eternam mortem iudicans
rapiat eum cadere quod ad terminum a quo mor-
talis vita percurrat. Item sepe bono operi dum
laus humana obviat mentem operantis immutat
que quamvis quesita non fuerit tamen oblata delecta-
tur. cuius delectacione dum mens bene operantis resol-
vitur ab omni intencionis intime vigore dissipa-
tur. Item quisquis in hoc mundo appetit prosperari ce-
teros excedere rebus et honoribus timere hiemem
nostram cura secularis in delectatione est quies in la-
bore. Ysidorus de summo bono. cogitaciones illicitas age-
re demonum est cogitacionibus oblectari propri-
um nostrum est. Augustinus de v. aplic. questionum peccatorum in dictis
in factis in cogitacionibus non oriuntur nisi ex ma-
la cupiditate. non oriuntur nisi ex illicita
delectacione. hinc quasi illicite delectacioni si resi-
stamus regnat peccatum in nostro mortali corpore.
Item mortua est illa delectacio sed vivit alia
et illi dum non consentis eam mortificas cum ce-
perit omnino non delectari mortificata sed et accio
nostra sed est malicia nostra. De consensu. iiii.

Gregorius in moralibus. concupiscencie carnalis hostia dum
consensus non accipit. ad immunia nos cor-
rupcionis mala qui corrigere non valens tacet.
qui cum corrigi loquendo possunt esse consensum
silencium pertimescant et sic ea que tacet toleret
ne tamen in animo vim doloris occultet. Item scien-
dum est autem quod animus de temptacione carnis patitur.
aliud vero dum consensum delectacionibus obli-
gatur. plerumque enim cogitacione prava pulsatur. sed
renititur. plerumque autem cum pravum quod concipit
in mente semel per desiderium voluit. Item in
omelia. Ille vere deum amat cuius videlicet mentem
delectacio prava ex consensu non superat. nam tan-
to quisque a superno amore disiungitur quanto

inferius deleatur. // Aug. de mendacio. Tunc consentimus cum approbamus et volumus. Idem. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente animo nemo violat. Quicquid enim nobis invitis contingit in nostro corpore nulla impudicitia est. Idem in epistola ubi ait: Et illicita non prohibere consensus erroris est. Idem. Secundum contra manicheos: Si non consentiat ut quod libido commovit faciendum esse decernat, ab omni ita bona tamquam de paradyso expellitur homo, et iam peccatum imputatur et si non sequitur factum, quia rea tenetur in consensione conscientia. // Ber. in meditationibus. Demonum est malas suggestiones ingerere, nostrum est illis non consentire. Nam quotiens resistimus dyabolo superamus, angelos letificamus, deum honoramus. Idem in ser. Si carnalibus desideriis delectatio et illic quod absit consensio, quantum possum timore quod sint mortalia utique et consequentie sepeliendus in inferno. Idem. Nulla est hominis qui sunt in ipso ihesu dampnatio, concupiscentie sensus absque consensu. Idem. Peccatum in foribus est, non in te. Appetitus interior de foris scilicet ubi te est in sponte ceteris nil nocebit. Audi consolationem: consensum cohibe ne prevaleat, hoc enim maculatus eris. Idem. Potest inimicus excitare temptationis motum, sed in te est si volueris dare vel negare consensum. Idem. Neque fides .f. li. iiii. de correptione bona.

De peccato. vi.

Graves sunt ergo. Facientes actu, facientes verbo, facientes cogitatione delinquimus, deum contra nos totiens irritamus. Idem. Districta sunt omnipotentis dei iudicia et quem peccatorem diu expectat ut redeat, non redeuntem atque contempnentem ponit ad hunc ut gravius impingat. Peccatum quidem quod per penitentiam citius non deletur aut peccatum est et causa peccati aut peccatum simul est et pena peccati. Idem. Graviores culpe sunt que sub quadam specie virtutis imitantur. Idem in mor. Peccatum quod per penitentiam non diluitur ipso suo pondere mox ad aliud trahitur. Idem. Tribus modis peccatum admittitur: ignorantia, infirmitate, studio et gravius quidem quam ignorantia, sed multo gravius studio quam infirmitate peccatur. Idem in quibusdam peccatis quasi potius cum suis permittitur aliena non diluit. Idem. In multo non minus in pena deteriorus quam in maiore culpa peccatur, maior est quia quanto celerius excusat tanto culpa agnoscitur, eo et celerius emendatur; minor vero dum quasi nulla creditur eo peius quo et securius in usu retinetur. Idem in reg. Ad homines culpa est, apud deum pena est nolle quempiam bonum imitari quod placet. Idem. Plurimum contra illa nascitur culpa est, hec enim est sancto ordine committitur. Idem. Nunquam deus .f. li. iii. de trinitate. // Aug. de concilio lamentat ad inferos. Portamus omnia mala que omnis et in terra me et in alios multos et genera sunt originalis peccati vinculum.

Idem de civitate dei. Paucissimi sunt tante felicitatis ut ab ipsa ineunte adolescentia nulla dampnabilia peccata committant. Idem. Quia sunt ista peccata que etiam impediunt pervenientem ad dei regnum, ut tamen sanctorum ac multorum multos utiles impetrent indulgentiam, difficillimum est invenire, periculosissimum est diffinire. Idem. Nunc usque ad .f. li. iii. de voluntate mala. Idem. Si de spiritu et littera. Sic non impediunt a vita eterna iustum quedam peccata venialia sine quibus hec vita non ducitur, sic ad salutem eternam non prosunt impio aliqua bona opera sine quibus difficillime vita cuiuslibet pessimi hominis invenitur. Idem contra iul. Diluuntur in baptismate cuncta peccata originaliter tracta et ignoranter vel scienter addita. Idem. Cum non ad suum referimus auctorem dona dei, hoc ipso male his utentes efficimur iniusti. Idem. Ad orosium. Malum enim non est, sed privatio boni hoc nomen accepit. Idem de baptismo parvulorum. Sic eorum per quos renascuntur parvuli iustitie spiritus ministerio sua traiciat in eos fidem quam voluntate propria non dum habere potuerunt, sic eorum per quos nascuntur caro peccati facit in eos noxam quam non dum vita propria contraxerint. Idem in enchiridion. Omnino homo ipsa sola plus est vitanda peccati feditas quam quelibet tormentorum immanitas. Idem in epistola. Quia non potest diabolus devorare seductum, ad nequitiam famam ipsius inquinare conatur, ut si fieri potest obprobriis et linguarum malarum detractione deficiat et sic in eius fauces ruat. Si autem nunc famam innocentis maculare potuerit, hoc ei persuadere temptat ut per malivolas suspiciones de fratre suo iudicet et sic ab illo implicatus absorbeatur. Idem de virginitate. Qui satagentibus vigilantibus que ne fierent deprimuntur, quedam ex humana fragilitate peccata quamvis parva quedam paucula non tamen nulla, eadem ipsa magna fiunt et quemadmodum sibi eis superbia incrementum et pondus adiecerit. Idem de penitentia. Tanto rectius maiori supplicio dignum iudicamus animum quanto viciis subditur in tanta iniquitate. Idem de penitentia. Nullum peccatum adeo parvum quod non crescat neglectum, non enim contendens est quam non fecerit sed quam offenderit quem bonus est quam benignus quam pius. Idem. Qui peccat et gratiam suam recuperare non amat nunquam ab eo diligi qui totus est amor et caritas, nec ad illa tendit in illum sic ac remansi spiritu fecerat et numquam post mortem sic nec vivens consequitur veniam. Idem. Sic tamen ista que dicimus peccata levia noli contempnere; si contempnis quando appendis expavesce quando numeras. Levia multa faciunt unum grande. Ad idem de peccatore dicitur x. li. io. // Gre. Impugnato ipsi de summo bono. Item Aug. Ex quo incipit homo. f. de homine. Idem. Voluntas a vita. f. li. iii. de voluntate iii. // Ambr. de off. Qui non repellit a socio suo iniuriam si potest tam

est in uicio quam in equitate. Ys. apostolo. peccatum dona-
tur per gratiam deletur per sanguinem eius testante per
caritatem. Io. c. ii. Io. Excogita quantum est malum
Christo uolente nos ex hominibus ad eternas tantum pone-
uerint eius furare et perimere; contumeliam detinat
mulier et mordere et calcare non hominem sed terram est.
Per de summo bono. Si unum inicum diuine iudicet et
alie negligantur. in animis est labor. Ys. diuino iudi-
cio in tertium negotiorum labimur qui distinguere
minima peccata sua contempnimus. Ys. maioris est cul-
pe manifeste quam occulte peccare. dupliciter enim re-
us est qui aperte delinquit quia et agit et docet.
B. in ser. caueto neque prima repetunt quod sed
prima scientem delinquere consuetudinem neque dicat in
corde suo leuia sunt ista non curo corrige-
re. Non est magnum si in his maneam uenialibus
minimisque peccatis. hec est ipsa duricia cordis. hec blas-
femia in spiritum sanctum blasphemia irremissibilis
est. Ansel. de simil. Consuetudo in uicio est ut non
facile uideatur ab illo qui eo premitur. Sed qui
mox ut cessauit sed ab illo se alienauit tan-
dem considerat in quanta feditate et miseria iacu-
it. Ys. sibi hinc peccati pudorem. li. iii. de ino-
centia. c. vi. de superbia.

Gregorius in mor. septem principalia uicia de su-
perbie uirulenta radice proferuntur. s. ina-
nis gloria inuidia ira accidia auaricia uen-
tris ingluuies luxuria. Ys. Scimus quod aliquando
nimis est in corporis corruptione cadere quam co-
gitacione tacita ex de latenti elacione pec-
care. licet tamen minus turpis superbia credatur mi-
nus uitatur. luxuriam uero eo magis erubescunt
homines quo simul omnes esse nouerunt. Ys. quasi su-
perbie. li. iii. De diiudicatione. Ys. Cum tibi superbia
apud se cogitacione tumentibus exterius clamor in
locucione amaritudo in silencio dissolucio in hy-
laritate furor in tristicia inhonestas in actione
honestas in ymagine erectio in incessu rancor
in responsione. horum mens semper ad irrogandas
contumelias ualida ad tolerandas infirma ad
obediendum pigra. ad lacessendos uero alios im-
portuna; ad ea que facere debet et preualet ignaua.
ad ea que facere nec debet nec preualet parata. Ys. Sed
proprium arrogantium est inanium solum ut et pauca
credant que ipsi multa dicunt et multa credunt
quod ipsis pauca dicuntur. quia ea sua dicere semper uo-
lunt aliena audire non possunt. Ys. tolera-
bilius deo est in infirmitate quilibet ignobilis
cum humilitate iacere quam cum elacione alta ap-
prehendere. Ys. adiuuare in bellum caritatis
est adiuuare uero uelle potentem elacionis. Ys.
per elacionem plurimi et uiciis ad semium seruata uir-

gnitas uiciatur quia cum negligitur humanitas cor-
dis rectius uidet despicit in integritate corporis
difficile inter quasque inueterata superbia depre-
hendit. quia nimis. Sed inimicum quanto magis patri-
mus tanto minus uidemus. Ys. arrogantes sibi in-
flantur laudibus ita correptionibus inflammantur
et a quibus se uel iuste reprehendi despiciunt. mox
in malis suis forcius defensionis erigunt. Ys. Quam
difficile est ut elacio que regnat in corde non erumpat
in uoce. Ys. arrogantes fulg. li. iii. de triune
litterate. Ys. Io. in epistola. Inicium omnis peccati superbia est
que natione celestis sublimitatis uirtutes in lumen
sternit et in celo lacentes. Ys. sic ita apiuncia in
tare conatur sed quod timuit annum terrenam ciui-
tatem dei et se odia prouocante. nouit enim magnitu-
do diuina meum in carnis humilitate operatur. Aug.
ante me te. Aug. in re. alia opera iniquitas in
malis operibus exercetur ut fiant. superbia uero
in bonis operibus insidiatur ut pereant. Ys. de disci-
plina humilitatis cuiusque consilium prius mag-
nitudinis data est cui est periculosa superbia quam am-
plius amplioribus insidiatur. Ys. quia satagen-
tibus. s. i. c. de capitulo de peccato. Ys. de gratia no-
ui superbia odit consortium et consortium in ipso est solus
cupit eminere omnis superbus. Ys. de ci. dei. an for-
te corrigi pudet ut inicium non superborum est. Ys.
superbia peruerse imitatur deum odit. namque cum sociis
equalitatem sub illo. Sed imponere uult sociis domina-
cionem suam pro illo. Ys. filius seruitur homini quam libi-
dini cum sciendo dominatu uastet corda homi-
num ut alia omitta libido ipsa dominandi hominibus
aliis. Ys. audeo dicere. li. iii. de renunciacione. Ys.
in epistola sic multis modis in anima hominis ut de sola
humilitate magis et elet quam si aperte superbiret.
Ys. de gr. humiliata tamquam uulneratum super-
bum et timore meo separabar abs te et nimis
inflata facies clauderunt oculos meos. Ys. de
plus homines uincit meo quam plus tenet et de eo
plures tenet. plures autem superbos tenet nomine no-
bilitatis et de his plures nomine auctoritatis. Io.
Crisostomus. superbia nobis existente omnis uita nostra
immunda fit et si sobrietatem et si uirginitatem et si
ieiunium et si oraciones et si elemosinam et si quodcunque
ad proficiens. Per de summo bono. superbia sicut est ori-
go omnium criminum ita ruina cunctarum uirtu-
tum. ipsa est enim in peccato prima in conflictu postrema.
Ys. omnis peccans superbus est eo quod faciendo ue-
tita contemptui habet diuina precepta. Bernardus de xii.
grad. gloriosa res humilitas que ipsa quoque superbia
palliare se appetit ne uilescat. Ys. arrogans
de omni alia re sibi credit quam aliis de se ipso
plus aliis credit quam sibi. Ys. presumptuosus presumit

in conventibus residet in solis primis cathedris non
vocetur accidit. si nullus se intromittit. re
ordinat ordinata. reficit factum quod ipse non
fecit aut ordinavit non recte factum non perfecte
estimat ordinatum iudicat iudicantes. pre
dictis iudicatis. si tamen tempore ad veniam non promo
veat ad forum [illegible] aut iniustum iu
dicat aut deceptum. Idem super Ezech. Argumentum su
perbie pravitas gerere est. Idem in moralibus. Paupertas pe
nuria iniuriorum presumptos ac super fallacis divi
tie et iam paupertate ne dedignaris in domino. c. vii de
Gregorius in moralibus. De inani gloria inana gloria.
obedientia iactantia hypocrisis contentiones
pertinacie discordie et novitatum presumptiones
oriuntur. Idem in moralibus. Quatuor sunt species quibus omnis tumor
arrogantium demonstratur. cum bonum aut ex se
met ipsis habere se estimant. aut si datum desuper
credant. aut pro suis hoc accepisse meritis putant.
aut certe cum iactant se habere quod non habent. aut
despectis ceteris singulariter videri appetunt habere
quod habent. Idem. Sepe bonum opus [illegible] de delectatione
Idem quia accepta bona sibi arrogans contra deum
donis pugnat. Idem in cogitatione tumidi presi
dent morum oriuntur sibi quod de singularitate sapie
blandiuntur nam facundas pensat ea que audierit
ac illa que profert et mirantur. Suavi deridet ali
ena. Idem cuncti vane glorie. Idem li. iii. de dyalogo
Sicut labor nitorum est unde prava nec
corrigere ita gravis est labor arrogantium
si quod sapiunt non ostenditur. Idem. q. Inanis est
appetitus laudis humane quia recto itinere gra
dientibus ex latere iungitur ut ex occultis
educto gladio gradientium vitam trucidet. Idem
agitur ut animum iusti indicat oculos fovea vital
sit memoria virtutis quia reminiscendo quod
gessit dum se apud se erigit apud humilitatis
auctorem cadit. pri. in mattheo per cenodoxia
.sed de monachis mal. Idem qui ex deteriore .sed
de incipientibus. Jo. Chrys. Gloriam cupere
gloriacio est. gloria vero sic est hanc despicere et nullam
eius facere curam sed ad id quod deo placet omnia
dicere et facere. Idem qui omnem contemptum pecuniarum ha
buerint et nulli totius mundi in imaginacione se
inmiscuerint et magis tyrannicas corporum con
tinuerint concupiscentias hii in multociens capti a ma
na gloria omnia perdiderunt. Idem si laudes amamus eas
que ad deum sunt queramus laudes. nam que quandoque ab
hominibus est laus qualiscumque fuerit simul et apparuit
et periit. Aug. de conf. domine gloria nostra tu esto
propter te amemur et verbum tuum timeatur in nobis
qui enim laudari vult ab hominibus vituperante te
non defendetur ab hominibus iudicante te nec eri
pietur damnante te. Ambr. de off. For
titudo glorie caveat appetentiam quae frequenter
nocuit immodicius expetita semper ac usurpa
ta. Bernardus in epistola. o stulti filii adam qui con
temptum pacem et gloriam appetentes
et pacem perdidistis et gloriam. viii. invidia.
Gregorius in moralibus. De invidia odium susurratio
detractio. exultatio in adversis proximi. afflic
tio autem in prosperis nascitur. Idem qui prius prava
endi sunt tot bonis sunt supplicio nec semper quos
afficiunt in invidie tormento. Idem invidia tra
gilitat ex quanto in mentio languoris vulneris animus
sauciatur tanto et mansuetudo tranquillitatis
amittitur. Idem dum electum proficere conspicimus ad
ruinam furoris excitant. et bona nascen
tia que nolunt imitari persequuntur. Idem invidus
bonum. li. vi. de [illegible] in accusationem. Idem in
dyal. antiquus hostis unde bonos erexit invitat
esse ad gloriam inde pravos per invidiam rapit ad
penam. Idem in omni conquirendo in modo concupiscimus bo
ne et dubio proximis invidemus vitii quia nobis deesse
quod alius assequitur. Jo. Chrys. in ser. o. zelus o. invidia
omnium malicia cumulata invidia ignis inexstin
guibilis est. et enim sicut tinea comedit vestimenta sic
et invidia eum quem zelatur consumit. eum vero cui
invidet clariorem reddit. Idem super Jo. Invidie pas
sio et fornicatione et adulterio multum est deterior.
Idem invidi oculus languescit venena. invidus cum mor
te vivit cum tinea. Aug. de doc. xpiana. Attende
quam invidie peste ab ante omnia ut dum zanorum in
cum dyabolicum quo solo dyabolus quo solo dyabo
lus est et inexpiabiliter reus non enim dicitur dyabolo ut
damnetur adulterium commisisti furtum fecisti
villam alienam rapuisti sed homini stanti lapsus
suo invidisti. Idem de virg. superbia sed pru
dentia tamquam filia pedissequa. eam comite sup
bia continuo pariter invidia est sed tali prole atque
comite. Idem in epistola. o. tu invidia primum mors ipsa
tu. o. sathane calliditas semper sancta persequens. Idem
in hymno. invidia cuncta bona ardore pesti
fero devorat. invidia quae tinea sensum co
medit post virtutem virtutem afficit cor hominis. q.
quandam pectus depascit. Ansel. de simil. quam
bonum alienus arridet sensus contentus qui non
invidet dyabolus. sicut quod magis puto esse salva
tionem sperandam enim qui per bonum facit et factis
aliorum favet quam illius qui multa et invidet. Sen.
ipsi ut non diu felix sed si non dum te turba deridet
nam et si nullos est inimicos facit iniuria multos
facit invidia glo. super ps. c. ccx. ira et invidia
Gregorius in moralibus | Iudicis tutela. c. ix. de ira.
De ira rixe. tumor mentis. contumelie

clamor in dignatio blasphemie proferunt. Item
plerumque mente sub obtentu iusticie ire in maniam
uertitur et dum quod severe zelo rectitudinis tribui
eam explet iniuriosus. Item quia humanorum ac
tuum dominus subtili examine. Glossa. [illegible] ira
sine voce iudicio, ira in uoce consilio, ira [illegible]
in uoce atque in sermone gehenne ignibus
mancipatur. Item plus sepe ira in uindicta exigit
quam in iniuria accepit. Item in dyalogo. Tanto [illegible]
[illegible] est ira [illegible] quanto [illegible] quia in eorum
cordibus ille plenus est qui ad incendium ul
torem [illegible] uelint inualidus non est. Item in reg. ira
et cum delinquentium culpis insequitur non debet mentem
quasi domina preire sed post tergum tamquam ancil
la famulari. Item necesse [illegible] diligere quos non uult
uidere. Item ira se semel mente possidens tempore
uitium esse deputatur et quod credit facit. Item in
pastorali. Ira quam mater est omnium [illegible] intercluditur
patientie uerum uirtus caritatis amittitur.
Item in oratione. Sic michi [illegible] modo [illegible] tam
[illegible] odit [illegible]. Augustinus in epistola. Sicut
acetum corrumpit uas si diutius ibi fuit sic
ira corrumpit cor si in alium diem durauerit.
Item multo melius nec iuste cuiquam irascitur quam
uelut iuste irascendo in alicuius odium ira
[illegible] dilabimur. Item in ser.
domini in monte. Si irascaris non est tam [illegible] quam
[illegible] [illegible]
est [illegible] odium in [illegible]
Item odium est ira inueterata. Item de ciuitate dei. [illegible]
[illegible] libidinem uindicte [illegible]
Item in R. melior est qui quamuis ira sepe tempta
tur tamen impetrare festinat ut sibi dimittat
cui se fecisse agnoscit iniuriam quam qui tardius
irascitur et ad ueniam petendam tardius inclina
tur. Qui autem numquam petit ueniam aut non ex
animo petit sine causa est in monasterio et si inde non
pellatur. Glossa. Math. xviii. Si non dimiseritis ex
corde quod in nos delinquitur [illegible] quod per penitentiam
dignissimum erat a nobis exigitur. Glossa. Cassio. [illegible]
[illegible] uenialis ira est que non ducitur ad effectum. [illegible]
[illegible] li. iii. de discordia inimicicia seditio
ne. Item [illegible] Io. qui irascitur infirmitas est et
supplicis dignus uoluntarie se ipsum in [illegible]
tum [illegible] ferens et ante futuram gehennam
[illegible] iam uindictam soluens. Item non iracundos tan
tum et malicie memores puniunt [illegible] et eos qui
irascentes aut offensos fratres negligunt
et contempnunt. Item [illegible] pacis [illegible] tempore quo
[illegible] ne plures
ex nobis labiis tantum faciant cum tamen non
ex ore sed ex corde desiderat et affectu uelit

proximum non labiis salutaturum. Item [illegible] non ledas eum
qui te lesit [illegible] ab eo nec libenter eum
uideas manet sine dubio uulnus in pectore et do
lor augescit in corde. Ambrosius de offic. [illegible]
[illegible] quia affectus noster non est in potestate, malum sermonem
non proferamus de ore nostro ne in culpam ruamus. Item
[illegible] qui cito in iniuria mouetur facit se dignum in
deri [illegible] dum uult eam indignus [illegible]
in epistola. Non irasci [illegible] irascendi sit nolle emendare
peccatum est [illegible] irasci [illegible] quam irascendo sit peccatum peccato
addere est. C. x. De accidia.

[G]ressus [illegible] accidia malicia rancor
pusillanimitas desperatio torpor circa pre
cepta uagatio mentis erga illicita nascitur. Item
humana anima que ad deum solum appetendum est facta omne
quod infra appetit minus est iure ei non suffi
cit quod deus non est. Hinc est quod huc illucque spargitur
[illegible] repellente remouetur.
Item in pastoralibus. Plerumque pigri dum necessaria agere negligunt
quedam sibi difficilia opponunt quedam [illegible] formi
dant [illegible] metuat [illegible]
[illegible] otio [illegible] torpescat. Item si quod mor
tuum in nobis est quod ad uitam si attendimus [illegible] ex
tinguimur quod [illegible] tenet. Item qui
adhuc in peccatis est conuersionis fiduciam non amit
tat quia post conuersionem recipiunt et spem quam potuit
esse de peccatore liberantur. Augustinus de confessionibus. Pala
to non sano pena est panis qui sano suauis est
et oculis egris odiosa lux que puris amabilis
est. Et iusticia tua domine displicet iniquis. Item nullo
non debet. [illegible] li. xii. de exercitio. Io. Cris. de compunc
tione. Si uideo quod [illegible] uera et perfecta cupidine
celestium teneatur aliorum omnia que uidentur esse
[illegible] putaret et risum. Ambrosius super
Lucam. Disce rogare quod cupis impetrare [illegible] studi
osos [illegible] celestium profectus munera non se
cuntur. Item in epistola. Sicut dominus non uult mortem pecca
toris sed ut conuertatur et uiuat ita tepidos odit
et cito ei nauseam faciunt. Item de [illegible] tepi
dus in conuersione otia [illegible] et uarias cogitationes
noxias esse non [illegible] quod si a tempore [illegible]
[illegible] ea que leuia estimabat [illegible]
renda atque [illegible]. Item [illegible] pre
missione legere orare et operari [illegible] ne forte mente
otio deditam [illegible] cedet
ei labor uoluptas animi [illegible] uacante [illegible] pre
occupat. Bernardus in epistola. Putando otio otiosa sec
tari ridiculum est. Otiosum autem est quod nullam habet
utilitatem uel utilitatis intentionem. Item [illegible]
quod ad gustum tibi dulcissimum nauseas si tantus
tanti [illegible] dulcis est [illegible]
[illegible] sapit [illegible] non appetis in [illegible]

tanti et dulce non sapit sani non habens palatum
Ysidorus sententiarum. Dolo aliquos nostrum quoniam in sacris uigiliis
de proximo sompno per celi tantes reuera. Quorum in presen
tia preceptum talem mortuos apparere cum nostra presen
tia alacritate prouoti intus intrare sollempnis de
lectentur uereor ne nostram desidiam aliquando
abhominantes cum indignacione recedant. Ysidorus
est de tempore accidia uel tedio affici sentis noli
spera diffidere atque recedere a studio spiritualis sed in
uantis requirere manum trahi et obtemperans.
Ysidorus Inser. tepescimus processu temporis a feruore con
uersacionis nostre paulatim refrigescit caritas.
habundat iniquitas ut heu consumentur in carne
qui spiritu ceperamus. Ysidorus Quid neschie quod pigricie
in mo quia uero dic est ut non crebras suspiri nos
et feruentissima affectione abrumpere hic et illa tam
felicia agmina iaculari. quos studeamus ne
nobis aduincia cordis nostri ue a peccato gentium
quos apostolus sine affectione commemorat. Sen. in
epistola. tuto in certi ocio uita tua peribit. si relin
quis est quod offendit. Ysidorus ocium sine litteris mors
est et uiui hominis sepultura. xi. de auaricia.

Gregorius in moralibus. de auaricia oriuntur tradicio.
fallacia. periuria. inquietudo. uiolencie
et contra misericordiam obduraciones cordis oriuntur. Ysidorus a
uaricia desideratis rebus non extinguitur. Sed au
getur. nam more ignis cum ligna que consumat acce
perit excrescit. Ambrosius in Exameron. quosdam gradus
cupiditatis habet quo plures ascendit eo ad
ad altiora festinat unde fit grauius ruina
lapsuro. Ysidorus in habundancia non sacietas. non au
fames cupiditatum non in explebit appetencia
uel utique paupertas. Augustinus in Sermone. non solum auarus
est qui cupide seruat sua. Ysidorus de . xx. . dd in exple
bilis est gola auaricia diuicium sed rapit et numquam
saciatur nec deum timet nec hominem reueretur. nec
patri parcit nec matrem agnoscit. nec fratri obtem
perat nec amico fidem seruat. uiduam opprimit
pupillorum res inuadit. liberos in seruicium reuocat
testimonium falsum profert. res mortuorum occupantur. quasi
non ipsi qui hoc faciunt morituri sunt. Ysidorus deli. ar.
dem est radicem omnium malorum esse auariciam. id est
plus uelle quam satis est. tantum autem satis est quantum
sufficit exigitur ne in suo genere conseruande modus
Ysidorus de . x. cordis. quod fronte uentur et ad fili
um tuum qui processit tam procedenti non mittas pro
tem suam in celum. potest et Christus audi ipsum deum dicentem.
thesaurizate uobis thesauros in celo. Psalmista
in ethicis. auarus dictus ab auendo. auere enim cupere
est hinc et auarus. nam quid est auarum esse nisi progre
di ultra quam sufficit. auarus enim dictus eo quod sit
auidus auri et numquam opibus expleatur. Ysidorus de

suo bono qui bona mundi diligit uelit non ue
lit timoris et doloris pene succumbit
Ysidorus. et Gregorius. Io. quadam in fonte mundus steterunt quos
in mittens omnem eum in mundus fecit ita et in di
uicias auaricia intrant omnia spinire facit
ab eo qui ille est fetorem. Ysidorus non amabit pro ratum
qui aurum amat. Bernardus. de contemptu mundi. non
trahit sua quoque uoluptas et odorem terris lucri
sectantes quantum estimant pietatem quorum eterna
dampnacio est. Ysidorus ultima sapiens miser et intelligens
cum thesauros pecunie thesaurum ire propter
cumulari. ut tamen non nouissima prudens custoditus
facile profetramen actus transituros non diuiciarum
cumulos. sed delictorum. Seneca in epistola audiui ali
quando tamen adhuc nisa frustra panis ac carnis
aperto ore captantem quod acceperat protinus in inte
grum deuorat et sic ad spem uenientibus. Ysidorus eue
nit nobis quod expectancium fortuna proiectum
id sine ulla uoluptate dimittitur statim ad ra
pina alterius erecti et attoniti. Ysidorus quod de
accipiendo. iiii. li. ui. de magnitudine. xii. c. de

Gregorius in moralibus. Deuenitis in glumei in gula.
cepta leticia scurrilitas inmundicia mul
tiloquium ebetudo sensus circa intelliam oriuntur.
Ysidorus nos . u. modis gule uicium temptat aliquando
namque indigencie tempora preuenit. aliquando uo
tempore non preuenit sed cibos lautiores quesit. ali
quando quibus sumenda sit preparari accuratius expe
tit. aliquando autem et qualitati gloriam et tempori conuenit. Sed
ipsa quantitate sumendi mensuram refectionis ex
cedit. non numquam uero et abiectius est quod desiderat et tamen
ipso estu inmensi desiderii deterius peccat exem
plum de primo in ionatham. i. Regum. xiiii. de filiis in
israelitis. Numeri. xi. et de ih. in filiis hely. i.
Regum. ii. c. De quarto Ezechielis xvi. c. De quinto in esau
Genesis xxv. Ysidorus sepe dum quis contemptum carnis proximus
ad pluuium hostem mittimus. etiam namque alimentis
uicia superbiunt quibus mutte uirtutes ui
uunt. et cum intuitu alitur plerumque uires uici
is augentur. Ysidorus impulso gule dediti superflu
itas locucionis. leuitas operis atque luxuria abun
nentes uero sepe in pacie sepe uero superbie cul
pa committuntur. Ysidorus in epistola difficile inter epu
las seruatur pudicicia. inmens curis sordi
dum ostendat animum. Ysidorus in solloquiis. li. ii. de
leticia bona. Psalmista de suo bono ebrietas perturba
cionem gignit mentis. furorem cordis. flammam li
bidinis. ita mentem alienat ut non sit nesciat
unum et malum non sentiat quod perpetratum committ
titur. Ysidorus tam abstinencia non est epularum arden
tis diuitis intendat supplicium cum tanta
in inferno inter ignes erat inopia quanta hic

epularum fuat copia. Ieronimus: qui nimium cibis utuntur quanto magis ventrem pascunt tanto amplius sensum mentis obtundunt. nam greci dicunt ex crasso ventre subtilem sensum gigni non posse. Augustinus de doctrina christiana: fit ut sine aliquo vitio cupiditatis vel voracitatis preciosissimo cibo sapiens utatur, insipiens autem fedissima gule flamma in vilissimum ardescat. Basilius in exameron: sicut miles plurimo onere pregravatus impeditur ita monachus vel clericus impeditur ad vigilias cum ventris largitate torpescit. Ieronimus in apologetico: sacius est modico vino uti propter infirmitatem quam multa aqua in gurgitem propter aviditatem. xiii.

De luxuria.

Gregorius in moralibus: de luxuria cecitas mentis, inconsideratio, inconstantia, precipitatio, amor sui, odium dei, affectus presentis seculi, horror autem vel desperatio futuri generantur. Ieronimus: nulla autem dei oculos iusticie et pietatis que sunt opera quam corruptionis contagio inquinantur in mundicia. Ieronimus in dyalogo: carnalis delectatio mentem quam inficit obcecat ut inde claritatem in lumine non valeat, sed unde miserius delectatur inde caliginem ad lucerna paciatur. Augustinus de fide ad Petrum: quia dum sibi invicem vir mulierque miscentur ut filios gignant sine libidine non est parentum concubitus, ob hoc filiorum ex eorum carne nascentium non potest sine peccato esse conceptus, et peccatum in parvulos non transmittit propagatio sed libido. Ysidorus de summo bono: luxurie ymagines quas in veritate gessimus sepe dormientibus in animo apparent, sed innoxie si non consentiendo occurrerint. Ieronimus: qui nocturna illusione polluitur, etsi extra memoriam turpium cogitationem sese persenserit inquinatum, tamen ut temptaretur culpe sue tribuat suamque in iudicia statim fletibus tergat. Ieronimus: deus non minus diligat occultam mentis superbiam quam carnis in manifesta ruinam. Ieronimus in epistola vii: inter omnia fornicatio maximum est scelus, quia per carnis immundiciam templum dei violat et tollens membra Christi facit membra meretricis. Iohannes Crisostomus super Matheum: vicium libidinis facile evacuantia et ocio nascitur. Nam diffinitio amoris est: amor est anime vacantis passio. Ieronimus: propter omnem actum carnalem hoc animalibus ceteris inveniuntur maiore ac prurium libidinis. Ieronimus contra Iovinianum: porci sunt qui vitam suam cenose libidinum et voluptatibus fecere mancipare. Gregorius in moralibus super ecce: sicut vini ebrietas eum qui bibit mentem sue in ope fatigat, ita fornicatio ac voluptas perdit sensum animamque debilitat et de rationali homine brutum efficit animal. Ieronimus: sicut gule dimentes habent ventrem deum, ita quilibet libidinum servientes habent deum Beelphegor. Ieronimus in epistola: nam viri corruent in corporibus suis. hoc infirmabunt in corporibus suis. Multi propter res venereas in corpore debilitati sunt et cum predicatione carnem quorum fugiunt cum serviunt. Glossa xii vi super primam ad Corinthios: brevis voluptas fornicationis et perpetua pena fornicatoris. Isidorus libro xv: luxuria consumit omnia bona nature. Seneca in epistola: luxurie voluptas fragilis est, brevis, fastidio obiecta, quo avidius acta est ocius in contrarium recidens, cuius subinde necesse est aut peniteat aut pudeat. In qua nihil est magnificum aut quod naturam hominis dis proximi deceat; res humilis membrorum turpium aut ministerio veniens exitu feda. Ieronimus: sed tamen mortiferum incendium quod luxuria. Ieronimus: vis magna mentis blanditiisque calor amor est iuventa gignitur. Luxuria ocio nutritur inter leta fortune bona, quam si fovere atque alere desistas cadit breviterque vires perdit extinctus sua illecebra amatur. Occidit quod licet quoque in primo obstaret propulsetque amorem tutius ac victor redit blandiendo dulce nutrit malum; sero recusat ferre quod subiit iugum. xiiii. De perplexitate.

Gregorius in moralibus: cum mens perplexitate cum minora et maiora peccata constringitur, si omnino nullus sine peccato evadendi aditus pateat, minora semper eligantur. Ieronimus: cum in duobus constringimur, utilius tamen minus eligimus ne in magnis sine venia peream. Ysidorus in synonimis: in malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum. Ysidorus de summo bono: argumenta machinationum malarum quibus cogitatio mentis seducta quam in cordibus hominum diabolus fundit ita sepe captam implicat mentem ut ex qua parte evadere quilibet temptaverit sine periculo non existat, velut si unusquisque hoc facere quod si feceris peccas, si non feceris reus per iniuriam sis. In tanto ergo mali discrimine ut evadendi aditus pateat minora potius eligenda sunt ut maiora vitentur. Augustinus de mendacio: illa dicimus esse peccata que propter minora vitanda suscipiuntur, sicut in rebus utilibus non vocatur dampnum quod propter maius lucrum amittitur, sic et in rebus sanctis non vocatur peccatum quod admittitur ne gravius admittatur. Ambrosius de officiis: si non potes alteri subvenire, noli alterum ledere; quomodo est necessarium iuvari quam gravari alterum. xv. conflictu viciorum [illegible]

Augustinus in libro de conflictu. O quam amara
est superbie congressus que angelos de celo
precipitavit, homines de paradyso minavit. Superbia dicit:
Certe multis immo pene omnibus melior es verbo
scientia divitiis honoribus cunctisque carnalibus
vel spiritualibus supereminens carismatibus. Cunctos
ergo despice, cunctis temetipsum superiorem
attende. Humilitas respondet: Memento quia pulvis
es, quia cinis es, quia putredo et vermis es. Et quia
et si aliquid es non tanto te humilies quanto
magnus es. Pro eo quod es, numquid tu al
tior es quam primus angelus? numquid splendidior in
terra quam lucifer in celo? Qui si ille de tanta sub
limitate per superbiam cecidit, quomodo tu ad tan
tam celsitudinem superbiens de imis ascendes?
Inanis gloria dicit: Age bonum quod vales, ostende
bonum cunctis quod agis, ut bonus a cunctis di
caris, ut sanctus et venerabilis ab hominibus predicaris,
ut dei electus voceris, ut nemo te contempnat,
nemo te despiciat, sed universi debitum et ho
norem persolvant. Timor dei respondet: Si bona aliquando
agis, non pro transitoriis sed pro eternis honoribus a
ge occulta que agis in quantum vales; sit in animo oc
cultandi voluntas et non erit de ostentatione
ulla temeritas. Et tamen certe aliquid mani
festare quod semper vis celatum habere. Simulatio
dicit: Quia nil boni in absconditis facis, ne a
cunctis cognitus detesteris, finge te fo
ris esse quod intus non appetis. Vera religio respondet:
Immo magis satage esse quod non es. Nam ostende
hominibus ex parte quod es, quia ad quam dampnatio est. Con
temptus dicit: Quis tu ut peioribus obtemperes,
deterioribus famulatum exhibeas? Te magis quam
illos decuerat imperare, qui et si presunt, ingenio
vel industria tecum. Obtempera ergo magis domino
in ipso et non sit tibi cura de aliquo. Subiectio respondet:
Si domino obtemperandum est, in ipso humano subdi necesse
est magisterio. Ipse namque dicit: Qui vos audit me
audit, qui vos spernit me spernit. Ita in quos
oportet. Sed si talis qui imperat esse non est, talis pro quo dominus
imperat. Sed apostolus dicit: Non est potestas nisi a deo, que autem a deo
sunt ordinata sunt. Quales enim esse debeant hii qui
imperant non est absconditis discutiendum. Invidia dicit:
In quo illo vel illo minor es? Cur ergo eis equalis
tu superior non es? Quanta vales que ipsi, quanta tu non
valent. Non ergo est aut superiores esse aut equales debent.
Fraterna concordia respondet: Si ceteros virtutibus antecelle
ris, tutius te loco in imo quam in summo tenes. Tamen si
servias, quia cum de alto peior sit ruina quam si
est ut agit quod superior es vel equalis sunt quod te
ledit, quod te nocet. Cave ergo ne dum alterius lo
cus celsitudinis invides illum mitteris de quo
serpentum retines. Invidia diaboli mors introivit
in orbem terrarum; imitantur autem illum qui sunt ex
parte illius. Odium dicit: Absit ut illum ames
qui in omnibus contrarius est, hostis qui te derogat, qui te in
sultat, qui te contumeliis exasperat, qui peccata
tua improperat, qui te divitiis, operibus atque hono
ribus supervenire festinat, nam eum tamen in
deret ne quemquam se esse ita preferret. Dilectio respondet: Nunquid
quod quia homines narras odio habenda sunt? In homine
spera non est amanda dei ymago in homine sic
ymago christi, qui in cruce positus inimicos suos di
lexit, ante crucis tormentum admonuit di
cens: Diligite inimicos vestros et cetera. Omnem ergo a
maritudinem cordis evome et quo pacto
valens caritatis dulcedinem sume. Nil enim
illa suavius, nil illa beatius. Detractio dicit: Quis
per se sustines quod silencio tegere quod ille vel
ille perpetrat committit. Non forte qui consentit
libertas facte increpationis. Respondet: Non tacenda
sunt mala proximi nec consentienda, sed caritate
fraterna in facie proximus redarguendus. Et si
non minus errata delinquentium ad tempus si
lentio tegenda sunt ut aptiori tempore corri
gantur. Ira dicit: Que erga te aguntur equani
miter ferri non possunt, sed immo patienter tolli
re peccatum est, quia si non eis cum magna exaspera
tione resistatur, contra te deinceps sine mensura
cumulantur. Patientia respondet: Si passio redempto
ris ad mentem reducitur, nil tam durum quod non
equo animo toleretur. Christus enim, ut ait Petrus, pro
nobis passus est, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia
eius. Sed quanta sunt hec in comparatione illius que pati
maluit? Ille enim obprobria, irrisiones, contumelias, a
lapas, sputa, flagella, spineam coronam,
crucemque sustinuit, et nos miseri ad unum con
tumelie immo sermone fatigamur, uno ver
bo deicimur. [?] dicit: Numquid stultis nu
quid blandiendis ... lenia
verba et non magis aspera ut tales deceat dura
delinquentibus obiciendum est. Mansuetudo respondet:
Non tua in hiis persuasio sed apostoli sequenda est
preceptio sermone: Ne increpaveris et cetera. Ille
servum domini non oportet litigare sed mansuetum esse
ad omnes. Quod inde malum pervenire debetis ad huc
subditos et prelatos nocet. Sepius enim contingit
ut leniter ac cum caritatis dulcedine prola
tam correptionem suscipiant et per humilitatis
viam desperationis emittant iacula. Timor dei
tendent homines diu in celis nisi sit cure quod
de te suspicentur homines mentis. Satisfactio respondet:
Non est danda reprehendi occasio, non susurran
di suspicio. Sed si autem sunt que corrigantur

manifestum dicam esse si desint huiusmodi pre
stacione negandum. Torpor et ignauia dicit. Si
lectionem continuato studio sic insisteris oculorum
caliginem incurris. Si non desineris lacrimas in
fundis ipsos et oculos amittis. Si pro te latis
uigiliis psalmorum centum persolueris in tam
am capitis acquiris. Si cotidiano labo
re te conficias ad opus spirituale quomodo consurgis.
Exercicium. Responsio. Quid est preterenda tam longa
temporis pro omnibus spacia numquid scis si crasti
na uiuat. Immo et si uel unam horam amplius
uita facias an forte mors te excidat et sal
uator in euangelio dicit. Vigilate quia nesci
tis neque diem neque horam. Quod ipse dictante cor
poris in tercia spes memento quia regnum ce
lorum non tepidi non molles non desides sed uiolenti
inquam facientes diripiunt. Cupiditas dicit.
Valde sine culpa es quod que habenda concupiscas
quia non multiplicare appetis sed conseruare timet
cas et quod magis aliquis retineret ipse melius ex
pendit. Animi contemptus. Responsio. Ista nec apud ho
mines seculares sine periculo perierunt. quia quan
to quis amplius habere cepit tanto amplius habere
concupiscat. fitque ut modum in concupiscendo non
habeat dum in mundum hic secularis desser
uire festinat. Si ergo secularibus uiris ita est
periculosa cupiditatis industria quanto magis
iste periculosior qui iam habitu et conuersatione
seculares esse deseruerunt qui totum quod uiuunt
domino esse deuouerunt. Dicis forte idcirco aliis
religiosis utilius plura habenda sunt ut melius
ab ipsis quam a secularibus erogentur ipsis paupe
ribus et ego concedo. Sed prelatis non autem subiectis
obediendum dico si ea que possides egentibus tribuunt
inde subiectorum ab se penuria nutus. Auaricia.
Responsio. Memento quod purpurato diuiti contigit quia non
ideo dampnatus est quia aliena tulit sed quia egen
ti pauperi sua non tribuit et in inferno potius ad
petendum minima peruenit quibus prius negauit.
Ventris ingluuies dicit. Ad esum deus omnia munda
creauit et qui saturari cibo respuit quid aliud quam mu
nus concesso contradicit. Ciborum parsimonia. Responsio. Utrum
horum que dicit uerum est. ne enim homo fame moreretur
omnia ad esum deus munda creauit. Sed ne comedendi
nimietas excederet abstinencia imponitur. atque in me
tera sua mala saturitate maxime panis So
doma perit quod ipse sicut est ad medicinam sic ad
similitudinis dapes debet conferre accedere nequaquam scilicet illic
uoluptatem appetens. Sed necessitati succur
rens. Ille autem plene hominis in uiuum luxuriat qui in
sumit dapibus non solum parsimoniam tenet
ut scilicet refectionem sic esuriens in potu sitim in

ac uiuaciores simul et lautiores epulas ex
cepta corporis infirmitate et hospitum suscep
cione contempnit. Inepta leticia dicit. Ut quid
ad gaudium tuum abscondis in corde in publicum lete
dic ad foras unum uel tuum ex parte uideant. Fac
eos letos tua leticia. Condolat mortis. Responsio. Unde
est in te tanta leticia. Numquid iam dyabolum uicisti. Num
quid iam de exilio ad patriam uenisti. An for
te in obliuionem uenit quod dominus dicit. Mundus gau
debit uos uero contristabimini sed tristicia uestra in gaudium conuertetur
ergo in tanta leticia quia nondum euasisti penalem
erumpnam. Time quia omnes et sanus indiuat sicut qui
carceralibus tenebris reclusus gaudere cona
tur. Multiloquium dicit. Non reus ille tenebris qui plura
quidem sed bona loquitur. Sed ille qui saltem rara
sed mala dicere probatur. Discreta taciturnitas.
Responsio. Uerum est quod dicis. Sed dum multa bona proferri
uidentur sepe contingit ut a bonis locucio in
choatis ad inania deriuetur. Sed ipsum sacra scrip
tura pronunciat quia in multiloquio non deerit pec
catum. ac forte fieri in inutilia uerba decli
nantes et innocua. Sed numquam declinari potuerit
in utilia atque ociosa de quibus racionem erit in futuro
reddenda tenendus est. Ergo modus in loquendo atque
ab ipsis non numquam utilibus uerbis parcendum. Corporalis
fortitudo dicit. Cur te in uoluptate tua
tamen non dilatas cum te quod sequitur ignoras accep
tum tempus in desidiam per quod non debes quia quam cicius
pertranseat nescias. Si enim deus miseri hominem in
uoluptate carnis in ipso humani generis ex
ordio masculum et feminam non fecerit carnis in
mundicia. Responsio. Nolo ignorare te. Fingas quid
post hanc uitam recipias. Si non pie et caste
uixeris sine fine gaudebis. Si non in pie et lasciue
eternis incendiis cruciaberis. Unde autem magis ca
ste uiuere debes unde quam cicius tempus acceptum per
transeat ignorare te dicis. Si. O quam preua est
eius hora qua perditur uita futura. Si de
suo bono introducuntur uicia cum uirtutibus ad utilita
tem confligunt ut ipso certamine uel mens exerce
atur uel ab elacione consueta animus retrahatur.

Gregorius in registro quod de. Capitulum de gratia.

Gratiam debemus superna prouenire non sumus ne
gligentes in oracione uel opere uocem intantum ex
primitur oraciones sed orare et non deficere petamus ergo oran
do quesiuimus legendo pulsemus operando. Id est quamuis
electa loca sint dei gratiam animam saluare non possunt
quod aliquando in tempore quoque conspicimus ciuitatibus electorum
in loth in supra ciuitatem iustus fuit in monte
peccauit. Item in moribus cum mente nostram elacio eri
git sumam a uobis pertinens corrupta amoris re
cedit. cum uero secunda nos gratia uisitat statim

per lacrimas ad sua desideria instigat. Id quanto
quis se minus uidet tanto sibi minus displicet
et quanto maioris gratie lumen percipit tanto am
plius reprehensibilem se esse cognoscit. Id sci
entiam gratia uocat. temptacio interrogat.
Id per occultam gratiam ad amorem dei temptata
desiderium nostrum perficimus quanto in nobis cotidie
de dei spiritu uirtus crescit tanto semper noster de
ficit. Id unumquemque electum suum deus magna gratia et
magis erudiendo custodit cum quis proficiens
deserit. Id miles dei superne gratie fretus
auxilio hec milicia infirmitatis carnis ut
aliena non deserat. Id bonum quod agimus et dei
est et nostrum. dei per preuenientem gratiam nostrum per
sequentem liberam uoluntatem. Id sunt ex. sub
hii qui electi in testamento ueteri sunt sub h
qui in testamento nouo seruili sunt timore constricti
quia omnis ex amore caritatis accensi sunt
nec enim deum diligerent. si eius caritatis que
deus est gratiam non accepissent. Id sunt quidam
qui per donum gratie et ipsam intelligunt quam ex porum
a doctoribus non audierunt. Ysa. de summo bono. hominis
intuitu superna gratia uenit ut ueniat. preueniunt
et post eius preueniunt facti actus ad indignam
mentem ueniens facit in ea meritum quod remu
neret consolum in ueniat quod puniret. Id in
ymno. in omni opere tuo dei auxilium posce omnia
dei gratie omnis dono ascribe nil meritis tuis
tribuas in uirtute tua nil presumas. Aug. de
con. gratie tue deputo et misericordie tue domine quod pec
cata mea tamquam glaciem soluisti. gratie tue
deputo et quecumque non feci mala. Id de natura et
gratia. et gratia sunt que nec infantes nec etate
grandes salui fieri possunt non meritis red
ditur. sed gratis datur. propter quod gratia nominatur.
Id de correptione et gratia. desiderare auxilium gratie
inicium gratie est. Id gratia sola homines liberantur a ma
lo sunt que nullum prorsus sine cogitando sine uolendo
et amando sine agendo faciant bonum. Id uolun
tas humana non libertate consequitur gratiam. sed gratia po
tius libertatem et ut perseueret delectabilem perpe
tuitatem et insuperabilem fortitudinem. Id de u.
responsionibus opera liberi arbitrii bona que ut fiant
preparantur per gratie preuentum nullis liberi arbitrii
meritis et ipsa faciente gubernante et perficiente
ut hii uidentur in libero arbitrio non dampnamus
quod exclusis uel his hominibus dei iustificati de
iustificantur in se. Id de gratia et li. ar. Etenim in
ta uita bona nil aliud est quam dei gratia sine dubio et
uita eterna que bone uite redditur dei gratia est.
ipsa enim gratis datur. Id gratia non facit legis dilec
tores. lex uero ipsa sine gratia non preuaricatores

lex uero ipsa sine gratia non preuaricatores. Id concu
piscentia qua caro concupiscit aduersus spiritum in bap
tizatis seruis igitur pugnandi necessitatem quia quod
non quamuis malum non sibi sed subeuntium dei gratia regen
te ante non inpunitum. dei gratia adiuuante frenan
dum. dei gratia remunerante sanandum. Id de ui.
questionibus. salus religionis huius per quam solam sal
uatur uniuersitas promittitur nulli umquam defuit qui
dignus fuit. et cui defuit dignus non fuit. ab ex
ordio namque propagationis humane usque in finem
quibusdam ad premium quibusdam ad iudicium predi
catur. Id de spiritu et littera. per legem cognitio peccati per fi
dem impetratio gratie contra peccatum. per gratiam sanatio
anime. sanitate libertas arbitrii. per liberum ar. iusticie di
lectio. per iusticiam dilectionem legis operatio. Id lex
data est ut gratia quereretur. gratia uero data est ut lex im
pleretur. neque enim suo uitio non implebatur lex sed uitio
prudentie carnis quod uitium per legem demon
strandum per gratiam sanandum fuit. Id de ci. dei. pa
rit ciues terrene ciuitatis peccato uiciata na
tura celestis uero ciuitatis ciues parit a peccato
naturam liberans gratia. Id de penitentia. post peccatum est gratia
que numquam deficit nisi prius expulsa contemptione que
suum est in spiritu si equum recipiat. Io. os. super
gratia rectas mentes diligit et in suo fructu consummat. Id Gre.
af. dz uoluntas precedere et sic sequitur gratia. nam nec
gratia sine uoluntate aliquid operatur. nec uoluntas
sine gratia potest. nam et terra non germinat nisi pluuiam
susceperit. nec pluuia fructificat sine terra.
Ambrosius super lu. nescit tarda molimina spiritus
sancti gratia. Auctor de spiritu et anima. anima quam dei pietas
respicit humilitas subintrat penitentia reducit timor
cia depellit obediencia conducit perseuerancia perducit
deuocio introducit puritas uigilat. caritas unit.
idem facultates et que instrumenta cognoscendi
et diligendi habet anima ex natura. cogitacionem tamen intentus
et ordinem dilectionis necessarie habet non ex gratia. Id. ysa. que
eius sapientia format ut sint aduersus gratia replet
ne uacua sint si strenuum operarium inuenit. Ber.
super cant. in ueritate didici nil eque efficax esse ad gratiam pro
merendam retinendam recuperandam quam si omni tempore
in ueritatis non altum sape sed time. xviii. de penitentia

Gregorius in omelia. penitentiam agere est perpetrata mala plan
gere et plangenda non perpetrare. nam qui sic
alia deplorat ut tamen alia committat adhuc penitentiam
agere aut ignorat aut dissimulat. Aug. de mi
rabilibus sacre scripture. qui per penitentiam peccata diluit an
gelice felicitatis consors meritum erit. Id illi de
penitentia committitur qui toto ex odio irretitur qui iam non
penas tantum timet sed ad bonum deum festinat ten
dere. quod consilio si peragit aliter et in fine desperando
non est de eius remissione. sed quoniam uix uel raro est tam

nulla cunctatio timendum est de penitente sero. Idem. Pi-
etatis fidei expostulat credere quod omnis elemo-
sine totius vite et orationes et opera iustitie et
misericordie fuerant recognoscenti mortem suam
ad conversionem suam. Idem. Neque enim penitentem digne puto
qui non sustineat vivatis esse. Idem. Penitens in
omnibus fructus sue penitentie peritos habeat nunquam
sufficiat sibi doleat semper de omnibus autem quod peccavit e-
rubescat dolorem cum vita finiat. Idem. Ubi do-
lor finitur deficit et penitentia. Idem. Penitens semper do-
leat et de dolore gaudeat. Idem. Penitens consideret
qualitatem criminis in loco in tempore in perseverancia
in varietate persone et quali hoc fecerit temptatione et ipsius
vitii multiplici executione. Idem. Nunquam aliquem dominus
sanavit quem. de contritione. Idem. Penitentia est quedam dolen-
tis vindicta puniens in se quod dolet commisisse
qui autem dolet ex decernet in mortali corpore de-
sidat quod amat ploret quod tardat. Idem. Qui
me confessus fuerit coram hominibus etc. omnis quantumcunque
et quicunque peccator cuiuscunque ordinis est fuit sacerdos
confitebor et ego eum coram patre qui invocaverit nomen
domini. i. se quod nominatur dominus. i. qui vocaverit eum
ad se servi(e)ndo et non dicendo ut fortissime
perfecto. omnis iste quantumcunque sit ille peccator salvus erit.
Idem. Penitentia langores sanat leprosos curat mor-
tuos suscitat sanitatem auget gratiam conser-
vat claudit gehennam. audis copiam celis reddi-
tur iniquitatum vitia fugat virtutes exornat
mentem munit et roborat. Idem de v. tribulationibus.
Petrus non dum respexeris nunquam penitentia mota
mare flevisset. Penitentia quod ut est optima res
est quam defectus revocat ad perfectum. Idem. Miser.
Si tu vis age penitentiam quam nam quia peccare non
potes peccata te dimiserunt non tu illa. Idem in epistola.
Si res aliena propter quam peccatum est cum reddi possit
non redditur non agitur penitentia sed fingitur. Si autem
veraciter agitur non remittitur peccatum nisi resti-
tuatur ablatum. sed cum restitui potest. Idem. Nec
vitam eternam. Id. li. iiii. de desidio. Ambrosius Fa-
cilius inveni. Id. li. iiii. de innocentia. Ysidorus in ethi.
Penitentia appellata quasi punitentia. eo quod ipse homo in
se penitendo puniat quod male admisit. Nam
nil aliud agunt qui veraciter penitent nisi ut id
quod male fecerunt impunitum esse non sinant. eo
quippe modo sibi non parcentibus ille parcit cuius altum iustum-
que iudicium nullus contemptor evadit. Idem de summo bono.
Penitentia medicamentum vulneris spes salutis per quam
peccatores salvantur per quam deus ad misericordiam provocatur
que non tempore pensatur sed profunditate luctus et lacrimarum.
Idem. Item li. iii. de securitate. Idem in
synono. In annis est penitentia que sequens commendat (?)
pu-
Cyprianus. Inter o penitentia que peccata mitigante

deo remittitur et paradysum reseras quam contritio sa-
nat omnem etiam ex hylaris vitam itentu re-
vocas. statum restauras honorem renovas.
fiduciam reformas gratiam quam habundantiorem
refundis. Idem. O penitentia quid de te non referam.
omnia ligata tu solvis omnia soluta tu rese-
ras. omnia adversa tu mitigas. omnia contrita tu sa-
nas. omnia confusa tu lucidas. omnia desperata
tu animas. Idem. Penitentia respuit avaritiam. horret
luxuriam fugat furorem firmat amorem ca-
lcat superbiam. comitet linguam componit mo-
res. odit maliciam excludit invidiam. Bernardus. Se-
cundum qui amat animam suam perdet eam dimittendo sibi
ponendo ut martyr sibi affligendo ut pe-
nitens. Idem de xv. gradibus. Qui veraciter penitet
laborem penitentie non abhorret. sed quod grave pro culpa
sibi ordinatur tacita conscientia patienter am-
plectitur. Idem. Miser. Si vis age penitentiam punire
corpus affligere iudicare te ipsum ut
non incidas in manus dei viventis. Tamen id quod
sed ne quod nimis reprimendum est furor immodicus
ne noceat mitatem servat in discretioni. Capitulo
Gre(gorius) in reg. Illud quam xxiii. de contritione.
Considerare deficta fletu delere in conspectu di-
vinitatis non dubites iniquitatem consequi quia nullum
perpetrantem venialem despicit qui peccatores redime-
re venit. Idem sicut ezechiel mala quam nos commisisse meminimus
fletibus puniamus ut plurima penitentie patiamur
ad carnem vite ne si affligi iam penitendo
nolumus ut postmodum sine fine sentiamus. Idem
in mor. quo uberius culpa deflet eo altior
cognitio vitiis attingitur. quia ad videndum
enim lumen polluta dudum conscientia lacrimis pur-
gata renovatur. Idem quibus peccatorum. i. iii. de iu-
stitia. Idem. Si nos virtus compunctionis intimis
afficit omnis strepitus prave suggestionis obmutes-
cit. Idem in pastorali. In litora aquis sentire nolu-
erunt qui dum fletibus suis vite mundiciam libera-
bant ante dei oculos sordidas et ipsas lacrimas fa-
ciunt. Idem. Qui admissa plangit nec tamen dese-
rit tanto gravioris culpe se subicit quanto ipsam
quam flendo impetrare potuit veniam contempnit.
Augustinus de penitentia. Sic comes penitentie dolor est. ita
lacrime testes doloris. Idem. Qui se cognoscunt
sic semper peccant ita semper plorant in tota vita sua
que est temptatio sicut enim plorent totam vitam
suam. Idem. Nunquam aliquem dominus sanavit quem omnino non
liberavit totum enim hominem sanavit in sabbato. quia
et corpus ab infirmitate et animam ab omni conta-
gione. in dicimus penitentem oportet similiter dolere
de omni crimine. Idem satis durum est. cuius mentis dolo-
rem oculi carnis nequeunt declarare. sed ta

ac culpabil' se dic' q̄ deflet dampna tẜali
ul' mortē amici. et dolorē pc̄i nō ondit
lacrimis. Is qui penitet oīo peniteat et dolorē
lacrimis ondat. Is mli. medita da m dn̄e m
h' gemitu panē doloris et lacrimarꝫ q̄ ecurio sī
dem copiā deliciarꝫ. Is sic pma. otinua ama
m. comes etatis mee otinuus dolor i lana
bil' erorꝫ uite mee. x'. si n̄ sū dignus oclos ad
celū leuare orando ēte n̄ sū dignus eos ul'
tetare plorando. Is in os. amore amoris
tui facio istud recolens uias meas nequis
mas i amaritudie recogitacōis mee ut tu
dulcescas m. dulcedo n̄ fallax dulcedo felix
et secura et colligens me a dispsione i q̄ frustra
discissus sū dū ab imo te auſus imulta eua
m. [illegible] ta conglutinat et um
do ut penitencie lacrime. Is [illegible]
ē leticia. tristicia h̄e coheredem itaq [illegible]
lacrime leticiā assumunt otinuā et i martelli
bilem. Is inter nos ad dm aliqn̄ flens acces
sit qui n̄ qd postulauit accepit. nisi ab eo
bn̄ficia dolent aptauit qui nō ipetrer
q' uoluit. ipe eī qui consolat' flentes dolen
tes timit. penitentes informat. Is li. de o
puc. cor. sic i pole est ut ignis i flumine in
aq̄. ita ipole ē opuncōem uigere in deliciis
otria eī hec i uicem s' sunt et pemptoria.
illa eī m' fletus h' m' risus. ista cor astringit
ille dissoluit. Is sola est opunctio q̄ fac aiaꝫ
horrescere [illegible] desiderare cilicium amare la
crimas fugere risum. Is h' est humilitati cordis ua
opunctio magna agere [illegible] loqui mite opa
ri [illegible] peccatis time ac treme. psi de su. bo
opuncto cordis est humilitas mentis cū lacrimis
exoriens de recordacōe pc̄i et timore iudicii
Is qui nocturna illusione [illegible] Is la
crime pn̄e ap dm [illegible] reputant. unde
[illegible] sunt magna delicta [illegible] n̄ tn̄
i illis dm mia desperanda. Amb' de excessu fra
tri. nō solus dolor lacrimas h̄e et leticia la
crimas suas et pietas fletum excitat et oio [illegible]
tum rigat. Bs. [illegible] alta suspiria testant'
tristiciā cordis. Is dies messiē imb' detinaue
rit et sū fructu pierit. i pole ē ut peuctem
placeat ē dn̄e ut recogitē eos i amaritudie
aīe mee. Is abscidat' [illegible] acuto opuncōis
uis [illegible] consuetudis. Is de otemptu mdi
felices lacrimas qs benigna manus odtoris
abstergit [illegible] oculi [illegible] eligerent
q̄ eleuari i [illegible] [illegible] ana
[illegible] et petulantie famulari. Is de xii. gd.
qs intas s' i notescit ac p h' [illegible] nocte

ē ut cineta q̄ amare solebant et ipis ca
marescant. Is inter miserere aīe tue qui
dm ē uis miseri. laua p singulas noctes
lectū tuū lacrimis tuis stratū tuū riga
re memento. si opatis ē ipi. si laboras ige
mitu pn̄e. pmus eī h' gradus mie ē nāam
utriqꝫ oseqns. Is si nō plangis plane nō
sentis aīe iniuria oscie lesionē. sꝫ nec fu
tura celestis gaudia ocupiscis si nō cotidie
postulas ea cū lacrimis. Is pmū opus fidei
p dilectōem opantis cordis opunctio ē i q̄
plane dei' eiciunt' demonia cū ab affectu
eradicant' pc̄a. de orone

Grex in mor. h' sunt uie humilitatis
testimonia et i siquitatē suā quaqꝫ cog
noscē et cogitatā uoce orōnis aperire. Aug.
i ser. utilit' ac salubrit' ad monent' ut
pc̄a nr̄a debeamus ... et humil' n̄ solū
do sꝫ et scis et dm ... ofiteri. Is de pma
sūta assidua pc̄a et [illegible] q. necia assidua
lauent' orōne. assidua restaurent' ubi
lacōne. Is sit uenale p orōnē qd ... a
le erit in opacōe. Is qm ... magna ē
pena q̄ erubescit p xp̄o sit dignus mia. ui
pꝫ q' quāto pluribus ofitebit' i spe uenie t
pitudinē eius tanto facilius osequit' gram
remissionis. Is qui ofiteri uult pc̄a ut inue
niat gram q̄rat sacerdotē scientē ligare
et soluē. ne cū negligens circa se extiterit ne
gligat' ab illo qui eum miscedie monet
et petit ne ambo cadant in foueā q̄ stult'
euitare noluit. tanta uis orōnis ē ut
si deē sacerdos ofiteat' p[illegible]. Is qui oīo ofi
tet' sacerdoti meliori q̄ pot ofiteat'. Is
ponat se penitens oīo in potestate iudicis s
de sacerdote. Is caueat sit penitens ne ...
dia ductus diuidat apd se orōnē ut diuisa
diūsis uelit sacerdotibꝫ manifestare qdā eī
uni celant q̄ alii manifestanda ofuant q
est se laudare et ad ... tende. Is nꝫ fa
cilius ab īimo deicimus q̄ cū eū supbiendo
imitamur. nec ueheme cū p[illegible] q̄ cum
humilitate dm sequimur. nec acriores eī dolores
infigimus q̄ cū plagas pccōrꝫ nrōrꝫ ofitendo
et penitendo sanamus. Is pc̄a sū p[illegible] siue
magna sint i pmitā ēe nō possunt. q' ul'
hoīe penitente ul' do iudicante plectunt'.
cessat qut ... dina si ofessio precurrat
humana. Is i lc. orōm ē dn̄e cuius oclis nu
da ē abyssus humane oscie quid occultū ēēt
i me et si nollē ofiteri ē te eī abscondem
m dn̄e nō me ē. Is obsecro te ds ms et

me ipm̄ in ī dicā ut ꝯfitear oratis p̄ me
fr̄ibȝ meis q̄ ī me sauciū ꝯspero. Amb. de
pn̄ia qui iacet in tenebris ꝯsc̄ie ⁊ delictoꝝ
tuoꝝ sordibȝ q̄i reoꝝ carcere exi foras. de
lictū p̄priū p̄de ut iustificeris. ore eī ꝯfes
sio fit ad salutē. Jo. os. de ꝯpūct. cor. hēs
accusatorē acerbissimū ⁊ īuitē. p̄ueni eum
⁊ obstrue os eius ī pudentissimū. ipsa sponte ꝯ
fitendo delictū. Pet. ī eth. ꝯfessio erroris
ē p̄fessio desinendi. desinens. g°. apertus ē
dū ꝯfessio ē. ꝯfessio qᵃ antecedit. remissio se
quitur. Jd ī syno. ꝯfessio sanat ꝯfessio iusti
ficat ꝯfessio pctī ueniam donat oīs spes ī
ꝯfōne ꝯsistit ī ꝯfessione locus mīe ē. Jd in
tīa cordis tui reuela p̄ uias cogitacōes tuas
illico manifesta. pctīm tm̄ occīs curatᵘ. cum en
aūt tacendo amplatur. Jd de sū. bo. serius dei
tiptia recordacō ē dz pctī ut ea q̄ gessit se
lacrimans ꝯfiteat. Jd in epla. anima ꝯfōne
si affectas decorē redda ū ꝯfessio ī pulcri
tudo. ī decor si pctā sunt in ꝯfōne lauant
si bona opa ī ꝯfessione emendant. cū mala
sua ꝯfiteris sacrificiū est deo sps ꝯtribulatus
cū dei bn̄ficia īmolas deo sacrificiū laudis.
Jd absq; ꝯfōne reus iudicatur ingratus ⁊ pctōr
mortuus reputatur. amortuo quasi tanq̄ qui
nō perit ꝯfessio. Jgᵒ pctōr ē uita iusti glia.
Jd sunt qui ꝯfitendo sic fablam pctōꝝ suoꝝ
narrant p̄ ystoriā ⁊ ꝯsuetudines aīe sue sū ꝯ
fusione diminuant ⁊ pene sū pn̄ia ⁊ affectu
doloris. cito eī lacrimas īueniunt ⁊ resoluunt
ī gemitū qui hn̄t sensū doloris. Jd sūt eē
oīe qd̄ remordet ꝯsciām ꝯfitere humil.
pure. fideliter. glo. ap. iiii. ꝯfessio pctōr te
stimoniū ꝯsc̄ie timentis dm̄. qui eī timet
iudiciū dei pctā nō erubescit ꝯfiteri. pfectus eī
timor soluit oēm pudorē. Jbidē. io. libens
ꝯfiteri pctā ut erubescentia patiamur p̄ pe
na. Seneca in epla. sompniū narrare uigilantis
est ⁊ uicia sua ꝯfiteri sanitatis iudiciū ē. ex
p̄gitamus ergo ut errores meos coarguere possimus

Gres in pasto. iii. xx. de satisfactione.

dō nr̄is cruciatibȝ pascitur. sȝ delictoꝝ
morbos medicamentis ꝯtrariis medetur. ut qui
uoluptatibȝ delectati discessimus fletibȝ ama
ritudini redeamus ⁊ qui p̄ illicita diffluendo
cecidimus ā licitis nosmetipsos restringendo
surgamus. Jd iom. dū a retribucōe illorū ultime
eē q̄am tp̄is sectas ūr debent pensare ma
lū qd̄ sequitur. pensantes ꝯtinue gementes in
tare ea q̄ ꝯmisimus pctā ⁊ indesinenter aspicere
aspicientes. flere. flentes abstergere. Aug

ī regla quinq; ꝯuitio ul maledcō ul ī dānis ob
tu aliqᵘ lesit meminit satisfactōne sp̄ citius cura
re ꝯpetit ⁊ ille qui lesus ē sine disceptatōe dimit
te. Si aūt inuicē se leserint ī uicem gl' debita relax
are debebunt. Jd de ec. dog. pn̄ia uā est penitenda
nō admitte ⁊ admissa deflere. satisfactō pn̄ie
ē cās pctoꝝ excidere nec eaꝝ suggōnibȝ aditū pbe
re. Jd secreta satisfactōe. Jd. li. iiii. de religione
Jd de pn̄ia ponat se penitens oīo in potāte iudi
cis ī iudicio sacerdotis nil sibi reseruans sū ut oīa
eo iubente paratus sit facere p̄ recipienda uita aīe
q̄ᵃ faciet p̄ uitanda corporis morte. Jd qui multos
offendit peccando multos oz placare satisfaciendo
Jd ī eth. de cotidianis breuibȝ leuibȝ qz pctīs sa
quibȝ h' uita nō ducitur cotidiana orō fideliū sa
tisfacit. Jd in epla nl' aᵈ agit qui uacat penitere nisi
to qd̄ male fecerat ī puntū eē nō sinat. Ambros
sr̄ lu. nēō diffidat nemo ueteri ꝯsciis delictoꝝ
pn̄ia diuina despet. nouit ds mutare sniam si tu
noueris emdare delictū. Jd sr̄ vi ī macabeis. tanta
uis enī datē ꝯsumatōis ē ut ī ꝯptā redeat pu
ericie spiritualis etatē q̄ ī mas errores ignoret. ē mē
⁊ si uelit nō possit admitte q̄ desinit ulīi noc
se ptandi. Pet. ī syno. cum ea ⁊ ieiunium sp lu
gens sp̄ gemens sp̄ suspiria cordis emittens. Jd
de sū. bo. ille pn̄iam digne agit qui reatū su
um satisfactōne legittia plangit. Jd ꝯtinue p
pn̄iam p̄ piacō pctoꝝ sit tm̄ metu tm̄ hō eē
nō dz q̄ p̄ pn̄ie satisfactōe dīno tm̄ pensatur iudi
cio nō huano. Bn̄. sr̄ ce. hūlr ⁊ reuerenter dz eē sat
factō p̄ q̄ emdatur. seba tiligᵗ tio glo. sr̄ ps.
xxxi. ē q̄dā ꝯfusio temporal' q̄ ē ad horā q̄ ad p
dest. s. pturbacō aīi respicientis pctā sua ⁊ re
spectōe horrentis ⁊ horrore erubescentis ⁊ ru
bore corrigentis.

xxi. de uirtute.

Greg. ī mor. Non res eadē sp̄ est uirtus
q̄ p̄ moniēta temporum sepe uicia mutantur
actōnū. Jd plurȝ uirtᵉ cū indiscrete tenetur a
mittitur. cū discrete mēnimtur tenetur. Jd oms
uirtutes. Jd. li. iiii. de ꝯuersione. Aug. de
ci. di. iiii. de carptate. Jd uirtutes q̄s
sibi hēre menti ur p̄ qs ī pat corpa uicius ad
ꝯplubȝ adipiscendū ul tenend rettulit nō qd deū
tipe uicia sunt pocius q̄ uirtutes. Jd. ii. lī. de
li. ar. uirtutes quibȝ recte uiuit magna
bona sunt. spēs aūt qualibȝ corporum sine quibȝ
recte uiui pt̄ minima bona sunt. potencie uo
aīi sine quibȝ recte uiui nō pt̄ media bona eē
uirtutibȝ nēō male utitur ceteris et bonis. i. me
diis ⁊ minimis nō solū bn̄ sȝ ⁊ male quisq; uti pt
Jd de bonem. quōibȝ oīs ordinatō q̄ uirtus ē no
minatur est fruendis frui ⁊ utendis uti.

ysi de sum. bo. Prius uicia extirpanda sunt in homine deinde inserende uirtutes nam coherere et iungi non possunt uirtutes cum uitio. pudor cum petulancia. fides cum perfidia. castitas cum luxuria. Item quisquis ex deteriori iam melior esse cepit caueat de acceptis extolli uirtutibus ne grauius per elationem corruat quam prius ex lapsu uiciorum iacebat. Io. Cris. Sicut malicia et amor gehenne eos qui hic eam participant eternaliter affligunt. ita uirtus et amor regni eos qui hic eam operantur perpetue uoluptati cum spe optima et delectatione perpetua nunc faciens. Ambrosius super lu. non uirtus est non posse peccare. sed nolle. atque ita tenere perseueranciam uoluntatis ut uoluntas in sancta animi usu imitetur natura. Boecius. est medium uiciorum uirtus tenens atque proinde sedula eget non solum preparatione sed et circumspectione. Item in epla. uirtus in pace acquiritur in pressura probatur applicatur uictoria. Seneca in epistola. uirtus non est nisi recta ratio. Item cum uirtus utrique medium et modus sit eque peccat qui excedit quam qui deficit. Item illi perrebella est uirtus. omnibus par omnes inuitat. omnes admittit. non eligit domum non censum. nudo homine contenta est. Item uirtus extollit hominem et supra mortalibus collocatur nec ea que bona nec ea que mala uocantur aut cupido nimis aut expauescit. Item omnia ista in quibus diuitiis extant seruilia sunt. pecunia et corpus et honores imbecilla. fluida. mortalia. possessiones incerte. illa uirtutis libera et inuicta opera uirtutis. Item quemadmodum minuta lumina claritas solis obscurat. sic dolores molestias iniurias uirtus magnitudine sua elidit atque opprimit. et quocumque affulserit ibi quecumque sine ea apparent extinguntur. Nam si magis ulla a proeodem habent incommoda cum in uirtutem incidunt quam imbres in mari. Item sola uirtus prestat gaudium perpetuum securum et siquid obstat nubium interueniens que infra feruntur. nec umquam uincunt diem. Tullius in reth. uirtus est animi habitus nature modo rationi consentaneus. xxii. de tribus uirtutibus

Tres in mundo cum diuites uidet uenit qui sese ex nobis per se ... exornat ... ab eo preualdubio culpe reatum non expetit quam ... eius uenia fides spes et caritas absconditur. Item in more in corde non ... per flagella turbatur caritas. per formidinem pereunt spes per questiones pulsatur fides. Item bona summa sunt fides spes. caritas que cum iaceant habitantur in malo inflecti non possunt. Item super eze. tres sunt uirtutes sine quibus ... operari aliquid iam ... uidelicet fides spes. caritas. Item in quinta que in

actiue uite exercicio uersatur tantum credit quod sperat amat et operatur et amat. tamen amat quantum credit sperat et operatur. quantum credit amat et sperat. Ysi in ethi. tria sunt que in religionis cultu ad colendum deum in hominibus requiruntur. id est fides. spes caritas. Augustinus de doc. xpiana. homo fide spe caritate subnixus eaque inconcusse retinens non indiget scripturis nisi ad alios instruendos. Item de trin. ii. sunt illa tria propter que in animo edificanda omnium diuinorum librorum machinamenta consurgunt. fides spes. caritas. in animo credente quod nondum uidet et sperante atque amante quod credit. amatur ergo et quod ignoratur. sed tamen creditur. Item in collo. quod nos fides excitat spes erigit. caritas iungit. Item super ezechielem. id est fide spe et caritate nulla anima saciatur ut perfecte deum sumat inde. Item de amore dei. potest esse ut fides et spes sint sine caritate. ut autem caritas fidem et spem uiuam non contineat non potest esse. Item de sermone qui habitat. dicit fides parata sunt magna et inexcogitabilia bona a deo fidelibus suis dicit spes michi illa seruantur. nam tercia quidem caritas curro inquit ad illa glo. eorum in fide et spe et caritate deus colitur et ad contemplationem perueniunt que est uita eterna. xxiii. de fide

Tres in omni fides cetera res argumentum est que apparere non possunt quia et que apparent iam fidem non habent. sed agnicionem. Item fides non habet meritum humana ratio prebet experimentum. Item super eze. non uirtutibus uenitur ad fidem. sed fide pertingitur ad uirtutes. Augustinus de ouibus. Deus omnibus equaliter ad est. Ille apud eum plus habet loci qui plus attulerit non argenti sed fidei. Item super Jul. quando deo ad iuuante exercitia uigiunt fide per se deo adest et nichil ille non audet. tempus superandi et molestie perferende. Item de uita domini. nulle maiores diuicie nulli thesauri nulli honores nulla mundi huius maior est substantia quam est fides catholica que peccatores homines saluat infirmos curat cathecuminos baptizat fideles iustificat penitentes reparat. iustos auget martyres coronat. Item ille credit in xpistum qui et sperat in xpistum et diligit xpistum. nam si fidem habet sine spe ac sine dilectione xpistum esse credit non in xpistum credit. Ysi de sum. bo. fructus liberatur sola fide blanditur qui bonis moribus non ornatur. Jo. ch. super ad. uirtus fidei in periculis securitate in securitate periclitatur. Item fides nunquam. Item li. iiii. de religione. Item super Jo. magnum bonum fides quia a caligida fiat intrante ab amore uiuit et fuerit anima. hoc philosophos nos ostendit. hoc uirtute humana conculcat. Item non sufficit fides in regnum inducere. sed hoc mactare et contemplari habet eos

quia multa mala demonstrant qui ei sunt volun-
tate domini sub plagis illius intus. [illegible]
ti ante salvatoris adventum deum omnipotentem
cernentes et diligentes sue salutis certissimum
promissorem credentes in promissione fidelem et
sperantes certissimum redemptorem in hac fide
et expectatione salvati sunt. licet quando et quo
ordine salus repromissa sit fuerit ignorarent. Item
Ber. [illegible] quod non inveniat fides attingit inacces-
sa deprehendit ignota. comprehendit immensa
apprehendit novissima. ipsam denique eternitatem
suo illo latissimo sinu quodammodo circumcludit.
Item in ser. noste est primo omnium credere remissionem
habere non posse nisi per indulgentiam dei. deinde quod
nichil prorsus habere queas operis boni nisi hoc dederit ipse
postremo quod vitam eternam nullis mereri potes
operibus bonis nisi gratis detur et illa. Item est fi-
des alia preceptorum alia signorum alia promissorum
quod credimus in deum quod credimus deum quod credimus
deo per fidem preceptorum credimus in deum credere autem in
deum est in eum sperare et eum diligere. per fidem sig-
norum credimus deum quia talia potest et omnia potest
per fidem promissorum credimus deo quia quod dixit promit-
tit veraciter complet. xxiiii. de spe

Gregorius in mor. Spes in eternitate animi eri-
git et ideo nulla mala que exterius tolerat
sentit. tanto spes in deum solidior surgit
quanto pro illo quisque graviora pertulit. quia
nequaquam retributionis gaudium de eternitate
colligitur quam hic pia tribulatione seritur.
Aug. x. li. confes. multo merito spes valida in illo
est quia sanabis omnes languores meos per eum
qui sedet ad dexteram tuam et te interpellat
pro nobis. alioquin desperarem. multi enim et magni
sunt. Item languores mei multi et magni
sed amplior est medicina tua. Item ne
laudabili vite hominum si remota misericordia dis-
cutias eam quia pro non exquiris delicta. ve-
hementer fiducialiter speramus aliquem apud te locum
invenire in indulgentie. Item de trin. Non tam non
iam desperandum est participatione ubi sic posse
homines filios dei qui filius dei participatione
carnis factus est filius hominis. per vi. in eth. spes
vocata est quasi sit pes progrediendi quasi est pes.
Ambr. Nemo desiderat. g. de [illegible]
Jo. Cris. in ser. Spes est in qua salus nostra consistit
et que de terris nos velut quibusdam cathenis
celitus dependentibus in terris erigit ad
superna. Item in ser. Spes triplex est. Nam de
fide preceptorum oritur spes venie. De fide sig-
norum spes gratie. De fide promissorum spes glorie.
Item [illegible] in quibus tota spes mea consistit

caritatem adoptionis. veritatem promissionis.
potestatem redditionis in [illegible]. Item li. iiii. de consider-
ca. xxv. de caritate

Gregorius in reg. Credis in caritas tua que
valde certat [illegible] sunt delicta tua ac
si mitte in iniuria ipse pertulissem dimittis enim ma-
datis pro proximo pro aliis sicut nos ipsos diligere cor-
que langoribus tamquam propriis infirmitatibus com-
dolere. Item omnia bona est caritas que absentia pro-
maginem potentia omnibus ipsis exhibet proximo-
rum. dividit confusa ordinat inequalia
sociat. imperfecta consummat. Item magna bonorum
omnium caritas nil sapit extraneum nil asperum nil
confusum. ita exercet corda et corroborat ut
nil grave nil difficile sed fiat totum dulce quod
agitur. Item dum nos nobis per operationis opera con-
iungimus quasi ambulantes per lubricum invicem
manum nobis tenemus. sicque ex magna per unitati-
one caritatis ut eo singulorum robustius cari-
tas pergitur quo altero alter innititur. Item si
me percipere. li. iiii. de caritate. Item dum unius
in redemptoris nostri corporis membrorum sumus sic
in culpa tua delector ita quod in bona actione
letificor. Item nimia dilectio tunc vacare credit cum
nec de preteritis adiungit nec de ruina illius le-
tamur. Item caritatem perfecte predicator egregius vin-
culum perfectionis vocat quia virtutes quidem cetere
perfectionem generant sed tamen eas caritas ita li-
gat ut ab amantis mente dissolvi iam ne-
queant. Item caritatis enim est propriam mentem con-
iunctam servare composita dissociata coniungere
prava dirigere et virtutes ceteras perfectionis sue
in munimine solidare quas in eius radice se
inserit et auctoritate deficit. nec abruptu
marcescat. Item non habet credendus est qui per dilectionis
vinculum non inheret. Item in mor. Vincula mortis
dilectio exprimit quia nimirum mentem quam semel ce-
perit ad dilectionem mundi funditus occidit quod quidem
valde mens amat etiam in sermone repetit.
Item probatio caritatis non est lingua factum sed unusquisque
ut se diligat. [illegible] cognoscere de proximo u-
meliora quam de semetipso sentire. Item per amorem
dei amor proximi gignitur et per amorem proximi
amor dei nutritur. Item in past. Multa sunt que
imitari non possumus et in aliis amamus et ma-
tura fuerint quod amamus in nobis [illegible] pensetur in
nidi caritatis compte virtutis est quam alienum laboris
opera mea sine labore fiat. Item in om. vis amoris
hoc solet agere in amo ut quod ipse sic cogitat nullum
alium credat ignorare. Item inter proximum amare
convincitur qui non cum eo in necessitate illius et ea
que sibi sunt necessaria partitur. Item ille dominum d. c. de

consensu. Idem. Si quis quibus amat sed propter deum non am-
at caritatem non habet sed habere se putat. Caritas
vera est cum et inde diligitur amicus et propter deum dili-
gitur inimicus. Idem de dilectione. Dolorosus languor meus
et in mea requirat multiplicis est dei amor ociosus. O
pater et cui magna si est. Si non operari renuit a-
mor non est. Idem. Si quos impendi nobis recte volumus
alius impendimus et quia nobis fieri nolumus hec alius facere
detinuimus caritatis vim illesam servamus. Idem
super ewangelium. Tamen quia portat proximum quod amat si
eum amas portas. Si desinis amare desinis et
tollere. Idem super et eciam. Caritas sola cor purificat.
mentem interpretacionibus roborat et ut sedes sapientie
fiat animam vivam quietem exhibet et locum preparat.
Ambrosius de officiis. Non minus vos diligo quos in
evangelio genui quam si coniugio suscepissem. non
enim vehemencior est natura ad diligendum quam dilige-
re quam gracia. Idem. Plus esse diligere debemus quos
perpetuo nobiscum putamus futuros quam quos tantum
in hoc seculo. Idem de summo bono. Quamvis non nulla fide atque
operibus caritatis videantur esse participes tamen quia
privantur a caritate fraterne dilectionis nullum habent
incrementum virtutis. Idem in epistola. Nil amanti-
bus durum. nullus difficilis labor. amemus et nos
christum et facile videbitur esse difficile. Idem. Miser hic
habet impaciens amor ut quia desiderat statim venire
se credat ignorat si quid videtur. racione nullus
tociens caret. nescit modum non aliud cogitare potest
quam quod diligit. Amor non accipit de impossibilita-
te solacium nec ex difficultate remedium. Augustinus
de doctrina christiana. Quatuor sunt diligenda. unum quod
supra nos est. alterum quod nos sumus. tercium quod iuxta nos
est. quartum quod infra nos est. Idem. Ille iuste et sancte
vivit qui rerum integer estimator est. Ipse est autem
qui ordinatam habet dilectionem ne aut diligat
quod non est diligendum aut si diligat quod est diligendum
aut amplius diligat quod minus diligendum est aut
eque diligat quod minus vel amplius diligendum est aut
minus vel amplius quod eque diligendum est. Idem. Omnis pecca-
tor inquantum peccator est non est diligendus et omnis homo in-
quantum homo diligendus propter deum. deus autem propter se ipsum et
si deus omni homine amplius diligendus amplius diligendus est
quisque deum quam se ipsum. Idem. Omnes eque diligen-
di sunt. sed cum omnibus prodesse non possis hiis potissime
consulendum est qui pro locorum et temporum vel quarumlibet rerum
opportunitatibus constricius tibi quadam sorte
iunguntur. Idem de cathecizandis rudibus. Diligamus deum
quantum potest diligere nos et filio suo unico non peper-
cit. sed pro nobis omnibus tradidit eum. Si deum amare
pigebat saltem reamare non pigeat. nulla est
enim maior ad amorem invitacio quam prevenire aman-
do et nimis durus est animus qui dilectionem si nolebat

impendere noluit rependere. Idem. Maxime propterea christus
advenit ut cognosceret homo quantum deus diligat
eum et cognosceret ut in dilectionem a quo prior dilectus
est inardesceret. Idem de perfectione iusticie. Perfecta cari-
tas foras mittit timorem et facit precepti sarci-
nam levem. non solum suo premente homines pondere ve-
rum eciam sublevante vice pennarum. Idem de viduitate. Nullo
modo sunt honerosi labores amancium. sed eciam ipsi delec-
tant sicut venancium aucupancium piscancium. Idem.
In eo quod amatur aut non laboratur aut et labor ama-
tur. Idem de trinitate. Qui amat homines aut quia iusti
sunt aut ut iusti sint amare debet. sic enim se ipsum
amare debet aut quod iustus est aut ut iustus sit sine
ullo periculo. Idem ne ad volens facit quod sit in cor-
de suo propterea dixit quod ibi non amore complectitur sui
creator et esse creatoris. Idem de moribus ecclesie.
Nichil est tam durum atque ferreum quod non amoris ig-
ne vincatur quo cum se anima rapit in deum super omnem
carnificinam libera et admiranda volitabit pen-
nis pulcherrimis et integerrimis quibus ad dei
amplexum amor castus innititur. Idem. Solus se no-
vit diligere qui deum diligit. Idem. Qui diligit
proximum agit quantum potest ut salvi corpore. salvi
animo sit. sed cura corporis ad salutem animi referen-
da est. Idem de spiritu et littera. Contra ad ut credi et tamen
non diligi potest diligi autem quod nescit nec credit
non potest. Idem de civitate dei. Perfectum odium debet malicie qui secun-
dum deum vivit ut nec propter vicium odit hominem nec
amet vicium propter hominem. sed odit vicium amet
hominem. Idem. Michi videtur quod diffinicio brevis et vera
virtutis est ordo amoris. Idem de gaudio. Adiu-
vanda sunt facienda non iubente lege sed libera
caritate et ea sunt in nostris officiis graciora que
cum liceret nobis et non impendere eciam tamen dilectionis
impendimus. Idem de sol. Impaciens amor nec la-
tentis modus fit non amor deterit quod amatur.
Idem. Nil de dono perciam. nil sic provocat amicum
quemadmodum hominis amici sui portatio. Idem super i. Timo-
theum. Talis est quisque quales eius dileccio est. terram dili-
gis terra eris. deum diligis quid dicam deus eris.
Propter ego dixi dii estis. Idem. Caritas ut perficiatur
nascitur cum fuerit nata nutritur. cum fuerit nu-
trita roboratur. cum fuerit roborata perficitur. cum
ad perfectionem venerit quid dicit michi vivere christus est
et mori lucrum. Idem. Dilige et quod vis fac. sive
taceas dileccione taceas. sive clames dileccio-
ne clama. sive emendes dileccione emenda. si-
ve parcas dileccione parce. Idem in epistola. Proficiat
diligencia caritatis freneticum castiga-
re. letargicum stimulare. ambos amare. am-
bo offendunt. sed ambo diliguntur. ambo
molestant quia diu egri sunt indignantes

sȝ ambo se amari stimulant. ¶ Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tu
a et ex tota mente tua et diliges proximum tu
um sicut te ipsum. Hec phisica quia omnes omni
narum causę in deo creatore sunt. Hec ethica quia
uita bona et honesta non aliunde formatur
quam cum ea que diligenda sunt quemadmodum diligenda
sunt diliguntur. Hec est deus et proximus. Hec est logi
ca quia ueritas lumenque anime racionalis non nisi deus est.
¶ Similiter ac uirtus non est nisi diligere quod diligen
dum est id eligere prudencia est nullis inde a
uerti molestiis fortitudo est nullis illecebris
temperancia est nulla superbia iusticia est. Quid autem
eligamus quod precipue diligamus nisi quo nil
melius inuenimus. Hic deus est cui si quid diligen
do uel preponimus uel equamus nos ipsos diligere
nescimus. ¶ Tanto nobis melius est quanto ma
gis in illum imus quo nil melius est. Imus autem non am
bulando sed amando quem tanto habebimus pre
sentiorem quanto eundem amorem quo in eum
tendimus poterimus habere puriorem. ¶ Non
faciunt bonos uel malos mores nisi boni uel
mali amores. ¶ Dicitur proximum diligere tamquam
se ipsum ideo quia potest hominem uel beneficen
tie consolacione uel doctrine informacione uel
discipline cohercione secum ducere ad colendum
deum. ¶ Similiter. Augustinus. Minus domine amat te qui ad
tecum amat quod non propter te amat. O amor
qui semper ardes et numquam extingueris caritas
deus deus meus accende me. Continenciam iubes
da quod iubes et iube quod uis. ¶ Domine amo te.
percussisti cor meum uerbo tuo et amaui te
sed et celum et terra et omnia que in eis sunt ecce undique
mihi dicunt ut amem te. Nec cessant dicere omni
bus ut sint inexcusabiles. ¶ Pondus non
ad ima tantum est sed ad locum suum. Ignis sur
sum tendit deorsum lapis. Minus or
dinata inquieta sunt. Ordinantur et quiescunt.
Pondus meum amor meus. Eo feror quocumque
feror. Dono tuo accendimur et sursum feri
mur. Inardescimus et imus. Ascendimus ascensi
ones in corde et cantamus canticum gradu
um. ¶ Idem in libro x. confessionum. Deus meus quid amo cum te
amo. Non speciem corporis non decus temporis
non candorem lucis ecce istis amicum oculis
non dulces melodias cantilenarum omnimodarum
non florum et unguentorum et aromatum sua
uiolenciam non manna et mella non membra
acceptabilia carnis amplexibus. Non hec
amo cum deum meum amo. Et tamen amo quandam
lucem et quandam uocem et quendam odorem et quen
dam cibum et quendam amplexum cum amo deum

meum lucem uocem odorem cibum amplexum
interioris hominis mei ubi fulget anime mee quod
non capit locus et ubi sonat quod non rapit tempus et
ubi olet quod non spargit flatus et ubi sapit quod non
minuit edacitas et ubi heret quod non diuellit
sacietas. ¶ De laude caritatis. Diuinarum scrip
turarum multiplicem habundanciam latissimamque
doctrinam sine ullo errore comprehendit et sine ullo
labore custodit cuius cor plenum est caritate
dicente apostolo plenitudo legis est caritas. ¶ Ille
tenet et quod patet et quod latet in diuinis sermonibus qui
caritatem tenet in moribus. ¶ Fratres sectamini
caritatem dulcem et salubre uinculum mentium
sine qua diues pauper est. ¶ Caritas in
aduersitatibus tolerat in prosperitatibus temperat
in duris passionibus fortis in bonis operibus
hylaris in temptacione tutissima in hospitali
tate latissima inter ueros fratres latissima inter
falsos pacientissima. ¶ Caritas casta fuit in su
sanna erga uirum in anna post uirum in maria
preter uirum. Libera in paulo ad arguendum. Humilis
in petro ad obediendum. Humana in fratribus ad confitendum.
Diuina in christo ad ignoscendum. ¶ Caritas inter ob
probria secura est inter odia benefica inter iras
placida inter insidias innocens in iniquitate ge
mens in ueritate respirans. ¶ Immediate non
melius nec utilius nec decencius quam per dilectionem
rependi potest quod per dilectionem datum est. ¶ Miser
quantum debeo diligere deum meum qui me fe
cit cum non eram redemit cum perieram. Non eram
et de nichilo me fecit. Non lapidem non arborem non
auem aut aliquid de animalibus sed uoluit me esse
hominem dedit michi uiuere sentire discernere. Perieram
et ad mortalem descendit mortalitatem suscepit
passionem. Mortem sustinuit. Mortem uicit et sic
me restaurauit. ¶ Auctor de spiritu et anima. Mul
ta sunt in me de quibus coram deo erubesco et
pro quibus ualde illi displicere timeo nec pro omnibus
hiis quod impendam habeo nisi tantum ut diligam non ei
melius potest dari. ¶ Amat deus ut ametur et cum
amat nichil aliud uult quam amari sciens ipso amo
re beatos qui se amauerint. Per amorem uenit
ad homines uenit in homines et deus est homo et delici
e illius esse cum filiis hominum. ¶ Io. Crisostomus super matheum. Omnes
species iusticie in prioribus inuenies. Sola gratia me
caritatis non inuenitur nisi in misterio dei. ¶ De com
punctione cordis. Hic amancium mos est ut amorem suum
silencio tegere nequeant sed necesse linguis eternis
efferent et prodiunt et flammas inter pectus cohi
bere non possunt. ¶ Seneca. ¶ Io. Et si fratres in sancta alit
estote mereamini mansionem cum eis et porte
mus ad inuicem honera ita enim implebimus legem

et a primis potiem(ur) bonis. Id(em). in ca(n)t(ica). mich(i) tota sa
cit clara(m). uit amor. ¶ Ber(nardus) de amore dei loquens
de u(er)bo illo. Luc(e). x. diliges d(omi)n(u)m d(eu)m tuu(m). i. d(omi)n(u)m
a nob(is) et toti exigimur affectus in eo q(uod) dicit.
ex toto corde tuo. tota(m) s(ibi) uendicat uolun
tate(m). in tota a(n)i(m)a. totu(m) amore(m). in o(mn)ib(us) uirib(us)
uirtute(m) designat caritatis. in tota m(en)te fru
ic(i)o(n)em sapie(n)tie. p(ri)m(u)m e(nim) ad d(eu)m uolu(n)tas a(n)i(m)am i(n)
mouet. amor p(ro)mouet. caritas (con)te(m)platur.
sap(ient)ia fruitur. Id(em). n(ichi)l q(ui)d(em) e(st) amor q(uam) uehemens
i(n) d(eu)m ordinata uolu(n)tas. Id(em). te d(omi)ne uelle (et)
uehe(m)e(n)t(er) uelle (com)petit amare (et) singularit(er) ama
re qui amari n(on) dignaris cu(m) o(mn)i alio re(bus) seu
carnali seu sp(irit)uali. seu t(er)restri seu celesti q(ui)
n(on) amet(ur) p(ro)p(ter) te. h(oc) de(m)u(m) e(st) n(on) uelle n(on) bonu(m). h(oc)
e(st) b(ea)te q(ue)r(er)e. uult o(mn)ia q(uia) h(ab)et te q(u)os i(n)q(ui)t amat te.
Id(em). de dil(igen)do d(e)o. ca(usa) diligendi d(eu)m d(eu)s e(st). mod(us) e(st) si(ne)
mo(do) dilig(er)e. Id(em). unde quo m(odo) i(n) mo(do) s(ic) m(odo) a nobis
d(eu)s amari meruit. qui p(ri)or ip(s)e dilexit nos tan
t(us) (et) tantu(m) (et) g(ra)t(is) tantillos (et) tales. Id(em). o(mn)i o(mn)ino p(ri)
mo diligit(ur) d(eu)s (et) si abs(que) p(re)mio sit. i(n)tuitu di
ligend(us). uacua nam(que) u(er)a caritas e(ss)e n(on) p(otes)t t(ame)n
mercenaria n(on) e(st). q(ui)ppe n(on) q(ue)rit q(ue) sua sunt. affectus e(st)
n(on) (con)tractus. Id(em). q(ui)d(em) p(ro)p(ter) aliud uidearis amare id
plane amas quo amoris finis p(er)tendit(ur). n(on)
p(er) q(uod) tendit. Id(em). s(ic) e(st) q(ua)ntitas eiusq(ue) ne extime
tur de mensura caritatis q(uod) h(ab)et ut ubi s(ed) q(ua)
m(en)su(ra)m magna sit q(ue) p(ro)xima p(ro)p(ri)a q(uam) uo n(ichi)l mich(i) d(ici)te
ap(osto)lo. si caritate(m) n(on) h(ab)uero n(ichi)l su(m). Id(em). nec ig
noro q(uod) honor regis iudiciu(m) diligit. s(ed) p(re)ceps
amor nec iudiciu(m) p(re)stolat(ur). nec (con)silio te(m)p(er)a
tur. n(e)c pudore frenat(ur). n(e)c r(ati)one subicit(ur). rogo
supplico. flagito. osculet(ur) me osc(u)lo o(ris) s(ui). Id(em). ubi
amor e(st) labor n(on) e(st) s(ed) sapor. Id(em). n(on) abduci blan
dicijs. n(on) seduci fallacijs. nec i(n)iurijs frangi
toto corde tota a(n)i(m)a tota uirtute dilig(er)e e(st). Id(em).
ualde m(ihi) amand(us) e(st) p(er) q(uem) su(m) uiuo (et) sapio. si
g(ra)tus n(on) su(m) n(on) si(m) indign(us). dign(us) plane e(st) morte q(ui)
t(ibi) d(omi)ne recusat uiuere (et) mortu(us) e(st). (et) qui t(ibi) n(on)
sapit desipit. (et) qui curat e(ss)e n(isi) p(ro)p(ter) te p(ro) nichilo e(st)
(et) n(ichi)l e(st). Id(em). sp(iritu)s e(st) d(eu)s (et) (con)cupiscit decore(m) a(n)i(m)e illi(us)
q(ua)m forte aduerit i(n) sp(irit)u ambulante(m) (et) carnem
car(n)is n(on) p(er)ficiente(m) in desid(er)io. p(re)sertim si sui
amore flagrante(m) (con)sp(ex)erit. Id(em). fateor n(on) sustinui
pond(us) diei (et) estus. s(ed) iugu(m) suaue (et) on(us) leue
p(er) b(e)n(e)placito p(at)ris familias. porro (con)stat meu(m)
uix un(ius) hore (et) si pl(us) p(re) amore n(on) sentio. Id(em).
de .xii. g(ra)dib(us). o dulcis (et) suauis cib(us) carita
tis q(ui) fessos alleuiat. debiles roborat. mestos
letificat. iugu(m) denique ueritatis fac(it) suaue (et) o
n(us) leue. Id(em). de p(re)cep(to) (et) dis(pensatione). fons uite caritas
e(st) i(n)fusura a(n)i(m)am d(ic)it(ur) q(ui) de illo n(on) haurit.

haurire porro quo(modo) p(otes)t n(on) sint pleni ip(s)i fon
ti qui caritas e(st) q(uia) d(eu)s est. plenus q(ui)d(em) d(eu)s est qui
amat d(eu)m i(n)q(ui)t amat. Id(em). m(ate)r caritas q(ue) siue foue
at infirmos. siue exerceat p(ro)uectos siue arguet i(n)q(ui)e
tos diu(er)sis diu(er)sa exhibens sic filios diligit uni
u(er)sos. Id(em). s(un)t in caritate illa q(ue) timore(m) expel
lit labores n(on) sentit. i(n)iuria(m) n(on) sentit. p(re)miu(m) n(on)
requirit (et) tam(en) pl(us) o(mn)ib(us) urget. Id(em). in apolo(gia). o
q(uam) certa si(n)t dona caritatis. alius op(er)at(ur) n(on) amans
(et) alius amat n(on) operans. ille q(uo)d opus suu(m) p(er)dit
aliquo(?) caritas nu(m)q(uam) excidit. Id(em). i(n) li(bro) p(re)fa(tionum). xi. o(mn)ia
facilia amanti. Id(em). ... apo. ui. nulli p(er)mittit
d(eu)s tarde q(uo)d ei sunt uo amore. De .4. cardi(nalibus). .26.

Greg(orius) in mor(alibus). temperancia prudencia for
titudo atq(ue) iusticia tanto p(er)fecti(us) sunt
singule q(ua)nto inuicem sibi iu(n)cte. Id(em). s(ic) ex u(er)s
q(ue) tam(en) prudens est q(ua)ntu(m) temperans fortis
(et) iust(us). tam temperans q(ua)ntu(m) prudens fortis
(et) iust(us). tam(en) i(ta) q(ua)ntu(m) prudens temperans (et) for
tis. Au(gustinus) in hac uita q(ui) de caritate. Id(em). de
c(iuitate) d(ei). Id(em) q(uo)d agit iusticia in tribuendo mise
ris. q(uo)d prudencia in p(re)ueniendo i(n)sidias. q(uo)d for
titudo i(n) p(er)ferendo molestias. q(uo)d temperancia
in cohercendo delectationib(us) p(er)uersis n(on) erit u(bi) n(ichi)l
o(mn)i(n)o mali erit. Id(em). de morib(us) ecc(lesie). illas .iiii. uir
tutes q(ua)rum utina(m) ita i(n) m(en)tib(us) uis sit ut no(m)i(n)a i(n) ore
sunt. o(mn)ino sic i(n) distinguere n(on) dubitem ut temp(er)an
cia sit amor integru(m) se p(re)bens ei q(uo)d amat(ur).
fortitudo amor facile tolerans o(mn)ia p(ro)p(ter) id q(uo)d
amat(ur). iusticia amor soli amato seruiens
(et) p(ro)pt(er)ea recte d(omi)nans. prudencia amor ea s(ibi)
quib(us) adiuuat(ur) ab eis quib(us) i(m)pedit(ur) saga
cit(er) eligens. Ph(ilosophus) i(n) eth(icis). prudencia e(st) i(n) reb(us)
q(ua) a bonis mala discernu(n)t(ur). fortitudo e(st)
q(ua) aduersa eq(ua)nimit(er) tolerant(ur). temperancia est
q(ua) libido (con)cupiscencia(m) refrenat(ur). iusticia q(ua)
recte iudicando sua cuiq(ue) distribuunt(ur).
Ier(onimus) i(n) ep(isto)la. uis scire q(ua)les cum d(eu)s ornat. h(ab)e
to iusticiam. prudencia(m). temperancia(m). forti
tudine(m). n(ichi)l h(oc) inmotu p(re)ciosi(us) n(ichi)l h(oc) gem(m)a(rum) ua
rietate distincti(us). Id(em). i(n) or(at)i(one) ... .iiii.
quib(us) pugnam(us) (et) tegim(ur) sunt scuta uirtutu(m)
prudencia. iusticia. temp(er)ancia. fortitudo. ita
(con)t(ra)rio .iiii. uicia sunt. stulticia. iniquitas. luxuria.
formido. quib(us) ab hoste p(er)cutim(ur). ¶ Ber(nardus) de (con)
sid(eratione). iusticia q(ue)rit. prudencia i(n)uenit. uendicat
forti(tu)do. temperancia possidet. De prudencia. .27.

Greg(orius) i(n) mor(alibus). tu(n)c rectitudo sc(i)tos uiros
ad libertate(m) uocis erigit. (con)sidera(ti)o i(n)fir
mitatis p(ro)p(ri)e i(n) humilitate (cu)stodit. Id(em). i(n) o(mn)i co
gitate que facti(s) recogitante q(ua)ntitatis lar
gitate diuine pietatis aspicite (et) ad nunc iudici

dum ad illud expetat cum lacrimis veniam. Idem in registro: Si vitiis in rebus secularium nostrorum esse conabimur. Idem ibi: Ita est vita presens ut tanto quisque nunc est validior insidiantes se exterius caveat quanto maiora sunt dona que portat. Idem super Ezech.: restat ut sive iam pro nimio fatigentur seu indigentibus nostra largiamur, seu per abstinentiam carnem domemus, seu zelo moveamur, seu proximi faciamus aliquid, semper tollamus, ut sic timore debeamus in intentione nostra discutere quantum omne quod facimus non nostro sed divino zelo faciamus. Aug. de solio: Cavendum est magnopere dum hoc corpus agimus ne quo sensibilium visco penne nostre impediantur quibus integris perfectisque opus est ut ad illam lucem ab hiis tenebris evolemus. Idem de sing. cler.: utilius est ut infirmum se homo cognoscat ut fortis existat quam fortis videri velit et imbecillis inveniatur. Phil. in eth.: prudens dicitur qui porro videns prospicit et eventus incertorum previdet casus. Idem in ymno: Quodcumque bonum cum discretione feceris virtus est; quodcumque sine discretione gesseris vicium est; virtus enim indiscreta pro vicio deputatur. Idem [illegible]. Sup. li. iii. de exercitio. Ios. Prudentia absque [illegible]. Sup. li. iii. de malicia. Ambrosius de off.: Sapiens ut loquatur multa prius considerat quid dicat et cui dicat, quo in loco et tempore. Ber. de consid.: Quantum ad considerationis attinet fructum, iuxta est consideranda a te que sub te, que circa te, que supra te sunt. Circa te tua consideratio inchoet ne frustra extendaris in alia te neglecto. Idem: tua consideratio [illegible] si consideres quid es, qualis es, quid in natura, quis in persona, qualis in moribus. Idem: consideratio mentem purificat, regit; deinde affectus dirigit, actus corrigit, excessus componit, mores [illegible], vitam honestat et ordinat. Idem: Consideratio sollicita discriminat; sapientia erigit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera investigat, verisimilia examinat, ficta et fucata explorat; hec est que agenda preordinat, recogitat acta, ut nil in mente resideat incorrectum. Idem super Cant.: Dilectio est in virtus quasi quedam moderatrix et auriga virtutum, ordinatrixque affectuum et morum doctrix; tolle hanc et virtus vicium erit. Idem: anima que amat vigilat et observat, et certa quod dilectus in veniret vigilantem non transibit eam nec preteribit eam, sed stabit et loquetur ei, loquetur que amatoria, loquitur si quidem ut dilectus. Idem de Trin.: Quod inquirimus unitatem in nobis ipsis in proximis nostris in nobis nostros [illegible] dividendo, in proximis eorum mala compaciendo, in summa mundo corde contemplando. Idem

miser.: Sede computa quod diebus singulis acquirere valeas. Ecclesiastes: apud deum nullum omnino bonum irremuneratum et sic non capillus de capite sic nec momentum de tempore peribit. Tullius in reth.: Prudencia est rerum bonarum et malarum utrarumque sciencia; partes eius memoria, intelligencia, providentia. Memoria est per quam animus repetit illa que fuerunt. Intelligencia per quam ea perspicit que sunt. Providentia per quam futurum aliquid videtur antequam factum sit. De memoria. ·v·

Greg. in mor.: Cum bona fieri agitatio superat, ad memoriam mala acta revocare ut dum cautela culpa conspicitur nunquam de bono opere mente animus letetur. Idem in reg.: Cogitationum ille celus lingue in continentiam delictorum opera ad memoriam revocemus et dum magno planctu inquinatum nostrarum maculas deleamus. Idem super Eze.: Cum mala committimus, sic tamen ad memoriam bona nostra [illegible] acta revocamus quam in perpetratione malorum nullatenus esse fiducia bonorum preteritorum. Idem: et nobis nunc dei nostri sunt cum nos ad memoriam nostram revocamus. Idem in mor.: Patienter illatam iniuriam tolerat qui pie meminit quod fortasse adhuc habeat in se quod debeat ipse tolerari. Idem: Cum voluntas lubrica temptat in perversis, sua ipsa sunt contra aculeos temptationis opponenda ut eo erubescamus prava committere quo nos adeo meminimus contra dona percepisse. Idem quasi ad preceptis. Sup. li. iii. de remuneratione. Idem super Iob xxxvi: Ubi eras quando ponebam fundamenta terre. Ac si sublato peccatori aperte ipsis dicat: in tui vel ante acceptas et non elevas, noli contra me de meo munere extolli. Recole ubi te inveni quando meo te timore solidavi, ut ergo ego in te non destruam quod construxi ipse non cesses considerare quod recepisti. Psi. de sum. bo.: [illegible] peccatorum memoria compungitur ad lamenta et dicit [illegible] sciat per scientiam quantum ex eo quod se ad malle recolit nimis erubescit [illegible] se in iudicio peniteado iam punit. Aug. de trinitate: utile est ut meminimus malarum nostrarum [illegible] qui nos admoneat ut meminerimus suarum ne [illegible] egrediatur humana infirmitas. Ambrosius in apolo.: Sapiens si epulatur, si cogitet, si orat ac deprecatur, ante oculos eius peccatorum est [illegible] et memoria suorum pulsat culpa [illegible] nec quiete nec [illegible] sunt. Idem [illegible]. Sup. li. iii. de familiaritate. Io. Ch. quod actu vivus. Sup. li. iiii. de discussione. Idem [illegible] sui memor. Sup. li. iii. de oblivione. Idem super epistolam ad Heb.: nullum invenitur delictorum tale remedium sicut eorum continuata memoria. Ber. de

considerati. Item alia considerando quales et quam similes et ad
memoriam revocando conferenda potiora po-
tioribus perfectis ne in virtute in sapientia in intellectu
in suavitate morum aut ab his forte quam ab-
sit defecerit. Idem etiam contemplatione li. iii. de
contemplatione. Idem in epistola. Recurrus in scripturis sepe
ad tertium decessi in memoria vel cogitatione in quo
placide obdormias quod non numquam et compungere
iuvet. Idem super cantica. Ille qui proprio pacto compatitur compun-
gitur et movetur facile ad memoriam eorum
que pertulit atque illi suavitate devotionis pa-
titur et confortatur ad queque salubria honesta pia.
Seneca in epistola. Aliquis vir bonus eligendus est
atque semper ante oculos habendus ut sic tamquam illo spectan-
te vivamus et omnia tamquam illo vidente faciamus
O felicem qui sic aliquem veretur etiam ut ad memo-
riam quoque eius se componat atque ordinet. **Dem**

G res in more ne conf auctorem sui **intelligentia.**
Cum homo superbiat considerat unde huic venit
et intelligit quid sit. Idem dum penitamus quales erga
aliquos fuimus esse tales nos alios invitus do-
lemus quia aliena in iustitia in nobis vindicatur qui
se vindice conscientia nostra accusatur. Idem qui plene sic
ipse appetit qualis est. tales minime dum conspicit
quod non est ut ex bonorum forma metiatur quantum ipse
de certo bono deformius est. Idem Et vere cognos-
cimus bona nostra in vita quando hec quasi amittendo
sentimus quia a nobis servari non possunt. Idem
sancti viri quo verius summa cogitaverunt eo subli-
limius terrena despiciunt. Idem sancti omnes qui in dei vi-
sione proficiunt quanto magis divinitatis intima
conspiciunt tanto magis se nichil esse cognoscunt
unde quippe legitur quia Abraham cinerem et
pulverem se esse perfectius est inventus cum ad superiora meru-
it dei colloquium. Idem sancti viri in genii virtute
ad cognoscendam in firmitatem propriam dirigunt
atque ex infirmitatis sue melius cognitione con-
valescunt. Idem nunquam deus mente deserit quam in peccatis
se veraciter cognoscit. Idem sancti viri in nimie .v. de
contagio li. iiii. Idem neos fortitudinem suam non tunc
perfecte esse conspicit deprehendit nam quin omnino plus
est non hic videtur pronunciat. Idem nulla est cognitio reprehen-
sionis si non sequitur lamenta penitudinis. Idem in
hoc mundo dum vivimus esse perfecte quasi scientia sunt
sentimus cum proficientes per intelligentiam vel nos perfecte
scire cognoscimus. Idem iam scientia afficit non extol-
lit. nec fervientes quos implevit sed lamentantes
facit. Idem sepe dum quidam .i. li. iiii. de discordia. Idem
in regione nostra notum est et ibi aliquo in culpas
suas cognoscere non culpa non est. Idem super cantica. recte
prophetia dicitur non quia predicit futura sed quia prodit oc-
culta. Idem super prophetie nec super rex eos in prophete animum

tangit. Idem Ieronimus aliquando prophetie spiritus prophetis deest
nec semper eorum mentibus presto est. quatenus cum hunc non
habent se hunc agnoscant ex dono habere cum habent.
Augustinus de civitate dei. Multa sunt que in imaginibus homine arti-
fice spectantur ut ad effectum via doctrina vel
natura ingenio. doctrina scientia usus fructu
diiudicamus est. Idem multa ad fidem catholicam
pertinentia dum hereticorum callida inquietudine
exagitantur ut adversus eos defendi possent
et considerantur intelligentius et intelliguntur cla-
rius et instantius predicantur et ab adversario mo-
ta questio discendi extitit occasio. Idem de heresi. quod
nisi nullum bonum perfecte noscitur quod non perfecte ama-
tur. Idem de doctrina. Disputationis disciplina ad
omnia genera questionum que in litteris sanctis sunt pene-
tranda et dissolvenda plurimum valet. tamen in
cavenda est libido rixandi. Idem beatorum
ingeniorum insignis est indoles in verbis verum a-
mare non verba. Idem de bono perseverantie. non sumus in dispu-
tationibus pigri quam in orationibus pigri. Idem de trin.
li. iiii. Scientiam terrestrium celestiumque rerum magni
estimare solet genus humanum in quo perfecto
meliores sunt qui hanc scientie preponunt nosse
semetipsos laudabiliorque cuius animus nota
est vel infirmitas sua quam qui ea non respecta
vias syderum scrutatur et cogniturus aut
qui iam cognitas tenet ignorans ipse qua
ingrediatur ad salutem. Idem de ver. bo. sal.
peius est culpam agnoscere nec deflere. Cassio-
dorus de anima. Nimia magnitudo est suam intellige-
re puritatem, puritatem non prevalet hoc nosse non cantare
propter divina potentie. Hugo in meditatione. ab exteriori-
bus ad interiora redeam ab interioribus ad superi-
ora ascendam ut possim cognoscere unde venio
vel ad quo vado quid sum vel unde sum ut
per cognitionem mei sursum perveniam ad cognitionem
dei. Idem in epistola ostendam capies et intelliges ac
novissima providebis. capies que dei sunt. intel-
liges que mundi sunt providebis que inferni sunt
perfecto inferna horrebis superna appe-
tes. que sunt ad manum contempnes. Idem qui per-
fecte se examinando cognoscit suo peccato nullius
peccati parem estimat quia non videt suum intelligendo.
Idem super. Certum est quod in se est omnis scientia bona que cum veritate
coniuncta sit. sed tu qui cum timore et tremore
tuam ipsius operare salutem pro temporis brevita-
te festinas ea scire prius ampliusque curato que pro-
sensis viciniora saluti. Idem Arist. non inflationes
et torsiones in conscientia gustum ebrio qui habet est
sciens videlicet bonum et non faciens cum nos principium
mortis et dampnationis totiens incurrimus
ipso habebit quotiens in mente venit sermo quem dixi

ds quia seruus sciens uoluntatem domini sui et non
faciens digne plagis uapulabit multis
Item Iere. Super omnes docentes me intellexi quare
michi quia bysso et purpura me indui quia in
lautioribus epulis habitaui. michi quia pla
tonis argucias aristotilis uersucias intellexi
aut ut intelligerem laboraui. Absit mihi. sed
quia testimonia tua meditacio mea. Item Augustinus solil. Domi
ne inquit nouerim me nouerim te. Bern. eius
dem super Cant. Hec est uia et philosophia christianorum
[illegible] necessaria ad salutem. ex hoc scilicet timor
concipitur humilitas et postea spes et ca
ritas generatur. Boecius humane nature
in lib. iii. de ignorancia. Anselmus proprie gra
[illegible] lib. iiii. de humilitate glo. lu. vi. [illegible] maius do
num celeste in [illegible] maiori [illegible] culpe
Ieron. in epistola. Quare liberalibus studiis filios
erudimus. non quia uirtutem dare possunt
sed quia animum ad accipiendam uirtutem prepa
rant. Item si prehende te uoles se pone pe
nitus [illegible] domini dignitate [illegible] te ipsum con
sidera nec qualis sit alius crede. Item Initium
salutis est noticia peccati. Nam qui peccare
se nescit corrigi non uult. xx. de prudencia.

Gregorius in mor. quod ualde esse importabile
est dolore ostenditur consideracione prudencie
et remuneracione longanimitatis. Item is qui cuncta
pro quibus ueniat conspicit neque ad finem peni
tendo resipiscit. Item qui in dictis suis reprehensi
[illegible] metuit ipse prius [illegible] examinare quod dicat.
Item Sen. Sic ad [illegible] desideriorum carnalium
appetitum ualet [illegible] quod nimium
diligit mortuum pendet. Item [illegible] quod dicitur recte
est [illegible] tempore et persona penseatur [illegible]
utilitas roborat. si hanc tempus congruum postulat
et si utilitatem sine [illegible] tempus [illegible] persone contra
[illegible] non pugnat. Item [illegible] ab
omni parte circumspecta est. bona desiderabilia pru
dens mala tollere cauens. hec est laboriosius
ubi secundum mentem inuigilare [illegible]
mala sub bonorum specie abscondant. Item [illegible]
bilem iudicem uenientem considerat sed de aduentu
illius nec tua consciencia contremiscat. ne tunc sin
[illegible] iam timeat cum coram illo celum et terra tre
muerint. [illegible] in [illegible] prospice quod tam [illegible]
[illegible] sit tempore quid nunquam [illegible] quod diu facere
debeat. Item cum diu cogitauimus [illegible] fac quod proba
uimus. Ambrosius in epistola. Mens bona specula
trix consiliorum suorum est [illegible] examinet quod decorum
atque honestum. [illegible] de
fama. Augustinus de sing. cler. Amor est salu
tis sue qui curat aliene mortis incursum

et tempore prudens qui sollicitus sit cladibus ceterorum.
Bern. de consid. Non dico ut uicia domus tue ultimus
scias quod contigit plurimis nouissimus contigisse. Quia propter aliud
alia dispenses de disciplina tu prouide. Item spiritua
lis homo ille qui omnia diiudicat ut ipse a nemine
iudicetur omne opus suum trina quadam consideracione pre
ueniet. primum quidem an liceat deinde an de
ceat. postremo an expediat. Item diligenter omne
quod faciendum erit tracta apud te et cum hiis qui
te diligunt tracta antequam facias quia post factum
sera retractacio. Item [illegible] hec [illegible]
certo tacita est domus tua tu quoque [illegible] aliam prudi
uento et pluuie exponenda. Item [illegible] in omnibus
operibus tuis memorare nouissima horrorem
mortis. iudicii tremendum discrimen arden
tis gehenne. metum ab oculis cordis tui nulla
tenus paciaris elongari. Item cum iudicium [illegible]
mis ex anima pendeat [illegible] qui
salus anime prudenter [illegible] in tempore sit respec
tus illius et passionis socia felicitatis quoque
consorcium meatur. De fortitudine.

Gregorius in mor. Iustorum fortitudo est carnem uin
cere. propriis uoluptatibus contraire delectacionem
uite presentis extinguere huius mundi aspera pro eternis
premiis amare prosperitatis blandimenta contem
pnere aduersitatis metum in corde superare. Item quan
to auctoris sui amore roborantur quo ma
gis in concupita dei fortitudine qualescumque
eo apertius a uirtute deficiunt. et quo rebus
eternis inhiant eo a temporalibus subsidiis de
fectione lassantur. Item tanto se unusquisque ad forti
tudinem perfectiorem demonstrat quanto aliena
mala equanimius tolerat. Item in reg. [illegible] me
os [illegible] hos cognitos quod diu porto. sed si se
mel deliberauero non portare contra omnia pericula letus
uado. Ieronimus in epistola. Ille eo fortius [illegible]
[illegible] ille imbecillius qui [illegible] superatur.
Item in [illegible] fortitudo atque constancia
una regina est. [illegible] ad dexteram que
temerarius est [illegible] ad sinistram qui for
midolosus est et pauidus. Augustinus ad [illegible] de [illegible]
[illegible] qui [illegible] uirtute fortis est non temere
audet nec inconsulte timet. Ambrosius de
officiis. est fortis qui se in dolore aliquo consolatur
et reuera iure ea fortitudo uocatur cum
unusquisque se ipsum uincit [illegible] continet nullis illece
bris emollitur atque inflectitur non aduersis
perturbatur non extollitur secundis et quasi uento quo
dam uariarum rerum circumfertur mutacione. Item in
defendenda sed depellenda iniuria lex uirtu
tis est qui enim non repellit a socio iniuriam si
potest tam est in uicio quam ille qui facit. Item for

titudo in acta est ad labores fortis, ad pericula ri-
gidior, ad voluptates dura, ad vitiis illecebris
quibus animum deferre nesciat nec ut dicitur aure dicta
pecuniam negligat. avariciam fugiat tanquam
labem quandam virtutem effeminet. Idem Seneca li. for-
titudo animi corporis que confirmat nec perturbari
sinit timore aliquo vel dolore. Seneca in e-
pistola. sapiens ad omnem incursum munitus et intentus
sit si paupertas si luctus si ignominia si dolor
impetum faciat. pedem referet immotus et illa in-
trat illa. Idem sapiens virtutem si licebit in omni-
bus explicabit si minus in paupertate in patria si poterit
se minus in exilio si poterit imperator si minus miles
si poterit integer si minus debilis. vita. Se. li. iiij. de
clementia. xxxij. de constancia

Constancia in omni. Non nos prospera elevent nec ad-
versa perturbent. ut qui in soliditate fidei
fixi nequaquam rerum temporalium mutabilitate
moveamur. Idem in mor. Sancti viri nec sustinent ela-
tionis mutabilitatem metuunt nec [illegible] adversitate
contabescunt. Idem ex ipsa que fortiter tolerant sup-
plicia pro hoc [illegible]. ita ut in eis uno eodemque
tempore et constancia ex virtute sit et pavor ex
carne. Idem iusti viri securitas et te leonum compa-
ratur. quia contra se cum surgentibus in se conspicit ad mentis
sue confidentiam redit et scit quia cunctos ad-
versantes superat quia illum solum diligit quem invitus
nullo modo amittit. Idem in li. quo magis prospe-
ritate premitur eo ad predicandum veritatem acrius
instigatur et cum patienter persecutores tolerat arden-
ter ad se auditores inhereticos (?) [illegible]. Idem si semel
in appetitione sive in pace forti stabilitate ani-
mus figitur minus rerum temporalium per elationem negat-
tur. Idem sic ex timore homo debiliatur (?) ex ipso
auctore est omnium uti hoc timeamus nam qui ex his
sensum ad timorem dei non habet tanto in nullo
timidus est quanto hoc quod esse debuit non est. Idem in reg.
hoc est tu si de [illegible] quia placere deo et prius hominibus nullo
potest modo que se exultemus [illegible] tua omni
potencia deo placuisse quanto sepe vilis homi-
nibus displicuisse cognoscimus cognoscite. Idem illi
nos. s. li. iij. de [illegible]. Aug. in epistola sen-
ti de augustino quicquid libet sola me in oculis
dei conscientia non accuset. Idem de civitate dei virtutes
hominum magna virtus est contemptus glorie. Idem qui
contempnit iudicia laudancium contempnit et
suspicancium temeritatem sed tamen si sic bonus
est non contempnis salutem. Idem inter. nec nimis val-
de gaudere debemus quando laudamur nec contristari
quando vituperamur quia nec dampnare in iuria
nec coronari per laus facit. Ambrosius de off.
boni viri consciencia non debet moveri nec estimare plus

pondus in alieno esse iudicio quam in suo testimonio.
Idem in ser. quicquid terroris habet mundus contempne.
quicquid delectabile habet rideo. divicias non
cupio. paupertatem non horresco. mortem non
timeo. Jeronimus in epistola. utinam ad dei mei nomen
atque iniuriam inimica me infidelium turba per-
sequatur et lacerent. utinam in obprobrium meum
solidus conspiratio hic mundus ut ad mercedem laudari
sine possit et cautus corporis spare (?) in crede. Idem gratias
ago deo meo quod dignus sum quem mundus oderit. Idem
per bonam et malam famam ad dexteris et a sinistris
milites christi [illegible]. nec laude extollitur nec vitu-
peratione frangitur. non divicias tumet non confundi-
tur paupertate et leta contempnit et tristia. Idem in
prologo super hest. nec affectamus laudantium lau-
des hominum nec vituperationes expavescamus.
deo enim placere cupientes minas hominum peni-
tus non timemus. quoniam dissipat deus ossa eorum qui
hominibus placere desiderant. Seneca in epistola. divi-
cie et honores vulgi in principio sunt unde
nec hiis gaudendum nec illis dolendum. Idem animum
excellentem moderatum omnia tanquam minora con-
temnentem que quoque timemus optamus ridentem
celestis potius agitat. non potest res tanta sine adiu-
torio numinis stare. Idem vir bonus quod hone-
ste se facturum putaverit faciet se periculo-
sum, aufert si laboriosum erit faciet etiam si dampn-
osum erit faciet et si periculosum erit rursum
quod si turpe erit non faciet et si potenciam ab ho-
nesto nulla re deterrebitur ad turpia nulla re
invitabitur. Idem quo animo audienda sunt ipsi
tormenta, convicia et honesta vadentia contempne-
dus est ipse contemptus. xxxiij. de paciencia

Gratie in maior nichil est pacientia inter ipsius
quisque autem est vere paciens qui adversis at-
teritur et tamen a spe sue rectitudinis non curvatur.
Idem et vere ostendimus quia accepta recte tenuimus
cum profecto equanimiter ad monitum sublata
tolleramus. Idem quos ad fortia trahit nitimur eorum
neque est infirma tolleramus. quia non iacentem erigit
nisi qui status sui rectitudinem per compassionem
flectit. Idem sancti viri paciencie aydunt (?) et que
se nunquam fecisse meminerunt. quoniam ea ma-
la que dum ingressi conspiciunt ab ipsis sine
criminatoribus noverint perpetrata. Idem et illa
ta convicia bene toleramus. cum in secreto mentis
tus ad male perpetrata recurrimus leve quippe
videbitur quod in iuria portamus dum in actione
nostra conspicimus quia peius est quod meremur. Idem se-
ex lingue detrahencium sicut nostro studio non
debemus excitare ne ipsi pereant. ita per suam
maliciam excitatas debemus equanimiter tolla-

re. ut nobis ritum crescat. Idem. Paciencia tanta est
quod ipsam amat quam porrexit. Nam tolerare et odisse
non est virtus mansuetudinis, sed velamentum
furoris. Idem in dyalogo. Ego virtutem paciencie signis
et miraculis maiorem credo. Idem in omelia. Tribus
modis virtus paciencie exerceri solet. Alia namque sunt
que a deo, alia que ab antiquo adversario, alia que a proxi
mo sustinemus. A proximo namque persecuciones, dam
na et contumelias, ab antiquo adversario temp
tamenta, a deo flagella toleramus. Idem. Perfecte ad
versarius vincitur quando mens nostra et inter temp
tamenta sua a delectacione atque consensu omni
bus modis refrenatur, et inter contumelias proxi
mi custoditur ab odio, et inter flagella dei custo
ditur a murmuracione. Idem. Paciencia est aliena ma
la equanimiter perpeti, contra eum quoque qui mala ir
rogat nullo dolore morderi. Idem. Ille veraciter
in libro iiii. de leticia. Io. os. in opere. Super [illegible]
v. audistis quia dictum est antiquis oculum pro oculo et c.
primus gradus paciencie est non incipere iniuriam.
secundus potius incepturum est equalibus non ven
dicari. Tercius est non facere vexanti quod passus
est. Sed quiescere. Quartus exhibere se ipsum in
paciendo mala. Quintus et amplius exhibere
quam ille vult qui fecit. Sextus non odio habere
eum qui operatur. Septimus et diligere. Octa
vus et benefacere. Nonus et deum pro ipso deprecari.
Idem super Io. Non memoriam malorum habeamus in
eos qui nos ledunt. Sed redarguamus eos
et ploremus. Ploratu enim digni sunt non qui
paciuntur, sed qui male faciunt. Nam se ipsos
demum maxime ledunt, et avarus, et talium maior
et qui et alios ad malum operantur. Nobis autem prosunt
maxime si nos ipsos viriliter dicimus. Au.
super Io. Pro dilectione pacientes debemus inimico
rum odia sustinere. Necesse est enim ut nos oderit quos
cupit nolle quod diligit. Idem in libro de paciencia. Nisi
omnes qui sciunt participes scientie, ita omnes qui
paciuntur sunt participes paciencie, sed qui pas
sione recte utuntur hii paciencie veritate lau
dantur. Hii paciencie munere coronantur. Idem. Inde
est paciencia iustorum unde est in eis caritas
dei, et inde est paciencia iniquorum unde in eis cupidi
tas mundi. Idem. Paciencia pauperum est sed dicit amatorum
fedum Christi non perdit meritum. Non quod illic pa
cientem fore videbimus, sed quod probas quam sit pacientem
perpetuus eterna beatitudine perfruimus. Idem. Iob
sustinens in carne dolores suos, in corde er
rores alienos quosque comprimebat, insipientes
amicos docebat sapientiam, servabat usque pacientiam.
Idem de moribus ecclesie. Pacienda sunt vicia mul
titudinis ut curentur et purgantur tolerandaque se

danda est pestilencia. Idem in libro de omnibus tole-
ra: tolerate eos si semper sancti boni. Heretici namque
si aliquem malus sustinuit noli perdere memoriam
quos est semper bonus facilis. Considera te eos diligenter
discuciat in veniet te et nec malum quod tu
te semper bonum. Quia toleranda sunt zizania inter
triticum. Idem. Vic. de sacra virginitate. In libro iii. de deli
dio. Ambrosius super Lucam. Christus voluit ab apostolo suo
tradi ut tu a socio desertus a socio proditus
moderate feras tuum errasse iudicium, perisse
beneficium. Idem in epistola. Libens nec torquente pa
tiar ut futuram in gloria sumat. Si non iudi
cabit deus bis in idem. Psi de summo bono. Ad
versus quidem longus fortitudo est adhiben
da paciencie ut temptacionem ubi que foris in
pugnat toleranter virtute mentis discu
dat. Beda in epistola illa paciencia est pati illum agere
quod libeat, sed non preterire licet. Idem. Miser
est homo patiens qui bona pro bonis reddens
quod inde etiam nemini vult nocere. Est alius paci
ens qui non reddens malum pro malo et potens
est sustinere nocentem. Est et pacificus qui bona
pro malis reddens et paratus est et prodesse nocen
tibus. Primus quidem parvulus est et facile scandaliza
tur. Nec facile qui hic est in hoc seculo nequam et
pleno scandalis potest obtinere salutem. Secundus
ut scriptum est in paciencia sua possidebit animam
suam. Nam tercius quidem non tam suam possidebit
sed et multorum animas lucrifacit. Tullius in
rethorica. Paciencia est honestatis aut utilitatis
causa rerum arduarum ac difficilium voluntaria
ac diuturna perpessio. xxxiii. De perseverancia.

Gregorius in registro. Magna est quod permittitur
perfici si quis in eadem prima perveniet. Idem.
Illa deo nostro semper opera grata sunt que ab omni
quod ceperint non recedunt. Idem in moralibus. Pro cunctis
vigilanter debet se mens circumspicere atque in ipsa
circumspectionis sue prudencia perseverare. Idem. Debet
bene cepta cunctis diebus agenda sunt
ut cum malum pugnando repellitur ipsa bo
ni victoria constancie manu teneatur. Idem.
Mirum non est si quis bona inchoet, sed val
de mirabile est si intencione recta in bono ope
re perduret. Aug. de correpcione et gratia. Perseveran
cium fides quam per dilectionem operatur profecto au
tem non deficit. Aut si qui sunt quorum de
ficit reparatur antequam vita ista finiatur, et de
leta quod interciderat iniquitate usque in fi
nem perseverancia deputatur. Idem de civitate dei. Ad
vel quam rectius noverint cum homines noverint
nostra condicione noverint. Psi de summo bono. Tunc deo
placet nostra conversacio cum bonum quod inchoamus

rupenda sint quam simul la condicione

perseuerante fine cõplem9 · Ib' in ypo · Salus perse
uerantib; pmittit͛ · p̄miū perseuerantib; dat͛ ·
nō ē beatus qui bonū facit · s; qui incessa
bilit͛ fac̄ · qui eū perseuerauit usq; in finē sal
uus erit · Ber. In sola perseuerancia sola meretur
uirtutib; gl'iam · coronam uirtutib; p'ndi' absq;
perseuerancia nec qui pugnat uictoriam nec
palmā uictor cōseq'r · Ib' perseuerancia uigor uirtu
um · cōsumacō ē uirtē ad īntū mediat͛ ad
p̄miū · soror paciē cōstancie filia · amica pa
cis amiciciar͛ modus · unanimitatis uīclm
ppugnaclm s̄ctitatis · Ib' tolle perseueranciam
nec obsequiū mercedē hēt nec bn̄ficiū gl'iam ·
nec laudem fortitudo · Denique nō q' cepit s;
qui perseuerauit usq; ī finē sal · erit · Ib' miser
nō uiuit qui supbia inflatur qui luxuria ī
quinat͛ qui ceteris inficit͛ peccatis quī nō
est hī uiuē · s; uitā cōsumere · et appinquare uel
ad portam mortis · bonā ē uitam ego pu
to · mala pati et bona facē et sic perseuerare usq;
ad mortē · Senec in epla · plus opis in eo ē ut
pposita custodias qm̄ ut honesta ponas perseuuan
dum ē et assiduo studio robur addend' donec
bona mens sit qd bona uoluntas ē · xxv · de temperancia ·

Greg' ī mor · Is qui pc̄e ea se exa
subditos nequaqm̄ modet͛ q'ntum et arri
dens tum debeat timeri et amari ut eū nec nimia
leticia uilem reddat nec ī modica seuitas
odiosum · Ib' nūnq̄ dū nō nulla mīti delectacō
subrepit temperancia nr̄a mactet͛ · ī qn̄tū n ·
ad delectacōem declinam9 in tm̄ minus ab illia
tis tēparam9 · Ib' ī om̄ ī talib; mētib; dū pasci
tur q' p respectū gr̄e tēpate corpalib; deside
riis nō uiuūt · Ib' in reg' · romanor sz ab an
tiquorib; usus fuit post admixtionē pp'e qui
git lauari et purificacōem q'rere et ab ingressu
ecce paululū reuerēte abstinere · Ib' q'ciens
na aīm inadit mētē edomare debet te ipm
differ tpē furoris cū tranq'lla mens fuit qd
placet iudicat · Ib' in pasto · cū nō malicia s; so
la ignorancia ul' infirmitate delinquit͛ p
fecto necē ē ut magno moderamine ipā de
licti correpcō tēpet͛ · Aug' · de li · ar · tēpan
cia ē affectō cohibens et cohibens appetitū ab
his reb; q' turpe appetunt͛ · Ib' de cō8 · de ille
cebra odor nō satago minus cū absunt · nō re
q'ro cū adsunt nō respuo s; tn̄ carere parat' · Ib'
de ope mona · tanto gl'iosius mens ad superiora
pmouet͛ · q'nto diligencius ab inferiorib; cōcupiā
cohibet͛ · Ib' de sing'l · cli · dilecte tēperancie mo
dū qui p lu'am q'rīs excellū arma felias inē
sollepnia et hec ī racione puata · Ib' demor

b; esse · oē officiū temperancie ē exuere ue
terem hoiem et mō renouari · i · cōtēpnēe oēs
corporeas illecebras laudemq; populare totū
q; amorē ad ī uisibilia et diuina cōferre · Ib'
curiosi ee exhibem9 qd magne temperancie
munus ē · Pu · de lu · bo · qd est nimis et ultra mo
dū ē pmoltū fit utrūq; suū ī ordī · nū intra ·
In oī g° ope mod' et temperamentū cōseruē · Ib'
in ypo · ī oī re tene temp'amentū nil ītēpant
agas ne nimis ne minū ad ne ultra qd oz
ne infra ī bonis ī moderatū ee detet · Ide
q' cū temperancia fiunt salubria fiunt bona a'
ī moderat usu noxia efficiunt͛ · nimietas eī
oīm ī uicio deputat͛ · Ber de cōsid · nō tēpan
cia ī solis resecandis supfluis ē s; ī admittendis
necēs · Tullius ī reth · temperancia ē racōnis
ī libidinē atq; ī alios nō rectos ī pet' cū fir
ma et modesta dn̄acō · ei9 ptes · cōtinencia ·
clemencia modestia · xxvi de cōti gr̄a ·

Greg' ī mor · p abstinenciā uicia sunt
extinguenda nō caro et tanto q' isq;
dn's; modamine pecēat et ad culpam caro
nō supbiat et tn̄ ad defcm rectitudis ī ope
subsistat · Ib' uirtus abstinencie aut oīo nulla
ē si tm̄ q'sq; corpus nō edomat q'ntū ualet
aut ualde inordinata ē si corpus atterit ī
plus q' uales · Ib' in pasto · ī tantū p abstinenci
am corpus atterit͛ · si inordinatis dimissa
motib; mens uacuis dissipat͛ · Ib' ī om̄ · q'
a paradisi gaudiis p cibum cecidim9 ad hec in
q'ntū possum9 p abstinenciā resurgam9 ·
Aug' de cō8 · ut medicamenta dn̄e ut q'dam
medicamenta sic alimenta sumpturus accedam
s; ad eū quietē sacietatis ex indigencie
molestia transeo · ī ipo transitu insidiat͛ la
queus cōcupiscēe · Ib' de bo · cōiug' · ad hoc uiui cū
opus ē prudentiūt tamq' boni diū qd bonū
et iustū est et equū sericius corporib; pbeant
Ib' in ser · Ieiunium purgat mentem subleuat
sensum carnē spm̄ subicit · cor facē cōtribu
latū et humiliatū qd deus nō spernit · Ib' ī li · de re
uinio sabbi · sicut qd ait aplūs Bonū ē maluū
ē hoī qui p offensionē manducat ita ma
lū est hoī qui p offensionē ieiunat · Io · cri
so' · Io · indigencia sic sacietatis ita delectacōis
ē mr̄ · Ib' sr̄ aīs · qui peccat et ieiunat nō ad
gl'iam dei ieiunat nec se humiliat s; sibe sue
parcit · Ib' p ieiunia cessat · i · li · mt · de cō
pec · Ambr' · ī exameron · Ieiuni hoīs sputū
si serpens gustauerit morit͛ · uideas q'nta
uis ieiunii sit ut et sputo suo hō terrenū
serpentē interficiat et nitto spiritalē · Hōr

in epistola. modicus ac temperatus cibus et carni et animę
utilis est. Idem. Non nulli uitam parcius appetentes in
medio itinere corruunt. dum solam abstinenci
am carnium putant et leguminibus onerant sto
machum. Idem. parcus cibus et uenter semper esuri
ens triduanis ieiuniis preferatur et multo me
lius est cotidie parum quam raro satis sumere. plu
uia illa optima est que sensim descendit in ter
ram. Ysidorus de summo bono. abstinencia et uiuificat
et occidit. uiuificat animam corpus necat. Idem. Ie
iunia cum operibus bonis deo acceptabilia sunt
qui autem ab escis abstinent et praue agunt demones
imitantur quibus esca non est sed nequicia semper est.
Idem. Sperne ieiunium quod in uesperum repletione ciborum
reficitur. nec enim reputanda est abstinen
cia ubi fit uentris saturitas subsecuta.
Bernardus in epistola. obseruandus est similiter modus
et tempus cibi quantitas et qualitas fugienda crebra
et adulterina condimenta. obseruandus est
modus ut non confundat qui comedit animam si
am sed certum cibum tempus ne ante horam quali
tas quibus utatur communitas fraternitatis concepta
tamen manifeste infirmitatis. Idem. Valet singula
sola peccauit sola ieiunet et sufficiet si in
peccauit et cetera membra quare non ieiunant et
ipsa. Ieiunet ergo oculus qui depredatus est animam.
ieiunet auris. ieiunet lingua. Ieiunet ma
nus. Ieiunet et anima ipsa supple a propria uolun
tate. Idem. ieiunium non solum est abolicio peccatorum sed
et extirpacio uiciorum non solum optinet ue
niam sed meretur graciam. non solum delet
peccata preterita que commisimus sed et repellit futura
que committere poteramus. xxvii. de castitate.

Gregorius in moralibus. illa bona sunt certa si certa
iudicis oculis castitatis certio non gra
uantur. Idem. nulla est castitas carnis quam non
commendat suauitas mentis. Idem in pastorali. quos
coniugii licitum coniugium non grauat nequaquam pondus
illicitum exigere sollicitudine premat. sed tan
to eos peiores dies ultra quam expediens
res inueniat. ne que meliora agere ualentes
possint. sed tamen negligunt eo supplicia de
teriora merentur. Idem in registro. custodienda est
mundicia corporis mundicia bone actionis.
Ambrosius de uirginibus. castitas solitudinem
querit. pudica secretum. impudica conuentum.
Idem in epistola. prima castitatis uictoria est fa
cilitatum cupiditates uincere quia hic quidi
um temptacio pudoris est. Augustinus de uirgi
nitate. nec in pudice utetur corpore nisi prius
spiritu concepta nequicia. ita nec pudiciciam
seruat in corpore nisi spiritus prius uiolata casti

tate. Idem de ciuitate dei. melior est continencia nup
tiis sed non sufficit ad beatitudinem non pro solo
amore pudicicie retinetur. sed ut illi cui affe
ctu ea uacandi domino eligitur. aliquin duorum
cui magis coniugium uideatur esse quam appeticio
castitatis. Idem de soliloquiis. quantum uxorem uelis
pingere atque cumulare bonis omnibus nil tam
fugiendum quam concubitum esse decreui. nil enim sen
tio quod magis ex arce dei deiciat animum uirilem
quam blandimenta femine corporum quibus ille contactus
sine quo uxor haberi non potest. Idem de ciuitate dei. Ita
non committitur corporis sanctitas manente animi sancti
tate in corpore oppresso sic amittitur corporis sanctitas
uiolata animi sanctitate in corpore intacto. Idem in epistola.
quicquid in carne nec committit nec permittit
libido pacientis solius est culpa facientis. omnium
quia illa uiolencia non per corrupcionis turpitu
dinem sed per passionis uulnere reputabitur. Idem
de pudicicia et de consensu. Io. Os. super Matheum. omnes
uirtutes spirituales res sunt angelice precipue
tamen castitas est res angelica per quam enim solum sim
ilare homines angelis similantur et uincunt natu
ram. Idem. illa est gloriosa continencia quam contingere
deo non potest necessitas uel debilitas corporis sed quam
complectitur uoluntas sancti propositi. Idem in epistola.
grandis uirtutis est et sollicite diligencie supera
re quod nata sit in carne non carnaliter uiuere
tecum pugnare cotidie et inclusum hostem
argi ut fabule ferunt centum oculis obseruare.
Idem. magnus est pudicicie labor sed maius est premium
in temporalis custodiet. sed remuneracio eterna.
Ysidorus de summo bono. amanda est pulcritudo castita
tis cuius degustata delectacio dulcior inuenitur
quam carnis castitas enim fructus est suauitatis
pulcritudo inuiolata sanctorum castitas serenitas
mentis sanitas corporis. Idem. nequaquam senec
tute. Idem li. iiii. de summo bono. Idem in eth. omnes
non solum mentitur deo sed et in celo et in pecu
nia quam et uitacionem uotis et detrahendi libidi
nem demens dico quod se uotis abstineat. Cy
prianus de sing. cler. pudicicia corporum honestas no
bilium est exaltacio humilium nobilitas ignobi
lium pulcritudo debilium prosperitas laboranci
um solamen mestorum augmentum omnis pulcri
tudinis decus religionis defensio criminum mul
tiplicacio meritorum dei creatoris omnium amica.
Bernardus in epistola. quid castitate decorius que mundum de in
mundo conceptum semine et de hoste domesticum ange
lum denique de homine facit. differt quidem inter se
homo pudicus et angelus felicitate non uirtute sed et
si castitas illius felicior. huius tamen cognoscitur esse
forcior. Idem. sola est castitas que in hoc morta

licitis et loco et tempore statuit quidam in moralis
gl'ie representat. Id. inter continencie est in natura
quandam. n. conuenientem necessitate non humanis an
loci an temporis aut rerum oportunitate quam
conueniencia per fauorem modis hominum vel corpo
rale commodum quidam conuenientie soli deo placere cu
pientes. xxviii. de custodia visus

Grex in moribus. Sic quidam lubrica in cogitatione
viventes prudenciis nobis est quod intueri non debet
quod non licet concupisci. Id. scitum autem cum sinistra pul
sari delectacione se sentiunt ipsa que forme species
admittere in conuentu discipline magisterio reach
guntur ne prave cogitacionis vitio lenocinata
famulet. Aug. in re. oculi mei et si iactantur in
aliquem feminam in nulla figuntur. Item quamquam preteri
euntes inde exhibentur sed apparere vel ab ipsis appe
ti velle criminosum est. Id. de con. Peruicto seduc
tionibus oculorum meorum ne implicentur pedes mei
quibus ingredior viam tuam deus meus et erigo ad
te inuisibiles oculos ut tu euellas de laqueo pe
des meos. Id. de pena. cohibeat se a ludis
aspectaculis seculi qui perfectam vult consequi
graciam remissionis. Item Dyna filia iacob dum
exiit ut videret filias regionis ab extraneo raptore
corrupta non fuisset. Psalmista. Tolle occa
sionem peccandi aufer materiam delinquendi in
uicem esse deformitatis tue esto corpore et visione
discretus. Id. peccati pudore oculos tuos attolle
erubesce in cede abiecto vultu humiliato ore
deposita facie. Amb. de off. est in oculis vere
cundia ut nec inde viros feminas nec videri velit.
Idem super lu. qui non videt non amabit. sed vicino
conspectu cum paciencia sed cum constancia defa
tiscit et mox oculorum amoris incluctur.
B. in epla ut te ipsum semper aspicias ab omnibus o
culos auerte. Id. de ex. grad. ut quid audes
oculos leuare ad celum qui peccatum medium tuum
intuere ut cognoscas te ipsum quia te tibi re
presentabit quare terra es et in terram ibis. duabus tan
tis in culpabilitis oculos leuas ut petas auxili
um vel impendas. Seneca in epla quod de pore vult
desiderium rerum omnium quasi cupiditate flagrat. Oculos
et aures ab hiis que religionem abhorret. xxix. de custodia
auditus.

Grex in moribus. Sic oportet ut nec
ad aures veniat et mensa cogita
tionis aditum vigilanter repellat. Aug. de re. cor
dis quare aspularem delectatio varius cantibus nulla
rei presentis ad tempus ad tempus dulcibus impor
tum amaris. talibus enim spectaculis cantationum
num cum humanam mentem enervant et perdidit autem
tate defluentes in turpitudinem et per ipsas tur
pitudines postea sentiunt dolores et cum ama
ritudine degerunt quarum temporali delectatione vel
dulcedine biberunt. Ios. in prologo. Iosue nos
nos ad patriam festinantes mortiferos syre
narum cantus surda debemus aure transire. Id. in
epla. Semper linguam tuam de bonis loqui assuesce
et auditum tuum ad bonorum magis laudem quam ad
malorum vituperacionem commoda. Id. non licet et
alterius vituperationem patienter audire quare non
ab aliis optas recipi tuam. Psalmista. Ni
nulla aures tuas sermonum in pudicicia se
repetatur namque sermo cito pollutum mentem faci
le agitur quare libenter auditur. B. in vii. sen
tile. li. iii. de stulti loquio. xl. de clementia.

Grex in moribus. Omnium est ut virtus est animus fo
ris quam pia inde mala quam semper et vir
quare tollet non iure perfecte et mansuetudinis laus est
adiuta peccati et etiam fortitie et vir clemens.
Aug. de ser. dom. in monte. Cum talem quam cedit in tri
bulationibus et non resistit in malo sed vincit in bono ma
lum. Id. in epla. Magis perfecte vir bone quanto melior
tanto esto mitior. quanto sis celsior potentiam tan
to humilior pietate fias. Jo. Cris. super Mat. mansue
tus irritatur malum vincit a malo. non ad
ver eum pudet cum peccatum. non adversus alterum aliquem
ex illo nascitur cum peccandi sed magis contentus est in
iuriam pati quam facere. Id. Ille est vere mansuetus
qui cum nocere possit nec cogitat facere malum
nec facit. Id. super Jo. Si excogitaverit quam non
ei quia contristatur sed nobis ipsis largiatur cito di
mittemus veniam ire. Ambr. in epla. non habet
ulcionis studium perfecta virtus. ubi
plenitudo est caritatis. Psalmista. aufer
a corde furiam offensionem alienam vindicare non ser
ues dolorem. Id. supplici animo veniam de pecca
re. petenti sed est veniam libenter indulge.
Beda in glo. lu. quare non semper in eos qui peccant
est vindicandus quare non numquam amplius proderit clemencia est
ad penitentiam lapso ad correctionem. Sen. in epla.
Deus dicamus peccandi facit ipsa clemencia regentis. Id.
magnum animum et placidum esse tranquillumque in iu
rias atque offensiones superne. Id. clementem voca
bo non alieno dolore facilem. sed eum qui cum
suis stimulis exagitetur non prohibere quin tecum
gere magnum animum esse iniurias in summa potestate pati nec
quicquam gloriosius principe impune leso. Id. nullum cle
mencia ex omnibus magis quam principem decet. pati
ferenimus est valere ad nocendum. xli. de modestia.

Grex in regula. Sic erit quam sunt forma cresc
it erit quam meus gracias et dilectionis sunt
munime personam. Id. omnia age blande et dulce
ut et actio tua discreta sit et lingua mitis. Id.
dici ciuium res nobis necessitas imponit quia diu

eas rapiunt solum modo tollendi sunt. Quam non seruata caritate et habendi non tamen sola cura ne nimia sibi trahant. Sed ne rapientes in semetipsos perdant. Ambrosius de officiis. Circumambulare honestum arbitror, si tum eam exigit aliqua pietatis uel rei necessitas. Item magna modestia que cum sit et sui iuris remissior, nil sibi usurpans, nichil sibi uendicans, et quandam intra suas uires contractior diues esse apud deum. Item in modestia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, moderationis gratia, honestatis cura, decoris consideratio spectatur et queritur. Augustinus in regula. In incessu, statu, habitu, in omnibus motibus uestris nichil fiat quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod uestram deceat sanctitatem. Item de uita clericali. Modestia est decus animi atque etiam temperantia. Vir enim modestus est atque temperatus, nec plus nec citius nec minus. Item preclarum est et nimis in tanto distinctum. Primum in uita esse utile ut ne quid nimis. Item in possessione tua et habitu et incessu demonstretur. Sit in gestu tuo simplicitas, in motu puritas, in gestu grauitas, in incessu honestas. B. Sic esse honestum magis animi decore locandum censuit distinctius. Item ingenuitas sollicite seruare cum conscientia bona fame integritatem uel iuxta apostolum prouidere bona non tantum coram deo sed etiam coram hominibus. Seneca in epistola. Vita non est beata si non est honesta. Item nichil honestum est quod ab inuito et coacto fit. Omne honestum uoluntarium est. Ita admixta pigritia, querela, tergiuersatione, metu, quod habet in se optimum perdit. Item quod est honestum iniustum in contrarium est, malum nullo malo mixtum. xlii. de iustitia.

Gregorius super Ezechielem. Quamlibet peccator conuersus in fletibus iam iustus inchoat cum ceperit accusare quod fecit, cum ei iustus non sit qui contra suam iniustitiam iam per lacrimas seuit. Item in registro. Turpe est defendere quod in se non contenditur seruari. Esse quod ego homines propter iustitiam diligo, non iustitiam propter homines postpono. Item iustum est ut iusti rectores illic consequantur stipendium quo se hic pro tempore suum commodare rapinam obsequium. Item in omelia. Vera iustitia compassionem habet, falsa dedignationem. Quamuis et iusti soleant recte peccatoribus indignari. Sed aliud est quod agitur typo superbie, aliud quod zelo discipline. Augustinus de mirabilibus sacre scripture. Tota iustitia hec est uirginum, sacerdotum et martyrum, que expleta in Abel primo fuit, qui et munera deo placita obtulit, et per castitatem in seculo non deliquit, et martyrium coram sanguinis effusione pertulit, quod commissum in iiii. c. h. f. de preceptis. Item de uera religione. Hec est perfecta iustitia qua potius potiora et minora minora diligimus. Item de ciuitate dei li. xiiii. In moribus iustitia est ut obedientia deo hominis animus corpori, ratio autem uitiis etiam repugnantibus imperet uel subigendo et resistendo, atque ut ab ipso deo petatur et uenia delictorum ac de acceptis bonis gratiarum actio persoluatur. Ambrosius de uirginibus. Iustitia in alto quodam recessu locata uidetur et opportet, quia omnia que aliis potius nata quam sibi, non tam suas utilitates quam publica emolumenta rimatur. Item de officiis. Iustitia nec sancta est utique alteri quod sibi nollet, immo quod sibi et nolet prestabit; nimius nempe lege prescriptum esse ita iustitie statuit. Item in epistola. Nunquam iustus arbitretur se comprehendisse, nunquam dicat satis est, sed semper esuriens sitiensque iustitiam teneat, ut si semper uiueret semper quantum in se est iustior esse contenderet, semperque de bono in melius proficere totis uiribus suis conaretur. Item de contemptu: prima anime iustitia est. Et soli beati qui esuriunt illam quoniam ipsi saturabuntur. Nam si ad ymaginem dei facta est anima rationalis et ceteris omnibus occupari quidem potest, repleri omnino non potest. Item in sermone. Iustitia uirtus est que suum est unicuique tribuens. Tribue ergo tribus que sua sunt: redde superiori, redde inferiori, redde equali cuique quod debes. Item Bernardus. Supra nos priores, preter nos minores, a dextris amicos, a sinistris inimicos. Reddamus ergo singulis quod suum est: prioribus obedientiam, minoribus doctrinam, amicis letitiam, inimicis patientiam. Glo. Item in uii. Iustitia est sua unicuique reddere. Ergo et prelatis redde. Tullius in rethorica. Iustitia est habitus animi communi utilitate conseruata suam unicuique tribuens dignitatem. xliii. de obedientia.

Gregorius in moralibus. Sola obedientia est que fidei meritum possidet, sine qua quisque conuincitur infidelis esse etiam si fidelis esse uideatur. Item per obedientiam uoluntas propria mactatur. Tanto ergo quisque deum citius placat, quanto ante eius oculos repressa arbitrii sui superbia gladio precepti se immolat. Item numquam per obedientiam malum fieri, aliquando autem debet per obedientiam bonum quod agitur intermitti. Neque enim mala in paradyso arbor extitit quam deus homini ne contingeret interdixit, sed ut per melius obedientie meritum homo bene conditus cresceret, dignum fuerat ut hunc etiam a bono prohiberet, quatinus tanto uirtus illud quod ageret bonum esset, quanto et a bono cessans auctori suo se subditum humilius exhiberet. Item notandum quod dictum est: ex omni ligno paradysi comedite, de ligno autem scientie boni et mali ne tetigeritis. Qui enim ab uno quolibet bono subiectos uetat, necesse est ut multa concedat, ne obedientis mens funditus intereat si a bonis omnibus omnino repul-

sanctificemur. Item obediencia sola uirtus est que uirtu
tes ceteras mente inserit insertasque custodit.
Item si obediencie palmam apprehendere uolumus prosperis huius
seculi sola intencione aduersis autem ex deuocione mi
litemus. Item debet obediencia in aduersis ex suo aliquid ha
bere et rursum in prosperis ex suo aliquid omnino non habere
quemadmodum in aduersis tanto fit gloriosior quanto di
uino ordini ex desiderio iungitur et in prosperis
tanto fit uerior quanto a presenti ipsa quam diuinitus
percepit gloria funditus mente separatur. Item inobediencia
non seruili metu sed caritatis affectu seruan
da est non timore pene sed amore iusticie. Item
in reg. penitentes quod cunctis precedunt ei qui
uobis gratia diuina prefulget in tegimine in omnibus obe
dienciam perfecte. Item uideant omnia aliis in humilitate
custodias quia de hiis que referenda iusticia alte
ro eris absoluior et tu si negligas obliga
ris. Item inobediencia ualde est utile si id quod disci
pline rigori imponitur nullo cogente humiliter
laudanda suscipitur. Item Gregorius. Ille recte loquitur qui
prius obediendo facit quod loquendo admonet esse fa
ciendum. Idem mandata dei per iussionem facere ser
uientis et obedientis est diligendo autem facere obe
dientis et amantis est. Augustinus de ci. dei. pax ho
minis et dei est ordinata in fide sub eterna lege
obediencia. Item obediencia in creatura racionali mater quodam
modo est omnium custosque uirtutum. Item de operibus mon. citius
exauditur una obedientis oracio quam decem milia contemp
torum. Item si de sum. bo. non erit caro subiecta anime
nec iusticia racioni si animus non est subiectus conditori aut me
autem recte subicimur nobis omnia que sub nobis sunt si nos
subicimus ei a quo nobis illa subiecta sunt. Item in
epistola bonum est obedire maioribus parere preceptis
et per regulas sequentur uitae sue tramitem ab
aliis discere nec preceptore uti presumcione. Item persumpcione
sua. Item Seruias fratribus hospitum pedes laues
fusis iniuria taceas prepositum monasterii time
as ut dominum diligas ut parentem credas esse
lutare quidquid ille preceperit nec de maioris sententia
iudices cuius officium est obedire et implere iussa
sunt. Ambrosius super lu. disce homo deo esse subiectus
ut non quod tu ipse uis eligas sed quod deo scias esse pla
citurum. Expansio de xii abusiuis. obediencia que
omnium disciplinarum mater est in magna extimacione in
digeat que sui normam secundum a christo domino suscepit
qui obediens patri usque ad mortem crucis ignominiam libenter sustinuit. Bernardus de precepto et disp. quod
quid uice dei precipit homo quod non sit tamen certum displicere
deo aut secus omnino est accipiendum quam si preciperet
deus. Item generaliter regula teneatur ut indifferentio
ribus quidem agendis obediencio fortior quam sinior
preuaricacio iudicetur et infancior ceterum uniuersaliter

honestis contemptorque dampnabilior quam actor
laudabilior estimetur. Item in lib. me. g. li. x. de pre
latis bonis. Item in exemplis sciendum quia quedam sunt
pure bona quedam pure mala et in hiis nullatenus
debemus hominibus obedienciam quia nec mala omittenda est
est cum prohibentur nec illa uel cum iubentur committenda.
Porro inter hec sunt media que aliquando et in
loco temporis et precepto et mala possunt esse et bona et in
hiis lex posita est obediencie tamquam in ligno scien
cie boni et mali quod erat in medio paradysi. Item in hiis
prorsus fas non est nostrum sensum sequi preferre ma
gistrorum in hiis omnibus prelatorum non sentencia nec precepto
contempnenda. Item o monachum obedientissi
mum cum ex quibuslibet senioribus uult ne unum
quidem iota preuoleat non attendit quale sit quod
precipitur contemptus quia preceptor et hec est obediencia sin
cera. Item de contemptu agit qui uelut magistre omnia
disponens te quod interest uel in aliquo ualeret mentem
to. Immo uere maxime et principaliter abnegatur temporis
ipsum si delibus sequi inueniat qui excitauerit semet
ipsum. Item in ser. obediencia quod compatitur est
prima operis rectum quia non est obediencia que dominus recta
uoluntarium quia quod fit ex necessitate non est bo
num. Etiam purum ut intencio pura sit quia si
oculus simplex est totum corpus lucidum est. Quarta
discretum ne quid nimis. Qui enim recte offert
si non recte diuidat peccat. Quinta simul et perse
uerans quod omnia claudit et tenet. Ultimum enim bonum
sine perseuerancia ut qui perseuerans habet modo
obediencie in fine debent per uirgam palmarum. Item ved
de reuerencia et obedienciam prelato quasi aliud cor
dis aliud corporis est nec enim sufficit exterius obtempe
rare maioribus non ex intimo cordis affectu sublimi
ter senciamus de eis. Bernardus in ser. obediencia
tanto acceptabilior erit deo et dulcior hominibus si quis iu
betur nec tepide non tarde. Non tepide autem cum
murmure. Aut cum scrupulo nolentis efficiatur
quia obediencia que maioribus prebetur deo exhibetur.
Item in obediencie bonum non solum abbati exhibendus est
ab omnibus sed etiam inuicem sic obediant fratres scien
tes per hanc obedienciam se ituros ad deum.
Item Gen. xvii. obediencia est complendi sui moratur
obseruanda. Exemplum de obediencia in accepto.

Gregorius in reg. apud nolentes animum christum
sitientes esse ipsa obtacione esse sob
Item in mor. ille primus inobediens mortem ut susci
piendo prestitit prudenda exegit quia enim conti
nencia que de istis tulit mortem consuetudinem istius in
uenit. Item cum hinc mediocriter precipitur tam
locius superiori tenetur is qui ad percipienda hec
obedit obediens uirtute euacuat si ad hec et
ex proprio desiderio anelat. Item ad detrimentum obe

diā ducat̃ cum mentē ad suscipienda x bra
h9 se tineq̃ǭ ex pte aliq̃ ī uota sua cmu
tantes. Id dignū x tō ē ut a dei bn̄ficiis se
cxtineis cui nim̄irū iussionibz n̄ uult ee
subiect9. Io. ep̄. s̄r. Io. quāto leuia sunt pcep
ta. tanto mai9 supplitiū hiis q̄ n̄ obediunt
Au9 de ɔfess. neō ī uit9 bn̄facit. ēt sibo
nū ē q̄ fac. B. i ep̄la. fac̄e malū qd libz
ī iubente cstat n̄ ēē obedīam s3 poci9 ī obe
dīam. P̄ ector ta seu cocta lm̄a. lm̄a nō
ē s3 uiolentia. Id nō uos felices. S̄. de pla
tis bonis. Id s̄r. ēē nō dabit ī obedienti co
rīā dīn tam9 in obediē amator ut mori q̄
nō obedire mabit. s3 nz ajt bat tue ɔtē
plonis ī ane ocū qui dicit x it ham labo
rem sustinēs. Ps. si idie ieiunij. I. li. in. de
uolūptate. Id amaratis tuis intellexi. I.
li. in. de gustu. Id de p̄cep. ꝛ dis. ī xtī cor
dis ꝛ ī firmeȝ. s3 uoluntatis idiciū est
statuta seniorꝫ studiose distuide herere ad
singl'a q̄ ī iungunt̃ exige de quibz cz rōm
ꝛ male suspicari de oī pcepto cui ca lati
te. nec uq̄ libent̄ obedire n̄ cu audire ɔta
dixit qd forte libaint au cū alit̄ lice seu ex
pedire monstrauit ul' apta rō ul' indubitata
auctas. Id si iubente seniore ut sileam. ubū
in forte x obliuione elab3. reū me fateor
ī obediē seu uenialr̄. si ex ɔtemptu sci
ens ꝛ delibans sponte ī uba x ruptto silen
cij legē puaricatorē me ɔstituo ꝛ ēnialr̄
ꝛ hū pentrēs pseuo uz ad morte p̄nit̄
dampnabilr̄. Id inser. sic x tō sic mltor
usq3 hodie pusillanitas x pusitas ɔagit ut
ab eis q̄ri oportet quid uit ut faciant. n̄
ipi q̄rt. dn̄e quid me uit facē ɔsidare nēpe
nece h3 inter ꝛ ncarn9 xpī qd ɔ̄ pcipi ue
lit n̄ ipi ɔsidant q̄ sit uoluntas pceptoris.
Id qui ul' apte ul' occulte satagit ut q̄ u
uult ipe h ei plat9 ī iungat ipe se seduc
tus blandr̄ de obedīa. nō ei ī ea re ipe p
lato. s3 mag ei plat9 obedit. Bern̄ ī ep̄la.
qui ī pria libent̄ ɔtapit p̄te deb̄ilima ser
uitutis effugit fac̄e q̄ noluit, n̄ q̄sun ad fac
miser ē. s3 q̄ m ī uit9 fac. mlta. I. li. in. de
multiloquio ī murmure. xlv. de elem̄
Greg9 ī om̄. s̄r. p. lu. xvi. facite nobis ami
cos ꝛc. si patrimoniū elemosinis ī
emunt̃. pauperes n̄ō sunt audiendi ut egem
h ut patroni exorandi. Id ad ēbnend. p̄i
gri tur ergis qm h qd iacenti intra porri
gitis sedenti ī celo datis. m̄t. xxv. qm diu fe
citis. Id ī mor. uc. plena ē tor dn̄ī q̄ ɔpassio
cū malū ī opie x x tio suscipe n̄ metuunt ut
illū ɔpassione libem9. Id rem ɔ̄talz p'linz dat
ē qui nō ɔpatit̃ n̄ sz aut qui ue ɔpatitur
qd necem x ceio ɔspicit negat. Id inpaito nō
nisi hui9 mūdi diuites cum fame cruciant̃ ꝛ pau
pes effusis largitatibz nutriunt. pisones
qui uo ī digentia ꝛ petoꝫ panē suū n̄ q̄ x
tatorꝫ s3 q̄ homo ē tbuit minimū n̄ petorꝫ
s3 pauxem scū mitt. Ysi de sū. bo. xim ē
q̄ pctā oīa mie opibz expurgent̃ s3 si ia
caueat peccare qui miam ī pctt. Io. ep̄. ī
ser. melius seruat̃ pecunia q̄ inderta pau
xis collocat̃. hanc in calumpniator nō ex
torq̄t n̄ ī uid9 ēmulat̃ n̄ latro auferet. n̄
fur nocturn9 diripiet. n̄ seu9 fugam
meditans ī uadet s3 sp̄ ē tuta sp̄ integra
sp̄ salua. Id inte ds misedem requirit nō
pecunie q̄ntitatē. Id s̄r. Io. ella ē q̄ ab oī
cruta ī iticia est. h oīa facit nīda. h ꝛ ieiu
nio melius ꝛ tē lectulo ꝛ nimz dificilior
illa ꝛ laboriosa. s3 h lucubilior illūinat ai3
ī pinguat bona ꝛ speciosā facit. Id da ī digen
ti ꝛ nda saltem ut n̄ tu tuis pecunias ꝛ
aīam p das illi9. tu ei ta ei x dicionis illi9.
Amb9 in ep̄la. mā n̄ de nitis iudicare ɔsue
uit. s3 necitatibz subuenire iuuare paupes
n̄ examinare iusticiā. Id h̄ē diues apothe
cas ī opū sing9 hēas a posteras indua z do
mos hēas apothecas oīa infantiū orphanoꝫ
ut dicat̃ ē. ex ore infam ꝛ lac. p. l. Id de
off. p tā libalitas fide cū loco tpr̄e. ɔ̄mida
tur ut pius opis cui domesticos fidei. Id nos
oībz debem9 miam. s3 q̄ pliqz fraude ea q̄
r ꝛ ɔfinguut erupnā io n̄ ea manifestat̃
p'a cognoscit̃. tpe urget largius se dz pro
funde mīa. Id affius diuitē tollonē a paū
pem fac. ꝛ pau rebz ī ponit. Id si x eg mū s3
tectū tuū induceas s3 apias ēg tem ille ꝛ ac
quirit seorꝫ amicicias ꝛ etna tabnacl'a. Id
aut etiā h̄ē nō ut fruet. s3 ut eroget ꝛ sb
ueniat ī necitatibz. Id s̄r. li. tu qui putas
te manū h̄ē sanā caue ne auaricia. ne sac
legio ɔt h̄at. extende sepi9 ea extende ad
illū pauperem qui te obsecrat. extende ut
x rimū iuues ut uidue feras p'sidiū eripi
as ī iurie q̄ uides in uiste ɔtumelie s3biacē
Io9 in ep̄la. o q̄nta b̄titudo x p̄uis magna
recipe etna x bzeuibz x moz̄lis h̄e uiuen
tia ꝛ h̄ē dīnz debitorem. Au9. ɔt. v. h̄e
ses obsequit̃ loth angl'ic tangq̄ pegrinis ɔ
suetudine hospitalitatis libat̃ incēdio ciui
tatis ꝛ tp̄ale euasit incendiū ꝛ etnū ɔse

tur⁹ ē ꝑmū discere tantū sñ discrecōe exhibe
hospitalitatē ne si forte ē domū clauserit
cū hūanitatē denegauitas ipē sit ē. Jd' i epla
vtiḣ esurienti panis tollitur. si de cibo se
cur⁹ iusticiā negligebat q̄ esurienti panē
frangere ut ī iusticiā seducti⁹ acquiescat. Jd'
inter redime te hō d' iniūs redime te ipē dū
potes redime te inquā dū ꝑciū ī manibȝ
hēs redime te ne dū te mors amara ꝑue
niat ⁊ uitā simul ⁊ ꝑciū ꝑdas sī ea h̄ uis di
mitte uxori q̄ forsitan aliū hēbit maritū.
Jd' quisq' aut ꝑmū ꝑcale aut preorz desi
dat indulgēciā ꝑmeri redditis decimis
de. ix. ꝑtibȝ studeat eciam dare. Jd' si decīas
n̄ hēs fructuū terrenoꝝ q̄ hēs agricola qd' te
pascat ingeniū dei ē. i. de decimas expetit.
v'ideamus de milicia de negō. de artificiō
tuo redde decīas. aliud ē de tra rependim⁹
ad de tonsura ouiū ⁊ de lacte. Jd' da pauperibȝ
⁊ hēb thesaur⁹ ī celo. n̄ sīn thesauro remanebis
sȝ qd' hēs in terra dolliet⁹ hēb in celo securi⁹.
Jd' ī eccli. mīta sunt elias⁹ gña q̄s cū faci
m⁹ ad iuuam⁹ ut dimittant⁹ pcc̄a tua sȝ
ei nīl ē mai⁹ qm̄ ex corde dimittim⁹ q̄ ī nos
q̄lqȝ peccauit. Leo pp̄ inter. magna ē elia q̄
ardenciū crīmū globos bñuolencie sue
fronte refrigit ⁊ q̄dā irrigue largitatis
obruit ī cendia delictoꝝ. ut q̄uis offens⁹
dō q̄uis crīmibȝ ꝑuocat⁹ cogatur liberare eius
q̄ dispoliat punire pcc̄is. Jd' in epla. be
bȝ qui intelligit n̄ sr̄ cupidū sȝ sr̄ esurientē ⁊ pau
perem illū ī q̄ pauperem qui ī uite petit ⁊ preciū
de accipit ⁊ accipiens glificat patrē suū qui
ī celis est. mīta. s. li. iiii. de cōnicī^ne **xlvi. de elia i accep**
GRe⁹ i reg. qcquid in dei sacrificio **ti.**
ex sorde offert⁹ oīpotentis dei n̄ placat
iracundiā sȝ irritat. Jd' ī mor. q̄cūs se cēn
do elbuit facēn se elacōnis extollit maiorē
culpam incidere⁹ supplendo frangit q̄ extule
cui largiendo mercede. Psi in xyno mei ꝑtinet
si alēm ī de reficias ini aliū macīē facit. con
deprnat misacō ista nō ꝑficiat⁹. Jd' de sūr. bo
n̄ est elia q̄ glie mag⁹ qm̄ ime ī ꝑtatē ī an
tu. quali ē intencōe alitoꝝ largit⁹ tali
⁊ apd' dm̄ recipit⁹. Aug⁹ de ci. dei. sic n̄ sibi
suo dicit faciē cū h̄ dicat n̄ ipī firmitati sȝ
pcc̄o ei⁹ offens⁹ ē. alioqñ re⁹ erit gehēne
ignis ita ex̄zio qui porrigit eliam ⁊ tamen
porrigit q̄ nō in eo diligit xp̄m. Jd' sr̄ p̄s
Cui dat ut terreat tedio inpellantis nō
ut reficiat iuscēa indigentis ⁊ rem ⁊ mēitū
ꝑdit. Ambro⁹ sr̄ lu. hospitale ē e remū

cretūs affectus auaricie ē. Jd' qui mūam det
ꝑ debitudine. Jo. chy. sr̄. ag. si gaudent
martyres qñ eorū pecunias honorant⁹
ī quibȝ paupes plorant. Jd' q̄d est ista in
sania inuiare mortuos ⁊ spoliare uiuen
tes de sang̃ne miseroꝝ tolle ⁊ dō offer pe
i^d nō ē dō offerre. sȝ uiolencie sue sociū
facē dm̄. ut si oblatā s' pecuniā de p
catō libenter accipiat. ꝯsentiat pcc̄ō.
Jd' sr̄. ee. nō recipit dī eciam de ma
nu raptoris seu fenatoris. sȝ nec de ꝑpo
ete qd' cū facit eciam facit tuba canē
añ se ut glificet⁹ ab hoībȝ. **xlvii. de orōne. v.**
GRe⁹ in dya. obtinē neq̄
possunt q̄ ꝑdestinata nō sunt sȝ
ea q̄ sci uiri orando efficiunt ita ꝑdesti
nata sunt ut p̄cibȝ obtineant⁹. Jd' in reg.
dm̄ eo die a labore t'reno cessand' est actꝰ
oīa in orōibȝ insistend'. ut si q̄ neglig ꝑ
sex dies agit⁹ ꝑ diem resurrcōis dñice p̄
cibȝ expiet⁹. Jd' ī mor. ꝑbatē orare ē ama
ros ī cōpunccōe gemit⁹ n̄ⁱ posita uba reso
nare. Jd' dist. de sole. i. li. iiii. de ꝑbidio. Jd'
ꝑm⁹ de orōis est celsi⁹ cacumen ⁊ ū
q̄lqȝ q̄ recte petit adipiscit⁹ cum eius
añi⁹ ī peticōe nec ī uinci odio sanatur.
Aug⁹ in epla. absit in orōne mīta locucō
sȝ nō desit mīta ꝑcacō si feruens ꝑseuer
intencō. Jam mīta loqui ī orando est
rem necessariā sr̄ fluis agere ub. mīta ꝑca
ri ē ad dm̄ qm̄ pcam⁹ diuturna ⁊ pia cor
dis excitacōe pulsare nā plūz h̄ negoci
um pl⁹ gemitibȝ qm̄ s'monibȝ agit⁹ pl⁹
fletu qm̄ affatu. ponit añ lacrimas in
cōspectu suo ⁊ gemitus nr̄ nō est absc̄
dit⁹ ab eo qui oīa ꝑ ubū cōdidit ⁊ huma
na uba n̄ q̄rit. Jd' qui didiceris adnō
uisu xp̄o nutes et ⁊ hñbles eorde pl⁹ cogi
tando ⁊ orando ꝑficiet qm̄ legendo ⁊
audiendo. Jd' in ser. dicim⁹ panē nrm̄
co. da. no. ho. o sapiā uā ⁊ diuina ꝑuidē
cia q̄ docuit ⁊ panē solū pete ī hodie no
minare h̄ ei dē ⁊ auiditas tū auaricia
tollit⁹ ⁊ hūane uite ī sinuat⁹ incertū
Jd' q̄ ē orō n̄ ascensio aīe de t'restribȝ ad
celestia inquisicō supnoꝝ iussiō īuisibiliū desi
derū. Jd' ī meditē orat⁹ dñe amaricatū
ē cor meū sua desolacōne ī dulcora tua
cōsolacōe obsecro dñe esuriens incepi q̄re
te te ne desinā ieiun⁹ ate. famelic⁹ accessi
si ne recedam ī pāst⁹ paup uenī ad diui
tē. mis' ad misericordem ne recedam uacu⁹

153

tempore. et si antequam comedat suspirio dat, vel
plus suspiria quam comedit. Item de eo dicitur: quanto est
quis sanctior et devotior, tanto plerumque tanto est
eius in orando fletus uberior. Item de eodem dicitur: nullum
credimus ad salutem nisi deo invitante venire,
nullum invitatum salutem suam nisi deo auxiliante
operari, nullum nisi orantem auxilium promereri. Item
eodem libro capitulo: sicut thymiamata bene confecta delec-
tant hominem odoramento, sic oratio iusta suavis
est ad deum. Ut sciret dignitatem eius Moy-
ses de ore procedente suscepit eam angeli-
cis manibus suis et offerunt ante deum. Ambrosius li-
bro in maclata. pernoctabat in oratione dominus noster Ihe-
su in digens pro tuis auxilio sed statuens tibi
imitationis exemplum. Item media nocte ait propheta:
surge ad confitendum tibi etc. Sic in ... et tu surge
vel media nocte si non potes tota nocte
vigilare. Psalmista: pernocta in oratione
et prece in cubile nocturnis vigiliis ad mo-
dicum clausis oculis et rursus quam orando omnibus
malis prevalet oratio. Item de summo bono: fidei sym-
bolum et dominica oratio pro tota lege parvulos
recte ad celorum regna sufficit capescen-
da. Omnis enim latitudo scripturarum in eadem oratione do-
minica et in symboli brevitate concluditur.
Item frequens oratio viciorum impugnationem exstin-
guit. Item oratio cordis est non labiorum. Neque enim verba
deprecantis deus intendit, sed orantis cor
aspicit. Quod si tacite cor oret et vox si-
leat, quamvis hominibus lateat, deum latere non
potest qui conscientie adest. Item nunquam orandum est sine
gemitu. Item qui vult cum deo semper esse frequenter
debet orare, frequenter et legere. Nam cum ora-
mus ipsi cum deo loquimur, cum vero legimus deus
nobiscum loquitur. Item oratio privatis locis optimus
funditur magis quam obtentum impetrat, dum
deo tantum teste depromitur. Io. Damascenus in libro suo:
oratio est ascensus intellectus ad deum vel petitio
decentium a deo. Bernardus in epistola: oratio est hominis deo
adherentis affectio et familiaris quedam et pia
allocutio et statio illuminate mentis ad fruendum
deo quamdiu licet. Item cum manibus pectora ge-
minibus pavimenta tundimus, votis et devo-
tis precibus altaria cumulamus, toto de corde ge-
mitus lacrimis gemitibus atque suspiriis mu-
giunt dilectoria et precordialibus cantus can-
ticis spiritualibus sacra tecta resultant,
nil superis civibus magis spectaculum liber, nil
regi summo iocundius exhibetur. Item et si noctis
iure sit opus et operi tamen et noctis gratiam
efficaciamque pro mentis oratio. Item sicut credi-
mus angelos sedes altare orantibus offerre

deo preces et vota hominum vel tantum sine ira et discep-
tatione levari puras manus precepit. Item
orando vivitur unum spirituale letificans cor
hominis, unum spiritus quo inebriatur et carnalium volup-
tatum in fundit oblivionem, humectans in-
teriora arentium conscientie cellis bonorum actuum
digerit et deducit per quandam anime in brachia fidem
roborans spem confortans vegetans or-
dinans quam caritatem et impinguens mores.
Item unicum indubitatis remedium seu refugi-
um oratio est et frequens gemitus ad deum, et ut qui
quantum et quotiens nos facere velit assidue nobis
monstrare dignetur. Item in ter milia milium
ministrabant ei et decies milies centena mi-
lia assistebant, quod cum tanta reverentia
quanto timore quanta illuc humilitate debet ac-
cedere a palude sua procedens ranuncula. Item in omnibus
actionibus nostris et observanciis multa opus est
cum vigilancia, sed precipue in oratione. Item licet
omni hora et omni loco oculi domini super nos speculentur,
maxime tamen in oratione, quia cum invenimus species ...
sentiamus nos et omnino quia facie ad faciem cum domino
loquentes. Glo. super Mattheum: pervigil et orans fuit eundem
sermone tribus vicibus. Et orante ut et nos appetitis
veniam precetis et presentibus malis tutelam et fu-
turis periculis cautelam oremus. Senec. in epistola:
sic vive cum hominibus tanquam deus videat. Sic loquere
cum deo tanquam homines audiant. Item audacter roga
deum quod illud de alieno rogaturus es. Roga bonam
mentem, bonam valitudinem animi, deinde et corporis.
Infra: in libro de desiderio et laudatore. **xviii. de oratione acceptabili**

Gres in morum gravium mens oratione acceptabilis.
Infra orationis sue tempore confusione de-
primitur si hanc aut sua operatione ad ignave-
tiam alterne malicie scilicet dolore accusat. Item
frequenter ut ad aures dei mea precibus fiat tacito in-
gilancius studendum est ut voces actibus adiungen-
tur. Nam tantis fit oratio si sua et actio. Augus-
tinus: iterum quod frontem postulat quod promisit deus pro-
audi monitorem et sic exige promissiones. Item
dimitte nobis debita nostra sicut et nos di. di. n.
Nec per eis est efficacior oratio quorum fides sine operi-
bus mortua est, sed per eis quorum fides per dilec-
tionem operatur. Ysidorus de summo bono: longe a deo est
animus qui in oratione cogitationibus seculi fuerit occu-
patus. Quod mens qualem se in oratione offert, talem
post orationem conservet. Nam nil proficit oratio si
denuo committatur unde iam venia postulatur.
Ieronimus in epistola: nescio qua conscientia eadem lingua quis
deum rogat qua aut committit aut maledicit aut de-
trahit. Labia sancta concludit deo et ipsis cito an-
nuit precibus quos lingua immaculata promunciat.

Jo. cri. tr. xx. qui orat et peccat non orat ad deum
sed deludit eum. Ber. in ser. tu non audis orationem
tuam et deum vis audire tuam precem. flectis in quo
genua. curvatur quod genua tua. sed mens
tua foris vagabatur. corpus tuum intus. sed sensus
foras os quibus loquebaris. sed mens usuras co-
gitabat. Beati in omni est oratio quam pectum facit. sed
qui bene orat orando deum querit. et attentius ad
superiora procedens virtutem currie solummodo
ascendit qui non de divitiis aut honore seculi
et de inani more sollicitus obsecrat ipse in
intimis latens in les ad deum preces mittit. Ber.
tr. ex. querentes seculi solent eius aut mee
non in terra que aurem non sicut os aurem non vidit. Ber. oratio
pectoris. s. li. xx. de inimici. quid miror valde
imprudenciam aliquorum qui nos scire quantum
omnis sua singularitate tenuit sua in paciencia irreta
virtute sua in obediencia coinquinavit audet illos
ad tam fedum conscientie sue lectulum omni oratori
instancia totius pietatis deum invitare aut cum
extenderitis manus vestras avertam oculos meos
et cum multiplicaveritis orationem non exaudiam. Ber.
iter timida oratio celum non penetrat quia restringit
animi timor in modicum ut oratio non dico ascende-
re sed nec procedere queat. tepida vero in ascensu langu-
escet et deficiet eo quod non habeat vigorem. temeraria
ascendit sed resilit resistitur ei et tamen non
obtinebit graciam sed meretur offensam. que vero fidelis
et humilis et fervens oratio fuerit celum sine dubio penetra-
bit. unde certum est quod vacua redire non poterit.
Sen. in epistola. tunc scito te omnibus cupiditatibus esse
solutum cum eo perveneris ut nil deum roges nisi quod
rogare palam possis. nunc enim quanta dementia
est hominum turpissima vota diis insusurrant et si
quis admoverit aurem conticescunt et quod scire hominem nolunt
deo narrant. Di. de donis.

Greg. in mor. Donum spiritus quod in subiecta men-
te ante alia prudenciam temperanciam for-
titudinem et iusticiam format eandem mentem
ut contra singula quaeque temptamenta erudiat
in vii mox virtutibus tempat ut contra stulti-
ciam sapientiam. contra ebetudinem intellectum. contra pre-
cipitationem consilium. contra timorem fortitudinem.
contra ignoranciam scienciam. contra duriciam pietatem.
contra superbiam dei timorem. Ber. ergo ait est ne sciencia
elevet. ne intellectus dum subtiliter currit ober-
ret. ne consilium dum se multiplicat confundat.
ne fortitudo dum fiduciam prebet precipitet. ne
sciencia dum novit et non diligit inflet. ne pie-
tas dum extra rectitudinem inclinat intorqueat.
ne timor dum plus iusto trepidat in des-
perationis foveam mergat. Ber. ser. ex. est timor

initium sed quasi vite timor est si cum eo pietas
non est. qui enim misereri proximo ignorat qui
culpam eius ex bono dissimulat huius timor quia
ante omnipotentis dei oculos nullus est quia non subleva-
tur ad pietatem. sed sepe pietas solet in-
ordinata misericordia errare solet si forte pec-
cet quod parcendum non est. peccata enim que sibi gehenne
ignibus possunt disciplinae sunt verbere cor-
rigenda. ut ergo vera ordinata sit pietas
ad quod diu est amplius sublevanda. i. ad scienciam ut
sciat quid ex iudicio puniat vel ex misericordia di-
mittat. sed quid si sciat quod agere quatenus debeat.
virtutem vero agendi non habet. sciencia ergo enim erit
ad fortitudinem ut cum videt quod agendum sit
hoc agere possit fortitudinem prestat. sed sepe
fortitudo si improvida fuerit et minus contra vicia cir-
cumspecta in presumptione ipsa cautius ruit. ascen-
dat ergo ad consilium ut providenda premu-
niat omne quod agere fortiter potest. sed consi-
lium non potest si intellectus deest quia sine intelligen-
cia malum quod agentem gravat quomodo potest bo-
num soli dare quod adiuvat. itaque a consilio
ascendamus ad intellectum. sed quid si intellectus
magno quidem acumine vigilet et moderari
se nesciat. pro maturitate ab intellectu ergo as-
cendatur ad maturitatem ut hoc quod acumine in-
tellectus invenit sapiencia mature disponat. Ber. per
timorem dei efficimur humiles per pietatis
studium misericordes. per scienciam discreti. per for-
titudinem intus liberi. per consilium cauti. per intel-
lectum providi. per sapienciam maturi. Aug. ser.
ad. sicut spiritus sanctus operacione septenaria munda-
vit sic in nobis operatur sapiencie et intellectus consilii et for-
titudinis. sciencie et pietatis et timoris dei.
Huic septenario bono contrarie est septenarium [illegible]
tenarium mali spiritus stulticie et erroris. spiritus
temeritatis et ignavie. spiritus ignorancie et im-
pietatis et spiritus superbie contra timorem domini et spiritus
alii vii nequiores. s. li. iii. de simulacione.
Aug. de moribus. l. de beatitudine.

Hec est vita quam dicimus esse media
potest qui non habet quod amat quodcumque sit et quia non
amat quod habet etsi optimum sit. nam et qui amat
tam et adipisci non potest cruciatur et qui adeptus
est quod appetendum non est fallitur et qui non appe-
tit quod adipiscendum est egrotat. Ber. deli-
cat. sic totaliter corporis anima est sic beata vi-
ta anime deus est. s. de civ. dei. qui sine fide impossibile
est deo placere ille beatus est qui et recte credendo
deo bene vivit et bene vivendo fidem rectam custo-
dit. Ber. calis precelantibus. s. de precelanti.
Ber. in eth. beatus est qui bene agit. s. ab hiis quod

uellet et tamen patiendo quod nollet. ille autem uere
beatus est qui et habet omnia que uult bona et nil uult
male. Ex hiis etiam duobus beatus homo efficitur.
Amen dico uobis beati pauperes qui clamauit et dominus
exaudiuit eum pauper animo pauper an
tis. pauper iniquo principes mundi ille inuenit
pauper illi enim uelut pauperis qui cum diues
esset propter nos pauper factus est. Secunda magis ista bea
titudo est cum depositio omnium peccatorum et extirpatio
omnium malicia et simplicitate contenti sic
in operibus malorum sicut est ut mores meos te
pem. quod etiam in pede fare scelibus si sito mi
tis atque mansuete. Namque qui sequitur iram
rectam sequitur itaque illum qui ait. Discite
a me quia mitis sum et humilis corde. Tertia. Ter
tiga affectum tuum ut non irascaris quia ire
irate non peccauit uir quod scriptum est. Irasci
mini et nolite peccare. pro ut propter perpetuum etiam est mortuum terra
re nec innoscit uirtutis orte cohibe iracun
cundiam in dignacionemque compesce quod odio non
maculatur. Cum plurimum id levius secundum fortius estime
tur cum secundum fecit merito quia peccator es
et lugeto peccata tua et lugeto delicta
tua. Tertia beatitudo est peccata deflentis
quia caritas est que peccata condonat ablue ergo
te lacrimis laua fletibus si tu te ipse fle
ueris alius non fleuit. Nam si saul defleuisset
peccata sua samuel eum non fleuisset. Depo
sitis peccatis. tempora in mores delicta de
fleuit esurire incipio et sitire iustitiam.
Eger enim dum in graui morbo est non esurit.
quia egritudinis dolorem excludit famem quod
esurire utique uirum cum augmentum quod et
magis uirtutis incrementum quod norma iustitie
iusticia sequitur. Quinta beati misericordes. Dispersit
dedit pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi. Et qui miseratur
differt mercedem amittit. non modo corde mi
seratur. Nam si fractum ociam quere ut illis est
fortius. Sexta mundis intiora tua intus
et mens postquam interiora tua natiue fecerit ab omni
labe peccati ne dissensiones contentiones que at
tecti tuo prodeant non potes alius tractare
dicemina antequam pacem in te ipse ut cum sunt
ipse pacificus pacem aliis feras. quomodo
et aliorum potes corda mundare non tuum an
mundaueris. Septima. Qui autem pacifici persecutionem in
utilia et tamen compatiuntur perhibentur adiustis ut
cum lumine certaui coronetur. Id pacis splen
dor. Capitulum lii. iiii. de innocentia. Hii miser in
dentes pauperes aliquos qui si paruam habent
paupertatem non adeo pusillanimes inueniun
tur ut possent reges et regna celi. Sed hii

sunt qui pauperes esse uolunt eo tamen pacto ut
nichil eis desit et sic diligunt paupertatem ut nul
lam inopiam paciantur. Sunt et alii mites sed quam
diu nil contra uoluntatem agitur non propter eorum arbitrio. patebit
autem quod longe sunt a mansuetudine silentio ora
atur contra. Hec mansuetudo quomodo hereditabit
quam animam hereditatem desunt alios quasi lugentes
uideo et si de terrore predent ille lacrime non
tam facile soluuntur in risum nunc autem tam
hunc de anima ociosa et scurrilia uerba proflu
unt quod prius lacrime lacrimas habes de nunc non ha
beret quibus consolo ista orma proximatur quam
quod post illas tam facile consolo uel admit
tit. Alii tam uehementer contra aliorum delicta
zelantur ut uideri possint esurire et siti
re iusticiam si esset apud eos de suis quasi petitis
id iudicium sed non pondus et pondus utrumque ab
hominatio est apud deum. Item contra alios tam imprudenter
quod in maiore estuant serpos ita insipienter
quod inutiliter palpant. Sunt alii misericordes de
hiis que ad ipsos non pertinent qui scandalizan
tur quod non dant ouibus hominantem sic tamen ut ipse
ne in modico quid contineant. qui si misericordes
essent de suo facere debent miam. si non possent
de eterna saltem de uoluntate bona darent.
hiis qui contra eos forte peccare uidentur in dul
gentia daret. dulce lignum uerbum bonum. Sunt
et qui peccata sua sic confitentur in ipsi possunt
et desiderio mundi cordis id agere omnia etiam in confes
sione lauerent nisi quod ea que ipsi dicunt
aliis ab aliis pacienter audire non possunt.
Sunt et alii qui si uiderent quemquam leuiter
scandalizatum ualde solliciti sunt quomodo in
pace reducere possint. et uidentur pacifica
nisi quod eorum commodo si forte contra eos quid fit tam
dem ut uideatur tardius uniuntur potest dum
aliusque sedari. Quidam si uere pacem dilige
rent aut dubium quin eam quererent ergo ipsis
non felix cogitatio. Capitulum i. de laudatione. Seneca
in epistola. Beatus non est quem uulgus appellat ad quod
pecunia magna confluxit. sed ille cui bo
num omne in animo est erectum et excelsum et mutabilia
calcans.

De uoluptate. i.
De remorsione. ii.
De scrupulositate. iii.
De occupatione. iiii.
De mutabilitate. v.
De uagatione. vi.
De curiositate. vii.
De securitate. viii.
De negligentia. ix.
De diiudicatione. x.
De recidiuatione. xi.
De consuetudine. xii.
De obstinatione. xiii.
De desperatione. xiiii.
De dilatione. xv.
De uoluptate. xvi.
De carnalitate. xvii.
De prosperitate. xviii.

De consolatione. xix.
De ornatu. xx.
De ingratitudine. xxi.
De discordia. xxii.
De malicia. xxiii.
De crudelitate. xxiiii.
De simulatione. xxv.
De familiaritate. xxvi.
De propinquitate. xxvii.
De oblivione. xxviii.
De ignorantia. xxix.
De iusticia. xxx.
De crudelitate. xxxi.
De sapientia. xxxii.
De doctrina. xxxiii.
De honore. xxxiiii.
De zelo. xxxv.
De arguitione. xxxvi.
De remuneratione. xxxvii.
De acceptione personarum. xxxviii.
De scandalo. xxxix.
De fama. xl.
De iiii. affectionibus. xli.
De timore. xlii.
De dolore. xliii.
De confidencia. xliiii.
De leticia. xlv.
De vita. xlvi.
De miseria. xlvii.
De morte. xlviii.
De iudicio. xlix.
De dampnacione. l.

De voluntate. i.

Gregorius in mor. super id Job.
In voluntate sue semite gre
suum eorum replebi. quia de
lisando appetitum. Sed ad
consuetam semper mala replicat
tur. et interim bona qui
dem cupiunt sed a malis
numquam recedunt. Esse quidem humiles sed sine des
pectu esse contenti propriis sed sine necessitate casti
sine maceratione corporis esse pacientes sed sine con
tumeliis volunt. Cum adipisci virtutes que
runt sed labores virtutum fugiunt. Quod quid ali
ud est quam belli certamina in campo nesciunt tri
umphare in urbibus de bello concupiscunt.
Idem nequam homo ad delectationem rapitur. Item pro
pria voluntas interius tenebris inficitur. Idem cum
quis adhuc timore bona agit a malo pe
nitus si recederet quia eo ipso peccat quo pecca
re vellet si impune potuisset. Idem non intuetur
dominus quantum quisque mali valeat facere. Sed
quantum velit et cum deest potestas foris
apud se tyrannus est cui iniquitas dominatur intus.
Idem in epistola. Tantum virtuti adicies quantum proprie
voluntati subtraxeris. Aug. de li. ar. Volun
tas aversa ab incommutabili et communi bono et conversa
ad proprium bonum aut exterius aut inferius peccat. Ad
proprium convertitur cum sue potestatis vult esse. Ad exte
rius cum aliorum propria vel quecumque ad se non perti
nent cognoscere studet. Ad inferius cum volup
tatem corporis diligit atque ita homo superbus et
curiosus et lascivus effectus excipitur ab alia vi
ta que in comparatione superioris vite mors est. Idem vo
luntas mala f. de iiii. affectionibus in cordibus.
Idem de civitate. Ex voluntate perversa facta est libido
et dum servitur libidini facta est consuetudo et dum
consuetudini non resistitur facta est necessitas. Idem
in epistola. Nimium perverse se amat qui alios vult
errare ut error suus lateat. Idem de vera reli
gione usque adeo peccatum voluntarium malum est ut
nullo modo sit peccatum si non sit voluntarium. Idem
de trin. Mala voluntate vel sola miser quisque
efficitur. Sed miserior potestate qua desiderium male
voluntatis adimpletur. Idem de cathe. ru. In hac
vita homines magnis laboribus requiem querunt et
securitatem. Sed pravis cupiditatibus non inveni
unt. Volunt enim requiescere in rebus inquietis. Idem
si in obviis velit homo requiescere magis sollicitus
efficitur quam securus. Idem de v. dei. De anima
mors anime quam cunctas mors corporis. Mors
corporis necessaria, mors anime voluntaria. Idem
de humilitate spiritali. Certe quia non te vincet
alia corporis quam singulabit in futurum. Sed ei
te ob noxium faciet ex libero non volunta
ria declinatio. Idem super Jo. Electionis et volun
tatis est omnis malicia hominum. Ber. super Can.
Si in die ieiunii mei invenitur voluntas
voluntas mea non tale ieiunium elegit
sponsus nec sapit illi ieiunium meum quod non
lilium obediencie sed vicium proprie voluntatis sapit.
Ego quoque non solum de ieiunio sed de silencio
de vigiliis de oratione de lectione de opere ma
nuum postremo de omni observatione monachi
ubi invenitur voluntas sua in ea et non obediencia
magistri id ipsum sentio. Idem de li. ar. Duo
sunt que in unitatem complent voluntatem vel
cum potestate vel cum imprime potestate libet. Idem in
ser. Quid odit aut quid punit deus preter propriam
voluntatem. Cesset voluntas propria et infernus
iam non erit. In quem enim ignis ille deseviet
nisi in voluntatem propriam. Idem utinam sunt singu
la ipsi perturbationi quod propriam sequitur volun
tatem et teneo quod ipsa voluerit in corde
distinentes sicut in plurimi contingit
contumelio in paciam et similationem et scanda
lum prius sumus. De remorsione. ii.

Gregorius in mor. De ulla bonorum operum
confidencia fulcitur invenire sinatis
trepidat quia ipsam conscientiam accusat. Idem
quosque a preceptis divinis discordans opere
ciens eam audit cor de suo reprehendit
quia offendit quod id quod non facit meretur. Nam
in quo se certas se considerare quia se latentem
conscientia accusat. Idem super Eze. Scriptura sacra cum
animus ad loquendum mitius in ipsa adiungendum
sunt. Nam sermo dulcedinem non habet quia vita re
plana intus conscientiam remordet. Ber. in sermo.

nulla pena gravior mala conscientia. Unde prudens esse totus unum vulnus. Item de sancto Bernardo: Omnia fugere potest homo preter cor suum. Nemo potest a se ipso recedere. Ubicumque enim abierit reatum suum conscientia non derelinquit. Item abyssus abyssum invocat, id est de iudicio sue conscientie ad iudicium dampnationis eterne. Ambrosius de officiis: Que pena gravior quam interioris vulnus conscientie? Nonne hoc magis fugiendum quam mors, quam dispendium, quam exilium, quam debilitatis dolores? Item de consideratione: Interiores conscientias non refugit et tu omnes sordentem immundissime fetorem sentis. Item Anno in lamentationes. Item Gregorius de intelligentia. Item miser quis magis mortuus eo qui portat ignem in sinu et peccatum in conscientia nec sentit nec extinguit nec expavescit. Item qui conscientia. Item de mutabilitate. Seneca in epistola: Quid prodest recondere se et oculos hominum auresque vitare? Bona conscientia turbam advocat, mala etiam in solitudine anxia atque sollicita est. Si honesta sunt que facis, omnes sciant; si turpia, quid refert neminem scire si tu scias? O miserum si contempnis hunc testem.

In destultiloquio.

Greg. in mor.: Stulte quidem loquitur qui inter dure animadversionis flagella positus iustificare semetipsum conatur. Item duo sunt genera locutionum importuna valde et noxia generi humano: unum quo curat et perversa laudare, aliud quo studet semper et recta corripere. Item sic per loquacitatem reticentes. Item de eodem. Item apud omnes homines cor ex verbis, apud Deum vero verba pensantur ex corde. Item qui verba sua metiri nesciunt procul dubio ad otiosa dicta dilabuntur, quibus si se nimium reprehendunt statim ad noxia et contumeliosa prosiliunt. Item in dyalogo: Loquendo cum secularibus fit ut ab otiosis ad noxia, a levibus ad graviora veniamus, et os nostrum apud omnipotentem Deum tanto minus exaudiatur in prece quanto amplius inquinatur stulta locutione. Ysidorus de summo bono: Quadripartita est loquendi ratio, quia vel bonum bene vel malum male seu bonum male seu malum bene profertur. Bonum quippe bene loquitur qui ea que recte sunt humiliter annuntiare intendit. Malum male loquitur qui quibuslibet flagitiis persuadere conatur. Bonum male loquitur qui quoque rectum arroganter predicare sentitur. Malum bene loquitur qui aliquid narrando vitium detestatur ut ab eo homines avertantur. Aug. super Iohannem: Lingua facilitatem habet motus, in humido posita est, facile in lubrico labitur; quanto illa citius et facilius movetur, tanto tu adversus illam fixus esto.

De multiloquio.

Greg. in mor.: Certum est quod in verbis iustificari nequeat. Item multiloquio stultitia desolatur que ab immoderata locutione non prohibetur. Item quia murum silentii non habet patet inimici iaculis civitas mentis; et cum se per verba extra semetipsam eicit apertam se adversario ostendit quem tanto sine labore superat quanto et ipsa que vincitur contra semetipsam per multiloquium pugnat. Prov. xxv: Sicut urbs. Item Greg.: Valde difficile est ut qui multa loquitur non in aliquo delinquat. Ysidorus in synonymis: Multum loqui stultitia est, vox insipientis in multiplicatione sermonis. Item multiloquium non declinat peccatum. Flumen exundans cito colligit lutum.

De nugis.

Greg. in mor.: Otiosum verbum est quod aut ratione iuste necessitatis aut intentione pie utilitatis caret. Item qui in verba. Ambrosius super Beati immaculati: Non mediocre periculum est cum habeas tanta eloquia dei et opera que fecit in genesi, in exodo, fecit et in levitico, numeris et deuteronomio, iosue, iudicum, libris regnorum atque esdre libris, fecit et in evangeliis et actibus apostolorum, si illa pretermittens locutus fueris quasi sermo vanus. Item ysidorus in synonymis: Sermo vanus vane conscientie iudex est; mores hominis lingua pandit et qualis sermo ostenditur talis animus comprobatur. Item de summo bono: Vanis sermonibus aures accommodare non debent; nam sicut malos mores bona colloquia corrigunt, ita prava colloquia bonos mores corrumpunt. Io. Crisostomus: Omnis sermo vanus qui dicitur in mundo ad Christum die iudicii pervenit. Ieronimus in epistola: Quosque sic edificat audientes in periculum ruere loquentem. Bernardus in apologetico ad vos quem mentibus in unum ut apostoli verbis utar: iam non est dominicam cenam manducare, panem quippe celestem nemo est qui requirat, nemo qui tribuat. Nil de scripturis, nil de salute agitur animarum, sed nuge, risus et verba proferuntur in ventum. Item de precepto et dispensatione: Stultiloquia et vaniloquia nugas non ut mandata dei usurpantes peccata quippe sunt et deus prohibet ea penitus; et tamen venialia non criminalia reputantur, excepto quod cum per contemptum veniunt in usum et consuetudinem, et tunc non peccata sed peccata criminalia pensantur. Item de consideratione: Fugienda otiositas mater nugarum, noverca virtutum. Inter seculares nuge sunt, in ore sacerdotis blasfemie. Interdum tamen si incidant ferende fortassis, referre nunquam magis incuriose cavere et prudentem nugacitati. Item consuetudo otiosum in eum nugis iam aperte illicitum. Assueti de sacrilegium est labia sacerdotis que custodiunt scientiam et legem requirunt ex ore eius non nugas proferre aut fabulas. Item verbum

m. destult. 3.

scurrile quod Kateri nomine colorantur non sub
est peregrinum ab ore procul tale aure relegan
dum fede ad eleyson nos monuis fedis mo
ues. De iactantia. Gregorius in moralibus: perfectos quoque
et nota iactantie pertrahit ut loquentes docti
videantur. Idem: eo ipso supplicans integritate
salutis corruit quo iactantia tumoris vir
tutis intumescit. Idem: arrogantes si non
inveniunt voces hominum quas laudem expectant
ipsi sententiam suam laudantes proferunt. Idem: in
pasto(rali) elegit pariter quia mala peccati quam per
ostentationis vitium bona sua occulta fo
ris publice cognoscantur quia elegit arrogans
bona deesse vel falsa iactare ne mala pos
sit vel minima peccati. Ysidorus de summo bono: tali
publice manus ad omnem expandit qui ferti
sua iactantie prodit. Bernardus de .xij. gradibus mo
nachus iactator aut loquitur aut superest.
plenus est sermonibus et eructat cum spiritu v
entre suo esurit et sitit auditores quibus
suas iactet vanitates. De excusatione.
Gregorius in omelia: sunt multi qui perversitates
suas ex alienis perversitatibus tuentur quia
cum alios talia fecisse considerant se hec fac
licenter putant. Idem in moralibus: usitatum hu
mani generis vitium est et labendo peccatum committ
ere et commissum negando abscondere et convic
tum defendendo multiplicare. Idem: sunt non
nulli qui neque deflent quod fecerunt sed et
laudare et defendere non desistunt et nimi
rum cum defenditur culpa geminatur. Idem
turbine vitium est ut quis delicta fateri erubescat
quod sponte dignatur hoc quod dici ab aliis de
dignetur. Gregorius in omelia: sic ostendit liberare mens
nostra applaudimus et supra voluptatibus
quandoque certius infirmitatem aut duritia
maiorum exempla. Idem: nihil omnino agimus. Ys. de consola.
mala. Ysidorus de summo bono: est quedam excusa
tio perversorum qui dum per leves factoribus ar
guuntur verba iustorum per censuram declinan
da abiciunt servantes se divino iudicio quo
puniendi sunt durius dum temporale contemp
nunt iudicari ab hominibus. Bernardus super cantica: in ma
perat suam qui se excusat dum arguitur
repellet proinde a se indulgentie medici
nam et sic intra se includens. Idem de .xij. gradibus:
multis modis sunt excusationes in peccatis
aut enim dicit qui se excusat non feci aut
feci quidem sed bene feci aut si male non multum
male aut si multum male non mala inten
tione. Si autem de illa velut Adam vel
Eva convincitur aliena suasione excusa
re se nititur. Idem super cantica: quia habitat omnes aliquando ca
dentes et divinali sexu detinentur. Sed alii col
liduntur alii non quia dominus supponit manum su
am primis videlicet non intentione eorum casus quos tu suscipit
a domino locus ut resurgat fortius in iniustus
cum ceciderit non adiciet ut resurgat immo non
autem in pudor est novum autem impudentia cadit autem
cum excusat quod fecit si est pudor adducens
penitentiam aut fit ei frons meretricis et
iam nec deum timet nec homines reveretur. Am
brosius in apologia: aliqui homines cum sacerdotibus cor
ripiuntur peccatum suum ignorant vel negare cu
piunt aut defendere. Augustinus non nulli .8. li
bro de civitatibus glo. psalmus .lxx.: malum est peccare
peius est excusare perniciosius est defendendo se
pro dominum culpam refundere. De accusatione. Gregorius
in moralibus: invidi dum bonum quod vident accusare
nequeunt certa malitia malum quod non vident
ad accusationem querunt. Ysidorus: in synodo nullum iudi
ces suspicionis arbitrio damnent probatus et sic iudica
non ei qui accusatur sed qui accusat. Sed quo
quaeritur reus est. Ambrosius de sermone domini in mon
te: accusare vitia officium est bonorum virorum
et benivolorum. De murmuratione. Gregorius in moralibus:
si iusta placere domino sentiunt patiantur nulla non
domino placere possumus? iniusta sunt que pa
timur et valde iniquum est si de iusta passione
murmuramus. Idem: qui contra supposita vel potentem mur
murat liquet quod illum redarguit qui eandem
homini potentiam dedit. Idem in moralibus: regnum celorum nullus
murmurans accipit nullus qui accipit murmurare potest. Jo.
Chry. Miser: quicumque murmurat de periculo temptatio
nis martirium de premio perdit. Bernardus de .x
ij. sic qui murmurant vero animam mortuam esse
quasi intelligant quam vivunt. Idem: miser ille sic hor
rendum ut murmur et dissensio in congregatione.
Idem: si moleste certe pateris sustine si indigne pla
tum si murmurare in corde et si extra impleas
quod iubetur non est virtus patientie sed velamen mali
tie. Glo. Mat. xi. Iohannes gemis per se illos in futuro
illos excruciat quibus inflammata age
bena murmurat ut de Chain. De contentione.
Gregorius in moralibus: esse tam publicanos solent hinc loqui
in contentione inclinant quod qui respondet. Idem: quisque
sciendo iurgia delectationem precorum perimit.
hostem familiaris servat. Idem: propheta assumpto
consolationis habitu filiorum custodiam deserte
et Saulem quoque defendere et iurgiis querere defen
de quiete. Augustinus in epistola ad illas beatus
aut quod celerrime finiatis ne ira crescat in
odium et trabem faciat de festuca et animam fa
ciat homicidam. Sic est legitimis qui nodit fratrem

suum homicida est. Item vos autem durioribus parte
quasi emissa sunt ex ore eius non pigeat ex
ipso ore proferre medicamentum. Sancta sunt vulnera.
Prov. in proverbio: contentio facies odiorum attende-
dit. parte tondit contentiones extinguit et tordi-
am contentio rupit. Seneca in epistola: Rixa est
inter contentores. **De cuitatione.** Gregorius in moralibus:
Sepe pusilli dum sue initium fortitudinis ig-
norant audientes aliorum rectitudinem
laudari, cum et bonos quasi auctores increpa-
tionis arripiunt aut ea bona proferunt
que non videndo sed audiendo didicerunt aut
ea aliis mala mentientes ingerunt que non
committunt. Item sepe qui in potestate sunt ad
subditorum contumelias erumpunt et hoc quod in-
vigilantes regimini serviunt per lingue
procacitatem produnt. minorum s. fortitudine
itaque iudicis pensantes quod qui suo fra-
tri fatuum dixerit gehenne se ignibus addi-
cit. Iohannes Cris. de compunctione cordis: Si fatuum quis
dixerit, si vanum, si latronem, si quolibet a-
lio nomine iniuriam vel maledictum fratri ingesserit
ex quolibet horum vocabulorum sub maledicti titu-
lo gehenne ignis suppliciis condempnatur.
Aug. quinquagesima contio s. i. e. de sacerdo-
li. ii. Ieronimus in epistola: nec quisquam de corporis
castitate sibi plaudat cum de verbo ocioso
quo cum locuti fuerint homines reddituri sunt
pro eo rationem in die iudicii cum in homine rea-
tus convicium sit in fratrem. Ieronimus in epistola: Ego
plagam conscientie mee nullum iudico accommo-
datius medicamentum probris et contumeliis non
in est inde quam parte moveatur homicidio om-
ni obprobrio dignius et despectior. **De derisio-
ne.** Gregorius in moralibus: Timendum est ne nobis cadenti-
bus surgat qui nobis stantibus irridetur.
Christus stare iam non novit qui non stantem
novit irridere. Item istum facit humana derisio-
de proximo quasi ab his animis fiuntatibus vite in-
nocentia fugat alienum. **De maledictione.**
Gregorius in moralibus: Alter maledictum profert iudicio
iusticie, alter livore vindicte. Item cum sanctus vir
maledictionis sententiam profert non ad hanc ex
voto ultionis sed ex iusticia examinis prorum-
pit. quod quidem in illo deum facere volunt nisi
que ipsi aut facere nequeunt aut erubescunt.
Item in Reg. ad quendam archiepiscopum: nil te osten-
dit de celestibus cogitare sed terrena cogi-
tacionem istam significat dum per iudicem praeiu-
rie quod sacris regulis prohibetur maledicta
natharis in nectitur. Item nec maledici regnum
dei possidebunt. Penta quam gravius est culpa que

separat a regno vite. Augustinus de conflictu: quod de-
nique deus est qui furore acceptus usque ad iram ex-
rumpunt maledictionis. Item non quia apostolus ait nec ma-
ledici regnum dei possidebunt. Item per v. s. Maledictum
frustra prolatum in auctorem revolvitur. Item ex-
cerit. id est glo. est aliquod maledictum iusto dominica
iusticia ut excommunicatio. Iohannes Cris. de compunctione
cordis: orare nos pro calumpniatoribus iubet insi-
dias et dolos et amicos contumeliosis et pro male-
dicentibus benedicere iubet. Nos econtrario aut peiores
maledicentibus aut maledicta alternis multiplica-
ta reddimus. **De detractione.** Gregorius super E-
zechielem: perversorum derogatio vite nostre approbatio est quia iam
ostenditur aliquid iusticie nos habere si illis displicere
incipimus qui non placent deo. Item ne immoderatius
de infamia. Prov. in proverbio: detractio fure c-
nien est. Detractio fratris dampnatio est. Item
nunquam detrahes si te bene perspexeris. Item certe
ille apud deum. Item de credulitate. Iohannes Cris. inter
ad contemptores cetera omnia vite nostre. Ipse ad summum
nos a quo vicio nec sanctum hominem nec monachum
nullum facile invenias liberum. Ieronimus in epistola:
quod homines sumus et vitium quam aliorum maturitate primo-
rum in vitiis labimur si melius corrigi de-
linquentem aperte increpa tamen ne occulte mor-
deas. Bernardus super Cant.: unus est detractor qui locutus
unum tamen verbum profert et tamen unum verbum immo in
momento multitudinis audientium dum aures
inficit animas interficit. Item de consideratione: detrahentem
detrahentem audire quid horum dampnabilius sit
non facile dixerim. Anselmus de similitudine: tria sunt
genera homicidii que pari pena plectuntur: inter-
fectio fratris, detractio, odium. Item detractio est
scientia cum quis ad ea intendit de aliquo dicere
unde ipse minus amari vel appreciari prodest. **De
adulatione.** Gregorius in dyalogo moralium: est ut occu-
pato in mentibus animo adulatio valde subrepat
si ab ipso cordis hostio neglecter fuerit eiecta repel-
la. Item in Reg. nec novum nec reprehensibile
est in eligendo episcopo si se vota in duas partes
divident sed grave est quando in huius causis non ex iudicio
sed ex solo favore venit electio. Item in omni vitio
culpa sua quempiam aperta voce reprehendimus
et adhuc quod est gravius aliquem si extra minus po-
tens sit eius fortasse et erratia laudamus
ne et si auctor pro iracundia munus subtrahat quod
impendebat. Ambrosius de officiis: nulla est tam amicicia
ut est fallat adulatio. Item praecipiendum est ne
adulantibus aperiamus aurem. Emolliri enim adu-
latione non solum fortitudinis non esse sed et ignavie
videtur. Augustinus de communibus verbis: adulator est qui
ideo dat consensum ne offendat eum quem operatur hoc

xpianū. ys de cim. si inimicus i sidiat blandꝰ ē
amicꝰ ꝗ si errat docendꝰ. si docet audien
dꝰ laudator uo ꝛ errans ꝯfirmat errorem
ꝛ adulans illicit i errorē. Ys i glo. ꝯ. tri
rigidā uitā ꝛ ꝑdicacōes declinare ꝫ molliū
palacia q̄ frequētant mollibꝫ induti adu
latores qui puluinaria sb cubito qui in
tantū palpant ꝑcātū q̄ ipungīt ut se
ad ueniente. Ys. hī ua ꝑ. li. iiii. de ami
cicia glo. sr. ꝑo. hoc. plꝰ nocꝫ. lingua ad
ulatoris q̄ manꝰ ꝑsecutoris. Sen. i epla
illd̓ ꝑcipue nos ipedit qd̓ cito nob̓ pla
cemꝰ si inuenim̄ qui nos bonos uiros
dicāt qui prudentes qui scōs ignosci
mꝰ. De suggōne. Greg. sr. ezech. hi qui
alios ad iniquitatē suadendo ꝑtrahunt
i semꝫ ipsis nutrimētū idemonū suscepiunt
Au. i epla cum de aliquibꝫ qui sem n̄
ꝑsistent ad eūns ul̓ sti soniat. ul̓ ut pa
tuit i tūnt mali satagunt ambiūt ut
de oībꝫ hi credat. Ysi de sū. bo. detractores
sunt qui sū doctrinis sū exēpl uita moreꝫ q̄ꝫ
bonorꝫ corrūpiūt h̄ns q̄ ꝯbas alioꝫ ꝑdica
qꝫ dirripiūt. De turpiloquio. Yoꝰ in epla
nō flagito lingue nitorē. s. aīe puritatē
apud ꝯanos ei socacitas ē. t. magnū uiciū
turpe ul̓ narrare ul̓ facē. Ys. in ser. du
ociosa tanq̄ nimia sꝑrunt ad turpia uerb̓
ꝛ inhonesta dilabunt. De mendacio. Greg. in
mor. Ds mendacē n̄ eget qꝛ ueritas fulciri
n̄ qrit auxilio falsitatis. Ys. summo ope ca
uendū ē oē mendaciū q̄uis nō nūq̄ sit ad
genꝰ mendacii culpe leuioris si q̄s ꝑstan
do mentiat. Ys. in cauīce sunt hiules qui
se mēdaces illaqueant dū arrogāntia ueritat̄
imo mentiendo supbiūt qui humilitatē se
rigunt q̄ relinquūt. Ys. quisq̄s expositor
Ys. li. iiii. de doctrina bona. pti i synō. ca
ue mēdaciū i oībꝫ. mēdacio ei fides tollit
error i ducit. ueritas abolet. nullū tū
mēdaciū pctm̄. Ys. de sū. bo. tertis falsidicꝰ tibꝫ
ē ꝑsonis obnoxiꝰ. ꝑmū qd̓ deo q̄ ꝑuritando ꝯ
tempnit. secūt iudiciū qui mentiendo fallit
postremo inocentē q̄ mēciendo ledit. Ys. n̄
nūq̄ peiꝰ ē mēdaciū meditari q̄ū loq̄. nā
intdū quisq̄ incaute solꝫ ex ꝑcipitatōnem
loq mēdaciū. meditatori aūt n̄ pt̄ ꝑ studiū.
Au. i ench. utiq̄ illa ꝑpea sunt i cautu
ta n̄ ꝑ q̄ i inuicē se hoīes fallant s; ꝑ q̄ in
altiꝰ q̄qꝫ noticiā cogitationes suas ꝑferat
Ys. in uit. pctm̄ qd̓ oē mēdaciū simulatū mēte
quo mō ꝛ de quibꝫ rebꝫ q̄ꝫ mētiat. Ys. oē

mēdaciū iō dd̓ ē oē pctm̄ qꝛ hō nō solū
qū ipse sit q̄ā cū sit s; ꝛ si qū errat ꝛ fal
litur sic hō is q̄ loqui qd̓ aīo gerit. sū illa
ūm sit sine putet ꝛ nō sit. Ys. in li. q̄ mē
ciū. mēdaciū ē falsa significatō uocis cū intencōe
fallendi. Ys. de ūa reli. In ē oī mētienti uo
luntas fallendi ꝛ si ei n̄ credat. Ys. de doc.
xa. nēō mētiens ꝛ eo qꝛ mentit seruat fidē
nā ui uult utiq̄ ut ē mētit̄ s̄i fidē adhi
beat osꝫ tū ei mētiendo n̄ s̄uat. oīs aūt si
dei uiolator iniquꝰ ē. De iuracōe. Auꝰ. de
mēdacō. Dico uob̓ n̄ iurare oīo. ne s. iurā
do ad facilitatē iurandi ueniat. ex facili
tate ad ꝯsuetudinē ꝛ ex ꝯsuetudine i ꝑiu
riū decidat. Ys. sr. epo. iaco. ēla. iuracō
ꝯciciosa ē ūa sacō ꝑiculosa nulla secura.
Ys. qꝛ ꝯue pctm̄ ē ꝑiurare ꝯpendiū ē de
dit septum noli iurare. Ys. ꝑiuriū ꝑcep
tū ē. qui iurat ꝑpe ē. qui nō iurat lon
ge ē. quinīm iurat n̄ peccat s; ꝑpe ē ad
pctm̄ s; qui n̄ iurat n̄ pctat ꝛ longe ē a
pctō. Ys. qui exigit iuracōem nullū mēte
si nesciat illū falsum iuraturū an sciat. si ei ne
sciat nō dicit. ueru uult fides ei fiat nō
audeo dicē eē pctm̄ tam humana temptacō
ē. si aūt scit eum n̄ fecisse ꝛ cogit iurare ho
micida ē ille ei suo ꝑiurio se ꝑimit ut. Ys.
in epla sū dubio min̄ malū est ꝑ deū falsum
iurare i uacūe q̄ ꝑ dm̄ iam fallacitē q̄sito ei
ꝑ q̄ iurat magꝰ ē sēm tanto magꝰ penale
est ꝑiuriū. De blasphemia. Greg. i mor. filii
i cordibꝫ deo maledicunt cū recta opa mīa
aīo rectis cogitatōibꝫ ꝑdeunt eam bona
i apto exerent. s; nota i occulto uoluunt. Deo
q̄ippe maledicit cū se ab illo accepisse uires
intelligit s; tū de eius muneribꝫ ꝑpriam laudē
q̄rit. Auꝰ. de ūa reli. ē blasphemia cū ali
qua mala dicunt de bonis rebꝫ iam uulgo
blasphemia ē n̄ mala nisi de deo. glo. aū. ep. xx
iiii. blasphemia ꝑ q̄ de deo ipō falsa dr̄. ꝛ
peiꝰ est blasphemare q̄ peierare. qꝛ peie
rando falsitati adhibet testē deū blasphemā
do de ipō deo falsa dicit. Ys. sr. io. flagellatꝰ est
xp̄c flagellis iudeoꝝ flagellat blasphemiis
falsoꝝ xp̄ianoꝝ. Io. ep. sr. Io. glificemꝰ dm̄ n̄ ꝑ
fidem solum s; ꝛ ꝑ uitā aliocꝰ qꝛ nequāquā
erit gl'ia s; blasphemia. n̄ ei ita blasphe
mat deus a gentili existente i ꝯuiato ut a
corrupto xp̄iano. s; fugienda ociositas. Ys. de
nugis. taciete nequod ꝑua. Ys. li. ii. de pctō. glo
psa. xxiiii. oē pctm̄ blasphēie ꝯpatū minꝰ
ē. glo. ps. lxxiii. filii peccata ꝯtemptor

163

sedentis in celo quam qui incedit ambulantem in
terra. IIII. De occupatione
Gregorius in dyalogo. Mirandum est quod in seculi
strepitum curarum diuisionis deuastatur cum
animus diuiditur ad multa sit minor ad singula
tanto enim in unoquoque debilior. Item quanto latius oc
cupatur. Idem in registro. Dico toto desiderio occupationes
nec fugere. Rata sunt desideria qui potest occupationem
omnem omnino libenter necesse est humano liberare quod
qui ad hoc valetis huius mundi occupationes fugi
te quia quanto in eo quisque perfectius tanto in
uideos ab amore dei amplius decrescat. Idem
in omelia. Usu terrene cure a celesti desiderio ob
durescit animus et dum ipse suo usu duratur exte
rius per actionem scilicet ad ea emolliri non valet que
pertinent ad caritatem dei. Idem in moralibus. Male homo
uigilat quem cum secularium negociorum curis illudente
inquietat. Idem plus mihi tedio super Ezechielem de honore.
Idem super Ezechielem ex quibusdam prius mentibus ut est absolutis
quanto sit perpetrat ut in hiis actibus non laboret
Augustinus de uera religione. Amici huius mundi tam timent
ab eius amplexu separari ut nichil sit eis la
boriosius quam non laborare. Ysidorus de summo bono. Quanto
quisque curis mundi maioribus occupatur tanto
facilioribus in eis peruertitur. Idem mundi amatores
non solum ex eo rei sunt quod iniqua perficiunt
appetunt immo et nichil per hoc quod cum graui erumpna
ad ipsa desiderata pertingunt. Idem longe ad.
super libro ii. de oratione in accepta. Ambrosius inter
cetera diuitum cupiditas exercetur circa pro
ingluuiem aliena rapiendi. Tot que innuit mundialis in
mora negocii. Sollicitas prouenit in secundum
perturbat. Sollicitudine humana. Idem in epistola
et si aliis diues sit quod pauper est qui non ita
tur eo quod habet quia habet adhuc alia cupit
alia desiderat. Leo papa dyalogus omnium. super de demo
nibus libro i. Bernardus de contemptu seculi et cetera
cum spiritualium cura cordis indicium euidens est
contemptus exteriorum sic eorumdem sollicitudo cum
inchoant signum interius inanitatis. Seneca in epistola
quisque se fortunis mundi dedit in genere
gemitum perturbacionis et inexplicabilem
facit. Una hec uia est ad certa uadentium con
na despicere et honesto contemptum esse. Idem omnia im
pedimenta dimitte et uaca bone menti. Nemo ad
illam peruenit occupatus. V. De mutabilitate
Gregorius in registro. Si laudibus letamur uituperacio
nibus frangimur. gloriam nostram non in nobis sed
in aliorum ore posuimus. Idem in moralibus. Dum cor ad
uisibilia spargitur per ipsa in per ipsis formatur adhuc
illucque quibusdam fluctibus uoluitur ac per modos
uarios rerum alternantium mutabilitate uaca

tur. Augustinus de penitentia. hominum temerariis iu
diciis plena sunt omnia de quo desperatum
subito conuertitur et fit optimus de quo plurimum
presumitur subito deficit et fit pessimus.
nec timor tuus certus est nec amor tuus
certus est. quis est hodie quod homo uix nouit ipse
homo crastinum ipse quidem hodie quid cras nec
ipse. Idem in meditacionibus. Heu tante infelicitati
tanteque perdicioni dum non que retro sunt ob
liuiscens ad ea que ante sunt me extendere uo
lo sed nescio qua miseria mereatur ad ma
nia et noxia conspicio. Bernardus in sermone qui conscientias
suas in alienis labiis ponunt in magni
tudine periculo nisi tamen sunt. super quod adulancium linguis
uel uituperare placuit uel laudare. Seneca in
epistola hominis non certa boni mores placent
super permanent. leuis est malicia sepe mutatur
tur non in melius sed in aliud. VI. De uagacione
Gregorius in pastorali. Interior est custodia
ordinata exterius sua mibza qui
gressus statum mentis perdidit sibique foras ing
rediens nimis seculi atque exteriore mo
tu uidetur quia nulla interius radice sta
bilitate uidetur quia nulla interius radice sta
bilitatur. Idem in epistola de agmine columbarum cre
bro accepimus unam separari que statim inuadit
in laceret et eius carnibus et cruore saciatur
morbide oues suum relinquunt gregem et lu
porum faucibus deuorantur. Idem. Genesis iiii. Et alia
bit. egressus caym a facie domini habitauit in terra
nad. Idem. quia interpretatur fluctuacio quorum cum ad
recedit statim fluctibus scilicet quatitur et mouen
tur pedes eius. Augustinus cohibeat se libro ii. de
continencia uiduarum. Bernardus. nichil turpius libro super
de monachis malis. Seneca in epistola frequens
migracio instabilis animi est conualescere ocio non potest
non desinit conspicere et errare. Idem ut animi per
sis contine primum corporis tui fugam sistere
deinde plurimum remedia continuata proficiunt.
Idem sine diducere oculos tuos siue aures ab
sueuescere sanioribus tibi quotiens processeris in
ipso transitu aliquid quod remoueat cupiditates
tuas et occurrent. Idem primum argumentum con
posite mentis existimo posse consistere et secum
morari. Idem non conualescit planta que sepe trans
fertur nichil tamen utile est quod in transitu pro
sit. Idem auarior redeo ambiciosior et inhu
manior quia inter homines fui. Idem necesse est quin
usque est uitam in peregrinacione agentibus hoc
eueniat ut multa hospicia habeant nullas
amicicias. VII. De curiositate
Gregorius in registro. Dum in cogitacione dimittes au
dire non renuis non solum opinionem tuam

sed g̃lias et aīam. Jd' in om. g̃ne curiositatis
ē ineniū q̄ dū tāt̄ intē ad inuestigandam
uitā ꝓximi exteri⁹ ducte. h' ei intima sua
absc̄dit̄ ut aliena sciens se nesciat. et sic
si animus quanto ꝓlix⁹ s̃tūr. tanto siat
ignar⁹ sui. Jd' sr̄ exo. sic mal⁹ aer assiduo
flatu trac̄tus insicit corp⁹ ita ꝑuersa locu
cio assidue audita īfirmacionē īficit aīmū
ut tabescat delectac̄oē ꝑui opis assiduitate
ꝑui s̃monis. Jd' ī mor. sic recte retribuc̄o
nis timore ut qui exterior negligent⁹ uia
tur odio n̄ ī iuste exter. Jd' plinz res. s. li.
iiii. de innocentia. Aug⁹ in c̄f. cū in ae
cidit ut me amplius cantus q̄ res q̄ canta
tur moueat penalit̄ me peccare c̄fiteor
et tunc mallē nō audire cantantē. Jd' p̄e
concupiam carnis q̄ inē ī delectac̄oē oīm sen
suū et uoluptatū cui seruientes depeunt
qui longe se faciūt a te dn̄e ī ē aīe ꝑ eos
sens⁹ corporis q̄dā n̄ se oblectandi ī carne
sed experiendi ꝑ carnē uana et curiosa cu
piditas nōīe cogitōnis et sciē palliata. Jd'
pulcras formas et uarias nitidos et ame
nos colores amat ocl̄i n̄ teneat h' aīam
meā. teneat eā d̄s qui fec̄ h' bona ualde.
s' ipē ē bonū meū n̄ h'. Jd' de ūa rel' inu
h' hoīes quib; cognitū uilescit et nouita
tib; gaudent libenci⁹ discunt q̄ nouit
eū cognito sit suis discedi. Jo. cr̄ysūser.
ī theatro n̄ solū uides retinentes s' et
audis spūaloqa et ex ipō ī cessu incertis et
bitū mollitiis n̄ auditū et tantū dyac⁹ le
dunt aures tundiq; ꝑcutit mēs. P
si insyno. quere qd dīc dicat ul' faciat. cun
cta curiositatē omitte cuīq; q̄ ad tēm tuā
n̄ ꝑtinet. Jd' ocl̄i ꝑma tela libidinis. ui
sio ꝑma c̄cupiā mls. Jd' de su bo. q̄dam
curiosi delectant audire c̄silia sapientes
n̄ ut ūitate ab eis c̄rant. s' ut facundiā
s̃monis eoz cognoscant. more poetaz
q̄ mag' c̄ponē ūboz q̄ sn̄iam ūitatis sequit̄.
R. ī medi. multa mlta sciūt et semp̄ ipos ne
sciūt. alios inspiciūt et se ipōs deserunt de
um q̄rūt ꝑ ista exteriora deserentes interiora
sua quib; interior ē d̄s. Jd' de iii. grad'. o. dy
na qd necē ē ut uideas mlres aliemgenas
q̄ necitate q̄ utilitate an sola curiositate
et si tu ociose uides. s' n̄ ociose uideris. q d̄ē
serua c̄misisti. tune ꝑ h' tītū ne ꝑdas c̄ tēu.
qd tuā mortē tā ītente intēs quid illuc
tam crebro uagancia lumina iacis. Jd' n̄
mēs min⁹ se ēiose seruabit. tua curiositas

tp̃e uacuū n̄ h'et et si culpa nō ē tn̄ occa
culpe ē. ī dietū c̄misse et eā c̄fitente. Jd'
modest⁹ qui sui negligens alios curiose
circūspicit sūiores c̄dā despicit. inferi
ores et ī aliis q̄dam uidet ī aliis q' irrid;
ide sit ut ꝑ mobilitate oculoz leuigatus
aīm⁹ nulla intieq; sui cura c̄stinat⁹ n̄ per
sup̃bia ad alta se erigit n̄ ꝑfundiā ī ima
demgit. Jd' ex insolencia corporis motu re
cens aīe morb⁹ deꝑhendit' q' dui ei de tēi
spc̄c̄one curios⁹ corpelit incuriā sui cu
riosam ī alios fac. qui ei seipm ignorat
foras mittit' ut hedos pascat. Ansel. de
sili. curiositas ē studiū ꝑscrutandi ea q̄ nulla
ē utilitas. Jer̄. ī epl'a nl tam dampnosū
bonis moribz q' in aliq' spectaclo reside tē
ei ꝑ uoluptate facilis incia s' ; experunt.
Grises ī moz si curare ꝑua negligim⁹
insensibiliter seducti audent ē maio
ra peccare. Jd' plinz ex bonis ꝑ incurie in
cium mala nascunt'. Jd' in c̄z iuites qui
dī ꝑua sua c̄siderare negligunt frequent
q' nescientes ꝑdunt amittunt. nāz acor
de ī nocenciā aboze iūgatē acarne c̄ti
nenciā et ꝑ accessū tp̃is ab etate ūitā
Jd' ī uita eg'. dum dīna p̄cepta nos moneant
ꝑ ximos sic nosmet ipōs diligere debēn n̄ pue
cl'ipe ē despicere et q' sibi metuit nō timere.
Jd' in psal. si actū ꝑ ecc̄oīs sollicitudine
tor destituit' uilib; acpitur q' hoīs
cauid⁹ tanto libi⁹ pece ꝑ cuit quanto mud'
ag' ꝑudencie lorica deꝑhendit. Aug⁹ de cl'.
do'. sic hoīes negligunt uitā suā ut no
lūt h'e mala ūem n̄ ꝑtiam. Jd' tu multi' s'
li. iiii. de taciturnitate. Jd' de n' a. Egta cū
ūq; sit ꝑtens qui multis modis ꝑcurraū
g' s'uiente aīa noc& doceat credentem
soler' spūtē diligente ad h' ortet' conā
te aduiuet et audiet desꝑante n̄ ē de
ꝑitate' adcul pum q' in ut ignoras. s'
q' negligis querere q' ignoras. itē q' uul
nata ūlza nō colligis. s' qd nolente sa
nare c̄tempnis. Jo. ct. de c̄pūc. coz. si for
te ī corpe pat' ad morbi pulsauit stati
et medicos adhibent et pecuniā ꝑfundunt
et oī obseruancia q̄ c̄petit g'uit ne ꝑ ius
cessatur. q' q̄ molesta sunt inugentes.
aīa ūo cum cotidie uulnet' eū ꝑ sing' la
lamet' uiue' ꝑ tp̃ret' et modis oīb; pa
tear n̄ ꝑ ua qd ꝑ ea nos cura sollicitate.
Jd' nō aīa ꝑ corpe. s' corp⁹ ꝑ aīa fctm ē qui
g' qd ꝑmū ē negligit et q' inferi⁹ ē cō

colit uiciis corrupit. Ps extūe quod occultos cor-
rumpit et obstinat in causa dum neō ē qui
optima pbeat ul' i pectima xplibeat. Ps se-
lo. oībz mag' pte oz q̄ tempi auru si ctē-
sis potius ruris retinare tēpe uō si pdidit
difficile repelimus. B' i mediē. quanto di-
uinis nos dīs expectat ut emendem' tanto di-
strictius iudicabit si neglexius. Ps de contēp-
tu mūdi. nūl p'ciosius tpe sz heu nichil hodie
uilius estimat' transeunt dies salutis et neō
recogitat. Ps sē. ce. nō curant carnales
q̄re q̄ tn̄ desidant in uenire. cupientes
sequi sz ñ sequi. Seū in epla. neō se iu-
dicat qd' debe qui tpe accepit cū intel-
li; unū ē qd' nec gratus quid pot redde.
Grē i moz. ñ num' xi. de securitate.
Ipsis bonis q̄ agim' ad decius xp̄m
quam' qz dū leticiā intia pariunt quādā ī
securitatē gignūt. dūqz mēs secura red-
dit' in corpe lassatur. Ps sepe mēs dū
uirtutis sue securitate resoluit' in sp̄-
diante adulario i opiate culpe telo
pforat'. Ps sepe q̄ temptacōis. i. c. de
remit. Ps sepe nō nullis q̄ue pñclm in
cauta securitas fuit ut callidi hostis
insidias ñ temptati sz iam pdati cog-
noscerent. Ps sic plinz. i. li. iii. de inocencia
Ps qui p uoluptatē. 8. de uoluntate mala
Ps nō nūq̄ i pua. 8. li. ii. de pctō. Ps q̄ a
moris intimi calorē mens nō hēt frigida
deorsū iacet ac si miserando in sic cotidie
tanto securior q̄to peior. Ps i reg. inic̄ ne
glie solz ēē securitas. Aug' de ofliet'
loth. occasio malorz plenā inter sodomitas
securit. i monte uō securitate corpis
ī ebriat' cū pstruit filialz. Ps q̄ uirtus
fidei. 8. li. ii. de fide. Ps de sū bo. uz nūq̄
oz penitentē hēre de pctis securitatē. nā
securitas negligiam parit neglia ac sepe
i cautos ad uiciā iam lacta reducit.
Grē' in reg. xue ē. xi. de diiudicatōe.
Leuitatis et indecens ut i redubia cer-
ta dicat' sūā. Ps i moz. sic ut dū alie-
na diiudicant ad interī ducunt' xp̄i iudicii
limine pueit' et eo durii ēēa aliena sup-
bi at quo sua negligencia ignorat
Ps h'. xp̄i. 8. li. ii. de suba. Ps quicq̄d sē-
bie inse tyrannidē captiua mēte sustinet
hoc p'mū dampnū patit' q' clauso cordis
oclo iudicii equitatē pdit. nā cuncta q̄
ab aliis ul' bene gerunt' displicent et so-
la ea q̄ ipe ul' pua gestis placet. Ps cuncti
uane glie sectatores dū se hoibz pferunt
alios q̄d de factis sensibz alios a' de indig-
nis uiciis reprehendunt. Ps alios censent ñ
scire alios nō bñ uiuē. Ps sāuni aliena
opa et pua imitant' sua uō ē magna despi-
ciunt. Ps h' uō sua ul' que pua sunt
admirant' et plinz desunt malis bona esti-
mat de alienis a' bonis male sentire nō
cessant. Ps sicut cū prudentiū. i. de oblun
Ps in epla. pñculosū est de suo alterius iu-
dicare et nō facilis uenia pua dpisse decre-
tis. Ps o. qd. de q. puit. cor. in alienis delic-
tis seueritā amarissimi iudices residem'
in n̄is ac trabes oculis infixas ipius nō
uidem' qui aliena ē uūna sollicite pro
scrutam'. Ps iudicare de alterius mēte suma
difficultas est. Aug' de ser. dī i monte
marie. hii temere iudicant de incertis et faci-
le reprehendūt qui mag' amant uituperare
et dampnare q̄ emēdare et corrige q' uiciū
ul' supbie ē ul' i uidencie. Ps q̄ ñ pot dpa'
8. li. ii. de temptacōe. Ps. de contemptu
iudicem. tr̄ i pñudiciē supbie filii cum
rege suo sedentis qui 8' lata aquilonis
elegit exaltent' et leuent' sic cedri liban-
tūsibi imus et ecce ñ erit. cōfirmat nec q̄s post
blasphement aggant maledcā. ueniant
sē nos obpbia exprobrantiū et qui iaces uui
copi. ola est in celo. xi. de recidiuacōe.
Grē' i moz. In i moz̄ lapsu animus
sp' incipit et sub recentibz defatibz ad
grauiora puenit. Ps sepe committunt hoies
mala q̄ sciunt et ideo pmittunt decipi ut
cadant et i mala q̄ nesciunt. Ps augz reatū
culpe sequitis pcmiū glie pcedentis. nā
uniuscuiusqz casus tanto maioris criminis q̄n-
to p' q̄m cadet maioris potuit ēē uirtu-
tis. Ps inceptū bonū ag' si añ t'minū in-
te deserit' qz et currit' curit qui p'
q̄m ad metas uenit deficit. Ps i n pagio.
si q' ip' grens sollicita intencōe ñ custo-
ē qd factis gestū detrectat. Ps qui fortiori
studio intendat retro respice committat' h're
licitis bonis amplioribz ad uūna retroqt'.
Ps. sē. ezechiel qui a fide recedit apostata ē. ita
qui ad p'sum opus qd' deserat redit
ab oīpotente do absqz ulla dubietate iudi-
cat' ē si fidem tenere uideat'. Ps in reg. pri-
noris excessus ē i iure nō cognoscere q' i
ea agimus ñ mitte. Aug' de ci. dei audeo
dicere supbis ēē utile cadē i aliqd apertū ma-
nifestumqz pctm uñ s' displiceant qui

vanius placendo ceciderunt. Salubrius ei peccatum
quod displicuit quam flevit. quam quod placuit quam su-
perbivit. Ier. [illegible] de virginitate. In virginali vir-
ginali continentia excellentia muneris ampli-
oris expetitur. quam expetita et electa non deli-
to oblata iam non solum capescere nuptias sed
et si non nubatur velle nubere damnabile est.
Idem. Cum quoque non reddit non quod in ipso expulsus sed
exilio commonitus vovit tanto magis frau-
dati voti auget iniquitatem quanto minus huic
vovendi necessitatem. Idem. Plane non dubitamus
dixerim lapsas magnas a castitate sanctiore quam deo
voverunt adulteras esse peiores. Idem de vidui. apostolus
spe adde. Sicut ambula. sic perfice noli in via retar-
dare noli retro redire. noli declinare. Rema-
net qui non proficit retro redit qui ad ea re-
voluit unde iam recesserat. Declinat qui aposta-
tat. Ieronimus in epistola de dei virgine lapsa corrup-
to sacramine desponsata Christi sancta et [illegible] excecra-
bile de templo dei factum in mundicie de habitaculo
spiritus sancti tugurium diaboli. que incedebas cum fiducia
ut columba nec latens in tenebris ut stellio.
Ysi. de summo bo. Quamtum ad virtutum tendentes
cavendum non a summis inchoant. sed a modicis ut sen-
sim ad altiora pertingant. Ita et qui dilabuntur
ad vicia non statim a magnis corruunt in capiunt
sed a modicis assuescunt et sic in maioribus corru-
unt. Idem. Multis argumentis insidiatur diabolus eis qui
renunciaverunt seculo ut eis secum amore sublenantur
seculi. At illos concupiscentiis seculi ferit quos per re-
nunciacionem ad dei amorem reduxit. Idem in
epistola. Hec quondam Christus multos milites qui fortis-
sime ceperunt. decorare vincere. paucos et qui de
fuga conversi virtutis se prelio ingesserunt quam declina-
verant rursus fugarent hostes quos fugiebant.
Idem. Si pugnando moriaris quia moriturus morte co-
ronaberis. Ve autem est declinando pugnam perdis et vic-
toriam simul et coronam. Idem. Si proficere cupere est iam
proficere vel et currere. desinit. si vero non currere vel et defi-
cere in corpus. hic plane colligitur quia nolle proficere non
nisi deficere est. Idem super ps. Septies cadit iustus et resur-
git septies si tamen cadat in die ut se cadere videat
et cecidisse sciat et resurgere cupiat et requirat
manum adiuvantis et dicat. Domine in voluntate tua
prestitisti decori meo virtutem. Avertisti faciem tuam et a me factus
sum conturbatus. XII. De consuetudine.
Grave est in omni usitata culpa obligat mentem
ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem co-
natur et labitur. quia non diu perstitit vel tam voluit co-
acta cadit. Idem super ezech. Frontem cordis inpudici-
am attrivit culpa frequens ut quo crebrius co-
mittitur eo de illa committentis animus minus ve-
recundetur. Idem in mor. Si puerorum adhuc animus dum patet
tur non clauditur cum fit latior et certo consuetudine li-
ctum quam ratione stare esse persuasum. Idem in glo. tren. m.
loquitur. Difficile surgit quem male consuetudinis preme-
mit. Ysi. in synono. Assiduitas mores facit vi-
cis ut vix in naturam se vertat. Idem de summo bo. Cogitatio
prava delectacionem parit. delectatio consensionem consen-
sio actionem. actio consuetudinem. consuetudo necessitatem.
Idem. Sciat quod non prius liberat sed metu committimus
ad peiora scelera et horrenda peccati consuetudinem li-
bertatis. Aug. de li. ar. Nos extimare liceat ita culpa
ut recto iudicio sedato minora maioribus vix
ac consuetudine commodantis plurimum in celmatus ut ea
pluris extimet quam veritas minora convincit. Idem
in ... Convicta generalium concupiscentiam quam ingenita
nobis est ex origine male peccatum vehementius vindicat
virgo vehementius inexorabiliter qui tanta esse voluit
quam que subsit capta convaluit et tanto amplius
in ea superanda voluntas laborabit quanto ma-
iores ei consuetudo vires dedit. Idem in glo. super ps.
facilius est recedi ab his illicitis accepto tempore fugere
sive contempnendi dum de peccatis dolor nullus est
facilius serviementibus malis locum damus. Am-
brosius de off. vero cito inflectitur animus. Sen.
in epistola. Mali mala sua ad malorum ultimum est
amatur. et tunc est consumata infelicitas ubi turpia
non solum delectant. sed et placent et desinit esse
remedio locus ubi sunt que vitia mores fiunt. XIII.
Graves in mor. super audire De obstinacione
bona nequeunt et tamen vite emendacionem ne-
gligunt ad illa se transitionis attingunt. Idem. Quos
silis reatus sociat eorum dicit prima rara defensio
prava castigat. ut de factionibus suis alterna se
invicem defensione tueantur. Aug. de agone
Christiano. Nolentes se si persistant corrigi et aliud
elegimus nisi cuius modo damnari. Idem de vita spiri-
tuali. ut qui hominis non timeret in delinquendo iudicium
dominum iudicem sentiant et ultorem. Idem de fide ad pe-
trum obdurate vivit sive qui non convertitur
desperat de indulgencia peccatorum suorum sive quasi
de misericordia dei sperat ut usque in fine vite perseverans
in suorum criminum pravitate permaneat. Idem. Quod in-
ter ... humanum est perseverare autem in peccatis diabo-
licum. Ber. de consid. quod est cor durum tempus est quod nec
compunctione scinditur nec pietate mollitur nec
movetur precibus minis non cedit flagellis duratur.
ingratum ad beneficia ad consilia infidele ad iudi-
cia sevum inverecundum ad turpia in pavidum ad peri-
cula. Idem de precep. et disp. clausus. contemptus
obstinacionis in minimisque mandatis culpam fa-
cit non minimam et crimen in tam gravis rebellio-
nis nemini satis leve simplicis transgressionis

Ys. i epla ad yspalenses pentes. o dira abusio dem9
ardet ignis instat a ego & fugienti phibet
egsdi. euadendi suadet regredi. Ieh. ab usq
incendio potti sunt & obstinatissima demencia
ac dementissima obstinacione. fuge pcl'm nolunt
p dolor si contempnitis morte iiij erit appe
titis & mea. Ys. miser. n nulla dura sunt & asp̄
ta sunt fronte ut quo mag' eis expetunt ta
to mag' irata & cpuctione & paciis abutuntur.
Ys. putas ne filiu dei reputat illum qs qs ille
est iusto qui ipius e n' erret conmiacoibz n'
acthuc pmissionibz nec preceptis obtempa
n' cilius acquiescat. sine n' si fateatur
se nosse dmtas eum negat. porro fides
sn opibz mortua est. Ys. qui i se dedit ne
peccaremus. penitentibz statuit ut scde
n' excludit. ita a regno dei n ois qui p̄
cat s3 qui post pctm lavare in contemptu glo
ariter. carnale est tale diabolicu e iace
Gres in mor. diffidencie xiiij. de despacoe
quadragesim e h3 q̄ q̄sq3 sdiect cor ai
mestitia. Ys. i mor. plumpcos virtutis spe
tanto grauius in despacoe e quanto longius ab hu
militate. Ys. grun despacois celo meus p
citur ou superne retribucionibz punit & lan
guat foras obpbit urget. Ys. clausis ocl'i
cordis eo aia praecipitatur in ima quo ob
scurat animus & tanto securius mala te
palia peneteat quanto dura bona eterna de
pat. Ys. ds hoiem q benigne condidit iniq n
punit. pensandu est g' qmtu pieta e tantae
ta iniuria erie & futura desprre. Ys. plurz
etinguit. i. e. de corrupcoe maia. Io. Ep. miser
utraq3 pctm e & cfidencia & despacio. Nam
cfidencia stantem erit & item post lap
sum no pmittit exsurge. Ys. dns n alude s.
li. i. de demonibz. Aug. de pnia qui de
d n psumit ueniam n acdicit plus pcto
suo posse dei clementia. Ys. int' spem & despa
coem. i. i. e. de morte. Plu in syno n dei
pes de salute si ad meliora cuertas qua e
uenia de pcto desperat post se despacoe cu
cmisso scele dampnat. despcio auget
pctm despacio peior e oi pcto. xv. de dilone
Gres in mor sepe accelanda
bom tarditas cosiliu putat & cu
expectat ut ex cuictoe pficiat. h3 indiantis
mora subplantat. Aug. de v. n erit qd
fundem e dne dnti in surge qui dormis
& exsurge amortius et illumabit te xpo tun
diq3 ostendenti te ua dicit. no enim oio
qd fundem uitate cuiuct. n tm ualenta
& scdm uolenta. ecce m sine paululu. s3 m
& m n habeat mod & sine paululu i longu
ibat. Ys. de il'b dni. scio ego & mecu ois ho
qui paulo attencius cosiderauit neminem dm
timentem fb ius eius n se corrige n qui putat
eu plus hre uiue ipa res e q multos occidet
cum dicit cras cras & subito hostiu claudit
remanet foris cu uoce cornina eu no
huit gemitu columbinu eo eo uoc coru
est. Ys. de ci. di. si ipi quisq3 ob iurgandis &
corripiendis male agentibz pcit eu op
tuni tpe inquirit ul' eosd ipis metuit ne
deteriores ex h' efficiantur ul' ad bona uita
& piam erudienda impediant alios & infirmos
& pmant atq3 auertant a fide n iure ee
cupiditatis occo s3 consiliu caritatis. Ys. de
pnia. quia multa sunt q impediunt languentem
& retrahunt periculosu e & mittit inimi
ad morte pferre pme remediu. Ys. purgand9
e igne purgatoris qui i a scelm distulit
fructu cuersionis. h' a igmis & si eternus n sit
miro modo e grauis. excellit eni oem pena qm uq
qs passus e in hac uita. Io. Fo. ce. mistar. sol u
rentis desiderii ardor pegnante i corpe aiaz
decolorat dum uultum glie inhiante impacien
te faciat repulsa & excruciat amante dilacoe.
Ys. de contemptu mundi in die iudicii mihi dr
i capiente m dne sine paululu. sic ei no diui
mulant i felices & m m no hnt mod & sine
paululu longum uadit. Ys. clama ad dm aia
mea & theme per te i odore unguentor tuor
curremus. alioqn qui cu remorando tepescendo
csequi spas. exultauit ut gigas ad currenda
uiam hylarem sine dubio diligit seruitorem
Gres i mor. qui ne xvi. de uoluptate.
male se uoluptatibz dilatare eu post
insupplicis pena angustat. Ys. i reg. si pluri
cu atq3 uoluptate dnico die quis lauari
appetit h' fi n' reliquio quolz die cocedim9
si ai p necitate corporis li' n' dnico die phi
bem9. Ys. in epla in serie delicus & delicie
miseriis cmutatur. i uro arbitrio e ul' di
uite sequi ul' lazarii. Ys. difficile imo ipo le
e ut psentibz qs & futuris fruatur bonis. ut
hic uentrem ibi mente ipleat. ut de deli
tiis transeat ad delicias ut in utroq3 selo
prim' sit. ut i terra i celo appareat glios9
Bn. de contemptu ne attrahit sua q3 uo
luptas & odorem turpis lucri sectantes
grau estimant pietate q3 dampnacio est.
Boecius de colone. dres ee uoluptatu ex
tus qtqs reminisci libidinu suaz uolz i

telligere quod libeatos explicare presente nil enim
est quam pecudes quas beate esse dicamus quia omnis ad
explendam corporalem laciniam festinat inten
cio. Ieronimus. leo. ii. nil voluptuosum nec suaue pla
cet deo sed quod habet admixtionem amaritudinis et seueritatis.
Unde pascha cum amaritudinibus manducatur.
Glo. ostendit nam voluptas insaciabilis est et habita
famem non saciatatem parit. Seneca in epistola vo
luptates precipue exturba et inimicissimas
habe latronum more nos amplectuntur
ut strangulent. multa leges. h. i. e. de luxuria.

xvii. de carnalitate.

Gregorius in omelia. unde caro ad tempus suauiter nu
tritur inde spiritus nutrimentum interit. Ieronimus
super aggeum. quid impinguas dic tibi corpus nunc eum
immolare te hominibus nunc apponere mense. Bernardus
de contemptu. non nisi cum spiritu ceperint heu car
ne consumantur. Idem hodie filii hominum animam cu
ram negligunt. curam autem carnis perficiunt pro
ficiunt in omni desiderio. nec perficere metuunt. sed
primum nec virtutum cordis datur opera sed
ualitudini corporis immo et voluptati. Idem super
cantica. tu tibimet ipsi dispensas miserere tu
suspecta est michi fateor talis propinquus vite dispen
satio. uereor ne illudat sub tegmine et nomine discre
tionis actus prudentia. Ideo te salutare volo
admonitum esse ut si est auctoritas apostoli placet
de bibendo vino modico ex ille adiunxit
non pretermittas. Idem in apologia. quid vos dicitis
obseruatores librorum meorum neglectores
prophetarum et sectores eius docentes animas saluas fa
cere in hoc mundo et ex eius discipuli prode. quem ita vos
de duobus magistris eligitis ac mancipatum
se facitis. qui sic disputat hoc oculis et hoc capiti
et pectori vel stomacho nocet profecto uni
cuique quod a suo magistro didicit hoc in medium pro
fert. Idem ista caritas destruit caritatem. hec
discretio discretionem confundit. talis enim
crudelitate plena est quia videlicet ita corpori seruit
ut animam iugulet. que enim caritas est carnem
diligere et negligere spiritum. que discretio totum dare
corpori et anime nichil. qualis enim ancillam reficere
et dominam interficere. Nemo pro eius misericordia sperat se
requiem mitam. Idem in epistola. quicumque in carne sunt
sunt in habitu sunt ex habitu religionis. si iuxta eam
timo quia iuxta est apostolus deo placere non possunt.
multi enim carnem perficiunt pro facit immo in terra per
fectum uenientem deficit cuius gula deus est. Idem
debitorem. d. li. iº. de religiosis malis. Idem
ter. filii hominum usquequo graui corde et pinguium cor
ut quid diligitis vanitatem et veritatem negli
gitis. Pinguedo carnis delicie corporis sa
cietas ventris aut ante mortem vos deserent
aut vos in morte illa deseretis. quoniam igitur
sed. cum interierit homo non sumet omnia nec descendet
cum eo gloria eius. Seneca in epistola. cum felicitate
est sagina cessit et tota crescunt nec vires
umquam opimum bonis est pondus ex quibus adice nec
quia maiore sarcina animus eliditur et minus
agilis est. Idem stringe corpus tuum et loca locum
multa securitas in commoda corporis deditos
curis. Idem fateor insitam esse nobis corporis nostri
caritatem. fateor nos huius gerere tutelam.
non nego indulgendum illi seruiendum nego multis
enim seruiet qui corpori seruit qui pro illo
nimium timet qui ad illud omnia refert. sic ge
rere nos debemus non tamquam corpus vivere de
beamus sed tamquam non possimus sine corpore. xviii.

Gregorius in moralibus. sed iam de desperatione.

Omnem presentis vite copiam in opiam
deputante quia videlicet nil extra deum sufficiat in
ti qui uacat deum querit. Idem quietus est in loco po
sita cogitando loquendo agendo presenti ter
ra. hoc animus effrenatius rapitur cum videlicet pro
prietate sublevatur. Idem non est securus in terrene sed
affectus cuncta ei que deus contulit bona sunt.
Idem solum rerum habundancia tanto magis a
deo mente tuere sine solide quanto magis habito
exigit diuersa cogitare. nam dum pro multa
spargitur stare in intimis satis prohibetur. Idem quod
transeuncia amplectitur eo ipso ad decur
sum ducitur quo decurrentibus implicatur. Idem
multos sua prius felicitas stetit multos diu
turna prosperitas mentes reddidit ex quibus illos in opi
natus hostis grauius perculit quo longo de
susu negligentes inuenit. Idem super ez. ha
bundancia supplere inertia est. Idem qui adeo an
tiquis prosperitatibus tanto prodiendi sunt proximus quanto
a zelo discipline inueniuntur alieni. Idem in reg.
libere nobis non est donum dei quod per delectationem
sui se trahit ab amore dei nec data danti prefe
ramus et dum bona percepimus in malis unde extra
eius amore debuimus. Inde amore illius dis
iungamur. Io. et su. ad. quia felicitas in di
alium rerum satis in pedimentum est anime ad iusticiam
iam faciendam. Idem qui vult deum amare necesse
est ut odiat diuicias qui autem voluit amare
diuicias necesse est ut odiat deum. Idem su. Io. in
actuso domos habentes et agros et pecunias
et mancipia sed cum cautela hec possideri uolo
et cum deten quod est cum detencia. Ioz dicendo non ea
non deuorer ut possideat ea et non prodesse sit al
eis. ut utantur eis et non abutantur. Psalmista in
hystorio. diebus numquam sunt pecoris acquiruntur nullis res
eternas sine pecorum admittit. Aliud in epistola. fallax

166

in thesauris suauitas et in fructibus labora-
petuus timor et periculosa sollicitudo in uiatici sunt
prudentia et finis cum prima. Augustinus de uita Christiana. Si in mun-
do tamen non utens, ut ex bonis ei bona fa-
cias, non malus fias. quia et ipsa bona sunt et
dantur hominibus non ab illo qui habet omnium celesti-
um atque terrestrium potestatem. sed ne putentur
mala dantur et bonis. ne putentur mag-
na uel summa bona dantur et malis. Seneca au-
feruntur et ista bonis ut probentur et malis ut
crucientur. Augustinus super lii. Amor rerum terrena-
rum est pena spiritualium et est glo. ps. exp.
Augustinus super canonicam Iacobi. Aurum materia laboris, peri-
culum possidentium, cumulatio uirtutum. ma-
lus dominus proditor furum. aurum nemo tutus habet
nisi qui sibi abscondit in primo celo. dum fulget
per tenebras querit. per tenebras custoditur.
Augustinus plures mille materia apud bonos alios
innouo gratie est magis prodesse quam excepturis inc-
quali sunt condicione teneretur quam mala est earum
possessio cuius abdicatio fructuosa. Augustinus de mo-
ribus ecclesie multo est mirabilius non in here diui-
tiis quibus possideas quam omnino eas non possidere. Au-
gustinus in sermone. uno clamat propheta dicite si af-
fluant nolite cor apponere quia cum cum propter sunt
scimus esse post mortem. non possunt hic ac-
quirunt. hic relinquuntur. Gregorius in omelia. gloria
diuitiarum non promium. unum hominum ait propheta. Dormi-
erunt somnum suum et cetera. Bernardus in epistola. bona terre-
na sunt si non amantur illicita. sua amen-
tur, si non amentur non multum cupiunt quia que
sunt dulcedine eorum possidentis cito sollicitudinem.
Augustinus in sermone. diuitiarum amor insatiabilis longe am-
plius desiderio torquet quam refrigeret usu
suo ut porte que adquisierit quod laboris possei
sio uero timoris anxietatio plena doloris in
ueniuntur. Augustinus filii adam genus auarum et ambi-
tiosum audite quod uobis cum terrenis diuitiis et
gloria temporali quod uere nec uere sunt. aurum et
argentum nonne terra est rubra et alba quam solus
hominum error facit aut magis reputat preciosam.
Denique suum sunt hec. tollite ea uobiscum.
homo cum moriretur non sunt omnia et cetera. Augustinus fallax fe-
licitas est maior in felicitas. Seneca in epistola ad
est inquieta felicitas. xxii. de consolacione.

Gloriosus in multo ostendatur est ex consolacione quia
stannius paupertatis extorquet atque ille in
festinus est timor quia consolatio glorie temporalis ex
tollit. Augustinus homo hic fuerit et cetera est de mansecia. Augustinus moes
inquirere ex libro iii. de fuore. Augustinus in epistola ad cordia
grimus qui nos per multitudinis exempla dete-
rrimus et ad consolacionem nostri alienam sepe mun-

antes uicia dete nobis dominus quos sequi debeamus.
Bernardus in epistola si caro et sanguis regnum dei possidere
non possunt carnalibus perfecto consolacionibus spirita-
les solari impossibile est. Augustinus fines terrarum ex
li. iiii. c. de gustu. Augustinus in apologo. fugi sunt extra
et de regno dei quoniam nos cum relictis ius ac
perhennibus bonis foris querimus uanam consolacionem
de uanitatibus et insanis falsis ac iam religio-
nis antique non solum uirtutem amisimus sed non
speciem retinemus. Augustinus super qui habitat. si uis habere
mentium angelorum fuge consolaciones seculi et tempta
tionibus resiste diaboli. renuat consolari anima tua
in aliis si uis in dei memoria delectari. Augustinus in
ser. uilis est et ad medicinam utilis mundi consolacio et quod
magis est metuendum ne ac salubris consolacio
est impedimentum. Augustinus cuius ad alias consolaciones i-
mens in hyat et non penitus renuit consolari non
exaudiet et thesauris ipse sed perfecto celesti
scibelli regnum consolacionis quia si digna de-
uocione pleno affectu desiderio uehementi uehe-
menti petere querere pulsare satagent sine du-
bio petens accipiet. querens inueniet pul-
santi aperietur. Augustinus alios quoque lugentes. s. ii.
s. debitudine. xx. de ornatu.

Gloriosus in mor sum cum tegendi membris
uestimenta querimus non solum quod tegant
sed etiam quod extollant expetimus et quod corpore
frigoris non solum quod pinguedine muniant
sed etiam quod per mollitiem delectent. non solum quod per
mollitiem tactum mulceant. sed etiam quod per colo-
rem oculos seducant. Ieronimus de compunctione. nos
omnes tempore uite nostre consummimus expoliantes dominas
et adornantes ancillam diuitiis ornatibus. Au-
gustinus qui in modico cultu corporis atque ue-
stitus uel ceterarum rerum nitore perfulget facile
conuincitur rebus ipsis pomparum seculi esse sectator.
Augustinus de doctrina christiana. quod indueris mulier in ore requi-
rimus deformitatis tue quam te ipsam quam uideri
times. si pulcra es quid absconderis si deformis
cur te formosam esse mentiris. non tue conscientie nec
alienam gratiam habitura. Illud illum sumit
ab ambrosio in li. de uirginitate. Sed aut de
doctrina christiana. loquens de fuco. tolerabiliora propter modum
eius sunt. ibi etiam pudicicia hic non aduerterit.
Illud illum sumit sibi ab ambrosio in li. de uir-
gi. Augustinus de doctrina christiana. monentis apostoli uox est. Ex-
purgate uetus fermentum et cetera in azimis sin-
ceritatis. tunc sinceritas perseuerat et ueritas quando que
sincera sunt non polluuntur et color adulterinis
fucis in mendacium ira mutantur. et illud sumit
ab cypriano. Augustinus de doctrina christiana. Dominus tuus dixit. non po-
tes facere capillum album aut nigrum et tu ad in-

cendam dnm tam nocte uis te ee potiorem audi
ri conatur & sacrilego contemptu dentes tuos
in fictis malo presagio futurorum capillos iam
tibi flammeos auspicaris. unde Cipriano summo abo-
cypriano. Ios in epla cum ex cap post cuma
tur sericiecidem aut croci ac alterius pigmenti
succo vel pulvere sordidari. aut auro vel gemmis
vel cuiusque terrene creature specie tamquam iam ce
lestis ornatus splendore refulget. Idem quod fa
cit in facie varia. spurius & cerusa quasi altum
ruborem genarum labiorum quam inficit albedine can
dorem omnis & colli igitur inuenim. fomenta libidi
num impudice mentis iudicant. I. ornatus iste non
domine. velamen unde animus est fiducia erigitur
ad celum unde quos creator non agnoscat
Ambrosius quod uult audiri. S. li. vi. de simplic.
Cypriano in epla. Fugiant caste uirgines & pu
dice incestarum cultus & habitum impudicarum lupa
narium insignia ornamenta meretricum. Idem ibidem
pat. I. denotat. sericum & purpuram induite xpm
induere non possunt auro & margaritis & mol
libus adornate ornamenta cordis & pectoris per
diderunt. Idem patet se ipsis integritas uirginea
pstet. Non bonum cordis corporis cultus infamet
quod ornata uirgo quod corporis prodit. Quam martium
habet autem quaerit timeat potius placere si uirgo est nec
pellum sui appetat quam ad meliora & diuina se
seruat. Ios in epla. filie babylonis quasi ue
stia mortulione induuntur purpura & bysso & sib
inde consericiam pretiosa iactat. fulgent mollibus mo
ribus sordent. Idem in apolo. ex corde thesauro
sui dubio pcedit et eius foris apparet uiciorum
unum cor uanitas nota igitur corpus. & exterior
superfluitas interioris uanitatis indicium est. mol
lia indumenta mollicie animi indicant. In tanto corporis
cultus non prius neglecta fuerit mens in cultu
uirtutibus. multa. S. li. i. de moralibus coniu
gatis. xxi. de ingratitudine
Gregorius in regi. de prestitore mauricio ual
de in durum ympetrantibus finem militaribus
suos prohibebat quae ei omnia debuit & durum cum
non solum militibus sed et sacerdotibus contenderet. Io. chr
sup. mat. Omnes boni quamquam non ex amore operis boni faciunt
homines ingratum est apud deum. Aug. de ciuitate. mul
ti habent multa bona & deum nesciendo a quo habent in
propria uoluntate iactant. neos autem est domus dei. Idem
qui donanti extitit ingratus. Idem de pena ing
rati existit qui plenus uirtutibus deum non odo
timuit. I. li. et ei fit culpabilior quo est deo accep
tior. Idem de spiritu & lra. erit aia ingrata siquod
illi ex deo est sibi tribuit pertinacque iusticiam
Ber. sup. cant. qui habitat consistentia humilis & deuote
gratias agentium non tantum ampliora beneficia pro
mittuntur. nam qui fidelis inuenitur in modico iure
constituitur super multa sicut econtra. accipientis
indignus est qui sunt de acceptis ingratus. Idem
sup. cant. ingratus reputabitur qui non poterit dare cum
dd cantabiles in cruce iustificationes tuas. Idem mich.
non perit quod datur ingrato. ingratitudo inimi
ca est anime exinanitio meritorum uirtutum dispe
rsio. beneficiorum perditio. ingratitudo uentus est urens
fontem siccans pietatis rorem misericordie fluenta gratie.
Ps. quod est cor durum. S. de obstinatione. Idem absque con
fessione. S. li. ii. de confessione. Idem inser ingra
titudo inuasit obicit gratie & ubi fuerit illa gratia access
sum non inuenit locum non habet. hinc itaque dolor con
tinuus est multaque tristicia cordi meo quia non nullos
tam pronos ad leuitatem. ad risum ad uerba ociosa
& scurilia uideo ut pertimescam ualde ne forte
plus quam expediat diuine mie immemores & ingra
ti se tam multis beneficiis sibi aliquando deserant
agratia qui non habent ut gratiam. Idem omnino non sola a
profectu conuersationis impedit ingratitudo uerum etiam
quodammodo. proditam reputans quam dedit quod in
gratus accepit. cauet sibi de cetero ne tanto pla
amittat quanto pla ingrato conferet. Sen. in epla
quod de accipiendo cogitat oblitus accepti est
nec ullum habet malum cupiditas maius quam quod ingra
ta est. xxii. de discordia
Gregorius in regi. Dubium non est bonos prauorum
odia sustinere diuinis intentos operibus
prauorum aduersitatibus lacerari. Idem sciens res a
liqua pluribus agendis committitur dum quibusdam dissen
tientibus ab agitis dispendiis potius quam utilitati
bus aditus reseratur. Idem in iniuria facto si fratrum
meorum non perturbo. Idem discordia consueuit
suam dala generare. Idem in mor. dolemus cum fratres ma
iorum subia discordie fiunt generatoris causa. Idem eciam
re plerumque dolemus ut nos amicitia caritatis & iunc
ta nos ruina letificet & uirtutum eius gloria sui i
ndie culpa conterit dum & uitte eo quod da bonum eri
gi credimus pro ficiente eo plorantes in iuste opprimi
formidamus. Idem in pasto. Discordes & si bona opera
fruictus in sui actionibus proferunt profecto nulli fit
quia non ex unitate caritatis oriuntur. Idem sepe
dum quedam maiorum scientia erigitur a ceterorum socie
tate disiungitur. & quo plus sapiunt eo a con
cordie uirtute desipiscunt. Idem in dyalo.
Prinus mortibus super grauius est uita bonorum. Idem
in omnes quod si malos non tolerat ipse se profecto lam
tiam testis est quia bonus non est abel cum esse renuit
ut quod cayn malicia non exercet. Ios in epla
nil tam dirum nil tam execrabile deo quam aliquem o
disse uelle uel ledere. tam probabile quam

xxi. de ingratitudine

xxii. de discordia

amare. Id. in omelia quadam: Concordia parve res crescunt, discordia maxime dilabuntur. Idem in glo. eccl. i. Id. in eodem: Hec mihi ubique invidie lugubri dulentia. Innocenti sanguis effunditur; per avaricia et libidine germanitas ignoratur. Aug. de v. d.: Non potest habere concordiam cum Christo qui discors voluerit esse cum christiano. Id. Quod est esse cum discordia Sathane. Quid similitates amas? quia auctorem placere non potuit, immo natus in inimicicias; in paradiso plantatum diu serpens excruciari tulit, dum hominem immortalem in se per invidiam, dum Adam cupit decipere, ipse prius iugulatur. Id. in epistola: Facile est autem per virtutem malos odisse quia mali sunt; rarum est et pium eosdem ipsos diligere quia homines, ut in uno simul et culpam improbes et naturam probes. Id. de confessione: Sic amici adulantes pervertunt, sic inimici litigantes plerumque corrigunt. Ambrosius de virgi. quod homines tot sine.

Ysi. in synonimis: Odium a regno dei separat, a celo subtrahit, a paradyso eicit. Odium non passione adimitur nec martyrio expiatur. Id. de summo bono: Amicicia in rebus tantum bonis habenda est, nam qui in malo uniuntur non sunt amici sed inimici existunt. Io. Cri. Ser. zelant mansuetum iniqui, modestum superbi, probum improbi, mitem tumidi inimica emulatione lacessunt. Id. super Matheum: Malos qui monet offendere, ferit odium qui arguit iniquos. Id. in iiii. Matheum. R. de simul. Id. inimici de se iniml. R. de crudelitate. B. in epistola: Virtus non nunquam odium parit. Id. super ex. oratio pectoris execrabilis certe sacrificium est offerre munus suum ad altare qui conscius est sibi quod frater suus habet adversum se, de quo non respexit dominus ad Cayn munera eo quod non recte ambularet cum fratre suo. Glo. i. Io. iii. In preceptum cum Cayn dampnabitur quod sic gratie homicidii tenetur ut discordes a fratribus. Id. omnis homicida est qui vel fratrem patrem vel odio insequitur. Boetius de consolatione: Quod felicitas amicum facit, infortunium faciet inimicum, quia nulla pestis efficatior ad nocendum quam familiaris inimicus. Vide supra li. ii. de ira.

xxiii. de malicia.

Greg. in dyalogo: Sunt nonnulli qui idcirco bona facere student, ut gratiam aliene operationis obnubilent, non placent bono quod faciunt sed laude boni quod ceteros premunt. Id. Malicia remanente tum placet, ut hii qui prodesse vocant festive sibi hyme et cum medicinis exprimere ela tollunt ne deteriora incideant. Id. in moralibus: Malignorum hominum mentes cum quod a proximis bene gesta conspiciunt in extenso livoris sui aculeo torquentur et gravem malicie sue penam sustinent, cum bona malis tabescendo invident. Id. ab omnipotente munus quod manibus accipit, quod cor de obligato in malicia perstitur. Id. Sic hi pravorum malicia ut cum in se esse mala remanet fingat aliena, nam quasi solacium facinoris invenit si talis vocibus in tortura corripientis inquinet. Id. Mens prava semper laboribus est: quia aut molitur prava que inferat aut metuit ne sibi ab aliis inferantur. Id. in pastorali: Sicut indignationis clamor et blasphemia ab exterioribus tollitur sed interioribus iniquorum malicia duratur et incensum foras nescire ramus incidere si supprectura multiplicius in radice durat. Ambrosius de fuga seculi: ii. Iterum cave sunt discordia est nocendique studium in nocendi studium in ponitur mala. Aug. in ser. de verbis domini super ... est; sed homini malicia prohibetur quod a deo deo gratis dari voluit omnia tribuit debuisse possidere et offerre. Io. in eodem sr. quod prudentia absque bonitate malicia est, et simplicitas absque ratione stulticia nominatur. B. de amore dei: Malicia est sapor mali. Id. in ser. super se ambulat in magnis et mirabilibus; alius extra se in curiositate vagatur; alius sub se in carne ambulat et non potest placere deo; alius contra se diligens iniquitatem, huius animam suam odit; et qui facit iniquitatem magis ledit se ipsum et quod longe peius sit in fratre violentiam quam sustinere. crudelitate

xxiiii. de discordia.

Greg. in reg.: Valde iniquum est ut qui tempus amaverint ipsi te sibi causa controversie consentiant. Id. in moralibus: Plerumque dissoluta remissio que mansuetudo aut pietas habetur, et dum plus quam decet delinquentibus tempera liter parcitur, ad eterna supplicia crudeliter reservantur. Aug. in epistola: Molestus est et medius furenti frenetico et patri indisciplinato filio, ille ligando, iste cedendo, sed ambo diligendo. Si autem illos negligant et perire permittant, ista potius falsa mansuetudo crudelis est. Id. ut quis deviet in ecclesia negligenter post aliquam criminis penam exercitum accipiat vel ad exercitum redeat vel melioratum remaneat non desperatione indulgencie sed rigore severitatis est discipline. Io. Cris. sr. Io. Sicut oleum non utique parit lapidem sic crudelitas misericordiam cum ei talis habitus radice nulla est que talis est. Id. Cum nos ignoremus esurientem Christum ignorabit nos

t ipse iniã i digentes t ite. B. sr. qui hitat
quãtũ ego ɔpaciar t sicq solaciũ possem
i pende quã libent᷒ id faciem nouit q nil
latet ɔmptũ si depenaz dimmu coẽ so
latiũ pbe uelis crudelis t i magsicos e
es. quãtũ ei subtraham de pena tm̃ de co
rona furabor tñ defraudabo fruct᷒ qñ
de sẽtẽtie subtractio sicꝫ medici sentis de
ꝑfectiõi modice ẽ melius dẽt intũ. Sen. i
q᷒ ɔponit᷒ clemẽtie crudelitas q̃ n̄ ad ex
ꝑ attẽtans nũ i penis exigendis crudeles
uocabo qui puniendi cãm hñt modũ n̄ hñt.

Grex i mor oĩs · xxv · de simulacõe ·
Ypocrita qz uitã sctĩe simulat sꝫ forz
ꝑ laudem arripuit alienũ ẽ pfecto q
tollit. Id. oẽs ypocrite dũ bonoz uitã simu
lant imitacõem scẽ intẽcionis hñt sꝫ imita
tẽ scẽ actionis n̄ hñt. Id. impulsio int ypoc
tas uire depinat᷒ qui ex simulacõe disci
pline militũ regimus itat i usũ dñacõis
Id. i epla sictam humilitatẽ fugiens illã
scientie q̃ iua ẽ q ꝑ docunt humilitatẽ i q̃ n̄
sit supbia in clusa utra ei lx uirtutis um
bra illatatẽ pauci sciunt᷒ ꝑ facile ẽ aliq̃
ueste hẽre ɔtemptã salitare submissius ma
nus t genua deosculari i clinato inclinatum
capite oculꝫ qz deiectis humilitatẽ ac mã
suetudinẽ polliceri lenta uoce tenuiq᷒
sermones infringẽ suspirare crebro t ad oẽ
uerbũ peccatorem ac miserũ se clamare sꝫ si
ul lein smone offensus fuit ɔtinuo uideb᷒
attolle sticlũ leuare ciucẽ t delicatum
illũ oris sonũ i sano clamore repente
mutate. Id. sctã mag ẽe q uidi studeq n̄
ꝑ deẽ estimari q̃ n̄ sit t duplicis pcĩ re
atus ẽ n̄ hẽre q̃ credit᷒ t q᷒ n̄ hẽas simila
re. Id. ioꝫ. sic inniiuch nec iam fides ẽ ad in
labiis ad i corde uẽsat᷒ uenenũ aĩe lingue
mella ɔtegunt. Jo. ẽt sr. in. dic ypoc
ta si bonũ ẽe malũ uer qd n̄ uis appare
re q᷒ ei si q melius ẽ bonũ ẽe ut quid
n̄ uis ẽe quis apparere. Id. inimic᷒ manifest᷒
melior ẽ quã fict᷒ amic᷒. ille dũ timet᷒
facile uitat᷒ iste dũ n̄ cognoscit᷒ ꝓualet
Id. colum pacis. g. li. ii. de ira. ysi de su
bo. sepe ꝑ simulacõem amicicia colit᷒ ut q̃
n̄ potuit apte decipe decipiat fraudu
lent᷒. Id. ꝑ adulã t ꝑpa ɔpbat᷒. siquis
t ꝑ ceum diligat᷒ qz dũ adulã ꝓcedit amí
ẽ fraudulent᷒ detes. Id. quia ẽẽ por
tat. g. li. iiii. de cruce spũali. Aug. de
uirgĩ. simlacõ humilitatis maior supbia ẽ.

Id. sila d᷒. g. li. ii. de ɔflictu. Id. sr. aliena
spe. spẽ iusticie. alt᷒ peior simlacõ sapie
spẽ mal᷒ spe erroris alt᷒ peior simlacõ in
tatis spẽ mal᷒ spẽ temeritatis alt᷒ peior
simlacõ ɔsilii. spẽ mal᷒ spẽ ignauie alt᷒
peior simlacõ fortitudĩs. spe mal᷒ spẽ
ignorancie alt᷒ peior simlacõ sciẽ. spẽ mal᷒
spẽ i pietatis. ɔspe mal᷒. ɔspẽ elacõis
alt᷒ peior simlacõ timoris. Id. etiã sic pe
mtẽs. g. li. ii. de ɔfcĩe. B. sr. ẽ. Id. inde
q᷒ in dñi. sꝫ n̄ ꝑ dñi ypocrite plane aĩe ex
ẽ. cuius si una facies decora ut q᷒ ad dñi
q̃ honoꝫ intencõe respiciat ipa tñ simlacõ oẽ
in ea decoꝫ exciat᷒ t mag ꝓtotũ igitur
fedatẽ. Id. sꝫ malicia palam min᷒ nocuit
ne nũq̃ bon᷒ n̄ boñ simlacõne decepe ẽ. Id. i
epla. nẽo mag uiri nocet᷒ quã amicũ simlans
inimic᷒. Id. de ɔtemptu n̄ dicet ypocrita
gla mea uendicõni ɔsclẽ mee qz t si uiãi
cantũ ꝑ faciem uilo uultu hitu ue simla
toris eludit opiniõẽ sꝫ n̄ oĩs qui scrutat᷒
renes t corda fallit ul euadit iuali
cũ. glo. in iudã ẽ. g. li. iiii. de zelo bono.
Sen. in epla. oĩa uicia in aperto ore leui
ora sunt morbi q̃z tũc ad sanitatẽ in clinat᷒
cũ ex abdito erumpũt atq̃z in suã ꝑfe
re t auariciã t ambicõẽ t ceta mala
tutis humane tũ ꝑ sc̃ o simulacione ẽẽ tum
salutẽ sanitate subsidunt. xxvi. de si

Gres magna qui cord᷒ sunt mulacione
ɔtinentie dudicãt hitare cũ feie
n̄ ꝑsimat ne ruina uita tanto repen
tina subrepat quito ad h᷒ q̃ male occupis
cit᷒ t ꝑ sentia ɔcupite forme familiar᷒
Id. i reg. legit᷒ q̃ bẽs aug. n̄ cũ sorore habita
re ɔsensit dicens q̃ cũ sorore mea sũt
sorores mee n̄ sunt sorores. g᷒ uiri cautte
la magna nob dz ẽe instructõ nã i cui
te ꝑsipcõis ẽ qd fortis puuet mun᷒
uacidũ nõ time. Id. sr. ez. sic ꝑ scianti ꝑ
uos ꝑ ianos n̄ debent fuge qz t eos se
pe ad ꝯsuetudinẽ trahunt t ipsi ad ꝑsũet
tẽ nũq̃ trahunt᷒ reumm q̃ qz societa
tẽ debent declinare maloꝫ ne mala q̃ fre
quẽt aspiciunt t corrigẽ nõ ualent delec
tent᷒ imitari. Ambros. sr. lu. qui reli
giosum uit᷒ ut ɔuentorꝫ actõem pane fcie
n̄ recutessꝫ crebra inde temptatõ si attentos
dõ inditur dyabol᷒ suggerit ut decipiat. sꝫ tutius
uis deposito ꝑ siunias enie temptacõem
sciens nãra. Id. de ucẽ. teritt᷒ oficiis pudor
audacia eximitat. risus obripit. modestia

solitus dū affectat urbanitas // ysi. in sy-
no familiaritatis implicat sepe occasio peccandi
voluntatem facit. Ie. melior ē lxe malorum
odiū q̄ᵉ consorciū. sic multa bona h(abe)t consuetu(do)
seōz g(ra)ᵉ plurimū mali societas affert malorum
Au(gustinus) de singularitate cl(er)i(corum) de simplici cari-
tate amorē conflat illicitū. sic p(er) levitatē
cito a m(u)l(ie)ri i(n)ducit incitū. dum c(on)creverit
ē cede sic valet forcius occupare et dum
similitudo patitur semel ipsum frene de incitu
sic plenus de iure ē gloriatur. Ie. de clericis
familiaribus erga mulieres ap(osto)l(u)s ait gl(ori)a
i(n) c(on)fusione eorum dilectio ē inquinata. o
dilectio q(ue) inuidet s(ib)i. o caritas q(ue) cupit
se i(n)tercep(er)at laudari g(ra)nde miraculum ut
virginum caritas virgines faciat velut
c(on)iuges credi et iugū caritas c(on)iuges
fiē velit virgines estimari. Ie. c(on)iuncto
plantas nō n(on) corruptorem s(ed) c(on)iuncta pullulat
incia lasciviā pascit cupidinē sap(er)-
is noviz parit. tribuē c(on)terat porrigit
furmā mitt(it) petulanciā. castus rimas e-
dificat. Ie. semel dictum ois i(n) c(on)tinens
sollicitudo mulierum s(e)c(u)l(a)rium ē delectoz et unde
corrumpitū q(uo)d dyr' anticipat. Io. i(n) ep(isto)la. si
pudiciciā servare q(ua)eris feminā q(ue) bn̄ in-
dis qui / sancte iuste dilige nō corp(or)ali frequē-
tia. Ie. / c(on)minat(ur) fere spinas cū urtic(is) habitan-
tes ca- / archania vetari acuto mucro-
ne p(re)tutiunt. Ie. nec dd' sanctior nec salone
potes ēē sapientior memento sy(mon) q(ue) paradysi
colonū de possessione sua mul(ie)r eiecit. Ie. iamu-
a dyr'. sup(er) de mulier(e) l(ibr)o. s. Ber. sr. cc. cū feiā
sy ēē et nō cognoscere feminā nōne plus ē q(uam)
mortuū suscitare. q(uod) minus ē nō potes et
q(uo)d maius ē uis ut credā te. cotidie latus tuū ad
latus iuvencule i(n) mensa lectus tuus ad lectū
eius i(n) carne. oc(u)l(u)s tuus ad illius oculos i(n) col-
loquio. manus ad manus ip(s)ius i(n) op(er)e et continens
vis putari. esto ut sic. s(ed) ego suspicione
nō careo. xvii. de p(ro)pinquitate
Gre(n)s i(n) morum sepe ad avariciā cor pa-
rentis illicit fecunditas. Xy. cc. cū
ad ambitū c(on)gregande hereditatis accendit(ur)
quo multis heredibus fecundat(ur). Ie. ille scire
dm familiaris appetit q(ui) p(er) amore pieta-
tis nescire desiderat q(uo)d carnalit(er) sciunt. Ie.
sui dampno scia dimina minuit scia cog-
nis notitia p(ro)pt(er) c(on)tra cognatos. s(ed) c(on)t(ra)
ac p(ro)prios d(e)z ē si vult p(er)fecti o(mn)i(n)o uti iungi.
Ie. i(n) ep(isto)la licz sp(ar)so crine et scissis vestibus
ub(er)a quibus te nutrierat mater ostendat. licet

i(n) limine p(ate)r iaceat. p(er) calcato p(at)re p(er)ge siccis
oc(u)l(i)s ad vexillū crucis evola. solū pieta-
tis genus ē in hoc re ēē crudelem. veniet
p(ost)ea dies ille quo victor revertaris i(n) p(at)ri-
am. Ie. i(n) om. P(rimu)s ordo i(n) hoc affectu nescio ē ama
post dm̄ p(at)rem ama m(at)rem ama filios. si
ā necessitas venerit ut amora parentū ac fili-
orum dei amori c(om)peretur et nō p(otes)t utrumq(ue) s(er)vari
odiū i(n) suos pietas in dm̄ ē. Io. cs. de c(on)punc-
cor(dis). Dico t(ibi). monache q(uo)d q(ua)eris p(at)rem q(uo)d q(ua)eris
m(at)rem aut carā ē m(at)er aut nō ē cara. aut
scā est aut p(e)c(ca)trix. si scā est gaudet q(uia)
s(er)vis dn̄o. si peccatrix dimitte illā q(uia) mortua
ē. Ie. q(ui) h(abe)t x(ristu)m h(abe)t p(at)rem h(abe)t m(at)rem h(abe)t
filios h(abe)t o(mn)em p(ro)pinquitatē. q(uo)d q(ua)eris mor-
tuos seq(ue)re vivū et dimitte mortuos ut
sepeliant mortuos suos. Ysi. de sū. bo-
nū. dum p(ro)ximorum utilitates p(ro)curant a dei
timore se separant. vir aut(em) sp(irit)ualis ita p(ro)ce-
dat sue p(ro)pinquitati ut dum gr(ati)a carnis
p(ro)p(ri)are studet ip(s)e a sp(irit)uali p(ro)p(os)ito nequaq(uam) de-
clinet. Ie. mul(ier)i m(on)achorum s. li. s. de monachis
mal(is). Ie. nobis nō p(ro)hibi(tu)r pietatis officiū. s(ed)
negari carnalitatis affectū. p(ro)p(ri)is eni(m) carna-
liter p(ro)stat(ur) q(ui) c(o)gnatis pie i(m)pendit(ur). Au. in
ep(isto)la carnale affectu(m) i(n) nobis et in nris milicia
x(rist)iana ut p(er)imamus hortatur nec tn̄ ita ut
ingrati sic c(on)tra parentibus et eadē ip(s)a beneficia
quibus in hanc vitam editi suscepti atq(ue) nu-
triti ē e(n)uc(le)ata derideat. Fuerit potius usq(ue) pie-
tate. hunc h(abe)t locū in maiora nō vocat. m(ate)r etiā
m(ate)r ē et uxoris tue. Ie. de iudicio nec ideo lau-
dandi es q(ui) filios h(abe)s. s(ed) q(uia) eos pie nutri-
re atq(ue) educare studes. ut eni(m) ē nascentes
fecunditatis. ut vivant felicitatis ē. ut
ad instruantur sic voluntatis ē atq(ue) po-
testatis. Be. in ep(isto)la. etiā iubet(ur) ut c(on)cu-
piscat rex decorē eius obliviscer(e) p(o)p(u)lm̄ su-
um et domū p(at)ris sui. puer ihc̄ inter cognatos
et notos q(ua)esitus nō i(n)venit(ur). Fuge fr(atr)es tuos
et tu si tuā vis i(n)venire salutē. Fuge inq(ua)m
de medio babylonis. fuge a facie gladii a-
quilonis. Ie. o durum p(at)rem o sevā m(at)rem
o parentes crudeles et impios. imo nō parentes s(ed)
p(er)emptores quorum dolor salus pignoris q(uo)rum
c(on)solo mors filii ē q(ui) me malunt p(er)ire cū eis
q(uam) regnare sine eis. Ie. c(on)fugat carnes tuas
dul(cis) amor ne decipiat carnalis amor. blanditur
sublingua eius labor et dolor latitat. s(ed) insidia-
tur. Insidiatur ut rapiat pauperem. rapere paup(er)e(m)
dū attrahit eum. Ie. fidelis sermo et oi accep-
tione dignus. et si ipsū ē c(on)tempne m(at)rem c(on)tempne

pro Christum patimur est. Nam qui dixit honora patrem
et matrem ipse et dixit qui amat patrem aut matrem
plus quam me non est me dignus. Glo. super Matth. perfecta
est confusio cum cupiditate rerum carnalis quedam
rumpitur dilectio. xxviii. De oblivione.

Gens in omni villa nos per spectans blandiens
seducit. quia dum liberius viator est qui in itinere
amena prata conspiciens obliviscitur quo ire
debeat. Unde in mor. stulti cum prudentium facta
conspiciunt. et eis esse omnia reprehensibilia videntur.
quia sue in fatie et infirmitatis obliti tanto in-
tenti de alienis iudicant quanto sua per se ipsum diu
ignorant. Unde in istis visibilibus que intuetur cor
mentem extra se spargit et quod de se intus sentit agi-
tur obliviscitur dum exterius occupatur.
Unde in reg. sincera in dilectione nec vires absen-
tia nec locum habet oblivio. Unde in pastor. sepe non
nulli velud obliti quia fratribus animarum cura prelati sunt
toto cordis affectu secularibus curis inserviunt.
Unde exteriore dum quisque colligit que aliene habet op-
tetur imbecillitatis miseri ne eius in firmitate
proximi si ad increpationis vocem ferventius ra-
piatur oblitus sui esse videatur. Unde sepe nonnulli
.3. li. s. de reg. mal. Aug. de li. ar. me-
lior est animus cum obliviscitur sine per caritatem in-
mutabilis dei vel seipsum penitus in illius comparatione
contempnit. Unde de conf. quis dabit mihi domine ut venias
in cor meum et inebries illud ut obliviscar mala
mea et unum bonum meum amplectar te. Unde in
ser. perditionis hec in additione peccatorum ut mori-
ens obliviscatur sui qui dum viveret oblitus est
dei. Unde ve qui delinquunt te duce. Iero. de lapsu
mala Amb. in apolo. sentire in talibus ignorantia
ac mutus est iniquus et ille qui errorem suum non agnos-
cit in sanctis fuerit desipit. Bern. sic cum iam ui-
deas plerosque in ecclesia dei de ignobilibus nobi-
les de pauperibus divites factos subito intumes-
cere pristine oblivisci abiectionis genus quoque suum
erubescere. Unde sicut ecce parum est in misis ingratibus qui
non serviant nos nisi et perdant alto quippe quasi ob-
livionis sopore ad nullam divine comminationis to-
nitrum expergiscuntur ut suum ipsorum periculum
expavescant. Inde est ut non peniteant suos qui non
penitere sed puniri et penitentes. Unde in ser.
quantos videmus qui obliti sunt peccatorum suorum di-
e quoque et tribulationum ei in meliores sit non redisse sed a mente
esse tempore ut demoribus et affectionibus et suis ulciā
ap ad ipsos ut nec ullo fiat. xxix. De ignorantia.

Gens in mor. nescire ignorantie est. sed scia-
re noluisse superbia. Unde quo nos ipsos mi-
nimus agnoscimus eo illos quos reprehende-
remus plus videmus. Cuncta mala hec sunt que ab

doctis in prelatos sepe a prelatis in subditos commit-
tuntur. Unde nec ubi iudicat quod ignorat. Unde se-
pe committuntur. Aug. de retractatione. Unde seclusum
ab internis gaudiis genus humanum exigente cul-
pa in mentis oculos perdidit et quo meritorum passibus
gradiatur nescit. sepe enim donum est donum gratie
quod mentem deprimat et sepe districtionis ira est que
gratiam putat. Unde in reg. quam proinde esse pastoris excu-
satio. si lupus oves comedit et pastor nescit.
Unde sciens de bapt. aliqui que consummatione et de
ceterorum celebratione dubium habent. et nec scriptis nec
testibus certa ratione habent utrum baptizati vel confir-
mati sint esse consecrate sunt. baptizentur ta-
les ac confirmentur. ac esse canonice didicen-
tur ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat
quia non monstratur iteratum quod non certis indicijs
ostenditur rite peractum. Unde co. ds. sic est. non prodest
esse excusatio condempnationis ignorantia
intentatis quibus sunt in venienti facultas si
fuisset querendi voluntas. nam si veritas salus est
et vita cognoscentium se magis dei quam quod quere-
re. per simulationem ignorantia mater errorum. error est ig-
norantia vitiorum mater. Aug. sup. gen. melior est fi-
delis ignorantia quam temeraria scientia. Unde tum ubique sit pre-
sens. .3. de negligentia mo. Unde de decreto et lib. ar.
ideo divina precepta data sunt ut homo excusationem
de ignorantia non habeat. Unde de tamen error est ex
alio alterius opprobrium. Unde rem parabit ignorantia ama-
re omnino nullus potest. Unde de vita beata. sicut divus cor-
dis qui nullius disciplinis eruditi sunt neque
bonarum artium hauserunt ieiunos atque fame-
licos esse. Unde de quis. adul. sunt peccata ig-
norantium quibus minora peccatis scientium. Unde
certe nullius enim maculat nescientem et est merito
gentium. xxi. nescium. Bern. de contemptu quam ig-
no excusare potest hominem qui se magistrum in
fantium doctorem in sapientium profitetur. ignorabis
utique ignorabitur. immo et multos ignorare fa-
ciet et ignorari. Unde sic ecce. dico omnes ignora-
re deum qui nolunt converti ad eum. nam est enim ob aliud
procul dubio renuunt nisi quia gravem et severum ymagi-
ginantur qui pius est durum et inplacabilem. qui mi-
sericors est ferum et terribilem qui amabilis est et
invitatur ut dictas sed. Unde de xii. grad. frustra
sed de infirmitate vel ignorantia blandiuntur qui ut
liberius peccent libenter ignorant. vel infir-
mantur. Unde in expla. multa sciendi nesciunt aut
sciendi incuria aut discendi desidia aut negligen-
dia in querendi et quod verius ignorantia non habet ignorantia non habet
extimationem. Unde multa multa sciunt. Aug. de civitate
civitate. Unde de civ. dei. nobis licet omnia incerta nobis
lata fere. alti celi. profunda maris si te nescit

eris eris s[..]is coniectura sua fundamento rui-
na sua seruetur. Boec. de consol. humane n[atur]e
ista condicio est ut tunc tantum ceteris rebus cum se cog-
nouerit excellat eandem tamen infra bestias redi-
gatur si se nosse desierit. nam ceteris anima-
tibus sese ignorare nature est hominibus uicio ue-
nit. Senec. in epistola. non est extrinsecus malum nostrum in-
tra nos est in uisceribus sedet et ideo difficulter ad sa-
nitatem peruenimus quia nos egrotare nescimus.

xxx. de stulticia.

Graues in moribus errores. sepe ad penitentiam impellit quod per solo stu-
dio incedis inchoatur. Ieronimus. quamuis licet doctrina
mentes polleat grauius eius experiencia est uelle docere
meliorem. Ieronimus. sepe reprehendi per hoc quod unum uel ...
mum bonum suum in tantum conspiciunt mala
uel etiam grauia in quibus diuersi sunt non ag-
noscunt. Ieronimus. quia testante paulo sapientia hu-
ius mundi stulticia est apud deum tanto quanto am-
plius me stultus fit quanto conatur excellere sa-
piens uideri. Ieronimus in reg. ego et minores me-
os quos ab illicitis prohibeo et bonis imi-
tari possum stultus enim est qui in eo se prin-
cipem estimat ut bona que uidet discere contempnat.
Aug. de li. arb. stulticia est rerum appetendarum
timendarum non qualibus sed uiciosa ignorancia. Ieronimus. si
prouidentes dicit qui omnibus modis agunt ut
differant mortem et uiuant paucos dies quam
stulti sunt quia sic uiuunt ut perdant eternum diem.
Ieronimus de hebr. q. omnibus quecumque casu fit terrene fit.
Ieronimus de uita bea. maior et miserabilior egestas
nulla est quam egere sapientia et qui sapientia non eget
nulla re omnino egere potest. est ergo animi egestas in quo
aliquid stulticia. Ieronimus de or. dic. disci. quisque ea so-
la nouit que corporis sensibus attingit non solum
cum deo esse non in uel. sed nec scire quid per-
neiem stultorum. S. li. 5. de iudicibus. B. de conf.
in hiis stulto labore consumimus que non sunt nec at-
fluenter simplicitate eiusdem mentis euacuato grece.
Ieronimus. sic est stultus qui mortem pocius quam ui-
tam esse censuerit quam in uita tum stultitato.
Senec. in epistola. inter cetera mala hoc quoque stulti-
cia proprium semper incipit uiuere. quod est tam turpe quam se-
nex uiuere incipiens. Ieronimus. omnis stulticia labo-
rat fastidio sui. Ieronimus. stulticia peccatum habet
tam supernie illi moris est quam indicio utrique tre-
pidat latet sequitur pericula et occurrit ad omnia
pauet. in pacta et ipsis terret auxiliis. **xxxi.**

de credulitate.

Graues in moribus errores tam uirtus credentes difficilius emendantur. Ieronimus.
sicut plerique reticent ex timore et tamen tacere se
estimant ex humilitate ita non nulli loquuntur
per impacientiam elacionis. et tamen loqui se credunt
per libertatem rectitudinis. Ieronimus. maiora tamen
in li. iiii. de equitate. Ieronimus. arrogantes grauiter
se dampnum pati iudicant si sciam suam
loquendi libertate constringant tanto enim se-
met ipsos credunt doctores omnes quanto
se potiunt multiplicite sequeritatis aperire. Ieronimus.
in reg. nos ignotis hominibus passim credere non
debemus. Ieronimus. et te aliorum tuus concupiscencia et in
quadam aduersitates falsis suspicionibus non dubitaris.
Ysi. de sum. bo. erit ille apud deum condemp-
natus qui aduersus innocentem falsum testimonium
uel dicit uel dicentibus credit. nam non solum reus est
qui falsum de aliquo profert sed et qui cito
aurem criminibus prebet. Io. cris. de compunc. simul in-
dicie semel occupauerint homines omnia que fiunt
quam dicunt quam audiunt ista accipiunt et in-
telligunt ut ad maiores et longiores perfici-
ant inimicicias. Sicque enim bonum dicitur de
inimico non creditur. Sic quoque mali hoc solum cre-
ditur hoc estimatur. Aug. de bapt. paruulorum sicut
nulla humanitas in rebus humanis puto nos recte
posse reprehendi si ignotos homines quos crimi-
natur inimici nec eorum crimen ulla testifica-
cione demonstratur nocentes pocius quam inno-
centes credidimus. Senec. in epistola. error in-
humane mentis non in bonum putare malum et
malum bonum aut iram falsum reos et certa reci-
pere pro dubiis dubia pro certis. Ieronimus de consid. facili-
tas credulitatis est tum cautissime uul-
pecule magnorum neiem quod pi sat tanta se
delicias in ipsis per nilo ire inuite in de innocen-
tium frequens addictos in de prudicia in absentes.
Ieronimus. arrogans de alia. g. li. ii. de superbia.
Senec. in epistola. utrumque uicium est et omnibus crede-
re et nulli. sed alterum honestius dixerim uicium alterum
tucius.

xxxii. de sapientia.

Graues in moribus ad ueram sciam uenire non
possunt que falso sue sapientie fiducia de-
cipiuntur. Ieronimus. ualde difficile est ut is qui se
sapientem estimat mentem ad humilitatem redu-
cat. Ieronimus. quia testante. S. de stulticia. Ieronimus. sapientia
huius mundi infidelis est quia mansura post mortem non
est. Ieronimus in pasto. quia quamquam melius sapit eo deterius de-
linquit et ideo inexcusabiliter meretur supplicium
quia prudenter si uoluisset potuit uitare pec-
catum. Ieronimus sepe dum. S. de discordia. Ieronimus in reg.
de quadam monacho. sunt bona que meo placent
animo. sed hoc est in isto uehementer uicium quia ualde
sibi esse sapiens uidetur. Aug. de li. arb. ve qui
delinquunt te ducem et oberrant in uestigiis
tuis qui nutus tuos pro te amant et obliuis-
cuntur quod innuat. o suauissima lux purgate

ipitis sapientia. non enim cessas invenire nobis quot et quanta sis et mirabilia tua sunt omnibus creaturis. De eccl.
Iidem de festivitate anime. odore ac sapore mire
diiudicare plurima et sic lacu piscas captos
sicut vel quia tenue unum sit nosse dicere quedam
et misericordia picia et hiis artibus eum qui crevit
se vel anima que nec lata iure defluxerit et in
census illas quam timuisse vel incoabuisse iudi
canda est. Idem de ci. dei. philosophiam sive ac fide
liter amantes xpm dei virtutem et dei sapientiam
cognoscentes nec ab eius salubri tam humi
litate timorem inflati vane scientie resiliisse
Idem meruditos liberalibus disciplinis totaliter quam
philosophorum acutum doctrinas in politos non pertitos grama
matica non armatos dyaletica non rethorica
inflatos piscatores cum retibus fidei amare
re se scilicet paucissimos misit atque ita ex omni
gente tam multos pisces et tanto mirabiliores
quanto rariores et ipsos philosophos cepit. Idem de ordine
dicit. astrologia est magnum religiosis argu
mentum tormentumque curiosis. Ambrosius de fuga ne
mo prius venerit ad mentem philosophie in libro Cum sapientie scelera
tis xpm imitere. Idem ioz. super yta. omnis pompa structu
turaque verborum et argumenta dyaletica redigentur
ad nichilum. Idem in epistola demonum cibus est carmina
poetarum secularis sapientia vastitas rethoricorum pompa
verborum. hec sua omnis vanitate delectitur et dum au
res versibus dulci modulatione currentibus capiunt
animam quoque penetrant et pectoris interna devinciunt.
Ber. de xii. g. sapere malum non est sapere sed deci
pere. Idem de contemptu mundi quantos mundi sapientia male
dicta vel plantat et contemptum in eis extinguit spiritum
quem voluit dominus vehementer accendi. Noli inquit
perpetuam agere diu consilium diligenter intuere
magnum est quod promis et operis egens multa deli
beratione expire quid fratres amicos consule ne pre
terim penitere contingat. Idem sapientia mundi terrena
animalis dyabolica inimica salutis suffocatrix vite
mater tepiditatis eius que deo solet vomitum provo
care. Idem super cantica philosophorum ventosa loquacitas non
bonus fructus est quia sublimitate magis titubat terris
quam firmitate. Idem vinum secularis scientie in ebriat
quod sed curiositate non caritate implens simul
et evacuans inflans non edificans ingurgitans non confor
tans. Seneca in epistola libalium artium ostentatores
molestos intemperantes verbosos sibi placentes su
perbos

Grossi invenientur etc.
Sepe viri fervientes in zelo dum congrediu
untur arrogantes intumescunt et ex procella
tionis vicium plures contingit huius arctius sentibus
quibus bene fuerunt promuntur dum in hiis quod rec
te de deo sentiunt non dei sed suam gloriam querunt.
Idem pluri cum verba sapientie recta quidam et recto
ribus loquuntur non ut alios audientes doce
ant sed ut ipsi quanta doctrina polleant innotes
cant. Idem quantum doctrina sine delicacia. Idem super
ez. despiciatoribus labore laudem transitoriam que
rere quid aliud quam rem magnam vili precio vendi
dare. Idem notandum est ut super sermone predicantis cum
auditorum debeat qualitate formari. ne aut
ne quandoque aspera aut in prudentibus levia loquatur.
Ambrosius super lu. virtutem ibi exigit et acerrima
tione et summo verba non dei sermone. Augustinus de varie
li. qui adhuc oscitant epulam vere. ira et mor
tuus peccatoribus diuina eloquia placerent. sed
que sunt a ad disputationem veritatis platonico
nomine ora trepitantia quia sed vo deo plenum
magistrum heccimus. Bernardus super cantica de quibus
de deo sentire et eloqui accepere sicut quomodo
eliminent pietatem. Si contingat adimere
gloriam quod ad lucem dei acceperant erogando.
Si alta sapientes humilibus non consentiant et
pavent quia in ysa legitur dicite duo. dedi
ei aurum meum tec. os. ii.

Greges in morte plus tamen in modo honor quam deus
in peccato occupatur et magis plerumque celum
tas quam vincitate adversitas generat. Idem tamen
quod extollit praemiatur quam premit et qui honora
tur in via in ponemone dampnabitur et quod per amena
perita ad carcerem quia per presentis vite prospera ad
interitum tendit. Idem tanto per vita iniquitas
fuit me compelli quanto mihi in modo preparatur.
Idem tumoris elacionis non ordo potestas immitter
potius deo tribuunt elacionem vero per maliciam
mentis in vente. Idem in viam culpe nescimus
quam hinde potius amore perfectionis. Idem in past.
penset quod sed deberet egit et repente cogi
tat sibi placens agere bona que proficit id posset.
quia neque valet in cullmine humilitatem disce
qui in minus positus non desistit fugere. Idem suscep
ta cura regiminis cor per diversa dividat et impar
quoque inveniatur ad singula dum confusa mente divi
ditur ad multa. Idem cum rex nectitus sed re. iiii. de
dignitate. Idem in reg. in alto loco sepe dum ex reg
mi omnibus honor exhibetur ad menia aiunt ingnitur quam
cunctis despicientibus generatur. Idem et cunctis fatiente
grati vultus quam nec separatorum nec nulla hec quod sin
gulis est ambition simulante derogabo. Sed
et fratres meos honorare per omnia cupio. Sicque
studio honore singulos studui dum non sit
quod alicui iure ab aliquo possit opponi. Idem nec
honorem depitio inquio fratres meos honorem
suum per de cognosco. Idem minorem maiorem precedit
sic honore tali dante. xiii. de sin. bo. sepe p

honores quidam mutant mores. quos ante
conglutinatos caritate habuerunt postquam ad culmen
honoris venerint amicos habere despiciunt. Idem
non dum honoris ducatum suscipere qui nescit subditos
tramite vite melioris preire. nec enim quisquam ad hoc pre-
ficitur ut subditorum culpas corrigat et ipse in-
tus serviat. Idem qui regimen est de ambitione. Idem
laborent qui ad hoc confusionem. Aug. in epistola non cogito
in ecclesia honoribus terra ventosa te eligere. sed co-
gito me principi pastorum omnium rationem de commissis
omnibus redditurum. Idem de pastorali. quisquis ita prepo-
situs est ut gaudeat in honore suo quantum et quo
modo sua sola respiciat, de pascit non oves.
Ber. super cant. potestate accepta male in malo quam in
bono uti abuti est. Idem non dignum est ut inde eri-
gas honorem unde refugium laborem. Idem fratres
reverenter eos quos vident laborantes eorum si la-
bores portamus non affectamus honores. Idem. O
perversitas. vide li. i. de ambitione glo. prope xxxv
quanto gradus altior tanto casus gravior. xxxv.

De zelo.

Gregorius in mor. apud iudicem necesse sit ut venia culpa relin-
quitur cum per fervorem zeli extra eius amorem peccat.
Idem in pastor. ex alio pastor fervor cum subditorum mi-
nus quam debuit per culpis considerat apud
se semper ad primam redit ut per lamenta ve-
niam in conspectu veritatis obtineat ex eo
quod per zeli eius studium peccat. Ysi. de sum. bo.
nimia pietas dissolutionem discipline parturit
et zeli studium plus equo inmoderate in
cum tristitiam. Ber. super cant. zelus minus ac scientia
efficax minus utilis invenitur. plurimum autem per-
niciosus valde sentitur. quo fervidior zelus fervidi-
or vehementior spiritus profusior quam caritas eo vi-
gilantiori opus est scientia que zelum subprimat spiritum temperet
ordinet caritatem. Idem de consid. vides omnem esse curam
suum fuerit dolam per dignitate tuenda honoribus to-
tum datur sanctitati nichil. Idem alibi. tamen vehementer. glo. li. c.
de bituudine. xxxvi. de argutione.

Gregorius in pastor. correpti mens ad odium
repente proruit si hanc immoderate increpa-
tio plus quam debuit addicit. Idem plerumque contingit
ut dum culpa subditorum cum magna invectione cor-
ripitur magistri lingua usque ad excessum ubi protrahatur.
cumque increpatio immoderate accenditur corda deli-
quentium in desperationem deprimuntur. Idem in mor. sure
te quia per invectionem corripit quasi ei qui non sentit
at ebrio plagis imponit. Idem sicut tunc non est.
s. l. nichil. de timore bo. Idem sepe qui in potestate est
de dialogo in conciatione. Idem qui semper increpa-
re appetit et numquam fortiter in multa plerumque increpan-
do mentiuntur. Ysi. de sum. bo. non dum inicia ali-
ena corripere qui ad se tentatorum contagionibus inservit.
in probrum enim est arguere quemquam in malo quod ad se
reprehendit. tamen ipso. Aug. in epistola. obsecro
te per mansuetudinem Christi ut si lesi te dimittas
michi nec me vicissim ledendo malum pro malo reddas.
ledas autem me si autem taceas in errorem meum quem for-
te inveneris in scriptis et dictis meis. Iam si vera in me
reprehendis que reprehendenda non sunt, te ledis magis
quam me. Idem in regula. quando necessitas discipline moribus
corrigendis dicere vos dura verba compellit, etsi ipsi
modum excessisse vos sentitis, si a vobis exigitur
a vobis subditis veniam postuletis. ne apud eos quos oportet
esse subiectos dum nimium servatur humilitas regendi
frangatur auctoritas. sed petenda est venia ab omnium domino
qui novit eos quos plus iusto corripitis quanta be-
nivolentia diligatis. Idem ser. nichil. si peccaverit in te
frater tuus etc. quare illum corripis quia doles quod peccavit
in te. absit. si amore tuo id facis nichil facis. si
amore illius facis optime facis. Ber. super cant. in-
humane eorum redarguitis opera quorum omnia refugi-
tis. temerarie obiurgat virum de populo residen-
tem. misericorditer manens in domo. xxxvii. de remissione.

Gregorius in reg. cum nullo facto peccatum non corri-
gitur in eo qui peccavit sententia retorquetur.
Idem qui emendare potest et negligit participem se procul du-
bio delicti constituit. Idem satis grave est si illic con-
gregat habere spiritualiter actionem refugium verbum discipline
decet per dire terminum. Idem convenire in [illegible]
corrigenda ut resecari debeant non occurrit. Idem
in mor. sepe quia temptationes etiam superare non valu-
erit sua dextra securitas sentit dissoluta iuste
corruptori prosternitur. Idem zeli ira quia hely non
habuit motum contra se implacabiliter super ne ulcionis ex-
citavit. Idem plerumque dissoluta. de docili. Idem
dum moderari linguam otiosa verba negligit more
soluto remissionis capta audacter ad noxia
prorumpit et dum gule ingruit ad levitatis protinus
insaniam prodit. Idem in pastor. si inchoata bona
fortis operantis manus ad perfectionem non sublevat
ipsa operandi remissio contra hoc quod operatum erat
pugnat. Idem super eze. sunt ea mala que propria habemus
alienas quoque mores addimus. quia tot occidimus
quot ad mortem ire cotidie tepidi et tacentes vi-
demus. Ysi. de sum. bo. multos remissa concio
in pristinos errores reducit ac vivendi te-
pore resolvit. hoc est quod contigit sive certa ne-
dum timorem dei a tempore incipiens [illegible]
dampnis erroribus innitens. Aug. in ser. qui
errantem non corripiunt de negligentia iudica-
buntur. qui autem clam pro eo non orant de permissione con-
dempnabuntur. Idem in ii. mag. in nocentes non ceteris
si fratres in eos indicando corrigere poteritis et

tacendo pretermittitis. Jd. hu. ch. tu uiduas
tuis oc temporis. tu cum uides prre et negligi
peior es tacendo quam ille sauciando. Jd. in epla
sic non ex beneficencie adiuuando efficeris bo
num quod magis est amittatur ita non est innocencie
pretendo sine ue in malum grauius incidat. Jd. non
est medicus felicitate premium quam penas nu
trit in punitas et mala uoluntas uelut
hostis melior roborat. Jd. de ti. di. illud est
culpabile quod hii qui dicunt inimici et amaloz
suis abhorreant premere tum pretio abiens quam
docere aut obiurgare debent. Ambrosius super
bi in macula remissas ex tuas tallius in
diatoz irrupit. Jd. de osid. multa res sat
sit quam ep[iscop]i admiauit lyste quibus animas credunt
et um suas committunt facultates si inueniunt
optimi uidelicet estimatores quam magna demum
nimis prima aut nullam de magis curam gerat
aut. et in ligdo dat intelligi pacientes feri
mi et iactura quam minauit. Jd. de pretio etiam et
unio pann cum miseria cotidiana discussio
est raro ad modum pluris celebrat tollo de
pretiis pplorum. tradit animam et est qui sbleuet
eam perire animas et neq quam repletur. nec minimum
nec inuos assiduos sentiunt defectus. Jd. in pu
nitais iniurie soboles in solencie mater tradit
in pudicitie thuis stomi est mater et bis si ex
satagias tura maloz omnium prima pentem
tatue in curiam. Jd. in punitas ausum parit aut
excessum.

xxviii de accepcione.

Gres in omni iudicare digne de subditis
nesciunt qui insidiatoz cunt sua aut
odia uel gratiam sequuntur. Jd. in moz quoniam ab in
ternis atque in uisibilibus oculos claudunt et
uisibilibus patent plerumque hominem non ex eo quod
ipse est. sed ex eius quam circa ipsum sunt ueniam
tum inueniunt quod ipse sit. sed quod possit in accep
tione personarum non excipis. sed ex rebus adiacentibus
ducuntur. ysi. de sum. bo. iudices iniqui ex
rum aucta te sine dubio tendunt iniustitie
pro et exulceant sepe iniquos dum in ipse defen
dunt insequis. Jd. diues muneribus cito corrum
pit iudicem. paup. ad dum non habet quod offerat non
solum audiri contempnitur. sed et contra ueritatem opprimitur
Jd. iiii modis. s. h. f. de iudicibus. gregorius in glo. ma
lachie. h. omnia etc. pecca sacerdotum quod maximum
notatur quod non tanis sed ps. considerant et despecto
paupere iniustos diuites honorant. Jd. in glo. ysi.
in. h. quare attentis tu principes tui pauperes
delinquentes punitur arguant et extimant diuiti
bus peiora pstantibus nec multum fecerunt. iniquorum
domibus rapina pauperum dum erit opes sthet

auergant et delitiis afluunt quod ad fornicacionem
paupere dant et de resiliant et ex magis destri
buunt et aliorum copiam suas uel tuorum diuitias
faciunt. Jd. in glo. hu. amos docet aut alangue
aut amicitia et ex ira uel hostili odio uel in
uidientis in iudicando ducitur peruertit iudicium
et qui est iusticia. Ambrosius de off. graui ab ser
tate iusticia decernant. sic oportet non imo si
dem frugat quam si in iudicando potentiorum donet
cum in fiaioris uel pauperem in nocentem ar
guas diuitem excuses reum culpe. Jd. pom
gens hominum fame honoratioribus. Jd. de
uid. non prae te reum pretio excitat. si facies
peccatum sumus et non potius causas iudicas in
toz. Jd. in epla. h. laboramus errore sic
nobis in porrere quam neminem estimamus eo quod non
est. eram adiciamus illi ea quibus adornatus
est. ut qui cum uoles uerum hominis estimationem
iure et scire quis sit nudum inspice. ponat pro
mi ponat honores et alia fortune mendacia
corpus ipsum exuat animum inde eius qualis sit
alieno an suo magis.

xxix de scandalo.

Gres eius in ignitum sum pecto pollium
uitare proximi scandalum debent. si a
scandalum declinate sunt ut ithe promittit
nasci scandalum quam ueritas relinquatur. Jd. te are p
lati debent quod si puta uos perhic tot morti
bus digni sunt quot ad subditos suos perdicionis
exempla transmittunt. Jd. neq amplius in ecclesia nocet
quam qui perauerse agens nomen uel ordinem sanctitatis habet
delinquentem. namque hunc redarguere nullus presumit
et in exemplum culpa uehementer extendunt quando pro reue
rentia ordinis peccatores honorant. ysi. de sum.
bo. deteriores sunt quam sine doctrinis sine exem
pli morum bonarum corrumpunt huius qualitas
aliorum predicatores dirripiunt. Jd. de pasto. pars
est mali pastorum. iii. s. h. f. de platis mali. de
qui in speciem pastoralis male uiuunt quod in illo est eum
aquo attendunt occidit. Jd. de singulis. eh.
elegamus malum utrum sua tormenta obire
quam nunc magistri perdictionis exire et nos
in nulla tormenta sunt pluribus sol nolum
cum ponere fures saluandos nec contenti sunt
sunt nullius fieratibus tam nobis prodesse quam ceteris. Jd.
cum et agris. s. h. i. de elitis. Jd. sic quod an capio
. s. h. f. de ieiunio et accepto. Jd. de. s. sup.
omnia agamus ne scandalizet proximus et uita et
eius et si ualde recta sunt scandalum alius pbes
omne perdidit. Jd. in epla. ignitam uirtus de est
et uirtas nescia non est tam non liceat scandalum qualis
aliquis perdere mitti. nec ue pepi. nec inoxie a
sentiri. Jd. cum tam prune uicia inde scanda

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE Mss

laboratur ipse scilicet scandali causa est qui facit quod ar-
gui debeat, non ille qui arguit. Ideo libenter ca-
rebo quibuslibet temporalibus quam quod non possit acqui-
ri non cum scandalo vel eius scandalum. Ubi procul
dubio est caritatis detrimentum vel ad diminu-
tionem caritatis amor quod velut quale preter spirituale
ex eis spirituali lucrum. Idem Iheronimus. Si dominus Christus
sanguinem dedit in precium redemptionis animarum non est
illa gravior sustinere ab eo pereuntium quam
suggestione mala et pernicioso scandalo oc-
casione avertit ab eo animas quas redemit et ab
illo qui sanguinem illum fudit. Idem Isidorus. Qui ex
suo ad remissionis agendo fratres perturbat
aut singularitate turbat aut inqui-
etat curiositate aut impacientia sua et mur-
muratione molestat aut quocumque modo contristat
spiritum dei qui est in celis scandalizat. Ambrosius. Ut
mi de minimis istis credentibus in eum sine
tunc manifeste persequitur Christum.

xl. de invidia

Gregorius in moralibus libro v. Iste antiquus
hostis invidia ut quos in suorum ac-
tuum perfectione deo sibi resistente superare non
valet, opiniones eorum falsa ad presens sibi lau-
de dilaceret. Idem in moralibus. Sicut bonus odor ex
virtute est sic fetor ex vicio. Idem. Genus
est iniquitatis quod illi qui perversus est omnes tali-
os perversos molitur ut videatur ipse qui sanctus
appareat quo alios sanctos non esse deputat.
Idem. Ne immoderatis laudibus erigamur plerumque
miro redemptoris nostri moderamine et detrac-
tionibus lacerari permittimur ut cum nos vox
laudantis elevat lingua detrahentis hu-
miliet. Augustinus de civitate dei xiiii cap. Querentes
licenciam malefaciendi querit sibi ex male
invenerit et multos infamat ut socios
invenisse videatur. Idem quia ut ait apostolus spec-
taculum facti sumus mundo et angelis et hominibus qui
nos amant querunt quod laudent in nobis qui
et nos oderunt detrahunt nobis. Nos autem
in medio constituti adiuvante domino deo
nostro et vitam nostram et famam sic custodire de-
bemus ut non erubescant detractoribus lauda-
tores. Idem de singularitate clericorum. Peius est quam mechia
contumelia duce et iniuriosa et infamie facere se-
timonia blasphemia igitur religionis.
Ambrosius super Lucam. Iudicia hominum sepe fal-
luntur ut aut iniustis iusticie gratiam fre-
quenter ascribant et iustum aut odio perse-
quantur aut iudicio decolorent. Idem exposicione
quid est quod magis periculi sit quam offensam
pudoris et defloracionem integritatis sub
perfecto quod magis se prodat quam castitatis
dispendium.

xli. de affectionibus

Gregorius in moralibus. Mens nostra a secreti interi-
oris sede exclusa modo spe decipitur
modo pavore vexatur, modo deficiendo dolore
deicitur, modo falsa hylaritate relevatur. Idem quia
vir trinitatis ymaginem in se servemus va-
nis tamen delectationis motibus perturbati in
iustacione nostra delinquimus ut modo nos spe al-
ternantibus cupido convicietur, modo metus fugat, modo le-
ticia mulceat, dolor affligat. Augustinus de
civitate dei. Voluntas mala sine cupiditate inci-
piat. Sed timore recedat. Sed leticia diffun-
datur. Sed tristicia contrahatur. Atque in his omnibus
perturbationibus animus quae sunt aliis vel eo tempore
concupiscentia contempnat et prestat potest et sed aliquis
tempore mismetu se ipsum decipere. Ambrosius in epistola.
Sapiens non metu frangitur non potestate muta-
tur non tollitur prosperis nec tristibus mergitur. Ubi
enim sapiencia ibi virtus animi ibi constancia ibi for-
titudo. Ambrosius de virginibus. Sunt anime velut
iiii equi in his affectiones, ira, cupiditas, vo-
luptas, timor, quibus furentibus cum corpore
agi necesse sit ipsa cognoscite. Hoc in corpore sa-
lubre cavendum est ne ebrietudo et crapula nos
comedat, ne locusta vastet gaudio huc
illucque volitans et gestiens leticia perdi-
ta se iactans, ne bruchus quod pavor et timor
mater radices sapiencie devoret, ne rubigo
et desiderium futurorum res inutiles concupiscat
et nos pertrahat ad ruinam. Boecius de conso-
latione. Si vis certe recto gaudia pelle, pel-
le timorem, spemque fugato nec dolor adsit.

xlii. de timore

Gregorius in moralibus. Sepe
qui multa temporalia adversa pertimes-
cunt dilectionis eterne in adversione abiciunt.
Idem quos presentem gloriam querit pro eo despi-
ciunt qui se ad lucem trahit sed videlicet adu-
na formidant. Idem magna est securitas cor-
dis nil concupiscere huius seculi. Nam si ad terre-
na concupiscenda cor inhiat securum tranquil-
lumque esse nullatenus potest quia aut nondum concupi-
tur ut habeat aut habita metuit ne amit-
tat. Idem multos sepe indomitus vitam quod sive
convicatoris apponere et ne habeat assequi vale-
ant in irruentes casus non tanta adversa
formidare qui incerta mala dum certa cau-
te conspiciunt in peccatorum laqueos ruunt cautela
timenter. Idem in pastorali plerumque utilius apud
pusillanimes perficimus si et eorum bona gesta
memoramus. Idem ignorant mens gratiam libera-
tat quam ligat servitutis timoris. Augustinus de libero arbitrio.
nulla re sic anima cum libertate non sic timuit cum

sed tracte neco et secunꝰ ē in hijs bonis q̄ q̄r
iuitꝰ amitte / Jo. cy de ꝯpūc. multi i hone
sta x i digna ꝯmitte nō paupertas. s; pu
sillanimitas fac. Jo. cy sr̄. h. facile demat
asticia q̄ i tāto nō dmsꝫ hoiem formidat.
ꝟ ꝓtimidi differt facilitate. sꝫ ñ aufert uo
luntatē / psi. de sū. bo. multi cupiūt co
uolare ad grām dei s; timēt carē oblecta
mētis mūdi. puocat q̄d eos amor x̄ s; re
uocat eos cupiditas sclī. Jd' q̄ metu p̄tūs
utitate occultat eiꝰ uirtutis inuidiā s' ce
letꝰ puocat q; plꝰ pertimescit hoiem q̄
d'ina pmetuit indignatoēm. Jd' multi sacdo
tes. s. li. f. de sacdotibꝫ mal' Cassio sr̄ id
ps illic trepidauert ti. sic̄ cautela ē op
tune time ita ignauia ē i epte trepidare
B' in epl'a q̄ro te q̄ memoriale uirtutis que
laus discipline qs scīe pfectꝰ ut artis fecit
trepidare tiore ubi ñ est timor x tiore dm̄
de linq̄re q̄ saluti īg o'es dm̄ i hīn xpiā hē
desiderāt q̄ utiq; sciam aut facile ñ qui modo
erit ꝑ est apphendere. Jd' sic sed̄ x eleis elo
opatꝰ paciam. paciā pbonē x bō spem. spes
aūt ñ ꝯfundit. Sic dampnandi c x re ps bis i
elo pn tr eōrio pusillanimitate. pusillanimitas
pturbatoēm. pturbaco despatoēm x illa in
timit. Jd' de ꝯtēptu. vocat magni ꝯsili an
gl's qd opꝰ est ut aliena ꝯsilia pstolens. qs
ei fidelior q̄s ue sapior illo. seduc me dne
x seducar. fortior est o x iualeste. Jd' o si cog
nouissetis miseri x uos mutatis nō effugi
tis pmāz nā maliū i pmittū eē ñ p̄ q̄ nō
pmitteꝰ ꝟ spā uoluntate pmittet alibi sn̄
fine. iuxta tame x extreme plena demētie ꝯ
mutatō huāni declinare laborē x p̄ritū ꝯpa
stridorē elige sempitnū. Jd' uidemꝰ paupes
aliq's. s. li. ñ. de btudine Sen in epl'a pra
sit q̄ nos terent q̄ q̄ pmūt x sepl' ꝯpione q̄
re laboramꝰ dubia p ceis ñ suam modum
rez saci i timore ē ueniret sepulꝰ. Jd' delica
ti timet morte cū uita sua fecere silem
Jd' q̄q̄ ex ill' febribꝫ elogis multa tra hentā
bꝫ multa portantibꝫ uideb' aliū comita homi q;
timente.

xliij. de dolore.

Gres i mor sepe ꝯtinuitatē tordit. q
tibiūcta exclude leticia sep' atq; oē
opus qd' merit bona intentoē inchoat. huc
lamine moris obumbrat. Jd' fructū non
hñt lamenta q̄ student cū gemitu desida
re pitura. Jd' uñ ille lucet q̄ pterite lusit
pit. unde pūs ꝯtra q̄ corrigi metuit te
nebrarct. Jo. cy sr̄ q̄f. aiāl tūn da uulna
tū ñ solū eī ydonea. sꝫ ē leuis occo exci
tati i dolore / B' in epl'a. ñ plane color bo
nꝰ s; seq; quispiā ancxie fere abitoēm suū
uideat de qua ē ñ gaudet ñ gl'iari mīnꝰ
est apto. Jd' inter oīo q̄tū inse ē in hone
tat eum a quo uocatꝰ ē q̄s q̄s i eiꝰ seruicio
i leticia pmanz x timore eadē leticia
q̄ sē selm est x morte opatꝰ Sen i epl'a
q̄dā nos magis torquēt q̄ū debent q̄dam
añ torquēt q̄ debent q̄dam torquēt cū oīo
ñ debeant aut augemꝰ dolorē aut pocupa
mꝰ aut fingimꝰ

xliiij. de ꝯfidencia

Gres in mor q. i acqs de fluentibꝫ
ꝯtinuatū ponē ē in rebꝫ labentibꝫ
ꝯpā fiducia uelle solidare / Aug de sin
gla. cli. adulta ē ꝯfidencia q̄ sp̄ual' uitam
suā. q. p certo ꝯuidat. x ludica spes est
q̄ iuxt forma pti saluari se spat / psi.
de sū. bo. q̄ male agē nō desinunt uana
spe indulgentiā de dei pietate requirūt
q̄ recte requirerent si ab actoē sua cessa
rent. Jd' quib; de bono laude appetit spem
pdit x gl'iam in eo dis mtuito ñ recipit / B'.
sr̄ qui hērat. sunt qui spant in dño sꝫ frus
tra q; sic de mīa ei' gl'ipis blandiūt ut
a pctis nō emendent uana ē oīo spes ista
x hec ꝯfundit eos ꝯtrarias desit ꝟ miserē
misi del' fiducia dolꝰ uitiꝫ male dicionis ca
pat cū uideb; mspe pctam / Sen i epl'a
uitate q̄ uulgo placent q̄ casus ebuit ad
oē fortuitū boni suspicosi paridiq; ñ sunt
x fera x piscis spe aliqua oblectante deci
piūt.

xlv. de leticia.

Gres i mor aiatatis pabl'o ieiunū sunt
qui in hēc pegrinatōnis i copia letant
Jd' quisquis inse gaude appetit eo ipso iam i
luctu est quo aīa leticia recessit. Jd' se
pe se bono opi leticia i modata se iungit.
cuiq; plꝰ iuste q̄ decet hylaritate extēgit
ab actoīne bona oīme pondꝰ ꝯfuitatis re
pellit. Jd' pmitia erblomo ē leticia satietatis.
Jd' tr̄ q̄ nos. s. li. f. de platis mal'. Jd' inom
si q̄ est p sentis tpis ita est agenda leti
tia ut nūq amaritudo sequitis iudicii re
cedat amemoria. Jd' nemo p̄ gaude hīc et
selo x illic regnare cū cū dño Aug. de
ꝯf. volentes gaude exterius facile eua
nescit x ostendunt in ea q̄ uidentꝰ x tēpora
lia sunt x ymaginēs eorꝫ famelica cogita
tōne lambiunt x oli fatigentꝰ x edia x di
cunt q̄s ondit nob' bona. Jd' ꝯtre ambulare
mꝰ. s. de ꝯtinencia audit. li. f. Jd' in ser

frequenter ridens extra plorat animam. ¶ Item
quid autem .3. li. ti. de conflictu. ¶ Scriptum lu. Sed leuia
est in principio nequicia. ¶ Io. cri. super mt. non
dat deus ludere dyabolus. hec negociacio istam
nobis difficilis et inuisibiles nobis uirtutes
colluctaciones instat ad spiritualia nequicie est
plurimum ad preparatus et potentes est bellum et ad mi
rabile est studentes et uigilantes et erectos
posse subuertere illum exercitum sustinere. si
autem risimus et lusimus et desides fuerimus an
te certamen ab ipsa eademus pigricia. ¶ Basilius in e
loco remissa efficit animam et negligentem
erga dei precepta nec delicta sua per ad me
moriam reuocare. sed obliuiscens eorum sem
fugit ad primam uitam paulatim omnibus bonis pri
uatur. ¶ B. de xii. gradibus in septe letum autem
ro animum gestare audies lacrimante in
debis pietates si attendas aut suam oblatam a
culpis in lignis sterilitas infunde hylaritas
uanitas apparet in incessu. pronus ad iocu
facilis ac promptus in risum. ¶ In epistola. exalta
re iuuenis in adolescencia tua ut desce
dente pariter cum etate temporali leticia succe
dat que te absorbeat eterna tristicia. ¶ Prosper
est in exilio frequencia gaudiorum et iocositas
festiuitatum ciues decet non exules. Seneca
in epistola. his quibus delectatur uulgus tenue habent per
superficiem uoluptatem et quodcumque inuecti
cium gaudium est fundamento caret. xlvi. de

Gre. in mor. hi ipsum nostrum uiuere co uita.
tidie, cotidie a uita transire est. quia dum
infancia ad puericiam, puericia ad adolescen
ciam, adolescencia ad iuuentutem, iuuentus
ad senectutem, senectus transit ad mortem
in cursu uite presentis ipsis suis augmen
tis ad defectum uita impellitur. ¶ Carnales
mentes iocundo presentia diligunt quia uita
carnis quam fugitiua sit minime perpendunt.
Nam si uelocitatem transitus eius aspicerent
hanc in prosperitate minime amarent. ¶ Humi
lium carnis que permanentem diligunt qui
quanta sit uite sequentis eternitas non inten
dunt. dumque soliditatem perhennitatis non
considerant exilium pro patria tenebras lumen cur
sum stacionem putant. ¶ In regula. uita
mortalium nauiganti similis est. ut namque qui nauigan
stat. stet. sedeat. iaceat. uadit quia impul
su nauis ducitur. ita et nos sumus. quia
siue uigilantes. siue dormientes. siue iacen
tes siue ambulantes. siue uolentes siue
nolentes per momenta temporum cotidie ad
finem ducimur. Aug. de v. do. sermo 8o. 8.

est. de dilectione. ¶ Si ipse omnes malos aut non ui
uit ut corrigatur. aut non uiuit ut per illum
bonum exerceatur. ¶ De v. do. non sunt ma
li dies quos agimus in corruptela carnis
siue inter tantas difficultates non sterilia uolup
tas nulla gaudii securitas timor tormentum.
cupiditas auida tristicia arida. ecce quam
mali dies et tamen rogamus deum homines ut diu
uiuamus. quod est diu uiuere nisi diu torqueri.
¶ Is omnis pane. 8. li. ti. de oratione accepta.
Seneca in epistola. nemo quam bene uiuat sed quam
diu curat. cum omnibus possit contingere ut bene
uiuant ut diu nulli. ¶ Non uiuere bonum est
sed bene uiuere. ¶ Tamen sapiens uiuit quantum debet
non quantum potest. uidebit ubi uicturus sit. ¶ 5. li.
ti. de sapientia. xlvii. de miseria.

Gemus in omni studio nostro tabescimus et
longo in tempore peste fatigamur et quia spera
re nos nolumus patriam dulcedinem amamus
foris miseri famem uiuimus. ¶ In mor. o mi
seri qui affectantes laudes hominum in semet
ipsis dissipant fructus laboris dumque se ostende
re alienis oculis appetunt dampnant quod agunt.
¶ Quid hic nisi humane uite miseria est. quia a
uisita celesti patria repulsus homo delecta
tur exilio grauatus curis et tamen cogitare dis
simulat quam grauis sit quia multa cogitanda.
¶ De re ex. nec est ut peniteres te quam considerent
amplius miseros quam eos conspiciunt in culpa sine
a suo flagello derelictos. Aug. de li. ar. quid
tam opus habens misericordia quam miser et quid tam indignum
misericordia quam superbus miser. ¶ De tri. magna
hominis miseria est cum illo non esse sine quo non potest esse. ¶ De
ci. dei. qui peruerse amat cuiuslibet nature bonum et si adi
piscatur ipse fit in bono malus et miser meliore
priuatus. ¶ Vide infra amatores. ti. de occupa
tione. ¶ Vide miserie delicias. ti. de uoluptate.
Ambrosius de fide resurrectionis. quod nobis melius quam tam
quam spoliati et nudi premittimus in hac uita corpore
fragiles. corde lubrico. in bello animo. ancipiti
ad sollicitudines. desidiosi ad labores. pro
ni ad uoluptates. Auctor de spiritu et anima
iugi meditacione cum nostrum exitum et conside
remus miserias et necessitates nostras labores et
dolores lugentes cum in hac uita intramus cum
labore uiuimus. cum dolore et timore exituri
sumus. ¶ B. de li. ar. nulla in morte miseria quam falsa
leticia. ¶ Quod constat de gemitu. 8. li. ti. de temptatione.
Seneca in epistola. si tibi sua non uidentur amplissima
sed totius mundi dominus sit tamen miser est. ¶ Quid deo
miser cui beneficia excidunt et herent iniurie.
Io. cri. super mt. o miserimus mundus et miserimi qui

eum sequuntur sicut homines mortalia opera exclu
serit auctoritas iniuncta in ecclesia de renunciacione .j. li.
num. **xlviii. de morte.**

Gravius scilicet hora ultima diei nostri ideo
nobis voluit esse incognitam ut semper
potius esse suspecta ut dum illam providere non
possumus ad illam sine intermissione preparemur. Ysidorus
in mor. nil sic ad edomandum desideriorum carna
lium appetitum valent quam ut unusquisque sicut vivit
diligit mortuum penset. Ysidorus malicia rema
nentium. 8. de malicia. Ysidorus super eze. esse nobis
conditor noster diem mortis nostre incognitum voluit
ut dum semper ignoratur semper proximus esse credatur et
tanto quisque sit fervencior in opere quanto
et incertus est de vocacione. Ambrosius de fide resur
rexionis. una est mors spiritualis alia naturalis tercia pe
nalis. Augustinus de verbis domini. agnoscat se homo mor
talem et fugiat elacionem certa mors et bona et
mala incerta sunt sola mors certa est. Ysidorus
super io. inter spem et desperacionem fluctuat anima
quod gravius egit deus cum peccantibus utroque mor
bo propter illos qui spe peccant fecit diem mor
tis incertum. Bernardus in meditacione. certum est quod mo
rieris et incertum est quando aut quomodo aut ubi quoniam
ubique te mors expectat tu quoque si sapiens fu
eris ubique eam expectabis. Ysidorus in epistola. o quam beati mor
tui qui in domino moriuntur audientes a spiritu
ut requiescant iam a laboribus suis. non solum
ac quo succedit [illegible] de novitate de
eternitate securitatis. Ysidorus bona mors sanctorum propter
requiem. melior propter novitatem. optima propter se
curitatem. est mors peccatorum pessima et audi
unum pessima mala sicud est in amissione mundi pe
ior in separacione carnis. pessima in ignis gehenne
duplici contricione. Ysidorus in hac vita quam diu durat cor
pus et illa quam semper durat dum vivit in carne mo
rere mundo ut post mortem carnis deo vivere inci
pias quia cum si quidem mors saccum corporis tan
dem te scindit [illegible] leticia. o quam beati mor
tui qui in domino mo. Ysidorus inter quod in rebus humanis
certius morte quid hora mortis incertius inveni
tur non miseretur inopiam non divicias reveretur non
generi [illegible] non moribus non ipsi denique parcit e
tati. ubique semper est et in [illegible]
in insidiis. Gregorius super iob. xxxvii. non debet extolli in
hiis que agit qui nescit quo hinc veniet vel
quando vel quomodo exibit. Seneca in epistola. [illegible]
non relinque non diminuantur animi certum est quod te
loco mors expectat. Itaque tu illam omni loco ex
pecta. Ysidorus propter sapientiam sicud talis securitas mo
riture quam nascitur. nunc vero trepidamus tum
periculum accessit non animus nobis non color constat

lacrime nil proficere cadunt. quid est spiritus qui
ipso lumine securitatis esse sollicitum cum viris
est qui in angelis omnium bonorum sumus. **xlix. de iudicio.**

Gravius ires. ecce maiora non erit et ardente
celo ardente terra. cum [illegible] elementis
cum angelis et archangelis cum thronis et dominacionibus
cum principatibus et potestatibus et virtutibus iudex apparebit
Ysidorus super eze. que mens erit hominis cum iudicis sententiam
non formidantis. et cui tunc cuncta simul peccata
ante oculos reducuntur et omnia que cum delectacione acta
sunt ad memoriam cum pavore revocantur. Ysidorus
redemptor humani generis cum iudex apparuit
et speciosus forma [illegible] terribilis erit iniustis. quia eum
mansuetum aspicient electi hunc eundem pavendum
atque terribilem conspicient reprobi. Ysidorus in mor. ille
premodum cum deo iudice venit [illegible] fami
liaris extiterit. Ysidorus quisquis sedulo dum amoris
extiterit hic postea relinquitur in iudicio procul
dubio culpam iudiciarie potestatis optinebit.
Ysidorus tunc cum iudices deo veniet qui nunc pro deo in
iuste iudicant. Augustinus in epistola. cum venerit
dominus et illuminabit abscondita tenebrarum et ma
nifestabit cogitaciones cordis tunc nichil proximum
latebit in proximo nec erit quod suis quisquam aperi
at abscondat alienis. Ysidorus de ci. dei. in illo iudi
cio vel circa illud iudicium has res didicimus esse ven
turas. heliam thesbitem fidem iudeorum antichristum
persecuturum christum iudicaturum mortuorum resurrec
cionem. bonorum malorumque discrecionem. mundi confla
gracionem eiusque renovacionem. Ysidorus de cathedra iu
dicii iubebitur servi in extremum et boni fideles domino su
is temporalibus eximuntur fideliterque servire quos
iudicati sunt si usque in finem [illegible] invenientur
aut cum quibus eque regnaturi sunt. sic et illi ad
unum dominum conversi fuerunt. Crisostomus in opere super iohannem. in
more est diei iudicii et tormenta peccatorum. ne sol
quidem et luna astraque certa poterunt intueri. sed
recedent fulgore suum et severitatem iudican
tis reddentis unicuique opus in capud suum aspi
cere non audebunt. non quia clemencior aliquis dei iu
dicio. sed quo omnis creatura in tormentis aliorum
de suo iudicio pertimescat. Ysidorus in quo sancta sunt
presencia dei absque formidine non videbunt.
Ysidorus co. [illegible] in illo die non est quod respondeamus non celum
et terra a quo sol et luna dies et noctes et totus
mundus stabit adversus nos in testimonium peccatorum nostrorum
et si omnia taceant tamen ipse cogitaciones nostre et
ipsa opera specialiter stabunt ante oculos nostros accusan
tes nos ante deum dicente apostolo cogitacionibus invicem
accusantibus etc. Ambrosius super luc. ve michi est
si non peccata mea deflevero ve michi est si non media
nocte surrexero ad confitendum tibi domine. ve michi si

dolum precio fecit. ut si non locutus fuero uobis in
ueritate. ad iudicem securus portare faciat fruc-
tum qui pastor gregis quidem preest. adest dominus qui fru-
ctum requirat. secundum doctrinam uiuificet. Miles
deprehendat. Ysa. de sum. bo. Due sunt differen-
tie ordinesue hominum in iudicio. hoc est electorum et reproborum
qui tamen diuiduntur in binos. Electorum ordo unus est
qui cum domino iudicant et alius qui iudicantur. Illi
tamen cum Christo regnabunt. Similiter ordo reproborum partitur
in duobus. unum hi qui intus existunt sunt mali
iudicandi scilicet et dampnandi. quia uero extra
inueniendi sunt non habent iudicari sed tantum
dampnandi. Ber. de consideratione. Non unius ciui-
tatis aut prouincie aut regionis iudices sed uniuer-
sitatis iudices sunt. preside cum Christo non solum
homines sed et ipsos angelos iudicabunt. quid pare-
tis modicum uaporem presentis glorie dedig-
nantes et exsufflantes imperium Christi uobis
commissis proposuerint titulus dignita-
tum. nolite timere pusillus grex quia complacuit
patri dare uobis regnum. Ber. in epistola. Ue-
niet ueniet dies iudicii ubi plus ualebunt
pura corda quam astuta uerba et conscientia bona
quam marsupia plena. quandoquidem iudex ille nec
falletur uerbis nec flectetur donis. Ber. super
Cantica. quod in babylone tantum si ierusalem manet
secretius. Ber. de xii. gradibus. cognoscet dominus esse
iniciam faciens qui nec ignorantiam [illegible]
rent. Ber. in ser. in iudicio stabit cum tribunal Christi
ut audiant uocem iudicis qui ad uocem
consilii obturauerunt aures suas quam eis loquere-
tur. Agite penitentiam. [illegible] multi tamen dissimulant.
multi continent aures suas et dicunt durus est
sermo. non sic impii non sic cum intonuerit sermo
durus et tubam acceperunt. Ite maledicti in ignem eternum.
Ansel. in medi. o lignum aridum et inutile
eternis ignibus dignum. quid respondebis illa die cum exi-
get a te usque ad ictum oculi omne tempus uiuendi
tibi impensum qualiter fuerit a te expensum. et quippe
condempnabitur quicquid fuerit inuentum in te operis
uel oci sermonis et silencii usque ad minimam
cogitacionem et quia uixisti si non fuerit ad uolun-
tatem dei directum. Ber. in o. angustie. hinc erunt ac-
cusancia peccata. inde terrens iusticia. subtus pa-
tens horrendum chaos inferni. desuper iratus iudex
intus urens conscientia foris ardens mundus. Iustus
uix saluabitur. peccator sic deprehensus quam parte
se premet. certe ubi latebo. ubi apparere
bo. latere erit impossibile apparere intolerabile. Ber.
dies ire dies illa. [illegible] quid dormitas anima
tepida et digna euomi. qui non expauescit
quam non tremit ad tantum tonitruum non dormit

sed mortuus est. De dampnacione.

Grecius in morte fit miseris mors sine mor-
te finis sine fine defectus sine defec-
tu. quia et mors uiuit et finis semper incipit et defectus
deficere nescit. mors perimit et non extinguit
dolor cruciat sed nullatenus pauorem fugat.
Flamma comburit sed nequaquam tenebras discutit.
Gre. in dialogo. in inferno ignis quod ad consolacionem non lucet et
tamen ut magis torqueat ad aliquid lucet. nam sequaces
suos secum in tormento reprobi flamma illustrante
uidebunt quos amore deliquerunt. quatinus qui eorum
uitam carnaliter contra precepta conditoris amauerunt
ipsorum quoque uidere eos in augmentum sue dampna-
cionis affligat. Gre. Sic in domo patris mansio-
nes multe sunt pro diuersitate uirtutis. sic
dampnatos diuerso supplicio gehenne ignibus
subicit dispar ultionis causa. Gre. in omel. ut peccatores
in supplicio amplius puniantur et eorum uideat
gloria quos contempserunt et de illorum in pena tor-
queantur quos inutiliter amauerunt. Aug. in eo-
dem. ypsi. inconsummacionem iudicii post iniquitatem deliciarum
rectorum gaudio erit materia cruciatum. Aug. in
ser. quare in inferno mortem querent et non inuenient
quia quibus in hoc seculo uita offertur et noluerunt accipe-
re in inferno querent mortem et non poterunt inue-
nire. Aug. in enchi. mitissima sane omnium pena erit
eorum qui preter peccatum quod originale traxerunt nullum
insuper addiderunt et in ceteris qui addiderunt tan-
to quisque tolerabiliorem habebit dampnacionem
quanto hic minorem habuit iniquitatem. Aug. de ci.
dei. xxi. sicut nullum gaudium rerum temporalium ex
aliena parte sibi esse potest in uenturi gaudio uite
eterne quod sanctis acceptum sit. ita nullis cruciatibus
penarum temporalium potest sempiternis iniquorum
cruciatibus comparari. Aug. de lib. arb. peccantes in
suppliciis ordinantur quia ordinacio eorum esse
non competit. ideo pena est sed quia culpa competit.
ideo iusticia est. Aug. melius ordinatur natura ut
iuste doleat in supplicio quam ut impune gau-
deat in peccatis. Aug. ex inser. excludi a bonis
eternis et alienum effici ab his quam preparata
sunt tam grauis est cruciatus. tantum dolorem ut
et si nulla extrinsecus pena torqueret hec sola
sufficeret. Aug. non putemus quia suppliciorum immani-
tas ipsa dabit finem dolori. sed peccati quod pe-
nas accedet in corruptio uero anime et corporis
nullum suppliciis terminum dabit. Ysi. in sino-
nimis. attende quod quasi sentiens penas. considera tormentorum
dolores quorum dolor acerbitates omnia hec totum
gehenne et leue est omne quod pateris. Fulgencius
in epistola. Principalia sunt duo tormenta in
inferno. scilicet frigus intolerabile et calor ignis in-

extinguibilis. unde in eccl(esiastic)o. legitur: illic erit fletus et stridor dentium. fletus namque in liquore tantum oculorum de calore nascitur, stridor vero dentium de frigore oritur. Bernardus in epistola. Ob hoc procul dubio inflexibilis et obstinate mentis punitur eternaliter malum. Sed tempora(liter) perpetratum, quia quam breve sint tempore, vel opere, longum esse constat in pertinaci voluntate. Idem inter(dum) singula vel excessibus singulis et minus quam arma sunt iniquitatis sue debetur pena pro quantitate vel continuitate commissi in quantum mens creator amplius offenditur peccatorum gravius torquebitur. Anselmus de similitudinibus. Partes miserie sunt turpitudo, ponderositas, imbecillitas, servitus, infirmitas, anxietas, unde sunt cecitas, insipientia, discordia, dedecus, impotentia, timor, tristicia. Auctor de spiritu et anima. Quedam sunt mentis loca in quibus culpam committit et punitur, quedam vero abditis receptaculis usque ad ultimam iram non continentur sed una quoque digna est requie et miseria.

De voluntate. i.
De tranquillitate. ii.
De tenacitate. iii.
De contritione. iiii.
De innocentia. v.
De excusatione. vi.
De discussione. vii.
De mortificatione. viii.
De disciplina. ix.
De vita spirituali. x.
De examine. xi.
De humilitate. xii.
De simplicitate. xiii.
De misericordia. xiiii.
De amicitia. xv.
De concordia. xvi.
De remissione. xvii.
De solitudine. xviii.
De religione. xix.
De sufficientia. xx.
De castitate. xxi.
De societate. xxii.
De bonitate. xxiii.
De desiderio. xxiiii.
De fervore. xxv.
De meditatione. xxvi.
De ascensione. xxvii.
De contemplatione. xxviii.
De gustu. xxix.
De consolatione. xxx.
De regnatione. xxxi.
De lectione. xxxii.
De sapientia. xxxiii.
De doctrina. xxxiiii.
De dignitate. xxxv.
De zelo. xxxvi.
De sollicitudine. xxxvii.
De correptione. xxxviii.
De caritate. xxxix.
De iiii. affectionibus. xl.
De timore. xli.
De dolore. xlii.
De confidentia. xliii.
De leticia. xliiii.
De connexione virtutum. xlv.
De exemplo. xlvi.
De fama. xlvii.
De afflictione. xlviii.
De martyrio. xlix.
De gloria. l.

De gratia

De voluntate. i.

Gre(gorius) in mo(ralibus). ante dei oculos numquam est vacua manus a munere si fuerit archa cordis repleta bona voluntate. Ibidem in epistola. certe et per eam voluntate omnia in acceptum refert, neque apostolus pauperior fuit et neque tantum pro domino plus dereliquit. Augustinus de vera religione. tales suos servos meliores esse deus iudicavit si ei servirent liberaliter, quod nullo modo fieri posset si non voluntarie sed necessitate servirent. Idem de spiritu et libera. neque habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propriae voluntatis est. Idem Hugo (?) Heres ad conpellendum non potest esse molestus exactor, tantum ad reddendum devotus est debitor. Idem neque ad S. li. ii. de civitate. Idem de eccl(esiasticis) dog(matibus). nullus sola vi(r)tus caret peccato, si tantum ex his desinit esse virtus vel secus tantum actum teneat sanctitatem. Idem de vnd(ecim) v. magnum est velle. sed voluntas ipsa et admonetur ut surgat et sanatur ut valeat et delectatur ut capiat et impletur ut habeat. Idem de sol(iloquio) quanto augetur spes videndi illius tanto vehementius eius pulcritudinis in illa totus amor voluntas que convertitur. Idem de agone Christi. omnis creatura velit nolit tamen deo et domino suo subiecta est. sed hic admonemur ut tota voluntate serviamus domino deo nostro quia qui serviunt liberaliter in his que expedire sunt. Iohannes Crisostomus super Matheum. voluntates bone sic suaves sunt apud deum quemadmodum odoriferi flores. Idem sicut peccatum opus sine voluntate non facit, ita et iusticia ex opere non consumatur nisi voluntas assistat. Idem illa est gratia. S. li. ii. de conscientia. Idem dicit voluntas. S. li. ii. de gratia. Bernardus de li(bero) ar(bitrio). ordinatio est omnimoda conversio voluntatis ad deum et exorta se voluntaria devota que subiectio. Idem in epistola. regnum dei intra nos est quod est hic regnum, tamen et tibi voluntas hominis talis se conformans voluntati dei ut velit quod sciat ei displicere, nolit quod sciat ei placere. Anselmus de simi(litudinibus). voluntas bona est que dei voluntati subiecta est quando id vult quod deus vult illam velle debere et ut secundum recte dicitur quando id quod deus vult illam velle debere amplectitur. Idem non solum velle debemus quod deus vult sed hic velle debemus quod deus vult nos velle debere.

De tranquillitate. ii.

Gregorius in moralibus. nullius nos ibi longius implicet ut conscientiam non accuset, quia ei conscientia defendit in mente accusatores lingue esse vis sine accusatione esse non possunt. sola quam contra addicit conscientiam accusat. Idem in moralibus. Priores consciencie quidem ei conferri firmum eduxit cum de quibusdam mitius intentis actionibus arguuntur. Ipso nunc tamen ante oculos cordis que districtum dei iudicium tamen vis eos mitigabit quanto nunc ab hominibus arguente puniuntur. Augustinus de cathe(chizandis) ru(dibus). tunc vera requies est quo pe

vel De gratia

hac uita tamus pmittit qris ī ꝗ caīmt
amaritias inte h9 molestias suaue gra
v sienus qui ea pmisit pcepta dilectis ti
to essentes dulciores ee fruct9 iusticie
q̄ iniquitatis ⁊ in9 atqȝ iocundi9 gaude
de bona ɔsciā inť molestias q̄ de mala iť
delicias. ꝯ s' gen. adlt. ⁊ ī ipo hoie leti
tia q̄dam bone ɔsciē padys9 ē. uiū ⁊ eteī ī
sens tpali ⁊ pie ⁊ iuste uiuentibȝ padys9
recte d̄ pollens affluentia gratiaꝝ cunctis
qȝ deliciis. Ambꝯ s' scia9. s. lr. n. de cōtem
cia. ꝯ tant9 splendor. I. de innocencia
ysi delīlo. sp ɔsciā sin dei huiꝯ ee oz ⁊ etiā
s. ut phinitate. s. n. supbiat. ⁊ p huiꝯ
morem cor adlacrimā n̄ dissoluat. B.
sr. ee. Dufficit adiutū os loquentiū inq̄ opio
bonoꝝ testeō ɔsciē. ꝯ ois gl'a sctoꝝ in
t9 n̄ foris est. h' ē n̄ in flore fem aut in
ore uulgi. s; in dño. ꝯ de ɔsid. pfecta
cuiqȝ ⁊ absoluta excusacō testioniū
ɔsciē sue in pximo ē ut ab illis iudicet
qui dnt bonū malū ⁊ malū bonū. I. de
magne diuitie bona ɔsciā. ⁊ re ūa q̄ di
ti9 ī rebȝ aut q̄ dulci9 quid mēta quie
ci9 atqȝ securi9 bona ɔsciā dampna reꝝ
n̄ metuit. n̄ ibor ɔtumelias. nō corpis
cruciat9 qppe q̄ ⁊ morte ipam mag9 erigitur
q̄ deicit9. ꝯ bona bone ɔsciē reuirescunt
ī laboribȝ n̄ arescunt nec ī morte euanet
cūt. s; reflorescūt letificant uiuentē
morientē ɔsolant9 reficiūt mortuū nec
deficiūt in etnū. Sen in epla. sapiens ī
mīq; sit gaudio est. gaudiū a' h' nō nasci
tur n̄ ex uirtutū ɔsciā. De taciturnitate
t. iii.
Grex ī mor. discrete uitusi
tudinū pensanda sunt tpa ne
aut cum restringidȝ lingua pfluba se inutilr
soluat aut cum loqui pot semz tam pig
restringat. ꝯ si ab inepta taciteē ideo retice
m9 qȝ q̄ nos insurge derisoris odia for
midam9 n̄ salutia dei q̄rum9 s; ura. I. ꝯ pa
mor mala. s. li. is. de ɔsensu. ꝯ q̄ciens
auditores. ūri tpm nolūt. q. laudando cog
nosce n̄ a' sua pulsa mutare oio taceant.
ne si ostentatōis studio uerbū dei loquitr
⁊ illoꝝ culpa q̄ erit ee n̄ desinat ⁊ ura q̄
n̄ erit fiat. ꝯ in oīn. imitacoē dei glosi9
ē tacendo iniuriā surge q̄ rndendo siuare.
ꝯ s' eze. q. q̄dam mut uitū ubi ē censura
silencii ⁊ recte p excrescente q̄ gram ser
monē accepit. qui ordinate antea p hui
litate tacet. ꝯ sic mali deū exaspant q̄

loquūt ⁊ faciūt mala ita n̄ mīq; boni ex
aspant qui reticent bona. ꝯ in pasto. qui
p'xi mala respiciūt ⁊ tū silencio linguā p
mitt. q. ɔspectis uulnibȝ usū medicamis sb
trahūt ⁊ eo mortis auctores fiūt qui
int9 q pōtant curare nolunt. ꝯ 9 ī epla
mīq; de mlier forms disputes nec quid
ī tm q̄ domo agit alia dom9 noint p te.
Aug. de mācō. lic; disputatori ac pdica
tori reꝝ etnaꝝ ul narratori etiā pium
tutori reꝝ tpaliū ad edificandā religio
nē atqȝ pietate pmentiū occultare in
tpe q̄ep occultand' uidet' a' mitia a' mīq;.
ꝯ de bap. p'uu. ubi de re obscurissima dis
putat n̄ adiuuantibȝ diuinaꝝ scripturaꝝ certis
clarisq; documentis cohibe se dȝ hūana psūpco
me nichil faciens ī ptē alterā declinando. ꝯ ma
gis ī nocentes. s. li. iii. de remissione. ꝯ
id. tu uuln9. ysi in sopno tpe ɔgruo loque
tpe ɔgruo tace. n̄ loquaris n̄ interrogatus
fuis. n̄ dictas p'q; audias. ꝯ ab ocioso ser
mone ɔpesce linguā. caue fabulas ī eptas.
aniles fabulas nō requiras ī ama ūba n̄
garrias. ꝯ d' si uirtutes tuas auge pde noli
ꝯ fuge uidi qd' ee mudi qd' manifestando
potes amitte. tacendo custodi. Amb9. cr. lu
narior tacendi uirt9 qui loquendi. ꝯ de off.
q̄ ples uidi loquendo ī pccm incidisse q̄
q̄m tacendo. idq; tace nosse q̄ loqui diffi
cili9 est. ꝯ qui nob cauteat9. lacescit ad in
olenciam puocat ad iurgiū uocat te sile
tiū ɔtecamu te uicti ei n̄ erubescam9.
B. de ɔsidā. itiꝯ sp custodia grit q̄ tū affa
bilitatis gratiam n̄ excludat. s; ubiqȝ frena
da lingua ppᵉ magis ei ī cōuiuio. ꝯ neo
fito. I. de correpce bea. glo. leu. pvi. q̄
gula pstrat ieiuniū corrigat q̄ garru
litas admisit silenciū deleat. ⁊ sic ɔtrariis
curent9 ɔtraria. De exercitio. iii.
Grex9 in reg. apd dūm n̄ gd9 elegan
cior. s; inte meliores actō ɔputatur
ꝯ q̄ exercitiis famulant obsequio exteriora
ut possibilitas exigit debent adipisci sbsi
dia. ꝯ iusticiā q̄ integritas or corā hoībȝ luce
opū demonstretis. ꝯ mor. ē opus cret
tut pmiū fiducia pficit. cū uo opus torpet.
spes remuneracoē lacescit. ꝯ itē ī ii uita
iustoꝝ labor est ut semz ipos ī uenīnt ī ue
mentes flendo atqȝ corrigendo ad meliora
poducant. ꝯ sic mali plens securitas labor
est ita bonis plens labor ppetuā securitatem
parit. ꝯ sci uiri nūme exultant cū cognoscūt

quod faciant sed cum faciunt quod cognouerunt. et si
intelligendo congaudent nimium largitoris
mentes tamen considerant debitum operis. Is. sic
ex actiua uita est panem esurienti tribu
ere. ubi uerbum sapientie nescientem docere. errantem cor
rigere ad humilitatis uiam superbientem proximum
reuocare. infirmitatis curam gerere et cunctis
nobis que singulis competere ualeant dispensare. Is.
considerandus nobis est operis nostri qualis sit quanta cogita
cio in opere quam intencio cogitacionis. Is. quid iam
de septima sacra didicerunt et quantum perimi
tatem amans in latitudine boni operis osten
deus. Is. in dyalogo. opus ex dono est non donum ex
opere. Omne quippe opus dona preueniunt quamuis ex
subsequenti opere ipsa dona succrescant. Ysi
in sinono praeuie ocium non diligas ocium non quod
uitam in ocio fatiga corpus laboribus exercere
operis cunctis studium. Is. quamuis libido ut tecum
ociosum inuenit cedit et libido rebus. cedet
operi. cedet in ousile et labori. Is. de summo bono. non
nimuat quod inter bonum et malum sensu preoccu
pare discernimus non opere aut male cogitata
caueamus. aut bona inchoata faciamus. Is. di
uinum sub intermissione lege orare et operari
ne forte mentem ocio deditam spiritus fornicacionis
subripiat. cedet enim labori uoluptas animi
et uacantem cito preoccupat. Io. Crisostomus. quod
habent spiritum dei non sunt contenti sedere ociosi. sed
ipse spiritus qui est in eis urget eos aliquid bonum
apprehendere. Is. de conpunctione. mentes maior est auge
tur quam spe mercedis operis sed studio placen
di. Aug. inser. noli esse piger in opere cuius merce
dem desideras si quid enim est turpe mercenarium conduc
tum non esse mercedem recusares quod in opere exerceres.
Is. in bap. xviii. postquam homo de paradiso emissus adam
quam eden habitauit. id est sedem deliciarum ut signaret
quod in laboribus qui sunt delicie iustorum erudi
enda est caro peccati. Is. de opere mon. nullo modo de
cet ut in ea uita ubi senatores fiunt labo
riosi ibi fiant opifices ociosi et quo uenerunt
relictis deliciis qui fuerint prediorum domini ibi
sint rustici delicati. Is. in glo. super i. thes. v. qui
ad pedes fratrum inclinatur ei priorem de illo exci
tatur. uel si iam fratrum consummacio humilitatis
affectus. Is. vii. desideriorum. i. c. de desiderio
de conscientia. si labor terret intres intuitus uel
quamquam ei sit suum laborem mercedem acciperet. Is. de
in epistola non ex foliis non ex floribus. sed exterius
tu arbor bona mala ue cognoscitur. denique
a fructibus eorum cognoscetis eos opera igitur et non uerba
discernunt inter filios dei et filios diffidencie. Is.
de amore dei quamuis ad huc non uideat oculus non
cesset operari manus ut qui perfecte uult in mag
no fidelis sit in minimo et in eo quod ex conditoris lar
gitate iam progressum habet uis potius of
ficium exhibeat bone uoluntatis. Is. misere
re. s. l. ii. de pacia. Ieronimus in epistola satis mi
hi tempus superesse in capiam uasa inseruitute
colligere in freto uiciniis moriantur in portu
Gre. in mor. plerumque. v. de innocencia
Gres qualibet in nocentem uite conspiciuntur sed ipso
conspectu animus corrupte gladio confoditur. non est
de uite coniugem ioseph studiose respexit quia con
pilauit. sed potius ioseph conspicient quia incaute res
pexit. Is. in simplicia corde felicius quia quo
innocenciam erga alios exhibet nil est quod pati
ab aliis formidet. Is. multitudine humana derisio
de proximo quam ab humanis prauitatibus uite inno
cencia seruat alienum. Is. si mentis innocencia
custoditur et si que foris infirma sunt quamuis roboran
tur. Is. in reg. sicut multorum iam experimento didici
non indampno experenditur quod eum peccatis constringa
tur. sed igitur iniustus nil in uite possidet summopere
studere dei iusticia nil habere in rebus et enim rebus
specialiter dampnum est origo peccati. Is. nos itaque qui pos
ita ante conspectum omnipotentis dei in bonis operibus
debetis exhibere ut inueniri in uita actione nequeat
quod idem iudice deo peccata non homine insidiante
ualeat accusari. Is. in capitulo sit plures deo gra
ciosior amore ardens uita post culpam quam
securitate torpens innocencia. Ambrosius de
off. hoc est innocentem esse ignorare quod noceat.
et si tunc lederetur ab aliquo de omnibus tamen bene
dicat qui fidem esse in omnibus arbitratur. Is. bea
tam uitam efficiunt tranquillitas consciencie et se
curitas innocencie. Is. de prima tacitus in eam
qui innocenciam seruauerint quod qui contra exeunt
penitenciam. Is. in epistola malicia odium atque
inuidiam quod uero magis uel sola sciam sunt nocendi
causa ac se anima appellat ne manu tantum aut lingua
sed corde quidem custodiat innocenciam. Is. tu deum le
tare de innocencie consciencia sicut potes ad uiua
re si deletus. Io. Crisostomus in se gaude innocencia
et exulta gaude mente quia numquam illesa et numquam le
sa. si temptaris perficis si humiliaris erigeris.
si pugnas uincis. si occideris coronaris Aug.
super ps. duobus modis nocet homo si facit iniustum
uel si deserit miserum innocens ideo est qui nec sibi nec
aliis nocet. Is. de ci. dei absit autem causa quod
in deo suo spe posita eius adiutorio utatur
ut mens talis cum membris uoluptatibus ad consensum
pertinens cedat quod si illa concupiscencia uel inobedienciam
que in membris habitat preter mentem uoluntatis legem
quod sua lege mouetur quanto magis absque cul

pa ē in corpe n̄ consencientis si absꝫ culpa
est in corpe dormientis. ¶ Pertinet ad inno
centis officiū n̄ solum nemini malū inferre
im̄o et cohibe aptōs ul' punire pctm̄ ut
aū ipsē qui plectitur corrigatur exemplo
aut alii terreantur. ec. ¶ Sic nō est bn̄ficē
cie. s. de remissione. ¶ Is. mag' innocentes
¶ de uita xa. nl' ad dignius nil carius ēē pt'
q̄ ut innocencia tota obseruacōe teneatur.
licꝫ eni quis malus opibꝫ deuocū appetat si
illa n̄ hūt q' frustra blanditur. Cassio in
li de aīa. vii. exp. pn̄ innocuis omīs lau
dat sese accusat ut cōplaceat uniuersis
q' soli displicet. Ber. de cōsid. n̄ eris innocēs
si aū punias eum cui forte sit pcendū est
aut pcas ei qui sit puniendus. Ansel.
de simil. si hinc pcti pudorē et illic cernerē infern
horrorē et necesse unū eor hrem immgi. prius
me in infernū immgerem q̄ pctm̄ in me immit
terem. mallem eni purus a pcto et innocens gehen
ne q̄ corde pollutus celorum regna tenere. cū
constet solos malos in inferno torqueri et so
los bonos in celesti beatitudine foueri. vi.

Gre. in mor. lud. De excusacōne.

Grauius n̄ nūquā delinquendo loquitur. digniū
nō est ut ab iniustis et pue puenientibꝫ iu
dicet. ¶ Sic tū quoslibꝫ. s. li. i. de puerbꝫ.
Aug. in epla. discamus in sollicitudine opum dic
tū nos operantium ue clausis oculis calūp
niemur et beniuolos p nocentibꝫ accusemus. ¶
In ser. d. in monte ea fca q̄ dubiū ē quo aīo
fiant in meliorē ptem interptemur. ¶ Ñ repre
hendamus ea q̄ nescimus quo aīo fiant. nec ea
rephendamus que manifesta sunt ut desperemus
sanitatem. Ber. sr. cā. caue aliene cōuersacōnis
ēē aut curiosus explorator aut temerarius iu
dex. et si ppendas actiū quid deprehendas n'c sic
iudices ptm̄. mag' et excusa intencōem si
opus n̄ potes. puta ignoranciā. puta subrep
cōem. puta casū. qd si certū oīo dissimulacōem
rei certitudo recusat suade tibi mēs et ē et
dicito ap'te ipm̄ uehemens fuit temptacō.
quid de me illa fecit si accepisset in me sibi
potē. ¶ Sic q̄ de claustro ē cui q̄ uisatur
in ipso intus nimis discrete se se agē deprē
hendat. x. q. i. in ubo in cibo. in sompno in
risu. in iuditio n̄ id iudicand' excedam
psiliat. sꝫ meminit scriptū melior est ini
quitas uiri q̄ mlr bn̄faciens. nā tu q̄d
in tua cōtodia uigilans bn̄facis sꝫ qui inuiat
inttos. et melius facē et inulius. q̄ si implere
n̄ sufficit absꝫ aliqua iniquitate. i. absꝫ
q̄dam inequalitate uite et cōuersacōis sue me
mento q̄ caritas operit multitudinē pctorum.
Sen. in epla. sapiens nō irascitur oia in peius ul
sentit cū imputet causā et pcta hoim ad for
tunā potius referet. n̄ calumpniatur n' uilia n'
uult. qdqd accedit benigne interptando le
uat. ¶ Sic q̄ quicq̄ dubiū ē hūanitas incli
nat in melius. vii.

De districtione

Gre. in mor. Iusti uiri cū districcōem iu
dicis contemplantur pcta sua ad memo
riam reducunt. deflent q̄ commiserunt districte
se iudicant ne iudicentur. ¶ Dūm tanto se
curius qāds expectat q̄nto cotidie uitā suā
sub se examinat. ¶ Sic eli. m' simū cor dis ad
usum se cōtra se impugnant eniant i ante
oculos suos pōe qd' defleant tota cuiant. i. q'dq'
pctum districti iudicis dicem posse intuentur.
ibi tot paciuntur supplicia q̄ pcta timent
nec dece mihi iudices mente excepto oē misfuit
q̄ punire reos suos plenius debat nā cōscia
accusat. ro iudicat. timor ligat. dolor ex
cruciat. ¶ Qui seiꝫ ipm̄ p'us n̄ iudicat quid
in alio recte iudicet ignorat. ¶ Io. crys in ser.
q̄n accubius sr' lectū tuū et nemine in secū
patieris aūi q̄ ueniat ē sompnus x'e. in me
diū coditē. i. cōsciam tuā et reminiscē pcta
tua aliqd in ubo seu in facto ul' in cogitacōne
peccati. Aug. de xii. rech. spiritual' hō oia iudicat
q̄ sr' oia ē qui ē deo ē. cū illo et ē qui puritē
intelligit. et tota caritate q' intelligit dili
git. ¶ Sic nō facile. s. li. b. de iudicibꝫ. ¶ Sic de xi.
do'. mēh ē qd sic cōq; cogitare debeat aīut
inseruꝫ ipm̄ oculos cōuertat. se discat se discu
tiat se inspiciat. se sciat et se inueniat. et qd
displicet necet. et q' placet optet et plantet.
Ber. sr. cā. spūalis hō diiudicat et ipē a nemie
iudicetur. iudicabo ptm̄ mala iudicabo et bo
na. mala melioribꝫ emulbo corrige actibꝫ
diluē lacrimis punire ieiuniis cetisꝫ scē la
boribꝫ disciplinis. in bonis de me humilē sentiā
et iuxta pceptū dni sūnū me inutilē reputabo.
¶ Sic babilonior manifesta sūt pcta pcedentia
ad iudiciū. n̄ esent scītio si supplicio in
mea et qui iudeor monach' et uelamina pcta cōte
oc'lta sunt noīe et habitu monachali ad umbra
ta et ideo nece erit subtili ea inuestigari dis
cussione. ... h. ii. de prudentia de intel
ligencia. Sen. in epla. q' hoies de aliis li
bentius faciūt de te ap' te male cōsistia
asuesces et dīce iam et audire. ¶ Sic clama mecū
ipē nūa annos tuos et pudebit eadē uelle q̄
uolueras puer eadē pare. hic demq; ē certa mor

tis die͂ p(ro)p(ter) ea morianṭ aīa te iniā. viii. de
Gres i(n) mor(ibus). tanto me(n)s mortificatione
melius ad sup(er)na appetenda (con)ponit(ur)
q(ua)nto ab illicitis arti(us) corp(u)s edomat(ur). Id(em)
i(n) om(e)l. si(cu)t (enim) a(n)i(m)a re(m) ip(s)o desiderat ad eu(m) q(ui) dis(pen)s
ip(s)m e(st) n(on) (com)p(re)ndere nec ualz (com)p(re)hende(re) q(uo)d. s(ed)
ip(s)m est qui nescit maccare q(uo)d e(st). Au(gustinus) i(n)
r(egu)la. carne(m) u(est)ra(m) domate ieiuniis (et) abstine(n)
cia esce (et) potus q(uan)tu(m) ualitudo p(er)mittit.
q(ua)n(do) a(utem) a(liquis) no(n) pot(est) ieiunare n(on) t(ame)n ext(ra) hora(m)
p(ra)ndii ad alim(en)tor(um) sumat n(is)i cu(m) egrotat.
Id(em) de ui(rgini)t(at)e. facili(us) (con)cupi(scen)tia refrenat(ur) que
nulla exp(er)ientie succendit(ur). Id(em) de sing(u)la(ritate) cl(er)i(corum).
amp(u)tanda sunt o(mn)ia nob(is) (quo)q(ue) ig(ni)b(us) infern(alibus) so
mitis sulfurinarib(us) fl(am)mis s(er)uens for
nax ebulliantis carnis exestuat ne ul
terius quid(em) scintilla s(er)uata maiora (con)
flet incendia. Ysi(dorus) de su(mmo) bo(no). maior(em) oz ho(m)i(n)ez
i(n) carne m(un)do ne moriat(ur) i(n) a(n)i(m)a (et) ita t(ame)n
(que)q(ue) uiue(re) d(ebe)t. si (enim) s(e)c(u)l(u)m morient(ur) in solo deo
uiue(re) delectat(ur). Cassio(dorus) de a(n)i(m)a. uere tam(en) q(ui)
hic sup(er)ata n(on) fuit n(on) a(n)i(m)a q(ui) mihi h(ec) (con)ue(r)sacione m(er)(ca)t(ur)
illuc s(er)u(ic)io diuino coronab(itur). B(ernardus) i(n) ep(istu)la du
ri(us) t(r)actand(um) quid(em) e(st) corp(us) ne rebellet. ne
insolescat. sic t(ame)n ut s(er)uire sufficiat q(uia) ad
s(er)uiend(um) sp(irit)ui datu(m) e(st) n(on) sic ut d(omi)n(u)s e(st) tam(en) s(er)p(ens) i(d)
iuuam(en) s(ed) t(ame)n (etiam) in quo uiue(re) n(on) possim(us). Sen(eca)
i(n) ep(istu)la. uetas me celo in(ter)e(sse). i(m)mo iubes me i(n)
ue capite demisso. maior su(m) (et) ad maiora
genit(us) q(ua)m ut mancipiu(m) sim mei corporis q(uo)d
quid(em) n(on) al(ite)r aspicio q(uam) (uin)c(u)l(u)m aliq(uo)d liberta
ti mee circu(m)datum. Id(em) (con)tempt(us) sui corp(or)is c(er)
te libertas e(st). Id(em) honestu(m) ei utile e(st) cui corp(us)
nimis ca(rum) e(st) agat(ur) eo diligentissime cura
nda t(ame)n ut cu(m) exiget r(ati)o cum dignitas cu(m)
fides mittend(um) sit i(n) ignes. Id(em) hanc sana(m) ac
salub(re)m forma(m) uite tenere ut corp(or)i t(antu)m
t(antu)m indulgeatis q(uan)tu(m) bone ualitudini sat e(st).
duri(us) (con)tractand(um) est ne a(n)i(m)o male pareat.
Gres i(n) mor(ibus) cu(m) sit ix. de disciplina
Cap(itulu)m discipline ab illicitis p(ro)hibe(re) (et) ex
cessus culpas salub(ri)t(er) resecare studiose ei
seruanda censura est. Nam si negligit(ur) cau
ta i(n) (con)fusione deuenit(ur) du(m) al(i)q(uis) deserit q(ui)
qu(a)do ea(m) erodiendo al(iud) edificat. Id(em) sic nos.
s(ed). li. s(ecundo). de p(re)latis bonis. Id(em) i(n) mor(ibus). s(e)c(un)d(u)m unu(m) cu(m)
h(uius) i(n)d(iu)c(ti)o(n)e fulciunt(ur) tanto s(e)b maiori m(er)itis
disciplina se redigunt q(uan)to s(ibi) p(ro) specialem
p(ro)f(ess)ionis sunderi illicita q(uasi) licencius se uit(ant).
Id(em) sol(um) illicitis n(on) cadit qui se aliq(ua)n(do) (et) a li
citis caute restringit. Id(em) in(n)ocen(ti)a a(n)i(m)e si ex
terior euagac(i)o claudit(ur) inferior s(er)u(atur) apu

tur. na(m) q(uas)i ext(er)i(us) se sparg(it) (com)p(ri)mit disciplina(m) mens
n(on) p(ro)d(ui)t eo se se intende(re) p(ro) p(ro)pri(u)m p(ro) q(uod) (et) i(n) altu(m)
c(re)sce(re) arbor cogit(ur) q(ua)n(do) p(er) ramos distendi p(ro)hi
bet(ur). Id(em) mens mutabilitatis sue ponde(re)
ad a(l)i(u)d sp(irit)u p(ro)pellit(ur) q(ua)n(do) e(st) n(on) i(n) statu suo arta (con)to
die disciplina tenet(ur). s(ed) in deteriora dila
b(itu)r. Id(em) s(u)p(er) i(n)i(ti)u(m). s(ed). li. s(ecundo). de ext(er)i(ori) (homi)n(e). Id(em) de
tanto a(lius) dum obligac(i)o(n)es sunt (pre)to ap(u)d
ho(m)i(n)es i(n) uite p(er)imu(s) disciplina a(utem) m(aior)a s(er)uitor(um)
d(omi)no indicio tanto librior(em) reddit q(uan)to h(ui)c
cor(um) s(er)u(ic)ia s(ibi) i(n)dicta n(on) deserit. Id(em) p(re)dica q(uod) s(er)uu(m)
s(ed). li. s(ecundo). de. vii. donis. Ambro(sius) i(n) ep(istu)la n(on) i(n)a
s(er)uu(m) fac(it) s(ed) i(n)scip(i)a. n(ec) manumissio libru(m) s(ed)
disciplina. Id(em) si q(ui)s ma(n)sa sapie(n)t(ie) (et) discipline
tolle(re) d(ebe)t atq(ue) ei s(er)u(ic)iu(m) esse sapia e(st) abstine(re)
a(utem) a p(ec)c(at)o disciplina e(st). Id(em) de uiduit(ate) p(er)mitti
to(m)i(n)s e(st) disciplina culpa(m) a(n)i(m)e (et) fa(cit) (uir)tute(m)
i(n)su(n)d(er)e. Cyprianus de. xii. abusi(ui)s. disciplina
e(st) ordinata mor(um) correc(ti)o (et) maior(um) p(re)cedenc(ium)
n(on) (r)e(gu)lis obs(er)uac(i)o. B(ernardus) i(n) ep(istu)la. o. q(uam) (com)positu(m)
reddit o(mn)em puellaris corporis statu(m) n(ec) no(n)
(et) m(en)tis h(ab)itu(m) disciplina c(er)uice(m) submittit. de
ponit s(uper)cilia (com)ponit uultu(m) ligat oc(u)los
cachin(n)os cohib(et) moderat(ur) lingua(m). gulam
frenat. ira(m) sedat format in cessu(m) talib(us)
dec(or) pudicitie uelud dixime(us) in marga
ritis. Id(em) n(on) or(dinate) s(ed) de prudencia. li. s(ecundo). x. de
Gres i(n) mori(bus). Crux cruce sp(irit)uali. y
Sacrificatu d(ebe)t (et) duob(us) modis (pre)te(re)m
d(omi)ni baiulam(us) cu(m) p(er) abstinencia(m) carne(m) affli
gim(us) aut p(er) (com)passione(m) p(ro)xi(mi) necessitate(m) illi(us)
n(ost)ram putam(us). Id(em) i(n) mor(ibus) q(ui)a paul(us) n(on) i(n) q(uo)d
glia(m) q(ue)rebat n(on) i(n) (qu)odi glia ip(s)e q(ue)rebat(ur)
(et) se m(un)do (et) m(un)d(u)m s(ibi) crucifixu(m) esse gl(ori)at(ur). Id(em) de
tu(m) uic(i)is (et) (con)cupiscenc(iis) carne(m) crucifigim(us)
si sic gula(m) restringim(us) ut iam de m(un)di gl(ori)a nil
q(ue)ram(us). na(m) qui corp(us) maceat s(ed) honorib(us) a
nelat crucem carne(m) tulit s(ed) m(un)do p(er) (con)cu
piscentia(m) pei(us) uiuit. Au(gustinus) i(n) glo(sa). Gal(atas). v.
(Christi) s(unt) q(ui) (carnem suam) crucifix(erunt). (con)g(ru)e(n)t(er) ut ne devoc(i)o(n)em ut q(ua)n(do) d(omi)ni
crucifixi passione(m) celebram(us) re(s)p(on)d(er)e ... car
nalium uoluptatu(m) (con)te(m)ni nob(is) facim(us). Id(em) in
ser(mone). tota uita (christi)ani ho(m)i(n)is si s(e)c(un)d(u)m eu(angelium) uiuat
crux atq(ue) martyriu(m) e(st). Hug(o) s(uper) s(er)p(er)to d(omi)ni. s(ed).
li. iii. de p(ro)pinquitate. Ambro(sius) s(u)p(er) lu(cam). n(on)
amanti diuicias n(on) amanti honores no(n)
amanti q(ue) sua sunt s(ed) q(ue) ih(es)u (christi). n(on) amanti
q(ue) uident(ur) s(ed) q(ue) no(n) uident(ur) n(on) cupido uite
s(ed) ei qui festinat dissolui (et) cu(m) (christo) esse (christ)o (con)fixus
e(st) m(un)d(u)s s(ed) e(st) ei (con)te(m)pt(us) tolle(re) (et) sequi (christu)m ut (et) nos
(com)moriam(ur) (et) sepeliam(ur) cum eo. Ysi(dorus) s(ed). su(mmo). bo(no).
qui cruce(m) portat d(ebe)t (et) m(un)do mori. na(m) fere

[con]cem mortificare serpentem est. Est et non mori si mlacos y poetarum est. Bernardus de floribus. Mirarer nil formidolosius homini quam certam patri(?) sed quare timent homines crucem? quia latrones sunt. Si latrones non essent crucem non timerent. Idem. Certum te perscrutari domine celum et terram mare et aridam et nusquam te inveniam, non tamen in cruce. Ibi dormis, ibi pascis, ibi cubas in meridie. Certe ei tua fides est cum latitudo caritas, longitudo longanimitas, altitudo spes, profundum timor. In hac cruce te inveni quem te inveni. In hac cruce certa suspenditur eterna dulcia pomo de ligno vite decerpit. Idem in apologia de portantibus crucem non sicut salvator suam sed sicut ille Cyreneus alienam. De cytharedis cytharizantibus non ut illi de apocalipsi in cytharis suis sed velut ypocrite malignis. Idem. De semel et de certem portantibus crucem et non sequentibus Christum quia minimis eius passionibus participantur humilitatem sectari negligunt. Duplici genere contra de certe quia hiis sit cum Christus pro temporali gloria se affligunt et in futuro pro pena superbia ad eterna supplicia pertrahentur. Idem. Inter. Nemine audiamus fratres non carnem et sanguinem non spiritum qui nos descensum a cruce suadentem persistamus in cruce, moriamur in cruce, deponamur aliorum manibus non nostra levitate. xi. De certamine

Gregorius moralia. Sine laboris certamine non est palma victorie. Idem. Nonnumquam dominus eis in quibus magna tribuit dona parva quedam reprehensibilia relinquit ut se habeant contra que bella gerant et devictis magnis hostibus minime non erigantur quin eos adhuc adversarii minimi fatigant. Idem. Nos qui in acie. Idem de reli- Idem in moralibus sic est ad certamen adversarii erigendus animus ut contra occultas insidias cautela providendum. Idem. Scio quia pro infirmitatis negligentia plerumque gravioris certaminis cumulla periculi potest quia non ad nulla vitare et nunquam malum quod nos robustius tamen humilius potest. Idem. Labor pro certe pugne ut certat corona victorie. Idem Moralia. super. li. de clementia. Idem. In una quiete concepta et in delicto conditi pro mixtione corruptionis molestias pugna nobiscum hinc desinimus quam cum labore nascimur. Idem. Excitat hostis in provocationem certaminis cum se amisisse per-ligitur dominationis. Augustinus in epistola non dicit cum plerumque infligi qui vult post plurimum coronari victores illo sempiternis certantibus qui prestat in estabilia dona victoribus. Idem. Contra gentilium. li. iii. de ... Idem. De verbis domini. Etate baptizati omnes iustificantur a peccatis restat tamen lucta in

certe cum modo cum dyabolo. Qui enim luctatur alium fert alium prosternit alium iniacit alium premitur. Iohannes Crisostomus de opere mei agonis tempore in quo alacriter inde- nis pro vita penam hec laudem non pro luctu et pro bellorum salute contestet. Idem super. Inter prope resistere desideriis tunc et melius quam fortes sunt spe desideriorum malorum qui te persequuntur. Hec est pugna periculosa et hec est gloriosa victoria qui potuit odire quod amat et amare quod odit. Ambrosius super lucam. Corona proposita sed certandi certamina. Nemo potest nisi vicerit coronari. Nemo potest vincere nisi ante certaverit. Tempus quanto corone maior est fructus non maior est labor. Leo papa. Inter. vi. de temptatione. Certa est ut palmam laborum quia de Christo hi sunt velut victimis adversantibus sentiret viribus contenderet ex ipsi de sui bo. Neque in senectute continentes notandum qui in iuventute luxuriose vixerunt tales non habent premium quia laboris certamen non habuerunt eos et expectat gloria in quibus fuerunt laboriosa certamina. Iohannes Crisostomus in epistola qui secundum sui certamine coronatur est solus in deliciis salvi sunt et forsitan non coronatur. Bernardus super can. concitatibus et hoc corpore manes preteritis eruns si vicia putas emortua et non magis sopita nobis nolis mitem fines tuos hostem rebellem. Subiugari potest non exterminari. Idem. Solum interim moram dilata. Augustinus. li. i. de ... xii. De humilitate

Gratis in morem magna quam agimus [illegible] quanta dicimus tum beatorum est penitentia. Sed et ipsi domini certamen pro virtute cum apostoli nos metipsos per humilitatem decrescant. Idem quia per astutiam angelum elatos cordis fuerunt via sapientia efficiatur hominis humilitas sue extimationis quod quisque ut magna sapiendo desiderare eo ipso vehementer decipitur quod se ipsum nescit. Idem. Elevamine ante cum venerint in morte sponte curvavit in humilitate. Idem super exo. adhuc nobis cuncta deinitas in nostris mentalis sunt ut unam certam geminam teneamus humilitatem. Idem in omni. Amica actio cum elatione non elevat sed gravat. Qui enim sine humilitate virtutes aggregat in vento pulverem portat. Et unde ad certe tentat inde deterius decatur. Idem in dyalogo. Mens quam divino spiritu impletur habet evidentissime signa sua virtutes scilicet humilitatem quam si utraque in una mente perfecte convenerint liquet quod de presentia sancti spiritus testimonium ferunt. Idem. [illegible]. Idem delectatur. Idem in registro non grande est his nos esse humiles a quibus honoramur quia et hoc seculares quilibet faciunt. Sed illis maxime esse humiles debemus a quibus aliqua patimur. Psalmus. Vide humilitatem meam de inimicis meis. Ab omnibus temporibus ab omnibus etiam agere paratus sum et solummodo amicum etiam mo pro e longius ante apparitionem dicentium iudicius

mee preciosas iniurias ego. Item nolo dominum inhonorare
sui si quis dixisse me contristet ea facile hominibus in
notescat. Item omnes fratres sumus in creatoris in patro
ris pretio comparati et sanguine redempti et ideo
fratres nostros quantumlibet pauperes et abiectos in nullo
despicere debemus. Item in oratione super psalmum non statim
inkitudinis acceleremus iudicio sed elatum in
precipitium nolumus. In sinum nostram et humili
emus sub potenti manu dei quia dominus superbis re
sistit humilibus autem dat gratiam. Augustinus de uirginitate.
humilitate ad humilem uenite si amatis et ne dis
cedatis ab illo ne cadatis. qui non timet
ab illo discedere rogat et dicit non ueniat mihi
pes superbie. Item contra uiam humilitatis pede
ipse exaltat humilitatem sequentes quam descende
nos piget ad iacentes. Item existimate a
liquos in occulto superiores quibus estis in
manifeste meliores. Item de ci. dei. quod uia pi
etatis in deum quam diligit credidit feruentius
intendit in ea in quibus sibi displicet quam in
eis si quis in illo sibi quam tam ipsi quam ueritati placet
ut id fuit unde iam placere potest non eminentie
cui metuit displicet de huius sanitatis gratias
agens de illis sanandis preces fundens. Idem
de conflictu. Christus humiliauit semetipsum factus o
bediens usque ad mortem. mortem autem crucis. Si
igitur tanta humilitate se deprimit diuina maie
stas superbire in aliquo audet tot humana infir
mitas. Item in epistola. absit ut non cum gratiarum actione
laudes meas despiciam si fuero te docente in perfectione
aut emendante correctus. Item contra aduersarios legis k. s. h. n.
de continentia. Item de eo magis optabo a quibus re
prehendi quam sum aberrante sum ab adulante lau
dari. Ysidorus de summo bono. Sicut falsa est humilitas eorum
qui se gessisse accusant quod non admiserunt. qui
uero sunt arrogantia bona facta pronuntiant per cun
bio neque peccant. Item in synodo descende ut ascen
das humiliare ut exalteris ne exaltatus humi
lieris. quia qui extollitur humiliatur. qui exaltatur
deicitur qui eleuatur prosternitur. qui inflatur elli
ditur. Item esto paruus in oculis tuis ut sis magnus
in oculis dei. tanto enim eris apud deum preciosior quan
to fueris ante oculos tuos despectior. Iohannes os in
epistola. humilitas non tantum illa laudatur que de conscientia
peccatorum euenit sed illa que ex uirtute descendit
de tanta est et quia mea requiescit dominus in omnibus in
dinatur. Item super math. humilis ancilla capitur passione. non
ira hec molestare potest. non glorie cupido. non emu
latio non zelotipia. Item de conpunctione. Sic uere magnum
timmabile est quod si qui uere magnus est nil de se
magnum sentit aut aut loquitur sed omnium se ultimum
iudicat et latitem de sola mira — Cassio de

spat

anima ad te domine sic nec se erigendo peruenit.
sed potius humilia conscendendo. cum altissimus sit
proximior reddens supplicacione caritatis. Bernardus
super cantica. oportet humilitatem sentire de se senectutem ad al
tiora. ne dum supra se attollitur cadat. Item in canone
est plane tantum quantum humiliacio horrenda et
minimique patientia uel nimie teme presumpta e
recessio. Quapropter omnibus enim noli te homo comparare maiori
bus noli minoribus noli aliquibus noli uni. Item
aperte de humilitate laudem humilitatis non
est uirtus sed subuersio. uerus humilis uilis uult re
putari non humilis predicari. gaudet contemptu
sui. hic solo plane superbus quod laudes contempnit.
Item in epistola. ut caritas sit caritas decoratur hu
militas tenetur. quam humilibus deus dat gratiam. ser
uat acceptas quia non requiescit spiritus nisi super que
tum et humilem. caritas consumat. nam uirtus in in
firmitate hic est in humilitate perficitur. in inimica
omnis gratie omnisque initium peccati debellat superbiam.
Item humiliacio uia est ad humilitatem sicut paciencia ad
pacem sicut lectio ad scientiam. si uirtutem appetis
humilitatis uiam non refugias humiliacionis. nam si
non pateris humiliari non poteris ad humilitatem perue
nire. Item nescio quo pacto familiaris semper hu
militati per uicinitatem solet diuinitas. Denique ipsa
se induit ut appareret hominibus tamen formam
humanique gestauit humilem ipse nobis commendans uir
tutis excellenciam quam specialem sui uoluit hono
rare presencia. Item sapientis est consilium quanto mag
nus es humilia te in omnibus. sapiencio preceptum quod
maior est uirum fiat sicut minor. Item de xii gradibus
humilitatis talis potest esse diffinicio. humilitas est
uirtus qua homo uerissima sui cognitione sibi ipse uilescit. Item
humilitatis primus gradus est corde et corpore semper humi
litatem ostendere defixis in terram aspectibus. Secundus ut
pauca et rationabilia uerba loquatur. non clamosa uoce.
Tercius ut non sit facilis aut promptus in risu. quartus
taciturnitas usque ad interrogacionem. Quintus te
nere quod communis habet monasterii regula. Sextus crede
et pronuntiare se omnibus uiliorem. Septimus ad omnia
indignum et inutilem se confiteri et credere. Octauus confessio
peccatorum. Nonus pro obediencia in duris et asperis paciam
amplecti. Decimus ut omni obediencia subdat se maiori.
Undecimus ut uoluntatem propriam non delectet implere. Duodeci
mus ut deum timeat et memor sit omnia precepta.
Anselmus de similitudinibus. primus gradus humilitatis est quibus cog
noscere contemptibilem se esse quod sunt qui contemp
tibiles se esse cognoscunt sed inde non dolent.
Secundus est dolere contemptibilem se esse quod uero sunt alii
qui se contemptibiles dolent sed confiteri nolunt.
Tercius est confiteri se contemptibilem esse. At uero quod rur
sus sunt alii qui se contemptibiles confitentur. sed

nolunt ut ita credatur. Quartus est procurare se con-
temptibilem se esse. Sed quidam contemptibiles
quod nolunt credi. Sed hi se nolunt dici. Quintus
est pacienter pati ut contemptibilis dicatur. Sed
quidam paciuntur ut contemptibiles dican-
tur. Sed tamen pauci volunt ut contemptibiles haberen-
tur. Sextus est pati ut contemptibiles haberentur.
Sed cum hoc quod inviti paciuntur. Septimus est
amare ut contemptibilis habeatur. Unde post
quam aliquis ascenderit clara est in luce i. in perfecta sui
cognitione. Ps. altius itinere. s. de ascensione.
glo. aug. iii. perfecta humilitas habet tres gradus. primus
est subdere se maiori et non preferre se equali. hic vocatur
sufficiens quia sufficit alicui sic humiliari. secundus
est gradus est omnibus necessarius. Secundus gradus est
subdere se equali et non preferre se minori. hic sed ha-
bundans. Tercius est subdere minori in quo est omnis iusticia.

Tres in omni habitu Desimplicitate. xiii.
Gratus indumenti virtus non esse existimatur
vigilantes de iohe non diceretur. erat indutus pilis
camelorum. Aug. i. de. non sit notabilis habitus vir nec
affectetis vestibus placere sed moribus. Ps. in
minimis. s. li. iii. de modestia. Ps. sic. aug. reli-
quit deus superbis et observantis et pomposis humili-
bus dat graciam. Ps. in epistola ver(?) ornetur modeste
et amore et timore si tamen sive meditatur. Item ne
aurum quod vestis est pompa sed mores boni. Ps.
aurum est in operibus et in torsio tamen et terra huius
quilibet adinatur pompa aut ad intelligi forme
adhiberi solet. intus reprehensiam. sed est quidam
per modulo per habitu materialis aliqualiter vestire
ornatus qui per fidelibus coniugatis salva re-
ligionis observancia convenire s. quod eis est
obviandus quamlibet tem deshumili veste mox pro hi-
bente superbire cum tempore potius expedire ob
temperare candidioribus moribus quam ingelle vestibus
repugnare. Ps. de virginibus. s. in tuo ore pulcritudine
et placere te hanc pulcritudinem studiosa curat
sollicita cogitacione componere. non amat falla-
ciarum fucos. veris intus delectatur. et ille si quis
legitur agnoscis intus vocatur. Ambrosius de
offi. non sit affectatus decor corporis sed naturalis
sed simplex neglectus magis quam expetitus. non preciosis
et albentibus adiutus vestimentis sed communibus ut ho-
nestati vel necessitati nichil desit nil accedat ni-
tori. Ps. in glo. i. thi. v. qui vult audiri inclu-
nare se deum amota pompa ut mutam domini provo-
cet. hictus ei superbis nec in pectus non recta de se
credi facit. Ps. ieronimus. sic. aug. omne vestimentum ad tria
pertinet. vel ad speciem visionis aut ad delecta-
cionem corporis. aut ad tegumentum nuditatis ad
speciem visionis habet vestimentum sanctus dei non con-

venit sibi ad delectamentum corporis deo sanctis
non est aptum. sed quod tamen ad tegumentum nudi-
tatis. Ps. ieronimus in epistola dorodes vestitum candide nimis
mundicia sit vel tunica contemptibilis per habet ita dum
taxat ut animus non timeat ne habitus huiusmodi dis-
senciat. Bernardus in epistola paupertas tunc in aliis fre-
mat et cupiam in aliis etc. amore paupertatis
affectet. Ps. ieronimus. si dederit mihi iacob in domo
panem ad manducandum et vestimentum quo operiar.
nota quod operiar dicit et nos contenti sumus vesti-
tis quibus operiamur non quibus lasciviamur non quibus
serviamus non quibus mulierculis placeri vel placere stu-
deamus. Ps. ieronimus. est simplicitas candorem pertinens ornato-
na vero duplicitas per dici. macula est. Tercium de
Gres in mox sepe tamen nos alia Verecundia
desiderium exercitacione corporis sic et signa pietas
erat quae se sequitur miris obtutibus obiecit. ut
mentis procul remita quid in aliis insulancia per
vertatur ostendat eo mise pigritudine corporis e
rubescat. Ps. non numquam quod inde fuuio ex an-
tea actus debilitate roborantur eosque ad cu-
stodienda mandata sunt et huius ut desiderium et
impellit memoria peccatorum ut hic adventura
amor provocet illic de peccatis verecundia impugnet.
Ps. boni eo magis ignescunt ad desiderium requi-
rende pietatis de quo magis erubescunt memo-
ria iniquitatis sue. Ps. facile culpa corrigitur
que et erubescitur. Ps. timetos vicia ad ima pertrahunt
sed tamen quidam eo abyssi facilius redeunt quo se
in eis corruisse cicius erubescunt. Ps. qui ad hec
actis carnalibus incubat necesse est ut ut inferre
spiritualibus profectionis mentes erubescat. Ps. sic. quod eru-
bescere malum sapiencie est bonum vero erubescere fatu-
itatis. Ps. qui erubescit penitendo mala quae
fecit. ad vite libertatem pervenit. Ambrosius inter-
dum etiam inveni indulgentiam quia verecundus de
precatur. in omni gradu culpa iam flenda est quam predicanda.
Ps. pulcra virtus. s. li. f. de iuvenibus. ps. de offi.
in ipso gressu cavendum per disciplina verecundia est.
in motu et in omni usu loquendi ut sentiam quod aut placide
aut cautie aut postremo loqui incipiat ut
verecundia percepta commendet profectum. Ps. est in ipso mo-
tu gestu in cessu tenenda verecundia. habitus enim mentis
in corporis statu cernitur. Ps. pecca pudore. s. li. n.
de qua in suis. Ps. quosque peccatorum. s. li. n. de me-
moria. Aug. de vita et mo. cle. fateor nobis
de preciosa veste erubesco quia non decent hanc
professionem. Ps. quam verecundia magna est pena quae
rubescit per se fit dignum mica. vnde patet quod quanto
pluribus confitetur in spe venie turpitudinem criminis tan-
to facilius consequitur graciam remissionis. Ps. in
epistola. orat nec prudenciam verecundia et quod participium inferis

Ep. sine custodia in te iuuenes pudor fugit. Ber.
in ep̄la .xiii. et uerecundia gratia est nec humilitas per-
uentate laudabilis. Ys. su. ii. uerecundia specialis gratia
pacie est et fame custos uite decus uirtutis sedes
uirtutum primicie nature laus et insigne tocius hone-
statis. Ber. nolo repente sed sensim paulatim proficere uo-
lo quantum displicet deo inprudentia procacis tantum
penitentis uerecundia placet eciam placas eum
si iniuriam tuam sentiens et altiora te non queris.
Ys. quid amabilius. Ber. li. v. de consideratione. Ys. humilitatis
Ber. li. iii. de satisfactione. Ys. miser. credo considerantes
tes quanta sustinuit illa maiestas pro intellectibus ser-
uis erubescerem si non sustinerem uel pena pro nobis glo-
riosa est. melius est erubescere coram paucis quam
in futuro coram omnibus. Glo. et quoniam. Ber. li. ii. de sa-
tisfactione. De amicicia. xvi.

Greg. in mor. cum quis non ex proprio diligit.
si eum ualde uerus pro proximis amicus diligatur.
amissio a felicitatis interrogat uim dilectionis
Ys. qui nec ad utilitatem proximum despicit a parte eius
eius quia hec in prosperis non amantur. Ys. inopia me
amantes se amicos magnum caritatis fa-
miliaritas auxilium prebet. Ys. in prato. ab illo
qui sumere recte est eo ipso iam discrepat quo
prius eorum amicicias iura terminaret. Ys. in
reg. amicorum amissio nos tanto debet consolabi-
lius exercitare quanto amissuros nos illos con-
dicio mortalitatis esse poscit. Ys. in ad sola-
ris auctoritatis loquitur cum amicis omnia tr-
tanda sunt. sed prius de ipsis. Ys. neque pro dili-
gere quos non uult inde. Ysi. in eth. amicus
qui animi est custos per derivationem dictus a
quasi animi custos. ab hamo. s. cathena caritatis
Ys. de su. bo. non sunt fideles in amicicia quos
munus et non gratia copulat. hii cito deserunt nisi ac-
ceperint. dulcior enim quem munus glutinatur eo dis-
penso dissoluitur. Ys. sepe pro honore. s. li. iii. de ho-
nore. Aug. in ep̄la neque potest uacare amicus esse ho-
minis nisi fuerit ipsius prius ueritatis quod si gratis non
fiat nullo enim pacto potest. Ys. de cath. ru. nulla est
maior ad amorem inuitatio quam preuenire amando
et nimis durus est animus qui dilectionem si nolebat impen-
dere nolit rependere. Ys. in sol. illa amicicie legem
sanctissimam esse arbitror quod prohibet ut non minus ama-
ri plus quam amicum quam se ipsum diligat. Ys. tanto ma-
gis amo amicos meos quanto magis bono utun-
tur ad quod debet quantum desidero ea bene uti.
Ambro. de off. pietatis custos amicicia est et equa-
litatis magistra ut superior inferiori se exhibe-
at equalem inferior superiori. Ys. amicicia nescit
superbiam. Ys. uirtus est amicicia non questus non pecunia
paratur sed gratia nisi licitatione preciorum sed certatione

beniuolencie. Ys. ex de opere. Ysi. amicicia prima
nec nil facile credere de amico facile recipit quod de-
sidium possit oriri. Ys. in ep̄la ii amicos non
res quod sed uoluntas quia altera alterius ab inimicis se-
re prebet alterius solacia caritas exhibuit. Ys. in illam
necessitudo est et glutino copulata quam non utilitas rei
familiaris non presentia tantum corporum non subdola et
palpans adulacio sed timor dei et diuinarum scripturarum
studia conciliant. Ys. prior sit mich. delicata est
amicicia quam amicorum felicitatem et diuicias sequitur.
Ber. in ep̄la heu uia amicicia non nisi obiurgacionem
adulacionem numquam glo. ecc. vi. plena et perfecta a-
micicia merito pro forte uires eidem uirtutis perficia-
re potest ad hanc quibus duo sed duobus pariter pro se est
mundanorum exceptis. sed nec ipse sapiente rigo-
sus talium iudicans s. quam amico credere malo. Tanta
ut omnia quam utilia et necessaria existant bono carita-
tis et pacis prouenit. Cicero ut omnio delinat ab
ira. Cicero ut numquam fictus et irracionabile sedare
cupiat quia alterius esticia amicicia est sine ut non
eam quantum ... est in de finis nec depellas. potest
nil grauius est omnium in eorum pre ... ut de hiis modo
credas te cotidie magnitudine. Seneca in ep̄la
quam utilitatis causa est assumptus tamdiu place-
bit quamdiu utilis erit. hec res florentes amicorum
turba circumsedet circa eversos solitudo est inde
amici fugiunt ubi probantur. Ys. amicum paro ut
habeam pro quo mori possim ut habeam quem in exili-
um sequar cuius me morti et opponam et impendam
detrahit amicicie maiestatem suam qui illam
parat ad bonos casus. Ys. amicos optime res secunde
parant aduerse certissime probant. De concordia.

Greg. in reg. quisquis pace hec esse desiderat. xvii.
filius concilie pacem custodiendo non renuat
nam qui locum prebet discordie ipse pro certo
tanto se minus eorum esse ostendit. Ys. idem
pacem esse ueraciter tenemus, cum superborum cul-
pas caritate et iusticia simul insistente perseque-
mur, cum eos diligimus et eorum uicia odio habemus.
Ys. manifestum bonitatis signum est indicium esse unius
electionis cunctorum querere consensum. Ys. lauda-
bile et studio religioso querentis extremis gradi-
do pacem prestare expendens et exterius tristorum
mansuram caritate semper lucem mereri. Ys. in mor.
sic nocuum esse solet si unitas desit bonis
ita perniciosum est si non desit malis peruersos quippe
unitas corroborat dum concordat et tanto
magis incorrigibiles quanto unanimes fa-
cit. Ys. sup. ez. Ita bona facere opera debemus
ut pacem cum hiis cum quibus uiuimus una-
nimitatem in quantum recte possumus conseruemus.
Aug. de x. cor. pax est serenitas mentis

tranquillitas animi simplicitas cordis. vinculum
amoris. consortium caritatis. Idem. Pax cunctis
est placida. non querit aliena. nichil de propriis sum-
dicat amare. qui odisse non novit. nescit ex-
tolli. nescit inflari. hanc ergo qui acceperit
teneat. qui perdiderit repetat. qui amiserit
requirat. quoniam qui in ea non fuerit inventus
abdicatur a patre. exheredatur a filio. ab spiritu
sancto efficitur alienus. respicit enim munus obla-
tum qui dicte legis contempserit. bonum non
potest ad hereditatem domini pervenire qui testa-
mentum noluit observare. Idem de omnibus testi-
dei est hereditas. pax est a coheredibus gloriosis
possideatur non altercantibus dividatur. Idem
in sermonibus ve et no testi. qui pacem suscipit
pro salvatoris infamiam exhibet mundi. non
enim discordavit a deo patrem non habet cum
christo. Idem de ci. dei. tantum est pacis bonum ut in
rebus terrenis atque mortalibus nichil gratius
audiri soleat non desiderabilius concupisci nichil
postremo possit melius inveniri. Idem. pacem
concitat belli esse optabilem finem. Idem. de
de spiritu. ubi est pax ibi omnia prosperantur. ubi
sobrietas lucet. ubi unanimitas abstinentia
coronatur. Idem. super. Io. est et mala concordia
et bona dissonantia. Ambrosius super Lu.
fuge contenciones dissensiones strepitum tu-
multus discordie. ne per portas mortis in-
gressus in curras. Idem. super II. tur pis. Se. li. II. de
virtute. Psalmi de sub bo. pax plebis. caritas
gloria sacerdotis et patrie leticia et terror hostium
sive visibilium sive invisibilium. Idem. pax cum bonis
et bellum cum viciis semper habenda est. mala sunt de-
bonum ipsorum odio habendi. Iob. Si fieri potest habete
vos nolite ledere iniuste non facto non verbo non
signo quoniam neque forte exacerbatus et
occupatus a pusillanimitate spiritus et tempesta-
te animi impellatur cogatur adversus eos qui
se leserunt et contriverunt et prorumpere in verbum
in verbum gravius contingat. filii matris mee pug-
naverunt contra me. Idem. miser non inimicitie opus tuum
fecit sed quantum est acceptum esse non potest.
scriptum quippe est. non est qui faciat bonum non
est usque ad unum. Idem. et Ro. pietatis. Se. li. II. de
pacientia. Idem. super et alibi quod si invicem. Se. li. II. de bea-
titudine. De remuneratione. xvii.

Grate moram desipiendo anobit hic mundus
si esset et si blandiretur. si rebus prosperis de-
mulceret animum. at postquam tot flagellis premi-
tur tanta adversitate fatigatur tot nobis
cotidie dolores ingeminat. quod nobis aliud quam
ne diligatur clamat. Idem in omelia. Fructus mundi
ruina est. ad hoc enim crescit ut cadat. ad hoc germinat
ut quecumque germinaverit cladibus consumat. Idem. Si mundus
nihil mundo amando possideretur et possidendo
cuncta relinqueris. Idem li. super Cantica. Se. de pri-
quitate. Psalmi in mysterio sumptus in interna quiete fruc-
tus. si te adreptum terrenarum actionum strepitu-
is. Idem. Ultimis. Sapientiam. Idem. de sapientia. Idem. Io. Sicut sicut ag-
sicut difficile est arborem iuxta viam positam fruc-
tus suos usque ad maturitatem servare. sic dif-
ficile est verum fidem iuxta istum mundum viventem
in actibus eius iusticiam immaculatam usque ad fi-
nem tenere. recede de via et plantare in loco se-
creto. ut nec mundus tecum habeat ad commune tu cum
mundo. Idem. super. Io. qui pecuniam concupiscit aut deri-
serit. hii tractate sunt qui dum iter oz dili-
gunt. Aug. in epistola. Nunc la hic mundi habet at-
prietatem suam iocunditatem falsam. certum dolorem
incertam voluptatem voluptatem. durum laborem
timidam quietem rem plenam miserie. spem beatitudinis
inanem. Idem quid potest accipere in hoc seculo quis tempore
et transitorium sive sit pecunia sive sit voluptas
ventris et genitalis. sive sit honor in laude humana
nonne omnia fumus et ventus. nonne omnia transeunt et
currunt. et vehis qui heserit transeuntibus. quoniam
simul transeunt. Idem in istis terrena opulenta a te-
nentibus habita qui suple relinquere. Idem de pena in orbis
dolens aut sevum delinquere aut sabtem illa q
sunt ad mortem mali non sunt administrata ut
iniusticia et malicia. et alia quamvis utentibus sint nociva
ut administrationes secularium priorum. non habendi utata
ex obedientia. Idem. recedat amor. Idem. de regula.
Hic in epistola. licet nova dei tam dulciora sint
mel et favum. si pareas ante in teriorem fugeretiam
exteriorem aut expeditor a vacante verbo sen-
su dicas ea cum Samuele loquere domine quia au-
dit servus tuus. Idem si capis si habes cor si te
est lumen oculorum tuorum desine ista et ea sequi quam
consequi miserum est. Idem qui post illa non abi-
te quam pressa honorant. amata inquinant. amis-
sa cruciant. Idem generositas sanguinis pro virtus
corporis forma elegans iuvenilis decor. precia
palacia. munda supellex. in suleque dignitatum
addere sapiam mundi. de mundo sunt. hic et mundus quod
suum est diligit. sed quisque non solum enim non spiritu
qui non spiritu est. unicus diu quid. Dum si quid ista
in te mundi habere non potest. et quod ipsa in breui non
habitur cum breves dies hominis sunt. Idem. Cito procce-
dent de umbra ad solem. de otio ad laborem
sive enim omne in capite et cum ab abstinendo dif-
fugere et ad illa se paulatim adsuescere certe inul
tollet difficultatem. inveniet quam facile est quod dif-
ficile actor putavit. Idem falsis fili. Se. li. i.

de studentibus. Ier' vigilias timens. I. de medita-
cione. Ier' de contemptu. Ecce nos reliquimus omnia bene
optime non ad inopiam est. nam et mundus transit et
concupiscentia eius et relinquere eum magis expedit quam ab
eis relinqui. Ier' seculi sumus te minimum con-
cultant ut vir sp' ad [illegible] currentem
patres sequi honestius. sed nec inutiliter contemptus
rerum quod dicitur omnia est omnia reliquisse. omnia sane dixit
non tantum possessiones sed et cupiditates et eas maxime.
Ier' inter conviviales ad urbes refugiis non possessa
et de preteritis [illegible] et imperitam optime [illegible]
et [illegible] gloriam felicem [illegible]. non nos retardet
consciencia peccatorum quia ubi illa habundavit superhabundavit
gratia. convenient non prime auctoritas nostra detrectant
[illegible] ei condigne sunt passiones huius temporis ad pre-
teritam culpam que remittitur non ad presentem consola-
cionem que immittitur. non ad futuram gloriam que promittitur.
Ier' quod in [illegible] caritas in deliciis humilitas
in divitiis pietas in negotiis veritas in multilo-
quio castitas in [illegible] seculo. fugite de medio
babilonis fugite salvare animas vestras. Ier' in lecto
dentibus in pole nil amantibus difficile nil asperum
mitibus nil humilibus arduum reperitur quibus et gratia
est auxilium et obediendi devocio lenit imperium.
Sen' relinque divicias [illegible] li. i. de divitibus. De solitudine

Gre' in mor'. qui mortificare se appetit
valde ad inveniendum requiem contemplacionis hy-
larescat. ut exterius in modo lateat et cunctis exteri-
orum rerum perturbacionibus nudatus sinu se interni amo-
ris abscondat. Ier' quid prodest solitudo corporis si
solitudo defuerit cordis. qui enim corpore remotus
vivit sed tumultibus conversacionis humane terrenorum
desideriorum cogitacione se miscet non in solitudine.
Si vero premat[ur] corporaliter popularibus turbis et
tamen nullos curarum secularium tumultus in corde pa-
tiatur non est in urbe. Ier' quid occulta. S. li. xi. de
gratia. Ier' nos qui [illegible] de reg'. Ier' in epistola [illegible]
oppidum carcer est et solitudo paradysus. Ier' infinita
vastitas heremi terret. sed in paradysum mente deambula
quociens illuc mente conscenderis tociens in heremo
non eris. Ier' hospiciolum tuum aut raro aut numquam
mulierum pedes terant. omnes puellas et virgines christi
aut equaliter ignora aut equaliter dilige. Ier' bonus
honor in terra si a gloriosis [illegible] longe sit. Ier' re-
monachum ut christum solitudo facit publicum. Aug'
de singul. cler'. [illegible] presencie conversacionis nemo
proximum nec calcet. nec timeat non singulari-
tatis caritas sola que [illegible] est se-
mone et expugnacio fortis in [illegible] fortitu-
dinis [illegible] et [illegible] petulancias infir-
mitas [illegible] in [illegible] excidi-
um anime [illegible] et corporis [illegible] gravi[illegible]

et captivitas [illegible]. Ier' non est [illegible] filius cum claritate
te non singularitas sola quam non solum concupiscentia sua
nullis cordium maculat. sed in [illegible] opinionis sunt
propter [illegible] in famam. Nam sicut caritas que est
difficile maculam et [illegible] in virginitate
consuluit. non habet claritatem quam caritas nostra non
potest non [illegible] tenebris obscurari.
B. in epistola [illegible] numquam est minus solus
quam cum solus est. tunc enim libere fruitur gaudio suo
tunc ipse suus est ad fruendum deo in se et se in deo.
tunc in luce veritatis et in sereno mundi cordis
[illegible] pura consciencia et libere se infundit de-
o memoria. et ubi illuminatur intellectus et bono suo
fruitur affectus vel libere se ipsum deflet in humane
fragilitatis defectu. Ier' [illegible] solus es et si non tota
cogites si [illegible] presentia si delicias que
multi [illegible]. si [illegible] que omnes desiderant
si iurgia [illegible] si dampna [illegible] si non
recorderis iniuriarum. Alioquin [illegible] solus corpore
es solus es. Cassio de [illegible] multa [illegible] maio-
rum [illegible] qui solitudo [illegible]
gaudium. Sen' in epistola [illegible] est [illegible] animum
tenere et [illegible] tenere [illegible] facile [illegible] ad [illegible]
[illegible] et platoni et lelio [illegible] more suo [illegible]
[illegible] multitudo potuisset. De religione. xix.

Gre' in reg'. vos qui [illegible] vite extra
hominum frequentiam ducitis tanto maiora
certamina [illegible] est quanto ad vos liberius
acrius ipse magister temptacionum accedit. Ier' me-
lius est de [illegible] morbo [illegible] que [illegible]
[illegible] sanas [illegible]. Ier' [illegible] adhi-
benda ut ea que perquirete religiose conversacione
sunt [illegible] nec [illegible] neglige [illegible]
valeat [illegible] perturbare. Ier' multi sunt qui
possunt religiosam vitam in seculari habitu ducere [illegible]
sunt qui non omnia relinquentes salvari [illegible]
tenus possunt. Ier' religiosam vitam eligentibus [illegible]
nos [illegible] ne [illegible] necessitatis [illegible]
[illegible] desides faciat [illegible] conversacionis
[illegible]. Ier' sic [illegible] altissimis [illegible]
[illegible] monachos sermone ut [illegible]
pie ac sollerter in vigilancia [illegible] est [illegible]
cione [illegible] negocia eorum disponi debeant
ordinare ne [illegible] curas [illegible] cu-
ras [illegible] et ad celebrandum opus consuetum [illegible]
[illegible] torpescat. [illegible] li. in eth'. religio appellata
est quod per eam unum deo religemus animas nostras ad
cultum divinum vinculo serviendi. Aug' de ecc'
dog'. Secta [illegible] non nega-
mus. sed mutato [illegible] seculari habitu et [illegible] reli-
gionis studio [illegible] in [illegible] imo
[illegible] deo ita [illegible] ut

hria plus q̄ pctor agit. Ys. de q̄nta aic. oī
bz cōuentū uelle debem⁹ & q̄ nos legere aū
lege aut oro legi uolunt. R. est ita b ꝑfecta
b sola religio. Ys. ē religio ita q̄ se inui deo z
aīam inī se pctō uelut abrupat reconciliatōne
religat. Ys. nullo sibi debet. B. li. n. de abstidia.
Ys. i ꝑ. nō debent uelle oēs q̄ pauꝑes inde
amplius n̄ q̄ honorant. b q̄ tolant accipe
ne contingat detestanda ꝑuersitas ut i mona
sterio n̄ q̄ntū possunt fiunt diuites laboriosi
fiant paupes delicati. Ys. melior ē qui c̄tinuis
B. li. si. de m̄. Amb̄ in epla ꝑ fenda ē reli
gio necessitudini pietas ꝑ iniquitati ea ē ēi
impietas q̄ ponit diuina humanis ꝑpetua tēpa
libz. Io. os. sr. c̄. fides nūq̄ senescit & re
ligio fatigacoem n̄ sentit. B. de c̄sid. Nos
i monasteriis recepim⁹ oēs spe meliorandi.
at tam̄ bonos facilius recipe q̄ facere c̄sueuit.
Ys i epla. V nō tam ē rephensor secur⁹ atte
dit temptatoꝝ licencius ꝑpetrantur iniquitas
i conuentu uos habi sicq̄ facis nec ꝑhibet malū
q̄ facere si uult n̄ b mor eī aplici c̄pta. argui
tur emendat hīc coꝑis bonū cū uidet oēs in
pune ueniant mitari. Ys. ordo mr̄. s. l. i.
de monachis. bo. Ys. moriens inter uos ds acella
i infernū descendit. q̄ inter uos n̄ celo ꝑdem
natus i ea usq̄ ad morte ꝑsidat. Ys. ex xto
tedente q̄ b in a q̄nto arcior q̄nto moleā
q̄ ur i ingressu tanto latior tanto iocūdior
iueniunt in ꝑgressu. Ys. qui debito. ē. s. li. in
de carnalitate. Ys. miser qui ē i mūdo fugi
at ad claustrū negociaturus & qui i claustro
ē n̄ dormitet nec torpescat pacciōnā tam
q̄ pig̃ sui tneq̄ uita ei c̄ste uitū. loc⁹ nō
facit beatū. Ys. dampnabile nim⁹ erat i
sclo pure q̄ i monasterio. Ys. felix dom⁹ ubi
sp̄ c̄querit̄ n̄ de maria marthā c̄q̄r. nā ma
ria marthe emulari i dignū ꝑ c̄tu⁹ est. Ys. re
gio austral claustri est ul hem⁹ in quo ꝑo
suos abscondit a c̄tradictōe linguarū. ꝑtinet ad
mortuū gloriis angeloꝝ. Ys. claustralis ꝑadys⁹
ad suauē spiritus aute clemenciā q. tot flo
ribz innat c̄st uirtutibz hūmat. Ys. sic bonū
notē sic & uelle solū ꝑfecta religio ul religi
osa ꝑfectio ē. Ys. nil sic horrens ut murmur &
dissensio in congregacōne. De sufficiencia. xx.

Tres i regl̄. nō delectant exceriuno. Ys. timor
inopia securitas ē cordis aliena n̄ c̄re
s3 intelligat dicit sufficiencia c̄temptū ma
ne est q̄nidez securitate i ꝑhennis reges
nascentur q̄ abona & tn̄ q̄ntā cogitacōe
ad gaudia eterna transitur. Ys. sr. c̄. qui ali

inuentoꝝ i opia sn̄ inmutatōe tolat n̄ ꝑ uta
tate e uectus agit. Ad. uā aīa ꝑfecti laq̄ū
i tantum sicut esurire. Ys. ille paup est qui
eget eo q̄ n̄ h̄z. nā & qui nō h̄ns h̄r ē n̄
appetit. diues est. paupertas quippe i in
opia non ē n̄ i q̄ntitate possidens. Ys. dicim
m⁹ esurire ut nobis ꝑ h̄ndancia seq̄nte
nullis inopia placeat nec nos uenēs ne
cessitas ad culpā trahat ne ꝑcem inti i
digentia suggat. Aug. de solilo. sū de cibo
sū de potu. sū de balneis ceterisq̄z corporis uo
luptate mel⁹ ita rogēs tm̄ ab ea peto
c̄suetā ualitudinē opē c̄ferre pē. Ys. de uita
bā. nullus ꝑfectus aliquo eget & q̄ uix corꝑ ne
cessar uī sumet si affuit si nō affuit nō
eū uexat rex fugat i opia. oīs naq̄z sapi
ens fortis ē. Ys. de ua. reli. q̄ delectat libertas
ab amore mutabiliū reꝝ lib ēē appetat &
q̄ regnare delectat uni oīm regnatori do
deo adheat. Ys in epla. surge ꝑ uige
tolle oculū extende iures moue bichia c̄plosas
explica man⁹ excitare i alad & tacitim sen
ties sola te appēte q̄ tame tollant s3 sen
ces detalceat. reddet quid sapores cibis
extractū quos tulit i ercia mitacq̄z q̄ respu
is ociosos ꝑ labore sumes ul desidio. Se
neca i epla. magna est magna c̄tempne
ac mediocria malle q̄ nimia illa eī intalia
utilia q̄z sunt. ac b eo q̄ sr eluunt nocē. sic se
gete nimia sternit ubertas & ramī honē fra
gunt. glo. as. in ꝑfecta humilitas. s. i. c. de hu
militate. De caritate. xxi.

Tres in regl̄. nullis intra neglecta utilitate
co. suo lucr. ꝑspiciat. Ys. si me ꝑtici
pem operis n̄ facit laboris tam̄ me ꝑtici
pē caritas facit q̄ sic exsultimo bonū ꝑ ci &
ocioso coēsit qui de alteri⁹ actibz gaudere coīt
sit. Ys. meli⁹ est de omnib. s. de reg. Idem
sūma militie. s. li. f. de militibz. Ys. i mor
ꝑ qualitate audienciū formari d3 sermo
doctoris ut & ad sua singlis c̄gruat & tn̄ acois
edificacōis arte nūq̄ recedat. Io. c̄. miser
oē q̄ uirtū ē et mag virtu est cum sit nobis
coē cum fratribz. Ys. ser. ꝑ. qui ē imitator eos s̄i
& ad coēm utilitate oīa negociantes & n̄
q̄ sua q̄rentes. Amb. de off. sic ds gn̄ari
iussit oīa ut pabulo oībz cōis eēt & tēra foret
oīm q̄dam cōis possō. nā q̄ i coē c̄gruat. i
usurpacō i fecit priuatū. Idem qui ꝑ ce sapi
neciat sua cōferre comoda s3 ad illas q̄ cē
nuī ē q̄ decoꝝ atq̄z honestū toto affectu inte
dit q̄res n̄ qd g̃ utile ē. s3 q̄ oībz. Ys. n̄ iudi

cuius utile non ergo in communi proficit quod cum posset uni
prodesse quod omnibus noceret. In carcere non videtur qui
inutilis est omnibus sed utilis esse proficit. Augustinus .o. ho-
mi. li. x. de hominis. Jd. non sit affectatus. Gregorius de sim-
plicitate. Ps. super lu. unum est tamen in opere inte-
ndi avaricia et cum voluntatibus celi procedit sine
labore publici usus excubat quod fructus sibi communium
ad escam datos spiritualiter et quam nescit vendi-
care dominatur. Jd. qui initus est non quod sit ad
usum omnibus conferre datum. Aug. super actus apostolorum. Me-
lior est fraternitas fraternitate sanguinis. Fraternitas
sanguinis mediam sed inimica est fraternitas et
et sine inter missione pacifica est. Illa res se communia
dividit cum emulacione. Hec autem sua communicat cum gra-
tulacione. Jd. in hoc omnia opera vestra in unum fiant ma-
iori studio et frequenciori alacritate quam si vo-
bis singulis faceretis. xpi. caritas enim de qua scrip-
tum est non querit que sua sunt sic intelligitur quod
communia propriis non propria communibus anteponunt et quanto
amplius rem communem quam propria vestra curaveritis
tanto vos amplius proficere noveritis. Ber. de
consideratione. Queritur inter dispensatores ut fidelis quis
inveniatur si necessitas urget excusabilis dis-
pensatio est ubi utilitas provocat dispensatio
laudabilis est utilitas dico communis non propria. Nam
cum nihil horum est non plane fidelis dispensatio
sed crudelis dispensatio est. Jd. de [illegible] quod sin-
gularis ad omnia sua strenuus ad communia pig-
rior vigilat in lecto dormit. Jeron. o. Jd. obser-
vandus est. Gg. li. iii. de cura past. Jd. inter do-
ctos disciplina communi vita communibus studiis de-
lectatur usque quo mitem dum dicta capitula et
collationes proprie voluntatis tanto labore
querit tanto rubore indicens. et quod fa-
ciam in quo circa ancillam et filium eius. Be-
da in glo. act. iiii. qui ita vivunt ut sint
omnia communia merito cenobite vocantur. Quanta
tanto felicior est quo statum sancte fraterni-
tatis [illegible] si omnia communia quia deus est omnia in omnibus
et quia in summa pax et securitas civitatis
in qua [illegible] unde pretulit ierarquia in initio pa-
tris dicta est. Sen. in epla. non potest quisquam beate
degere qui se tantum intuetur qui omnia ad utili-
tates suas convertit. alteri vivas oportet si vis
vivere. Jd. in hoc gaudeo quod disco ut doceam nec
me ulla res delectabit licet sit eximia et sa-
lutaris quam mihi uni sciturus sum. Jd. [illegible]
sime inveniant homines si duo illa tollerentur
meum et tuum. De societate. xxii.

Greg. in mor. [illegible] unicuique est proprium sol-
ut que ipse sunt tales sibi coniungi et
alios velit. diversitate vite refugiat

atque si imitandi in proximo quod amat. Jd. sicut
sine maioris culpe est inter bonos bonum non
esse ita immensi preconii bonum est inter malos ex-
titisse. Jd. cum in itinere comes iungitur via quidem
non abbreviatur sed tamen de societate communis labor-
is levatur. Jd. sicut [illegible] qui sancto viro adhe-
ret ex assiduitate visionis usu locutionis
exemplo operis accipit ut accendatur in amorem ve-
ritatis. pro quorum luce tenebris fugiat in de-
siderio lucis exardescat. Jd. in reg. quia assi-
stunt iudicibus et sanctis erga eos dulcedinibus a-
stringunt illa eis suadere debent atque sugge-
re quatenus salvetur et opinionem non derogent.
Aug. in epla. si paupertas angit si luctus me-
stificat si dolor corporis inquietat si ulla
calamitas vexat. assunt boni homines qui non
solum gaudere cum gaudentibus immo et flere cum
flentibus norunt salubriter alloqui et colloq-
uentur plurimum illa aspera leniunt relevant
ergo una fugiunt adiuta. Psi. de sum. bo. tenen-
da est cum sanctis viris unitas caritatis et quasi
se atque contrahunt in quo tanto opus est ut se as-
societ bonorum collegio. Jd. in syno. bonorum soci-
etatem requirere si fingis socius eris illatorum et eris
et virtutis eorum. Ambr. de off. ut eximiu [illegible]
lus dulcior ita senum tucior est qui ma-
gistro [illegible] et ductu vite colorat mores
adolescentium et velut murice probatis in-
ficit. Ber. de cons. inter eos quiescentes tue
ut quod [illegible] ordinata sit vita in for-
mam quemius totius honestatis et ordinis ipsi
sit speculum ipsi sint forma. Jd. ne te credis sa-
num dolentem latera si est ne credideris bonum ma-
li integritatem. Jd. in epla. inter bonos bonum esse sa-
lutem habet inter malos non et laudem. Nam tante fe-
licitatis est quante securitatis. Si tante vir-
tutis quanto et difficultatis quoniam [illegible] est [illegible] tan-
gere picem et non inquinari ab ea ignem sine le-
sione [illegible] conversatur cum consilio nec [illegible]
[illegible] bonorum bonos in consilio bonos
in obsequio et bonos [illegible] qui
vite honestatis tue custodes sint et testes.
Jd. omnis itaque dum precepti in summa diligitur
sed ad consilium soli eligantur qui et proficientes esse
videntur et benivoli. Jd. qui non timet. Gg. de reli-
gione. Sen. in epla. nullius boni sine socio io-
cunda possessio est. Jd. est huius curare quod te meli-
ores facturi sunt illos tecum admitte quos tu po-
tes meliores facere. mutuo ista fiunt et
homines dum docent discunt. xxiii. de bonitate

Grat. in mor. omne bonum quod agimus in tenebris
sit ut ad celestia leventur. Jd. huius iracunde boni

sunt qui i bonitate p̄stitē sunt malos p̄t
sunt. Jd̄ q̄tū nos in bono p̄ficitis tantū
bona ē de alijs sentitis. Jd̄ bona dō accep
ta n̄ sūt q̄ an̄ oc̄los ei⁹ maloꝝ admixtione
maculant. Jd̄ bōa q̄ hōiꝫ i noticiā sūt p̄
c̄lo ēē n̄ possūt. Jd̄ in dyalo. multa viden
tur bōa s; nō sūt q̄ bono aīo n̄ fiūt. Jd̄ u
te ūa est actꝰ i uirtute ⁊ opū n̄ i ostensi
one signoꝝ. Nam sunt pliq; q̄ ⁊ signa n̄
faciūt signa tū facientibꝫ dispare nō
sūt. Jd̄ sīr ex bonū ualde ē q̄ h̄ tribūt
q̄ male agentibꝫ liba uoce dicere. Jd̄
i reg. bonaꝝ mētiū ē ibi aliquo m̄ cul
pas suas agnoscē ū culpa nō ē. Jdem
ibidm sīn dubio bonū facitis si bona uo
lentibꝫ ope fitis. Au. de v. do. potes
aur̄ū p̄dē ⁊ nolens potes domū. potes
honores. potes p̄piam etiā salutē. bonū
uo quo iē bonꝰ es n̄ iuit accipis nec i
uit amittis. Jd̄ in ep̄la qs est in hac uita
sīn aliquo pctō. s; eū dicim̄ bon̄ cui p̄re
ualent bona cuiq; optimū qui p̄ccat mi
nimū. Jd̄ de natura boni ⁊ omē bonū a dō
ē oīe q̄ n̄ a dō ē. Jd̄ oīa q̄nto mag̃ mo
derata speciosa ordinata sunt tanto ma
gis bona sūt q̄nto ā min⁹ tanto⁹ moderata
min⁹ speciosa min⁹ ordinata sunt mi
n⁹ bona sūt. Jd̄ de u̇gi aliqū abē fructu
oci⁹ est i domo pauciorībꝫ s; potiorībꝫ al
ter in fioribꝫ s; plibꝫ. Jd̄ de u. ar. bonū
ē aliq̄s hō ⁊ meli⁹ q̄ pce cēco q̄ p̄cepti
capax ē ⁊ n̄ meli⁹ cū p̄ceptū iam cepit. vir
sum ū meli⁹ cū p̄cepto parint ⁊ his oībꝫ
meli⁹ cū etne uite sapie ubi ē. Jo. ep̄. de ma
licia xa. nō agam⁹ siċ em i fidelibꝫ uitā
q; a quibꝫ fide discēnunt ab eoꝝ studijs
i ⁊ morībꝫ diuidant. Jd̄ in ler. p̄eccatū h̄
p̄ū ē ut tenebis fulgeat ⁊ i pietas ē ⁊ si
militer fiūt tenebrescere. Jd̄ in ep̄la mi
nime p̄fecto ē bonꝰ qui melior ēē n̄ uult.
⁊ ubi incipis nolle fi melior. ē desinis ē
ēē bonꝰ. Jd̄ sīc ēē. nō mediocris ḡtie p̄fecto
uirtutis uit p̄uos in uīe bonū ⁊ int malig
nantes i nocentie retie candorē ⁊ mor
lenitatē. Sen̄ i ep̄la tn̄q̄llitas aī ⁊ expul
sio erroribꝫ absoluta lib̄tas q̄ris q̄ sit.
ista n̄ hoīes tīme n̄ tp̄ia uelle. n̄ inimia in se
ip̄m maxima h̄re potētē inestimabile bonū
ē suū fieri. Jd̄ nlla sīn deo mens bona. Jd̄ p̄s n̄
magna bonitatis ē uelle fi bonū. Jd̄ āim⁹
numq̄ maior ē q̄ ū aliena se posuit ⁊ fecit
sibi pacē nil timendo fec̄ sibi diuicias n̄ cupit

cendo. De desidio xxiiii.

Gravi⁹ i mora sepe n̄ra desidia q̄ celerit̄ n̄
fiūt exaudiunt ⁊ q̄ i p̄li c̄ce pe
tim⁹ ex t̄pā meli⁹ tarditate p̄stant. Jd̄ ua
lenciores uoces apud sacratissimas aures
dei n̄ faciunt ūba n̄ra s; desidia. Jd̄ differ
gōꝫ ops̄ uoces petenciū ut crescant q̄tin⁹
eo magis exaudiant ⁊ ad intentū q̄ sicut nō ex
audiunt ad uotū. Jd̄ q̄s q̄s in solo eternitatis
desidio figit nec p̄spitate attollat nec
aduersitate q̄ssat dum nil h̄t i mūdo q̄ appe
tat nil ē de m̄do q̄ p̄timescat. Jd̄ sīc ex mul
tiata caritate ego sum. mala ḡal est cor
dis q̄ dolorē h̄⁹ mūdi nescit. cū nō ane
lare iam in celesti desidio ⁊ seruare uult h⁹
amoris cepit sit aīa salubrioꝝ ex uulne
q̄ p⁹ eg̃ tauit ex salute. Jd̄ i om̄. sc̄a desidia
dilatōne crescunt. si ar dilatōe deficiūt. de
sidia n̄ fiunt. Jd̄ auget sp̄uales delicie de
siderū i m̄te dū saciant q̄ q̄nto mag̃ earꝫ
sapor p̄cipit. eo amplꝰ cognoscit q̄ auı
di⁹ ametur. Jd̄ h̄ possunt ⁊ uiri bona n̄
tū h̄ i repentatōe recipe q̄ dū melior a
i. etna appetunt eoꝝ iudicio q̄libꝫ bona
assiūt cum scīs desidijs estuāt bea mīme
uident. Au. i ep̄la q̄ dicit ap̄ls sīn int̄mis
sione orate q̄ ē a. q̄ bām uitam q̄ nulla
n̄ etna ē ab eo qui illā dare sol⁹ pot. sīn
int̄missione desideāte sp̄ hanc a dn̄o deo de
sideremꝰ ⁊ sp̄ orant. Jd̄ ē tanto i. q. d' ualde
magnū est q̄ n̄c oc̄ls uidit q̄ nō est color
nec auris audiuit q̄ nō ē son̄ n̄c in cor
hōis ascendit q̄ cor hōis illuc dꝫ ascendē i
sumū capacius q̄nto id q̄ fideli⁹ credim⁹ ⁊
sp̄am⁹ firmi⁹ ⁊ desiderm⁹ ardencius. Jd̄ dum
orare cum uacat. i. cū alia bonaꝝ ⁊ n̄cāꝝ
accionū n̄ i pediunt officia q̄uis ⁊ i est desi
dio sp̄ orandū sit. n̄ ē i p̄hibitū nec i utile p̄ꝫ ei
ut nonulli putant h̄ est orare i multiloquio si
diuci⁹ oretur. Jd̄ i u̇erbū futurorum desidera
m⁹ itaq; ⁊ q̄nto i paciencius desideram⁹ p̄am
tanto paciencius sustinem⁹ oīa p̄t̄ p̄am. Jd̄
de pacia. uis desidioꝝ facit tolerancia laboꝝ ⁊
doloꝝ ⁊ nēo nisi p̄ eo q̄ delectat sponte suscipit
fere q̄ cruciat. Jd̄ de p̄ma. neo uitā etnā i cor
ruptibilē i mortalē q; desideat n̄ eū uite h̄⁹
t̄palis corruptibilis mortalisq; peniteat. Jd̄
i medita. q̄n ueniet consolator m̄s q̄ expecto. o.
si q̄n uidebo gaudiū meū q̄ desidio. o. si sa
tiabor cum apparuerit gl̄a ei⁹ q̄ esurio. o.
si i ebriabor ab ubertate dom⁹ tue ad q̄m sus
piro. Jd̄ de x. cō. fiuat ē q̄ nō uult cito dare

ut et tu dicitas magna magne desiderare.
Ps. tota uita. S. h. l. de famis bonis. Io. cry.
sic. Io. sicut ex ocio desidia gignitur. ita exercitatione
desiderium generatur. B. sr. cant. accepi fateor interius
potiora sed et festis in fiora uotis. Ps. sbitto rei
quesitamas augmentatus desiderium est et quod ardencius de
sideras tanto egreris. Ps. oz ut sanctum desiderium ardor per
ueniat faciem dei ad omnem animam ad quam est per se
uenturus qui omnem consumat rubiginem uici
orum et tunc apparet locum et tu scire anima quam uicina
est deus cum sese sensit igne illo succensam. Ps.
sicut nobile consilium et est urentis sol instar. S. h.
. in. de dilatatione. Ps. modicum et uidebitis me. o
modicum longum. pie domine modicum dicis et non
in demus te. Saluum sit uerbum domini mei. longum
est tamen et ualde. Vimpetum utque uiua modicum
mentis et longum uotis. Ps. in epla. sicut fides ducat
ad plenam cognitionem sic desiderium ad perfectam dilectio
nem. et sic dicitur nisi credideritis non intelligetis. sic
dicitur quod non absurde per. si non desideraueritis non perfecte
amabitis. Auctor de spiritu et anima. anima podi
um mundi et supplicium in amorem dei et proximum et per
contemptum temporalium et inferiorum est et in desiderium eternorum
et superiorum. glo. ps. xxxvi. desiderium est orare nec
unquam desinit orare qui non desinit amare.
caritas enim amor est. De feruore. xxvi.

Grex in mori. sepe electorum consilio plus tim
endo purgat quam inchoando proponit et sic te
pidus sibi inchoat feruentius extrema consummat
uidelicet se inchoare se estimat et ideo in fati
gabili innouitate permanet. Ps. hyn. quos forte
te despiciamus et tarde possumus incipere et tamen
uitam nostram feruentioribus studiis animare. Ps.
sicut et mens in quam animam per amorem in insibili sponso
iungitur nullam presentis seculi consolationem recipit
sed ad illa quam diligit medullitus suspirat. feruet.
anhelat. anxiatur uiuis et fit sicut sancto in corde
quia tristitia est uiuae amoris. Ps. non inmittis in
tentationem feruear uinda mundi non uincitur pertinet quam animam ad
ima reuocare. Ps. est nobis. S. li. in. de morte.
Ps. tanto hostis. S. h. l. de demonibus. Aug.
tanto per S. de desidio. Ps. absit ab oratione. S.
li. h. de oratione accepta. B. sr. cant. uirtutem dil
ectionis absque caritatis feruore iacet et feruor
uehemens absque dilectionis temperamento precipitat
Ps. feruor est nouitior. S. li. i. de nouicius. Ps.
inter. sicque deuotio. sicque sollicitudo est. sicque spiritu
feruens caueat sicut ne suis sedat mentis. ne su
is operibus inuitetur aliorum non hic animum terat
gaudia. nimis plenus est non in eo inuenit gratia lo
cum sicut. Ps. opera nostra in feruore agenda sunt et de
sidio cordis ut sit lucerne ardentes in manibus

bus uestris. Ps. de contemptu. Ps. tu si uidis hominem
in bonis operibus strenuum et feruore consulationis
hylarem in uite meo fide ne dubites in obumbra
tenebris uite ilius argumenta. et non nisi cum spu
cepitur. heu ecce eum consumant. Ps. ut ingo
ris est dimoletur neque quam cede ebibom. et per
ea ebibone sustinuit sic feruor iuuenis attribuendus
nichis tempi uoluptatibus nichis illecebris estuari.

Gre in mor. Sollerte De meditacione. xxv.
Gaumus animam actionis sue premordia tueri
dei adiuua meditari. ut semper tanto cogitatus sit quod
in torace pacie uiuimur et quoque accesserunt tolu
trum putet. Ps. uita nostra domini lacrimis lauatur
domini bonis operibus exercetur sanctis meditationibus ten
ditur ad nouitatem suam sine cessatione reparatur.
Ps. in regula. studeo cloro et cotidie creatoris tamen ue
ba meditare dulce cor dei in uerbis dei ut ad eter
na suspires. ut mens tua ad celestia gaudia
maioribus desideriis accendatur. tanto enim te
maiores ei erunt reges quanto in ab amore con
toris sui reges nulla sunt. Ps. in omni meditacione
mens in proximo que exhibeat deo gratie cum proxi
. Ps. de sumo bono. omnis profectus ex lectione et medita
tione procedit quod enim nescimus lectione discimus me
ditationibus conseruamus. Ps. in ethica. philosophia est me
ditatio mortis quod magis conueniat famis quod seculi
ambitione salutari consulatione discipline mali sun
tudine futuram uitam uiuunt. Aug. de medi
quanto magis homo mala sua intelligit tanto am
plius suspirat et gemit. meditatio sicque parit
sciam. sciam compunctionem. compunctio deuotionem.
deuotio comendat orationem. Ps. consideratio homo quod est
erit et quod est ferum sit et uerita quod est tua sicut quanto
amore dignus sit. Ps. de lege uirginitatis inte
gritas et per piam continentiam ab omni consubitu
inmunitas angelica portio est et in carne cor
ruptibili in corruptionis perpetue meditatio
cedat huic omnis fecunditas carnis omnis pudicitia
coniugalis. Ps. de conflictu auaritie moribus nunquam
melius compescitur non cum dies mortis sine oblitui
one meditatur. Basilius in. ex auiditate
celesti anima flagrans et amori copulatur cum terris
degens de celestibus et summis iugiter meditatur.
B. sr. cant. quam tam efficax ad curandum consci
entia uulnera nec non ad purgandam mentis aciem quam uul
nerum et meditatio sedula. Ps. in epla. uigili
as times et ieiunia manuumque laborem. sed
haec leuia sunt meditandi flammam ad perpetuas
recordationes deum tenebrarum exteriorum facit non
horrere solitudinem si fatiam cogitatus de
his ociosas dilectionem in ualde displicebit
silentium fletus extremis et terror ille deuicum

mi cordis oc'los reducat͡ patul' ē reddet. & mat
tū & collectum. Jd' iuge silenciū & ab oi strē
pitu secłariū ꝓtectua quies cogit celestia
meditari. glo. ꝯ. h. ego dormio & c. ñ debem⁹
i desid'iis carnis mollescere & segnes in bono
ēē. s; i meditatoē legis & ꝯtēplatio intentum
stremu. Auctor de spu & aīa. meditatō pa
rit sciam. & i eod. Jd' meditatō est occulte
ueritatis studiosa inuestigatō. ꝯtēplō ē pspi
cue ueritatis iocunda admiratō. illa' tn̄ diuina
reuelatō illuiat ut ueritatē cognoscat. ista
diuina inspirō iflāmat ut eā diligat. Se
neca i ep'la. nich' est tam difficile & arduū
qd' hūana mens nō uincat & i familiari
tatē pducat assidua meditatō. Jd' h; co
tidie meditare ut p'lit equo aīo uitā
relinquere. De ascen͡sione. xxvii.

Gre'. i om. i cantic' q̄ agitis radicem
boni op'is hūilitatē tenete nec quib;
iam supiores adh' inferiores estis aspiciate
ut dū meliora uob' q̄ ꝯ ꝓponitis ad maiora
sp̄ ascende͡re ex hūilitate ualeatis. Jd' i reg.
tanto inf' mēt' ascendem q̄to ꝓ hu' ualle ē la
tenter foris hūilia͡tem. ac ne incītū me
rep'̄mīte honor honos⁹. ps. de sū. bo. q̄ ꝓ
i actiua ꝓficit ad ꝯtēplacoēm b'n ascendit.
merito eū i uita sustollit' qui illa uti' i uenit.
Ei in ep'la. mito facili reperies mīltos secla
res ꝯūitti ad bonū q̄ unū q̄ pia de religio
sis transire ad meli'. rarissima auis t'ris ē
qui de gradu q̄ forte i religione semel
attigit ul' pau' ascendit. Jd' q̄ ascensiones
i corde suo disposuit. qui uirtute i uirtu
tē eunt. unde dm̄ deor' in syon eo felici⁹ in
enit' i retribucoē quo sūmo bono familiari⁹
adhere studuer't purior ꝯuersatōis ordine.
Jd' aut ascendas nccē ē aū descendas. Si attēp
tas stare ruat nccē ē. Jd' ab ext'iorib; . & . h. s.
de scal'a. Jd' de amore dī. i tencōes cogitacōes.
uolūtates affecōes & oīa i't'iora mea ue
nite ascendam⁹ i montē ū dn̄s uidet ul' ui
ture. sollicitudines anxietate. pene s'uitutē
exspectate me h' cū asino corpe mē donec ego
& pūg tes. s. cū intellcā usq; illuc ꝓp'ātes re
u'tam' ad uos. reuerteni eī & heu reuertē q̄
cito. Jd' inter. scienti legem & ñ facienti p'
catū est illi. Ꝓ̄ sciens q; in orōne autē
bona uoluntas eū iudic q̄ agenda sc' ut ꝯ
ualescat ad agend' q̄ iudic' ascende tu ad
orōnē ora meditatē. ora p'seuatē. Jd' sit te
sit appetit⁹ tu⁹ & tu dn̄eris illi⁹. nā ut
i celū ascendas ꝓ⁹ nccē est leuare te s'a

te calcando carnalia desid'ia q̄ mēte mulcent
adiutū te. Jd' p'seuatem discip'lina qm̄ sue
tepiditis uirtutis p̄ hūilitate ad sūblimitatē ascen
dentis q; h' est uia & ñ ē alia p't istam. q̄ ab
uadit cadit potius q̄ ascendit. q; sola est
hūilitas q̄ exaltat sola q̄ ducit ad uitā. Auc
tor de spu & aīa. q; bona exteriora diu stare
nō possunt. iust⁹ est hō ab exteriorib; ad inte
riora redire & ab interiorib; ad sup'iora ascende.
tante eī dignitatis ē hūana ꝯdicō ut nllm
bonū p't sūmū ei sufficie possit. Jd' qui inti⁹
s'tūt & intellect⁹ penetr̄is se ipsm trāscendit
ille u'acit' ad dm̄ ascendit. Ansel. de simi.
tn nccia sunt ascendenti i noticia hūilim.
placō i noticia tali ēē dz ut nllū noceat.
hūilitā ut qb; ꝓsit placō ut se oīb; iferiorē
iudicet. un' ap'ls. in hūilitate sup'iores i uicē
arbitrantes. h' tria dz unq̄sq; q̄lis i pende
& michi hoc s' sic ex debito exigere. Jd' alteri⁹
uirtutē ñ inuū suū q; inuiū ñ uirtutē as
cende dz q̄sq; ad culm hūilitatis ascende
studet. De ꝯtemplacione.

Gre'. sup' eze. ꝯtemplatiua uita ē cari
tatē q̄d dei & pxīa tota mēte retine.
s; ab ext'iori actoē q̄escere soli desid'io ꝯ
ditoris inhere. ut nil iam age libeat. s; cal
catis curis oīb; ad uidendā faciem sui creato
ris aīm⁹ i ardes iardescat. ita ut iam
nouit carnis corruptibil' pond' cū mo
re portare totisq; desid'iis appetere illis
ymnidicis angloz choris interē admis
ceri celestib; ciuib; de eterna spe i ꝯspectu
dei ū i corrupcōne gaude. Jd' ꝓ⁹ ꝯtem
placōis s'd⁹ ē ut mens se ad se colligat
sed' ut uideat q̄lis ē collecta. t'ci⁹ ut sup
se ipsam surgat. ac se ꝯtemplon aue
toris nō inuisibile intendendo subiciat. s; se
ad se nullo m' colligit ñ ꝓ⁹ didicit t'renar
atq; celestiū fantasmata ab oculis mēis
opescere. q̄cq̄ de uisu q̄cq̄ de uisu q̄cq̄d
de auditu q̄cq̄ de oratu q̄cq̄ de tactu
& ꝯtū corpeo cogitatoī eius occurerit ret
pue atq; calcare & se talem q̄rat int⁹ q̄l'
sit intus ē. ps. sā uin sunde. s. de reli
giosis bo. li. s. Ei de ꝯsid' p' ꝯtēplo dm̄
uni. ver' quod q; i tunc aī de quacq; re seu
ꝯp'hentio iam ñ dubia. Jd' ꝯtēplōnis sped
inf' sunt p'ma & maxia ꝯtēplo ē ad mirato
maiestatis. h' i q̄rit cor purgatū ut aui
ns libim atq; exhoriatū pctis facile ad
supna leuet. nec' q; p aliq̄s morulas sui
perre & extasi suspensū teneat admirantē.

Sedm᷑ a᷑ necessaria est. hinc est cum intuens iudicia
dei quo tamen pauido aspectu dum vehementer teri
tur intuentem fugat iniq̄ firmat iniquitates
initiat ad capiendam humilitatem seruat. iterum
siquod bonum quod aut stabile fundamentum humili
tas. nempe si mutat illa uirtutum non multum ru
na est. Tercia contemplacio occupatur. vel potius otiat
cum memoria beneficiorum et ne dimittat ingratum
sollicitat amantem ad amorem benefactoris. De
talibus dicit propheta. memoriam habundancie suauita
tis tue eructabunt. quia tanta quietis sunt obliuiscens
in sola redeat expectacionem promissorum quem cum sit
meditacio eternitatis. Siquidem quod promittitur
eterna sunt. longanimitatem alit et perseueran
tie dat uigorem. prompto iam facile est mihi cum
hiis illud apostoli assignare dum longitudinem
comprehendit meditacio promissorum latitudinem
recordacio beneficiorum. sublimitatem contemplacio ma
iestatis. profundum inspectio iudiciorum. Idem in medi
tacione. viscus est amor possidentis. affectus cogita
cionis. cupiditas honoris et uoluptas carnis
quibus anima inuiscatur et irretitur ut non possit
contemplacionis per plateas syon discurrere per
se. Idem super cantica. ex cedente anima et sibi in ita est et in
te sensum necesse est et ut non inter temptaciones sentiat.
quas ergo dabit mihi pennas sicut columbe et uo
labo et requiescam. vtinam hec morte frequenter cadam ut
euadam laqueos mortis. Idem in epistola quartum po
test yma diuinis sensu emendatio animo et composito
pectoris. Est quod in diuinis et diu exponatur et a
lia tamen illa uoluptas quam percipitur a contemplacione
mentis ab omni labe pure et splendore. Idem sublime
in celum ex angulo sed erige mentem et te deus dignum de
finge. finges autem non auro non argento non per exte
rius ymago deo expressius lucis. De gustu. xix.

Gustus in motum. sensus a amare iam sentium
Gustare est dulcis magno desiderio merendo ad te
lectam in hyat animo mentis sed ipsum quod accipere quartum
degustat. Idem super cantica. dulce est esse in rebus humanis. sed
ei qui adhuc de celestibus gaudia nulla gustauerit.
uit. quoniam quanto minus eterna melius gustantur tanto delec
tabilius in temporalibus refecitur. Augustinus iam cordis
ore gustauit quoniam sit illa dulcedo celestium proprium
orum. quam illi ymperpmouim chororum angelorum quoniam incom
prehensibiliter unio eternitatis hinc quanto dulce sit
quod te uidet tanto in amaritudine interius omne quod
foris sentimus. Idem contemplacia minor est quam actiua
quia sed in istius presentis operis laborat illa uero sa
pore intimo ueritatem iam requiem degustat.
Augustinus. mira eterna creatura uilescat ut cre
ator in corde dulcescat. Idem de meditacione. fac
peccatorem me domine gustare per amorem quod gusto per

agnicionem. sentiam per affectum quod sentio per intel
lectum plus est debeo quam me ipsum totum. sed nec plus
habeo. et nec hoc ipsum per me totum presentem presentem re
dire. Trahe domine in amorem tuum vel hoc ipsum quod totum Id
de vita. reli. quam diu sumus in corpore et peregrinamur
a domino gustemus saltem quam suauis est dominus qui dedit
nobis pignus spiritum in quo sentiamus eius dulcedinem et deli
deremus ipsam inter fontem uitae ubi sobria ebrietate in̄ude
mur et irrigemur sicut lignum quod plantatum est
secus decursus aquarum. Idem quem bern. s. de tribus.
Auctor de spiritu et anima. sed est refectio cordis nostri
cum in dei amore per desiderium figitur. sed est uita cor
dis nostri cum diuinum contemplatur et ipsa sua con
templacione suauiter reficitur. Id cum ergo cantatur sancta
introducet introducta reficiet. Idem in tractatu in ho
est in melliflua gustus sapientia illa contemplacione ita
delectat. Bernardus de xii. gradibus primus eius est humilitatis
per gradus sed cum amaritudine. secundus caritatis con
solacionis cum dulcedine. tercius contemplacionis cum
forti uie. Idem de ordi. de excessione frequentium
necessitatum et verbis necesse est in te pellacionibus domini ab
homine frequentare. frequentando gustare. gustando
probare. quam suauis est deus. Idem de amore dei. sedens
in domo solitudinis. quam omnia. solitarie et tacitus cum
hiis in terra saluginis et attendens uentum amoris
mei. os meum aperio ad te domine et attraho spiritum non
sic domine que elauis oculis ad te inhianti mittis in
in os cordis quod non licet mihi scire quid sit sapor est quod deus
sentio dulcedine adeo confortamini ut si perficeret
in me nihil ultra quererem. Id super can. si quis forte uestrum ali
quam hora sic rapitur sic absconditur ut minime uo
cet aut perturbet aut sensus vel cura pungentis
vel culpa mordens vel etiam quae difficilius amouentur
irruencia ymaginacionum corporearum fantasmata
poterit quis hic cum ad nos reuenerit gloriari
et dicere introduxit me rex in cubiculum suum. Id amo
datis tuis intellegam igitur ut sciam non obediencia
dicitur contemplacionis gustum perueniens non debitum. Nos ergo pu
temus de ipso amore quietis sancte obediencia actibus se
more ne ex diuinis prudicium nullatenus facien
dum. Id in epistola. times cecidere in perlatis celesti
quia beatitas perlata est iam et terrena adulacionum per uici
us blandiens consolacio eius gustato spiritu necesse est
desipere carnem affectiua celestia terrena non
capiunt eternis inhianta facidio sunt transitoria.
Id miser hic qui lugent quoniam ipsi consolabuntur quia
ad est sed consolo quam procedens de spe ueniens gratia deuo
cionis et suauitatis delectans boni et gustu sapie
lis exiguis quibus interim benignum diu affluentia
refrigerat animam. at gustus ille nihil ad est quam terra
nitum deliciarum et in centenum amorum sextum est
quod educunt me ad hoc clariores tenui. Id non tamen in

spiritualis. Augustinus de perficientibus li. i. Semper in ecclesia
te animus meus habebit quo consuletur. Quod cum eum in
suis ipsis tenebris in quibus volutatur non
teneri in sui claram perspexerit, set totum diem
admiserit et reddiderit celo suo sicut cum recte
per locum quem occupavit sorte nascendi sursum
illum ligaverint vitia sua. erit autem illic et ani
quando hec custodia exsolvatur cum in eam deum
erit purius ac levius in cogitationes divinas e
mittitur. Idem in phia animi revertens ad initia
ad divina se liberas eius est hec evacuatio sedu
cit idem se custodie in continet et celo reficit.

Gregorius in registro. In summa **De consolatione. xxxv.**
Gubernatione positus sola est consolatio mea re
creatoris. Idem in dei causis occupatus consolatione
fulciri debet non amaritudine repleri. Idem est in
bone viri hic ex omni munere in magna consolatio
ne quod opus sciam quod in me non habeo diligo in te.
Idem facile erit consolatio si mente flagella que pati
mur que fecimus ad memoriam delicta revoca
mus atque hic non flagella set dona cognoscimus.
Idem de quodam episcopo valde consolabar quod de illo quam
superba cognoveram set quod mores suos ipse cor
rexit meam tristitiam simul me ipsum ... dono
consolatus sum. Idem in moralibus magna consolatio in repa
ratione est mala tempora ad mentem reducere quibus
nos constringeres quos perdimus non habuisse. Idem magna
est consolatio in eo quod displicet quod illo ordinante
erga nos agitur cui non nisi iustum placet. Idem labo
rantem consolari est partem in labore perdere quod
sublevatio laboris est visio conlaborantis.
Idem in moralibus temptatis ... remuneratio consolatur.
Idem gravius meror. i. de dolore. Idem festina con
solatio bonorum est consideratio finis malorum quod dum ex
eorum interitu conspiciunt malum quod evadunt leve
existimant quicquid in hac vita patiuntur adversum.
Idem in pastorali. Non flendo flere est si exteriora adhuc
sic plangere ut tamen mens noverit de eterne spei
consolatione gaudere. Ieronimus de sum. bo. Qui vite future
premia diligenter excogitat mala omnia vite
presentis equanimiter portat quia ex illis in
dulcedine huius amaritudinem temperat. Idem in sy
no. intende miserias eorum quibus aliquid
accidit dum aliena pericula memorans minus
tua portas. aliorum enim exemplo dolorem relevat
alienis malis facilius consolatur homo. Ambrosius de
induit. Patet meatitudini animi fletus oculorum mitigat
consolatur laborem minuit dolorem allevat
pudorem fugat nec iam misera videtur que consolationem
in lacrimis habet. Bernardus super ... qui habitat in qua hora
omnem spes solacii ad amicum invenire si quis
iterum te ... cor tuum et oblivionem datum

te rebus tamquam mortuum a corde. si intra te
corpus quod corrumpitur aggravat animam. si tota
te ... habitatio deprimit sensum multa co
gitantem. Alas (?) Sursum te. set cum te esto ven
tosa agmina transilire. Idem de ... periculosa
divina consolatio est nec omnibus tribuitur admittentibus ali
ena. Idem inter ... ad consolationem invitandam dico
si non ex manibus ... monachorum novitiorum
et ... qui ad celorum gaudia volaverunt tam
libere quam libertate de carcere nostre mortalitatis.
Idem ubi qui lugent. Augustinus de gratia. **De regratiacione. xxxvi.**
Gregorius in registro. Recte meruit esse dominum non solum
in prosperis benedicere set etiam in adversitatibus collau
dare. Idem ad ... exponentem ... in mo
re ... laudibus et laudes non ...
Augustinus in ench. misericordiam et iudicium cantabo tibi domine.
quia non ... misericordiam neque ... et non ... de
bitum iudicium neque ... Idem de ... dol. se
lex sit minus ... ... benedicam dominum qui fe
cit minus secundum carnem ... secundum carnem magis ...
benedicam dominum in omni tempore. Idem in ... de
iustitia. Idem de epistola qui est orandus ut faciat
illi est actio gratiarum reddenda cum fecit. Idem ex hiis
que habes gratias age deo tamquam fonti bonitatis
... habes quotiens in omnibus bonis actibus tuis illi di
clarescere et humilitatem. Idem de ... tu domine ex
citas ut laudare te delectet quia fecisti nos
ad te et inquietum est cor nostrum donec requiescat
in te. Idem de spiritu et littera. illa est sapientia que pietas
vocatur qua colitur pater luminum a quo est omne datum
optimum ... domini ... colitur autem sacrificio laudis
actionisque gratiarum ut cultor eius non in se ... set
in illo glorietur. Idem de medicina. gratias agimus de ac
ceptis et quod non dum accepimus eo ipso quod de accep
tis ingrati non sumus nos accepturos esse confidi
mus. Idem de cathe rudi quamquam ... laudabilem
... invenit deum. si recte est laudabi
lem invenit per iustitiam primorum. si peccaverunt lau
dabilem invenit per iustitiam supplicium. si peccata confessi
ad recte vivendum redierunt laudabilem invenit per
misericordiam in dulgentiarum. Idem in epistola cum psalmum
dicitis cum illa loquitis agnoscere et ... ma
gis ... vocis dulcedine delectare la
crimas ... magis ... gratiam agere
batur. Io. ... Io. glorificemus dominum et ... per
opera nostra enim ... nobis in salutem ... ...
... corrupta nobis vita. Idem ... ille gratias
egit ... et ... dominum et ...
per gratiarum actionem ... fructificanti in ... Bernardus
super can. ... ad cum psallitis cogitetis nec solas di
co vitandas cogitationes vanas et ociosas in
tanda ... et ille ... illa hora et illo loco

quos officiales fratres pro communi necessitate quandoque necessario fre
quentare ad mittere compellitur. Sed ne illa quidem perfecto
tempore consuluerim quia forte paulo ante in co
dicibus legistis. Item moneo vos dilectissimi pu
re ac strenue divinis intendere laudibus sensu quoque
ut sicut reverenter ita et alacriter domino assistatis. non
pigre non sompnolenta non oscitantes non parcentes
vel dimidia non integra transilientes. non fracte
et remissis vocibus in hebre quiddam balbadenare
sonantes. Sed virili ut dignum est sonitu et affectu
voces sancti spiritus depromentes. Item disce in referendo
gratias non esse tardus, Augustinus. Sermone disce ad singula
dona gratias agere. diligenter inquit considera quid tibi appo
natur. ut nulla videlicet dei dona debita gratiarum ac
tione frustrentur. non grandia non mediocria non pu
silla denique iubemur colligere fragmenta ne pere
ant. Item omnes debemus misericordiarum gratie appare
tus in nobis referatur ad ipsum laus. laudabilis siquidem
munificus auctor est et largitor est. neque non fiet eque
admodum ab ypocritis nec sola consuetudine sicut
a scolaribus sed nec necessitate quod ut munera feneris
hominibus applicentur. sed sicut sanctus simeon excitate fidei
devotionem sollicita hylaritate grata non
tamen dissoluta. Item immolantes hostias laudis acced
dentes nota mensa de die in diem currentes omni vigi
lancia iugiter sepulti usum assertum sentiunt crebra
tionum affectum fraternitate exultationi humilitate
gravitati libertate humilitate et intimum lubri
purgare mentis passibus procedamus per illustrationes quas
dam affectiones spirituales leticias invisibiles ame
nitates in lumine dei in suavitate in spiritu sancto. Item in
cotidianis orationis et bellis quoniam nulla hora penitus
preventibus deesse acie animo adversarii sicut mi
litia vita hominis esse super terram incessanter pro exprim
ni in vobiscum ipsis cotidiana necesse est cantica ap
secuturis meritoribus immolari miser. non tamen labo
et lingua sed opere virtute exhibeamus nos non ingratos
non enim gratiarum dictionem sed gratiarum actionem exigit ano
bis dominus deus meus. Item omnes homines gratiosum et devotum esse
oportet libenter dona multiplicantur si perorabunt salva
videntur. De lectione .xxxi.

Grande in regno dei ad consolationem maxime sacra scriptura
spiritualia est quanto magis debemus legere
quanto nos conspicimus sibi ebrionum salute lassari. Item
ideo picta in ecclesiis adhibetur ut hii qui litteras
nesciunt saltem in picturis videndo legant quod le
gere in codicibus non valent. Item studie quo. Gregorius de me
ditatione. Item in more scriptura sacra mentis oculis quasi
quoddam speculum apponitur. ut interna nostra facies in ipsa
videatur. Ibi enim feda ibi pulcra nostra cognoscimus.
ibi sentimus quantum proficimus. ibi a profectu quam longe dista
mus. Item scriptura narrat gesta sanctorum et ad imitationem

provocat corda infirmorum dum quorumdam illorum victoria fortitudine
memorat. Gregorius. Super illa de psalmia nostra confirmat. Item quo
quanto sit lectio mentis mentis spes confidentia datur. Idem
plures res quibus ex decoriam virtutis est ex significationibus
culpa. Ambrosius de officiis. Cur non illa tempora quibus
ab ecclesia vacas lectioni impendas. Cur non christum revisas
christum alloquaris. christum audias. Illum alloquimur cum
oramus. illum audimus cum divina legimus oracula. Item ex
amon. Scriptura divina salutem suggerit. inde odorem
fragrat ut suavitatem legens capias non pa
pitem cum intermitas. Item non mediocre. Bernardus. li. xi. de
sancto bello. Item in ore sit. Item non difficile homines po
tentes et nobiles et divites. Ambrosius in ius disci
tulis eloquentes credidit. Quo obveniant mentes corum
divitiis et opibus atque superbia et feditate divitis non
possunt inde virtutes simplicitatem quam in scripture.
Item in epistola ama scientiam scripturarum et carnis vicia
non amabis. Item orationem lectio. lectioni succedat ora
tio. Item de summo bono. Sanctarum scripturarum altitudo quoque mon
tes pascue sunt ad quos dum quisque intrans consen
dit pascue indeficientie refectionem invenisse
se gaudet. Item geminum confert donum lectio sancta
scripturarum sive quia mentis intellectum erudit sive quia a mundi
vanitatibus abstractum hominem ad amorem dei perducit.
Item in ipso. lectio docet quod caveas lectio ostendit
quo tendas lectione sensus augetur et intellectus. Augustinus
in epistola. Tanta est amor per timendas litterarum ut in
eis tota die perficiam si eas solas ab ineunte pueritia
usque ad decrepitam senectutem maximo ocio summo
studio meliore ingenio compararer addiscere.
Iohannes Crisostomus super Iohannem. Non frustra date sunt scripture ut in libris
eas habeamus solum sed ut in cordibus conglutinemus eas.
Item si colloquium cordiatur et demones vacare ma
nifestum est quoniam spiritualia lectio scilicet et spiritus aliquam gratiam
divine consummet in exercitationes scripture. Bernardus super cantica. Non
tunc discipline studiis edomitum et mancipatum
spiritum an spirituali et abstracta sciri ponas pro ista et arcana in dis
ne a vi in primis lectionis proximum quos nempe lux
in cassum sensitur oculos cecos vel clausos ita
animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. De sapientia .xxxii.

Grande in more nostro regis est sapere quam intelligere quam intelligere.
Verba quod sapiunt sed non intelligere neque quod pluri
Item in regno. sapientem. Illicita superat quod diducere et non
vita concessis. Augustinus de libero arbitrio. Nec sine sapientia beatus est
nec ei beatus est in summo bono qui ea intuetur quam
sapientiam vocamus eruditur et tenet. Item vero quod de
longinquitate. Bernardus. li. iii. de sapientia magis. Item mihi ad est
sapientia. Bernardus. li. ii. de modestia. Item de ordine disci
ne quosdam omnem philosophiam fugiendam putat mihi vos
vult ad quod non amare sapientiam. Item duplex est via quam
sequimur cum res nos secretas monet aut ratione
aut etiam auctoritate. philosophia ratione promittit. Item ca

sunt genera rerum in quibus notabile apparet. unum est
in eis ad aliud finem relatis aliud in discernendo. tertium
in delectando. primum nos admonet iam tenere facere
summe recte docere. ultimum beate contemplari. Idem de
ci. dei. non est illa sapientia que intencionem suam in hiis que pru-
dentie discernit gerit fortitudo cohibet temperantie. sed
quia distribuit non ad illum dirigit finem ubi erit deus omnia
in omnibus eternitate certa et pace perfecta. Philosophus ethicorum. Sa-
piens quasi sic apparet est gustus ad discretionem saporis ci-
borum sic sapiens ad dignoscenciam rerum atque earum quam
unumquodque dignoscatur atque sensu veritatis discernat.
Idem de summo bono. nullus sapientiam dei plene recipit
nisi qui se ab omni abstrahit actu in curam contendit.
Ambrosius in epistola. non prestare solius dei est sapientis est
et corrigere erratum et penitentiam agere peccati. Idem sola
est sapientia libera que divitibus pauperes preficit et que
suorum propriis famulari compellit fecit. Idem sapiens non
metu. de. li. ix. de vii. affectionibus. Idem ille
vere sapit qui amicus in se est cui interiora oculis eri-
guntur ad superna. Bernardus de consideratione. quid prodest si universum
mundum lucreris te unum perdens. sed si sapiens
aliis tibi deest et sapientia si est non tibi. Idem super canticum. nec
certis quia angelus sathane interdum transfigurat
se in angelum lucis. sapientia est deus et vult se amari
non solum dulciter sed et sapienter. Seneca in epistola.
Sapiens indebite nichil incitatur sed cum quibus quo-
modo quod actiones cogitet scit quibus vita non contra sit.
Idem sapiens omnia examinabit secum quid accepit
aliquid contrarium nichil quemadmodum. Idem sapiens bonorum rector
est malorum victor. sed facere docet philosophia non dicere et
hoc exigit ad legem suam quisque vivat ne oratio vi-
ta dissentiat. Idem rogo atque hortor ut philosophiam
in precordia ima demittas et experimentum perfec-
tum capias non oratione vel scripto sed animi firmitate cu-
piditatum diminutione verba rebus probat. Idem affec-
tatorum sapientie adheret quid in toto suo sed optima
sui parte abest et cogitationes suas ad sublimia
intendit. Idem ad philosophiam te confer si vis salvus
esse si securus. Idem. denique si vis esse quod maximum
est liber. Idem non est philosophia populare artificium nec ostenta-
cioni paratum non in verbis sed in rebus est nec ad hoc adhibetur
ut cum aliqua oblectatione consumatur dies ut de-
matur otio nausea animum format et fabri-
cat vitam disponit actiones regit agenda
et omittenda demonstrat. De doctrina xxxiii.

Gregorius super ezechielem expositione in explana-
cione sacri eloquii ut fortasse audientibus
placeat quod intuendo componit sua et non
dei verba loquitur si tamen placendi vel seducendi
studio imitatur. non si verbis dominicis virtutem
requirens ipse aliter quam sit exquirit sentitur et
si sed intellectu alio edificationem caritatis

requirit dominum est verba que narrat. quia ad hoc solum
deus per totam nobis sacram scripturam loquitur ut nos ad su-
um et proximi amorem trahat. Idem pensare debet doctor quid
loquatur cui loquatur quando loquatur qualiter loquatur si enim unum eorum
defuerit locucio apta non erit. Idem loqui de deo certe
valde difficile est ut nature verba dividit linguam in ser-
mone cum sentire sensus quid evenit in tranquillitate. Idem
in pastore clavis apertionis est sermo correptionis. quia in
increpando culpam detegit quam sepe nescit ipse
qui perpetravit. Idem in moralibus qui predicatorum predicat
tanta dispensatione componere predicationem debet ut
delicta spe timore est subtrahat nec subtracta in solo
eum timore delinquere. Idem quid ad vite predicationis ver-
ba se separat. necesse est ut totus origines alacris pu-
gnans sumat ut omnes quibus loquitur ad dominum auditus sum-
mum revocet atque in eo edificium sue locutionis fir-
met. Idem in omelia. cum malorum pravitas crescit non solum
frangi predicatio non debet sed etiam augeri. Idem plus est verbi pabulo
mentem in perpetuum victuram reficere quam ventrem mo-
riture carnis terreno pane saciare. Idem super ezechielem de temporibus
iudicio aliquando auribus predicatio sancta subtrahitur quia
suscitari peregrinam non meretur. Idem in regula. Itaque multum
bonis fomentum fit plus aculei timidos retinant
inertes instiget. pigros exacuat desides hortan-
tur succedat. refugientibus suadeat asperis
blandiatur desperatos consoletur ut quod doctores
dicimur iam salutis querentibus ostendamus. Idem
in dyalogo si invisibilia pensantur minimum constat quo-
niam est miraculum predicationis verbo atque orationis
solatio peccatorem convertere quam carne mortuum susci-
tare. Augustinus de consensu euangelistarum et euangeliorum
unitate varietate verborum rerum autem similitudine quam con-
cordia satis apparet salubriter nos doceri nil
querendum in verbis nisi loquentium voluntatem cui demon-
strandam debent invigilare omnes veridici narra-
tores cum de homine vel de angelo vel de deo ad
narrandum. Idem de opere monachorum. Multo misericordius opera-
tur erga illas infirmorum qui fame bone ser-
vorum dei consulunt quam erga corporalia egentium
qui panem esurientibus frangit. Idem de trinitate. nec
trepidus ero ad proferendam sententiam meam in qua ma-
gis amabo inspici a rectis quam timebo morderi
a perversis. Grata enim suscipit oculum columbinum
pulcherrima et modestissima caritas dentem
vero canium vel evitat cautissima veritas vel
retundit solidissima veritas. Idem persuadendum e-
rat homini quantum nos diligeret deus et quales dili-
geret desperaremus quales ne superbiremus. Idem de ca-
the. rudi. dilectionis est etiam finem proposito
auro referas omnia que dicas quecumque narras ita nar-
ra ut ille cui loqueris audiendo credat cre-
dendo speret sperando amet. Idem de bono perseverantie.

facile ē imo ⁊ utile ut taceat͛ aliq̄ uim
ꝑ͛ i capaces. Ys ē regula talis hē ut fiat
peior nob͛ eā dicitib; ille qui cape ñ p̄t
nob͛ a͛ tacentib; ille qui ꝑ͛ q̄d putaui͛ eē ta
cend͛. īuīe d͛d͛ ē poris im ut q̄ ꝑ cape capiat
q̄ tacend͛ ut ñ solū id ambo nō capiant.
ꝯ in ī qui ē intelligencior ꝓfecit peior q̄
si audiret ⁊ caperet ꝑ illū p̄les dicēnt q̄ ē eē
capacior ut discat eo mag̃ ē ydonē ut alios
doceat. Ys si nō sim⁹ i disputacoīb; pmpti
⁊ i oro͞ib; pig͛. Ys in ep͛la sollicitudīe cauēd͛
est in docendo suꝑbie uiciū q͛ in discendo
ñ ita ē. Ambr͛ de off͛. absit ꝑtinax ī ta
miliari s͛mone ꝯtēcio q̄ieps ē mag͛ ex
citare i anes q̄ utilitatis q̄d aliq͛ sok; dic
teptō bñ ita. suauitas sñ amaritudie. sic
monicō sñ asꝑitate. hortatō sñ offensio
ne. ꝓu i synō. coīa oīb; secreta paucioib;
loq͛re. apta cunctis opta paucis āmigia.
Ys de sū bo. q̄ q͛ drimodu ē dicendi rō. q̄ aut
bñ sentiendo quid bñ p͛feur͛. aut m͛l sen
tiendo m͛l d͛r. aut sentiendo loq̄cītas sola
ostentat͛ aut optīe sentiendo ñ eligant͛
p͛feur͛ q̄ d͛r. Yo i ep͛la. docere te i eccā
ñ clamor. s͛ li. gemit͛ ꝯcitetur lacrime au
ditor laudes tue sīt. Ys ꝑdicator ꝯtinen
cie nupcias ne ꝯdiliet. Ys. sc͛. eē. cui q̄ li
ta p̄s in fundenda sunt ut eā inde audia
m⁹. de plenitudine ñ de penuria largien
tes. p͛mo q̄s ꝯprimens. deīde deuocō. tercio
p̄uelabor. q͛rto pietatis op⁹. q̄nto orōis
studiū. sexto ꝯtemplacōis ociū. septīo plen
tudo dilecōis. Ys doctrina spē ñ curiositate a
tur. s; caritate accedit. De dignitate. xxv.

Greg⁹ i reg͛. ad h̄ locor gradu⁹ rōis ordo di
ſpositē ⁊ iudicia eē ꝯstituit ut ñ ꝓōni
i opprimendo se fruicia ualeant occupare sib͛
tos nc̄ ꝯflictis rēm q̄ suos ꝓpositos effrena
ta sit resistendi lucā. Ys ad h̄ dine dispen
sacōis ꝓuisio gradu⁹ ⁊ diuisos ꝯstituit ordi
nes eē distinctos. ⁊ dū reūenciā minores po
ciorib; exhibent ⁊ potiores minorib; dileō
nē i pendent una ꝯcor die fieret ex diuisi
tate ān͛genio ⁊ ꝯte officior gereret admīstrō
singlor. Ys q͛ rō q̄s s͛ eēnt q̄ iudicē dispo
nat͛ ignorat nc̄ ad appetend͛ locū sibi
ordīe ꝑtāc iluste. nc̄ ad repellend͛ ꝯtumat
d; i ueniri. Ys in pastore uirtutib; pollens
coact͛ ad regim̄ ueniat uirtutib; uacu
nc̄ coact⁹ accedat. Ys cū rex necessitas ex
poscit pensand͛ ualde ē ad culm̄ q̄d͛ q̄s
regiminis ꝯſt͛e ueniat atq; ad h̄ rite ꝑue

nies q̄liter uiuat ⁊ bñ uiuens q̄liter doceat
⁊ recte docēs infirmitatē suā cotidie ꝯsi
ta ꝯsideracōe cogiscat. ne aū hūilitas ac
cessū fugiat. aū ꝑuētō uita ꝯdicat
aut uitā doctrina destituat. aut doctinā
p̄suptō extollat. Ys in dyalo. usus ꝑ͛te
ꝯuersacōis ēire p̄ē ñ audeat q̄ subē ñ
didicit nec obediām sb͛das ipēt qui ꝑ
latis ñ nouit exhibe. Ys i oīa. illi debēt
curā pastoralē suscipe qui i suo corpe
sciūt pastoralē suscipe fluxa suꝑare do
mare ut cū alios foricia ꝑdicant ipi debi
lit͛s mortaliꝫ citurē ñ succūbant. Ys i mor
nolenti ut atq; renitenti cū ꝯuic eēt al
taris mīstriū ⁊ pond⁹ ē cure pastoral iniūctū.
Ys de sū bo. yn. excelsi⁹ ⁊ cūngi mdo ꝑ mor
tificacoēm ꝑ͛ se carnis d; ⁊ dispensacōē
eccl͛ia ordinis si ex dei uoluntate ꝑue
nit nolens q̄ d͛ s; hui͛ gubnādi suscepi
at. Ys. sc͛. eē. ñ debe totiens repetitū
ē pet͛ amat me i ꝯmissione ouiū. ego
q̄s id sig͛ntū ꝑ inde puto ac si dicit̄;
illi ih͛e. ñ testimoniū ē ꝑ lybente ꝯsciā
q̄s me ames ⁊ ualde ꝑ͛fere. ames. h̄ ē pl⁹
q̄m tua pl⁹ q̄ tuos pl⁹ ā q̄ te ut h̄⁹ re
peticōis mee nūs ipleat͛. nequā susci
pias curā hāc nc̄ te intromittas de ouib;
meis ꝑ quib; utiq; me⁹ effus⁹ ē sang͛s. Ys
in placoē op⁹ est uiro forti spūali ⁊ fideli
forti ad ꝓpulsandas iniurias spūales. ad
reprehendendas i sidias fideli. ñ q̄ sua lucr̄
q̄rat. Ys in ep͛la. malto potiū ñ aliū cape
debe talē ē ex oīo inlustratū ⁊ q̄nto i ulsitatū
tanto glorios⁹. De ꝣelo. xxvi. ꝣelo.

Greg⁹ sup͛ eze. nullū oīpotenti d͛o tale
ē sacrificiū q̄le est zel⁹ aiar. Ys re
stat ut sine. s. li. y. de melancia. Ys i mor
si ulla ira ex uirtute surget dine aīadū
bonis i peril phynees ꝑ gladiū nō placaret;.
Ys aliū nō ē ut ꝑiras inib; q̄ hūana ꝑdi
cacōe corrigi nequit d͛ina flagella opta
ri benigne debeant. Ys eueniat ꝑlim;. s. li.
iij. de ūngita. Ys si sic ꝑ͛uos ut uos ama
re ꝑcipiunt͛ restat ut sic eor erratib; sic
nīs uicus irascamini. Ys erga errata ꝑ͛ui
mor sic mansuetudo zelū tēperet q̄tinus a
iusticie studio ñ erucet. Aū i ep͛la q̄s sic
ꝑ sequit͛ uitā bonor q̄ uita iniquor nō
cū cogit imitari q̄ displiceat s; cū cogit
imitari q̄ displicet s; cū cogit dolere q̄
uidet q̄ cor aīn p̄o uiuens i p̄ce ⁊ si nō
obligat ꝯsencientē ꝯuiat sencientem.

p(ro)pria e(st). de dolore. B(ernardus) s(uper) c(antica). Zelum tuum
inflammet caritas, informet sciencia, firmet
constancia. Sit fervidus, sit circumspectus, sit invinci-
bilis: ne tepore habeat, nec discretione careat, nec ti-
midus sit. Ys(idorus). Habeat caritas zelum, sed adhibe-
atur pro tempore modus. Severitas numquam, numquam remis-
sa mansuetudo tamen plus proficit. Ys(idorus). Hec via et actiua
contemplacio habet ut mentem quam divine igne re-
hemens succenderit, tanto incendio repleat ze-
lo et desiderio acquirendi deo quod eum sibi dili-
gant, ut ocium contemplacionis pro studio predi-
cacionis libentissime intermittat. Glo(sa) s(uper) ps(almum). Pro-
pria vita est quod videre est suis et alienis peccatis
videns homines contemnentes deum orare et negan-
tes moribus, renunciantes seculo verbo et non
factis, et videns fratres fratribus detrahentes, os-
culum dantes et fidem non servantes. Glo(sa) s(uper) ps(almum).
Bonum. Bonus zelus fervor animi quo mens abiec-
to humano timore pro defensione veritatis
attenditur eo comedere quod quibus prava quod videt
corrigere satagit; si nequit, tolerat et gemit.

Gre(gorius) in mor(alibus). Sed **De sollicitudine.** ...

Gunt(?) quia brevitatem vite in desinenter
aspiciunt, qui cotidie morientes vivunt, et
tanto se sollicicius mansuris preparant, quan-
to nulla esse transitoria cuncta conspiciunt.
Ys(idorus). Mens tanto altius mentis temptacionis fluc-
tus tollitur, quanto sollicicius ab ipsis se in cogita-
cione vacuat. Ys(idorus). Magna sollicitudine ad cu-
mulum mentis melioracionis attingimus quando id vir-
tutis in aliis cernimus quod non habemus. Ys(idorus). Omni tem-
pore. S(uper) de distinctione. Ys(idorus). In reg(ula). Illa sollicitudo
prodest utilis, illa est cautela laudabilis in qua to-
tum recte agitur, et futurum quod in vel(?) vendicatur. Ys(idorus). Quan-
to morti vicinior efficeris, tanto sis solli-
citior atque timidior debes. Ys(idorus). Cum hono-
ris augmento cura quoque sollicitudinis deinde ex-
crescere. Ys(idorus). Cum cuncta negocia in dignitate in
tantis sollicitudine indigeant, tamen quod ad di-
lectionem sacerdotalium concernit sunt districcius
examinanda. Ys(idorus). Cris(ostomus). s(uper) Ma(theum). Occupacio utilium
sollicitudinum suggestionum voluptates et
plurimum excludit. Ambros(ius). Magna solli-
citudo. S(uper) li(bro) iii. de honore. Ys(idorus). Grandis vir-
tutis. S(uper) li(bro) ii. de castitate. B(ernardus) s(uper) c(antica). Omnis
cum sciens(?) spiritu ornatu cultuque sollicitus et
exterioris sui hominis qui ex te corrumpitur, omnem se di-
ligentia prebet et occupat excolendo atque
decorando, interiora illa qui ad ymaginem
dei est et renovatur de die in diem. Ys(idorus). Omnis
de bonis. S(uper) de regnacione. Ys(idorus). In ser(mone). Dignum
valde est et omnino exigit racio equitatis ut quibus

a(?) sollicitudinem mandi regni prestatur, ipsi et se de regno
patre non negligant. Aug(ustinus) de ordine discip(li)ne.
Opera dantem optimis moribus deus eum mox albe nos
exaudire non potest, bene autem viventes facillime
exaudiet. Sen(eca) in epistola. Perseverandum est et assiduo
studio robur addendum, donec bona mens sit quod
bona voluntas est. **De correpcione fratrum.**

Gre(gorius) in mor(alibus). Quisquis prevenire sollicite sci-
at ne lucis tempore verba increpacionis
inferat. Ys(idorus). Quod de aperta infirmitate repre-
hendimus, sed sed de occulte fortitudinis existima-
cione veneremur. Ys(idorus). Ex sed dis. s(uper) li(bro) iii. de oblivio-
ne. Ys(idorus). In reg(ula). Dum unus corripitur, plurimi emendantur,
et melius est ut pro multorum salvacione unus condempne-
tur quam unius licencia multi periclitentur. Ys(idorus). Ubi
seniores iunioribus extiterint ad interitum prius distincta
increpacione feriendus est. Ys(idorus). De sum(mo) bo(no). Sicut pec-
catorem convenit argui, ita iustum sic quum non ex-
citari. Ys(idorus). Qui vacare studiosa vult corripere
ad sanare infirmitatem talem se prestare studeat ut eum quem corripere cupit
humili corde admoneat et hoc faciens ex com-
passione quam eum cogitans periclit, ne forte et ipse sibi
ciatur temptacioni. Aug(ustinus) in ench(iridion). Qui emendat
verbere in quem potestas datur, ut cohercet aliqua disciplina
na et tamen peccatum eius quo ab illo lesus aut of-
fensus est, dimittere ex corde vel orat, ut ei et
dimittatur, non solum in eo quod corripere dimittit
atque orat, verum eciam in eo quod corripere aliquam emen-
datoria pena plectit, elemosinam dat, quia misericordia ei bo-
na prestatur in istis quod eorum consulitur utilitati,
tamen non voluntati. Ys(idorus). Sup(er) Paulum. S(uper) li(bro) iii. De cor-
repcione mala. Ys(idorus). In ep(isto)la. Quantum illi laudandi
atque predicandi sunt, qui dignitati non sunt cum
mundo et florente florere tamen increpandi et ac-
cusandi sunt, quos virtute cum perfruente de-
lectat. Ys(idorus). De correp(cione) et gr(aci)a. Corripiantur a prepo-
sitis suis subditi fratres correpcionibus de cari-
tate venientibus pro culparum diversitate diversis
vel minoribus vel amplioribus, quia et ipsa que
dampnacio nominatur, quam facit episcopale iudicium, qua
pena in ecclesia nulla maior est, potest, si deus voluerit,
in correctionem saluberrimam cedere atque proficere.
Ys(idorus). De doc(trina) x(rist)iana. Quod locis et temporibus et personis conve-
niat diligenter attendendum est, ne temere flagi-
cia reprehendamus. Ys(idorus). Cris(ostomus) s(uper) Ma(theum). Omnis correpcio
sicut est cunctis temptacionibus. Sic enim omnis increpa-
cio fideles quidem edificat magis, infideles autem am-
plius destruit. Sic et omnis increpacio disci-
pline religiosum hominem et timidum meliorem faci-
et, irreligiosum autem et malum contemptorem et ad de-
terius ire compellit. B(ernardus) in(?) Condempnanda in increpacio

tra quinima pecca corporis sanitas est et non una di-
uina ad animam. Idem ibidem. Neque fratris vicia palpet
peccata neque dissimulet, cum in dicit ordine deprehe-
nimium disciplinam. Est enim consentire silere cum ar-
guere possis et lenius quia filiis pena facientes in-
maneat et consentientes glo. act. vii. arato
et non sine magna necessitate obiurgaciones sunt ad-
hibende et non nisi respectu dei remota ab oculo
et bile, id est odio. De equitate. xxxix.

Greg. in reg. Ita nos in ea que deum offendunt
et ad iracundiam provocant districtos ac sol-
licitos exhibere ut ad aliorum emendacionem iudi-
cium culpabile feriat feriat et innocentem fla-
gicio non affligat. Idem. Manifesta peccata non sunt occul-
ta correctione purganda sed palam sunt argu-
endi qui palam nocent ut dum aperta obiurga-
cione sanantur hii qui eos imitando deliquerant
corrigantur. Idem. Cum increpare delinquentes
noluit eos procul dubio pastor occidit. Hec g.
consideracione compulsus velud nolens loquitur sic quo-
dam in tempore: aut te cupio salvari aut de tua
morte me eripi. Idem. Sicut obstinati esse humilibus
non debemus ita districti esse superbis debemus. Idem. Sicut
perseveranti culpe debetur ulcio vindicte ita re-
sipiscentibus est venia concedenda. Is. Summi in
regibus. d. li. s. de potentibus. Idem. Boni et dulce-
dine sentiant correccionem in qua indebite cor-
reccione hec esse ordinem volunt observandum ut per-
sonam diligas et vicia persequaris. Ne si aliter age-
re fortasse volueris transeat in crudelitatem
correccio et perdas quos emendare desideras. Idem. Ratio-
ac racionis ordo suadet ut qui sua a successori-
bus desiderat mandata servari predecessoris sui pro-
cul dubio voluntatem et statuta custodiat. Idem.
Sicut in hiis qui per ignoranciam fecerit culpa ali-
quatenus tolleranda est ita in hiis fortius in sequenda qui
non metuunt sciendo peccare. Idem. Excessus ita postu-
lantibus indulgere tuorum equitatis et ordo
exigit racionis procertam cum petencium volunta-
tem et pietas adiuvat et iusticia non relinquit. Idem.
Sicut racioni contraria peticio est abicienda petencio ita in
hiis qui iusta desiderant effectum non convenit nega-
re. Idem. Minore est in maiori procedit sicut honore et
tamen et cum maiori sequitur culpa maior implicet
vindicta et post primam credatur esse frivola. Idem.
Sicut laudabile dicitur quia est reverenciam et honorem
debitum exhibere prioribus ita rectitudinis et divi-
noris est si quid in eos correccionis indigeat nulla
dissimulacione postponere ne totum quod absit in capiat
corpus invadat si languor non fuerit curatus in
capite. Idem. Manifesta excessus canonica sunt modo-
racione puniendi sunt ut in mare et preceptor cor-

recto et esse plus ut sic. Idem. Sciens quod et calli-
dum quod gerunt dicere disciplinam nescientes alii dum
culpa ex dissimulacione redarguat irreprehensibi-
liter relinquere non audemus. Idem. Sicut ecce priores
amittere non debent ita eam rapacitatis ardore
alienas invadere non oportet. Idem. Iurgantium contenciones
certe sentencia terminare et equitate procul dubio convenit
et rigorem. Idem. Sicut ab aliis iura exigimus ita sin-
gulis sua iura servamus. Idem. In more maiora dam-
na et tarde credenda sunt cum audiuntur et
citius punienda sunt cum veraciter agnoscuntur.
Idem. Seniores cum per disciplinam alios servant sic
alienam iniquitatem debent punire ut et ad
sua nolunt oculos revocare. Idem. In pastorali. Ali-
quando subiectorum vicia prudenter dissimulanda sunt
sed quia dissimulanda indicanda aliquando et aperte cog-
nita mature toleranda aliquando vero subtiliter et oc-
culta perscrutanda aliquando leniter arguenda. Ambr.
in epistola. Honorem fuerit victoria est verum equitas
innocentem homicidium. Aug. de ci. dei. Meli-
or est animi equitas quam corporis sanitas. Idem de
bap. parv. li. Ita tamen est enim mala hominum re-
probamus quemquam in illis bona dei recipimus quod habe-
mus. Idem. In veritate manente quod viciosum quod pravum
quod servum in unoquoque fuerit caveamus corrigamus
emendemus. Aut si non possumus detestatum dampnatum
natumque vitemus. Idem de civibus disciplina certe
iudicium non perpetuo. Idem. Premet ad in-
nocentis. Idem de innocencia. Jo. Chr. Si
opus sine dives fuerit eos non pro eis auctoritate
mus sed res secute sunt. Ber. in epistola ad Eugenium
in ipso dignitate assumens in me iurgia sciare
et pacem servare velle reputare quadam ille dic-
cordie species amator et auctor. Hinc vestre
censure remedio citius obviet eo quod ipse pec-
tine quo intime pecca. Idem. Malum si opprimas
tantum temporalibus est ad gloriam si alienum ad
iusticiam. Idem. Melius est ut pereat unus quam unitas.

Aug. de ci. di. De iiii. affectionibus. xl.
Recta voluntas est bonus amor et vo-
luntas perversa malus amor. Amor ergo inhians
habere quod amatur cupiditas est. Id autem habens eoque
fruens leticia fugiens quod ei adversatur ti-
mor est id quod si acciderit senciens tristicia
est. Proinde mala sunt ista si malus est amor bo-
na si bonus. Idem. Quod nos iuxte scripturas sanctas
doctrinam cives sancte civitatis dei in huius vite pere-
grinacione secundum deum viventes metuunt cupiunt
que dolent gaudentque et quia rectus est amor
eorum istas omnes affectiones rectas habent. Idem
de gracia. Voluntas bona id est voluntas de
fide ... voluntas secundum sciencia

amoris accensa voluntas que diligit dilecta ... pri/mum per dolum. Sunt in amore de quo dicebat apostolus Petrus: Domine tu scis quia amo te. Sunt in timore de quo dicit apostolus: In timore et tremore in/vestram ipsorum salutem operamini. Sunt in gaudio de quo dicitur: Spe gaudentes, in tribulatione pati/entes. Sunt in tristitia, qualem se dicit habuisse mag/nam pro fratribus suis quorum anathema a Christo fuit/ ac caritas dicitur est. Ysi. de sum. bo. Quatuor sunt qualitates affectionum quibus mens iusti tedio salubri compungitur. Id est memoria preteritorum facinorum, recordatio futurarum penarum, consideratio peregrinationis sue in huius vite longin/quitate, desiderium superne patrie quatenus ad eam valeat pervenire. Auctor de spiritu et anima: Hee sunt anime affectiones quibus exercetur ad virtutes. Dolor namque de preteritis, desideri/um de futuris, gaudium de presentibus. Quedam etenim sunt virtutum. Idem: Affectus quadripar/titus est commovetur dum de eo quod amamus iam gaudemus vel gaudendum speramus et de eo quod odimus iam dolemus vel dolendum metuimus et ad hec concupiscibilitate gaudium et spes, de irascibilitate dolor et metus oriuntur. Qui quidem in affectus anime omnium sive vitiorum ac quia virtutum quedam principia et totius ma/teria. Bernardus super Cantica: Habet voces suas affectus per quas se et cum volunt produnt. Timor ubi est meticulositas, dolor gemebundas, amor iocunditas. Idem: Miser loquitur de illo libro Iohelis: Convertimini ad me in toto corde vestro. Converta/tur amor tuus ut nichil omnino diligas nisi illum, aut certe propter ipsum. Convertatur et ad ipsum timor tuus quia perversus est timor omnis quo metuis ali/quid preter eum aut non propter eum. Sic et gaudium tuum et tristi/cia eque convertantur ad ipsum. Hoc autem ita fiet si non nisi secundum eum doleas aut leteris. Quid enim perver/sum magis quam letari cum male feceris et in re/bus pessimis exultare. Sed et ea quoque que secundum seculum est tristicia mortem operatur. De timore. xii.

Gre. in mor. Iusto timendum non est ne derisor/um corripiens contumelias inferat. Sed ne tractus ad odium peior fiat. Idem: Conditor noster qui ubique totus est et tenet cuncta non est [illegible] tanto magis metuendus est quanto invisibilis permanens de nostris actibus quid et quod decernat ignorat. Idem: Tanto de se unusquisque solli/citus metuat quanto ignorat quod restat. Aug. in li. de penitentia: Timeat anima iam corrup/ta docta experimento quod ignorat virgo. Idem de coniugio adulterio: Si coniugali in thalamo [illegible] nimius appetitus vita secularis [illegible] pe/na metu et timore salutis frenetur concu/piscentia si amore non eligitur continentia. Idem in epistola: Qui gehennas metuunt non peccare metuunt sed ardere. Ille autem peccare metuit qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. Idem in regula: Videt inter se ti/meat displicere ne velit facere male placere illi cognoscit omnia videre ne velit facere male. Ysi. in synonymis: Timor expellit pec/catum, timor reprimit vicium, timor cau/tum facit hominem atque sollicitum. Ubi timor non est ibi dissolutio vite est. Ubi timor non est ibi de/presumptio est. Idem de sum. bo. Sepe apud homines iudicium bona parent apud examen divine districtionis iudicis reproba deteguntur. Unde omnes sancti verentur ne forte bonum quod agunt pro ali/qua intentione in oculis dei reprobum sit. Iero. in epistola: Ubi timor et tremor est non ibi vocis elatio est sed anime flebilis lacrimosa deiectio. Idem: Quotiens nos ira vel aliqua mali cogitatio et me nocturnum fantasma delu/sit basilicas martyrum intrare non audeo ita animo et corpore contremisco. Idem in ep. ad Ro. Nunquam tuta est humana fragilitas. Sed quanto virtutibus excelsius tanto magis timere debe/mus ne de sublimibus corruamus. Bernardus super Cantica: Beatus homo qui semper est pavidus: time cum ar/riserit gratia, time cum abierit, time cum denuo reverterit. Et hoc est pavidum esse. Idem: Timere di/ligentur [illegible] de gratia. Idem in sermone: Primus timor est ne cruciet gehenna. Secundus ne excludar a visi/one dei pervenit tam inestimabili gloria [illegible] replet animam omni sollicitudine ne forte de/fraudetur [illegible]. Idem: Sic securitas vel desidia causa et mater est omnium delictorum, sic timor domini ra/dix et custos omnium bonorum. Idem: Heu me [illegible] de [illegible]. De dolore. xiii.

Gre. in regis. Quanto cordi nostro leticiam extre/ma [illegible] inexplicabilis custodie intimandis tanto vetustius tedium doloris imponit. Idem: Cre/dat caritas tua quia valde contristatus sum de egritudine tua ac si mee in iuria ipse pertulis/sem. Idem: In mor. In amaritudine anime sunt omnes electi quia vel puniunt flendo quod deliquerunt quod deliquerint, vel gravi se merore afficiunt quia longe hinc a facie conditoris pro [illegible] adhuc in eterne patrie gaudiis non sunt. Idem: Valde af/fligitur anima iustorum quando illi contra bonos diriguntur sui temporis quando qui bonum nunc ignorant et vident [illegible] iusticia [illegible] in pugnat. Idem: [illegible] in benevole [illegible] largire [illegible] ostendenda [illegible] sunt. Sed illum de [illegible] audiendum

laboris fructu inuenire. aug. q magna pdi
catorum consolo e libeqnis puect auditoru. Id
aia sca mee doloris sui gemitu tollat. sz eo
refectonis pabulu pcipit q ius amoris p la
crimas emanat. Io. c. xv. Io. euangelista p
tanum nos ulr alir te solu caritati bonu ee
tu ac iure huanas excitamenta iclditus
i uita nob derelicq ceteren. Aug de v.
do. geme ut columba. et gaude pt et tun
dendo corpus ecco ne indearis no oscitam
cede sz mala cacitam pugnis pauimitare.
Solidiore redde n corpu eccre. Id inepla
pia tua cetera et si dici p beata maria in
cns alienis cbulari n i pluam mere n bere
dolore cqtn n amore atthi. Id dfic. s. de dolo
bono. Id q iulian martir amicor amor ele
tu omnonet ritus brenecatori. Id i medi. da
m dne i lz exilio pane doloris et lacrimar que
surio sr oem copia deliciar. Id au oim do
lores delabitur pennitte mea mea au eem
tuaciat netabit pruuenda aiaz mea. Id
i ser. eum ceptu. etia i plebit cor tuu sz
pleuatuis: tristicia tua uertet i gaudiu.
Cass. ps. l. loes et lasciuis spe obligat hoiez
ptes. sz spe pullat e castitiu q pecum solut.

Greci i mor tanto amus Fm. de confidentia
Gaudiis aflicto e ucthe q(ua)nto p spem
ad sumna sustollit. Id qlcy intolabile pusilla
initas asserit e leue ac facile spes remuna
conis ondit. Id qr ne pfessione serit ut pe
gaudi fruct metat. tanto maior fiducia
mite roborat q(ua)nto hanc fortior puitate af
fucto anguitat. Id ille bn nouit meritorum
mens absoluere qui sett sz de iutua spe gau
de. Id cu iam i pnie lamitis culpa diluitur et sic
potta plangimus ut plangenda iterare pe
tent magna unta fiducia nascit et ad cespi
cienda supne retribucois gaudia cordis nri fa
cies leuat. Id so cor n i flectibz n actibz mri
sz i aduocati nri allegatoe confidam. Id spes
psidia atq suspiria inducit ad ginetis
gaudia. Ambz i exameron. i flullimis pat
tionibz spe deponimus fractiqz aio resolu
ti i pindia i ertet iaceus cu de dina misatoe
te spans amplis sic cu psidia huana defec
ut. Aug. de ofr. nes securus ee dz i ista uita
q tota temptaco nolatim ita qui si potuit
ex deriori melior n fiat et ex meliore de
terior. una spes una fiducia. ut firma pmissio
de mia tua. Id de v. apli. ipa spes pes nacoi
netia e q consolat in uia. tolle inator spem
puemendi ottimis fringimt inres ambulan

di. Id de v. do. spes ad hos hortat ut p
sentia contempnamus. futura expectemus ea q re
tro sut obliuiscentes cu aplo i anteriora no
extendamus. michi ita tam firmu spea q
retro aspice. Id inepla. cu unitos aut
mundanis ab oi sorde pura et tota fides sci
ficata corpe qt e carentem itelligas et
futurum. et cu oi fiducia palmam uigilantis ex
pecta. Id inser. h e ua hois fiducia a sede
ficientis. et i ueritis dno do suo. delectatione
Greci i mor sci uni cu iura se p fice
uirtutum prerte confidant q(ua)ndam dis
pensacois supne modamine ceteri scri i temp
tacoibz exultant. qr tanto robustius ac
ceptam uirtutum gsiam ctodiunt q(ua)nto temp
tacois i pulsu coentur i firmitate sua humilis
agnoscunt. Id q se teme gaudio anim robus
i sut eo minus exteius dolores sentit. Id i om
nes uaret pritiam cuiat. qui et ad tpe ali
ena mala cu dolore tollat et eas restans
puluisse se talia exultat. Id si me pua
pem. s. de coitate. Id indiuls qt abcq apud
se lateat cetuchta illam et ubi na lit supli
honoritz plurima huiles sua desperate gra
tulant. Aug de v. do. qui gaudet in dno n
gaudet in selo. uincat gaudium i dno donec
finiat gaudium iselo. i dno gaudium sp augeat.
gaudium inselo sp minuat donec finiat. Aug
tu qui iam regnas. s. de tribulatione. Id de
cons. e gaudium exn dat i pnis sz eis qui te
gratis colunt dne quor gaudium tu ipe
es et ipa e ba uita. gaude ad te de te pp te.
ipa e tand e altera. Ios i epla ad gothicas
pmdens e cunct sollepne dic n ta tibor
habundancia cp spe exultatoe celebremus.
cp ualde absurdum est nimia saturitate
uelle honorare martyrem qm scimus do pla
cuisse ieiuniis. Id in epla. recia ps solum
et uerum e gaudium qr n de creatura sz de ca
tore concipit. et cui qn pcedis nes tollit ate.
cui opata ois alunde iocunditas mor e.
ois suauitas dolor e oe dulce amar decor
fedum oe postremo quitquid delectari pro
molestum. Id inser. n est regnum dei esca et
pot. sz iusticia et pax. et gaudium i spu sco
sic satin filij adam et pcepta calca iusticiam
tribulientes et pacem reta finale i pncipium
comite et pntenitis. nemo. ut e qui gaude
n uelit. n debit et n erit istud qr sic non
e pax impiis. sic nc gaude dicit dns. no
sic ipm. pr nis est iuri. eam fate inquire
pacem et psequere ea. et sic deinde apprehende

136

gaudium. imo a gaudio incipiendum. Ieron. in epistola
ad .... gaudium spectat. et certus gaude quod autem
est de tuo de temporis optima tamen parte cor-
pusculum quasi mei post eius sine tempore magis
necessariam rem crede quam magnam. De connexione
Gregorius in moralibus. Omnes virtutes in conspect. xlv.
tu conditoris inuicem ope se suble-
uant. ut quia una uirtus sine alia uel nulla
est omnino uel minima inuicem sua coniunctione
fulciantur. Idem. ualde singula quelibet desti-
tuuntur hic si non una uirtus uirtutibus suf-
fragetur. Ambrosius super luc. connexe sunt sibi
concatenate que uirtutes ut qui unam habet
plures habere uideatur. De timore et spe.
Gregorius in mora. In pectoris peccatore intelligant
debet spes et formido coniungi. quia incassum
misericordiam sperat. si non et iusticiam timeat.
incassum iusticiam metuunt. si non etiam de misericordia
confidit. Idem de statu suo nemo cadente nemo
superbiat de lapsu alterius suo. nemo surgente nemo
desperet. Iterum sancti ita mentes sunt ut
confidant atque ita confidunt ut tamen ex secu-
ritate non torpeant. Idem in ysalo. et dedi
nos semper miseratione confide. et de misericordia infinita
te formidare. Idem qui peccatori predicat. Gregorius
de doctrina. peccati in sinu nulla te securitas
de tempore blandiatur. nulla te securitas ape-
rientie intentione suspendat in celsitudine
inter de tuo spes et formido concitat. Idem de
tribo. omnis uiuit spe et formidine mixta.
quia mine illum ad gaudium spes erigit
nunc illum ad formidinem timor gehenne ad
ducit. Aug. de medi. respira peccator respi
ra ne desperes. spira in eo quem times affuge
ad eum a quo aufugisti. In uoca in pertime
quem superbe prouocasti. De timore et gaudio.
Gregorius in mora. tunc bona in alijs cum qualitat
de necesse est ut exultacionem uirtus formidinem et
formidinem uirtus exultacionem misceant. quatinus
et de alienis profectibus caritas gaudeat et de suis
in infirmitatibus conscientia contremiscat. Idem sancti
uiri cum de quibusdam se uiciis ereptos hy
larescunt magno se metu in ipsa exulta
tione concuciunt. quia et si iam de eius liberi procel
la tempestatis erepti sunt esse se tamen adhuc
in incerti maris dubiis fluctibus sciunt. Idem
sancti uiri sic spe exultant ut pauore eripiant
sic pauore timent ut spei fiducia exultent.
De timore et amore. Gregorius in mora. cum plus
ipsa que timeant agnoscimus plus nobis de
deo in interna gratiam infunditur quod amemus.
Idem appositis qui quibusdam gradibus profectus
nostri pedem prius pro timore in primo ponimus et post
modum pro caritate ad altitudinem ut ab eo quod quo
timet respirat ut timeat et ab eo quod iam
timuit sublevetur ut presumat. Aug. de uir-
ginitate dei bonitatem time severitatem utram
que dilexerim esse non sinit. amando ne times ne
amantem et amatum grauiter offendis. Idem de fi
de ad petrum. diligentes dei misericordiam metuere
sed iusticiam. nec de remissione peccatorum despe
remus ut remaneamus in peccatis. Idem de v. apli.
non intrat caritas in conuictu habet locum socium
suum timorem quem introducet quem sed illum castum
permanentem in seculum seculi. Idem super primam canonicam io.
exhortetur quod timorem esse. anima que pollicet
..... et uileseat omnis mundus. siue promittes siue
terrens. Ieron. in epistola vide ut omnia que ....
cis. .... dum facias. sciens ea .... tamen te a deo
receptam esse incedens quod eius timorem et di
lectionis cum preceptis. R. de ..... sancti ..... affec-
tio sancta et ipsa gemina timor domini sanctus et sanctus amor
..... affecta ..... duobus quibus
..... suis dominum amplectitur stringit et tenet
et ait. tenui eum nec dimittam. Idem in epistola mee
quem semel affectat caritas sui uiuit esse non sim
tur metuit quem nescit dolor quod non. oz. sollici
tatur pluries uoluit et non uoluit. Idem in sermo
timeamus et amemus ipsum dominum et timeamus pro
nostra indignitate propinquus dignatione. amemus
non dissimiles non extiteremus in medio. est omnibus sese
offerens. De abstinentia et elemosina. Gregorius in omelia. sed que
est scripturis. alteri largire ut unde tua caro ..
fligitur inde egentis proximi caro reparetur. Idem
illud ieiunium accepit et ad eius titulos manus
elemosine leuat quod eum proximi dilectione agitur quod cu
pitare conditur. Idem in pasto non deo sed sibi qui ie
iunat si ea que ad tempus uentri subtrahit inopi
bus non tribuit sed uentri postmodum offerenda custo
dit. Io. ep. .... qui ieiunas sine elemosina nichil ie
iunium tuum reputatur sed uentrem impleant
his in esuriente dolor est qui tale est tamen dolor quod
...... crudelitas est difficilior. Gl. in .. ui..
deo ieiunat qui eius amore se macerat et quod sibi sub
trahit alij impendit. De abstinentia et oratione.
Aug. in epistola. in ieiuniis et uigiliis et omni castiga
tione corporis quia plurimum adiuuatur oratio. Io. ep. Gl. in.
Cum orat et ieiunat duplices habet alas et
ipsis uentis leuiores nam eum oscitat et tendi
tur et torpet orans quod patitur multi sed est
igne uehementior et ..... superior. Idem demum marie
hic talis demonibus est inimicus et hostis nichil
enim homine coram te est potencius. Idem sicut
nec miles sine armis est aliquid. nec arma

sine iustitia. Sic nec oratio sine ieiunio nec ie
iunium sine oratione. Ysidorus de summo bono. Hoc est perfectum et
rationabile ieiunium quando nobilis homo exterior ieiunat
interior orat. Facilius per ieiunium oratio penetrat
celum. B[ernardus] sup[er] cant[ica]. Abstinendo utimur cibo quia in uino
est luxuria. Autem si infirmus sum medico utar intus
consilium apostoli abstinendo a cibariis ne deinde in car
nem nimis nutriunt. Simulque et carnis nutriunt
uitia panem et ipsum cum mensura studebo sumere
ne honeratus uentre stare adorandum tedeat.
Idem in ser[mone]. Oratio uirtutem impetrat ieiunandi
et ieiunium gratiam promeretur orandi. Ieiunium orati
onem roborat. Oratio ieiunium sanctificat et deo repre
sentat. Idem quod nobis ieiunium prodest si relinquitur
inertia subleuetur per penitentiam quandam orationis. Gl[ossa].
Super cantica. Prius est mortificare concupiscentiam postea deo
offerre placabilia uota cordis. Gl[ossa]. Tho[mas] in sol[iloquio].
Oratione pinguescat quam macies corporis parit. De
misericordia et oratione. Jo[hannes] Chrysostomus super Mat[theum]. In lege scriptum est
non intres ante conspectum domini uacuus. Uacuus
intrat ante dominum qui ueniens ad orationem nullam eorum
elemosinam facit. Idem infirma est oratio quam elemosinarum largita
te non est munita. Jeronimus in ser[mone]. Oratio que
caritatis uiscere ex operibus elemosinarum adiuuatur ex
cedit mundum penetrat paradisum euolat ad ipsum
summe maiestatis angelo offerente conspectum.
De misericordia et iustitia. Gregorius in reg[istro]. Ipsa inter dulce
do cauta sit non remissa, correctio non diligens
sit non seua. Sed sic alterum condiatur ex altero ut
et boni habeant amando quod caueant et praui
metuendo quod diligant. Idem bonitate dulcem
Gregorius de equitate et idem alia pluma. Idem impositorum
disciplina uel misericordia multum destituitur si una
sine altera non teneatur. Idem iuxta pauli uocem
in archa tabernaculi cum tabulis uirga sanctifica.
Et una una est cum scripture sacre scientiam
boni doctoris pectore uirga districtionis. Sic
et manna dulcedinis. Ambrosius in epistola beatus
qui et seueritatem et mansuetudinem tenet ut al
tero disciplina seruetur altero innocentia non
opprimatur. Summa enim seueritas exterorum que plena
que crudelitate iudicium. Idem de officiis. Neque seuerita
tem esse duram conuenit nec nimiam remissione
ne aut potentem exercere aut susceptum officium ne
quaquam implere uideamur. Ysidorus in sup[er]. Impia iustitia
est humane fragilitati non ignoscere non quod anima dampnare
nare sed emendare potius et corrigere. Idem tene
rigorem in discussione iustitie misericordiam in diffi
nitione sententie. Idem de summo bono. Omnis qui recte
iudicat stateram in manu sua gestat. In u
troque penso iustitiam et misericordiam portat. Sed per
iustitiam reddit peccatis sententiam per misericordiam
peccati temperat penam. Jo[hannes] Chrysostomus super Mat[theum]. Iustitia sine
misericordia non est iustitia sed crudelitas. Sic et misericordia sine
iustitia non est misericordia sed fatuitas. B[ernardus] sup[er] cant[ica]. Sic tamen
dum seueritate opus est paterna sit non tyrannica.
Matres uos fouendo patres corripiendo ex
hibeatis. Idem de consideratione. Iustitie ut iustitia sit
temperantia modum imponit. Noli nimium esse
iustus. Ait ipse sapiens ostendens per hoc in
iminere approbandam esse iustitiam quam temperan
tie moderamine non frenatur. Beda in omnibus necesse
est ut rectorem subditis et matrem pietas et pa
trem exhibeat disciplina. Atque inter hec sol
licita est circumspectione prouidendum ne aut distric
tio rigida aut pietas sit remissa. Idem dicit
beatus Gregorius in reg[istro]. Gl[ossa]. In s[ermone]. Uera uirtus est cum
nec pietas sine iustitia nec sine pietate
iustitia exercetur quia separate ad inuicem dila
bantur. De continencia et abstinencia et ab
stinencia. Ambrosius de uirginibus. Cibus per sobrie
potius abstinentie docet uitia nescire quam
docet eius nescire incitorum causam peccandi in iustos
sepe decipit. Hinc propheta dicit pocula sedent et est dominum
libere negauit. Ysidorus de summo bono. Libidinis ignes
fomentis ciborum nutriuntur corporis. Autem quod ab
stinentia frangit temptatio non exurit. Unde
et tres pueros abstinentes flamma babilonis in
cendii et si tetigit non combussit. Idem quidam
continentes sic panem cum pondere edunt ut et
aquam cum mensura sumunt asserentes ad ca
stimoniam carnis et aque abstinentiam conue
nire. Jo[hannes] Chrysostomus in sermone. Per ieiunia cessat pugna
na carnis aduersus animam et anime aduersus carnem
nec ultra insurgit ancilla in dominam nec
serua superbit in liberam. Sed inmulta sed plura re
iuniorum presencia conquiescunt. De continen
tia et uerecundia. Ambrosius de uirginibus. Ubique in
uirgine comes singularis uirtutum est pudor.
Hic indiuiduus debet esse uirginitati sine quo non
potest esse uirginitas. Idem de officiis. Uerecundia
est pudicitie comes cuius societate castitas
ipsa est tutior. Idem in sermone. Omnis pudor
indiuiduus uirginitati esse debet sine quo recte
castitas seruari non potest. Idem in epistola. Sit inter
nova gravitas. Honestas admirabilis stupen
da uerecundia mira patientia. Uirginalis
incessus et uere pudicitie habitus. Sermo ex
modestus et in suo tempore proferendus. B[ernardus] sup[er] cant[ica].
Uerecundia soror est continentie nullum eorum manifes
festum indicium columbine simplicitatis et ideo
omnis testis innocentie est et lampas pudicitie mentis.
De continentia et caritate. Gregorius sup[er] Ez[echielem]. Antiquus
hostis castitatem in nobis si sine caritate fuerit

non timet quia ipse nec carne premitur ut in eo corpus
luxuria dissoluatur. Aug. de virginitate. Qui ad nup-
tias contempsistis filiorum hominum ex quibus gigne-
retis filios hominum toto corde amate speciosum
forma pre filiis hominum. vacat vobis. liberum est cor a con-
iugalibus vinculis. Idem. Inspicite vulnera pen-
dentis cicatrices resurgentis. sanguinem mo-
rientis. precium credentis commercium redimen-
tis. hec quanti valeant cogitate. hec in stater-
ra caritatis appendite. et quicquid amoris in nup-
tias vestras impendendum habebatis illi rependite.
Idem de bono coniugali. Illa virgo coniugate intra
sponsi que nec multitudinem sponsi cum
amore unius ex multitudine inquirit. nec
se uni componit iam inuento cogitans quomodo
sitiat quomodo placeat viro. sed speciosum forma pre
filiis hominum sic amauit ut quia eum sicut
maria concipere carne non posset ei corde concep-
to et carnem integram custodiret. Idem. Quid in-
quirimus. Si omnes vellent ab omni concubitu contine-
re unde subsisteret genus humanum. utinam omnes
hoc vellent dumtaxat in caritate de corde
puro et de conscientia bona et fide non ficta. multo ci-
cius dei ciuitas completur et acceleraretur
terminus seculi. Quid enim aliud hortari ap-
paret apostolus ubi ait cum inde loqueretur. vel-
lem omnes homines esse sicut me ipsum. B. in epistola. ca-
stitas sine caritate lampas est sine oleo.
Subtrahe oleum lampas non lucet. tolle cari-
tatem castitas non placet. Sed o quam pulcra
est ut sapiens clamat casta generacio cum
claritate. Idem super cantica. quod claritas ut ante
lumine non nisi a sole est. sic absque caritate
seu iusticia continentie meritum nullum est. De
continencia et humilitate. Aug. in morali. Sic necesse
est pro munditiam erigi ut tamen sol-
licite debeat in humilitate sustineri. Idem.
per humilitatis custodiam seruanda est munditia
castitatis. Gregorius. Cum per elationem spiritus subdolo premitur
caro illicite super spiritum non leuatur. Aug. de
virginitate. Sapientes virgines esse docet ne
lampades earum extinguantur. quomodo autem sapien-
tes si non alta sapientes sed humilibus consencien-
tes. Idem. quia perpetua continentia maxime virgi-
nitas magnum bonum est in sanctis dei vigilantis-
sime cauendum est ne superbia corrumpatur. Idem.
Facilius sequuntur agnum licet non quocumque ierit certe
quousque potuerint coniugati humiles quam super-
bientes. Idem. nam similare de virgo humilitatem
sed exhibe. simulatio humilitatis maior super-
bia est. Idem. quis hic autem melior est virginalis castitas
quam pudicicia coniugalis quod dubitatur.

tum si tu tenens superbiam et tua mater humilita-
tem. melior mater erit quam filia. non dubito preferre
humilem maritatam superbe virgini. Ambrosius. Se-
dulus debet ut quanto castior virgo tanto hu-
milior sit. nouit deferre senioribus. sed ma-
gis est humilitas in qua est perfectio casti-
tatis. B. super missus. pulcra commixtio virgi-
nitatis et humilitatis. nec mediocriter placet
deo illa anima in qua humilitas commendat virgi-
nitatem et virginitas exornat humilitatem.
Idem. potes sine virginitate saluari non potes
sine humilitate. potest magis placere humilitas cum
virginitate deplorata amissam sine humilita-
te et audeo dicere nec virginitas marie pla-
cuisset. Idem super ecce. continentia non habet meritum
apud deum quia gloriam requirit humanam. Ideoque
maxime opus est in puritate intencionis qua
soli deo mente intenta placere appetat et uale-
at inherere. De accione et contemplacione. Gregorius
super ezechielem. actiua in necessitate. contemplatiua in
voluntate est. Illa in seruitute. ista in liberta-
te. Idem. sicut bonus actiue ordo viuendi ut
ab actiua in contemplatiuam tendatur. Idem. plerumque
a contemplatiua animus ad actiuam reflectitur
ut quod contemplatiua mente accenderit perfectius
actiua teneat. Idem. amor dei ad contemplationem.
amor vero proximi pertinet ad actiuam. contempla-
tiua maior est. B. de gratia. Idem in morali. marthe
curam non reprehendit marie vero laudat. quia
magna sunt actiue vite merita sed contemplatiue po-
tiora. a. vii. nec auferri unde marie pars dicitur
quia actiue vite opera cum corpore transeunt.
contemplatiue autem gaudia melius ex fine
conualescunt. Idem. humanum genus. B. ... de pec-
catorum bonis. Idem. qui culmen apprehen-
dere perfectionis nituntur cum contemplationis arcem
tenere desiderant prius se in campo operis
exercitum probant. Ysidorus de summo bono. Actiua vita
mundanis bonis utitur. contemplatiua vero mundo
renuncians soli deo viuere delectatur. Idem. qui
prius. Aug. de ascensione. Aug. de ciuitate dei. ex tribus vi-
te generibus ocioso actuoso et ex utroque com-
posito quamuis salua fide quisque possit in quo-
libet eorum vitam ducere et ad sempiterna premia
peruenire. interest tamen quid amore teneat ve-
ritatis. quid officio caritatis impendat. nec sic
esse debet quisque ociosus ut in eodem ocio utilitatem
non cogitet proximi. nec sic actiuosus ut contempla-
tionem non requirat dei. Idem. Ocium sanctum querit ca-
ritas veritatis. negocium iustum suscipit neces-
sitas caritatis. quam sarcinam si nullus imponit percipi-
ende atque intuende vacandum est veritati. B. in apolo-

nec iacob. nisi cognita prius lya desideratos in
thelio amplexus meruit obtinere. Idem super cant.
alter sane efficitur mens fructificans. vbo
alt. fruens verbo illic sollicitat necessitas pro
xim. hic inuitat suauitas ibi. et quidem leta
ipse mater. sed in amplexibus sponsa letior sana
tiua pignora filior. sed oscula plus plus de
lectant. Idem ex bonis operibus in fide non ficta in
dicitis recepit a colone mens assueta qui
etis quoque. sed licet ut assolet exemplis ob
traherit. Idem in sermone bonum acquirere gradum
qui bene ministrauerint forte melior est quam bene
uacauerint deo. optimum autem qui perfectus est in utroque.
Idem optimam partem elegit maria. licet non
minoris fortasse meriti sit apud deum humilis con
uersacio marthe. sed de electione maria lauda
tur. quoniam illa quidem ordo ex ad nos spectat nobis
eligenda. hec vero si iniungitur paciencia est tollanda.
Idem ad se ut qui deo uacat ad tumultuosam
accipiet fratrum officialium uitam. Idem felix do
mus. sermo de reli. De sciencia et humilitate. Gg.
in mor. tunc summa cura prouidendum est ne accep
ta sapientia cum ignorantie tenebras illu
minat. lumen humilitatis tollat. et iam sapi
enciam esse neget. quia si uirtute locucionis frange
at elacionis tamen uelamine cor loquentis obscu
rat. Idem sermo de iusticia. quere li. ii. Omne quod
scit sese mens deprimat. ne quod uirtus
sciencie congregat uentum elacionis tollat.
Idem scientiam uirtutum ut humilitatis mire uirtutem custo
diant cum quedam mirabiliter sciunt illud an
mentis oculos student reducere quod nesciunt.
ut tunc ex parte alia infirmitatem suam considerant.
ut ex ea parte qua perfectus est cor se
animus non extollat. scientia et enim uirtus
est. humilitas autem custos uirtutis. supra in disputa
tacione. sermo de studentibus. li. s. ibidem disputare
studere. De sciencia et caritate. Gg. in mor. cum caritas
edificando non erigit. scientia inflando perimit. Idem
super cantica quod inter caritatem et scientiam testis est bona
operatio. Que si fortasse defuerit perfecto cer
tum est. nec cognouisse te deum. nec diligere pro
ximum. Idem sepe dum quidam. sermo li. iii. de discordia
aug. super Io. scientia cauenda est ne inflet. ergo
amate scientiam. sed ante ponite caritatem. quia
caritas edificat et non permittit inflari scien
tiam. Idem ad fratres de sentencia iacobi. sicut more autem
auelle alienibus caritas. sic caritas agit
pestilentiis carnalibus hunc fouerint scientia
tunc est utilis. nam sine illa inflat. Idem spiritual
li. sermo de discussione. li. de dili. Idem loquitur et albus
sciencia dignitatem omnis esse inutilem et scien

tiam absque uirtute dampnabilem. Idem super cant. cibus
indigestus et qui bonam non habet decoctionem
malos generat humores. et corrumpit corpus
non nutrit. et multa sciencia ingesta stomacho
anime qui est memoria si decocta igne caritatis
non fuerit. Idem sicut bonum. sermo de relig. De scien
cia et doctrina. Gg. super ezech. sancti uiri amando
discunt quod docendo proferunt. Idem in past. cum
spirituale aliquid a subditis pastori inquiritur
ualde est ignominiosum si tunc querat discere
cum questionem debet enodare. Idem plerique dum metiri se
nesciunt que non didicerunt docere concupiscunt qui
pondus magisterii. tanto leuius estimant
quanto uim magnitudinis illius ignorant.
Aug. in epistola ad discendum quod opus est nulla
etas mihi sera uideri potest. Quia et si senes ma
gis decet docere quam discere magis tamen uolo
discere quam quod doceam ignorare. Ioh. criso. de
compunc. cordis. Non confirmamus diuinas littera
rum sanctarum sentencias propriis sentenciis per
imamus. Ieronimus in epistola. multo tempore disce et do
tendis. nec laudatoribus tuis immo irrisoribus
aurem libenter accommodes. De uita et doctrina. Gg.
in mor. cum auctius caro restringitur. cum mens
uirtutibus exercetur restat ut loquendo doce
at uitam que moribus ornat. Idem spiritual quintus p
dicator studet summopere quia malitios rumores
ad iuramentum et defende loquendo quod uiuit et orna
re uiuendo quod dicit. Idem in past. illa uox li
bentius auditorum cor penetrat quam dicentis
uita commendat. Idem boni predicatores plus propria
crimina fletibus curent. et est quod aliorum sunt pu
nienda denunciente et tamen sine illa exhortacionis
insonent omne quod locuturi sunt operibus cla
ment. supra de sermo bo. tam uita quam doctrina cla
re debet esse doctor. nam doctrina sine uita arro
gantem reddit. uita sine doctrina inutilem facit.
Idem iniungitur doctori et bone actionis et bone pre
dicacionis habere debet studium. nam alterum sine
altero non facit perfectum. Io. cris. in sermone adi
cit doctrine auctorem bona uita doctoris. ambros.
de offic. uir iustus et doctus et rebus plurima. nam
si exercitatus sit sermonibus deliciosis moribus
prudenciam suam factis reprobat. Ieron. in epistola prius
faciamus et postea doceamus ne doctrine aucto
ritas caliis sermonibus detrahatur. Aug. de
confess. surgunt indocti et rapiunt celum et nos
cum doctrinis nostris sine corde ecce ubi uolu
tamur in carne et sanguine. Ber. in sermone est tam
lucere uanum tantum ardere parum ardere et lucere perfectum.

Gregorius in mor. multum interest De de excellen-
uite sciencie sapientis et superiora de se existimet

De c'e

hibent aliorum more nobis de luce lucent. Is. qui plenissime intelligere appetit qualis est tales interius debet conspicere qualis non est. ut ex bonorum forma metiatur quantum ipse deserto bono deformis est. Is. qui uitam precedentium patrum conspicit. quam in se gemere debeat subtilius agnoscit. Is. sepe cum nos. B. de uerecundia. Is. inaya numque peccatores ad lamentum penitentie redirent si nulla essent bonorum exempla que eorum mentem traherent. Idem in omel. de bono opere proximi plerumque est tamen per intentionem qua deo soli placere querimus sepe optemus secretum. Is. ad amorem dei et proximi plerumque corda audientium plus exempla quam uerba excitant. Is. qui sanctos uiros. B. de societate bo. psl. de summo bo. spectat. uirtutes sanctorum ad exemplum nostrum deus proposuit ut quanto de imitatione eorum conuerti possunt nobis uindicte pena tanto de perseuerantia mali sint grauiora tormenta. Is. reprobi non attendunt documenta bonorum que inuitentur ad melius. sed proponunt sibi exempla prauiorum quia ad suorum morum peruersitatem utuntur in peius ambo super luce unde exemplo plurium corriguntur. Is. de patriarchis sanctorum uita ceteris norma inuenta est. Idem de off. uita nobis sit magistra discipline speculum non calliditatis commentarium. Ber. in epla. sermo uiuus et efficax exemplum est operis facile faciens suadibile quod dicitur demonstratur factibile quod suadetur. Idem in ser. Multum consilium melius arbitror quam ex tuo frequentem docere studeas que oporteat que non oporteat fieri prouocans eum ad meliora et consulens ei non uerbo neque lingua sed opere et ueritate. Sen. in epla. iter enim est uita illustribus exemplis.

De fama.

Greg. in reg. quamuis graue sit aut xlvii. opinionem tuam aut aliam omnino refugias et te committere in nullius suasionem continuas. Is. eius quinde me non licet bona me pascit opinio. Idem in moribus fama a bono opere uires accipit et fauoris grandem claritatis lumen aspergit. Idem de aliena uita lucra que illius opinione clara ostenditur. huic qui pergenti sunt exempli lumen prebetur. Idem non numquam in sancti uiri de bona sua opinione gaudent. sed triumphant ad meliora proficere audientes pensant. Is. laus sua iustos cruciat. iniquos exaltat. sed iustos dum cruciat purgat iniquos dum letificat reprobos monstrat. Idem uirtutes proficientium in notitia ceterorum hominum quasi suauitate fragrantis odoris spargunt sicut ex aliena opinione proficiunt. sic plerumque si laudabilibus famentis et tendimus a uirtute uacuamur. Aug. de moribus et uita sua qui nos amant querunt quid laudent in nobis. qui autem oderunt detrahunt nobis. Nos autem in medio constituti adiuuante domino deo nostro et uitam nostram et famam sic custodire debemus ut non erubescant detractoribus laudatores. Idem de ciuitate in omnibus spiritualibus debemus quibus fruuntur in nuptias uel ceteris conuersatione. cauta enim debet esse ne forte cum mala uita non sit per latentiam mala sit fama per negligentiam. Is. nobis necessaria est uita nostra aliis fama nostra utique quod aliis ministramus miseratione ad salutem ad nostram quoque redundat utilitatem. Is. in libro misericordiis. B. de doc. bo. Nos in epla. multum in uita quamquam propter creatorem fama mentitur et tam de bonis mala quam de malis bona floret ore contelebrat. Idem cauendo omnes suspiciones et quidque probabiliter fingi potest ne fingatur etiam de uita. Idem fuge personas in quibus potest male conuersationis esse suspicio. nec paruum habeas illud de tuo sufficere in conscientia mea non curo quid de me loquuntur homines et certe aplus perdidit bona non solum coram deo sed et coram hominibus ne per illum nomen dei blasphemetur in gentibus. Is. tenera res in feminis fama pudicitie est quasi flos pulcherrimus cito ad leuem marcescit auram leuique flatu corrumpitur. B. sup. cant. ualidos et constantes necesse est eos esse qui super alios ornantur nec non et longanimes in spe atque ad superna internis uirtutis attollentes quia bonam fidei sue et conuersationis longe odorem spargentes dicere cum apostolo possunt christi bonus odor sumus deo in omni loco. Is. certe quod uirtus conscientie candorem sicut uel equum non potest odor fame certum odor fame nec extulare sufficit et conscientie decoloratus perdidit tamen sepe quod intus est hoc uirtutis bona si tamen coram deo sed coram ho. uel ut per se sit lilium. Is. sufficit. B. de cura psl. Idem de consid. mente tue persone et malos et malas prae spes deuitare in aliis et conscientie maledicta me consuli. Is. esto fortis in fide. decor in gloria et plantis imitatorem dei fortitudo tua fiducia fides conscientie decor tibi splendor bone opinionis.

De afflictione. xlviii.

Gre. in reg. pena percussi si afflicti animum conuertat finis est culpe precedentis si cum ad timorem omnino minime conuertit initium est pene sequentis. Is. inter flagella positos flagellis digna constat sic ferientem eo spaliter superbire et semcentes adulterium pro dolor prouocare. Is. aduersitas que bonis uotis obicitur probatio uirtutis est non

i dictu replicatois. Id' i oipotente deo est etia si
ducia e qua bono ope adulatus. ad i h mdo
recipit. ut plena mesa in etna retribuce
seruet. Id' q malor societas pgatio bonor
e. Id' dubiu no est. g. de inimicicia. Id' imor
sic aromata fragracia sua n n eam i cen
dunt expendunt ita sci uiri oe q uirtuti
bz redolet i tribulatone i notescunt. Id' fla
gella bonor cu mea pecta purgant
cu q poterant pecti futura deuitant. Id'
eu p culpa cor oipotes pcutit et qdolens est
miserie pcutit et qgaudens Iticie iudicis.
Id' elctu unusquz ment tbz incabz. ul labo
re qsulois ul teptacoe p bono. ul formi
dine dolois attrit. atq ita attcoe purga
ta libat. Id' pena i trogat si qtetus quis
uacte amat. Id' nc pspitas amicu iudicat
nc adusitas inimicu celat. Id' pla. g. de tra
nitate Io. c. i ser. sic pluma mitu descē
dens eleuat sema. sic et tblo aiam intus
erigit desidiu. Id' qui adulat uirtute sua
destruit nob u p paciam coronas opabit.
Aug de pastoribz. si excepe es apassione fla
gellor excepe es anio filior. Id' in epla. fro
tempaliu potatu qui iniate oppugnat inuras for
tibz gliosa pio est in stius piclosa temptacoe
Id' sr beni adhu. Ipe tibi homo i temptacoibz
tra i notescet. et iuste salus illa ppetua q tur
pit amissa e p uoluptate fortiter recipit
p dolore. Ysi in ymo adulta corpis aie reme
dia sunt. egtudo carne uulnat mte curat.
langor cu uicia excoquit. langor uires libidis i
fringit. Id' de sibo. viri sci pl formant pspa
q aduisa. qz di suos pspa deciunt. aduisa no
erudiunt. Bn. sr qui hitat. bonu m dne tbla
ri du m qselig meu qz regnare sine te. epulari
sine te. sine te glari. bonu m i tblone mag amplec
ti te i camino hre te mecu q ee sine te ul i ce
lo. qd ei m e m celo et a te quid uolui sr terram
Id' sr. ee. i pot. s. de miptio De martyrio .clx.
Gre mres. sic lb. ypanus ait. martyre
n facit pena sz ca. Id' mom. mora pse
qte martyriu i apto ope e. fre no qtume
lias. odiente dulige. martyriu i occulta co
gitacoe. Id' he pac nra martyriu suu qz et si
carnis colla ferro n subdim. spuali tn
gladio carnalia desidia trucidam. Ysi i eth.
duo sunt martyrii gna. unu i apta passio
one. alte in i occulta ai uirtute. na mlti hosti
i sydias tolantes et cunctis carnalibz desi
deriis resistentes p h qd se oipotenti deo i
corde mactauert et pacis tpe martyres fa

sunt Io. cs inser. hec paupertas martyriu
suu et egestas bn tolata fac martyriu. oze
gestas p x no pt necessitate. Id' in legen
da sce paule no solum effusio sanguinis i offet
sione reputat martyriu. s3 deuote qz mentis
seruit cotidianu martyriu e. Id' in epla. h e
dola tbucos cum sangue sangne cpensat et
redempti core p redemptore libent occu
bimus. quis scor sn ctamie et. g. de ctamine
Aug. de ci. di. quicunqz i n pcepto regnacois
ms lauacro p x pfessione morti unt tm eis
ualz ad dimittenda pcta qtum si abluerent
sacro fonte baptismatis. Id' qnto erit acior ipet
belli tanto maior gla n tedenti. tanto den
sior corona martyru Bn sr. ee. stat mar
tyr tripudians et triumphans toto lz latero
corpe et rimante lata ferro n m fert fortit
si alacrite sacite sacru e carne sua ebulliri
cit ebullire sangne. u g tunc aia marty
ris nepe i tuto nepe i pect. nepe i uisceribz ihu
Id' i petra hitans qd mr si i mod pot dubitet.
s3 nlh miru si exul a corpe dolores n sen
tiat corpis ut h fac stupor sz amor. subtrat
eni sens no admittit no dee dolor si contemp
nit. P inter. e mtyrii gen et effusio qdam
sanguinis i cotidiana corpis afflicte. e i lapso
as i p ncioe cordis et lacrimar assiduitate.
sic qppe i finis et pusillis corde nece e ut
q semel poie p xpo n sufficiunt salte mul
tora qdam sz diuturniora martyrio sangne ef
fundant. sic et lapsi sacuncu qm itari n lz hns
qui sepi i multis offenduit frequenciora ablucoe
suppleri. De gloria .l.
Gre i mor. qr in hac uita e nc discreto op
ium eu in illa pculdubio discreto dign
tatum. ut q qd hic alius aliu meito supat. ii
lic alr aliu retbone transcedat. Id' sup d. iob
viii. donec impleat os tuu re. i illa etna pa
tria cu mor ment i exultacoem rapit ling
incantacu laudis eleuat. Id' i uiciniuz mte
ab albs ocul mbz or corpulencia hos abscondit
s3 patebit corpalibz ocul ipa corpis armonia
liceq in qsq tunc erit aspicabile alei sic nc
ee no pot aspicabile. Id' sic hii qui ad huc
uiuentes sunt mortuor aias q loco hentur
ignorant. ita mortui uita i carne uiuenti
um post eos qlr disponant nesciunt qz uita
spc longe e a uita carnis et sic corpea atqz in
corpea diuisa sunt gne. ita i diuinita cognc
qd tm de aiabz scis sentiend n e. qz q int oipo
tentis dei claritate uidet nllo m credend e
qz sit foris ad qd ignorent. Id' qui ad ipm

fonte uite uescemur erit nobis delectabilis in perpetuum sacietas simul atque sacietas. sed longe aberit a siti necessitas, longe a sacietate fastidium. quia sitientes satiabimur et satiati sitiemus. Idem. Eterna contemplatione agitur ut omnipotens deus quo magis uisus fuerit eo magis diligatur. Idem. In illa resurrectionis gloria erit corpus nostrum subtile per effectum spiritualis potentie, sed palpabile per ueritatem nature. Idem. Omnino credendum est quod ante retributionem extremi iudicii iniusti in requie quosdam iustos conspiciunt ut eos uidentes in gaudio non solum de suo supplicio sed de illorum bono crucientur. Iusti uero in tormentis semper intuentur iniustos ut hinc eorum gaudium crescat quia malum conspiciunt quod misericorditer euaserunt. tantoque erepti suo maiores gratias referunt quanto uident in aliis quod ipsi perpeti si essent relicti potuerunt. Idem in dyalogo. Sicut electos beatitudo letificat ita credi necesse est quod a die exitus sui ignis reprobos exurat. Augustinus de ciuitate dei. Erit illius ciuitatis et una in omnibus et inseparabilis in singulis uoluntas libera ab omni malo liberata et impleta omni bono, fruens indeficienter eternorum iocunditate gaudiorum, oblita culparum, oblita penarum, nec tamen ideo sue liberationis oblita ut liberatori suo non sit ingrata. Quantum ergo attinet ad scientiam rationabilem memor erit preteritorum etiam malorum suorum; quantum autem ad experimentalem sensum prorsus immemor. Idem. Pax celestis ciuitatis est ordinatissima societas fruendi deo et inuicem in deo. Idem. Quanta erit illa felicitas ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum, uacabitur dei laudibus qui erit omnia in omnibus. Nam quid aliud agetur ubi neque ulla desidia cessabitur neque ulla indigentia laborabitur nescio. Idem. Ipse finis erit desideriorum nostrorum qui sine fine uidebitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur. Hoc munus, hic affectus, hic actus profecto erit omnibus sicut ipsa uita erit communis. Idem. In nobis ipsis dei ymagine crementes tamquam minor ille euangelicus filius ad nosmet reuersi surgamus et ad illum redeamus a quo peccando recesseramus. Et esse nostrum non habebit mortem, et nosse nostrum non habebit errorem, et amare nostrum non habebit offensionem. Idem. Aberit omnis deformitas, omnis infirmitas, omnis tarditas omnisque corruptio et si quid aliud illud non decet regnum in quo resurrectionis et promissionis filii equales erunt angelis dei, si non corpore non etate, certe felicitate. Idem. Ita deus erit notus atque conspicuus ut uideatur spiritu a singulis nobis in singulis nobis, uideatur ab altero in altero, uideatur in se ipso, uideatur in celo nouo et in terra noua atque in omni que tunc fuerit creatura, uideatur et per corpora in omni

corpore quocumque fuerint spiritualis corporis oculi acie peruenientes directe. Patebunt etiam cogitationes nostre inuicem nobis. Idem de trin. Contemplatio merces est fidei cuius mercedi per fidem corda mundantur, sicut scriptum est: mundans fide corda eorum. Idem. Illud quod agit iustitia. Aug. li. ii. de m. uirtutibus. Idem li. iii. de li. ar. Tanta est pulcritudo iustitie, tanta iocunditas lucis eterne, hoc est incommutabilis ueritatis atque sapientie, ut etsi non liceret in ea amplius manere quam unius diei mora, propter hoc solum innumerabiles anni huius uite pleni deliciis et circumfluentia temporalium bonorum recte meritoque contempnerentur. Non enim falso aut paruo affectu dictum est: quia melior est dies una in atriis tuis super milia. Idem in ser. Tunc non perficiemur non solum sanitas sed nec concupiscentia. cum illam faciem uidebimus que uincit omnes concupiscentias. tam est dulcis, est species ueritatis tam pulcra ut illa insatiabilis ad perfectum delectari. Satietas erit insatiabilis, nullum fastidium, semper esuriemus, semper satiabimur. Idem de conflictu. Retardat animam amor presentis seculi in quo omnes sic iniciantur ut deinceps moriantur, et uincat amor futuri seculi in quo omnes sic uiuificantur ut deinceps non moriantur. Ubi nulla aduersitas turbat, nulla necessitas angustat, nulla molestia inquietat, sed perhennis leticia regnat. Io. os. sup. Io. Bis et ter beati et milecies beati qui illa potiuntur requie, quemadmodum miseri et ter miseri et infinite hi qui a beatitudine illa se ipsos abiciunt. Fulgentius in epistola. Sicut per speculum intuentem eterna nobis uisio adiuuat qua nos ipsos et ipsum speculum et quicquid presens adest uidemus, sic per speculum diuine claritatis et ipsum dominum ut est uidebimus et quicquid possibile erit creature et nos ipsos in eterna scientia cognoscemus. Ps. Sat. est. qui replet in bonis desiderium tuum. Anime et ipse tocius futurus est plenitudo lucis, ipse uoluntati plenitudo pacis, ipse memorie continuatio eternitatis. Idem. Quare tristis es anima mea et quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi. Cum error uidebit ratione, ab uoluntate dolor, atque memoria timor omnis recesserit et succedet illa quam speramus mira serenitas, plena suauitas, eterna securitas. Idem. Inter quemadmodum eterna racionale nostrum et scientia et ignorancia caret taliter habito et priuato. Sic eterna concupiscibile desiderium tempore et certa id quod dicitur irascibile et leticia presentem et umbra uicem. Implebit gaudio deus racionale nostrum luce sapientie ita ut penitus nobis non desit in illa scientia. Implebit concupiscibile nostrum fonte iusticie ut omnes desideremus et ea penitus repleamur. Sicut scriptum est: beati qui esuriunt

re. per quam iustitiam quodque respiciet deus animam respi-
ciet. quicquid deus concupiscet concupiscet et ex his
tribus magis appetet quod magis fuerit appetendum.
Iam vero quod deus in nobis visibile cum repleuit
deus omnia perfecta erit in nobis tranquillitas et in
summa iocunditate atque leticia repleuimus pa-
ce omnia. Vnde sic replebit animas nostras deus cum fuerit
perfecta in eis sanctitas perfecta iusticia perfecta leticia
Sic replebitur maiestate eius omnis terra nostra cum
fuerit corpus inmortale agile agile inpassi-
bile configuratum denique corpori claritatis sue.
Vnde eterna omnium beatorum erit sollempnitas facie
ad faciem dominum intueri et dulcedine sui facti-
dos satiari. vnde hic semper habent semper habere velint eius
visione sine defectu perfrui. Anselmus de similitudinibus. partes
beatitudinis sunt pulcritudo. agilitas. forti-
tudo. libertas. sanitas. voluptas. longeui- vita
tas. sapientia. amicicia. concordia. honor. po-
testas. securitas. gaudium. Ista vero est numerus
quod ipse sex ipse cum alia que ab hominibus appetuntur et
... Notandum quod vii. Priores illius beatitudinis par-
tes ad corporis beatitudinem. vii. que posteriores ad
animam pertinent. Vnde in illa vita pulcritudo iustorum
solis pulcritudini que septempliciter quam nunc sit splen-
didior est adequabitur. Vnde velocitas nos tanta equa-
mitabitur ut ipsi angeli dei equales simus qui a ce-
lo ad terras et econtra dicto citius dilabuntur. Vnde in
futuro sic iustus fortis erit ut terram si vo-
luerit totam commouere possit. et si est inuictus ibe-
tis ut nec terram inmes amouere queat ab oculis su-
is. Vnde gaudium erit multo maius corporis. gaudium
carnium atque deorum. gaudium [illegible]
que gaudium plenum. Idem etiam iusti sciet cuncta
que deus fecit scienda tam ea que preterita quam
ea que postmodum sunt in singulis omnes ibi
ab omnibus singuli cognoscuntur nec quemquam omnino late-
bit de patria qua gente qua stirpe quis editus
fuerit uel quid in uita sua fecerit. si autem fuis ma-
lus vna omnis sapientia priuatus tantis urgebis dolo-
ribus ut non solum insipiens verum etiam omnino fias
amens. Vnde libertas in illa vita. si bonus fuerit nil
patietur quod nolet sed agere permittet quodcumque
voluerit. si vero fuit malus ad omnia que noluit co-
getur et ab omnibus que voluit prohibebitur.

[A]ccidia · lib · 3 · c · x ·
[A]cceptio personarum · lib · 3 · c · 38 ·
[A]duocatus · lib · 1 · c · 16 ·
[A]fflictio · lib · 4 · c · 48 ·
[A]ffectio · lib · 3 · c · 41 · Item · lib · 4 · c · 40 ·
[A]micitia · lib · 4 · c · 19
Ambitiosus · lib · 1 · c · 20 ·
Angeli · lib · 1 · c · 6 ·
Arguitio · lib · 3 · c · 36 ·
Auaritia · lib · 3 · c · [illegible]
Audire · lib · 3 · ca · 20 ·
Auditor verbi dei · li · 1 · ca · xviii ·
Assensio · lib · 4 · ca · 27 ·

Beatitudo · li · 3 · ca · 40 ·
Blasfemia · li · 1 · ca · 22 ·
Bonitas · li · 4 · ca · 23 ·

Castitas · lib · 3 · ca · 29 ·
Carnalitas · li · 3 · ca · 18 ·
Cardinales virtutes · li · 2 · ca · [illegible]
Castitas · [illegible] · incontinentia · [illegible]
[illegible] · lib · 4 · ca · [illegible]
[illegible] · li · 2 · ca · 40 ·
Clerici · li · 1 · ca · 22 · et sequentibus capitulis
Cogitatio · li · 2 · ca · 2 ·
Communitas · li · 4 · ca · 21 ·
[illegible] · ca · 19 ·
[illegible] · ca · 10 ·
[illegible] · ca · 22 ·
[illegible] · 21 · 38 · 39 ·
[illegible] · li · [illegible] · ca · 1[illegible]
[illegible] · li · 1 · ca · 20 ·
[illegible] · li · 3 · ca · 19 ·
[illegible] · lib · [illegible] · 19 · It · li · 4 · ca · 30 ·
[illegible] · lib · 4 · ca · 4[illegible]
[illegible]

Diuitie · [illegible]
Doctrina · li · 3 · ca · 33 · It · li · 4 · ca · 34 ·
Dolor · li · 3 · ca · 43 · It · li · 4 · ca · 42 ·
Donum · l · 2 · ca · 40 ·

Elemosina · li · 2 · ca · 29 ·
Episcopus · li · 1 · ca · 19 ·
Equitas · li · 4 · ca · 39 ·
Eucharistia · li · 1 · ca · 3 ·
Exemplum · li · 4 · ca · 46 ·
Exercitium · li · 4 · ca · 4 ·
Excusatio · li · 4 · ca · 6 ·

Fama · li · 4 · ca · 47 ·
Familiaritas · li · 3 · ca · 26 ·
Fenerator · li · 1 · ca · 20 ·
Feruor · li · 4 · ca · 29 ·
Fides · li · 2 · ca · 23 ·

Gloria · li · 4 · ca · 40 ·
Gratia · li · 2 · ca · 16 ·
Gula · li · 2 · ca · 12
Gaudium · li · [illegible] · ca · 36 · It · li · 4 · ca · 20 ·

Homo · li · 1 · ca · 7 ·
Honor · li · 3 · ca · 35
Humilitas · li · 4 · ca · 1[illegible]

Ignorantia · li · 3 · ca · 29 ·
Impiens · l · [illegible] · ca · 3 ·
Infirmitas · l · [illegible] · ca · 40 ·
Intelligentia · [illegible] · 2 · ca · 29 ·
Infamia · l · [illegible] · ca · 40 ·
[illegible] · li · [illegible] · ca · 21 ·
Iu[illegible] · li · 4 · ca · 9 ·
In[illegible] · ca · 8 ·
Ira · [illegible] · ca · 9 ·
I[illegible] · li · 3 · ca · 00 ·
I[illegible] · ca · xl[illegible]
Iustitia · li · 2 · ca · [illegible]
Iudicium · li · 1 · ca · 30 ·

Karitas · li · 2 · ca · 29 ·

Lacrima · [illegible] · li · 3 · ca · 19
Lectio · li · 4 · ca · 22 ·
Letitia · li · 3 · ca · 49 · It · li · 4 · ca · 44 ·
Luxuria · li · 2 · ca · 12 ·

Maria mater domini · li · 1 · ca · 4 ·
Martirium · li · 4 · ca · 40 ·
Malitia · li · 3 · ca · 23 ·
Meditatio · li · 4 · ca · 26 ·
Memoria · li · 2 · ca · 28 ·
Miles · li · 1 · ca · 47 ·
Modestia · li · 3 · ca · 47 ·
Molestia · li · 2 · ca · 41 ·
Monachus · li · 1 · ca · 21 · et 22 ·
Monialis · li · 1 · ca · 27 ·
Mortificatio · li · 4 · ca · 8 ·
Mors · li · [illegible] · ca · 48 ·
Mulier · li · [illegible] · ca · 8 ·
Mutabilitas · li · 3 · ca · [illegible]
Mundus · li · 4 · ca · 1[illegible]

Negligentia · li · 3 · ca · 9 ·
Negotians · li · 1 · ca · 17 ·
Negotiator · li · 1 · ca · 48 ·
Nobilis · li · 1 · ca · 46 ·
No[illegible]tius · li · 1 · ca · 20 ·

Obedientia · li · 2 · ca · 43 · et · 44 ·
Obliuio · li · 3 · ca · 28 ·
Obstinatio · li · 3 · ca · 15 ·
Occupatio · li · 3 · ca · 4 ·
Oratio · li · 2 · ca · 27 · et · 48 ·
Ornatus · li · 3 · ca · 20 ·

Patientia · li · 2 · ca · 33 ·
Pax · require de concordia ·
Pauper · li · 1 · ca · 42 ·
Peccatum · li · 2 · ca · 9 ·
Penitentia · li · 2 · ca · 17 ·
Pena · require in de afflictione ·
Perseuerantia · li · 2 · ca · 39 ·
Perfectus · li · 1 · ca · 39 ·
Perplexitas · li · 2 · ca · 14 ·
Potens · li · 1 · ca · 44 ·
Prelatus · li · 1 · ca · xi · et · 12 ·
Predicator · li · 1 · ca · 14 · et · 19 ·
Promissio · li · 2 · ca · 30 ·
Professus · li · 1 · ca · 34
Prosperitas · li · 3 · ca · 18
Propinquitas · li · 3 · ca · 27 ·
Prudentia · li · 2 · ca · 27 ·
Pudicitia · require in de honestate

Quatuor affectiones · li · 3 · ca · 14 · et li · 4 · ca · 40 ·

Regratiatio · li · [illegible] · ca · 21 ·
Religio · li · 4 · ca · 1[illegible]
Religiosus · li · 1 · ca · 27 · et 28
Remissio · li · 3 · ca · 37
Reprehensio · li · 3 · ca · 2 ·
Renuntiatio · li · 4 · ca · 17 ·

Sapientia · li · 3 · ca · 37 · It · li · 4 · ca · 3[illegible]
Scriptura · require in lectione · li · 4 · ca · 3[illegible]
Sacerdos · li · 1 · ca · 20 · et 21 ·
Sanctitas · li · 2 · ca · 20 ·
Scandalum · li · 3 · ca · 20 ·
[illegible]itas · li · 3 · ca · 9 ·
Simplicitas · li · 4 · ca · 13 ·
Scientia · de hac vide de intellectu · li · 2 · ca · 29 ·
Simulatio · li · 3 · ca · 29
Solitudo · li · 4 · ca · 18
Spes · li · 2 · ca · 28 ·
Status triplex · li · 1 · ca · 35 ·
Stultitia · li · 3 · ca · 20 ·
Stultiloquium · [illegible] · li · 3 · ca · 3 ·
Studens · li · 1 · ca · [illegible]
Subditus · li · 1 · ca · [illegible]
Sufficientia · li · 4 · ca · 20 ·
Superbia · li · 3 · ca · 6 ·

Taciturnitas · li · 4 · ca · 3
Tactus · li · 2 · ca · 27 ·
Temperantia · li · 1 · ca · 39
Temptatio · li · 4 · ca · [illegible]
Theologia · [illegible] · ca · 22 ·
Timor · li · 3 · ca · 4[illegible]
It · li · 4 · ca · [illegible]
Tranquillitas · li · 4 · ca · 2 ·
Tribulatio · li · 4 · ca · 44 · vide de afflictione ·

Vagatio · li · 2 · ca · 6 ·
Vanagloria · li · 2 · ca · 7 ·
Verecundia · li · 4 · ca · 14 ·
Vidua · li · 1 · ca · [illegible]
Virgo · li · 1 · ca · 38 ·
Virtus · li · 2 · ca · 21 · [illegible]
It · virtutum connexio · li · 4 · ca · 4[illegible]
Vita · li · 3 · ca · 46 ·
Vitium · li · 2 · ca · 4 · [illegible] plus capitulis [illegible]
It · [illegible] · li · 2 · ca · 19 ·
Visio · li · 2 · ca · 38 ·
Voluntas · li · 3 · ca · 1 · It · li · 4 · [illegible]
Voluptas · li · 3 · ca · 16 ·
[illegible] · li · 1 · ca · 16

Ypocrisis · li · [illegible] · ca · 2 ·

Yporrita · li · 3 · ca · 29 · vide de simulatione

Zelus · li · 3 · ca · 29 ·
It · li · 4 · ca · 36 ·

Iste liber est [illegible]

[illegible]

Tabula omnium tractatuum huius libri secundum auctorem suum

Liber breviloquio fratris Bonaventure ordinis minorum prologhus. Carte xi.
Liber sancti Augustini episcopi de vera penitentia Carte xxxi.
Casus fratris Clari ordinis minorum. De omissionibus et negligentiis que circa missa contingunt. Carte xxxiii.
Liber de deo et anima de anglis. Et de ordine eorum. Carte xl.
Item liber de anima. Et primo de anima vegetali. Carte xliii.
Item liber sancti Augustini episcopi de spiritu et anima. Quid sit anima et que patiatur. Carte xlviii.
Item liber de exitu animarum. Carte lii.
Item liber divisionum Boetii. Carte liii.
Item liber expositio misse et eorum que circa missa fiunt. Et quis debeat esse episcopus et que ornatur ipsi etc. Carte lv.
Item liber sacramentorum et quare dicantur. In versi. Carte lvi.
Item de dono spirituali. Carte lviii.
Item opus scale editum a fratre Ildibrando ordinis predicatorum. Carte lxviii.
Item tractatus de peccatis editus a fratre Ildibrandino de Tuscanella ordinis predicatorum. Carte lxxvii.
Item tractatus septem vitiorum capitalium. Carte lxxxv.
Item liber aliorum multorum vitiorum, qui vocatur alucgary et de titulis. Carte lxxxvii.
Item liber sancti Augustini episcopi de ecclesiasticis regulis. Carte C.
Item epistola vel edictum Johannis os aureus super lapsum cuiusdam sui amici edita. Carte Ci.
Item liber magistri Aurelii Cassiodori senatoris. De anima. Carte Cv.
Item tractatus fratris Guielmi de ordine predicatorum super regula sancti Benedicti abbatis. Cix.
Item Summa de vitiis fratris Jordani Carte Cxxii.
Item Summa contra paterinos hereticos, idest manichos. Carte Cxix
Item liber qui vocatur faretra. Adultarum rerum et virtutum. Carte Cxxiii.
Item de temptatione liber. Item de voluntate boni et mala et alia etc.

piecti . non erunt deincep[s] ...
phematores ut p[ri]us . immo tun...
cognoscent . quod d[eu]s domina...
i. quicq[ui]d uult facit in iudaico p[o]p[u]lo . et d[omi]n[u]s
o. f. t. qui[a] quicquid facit in g[e]ntib[us] ...
circumquaq[ue] diffusis . et cognit...
cognoscent . quia d[eu]s illo[rum] e[st] ...
iacob . qui ita supplantare ... e[st]
nouerunt . et unctam uidet trenitatem
fuerunt

E[go] t[ame]n ita cantabo et exultabo . quia tu
factus susceptor m[eu]s . i. meo[rum] . quia sur-
sum eos ad unitatem capies . et refugium m[eu]m
securitas meo[rum] . in die tribulationis meę .
iniuria p[re]sentia ubi multa patiunt[ur] aduer-
sa . qui tues adiutor et cooperator meo[rum]
moribus multo[rum] et psallas et bono operares
inuenium . immo quia d[eu]s susceptor meus
es . mos rursum deuotus adiuvantes . de appe-
titu terreno[rum] ad appetitum celestium p[ro]moue-
bis . et utiq[ue] ets dimises mia meo[rum] . quia cor[pu]s
m[eu]m amat cap[u]t in bono constitutus .

P salmus in finem p[ro]p[he]t[i]s qui co[m]mu-
tabunt tituli inscriptione ipsi d[aui]d
in doctrina cum succendit mesopo-
tamiam syrie . et siriam sobal . et conuer-
tit ioab . et p[er]cussit edom in ualle salinar[um]
xii . milia . Ita spu[s] at op[er]atio agit p[ro]p[he]t[i]s q[ui]
comutandi sunt in finem . i. qui tantu[m]
formandi sunt de corpore humilitati huiu[s]
et configurandi corp[or]i claritatis xpi . quiro
h[ic] merebunt assequi . qui aste[n]sustulerunt
de regno diaboli ad regnum xpi . quod xpi
regnum p[re]figuratum e[st] in inscriptione tituli
facti d[aui]d ipsi . i. notabili et uidt . Q[uod] aut[em]
de regno diaboli t[ra]nstulerunt se ad regnum
xpi . factum e[st] cis in doctrina . i. p doctrinam
p[re]dicationem et apostolorum . et h[oc] modo
factum e[st] in doctrina . cum ipsa quasi suc-
cendit mesopotamiam syrie . igne diuine
caritatis accendit mesopotamiam syrie . qui
si dicat . syriam fecit mesopotamia . Syria
quippe int[er]pretatur sublimis . Mesopotamia
uo . eleuata uocatio d[icitu]r . fit q[uidem] siria m[e]sopo-
tamia . cum p[ro]p[hetas] sublimes in s[e]c[u]lo igne caritati[s]
accensi ad fidem uocant . uocat adappe-
titu terreno[rum] . ad appetitum celestium ele-
uantur . Succendit etiam siriam sobal .
Sobal u[er]o . uana uetustas int[er]p[re]tat[ur] . Per siria[m]
q[ue] sobal . uid[elicet] eos accipimus . quos p[ri]us in regno
et sacerdotio sublimes . et uane obseruationi
ueteris legis deditos . xpe caritatis igne suc-
cendit . et eos ueru[m] exutos homine . noua
creatu[ra] . i. seipso induit . et h[oc] in succenden-
do mesopotamiam sirię . et syria[m] sobal . i. iu-
daicum p[o]p[u]l[u]m et gentilem . in ut[r]oq[ue] p[o]p[u]lo co-
uertit ioab . i. inimicu[m] . Vidt eos quasi
p[ri]us in ut[r]oq[ue] p[o]p[u]lo inimicabantur . conuer-
sos se amicos . Ioab quippe inimicus int[er]p[re]-
tatur . et siqueras modum s... sioni . et con-
uersionis ex ...us ostendam . Ipse p[er]cussit edom
i. mortu[um] t[er]renum . eos uidt de ut[r]oq[ue] p[o]p[u]lo
qui p[ri]us t[er]renis mouebant[ur] et irascebantur . bona
p[er]cussione p[er]cussit . q[uia] caritatis uulnere

[Psalm text, middle column, with interlinear glosses:]

i. e[st] stantia aut[em] in inpassione eccl[esi]ę . re[dem]ptione p[re]dicari sicut p[er]
surrectione . q[uo]d in p[ri]mu tribuisti . resurrectionem dico facta in ...

consummationis et non erunt .

E t scient quia d[eu]s d[omi]nabit[ur] iacob

et omnium finium terrę

compabiles canib[us] ... desiderium ...

C onuertent ad uespam et famen

pacient ut canes . et circuibit

eccl[esi]am . ... parab[us] ...

ciuitatem . I psi dispergent

sibi incorpandu

ad manducandu[m] . si uo non

... non associauint q[ui] uoluint . murmurando dolebt .

fuerint saturati et murmurabit .

p[er]cantari faciam

E go aut[em] cantabo fortitudine[m]

i. summo diluculo

tuam . et exaltabo mane m[isericordi]ą

tuam . Q uia factus es suscep

i. meo[rum] . securitas meo[rum]

tor m[eu]s et refugium meu[m] . in

iniuria p[re]senti

die tribulationis meę

A diutor m[eu]s tibi psallam . q[ui]a

d[eu]s susceptor m[eu]s es . d[eu]s m[eu]s m[isericordi]a

mea . LVIIII . In finem p[ro]p[he]t[i]s

qui co[m]mutabunt[ur] in titu[li] in

i. notabili et uidt ... doctrinam

scriptione ipsi dauid . In doc

i. ap[osto]lo[rum] . s. igni p[re]dicati . i. eleuata uocatio .

trinam cum succendit mesopota

uulnerauit . ponendo eo[s] in ualle . id e[st] in humi[litate] . que
humilitas . uallis e[st] . salinar[um] . quia sicut sal cond[imentu]m e[st]
ciboru[m] . ita humilitas condimentu[m] omnium uirtut[um] .
Vn[de] enim beatus ait g[regorius] . qui uirtutes sine humilitate congre-
gat . quasi puluerem in uentum portat . Et uis nosse . q[ui]
et quales illi fuerunt q[ui] sunt conuersi . et caritatis igne suc-
censi . xii . m . fuerit . Duodecim mille sonat . a... ione
p[er]fecte . Duodenarius u[er]o numeri . quia surgit p[er] ...
quat[er] multiplicatu[m] . ut p[er] quaternarium t[r]iplicatum . ap[osto]lo[rum]
p[re]dicationem p[er] iiii . partes mundi diffusam . et fidem s[an]c[t]e
trinitatis designat . xii . m . fuerit . q[ui]a in ...
... p[er] ap[osto]lo[rum] p[re]dicationem ... trinitatis fidem ...

[Right page:]

V eguntur ...
et elegisti malitia[m] ...

iniquitatem mag...

equitatem ...

uerba p[re]cipitati[onis]

dolosa . P rop...

consummata dapnatione ...

et te usq[ue] in finem

emigrare faciet

et emigrabit te

illos ... uiuent...

lo . et radicem t[uam]

de terra

uiuentium . V [idebunt iusti]

i. et confirmet ...

... et timebunt

... digna decernent

uidebunt ...

... q[ue] sp[e]s sue salu[tis] ...

homo qui non p[osuit deum ad]

iutorem suum . S ed sperauit

i. in abundantia diuitiar[um] suar[um] sp[er]auit .

in multitudine diuitiarum

... i. appetitum ...

suar[um] . et p[re]ualuit in uanita

...

te sua . E go aut[em] sicut oliua

fructifera in domo d[e]i . sp[er]aui

in m[isericordi]a d[e]i in et[er]nu[m] et in s[e]c[u]l[u]m

s[e]c[u]li . C onfitebor t[ibi] in s[e]c[u]l[u]m

quia fecisti . et expectabo no-

I n finem p[ro] amalech intellectu[s] d[aui]d . Iste intellectu[s] att[ri]-
buit dauid . i. ... capiti n[ost]ro in uitam ... in finem . i. in se ipsu[m]
... recte credam . ... intellectus
ut in eo quis ... legis ... transformet[ur] ...
et credamus . qui agit p[ro] amalech . i. ... dolentis ...
entis . Melech enim dolens uel p... ... intendit
ut caput n[ost]r[u]m xpe nos in hi psalmo hortari . et iudeos p[re]cipue
ut eum ... et in homine credant . et in hac exhortatio
ne dolor ... . dolo[r] q[ui] eo quos ... fidia ad fidem non
... partu[m] ... q[ui]a ... cos in fide p... meditat[ur] . Vn[de]
ap[osto]l[u]s . filioli mei quos it[er]um parturio . donec formet[ur] xpe in uob[is] .
... ... et filio in s[e]c[u]lo ...